

11523

OVIDIUS
BURMANNI.

Tom. I.

BIBLIOTECA

DE LA

Universidad de Salamanca.

Sala / Est. / Tab. / Num. /

11523

15

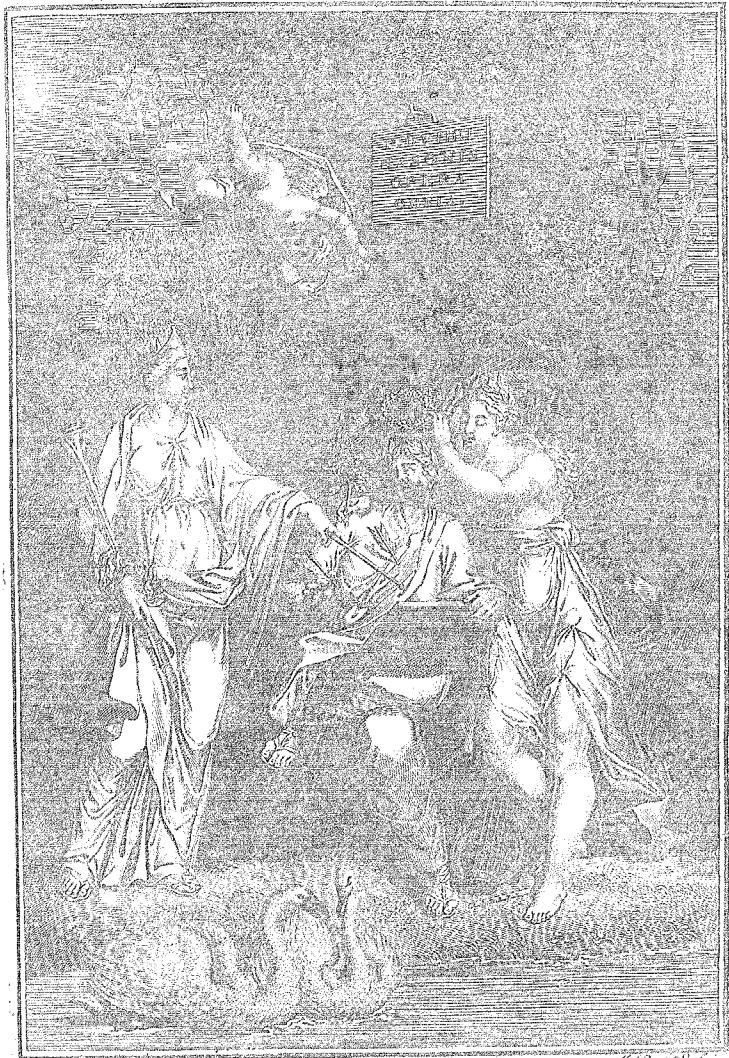
11523

~~7-11-14~~

15874/48

P U B L I I
OVIDII NASONIS
OPERA OMNIA,

IV. Voluminibus Comprehensa.

J. B. Piccini del.

H. P. Pinx.

P U B L I I
OVIDII NASONIS
HEROIDES.

AMORUM LIB. III.

ARTIS AMATORIAE LIBRI III.

REMEDIA AMORIS,

MEDICAMINA FACIEI,

HALIEUTICA,

EPICEDION DRUSICAESARIS.

A. SABINI EPISTOLAE III.

CUM INTEGRIS

JACOBI MICYLLI, HERCULIS GIOFANTI,

DANIELIS ET NICOLAI HEINSIORUM,

ET EXCERPTIS ALIORUM

NOTIS,

QUIBUS SUAS ADIECIT

PETRUS BURMANNUS.

TOM I.

AMSTELODAMI,

APUD JANSSONIO WAESBERGIOS.

M. D. C. C. XXVII.

CELISSIMO PRINCIPI,
HEROI INVICTO,
EUGENIO,
SABAUDIAE
PRINCIPIS
ET
SUMMO EXERCITUUM
CAESAREANORUM DUCI:
ETC. ETC. ETC.
HANC OVIDII
EDITIONEM
ET
SE SUAQUE OMNIA
ANIMO DEVOTO
D. D. D.
PETRUS BURMANNUS.

M Artia progenies, & sanguine nobilis alto,
Belligeros, Princeps, vincere nate patres.
Qui licet, inter avos, Reges atque ordine longo
Sceptriferos possis enumerare Duces;
Acta tamen virtute novâ superare priorum
Unica cui semper cura laborque fuit.
Quem primis inimica ducem jam sensit in annis
Turba, capis tenerâ dum puer arma manu.
Cui nequâ tam bellis, quam continuata triumphis

Pars

DEDICATIO.

*Pars melior vitae, flore virente, fuit,
Laurigerum cui Fama caput nunc, nescia mortis,
Ornat, & albentes Gloria summa comas.
Major & immensis rerum prudentia factis
Conduplicat partum viribus ante decus.
Quem toties strictos animosum Caesar Achillen
Per gladios stupuit fulminis ire modo,
Nunc, bene pensantem dispendia mente vigoris,
Nestora consiliis gaudet adesse suis.
Imperii tutela sacri, quo vindice Rhenus
Repulit hostiles Danubiusque minas.
Adsertosque manu primum, mox foedere, fines
Possidet, ut quondam, Teutonibus ora suos.
Cui sua nil metuens Bataribus, sua fata Britannus
Credidit, eventu laetus uterque bono.
Cui Padus, & palmas Athesis sine fine dederunt,
Hadria submitit cui violentus aquas.
Quo duce Germanas aquilas, Augusta que signa
Vidit in Hesperiiis fixa Latinus agris:
Et Ligures didicere, Cisalpinique clientes
Pristina sub Domini jura redire sui.*

* *

Magne

DEDICATIO.

Magne Vir, armatae decus immortale, simulque
Quae seruet ingenis, cultor amice, Deae,
Casside Te posita teneat paullisper & hastâ
Filia, pacato pulchrior ore, Jovis.
Quique diu pharetrâ metuendus & adstitit arcu,
Mulceat Aoniâ pectus Apollo lyrâ.
Dumque per arma nihil, quo crescat Gloria, restat,
Det Tibi jam titulos numen utrumque novos.
Utque sub auspiciis & ductu fortia vestro
Pectora victrices explicuere manus,
Et remeans ut ab hoste, Tuo sub nomine, miles
Tot posuit celsis clara tropaea jugis;
Sic quoque, Barbarie jam victâ, mitis alumnus
Palladis ad vestros collocet arma tholos.
Inque Tuâ certet longi monumenta laboris
Ponere doctorum turba diserta domo.
Praeses, & o studiis laetum tutamen honestis,
Te, redeat Musis, conciliante, decus.
Compositâ cum clausa vacent nunc horrea pace,
Arte nec indigeant arma reposta Tuâ.
Junge, precor, gravibus pacalia munia curis,

Et

DEDICATIO.

Et ferat alternas Bibliotheca vices.
Regia, nec Phariae cedens numerove supellex,
Vel pretio, gazae, Pergame lauta, Tuae.
Quam colis & celebras, Princeps doctissime, si quid
Otia per blandae pacis ab hoste vacas,
Poscit in hac supplex tenerorum Lusor Amorum
Aede sibi proprium conspicuumque locum.
Utque suis pateant, quae nunquam clausa feruntur
Atria, quos dictat culta Thalia, libris,
Naso rogat, Scythicas longe projectus in oras,
Et procul a patriâ contumelatus humo.
Cujus, in imperii Germani limite, nuper
Teutonicas errans audiit umbra tubas,
EUGENIQUE, *caput tollens, ad nomen, & aures,*
Sperabat cineres posse quiete frui,
Et Latium mutare fero feliciter Istro
Thybrin, in externis ossa sepulta locis.
Jamque suburbanum migrare volebat in hortum
A male pacatis urna ferenda Getis;
Cum Tua composito sensit victricia bello
Bistonias tristis relinquere signa nives.

** 2

Nunc

DEDICATIO.

Nunc quoque, quae tanto de Vate Poëmata restant,

Dux bone, Nasonis sit tibi cura, rogant.

Et si fata ferant, temerato ut foedere Turcus

Provocet in poenas vindicis arma suas.

Si Tibi dent superi per inhospita litora Ponti

Caesaris ultrici signa movere manu;

Transferisque, sacros quo manes dira vagari

Jussit inhumani Caesaris ira, locum;

Fer, tumulum notosque legens in marmore versus,

Quis rogat, ut Vatis molliter ossa cubent;

Fer, precor, inferias, & justis rite solutis,

Sentiat officium Sarmatis umbra piuum:

Interea facilem, Dux Clementissime, caussam,

Hic liber, a Batavo litore missus, agat.

Incolumis miseri proles post fata parentis,

Sed semper viridi pagina laude recens.

Illa verecundae vix consentanea vitae

Visa superciliis Musa jocosa feris,

Largaque Nasonis jejunis vena magistris

Luxuriae falsâ dedecorata notâ:

Ingeniis tamen antiquis adamata novisque,

Effe-

DEDICATIO.

Effera latrantum despicit ora canum.

Vivet, & in culto Naso cantabitur orbe,

Donec erit Latiis versibus ullus honor.

Vivet, & immiti Pelignus Caesare nomen

Grandius a doctâ posteritate feret.

Et lepor, & simplex urbanae gratia linguae,

Quam Venus & sacro fonte rigavit Amor.

Quam salibus tinclam Charis ingeniosa venustis

Naturae faciles fundere jussit opes.

Plena ministravit cui poela Aganippidos undae

Phoebus, amatores attrahet usque novos.

Nam genus humanum sapere, & rudis arte juventus

Discet ab hoc mores Vate polire feros.

Laetaque mulcebunt hilares modulamina mentes,

Tristia dum Censor fronte rigente probat.

Sacra leget cupide, digestaque jura dierum

Doctus, & in facies corpora versa novas.

Grataque principibus Nasonis carmina nunquam

Oppositas aulae sunt habitura fores.

Nec tamen haec foret ausa, meo sub nomine, PRINCEPS

Maxime, nunc oculos charta subire tuos:

** 3

Ni

DEDICATIO.

*Ni bonitas, miro praesentem amplexa favore,
 Indiciis esset testificata novis.
 Nam mihi praeteritae recolenti tempora vitae,
 Nulla dies ortu candidiore fuit,
 Quam licuit tanti quâ PRINCIPIS ora tueri,
 Et placidi verbis colloquioque frui;
 Quâ Tua Pierias spirans facundia vires,
 Fertilis ingenii tot documenta daret.
 Et modo miratus numerosa poemata Flacci,
 Et modo divini forte Maronis epos,
 Culta fatereris minus haud Nasonis amare
 Te, licet alterno carmina clauda pede.
 Hi stimuli, hi calcar sermones acre fuerunt,
 Iret ut ad Vestros nostra Camena lares.
 Blandaque, quâ tenuem non averfavis honorem,
 Excussit timido litera corde metum.
 Auspice Te, PRINCEPS, igitur, Celsissime, lucem
 Ingenio Vates summus & arte videt.
 Qui Tibi cum per se placuit, semperque placebit,
 Nil habet a nostrâ quod sibi poscat ope.
 Nec mea, quo sacrum commendet vena Poëtam,*

In

DEDICATIO.

*Invenit, aut partes conciliantis agat.
 Tu potius, Naso, primo cultoris ab aevo
 Mite patrocinium suscipe sponte tui.
 EUGENIUM QUE doce, quoties tua carmina tractat,
 Debueris curae quantulumcumque meae.
 Fessus & Heinriadis omnem debere salutem,
 Dic quoque Burmannum non meruisse nihil.
 Sed, quia ab ingenio famam sperare vetatur,
 Nomine laudetur sedulitatis opus.
 Hanc probet EUGENIUS, lenique volumina vultu,
 Sordibus & turpi libera labe, legat:
 Jam satis ampla mihi curae cepisse videbor
 Praemia, nec sterili vomere arasse solum.
 Naso, novo cultu, limâque polite resenti,
 EUGENII nitidâ nomina fronte gerens;
 Exsulis Arctoâ posito squalore sub orâ,
 Ad DUCIS egregii corripere tecta gradum.
 O Utinam tua vis animaret fervida nostrum
 Frigus, inextinctas subjiceretque faces!
 O Utinam tuus ille meas incendere venas
 Aetherio posset missus ab axe calor!*

EUGE-

DEDICATIO.

EUGENII *mea lingua decus, semperque viventi*

Fronde, gravi caneret laurea fersa modo.

Nunc mihi nil superest, praeter te, Naso, precari,

Carmina dent aditum vestra recepta meis.

Mentis & obsequio devotae pignora, versus

Hos placidi paucos ad DUCIS ora feras.

Quorum si merito subeant fastidia, plena

Haec tua nectareo Musa liquore levet.

PRAE

PRAEFATIO.

Lectori aequo & benevolo

PETRUS BURMANNUS.

I ad ullum opus cupide & alacriter adgressus unquam fui, id certe hoc Ovidianum fuit, sed dissimulare simul nequeo in eo profligando tot taedia & molestias mihi subortas, ut millies derestatus fuerim consilium semel initum Ovidium edendi; & poenituerit simplicitatem meam cunctatoribus & nihil nisi lucrum suum spectantibus commisisse. Nam ab anno 1714 per varias frustrationes dilatus & tractus, deinde rixis & jurgiis melestis, quae hinc longa enarrare oratione prohibeor, vexatus, vix tandem ingratum opus ex eorum manibus in publicos usus vulgandum divellere potui. Fatigatus itaque indignis per tot annos modis, omnem ex pectore meo alacritatem excessisse sentio, neque lubet de labore meo, quem Ovidio impendi, multa in praefatione hac verba consumere, neque, ut moris mei est, de ipso Poëta, ejus diversis editionibus & commentatoribus varia, forte non ingrata nec inutilia, differere; sed tribus tantum verbis monere Lectorem mihi relictum est, me in Ovidii verbis exhibendis fere secutum fuisse editionem Nicolai Heinsii An. 1668, cui ipse praefuit; saepe tamen, ob causas in annotationibus dictas, ab illo discessisse, neque semper obsecutum fuisse viro doctissimo, sed novandi libidine saepe ablato in diversa. Editiones Ovidii adhibui varias, quasdam sub incunabulis renatarum literarum proditas, deinde *Aldinas, Gryphianas, Micylli, Bersmanni, Heinsiorum* & aliorum, quorum plerasque Cl. *Fabricii* diligentia in Bibliotheca Latina recensuit. Ex illis in nostram transtulimus integras in totum opus *Jacobi Micylli* (nisi quod in Ibin tantum ea,

quae

quae necessaria videbantur, ob nimiam commentatorum copiam, excerpimus) *Herculis Ciofani, Danielis & Nicolai Heinsiorum*, notas. has vero minimum tertia parte ex ejus autographo auctiores. In Ovidium promiserat quoque notas magnum illud nobilitatis Batavae lumen, & eruditorum princeps & Maecenas, *Janus Douza*, in Centurion. lib. 1. cap. 6. sed quae numquam prodierunt. Codicem tamen ejus, ad cujus marginem quaedam adleverat, deinde in manus *Heinsii, & Francii* etiam pervenisse notae satis declarant: & quum eum pervenisse in Bibliothecam instructissimam viri Amplissimi *Johannis de Witt*, Senatoris & Judicis Amstelodamensis integerimi, qui raro hodie exemplo, in dignitate clarissima positus Musas & humaniores disciplinas religiosissime colit, comperissem, facile ejus usum a benignissimo viro impetravi, ut viderem si quid reliqui fecissent viri Docti. & cum neglexisse quaedam *Heinsium & Francium* deprehendissem, illa inde quoque bona cum Viri Amplissimi gratia transcripsi, ut saltem hac gemmula etiam haec editio fulgeret. Ex commentariis & adnotationibus variorum in singulas Ovidii partes & diversi generis Poëmata, quorum maximam partem exhibet editio Wecheliana Ann. 1601, partem etiam aliae editiones, delectum habui, & in Epistolas Heroidum dedi *J. Bapt. Egnatii*, in Amorum libros selectas ex commentario *Dominici Marii Nigrini*, in Halieuticon *Conradi Gesneri*, in Metamorphoseon libros excerptas *Raphaelis Regii*, raro *Thomae Farnabi, & Pontani*, deinde *Jacobi Constantii Fanensis, Henrici Loritii Glareani* notas. His ad calcem libri *Joannis Gulielmi Capoferrei* animadversiones, paucis visas & notas, adjeci. In Fastorum libris non magnam habuimus rationem *Antonii Constantii Fanensis, & Pauli Marfi* commentationum, quas nugarum fere titulo eruditi hodie traducere solent, licet in stercoreis illis acervis hîc & illic micæ quaedam aureae scintillent, sed integram

gram adjecimus *Caroli Neapolis* Anaptyxin. In Tristia & Epistolas ex Ponto, quae fere scholastica pensa solent esse, nullam rationem fere *Pontani*, nec *Verburgii*, quia id nolebat, habui. De *Weinzii* meritis conjicere coacto ex reliquis ejus operibus nihil excerpere datum, quum ejus copiam nancisci nequierim. In Ibin, obscurum, propter historiarum & fabularum vel ignotarum vel obscurius indicatarum cumulum, poëma, ex magno grege commentatorum hîc & illic quaedam delegi, sed integrum *Dionysii Salvagnii Boëssii* commentarium ideo adjeci, quia ille ex omnibus, ante se commentatoribus, optima congestit, & operose de singulis versibus differuit. In selecta quaedam Ovidii poëmata in usum scholae Etonensis in Anglia, eruditas etiam notas, nomine suo non expresso, Vir Doctissimus quidam edidit, ex quibus quaedam decerpimus: sed cum eas beneficio Viri egregii & amici ab ipsa fere pueritia, *Alexandri Cunninghami*, inspiciendi demum copia facta esset, excusis jam prioribus duobus tomis, reliquas cum omissis quibusdam aliorum notulis, addendis inferuimus. Reliquos omnes, *Knippingium, Crispinum* & nescio quos e plebe, commentatores an Ovidii corruptores, longe abesse jussimus. Appendicem Ovidianam contexuimus ex variorum vitis Ovidii, inter quas eminet accuratissima & quae omnes numeros absolvit, *Johannis Massonii* operâ per confusiles disposita, Poëtae nostri vita, quam ipse emendatam & auctam ad nos transmittere voluit. neque hîc egregii Viri, quo nemo hodie veterum doctrinam temporum magis in numero habet, constitit benignitas; sed addidit eruditissimam dissertationem de Ovidii nummis, qui vulgo circumferuntur. Indicem in Ovidii opera confecit *H. Dreux*, qui licet hîc & illic lapsus videri potest, longe tamen post se reliquit stuporem & ignorantiam *Mattairii*, cujus sexentos errores enumerare hodie non vacat. Quidquid sit, si quid perperam fuerit

P R A E F A T I O.

rit in eo indice admissum vel omiffum, ne nobis alienam adscribant culpam, etiam atque etiam a Lectore aequo contendimus, de nostris notis, & ratione quam iniimus, ut & de meritis & beneficiis eximiorum virorum, qui nobis vel subsidia quaedam subministrarunt, vel codices aut editiones quasdam nobiscum communicarunt, grata cum debitorum commemoratione, aliam differendi occasionem captabimus. nunc vero, quia ita jubemur, dimittimus te Lector, postquam hoc unum monuerim: post longissimi temporis moras, per quas extracta fuit haec editio, me saepe in renovatis aliorum Auctorum editionibus hinc & illic quaedam occurrere animadvertisse, quae tempore quidem occupata ab aliis fuisse videri possunt; sed quae tamen a me jam perscripta, immo typis expressa fuerunt, antequam aliorum notae in lucem exirent. Denique per duodecim illos annos, quibus haesi in hoc opere, multa mihi fuisse subnata, quibus insigni augmento notas meas locupletare potuissim, multa etiam didicisse, quae a sententia priori me abire juberent. sed haec magis ut calumniis occurram, quam ut plagii crimen extimecam, lectorem breviter hinc docere volui, expectans uberiorem edendi commentarium & secundas curas occasionem magis faventem: erratorum amplio rem, quam vellem, indicem adjeci: cum enim Amstelodami typis exprimeretur opus, non potui ad omnia, ut debui, attendere. Vale lector, & fave. Leidae Kal. Octob. ccccxxxvi.

A M I C E L E C T O R,

Kalendarium, quod vides, cum in vetustis membranis reperissem, quamvis mendosum foedeque depravatam multis partibus, & ab homine hujus argumenti non satis perito confectum, quia tamen Fastis Nasonianis attextitur plerumque in codicibus antiquis, nos quoque illud in editione hac nostra nequaquam duximus omitteendum, adornatur: & ipsi aliquando Fastos, qui Nasonianis accuratius respondeant. Vale. H. E. I. N. S. I. U. S.

K A L E N D A R I U M.

J A N U A R I U S.

A	Kal. Januarii. Jani festum, Junonis Jovis, & Aesculapii.	A	xviii. Kal. Sacrificium Carmentis. Festum Porrimae & Postvertae.
b	iv. No.	b	xvii. Kal. Festum Concordiae.
c	iiii. No. Cancer occidit cosmice.	c	xvi. Kal.
d	iii. No.	d	xv. Kal. Sol in aquario.
e	Nonis. Lyra oritur.	e	xiv. Kal.
f	viii. Id.	f	xiii. Kal.
g	vii. Id.	g	xii. Kal.
A	vi. Id. Festa Jani Agonalia. Delphin oritur.	A	xi. Kal.
b	v. Id. Medietas hiemis.	b	x. Kal.
c	iv. Id.	c	ix. Kal. Lyra occidit.
d	iii. Id. Festa Carmentis & Juturnae.	d	viii. Kal. Pectus Leonis occiditur.
e	ii. Id.	e	vii. Kal.
f	Idibus. Festum Jovis. Redditae sunt provinciae populo Romano.	f	vi. Kal. Festum Castoris [& Pollicis.]
g	xix. Kal. Febr. Caesar Augustus vocatur.	g	v. Kal.
		A	iv. Kal.
		b	iii. Kal. Festum Pacis.
		c	ii. Kal.

F E B R U A R I U S.

d	Kal. Febr. Templum factum est Carmentis. Celebratur Asylum.	A	Nonis. Augustus dictus est pater patriae. Aquarius vadit ad occasum.
e	iv. Non. Lyra penitus occidit.	b	viii. Id.
f	iii. Non. Occidit Delphin.	c	vii. Id. [Primus dies Feralium.]
g	ii. Non.	d	vi. Id.

K A L E N D A R I U M.

e v. Id. Ver incipit.
 f iv. Id. Initium Veris.
 g III. Id. Bootes oritur. & est festum Fauni.
 A II. Id.
 b Idibus. Festum Jovis & Fauni. Ne-
 factus dies Fabiorum.
 c xvi. Kal. Martii. Anguis, Corvus,
 Crater oriuntur.
 d xv. Kal. Sol intrat in Pisces. Ite-
 rum Fauni.
 e xiv. Kal.
 f xiii. Kal. Festum Quirini. Festum

stultorum & Fornacis.
 g xii. Kal. Feralia.
 A xi. Kal. Caristia virorum.
 b x. Kal. Termini.
 c ix. Kal.
 d viii. Kal. Fuga Tarquini Superbi.
 Veris initium.
 e vii. Kal.
 f vi. Kal.
 g v. Kal.
 A iv. Kal.
 b iii. Kal. Equiria in campo Martio.
 c ii. Kal.

M A R T I U S.

d Kal. Martii. Festum Martis & Juno-
 nis. Ancilia feruntur. non
 est bonum nubere.
 e vi. Non.
 f v. Non. Alter piscium conditur.
 Oritur vindemitor.
 g iv. Non. Bootes citius, vindemitor
 tardius occidunt cosmice.
 A III. Non. Festum Vestae. Cathedra
 Julii.
 b ii. Non. Festum Vejovis. Pegasus
 oritur heliace.
 c Nonis.
 d viii. Idib. Corona Ariadnes oritur.
 e vii. Id.
 f vi. Id.
 g v. Id.
 A II. Id.
 b III. Id.
 c II. Id. Altera Equiria fiunt juxta
 Tyberim.
 d Idibus. Festum Annae Perennae. Ju-
 lius Caesar occisus in Capi-
 tolio.
 e xvii. Kal. Aprilis. Scorpius oritur.

f xvi. Kal. Milvius oritur. Festum Bac-
 chi. Vilis anicula hedris
 coronata vendit populo li-
 batum. Melle Libero patri
 sacrificamus. Libera toga
 datur. Miluus oritur chro-
 nice. Festum est Ledaeo-
 rum, qui fuerunt Argivi,
 vel Larium.
 g xv. Kal.
 A xiv. Kal. Quinquatria Palladis captae.
 b xiii. Kal.
 c xii. Kal.
 d xi. Kal. Sol in Arietem.
 e x. Kal. Ultimius dies quinquatruum.
 f ix. Kal.
 g viii. Kal. Aequinoctium vernal.
 A vii. Kal.
 b vi. Kal.
 c v. Kal. Festum Jani, Concordiae,
 Pacis, & Salutis.
 d iv. Kal.
 e iii. Kal.
 f ii. Kal. Festa Lunae labentis tem-
 plum in Aventino monte.

A P R I L I S.

g Kal. Aprilis. Festum Veneris & Virilis
 Fortunae. Scorpius occi-
 dit.

A iv. Non. Pleiades oriuntur.
 b iii. Non. Meretrices lavantur sub
 myrtho. Fors Fortuna Viri-
 lis.

K A L E N D A R I U M.

lis. Scorpius occidit cof-
 mice.
 c II. Non. Hebae & Matri Dcorum
 Megalenses ludi fiunt.
 d Nonis. Festum Publicae Fortunae.
 e viii. Id. Orion occidit chronice.
 f vii. Id. Festum Cerecalium ludorum.
 Libra occidit cosmice. Juba
 victus est à Jul. Caesare.
 g vi. Id.
 A v. Id.
 b iv. Id.
 c iii. Id.
 d ii. Id.
 e Idibus. Festum Jovis Victoris. Tem-
 plum. Libertatis.
 f xviii. Kal. Maii. Dies grandinosa.
 Augustus Caesar vicit Muti-
 nenses.
 g xvii. Kal. Forda litatur Telluri.
 A xvi. Kal. Triumphus Augusti. Hy-

des occidunt heliace.
 b xv. Kal. Sol in Taurum.
 c xiv. Kal. Equiria. Combustio vul-
 pium.
 d xiii. Kal. Festa Palis. Roma condita.
 e xii. Kal. Festa Veneris. Vinalia.
 f xi. Kal.
 g x. Kal.
 A ix. Kal.
 b viii. Kal.
 c vii. Kal.
 d vi. Kal. Festum Rubiginis. Aries
 oritur heliace* Prothius
 oritur cosmice, occidit
 heliace. Tempora Veris
 prima finita sunt.
 e v. Kal.
 f iv. Kal. Festum Florae & Vestae.
 g iii. Kal.
 A ii. Kal.

M A J U S.

b Kal. Maii. Amalthea capra oritur cof-
 mice. Ara Laribus posita.
 c vi. No. Flat ventus Argestes. Hyades
 oriuntur cosmice. Finis
 Floralium.
 d v. No. Panthera Chironis oritur
 chronice.
 e iv. No.
 f iii. No. Stellificatio Lyrae. Sagit-
 tarius oritur.
 g ii. No. Scorpius apparet in parte
 media.
 A Nonis.
 b viii. Id. Lemuria celebrantur. non
 est bonum nubere.
 c vii. Id. Orion occidit chronice.
 d vi. Id. Festum Martis Bisulitoris.
 e v. Id.
 f iv. Id.
 g iii. Id.
 A ii. Id. Pleiades oriuntur heliace.
 aestas incipit.
 b Idibus. Ora tauri oriuntur heliace.

Scirpea simulacra mittuntur
 in Tiberim. Festum est Mer-
 curii.
 c xvii. Kal. Junii.
 d xvi. Kal. Junii.
 e xv. Kal. Sol it in geminos. Agonia
 Junii fiunt.
 f xiv. Kal. Canis Orionis exit.
 g xiii. Kal. Lustrum Vulcani fiunt.
 A xii. Kal.
 b xi. Kal.
 c x. Kal. Mos sacrorum pro fuga
 Tarquini faciendorum,
 non modo inest fuga Tar-
 quini, inest viii. Kal.
 Mart.
 d ix. Kal. Festum Publicae Fortu-
 nae.
 e viii. Kal. Rostro aquilae oritur chro-
 nice.
 f vii. Kal. Bootes occidit heliace.
 g vi. Kal. Hyas occidit heliace, o-
 riens cosmice.

A v. Kal.
b iv. Kal.

c iii. Kal.
d ii. Kal.

J U N I U S.

c Kal. Junii. Festa Carnae, Junonis Mo-
netae, Martis & Tempe-
statis. Aquila oritur chro-
nice.
f iv. No. Hyades oriuntur heliace.
g iii. No. Bellonae Festum.
A ii. No. Dedicatio templi Herculis.
b Nonis. Festum Trinomii dei-Fidei San-
cti. Semiparis. Malum est
nubere ante Idus.
c viii. Idus.
d vii. Id. Tergum urfae occidit helia-
ce, & regis Lycaoni. Ly-
caonida fiunt, ludi Tybe-
ris.
e vi. Id. Datum est templum Menti.
Festum est Vestae. Afinus
coronatur. Ara Priapi. Prio-
ri Palladium liberatur ab
igni Gallico. Mors Craffi
& fuorum.
f v. Id. Delphin oritur chronice.
g iv. Id. Matralia fiunt. Rutilius &
Didius occiduntur. Tem-
plum Fortunae Servius &
Concordiae Livia dedicavit.
A iii. Id.
b ii. Id.
c Idibus. Jovi invicto datum est tem-
plum. Minora quinquatria
Palladis fiunt.

d xviii. Kal. Julii.
e xvii. Kal. Dionc orta est Heliace in
fronte Tauri.
f xvi. Kal. Flat Zephyrus prosper na-
vigantibus.
g xv. Kal. Sol in Cancrum. Pallas co-
latur in Aventina arce.
A xiv. Kal. Secundus ventus. Orion
oritur heliace.
b xiii. Kal. Delphin oritur chronice.
Sol in Cancrum. Volsci
& Aequi vincuntur.
c xii. Kal. Templum datum est Suma-
no Jovi.
d xi. Kal. Aesculapius, qui & dicitur
Ophiuchus & Serpenta-
rius, chronice oritur.
e x. Kal.
f ix. Kal. Victus est Flaminius.
g viii. Kal. Syphax vincitur. Hasdru-
bal occiditur. Festum For-
tis Fortunae. Solstitium.
A vii. Kal. Festum Larium & Jovis
Statoris.
b vi. Kal. Orion apparere à Zona in-
ferius. Solstitium.
c v. Kal. Laurum.
d iv. Kal. Templo Quirino factum.
e iii. Kal.
f ii. Kal. Festum Pictidum.

P. OVI-

P. OVIDII NASONIS
HEROIDES.

EPISTOLA PRIMA.

PENELOPE ULIXI

Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Ulixee.
Nil mihi rescribas ut tamen, ipse veni.

Troja

P. OVIDII NASONIS.] *Q.* Ovidius apud
Martialem occurrit, libro ix. Ep. lxxi. & lxxv.
quo ille familiariter, quantum apparet, est usus.
Ejusdem, ni fallor, & libro primo meminit Epigr.
cvi. & lib. ix. Epigr. c. Is ipse nuntium, qui Caeconium
Maxinum a Nerone damnatum in exilio est comi-
tatus, quemque idem Martialis elegantissimis versibus
libro vii. Epigr. xliii. & xlv. ut praecur-
sor fidei unice exemplum, merito commendat. In
Opere Inscriptionum Gruteri pag. dcccclxxxii.
vetustus lapis.

MESSIA. C. F. MONUM. FECIT. SIBI.
ET. SUI. S. OVIDIO. T. F. TUMULO. ET.
C. OVIDIO. T. F. LUPERCO. ET. T. OVI-
DIO. C. F. TUMULO.

Apud reliquos Scriptores altum de gente nobilissima silentium est. Ovidius Pollio diuissimus libertus domum suam amplissimam Caesari Augusto legarat, in cuius diruta locum Livia Porticus est substituta, Dione teste. Praeterea Julius Paulus I. C. D. de Legat. & Fideicommiss. III. L. xvi. Ovidii cujusdam meminit, & Valerianae filiae ejus & Aetoris Antiochi, quamquam ad familiam minus illustrem referri ista possunt. *Nasonis* cognomen *Axiae* quoque genti additur in denario argenteo, qui penes me exstat, & a Fulvio Ursino in *Axia* gente publicatur, cum hac inscriptione, C. ANSIVS NASO. Idem Ursinus illic loci proferret fragmentum lapidis Tiburtini, quod *Axii Nasonis* meminit. Vetus numisma aereum apud Carolum Patinum virum amoenissimi ingenii in supplemento ad Familias Romanas Fulvii Ursini gente *Axia*, *Naso*, nulla gentis aut familiae addita designatione. Quod numisma tamen referri potest ad aliam quancunque familiam. In Inscriptionibus Gruteri pag. ccccclxxxvi. C. CATII C. F. FAB. NASONIS sit mentio, & pag. dcccclxxxv. r. C. PONTII C. F. SCAP. NASONIS JULIENI PAULINI, qui vivit ann. xli. p. mil. C. Volcassi Chrestii *Nasonis*. *Otacliae genti* apud Ciceronem lib. xiii. 33. Epistolarem familiarium id ipsum cognomen additum. Idem L. Octavii *Nasonis* meminit epistolis ad Quintum fratrem. M. *Aetorii Nasonis* Suetonius in Divo Julio cap. viii. quem *Auctorium* membranae nonnullae appellant, mendose, ut opinor. *Julii Nasonis candidati*, viri insignis, Plinius in epistola ad Fundanum & ad Tacitum libro sexto, ipse Tacitus Annalium tertio *Valerii Nasonis* viri praetorii meminere. HEINSIUS.

HEROIDES.] In Codice suo haec verba anno-
tatarat magnus Scaliger, *Quae Epistolae non sunt Ovidii*.
Eas autem hoc ordine collocat, PARIS HELENAE,
HELENA PARIDI, LEANDER HERONI, HERO
LEANDRO, ACONTIUS CYDIPPAE, CYDIPPE ACONTIO.
Ex Ovidianis Heroidebus perire, HELENA PARIDI,
PHAEDRA THESEO. Quindecim Ovidianae.
Bene igitur Ovidianae has quindecim existimavit,
PENELOPE AD ULYSSEM, PHYLLIDOS AD DEMOPHOONTEM,
BRISEIDOS AD ACHILLEM, PHAEDRAE AD HIPPOLY-
TUM, OENONES AD PARIDEM,
HYPSIPYLES AD JASONEM, DIDONIS AD AENEAM,
HERMIONES AD ORESTEM, DEIANIKAE AD HERCULEM,
ARIADNES AD THESEUM, CANACES AD MACAREUM,
MEDEAE AD JASONEM, LAODAMIAE AD PROTESILAUM,
HYPERMNESTRAE AD LINUM,
SAPHRONIS AD PHAONEM. Cui quibus, (si quam
PARIS AD HELENAM, HELENA AD PARIDEM
scripsit, excipias) caeterae non consensere quidem me-
rentur. Patidis, ut Ovidii non est, ita proximae ad Ovi-
dium accedit suavitatem. Longius recedit Helene:
quae divina tamen. Nam Sabino quae adscribuntur,
ita languent, ut ne hac aetate quidem scriptas ferre
possem. In quibus & obscuritas, & manifestus in scri-
bendo defectus, sive, ut Graeci significantius loquuntur,
ev ry epantia kotēusa elucet. Idem Scaliger,
SABINO, PARIDIS AD HELENAM, HELENAS AD
PARIDEM, LEANDRI AD HERONEM, HEROS AD
PARIDEM, LEANDRI AD CYDIPPEN, CYDIPPES
AD ACONTIUM, adscribit. E quibus ego, ut nonnullas
adscribere Sabino vis dubitem, ita omnes eas esse
ejusdem, in tanta genti varietate ac characteris, quis
credat? Quod dicitur penitus Scaliger existimat, HE-
LENAS AD PARIDEM, PHAEDRAE AD THESEUM, ad-
videndum, an non error sit ex loco Ovidii, ubi de

Troja jacet certe, Danaïs invisa puellis.
Vix Priamus tanti, totaque Troja, fuit.
O utinam tunc, cum Lacedaemona classe petebat,
Obrutus infans efflet adulter aquis!

Non

Epistolis suis agit, minus recte intellecto; qui Amorum libro 11. Elegia XIX. exstat:

Quod Paris et Mactareus, et quod male gratus Iason, Hippolytique parens, Hippolytusque legat.
Certe quod Paris legat, est Epistola ad Paridem scripta: quae nunc exstat, neque; OENONES AD PARIDEM. Parens Hippolyti est Theaeus, ad quam Ariadne scribit, quae nunc ARIADNES AD THEAEUM dicitur. Quod Hippolytus legat, est, quam ad Hippolytum Phaedra scripsit, quod nemo nescit. DAN. HEINSIUS.

Heroides: Hoc poema Prisciano Lib. x. appellatur, nec alio id nomine à Scholiaste Metaemphoricon inedito passim citatum deprehendi. verè, ut opinor. Satisberienis quoque Polyerat. lib. 1. Cap. 12. *Naso*, inquit, in libro *Heroidum*, & in codice Helmstedtensi *Heroidum liber Ovidii*. Epistolas tamen Ovidius ipse libro 11. Artis Amatoriae videtur nuncupare, ubi de suis scriptis:

Vel tibi composita canetur Epistola voces: Ignatum hoc alius ille vocavit opus.

Neque alter membranarum pars potior. quamquam & in nonnullis duplici titulo, *Heroides sive Epistolae*, hic liber inscribitur, quomodo Platonem, Cicéronem, Varronem, aliosque, tam in Graecis quam Latinis magni nominis scriptores, gemino nonnumquam titulo suas hucubationes ornasse est in comperto. Cæterum quod Ovidius veribus paulo ante prolatis se auctorem epistolarum atque inventorem facit hujus generis epistolarum, liquet hinc, eam Arethusa ad Lycotam, quae apud Propertium lib. IV. exstat, ad imitationem nostri fuisse scriptam, Nasonique solidam Heroïdum pangendam ac principem gloriam omnino deberi. Meminit Apollinaris Sidonius lib. 1. Epist. 1. *Julii Titiani Epistolarum*, quas sub Illustrium feminarum nomine conscriptas ediderit, sed prosa, nisi fallor, oratione; cum Cicroni, Plinio ac Symmacho adjungat. Quam Titianum Commodianis temporibus floruisse est certum. Ad epistolam primam quae observavimus, levioris pleraque momenti sunt, quod Putecanus codex, qui fide atque integritate reliquos omnes magno numero à me inspectos longè antecellit, hac ex parte esset mutilus. HEINSIUS.

1. *Hanc*.] Scilicet modo Ovidium hoc pronomine, subintelecta *Epistola*, usum; Cicéronem quoque semel usurpasse, observat diligentissimus Vassor de Vi & usu quorundam verborum, pag. 86. Infra quoque Epist. x. vers. 3. quidam codex exhibent, *Quam legis*. quae si vera sit lectio, addi hinc observationi poterit. Vid. & Epist. XVI, 1. BURM.

1. *Lento*.] Id est, non tantum qui tardas redire ad me, sed qui non commoveris desiderio uxoris, neque ejus cura tangeris, ut ita saepe Nofter, vide Turneb. 1. Adv. 15. & Heinl. ad Epist. xv. 169. & XIX. 81. & alibi. BURMANNUS.

1. *Ulix*.] Omnes libri scripti, quibus & in hoc tertio volumine, & in duobus aliis emendandis usus sum, perspicue habent *Ulix*, per i nostrum, & x., quemadmodum è Romana consuetudine scribi debere ait Plutarchus. Duxit autem Ulixes Penelopem uxorem Tyndarei auxilio, quod ei consilium dederat, quomodo Graecorum omnium principum, qui Helenam filiam suam in uxorem peterent, gratiam & amicitiam esset retenturus; Auctor Apollodorus Lib. III. Biblioth. CIOFAN. *Ulix* & nos hic, & ubique recipimus, ob codicum fere omnium auctoritatem; & Claverius ad Claud. lib. 1. in Rufin. pag. 46. ita in codice veteri extare testatur. vid. Erythraei Indic. Virg. Regius tamen ad Quintil. 1. IV. *Ulysses* praefert, quia ex Dialecto Aeolica ab *Odysseus* deducitur. Vocativum vero in his nominibus ita extulisse veteres docent membranae emendatores. Ita ex Medico codice apud Virg. v. Aeneid. 564. *Polite*. & saepe apud Nostrum libri meliores, ut Ep. VI. 109. *Aesonide*. Ep. VIII. 15. *Oreste*, & similia passim. BURMANNUS.

2. *Nil*.] Hunc versum citat Marius Victorinus de Syllabis, CIOFANUS.

2. *Nil mihi rescribas: attamen ipse veni.*] Rectius distinguis post *To attamen*: ut edendum curavimus. neque aliter in uno codice Florentino viri humanissimi Caroli Strozzae invenit. Epist. 8.

Nos tu mille rates sinuasque vela parabis, Nec numerus Danaï militis: ipse veni.
Johanni Frederico Gronovio lib. I. Obfer. 22. v. 20. ad orandas haec literas ac promovendas unice nato, mihi quae conjunctissimo, legendum videbatur:

Nil mihi rescribas ut tamen; ipse veni. arguit melchere & venus. quomodo & initio epistolae Herus noster:

Quam mihi missi verbis, Leandro, salusem, Ut postea missam rebus haberes; veni.
Apud Marium Victorinum tamen lib. VII. Art. Gram. obinet vulgata hujus loci scriptura & lectio, idque duobus locis. Possit & legi, *sed tamen ipse veni*, ut Epist. XVII. 184.

Nesio quo tardor sed tamen ipsa metu.
Et Epist. XI. 106.

Admissi memores sed tamen esse mei. HEINSIUS.
Retinimus scripturam a Gronovio prolatam, Scribe

Non ego deserto jacuiffem frigida lecto,
Nec quereret tardos ire relicta dies:
Nec mihi, quacrenti spatiofam fallere noctem,
Lassaret viduas pendula tela manus.

Quan-

bo quidem tibi lento & immemori, non ideo tamen, ut rescribas mihi, redi enim ipse potius. Eadem varietas apud Valer. Flac. lib. VII. 285.

Attamen hoc sacra corpus de morte receptum, Hanc animam scias esse suam.
ubi etiam Heinlius ex scriptis, ut tamen. In codice Douzae hic erat, *non mihi rescribas*, quod & admitti posset. ut infr. Epist. VIII. 23.

Nec tu mille rates sinuasque vela parabis; Nec numerus Danaï militis; ipse veni. BURM.
3. *Jacet*] Hujus verbi antitheton *Manet*, — *Troja maneret*, Praecipis Priami filii foret ipsa senis.

CIOFANUS.
3. *Certe*.] Hubertinus hanc vocem conjungit cum *ipso invisa*, quia Ulixi satis constabat jacere. Non disparto an rectè, sed quia Ulixes non inter ultimos fuit, per quos excidium Trojae fuit peractum, convenientior Ulixi sermo, in laudum Marito debitarum partem libenter venienti, si legamus: *Troja jacet per te, Danaïs invisa puellis.*
Ita ipse gloriatur apud Nostrum lib. XIII. Metam. 178.

— *per me jacet inelysus Hector.*
Confundisse vero voces *per te* & *certe*, indicio sunt alia loca. Ita lib. XIV. Met. 30. vulgo legitur:

Dignus eras: ultero poterat certeque rogari.
Ubi varie aestuat Heinlius, sed rescribendum ex emendato codice:
Dignus eras: ultero poterat per teque rogari.
Contra in lib. IV. Trist. III. 41. malle m legere:

Spiritus hic certe patrias exiit in auras.
quam *per te*; non enim culpa uxoris mortuus fuisset, sed, si mortuus fuisset Romae, hoc saltem solatium habuisset, ut in patrias auras exiret spiritus. *Certe* ibi est saltem, ut centies Comici & alii. Elegans autem illa locutio *per te*, ut XII. Fast. 317.

Etiam tu non poteris per te deducere coelo.
Etia veteres passim loquuntur. BURM.

4. *Vix Priamus tanti.*] Ut tamdiu abis nimirum. Frustra igitur fe exercent hoc in loco viri eruditi. Fuit enim & ego vestrum unum alterum quae excidisse suspicaver, sed nullus excidit. HEINSIUS. Scoppan innuit Heinlius, qui Collectan. cap. 32. ita explicat, *tota jactura, quam Priamus et Troja fecerunt, non fuit tanti, quanti mea fuit, quod te carui ob bellum hoc.* Deinde duas alias interpretationes subjungit, aliam alia pejorem. Sed rectus Heinlius. Si vero nostram correctionem per te recipimus, sensus posset esse hic, *vix omnis illa gloria, quam ex Priamo & Troja evenia re-*

tulisti, est tanti, ut ideo tamdiu abis. Cicer. VIII. ad Famil. 14. *Tanti non fuit Arsacem capere, Seleuciam expugnare, ut carum rerum, quae hic gestae sunt, spectaculo careres.* Quae sublegit auctor suppositam est legiae, (recentis enim scriptoris commentum est) quae sub Corneli Gallii nomine, superiori saeculo ab Aldo Manutio, Paulli filio, est edita. cujus initium:

Non fuit Arsacidum tanti expugnare Seleucem, &c.
Selucia haec Parthorum ad Euphratem, ubi is se cum Tigride confundit, nunquam Seleuce vocatur: Graecis est *Σελουκία*. Est & Seleucia Alperae Ciliciae oppidum Stephano. & aliac. Propertius III. 18.

Tantine, ut lacrimas, Africa tota fuit.
Ita rescribendum olim hic notaverat Heinlius, quae nos perire nolimus. Broukhuffo quoque idem in mentem venerat; quem vido de hac locutione. BURMANNUS.

6. *Infans.*] Sic Epistola Leandri, *infansi sit mora longa freti, & infanitura freta* etiam apud Rutilium in Itinerario habes. Et *infaniam Propontida* Aufon. Epist. IX. ex veteri codice:
— *et infaniam generata Propontidis aëta,*
vulgo *infana*. HEINSIUS.

7. *Non ego.*] Mirè exprimit mulicris, quae legitime amat virum suum, ingenium, quod dicendum fuit, ne quis Penelopem impudicam à Poëta effectam putet. CIOFANUS.

9. *Spatiofam fallere noctem.*] Oxoniensis & Lincolnienis spatiosius notat, quod mihi praefereendum videtur, quia praefertent *tardi* dures. neque meicio, poëtis saepe singularem numerum probant, ut mox Heinlius pluribus ostendit. Sed hic pluralem recipiendum censeo, quia de longa absentia quaerit. Horat. III. od. 7.

— *ille notis actus ad Oricum,*
Post infanae Capreae silera, frigidias
Noctes, non sine multis
Dysommis lacrimis, agit.

& lib. 1. Od. 25.
Me tua longas pervenire noctes.
ubi nolle contra codices reponi *longam noctem*. Propertius I. Eleg. XII. 13.

Nunc primum longas solus cognoscere noctes
Cogor.

Nofter Epist. XVII. 181.
Et longae noctes, et jam sermo coimus.
longae vero et spatiosae noctes idem notant. Finis deest, si nomina veterum loca confipare vellemus. ut vero hic *frigida jacuiffem*, ita & *frigidias noctes*, dixit Horatius lib. III. Od. 7. BURMANNUS.

Quando ego non timui graviora pericula veris?
 Res est solliciti plena timoris amor.
 In te fingebam violentos Troas ituros:
 Nomine in Hecitoreo pallida semper eram.
 15 Sive quis Antilochum narrabat ab Hecitore victum;
 Antilochus nostri causa timoris erat:
 Sive Menoetiaden falsis cecidisse sub armis;
 Flebam successu posse carere dolos.
 Sanguine Tlepolemus Lyciam depescerat hastam;
 20 Tlepolemi leto cura novata mea est.

Denique, quisquis erat castris jugulatus Achivis,
 Frigidius glacie pectus amantis erat.
 Sed bene consuluit casto Deus aequus amori.
 Versa est in cinerem sospite Troja viro.
 25 Argolici rediere duces: altaria fumant:
 Ponitur ad patrios barbara praeda Deos.
 Grata ferunt Nymphae pro salvis dona maritis:
 Illi victa suis Troia fata canunt.
 Mirantur justique fenes, trepidaeque puellae:
 30 Narrantis conjux pendet ab ore viri.

At-

De-

9. *Fallere noctem.*] Eodem modo in epist. ad Leandrum dicit *desipere noctem*:

*Sic ubi decipias pars est mihi maxima noctis
 Acta, subit iurata lachrima fessa super.* CIOFAN.
 15. *Sive quis Antilochum.*] Recte excusat Penelope Parrhasius, recteque ita legendum contendit contra Pollitiani opinionem. Fuit autem re vera Antilochus Nestoris filius a Memnone occisus. Auctor Q. Smyrnicus lib. II. *περὶ Ἀντιλόχου* Homeri. De hoc autem Antilocho sic Thyphiodorus de Illi exidicio:

Ἀντιλόχου δ' ἐπὶ πρῶτῳ ἔγραψε Νέστορος.
 CIOFANUS. Politianus in Miscellaneis 76. hunc locum ita interpolat, ut dicat, legendum *Amphimachum*, pro *Antilocho*. *Amphimachus* enim ab Hecitore victum, ac caesum, ab Homero tradi Iliados 13. *Antilochum* autem Nestoris a Memnone occisum, ut Qu. Calaber refert lib. II. Sed ego cum Parrhasio sentio, qui censet hoc multum decoro datum, ut Penelope fingatur a vera historia aliquantum aberrare, & pro Memnone Hecitore narrare: cuius nomen illi notius, quam Memnonis fuisse, verisimile fit. Sunt autem &, qui *Archilochum* pro *Antilocho* reponant, ex Darcis auctoritate scilicet. Sed facile est alium nomen pro alio assignere, si quis a vetusta laetione sibi temere descendendam existimet. Quod autem supra dixit Penelope, *Flebam successu posse carere dolos*: generaliter quidem dixit, ad Patrocli casum respiciens. Privatim tamen & ad Ulyssis aditus & vestimenta alludit, vereri se timens, ne illius quoque doli & astutiae non semper eodem successu habeant. MICYLL. Politianus in Miscellaneis *Amphimachum* reponit: quod Antilochum a Memnone occisum, non ab Hecitore, tam Homerus, quam Q. Calaber, Dicitus Cretenis, Pindarus, Pyth. Od. VI. alii testentur. In contraria ivit Janus Parrhasius Epistolice Quaestionibus, Epist. 29. ut & Ciofanus. Certe Hyginus fab. cxviii. ab Hecitore occisum innuit, & cum Ovidio hac in re consentit, quamquam paulo ante, fab. nimirum cxlii. diver- sam opinionem secutus. Vossius Artus Grammati-

cae lib. II. cap. xxiv. ita locum tuetur adversus Politianum, ut victum ab Hecitore Antilochum liquere contendat ex ipso Homero, Iliad. N. 177. Certe est aliud vinci, aliud occidi. HERNSTIUS. Idem J. Vossius lib. I. Poetic. Inst. c. 3. verisimiliter putat adscribere hunc errorem non Poetae, sed simplicitati Penelopes, quamvis mox quoque hoc ei frigidius videatur. & Schottus lib. III. obferv. 40. jam observavit, aliud esse victum, aliud occisum, & ex Homero probavit. Nicolaus Leons. Epiphyl. lib. II. 22. & Alciaz. I. Parerg. 6. Penelope errorem hunc a Poeta decori tribui tentant, & exemplis illustrant. Schoppa *Archilochum* emendat, quia Dares Phrygius hunc ab Hecitore occisum refert cap. xx. sed futili isti scriptori quis credat? cum idem capite XVIII. Archilochum cum Rhefo ex Thracia Priano auxilium tulisse referat. At Homerus Iliad. B. 822. eum Antenoris filium facit. Josephus vero Ilicianus lib. V. §. 307. *Archiloos* vocat ab Hecitore occisum, ubi tamen codices & editiones quaedam *Archilochum* quoque exhibent. Denique Munkerus ad Hygin. fabula cxlii. conjiciebat *Archilochum*, quem cum Menesthe ab Hecitore caesum refert Homerus Iliad. E. 609. Sed quis non Ovidium alios Auctores secutum, praeter Homerum, praestabit, cum in Mythica illa Historia tot discrepantia tradant veteres? Vel quis quoque non ipsum Poetam errasse fateri vellet? Certe non magis cum erroris immunem statuam, quam diligentissimum Historicum Nepotem, qui in vita Datamii cap. II. scribit, Pylamemem a Patroclo interfecitum, quem a Menelao caesum Homerus canit. BURM.

16. *Causa timoris.*] Praecessit modo: *Res est solliciti plena timoris amor*, & hic in Mss. Gerardi Vossii *causa doloris*. Francius in qua codicis sui con- jecerat, *causa tremoris*. Non male, quod voce *timore* fuit computata. Vide inf. Epist. III. 82. & alibi. BURMANNUS.

17. *Menoetiaden.*] Patroclum Menoetii filium. Homerus lib. XVI. Iliad. & Hyginus cap. CVI. CIOFANUS.

19. *Lyciam.*] Propter Sarpedonem Lyciae regem, qui Tlepolemium interfecit, a Patroclo ipse postea inter-

interfectus, cujus cadaver in Lyciam delatum ibidem scribit Homer. CIOFANUS.

20. *Cura.*] Sarravianus codex *poena*, quod de dolore explicari recte possit. Sed nihil muta. Eadem varietas apud Propert. lib. I. X. §. 17.

Et postquam alterius curas sanare recentes.
 Ubi *cur curas rō poenis* praefertur debet egregiam rationem adfert amur quondam & decus nostrum Brookhusius. BURMANNUS.

21. *Quisquis.*] Slichtenhorffius in Epistola ad me legit, *si quis erat*, ut cum frequentibus melius conhaereat. Quod Scriverii chartaceus codex habebat. Ego parum refere abitor. HERNSTIUS. Eodem modo jam olim Aaron Battaleus legendum esse scripserat. Ita variant codices I. Amor. VI. 10. & XII. Trist. XI. I. & apud Petron. cap. cxxii.

24. *Versa est in cineres.*] In cinerem septem libri. idque rectius. Noster I. II. Met. 216.

*Cumque suis totas populi incendia gentes
 In cinerem vertunt.*

Auctor Querol. *Aurum in cinerem versum est.* Sil. Ital. XIII. 319.

*Ne flammam laedusque velint, ne templa sub uno
 In cinerem transisse rogo.*

Stat. VII. Theb. 24.
 — *immeritas cineri dabit impus urbes.*
 & ita Horat. III. od. 3.

*Ilion, Ilion,
 Fatalis incestusque iudex
 Et mulier peregrina veritē
 Te pulverem.*

Amant autem Poetae singulati uti numero, sic *coma, crinis*, de quibus diffusus alibi. Sic supra *spatiofam noctem*, pro quo male Mss. *spatiofas noctes*. Sic Epist. VII. 170.

Essetam rarem. HEINSIUS.
 Senec. Troad. 739.

*An has rimas urbis in cinerem datas
 Sic excitabit?*
 Magis vero poeticum esse singulati uti, quam plurali: tum verum est, si plus significet ille numerus, quam pluralis. Nam in cinerem versa Troja si dicatur, ita universa deleta intelligitur, ut omnia

sint unus cinis. cum, *in cineres* si dicatur, hic & illic praecipua membra Trojae exulta & in cineres versa intelligamus. Ita apud Virgil. III. Aen. 221. & 236. & VII. 109. ex emendationibus codicibus *per herbam legendum*, id est, per omnem herbam, ut nulla pars immunis restet. vid. Epist. IV. 91. Idem Maro lib. VIII. 492. *inter caecem Rutilorum*, non inter caedes dicit, quae minorem occisorum numerum indicaret; eodem modo *coma soluta* est, cum omnes crines soluti, cum *comas solutas* aliquae sparsas notare possit. Sed haec in immensum abirent. BURM.

25. *Altaria fumant.*] Disposita nempe ubique ob fidem victorum reditum. De quo more Casaubon ad Suet. Caes. cap. XIII. Bernec. ad Justin. XXIV. 3. De donariis vero ex praeda Diis oblatis Noster saepe alibi, ut II. Faistor. 728. VII. Met. 159. v. Tomasin. de Donar. cap. XXI. & XXII. BURMANNUS.

26. *Barbara.*] Malebat *Dardana* Francius, sed quis nescit *Barbaras* in primis Phryges dictos?

27. *Grata ferunt Nymphae.*] *Νύμφαι, νύπται.* Graecifacit hic Ovidius. vide Festum in *Nupta*. Parum tamen abest, quin a Nafone exaratum opiner nuptae. Nam alterum paulo insolentius. HEINS.
 Noster Faust. III. 205.

Conventum nuptae dicitam Tritonis in aedem.
 ubi Mss. *Nymphae*, & vers. 205. *audito mihi nomine nuptae*. Ubi Heinl. corrigebat *numina Nymphae*. Eadem diversitas lib. II. Fast. 605. Scholiales quoque Horatii *Nymphas* mulieres interpretant ad lib. I. od. 4. Oppian. initio Poematis *Νύμφη ἄρπετό-*

οσσα. vid. Epist. XVI. 126. BURMANNUS.

28. *Troia fata.*] Quae & quot fuerint fata, quae ad Trojanum excidium requirebantur, dixi lib. XIII. Metam. CIOFANUS.

28. *Troia fata canunt.*] Codex Argentinensis Fa- tis antiquus cum uno Mediceo, (& Francofurtensi) *Troia fata*, magis poetice. Certe Virgilius sic pat- troia, apud quem Troia, aut Troicus nunquam in- firmo, est diversus ab eo Statius plerumque, & venias. Esti diversus ab eo Silius in Epithetis in Tragoediis Seneca. apud Aponium in Epithetis in Heroum, *Troia cura*, & *Troia tellus*, & Epig. cxi.

Atque aliquis positâ monstrat fera proclia mensa.
 Pingit & exiguo Pergama tota mero.
 Hac ibat Simois, hic est Sigeia tellus,
 Hic steterat Priami regia celsa fenis.

35 Illic

Trois Aeneas, ad exemplum Maronis. Tibull. II. Eleg. 5.

Troia qui profugis sacra ubiuit ratibus.
 Ita enim vetulus Codex Bodlejanus. Noster Epitola Dididis sub finem, Troius ensis, ut puto scribendum: & Epitola Paridis, Troia classis adegit, ex antiquis libris. Troia pinata, ibidem. & Troia con-
 iuxta, Epitola Helenae: ut Traus hostes, ibidem. lib. III. Art. Amat. 254. Trois raptus, ex veteri codice. lib. VI. de Ponto El. x. Troia bella, ut & illic emendandum censico. citam in Ibi. d. 416. Troia sola. apud Valer. Flacc. lib. IV. 78. male Troiae differas arma, pro Troia legitur. Stephanus in Troia. Το θρωακὸν Τρωίς, ἡμάρων τῶ κτίστη, ὁς Ἀχαιοὺς, Δαναοὺς, Σαρπηδέ, τὸ θρωακὸν Τρωίς, καὶ Τρωίδα, ἢ παρὰ τὸ Τρωίς Τρωίδα, ὁς Ἀλέξανδρος Δαρδανίος. ἔστι καὶ Τρωίδα θρωακίς, καὶ Τρωίς καὶ Τρωίδα, καὶ Τρωίδων τὸ κτηνικὸν, καὶ Τρωίς. Noster Troa agmina dixit lib. 12. Metam. ut in optimo codice invenit. nam vulgò Tota legebatur, VI. 74.

Troaque Peliaes sternebat cuspides iacta
 Agmina.

Troiaes apud Persium pro Trojanis feminis. & in catalectis veterum poetarum de signis coelestibus in Eusthenii carmine, ut quidem codices antiqui exhibent:

Troiadesque puer, geminique sub aethere Pisces.
 Tros pro Aenea apud Prudent. lib. I. contra Symmach. 232.

Adfuit etiam priscorum insignia regum
 Tros, Italus, Janusque bifrons, genitorque Sabinus.
 Sic ex duobus veterimis exemplaribus scribitur vulgò. Dixit Italus. HEINSIUS. Jul. Caes. Scaltiger in Hypercritico pag. 785. haec Ovidii verba ad censuram, rigidam certe & superciliosam, exegit, & non vicia Troia fata, sed viciisse fatum Trojanorum contendit; vicit enim Trojanorum vota, quia in satis erat Trojam capi. quae ego vix capio. Neque puto virum maximum pervidisse sensum nostri Poetae, qui ex superstitiosa veterum credulitate debet illustrari. Cum enim nullam gentem, nullam urbem, immo nullum omnino crederent hominem existere, qui non ab ipsis natalibus sua scripta fata haberet, & caeque esse immutabilia statuerent veterum caepdi, quaedam simul esse majora, quaedam minora fata, credabant, haec posse vinci ab illis, & ideo non tam stabilia & immota, unde innumeris apud Poetas locis lux accommodatur. Lucan. VI. lib. 605.

fi Fata minora moveres,
 Perdidit huc vietos quo duce Troja Deos,
 Et Fortuna, quae eadem quae Fatum, populi aliter fortunam vincere passim legitur. Justin. xxx. lib. 4. Sed

35 Illic Aeacides, illic tendebat Ulixes:
 Hic lacer admissos terruit Hector equos.
 Omnia namque tuo senior, te quaerere misso,
 Retulerat nato Nestor: at ille mihi.

Re-

Sed Macedonas Romana Fortuna vicit. Noster XIII. Metam. 435.

Ut cecidit Fortuna Phrygum.

Horat. III. Od. III.

Trojae renascens alite lugubri Fortuna tristis clade iterabitur.

Occidit, occidit Spes omnis, & Fortuna nostri Nemini Afrubale interempto.

Quo spectat illa vox Hannibalis, Agnosco Fortunam Carthaginis, Flor. II. 6. & ita passim veteris superstitionis observatissimi scriptores. Fata ego Trojana (de quibus ex Plauto Servius ad Virg. II. Aen. 13. observante Cafl. Var. lect. cap. 26) fure victa a Graecorum Fatis, quae erant sagittae Hercules alicia. Vid. Serv. ad Virg. I. Aeneid. 14. III. 402. & alibi. BERMANNUS.

Atque aliquis posita monstrat fera proclia mensa. 31. Atque exiguo Pergama tota mero.] Solebant Graeci & Romani post coenam crateras vini in mensam asserre, & multo habito sermone ad multam noctem sonnum producere. Ex eo vinoaliquid in mensa fundebant. Quem morem hic tangit Pene-lope, additque ab illis, qui in bello Troiano affuerant, uxoribus suis ceterisque domesticis illorum, quod super mensam vertebant, loca, in quibus cum Trojanis proelium fuerat commissum, ostendi, & universum illum, fluvium, aliasque illius urbis partes depingi. Eam etiam, quem supra exposui, morem indicat hic Noster huic alius locus:

Quod deducta mero littera fecit A M O.
 Et: Verba leges digitis, verba notata mero.
 Et: Non oculi tacuerunt tui, conscriptaque vino Mensa, nec in digitis littera nulla fuit.
 Et: Blaudianaque leves tuis praescriberet vino, Ut dominam in mensa fe legat illa tuam.

Tibullus. elegia ult. lib. I.

Ut mihi potanti possit sua dicere sacra Miles, & in mensa pingere castra mero.

Illud etiam poetarum nostri ejusdem fortasse generis est:

Diluitur postro serior hora mero.

Quamvis de eo aliter sentiam. CIOFANUS.

31. Atque.] Codices quidam & Editio Micillyi & aliorum Jamque. Male; Epist. II. 83.

Atque aliquis doctas jam nunc cat, inquit, Athenas. HEINSIUS. Potest tamen retineri jamque. Dum tu abes, jam alii reduces narrant res ad Trojam gestas.

33. Hac ibat Simois.] Hujusmodi sunt illa in 113

De Aene, 133, de Ulixee

Hic, inquit, Troia est (muros in lectore fecit)

Hic tibi sit Simois, haec mea castra pua.

Campus erat, (campus fecit) quem caede Dolonis Sparfimus, Haemonius dum vigil optat equos.

Illic Sibonii fuerant tentoria Rbefti:

Haec ego sum captis nocte reversus equis.

Haec per hunc locum. CIOFANUS.

33. Hic est.] Plurimi veteres hoc est; octo basâ est, quod opinor verum esse. HEINS. ego praefero hic, ut respondeat tibi illic, ut in loco a Ciofano

cx III. Artis Am. adducto. & ita Tacitus I. Annal. 61. referebat hic cecidisse, illic raptas aquilas. Tibullus

I. III. 63.

Hic juvorum series, teneris inmixta puellis,

Ludit, & adfide proelia miscet amor.

Illic est, cuiuscumque rapax mors venit amani.

Frullra vero quidam codices, illic Aeacides, illic tendebat Ulixes. Ignorabat scilicet librarius ille, tendere pro tentoria ponere fumi; ille vero pro ire, proficisci cepit. Sed hoc jam pueris notum. BURM.

34. Senu Priami.] Hoc epitheton passim fere ab auctoribus datur Priamo. Eamius, citat Priscianus

lib. III.

Cur veter occubuit Priamus sub marte Pelago?

M. Tullius pro Sexto Roscio Amerino cum vellet ostendere, Antistium summa esse senectute hominem, vocavit eum Priamum. Senus verba sunt:

Postremû Priamum ipsum, senem Antistium: quem non modo aetas, sed etiam leges pugnare prohibebant. Alia exempla lib. XIII. in meis in Me-tanorph. observationibus collegi. CIOFAN.

36. Admissos.] Quis non videt admissos equos

Hectoris lacri legendum? cum ea vox celerem Ovidio, Valenio & reliquis significet, magno eorum errore, qui amissos legunt. Ovidius certe iple in Pallis.

Et celer admissi labitur annus equis.

Et item:

Hanc quondam Cythera diem properantius ire?

Justi, & admissos praecipitavit equos.

Et in Epistola sequenti:

Et sacer admissas exigit Hebrus aquas.

Quin & Valerius de Fulvio admissos, inquit, equum

Teanum contendis, quae vox inde videtur esse ducta, quod adjunctis equis celeriter iter conficimus. EGNA.

quod admissos legendum puto, ut & Egnatius cen-tus. Admissos legendum puto, ut & Egnatius cen-tus. Admissos legendum puto, ut & Egnatius cen-tus. Admissos legendum puto, ut & Egnatius cen-tus.

fuit. Ut Admissos equos, intelligamus veloces, sine incitatos: quemadmodum & alibi idem nomen poeta usurpavit, cum dixit, Et celer admissi labi-tur annus equis. Lacerum autem Hectorem ter-ruisse

Retulit & ferro Rhœsumque Dolonaque caecos,
 40 Utque sit hic somno proditus, ille dolo.
 Aufus es, ó nimium nimiumque oblite tuorum,
 Thracia nocturno tangere castra dolo;
 Totque simul maectare viros, adjutus ab uno.
 At bene cautus eras, & memor ante mei.

45 Uf-

ruffe equos accipio, non quando equos impulit, & in praclium exhortatus est, cujus rei mentio fit Iliados octavo: aut etiam, quod aliis placet, quando equi Achillis interfecto Patroelo attoniti hœtere; neque aurigae sui vocem audientes, neque vias memores, de qua re Iliados xvii. dicitur: sed posteaquam ab Achille jam occisus fuit. Ibi enim fingitur, qui tum aderant, jacenti vulnera infixissent, quem admouit Homerus autem cit Iliad. xxii. v. 371. ubi ait, *ὅς ἦρξ ἔν τις ἀνοήτως γὰρ περὶ ὄρνι.* A quo *et laerum* hic poeta vocat. Fit mox Achilles de curru, pedibus loro trajectis, suspensum circa muros patriae traxit, faucium ac sanguinolentum adeo, ut aspectu suo non immerito equos terere potuerit, aut etiam visus fuerit terere. Nam re ipsa tenuisse, nisi ex Tragico aliquo accepit poeta, apud Homerum certe non legitur. Atque hanc expositionem comprobat locus ejusdem poetae ad Liuiam, ubi iustidem sermè verbis inquit:

*Hoc fuit Andromache, cum vir religatus ad axes
 Terruit admisso sanguinolentus equos, etc.*
 MET. vii. Admissos rectè legendum docuit Egnatius. Admissi autem equi qui dicantur, docuit in Scholiis lib. Tristium. CIOFANI. *Hic laer admisso terruit Hector equos.* Sic duo aut tres ex nostris codices, quomodo Baptista Egnatius primus castigavit. Perperam vulgo *alacer missos*. paria habes apud Auctorem Elegiacè in mortem Prusi, vers. 319.

*Hoc fuit Andromache, cum vir religatus ad axes
 Terruit admisso sanguinolentus equos.*
 Admissi equi sunt concitati. II. Art. Am. 434.
 — modo admisso arte retentus equos.
 I. Amor. viii. 50. ix. 56. xv. 50. & passim. Virg. xi. Aen. 272.
 Et socii admisso potuerunt aethera pennis.
 Ita enim optime legitur in veteribus exemplaribus: vulgata enim lectio, *Et socii amisso*, omnino languet, quam tamen & Servius imperite defendit. Cogitaveram aliquando:

Hic Larissaeos terruit Hector equos.
 ut Virgil. ii. Aen. 197. Larissaeos Achilles. In codice Gronoviano erat glossa, *Missos, id est, Regis Mysi, quos Achilles abstulit Regi Mysias.* Unde apparet illum Cloufatorum legisse, *Hic alacer Mysos terruit Hector equos*, sed non prae. HENRI. *Ita equum admisso* Capitol. Maximin. i. ubi vid. Caesabonum.
 37. *Namque.*] Haec vocula offendit Scaligerum

patrem, in Hypercritico d. I. sed immerito. Mirari enim poterat Ulixes, unde haec omnia xux fecit, quae domi sedens lanae operam dabat, & quae non captabat rumores; quare ex decore Poetae auctorem addit unde, rescierit. Ex Telemacho nempe, qui apud Nestorem haec cognovit. vid. Callion. var. lect. p. 60. Miscel. Italic. BURM.
 37. *Te quaerere misso.*] Elegans graecismus: ita Statius i. Achil. 209.

— *duros laxantem Aegeaena necis*
 Missa sequi.
 Ita legendum ex vetri Vossiano codice. Vulgati *Justa sequi*, non aequè bene. Virgil. initio lib. iii. Aeneid. *quaerere agimus* dixit. vide plura ad lib. v. Metam. 660. BURMANNUS.

39. *Rhesum Dolonaque caecos.*] Miramur, cum adeo pateant Heroïdes Oedipidae, haecum syllabam claudicantem in hoc versu non animadvertimus, cum *Dolon* utique primam corripit, ut lib. xiii. Metam. 244.

Ausum eadem, quae nos, Phrygia de gente Dolonem quare addenda sunt dictio quae. Homer. Iliad. K. vs. 314.
Ἦν δὲ τις ἐν Τροάδι Δάλον Ἐυχέσθες ὄβος.

EGNATIUS. Haec lectio Rhœsumque abique ulla litterae suspicione reperitur in uno Vaticano, quae vera est. CIOFANUS. *Rheson.* Erfurtanus Graeca enuntiatione, ut saepe alibi, narrat rem Servius ad Virgil. xii. Aeneid. 347, cujus verba ita constituenda. *Cum Trojani exploratores, quem ad castra Graecorum mitterent, quaerent, hic Dolon exploratum se ire obtulit, si sibi equi Achillis pro praemio darentur, qui cum esset, obvios habuit Diomedem & Ulixem, similiter exploratores missos ad castra Trojana. Captusque ab eis, & tormentis confiteri vera adactus, tam consilia Trojanorum, quam Rhesi adventum docuit, qui equos salcitos adduxerat in auxilium Trojanorum, quem Diomedes & Ulixes vinculum ad arborem relinquentes, profecti ad castra Trojana, occiso Rheso, & abductis equis, redeuntes occiderunt.* HENSTIUS.

39. *Rhesumque.*] Rhesus rex Thraciae, Trojanis opem ferens, prima nocte ex longo itinere fatigatus in ipsis tentoriis ab Ulixè & Diomede una cum omni exercitu est interfectus. Homerus K. Iliad. Euripides in Rheso, Tryphiodorus, & Ovid. lib. xiii. Metamorphos. quod tangit & in praeclearissimo opere, quod Ibin vocavit:

*Nec tu, quam Rhesus somno meliore quiescas,
 Quam comites Rhesi tum necis, ante vias, CROF.*
 41. *Abi*

45 Usque metu micuere sinus; dum victor amicum
 Ductus es Iliariis iste per agmen equis.
 Sed mihi quid prodest veffris disiecta lacertis
 Ilios? &, murus quod fuit ante, solum:
 Si manco, qualis Troja durante manebam;
 50 Virque mihi, demto sine carendus, abes?

Di-

41. *Aufus es.*] Epist. xii. 123.
Aufus es o (iusto desunt sua verba doleri)
Aufus es Aesonis dicere, cedo domo.
 41. *Nimiumque oblite tuorum.*] Hochemisichium usurpavit Statius lib. vii. Theb. 547.
Hec nimium mitis, nimiumque oblite tuorum.

CIOFANUS. Illae repetitiones in aliis particulis frequentes sunt, sic Macrobius Somn. Scipionis lib. i. cap. 20. *nullo, multoque saepius multiplicatum solis spatium.* Gellius xiii. 27. *longe longaque est amplius.* & xii. l. *supra longe, atque longe inferum.* vid. ad i. Art. Am. 127. & ad Quint. ii. 13. BURMANNUS.

42. *Tangere castra dolo.*] In quatuor membranis *frangere castra*, quod non est de nihilo, pro perfringere, aut domare, vid. infr. Ep. iv. 60. Sed & *tangere* probum est. sic apud Comicos, *Tangere dolo aliquem, Tactus est lana, Probe illum terigi.* & similia. HENSTIUS. Non puto haec vocis *tangere* significationem hinc loco accommodatam; sed *tangere castra* est, impliciter, pervenire in castra, ut lib. iv. Met. 778. *Gorgoneas tangisse domos;* ita *tangere portus*, Virg. iv. Aeneid. 6. 12. & *attingere*, de quo nos vide ad Petron. cap. lxxxviii. BURM.

45. *Usque metu micuere sinus.*] Male libri plurimi: *irenuere, aut timuere, aut tumuere, aut metuere, aut riguere.* Epil. Oenones, *Attoniti micuere sinus.* I. iii. Art. Amat. fabula Procridis, 722. *Pulsantur trospis corde micante sinus.*
 Pall. iii. 36.

Terror admonitio, corque timore micat.
 Et mox. 35.
Corda micant regis, totoque de corpore sanguis
 Eggit.
 Lib. vi. 338.
 — *Jurimque accelerare tentat,*
Et fort suspensus corde micante gradus.
 Tibul. i. Eleg. x.

nec tristia nossem
Arma, nec audissem corde micante tubas.
 Apulej. Metam. x. *cor trepidans & micans adsiduo pulsus.* Notter lib. vi. Met. 557. de Philomela. *radix micat ultima linguae, id est tremit.* ut ipse explicat. nam & *tremere* & *fatire* sequitur. vid. & lib. vi. Metam. 390. Plautus Aulularia. Act. iv. sc. iii.
Continuo memm cor coepit artem facere ludicram,
Atque in pectus emicare.
 Ubi digitorum micationem ludum notissimum respexit. HENSTIUS.

45. *Amicum.*] Malebat Francius *Achivum*. perperam; & recte Parrhasius hoc verbum *amicum* ostendere depositum timorem, notat. quid enim ex amico timendum? BURMANNUS.

46. *Ductus es.*] *Dicere* Gortophr. & Francos. codices. male sententia elegantius, dum Telemachus nempe narrat, te rediisse in castra amica. BURM.

47. *Disiecta.*] Vid. ad Metam. xii. 108.
 48. *Ilios.*] Ilium legendum cenfet Jos. Scaliger feminino genere, sicut *Granon*, & regia *Ploum*, apud Silium, & *Dorica*, *Ancon* apud Juvenal. BERSST. Sic apud Homerum *Ἴλιος ἑσπῆς* non uno loco, & *Ἴλιος ἀπὸ τῆς ἑσπῆς* sic *καταγράφεται* in Anthologia, *Ἴλιος ἑσπῆς* ruit. quomodo & *Ilium superbum* Virgilio. *Horatio non semel Ilios vexata*, & in Catalaëcis Pithioi:

Ilios en surgit rursus inelyta.
 Notter lib. i. Artis. 363.

Tunc cum tristis eras defensa est Ilios armis.
 Ita enim veterimi codices. Metam. xiv. *postquam alta cremata est Ilios.* sic *Neritios* mons Ithacae apud Graecos, quae *Neritios* Virgilio est. & *Neritos ardua saxis.* Plurimi tamen scriptorum codicum, *disiecta Ilios* agnoscunt, ut apud Nostrum Laodamiae epistola, *Ilios & Tenedos.* quod & Scaliger placebat notis ad Catal. & Vossio lib. i. Annal. 12. certe in antiquis libris apud Ovidium modo *Ilios*, id est Ilios, promissive scribitur, ut Pastor. iii. 71. 505. v. 93. vi. 401. & in Metamorphosi non semel. Adeatur Stephanus in *Ἴλιος*. Notter Epistola Helenae:

Et vatium timo monitis, quos igne Pelasgo
Ilium arsuram praemonuisse ferunt.

Ita enim restitui malim, pro vulgata *arsurum*, ut & Paridis Epistola, idque veteris libri auctoritate:

Arsuram Paridis vates canit Ilios igni.
 Horat. Ep. xiv.

Quod si nec pulchrior ignis
Accendit obfessum Ilium.

Sequenti versu in nonnullis membranis; *murus quo fuit ante*, ut apud Virgilium, *Atque solum quo Troja fuit*, in nonnullis etiam, *qui fuit*, forte *quae fuit*. nam in uno Lovaniensi erat *quae fuit*, ut Pall. iii. 71.

Sam modo qua furant silvae. ubi & Miss. *quo*. HENSTIUS.

48. *Murus quod fuit.*] Hoc quoque acerbè nimis carpit Scaliger, quia murus nunquam fuit solum.
 B Solum

P. OVIDII NASONIS

- Diruta sunt aliis, uni mihi Pergama restant;
Incola captivo quae bove victor arat.
Jam seges est ubi Troja fuit, refecandaque falce
Luxuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
- 55 Semifepulta virum curvis feriuntur aratris
Ossa: ruinosas occulit herba domos.
Victor abes; nec scire mihi, quae causa morandi,
Aut in quo lateas ferrus orbe, licet.
- 60 Quisquis ad haec vertit peregrinam litora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus abit.
Quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam,
Traditur huic digitis charta notata meis.
- Nos Pylon, antiqui Neleia Nestoris arva,
Mifimus. incerta est fama remissa Pylo.
- 65 Mifimus & Sparten. Sparte quoque nescia veri.
Quas habitas terras, aut ubi lentus abes?
Utilius starent etiam nunc moenia Phoechi.
(Irafcor votis heu levis ipsa meis!)

Scirem

Solum enim jam erat, quod arabatur, ubi antea
locus muri erat, ut II. fast. 280.

Ite ubi nunc urbs est, tunc locus urbis erat.
vid. ad Petron. c. LXXXIX. BURMANNUS.
50. *Abeft.*] Abes Palatinus unus & alii Codices.
ut mox vers. 57. *Victor abes,* & 66. *lentus abes.*
51. *Diruta.*] Inveni codicem, in quo *Eruta* le-
gebatur, quod non probo. Ep. III. 45.

Diruta Martis tuo Lyrnesia moenia vidi.
sic *Diruta urbs* Senec. Nat. Quaest. III. II. & Senec.
Agam. 651.

Moenia Divina fabricata manu,
Diruta nostra.
Virgil. lib. III. Aeneid. 279. in oratione Diomedis:
Nec mihi cum Teucris ullam post diruta bellum
Pergama.

Ita enim ibi legitur in veterimo illo Vaticano Co-
dice, atque eum locum respexisse videtur Ovi-
dium, quamquam in vulgatis Virgilii exemplaribus
Eruta legatur. & sane quemadmodum plus est,
si *diruta* moenia, quam si *deserta* dicamus, ita
plus est *diruta*, quam *eruta*; sed tamen apud Vir-
gil. II. 5.

Trojanus ut opes ex lamentabile regnum
Erariorum Danai.

& Silius III. 255. *Eruta oppida,* & XII. 361. *Eruta*
Pergama dixit. HEINSIUS. Senec. Troad. 235.

Ilion vicin Pater,
Vos dirisistis,

51. *Uni mihi.*] Solum mihi multi codices, ut XIII.
Met. 507. *soli mihi Pergama restant.* BURMANNUS:

52. *Incola.*] Lege *Accola.* HEINSIUS.
54. *Sanguis.*] Vid. ad Petron. cap. cxx.
55. *Feruntur.*] Mallet *funduntur* Francius, non
ego. *funditur* enim terra aratro, sed ossa semifep-
pulta feriuntur & percutiuntur. Lucan. VII. 859.

Pluraque varicolis feriuntur dentibus ossa.
58. *In quo orbe.*] In qua regione. & sic saepe.
CIOFANNUS.

59. *Puppim.*] Quomodo? prora enim ad litus
appellitur, non puppis. Verum peregrini & hostes
cito abnavigantur, ut dicitur vii. Aeneid. *Obvertunt*
pelago proras, & ita puppis appellatur ad litus, ut pa-
ratae sint naves, si necesse fuerit, ad fugam. PAR-
RHASIVS inf. Ep. XII. 232.

Iussus inexperiam Colchos advertere puppim.
63. *Neleia arva.*] Appositio; in quibus Neleus
regnavit, qui XII. filios suscepit, ex quibus tantum
Nestor superstes mansit. Hom. XI. Iliad. CIOFANNUS.
vid. Anton. Perioch. Odyss. II. & III.

63. *Antiqui Nestoris.*] Quod tria saecula vixit:
Unde ab Attio *trisaeculenus* dictus est. Vid. Obser-
vat. in lib. Pastorum. De Nestore sic Hyginus cap.
x. *Chloris in urbe Seti Amphionis filia, quae ex*
septem superaverat. Hanc habuit in conjugem Ne-
leus Hippocentis filius. Ex qua procreavit liberos,
masculos duodecim. Hercules cum Pylum expu-
gnaret, Neleum interfecit, et filios ejus decem.
Undecimus autem Periclymenes, beneficio Nepruni
avii in Aquilae officium commutatus, mortem ef-
fugit. Nam duodecimus Nestor in Illo erat, qui
tria saecula vixisse dicitur Apollinis beneficio. Nam
quod

HEROIDES. EP. I.

- Scirem ubi pugnares; & tantum bella timerem;
70 Et mea cum multis juncta querela foret.
Quid timeam ignoro: timeo tamen omnia demens:
Et patet in curas area lata meas.
Quaecumque aequor habet, quaecumque pericula tellus,
Tam longae caussas suspicor esse morae.
- 75 Haec ego dum fultre meditor (quae vestra libido est)
Esse peregrino captus amore potes.
Forfitan & narres, quam sit tibi rustica conjux;
Quae tantum lanas non finat esse rudes.
Fallar; & hoc crimen tenues vanescat in auras:
80 Neve, revertendi liber, abesse velis.
Me pater Icarium viduo discedere lecto
Cogit, & immensas increpat usque moras.
Increpat usque licet: tua sum, tua dicar oportet
Penelope: conjux semper Ulixis ero.
- 85 Ille tamen pietate mea precibusque pudicis
Frangitur, & vires temperat ipse suas.

Duli-

quos annos Chloris & fratrum Apollo eriperat.
Nestori concessit. CIOFANNUS.
65. *Sparten.*] Lucianus in Charidemo, Ulixis fi-
lium ad Menelaum percontatum de patre venisse
scribit.

66. *Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.*
Lentus agas in Charitae Scriverii. quod placet prae
vulgato, si *habites* quoque reponatur, ut in uno
Mediceo extat. vulgata scriptura minus Latina est.
HEINSIUS. Possit distingui hoc modo.

— *Sparte quoque nescia veri.* (vel *veri est.* ut
in antiqua editione.)

Quas habitas terras, aut ubi lentus abes?
Ita lentus abes, Epistol. seq. 23. & Calpur. ecl. VII.
Nam dum lentus abes lastravit ovilia Thyrsi.
lentus agis malebat Capoferrens. BURMANNUS.

67. *Etiam moen.*] Lege *etiammum.* HEINSIUS.
68. *Irafcor.*] Hunc versum parenthesi inclu-
dimus; ut sequentia aptius cohaererent.

73. *Quaecumque pericula tellus.*] *Quaeque* CIOF.
75. *Quae vestra libido.*] Recte exponunt inter-
pretes de libidine omnium maritorum, quos hic
Penelope tangit. vid. & Passer. ad Propert. lib. III.
Eleg. 19. in principio. Helena inf. Ep. XVII. 29.
Paridi aliquid praecipue dat:

Quas tua nequitia est, non his contenta fuisset.
Elegantem vero ulum pronominis qui in hac lo-
cutione jam Hubertinum notavit. Noster lib. III.
Trist. v. 29.

Quaeque tibi est linguae sacundia, conser in illud.
v. Met. 373.

Quae jam patientia nostra est,

I. Pont. VII. 59.
Quaeque tua est pietas.
& alibi. vide & ad Quintil. Decl. IX. 21. BURM.
77. *Forfitan & narres.*] Ita ex optimis codicibus &
editionibus. *narres* habent minus emendatae. vid.
ad Petron. 130.

80. *Revertendi liber.*] Elegantem hanc construc-
tionem illustrant Nic. Heinsius ad Claudian.
lib. I. de Laud. Stilich. 150. Vortius ad Valer.
Max. VI. cap. II. §. 3. & ad Sulpic. Sever. lib. I.
cap. 4. ita & saepe Lucanus. ut lib. VII. 301.

Felix ac libera legum,
Roma fores legitum.
Ita vulgo legitur. & summus Gronov. Diatrib. Stat.
cap. II. distinguit:

Felix ac libera, legum
Roma fores jurisque tui.
Ego mallem ex quinque codicibus, quos Heinsius
consultit, legere, *Libera Regum Romae fores.* Idem
Poeta lib. VII. 818.

Libera Fortunae mors es.
& lib. VIII. 648. *legerem quoque:*
Haud ego culpa,
Libera bellorum.

Vid. Heinf. & Drakenb. ad Sil. Ital. II. 441. BURM.
81. *Viduo lecto.*] Eodem sensu supra *desertum*
dixit, hoc modo infra Epist. Oenonis: *Nunc ja-*
ces in viduo credulus ille toro. & Seneca in Hippo-
lito, qui Ovidii maximus fuit imitator:

— *Cur toro viduo jaces?* CIOFAN.
81. *Discedere.*] Francius *decedere,* vel *secedere* ma-
lebat.

Dulichii Samiique, & quos tulit alta Zacynthos,
 Turba ruunt in me luxuriosa, proci:
 Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula.
 90 Viscera nostra, tuae dilaniantur opes.
 Quid tibi Pitandrum, Polybumque, Medontaque dirum,
 Eurymachique avidas, Antinoique manus,
 Atque alios referam, quos omnes turpiter abens
 Ipse tuo partis sanguine rebus alis?

95 Irus

83. *Tua sum.*] *Tua sum* sex codices, quod efficiat, non enim vover, sed asseverat Penelope sic Ulixis esse, & ideo quoque dici Ulixis vult, neque alteri in conjugium concedere. ita Epist. viii. *Sed tua sum, iscumque sui puerilibus amis.*
 86. *Frangitur.*] Vide quae de hoc verbo Heinrius & ego olim notavimus ad Petron. c. lxxv. & Heinrius quoque ad Claud. r. Epist. 50. sic corrigi ex codice Mediceo Senecae locum in Troad. 743.

Spiritus genitor facit,
Sed nempe fractus,
 vulgo tractus circumferitur. Auctor Octaviae. 586.
Mertia te divi patris,
Atque frangat conjugis, probitas, pudor.
 Callimach. Hym. in Delo. 107.
 Ovid. *κατακλιθεὶς τε καὶ ἀνεκταῖς.* BURM.
 86. *Temperat ipse.*] Forte, *temperat ira suas.* propter pietatem meam & preces pudicas. saepe haec vocula *inde* loca pulsa ab ipse & ille. vid. ad v. Met. 586. & vi. 450. & ita Epist. sequente. 654.
Parce suis potui qualiter inde capi.
 Franciscus maluit *voce temperat ipse suas;* quod minime placet. Bernmannus Propertianam imitationem volebat ex lib. iii. Eleg. 11. *Vitricestemperat ira manus.* ubi & illa, vide Brookh. BURM.

Parce suis potui qualiter inde capi. Egredie Homeri virum ex Odyl. a. tranquillus;
Δολιχὴν τε, ἔδωκε τε καὶ ἄλκιρον Ζακύνθον.
 ubi mirum quod ἄλκιρον masculino genere dixerit, quod iam Grammaticis ad illum locum notatum est: Ovidius autem, cum Virgilius alique illud verbum *memorosa* transferant, *alta* maluit. Ita & alio loco Virgil. lib. v. 588. *Cretam altam* dixit:
in quondam Cretasertur Labyrinthus in alta,
Paricibus textum caecis iter.
 HEINSIUS. Bochartus tamen libro r. de Plooen. Colon. cap. 23. a montibus, quibus offertur, ita dicit vult. Silius lib. r. 275.
Conditus excelso sacra vii colle Zacynthos.
 ubi late eam describit, quam descriptionem illustrat Trifan. tom. II. Comment. Hist. p. 415. *tenet vero est in duobus codicibus.* BURM.

88. *Turba ruunt in me luxuriosa proci.*] Proprie

& significantissime loquitur: *Turba* enim, ut ait Ulpianus lib. LVII. ad Edictum tit. VIII. de vi raptorum, *de multis dicitur*, ita ut poeta indicet magnum fuisse procorum numerum, qui Penelopen ad sui amorem sollicitaret. Procorum numerum ponit Homerus lib. XVI. Odyl. unde haec conversa fuit. Ulpiani verba sunt: *Turbam autem ex quo numero admittimus? si duo rixam commiserint, utique non accipiemus in turba id factum: quia duo turba non proprie dicuntur. Rixam vero si plures fuerint, decem aut quindecim homines, turba dicitur. Quid ergo si tres, aut quatuor? turba utique non erit.* At quid Ovidius ipse lib. Metamorph. l. 355. nomine *turbam* de duobus, illo hemistichio, *nos duo turba sumus*, dixit? sed praeclear. Offendit enim Democlitonem, & Pyrrham tantum, ceteris aliis hominibus diluvio absumptis, ut *turbam* quandam foret, praesertim *de nos* addito, a quibus omne hominum genus esset reparandum. CIOFAN.

90. *Dilacerantur.*] In vet. quibusdam, *dilaniantur.* Aequè bene. CIOFAN. *Dilaniantur opes*, rectius meliores ex scriptis, quam *dilacerantur*, quod est in vulgatis. Repperit Homeri Illa. Odyl. π. 315. *κτῆματι δαρδάρπτοιον.* Hoc verbum saepe Ovidio redonavimus in Metamorphosi. Ita & Infir. III. Ann. g. *dilaniata comas.* & libid. 596. *Dilaniantur vigiliae* te quoque *turba canum*: vulgata tamen retineri potest ex Epist. III. 86. ubi:

Quid lacerat Danaas impiger Ulixer opes. HEINS.
 91. *Polybum Medontaque.*] Et hic addenda copula fuit, cum *Medon* & ipse primam corripit. ΕΡΩΤΑΙΟΣ. Primo in duobus scriptis *Polybonque*, Graeco more, ut passim Nofter. Et ita Heimsiad. exhibet *Polybonque*. Sed quae *Medon* dicitur, cui fere procorum uti Ulyffes peperit, ob modestiam & leviora delicta, caeteris intersectis Od. XXI? In multis codicibus *Polybum Medontaque* invenit. Haec etiam hic aqua Mariangelo Accusio, qui in Diatribis legendum contendit *Polybum Amphimedontaque*, quod hocse duos cum Pitandro Homerus etiam conjunxerit:

Εἰρηνηῆς τε καὶ Ἀμφιμέδων, Διχατοπαλῆς τε, Πρωτανδῆς τε Πολυπτοσίδης, Πολυβῆς τε Δαίφρον.
 Sed praeterquam quod haec lectio verum paulo durior reddit, restat scrupulus de Penelope Sabianinae

95 Irus egens, pecorisque Melanthius actor edendi,
 Ultimus accedunt in tua damna pudor.
 Tres fumus imbelles numero, sine viribus uxor,
 Laertesque fenex; Telemachusque puer.
 Ille per insidias pene est mihi nuper ademptus;
 Dum parat, invitis omnibus, ire Pylon.
 100 Di precor hoc jubeant, ut euntibus ordine fatis,
 Ille meos oculos comprimat, ille tuos.

Hoc

binianae ad hanc epistolam responsione, quae Polybo quoque Medontem subiungit,
Certe ego cum Antinonum Polybumque Medontaque legi.
Huius toto sanguis corpore nullus erat!
 Praefat igitur locum reliquimus intactum. HEINS.
 95. *Pecorisque Melanthius actor edendi.*] Omnino legendum est, *actor edendi.* Homero in Odyl. passim dicitur *Μελάνθιος ἀπέδος αἰγῶν.* Auctorem fuisse pecoris edendi Melanthium non recordor me legisse. Confirmatur nostra lectio à novem aut decem libris calamo exaratis. Ita r. Fast. 323.

Parce quia non veniant pecudes, sed agantur, ab actu Nomen agonalem credit habere diem.
 & 7. 547. ex MS. *Tyrantibus actor.* II. Metam.
Hac agit, ut pastor, per decora rura capellas.
 vid. II. Fast. 370. III. 64. HEINSIUS.
 93. *Atque alios.*] Elegantis Junianus codex *Quidque alios*, quamvis ego *Quidve* mallem. BURMANNUS.

97. *Tres fumus imbelles numero, sine viribus uxor, Laertesque fenex, Telemachusque puer.*] Hunc locum imitatus est idem Seneca in Troadibus:
 — *turba quae sumus super,*
Tumulus, puer, captiva. CIOFAN.

100. *Pylon.*] Telemachus postea duxit Polycastram Nestoris filiam. Hesiod. *Frugm.* pag. 330. Edit. Antel. ita ut forte ejus amore jam incensus ille ire paraverit. BURMANNUS.
 101. *Di precor hoc jubeant.*] Malim, si per membranas liceat, *Di, precor, & jubeant.* quem errorem frequenter errantur imperitii librarii. Nofter Epistola Hypsipyles, v. 15.

O ego, si possem vinctis credentibus, Ista ipse mihi scripsit, dicere, quanta forem!
 sic enim locus ille restituendus. Epistola Deianirae sub finem,
Virque, sed à possis, & puer Hylle, vale.
 ubi membranae quaedam pari modo peccantes, hoc possis, Trist. III. 3. 31.
Quantum erat, & magni, perituro parere, Divi.
 & eleg. VIII. l. c. MSS.
Sicute quid à frustra votis puerilibus optas.
 & II. Pont. II. 93. ex MSS.

Felices quibus ò licuit spectare triumphos.
 III. Art. Am. 347.
O ita, Phoobe, velis. vid. ad Epist. XIII. 161.
 Elegia in obitum Druffi,
Quod licet, ò certe tumulo ponemur in uno,
Druffe.
 sic restituo, cum passim nunc circumferatur, *hoc certe, nisi navis, ut certe.* sed modus exemplorum non efficit. recte autem *euntibus ordine* fatis, quae ordine procedunt, si majores nati prius & vivis tollantur, quam nati minores. plena sunt hujus formulac monumenta sepulcralia in antiquis inscriptionibus. Tacitus XVI. Annal. II. *Servantibus aetatem fortuna, ac senior prius, tum cui prima aetas exsurguntur.* Priscilla ad Abascantum Maritum apud Statium lib. IV. Silv.

Lingua equidem thalavos, salvo tamen ordine, moestos,
Quod prior exegi longà postiora senectà Tempora.

contra turbatum mortalitatis ordinem appellat Papinianus l. xv. ff. de Inoff. Testam. sic Umas Papiniani inscriptum.
 ARMILO JULIO PAPINIANO PRAEFECTO PRAETORIO PAULUS CONSULTO, QUI VIXIT ANNOS XXXVII. DIES X. MENSES. III. PAPINIANUS HOSSTILIUS, EUGENIA GRACILIA, TURBATO ORDINE, IN SENIO HEU PARENTES FECERUNT FILIO OPTIMO.
 Emenda in transcurfu locum Martialis, qui Scalligero & aliis viris primariis multum negotii exhibuit libro. I. Ep. cxv. de Senio Telephovo (quem vulgati codices Faenium agunt nuncupant) Antullam filium sepeliente:

Ad Stygias aequum fuerat prior isset ut umbras,
Quod quia non licuit, vivat, ut esse colat,
 prior otiose & perperam, non prior legebatur, quod ex interpretatione & scholio irreptit, cum de patre Antullae totum agat epigramma. haec conjectura nostra est. reliqua membranis debentur. idem lib. I. 37.
Diceret infernas, & qui prior isset ad umbras,
Vive tuo frater tempore, vive meo.
 apud Gruterum pag. DCLXX.
 B 3

Hoc faciunt custosque boum, longaeuaque nutrix:

Tertius, immundae cura fidelis harae.

105 Sed neque Laertes, ut qui sit inutilis armis,
Hostibus in mediis regna tenere valet.

Telemacho veniet (vivat modo) fortior aetas:
Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.

Nec mihi sunt vires inimicos pellere testis.

110 Tu citius venias, portus & ara tuis.

EP. MATER. TEPIDO. CONDIDIT. OSSA. ROGO.
QUAE PRIUS. HOC. TITULO. DEBUIT. IPSA.
LEGI

Auctor Querolii:

Nonne hoc iustum fuit, bustum ut effraret filius.
HEINS. Ita Poetae passim Fatis ordinem adscribunt.
vid. Valer. Flac. l. 531. & v. 81. Statius &
alii frequenter. vid. Barth. ad Stat. l. Theb. 302.
Seriosa vocat Val. Flac. l. 218. Lucan. vi. 61.
Claud. l. cap. 51. vid. Manut. ad Cicero de Senect.
cap. ult. BURMANNUS.

103. *Hoc faciunt.*] In hac Epistola plurima pesti-
fime transposita esse, quidam olim Criticorum pro-
baverunt. Quod nos in quibusdam certum habemus.
De hoc quidem loco nulli dubitamus. Nam quid
haec ad superiorem? Non enim, nisi fallimur, hoc
dicit, optare se ut custos boum, aut Ulyssis nu-
trix, oculos cum Telemacho sibi & marito claudat.
Ego non dubito, locum integrum sic trans-
ponendum, qui ab aliis hic abeundum puto:

*Tres sumus, imbelles numero: sine viribus uxor,
Laertesque senex, Telemachusque puer.
Sed neque Laertes, ut qui sit inutilis armis,
Hostibus in mediis regna tenere potest.
Nec mihi sunt vires, inimicos pellere testis.
Tu potius venias, portus & ara tuis.
Telemacho veniet (vivat modo) fortior aetas.
Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.
Hoc faciunt, custosque boum, longaeuaque nutrix:
Tertius immundae cura fidelis harae.*

Hoc faciunt, inquit, illi, ut nempe, te absente,
auxiliis suis, (quod tum erat) Telemachum
tueantur. Lege praeterea *portus & ara*, non *ara*,
ut in aliis poetae huius locis MSS. codices re-
praesentant. DAV. HEINS. Hoc mecum precantur,
nulla igitur transpositione verbum hinc opus. de Phi-
llectio vacarum custode, Euricha Ulyssis nutrice, &
subitico Eumaco copiose Homerus. HEINS. Quidam
codices hoc faciunt, sed recte fatis Heinssus expli-
cat. saepe enim hoc verbum notat id, quod praeci-
dens. Ita II. Amor. l. 23. *si faciet tarde*, & cen-
ties alibi. sed Grottoph. hoc cupiunt, quod perpla-
cet: & ita Franciscus coniecit. BURMANNUS.

104. *Cura.*] Id est qui curam gerit. vid. Casaub.
& Salm. ad Trebel. Poll. Claud. cap. xiv. idem ad

Ammian. Marcel. observavit Valefius. vide &
Heinsf. ad Vell. Pater. II. 99. BURMANNUS.

105. *Ut qui sit inutilis armis.*] Armis undecim
codices, & placet. Amor. lib. II. El. VII.

Non tu natus equo, non fortibus utilis armis.
Paff. II. 238.

Nam puer impubes & adhuc non utilis armis,
Unus de Fabii gente relictus erat.

lib. III. 173.

Nunc primum studii pacis, Deus utilis armis,
Advocor.

lib. v. 81.

Viribus ille minor, nec habendis utilis armis.
annis tamen est in lib. V. Trist. VII. 21.

Miles ut emeritis non est satis utilis armis. HEINS.
rō armis firmat sequens mentio *hastium*, & *fortior*
aetas, scilicet armis tractandis. praeterea sequitur
mox de Telemacho *mollibus armis*, & in loco
Tristium addita vox *emeritis* necessario requiritur
annis. BURMANNUS.

106. *Potest*] *Vales* meliores scripti quatuordecim.
HEINSIUS.

107. *Telemacho veniet, vivat modo, fortior aetas.*
Huc respexit videtur Statius lib. IV. Thebaid.

venies modo fortior aetas.
Et II. Silvarum:

veniet jam tristior aetas. CIOFANUS.

108. *Nunc erat.*] *Erūt* Leidensis codex. nihil
muta: est enim positum pro *esset*. I. Amor. VII. 41.

Apertius impressis erat os trivere labellis,
& mox vers. 112. vid. ad Petron. cap. XXVIII. & cul-
tissimum Broukhusium ad Propert. II. VII. 16. BURM.

108. *Ille tuenda.*] *Fovenda* Ambrosianus codex.
non male.

110. *Tu citius.*] Franciscus mallet *potius*. idque &
Heinsf. placuit, ut Ep. VII. 148. *hos potius popu-
los esse*. sed *citius*, quia nos imbelles fumus, & ideo
in mora summum periculum. *redas* habent viginti
codices.

110. *Et aura.*] In quibusdam libris *ara*: non dis-
plicet. Aram enim & portum pro tutis locis usur-
pari solere quis ignorat? CIOFANUS. *Portus & au-
ra tuis*, nostri constanter, nisi quod Argentinenfis
fatis antiquus, *portus & avara*. mendose. Ciofanus
est suis notat *portus & ara* quod verum est. Quo-
modo etiam restituendum Pont. lib. II. El. VIII.

Est

Por

Est tibi, sitque, precor, natus, qui mollibus annis
In patrias artes erudiendus erat.

Respice Laerten: ut jam sua lumina condas,
Extremum fati sustinet ille diem.

115 Certe ego, quae fueram, te discedente, puella,
Protinus ut redeas, facta videbor anus.

E P I-

Vos eritis nostrae portus & ara fugae.
Trist. lib. IV. El. v. ad amicum:

Unica fortunis ara reperita meis.
Qui veritus non es portus aperire fideles
Fulmine percussae confugiumque rati.

Cicero in Verrem de supplicis: *Hic portus, haec*
ars, haec ara est sociorum. eadem varietas in codi-
cibus MSS. Virgili II. Aeneid. 699. ubi male qui-
dam *aras* pro *auras* exhibent. HEINS. posset tamen
scriptorum codicum lectio defendi, ut maneat
poeta in eadem Metaphora, a navigantibus desum-
ta, qui *auras* prius faventes, deinde *portum* des-
derant.

111. *Est tibi, sitque, precor.*] Eleganter, pro *si-
que diu*, quod falsintelligendum r. Trist. IX. 1.

Est mihi, sitque, precor, flavas tutela Minervae.
Eleg. ad Drusum:

Est tibi, sitque, precor, matorum filius instar.
Alibi ad Augustum:

Sic te desiderat Aetber,
Id est diu desideret. Senec. Oedip. 855.

Procul sit orna, vivit, & vivat, precor.
vid. VI. Paff. 219. & Mart. IX. 19. ubi additur. In
quibusdam vero codicibus legitur *est mihi*, quod
aridebat Francio. BURM.

111. *Mollibus armis.*] In pueritia, aut adole-
scentia. CIOFANUS.

112. *In patrias artes erudiendus erat.*] Extat in
Aristotelis Oeconomicis praecipuum, quo ille do-
cet, matrum esse filios alere; patrum vero erudi-
re: scite igitur erudiendus. CIOFANUS. Aufon. pa-
renat. XIII.

Ingenio prior artes paternas imbibit. HEINS.
rarior vero locutio *erudiri in artes*, quam & Statio
ex MSS. reddit Barth. lib. x. Theb. 501.

Et quae se in leges praecipuae sortis belli,
Erudit genetrice. BURMANNUS.

113. *Ut jam sua lumina condas.*] Morem hunc
claudendi oculos propinquos offendit & Euripides
in Hecuba de Polydoro:

Ἔθ, καὶ θανάτου ἕμιμα συγκλείσει τὸ σὸν.
Vivit, & morientis oculos claudet tibi. CIOFANUS.

variant hic codices, quorum magna pars *claudas*.
eadem diversitas Ep. x. 120. & Statius lib. II.
Theb. 641. *claudere dixit, & signare* lib. III. Theb.
29. vid. ad Trist. III. III. 44. *Condas* Franciscus emen-
daverat, ut & olim voluit Aaron Battaleus. BURM.
114. *Extremum fati.*] *Fatis* septem scripti, forte
recte; ut intelligat diem a *fatis* scriptum. *Sustinet*
vero est, differit idem, ut tu veniens condas ejus
lumina. lib. x. Metam. 188.

Nunc animam ademptis fugientem sustinet herbis.
Senec. I. Contr. XII. *deficientis adolescentis spiritus in*
adventum meum sustinebatur. Quinct. Decl. XII. 2.
*non ut infestem animam sustineremus, non ut invi-
sum visum produceremus.* Martial. IX. 4.

Expertes & sustineas Augustae necesse est.
Nam tibi quod solvas non habet arca Jovis.

Saepe pro expectare utitur Tertullian. lib. II. de
Cult. foem. cap. ult. *Stolae Martyriorum praeparan-
tur, Angelus Bajuli sustinentur*, ubi vid. Rigalt. Ad-
vers. Judaeos. VI. & *si jam venit, servandum est*
illi, si necdum venit, sustinendum est. & alibi sae-
pius. BURMANNUS.

115. *Discedente.*] In bellum Trojanum proficiscen-
te. CIOFANUS.

116. *Redeas.*] *Viginti* MSS. *venias*. quod pro *redeas*
potest capi. sic in initio ipse veni. Prop. II. El. 23.

Infelix hodie vir mihi rure veni.
sic *venire* pro *redire*. Ep. II. 20.

Si vales ille veni.
Ep. v. 57.

Urque celer venias virides Nereidas oro,
Scilicet ut venias in mea damna coram.

& III. Falt. 466. ex MSS.

Et Eoo dives ab ore veni.
sed quia paulo ante praecessit *tu potius venias*, vul-
gata retineri potest. HEINSIUS.

116. *Facta videbor anus.*] Verus muliebri ingenii
affectus. CIOFANUS.

EPISTOLA II.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

Hospita, Demophon, tua te, Rhodopcia Phyllis,
 Ultra promissum tempus abesse queror.
 Cornua cum Lunae pleno quater orbe coissent,
 Litoribus nostris anchora pasta tuæ est.
 5 Luna quater latuit; pleno quater orbe recrevit;
 Nec vehit Aëtaas Sithonis unda rates.
 Tempora si numeres, bene quae numeramus amantes,
 Non venit ante suum nostra quærela diem.
 Spes quoque lenta fuit, tarda quae credita lædunt,
 10 Credimus: invita nunc & amante nocent.
 Saepe fui mendax pro te mihi; saepe putavi
 Alba procellosos vela referre notos.

1. *Hospita.*] Quae te hospitio excepit. CIOFAN. 1. Demophon.] De Demophoonte, & Phyllide sic Hyginus cap. lxx. Demophon Theſei filius in Thracia ad Phyllidem in hospitium dicitur venisse, & ab ea esse amatus. Qui cum in patriam vellet redire, scilicet ei dedit se ad eam rediturum, qui die constituta cum non venisset, illa eo die dicitur novies ad litus currisse, quod ex ea Eneidos Graecæ appellatur. Phyllis autem ob desiderium Demophoontis spiritum emisit, cui parentes cum sepulchrum construisserent, arbores ita natae sunt, quae certo tempore Phyllidis mortem desunt, quo solia arefcent & distillant: cuius ex nomine solia Graecæ Phylla sunt appellata. CIOFANUS.

2. *Ultra promissum tempus.*] Post unum mensem, quo ad me redire pollicitus es, quitaem post quatuor menses nusquam appares. CIOFANUS.
 3. *Pleno semel.*] Non videtur tempus mihi satis longum, ut Athenas ire, ibique res suas componere, & rursus in Thraciam redire potuerit. Gronovianus & Medicus pleno quater orbe, quod verum puto, & sequentia confirmant. ubi etiam Hafnienſis pleno quater orbe recevit, quod recipimus. Ita vii. Met. 530.

Dumque quater iunctis implevit cornibus orbem Luna, quater plenum tenuata retexit orbem. Conventi etiam inclius puellae impatientius amanti, ut ad ipsum tempus pactum promissa exigeret, non ut tres menses ultra constitutum cessaret, antequam scriberet. Et hoc est quod addit:

Non venit ante suum nostra quærela diem. BURM. G. Sithonis unda.] Mare, quod Thraciam alluit.

Sithonis autem Patronymicorum more dictum. Carſius lib. 1. & ego alibi plura exempla collegi. CIOFANUS.

9. *Spes quoque lenta.*] Intricator sensus, qui jam sollicitum habuisset videtur Alexandrum Paninum, qui Caesium Calcagninum de hoc versu consuluit. Caesius vero lib. 5. Epistol. pag. 64. Item hic caput pro timore, ut amor diu fucum fecerit Phyllidi, dum moram Demophoontis vario causarum praetextu defendit. Id fecit, ut jam sero credat, quae citra offensam credi non possunt, & quibus etiamnum amor repugnat. Hubertinus cum Caesio facit, sed Antonius Volſcius exponit *spem lentam*, quae longa expectatione sine successu rerum consumitur; a qua interpretatione non longe abit Doctissimus Bendejus ad Horat. Art. Poët. 172. qui exponit, quae longa mora extrahitur. Ego cum illis facerem, qui de metu & suspitione capiunt. Non statim te perfidum credidi, sed lente; nec cito inducere animum meum potui tantam in te esse perfidiam, quia tarde soleamus credere ea, quae laedunt, & nunc etiam, licet invita & mallem non credere, cogor credere te non rediturum, quod maxime mihi nocet & dolet. BURMANNUS.

9. *Exit.*] MSS. quidam *venit.* sic & Epist. xviii. rō8. *Spes tua lenta venit.* sic MSS. hac Epist. y. 62. Quascumque ex merito spes venit, aequa venit. Stat. Theb. ii. 322.

Et, qua non gravior mortalibus addita cura, spes ubi longa venit. ubi lege curis, pro *tarde quae*, Lincolnienſis & sex alii habent *quae tarde.* Volſii codex *tarde quoque.* locus corruptus, forte:

The-

HEROIDES. E. P. II. 17

Theſea devovi, quia te dimittere nollet;
 Nec tenuit curſus forſitan ille tuos.
 15 Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri,
 Merſa foret canā naufraga puppis aquā.
 Saepe deos ſupplex, pro te, ſcelerate, rogavi,
 Cum prece turicremis devenerata focis.
 Saepe videns ventos coelo pelagoque faventes,
 20 Ipſa mihi dixi; Si valet ille, venit.
 Denique fidus amor, quidquid properantibus obſtat,
 Finxit; & ad cauſas ingeniola fui.
 At tu lentus abeſ; nec te jurata reducant
 Numina; nec noſtro motus amore rediſ.
 25 Demophoon, ventis & verba & vela dediſti:
 Vela queror reditu, verba carere fide.
 Dic mihi quid feci, niſi non ſapienter amavi?
 Crimine te potui demeruiſſe meo.
 Unum in me ſcelus eſt, quod te, ſcelerate, recepi.
 30 Sed ſcelus hoc meriti pondus & inſtar habet.

Jura;

Spes quoque lenta venit, tarda (quia credita caedunt) CREDIMUS. HEINSIUS.

12. *Alba.*] Recte, quia boni omnis fuiſſent, ut rotum ex hiſtoria Aegi & Theſei. BURMANNUS. 12. *Notes.*] Sic lib. ii. Eleg. 6.

Vota procelloſo per mare raptā Novo. CIOFANUS.

13. *Dimittere.*] Ita omnes fere editiones, ſed errore operarum: legendum *demiſtere.* HEINS. Male: Cicero ſaepius xii. ad At. 18. *diſcedentem te non ſine magno dolore dimittam.* vid. Ep. v. 51. An. l. vi. 35. & alibi. BURMANNUS.

17. *Saepe Deos ſupplex, ut tu ſcelerate valeres, &c.*] Recte legitur *Deus*: ſic enim ſequentis pentametri conſtruſto polulat, ut ſit ordo: Saepe Deos ſupplex ſum devenerata prece, focis turicremis: hoc eſt, apud aras ubi thura cremantur. Sed commentatores pentametrum hoc cum ſequentē hexametrum omittunt, quae res diſcultatem ac dubitationem hanc illis parit. MICYLL. Dubito vehementer an haec ſatis Latina ſint, ut vulgo legitur, & an prece *venarari focis*, recte dicantur. Codices vero variant. In priori verſu quidam: ut tu ſcelerate redires, vel in priori verſu quidam: ut tu ſcelerate rogavi, & Lei-venires. pro te ſcelerate rogavi, unus Regius & Lei-venires, quod minime rejiciendum puto, quia & rotundiorē verſum facit, & ſenſum optimum exhibet; rogare vero pro aliquo contra Scoppiam alibi vindicavimus: cum prece recipimus ex Palatino & Vaticano. Cum prece turicremis ſum venerata focis: ut intelligat comprecationem proprie dictam, quae preces addebat ſacrificio, non dum ante inducto apparatu, ſed ſubito, & ut res ferebat. vide quae ad Petron. c. lxx. notavimus: &

hinc *ſupplicare turo & vino.* Apud Suet. Aug. 35: & Plin. xiii. i. Noſter. vi. Met. 161.

Cum prece iura tulit, Quis non altariis illis, Irrita iura tulit? quoties pro conjuge corpus, Pro gnato genitor, tum verba precantia dicit, Non exoratis animam ſinovit in aris? ix. Met. 159.

Tura dabant primis & verba precantia flammis. Turicremis vero retinimus, non turiferis, ut erat in illis codicibus: Turiferas ſunt regiones, unde tuſ venit, ſed turicremae aras, iii. Art. Am. 393. Viſto turicremas vaccae adomphitidos aras, Avian. deſcri. arb. 603.

Inter turicremas hic Phoebum vidimus aras. Virgil. iv. Aeneid. 453. & alii paſſim. Deis ſupplex volebat Hubertinus, ſed nihil opus. BURM.

19. *Faventes.*] Faventes Nalbat Francius. nec nego ſaepe ita Ovidium & alios loqui, ſed non ideo ubique in unam formulam cogendi.

20. *Si valet, iſſe venit.*] Liber vetus ille. probō. CIOFANUS. nos cum Lovaniſi codice diſtinximus ſi valet ille, venit. BURMANNUS.

21. *Morus.*] Captus tres libri, ſed nihil muto. captus amore fuit Demophon, cum primum viderat Phyllidam, nunc ut rediret moveri debebat. unus etiam Heinſii venit; ſolemni permutatione. BURMANNUS.

27. *Niſi non.*] Rectius vel in vitis libris ſcribatur, Die mihi quid feci ſi non ſapienter amavi, Crimine &c.

Non ſapienter amare, ut apud Calpurn. Flac. Decl. ii. miraris,

Jura, fides, ubi nunc, commissaque dextera dextrac?
 Quique erat in falso plurimus ore Deus?
 Promissus socios ubi nunc Hymenaeus in annos,
 Qui mihi conjugii sponfor & obtes erat.
 35 Per mare, quod totum ventis agitur & undis;
 Per quod saepe ieras, per quod iturus eras?
 Perque tuum mihi jurasti, (nisi fictus & ille est)
 Concita qui ventis aequora mulcet, avum:
 Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela,
 40 Altera tela arcus, altera tela faces:
 Junonemque, toris quae praesidet alma maritis,
 Et per taediferae mystica sacra Deae.

Si

miraris, si aliquis non sapienter amat, cum incipere amare non sit sapientis. forte etiam patienter possit legi, ut ex MSS. Remed. Am. 745. vid. II. Art. 511. & III. 565. & Epist. XIX. 4. HEINSIUS. ego nihil muto contra scriptos & editos codices. veteres enim quid nisi dixisse, pro praeterquam, absque hoc docet Festus. quid feci, praeterquam quod non sapienter amavi? Cicero. I. vers. 30. *qui in illa re quid facere potuerit non habebat; nisi forte id quod omnes tum desiderabant, eadem sententia dixit Ep. VII. 164.*

Quod crimen dicis, praeter amasse, meum? BURM. 31. *Jura, fides ubi nunc?* Heinsius malabat, *jura fidesque ubi sunt.* ut III. Am. VII. *pondusque ex inutile signum.* in Francofurtensi erat *Jura, fides ubi sunt?* sed ubi nunc elegantius. v. ad Epist. IV. 150. BURMANNUS.

Commissaque dextera dextrae. Scite: est enim dextera fidei symbolum. CROFANUS. 35. *Et undis.*] Decem libri iniquis. ita Amor. XI. 21. 25.

Navita sollicitus quae ventos horret iniquos. Ep. VII. 121. *Atoc duce, nemp Deo, ventis agitur iniquis.* Ep. VI. 137.

Dic age, si ventis (ut oportuit) aelus iniquis. I. Trist. IX. 11. *Perque tot ventus & iniquis concita ventis Aequora.*

Quindecim tamen libri habent & *auris*. forte legendum & *Euris*. HEINSIUS. Ego vero vulgatam tam hic retineo, quam III. Trist. II. 15.

Dum tamen ex ventis dubius saclabur ex undis. Nam saclari terris, dici recte non puto, sed recte *ventis ex undis*; ut Epist. XXI. 47.

Ista velut navis factus, quam cortus in altum Propellit Boreas, aelsum & unda refert. ita & II. Amor. XVI. 46.

Irrita, quo visum est, ventus & unda ferunt. Ubi quidam etiam codices *aura*, quae voces saepe

confusae, v. in Ibid. 106. Epist. VII. 44. ubi etiam *ventus ex aura* in quibusdam. BURMANNUS.

37. *Perque tuum mihi jurasti, etc.*] Neptunum intellige. Hic enim Thefei pater creditus fuit. unde & Iocrat. in Encomio Helenae, καὶ πρῶτον μὲν Θεσπέδω, inquit, ὁ λεγόμενος μὲν Διός, γενόμενος δὲ ἐκ Ποσειδῶνος, &c. Et apud Euripidem in Hippolyto, ἴψε Θεφεύς ita exclamatur, ὦ θεῶ, Ποσειδῶν, ὃς ἄρ' ἐγὼ ἐμὰς πατρὸς ὀδύνας πᾶν ἔμῳ κτενευμένῳ. Et rursum Hippolytus, ὦ δῖον πατρός σου Ποσειδῶνος πικρῶ. MICVL.

37. *Nisi fictus ex ille est.*] Falsus plurima membranae cum praeis editionibus. *Falli aut ludi Di* dicebantur a perjurijs. Epist. XX.

Jurabis, scit te fallere posse Deos. Faistor. v. 685.

Sive Deum prudens alium divamque sefellit. III. Amor. XI. 46.

Qui ante fallendos se tibi saepe, Deos. Sic fallere Deos dicuntur qui pejeraverunt. III. Amor. III. 15.

Dicite Di, si vos impune sefellit ista. LIV. XXX. 42. *Per quos Deos foedus icuri essent, quum eos, per quos ante icum esset, sefellissent?* falsus ergo Neptunus erat, quia perjurio cum sefellerat Demophon: sic falsus pro eo, qui fallitur, Aufon. Mosella. 184.

— *Dum lubrica falsi Membra petunt.*

Diomedes libro primo Imit. Gram. *Fallor falsus, falsum facit, ut Virgil.*

— *falsi implevit genitoris amorem:* Significat enim qui fallatur. HEINSIUS.

39. *Nimiumque mihi facientia tela.*] Otiosa certe & supervacua repetitio τῶν tela possit videri. Scripti nonnulli *tella bella* codex Praefrancorum Patavinus. Unde legebam, *nimiumque mihi facientia belli.* Nunc vero recordatus τὸ *facere* cum tertio casu frequenter ab Ovidio jungi, nil muto. *Facere alicui pro facere ad aliquem.* Fall. IV. 807.

185

Si deo laesis sua numina quisque Deorum
 Vindictet: in poenas non fatis unus eris.
 45 At laceras etiam puppes furiosa refeci:
 Ut, qua defereret, firma carina foret.
 Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires.
 Heu patior telis vulnera facta meis!
 Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis:
 50 Credidimus generi, nominibusque tuis:
 Credidimus lacrimis. an & haec simulare docentur?
 Haec quoque habent artes, quaque jumentur, eunt?
 Dis quoque credidimus. quo jam tot pignora nobis?
 Parte satis potui qualibet inde capi.

55 Nec

*Ipsa locus castus vati facit. Urbis origo
 Venit. ades sacris, magne Quirine, tuis.*
 Ita videtur restituendum, cum vulgati exhibeant,
Ipsa locum vati castus facit.

Propert. lib. III. eleg. 1.
Non faciet capiti dura corona meo.

Trist. III. XIV. 2.
Qui facis ingenio semper, Amice, meo.
 Et absolute III. Trist. VIII. 23.

Nec caelum nec aquae faciunt, nec terra nec aurae.
 Et II. Amor. IX. 36.

Ati tibi sum vices, huc tua dextera facit.
 Ubi postumus, ut & hic, *facere pro successore* accipere, ut nos eleganter Belgae, *dic my al te veel merks geven.* Onomast. *facesso ἐφάρρουα.* sic capio & capessō dicimus. v. Salmast. ad Tertul. Pal. p. 160. HEINSIUS. Douzam legisse officentia notaverat Francius.

42. *Taedisferae Dae.*] Cereris Eleusinae; quod praesentissimum nomen Atheniensibus sic & Ἐξέστια δαδίοποιος Bacchylidi in fragmentis dicta. p. 264. Edit. Steph. HEINSIUS.

44. *In poenas non fatis unus eris.*] Imo eris cum melioribus scriptis, & editis nonnullis. & ita Slichtenhorstius in suis ad me literis. Senec. Med. in fine:
Unus est poenae fatis.

Sequenti etiam versu. *At laceras pro Ab,* probe Puteanus & alii multi. quod indignationem efficacius exprimit. Vide notas ad epistolam Medae ipsio initio. HEINSIUS.

45. *Ab laceras.*] Rectius vetus exemplar *At laceras etiam puppes.* NAUGERIUS.
 50. *Credidimus generi nominibusque tuis.*] Lege vel *inivitis libris, nominibusque;* ne bis idem dicat. Sequitur enim mox, *Dis quoque credidimus. genus & nomen saepe conjungunt auctores optimi.* Nolter Epist. XVII.

Quod genus ex proavos & regia nomina iactas.
 Et Epist. VIII. 78. ut ibi excerpta Gallicana.
Per genus ex nomen canita videntes avi.

ut quidem illic veteres libri. Martial. lib. v. Epist. XVII.

Dum proavos atavosque refers ex nominis magna. Prudent. I. contr. Symm.

Quin ex Olybriaci generis ex nominis heres. Nec tamen dandum, quod in fex scriptis offendit, *muneribusque tuis.* sed τὸ *nominibus* etiam placuisse exactissimo Gronovio nostro video. qui adcaute observat. lib. IV. cap. XV. Vide & Notae nostrae Ep. XVII. v. 60. neque aliter Janus Douza in margine sui codicis legendum monerat. HEINSIUS. Hubertinus hic non fraudandus sua laude, qui & *nominibus* legendum esse monuit, ne superflua esset iteratio.

51. *Quaque jumentur.*] Nihil muto: Prudent. Apoth. 838.

Surda prius, jam docta sequi, quacumque jumentur. Sic recte Codex optimus Bodley: vulgo sine sensu *quodcumque.* Doctissimus Juvencius Slichtenhorstius *cumque jumentur.* De justis lacrimis vide omnino locum Juvenalis Sat. VI. 274. HEINSIUS. vide ad Quintil. II. 20.

53. *Quid jam tot pignora nobis.*] Puteanus codex, *quod jam.* Lege omnino, *quo jam.* elegans locutio, sed plerumque ab imperitis libranis interpolata. aliter dicebant *enim bona.* Auctor Queroli: *Eures mihi ac praedones, cui bono?* Locos auctorum plurimos, nostri praecipue, adscribam, ut una vice corrigendi molestia saepe aliquo devoranda hic defungar. Cicero Phaedro Gallo lib. VII. Ep. Famil. 23. *Martis verò signum quo mihi pacis auctori?* Val. Maximus lib. IX. cap. XIII. de Masianis fe credente canum custodiae: *Quo tam late patens imperium?* quo tantum liberorum numerum? quo denique tam arctae benevolentiae constructam Romanam amicitiam, si ea haec tuenda nihil canno lastrati valentiam ducis? ut recte ex antiquis libris Pignus legendum vidi. apud Phaedrum lib. III. pavus:

Quo mi, inquit, mutam faciem, si vincor fono? Auctor

- Illa (nec invidéo) fruitur meliøre marito;
 80 Inque capistratis tigribus alta sedet.
 At mea despeçti fugiunt connubia Thraces,
 Quod ferar externum praeposuisse meis.
 Atque aliquis; Doctas jam nunc eat, inquit, Athenas:
 Armiferam Thracem, qui regat, alter crit.
 85 Exitus acta probat. careat successibus opto,
 Quisquis ab eventu facta notanda putat.

At

ut passim illa participia construuntur. Hospita ergo pro amore resulti frandum. BURMANNUS.

6. *Cressa relicta*.] Alii omnes puella. nos ex MSS. codicibus *Cressa relicta* emendavimus; in quo verbo & gravius πῶτος esse videtur & acrior Phyllidis accutiore. EGNATIUS. Emenda ex vetustis libris, *Cressa puella*. GIOFANUS. Sed Epill. I. 8. *Nec quereret tardos ire relicta dies*. Ep. VII. 66.

71. *Quod solum excusat, solum miraris*.] In Latino codice legatur, *Quod solum excusat, solum miraris*. quod fortasse elicit, *Quod solum excusar, solumne miraris in illo*? Nihil tamen caute video cur hanc lectionem rejiciamus. DAN. HEINSIUS. Sensus est: Quod ille, scilicet pater tuus Thebes, solum excusar, hoc est, in se culpabile ac reprehensibile agnovit, (ca enim excusare solemus necessitate aut translatione, aut simili aliquo colore) hoc tu solum miraris: id est, pro re egregia ducis, atque praeclarè factum exillimas, coque & imitatione dignum tibi putas. MYCILLUS. Multo rectius in aliis solum miraris. GIOFANUS. Haec vera lectio, est libri tam typis quam calamo descripti nonnumquam turbant. locus hic non satis intellectus, mire illustratur altero Ep. VI. 139.

Lemmiamum facinus culpa, non miror; Iason, Ubi τὸ culpa opponitur illi *excuso*, hoc rei, illud actoris. Sensus est, tu Demophoon ea tantum laudas & imitaris in parte tuo, quae ille, utpote peccata, excusar. *Mirari* pro imitari, ut apud Lucanum, IX. 807.

Magnanimo juveni miratorique Catois, Status Sylv. I. v. Propemptico Cispini: — *aequaevo coedere fratri* *Mirarique patrem*, HEINSIUS. Evander ad Aeneam de Pallante filio apud Maron. lib. VIII. Aeneid. 517.

Tua cornore facta *Adfueat primis, & te miratur, ab annis*. Ubi interpretatio in plurimis codicibus adscripta imitur, quod & contextum quorundam exemplarium occupavit. Val. Flac. lib. I. *Te parvus limos & bella loquentem* *Miretur*.

Ubi Maronem aemulatur, BURMANNUS.

79. *Illu (nec invidéo) fruitur meliøre marito.*] Hunc locum expressisse videtur Seneca in Oedipio, ubi ita est de Barcho & Ariadna ipsa:

Naxos Aegeae redimita ponto
Tradidit thalamin virginem relictam
Meliore passans damnata marito. GIOFANUS.

85. *Exitus acta probat*.] Varia de hoc loco disputant. v. Salmati ad Jus Att. p. 344. verus autem ejus sensus hic est. *Exitus acta probat*, id est, bonus exitus facta probanda esse efficit, sed opto ut successu careat, quibus facta culpanda esse credit post bonum exitum. exlato libellus Joachimi Camerarii de hoc Dilicho apud D. Hieronymum de Backre. v. Homer. liad. P. v. 32. & Y. 108. *Eventum stultorum magistrum* vocat Livius XXII. 39.

86. *Ab eventu*.] Est post eventum. sic saepe loquitur Ovidius I. Art. Am. 317.

Haec a concubitu sit sedula, tardior illa. Ubi male vulgo legitur *ad concubitum* I. Trist. III. de Luna:

Hanc ego suspiciens, & ab hac Capitolia cernens, id est *post hanc*. male ibi vulgo & adhuc. sic & *ab hoc tempore*, pro *post hoc tempus*. Calpurnius *ab hoc* videtur dixisse nova locutione, ut tempore subintellegatur Eclog. II. circa fin.

Esse pares & ab hoc concordas vivite. Ita enim ibi veterina Romana editio. nam quod in caeteris vulgaris est & ab hoc omnino frigit, nec sensum habet. sic *post hoc dixit* Eclog. III. 59. HEINSIUS. Non recte cepisse haec verba mihi videntur viri cruditi. priora verba, *exitus acta probant*, sunt Thracem, qui illudabente credulam nimis Phyllidi, & exprobrabant ipsi facilitatem, qua se hospiti tradiderat, cum ex eventu nunc videat perfidiam Demophoontis, respondet tibi, vovens successibus omnes carere, qui ita argumentarentur, & putarent ideo damanda & notanda esse facta, quia male & praeter opinionem evenirent. Barthius lib. xxv. advers. 5. *ab eventu* explicat autem eventum; quod forte ex glossis hausit, nam in quibusdam codicibus hic talis interpretatio reperitur, *ab eventu, a principio*; sed inaudita illa vocis & significatio, neque Thulli locus, quem depravatam adduere, hilum juvat. recte Heinsius ab hoc post notare docuit, & ita saepe Noster v. III. Met.

273.

- At si nostra tuo spumescant aequora remo,
 Jam mihi, jam dicar consuluisse meis.
 Sed neque consului: nec te mea regia tanget,
 90 Fessave Bistoniam membra lavabis aqua.
 Illa meis oculis species abeuntis inhaeret,
 Cum premeret portus classis itura meos.
 Ausus es amplecti, colloque infusus amantis
 Oculca per longas jungere pressa moras:

95 Cum-

273. & IV. 329. IV. ex Pont. v. 26. & ita ex MSS. legendum inf. Ep. v. 152. & a nostro saucius igne fuit. & x. 16. a somno turbida. ubi vide. melius potuisset Barthius praepositionis hujus significationem, quam ipsi adfingit, ex aliquot nostri Poetae locis in libris Faistorum adductre, ut I. Fast. 711.

Haec erit a mensis sine secunda dies. Et II. 686.

Sextus ab extremo nomina mensis dies. Ubi certe dies ante finem mensis secundus & sextus debent intelligi, sed in illis diversa ratio; ubi enim licet numerare vel ab ipso die ad finem, & hinc erit dies sextus, vel secundus ante finem mensis, vel calculum ducere a fine mensis ad diem illum, qui tunc a fine erit secundus, ut *ab ipso* & *ultimo* diverso respectu dicimus eundem. sed haec longius abeunt. *Notare* vero esse arguere, reprehendere, vix opus est ut probemus, cum Censoribus *it notasse* passim constat Senatores. v. Gronov. ad Liv. xxvii. 25. sed eodem modo, ut hic *facilia notare*, Noster locutus est, Ep. IX. 20. Si per librarioris licet;

Si macula stupri facta priora notat.

Ut legendum esse ubi docuimus. *notare*, pro infamare Propertium usurpare docet elegantissimus Broekhusius ad lib. III. eleg. v. 52. *arguere* dixit Symmachus lib. II. Ep. 28. *Argue*, ut *vis*, *verum consilia post exitum*, & *mibi visio verbe*, quod *conscriptum sui Praesectura conquesta est*. *Facile accusatur deseruit auxilio*: ubi plura ad rem. hoc ergo vult Phyllis, stultos esse, & dignos, quibus nunquam res ulla bene eveniat, qui post eventum judicant, sed sapientes ipsam rem perpendere. ita Claudian. II. in Eutrop. 488.

Nec jam revocabile damnum *Evenit verum solido didicere magistro*. BURMANNUS.

87. *At si nostra*.] Nihil certe tuti supererit Poetis, si ex his quoque verbis obsceni aliquid & venerae licet exculperet, ut fecit Mariang. Accursius in Diatribis ad lib. IV. Metam. pro *spumescant*, *consuecant* est in editione princeps. ut Ep. III. 65. BURMANNUS.

89. *Tangit*.] Tanget tres libri. quod aridit. HEINSIUS. *Tangit* editiones praefatae & scripti fere omnes. ut & inf. Ep. v. 81.

Non ego miror opes, nec me tua regia tangit.

Sed hic sequor Heinsum. diffidit enim jam Puella & desperat de reditu. BURMANNUS.

90. *Tessaque Bistoniam membra lavabis aqua*.] Sic quidem omnes legunt. & addunt Commentatores, negationem esse intelligendam, ut fit sensus. Nec lavabis membra aqua Bistoniam. Ego vero legendum censeo. *Fessave Bistoniam*, &c. per disjunctivam particulam, quo pacto nihil suppleendum in expositione erit. Nam disjunctivae negationibus subjectione erit, etiam ipsae negandi vim habent. METELL. *Fessave praestat*, ut post negativam *nec* semper scribendum esse puto. v. Bentl. ad Horat. Ep. XVI. v. 6. & I. Sat. VI. 68. BURMANNUS.

91. *Abeuntis inhaeret*.] Ita legendum Ep. VII. 26. *Aeneas oculis semper vigilantis inhaeret*. Et Trist. IV. III. 19. CX MSS.

Vultibus illa tuis tamquam praesentis inhaeret. Rectius etiam legeretur, *illa meae species oculis*. HEINSIUS. Vell. Patet. II. 37. *Pene stulta est inhaerentium oculis ingeniorum enumeratio*.

92. *Mos*.] MSS. plurimi tuos, forte suos. HEINSIUS.

93. *Amantis*.] *Amantii* conjeceram; atque ita chartaceus Vossianus. Met. IX. 602. ut scribendum puto.

Vidisset Lacrymas, vultus vidisset amantes. Contra Fast. VI.

Vultus velamine celat amatos. Epistolâ Herus;

Lacrymae per amantia lamina manant. Fast. VI.

Hinc aliquis juvenum dixisset amantia verba. sic & lib. I. Metam. Fabula Daphnes scribendum; *tergoque fugaci innotuit*. non *fugacis*. lib. IX.

— *Fugientia tergo fugitia* *Trajicit*.

& lib. VII. Fab. Peliae ex antiquis libris:

Suspenderitque animos fissa gravitate rogantes. *brachia*. Pont. II. El. IX. HEINSIUS.

94. *Oscula*.] Moreti. *Jungere per longas basta pressa moras*. sed a voce *basta* stultiose abstulit Ovidius,

neque in omnibus ejus operibus vel semel occurrit, nisi nequitia librariorum, qui eam *osculis* saepe ejetis substituerunt, ut II. Amor. v. 23.

Improbâ

- 95 Cumque tuis lacrimis lacrimas confundere nostras;
Quodque foret velis aura secunda, queri:
Et mihi discedens suprema dicere voce;
Phylli, face expectes Demophoonta tuum.
Expectem, qui me numquam visurus abisti?
100 Expectem pelago vela negata meo?
Et tamen expecto; redeas modo serus amanti:
Ut tua sit solo tempore lapsa fides.
Quid precor infelix? jam te tenet altera conjux
Fortitan, &, nobis qui male favit, amor.
105 Ulque tibi excidimus, nullam, puto, Phyllida nosti.
Hei mihi! si, quae sim Phyllis, & unde, rogas.

Quae

Improba tum vero iungentes oscula vidi.
& alibi. BURMANNUS.

95. *Cumque tuis.*] Francius mallet:
Cumque meis lacrimis lacrimas confundere vestras.
Et ita fere Douzam ex veteri codice scribere ait.
fed eodem redit.

98. *Face.*] Fac editio pr. & multi scripti. sed male. l. Pass. 287.

Jane face aeternam pacem, pacisque ministros.
v. 690.

Et face ut emtori verba dedisse juvet.
Ubi tamen lego *et fac emtori.* sic & remed. Am. 337. pro *face ut ambulet*, lego *fac ambulet.* & ibid. *Face ut e multis una sit illa tibi.* e MSS. *jam face e multis.* sed II. Pont. r. 64.

Verba face, ut vita, quam dedit ipse, fruatur.
HEINSIUS. ego non puto *fac* posse corripri, sed ubique *face* esse reponendum. vide quae de hac voce disputant Gifan. Indice Lucret. & Lamb. ad lib. II. 484. & III. 422. Pincier. Parerg. IV. 39. & qui Menagiana illustravit, tom. III. pag. 340. BURMANNUS.

102. *Lapsa.*] Unus codex *lassa*, alius *laxa*, vel *laxsa*. Porphy. Pancg. ad Constant.

Curis sub Maris iniqui.
Nullis *laxsa* fides.

HEINSIUS. Sic & Horat. I. Od. 33.
Cur tibi junior

Laxsa praevincat fide.
Francius etiam mallet, *Et tua.* &c. ut est in quibusdam scriptis. BURMANNUS.

103. *Quid precor.* Quid loquor Francius corrigebat, sed praecesserant preces, *redeas modo.* &c.

103. *Virgine conjux.*] Videtur alludere ad Laodiceam virginem, quam Plutarchus tradit clam cognitam Demophoonti, Munichum filium quem nescit: alii Callionem fuisse scribunt. VOISGIVS. Muliebres imbecitates teneo. Sic supra Penelope quae ad Ulyssidem, *Haec ego dum fuisse meditor*

(inquit) *quae vestra libido est.* *Esse peregrino captus amore potes.* Nam quae hic Volscus de Laodice, & filio Demophoonti Munichus ex illa nato refert, ea antequam in Thraciam & ad Phyllidem venisset Demophoon, acciderant. Quam fabulam prolixè tradit Parthenius in Eroticis. nisi quod is Acamantem nominat, fratrem Demophoonti, pro eo quem Plutarchus & alii Demophoontem vocant, à quo Laodice compressa Munichum peperit. MICYLLUS.

105. *Ulque tibi excidimus.*] Ita Senec. Med. 561. *Excidimus tibi.*

106. *Si quae sim Phyllis, & unde roges.*] Vulgata contentus & villitatis formula, quae ignotos compellere consueverant, ut Virg. I. Aeneid. 369. *Sed vos qui tandem, quibus aut venistis ab oris.*

Ubi *sed tandem* inscrivit vehementiori animi compositioni. ita Flor. I. 18. de Tarentinis, *sine discrimine insultant, qui enim aut unde Romanis?* quem locum ejectione glossatae egregie constituit Salmastius. LIVIUS XXIII. 34. *Cum quaereret qui ex unde, & quo tendentem cursum.* Emendandus quoque Valer. Flac. VII. 40.

Quis regum Pelias, quae Thessalis, aut quae Graecia, quodnam hominum cerno genus.

Vulgo *quis Thessalus*, inepte legitur. ita passim rogabant obvii se olim *quis genus, unde domo?* sed de eo alibi. hic agitur de contumeliosa interrogatione, quae ignorare fingimus, quos maximi facere decrevit Cicero. VII. ad Fam. 16. *Oro te, quis tu es?* ita Tarentus & alii passim vid. & IV. ex Pont. III. 10. *Roges, etiam Vaticanus, roget, Moreti.* BURMANNUS.

107. *Erroribus.*] *Errantibus* Codex Patricii Junii. lege *longis erratibus.* Metam. IV. v. 567.

longisque erratibus actus
Contigit Illyricos profusa cum conjuge portus.
quae illic veterum librorum lectio. ut & I. xv.

Quae videam natum longis erratibus actum.
HEINSIUS.

108. Por.

- Quae tibi, Demophoon, longis erroribus acto
Threïcios portus hospitiumque dedi.
Cujus opes auxere meae: cui dives egenti
110 Munera multa dedi, multa datura fui.
Quae tibi subjeci latissima regna Lycurgi,
Nomine femineo vix fatis apta regi:
Qua patet umbrosum Rhodope glacialis ad Haemum,
Et facer admittas exigit Hebrus aquas.
115 Cui mea virginitas avibus libata sinistris,
Castaque fallaci zona recincta manu.
Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
Et cecinit moestum devia carmen avis.

Ad-

108. *Portus.*] *Pastus* Puteaneus a prima manu. quod minime placet. Valer. Flac. II. 322. *Portum demus*, ait. BURMANNUS.

111. *Latissima.*] *Latissima* erat in Puteanco a manu prima. sed fertilem fuisse Thraciam negant scriptores, & nec caelo laetam, nec solo; & infecundam, nisi qua mari propior, & frigidam esse dicit Mela lib. II. 2. quare retinco vulgatum. *Latissima* vero regna proprie dici ostendimus ad Petron. cap. LXXXI. unde vero Volscus hauserit, hunc Lycurgum fuisse patrem Hypsipiles, quem omnes Thoaonta faciunt, fateor me ignorare. cum regna Lycurgi sit periphrasis Thraëiae. ut Virgil. II. Aeneid. 14.

Thraëes arant, acri quondam regnata Lycurgo.
Hujus autem opportune hic mentio injicitur, ut beneficium suum eo magis commendet, quae receperat portibus suis Demophoonta, unde saevus & inhospitalis Lycurgus solitus erat non modo arceri hospites, sed occidere. vide quae nos olim ad Petron. cap. LXXXIII. notavimus. BURMANNUS.

114. *Sacer.*] Bene; sive quod omnes fluvii facit, & Deorum numero adscripti, sive propter Bacchi orgia. vide Colum. ad Enn. sic & Stat. I. Sylv. VI. 80. *Nilus sacer* ob sacra Aegyptia, ubi vide Gevart. Avien. Descript. Orb. *Sacer Alpheus*, propter ludos Olympicos. *Sacer Eurotas* Virgilio ob Palaestricam: postea tamen legi *celer*, quia *admissae* aquae sequitur. sic a Senec. Theb. 607. vocatur *rapidus Hebrus*. & ita I. Amor. VIII. 50.

Ut celer admissis labitur amnis equis. HEINSIUS.

Et celer admissis.] Ita legendum exigere arbitror, quam *emissis*, propter verbum *exigit*, ut significet celeres aquas, quas Hebrus cursu suo exigit, & quasi propellat in mare. nam & Virgilius celerem Hebrum vocat, ubi inquit, *celeremque fugax praevertitur Hebrum*. Postea tamen & *emissis* defendi, nequamquam *amissis*, circa quod verbum Hubertinus, & hic, & supra in Epistola Penelopes tantopere laborat. MICYLLUS. vindicavit satis hanc vocem *admissas* Nob. Heinsius ad Epist. praecedentis

vers. 36. Illustris vero Busbequius Epistola prima, *amissas aquas* hic legendum esse contendit, & ad ludi ad breviter fluvii & inopiam aquae. Hubertinus etiam *amissas aquas* hic, & altero illo loco *amissos equos* uctur, & explicat celeres, liberos a freno; sed inepte uterque; & vellem tales vocis *amissas* significationes nobis illa idonei scriptoris auctoritate confirmasset. pro *exigit* in Sarravino codice erit *exserit*; sed nihil mutandum. eleganter enim notat evolvere & expellere aquam per ostium in mare, ita Propert. III. eleg. 19.

Tu quoque, qui aestivos spatiosus exigit ignes,
Phoebe, moraturae contrahis lucis iter.

Silius III. 295.

— *Aut exigit Umbra*

Nare sagax e calle foras.
LIVIUS III. 61. *Pulsam vos immisissis equis exigit e campo.* Et apposite magis Avienus Ora Marit. vers. 635. de Rhodano:

Effusus ille et ore semet exigens.
Eadem ratio in locutione *xigere ensem*, de qua ad lib. v. Metam. 171. BURMANNUS.

115. *Cui mea.*] Mallet hoc Dictionem legere cum nota interrogationis, ut *cui* cum stomacho pronuntietur, id est quam insido & perjurio amatoris virginitatem libandam dedi? Epistol. seq. 61. *Cui me violente reliquisti?* BURMANNUS.

116. *Castaque fallaci zona recincta manu.*] Nos ad Virgineissem Deam, quam illi prius colebant ac venerabantur, referendum exitillimus. Solebant enim viri prima nocte sponsae zonam in Virgineis Deae honorum solvere, quod Homerus in X' Odysseos his verbis tetigit, *Νῆας δὲ παρθενῶν ζώνην* hoc est *solvit autem virginalem zonam*, ad quod est quoque referendum Catulli carmen: *Quod zonam solvit diu ligatam*, licet aliter, non bene, sentiant commentatores, SCOPPA. Ex antiquo more sumptum hoc est, quod sponsus solebat sponsae zonam, quae praecincta erat, primo concubitu solvere.

D

- Adfuit Aleſto, brevibus torquata colubris;
 120 Suntque ſepulcrali lumina mota face.
 Moeſta tamen ſcopulos fruticofaque litora calco,
 Quaque patent oculis aequora lata meis.
 Sive die laxatur humus, feu frigida lucent
 Sidera; proſpicio, quis freta ventus agat.
 125 Et quaecumque procul venientia lintea vidi,
 Protinus illa meos auguror eſſe Deos.
 In freta procurro, vix me retinentibus undis,
 Mobile qua primas porrigit aequor aquas.
 Quo magis accedunt; minus & minus utilis adſto:
 130 Linquor, & ancillis excipienda cado.

Est

ſolvere. Hinc & Homerus Odyſſ. A. de Neptuno & Tyro dixit: *Ἄλες δὲ παρβένου ζώνου, κούρη δ' Ἰππῶν ἔγεγενε.* Et Catullus ad paſſerem, de Atalanta loquens: *Tam gratum mihi, quam ſerunt puellas Pernici auroolum fuiſſe malum, Quod zonam ſoluit diu ligatam,* &c. Hanc zonam Muſaeus in hiſtoria Leandri & Herus, *μίτραν* vocat, ita inquit: *Ὡς ἂν μὲν τῶνδ' εἶπεν, ὁ δ' ἐντύχια λίσσεται μίτραν.* Sunt qui tradant, hanc ſolutionem zonae, in honorem deae, cui Virgineſem nomen fuerit, fieri ſolium fuiſſe. Vide Annot. Joannis Scopae. MICYLLUS. Cingulum nuptiae. Hunc morem offendit M. Varro. Novos maritos tacitus taxim uxoris ſolvebat cingulum, quem multo magis declarat Feſtus in verbo *Cingulo*: cuius haec ſunt verba: *Cingulo nova nupta praeſtingebatur, quod vir in lecto ſolvebat, factum ex lana ovis: ut ſicut illa in glorioſa ſublata conjuncta inter ſe fit, ſic vir ſua ſecum cinctus, conjunctusque eſſet.* Hunc Hercules modo vinculum ſui ſoluit omnis gratia: ut ſe ipſe felix ſit in ſuſcipiendis liberis, ut ſunt Hercules, qui *xxx. liberos reliquit.* Dicebatur & ceſtus, non legitima, in quibus ceſtus non eſſet adhibitus. Hypſipyle apud Statium lib. v. Theb. ſub principium:

*Ille Populum veterem, centumque altaria linquens
 Nec vultu, nec crimine prior, ſolvitſſe jugatam Ceſton.*
 CROFANUS. Haec illuſtrant Viri Doctiſſimi ad Callim. Hym. in Jovem. v. 21. & Spanhem. ad Hym. in Dian. 12. Briſſon. de ritu Nupt. p. 49. Brodacus ad Anthol. lib. 111. cap. 12. & alii. BURMANNUS.

117. *Pronuba Tiſſiphone.*] Interpres, & quaſi ſequeſtris nuptiarum, quae ex parte viri & uxoris ſunt contrahendae, dicitur pronuba. quod epitheton Junoni datur. Inſta epitt. vi. CROFANUS. Sic Seneca Oedip. 644.

Et mecum Erianyx pronubam thalami traham,
 Auctor Oclaviae vers. 24.

*Ille, illa meis triſtis Erianyx
 Thalami Stygis praetulit ignes.* HEINſTUS.
 Nihil frequentius Poetis, quam infaulis nuptiis pronubas & auſpices Furiis facere. Lucan. VIII. 90.

Me pronuba duxit Erianyx.
 Vide Noſtrum Epitt. xi. 103. & vi. Metam. 430. Stat. cv. Theb. 133. & xi. 491. Aefch. Agamem. 471. Valer. Flac. ii. 173. v. Heinf. ad Claud. i. de Rapt. Prof. 40. BURMANNUS.

119. *Torquata.*] Sic & *torquatae colubras.* Prifcian. Perieges. p. 395.

*Pſittacus hic viridis decoratus torque rubenti
 Naſcitur.*
 Horat. Ep. v.

*Candida brevis implicata viperis
 Eminat.* HEINſTUS.
 120. *Lumina nota.*] Invenies eandem phraſin Amor. i. Eleg. 11. 11. & Met. iv. 508. & x. 7. quare male faciunt, qui ex MSS. hic *lumina* ſubſtituunt. Voſſianus *lata face.* BURMANNUS.

122. *Aequora lata.*] Scripi omnes *litora lata*, niſi quod in tribus fit *litora nota.* non male. Ep. xv. 147.

Agnovi preſſas noti mihi caſpitis herbas. HEINſTUS.
 Certe *aequora lata* hic locum habere nequeunt, nam illa calcari poſſe vix credo. nec ſenſus conſtat, niſi ſubintelligatur aliud verbum. quare vitium hoc Diſſicho lateris ſuſpicor. in priori verſu *ſtuctuſa* duo codices. Douſae placuiſſe *ſerpuſcoſaque*, notat Francius. & certe *fruticofa litora*, quae ſterilia, arenola & ſine fruticibus ſere ſunt, facile mutarentur, ſi exemplum ejus vocis exiſtaret. ſi *ſerpoſaque* reſcriberet quis (de qua voce vide Heinf. ad Val. Flac. ii. 518.) non difficile manus darem. lapillis enim & ſerapis litora plena eſſe quis ignorat? vid. ii. Amor. xi. 13. ſed qua in ſecundo verſu conſtantier libri ſcripti *litora* habent, & illa calcari recte poſſunt, vitium lateris in praecedenti verſu ſuſpicor; & legendum forte:

Moeſta

- Est ſinus, adductos modice falcatus in arcus,
 Ultima praerupta cornua mole rigent:
 Hinc mihi ſuppoſitas immittere corpus in undas
 Mens fuit; &, quoniam fallere pergis, erit.
 135 Ad tua me ſtuctus projectam litora portent,
 Occurrantque oculis intumulata tuis.
 Duritie ferrum ut ſuperes, adamantaque, teque;
 Non tibi ſic, dices, Phylli, ſequendus cram.
 Saepe venienorum fitis eſt mihi: ſaepe cruenta
 140 Trajectum gladio morte perire juvat.
 Colla quoque, infidis quia ſe neſtenda lacertis
 Praebuerunt, laqueis implicuiſſe liber.

Stat

*Moeſta tamen ſcopulos, fruticofaque culmina calco,
 Quaque patent oculis litora lata meis.*

Ut per *culmina* intelligamus colles & montes, in quibus frutices, ita Epitt. x. 25.

Mons ſuit, apparent frutices in vertice vari.
Quaque in duobus ſcriptis & prima editione. *aequora vera* & *litora* conſulerunt eſtiae etiam libri avii apud Claudianum v. 11. in Ruſin. 242. 111. Conf. Hon. 209. BURMANNUS.

123. *Die laxatur.*] *Laxatur* multi; ſed nihil muta. Stat. Theb. 111.

Ortus ubi argentes laxavit ſole primas.
 Calpurn. Eclog. v.

*Ac ſi forte vacas, dum matutina relaxet
 Frigora ſol.*

Avien. Deſc. Orb. 705.

Nam cum vere novo tellus ſe dura relaxet.
 Senec. Herc. Fur. 8.

Hinc qua tepenti vore laxatur dies. HEINſTUS.
 Stat. iv. Silv. iv. 13.

*Jam terras, volucrumque ſolum fuga veris aquoſa
 Laxat.*

Ubi incepte Behotius Apoph. i. cap. i. ſcribi jubet *laxat*, id eſt fatigat, ac nimio ardore coquit terram anhelantem. nihil frequentius Poetis, quam *ſolem, ver, aſtatem, & omnem calorem ſolvere, aperire, laxare terras*, ut Gronovius ad Senecae locum ab Heinfio addatum notat. vide etiam, quae nos ad Petron. 122. & hinc *terra patore Noſtro* dicitur iv. Paſt. 88. ut ex Codicibus MSS. legendum ibi eſt. BURMANNUS.

126. *Meos deos.*] vid. Parrhaſ. Quaeſita per Epitt. 35.

127. *In freta procurro, vix me retinentibus undis, Mobile qua primas porrigit aequor aquas.*] De Remedio, 597.

*Perſide Demophoon ſurdas clamabat ad undas,
 Raptaeque ſingultu verba loquentis erant.*
*Limes ſua tenuis, longa ſub nubibus umbra,
 Quo tulit illa ſuas ad mare ſaepe pedes.* CROF.

128. *Mobile quod.*] Legendum puto *quo, qua* autem, id eſt *ubi*, minus hoc loco congruit. CROFAN.

129. *Minus et minus utilis adſto.*] Latere aliquid mendae ſuſpicor. forte *utilis, abtae, & conſtruae, quo magis accedunt abtae.* HEINſTUS. Durior haec conjectura. ſimpliciter cape, acquiri adſto, minus & minus compos ſenſus & mentis. ut infr. Ep. iv. 7.

— *Ter inuitis haeſti*
 BURMANNUS.

132. *Cornua mole rigent.*] *Fronte* codex Angeli Aproſis Vintimiliae, viri optimi & officioſiſſimi. HEINſTUS. Ita & in Ambroſiano. codice legitur, quae lectio ab indocto librario proficiſci nequit. quamvis enim omnia contra vim aequarum excitata opera *mole* dicantur, *elegant* tamen eminentia in illis loca *frontes* dicuntur, ut ita hic in cornibus frons eſt; Parnaſo ſic tribuit Virgilius in Culice 15.

Seu qua Parnaſia rupes
Hinc atque hinc patula praeparandi cornua fronte.
 vide Virg. i. Aeneid. 166. & Noſtrum iv. 525. ubi montibus *frontes* dantur. & Plin. xii. 7. *Frontem Caucasi* dicitur. & ita Gracci *parvota* vocant procurrentia in mare loca. BURMANNUS.
 133. *Immittere.*] *Submittere* quidam; *Douza dimittere* teſte Francio, qui ipſe malbat *denittere*.

134. *Erit.*] Mens. CROFANUS.
 137. *Duritie* ſcripti. ſic Epitt. iv. 85. 137. *Duritie* dixit etiam Sever. in Actm. 514. ubi male quidam editi *duritiam.* & 540. *lenities.* HEINſTUS.

Quid miſi notities miſero quaeſta pudori.
 Virg. i. Georg. 191. *Luxuries*, ut ibi MSS. exhibent. *Duritie* dixit etiam Sever. in Actm. 514. ubi male quidam editi *duritiam.* & 540. *lenities.* HEINſTUS.

142. *Praebuerunt.*] *Praebuerint* ſcripti nonnulli. Sed codex Putecanus optimus, & quatuor alii, *Praebuerunt*, verc. ſic epittola Dididi: *Nec ſteterunt*
 D 2

Stat necce matura tenerum pensare pudorem:

In necis electum parva futura mora est.

155 Inscrìbere meo causã invidiosa sepulcro:

Aut hoc, aut simili carmine notus eris.

Phyllida Demophoon leto dedit, hospes amantem:

Ille neci causã praebuilt, illa manum.

EPI-

runt in te virgine paterque meus, ubi plura. Nota illa: *Matri longa decem tulerunt fastidia menses*, probe etiam veteres nonnulli *implicuisse libet*, pro *juvat*, quod jam praecesserat, nisi quis illic *libet* cum uno Ambrosianae Bibliothecae reponi malit. HEINSIUS.

143. *Matura*.] Hoc loco est festina, ut Senec. Oedip. 73. *Matura pesceus fata*, Troad. 600. *Me fata matura exitu facilius solvant*. HEINSIUS.

143. *Tenerum pensare pudorem*.] *Miserum* libri duo. ut Met. lib. x. Fab. Myrrhae:

— miserique pudori
Parce ait.

Ep. ix.

Quid nisi noxia est misero quaesita pudori?
Valer. Flac. vii.

Flagrantisque genas vidit, miserumque pudorem.
HEINSIUS.

144. *In necis electis*.] Scriverianus, Argentinus, Francofurtensis, & undecim alii scripti, cum editione antiqua Veneta, habent *electum*, quod multo elegantius mihi vulgata lectione apparet. Ita supra v. 44. *In poenam non satis unus eris*. & Ep. xviii. 216. ex bonis codicibus:

Lumen in aspectum tu modo semper habe.

Flor. ii. 6. *In causam belli deleta Saguntibus*.
Et centies alibi. BURMANNUS.

145. *Inscrìbere*.] Malim *inscrìbende*, ut aptius eum sequentibus cohaerent. HEINSIUS, sed in pentametro potest legi, *atque hoc, aut simili*.

145. *Sepulchro*.] Cum Paris ad Helenam rapiendam proficere in Graeciam, Phyllidis sepulchrum in Threicii Pangaei promontorio exibat. Auctor Columbus de Raptu Helenae. CIOFANUS.

148. *Ille necis causam*.] *Neci causam* rectius scribetur, quicquid membranæ nostrae dissentiant, sic i. Faust. 674.

Haec praebet causam frugibus, illa locum.
Vulgatam tamen tuentur loca iii. Art. Am. 40.

Tamen hospes & enses
Praebuit, & causam mortis, Elissa, tuae.

Et Ep. vi. 195.

Praebuit Aeneas & causam mortis & enses.
Et i. Art. Am. 714.

Da causam voti principibusque tui. HEINSIUS.
Ego praetuli *neci*; quia *necis* cum *manu* confitri vix potest, licet cum *caussa* posset, sed saepius etiam *Nostræ mortis causam* dixit. Epist. xviii. 200. i. Pont. ii. 17. & alibi, ubi tamen MSS. etiam variant.

148. *Ipsa manu*.] Plurimi scripti *illa*, & folet *Nostræ* de duobus agens hoc pronomen geminare, Epist. sequenti. 28.

Ille gradus propior sanguinis, ille comes.
i. Am. 8.

Et faciant udas illa vel illa genas.

i. Amor. ix. 9.

Ille fores Dominae servat, at ille Ducis.

i. Trist. ix. 50. ex MSS.

Illos suos habeat, nec minus illa suos.

v. Fall. 188.

Convenit in laudes ille vel ille tuas.

Ita olim editi & scripti plurimi, sic apud Quintilii, lib. ii. 48. ex MSS. *Socrates de Kphoro atque Theopompo se iudicabat, ut alteri frenis, alteri calcari- bus opus esse diceret, aut in illo tarditatem, aut in illo pene praecipiti concitationem adjuvandum docendo existimavit*; & lib. xi. 3. de Demothene & Acchine, *neque ille per propugnatores juravit, nec ille Thebas decessit*, ita MSS. BURMANNUS.

EPISTOLA III.

BRISEIS ACHILLI.

Quam legis, à rapta Briseide litera venit,
Vix bene barbaricâ Graeca notata manu.
Quasumque adspicies, lacrimae fecere, lituras;
Sed tamen & lacrimae pondera vocis habent.

5 Si mihi pauca queri de te, dominoque viroque,
Fas est; de domino pauca viroque querar.
Non, ego poscenti quod sum cito tradita Regi,
Culpa tua est: quamvis hoc quoque culpa tua est.

10 Nam simul Eurybates me Talthybiusque vocarunt;
Eurybati data sum Talthybioque comes.
Alter in alterius jactantes lumina vultum,
Quaerebant taciti, nosser ubi esset amor.

Differrî potui. poenae mora grata fuisset.
Hei mihi! discedens oscula nulla dedi.

15 At lacrimas sine fine dedi, rupique capillos.
Infelix iterum sum mihi visa capi.

Saepe ego decepto volui custode reverti;
Sed, me qui timidam prenderet, hostis erat.

Si

4. *Sed tamen hae lacrymae*.] *Et lacrymae* Putea- ni & Jureti liber. ut Art. Amat. i. 19.

Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro.
& 236.

Sed tamen & spargi patiens amore nocet.

x. Met. 445.

Sed tamen & gaudet. HEINSIUS.

6. *Fas est*.] *Fortè fas sit*, nisi totus locus me- ius ita sit constitutus:

Sit mihi pauca queri de te Dominoque viroque,
Eas si de Domino pauca viroque queri.

Nam Puteaneus & Regius quæri habebant. HEINSIUS.
Non recte. folet enim *Nostræ* simili repetitione verborum aliquando arguatur. v. Ep. xv. 39. color autem sumtus est & jure, quo vetitum servis de Dominis queri, ut ex Platonis lib. ix. de Republ. adnotabat Beisfmannus. BURMANNUS.

7. *Sum cito*.] *Fortè tam cito*, & mox ex scriptis, *hoc quoque culpa tua est*. HEINSIUS. Respexit forte illa Catulli Carm. lxxviii.

Non ita Caecilio placeam, cui credita nunc sum,
Culpa mea est, quamquam dicitur esse mea.

v. Vorf. de Latin. Merit. Sup. 27. & supr. ad Epist. ii. 56. BURMANNUS.

9. *Vocarunt*.] Exprimat Graecum *ἐπιπέσειν*, quod proprium Praeconum, idem forte quod Cae- sar v. de Bell. Gall. 26. dixit *conclamare*, ut explicat Brantius p. 450. edit. Junger. HEINSIUS.

10. *Eurybati*.] Mallem *Eurybatæ*. HEINSIUS.

11. *Vultum*.] *Vultus* libri xiv. bene. HEINSIUS.

12. *Nostræ*.] *Imo vester*, vel invitit libris. nisi interpretaris amorem, qui inter nos fuit. HEINSIUS.

16. *Iterum sum mihi visa capi*.] Briseidem rap- tam ante fuisse non legi. Quare arripo, quod in plurimis codicibus est exaratum, *visa capi*, ex- pugnatâ scilicet ab Achille Lyncesto. Briseis ipsa hac eadem Epistola:

An tantum, dum me caperes, fera bella probabas,
simile mendum insedit i. ii. Art. Amat. 189.

Pulla decent niveas: Briseida pulla decabant,
Cum capta est, pulla tum quoque veste fuit.

ita scribo. Nam falsum est de pullis vestibus, cum ab Agamemnone fuit raptâ. Senec. Her. Fur. 418.

Capta nunc videor mihi.
Epist. viii. 12.

Cum caperes Grajas barbara turba mirus,

D 3

inf.

Si progressa forem, caperer ne forte timebam,
 20 Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
 Sed data sim, quia danda fui: tot noctibus absfum,
 Nec repetor. cessas, iraque lenta tua est.
 Ipse Menoetiades, tunc, cum tradebar, in aurem,
 Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.
 25 Non repetisse parum est: pugnās, ne reddar, Achille.
 I nunc, & cupidi nomen amantis habe.
 Venerunt ad te Telamone & Amyntore nati;
 Ille gradu propior sanguinis, ille comes:
 Lactraque fatus; per quos comitata redirem.
 30 Auxerunt blandae grandia dona preces:
 Viginti fulvos operoso ex aere lebetas;
 Et tripodas septem, pondere & arte pares.

Addita

inf. 54. *Utile diebas ipse fuisse capi.* Lege praeterea *infelixque*. HEINSIUS.

19. *Caperer ne forte, timebam.* NAUGERIUS. Praeterea quod est in Naugerianis libris & Francofurtensibus, *forte*. sed Aufon. Ep. 92. *Nocte capi mēto.* HEINSIUS. Forte jam coniecit Aaron Batzelius, qui offensus voce *nocte* quatuor hie versus, ut spurios, eiecit volebat, vel mutare ordinem veritum. q. vide.

20. *Nurum.* Nurus, Puteaneus a manu prima. HEINSIUS.

21. *Sed data sum.* Data sum, Putcani codex optimus. & quidem vere ac eleganter: Demus enim me datam esse. HEINSIUS.

21. *Tot noctibus.* Non diebus dicit, ut consuetudinis nocturnae admoneat, & desiderium moueat, cuius oblivionem nunc Achilli obijcit.

23. *In aure.* In aurem rectum est. Mart. v. Epist. 82.

Nescio quid Dominae teneram qui garrir in aurem. l. Epigr. 90.

Uti saepe in aurem Cinna Caesarem laudes.

vii. 39. *Garrir Nestor in auriculam.* Petron. *Tantum in aurem aliquid serere dicebat.* Amm. Marc. lib. xiv. cap. 1. *Sisurare in aurem.* Macrobi. iii. Satur. ex Cic. de fato. *Cum Scipio munus ex altero ex eis, qui cum saluatum venerant, inuississet, pluriesque etiam inuissatus videretur, in aurem Pontius, Scipio, vide, inquit, quid agas.* Cato Diris. p. 65.

Cantat ex interea mihi quae cantarat in aurem. Juven. iii. Sat. 123. HEINSIUS. Ita Gracci τῶν τῶ οὐζ; Luc. xii. 3. & Lucianus in Gall. ἐξ οὐζ; Euripid. Jon. 15. 21. Plaut. Trinum. 1. 2. 170. *Sciunt id, quod in aere Rex veritas dixerit. Ad aurem insusurrare dixit Cicero.* v. Verr. ii. BURMANIUS.

25. *Nec repuisse.* Non editiones fere omnes &

scripti. quod probro. de usu vero vocis *parum* vide Gronov. ad Plin. xxi. Epist. ix. 47. *Haec mihi ferro parum est.* Quincil. Decl. ix. 12. *Parum est quod insanos peruli fuerit. Ita parum habere.* Vellej. Patern. ii. 76. sic & *minimum est.* de quo ad Quincil. Decl. ii. 1. & vi. 17. BURMANIUS.

26. *I nunc & cupidi.* Lege I nunc, I cupidi. HEINSIUS. Sed nihil opus contra scriptos. licet enim elegantius τὸ & subintelligi quocumq; censent Heinsius ad Claudian. 1. de Rapt. Prof. 92. mille tamen exempla occurrunt, ubi exprimitur; etiam inter illa, quae adduxit infra ad iii. Amor. iii. 1. BURMANIUS.

28. *Ille gradu.* Scribendum, vel sine libris: *Illo gradu propior sanguinis, ille comes.*

nisi eo modo dictum id velis, quo passim alibi *Ille vel ille* apud Nostrum. Sequenti versu *Laertae* pro *Laertaeque* idem Putcani codex & unus Vaticanus. sic apud Antonium Epitaphis Hecrom.

— *Laertā natus Ulysses.*

libro xii. Met. ex vestigiis veterum librorum: — *solis Telamone creatis*

Lactraque sunt tantae fiducia leudis. sic inf. v. 39. *Atrida.* Senec. Troad. 700. & ex MSS. Oed. 643. *Oedipoda.* Virgilius saepe *Anchisa generat.* Nolter in ibide 305. ex MSS. *Nataque ut Aeneida.* HEINSIUS. ex vero nihil interesse arbitror, cum utrumque dicatur *natus patri* & *patre filius*, ita apud Senec. Agamem. 293. *Genius Thyestae* ex optimo codice Mediceo. BURM. 30. *Auxerunt blanda grandia dona prece.* Sic nos ex veteri lectione calligavimus, sed & recte in nonnullis, *blanda grandia dona preces.* NANGER. *Blandas preces* Putcani liber cum reliquis plerisque, alii quatuor cum Menteliano *blandaes preces.* quod genium Nalonis arbitror, cum τὸ *grandia dona* quatuor casus ad sequentia sit referendum, id quod Douzae aridebat. nisi *lebetes* & *tripodas* mox legas,

Addita sunt illis auri bis quinque talenta:
 Bis fex, adfucti vincere semper, equi.
 35 Quodque supervacuum, forma praestante puellae
 Lesbides, everfa corpora capta domo.
 Cumque tot his, (sed non opus est tibi conjuge) conjux
 Ex Agamemnonis una puella tribus.
 Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuisset,
 40 Quae dare debueras, accipere illa neges?
 Qua merui culpa fieri tibi vilis, Achille?
 Quo levis à nobis tam cito fugit amor?
 An miseros tristis fortuna tenaciter urguet?
 Nec venit inceptis mollior aura meis?
 45 Diruta Marte tuo Lyrnesia moenia vidi:
 Et fueram patriae pars ego magna meae.

Vidi

ut in multis manu exaratis offendi. & sum *blandas* praes admittam, sed & hoc vitiosum. sic apud Virgilium iii. Aeneid. 406. optimi MSS. *Dodonaeisque lebetas.* Stat. v. Theb. ior. ex MS. *Tapetas.* HEINSIUS. Ego *blandas preces* retinco, licet enim grandia essent dona, auxerunt ea & pretium majus addiderunt blandae preces. Sensus idem in illis Terentii Euanuchi. ii. t. *Munus nostrum ornato verbis.* ex quibus etiam lectio Naugerianorum, Saraviani & Francof. posse firmari, qui habent *blanda prece.* quod firmari illis Ciceronis ii. de Off. 20. posse: *Neque vero verbis auget suum munus.* BURMANIUS. 31. *Viginti fulvos &c.* Quae hic ad Achillem placandum ab Agamemnone missa ait poeta, ab Homero transitur lib. ix. Iliad. 34. CIOFANUS. 34. *Bis fex.* Omnes aut Codices *bis septem.* Nos ex Homericis Rhapsodia *bis fex.* in qua Phoenix sic Achillem alloquitur: *Ἄθωνος δὲ Λεβητας εἰκόσι, δώδεκα δ' ἰππους.* &c. EGNAVIUS. In libro Aldino, qui anno m. d. ii. impressus est & in uno Vatican. *bis septem* legitur, male priorem lectionem retinet alter Vatic. & Homerus comprobatur lib. jam citato, ubi ita est:

— — δώδεκα δ' ἰππους
 Πηχῶδες, ἄλλοφῆρους, εἰ βέλεια ποσσὶν ἔροντο.
 Postquam haec scripsitram, animadverti hunc Homeri quoque locum huc ab Egnatio adductum. CIOFANUS. *Bis septem* major librorum pars. sed aliter Homerus, ex quo haec omnia mutatus ait Nolter, Iliad. I. ubi Agamemnon legatis ad Achillem abituris:

Τῶν δ' ἐν πύργῳ περιλήνθη δῶδ' ἄνθρωπον,
 Ἐπὶ κέρους τριπῶδες, δέκα δὲ χρυσίου τέτλαντα,
 Ἄθωνος δὲ Λεβητας εἰκόσι, δώδεκα δ' ἰππους
 Πηχῶδες, ἄλλοφῆρους, εἰ βέλεια ποσσὶν ἔροντο.
 Δῶτον δ' ἰπῶν γυναικας ἡμέκοντας, ἔργ' εἰδείας,
 Ἀεβίδας, αἳ ἔσσι Λεβῶν εὐκτιμένῳ ἔλαυ ἑνός,
 Ἐξέλομαι, εἰ κάλλει εἴκησιν Φύλα γυναικῶν.

Et mox:
 Τρεῖς δὲ μοι εἰσι βύζαρτες ἐπὶ μεγάρῳ εὐπύκτω,
 Χρυσόθεμεις καὶ Λαοδία καὶ Ἰφιδάσασα,
 Τῶν ἦν καὶ ἐδέρην Φίλῳ ἄνθεδῶν ὑπέσθη,
 Πῆρς οἶον Πηλῶος, ἐγὼ δ' ἐπιμείλιχα δῶσα.
 & quae appositae illic plura occurrunt. In Mycilli editione, *Bis feni affueti.* HEINSIUS. 34. *Vincere.* Quidam codices *currere*, quae lectio licet ex glossa videtur esse, postea tamen defendi altero Ovidii loco r. de Pont. eleg. iii. *Quamquam licet longis cursibus vincere equis.* 36. *Corpora capta.* Proprie locutus: In servitium enim redacti vix hominum nomine digni, corpora tantum vocabantur. Leg. xliii. §. 4. ff. de ritu nuptiar. & ita passim Graeci σώματα. BURM. 38. *Ex Agamemnonis.* Hac de re dixit lib. xii. Metam. ubi Agamemnonis filiarum nomina notavi. CIOFANUS. 40. *Negas.* Malim, *neges*, cum altero Scriveriano, per interrogationem. HEINSIUS. 44. *Nec venit inceptis mollior aura meis.* *Mollior hora* optimus Putcani codex, cum aliis nonnullis. Sic Propertius lib. ii. El. xxviii.

Extremo venies mollior hora die.

Ubi tamen *aura* quoque in nonnullis codicibus. Pont. iii. El. iiii.

Et veniet votis mollior hora tuis.

Ubi scripti nonnulli *aura.* sic *durior hora* Manil. lib. iiii. & ita excerpta Gallicana. Epist. xi. 22.

Vanisset leto serior hora mea.

Hora enim pro tempore. Petron. c. 133. *Fortunae arripit hora.* & ita recte in formulis *bona hora*; nostratibus ter *goder* fandi. Nolter tamen, Trait. lib. iv. El. v.

Uique facis, remis ad opem luctare serendam,
Dum venias placido mollior aura Deo.

Ubi *hora* etiam in nonnullis scriptis. Fall. ii. l. 148.

Vidi ego confortes pariter generisque necisque
 Tres cecidisse: tribus, quae mihi, mater erat.
 Vidi ego, quantus erat, fufum tellure cruenta,
 50 Pectora jaftantem fanguinolenta, virum.
 Tot tamen amiffis te compensavimus unum.
 Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
 Tu mihi, juratus per numina Matris aquosae,
 Utile dicebas ipfe fuiffe capi.
 55 Scilicet ut, quamvis veniam dotata, repellas;
 Et mecum fugias, quae tibi dentur, opes.
 Quin etiam fama est, cum crastina fulferit Eos,
 Te dare nubiferis lineae vela notis.

Quod

à Zephyris mollior aura venit. ut recte ibi meliores
 libri. Quare nihil temere mutandum. Rutilius.
 r. Juner.
 Vergentem fequitur mollior aura diem.
 Hinc & Incipit aspirare, aliaque à navigantibus
 fumta. HEINSIUS. Mihi quoque aura placet. Cata-
 lect. Petron.
 Mollior aura venit.
 Et Dracont. Euxaem. 77.
 Sunt ibi, sed placidi, fructus quos mollior aura
 Edidit.
 Et v. 410.
 Ventitas aſtivo quoque flatu mollior aura.
 Ita lenior aura Epil. xix. 72. ubi & codices duo
 mollior. BURMANNUS.
 147. Vidi confortes.] Mollis est, quod in duobus
 libris hic & fequenti diſticho est, vidi ego. sic &
 111. Amor. iv. 13.
 Vidi ego nuper equum contra ſua vincula tenacem.
 Et in. ix. 13. ex MSS.
 Vidi ego cum foribus laſſus prodiret amator.
 Stat. ii. Silv. i. 101.
 Vidi ego tranſferas alieno in robore rames.
 Horat. iii. ad v. 22.
 Vidi ego circum
 Retorta tergo brachia libero.
 Propertius ii. Eleg. 22.
 Vidi ego te in ſonnis fractâ, mea vita, cavinâ.
 Quod nefcio cur minus molle & venustum Brouk-
 huſio videtur, cum pondus praeterea fit in pronome
 ego, ut toties alibi oculis vidi, ego ipſe vidi. de
 quibus Quinſt. viii. Inſt. 3. ſic quoque poſt ergo
 ſaepe ego repetitur, v. ad x. Epil. 119. BURM.
 48. Tribus.] Diſtingue tribus, quae mihi, mater
 erat, tres fratres ſuos inuuit. HEINSIUS. Francius
 volebat, quibus, quae mihi, mater erat.
 50. Jaftantem.] Plurimi MSS. verſantem. forte
 praefat. ſic enim loqui amat Stat. ix. Theb. 162.
 Hæc qualem verſari in ſanguine vidi.
 Sic lege, non verſare, vel laſpare, ut Bernartius ex

ſuis legit. vulgata tamen non temere rejicienda:
 v. Met. 59.
 Hinc ubi laudatos jaftantem in ſanguine vultus.
 Et x. 721.
 Exanimem, in quo ſuo jaftantem ſanguine corpus.
 HEINSIUS. Eadem diverſitas eſt in iv. Trif. iii. 26.
 Feſſaque jaſtati corporis oſſa dolent.
 Ubi quidam verſati, ut legitur r. Amor. ii. 4.
 Laſſaque verſati corporis oſſa dolent.
 51. Tot tamen amiffis.] Quidam codices nos de
 tot amiffis, forte pro noſque, tot amiffis, te com-
 penſavimus unum, malo tamen: Tot tamen amiffos
 te compenſavimus uno. HEINSIUS. Gronovius iv.
 Obſer. 13. legit:
 Tot tamen amiffos tecum penſavimus uno.
 Ego Heinſii conjecturam praefeream. compenſamus
 enim damna lucris. Cicer. pro Fontejo cap. i.
 Socii, qui Gallicorum bellorum pericula, populo Ro-
 mano coriis remiſſique compenſarunt. & ita paſſim
 alii. Quamvis illae locutiones, in quibus mutatio-
 nes ſunt utrinque, reciprocae ſere ſunt: ut de
 mutare notavi Bentlej. ad Horat. ii. Od. 16. &
 11. Satyr. vii. 109. de reponſare nos ad Vell. Pater.
 ii. 12. Et ideo vulgatum reliqui. BURMANNUS.
 55. Scilicet, ut, quamvis veniam dotata, repel-
 lar.] Simplicius eſt, quod Scaliger placebat, &
 repellat. Sequitur enim, Et mecum fugias, quae tibi
 dantur, opes. DAN. HEINSIUS. Repullas Puteaneus,
 placet, pro dantur mox Lovaniens ſunt dentur.
 HEINSIUS.
 57. Vulfiferis hora.] Ita eſt in libro Vaticano. CIOF.
 Eoſ optimus Puteaneus. caeteri omnes, hora. per-
 perant. Eoſ pro Aurora, ſaepe in Faſtis, & alibi
 apud poetas Latinos. Virgil. iii. 588.
 Poſtera namque dies primo ſurgebat Eo.
 i. Georg. 288.
 Aus cum ſole novo terras inrorat Eoſ.
 Noſter iv. Paſtor. 389.
 Proxima vulticrem cum Romam inſpexerit Eoſ.
 Quod ex Homero Iliad. i. 678.

Adversus

60 Quod scelus ut pavidas miſerae mihi contigit aures,
 Sanguinis atque animi pectus inane fuit.
 Ibis: & (ô miſeram) cui me, violente, relinques?
 Quis mihi deſertae mite levamen erit.
 Devorer ante, precor, ſubito telluris hiatu,
 Aut rutilo miſſi fulminis igne cremer:
 65 Quam ſine me Phthiis canefcant aeſuora remis,
 Et videam puppes ire relicta tuas.
 Si tibi jam reſtitusque placent, patriique penates;
 Non ego ſum claſſi ſarcina magna tuae.
 Victorem captiva ſequar, non nupta maritum:
 70 Eſt mihi, quae lanas molliat, apta manus.

Inter

Αδρός δ' ἀπειθήσειν ἕρ' οἱ Φαινομένωφι.
 Neque tamen alteram ſcripturam, quae in omni-
 bus ſcriptis meis & Cioſani, praeter unum Pute-
 anicum, eſt, & quam Editiones Mycilli & aliae
 praefert, damnaro. ſic enim hora pro temporis
 omnis momentis & partibus ſumitur. Ep. xix. 23.
 Sic ubi lux alta eſt, & noctis amior hora.
 r. Art. Am. 250.
 Horaque formoſam quamlibet illa facit.
 Valer. Flac. ii. 38. de nocte ingructe:
 Auſerat hora metus jam ſe vorantis olympi.
 Et ibid. v. 60.
 It tacitis raris ocyor horis.
 Ut ibi Carionis codex, in vulgatis male auris.
 & lib. iii. 48.
 Pan navorum bellique potens, quem lucis ad horas
 Antra tenent.
 Ad horas, eſt uſe uſque ad horam, quae proſecto
 lectio a Carione ſolicitanda non fuit, qui viderat.
 Eodem libro 417.
 Jamque ſopor madis tellurem preſſerat horis.
 Ubi nec audendi ſunt, qui ex Bononiens codice
 erit legendum contendunt. ut nec Carrio, qui lib.
 v. X. 312.

Opbat & alumnus
 Jam jubar, & certi tandem diſcriminis oras.
 legit, cum horas legendum ſit. HEINSIUS.
 58. Linea plena.] Reponendum lineae velle, ſic
 enim & ſenſus & ordo conſtructionis poſtulat.
 MYCILLUS. Notum variare hic libros, cum alii,
 eo quo edidimus modo, alii lineae plena legant.
 Ego nondum ab iſis diſſentio, qui ex utraque lectio-
 ne veram conſtituunt, & lineae velle, emendant:
 Quin etiam fama eſt, cum crastina fulferis Eos.
 Te dare nubiferis lineae velle notis.
 DAN. HEINSIUS. Sic inſiſta in epistola Oenonis:
 Aura levis rigido pendentia lineae velle
 ſiſtens.
 Et lib. iii. Elegiarum:

Lineae dem potius.
 Et Virg. lib. iii. Aeneid.
 cerum eſt dare lineae retro.
 In lib. tamen Vatic. eſt, lineae vela. utrumque recte.
 CIOFANUS.
 Nimbiferis notis.] Sic Haſtientiſ liber. ſcripti praetere-
 caeſta plurimi, lineae vela vel vella. unde velle poſtea
 prociſum, quod Vilitio noſtro notis ad Graciam
 arridebat. Ego, ſi quid mutandum ſit, legam cum
 quatuor codicibus, lineae plena. ut Remed.
 Amor. 266.
 Ille dedit certas lineae plena fugas.
 Vid. ad ii. Amor. xi. 41. ſed te dare pro te datu-
 rum. ſic Met. vii. Dum cenſus dare me pro nocte
 paſſor. pro dum paſſor me daturum. HEINSIUS.
 vide Munkel. ad Hygin. Fab. 41.
 58. Nubiferis Notis.] Falſum eſt Ovidius, qui
 Noti eſt Meridiana plaga ſpirantibus hic meminerit,
 quo Achilles eſt Troja (à qua regione naviganti-
 bus is ventus eſtans eſt contrarius) in Graciam
 ſoluturus utatur? minime verò. Quippe qui No-
 tum pro quolibet vento, qui ei in patriam redeuntis
 proſper ac ſecundus ſit, ponit. Sic Virgil. lib. i.
 Aeneid. cum dixiſſet Trojanis maxima tempeſtate
 laboraſſe, à ventis cardinalibus excitata, ſursum
 poſtea pro quolibet vento ponit. ejus verba ſunt:
 Vix ſeptem (naves) convulſae undis, Euroque ſuſperſum.
 CIOFANUS.
 60. Animi pectus inane fuit.] Malim animae
 pectus inane ſui. ut apud Statium, Thyriſthus animae
 pectus amicitiae. ſi locus ſanus eſt. Animae, ut inſiſt.
 hac Epistola. v. 142.
 Suſtinet hoc animae ſpes tamen una tui.
 Sequenti verſu libri veteres conſtiterat,
 Ibis & ô miſeram cui me. HEINSIUS.
 Sic Metam. xii. 487. Corpus inane animae dixit.
 61. Ibis &.] Diſtinctione juvenum locum:
 Ibis & (ô miſeram!) cui me violente relinques.
 67. Si tibi jam.] Placet, quod in margine libri
 fui, quem cum Palatinis conſulcrat, & quo uſi
 ſumus,

E

P. OVIDII NASONIS

Inter Achaiadas longe pulcherrima matres
 In thalamos conjux ibit (eatque) tuos.
 Digna nurus focero, Jovis Aeginaeque nepote;
 Cuique senex Nereus profocer esse velit.
 75 Nos humiles, famulaeque tuae, data pensa trahemus;
 Et minuunt plenas istamina nostra colos.
 Exagitet ne me tantum tua, deprecor, uxor,
 Quae mihi nescio quo non erat aequa modo.
 Neve meos coram scindi patiare capillos:
 80 Et leviter dicas: Haec quoque nostra fuit.
 Vel patiare licet; dum ne contemta relinquitur.
 Hic mihi vae miserae concutit ossa metus.
 Quid tamen exspectas? Agamemnona poenitet irac,
 Et jacet ante tuos Graecia moesta pedes.

85 Vince

famus, annotaverat vir eximius Janus Gruterus, si tibi tam redinquoque placeat. DAN. HEINSIUS. scribit tam placet, ut Grutero videbatur & Douziae. Epist. Sapphus, Si tam certus eras hinc ire. Similiter peccatum Metam. x. Fab. Myrrhae. 339. Nunc quia tam meus est, non est meus. — Cum libri editi ac scripti constanter illic exhibeant, jam meus. Sequenti etiam versu rectius reponas, Non ego sim. HEINSIUS.

67. Patriusque penates.] v. ad Ep. v. 126. quidam scripti hic sciunt.

71. Inter Achaiadas longe pulcherrima matres.] Minum videri potest, vestium hunc, cum tamen haec tenus claudicavit, non esse etiam ab his, qui doctissimos sese putant, animadversum, cum haec tenus aut corrupte legerint, aut corruptius emendant. Nos Achaiadas, non refragante Graecorum veterum forma & usu, quadrante etiam syllaba, emendamus. nec necio ab Achaea Ἀχαιῶν deducti. Quod vel ipse Hom. Rhapsodia probet: ὧ πέποιος καὶ ἑλῶν Ἀχαιῶν δὲν ἔτ' Ἀχαιῶν. Qui tamen versus admonere negligentissimum quemque poterat, carmen Ovidianum non ita legit posse. Quare syllaba non repugnante, Achaiadas leges, ut apud Theocritum emendatis codicibus in Helenae Epithalamio:

Ἦδε Ἀχαιῶν γαῖαν παρῆι, οὐδαίη ἄλλα.
 Callimachus in Delon:

Ἄλλ' ἔτ' Ἀχαιῶδες μὲν ἀπηρῆσαντο πόλιν.
 Sed de hac nominum forma in Sapphus Epistola plura, cum de capiti cornu, qui non minus docti, quam diligentes videri volunt, agetur. EGNATIUS. Inter Achaiadas longe pulcherr. legendum censuo, quemadmodum & Egnatius & alii doctiores legunt. nam eadem voce & Theocritus usus est in Helenae epithalamio, & Callimachus Hymno in Delum, MICHELUS. Inter Achaiadas

cum melioribus libris scribendum, non Achaiades. Ἀχαιῶδες, Graeco more. quomodo apud Callimachum Lavacro Palladis, 13. & Hymno in Delon, 100. Theocrit. Idyll. 25. alioque Graecos poetas. sic Nereidas Ep. v. 25. Pelasgiadas Ep. ix. 3. Maenadas Stat Theb. ix. 598. pro nepoto paulo post Nepoti Putecanus. HEINSIUS. Nepotis Medicus & editio prima, ut saepe Noster. sed tunc foerit legendum esset. in Putecano nepoti. sicut & in MS. dativum reperimus apud Quinct. Decl. x. 9. BURMANNUS.

80. Et leviter.] In Gronoviano erat leviter & dicai. Editio vetus contra metrum & leviter, quod exponunt sine ira, & turbatione. sed recte se habet vulgata: leviter vero dicere est non vehementer, non voce magna & subalta, ut increpantes solent, sed quasi suppressa; nolim, id est Briseis, te uxorem, me exagitantem, increpare iracunde, sed voce submissa dicas, haec quoque nostra sunt. ita i. Amor. iii. 30.

Tu leviter puerum posco quid ipse velis.
 I. Am. vi.

Et leviter, ses tu quoque fortis, ait.
 Ex quibus apparer viros doctos falli, qui apud Ciceronem pro Sulla cap. x. reponere volunt leviter dicere, pro leviter, cum praecesserit, suppressa voce dicere. & frustra quoque hanc locutionem leviter dicere improbat. sic & leviter audire Quintiliano reddidimus Decl. xix. & ita leviter accedere, suspulso pede, Quinct. i. Decl. 3. BURM.

81. Et patiare.] Alii libri habent vel patiare. placet. CIOFANUS.

82. Concute ossa metus.] Multi codices concitat, alii etiam tremor vel timor. vid. Heinsum ad Epist. xiv. 18.

83. Quid tamen exspectas.] Qui Putecanus, Junianus. Quod tamen. Lege. Quo tamen, nisi quod apud Juve-

85 Vincē animos, iramque tuam, qui cetera vincis.
 Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
 Arma cape, Aeacida, sed me tamen ante recepta:
 Et preme turbatos, Marte favente, viros.
 Propter me mota est, propter me desinat ira:
 90 Simque ego tristitiae causa modusque tuac.
 Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris:
 Conjugis Oenides versus in arma prece est.
 Res audita mihi, nota est tibi. fratris orba
 Devovit nati spemque caputque parens.
 95 Bellum erat: ille ferox positus secessit ab armis,
 Et patriae rigida mente negavit opem.
 Sola virum conjux flexit. felicior illa!
 At mea pro nullo pondere verba cadunt.

Nec

Juvenalem Sat. ii. 115. Quid tamen exspectant? Vidē notas ad Epist. xiv. v. 61. HEINSIUS.

87. Arma cape Aeacida.] Aeacida codex alter Regius, ut Silius de Homero ad Achillem: Felix Aeacida, cui tali contigit ore Geniibus offendi.

Noster lib. vii. Met. v. 800. Jurat o meminiisse beati

Temporis Aeacida.

Quomodo optime membranae. sic & lib. xi. Aeacida, dixit, votis potiore petitis, Notum illud oraculi:

Ajo te Aeacida Romanos vincere posse.

Ita Ep. vi. 169. Mobilis Aesoniada i. Art. Am. 691. Quid facis Aeacida.

II. Faust. 120.

Vellam Maconida potius inesse tuium. HEINS.

89. Desinat.] Ἀνασῶσα. CIOFANUS. VOIRANUS, Leidenis, & Basileensis finit. unde finiat scribendum. ita ii. Metam. 103. ex MS. Finierant monitus. sic praecipiat Virg. i. Aeneid. prin. & Stat. vii. Theb. 155. plura exempla congestit Bernartius ad Stat. ii. Theb. 43. HEINSIUS.

91. Nec tibi turpe puta.] Argumentum a comparatione, & a minori. CIOFANUS.

94. Spemque caputque sui.] Eleganter. Spes enim proprie de liberis, in quibus egregia indoles conspicitur. Virg. vi. Aeneid. 364. & x. 524. Per spem surgentis Iuli. vide ad Petron. cap. xv.

95. Bello erat ille ferox.] Recte Putecanus, Bellum erat: ille ferox. Faust. iv. 880. Turnus an Aeneas Latine genos est? Amatae, bellum erat. sic & Pax erat, Faust. i. 285. Pax erat, & vestri, Germanice, causa triumphis.

Tradiderat farulas jam tibi Rhenus aquas.

Audor Elegiae in obitum Maccenatis:

Pax erat: haec illos laxarunt otia cultus.
 Lucan. iv. 196.

Pax erat: vobis castris miles permixtus utrisque.

Pari modo Nox erat, Lux erat, & similia apud Poetas obvia. Caeterum ex Homero Historiam hanc est mutuatus de Meleagro, quam Iliad. I. Phoenix Achilli narrat. Extat & apud Antonium Liberalem Metamorph. Fab. ii. Codex Gottorphanus, Marie erat ille ferox. HEINSIUS.

95. Secessit.] Forte, postis secesserat armis. vel ab armis, id est, post arma posita secesserat. ut Epist. praeced. v. 85. BURMANNUS.

97. Sola virum conjux flexit.] Alcyone Hygino Fab. clxxiv. quae & Cleopatra Antonino Librali, & Homero, cujus Scholiasta hanc Idae Apharci & Marpissae Eveni filiae natam faciunt, ut & Apollodorus in Bibliotheca. quo tunc, post Meleagri mortem sese ipsa interemit. HEINSIUS.

98. At mea pro nullo pondere verba cadunt.] Sane nec Latium est, nec sensum explet. Bene in libri sui margine Gruterus:

At mea pro nullo pondere verba cadunt!
 DAN. HEINSIUS. Gruterus, pro nullo pondere ut & Gebhardus in Crepundis. sed frustra. ut recte vidit perspicacissimus Gronovius ad Livii lib. i. cap. xxi. pro nullo pondere, id est, tanquam sine pondere. Faust. xv.

Pro magna teste venustus

Creditor.

id est, tanquam magna testis, male legitur, magno teste. Noster Trist. lib. i. El. vii. 16.

Illud amicitiae sanctum & venerabile nomen

Rex tibi pro vili sub pedibusque jacet.

Propertius, lib. i. El. x.

Nec si quid petiit, ingrata fronte negaris,
 Nec tibi pro vano verba benigna cadant.

Plautus Menaechmis:

Pro sano loqueris, qui meo me appellas nomine.
 Ibidem.

Non pro insano hoc verbum respondit.
 Sed modus exemplorum non est. pro nullo pondere.

- Nec tamen indignor: nec me pro conjuge gessi,
 100 Saepius in dominum serva vocata torum.
 Me quaedam (memini) Dominam captiva vocabat:
 Servitio, dixi, nominis addis onus.
 Per tamen ossa viri, subito male tecta sepulcro,
 Semper iudicii ossa verenda meis;
 105 Perque trium fortes animas, mea numina, fratrum,
 Qui bene pro patria, cum patriaque, jacent,
 Perque tuum nostrumque caput, quae junximus una;
 Perque tuos enses, cognita tela meis;
 110 Nulla Mycenaeum fociaffe cubilia mecum
 Juro: fallentem deferuisse velis.
 Si tibi nunc dicam: Fortissime, tu quoque jura,
 Nulla tibi sine me gaudia facta: neges.
 At Danaï moerere putant. tibi plectra moventur:
 Te tenet in tepido mollis amica sinu.

dora. sic in nullo pondere Propertio, II. Eleg. XXXI.
 si locus est sanus:

Quid jurat in nullo pondere verba loqui? HEINSIUS.
 100. in domini serva vocata torum.] Dominum
 torum Codex Episcopi Lincolnienfis. placet. sic
 dominos Deos dixit Ep. IV. v. 12. dominas manus
 Amor. lib. II. El. v. 30. Aufonius de Biffula,
 domina libera facta manu. domina hasta Juvenali
 Sat. III. 33. domina mensa Statio Sylv. IV. Epulo.
 Domitiani. ita dominus senatus Sil. II. 45. atque
 ita passim optimi scriptores. ut & domina urbs, pro
 Roma. sic & famulae manus, famulae aquae, &
 similia. De his loquendi modis Passor. lib. I. v.
 286. & sup. Epist. II. 74. dixi. alii domini toro.
 Frustra vocare enim est imperii herilis. Epistola
 Acontii:

ignoras tua jura, voca: cur arguor absens?
 Jamdudum dominae more venire juo.

lib. II. Art. 227.

Nocte domum repetens epulis persentia redibis.
 Teum quoque pro servo, si vocat illa, veni.
 HEINSIUS.

104. Judicis.] Janam Vlitium maluisse suppli-
 cis, notavit Franciscus. sed nihil movendum docent
 loca. De Pont. III. v. 52.

Candida iudicis illa sit hora meis.

Et IV. 3.

Allo ego iudicis unica morsa vis.

Et Eleg. 10.

Judicis igitur licet Floraeque tibi que

Talibus Augusti tempus in aere frui. BURM.

105. Meo nomina.] Quia eorum manes ut
 Deos colebant. vel quos instar numinum colo.
 Ep. XIII. 159.

Per restitum, corpusque tuum, mea numina, juro.

Vid. Quintil. VI. Praef. BURMANNUS.

107. Quod junximus una.] Quae junximus bene
 Puteaneus. (& alter Mentelianus & Francofurtensis)
 junxere capita, pro rem Venerem exercere.
 Petron. conjunctis marcebat capitibus. sic & jun-
 gere membra, de quo Notis ad lib. II. Pass. v. 592.
 & jungere Venerem. de quo notis ad Remond.
 Amor. v. 407. & jungere corpus, & jungere oscula,
 & similia. HEINSIUS.

109. Nulla Mycenaeum.] Hoc idem dicit Nestor
 Agamemnon apud Homerum libro superius cita-
 to. CIOFANIUS.

112. Nulla tibi sine me gaudia facta.] Puto pacta,
 Art. Amat.

Si dederint, & vos gaudia pacta date.
 Sic & pactae noctes apud Propertium IV. Eleg. 3.
 potest & vulgata ferri. HEINSIUS. Recte mutavit
 Heinsius conjecturam. nam Latine dici gaudia fa-
 cere jam, ut vindicaret antiquum interpretem,
 ostendit Drusus ad Aët. Apof. xv. 3. Plin. VII. 42.
 Cetera exempla fortunae variantis innumera sunt.
 Etenim quae fecit magna gaudia, nisi ex malis?
 Paullinus Natali VII. princ.

Ista luce tamen nobis pia gaudia laetum

Vos facit, & cedit, pulsus a pectore curis,

Moeror, hiems animi.

Ita enim malo legere quam vos faciunt, cedit. BURM.
 113. Moerere.] Scriveriamus te flere, quomodo &
 Franciscus coniecit.

115. Et si quis quaerat.] Si quis nunc quaerat
 Puteaneus. HEINSIUS.

116. Noxae Venusque.] Haec idem fere notant.
 Junianus codex Noxae Venusque, quam etiam Bur-
 mannus lectionem notavit, & existat in Veneta edi-
 tione. A. 1493. & recte meo iudicio; cum ci-

115 Et

- 115 Et si quis quaerat, quare pugnare recuses:
 Pugna nocet: citharae, voxque, Venusque juvant.
 Tutius est jacuisse toro, tenuisse puellam,
 Threiciam digitis increpuisse lyram,
 Quam manibus clypeos, & acutae cuspidis hastam,
 120 Et galeam pressa sustinuisse coma.
 Sed tibi pro tutis insignia facta placebant:
 Partaque bellando gloria dulcis erat.
 An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
 Cumque mea patria laus tua victa jacet?
 125 Di melius: validoque, precor, vibrata lacerto
 Transeat Hectoreum Pelias hasta latus.
 Mittite me, Danaï; dominum legata rogabo:
 Multaque mandatis oscula mixta feram.
 Plus ego quam Phoenix, plus quam facundus Ulixes,
 130 Plus ego quam Teucris (credite) frater agam.

Est

tharae optime vox sive cantus societur. Horat. I.
 Od. 24.

Cui liquidam pater vocem

Cum cithara dedit.

Cicer. II. de Nat. Deor. 58. Aurium item est admi-
 rabile quoddam iudicium, quo judicatur, & in vo-
 cis & in tibiarym, nervorumque cantibus varietas
 sonorum, & I. Tulc. 2. Nervorum vocumque cantus.
 & hinc vocalis Orpheus Horat. I. Od. 12. vid.
 Barth. VIII. Advers. cap. 19. & Valcs. ad Amm.
 Marcel. XIV. 6. Noster III. Amor. x. 47.

Festa dies, Veneremque vocat, cantumque, merumque.
 Noster XII. Met. 156.

Non illos citharae, non illos carmina vocum,
 Longaque multisori delectat tibia buxi.

Voces vero haec vox & vox saepe a librariis con-
 fusae. v. Heins. ad VI. Passor. 149. ita dubito, an
 non apud Silium. VIII. 209.

Anxia deiebat vigili suspiria voce.
 Rectius cum MSS. legatur nocte. Ampl. Cuperus
 in literis ad Heinsium etiam vox probabat, sed
 conjungebat cum citharae, ut citharae esset se-
 cundi casus, ut apud Maronem lib. VI. 646. Sep-
 tem assermina vocum fidibus dantur, & Homerus
 saepe dat citharae & Phoen. sed haec ab Ovidiana
 simplicitate longius abeunt. BURMANNUS.

121. Sed tibi pro tutis insignia facta placebant.]
 Scriperat Ovidius, ni fallor, praet. tutis. HEINSIUS.

123. Probalas.] Quatuor codices parabas, ne-
 scio an male. Epist. v. 89. Nulla parantur bella.
 BURMANNUS.

124. Laus tua victa jacet.] Tibi victa alter Scri-
 verianus, & Helmitad. paulo venultius. vid. Epist.
 VIII. 100. HEINSIUS.

125. Valido vibrata.] Vibrata, codex Illustris

Archiepiscopi Lincolnienfis, rectius, ut puto. sic
 II. Metam. 311.

Desira libratum fulmen ab aure.

Virgil. IX. 417.

Ecce aliud summa telum librat ab aure.
 Noster II. Amor. eleg. VI. Librare cursum, de avi-
 bus. & Metam. VIII. Corpus in alas librare. in
 Priapeis:

Quintia libratas docta movere nates.
 Ita vetustus codex. Silius I. 317.

Est valido librat stridentia saxa lacerto.

Stat. VII. 676.

Libratat magna venturam mole cupressum.

VIII. 523.

Libras uni sibi missile telum.

IX. 548.

Telumque immane lacerta

Hortatur librans.

Claudian. II. de Rapt.

Librat in ietum

Fraxinus.

Et ita forte legendum Epist. IV. 43.

Aut tremulum excusso jaculum librare lacerti.

sic & Virgil. X. Aeneid. 478.

Hic Turnus ferro praefixum robur acuto

In Pallanta diu librans jacet.

Et v. 421.

Ferro, quod missile libro.

Silius. I. 317.

Hic valido librat stridentia saxa lacerto.

Sic optimi codices apud I. ucan. IV. 40.

Nulli telum librare vacatas.

Et III. 433.

Primum raptam librare bipennem.

Ubi vulgo vibrare legitur. & ita forte legendum

apud

E 3

- Est aliquid collum solitis tetigisse lacertis,
Præsentisq; oculos admonuisse sui.
Sis licet immittis, Matrisque ferocior undis;
Ut taceam, lacrimis comminuere meis.
- 135 Nunc quoque (sic omnes Peleus pater impleat annos,
Sic eat auspiciis Pyrrhus in arma tuis)
Respice sollicitam Briseïda, fortis Achille;
Nec miseram lenta ferreus ure mora.
Aut, si versus amor tuus est in taedia nostris;
140 Quam sine te cogis vivere, coge mori.
145 Utque facis, coges. abiit corpusque colorque.
Sustinet hoc animæ spes tamen una tui.

Qua

apud Servium ad Virg. ix. Aeneid. 605. *Amentum est lorum, quo media hasta libratur et jacitur, vulgo ligatur.* HEINSIUS. Vid. Optimum Drakenborghium ad Sil. l. 35. & XIII. 165. & Schult. ad Quint. Doct. l. 1. 10.

132. *Præsentisq; oculos admonuisse suis.*] *Præsentisq;* Puteaneus cum aliis nonnullis. Idem *admonuisse suum*, & supra adscriptum, *vel suis* pro diversâ lectione. *Præsentisq; suis* unus Vaticanus. tres alii, *Præsentisq; suis*. prior Scriverianus satis antiquus.

Præsentisq; oculis admonuisse suis.
Lego minima mutatione:

Præsentisq; oculis admonuisse sui.
Vel *mei*; nam *præsentisq; meis* erat in altero Martellano, sed pris præstat: nam *meis* sequitur. *Oculi* autem *sunt* in amore *duces*, ut inquit ille, quibus amantes captantur potissimum ac trabantur. Si quis Puteanei codicis tamen atque aliorum plurimum velligis insillens:

Præsentisq; oculos admonuisse sui,
præferendum contendat, nil repugnem, dum vulgatam lectionem, ut inurbanam, mecum adverteatur, *admonuisse sui*, ut in Fragmento Halicœntici: *Accipit manus legem, dedit omnibus arma, Admonuisse sui.*

Epistola Ariadnes:
*Candidaque inpositi stammæ velamina virgæ,
Scilicet oblitos admonitura mei.*
Plura ad Stati Silvas Gronov. Diatribes cap. XLIX. si vero retineatur *suis*, potest illustrari ex Epist. XII. 36.

Aspulerant oculi lumina nostra tui.
Et Ep. XVIII. 16.

Sumque tuos oculos usque secuta meis.
Eleg. in Drutium 394.

*Nec cernere natæ
Semineces oculos sustinere tui.*
Superiori versu vocibus transpositis scripti plerique, *collum solitis tetigisse lacertis.* HEINSIUS.

136. *Eat auspiciis Pyrrhus ad arma tuis.*] In arma codices plerique. & sane id elegantius, sic *ire in hostem, in pugnam, concitare in arma, ruere, ferri, mittere, venire, trahi in arma, & similia.* Statius Theb. VII.

Imus in arma palam.
Noster Amor. lib. I. El. IX. 35.

Ecce ab Andronaches complexibus ibat in arma,
Tò in enim infesti animi significationem interdum præ se fert. Noster infra:

Ensis in Attidæ pelvis iturus erat.
Et III. Art. 428.

Et Jovis in multas devolat ales aves.
Remed. Amor. 282. ex veteri codice:

Non aliquis socios Rhesus in arma vocat.
Attonitum vulgus in arma ruit. Fast. VI. 598. ex antiquis libris. & Virg. XI. 886. *Inque arma ruentum, sic verti in aliquem* infesto animo, de quo Met. I. sic Ep. I.

In te sanguine violentos Troas iturus.
Virg. II. 514.

Per desertæ jugo superans adventat in urbem.
Ut ex optimo MS. legi debet, id est infestis armis recta ad urbem contendit; cogitandum quoque de lectione lib. X. v. 455. *Aditantiæ prælia*, ubi verusiores MSS. *meditantiæ in prælia*, quæ lectio omnino vera est, sic lib. II. v. 347. *Audere in prælia dixit.* Martial. XII. Ep. 61. *In Larvas Libeyi fremunt leones.* sic *ire in leges*, ut prius docuit Gronov. noster Diatr. Stat. c. III. sic Virg. II. Aeneid. 408.

Et sese medium iniecit periturus in hostem.
Ut legi ex MSS. debet, & ibid. 511.

Ac deos fertur mariturus in hastæ.
Ubi Pictus *ad hostes* probat, insulse, & hinc illæ voces *incurrere* apud Virg. XI. 834. ex MSS. *inferre* lib. IX. 53. quod & male illic mutant, & lib. XI. 742. imo Cicero dicit *invadere in aliquem*, & Philip. VII. *Imminere in fortunam alterius*, & Philip. XI. c. I. *Mimitari in hostem supplicia*, ut ibi MS.

Ferrari

- Qua si destitutor, repetam fratresque virumque:
Nec tibi magnificum femina iussa mori.
145 Cur autem jubeas? frictio pete corpora ferro.
Est mihi, qui fosso pectore sanguis eat.
Me petat ille tuus, qui, si Dea passa fuisset,
Ensis in Atridæ pectus iturus erat.
Ah potius serves nostram, tua munera, vitam.
150 Quod dederas hosti victor, amica rogo.
Perdere quos melius possis, Neptunia præbent
Pergama. materiam caedis ab hoste pete.
Me modo, si ve paras impellere remige classem,
Sive manes, domini jure venire jube.

EPI

Ferrari veterimus. pro Milon. 32. *Insultare in rempub.* Senec. Herc. furtiv. 778. *Succensus in bella,* ut ibi ex MSS. legendum. HEINSIUS. Nuc. 110.

*Præda nefandæ
Conjugis Aonium misti in arma virum.*
Ubi quidam codices etiam ad. & Met. XIII. 39.

Vitataque traxit in arma.
Ubi etiam alii ad. III. Art. Am. 419.

In multas lupa tendit oves.
I. Art. 97.

Sic ruit in celebres cultissima femina ludos.
In quibus omnibus etiam ad habent codices plurimi. BURMANNUS.

139. *At si versus amor tuus est in taedia nostris.*] Optime idem Gruterus legebat: *Aut si versus amor tuus est in taedia nostris.* DAN. HEINSIUS. *Aut* Puteaneus, nec pauci alii ex melioribus placet. HEINSIUS.

142. *Sustinet.*] In Aldinis legitur: *Sustinet hoc animas spes tamen una tui.* ut sit dictum *hoc animas* pro hanc animam. hoc sensu, una tamen spes tui, si ve quam de te habeo sustinet hanc animam, hoc est vitam meam, ceteris ut corpore & colore delabentibus. est autem argumentum Epistolæ hujus ex nono Iliados. 30, quo eodem libro etiam plerique loca difficultiora, si qua hic fuerint, explicari poterunt. MICHELUS. *Una tui.* Vaticanus; Aldinus vero, *una mei.* CIOFANUS.

Animi spes tamen una mei quatuor libri. etiam bene; Lucan. X. 68.

Hoc animi nox una dedit.
Nisi malis *animæ meæ.* & mox *Quæ si destitutor,* pro *destinatur.* Puteaneus alique nonnulli. HEINS. vid. sup. v. 60.

144. *Nec tibi magnificum.*] Douza conjiciebat, *Næc tibi,* ut sit Ironia.

149. *At potius serves.*] Ab Puteaneo cum duobus aliis. vid. Ep. XIX. 105. HEINSIUS.

154. *Domini more.*] Sic prope in Epistola Acontii:

Jam ludum dominae more venies jube. CIOFAN. Non damno hanc lectionem: Puteaneus tamen cum tribus aliis *domini jure.* Paulinus Epistola ad Aufonium:

*Totusque nostra jure domini vindicat
Et corda, et ora, et tempora.*

Acontius Cydippæ:
*Ignoras tua jura, voca: cur arguor absens?
Jam ludum dominae more venire jube.*

Hæc de voce vide quæ noto lib. I. Amor. El. II. Remed. Amor. v. 100. ex antiquis libris:

Non sunt imperii tam fera jura mei.
Hinc *jus habere in aliquem.* Nil removere tamen tantandum hoc loco, aut si quid mutem, lubens corrigam, *domino jure,* vel, *more;* de qua locutione paulo ante agebamus hæc ipsa Epistola. HEINSIUS.

EPISTOLA IV.

PHAEDRA HIPPOLYTO.

- Qua, nisi tu dederis, caritura est ipsa, salutem
Mittit Amazonio Cressa puella viro.
Perlege quodcumque est. quid epistola lecta nocebit?
Te quoque, in hac aliquid, quod juvet, esse potest.
- 5 His arcana notis terra pelagoque feruntur:
Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.
Ter tecum conata loqui, ter inutilis hac sit
Lingua, ter in primo desitit ore sonus.
Qua licet & sequitur, pudor est miscendus amori.
- 10 Dicere quae puidit, scribere iussit Amor.

Quid-

1. *Qua, nisi tu dederis.* Regius, & duo alii codices: *Quam nisi tu dederis, non est habitura, salutem.* Quod mihi mollius fluere videtur. huic Epistolae egregie respondit Sidronius Hofschius, nullo Poetarum inferior. BURMANNUS.

5. *His arcana notis.* Sequenti versu repetitur *notas*, sine ulla specie elegantiae. forte hic scriptor, ut *His arcana modis*, ita *notas* & *modi* confunduntur II. Met. 452. BURMANNUS.

8. *Ter in primo desitit ore sonus.* Sunt qui *resistit* legendum contendunt. Inter quos Douza & Slichtenhorstius quodam meos. & in uno Lovaniensi extrat. Tres alii, *constitit*. Sed nil mutandum. Esti succurrant illa Laodamiae:

Semper in his apae narratae verba resistunt.
Virgilianum quoque illud:
incipit effari, mediisque in voce resistit.
Pro vulgata enim lectione fiat locus ille, Faust. II. v. 823.

*Ter conata loqui, ter desitit: ausaque parvo
Non oculos ab humo sustulit illa suos.*
Ubi perperam scripti nonnulli, *desitit*. Epistola Laodamiae. v. 83.

*Itunc fateor vobis revocare, animusque ferebat.
Desitit auspicii lingua timore mali.*
Sic puto, cum in quinque codicibus sit, *sed stetit*. Vulgati *substitit*. etiam non male. Pall. lib. I. v. 538.

Substitit in medios praecidia lingua sonos.
Desistere pro stare, restare Plautus quoque dixit Mostellaria Act. III. sc. II.

Quid illic obsecro tandem desitisti?
Ut exemplaria nonnulla praefertur HEINSIUS. Sed resistit mihi valde blanditur, ita *resistens* & *salubris oratio*, Quint. XI. 2. Capofereus initium

Epistolae ab hoc disticho faciebat, & praecedentia spuria credebat, vel saltem duobus ejectis, hoc potest primum ponere. BURMANNUS.

9. *Et sequitur.* Exponunt conveniens, utile est. sed melius *facile est* redditur, ut Gronov. Diatribae Stadianae cap. XLV. Quint. VIII. 6. *Resert autem in quantum dictus tropus Oratorem sequatur.* & ita ille saepius. vid. ad lib. II. cap. I4. BURM.

12. *Regnat, & in dominos jus habet ille Deos.* Sic Vat. & alii. Naevius Gymnastico: *Asdepol, Cupido, cum tam pusillus sis, nimis multum vales.* Seneca in Hippolyto. 207.

Regnumque tantum minimis in superos habet.
CIOFANUS. Senec. Hippol. 184.

Vicit ac regnat furor.
In Dominos jus habet ille Deos. Sic scripti. non *superos*, ut editio Micillyi & aliorum. in uno mco, *domitos*. sed perperam. Amor. lib. III. El. X.

Haec decet ad Dominos nunquam ferre Deos.
Sic *Domina Venus* apud Petronium Apulej. VIII. Met. *Cum suo Adonide Domina Venus*. Prop. III. Eleg. III.

Et Venereis Dominas volucres, mea verba, columbae.
19. Eleg. v. *Dominam Junonem*. & Mart. XII. Epig. XVII. *Dominam Dianam*. Noster lib. I. Art. Am. 148.

Tu Venereis dominae plaustra favente manu.
Am. III. Eleg. XIII. de Junone.

Irvisa est dominae sola capella Dena. HEINSIUS: 16. *Figat.* Francio non videbatur hoc verbum respondere *non fovet*. quare ille resingebat:

*Adsit, & ut nostras avido vorat igne medullas,
Uras sic animus in mea vota tuos.*

Codices vero nihil mutant, nisi quod in quibusdam dicitur *fit singar*; quare cum librarij haec verba fuppo-

- Quidquid Amor iussit, non est contemnere tutum.
Regnat, & in Dominos jus habet ille Deos.
Ille mihi primo dubitanti scribere, dixit:
Scribe, dabit victas ferreus ille manus.
- 15 Addit, &, ut nostras avido fovet igne medullas,
Figat sic animos in mea vota tuos.
Non ego nequitia socialia foedera rumpam.
Fama (velim quaeras) crimine nostra vacat.
Veniit Amor gravius, quo ferius. urimur intus,
- 20 Urimur; & caecum pectora vulnus habent.
Scilicet ut teneros laedunt juga prima juvencos,
Frenaque vix patitur de grege captus equus:
Sic male vixque subit primos rude pectus amores;
Sarcinaque haec animo non fedet apta meo.
- 25 Ars fit, ut a teneris crimen condiscitur annis.
Quae venit exacto tempore, pejus amat.

Tu

suppositere pro *frangat*, & *figere animos* sit insolentia dictum, hic mallem *frangar*, quod *non fovere* non est contrarium? ut enim meas medullas fovit & mollit igne suo, ita tuum animum durum frangat in mea vota. sic III. Met. 84. pro, *figiteque in acumine dentes*, Heinsius ex MSS. reposuit, *Frangit*; & IV. Met. 392. pro *duro sera robora rostro Figit*, multi codices habent *frangit*. vide sup. ad Epist. I. 86. BURMANNUS.

17. *Nequitia.* Hic pro lascivia ponitur, qua in conjugalique amplexus ferimur. & opponitur amori. amore ergo Hippolyti, non libidine se moveri scribit. non intellexit haec Crispinus, qui explicat inepte, *non libidinosa levitate foedera, quae tu mecum invariis rumpam.* Socialia illa foedera respiciunt nuptias cum Theseo initas; hoc sequentia indicant. BURMANNUS.

17. *Socialia.* Ita lege apud Stat. II. Achil. 354. ex MSS.

*Quis enim illiis socialia rumpi
Pastra dolis &c. perferat?*

Ubi vulgo gentilia legitur. HEINSIUS.
19. *Veniit amor gravius.* Quidam libri *venit amor*, ut III. Amor. I. 20. sed nihil opus. I. Am. VI. 20. *Nec mora*; *venit amor*.

Et vide mox ad vers. 26. HEINSIUS. Douzae tamen placebat, *urit*.

20. *Caecum pectora vulnus habent.* Minime damno hanc lectionem. Non minus eleganter tamen unus ex meis, *tacitum vulnus*. apposite apud Maronem:

— est mollis flamma medullas
Interea, & animus vivit sub pectore vulnus.
HEINSIUS. V. I. Amor. II. 6.

21. *Laedant.* Ceteri Ambrosianus *urunt*, quod

elegantissimum, & nisi praecessisset *urimur*, sine ulla haecitatione amplecterer. ita Remed. Amor. 235.
Ur praeos urunt juga prima juvencos.

Et Pont. I. v. 25.
Subducunt oneri colla pensata boves.
Ita Florat. I. Ep. 13. *Uris me sarcina*. vid. Passerat. ad Propert. IV. 3. & Barth. ad Stat. VI. Theb. 398. BURMANNUS.

23. *Primos rude pectus amores.* Broukhusium maluisse *primo amori* notavit Francius. sed quamvis uterque casus huic verbo jungi possit, hic aptius puto *amores*, quia continuat Poeta Metaphoram a jugo inceptam; & ita rude pectus male subit amores, qui sunt grave jugum, quo sensu puto aptius esse casum quartum, ut apud Tibul. I. IV.

Nec te poeniteat duros subisse labores.
Ut recte Broukhusius. & ita passim *jugum subire* scriptores. sic *subire insolitos cibos*, Quint. Decl. XII.

7. ubi vide. aliud est *rum Amor dicatur subire*, id est clam subrepere in animos; ut I. Am. IX.

An subit, & tacita callidus arte nocet.
De qua locutione v. Broukh. ad Propert. I. IX. 26. BURMANNUS.

25. *Ubi.* Ut a teneris novem libri. ut pro *ubi*; sic saepe Noster. v. Epist. XV. I. II. Art. Am. 590. IV. Pall. 255. & passim. HEINSIUS. *Ut a teneris crimen quam desititur annis*, antiqua editio & codex Palatinus.

26. *Quae venit.* Cui *venit* legebat Faber ad Lucetii lib. III. p. 480. & ita jam olim ad marginem codicis sui Heinsius notaverat, & haec adjecerat. forte *cui venit*. scilicet *amori*, & refer ad, *venit amor gravius*. locutio autem est mere Ovidiana. sic Ep. v. 8. ex MSS.

F

Cui

Tu nova servatae capies libamina famae;
 Et pariter nostrum fiet uterque nocens.
 Est aliquid, plenis pomaria carpere ramis,
 30 Et tenui primam deligere ungue rosam.
 Si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
 Candor ab insolita labe notandus erat;
 At bene successit, digno quod adurimur igni:
 Pejus adulterio turpis adulter abest.
 35 Si mihi concedat Juno fratremque virumque;
 Hippolytum videar praepositura Jovi:

Jam

Jam quoque (vix credas) ignotas nitor in artes:
 Est mihi per faevas impetus ire feras.
 Jam mihi prima Dea est, cornu praefignis adunco
 40 Delia: judicium subsequor ipsa tuum.
 In nemo ire libet, pressisque in retia cervis,
 Hortari celeres per juga summa canes:
 Aut tremulum excusso jaculum vibrare lacerto;
 Aut in graminea ponere corpus humo.
 45 Saepe juvat versare leves in pulvere currus,
 Torquentem frenis ora sequacis equi.

Nunc

Cui venit indigna poena dolenda venit.
 Art. Am. II. II. ex MSS.

Nec satis est venisse tibi me vate puellam.
 Ubi vid. Ep. VI. 106.

— a gelido quis venit axe murus.
 Prop. I. IX.

Diabato tibi venturos irrisor amores.
 Et II. Eleg. III.

His saltem ut teneat jam finibus, aut mihi si quis,
Aerius ut moriar, venorit alter amor.

Et lib. I. El. VII.

Saepe venit magno fenore tardus amor.
 v. Inf. v. 115, & Ep. v. 8. haec Heinsius. & certe illud, quod addit, *pejus amat*, hanc lectionem requirit, non enim *ars* amat, sed illa, cui *ars* ferius venit, in Francos. erat quod *venit*, forte pro *quo*, ut olim scribebant. BURMANNUS.

27. *Carpes libamina formae.*] *Carpero* sequenti versu denuo habes. quare praetulerim quod in nonnullis, *capies*, nisi *rapies* fortasse malis. HEINSIUS.

Famae.] Vetus editio, qua usus Gruterus, *flammae*, sed *famae* praefat: ita *perdere famam* Epist. v. 6. multi codices hic quoque, solenni permutatione, *formae* habent. sed *famam* libibantam pudicitiae se huc ulque servasse, & in unius Hippolyti gratiam se peccaturam ostendit. pro *deligere, distitero* in antiqua editione invenit Heinsius. scripti plurimi *diligere*. Leidenfis, & alii nonnulli *colligere*, omnes frustra. v. Passerat. ad Propert. lib. II. Eleg. 32. p. 386. BURMANNUS.

31. *Sic tamen ille prior.*] Vetus lectio fortasse melior, *si tamen ille prior*. sequitur enim: *At bene successit, digno quod adurimur igni*. NAUGERIUS. *Sic tamen* Putcani liber cum plerisque aliis. Sed verum est, quod ex suis profert Naugerius, quodque ego in uno alteroq. offendi, *si tamen*. Vulgati, *Sed tamen*. Sequenti versu idem Putcanus *igni* pro *igne accendit*, ut saepe alias. Junianus & Gronovianus, *aestu*. etiam non male. Stat. I. Silv. II. 93.

Ego te tantos superis superesse per aestus.
 Claudian. Epith. Honor.

Manserat insolitos promissae virginis aestus.

Epist. XVI. 25.

Postea, et ut pelagi, sic pestoris adjuvat aestus.
 HEINSIUS. *Sic tamen* Scalger & Dourz probabant.

32. *Labe.*] Proprie macula, quae candorem foudat. vide somnium lib. III. Amor. v. 44.

34. *Obest.*] *Abest* legendum videtur; atque ita Scriverianus liber. HEINSIUS. Landinus ad Horat. I. Od. 27. citat:

Turpis adulterio pejus adulter erit.
 Sed male, ut puto. *surpis* hic non tam ad animum, quam ad formam corporis referendum. ut sibi placeat Phaedra, quod elegerit alterum formosum, & cujus amor excusari posset pulchritudine, qua capta fuit. ita & Horat. I. Od. 33.

Sed prius Appulis

Jungentur capreae lupis,

Quam turpi Pholoë peccet adultero.

Sensus ergo est, abest a meo amore deformis adulter, quod ipso adulterio pejus est. BURMANNUS.

36. *Videtur.*] *Videatur*, Vaicanus & Farnesianus unus, rectius. HEINSIUS.

37. *Mittor in artes.*] *Mittor* Putcanus codex & Argentinensis. venisse, nisi malis *nitor*. Vide Notas Art. Am. III. 667. *Mittor* alter Mentelianus. *credas pro credes* quinque libri. sic Epist. XVIII. 99.

Quam multos credas juvenes optare, quod optas.
 Epist. XIX. 122.

Hinc quoque vix credas.

Ut ex MSS. libi legendum. HEINSIUS. *Mittor* nihil est lectio; conjecturam Heinisii *nitor* firmant Mentelianus & Conjecturatus. sic Flor. IV. II. *Niti in datus*. Lucan. lib. v. 197.

Tanta pars rerum feris, atque omne futurum
Nittur in lucem.

Ita MSS. perperam editiones praefac *mittitur*. ita III. Met. 599. pro *uldaque innotit arenae*, alii codices habent *immittor*. *nitor* tamen defendi posset auctoritate Senecae, apud quem Phaedra ita ad Hippolytum vers. 667.

Resperis labe nulla, et intacta, innocens
Tibi nitor uni.

Ubi codex Trajectinae Bibliothecae, & alii etiam *mittor*. Tacitus I. Hist. cap. 50. de Vespasiano:

Solus

solus omnium ante se principum in melius mutatus.
 BURMANNUS.

38. *Per faevas impetus ire feras.*] *In feras ire*, recte & eleganter dici vidimus modo Epist. III. 36. sed per *feras ire*, non placet, nec ut Crispianus notat, plus esse, quam in *feras*, credimus. nisi transfixas velit intelligi. ut nec *faevas feras* proba. quare forte scripserit, *per silvas impetus ire feras*. *Silvae feras* eleganter dicuntur. v. Heinis. ad Claud. Conf. Olybr. 186. sic *fera Aetna* Propert. XII. 2. ubi vid. Passerat. *fera arva*. Manil. I. 86. ut vero hic *ira per silvas*, ita Epistol. v. 64. *Per fluctus impetus ire suit*. BURMANNUS.

39. *Arcu praefignis adunco Delia.*] *Cornu adunco* Scriverianus liber. sic *neq. pro arcu* etiam apud Graccos poetae est invenire. ut apud Anacreontem, sub fine Odae III. Cupido de arcu suo *Κέρας ἀβλαβές μὲν ἐστ*. Claudianus de Raptu Proserpinae II. 205. *Intento festinat Delia cornu*. & de eadem, quae terret *Maenalia cornu*. Noster Epistola Ariadnes:

Non poterant figi praecordia forrea cornu.

I. Met. 455.

Viderat adducto festentem cornua nervo.

VI. 243. ex Mill.

Quam tanto concita cornu.

Virgil. XI.

Spicula torquebat Lycio Corymbia cornu.

Ibid. 859.

Cornuque insensa tetendit.

Atque ita Poetae passim. sequenti versu *subsequor* Putcanus liber cum aliis nonnullis. HEINSIUS.

41. *Pressisque.*] *Pressis*, Putcanus excerpta & quinque libri ex notis. sed *pressis* probum est. Virgil. III. Georg. 413.

Ingentem clamore premes in retia cerorum. HEINSIUS.
 Stat. IV. Theb. 322.

Nepur te pallida vidi,

Dum premit, obvizio venabula cominus apuro;

Poplite succiduo respicimus ac bene riuonem.

Ubi Lutatius, venatores cum investigant, errant, cum profaquantur, prenuent. v. Gebhard. ad Nepot. Militiad. C. 3. BURMANNUS.

42. *Hortari.*] Quidam codices citari, alii *festari*, quod placet. Prop. III. XIV.

Seclari patrios pro juga longa canes.
Seclari patrios pro juga longa canes.
 Senec. Hippol. 110. *Juvat excitatas consequi cursum feras.* HEINSIUS. nihil mutuo. *Hortari* enim, ut & *monere*, verbum est venatorum. v. Gebh. ad Prop. II. IX. 20. Noster Met. x. 537. *Hortaturque canes.* Praeterea Broukhufius ad Tibul. I. Eleg. IV. 18. mallet hic: *Hortari celeres pro juga longa canes.* ut Epist. seq. 20.

Saepe citos egi pro juga longa canes.
 Sed constanter *summa* retinent codices, & impositi fallax memoria Heinisii; cujus monitu Broukhufius ita corrigebat. praeterea majus mentum, & laboris insoliti impetum indicat vulgata lectio, ut etiam enitatur in summa juga. BURMANNUS.

46. *Ora fugacis equi.*] *Sequacis* Putaneum exemplar & Scriverianum cum quatuor aliis, tam hic, quam Epistola Hecris initio:

Flestitis aut freno colla sequacis equi.

Ubi etiam *fugacis* vulgo. Virgil. x.

Ut vidit Pallas Latio dare terga sequaci.

Remed. Amor. 246.

Nunc leporem pronum catulo festare sequaci.

Ut quidem Jureti excerpta. Sed verior lectio, *Catulo sagaci.* Ita Calpur. Eclog. I. *Sequaci oculo*, & Licentius carmine ad August. apud Pith. p. 338. *Sequaces vitulos.* & Gratius. 41 r. *Sequax malum.* Contra Lucanus VIII. 3. de equo dixit:

Cornipedem exhaustum cursu stimulisque negantem.
 Sic *sequacia saxa ducere*, de Orpheo initio Met. XI.

Sequens anona apud Stat. Sylv. IV. ad Plotium Grypum. vide de eleganti usu ejus vocis Gronovianus Diatrib. c. XLV. sic & *Parvum undam* Noster dixit; de quo eginus II. Amor. El. XVI. *Eugacem tamen equum Ammianus lib. XIX. dixit: Fugaci equo nudo et insperni calenam quidam sedens.*

Propertius de Parthis:

Tela fugacis equi, et braccati militis arcus.

Servius ad lib. I. Georg. 280. *Velocem equum fugacem dicitur.* Certe Noster *velocem* equum alibi non semel dixit; hoc vero loco equum describit

frenis

F 2

Nunc feror, ut Bacchi furis Eleleides actae,
 Quaeque sub Idaeo tympana colle movent:
 Aut quas femideae Dryades, Faunisque bicornes,
 50 Numine contactas attonuere suo.
 Namque mihi referunt, cum se furor ille remifit,
 Omnia me tacitam confcius urit Amor.
 Forſitan hunc generis fato reddamus amorem;
 Et Venus è tota gente tributa petat.
 55 Juppiter Europen (prima eſt ea gentis origo)
 Dilexit, tauro diſſimulante Deum.
 Paſiſphaë mater, decepto ſubdita tauro,
 Enixa eſt utero crimen onuſque ſuo.

ſrenis parentem. Rectius ergo; *Sequacis equi*. At paulo poſt hac eadem epitoſa,

Sive fugacis equi luctantia colla recurvas,
 duo libri exhibent, cum in vulgatis legatur *ſerocis*. HEINSIUS.

47. *Eleleides*.] *Eldeides* in omnibus. Quin & Plaudes, qui Epithoſas hac Heroïdum in Graecam linguam tranſcrit, ſic hoc carmen interpretatur; Νῦν δὲ Φέρονται ὡς αἰτίαι τοῦ Βάκχου μανίας ἐλαμμέναι Ἡλιάδες. NAUGERIIUS. Omnes ad hunc diem *Eleleides*, in quo neclias, utrum magis accuſes negligentiam hominum an incitiam, an potius utrumque: quis enim non videat verſum, ſi *Eleleides* legas, ſubſultare. jam Bacchi nomen *Eleleus*, non *Eleus* erat. quod Ovidii auctoritas Metamorphoſeos ſexto probat:

Nycteleus, Eleleusque parens.
 Quod nomen Apollinis etiam eſſe Macrobius prodi-
 dit, dictumque illud: Ἀπὸ τοῦ ἐλίττατος πατρὸς τῶν γῶν, quod alterno ſcilicet metu circa terram volvi videatur. iam Euripides:

Ὁλέως βραχί ἱπποσων ἐλίττων σίνεός Ἡελλῶν πυθός.

Nec vero minus Empedocles de illo:
 Οὐν ἐν ἐλίττεις μέγαν αὐρῶνον ἀμφιπολεῖται.

Sive igitur a volutione huiusmodi, ſive ab *Elele* Bacchantium voce (nam etiam a Ionis Bacchum dixere & *Bromium* & *Iacchum*) ſive & ipſe, qui è Apollo ſit, a rotatione illa perpetua dictus *Eleleus* eſt, unde *Eleleides* quoque factae ſunt, ut aliter verſus legi nequaquam poſſit. EGONATIUS. Eadem quoque Mycillus habet.

48. *Quaeque*.] Videndum, num potius *Quaeque* legendum ſit, & de Gallis ſacerdotibus intelligenda. neque enim feminas Cybeles ſacraſcia, perinde ut Bacchi, celebraſſe alibi legimus. MYCILLUS. *Quaeque* referri Mycillus veliit, ut de Gallis intelligatur. At argue Ovidius Gallos tanquam feminas hic deſcribit, pro qua lectione libri ſtant veteres

Per-

uno conſenſu. *Gallas* ſimili modo Catullus in Galiambo vocavit. ubi paſſim ludit, Atyn tanquam feminam deſcribens, quem & Anacreon Od. XIII. vocat ἡμίθυλον *femi-marem*, ut & Claudianus Eutro-
 pium Eunuchum. & ita Ovid. II. Am. III. videretur vocare: *Nec feminam nec virum*. Sic & in Iſide 453. ex MS.
 Ut quas Cybeleia mater incitans.
 Virg. Ceiri. 104.

*Saeva velut gelidis Cicconum Biſſonis in oris,
 Iſtave Barbarico Cybeles antiſſita buxo.*

Certe Lucianus Gallorum Choro feminas immiſſas, ipſoſque Gallos veſtitu muliebri fuiſſe uſos teſtatur. ſed codex nunc non eſt ad manum. Vide quae ad Claudianum notamus libro I. in Eutropium. v. 271. ſic apud Statium Theb. XII. *Dux veſana chori* Attyſ aut Archigallus vocatur, quod temere mutari nolim. Apud Apulium Met. VIII. Archigallus ad Cinaedos: *Puallae feruunt vobis pulchellum, en ecce, mercatus perduxit, ſed illae puallae chorvs erat cincedorum, quae ſtatim exultantes in gaudium, fracta, vauca & aſſeminata voce clamores abſonos intollunt, rata ſcilicet vero quæſimus hominem ſeruidulo miſiſſerio ſuo paratum*. Ita apud Homerum *Ἀχλίδες οὐκεί*. AZYNA, & apud Maronem: *Vere Phrygiae; neque enim Phrygiae*. HEINSIUS.

53. *Hunc fato generis*.] Rectius legitur *generis fato*, ut ambiguitas vitetur. ſic Ep. VIII. 65.
 Hoc generis fato, quod noſtris errat in annis.
 Scribendum vero reddamus & petas ex MSS. ſolet enim Ovidius *quod forſitan* cum ſubſtantivo neceſſe. v. Ep. I. 77. VII. 133. x. 85. XII. 177. ex MSS. XIX. 123. Trist. I. 105. ita & Iuvenal. Sat. XI. 162. *Forſitan exſpelleret*. Silius xv. 643.

Forſitan & pugnas venias Germanus in ipſis.
 E tota quoque Scriverianus & alii nonnulli: nam in Puteaneo unius paginae hic eſt lacuna. HEINSIUS. *Pro reddemus, debemus* coniecit Francius. Veneri vero adſcribit inſaniam ſuam Phaedra, quia illa irata

Perfidus Aegides, ducentia fila ſecutus,
 60 Curva meae fugit teſta fororis ope.
 En ego nunc, ne forte parum Minoia credar,
 In locias leges, ultima gentis, eo.
 Hoc quoque fatale eſt: placuit domus una duabus.
 Me tua forma capit, capta parente ſoror.
 65 Theſides Theſeusque duas rapuere ſorores.
 Ponite de noſtra bina tropaea domo.
 Tempore, quo vobis inita eſt Cerealis Eleuſin,
 Gnoſia me vellem detinuiſſet humus.
 Tunc mihi praecipue (nec non tamen ante) placebas:
 70 Acer in extremis oſſibus haëſit amor.

Can-

irata Soli, omnem ejus progeniem vexare ſtudebat. Ovid. IV. Met. 109.

Exigit indicii memorem Cytheroia poenam.
 Vide Serv. ad Virg. Eclog. VI. 46. & VI. Aeneid. 14. Libanii *Δωρῆσται* ab Allatio edita. capite xv. & XVI. & Seneca Hippol. 114.

Stirpem perſa Solis iruſi Venus.
 v. Boëſſ. ad Iſid. 579. BURMANNUS.
 55. *Europam*.] *Europen*, Sarravii liber, ut Noſter etiam alibi. HEINSIUS. vid. I. Art. Am. 322.

58. *Uero crimen onuſque ſuum*.] Ita nos ex veteri lectione correximus. ſed & recta prior lectio. *Enixa eſt utero crimen onuſque ſuo*. Ut inferius in Canace. Et poſtquam eſt utero crimen onuſque mei. NAUGERIIUS. *Suo* ſcripti plerique. probe. Epitola Canaces:

Ei poſtquam eſt utero crimen onuſque mei. HEINSIUS.
 60. *Fugit teſta*.] *Fregit teſta* alter Scriverii codex. de quo ad Epitolaſ primam. v. 42. ſic apud Virgilium lib. v. Aen. in labyrinthi deſcriptione:

— quæ ſigna ſequenti

Falleret indepreſentis & inſanabilis error.
 Quo loco libri nonnulli veteres, & Servius manu exarato Bibliothecae Leideniſis *Frangere* agnoſcunt. Ita *Frangere clypeum* pro ſuperare dixit Senec. de Vita Beata xv. *Frangere aciem* pro perumpere Aug. de Vir. Illuſt. XVI. De A. Poſthumio. ubi male *aciem ſuderunt*. Stat. Theb. VI. 108. *Fractum antrum*. Claud. II. Rapt. 184. *Fractoque moſte*, male ibi facto. ſic *Frangere iter*. Stat. Theb. x. 177. ubi *fragit* pro abruptit. HEINSIUS. Sed in Vaticano, Ambroſiano, & Haſniensi erat, *ſubiti teſta*, etiam non male. nam illud *fregit* durius mihi videtur & moroſius dictum. & vox haec *ſubiti* mediator ſecurum & interitum Theſei animum notat, qui inſaniam illa caede teſta ſubire audebat, Ariadnes ſilo fidens. nec permutatio horum verborum, qui inſaniam illa caede teſta ſubire audebat, Ariadnes ſilo fidens. nec permutatio horum verborum, qui inſaniam illa caede teſta ſubire audebat, Ariadnes ſilo fidens.

61. *Minoia credar*.] *Quidam dicat, alii credas*. Duo etiam *Minoïda*, unde poſſet legi *ne forte parum Minoïda credas*. ſed nihil muto. inf. VII. 81. *Ne non Pelopaea credar*. BURMANNUS.
 62. *In locias*.] *In ſolitas* unus Heiniſius. non male.
 63. *Duabus*.] Septemdecim codices *duobus*. manifeſto errore. Aemulatus eſt Seneca. Hippol. 665. *Domus ſorores una corruptis duas*. BURMANNUS.
 Te genitor, at me natus.
 67. *Tempore quo vobis inita eſt Cerealis Eleuſin*.] Primo vobis ſcribendum, ut ſequenti verſui melius haec reſpondeant, idque auctoribus duobus libris. Deinde *quod inita* perperam in *viſta* vel *nota* mutant libri nonnulli. Ad *initia* enim Cereis videtur alludere. quod & Magno Scaligero ad Annum M M C L X V I. Chronici Euaſiani eſt viſum, ubi complura de ſacris Eleuſiniſis. Caeterum in Proſodia admodum veſtuſto caractere exarata, tempore Caroli M. facta, apud Patres Societatis Jeſu Lovanieniſes *Eleuſin* legebatur. idque recte: ſic lib. IV. Faſt. 507. veterini codices:

— quod nunc Cerealis Eleuſin
 Dicitur, hic Celei vira ſuere ſenis.
 Ut & Metamorph. lib. VII.
 Cereyonis letum vidit Cerealis Eleuſin.
 Etiam apud Claudianum lib. I. de Raptu:
 — ſantaſtaſque ſaces atollit Eleuſin.
 Nec non apud Sidonium Apollinarem Carm. XXI.
 Quanta Leontino turgeſcit meſſis aceruo
 Antica Tripſolemo civi condebat choreis
 Attica Tripſolemo civi condebat choreis
 Ubi primo verſu rectius legas *Leontino* in arvo. tertio *credebat Eleuſin*. Athenienſes enim invenarum frugum gloriam ſibi vindicabant, & civem Tripſolemum, cui Cereſ Eleuſinia, ſpangendas per orbem fruges credidit forebatur. Hinc *Actaeus*
 f 3
 Tripſo-

Candida vestis erat, praecincti flore capilli:
Flava verecundus tinxerat ora rubor.
Quemque vocant aliae vultum rigidumque truce[m]que,
Pro rigido, Phaedra iudice, fortis erat.
75 Sint procul à nobis juvenes, ut femina, comiti.
Fine coli modico forma virilis amat.
Te tuus iste rigor, positique sine arte capilli,
Et levis egregio pulvis in ore decet.

Sive

Triptolemus Stat. Epul. Domitiani. Neque aliter apud Senecam in Tragoediis non uno loco, & Silium in optimis codicibus exaratum offendi. sic Stat. 11. Theb. 382. ex MSS.

Te mitis Eleusina

Levis habet.

VII. 411.

Pernox ulularit Eleusina.

XII. 132.

Quamvis sibi laet Eleusina.

& 628.

Ilo: Cerealis Eleusina.

Ubi etiam *Salamina* in MSS. Grammatici praeterea utrumque dici monent. Servius lib. 1. Georg. 63. Talis est & in Graecis ratio, nam *Attis* & *Attina* dicunt: delphin & delphis, Eleusina & Eleusis, sed verius in 18 desinat, quod in obliquis habent *Attinos*, delphinus, Eleusinos. sic scribe. Similia habes apud Priscianum lib. vi. Et sciendum quod omnia in 11 N desinatia etiam in 18 producta finiuntur. *Attin* proprium nomen est *Attis*, delphin & delphis, Eleusina & Eleusis, Trachin & Trachis. Et notandum, quod auctores Graecorum in 18 magis terminatione sunt usi: nostri vero frequentius in 11 N. est *Cicero* pro *Scavo* *Arvis* & *Arva* dixit, sic & illa sunt constituenda. Neque aliter Ammianus Marcellinus, lib. xvii. Pomponius Mela, Plinius, alii. Apud Senecam Natural. Quaest. lib. vii. cap. xxxi. scribendum videtur, *Eleusina* feruat, quod offendat *resuscitantibus*. HEINSIUS. mita recte servavit Heinsius: sed ad initia respicere Ovidium vix puro, qui sibi in his argutis & aculeosis, more ineptorum Oesthetrorum, placere non solet. sic lib. xv. Faal. 565.

Hinc inie Aegaeum.

Et XIV. Metam. 752.

Ut patulis inuis tectum sublime fenestris.

Eleusina vero rectum est, quod & Seneca reddidit Gronov. Herc. Fur. 302. & Hippol. 838. *Cerialis* vero scribitur in nummo Gentis *Muminae*. & in lapidibus apud Gruter. cclxxii. 6. & ccccxlii. 1. & alibi. utroque vero modo scribi dicit Servius ad Virg. E. Aeneid. 177. & 665. ubi male editur *Cerialis* pro *Cerialia*. BURMANNUS.

71. Praecincti flore capilli.] Hujus argumenti opinor fuisse Tragoediam Euripidis, quae Ἰσπάλυ-

τος ἐσθλὸν φορεῖσιν inscribatur. Meminerunt ejus non uno loco Stobaeus & Hesychius. HEINSIUS hoc nomine inter integras una est Euripidis, sed perditā, cujus fragmenta superflua, vocatur Ἰσπάλυτος καλοπρότεμος, quarum haec fuit prior. quare ita dictae, & an diversi argumenti fuerint egregie Bentlej. Epist. ad Millium p. 31. disputat. certe nihil hic Ovidii locus ad titulum earum facere mihi videtur. nam coronam Dianae offert Hippolytus apud Euripid. vers. 73. ubi vid. Barnes. in Eleusinis Ceres colebatur, cujus mysteris initiandum vel operaturus hic Hippolytus, conveniente facris habitu describi videtur. BURMANNUS.

72. Tinxerat.] Senec. Hippol. 376. Non ora tingens nitida purpureus rubor. nisi mavis tinxerat, hoc enim distinctio expressit Senec. Hipp. 650.

— Prorogat vitatae comam,

Et ora flavus tenera pingebat pudor.

Ut ibi & MSS. rescripserit. sic 11. Amor. XIV. 52. ingenus picta rubore genas.

Et ex MS. Faal. v. 335.

Tempora suilibus pinguntur tota coronis.

Et III. Art. Am. 260. forte ex conjectura: Pallida purpureis pingat sua corpora virgis. Nisi in Senecae loco vulgata sit retinenda, propter alium priore loco laudatum, & Prudent. Apodi.

Tincta rubore genas paulatim purpurea vestis.

HEINS. Ita variant codices apud Lucan. ix. 714. Pluribus ille notis variatam pingitur avum, & cum parvis tinctus maculis Thebaeus Ophites. Ubi pictus in MSS. & in priori versu etiam tinguatur. BURMANNUS.

73. Vocant.] Malim vocent. HEINSIUS.

79. Sive ferocis equi.] Tale quippiam admittat Scylla in Minoë lib. 11x. Metamorph. 25.

Sed capus abdidit cristata casside pennis,

In galis formosus erat, seu sumptis aere

Fulgentem clypeum, clypeum sumptis decebat.

Torserat adductis hastilia lena lacertis,

Laudabat virgo junctam cum viribus artem.

Imposito calamo patulos sinuaverat arcus,

Sic Phoebo sumptis jurabat stare sagittis.

Cum verò faciem dempto nudaverat aere,

Purpureusque albi stratis insignia pictis

Terga premebat equi, spumantiaque ora regebat. &c.

CROFANUS.

Sive ferocis equi luctantia colla recurvas;
80 Exiguo flexos miror in orbe pedes.
Seu vastum valido torques hastile lacerto:
Ora ferox in se versa lacertus habet.
Sive tenes lato venabula cornea ferro.
Denique, nostra juvat lumina, quidquid agas.
85 Tu modo duritiem silvis deponere jugosis:
Non sum materia digna perire tua.

Quid

79. Luctantia colla recurvas.] Recurvas praefcae editiones & scripti codices. placet. nam torques mox sequitur. praeterea duo exemplaria fugacis equi exuberare jam supra monui. idque praetulerim, quod ferocem lacertum mox subjungat. nam 11. Pont. ix. 58. Velocis dixit, quamvis etiam Stat. iv. Silv. 11. 117. dixerit: Vesantomagus illa mudo Calce feroxis equi. Alter Metellianus habet pro diversa lectione minacis. HEINS. Mihi ferocis placet propter rō luctantia.

80. In orbe.] Volscus hic admodum ineptit, qui cyculum ferreum interpretatur, in quo pedes signat equitum, quos ignotos fuisse hoc tempore certum est. vide Torrent. ad Sueton. Calig. 3. Ampl. Cuper ad Laetant. de Mort. Persec. c. 5. & Dreselm ad Jos. Iscan. de bell. Troj. v. 261. In orbe, est in gyro: Varius Poeta versus apud Macrob. vi. Satur. 2. ut emendat Torrent. ad Horat. 1. Od. 8. Sed angusto prius orbe coëres.

vid. Virgil. 111. Georg. 115. & alios. BURMANNUS.

81. Seu lentum valido.] Vastum libri veteres fat multi. ut scripserit forsitan Ovidius:

Sive actum valido torques hastile lacerto.

Aur quod malo, seu quassum, sic Metam. VIII. 404. Valida quatiens venabula dextra. nisi quis malit iactum. HEINSIUS. Ambrosianus habet rigido. sed vulgata sana est 11. Faal. 11. Si mihi non valido torquentur pila lacerto. vide & Epist. 111. 125. praeterea vastum hastile placet, quod feroci & valido lacerto convenientius. de qua voce v. ad VIII. Metam. 359. lentum Crispinus interpretatur ponderosum, & ideo incurvatum. an ergo & lentae falces, & lenta virgula & similia ponderosa sunt. sed videtur parum valido lacerto convenire lentum hastile, quare vastum rectius videtur. BURM.

86. Non sum materia digna perire tua.] Non sunt digna, quae pream te praebente ac suppeditante causam & materiam mortis. eleganter & Latine dictum. nec creditur interpretatōnis indigere hunc locum, nisi invidus deprehenderem Tanquellio Fabro, homini erudito, nuperis in Lucretium animadvertionibus pag. 480. perperam visum esse caligari oportere: Non sum duritia digna perire tua, idque obtinentibus membranis, quotquot a me sunt inspectae. praeterea cum praecedent jam versu proximo durities, odiosa omni-

no ejusdem vocis fit repetitio & ingrata. Epistola Hermoniac VIII. 51.

Materia vellem fortis meliore fuisse. HEINSIUS. Locus hic obscurior, & quidquid adferant interpretis, non efficient, ut perire alicujus materia, fit, causa aliquid. Materies hominis vero eleganter dicitur, indoles, & ingenium ejus, unde effusa in futurum providemus vel speramus. sic Cicer. 111. Verrin. 68. Fac enim fuisse in illo, aut C. Laelii aut M. Catonis materiam atque indolem, id est vim illam, quae, si excolatur, Catonem referret. sic de Servio Tullio Livius lib. 1. 39. Materiam ingentis publicae privatimque decoris omni indulgentia nostra nutritiam, id est indolem illam, ex qua spem decoris concipimus. Idem eodem lib. cap. 46. Angebatur ferox Tullia, nihil materiae in viro neque ad cupiditatem, neque ad audaciam esse, id est, esse ignavum, nihil in illo esse quod mulier accendere possit. ex omni ligno, sive materia, non fit Mercurius, ut recte Graevius haec capit, ad d. I. Ciceronis. si ergo eo significatu captivum, sensus debet esse, non sum ergo digna, quae pream per tuum duritiem, si in ea perstabis. sed quomodo tuum cohaerent versus non video. tentaverat prius animum juvenis, iactando pudicitiae servatae decus, deinde similitudine studiorum & venandi, adhuc fatalis forte amoris sui generi attribuit praetextu. deinde se pulchritudine Hippolyti, cum Eleusine venatur, primum captam fuisse narraverat, nunc precatur ut duritiem deponat, quia non erat digna perire per indolem ejus. haec non cohaerent. immo addere debebat, sed dignam esse, ut duritiem in ejus gratiam exueret, & mutuo amore cum amplecteretur. quare legerem:

Nam sum materia digna perire tua.

Perire hic est amando perire, ut Horatius, Virgilius & alii locum amant, de quo pluribus ad Quinct. Decl. xv. 8. egimus. deposita ergo rogat duritia, ut se amet, & amando perdat, nam digna erat in quam materiem illam, non ad venatum, sed ad amorem & libidinem, huc usque sequebat & inerte[m], nunc exserat & excreat, ut juvenili ardore ita eam amplecteretur, ut periret. haec mea de obscurissimo loco sententia. si quis meliora offerat, lubens accedam. BURM.

87. 102.

- Quid juvat incinctae studia exercere Dianae;
Et Veneri numeros eripuisse suos?
100 Quod caret alterna requie, durabile non est:
Hæc reparat vires, fessaque membra novat.
90 Arcus (& arma tuæ tibi sunt imitanda Dianæ,) Si numquam cesses tendere, mollis erit.
Clarus erat silvis Cephalus, multæque per herbarum
Conciderant, illo percutiente, ferae.
95 Nec tamen Auroræ male se præbebat amandum.
Ibat ad hunc sapiens à fene Diva viro.
Sæpe sub illicibus Venerem, Cinyraque creatum,
Sustinuit positos quaelibet herba duos.

Arfit

87. *Incinctas.*] Id est succinctas, vid. ad x. Memoriam. 530.

88. *Numeros.*] Beruinnus interpretatur *jura*. alii gradus amorum; sed proprium in re Venereæ, partes Veneri debitas. ut III. Am. 73.

Me meminim numeros sustinuisse novem.
Et sic in aliis, ut *numeri Palæstrici*. Quinæ. xii. 2. & in unaquaque arte & disciplina, quæ *numeros omnibus inde perfectas* dicuntur, si nihil desit. BURMANNUS.

90. *Fessaque membra levat.*] *Novat* potiores scripti. & recte, pro *renovat*, sic in *Fatis* lib. I. 622.

Ingratos nulla prole novare viros,
quod in liberis patres renati videantur. Sic *novare gregem* dixit Statius Theb. x. 223. & *novare pignora* eodem libro, 791.

*Non ego monstrifero coitu revoluta novavi
Pignora, nec novo pateri juvenis nepotes.*
Vulgo sine sensu legebatur *notavi*. *Revoluta pignora novare* est, si cum filio suo congressa mater liberos inde pariat. Nam & liberi utriusque ii sunt, quia ex utroque genitri, & fratres Patris sui sunt, quia & hic & illi eandem matrem agnoscunt, de-
nique & nepotes matris suæ sunt, quia ex ejus filio concepti. Ita illa contra jus naturæ, cum liberos tantum parere possit, parit etiam nepotes, non dubitant de hac lectione, qui Statianum genium intelligunt. nam & confirmatur ex Senec. Oedip. 1940. & seq. idem v. Theb. 475. *Nomen avi renovat*. Art. Am. 111.

Ignatum hoc aliis ille novavit opus.
Hoc est, primus excogitavit. sic & *vulnus novatum* in Remedio Amoris dixit, & *Naturam novare*. lib. VIII. Met. 97. *nature jura novanda*, Artis Amator. lib. II. & *novare fata* Met. II. 648. Denique *membra novare* Valerius Flaccus lib. III. 422. apposite, ad hunc Nasonis locum:

*Hic sale purpureo vivunt vitentia lymphæ
Membra novat, sequæ horrificis accommodat actis,*

Liv. XXI. 21. *Quis renovavit corpora animasque.* neque etiam vulgata temere rejicienda. Amor. I. 7.

Appositi medio membra levanda toro.
Fall. VI. 328.

Et molli gramine membra levat.
Remed. 206.

Pingui membra quiete levat.
IV. Trist. VII. 6. *Mosaque corda levat.* sic in principio hujus versus *reparat* retinendum, non *recreat*, aut *revocat*. IV. Met. 216.

*Fessa diurnis
Membra ministerii nutrit, reparatque labore.*
Senec. Thyest. 475.

Reparatque vires justis amissas amor. HEINSIUS.
91. *Arcus ex arma tuæ tibi sunt imitanda Dianæ.*] Sunt scripti nonnulli. Scribo & distinguo, ut melius cohaereant:

*Arcus (ut arma tuæ tibi sint imitanda Dianæ)
Si nunquam cesses tendere, mollis erit.
Mox per herbarum duo libri ex melioribus.* HEINSIUS.
Ita ex Virgilio loca, ubi *per herbarum* dixit, attulimus ad Epist. I. 24.

94. *Conciderant.*] Alter Moreti *inciderant*. unus Heinii *ceciderant*. proxime ad veram lectionem, quæ est in Lovaniensi codice, *veram* lectionem. eleganter. ita Statius VIII. Theb. 124.

*Ut Leo Massyli, cum lux statit obvia ferri,
Tunc iras, tunc arma citat: si decidit hostis,
Ire super satis est, vitamque relinquere victo.*
Idem Lib. IX. 755.

Visum donec prolapsus in idam

Decidit.
Claudian. Praefat. I. in Ruf.
Phobos dominus Python cum decidit arcu.

Et ita hæc *ex occidit* occupavit locum *exi decidit*. v. ad x. Met. 10. & XIV. 805. sic & *dejacere* proprium in hac re verbum Claud. III. Rapt. Prof. 39.

Tergeminique ducis numerosis dejicis artus.
v. ad Phædr. II. 2. & Voss. ad Valer. Max. IV. v. 1. eadem verba *decidere* & *dejacere* de victimis ma-

- Arfit & Oenides in Maenalia Atalanta.
100 Illa ferae spoliū, pignus amoris, habet.
Nos quoque jam primum turba numeremur in ista.
Si Venerem tollas, rustica silva tua est.
Ipsa comes veniam: nec me salebroſa movebunt
Saxa, nec obliquo deante timidus aper.
105 Acquora bina suis oppugnant fluctibus Isthmon,
Et tenuis tellus audit utrumque mare.
Hic tecum Troezena colam, Pittheia regna;
Jam nunc est patria gratior illa mea.
Tempore abest, aberitque diu Neptunius heros;
110 Illum Pirithoi detinet ora fui.

Præ-

maſtinae saepe occurrunt. ut ad Valer. Flac. I. 191. notabimus. Prudentius tamen Pſychom. 539. dixit *concidit Achaes*, famuliter *conſidere* & *decidere*, permittunt libri scripti II. Trist. 317. BURMANNUS.
96. *Sapiens.*] Quæ sciebat scilicet cum juvene majorem voluptatem capi, quam cum fene. Priapej. car. VII.

Nimirum sapiunt matronæ.
Epist. XVII. 275.

metur si qua puella sapit.
Pro a fene, de habent Francof. Scriverianus & quinque alii. sic, de *conſpectu fugere*, Phædrus lib. I. Fab. 17. ubi vide Scheffer. BURMANNUS.

98. *Sustinuit positos quaelibet herba duos.*] Malium, si per libros liceat, *quamlibet*; ut Epitola Canaces:

Unaque nos habeat quamlibet arcta duos.
Plura de hoc loquendi modo mox notabimus. Ep. VI. HEINSIUS. Ego nil mutem. *quaelibet*, est obvia quæque, licet vilissima & non delicata. etiam gramen, ut solebat ævo simplici & auro. Propert. I. VIII. 4.

Et sine me vento quolibet ire parat.
Petron. 127. *In hoc gramine pariter compositi.* vid. Epist. V. 14. BURMANNUS.

101. *Jam primum.*] Francius malebat, *quam primum*.

103. *Nec me salebroſa movebunt Saxa.*] Legitur & *salebroſa*. quæ lætior fortasse veteri. NAUGER. Optime in uno Palatino scriptum erat: *Nec me salebroſa movebunt Saxa*. DAN. HEINSIUS. *Salebroſa* prisca editio: cum uno Mediceo. quod & in suis Nangerius invenerat. Propert. lib. III. XIV. 15.

Luna misistat iter, damonibrant astra salebras.
Ita *salebroſa passillus* Auctori Moreti, & *salebroſa semita* Apulej. Metam. lib. VIII. HEINSIUS. *Salebroſa* est in Editione Veneta 1498.

106. *Audit.*] Slichten. ex lib. VI. Metam. 419. *Quæque urbes aliae binari clauduntur ab Isthmo.*

Legebat *claudis*, sed nihil mutandum. Senec. Thy. 113.

Vicina gracili dividens terra vada.
Longe remotos latus exaudis fonos.
Stat. I. Theb. 335. in descriptione Isthmi:
In mediis audit duo litora campis.
Sil. V. 399.

*Fractasque in rupibus undas
Audit Tartessos latis discrimina terris.* HEINSIUS. Capiant hæc omnes interpretes de Isthmo Corinthiaco, ut & Heinſius ad lib. VII. Met. 306. sed manifestum est agi de Troezenæ, quæ non in Isthmo Corinthiaco, ut imperite Hubertinus, sita, sed remotior ab illo, quam ut Ageum & Ionium audiret mare. sed credo Troezenem sitam fuisse in Cherionſio quadam, & eam allicite ab utraque parte mare. unde legendum putem:

Et tenuis tellus audit utrimque mare.
Intelligit hæc omnes interpretes de Isthmo Troezenæ utraque parte fluctibus maris feriebatur. *Ambis utrumque* erat in duobus, *utrimque* vero & *utrumque* facile confundiſſe librarios ex Propertio. lib. III. xx. 22. constat. & postea vidi Gronovium ad Senec. Thyest. 112, hunc versum ita adducere, licet nihil moneat. BURMANNUS.

108. *Charior illa mea est.*] Putaneus cum aliis nonnullis:

Jam nunc est patria gratior illa mea. HEINSIUS. Sollemnis ista est librariorum in his vocibus permu-
tandis inconstantia. Virgil. XII. Aeneid. 141.

Nympha decus suaviorum, animo gratissima nostro.
Ubi codices plurimi *carissima*. sic & apud Noſtrum III. Pont. IV. 51.

Est quoque cinctarum novitas gratissima verum.
Ut codices ibi exhibent. & ita alibi sæpe. BURM.

109. *Tempore abest, aberitque diu.*] In tempore & oportuno abest. quæ duo Plautus etiam in Asinaria conjuncti. sic Cicero in Offic. *Ad eorum tempore venit*. quomodo & alibi idem. Phædr. lib. IV. Epilog.

Illa vetus pietas, aevo moritura futuro,
Rustica Saturno regna tenente, fuit.
Juppiter esse piū statuit, quodcumque iuaret:
Et fas omne facit fratre marita soror.

135 Illa coit firma generis junctura catena,
Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
Nec labor est; celare licet. pete munus ab illa.
Cognato poterit nomine culpa tegi.
Viderit amplexos aliquis; laudabimur ambo.

140 Dicar privigno fida noverca meo.
Non tibi per tenebras dabitur referanda mariti
Janua, non custos decipiendus erit.

Sic lego Ep. Cydippes:

I nunc, i, solitaeque tibi me decipe mare.
Ita & tibi scribendum. Virgilius lib. vi.
I decus, i nostrum, melioribus utere fatis.
Aufon. Mosell. 48.

I nunc, i Phrygiū sola levia confere cruxis.
Plura congeffi ad l. iii. Amor. El. iii. & Epistol.
xiv. 126. v. Met. 114. vi. Pastor. 594. non nihil
etiam ad Claudian. 1. Rapt. 92. HEINSIUS. vide
supr. Ep. iii. 26. At mihi multo elegantius vider-
tur, quod praeterca repperi in Francofurtensibus
excerptis, *i nunc, sic meriti.* nimis certe fuit
Heinsius in intrudendis ubique voculis & formu-
lis, quas in deliciis habebat, etiam ubi codices
minime addecerit. hic certe debuerat meminisse,
quam recte olim apud Valer. Flacc. lib. ii. 144.
rescriperat:

In tali quoniam tibi tempore conjux

Sic meritas.
Et quae ibi adnotaverat. & sic passim Poetae utun-
tur hac particula; Virgil. iii. Aeneid. 6.

Nos proci inde fugam trepidi celerare, recepta
Supplicis, sic merito.
Statius lib. vi. Theb. 167.

Miseratae mihi nec punire potestas

Sic meritam.
Lucan. ii. 11. 6.
Degenero populus, vix secula longa decorum
Sic meruisse viros.

Sic fidelis Horat. ii. Od. 4.

Neque sic fidelem,
Sic lucro aduersam, putuisse nasci

Matre pudenda. BURM.

128. *illa.*] Mallem *ipse.* HEINSIUS.
130. *Animos.*] *Animam tuam* Junianus codex.
ut iii. Am. v. 2.

Terruerant animam talia visa meum. BURM.
132. *Rustica Saturno.*] Post hunc versum infulse
codices nonnulli hoc distichon addunt:

Saturnus parit, pariarunt & sua iura.

Sub Jove nunc mundus, iussa Jovis sequere.
HEINSIUS. Vel *iussa tuere Jovis:* addita vero haec
est glossa, *alii textus antiquiores non habent hos*
versus. In Palatino ita legitur:

Sub Jove mundus adeff, iura Jovis sequere.
Et Mycillus nothos esse, nec Ovidianae elegan-
tiae notavit.

134. *Fratre marita soror.*] Slightenhoffio vide-
batur legendum, *fratris amica soror.* HEINSIUS.
Infolenior scilicet ipsi videbatur constructo, ut &
Douzae, qui capiebat fratre pro fratri. sed ita &
Horat. iii. Od. 5.

Milesne Crassi conjuge barbara
Turpis maritus vixit. BURMANNUS.
136. *Nodos.*] Vide quae de hac voce notamus
ad Petron. c. lxxx. sic Lucret. lib. iv. 1142. dixit
Veneris *percurrere nodos.* BURMANNUS.

137. *Nec labor est, celare licet.*] Scribe, *Non*
labor, & celare licet. ut τδ est subintelligatur,
HEINSIUS.

139. *Viderit amplexos aliquis.*] *Amplexos* Putca-
neus. Val. Flaccus lib. iv. 701. qui locus non est
solicitandus:

— pallentia iugum
Oscula, vix primis amplexi luminis oris.
Silius lib. xii. 747.

Inque vicem amplexi, permissa voce triumphum
Tarpeji clamant Jovis.

Sic Epistola Medaeae ex libris antiquis:
Complexos utinam Symplegades efflissent.
Virgilius Aeneid. 18.

Complexi inter se noctemque diemque morantur.
HEINSIUS. Priscianus lib. viii. pag. 701. Edit. Putf.
multis exemplis adstruit veteres *Amplexio & am-*
plexo dixisse, & profert illud ex Petronio fragmen-
tum: *Animam nostro amplexam in corpore, πέρ-*
παζχθίσαν. BURMANNUS.

142. *Non Custos.*] *Non custos* meliores. HEINS.
Eleganter talem amorem *incustoditum* vocat Tac-
tus

Ut

Ut tenuit domus una duos, domus una tenebit.
Oscula aperta dabas, oscula aperta dabis.

145 Tutus eris mecum, laudemque increbere culpa;
Tu licet in lecto conspiciare meo.
Tolle moras tantum, properataque foedera junge.
Qui mihi nunc saevit, sic tibi parcat Amor.

150 Non ego dedignor supplex humilisque precari.
Heu! ubi nunc fastus, altaeque verba, jacent?
Et pugnare diu, nec me submittere culpae
Certa fui: certi si quid haberet Amor.

Victa precor, genibusque tuis regalia tendo
Brachia. quid deceat, non videt ullus amans.

Depu-

tus xii. Annal. 4. in praecedenti versu illud epithe-
ton *duri* adprehendisse librariorum puto, ut obvium
in hac re, sed hic minime necessarium, cum ne-
que *custodi* addatur epitheton. in Junii codice erat:
Non tibi per tenebras dabitur referanda mariti
Janua.
Eleganter, ut puto. infr. xvi. 15.
— Nos dabimus quod ames.

Et v. 205.
Non dabimus certe socerum tibi clara fugantem
Lumina. BURMANNUS.
147. *Properataque foedera.*] In membrana Scri-
verii & mea erat, *sociataque foedera* pro varia le-
ctione, quod non est contemendum, sic *sociare*
ambilia Ep. iii. & similia: In Barbariniano & Bas-
ileensi codice erat, *properataque gaudia*; forte bene.
Art. Am. ii. 481.

Cum quo sua gaudia jungas
Invenit in media. HEINSIUS.
Non placet *sociata*. quod librariorum repetitū ex ver-
17. videtur. *Properata* enim vult vel *foedera* vel
gaudia jungi, quia metuebat 'Heseli reditum, qui
nunc tempore abens, opportunitatem dabat ad
tuto coeundum. si quid mutandum, mallem *spera-*
taque gaudia junge. in Scriveriano erat etiam, *Tolle*
moras, oro. BURMANNUS.

150. *Heu ubi nunc fastus altaeque verba jacent.*
] *Ubi nunc* statuit mendose alter Moreti. Sed *fastus*
forte reponendum. Vide quae notavi ad librum 1.
Artis Am. 715. Porro libri nonnulli, *Heu mihi.*
Excerpta Putciani, *Hei mihi!* ut opiner legendum:
Hei mihi! quam *fastus, altaeque verba jacent.*

Ut Epist. xii. 53.
Quam tibi nunc longe regnum dotale Crentae.
Vel etiam hoc modo, ut vulgatae lectionis vesti-
giis instilamus:

Heu! ubi nunc fastus altaeque verba jacent.
Ubi nunc, ut Epistola xii. v. 103.
Dotis opes ubi nunc? ubi nunc tibi regia conjux?

Quomodo & illic scripserim. Met. xiii.

— Ubi nunc facundus Ulysses?
Val. Flaccus lib. iv. 569.
Heu ubi nunc regni generisq; ubi gloria?
Male in vulgatis libris O ubi. Claudianus lib. iiii.
Raptus:
Heu ubi nunc, ubi, nata, mihi es?
Petronius: cap. 115. *Ubi nunc est, inquam, ira-*
cundia tua? ubi impotentia tua? Nofter Art. Au.
lib. i. 703.
Vis nunc ulla est?
Fast. iii. 484.
Heu! ubi pactae fides? ubi quae jurare solebas?
Lib. v.
Heu! ubi Mars pater est?
Propert. iv. Eleg. 3.

Hanc ne marita fides? pactae heu ubi nunc mihi
noctes?
Cum nudis urgenti brachia victa dedi.
Sic scribo ex vestigiis veterum codicum. Neapo-
litanus vetustus, & *parce avia mihi noctes.* alii, *huc*
nunc pactae mihi noctes, vel, & pactae sunt mihi no-
ctes. vel, & *pactae jam mihi.* Statius Thebaid.
ix. 385.

Heu ubi fiderei vultus? ubi verba ligatis
Imperfecta sonis?
Ubi Heus vulgo perperam scribitur:
Heu ubi nam ille frequens modo circa limina
matris

Ambitus?
Et lib. v.
Heu ubi nunc furiae?
Et lib. viii.
Heu ubi laurigeri curvus?
Sylvar. lib. xii.
Heu ubi nota fides?
Nofter Amor. iii. El. viii. ut libri meliores:
Heu, ubi mollities pefforis illa tui est? HEINS.
Epist. vi. 41. *Heu ubi pacta fides? ubi convulsio*
jurata?

175 Addimus his lacrimas precibus quoque: verba precantis
Perlegis; at lacrimas finge videre meas.

176. *Perlegis, et lacrimas finge videre meas.*]
Acute in libro suo Gruteus emendarat,
Addimus his precibus lacrimas quoque. verba
precantis
Perlegis, et lacrimas finge videre meas.

DAN. HEINSIUS. *Perlege* et tres libri. Lincolnien-
sis, *Perlege*, sed bene, nisi fallor. Certe illud *Per-
legis* subnatum videtur ex primo verbo sequentis
epistolae. At vero opinor unam literam eli-
sam esse, & scribendum *Perlegis*. adi notas nostras
lib. 1. Art. Am. 225. ubi plura huiusmodi collegi-
mus. lib. 11. Met. 131. *Polumque effugit Australem.*

cum *Effugio* reponi debere monuerim. volui ali-
quando *dum legis*, vel *ut legis*. optimo sensu, nisi
quod longius abistat vulgata scriptura. HEINSIUS.
Ego vero legerem:

Verba precantis

Perlegis; at lacrimas finge videre meas;
addimus nos quidem precibus nostris lacrimas, sed
quas tibi non possumus praebere fundere, tu tan-
tum *legis* verba, aut, ut spero, & initio Epistolae
rogavi, *perlegis*, sed quaeso, finge lacrimas te simul
videre, quas ego addo quidem verbis dum scribo,
sed ad te perferendas, ut verba, dare non possum.
BURMANNUS.

EPISTOLA V.

OENONE PARIDI.

Perlegis? an conjux prohibet nova? perlege: non est
Ista Mycenaea litera facta manu.

A principio hujus Epistolae in quibusdam ver-
sis duo praepositiones, quos pro nothis & adul-
teris alii rejiciunt. Nam neque Ovidianae elegan-
tiae respondent, & adfectum, quem Poeta prin-
cipio abrupto captavit, intervenerunt. quare & hos
scorsim, & diverso charactere scribendos curavi-
mus. MICYLLUS. Excerpta Putcani & nonnulli ex
nostris sequens distichon OEONES Epistolae prae-
figunt, quod ab aliis rectius abest:

*Nympha suo Paridi (quavis meus esse recusat)
Mittit ab Idaeis verba legenda fugit.* HEINS.
de distichis initio Epistolarum Ovidii praefixis vide
Schott. 11. Observ. 53.

1. *Facta manu.*] Editio princeps & aliae, ut &
Micylli, *scripta*. sed emendatior, & codices
Francos. & Moreti, *facta*. Noster lib. 1. Trist. x. 2.
Est mihi sollicitas tempore facta viae.
Et mox vers. 26. multi codices, *littera facta manu.*
Justin. xxvii. 2. *inde ad Antiochum facis litteras.*
Tibul. III. l. 12.

Indicat ut nomen littera facta manu.
ubi v. Broukhuf. BURMANNUS.

3. *Pegasis.*] *Nympha Nais*, id est amnis Cebra-
ni filia, atque eo pacto se distinguit ab eisdem
nominis filia. Oeone enim fuit etiam Budionis
filia, a qua Aegina insula appellata *Oeone*. Prius
est, ut autumat Pythoneus, Aeginetarum prima.
Oenotium praeterea celebrat Euripides in Iphige-
nia, Aeaco patre natam. PARRHASIUS. Ita quidem
omnes legunt, ac Oenoneem *Pegasion* appellativè di-
ctam accipiunt pro Naide, sive Nympha fontana.
ἀνα τῆς πηγῆς, quod nomen fontem Graecis signi-

ficat. fuit enim Oeone filia Cebrenis, quem flu-
vium Herodianus, citante Stephano, vocat. a quo
& Cebrenia regio sub Ida monte appellata. Cete-
rum quia tamen alibi idem nomen *Pegasis* ab-
solutè pro Nympha, ac generaliter positum non
facile reperitur, ipsamque patronymicum *Pegasis*,
a *Pegaso* magis, quam a *πηγῆ* factum videtur, du-
bitare soleo, num pro *Pegasis*, *Pedasus* legendum sit,
ut fit gentile nomen, a *Pedaso* oppido tractum,
quod sub Ida olim situm fuit, vicinum Cebreniac
regioni. Nam ab eodem & Pedasides Masculini ge-
neris Patronymicum, Graecis aliquando usurpatum
apud Stephanum legitimus. Quod hic adnotare li-
bet, ut amplius cogitandi occasione studiosis
praerberemus. Porro totam Oeoneis & Paridis sa-
bulam tractavit Parthenius in Eroticis, & collegit
ejus pleraque Phavorinus quoque in dictione *Oeone*.
MICYLLUS. id est *πηγῆς* sive fontis filia. utrecte
Passerat. ad Propert. III. eleg. 1. pag. 407. docuit,
& inde *Pegasis* Musas vocari.

7. *Ex merito.*] Emerito Barberini codex. sed ni-
hil mutem sup. Epist. II. 62.

Quaecumque ex merito spes venit, aequa venit.
ubi similiter turbant libri. & Epist. XI.

Et jubet ex merito scire, quid ipse velit.

Vell. II. 118. *Ita se res habet ut, quod accidit,
etiam ex merito accidisse videatur.* Ita lego, & paullo
post ex merito aestimare. BURMANNUS.

8. *Quae venit indignè.*] *Indigno* Puteanus cum
Jureti excerptis, quae vir Cl. Philibertus de la
Mare Senator Divioniensis, qui est humanitate,
mecum

Pegasis Oenone, Phrygiis celeberrima fylvis,
Lacra quoror de te, si finis ipse, meo.
5 Quis Deus oppofuit nostris tua numina votis?
Ne tua permancam, quod mihi crimen obest?
Leniter, ex merito quidquid patiare, ferendum est:
Quae venit indignae poena, dolenda venit.
Nondum tantus eras, cum te contenta marito,
10 Edita de magno flumine Nympha, fui.
Qui nunc Priamides, (adfit reverentia vero)
Servus eras: servo nubere Nympha tuli.
Saepe greges inter requievimus arbore tecti;
Mixtaque cum foliis praebuit herba torum.
15 Saepe super stramen, foenoque jacentibus alto
Defensa est humili cana pruina casa.
Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos;
Et tegeter catulos qua fera rupe suos?
Retia saepe comes, maculis distincta, tetendi;
20 Saepe citos egi per juga longa canes.

meum communicavit: *indigna* meus chartaceus.
At Caroli Strozzae liber, *indignae*. probe. Fall.
v. 648.

Et tandem Caco debita poena venit.

diximus superiori epistola. HEINSIUS.
11. *Abfit reverentia vero.*] Alii *abfit*, atque ita
quinque ex nostris. quemmodo apud Horatium, *li-
ceat concedere veris*. Helmaetad. *abfit*. III. Art. Am.
617. *adfit modo certa voluntas*. HEINSIUS.
12. *Nympha tula.*] Ovidiana locutio, scilicet saepe
a librariis expulsa. XIII. Met. 460.

Scilicet aut nlli servire Polyemna servem.
ubi alii *vellam*, lib. XI. Met. 447.

Nec tuis Halcyonem in partem adhibere pericli.
Ita MSS. vulgo *nec vult*. Ep. xv. 155. ex MSS.
Heinsius reliquit:

Tene manus umquam nostrae dimittere serrant.
BURMANNUS.

14. *Herba torum.*] Ut moris erat antiquo secu-
lo amantibus. Propert. III. Eleg. XI. 35.

Himalei pellis totos operibat amantes,
Altaque nativo creverat herba toro.

vid. Ep. praeced. 98. BURMANNUS.

16. *Depressa.*] Quidam ex veteribus *defensa*, ego
nusquam legi. & *depressa* cur legi non possit, nes-
cio. NAUGERUS. sunt qui *defensa* legunt, qua ra-
tione dixit Virgilius *defendere teneras myrtos a frige-
gore*, & *defendere frigus rectis*, ut Gellius etiam ex
Quadrigari Annalibus observavit. EGNATIUS. cor-
rige *defensa*, & est vitata sub humili casa. sed haec

in Claudianum lib. 1. Rapt. 167. copiosius. Itaque ne
Jovis (ut ajunt) Corinthus, inculcare superbede.
PARRHASIUS. *Defensa* emendavit Parrhasius. Ego
in duobus Vatic. scriptum repperi; *Depressa*. quae
lectio, ut mihi quidem videtur, genuina est. In
alio lib. scripto Achillis Statii est; *Depressa*, ut in
omnibus vulgatis, id est, soluta, liquefacta. CIOFAN.
Libri veteres multi *Depressa*. Unde *Defensa* fer-
endum Parrhasius ad Claudianum contendit. nec
dubita qui vere. Remedio Amoris, 229.
12. *Nympha tula.*] Ovidiana locutio, scilicet saepe
a librariis expulsa. XIII. Met. 460.

Procinus à tectis ignis defenditur aegre.
Horatius Sat. III. lib. 1.

Toga, quae defendere frigus,
Quavis crassa queat.

Seneca de Providentia cap. xv. ubi de Germanis
agit: *Imbrem culmo aut fronde defendunt*. Cicero
Catone Majore, c. 15. *nimios solis descendit ardo-
res*. Sic & Quadrigarius apud Gellium, Arnobius,
Tertullianus, Vegetius, alii locuti. Hinc & *Vim
vi defendere* apud Jurisconsultos. Stat. Hercule Sur-
rentino III. Silv. 1. 68.

Fortè diem Triviae dum litore ducimus udò,
Angustaeque fores affactaque tecta gravati
Fraudibus et patula descendimus arbore sales,
Deliruit coelum, et subitis lux condita cessit
Nubibus.

Ita totus locus scribendus *Angustae fores*, ob im-
mensum frigus, non *Angustas*; *condita lux*, non
condida, nam *lux condida* plerumque pro fortuna-
ta. *Tecta gravati*, non *gravamus* parum cohaerente
oratione: quem loquendi modum pluribus afferent ad
H. Clau-

P. OVIDII NASONIS

- Incisæ servant à te mea nomina fagi:
 Et legor Oenone, falce notata, tua:
 Et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt:
 Crescite, & in titulos surgite recta meos.
- 25 Populus est (memini) fluviali confita ripa,
 Est in qua nostri litera scripta memor.
 Popule, vive precor, quae confita margine ripae,
 Hoc in rugoso cortice carmen habes:

Cum

Claudian. 1. in Eutrop. 300. v. & Gell. ix. 1. Martial. vii. epig. 36. de villa:
Plurima quas possit sibi defendere nimbos.
 Ita ibi nescio quem legere moment Scriverus, in repetitæ lectionis notis, & Gruterus: primum querendum quis ille sit, quod si auctoritate MSS. id factum, immemto profecto illis vapulari, locus autem apprimè ad hunc locum facit Virg. iii. x. Aeneid. 905. *Hanc oro defende furorem*, id est prohibe, ut explicat Schol. Stat. Theb. 1. 409. Stat. de Tydeo & Polydice.

*Hic vero ambobus rabiem fortuna cruentans
 Attulit: haud passî sociis defendere noctem
 Culminibus.*

Quod ipse postea interpretatur, cum Tydeus ad Adrastum:

teito coelum prohibere (quis isto)
 Arcus.
 Ita lege. incepte vulgo arguit, ubi coelum teito prohibere, idem quod supra, noctem defendere culminibus. idem Theb. ix. 316.

cur ipse excitus in arma
 Ismenos, doctæ nosse indulgere sorores:
 Vestrum opus ire vestro, & senium defendere famas.
 Ita verissime vetustissima editio, & Aldinus codex, quod imperite, in *depellere*, vel *repellere* mutant Correctores, quae mera glossemata sunt. Plaut. Mostel. iv. 11. 20. *Qui his injuriam scribis defendat*, ubi vid. Taubman. apud Cicero. Philip. viii. c. 10. *At istud veniit lex Caesaris & tua*, ubi defendit MSS. quidam veterimi Hieronymi Ferrarii, quod ille non percepit. *defendit*, prohibet: videtur tamen illi lectioni oblatre quod denno sequitur: *Et tu astra Caesaris defendis*. Nonius in *defendere*, ex Enn. Achil. *Serva cives, defende hostes, cum potes defendere*, sic intellige illa, quae Nonius perperam intlexit vid. Colum. in Enn. p. 341. Pallad. Septemb. cap. 18. Pluribus de *defendendi* verbo hac significatione egi ad eundem Claudianum 111. Conf. Stilich. 171. HEINSIUS. *Deprensus* J. Douza posse recipi credebat, sed simul tum *causam proximam* improbus pantum, quam prima fronte videbatur, capiebat, sic saepe interpretis ipsi Poëtis lasciviores deprehendimus.

20. *Per juga summa.*] *Juga longa* Puteaneus &

Jurcti Excerpta cum aliis multis. Quomodo Pro-
 pertius 111. Eleg. 13.

Sectatur patrios per juga longa canes.
 Et Virgil. xl. 544.

*Juga longa petebat
 Solorum nemorum*
 Recte: nam *juga montium* inde dicta Grammatici volunt, quod ipsa continuatione jungantur. Sic *Juga Ida* Epistol. Parisiis:
Innumeraeque mihi longa dat Ida trabes.
 Noster tamen Epistola superior:
Hortari celeres per juga summa canes.
 Senec. Hippolyto:

Summaque montis juga Cecropii.
 Egi autem est verbum venatorium. Virgil. iv. Aeneid. 71. *Pastor agens telis*. HEINSIUS. & 111. Georg. 411. *Apros latratu rurbabis agens*. *Citas canes* malebat Francius, & recte, ut puto. vide ad 111. Metam. 140.

25. *Ripa.*] MSS. xxxiii *rivo*, quod & agnoscit Gualth. Alexandr. lib. 1.

*Dumque vetustatis saltem vestigia quaerit
 Scelus, objicere fluviali confita rivo
 Populus Oenone.*

Ubi de Alexandri expeditione in Phrygiam agit, ut forte *fluvialis rivo* sit dictus pro torrenti rivo. sed tamen nil temere mutem. Stat. 1. Syl. Epith. Stel. v. 245. *Fluminea ripa*. HEINS. Neque ego, quia certum est ad ripas populos fere conferri. Val. Flac. v. 186.

*Populos flexus, tumulumque virentia supra
 Flumina cognati medio videt aggere Phryxi.*
 Populus vero in Troade fuisse frequentes docuit Sam. Petrus lib. vi. Mithel. c. 10. & cum ista arbor maxime undis & humidis locis gaudeat, teste Virgilio Elog. vii. v. 66. & circa Idam in vallibus essent plurimi fontes, unde *celeberrima fontibus* Idæ, Nostro dicitur 11. Metam. 218. & *agrosa* vii. Faest. 15. & alibi, optime huic arbori amores suos inscripsisse inducitur Oenone, sequenti vero disticho mallem, quae *margine confita rivo*, & multi codices, sequens distichon praepouunt huic.

BUKMANIUS.
 28. *Rugoso.*] Quod indicat vetustatem arboris, Metam. vii. 627.

Rugosoque sum servantes cortice callem.

Multi

Multi quoque codices hic *nomen habent*; sed perperam. BURMANIUS.

30. *Ad fontem Xanthi.*] Jam illud proverbium Graecis usurpatum frequens inuit, dubio procul, quod illi *ζωοποιω*. Ex Euripidis jambico in Medea, sic enim chorus:

Αυα ποταμὸν ζωοποιὸν πέλας.
 Unde etiam Horatius: *Quis neget arduis Pronos relabi posse rivos montibus, & Tyberim reveriti?* Cicero quoque in Epistolis ad Atticum, principio tantum Graeci versus usus, adagii hujus meminit. EGNATIUS. Xanthus haud dubie ex monte decurabat, unde *ἀδόντεον*, ut retro possit flecti. Claud. 1. Eutr. 353.

Prona petunt retro fluvii juga.
 Ita enim cum melioribus MSS. legendum. HEINS. 31. *Versaeque recurrunt lymphae.*] *Nymphae* Puteaneus & septem alii lib. iv. Metam. 297.

*Videt hic stagnum lucentis ad imum
 Usque salum Nymphae.*
 Ita scripti nonnulli: Stadius Villa Surrentini, 11. Silv. 11. 18.

— *Occurrit dulcis amaro
 Nympha mari.*
 Et Theb. v. 519.
Trepidae quoque latent in pulvere Nymphae.
 Ruilius Itinerario, 265.

Elicitas ferunt credamus virgine Nymphas.
 Ubi lymphas perperam reponunt. Propert. lib. 111. xiv. 4. ex veteri codice:

Et cadit in patulos Nympha Aeniæ latus.
 Ubi *patulos specus* legendum. in cavatas enim rupes sese Anio praecipitat. Ita Graecis *υμφολήπτου*, qui Latinis *lymphati*. Idem Propertius lib. 111. Eleg. xxi.

Potaque Pollucis Nympha salubris equo.
 Ita vetusti codices. reddidit & Statius bis terve Gronovius Diatribes cap. xviii. Festus Avienus descriptione Orbis:

*Flore frequenti
 Pinxit terra sinus, ac nymphis unda cucurrit
 Largior.*

Cato in Diris ex MS.
*Electio currentes nymphas vaga sumina retro,
 Electio, & adversis rursum diffusidite campis.*
 Seren. Samn. Comp. xx. ex MSS.

Dulcibus associas nymphis mellique liquenti.
 Sympos. Aenigm. 74.

Ardeo de nymphis, mediis incendor ab undis.
 Ut habent MSS. HEINSIUS.

33. *Illu dies fatum miseræ mihi duxit.*] Dixit Puteaneus, Argentinenus, & quatuor alii. bene, apto ad hanc rem verbo. Horat. lib. 111. Od. 111.
*Sed belliciosis fata Quiritibus
 Hac lege dico.*

Virgil. Ecl. 1.
*Saepe malum hoc nobis, si mens non larva fuisset;
 De coelo taurus meminî praedecere quercus.*

Saepe sinistra cava dicebat ab illice cornix.
 Ita codices complures, non praedixit. Gell. lem-mate capitis primi lib. xiv. *De his qui ex coetu motibusque siderum, fata se hominum dicturos pollicentur.* Proper. lib. iv. Eleg. 1.

*Si modo Avernalis tremulae corvina Sibyllae
 Dixit Aventino rura piando Remo.*

Et Tibul. 1. Eleg. vi. de Bellonae Sacerdote:
Et tibi nescio quas dixit mea Delia poenas.

Pro vaticinata est. idem lib. 11. Eleg. vi.
*Quidquid Amalthea, quidquid Marpesia dixit,
 Herophile Phoebo grata quod admonuit.*

Et lib. 111. Eleg. 1v.
*Sed profer Semelos Bacchus doctæque sorores
 Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.*
 Silius lib. xiii.

*Hæc quoque castas
 Ausurio valuit mentis, venturaque dixit
 Magna viro.*

Noster libid v. 245. Praesagica dicere. hinc *fatidicæ vates*, & *dictio* pro oraculo Apollinis apud Accium & Paucium; & Plautum Menacchmis, *dictum Apollinis*, apud Solinum. cap. ix. in optimis codicibus de Macedonia, *responsum dictum Deo*, non *dictum*. Noster Ep. Parisiis:

*Quo rursi exclamant, reseret incendia tecum.
 Quanta per has nescis flamma petatur aquas.*

Vera sunt vates: dictos invenimus igas.
 Hoc est, *praedictos*. Faest. 1. de Carmenta rate:
Talibus ut dictis nostros descendit in annos.
 Plura de his ad librum primum Claudiani in Eutropium memini notasse. v. 160. HEINSIUS. Vid. Salmat. ad Solin. tom. 1. p. 110. Douza duxit, adduxit, advexit interpretabatur.

H 2

35. 244

- Attoniti micuere sinus, gelidusque cucurrit,
 Ut mihi narrasti, dura per ossa tremor.
 Consului (neque enim modice terrebar) anusque,
 40 Longaeuosque fenēs: constitit esse nefas.
 Cacsā abies, sectaeque trabes, & classē peracta,
 Cacrula ceratas accipit unda rates.
 Flēsti discedens: hoc saltem parce negare;
 Praeterito magis est isle pudendus amor.
 45 Et flēsti, & nostros vidisti flentis ocellos;
 Miticimus lacrimas moestus uterque suas.
 Non sic adpositis vincitur vitibus ulmus,
 Ut tua sunt collo brachia nexa meo.

Ah

35. *Qua Venus, & Juno sumptisque decentior armis, Venit in arborium nuda Minerva tuum.*] Attingit etiam Paridis iudicium infra, cuius ante meminerunt Lycophron, Euripides, Coluthus, Lucianus, & Virgilius. De hoc iudicio multa praecleara ex Graecis auctoribus collegit Lud. Coelius lib. & cap. xix. Antiq. Lexionum. Ciof. 38. *Tremor.*] Timor Lovanicensis & Junianus. male. vid. Epist. xiv. 18.

Et subitus dextrae praepedita orsa tremor.
 Vid. supra Epist. iii. 82. BURMANNUS.
 40. *Longaeuos.*) MSS. *grandaeuos.* ut Epist. xiii. 25. *Grandaeuos Acahu.*
 41. *Parata.*] Gronovii & tres alii peracta, quod verum puto, quia vulgo minus frequens. Sueton. Calig. 21. *Quorum operum & successore ejus Claudio alterum peractum.* Orh. 6. *Peragere domum auream.* & has voces saepe confuderunt librarii. vid. vr. Fastr. 587. & 629. BURMANNUS.
 44. *Praeterito magis est isle pudendus amor.*] *Pigendus* in Puteaneo, quomodo Epistola Didus, 108.
Adde fidem: nullā parte pigendus erit.
 Aufonius de Consulatu suo: *Emendatissimi viri est, pigenda non facere.* Propertius libro iv. El. i.
Positis ab invita verba pigenda byra.
Pigium dixit Silius lib. vii.
Nec pigium parvosque lares humilisque subire
Limina coelicolam telli.
 Vulgatam tamen tuetur locus iii. Fastr. 500. *ille pudendus amor.* & iv. 598.
Nec gener est nobis isle pudendus, ait. HEINS.
 Ita Horat. iii. Od. 27. *Erubescendos ignes dixit.*
 45. *Nostros vidisti fenēs.*] Nonnulli & fortasse rectius: *Et madidos vidisti flentis ocellos.* NAUGER. *Naugerius madidos amat,* quod est in nonnullis scriptis, sed frustra. Morat. lib. i. El. viii. 108.
Ut mea defunctae moliter ossa cubent.

Ubi tamen MS. ut mihi. & lib. iii. El. ii.
An magis hic animi meus est, non aeris aestus?
 Trist. lib. iv. El. iii.
Vultibus illa tuis, tanquam praesentis, inhaeret.
 Ut legunt veteres libri. & lib. v. viii. 5.
Nec mala te reddunt mitem placidumque jacenti
Nostra.
 Ut ibi legit Slichtephorlius. Epistola Canaces:
Sic mea vibrari pallentis membra videres.
 Ita nempe reponendum censo. Epistola Acontii:
Inque meo cupidi rapta ferere sinu.
 Quomodo & illum verum ex vestigiis optimi codicis emendandum opinor. Trist. ii.
At memini vitamque meam moreque probabas,
illo, quem dederas, praeterantis equo.
 Quod male mutant libri veteres, Seneca Hippolyto:

— quis meas miserat Deus,
 Aut quis juvare Daedalus flammam queat.
 Aufonius Epist. xxiii.
 — non ista duorum
 Culpa, sed unius tantum tua.
 Virgilius Ciri:
Quod te per Divem crebros obestor amores;
Perque tuum memoris huiusm mibi peccus alumnae.
 Qui locus à viro maximo sollicitari non debuit.
 Horatius, lib. i. Sat. iv.
 — cum mea nemo
 Scripta legas vulgo recitare timentis. —
 Cicero Philip. ii. *Tuum hominis simplicis peccus vidimus.* apud Livium: *Ut noster duorum euentus ostendit.* Apulej. Metam. ix. *De ista quidem, mi herilis, tecum ista videris, quas sine meo consilio pigium ex formidolosum familiarem istum sortita es;* qui insuavis & odiosus mariti tui caperatum supercilium ignaciter perhorrescit, ac per hoc amoris languidi desidia tuos volentis amplexus disruciatur. Ita enim, non volentes, optime in quobudam codicibus exiit. Martial. lib. vii. Ep. 50.

81

- Ah quoties, cum te vento quererere teneri,
 50 Riferunt comites! ille secundus erat.
 Oscula dimissae quoties repetita dedisti!
 Quam vix sustinuit dicere lingua, Vale!
 Aura levis rigido pendientia lintea malo
 Sulcitat; & remis eruta canet aqua.
 55 Prosequor infelix oculis abeuntia vela,
 Qua licet; & lacrimis humet arena meis.
 Utque celer venias virides Nereidas oro.
 Scilicet ut venias in mea dama celer.
 Votis ergo meis alii rediture redisti?
 60 Hei mihi, pro dira pellice blanda sui!

Adspi-

Si tenet absentis nostros cantatque libellos.
 Adcaur Scalger lib. ii. Aufonianum Lect. cap. xxi. & Taubin. ad Plaut. Men. v. ii. 118. & Pfend. r. 1. 4 pari modo & Graeci. apud Sophocl. *Tē mē dvōvovov xaxā.* Homer.
Δαῖρ' ἄντ' ἐπὶ δὲ θεῶν κρυφιδος. HEINSIUS.
 48. *Brachia vincula meo.*] Ita legendum è bonis, & emendatis libris. CIOFANUS. *Nexa* veteres libri omnes, Basileensi excepto. quod proplex cil. Statius Sylv. v.
At nunc heu aliqui longa sub nocte puellae
Brachia nexa tenens ultro te, somno, repellit.
 Thec. rv. 26.
 — certant inmolere collo
 Brachia.
 Silius Italicus lib. iii. 412. *ex optimis membranis:*
Fluit omnis ab antris
Nereidum chorus, ex fusto certamine nandi
Candida perspicuo connectunt brachia Ponto.
 Ubi *convertunt* nunc legitur, & ita in Catal. Pith. P. 149.
Grana Thalia tamen, geminas connexa sorori
Implicatae alterne brachia, blanda soror.
 Ubi male *conversa*, & Silius iterum lib. xi. 75.
Dextraeque innexa profatur.
 Et 58.
Enses impliciti innexaeque manus.
 Ex MSS. Statius ii. Silv. i. 64.
Abituque morabitur artcis
 Nexibus.
 Noster Metam. ix. 57.
Vix solvi duros a corpore nexūs.
 Claudianus:
Mutuaque alternis innestire colla lacertis.
 Noster ipse Epistola Phyllidis:
Colla quoque inuicis quas se nescenda lacertis
Præberunt.
 Frustra igitur Ciofanus est, qui *brachia vincula* hoc loco tuetur. HEINSIUS.

50. *Secundus.*] Scilicet mihi amanti, quia te retinebat, nec illo flante abire poteras. v. Epist. xiii. 3. Valer. Flac. ii. 406. Propert. i. Eleg. vi. 17. BURMANNUS.
 53. *Rigido.*] Junianus *Phrygio*, & ita conieceram. sic iii. Fastr. 529. pro *rigidis columinis*, referendum Phrygio monui. HEINSIUS. *Gelido* Beifmanni editio.
 55. *Abeuntia vela.*] Regius unus *sugientia*, quod imitatio auctoris Declamat. xiii. 6. sub nomine Quinctiliani, posset probabile facere: *Inde sugientia vela longo visa profecuti.* sed Noster Ep. xii. 55 r.
Tristis abis, oculis abeuntens prosequor udis. BURM.
 56. *Et lacrimis.*] Quidam codices in lacrimis forte recte, nam amat Noster familiares locutiones. Epist. i.
Nominis in tictoreo pallida semper oram.
 Et mox:
In immensis qua tumet ida jugis. BURM.
 59. *Ergo.*] Corripit hic ultimam Ovidius, quod Heinfr. ad r. Trist. i. 87. unquam fieri ab Ovidio negat.
 60. *Hei mihi pro dira pellice blanda sui!*] Puteaneus & alii nonnulli ex melioribus, *Et mihi.* Gro-novianus, *Et tibi.* Puto Ovidium scripsisse:
Et dīs pro dirā pellice blanda sui.
 Ut Noster alibi:
Et pro delictis hostia blanda fuit.
 Hinc blandum ius dici opinor Propertio lib. iv. El. 6. & Tibullo ii. Eleg. 3. Horat. iii. Od. 23.
Immunis aram si tetigit manus,
Non sumptuosa blandior hostia
Mollibus averfos penates
Farre pio, & saltante mica.
 Haec vero Ovidii verba respexit Deianira apud Senec. Herc. Oct. 292.
Vota, quas superis tui,
Cessere captas, pellicis felix fui. HEINSIUS.
 H 3 62. illa

- Adspicit immensum moles nativa profundum;
Mons fuit: aequoreis illa resistit aquis.
Hinc ego vela tuae cognovi prima carinae:
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.
- 65 Dum moror, in summa fulsit mihi purpura prora;
Pertinui: cultus non erat ille tuus.
Fit propior, terrasque cita ratis attigit aura:
Femineas vidi, corde tremente, genas.
Non satis id fuerat: quid enim furiosa morabar?
- 70 Hacrebat gremio turpis amica tuo.
Tunc vero rupique finus, & pectora planxi,
Et fecui madidas ungue rigente genas:
Implevique sacram querulis ululatibus Iden.
Illinc has lacrimas in mea faxa tuli.

61. *illa resistit.*] Scribendum opinor *ista*. ita proprie aquis *is* & *ferri* dicuntur litora, & scopuli, & Hayes. vid. XI. Metam. 556. & ad Valer. Flac. IV. 48. pro *nativa* vero erat in Vossiano codice *ignata*, quod est *innata*. ut Epist. VII. 37.

innataque rupibus altis
Robora. BURMANNUS.
62. *Hinc ego prima tuae prospexi vela carina.*] Cognovi unus Vaticanus. mihi *prospexi* magis placeat. CLOFANIUS. *Vela tuae cognovi*, scripti omnes. HEINSIUS. sed *prospexi* confirmat, in simili descriptione, Lucanus VIII. 46.
Rupis inabruptae scopulos, extremamque currrens
Litora prospiciens fluctus, nutantia longe
Semper prima vides ventantis vela carinae.
Corp. I. 103.

Pars prospicit una
immensum pelagus.
Et proprie *prospicere* est ex alto videre. vid. ad Placid. I. 17. Statius I. Theb. II. 480.
Tectorum e culmine summo
prospiciant matres.
Ubi male quidam codices *aspectant*. lib. III. 492.
Et e cancellis prospicent collibus undas.
Et ita idem vers. 591. & XII. 15. Noster Epist. II. 124.

Prospicit quis freta ventus aqat.
Epist. X. 49.
Aut mare prospiciens in saxo frigida sedi.
Epist. XIX. 21.
Aut freta prospiciens odio concita vento. BURM.
67. *Attigit.*] Membr. Scriverit *attulit*, usitato errore, pro *appulit*. Epist. XVI. 29.
Neque nos hinc appulit error.
Et 126. *applicor* dixit. ut & Epist. Diditis. HEINS.
69. *Morabar.*] Haec non intelligo. forte rectius *morabor* cum Licidensi codice. HEINSIUS. Francius quoque *morabor* probabat; scilicet narrando, sed

perperam, ut puto. Sensus est, non satis fuerat hoc vidisse, quod enim esset quod moraretur; furor certe egit, ut propius cognoscerem. non sufficiebat mihi ad dolorem movendum feminas praeter spem procul in nave vidisse, quare nihil erat quod me in furorem actum retineret, quin propius inspicere omnem tuum comitatum, in quo vidi mox gremio tuo turpem amicam haerere. simili formula Ep. XII. 117.
Nec tamen extrinxi (quid enim post illa timerem)
Et Ep. XVI. 221.

Quid enim tamen omnia narrem.
De formula *nec satis id fuerat*. vid. ad VI. Metam. 363. BURMANNUS.
70. *Turpis amica.*] Famosa Helena. Vide quae dixi in Schollis in lib. Tristitium. CLOFANUS.
71. *Tunc vero.*] Micylli & Venetae editiones *tunc flevis*, quod & in Mediceo, & uno Heinssii codice extat.

72. *Genas.*] *Comas*, Junii & Scriverii codices, sollemnium permutatione. sed praefero *genas*, quia illae verius dici possunt madere lacrimis, quam comae. Ep. XI. 92.
Inque meas unguibus ire genas. BURMANNUS.
73. *Implevi.*] Vid. ad Valer. Flac. VI. 726.
73. *Querulis ululatibus Idem.*] *Idem* meliores, quomodo saepe alibi Noster. Ita Stat. Theb. IV. 104. ex MS. Tiliobrogae & Behotii, & nostro An. glicano:

Et quae Jove provocat Iden.
Sic & ipse eodem libro. 795.
Magnis resonat clamoribus Idem.
Claud. III. de Rapt. 140. e MS.
Cum nequum absconderis Iden.
Ovid. Metam. X. 71.
Quos humida salinet Idem.
Et ita ex MS. inf. Epist. XIII. 537.
Simoisque & Xanthibus & Ida,

Sic

- 75 Sic Helene doleat, desertaque conjuge ploret;
Quaeque prior nobis intulit, ipsa ferat.
Nunc tibi conveniunt, quae te per aperta sequantur
Acquora, legitimos desistuantque toros.
At cum pauper cras, armentaue pastor agebas,
80 Nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat.
Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
Nec de tot Priami dicar ut una nurus.
Non tamen ut Priamus Nymphae focer esse recuset;
Aut Hecubae fuerim dissimulanda nurus.
85 Dignaque sum, & cupio fieri matrona potentis;
Sunt mihi, quas possint scepra decere, manus.
Nec me, faginea quod tecum fronde jacebam,
Despice: purpureo sum magis apta toro.

Deni-

Et Factor. I. 215. & 247. *Ida* tamen apud Stat. I. Sylv. Equo Dom. ne syllaba claudicat. & sequenti versu *Illinc* idem recte. HEINSIUS.

75. *Desertaque.*] Posset legi non inceleger *desertaque*, ut Ep. XVII. 230. sed & vulgata recte se habet. vid. Ep. XII. 161. BURMANNUS.
77. *Nunc tecum veniunt.*] *Nunc tibi conveniunt* Puteani & Jurati, & Mentelianus codex, & Francof. alique nonnulli ex praecipuis. recte. qui loquendi modus nostris est familiaris. Amor. III. Eleg. VIII.

Laevas manus, cui nunc serum male convenit aurum.
Epistola Sapphus:
Grata byram posuit tibi, Phoebe, poëtria Sappho.
Convenit illa mihi, convenit illa tibi.

In Ponticis:
Tu quoque conveniens ingenti nupta marito.
Remed. Amor. 312.
Haeserat in quadam nuper mea cura puella:
Conveniens animo non erat illa meo.

Et mox:
Exitus ingenii convenit iste foris.
Fast. III. 684.
Conveniunt partes haec tibi, comis amas.
Atque ita passim. vid. I. Art. Am. 79. 277. & 514. II. 617. Statius VIII. 295. Ceterum sequantur etiam & desistunt libri potiores agnoscunt, non sequuntur & desistunt cum vulgatis. HEINSIUS.
78. *Viros.*] Primus Ambrosianus, alter Mentelii & Moreti, sollemni libroriorum variatione *Toros*, quod verum puto. Epist. XIX. 284.
Castaque legitimi fallere jura tori.

Ubi similis varietas. Fast. V. 24.
Corpora legitimis impofuere toris.
III. Pont. III. 60.
Scis tamen, & liquido juratus dicere posses,
Nen me legitimos sollicitasse toros. BURMAN.

83. *Non tamen ut Priamus.*] Perperam quidam rescribunt, aut *Priamus*. Propert. II. XV. 21.
Non tamen ut vastos ansum tentare laones.

Virgilius XII. Aeneid.
Juturnam, fatcor, misero succurrere fratri
Suasi, & pro vita majora audere probavi.
Non us tela tamen, novus ut contenderet arcu.
Guntherus, qui veterum elegantiarum studiosus est, lib. II. Ligur.

Romanus tempore prisco
Pauper erat praesul, regali munere crevit;
Nec tamen ut sases & regia jura Latini
Vel dare personae, vel iniquam tollere possit.
Noster Art. Am. III. 209.
Non tamen ut postis mensa deprendat amator
Pyxidas.

Ita scribendum videtur ex optimo libro, in quo & *positas*. vulgo, *expofitos*. HEINSIUS.
85. *Dignaque sum & cupio.*] T & abest à libris plerisque. Codex Patavinus praeterea, *potenti*. Tanquillus Faber notis ad Lucretii librum III. P. 480. corrigebat:
Dignaque sum Regis fieri matrona potentis.
Quae conjectura longissime abit a vestigio editae ac scriptae lectionis. Sequenti versu, *quas possint*, non *possunt* meliores. sic Brifeis:
Est mihi, quae lanas molliat, apta manus.
Nonnulli etiam *quae possint*, ut Factor. II. 106.

— *capit ille coronam,*
Quae possit crimes, Phoebe, decere tuos.
Stat. IV. Silv. IV. 65.
Sunt membra accommoda bellis,
Quique gravem subeant tardi thoraca lacertis.
Sic decere saepe ponitur. Plin. XXXVII. 8. *Inclusat decorantur auro, nullaque magis aurum decent.* Ep. XV. 178.
Quaerque suos dicas templa decere deos.
Martial. Spectac. 15.

- Denique, tutus amor meus est tibi. nulla parantur
 90 Bella, nec ultrices advehit unda rates.
 Tyndaris infestis fugitiva reposcitur armis.
 Hac venit in thalamos dote superba tuos.
 Quae si fit Danaïs reddenda, vel Hec̄tōra fratrem;
 Vel cum Deiphobo Polydamanta roga.
 95 Quid gravis Antenor, Priamus quid censeat ipse,
 Confule; quis aetas longa magistra fuit.
 Turpe rudimentum, patriae praeponere raptam.
 Causa pudenda tua est; iusta vir arma movet.
 Nec tibi, si sapias, fidam promitte Lacenam,
 100 Quae sit in amplexus tam cito versa tuos.
 Ut minor Atrides temerati foedera lecti
 Clamat, & externo laesus amore dolet;

Tu

*Stravit ex ignota spectandum mole Leonem,
 Hercules potuit qui decessit manus.*
 Ita & Stat. iv. Sylv. iv. 46. & Theb. II. 243. &
 x. 335. possit & legi, quae possent sceptrā tenere
 manus, ex Patricii, Douzac & Scriverii codice.
 Stat. II. 429.

Sceptrā dicavit bonos, teneo longumque tenebo.

Ep. XVI. 175.

*Sceptrā Patens Asia, qua nulla beatior ora,
 Finibus immanis vix obsequi tenet.*

Vel cum Vaticano:

Quas deceat sceptrā tenere manus. HEINSIUS.
 87. *Jacebam.] Catabam* Lovanienſis. HEINSIUS.

Sepe jacebam, alios legere notabat Douza.

89. *Denique tutus amor meus est tibi.* Sic distinguit Putencianus, & alii quidam. Puto scribendum: *Denique tutus amor meus est. mihi nulla parantur* Bella, nec ultrices advehit unda rates.

Ut ostendat suas nuptias Paridi utiliores fore, quam nuptias Helenae; & sequens diltionem correctionem hanc ferat: & sequens diltionem tales nuptias ἀποτέλεσον ἔτιος vocat Euripides Medea. 643. & Aeschyl. Agamem. 695. *Τὸν δευτέρωθεν ἀποτέλεσεν Ἐλέων.* Capoferrus malebat, cui nulla parantur bella. BURMANNUS.

93. *Hec̄tōra fratrem.* Non prohibet, ut quidam putant: omnino suadet. Hec̄tor enim connubii fidem sanctissime coluit. Adjecti Deiphobum, non ex historia, (quippe quam constat auctorem fuisse ne Helenē redderet) sed opinionis errore, & puellari honitate, quam non decebat esse suspitiosam. PARRHASIUS.

94. *Polydamanta roga.* Ex imitatione Homerica & hic, & alibi, ne syllaba subsulet, legitimus *Polydamanta*, quoadmodum & *Polyrus*, licet alii *Polydamanta* & *Polyrum*, ut sit ἠ μέγα, scribere malint. EGKARTIUS. Scribe *Polydamanta*, ut apud Persium Sat. I. 4. *Nōn mihi Polydamas,*

exemplo Homeri notissimo. PARRHASIUS. Legunt alii *Polydamanta*, Homeri exemplo, apud quem Πωλυδάμας pro Πολυδάμας versus gratia aliquoties dicitur. Ego tamen non video, cur non & *Polydamas* per ὁ recte legatur, quando & *Polyrus*, quod ab eadem origine descendit ὁ longa positum, cum apud Latinos, tum apud Graecos reperitur. ut apud Horatium I. Satyr. 3. 39.

*Turpia decipient caecum vitia, aut etiam ipsa haec
 Delictant veluti Balbium Polybus Agnae.*

Et in Epigrammate Isidoro auctore:
 Πάλστιν ἀργεῖντας ποτὶ Κόνυρος ἐξ ἄλος εἰς γῆν
 Ἐβίβεν, δέϊτας ἔνδρ ἰκανοτῶσθην.

Deinde & Athenaeus libro septimo, διμῆς δὲ, (inquit, de Polypo loquens) ἀνὸν διὰ τοῦ ἂ κολοῖσι Πωλύσιον, ὡς Ἐπιχάρμος, καὶ Τιμωνίδης δ' ἐφη Πόλυτον δὲ ζῆμονας &c. sed haec prior annotavit etiam Aldus MICHILLUS. *Polydamanta* per ἠ legendum, aliter syllaba claudicat. GIOFANIUS. Sunt, qui tam hoc loco, quam Metamorphoseon XII. v. 447. *Polydamanta* scribendum censent, quos inter GIOFANIUS: quod Homero sit Πωλυδάμας passim, & in Πολυδάμας prima corripitur. sed cum membranae veteres conluntur per vulgatae sicut Scriptura, apud Propertium quoque & Silium Italicum & Persium, non ausim immutare receptam scribendi rationem. praefertim cum dialecto Dorica & Πωλυδάμας dicatur. sic κωρύλλον, κωρύλλον & κωρύλλον, aliaque ejusdem notae, apud Propertium libro III. Elegia prima: *Polydamanta sine armis.* apud Persium Satyra prima: *Ne mihi Polydamas ex Troiades Laboonem Praetulerint.* apud Silium libro XII. *Polydamantem juvenem Pediamus in armis Bella agibat atrox.* HEINSIUS.

95. *Quid gravis Antenor, Priamus quid suadeat ipse.* Illustravi hunc locum lib. XIII. Metam. CIOF. *Priamus quid suadeat ipse.] Censeat* Lovanienſis. Sic Epitola Heleneae vetus codex. 211.

Quid

- Tu quoque clamabis. Nulla reparabilis arte
 Laesa pudicitia est: deperit illa semel.
 105 Ardet amore tui: sic & Menelaon amavit;
 Nunc jacet in viduo credulus ille toro.
 Felix Andromache, certo bene nupta marito!
 Uxor ad exemplum fratris habenda fuit.
 Tu levior foliis, tunc cum, sine pondere fucci,
 110 Mobilibus ventis arida facta, volant.
 Et minus est in te, quam summa pondus arista,
 Quae levis addidus folibus ulla riget.
 Hoc tua (nam recolo) quondam germana canebat,
 Sic mihi diffusis vaticinata comis?
 115 Quid facis, Oenone? quid arenae femina mandas?
 Non profecturis litora bubus aras.

Graja

Quid Priamus de me, Priami quid censeat vxor.
 HEINSIUS. Recipimus hanc emendationem, quam poscit verbum confule. *Consulebant*, qui sententias rogabant, *conſebant* qui dicebant.

99. *Si cupias.]* Lego, nec tibi, si sapias, hanc enim lectionem & alii quibudam probari video, eademque sensum reddidit puriorem. MICVLI. *Si sapias* praclarioris libri. ut Epitola Acontii, 174.

Hunc tu, si sapias, lumen adire vetes.
 Reinold. 477.

Hanc mihi, si sapias, per se concedat Achilles.
 Legi *sapias*. & vide quae noto Metam. XIV. 675. in Putencio hic rursus lapsus indicis paginae est hiatus. HEINSIUS.

102. *Externo.]* v. Passer, ad Propert. I. Eleg. III. 44.

103. *Tu quoque clamabis.]* Perperam sequentia distinguuntur in vulgatis libris, ac si clamantis Mendai verba sint. quod Poeta minime voluit. forte tamen *clamabis*, & versu superiore *damant* legendum. HEINSIUS. Nihil muto. *clamare* enim est hic Deos inclamare ob temerati foedera lecti. vid. ipsum Heinſ. ad Petron. LVIII.

107. *Certo marito.]* Qui praeter Andromacham iusto matrimonio nullam sibi junxit. est liberus ex pellicibus cum suscepisse, licet ex Euripide suspicari. quod & Anaxicrates Argolicorum secundo videri affirmare. PARRHASIUS.

110. *Folia cadunt.]* Sic legendum. GIOFANIUS. *Volans* meliores, ut apud Virgilium VI. 74.

— *foliis ne carmina manda,
 Ne turbata volens rapidis perjuria venis.*
 Et in Graecient. I. 368.
Saepe levis palae ex frondes volitare caducae.
 Idem tamen lib. VI. Aeneid. 310.

Lapsa cadunt folia.

Noſter Art. Am. III. 162.

Ut Borea frondes excutiente cadunt.

Plaut. Menach. II. III. 24. *Folia nunc cadunt. hinc & folia caduca, & caducas frondes.* Am. II. El. XVI.

Verba puellarum foliis leviora caducis. HEINSIUS.
 111. *Quam summa.]* *Quam* in summa antiquae editiones, & Gryphii & Berſmanni. sic apud Phaedr. IV. 4. *Plus esse in uno saepe, quam in turba boni.* ubi Schefferus egerere in volebat. *Levis est in te*, etiam Lovanienſis codex.

113. *Hoc tua nam recolo.]* Refero libri nonnulli, eodem sensu. sic Remedio Amoris 299.

Saepe refer tecum sceleratas facta puellas.
 Et ibid. 644.

Deque tua domina multa quondam refers.

Quae illic vera lectio, ut & Amorum lib. II. El. VIII.

*At quanto (si forte refers) praesentior ipse
 Per Veneris foci numina magna fides.*

Quod perperam mutant. Pont. I. El. IX.

Saepe refer animus lusus gravitate caretus.
 Metam. XV. 450.

*Haec Helenum cecinisse penavigero Aeneas
 Memore memore refers.*

Trist. IV. El. III.

Tempus ubi est, quo te (nisi si fugis illa refers)

Et dici memini, juvene ex esse mem.

Ita enim scribendum. Propert. lib. I. r. 1. 38.

Ipsi referat quanto verba dolore mea?

Id est recordaberis. Alii codices, *memini*. Regius *memoro*. ut lib. VIII. Metam. 813.

*Nam memoro memorique animo pia verba notavi,
 Sed & illic scribendum cenſo Nam refers.* At Sarravianus hoc loco *recolo*. quomodo etiam multi ex scriptis legunt, Epitola Paridis 279.

Hoc tua (nam refers) fore ut à caeleſte sagitta

Figar, erat verax vaticinata soror.

Trist. lib. I. El. III.

Cum referto noctem, qua tot mihi cara reliqui.

1

Ubi

Graja iuvenca venit, quae te, patriamque, domumque
 Perdat., io prohibe; Graja iuvenca venit.
 Dum licet, obscaenam ponto, Di, mergite puppim.
 120 Heu quantum Phrygii sanguinis illa vehit!
 Dixerat. in cursu famulae rapuere furentem;
 At mihi flavescentes diriguere comae.
 Ab nimium Yates miserac mihi vera fuisti?
 Possidet en saltus illa iuvenca meos.

Sit

Ubi vetus liber recolo similiter. Virgil. tamen 111. 184.

Nunc repeto haec generi portendere debita nostra. Et libro VII. 123.

Nunc repeto, Anchesis fatorum arcana reliquit. Notter Pont. II. 10.

Nec repetunt oculis signa vetusta mei. Juvenal. Sat. IX. 22. Nuper enim, ut repeto. ubi Scholiastes MS. id est, recolo. Valer. Flac. VI.

Recolit sessus aetate parentes. In V. C. Florilegii Epigrammatum MS. schedarum mearum, oratione Achillis:

Nam cum respicio, quo sim de semine cretus, Semiferisque animo recolo praecipua magistri.

HEINSIUS. Refert, repeto, meminisse, quae in scriptis quibusdam sunt, omnia sunt interpretamenta veri recolo, quod in optimis libris, & praefcis editionibus conspicitur.

113. Germana canebat. Tale Lycophronis carmen. sic & Bacchylides vaticinamentum induxerat. v. eius fragmentum apud Fulv. Ursin. p. 208. HEINSIUS.

116. Non profecturii litora bobus arat. Consule huic voci bobus, cuius brevis est prima, itaque lege bobus, per u. ut est in veterioribus, & ratio requirit. Cato de Re Rustica cap. xxxvii. Ubi arare variis coeperis feri, bobus medicamentum dato quatuor, ut vulgatis. Saepemissum etiam apud Varonem de Re Rust. & ipse lib. Notter I. Fatorum:

Tamquam res paucis passena bobus arat. Idem lib. 111. De Arte:

Quid nisi araturis passena bobus arant? Horat. in Carm. saeculari:

Quisque vos bobus voveratur albis Clarus &c. CROFANUS. Bobus recte quidam libri. atque ita ubique ex auctoritate optimorum codicum calligandum. Anton. Epig. v. Abactis bobus. Vid. Metam. XIV. initio & I. Falt. 244. ex MSS. proverbii vero speciem obtinuit haec locutio. Notter in Tristibus lib. v. 4.

Non sicut ille nos litus arare boves. Juvenal. Satyr. VII.

In pulvere sulcos Ducimus, & sterili litus versamus aratur. Auludiu Virgil. IV.

Cui litus arandum Cuique loci locus dedimus.

Vid. Erasimum, & Zenob. p. 66. ubi Schottus. ceterum quidam codices nil habent. male. I. Trist. 2. 13.

Verba miser frustra nuxa proficientia perdo. Et El. 3. 115.

Utque parvon validus non proficientia velet; Cervicis rigido fraena remittit equo.

Epist. XX. 47. Si non proficiant artes. Metam. XIII. 411.

Non profecturas tendebat ad aethera palmas. Nucc: Non profectura dextra lavatur aqua. Ibi. 520. Non profecturas conditor historiae.

HEINSIUS. Douza malebat, nec profecturas. 117. Juvenca.] Per ambages vaticinium. Nam quod iuvenca significat adulteram, quacque sui copiam facit, affluat sunt & metae nungae. quippe cum dicit Ovidius in Arte lib. I. 78.

Multas illa facit, quod fuit ipsa Jovi. Intelligi voluit in Iaeo, id est Ifidis templo; puellas exemplo Deae suis anatoribus obsequi, itaque morem gerere, ut ipsa Io olim Jovi.

PARRHASIUS. Probrofa admodum Metaphora in Helenam, CROFANUS. Venit vero positum pro vinit; ita solebant vaticinantes. Virg. VII. 68.

Extenti veniunt, ut Servius & plurimi MSS. iuvenca vero vocat exemplo Graecorum. ita Lycophr. v. 102. vocat πέρων, quam vocem Tractatus exponit Πελωπίδου δαυδάρι, quod ibi de libidine capi debet. sic quoque quidam codices lib. XII. Metam. 609.

Vincens a timido Graeiae rapuere iuvenca. Ubi vulgo maritae. Jo. Itanium, non ineptus Post. 123. de bello Troiano lib. III. 374. manifesta imitatione Ovidii:

Tunc illa iuvenca, Quae saltus ingressa novos, praesepe paternum incepta liquisse fugas, taurumque jugalem

Dicoris. BURMANNUS. 118. Perlat.] Perdat septem codices bonae notae, & Berlinanni Edit.

118. 13.] Dicitio hoc loco commiserationis & doloris plena, alibi lactitiae. CROFANUS.

119. Ponto demergite puppim.] In quibusdam Diis mergite puppim. NAVIGARIUS. Alii demergite. sed meliores Di mergite, quomodo scribendum sensus requirit. Sic in Falstis, III.

Plenaque odqrati Dis ponit pocula Bacchi.

Cum

125 Sit facie quamvis insignis, adultera certe est.
 Deseruit patrios, hospite capta, Deos.
 Illam de patria Theseus, (nisi nomine fallor)
 Nescio quis Theseus, abstulit ante sua.
 A juvene & cupido credatur reddita virgo.
 130 Unde hoc compererim tam bene, quaeris? amo.
 Vim licet appelles. & culpam nomine veles;
 Quae toties rapta est, praebuit ipsa rapi.

At

Cum disponit vulgo nunc legatur. Sic illud Di corrupt. Ep. Did. 71. Acont. 127. Epist. XIII. 49.

Di precor a nobis omen removere sinistrum. Amor. II. XII.

Di faciles peccasse semel concedite nato. HEINSIUS. 121. Dixerat incursu.] Alii plerique divinis dictionibus in cursu legunt, quasi dicat in medio vaticinandi cursu sive calore. Ego vero etiam a dictione incursum, pro incurru, & intervenit recte legi existimo, ut intelligamus famulos incursum & intervenit suo vaticinamentum longius progredi prohibuisse. MYCILLUS. Lege, in cursu famulae rapuere furentem. hoc est, in ipso furoris cursu. De quo loquendi more plura lib. X. Met. in Fab. Myrrhae dixi. Cicero. Tull. Quacit. I. Nonne modo pueros, modo adolentes in cursu a virgo insequens, nec opinantes affecta est senectus? id est in actatis cursu. Nisi cui scribendum videatur hoc loco:

Vox erat in cursu. famulae rapuere furentem. Amor. lib. I. El. VIII.

Vox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra. Faust. v. 245.

Vox erat in cursu: vultum dubitantis habebam. Faust. VI. 362.

Spes erat in cursu: nunc lare pulsa suo est. HEINSIUS. vid. Ep. VI. 39.

121. Rapuere.] Nam Priamus imperaverat, ut quoties Cassandra solveret os in oraculis, toties eam famulae coeterent marmoris thalami claustris, ut infamam. meminim Lycophron & eius interpretes. PARRHASIUS.

123. Nimum vera.] Valer. Flacc. v. 5.

At memor Aesonides unimum jam vera locuti Phineos.

Ita voras Calchas. Papinio II. Achil. 7. ipsa Cassandra apud Aechlyl. Agamemnem. 125.

Και σὺ μὲν πάρος παρὸν Ἀχίλῳ γ' ἀλώμενον, ἀκράτους, ἔπει. BURMANNUS. Possidet salvis.] Locutio desumpta ab amoribus Taurorum, qui ob juveneam facpe silvas implebant tumultibus. v. ad Phaedr. I. Fab. 30. Stat. IV. Theb. 404.

Et salvis dux alter habet. BURMANNUS. 125. Sit facie quamvis insignis.] Praesignis codex Ambrosianus. recte. Notter Met. XII. 276.

Cinthaque adest virgo matrum nurnumque cateros Praesignis facie.

Falt. v. 628. Praesignis facie Corniculana sui.

Ait Am. III. 773. Quae facie praesignis erit, resupina jactos.

Sic: vitis praesignis & auro vestita.

Lib. xv. Met. v. 131. ex veteribus libris, & Epistola superiori. 39.

arcu praesignis admisso Dextra.

Sic & praesigne morum. in Priapico Epigr. Praesigne nam nec mei servatis morum.

Ita scripti duo codices. cum praesigne nunc perperam & insulse ibi circumferatur. pari modo praesignis & praegravis, infra Epist. IX. Statio libro IV. Sylv. ad Julium Menecratem, VIII. 12.

Libyca praesignis avunculus hafia. HEINSIUS. 126. Deseruit patrios hospite capta Deos.] Socios Deos codices exarati omnes. vere. nam patria mox sequitur. Deos enim conjugales intelligit. Amor. II. El. XI.

Ecco fugit notumque torum sociosque penates. Sic ibi veteres libri. quomodo Virgil. Aeneid. III. 15.

Hospitium antiquum Troiae sociique penates. Et Epist. Briseidis:

Si tibi jam redituque placet sociique penates. Ut illic Linoelonicis codex exhibet. Communes Deos pro sociis dixit Propert. I. Eleg. XI. lic Ep. IV. 62. Socias leges Faust. II. 618.

Et venit ad socios turba propinqua dapes. Stat. Theb. VIII. 24. Socia mensa. vid. ad I. Amor. IX. 6. aliqui, & patrii Dei & penates Poetis passim, quos ἑσθῆς παρρώους vocitatos, Hyginus apud Macrobo. doct. lib. IV. Sat. I. v. Gronov. ad Stat. p. 290. Stat. Theb. III. 699.

Patriis modo sicca revellam Arma Deis.

Ubi male vulgo patrii. v. Claud. Conf. Hon. VI. 613. Ovid. Ep. I. 26. III. 67. & XII. 128. Faust. II. 728. HEINSIUS. Ego tamen hic patrios praefeream, 728. HEINSIUS. Ego tamen hic patrios praefeream, propter vocem hospite: peregrinum enim secuta virum patrii Deos deseruit. BURMANNUS.

I 2

Quod neque graminibus tellus fecunda creandis,
Nec Deus, auxilium tu mihi ferre potes.

155 Et potes, & merui. dignae miserere puellae;
Non ego cum Danais arma cruenta fero.
Sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis:
Et tua, quod superest temporis, esse precor.

EPI

ad Oenonem confugisse ait, ab eaque auxilium atque remedium vulneris rogasse. Quod cum illa negasset, inter redeundum in Ida monte expirasse. Ubi cum a pastoribus ex more cromaretur, Oenonem eodem fecutam, in eundem rogam, cui tum forte Paris impositus erat, seipsam quoque praecipitasse. Micyllus. lib. II. Art.

Cynthiaus Admeti vaccas pavisse per aestus fertur.

Huius rei causam reddit Hyginus cap. XLIX. his verbis: *Aesculapius Apollinis filius, Glaucio Minois filio vitam reddidisse, sive Hippolyto dicitur; quem Juppiter ob id fulmine percussit. Apollo, quod Jovi nocere non potuit, eos, qui fulmina fecerunt, in est Cyclopes interfecit. Quod ob factum Apollo datus est in servitutum Admeto regi Thessaliae*: Hac etiam de re & Euripides sub initio Alcestis tragoediae de Apolline multa cognita digna scribit, & Pluurntus de Natura Deorum. CROFANUS. *Pharaeus*, sic meliores libri, non *per aestus*, aut *per herbas*. similiter vetustiora exemplaria Art. Am. II. 239. inonem reponendum esse:

Cynthiaus Admeti vaccas pavisse Pharaei dicitur.

Ubi pari modo in vulgatis codicibus peccatur. Seneca Hercules Furenti, 451.

Pastor Pharaeus Delius pavit greges.

Pharaeorum enim rex Admetus. hinc Apollonio lib. I. 49. *Ὁράδ θεράς ἄδμετος ἐνβήσανον ἑνθά-*

σω, Μίσηεν ἐπὶ κραιπνὴ βροχὴ χερμαδιόνη. & ita Valer. Flacc. I. 444.

Te quoque dant campi tanto pastore Pherasi

Felicis Admeti.

Copiose haec fabula narratur in paroemiis Gracchii Schotti p. 45. ubi v. notas. Apollod. p. 27. & 37. Hygin. Fab. 49. 50. 51. v. Frischl. in Callim. p. 14. & 36. *Pharaei* Moichionis a Stobaeo citantur. Admetus autem ab Hygino Fab. XIV. filius Pheregetis, & Periclymenes. HEINSIUS.

152. *Et 2 nostro saucius igne fuit.* Ita legendum à bonis libb. idque est magis poeticum. CROFANUS. Pauci codices, & post Gryphium recentiores quaedam editiones, dicitur, *est nostro*. sed antiquiores & Aldinac cum Lovaniensi codice *fertur est a nostro*. quod praetulimus. a hic ponitur *post*. sensus est, Phoebus, postquam me amavit, etiam Alcehida deinde amavit. quid miri ergo, si reperi- tor Medicinac, & qui mihi medicas artes tradidit, ipse adhuc postquam me amaverat, non potuerit ab amore se continere, si nec ego accepta medendi arte, nondum resanuerim. passim autem praepostitio haec ita a Nostro ponitur. v. ad Epist. x. 16. & supr. Epist. II. 86. sic & recte Hein- sius vindicavit Velleji locum lib. II. 127. *D. Augustus M. Agrippa, est maxime ab eo Statio Tauri usus*. Senec. I. de Clem. 14. *Numquid aliquis sanus solum a prima offensa exheredit? ut recte pro, ad primam offensam, correxerunt viri docti. BURMANNUS.*

EPISTOLA VI.

HYPSPYLE JASONI.

Litora Thessaliae reduci tetigisse carina
Diceris, auratae vellere dives ovae.
Gratulor incolumi, quantum finis. hoc tamen ipsum
Debueram scripto certior esse tuo.

5 Nam, ne pacta tibi praeter mea regna redires,
Cum cuperes; ventos non habuisse potes.
Quamlibet adverso signetur epistola vento;
Hypsipyle missa digna salute fui.

10 Cur mihi fama prior, quam nuntia litera, venit,
Iste sacros Marti sub juga panda boves?
Seminibus jactis segctes adoluisse virorum,
Inque necem dextra non eguisse tua?
Pervigilem spoliom pecudis servasse draconem,
Rapta tamen forti velleris fulva manu?

15 Haec ego si possem timide credentibus, Ista
Ipse mihi scripsit, dicere, quanta forem!

Quid

Etiam huic Epistolae praefigitur distichon hoc in Excerptis Putcani:

Lemnius Hypsipyle, Iacobi genus, Aesone nato

Dicit: est in verbis pars quota mentis erat.

Ubi tamen malo *mentis inest*. HEINSIUS.

3. *incolumi.* Id est tibi Jason, qui incolumis reversus es. CROFANUS. *incolumem* unus Moreti, quod non neglegendum, ut subintelligatur, te rediisse, vide Malasp. ad Cicer. v. ad Att. 20. & nos dPhaedr. IV. 20. BURMANNUS.

3. *Hoc tamen ipse.* Argentinenfis *ipse*. Lege *ipsa*; nisi malis *ipsum* cum Douza. HEINSIUS. *ipso* fere scripti, & editi; nisi quod in Leidensi erat *ipsum*, ut sit Graecismus, & probabat Douza. postet & *ipso* capi per ellipsin, pro de hoc ipso.

5. *Prætor.* Id est *præpe*, vide quae dixi in observationibus in Metamorphosim. CROFANUS. mallem *propter*, vide VIII. Metam. 258. sed tamen Statius Theb. IX.

Jamqua fere medium Parnasi srondea praeter
Colla tenabat iter.

Nisi & illic *propter* legas. postet & *propre* in mea regna; ut Ep. XIX. 157. *in tua castra redi*. HEINSIUS. vide ad v. Metam. 159.

7. *Quamlibet.* In quibusdam *Quolibet* adverso. ut alibi etiam. *Quaslibet* admissas detinere rates.

Quin multis in locis utitur hac locutione Ovidius. mihi utrunque rectum videtur. NAUGER. Nau- gerius notat in quibusdam legi *quolibet adverso*, quam lectionem adferre conatur ex alio loco:

Quaslibet admissas detinere rates.

Perperam, nam & illic *quamlibet* legendum. v. Sup. Epist. IV. 98. & inf. hac Epist. 140. Trist. IV. VII. 4. forte etiam *signatur*, non *signatur*. HEINSIUS.

10. *Martis boves.* J. Dios tauros & feros, & mirac magnitudinis Apollodoros lib. I. Bibliothecae. CROFANUS. Marti malim. sed obstant mem- branac. Scriverii codex habebat *Marii*, sed sciolus quidam adscripserat s. HEINSIUS. IV. Fast. 286.

Veneri sacra Cybbera peti.

15. *Haec ego si possem timide credentibus ista.* Hoc ego meliores scripti, & sanc *haec ac ista*, minus apte cohaerent. Lege:

O ego, si possem timide credentibus, Ista
Ipse mihi scripsit, dicere, quanta forem!

Et vide quae noto haec in rem ad Epistolam pri- mam v. 101. Metam. VIII. 51.

O ego, quam felix, si pennis lapsa per auras,
Guesiaci posseni castris insistere regis!

Lib. IX. 486.

Quid queror officium lenti cessasse mariti!
 Obsequium, maneo si tua, grande tui.
 Barbara narratur venisse venefica tecum,
 20 In mihi promissi parte recepta tori.
 Credula res amor est. utinam temeraria dicar
 Criminibus falsis infimulasse virum!
 Nuper ab Haëmonis hospes mihi Thesfalus oris
 Venerat; & tactum vix bene limen erat:

Aefoni-

O ego, si liceat mutata nomine jungi,
 Quam bone, Cause, nro poteram nurus esse parenti.
 HEINS. Reduxi veterem scripturam & excusurum
 lectionem, qui non variant, nisi quod quidam
 habeant hoc, quod eodem redit. quamvis haec
 propter ista, quod sequitur, praetulerim. ingruis-
 fiam quidem Heinsii conjectura, sed nobis tantum
 non permitimus, ut in textum recipiamus con-
 jecturas, quae nihil meliorem sensum faciunt,
 nec fide codicum nituntur. Ceterum egregie hoc
 facti locus Cicero's III. ad Fam. 3. De qua est
 permultum anctus certior eram factus literis, nuntius,
 sana denique ipsa, tamen eadem laetitia fecerunt
 mihi tuae literae. non solum quia plenus loqueban-
 tur, & uberior, quam vulgi sermo; sed etiam quia
 videbar magis tibi gratulari, cum de te ex te ipso
 audiebam. Forte etiam magis sensus hujus loci
 evigilaret, si legeretur:

Hanc ego si possem timide credentibus, ipse,
 Ipse mihi scripsi, dicere, quantam forem!
 In illis repetitionibus vis & venustas est. ita mox
 duo codices repetunt, officium maneo, si tua;
 grande tui. BURMANIUS.
 20. *Recepta.*] Plurimi MSS. & editi futura;
 etiam bene. Art. Am. 1. 566.
 Atque eris in socii foemina parte tori.
 Sed recte se habet *recepta*. v. sup. ad Epist. II. 55.
 mox v. 95. ut quidam codices habent:

Thalamosque receptus in uno.
 Remed. Amor. 456.
 Callidus fecit parte recepta tori. HEINSIUS.
 Codex Douae vocata, unde ille locata faciebat.
 24. *Et tacitum.*] *Leges, ut tacitum.* HEINSIUS.
 Francius volebat *venit, & ut tacitum v. l. e.*
 26. *Opposita.*] Tres libri *opposita*, idque rectius
 fortasse. vid. ad Epist. VII. 100. HEINSIUS. Mini-
 me, nullius enim Poëtae *adversæ* & *opposita* vo-
 cant, quae ante oculos laet posita. lib. XIII.
 Meram. 541.

Adversæ significat modo *lumina* terra.
 Heinsius vero admodum pronus fuit in vocem
adpositus, & ideo ibere fere eam intrudit. Sic
 & III. Amor. VI. 7. *adpositum montem*, ubi ego
 etiam *oppositum*, scilicet Poëtae ad ripam fluminis
 stanti *adversum*. & ita *adversum montem* Lucan.
 IV. 38. dicit, ubi certe non licet *oppositum* scribi-

berc. sed de illis plura dicemus ad Valer. Flac. v.
 493. Francius etiam rescribi volebat, in *oppositam*
 terram; sed neque hoc necessarium. IV. Trist.
 II. 29.

Hic, qui nunc in humo lumen miserabile figit.
 Et ut *figere*, ita & *tenere*. I. Amor. IX. 18.
 In rivale oculos alter, ut hoste, tenor. BURM.
 27. *Exilii.*] *Exilii*, inquit metu ac trepidatio-
 ne, scilicet pro salute tua anxia actus sollicita sum-
 non egressa sum propius ad eum. ut Habertinus
 exponit. MICILLUS.

27. *Tunicisque a pectore ruptis.*] *Raptis* libri me-
 liores. sic *desipere ex humero vestem* & similia. at
 libro III. Art. Am. 707.

— *tenuis à pectore vestes*
Rumpite.
 Status II. Silv. I. 171.
 Nunc torvus pariter vestes & pectora rumpit.
 Sequenti praeterea versus quidam libri, *fata* vocant
 cum Jurci excerptis. ut Epist. VII. I. nihil tantum
 mut. vid. inf. v. 51. Ep. XII. 35. Silius VI. 191.

Sed *fata* trahabant. HEINSIUS.
 29. *Vivit, ait, timidumque mihi jurare coëgi.*] *In*
 pluribus antiquis libris. *Vivit ait timidum, quod*
ait jurare coëgi. Quod & Plaudus agnoscit. & ego
 rectius iudico. NANGERIUS. Diversè legitur. Alii:
Vivit, ait, timidum, quod ait, jurare coëgi. ut fit
 sensus, Coëgi timidum illum, live timide loquen-
 tem, ut iurejurando id, quod ait, hoc est, te vi-
 vum atque incolumem esse, confirmaret. Alii:
Vivit, ait: timidum, quod amat, jurare coëgi. ut fit
 sensus, Quoniam qui arant, solliciti ac timidi
 sunt, jurare illum coëgi. Ut fit alius ad id, quod
 prima Epistola Penelope ait: *Res est solliciti plena*
timoris amor. Sed hic rursus videndum, num
 rectius legeretur: *Quod amo, prima persona: pro*
eo quod est, Quia ego amo, jurare timidum
illum coëgi. Ceterum simplicissima lectio vide-
 tur ea, quam nos secuti sumus, si legas: *Timi-*
dumque mihi jurare coëgi, ut timidum eum acci-
pias, de quo paulo ante dixi: Ille pudore haesit,
&c. & Hypsipyla ad iurandum addegit illum
quia timentem ac trepidantem animadverterat,
cum primum de Jafone interrogaretur. MICILLUS.

Timidum quod ait jurare coëgi, vel timide libri
terces:

25 Aefonides, dixi, quid agit meus! Ille pudore
 Haesit, in opposita lumina fixus humo.
 Protinus exsilui; tunicisque à pectore ruptis,
 Vivit? an, exclamo, me quoque fata trahunt?
 30 Vivit, ait. timidumque mihi jurare coëgi.
 30 Vix mihi, teste Deo, credita vita tua est.
 Ut rediit animus, tua facta requirere coëpi.
 Narrat, aënipedes Martis arasse boves:

Vipe-

terces: *Vivit ait timidumque virum* alter Mente-
 lianus. Puto corrigendum esse:

Vivit, ait timide: timidum jurare coëgi.
 Nisi ait timidus malis. Ejuismodi repetitiones vocum à
 supinis libraribus ut plurimum neglectae (dum se-
 mel tantummodo exprimunt, quod bis fuerat ex-
 primendum) corrumpendo non uni apud Nafonem
 loco occasionem dederunt. Ep. VII.

Nec mihi parcat, puero parcatur iulo.
 Quae vera ibi lectio est. Ep. VIII.
 Quem sibi permisit, genero permittet amore.
 Ubi concedat reponerunt. Ep. IX. 127.
 Ingraditur late lato spectabilis auro.
 Sic scripti omnes, pro quo multo auro in vulgatis.
 Epist. XIV.

In thalamos laeti, thalamos sua busta feruntur.

Et mox:
 — *Nudà munda recumbis humo.*

I. Amor. IX. 30.
 Quosque neque unquam posse jacere, jacent.

II. Am. VIII. 13.
 Non ego Tantaliide major, nec major Achille.

Remed. 375.
 Grande tonant Tragic. Tragicos decet ira cothurnos.

Ep. XVII. ex veteri libro:
 Nec tamen irascor: quis enim irascatur amanti?

Ep. XVIII.
 Me pariter veni teneant, teneantque lacerti.

Ut scribendum illic conjeci. Amor. lib. I. Eleg.
 II. 41.

Tu pennas gemmâ, gemma variante capillos.

Qui etiam locus male in vulgatis codicibus est ha-
 bitus. & pari id modo passim apud Nostrum. lib. I.
 Art. Am. 127.

Si qua repugnârat nimium, nimiumque negârat.

Ubi comitemque negaras supponunt. & II. Amor.
 VI. 59.

Ossa regi tumulus, tumulus pro corpore parvus.

Festus Avienus Deser. Orb.
 Tum Pifida serox exercet pinguis culta

Telmessusque dehinc urbs eminet; eminet arcem
 Inclaya pro nubes attollens moenia Lyrbæ.

Ubi semel tantum eminet legebatur, claudicante
 versu. paulo post scribe:

Hic diros Cilicas irames tenet.

Pessime nunc hic diros Caëlicaframes tenet. sed ad
 rem. HEINSIUS.

31. *Ueque animus rediit.*] Turbat hic denuo
 libri. Sed Excerpta Jureti cum uno Patavino. *Ut*
redii animus. recte: productur enim Nafoni alius
 quæ Poëtis passim ultima ejus verbi syllaba, quem-
 admodum & in *adiis, abis, inis, praëti, subis,*
praeteriti, & similibus, de quibus suo loco. Epi-
 stola Laodamiae, 29.

Ut rediit animus, pariter redire dolores.

Art. Am. III. 707.

Ut rediit animus, tenuis à pectore vestes
Rumpit.

Fallor. lib. III. 333.

Ut rediit animus, Da certa piamina, dixit.

Lib. v. 515.

Ut rediit animus, cultorem pauperis agri
immolat.

Quibus etiam in locis libri veteres sibi non con-
 stant, dum alii, *Ut rediitque animus:* alii, *Ueque*
redii animus, alii alia, substituant. meliores con-
 stant, quod nos exhibimus, agnoscunt. Metam.
 XIV. 519.

Mox ubi mens rediit, & contempserit sequentem.

Remed. Am. 6.

In liquidum rediit aethera Martis equo.

Fast. II. 341. loco itidem in vulgatis libris mendo-
 so, postrema syllaba in rediit pari modo produ-
 citur:

Antoniusque metu rediit, ut saepe viator
Turbatum viso retrullit angue pedem.

I. Metam. III. Subiti argentea proles. Status VI.
 Thib. 664. ex MS.

Adorata rediit ingloria disco.

Epicidion in Druftum 235.

Ille mens perit; perit arma inter & enses.

Rediit vero animus opponitur linguæ animo. Plaut.
 Trucul. Act. II. Sc. 4. *Adpersisti aquam, jam ve-*
diit animus. HEINSIUS.

32. *Retulit aënipedes.*] Haec lectio est in bonis
 libris. probò. CROFANUS. Correctores haec inter-
 polarunt. Nam vetusta exemplaria *Narrat & avi-*
pides, vel, Narrat aëripedes. Codex Helmaest.
Narrat aripedes. Lege, minima mutatione:

Narrat aënipedes Martis arasse boves.

Epistola Medæac, 93.

- Vipereos dentes in humum pro femine jactos,
Et subito natos arma tulisse viros:
35 Terrigenas populos, civili Marte peremptos,
Impleſſe ætatis fata diurna ſuæ.
Devicto ſerpente, iterum, ſi vivat laſon,
Quærimus. alternant ſpesque timorque fidem,
Singula dum narrat; ſtudio curſuque loquendi,
40 Detegit ingenio vulnera facta ſuo.
Heu! ubi pacta fides? ubi connubialia jura?
Faxque ſub arſuros dignior ire rogos?
Non ego ſum furto tibi cognita. pronuba Juno
Adfruit, & fertis tempora vincetus Hymen.

At

Jungis æripedes inaduſto corpore tauros.
Quomodo & illic ſcribendum. *æmænos* & *æmænos* pro
æneo paſſim Poætæ. Martialis Spectaculorum Ep.
xxvii. *Ignipedes* vocat hos tauros:

Ignipedes poſſet ſine Colchide vincere tauros.
Sed vide ne & illic *Æripedes* fit corrigendum.
quamquam *Ignipedes ſolis equi* Naſoni & Statio dicantur,
de quo Metam. II. v. 302. dicemus. *Arripedum*
corvæm habes apud Virgil. *Æneid.* vi. 803. in loco
Martialis *jugere tauros pro vincere* calligandum
recte vidit Gronovius. Hyginus: *Itaque*
Æta Jafoni hanc ſimilitudinem conſtituit, ſi vellet
pellem auratam auſerre, tauros æripedes, qui flammas
naribus ſpirabant, jungeret. HEINSIUS.

37. *Devictis ſerpente.* Sic in nonnullis. ſed & recte
devictus ſerpens. NAUGERIUS. Ita quidem in Aldinis
legitur, ut fit ſenſus; poſtquam autem audiviſſem
tandem etiam devictum Draconem, ſive Serpentem,
a quo cuſtodiebatur vellus, &c. Item, præ timore
& ſollicitudine ſcilicet, quaero, num vivat laſon &c.
Arripedum ſerpentem legunt, ut cum præcedentibus
cohaereat, & fit ordo: Ille retulit æripedes boves,
vipereos dentes, & ex his armatos viros è terra natos,
mox a ſe mutuo interceptos; poſtremo & Serpentem,
ſive Draconem devictum. Atque ibi tamen ego
iterum quaſivi &c. ſed hæc non ita magni momenti.
Mihi tamen Aldina lectio magis probatur. MICILLUS.

39. *Studio curſuque loquendi.* Vide ad Epif. v. 121.
Juvenal. xiv. 26.

Quæ nunquam maternos dicere moechos Tam cito, nec tanto poterit contexere curſu.
Deinde malo, *Detegit ingenio vulnera noſtra ſuo.*
Ut in Aldina, Micelli, Gryphi & aliis editionibus
eſt, & exiit quoque in ſcriptis codicibus quamplurimis,
& probavit Schottus II. Obſerv. 53. *Ingenio ſuo,*
id eſt ſponte, ſimpliciter, in rapiditate illa & curſu
loquendi & narrationis, excidit ipſi perſida tua,
qua me læſiſti; & ideo majore

rem ipſi fidem habeo, quam ſi ſubornatus & compoſita
& meditata oratione mihi id exponere tentaffet.
ita *crimes ingenio ſuo flexi*, id eſt ſponte, ſine arte,
Petronio cap. 126. Claudian. I. in Ruſſin. 210.

Hic radiant flores, & prati viva voluptas Ingenio variata ſuo.

Et leg. 19. §. 1. ff. de Offic. Praefid. *ita jus reddat*
ut auctoritatem dignitatis ingenio ſuo auget. & ita
contra ingenio alieno formabat orationes & edita
Domitianus, teſte Sueton. cap. 20. vide ad Quinctil.
VIII. 2. Capoferreus in Epitola ad Heinfium malebat,
Detegit ingenio vulnera facta toto. ſed audaciſſime,
quan ut probemus. BURMANNUS.

41. *Heu ubi pacta fides.* *Itæus* quidam codices.
Aproſianus, *Die ubi.* ſed nihil muta. vid. ad Ep. IV.
v. 150.

42. *Faxque.* Vid. Schott. II. Obſ. 40.
43. *Furtim.* Scriverit, Francoſtutienſis & quatuor
alii *furto*, quod recipere non dubitavimus, quia id
elegantius, & bonis auctoribus uſitatum novimus,
ſed ſæpe vox hæc a librariis loco mota. ita apud
Virgil. IV. 337. ex optimis membranis:

Non ego hanc abscondere furto Speravi, ne ſinge, fuga.

Et Statio reddidit Bernartius I. Theb. 312. quæ
pluribus de ea voce agit. Idem Statius v. 494. *Vaga*
litora furto incoſtitata ſequr. ubi itidem alii
codices *furtim.* & I. Silv. II. 192.

Niſi Dardania furto Ceſſiſt Mariem, nec me prohibente, ſacerdos.
XI. Theb. 757.
Interea pulſi vallum exitiale Pelagæ Deſtinum furto.

Et alibi ſæpe. Plinius VIII. 37. *Et pavore furto*
cupiunt. & ita ille aliquoties. Noſter VI. Fall. 555.

Improbis huic Athamas furto dilexit.
Ita optime membrance. vulgo *furtim.* ita & *patrios*
furtis accedere ſaltus. Valer. Flac. II. 283. requirit

- 45 At mihi nec Juno, nec Hymen, ſed triſtis Erinnyſ
Prætulit inſauftas ſanguinolenta faces.
Quid mihi cum Minyis? quid cum Tritonide pinu?
Quid tibi cum patria, navita Tiphys, mea?
Non erat hic arces villo ſpectabilis aureo:
50 Nec ſeniſ Acætææ regia Lemnos erat.
Certa fui primo (ſed me mala fata trahebant)
Hoſpita feminea pellere caſtra manu.
Lemniadesque viros, nimium quoque, vincere norunt.
Milite tam forti ripa tuenda fuit.
55 Urbe virum vidi, tectoquo animoque recepi:
Hic tibi biſque æctas, biſque cucurrit hiems.

Tertia

quirit etiam *rd furto* addita vox *cognita*, ut fur-
tivos amores notet. II. Amor. VIII. 3.

Et mihi jucundo non ruſſica cognita furto. BURM.
49. *Villo ſpectabilis aureo.* Synzeſis. ſic lib. I.
Amorum Eleg. 11x.

Iſe Deus vatium, palla ſpectabilis aurea, Tractat inauratæ conſona ſila Lyrae.

Et in Epif. Medææ XII. 201.
Aureus villo Ariæ villo ſpectabilis aureo

Dos mea.
Multi codices *ſulvo ſpectabilis auro.* ut *vellera*
ſulva ſupra dixit. ſed nihil mutandum temere.
Valer. Flac. VIII. 122.

Villifque comantem Sidereis totos pellem nunc fundis in artus.
VII. 30.

Aurea ſi jam Pellis, & oblati clareſcant atria villis.
Senec. Troad. 1035.

Cum gregis auctor radiante villo Aureo. BURMANNUS.

51. *Mala fata trahabant.* Plautus in Bacchidibus:
Pro libidine fata agunt homines. CIOFANUS.
Pro *mea fata, mala fata* Puteaneus & duo alii. ſic
malus error & ſimilia. Noſter in Amorib. III. 9.

Cum rapiant mala fata bonos.
Eadem verba inſer. Epif. XII. 35. HEINSIUS.

52. *Pellere caſtra manu.* *Domo* Voſſii excerpta
& codex Junii. ſed nihil mutandum ſtudent le-
quentia. *Caſtra* vero hic recte Hubertinus claſſem
interpretatur. Virgil. IV. 604.

Faces in caſtra uſiſſem.
Ubi vid. Serv. & nos ad VII. Metam. 99. BURM.

54. *Milite tam forti viua tuenda ſunt.* *Fortuna*
tuenda Puteaneus. mendofe. At in uno Voſſiano
(& Francoſ.) pro diverſa lectione, *ripa tuenda*,
quod placet. Hoc enim omni ſtudio Lemniades
agebant, ut Argonautas littore prohiberent. de vitâ
nulum certamen fuit. Cauſam dedit loco interpo-
lando, quod *ripam* pro *littore* nonnunquam ſumi

neſciret, quiſquis *vitam ripa* ſuppoſuit. at Hora-
tius lib. III. Od. xxvi.

Aequoris nigri fremuntis & trementes Verbere ripas

dixit. Florus quoque lib. IV. cap. II. de Bello An-
tonii Parthico: *Purpuram aurumque in ripam aſſidue*
mota ventis maria revomebant. Contra Littus luſit
pro ripa paſſim apud optimos auctores Latinitatis.
Litus tueri habet Noſter Met. XII. 66.

Prohibent aditu, lituſque tumentur Troes.
Apud Germanicum in Aratèis, pro *viua* & *vitrua*,
ripae legitur etiam in antiquiſſimo codice Puteane-
o his tercie. contra XI. Metam. 138. ex opti-
mis membranis: *Perque jugum vitæas*, pro *ripæas*.
HEINSIUS.

55. *Urbe virum vidi.* Tâ vidi vehementer frige-
get. nec vivam tamen membranam noſtræ. Scribo:

Urbe virum viduâ, tectoquo, animoque recepi.
Viduam urbem eleganter dixit, quod viri in ea
omnes ab uxoriſ eſſent obrunctati. nihil notius
hac fabula. eandem conjeçturam Capoferreus etiam
in mentem veniſſe ſerus nunc intelligo. Virgilius
lib. VIII. 571.

Multis viduaſte civibus urbem.
Multis vacuum urbem dixit Valer. Flacc. II. 308. in
hac narratione, quam Noſter *viduam*. & paulo
ante v. 290.

Quam genitor patriam, quanta modo linquas inanes
Urbe domos.

Ut ibi legendum ad ipſum Flaccum monemus.
HEINSIUS. Ingenioſa certe conjeçtura, quam ad-
juvant quoque illa Valerii Flacci lib. II. 370.

Urbe ſedent læti Minyæ, viduiſque vacantes
Induſgent thalamis.
Sed quia per gradus amor venire ſolet, & aſpectus
præcedit hoſpitium, & penitus animo receptum
amorem, nihil mihi; maxime ob illa quoque
Noſtri inſ. XII. Ep. 9.

Cur unquam Colchi Magnætida vidimus Argo. Et

- Tertia messis erat: cum tu, dare vela coactus,
 Implēsti lacrimis talia verba tuis:
 Abstrahor, Hypsipyle: sed (dent modo fata recursum)
 60 Vir tuus hinc abeo: vir tibi semper ero.
 Quod tamen è nobis gravida celatur in alvo,
 Vivat; & ejusdem finus uterque parens.
 Haec tunc: & lacrimis in falsa fluentibus ora,
 Cetera te memini non potuisse loqui.
 65 Ultimus è focis sacram conscendisse in Argo.
 Illa volat: ventus concava vela tenet.
 Caerula propullae subducitur unda carinae:
 Terra tibi, nobis adspiciuntur aquae.
 In latus omne patens turris circumspicit undas.
 70 Huc feror; & lacrimis osque sinusque madent.

Et ibid. 37.

Tunc ego te vidi, tunc coepi scire quid esses.

Francius malebat, hic ego te vidi. BURMANNUS.
 56. *Bisque aestas.* Quatuor tantum menses huic morae tribuit Valer. Flacc. lib. II. 367. multo elegantius & verosimilius. Fortasse Nasoni longius tempus placuit, quia duos ex hoc coitu filios natos sciebat, *Euneum* & *Deiphilum*. Hygin. Fab. xv. & cclxxiii. *Thoanta* & *Euneum* vocat Lutat. ad Stat. vi. Theb. 345. sed geminos peperit. Stat. v. Theb. 464. & Noster ipse mox 121. ad quos generandos biennio non erat opus. recte vero adhuc gravida de unico foetu mentionem facit apud Valer. Flacc. II. 425. ex naturali & consueto more partus numerum concipiens. ut & Noster, mox vers. 61. de uno modo in utero latente loquitur. BURMANNUS.

58. *Implēsti lacrimis talia verba tuis.* Malo lacrimis suis, vel contra membranarum auctoritatem. Vide notas ad Epist. xvii. v. 252. HEINSIUS. Sed cur non tuas lacrimas, perfidas, tibi ultimas, interpretari liceat. & ita codicum omnium fidem sequi? BURMANNUS.

59. *Si dent modo fata recursum.* Sed dent modo fata recursum, libri meliores. HEINSIUS.

60. *Vir tuus.* Apollonius lib. I. v. 892. & seqq. fingit Jasonem non promississe reditum, neque ergo conubium; sed petiisse ut puerum natum sibi in Thessaliam mitteret. Minus certe amatorie. BURMANNUS.

63. *Caedentibus.* Gortorphanis fluentibus. quod minime sperandum, cum majorem hoc loco vim habere mihi videatur; quasi sponte & ubertim provenerint, nec coactae aut simulatae visae sint Hypsipylae; & quae ita facilis per illas decepta fuerit, hinc flumina lacrimarum & imbras passim oc-

currunt. de verborum horum confusione vid. ad III. Amor. II. 14. BURMANNUS.

65. *Ultimus*.] Atqui Apollonius lib. I. vers. 970. primum navem conscendisse canit. cui concinit Statius v. Theb. 480.

Primoque ferit dux verbera potum.

Sed illi magis solliciti videri fuisse, ut bonum nobis ducentem Jasonem, quam doctum amatorem exhiberent. At Ovidius apertius fingit, & decorum magis fraudi Hypsipylae ab Jasonem factae, eum coactum ab Hercule & aliis, ultimum tandem in navem compulsurum. Valerius, licet non expressis verbis dicat Jasonem ultimum conscendisse, haesitasse tamen cum Caesore & Polluce diutius reliquos Argonautas in amplexibus Lemniadum innuit. lib. II. v. 425. BURMANNUS.

66. *illa volat.*] Alludit ad Etymon *Ἀργῶν*, quae idcirco cita navis a veteribus dicta est. CIOF.
 66. *Ventus concava vela tenet.*] Francius corregebat *vela rapit, vel vento concava vela tument, ego nil muto sed tenet concava, id est implet.*

68. *Adspiciuntur.*] Scriverii & Moreti codices *proficiuntur*. vid. ad Epist. v. 63. BURMANNUS.

70. *Ora sinusque.*] Optimi libri *osque sinusque*. postest & legi *osque sinusque madent*. HEINSIUS. *A lacrimis* etiam codex Douzae.

71. *Cupidaeque faventia menti.*] Non *menti*, sed *amanti* legas. VOISCIUS.

73. *Addo preces.*] Francofurtensis, Regius, Junii & septem alii *addo*, concinnius ut mihi videtur; dicit enim se lacrimis addidisse preces & vota, ita Phaedra Ep. IV. in fine: *Adsumus his precibus lacrimas quoque*. BURMANNUS.

75. *Vota ego.*] Ex Tibullo adumbratum, qui lib. I. Eleg. 5.

*Omnia perfolvi; fruitor nunc alter amore,
 Et precibus felix utitur ille meis.*

76. *Ita*

- Per lacrimas spectro; cupidaeque faventia menti
 Longius adiueto lumina nostra vident.
 Addo preces castas, immixtaque vota timori,
 Nunc quoque te salvo perfolianda mihi.
 75 Vota ego perfolvam? votis Medea fruetur?
 Cor dolet; atque ira mixtum abundat amor.
 Dona feram templis, vivum quod Iasona perdo?
 Hostia pro damnis concidat ista meis?
 Non equidem secura fui; semperque verēbar,
 80 Ne pater Argolica fumcret urbe nurum.
 Argolidas timui: nocuit mihi barbara pellex.
 Non expectata vulnus ab hoste tuli;
 Nec facie meritivae placet; sed carmine movit:
 Diraque cantata pabula falce metit.

Ilia

76. *Irae mixtum.*] Ira libri fere omnes. HEINSIUS. vid. ad lib. VI. Fast. 170.

77. *Dona feram.*] *Tura* Gronovius, quae est glossa τὸν δῶνα, quae vox & tura, & omnia, quae Diis offeruntur, notat. Obseq. c. xli. *Virgines viginti septem dona canentes tulerunt.* c. xlii. *Matronae hebantur & virgines dona Cereri & Proserpinae tulerunt. Dona templorum Tacitus Agric. 6. dixit.* BURMANNUS.

77. *Vivum quod Iasona perdam.*] Perdo Putaneus cum Regio. & sequenti versu *concidat pro concidet*. probe utrumque. & tum *fruatur* paulo ante legendum. Fuit cum emendarem:

*Dona feram templis; vivumque ut Iasona perdam,
 Hostia pro damnis concidat ista meis?* HEINSIUS.

Zinzerlingus cap. xxiv. Promissis Criticæ legebat, *Vivum quod Iasona perdam*. non certe male si illud quo non explicuisset, cui fini, cuius rei gratia, sed pro ut positum animadvertisset, ut milles Cicero & alii. accedit ad hanc lectionem Gronovianus, qui habet *vivum quoque Iasona*. BURMANNUS.
 81. *Argolicas timui.*] *Argolidas* Putaneus, sic *Argoli Alenaeae* Met. IX. 276. & *Argolidas puppes* Remedio Amoris 535. Statius Theb. IV.

— *Argolidasque habitu praestabo maritas.*

Sic malo, quam cum vulgatis *Argolicas*. idem Theb. II.

— *Castas matres cinxere corona*

Argolidas.

Et lib. VI.

— *Argolidum coetu circumdata matrum.*

Lib. IV. 752.

— *Neque enim ipse Doorum*

Ambiter Argolidum thalamis novus.

Claudianus Bell. Getic. 629. ex optimis membranis:

Sicilicet Argolidas Ephyraeidaeque puellas

Cooperat, & pulchras jam fassidire Lacaenas.

Vide quoque nota Epistola IX. v. 73. HEINSIUS.

81. *Barbara.*] Sic Noster saepe Medeam vocat.

Epist. XII. 105.

Ilia ego, quae tibi sum nunc denique barbara facta.

VII. Metam. 276.

Propositorum instruxit mortari barbara munus.

HEINSIUS.

82. *Expectato.*] *Expectata* Putaneus. recte.

HEINSIUS. Sic egregie Livio lib. XXX. 14. restituit

Gronov. *Quo die captam hostem vidisset*, & ex Prisciana illustravit. BURMANNUS.

83. *Carmine movit.*] Julianus, Lovanienis, &

tres alii *carmine movit*. non male. I. Amor. VIII. 5.

Ilia magas artes Acaeaque carmina novit.

Propert. I.

Et Circes carmina novit.

HEINSIUS.

Accidit Francofurtensis codex. Valer. Flacc. I.

Qui maris insidias, clavae qui sidera noctis

Novit.

Epist. XV. 26.

Nec norat Lyricos ille, vel illa, modos.

Propert. I. 1. 24.

Posse Cytaeaei ducere carminibus.

Ubi & *nessu* novus Broukhuffii codex, Quinest. Decl. XIV. 6. *Excusatio esset, si illa noster, quas gratiam*

tui desideriumque ingerere possint volentibus. Ubi

vid. ita apud Claudian. I. in Eutrop. 274.

Tu telas, non tela pati, tu flamma nesso.

Ubi Heinus reponit sine libris *nessu*. minime necessarium. sic & Hygin. 101. *Artem medicam nesso.*

Ubi alii *posse*. hic tamen quia praecedat *placet*, retin-

endo *movit*. eadem varietas apud Silium. XIV. 141.

BURMANNUS.

- 105 Non probat Alcimede mater tua; confule matrem:
Non pater, à gelido cui venit axe nurus.
Illa sibi Tanai, Scythiaequae paludibus udae
Quaerat, & à patria Phafidos usque, virum.
Mobilis Aefonide, vernaequae incertor aura,
110 Cur tua pollicito pondere verba carent?
Vir meus hinc icras, vir non meus inde redidisti.
Sim reducis conjux, sicut euntis eram.
Si te nobilitas, generosaeque nomina tangunt;
En ego Minoo nata Thoante feror.

Bacchus

Frustra revolvit quidam codices. ut & lib. viii. 583.
A sylvos sylvos & ab arvis arva revellit.
Lib. ix. 85.

Infrigit cornu truncaque à fronte revellit.
Lib. xii. 300.

Ingenit, & auroque sudem vix esse revellit.
Atque ita locutos scriptores antiquos observant Grammatici, quos inter Diomedes libro 1. Sunt quaedam verba quae habent perfecta duplicia, ut pango pepigi & panxi. pungo pupugi & punxi. vello velli & vulsi, sed melius velli, ut Virgil. 1. Cinesis mansueque revellit. idem: una de stirpe revellit. sic devellit pro divulsit non uno loco in veteribus libris Metamorphoseon, ut suis locis monebitur. Lucanus vulsi & vulserant maluit, & ex Laberio Diomedes citat praevulserant. Cicero cum Nasone consensit pallium. Nec minus tamen venustum, quod Matthaenus Herculanus in codice suo, qui in Vaticanâ extat Bibliotheca, obiter mihi inspectus, ex veteri libro notatur, refixit. quomodo refixus Panthoidae clypeus apud Horatium libro 1. Ode xxviii. & apud eundem libro 1. Ep. xix.

Sub aucte, qui tempus Parthorum signa refixit.
Silius libro x.

Clypeos in bella refixite captos.
Quamquam & vulgatum probum. Stat. Theb. xii.
— Patriis modo fixa revellunt

Arma Dei.
HEINSIUS.
Reverez, maluisse Brouthulsum notavit Francius.
105. Non probat Alcimede mater tua.] Hanc Hyginus Fab. 14. Clymeni filiam facit. alii Auto-lycoë natam volunt. Sunt tamen qui Rhoco vel Polymelam Jasoni matrem adfingunt. suspensio vitam finivit Apollo. p. 37. Vide Tzetzen Chiliad. vii. Hist. xvii. Sequenti versu malim quis venit, ut tam ad matrem quam patrem referatur. HEINSIUS.
106. A gelido.] A Getico mallet Francius. & ita saepe in Trillibus hac voces à libranis commutatae fuerunt. sed ibi patientius feram, quam hic, qui Getas Hypsipylac incognitos adhuc fuisse reor. BURMANNUS.

107. Illa sibi à Tanai.] Vetus lectio, à Tanai. NAUGERIUS. Sic legendum, non Tanais: s enim

propter eam, quae statim sequitur, vocem frustra additum est à libranis, qui in ejsundem faepissime peccarunt: nonnulla exempla in observationibus in Metamorph. collegi. CIOFANUS. Illa sibi Tanais potiores scripti. Lege, Tanai. Naugerius & Ciofanus ex fuis, à Tanai. Deinde major codicum pars cum Puteaneo, Scythiaequae paludibus undae, fed scythiae udae restitendum, ut recte quatuor libri veteres. intelligit Macotia. sic & Fast. ii. 597. corrigendum Tyberimidas udae pro undae. Deinde Phafidos sequenti verit pro Phafidis sex libri. sic limosi Phafidos Noster dixit Met. vii. & Catullus Phafidos ad fines. HEINSIUS.

108. A patria Phafidis.] Janus Vlitius corrigebat, à patrio Phafidos amae, sed non opus: patria Phafidis est, fons, origo fluvii; ut iiii. Am. vi. 40. de Nilo:

Qui patriam tantae tam bene colat aquae. BURMANNUS.
110. Polliciti pondere.] Pollicito pondere libri octo: quod non est de nihilo. sic polliciti iura tori Epistola Cydippes, & pollicita fides. lib. iiii. Fast. 366. Pollicitam dictis Jupiter adde fidem.

Adeantur Notae Met. xi. 108. HEINSIUS.
111. Cur non meus inde redidisti.] Vir non meus Puteaneus & novem alii. fed nihil muta. sic Epil. x.

Venimus huc ambo, cur non discidimus ambo. HEINSIUS.
114. Feror.] Barth. ad Stat. v. Theb. 650. ex suis membranis profert precor, quod impenae placet, & inclius respondet vsj tangunt. ego, illa nobilis Hypsipyle, supplex precor. ut supra Phaedra Ep. iv. Vicia precor, genibusque tuis regalia tendo

Brachia. BURMANNUS.
117. Dos tibi Lemnos erit.] Sic in libris Vaticanis. sequor. CIOFANUS. Editiones Berfmanni & aliae Dos tibi, sed aridet scriptura optimi codicis Francofurtensis. Dos tibi Lemnos est. de quo verbo ad Valer. Flac. iv. 217. v. Barth. ad Stat. vi. 548. Erat est in Gronoviano. BURMANNUS.

117. Ingeniosa.] Sic lib. iv. Fast. 684.
Nec olivis opta ferendis
Terra, sed ad segetes ingeniosus ager. CIOFANUS.
118. Me quoque iam tales inter habere potes.] In veteribus

- 115 Bacchus avus; Bacchi conjux redimita corona
Praeradiat stellis signa minora fuis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti:
Me quoque res tales inter habere potes.
Nunc etiam peperi. gratare ambobus, Iason.
120 Dulce mihi gravidæ fecerat auctor onus.
Felix in numero quoque fum; prolemque gemellam
Pignora Lucina bina favente dedi.
Si quaeris, cui sint similes; cognosceris illis.
Fallere non norunt: cetera patris habent.

Legati

veteribus quibusdam libris, Me quoque res tales. in alii, Me quoque quod tales. quodnam horum relictus sit, judicent alii. Ego, quoque modo legatur, non satis, quid sibi velit Ovidius, percipio. NAUGERIUS. Quidam legunt, Me quoque quod tales. quam lectionem profus respuit. Alii autem, Me quoque res tales, &c. Quae lectio, ut quidem plantior est, ita tamen simplicior Aldina videtur: quam & nos secuti sumus, ut particula Jam èri- legimus, ut ita dicam, fumatur. Q. d. Cum ea fit nobilitas meorum, tanta dos mea, possis non immerite dignam esse existimare, &c. MYCILLUS. Libri scripti, ut Me quoque quod tales, vel res tales. quod posterior aridet elegantissimo Gronovio in Observationibus lib. iv. cap. xi. qui videtur. Tanaquil- lus Faber notis in Lucret. lib. iii. p. 481. tentabat:

Me quoque jam matres inter habere potes.
Jam tum, cum haec scribebat Hypsipyle, prolem fe peperisset gemellum in hac eadem innuit Epistola. Nos vetustos codices videamus. In Puteaneo Me quoque quod... lit. eratis iis, que per puncta designantur. Unde Mezeriacus Me res dotales con- cinnat. Salmasius Me quoque dotales inter, pro do- tatas. ut res dotales subintelligantur. Hoc sentit. Non tantum Lemnos tibi dotalis erit, sed ego quoque ipsa. Quae conjectura sic illi placuit, ut eam- dem Commentariis de modo usurarum, & libello adversus Willembachium super muti alienatione inculcarit. nec inclius, quod pro terra ingeniosa, substituit invidiosa. Quid ergo? Scribo minima mutatione:

Me quoque, quot tales, inter habere potes!
Hoc vult, paucas fecit quae secum comparari pos- sinit. Amor. lib. ii. Eleg. xi. quamquam diverso sensu:

Quam vir, quam custos, quam janua firma (quot hostes!)

Servabant, ne qua possit ab arte capi.
Ita vetus codex. Florus 1. c. 6. Cum per hoc inter- fectores principes intelligi vellet (quae superbia) sic respondet. ita Tzetzen. Chiliad. xx. 17. Kai στυγπά- φως πίκων. & authoris quot rerum? Sentius Au-

gurinus apud Plinium lib. iv. Epist. xxvii.
Unus Plinius est mihi prioris.

Mavult versiculos foro relicto,
Et quaerit quod amet, putatque amare.
Ille o Plinius, ille quot Catones!

I nunc, quisquis amas, amare noli.
Hoc est, qui unus habet inflar multorum Catonum. Ita versus illi ex veterimo libro Mediceo sunt restituendi, nisi quod minimum nobis indul- simus, reponendo quot, pro quod Catones. I d. & mutato, qui error cit frequentissimus. si conjectu- ra nostra in Nasonis hoc loco non aridet, lege:

Me quoque dotatas inter habere potes.
Sic Propert. 1. Eleg. 8.

Dotatas regnum vetus Hippodamiae,
Pollet & castigari:

Hanc quoque dotales inter habere potes.
Lemnon videlicet; ut supr. Epist. iv.

Est mihi dotalis tellus Jovis insula Crete.
Neque displicet tamen Salmasianum, ut se non tam dotatam, quam dotalem innuit Hypsipyle. Datalium servorum frequens in jure mentio. Apud Plautum quoque, Apulejum & Claudianum. HEINSIUS.

119. Gratare ambobus, Iason.] Barth. ad Stat. v. Theb. 713. ita distinguit:

Gratate ambobus, Iason
Dulce mihi gravidæ fecerat auctor onus.

123. Si quaeris.] Quaeris meliores. Ita pro cog- nosceris duo libri ignosceris. hoc est agnosceris. vide Fast. iii. v. 65. sed nili necesse. lib. iv. Metam. 290. Hinc erat fides, in qua materque paterque Cognosci possent.

Apulej. v. Metam. In hoc saltim parvulo cognosciam faciem tuam. Sunt Mychies verba ad maritum. Capoferreus, cognoscor in illis. HEINSIUS. Variant fere semper codices in hac formula si quaeris, vel quaeris, vide. Epist. iv. 119. xii. 115. xvi. 173. xx. 219. Metam. iii. 141. & alibi saepius. pessima vero Capoferreus correctio; fasilon enim, non Hypsi- pyle, cognosci debebat similitudine parvulorum, ut omnem suspitionem alieni tori à se removeret. BURMANNUS.

- 125 Legatis quos pene dedi pro matre ferendos:
Sed tenuit coeptas faeva noverca vias.
Medeam timui: plus est Medea noverca.
Medeae faciunt ad scelus omne manus.
Spargere quae fratris potuit laniata per agros
130 Corpora, pignoribus parceret illa meis?
Hanc tamen, o demens, Colchisque ablata venenis,
Diceris Hyppisylis praepoivisse toro.
Turpiter illa virum cognovit adultera virgo:
Me tibi, teque mihi taeda pudica dedit.

125. Legatis.] Posset explicari, quasi hos tam parvulos, ut adhuc ferri oporteret, pene adlegasset ad Jasonem, pro matre deprecatorios. sed mihi magis placet, quod in Scriverii & uno Regio est, legatis. ut sit sensus: Dedi hos fere ferendos, quia ingredi nondum possunt, legatis pro matre missis ad deprecandum. quod melius convenit τῶν dedi, nam dare legatos an eleganter dicatur dubito: Sed dedi parvulos ferendos legatis, recte & plane. BURM.

129. Spargere quae fratris potuit lacerata per agros Corpora.] Metaphora ab agricolis, qui semina in terras proprie spargere dicuntur. sic in Ibin: Et sua sic lato spargantur membra per agros, Tanquam quae patrias destinare vias.

Et:
Aut lacer in sibus manibus spargere tuorum:
Sparsum ut est Thebis anque creatas avo. C10F.
130. Pignoribus parceret illa meis?] Hanc sententiam expressit legimus lib. 1. Epigramm. quam ita Latinè reddidit Alciatus in suis emblematis: Colebidos in gremio nidum quid congerit? eheu Nescias cur pullos tam male credidi avis. Dira parens Medea suos saevissima natos Perdidit, & speras parcat ut illa tuis? C10F.

131. Hanc tamen.] Unus Regius, Hanc o tu demens, multi quoque, Colchis ablata, alii oblata, oblite, ego nihil mutò. ablatas eleganter dictum, pro in diversum a pristina sententia & amore deducto, alienato. ita mox vers. 150.

Quemque veneficis absulit illa suis.
Florus II. 6. Sive fatum urbis imperatoriae, sive averisi a Carthagine Dii, sive mala mens in diversum abstrulerunt. Cicero. II. ad Fam. 7. Ne te aliorum consilia auferant. Seneca. Agamem. 275.
Sed nulla Atiden venero fativa absulit.

Vide Heinr. ad Epist. xv. 140 BURMANNUS.
133. Adultera virgo.] In multis codicibus adultera certe, in quibusdum certe est. ut fortasse legendum:

Turpiter illa virum cognovit. adultera certe est.
Ut Epistola praecedenti:
Sic facie quamvis praesignis, adultera certe est.
Virginem tamen adulteram dici probat Grotius ad

Matth. v. 27. & cognoscere, tam de feminis, quam viris; ad Matth. 1. 23. BURMANNUS.

136. Deseruit Colchom.] Colchos libri omnes, idque recte. Colchos enim non dicitur, sed Colchi. Κόλχης καὶ Κόλχης Graecis. Stat. v. Theb.

Alios Colchi generatis amores.
Ennius apud Priscan. De versibus comicis:
Petebant illam pellem innoxiam arietis
Colchis imperio regis Pelias per dolom.

Et ita Noster semper. Epist. XII. 23. XVIII. 157. XIX. 175. Amm. Marcel. lib. XXII. Phasis fremebundis curvis Colchos attingit. HEINSIUS.

137. Quid referam, scelerata piam si vincit.] Referat Puteaneus. Sed verum est, quod ex suis profert Nangerius, Quid referat? vincit etiam meliores. Epistola Paridis, 213.

Quid tamen hoc refert, si te tenet ortus ab illis?
Metam. XIII. 268.

Quid tamen hoc refert, si se pro classe Pelasga
Arma tulisse refert?

Fall. III. 495.

Quid tamen hoc refert? vitio tibi gratior ipso est,
Epistola prima Sabini:

Quid refert? pelago sunt obruta.

Epistola III.

Quid refert? causis tu meliore calas.

Statius Theb. x. 793.

Quid refert? habet ecce suos Jocasta. HEINSIUS.

138. Crimine dotata.] Eleganter; quasi crimen

est pro dote. ita loquitur & Justin. I. cap. 7.

Uxor mariti sanguine dotata regnum viri & se pariter adultero tradidit. BURMANNUS.

138. Emeruitque virum.] Demeruitque Sarravia-
num cum quatuor aliis, sed emeruisse pro demeruisse
simili significatione occurrit: sic A. Gellius, cum
lib. I. cap. 8. de Laide Corinthia dixisset, ob ele-
gantiam formas grandem pecuniam demerebat; idem
lib. VI. c. 7. de Acca Larentia ait, corpus in vulgus
dedit, pecuniamque emeruerat ex eo quaestu uterens,
apud Tibullum lib. I. Eleg. XX.

Nec lasciva foror dicatur plura bisiffo
Pocula, vel plures emeruisse viros.

Ubi ex scriptis codicibus quam plures reponendum
vide-

- 135 Prodidit illa patrem: rapui de caede Thoanta.
Deseruit Colchos: me mea Lemnos habet.
Quid refert, scelerata piam si vincit, & ipso
Crimine dotata est, emeruitque virum?
Lemniadum facinus culpo, non miror, Iason.
140 Quamlibet iratis ipse dat arma dolor.
Dic age, si ventis (ut oportuit) actus iniquis
Intrales portus, tuque comesque, meos;
Obviaque exissem, foetu comitata gemello:
(Hicere nempe tibi terra roganda foret.)

videtur; ut & Gebhardus jam monuit. Orientius
Commonitorio:

Conjugis implicitum detentat cura maritum,
Solum vult colchos emeruisse Demm.

Amor. lib. II. El. VIII. 24.

Unum est d. dominis emeruisse satis.

Sic constanter libri veteres. Trist. IV. El. VIII.

At vos admoniti nostris quoque casibus este
Aequantem superos emeruisse virum.

Ita & illic editi ad scripti pari consensu. Art. Am.
II. ex veteribus libris:

Nec tibi sit seruos emeruisse pudor.

Mereri quoque pro demereri dicebant, de quo vi-
dendus Noster Gronovius ad Senecae Hippol. V.
632. HEINSIUS.

140. Quamlibet iratis.] Alii libri Quodlibet ad fa-
cinus, vel Quaelibet ad facinus. Sed recte Putea-
neus, Quamlibet iratis. Qui loquendi modus vulge
in deliciis est Nasoni, sed ut plurimum è vulga-
ris libris per infictos librarios iustus exulare. supra,
vers. 7.

Quamlibet adverso signetur epistola venio.
Epistola Canaces:

Urnaque nos habet quamlibet arcta duos.
Amor. lib. I. El. VII. 66.

Quamlibet infirmas adiuvat ira manus.
Art. Am. lib. II.

Et cedat lecto quamlibet aera carpe meis.
Lib. III. 312.

Quamlibet admittas destinare rates.
Et mox, 578.

Quamlibet extinctis injuria suscitavit ignes.
Et postea, 642.

Remed. Amor. 364.

Quamlibet impingent unus & alter opus.
Elegia de Nuce:

Tangat ut & multis quamlibet una suam.
In Ivide, 361.

Quamlibet & misero debitus hostis ero,
Fall. II. 752.

— Stricto quamlibet ense feris.

Trist. lib. I. El. II.
Quamlibet è minimis domui se fecimus illi.

El. III.

Quamlibet invisio Caesar in hoste probat.
El. IX.

Ocepat egressas quamlibet ante rates.
Pont. lib. XII. El. IV.

Quamlibet inivritum difficilemque tenent.
Lib. IV. El. IV.

Quamlibet absentem qua possum mente video.
Et alibi passim. Loca plura adscripti, quod ea ma-
jori ex parte mendosa in vulgatis libris circumfer-
rantur, auctor Monothichorum de Moribus in Cata-
lectis Phocci:

Quamlibet ignavum facit indignatio fortem.
Sic & ibi scribendum. HEINSIUS. Francius non in-
concinne conjiciebat:

Quamlibet iratis iusta dat arma dolor.

Quod & in plurimis Heinio inspectis extat. in
uno etiam pro dolor, est furor; nec hoc male: ira
enim furor brevis est. sic Virgil. I. Aeneid. 154.

MS. reperisse:

Quamlibet ad facinus ipse dat arma dolor.

Quod & in plurimis Heinio inspectis extat. in
uno etiam pro dolor, est furor; nec hoc male: ira
enim furor brevis est. sic Virgil. I. Aeneid. 154.

Eror armata ministras.

Apud quem etiam eodem libro v. 594. quidam
codices, quis indomitas tantus furor excitat iras,
cum in aliis sit dolor: & apud Senec. Herc. Oct.
233. ex Florentino codice:

O quam cruentus feminas stimulat furor!

Vulgo dolor. & ita apud Lucan. VI. 228. & No-
strum VI. Metam. 280. hac voces a librariis per-
mutatae. BURMANNUS.

143. Comitata.] Hæberrandæ. GIOFANUS. Comi-
tata Puteaneus; & nonnulli alii. Frustra. Ep. XVI.
113. & II. Fall. 463. Comitata Cupidine parvo.
111. Fall. 603. Solo comitatus Achate. IV. Fall. 425.

Comitata puellis, & alibi. HEINSIUS.

144. Nonne.] Nempe scripti fere omnes. HEIN-
Barth. ad Stat. v. Theb. 472. scribit: Syntia nonne
(vel Syntes ante) tibi terra roganda foret.

Quo

- 145 Quo vultu natos, quo me, scelerate, videres?
 Perfidiae pretio, qua nece, dignus eras?
 Ipse quidem per me tutus sopesque fuisses:
 Non quia tu dignus, sed quia mitis ego.
 Pellicis ipsa meos implēssē sanguine vultus,
 150 Quosque veneficiis abstulit illa suis.

146. *Perfide, quo pretio.*] In Scaligeri codice legebatur, *Perfidiae pretio qua nece dignus eras* DAN. HEINSIUS. Puteanus & Scaligeri excerpta:

Perfidiae pretio qua nece dignus eras?
 Optime; ut & parens meus in notis ad ipsum Natonem, & postea Salmastus de Usuris Commentario c. 11. restituerunt. Multus est passim in hac locutione Natio. sic Epistola sequenti:

Grande morae pretium tua futura via est.
 Et Epith. xiv.

Exul Hypermetraea pretium pietatis iniquum,
Quam mortua fratri deposuit, ipsa tulit.

Lib. II. Amor. El. I. Corinnum pretium carminis vocat:

Ad vatem praetium carminis ipsa venit.
 Eleg. VIII.

Pro quibus officis pretium mihi dulces responde
Concubitus hodie, flava Cypassi, tuos.

De Jove Danaën adente Eleg. VIII. libri III.
Corruptae pretium virginis ipse fuit.

Eleg. XIII. de capra:

jaculis incessitur index,
Et pretium auctori vulneris ipsa datur.

Ep. Leandri — *pretium non vile laboris*
Jam dominae vocis colla tenenda dabo.

Art. Amator. lib. I. 155.

Pretius officii pretium, patiente puella,
Contingente oculis crura videnda tuis.

Metam. 572.

Mors pretium tardis, ea lex certaminis esto.
 Juvenal. Sat. XIII. 105.

Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema.
 Liv. XXIV. 15. *Capita hostium pretia libertatis facta,*
 ita lego non libertati, restituit & Gronov. ad Senec. Oedip. 634. Propertius de Cleopatra, III.

IX. 31.
Conjugis obsceni pretium Romana poposcit
Moenia.

Sed inodus exemplorum non esset. sic Metam. lib. III. 701. Fabula Batti:

Juncta suo pretium dabunt tibi semina tauri.

Ut in veteri codice scriptum offendi. vere. ubi plura. sic eodem libro 528. *Caelum supri mercedem* vocat Fabula Callistū:

Sideraque in caelo, supri mercede, recepta
 Pellit.

Quomodo & ibi corrigendum monerimus ex membris. haec operosius, quia, quae Salmastus testimoniū Livii Andronici & Terentii adfruentiae huic lectioni proponebat, parum ad rem facere videbantur. HEINSIUS. Vid. Graev. ad Justin. I. 7. & Gronov. ad Liv. XXVI. 40.

147. *Per me.*] *Per te* Puteanus. HEINSIUS. *Pro me* alii: sed nihil muta: quantum ir me esset, ego te non laesissē. vid. Ep. I. 3.

150. *suis.*] *Lincolniensis tuos.*
 151. *Quod si quis ab alto Jussus adest.*] *Quod si*
quid adest scripti plerique cum praeis editionibus. venisse et verē. nisi quod in Puteano, *quod si*
quod. Tō quid eleganter redundat. Ennius apud Laetant. lib. I. de Falsa Religione c. 14. in vetustis codicibus: *Itaque pactus est cum Saturno, ut si*
quid liberorum virilis sexus ei natum esset, ne quid
educeret. Trist. III. Eleg. III.

At tibi, qui transis, ne sit grave, si quid amasti,
 Dicere.

Ita & ibi scribendum ex vestigijs veterum libro- rum. Trist. v. El. I.

Delicias si quis lascivoque carmina quaerit,
Praemonito nunquam scripta quid ista legat.

Sic & ibi corrigendum suspico; sic in Fallis:

— *Pacando si quid ab hoste vacas,*
 Ammianum lib. XIII. *Si quid te laesum existimas, si*
quid annuis. Panegyrici ad Pisonem auctor. &
 Virgil.

— *si quid pietas antiqua labores*
 Respicit humanos.

Posset & retineri *si quis*; ut Horat. III. Od. 27. 51. *O Deorum si quis haec audis.* Deinde *Jussus* adest, vel sine libris scribendum videtur: ut Jovem alloquatur. Causam mox videbimus. Deinde *Juppiter ille* a Natonis ipsius manu esse opinor, est pro recepta lectione slantibus membris antiquis. Fragmentum Conradi Nepotis, ubi Cornelia Mater Gracchorum: *Nec ille sinat Juppiter.* Sic *Juppiter ille* monebat apud Maronem ex optimis codicibus Aeneidos VII. vers. 110. ubi pluri-

Me-

- Medeae Medea forem. quod si quid ab alto
 Justus ades votis, Juppiter, ipse meis;
 Quod gemit Hypsipyle, lecti quoque subnuba nostri
 Moereat, & leges sanciat ipsa suas.
 155 Utque ego desitutor conjux, materque duorum;
 A totidem natis orba sit, aque viro.

pluribus exemplis hunc loquendi modum illustravimus, quae hic loci iterare nunc piget. HEINSIUS. Cum vero Anulyci ejusdam piceata manus illas in Virgilium notas summo rei literariae damno superaverit, detrimentum hoc reparavit Egregius Broukhufius ad Tibulli I. Eleg. IV. 19. Francius corrigebat, *si quid ab alto Jussus ades votis Hypsi- ter arca natis.* Offendit forte vocula *ipse*, quae jam bis praecederat, & mox sequitur. sed nihil muta: ab alto, est ex alto, scilicet caelo. Art. Am. 633.

Juppiter ex alto perjuria ridet amantium.
Ades precibus Colinae & Besimami editiones. nil
muta: III. Trist. I. 78.

Ades voto, maxime dive, mo. BURMANUS.
 153. *Lecti quoque succuba nostri.*] Vetus lectio, *subnuba nostri.* NAUGERIUS. Glossae H. Steph. Παλακῶ, *Concubina, succuba, pellex.* Eaedem *unicuba νεοελξες.* vetus scriptor de Baptifino Bacchiani, inter Poetas Christianos a Georgio Fabricio editus:

Felix Apra, cui licuit terraque poloque
Conjugis unicubas jure tenere bonum.

Papias, *succuba, pellex, amica a succumbendo, latenter jacendo.* Tamen Puteano & melioribus scriptis accedo, in quibus *subnuba. Subnuba*, ut prouba, *innuba, & familia.* At Prudentius Hymno in Romanum martyrem de Phoebo Hyacinthum lugente:

Mox stevit impuratus occisum gravi
Diffo, & dicavit florulentum succubam.

Pro *succubonem.* contra Nonius Marcellus monet & Titium dixisse *succubonem* pro *succubo.* Venus apud Apulejum Met. v. Pfychen, *formae suae succubam*, appellat. apud Stat. c. 78. *Succubitus pro concubitus* in MSS. Tiliobrogae. hinc & in vetustissimo Epigrammate Luxurii MSS. Epig. 54. *De caussidico turpi, qui concubam suam Charitem vocabat.* & Ep. 57. *In eam, qui ut senior dici nollet, multas sibi concubas faciebat, & horrebat senior vocari.* HEINSIUS. Vide Munkerii notas ad Hygin. Fab. CLXXVIII.

154. *Leges sanciat ipse suas.*] *Sanciat* scribendum censo. atque ita liber Vossianus & alter Mente- lianus. *Sancire* leges obvium apud veteres auctores. Lucanus VII. 351.

Romanae sancire volens hoc sanguine leges,

Livius lib. XXIII. *Jam ego, inquit, sanguine Hannibalīs Romanum quoque. Nihil magis obvium.* Adcantur Jurisconsulti. Noster Epistola Medeae ex eodem Vossiano:

Flabit, & ardores sanciet usta meos.

Aufonius: *Pareto legi quisque legem sancerit.* Stat. XII. Theb.

Parvae prostratis, inquit, monumenta Mycenis
Saximus.

Lib. XI. ex MSS.

Non ego te contra Stygijs feralia sanxi
Vota Divi.

Cic. II. Tusc. Quaesit. *Leges, quas suos Juppiter, sive Minos sanxit.* Valer. Max. VI. c. v. sub fin. v. Herald. ad Arnob. 124. Serv. ad Aeneid. XII. 200. Catalect. Pith. p. 62.

Sed Caesar legi parvis ipse suis.

Amor. I. VIII. 46. *Capros legibus sui suis.* HEINSIUS. Sic apud Catull. Epith. Thef. v. 21. *Sancit, pro sensite* reposuere viri docti.

155. *Duorum.*] Eunici & Nebrophoni Apollodor. lib. I. Biblioth. CIOFANUS.

156. *A totidem,* &c.] Felicissimē hunc locum considerat Julius Caesar Scaliger in Critico, cuius haec sunt: *Ovidianae Hypsipyles clara admodum imprecatio est: quae neque tumida, neque vulgaris, ac tam rotunda, ut iam brevi gyro, tam composita apud multos etiam excellentes postissum desiderare.* Vide & Scholia in lib. Tristium. CIOFANUS.

A totidem natis orba sit atque viro.] *Orba & natis* infrequens. usitatum *orba natis, aut natorum.* Deinde *illa viro* Puteanus & reliqui plerique. Legebam:

Da totidem natis orba sit, orba viro.

Vid. sup. ad v. 29. *Dare* ex veteri formula. *Dē dare, & Dē dent,* quorum pleni scriptores antiqui. Noster libro XIII. Metam. 48. qui locus vulgo pestilime habitus:

— *Laeridaeque precaris*
Quae meruit: quae Dē dent & non vana precaris.

Tō *orba* nimirum geminatae librarius neglexerat, ut haec, quae de re supra. alioqui autem Jovem videtur, quare & *ades* supra pro *adest* reponendum, ut jam diximus. nisi mavis, quod verum omnino videtur:

Nec male parta diu teneat; pejusque relinquat.
Exfullet; & toto quaerat in orbe fugam.

160 Quam fratri germana fuit, microque parenti
Filia; tam natis, tam sit acerba viro.

Cum mare, cum terras confumferit, aëra tentet.
Erret inops, exspes, caede cruenta sua.

Haec ego conjugio fraudata Thoantias oro;

Vivite devoto, nuptaque, virque, toro.

EPI-

EPISTOLA VII.

DIDO AENEAE.

Sic, ubi fata vocant, udis abjectus in herbis,
Ad vada Maeandri concinit albus olor.
Nec, quia te nostra sperem prece posse moveri,
Adloquor: adverso movimus ista Deo.

Sed

A totidem natis orba sit, atque viro.
Nam orba ab optimatibus concio apud Ciceronem,
Oratione pro Flacco, exstare deprehendo. HEINS.
In Douzæ codice erat *cum totidem natis*. Ego legendum censeo:

A totidem natis orba sit, aequo viro.
Locum Ciceronis, quem innuit Heinſius, est cap.
23. ubi videndus Sylvius. BURMANNUS.

157. *Pejusque relinquat.*] *Pejusque relicta unus*
Ambrosianus. Patavinus unus *poenisque relinquit*,
ut *poenisque relicta Exfullet* videatur corrigendum.
Atque ita Jureti Excerpta prae se ferre postea
agnovi. HEINSIUS.

158. *In orbe fugam.*] Durius dictum, *quaerere*
fugam: *petere fugam* pro fugere dici novimus.
Quare forte hic non rejicienda Vaticanus unus
lectio, *quaerat in orbe fidem*, ut nusquam fidem,

at ubique perfidiam inventuram imprectetur. nisi
quaerat fugam dictum quis velit, ut *petere fugam*, de
quo DAVIES. ad Jul. Caes. II. de Bel. Gal. 24. &
petere viam, Gron. ad Liv. XLII. 3. nam & hic
unus Strozæ habebat, *quaerat in orbe viam*,
BURMANNUS.

162. *Erret, inops, exspes.*] Multi scripti, *Erret*
inops mentis, male. ita XIV. Metam. 217.

Solus, inops, exspes, letho poenisque relicta.

In lbide III.

Exul, inops, erres, alienaquis limina lustras.

In Leidensi erat adscriptum alterum pentame-
trum:

Et fugiat natis ipsa cruenta suis.

Quod videtur pro varia lectione appositum.
Douzæ codex habebat, *erret inops mortis*, BUKA.

T. Sic ubi.] Ab hac similitudine doctiores plevi-
que Epistolam hanc ordiuntur, ellipsis ac præci-
sionem istam affectui tribuentes. Ceterum quia
particula *sic* vulgo sententiam aliquam pollutat,
cui vel inferatur, vel alias adaptetur; Deinde &
similitudinem absque collatione poni, ita ut neque
epilogi, neque epiphonematis vicem sustineat,
non ita usitatum est; curiosus quispiam rei me-
dcri volens, verficulos a principio alios duos adje-
cit, quibus similitudo ipsa inferretur, & quod af-
fectus causa omisium a Poëta erat, perfectum ac
plenum redderetur. Quamquam igitur ipsi versus
tolerabiles sunt, & cum his, quibus præmissi sunt,
non male cohererent; quia tamen a doctis tanquam
nothi & adulterini notantur, nos quoque eosdem
ab aliis separavimus, seorsimque & suo caractere
ponendos duximus. MYCILLUS. Liber Regius &
Excerpta Puteani cum codice Lovaniensi sequens
distichon huic Epistolæ præsignat:

Accipe, Dardanido, mortuaræ cæmen Elissæ,

Quæ legis, à nobis ultima verba legis.

Ceterum *Elissa*, non *Elisa* constanter Dido nomi-
natur in veteribus Virgiliis, Siliis, Aufonius, Clau-
diani, Paterculi & nostri Poëtæ codicibus. nec aliter
apud Græcos. nam *Elissam* lingua Punicæ *divi-
nam viraginem* sonare contendunt. Vide Etymo-
logici auctorem in *Διδώ*. ubi alta profertur ad
hanc rem. adi & virum summum Samuelem Bo-
chartum in Phaleg suo. HEINSIUS.

2. *Concinit albus olor.*] Huc facit, quod scri-
ptum reliquit Cicero lib. I. Tulcul. Disputationum;
cap. 30. *Cygni, qui non sine causa Apollini dicantur*
sunt, sed quod ab eo divinationem habere videantur,
quia providentes quid in morte boni sit, cum
cantu ex voluptate moriantur. Videndus est Aelia-
nus lib. I. De Var. Historia, & Hyginus. CROFAN.

4. *Adverso movimus ista Deo.*] *Novimus* Putea-
neus cum aliis nonnullis. Basilienſis *vois*. Scribe
novimus. ita & corruptum. 1. Amor. III. 3.

Ab nimium novi.

Ibid. 127.

Certe ego quæ voce speros molitura putabo.

Ibid. 247.

Tempus in immensum lacrymas tibi novimus istas.

Metam. x. 626. *Vovit quia vivere mecum.*

Stat. Theb. VIII. 702. *Unum omnia tela vovent.*

Ubi male MS. *vovent*. & sic forte legendum apud
cundem XI. 510.

Letum utriusque vovens.

Noter II. An. xv. 27. *Irrita quid vovco.*

Ubi alii *mones*. sed & *averso Deo* corrigendum. sic
enim loquebantur. hoc est non audiente. *Deis*
avensis opponuntur *Dei praesentes*. Noster Trist. I.
Eleg. III.

Mullaque in aversos effudit verba Penates,

Pro deplorato non valitura viro.

Ita legendum. Propert. lib. I. Eleg. I.

Cum tamen aversos cogor habere Deos.

Ita malo, quam *adversos*. sic Spart. Pefcen. *Aversa*
populi voluntate. ubi vulgo male *adversa*. Tibul.
III. Eleg. III.

Adnat aversa non meus aure Deos.

In mortem Drusi:

Tu letum optasti, Dis aversantibus omen;

Martial. VIII. Ep. 62.

Scribit in aversa Picens epigrammata charta,

Et dolet averso quod facit illa Deo.

Ita *aversus Mars* in Pafsis. Stat. v. Theb. 641. & MSS.

— *ubi averso dederat profecta conanti.*

Et x. 70.

Scit fata suis contraria Grajis

Aversumque Jovem.

Horatius III. Od. 23.

Placabit aversos Penates

Ferre pio & saliente micâ.

Aversum Jovem presari idem Epod. x. Noster

Amor. lib. III. El. XII.

Aversis unquam tetigissent carmina Musis!

Quomodo illic etiam veteres libri. Paulinus Epi-
stolâ ad Aufonium:

Cum steriles fundas non ad divina precatus,

Casualidis supplex averso numine Musis.

Lucanus lib. VI. 148.

Deserit averso possessam numine sedem

Caesar.

Sic membranæ. Apulejus Met. VII. *Allicitas tentas*
libi-

- 5 Sed merita & famam, corpusque animumque pudicum
 Cum male perdididerim, perdere verba leve est.
 Certus es ire tamen, miseramque relinquere Dido:
 Atque idem venti vela fidemque ferent.
 Certus es, Aenea, cum foedere solvere naves:
 10. Quaeque ubi sint nescis, Itala regna sequi.

Nec

libidines, et ferinas voluptates aversa Venere invitis ad nuptias, hoc est Venere non audiente; quae & illic vera est scriptura. sic verso Apolline pro averso Status Epiced. Patris:

*Quis ferivi mea corda sine, quis Apolline verso
 Frigida damnatae praeduxit nubila menti,
 Perperam illic legitur Apolline verso, & produxit
 nubila hinc etiam illud Boethii de morte, lib. r.
 Conf. Philosoph.*

*liber, quam surda miseros avertit aures!
 Quod ex illo Statii Glaucia Melioris est imitatus:
 Odifiquis Chelini surdague avertis aure.*

HEINSIUS. Nos tamen contra libros meliores nihil movemus; & movimus retinimus, quod melius est alloquor convenit. *Movere* enim de scriptioe, epistola, & sermone recte dicitur. v. Epil. xv. 4. i. Art. Amat. 29. & alibi: & Deos tam adversos, quam aversos recte dici scimus, licet librarii perpetuo fere commutaverint. vid. Gronov. ad Senec. Med. 10. & ita adversus Mars necessario retinendus in lib. r. Fast. 60. quia idem notat, quod *adversa praesili fortuna*, quam *aversam* dici posse non puto. *Aversus* vero proprie dicitur, si excedere ex templis, desituere loca, aut homines, ante amata indicantur. *Adversus*, ubi inimica mente, iniqui, irati, contrarii sunt. sensus vero est; Scripsimus ergo hanc Epistolam non ea spe, quasi tu moveri posses, sed quia leve est verba perdere. BURMANNUS.

5. *Sed meriti famam.*] Gortorphanus & alter Mentelianus, *meritam*. Unus Medicus *merita*. Puteaneus, *merite*. Scribe: *Sed merita & famam.*
 Merita vocat beneficia, quae in ingratum Aenean contulerat. sic Aufon. parentalibus, *merita & famam* conjuncti. Senec. Herc. fur. 259.

*Cuncta jam amisi bona,
 Mentem, arma, famam, conjugem, natos, manus.*
 Epistola Sapphus:

*Et forma & meritis tu mihi Phoebeus eris.
 Ubi & formae meritis similiter legebatur. qua elisione literarum saepe peccatum. sic infra hac Epistola, temperet usum, pro tempore & usu. lib. r. Art. Am. 1397. Communi noxia culpa, pro obnoxia. Medicamine faciei, Addite de querulo, pro Adijce & de querulo. apud Propertium lib. iv. El. viii.*

*Atque ita murato per singula pallia lecto
 Respondi, & toto solvimus arma toro,
 Cum reponendum videretur:*

Et sponda & toto movimus arma toro.
 Nam respondi hic praeter rem est, & jam paulo ante praecesserat. idem innuit Noster alibi, cum ait:

*Spondaque lascivâ mobilitate tremat.
 Mirum quas turbas fides dederit ista librarium
 supinitus, dum compendio lucri studentes ac proinde
 praeter aequum festinantur pro duabus vocibus
 parum inter se discrepantibus, ac syllabarum finium
 cognatione junctis, unam nobis vocem exhibuere.
 Apud Aulonium in Sapientibus de Solone:*

*— Bellum ille in Persas parat,
 Profectus, & devictus & regi deditus.*
 Ita legitur in editionibus praefis, claudicante versu, cum ex optimis, quibus usum sum, membranis fit refigendum:

*— Bellum ille in Persas parat,
 Profectus, victus, vinculus, regi deditus.*
 Sed hoc Vinetus jam vidit. Alter locus est insignis apud Marcianum Capellam, qui haec usum animadversum non fuit, quod sciam:

*Tandem senilem Martiane fabulam
 Miscella lusi quam lucerna flamine
 Satyra, Pelagos dum docere nititur
 Artes creagris vix amicus Atticis;
 Sic in novena decidit volumina:
 Haec quippe loquax docta indoctis aggerans
 Fandis tacenda sarcinat, immiscent
 Musas Deoque, disciplinas Cyclicas
 Garrive agresti cruda fixit phasmate.*

Verfus sunt Jambici, ut & sequentes. Versu tamen sexto prior syllaba in loquax productur nimis quam inficite. Sed hoc librarium commentum est aut criticorum semibarbarorum: cum nullus dubitem a Marciani manu esse, Haec quippe docta indoctis aggerans. Posset & legi, Haec quippe loquax: linguaces enim pro loquacibus dictos antiquis, telis est Gellius; sed alterum praestat. Versu primo Habes senilem ex membranis revocandum. Versu secundo pro flamine, vetus codex flamine. Scribe:

*Miscella lusi quam lucerna adflamine
 Satyra.*

Versu quarto illud creagris Atticis non est nanci. Sed & facessat Diacrisi virorum doctorum. Choraegis Atticis vel theatricis repono. Versu ultimo agresti phasmate corrigo. Sic comedimus phasina apud Fulgentium initio Mythologiae. Clamsum phasina Memnandi apud Satyricum, Quasura & Quav.

- Nec nova Carthago, nec te crescentia tangunt
 Moenia; nec scepro tradita summa tuo.
 Facta fugis; facienda petis. quaerenda pro orbem
 Altera, quaesita est altera terra tibi.
 15 Ut terram invenias, quis cam tibi tradet habendam?
 Quis sua non notis arva tenenda dabit?

Alter

*Quorâque nonnulli Grammaticorum confundunt.
 Totus denique locus sic refigendus:*

*Habes senilem, Martiane, fabulam
 Miscella lusi quam lucerna adflamine
 Satyra, Pelagos dum docere nititur
 Artes theatricis vix amicus Atticis.
 Sic in novena decidit volumina.
 Haec quippe docta indoctis aggerans;
 Fandis tacenda sarcinat, immiscent
 Musas Deoque: disciplinas Cyclicas
 Garrive agresti cruda fixit Phasmate.*

Plura vide ad lib. r. Art. Am. 225. & 397. & sub finem notatum ad Epistolam tertiam Sabini, hujus erroris exempla. HEINSIUS.

6. *Perdididerim.*] Patavium perdidit. venuste: amat enim Noster secunda percola loqui. supr. Epil. v. 7.

Leniter ex merito, quicquid patiari, ferendum est.
 HEINSIUS i. Trist. ii. 13.
Verba miser frustra non proficentia perdo.
 Douza adscripserat locum Quintilii lib. viii. *Miser enim ex pauper orator est, qui nullum verbum aequo animo perdere potest.*

11. *Nec te crescentia tangunt Moenia.*] Dices moenia esse animata? Sed ficit. Aristoteles enim lib. iii. Rhetoricorum inter eas figuras, quibus oratio illustratur, ponit eam, ut rebus sensu carentibus detur sensus. Sic Virg. lib. r. Aeneid. 437. unde locus hic expressus est, item de Carthagine ait:

O fortunatis, quorum jam moenia surgunt.
 Et lib. iv. 86.

Non caepae assurgunt turres. CIOFANUS.
 surgente, codex Regius, foemini horum verborum apud Nafonem permutatione. idque relictum puto. Horat. iii. Od. iii.

*Ter si resurgat murus ahenus,
 Antiore Phoebo.*

Et Noster i. Fast. 523.
Eversaque Troja resurgens.
 Et alibi passim. Virgil. i. Aeneid. 365.

*Ubi nunc ingentia ceres
 Moenia, surgentemque novae Carthaginis arcem.*
 Vide Cerdam ad v. 437. non invenit quoque hoc loco Lovaniensis, nec mea Carthago, quod conveniret significans:

Scepro tradita summa tuo.
 Summum enim poterat Aeneae tradere. Sed nova non temere rejiciendum: nam respicit fortè ad Erymon Carthaginis, quae lingua Phoenicia novam urbem

notat. quod & Douzae placuisse postea vidi. Vide Solin. 27. & ibi Salmasium. BURMANNUS.

12. *Nec scepro tradita summa tuo.*] *Sceprotrum* Pateaneus a manu prima. Scribe: *Nec scepro tradita summa mei.*
 Vel credita. Metam. xiii. 191.

*Hinc tamen vilitas populi fraterque, datique
 Summa movet scepro.*
 Plura de hoc vocabulo Juretus ad Symmachum lib. iii. Ep. xl. videtur hic mendosus locus Guntherum deceptisse, ut in Ligrinio suo, eleganti Poemate, summam pro regno poneret:

*Proximus agnatus Comitis Reinaldus & haeres,
 Legitimus tantae nobis moderamina summae.*

Si quis tueri vulgatum tamen volet, habet pro sestantia illa Propertii iii. vii. 11.

In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles.
 Sic summa Thucydidis apud Petronium cap. ii. HEINSIUS. Sed in illo Propertii loco subintelligi puto gloriam, quod praecedit, & in Petronii loco famam, quod sequitur. nisi quis ibi legere verbis transpositis malit: Ad summam, quis postea ad Thucydidis, quis Hyperidis ad famam processit. Ad summam Petronio familiaris locutio pro denique.

Vid. cap. xxxi. xxxvii. & alibi. Summam meriti tamen etiam dixit Noster Epil. ii. 56. & laudis. 66. vid. Gebhard. i. Crepund. 3. & hic summa imperii, ut alii loquuntur, intelligi posset: ex Plauti Trucul. iv. 2. adfertur solus summam habes hic apud nos: Undecim vero libri hic, scepro tradita regna tuo. Moreti credita regna, BURMANNUS.

13. *Facienda.*] Haec est veterum librorum lectio, vere: CIOFAN. Eugenda Aldina & Venetae duae editiones, ut & codices plurimi.

16. *Arva tenenda.*] Regna tenenda, tres libri, arva colenda, unus Vaticanus. & Mentelli alter tuenda: nihil muta. Tenere enim proprium verbum regum, ut notissimum. eadem varietas apud Lucan. ix. 440.

Nidus rura tenet.
 Ubi codex Vossii habet, praeterea tenere convenit praecedenti verbo Habere, cuius eadem vis, & quod male Dowza antiquo famit, pro habitare. cum ipse infr. 163. habendam explicit possidendam. Ovid. i. Metam. 197.

Qui vas habeoque reago.
 Et ita centies Noster & alii. BURMANNUS.

- Alter habendus amor tibi restat, & altera Dido:
 Quamque iterum fallas, altera danda fides.
 Quando erit, ut condas instar Carthaginis urbem,
 Et videas populos altus ab arce tuos?
 20 Omnia ut eveniant, nec te tua vota morentur;
 Unde tibi, quae te sic amet, uxor erit?
 Uror, ut inducto ceratae sulfure taedae:
 Ut pia fumosis addita tura focis.
 25 Aeneas oculis semper vigilantis inhaeret:
 Aenean animo noxque diesque refert.
 Ille quidem male gratus, & ad mea munera furdus;
 Et quo, si non sim stulta, carere vclim:
 Non tamen Aenean, quamvis male cogitat, odi:
 30 Sed queror infidum, quaeque pejus amo.
 Parce Venus nurui, durumque amplectere fratrem,
 Frater Amor: castris militet ille tuis.

Aut

18. *Quaque iterum fallas.*] Recte scripti *Quamque*. Fallere fidem, nihil magis obvium apud bonos auctores. Senec. III. de Benef. c. 15. *Ita nos honestus erit a quibusdam fidem falli, quatenus ab omnibus perfidiam timeri.* JCTus: *Grave est fidem fallere, quam servari natura aequum est.* Fall. IV. 227. *Ille fidem iustis dedit, et si mentiar inquit, Ultima quam fallam, si Venus illa mihi.* HEINSIUS.

21. *Omnia si veniant.*] *Ut eveniant* quidam ex melioribus, etiam Putaneus à manu primâ recte, qui error ex confusione vocallium profluxit, sic apud Phaedrum lib. 1. Fab. II. *Majus ne veniat matrum, pro eveniat*, perperam nunc legitur. Auctor Queroli: *Utinamque tibi illa omnia eveniant, quae nos optamus servari.* Liv. lib. XXI. cap. 28. *Cui ut omnia prospere evenirent, ita scripti, vide illic Gronovium, omnia subveniant Mentelian.* HEINSIUS. Petron. XLV. *Aedilibus male eveniat.*

21. *Nec te sua vota.*] *Pacta*, multi codices, quidam *pacta*, forte, *nec te tibi facta morentur.* HEINSIUS. 23. *Uror, ut inducto.*] Notarunt alii, in aliis cod. legi:

Uror, ut inducto ceratae sistere taedae,

Ut pia fumosis addita tura focis.

Aeneasque oculis semper vigilantibus haeret,
Aeneasque animo noxque diesque refert.

Ut duo inferantur versus. Qui ut admittantur, legam: *Aeneas oculis semper vigilantibus haeret, Aenean animo.* DAN. HEINSIUS. Post hunc versum in uno Vatic. à veteri glossario notatum est, legisse se in veteri textu hoc distichon:

Ut pia fumosis addita tura rogi.

Aeneas oculis vigilantibus semper inhaerens.

CIOFANUS. Excerpta Sarraui *incocto*, quod non

de nihilo esse suspicor: intelligit vero facem iustitiam. v. Scaligae. ad Sever. Aetnae vers. 350. BURM. 24. *Ut pia fumosis.*] Hunc & sequentem versum à vulgatis libris exulantes adjecti ex auctoritate optimarum membranarum, & sunt elegantes nec Ovidio indigni. Invenit etiam eos in suis codicibus Andreas Schoetus, ut Observations ejus II. cap. 53. testantur. Mycillus eosdem quoque agnoscit, in Sarrauiano & plurimis erat, *addita tura rogi*, sed Gronovianus & Basilicensis *focis*, recte, Epist. XXI. 34.

Tessaque fumosis ingerit extra focis.

In Nuce 178.

Nostraque fumosis urit membra focis.

III. AMOR. III. 33.

Et quisquam pia tura focis imponere curet.

Sed & in rogi tus crematum, ex Statio Silv. II. Epiced. Glaucæ possit ostendi:

Puerilo seretrum

Produci, & sacros damnati turis acervos.

Virg. VI. 224.

Congestu cremantur

HEINSIUS.

25. *Vigilantis inhaeret.*] *Vigilantibus haeret.* MYCILLUS. Sed *vigilantis inhaerens* rectum. vid. II. Epist. 91. BURMANNUS.

26. *Aeneasque animo.*] *Aenean animo* meliores, & sic Graeco more etiam infra, ac passim alibi in optimis libris scribitur. HEINSIUS. II. Art. Am. 348.

Exhibeat vultus noxque diesque tuos.

Ubi nescio, cur ex uno codice, *exhibeant* malit Heinsius, cum hic locus vulgatam manifeste tucatur. BURMANNUS.

27. *Surdus.*] *Tardus* Moreti, Hafniensis & Leidensis, quod proprium in amore frigidis & cessantibus.

- Aut ego, quem coepi (neque enim dedignor) amare;
 Materiam curae praebet ille meae.
 35 Fallor; & ista mihi falso jactatur imago.
 Matris ab ingenio diffidet ille suae.
 Te lapis, & montes, innataeque rupibus altis
 Robora, te faevae progenere ferae:
 Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis:
 40 Quod tamen adversis fluctibus ire paras.
 Quo fugis? obstat hiems: hic mihi gratia proficit.
 Adspice, ut everfas concitet Euris aquas.
 Quod tibi maluerim, sine me debere procellis.
 Justior est animo ventus & unda tuo.
 45 Non ego sum tanti, (quamvis mœrearis, inique,)
 Ut pereas, dum me per freta longa fugis.
 Exerces pretiosa odia, & constantia magno;
 Si, dum me careas, est tibi vile mori.

Jam

tis. eadem varietas apud Propert. I. Eleg. VIII. 41.

Sunt igitur Musae, neque amanti surdus Apollo.

Ubi in MSS. quos Heinsius contulit, *tardus*, & praetulit Broukhuis & alii. BURMANNUS.

29. *Quamvis male cogit odi.*] *Cogitat* meliores & *Aenean* etiam hic, Plinius Nat. Hist. XVIII. c. v. *Fortissimi viri ex milites strenuissimi ex agricolis nascuntur, minimeque male cogitantes.* hoc est minime dolosi. haussit ex Catone, qui initio Rei Rusticae de agricolis: *Minime male cogitantes sunt, qui in eo studio occupati sunt.* HEINSIUS. *Quamvis* cum indicativo constructi vidimus ad Quinct. III. instit. & passim. apud Ovidium etiam saepe. Ep. XVII. 63. XVIII. 49. & centies. Virg. III. Ecl. 34. de *topi cogitare*. vid. ad Vellej. II. 13. BURMANNUS.

33. *Quae coepi.*] Interruptionem pono statim post *Aut*, ut intelligas, aut ille praebet materiam, vel est substratum meae curae, meo amori, neque enim ego, quae coepi, dedignor amare. AARON. Lege ex veteris libri fide & ratione, quem *coepi*, CIOFANUS. *Quem coepi* meliores, & ita Naugerius. ut dicat, quod alibi:

Aut amet, aut faciat cur ego semper amem.

SIC III. AMOR. XII. 2.

Quam coepi solus amare.

HEINSIUS.

Nondum tamen video sensum, cum suspensa sit oratio. In Putaneo & duobus aliis erat, & ego, in alio, *ait*, in quinque, *en ego* quae in Argent. haud ego, in Francofurtenfi, *quem coepi*, nec enim dedignor amare. Legendum forte erit:

Castris militet ille tuis;

Atque ego, quae coepi: nec enim dedignor amare. Ille militet, qui durus est, & ego, quae jam coepi amare: neque enim detracto, ut ille, mi-

litem tuam praebet modo ille mutuo amore materiem meo amori. BURMANNUS.

35. *Et ista mihi falso jactatur imago.*] *Ista imago* Putaneus & alii ex castigatioribus placet. *falsa* quoque idem Putaneus. Forte, *mibi falsa*. HEINSIUS. 40. *Quo tamen adversis fluctibus ire paras.*] *Malum*, *Qua tamen* cum Scriveriano, vel etiam, *Quod tamen* cum Stronzae codice, quia sequitur, *Quo fugis?* qui durus est concursus. *Imo maria* obvium. Ep. Herus, *Hellas ponticam iterus aquam* ex antiquis libris. Art. Am. II. 47. ex vetustis exemplaribus:

Restat iter caeli, caelum tentabimus ire.

AMOR. II. EL. XI.

Fallacisque vias ire Corintha parat,

de mari. Epistola Ariadnes:

Ibis Caeropsius portus.

Ire iter, videt NOTAS ad Epist. XVIII. v. 135. ita locuti Virgilius, Val. Flaccus & Gratius, qui ire *fretem* dixit. HEINSIUS.

43. *Malueram.*] *Maluerim*, Argentini, & quinque alii. rectius. HEINSIUS. *Quod te malueram*, in antiquis membranis, quas profert Barth. Advers. XXXVII. 13.

44. *Ventus et unda.*] *Aura* quidam. vid. ad Ep.

II. 35.

45. *Quamvis mœrearis inique.*] In quibusdam *mediatis*, utriusque recte. NAUGERIUS. Mirum hic in modum variant libri veteres. Diversas lectiones subjiciam, ut alienae quoque conjecturae sit locus. Putaneus, *quid non terteris*, & emendatum quod. Ut forte corrigendum sit, *quo non terteris*, Vel, *quod non tu teris*. At Putani & Jurecti excerpta, & alter Mentelianus & Francofurtenfis, *quod non terteris*, cum quatuor aliis. duo,

- Jam venti ponent; frataque aequaliter unda,
 50 Caerulis Triton per mare curret equis.
 Tu quoque cum ventis utinam mutabilis esses!
 Et, nisi duritia robora vincis, eris.
 Quid? si nescieris, insana quid aequora possint?
 Expertae toties quam male credis aquae?
 55 Ut pelago suadente etiam retinacula solvas;
 Multa tamen latus tristitia pontus habet.
 Nec violasse fidem tentantibus aequora prodest.
 Perfidiae pocnas exigit ille locus.

quo non cessaris. Oculo alii, quod non mediteris, septem, mediteris. quatuor, quamvis mediteris. totidem alii, quod tu mediteris. Scriverianus, quamvis dimittis, vel miraris. alius, quod tu non credis. Ita- que scribendum videbatur, quicquid tu reris, vel, quanti tu reris. Vel, quamvis id reris, vel denique, quanti me reris. Nisi propius insulendo veltigis vetustiorum codicum rehngi mals, quamvis consersis, vel, quanti consersis. Ut consersis dixerit, quomodo Cicero pro Flacco, *Consus es mancipia Amyntas*. Consersis enim pro aestimare veteres aevo optimo certum est dixisse. ita Noster in Ponticis, lib. i. Eleg. 111.

Est inter comites Marcia censa suas.
 Fast. lib. v. 25.

His fata Majestas, hos est Dea censa parentes.
 Ut quidam vetustissimi codices illic agnoscunt. Certe Hainianis liber expressè praeferebat, *quantis consersis*. Noster Trist. IV. El. v.

Cujus eram censu non me censurus egeantem.
 Quomodo restituendum puto. vera igitur scriptura reuocetur:

Quamvis consersis inique.
 Id est quamvis iniquum mihi pretium addis. De eo verbo vide doctissimum & accuratissimum Gronovium in Observationibus, lib. IV. c. 3. quae unice huc faciunt. HEINSIUS. Legerem, *quamvis consersis inique*: id est tanti me non habebis, nec iusto pretio me aestimabis. ita pretium iniquum. Epist. XIV. 129. & *iniqua pondera*. Flor. I. 13. Douza vulgatum, *quamvis mercaris inique*, retinet. BURMANNUS.

48. *Si dum me fugias.*] Me careas praestantiores. Fugis paulo ante praefecit. HEINSIUS. Oculo etiam libri, *si tibi velle mori*, quod posset capi, pro sit tibi voluntas moriendi. ut Mart. v. Ep. 85.

Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.
 Sed vulgata praestat. non magni ducas mortem, dummodo me careas. Apud Flor. II. cap. 6. male puto Salmastium rescribere, *gens contumax vilisque morti*, & explicare facilem ad mortem excipendam. cum *gens vilis mortis*, sit in cuius morte non magnum damnum: Sardi enim venales, & alius

alio nequior, vili pretio vendebantur, & ita non magna jactura in eorum morte. ita Lucan. v. 263. *Animas offundere viles*. BURMANNUS.

49. *Ponent.*] Ita passim Noster & alii loquuntur. sed subintelligi debere mare, vel undas docet locus Horatii. I. Od. 3. ubi de Noto:
 — *tolleere seu ponere vult freta.*

Vide Cerdan ad Virg. VI. Aeneid. 27. vel etiam potest subintelligi *status*, ut apud Statium. II. Silv. II. 117.

Hinc motis audit Tritonia cristis:
Tunc rapidi ponunt status.
 Qui locus & Douzac erat notatus. BURMANNUS.
 52. *Duritia.*] *Duritie* malleum. Vid. ad Ep. II. 137. HEINSIUS.

53. *Quid si nescieris.*] *Nescieris* tres libri. bene, ultima producta. ut Art. Am. I. 222.
Et quae nescieris, ut bene nota refer.
 Metam. x. 560.

Eoritam audieris aliquam certamine cursus
Veloces superasse viros.
 similiter in *dederis, tuleris*, alibi produxit ultimam: ratio est, quod interdum quartam syllabam producebant, in *nescieris*, & *audieris*, similibusque. quod non vidit Cl. Vir Gerard. Vossius, qui in opere Grammatico complura exempla hanc in rem adfert. Eodem Artis Annotariae libro, 389.

Aut non tentaris, aut perisce.
 Quod etiam librarii interpolant. & mox v. 447.
Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui.
 Ubi plura hujusmodi videantur. Remedio Amoris, 247.

Quid, quod, ut absperis, avidus strionsque redibis?
 Quomodo & illic meliores libri. Pont. lib. I. Eleg. IX.

Nec tu credideris urbanae commoda vitae
Quaerere Nasonem.
 Seneca Thyeste, II. 05.

Nec, quod nefandas hausseris angis, dapes:
Quod non pararis.
 Ita veterinus codex. vulgati *tangit*. Trist. IV. Eleg. ult.

Quem legis, ut noris, accipe posteritas.

Praeci-

Art.

- Praecipue cum laesus Amor: quia mater Amoris
 60 Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.
 Perdita ne perdam timeo, noceamve nocenti;
 Neu bibat aequoreas naufragus hostis aquas.
 Vive, precor: sic te melius, quam funere, perdam.
 Tu potius leti causa ferar mei.
 65 Finge, age, te rapido (nullum fit in omine pondus)
 Turbine deprendi: quid tibi mentis erit?
 Protinus occurrent falsae perjuriae linguae,
 Et Phrygia Dido fraude coacta mori.

Art. I. 370.

Ut puto non poteris ipsa referre vicem.

Fast. I.

Eane simul ut noris officiumque meum.

Lib. II.

Qua postius fueris in statione mane.

Et:

Haec ubi praestiteris, ut tandem litora tangas.

Epistola Ariadnes, cum optimis codicibus:

Cum feteris urbis colus in arce inae.

Amorum lib. I. El. IV.

Quae tu reddideris, ego primus pocula sumam:

Et quae tu videris, hac ego parte bibam.

Eleg. VIII.

Cum multa abstuleris, ut non tamen omnia donet.

Et ibidem:

Haec ubi praestiteris, nesci mihi cognita longo.

Plura loca animum intendenti facile tam apud Nostrem, quam alios primi ordinis Poetas hic illic occurrunt. Staius praefertim frequens est in hisce. Similiter in *sentaritis, dederitis, praestiteritis, abstuleritis, feteritis, videritis, abstuleritis*, tertiam aut quartam syllabam interdum producebant. imo fit Valerio Probo credendum, natura longam haberi syllabam hanc oportet. is artis Grammaticae libro primo pag. 1433. Edit. Put. *Sunt aliquae syllabae apud Virgilium, quae necessitate metrica cum visis fastidiosius, qui apud Poetas μεταλωρδους appellatur, contra rationem corripuntur, sunt aliquae, quae cum breues sint, necessario producantur; in his, Matrī longa decem tulerunt etc. item, Obstipui feteruntque comae, te syllabam longam in verbo corripit, item Egerimus nosi, et nimium meminisse necesse est; et syllabam longam corripit. Noster lib. VI. Metam. vitam dederitis in undis. Ponticorum lib. IV. El. v.*

Consulis ut limen contigeritis, eris.
 Ibid.

Cum maris Ioni transferitis aquas.
 Sic oderimus & erimus tertia & secunda producta apud Paulinum carmine Sapphico ad Nicetam:

Et quia spes jam rapitur tenendi,
Urget adfectus, placitis favore,

Jam vias illas licet oderimus;

Quae rapiunt te.

Et postea eodem carmine:

Quaque contendes, comites erimus

Aetheris arce.

Ita utroque loco veterimus codex Vossianus Longobardicus literis exaratus. Priori exseremus, posteriori, *comites feremus mente loquaci* in vulgatis subliterant. *Cooperimus* pari modo & *sustulerimus* apud Terentianum Maurum. fit *novissimus*, apud Prudentium praefatione in Psychomach. Atque haec ad hunc locum. *possint* etiam pro *possent* meliores libri. HEINSIUS.

53. *Insana aequora.*] Eodem modo Ep. I. dixit *Insana aquae*. CIOFANUS. *Vesana* est in Vossii excerptis.

54. *Tam male.*] Vaticanus & Lovanienfis, *quam male*, ut per interrogationem legatur. Franciscus malebat sine interrogatione, *expertae sories te male credis aquae*, vel, *quam bene credis aquae?* BURMANNUS. 55. *Quia mater amorum, Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.*] In Epist. ad Helenam:

In mare (nil mirum) jus habet oria mari.
 Antonius: *Orta mari, suscepta solo*, &c. CIOFANUS. *Mater amoris*, concinnus quatuor libri. HEINSIUS.

63. *Vive precor.*] *Dixis* his verbis imprecari Aeneae Dido credebatur bonus ille Dausqueus ad Sil. lib. I. pag. 41. quasi vitam miseram & morte pejorem vocaret. inquit. Amoris est vehementia, ut licet mereatur Aeneas odium Didis, illa tamen cum vivere mallet, quam naufragio perire, quod mortis genus miserum credebatur, quia sepulchra carebat. BURMANNUS.

64. *Causa ferere.*] *Ferere* Junianus & Douzac codex. ut fit optantis. mox pro *rapido*, Argentinenfis & unus Patavinus *trepido*, ut ad omen referatur. HEINSIUS.

67. *Occurrunt.*] *Occurrunt* scripti omnes. HEINSIUS.

68. *Et Phrygia Dido fraude coacta mori.*] *Fabulosum*, & planè falsum est, Didonem ab Aenea admatam fuisse: Cum certum atque exploratum sit, Aeneam ante Urbis Romae primordium anno c. D. eoque amplius in Italiam venisse. Carthago autem

Con-

- Conjugis ante oculos deceptae stabit imago
 70 Tristis, & effusus sanguinolenta comis.
 Quidquid id est, totum merui, concede dicas:
 Quaecumque cadent, in te fulmina missa putes.
 Da breve saevitiae spatium pelagique tuaeque:
 Grande morae pretium tuta futura via est.
 75 Nec mihi parcat; puero parcatur lilio.
 Te fatis est titulum mortis habere meae.
 Quid puer Afcanius, quid Di meruere Penates?
 Ignibus creptos obruet unda Deos.
 Sed neque fers tecum: nec, quae mihi, perfide, iactas
 80 Prefferunt humeros sacra Paterque tuos.
 Omnia mentiris: nec enim tua fallere lingua
 Incipit à nobis; primaque plector ego.

Si

autem ante Romam annis LXXII. vel, ut aliis placet, XLVII., condita est à Didone. Unde probabiliter colligitur, Didonem ab Aenea nec amari nec videri potuisse. At licet Poëta vulgo receptas opiniones sequi, quam fabulam ab initio in Romanorum gratiam primum confictam esse litteris proditum est. Hoc facit Antonius è Graeco epigramma, in quo ejus fabulae auctorem Virgilium fuisse ait:

*Ille ego sum Dido, vulsu quam conspiciis hospes,
 Affumata modis pulcræque mirificis.
 Taliteram sed non, Mæro quam mihi finxit, erat mens,
 Vita nec incestis laeta cupidinibus.
 Namque nec Aeneas vidit me Troas unquam,
 Nec Libyam advenit classibus Iliacis.
 Sed furias fugiens atque arma precatur Iarbae
 Servari, fatis, moris pudicitiam.
 Pectore transfixo, castos quod perdidit enses,
 Non furo, aut laeso curvis amare dolor.
 Sic accidisse iuravit: nisi sine vulnere flammæ,
 Ulta virgini, postis moribus oppeti.
 Invidiæ cur in me simulagrum Mærae Aronem,
 Finxerit ut nosstræ dæmona pudicitiae?
 Vos magis histeris lectores credite de me,
 Quædā qui sortia Deorum, concubitusque canunt.
 Falsifici vates, temerant qui carmine verum,
 Humanisque Deos assimilant vitium.* CIOFANUS.
 71. *Quicquid, id est, totum merui.* Putreanus
 Quid tanti est? totum, & emendatum postea, totum.
 quomodo & septem alii. Jurci Excerpta,
 Quid tamen est totum. Latet mendam. Totum igitur
 perrexit. totum commenda, vale, in altero Mentre-
 hano. Quomodo erit totum, dicas etiam pro dices
 Putreanus, & quatuor alii, quod sequens versus
 requirit. & cadens Hæstienfis. cadunt duo alii.
 HENSIUS.

75. *Nec mihi tu parca.* Tu curas Putreanus &

alii nonnulli ex potioribus. Codices Andree
 Chetti in Observationibus, *Nec mihi parcat.* non
 invenisse. quomodo & tres ex nostris, de repeti-
 tionibus similibus suprà. ad Epil. vi. 29. similis
 vero huic loco Ep. XIX. 205.

Si tibi non parcis, dilectæ parce puellae.

Et II. Art. Am. 30.

Si non vis puero parcere, parce seni. HENSIUS.
 85. *Hæc mihi narrabas.* Videtur hic textus vel
 obscurus, vel ambiguus. Alii *novere*, alii *movere*
 legendum putant. Sed cum in aliis multis codicibus,
 tum in meo vetustissimo legitur *novere*. Erit
 ergo sensus: Narrabas mihi, Creusam à te resi-
 stam; sed ego non solum fui tibi uxor, sicut ipsa,
 sed ego tibi præstiti beneficia. unde majorem poe-
 nam es daturus, quod me deceperis & derelique-
 ris, quam quod illam reliqueris. *Novere*, sciunt,
 scilicet omnes. *Movere*, id est, præstantem tibi
 beneficia. nam hoc significat *movere*. Virgil. in 6.
 Aeneid. *Quisque sui memores alios fecere merendo.*
 HUBERTINUS. Videtur expositio Hubertini paullo
 durius esse; ideo rectius, ut puto, consuetam lec-
 tionem sequemur. MICVLIVS. *Narrabas* meliores.
 Et *exurbabas* pro *exurbabas* apud Statium. x.
 Theb. 214. male legitur. & inf. x. Ep. 127. *Narra-
 bis* quidam codices, pro *narrabis*. Hoc etiam. quod
 non placet. ut nec *novere* pro *movere*. Sequenti
 versus Putreanus, pro illa habet *Ure*.

Ure; minor culpa poena futura mea est.

Ut Creusam igne absumtam illi oblique exprober.
 sic apud Tibul. lib. I. Eleg. v.

Ure serum et torque.

Et Eleg. IX.

Ure meum flamma potius caput.

Captula illa apud Apulej. Metam. IV. ad puellam
 vultam minabunda: *Nisi desinis, viva exurveris.*
 I. Am. VIII. 70.

Capto

- Si quaeras, ubi sit formosi mater lili:
 Occidit, à duro sola relicta viro.
 85 Haec mihi narraras: nec me movere: merentem
 Ure; minor culpa poena futura mea est.
 Nec mihi mens dubia est, quin te tua numina damnent.
 Per mare, per terras septima iactat hiems.
 Fluctibus ejectum tuta statione recepi,
 90 Vixque bene audito nomine, regna dedi.
 His tamen officiis utinam contenta fuisset:
 Et mihi concubitûs fama sepulta foret!
 Illa dies nocuit, qua nos declive sub antrum
 Caeruleus subitis compulsi imber aquis.
 95 Audieram vocem; Nymphas ululasse putavi;
 Eumenides fatis signa dedere meis.

Exige

Capto legibus ure tuis.

Mezeriacus, in Gallico ad has Epistolas Commentario, Putreanum codicem minus diligenter visus est consuluisse. Septem libri *Inde minor*. duo, *Unde*. unus *Atque*. alius *Ipse*. alter Mentelianus pro diversa lectione *vive*, vel *inde*. Videtur aliud quid latere. HENSIUS. Vitiosus certe locus, si quis alius. Crispinus legit, *at me movere merentem, inde minor* &c. ut narratio Aeneae moverit Didonem ad misericordiam, & ex eo, quod doletur vices Aeneae, evenerit, ut minorum perfidiae poenam lucret. sed hæc longe a mente Poëtae abeunt. Variant vero vehementer codices: in Scriveriano erat vulgata quidem lectio, sed adscriptum pro varia lectione, *nec eram corruptior inde*. in Regio post *narrabas* erat spatium vacuum, sed in margine vulgata scriptura. in Francof. erat pro *ure, jure*. Ego ex velligis veterum puto sic resingere commode possè:

Hæc mihi narraras; nec me movere: merentem

Ure; minor culpa poena futura mea est.

Hoc sensu: debueram esse ipsa tua narratione, de uxore Creusa prodita, perfidiam tuam didicisse, sed ita amore eram excaecata, ut me illa non moverent; quare me quoque. (nam stultitia mea id meruit) ure, ut Creusam in igne & flammis prodidisti; illa enim poena minor adhuc culpa meâ erit. *At movere*, ut Ep. XII. 89.

Hæc animam (et quæ pars hæc sunt) movere puellae.

Si vero quid fani lateat sub illa Scriveriani codicis lectione, quæ nec a librario videtur profecta, postest legi, *nec eram quoque cautor inde*, vel *nec eram prudenter*. sed verius opinor prius. Francius con-
 jecerat:

Hæc me movere gementem,

At minor hæc culpa culpa futura mea est. BURM.
 87. *Quin te tua numina damnent.* Munera

multi ex scriptis. Putreanus, *Quin te te munera damnant*. quod non allequor. De his certe Aeneae comitibus jam supra egerat. HENSIUS. In Regio & Francof. erat, *te tua munera*; sed optimam credo Moreti codicis lectionem, *Quin te tua crimina damnent*. BURMANNUS.

89. *Ejectum.* Eruptum Moreti & duo alii frustra: proprium enim hoc de naufragis in litus ejctis. Catal. Petronii:

Naufragus ejecta nudus rate quaerit eodem

Periculisum telo, cui sua fata legat.

Ubi perperam Douza *everisa rate*, vide quæ nos ad Petronii cap. cxv. & respicit Nofter illa Virgilio lib. IV. 373.

Ejectum litore, egentem

Excepi, et regni demeni in parte locavi.

Et mox, ut Priscianus citat, notante Piorio:

Ejectum litore, socios a morte reduci.

Ubi nunc legitur *amissam classem*. Tercet. Andr. v. 4. *Ejectus apud Andrum navis fracta*. Plaut. Rudente. II. VII. *Ejectus à mari*. & ita sæpe in ca fabula. Caesâr. III. Bel. Gall. *Ejecere eodem in terram*. & III. de Bel. Civili. 25. *si vel ad litora Apolloniatum cursum dirigerent, quod eo navem ejcere possent*. ubi tamen paullo alio sensu videtur fimi. ut & mox 28. *Gubernatorem in terram navem ejcere cogant*. Livius XXIII. 34. *Classis foeda tempestas vexata*, ad Baleares insulas ejcitur. XLV. 28. *Pars velis datis ad Cibium navis ejcere*. & Senecæ. Agam. 173.

Ejecit Aulis impius portu rates.

Quasi non solvissent è portu, sed tempestas eas ejcisset. Lucan. IX. 368. *Ejectaque classis Syrtibus*. BURMANNUS.

92. *Sepulta.* Lincolnienfis relicta: male. vid. ad Petron. Fragm. p. 676. BURMANNUS.

95. *Voces.* Vocem meliores. HENSIUS. Ita quoque Francof. Sueton. Nero. 46. de Mausoleo

N

Sponte

Exige laeae pudor poenas, violate Sichaco:

Ad quem (me miseram!) plena pudoris eo.

Est mihi marmorea sacratus in aede Sichaeus:

100 Adpositae frondes vellerae alba tegunt.

Hinc ego me sensi noto quater ore citari:

Ipse sono tenui dixit, Elissa veni.

Nulla mora est; venio; venio tibi debita conjux:

Sed tamen admissi tarda pudore mei.

105 Da veniam culpae; decepit idoneus auctor;

Invidiam noxae detrahit ille meae.

Divia

Sponte foribus passivatis exaulata vox est, nominis cum citantis. vide de hoc prodigio Bulenger. de Prodig. iv. 19. sed in MS. quoque saepe voces occurrunt. Valer. Flac. iii. 405.

Et hic quoque voces retineti possent, quia de Nymphis scribitur. BURMANNUS.

97. Violate Sichaei.] Sunt qui Sichaeo malint. EGRIUS. Sichaeo veteres omnes. quod notandum: nec tamen quid sibi velit satis adsequor. Thais Menandri pro Menodoto, in vetustis codicibus exaratur. sed hic Sichaeo est casus tertius. Con Simoniades, pro Cri Anson. Profes. xiv. ex veteri codice. Melampus in vocativo. Stat. iii. Theb. 546. & 573. praeterea in Regio codice haec ita auctiora & interpolata legebantur:

Exige laeae pudor poenas, violataque —
Jura, nec ad cineres jaina remota meos:
Vosque mei manes, aumaeque cinisque Sichaei,
Ad quas, me miseram, plena pudoris eo.
HEINSIUS.

98. Ad quas me miseram plena pudoris eo.] Sic scripti omnes. Occupat pari editiones nonnullas Ad quem, nec auctorem id damnare, si scriptorium codicum auctoritate immitteret. Ut haec, non minus quam sequentia, ad statum referantur Sichaei, quam aditura fit Dido. Praeterea scribe, plena ruboris, ne toties eodem vocabulo utatur profusus incuncte. nam & pudor proximo praecesserat versu, & mox subsequitur denuo, admissi tarda pudore mei. HEINSIUS.

100. Opposita frondes.] Adpositae quatuor libri. & placet. sic apposita humus superiori Epistola v. 26. ex membrais. Art. Am. lib. iii. ex iisdem: Surgit & oppositas agitato corpore frondes Movit.
Noster Fall. iii. 770.

Nymphas
Hanc frondem cuius apposuisse ferunt.
Ita scripti. Fall. iv. 141.
Sensit & apposita tectis sua corpora myrra.
Quomodo meliores lib. Trist. iii. El. i. r. 39.
Cae tamen apposita velatur janna lauro.

Quod & ibi codices emendatores agnoscunt. sic apposita foliorum quoque legendum potu apud Aonium Perioch. Odyss. vi. Fall. vi. 583.

— crescabat imagine lustris:
Donec eam appositis oculuere togis.
Sic scribendum opinor, non possitis. Epistola Oenonae:

Non sit appositis vincitur vitibus ulmus.
Metam. iv. 600. appositus nemus. pari modo apud Juvenal. Sat. xi. scribendum:
Grassa nec apposito pavido tenet inguine gutta.
Stat. vi.

Appositas impasta avertitur herbas.
Sic apposita lucerna apud Propertium libro ii. Eleg. xv. Apulejus Apologia: Cur cava specula, si ex adversum soli retineantur, appositum somitem accendunt? ubi peccaram magnus Casaubonus, appositum reponit, applaudente Prisco & Elmenhoritio, contra fidem veterum librorum. plura Epistola ix. 5. 60. & Amor. iii. El. vi. HEINSIUS.

100. Velleraeque alba.] Lanam niveam recte ex Virgilio interpretes esse docent. Baudelotius vero de utilitate Peregrinationum tom. i. pag. 275. de pelle canis explicat; nihil vidi ineptius. BURM.

103. Nulla mora est.] Sollemni ex formula. Nepos Conon. 3. Hinc ille inquit, nulla mora est. saepe Comici. BURMANNUS.

103. Venio, venio.] Quidam, venio dixi tibi. Putecaneus vero & novem alii, dedita conjux. sic apud Apulci. Metam. v. Et nos quidem, quae natu majores sumus, maritis advenis, ancillae deditae extores patria degimus. Juven. Sat. ix.

Quid mi tibi deditus essem,
Devotusque clienti.
Amor. iii. 4.
Nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma.
Ibide 182. ex conjectura:
Viferaeque affiduae dedita praebet avi.
Fall. i. 359.
Noxae tibi deditus hostis.
Vulgatum tamen debita etiam retineri potest. Claud. 2. Eutr. 43.

Cura.

Divia parens, seniorque pater, pia sarcina nati,
Spem mihi manfuri rite dedere viri.

Si fuit errandum, causas habet error honestas:

110 Adde fidem; nulla parte pigendus erit.

Durat in extremum, vitaeque novissima nostrae

Persequitur fati, qui fuit ante, tenor.

Occidit internas conjux maclatus ad aras:

Et scelers tanti praemia frater habet.

115 Exul agor; cineresque viri, patriamque relinquo:

Et feror in duras, hoste sequente, vias.

Adpli-

Cunabula prima cruentis
Dedita supplicii.
Ita duo Leidenses, sed rectius vulgo debita. Ep. xx.
Debitus ut conjux, non ut adulter amo.
Claud. laud. Seren. 84.
Debita cui conjux.
Et in Rufinu 371.
Debitus ultor. HEINSIUS.

110. Pigendus erit.] Pigendus amor quatuor scripti. vide notas Epist. v. 44. HEINSIUS.

112. Persequitur.] Lege cum IV. MSS. persequitur, id est cum infesto animo. Phaedr. lib. iii. Fab. 20.

Qui natus est infelix, non vitam modo
Triflem decurrit, verum post obitum quoque
Persequitur illum dura sui miseria.

BURMANNUS.
113. Occidit in terras.] Sic in omnibus: ego quid sibi illud in terras velit nescio, fortasse internas legendum. Ante deos enim penates & aras domesticas occidit est Sichaeus, ut Virgilius etiam, & parvos fraterna caede penates. NAUGERIUS. Ita quidem in plerisque legitur, nulla satis confirmata sententia, quid enim ad sententiam faciunt haec voces in terras? Proinde quidam emendare voluerunt hunc locum, pro in terras, internas substituere: ut sit ad internas aras dictum, pro ad interiores, five occultas, ut opinor. Quando & Virgilius dixit, Olam ferro incautum superat &c. Sed quid si legas Herculeas, pro in terras, ut ad Herculis aras occidit accipiamus: quando Sichaeus Herculis Sacerdos fuisse etiam apud Justinum traditur. Studiosi ergo hunc locum amplius excutendum reliquimus. MYCILLUS. Eruditissimorum virorum sequor opinionem, qui non magna mutatione legunt, Occidit internas. Internas autem aras, id est ante Deos penates, interpretantur.

Virgil. lib. iv. Aeneid. Vulgata autem lectio ita vitiosa est, ut nullo pacto ferri posse videatur. CIOFANUS. In terras Putecaneus cum aliis plerisque, quoties libri ad terras, quatuor in terras, duo in terra. Externas toridem. Mycillus Herculeas reponit. Forte Natio reliquerat, Hercetas ad aras. Ara

enim in interiori parte aedium dedicabatur Jovi Herceo. Talis illa, ad quam a Neoptolemo interfectus est Priamus. Noster in Ibide de Priamo:

Cui nihil Hercei profusus ara Jovis.
Atque ita passim, cum extrema Priami describitur Poetae. Senec. Agamem.

Sparsimus cruore regis Herceum Jovem.
Helychius:] Ἡριον κούλος αἰθέρος, οἰκία, τοιχοῖδιον, ἑσθρανὸν δάμαρας, Idem: Ἐριον ἰδὶος, τοῦ ἀσφαλίου ἢ τοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν. Ἐρι δὲ ἐπιπέδος Ζεὸς παρὰ Ἀθναίος. Vide & Harpocrationem in eadem voce, & Suidam, & Etymologicum auctorem, & Eustathium in Iliada atque Odysseam. & Sciopp. Paradox. Literar. p. 48. & Colum. in Enn. p. 367. Unde liquet Latine sine diphthongo id nomen scribendum. Lucanus lib. ix. de Caesare Troadem transeunte:

Hercetas monstrator ait, non respicit aras!
Ubi pari modo, quo Ovidius, Hercetas aras dixit pro aris Hercii Jovis. Pectus: Hercetas Jupiter intra conspectum domus cuiusque colebatur, quem & Deum penetralem appellabatur. Servius in lib. ii. Aeneid. Singula domus sacra sunt Diis, ut culina diis Penatibus, materis, quae ambit domum, Hercetas Jovis. Hercetum Jovem Diety Cretenfis unica voce Jovem anteaedificalem videtur vertisse libro v. 12. Priamus re cognita ad aram Jovis anteaedificalem confugit. ita codex manu exaratus, qui apud me extat vulgati anteaedificale. At Pater meus notis ad Silium lib. ii. 426. Infernas exillimam legendum. sed si vulgata placet, potest interna pro infernas dictum esse, quomodo subterna contra Prudentio lib. i. contra Symmach. v. 393. pro infernalis; & Hamart. v. 930. subterna voce & MS. veteritimo; & ita Amm. lib. xv. Interna veritatis adyta. HEINSIUS.

116. In aras.] Dubius Basilicensis. sic saepe alibi; ut & fallaces vias. ii. Amor. xi. 8. quoties de mari agitur. HEINSIUS. Recte, & ita est de navigatione, quae dubia & periculosa, capendum; ut ambigus dixit Epist. x. 62. & Epist. xvi. 22. Dubias etiam dixit. sic faepe dubium mare, aquam, &c. passim Noster & alii. praefero tamen hic consensum
N 2

Adplicor ignotis: fratricque elapsa fretoque,
 Quod tibi donavi, perfide, littus emo.
 Urbem constitui; lateque patentia fixi
 120 Moenia, finitimis invidiosa locis.
 Bella tument: bellis peregrina & femina tentor:
 Vixque rudes portas urbis, & arma, paro.
 Mille procis placui: qui me coiere, quercentes,
 Nescio quem thalamis praeposuisse suis.
 125 Quid dubitas vincam Gactulo tradere Iarbae?
 Praebuerim sceleri brachia nostra tuo.
 Est etiam frater; cujus manus impia possit
 Respergi nostro, sparsa cruore viri.
 Pone Deos, & quae tangendo sacra profanas:
 130 Non bene coelestes impia dextra colit.

Si

sensum codicum; ut *durus* viae sint laboriosae & plene jactationis. ita Valer. Flac. l. 565.

Durum vobis iter & grave coeli

Institui.

LUCAN. IX. 39.

Durum iter ad leges patriaeque ruentis amorem.

ita contra *molle iter*. II. Amor. XVI. 20. has vero voces *durus* & *dubius* frequentissime confuderunt librarii. vide ad Quint. vi. Inst. Orator. 3. & Val. Flac. VI. 543. BURMANNUS.

117. *Applior ignotis.*] Puto Ovidium scripsisse, *Applior his oris.* ut apud Virgilium, I. 616.

— *Quae vis immanibus applicat oris?*

Applicare remos vadis. Trist. III. Eleg. IX. *Scopulis applicare ratem.* Propert. lib. I. Eleg. XX. Donatus ad illud Terent. Andr. Act. v. Sc. IV. *Applicat se ad Chrysidis patrem; proprie, inquit, de naufragio & egeni.* Epist. Parid. 126. *Applior in terras.* Enn. Fragm. p. 19. Edition. Scriver. *quo applicat.* ita lege pro *applicem*. HEINSIUS. *Ignaris* Moreti codex, ut saepe alibi, pro *ignotis*.

119. *Lateque patentia fixi moenia.*] *Fixi* Putean. & decem alii; novem feci, ut in Fastis III. 92.

Factaque Telegoni moenia celsa manna.

Nisi *fecit moenia* hic, & ibi *facta moenia* legendum, ut in illo Propertii II. Eleg. XXV. 64.

Factaque Lavinis moenia littoribus.

De Roma, & Fast. IV. 835.

Faciumi fundamina cives.

HEINSIUS:

Insolentius *facere moenia*, quam *figere* puto. quamvis etiam melius *feces*, quam *moenia figi* dici arbitror: *facere* vero *fundamina*, *moles*, & similia *iq̄te* dici puto, ut notat Acro in Horat. III. Od. I.

sed *facere moenia* non placet; si *struxi* in MSS. esset amplecterer. ut Ep. XVI. 180.

Moenia Phoebeae structa canore lyrae.

Ubi & codices quidam *facta*, quare & hoc verbum hic praefero. praeterea nescio an non rectius cum uno Regio legatur, *lateque potentia*, de quo v. ad Petron. LXXXII. BURMANNUS.

121. *Tument.*] Parenti meo non placebat *tument*, quare insistentium vestigiis Cod. Lugdun. & Scriverii, in quibus *timent*, & legendum, *bella timent*, vel legendum, *bella tonant*, Claud. III. Conf. Honor. 63. *Civilia rursus bella tonant*. v. ad Claud. IV. Conf. Honor. 320. sed pro vulgata est illud Patreculi lib. II. c. 15. *Mors Drussi jam pridem tumescens bellum excitavit Italiam*. HEINSIUS. Vulgata recte se habet. Claudian. II. de Laud. Stilic. 95.

Quamvis certamine partes

Jam tumeant.

Ubi vide Barth. & quidam illic codices *certaminae partis jam timeant*. & ita *tumere* omnes dicuntur, qui graviori animi motu concitantur. vid. Heinf. ad Claud. Bell. Gild. 330. sic *tumere* negotia dici. cum maxime agitantur, notat Ampl. Cuper. II. Obs. 4. & in his locutionibus metaphoram esse a mari concitato puto, quod *tumere* Noster II. Pont. III. 27. dixit, & *tumidum* passim Noster & alii vocant. similis ratio in *ardere*, ut enim mare *ventis ardere*, sic *bella ardere*, & *regiones ardere bellis* dicunt scriptores. de quibus alibi. BURMANNUS.

122. *Vixque rudes.*] Portae recte *rudes* possent intelligi, nondum arte fabrilis perfectae & politae; ut *rudes remi* Claud. Praef. in Rapt. & *rude solium*; v. Ritterseh. ad Querol. p. 82. sed cum in Puteaneci excerptis sit, *virque rudis*; in Leidenf. ad *arma*, ego ex vestigiis eorum legere mallem;

Vixque

Si tu cultor eras elapsis igne futurus;
 Poenitet elapsos ignibus esse Deos.
 Forsitan & gravidam Dido, scelerate, relinquis;
 Parsque tui lateat corpore clausa meo.
 135 Accedet fati matris miserabilis infans;
 Et nondum nato funeris auctor eris.
 Cumque parente sua frater morietur Iuli;
 Poenaeque connexos auferet una duos.
 Sed jubet ire Deus. vellem vetuisset adire;
 140 Punica nec Teucris preffa fuisset humus.
 Hoc duce (nempe Deo) ventis agitaris iniquis,
 Et teris in rapido tempora longa freto.
 Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore,
 Hectora vi vivo, quanta fuere, forent.

Non

Vixque rudes portas urbis ad arma paro.

Ut sit sensus; ego femina, rudis ad arma, vix paro portas urbis. vel etiam, vix paro portas urbis rudis ad arma. sic inist. Ep. XI. 48. *rudis ad parius rudis ad Veneris furtum*. XVII. Ep. 141. & Justin. I. I. *rudes ad resistendum populos*. portarum autem recte mentio, quibus incurfus sustineri vicinorum possit, sine quibus moenia nihil prodesse. BURMANNUS.

123. *Qui me coiere.*] Videndum an desit, in praeposito, vel quid simile, ut in *me coiere* legas. EGNATIUS. *Me coiere* omnino legendum, neque ullo pacto *in me coiere* admittendum, ut sit quercens me praeposuisse. NAUGERUS. Unus Vaticanus *me coluere*; alter *me cupiere*. GIOFANUS. Alii *coluere, me cupiere vel petiere*. sed vera lectio est *coiere*, si *Tu* in tollas ex auctoritate optimorum exemplarium. Refer autem *me ad quercens*, non ad *coiere*. *Coire* pro *convenire*. III. Metam. 716.

— *Cunctae coeunt, cunctaeque sequuntur.*

Metam. VIII. 300.

Lepta manus juvenum coiere cupidine laudis.

Ut & illic scribendum. lib. XIV. 239.

— *Coeunt, & saxa trabsque*

Conjiciunt.

III. Fast. 741.

Ecce novae coeunt volucres.

Et 753.

Millia corabronum coeunt.

Virgil. Aeneid. VII. 582.

Undique collecti coeunt, Martemque fatigant.

Fast. IV. 275.

Millie manus coeunt.

Coire cum quarto casu jungunt Jurisconsulti veteres, *hinc coire societatem* apud Iulios frequens, & Cic. Philip. II. apud Gell. lib. I. c. IX. *Societas coibatur*. Auctor vitae Pomp. Attici: *Sed neque cum quoquam ea de re se collocaturum nec coiturum*. Capitol. in fin. M. Anton. *Coire in matrimonium alitius*, ubi lege *coire matrimonium*. HEINSIUS. Probo Heinfilii expositionem. ejectionem & hoc verbum apud Senec. II. de ira 8. *Undique velus signo dato ad fas nefasque miscendum coiere*. ita scriptum vulgo *coirri* sunt. BURMANNUS.

126. *Praebuerim.*] Douza legebat *praebueram*.

127. *Posit.*] *Posit* constanter libri veteres, quos sequor. nisi legendum *poscat*. IV. Trist. IV. 59.

— *Sunt circa gentes, quae praedam sanguine quaerant.* HEINSIUS.

133. *Gravidam Dido.*] Sic C. Vellejus Paterculus lib. I. cap. 6. *Hoc tractu temporum ante anno v. & LX. quam Urbs Romana condereetur, ab Elissa Thyria, quam quidam Dido autemant, Carthago conditur*. Sospiter lib. I. Inst. Grammat. pag. 102. *Didum. Attejus Philologus librum suum sic edidit inscriptum: An amaverit Didum Aeneas, ut refert Plinius, consuetudinem dicens facere hanc Callisto, hanc Calypso, hanc To, hanc Alecto*. GIOFANUS. *Didon* tam hic, quam sup. v. 7. multi codices habent. & II. Ann. XVI. 31. *Heron. XII. Epist. 9. Argos*.

134. *Lateat.*] *Lateat*, Colinaei & Beutmanni & priores aliquot editiones, quae & *relinquit*. male, vid. ad Ep. IV. 54.

135. *Accedat fati matris.*] *Malim matris fato*; non tres voces in se excaunt. ita vete. 187. *Quam bene conveniunt fato tua munera nostra*. BURMANNUS.

136. *Nondum nati.*] *Scribe nato*, ut ambiguitas vitetur; & ita Slichtenhorstius. HEINSIUS.

138. *Connexos.*] *Connexos* Berfin. MS. quod ille explicat partu simul laborantes,

- 145 Non patrium Simoënta petis; sed Thybridas undas.
Nempe, ut pervenias quo cupis, hospes eris.
Utque latet, vitatque tuas abstufa carinas,
Vix tibi continget terra petita feni.
Hos potius populos in dotem, ambage remissa,
150 Accipe; & advectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicior urbem:
Hancque, locum regni, sceptraque sacra tene.
Si tibi mens avida est belli, si quaerit Iulus
Unde suo partus Marte triumphus eat;
155 Quem superet, ne quid desit, praebebimus hostem.
Hic pacis leges: hic locus arma capit.

145. Non patrium Simoënta petis, sed Thybridis undas.] Argentianensis liber bibis. quomodo & Gronovianus pro diversa lectione. Scribe bibes. Epitola Med.

Grajaque Phasiacum turba bibis fist aquam.

Art. Amant. III. 195.

Sed neque Caucasus docet de rupe puellas,
Quaeque bibant undas, Myjse Cicee, tuas.

Thist.

Non bene pacatis summa pota Getis.

Virgilius, Eclog. I.

Aur Ararim Paribus bibes, aut Germania Tigrim.

Et VII. Aeneid. 717.

Qui Tiberim Fabarimque bibant.

Claudianus:

Patriamque bibens Meotida Alanus.

Exempla propemodum infinita ex Graecis Latinisque Poësis possent proferri, si liberet in re protrita morari. nec soli Poëtae ita locuti. Solinus c. xxxviii. Quaequecumque Euphratem bibant gentes. Sidon. Apoll. IV. Ep. 17. Potor Mosellae. Hoc primum. deinde optimus Puteaneus Thybridis undas. egegit. sic Cephalidas undas Noller dixit libro primo Met. v. 369. & ibidem Peneides undae. II. Fast. 597. Tiberinides undae. Tibul. I. Eleg. 6. Aniona summa. quomodo & Horat. III. Od. XII. Tyberinas undas. & in veteri Epigrammate Graeco Anthologiae βίβηταις Πάριος. & Lucanus libro III. 277. Maeotidas undas. & ex veteri codice:

Quoque fratrem torrens Meotidas egerit undas.

Et Garamantidas undas idem lib. IX. 369. HEINSIUS.

146. Hospes eris.] Gebhardus notaverat in ora codicis sui sic exsultantem legendum, Hostis eras. non probat. BURMANNUS.

147. Utque latet refugitque tuas.] Vitatque tuas Puteaneus & alii quidam. sic Virgilius v. 629.

Italiam sequimur fugionem.

Abstrusa citam meliores. Alii aliter, codem tamen omnes sensu hunc versum libri exhibent. HEINSIUS. Immo vero diverso sensu multi codices hunc ver-

sus exhibent. nam in Regio, Juniano & sex aliis erat: Utque juvet ventusque tuas, remisque carinas. & octo alii eodem fere modo, nisi quod remus & ventus transponant. Leidenis: Utque juvet velutque tuas ventusque carinas. Scriverit: Ut movetur remoque tuas ventoque carinas. in alio erat: Utque vlet remusque tuis ventusque carinis. ut vlet carinis sit dictum, ut alicui velle, pro favere, Stat. XI. Theb. 510. & dubito valde, an non ad sensum accommodatior sit Regii codicis scriptura. ut velit, licet prospera utaris navigatione, vix tamen pervenies in terram, quam petis, ante senectutem. Juvenis vero proprie ventus dicitur, ut saepe apud Nostrium & alios. Val. Flac. II. 587.

Sridentemque juvant auras.

Ubi plura notabimus. venti autem & remi toties junguntur, ut proverbio locum dederint. sic Florus II. 18. Mox venit remisque proparatum est. & antiquos, in primis etiam Aemian, ventis remisque navigalle docet Servius ad Virgil. I. Aeneid. 104. BURMANNUS.

149. Hos populos potius in dotem ambage remota.] Potius populos cum quibusdam locis, ut versui consultat. ambage remissa deinde meliores, & Pygmalionis sequenti versu Puteaneus, sic inceptum opus remittere, & remittere incepta sula Noller alibi de quo diximus ad lib. II. Art. Am. v. 79. sic Fast. II. 337.

sed verum ambage remota

Abdidit, & dubio tenuis ore virum.

Ubi vetus liber remissa similiter. Horat. Sat. V.

Quando pauperem misisti ambagibus horres.

Sic mora missa Propert. III. Eleg. 15.

Tybare me missa iussit adesse mora.

Pro advectas opes libri multi adductas. prima editio advectas. Scribo advectas opes. HEINSIUS.

152. Inque loco regis sceptraque sacra tene.] In Puteaneus totus hic versus erat crasus, sed sic ut liqueret scriptum fuisse sceptraque sacra. quod & in aliis

- Tu modo, per matrem, fraternaue tela, sagittas,
Perque fugae comites, Dardana sacra, Deos:
(Sic superent, quoscumque tua de gente reportas,
160 Mars ferus & damnis sit modus ille tuis,
Afcianusque suos feliciter impleat annos,
Et senis Anchisae molliter ossa cubent)
Parce precor domui, quae se tibi tradit habendam.
Quod crimen dicis, praeter amasse, meum?
165 Non ego sum Phthias, magnisve oriunda Mycenis:
Nec steterunt in te virque paterque meus.
Si pudet uxoris; non nupta, sed hospita dicar.
Dum tua sit Dido, quodlibet esse feret.

aliis plurimis extat. Reliqua à me legi non poterunt. At Salmastius monet à manu prima fuisse Nominis coreis. Unde si faciebat, Nominis cum regis. Forte Nominis & hanc regis. Leidenis hancque loco. Barberin. & Voss. Inque locum. HEINSIUS. Ego ex vestigiis Barberinii Vossiani & Leidenis codicum recepi:

Hancque, locum regni, sceptraque sacra tene.
Hanc urbem, non illam, quam in Italia quaeris,
tene locum regni tui, & ibi scepra sacra habe.
BURMANNUS.

155. Quem superat.] Quod superast Puteaneus & alii ex melioribus. Forte Quos superat hostes. HEINSIUS.

157. Tu modo per patrem.] Imo matrem cum decem scriptis. De patre mox aget. Erfurtanus per Venerem. quod alterius interpretamentum est. HEINSIUS. Heuquand in Parerg. Criticis. pag. 118. legit:

Tu modo ser patrem, fraternaue tela sagittas,
Terque fugae comites.

Et ser pro serfer caput. sed an repeteret patris ossa ex Sicilia? ergo ipsi Sicilia tendere debebat? & qualis haec confociatio ossum patrumorum, & telorum Cupidinis? BURMANNUS.

160. Damnus sit modus ille tui.] Damnus tuis Erfurtanus & alter Lovanienfis. rectius. HEINSIUS. Ita potest caput Epist. III. 90.

Simque ego tristitiae causa modusque tuae.

Quamvis ibi & secundo casu possit accipi. sed apud Horat. I. Od. xxiv. non item:

Quis desiderio sit pudor aut modus.

Quint. II. cap. I. Nos suum cuique professioni modum demus. ubi male professionis Gebhardus. noster lib. II. Art. 25. Sit modus exilio. & lib. VI. Met. 82. Operi victoria sitis. & alibi. ceterum Capoferus hic legebat:

Haestenus. & damnus sit modus ille tui. BURM.

164. Praeter amasse.] Haec est gemina lectio, quomodo Vaticanum exemplar habet. CROFANUS. Amara alii.

165. Non ego sum Phthia.] Phthias Puteaneus cum emendatioribus novem aut decem aliis. vere. focmina Phthias & Phthiobis. Euripides Andromacha choro primo, nam apud alios vix occurrit. Phthias, quae Egeum parit adu Astorida Tōvov. Ad te Phthias ego quamvis Astorida veni.

Inter nummos Philippi Parutae Siculos unus exstat elegans in primis aereus, ab una parte fulmen referens, cum inscriptione ΠΙΤΡΟΤ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ab altera parte focmina vittata; reginae habitu, ΦΘΙΑΕ, quo designari Achillis patriam existimo, per fulmen autem originem ejus ab ipso Jove ductam. Apoll. Rhodius libro I. 53.

Τοῖς δ' ἐπὶ τριτάτους γνωρὸς κίε νισσόμενοι
Διδυλίδης. καὶ τὸν μὲν ἐπ' Ἀμφρόσιου ἰσθμῶν
Μυμίδουος κόρη Φθίας τέκνη Ἐυπρόλεμια.
Tertius Aethalides hos frater in arma secutus,
Amphrosii in lucem quem propter fluminis oras
Filia Myrmidonis Phthias dedit Eupolemia.

Euripidis exemplum producit Stephanus Byzantius in Phthia. Phthia hinc nomen mulicbre, quomodo appellata apud Juldin. lib. xxviii. cap. I. neptis Pythi Epifotarum Regis; & apud Plutarch. in vita Pythi ejusdem mater. HEINSIUS. Non tamen damno Phthia, quia Mycenis sequitur, quos conjungit etiam Virgil. I. 284.

Cum domus Astiraci Phthiam claraeque Mycenae
Servitio premeat.

Scribendum quomodo magnisve vel invidis libris, quorum multi habent, magnis oriunda, unus ornata. BURMANNUS.

166. Nec steterunt.] Ea forma, qua Virgilius steteruntque comae, & Terentius emerunt. EGMAT. Steterunt Puteaneus & Leidenis. recte: Virgilius II. 774.

Obstupui, steteruntque comae.

Sic Quaeferunt Epitola Oenones ex veteri libro. Sic Quaeferunt in Faldis. sic apud Statium Theb. III. v. 302. Exciderunt. Theb. v. 274. Absiderunt. lib.

- Nota mihi freta sunt Afrum frangentia littus:
 170 Temporibus certis dantque negantque viam.
 Cum dabit aura viam, praebebis carbala ventis.
 Nunc levis ejectam continet alga ratem.
 Tempus ut observem, manda mihi; certius ibis:
 Nec te, si cupies ipse, manere sinam.
 175 Et socii requiem poscunt, laniatque classis
 Postulat exiguas semirefecta moras.
 Pro meritis, & siqua tibi praebemus ultra,
 Pro spe conjugii tempora parva peto.
 Dum freta mitescunt, & Amor: dum tempore & usu
 180 Fortiter edisco tristitia posse pati.

Sin

xii. v. 167. Horruerunt. Epist. Medecae ex veteri libro:

Nosin? an exciderunt tecum loca?
 Epistola Hypermetrae §. 72. *Expulerunt.* Epist. Acotilla §. 242. & Art. Am. III. 405. *Fuerunt.* & §. 188. *Exciderunt.* *Mollierunt* Amor. II. Eleg. I. *Terruerunt.* lib. III. El. v. *Profuerunt.* Remed. 263. *Praebuerunt.* Epist. II. v. 141. *Contigerunt.* Fast. I. v. 592. *Vagierunt.* Fast. II. v. 505. *Horruerunt.* Fast. II. v. 502. *Amuerunt.* Fast. II. v. 497. *Audierunt.* Fast. III. v. 65. *Fimerunt.* Fast. III. v. 231. *Polluerunt.* Fast. III. quae loca in vulgatis libris sunt depravata. Plura alibi dicemus. HEINSIUS.

168. *Quidlibet esse solet.*] *Quidlibet* Puteaneus & alii meliores. Propertius tamen, II. II. 18.

Si cuius nuptiae quidlibet esse licet.

Sed & ibi forte scribendum *quodlibet*. malo etiam *sem* & *seram*. & Art. amat Nolter Epist. XII. 5. *Tunc potius Medea mori bene.* & 25. *Hoc illic Medea sui.* & Epist. XIV. 12. ex MSS. *Nuptia cadam.* HEINSIUS.

169. *Frangentia.*] Ita est in eodem Vaticano, & in aliis melioribus. CIOFANUS. Alii *rangentia*. Puto scribendum *plangentia*. Epistola Herus:

Me miseram! quanto planguntur littora fluctu!
 Ubi etiam *franguntur* in veteri libro: male. Lucaeus libro VI. 601.

Exprimit & plangit illifae cauitibus undae.
 Apud Statium quoque Achilleide I. 389. scribendum videtur:

———— *Interque vadofas*
Cycladas, Aegeae plangunt ubi saxa procellas.
 Ubi pari modo peccatur. Virgilius Georgicon libro primo v. 333.

Ingenant Austri, & densissimus imber
Nunc nemora ingenti vento, nunc littora plangit.
 Ita enim in nonnullis exemplaribus. Vulgati codices *plangunt*. Lucretius libro II. 1154.

Nec mare, nec fluctus plangentes saxa creantur.
 Et ita alii. Fluctus vero à littore frangi passim Poëtis dicuntur, non littus à fluctibus. quomodo *fluctus frangit littus* Lucretius Senec. Oed. 603.

Fluctus non tot frangit Ionium mare.

Herc. Oet. 731.

Evolutas frangit Ionio salo
Opposita fluctus Luceae.

Et v. 1384.

Et qui Thracios fluctus Aethrae
Frangit.

Rutil. II. Itin. de Monte:

Caerula quae occiduis frangit Etrusca jugis.
 Priscian. Perieg.

———— *Cilicem nam frangitur oris.*

Et postea:

Prima est Hispanum quae frangit littora pontum.
 HEINSIUS. Dubito an perpetuo vera sit Heinssii observatio. & aequè littora *frangi* à fluctibus dici deprehendo, ac fluctus à littoribus. idem enim Priscianus in Periegesi dixit:

Rapido quod frangit gurgite saxa.

Alias, fatemur, frequentius est de aquis. Vid. ad Val. Flac. III. 36. & ad Petron. 123. Scalligero placuisse *mutantia*, notat Bernmannus. quia hoc naturam Syrtis melius exprimit. BURMANNUS.

170. *Negantque viam.*] Forte, *fugam*, quia sequitur: *cum dabit aura viam.* HEINSIUS.

172. *Ejectam.*] Vid. supr. ad vers. 89.

173. *Certius ibis.*] Sunt qui *serius* malint. EGNATIUS. *Certius* legendum ex probatissimis libris. CIOFANUS. *Tutius* Francof. pro Var. Lect.

175. *Et socii.*] Forte *en.* HEINSIUS.

177. *Debetimus ultra.*] *Ultero* Puteaneus & Argentinensis. hoc est, si quid tibi debetimus, quod vincat mea beneficia. HEINSIUS. Neque verba Ovidii, neque Heinssii interpretationem satis recte capio.

- Sin minus; est animus nobis effundere vitam.
 In me crudelis non potes esse diu.
 Adspicias utinam, quae sit scribentis imago!
 Scribimus; & gremio Troicus ensis adest:
 185 Perque genas lacrimae strictum labuntur in ensam;
 Qui jam pro lacrimis sanguine tinctus crit.
 Quam bene conveniunt fato tua munera nostro!
 Instruis impensa nostra sepulcra brevi.
 Nec mea nunc primo feriuntur pectora telo:
 190 Ille locus faevi vulnus Amoris habet.
 Anna soror, soror Anna, meae male conscia culpae,
 Jam dabis in cineres ultima dona meos.

Nec,

capio. nec puto nos obtestari & rogare per ea; quae debemus alteri; neque etiam debere *ultero* ele-ganter dici. quare Vossiani codicis scripturam amplectimur, & legimus:

Pro meritis, & si qua tibi praebemus ultra.

Rogat, ut aliquid sibi reddat pro tot meritis, quibus jam eum prosequuta est, & pro illis, quae adhuc praeter ca libens est praebitura. idem ut dicit, quod Phyllis Demophoonti Epist. II. 110.

Munera multa dedi, multa datura fui.

Praebemus etiam codex Douzae. solemnis illa consilio *non debere & praebere*, ut VII. Metam. 48. *Tibi se semper debebis Iason.* ubi etiam codices *praebebit*. si quis ultra malit, non valde repugnabo. restitutum etiam hoc verbum *praebere*, Quintiliano Decl. IX. 19. BURMANNUS.

179. *Dum freta mitescunt, & amor dum temperat usum;* Fortiter ediscam tristitia posse pati.] Edisco meliores omnes. hoc primum. Puteaneus deinceps *praebebit*. si quis ultra malit, non valde repugnabo. restitutum etiam hoc verbum *praebere*, Quintiliano Decl. IX. 19. BURMANNUS.

Dum freta mitescunt, & amor: dum tempore & usu
Fortiter edisco tristitia posse pati.

Cui emendationi nos subscribimus. nam & ex nostris nonnulli *temperat usum*, vel *usum*. & alter Mentelianus *temperat usu*. possent etiam:

Dum freta mitescunt, & amorem temperat usum.

Utraque conjectura & Salmasiana & mea Slighenhorstio quoque nostro in mentem venerat. HEINSIUS. Douzae *temperat usum*, pro *temperat*, id est tolerabilis fiat, capiebat. sed Salmasiana emendatio palmam refert, & ex ipsis Philosophorum placitis petita est sententia. Vid. Senec. de Tranquillitate, cap. X. BURMANNUS.

184. *Et gremio.*] In tres scripti. ut Noster in I. Fast. pr. In *munera ades*, fed forte legendum *en.* BURMANNUS.

188. *Instruis impensa.*] Argute: *impensa* non pro sumtu capiendum, quod voluit interpretes, sed pro re qualibet ad ornandum sepulchrum idonea. in antiquo marmore apud Gruterum pag. xxxvii. 10. *Huic ordo publice locum sepulchrae, impensam foveris, & statum decrevit.* & sic apud Iulianum libro XI. cap. 15. videtur scribendum, *pro se magis iustam quam gravem sepulchrae impensam orare. non veniam.* idem libro XII. *Alexander amissis militibus magis funerum impensis extulit.* apud Juvenalem:

Ardet adhuc, & jam accurrit, qui marmora donet;
Conserat impensas: hic nulla & candida signa,
Hic aliquid praeclearum Euphranoris aut Polykleiti.

Vides per *impensas* marmor designari & stantias, quae ad instaurandam ac ornandam domum exstant & amicis conferebantur. *Instruere* pro ornare, dictum Fast. II. v. 318. quomodo *instruere hortos* Tacito libro XV. *Asiam novis viribus instruere* Tertulliano de Pall. nam alia significatione Solinus cap. primo Polyhistoris, *posuisse sedes, instruxisse moenia*, pro *struxisse* aut condidisse dixit. ita enim illic codices vetusti. *perperam* Delcius, *inde struxisse* HEINSIUS. Idem de voce *impensa* notavit Salmasius de Usuris p. 40. & verum puto in quibusdam locis. & ita forte illa caput Jul. Obsequ. cap. LXXXVII. capiendi: *Terracinae sereno navis vultum fulmine tabium, in aquas dejectum, & impensus omnes, quae ibi erant, ignis absumsit.* ubi male Schaefferus, *Res impensas omnes*, auctori conjectura restituit. *Impensas* navis sunt ornamenta, vel armamenta, quibus instructa fit navis. non vero in inscriptionibus, ubi funeris impensae sunt sumptus publice facti in funus. BURMANNUS.

189. *Nec mea nunc primum.*] *Primo* solo codex alter Regius, & Escurianus placet. Vid. I. Art. 36. & II. 571. & ad Claudian. I. in Rufin. 304. HEINSIUS.

Nec, consumpta rogis, inscribar, Elissa Sichaei;
 Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
 195 Praebuit Aeneas & causam mortis & ensem.
 Ipsa sua Dido concidit usa manu.

EPI-

103. *Elissa Sichaei.*] Ita *Caecilia Metelli* in veteri lapide. vid. Pigh. ad Valer. Max. l. v. & viii. 3. HEINSIUS. Vide Clar. Perizonium Dissertat. l. p. 18.

104. *Tumuli.*] Codex chartaceus Car. Strozzae tituli. Titulus est inscriptio. Am. ii. xii. 25.

Abjiciam titulum servata Naiso Corinna.
 Met. xi. 429. ex MSS.

Et saepe in titulis sine corpore nomina legi.
 Et ita MSS. exhibent Fall. iii. 547.

Titulique in marmore carmen

Hoc breve.

Appositae inf. Ep. xiv. 123.

Scriptaque sunt titulo nostra sepulchra brevi.

Trist. iii. xii. 77.

Hoc satis in titulo est. HEINSIUS.
 Sed rectius *marmor tumuli* dici puto. cum *titulus marmoris* potius, quam *tituli marmor* dicendum esset, & Virgilia locus ab aliis productus, *tumulo*

superaddite carmen, satis hoc evincit. passim vero permutari a librariis *titulum* & *tumulum* videbimus ad xi. Met. 429. BURMANNUS.

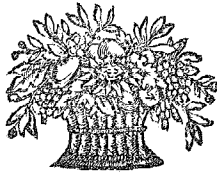
195. *Praebuit Aeneas & causam mortis & ensem.* *Ipsa sua Dido concidit usa manu.*] Repetit hoc distichon lib. iii. Fallorum 549. Et iii. 39. De Arte hanc eandem expresse sententiam, ubi ita est:

*Et sanam pietatis habet, tamen hospes et ensem
 Praebuit, & causam mortis Elissa tuae.*

CIOFAN. Sententia ex jure, quo occidisse dicitur; qui mortis causam praebuit. leg. 51. ff. ad L. Aquil. & l. 15. ad Leg. Cornel. de Sicar. & hinc toties in Declamationibus, quinam causa mortis fuisse dicatur, disceptatur. Vid. Quinētil. Decl. cclxx. cclxxxix. ccxcii. & alibi. BURMANNUS.

196. *Usa manu.*] MSS. plerumque hic & iii. Fall. 550. habent:

Ipsa sua Dido concidit ista manu.
 HEINSIUS.

EPISTOLA VIII.

HERMIONE ORESTAE.

[A]lloquor Hermione nuper fratremque virumque,
 Nunc fratrem; nomen conjugis alter habet.]
 Pyrrhus Achillides, animosus imagine patris,
 Inclusam contra jusque piunique tenet.
 5 Quod potui, renui; ne non invita tenerer;
 Cetera feminae non valere manus.
 Quid facis, Aeacide? non sum sine vindice, dixi:
 Haec tibi fab domino, Pyrrhe, puella suo est.
 Surdior ille freto clamantem nomen Orestae
 10 Traxit inornatis in sua tecta comis.

Quid

1. *Alloquor.*] Non inveniuntur haec in antiquis exemplaribus, sed omnino his ablatis nescio quid desideraretur. NAUGIATUS. Etiam hos versus sunt qui velut nothos rejiciant, & omittant: quod equidem miror, cum & propositionem Epistolae contineant, & iisdem omittis Epistola ipsa plane *ἀνεπιτολιος* relinquatur. Quare & nos quidem, Aldi auctoritate sequuti, apud quem idem Epistolae hujus principium est, integras, ac suo loco immotas reliquimus. Ceterum ut hoc *πρῶτον* addamus; familiare Ovidio est a principio Epistoliarum, & item aliarum Elegiarum, ponere distichon aliquod, quod summam argumenti quandam proponat. sic hactenus in plerisque epistolis factum videmus. sic alibi in amoribus, ut de morte Pliitaci:

*Pstittace, Eois ales mihi missus ab Indis,
 Occidit, exsequias ito frequenter aves.*

Et in Nuce:

*Nux ego juncta vias, cum sim sine crimine vitae,
 A populo saxis praetererante petor.*

Sed haec hactenus. MYCILLUS. Hi duo versus non sunt in lib. Vatic. neque in aliis, quos vidi, veteribus. CIOFAN. Primum hoc distichon ab omnibus, quos vidi, libris manu descriptis abest, nisi quod in uno meo margini est adjectum, & quidem manu recentiori. Videtur autem ejusdem notae esse, cum iis versibus, quos initio Epistolae Oenones & Didas extare in nonnullis libris monuimus. HEINSIUS.

3. *Achillides.*] Ita quidem Commentator legendum censet, *Achillides*, quinque syllabis, divisa Graeca diphthongo *ei* in duas. sed ego nihil causae video, quo minus *Achillides* quatuor syllabis legatur, perinde ut *Thestides* tribus, utraque

enim scriptura eodem redit, siue integris vocalibus, ac Graece *Achilloides*, siue Latino modo *Achillides*, i longa, scribatur. MYCILLUS. De *Pyrrho* & *Oreste* vide quae ex Hygino in Ibiu adnotabo. *Pyrrhus* autem dictus est a patris sui nomine, qui cum in Scyro inter Lycomedis regis filias lateret, *Pyrrha* vocabatur. Auctor idem Hyginus cap. xcvi. & xcviij. CIOFAN. *Achillides* bene Puteaneus hic, ut & Ibi de 301. sic *Atrides*, *Aegides*, *Pelides*, *Belides*, *Phinides*, *Thestides*, *Driantides*, *Promethides*, *Oenides*, *Amphiarides*, & similia apud Nostrum. HEINSIUS.

3. *Animosus.*] Ita egregie in scenam prodit apud Senecam in Troad. v. 210. & seqq.

4. *Jusque piunique.*] Est idem quod *ius & fas*, Vid. ad Petron. cviii.

5. *Quod potui.*] *Quam potui* alter Mentellianus; pro diversa lectione, cum glossa, id est *quantum*, adi. notas Remed. Amor. v. 325. Gortorph. *qua*, alius quo. HEINSIUS. Nihil muta; nam aequae bene & eleganter *quod potui* dicitur: ita Terent. Eunuch. ii. i. 9. Heaut. iii. 16. & alii. permittisse vero librarios has formulas, *quam & quod potui* docebit Picius ad Virg. xii. 147. de *quam potui* vid. ad Remed. 325. BURMANNUS.

7. *Aeacide.*] Lege *Aeacida*, & vid. ad Epist. iii. 87. & mox ad v. 9. HEINSIUS.

9. *Clamantem nomen Orestis.*] Puteaneus *Orestes*. Lege *Orestae*. non enim adter secundum tertiumque casum ejus nominis meliori aeco essebant. nisi quod Priscianus notet libro sexto, Ciceronem & Sallustium semel *Orestis* casu secundo enuntiasse. *Orestis* est apud Gell. lib. iii. cap. 10. In Ibi de scriptis:

*Uraque Agamemnonio vultus dedit anguis Orestae.
 Orestes.*

- Quid gravius, capta Lacedaemone, serva tulissem.
 Si raperet Grajas barbara turba nurus?
 Parcius Andromachen vexavit Achaia victrix,
 Cum Danaus Phrygias ureret ignis opes.
 15 At tu, cura mei si te pia tangit, Oreste,
 Injice non timidas in tua jura manus.
 An, si quis rapiat stabulis armenta reclusis,
 Arma feras? rapta conjuge lentus eris?
 Sit focer exemplo, nuptae repetitor ademptae:
 20 Cui pia militiae causa puella fuit.

Drestes, Orestae. Thyestes, Thyestae. Geriones, Gerionae. Pylades, Pyladae. Tril. lib. 1. El. viii. ex membranis:

De comis Argolicis postquam cognovit Orestae.
 Et Amorum lib. 11. Eleg. vi. ut optimae membranae:

Quod fuit Argolicis juvenis Phocens Orestae.
 Sidon. Apollin. Carm. ult. et fidum rabidi sodalem Orestae. idem Paneg. Major.

Si se Pellucis perfudit sanguine Castor;
 Thyestae Peribous, Pyladea si servavit Orestae
 Vel furibunda manus.

Ita legendi illi versus. apud Martialem duo veterum codices lib. vi. 11.

Nec melior rhoibus, turbidusve dabatur Orestae.
 Sic & Thyestae apud eundem alibi non uno loco. Idem lib. ix. Ep. 11.

Quid? quod nil unquam Pylades donavit Orestae.
 Ita sensus jubet esse legendum. neque aliter vestigia veterum codicum Puteaneel. in quo *Pila donavit esse*. vulgati *Pyladi donavit Orestae*. Noster lib. 11. Eleg. 11. cum optimo codice:

Alfuis infans juvenis Phocens Orestae.
 Hinc & Orestae non semel in quinto casu apud Nostrium. At Patavinus liber habet *nomen Orestis*. Quomodo Priscianus, Boetes, Boetae, & Boeti ex Ciceronis Arateis notat, ut Ulysses, Ulyssi, & similia. Noster in Ibin:

— *sic quod Pelopaea Thyestae.*
 Ita enim libri veteres: postea referas exempla Thyestae, & omnia Thyestae apud Persium Sat. v. *Dapes Thyestae* non semel apud Sidon. Apollinarem. Hinc Thyestae in vocativo, ut apud Senecam in Thyeste saepe. ita v. 15. legendum *Orestae*. Cicer. Tusc. Quaeft. 11. *Stultissime Aetia* & ibid. *Tu te Thyestae damnabis orbibusque luce*. & in nominativo apud Lactant. lib. 1. de falsa Religione. cap. ix. in optimis membranis: *Hinc homines Deum putant* & *Philacteta heres non putavit*, sic idem Cicero

Philacteta quoque iisdem libris in vocativo. ut & Noster xiii. Met. 329. *Dare Philacteta* ex MSS. Hinc *Philactetae fama* Nostro Pont. 11. Eleg. 1. & *Philactetae cura* Propertio, & *Philactetae murus* Virgilio lib. 111. sic & *Polyactela* Noster ex auctoritate veterum codicum quinto casu lib. v. Met. tam. 242.

— *O parvae restor Polyactela Scripsi.*
 Geriones, Gerionae. Virgil lib. viii. 202.
 Tergemini nece Geryonae. —

Et apud Senecam Agamemnone, *Hesperium peccus Gerionae*. ut illis locis legunt optimi Medicif codices. Priscianus Periegesi, etiam ex veteri codice:

— *post fata perempti*
 Gerionae.

Aulus Gellius hunc quoque loquendi modum captavit anxie. sic lib. 1. c. 9. in optimis membranis *Alcibiadas commisionem*, non *Alcibiadis*. *Bootae* apud Nostrium secundo casu passim occurrit. apud Avenium Descriptione Orbis *Bootis* frequenter. vid. Servium ad Virg. Aeneid. vii. 662. HEINS.

10. *Traxit*.] *Traxit* Basileensis, unde Heinstitus olim faciebat *Traxit*. ego nihil mutuo. est enim elegans oppositio violenti raptus, & placidae delinutionis sponsae, quam ducere debebat ornatae & complaui (vide Epist. ix. 125. & xii. 156. & alibi) eam vi traxit inornatis capillis. in *sua castra* etiam venustus Gronovianus. BURMANNUS.

11. *Quid gravius capta Lacedaemone serva tulissem*.] Sic prope lib. iv. Pall. de Cerere:
Quid gravius victore Gyge captiva tulissem? CROG. In multis codicibus est *tulissem*, an pro *luissem*? Francius pro *barbara*, malebat *Dardana*. vid. Epist. 1. 26.

13. *Achaia*.] A parte totum, *κατὰ ἀντικείμενον*. sic in epistola ad Heicnam:

O quoties dicis quam pauper Achaia nostra est.
 Et lib. xii. Metamorph.

— *et auxilium promittit Achaia Troiae.*
 CIOFANUS.

Si

- Si focer ignavus vidua sedisset in aula;
 Nupta foret Paridi mater, ut ante fuit.
 Nec tu mille rates sinuofoque vela pararis;
 Nec numeros Danai militis: ipse veni.
 25 Sic quoque eram repetenda tamen: nec turpe marito
 Alpera pro caro bella tulisse toro.
 Quid? quod avus nobis idem Pelopeus Atreus;
 Et si non esses vir mihi, frater eras.
 Vir, precor, uxori, frater succurre forori:
 30 Infant officio nomina bina tuo.

Mc

15. *Si te jam tangit*.] Alii *pia tangit*, alii *nunc*. EGNATIUS. Dubito tamen an aequè rectè *cura pia* dicatur, ac *cura pia fororis*. ita certe loquitur Epist. xiv. 123.

At tu si qua pia, Lyneou, *tibi cura fororis*.
 Quare & hic posse legi, *At te, cura pia* si te jam tangit, *Oreste*. fed parum absit, quin praeferam scripturam codicis Balliolensis: *At te causa mei si te pia tangit*. *Pia causa* passim, pro *iusta*, aqua. ut mox v. 20. ubi etiam alii codices *pia cura*. & vi. Met. 496. *Quoniam pia causa coegit*. 11. Amor. xvi. 47. tamen dixit: *Si qua mei tamen est in te pia cura relieti*. ita parum certum ex uno loco ad alterum argumentum ducitur. Francius, *si te nodo*. BURMANNUS.

17. *An si quis*.] Argumentum a minori. CIOFAN. 17. *Reclusis*.] Non grave fati verbum, nec aptum raptori, qui vi effragare fores fingendus. vid. xiv. Met. 787. ubi de apertis admodum leniter foribus adhibetur. Fortè scripsit, *revulsis*, vel *restratis*. ut vi. Metam. 597.

Portasque refringit,
 Germanaque raptis. BURMANNUS.
 20. *Cui pia*.] Hunc & sequentem versum pleurique codices non agnoscunt, sed male, pro *vacua aula tres libri vidua*. HEINSIUS.

21. *Sterisset*.] Miror omnes Interpretes tam secure hoc verbum transire, cum certe barbarum sit: dicendum enim *steruisset*. fed hoc respuit lex carminis. v. Voffium de Analog. lib. 11. c. 31. Editiones Venetae & Gryphi cum Palatino codice *sterisset*, quod aequè vitiosum, nec versus admittit. magno Miclyli & Bersianiani *sedisset*, quod recipi possit: *Sedere* enim proprie est *desidus* & *inertis*, ut vulgo notissimum. & ita Virgilius in nostri Ovidii sensum utitur 11. Georg. 456.

— *Et meliora Deos sedet omnia possens.*
 Neque minus venustate sua se commendat Regii unus & Heinliani alterus lectio:
 Si focer ignavus vidua plorasset in aula.

Est autem adussum ad illud, quod graviter Sallustius exultit. Catil. 52. *Non visis neque supplicis muliebris auxilia deorum parentur*, *vigilando, agendo, bene consulendo prospere omnia cadunt* &c. Vid. & Liv. xxv. 37. sic & Noster vi. Fall. 444. *Non est auxilium flere, Metellus, ait.*
 Et iv. Met. 693.
Lacrimarum longa manere
Tempora vos poterunt, ad opem brevis hora forendam.
 Et vi. 611.
Non est lacrimis hic, inquit, agendum
Sed ferro.
 Et quae passim ejus generis apud omnes cordatos scriptores occurrunt. idem sensus eveniret certe, si *sterisset* posset stare. nam Terent. Adcl. iv. 5. dixit: *Credebam dormienti haec tibi confecturos Deos*. fed muliebre magis est plorare. Quintil. Decl. 343. *Frustra plorabimus apud iudices*. BURMANNUS.
 23. *Non tu mille rates sinuofoque vela parabis*.] *Nec tu meliores. deinde pararis* Puteaneus & Barberinianus. bene. HEINSIUS. Valde blanditur Vossiani codicis lectio, *nec mihi mille rates* &c. est enim venustas quaedam in illo praenominic mihi, quod vel *παρῆλας*, ut saepe solet. & milles a viris doctis adnotatum; vel hic vim suam habet, ut valeat, in meam gratiam, ut me vindices a raptore, quemadmodum Menelaus Helena caussa fecit. BURMANNUS.
 24. *Nec numerum Danai militis*.] *Numeros* Puteaneus, Gottonphanus & Ambrosianus. sic *numeri* militares passim. *Galliciani numeri*, & *numeri Italici* ac *Ilyrici* Ammianus. Tertullianus Apologeticus: *Si hostes agere vellemus, desset nobis vis numerorum* & copiarum? Cassiodorus lib. 1. Hill. Tripart. *Romanorum colores nec numeri vocantur. Numeri* Gracis *αριθμοι*. Theoplylactus in Acta Apollolorum: *Ἐπειδὴ ἐστὶν ἡ καλοῦμεν τὸν Νομῶνον*. Sequenti versu *Tu esse meliores non agnoscunt*. HEINSIUS. Vide Lindenbr. ad Ammian. Marcell. xiv. 7. & Torrent. ad Suet. Vectal. vr. ne vero quis dubitet hoc sensu jam aevo Nasonis *numeros* dictos esse, ita 111. Am. 9.
Assessis numeros culte Tibulle puer.
 Sed & pro multitudine posse capi non nego, ut *numeri laborum*, viii. Met. 8. ubi vide. BURMAN. O 3 31. 179.

- Me tibi Tyndareos, vita gravis auctor & annis,
Tradidit: arbitrium neptis habebat avus.
At pater Acacidae promiferit infcius acti;
Plus quoque, qui prior est ordine, possit avus.
35 Cum tibi nubebam, nulli mea taeda nocebat:
Si jungar Pyrrho, tu mihi laetus eris.
Et pater ignoscet nostro Menelaus amori:
Succubuit telis praepetis ipse Dei.
Quem sibi permisit, genero permittet amorem:
40 Proderit exemplo mater amata suo.
Tu mihi, quod matri pater, es: quas egerat olim
Dardanius partes advena, Pyrrhus agit.
Ille licet patriis sine fine superbiat actis;
Et tu, quae referas, acta parentis habes.
45 Tantalides omnes, ipsumque regebat Achillen.
Hic pars militiae; dux erat ille ducum.

Tu

31. *Tyndareus.*] *Tyndareos* codex Leidensis, & sic ediuo Veneta anni 1485, ita *Androgeos* Ep. x. 99. sic & alia similitur nomina Graeca pronuntiatione extulit. HEINSIUS.

32. *Arbitrium neptis habebat avus.*] Locum hunc ex Jurisconsultorum doctrina duo interpretes recte interpretari sunt. CIOFANUS.

34. *Plus quoque qui prior est ordine possit avus.*] Puteaneus Tā qui non exhibet. deinde possit habet, ut & alii nonnulli. Lego:

Plus quo, qui (vel quod) prior est ordine, possit avus.

Et promiferit superiori votu. HEINSIUS. Ex emendatione Heinsii sequeretur AVUM, qui prior est ordine, plus posse in nuptiis neptis, Patre, cujus filia erat, sed an hoc rationi & juri communi conveniat, vehementer dubito. & hoc sibi objici posse Hermione sentiebat, quae ab Avo materno Tyndareo desponsata erat Orestae, quem feruulum in his verbis conatur removere, sed quae corrupta ita restitui posse abitor:

*At pater Acacidae promiferit; infcius acti,
Plus quoque, qui prior est ordine, possit avo.*

Demus, ait, hoc adversariis, Patrem me promississe Acacidae, demus quoque Patrem meum, qui prior est ordine, & cujus voluntas ante Avi voluntatem est consulenda, plus posse. haec ex stricto jure admittari posse video, sed aequum & bonum hac in causa vincere debet, Pater promiserat, infcius me jam esse alii datam; Tyndareus vero me despondit eo tempore, quo libera & nulli amori obnoxia eram. itaque tibi jam in us tuos quae situm fuit, quod si auferat Pater jure suo utens, tibi injuriam faciet. ita argumentatur Puella sibi colores ex aequo & bono quacrens, quae sum-

mo jure se Neoptolemo cedere debere sentiebat. Interpretet, qui dicunt Tyndareo plus patre valuisse, propter absentiam Menelai, vel emancipationem, meas nugas agunt. BURMANNIUS.
39. *Permittit amorem.*] Vaticanus concedit habet, alii tamen malunt *permittere*. CIOFANUS. *Concedit* plerique. HEINSIUS.

41. *Tu mihi.*] Imitatus Aufonius Profess. xx. *Tu mihi quod genitor, quod avunculus.*

42. *Quas egerat olim.*] Egerat reponere ex optimo Puteanco, (neque aliter Barberinus, Hafnienfis, Mentelianus, Francofurtensis cum excerptis Gallianicis) cum quod Latiniore fit ea lectio, tum quod elegans fit repetitio agit, & ita statim praefat *acta parentis habes*, cum praefantioribus codicibus, quia praecessit *superbiat actis*, similis repetitio est lib. xi. Met. 222.

*Mater eris juveni, qui fortibus actis
Acta Patris vincet.* HEINSIUS.

Egerat lecte. 11. Art. Am. 294.

Partes illa potentis agit.

Et ita passim veteres, locutione ex scena desumpta, 44. *Referas.*] Non inconcinne reponeretur, *regeras*; sic *regerere convivium*, quamquam abist, ut vulgatum scripturam damnem. sequenti versu Puteaneus, *ipsumque petebat Achillem*, quod non capio, quid sibi velit. HEINSIUS.

45. *Hic pars militiae, dux erat ille ducum.*] Hunc locum expressit Seneca in Agamemnone:
Rex ille regum, duxer Agamemnon ducum.
CIOFANUS. *Hic dux militiae*, Broukhufium maluisse notabat Francus.

48. *Si melius numeres.*] Codex Douzae alius enumeres, quod ille probabat, & dictum notabat, ut apud Sallustium alius *repositor*.

- Tu quoque habes proavum Pelopem, Pelopisque parentem:
Si melius numeres, à Jove quintus eris.
Nec virtute cares: arma invidiosa tulisti.
50 Sed tu quid faceres? induit illa pater.
Materia vellem fortis meliore fuisses:
(Non lecta est, operi sed data caussa tuo.)
Hanc tamen implèsti; juguloque Aegythus aperto
Tecta cruentavit, quae pater ante tuus.
55 Increpat Aeacides, laudemque in crimina vertit;
Et tamen adspèctus fuisset ille meos.
Rumpor, & ora mihi pariter cum mente tumescunt:
Pectoraque inclusis ignibus usta dolent.
Hermione coram quidquamne objectet Orestae?
60 Nec mihi sunt vires; nec ferus ensis adest.
Flere licet certe: flendo diffundimus iram:
Perque sinum lacrimae, fluminis instat, eunt.

Has

48. *A Jove quintus eris.*] *Lege ab Jove*, sic alibi semper apud Nostrium in optimis membranis. monui Fast. 1. §. 236. Superiori versu *Pelopem* Graeco more duo codices. HEINSIUS.
50. *Induit illa patrem.*] Sic in omnibus. ego *pater* legendum puto, ut sit pater induit illa arma tibi, ut idem Ovidius:

Induit arma tibi genitor patriaeque tuusque.

NAUGER. Accuratius observandum cenico, quid illud verbum induit hic sibi velit. nam interpretes gannunt. EGNAU. *Induit illa patrem*, sic quidem vulgo, ut ad matrem Orestis referatur, & ad vestem perplexam & impeditam, qua illa Agamemnonem indutum & implicatum, Aegisto trucidandum objecerat: ut Seneca in Tragoedia author est. Verum haud scio an eorum lectio sit simplicior, qui legunt, *Induit illa pater*, ut intelligas, patrem induisse arma illa invidiosa Orestis: hoc est, fuisse causam, cur ille arma sumeret: pietate videlicet postulante, ut caedem patris filius ulcisceretur. MICYLLUS. *Induit illa pater* recte Puteaneus. reliqui cum vulgatis patrem. Noster lib. 1. Art. Am.

Induit arma tibi genitor patriaeque tuusque.

Liv. xxx. 13. *Nec conquiesse, donec ipsa manibus suis nefaria sibi arma adversus hostitem atque amicum indueret.* Florus xiv. 292.

Hostem induere arma sibi.
Val. Flac. vii. 90.

Cum prima tuis pro moenibus arma induimus.
HEINSIUS.

Hecunannus in Parergis Criticis p. 119. legit *imbuat illa patrem*, sed quo referendum *ad illa* non video. nam non praecessit mater, quae imbuisset patrem, denique qui unquam dixit *imbuere aliquem*, pro

interimere, aut alicujus sanguine suas manus imbuere? BURMANNIUS.

52. *Non lecta est.*] Aut *operas* legendum, aut hic versus Parenthesi includendus, ut *ad hanc tamen implèsti*, ad *ad praecedens materiam* referatur. nam in uno Moreti erat, *haec causam implèsti*. BURMANNIUS.

56. *Aspèctus.*] *Amplexus* Scriverii & Basileensis. perperam. nec enim Hermione rapta & invita amplexeretur Pyrrhum. Curt. III. 4. *Qui restiti erant ne conspectum quidem hostium sustinere valuerunt*, ita codex Leidensis. vulgo *voluerunt*. Flor. II. 18. *Ut ne oculos quidem aut vocem Numantini viri quiquam sustineret*. simili locutione Sulpitius Sever. lib. 1. Hist. Sacr. c. 18. *Populus timore inhorruit, verba Dei non sustinens*. BURMANNIUS.

59. *Quisquamne objectet Orestis.*] *Lege quisquamne cum tribus quatuorve*. Mentelianus alter, *si quisquam objectet*. Leidensis *quisquamne objectet*. Orestae praeterea legendum. Nisi malis:

Hermione coram quisquamne objectet Orestem.

Quod placet. Nam in Argentiniis codice, *si quisquam objectet Orestem*. loquitur enim de Pyrrho, & objectat est indignantis. Met. II. 400.

Natumque objectat & imputat illi.

Et ita è MSS. lege 1. Met. 725.

Horrorumque oculis animoque objectat Erinnyum.

Coram, ut alibi Epitola Briseidis:

Neve meos coram seind patiare capillos.

Apulej. Metam. 111. *Sunt namque coram magiae descendae ardentissimus cupiter*. ubi *ad coram* im merito carpit Elmenhocstius. HEINSIUS. *Quisquamne objectet Orestem*, Douza volebat.

61. *Diffundimus iram.*] Et hinc facile apparet, *diffusiones aeternum* esse legendas apud Jurisconsultos: &

- Has solas habeo semper, semperque profundo:
 Hument inculcae fonte perenne genae.
 65 Hoc generis fato, quod nostros errat in annos,
 Tantalides matres apta rapina fumus.
 Non ego flumini referam mendacia cygni:
 Nec querar in plumis delituisse Jovem.
 Qua duo porrectus longe freta distinet Isthmos,
 70 Vesta peregrinis Hippodamia rotis.
 Castori Amyclaeo & Amyclaco Polluci
 Reddita Mopsopiâ Taenaris urbe foror.
 Taenaris, Idaco trans aequor ab hospite rapta,
 Argolicas pro fe vertit in arma manus.

Vix

& Gellium, non *diffinens*: quod quibusdam placuit; ut improbe faciant, qui immutare veteres lectiones audeant. EGNATIUS. *Flere licet certe. Flendo diffundimus iram.* sic distinguant meliores. & *suum* sequenti versu idem agnoscunt. nisi malis *flere libet.* Trist. 111. 11. 1. 9.

Nil nisi flere libet.

In Puteaneo est, *desundimus*, & recte forsan. hoc est effundimus, egerimus. vide quae noto ad Ep. xv. §. 13. lib. ix. Met. 142.

— flendoque dolorem

Defudit miseranda suam.

Sic & ibi forte scribendum. *desundere vinum.* Pass. v. §. 517. ubi plura. vinum *desusum* patris Horatio. sic optimi codices, & apud Senecam Thyest. v. 1055. ex Parusis membranis:

*Ex vulnere ipso sanguinem calidum in tua
 Desundere ora debuit.*

Non. Marcell. *Fundere est liquorem desundere.* Sic apud Maronem Aeneid. vi. *Desiit lacrymas.* HEINSIUS. Non movendum illud *flere licet certe.* quia non licet arma capere & ense vindicare dolorem, quod virile est, saltem muliebria arma moveo, quae sunt lacrimae; certe hic est ad inimum, saltem, ut apud Terentium & alios centies. *Sic illud ergo non licet, saltem hoc licet ibi.* in alia re Terentius ait. iv. Eun. 2. neque *desundere* displicet, quod idem est quod minuire, in diversas partes fundendo exhaurire. nam *desundere* potest esse fundere ex patra, vel famili re liquorem, in aliud vas vel locum inferius positum, *desundere* est ita fundere, ut ipse liquor pereat, diversis locis fusus; & hinc translate est minuire. & idem hic dicit quod in Tristibus:

Expletur lacrymis egerisque dolor.

Ita *desundere animam, cultum, dolorem* & similia de quibus vid. Barth. ad Stat. 11. Theb. 213. Broukh. ad Tibull. 1. 11. 3. Ceterum male Egnatius huc *diffinitiones* dierum refert. nam *diffissos dies*, & *diffissiones dierum*, esse legendum, jam diu est

quod viri docti ostenderunt. vide Gronov. ad A. Gell. xiv. 2. BURMANNUS.

63. *Has solas habeo.* In membranis antiquis; quae producti Barth. xxxvii. Advers. 13. est: *Has semper lacrymas habeo, semperque profundo.*

64. *Hument.* Francof. *uvent.* Moreti *liorent.* forte pro *uvent.* Vid. ad Petron. c. cxv.

65. *Hoc generis fatum, quod nostros errat in annos.* Nam generis *fato* quod nostros erat Puteaneus. Alter Mentel. pro diversa lectione *regnat in annos.* vide etiam alii nonnulli. pro *errat*, forte *durat*, ut Ep. vii. 111. *Durat in extremum, vel haeret, vel persist.* scribendum. & pro *Nam, Nem.* Epitola 14.

Forstian hunc generis fato reddamus amorem. HEINSIUS.

66. *Tantalides omnes.* Matres scripti. hoc est matronae vel nuptae. sic *Dardanides matres* Epitola Helenae. 212. *Troades matres.* Epitola Paridis. & *Phylacoides matres* Epitola Laodamiae. & *Nysyides matres* Epitola Sapphus. & Met. xi. 1118. 412. & *Oebalides matres.* 111. Pass. 230. ac *Italides matres* in Passis. lib. 11. §. 441. Epitola Briticeidos:

Inter Achaïadas longe pulcherrima matres

In thalamo conjux ibit, eatque, tuos.

Vide notas ad sequentem epistolam. §. 73. HEINSIUS.

69. *Qua duo porrectus longo freta distinet Isthmos, Vesta peregrinis Hippodamia rotis.* Duo sunt advertenda, & quod male codices omnes habent, *desinet*, cum *distinet* dubio procul legendum sit, quod quisvis vel mediocriter doctus advertat: & quid sit illud, quod *externas rotas* in Hippodamia hic dicit Ovidius. Nos rein creditis etiam non paucis ignotam brevi explicabimus, ex Pindaro in primis & Apollonio, qui cum interpretibus suis procurrere, Hippodamiam inter currentem alieno rodere, id est procurum, qui cum ea cursu certabat, esse vestam: unde & hoc in loco *perigrinas rotas* Pelopis currum intellexit, quod donatus ille olim à Neptuno est in amoris compensationem: EGNATIUS. In Epist. Phaedrae:

Aequora

- 75 Vix equidem memini: memini tamen. omnia luctus,
 Omnia solliciti plena timoris erant.
 Flebat avus, Phoebeque foror, fratresque gemelli:
 Orabat iuperos Leda, suumque Jovem.
 Ipsa ego, non longos etiam nunc scissa capillos,
 80 Clamabam, Sine me, me sine, mater, abis?
 Nam conjux aberat. ne non Pelopeia credar,
 Ecce Neoptolemo praeda parata fui.
 Pelides utinam vitasset Apollinis arcus!
 Damnaret nati facta proterva pater.
 85 Nec quondam placuit, nec jam placuisset Achilli,
 Abducta viduum conjuge flere virum.

Quae

11. 20. *Avecta externis Hippodamia rotis.* ubi vid. Broukhufium.

72. *Tyndaris urbe foror.* Puteaneus *Taenaris*, tam hic, quam sequenti versu. probe. Delectatur enim Noster hinc oppositionibus. ut supra v. 14.

Cum Danaus Phrygiis ureret ignis opes.

Et r. Art. 686.

Grajaque in Iliacis moenibus uxor erat.

Quorum finis non esset sic *Taenaris* terra Ep. Paridis 31. & *Taenaris* ora Ep. Helenae, *Taenariam* maritima Helenam quoque Epist. xiii. 45. vocat. in quibus omnibus locis eadem in MSS. varietas. HEINSIUS.

73. *Trans aequora.* Lege, *trans aequor.* HEINSIUS. 77. *Flebat avus, flebatque foror.* Puteaneus, Francofutenis & Junianus. Lege *Phoebeque*. Euripides Iphigenia non longe ab initio appolite:

*Ἐπὶ ὄντο Λήδη Θεσσαίη, τρεῖς παρθέναι,
 Φοίβη, Κλυταιμῆστρα, ἔμψ ἑνυάροες,
 Ἐλευσσε.*

Phoebe ergo foror Helenae. Veram quoque lectionem subodoratus est Mezeziacus. HEINSIUS. Egrege quidem Heinis sed alii non Helenes fororem Phoeben, sed Leucippi filiam faciunt, & uxorem Pollucis. vid. ad Propert. 1. Eleg. 11. 15. & infra. Epist. xvi. 327.

79. *Etiam nunc scissa capillos.* Lege *etiannum*, ita in Metamorphosi vetustissimi libri semper scribitur. Certe Parnecianus unus hoc loco, *etiannum*. HEINSIUS.

82. *Praeda parata.* *Peitia* Moreti: quod defendi potest ex 11. Art. Am. 2. sed nihil mutuo. vid. ad Petron. xv. sic apud Curt. xi. 10. pro *parva praeda*, scribebat Modius, *parata praeda* recte. ita enim idem lib. iv. 14. *Parata hostibus praeda* & v. 1. *Praedam optinam paratamque ipsam ex milibus spectare.* BURMANNUS.

83. *Pelides utinam vitasset Apollinis arcus.* Achilles interfectus est ab Apolline ad portas Scaeas, quod vaticinium à matre sua Thetide acceperat.

P. OVIDII NASONIS

Quae mea coelestes injuria fecit iniquos?
Quod mihi (vae miseræ) sidus obesse querar?

Parva meâ sine matre fui; pater arma ferebat:

90 Et, duo cum vivant, orba duobus eram.

Non tibi blanditias primis, mea mater, in annis
Incerto dictas ore puella tuli.

Non ego captavi brevibus tua colla lacertis:
Nec gremio fedi farcina grata tuo.

95 Non cultus tibi cura mei: nec pacta marito

Intravi thalamos, matre parante, novos.
Obvia prodieram reduci tibi (vera fatebor)

Nec facies nobis nota parentis erat.

Te tamen esse Helenen, quod eras pulcherrima, sensi.

100 Ipsa requirebas, quae tibi nata foret.

Pars

Q. Smyrnaeus lib. 111. Paralip. Alii volunt eum, dum Polyxenam, Priami ex Hecuba filiam, cuius forma capius erat, uxorem sibi postulasset, in templo Apollinis Tymbraci à Paride, qui ab ipso Deo edoctus erat, qua corporis parte vulnerari posset, intersectum. Idque offendit Virg. lib. VI. Aeneid.

Phoebæ graves Trojae semper miserate labores,
Dardana qui Paridis direxisti tela, manusque
Corpus in Aeneidae.

Et hic Noster lib. XII. Metamorph.

— & offendens sternentem Troica ferro
Corpora Peliden, arcumque obvertit in illum;
Certaque letifera direxisti spicula densa.

Hecuba apud Euripidem:

— ἐγὼ τέκνον Πάριος, ἐς Πάριον ὁπίσθιος ἔλασσαν τάξην
βυλῶν.

87. Quas mea.] Alter Mentelianus, quod mea. tres scripti, quae mihi elegantius.

88. Quodve mihi miseræ.] Scripti plerique Quod mihi vae miseræ. & recte. quamvis Puteanus obnitente. Epistola Briseidis, 82.

Hic mihi vae miseræ concutit ossa metus.

Epistola Cydippe, 169.

At mihi vae miseræ torrentur febribus artus,
In Ibiæ, 205.

Tot tibi vae misero venient salesque ruinae.

Amorum lib. III. EL. VI. 101.

Hinc ego vae demens narrabam fluminum amores.
Sic scribunt illic meliores libri. atque ita Comici saepe. Calpurnius Eclog. 111.

Te sine vae misero mihi lilia nigra videntur.

HEINSIUS.

89. Arma gerebat.] Pro bello, continens pro eo, quod continetur. CIOFANUS. Ferebat meliores.

92. Incerto ore.] Imitatum haec Quintilianum lib. I. notavit Douza: Ita futurus eloquentissimus,

edidit aliquando vagitum, & loqui primum incerte voce tentavit.

99. Et tamen esse Helenen.] Te tamen scripti. Sequenti versu Licidensis & Vossianus cum Jureti Excerptis, quae tibi nata foret. HEINSIUS.

101. Pars haec una mihi.] Malim fore, sed obstant libri. in altero Menteliano spero, forte pro res, sic Ep. XXI. 150.

Dominum res habet illa suum.

Trist. IV. 111.

Ita res tibi magna videtur.

Et Eleg. IV. 15.

Quia res est publica Caesar.

Poet. II. VII.

Res timida est omnis miser.

Mox, ni pro se pugnas Puteaneus. & deinde Pyrrhus habet raptam, quod verum est. frustra vulgati captam. HEINSIUS.

103. Et minus a nobis diruta Troja fuit.] Sic in nonnullis, quidam, Ab non hoc nobis diruta Troja fuit. in aliis, Munus & hoc nobis diruta Troja dedit, quod & Planudes interpretatur. & fortasse est rectius. sunt & qui legunt, Et minus hoc nobis diruta Troja dedit. NAUGERIUS. Munus & hoc nobis diruta Troja dedit, legendum potius censeo, quam ut vulgo habetur, & minus a nobis diruta Troja fuit, ut sit ironice dictum pro eo, quod est, hoc quoque munus, sive beneficium, ex Troja diruta consecutae fumus, ut nos, quae Graecae fumus, deteriorae conditionis fumus, quam ipsae barbarae & captivae. MICYLLUS. Munus & hoc nobis diruta Troja dedit. Quis non videt hanc lectionem, quae optatam continet sententiam, multo illa altera, quam substituit, Et minus hoc nobis diruta Troja fuit, elegantiorum? Quum cam & Planudes, idque alii restati sunt, agnoscat, & Vatic. lib. habeat. Itaque non dubito, quin prorsus vera fit. CIOFANUS. Cogitandum de eo, quod alii codices reprae-

HEROIDES EP. VIII.

Pars haec una mihi conjux bene cessit Orestes:
Is quoque, ni pro se pugnet, ademptus erit.
Pyrrhus habet raptam, reduce & victore parente:
Munus & hoc nobis diruta Troja dedit.
105 Cum tamen altus equis Titan radiantibus instat,
Perfruo infelix liberioire malo,
Nox ubi me thalamis, ululante & acerba gementem,
Condidit, in moesto proclubiuique toro;
Pro fomno lacrimis oculi funguntur obortis:
110 Quaque licet fugio, sicut ab hoste, virum.
Saepe malis stupeo: rerumque oblita locique
Ignara tetigi Scyria membra manu.
Utque nefas sensi; malè corpora tacta relinquo:
Et mihi pollutas credor habere manus.

Saepe

repraesentant, Munus & hoc nobis diruta Troja dedit. DAN. HEINSIUS. Valde hic denuo turbant libri. Puteaneus:

Et minus a nobis diruta Troja dedit.

à pro ab, ut Argentinensis & duo alii. quod esset:

Munus id ab nobis diruta Troja dedit.

Priscae editiones, Excerpta Jureti & ex nostris multi:

Munus & hoc nobis diruta Troja dedit.

Sex alii:
Hoc munus nobis diruta Troja dedit.

Alii tres:
Et munus nobis diruta Troja fuit.

Alii aliter. Lego:

Muneris hoc nobis diruta Troja fuit.

Vel, dedit, quanquam illud malo. Sic in Patis, II. 37.

Gracia principium moris fuit.

Ubi plura. Noster Metamorph. lib. IX. 400.

Hoc illi dederat Junonia muneris Hebe.

Cicero lib. IX. Ep. famil. XIII. Oro velis per te hoc muneris cum ipsis amicis hominibus, tum municipio Caleno dare. Fall. IV. 798. ex veteribus libris:

Hoc argumenti flamma Pallis habet.

Sic hoc juris apud Lucanum. Lib. VIII. 95.

Hoc juris habebat

In tantum fortuna caput.

Idem lib. IV. 398.

Hoc quoque securis oneris fortuna remisit.

Noster Met. X. 218.

Durat in hoc aevi.

Apulejus in Apolog. Spretis ad hoc aevi voluptatibus.

Fall. I. 34.

Hoc amo statuit temporis esse satis.

Et v. 46.

Non habet officii Lucifer omnis ideam.

Ubi plura Propert. II. Eleg. XXI.

Deinde ubi pertuleris, quos dicit fama labores

Herculis, huic quod est muneris equid habes?

Ita locum illum ex vestigiis veterum membranarum videtur castigandum ad ipsum Propertium pluribus adstruemus. Lucan. lib. X. 68.

Hoc animi vox illa dedit.

Et mox:

Fas mihi magnorum Caesar secreta parentum

Prodere, ad hoc aevi populis ignota profanis.

Et apud Juvenalem ex veterinis membranis:

Asti, inquit, nil est, nisi Poeno milite portas

Fragimus.

Sat. IX.

Legati omne capiti.

Ita Codex Vossianus, non legatum. vide quae noto

Amor. I. EL. I. V. 5.

Nil mortalibus arduis est.

Horatio lib. I. Od. 111. quomodo legitur in antiquissimis scriptis, infra Ep. XIV.

— parum fasti Jovinis. —

Ex vetustis libris. fuit munus. sic Remed. Amor. 528.

Auxilium multis factus & herba fuit.

Quod non est mutandum. HEINSIUS. Heuman.

Parerg. Crit. p. 119. Hoc munus nobis, quasi conjecturam suam vendidit. cum sex codices ita habere jam Heinsius monuerit. Cispinus profert:

Et minus, ah, nobis diruta Troja fuit.

Eo sensu, quo Penelope dixit Ep. I.

Diruta sunt alii, soli mihi Pergama restant.

Sed quis ita Latinorum loquitur? Douza legebat

ex codice suo, Munus & hoc Pyrrho diruta Troja dedit.

110. Sicut ab hoste viro.] Virum, quinque scripti.

& placet. HEINSIUS.

114. Credor habere.] Id est videor mihi. sic ego:

Et mihi Pteris credor inesse choris.

Id est interesse. Douza.

- 115 Saepe Neoptolemi pro nomine, nomen Orestae
Exit: & errorem vocis, ut omen, amo.
Per genus infelix juro generisque parentem,
Qui freta, qui terras, qui sua regna quatit;
Per patris ossa tui, patru mihi; quae tibi debent,
120 Quod se sub tumulo fortiter ulta jacent:
Aut ego praemoriar, primoque extinguar in aevo;
Aut ego Tantalidae Tantalus uxor ero.

EPI-

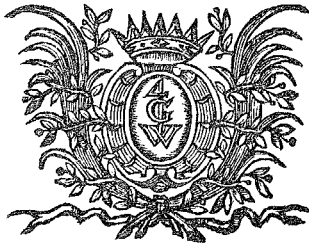
115. *Orestis.*] *Orestes* unus Farnes. etiam hic *Orestae* reponendum. HEINSIUS.

117. *Per genus infelix oro.*] *Lego, Per genus infelix juro, &c.* Attellatione enim quadam confirmare vult, se aut statim prima hac aetate morituram esse, aut Orestis, suo priori legitimoque marito, uxorem futuram. MICYLLUS. *Oro* Puteaneus & alii multi, sed frustra. sequenti versu, *qui sua regna, non & sua meliores duodecim.* quod sequor. aliter tamen Puteaneus. HEINSIUS.

120. *Quod se sub tumulo fortiter ulta jacent.*]

Nescio an recte ossa dicantur *se ulta*, non enim illa se vindicarunt, sed Orestes patris caedem caede matris ultus curavit, ut patris ossa bene sub tumulo jacerent, inferius ab adultero Aegystho exactis. quare venior mihi videtur codicis Lovaniensis lectio:

Quod sic sub titulo fortiter ulta jacent, licet malum *sub tumulo*, quamvis *sub titulo* defendi possit. *Ultia* vero passive est capiendum, vid. ad VII. Metam. 3. & ad Valer. Flacc. v. 753. BURMANNUS.

EPISTOLA IX.

DE IANIRA HERCULI

- GRatulor Oechaliam titulis accedere nostris:
Victorem victae succubuisse queror.
Fama Pelasgiadas subito pervenit in urbes
Decolor, & factis inficianda tuis;
5 Quem nunquam Juno, sericisque immensa laborum
Fregerit; huic Iölen impossuisse jugum.
Hoc velit Eurytheus, velit hoc germana Tonantis:
Laetaque fit vitae labe noverca tuae.

At

1. *Gratulor.*] Hoc verum Epistolae hujus principium est: nam reliqui duo versus, qui eisdem in quibusdam praepositur, neque sententiam quicquam juvant, & per se inculti ac putidi sunt. Quare eos, ut superiores ejus generis, a reliquo corpore seposuimus. MICYLLUS. Huic demo Epistolae Puteani Excerpta & vetustae editiones cum codice Regio sequens distichon praesigunt:

Mittor ad Alciden à conjuge conscia mentis

Littera, si conjux Deianira tua est. HEINSIUS.

1. *Titulis accedere nostris.*] Nimis invidiose profecto marito titulos invadit & sibi vindicat, quod Hypsipyle Medaeae supra objicibat:

*Adde, quod adseribi factis praeorumque tuisque
de factis, & titulo conjugis uxor obest.*

Recte igitur codices nonnulli, *titulis vestris*, sic infra:
Ne videar titulis inficiata tuis.

Et Ariadne:

Non ego sum titulis surripienda tuis. HEINSIUS.

Immo vero reducenda antiquarum editionum & scriptorum lectio, quam habent fere omnes, praeter duos Scriverii & unum Gronovii, qui tantum pro varia lectione habent *vestris*, loco verae scripturae *nostris*. Decbat enim objurgantem & iratam uxorem, sibi partem vindicare eorum, quae maritus gesserat, & sibi quoque gratulatur, tot titulis jam ante partis, nunc Oechaliam subactam accedere; minime vero sibi pellicem inde adduci. Imitatus vero hunc locum Lucanus lib. II. 555.

Te quoque si superi titulis accedere nostris

Insulerunt. BURMANNUS.

2. *Victorem victae.*] Annominatio. sic & mox in hac ipsa Epist. Livius lib. XXV. *Quod ni tam in tempore subvenisset, victoribus victisque pariter perniciose fames inflabat.* Valer. Max. lib. v. cap. III. *Themistoclem victorem victi hostis genua complecti.* CIOFANUS.

3. *Pervenit in urbes.*] *Ad urbes*, codex Douzae.

4. *Decolor & factis inficianda tuis.*] *Discolor* Gronovianus, duo Vossiani, & unus, quo vir humanissimus Angelus Aprosius Intimelius me donavit, cum altero Monteliano: cum glossa, *priori fama tuae, Discolor factis tuis.* quomodo apud Horatium lib. I. Epist. ad Lolium. Ep. XVIII.

Ut matrona meretrici dispar erit; aequè

Discolor infido scurra distabit amicus.

Nostrer Tristium lib. IV. II. 42.

Quaeque semel toto vestis mihi sumitur anno,

Sumatur factis discolor alba meis.

Stat. Theb. IX. *Pelago nec discolor annis*, id est concolor. & Catal. Pith. p. 35. & p. 160. *Discolor calceus.* & p. 161. *Discolor Iris.* *Concolor error* Prudentio contra Symmachum libro II. v. 871. vulgata tamen scriptura potest ferri. Mort. Druf. 386. *Decolor insecta testis itargus aqua.* Claud. Bell. Gild. 193. *Torret cunabula decolor infans.* Amm. Marc. XVI. *Dies humectus & decolor*, id est fulcus. Statius XII. *Et sanguine decolor ibat.* Vetus Poëta apud Ciceron. lib. II. Tusc. Quaeest. *Jam decolorem sanguinem omnem exorbuit.* Amm. Marc. XVI. *Spirumans demas cruore barbarico decolor abveus.* Minucius in Octavio: *Ut Thrasimenus Romanorum sanguine & major esset & decolor.* Silius libro XI. 423.

— *Patrias paslatim decolor artes*

Exiit.

De Hannibale. apud Virgilium lib. VIII. *Deterior & decolor aetas.* & apud Prudentium, *decolor usus* lib. I. contra Symmachum:

— — — *Nec decolor usus*

In vitium versae monumenta coinquinet artis. Vide Observata Francisci Jurati in Symmachum pag. 38. & pag. 76. HEINSIUS. Recte *decolor*, id est deformis: ita *decolor Indus*, qui alius niger, ut nostro III. Art. Am. 130. & v. Trist. III. 24. Proper. IV. III. 10. ubi vide egregie Broukhusium, BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS

At non ille velit, cui nox (si creditur) una
 10 Non tanti, ut tantus conciperere, fuit.
 Plus tibi, quam Juno, nocuit Venus. illa premendo
 Sustulit: haec humili sub pede colla tenet.
 Respice vindicibus pacatum viribus orbem,
 15 Quae latam Nereus caeruleus ambit humum.
 Se tibi pax terrae, tibi se tota aequora debent:
 Implēsti meritis Solis utramque domum.
 Quod te latatum est, coelum prior ipse tulisti:
 Hercules supposito sidera fulcit Atlas.
 Quid nisi notitia est misero quaesita pudori,
 20 Si macula stupri facta priora notas?
 Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
 Cum tenet in cunis jam Jove dignus eras?

9. Venit.] Velis legendum esse cum decem libris antiquis superiora satis persuadent. HEINSIUS. Ita Daunius Epit. 1. & 2. ad Reincium.
 10. Non tanti.] Slighten hostibus ex scriptis libris legebatur:
 Non tūis, ut tantus conciperere, fuit.
 Atque ita minor Gryphii editio. HEINSIUS. In Morcti codice est, non tanta, ut tantus; forte bene. ut Epist. XII. 58.

Acta est per lacrimas nox mihi, quanta fuit.
 BURMANNUS.
 13. Vindicibus.] Saravianus follemni aberratione judicibus. male. Senec. Herc. Oct. 321.
 Vindicem tellus suam

Defendet omnis.
 Et 109.
 Totusque possit vindicem mundum suum.
 Qui locus & hic tota aequora confirmat. BURMAN.
 14. Quae.] Id est ubi. CIOFANUS.

15. Se tibi pax.] Sic in veteribus, atque hoc loquendi modo septimo etiam Metam. Ovidius utitur:

Tibi se semper debet iūfōn. NAUGERIUS.
 Alii codices pars terrae habebant. nos ex manu scriptis codicibus pax restitutum. EGNAT. Scribe:
 Se tibi pax terrae, tibi se tota aequora debent.

Nāq; & mare & terras, domus bellus & montibus marinis, pacaverat. Pindar. Nemac. Od. 1. & 111. & hinc a Senec. lib. 1. de Benef. c. 12. Terrarum marisque pacator Hercules dicitur. Senec. Med. 637.

Ipsē post terrae pelagique pacem.
 Unde & patet hoc verū pax terrae, non pars legendum. idem probatur ex Herc. Oct. v. 250.
 Sensere terras pacis auctorem suae
 Aethēe terris.

Vide & Herc. Oct. v. 31. 283. & 793. & Herc. Fur. 270. & 1837. hinc in inscriptionibus dicitur

HERCULES PACIFER. quo alludit Claudian.

Præf. lib. 11. de Rapt. Prof.
 Thracia paciferi contigit arva pede.
 Tutā autem aequora, ut in Haliēut.
 Tutumque evadit in aequor.

Vulgatam qui praefraetate tueri velit, habeat sibi illa ex Herc. Octae.
 Gesseris coelum licet
 Totusque pacem debeat mundus tibi. HEINSIUS.
 Qui tuta cum Heinio probant, possunt & illa Ovidii nostri adducere ex lib. 1. Fast. 67.

Quorum securā labore
 Oīa terra ferax, oīa pontus agit.
 Sed cum in nullo codice haec lectio appareat, nos tota retinemus. imitatus haec Jos. Itanium lib. 11. Beil. Troj. 130.

Nos solum tibi se tellus, sed sidera debent. BURM.
 16. Utramque domum.] Id est orientem & occidentem, quia inde Sol, ut ex domo egreditur, huc iterum quasi domum se recipit. Senec. Herc. Furent. 1061. Novit tuas utrasque domus, & Herc. Oct. 3.
 Utraque Phoebū sentiens fulmen domus.

Noster utrumque Phoebum dicit. 1. Metam. 338. & utrumque latus Solis. 11. Fast. 136. BURMANNUS.
 17. Prius.] Bafilienis & Morcti Prior. recte: ita 11. Art. 218.

Qui voravit coelum, quod prior ipse tulit.
 18. Supposito.] Malēbat Heinio olim seposito, quod Hercule omisso explicabat, & ita Parentem suum accepisse notavit. vel explicabat Hercule seposito, pro seponente, ut eo seponente successerit Atlas. nimirum, ut postquam Hercules aliquid tulisset coelum, dum Atlas quiesceret, ille deinde iterum remotus Hercule, munus suum subiecit. sed quia in nullo codice haec scriptura existat, & in omnibus fere codicibus legatur fulsit, ego hunc versiculum, parenthesi inclusum, legerem hoc modo:

Coepisti

HEROIDE S. E. P. IX.

Coepisti melius, quam desinis. ultima primis
 Cedunt: dissimiles hic vir & ille puer.
 25 Quem non mille ferae, quem non Sthenelēus hostis,
 Non potuit Juno vincere; vincit Amor.
 At bene nupta feror; quia nominer Herculis uxor:
 Sitque focer, rapidis qui tonat altus equis.
 Quam male inaequales veniant ad atrata juveni,
 30 Tam premitur magno conjugē nupta minor.
 Non honor est, sed onus: species laesura ferentem.
 Si qua voles apte nubere, nube pari.
 Vir mihi semper abest; & conjugē notior hospes
 Monstraque, terribiles persequiturque feras.
 35 Ipsa domo vidua, votis operata pudicis,
 Torquor, infesto ne vir ab hoste cadat.

(Hercule supposito sidera fulsit Atlas.)
 Ut sensus sit, tu coelum, quod te latatum est, prior tulisti, tunc scilicet, cum Atlas perpetuo onere coeli fatigatus & deficiens, suppositus ad tempus Herculem, quo quasi vicario fulsit sidera, quae aliter fuissent ruitura. Claud. v. laud. Stil. 142.

Sic Hercule quondam
 Sustenante polum, melius librata pependit
 Maehina, nec dubiis citaverat signifer astris
 Perpetuaque senex subducta mole parumper
 Obstupuit proprii spectator ponderis Atlas.

Supponere hic est sublituere. ita vicariam fidem supponere dixit Cicero pro Rosc. Americ. 38. Quibus in rebus ipsi interesse non possumus, in his operae nostrae vicaria fides amicorum supponitur. Fulsit si vero alicui non placet, licet Vossius lib. 111. Anal. 33. hoc etiam ex loco probet, ille fulcit pro fulciit caput, vel fulcivit. BURMANNUS.

19. Notitia est.] Illud est abest a multis. forte Quis nisi notitiam. vid. sup. 11. 137. Pudorque, etiam malebat Slichtenbottius. non probat. HEINS.
 20. Si cumulus stupri facta priora nota.] Cum Regio codice scribendum videtur, Si maculas stupri facta priora nota. nisi quod turpi nota malim. ut est apud veterem Poetam:

Cur te dedecoras, formam cur maculas tuam?
 Vel, si macula turpi facta priora notas, quod est in aliis quibusdam. nonnulli, cumulus notat. Vulgata minus est Latina. HEINSIUS. In tanta codicum varietate praefeream ego:

Si macula stupri facta priora notas.
 Macula stupri, ut apud Tereuntium avaritiae macula. Adel. v. 8. apud Justin. xxxvi. Segnitiae. Furtorum & flagitiorum. Cicero v. Verr. 46. Notas vero est infamia & deformia reddis egregie ante acta, hac nova stupri servilis nota. ut sup. 11. 86.

Quibus ab eventu facta notanda putat.
 Vid. Brookh. ad Propert. 111. v. 52. neque tamen

rejecerem codicis Leidensis lectionem: Si cumulo stupri facta priora notas, vel notas, ut est in Francof. si post tot amores, nunc cumulo hujus stupri notas facta priora. Turpi in nullo codice conspicitur. Douza ex suo codice proferbat:

Si cumulus stupri facta priora notas? BURMAN.
 21. Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues, Cum puer in cunis jam Jove dignus eras? Lib. 1. De Arte:

Parvus erat, manibusque duos Tyrrynthius angues
 Pressit, & in cunis vel Jove dignus erat.
 De hac re Senec. Hercule furante actu secundo, initio. Virg. VIII.

— ut prima novercae
 Monstra manu, geminosque premeens eliserit angues.
 Theocrit. ἐν ἡρακλίωκῳ ὑβῖνῳ initium:
 Τῆμος ἐπὶ ἀνὰ πέλωρα δῶο πολυμήχανος Ἥρη
 Κρανείας Φρίσσαντας ἐπὶ σπείραισι δεινώνωντας
 Ἄσπερ ἐπὶ πλετῶν ὀδόν.

Vide reliqua. CIOFANUS. Vid. Morell. ad Stat. 111. Silv. 1. p. 310.

27. Quia nominor.] Nominer Argentinenfis, quod requiritur sequentia. HEINSIUS.
 29. Veniunt.] Veniant Putecanus. IDEM.

31. Non honor est, sed onus.] Παρνομασία. P. Rutilius: Ad hujus sceleratissimi opera qui fuit locus? religiosissimus: nimirum quia traditam sibi publicorum custodiam sacrorum non honori, sed oneri esse existimavit. CIOFANUS.

31. Ferentes.] Ferentem meliores. HEINSIUS. Et hoc Douza probat, & mox, si qua velis.
 33. Coniunge notior, hospes.] Tolle distinctionem. HEINSIUS.

35. Votis operata pudicis.] Studiis Argentinenfis, sic studiis operata Dianae. Metam. VII. 751. & studioque operatus inhaesi. lib. VIII. 865. ita III. Fast. 261. ex MSS.

— Memori studioque operata Dianae.
 Operari

Inter

- Inter serpentes, aprosque, avidosque leones
 Jactor, & efuros terna per ora canes.
 Me pecudum fibrae, simulacraque inania somni,
 40 Ominaque arcanâ nocte movent.
 Aucupor infelix incertae murmura famae:
 Speque timor dubia, spesque timore cadit.
 Mater abest; queriturque Deo placuisse potenti;
 Nec pater Amphitryon, nec puer Hyllus adest.
 45 Arbitratur Euryllheus irac Junonis iniquae
 Sentitur nobis, iraque longa Deae.

Haec

Operari autem proprie in sacris, de quo vide Passer-
 rum ad Propert. lib. II. Eleg. xxxiii. Yf. 3. &
 Pigh. ad Valer. Max. VI. c. 6. Hafnienus vero ha-
 bebatur, thalamis operata pudicis. Forte:

*Ipse domi viduae thalamis operata pudicis.
 Domi vidua erat in uno Moreti. HEINSIUS. Reti-
 nerem votis. vota enim concipiebat, ne vir cae-
 deret inter tota Atrium concipiebat, & sacrificiis deo-
 rum pacem expectabat. non agit hic de lanificio
 aut aliis pudicarum matronarum studiis, sed de
 votis & precibus, ne vir cadat. BURMANNUS.*

38. Et haefuros ceruo per ossa canes.] Efuros est
 in multis codicibus. Puteaneus haefuros terna per
 ossa. in uno Vaticano efuros ceruo per ora. Scribe,
 efuros terna per ora canes. Cerberum intelligit. Simi-
 liter fere Seneca Herc. Fur. 795. de eodem:

Per terna missus ora, felices quoque
 Exterret umbras.

Et Nofter Metam. VII. 414.

Implevit pariter terribis latratibus auras.
 Metam. x. 12.

Terna Medusae vincivem guttura monstris.
 Pausanias Epiced. Calli Pueri:

Latrantem in foribus per tria rostra canem.
 Trifaucem Cerberum faciunt Poëtae, notum illud
 Maronis lib. v. 417.

Cerberus haec ingens latratu regna trifaucis
 Personat.

Festus Avienus Descriptione Orbis:

Et Marylandina gens incolit, unde trifauci
 Ore canem superas quondam produxit ad oras
 Alcides Hiebo.

Pessime legitur, triformis Ora canis, possis &:
 Trifaucis

Ora canis. — Sed praestat alterum. apud Graecos Poëtae τρι-
 φαυκος Cerberus. HEINSIUS. Nihil certius hac cor-
 rectione. Sic & apud Senec. Herc. Fur. 784.

Quasi trina vasto capita concitans sono
 Regnum tuat.

Ubi alii codices terna. sed nihil opus. idem enim in
 Thyeste 676.

Trino remugit. — Saepè latratu nemus

Ubi & ad Cerberi latratum respicit. sic trina &
 terna de his iisdem Cerberi capibus confundun-
 tur lib. x. Metam. 22. loco ab Heinsio adducto.
 & Schol. Statii ad lib. 11. Theb. 32. dicit trina lu-
 mina trium capitum, de Cerbero, qui paulo post a
 Poëta vocatur Yf. 53. Triformis janitor levi. unde
 vulgata apud Avienum posset defendi. vid. ad IV.
 Metam. 439. BURMANNUS.

40. Omina.] Id est responsa ac vaticinia, quae
 nocturno captare soleo. est enim nox arcanis hujus-
 modi sacris maxime idonea: unde & arcanam vocat.
 sic & apud Virgilium Dido noctu sacris vacat,
 dum una amore Aeneae laborat. MYCILL. Imo,
 Ominaque, ut in suo codice notaverat Scaliger.
 DAN. HEINSIUS. Ominaque. jam monuerunt alii.
 Tibullus lib. III. Eleg. IV.

At natum in curas hominum genus omnia noctis
 Farre pio placant ex saliente jale.

De omnibus nocturnis Valerius Flaccus libro VII.
 Yf. 250.

Trifus thalamos insufluatque ceruo

Omina. — Sic scribendum. Nofter libro IX. Metam. 766.

Omina Jaepo

Visique causatur.

Plautus Mercat. Act. II. Scen. 1.

Miris modis Di ludos faciunt hominibus;
 Mirisque exemplis omnia in somnis dantur.

Ut recte castigavit Passerinus ad lib. IV. Propertii
 Eleg. IV. qui plura de nocturnis omnibus con-
 gessit. HEINSIUS. Ego mallem quidem, somniaque
 arcanae nocte petita movent. quia rectius somnia pe-
 tere, quam omnia dici puto Virgil VII. Aeneid. 89.
 Pellibus incubuit stratis somnosque petivit.

Medicinam somnio petere dixit Quartilla apud Pe-
 tronium: sed quia praecessit simulacraque inania
 somni, a quietisco emendationis Heinianae, & in-
 telligo de omnibus per magica sacra petitis. nox
 enim arcanæ est, quae magiae impenditur. ut
 Statius quoque vocat x. Theb. 360. quam Valer.
 Flac. VIII. 25. sacram dixit. vid. ad Valer. Flac.

VI.

- Haec mihi ferre parum est: peregrinos addis amores:
 Et mater de te quaelibet esse potest.
 Non ego Partheniis temerata vallibus Augen,
 50 Nec referam partus, Ormeni nympha, tuos:
 Non tibi crimen erunt Theutrantia turba foreores:
 Quarum de populo nulla relicta tibi.
 Una, recens crimen, praefertur adultera nobis;
 Unde ego sum Lydo facta noverca Lamo.
 55 Maeandros, toties qui terris errat in isdem,
 Qui lassas in se saepe retorquet aquas,

Vidit

VI. 477. praeterea Heinsius ad XIII. Metam. 476.
 hic monet, (ut & conjecerat Slichtenhorstius)
 legendum esse contendit. quod ego sollicitudini &
 jactationi convenire minus puto, ac movent, quod
 est turbant, & vexant. praeterea in nullo libro
 movent exulare deprehendi. Crispinus hic sibi egre-
 gie placet, qui explicat petita, excogitata, & omina,
 inanes ex quibuslibet rebus conceptas per noctem
 cogitationes, ut ex abaci crepitu, &c. BURMANNUS.

42. Speque timor dubia, spesque timore cadit.]
 Scite. Nam nulla spes est sine timore, nullus ti-
 mor sine spe. sic libro & elegia I. Trifium:]

Nam spes est animo nostra timore minor.

Et in Epist. XIII.

Spes bona sollicito vincta timore cadit.

Et lib. II. Amor. Elegia XIX.

Speramus pariter, pariter metuamus amantes.
 Sed hac de re videndus est Aristoteles lib. II. Rhetor-
 icum. CROPSAN. Cadunt unus Vaticanus.

43. Potentii.] In uno STROZZAE erat, Deo placuisse
 somnanti, quod & per varia lectioe in Scriverii &
 Saravii erat adscriptum, neque Heinsio displicebat.
 Potentii Donae codex.

44. Hyllus.] Ius Alcei Lovanienis. lego Hyllus,
 HEINSIUS.

45. Arbitratur Euryllheus sentitur nobis, &c.] Non
 tantum quia Herculi labores imperabat, sed &
 quia totam ejus familiam persequabatur. Hinc est,
 quod alios alio dispersos & disjectos dicit. MYCILL.

46. Sentitur.] Efficax verbum. vid. ad Petron.
 cap. 139.

47. Iraque longa Deae est.] Sic alibi idem Poëta:
 An nescis longas regibus esse manus? q. d. ipsam
 Junonem etiam extra Euryllhei regnum persequi
 ipsos. Sente tamen, qui scribant, lenta, pro longa:
 ut sit, lenta ira dictum pro diuturna. MYCILLUS.

48. Parum est.] Haec mihi ferre parum meliores.
 HEINSIUS. Vid. sup. ad Epist. III. 25.

49. Mater quaelibet.] Imitatio Propertii:

Et de me poterat quilibet esse loquax. DOUZA.

51. Nec tibi.] Non tibi meliores. HEINSIUS.

51. Theutrantia turba.] Non Thestia, aut
 Thesticia legendum esse, facit cum illud a Politiano

inventum, tum etiam quod Stephanus Theutran-
 tem Theipi patrem facit, à quo Theutrantia turba
 jure Theipiades appellata. EGNATIUS. Varia
 hic comminiscuntur interpretes. sed verum quod
 Egnatius post Politianum notavit, Nostrum sequi
 auctores illos, qui Theipiun sive Theipiun facit
 Theutrantis filium, Pandionis nepotem. vid.
 Eustath. ad Iliad. β. 498. & Steph. in Theophrastu.
 & Bernartium ad Statii III. Silv. I. qui ibi Domitio
 miranti hoc epitheton satisfacit. vid. & Senec. Herc.
 Fur. 177. ubi Gronov. de hoc Herculis virili plane
 facinore vid. Munker. ad Hygin. Fab. CLXII. BURM.

53. Refertur.] Nos, syllaba resagante, quando-
 que referatur, nunc vero diligentius examinata re,
 deferitur legendum censuimus. quod proprie id ver-
 bi significatum sit, unde & delatores. sed & codex
 unus manuscriptus deferatur habuit. EGNATIUS. Re-
 fertur multi ex scriptis. sed praefertur legendum
 cum sex codicibus. Deianira de Iole similiter apud
 Senecam Hercule Octavo 394.

Capta praedata est mihi,
 Non praefertur. HEINSIUS.

Praefertur etiam Francofurtensis.

55. Maeandros, toties qui terris errat in isdem.]
 Ripis in isdem vetus editio. Terris toties qui volu-
 tur isdem unus Vaticanus. Versat in isdem prior
 Lovanienis. alter, regnat in isdem. Maeandros etiam
 praefertur libri. ut supra Tyndareos. v. 31.
 quomodo & Met. lib. II. 246.

Quaque recurvatis ludit Maeandros in undis.

Et lib. VIII. 162.

Phrygiis liquidus Maeandros in undis

Lulit.

Lucanus lib. III. 207.

Qua celer ex rostris descendens Marsya ripis

Errantem Maeandron adit.

Ubi perperam vulgo erectis. Rectis, non recurvatis.
 & sic prae codices scriptos Grammatici veteres
 hunc Lucani locum exhibent. Senec. Phoenis. 605.

Nec laetis minus Maeandros avibus
 Flestis errantes aquas.

Sic Orpheo in Argonauticis, ποταμὸν ἄλωκος Μαι-
 ἄνδρον. Vibius Sequellor: Maeandros Cariae, generis
 Asiae.

Q

Vidit in Herculeo suspensa monilia collo;
 Illo, cui coelum sarcina parva fuit.
 Non puduit fortes auro cohibere lacertos,
 60 Et solidis gemmas adposuisse toris.
 Nempe sub his animam pestis Nemece lacertis
 Edidit: unde humerus tegmina laevus habet.
 Ausus es hirsutos mitra redimire capillos:
 Aptior Herculae populus alba comae.

Nec

Asiae, hic tam flexuosus est, ut in sese recurat. Solinus cap. lxxi. *Maeander recurrentibus ripis flexuosus.* Ceterum codex Puteaneus hunc versum non constituit:

Maeandrus totius torvis erravit in idem. Recte, et errat reponas. At Scribervianus prior: *Maeander fluvii totius rediens eodem.* Quomodo Byblis libro Metam. ix. dicit: *Fluvium Maeandri totius rediens eodem.* Quam lectio nem illa Pini lib. v. 29. confirmant: *Maeander ortus in monte &c. ita sinus flexibus, ut saepe credatur reverti.* & paulo ante: *Lydia perfusa flexuosus annis Maeandri recurfus.* vid. Plutarch. de Flumin. p. 31. Ed. Maufr. & Vib. Sequit. in *Maeandro*: tres alii codices non continentidae notae:

Maeander qui se toties concludit in orbem. HEINSIUS. Hic iterum mire variatur manus librariorum in hoc loco exprimendo, in Vaticano, Intimiliano, Barberino & uno Menteliano erat, *qui se toties concludit in orbem.* in Regio, *toties qui se includit in orbem,* quae lectiones ex librariorum cerebro provenire nequiverunt: occultant enim venustissimam lectionem, & quam a Poeta luxuriantur, ut solent in his, profectam putem. scilicet nimirum:

Maeandros, toties qui secum laedit in orbem,
Qui lassas in se saepe retorquet aquas.
Ludere dicit in orbem Maeandrum, adlucens ad saltantes, qui chorum ducunt, & in gymrum ludunt. ut de Delphiniis iii. Met. 685.

Naque chori ludum spectem.
 Et de Flavio Petronius cap. cxxxii.
Huius inter ludebat aquas errantibus annis.
 Ubi plura notavimus, & haec significatio τὸν ludere est satis obvia; & locus ii. Met. 246. ab Heinsio adductus egregie adfirmat. cui adde viii. Metam. 162. & quae ibi Heinsius notat. nemo melius hunc secum ludentis & quasi chorum dacentis Maeandri imaginem expressit Seneca Herc. Fur. 684.

Qualis incerta vagus
Maeander unda laedit, & edit sibi
Instatque, debilis litus au sentem patat.
Ludentes rivus in MSS. est apud Nostrum Remed.
 377. BURMANNUS.

56. *Qui lassas in se.* Lassas Puteaneus & alii

nonnulli cum primis editionibus. pro *retorquet* veteri Scholiafiste in Metamorphoses lib. ii. 246. *Retorvat*, agnoscit, ut ibi:

Quique recurvatis laedit Maeandros in undis.
 HEINSIUS. Lassas, non lassas referimus cum optimis codicibus; & convenit hoc quoque saltatione fatigatis. ita Propertius i. Eleg. 3. *Edonis fessae choreis.* & Noster i. Fast. 424. *Sicut erat lusu fessa, quiviv humo.* sic aquas quoque & flumina passim lassata & fessa Poetae dicunt; praefertim si recurvata sunt. Noster i. Met. 582.

In mare deducunt lassas erroribus undas.
 Lucan. v. 466.
Nenter longe se gurgite lassas.
 Et vi. 45.

Flumina tot cursus illic exorta fatigant. BURM. 58. *Illo cui coelum.* Callo, cui coelum pro diversae lectione unus ex nostris. HEINSIUS.

60. *Gemmas adposuisse toris.* Perperam Puteaneus & multi alii adposuisse. nec imposuisse probum est, quod alii exhibent. Vopiscus in Aureliano. cap. 7. *Torquem brachiale & annulum apponat.* Ubi contraria sententia, non apponat pro scribendum. sic & Spartianus in Aelio Vero cap. 5. *Alas alieni apponere dixit.* Juvenalis Sat. vii. de calcibus: *Appositam niveae lunam subterece alatae.* Marc. Capell. lib. i. *Diadema capiti apponere.* & ibidem: *Flammantei coronam vertici apponere.* qui id verbum unice in deliciis habuit. lib. ii. *Apponit vertici Diadema nuptiale.* & alibi: *Ornatum pectori apponere.* Noster initio lib. i. Fast. 44.

Menibus antiquis adposuisse ditos.
 Ut illic legendum & lib. ii. Art. Amat. 584:

Partibus obsecrovis adposuisse manum.
 Trist. iii. El. xiv.

Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis.
Diverfo missum quod tibi ab orbe venit.
 Ut & illic recte libri veteres. Pont. iii. El. lxx.

Apposui senis te duce quinque pedes.
 Horat. lib. i. Od. xvi. *Infanti Leonis vim stomacho adposuisse nostro.* Macrob. Saturn. lib. vii. cap. vii. *Die, oro te, quae facit causa, ut in snapi & piper, si apposita cuti fuerint, vulnus excitent & loca perforent.* A. Gell. lib. vi. c. 9. ex annalibus L. Pilonis: *Sollam curulum in limine apposuit, ne quis illorum eviro*

65 Nec te Maeonia, lascivae more puellae,
 Incingi zona dedecuisse putas?
 Non tibi fuccurrit crudi Diomedis imago,
 Effertus humana qui dape pavit equas?
 Si te vidisset cultu Busriris in isto;
 70 Huic victor victo nempe pudendus eras.
 Detrahat Antaeus duro redimicula collo;
 Ne pigeat molli fuccubuisse viro.

Inter

evire possit. Apposita coma pro adicitia Avien. Virgilius Eclog. ix. Fab. x. de Equite Calvo:

Nam mox deiecio nituis srons nuda galero,
Dicolor apposita quas fuit ante coma.
 Ubi & mox videtur legendum:
Quid mirum apporet referens fugisse capillos;
quem prius aequoreae deseruere comae.
 Ubi circumferitur referens positus: nisi positae comae pro appositis illic sumuntur. quomodo posita & apposita inveniunt, tum posui & appositi cibi apud Postas frequenter. Idem Avien. Fab. xxxv. de Simia & natis:

Sed cum lassatis nequaq consistere plantis,
Abpositum fugiens sponte remisit aquas.
 Ubi male abpositum nunc legitur, remisit quoque, non relinquere est vetustis manuscriptis legi debet. Plura dixi Ep. vii. y. 10. HEINSIUS.

62. *Edidit.* I. Muretii codex *perdidit.* Leidensis *credidit.* sed electa & proba locutio *edere animam* pro mori. Cicero. pro Sestio cap. 38. *Ac si tunc P. Sestius, Iudices, in templo Castoris animam, quam vix retinuit, edidisset.* ubi vid. notas Abrahami. apud Nostrum quoque lib. xiv. Metam. 777. quidam codices habent *alidit*, sed nos ibi exsistat retinemus. & apud Cicero, pro Planc. 37. *Qui pro repub. vitam ediderunt,* ubi alii *cederunt, dediderunt, reddiderunt.* BURMANNUS.

64. *Populus alba.* Alma Puteaneus. sed nil muta. superiori versu, *myrto redimire,* pro *mitra* libera Hafnensis, ut populus myrto opponatur. HEINSIUS. Sed *mitra* probum est. vid. Senec. Herc. Oct. 375. & Furent. 471. *Cobibere capillos quoque Lovanensis,* quod nisi praecessisset, reciperem. nam proprium in hac re verbum esse ostendit doctissimus Bentl. ad Horat. iii. Od. 14. & vide ad lib. v. Metam. 53. sed *redimire* etiam proprie, quia *miras* habent *redimicula,* ut Virgilius canit lib. ix. 616. ubi vide interpretes. Alma etiam populus an dici queo dubito, cum hoc epithetum proprie in frugiferas arbores, unde alimenta sunt, conveniat. *Alba* vero populus, quia ejus folia inferiora sunt alba, ut vetus Scholiafiste docet ad illa Horatii ii. Od. 3.

Qua pinus ingens, albaque populus
Umbram hospitalem consociare amant
 Ramis.

Virgilius Eclog. ix.

litae candida populus anstro

Imminet.
 Graecis inde λέων, & nostratibus WITBOOL. aptior autem illa Herculi dicitur, quia ea coronata ab inferis rediit, teste Servio ad Virg. Eclog. vii. 61. ubi fabulam de Lenae Nympha narrat. & ad v. Aeneid. 135. Philargyrius vero ad Virg. ii. Georg. 67. videtur notare Herculeum palma coronatum rediisse in lucem; sed potius ejus notam locum locatum, & referendam ad proxime praecedentem versum:

Herculeaque arbor umbrifera coronas.
 Quod inde patet, quia de colore arboris adicit; quod significaret se & tenebris in lucem commisisset. Palmam vero arborem alii etiam hinc frondem gerere numquam legi vel audivi. citior *bicolor populus,* notante Servio, ab eodem Marone dicitur; praeterea omnes Mythologi uno ore de Populea corona loquantur. BURMANNUS.

66. *Incingi zona dedecuisse pudet.* Putas nonnulli. Putes Leidensis. certe *puduit* jam praecesserat. Remed. Amor. 410.
Et nihil est quod se dedecuisse putens.
 Ubi similiter *pudet* in quibusdam libris. Praeterea *Maeoniam zonam* excerpta Douzae, ut sit Graecissimus. HEINSIUS.

67. *Non tibi succurrit crudi Diomedis imago,*
Effertus humana qui dape pavit equas. In Ibin:
Ut qui terribiles pro gramen habentibus herbis
Impius humano viscere pavit equas. CLOFANUS;
Equas Puteaneus & tres alii. sic infra:
Non hominum pingues caede taceantur equae.
 Alii tamen equos fuisse contendunt. Claud. Praefat. lib. ii. de Rapt. Proserp.

Et Diomedes gramine pavit equos.
 Vide quae noto lib. ix. Met. v. 194. HEINSIUS.
 69. *Si te vidisset cultu Busriris in isto,* *Huic victor victo nempe pudendus eras.* Lib. ix. Metamorph. *Busriris domi.* Ubi ex D. Augustino lib. xix. De Civitate Dei, cap. xii. haec dixi: *Busriris regnante Danao Argivis rex, vel potius tyrannus, suis diis hostibus immolabat, & ab Hercule interemptus est, cum etiam eum voluisset occidere.* Orofius lib. i. cap. xi. *Busriris in Aegypto cruentissimi tyranni crudelis hospitalitas, & crudelior religio tunc* (ante Urbem

- Non tibi Threiciis adfixa penatibus ora,
90 Non hominum pingues caede tacentur equae?
Prodigiumque triplex, armenti dives Iberi,
Geryones; quamvis in tribus unus erat?

Inque

voluisse manum, ut sit ordo. scilicet iactabas, sive narrabas, hydros elisos faucibus, & infantem involuisse manum candidis, serpentum scilicet. ut sit ejusdem sententiae iteratio sive interpretatio. sed prior lectio simplicior ac planior. MICYLLUS. In opt. lib. Vatic. *caulis*, non *candis* legitur. Ut sit sensus, scilicet manum infantem (Herculem infantem) involuisse hydros immanes chimos cinctis faucibus. Itaque haec lectio mihi admodum probatur. Ille autem versus, qui in aliis libris est, *Infantem nuda dilacerasse manu* : inultus de causis nisi non placet; tum praecipue, quod infanti id facinus minus convenit, & fabulae repugnat, nisi ironice dictum accipias. CROFANUS. Locus mendosissimus. Putecanus optimus cum ceteris plerisque praeflantioris notae: *Infantem caulis involuisse manum*. quae scriptura proxima est verae, uti mox videbimus. Alii, prout quisque interpolatorum licentiam magis magisque sunt experti, a vestigiis Nasoniarum: manus longius recedunt. Nonnulli ex nimiae contumendis: *Infantem cuius involuisse manum*. quidam: *Infantem nuda dilacerasse manu*. Alter Meutchanus: *Infantem viduum dilacerasse manu*. alii aliter. scribendum: *Infantem nudi involuisse manum*. nihil verius. in qua correctione nihil a membranis deflexi castigatioribus, nihilque permisi mihi, nisi quod nodis repositi pro *candis*; nimirum *codas* pro *nodis* antiqua librarii dederat manus. *Codas* enim & *caudas* librarius confundeant. sic in fragmento Petronii Tragariano *codas vitalis*. quae de re dicitur nobis nonnulli Metamorph. XII. v. 430. Singula nunc venimus. dilaceratos ab Hercule serpentes fuisse contra fidem et historiae, & ipse elisos verum proxime praecedenti dixerat omnino probe. rectum igitur involuisse pro *dissepere*. Tristitium secundo 237. *Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum*

Unquam te nobros evoluisse jotos.
Epitola Medaeae:
Debuerant fufos evoluisse moos.
Et involvere in Patis libro vi. 584.
Donec enim appofitis involvere togis.
Ut illic castigandum esse monebitur. *Perfolianda*, Epitola Hypipyles:

Immixtaque vota tinnovi,
Nunc quoque te falvo perfolianda mihi.
Falt. IV. 536. *Exfoliaste sanam*. libro v. 330. *Ludos perfolere mihi*. Trist. IV. El. VIII.
Ne tomere in mollis diffoliantur aquis.
Multa ejusdem aut confimilis notae Occurrunt quoque apud Catullum, Tibullum, Propertium, alios Poetas, *Infantem manum* quoque bene asserunt

hic nobis codices vetusti. sic enim & alibi Noster, ut Metamorph. IV. 518.

Infantia faxo
Discurt aere ferocis.
Falt. VI. 145.
Petioraque exforbent avidis infantia linguis.
In Ibdic:
Petioraque imbuerunt infantia lacte canino.
Faltorum quarto, 208.
Tutus ut infanti vagant ora puer.
Epitola Canaces ex optimis memoratis:
Ipsa quoque infantes cum vulnere persequat umbras.
Infantes statuas habes apud Horatium II. Sat. v. 39.
& II. Sat. VI. 57. Infantes pudorem. Martialis libro XI. Ep. LXXXIV.
Effigiem tantum pueri pictura Camoni
Servat, & infantis parva figura manum.
Quomodo disertum codex Thuanus exquisitae notae. non, quod est in vulgatis, *infantis parva figura manet*. Idem Martialis libro XII. Ep. LXXXII.

Sine licet infanti sordidiora sinu.
Quomodo & illic in Putecano codice perverto inveniri exaratum. vulgari perperam *infantis sinu*. Accius Athamante apud Nonium: *Prisquam infans facinus oculi vescentur tui*. ubi pro infando facinore videtur positum. *Uterus infantulus* apud Apulejum Metam. v. *Infantulus uterus gestat nobis alium infantem*. nisi illic scribendum, *infantis uterum*, quod opinor. Nunc de *nodis* reliquum est ut videamus: ita enim spirae serpentum dicebantur. apud Maronem lib. II. 220. Laocoon, quem serpentes duo arte circumfigantur:

Ille simul manibus tendit divellere nodos.
Libro v. 279. itidem de serpente, *pars vulnere clauda retentat Nexantem nodis saepe in sua membra plicantem*. apposite, ne dubitare possis, de aede ipsa re Seneca Hercule Furem, 218.

Iguos serpentium
Oculos remisso lumine ac placido inmens
Aeros frenans vultibus nodos vult,
Et tumida tenera guttura elidens manne
Prohulit hydrae.
Rursus ad rem auctor de laudibus Herculis, quod Poematiuum Claudiano subtextitur, versibus vulgo mendosissimis:

Corripis exiguis ingentia guttura palmis,
Et quavis crebris cobibentes brachia nodis
Pibrigis elidens presens tellure dracones.
Vulgo nunc legitur:

Et quavis teneris sogens in brachia pondus Corripis.
Sed *corripis* praecedat. Elegans harum spirarum descriptio iterum apud eundem Senec. Medea: 686.

Iis

- Inque canes totidem trunco digestus ab uno
Cerberos, implicitis angue minante comis?
95 Quaeque redundabat secundo vulnere serpens
Fertilis, & damnis dives ab ipsa fuis?

Qui-

Iis saeva serpens corpus immensum trahit,
Triphidamque linguam exertat, & quacrens quibus
Mortifera veniat, carmine audito straper;
Tumidumque nodis corpus aggestis plicat,
Cogitque in orbem.
Mox ibidem:
Hic ille vasti more torrentis iacens
Descendat anguis, cujus immensos duae
Majus minorque sentiunt nodos serae.

Lucanus libro VI. 490.
Viperi cooant abrupto corpore nodi.
Solinus cap. XXV. de serpentum ac elephatorum pugna: *Ac primum pedes nodis alligant, ut laqueatis curribus impediunt gradiendi facultatem. nam elephanti, nisi praeventi hoc spirarum mora, vel arboribus se vel faxis applicant, ut pondere nitubundo attritos locis firmi manifestum, nodos pro nexibus ponit. Plinius lib. VIII. cap. II. utrumque conjunxit in eadem narratione: *Tanta magnitudine ut complexu facili ambiant, nexuque nodi praefringant.* ubi plura. sic & in Palaestrica *nodos* dicebant, quibus illigabantur luctatores. de quibus Diatribae ad Silvas Statianas erudite multa congesti doctissimus Gronovius cap. XXV. hos autem serpentium nodos, nodos Herculis appellabant, teste Macrobio, ab hac Herculis infantis cum serpentibus lucta. Is Saturnaliano primo cap. XIX. ubi agit de caduceo Mercurii: *Hi dracones parte media volaminis sui invicem nodo, quem vocant Herculis, obligantur, primoque partes coram, reflexae in circum pressis ocellis amittunt circuli junctam, & post nodum caudae revolvantur ad capulum caducii. mox amor oculo significatur, necessitas nodo. habes ete nodos Herculis in serpentibus. Plinius libro XXVIII. cap. VI. *Vulnera nodo Herculis praefringere mirum quantum ocellis medicinae est.* sic scribo. Graecis *Ἡρακλεῖον ἕρμα*, de quo Medici & Athenagoras pro Christianis. Atque haec de nodis serpentium copiosius fortasse, quam par erat, ne quid illustrando Nasonis loco haecenus perplexissimum desceat. Est autem hoc dictio *εἰσπνέων*, quod loco soedum, ubi apparet, in modum interpolando causam dedisse non exiguam videtur. de *nodis capillorum* libro II. Artis Amatoriae v. 139. sumus dicturi. HEINSIUS. Heinfilii conjectura egregie firmatur ex antiqua Statua urbis Romae, quae inter eas conspicitur pag. XVI. quam consulere & intueri optare erit pretium.**

87. Ut Tegeaus.] Ita editi multi. utque Tegeus Putecanus & novem alii. sed legendum, ut Micylli & Heinfilii editio, ut Tegeus; vid. ad I. Falt. 545.

& ita semper. II. Falt. 167. vi. 531. VIII. Metam. 317. & 380. BURMANIUS.
87. *Cupressifero.*] In *cupressifero* fere omnes scripti, & editio princeps, sed perperam. Virgilius vero v. Aeneid. 44. pinum nacti in Erymantho indicat, nescio an & ob cupressum Horatius I. Od. 21. *Nigras Erymanthi silvas* dixerit, quamvis & pro densis cum veteri Scholiae accipere liceat: *Cylenae* etiam *Cupressiferam* vocat Noster v. Falt. 87. BURMANIUS.

88. *Incubat & vasto pondere laedit humum.*] Putecanus *Incubat & laedit*. optime. ut per interrogationem haec dicantur. Sciolus tamen aliquis delevit postea utrumque. *laedit* etiam Morci liber. Gronovianus *pulset*. non male Scriverianus:

Incumbens vasto pondere laedit humum?
Sequitia etiam per interrogationem sunt legenda usque ad v. 103. HEINSIUS. Dotzuae codex habebat, *incubuit vasto*.

89. *Adfixa penatibus.*] Ex Virgilio sumptum. VIII. 196.

Foribusque adfixa superbis
Ora virum.
Ubi male quidam legunt *foribus suspensa superbis*, quos hic locus refellit. HEINSIUS.
94. *Cerberus.*] *Cerberos* Putecanus. ut lib. VII. Metam. 414.

Cerberus abstraxit.
Sic etiam Statius in v. Silv. II. 95. & in Calice Virgilius. vide sup. vers. 55. HEINSIUS.
95. *Redundabat.*] Putecanus a manu prima ... *elabatur*. forte per *restituendum*. HEINSIUS. Sed *redundabat* elegans & probum, Metaphora a fluctibus desumpta. Cicero pro Murena. c. 39. *Sed quid tandem fuit? si haec elapsa de membris nostris, in eum animum, qui consequitur, redundavit*. ubi v. Camerarii notae. & ita passim optimi quique. BARM.

96. *Et damnis ditor ipsa suis.*] Sic in cod. lib. & in aliis emendatioribus. sequor. CROFANUS. Putecanus & ceteri praeflantioris notae, *damnis dives ab ipsa suis*. probe. Epitola XII. 18.
Ut caderet cultus culter ab ipse suo.
XIII. 116.

Languida laetitia solvar ab ipsa mea.
Art. Am. lib. III. 607.

Quid aperto pectore in hostem
Niter, et indicio prodor ab ipse mo?
Pont. III. El. III.

Discipulo perii solus ab ipse mo.
In Ibdic:

Cui reddere vitam
Urbe Corontides vidit ab ipse sua.

Sic

Quique inter lacumque latus, lacumque lacertum,
Prægrave compressa fauce pependit onus?
Et male confusum pedibus formaque bimembri
100 Pulsum Thesalicis agmen equestre jugis?
Haec tu Sidonio potes insignitus amictu
Dicere? non cultu lingua retenta filet?
Se quoque Nympha tuis ornavit lardanis armis,
Et tulit è capto nota tropaea viro.
105 I nunc, tolle animos, & fortia facta recense:
Quod tu non esses jurc, vir illa fuit.

Sic bene libri veteres. mox:

Et laesus lingua Battus ab ipse sua.

Amor. lib. 1. El. VII. cum optimis membranis:

Et valui penam fortis in ipse meam. HEINSIUS.

97. *Quique inter lacumque latus, lacumque lacertum.* Sic verus lectio. Atque in his versibus Antaei & Herculis lecta ab Ovidio describitur, ut sublatum laevo brachio Antaeum Hercules suffineat, ne mater vires subminuillret; dextra autem manu fauces comprimens cum necet, altera id compressa fauce nullam ad rem accommodari poterit, sunt tamen qui de Nemeaeo leone hic age credant, ac *desursumque lacertum* legant. NAUGER. Habitum compressi ab Hercule Antaei his verbis expressit Ovidius, ut male emendasse videri possint, qui *lacumque latus, lacumque lacertum* legunt. EGNATIUS. *Quique inter lacumque latus, lacumque lacertum* aperte legitur in lib. Statii, & in uroque Vatic. verè. Cogor autem hoc loco differre ab eruditissimo Egnatio, qui de his epistolis optime meritis ceteri legit enim *desursumque lacertum*. Ignorat mihi tanti hominis manes, qui quid dicit, nescit. Quaero enim qui potuit Hercules Antaeum dextro lacerto sustulisse, & inter lacum latus cum, ut est in sequenti carmine, suffocasse? Itaque legendam, ut dixi; hoc sensu, Antaeum laevo brachio sublatum & inter lacum latus ab Hercule sustentatum: dextera autem illius fauces compressas fuisse. Viderat & hoc Paganius, quamvis postea de sententia demoveatur. Juvenalis:

— — Crociviscis aequas

Herculis Antaeum prociat à sellure tenentis.

CIOFANUS. *Lacumque lacertum* Puteanus cum ceteris praefationibus. quomodo Naugerius & Ciofanus ex suis. HEINSIUS. Herculeanus liber habet *desursumque latus desursumque lacertum*, & ita Antaeum quoque ab Hercule compressum docet nimium, quem Gronovius in Diatr. Statiana. c. xxv. exhibet, ubi pendet Antaeus compressus dextra manu ad dextrum latus Herculis. Ultraque manu constructum, venne pectori Herculis ad-

moto, exhibet de Wilde in Signis pag. 37. ita ut Poetae & fitores variaverint. BURMANNUS.

101. *Haec tu Sidonio.*] Hincius ad II. Art. Am: 219. corrigebat *Mygdonia*.

102. *Nam cultu.*] *Non cultu praefantiores.* HEINSIUS.

103. *Se quoque etc.*] Cave audias vetulos codices, qui *ornavit* exhibent. praefantiores sicut pro altera lectione. sic apud Caesar. lib. III. Bel. Gal. *Naves paratissimas atque omni genere armorum ornativissimas.* apud Virgil. Aeneid. XII. v. 343.

Quos Trobrastus ipse

Nutrierat Lycia, paribusque ornaverat armis.

Claudian. lib. II. in Rufin:

Explicuit cuneos.

Cornelius Nepos Vita Hannibalis, Elephantum ornatum homini inermi opponit, qui & alibi *ornari* pro *armari* dixit. codex Patricii Junii habebat:

Se quoque Nympha tuis ingentibus instruit armis. Ut forte legendum sit:

Se quoque Nympha tuis instruxit lardanis armis. HEINSIUS. Mihi *ornavit* ita satisfact, ut aliam quaerere lectionem otio abutentis esse putem. sic lib. XII. Metam. 462. ex Basilienfi codicè rescriberem:

Emathii spoliis ornatus Halefi.

Ubi vulgo *armatus.* & lib. XIII. 122.

Arma viri fortis medios militatur in hostes
Inde iubete peti, et referentem ornate relatis.

Ubi perperam quidam codices *armate. Ornare & onerare* sollemniter permutarunt librarii. vid. Heinfr. ad Val. Flac. III. 9. & Gronov. ad Liv. XXIV. 48. mox Scriverii codex, *tulit in capto tropaea viro.* de quo cogitandum: Gronovii a capto. BURMANNUS.

103. *lardanis.*] Patronymicè dictum accipe ab lardano patre Omphaleus. MICYLLUS.

104. *Et tulit è capto nota tropaea viro.*] *Bina tropaea* unus Vaticanus, & Basilienis & Gronovianus pro diversa lectione exhibent, quod placet. quomodo & Erfurtanus, & Excerpta Vossii. Alterum enim tropaeum de amore ejus, alterum de spoliis hinc tulit. Epist. Phaedrac:

Qua

Qua tanto minor es, quanto te maxime rerum,
Quam quos vicisti, vincere majus erat.
Illi procedit rerum mensura tuarum.
110 Cede bonis: heres laudis amica tuae.
Pro pudor! hirsuti costas exfata leonis
Apera texerunt vellera molle latus.
Falleris, & nescis: non sunt spolia ista leonis,
Sed tua, tuque feri victor es; illa tui.
115 Femina tela tulit Lernaëis atra venenis,
Ferre gravem lana vix fatis apta colum:

In-

Thesides Thesiusque duas rapturo foretes;

Ponite de nostra bina tropaea domo.

Remedio Amoris. 157.

Vince Cupidinea pariter Parthasque sagittas;

Et refer ad patrios bina tropaea lares.

Epistola Helenae:

Utque faceret Cytheraea tibi, quia vicit, habetque

Partia per arbitrium bina tropaea tuum.

Denique Epistola Cydippes:

Quid tamen huc venias? anne ut miserabile corpus,

Ingenii videas bina tropaea tui. HEINSIUS.

105. *Fortia facta.*] *Gesta* Puteanus, & alii

quingue. HEINSIUS. Sic & Douzac codex. sed desidero exemplum, cum *fortia facta* apud unum Ovidium centies occurrant, & ita fortiter facere in declamationibus obvium. BURMANNUS.

106. *Quod tu nov.*] *Quem* Puteanus. Forte quam. vel ut alter Mentelianus: *Quo tu non esses jure vir, illa foret.* HEINSIUS. Ego nihil mutò. illa vit vit, quod tu jure & merito non poteras esse; sed femina debebas dici propter molliam.

ita VIII. Ep. 41.

Tu mihi, quod matri pater es.

Et XI. 24.

Et tibi non debet quod soror esse, sui.

XII. 24.

Hoc illic Medea sui, nova nupta quod hic est.

XIX. 91.

Sit tamen hoc polius, quam quod prius esse solebas. Et alibi sapius. Metam. VIII. 881. & XII. 502. Quintil. Decl. I. *Cum Patri filium lactum hoc esse crederet, quod orbitatem.* Hannibal apud Liv. xxx. 30. *Quod ego sui ad Trasimenum, ad Cannas, id tu bodie es.* Phaedr. v. fab. ult.

Quod sumus laudat, jam damnas quod non sumus. BURMANNUS.

107. *Procedi.*] Hoc est illi accessit, ac velut in majus augetur. MICYLLUS. *Procedat* unus Vaticanus. simili modo apud Sallustium: *Quippe bene facta ma rei publicae procedunt. pro cedit,* Puteanus a manu secunda. tum sequenti versu *Tu est tollit,* ut & alii non pauci. HEINSIUS. Putem locutionem desumptam ex re Romanorum militari, ubi silep-

dia & aera militibus *procedere* dicebantur, ubi anni, quos militabant, ad missionem honestam procedant. vide Livii v. 7. & alibi. Illi ergo gloria quaeritur ex tuis rebus, illa omnem inde laudem capiet. & ita capio etiam illa Valerii Flacci VIII. 457.

Procedit non gentis honor, non gloria magni Solis aevi, non barbaricae decor ille juveniae. Nihil ista omnia sic juvare quaerit Medea, quo minus eam negligat laison. BURMANNUS.

111. *O pudor hirsuti costas exfata leonis Vellera.*] *Pro pudor* rectius sex libri. Petronius:

Pro pudor! imperis deserto nomine fugit. Et cap. 81. *Reliqui veteris amicitiae nomen, et pro pudor! unius noctis iacturam vendidit.* Stat. x. Theb. 868.

Pro pudor! Argolicas hinc ausi obsidere portas? Et postea:

Pro pudor! hi faciles carmenque imbelles secuti. Catalecta Pithoei. p. 88.

Pro pudor! hoc sacrum magus ut adspiceret. Florus I. XII. *Coreolos quoque: Pro pudor! deo victos adeo gloriae fuisse.* Sidon. Apoll. Carm. VII. 66. Paneg. Antheim. v. 101. Senec. Conf. ad Polyb. c. XXXVI. & sic passim optimi auctores. Martialis VIII.

O pudor, o pietas! Et Val. Flac. VIII. 298.

O pudor! Deinde costas exuta elegantiam Puteanus, & Francofurtensis & alter Mentelianus, qui & *pro pudor!* sic exutus siveum, Silio Italico lib. VI. 100. & lib. XIII. 120. exuta seram, de cerva. Statius IX. Theb. 103.

Exutus casus lacero diadematè crines. Et praecipue lib. X. 643. de hoc ipso Hercule:

Sic Lydia conjux Amphiprotinadem exutum horrentia terga Perdere Sidonios humeris ridebat amictus. HEINSIUS.

114. *Itaque ferre victor es.*] Feri Puteanus, & Gronovianus pro diversa lectione. sic lib. VI. Met. *Exulisse feram* pro equo. VI. 77. ubi plura. Met.

Instruxitque manum clava domitrice ferarum:
 Vidit & in speculo conjugis arma fui.
 Haec tamen audieram: licuit non credere famae;
 120 En venit ad sensus mollis ab aere dolor.
 Ante meos oculos adducitur advcna pellex:
 Nec mihi, quae patior, dissimulare licet.

VIII. 355. Ita feri mota est, de apro Calydonio. & 382.
 Fixa sub aere feri summum distinxit arundo
 Corpus.

Quinodo Phaedrus de cervo. lib. 1. Fab. XII. v. 39. item de Leone lib. 1. Fab. XXI. XXXII. de apro
 XII. & de eodem apud Calydonio Nofter Met. 422.
 Inmanemque serum multa tellure jacentem
 Mirantes spectant.

Sic ibi codex longe optimus. Aufonius Epist. v.
 An fumnans apri cursum clamoribus urges,
 Subsidiosus fero?

Hinc feros aper passum Poëtis, & ferox. de quo
 Met. III. VI. 123. Met. XI. 395. de lupo:
 — Vastatoremque cruenta

Ore feros spectant.
 De feris Faï. 1. 550.
 Traxerat avertis Cacus in antra feros.
 Ut cœnicò legendum. HEINSIUS.

115. Lernaïis atra venenis.] In Leidensi codice
 erat usla. forte pro uncta, ut passim usgere tela
 poetae duo alii tincla, quod loquendi genus non
 minus obvium, de utroque videlicet huc facientia
 exempla apud Benetium in eruditissimis ad Horat.
 11. Od. 1. notis, in altero regio codice legebat in
 magine hinc ineptum distichon:

Femina cum miles, et miles femina fiat,
 Incipit esse quod es, desinit esse quod es. BURM.

119. Haec tamen audieram.] In quibusdam haec
 tantum audieram. utrumque rectè. NAUGERIUS.
 ita veteres editiones, sed Nangerius non improbat
 haec tantum, ut Lincoln. & Medicus unus.
 & eadem varietas est lib. II. Art. Amar. 405.

Haec tamen audierat, Priamœida viderat ipsam.
 Sic 1. Am. IV. 41.

Haec tamen aspiciam.
 Unde apparet hic sensum proprio capri de oculis &
 visu; ut Heinsius ex loco Ciceronis Divin. c. XI.
 illustrat: Putas posse id, quod ex ejusmodi re maxi-

me necessarium est, facere, ut quae illa libidinosis,
 quae nefaria, quae crudeliter fecerit, ea aequè acerba
 & indigna esse videantur iis, qui audiunt, atque
 illis visa sunt qui sentiant, cui adde eundem lib.
 IV. ad Fam. 9. Multa videris fortasse, quae nolis,
 non plura tamen, quam autem quotidie. non est porro
 ruerum una sensu solum oculos moveri, cura sed
 illud aversis precipitis, quod etiam majus videri so-
 let, minus laborare. & Epist. sequente: Quod si
 nullum haberes sensum nisi oclorum, propterea tibi

ignoscerem, si quosdam nolle videre. vide & ejusdem
 Partition. c. 6. & Albinus. Eleg. in Draf. 345. & hoc
 est, quod in alia re dicit Horatius Art. Poët. 180.
 Segnius irritant animos demissa per aures,
 Quam quae sunt oculis subiecta fidelibus, & quae
 Ipse sibi tradit spectator.

Vide Heinf. ad Vell. Pater. 11. 12. ubi legit: En
 venit. sic Amobius p. 208. dixit sensum oclorum.
 & hunc locum forte ante oculos habuit Orientius
 in Commentorio lib. 11.

Luminibusque illinc, hinc venit aure dolor.
 Possimus & capere haec verba ita, & dolo ab
 aere venit, (pro est, ut millic. vid. ad Epist. IV.
 115.) mollis, si comparetur cum dolore, qui ab
 oculis venit: mollior dolor est audire, quam vi-
 dere. ut ad inserviat hic comparationi, sicut apud
 Terent. Eunuch. II. 111. 69. At nihil ad nostram
 hanc. Livius XXII. 22. Homo non ad cetera Punica
 ingenia callidus, sed praeforo prius. BURMANNUS.

121. Adducitur.] Leidenfis codex deducitur,
 quod non de nihilo. notum enim hoc verbum
 passim de meretricibus & pellicibus dici, ut &
 perducere; sic illud Ciceronis apud Sueton. Caef. 51.
 Tertio deducita est. sed quia in hoc verbo potius illa
 vis infit, ut secreto deducatur in thalamo adu-
 ler, ut amatoris amica, vulgatae hic seruo; cu-
 jus etiam verbi in turpi commercio illo usus est,
 & praecipue huic loco convenit, nisi additur ante
 oculos. ut & 111. Faï. 483.

Aufus es ante oculos adducta pellice nostros,
 Tam bene compositum follicitare torum.
 Ubi itidem deducita est in codice Francof. Terent.
 Adcl. v. 9. Obscrvare cum fide, scortum adducere,
 apparare de die convivium. & Heaut. v. 4. Non
 mihi per fallacias adducere ante oculos. & Eun. IV.
 7. Quae mihi ante oculos coram amatorem adduxit
 tuum. & hanc lectioem sequentia confirmant:
 Quintil. Decl. CXXXVIII. in torum uxor prioris
 vestigio calentem adducta est uxor uxor. BURM.

123. Non finis.] Putaneus a manu secunda
 num finis? elegantius, ut puto: habent enim ma-
 gnam vim in exprobationibus illae interrogatio-
 nes, quae in hac epistola frequentiores. Ictus
 vero: An praedixit jubes illam via secretæ &
 avertit duci in donum, ut me inficia pellice uti
 posses? iniimie; immo vero jubes eam, per me-
 diam urbem triumphantis modo, per ora omnium
 circumduci, sequenti versu in Scriveriano erant, con-
 spicienda, quod etiam puto efficacia, quia hoc
 verbo

Non

Non finis averti; mediam captiva per urbem
 Invitis oculis adspicienda venit.
 125 Nec venit incultis, captarum more, capillis,
 Fortunam vultus falsa tegendo suos.
 Ingriditur latè lato spectabilis auro:
 Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.

Dat

verbo aptius admiratio spectatorum exprimitur,
 qui notabilia incensis oculis spectant, quae nunc
 detantira invitis videbat. 11. Faï. 309.

Ibat odoratis humeros perfusa capillis
 Maeonis, aurato consciscienda sinu.
 Livius XXI. 4. Vestitu nihil inter aequales excellens,
 arma atque equi conspiciebantur. & ita Nofter &
 alii passim. Inspicienda Douzae codex, de quo ver-
 bo vide ad Petron. BURMANNUS.

125. Nec venit incultis captarum more capillis,
 Fortunam vultus falsa tegendo suos.] Eruditissimus,
 & ad omnis disciplinae laudem natus, P. Melissus
 legendum putat: Fortunam vultus falsa taente
 suam. vel: Fortunam vultum fasce regente suam: sed
 ad priorem lectioem magis inclinat. In quibus-
 dam aliis impressis est, Fortunam vultu falsa re-
 gendo suam. In uno Vatic. Fortunam vultum falsa re-
 gendo suam. In altero, Fortunam vultu falsa re-
 gendo suam, quam lectioem a cum Claris. Ciac-
 cono veram putat. Gerundio in do brevi utitur &
 Germanicus Caefar hoc versu:
 Ebat liber ignarum caeli formando docebat.
 Et Aufonius:

Quae nosti, meditando velis inolefcere menti.
 Ciofannus. Unicus hic est Nafonis locus, puto,
 qui postremam in gerundio corripit, quo etiam
 nomine suspensus est. etari Tibullianum hunc ci-
 tant Grammatici:
 Ausus es ipse memm pariter medicando dolorem.
 Certe codices antiqui mitum in modum à vulgata
 lectioem didicert, pro quae tamen cum alii non-
 nulli, tum Putaneus stant, nisi quod in eo emen-
 datum, falso regente suam. Quidam hoc uno à
 vulgatis differunt, quod falsa, aut fasfa, pro fasfa
 agnoscunt. Major librorum pars:
 Fortunam vultu fasfa tegendo suam.

Vel regente, alii:
 Fortunam vultum fasfa tegendo suam.
 Vel suam, unus:
 Fortunam vultu fasfa tegente suo.
 Unus Ambrosianus:
 Fortunam vultum dissimulante suam.
 Alter Mentelianus:
 Fortunam vultum fasfa tegere suam.

Plura hujus notae qui vult, aedat Ciofannum. Gro-
 novius Oulervat. lib. 11. cap. XI. emendat:
 Fortunam vultum fasfa tegendo suam.
 Ut in Ibiel:
 Fortunae facies invidiosa tuae.

Et Trist. III. El. VIII.
 Adfians fortunae forma verenda meae.
 Et Trist. I. II. 20.

His oro dicas inter mutata referri
 Fortunae vultum corpora posse meae.

Tum illud Manilii de Pantomimo:
 Omnis fortunae vultum pro membra reducit.

Chorus ad Icten apud Senecam Herc. Fur. E-
 glogis vultus fortuna prius. Sed hic aliquid latere
 videtur, apud Paterculum. lib. II. cap. 41. Diffi-
 milibus fortuanae fuae induens habitum. Aufon. Epist.
 istola ad Paulinum de villico fito:
 Videbis istum, qualis adfles cominus,
 Inago fortunae suae,
 Canus, comofus, hispidus, trux artubus;
 Terentianus Phormio.

Tegebant autem vultus, qui moerebant. Valer.
 Flacc. II. 147.

Et nota veste Neaerae

Tecta genas.

Ut ibi legi debet, huc illud Plauti refer Cistell. A & T.
 I. Sc. I. v. 115. Immundas fortunas squalorem sequi
 decet. Quid fi legas?

Fortunam vultu fasfa rigente suam.

Vultu rigente, inculto, inornato, sic Epist. Oco-
 nes, ungue rigente pro rigida.

Et secui madidas ungue rigente genas.

Scriptum videlicet regente fuerat, hinc regente fa-
 ctum, sic rigere torvis supercilliis. Ep. XVII. v. 16.
 ut ibi castigamus, quamquam hoc loco vultus
 rigens pro squalido, non severo est sumendus.
 HEINSIUS. Forte postet legi:
 Fortunam vultu fasfa pudente suam.

Vel tremeute, alio vultu atque ante captivitate
 m, aut pudorem dejecto, vd tremeute. nam de
 fortunae vultu sunt somnia. IV. Trist. 11.
 Et cornes vultus aliis pro tempore versos,
 Terribiles aliis inmemoresque sui.

Douzae codex habebat, Fortunam vultu fasfa te-
 gente manu. BURMANNUS.

127. Ingriditur late multo spectabilis auro.] Li-
 bri veteres late lato spectabilis auro. & recte, ut
 jam monui. postet nihilominus lauro etiam auro
 legi. fed praestat prius. Persf. Sat. IV. Sed lato bal-
 reus auro Praetegit, quod ex illo Maronis lib. V.
 312. adumbratum:
 — Lato quam circumplectitur auro Balteus.
 Juvenal. Sat. VI. 480.
 Aut lacum plicatae vestis considerat aurum.

R 2

Et

- Dat vultum populo sublime sub Hercule victo:
 130 Oechaliam vivo stare parente putes.
 Forsitan &, pulsa Aetolide Deianira,
 Nomine deposito pellicis, uxor erit:
 Eurytidosque Ioles, atque infansi Alcidae
 Turpia famosis corpora junget Hymen.
 135 Mens fugit admonitu, frigusque perambulat artus,
 Et jacet in gremio languida facta manus.
 Me quoque cum multis, sed me sine crimine, amâssi:
 Ne pigeat, pugnae bis tibi caussa fui.

Cornua

Et Sat. x. 27.
 Loto Setinum ardebit in auro. HEINSIUS.
 Met. vi. 567.

Volamina Procne

Deripit ex Iuvenis, auro fulgentia lato.
 Voces autem ingrediuntur & late scurritatem & fa-
 sum, quae minime capras decent, indicat. ita
 Horat. ii. Sat. iii. 1803.

Latus ut in circo spatier.
 Ubi nolem virum doctissimum Massoniam in
 vita Horatii pag. 135. latus pro vestium capere,
 quasi participium esset a fera. quod neque rō spa-
 tiere conveni, neque Ampl. Cupereus de hoc loco
 necum agens, verum credebat Praetorius eum hono-
 rem tributum, ut curru insigni & pene triumphali
 vhererentur. sed latus spatiare est cum pompa,
 fastu, fastu, qualis erat Menas libertus Pompeji, qui
 sacram metibatur viam cum bis trium ulnarum
 toga. Horat. Epod. iv. BURMANNUS.

129. Dat vultum populo sublimis ut Hercule
 victo.] Sublime sub Hercule victo constanter scripi-
 tum. quod in altero Menteliano sit, sublimis ab Her-
 cule. sed sublimis sub Hercule cur rejiciamus, nihil
 cavet. est sic sublimis ferre, pro in sublime aut
 sublimiter passum Poetae. ita sublimis ferri Lucretio,
 & sublimis valare. Sublime micare Campanio in
 Aratidis, & Arveno, sublimis erigi. Mulus est
 hac in voce Silius Italicus. Sublimis sedens. lib. 11.
 & xl. 232. & 275.

Molaeque procul splendentibus ostro
 Accipitur sublimis toris.
 Vid. & xiv. 330. xv. 155. xvii. 253. Virgil. iii.
 Georg. 108.

Jamque elati sublimis videntur.
 Caup. Nemei. t. l. r.
 Ludeoque tuas sublimis seremus.
 Sub Hercule vero, ut illud Sat. v. Theb. 464.

Duraque sub hostis mater
 Mater avi revocat.
 HEINSIUS.

Nescio tamen, an non rectius, sublimis ab Hercule
 victo, ex Menteliano. similis error apud Sil. xi.
 246. ubi pro victoribus innasae sub ira infrenatis;
 Heinisius rescribit immanis ab ira. Macrobi. 11. 4.

Sublimis Aethiaca victoria revertebatur. Ab autem
 hic pro ob, propter sumitur. vid. Gron. ad Senec.
 i. de Clement. 20. Livius iii. 61. Erocior ab re
 bene gesta. BURMANNUS.

131. Fortis expulsa.] Et pulsa Puteaneus. recte,
 lib. 11. Met. 525.
 Cur non et pulsa ducit Junonee
 Pall. iii. 559.

Pellitur Anna domo.
 Trist. 11. 414.

Pulsus Aristides non tamen urbe sua est.
 Propert. iii. Eleg. xv.

Pandaram semel et totum sum pulsus in annum.
 Pl. Vopilus in Carino: Uxores ducendo ac reji-
 cendo novem duxit, pulsus plerisque praegnantibus.
 HEINSIUS. Douza malebat Forsan et expulsa. vide
 ad Epist. xii. 135. Ceterum unus Mediceus Eonide;
 unde forte posse legi Oenide Heinisius credebat,
 quia Oenici filia Dianira.

133. Eurytidos Ioles atque infansi Alcidae.] Et
 infansi Puteaneus alique nonnulli. Eurytidosque duo
 libri praeterea. Sequenti versu rectius scripti plerique
 jungit hymen quam jungit, quia uxor erit praecel-
 lerat. HEINSIUS.

134. Famosis.] Haec est genuina lectio. CIOFANI.
 Formosus quidam codices.

135. Frigusque.] Mendose hic Puteaneus frigi-
 dosque. Figus est mortis instantis indicium. ita
 iii. Amor. xiv. 37.

Mens abis (vel fugit) et morior. BURMANNUS.
 139. Rapidis Achelous in undis.] Ripis Achelous
 in imis Puteaneus. sed pro imis aliud quid a manu
 prima scriptum videbatur fuisse. Argentiniensis &
 alius, quem a Cl. V. Jacobo Mentelio nonum
 accepi, ripis udis. quo alludit & Parnesianus dicitur,
 qui ripis undis habet. In ripa enim Achelous flumi-
 nis, non in ipso lumine cum Hercule est lucta-
 tus. Innae Nasonis hoc loco ripas confirmat Boeth.
 de Consol. Philof. lib. iv. Carin. vii.

Fronte turpatus Achelous imis
 Ora demersit pedibusque ripis.
 Achelous amnis, perperam nunc illic loci circumfer-
 tur. Stat. Thebaid. lib. iv.

Amnis

- Cornua flens legit ripis Achelous in udis,
 140 Truncaque limosa tempora merfit aqua.
 Semivir occubuit in letifero Eveno
 Nefus; & infecit sanguis equinus aquas.
 Sed quid ego haec refero? scribenti nuntia venit
 Pama, virum tunicae tabe perire mcae.
 145 Hei mihi! quid feci? quo me furor egit amantem?
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 An tuus in media conjux lacerabitur Oeta?
 Tu, scelers tanti caussa, superstes eris?

Si

Amnis adhuc imis vix truncam attollere frontem
 Ausus aquis. HEINSIUS.

141. Vi Letiferoque veneno.] Melius fortasse in
 nonnullis letiferoque veneno. NAUGERIUS. Letifero-
 que veneno profus legendum ex spectatae bonitatis
 exemplaribus. De Nello, Hercule, & Deianira
 sic Hyginus cap. xxxiv. Nefus Ixionis et Nubis
 filius, Centaurus, rogatus ab Deianira, ut se flu-
 men Evenum transferret, quam sublata, in flu-
 mine ipso volare voluit: Hoc Hercules cum interve-
 nisset, et Deianira cum fidem ejus implorasset, Nef-
 sum sagittis confixit. Ille mortuus cum sciveret sagittas
 Hydras Lernaecae selle tinctas quantum vim haberent
 veneni, sanguinem suum exceptum Deianirae dedit,
 et id philtum esse dixit, si vellet ne se conjux ser-
 veret, eo jubere vestem ejus perungi. Id Deianira
 credens, conditum diligenter servavit. CIOFANIUS.
 Illud vi a correctoribus est. pro quo libri omnes
 antiqui in agnoscunt. sed & ridiculum Letiferum
 venenum, quare enim Lernaicum non dixit? Scripti
 nonnulli:

Semivir occubuit Lernaici tabe veneni.
 Vir trajectus terga sagitta. Sed & hic interpolato-
 res agnoscit. alii in letiferoque veneno, idque ali-
 quando rectius, ut Naugerius quoque & Ciofanius
 observant. alter Menteliano in Lernaicoque veneno.
 Puteaneus a secunda manu, in letiferoque veneno,
 sed a prima in letifero veneno. Minor Scaligerum,
 Salmastium, alios viros eruditos, qui ante nos eo
 codice sunt usi, non vidisse veram lectionem,
 quae minimâ mutatione est in promptu, si
 scribas:

Semifer occubuit in letifero Eveno
 Nefus.

Semifer enim, quod est in quatuor scriptis, praefat
 Semiviro, quamvis Barthius vult in Clau-
 dianum commentario pag. 500. & 827. rō Semifer
 Latio exturbandum censet cum Jano Douza. De
 Eveno confirmant frequentia, et infecit sanguis
 equinus aquas. Itali alii Nefum in Eveno non oc-
 cubuisse dicant, sed viderunt somnolando fuisse;
 quos inter & Noster Met. ix. & in Trachinibus
 Sophodes. Vibius Sequester, Evenus Calydoniae,

ubi Hercules sagittis Nefsum Centaurum interfecit.
 Lucanus vi. 366.

Et Meloegeam maculata sanguine Nefsi
 Evenus Calydonae secat.
 Idem mox, 391.

Hesper & Alcidae magni Phoe; tuque per amonem
 Improbe Lernaecae vestrorum sensure sagittas.
 Ceterum Eveni vox Scholiastae Statii etiam red-
 denda Theb. xi. ff. 238. Hercules enim victo Achelo
 Deianiram duxit uxorem, qui cum ad fluvium
 pervenisset. Legit, fluvium Evenum pervenisset. Apud
 Servium quoque lib. viii. ff. 230. perperam dedi-
 catar. Scriverianus codex, sub lauriferoque veneno,
 ut forsasse sit scribendum Centaurifero Eveno, quo-
 modo idem Centaurus Lycormas Statio est dictus
 lib. iv. Theb. Sed hoc in dubio facile reliquerim.
 Neminem autem poësis utcumque peritum hiatus
 offendat in letifero Eveno, qui micincribit
 itorum Virgili, Ionio in magno, & finilium.
 Noster hac ipsa epitola, in cyprifero Erymantha.
 & infansi Alcidae, quibus fulcendis Tā que incul-
 cabant plerumque incitari libarari; ut in antiquissimis
 etiam Virgili exemplaribus est deprehendere. sic
 apud Silium quoque peccatum lib. iv. v. 225. ubi
 Anienicolae Caudili et Virgili & veteris libri auctori-
 tate est reponendum. Sed in manu de tabula. HEINSIUS.

144. Virum tunicae tabe perire mcae.] Tabe repou-
 nat ex melioribus libris, quomodo & percarum
 Cypripes epitola. ff. 66. Seneca de Herc. Med. 640
 Praebuit facies sua membra flammis
 Tabe conjunctus gemina prius

Munere nuptae.
 Ita liber Etruscus, gemina tabe, tunica venenata
 & rogo Oetaeo; prior nupta Deianira respecta
 Ioles. Item Hercule Oetaeo, 716.

Ut missa palla est sua Nefsa illi.
 Tabem manstrum mullebre dixit Solinus cap. r.
 ubi non sunt audienti codices, in quibus tabes, sed
 eidem tabefere ignis, qui in favillis cancellis, cap.
 xxii. HISTORIUS. Tabe recte restituit Heinisius, idem
 Seneca Herc. Oetae. 500.

Tabefere quantis vulneris dextra occipit.
 Et ita passim Poetae.

R 3

145. Quid

Si quid adhuc habeo facti, cur Hercules uxor
 150 Credar; conjugii mors mihi pignus erit.
 Tu quoque cognosces in me, Meleagre, sororem.
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 Heu devota domus! folio sedet Agrios alto:
 Oeneia desertum nuda senecta premit.
 155 Exfulat ignotis Tydeus germanus in oris.
 Alter fatali vivus in igne fuit.
 Exegit ferrum sua per praecordia mater:
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 Deprecor hoc unum, per jura facerrima lecti,
 160 Ne videar fati infidiata tuis.
 Nessus, ut est avidum percussus arundine pectus,
 Hic, dixit, vires sanguis amoris habet.
 Illita Nessæo mihi tibi texta veneno.
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 165 Jamque vale, seniorque pater, germanaque Gorge,
 Et patria, & patriae frater ademtæ tuæ.

145. *Quo me furor.*] Regius codex, *quis me furor*, elegantius multo, ut puto. Petronius cap. CVIII.
Quis furor, exclamat, pacem convertit in arma?
 Noller v. Met. 13.
Quae te, germane, suventem
 Mens agit in facinus?
 Ubi male & invitis membranis quod legit Heinsius. Virgil. iv. Georg. 495.
Quis tantus furor?
 xl. 670.
Quis furor iste novus?
 Et ita alii. BURMANNUS.
 148. *Tu sceleris tanti causa superstes eris.*] *Viva superstes* Puteranus & multi alii. Foete:
Tu sceleris tanto vivis superstes eris? HEINSIUS.
 149. *Et quid adhuc habeo facti.*] *Ei quid Puteraneus.* Lege, *Si quid. mors mihi pignus post libri quidam, pro mors mea.* IDEM.
 153. *Solo sedet acrior alto.*] Ita vulgo quidem legitur, nulla certe sententia. mihi vero legendum videtur, *folio sedet Agrios alto.* Ut intelligamus Agrium, post dispersam Oeneia domum, Aetoliae regnum occupasse, eamque rem Deianiram inter cetera mala & infortunia generis ac patriæ suæ recensere. fuerunt autem fratres Agrius, Melas & Oeneus. ut ex Homero patet, apud quem Iliados æ. 115. Diomedes ita loquitur:
 Παρίη γὰρ τρεῖς παῖδες Ἀργύρονος ἔχοντες, Ὀνεόν δ' ἐν Πλευρώϊ ναὶ Ἰππολύτῳ Καλυδῶνι, Ἀγρίῳ δὲ Μέλας Τετιάρῳ δ' ἐν Ἰππῶτα Οὐνεῶς, Πατρίος ἕκαστο πατρός. MICYLLUS.

Scripti plerique, *acrior. alii, altior, aptior, artior.* Puteraneus, *acrios.* quod est *Agrios.* restituendum idem nomen Pont. lib. rii. El. ix.
Auctor opus laudat. sic forsitan Agrius olim Therficien facie dixerit esse bona.
 Ita enim Vaticanus libr. vulgati *Accius.* Fuit autem Therfitea pater Agrius, ut illo loco dicitur. HEINSIUS. Felix & certa emendatio. Therfitea patrem facit Trætz. Chliad. viii. c. 151. & 153. Agrius eiecit Oeneia regno, quem deinde interfecto Agrio Diomedes ejus nepos restituit. Anton. Liber. cap. 37. & Hyginus Fab. clxxv. Agrium eiecit Oeneia dicit, cum videret orbem. sed Agrium se ipsum interfecisse addit, quod & repetit Fab. cxcliii. BURMANNUS.
 154. *Larga senecta premit.*] *Nuda libri veteres, & recte. sic inopem alibi & egenam vocat senectam.* Juvenalis Sat. vii.
 Tunc sequæ suamque
 Terpsichoren odiis facunda & nuda senectus.
 HEINSIUS.
 155. *Exulat ignotis.*] Cur vero *ignotas* vocat oras, qui Argi exulabat? scribe *inacibus.* HEINS. Sed Deianiræ ignotæ poterant esse, nec illa scire poterat, quos abisset; & imitatio est Virgiliana Georg. iii. 225.
Longæque ignotis exulat oris.
 Vel *ignotæ oras* pro peregrinis, quarum nomen quidem notum est, sed non ita incolæ, ut patriæ civis. BURMANNUS.
 166. *Alter fatali.*] Latet mendum in hoc versu. alter Mentelianus, *missus in igne fuit*, an, *fatali vivis*

Et

Et tu, lux oculis hodierna novissima nostris,
 Virque, (sed ô possis!) & puer Hylle, vale.

vivus in igne perie? HEINSIUS. *Totus in igne fuit* conjiciebat Francius. *DOUZA, vivus in igne fuit.*
 160. *Ne videar thalamis infidiata tuis.*] In Puteraneo vetus lectio erat *erata*, & positum *ritulus tuis.* quomodo & sex alii. quatuor *fatis tuis.* sex aut septem, *nostris toris.* tres, *toris tuis*, duo, *tuis toris.* præca editio, *totis toris.* Latet aliquid. HEINS. *Ne videar vivis in*, Francius conjiciebat.
 163. *Nessus.*] Mallem *Lerneæ.* HEINSIUS. Nihil opus. Senec. Herc. Oct. 716.

Ut missa palla est, tabe Nessæa illita.
 Et supra v. 527. dixerat:
 Illatas vestes habes
 Hac, inquit, ipsa tabe. BURMANNUS.
 166. *Ademtæ meæ.*] In quibusdam *tuæ*, non *meæ.* & fortasse elegantius. NAUGERUS. *Tuæ* libri veteres majori ex parte cum Puteraneo. HEINSIUS.
 107. *Tu quoque lux.*] *Et tu lux scripti*, præter Argentinensem, in quo, *nec non lux.* HEINSIUS.

EPISTOLA X.

ARIADNE THESEO.

Mitius invenni, quam te, genus omne ferarum:
 Credita non ulli, quam tibi, pejus eram.
 Quæ legis, ex illo, Theseu, tibi litore mitto:
 Unde tuam sine me vela tulere ratem.

5 In quo me formosusque meus male prodidit, & tu,
 Per facinus formis infidiatæ meis.

Tem-

illa relicta seris &c.] Versus sunt non solum subditiit ac nothi, verum etiam putidi. neque quiddam Ovidianæ facilitatis & elegantiae habentes. id quod etiam mediocriter docto apparet. quare & hos a reliquis separavimus. MYCILLUS. Præca editiones & codices nonnulli etiam hic copiosiores sunt vulgatis, cum hanc Epistolam sic exortiantur:
illa relicta seris etiam vane, improbe Theseu, Vivis: & hæc aequâ mente tulisse velis.
 Ejusdem nempe farinae, cum iis, quæ hic illic jam ante delinunt. HEINSIUS.

3. *Quæ*] Regius & octodecim alii, *quam.* vid. ad Epist. i. vers. i.
 3. *Ex illo, Theseu, tibi litore mitto, Unde tuam sine me vela tulere ratem.*] Diam insulam significat, ubi Ariadnam reliquerat Theseus. Apollonius lib. iv. Argon. de ipsa Ariadna:
 — — — — — ἢν παρὰ Θησέως
 Κνωσίδην ἐπαρμένῃσι Δῆ' ἐνι κάλλιπτε νῆσῳ.
 Alii eam in Naxo relictam scribunt. Vide Plutarchum in Theseo. Hyginus in Fabulis hac de re: *Theseus in insula Dia tempestate retentus, cogitans si Ariadnam in patriam portasset, sibi opprobrium futurum: itaque in insula Dia dormientem reliquit, quam Liber amans, inde sibi in conjugium adduxit. Theseus autem cum navigaret, oblitus est vela atra mutare: itaque Aegeus pater ejus credens Theseum à Minotauro esse consumptum, in mare se præcipitavit, ex quo Aegeus pelagus est dictum. Ariadnes autem forem Phædræm Theseus duxit in conjugium. CIOFANUS.*

1. *Mitius invenni.*] Hæc non dubitabat Heinsius repperisse Senecam, qui in Hippolyt. 558. dixit:
Tæce noceras: mitius nil est feris.
 Qui locus tamen minime planus, & viros magnos exercuit, & diverso modo explicatus; sed ego puto ita capiendum, ut *triste lupus stabulis* & similia, & nil pro *nom.* hoc sensu *tæce noceras*, illud *genus nihil*, id est *non, est mitius seris*, sed modo ferocius. ante oculos enim habuit Seneca illud Euripidis ex Alceste 319.
 Ἐχθρὰ γὰρ ἢ νόσῳ κατὰ τέκνονι,
 Ταῖς πρὸς δ' ἐχθρῶν οὐδὲν ἤπιότερα.
 Francio etiam hoc distichon suspectum videbatur, & Epistolam a sequenti *Quæ legis &c.* inchoabat. BURMANNUS.
 2. *Non ulli.*] Earum ferarum. *Pejus* adverbium. CIOFANUS.

6. *Per facinus.*] *Per facinus scripti*, duobus recentioribus exceptis. In fide 566.
 Per facinus furor est cui sua facta parens.
 Remedis Amoris, 62.
 Per facinus fieri non meruisse avit.
 Faust. II. 807.
 — — — — — Ripiam, dixit, per crimina vitam.
 Quæ illic vera est lectio. apud Maronem Aeneid. v. 793.

Tempus erat; vitrea quo primum terra pruina
 Spargitur, & tectae fronde queruntur aves.
 Incertum vigilans, à somno languida, movi
 10 Theſea preſſuras femiſupina manus.
 Nullus erat: referoque manus, iterumque retento,
 Perque torum moveo brachia: nullus erat.
 Excuisse metus nummum. conterrita ſurgo:
 Membraque ſunt viduo præcipitata toro.
 15 Protinus adductis ſonuerunt pectora palmis:
 Utque erat à ſomno turbida, raptâ coma eſt.
 Luna fuit: ſpecto, ſi quid, niſi litora, cernam.
 Quod videant oculi, niſi litus, habent.

Nunc

*Per ſcelus ecce etiam Trojanis matris actis
 Excuffit foede puppes.*
 Ira vetuſtiſſimus Medicus alique complures, non
 Pro ſcelus? Auſtor Odaviae:
 Oſtendit favore parciſſa agmina,
 Atque efferata, per neſas ingens ruunt. HEINS.
 Claudianus v. Conf. Honor.
 Per carum gemini ſcelus erupere Tyraani.
 Noſter Fabro. ii. 632.
 Et quicquid ſuis per ſcelus auget opes.
 Sic Stat. v. 216. ex NIS.

*Per murmurâ Gorgon
 Quærit.* BURMANNUS.
 9. Incertum vigilans an ſomno languida.] Scripti
 omnes, à ſomno. præter alterum Mentelianum, in
 quo è ſomno. Lego, quæ ſomno languida. Incertum
 vigilans, dubie vigilans. Sic Statius Theb. v. qui
 hæc videtur reſpondiſſe:
 Turbida, incertaque oculis vigilantibus hoſtem
 Occupat.

Quæ illic mediæorum codicum ſcriptura eſt. idem
 ix. Theb. de ſomno:
 Ille Deæ ſuſſis dabium mixturamque ſopori
 Admixit.

Quomodo & illic caſſigationes membranæ. ſic in-
 dignum. i. Amor. 6. i. ubi plura. HEINS. A ſomno
 retinendum & hic & mox, vers. 16. à eſt poſt.
 vid. ad Epill. 11. hic & v. 152. ſic i. Art. 529.
 ex ſcriptis:

*Uque erat à ſomno trunca celata recinſa.
 è ſomno tunc dicit Tacit. de Mor. Germ. 22. &
 ex ſomno. Liv. viii. 37. eadem differentiâ. i. i.
 Met. 631. eque mero, vel eque mero. BURMANNUS.
 10. Semifupina.] Cum primo etiam Amorum
 Elegia xiv. Ovidius autepenultiſſimam ſemifupina
 ſyllabam corripuit, purpureo jacuit ſemifupina toro;
 nullo pacto hoc interpretandum eamem. NABUCC.
 Codices omnes ſemifupina præ ſe ferunt, recla-
 mante tamen ſyllaba: nam ſopire ſemper primam
 producit, ut apud hunc ipſum infra Ep. Medææ:*

*Quæ me non poſſum potui ſopire Draconem.
 Et Hypermetrac:*
 Dum petis amplexus ſopitaque brachia jaſtas.
 Tametiſ ſopor corripit. quare ſemifupina libentius
 eodem ſenſu legem. EGNARIUS. Movet quosdam
 hoc loco dictio ſemifupina. quaſi verſus quosdam
 propter ſyllabam a fine tertiam, quæ in primitiva
 ſive ſimplici ſolet eſſe longa. ſed mihi niſi in-
 commodi hic locus habere videtur; nam & alibi
 eadem voce, eodem modo, eademque quanti-
 tate idem Poëta uſus eſt. ut i. Amor. Eleg. 14.
 ubi legitur:

Purpureo jacuit ſemifupina toro.
 Epifupina, quam vocem iidem hic ſubſtituunt,
 plenioris ſignificationis eſt, quam ut huic aut illi
 loco conveniat. Invenias etiam & alia, in quibus
 derivati aut compoſiti quantitas primitivo non
 ſemper reſpondet. Quare & hoc loco Poëtae au-
 thoritati aliquid concedendum. MYCILLUS. Lego,
 ſemifupina. Ne ſis idem dicat, utque metro con-
 ſiderat, prima enim in ſopita haud eſt ut poſſit cor-
 rumpi. Saravianus certe pro diverſa leſione ſemifupina.
 uſus etiam eſt ea voce Martialis lib. vi. 35.
 ſic Amor. lib. i. lll. xiv.

Purpureo jacuit ſemifupina toro.
 Ex autoritate meliorum codicum. Nam vulgati
 illic etiam ſimili proſus modo peccabant. Art.
 Am. 111. 788.

Cum jacet in dextrum ſemifupina latus.
 Ubi etiam codices quidam ſemifopita. Scribent
 ſopita pro ſupina. hinc natus error. ſic libro i. Art.
 Am. 489. in veterimo codice Oxoniienſi:
 — Sine illa toro velopina ſeratur.

In Cataleſtis Scaligeri:
 Et ſclæta niveam ſemifupina latus.
 Hoc tamen Naſonis loco parum abeſt, quin cen-
 ſam reponi debere ſemifopora, quomodo apud
 Sîdon. Apollin. Carn. xv.

Semifopora levi ſcalpelat lumina penna. HEINS.
 Mihi ſemifupina quoque placet, ſed pro preſentis
 mal:

Nunc huc, nunc illuc, & utroque, ſine ordine, curro:
 20 Alta puellares tardat arena pedes.
 Interea toto clamanti litore, Theſeu,
 Reddebant nomen concava ſaxa tuum:
 Et quoties ego te, toties locus ipſe vocabat;
 Ipſe locus miferac ſerre volebat opem.
 25 Mons fuit; adparent frutices in vertice rari;
 Hinc ſcopulus raucis pendet adefus aquis.
 Adſcendo, (vires animus dabat) atque ita late
 Aequora proſpectu metior alta meo.
 Inde ego (nam ventis quoque ſum crudelibus uſa)
 30 Vidi præcipiti carbafa tenta noto.

Aut

mallem cum primis editionibus, & viginti ſeptem
 ſcriptis, preſſuras, quod melius amor, & ardori
 Ariades convenire videtur; quæ non apprehen-
 dere modo, ſed artiſſimo amplexu invadere illam
 a ſomno Theſea ſuum volebat. ita miſſim
 premore apud Poëtas. lib. vi. Met. 640. ex optiſſimis
 membranis:

*Eja, & jam, mater clamantem & colla prementem
 Enſe ſeris Procne.*

Eleganter vero hos vanos a ſomno amplexus de-
 ſcribit Lycophron in Alexandria, vers. 113.

*Ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς ἔδειξεν ἄνετον
 Κενὰς ἀφ᾽ ἄσπετον ἀλῆναι δέμα.*

Preſtura tamen defendi poſſet ex v. Faſt. 476.

Lubrica preſentans eſſugit umbra manus. BURM.
 11. Retento.] Satis aptum verbum, ut tentare,
 perſtare in ſimili re. vid. ad Phædr. iii. 10. &
 ad Petron. cap. xiii. & lxxviii. ſed in Moreti
 & Ambroſiano erat retendo, quod Heinfio non
 dupliciter: ſed retento eſt, iterum iterumque tactu
 explorare, an in parte tori Theſeus meus eſſet.
 mox pro moveo Farnæſianus jaſto brachia, quod
 non diſplicet, quia præceſſerat, movi manus.
 BURMANNUS.

16. Raptâ.] Rupta margo Berſmanni: rectius.
 Epill. iii. 15.

At lacrymas ſine ſine dedi, rupique capillos.

Ita ſoſſæ comæ. Epill. xv. 114. ubi quidam ruitis
 & ita conſecit etiam legendum Slichtenhorſtius.
 vid. Gronov. Obſerv. 11. cap. xxi. & inde toties
 lacinare capillos. ut ii. Art. Am. 451. ubi tamen quidam
 codices rapiat pro lacinet. ſic ſæpe lacerae
 comæ Noſtro, & laceraſi capilli. Juvenal. Sat. vi.
 488. HEINSIUS. Eadem diverſitas eſt inf. i. Amor.
 vii. 49. raptis, vel raptis à fronte capillis. & ſupra
 Epill. vi. 27. vide quæ nos notaviſſimus olim ad
 Petron. cap. cxi. & puto diſtinguenda ſemper hæc
 duo verba eſſe: rumpuntur crines in luſtu, planctu

& ſimilibus, rapiuntur, in jurgio, vel cum ætate
 deſcunt. vid. iii. Art. Am. 161. & 570. turbida
 vero hic eſt turbata. ut recte Douza etiam cepit.
 ſic alibi lib. iii. Amor. xiv. 33.

Cur plus quam ſomno turbato eſſe capillos.

BURMANNUS.

18. Litus habent.] Erat. tres ſcripti ut Epill.
 Laodam.

Et quod ſpeſtarem nil, niſi pontus, erat.
 HEINSIUS.

19. Et utroque ſine ordine.] Retroque, vel, ite-
 rumque ſine ordine, ex Jano Vllitio adnotaverat
 Franciſcus.

26. Nunc ſcopulus.] Excepta Jureci cum aliis
 nonnullis hinc; Voſſianus hinc: quatuor hic. HEINS.
 Nos receptum hinc ſcopulus: non enim Ariadne
 mutata ab eo tempore montis conditionem vult
 ianvere, ſed ex monte partem, inſtar ſcopuli, emi-
 niſſe in mare. ut v. Faſt. 150. Pars bona montis
 ſaxum dicitur. Pendet vero eleganter, quia infe-
 riorum parte adefus aquis, ſuper æquor pendere vi-
 debatur. hic probat Douza. BURMANNUS.

29. Crudelibus.] Ita mox crudelibus ſomnos &
 ventos, & ſævos vocat. vers. 111. & 113. ſed in
 Moreti uno & margine Berſmanni eſt crudelibus,
 quod neque repudiandum temere. ita Epill. xvi.
 245.

Ut poſſim verbis petalantius uti.

Ubi etiam alii codices petulantibus. ſic crudeliter
 uti. iii. Pont. vii. 17. & drolliter uti. iii. Truſt.
 viii. 41. BURMANNUS.

30. Carbafa tenſa noto.] Tenta Puroaneus & alii
 nonnulli. ſic Met. xiii. 417. ex veteri codice:

*Famque viam ſuadet Boreas, ſtatique ſcindo
 Carbafa tenſa ſonant.*

Ubi vulgati nota. HEINSIUS. Ita Valer. Flacc.
 iv. 422.

Placidis tendebant carbafa venti.

Et Virg. iii. 268.

Tendant vela noti.

S

31. Aut

- Aut vidi: aut etiam, cum me vidisse putarem,
Frigidior glacie semanimisque fui.
Nec languere diu patitur dolor. excitor illo,
Excitor; & summâ Theſea voce voco.
35 Quo fugis? exclamo: ſceleratae, revertere, Theſeu.
Fleſte ratem; numerum non habet illa ſuum.
Haec ego. quod voci deerat, plangore replebam.
Verbera cum verbis mixta fuere meis.
Si non audires, ut ſaltem cernere poſſes,
40 Jactatae late ſigna dedere manus.
Candidaque impoſui longae velamina virgae,
ſcilicet oblitos admonitura mei.
Jamque oculis ereptus eras: tum denique flevi;
Torpuerant molles ante dolore genae.
45 Quid potius facerent, quam me mea lumina flerent,
Poſtquam deſerant vela videre tua?

Aut

31. *Aut vidi, aut certe quia me vidisse putavi.]*
Mire turbant hic denuo præſta exemplaria. alter
Mentellii, dum me vidisse putarem. Puteaneus, hiatu
relictio in illis, quae legi non poterant:

Aut vidi a.... jam quae me vidisse putarem.
Puto:
Aut vidi, aut quod erant quae me vidisse putarem.
Quo & alludunt tres alii codices, in quibus:
Aut vidi, aut fuerant quae me vidisse putarem.
Et ita Schot. 11. Obſerv. 1111. ex duobus MSS.
multi libri:

— *Aut etiam cum me vidisse putarem.*
Etiam non male. Virgil. vi. 454.
Aut videt, aut vidisse putat per nubila lunam.
Alii aliter. ſed piget in his morari. HEINSIUS.
34. *Et summâ Theſea voce voco.]* Alio modo
dicitur clara voce, & magna voce. CIOFANUS.

36. *Numerum.]* Locutio haec quidem in alia
re ſæpius occurrit, ut 11. Pont. viii. 3.

Utque ſuum minus numerum, quem debet, haberet.
Sed hic maxime proprie poſita videtur. nam ſic &
Cicer. v. Verrii. 51. Tuus reſtiſ, tuus imperator,
tuus hoſtes Cloonenes, hoc dicit ſe in terram eſſe
egreſſum, uti Pachyno è terreſtri præſidio militis
colligere, quos in navibus collocaret, quod certe
non ſciſſet, ſi ſuum numerum naves haberent.
BURMANNUS.

37. *Hoc ego quod voci deerat.]* Haec Puteaneus
& duodecim alii. diſtingue:

Haec ego, quod voci deerat, plangore replebam.
Sulpic. in Satyra:

Haec ego: tum paucis Dea me dignatur eſt inſi.
Noſter Epitola Hypermetrae, 67.

*Haec ego. dumque queror, lacrymas ſua verba
ſequuntur.*

Amor. 11. El. v. 33.

Haec ego: quasque dolor linguae diſtavit.

Remediſ Amoris. 39.

Haec ego: movit Amor gemmatas aurens alas.

Similiter ſed quid ego haec? de quo Epitola xv.
v. 107. HEINSIUS.

39. *Ut ſaltem.]* Junii haec ſaltem, forte, at ſaltem
ut. BURMANNUS.

40. *Jactatae.]* Codex Douzac Jactantes; certe
jactatae late non placet.

42. *Admonitura.]* In Gronoviano erat, ammo-
nimenta. ſorte, oblitus ab monumenta mei. HEINSIUS.

46. *Deſerant.]* Deſerant Puteaneus & quinque
alii. HEINSIUS. Nos antiquam leſionem rediximus;
quam magis Poëticam credimus, & poſit
praecadens facerent. vi. Met. 680.

Viderant oculi ſelum ſaculabile noſtri.

Ita paſſim lingua & os dicere, & alia membra id
facere dicuntur, quod nos per ea facere ſolemus.
vid. & inf. verſ. 120. BURMANNUS.

48. *Qualis ab Ogygio.]* Ogygium Deum Bacchum
accipe, ab Ogygo antiquiſſimo Boeotiarum rege,
quem Paſanias ἀγρόγονον fuiſſe, Boeotiaeque imperaſſe
ſcribit, populumque ejus fuiſſe Hecetenes,
quibus peſte abſumtis, fuiſſe Hyantas &
Aonas uſque ad Cadmi tempora, a quo Thebas
conditas, ubi poſtea Bacchus natus. quem hic
Ogygium vocat Poëta, ut Phoroneos & Inachios,
Argivos alibi. METILLIUS.

50. *Quamque lapis ſedes, tam lapis ipſa fui.]*
Exprefſiſſe videtur Catulli locum. ubi ita eſt:

Saxea ut eſſigies bacchantis profum. ubi ita eſt.

33. *Et tua quae poſſum.]* Quae poſſum reſcius Ar-
gentinus cum Jurci Excerptis. Epitola Laodamiae. 43. ut quidem libri meliores habent:

Qua

- Aut ego diffuſis erravi ſola capillis,
Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo:
Aut mare proſpiciens in faxo frigida ſedi:
50 Quamque lapis ſedes, tam lapis ipſa fui.
Saepe torum repeto, qui nos acceperat ambo;
Sed non acceptos exhibiturus erat.
Et tua, qua poſſum, pro te, veſtigia tango;
Strataque, quae membris intepuere tuis.
55 Incumbo; lacrimisque toro manante profuſis,
Preſſimus, exclamo, te duo: redde duos.
Venimus huc ambo: cur non diſcedimus ambo?
Perfide, pars noſtri, lectule, major ubi eſt?
Quid faciam? quo ſola ferar? vacat inſula cultu.
60 Non hominum video non ego facta boum.
Omne latus terrae cingit mare. navita nuſquam:
Nulla per ambiguas puppis itura vias.

Finge

*Qua poſſum ſqualore tuos imitata labores
Dicar.*

Ubi vide quae noto. Art. Am. lib. 11. 633.

Corpora ſi nequeunt, qua poſſunt, nomina tangant.
HEINSIUS.

55. *Incumbo, lacrimisque.]* Codex Douzac.
Incumboque toro lacrimis manante profuſis. & ita
Junii Lincol. & Baſil.

56. *Preſſimus (exclamo) te duo, redde duos.]*
Legerem duo, ut eſſet figura plenior. nam & duo
legitur in caſu accuſandi. Virg. 11. Aeneid.

Si duo praeterea tales Idaea xuliſſet Terra viros.
Proper.

Et duo in adverſum miſi per moenia curruſ;

Ne poſſet taſto ſtringere ab axe latus.

CIOFANUS. Nullum dubium, quin veteres ita lo-
cuti fuerint. vide plena manu exempla adnume-
rantem Gronovium ad Livii lib. xxxv. 21. ſed
contra ſcriptos libros intrudere talia nobis religio
eſt. BURMANNUS.

59. *Qua ſola ferar.]* Quo ſola meliores. Epitola.
Medeae:

Quo ferat ira ſequar.

Stat. 111. Theb. 149.

Quo miſerat, quo fortis iter.

Et cultu pro cultu Puteaneus. Faſt. 1. 683.

*Neve graves cultis Cerealia dona, cavete,
Agmine laeſoro depopulentur aves.*

Pont. lib. 11. El. 11.

*Vana laborantis ſi fallat culta coloni,
Accipiat gravidae cur ſuis exſta Cores?*

Ita vetus liber. Auſonius Epit. 1.

Urbibus, & laetis hominum celeberrima cultis.

Niſi rectis cultis tibi legendum, hinc pingua culta

apud Claudianum & Avienum Deſcriptione Orbis.
& Fab. xxx. quod uterque a Marone mutuati
ſunt: qui pari modo Aeneidos viii. Apud eundem
Avienum:

— Juxta ſunt culta Laconum.

Eadem Orbis Deſcriptione. Ammiſianus, lib. xiv.
6. *Cultorum, ut putant, ſeracum multiplicantes
annuus fruſtus.* Dictys Cretenſis libro 11. *Interim
Ajax Telamoniis inſtructo milite quem ſecum ad-
duerat,* (bene codex vetuſtus meus adverterat)

*habens (lego addens) etiam nonnullos de exercitu
Abillis, ingreſſus Phrygiae regionem, culta (male
ſcripti ediditque libri multa) hoſtiliter vaſtat, ac
poſt paucos dies praeda auſtus, ad exercitum victor
revertit, non reuenit.* HEINSIUS. Vide Lindenbr.

ad Amm. Marcel. xiv. cap. 6. non tamen puto
cultum recte dici in ſingulari, ſed novi ſæpe oc-
currere in plurali culta, & praeterea, ſi jam cultu
admitti poſſent, non recte tamen diceretur, inſula
vacare cultu, pro cultis agris; ſed cultu probe, id
eſt colentium manu & opera. ita Ep. xii. 18.

Ut caderet cultu cultor ab ipſo ſuo.

Id eſt ab iis, quos ſeviſſet, & colendo agrum ex-
ciſtaſſet, & ita in plurali. 11. Amor. Elcg. xvi. 33.
Operoſi cultibus agri. eſt MSS. BURMANNUS.

60. *Non hominum video non ego facta boum.]* Τὰ
βόττα, hoc eſt opera, intellige per facta, hoc eſt
agriculturas, quam per τὰ βόττα Graeci deſigna-
bant. Iſidem 176. ἐργατρία agricultura, & ἐργά-
τεια agrum colere, & ἐργάται agrum colentes.

Hinc Hefſiodus Geographica ſua ἔργα καὶ βόττα in-
ſcriptit. HEINSIUS. Callinachus Hymno Dianae. 156.
Ἐὶς ἔργα, ὅσας θυρὰ λυγαίωνων.

Et Homerico Odyſ. K. 95. Ovidius hauſit:

Extra pavō dōre βότων οἷς ἀνδρῶν Φαίβερα ἔργα.

S 2

Quod

- Finge dari comitesque mihi, ventosque, ratemque;
 Quid sequar? accessus terra paterna negat.
 65 Ut rate felici pacata per aequora labar;
 Temperet ut ventos Aeolus; exful ero.
 Non ego te, Crete, centum digesta per urbes,
 Adspiciam, puero cognita terra Jovi.
 Nam pater, & tellus iusto regnata parenti,
 70 Proditā sunt factō, nomina cara, meo.
 Cum tibi, ne victor tecto morerere recurvo,
 Quae regerent passus, pro duce fila dedi.
 Cum mihi dicebas, Per ego ipsa pericula juro,
 Te fore, dum nostrum vivet uterque, meam.

Quod & Lucianus, in proverbii speciem usurpat in Icaromenippo. Virgilius verit i. Georg. 118.

Hominumque boumque labores. BURMANNUS.

61. *Nisquam est.*] *Tō est non agnoscunt meliores.* HEINSIUS.

63. *Finge.*] Alio modo, *Esto, fac, pone.* CIOFANUS.

65. *Pacata.*] *Placata* Lovaniensis, follembi permutatione. vid. XIII. Metam. 440. & xv. 723. ubi similibus diversitas. *Labi* vero eleganter pro navigare poni docuit Broukhufius quondam meus ad Propert. II. xx. 18. BURMANNUS.

66. *Aeolus.*] *Puteaneus Fulos, lege Aeolus.* lib. XIV. Met. 223.

Aeolus ille refert Teseo regnare profundo. HEINSIUS.

67. *Digesta.*] *Disiecta.* Junii liber, unde fuit, ut *dissepta* legerem; sed vulgata recte se habet. Ep. IX. 93.

Inque canes totidem trunco digestus ab uno Cerberus.

Metam. IV. 773.

Septem digestum in cornua Nilum. HEINSIUS.

69. *Nam pater et tellus.*] *Puteaneus* ac alter Moreti, et pater, vultus ejusdem *Et pater.* HEINSIUS. *Parente* etiam *Puteaneus* a manu secunda & quinque alii. nil nuto. Horat. II. Od. VI. *Et regnata patam Laconi*

Rura Phalanto. BURMANNUS.

70. *Facio.*] *Pactio* Vossianus. forte recte; pacto sine nuptis cum Theseo initis. vid. inf. v. 92. *Nomina* bina etiam Francofurtensis. BURMANNUS.

71. *Cum tibi ne vicibus.*] *Victor* *Puteaneus* & duo alii. superato scilicet jam Minotauro. HEINSIUS.

72. *Quae regerent passus pro duce fila dedi.* *Cum mihi dicebas, per ego ipsa pericula juro.* *Te fore, etc.*] Huc pertinet quod scribit Hyginus, cuius verba sunt haec: *Theseus, postquam Cretam venit, ad Ariadne Minos filia est admatatus, adeo ut fratrem*

proderet, & hospitem servaret: ea enim Theseo monstravit Labyrinthi exitum. Quo Theseus cum introisset & Minotaurum interfecisset, Ariadnes admanit licium revolvendo, foras est egressus, eamque, quod fidem illi dederat, in conjugium secum habiturus, auxit. CIOFANUS.

73. *Tu mihi dicebas.*] *Cum mihi praeslantiores.* Codex Douzac hic & dilichio superiore habet *tunc, forte:*

Tunc mihi dicebas, per ego ista pericula juro.

Ista habet Gronovianus. Scio lib. I. Metam. 353. legi, *nunc ipsa pericula jungunt.* sed hic malim *ista.* BURMANNUS.

75. *Si modo vivis femina.*] *Vivis* codices magno numero; ut se ipsam alloquatur. quod *εμπαρισκό-τερον* ad adiectus concitandos. sic Trist. lib. v. Eleg. VII.

Vivit in his cheu tenerorum oblitus amorum,
Hos videt, hos vates audit, a micis, tuis!
Atque utinam vivas, & non moriatis.

Ita optime liber antiquus. vulgo vivas & moriatur contra legem carminis. Ipsa Ariadna Faust. 111. 403.

Sorte tori gaudens, Quid sebas, rustica, dixisti?
Utiliter nobis perfidus ille fuit.

Non sebam, ut est in vulgatis. Epistola Hypermetritae, vers. 14. *Non es, quam piget esse piam,* ut quidem videtur scribendum. Remed. Amor. 601.

Nona terebatur miserae via, videris, inquit,
Ei spesat zonam pallida facta suam.

Sic vetulus codex. Idem.

76. *Fraude sepulta viri.*] *Turbant* admodum manu exarati codices, quorum Palatinus, & quidam alii hic habent *solata*, & sequenti pentametro, *sepulta fides*, (& ut habet utrobique *sepulta* Moreti *non*, & Vossianus) quae transpositio nescio an convenientior Poetae: mori enim poterat fraude Thesei Ariadnae in sola insula relicta, sed sepul-

Vivi-

- 75 Vivimus: & non fum, Theseu, tua. si modo vivis,
 Femina, perjuri fraude sepulta viri.
 Me quoque, qua fratrem, maetastes, improbe, clava;
 Effiet, quam dederas, morte soluta fides.
 Nunc ego non tantum, quae sum passura, recordor;
 80 Sed quaecumque potest illa relicta pari.
 Occurrunt animo pereundi mille figurae:
 Morsque minus poenae, quam mora mortis, habet.
 Jam jam venturos aut haec, aut suspicor illac,
 Qui lanient avido viscera dente, lupos.
 85 Fortitan & fulvos tellus alat ista lcones.
 Quis scit, an haec saevas tigridas insula habet?

Et

sepulcrum a nemine sperare poterat; solvi vero pro mori Noster saepe ponit. II. Amor. x. 36.

Medium solvar & inter opus.

In Ibin. 146.

Sive manu facta morte solutus ero.

Et ita passim alii. Vid. ad Petron. cap. cxi. *Sepulta vero* fides elegantissime dicitur ita abolita & obscurata, ut nulla ejus vestigia post caedem Ariadnes extarent, nec quisquam eam Theseo exprobrare posset, si Ariadnam, antequam ex patria abduxisset, quod ipsum Atheniensibus fidem pacti facere poterat, maetastet clava; tunc enim nullum fidei Ariadnae datae argumentum adversus Thesea produci potuisset; sed simul cum funere condidisset fidem. ita *fama sepulta*, & similia, de quibus egimus ad Petronii fragmenta p. 676. obvia vero pro fuisse capiendum, quae enallage esset & vulgaris. haec considerent viri docti; interim nihil mutabo. nam & vulgata recte explicari potest. BURMANNUS.

79. *Quae sum passura recordor.*] Nihil variant codices. possit tamen videri alicui scribendum, *quae sum modo passa recordor*, quia praeteritorum recordamur. sed & de futuris ita utitur Justinus lib. v. cap. 7. *Sibi quisque ante oculos obfidionem, famem & superbiam victoremque hostem propozentes; jam ruinam urbis & incendia, jam omnium captivitatem & miseriam servitutem recordantes.* & idem eo sensu utitur verbo *meminisse*. lib. xi. 5. *Nec bellis periculorumque, sed divitiarum meminerant.* BURMANNUS.

82. *Morsque minus poenae, quam mora mortis habet.*] *Caeter* apud Sallustium in conjurat; *in locuti atque miserrime avummarum requiem, non cruciatum esse.* In Ibin:

Instansque diu cruciatos spiritus artus

Deserat, & longa torquet ante mora.

Ubi ex Suetonio aliud exemplum adduxi. CIOFANUS.

85. *Tellus alit ista leones.*] *Alat* *Puteaneus* & *Sarravianus*. HEINSIUS. *Parit* Cod. Douzac.

86. *Quis scit an haec saevas insula tigres habet.*] Duo sunt quae in hoc versu offendent. Primo quod Latine laud dicitur, *Quis scit an habet*, sed *an habeat*. Deinde quod postiorum in tigres corrigit, quae Latina vox. vid. I. Art. Am. 559. nam quato casu Graeco tigris debuisse dixille. Turbant praeterea vehementer libri veteres; ut de mendo cubium non sit. *Puteaneus:*

Quis scit an & haec tigrides insula habet.

Alii perique *saevus tigrides insula habet*, vel, *tigridas*. vetustior Moreti:

Quis scit an haec saevus insula saeva ferat.

Meus, quem a Cl. Mentelio habui:

Quis scit an haec saevus fert quoque terra tigres.

Alter:

Quid scit an haec saevus insula tigres habet.

Sed haec interpolatorum sunt. Dicam quod sentio. puto ultimam in *tigridas* ut *tigridas* syllabam aborsipisse vocem, quae sequebatur, *Dia* videlicet, cuius glossema fuerit *Tō insula*. *Dia* videlicet, quae exaratum primo corrupte fuisse habet vel quod simile, unde *habet* sit factum. Lego igitur:

Quis scit an & saeva tigride Dii vacet.

Sic supra vacat *insula cultu*. Met. I. 422.

Insipiter ut vidit sessam & custode vacantem.

Ita enim illic libri veteres. vulgati carentem. Solinus cap. XXI. de Orcaidibus: *Vacant homine, non habent silvas.* Si quis meliora excogitavit, ei ego libens adiurgam & gratulabor. Gronovius putat *Tō insula* esse ex glossa; quare legebat:

Quis scit an & saevam tigride Naxos habet?

Forte & ex vestigijs Puteanei Ommius veterissimi codicis pro iis, *tigrides insula*, reponendum *tigris illa*.

Quis scit an & saevus tigris illa vacet?

Vide nos ad Epist. XIII. v. 137. torfit & hic locus Vossium de Art. Gramm. lib. II. cap. 31. HEINSIUS.

- Et freta dicuntur magnas expellere phocas.
 Quid vetat & gladios per latus ire meum?
 Tantum ne religer durâ captiva catenâ;
 90 Neve traham servâ grandia pensa manu:
 Cui pater est Minos, cui mater filia Phoebi:
 Quodque magis memini, quae tibi pacta fui.
 Si mare, si terras, porrectaque litora vidi;
 Multa mihi terrae, multa minantur aquae.
 95 Coelum restabat. timeo simulacra Deorum.
 Delituitur rapidis praeda cibusque feris.

Sive

87. *Magnas.*] Ita plurimi codices & editiones. sed Manil. lib. v. 667. *Securas phocas dixit* & Virgil. lib. III. Georg. 547. *insolitas phocas.* HEINSIUS.

88. *Quis vetat & gladios.*] Leve est quod dicam, dicendum tamen, reponi nimirum debere vel contra codices vetustos, *Quid vetat.* Amor. I. El. VII.

Quid vetat & nervos magicas torpere per artes?
 Libro III. Art. Am. 63. cum veteri codice:
Quid vetat apposto lumen de lavina sumi?

Et 525.
Quid vetat à magnis ad res exempla minores
 Sumere?

Ubi similiter peccant scripti plerique. lib. I. Pastor. 295. cum optimo Vaticano:

Quid vetat & stellae, ut quasque oriturque caditque,
 Dicere?

Lib. II. 423.
Quid vetat Arcadio dictis à monte Lupercos?
 Et lib. III. II.

— *quid enim vetat inde moveri?*
 Trist. I. El. II.

Quid vetat irato numen adesse Deo?
 Ut libi veteres agnoscut. lib. v. El. I.

— *quis te mala sismere cogit?*
Aut quid deceptum ponere sumpta cogit?

Sic Vaticanus. atque ita apud Petronium legerim, cap. 132.

Nam quis concubitus, Veneris quis gaudia nescit?
Quid vetat in tepido membra calore toro?
 Neque aliter Horatius ac reliqui optimae Latinitatis auctores. Sic & *Quid prohibet* dicebant potius, quam *Quis*. Epist. Helena ex fide veterum librorum:

Quid prohibet raris nomen inesse meum?
 Sic & apud Petronium legatur, cap. 104. *Ceterum Licas ut Triphoenae formosa exstiterit, Quid, inquit, prohibet navigium servari?* Idem, cap. 127. *Habes tu quidem fratrem, sed quid prohibet & sororem adoptare?* Apud Antonium quoque Epist. xxv. circumferuntur, perperam, ut opinor:
Quis prohibet, salve atque vale brevitate parata,

Apud Virgil. Aeneid. v. 631. ex fide optimorum codicum:

Quid prohibet viros jacere & dare civibus urbem.
 Silius lib. XVII. 232.

Cur porro haec angant? nunc nunc invadere ferro
Quid prohibet.

Sic scribo in Actis Apostolorum cap. VIII. v. 36. meliores codices agnoscut: *Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?* cum in Graeco textu sit *ἴδιον ὕδωρ τῆ καλῆς τοῦ βαπτισμοῦ.* HEINSIUS. Apud Quintilian. lib. IV. cap. 2. *Congere plura expositione quid prohibet.* ubi male quaedam editiones *quis.* BURMANNS.

90. *Grandia.*] Recte, quae duritiam dominae, cui servitum se metuit, argunt. ita *iniqua pensa.* de quibus vid. Ep. IX. 78. BURMANNS.

91. *Quodque magis memini.*] Rectius legeretur, *Quoque magis merui.* majus meritum dicit Thefeo se pactam fuisse, quam esse Minos & Pasiphæ filiam. in prima editione erat. *quoque magis memini.* Nuptia sui. Cod. Douzæ. BURMANNS.

93. *Si mare.*] *Leges, seu mare, seu terras, porrectaque litora vidi.* HEINSIUS.

95. *Deorum.*] *Terarum* in Gronoviano. quod qui suppositit, praeterquam quod alta sub figuris serpentis, Centauri &c. fingi noverat, in animo habuit alterum Ovidii locum, qui legitur II. Met. 78. — *per insidias iter est, formasque ferarum.*

Ubi in frequentibus omnia fere illa simulacra enarret. sed nescio quid spurii & non Ovidiani fons hic versus, qui forte a sciollo quodam ex centonibus aliunde confusus est, & ut fac. c. alibi, confictus: cum enim vidisset terrae & aquae mentionem factam, sibi persuasit, coelum restare, eodem modo ac Dacdalum inducit Noster lib. II. Art. Am. 37. unde & prima verba mutuatus videtur. sed non cogitabat ille, Ariadnem parentem sibi iter per aëra, pennas adumtis, non apte satis posse fingi. quare puto ejectum & loco motum gentium versum, qui sequenti pentametro aptius cohaerereat. continuasse vero hunc sensum puto: sive deserta est & incolis vacua, delituit praeda feris, sive colunt viri, diffidimus illis. BURMANNS.

96. *Ra-*

- Sive colunt habitantque viri, diffidimus illis.
 Externos didici laesa timere viros.
 Viveret Androgeos utinam: nec facta fuisses
 100 Impia funeribus, Cecropi terra, tuis!
 Nec tua maestafset nodoso stipite, Thefeu,
 Ardua parte virum dextera, parte bovem!
 Nec tibi, quae reditus monstrarent, fila dedissem;
 Fila per adductas saepe recepta manus!
 105 Non equidem miror, si stat victoria tecum,
 Strataque Cretaeam bellua tinxit humum,

Non

96. *Rapidis praeda cibusque feris.*] *Rabidis* Argentinensis. sic idem codex sequenti epistola, *rabidarum praeda ferarum.* ubi pari modo variant codices MSS. ita & MSS. Metam. VII. 388.

Rabidarum more ferarum.
 Silius VII. 640.
Castra quoque & vallum rabidae sub nocte silentii
irruere feræ.

Ut ibi legendum. Stat. I. 545.

Sunt & rabidis iura insidia monstris.

Et VII. 837.

Rabidi cum colla minantia monstris
 Angeret.

Ut ibi MSS. & meliores Editiones. & lib. VIII. 71.
 Sic qui *rabidarum more ferarum.*

Quod male MSS. mutant. & lib. VII. 530.

Pectoris impulsu rabidis straverit leones.
 Sic lego & MSS. & x. 42.

Rabidi sic agmine mixto
 Sub noctem coire Lupi.

Avien. Fab. I. *Rabido quod foret esca lupo. rabidae tigris.* Juvenal. Sat. xv. 163. *Rapidae tamen feræ pro rapacibus dictae videntur.* HEINSIUS.

99. *Nec facta fuisses.*] Ita emendavius, cum haec omnes codices nullo sensu tulisses haberent. EGNATIUS. *Fuisses*, est germana lectio. CIOFANUS. *Fata tulisses* Puteancus. alii *fata tulisses* vel *tulisses*. sed nil muto. sic apud Statium Theb. I.

Facta luant Thebas.
 Et lib. XII.

Aut nec facta luant. HEINSIUS.

101. *Nec tua maestafset.*] Sic Vaticanus. recte. CIOFANUS.

104. *Fila per adductas saepe recepta manus.*] Non damno hanc lectionem. Vide tamen, ne scripserit Ovidius *fila relicta.* auget suspensionem de mendo, quod in nonnullis exemplaribus membranis pro *glolla* adscriptum est *collecta.* Met. VIII. 173. de eadem re:

Tanna relictilis filo est inventa relicto.
 Ubi relicto perperam scribebatur. Fall. III. 461.

Sam male perjurio mutarat conjuge Bacchum,
Quae dedit ingrato fila legenda viro.
 Sic veteri optimi codices. vulgati & illic *regenda.* ubi & insignem Persii locum calligamus. Propertius lib. IV. El. IV.

Proditia quid mirum fraterni cornua monstris,
 Cum patuit lecto flamme tortu via.
 Eunem anchorae legere. Val. Flac. I.
 Prora sinem legit Argus ab alca.
 Virgil. lib. x. 814.

— *Extremaque Laus*
Parcae fila legens.

Hoc est, colligunt, ut Servius interpretatur.

Quod Ennodius in Epigrammate est imitatus:
Fila legent Parcae, quae dederant miseris.

Stamina legere Claudianus Phoenice:
Nem flammae Parcae, in te dura legent.
 Senec. Herc. Oct.

Sam dominae captiva collo fusosque legam.
 Sic *collecta* fila Seneca Hippolyto & Thefeo:
Et longa curva fila collegi via. HEINSIUS.

106. *Stravit humum.*] Sic boni libri. CIOFANUS. Quamquam in MSS. notet Gruterus legi, *Strataque Cretaeam bellua tinxit humum*; nobis tamen nondum displicet haec lectio. Quid sit pondere, non aut mole, aut cadendo, *sternere humum*, norunt aut Poetas viderunt. DAN. HEINSIUS. An hoc dictum, quomodo Auctori Carninis in obtutum Maecenatis:

Victorum victus metuat. metus imperet illi.
Membra nec in strata sternere dicat homo?
 Sed cum Puteaneus & alii nonnulli ex melioribus agnoscut *stravit*, opinor calligandum *lavit*, sanguine nimirum. *Tinxit humum* miseri ex scriptis non male, ut Schottus in suis inventit lib. II. Observ. c. LIII. nisi *planxit* malis. Ep. Parid. 334.
Caesaque sanguinem victima planget humum.
 Met. III. 125. de Terrigenis:
Sanguinem trepido plangebant pectore matrem.
 De quo loquendi modo alibi. Fall. I. 578.
 Et lato moriens pectore planxit humum.

Ubi

- Non poterant figi praeccordia ferrea cornu:
 Ut te non tegeres, pectore tutus eras.
 Illic tu silices, illic adamantia tulisti:
 110 Illic, qui silices, Thefa, vincat, habes.
 Crudeles somni, quid me tenuistis inertem?
 At femel aeterna nocte premenda fui.
 Vos quoque, crudeles venti, nimiumque parati;
 Flaminaque in lacrimas officiosa meas.
 115 Dextera crudelis, quae me fratremque necavit:
 Et data poscenti, nomen inane, fides.
 In me jurarunt somnus, ventusque, fidesque.
 Proditum sum caussis una puella tribus.
 Ergo ego nec lacrimas matris moritura video:
 120 Nec, mea qui digitus lumina condant, erit?

Spiri-

Ubi male tangi & pulsari veteres nonnulli. Faust. 14. 896.

Atque indignanti pectore plangit humum.
 Certe in altero Mentriliano pro diversa lectione tangi erat adscriptum. sic Epistola VII. 169. etiam perperam legi ostendimus, freta Afrum tangentia vel, *frangentia litus*, pro *plangentia*. idem Mentrilianus praestitit cum duobus aliis, tres texit. HEINSIUS. Nos retinimus vulgatam *fravit*, tum quia plane Ovidianum est *strata fravit*; ut *perdita ne perdam simus* & similia, tum quia *sternere terram* satis eleganter & proprie dici puto. Virgil. VIII. Aeneid. 719.

Ante aras toram caesi fravere iuveni.
 Quamquam ibi paululum alio sensu capiatur. sed accommodatus Horatius lib. IV. Od. XIV. ex emendatioribus membris:

*Ut barbarorum Claudius agmina
 Ferrata vasto diruit impetu.
 Primoque exstremas metendo
 Stravit humum, sine clade victor.*
 Virgil. IX. 666.

Sternitur omnia solum iaculis.
 Lucret. I. 274.

*Interdum rapido percurrens turbine campos
 Arboribus magnis ferunt.*
 Ubi idem quod operit, tegit, ut apud Stat. IX. 263.
Somnia vagis late sternuntur flumina telis.
 BURMANIUS.

107. *Cornu.*] Commentatores de cornu sive cornibus Minotauri exponunt; sed quid? si generaliter de quolibet telo aut hasta intelligas, ea significatio, quae a Virgilio dictum est. Aeneid. lib. IX. 568. *Volat Italia cornus.* MYCILLUS, sed & de Minotauri cornu accipitur recte. Stat. XII. Theb. 670. *Atteriturque manus circum & molosa ligantem
 Brachia, & abluendo vitantem cornus vultu.*
 Cornu pro arcy habuimus Ep. IV. 39. BURMANIUS.

108. *Ut te non tegeres.*] Douzae codex & tres alii, *ut tua non tegeres pectora*, quod ille probat.

109. *Illic tu silices, illic.*] Illic ex castigatioribus reponere utroque loco. proximo verum *silicem* nonnulli, & placet. HEINSIUS.

111. *Quid me.*] Naugerius mallebat qui, quod Gronovii, Moreti, & excerpta Gallicana confirmant, unus Palatinus cur.

117. *Premenda.*] Tenenda unus Moreti, ut sit repetitio, sed efficacius *promenda*: quia *aeterna nocte*, id est morte, praecedit. Horat. I. Od. IV. *Jam te prement nox fabulaeque manus.*

Vid. sup. Ep. VI. 96. BURMANIUS.

115. *Dextera.*] Mallem, *dextraeque*. HEINSIUS.

120. *Digitus.*] *Digitus* Scriverii & Palatinus. HEINSIUS. Idque recipimus etiam auctoritate trium editionum antiquarum. lib. IV. Trist. III.

Tenissent digiti lumina nostra tui.

Et II. Eleg. VI. 44.

Labentes oculos condet amica manus.

Vid. supra vers. 46. & ita Noster mox vers. 122.

Nec positos artus unget amica manus.
 Ubi codex Leidensis *ranger*; sed Sarravianus & alii *junget*; unde Gronovius *friget*; non male, vid. ad Epist. XX. 134. sed de unctioe omnia pro-
 tera. Enn.

Tarquini corpus bona femina lavit & nuxit.
 Vid. Faust. IV. 853. Pont. I. IX. 47. & passim; BURMANIUS.

123. *Offa super.*] Anastrophe. CIOFAN. Sed cur non compositioni *superflare*? Stat. II. Theb. 715.
*Corpora tunc atque arma simul cumulata superflans
 insipit.*

Et XI. Theb. 564. ubi vid. Barth. Phaedr. I. 27. dixit *flans vulturus super*, pro *superflans*. Jungi etiam hoc verbum Dativo, docuit Drakenborchius Noster ad Sil. XIII. 300. sic *superincumbere*. Ep. XI. 57. BURMANIUS.

126. CUM

- Spiritus infelix peregrinas ibit in auras,
 Nec positos artus unguet amica manus?
 Offa superflant volucres inhumata marinae?
 Haec sunt officii digna sepulchra meis?
 125 Ibis Cecropios portus, patriaque receptus
 Cum steteris urbis celsus in arce tuac,
 Et bene narraris letum taurique virique,
 Sectaque per dubias faxea tecta vias;
 Me quoque narrato sola tellure relictam:
 130 Non ego sum titulis subripienda tuis.
 Nec pater est Aegeus; nec tu Pittheidos Aethrae
 Filius: auctores faxa fretumque tui.
 Di facerent, ut me summa de puppe videres!
 Movisset vultus moesta figura tuos.

Nunc

126. *Cum steteris turbae celsus honore tuac.*] *Turbae celsus* in aere Patencius; & emendatum postea *urbis in arce*. quomodo & septem alii. vide quae noto Epistola VII. 51. Dido:

Et videas populos alius ab arce tuos.
 De arce Atheniensis protitica omnia. Lovanienfis, *urbis celsus* in ore. Octio, *turbae celsus* in arce, totidem, *turbae celsus* in ore. verè. Livius lib. XXXI. cap. 24. *Porta ea velut in ore urbis posita*. Florus II. cap. XV. *Classem sub ipso ore urbis incendit*, quique, in ore. & hoc bene. unus, *turbae in urbe*. De populi ore in Aponum Claudiani dictum. Silius libro III. 66.

At puer obsequis generatus in ore Sagunthi.
 Ita vetulsi codices. vulgati ad ora. ibidem 135.
 — *Ire per ora*
Nomen in aeternum paucis mens ignea donat.
 Ubi perperam Modius per auras. Trist. IV. El. II. *Hos super in curru, Caesar, victore verberis*
Purpureus populi rite per ora tui. HEINSIUS.

Sed *quod steteris celsus* melius convenit *urbis in arce tuac*, quam ore. stare vero dicuntur voti compotes & victores, ore. flav. ad Senec. Herc. Fur. 285. BURMANIUS.

129. *Me quoque narrato solam tellure relictam, etc.*] Ita quidem communiter legitur. Sed mihi videtur, pro *solam*, *sola* legendum ablativo casu, ut cum nomine Tellure jungatur: sitque *sola tellure* dictum, pro solitaria, sive in solitudine. quemadmodum apud Terentium, in *solas terras*, alibi legitur, eadem significatione. MYCILLUS. Elegantius est, quod alii codd. habent, *Me quoque narrato sola tellure relictam*. Ut in *solas terras* apud Comicum: hoc est, insulam desertam. DAN. HEINSIUS. Scribe *sola tellure*. alludunt hic nonnulli veteres, in *desertam*. Catullus de hac nostra:

Quis sitam in sola miseram se cernit arenam.
 Sic loca sola, & sola rura. I. Faust. 398. & passim

nostro, & similia. & Virgilio *soli montes, sola antra, sola saxa*. Propertio *sola fluvae*. sic Noster Trist. V. VII. 47.

Quid potius faciam solis deserta in oris?

Ut ibi optimi codices. & II. Faust. 388. ex MSS.

Geminis in loca sola ferant.

Et alibi. Solin. cap. XXXVIII. de oppido Ciliciac: *Quoad a Tigrae subactum & diu solum Pompeiopolim Cn. Magnus appellavit.* HEINSIUS. Facile adentior Heinisiane emendationi, sed in Solini loco, quem ita emendavit Salmastius exerc. Plin. p. 547. puto legendum: *Quoad a Tigrae subactum, & diu Solos, post Pompeiopolim, devictis Ciliciis Cn. Magnus appellavit.* Solos sive Σολο antiquum fuit nomen, deinde *Pompeiopolis* dicta. nihil hic facti solus adjectivum. BURMANIUS.

130. *Titulis surripienda tuis.*] Vatic. *suscipienda*; in cuius ora est, *excipienda*. Nihil mutandum censico. CIOFANUS. Ciofanus notat in uno Vaticano *suscipienda*, & in ora ejus excipienda, quod posterius mihi non displicet. HEINSIUS.

131. *Nec pater est Aegeus.*] Apta exprobratio, quia Theusus Neptuni filius credebatur, Neptuni vero filii semper feroces & sacri a Poësis inducuntur. Aegæa vero abjudicat ipsi patrem, quia ille prout in amoris, & venerandi voluptatum. vid. Meurf. Regn. Attic. III. cap. I. & 4. ubi docet & Veneri templum ab Aegæo positum. BURM.

133. *Summa de puppe.*] De rube Junius. quae si vera lectio est, sensus est, me videres, de rube spectantem, vel sedentem in rube, ut sup. v. 27. & 49. dixit, & mox v. 136. & XVIII. Epil. 29.

Rube sedens aliqua, specio tua litora tristis.

Ita apud Claud. II. Eur. 471. pro vulgata, *longe spectari de puppibus urbes*. Heinisius corrigebat & rubeis, sed nihil hic moveo. BURMANIUS.

T

136. Vaga

- 135 Nunc quoque non oculis, sed, qua potes, adspice mente
 Haerentem scopulo, quem vaga pulsata aqua.
 Adspice demissos lugentis in ore capillos;
 Et tunicas lacrimis, sicut ab imbre, graves.
 Corpus, ut impulsae fegetes Aquilonibus, horret:
 140 Literaque articulo pressa tremente labat.
 Non te per meritum, quoniam male cessit, adoro.
 Debita sit facto gratia nulla meo:
 Sed nec poena quidem. si non ego causa salutis,
 Non tamen est, cur sis tu mihi causa necis.
 145 Has tibi, plangendo lugubria pectora lassas,
 Infelix tendo trans freta longa manus.
 Hos tibi, qui superant, ostendo moesta capillos.
 Per lacrimas oro, quas tua facta movent:
 Fleste ratem, Theseu; versoque relabere velo.
 150 Si prius occidero; tu tamen ossa leges.

136. *Vaga pulsata aqua.* Lib. I. Metam. 42. *Pro ripis liora pulsant.* CIOFANUS.
 137. *Demissos lugentis more capillos.* In ore quatuor libri, at Lucidensis *lugentium more*, ut Virgil. III. 65.

— *Iliades crinum de more solutae.*

Propert. lib. II. Eleg. III.

Nec de more comae per levia colla stentent.

HEINSIUS. Ita confundi more & in ore vidimus ad Quintil. XI. Inst. Or. 3.

141. *Adoro.* Regius *adoror*, quod est pro *adorator*. sed nihil magis, possit enim aliter legi *ad oro*. sed *ad oro* est positum pro simplici *oro*. vide Passerat. ad Propert. I. Eleg. 4. p. 162. Barth. Advers. XXXI. 13. Scribentium quoque *codex male cessat*, quae eadem varietas apud Statium lib. XII. Theb. 713. *Cessit fiducia valli*, ubi *codices cessat*. sed nihil inveniendum. vid. ad Fast. lib. II. 380. Douza volebat, *quod iam male cessit*. BURMANIUS.

143. *Hedystes.* Sed ne Putecaneus, & quinque alii. HEINSIUS. *Sed neque Moreti unus.*

147. *Qui superant.* Qui resistent, nam expergefacta hauerat capillos; supr. vers. 16.

147. *Ostendo moesta capillos.* Quomodo absentiam longe Theseo ostendere poterat capillos? sed non ostendo; alia autem res est apud Senec. Phoen. 440.

Ianitia canas mater offensus comas.

Quamquam & ibi ostendo possit locum habere. Ostendere vero, ut modo *tendore*, positum pro porrigere, praecedere, ut solebant supplices. vid. Heins. ad Sil. III. 613. ubi eadem varietas: aliter ostendore est tegere, velare, de quo vid. Barth. ad Stat. v. Theb. 45. & Gronov. ad Senec. Oed. 623. BURM.

249. *Versoque relabere velo.* Nec in manu

Ariadnes, nec Thesei erat ventum vetere, neque id poterat Ariadne specie aliqua a Theseo petere: quare legendum cum Basilensi codice, *versoque relabere velo*. vel, ut Gronovianus per varia lectione habet, *versoque relabere cursu*. sic supra dixerat, v. 36. *Fleste ratem*. & hic unus Moreti *flexaque* habebat. & Ep. XIII. 134.

Dum licet, inachiae veritate vela rates.
 Ita *ventus* & *velum* confusa apud Tibul. III. II. 21. ubi vid. Brouck. BURMANIUS.

150. *Tu tamen ossa feres.* Alter Mentelianus & praeterea tres membrae *leges*. quo & unus alitid Medicus, in quo *lege*. De officio multa viri eruditi in commentariis funeris antiqui. Nofter Amor. III. El. VI.

O nitam mea lecta ferent, patrioque sepulcro
Condita, dum poterant virginis ossa legi.

Perperam ibi vulgo, *velis* & *legi*. Propert. IV. I. 27.

Offusque legisti non illa aetate legenda
Matri.

Et lib. IV. El. XI. ubi sic Cornelia uxor Paulli extincta:

Nam minus infestas habui Cornelia Parcas,
Et sum quod dignis quinque legatoribus.

Ita ex uno Palatino lego. vulgo *levator*, minus bene. ita & Graeci. Mosch. Megara. & Callim. LAVACI. Pallad. 115. ubi recte viri docti pro *Δεξι-
 ται*, agnoscunt *Δεξιται*. Sappho apud Nonstrum:

— *Cum lecta parentis*
Ante diem lacrimas ossa bibere meas.

Atque ita passim veteres. sed ossa non legebantur, nisi combultis cadaveribus, quod Ariadnae in deserto loco haud erat sperandum. HEINSIUS.

E P I

EPISTOLA XI.

CANACE MACAREO.

- SI qua tamen caecis errabunt scripta lituris;
 Oblitus à dominae caede libellus erit.
 Dextra tenet calamum; strictum tenet altera ferrum,
 Et jacet in gremio charta soluta meo.
 5 Haec est Acollidos fratri scribentis imago:
 Sic videor duro posse placere patri.
 Ipse necis cuperem nostrae spectator adesset;
 Auctorisque oculis exigeretur opus.
 Ut ferus est, multoque suis truculentior Euris,
 10 Spectasset ficcis vulnera nostra genis.

Scili-

Aeolis Aeolidae, quam non habet ipsa, saluam
Mittit, & armata verba notata manu.

Etiam hi duo versus inter nothos referuntur, neque tamen ita pannosi sunt, ut quibusdam & commentatoribus videtur. Nam ut supra, qui in Epistola Didonis a principio eodem modo inter nothos numerabantur, tolerari poterant, etiam pro Ovidianis, nisi doctorum consensus eos repudiasset; ita hi quoque ejusmodi sunt, ut nisi per se valere & sententiam juvare possent; neque enim exordium hujus epistolae simpliciter abruptum est, sed pene novo quodam modo ab adversativa *tamen* incipit. Quae novitas facile sanari poterat, si hi versus aut similes ab initio praemitterentur, sed quia Criticis aliter visum est, neque nos Cornicum oculos, (ut dici solet) consingere volumus. MYCILLUS. Prisca editiones cum Excerptis Putecani & libri ex nostris multi ita ordiuntur hanc epistolam vulgatis auctores, sed interpolatoris beneficio. nam versus quarto hujus epistolae pro *charta soluta*, nonnulli notata denuo exhibent. quibus si aucturamus notanda rectius omnino erit. sed *soluta* bene se habet, ut apud Juvenalem Sat. XIII. 116. HEINSIUS.

1. *Si qua tamen caecis.* Potest abruptum esse exordium. Scaliger tamen *ro* *deserens* annotaverat. DAN. HEINSIUS. Variant etiam in his versibus codices: quidam enim habent, *quam non habet illa, alii ipsa*, & pro *verba notata, scripta notata*, vel *verba legenda*; sed utcumque sint, alegandi ad monachorum officinas, quia vero *ro* *tamen* aliquid requirere videtur quod praecedat, & Heinsio mendosus primus versus vitiosus, conjecerat olim:

Si qua latent caecis errantia scripta lituris.

Qua medicina mihi nihil opus esse videtur, sensus enim hic est: haec epistola, quam tibi mitto, ita debuisset esse meo sanguine maculata & foedata, ut nullae fore liturae apparerent, sed plane oblitae cruore; si qua tamen hic & illic verba errantia supersint, quae legere poteris, memento sanguine fuisse conspersam. & ita solere *tamen* poni, nullo praecedente vocabulo, cui vulgo subijci solet, docet ibi Gronovius ad Livii lib. XXII. 19. de voce vero *oblitus* vid. Heinsium nostrum ad Prudentii Praef. in Hamartig. v. 62. Heumannus Parerg. Critic. p. 120. legit *exstabant*; sed nihil necesse. BURMANIUS.

5. *Haec est Acollidos fratri scribentis imago.* Servius lib. I. Aeneid. 75. ad illud Virgili:

— *Et pulchra faciet se prole parentum.*

Scribit Macareum & Canacem non hujus Aeoli; qui ventorum rex fuisse perhibetur, sed alterius Aeoli filios fuisse. Cujus opinionem quam facile in hac epistola Ovidius convincat, nemo non videt. Hyginus cap. C CXXXVII. *Aeolis Canacem propter incestum cum fratre Macareo admissum interfecit.* CIOFANUS.

6. *Duro.* Codex Douzae *diro*. Sed *durus* proprium epitheton patris, apud Terentium saepius, & alios.

7. *Ipsa necis.* Neci alter Mentelianus. & deinde quinque libri *adesset*, sed tunc lege sequenti *verum, autobisive*: imitatus autem est Virgilium lib. X. 443.

— *Cuperem ipse parens spectator adesset.*

HEINSIUS.
 10. *Spectaret.* Spectasset libri. Putecaneus *spectans* sed, HEINSIUS.

- Scilicet est aliquid, cum faevis vivere ventis:
 Ingenio populi convenit ille sui.
 Ille Noto Zephyroque, & Sithonio Aquiloni
 Imperat, & pennis, Eure proterve, tuis.
 15 Imperat (heu) ventis; tumidae non imperat irae:
 Possidet & vitis regna minora suis.
 Quid juvat, admotam per avorum nomina coelo,
 Inter cognatos posse referre Jovem?
 Num minus infestum, funebria munera, ferrum
 20 Feminea teneo, non mea tela, manu?
 O utinam, Macareu, quae nos commisit in unum,
 Venisset leto serior hora meo!
 Cur umquam plus me, frater, quam frater amasti?
 Et tibi, non debet quod foror esse, fui?
 25 Ipsa quoque incalui: qualemque audire solebam,
 Nescio quem sensi corde tepente Deum.
 Fugerat ore color: macies adduxerat artus:
 Sumbant minimos ora coacta cibos.

Nec

17. *Quid juvat admotam etc.*] Planus sensus est, non figuratus, ut Commentator existimavit: est enim ordo, quid juvat, me per nomina avorum admotam coelo, hoc est coelestibus conjunctam & affinem, posse inter cognatos Jovem referre? hoc autem eo pertinet, quod primus Acolus Hellenis filius fuit, & ipsa ad Jovem genus suum referebat, MICYLLUS.

19. *Nec minus.*] Lege *num minus?* interrogative, MICYLLUS. *Num minus* scripti plerique, praeter Puteaneum, qui recte *Num minus*, Epitola Helenae 236.

Pulsata est Aesoniam num minus illa domo?
 Leandri 174.

Num minus haec nobis tam brevis obstat aqua?
 Faal. 1. 525.

Num minus hic toto est altior orbe cinis?
 Faal. 111. 6.

Num minus ingenium artibus illa vacat?
 Trist. 1. El. 11.

Ut mare considat, ventisque serenibus utar?
 Ut mihi parcat, num minus exul ero?

Lib. 11.

Præda suis canibus num minus ille suis?
 Lib. v. El. vi.

Manus in officio num minus ille suis?
 Loca plura ascripti, quod ea in vulgatis editionibus ut plurimum mendosa circumferuntur. Propeit.

11. Eleg. 22.

Num sigere minus Thessalia tela Phryges?
 Et lib. iv. Eleg. ult.

Num minus immites habui, Coralia, Parcas?
 Auctor Elegiae in obitum Maecenatis:

Num minus Urbis erat custos & Caesaris hospes?
 HEINSIUS. Vir quidam non increditus in Supplement. Acth. Lipsien. tom. vi. lect. xi. p. 80. legit:

Cum minus infestum, etc.
 Certe non genium ille Ovidianae vcnustatis adsequi videtur. & recte ab alio viro in iisdem Actis A. MDCCLXV. April. p. 178. refutatus est. BURM.

21. *Quae nos commisit.*] Sic Vaticanus. placet. CIOFANUS. Editio Aldi, Bernmanni & aliorum conjungit, contra MSS. vid. ad iv. Metam. 369.

27. *Adduxerat.*] Ratio ita legendum persuadet. CIOFANUS. Vera lectio. frustra codices adduxerat, & editiones quaedam obduxerat. Virgilius 111. Georg. 483.

Ubi ignea venis
 Omnibus acta sitis miseris adduxerat artus.
 Ubi etiam codices adduxerat. Noster 111. Met. 397.
 Adduxerit eutem macies.

Nec aliter Ciofanus. Lucanus lib. iv. 288.

Ossaque nondum
 Adduxere eutem.

Sic duo codices Ruffiani, & quaedam vulgatae editiones, quod male in Grotiana mutatum. sic adduxerit suis eod. lib. 454. HEINSIUS.

28. *Ora coacta.*] Haec probant, adduxerat legendum esse in praecedenti versu: idem enim notat. nam male Hubertinus exponit *compulsa*. Crispinus *invita*; est enim idem quod contracta, minora per maciem & agritudinem facta, sic

virus coactum, Lucan. VI. 548. *coacta tempestas* Lucetio

- Nec somni faciles, & nox erat annua nobis:
 30 Et gemitum nullo laesa dolore dabam.
 Nec cur haec facerem, poteram mihi reddere causam:
 Nec noram, quid amans esset: at illud eram.
 Prima malum nutrix animo praefensit anili:
 Prima mihi nutrix, Aeoli, dixit, amas.
 35 Erubui, gremioque pudor dejecit ocellos.
 Haec satis in tacita signa fatentis erant.
 Jamque tumescabant vitati pondera ventris,
 Aeagraque furtivum membra gravabat onus.
 Quas mihi non herbas, quae non medicamina nutrix
 40 Attulit, audaci suppositaeque manu?
 Ut penitus nostris (hoc te celavimus unum)
 Visceribus crescens excuteretur onus.
 Ah! nimium vivax admotis restitit infans
 Artibus, & tecto tutus ab hoste fuit.
 45 Jam novies erat orta foror pulcherrima Phoebi,
 Denaque luciferos Luna movebat equos.

Nescia

cretio lib. 1. 761. ubi recte Gifanius, *denfam* explicat, & observatione dignam phrasin notat. Val. Flac. 1v. 687.

Pluvisque coacta

Angitur, & clausum scopulus super effluit aequor.
 Vid. XI. Met. 512. sic & *coagere* fullones vestimenta, & alii artifices materiam dicuntur, quam condensant. vid. Salmast. Exerc. Plin. p. 189. Mart. x. 16.

Quidquid Agenoreo Tyros improba cogit aeno.

Ita passim *coagere exercitum* Caesari & alii. BURMAN.
 31. *Hoc facerem.*] Haec Puteaneus & alii multi. HEINSIUS.

33. *Praefensit.*] Douza legebat *persensit*.

36. *Signa juvenis.*] Plura ad hunc sensum congeruntur Elmenh. & Otzelius ad Minuc. Fel. c. 1v. BURMANNUS.

37. *Pondera.*] Pondere Moreti, ut forte sit legendum: *Jamque tumescabant vitati pondere ventris*.

39. *Quas mihi non herbas, quae non medicamina nutrix Attulit, audasi suppositaeque manu.*] Decorum confidens nutricis optime exprimit, & simplicis puellae ingenium ostendit. CIOFANUS.

40. *Suppositae.*] Id est clam admovit, non, ut commentator, per inferiores partes immisit. MICYLLUS.

42. *Visceribus crescens.*] Palatinus & Leidenfis, *Visceribus nostris*, & Francof. excutuntur. frustra: eodem enim modo 1. Faal. 623.

libu temeraria caeco
Visceribus crescens excutiebatur onus. BURMAN.

43. *Ab nimium.*] Si quis superiores versus consideret, videbit *ut* legendum, non *Ab*. NAUER. *Ab nimium* vere legendum docti viri conjecerunt. CIOFANUS.

44. *Tectus tutus.*] Lego, *tecto tutus ab hoste*, cum Puteaneo, ut & vitetur ejusdem soni in junctis vocabulis odiosae repetitio, & sensui consulatur. *Tectus enim hostis* est ipsa mater vel nutrix, quae non aperta vi, sed clari herbis & medicaminibus excutere foetum tentabat. vel *hostis* fit ipsum medicamen noxium, ut Micyllus, quod clam per membra serpebat, ut *ictum cacum* in loco Faistorum modo adducto dixit. BURMANNUS.

44. *Ab hoste.*] Hoc est a pharmacia & medicaminibus, non tantum ab anu: neque refert, quod *ab hoste*, singulariter dixit: cum *hostem* dicat metaphorice quidquid illi adversum & infestum fuit. MICYLLUS.

46. *Denaque luciferos luna promebat equos.*] Scalliger ex codice suo annotaverat: *Nonaque luciferos luna promebat equos*. Sed notum est illud Caecili: *Insolente mulier decimo mense parere?*
 Plu nona, etiam septimo, atque octavo.

Et Plauti:

Tam illa, quam compresserat,
Decimo post mense exaeto, hic peperit filiam.
 Adi A. Gallium lib. 111. cap. XVI. DAN. HEINSIUS. *Movet* libri veteres uno consensu. & recte. Epist. 1v.

Quod sit arvis raliis frontem vallatus acutus,
Purpureo tepidum qui movet axe diem.
 Val. Blaccus lib. 111. 415.

- Nescia quae faceret subitos mihi caussa dolores,
Et rudis ad partus, & nova miles cram.
Nec tenui vocem. Quid, ait, tua crimina prodis?
50 Oraque clamantis conscia pressit anus.
Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit;
Sed timor, & nutrix, & pudor ipse, vetant.
Contineo gemitus, elapsaque verba rependo:
Et cogor lacrimas combibere ipsa meas.
55 Mors erat ante oculos; & opem Lucina negabat:
Et grave, si morerer, mors quoque crimen erat.
Cum superincumbens, scissa tunicaque comaque,
Pressa refovisti pectora nostra tuis.
Et mihi, Vive foror, foror ô carissima, dixisti,
60 Vive: nec unius corpore perde duos.

----- *Movet en gelides Latonia curvus.*

Lucanus lib. iv.

Ipsa sub Aurora primos excedere motus

Signa jubet castris.

Status Saturnilib.

Vix Aurora novos movebat ortus.

Metam. vi. 48.

Cum primum Aurora movetur.

Et xiv. 223.

Proxima post novam cum sese Aurora moveret.

Amor. t. ii. 26.

Adjuvantis arte movebit aures.

Movere quoque curvus dixit de sole Germanicus

in fragmento a Grotio in notis edito p. 19.

Navaque anno solem remare vidobis,

Moverit unda suos curvus per signa volantes.

Sic movere carinam. Ep. xiii. 101. Fast. ii. 447.

Luna resumbat decimo nova cornua motu.

Virque pater subito nuptaque mater eras.

Gratia Lucina.

Sic & ibi codices antiqui. non *decimo mense*, ut est in vulgatis. quem locum centum scripturam tuam in his Canaces amicus meus contendebat, & evincere, pro *Dena Luna* non esse reponendum *Plena*, uti doctissimo Gronovio in Observationibus lib. iv. c. 15. videbatur. Nec cum Puteano libro & aliis nonnullis, *Nona*, quod magnus Scalliger probavit. Nota illa:

Mecri longa decem tulerunt fastidia menses.

Noctem in Fastis lib. ii. 175.

Luna novum dacies impleret cornibus orbem:

Quas fuerat virgo credita, mater erat.

Et lib. iii. 124.

Vel quia bis quinto foemina mense parit.

Lib. v. 534.

Favosque decem menses: et puer ortus erat.

Althaea apud eundem Met. viii.

Et quos festina bis mensum quinq; labores,

Spes

Seneca quoque in Phoenissis, sic enim Thebaidem ejus vere inscribit praellanitissimus liber Medicacus:

----- *Per decem mensum graves*

Uteri labores.

Atque ita passim auctores. Menander in Plotio *πρὸς αὐτὸν δειξίεως*. Caccilius:

Insolemne mulier decimo mense parere?

Pol nono, etiam septimo, atque octavo.

Sed quemadmodum, *quini* & *deni* calculi pro decem & quinque calculis recte dicuntur, ita *Lunam denam* pro decima posse dici erit ostendendum. HEINSIUS. Male *promebat* defendit Laur. Ramirez. de Prado in Pentecontarcho. c. 3. ubi plura habet de decimo mense. in lib. iii. Art. Am. 180. quidam etiam codices:

Rosida luciferos cum dea movit equos.

Sed rectius ibi *junxit*. *Vehebat* hic duae Venetae antiquae & Bernmanni edit. & Aldus expressit: *Plenaque*, quod Gronovio placebat, probasse videtur Salmastius in lib. r. Epist. 97. BURMANNUS.

50. *Pressit.* Clausit Gronovii: non opus. idem enim notat, & ex II. Art. 92. videtur petitum a librario, ubi:

Clauserant oivides ora loquentis aquae. BURM.

53. *Contineo.* Contineo tres libri. HEINS. Recipimus hanc scripturam, quam & Aldus expressit: nam idem est quod *reprimio*, exire non patior. vid. Vavass. de Vi & usu quorundam verborum p. 112. ita *continere lacrimas*. I. Am. xiv. 51. & Plaut. Mostell. iii. 11. 137. ita *vocem, risum, dolorem continere*, & similia passim apud auctores. Reprendo vero elegans, quasi pœniteret, & jam dicta retrahere ex fuga vellet. ut Terent. Adel. iv. 4. *Reprehendi me. ita tempus reprehenderat* Phaedr. lib. v. Fab. 8. quare frustra hic codices *retento*, *repono*,

- Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es.
Illius, es de quo mater, & uxor eris.
Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba revixi;
Et positum est uteri crimen onusque mei.
65 Quid tibi grataris? media fedet Aeolus aula:
Crimina sunt oculis subripienda patris.
Frugibus infantem, ramisque alentis olivae,
Et levibus vittis fedula celat anus:
Fictaque sacra facit, dicitque precantia verba.
70 Dat populus sacris, dat pater ipse, viam.
Jam prope limen erat: patris vagitus ad aures
Venit, & indicio proditur ille suo.
Eripit infantem, mentitaque sacra revelat
Aeolus. infana regia voce sonat.

Ut

repono, recondo, rependo, mox malo, & conor *lacrimas combibere*. nam de conatu suo agit, quo celare, ex admonitu & imperio nutricis, tentabat crimina: *combibere* vero elegans. ut Joseph. Iscan. ii. Bell. Troj. 153. *Et lacrimas bibis ipse suas*. Senec. conf. ad Mar. c. i. dixit: *Clam fundere lacrimas et gemitus devorare. Exforbere labellis sletum*, Juvenalis Sat. vi. 176. BURMANNUS.

56. *Si morerer.* Si moriar, multi. Putaneus, & unus meus, *si morior*. HEINSIUS.

59. *Carissima dixisti.* *Astisti* Putaneus, & Argentinensis. multi ex nostris *disti*. Tertull. de fuga in persecut. *Atque ita omnes ajunt, fiat voluntas domini*. sed prima syllaba producta est. Victorinus contra Manichaeos a Sirmoedo editus: *Atque si ut alisse soles, et nunc dicitis aliud regnum, numquid hoc est aliud nescio quod regnum?* HEINSIUS.

61. *Fratri nam nupta futura es.* Ut lectio crassa erat in Putaneo, cujus nullum apparet vestigium, ejusque loco repositum:

----- *Fratri es nam nupta futura.*

Quidam ex nostris:

----- *Germano nupta futura es.*

Quomodo & in Putaneo prius fuisse scriptum suspicor. HEINSIUS.

62. *Illius de quo mater es.* Mater & Putaneus & plerique alii cum praevis editionibus. Lego cum Leidensi:

----- *Illius, es de quo mater, et uxor eris.*

Vide ad r. Art. 287. & Remed. Am. 475. HEINS. 64. *Et positum est.* Balliolensis, *depositumque uteri*. Onus non displicet. Phaedr. i. 18.

Quos naturae melius quo deponeret.

Ubi vide quae notavimus. & ita Graecos uti verbo *ἀπορρίπτω* docuit Stephanus ad Callim. Hym. in Jov. 15. & Dian. 25. BURMANNUS.

67. *Fronibus infantem.* Scaliger è codice suo annotaverat: *Frugibus infantem, ramisque alentis olivae*, &c. DAN. HEINSIUS. *Frugibus* Putaneus optime. Molam salisam intellige, quam sacra facturae in promptu esse oportebat. si *Fronibus* laeque, bis idem dixerit. sic Fast. i. 677. ex MSS.

Frugibus immensis avidos satiata colonos.

Et ex Ponto i. v. 14.

Frugibus assiduis lassae senescit humus.

Amor. r. Eleg. ult. ex MSS.

Tityrus et fruges.

Senec. Hipp. 499.

Fruge nec sparsit sacra

Centena rivini colla submissum boros.

Deinde MSS. Scriverii habent *velat*. ut Trist. iii. r. 39.

Cur tamen apposita velatur janua lauro.

Et hoc sequentia confirmant, *mentitaque sacra re-velat*. sed nil tamen mutamus. Fast. ii. 819. *Pudibundaque celat amictu Ora*. quod Metam. x. 421. dixit: *Pudibundaque vestibus ora Texit.* & VL 579. *Vultus velamine celat amatos*. HEINSIUS.

70. *Dat populus.* *Dant populi* Lovanienfis. forte *dant populus*, quod postea confirmavit alter Mentelianus & Francofurtensis. HEINSIUS.

72. *Proditur ille.* Melius cum MSS. *ipse*. II. r. Fast. 172.

Proditur indicio ponderis ipsa sui.

Ep. xvi. 8.

Lumina qui semper proditur ipse suo.

Sic Epist. xxi. 38. & III. Art. Am. 668. HEINS.

74. *Sonat.* Codex Basiliensis *tonat*. vid. inf. Ep. xix. 81. & v. Metam. 204. & hoc melius traeregiae convenit. vid. Heinf. ad Claud. II. Rap. 173. BURMANNUS.

- 75 Ut mare fit tremulum, tenui cum stringitur aura;
 Ut quatitur tepido fraxina virga noto;
 Sic mea vibrari pallentia membra videres.
 Quassus ab imposito corpore lectus erat.
 Irruit; & nostrum vulgat clamore pudorem:
 80 Et vix à misero continet ore manus.
 Ipsa nihil, praeter lacrimas, pudibunda profudi:
 Torpuerat gelido lingua retenta metu.
 Jamque dari parvum canibusque avibusque nepotem
 Jussit; in folis destituitque locis.
 85 Vagitus dedit ille miser; (sensisse putares)
 Quaque suum poterat voce rogabat avum.
 Quid mihi tunc animi credas, Germane, fuisse;
 (Nam potes ex animo colligere ipse tuo)
 Cum mea me coram filvas inimicus in altis
 90 Viscera montanis ferret edenda lupis?
 Exierat thalamo: tunc demum pectora plangi
 Contigit, inque meas unguibus ire genas.

Interea

76. *Tepido.*] Sic recte. Amor. t. iv. 12. & vii. 56. lib. ii. viii. 20. & xi. 10. ex MSS. Pont. iv. *At notus aduerso tepidum qui spirat ab axe.*
 Ibidem 34. alii *trepidum*, de qua voce vide, quae noto lib. iii. Metam. 125 ar Gronovianus *rapido*: etiam non male. Pass. iii. 588.

Percutitur rapido puppis adunca noto.
 Codex Lovanienſis & tres alii *tremulo*. HEINSIUS.
 77. *Sic mea vibrari pallentia membra videres.*] *Pallentis* scribendum videri dixi Epistola v. 34. *At unus Regius Sic mihi vibrari.* etiam non male. HEINSIUS.

80. *A misero.*] Francius malebat, *a miserae*.
 82. *Gelido lingua retenta metu.*] *Gelida manu* Putancus & alter Moreti. nil inuito. HEINSIUS.
 88. *Nam potes.*] Tu Bersmannus, qui emphasin esse notat. *Concipere* Farnesianus.

91. *Tum demum pectora plangi.*] *Plangi* idem libri cum Erfurtano. probe. Srozzae *plango*. denique etiam nonnulli. Epistola Sapphus 133.

— *Nec pectora plangi.*
Nec puduit scissis excludere comis.
 HEINSIUS. Id denique elegans est. Ep. xii. 105.
 Illa ego, quae tibi sum nunc denique barbara facta.
 BURMANNUS.

92. *Genas.*] *Genas* excerpta Gallicana, & plurimi alii. utrumque defendi potest. ipse Noster iii. Amor. vi.

Ungue notata comas, ungue notata genas.
 Claud. ii. in Eutrop. 19. *Continuo secat ungue genas.* Stat. x. Theb. 812. *Sedet eruta multo Ungue*

genas. & t. Achil. 7. 7. *Orabat laniata genas.* ubi & quidam codices *comas*. eadem varietas est Epil. v. 72. & apud Claudian. iii. de Rapt. 171. & Sil. iii. 560. Valerius Flaccus tamen iii. 313 *Laceras super era mariti Erysa comas*. HEINSIUS. *Genas* hic praeferebam, quia rectius dicitur *ire unguibus in genas*, quam *comas*. vid. supr. ad Ep. v. 72.

93. *Patrius satelles.*] *Patrius* Putancus. Sequenti versu *prodidit ore pro edidit* unus Medicus. placet. HEINSIUS. Illud *prodidit* elegans, quod & in Helmaedadiensi existat. de quo verbo, vide quae congestit Heinsius ad Claud. t. Rapt. 3. sic & t. Met. 761. multi codices *prode notam generis*. & alibi quoque haec verba a librariis permutata fuerunt. BURMANNUS.
 95. *Aeolus hunc.*] In Leidensi codice existat:
Aeolus hunc, dixit, per me tibi tradidit enfem.
 BURMANNUS.

98. *Pectoribus condasp dona paterna meis.*] Sic de Polyxena lib. xiii. Met. ad Pyrrhum:
 — *Aut tu jugulo vel pectoris telum*
Conde mo.
 CIOFANUS.

99. *Hae me muneribus, &c.*] Apostrophe, & exclamatio doloris & indignationis plena. CIOFANUS. *Conubia donare muneribus* dubio valde, an Latine dicatur, aut sit pro Ovidiana elegantia. forte legendum *dotas*. quod sequentia confirmant. lib. xiii. Met. 525

At puo, funeribus dotabere, regia virgo.
 Ubi & in nonnullis *donabere*. sic & ii. Art. Am.

- Interea patrius, vultu moerente, fatelles
 Venit, & indignos edidit ore fonos:
 95 Aeolus hunc enfem mittit tibi: (tradidit enfem)
 Et jubet ex merito scire, quid iste velit.
 Scimus; & utemur violento fortiter ense:
 Pectoribus condam dona paterna meis.
 His mea muneribus, genitor, connubia donas?
 100 Hac tua dote, pater, filia dives erit?
 Tolle procul decepte faces, Hymenaeae, maritas:
 Et fuge turbato tecta nefanda pede.
 Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atrae,
 Ut meus ex isto luceat igne rogos.
 105 Nubite felices, Parca meliore, forores:
 Admissi memores sed tamen esse mei.
 Quid puer admittit, tam paucis editus horis:
 Quo laetif factio, vix bene natus, avum?
 Si potuit meruisse necem, meruisse putetur.
 110 Ah miser admissio plectitur ille meo!

Nate;

261. qui posset vulgatam hujus loci scripturam adfluere videri:

Nec dominam jubeo pretioso munere dones.
 Sed in Menteliano erat *dites*, egregia sane, & vera lectioe. de qua ibi agemus. BURMANNUS.

101. *Tolle procul decepte.*] Hoc est, ubi hinc Hymenaeae decepte, id est qui tanquam ad felices nuptias veneras cum tuis, hoc est nuptialibus & felicitibus taedis, & succedant Erinnyes cum atris & feralibus facibus, quoniam hic circa mortem & funus laboramus, non circa nuptias, aut res felices. MICVLLUS. *Tolle procor* Mentelianus prior. HEINSIUS.

103. *Atrac.*] Mallem *atras*, ut *instansus* dixit Ep. vi. 46. & *Stygias*. Val. Flac. ii. 173. & Stat. iv. Theb. 133. *Furientum lampade nigra.* & *facem atram* Virgilium quoque dixit x. Aeneid 77. Lucan. ii. 301. *Furias tamen ipsas μολοινας* vocat Aeschyl. Agamem. 470. quo alludit Cicero in Vatin. 13. BURMANNUS.

105. *Nubite.*] Simpliciter accipiendum est verbum, *nubite*. non ut de fratribus & fororibus tantum inter se nubendis intelligatur, ut quidam ex commentarioribus exponit. MICVLLUS.

106. *Admissi mei.*] *Amisissae* mei Putancus, & etiam in aliis quibusdam existat codicibus, & videtur probare ad Senecae Medeam Gronov. v. 555. pro *Parca meliore* superiori versu, alter Mentelianus diversam lectionem inter lineas exhibebat, *vel paucio meliore*: forte *paucio meliore*. quod ex Tacito probat Gebhardus lib. vi. 45. *Paucio matrimonii vincire*. HEINSIUS. Nihil mutandum. idem enim est

ac facio meliore, id est felicior & magis lausto Valer. Flac. ii. 152.

Hos tales forsitan salutare castus
Tu thalamis, fatoque leges meliore penates.

Et vi. 84.
Venturam coelo satis melioribus Argo.
 Sic *meliores* Dei eodem lib. vi. 676. & passim aliis; pro magis aventibus & fastidioribus. similis vero est sententia illis Propertii lib. iiii. Eleg. xvii. 25.

At vos, innuptiae, felicitis urito taedas.
 BURMANNUS.

107. *Quid puer admittit.*] Tralattia declamatorium & Poetarum in excitanda misericordia sententia de qua vid. Lutatianus & Barth. ad Stat. ii. Theb. 305. & hic quoque Moreti codex *prodidit*, quo verbo saepe de partu Noicir utitur, & cuius locum *editus* saepe occupavit. vid. v. Metam. 517. vi. 81. & alibi. hoc quoque exemplo uti possit editor nuperus Minucci Felcici, ubi de additione vel detraktionem *rovi paucarum*, voci *horarum* ita paratragoediatur, & infana voce defuncti Bronkhufii manes laecerat, ut hoc unico argumento, quod ausus fuerit Minucio addere unicam vocem *aliquot*, infaniae non modo militaris speciem, & turbati eos vulnerare, quod tamen in non-fictissima statione accepterat, crebri arguat, sed quod Christiano viro horrorem incutiat; eum ad inferos abisse, temerario judicio adfirmet, quasi ex gehenna nuntius tam laetus de inimici infelici damnatione ipsi missus fuisset a Plutone. BURMAN.

- Nate, dolor matris, rapidarum praeda ferarum,
(Hei mihi!) natali dilacerate tuo:
Nate, parum fausti miserabile pignus amoris;
Haec tibi prima dies, haec tibi fumma fuit.
115 Non mihi te licuit lacrimis perfundere iustus:
In tua non tonsas ferre sepulcra comas.
Non superincubui: non oscula frigida carpsi.
Diripiunt avidae viscera nostra ferac.
Ipsa quoque infantes cum vulnere prosequar umbras:
120 Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
Tu tamen, ô frustra miseræ sperate forori,
Sparfa, precor, nati collige membra tui:
Et refer ad matrem, socioque impone sepulcro:
Urnaque nos habeat, quamlibet arta, duos.
125 Vive memor nostri, lacrimasque in vulnera funde:
Neve reformida corpus amantis amans.

[Tu

111. Rapidarum.] Et hic rapidarum quidam, alii irridarum habent. vid. ad Epit. praecedentis vers. 95. mox dilacerande malcat Broukhufius.

114. Summa fuit.] *AvantQa.* CIOFANUS.

116. Nec tonsas.] Simpliciter accipe non longas, ut Hubertinus exponit. solebant autem funerali more comas rescicare et in rogum ardentis aut sepulchrum mittere. MYCILLUS. Mos erat apud veteres, ut matres capillum sibi tonderent, & filiorum sepulchris injicerent. Ovidius XIII. Metam. 427. de Hecuba:

*Hæstoris in tumulo caenum de vertice crinem
Inferias inopes, crinem, lacrimasque reliquit.*

CIOFANUS. Non tonsas scripti. HEINSIUS. Hubertinus videtur respexisse ad Epit. VIII. 78.

Ipsa ego non longos etiamnum scissa capillos.

Sed non jungendum est cum ferre.

117. Oscula frigida carpsi.] Magna codicum hic varietas. Argentiniensis *scissis*, alii *sumpsi*, alii *junxi*. & omnium exempla competunt. vid. ad Epit. Druſ. 95. forte & *fixi*. vide quae notv. IV. Met. 141. HEINSIUS.

119. Ipsa quoque infantis cum vulnere prosequar umbras.] Prosequar Puteaneus & alii meliores. est autem verbum exequiale; sic *funus prosequi*. Apulej. IV. Met. Toto prosequente populo, *virgine producitur funus*. & lib. VIII. *Funus vero, toto fratrem pompam prosequente populo, deducitur ad sepulchrum*. & lib. IX. Paratitico feratibus officii, *prosequente prosequente comitata, tradunt sepulchrum*. Silius II. *Ipsaque laudatas ad matrem prosequar umbras, infantes praetercra umbras scribendum monuit Epistola IX. 86.* HEINSIUS. *Infansque Codex Douzae.*

125. Lacrimasque in vulnera funde.] In vulnera

Puteaneus & multi alii ex castigatioribus. *Vulnera* in excerptis Douzae. Metam. IV. 140.

*Vulnera supplevit lacrymis, statumque cruroi
Miscuit.*

Lib. XIII. 490.

*Hinc quoque dat lacrymas, lacrymas in vulnera
fundit.*

Pont. lib. IV. El. XI.

Fovissi lacrymis vulnera nostra tuis.

Lucanus lib. VIII. 727.

*Incubuit Magno, lacrymasque effudit in omnia
Vulnus.*

Et lib. IX. 55.

*Ergo indigna sui, dixit, Fortuna, mariti
Vulneribus cunctis largos insundero stetus?*

Statius Theb. VIII. 64.

Falsa pius genitus, lacrymasque in vulnera sudis.

Lib. III. 131.

— *Hæc lumina signant.*

Vulneraque alta replent lacrymis.

Lib. XI. 604.

— *Lacrymaeque per arida serpunt
Vulnera.*

Et lib. codicem, vers. 642.

*Illius exili fridentem in peccore plagam
Ismeae, collapsa super, lacrimisque comisque
Siccabat plangens.*

Et sic passim. Apulejus Metam. VIII. *Vulnera illa, quorum saniem tuae lacrymae probulerunt, non sunt tota dentium vulnera.* sic scribo, non sanguinem, sic paulo ante apud eundem: *Tunc inter moras hæste umbra illa misere trucidati Æleptemi sanie cruentam & pallore deformem atrellens faciem. ubi sanie cruentam legebatur.* lib. VII. Nullus tamen despo-

[Tu (rogo) projectæ nimium mandata fororis
Perfer. mandatis perfruar ipsa patris.]

desinebat vulnus sanie delibutum obtundere. ubi etiam sanguine pereram nunc legitur. & mandatum prosequar notat ex tuis 128. *Mandatis perfruar.*] Quidam ex veteribus legunt *mandatum prosequar*, quam lectionem & Planudes transfert. sed & prior recte. NAUGERIUS. Liber Scaligeri habebat: *Mandatum prosequar ipsa patris.* DAM. HEINSIUS. Totum hoc distichon in officina interpolatorum constatum, vix Latinum est, aut ad Ovidianam elegantiam adfurgit. In Puteaneo certe codice id à manu secunda erat, præfæ lectionis veiligis penitus sublatis. *Mandatum prosequar* Gortorpianus, quomodo & Slichtenhoffius conjiciebat. & *mandatum prosequar* notat ex tuis Naugerius. quomodo & Puteaneus & Gronovianus. ut apud Plaut. Amphitruon. II. 1. 39. *Quod herus imperavit, neglexisti prosequi.* & 75. *Non soleo ego somniculose Heri imperia prosequi.* Helmaet. habebat *prosequar.* HEINSIUS. *Perferre potest capi pro exsequi.* ut Plin. XVII. c. III. de Cincinnato nudo arante: *Cui viator, vela corpus, inquit, ut pereram Romanæ Populique Romani mandata.* sic scripti, non *proferam.* BURMANNUS.

EPISTOLA XII.

MEDEA JASONI.

AT tibi Colchorum (memini) regina vacavi,
Ars mea, cum peteres, ut tibi ferret opem.

Tunc,

1. *Ut tibi.*] Sic in veteribus exemplaribus, & recte mea sententia, ut scilicet hæc particula *ut*, cum significat. sequitur enim *tunc* quas *dispenſant* & reliqua. neque vero necimus *at* esse inceptivam particulam, sed nullus nunc illi locus. NAUGER. Alii *ut* legunt: sed quo sensu ipsi viderint. EGNAI. Ab his verbis principium epistolæ faciendum. ceteri, qui hos in quibusdam editionibus præcedunt, neque sensu, neque oratione valent: ut ex eo cuius apparcat subditivus ac nothos esse. Lego autem: *Ut tibi Colchorum.* &c. ut sit temporis particula, pro cum, vel quando positum. sic enim cum sequentibus rectius cohaeret. Estque ordo, hinc Parcae debuerunt evoluisse fufos mtos, quando tibi vacavi, id est operam dedi, cum peteres, ut ars mea tibi ferret opem, &c. atque hanc lectionem etiam Aldus secutus est, tamen quidam doctiores, pro *Ut*, *At* malint. puto, quod ea particula affectivè magis scrivat. MYCILLUS. *Ut tibi Colchorum (memini) regina vacavi* est in vet. libris, sicque legendum. Errant interpretes, qui at legunt, quæ particula hoc quidem loco otiosa est. *Ut* autem adverbio *tunc* respondit. *Vacavi* operam dedi. CIOFANUS. Initio hujus Epistolæ rursus audiamus ingenia corethorum. sic igitur illi:

*Exul, inops, contempta novo Medæa marito
Dicit: us à regnis tempora nulla vacant?*

Et hæcenus quidem utcumque erant ferendi, nunc nimis impudenter ineptiunt. præterea. *At tibi* Puteaneus cum mirans nonnullis, optime. Ita enim indignante aut mirante exordiebantur plerumque. Noster ipse Amor. III. initio Elegiæ. VII.

*At non formosa est, at non bene culta puella:
At puto non vocis saepe petita meis.*

Quæ illic vera est lectio. In triapetis:

At non longa satis, non stat bene.

Ubi frustra *Ut* reſcribit vir maximus. In Metamor- phoseon libris sic faepe. ut VIII. 279. Diana:

*— At non impune severans,
Quæque inhonoratus non & dicensur inultæ.*

Lib. X. 725. Venus:

*— At non tamen omnia vestri
Juris erunt, dixit.*

Lib. XII. 367. Peleus:

*— At inferias, juvenem carissime Crantor,
Accipe, ait.*

Sic duo illa postrema loca ex optimis libris restituenda. Pail. II. 395.

At quæ sunt similes, at quæ formosus uterque!
Sic enim & ibi liber veterimus. ut & Metam. X. 631.

At quæ virgineus puerili vultus in ore est.

Horatius initio Epod. V.

At è Deorum quicquid in caelo regit!

Ubi vid. Torrentium. Virgil. lib. II. Aeneid. 535.

At tibi pro scelere exclamas, pro talibus ausis,

Di, si qua est caelo pietas, quas talis caret,

Perſolvant meritis gratas.

Ubi Donatus notat principium esse increpationi aptum. Propert. II. Eleg. XVII.

At quantum de me Panthi tibi pagina finxit,

Tantum ipse Pantho ne sit amica Venus.

Ubi ab quantum frustra circumfertur. ita & Græci indignantes ἀπὸ τοῦ ἄλλῃ incipiebant. HEINSIUS.

Tunc, quae dispensant mortalia fila, Sorores
Debu'erant fulos evoluisse meos.

5 Tunc potui Medea mori bene. quidquid ab illo
Produxit vitae tempore, poena fuit.

Hei mihi! cur umquam juvenilibus acta lacertis
Phryxëam petiit Pelias arbor ovem?

Cur umquam Colchi Magnetida vidimus Argo;

10 Turbaque Phasiacam Graja bibilifis aquam?

Cur mihi plus aequo flavi placuere capilli;

Et decor, & linguac gratia ficta tuae?

Aut (semel in nostras quoniam nova puppis arenas

Venerat, audaces attuleratque viros.)

15 Iisset anhelatos non praemedicatus in ignes
Immemor Aefonides, oraque adunca boum.

3. Dispensant mortalia fata sorores.] Faeta Puteaneus & alii nonnulli. frustra. At Sciligeri excerpta cum multis nostris fila. quod verum est. Auctor Elegiac in Obitu Maecenatis:

Nepheris angoxi vixisses facula, si me
Dispensata tibi jamina nervi forent.

De filis Parcarum ver protracta est. emenda in transitu hac occasione Lactant in Elegia de Phocione:

At fortunatae sortis filique voluerem.

Ita quippe ex membianarum vestigiis corrigo, in quibus Filisque vel filisque, pro satique. & Marciano quoque Capellae medicina facienda. lib. 1. p. 12. Quippe Parcarum colus humana pensat, ubi Parcarum chorus perparum legitur. Epitola sabinii ad Penelop. Utraque se nobis mortalia demere fila spondent. Calpum. Ecl. iv. v. 139. & Virgil. x. 814. Extremaque Laufo Parcae fila legunt. vid. Metam. lib. 11. 654. Epist. xv. 82. Silium Ital. iv. 28. & alios. HEINSIUS.

5. Quicquid ab illo Produxit vitae.] Vitam Puteaneus & alii multi. nil mutò. HEINSIUS.

7. Hei mihi.] Ex Euripide haec sunt, apud quem a principio ista ponuntur:

Ἐὼς ὠφέλ' Ἀργῶς μὴ διαπυρρῶσαι σάφους
Κόλχων ἐς αἶον Κλυτίους Στυγ' ἀνυδάδας,
Μὲδ' ἐν νάπαισι Πηλῶν πεσῆν ποτα
Τρυφῆται πέδω, μὲδ' ἔστωσαν χέρους
Ἀνδρῶν ἕξινος ἕκ. MICILLUS.

8. Pelias arbor.] Catechresis. Argo, quae ex arboribus, quae in Pelio monte natae essent, compacta erat. Ennius apud Priscianum de verbibus comicis:

Ultimam ne in nemore Pelio securibus
Caesae decidissent abrupas ad terram trabes:
Nemè inde navis invidandas exordium
Cepisset, quae nunc nominatur nomine

Argo, qua velli Argivi delecti viri
Pescabant illam pellem inauratam Ariatis,
Colchis imperio regis Peliae per dolam.
Nam nunquam haru errans mea domo effertes
pedem. CIOFANUS.

9. Cur unquam Colchi.] Quis non videt hoc totum ex principio Medaeae Ennianae deductum? Ancilla enim Medaeae apud Euripidem, & ex nostris Ennium sic sermo coepit. versus autem notioris sunt, quam ut a me sint huic loco inferendis, odiosa enim omnis ostentatio, praesertim ubi magnitudo rei non excusat. EGNAZIUS. Hos versus Euripidis & Ennii tam familiares omnibus fuisse arbitror, ut Phaedrus inde captaverit lib. iv. Fab. 6. occasionem perfringendi nasutum, quic nec fabellae nec fabulae jurabant, & hoc ut exemplum omnis fere fabularis historiae, quam in cothurnis novis proditurus Aefopus esset elaboratus, proferat. multa vero in hac Epitola ex Euripidis Medaea sunt sumta, praesertim ex illa acerba increpatione vers. 465. & seqq. BURMANNUS.

13. At semel.] In quibusdam aut semel; quae lectio fortasse rectior. NAUGERIUS. Puteaneus aut, ut & plures ex nostris. HEINSIUS.

13. Nova puppis.] Vel revera nova, vel admira. randa. CIOFANUS.

14. Audaces.] Perpetuum hoc nautis Epitheton, ut eleganter offendit Torrentius ad Horat. 1. Od. 1. 14. sed praecipue Argonautis, qui prius finguntur aequora tentasse, aptam, ita Phaedr. dicto loco, ad audacem mortis professae viam, fabricatam ratem dicit. Senec. Medea 307.

Audax nimium, qui freta praecipit
Tate ram fragilli perisla rupis.

Et vers. 340. improbam vocat Argo, ut Florus lib. 111. cap. 16. etiam Poetica elegantia Caefaris clasticum, quae prima Romanorum Oceanum tentavit, appellat. BURMANNUS.

Semina

Semina jecisset; totidem sensisset & hostes:
Ut caderet cultu cultor ab ipse suo.

20 Quantum perfidiae tecum, scelerate, perisset!
Demta forent capiti quam mala multa meo!

Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas:
Hac fruar: hacc de te gaudia sola feram.

Justus in expertam Colchos advertere puppim,
Intrastris patriae regna beata meae.

25 Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hic est.
Quam pater est illi, tam mihi dives erat.

Hic Ephyren bimarem; Scythia tenus ille nivosa
Omne tenet, Ponti qua plaga laeva jacet.

Accipit hospitio juvenes Aeëta Pelasgos,

30 Et premitis pictos corpora Graja toros.

Tunc

15. Non praemedicatus.] Ita legendum, non ut commentator, praemedicatus. Neque enim praemedicatus venerat Jason. Medea autem medicamentis munierat illum, cum esset boves ignem cillantibus sub jugum missurus, ne quid illorum igne laederetur. ut est apud Apollonium & ipsa infra:
Ista ego, quae dederam medicamina, pallida sedi.
MICILLUS.

17. Semina jecisset, totidem sensisset & hostes.] Haec denuo incidoiosa sunt. Puteaneus, ad quem frequenter recurrimus, tanquam ad sacram anchoram:

Semina sensisset totidemque & semina & hostes.
Sed sensisset a manu secunda erat, veteri lectione extrita. opinor sensisset fuisse. deinde seminat hostes altera manu erat correctum. Helmacladiensis pro diversa lectione:

Totidem quot semina & hostes.
Melioris notae plerique:
Semina sensisset totidem quod seminat hostes.
Vel jecisset, quidam etiam, totidem sensisset & hostes. Simpliciter retinbo:

Semina jecisset, totidem jecisset & hostes.
Supra postlerius sensisset glossa fuit adscripta quot semina, quae in Puteanei codicis contextum postea irrepit. Aliud quiddam nunc nil occurrebat. jaceret pro fereret. sic in Faltilis, lib. 11. 662.

Seminibus jaëlis est ubi sœtus ager.
Metam. v. 481.

Semina jaëta legunt.
Fall. 11. 519.
Farræ ramen veteres jaciebant, farræ metebant.
Postest & legi:

Semina sensisset, totidem sensisset & hostes.
Vel:

Semina quot jaceret, totidem sensisset & hostes.
Apud Propert. 111. Eleg. ix. Severæ praëtia:

Colchis flagrantis adamantina sub juga toros
Egit, & armifera praëtia sevit humo. HEINS.

Mihi placet, ut editum ab ipso Heinsio:

Semina jecisset, totidem sensisset & hostes.
Sentire autem proprie illos dicimus, a quibus clades & damnum accipimus. vid. Ep. ix. 46. & ad Petron. c. 139. BURMANNUS.

25. Medea fui.] Fuit Puteaneus cum aliis quibusdam. sed male. HEINSIUS.

27. Hic Ephyren bimarem.] Appositè faciunt huc Veileji Paterculi verba ex lib. 1. Paulo ante Haëtes, sextus ab Hercule, Hippotis filius Corinthium, quae antea fuerat Ephyre, claustra Peloponnesi continentem, in isthmo condidit. Aliter sentit Hyginus cap. cclxxv. Ephyre Nympha Oceani filia Ephyren, quam postea Corinthum appellant, condidit. CIOFANUS.

27. Scythia tenus ille nivosa Omne tenet.] Scythiam tenet ille nivosam quidam, vel Scythia nivosa. Scriverianus, Scythia tenus ille nivosa Omne tenus. quid fit, Scythia tenet ille nivosa Omne tenus? vel:

Hic Ephyrae bimaris, Scythia tenet ille nivosa
Omne tenus.
Epist. Ariad.

Omne tenus terrae cingit mare.
Stat. lib. 1v. Syl. ad Marcell. vers. 63. Istrum tenet ille nivosam quidam, vel Scythia nivosa. Omne tenus domus divinae. Juvenal. Sat. viii. 117. Ilyriaci tenus. Latius autem pro licus ex membranis vetustis hic illic reponendum monuit ad Solinum Salmastius p. 57. sic idem Salmastius cap. xix. Mare Caspium ex altero Ponti latere. fed hoc loco Latius subintelligi praëtat & nil temere mutandum. Claudianus:

Omne quot Oceanum fontemque interjacet Istri.
Florus 11. 17. ut viri docti emendarunt: Omne

- Dixerat Aëtes, moesti confurgitis omnes,
 Mensæque purpureos deserit alta toros.
 Quam tibi nunc longe regnum dotale Creiſæ,
 Et focer, & magni nata Crontis erant?
 55 Triflis abis. oculis abentem prosequor udis:
 Et dixit tenui murmure lingua, Vale.
 Ut positum tetigi thalamo male faucia lectum;
 Acta est per lacrimas nox mihi, quanta fuit.
 Ante oculos taurique truces segetesque nefandæ;
 60 Ante meos oculos pervigil anguis erat.
 Hinc amor, hinc timor est. ipsum timor auget amorem.
 Manc erat; & thalamo cara recepta foror,
 Disjectamque comas averſaque in ora jacentem
 Invenit, & lacrimis omnia plena meis.
 65 Orat opem Minyis: petit altera, & altera habebit.
 Aesonio juveni, quod rogat illa, damus.

Est

amaris. ubi eadem diverſitas, quam & in declamationibus Quinctilianus sub nomine proditis deprehendit. BURMANNUS.

50. *Aliqua.*] Forte *alia*. HEINSIUS.
 52. *Deserit alta.*] Durior locutio, ut mensa dicitur *deserere toros*, quæ removetur. an dictum, ut *deserit hasta virum?* Stat. x. Theb. 742. *Desinit* erat in Moreti codice, de quo verbo Heinſius agit ad 11. Art. Ain. 716. sed neque hoc placet; neque etiam quod *mensa alta* dicatur, cum supra toros non multum eminere solerent mensæ, si non inferiores sæpe, & tori rectius alii dicantur. vid. Virgil. 11. Aeneid. 2. unde *sublinem jacere* dixit illic. latere puto ulcus. BURMANNUS.

53. *Quam tibi tunc.*] Nunc scripti quidam & editiones præfæc. idem erant sequenti versu, non erat. HEINSIUS. vide inf. ad vers. 103.
 53. *Creiſæ.*] Glaucen vocat Apollodorus & Diodorus. CIOFANUS.

55. *Prosequor.*] *Persequor* sex. nil mutò. vid. Epist. v. 55.
 58. *Acta est per lacrimas.*] *In lacrimis* Basileensis. veniunt. proximo autem versu, *ante oculos taurique truces*; duo Medicei, non *ante oculos taurique meos*. HEINSIUS. Possit & legi, *acta inter lacrimas*. ut Virgil. vi. Aeneid. 513.

Namque ut supremam salsa inter gaudia noctem
Egerimus, nos.
 Propertius 111. VII. 27.

Sis mensæ ratio, moxque inter pecula curat.
 Sed per lacrimas, idem significare docebimus ad Valer. Flac. lib. 1. 767. possit & *tracta est* legi cum Francio, qui ex 11. Aeneid. 92. *Vitam in tenebris traherem*, confirmabat, sed nec tum opus per trutare. nam 11. Amor. ult. *Per nulla traham*

suspria noctem. quibus longam fuisse vitam ostendit, ut sæpe amantes gurrunt; sic & apud Quinctil. Decl. xv. 16. *pro exactis altera noctes*, Francius malebat *extrallas*. ubi vide. sed vid. Epist. xix. 33. BURMANNUS.

63. *Averſaque.*] Multi codices *adversa*. ut 11. Fast. 845. *illa jacens adversa*; ut Heinſius volebat. sed pronam, & in faciem jacuisse puto, præ pudore & modestia; ut solent in hac animi adfectione sæpe mutare corporis statum crebris jaſtationibus. egregie Juvenalis 111. 278.

Ebrivus ac petulans, qui nullum forte cecidit,
Dat poenas, noctem patitur lugentis amicum
Pelidae. cubat in faciem, mox inde supinus.
 Ergo non aliter poterit dormire.

Ubi Heinſius malebat:
Aegre & non aliter poterit dormire.
 Apud eundem Satyr. vi. 475.

Si nocte maritus.
Averſus jacuit. BURMANNUS.
 65. *Petit altera & altera habebit.*] Salmaſius ad Capitol. Maximin. cap. 1. *Alter petit, altera habet* ex Putæaneo. quomodo & Gortorphanus. nonnulli: *Petit altera, & altera habebit*. Si quid mutandum sit, ita rescripserim:

Orat opem Minyis foror altera, at altera flevit:
Aesonio juveni, quod rogat illa, damus.

Ta foror exciderat. pro quo male feriat correctores peti supposuerunt. altera flevit vel flevat, facilis mutatio ex altera habebit aut habebat, quod in multis scriptis est, ut jam monui. ceterum cur Chalciopæ Argonautis faverit, in promptu causa est, quod filii ejus quatuor ex Phrixo geniti in illorum essent numero. Vide Hyginum Fab. 111. vix dubitabit de hac conjectura, qui Apollonium etiam

omnia

- Est nemus, & piceis, & frondibus ilicis atrum:
 Vix illud radiis solis adire licet.
 Sunt in eo, fuerantque diu, delubra Dianæ:
 70 Aurea barbarica stat Dea facta manu.
 Nostin', an exciderunt mecum loca? venimus illuc;
 Orfus es infido sic prior ore loqui.
 Jus tibi & arbitrium nostræ Fortuna salutis
 Tradidit: inque tua vitaque morsque manu.
 75 Perdere posse fat est, si quem juvet ipsa potestas;
 Sed tibi servatus gloria major ero.
 Per mala nostra precor, quorum potes esse levamen;
 Per genus & numen cuncta videntis avi;
 Per triplicis vultus, arcanaque sacra, Dianæ;
 80 Et si forte alios gens habet ista Deos.
 O virgo, miserere mei; miserere meorum!
 Ellice me meritis tempus in omne tuum.

Quod

omnia copiose atque eleganter narrantem consulit libro tertio Argonauticum, ubi Medæam acerbe plorantem inducit, nec minus & Chalciopem. Helmaestadiensis versu proximo, *pro rogat*, loco alieno foror agnoscat. HEINSIUS.

67. *Est nemus.*] Illustravi hunc locum lib. vii. Metamorph. CIOFANUS.

68. *Illuc.*] *Illud* Morci. & ita volebat Francius. 69. *Sunt in eo, fuerant certe.*] *Fuerantque diu* multi codices. quod additendum videtur. Delubra enim à vetustate venerationem præcipue mutabantur. Tacitus: *Nemus religione, patrum & prisca formidine sacrum*, ubi habes versum integrum Heroicum, ut me monuit Kinfchotius. Nolſter Fast. iv. 649.

Silva vetus, nullaque diu violata securi,
Stabat, Atonalis sacra relicta Deo.
 Plena ejus rei Pœtarum ubique scripta. malo tamen, *fuerantque diu*. HEINSIUS.

71. *Nescio an exciderint mecum loca.*] In Putæaneo Nostin' à manu prima fuisse videtur, & exciderunt. Unus Medicæus Nostis. alii quinque Nostis. Nostis, an exciderant Helmaestadiensis: nam quod multi ex vulgatis habent, *Nostis an*, repugnat metro. Nostin' elegantius, sic videtur, *scin, vin, &* similia *pro videſis, scisſe, viſis* apud veteres. censens apud Persium, sic Fast. lib. iv. initio:

scin, Deu, respondi, de vulture?
 Ita illo loco puto scribendum. ut Pastor. vi. 123.
Stulta, vias latus quæ post sua terga gerantur.
Nil agis eni, latus as respicit ille tuus.

Nil agis en, dixit?
 Vulgo dicitur, *viden* habes apud Catullum, Virgiliū, Statium. Nam Comici assidui sunt in his. De quibus suo loco plura. *exciderunt* legendam

Epistola vii. jam monuimus. *M. 166. venimus illuc* præterea est in melioribus, non *ambo*. Sequenti versu quoque *Aulus* es, pro *Orfus* nonnulli. HEINSIUS. Vide ad Valer. Flac. v. 595.

72. *Prior ore.*] *Ille* Francos. sed vulgata proba est. 1. Fast. 100.

Edidit hos nobis ore priore senos. BURMANNUS.
 74. *Inque tua est.*] Tollunt est quinque libri. HEINSIUS.

75. *Sat est.*] Vid. ad 11. Amor. xiv. vers. ult.
 75. *Iſta potestas.*] *Ipsa* Putæanus & alii perierunt. *Idem juveni* cum Lovaniensi. Amor. 111. El. IV.

— *Ipsa potestas*
Semina nequitiæ languidiora facit. HEINSIUS.
 78. *Per genus & numen.*] *Nomen* Putæanus. Vide notas ad Epist. 11. *ſc. 50.* nil temere tamen mutò. HEINSIUS. *Pro lumen* volebat Francius ex versu 191.

79. *Per triplices vultus.*] *Triplicis* concinnius Putæanus & duo Ambrosiani. Fast. 1. 387.

Quod semel est triplici pro virgine caesa Dianæ.
 HEINSIUS. Concinnius opinor fore, *per triplicis cultus Dianæ*, triplex etiam Diana dicitur & colitur, in veteri inscriptione apud Gruter. p. xxxvii.
Idem augur, triplicis cultor venerande Dianæ.
 Triformis Valerio Flacco vii. 395. dicta. & Siliio 1. 120. vid. Zenob. pag. 318. atque ibi Schott. & Serv. ad Virg. iv. 510. BURMANNUS.

80. *Et si forte alios.*] *Malim;* *Et si forte alios*. supervacaneum enim erat dicere, si quos Deos haberent Colchi, cum jam Dianæ mentionem fecisset, & infra addat, *Et Dea, marmorea cuius in aede sumus*, illud autem procedit, si roget, equos alios præter Dianam habeat. METVLIUS. Nobis magis placet codicum lectio, quibus ultus est Mil-

X

- Quod si forte virum non dedignare Pelasgum,
(Sed mihi tam faciles unde, meosque Deos?)
- 85 Spiritus ante meus tenues vanescat in auras,
Quam thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo.
Conscia sit Juno, sacris praefecta maritis;
Et Dea, marmorea cujus in aede fumus.
Haec animum (& quota pars haec sunt?) movere puellae
- 90 Simplicis; & dextrac dextera juncta meae.
Vidi etiam lacrimas. an pars est fraudis in illis?
Sic cito sum verbis capta puella tuis.
Jungis & acripides inadulto corpore tauros,
Et solidam jussu vomere findis humum.

Arva

cyllus, *Et si forte alios.* DAN. HEINSIUS. Lege alios Deos, vel sine assensu veterum librorum: quamquam Gryphus sit verisimile in suis codicibus id invenisse, quod ejus editione margini adscriptum ostendunt. sic & alibi non semel peccatum. video Micello quoque id ipsum placuisse. Auctor Queroli: *Estne aliud quod requiras.* ubi pari modo peccatur. HEINSIUS. Sic supr. 11. Ep. 83. pro atque aliquis, codices quidam, atque alius: & saepe haec permutata. vide supr. vers. 50.

83. *Quod si forte virum non dedignare Pelasgum &c.* Si me hominem Graecum non indignum censés, quem tuam virum habeam, prius moriar, quam tuo matrimonio aliam mulierem praepoñam. Apollonius quoque idem scribit lib. 11. *Ἡρώτητον δὲ λόγος βαλάρως ἐνι νευρίδιος Ἡρωταίνης ὅδ' ἔτιμε διαυρύνει Φιλότητος*. Apollodoros tamen in hanc sententiam lib. 1. *Cum innores Medea, ne lasos à tauro perderetur, inscio patre, ei se fore ad illos perdomandos atque vellus aureum assequendam, si se uxorem ducturum & in Graeciam simul navigaturum pervecturum juret, auxiliatricem, pollicetur. Id praestitutum se juravit lasos.* CROFANUS. Alter Mentelianus Pelasgum. HEINSIUS.

84. *Sed mihi tam faciles unde, Deosque meos.* Hubertinus monet legendum esse: *Sed mihi tam faciles unde, meosque Deos?* quasi positus verborum hoc loco sententiam aliam atque aliam faciat. quae cura supervacanea est. eodem enim redit sententia, sive Deos, sive meos praepoñatur. Quare piorem lectionem retinimus versus causa, ut pote concinniorum. est autem sententia; sed unde mihi sperem tam faciles Deos, & tam meos, hoc est faventes mihi. *ἑλλειπτικῶς* scilicet supplendo verbum *sperem*, aut simile. MYCILLUS. *Meosque Deos* Putaneus & alii multi. quod Salmasio ad Historiam Anguliam probatum. libri multi, unde *quibus Deos?* vel, *unde deos habeam?* & similia.

quae interpolatorum signenta. Horatius lib. 11. Sat. v. 102.

— *Unde mihi tam fortem tamque fidelem?*
Et Sat. VII. 116.

— *Unde mihi lapidem? quorsum est opus? unde scit gittas?*

Seneca Hercule Fur. vers. 296.

— *Unde illum mihi,*
Quo te tuamque dexteram amplectar, diem?
Vetus interpres Evangelii Matthaei cap. xv. 33. *Et dixerunt ei Discipuli, unde ergo nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam?* Latine & eleganter. nec dubito apud Juvenalem Sat. IX. 8. scribendum, *unde repente tot rugas, non rugae,* ut nunc exhibetur. & Sat. XIV. 56.

— *Unde tibi frontem, libertatemque parentis*
Cum facias pejora senex.

Paullinus nono natali Felicis:
Unde mihi hos animos? quae me levat aura superbum.

Auctor Queroli: *Unde autem illi thesaurum homini prope pauperi.* Fulgent. lib. 1. Mythol: *Tum illa, unde haec (lege hanc) tibi, inquit, homuncule tantam ignorantiae scientiam? unde tam rarum ordinem ignorandi?* Plura ad Statium Gronovius de hoc loquendi modo. HEINSIUS. Vide ad Quintil. Decl. VI. 8.

85. *Tenues vanescat in auras.* In Epistola Peleopae:

— *Et hoc crimen tenues vanescat in auras.*

CROFANUS.
87. *Conscia sit.* Scit Juno, non male Argentinensis. HEINSIUS. Elegantissime. ita Stat. II. Theb. 108. *Scit fama.* ubi vid. Gronovii notas. Vid. & Quintil. Decl. XVIII. 12. BURMANNUS.

89. *Haec animum & quota pars etiam movere puellae.* Pudendo errore addiderat, & legerant omnes, *possent movere*, qui non videbant saltem obflare syllabae quantitatim, si *movere* perpetuum facerent modum. quare nos ex perpetuo perfectum feci-

- 95 Arva vencnatis, pro femine, dentibus implet:
Nascitur, & gladios scutaque miles habet.
Ipsa ego, quae dederam medicamina, pallida fedi,
Cum vidi subitos arma tenere viros.
Donec terrigenae (facinus miserabile) fratres
Inter se strictas conferuere manus.
- 100 Pervigil ecce draco, squammis crepitantibus horrens,
Sibilat; & torto pectore verit humum.
Dotis opes ubi tunc? ubi tunc tibi regia conjux?
Quique maris gemini distinct Istmos aquas?
- 105 Illa ego, quae tibi sum nunc denique barbara facta,
Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens,

Flam-

fecinus, sensu & syllaba quadrante. EGNATIUS. *Quota pars horum movere*, est in Vaticano, vere. CROFANUS. Simplicius elegantiusque in Scaligeri codice scribatur: *Haec animum* (& quota pars haec sunt) *movere puellae Simplicis*, &c. Recte imprimis. DAN. HEINSIUS. *Et quota pars haec sunt* Putaneus. *Quota pars possunt movere*, vel *movisse* alii plerique. tres possent, duo poterant. Placet Putaneae lectio, sic lib. 11. Pont. El. x.

— *Et quota pars haec sunt verum, quas vidimus una,*
Te mihi jucundas efficiendo vias? HEINSIUS.

Gryphus & alii ita distinguunt:
Haec animum (& quota pars possent) *movere puellae.*

91. *An & est pars fraudis in illis.* An pars est scripti omnes & primae editiones. Lege, *an pars & fraudis in illis?* ita Lincolniensis, aut quod malim Nafoniano more, *an pars sua fraudis in illis.* Metam. XII. 350.

— *Define Tydidem, vultuque & murmure, nobis*
Ostentare mentem; pars est sua laudis in illo.

HEINSIUS.
92. *Sic cito.* Sic ego, Regius. & ita Francius conjecerat.

93. *Jungis & acripides.* Td & abest à Gronoviano. Scribe *Jungis acripides*. dixi Epist. VI. 11. 32. HEINSIUS.

93. *Tauros.* Duo tauros feros & mirae magnitudinis, ut in Epistola Hypsipyles ex Apollodoro notavi. CROFANUS. Incepte Hubertinus verba illa *inadulto corpore*, ad tauros refert, quasi illi semper effertur ignem, & nunquam eo igne urerentur; cum haec Jasonem respiciant, qui illacis ab igne illo, quae, naribus efflabat tauri, Medae beneficio, jugo illos suppositum. vid. Valer. Flac. VI. 63. & 98. & 578. & seqq. praecipue 584. Sed non invidiam Colchis *Adspirare sinit* &c. & hinc supra vers. 15. *Isset ancilatus non praemedicatus in ignis.* vid. VII. Met. 115. *Inadulto pectore.* Cod. Douzae. BURMANNUS.

94. *Et solidam.* Insolitum Gronovianus. HEINS,

Ut supr. 40. *Insolito premores pondere colla boum?* erat enim ille ager, ut vidimus, longis annis incultus & horridus. Noster VII. Met. 119. *Insuperum ferro profundero campum.* pro jussu Vere Leidenensis presso, ut passim. vid. supr. ad v. 40. eadem varietas lib. II. Art. Am. 189. pro *findis* est in regio & sex aliis, cum una editione Veneta *scindis*: parum refert. vid. Epist. XVII. 139. Claud. I. Entr. 112. BURMANNUS.

96. *Habens.* Habet Putaneus & alii septem. HEINSIUS.

97. *Ipsa ego.* Lucan. IV. 555.

— *Esquae, incerpertis quod primum fecerat herbis?*
Esquavit Medea nefas.

98. *Arma tenere.* Movere Vaticanus.

100. *In se strictas conferre manus.* Inter confrietas Putaneus. Strozae liber, *Inter se confrietas.* Novem alii. *Inter se strictas.* quod verum est. HEINSIUS. Ita Amor. I. Eleg. VI. 14.

— *Non timeo strictas in mea fusa manus.*

Ubi vid. notas BURMANNUS.

101. *Pervigil ecce draco.* Ita & lib. VII. 149. Met. & Maximianus in Elegiis:

Pervigil observat non sua poma draco.

Scripti tamen tres, *Serpens ecce draco, unum Vaticanus. Insuperum serpens.* Ad Putaneus, *Insuper ecce vigil.* Scribe, *Insuper ecce vigil.* Vigil pro vigili dracone. Germanicus Arataeis de ariete. 540.

— *Qui tulit in Tauros Phrysum, qui prodidit Iliem;*
Quem propter fabricata ratis, quem perisda Colchis
Sopito vigile incesto donavit amori.

Ita scribendum. *Insuper ecce draco*, pro diversa lectione Eriustanus, cum glossa; *id est sine serpere.* mira locutione, nec alias mihi observata. quomodo lib. VII. 36. eundem *insuperum draconem* voce parum usitata dixit. HEINSIUS.

102. *Verrit.* Verrit Putaneus, Oxoniensis & tres alii. *Versat* excerpta Putani & unus Heinii.

Ut Ep. XIII. 98. *Versat aquas, unus Heinii, vaster humum,*

Flammea subduxi medicato lumina somno:
Et tibi, quae raperes, velera tuta dedi.

Proditus est genitor: regnum patriamque reliqui:
Munus in exilio quolibet esse tui.

110

Virginitas facta est peregrini praeda latronis;
Optima, cum cara matre, relicta foror.

At non te fugiens sine me, germane, reliqui.
Deficit hoc uno litera nostra loco.

115

Quod facere ausa mea est, non audet scribere, dextra,
Sic ego, sed tecum, dilaceranda fui.

Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem?)
Credere me pelago femina, tamque nocens.

Numen ubi est? ubi Di? meritas subeamus in alto,

120

Tu fraudis poenas, credulitatis ego.

humnus, quod immani belluae quidem accommodatum, sed vulgatum retineo. BURMANNUS.

109. *Dotis operi ubi erant? ubi erat tua regia conjux?* Tibi regia conjux scripti plerique. ubi tunc regia unius Patavinus. duo praeterea Medicci, *Dotis operi ubi tunc*. Puto scribendum:

Dotis operi ubi tunc? ubi tunc tibi regia conjux?
Vel ubi tunc? Tibal. II. Eleg. III.

Delus ubi tunc Phoebe tua est? ubi Delphica Pytho?

Vide quae noto ad Epist. IV. 56. 150. Sequenti versu *distines* non debere mutari, quicquid turbent libri veteres, dixi Epist. VIII. 56. HEINSIUS. Franciscus volebat, *Dos et operi ubi tunc*, ut VI. 159. *Dos ubi sit quaeris*, &c.

108. *Raperes*.] Non moveo hanc lectionem, sed admodum tamen blanditur Heinfsiani unius codicis scriptura, *quae referas*, quia iustus erat lason velus domum referre, vid. Valer. Plac. VII. 100. *Velera filva*, quod malebat Franciscus, est in Mediceo uno, sed *tuta praestat*, ut incolimus inadusto corpore & sine noxa ea rapere possit. BURMAN.

110. *Munus in exilio quolibet esse tui*.] Puto scribendum:

Et minus exilio quilibet esse tui.
Hoc est omnibus rebus exilium praetuli. Certe uno Patavinus, *Adnus exilio*. lib. II. Art. Amat. 548.

Monitis sum minor ipse meis.
Sic *merces labore minor*. Ep. Herodis:
Et vultur merces esse labore minor.
Hac eadem Epitola:

Nunc animis audi verba minorae mei.
Ep. Canaces:

Postidet et vitis regna minorae suae.
Propert. IV. ix. 32.

Et jacet ante fores verba minorae Deo.
Quae Noster innotuit lib. VI. Met. 376.

Nec dicere sustinet ultra

Verba minorae dea. HEINSIUS.

Vix video, qualis sensus ex emendatione Heinfsii emergat, nec quo adducta exempla faciant. ego puto legendum:

Munus in exilio quolibet esse tui.

Credidi me felicem etiam, si relicta patria & regnis quae prodideram, extul modo essem; licet exilium esset miserum & infelix, beneficium tamen erat, quia tecum fore me semper sungebam. *Quo- licet* erat in duobus scriptis & editione prima, & in margine Gryphii. sic eleganter antuntur illo quolibet & quocumque, ut Propert. I. Eleg. VIII. 4. *Ut sine me vento quolibet ira velis*.

Id est etiam sacro & adverbio. quod Caesar apud Sueton. cap. LXVI. *Quocumque vento in quosumque terras avehit*, dixit. id est etiam tempestate faeviente, in solas etiam & desertas terras, vid. ad Epist. IV. 98. denique hoc confirmat Senec. in Medea. 492.

Poenam putavi, munus (ut video) est fuga.
Et ita Noster IX. Met. 181. *Mors mihi minus erit, & similia*. Slightenhoritius conjecerat, *Patriamque reliqui Tunnus; in exilio etc.* de verbo *ferre*, vid. Epist. V. 12. Heinfsius etiam *vitius exilio*, vel *Minys exal*, pro urbe unde Minyae dicti; Huber- tius & Berimannus ex scriptis, *quod licet esse tui*, beneficium putavi, quod licet esse in exilio. BURMANNUS.

113. *Sine me*.] Suspectum hoc est & duriter dictum, multi, *at te non fugiens*, ut sensus sit, non ego fugiens reliqui te sine me, sed vel mecum comitem fugae adsumi, ut quidam tradunt, vel insequentem te non interemi. Cogitabam alicquid, *At cur non fugiens sic te Germane reliqui?* cur non eodem modo, ut matrem & forem re- liqui, te quoque reliqui domi salvum & incolu- mem, sed te lacaravi? mox quidam scripti & edi-

Com-

Complexos utinam Symplegades elisissent,
Nostraque adhaerent ossibus ossa tuis!
Aut nos Scylla rapax canibus misisset edendos!
(Debit ingratis Scylla nocere viris.)

125 Quaeque vomit fluctus totidem, totidemque resorbet,
Nos quoque Trinacriae suppositus aquae!
Sopse ad Haemonias, victorque, reverteris urbes;
Ponitur ad patrios aurea lana Deos.

130 Quaeque vomit fluctus totidem, totidemque resorbet,
Nos quoque Trinacriae suppositus aquae!
Sopse ad Haemonias, victorque, reverteris urbes;
Ponitur ad patrios aurea lana Deos.
Quid referam Peliae natas, pietate nocentes,
Caesaque virginea membra paterna manu?
Ut culpent alii, tibi me laudare necesse est,
Pro quo sum toties esse coacta nocens.
Ausus es ô, (justo desunt sua verba dolori)
Ausus es, Aesoniam, dicere, cede domo.

Iusta

ti, sic ego, sic tecum, quasi ad Absyrtum esset ferro; sed respiciunt illa Iasonem. quare recte sic ergo sui dilaceranda a fratre meo, sed simul cum Iasone perisso. III. Amor. XIV. 46.

Tunc ego, sed tecum mortuus esse velim.

VI. Epist. XIII. 72. BURMANNUS.

118. *Tamque nocens*.] *Tamque* est in Francof. quod elegantius, quia nusquam praefentioem vindictam divinum credebant veteres, quam in mari & aqua, si scelerati se illis crederent, ut mille Poëtarum loca ostendunt; quae hic consipare nihil atinet. vid. Horat. III. Od. II. 28. nota est quoque Hiltoria Jonae Prophetae. BURMANNUS.

121. *Complexos utinam Symplegades elisissent, Nostraque adhaerent ossibus ossa tuis: Aus nos Scylla rapax, &c.*] Indignatus Juppiter propter Absyrti necem ingentem Argonautis immisit tem- pelatam: propter quam ita diu errarunt, ut Li- byae, Galiae, Sardiniae, & Hetruriae litora praeterierant. Acceperant autem Jovis iram prius deserturam non esse, ut in Antonian profecti Absyrti necis à Circe expiati fuissent. Auctor Apollodoros lib. I. atque idcirco Poëta Scyllae & Charybdis hoc loco meminit. Quam rem hic mit- tar, vel potius quaerit Egnatius. CIOFANUS.

Complexos duo Medice. vide notas Epist. IV. 56. 139. HEINSIUS. Recte: nam tempesta haec men- tio complexum & voluptatis Venereae, in tam insano conjugio, ut vocat se in mediis am- plexibus fuisse clasam inter Symplegades. BURM.

123. *Aus nos Scylla rapax*.] Quid est quod Scyllae meminerit, quae aedeunda illis ex Ponto redentibus nequaquam erat? An errore muliebri, & animi moerore quid dicat, nescit? An Ovi- dius id inuit, Argonautas mari iactatos, quod Graeci etiam Poëtae quidam cecinerit, ad Aphri- cae litus applicuisse, et vel invit Scyllae Charyb- disque vortices subierint? EGNATIUS. Scyllae &

Symplegadam hic mentionem facit, vel quia (ut Orphico Arg. 56. 1246. tradit, notante jam Vol- sco) Argo illa loca penetravit, vel quia Ovidius finxit, Medeam vomentem, ut loca illa transisset, quo locus ipse esset, devotioem & dirarum hor- rorem agendus; confundit vero duas Scyllas. vide Heinf. ad Epist. Sabini I. 33. BURMANNUS.

125. *Resorbet*.] In uno Morci erat *recillet*, quod quale sit non expuro. forte later aliquid verbum. *Resorbere* tamen rectum puto. Manil. IV. 828.

Et vomit Oceanus fontem, sitiensque resorbet.
Vomere & epotare Noster in IV. Pont. x. 28. *Sor- bere & reddere*. VII. Metam. 64. *Vomere & revo- mtere*. XIII. 731. vid. Heinsium ad II. Amor. XVI. 26. BURMANNUS.

127. *Urbes*.] *Arcei* Hainfsiensis. sollemnium permuta- tione. mox pro *aurea lana*, *aurea praeda* quin- que. tres cum excerptis Douzae, *Barbara praeda*, Argentincnsis, *barbara lana*. efficta haec omnia ex Epist. I. 129.

Ponitur ad patrios barbarae praeda Deos. BURM. 129. *Pelias notas*.] Vide quae ex Hygino nota- vi lib. VII. Metamorph. CIOFANUS.

132. *Sum*.] Malo *sum*. superiori versu Saravia- nus *altae*, non *alii*. HEINSIUS.

132. *Esse coacta nocens*.] Franciscus conjiciebat, *Pro quo sum toties facta nocente nocens*. inf. 158. *Cnem quo sum pariter facta parente parens*. nos ni- hil mutamus. coactam enim le ad seclis decentius dicit, quam si sponte nocens esset facta. exprefit Ovidium Seneca Medea 280.

Toties nocens sum facta, sed nunquam mihi.
Antea dixerat, *illi Pelias, sed nobis jacet*. BURM. 134. *Cede domo*.] Formula repudiij apud Roma- nos; talis & illa abdicacionis apud Quinctilianum. Declam. CCLVIII. ubi pater ad filium, *si cede de domo mea*. HEINSIUS.

X 3

Iustis

- 135 Jussa domo cessi, natis comitata duobus;
Et, qui me sequitur semper, amore tui.
Ut subito nostras Hymen cantatus ad aures
Venit, & accenso lampades igne micant,
Tibiaeque effundit socialia carmina vobis,
140 At mihi funereâ flebiliora tubâ;
Pertimui; nec adhuc tantum scelus esse putabam:
Sed tamen in toto pectore frigus erat.

135. *Jussa domo.*] Non damno. sed vehementius puto, *pulsa domo cessi.* III. Fall. 559. *Pellitur Anna domo.* vid. ad Epist. IX. 131. infr. XIV. III. *Reproque domoque Pellitur.* Quintilian. Declam. CCCXXXVIII. *Atque esset ea domo, in qua virgo nupsit, pulsa.* Auctor Oclaviac 671.

Cessit thalavis Claudia diri

Pulsa Neronis.
Et ita *pulsa fugio.* Bentl. ad Horat. I. Sat. 6. 13. BURMANNUS.

135. *Comitata duobus.*] Mermero & Pherece. vide Scholia in lib. II. Tristium. *Comitata vero pariter.* CIOFANUS.

137. *Ut subito etc.*] Sic & Catullus producta prima syllaba prima *Hymen*, pronuntiavit eo versu, *Hymen o Hymenaeae*, quod imitatus Graecus fecit: nam & Theocritus in Helene Epithalamio:

Ἦμνον ὃ Ἦμναιε γάμῳ ἐστὶ τῆδε χαρίεις.
Ego tamen libentius correpta legerem, sed nusquam alter inveni, neque quidquam ex me addere audeo. quidam legunt:

At subito nostras ut Hymen cantatus ad aures.
NAUGER. Quid alii senserint in hoc verbo, quoad syllabae momentum attinet, haudquaquam nos fugit: mihi tamen probabilior eorum est vis ratio, qua syllabam hanc corripendam esse crediderunt. unde & ex vetustis codicibus ut addidimus, & paulo post in altero versu & particulam substitutum, cum impressi ad hanc diem codices, *turba ruunt Hymen clamant*, habuerint. nec vero illis Catullianum carmen faverit, ubi ille intercalari numero videtur quandoque producere, cum diversam ille secutus fuerit rationem, & licentior aliquando in syllabarum spatia habeatur. EGNAT.

Ut subito nostras Hymen cantatus ad aures Venit, & accenso lampades igne micant. Cum ita in omnibus vet. libris scriptum, & sententia optima sit, non video cur ab aliis, qui sententiam depravant, quidquam sit immutatum: praesertim cum Theocritus apud Graecos ut. versu in Epithal. Heleneae, & apud nos Catullus primam hujus nominis *Hymen* producerint. Vidit & hoc Paganinus ante me natum annis xxiv. CIOFANUS. Forte: *At subito nostras ut Hymen etc.* & sic editio Micylli, & quosdam legere ait Naugerius, qui tamen ex Ca-

tullo & Theocrito vulgatum lectionem tueretur, ut Ciofanus, qui Naugerium hic compilavit. HEINSIUS.

138. *Lampades.*] Facies nuptiales explicant. possent tamen & capi de pensilibus Lychnichis, quibus domus festa illuminabatur. Terent. Adel. v. 7. *Missa haec face, Hymenaeasum, turbas, lampadas.* Et sic infr. Ep. XIV. 25.

Undique collucent praecinctae lampades auro.

Esti probe sciam, *lampadas* de facibus, & quidem nuptialibus sic. ut III. Pont. III. 60. Val. Flac. VIII. 278. & alibi. BURMANNUS.

139. *Effudit.*] *Effundit* Puteaneus & sex alii. puto assensit. idem sequenti versu, & *mibi sumula.* HEINSIUS.

141. *Putabam.*] *Putabat* Puteaneus. forte *patet*, HEINSIUS.

143. *Turba ruunt & Hymen clamant, Hymenaeae frequentant.*] Adeone quosdam esse, vel Grammaticae rationis expertes, ut non adverterint *Hymenaeae* legi nequicquam posse; unde enim ille accusandi casus in *a* deducatur? Aut quis quarto casu *Hymenaeae* dixit, cum in *avis* rectus exeat? sed nobilissimi saltem Poetae testimonio admoneri poterat, qui in libris de Ponto sic scribens ad Maximura cecinit:

Ille ego qui cecini vestros Hymenaeon ad ignes.

Verum imbi de hoc hisque similibus alia: nam nec scribimus iustum nunc opus, & admonere tantum lectorem volumus. Alioquin & in Hypermetra, *Vulgus Hymen Hymenaeae vocant.* & Catullus, *Hymen o Hymenaeae.* EGNATIUS. Duplex hujus versus lectio est: vulgaris habet, *Hymenaeae frequentant.* Quam qui defendunt, *Hymenaeae* alii pluralem casum faciunt, a neutro in *um*, ut sit adjectivae positum, pro *Hymenaeae sacra*, sive foemina; perinde ut nuptialia sacra dicuntur. Alii autem metaplasmum faciunt, ut sit *Hymenaea* pro *Hymenaeon* positum, singulari casu: quae tamen figura Graecis familiarior quam Latinis est. Alio tamen lectio eorum est, qui *Hymenaeae* vocativum casum legunt, ut sit ellipticus dictum. *Hymenaeae*, pro te *Hymenaeae*. &c. aut etiam citra figuram, pro frequentant hanc vocem *Hymenaeae*. Neque facile dixerim ultra lectio potior sit; quando

Turba

- Turba ruunt; & Hymen, clamant: Hymenaeae, frequentant.
Quo prior vox est, hoc mihi pejus erat.
145 Diversi flebant servi, lacrimasque tegebant.
Quis vellet tanti nuntius esse mali?
Me quoque, quidquid erat, potius nescire juvabat:
Sed tamquam scirem, mens mihi trifidis erat.
150 Constitit ad geminae limina prima foris:

Hic

(ut nunc quidem in vulgatis editionibus habetur,) utriusque exempla reperiuntur. Nam in I. de Arte 563. ubi de Baccho & Ariadna mentio fit, hic versus ponitur: *Pars Hymenaea canunt, pars Eviō Eviō clamant.* & in Epitola Hypermetrae 27. *Vulgus Hymen Hymenaeae vocant. etc.* Nisi quod posterior lectio Grammaticae defendi melius potest: quoque & doctis quibusdam magis probatur. sed tamen & illud non obcurum, Poetas veteres plus auribus aliquando, quam Grammaticorum praecipis ac regulis desisse. MICYLLIUS. Vide Heinsii notas ad Epist. XIV. 27. *Frequentare* vero hic est ingeniare, repetere.

144. *Vox est.*] *Vox haec* Puteaneus & Gortorphanus. duo alii *haec vox*. HEINS. Sed *καὶ τὸ αὐτὸν* hoc est, quare retineo *est*. Pejus erat vero, ut in illo Petroni cap. 54. *Passim mihi erat.* BURMANNUS.
145. *Diversi flebant.*] *Diversi* vel *differsi* malebat Francus. sed nihil opus. *Diversi* enim hic est ab oculis meis te removens; ut ita passim *diversus* orbis, *diversae* rotae; & familia Poëtis dicuntur. Valer. Flacc. III. 387.

Quoque, ait, hinc diversus abis? heu respice cantus.
Lib. VI. 581.

Nunc quo se raperet, nunc quo diversus abiret.

Et VII. 577.

Diversos postquam ire videt.

Virg. XI. 855.

Cur, inquit, diversus abis?

146. *Quis vellet tanti nuntius esse mali?*] Quasi dicat nemo. Juxta illud Sophoclis in Antigone: *Στέργει γὰρ αἰεὶς ἄγγελον κακῶν ἐσθλῶν.* Nemo enim amat eum, qui malum adfert nuntium. CIOFANUS.

148. *Mens mea.*] Basilienensis *mens mihi*, quod Ovidianum magis & Poeticum. vid. supr. Ep. III. 124. & XI. 77. & alibi. BURMANNUS.

149. *Cum minor è pueris jussu studioque videndi, Constitit ad geminae limina prima foris.*] Lege *jussu*, non *jussu*. Non semel testatus sum, quam saepe librarii veteres in litteris aut frustra geminae-

dis, cum similes occurrerent, aut omitendis peccaverint. aliquot exempla notavi in meis in Metamorph. observationibus. CIOFANUS. *Jussu* multi ex libris scriptis & praefae editiones. *Tres visus, duo visis.* totidem *lusu, unus missus.* Gronovianus *cursum*, ut Epitola Hyppip.

— *Cursu studioque loquenti*

Detegit ingenio vulnera facta iuveni.
Hoc tamen loco scribendum videtur, *casu studio videndi.* ut subintellegatur, dubium est, incertum est. Met. XV. 500.

— *Me Paphlaciâ quendam*

Tentato frustra, patrum venerabile cubile
(*Indicium metu magis offensane repulsa*)
Arguit.

Subintellegi dubium est. sic Notus ille scribendus; ita & utitur τῶν an. vide Nicias Sat. II. 394. & IV. 7. Dictys Cretenensis, *Neque multo post, irana caelesti, an ob mutationem aëris corporibus pertentatis, laes eos invadit.* Plinius lib. V. Epist. V. *Vicini sine advocato intraverunt, dixerunt se deceptos, lassine verbo, an quia ita sentiebant.* Apuleius Apologia: *Cum in hoc statu res esset, inter praecantorem maris & metum sili, sortem an suo, ego advenio, pergens Alexandriam.* Subintellegitur *dicam*, vel, *dubium est*, quod plenam orationem efficit. idem Apuleius Mille. libro I. *Unam ex duabus lacrimis meis exeo; eoque vestio, dicam, an contego?* & libro II. *Fortunam facerem, an sanam verius dixerim, incidit.* Guntherus Liguirini libro VI.

Mille cum multo (dubium pacatus an hostis)
Colloqui causa regem Ladoricus adibat.

HEINSIUS. Ego praerferem *jussus, fluctio videndi*, incertum an *jussus* fuerit, an vero studio, quic esse peroratorum solet, videndi sponte co iverti. sic & Quintil. lib. XI. I. omisso priori an, loco *publico* *privato*ne, quod etiam sollicitur. & sic IV. Met. 336. *Desinis an fugio.* vide Bath. ad Claud. I. in Rufin. 2. & nos ad Quintilian. Institut. V. 13. BURMANNUS.

150. *Geminae foris.*] Sic sub principium lib. IX. Metamorph. dixit *bifores volvas*, & in lib. De Ponto *bifores fenestras*. CIOFANUS. Halmiens. *ad dominas.*

Hic mihi, Mater, abi; pompam pater, inquit, Iafon
Ducet; & adjunctos aureus urguet equos.

Protinus abscissa planxii mea pectora veste:

Tuta nec à digitis ora fuere meis.

155 Ire animus mediæ suadebat in agmina turbae,

Sertaque compositis demere rapta comis.

Vix me continui, quin sic laniata capillos

Clamarem, Meus est, injicremque manus.

Lacse pater, gaude: Colchi gaudete relicti;

160 Inferias, umbræ fratris, habete mei.

Deferor (amissis regno, patriaque, domoque)

Conjuge: qui nobis omnia solus erat.

Serpentes igitur potui, taurosque furentes;

Unum non potui perdomuisse virum?

Quac-

151. *Hinc mihi.*] *Hinc* prima editio. scribe, *Hic mihi*, ut est in quatuor calamo exaratis. Unus Vaticanus, *Qui mihi*: sequenti versu *ducet*, pro *ducit*, bene Putaneus. HEINSIUS.

152. *Adjunctos.*] *Adjunctos* Regius, & tres alii duo etiam, *aureas*. sed nihil mutandum. 1. Am. 11. 26.

Adjunctas arte movebis aves. BURMANNUS.

152. *Aureus.*] Explicat Crispinus, aureis vestibus ornatus. ego de curru aurato malum capere, ut 1. Att. 2.14.

Quatuor in niveis aureis ibis equis. BURMAN.

157. *Quin sic laniata capillos.*] Puto, *quin dilaniata*. Amor. lib. ut. El. ix. de forete Tibulli: *Venit inornatas dilaniata comas.* HEINSIUS.

162. *Conjuge.*] Male hoc cum *amissis* conjungunt. *deseror conjuge*, ut Epist. v. 75. *Deserage conjuge pleret.* vid. Schef. ad Phaedr. t. 21. BURM. 164. *Unum non potui perdomuisse virum.*] Alludere videtur Ovidius ad carmen illud optimum, quod in sua Medea cecinerat:

Servare potui, perdere non possum rogas? CIOFAN.

165. *Quaeque feros pepuli.*] *Pepuli* bene duo Medici, & pro diversa lectione Saravianus, quomodo & Scaliger in ora codicis sui castigat, & ego in vetustâ editione Lugduni edita offendi. Excerpta Putaneus & Jurani cum aliis nonnullis rapui. tres domui. sic Claudianus lib. 111. de rapto:

Scilicet haec caris pepulit te Delia sibi.

Et lib. 11. in Rufin. v. 252.

Impatiens remare leo, quem plurima cuspis;

Et pastorales populerunt veno castrone.

Utroque loco MSTRos. vidi, qui *repulit* & *repulerunt* praeferebant, sed perperam. HEINSIUS,

168. *Nil Dea.*] Hoc est, nihil, neque ipsa Dea Hecate, neque ejus sacra agunt, sive effugiunt. MYCILLUS.

170. *Nec tener in misera pectore somnus adest.*] *Nec teneram misero pectora somnus habet.* Putaneus & ceteri castigatores magno numero. quinque: *Nec tenera miseram pectora.*

Quod eodem recidit. Scribe: *Nec tener ab miserae pectora somnus habet.*

Tener somnus, ut Aite Amatoria lib. 11. 546. *Cum tener ad partes tu quoque somne venis.* Stat. 1. Theb. 389.

Imitat teneros ad dura cubilia somnos. Sic citat Gronovius in notis ad Silv. t. v. 41. sed in textu est *teneros*. *Somnus habet pectora*, ut lib. viii. Met. 83.

Prima quiete aderat, qua curis sessa diurnis Pectora somnus habet.

Statius: *Nam Tydea largus habebat Persusum magna virtutis imagine somnos.* Virgil. lib. 111. 147. *Animalia somnus habebat.* & lib. viii. 27.

Atinsum pendamque genus sepor altus habebat. Sic & Trist. 111. El. 111.

Perpetuus pectora languor habet. Cum membranis. lib. 1. El. vii. ex scriptis exemplaribus:

Et rigidam ferri semina pectus habent. 1. lib. 111. El. xi.

Et dicam silices pectus habere tuum. 11. Fast. 754.

Gelidum pectora frigus habet. Fast. 111. 288.

Pectora terror habet. Quomodo & Virgilius, lib. xi. 357.

Quod si tantus habet mentes & pectora terror. Art.

- 165 Quaeque feros pepuli doctis medicatibus ignes,
Non valeo flammam effugere ipsa meas?
Ipsi me cantus, herbaeque, artesque, relinquunt?
Nil Dea, nil Hecates sacra potentis agunt?
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amarae:
170 Nec tener in misero pectore somnus adest.
Quae me non possunt, potui sopire draconem.
Utilior cuivis, quam mihi, cura mea est.
Quos ego servavi, pellex amplectitur, artus:
Et nostri fructus illa laboris habet.
175 Forsitan &, fluitae dum te jactare maritae
Quaeris, & injustis auribus apta loqui,
In faciem, moresque meos, nova crimina fingas.
Rideat, & vitium laeta sit illa meis.

Rideat,

Art. Am. 11. 318.

Aere non certo corpora languor habet. Lib. 11. Fast. 846. cum veteri codice: *Clausum pectora vitium habet.*

Ep. Herus:

Nescio quae pavidum frigora pectus habent. Ut meliores libri illic agnoscunt. 1. Pont. 11. 30. *Et similis mori pectora torpor habet.*

Petronius, cap. 128.

Sudor quoque perluit ora Et mentem timor altus habet.

Ennius:

Totum sudor habet corpus.

Statius Epicedio Glauciae, *Horror habet sensus.*

Theb. 111. *Terror habet vates.* Theb. viii. *Horror habet cunctos.* Theb. xii. *Terror habet populos.* Ceterum hoc loco, de quo nunc agimus, vetus editio & duo scripti:

Nec tacitam misero pectore somnus habet.

Tres, *tacito miseram.* Unus Ambrosianus: *Nec teneram misero pectore somnus alit.*

Non male, si resinas, *tener ab miserae pectora.* Nam & loco supra adducto ex lib. viii. Met. in veteri codice offendi:

Pectora somnus alit.

Noster 1. ex Ponto. 10. — *Somnus*

Non alit officio corpus, ut ante, suo. Atque ita scribendum censio apud Martialem lib. 11. Ep. 59. de Glire, ut acuminis Epigrammatist consulerat:

Tota mihi dormitur hiems: & pinguior illo Tempore Jani; quo me nil, nisi somnus, alit.

Anonius:

Dic, cessante cibo, somno quis opinor est? glis. Hinc apud Nonium Marcellum in glis, corrigenda Laberiana illa censio:

Et jam me opimus somnus, ut grece opprimis. Ubi male nunc circumfertur, *Etiam me opimus somnus premit.* *opprimitur glis*, nullo sensu commodo. *opimus somnus*, quem non solum aliqui pinguem appellant, apud Apulejum Met. x. *Omnia consensu bono medico struunt avari opportuni somni pretium.* ubi cum in nonnullis membranis fit *opimus*, forte *opini somni* est reponendum; quam vocem unice in deliciis habet Apulejus. *Drigo turgescere somno* apud Persium Sat. v. hinc Iovinianus *quietem per membra irrigare* Virgilio & Lucretio dictus, quod humectet corpora, ac proinde nutriat. Homero: Od. B. 395.

Ἐδω ἐπισησθεσσι ἐπὶ γλυκῶν ὕπνου ἔχουσιν.

Servius ad lib. xii. Aeneid. 9. *Crescit ex latenter, unde ex glivis dicti sunt, quos pinguis efficit somnus.* Noster Remed. Amor. 205

— *Somnus, non cura puellae.*

Excipit, & pinguis membra quiete levat.

Quae vera ibi lectio, non dulci. Amor. 1. El. xii. *Tunc etiam somni pinguis, ex frigidus aër.*

Lucan. lib. x. 354.

Nunc incubae toris, & pinguis exiit somnos.

Sulpicia in Satyra: — *Somno moriuntur oves.* HEINSIUS.

Omnes haec lectiones elegantiam suam habent, sed reddunt lectioes incertissimas, quae non sequimur vulgatam, quae etiam est Ovidiana. saepe enim *adesse* cum in Noster solet ponere. vid. 1. Fast. 6. BURMANNUS.

171. *Quae me non possunt, potui.*] Duo libri, *Quae me non potui, potui*, sic sequuntur Epitola: *Ut te non poteram, poteram tua vela videre.*

HEINSIUS.

177. *Pingis.*] Bene fingas Putaneus. sequentia confirmant. HEINSIUS. Vid. ad Epist. 11. 53.

Y 179. Jd.

- Rideat, & Tyrio jaceat sublimis in ostro;
 180 Flebit; & ardores vincet adusta meos.
 Dum ferrum flammaeque aderunt, fucusque veneni,
 Hostis Medae nullus inultus erit.
 Quod si fortè preces praecordia ferrea tangunt;
 Nunc animis audi verba minorae meis.
 185 Tam tibi sum supplex, quam tu mihi saepe fuisti:
 Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
 Si tibi sum vilis; communes respice natos.
 Saevict in partus dira noverca meos.
 Et nimium similes tibi sunt; & imagine tangor:
 190 Et, quoties video, lumina nostra madent.
 Per superos oro, per avitae lumina flammae,
 Per meritum, & natos, pignora nostra, duos:
 Redde torum; pro quo tot res infana reliqui.
 Adde fidem dictis; auxiliumque refer.

Non

179. *Jacent.*] Variant MSS. Leidenfis *niteat*, Scriverii membranac *sedat*. sed vulgata non tollitanda. Senec. Agem. 8. 7.

Ostro lectus Aiaci nitet,

Merumque in auro veteris Ifsacar trahant,
Et ipse picta veste sublimis jacet.

Stat. Sylv. iv. convivio Domitiani:

Tunc ego regnator terrarum, orbisque subacti,
Magne Parens, te spes hominum, te cura Doorum
Cerno jacens.

Et II. Achill.

Fallet mensura jacenti.

Metam. ix. 237.

Quam si corviva jaceres.

Senec. Thyeste 898.

Nimis diu corviva securo jaces

Hilarique vulu. HEINSIUS.

Rectè: nam inquit hic Crispinus explicat in folio seculis. agitur enim de epulis. quis etiam jacet in folio? si *sedat* receperit, tolerabilior fuisset explicatio. ut Epist. ix. 153. BURMANNUS.

180. *Et ardores vincit adusta meos.* Medea, inquit Apollodorus lib. supra citato, quos Iason Deos jurasset obsecrata, ingrataque illius in ipsam animum postea detestata, usori (Circææ, aut Glaucae) peplus venens insectum misit, quem simulatque illa sibi indixit cum adiutore patre (Creonte) valido igne corrupta conflagravit. CIOFANI. Primac editiones & quinquae scripti cum Jurci excerptis, *seniet usla*. Vossianus *sanctus*. Eleganter. dixi Ep. vi. xl. 154. HEINSIUS.

183. *Quod si forte.*] Francius volebat, *At si forte.*

184. *Verba minorae meis.*] Hoc est verba humilia, & qualia supplices facere solent, quaeque

animum generosum & regalem dedecant. Micyr. Huc pertinent quae Heinſius adducit supra ad vers. 110. & ita magna dista. Valer. Plac. v. 600. & vii. 555. maxima verba. Propert. II. XIX. 71. magna loqui. Horat. I. Sat. III. 12. & passim alii. BURMANNUS.

185. *Nam tibi sum supplex, quod tu mihi saepe fuisti.*] *Quam tu mihi* Putaneus. Scribendum nempe, ut rectè Leidenſis:

Tam tibi sum supplex, quam tu mihi saepe fuisti.
 HEINSIUS.

188. *Dira noverca meos.*] *Noverca manus* Putaneus. forte scriptum fuerat primo,

in parvas manus. HEINSIUS.

189. *Et nimium.*] Francius volebat:

Et nimium similes tibi sunt, ut imagine tangor.
In imagine tangor Lovanienſis. scilicet illud & elegantèr repetitur. supr. vers. 355.

Et formosus iras, & me ma fata trahabant.

191. *Lumina.*] Modo praecessit *lumina*. quare forte a Nafone scriptum fuerit, quod in Venetis, Aldina priore & Bernmanni editionibus, & in uno Regio est, *numina*. ut supr. vers. 78. *Per genus & nomen cuncta videntis avi.* Valer. Plac. v. 245. *Patriumque precatur nomen.* BURMANNUS.

192. *Et natos pignora redde duos.*] Jam admonuit in libris Trillium ita legendum. CIOFANI. *Pignora* cara duo scripti, Sed Aufonius videtur imitatus in Parentalibus:

Liquisti natos, pignora nostra, duos.

In aliis tuos, quod *tu nostra pignora* videtur opponi: & profectio Seneca in Medea 478. *Tuorum* agnoscere videtur:

Per spes tuorum liberam & certum larem.

Nisi dierum illic legendum. HEINSIUS.

194. *Et;*

- 195 Non ego te imploro contra taurosque virosque;
 Utque tua serpens victa quiescat ope.
 Te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti;
 Cum quo sum pariter facta parente parens.
 Dos ubi sit, quaeris: campo numeravimus illo,
 200 Qui tibi, laturo vellus, arandus erat.
 Aureus ille aries, villo spectabilis aureo,
 Dos mea: Quam, dicam si tibi, redde; neges.
 Dos mea, tu sospes: dos est mea, Graja juvenus.
 I nunc, Sisyphias, improbe, confer opes.
 205 Quod vivis; quod habes nuptam focerumque potentem;
 Hoc ipsum, ingratus quod potes esse, meum est.
 Quos equidem acutum! sed quid praedicere pocnam
 Attinet? ingentes parturit ira minas.
 Quo feret ira, sequar. facti fortasse pigebit.
 210 Et piget infido consuluisse viro.
 Viderit ista Deus, qui nunc mea pectora versat:
 Nescio quid certe mens mea majus agit.

EPI

194. *Fidem distis.*] *Partis* malebat olim Heinſius: Sed perperam. Ter. Adel. v. 3. *Dictum inter nos* suit. & ita Noster saepe. vid. iv. Metam. 95. male etiam Regius, *exiliamque refer*. Senec. Med. 432. *Redde supplici felix visem.* BURMANNUS.

199. *Dos ubi sit, quaeris.*] Forte, *Dos ubi si quaeras.* Quaeas enim Moreti. Epist. vii. 83.

Si quaeras ubi sit formosus mater sili. BURMAN.

199. *Campo numeravimus illo.*] *Numeramus* in illo scripti plerique. quod Gronovio lib. iv. Obscrv. 20. aridebat. quatuor, *numeremus* in illo, etiam rectè. sed tunc sequenti versu scripserim:

Qui tibi laturo vellus arandus erit. HEINSIUS.

203. *Dos mea tu sospes.*] Causa ab effectu non separatur. CIOFANI. Senec. Med. 489. *Hac dote nupsit; redde fugienti sua.* Dos mihi hic Hafnienſis, & superiori versu Balliolienſis.

204. *I nunc Sisyphias, improbe, confer opes.*] Lego:

His nunc Sisyphias, improbe, confer opes.

His videlicet opibus. cum vulgatis tamen scripti faciunt. & potest utcumque ferri alterum, ut his subintelligatur. Sic apud Statium Saturnalis.

I nunc saecula compara, Vetusas,

Antiqui Jovis aureumque tempus. HEINSIUS.

Vid. ad Ep. xvii. 57. praeterea Francof. habebat; *I nunc Hysphas*, cum glossa, *a matre Graefae.*

207. *Quos equidem acutum.*] Malo, *Quos quidem ego acutum.* Met. III. 557.

Quem quidem ego acutum (modo vos absistite) cogam,

Assumptumque patrem commentaque sacra sateri.
 HEINSIUS.

208. *Parturit.*] Eleganter: ita apud Senec. Med. 25. *Parta jam, partu ulio est. Peperi;* ubi Glossa codicis Trajectensis, *Peperi silicet alitionem, quod per filios, quos peperi, me vindicavit.* BURMANNUS. tunc in sequentibus rescribit, *Qui nunc mea pectora versat.* HEINSIUS. De usu illo *tu videtur.* vid. ad II. ex Pont. II. 11. & ad Petron. LXI. & LXXXVII. 21 v. *Agit.* Alii rescribunt Francius, ut respiciat *tu parturit.* sic Terent. Andr. I. 5. *Aliquid mensuri alunt.* sed nihil opus. Senec. Med. 46.

Tremenda caelo pariter ac terris mala
Mens intus agit.

Paulo alio sensu Val. Flac. III. 392.

Hos variis mens ista modis agit.

Vide ad II. Art. 496. in Putaeano a manu secunda, *vero & octo aliis, erat, agit.* BURMANNUS.

LAODAMIA PROTESILAO.

Mittit, & optat amans; quo mittitur, ire, salutem,
Aemonis Aemonio Laodamia viro.

Aulide te fama est vento retinente morari.

Ah! me cum fugeres, hic ubi ventus erat?

5 Tum freta debuerant vestris obfistere remis.

Illud erat faevis utile tempus aquis.

Oscula plura viro, mandataque plura dedissem:

Et sunt quae volui dicere plura tibi.

Raptus es hinc praecipis: &, qui tua vela vocaret,

10 Quem cuperent nautae, non ego, ventus erat.

Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti.

Solvor ab amplexu, Protefilae, tuo;

Linguaeque mandantis verba imperfecta relinquit;

Vix illud potuit dicere triste Vale.

15 Incubuit Boreas, arreptaque vela tetendit;

Jamque meus longe Protefilas erat.

Dum

1. *Mittit et optat amans.*] Ordo verborum est, Amans Aemonis Laodamia mittit salutem viro Aemonio, & optat eo ire, quo mittitur salus, hoc est Epistola. versus sunt satis intricatae constructionis: & quae, nisi recepti ab omnibus poterant, similes superioribus quibusdam censi poterant, quoniam inter subditios referuntur. MICYLUS. *Mittitur ire salutem* editionis praefatae & Bersmanni, & ipsius Heinii, mala distinctione, melius certe Aldus & Gryph. *Mittit, et optat amans quo mittitur ire, salutem.* sed nos edidimus ex sententia Micylli, quem non vidit, credo, Crispinus, qui interpretatur, *et eam* (salutem) *cupit pervenire, quo mittitur.* simile illud Leandri Epist. XVII.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem. BURMANNUS.

4. *Ab me.] A me* Putaneus & octo alii. forte recte. supr. Epist. VIII. ITO.

Quaeque licet fugio, sicut ab hoste, virum. Heiniius malebat, *at me.* BURMANNUS.

7. *Plura viro.] Meo* Aprofanus. ut scilicet meus, tuus, & suus nostro. vid. ad Remed. 402. & eandem varietatem infra notavit Heinii. 1. Amor. v. 26. BURMANNUS.

8. *Dicere multa.] Plura* magna librorum pars, quod aridet, ut superiorum sit repetitio. HEINII.

13. *Linguaeque mandantis.]* Sic emenda; cum haecius *mandantis* legeretur. EGNATIUS. Melius,

quod in margine codicis a se collati ascripserat Grueterus, *Linguaeque mandantis verba imperfecta reliquit.* Et quae fuerint mandata, postea exprimit:

Et facito ut dicas, quoties pugnare parabis, Parcere me iussit Laodamia sibi.

Ceteraque, quae ibidem partim praecedunt, partim sequuntur. DAN. HEINSIUS. *Atandantis & reliquit* multi ex scriptis. Sed calligantes *mandantis.* Quare *mandantis* est ut centsem esse corrigendum. Sequenti versu *valui pro potui* Gronovianus. HEINSIUS.

14. *Partim.]* Lege ex quatuor scriptis, *potui.* supr. XII. 56.

Et dixit tenui murmure lingua vale.

Vid. supr. x. 46. & 120. BURMANNUS.

15. *Incubuit Boreas.]* Pro quolibet vento proprio cantibus è Graecia in Phrygiam. Alioqui *Boreas* contrarius est. CIOFANUS.

15. *Arreptaque.]* *Arreptaque* Putaneus & alii praefertiores. HEINSIUS. Nihil muto. *Arrepta,* scilicet a vento. Val. Flac. l. 645.

Quoties mox rapta videbo

Vela nois.

Et 621.

Vela super tremulum subitis volitantia malum

Turbo rapit.

Erreptaque Junii, Douzae & Palat. *Adhataque* Basti.

BURMANNUS.

Dum potui spectare virum, spectare juvabat:

Sumque tuos oculos usque secuta meis.

Ut te non poteram, poteram tua vela videre:

20 Vela diu vultus detinere meos.

At postquam nec te, nec vela fugacia vidi;

Et quod spectarem, nil, nisi pontus, erat;

Lux quoque tecum abiit; tenebris exanguis obortis

25 Succiduo dicor procubuisse genu.

Vix focer Iphiclus, vix me grandaeus Acastus,

Vix mater gelida moesta refecit aqua.

Officium fecere pium; sed inutile nobis.

Indignor miserae non licuisse mori.

Ut rediit animus, pariter redire dolores;

30 Pectora legitimus casta momordit amor.

Nec mihi pectendos cura est praebere capillos:

Nec libet aurata corpora veste tegi.

Ut quos pampinea tetigisse Bicorniger hasta

Creditur; huc illuc, quo furor egit, eo.

35 Conveniunt matres Phylleides, & mihi clamant,

Indue regales, Laodamia, sinus.

Scilli-

17. *Dum potui spectare virum.]* Similis prope locus est in Epistola Oenones:

Prosequor infelix oculis abentia vela.

CIOFANUS.

19. *Poteram tua vela videre.]* Francius volebat, *Poteram dum vela videre, Vela diu vix.*

23. *Lux quoque tecum abiit tenebrisque exanguis obortis Succiduo dicor procubuisse genu.]* Se propter viri in bellum Trojanum abitionem animo defecisse ait. Plautus in Curchione II. III. 30. *Tenebris obortuntur, genus media succidunt.* CIOFANUS.

23. *Tenebrisque exanguis obortis.]* *Tenebris* lege cum quibusdam scriptis. Cornelius Nepos vita Eumenis, *Antigonos tenebris obortis ignes conspiciatur.* HEINSIUS. I. Trist. III. 91.

Ille dolore mei, tenebris narratur obortis Semianimis media procubuisse domo.

25. *Vix me grandaeus Acastes, Vix mater gelida moesta refecit aqua.]* Anadiplosis. Similis locus est quidem Plauti ibidem: *Datin' isti sellam, ubi assistas cido, et aequalem cum aqua.* CIOFANUS.

26. *Moesta refecit.]* *Membra* Moreti & tres alii. sed nihil opus. iv. Fast. 609.

Haud sepius indoluit, quam si modo rapta fuisset Moesta parens, longa vixque relicta mora est. BURMANNUS.

29. *Utque animus rediit.]* Alii aliter. sed veram esse lectionem, quam Putaneus praefert cum

septem aliis, *Ut rediit animus,* dictum Ep. VI. v. 31. HEINSIUS.

34. *Qua furor egit eo.]* *Quo furor egit* praefatae editionis & multi ex scriptis codices, sic Epist. IX. 145.

—Quo me furor egit amantem?

Et Epist. XII. 211.

Quo feret ira, sequar. HEINSIUS.

35. *Matres Phylleides.]* *Phylleides* Putaneus: *Legge Phylleides.* *Phyllus* enim Thessaliae urbs non minus, quam *Phylaea.* Stephanus Byzantius: *Φυλλεύς πόλις ἐν Θεσσαλίᾳ. Στραβὸν ἐννάτη, Πρωτὸς δὲ Φύλαον ἡλικιώης λέγει ἐν ἐννάτῳ Θεσσαλικῶν.*

Οἱ δὲ ἄλλοι ἀπὸ τῆς ἑνάτης, ἴσων κρᾶνῶν ποτὶ Φύλαον. Οὐκ ἴσως, Φυλλεία.

Noiter libro III. Art. Ain. 783.

Nec tibi turpe putat crinem, ut Phyllia mater; Solvere.

Ubi perperam Bersmannus *Phylaccia* contra veteres libros reponit. Nostri certe omnes *Phyllia*, praeter unum Ambrosianum, nec vetustum illum, in quo *Phylaccia.* Laodamiam autem illic intelligi non est dubium, quae comis praecipue conspicua labebatur. Noiter III. Art. 138.

Sic erat ornatis Laodamia comis.

Pecoraque Phyllis Statia dicta Theb. IV. 45. *Aptior* armentis Midea, *pecoraque Phyllis.*

Hinc *Phyllis* juvenis Nostri. Met. XII. 479.

Linguaeque Phyllis juvenis scriit ossa sarissa.

X 3

Coenae

Scilicet ipsa geram saturatas murice vestes:
 Bella sub Iliacis moenibus ille gerat?
 Ipsa comas pectar: galea caput ille gerat?
 40 Ipsa novas vestes: dura vir arma ferat?
 Qua possum, squalore tuos imitatus labores
 Dicar: & haec belli tempora tristis agam.
 Dux Pari Priamide, damno formose tuorum,
 Tam sis hostis iners, quam malus hospes eras.
 45 Aut te Taenariae faciem culpasse maritae,
 Aut illi vellem dupliciuisse tuam.

Tu,

Coeneus enim Thestalus. Videtur & mons ejus nominis fuisse. Apollonius lib. 1. 37.

Περσεύς υἱὸς Φωλαίου ἀγροῦν ναίων.
 Unī Scholasticus: Τὸ δὲ Φωλαίου ἔργον Μανειδοῦσα.
Phyle in Thestali montis etiam Hyginus meminit Fab. xiv. at coedex Ledensis *matres Phylaidas*. ut *Phylaidas*. sed id posse dici vix opinor. cur *Phylaidas* hic minus admitti debere censam, facit quod primam in *Phylaidas* Ovidius alibi plurimum producat, genuinato I. à *Φωλαία*, *Φωλαϊάδα*, ut à *Φωλύρα*, *Φωλλυρίδα*. quamquam & *Phylaidas* ferri posset. *Phylaidas* Protefilas dicitur à *Phylaco* avo suo Iphicli patre potius, quam oppido *Phylaco*, in quo avus regnarat. *Phylaidas* igitur *Protefilas*, *Phyllis* *Laodamia* sic Apollonius Rhodius libro 1. *Ἀλαμίδου Φωλαϊάδα* dixit. erat enim Alcimedea mater Jasonis Iphicli soror, amita *Protefilai*. Hic locus commodum me admonet alterius apud Statium insigniter mendosū, nam simili opera corrigendi, qui *Domitium* & *Domitio* viros longe doctiores valde exercuit. Is est *Sylvanus* quinto, *Epiccedio* Paris:

Si chelym Odesiam pigro transmissi Averno
Causa minor: si Thestalicis Admetus in oris,
Silva una vero Phylacada retulisti uobram.
 Sic praece editiones. Si una mutata litera pro *Silva* repones *Si lux*, habebis veram lectionem. Unus enim dies *Protefilao* imperatus est, quo ad superos rediret. Rem narrat in *Dialogis mortuorum* *Lucianus*. Hyginus *Fab. civi*. & *civ*. tres tantum horas concessas auctor est. *Servius* ad *librum vi*. *Aeneid.* solum mariti conspectum a *Laodamia* flagitatum. unam noctem *Aufonius Cupidine* crucifixio:

Præteritas queritur per inania gaudia noctes
Laodamia duas viri sanctitque mariti.
 Hæc & aliusse videtur *Propertius* lib. *v. El. VII.* *At mihi non oculos quinquam inclinavit euates,*
Unam impetrasset te revocante diem.
 Idem quoque *Protefilai* ab inferis reversi meminit lib. 1. *El. XIX.* sed ipsum *Statium* demus assertorem conjecturæ nostræ *Genethliaco* *Lucani*:

Adfis lucidas, & vocante Polla;
Unum quæso diem Deos
Excors. soles hoc patere limen
Ad nuptas redeuntibus maritis.

Sed jam plus satis super hoc loco. **HEINSIUS.**
 37. *Murice vestes.* Basileensis *lanas*, & ita *Gronovianus* pro *diverſa* lectione. forte *lanas*. nam *mo vestes* sequitur iterum. **BURMANNUS.**
 39. *Ipsa comas pectam, galea caput ille prematur?* *Ipsa novas vestes, dura vir arma ferat?* Antitheta quam pulcherrima ad summum dolorem excitandum. **CIOFANUS.** Alter membranaceus *Moreti* codex *pectar*. elegantī *Græcissimo*. superiora confirmant:

Nec mihi pectandos cura est præbere capillos.
 Hoc enim ancillarum officium, quæ *ornatrices* hinc dicitæ. lib. 1. *Art. 367.* sic *peza comam Elegia* lib. III. *Amor. El. 1.*

Venit adoratos Elegia pexa capillos.
 Ita scribo. Nam vulgatum *pexa ferri* non potest; ut illic dicemus. *Status. II. Achilleid.*
Ut Leo, materno cum raptus ab ubere mores
Accepit, pælique jubar hominemque verari
Edidit.

Prevenatur & mox gerat scripti nonnulli. **HEINSIUS.**
 41. *Quo possim.* *Qua* *Purcaneus*, *Argentianus*, & *meus Mentelianus.* *Ep. Paris:*
Qua licet ex possim, luctor celare furorem.
iv. Trist. II. 47.
Hæc ego sustinotus, qua possum, mente videbo.
At Trist. iv. El. x.
Vixisti, quo possim, carmine fata levo.
HEINSIUS.

43. *Dux Pari.* Malè legitur hic textus, *Dux Pari*: neque enim convenit, ut irata & turbata *ducem* appellet *Paridem*. Et ex verbis *Homeri* lib. 3. *Iliad.* 39. apparet legendum esse *Dyspari*. Dicit enim *Δούραρι εἶδος ἕρισε*, &c. id est, *o male quæ in illis Pari, formam optimam*. Alludens igitur *Pœta* *Ovidius* ad illa verba *Homeri*, facit iratam *Laodamiam* loqui de *Paride* contumeliose, sic: *O Dyspari*: id est, *o male & infelix Pari*, nam *δός* apud *Græcos* in compositione *malum* aliquod significat

Tu, qui pro rapta nimium, Menclæ, laboras,
 Hei mihi, quam multis flebilis ultor eris!
 Di, precor, à nobis omen removete sinistrum:
 50 Et sua det reduci vir meus arma Jovi.
 Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
 Mors nivis, lacrimæ, sole madentis, eunt.
 Iliion & Tenedos, Simoisique, & Xantus, & Ide,
 Nomina sunt ipso pene timenda sono.
 55 Nec rapere aururus, nisi se defendere posset,
 Hoipes erat: vires noverat ille suas.

Ve-

gnificat, vel difficultatem, vel impossibilitatem. ut exempli gratia: *Τέχνη* significat fortunam, *δουραρι* vero infortunium. *εἶδος* significat opus & officium, *δούραρον* difficultatem. & *εἶδος* significat formosum, *δούραρος* significat deformem. Sunt plurima *lusu* *lucemodi* apud *Græcos*. Error autem facile natus est, vel ex ignoratione *Græcarum* literarum, vel quod *ypsilon* putatum fuerit esse *u* nostrum, & *s* litera conversa sit in *x*. Sed absque dubio affirmaverim legendum *Dyspari*. **HUBER** *FIN.* Ineptum & periculolum est, quod *opici* quidam, & male initiati literis, *Dyspari*, ex *Homerica* *Rhapsodia* supponendum contendere. **FGNATIUS.** Vide super hoc verū *Annotationes* *Egnatii*, qui ridet ineptias *Hubertini*, qui *Homeri* exemplo pro *Dux Pari*, *Δούραρι* legendum censuerit. quasi *Ovidius* *Græcæ* hoc loco, quam *Latine* loqui maluerit. **MICELLUS.** Codex *Sarravii* habet quoque *Dyspari*. ita in fragmento *Alcmanis* apud *Ursin. p. 66.*

Δούραρι κληῖται κενὸν Ἑλλάδι θωτιαφέρι.
HEINSIUS. Sic & in uno regio pro varia lectione, & in duabus editionibus *Venetis* deprehendi; & ita etiam *Martinus Cruſius* in *Germano-Græcia* lib. 1. p. 17. corrigebat; & hodie esse scio, quibus non displicet. sed ego tam doctæ & modestæ *Ovidium* vix scripsisse puto. & cum *Duces* passim a *Pœtis* dici *Heros* & *reges* sciam, retinco vulgatum. ita *Valer. Flac. 1. 101.* *Turbam ducum* vocat *Argonautas*. & *Stat. x. 356.*

Per ducis errantes instat mihi numinis umbras.
 Et *Papinianus* facpius *Duces* *Heros*, qui etiam *Reges* passim vocantur, nuncupasse notat. *Barth.* ad *Stat. II. Theb. 202.* & *v. 687.* & ipse *Ovidius Augustum* & *Tiberium* hoc titulo insignire non dubitat. vid. *III. Art. 119.* & *191.* & *Phædrus* *II. Fab. 5.* *Tiberium Ducem* vocat. vide & *D. Heinf. ad II. Fall. 139.* & *nos* ad *Nocem. III. BURMAN.*

43. *Tuorum.* In *Gronoviano* erat pro varia lectione *virorum*. ut ad suum quoque virum, in quem *Paridis* noxa redundaverit, respiciat, & qui non solum *Trojanis* damna, sed & *Græcis* intulerit. **BURMANNUS.**

49. *Removete.* *Palatinus* unus & *Regis revocant*. sic *Pedo Albinovanus* *Fragmento de Navigatione* *Drauf*:

Dii revocant, rerumque vetant cognoscere sinem
Mortales oculos.
 Ita *Remed. Am. 139.*

Nec te lar patrius, sed amor revocabit euntem.
 Sic *irrevocabile iter*, *Claudian. II. in Eutr. v. 403.* vid. inf. *yl. 135.* & *II. Met. 596.* **HEINSIUS.** *Revocate* etiam *Doutæ* excerpta.

50. *Et sua viri reduci det meus arma Jovi.* *Heinsius* *Homeros* lib. *vii. Iliados yl. 82.* de *Hectore*, qui *Ajaccem* interficere cupiebat:

Τέχνην οὐλόησας, ἴσως ποτὶ Ἴδωσ ἴπῳ,
καὶ κρημῖσ ποτὶ νῶν Ἀπόλλωνος ἐυάτοιο.

Arma adimens feram ea ad Ilium sacrum, & suspensuram ad templum Apollinis longe jaculantis. & infra in hac ipsa *Epit.*

— *Reſeras ista face arma Jovi.*
 Vide & *Horatium Epill. I. lib. 1.* Solebant milites, conſecto bello, quoque gesserant arma ad *Deos* suspendere. *Ovid. lib. IV. Trist. Eleg. 11x.*

Miles ubi emervis non est satis utilis annis
Ponit ad antiquos quæc tuis arma lares.
CIOFANUS. *Ut sua det*, *Doutæ* excerpta. *Redux* autem *Jupiter* dicitur pro *reducente*, ut *fortuna* *redux*; nec hæc per *hypallagæ* explicari debent. ita *Sabinus Epill. I. 78.* hæc alludit. **BURMAN.**

51. *Sed timeo, quotiesque subit miserabile bellum.* *Libri veteres* præter unum *Vaticanum* constant, sed *timeo* quoties subit. *Eximio* scribendum, sed *timidae* quoties subit, vel *timidam*, ut *Fall. II. 753.*

Quoties pugnantis imago
Me subit. **HEINSIUS.**
 Sed simpliciter *subire* etiam dicit inf. vers. 123: quare nihil mutuo. vide & ad *Ep. VIII. 62.*

53. *Ida.* *Ida* scripti plerique. *Stat. IV. Ach. 257.* *Illus ante oculos nova bella, & Xanthus & Ide.* Ut ex *MSS.* legendum. **HEINSIUS.** Vide ad *II. Metam. 218.*
 54. *Timenda.* *Tremenda* mallet *Francius.*

- Venerat (ut fama est) multo spectabilis auro,
 Quique suo Phrygias corpore ferret opes.
 Claſſe virisque potens, per quae fera bella geruntur:
 60 Et ſequitur regni pars quotaquaeque ſui?
 His ego te victam, confors Ledaea gemellis,
 Suspitor: haec Danaïs poſſe nocere puto.
 Hæctora neſcio quem timeo. Paris Hæctora dixit
 Ferrea ſanguineâ bella movere manu.
 65 Hæctora, quisquis is eſt, ſi ſum tibi cara, caveto.
 Signatum memori peſtore nomen habe.
 Hunc ubi vitâris, alios vitare memento:
 Et multos illic Hæctoras eſſe puta.
 Et facito dicas, quoties pugnare parabis,
 70 Parcere me juſſit Laodamia ſibi.
 Si cadere Argolico fas eſt ſub milite Trojam.
 Te quoque non ullum vulnus habente, cadat.

55. *Niſi ſe deſendere poſſet.*] Tolle diſtinctionem. HEINſIUS. *Niſi enim malebat Francius.* vid. mox verſ. 74. ego malim, *niſi ſe.*
 59. *Per quae.]* Malim per quos, ut milites intelligantur, ſed vide Voſſii opus Grammaticum, libro de Conſtructione, cap. 17. HEINſIUS.
 60. *Et ſequitur regni pars quota quomque ſui.]* Recte quotaquaque Putaneo pro diverſa lectione. Suraſianus quotaquaque, vel quotaquaque. quotaquaque etiam muſti alii ex ſcriptis. lib. 111. An. 153.

Forma Dei manus, formâ quotaquaque ſuperbit.
 Et Tibullus II. VII. 36.

Movetur è votis pars quotaquaque deos.

Medicamine Faciei 31.

Et etiam placuiſſe ſibi quotaquaque voluptas.

ſic ibi ſcribendum. HEINſIUS. *Quem ſequitur etiam Francius conſiſcebat. quotaquaque vero recte, et legendum per interrogationem.* ita Quinſtil. Decl. CLXXXV. *Dum membra ſuſcepit, dum in officio vires ſunt. Quotaquaque partem habeo viventi?* BURMANNUS.

61. *Confors Ledaea gemellis.]* Ledaei cenſeo caſtigandum, ut & initio Epitholæ Paridiſ. Graecis enim patronymicis impene delectatur Noſter. Sic lib. I. Met. 564.

Nymphæ precor Penæ manâ.

Pro quo Penæ in vulgatis libris legebatur, & ſimilia paſſim, ita ſeſſi puella. Epith. XVII. ut ibi ſcribo. HEINſIUS.

65. *Tibi cara.]* Poſſet & legi, ſi ſum tibi cura, ut milites Noſter. Deinde Hæctora, ſi quis is eſt, Lovan. vid. ad J. Amor. XIII. 39. BURMANNUS.

68. *Lectionis.]* Eodem modo Cicero dixit *Thy-*

cydidas. CIOFANUS. Suetonius Caefar. cap. I. *Caſari multos Marios inoſſe.*

69. *Et facito dicas.]* Gronovianus, *facito dicas, pro facito ut dicas.* veniſte. HEINſIUS. Si hæc prædicaret publice Proteſilaus, ut ignavus & ſcgm̄s ab aliis jure argueretur. forte ſcripſerit, & tacito, vel tacite, dicas, ita ſecum loqui, & ſimilia obvia, ſi tacito pro tacite veteres dixiſſent, illud præterrem. ita, *tacitoque in peſtore dixi,* mox verſ. 89. & I. Amor. 23. *tacita mente queri.* proferunt quidem Lexicographi ex Cicero. pro Quinct. 15. *Hæc ne perire quidem tacito obſcuroque conceditur.* ſed alii colliderunt tacite. & II. Verr. 73. *Vos jam mo tacito intelligenti.* ſed ibi eſt ablativus a tacitus. BURMANNUS.

69. *Pugnare parabis.]* Bellare Scriverianus. ut Epithola Britelidis 122.

Partaque bellando gloria dulcis erat.

Virgil. VIII. 400.

Et nunc ſi bellare parâs.

Frequens ea vox Livio & Statio, & etiam Cicero. ſic & rebellare Martial. IX. Ep. II. ubi perperam Cl. Scriverius *repugnans* jubet reponi, cum rebellas ex Palatino codice recte emendaſſet Gruterus. Claudianus III. de Laud. Stil. 12. *Pro te bellator ubique.* ubi male MSS. *Delicii puguator.* HEINſIUS. Sic v. Met. 101.

Quem quoniam prohibent anni bellare, loquendo Pugnât.

Ubi etiam codices quidam *pugnare.* & eadem diſt. veritas XIII. Met. 10.

Tutus eſt igitur ſcitis contendere verbis

Quam bellare manu.

Rebellare etiam Florus lib. II. 15. pro reſiſtere; repellere bellum, *Quis fuerit rebellantium ſuor.* & ibidem

Pugnet,

- Pugnet, & adverſos tendat Menelaus in hoſtes:
 Ut rapiat Paridi, quam Paris ante ſibi.
 75 Irruat; & cauſſa quem vincit, vincat & armis.
 Hoſtibus è mediis nupta petenda viro eſt.
 Cauſſa tua eſt diſpar. tu tantum vivere pugna,
 Inque pios dominae poſſe redire ſinus.
 Parcite, Dardanidae, de tot (precor) hoſtibus uni:
 80 Ne meus ex illo corpore ſanguis eat.
 Non eſt, quem deceat nudo concurrere ferro,
 Saevaque in oppoſitos peſtore ferre viros.
 Fortius ille poteſt multo, quam pugnat amore.
 Bella gerant alii; Proteſilaus amert.
 85 Nunc fateor; volui revocare; animusque ferebat;
 Subſtitit auſpicium lingua timore mali.
 Cum foribus velles ad Trojam exire paternis,
 Pes tuus offenſo limine ſigna dedit.

Ut

ibidem; *Sedique ſententia quoquo modo rebellandum.* & Noſter IX. Metam. 81.

Tanto mutatus membra rebello.

Ubi nihil mutandum. BURMANNUS.

72. *Cadat.]* Sic legendum: eſt autem optandi verbum. CIOFANUS. Lovaniensis etiam, *te quoque, ſed nullum vulnus habente.* non intelligant, vid. Epith. XII. 116. Francius conſiſcebat, *te voco vulnus,* vel, *te modo non ullum.* BURMANNUS.

74. *Ut rapiat.]* Hic verſus cum ſequenti abſunt à Putaneo & Lovaniensis. ſunt tamen Ovidiani, ſi quid video, offendit forſatè delicatas aures *70 ſibi* pro illi poſitum. Atqui ſic ſolent optime Latinitatis Auctores. Martial. lib. V. Epigr. 88.

Proſcit pote Miſtridatus ſæpe veneno,
Toxica ne poſſent ſæva nocere ſibi.

Vid. annotata Barth. in Ruſſili Itinerarium libro I. *ſt.* 290. Cicero. apud Non. in apud. *Cuius etiam focum Cato ille poſter, quem venerat ad ſe in Sabino, viſere ſolebat.* Fall. III. 656.

Et celebrant largo ſeque diemque mero. HEINſIUS. 76. *Hoſtibus etc.]* Poſt hunc verſum in Oxoniæ hæc legebantur:

Hoſtis et invidat thalamus Helenamque redacta,
Hibens adverſis poſcat ſua munera fortis.

In alio Moreti:

ſcitis adverſis poſcat ſua munera fortis,
Hoſtibus è mediis nupta petenda viro eſt.

77. *Cauſſa una eſt diſpar.]* Scripſerat puto Ovidius, *Cauſſa tuæ diſpar.* nam *70 eſt* abſcit a duobus ſcriptis. Epithola Acontii:

Non vis interire pro tua cauſſa mea. HEINſIUS. Nihil mutò. II. Trill. 51.

Cauſſa mea eſt melior.

83. *Fortius illo poteſt, multo qui pugnat amore.]* Cui parat unus Vaticanus *quam pugnat amare* Putaneo. Scribe, *quam pugnat amare.* Pergat de Proteſilaos loqui. ſequenti verſu. *Proteſilaos Putaneo.* HEINſIUS. Recte Heinſius conſtituit, niſi forte legendum ſit:

Fortius ille facit multo, cum pugnat amore.

Fortiter facere, pugnare, ſunt locutiones tam in Martis, quam Veneris certamine ulitatae. vide ad Petron. cap. IX. *Multo vero conjungendum cum fortius. Multo fortius.* ita Lælius. II. 225.

Multoquo coitur

Humani generis majore in prælia damno.

Ita multo non minus. Ep. XIX. 86. vid. ad Quinſtil. X. I. BURMANNUS.

85. *Hunc fateor volui.]* Nunc ſcripti omnes. Met. XIII. 189.

Nunc equidem fateor (ſaſſoque ignoſcat Atrides)
Difficilem tenni ſub iniquo iudice cauſam.

HEINſIUS.

86. *Subſtitit auſpicium lingua timore mali.]* Sed ſtetit quoque libri. Puto Deſtitit, ut dictum Epith. IV. initio, verſ. 8. HEINſIUS. Nihil mutem. I. Fall. 538.

Subſtitit in medios præſcia lingua ſonus.

Epith. XV. 196.

Ingeniumque meis ſubſtitit omne malis.

I. Metam. 207.

Subſtitit ut clamor, preſſus gravitate regentiâ. Scriverii codex habebat:

Sed ſtetit auſpicium lingua retenta malis.
Non vis interire pro tua cauſſa mea. HEINſIUS. Quae lectio eſſicâ videtur ex Epith. XI. 82.

Torquetur gelido lingua retenta manu. BURMANNUS.

- Ut vidi, ut gemui; tacitoque in pectore dixi:
 90 Signa reverturi sint, precor, ista viri.
 Haec tibi nunc refero, ne sis animosus in armis:
 Fac meus in ventos hic timor omnis eat.
 Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,
 Qui primus Danaum Troada tangat humum.
 95 Infelix, quae prima virum lugebit ademtum!
 Di faciant, ne tu strenuus esse velis!
 Inter mille rates tua sit millesima puppis,
 Jamque fatigatas ultima verset aquas.
 Hoc quoque praemoneo: de nave novissimus exi.
 100 Non est, quo properes, terra paterna tibi.
 Cum venies, remoque move veloque carinam;
 Inque tuo celerem litore siste gradum.

Sive

89. *Ut vidi, ingemui.*] Sex scripti, *Ut vidi gemui.* unus Patavinus. *Et vidi et gemui.* Lugo *Ut vidi, ut gemui.* vide Notas Epist. xii. §. 33. HEINSIUS.
90. *Reverturi.*] Palatinus unus *recurfuri.* quod probavit Gebhardus ad Tibul. l. i. 111. 20. & non immerito. de navigatione enim hoc verbum proprie & eleganter dicitur. & *reverturi* a glossatoris manu profectum est. l. p. vi. 19.
- Abstrahor Hysphylo sed (deus modo fata recurfus)*
Vir tuus hinc abeo, vir tibi semper ero.
91. Metam. 450.
Celeres spandere recurfus.
 Ubi male regressus, quidam. r. x. 593.
Neque habent mea vela recurfus.
11. 454.
His tibi promissis spes est admota recurfus.
 BURMANNUS.
92. *Fac meus.*] In Vossii excerptis erat:
Irritus in ventos fac timor omnis eat.
93. *Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,*
Qui primus Danaum Troada tangat humum.] Aufonius ex Graeco:
- Fatale adscriptum nomen mihi Proteflao;*
Nam primus Danaum bello obit Phrygio.
Audaci ingressus Sigia littora saltu,
Captus Pallatae Lertidiae infidus.
Qui ne Trojanae premeris pede littora terrae;
Ipsa super propriam desitis elypeum.
Quid queror? hoc letum jam tuum mea fata canebant.
Tale mihi nomen cum pater imposuit.
- Et:
Proteflao tibi nomen sic fata dederunt,
Victima quod Troja prima futurus eras.
 Jampidem haec notaveram, & edideram in meis in Metamorphos. observationibus, quae hic repetenda sunt. Huc etiam pertinet, quod scribit Hyginus in fabulis: cujus haec sunt cap. ciii. *Achivis*

fuit responsum, cum, qui primus littora Trojanorum attingisset, periturum. Cum *Achivis* classes applicissent, ceteris constantibus, Iolaus, Iphicli & Diomeade filius, primus è nave prostratus, qui ab *Hectore confusio est interfectus, quem cuncti appellaverunt Proteflaum, quoniam primus ex omnibus perierat.* Quod uxor *Laodamia Acafi filia cum audisset cum perisset, petiit à Diis, ut sibi cum eo tres horas colloqui liceret: quo impetrato à Mercurio rediit tres horas cum eo collocuta est: quod, iterum cum obisset Proteflaus, dolorem pati non potuit Laodamia.* CIOFANUS.

97. *Tua sit millesima.*] Ultima ex mille navibus, quae Trojam eunt, tua sit. Idque sequenti versa subdit: *Jamque fatigatas ultima verset aquas.* Quot autem fuerint, collegi lib. xii. Metamorphos. CIOFANUS.

104. *Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis.*] Non concoquit haec viri, nescio quis, eruditus in supplement. Act. Lips. tom. vi. Sect. 2. p. 80. sed ut cum praecedentibus cohaerent, legit:
Tu mihi luce celer, tu mihi nocte veni.

Id est sine mora ad me veni, sive nocte veneris, sive die. sed quid tunc praecedentibus, & sequentibus facit, quae docent ab his verbis, *sive lateat Phoebus*, Laodamiam incipere narrare curas, quas absente marito agit, & cum mandata de itu & reditu absolvisset, nunc, ut maritum movcat ne ea negligat, inquietas noctes suas referre, & visa inominata; neque solum nocte fe inquietari, sed etiam die, licet magis nocte, cum tamen noctes gratiores esse soleant puellis, quae maritos juxta se positos habent, sibi autem amarae sint, cum videat pallentem viri imaginem. praeterea eleganter & Latine dici verum ostendisset, *luce et nocte celerem venire*, pro, ut alii, *continuatis itineribus, vel mansuonibus*, & non sapere hanc correctionem vernaculum dicendi genus. Nos simpliciter capiamus,

- Sive lateat Phoebus, seu terris altior exstat;
 Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte, venis.
 105 Noctē tamen, quam luce, magis. nox grata puellis:
 Quarum suppositus colla lacertus habet.
 Aucupor in lecto mendaces caelibe fomnos.
 Dum careo veris, gaudia falsa jvant.
 Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
 110 Cur venit à verbis multa querela tuis?
 Excitior fomno; simulacraque noctis adoro,
 Nulla caret fumo Theffalis ara meo.
 Tura damus, lacrimamque super; qua sparsa relucet,
 Ut solet adfuso furgere flamma mero.
 115 Quando ego, te reducem cupidis amplexa lacertis,
 Languida lactitiâ solvar ab ipsa meâ?

Quando

- mus, ut idem fere Laodamia dicat, quod ipse Naso de se, lib. 111. Trist. 111. 17.
Te loquor absentem, te vox mea nominat unam,
Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Deinde celerem modo praecessit, quae vox hic inconcinne repetetur. BURMANNUS.
111. *Excitior.*] Tres excitior e. ut Epist. Ariad. *Nec languere dici patitur dolor, excitior illo.*
 Sed Pall. l. 547.
Mare erat excussus fomno Tiryntibus heros.
 Pall. iv. 555.
Excitior fomno saltem pia mater.
 Et lib. ix. Metam. 694.
Cum velut excussam fomno et manifesta videntem. HEINSIUS.
113. *Tura damus lacrymasque super: quae sparsa relucet.*] Videtur esse *ἀσπράκρον*. quamvis sciri possit, ut ad tus cum lacrymis referatur. Scaliger è suo codice annotat: *Tura damus, lacrymasque super, qui ora relucet.* E quo fortasse veram lectionem feceris:
Tura damus, lacrymasque super: quae ara relucet,
Ut solet affuso surgere flamma mero.
 DAN. HEINSIUS. *Lacrymamque* idem. sic *δάκρυ* pro *δάκρυ* saepe apud Poetas Graecos. Deinde quae sparsa relucet veteres omnes, praeter Puteanum, in quo quae sparsa relucet, & emendatum, quis ara. Lego, quae sparsa relucet, flamma nimirum, quod sequitur. quae subintelligit lacryma. apud Lucianum lib. 11. 30. & *lacrymis sparsere Deos.* Stat. Lacrymis Etrufci:
Spargi lacrymis frigus amat.
 Propert. lib. iv. El. 111.
 — *Lacrymis spargitur ara meis.*
 Auctor Octaviae:
 — *Tura cum superis daret,*
Sacrasyque grato spargeres aras mero.
 Horat. lib. 11. Od. vi.

Debita sparges lacryma favillam
Vasis amici.
 Epistola Helenae 190.
Flamma recens parva sparsa resedit aqua.
 Pall. l. 359. — *Noxae tibi deditus hostis*
Spargitur affuso cornua, Bacche, mero.
 Art. Am. l. 233.
Vinayque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
 Mox 236.
Sed tamen et spargi pectus amore nocet.
 HEINSIUS.

114. *Affuso.*] *A fuso* Douzac excerpta, & multi editi & scripti.

116. *Languida lactitiâ solvar ab ipsa mea.*] Male tristicia quidam. quamquam apud Maronem libro 11. 26.
Ergo omnis longo se solvit Teucria lactu.
 Et apud Tibull. lib. 1. Eleg. viii.
Bacchos et agricolas, magno confecta labore
Pectora tristitiae dissolventia dedit.
 Ubi tamen *lactitiae* legi omnino malim, neque aliter Muretus, & vetus exemplar Angeli Colotii apud Achillem Statium. sic *mero solvi*, & *solvi gaudio*. contra adstricta dolore pectora apud Nostrum Artis Amatoriae lib. 1. 361. Petronius cap. cxxviii.
Aniculae, quamvis solutae mero essent ac libidine,
eandem vitam tentant. Solvi in luxuriam Proserpo
de via contemplat. Rebus in prospero gestis resolvi in
nimiam felicitatem. Front. Stator. cap. ix. Minut. Felix, *Solvi luxu.* HEINSIUS. Mihi vix latinum videtur, *solvi a lactitiâ, pro in lactitiâ.* sed *solvi mero & gaudio*, ut Petron. cap. xct. *Solutum vultum gaudio*, quidem dicit, sed tunc subintelligi a dolore, vel simile quid debere puto. sic Quintil. Decl. cccxlii. Serim. *Solutus lactitiâ victoriam hostes,* id est solutus agens, non ex disciplina severa. alia quoque res est in Tibullii loco, quem egregie expli-

Quando erit, ut lecto mecum bene junctus in uno
Militiae referas splendida facta tuae?

Quae mihi dum referes; quamvis audire juvabit;

120 Multa tamen capies oscula, multa dabis.

Semper in his apte narrantia verba resistent.

Promptior est dulci lingua retenta mora.

Sed cum Troja subit, subeunt ventique fretumque;
Spes bona sollicito victa timore cadit.

125 Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,

Me movet: invitis ire paratis aquis.

Quis velit in patriam vento prohibente reverti?

A patria pelago vela vetante datis.

explicit Broukhusius. quare ego tristitia praerentem cum Francofurensi, Gronovii & septem alier. BURMANNUS.

119. *Juvenit.*] Codex Puteaneus a prima manu *juvanti*. Lege *juvanti*. N & RI in eo codice saepe confunduntur. HEINSIUS. Sed *juvanti* ego minime admodum pro *juvanti*. vide quae notavi ad Petron. cap. XVI. *Quamvis* vero centies indicativo Noster & alii jungunt. ut supr. Epist. VII. 29. BURMANNUS.

120. *Multa tamen rapies oscula, multa dabis.*] Libri septem veteres, *capies*. optime, hoc est, accipies, quod respondet *et dabis*, Epistola Sapphus:

Oscula cognosco, quae tu committere linguae,

Aptaque consors accipere, apta dare.

Oscula non rapiuntur, nisi ab invitis. Att. Am. I. 667.

Tantum ne noceant teneris male rapta labelli,
Necve quiri possit dura iussu cavere. HEINSIUS.

121. *Narrantis verba resistent.*] Narrantia scripta potioris & praecae editionis; recte. sic Epist. XIV. 25. *Amanita lumina*. Pall. VI. 113. *Amanita verba*. Epist. XX. 34. *Præcantia verba*. Epist. XIV. 13. *Moricantia ora*. Narranti Moreti liber. HEINSIUS.

122. *Lingua referre mora.*] Margo Micylli, cum tribus nostris codicibus, *lingua retenta mora*, vid. supr. vers. 86. HEINSIUS. I. Am. VII. 20. *Provido lingua retenta metu*. Francius malebat, *resista mora*.

124. *Spes bona.*] Vid. Epist. IX. 42. CIOFANUS. Epist. XI. 61. *Spes bona dat vires*.

131. *Vetantes.*] *Sonantes* Sarravii. quatuor alii *tonantes*. quod elegans. ut Epist. XIV. 81. ubi vide, & modo praecedit pelago *vetante*. BURMANNUS.

132. *Turpis adultera.*] Pamaea Helena: *Turpis* enim hoc loco ad mores, non ad faciem referunt, ut alibi quoque dixi. CIOFANUS. Recte Ciofanus. ad faciem retulimus, Epist. IV. 34.

134. *Vertite. Plestire*, ut superius locutus est. CIOFANUS. Vid. ad Ep. X. 149.

135. *Sed quid ego revoco haec.*] Hanc lectionem mutat Hubertinus, legitque, *sed quid ego revocant*. nulla alia ratione, quam quod dicat pronomen ego posteriorum corripere. sed ego priorem lectionem ut puriorem retineo, & si quid in syllaba *more* sit, id casura defendi posse censeo. MYCILLUS. *Sed quid ego revoco haec?* omen revocantis abesto, vulgo editur, sed natusquam producit ultimam in ego Noster; ex elegia in Drusum v. 193. haec producantur, *quid ego iam credulum inquit*. sed aliter ibi scripti: putavit id sibi licere Antonius non uno loco, atque illum secuti. de quibus Voss. Art. Gram. lib. II. c. 27. fed & hic in alia omnia discedunt veteres libri, quorum nonnulli:

Sed quid ego revoco? laevum procul omen abesto.
Vel revoco haec. & saevum omen, vel haec revoco.
alii:

Sed quid ago revocans? revocantis nomen abesto.
Vel, omen. Vel, omen revocantis. alii aliter. Puto scribendum:

Sed quid ego hos revoco? revocaminis omen abesto.
Vel, revocantibus. nam unus Medicus, *revocantibus omen abesto*. alterum tamen praefero. lib. I. Fall. 561.

Accipio revocamen ait.
Met. II. 506.

— *Tibi, ait, revocamina, corvus,*
Sint precor ista malo.
Libro Met. III. 566.

— *Irritaturque retenta*
Et crescit rabies, revocaminaque ista nocent.
Ita vetulus liber. multus est in his vocibus Noster; si attendas. hinc *renovamen, renovamen, moderamen, solamen, oblectamen, irritamen, piamen, levamen, juvenem*, & infinita hujus generis. qualia & apud Lucretium passim occurrunt, ut *lateralmen, divramen, clinamen, glomeramen*, aliaque. lib. IV. *frustramen*, quomodo ex optimo codice Vossiano scribendum:

Ac nos in fraudem induimus frustraminis ipsi.
Genit.

Ipse

Ipse suam non praebet iter Neptunus ad urbem.

130 Quo ruitis? vestras quisque redite domos.

Quo ruitis, Danaï? ventos audite vetantes.

Non subiti casus, numinis ista mora est.

Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?

Dum licet, Inachiae vertite vela rates.

135 Sed quid ego revoco haec? omen revocantis abesto,

Blandaque compositas aura secundet aquas.

Troas in inideo. quae si lacrimosa fuorum

Funera conspiciant, nec procul hostis erit;

Ipse suis manibus forti nova nupta marito

140 Imponet galeam, barbaraque arma dabit.

Genimen viperarum, pro progeie apud veterem interpretem Math. XXIII. v. 33. & Lucac 111. v. 7. & *genimen vitis*. Math. XXVI. 29. In Putaneo codice erasa erat vetus lectio, pro qua repositum: *Sed quid ego revoco? revocantis et omen abesto.*

Jarcti:

Sed quid ago revocans? omen revocantis abesto.

Possit & legi:

Sed quid ego haec? (vel hos?) laevum revocaminis omen abesto.

Ut abrupta sit oratio, qualis & alibi occurrit. ut Epistola Medaeae:

Quis quidem ego actusum.

Adi. Notae Ep. xv. v. 267. & lib. IV. Fast. v. 83. Videntur actiores, si se felicitus ex hoc loco expeiant. HEINSIUS.

137. *Troas in inideo.*] Ellipticòs dictum puto, ut sit sensus, inideo Troadas hac fortuna. sive forte uti, ut sic lacrymosa fuorum funera praesentes conspiciant &c. alii *ἀπὸ τοῦ πύου* esse volunt: nam veteres verbum *inideo* cum accusativo constructivè, cuius rei & Fabium testem citant. Judicium sit penes Lectorem. MYCILLUS. Cornelius Tacitus lib. I. *Ne hostes quidem sepulcrum invident*, ubi *hostiles* subintelligendum. multo minus Plauti loca a Gebhardo annotata Bacch. Act. IV. Sc. IV. v. 33. *Bacchidem atque hanc suscipabar &c.* & Mollit. Act. I. Sc. III. 33. *Unum inservire amantem*. ubi consulendi interpretes. neque huc faciunt omnes illae locutiones, quas adducit Corrad. Par. pag. 29. *Nec ignoscere aliquem*. ut Paller. ad Prop. p. 254. *Male loqui aliquem*. Salm. ad Hist. Aug. p. 132. & Casaub. p. 109. *Necere aliquem &c.* similia. haec enim non in Nasonem conveniunt: Acciano aut Pacuviano aevo valuisse hac locutio, *Troadas inideo*: ex Accii enim Menalippe citat hunc versum Cicero libri III.

Tusc. Quael. 9. *Quisquam florem liberum invidit melius*. sed addit: *Male Latine videtur, sed proclare Accius: ut enim videre, sic invidere florem rectius, quam fiori; nos consuetudine prohibemur.* Poëta *suu suum tenuit, & dixit audacius*. frustra ergo Grammatici recentiores tuerentur hanc scripturam. nunc videamus codices manuscriptorum. *Troas inideo* Putaneus. Unde Salmastius, *et in geminato*, feliciter, teste Gronovio in Observationibus lib. III. c. 3. reponebat, *Troas in inideo*. tertio casu Graeco plurali sic & in Tristibus idem lib. v. El. v.

Edidit haec mores illi herois aequos.

Emendabat etiam vere. nam perperam vulgo *heroibus* legitur. sic & Epistola Ariadnes. c. 37. ex vestigiis veterissimi codicis forte reponendum:

Quis scit an et saevus trigris illa vacet?

Art. Amator. III. 672.

Lemmisis gladius in mea fata dabo.

Sic corrigo ex vestigiis veterum librorum; ubi plura. Paulinus ad Aufonium:

Cum steriles fundas non ad divina praecras,

Cassalidis supplex averso proferas.

Sic Paulinum opinor scriptisse. *Cassalidis* nunc apud illum legitur, quantum & vulgatum ferri potest. sic apud Lactantium libro primo Iulii. Divinar. *Puerum tribus virginibus Cecropidis commendavit*. nisi & *Cecropis* illic *maavis*. sed *Tyndaridarum* Horatius. Aufonium *Atenandidarum* dixit. de quibus ad Vossium Analogiae libro II. cap. XV. Marcianus Capella libro III. *Dativus et Ablativus pluralis, si is fuerint terminati, producuntur, ut deditis. Si bus, corripuntur, ut hominibus. At si Graeca sic declinatio, in terminatur dativus, corripitur ut Arcasim*. Apud Propertium habes *Dryasin, Hamadryasin*, & similia. quae si *lacrymosa fuorum* praeterea legendum cum Putaneo. Vulgati sic. HEINSIUS. Vide Gronovii notas ad Tacit. I. Annal. c. 22. & quae nos ad Quinctil. IX. 3. notavimus. BURMANNUS.

Arma dabit: dumque arma dabit, simul oscula fumet,
(Hoc genus officii dulce duobus erit.)

Producetque virum; dabit & mandata reverti:
Et dicit: Referas ista, face, arma Jovi.

145 Ille, ferens dominac mandata recentia secum,
Pugnabit caute, respicietque domum.

Exuet haec reduci clypeum, galeamque resolvat,
Excipietque suo pectora laesa sinu.

Nos fumus incertae: nos anxius omnia cogit,
150 Quae possunt fieri, facta putare timor.

Dum tamen arma gerens diverso miles in orbe,
Quae referat vultus est mihi cera tuos.

Illi blanditias, illi tibi debita verba
Dicimus: amplexus accipit illa meos.

155 Crede mihi; plus est, quam quod videatur, imago.
Adde sonum cerae; Protefilus erit.

Hanc speculo, teneoque sinu, pro-coniuge vero:
Et tamquam possit verba referre, queror.

Per reditus, corpusque tuum, mea numina, iuro;
160 Perque pares animi conjugique faces.

Perque, quod ut videam canis albere capillis,
Quod tecum possis ipse referre, caput;

Me tibi venturam comitem, quocumque vocaris:
Sive, (quod heu timeo!) sive superstes eris.

Ultima

43. *Producetque.*] *Educetque* est in editione prima: sed perperam. neque etiam recte Ant. Volscus, & ut solet, pessimas fere interpretationes sequens. Crispinus explicat, *longa mora detinere; retardabit*, quod quin *producere* aliquando noiet, nullum est dubium; sed tunc fraudis fere significationem habet licet, est honoris causa comitatur, & prolequeat extra domum; ut recte Hubertinus. Valer. lib. v. 382.

Ad sua Caucasae producant flumina Nymphae.
Et vi. 528.

qualis roseis it Lucifer alis,

Quem Venus illustri gaudet producere coelo.
Ter. Adel. iii. iv. 39. *Oh! quem ego met produci.*
vid. Barth. ad Stat. ii. Th. 313. BURMANNUS.

147. *Exuet et reduci.*] *Haec reduci* PUTANCENS. *mox pectora laesa*, non *corpora*, quatuor scripti. HEINSIUS.

147. *Clypeum galeamque.*] Multi codices & editiones quaedam, *galeam clypeumque* sed rectius *galeam cum et resoluat* proximo loco iungunt: illa enim aperiebatur & claudebatur, Stat. viii. 163. *Qui stans galeis recitare soluit.*

Hinc Antigone Fratri suo armato apud eundem.
lib. xi. 372.

*Salem ora trucesque
Solve genas, liceat vultus fortasse supremum
Noscere dilectos.*

Et hinc apud Claudian. ii. Ruf. 258. legendum: *Galeaeque solutas Humectat lacrimis.* & Bell. Gildon. 24. *Laxata casside prodit cantium.* BURMANNUS.

151. *Dum tamen arma geris.*] *Geris* PUTANCENS & septem alii. quidam *verus*. HEINSIUS.

152. *Quae referat vultus, est mihi cera, tuos.*] Hyginus Fab. civ. *Laodamia Acasti filia, amisso coniuge, cum tres horas consumsisset, quas a diis petierat, sctum est dolorem pati non potuit. Itaque fecit simulacrum ceruus simile Protefilai coniugis, et in thalamis posuit, sub simulatione lacorum, et eum colere coepit. ita scribe. perperam simulacrum aereum nunc illic circumfertur. Josephus Icanus sive Devonius de bello Troiano libro v. qui sub Daretis Phrygii nomine circumfertur:*

*Haemonis absentem suspirat moesta maritum,
Et non sensuros vultus premis, oscula figens
Cerae, difficilesque deos in vota fatigans.*

Male

165 Ultima mandato claudetur epistola parvo;
Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Male & illic legebatur, *oscula figens cerea*, nisi *ma-*
vis, oscula figens cerea. Fingere pro mulcere. de
quo verbo ubertim ad Acontii Epistolam dicemus,
& Metamorph. iv. Fabula Thisbes. HEINSIUS.
Ita Admetus apud Euripidem Alceff. 348.

Σαφὴ δὲ ἔχει τεκνῖον δέμας τὸ σὺν
Ἐυδοκῆν, ἐν λίκτρασιν ἐκράσασθαι.
Docta vero manu artificum tuum corpus
Affimulatus in lecto collocabitur. &c.
BURMANNUS.

152. *Vultus tuos.*] *Tuam effigiem, imaginem.*
lib. i. Trist. Eleg. vi.

Si quis habes nostris similes in imagine vultus.
CLOFANUS.

155. *Plus est, quam quod videatur imago.*] *Puto,*
quam quo videatur. quo pro ut. HEINSIUS.

156. *Adde sonum.*] *Venuste* ANACREON. Od.
xxviii. & xxix. vide Playderi *Analeceta*. p. 337.
& seqq. HEINSIUS.

157. *Hanc speculo.*] *Francius malebat, hunc.*
158. *Et tamquam possit.*] *Malo* rescribi:

Haec, tamquam possit verba referre, queror.
HEINSIUS.

161. *Perque quod ut.*] *Excerpta Gallicana; perque*
quod videam. forte, *perque quod videam.*
Epist. Deianirae:

Virque (sed o possis) ex puer Hylla vale.
Vid. ad Epist. i. 102. HEINSIUS.

162. *Quod tecum possis.*] *Lego, O tecum possis;*
vel, *Hic.* Nam Vollianus, *Ut tecum.* dixi Epist. i.
yl. 102. HEINSIUS. *Tò ipso non vacat* hic, quia
viriourum, qui bello occiderunt, cadavera in pa-
triam ab aliis solebant referri; ut notissimum:
Laodamia vero vovet, ut ipse salvus referat
caput. BURMANNUS.

164. *Sive (quod heu timeo).*] *Ἀποσιώπῃσι* ap-
tissima, ne ex mortis mentione infaustum omen
fiat. vid. Victor. & Corrad. ad Cicer. viiii. ad
Att. 23. BURMANNUS.

166. *Sit tibi cura mei, sit tibi cura tui.*] *Sic in*
omnibus. Ego libenter legem:

Si tibi cura mei, sit tibi cura tui. NAUGERTUS.

Si utroque loco pro sit PUTANCENS. scribe:
Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Atque ita Regius unus cum uno Mediceo. HEINSIUS

EPISTOLA XIV.

HYPERMNESTRA LYNCEO.

Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus uni,
Cetera nuptarum crimine turba jacet,
Claustra domo teneor, gravibusque coercita vinculis.

Est mihi supplicii causa, fuisse piam.

5 Quod manus extimuit jugulo demittere ferrum,
Sum rea; laudarer, si scelus aula forem.

Esse

1. *Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus uni,*
Cetera nuptarum crimine turba jacet.] Apollodorus
lib. ii. *Ἀντὴ δὲ* (de Hypermnestra loquitur)

Ἀργυρὰ δὲ ὄψεσθαι πένθεσιν αὐτῶν Φυλάξαντα. & mox,
Δανάη δὲ ὄψεσθαι Περσέμηνερον Ἀργεῖσι συνωμύμενον.

Ex quibus locis manifestum est Lynceum, non Li-
num vocari eum, ad quem scribit Hypermnestra.
CLOFAN. codex Strozzae *Hypermnestre.* ut & infra
vers. 53. & ita in Epigrammate inedito, inter fch-
das Heinii:

DE AEGYPTO ET DANAO

*Perfida nos Danai, divarum caede fororum
Mittis Hypermnestra, perfida nox Danai.*
Sed & similia nomina licet in a exeant, ultimam
saepe producant apud Nollrum, ut *Leda*, *Phae-*

dra, *Hybla*, &c. quarum multa utroque modo
efferrunt. *Electra* apud Propert. ii. xi. 5. BURM.

3. *Domo.*] *Domi* meus CHARTACOENS. HEINSIUS.
Durisque coercita vinculis etiam Gronovianus & tres
alii. sic *durae catenae*. I. Am. vi. 47.

4. *Est mihi supplicii causa fuisse piam.*] *Si* ele-
gantius capio Nafonianas, scripserat ille, *fuisse pioe*,
sic alibi:

— *Vobis immanibus huius*

Esse mali abibitur.

Et alia ejusdem notae. de quibus paulo post plura
dicentur. & ad Eleg. de Nuce. v. 107. HEINSIUS.

5. *Demittere ferrum.*] *Scripti demittere.* HEINSIUS.
Sed male sententia rectius est *demittere*; ferrum
enim in jugulum descendens, & vulnus inferens
rectius

Esse ream praefat, quam sic placuisse parenti.
 Non piget immunes caedis habere manus.
 Me pater igne licet, quem non violavimus, urat;
 10 Quaeque aderant sacris, tendat in ora faces;
 Aut illo jugulet, quem non bene tradidit, cnse;
 Ut qua non cecidit vir nece, nupta cadam:
 Non tamen, ut dicant morientia, Poenitet, ora,
 Efficitur, non es, quam piget esse piam.
 15 Poeniteat sceleris Danaum, saevasque fores.
 Hic solet eventus facta nefanda sequi.

rectus *dimitti*, quam *dimitti* dicitur. si ex manibus mitteretur, *dimitti* dicendum foret; eadem vero varietas in omnibus fere locis Poetarum, ubi haec locutio occurrit, deprehenditur. vid. IV. Metam. 119. BERMANNUS.

7. *Esse ream praefat.*] Ex Aeschyli Promet. 864. adumbratum:

Δυσὶν δὲ ἰστέρον βουλοῦσάστρα

Κλέων ἐνόησεν μάλ' ἄλλοι, ἢ μαιέφρονος. BURM.

9. *Quem non violavimus.*] Non *facies* ab Ovidio pro igne intelligi subsequens versus significativum quemque adinvenire poterat, sed *eam ignem*, quam cum aqua à nova nupta tangi moris erat. Plutarchus in Problematis, & alii: nam & quinque faces adhibebantur, quemadmodum panis cum aqua in eisdem nuptiis. Dionysius Alicarnassensis. EGNATIUS. Hunc locum longius quidam referunt, videlicet ut de eo igne accipiatur, quem nova nupta cum aqua, ex more nuptiali, tangere solent. de qua re Plutarchus in Problematis meminit. sed ego haec non ita anxie perquirenda existimo, ignemque nuptialem simpliciter intelligi, ut sicut *πυρρὴν ἰστέρον* dicta, *ignis & faces*. de quibus in sequenti versu dicitur. Quae figura Poësis familiarissima est. MICHAELIS. Ignis enim adhibebatur ad nuptias, non tantum propter faces, quae ferebantur, ut tradit Catullus in epithal. sed etiam quia nupta jubebatur ignem & aquam tangere, teste Plutarcho in Problematis Romanis, ipso initio. CROFANUS.

11. *Caedat.*] *Cadam* meliores. HEINSIUS.

13. *Ut dicant morientia, Poenitet, ora.*] Francius volent, ut *dicant morientia poenitet ore*. non omnibus horis sensus Poëticus adest. vid. ad Epistolam x. 46.

14. *Non est quam piget esse piam.*] Scripti *sex, non sum*. lego *non es*. vide notas ad Epist. x. 51. 75. HEINSIUS. In Licenti erat, *Cui piget*, etiam eleganter non es cui, id est in cujus gratiam, cujus causa, piget me esse piam. BURMAN.

17. *Advenit.*] Codex Junii attonit. ut sup. Epist. IX. 135. idem codex, *mens fugit attonit.*

18. *Præpedit ossa tremor.*] Sic nostri constanter.

Naugerius *ossa* malit ex suis. quod & Christiano Daunio se probat; perperam *concutit* quatuor libri. ut Epistola Briseidis 82.

Hic mihi vae miseræ concutit ossa metus.

Nofter, Epist. v. 28.

— Gelidusque currit,

Ut mihi narraſti, dura per ossa tremor.

Quae ex illis Virgilianis lib. vi. 54. est imitatus:

— Gelidus Teucris per dura currit

Ossa tremor.

Senec. Oedipo:

Et ossa ex artus gelidus invasit tremor.

Status Theb. v.

Talia cernenti mihi quantum in ossibus horror.

Claudian. lib. 111. Rapt. 152.

Imis vibrat tremor ossa medullis.

Silius v. 391.

— Gelidusque sub ossa

Pervasit miseris conspectus Consulis horror.

Male etiam Gebhardus conatur mutare *praepedit* in *praecipit*. lib. 1. Crepund. 1. sic & Plaut. Casin. 111. 51. 25. *Timor praepedit dicta lingua.* & 51. 59. *Timor praepedit verba.* vid. Tauerman. Nofter 1. Trist. 111. 42.

Singulus medius praepediens sonus.

Ut ibi è MSS. legendum. HEINSIUS. Si *ossa* retinendum, intelligenda certe digitorum ossa & articuli, quibus calanum tenebatur; sed an recte hoc dicitur dubito; & melius puto *ossa dextrae*, id est cogitata, nunc scribenda per dextram, et modo inceperat chartae committere. ut in Plauti loco, *dicta praepedire*. *Ossa* vox Valerio Flacco & aliis familiaris. BERMANNUS.

19. *Quam tu caede putes fungi potuisse mariti.*] *Marito* Putaneus. *Legæ caede maritæ*. sic *tori mariti* pro *maritale*. Epithola Phyllidis, *faces maritæ* Camacæ, & Propertio 111. Elcg. XIX. & IV. Elcg. 111. *Maritæ fides*. *Medicæ facta maritæ*, & *Venus marita* Paridis Epithola. Seneca Agamemnonæ. vers. 258.

Palam maritum possidentem pellex animam. Sic scribe. Vetus codex Medicus *maritæ*. Vulgo *mariti*. apud Livium quoque *maritus domos* est invenire.

Cor

Cor pavet admonitu temeratae sanguine noctis;
 Et subitus dextrae praepedit ora tremor.
 Quam tu caede putes fungi potuisse mariti,
 20 Scribere de facta non sibi caede timet.
 Sed tamen experiar. Modo facta crepuscula terris;
 Ultima pars lucis, primaque noctis erat:
 Ducimur Inachides magni sub tecta Tyranni;
 Et focer armatas accipit aede nurus.
 25 Undique collucent praecinctæ lampades auro.
 Dantur in invitos impia tura focos.

Vulgus;

venire. libro xxvii. de Philippo rege Macedonum, *Vagabatur enim cum uno atque altero comite per maritas domos dies noctesque*. Censorinus de Die Natali. cap. 111. *Noanulli binos Ganies, in iis duratantat demibus, quae essent maritæ, colendas putaverunt*. Idem Hercule Oetaeo:
 — *Quas, mater, in lavobras egar,*
Ubiq; per se nato, in sed patriam peiam,
Lareſque miſeros: Argos Euryſthem tenet.
Marita Thebas regna, et ſinenon petam?
 Ita totus locus optime in eodem Medicæ libro legitur, nisi quod scribendum, *Marita Thebas regna, vel Theben*. idem Octavia:

Odiogue noſtri ſagrat, et pretium ſupri
ſuſtine maritum conjugis caput caput.
 Ubi nihil necesse possit repou. sic & *caedus maritum* Nostro Pont. 111. El. 1. & Statio Theb. XII. quomodo & *nexus mariti foederis* Gunthero Li-gurini libro x. ipso initio. Statio Epithalamio Stella:

— *Quam segnis votis Aurora maritis!*
 Et ita *Jura marita* Theb. x. ut utroque loco arbitror reponendum idem *maritus ignis* Theb. VII. dixit. *Legem maritum* Horatius saeculi carmine. *Arvates maritæ* Aufonio Epist. x. *Arbores maritæ* Plinio & Columellæ. *almus marita* Catullo. *Dos marita* Plauto:

— *Pluſta premit arva marito*

Nilus.

Apud Avienum descriptione orbis. Plura de hac voce observabamus ad Claudianum Bello Gild. 51. 407. HEINSIUS. Non recipimus tamen contra scriptos Heinſii correctionem; quia periculosum est feci conjecturas, ubi aliter ratio & sensus consistat.

21. *Facta crepuscula terris.*] *Crepusculum* est tempus illud, cum nocte incipit. Errant autem, & quidem turpiter, qui existimant *crepusculum* etiam esse dubium illum lucem, antequam diecat: cum apud p̄ricos & probatos auctores solum illud tempus sub vesperam esse perpetuo reperitur: *Diluculum* verò sub auroram. CROFANUS.

22. *Ultima pars noctis, primaque lucis erat.*]

Prorsus malè ita in quibusdam impressis libris nunc legitur. Veram lectionem agnoscunt duo interpretes, quae est in lib. Statio: *Ultima pars lucis, primaque noctis erat*. Id est, crepusculum, quod dixit superiore hemilichio; tunc enim illum cladem, de qua hic agitur, factam esse fabulis proditum est. CROFANUS. *Ultima pars noctis, primaque lucis erat* Putaneus & sex alii. recte. In magnum enim noctem protraxerat coena, lux exortum lucis p̄fonsus cum novis nuptis in thalamum vult ductos. Haec post coenam facta hic describuntur. *Crepusculum* etiam de matutino tempore dixit Avienus in Prognost. p. 113. Ed. Grot.

At *decedentis postrema crepuscula noctis*. Vide Servium ad Aeneid. II. 268. qui fallitur; dum versum Statio Theb. 1. 51. 344. pro Lucani citat. vid. ibi Ciosianem. HEINSIUS. Protractum convitium ad instantem auroram, apparet ex vers. 71. sed haec narratio a vespera inchoatas nuptias potest continere, & perducere ad auroram. vide vers. 33. & hoc, *modo facta crepuscula* volunt, quae de vesperino crepusculo debent capi: nam deducendum in domum incipit narrare, quae sub vesperam fiebat. ideo praetuli Ciosian lectionem. BERMANNUS.

23. *Pelagus.*] Quis ille magnus *Pelagus*? Danaum vel Aegyptum certe *Pelagus* fuisse non legi. & Danaum non recte *Pelagus* dici posse puto, licet ita Heinſius ad lib. II. Art. 42. 1. sed ex Aelgypio venisse narratur, & cum Populi illi antea *Pelagi* vocarentur, *Danaos* postea a suo nomine dictos habuisse; quare non absurda Regii & quatuor aliorum codicum lectio, qui *Tyranni* habent, ut passim Noſter ita Reges vocat. sic 1. Metam. 218.

Arctados hinc sedes, et inhospita tecta Tyranni
Ingressior, traherent cum fera crepuscula noctem.
 Sic & lib. 1. Metam. 170. in nonnullis codicibus exlat:

Hac iter est superis ad magni tecta Tyranni.
 Vulgo *Tonantis*, alii capiunt de domo antiqui Regis, qui olim Argis imperaverat; vel ipsius Inachi, vel *Pelagi* ejus filii. vid. Illust. Spanh. ad Callim.

A a

Hym.

Vulgus, Hymen, Hymenaeae, vocant: fugit ille vocantes,
Ipsa Jovis conjux cessit ab urbe sua.
Ecce mero dubii, comitum clamore frequentes,
30 Flore novo madidas impediēte comas,
In thalamos laeti, thalamos, sua busta, feruntur:
Strataque corporibus, funere digna, premunt.
Jamque, cibo, vinoque graves, fomnoque, jacebant;
Securumque quies alta per Argos erat:
35 Circum me gemitus morientum audire videbar:
Et tamen audibam; quodque verebar, erat.

Sanguis

Hym. in Pallad. 4. quod fit admittamus, nihil erit inveniendum. BURMANNUS.
24. *Accipit ipse nurus.* Ille complures libri. Unus Ambrosianus *adeo*, quo & Juveni excerpta alludunt, in quibus *inde*. eadem diversitas vi. Faust. 570. HEINSIUS.

26. *Invites.* In antiquis Barbaricus, non male. HEINSIUS. Imo perperam. advenerat enim modo Danaus, ideoque antiqui illi foci vix dici possunt. ita & i. Trist. II. 44. quidam codices *antiquos facis* exhibent. hic vero, sequentia de Junone quae fugebat, confirmant *invites facis*, nisi quis iterum *antiquos facis*, Regis prius Pelasgi capiat, vel ipsius olim Inachi. Nam Ovidius Argis hanc caedem accidisse tradit, ut mox videbimus. BURM. 27. *Vulgus Hymenaeae vocat.* Hymenaeae hic & Epist. XII. 143. scripti sere omnes, excepto Puteaneo a manu prima. sed perperam, quem tamen errorem erravit Marcianus Capella initio libri IX.

*Jam facibus lassos spectans marcentibus ignes,
Inflaurare jubet tunc Hymenaeae Venus.*
Nisi locus est mendosus, quales infiniti apud illum, & scribendum forte *Te Hymenaeae*, quod verum arbitror: quis enim credat hominem, fermone Graeci minime imperitum, tam graviter errasse, ac Guntherum decepte depravati codices Nasonis, apud quem libro v. Ligurini:

*Sed adbus Hymenaeae, sacroque,
Carmina digna toro, solemnī curia plausu,
Et felix omni votivaeq; festa canebat.*
Eleganter autem hic fit mentio Hymenaeae, quia ille cantus his nuptiis primus inventus, teste Hygino. Fab. 273. HEINSIUS.

28. *Ipsa Jovis conjux cessit ab urbe sua.* Nam etiam Juno vocabatur ad nuptias: unde & pronuba Juno dicta est. Urbem autem Junonis vocat Argos. GIOFANUS.

28. *Urbe sua.* Sequitur illos auctores Naso, qui hoc Argis factum esse narrant, vid. Hygin. Fab. 168. & Scholiast. Aeschyl. Prom. 832. sed Libanius in narrationibus ab Allatio editis cap.

XXII. dicta Danao post hoc perpetratum facinus fugisse, & in Peloponnesum advectum, potitum Argivo regno. BURMANNUS.

29. *Clamore frequentes.* Nescio, an fana haec sint, & an Latine dicatur, *frequentes clamore comitum*. Exemplum talis locutionis desidero, nam quod legitur vi. Metam. 165. *Comitum Niobe celeberrima turba*, hoc recte possit explicari. Vilitum hic quoque haesit, apparet, quia illum voluisse frangere, *comitum clamore frequentes*, notavit Heinsius. in Gronoviano erat *clamore frementes*, in uno Heinsii comitis. forte *comitum clamore sequente*, vel *fremente*. sed & *frequentis*, ut Vilitus volebat, admitti potest, ut repetitionem Hymenaeae indicet. sic Epist. XII. 143. *Et Hymen clamant, Hymenaeae frequentant*. ita Amor. I. VII. 37.

*Quaque tuus curvus comitatur turba, frequenter
Clamer.*

Ut corteximus. BURMANNUS.
32. *Strataque corporibus.* In uno Moreti, *funera*, in Basslescii, *funeribus corpore digna*. forte:

Strataque funeribus corpore dicta premunt.
Premunt corpore strata, quae dicta & destinata erant eorum funeribus. BURMANNUS.

36. *Et tamen audieram.* *Audibam* Puteaneus, & sequenti versu *relinquit*, quomodo & alii nonnulli. lego praeterca, *quodque voverer* erat. infra, *Quod meinas non est*. HEINSIUS. In Oxoniensi erat *audire*, in Lovaniensi *auditus*, in altero *audium est*, in Scriveriano *auditum*. quod ultimum praeferebimus puto. licet *audibam* defendi aliorum verborum exemplo possit. vid. Vossium de Analogia lib. III. cap. XXXIV. supra tamen dixit. Epist. IX. 119. *Haec tamen audieram*. hic vero corrigi prius dicta; *audire videbar*, immo erat *audium* sine dubio, quod verebar. BURMANNUS.

39. *Uique levi Zephyro graciles vibrantur aristae.* Ut levi Zephyro Puteaneus cum septem aliis. quomodo Amor. I. lib. I. El. VII. idem codex, & alii nonnulli:

Ut levi Zephyro gracilis vibratur arundo.
Att. Amat. lib. III. 693.

Lenibus

Sanguis abit; mentemque calor, corpusque, relinquit:
Inque novo jacui frigida facta toro.
Ut leni Zephyro fragiles vibrantur aristae;
40 Frigida populeas ut quatit aura comas,
Aut sic, aut etiam tremui magis. ipse jacebas,
Quacque tibi dederant vina, foporis crant.
Excussere metum violenti jussa parentis;
Erigor; & capio tela tremente manu.
45 Non ego falsa loquar. ter acutum sustulit ensem,
Ter male sublato recidit ense manus.

[Admovi

*Lenibus impulsae Zephyris, auraque salubri,
Tot generum frondes herbaque summa tremis.*

Comparisonem autem mutatus est ab Homero Iliad. β. 147.

*Ἦς δ' ὄρε νύκτες Ζέφυρος βλάθῃ λήϊον ἐλθὼν,
Δάφνης ἐκασπίζων, ἐπὶ τ' ἡμῖν ἀπαχέουσαν.*

Nisi quod *λάθρον* hic Zephyrum, Noster lenem vocat. nisi melius tenui, ut alibi *tenuis ventus* dixit. Hoc primum. Deinde *fragiles aristae* Juniares & mens Mentelli. quae lectio etiam aridet, est locus Ovidii ex amoribus jam adductus alterum scripturam tueri videtur. sed & illic *fragilis arundo*, forte ponendum. Calpurnius Ecloga VI.

*Ungula quo viridis sic exultavit in arvo,
Tangeret us fragilis, sed non curvaret aristas.*

Pricianus de Ponderibus:
*Ducitur argenteo tenuiore ex aere chylindrus,
Quantum inter nodos fragilis productis arundo.*

Avicenna Fab. XVI.
In fragiles calamos grande resedit onus.

Idem *calmos fragilis* dixit Fab. XXI. *fragilis myrtus*, Horat. III. Od. 23. *fragiles calami*, Virg. I. Georg. & *fragiles rami*, Eclog. VII. *fragiles myricae* Noster III. Art. 691. *Caroli fragiles*, x. Met. 93. *gracilem tamen arundinem* Seneca Hippolyto. Praeterea pro *vibrantur aristae*. tres scripti *agitantur*. Quomodo Art. Am. lib. I. 553.

Horruit, us sterile, agit at quas ventus, aristae.
Sed cur *steriles aristas* ibi dicat, haud video. quare teretes exilimo reponendum in Evangelio Matthei cap. XI. V. 7. & Lucae cap. VII. V. 24. habes, *Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευσέντων, arundinem vento agitatum*, ita vetus interpres vertit. apud Lucianum in Hierocritum: *Κάλαμος πρὸς πῦν τὸ πῦν σαλευσέντων*. HEINSIUS. *Agitantur* multo mihi magis aridet. Horat. I. Od. IX. *Nec cupressi, nec veteres agitantur orni*. II. Od. I0. *Saeptus ventis agitatur ingens Pinus*. ubi puto legendum *saeptus*. non enim *saeptus* Pinus agitatur aia arbore, sed *saeptus*, quia altior, & plerumque in montibus, qui inde passim piniferi Pœntis dicuntur, & ideo magis exposita ventis. ita contra Pallad. XII. tit. 5.

Ventis clementer agitari. corrigendus hinc quoque Lucan. III. 411.

Non ullis frondem praebentibus avris.

Ubi Barth. ad Stat. VI. 80. ex MSS. suo, in quo equitantibus, legit *quantientibus*; sed lege, *frondes agitantiibus*. Horat. Epod. XV.

Invosaque agitatur Apollinis aura capillos.

Noster VII. Metam. 587. & hinc Metaphorice Silius VIII. 293. *Ventis agitatur iniquis*, cuius glossa est *jastrari*. Leni vero recte repositum. sic Virg. I. Georg. III. 198.

*Tum saepes altae campiique natantes
Lenibus horroreum febris.*

Quintil. X. 7. *Ad portum navis, nisi lenibus ventis caesa, accedere non potest*. Caes. IV. de B. G. 28. *ex portu leni vento solverunt*. v. 8. *Leni Africo profectus*, ubi etiam *leni* Gotthorp. Cod. vide Gron. ad Senec. Oed. 49. BURMANNUS.

42. *Quaeva tibi dederat* Non dammarem hanc lectionem, nisi libelli meliores magno numero dederam agnoverent. HEINSIUS. In prima editione est:

Vinaque quas dederant, signa foporis erant.
Forte:

Vinaque quas dederant, vina foporis erant.
Dederant vero non mutarem, est enim pro *dare* erant a quocumque; & mali omnino esset, si a se data esse diceret. ita solet Noster indefinite loqui. I. Metam. 132.

Pela dabant ventis.

Vid. Gronov. ad Senec. II. de Ira. 12. Perizon. ad Sanct. Minerv. IV. 4. n. 39. & nos ad Quintil. II. 16. BURMANNUS.

45. *Falsa loquar.* Loquar Puteaneus & Gronovianus. Inf. Epist. XVI. 60. *Vera loquar*. IV. Faust. 326. *Scena testificata loquar*. HEINSIUS. VII. Met. 549. tamen, *vera loquar* sed III. Amor. II. 60. *Pace loquar Veneris*. ubi similis varietas. ut & alibi saepe. BURM.

45. *Ter acutum sustulit ensem.* Ter male, etc. Videtur hoc observasse, hoc ter postum, ubi frustra aliquid tentatum est. In Epist. ad Hippolytum: *Ter tecum conata loqui, ter inuisit haesit Lingua, ter in primo desisti ore sonus*. Virg. lib. II. Aeneid.

[Admivi jugulo; sine me tibi vera fateri;

Admivi jugulo tela paterna tuo.]

Sed timor & pietas crudelibus oblitit aufis:

50 Castaque mandatum dextra refugit opus.

Purpureos laniata sinus, laniata capillos,

Exiguo dixi talia verba fono:

Sacvus, Hypermetra, pater est tibi. iussa parentis

Ellice. germanis sit comes iste fuis.

55 Femina sum, & virgo; natura mitis, & annis.

Non faciunt molles ad fera tela manus.

Quin

Ter conatus tibi collo dare brachia circum,
Ter frustra compressa manus effugit imago.
Et Homerus Iliad. 2. non longe ad initio de Hec-
tore, qui ter tentavit Patrocli cadaver arripere rap-
tinatum: Τρις μιν τὴν μετὰ τὸν πῆδον λάβει Πατρί-
κῃ; Ἐκταῦς Ἐοῖαν.

46. Decidit ense manus.] Concidit ex scriptis non
pauci, unus Patavinus cecidit. Putaneus mendose
sestendit. Emenda recidit. Est enim ambigua pri-
ma syllaba, ut Giphanius in Indice Lucerciano
jam monuit. Remed. Am. 611

Recidit, ut cupidos inter devenit amantes.
Sic veterimus codex Regius, nisi quod in illo
Recidit, quomodo passim vetustiores libri con-
stant, tam apud Nostrum quam alios scriptores,
ut & in versutis. Metam. lib. vi. 212.

— Vosque est postponere natis
Ansa suis, & me (quod in ipsam recidat) orbam
Dixit.

Lib. x. de 18. Orco.
In quem recidimus quidquid mortale creamus.
Et mox 180.
Recidit in solidam longo post tempore terram
Pondus.

Sic loca illa in praesantissimis codicibus scribuntur
quomodo & ille Epitola Acontii:
Recidit in humero pallia laesa Meoni.
Propert. iv. Eleg. ix.

Recidit inque suos venia supina pedes.
Ita codices scripti. Juvenal. Sat. xii. 54.
— Tunc adversis urgentibus illuc
Recidit.

Rutilius Itiner. sed diversa nonnulli significatione:
Quae lapidum toties recidit ense malum.
Nisi quod illic recidit a recidendo videtur debere
corrigi. Antonius Parentalibus:

Regnum cum Victorinus haberos
Victor, & in Tertius recidit imperium.
Plura ad Claudianum de bello Gildon. 44. de hoc
verbo. Heinsius. Vid. Inf. i. Amor. vii. 62.

47. At rursus monitis iussuque coacta parentis
Admivete. A. Alter, & forte aliquanto elegantius,
hic locus in MSS. quo usus fuerat vel Scaliger, vel

quicumque fuit, qui Scaligeri codicem cum MSS.
conulerat, legebatur:

Admivi jugulo: sine me tibi vera fateri:

Admivi jugulo tela paterna tuo.

Sed timor & pietas crudelibus, &c.

DAN. HEINSIUS. Longe aliam lectionem Putea-
neus liber cum aliis quibudam hic exhibet:

Admivi jugulo (sine me tibi vera fateri):

Admivi jugulo tela paterna tuo.

Lincoln. ex uno duo hic faciebant disticha:
Admivi jugulo, sine me tibi vera fateri;
Mente sequi dira iussa paterna volens.

Tandem victa mei sacra formidine patris,

Audeo per jugulum tela movere tuum,

Neuter fatiscit. Expungendum totum distichon
puto, utpote confictum à scolo, qui superiora
cum sequentibus arbitrabatur non cohaerere. Co-
haerebant autem optime, si pro Sed reponas Et.
Et timor & pietas crudelibus oblitit aufis.
HEINSIUS.

55. Sum, & virgo.] Quinque libri 7d & non
agnoscunt. venuste. HEINSIUS. Sed ego retinen-
dam copulam puto, ut Epist. vii. 121. Bellis peregrina
& semina tentor. Quint. Decl. CCCXXXVIII.
Femina es, & anus. BURMANNUS.

60. Dominae.] Moreti, domini sui. & posset de
Danao capi, qui tradiderat enim. supr. vers. 11.
61. Quid meruere necem.] Quo Putaneus. bene.
Alii codices Haut, An, & Nos. Valer. Flacc.
i. 519.

Quo danyae meruere queri? .
Ita scribo: nam vetus codex quod, vulgati quid.
Prudent. Cathem. Hym. xii.
Ita profuit tantum nefas.
Quo vetustissimus liber. Virgil. i. 150.

Quo molem hanc immanis equi statueret
Idem xii. 879.
Quo vitam dedit aeternam? HEINSIUS.
62. Quae tamen externis danda forent generis.]
Praeter morem Ovidianum est, ut in trisyllabum
excit pentameter. cujus exempla aliquot sunt in
ultimo ejus poematum tomo. sed nulla, quod
sciam, in hoc primo, nisi hoc, & Epist. xix. 204.
quae

Quin age, dumque jacet, fortes imitare flores.
Credibile est caecos omnibus esse viros.
Si manus haec aliquam posset committere caedem,
60 Morte foret dominae sanguinolenta suae.
Quo meruere necem, patruelia regna tenendo,
Quae tamen externis danda forent generis?
Finge viros meruisse mori: quid fecimus iplac?
Quo mihi commissio non licet esse piac?
65 Quid mihi cum ferro? quo bellica tela puellae?
Aptior est digitis lana colusque meis.

Haec

quae Ovidio a multis abjudicatur. sed corruptum
esse ostendunt variae lectiones. in Putaneus erasus
totus, qui prius legebatur, versus, & ille suppositus,
qui nunc legitur in Gronoviano est: Quae
tamen externis regna tenenda forent. in Moreti &
duobus aliis: Quae tamen externis accipienda forent.
quod non displicet, & vocem generis a glossatore
adscripsum esse puto. qui illud Virgilii in animo
habeat lib. vi. 98.

Externi veniant generi.
Francius volebat, externis danda suare viris. vel, Ex-
ternis generis quae modo danda forent. BURMANNUS.
64. Quo mihi commissio non licet esse piac.] Esse
pia Putaneus. optime. alterum minus elegans,
& quo perquam rari optinae latinitatis scriptores
uti sint. Caesar lib. vi. Bell. Gall. 35. Quid vos
haec miseram, ac tenuem scitamine praedem, quibus
licet esse fortunatissimis. initio lib. iiii Bell. Civil.
quoque scribendum videtur: Is enim erat annus,
quo illi per leges consuli esse licebat, non consulem.
Auctor belli Hispanici: Petiti ab oppidanis, ut ei
liceret legato ad Caesarem proficisci. Mox: No cui
extra vallum liceret exire, nisi discinctis. ita utroque
loco codex vetus Lovanientis, quo sum usus.
Horatius Sat. ii. lib. i. ut in veterissimis libris legitur,
Munusculo esse licet & Sat. i.

Atqui licet esse beatis.
Propert. lib. ii. Eleg. x. ubi tuum nunc perperam
legitur:
Sols ero, quoniam non licet esse tuo.
Lucan. lib. iiii.

Namquam tibi, Maque, per umbras
Perque meos manes genero non esse licebit.
Ita vetustiores scripti. Silius lib. ix.
Amisere ictus spatum, nec morte peracta
Arctis occidisse licet.
Claudian. lib. ii. in Eutr. v. 18.
Et licet reliquis sceno vivere membris.

Quomodo scribendum illinc monui. apud Maro-
nem tamen lib. x. constanter libri veteres, licet sit
peresse nepotes, qui & libro x.
— Hanc generis faciem miserata refecit,
Et dedit esse Deae.

Sed Claud. lib. i. in Rufin. Natura beatis Omnibus
esse dedit. Silius lib. vii.

Si Lucis piget, & supremis esse cupido est.
Florus lib. xii. cap. 12. Nescio an satis fuerit Po-
pulo Romano Sicilia & Africa contento esse. Martial.
lib. vi. 43.

Et satis est, pigro si licet esse mihi.
Lib. xi. 8.
Penelopeae licet esse tibi sub principe Nerava.
Lib. ix. 12.
Nobis non licet esse tam disertis.
Lib. x. 10.

Quid faceret passper, cui non licet esse clienti?
Notter ipse Met. viii. 496.
— Licet enim esse

Fortibus.
Elegia de Nuce, utae non licet esse mihi. quo-
modo illic ex fide veterum membranarum calli-
gavi. Amor. lib. i. El. vi. loco in vulgatis insigni-
ter depravato:
— Licet enim esse

Reddo vicem meritis. grato licet esse, quid obstas?
Trist. ii. El. xi.
In caussa facili curvis licet esse diserto.
Perperam discernunt plerique ex scriptis. El. xiv.
Urba tamen natas exulis esse licet.

Seneca Hercules Oetaeae, ex Mediceo codice:
Quodcumque tellus generi infesta, aciculis
Idemque sustum est dextera. iratis Deis
Non licuit esse.
Juvenalis Sat. x. 304.

Non licet esse viuis.
Ita enim & illic libri veteres. Sulpicius Severus
Sacrae Hist. lib. ii. Post etiam datus legibus religio
vetabatur, palamque edictis propositis, Christiano
esse non licebat. fit & ibi censio reponendum. &
apud Apulej. Apolog. non longe ab initio: Prae-
terea licere etiam Philosophis esse cultu liberatis, non
Philosophos, quod nunc circumferunt, exempla plu-
ra passim occurrunt. sic conigit esse Jovis nepos.
Met. xi. 219.

— Si quidem Jovis esse nepos
Conigit huius mi, conixae Deo conigit mi.
A a 3

- Haec ego: dumque queror, lacrimae sua verba sequuntur,
Deque meis oculis in tua membra cadunt.
Dum petis amplexus, sopitaque brachia iactas;
70 Pene manus telo faucia facta tua est.
Janque patrem, famulosque patris, lucemque timebam.
Expulerunt fomnos haec mea dicta tuos:
Surge age, Belide, de tot modo fratribus unus:
Nox tibi, ni properas, ista perennis erit.
75 Territus exurgis: fugit omnis inertia somni.
Adspicis in timida fortia tela manu.
Quaerenti causam, Dum nox finit, effuge, dixi.
Dum nox atra finit, tu fugis: ipsa moror.

Mane

Quomodo vetustissimus codex. satis est esse Jovi,
Met. III. 283.

Nec tamen esse Jovi satis est, det pignus amoris.
Nam ita illic etiam codex antiquus. quare & lib.
XIII. 319. lubens posuerim:

— Non haec sententia tantum
Fida, sed & felix; cum sit satis esse fidelis.
Sed hoc dubie, quomodo apud Silium XVI.
Satis est huic esse priori.

Tutus reponas apud Senecam Oedipo:
Vnicui Oedipodas est salus,
Non esse salvo.

Et apud Aesonium Idyll. XXXI.
Esse simul dominis, gratior ordo piis.
Lucret. lib. V.

Quidve mali fuerit vobis non esse creatis?
Horatius lib. I. Sat. IV. 38.

Primum ego me illorum, dederim quibus esse potius,
Excipiam numero.

Sic scribe, neque aliter citatur ab antiquo Scho-
lae ad lib. I. Sat. VI. 24. ejusdem libri ad illa:

— Quo tibi, Tulli,
Sumere depositum clavum, ferique tribunal?
Lib. I. Ep. XVI. 61.

Da mihi fallere, da iusto sanctoque videri.
Arte Poetica 372. idem Horatius:

— Mediocribus esse Poitis
Non di, non homines, non concessere calannas.
Vide quae ad Nuceam noto. v. 107. HEINSTEUS.
65. Quid bellica tela puellae.] Quo Putaneus
& Argentinus. recte. dixi Epistola II. VI. 53.
HEINSTEUS.

69. Dum petis amplexum.] Puto amplexum. ut
Met. VI. 604.

Oraque devolat miserac pudibunda sororis;
Amplexuque petit.

Ita enim illic vetusti codices. Epistola Leandri;
Excipit amplexu. HEINSTEUS. Lucanus VIII. 723.

Tenet ille lucem complexibus artibus.
Vide quae nos ad Petronii cap. LXXXVI. notavi-
mus. ita in fragmento Coelii apud Quintil. lib.
IV. 2. Proximas cuiusque collum amplexu petebat.
BURMANNUS.

72. Expulerunt fomnos.] Expulerunt Putaneus.
probe. Vide Notas ad Epist. VII. VI. 165. HEINS.
73. Surge age, Belide, etc.] Simile argumentum
perfectum est Horatius Ode XI. lib. III. Carmi-
num. CIOFANUS.

73. De tot modo fratribus unus.] Hoc fere hemi-
stichium infra positurus est. CIOFANUS.

74. Nox tibi, ni properas, ista perennis erit.] Si-
mile illi Catullino:

Nox est perpetua una dormienda.

Et Horatius:

Ergo Quinillum perpetuas sopor
Urget? CIOFANUS.

74. Ni properas.] Ni properas meliores. HEINS.
76. In timida.] In tremula Gronovianus

79. Mane erat: & Danaus.] Malim, at Danaus.
pro in caede scripti fere omnes, ex caede. HEINS.

82. Et queritur factum sanguinis esse parum.]
Facti praestantiores omnes. & ita Gronov. ad Liv.
XXXII. 37. Facere sanguinem, ut facere caedem,
apud Livium. Cicero lib. I. Ep. XIV. ad Atticum:
Nihil a domesticis vulneris factum sit. Seneca ex
optimis membranis, Medea v. 993. Nil adhuc facti
reor, non factum. Metam. IX.

Equid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor
Credat.

Sic apud Lucan. lib. III. 450.

Urge satis caesi memoris, quaesita per agros
Plaustra ferant.

Senec.

- Mane erat: & Danaus generos ex caede jacentes
80 Dinumerat. Summae criminis unus abes.
Fert male cognatae iacturam mortis in uno;
Et queritur facti sanguinis esse parum.
Abstrahor a patriis pedibus; raptamque capillis
(Haec meruit pietas praemia) carcer habet.
85 Scilicet ex illo Junonia permanet ira;
Quo bos ex homine est, ex bove facta Dca.
At satis est poenae teneram mugisse puellam:
Nec, modo formosam, posse placere Jovi.
Adstitit in ripa liquidi nova vacca parentis,
90 Cornuaque in patriis non sua vidit aquis:

Cona-

Senec. Hercule Oetaco. v. 860.

Quidquid in mortem trahis

Teli abunde est.

Ita scribo, non retum. Phaedrus lib. III. 46.

— Unde fecisti tantum corporis?

Hoc est unde tam obitus factus es? HEINSTEUS.
Livius lib. II. cap. 30. Plusque ibi sanguinis, pro-
missua omnium caede, quam in ipsa dimicatione
factum. & lib. IX. c. 13. Romanos ira eadem, quae
per mediam aciem hostium tulerat; & in castra por-
tulit. ibique plus, quam in acie, sanguinis at caedis
factum. lib. XXXV. 51. Bello ira commisso, ut
strictos gladios, aut sanguinem usquam factum audis-
sent. ita Graeci παρρησίου αίμα. Euripid. Orest.
II. 39.

Κακός γυναικός, βονεξ' αίμ' έπαράξαιεν.
Haec satis, super, evincunt, non opus esse cum viro
Erudito in Supplemento. Actor. Lips. tom. VI. sect. II.
p. 80. legere, Jussum sanguinis esse parum. offendend-
ne statim, si quid rarius dictum sit, & a vulgo
remotum? ita imperitissimo cuique elegantiae
Latinae amplior erat odiosam Criticam exercendi
facultas, quam vere eruditus. sed haec nunc suffi-
cient. BURMANNUS.

83. Abstrahor a patriis manibus.] Ad hunc lo-
cum primo notam accipiescat Scaliger τοῦ ΑΕΙΗΕΙ.
Deinde haec verba, XXVI. versicali alieni sunt huic
loco. Quorum primus est, Scilicet ex illo Junonia
permanet ira, postremus, Autor? dant anni quod
querar ecce mei. Quem sequitur ille, Bella pater
patrisque gerunt. Ad quem iterum idem magis
vir notaverat, ite VIII. versus alieni huic loco sunt
ab eo nempe, quem postremo dixi, ad eum, in
quo quod viris. Ceterum, ut nobis plane fiat,
narrationem de Ione, alicunde huc translata,
ita non video, cur non octo illi versibus, cum iis,
qui narrationem praecedunt, commode conjungi
possint. Hoc modo munitum:

Abstrahor a patriis manibus, raptamque capillis,
(Haec meruit pietas praemia) carcer habet.

Bella pater patrisque gerunt: rognoque domoque
pelluntur. ejestas ultimus orbis habet.

DAN. HEINSTEUS. Scaliger versus triginta quatuor
huic loco alienos & alio referendos censelat. sed
frustra. Nihil enim is convenientius aptius.
Quod ut magis liqueat, adducant Aeschyl'i Icteri-
de: similis omnino argumenti, ubi & tota haec
Ius fabula recensetur. Danaus nempe Argorum
Rex Hypermetrae pater ab Ione & Epapho origi-
nem trahelat. HEINSTEUS.

83. A patriis manibus.] Pedibus iidem. Fast.
II. 832.

Ex cadis in patriis sanguinolenta pedes.
Sed Scrivenarius & Halmiensis cum Erfurtano la-
rius. sic Remedius Amoris 237.

Nec te lar patrius, sed amor revocabit aviaae.
Symmachus Aulonio: Uno tantum lapsu (satis sit
dicere) amica vindicatio claudicavit, quod remou-
randum me de audacia polliceris, ubi ad patriam
larem veneris. Laris oculi aviaei, apud Prudent. lib.
II. in Symmach. sic & Patrii pedes passim. Lu-
can. lib. I. Pelluntur a patriis laribus, & mox:
Haud patrii, dubiae dum vota saluti

Conspicent, tenens laris.
Vid. Epist. XVIII. 56. atque ita passim auctores;
Ita & Horat. Epod. XVI. 19.

Agros atque lures patrius, habitandaque fona
Apris reliquit.

86. Ex bove facta Dca.] Regius de bove. ita
Just. VII. 2. Capironem de rege facturi videbantur.
Flor. II. 6. Libertate donati fecerant de servitute
Romanos. & mox, mediam jam de Italia Africam
facerent. Juven. VII. 191.

Si Fortuna volot, sis de Rhetore Consul.

Vid. infr. I. Amor. x. 8. BURMANNUS.

87. Ab satis est.] Praetantiores, etc. inf. Epist.
XVII. 141. HEINSTEUS.

87. Mugisse.] Mugire Gronovianus, quod non
duplicet, quia sequitur posse. BURMANNUS.

89. Adstitit.] Constitit Gronovianus.

91. E2

Conatoque queri mugitus edidit ore:
 Territaque est forma, territa voce sua.
 Quid furis, infelix? quid te miraris in umbra?
 Quid numeras factos ad nova membra pedes?
 95 Illa Jovis magni pellex, metuenda forori,
 Fronde levas nimiam cespitibusque famem.
 Fonte bibis, spectasque tuam stupefacta figuram:
 Et te ne feriant, quae geris, arma, times.
 Quacque modo, ut possis etiam Jove digna videri,
 100 Dives eras; nudâ nuda recumbis humo.
 Per mare, per terras, cognatae flumina curris;
 Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.
 Quae tibi caussa fugae? quid lō freta longa pererras?
 Non poteris vultus effugere ipsa tuos.

Inachi,

91. Et conata queri.] Putaneus. Conata eloqui.
 unis Regius, Conatoque queri, quod verum est. sic
 & Met. l. 637. in hac eadem fabula est peccatum,
 ubi similiter ex antiquis libris scribendum:

Conatoque queri mugitus edidit ore.

Occitantia librarium loco corrupendo utrique
 causam laud dubie dedit, qui Te quo geminare
 neglexerant, ut saepe alibi. Sic Epistola Helonae,
 v. 194.

In non exhibitis utraque iuncta thoris,
 Vulgo nunc legatur; & differunt inter se mem-
 branae. Liber optimus, utraque iuncta. Scribe, utra-
 que quaesita. Sic & Fallorum lib. l. 237.

Jane face aeternam pacem pacisque sequastrum.
 Quomodo Nasonem scripsisse vix dubito. at nunc
 pacisque ministrum circumferunt codices vulgari.
 Vide notas sequenti Epistola v. 49. & ad Epist.
 xvi. 75. HEINSIUS.

93. Quid furis infelix? quid te miraris in unda?
 Quid furis? libri plerique: quo verbo designat
 65 peccatum Ius à Poetis utamper decantatam. de
 fuga more agit, in umbra etiam Putaneus. cui al-
 tero Moretti recte. Nam de nuda jam dixerat. HEIN-
 SIUS. 95. Ipsa Jovis magni pellex.] Illa Putaneus &
 quique alii; venule. licet & sequenti Epistola
 liberentam videntur:

Cui color insulse, aut cui placuisse laborem?
 Ille mei ceteris votis anctor abes.

Ubi adeff nunc legatur. Statius lib. l. r. Sylv.

At nunc aeterna silentia lethae
 Ille canorus habes.

Ubi forte obis reponendum. Met. xiii. 608.

Ille igitur tantorum victor, Achille,
 Vilius ex à rondo Grajas rapere mariae?

Senece. Hippolyto:

Silvarum incola
 Ille speratus, castus, intactus, rudis
 Mihi te referans.

Amor. lib. iiii. El. vi.

Ille suus dives septena per ostia Nilus.

Eleg. ix.

Ille tui vates operis, tua fama Tibullus.

Et Eleg. x.

Ille locus memorum cauebat frugibus Ide.

Art. Amat. lib. ii.

Ille fatigatae vincendo monstra novae,

Qui meruit caelum, quod prior ipse colit.

Amor. lib. iiii. El. ix.

Carminibus confido bonis: jacet ille Tibullus.

Ita veterinus codex. sic & Ille ego, passim. Mar-
 tianus Capella lib. v. Pleonasms est plus necessa-
 rium (leg. necessario) cum verba quadam dicimus,
 non enumerandas rei necessaria, sed magnitudinis
 aemulandas, ut si dicas: Antonius ille, cum susce-
 rit nomen dixisse, ad amplitudinem aditimus ille.
 Vide Notas Trist. v. Eleg. viii. ad Claudianum
 quoque nominis jam dixi. HEIN. Vide Manut.
 ad Cicer. v. ad Fam. 12. & nos ad Valer. Plac.
 viii. 16. & ad Petron. cxxvi.

96. Fronde levas.] Huc pertinet versus Calvi
 antiqui Poetae in lo, quem citat Servius ad Vir-
 gil. vi. Eclog. 47.

Ab virgo infelix herbis pastoris amaris.

Ex quo eodem Poemate Servius, ad Eclog. viii.
 4. citat:

Sol quoque perpetuus meminit requiescere cursus.
 De fronde pro pabulo data bubus, vid. ad
 Phaedr. ii. B. BURMANNUS.

97. Spectasque tuam] Codex Douzac, & spectas
 novam, quod illi non displicebat, propter illa
 libri r. Metaph.

Novaque ut composuit in unda

Cornua, pertinuit?

Sed praecessit modo, nova membra.

98. Et te ne feriant.] Te ne meliores, ut in illo
 Virgili. x. Eclog. 48.

105 Inachi, quo properas? eadem sequerisque fugisque.
 Tu tibi dux comiti: tu comes ipsa duci.
 Per septem Nilus portus emissus in aquor
 Exiit insanae pellicis ora bovi.
 Ultima quid referam, quorum mihi cana senectus
 110 Auctor? dant anni quod querar, ecce, mei.
 Bella pater patruusque gerunt: regnoque domoque
 Pellimur. ejectos ultimus orbis habet.
 Ille ferrox solus folio sceproque potitur:
 Cum sene nos inopi turba vagamur inops.
 115 De fratrum populo pars exiguissima restas;
 Quique dati leto, quacque dedere, fleo.
 Nam mihi quot fratres, totidem periere sorores:
 Accipiat lacrimas utraque turba meas.

En

Ab te ne frigora laedant!

Et sequenti versu pro posse idem possi. HEINSIUS.

100. Nudâ nuda recumbis humo.] Dura humo,
 aut uda, aut gelida, aut solida quidam scripti. nil
 muta. lib. iv. Met. 261.

Sedis humo nudâ nudis inconsta capillis.

Art. Am. ii. 238.

Frigidas in nudâ saepe jacobis humo.

Et mox 524.

Perferet in nuda ponere corpus humo.

Quo modo illic nonnulli veteres. vid. ad Trist. l.
 vi. 12. HEINSIUS.

103. Quid lō freta longa pererras?] An hic, ut
 in Ibi, primam hujus dictionis corripuit? an vero
 vox est exclamantis? EGNATIUS. Lovan. vel quid
 freta longa. Moretti, quae, dic, freta l. p.

107. Portus.] Portus Lovanienfis, sed nihil muta.
 11. Amor. xiii. 10.

Per septem portus in maris exit aquas,

ita citat etiam Scholiafies Stacii ad lib. iii.
 Theb. 383. loco mutilo. BURMANNUS.

107. Dimissus in aequor.] Emissus praestantiores.
 sed verum nimis spondeaeorum concursus languid-
 iorem facit, idque praeter Nasonis morem. opin-
 o a Nasonis manu esse:

Ostia per septem Nilus dimissus in aequor.

Portibus non video quid hic sit locus. Met. vi.

Septem discretus in ostia Nilus.

Amor. iii. 6.

Ille suus dives septena per ostia Nilus.

Claudian. Phoenice:

Ostia stagnantis Nilii septena vaporat.

Apud Avien. Descript. Orbis:

Septenaque gurgito vasto

Ora procul Nilii.

Priscianus Periegesi:

Sed magis australis sunt terminus ostia Nilii.

sequenti versu bovi pro bovis scribendum. atque
 ita Lovanienfis. HEIN. Nihil murari debere, &
 de voce portus vidimus ad lib. ii. Amor. xiii. 10.
 Dissusus in aequor Gronov. pro varia lectione.

109. Ultima quid referam.] Imo refera censeo
 reponendum, vel contra librorum auctoritatem.
 Quid, inquit, calamitatem domis nostrae ultimâ
 ad origine recente, è senibus intellectam, cum
 ne nunc quidem desit, quod lugeamus. Sic Auctor
 Elegiae in obitum Druai:

Prisla quid huc repeto? Marcellum Ocellavia flevit.
 Quamquam, ne quid distimulem, distichon hoc
 mihi suspectum est non uno nomine, nec Naso-
 nem omni ex parte refert. HEINSIUS. nescio an
 malae notae sit distichon; certe anni recte
 pro temporibus possunt sumi, ut 11. Fast.

537.

Talibus ut nostras diclis descendit in annos.

Quid opus recurrere ad antiqua fata domus meae;
 mei anni, tempus, quo vivo, dant mihi mater-
 nique querelae. BURMANNUS.

112. Ejectos ultimus orbis habet.] Ejectos scripti
 ferme omnes, ut etiam de patre intelligatur. Se-
 quenti versu idem sceproque, non sceprisque. HEIN.
 Ultimam orbem Aegyptium hic intelligit ex veter-
 rum sententia Broukhuisius ad Propert. ii. xiii. 40.
 & ita Extremum Nilum Claudianus l. in Eur. 36.
 dicit. sed ex Aegypto profugus Danaus, & ejus filiae
 Argos venere, quos ultimum orbem, id est remo-
 tissimum a patria vocat Hypermetesta; ut ita aliae
 partes orbis ultimae & extremae dici solent, ex
 affectu scribentis, qui patria pulsus in peregrinas
 & longe diversas desertur terras. BURMANNUS.

115. Pars exiguissima.] In hanc formam dixit
 Cicero in Bruto, Assiduissimae, ejus verba sunt:
 Assiduissimè mecum fui Dionysius Magnus. CIOFANI.

Sic exiguis leg. xlvi. de Legat. 3.

B b

115. Restas

En ego, quod vivis, poenae crucianda reservor;
 120 Quid fiet fonti, cum rea laudis agar?
 Et, confanguineae quondam centesima turbæ,
 Infelix, uno fratre manente, cadam.
 At tu, si qua pia; Lynceus, tibi cura fororis,
 Quaeque tibi tribui munera, dignus haboris;
 125 Vel fer opem: vel dede neci: defunctaque vita
 Corpora furtivis insuper adde rogis.
 Et sepeli lacrimis perfusa fidelibus ossa,
 Scriptaque sint titulo nostra sepulcra brevi.
 Exful Hypermnestra, pretium pietatis iniquum,
 130 Quam mortem fratri depulit, ipsa tulit.

115. *Refat.*] Bene *refat* Gronovianus & quatuor alii. HEINSIUS.
 117. *Mibi.*] Tibi iidem. HEINSIUS.
Nam tibi quot fratres, mihi tot perire foretes, volebat Franciscus. *Nam tibi quot fratres, totidem,* Gronovianus.
 118. *Accipiat.*] Forte:
Accipiant lacrimas utraque turba suat.
 Ut supra 67. *sua verba.* & alibi. HEINSIUS.
 120. *Quid fiet fontis.*] Fietur septem libri: duo *suat*, utrumque bene. HEINSIUS.
 121. *Et Confanguineae.*] Lubens retscripserim EA. HEINSIUS.
 123. *At tu si qua pia remans tibi cura fororis.*] Pro *remans*, primæ editiones & scriptorum plurimi, *Lino est*. In Puteano remans à manu secunda, nullo præfate lectionis apparente vestigio. Scribe *Lynceus*. & ita Hærculan. Codex; Lynceus enim Hypermnestrae maritus dicitur, non Lino. Ita cum Pindarus appellat, & Pausanias, & Apollodoros & Libanius in Diegematis ab Allatio editis, & Træzes in Chiliadibus, & Lenobius, (apud quem tamen *Avvyye* peperam pro *Avvyyde* scribitur) & Hyginus, Servius & Scholiastes Statii non uno loco. Apud Scholiastam Germanicæ tamen & Horatii, Statii quoque uno in loco Lino mendose appellatur. Siliam Apollin. Carm. xv.
Solus Hypermnestrae servatus munere Lynceus.
 Ex hoc conjugio natus est Abas, qui Metapontem Proeti filium, ut montem ulciceretur paternam, occidit. HEINSIUS.

123. *Cura pia.*] Vid. ad Epist. VIII. 15.
 126. *Corpora furtivis insuper adde rogis.*] Scribe, quicquid dissoluti libri veteres, i, *superadde*, sic lib. VI. 594. Fastorum hæctenus legebatur, *Si vir et, inditiis exiit dotis oper,* cum, i, *diatas* sit respondentem, & libro IV. 778. ubi vide notat:
Die vir, et i, vivo perire vore manus.
 Cum in *vivo vore* nunc legatur, apud Maronem lib. VII. 426, quoque pro *Tyrrenas* i, *sternas acies*,

multi codices, etiam veterissimi, *inferne*. apud Claudian. VI. Conf. Honor. 127.
 I potius genti reliquus, tantisque superstes
 Danubii populis, i nostrum vivo tropaicum.
 Ubi ante nostram editionem legebatur, in nostrum vive tropaicum. Pessime verbum id monosyllabum plurimum apud scriptores optimis in locis est habitum, de quo multis egi ad Epistolam IV. 38. 127. HEINSIUS. Ego nihilo ausim mutare. sic Tō *insuper*, lib. II. Trist. 129.
Insuper accedunt, te non adimente, paternae
 (Tamquam vita parum muveris esset) oper.
 Vid. Giffan. Ind. Lucretii. *Furtivo* vero illi rogi non admodum placeat. *Finitimis* erat in Leideni. forte, *Fraternis*, ut velit te addi rogis fratrum que. Franciscus pro *adde*, vellet *abde* vel *ure*. BURMANNUS.

128. *Scriptaque sint titulo.*] *Sculptaque* scripti nostri omnes cum primis editionibus, pari modo Avienus Fab. XV. de sepulchro:
Semper ut docili pollice saxa leo.
 Et apud Horat. lib. III. Od. XI.
 I, *petes quo te rapimus et auræ,*
Dum faves nos et Venus; i secundo
Omnia, et nostris memorem sepulchro
Sculpe querelam.

Ubi minus recte in multis editionibus legitur *sculpe*, idem lib. II. Sat. IIII.
Summam patrimonii insculpere saxo
Hæredes voluit.
 Apud Lactantium carmine de Phœnice veteres etiam membranæ:
Proinus excelsipunt sacrato in marmore formam.
Vulgat insculpunt. at Tibullus I. Eleg. III.
Fac lapis inscripsit stas super ossa notis.
 Aufonius Parentalibus:
Gaudent compositi clares sua nomina dici,
Frontibus hoc scriptis et monumenta jubent.
 Sic scriptum aurum Juvenali VI. 205.
Datus, et scripto radiat Germanicus auro.

Scri-

Stat.

Scribere plura libet: sed pondere lassâ catenæ
 Est manus; & vires subtrahit ipse timor.

Stat. Theb. VIII. 270.
Inscripitaque Deus qui navigat abno.
 Lib. I. Sylv. III. 9.
196. manu tenara testum scripsisse voluptas.
 Vid. Bernart. & Gronov. ad Stat. Diatr. cap. 42.
 & Elench. Antidiatribes pag. 68. lib. III. Sylv. I. 95.
Aeræque tot scripto viventes lumine ceras
Fixisti.
 Hic quidam codices *cissa*, unde & *caesa* posset legi. Trist. III. El. III. 72. Catal. Pith. p. 101.
Quem tenes hic humilis marmore caesa domus.
 Et pag. 114.
Incisum et duro noæum erit lapidi.
 Aufon. Epitaph. Heroum. XX. *Incidere titulum sepulchro.* Horat. IV. Od. 8.
Non incisa scriptis marmora publicis.
 HEINSIUS. Notis probum est, ita Sucton. Caef.

86. *Solidam columnam prope xx. pedum lapidis Numidici in foro statuit, scripturaque PARENTI PATRIAE. sic imagunculam aeram hoc nomine inscriptam dixit idem Aug. 7. ita Ildorus XVI. 17. Saturnus signari nummos et scribi confluitis, quod ex antiquiore auctore repetitum credit Barthius ad Stat. II. Theb. 277. sic Nopos Alcibiade. cum cap. VII. dixisset, devotionem incensam esse in pile. cap. 6. dicit scriptam fuisse. Curtius lib. X. cap. I. In medio fere nemore columnam emittit, Erythri regis monumentum, literis ejus gentis inscriptam. ita & lib. III. Trist. III. 72. quidam codices:
Grandibus in tumuli marmore scribo notis.
 Vid. Heins. ad Claud. II. in Rufin. 342. Utebantur autem veteres etiam hoc vocabulo de pictura, & sculptura. ut vini docti jam abunde docuerunt. BURMANNUS.
 129. *Iniquum.*] Vid. VI. Fast. 607;*

EPISTOLA XV.

SAPPHO PHAONI

Ecquid, ut inspecta est studiosæ litera dextræ,
 Protinus est oculis cognita nostrâ tuis?

An,

Contulimus olim in hanc Epistolam aliquantò plus industriae, ac curæ: tum quòd ceteris corruptior hæc erat, tum quòd tametsi cum reliquis ab Ovidio scripta videtur, illam tamen doctissimus quique ita semper admiratus est, ut fecerendam ab aliis censuerit, ac si inter illos minores Patricios allecã, communem sortem non ferat, eminerique statim inter ceteras debeat. Quare & Calderinus, & ante illum Merula, veluti in Olympico stadio celebres athletæ, non citra pulveris (quod ajunt) tactum desudarunt, & ut coronam reporrarent, contenderunt, acsi Pythia illa ac Nemea, vel si qua alia in terra Græciæ celebrantur olim, non veram, cumulatamque victoriæ gloriam afferent. Et sanè ut illa quidem sacra omnia erant, & Olympicus agon, vel Jovis majestate, vel Herculis, qui primus instituit, auctoritate, vel etiam loci magnitudine, ac claritate cetera terræ Græciæ præcibat: ita hæc Epistola, tametsi cum reliquis scripta sit, & autoris ipsius majore quodam studio, & personæ, quam sustinet, gravitate & eventu maximè memorabili digna semper esse visâ, quæ & principem sibi locum vendicaret, & majorem diligentiam exposceret. In qua si a viro in primis erudito, ac de studiis nostris optimè merito, dissentire in paucis vi-

debor, ignoscat ille cum ceteris, cum in non paucioribus illum & sequar, & laudem. Utinam quàm ejus literas, ac studium æmulatione multorum digna judicio, tam possem & cetera his accumulanda proponere. B. EGNIATII. Sapphus ad Phaonem Epistola in nullis Heroïdum Ovidianorum exemplaribus, nisi recentissimis, apparet, neque hoc loco, sed ut plurimum rejecta in calcem operis. In qua tamen emendanda usi sumus libro Bodlejano, tribus Lincolnienis, Scriveriano, Palatino, Regio, Saraviano, Mazariniano, quinque Medicæis, totidem meis, Patavino, Vaticano, Farnesiano, Arondeiano, quorum omnium pars-major non in membranæ, sed chartæ, fuit exarata. Hujus Epistolæ optimo exemplari usæ est Naugerius, cujus opus instructum multa feliciter castigavit. HEINSIUS.

SAPPHO PHAONI.] Non ingrati tibi, Ictor, futuram fabellam exilium, non animadvertentem ab utroque committente, quam primo adflescentiæ nostræ tyrocinio ex Græcis scriptoribus in Racemationum nostrarum capite I. vulgavimus. Tu, il vacat, inde eam petas. EGNIATII. I. *Nunquid.*] Alii *Ecquid ut.* emendarunt. sed ipsi viderint; mihi vix lectio non immutanda est visâ, ubi præsertim auctoris illa obsecratur magis

B 2

- An, nisi legiffes auctoris nomina Sapphūs,
Hoc breve nefcires unde veniret opus?
5 Forfitan &, quare mea fuit alterna, requiras,
Carmina; cum lyricis fim magis apta modis.
Flendus amor meus est: elegia flebile carmen.
Non facit ad lacrimas barbitos ulla meas.
Uror, ut, indomitis ignem exercentibus Euris,
10 Fertilis accenfis meffibus ardet ager.

Arva

magis, & confenfus etiam probetur cruditorum.
EGNATIUS. Liber Maff. *infpecta*. Alii legunt, *Ee-
quid ubi afpecta* est. quod idem est. CIOFANUS.
Equid ut Naugerus. noftri perperam, *Nunquid*
vid. Nafō v. Piff. II. 1.
Equid, ut & Ponto novam venis epifhola, *Artes*.
Infpecta etiam probe unus Ciofanus patet. Am.
III. 47.

Infpecta: quidque leges ex ipffs collige verbis.
Et lib. II. 395.
Et quonia feribes, totas prius ipffe tabellas
Infpecte, plus multas, quam fibi miffa, legant.
Faft. IV. 257.

Carminis lubicis fatalia verba sacerdos
Infpectis, infpectum tibi fuffe refero.
HEMSTIUS. *Equid vefum*. I. ex Pont. x. 1.
Requid ab inpropofis cognofcis imagine ceras,
Hate tibi Nafonem fcribere verba, Maceo.

1. *Studiofae*.] Explicat doctae, literis eruditae,
quae tam doctae & accurate fcribit, fed vellem fi-
mili exemplo hoc probari. ego fimpliciter capio
te amantis, tibi fludentis & faventis, ut milles
ita III. Art. Am. 421. *Studiofa placendi*. & 603.
Quae praebes lectum studiofa locantque. fic in alia re
III. Am. 2. Non ego nobilium fides studioffis agno-
rum. & paffim. fic & capi debent illa in Triftibus
2. Eleg. 2.

Nec peto, quas quondam petii studioffis Athenas.
Id est capidus eas videndi, non ut quidam, flu-
diorum gratia. BURMANIUS.

4. *Unde moverer*.] Ego Latiniorem puto lectio-
nem Saraviani & Francofurtensis codicis, *unde*
veniret, quod & Francus conjecerat, qui tamen
moveres praeferebat. Juvenal. x. Sat. 71.

Verfusa & grandis epifhola venit
A Capreis,
Nofter II. Amor. XVIII. 33.
Triffis ad Hyppolyten ab Iafone litera venit.
BURMANIUS.

5. *Forfitan & quare*.] Occurrit objectioni,
quam ftatim diluit. CROFANUS.
5. *Alterna carmina*.] Elegos fignificat. Sic lib.
XI. Faft.

Dum canimus facras alterno carmine nonas:
Maximus his Faftis accenfatur honos.
Eodem modo lib. XI. Triftium *pedes impares dixit*:

Scilicet imperii princeps ftatione relicta
Impariibus legeres carmina fafta modis?
Et III. Eleg. I. *alternam verfum*:
Clauda quod alterno fufiftant carmina verfo,
Vel faftis hoc ratio, vel via longa facit.
Et mox ibidem, *alternos pedes*:
Adfpicis alternos intremiffis pedes.
Et Elegia VII.

Aplaque in alternas cogere verba pedes. CIOFANUS.
Requiris rectius requiras unus Medicus. HEINSIUS.
ita & Francofurtensis. vid. ad Epiff. IV. 53.

7. *Elegia*.] Et haec lectio mihi femper vifa
probabilior, quam *elegi verbum*, aut *elegi quoque*,
quod fubftituere quidam, id quod inconcinnum
abfurdumque videtur, nec ingenio Poetae con-
gruens. quia autem ratio fiat, ut fyllaba ea lon-
ga fit, & auctorum vifa probatur, & a ratione
non abhorret. EGNATIUS. Non ideo hoc carmen
immutavimus, quod *Elegia* legi non poffet, ulti-
ma illa fyllaba non folum ob fubfequentes con-
fonantes longa effe poffet, fed & ob praecedentem
ei diphthongam Graecorum more. ut etiam
alibi Ovidius: *Venit odoratos Elegia nexa capillos*,
& *Flebilis indignos Elegia folve capillos*. &
Blanda pharetratos Elegia canet amores. in his omnibus
ultima haec ratione produciunt, ut mihi recte illi
feciffie videantur, qui in his locis *Elegia* cum ei
fcriperunt, non tamen ut dividatur, ac dicatur
Elegia, fed quamvis *Elegia* legi poffet, vetus
tamen haec lectio *Elegi quoque* longe mihi vifa
ei elegantior. NAUGERIUS. Legendum, *Elegia*
flebile carmen, tum quia ita cit in lib. Maffeano,
tum etiam quia adverbium quoque otioffum est.
Huc autem facit locus ex *Elegia*, qua Tibulli
mortem deflevit: XII. Amor. 9.

Flebilis indignos Elegia folve capillos,
Ab nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Hinc igitur probabiliter colligitur Elegiam primum
res triftes, lugubres, & luctuofas, deinde, ut in
libello de Arte Poetica docet Horatius, lactas &
jucundas continere coepiffe, ejuftque inventorum
necitri idem ait his verbis:

Verfibus impariter junctis querimonia primum,
Post etiam inclufa est voti fententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiferit auctor,
Grammatici certant, & adhuc fub iudice lit est. CROFANUS.
8. *Non*

- Arva Phaon celebrat diverfa Typhoides Aetnae;
Me calor Aetnaeo non minor igne coquit.
Nec mihi, difpofitis quae jungam carmina nervis,
Proveniumt, vacuae carmina mentis opus.
15 Nec me Pyrrhiades, Methymniadesve puellae,
Nec me Lesbiadum cetera turba jvant.
Villis Anaftoric, yilis mihi candida Cydno:
Non oculis grata est Atthis, ut ante, meis.

Atque

8. *Non facit*.] Apta non est. CROFANUS.
8. *Barbitos*.] Imitatio Euripidis, qui eodem
modo inducit Admetum loquentem. Alceft. 345.

*Ὁ γὰρ πόντ' οὐτ' ἂν βαρβίτου βίον ἐπι
Οὐτ' ἂν Φοίν' ἐξέροιμι πρὸς Λιβῶν λαοῦν
Αἰθλόν. σὺ γὰρ μου τέρψην ἐξείδου βίον.*
BURMANIUS.

8. *illa mos*.] Sic in veteribus, fed & ulla
recte. NAUGERIUS.

11. *Arva Phaon celebrat diverfa Typhoides Aetnae*.]
Phaenon fignificat diu in extrema regione, quae
remota efferat a Lesbo, verfari: eam autem Siciliam
efferat ait; ubi est Aetna mos perpetuo incendio
notus; quia occasione ad fui amoris ardorem allu-
dit. Subdit enim: *Me calor Aetnaeo non minor igne*
tenet. CROFANUS.

11. *Celebrat*.] Frequenter, incolit, & diu im-
moratur. Ab Aetna autem monte *Aetnaeus* dedu-
citur: ab Enna verò, quae ubi est, & umbilicus
Siciliae, *Enneus*, & *Ennaeus*, in prima fyllaba
per e, & duplex n, ut alibi docui. Atque hoc
dicendum fuit, ne quem Domitius mos perpetuo incendio
notus; quia occasione ad fui amoris ardorem allu-
dit. Subdit enim: *Me calor Aetnaeo non minor igne*
tenet. CROFANUS.

12. *igne tenet*.] Ita liber Maff. in aliis male efferat,
coquit. CIOFANUS. *Coquit* alii ex fuis notant. quod
damnare Ciofanus non debuit. ego certe ampletor.
Nofter de Hercule Octaeco lib. IX. Metam.

— *Coquiturque ardente veneno*.
Appofite Seneca, & ad imitationem Noftri fatis ma-
niffe, Hercules Purence 105.

— *Acrior mentem excoquit*,
Quam qui caminis ignis Aetnaei furit.
Et Hercules Octaeco:

Non virus artus, nate, foeminentum coquit.
Virgilius VII. 345.
Voemineas ardentem curaque iraeque coquebant.
Haec tunc:

O Tite, fi quid ego adjuro curavate levaffo,
Quae nunc te coquit.

Sic Phoebe cancrum coquere dicitur Manil. lib. XII.
apud Perfum Satyr. XII.

In fana canicula melfes
Jam dudum coquit.
Quomodo & Avienus Descript. Orb.

Aefus radiorum Phoebeo anhelō
Arva coquit.

Idem:
Terram coquit hanc radiis fol.
Et Phaenoni. p. 99. Edit. Grot. *Et immo dicat terras*
coquit ignibus aefri. & p. 101. de Phaenonte: *Flam-
mas fola cuncta coquebant*. vid. Colum. ad Em. p.
230. Est autem familiaris Poetis ab Aetnae ardore
comparatio. Horat. Ep. XVII.

O mare & terra, ardeo,
Et Phaenon naque atro delibutus Hercules
Nefsi arvore, nec Sicana fervida
Virens in Aetna flamma.
Senec. Hippol. 101.

Alitur & creffit malum
Et ardet intus, qualis Aetnaeo vapor
Exundat antro. HEIMSTIUS.
Lucianus in Tragopodagra, Podagra dolores etiam
Aetnaeo crateri comparat. vid. p. 949.

14. *Proveniumt*.] Lib. & Elegia I. Trift. *Car-
mina proveniumt animo deducta fereno*. CIOFANUS.

14. — *Vacuae carmina mentis opus*.] O tendit fe
ad pangenda carmina aptam non effe, cum ea tran-
quillitatem vel imprimis requirant: ipfa autem
amore correpta hoc aque illuc, mentis inops, agi-
tatur. CIOFANUS.

15. *Nec mihi Pyrimo fubeunt, Mnaiffae puellae*,
Nec me Lesbiadum caetera turba jvant.
Neque acculare quempiam cit animus: nec tan-
tum mihi affumo, ut fi quid alii diverfium a me
fenferit, id ego ftatim ad invidiam meam tra-
ham. Sua cuique placent. Ego me ut non mul-
tum admittor, fic, ubi melius nihil habeo, non
facile continere, ut damnare foleo. Illud ta-
men in bonam partem dictum a me accipiant ve-
lim, quod immutatim lectiffimum, totaque in-
verterint: non mutatos fuiffe, fi rem considera-
tionis expendiffent. Qui enim, quaeffo Pyrrhiades a
Pyrrha, aut a Methymna Methymniades deduci
poffunt? Aut unde haec tam inoffenes, tamque ab-
furdum deducto? Dicimus quidem Lesbiadem, Pe-
lagiadem, Achenadem, Heliconiadem, & caetera
id genus: fed ut ratione non careant, non tamen
Pyrrhiadem, Methymniadem, aut Cyrrhiadem:
quod nec ufus, nec ratio patiatur. Unde enim pa-
Bb 3

Atque aliae centum, quas non sine crimine amavi
 20 Improbe, multarum quod fuit, unus habes.
 Est in te facies, sunt apti lufibus anni.

O facies oculis infidiosa meis!
 Sume fidem & pharetram; fies manifestus Apollo.
 Accedant capiti cornua; Bacchus eris.
 25 Et Phoebus Daphnen, & Gnosida Bacchus amavit.
 Nec norat Lyricos illa, vel illa, modos.

At

tronymicum hoc muliebre formatum? aut quomodo? Si enim *Pyrrhaeus*, ut *Methymnaeus*, est nomen possessivum, ut sunt, nullo pacto poteris inde hoc patronymicum deducere: aut enim *Pyrrhaeus* faciet, aut per dissolutionem *Pyrrhaeus*. Utrum autem dixeris, & duxerit & insolenter id deduxeris. Quod si *Pyrrhaeus* legeris, syllaba dauidicet necesse est. Nos igitur à veteri fribimus lectione. Examinet illi rem totam, ut ingenio excellent, & eruditione praestant: facile (ut opinor) recantabunt. B. EGNATIUS. Rectius, opinor, quod in veteribus quibusdam: *Nec mihi Pyrrino subeunt Minaius Puellae*, quam lectionem etiam Ignatio nostro jampridem placuisse video. NAUGER. locus corruptus est. varie autem legitur. Domitius legit:

*Nec mihi Pterides subeunt Dryadesque Puellas,
 Nec me Thepiadum cetera turba juvat.*

Sed haec a doctis omnino rejicitur. in Aldinis ita legitur:

*Nec me Pyrrhaeas, Methymnaeasque puellas,
 Nec me Lesbium cetera turba juvat.*

Quae lectio rationem aliquam habet. nam *Pyrrha* & *Methymna* civitates Lesbi sunt. & ad partes five species apte genus ipsum *ἑταίριον* infertur. Quae modum rursus sequenti disticho inferat ac propria nomina post generalia ac patria inferuntur. quae res etiam ipsa ad probabilitatem hujus lectionis facere potest. sed hic quibusdam scrupulum objicit, quod a *Pyrrha* & *Methymna* non eodem modo *Pyrrhaeus* & *Methymniaeus*, ut a *Lesbio*, *Lesbia* deduci potest. Nam ab illis possessiva in *aens*, ut a ceteris feminiis in *a*, non in *ius* formantur. unde *Pyrrhaeades* & *Methymnaeades* dicendum magis foret. Proinde iidem illi antiquiores quamdam, ut ipsi afferunt, lectionem proferunt, leguntque, *Nec mihi Pyrrino subeunt Minaius puellae*. *sc.* hanc lectionem ipsi tuerentur. Quae tamen & ipsa incommodum quoddam suum habet. Nempe quod generale nomen, five *ἑταίριον*, statim post has duas personas inferunt. cum tamen in sequentibus verbis etiam aliae duae ejusdem societatis personae singillatim recenseantur. Solum autem & vel genus praecedere vel species, in hujusmodi enumeratione, neque alterum altero misceri. Quae ratio quia hic confundi-

tur, fit ut neque huic lectioni per omnia assentiri possim. itaque ad superiorem magis inclinat animus. neque me derivationis *ἑταίριον* adeo movet, quod videam & alia multa veterum contra Analogiam & Grammaticorum regulas varie usurpata. sed tamen, ut monui, locum ipsum pro corrupto ac dubio reliquimus. MICYLLUS. *Nec me Pyrrhaeas* ex suo libro optime Naugerius. nostri codices hic vehementer turbant. HEINSIUS. Egnatius Racemat. cap. 2. probat, *Nec mihi Pyrrino subeunt Minaius puellae*. ut & Berimanus & alii. Parthas. *Nec mihi Pterides subeunt Dryadesque puellae*. ut & Codex Witianus habebat, & alii. vide & Nicol. Loen. Misc. VIII. 3. incepte Domitius explicat *Pterides*, foremque Poeticum, *Dryades*, relaxationem animi in sylvis, *Thepiades*, amicas.

16. *Turba juvat.*] *Juvant* optimi codices, & editiones.

17. *Vilis Amythone.*] Rectior sit fortasse vetus lectio, *villis Anaetorie*. NAUGERUS. Cur *Anaetorie* non male in quibusdam codicibus legatur, docuit Berimanus. quod, nimirum, inter ceteras a Maximo Tyrio, a Sapphone amatas, ponatur. DAN. HEINSIUS. *Villis Amythone, villis mihi candida Cydno* Naugerius. ad primae editiones cum scriptis quibusdam, *Villis Anaetorie*, alii *Aminotrie*, vel *Aminotrie*. Lege *Anaetorie*, cu Maximo Tyrio, *Ἰσῆρα*, καὶ Ἀρβίε, καὶ Ἀνακτορία, quod Berimanus jam monuit. pro *Cydno*, scripti, *Cydrò*, *Credo*, *Clia*, & similia. in loco tamen Maximi Tyrii pro *Ἰσῆρα* opinor scribendum *Ἡρῶνα*. Erinna enim & coeva Sapphus, & ab illa amata quoque, fide Suidas in *Ἡρῶνα*. sed & Eustathius in *Ilad.* B. de Erinna, *Ἰσῆρα ἑταίρια Σαπφῶς, καὶ ἑταίριαν ἀπέλεγε*. Suidas ex puellis a Sappho adamatis tres recenset, Athididem, Telestiphan, Megaram, nulla Gyrianae mentione facta. Erinnae tamen mirum a Nafone mentionem non fieri. fide multa ad Phetrium Sappho perinentia, ad hanc Mitylenaeam referuntur. Nam quod Dipphilus in Comoenia a se facta Archilochum & Hipponactem, tamquam amatores Sapphus induxit, pro hujus ingenii lascivientis est habendum, ut Athenaeus jam observavit. Multo minus verisimile, amatam Sappho ab Anacreonte, qui undeviginti

totis

At mihi Pegafides blandissima carmina dicant:
 At jam canitur toto nomen in orbe meum.
 Nec plus Alcaeus, confors patriaeque lyraeque,
 30 Laudis habet: quamvis grandius ille sonet.
 Si mihi difficilis formam natura negavit;
 Ingenio formae damna rependo meae.
 Sum brevis; at nomen, quod terras impleat omnes,
 Est mihi: menfuram nominis ipsa fero.

35 Cant-

totis post Sappho Olympiadis claruit: cum tamen Hermefianax id traditum reliquerit. At de Alcaeo Sapphus acmulo, inter scriptores convenit. sed cum Erinna Olympiade cvi. claruisse Eusebius in Chronicis contendat, non potuit eam novisse Sappho. nisi dum fuisse Erinnae concedimus. De eius certe patria varias opiniones Suidas recenset, cum tamen Teniam picricque faciant, ut & Stephanus Byzantius in *Ἰσῆρα*, Tatianus Lesbiam Oracione adversus Graecos. HEINSTUS.

18. *Non oculis gratia est Atthis, ut ante, meis.*] In verbis, quos Hephraeche ex Sapphone citat, hujus Atthis mentio est his verbis:

Ἀτθίς τοῖς ἑ ἐπέσκειν ὑδὲν ἀρχήθερα. CIOFANUS. Atthis meminit & Terentianus Maurus de Metris pag. 91.

*Aetolicum ex illa genuit doctissima Sappho,
 Cerdas quando fuisse sibi canit Atthis parvam,
 Florea virginitas sua cum foret.* BURMANNUS.

19. *Quas hic sine crimine.*] Non dupliciter ea lectio, quam adstruxere, *quas non sine crimine amavi*, sed iterum amplius iudicium postulo. EGNATIUS. *Quas non sine crimine amavi*, sic vetus lectio, ac mea sententia recte. & inferius etiam, *Lesbias infamem quae me scissis amatae*. Et nemo nescit quid de Sapphus in puellis amoribus dicatur. NAUGERUS. *Quas hic sine crimine fere omnes scripsi*. sed recte nec repositum, sic Metam. II. 433. *Nec se sine crimine proci*. Stat. IX. Theb. 757. *Male dilectum miseram Cydona forori dixit*; ubi vid. Schoiallen. BURMANNUS.

23. *Et Pharetram.*] *Et Pharetras, si tibi Scriverit* codex. recte vero Berimanus esse imitationem Propert. ex lib. IV. Eleg. 2. 31. notavit.

26. *Nec norat.*] *Norat* malo. HEINSIUS.

29. *Alcaeus.*] Hic cum Sappho certavit. vid. Schol. Theocrit. Idyl. VII. 63. ut & Myrtis cum Pindaro, ut observat Salmastus lib. I. Epist. XIV. *Grandius illam sonare*, dicit, ut Horatius dicit: *Minaces Alcaei Cameosnas*. HEINSTUS. Horat. II. 13.

*Sappho puellis de popularibus,
 Et te sonantem plenus aureo,
 Alcaeo, plectro.*

30. *Ille sonet.*] *Ille sonat* Regius & unus Heinfil. vid. supr. ad Epist. VII. 29.

32. *Damna rependo meae.*] *Malim malae*; toties

enim mea & mala confusa.

33. *Sum brevis etc.*] Longe diversa ea ea, quae circumferbatur, lectione, vetus haec lectio, sed & longe mihi visa est elegantior, ac fieri quidem potest, ut utroque modo Ovidius scripserit. sed id si verum est, hoc pacto castigavit. aut prima illa lectio subditiua. Unum hoc mihi credant boni viri, credant eruditius pluribus, quos a me nunc nominari non est necesse, qui vetustissimum id exemplar inter cetera castigatissimum, ex quo & alia plura & haec correxi, viderunt, & mihi probatissimi hujus rei testes sunt; nihil a me fictum est, nihil additum. quaecumque immutavimus praeter pauca quaedam, quae & lectorem monuimus, ita videtur nobis castiganda; ex antiquis exemplaribus immutavimus. ita ut nihil indultitiae aut ingenio meo, labori certe meo aliquantum debeatur. NAUGERUS. Diversa longe alia lectio, quae nunc circumfertur scilicet, *sum brevis ac nomen etc.* EGNATIUS. *Nec me despicias, si sum tibi corpore parva: Mensuramque brevis nominis ipsa fero*. Etiam hic diversè legitur. Una quidem lectio ea est, quam modo citavimus. cuius sensus est: Non debere se despicere, quia brevis fere parva sit, & breve nomen habet, nulla subiecta ratione. Altera, quae & communior est, in Aldinis ita habetur: *Sum brevis, at nomen quod terras impleat omnes, Est mihi: mensuram nominis ipsa fero*. Quae lectio *ἑταίριον* ornatur. Opponit cum inter se statum corporis & famam: dicitque, de brevitatem corporis mensura nominis tuarum. MICYLLUS. *Nec me despicias, si sum tibi corpore parva, Mensuramque brevis nominis ipsa fero*. Hanc habent lectionem Vaticanus & Massianus libri. Alii viri docti legunt, ut ex aliis antiquis, *Sum brevis, at nomen, quod terras impleat omnes, Est mihi: mensuram nominis ipsa fero*. Qui versus sunt plane elegantiores. Atque ita fere Sappho pulchrum non esse fatentur, cum sit parvo corpore. Mulieres, quae ejusmodi sunt, non pulchrae, sed venustae dicuntur. Pulchritudo enim, ut sentit Aristoteles, consistit in magno corpore: quae, ut ait M. Tullius lib. IV. Tulcul. Disput. est apta membrorum similitudo cum corporis suavitate. CIOFANUS. Hoc cum qua cum corporis suavitatem. CIOFANUS. Hoc cum qua cum corporis suavitatem. CIOFANUS. Hoc cum qua cum corporis suavitatem. CIOFANUS. Hoc cum qua cum corporis suavitatem. Ante insulae legebatur:

296

35 Candida si non sum, placuit Cepheia Perseo
 Andromede, patriae fusca colore suae.
 Et variis albae junguntur saepe columbae:
 Et niger à viridi turtur amatur ave.
 Si, nisi quae facie poterit te digna videri,
 40 Nulla futura tua est; nulla futura tua est.
 At, me cum legeres, etiam formosa videbar:
 Unam jurabas usque decere loqui.
 Cantabam; memini; (meminerunt omnia amantes)
 Ocula cantanti tu mihi rapta dabas.

Haec

*Nec me despicias, si sum tibi corpore parva,
 Mensuramque brevis nominis ipsa fero.* HEINSIUS.
 In Palatino erat, *si sum tam corpore parvo*, in Lincol. *quis sum tam c. p.*
 34. *Fero.*] Gero, Scriverunt. *Mensuram parvi nominis ipsa fero.* Tragur.
 36. *Andromede.*] Apud Fulv. Urtin. pag. 4. Illustr. Femin. Poemati. Philodemi Epigramma est: *Εὐδὲ ἰπικὸν, καὶ Φλωπὴ, καὶ οὐκ ἔδουσα τῷ Σαρπηφῶνι, καὶ Περσεῶν Ἰδὴς ἡγούσα Ἀνδρομέδης.*
 Sic & Athenaeus lib. 1. cap. 18. Andromeden a Sappho versibus notatam scribit. inter autem puellas a Sappho amatas etiam Maximus Tyrius *Andromeden* quandam recenset. ut & ipsa Sappho in fragmento apud Fulv. Urtin. p. 10. ubi videtur aemulatione accendi, quod Aththis in Andromeden proclivior esset. HEINSIUS.
 36. *Fusca colore.*] Colore malebat Francius, ut & erat in Lincol. Solenni permutatione harum vocum.
 37. *Et variis albae.*] Vossius ad Catul. Epigr. LXXIX. ad Mallium notat columbas diversi coloris improbiore decerpere oscula, quam facerit ejusdem coloris.
 38. *A viridi.*] Pflittacus intelligebat post Burmannum Francius, ex Amor. II. 6.
Tu poteris virides pennis bebatae smaragdos.
 Et Claverius ad Pers. Prolog. vid. Turneb. XVII. Adverf. 16. BURMANNUS.
 38. *Turtur.*] Miram prope hujus avis casitatem esse scribit Aelianus lib. x. cap. xxxiv. De Hist. Animal. CIOFANUS.
 39. *Quae facie.*] *Quae facies.* Mazar. & Palatin.
 41. *At me cum legeres.*] *Me cum legeres nostri,* & recte. sic Amor. lib. II. El. II.
Me legat in sponsi facie non frigida virgo.
 Et I. Art. Am. I.
*Si quis in hoc artem populo non novit amandi,
 Iae legat.*
 HEINSIUS.
 Sic II. Trist. 369.
*Fabula juveni nulla est sine amore Menandri,
 Et sibi hic pueris virginibusque legi.*
 Ubi male quidam codices *haec.* BURMANNUS.

45. *Omnique à parte.*] *Omnique in parte* Mazar. *Omnis tibi parte* Francof.
 47. *Jurabat.*] *Jurabant* Vaticanus, Regius & duo ex meis. bene HEINSIUS.
 48. *Verba joco.*] *Quidam, membra joco.* alii codices, *verba loco.* quod damnat Gronov. III. Obf. 21. contra Salmasium. *verba jocos* Sarav. & Lincol. *verba jono* Francof. sed nihil movendum. *jocos* est opus amoris. II. Art. Am. 724.
Et dulces genitus, aptaque verba joco.
 IV. Faf. 868.
Posite blanditias, dignaque verba joco. BURMAN.
 49. *Atque ubi jam amorum.*] Ita in Vatic. In impressis quibusdam, *Et quod, ubi amorum.* Melius & rectius in Mafficiano, *At simul amorum.* CIOFANUS. Scripti nonnulli, *At simul,* vel, *At,* majori tamen ex parte, *Atque ubi jam.* lego *Quisque, ubi jam* &c. Librarius quae expresserat solummodo pro *quique* solenni errore. hinc *Atque* postea natum. vide Notas ad Epist. XIV. Yl. 91. HEINSIUS. In Palatino erat, *consumpta voluptas.* quod ut aptius & elegantius amplexus sum. languor enim ille demum post consumtam voluptatem; & *consumere* proprium in amoris opere verbum, cum ex praecipto Nostri lib. II. Art. in fine, tarda mox proliciter Veneris voluptas, & duo simul ad metam propeant, cum pariter victi femina & vir jacent; & ex aequo res illa duos juvat. ita contra infelix ille Polyacnos, qui sine voluptate a Circes toro furexerat, excusare languorem suum nititur apud Petronium cap. 131. quod velis majoribus usus, *tempore voluptatem consumperat.* id est maturius, quam fas erat, & dominant suum vere voluptate fraudasset, & haec est plena illa voluptas, quam II. Art. Am. 727. memorat. sic, licet paulo alio sensu, II. Am. x. 27.
*Saepe ego lascivae consumo tempore molles
 Utillis &c.*
 Voluptas vero proprie in amore. vide ad Petron. cap. CXXXV. BURMANNUS.
 51. *Sicelides.*] Regius codex *Sicelides,* & mox *Sicilis.* quod non temere repudiandum, cum ita &

45 Haec quoque laudabas: omnique à parte placebam.
 Sed tum praecipue, cum sit Amoris opus.
 Tunc te plus solito lascivia nostra juvabat,
 Crebraque mobilitas, aptaque verba joco;
 Quique, ubi jam amorum fuerat consumpta voluptas,
 50 Plurimus in lassò corpore languor erat.
 Nunc tibi Sicelides veniunt, nova praeda, puellae.
 Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo.
 At vos errorem tellure remittite nostrum,
 Nisifades matres, Nisifadesque nurus.

Nec

in novem codicibus apud Virgil. IV. Ecl. *Sicelides Masae,* quos Heinfius, vidit, exisset, & Pterius teltetur in plerisque antiquis reperit, licet repudiet. Non autem voluisse modo esse Sicelidem Sappho, sed etiam sibi exsilium indixisse, & relicta patria abisse in Sicilia, ut Phaone suo frui posset, Archonete Aristode, docet nos Marmor Arundelianum in Epocha. 37. a Seldeno editum. vid. Marmor Oxon. p. 164. quod nescio an quisquam praeterea memoriae prodiderit. BURMAN.
 51. *Sicelis esse volo.*] Fingit Phaonem ita loquentem. CIOFANUS.
 53. *O vos errorem tellure remittite nostrum.*] Alii, *O vos errorem.* Vetus lectio:
Nec vos errorem tellure admittite nostrum.
 EGNATIUS. Quidam, *Nec vos errorem tellure admittite nostrum:* pro, non recipite ad vos. Quae lectio rationem aliquam habet. Domitius autem pro *Errorem, Errorem* legendum contendit, multaque super ea lectione inepte negatur. Ego vulgatam & Aldinam lectionem sequor. Illud magis dubitare soleo, utrum *Vestra,* pro *Nostrom* potius legendum sit. ut fit ordo: *O vos Siculae, remittite, sive excludite vestra tellure errorem.* Hoc enim magis cogitatione dignum. MICELLUS. *O vos errorem tellure remittite nostrum, Nisifades matres, Nisifadesque nurus.* Rectè ita legendum judicari vix docti, male aliter Domitius. *Tellure,* Subaudi Sicula, ubi Phaon commoratur. CIOFAN. Scripti nonnulli:
At vos errorem tellure remittite vestrum.
 Puto:
At vestra errorem tellure remittite nostrum.
 Vel, si vulgatum malis, *Nec vestra errorem.* per *Nisifades* autem *matres* Megarenies littorales intelligi non est dubium. Megara enim Siciliae portus à Megaris Atticis, quae & Nisfa dicta antiquitus, à Niso rege. Sequenti versu, *Nec vos decipiant tres libri.* Severus in Actia:
*Nec te decipiant solidi mendacia vulgi.
 Erroris vox etiamnum corrupta in Diris Catonis,
 ubi castigandum:*

Nec nostras servare sinant erroribus agros.
 Et apud Claudian. VI. Conf. Hon. 624.
*Armatus hic saepe chorus, cortaque vagandis
 Textas lege fugas, inconsultoque recurfus,
 Et pulchras errorum acies, jucundaque Martis
 Carnivinus.*
 Ubi pari modo in vulgatis peccatur. P. Nigidium Planetas stellas *Errones* appellasse, testis est A. Gellius lib. III. cap. x. & Horatius II. Sat. VII. 113. servum fugitivum, *Erronem* vocat. vid. Stewech. ad Arnob. p. 54. HEINSIUS.
 54. *Nisifades matres, Nisifadesque nurus.*] Alii:
Nisifades matres, Nisifadesque nurus.
 Ut fit geminatione juvenandus camen. EGNATIUS. Et hic alii posteriore loco pro *Nisifades, Sicelides* legunt. Sed magis placet *vestrae.* Illud magis quaerendum, unde poeta *Nisifades* hic vocet Siculas: cum alias hoc nomen vocentur, quae Baecho dectidae sunt, aut operantur. Ac Domitius quidem (qui tamen ipse non *Nisifades,* sed *Nesifades* legit) duplicem etymologiam affert: alteram à Nesiha insula Campaniae, cuius praeter ceteros etiam Plin. meminit lib. 19. c. 8. Nam hinc & Scyllam, *Nesifadem* Poëtae vocant, inquit. Alteram à *Nesio,* quam ipse regionem, circa Aetnam, montanam esse dicit, autore Strabone. Et haec illi magis placet, propterea, quod tum Phaon circa Aetnam versatus fuerit. Sed pace tanti viri, neutra harum procedit. Nam à Nesiha insula, secundum exemplum, quod ipse producit; non *Nesifades,* sed *Nesifades* dicendum erat. Et Strabonis auctoritas, quam super Nesiha Aetnae regione allegat, nulla est. Ita enim apud Strabonem legitur: *Οὗ δὲ Αἰτναῖος παρεχωρήσαντες, τὴν Ἰνσσαὶν καλοῦμεν τῆς Αἰτνῆς ἐπειρὴν ἰσθμῶν, καὶ προσήδυσσαν τὸ χωρίον Αἰτνῆς, &c. Ἰνσσαὶν vocat Stabio, quam Domitius, & cum sequuntur, *Nesiam.* Nisi quis hoc contendat, scripturam corruptam esse, & pro *Ἰνσσαὶν, Νισίαν* legendum. quod equidem aliorum iudicio relinquo. Ego vero in opinione venire soleo, ut dubitem, utrum de Megarenensibus intelligere Poëta voluerit. Nam & lib. Ius Aetna sit fuerit: idemque eorum, qui in Attica habitabant,*

- 55 Neu vos decipiant blandae mendacia linguae.
Quae dicit vobis, dixerat ante mihi.
Tu quoque quae montes celebras, Erycina, Sicanos,
(Nam tua sum) vati consule, Diva, tuae.
An gravis inceptum peragit Fortuna tenorem,
60 Et manet in cursu semper acerba suo?
Sed mihi natales irant; cum lecta parentis
Ante diem lacrimas ossa bibere meas.
Arsit inops frater, captus meretricis amore;
Mixtaque cum turpi dama pudore tulit.
65 Factus inops agili peragit freta caerulea remo;
Quasque male amisit, nunc male quaerit opes.

ἀνέγνω atque coloni fuisse. quod & Strabo, & item Thucydides testatur libro 6. Cum enim illorum rex Nisus fuerit, poterat & ipsi, & eorum coloni, ac populi, *Nisidae* non incommode appellari. Sed haec, ut conjecturam afferro, quo aliis cogitandi amplius occasionem praebeam.

55. *Nec vos decipiant blandae mendacia linguae.* Causa, cur Phaon à Steulis mulieribus recipendus non fit. CIOFANUS.

57. *Tu quoque quae montes.* Sic vetus lectio, cum prius *inimities* legeretur; & profecto, cum Venerem blande roget Sappho, quasi obijceret eam immanes Sicanos colere, inceptum quoddam esset, quam ob causam vetus lectio magis placet, & eo magis quia ab Eryce Siciliae monte est *Erycina* dicta. NAUGERIUS. Alii sic emendarunt, *Tu quoque quae montes*, sed viderint illi, ne montanum, ac subagreste quid obolat haec emendatio. EGNAIUS. *Tu quoque, quae inimities celebras,* etc. ut Sicanos intelligamus immittiores fuisse ceteris Siciliae incolis, &c. Sed ego nihil incommodi video, quod prior lectio habeat. Quando & Virgili templum Veneris Erycinae in monte situm inuit, cum ait lib. 5.

*Tunc vicinis aëtris Erycino in vertice sedes
Fundatur Veneri Italicae, etc.* MYCILLUS.

Tu quoque quae inimities legitur in utroque, quo utor, libro, Vati, & Mastr. alii ajunt repperisse se in aliis lib. scriptis, quae *montes celebras* etc. quam lectionem anteposuit superiori, quod inceptum dicit Venerem, quam Sappho nunc tantopere placere fludat, etc. inter inimities Sicanos. Ego eos falli existimo, atque hanc esse hujus loci sententiam, ut idcirco inimities Siculos dicat Sappho, quod ibi viderentur amantem illum suum retinere contra sui ipsius voluntatem: qua in re inimities se esse offendant. Atque ita nullam in Veneri (quod illi rebantur) saevitiam inesse fatebuntur. Servit ergo Sappho (quod & acutè vidit

Domitius) praesenti affectui. Dicta est *Erycina* Venus ab Eryce monte, ubi colebatur: qui, ut scribit Polybius lib. 1. omnium Siciliae montium, excepto Aetna, altissimus est: ea parte, qua Italiani spectat, inter Drepanum & Panormium: in ejus vertice satis ampla est planities, ubi Veneris templum omnium Siciliae templorum longè pulcherrimum, longèque opulentissimum fuit. CIOFAN. Haec quoque à Naugero. Nam nostri omnes *inimities Sicanos*, ut ad Palicos respiciat, qui humanis hostilis placebantur. vide Schol. Stat. Theb. xii. 156.

— *Siculosque libebis*
Exorare Deos.

Sed praestat Naugeriana lectio, ut Eryx subintellegatur, à quo Erycina haec dea dicta est Poëtis. HEINSIUS. Rectè emendatum *montes*: ut & habet Francof. codex: templum enim Veneris Erycinae in monte positum; ut exhibent nonnulli veteres, quos vide apud Illust. Spanhem. Differt. vi. pag. 577. de praesentia & usu Numism. sed primae; & Vaillant. in Gente Conidia: Nollet II. Art. 419.

*Sed Dea non patitur sic ad sua gaudia cogi,
Colla sub umbroso quam tenet altus Eryx.* BURM.

58. *Vati.* Mihi Sappho, quae vates fuit. CIOFANUS.

59. *Tenorem.* Lincolnienfis laborem; sed male. Epil. iii. 43.

An miseros fortuna tenaciter urget.
Et Epist. vii. 112. *Eati tenor.* & Epist. xvii. 14. *Tenor vitae.* vid. Heinsl. ad Vell. Patere. II. 45. BURMANNUS.

63. *Vicibus meretricis amore.* *Vintius* codex Wittenburgensis, non male; sed Lincoln. Francof. & quatuor alii, *captus*, quod verius puto. & meretricis fallacis & illecebris convenientius. Ep. xix. 102.

Otia, nescio qua pellice captus, aqas.
I. Amor. viii. 70. *Captus legibus ero tuis.*
Terent. Andr. I. 1. *Habet, captus est,* similis diversitas lib. xiv. Met. 229. & II. Faust. 385. vid. ad Remed.

Me

- Me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit.
Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.
Et tamquam desint, quae me sine fine fatigent,
70 Adcumulat curas filia parva meas.
Ultima tu nostris accedis causa querelis.
Non agitur vento nostra carina fuo.
Ecce, jacent collo sparfi sine lege capilli:
Nec premit articulos lucida gemma meos.
75 Veste tegor vili: nullum est in crinibus aurum:
Non Arabo nostro rore capillus olet.
Cui colar infelix, aut cui placuisse laborem?
Ille mei cultus unicus auctor abest.

Molle

Remed. 34. Meretrix vero illa *Rhodopis* dicebatur, teste Herodoto lib. II. cap. 135. conserva Aetopis, & a Charaxo magna pecunia redempta. unde possimus intelligere, cur Fratrem ad inopiam delapsum Sappho hic dicit. Athenaeus vero lib. xiii. cap. 7. *Doricam* vocatam ait, & Herodotum confidisse cum alia Rhodopide censet, sed Dorica a patria potuit dici. & ab hac Rhodopide proverbium manavit, *πῶν ὄμοια καὶ ῥοδαίτις ἢ κολῆ*, de quo vide Schottam in Proverb. ex Vatican. Append. Centur. lxi. n. 67. Francius malebat, *arsis amans frater*. sed male, ut ex dictis apparet. melius Broukhuisius *arsis egens*, quia mox *inops* sequitur. BURMANNUS.

65. *Peragis freta.* Vid. ad Petron. 119. innuit vero Piratum factum. Piratae enim *ἀπὸ τοῦ πειρῶν*, a *peragendo* & pervagando maria dicti. & hinc addit male *quaerit opes*, turpi quaestu, non, ut Domitius, multis incommodis & labore; nisi statueret velinus illum remigem factum. BURMANNUS.

70. *Filia parva.* Cicis filia. Suidas. BERSMAN.

72. *Non agitur vento nostra carina suo.* [Errat Domitius, qui haec per interrogationem legendum putat. CIOFANUS.]

72. *Non vento suo.* Adverso vento. Metaphora. CIOFANUS.

73. *Ecco jacent collo positi sine lege capilli.* Lib. veteres, *sparfi*, non *positi* habent. quomodo legitur videtur Domitius. CIOFAN. Passi Regius. HEINS.

75. *In crinibus.* Vid. ad Ep. xxi. 80.

76. *Non Arabum nostro dona capillus olet.* Sic vetus lectio, neque tamen minus elegans, neque minus ipsius Ovidii existimandum id, quod prius legebatur, carmen:

Non Arabo nostro rore capillus olet. NAUGERIUS. Alii, *non Arabum nostro dona capillus olet.* EGNAI. In Aldinis legitur, *Arabum dona.* alii autem, *Non Arabo nostro rore capillus olet.* Arabo rore pro myrtha posito, ut quidem communiter exponunt. nec differunt sensu hae duae lectiones; sed altera,

quam altera, simplicior: nam in *Rore* metaphora paulo reinotior est. MYCILLUS. *Non Arabo nostro rore capillus olet.* Maffianus. Vaticanus. *Non Arabo nostro rore,* etc. quod idem est, omisso *r* in verbo rore propter eam, quae antecederat, litteram. Calderinus etiam eo modo, quo in Maffiano olet, legit: idque verè. CIOFANUS. Scaliger manu sua ascripterat: *Non Arabo nostro rore capillus olet.* DAN. HEINSIUS. *Non Arabum nostro dona capillus olet.* Naugerius. nostri omnes *Arabo rore*, quod temere mutare nolunt. Nam & lib. v. Metam. 405; *olere* cum sexto casu conjuncti. ubi habes *olemitia sulphure stagna Palicorum*, quo nomine à Diomede grammatico notatur, tanquam improprie locutus, ut Valerius Flaccus lib. viii. *olemitis sulphure crines* quoque dixit. Martial. *Atque olivae lares comestatore Lyao.* Propert. lib. iv. Eleg. vii.

Cur nardo flammae non olere meas.
Ubi *nardos* Lipsius perperam, lib. II. Var. lect. 12. Juvenal. Sat. vi. 438. *olere Palerno*, ut MSS. & edd. nonnullae. & ita *fragrare vino & vinum*, quod posterius est apud Solin. cxxxvii. *Rorem Sabaeum*, ut Noster *Arabum rorem*, dixit Valer. Flaccus lib. vi. 709.

Et gravidae maduere comae, quae rore Sabaeo Nutrierat, liquidoque parens signaverat auro.
Ita scribo. *fore Sabaeo* vulgati. sic *roriferas* Panthiae silvas dixit Claudian. II. Rapt. 81.

Quidquid roriferis spirat Panthaea silvis.
Sic alter Vossianus, cum vulgati *thouriferis*; ubi & sequentes vultus ita disposuit:

Quidquid ab extremis ales longevae Sabaeae Colligit, optato repetens exordia busto.
Ut ibi diximus. Apulejus lib. II. Metam. dixit, *Capillum guttis Arabicis olucentum*. si quis vero vulgatum tueri velit *Arabum dona*, is haec Senecae habeat. Oedip. 305.
Arasque dona thouris Eoi extrus.
Agamemnone 806.
Arabumque domis, supplex et fibra colam.

Scd

Hunc ne pro Cephala raperes, Aurora, timebam.

Et faceres: sed te prima rapina tenet.

Hunc si conspicias, quae conspicias omnia, Phoebe;

90 Iustus erit somnos continuare Phaon.

Hunc Venus in coelum curru vexisset eburno;

Sed vidit & Marti posse placere suo.

O nec adhuc juvenis, nec jam puer; utilis aetas!

O decus, atque aevi gloria magna tui!

95 Huc ades: inque sinus, formosae, relabere nostros.

Non ut ames, oro, verum ut amare sinas.

linarem. sic *digit magistri* Symposio Aenig. 11. & *bonitate magistra* in Catalectis Pithoci. & *justa magistra* apud Silium lib. 111. & *Roma luxuriae magistra* apud Propertium. Noller lib. 1. Art. Am.

Effugiant voces verba magistra tuae.

Sic ibi vetus codex. Oenones Epistola:

Consule, quis aetas longa magistra fuit.

Juvenalis Satyra XIII.

Nec fastare jugum vitâ dilicere magistra.

Sic & culpa potare magistra Horatio in Satyris. *Magistra* pietate apud Statium libro 1. Achilli apud Macrobius Saturnal. III. cap. XI. *Quod mihi magistra lectioe conperitum est. & argumentum magistra* Solino cap. xxxiii. ut recte viri eruditii castigarunt. Posset tamen & legi, *artifque magistra*, ut ad Thaliam referatur. HEINSIUS. Durius illud *artefque magistrae*, scilicet, *sunt*, vel *sunt*; nec mollius, quod Crispinus retinet, *artefque magistras*; ad *studia abunt* in arte sensu haec capiendâ sint vellem docuissent viri docti. Ego mallem,

Artifque magistra

Ingenium nobis molle Thalia facit.

Ut Thaliam magistrat vocet, elegantissime, quae non modo Poeticam ipsam docuit, sed & formavit mores. ut III. Art. Am. 540.

Et facit ad mores ars quoque nostra suus.

Et seqq. ita Poetae saepe Musas & alios Deos magistras suos vocant. & hinc Horat. 1. Od. xxiv.

Præcipue lugubres

Cantus Melpomenæ.

Quem locum impuris manibus nuper attreclavit Corallus, dedecus & opprobrium nostri seculi, & praeficam faciens Deam, praeficam coniecit. cum praecipere proprie magistrorum verbum esse, vel puci novit. ita Baccham docentem carmina vidit idem Poeta II. Od. xix. & Noster *distant carmina Cupidinem saepe inducit.* & paulo ante Sappho dixit:

At mihi Pergasidae blandissima carmina dicant.

Et ita milles. sed imperitiam hujus Gallui egregie nuper vir non indoctus exposuit ludibrio, tom. XII. Historiae Criticae. pag. 133. porro *pro facit* hic antiquae editiones, & omnes fere scripti *dehinc*; nisi quod in codice Wittiano erat a manu secunda. Aldus vero edidit *facit*; ut est in Francosurtenfi libro: eadem varietas supra Ep. XI. 27. *Vires animus dedit.* ubi codices alii *facit.* sed *facit* rectum etiam. alibi:

Ingenium nobis ipsa puella facit.

BURMANNUS.

87. *Aurora.*] *Ἄπροςφῶδῃ*, vel potius, *Προσφῶδῃ*. CIOFANUS.

89. *Conspicias.*] *Elegantius conspicias, & conspicias*, Scriverianus eris.

90. *Iustus erit.*] *Eris* quidam HEINSIUS. 93. *Nec adhuc juvenis.*] Senec. Epist. XII. *Est alter, qui annos adolescentiae excludit, est qui totam pueritiam ambitu suo adstringit.*

96. *Non ut ames oro, verum ut amare sinas.*] Sic corriges, quemadmodum id quod sequitur, *admonuit quamvis*, alii *admonet*. EGNATIUS. In lib. Maffianco, *sed ut amare sinas.* in quo *videt se* a librario omisitum esse putavimus, hoc videlicet modo: *sed te ut amare sinas.* Vaticanus perspicue habet, *Non quod ames oro, sed quod amare sinas.* forte non malè. Non desunt tamen, qui legant, *est bonis libris, verum ut amare sinas.* CIOFANUS. *Sed quod amare sinas.* Linacri lib. IV. de Constitutione. verbi activi. ut in Trist. IV. 2.

Praemoneo nunquam scripta quod ille legat.

BERSMAN. *Verum ut amare sinas*, durius, quam ut Ovidio exciderit. Scripti plerique, *sed quod amare sinas.* *sed te ut amare ex veteri libro* notarat Politianus. alii, *sed ut amare.* Forte:

Non ut ames, oro: me sed amare sinas. HEINSIUS. *Purorem illum*, quo proferebatur Sappho Platonem auctor hujus Epistolae egregie exprimit, sed causam amabilitatis Plinius lib. XIII. 8. refert ad radicem herbae candidae, quae *centuncupia* vocatur; de qua portentosum tradunt *dicentem ejus alterutrinus sexus similitudinem referre, raram inventu,*

Scribimus, & lacrimis oculi rorantur obortis.

Adspice, quam fit in hoc multa litura loco.

Si tam certus eras hinc ire, modestius ives;

100 Et modo dixisses: Lesbi puella, vale.

Non tecum lacrimas, non oscula summa tulissi.

Denique non timui, quod dolitura fui.

Nil de te mecum est, nisi tantum injuria: nec tu,

Admoneat quod te, pignus amantis habes.

105 Non mandata dedi: neque enim mandata dedissem

Ulla, nisi, ut nolles immemor esse mei.

Scribi-

invenitu, sed si viris contigerit mas, amabiles fieri. ad hoc & Phaoem Lesbium dilectum a Sappho. Quod nescio an alius quis prodiderit. BURMANNUS. 100. *Si mihi.*] Scripti nonnulli, *si modo.* alii, *ex modo.* bene. HEINSIUS. 101. *Oscula nostra tulissi.*] *Oscula summa* plerique veteres. sic *extrema oscula*, *suprema oscula*, *ultima oscula*, & *oscula prima*, passim apud Poetas. Trist. lib. I. El. III.

Saepe vale dicto rursus sum multa locutus;

Et quasi discedens oscula summa dedi.

Senec. Med.

Dum extrema nativ mater infigo oscula.

Stat. Theb. XII.

Ignem miserae post ultima quaerimus

Oscula.

Sic prima oscula. II. ex Pont. III. 72.

Quodque tibi in cunis oscula prima dedi.

Utraque jungit Senec. Theb. 486.

Ferat ut reverso post fugam nato oscula

Vel prima, vel suprema.

MOX malo, quae dolitura fui. HEINSIUS.

102. *Nec te admoneat.*] Sic in veteribus: & recte me sententia: quidam tamen *admonuit* malum, neque id non recte. ad hoc *pignus* in quibusdam, non minus NAUGERIUS. *Nec te Admonuit, quod te munus amantis habes*, quidem vulgari lectio habet, bono ac tolerabili sensu. Domitius autem pro *Admonuit*, *Admoneo* reponit potentiali modo, ut accipiat pro *Admoneo* potest. ut fit sensus: *Nec te potest admoneo ite munus, quod à me habes: quia scilicet nullum habes.* Sed hoc ille suo more. Egnatius cum vulgari lectione consentit, nisi quòd pro duabus vocibus, quae verbum ipsum sequuntur, conjunctionem *Quamvis* substituit, legens: *Admonuit, quamvis munus amantis habes.* MYCILLUS. *Nec te Admonuit, quòd tu munus amantis habes*, Vatican. & Maff. Alii malunt:

— Nec te Admoneat, &c. CIOFANUS.

Pignus amantis quinque libri. *Admonuit* praeterea in multis. utrunque recte. quod Naugerius etiam vidit & ad Statii Sylvas Diatribes cap. XLIX. Noster Gronovius. HEINSIUS. *Donna volebat injuria, quae me admoneat.* Berfinanus edidit, *Admonuit, quamvis pignus amantis habes.* Contrario, ac Poeta voluit, sensu. nobis *Admoneat* placet, & distinctione esse juvenum locum credimus:

Nec tu,

Admoneat quod te, pignus amantis habes.

Nullum tecum pignus habes, quod te admoneat mei amantis. in alia lectione sensum nullum video. fit oscula, si lacrimas discedens a me tulisses, ea tibi pignus essent, quod te admoneat, & in memoria Sappho revocare posset. nunc tu nullum pignus habes, quod te admoneat. & recte Gronovius vim verbi *admoneo* illustravit, quod r̄j oblivisi opponitur. Statius lib. IX. 439.

Nec te admoneat altrix

Unda, tuasque manus jam pridem oblite parentum

Libet?

Sic Ep. III. 135.

Præfatusque oculos admonuisse sui.

Et Remed. Amor. 662.

Admonuit liber aberrat amor.

Et ita quae oculis incurrant admoneat. VI. Med. tam. 620.

Quid possit ab illo

Admonita est.

Pignus vero rectius, quam *munus*. quocumque enim fides fit, *pignus* dicitur. ut Ep. IV. 100.

Ulla serae spolum, pignus amoris, habet.

II. Art. 288.

Hoc Dominæ certi pignus amoris erit.

II. Met. 283.

Det pignus amoris:

VIII. 92.

— *Cape pignus amoris*

Purpureum crinem.

Sic Silius VIII.

Ensem Dardani questum in pignus amoris.

BURMANNUS.

- Per tibi, qui numquam longe discedat, Amorem;
 Perque novem juro, numina nostra, Deas;
 Cum mihi nescio quis, Fugiunt tua gaudia, dixit;
 110 Nec me flere diu, nec potuisse loqui.
 Et lacrimae deerant oculis, & lingua palato:
 Adstrictum gelido frigore pectus erat.
 Postquam se dolor invenit; nec pectora plangi,
 Nec puduit scissis exululare comis.
 115 Non aliter, quam si gnati pia mater ademti
 Portet ad exstructos corpus inane rogos.
 Gaudet, & è nostro crescit moerore Charaxus
 Frater; & ante oculos itque reditque meos.
 Utque pudenda mei videatur causa doloris;
 120 Quid dolet haec? certe filia vivit, ait.

Non

107. *Discedat.*] Alii omnes *discedit*. Nos ex affectu optamus foeminae illum modum substitutum. ac si dicat, qui ut nunquam discedat & abeat a me opto. EGNATIUS. *Discedat* veterum non pauci probe, est enim optantis. Met. x. *Vel certe non loc, qui plurimus urit (& urat)*. *Pectora nostra, Deo, sed victa libidine cedat.* Ita locus ille scribendus. vulgatum *urite & urit* non est nauci. AMOR. III. Eleg. xi. loco itidem mendoso:

*Parce per è lecti scialia jura, per omnes
 (Qui dent salubres se tibi saepe) Deos.*
 Tull. II.
*Per superos igitur, qui dem tibi longa dabuntque
 Tempora.*
 Ubi similiter peccatur. HEINSIUS.

108. *Novem Deas.*] Multas, quae novem sunt, Jovis filiae ex Mnemosyna, quarum princeps est Calliope. Hesiodus in Theogonia, & Apollodorus lib. i. Bibliothecae. CIOFANUS.

108. *Numina nostra.*] Liber Mass. *sancta*: est autem appositio. CIOFANUS.

111. *Verba palato.*] Sic it, quibus utor libri veteres. CIOFANUS. *Lingua veteres, alii verba.* HEINSIUS.

113. *Postquam se dolor invenit, mea pectora plangi.*] Alii, *nec pectora plangi*, ubique tamen Ovidius priore verborum forma hanc sententiam contextit, ut Canace:

Exoriam thalamo, tum demum pectora plangi.
 Et Medea:

Procinus absissa plangi mea pectora veste.
 Adde quod vix dicatur, nec puduit plangi pectora, sed plangere, ut exululare. EGNATIUS. Alii: *Postquam se dolor invenit, negus pectora plangi, Nec puduit, etc.* Priorum lectiohem approbat Egnatius. Posterior elegantior est: nisi quod infinitivus plangi offendit, quem activè poni magis referebat. MICILLUS. *Idem invenit*, optime. ut Olfir-

vationum libro secundo, cap. xxi. jam monuit idem ille praclarissimus Gronovius. Petronius, *Diu vocem neuter invenit.* & de bello Civili:

— *Quaevis se Natura, nec invenit.*
 Statius Theb. v.

— *Postquam laxata dolori
 Vox invenit iter.*

Sic scribo. non dolore. Quod Virgilius lib. x. paullo aliter effert:

Et via vix tandem voci laxata dolore est.
 Ubi etiam scriberem libenter *dolori*. in loco tamen Curtiano libro ix. quem vir idem doctissimus adduxit, illud, *liberius dolor egeri coepit amantibus lacrymis*, non ausim damnare, si veterum librorum nitatur auctoritate, cum Noster in Tristibus quoque dicat:

Auferat lacrymis egeriturque dolor.
 Nec necesse pro *rapis* capillis *raptos* reponi lib.

111. Art.

*Nos male detegitur, raptique nitate capilli,
 Cui rorea frondes excutiente, cadunt.*

Ep. Ariaduce:

Utique erat è somno turbata, raptas coma est.
 Art. Am. III.

Nec raptus flendi causa capillus erit.
 Ubi Passeratius ad Propertium male *carpus* lectum vidit. HEINSIUS. Vid. sup. ad Ep. x. 16.

114. *Raptis.*] Idem libri *scissis*. placet. CIOFANUS.

115. *Ademti.*] Mortui. libri iv. De Ponto Eleg. x.

*Jure igitur lacrimas, Cello libivum adempto,
 Com fugerem, vivo quas dedis ipse mihi.*
 CIOFANUS.

116. *Portet.*] Quidam codices *ferret*. sed rectum est prius. Catull. Epithal. 83.

Fusora Ceraepe, nec fusera, portarentur.
 Juvenc. Sat. III. 32.
Portandum ad vitta cadaver,

- Non veniunt in idem pudor atque amor. omne videbat
 Vulgus; eram lacro pectus aperta sinu.
 Tu mihi cura, Phaon: te somnia nostra reducunt;
 Somnia formoso candidiora die.
 125 Illic te invenio; quamquam regionibus absis;
 Sed non longa fatis gaudia somnus habet.
 Saepe tuos nostra cervice onerare lacertos,
 Saepe tuos videor supposituisse meos.
 Blandior interdum, verisque simillima verba
 130 Eloquor: & vigilant sensibus ora meis.
 Ocula cognosco, quae tu committere linguae,
 Aptaque consuevas accipere, apta dare.
 Ulteriora pudet narrare: sed omnia fiunt:
 Et juvat, & sine te non libet esse mihi.

At

Et Sat. x. 260.

Hestore sumus

Portante. HEINSIUS.
Portet in exstructos codex Merani. Duo alii, ad *extremos*. Lincol. ad *exsimetos*.

117. *E nostro crescit moerore.*] Eleganter. Paulinus Oratione ad Decum, carmin. 111.

Non obitu adligar cujusquam, aut finire crescan.
 Seneca Medea:

*Quid misera feci? misera, poeniteat licet,
 Feci, voluptas magna me invitam subit.*

Ut, ecce, crescit!
 Sic cincto. nisi malis, *Et caede crescit*, vel *ex scelere*. Vulgati, *Et ecce crescit*. Glossarium MS.

Vossianae Bibliothecae, *Ovare, crescere, gaudere*. Est autem gaudio exulare, & invidiorum proprium est; eandem Phrasin nos Belgae adhuc habemus,

Qu groept daer in, similis locus apud Stat. viii. Thieb. 754. de Tydeo:

— *Laevaque receptum
 Spectat atrox hostile caput, gliscitque reptans
 Lumina torva videns.*

Quem locum acceptum referimus admirandae eruditionis viro J. F. Gronovio. *Gliscere* autem idem est, quod *crelere* hic. Liv. II. 27. *Saevirè inde utique consulum adter Patresque. sed plebi creverant animi*. nim. ex odio. eadem ratio est vocis *Pesci*; qua utitur Met. vi. 280. de Niobe:

*Pescere crudelis nostro Latona dolore,
 Pescere, ait, satiaque meo tua pectora luctu.*

Et Amor:

Pescitur in visis livor, post fata quefiscit.
 HEINSIUS. Cicero facit hic eleganti locutione usus, & aliquando paulo alia significatione, pro gloria, fama, omnibus honoribus augeri. pro Clientio cap. 28. *Obstant sibi occasione putavit, ut ex invidia Saenatoria posset crescere*. v. Verrin. 67.

Denique si videor hic, id quod ego non quaesivi, de

mo illo voluisse crescere, isto absoluto; quod sine multorum scelere fieri non potest, de multis mihi crescere licet. pro S. Rosc. 30. *Nam si mihi liber accusare, accusarem alios potius, ex quibus possem crescere*. Livius xxxv. 19. *Itaque si quibus tuorum meis criminibus apud te crescere liceat, aliam materiam crescendi, quam ex me quaerant.* & xxxix. 30. *In invidia Consules cum essent, crescenti ex his nihil occasum Cn. Baebius*. Quinct. Decl. v. Princip.

Adversa quae de solatiis remediisque creverunt, ubi est alimenta ceperunt & solatiis & remediis, quae quotidie renovarunt & auxerunt. *Incrementa de aliquo quaerere*, dixit Justinus lib. xxv. 3. *Perpetuis crescere rapinis*. Claud. II. Rufin. 318. *Burmanus*.

119. *Pudenda mei.*] *Pudenda magis*. Regius.

120. *Filia.*] Quam habuit ex Cereola. Suidas. v. notas Usini ad Fragmenta Sapphus p. 287. meminit ejus & Max. Tyrius. HEINSIUS.

124. *Formoso.*] *Formosa* Merani codex.

131. *Committere linguae.*] *Lingua* Francof. non male. conjuncta oscula per linguam indicat. vid. II. Amor. v. 257. ubi *noxa lingua oscula*. & v. 60. *juncta oscula*. ut & alibi, quae *luc. commissis* dicit. *BURNANNUS*.

133. *Ulteriora pudet hic.*] Sic nostri libri scripti. CIOFANUS. *Ulteriora pudet narrare: sed omnia fiunt etiam recte* ex suis Naugerius. lib. v. Fast. 532.

— *Pudor est ultiora loqui.*

Lib. III. Art. 769.

*Ulteriora pudet docuisse, sed alma Dione,
 Praecipue nostrum est, quod pudet, inquit, opus.*
 HEINSIUS.

134. *Et juvat, & sine te non licet esse mihi.*] *Non licet bene quaeror libri. Opinor scribendum:*

— *Sed omnia fieri*

Et juvat, & sine te non licet esse mihi.
 Saepe libet in licet degeneravit. sic lib. II. Art. Ann.

II. 327.

- 135 At cum se Titan ostendit, & omnia secum;
 Tam cito me fomnos destituisse queror.
 Antra nemusque peto; tamquam nemus antraque profint.
 Conscia deliciis illa fuere tuis.
 Illuc mentis inops, ut quam furialis Erichtho
 140 Impulit, in collo crine jacente, feror.
 Antra vident oculi scabro pendentia topho,
 Quae mihi Mygdonii marmoris instar erant.

Invenio

— Quisquis libebit;
 Quae referat illi, semina laeta videri.
 Fab. vi.
 Liber, & longum est epulas narrare Deorum.
 Ita loquens scabendum. HEINSIUS. Nulla hic
 mendae suspicio interpresibus suborta fuit. quod
 mox: nam si verba efficacissima & clecta ad ar-
 canas veneris notas, quas optime mytha nosfer
 callebat, indicandas, quibus Sappho plenam vol-
 upratem, quam in somniis videre & sentire sole-
 bat, exprimit, expendit, facile vidisset jejune
 admodum illud subijci, & sine te non libet esse
 mihi. quod etiam de amore modico, & primum
 nato dici potest. vix enim durare sine amore suo
 puellas, quam primum tactae sunt, posse, non
 est. & illa locutio sine te, nihil nisi praesentiam
 amatoris, quam desiderare videtur, indicare po-
 test. ita III. Am. xi. cum dixisset:
 Nequitiam fugio, suscitentem forma reducit.
 Mox addit:
 Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum.
 Quae cum ita sint, quanti non faciendus codex
 ille Francofurtensis, qui solus servavit veterem, &
 reliquis librariis non intellectam scripturam:
 Et juvat, & sicca non licet esse mihi.
 Legendum nimirum minima mutatione siccae. tam
 vivam sibi per quietem imaginem libidinis & volup-
 tatis verae obvenerit fatetur, ut non liceret in toto
 siccae jacere. sic apud Nostrium IX. Met. 434. By-
 blis, incestum pari fere modo somnium narrans:
 Gaudia quanta tui! quam me manifesta libido
 Coniugit, ut Jacui totis resoluta medullis!
 Ut meminisse juvat, quoniam brevis illa voluptas.
 Simili modo siccam vocat Noster, cui hebes locus
 ille torpet, puellam. II. Art. Am. ubi cum v. 633.
 dixisset:
 Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt.
 Addit:
 Odi quae praebet, quo sine praebere necesse;
 Siccaque de lana cogitasti ista sua.
 Et ita cape illa Martialis XI. 17.
 Tu quoque nequitas nostris lascivae libelli
 Ula puella leges. Is Patavinus licet,

Vide etiam quae olim ad Petron. c. xxxvii. nota-
 vimus. & hoc jam exigit verbum praecedens juvat.
 cum enim juvat puellam coitus & sentit, a libidinis
 sensu resolvit necesse est. & eo sensu saepe Noster
 & alii utuntur. Noster I. Am. IV. 67.

Si mea vota valent, illum quoque nil juvat opto;
 Sin minus, at corae te juvat inde nihil.

II. Art. 681.

Illis sentitur non irritata voluptas,
 Quod juvat, ex aequo semina virgine ferant.

III. Art. 793.

Sentiat ex imis venerem resoluta medullis
 Femina, & ex aequo res juvat illa duos.

Et mox 803.

Quod juvat, & voces & anhelitus arguat oris;
 Hero de simili somnio Ep. XIX. 63.

Multaque praeterea linguae reticenda modestae
 Quae fecisse juvat, facta referre pudet.

Unde videmus, quam recte juvat Crispinus expo-
 siverit prodest. nulla autem parte verae & robullae
 voluptatis se in somniis fraudari indicant verba,
 omnia sunt. sed de quibus vide ad Petronium cap.
 XI. satis enim jam Pudori vii fecimus, & Goral-
 lum, Antiphonicum Theologum, metuo, qui
 tales sibi ab aliis delicias praebere dolebat, cum ipse
 ex Carullo nequiores Gallulus suis apponere solcat
 nequitas. BURMANNUS.

138. Ene. tuis.] Meis. Editiones plurimae, &
 codices Francof. & sex alii.

139. Furialis Erichtho.] Erichtho Thesalica ve-
 nefica, sive maga fuit, cujus opera Pompejus
 quoque usus fuit. de qua prolixè Lucan. lib. VI.
 sed hic Ovidius pro generali nomine veneficarum
 possit videtur, speciem pro genere usurpando.
 MICULLUS.

140. Impulit.] Scripti multi cum primis editio-
 nibus Attilis. Unde Attonat olim fingebam. de
 quo verbo lib. III. Metam. v. 522. Nunc Absulit
 repono, propius insitens vestigiis scriptae lectio-
 nis. similibus diversitas scripturae in Statio Theb.
 IV. 256.

Quas non ille duces nemorum siveiisq; dicata
 Numina, quas magno non Absulit igne Napaeas.

Ita

- Invenio silvam, quae saepe cubilla nobis
 Praebuit, & multâ texit opaca comâ:
 145 At non invenio dominum silvaeque meumque.
 Vile solum locus est: dos erat ille loci.
 Agnovi pressas noti mihi caespitis herbas:
 De nostro curvum pondere gramen erat.
 Incubui; tetigique locum, qua parte fuisti;
 150 Grata prius lacrimas combibit herba meas.

Quin

Ita enim veteres membranac. Noster supra:

Quid mirum, si me primas lanuginis actas

Absulit?

Epistola Paridis 199.

Phryx aras Auroraes conjux: tamen absulit illum
 Extremum noctis quae Dea finit iter.

Lib. I. Antis Amat. 561.

Implicitamque sinu (neque enim pugnare volebat)
 Absulit.

Lib. II. 91.

Decidit, atque cadens, Pater, o pater, auferor,
 inquit.

Et mox 140.

— Subitus cum Pergama suetus
 Absulit.

Hinc patet, cur ablatum cervum lib. I. Metam. in
 descriptione diluvii Deucalionci dixerit, ubi alato
 insulle reponebat. Remed. Amor. Auferimur cul-
 tu. Epistola Hypsip. 131. ut demens, Colchisque ablata
 venenis. Senec. Agamem.

Sed nulla Arvidens Venere furivora absulit.

Cornelius Severus apud Senecam:

— Sed enim absulit omnes,
 Tanquam sola foret, rapti Ciceronis imago.

Hoc est, in se convertit omnes. Statius Theb. VI.

Plentius omnes

Absulit in se oculos. HEINSIUS.

Ego consecretur huic Heinsii minime assentiri
 possum, ut qui impulsit multo gravioris signifi-
 cationis verbum putem, quam absulit. & hic de
 furore, vel ei certe simili affectione agitur. sic
 Valer. Flac. III. 265.

Cui pavet ad crines, & tristia Pentheos ora
 Thyas, ubi impulsas jam se Deus agnovit matris
 Absulit.

Lib. IV. 32.

Horior postquam furis & voce nefanda
 Impulit Oenides.

Et ita passim Poetas loqui ipse Heinsius notavit
 ad ejusdem Poetae lib. III. 325. Totamque Deus
 simul impulsit urbem. & de alia gravissima affectio-
 ne, qua praecipites homines aguntur, ad Vellej.

Pater. II. 33. Sequentia, in collo crine jacente;
 ut vaticinatio & furiosa respondent, & praeci-
 pue ita verbum feror egregie congruit: Ferri
 enim impulsit furis, & gravissima perturbatione
 mentis, proprie dicuntur. Horat. I. Sat. IV. 30.
 Quin per mala praecipos

Teritur.

Virgil. II.

Teritur in arma furens.

Cicero pro Quinct. XI. Id Sex. Naevius non saceret,
 qui usque eo servos, ferturque avaritia. si quid
 mutandum vero hic esset, arideret impense Fran-
 ciscus codicis lectio, in quo est Attingit. nam
 tangi, contingi proprie in furorem actae dicuntur
 Ep. IV. 50. Numine contastis attonare suo.
 Vide Heins. ad III. Amor. I. 64. idem codex ha-
 bebatur, Furialis Eneyo. Palat. & Franc. Erinnis.
 BURMANNUS.

141. Scabro pendentia topho.] Tophus lapis scaber
 & pumicosus, familiaris pectibus & antris mon-
 tium est. Pendentia autem, quod Domitius ex-
 ponit sublimia, pro arcuata & suspensa magis acci-
 piendum. MYCILLUS. Vid. III. Amor. I. 3. Scar-
 ber autem tophus etiam est in Catalectis Pithoei.

P. 32.

141. Scabro pendentia topho.] Tophus lapis scaber
 & pumicosus, familiaris pectibus & antris mon-
 tium est. Pendentia autem, quod Domitius ex-
 ponit sublimia, pro arcuata & suspensa magis acci-
 piendum. MYCILLUS. Vid. III. Amor. I. 3. Scar-
 ber autem tophus etiam est in Catalectis Pithoei.

Decidens scabrum cavat unda tophum.

Sequenti versu Scriverianus, qui mihi erat. ut de
 topho capitur, qui instar marmoris erat Sappho,
 propter delicias, quibus in Antris illis perfruit so-
 lebat. BURMANNUS.

144. Pressis opaca.] Multo rectius idem libri &
 quidam alii, tectis opaca. CIOFANUS. Multis pressis
 opaca comis. MS. Berlin.

145. Sed non.] At non scripti. mox agnovi pro
 cognovi quidam. HEINSIUS.

147. Agnovi.] Unus Heinsii, agnovi pressas,
 vestigia corporis, herbas. non invenit. Molo vros
 in uno Regio, modo notati Merani.

150. Grata prius lacrimas cum bibit herba meas.]
 Omnes haec tenus combibit, legere: nisi cum bibit
 non displicet: ut hic plane sit sensus, incubuisti
 se in locum frequentius, ubi ante jacuerant, cum
 interim herba locuifere, ante illi gratas, exciperet
 suas lacrimas, quas fluerent ad memoriam Phao-
 nis. si quis tamen & combibit probat, non admo-
 dum repugnans. EGNATIUS.

Quin etiam rami positis lugre videntur
Frondebis; & nullae dulce queruntur aves.
Sola virum non ultra piæ moestissima mater
Concinit Ismarium Daulias ales Ityn.

- 155 Ales Ityn, Sappho desertos cantat amores.
Hactenus; ut media cetera nocte silent.
Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amni,
Fons facer: hunc multi numen habere putant:

152. *Nullae.*] Ubi olim mille nullo sensu, emen labis *nullae*; aliter & syllaba nutet, & sensus non quadret. EGNATIUS.

153. *Non ultra prius.*] Emendabis *Pie. Prius* enim *culla* vox semper visa est, ac nihil. EGNAT. *Sola virum non ultra prius moestissima mater* Domitius legit. ut sit sensus: Sola mater, quae ob id moestissima est, quod non prius occiderit virum, quam filium, &c. Sed alii pro *Prius*, *Pie* legunt, hæc sententia: Sola mater, quae impie ultra est virum. Impie scilicet, quod in eo ulciscendo filium interfecit epulandum apposuit. MICYLLUS. *Non prius moestissima mater* lib. veteres habent. alii placet, *non pie*, quos ego nihil moror. CIOFANUS.

155. *Sappho miseris decantat amores.*] Vatic. *desertos cantat amores*. Mass. *desertos quaeret amores*. CIOFANUS. *Desertos* habent omnes codices meliores. ita *deserta amica* Remed. Anor. 125. HEINS. Francius conjicit, *disceptos*, vel *divulsos*, vel *diruptos*, aut *disruptos*.

156. *Hactenus: ut media cetera nocte silent.*] Scripti quidam & *media*. perperam. nam & pari modo est locutus in *Falstis* lib. v. 6. t.

Hactenus: ut vitreo plus vorantia saxo Anva. HEINSIUS.

157. *Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amni.*] Alii aliter: *Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amnis*. EGNATIUS. *Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amnis*. hæc Naugeriana lectio. sed ridicule fontem & amnem eundem facit. primæ editiones & scripti plerique, *vitreoque amne*. Mazariniani, *vitreoque amni*. Scribe, *vitreoque magis perlucidus amni*. Sic *Fons Blandusiac* splendidior *vitro* apud Horatium. lib. III. Od. XIII. ita Poëtae passim. Horat. r. Od. XVIII.

Arcanæ fides prodiga, perlucidior vitro. Apulej. i. Metam. *Fluvius ignavus ibat, argento vel vitro aemulus in colore.* & magis appositè libro v. *Vides fontem vitreo lacte perlucidum luci mediusillo.* ubi non sunt audiendi codices, in quibus *placidum*, quod temere arripuerunt pro *perlucidum*, cum *placidior animo* præcessit. HEINSIUS. Nos retinimus, *vitreoque magis perlucidus amni*. ut est in Francof. & plerisque aliis; nam amnes

passim vitrei. vid. Bernard. ad Stat. r. Silv. III. 73. BURMANNUS.

159. *Quem supra.*] *Ἐναεσφόδῃ*. CIOFANUS. 159. *Extendit.*] In nonnullis *extendit*. in aliis *expandit*. recte omnia. NAUGERIUS. Libri veteres *expandit*. placet. CIOFANUS. *Expandit* primæ editiones & scripti plerique. Virgil. vi. 282.

In medio ramos amissaque brachia pandis Ulmus opaca, ingens. Ubi vid. Serv. Aufonius: *Et passura comas radicibus erigitur stirps*. Paulinus nono *Felicis* natali:

Nam patulos platanus ramos expandit in umbra: Corippus Africanus de arbore t. 233.

Expandit satiata comas, & nuda supra est. Idem de arbore profertat: *Languida per latus expandit brachia terras.* Hinc *Patula* arbor Virgil. *Culic.* v. 16.

Hinc atque hinc patula præcipit cornua frontæ. Et ita sæpe simplex *panders*. Art. Am. III. 500. *Plemagne curvata pandere vela sua.* Ubi male turbant MSS. Horat.

Panda raria Met. iv. ex MSS. Virgilius tamen II. Georg. 287.

Næque in vacuum poterunt se extendere ramis. Et v. 296. *tendere:* *Tum fortis late ramos & brachia tendens* Itic *Uluc.*

Et Serv. Oedip. 534. *Cævoque pondit quercus & putres situ Ansoja ramos.* Et Silius lib. v. 481.

Ansoja excelsos tendebat ad aethera ramos *Aesculus.* HEINSIUS.

Vide Heinsf. ad Valer. Flac. I. 400. 159. *Aquatica lotos.*] Ita & lib. IX. Met. 347. ut ab alia Loto distingatur. Lotam vero Nympham in fabam Syriacam mutatam narrat Servius ad I. Georg. 84. sic & Hludon de Mella lib. XVII. c. 6. nam & *mella* & *fabæ* Syriacæ dicebantur Lotos, sed faba Græca frequentius. BURMANNUS.

160. *Una nemus.*] Quid enim sibi velit vetus lectio non video, *unda nemus*, quando & Domitius jam antè id agnovit, & sensus una expostit. EGNATIUS, Sic & Met. lib. VIII. 744.

Quem

Stabat

- 160 Quem supra ramos expandit aquatica lotos,
Una nemus: tenero cospite terra viret.
Hic ego cum lassos posuissim fletibus artus,
Constitit ante oculos Naias una meos.
Constitit, & dixit, Quoniam non ignibus aequis
Ureris, Ambracias terra petenda tibi.
165 Phœbus ab excelso, quantum patet, adspicit aequor:
Actiacum populi Leucadiumque vocant.

Hinc

Stabat in his ingens annofo robore quercus, Una nemus. HEINSIUS.

Plinius lib. XVI. 44. *Vicina lupo est ilex, & ipsa nobilis xxxiv. pedum ambitu candidio, decem arbores amiciens; singulari magnitudinis vicinæ, silvamque sola facit.* ita Heinsius notavit è membranæ legendum. vulgo, *decem arbores vitrens.* imitatus est & Ovidium Paulinus de vita Martini II. 259. *Arboris nemus densum* nemus. ubi Barthius alia exempla dabit. nec hinc ablutand illa Senecæ Oedip. 542.

Medio stat ingens arbor, atque umbra gravi Silvas ramos urget, & magno ambitu Diffusa nemos, una descendit nemus. BURMAN. 161. *Lafos.*] *Fefos* idem libri. CIOFANUS. 161. *Posassim fletibus artus.*] *Fletibus* quatuor scripti. placet. HEINSIUS.

162. *Ante oculos visa est Naias adesse meos.*] Non possum non admirari tantam lectionis varietatem in codicibus deprehendi: vetus enim lectio sic ferme habet:

Formosus puer est visus adesse mihi. Nunc alii diversè legunt:

Constitit ante oculos Naias una meos. Ubi miror, quid sibi velit hoc nomen, quod quidam per *ypsilon*. Manu scriptus codex nosler sic habuit, ut emendavimus. Quam igitur malint, eam sequantur. Illud teltari possum, veteri lectioni fletibus, dissentire à seise Ovidium, qui statim non ad Cupidinem, sed ad Nympham, id est, hanc Naiada, conversam Sappho faciat, cum inquit: *thimias* & *Nymphæ*: quo in versu gravis infelicitat error, ut Nymphas alioqui videretur, cum Naiadem Nympham, quæ oculis objecta illi fuerat, alioquitur, & sic *Nymphæ* vocandi casus erit, Græcorum more unitatis numero.

EGNATIUS. *Constitit ante oculos Naias una meos*, est in veteribus. & profecto rectè: infensus enim, *ibimus* & *Nymphæ*. quidam aliter legunt; mihi, cum sequatur *constitit & dixit*, repetitum id *constitit*, & Ovidianum maxime & perelegans videtur. NAUGERIUS. Hic veteris variè legitur. Alii, ut hic citavimus, *Naias* diviã media legunt, tribus syllabis: & ita etiam in Aldidus scribitur. Alii mutato parumper versu legunt:

Ante oculos visa est Naias adesse meos. Quæ lectio concinnior paulo est, & plurius

etiam placet. Sed hoc incommodi tamen habet; quòd dicitio *Nais* omnino generaliter & indefinitè ponitur: cum non habeat cui allinatur, ut supra *Naias una*, qua certa & definita quaedam significatur. Tertia lectio, quam vetustiores ceteris asserunt, à reliquis planè diversa est: ita enim habet:

Formosus puer est visus adesse mihi. Qui puer de Cupidine intelligendus. MICYLLUS. Nostri ferme habent:

Formosus puer est visus adesse mihi. CIOFANUS. *Constitit ante oculos Naias una meos*; hæc etiam Naugerio debeatur. Nostri cum vulgata, inepte:

Formosus puer est visus adesse mihi. Repone in Naugeriana lectione *Naias uda*, & refer ad Naiada hujus fontis. sic *uda Thetis*. lib. XI. Met. & *Tyberinides uda*. lib. II. Fast. v. 597. ex antiquis codicibus. ubi Naiadas Tyberinas innuit. HEINSIUS. rectè habet *se una*. ut redundet, de quo loquendi genere cum alii jam egere, tum Præceus ad Matthæi cap. VIII. yf. 17. Noster ipse Metam. VIII. 786.

Montani numinis unam Talibus agrestem compellat Oreada dictis. v. Fast. 663.

Edidit Arcadiis Pleias una Jovi. Ubi etiam Bentley ad Horat. r. Od. x. reponi vult *uda*. ex his Heinsii notis conjecturam, ut videretur, arripimus. sed una *Pleias* facta una ex Pleiadibus. Vorlius de Latinitate suo suspecta cap. IV. & v. & alibi Latine satis dici ostendit. Terent. And. r. t. *Fortè unam adspicio adolescentulam*. Valer. Max. III. II. 10. *Virgam in unius Barbari oculum direxit*. Et ita passim veteres. Petron. XXVI. *Unus servus Agamemnonis*, ubi vid. Comm. BURMANNUS. 163. *Quoniam non ignibus.*] *Quid nunc non*. Berfm. Edit. sed editiones vetustiores & omnes Heinsii codices, quæ nunc non.

164. *Ambracia est terra petenda tibi.*] Libri veteres *Ambracibus*, *Ambrachis*, *Ambrachis*. Optime Vaticanus unus, *Ambracias*, Græco more. Horatius r. Od. 22.

Quæ portentum neque militaris Dannius latet aliis esculentis.

D d 3

112

Hinc se Deucalion, Pyrrhae succensus amore,
Milit, & illaeso corpore preffit aquas.
Nec mora: versus Amor tetigit lentissima Pyrrhae
Pectora; Deucalion igne levatus erat.
370 Hanc legem locus ille tenet. pete protinus altam
Leucada; nec saxo desiliisse time.
Ut monuit; cum voce abiit. ego frigida surgo:
Nec gravidae lacrimas continuere genae.

Fit in duobus veterimis libris inventi scriptum.
egregie. Vulgati *Danonia in latini*. Seneca Hercule
Oetaeo:

— Te Rhodope tulit,
Te praeruptus Atlas, te fera Caespitas;
Quae virgata tibi praebuit ubera.

Sic & ibi optimus Medicus. ita *Appias via* pro
Appia non uno loco apud Nostrum, & apud Cicero-
nem. *Cephesias ora* lib. vii. Metam. Festus Avienus
Descriptione Orbis:

— Fois
Hidrias unde vadis largam procul expuit algam.
Remedio Amoris Nofter:

Quid te Phasidas ioverant gramina terrae.
Quomodo ex veltigis antiquae lectionis videri
scribendum illic monetur. *Amazonias securitas*
Nostrum lib. vii. Ep. i. Pont. ut videtur & illic cor-
rigendum. sic *Pelias hasta* apud Nostrum non uno
loco. *Amathusius venidus* pro *Venere Symmachus*
in versibus à me emendatis ad lib. x. Met. v. 558.
sic *Aetias Cleopatra* Statius in *Silvis*. in *Propem*.
Celeris, 120.

Aetias Aufonias fugit Cleopatra catenas.

Et *Aetias Orithyia* Virgilio. *Isthmia lacte* apud
Apule. de dogmate Platonis: *Doctores habuit in*
prima literaturâ Dionysium, at in *palaestra Aristonem*
Argis oriendum, tantisque progressu *progreffus*
in consueti, ut *Pythia* & *Isthmiade lacte decer-*
taerit, quomodo calligandum: nam editio Roma-
na princeps, *Isthmia de lacte*, alii codices,
Isthmia delactata, unde variae conjecturae natae.
Steph. Byzant. *Ἐστὶ καὶ Κερίων Ἰσθμῶς, ἐν ᾧ Ἰσθμῶς*
Ἰεσθῶν, καὶ κατὰ Ἰσθμῶς καὶ Ἰσθμιαδὲς σπῆνδα.
Apud Apollodorum *Ἰσθμῶς Ἰσθμιαδὲς ἰδιωμένους*,
sic & *ἰσθμῶς*, similitaque apud scriptores Graeco-
rum. vid. Salmat. ad Hist. Aug. p. 267. *Nasamonias*
Arpe Silio lib. ii. 116.

Opposito procul insulis Nasamonias Arpe
Corpore praeripuit leuonem.

Sic & *Sidonias* apud eundem lib. xiv. 270. utrum-
que ex optimo codice. HEINSIUS. *Ambraciam* reddidit
etiam Ovidio lib. xiii. Met. 714. HEINSIUS. sed
Danias militarius non tolerat Clarissimus Bentlejus

in Horatio. sic *Jonias*, de quo ad Epist. ix. 73:
Phasias. Ep. vi. 103. *Phias*. vii. 165. BURM.

165. *Phoebus*.] Ille ab Ambraciotis magna veneratione celebratur. vid. Antonin. Liber. Fabul. iv. 166. *Aethiæum populi Leucadiumque vocant.* *Aethiæum* vulgatum populi, inquit, *Leucadiumque*. Hoc autem vocant nomine insulae scilicet, illud ab antiquo. Nam & Strabo tradit lib. io. Leucadem antiquitus Cherionesium, sive peninsulam fuisse, Acarnaniae connexam, quam Homerus vocat *Ἀκτῶν ἠπειρὸν*. Eam terram, quae è regione Ithacae ac Cephaleniae citi, id est, ipsam Acarnaniam, Epirum appellando. Vestus Homeni sunt Odyss. ultimo, *ἄ. 375.*

Ἄν γὰρ Ζεῦτε πατέρες, καὶ Ἀθηναίω καὶ Ἀργολαῶν
ὄϊος Νόμικον εἶλον εὐκταίμενον παλαιόν,
Ἄκτῶν ἠπειρῶν, καὶ Φαλλήναιον ἐπίπτον, &c.

Quare *Aethiæum* hoc loco gentilitate ac proprie accipiendum: non appellativè, ut Domitius exponit, pro litorali. Micyllus. *Aethiæum* Scaliger. ut & Saravianus. Infra:

Cui tamen Aethiæas miseram me mittis ad eras.
Ab *Aethio* oppido tamen Ambraciotis sinus, quod *Aethi* aliis dictum, etiam *Aethiæum* deducitur, hinc *Ἀκταῖος Ἀρολλῶν καὶ Ἀκταῖος*, testè Stephano Byzantio. contra *ἄπο τῆς Ἀκτῆς*, quae *Ἀκτῆων* etiam dicitur, & nomen mutuata est *ἄπο Ἀκτῆων τῶν ἀκτῆζήλων*, *Ἀκτῆος* deducitur nonnumquam, ac prouide etiam *Ἀκταῖος*, quomodo apud Euphorionem in Dionysio *Ἀκτῆος ἠπειρῶς* & apud Maronem *Aethias Orithyia*. vide plura ad Fastr. lib. i. 711. sic contra apud Sammon. Comp. xvi. *Aethiæo melli* legendum, pro *Aethiæo*. HEINSIUS.

160. *Nec mora*, iustus amans tenuit lentissima Pyrrhae Pectora. Deucalion igne levatus erat.] Admonitum jam aliàs varietatem lectionis incredibilem deprehendi in hac Epitola. Nam quidam ad eò diversi abeunt, ut nec verba, nec sensus cum veteri lectione conveniant. Mihi non tantum animi fuit, ut tantam immutationem admitterem, integrum relictus alius, quod magis illi probatum fuit: alii igitur fortasse non male.

Nec mora, versus amor fugit lentissima mors
Pectora, Deucalion igne levatus erat.
EGNAT. *Nec mora, iustus amans tenuit lentissima Pyrrhae*

375 Ibi mus, o Nympe, monstrataque saxa petemus.
Sit procul infano victus amore timor.
Quidquid erit, melius quam nunc erit. aura, subito:
Haec mea non magnum corpora pondus habent.
Tu quoque, mollis Amor, pennas suppone cadenti:
380 Ne sim Leucadiae mortua crimen aquae.
Inde chelyn Phoebos, communia muncra, ponam:
Et sub ea versus unus & alter erunt.

Ibimus,

Grata

Pyrrhae Pectora, &c. Ita vulgaris lectio habet. In Aldinis autem legitur hic versus hoc modo: *Nec mora, versus amor fugit lentissima mors Pectora*.

Cujus sententia aliquanto propius accedit ad propositum, quod est, ut amor ab eo discedat, qui le ex Leucadio monte praecipitasset. Quamquam enim versus lectio emendat, ea tamen, quae in priorè versu dicuntur, etiam aliud quiddam innum: quasi felicitate necesse fuerit, antè etiam amplectari eum, à cuius amore dissolvi velles. Merito autem aliquis miretur tantam lectionis diversitatem in hac Epitola, sive ea librorum negligentia, sive emendatorum aemulatione accidit. Planeque hinc verum esse apparet, quod Timoneum Nicaeum Arato quondam dixisse ferunt, eos libros esse emendatissimos, qui quàm minimum fuissent emendati. Sed haec, ut ut sunt, reliquamus. Micyllus. Idem libri, *iustus amor*. locus mendo non caret, quod alii substituunt, *divinare est*. CIOFANUS. *Nec mora versus amor fugit lentissima mors Pectora* Nangerius. Scripti nostri, *iustus amor tenuit lentissima Pyrrhae, vel iustus amor, vel iustus amans*. *Pyrrhae* tamen omnes. Scribo:

Nec mora: versus amor tenuit lentissima Pyrrhae Pectora.

Versus amor, ut Epitola Briseidis:

Aut si versus amor tuus est in taedia nostris.

Lentus proprie, qui tarde se promovet, sed & pro flexibili sumitur, & pro securo atque otioso, etiam pro frigido & remisso, quemadmodum hic loci. Glossae Stephani, *Lentus, ἔπιπτος, ἀσπῆς, ἄσπῆς*. *Lentus*, qui tarde irascitur, ubi de ira agitur. sic Ep. Helenes 249.

Tu fore tam lentum iusta Menelaon in ira?
Marcianus Capella. lib. vii.

Optati lentus amoris
Gaudia longa trahis.

Aul. Gell. lib. i. cap. ult. de Plutarcho: *Tum lente & leniter*, *Quid autem, inquit, nunc tibi verberos irasit videret, ex vultu meo, an ex voce, an ex colore correptum esse me ira intelligit?* Amor. lib. ii. Eleg. ult.

Lentus es, & poteris nulli patiendi marito.

Lib. iii. Eleg. vi.

Ille habet & silius & durum in pectore ferrum;
Qui tenero lacrymas lentus in ore videt.

Hoc est qui lacrymis non movetur. sic ibi vetus codex. est autem convicium amatorum. ita Penelope initio Epistolae *lentum* vocat Ulyssiem. Phyllis Demophontis, *At tu lentus abes*. & nostra Sappho Phaoeni, *Lento redi*. tum:

Hoc te, si sapieres, lento, decebat opus.
Ep. Herus 81.

Certe ego tum ventos audirenta sonantes.
Hoc est secura. & Trist. ii.

Senectia spectasti lentus adulteraria.
Quomodo illis locis citi legendum. Vide Notas ad Ep. xix. v. 81. & Remed. Amor. v. 774. Hinc *red. lenescere*. Remed. Amor.

Neve relentescat saepe repulsus amor.
HEINSIUS.

171. *Hanc legem locus ille tenet.*] De hoc scopulo, qui saltus amantum dicebatur. vid. Serv. ad Virgil. Eclog. ix. 57. & Voss. ad Catull. carm. 67. Ptolem. Hephaest. lib. vii. apud Photium Canonem exc. qui plures, qui se inde praecipitarent, enumerat; Sapphus tamen, quod mirere, nulla ibi fit mentio. & Athenaeus lib. xiv. c. 3. narrat Calycam amore Eualthi captam se praecipitò ex hoc scopulo interemisit. vide & Scaliger. ad Aufon. Cupid. cruci affixum. v. 24. Menander apud Strabon. lib. x. primum desiliisse ex Leucade Sappho tradit. BURMANNUS.

172. *Ego territa.*] Maffician. *frigida*. CIOFANUS. *Frigida* scripti nostri. unus *Pallida*. HEINSIUS. Francofurtensis pentameterum ita exhibet, *Nec lacrimas oculi continere mihi*.

175. *O Nympe.*] Vocandi casus est unitatis numero, & Graeco more cunctiatus. EGNATIUS. Vocativo casu *Nympe* legendum: non per diphthongum, ut in quibusdam male scribitur. Est enim apophoreta ad Naidem, cuius consilio se parturam dicit. MICYLLUS.

178. *Et mea.*] Scriverimus *haec mea*, *δεικνύσθαι* elegantior.

182. *Erūt.*] Erūt bene Saravianus. HEINSIUS. Confitent Francofurtensis.

Grata lyram posui tibi, Phoebe, poëtria Sappho:
Convenit illa mihi, convenit illa tibi.

185 Cur tamen Aëtiacas miseram me mittis ad oras,
Cum profugum possis ipse referre pedem?

Tu mihi Leucadia potes esse salubrior unda:
Et forma & meritis tu mihi Phoebus eris.

190 An potes, ô scopulis, undaque ferocior illa,
Si moriar, titulum mortis habere meae?

At quanto melius jungi mea pectora tecum,
Quam poterant faxis præcipitanda dari!

Hæc sunt illa, Phaon, quae tu laudare solebas;
Visæque sunt toties ingeniosa tibi.

195 Nunc vellem facunda forent. dolor artibus obstat;
Ingeniumque meis substirrit omne malis.

183. *Possit.*] *Possit* maluerim. patet ex sequenti versu; & sic Farnæus cum uno meo. Propert. II. Eleg. XIV.

Hæc pono ante tuas tibi, diva, Propertius aed. HEINSIUS.

183. *Poëtria Sappho.*] Domitius & alii *Poëtrica Sappho* (ignoscant illi) tam perperam legunt, quam interpretatur: nemo enim nescire potest, qui vel Graecis elementis imbutus sit, non dici substitutive unquam sic *Poëtriam*: dicimus enim *Poëtriam* cum artem, ut Horatii *ars Poëtica*, sed *Poëtriam* muliebri genere, ut *Poëtam*, quod Graecis in primis peculiare est: nomina namque hæc forma apud illos multa, ut *ὄψις, μάστιξ, ποίησις*. EGNATIUS. *Poëtrica Sappho* communiter legitur, pro ea quae circa rem *Poëticam* versatur. Egnatius autem contendit, *Poëtriam* legendum: quod id regulare femininum à masculino *Poëta* fit. Meo igitur iudicio utraque lectio rectè habet. Nam si *Poëtra* legas, cum (ut dixi) intelliges, quae *Poëtrici* rebus ac studiis occupata est. Sin autem *Poëtria*, ad professionem magis respicias. Pætque alterum actionis, alterum qualitatis. Sed causam contentionis desidèe Domitius videtur, qui scribit: *Poëtrica*, Graecis *ποίησις* dicitur. Quod, ut cetera ejus muta, ineptum ac vanum est: ut ex superioribus patet. MICYLLUS. Nangerius notat in omnibus suis legi *Poëtra*, atque ita etiam editi. *Poëtria* rectè. Sappho enim per excellentiam *Poëtria* dicta, ut Homerus *Poëta*. Galenus libro, animi affectus cōsecratos esse temperaturæ: Πάθος γὰρ ἐπιούσαν Ὀψις γὰρ λήγουσι ποιήσιον. Σαπφὸς δὲ ποιήτριον. sic & Aëlianò dicta lib. XV. Var. Athenacò lib. XV. & Paulianè in Arcadicis. & ita Terentianus Maurus de metris:

Continuisse pedes istos in carmine solos
Dicitur hæc eadem præclara Poëtria Sappho.
HEINSIUS. Apud Persium in Proœmio habes, Cor-

vos *Poëtas* & *Poëtrias* *picas*, ubi etiam male turbant nonnulli codices. neque etiam *Poëtris*, multo minus *Poëtis*, quod Claverio ardebit, ignota verteribus vocabula, in civitatem Romanam adfiscenda. BURMANIUS.

185. *Cur tamen Aëtiacas.*] Ita & Scaliger manu sua emendat, cum in codice Gryphiano *Aëtiacas* legeretur. DAN. HEINSIUS. *Cur nunc*, Ciofanus, & aliae editiones. MSS. variant, *cur modo ad* Lincol. *cur procor*, Sarravianus. unus Heinssii *cur ferus*, vultus. pro *miseram* quatuor *mostram*. BURM.

186. *Cum profugum possis ipse referre pedem.*] Sic legendum ex antiquis libris. Est autem apollrophe ad Phaënon: inde nullo modo inhi probatur, nec, ut puto, cuiquam alii probabitur. CIOFANUS. *Ipse* scripti. & rectè. Non enim in Leucadiam Phaon: sed in Siciliam, profugerat. HEINSIUS.

188. *Et formæ meritis.*] *Forma* Regius. Lege, *Et forma et meritis*. Vide notas Epit. VII. VI. 5. Ep. VI. 83.

Nec facie meritiisque placet, sed carmine movit. HEINSIUS.

189. *Ferocior illa.*] *Ferocior gigni* Francofurt. *ulla* Mazar. & Wittianus. Francus malebat, *undisque feracior illis*.

191. *At quanto.*] Micylli editio & aliae veteres *ob quanto*, & quatuor scripti: alii *ò quanto*. nihil muta. Ep. XVII. 21.

At quanto malior, quam scriberet, illa natareret. Ubi vid. Heinssium. Quint. Decl. II. 22. *At quanto facilius est homines decipere miserorum.* Decl. V. 21.

At quanto, Dii Danaeque, alius fuit ille infoliticissimus juvenis adjectus? & ita alibi in illis declamatoriis. Francofurtensis ita exhibet versum hunc:

At quanto melius mecum tua pectora jungi. BURMANIUS.

191. *Mæna pectora.*] *Corpora* Wittii cod. -vid. Ep. III. 197.

Non

Non mihi respondent veteres in carmina vires.

Plectra dolore tacent: muta dolore lyra est.

Lesbides acquoreae, nupturaque, nuptaque proles;

200 Lesbides, Aeoliâ nomina dicta lyrâ;

Lesbides, infamem quae me fecistis amatae;

Definite ad citharas turba venire meas.

Abstulit omne Phaon, quod vobis ante placebat.

(Me miseram! dixi quam modo pene, meus!)

205 Efficit ut redeat: vates quoque vestra redibit.

Ingenio vires ille dat, ille rapit.

Ecquid ago precibus? pectusne agreste movetur?

An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?

Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent,

210 Hoc te, si saperes, lente, decebat opus.

Sive

195. *Facunda forem.*] Fortasse rectius sit, *forent*. NAUGERIUS. *Forent*, rectius libri. HEINSIUS.

195. *Dolor artibus obstat.*] Praeclarum exemplum apud hunc Nostrum lib. XIII. Metamor. phoscos, ubi ita est de Hecuba, cum Polydorum, quem Polymestori cum ingenti auri copia crederat, interfectum vidisset:

Troades exclamant, obmuit illa dolore,
Et pariter vocem, lacrimasque intorsus abortas
Deorat ipse dolor, duroque simillima, faxo
Torpet. CIOFANUS.

196. *Ingeniumque meis substirrit omne malis.*] Lib. & Elegia I. Triii. de se:

Ingenium tantis excidit omne malis. CIOFANUS.

Succidit Francofurtensis.

197. *In carmina.*] In carmine duo Lincol. vide ad XIV. Metam. 20.

198. *Tacent.*] *Silent* unus Medicæus. bene. HEINSIUS. *Facient* margo Berfinanni.

199. *Lesbides acquoreae, nupturaque, nuptaque proles.*] Sic omnino melius, ut etiam illud quod sequitur. *amatae, potius*, quam *amara*. EGNATIUS. Anaphora usus est hoc loco *Poëta*, sive repetitione principii. Quod quidam factum volunt, non tantum adjectus causa, cui ea res servit: sed etiam, ut morem Sapphus exprimeret, sive imitaretur, cui dicitur hæc figura valde familiaris fuisse: citanturque exempla hæc ad Partheniam: Πλεθυσία, πλεθυσία, τί με λυπότα δόξα. Et, Ὀδύνη ἦν ὁ πόνος σ', ὀδύνη ἦν. Hæc nos ex Merula, ille ex Demetrio Phaleraco. MICYLLUS.

201. *Lesbides infamem quas me fecistis.*] Huc respicit Horat. II. Od. XIII. 4.

Aoiliis sibiis querentem

Sappho puellis de popularibus.

203. *Quod vobis.*] *Quod nobis* Wittian. Oxon. Lincol. & Mazan.

204. *Quem modo.*] Male vetus lectio quae, nos vero quem, alii quam. HEINSIUS. EGNATIUS.

207. *Ecquid ego hæc.*] Alia lectio, *Ecquid ago precibus*. EGNAT. *Ecquid ago precibus*. Communiter. Alii, *Ecquid ego precibus*. Quidam etiam, *Ecquid ego hæc precibus*. Sed communis lectio melior, cuius sententia respondet sequentibus. Est enim sententia: *Ecquid, sive, Etiamne aliquid ago: id est, efficio precibus meis, quas modo feci? & mihi agreste istud pectus ac durum movetur, an non Ecquid ago legendum putant.* CIOFANUS. Scripti nostri magna ex parte *Hæc quid ego*, vel, *Ecquid ego*. *Hæc quid ego* an tros. *Hæc ego quid unus.* Lego:

Sed quid ego hæc? precibus pectusne agreste movetur? Noëter Epit. XIII. 135. quomodo illic legendum monui:

Sed quid ego hæc? lacrum revocaminis omen abesto. Statius Theb. VIII.

Sed quid ego hæc? I, Tartareas ulciscere sedes, Tiphooe.

Lib. XI.

Quod innumero Lethæa examine gaudet

Ripa, meae vires, mea læta insignia; sed quid

Hæc ego? Theb. IV.

Sed quid ego hæc? seffoquo optatis demoor undis? Theb. I.

Sed quid ego? aut hodie spoliis gavisus abibus,

Quisquis es, his, aut me magni de stirpe creatum

Genos accipies. Antonius Praefatione septem sapientum:

Sed ego quid isthæc? non hæc causa huc prodiit.

Ennius apud Donatum:

Sed quid ego hæc animo lamentor? Et idem alibi:

Sed quid ego hæc memoro? E c Virgil.

Sive redis, puppique tuae vota parantur
Munera; quid laceras pectora nostra morâ?
Solve ratem. Venus orta mari, mare praestat amanti.
Aura dabit cursum; tu modo solve ratem.

215 Ipse gubernabit residens in puppe Cupido:
Ipse dabit tenera vela, legetque, manu.
Sive juvat longe fugisse Pelasgida Sappho;
(Non tamen invenies, cur ego digna fugâ.)

Hoc saltem miserae crudelis epistola dicat:
220 Ut mihi Lcucadae fata petantur aquae.

Virgil.

*Sed quid ego haec autem nequicquam ingrata ro-
vulso?*

Quomodo fere Apollonius lib. III.

Αλλὰ τίς τὸδὶ τοῖ ἀστυχίαι πᾶσι δ' ὄρεσθαι;
Auctor Querol: *Sed quid ego nunc solum hoc restat
mihi, ut pro fore jam nunc teneat.* Prudent. lib. II.
contra Symmach.

Sed quid ego haec meditor?

Idem Apoclypti:

Sed quid ego haec autem titubanti voce retexo.

Posset etiam in Nasonem corrigi:

En quid ago? precibus pectusque agreste movetur.

De quo ad Maronem dixi Aeneid. x. M. 675. Si-
militer abruptum *Haec ego.* Vid. Epist. x. M. 37.
Sarravianus:

*Haec quid ego? an precibus tibi pectus agreste mo-
vetur?*

Forte:

Esquid. id, precibus tibi pectus agreste movetur?

Ut III. Met. 442.

Equis is Jovis crudelibus, inquit, amavit?

HEINSIUS.

211. *Parantur.*] In nonnullis *paramus*. NAUGER.
Quis non videt etiam reclamante codicum fide
legendum *paramus*, non *parantur* ex amantis af-
fectu? significare enim voluit nuncupata a se ipsa
vota pro Phaoem reditu. EGNATIUS. Locus videret
mendosus; nisi post hoc ditichon sequatur illud,
sive *juvat longe*. & tunc constabit sensus.
HEINSIUS. Et in Lincoln. quatuor medii versus
desiderabantur nisi ergo in parenthesis ponantur,
& hic, *sive redis, puppi esse tuae votiva paramus*
legatur, sensum vix video. BURMANNUS.

212. *Quid laceras.*] *Quid crucias pectora nostra
tuis.* Franco.

213. *Praestat amanti.*] Slichenhorstius legebat,
sternis enim, & certe *amans* Phaoem non dici potest.
& *enim* est in multis editionibus antiquis.

HEINSIUS. Ego nihil mutō. omen enim & votum
latet, ut ad se rediret amans, quod si faciat, cer-
tum est Venerem mare praestitutum; quia, ut se-
quenti Epistola, *in mare jus habet orta mari.*
Praestare etiam non movendum, licet etiam *sternat*
Bertram margo habeat. est enim ut & praebere
benevolentiae verbum. II. Trist. 170.

*Sic adjueta tuis semper victoria castris
Nunc quoque se praestet.*

Et ita seq. Epist. 24. quidam codices praestet.

Somnus, qui se male praebet amanti.

Flor. III. 5. *Luna se praebuit Romanis.* vid. ad

Quintil. Decl. 338. & infr. I. Amor. 6. BURMAN.

217. *Legetque.*] *Regetque* nonnulli scripti. sed
perperam: opponuntur enim *dare vela* & *legere*.
Dare ad cursum institucendum, *legere*, cum por-
tum attingit navis, & cessat a navigatione. Valer.
Flac. II. 13.

Vela legunt.

Ita *legere funem* idem I. 314. *dare vela* obvium est.
BURMANNUS.

218. *Non tamen invenies.*] Hic versus per pa-
renthesim omnino legendus est. EGNATIUS. Bene,
qui hunc versum parenthesis includunt. Hoc, ni-
mirum, modo:

*Sive juvat longe fugisse Pelasgida Sappho
(Non tamen invenies cur ego digna fuga)*

Hoc saltem miserae crudelis epistola dicat, etc.

DAN. HEINSIUS.

219. *Hoc saltem miserae.*] O saltem cum scriptis.
ut dictum ad Epistolam primam. Ceterum dit-
ichon hoc postremo pro legitimo Nasonis vix est
ut agnoscat: nec satis affuevit quid sibi velit.
HEINSIUS. Nihil indignum Ovidio video: sensus
est, hoc, scilicet jurare te fugam, saltem dicat Epi-
stola; ut certa propositi tui perire possim praeci-
pitio. *saxa petantur.* Regius etiam, quod non ab-
surdum. BURMANNUS.

EPISTOLA XVI. PARIS HELENAE.

Hanc tibi Priamides mitto, Ledaecae, salutem;
Quae tribui sola te mihi dante potest.
Eloquar? an flammac non est opus indice notae;
Et plus, quam vellem, jam meus exstat amor?
5 Ille quidem malim lateat; dum tempora dentur
Laetitiae mixtos non habitura metus.
Sed male diffimulo. quis enim celaverit ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?
Si tamen expectas, vocem quoque rebus ut addam
10 Uror. habes animi nuntia verba mei.
Parce, hebes, affixo: nec vultu cetera duro
Perlege, sed formae convenientic tuae.
Jamdudum gratum est, quod epistola nostra recepta
Spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
15 Quae rata sint, nec te frustra promiserit, opto,
Hoc mihi quae suavit, mater Amoris, iter.
Namque ego divino monitu, ne nescia pecces,
Advehor: & coepo non leve numen adest.

Praemia

I. *Hanc.*] Forte rectius, *haec tibi*, scilicet Epi-
stola (ut Epist. XIX. *verbis mittere salutem*) mitto
tibi salutem. vid. ad Epist. I. I. sed vulgata de-
fendi potest ex v. Trist. 13. I.

Haec tuus & Getico mitti tibi Naso salutem.
Pro Ledaecae malebat Heinsius Ledaecae. vide Epist.
XII. 61. BURMANNUS.

6. *Mixtos.*] Gronovianus pro diversa lectione
Nexos.

8. *Proditur.*] Duo libri, *paraditur*. perperam.
Epist. XX. 72.

Indicio proditur ille suo.

Senec. Hipp. 362.

Torrentur aestu tacito, & inclusus quoque;

Quamvis tegatur, proditur vultu furor.

II. Metam. 447.

Hoc quam difficile est crimen non prodere vultu!

BURMANNUS.

9. *Si tamen expectas.*] *Expectes* Junianus &
quatuor alii. *Sed tamen expectas* Leidenf. & duo
praeterea alii. vid. ad Epist. III. 4.

12. *Perlege.*] *Respice* Lovanienfis unus. non
male.

13. *Gratum est.*] Formulac hujus elegantiam I-

lustravit politissimus Broukhufius ad Tibul. IV. 10.
13. *Recepta est.*] Td est una cum distinctione tol-
lendum, ex fide Puteanei & quatuor aliorum.
HEINSIUS. Douza notat apud idoneos Aotores
non esse in usu, *recepti Epistolam tuam*, sed *accipi*.
ad Nasonem fecisse necessitate metri. sed ita excu-
fari Poetas, est accusare. non enim metri necessi-
tate efficere debet, ut minus auctoritatem hujus Epi-
stolae dubitatur enim an Ovidius licet, Iustisse puto,
in ambigua significatione verbi *recipere*. quo No-
tor utitur etiam Naso de amantibus & puellis in
suo receptis. vid. ad Epist. II. 55. VI. 20. & alibi.
BURMANNUS.

15. *Quae rata sit.*] *Sint* bene Puteaneus. Trist.
I. El. VIII.

*Quae quoniam rata sunt, tota mihi mente tibi que
Gratulator.*

Et lib. III. El. VI.

*Quae si non rata sunt, alium, quo longius absint
Quaero (suburbana haec sis mihi terra) locum.*

Ita illis locis est scribendum. Plura Fast. II. M. 638.

HEINSIUS. Vid. ad lib. I. Trist. VIII. 53.

Præmia magna quidem, sed non indebita posco;

20 Pollicita est thalamo te Cytherea meo.

Hac duce Sigæo dubias à litore feci

Longa Phereclæa per freta puppe vias.

Illa dedit faciles auras ventosque secundos.

In mare nimirum jus habet orta mari.

25 Perstet: &, ut pelagi, sic pectoris adjuvet æstum:

Deferat in portus & mea vota suos.

Attulimus flammæ, non hic invenimus, illas;

Hæc mihi tam longæ causæ fuere viac.

Nam neque tristis hiems, neque nos hic adpulit error.

30 Taenaris est classis terra petita meac.

Nec me crede fretum merces portante carina

Findere. quas habeo, Di tuantur, opes.

Nec

21. Dubias.] Vid. ad Epist. XII. 116.

22. Phereclæa puppe.] De Phereclæo hujus classis fructore omnia apud scriptores obvia. At Puteaneus alique quidam, Phæacæa, nonnulli, Phæacæa. alii aliter. alter Palatinus, Phelææa. Fortè Phelææa puppe. sic Lycophroni hæc classis Φαλακκεία πίδες. Phalacrae enim una ex quatuor partibus Idææ montis. Stephanus: Φαλακκεία, ἄνω τῆς Ἰδῆς, ἧτις οὐκ ἔχει ζωόφυτον, διὰ τὴν χύμα καὶ τὸν ἀρῆσλλον, ἀλλ' ἐπίλωται. καὶ πάντα δὲ τὰ ἐπιλωμένα ἔρη ἐλάτρευε Φαλακκεία. ἢ ἐκ τούτου, Φαλακκεία. Ἀνκίστρον.

Στεφάνου Ἰσθμίου ἢ Φαλακκεία κλέδον.

Καὶ ἐπιλωτὴς Φαλακκεία λέγεται. καὶ οὐδέποτε. In Arondeiano codice legatur, Καραία, cum glossâ, à loco sic dicta. HEINSIUS. Phæacæa & Phæacæa quosdam legitur ex Hubertini notis apparet.

24. Nimirum.] Sic in veteribus; sed & recte nil nimirum. NAUGERUS. Aldus, Veneti, Micyllus & Bersmannus ediderunt nil mirum. & ita Puteaneus & septem alii. nec displicet Naugerio. Nec mirum Junianus, ita apud Quincé. Derl. CCCXXVII. Sed ne mirum quidem est, quod tu forte potius potes, ubi alii; nimirum, alii, nil mirum.

25. Aestus.] Aestum scripti, quod melius, ut vitetur concursus ultimæ syllabæ in aestus & portus. de aestu ad Epist. IV. 33. HEINSIUS.

27. Attulimus.] Proprio usus verbo, de iis, qui cum te quadam adveniunt, ut ad illa Propertii, lib. II. 6.

Attulimus longas in freta vassa manus.

Notavit diligentissimus Passeratus. & ita contra invenimus illa, in quæ causâ incidimus. BURMAN.

33. Nec veni.] Venio scripti. Tò veluti suspensum est de mendo. HEINSIUS. Et merito. omittere enim solent illas particulas, veluti, tanquam

Poëtae. vide Servium ad Virgil. I. Aeneid. 384. De fortè scriptoribus: Nec venio, ut multi, Grajas spectator ad urbes. BURMANIUS.

39. Nec tamen est mirum.] Ab hoc versu centum & quatuor carmina non inveniuntur in antiquis exemplaribus. Quin & Planudes hæc Epistolam transiens hæc eadem non agnoscit. neque tamen dubium esse ulli potest, quin Ovidii ipsius sint: sed fortasse credendum est, cum Epistolam hæc composuisset, aut demissè illum hæc, ut nimirum luxuriam & loquacitatem quasi quandam refecaret, quæ in his versibus cernitur: aut addidisse potius venustatis gratia (venusta enim & elegantia sunt eorum multa). Luxuriam autem & abundantiam non solum hic Poëta ut vitium nunquam fugit; sed & ut virtutem semper amavit. Animadvertendum tamen est, si hæc reliqua nimirum carmina, summoventio duo illa paullo inferius:

Cum Venus & Juno, Pallasque in vallibus Idææ Corpora judicio supposuere meo.

Permolste enim sæpius idem diceretur. NAUGER. Ab hoc loco, versus qui proximè sequuntur centum & quatuor, in antiquissimis exemplaribus non haberi dicuntur: ideoque à perisique pro Ovidianis non censentur, & scorum notantur. Ipsi etiam interpretes, tanquam nothos, inexplicatos relinquere. Est sanè primi statim duo non ita commode cum superioribus coherant. Deinde etiam ipsi per se non adeo elegantes atque expectati sunt: id quod mediocriter doctus videre potest. Sed tamen utur hæc sunt, ne quid à quoquam in hoc opere desiderari possit, & ipsos versus, ut habentur, apposuimus: & quod alii in ceteris fecerunt, eosdem brevibus scholiis illustravimus. MICYLL.

Nec venio Grajas, veluti spectator, ad urbes.

Oppida sunt regni divitiora mei.

35 Te peto; quam lecto pepigit Venus aurea nostro.

Te prius optavi, quam mihi nota fores.

Ante tuos animo vidi, quam lumina vultus:

Prima fuit vultus nuntia fama tui.

Nec tamen est mirum, si, sicut oporteat, arcu

40 Missilibus telis eminus ictus, amo.

Sic placuit fati: quæ ne conveller tentes,

Accipit cum verà dicta relata fide.

Matris adhuc utero, partu remorante, tenebar:

Jam gravidus justo pondere venter erat.

45 Illa sibi ingentem visa est sub imagine fomni

Flammiferam pleno reddere ventre facem.

Ter-

MICYLLUS. Scaliger, omisit hic duobus distichis, sic cetera continuat:

Anno tuos animo vidi, quam lumine, vultus:

Prima fuit vultus nuntia fama tui.

Matris adhuc utero, partu remorante, tenebar:

Jam gravidus justo pondere venter erat.

DAN. HEINSIUS. Versus centum & quatuor sequentes absunt ab omnibus scriptis codicibus, uno Palatino, coque recentiori, excepto. HEINSIUS.

Nec tamen est mirum.] Digressio quaedam est, qua causam & originem sui amoris expositurus est. Reperit enim ab initio natales suos, deinde & sententiam latam de deabus: & postremo, qui-bus impulsus, expeditionem hanc suscepit. MICYLLUS.

39. Si sicut oporteat.] Si perinde, ac necesse sit ita fieri. Quod si legas Oportuit, sensus erit: Quemadmodum necesse fuit fieri; propter fata scilicet: de quibus sequenti versu. MICYLLUS. Hæc non sunt sana. Puto, Sicut oportuit æstum. ut agi oportuit. Apulejus Met. v. Si proles parvatum, ut oportet, pulchritudini responderint, Cupido nascatur. Posses, & sicut oportuit istum, vel, si sicut oportet ab arcu. HEINSIUS. Douza explicabat vulgatum, sicut in fati fuit. sed locum corruptum putabat, & desiderari nomen amatoris fabulosi, qui eo ipso modo, quo Paris, nunquam viciâ flagrat amore puellæ.

40. Tolli arcu missilibus.] Hoc est, arcu emissis: & per consequens, à longè. Est autem sententia: Nec mirum est, si quemadmodum qui arcu feriuntur à longè, ita ego quoque à longè ictus amo. sic enim oportuit, & sic placuit fati. MICYLLUS.

41. Sic placuit fati.] Rejicit amorem suum in voluntatem deorum, & necessitatem fati: quo vi-

delicet Helenam magis impellat. Estque translatio; color rhetorici. MICYLLUS.

43. Matris adhuc utero.] Narratio de partu & natalibus suis. MICYLLUS.

45. Illa sibi ingentem visa est sub imagine fomni, Flammiferam pleno reddere ventre facem.] Meminit hujus quoque rei Tryphiodorus his verbis:

— — — Αἰ δὲ πρὸς ἡν

Τίτρονον μογερός Ἐκάβης ἄδινος ἀνέρου. Et Apollodorus lib. III. Δυστέρον γενέσθαι μέλα λόγους βεβήτους ἑδὲ ἐν Ἐκάβῃ καὶ ὑπὲρ δαδὸν τεκεῖν, δὲ ἄπυρου τούτου δὲ πῶσαν ἐπινομήσθαι τὴν πόλιν, καὶ καλεῖν. Id est: Deinde cum secundum prophetiam esset paritura filium, (Paridem) facem reapse ardentem Hecuba parere, eamque totam urbem (Ilion) deponere & comburere, in fomni sibi videbatur. Hujus quoque rei è veteri Poëta mentio est apud Ciceronem lib. I. De Divinatione 21. his verbis:

Quia mater gravidâ parere se ardentem facem

Visa est in fomni Hecuba: quo facto pater.

Res ipsa Priamus, somnio montis metu

Percepit, curis fumisio suspiravit.

Exsacerbat hostis balantibus.

Imo conjictorem postulat pacem potens;

Im se edoceret obscurans Apollinem,

Quod sese vertant tante sortis formidum

Ibi ex oraculo voce divina edidit

Apollo, puerum, prius Priamo qui foret.

Post illa natus tempora, hinc si tolleret

Eam esse exitium Trojæ, pestem Pergamo.

CLOFANUS.

46. Flammiferam pleno reddere ventre facem.] Nam visa est in fomni Hecuba parere sibi facem, qua tota Asia illustraretur. Nota est Historia.

MICYLLUS.

- Territa confurgit; metuendaque noctis opacae
Vifa seni Priamo, vatibus ille, refert.
Arifuram Paridis vates canit Ilion igni.
50 Pectoris, ut nunc est, fax fuit illa mei.
Forma vigorque animi, quamvis de plebe videbar,
Indicium teclae nobilitatis erant.
Est locus in mediae nemorosis vallibus Idae
Deviis, & piceis ilicibusque frequens:
55 Qui nec ovis placidae, nec amantis faxa capellae,
Nec patulo tardae carpitur ore bovis.
Hinc ego Dardaniae muros, excellaque teclae,
Et freta propiciens, arbore nixus eram.

Ecce

47. *Territa confurgit.*] Hoc Ovidianum videtur. Ita ille l. Pall. 435.

Territa confurgens Nymphae.

47. *Metuendaque noctis opacae Vifa.*] Hoc est, visionem live somnium, quod per noctem opacam, hoc est obfcuram, viderat. MICYLLUS.

48. *Vatibus ille refert.*] Aescalo filio suo, qui conjectandi rationem a Meropae edoctus fuerat. Apollodorus ibidem. CIOFANUS. *Vatibus*, id est interpretibus & conjectoribus somniorum, quos etiam vates dici docet Lindenbrog. ad Amin. Marccll. XIII. 3. *Augurem nocturnas imagines* dixit lib. III. Amor. 5. BURMANNUS.

49. *Arifuram Paridis vates canit.*] Id est, vates canunt, live praedicant, Paridis igni Trojam confagratam: hoc est, facem, de qua somniarant Hecuba, significare incendium atque exitum patriae. Est autem Prolepsis. nondum enim de Paridis nomine, aut amore, quem hic per ignem intellego, quicquam constabat: ut qui nondum natus esset. MICYLLUS. *Arifuram* est in editione Aldi. vid. ad Epist. l. 48. & XVII. 240. *Vates* conjector est Ciceroni lib. l. de Divinat. 21. Aescalum forte intellegit. vid. Tzetzet. ad Lycoph. 224. cuius Metamorphosin narrat Ovidius lib. XI. in fine. BUKM.

50. *Pectoris fax fuit.*] Hoc est, amorem incum significabat illa fax, de qua mater somniarant. Estque Inversio haec, nam quae vates de significacione facis interpretati fuerant, ea omnia ipse invertit, & de suo amore interpretatur. MICYLLUS.

51. *Forma vigorque animi.*] Diltichon hoc loco alicuium videtur, quod in sequentem paginam recitetur aptius, post illa:

Regius agnoscor per rata signa puer.
Qui verus est nonagesimus hujus Epistolae. HENINS.
Forma. Scilicet hic desiderari aliquot putat versus, quibus declararetur, quomodo patris vates ad alendum traditus solum vitaverit. BERSA. *Vigor animi.* ut Lamp. Alex. Sev. 12. *Ob ingenium vigorem animi, & mirandam singularioremque constantiam, con-*

tra militum insolentiam, Severi nomen à militibus eadem inditum est. nisi ibi rigorem praestat legere, ut supr. Ep. IV. 77. & 118. vid. ad Vell. Patere. II. 98. BURMANNUS.

51. *Quamvis de plebe videbar.*] Nam inter pastores educabatur. Priamus enim, postquam interceptionem vatum audierat, infantem natum exponi imperaverat. Sed ita, quibus negotium commissum erat, forma infantis commoti, clam educavere: atque ita inter pastores enutritus fuit, & pro pastoris filio habitus. MICYLLUS.

53. *Est locus in mediae.*] Transit hoc loco ad iudicium & sententiam de forma dearam latam. Poëticè autem more à descriptione loci narrationem orditur. MICYLLUS.

53. *Nemorosi.*] Francius malebat, *mediis nemorosis vallibus Idae.* ut l. Art. 280.

Fortè sub umbrosis nemorosaè vallibus Idae.

El. ita Ep. XVII. 115. *In altis vallibus Idae.*
57. *Hinc ego Dardaniae muros.*] Dardaniae muros improprie dixit, pro Troja. alia enim Dardania, alia Troja fuit. Ceterum multa hujusmodi sunt in his versibus notata, ex quibus facile apparet, non esse *propterea* Poëtae. MICYLLUS. *Fortè, Dardaniae muros.*

59. *Ecce pedem pulsu.*] Ex signo adventum deorum colligit. MICYLLUS.

60. *Vera loquar, vero vix habitura.*] Mallem; *Verum vix habitura fidem:* ut sit conjunctio adverbata, nam in eadem significacione, *verò*, contra regulam & usum praecipitur. MICYLLUS. Scribendum *veram fidem*, aut *veri fidem*, ut supra:

Accepe cum vera dicta relata fides.

Amor. lib. II. El. II. 38.

Et veram falso crimine dempe fidem.

Pall. III. 662.

Tama nec à verò diffidet illa fide.

Sic locus utroque in antiquis codicibus legitur: Apud Maronem quoque Aeneid. III. VI. 316. in codicibus nonnullis vetustis:

- Ecce pedum pulsu vifa est mihi terra moveri:
60 Vera loquar, veri vix habitura fidem.
Constitit ante oculos, actus velocibus alis,
Atlantis magni Pleionesque nepos.
Fas vidisse fuit; fas sit mihi vifa referre:
Inque Dei digitis aurea virga fuit.
65 Tresque simul Divae, Venus, & cum Pallade Juno,
Graminibus teneros imposuere pedes.
Obstupui, gelidusque comas erexerat horror;
Cum mihi, Pone metum, nuntius ales ait.
Arbiter es formae: certamina siste Dearum;
70 Vincere quae formâ digna sit una duas.

Neve

Ne dubita, nam vera fides.

Noster Pont. lib. III. El. VII.

Proximus hinc gradus est, bene deservare salutem; seque semel verâ sive perisse fide.

Trist. IV. El. I.

Utque nec insidias, capitisque pericula narrem, Vera quidem, verâ sed graviora fide.

Sic & ibi eleganter veteres libri, & apposite ad illa Paridis, de quibus nunc agimus. vulgo, *Vera quidem vidi.* Lucanus libro VII.

Nunc tibi vera fides quaesivi, Magne, favoris Contigit.

Libro IX.

Olim sed iura fides Sylla Marioque receptis Libertatis obvis.

Et Festus Avienus Descriptione Orbis:

Vera fides illic femori sub imagine partus Disrupisse Jovem penetrat.

Propert. lib. IV. Eleg. I.

Vera sed iurivo contigit ista fides.

Petronius: *Jurat Eumolpus se mento simplicissima et vera fide in navigium comites induxisset.* Noster Met. III. 660.

— *Adjuro, tam me tibi vera referro,*

Quam veri majora fide.

Claudianus, *Veri vera fides.* sic contra *falsa fides.*

Met. XV.

— *Falsamque in imagine credens*

Esse fidem.

Veri in hoc Nasonis loco esse reponendum vidit & doctissimus Freinshemius ad Curtium IX. 5. ex illo Senecae Ep. XCIV. *Dnae res plurimum roboris dant animo, fides veri & fiducia.* HELMSIUS. *Veri* etiam Douzae placebat. Similiter vero Propert. III. El. XI. 61. quem imitatus videtur Noster:

Certa loquar, sed nulla fides.

62. *Atlantis magni, Pleionesque nepos.*] Haec lectio melior, quam, ut quidam habent, *Atlantisque nepos, Pleionesque nepos.* Tameñ enim figu-

ram captarunt, qui sic legunt: est tamen inepta affectatio. Intellegit autem Mercurium, cuius mater Maia fuit, alia Atlantis & Pleiones. MICYLLUS.

63. *Fas vidisse.*] Hunc versum Slichtenhorstius & Francius praetertit includendum censebat. sollemnem vero haec in occurfu Deorum precationem illustravit Lipsius, ad illa Senec. Epist. CXV. *Ut fas sit vidisse tacitus precatur.* BURMANNUS.

64. *Inque Dei digitis aurea virga fuit.*] Alludit ad descriptionem Virgilii lib. IV. 242. qui virgam Mercurio tribuit, his verbis:

Tum virgam capis, haec animas ille evocat orco Pallentes, alias sub tristia tartara mittit. Dat somnos, admittitque: et luminis morte resgnat. Illa fretus agit ventos, et turbida tranat Nubila etc. MICYLLUS.

67. *Gelidusque comas erexerat horror.*] Notatio obfufefacti. MICYLLUS.

68. *Nuntius ales.*] Mercurius, cui alata talaria tribuntur. ut apud eundem Virgil. lib. XV. 239.

Pediibus talaria nectit Aurea, quae sibilantem alis, flos aequora supra, seu terram, rapido pariter cum flamine portant. MICYLLUS.

69. *Arbiter es formae.*] Hoc est delectus es iudex, qui de forma harum pronuncias, quanciam sit pulcherrima. MICYLLUS.

69. *Certamina siste Dearum.*] *Siste* dixit, pro compone, & fini. *Certamina* autem plurañter, pro certamen, κατ' ἐπιλλογῶν. MICYLLUS.

70. *Vincere quae formâ digna sit una duas.*] Pronunciandum. Ita autem habet fabula. Dis conveniunt inter se agitantibus, relicta fuerat Eris, ne quam illa contentionem aut litem sereret. Ceterum quod à praesente metuebatur, id absens illa dedit. Nam pomum aureum inscriptum, ἢ καλὴ λαβήρα, inter convivas abiecit. Quod Juno, Pallas, & Venus conspiciat, quaelibet sibi vendicabant: quaelibet enim harum, forma certae praestare seclè censebat. Itaque cum ex eo certa-

- Et foror effusis, ut erat, Cassandra capillis,
 120 Cum vellent nostrae jam dare vela rates;
 Quo ruis? exclamat; referes incendia tecum;
 Quanta per has, nescis, flamma pctatur aquas.
 Vera fuit vates, dictos invenimus ignes:
 Et ferus in molli pectore flagrat amor.
 125 Portubus egredior; ventisque ferentibus usus
 Adplicor in terras, Oebali Nympha, tuas.
 Excipit hospitio vir me tuus. hoc quoque factum
 Non sine consilio numinibusque Deum.
 Ille quidem ostendit, quidquid Lacedaemone totâ
 130 Ostendi dignum, conspicuumque fuit.

vetabant, ut sequitur. MICYLLUS. A quibus autem jubebatur? A parentibus certe inhibuit sequenti versu ait. Præfaci editiones jubebat. Scribe jubebat vel jubebat. nam hæc duo verba sæpe confunduntur in libris vetustis. HEINSIUS. Ego nihil mutò. Jubebat scilicet a Venere sponfore, qua duce & auspice ingressum se mare ait. Jubebat erat in Veneta una editio. BURMANNUS.

118. *Propositum viae iter.*] Piconastinus: nam satis fuerat dicere, *propositum iter*. MICYLLUS. Repono meo periculo, *viae*. HEINSIUS.

119. *Cassandra.*] Hæc vates fuit, quod munus ab Apolline accepit, cum ille ejus delationem amaret; sed addidit idem Apollo, ut illi nunquam crederetur; propterea quod post divinandi autem acceptam, morum ci gerere recusatet. sed hic Paris vaticinium Cassandrae, ut cetera precedentia, inverteit; incendium & flammam de amore suo exponeus. MICYLLUS. De Cassandra sic Hyginus cap. xxxii. *Cassandra*, inquit, *Priami* & *Ætæbae filia* in *Apollinis sacro ludendo læssa obdormisse dicitur, quam Apollo cum vellet comprimeret, corporis copiam non fecit, ob quam rem Apollo fecit, ut cum vera vaticinaretur, fidem non haberet.* CIOFANUS.

120. *Cum vellent nostrae jam dare vela rates.*] Illud nostrae frigit hoc loco. Rectius legatur *propere*. Vel:
Cum vellent nostrae jam dare vela rui.

HEINSIUS.

123. *Dictos ignes.*] Hoc est te, quae me ardere facis. MICYLLUS. *Dictos*, id est prædictos a vate. vid. ad Epist. v. 33.

124. *Et ferus.*] Puto, *en ferus*, vel, *efferus*. HEINSIUS.

124. *Flagrat.*] Francius malebat, *regnat*.

125. *Ventis ferentibus.*] Hoc est secundis, & a tergo sequentibus. MICYLLUS.

126. *Adplicor in terras.*] Francius malebat, *ad terras*.

126. *Oebali Nympha.*] De Helena & Laconica dictum accipio, ac Nympham pro-puella generatam poni puto. *Oebalidem* autem vocat ab avo Oebalo Tyndari patre. MICYLLUS. Vid. ad Ep. 1. 27.

127. *Excipit hospitio.*] Forte accipit. vid. supr. ad Epist. xii. 29.

127. *Hoc quoque factum est.*] Color Rhetorici. transfert enim ad voluntatem Deorum, quod hominis consilio factum erat, movendi causa scilicet. MICYLLUS. Conjecerat Heinsius, *concilio*. sed nihil mutandum: *consilium* enim hic voluntatem & mentem Deorum notat. Valer. Flac. v. 254.

*Causas cum lapsus montibus anguis
 Non sine mente Dei.*

Virg. v. Aeneid. 56.
*Ilud equidem sine mente, reor, sine numine divo
 Adsumus, & portus delati intramus amicos.*

Et ita passim res opponuntur, quae consilio & quae causa accidunt. BURMANNUS.

131. *Laudatam.*] Potest explicari, a Venere mihi laudatam & commendatam, sed magis est, ut in genere notet pulcherrimam. Quincil. Decl. xix. 4. *Verbaribus, ignibus laudatos vultus, velut illis insisteret, apposuit.* vid. ad lib. v. Metam. 59. BURMANNUS.

132. *Lamina, est.*] Hoc est, ille mihi ostendebat thesaurus, & regni sui opes. sed lumina, sive oculi, nulla alia re adhibebantur, quam te videndo, propterea quod veneram, non ut operer illius: sed ut formam laudatam, hoc est te, cernerem. MICYLLUS.

133. *Ut vidi, obstupui.*] Francius volebat, *ut vidi, ut stupui*. vid. ad Ep. xii. 133. & xiii. 89.

133. *Intima sensi.*] Scilicet moveri: ellipticos enim dictam accipio. MICYLLUS.

134. *Attonitus est.*] Id est attonitus existens; & obstupescens, me novis curis; id est, alii super eas, quas ante habebam, intonuisse, hoc est commotum esse, videlicet, postquam te coram aspectu, MICYLLUS. Illud intonuisse huic loco alienum

. Sed

- Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
 Lumina, nil aliud, quo capebantur, erat.
 Ut vidi, obstupui; praecordiaque intima sensi
 Attonitus curis intumuisse novis.
 135 His similes vultus, quantum reminiscor, habebat,
 Venit in arbitrium cum Cytheræ meum.
 Si tu venisses pariter certamen in illud;
 In dubium Veneris palma futura fuit.
 Magna quidem de te rumor praeconia fecit,
 140 Nullaque de facie nescia terra tua est,
 Nec tibi par usquam Phrygia, nec Solis ab ortu
 Inter formosas altera nomen habet.

Credis

num est. Forte *indoluisse*, vel *intepuisse*. Nam Mycilli illud intonuisse parum placet. HEINSIUS. Neque in Mycilli nomine, neque textu illud intonuisse repperi. Quod tamen impente placet, prae reliquis: in affectionibus enim vehementioribus *tonere* pectus, praecordia &c. passim Poëtae fingunt. vide ipsam Heinsum ad Valer. Flac. ii. 108. & Claud. de Bell. Gotic. 330. sic Noster ii. Metam. 508.

intumuit Juno.
 Et iv. Pont. xiv. 34.

intumuit vati nec tamen Aera suo.
 Valer. Flac. vi. 2.

*At vigil isdem ardet Furis Gradivus, & acri
 Corde tument.*

Et ita ille aliquoties. vid. ad Ep. vii. 121. Francius malebat, *intremuisse*. BURMANNUS.

136. *Venit in arbitrium est.*] Hoc est, ipsa Venus, cum sicut ante me iudicem nuda. ita enim fabula traditur. *Cytherea* autem Venus dicitur a Cytheris, apud quam insulam primum è mari emerit, ut Hesiodus auctor est. MICYLLUS.

137. *Si tu venisses.*] Hinc colorem duxit Seneca in Hippol. 661.

*Si cum parente Creticum intrasses fratrum,
 Tibi sola potius nostra novisset soror.* BURMANNUS.

138. *In dubium.*] Ita quidem omnes codices habent, quos vidi. sed ego in dubio malim, neque enim credo Poëtam, aut quisvis alius is fuit, *deprecipit* huic affectasse; ut accusativo pro ablativo uteretur. Quamquam non ignorem. Terentium dixisse, quos videt me in tantum honorem esse, sensus autem est, si tu in iudicium cum Venere venisses, dubitarem, tibi an illi victoriam adjudicarem. MICYLLUS. In dubio malit Mycillus. Ego *deprecipit* huic non temere loco moveam, minime ignarus elegantiae studiosus auctores in cum casu quarto frequenter conjunxisse loco sexto. exempla passim sunt obvia. HEINSIUS. Defendit quoque & illustrat hanc locutionem diligentissimus Passeratius ad Propertii lib. iii. Eleg. ix. in fine. & recte.

Futura enim pro ventura debet capi. ut in illa locutione apud Sueton. cap. xvi. *In conspectum fuisse*, ut rege Casabonus restituit pro *venisse*. & Modius apud Curt. vi. 5. *Ut primum res in conspectum fuit*, sic idem Curt. iii. 5. *Darium intra quintum diem in Ciliciam fore*. Cicero. xv. ad Att. 4. *Quo die in Tuscumnam eram futurus, in dubium vero venire*, de iudicis proprie dicitur. ita Quincil. Decl. cccxviii. *Non jus quidem dubium erat, etiam ante, quam venire in dubium*. ubi vide. BURMAN.

139. *Magna praeconia de te fecit.*] Hoc est, rumor, vite fama magnus te laudibus & praeconis celebravit. MICYLLUS.

140. *Nullaque de facie nescia terra.*] Et omnes terrae de forma ac pulchritudine tua norunt. IDEM.

141. *Nec tibi par usquam Phrygiae.*] Lego, *Phrygia*, hoc est in Phrygia. *Ante Phrygiae* legebatur. Quod imperitissime defendit ad Silium Daufquejus. p. 231. *Usquam Phrygiae* Naugerii conjectura est. Sed vix persuadet, *usquam Phrygiae*, ut *usquam locorum*, Latine posse dici. forte etiam melius, *primo nec solis ab ortu*. HEINSIUS. Francius coniecerat. *Par omni in Phrygia; enim, usquam Phrygiae*, recte legi hic puto; debet hic praepositio a recepti sequentibus. ut Epist. vi. 107.

*Ille sibi Laniæ, Scythiaque paludibus udae
 Quærat, & a patria Phasidos usque virtum,*

i. Art. Am. 723. *Aegoris unda
 Debet, & a radiis sideris esse niger.*

xii. Metam. 125.
Inde, velut muro solidave a caute repulsa est.

BURMANNUS.

141. *Nec Solis ab ortu, est.*] Hoc est, & in toto Oriente nulla alia aequae nomen habet, hoc est, celebratur, & in ore omnium est, quoties dici, forma mentio fit, &c. atque hæcenus versus illi, quos non agnoscunt veteres, quique a nostris pro notis recententur. Quæ sequantur, pro geminis Poëtae habentur. MICYLLUS.

F. I. 3

142. 122

- Credis & hoc nobis? minor est tua gloria vero:
Famaque de formâ pene maligna tua est.
- 145 Plus hic invenio, quam quod promiserit illa:
Et tua materia gloria victa sua est.
- Ergo arsit merito, qui noverat omnia, Theseus:
Et visa es tanto digna rapina viro:
- More tuæ gentis nitida dum nuda palæstrâ
150 Ludis; & es nudis femina mixta viris.
- Quod rapuit, laudo: miror, quod reddidit umquam.
Tam bona constanter præda tenenda fuit.
- Ante recessisset caput hoc cervicæ cruentâ,
Quam tu de thalamis abstraherere meis.
- 155 Tene manus umquam nostræc dimittere vellent?
Tene meo paterer vivus abire sinu?
- Si reddenda fores, aliquid tamen ante tulissem:
Nec Venus ex toto nostra fuisset iners.

142. *Inter formosâ.*] Francius malebat, *In tot formosâ.*

143. *Credis hoc nobis?*] Magis aridet, quod ex veteribus codicibus adfertur, *Credes sed hoc nobis.* DAN. HEINSIUS. Nuac denno veterum librorum opem advocamus: qui ab hoc veru denno nobis adfunt. *Credis hoc* tres scripi. Barberin. *Credis ad hoc.* Lego, *Credes sed hoc.* HEINSIUS.

145. *Plus hic invenio.*] *Inveniat* Codex Leidensis. forte, *invenias*: amat enim Noster secunda personâ loqui, vide inf. 174. *Promiserit* etiam tres lib. HEINSIUS.

148. *Visa est.*] *Visa* es legendum ex scriptis nonnullis. HEINSIUS.

149. *More tuæ gentis nitida dum nuda palæstrâ Ludis,* & *es nudis femina mixta viris*] *Virginibus* Læcænis stulio fuit palæstrâ. Cicero lib. 11. disp. Tufcul. & alii. CIOFANUS. *Madida* Scriverii, quæ est gloriâ. sed *nitidam* proprie dixit, quia lætatores oleo nitabant, lib. v. Fall. 697.

Læte Lyas pulsa, nitida quoque læte palæstrâ. Et Horat. 11. Od. 12. *Nitidas puellas*, vocat oleo perfusas; & Aufon. Epist. 111.

Nitidæ cutis antea juvenum.
Et Stat. x. Theb. 496.

Nitidi morient convexæ magistri

Respicit.
Et *unguenta nitere*, Cicero 11. Cæcilin. 3. ut *nitidi capilli*, apud Horat. Ep. 111. 31. & *nitentes*. 11. Od. vii. 6. Et ita Græci *ἀντρίπια* utuntur vid. Spanh. ad Call. Hym. Apoll. 39. BURMANNUS.

150. *Es nudis.*] *Es* legit Barth. ad Stat. x. Theb. 499.

153. *Recessisset.*] Imitationem esse illius Propertiani, 11. VI. 7.

Nam citius pateret caput hoc discedere collo, notavit Douza.

155. *Tene manus umquam nostræc dimittere vellent.*] *Dimittere* ferrent scribam libenter, si per codices antiquos detur. Metam. 1111. VI. 460. ex optimis codicibus:

Solitec aut ulli servire Polyxena ferram.

Pyo quo similiter *vellem* vulgo legebatur. HEINSIUS. Vide ad Epist. v. 12. & xi. Metam. 447. *Dimittere* *passer*, volebat Francius.

157. *Ante tulissem*] *Inde* Oxoniensis. veniit. ut Epist. seq. 25.

Non tamen è sacro fructum tulit illo positum.

Vide ad 11. Pont. 11. 33. ubi plura. BURMANNUS.

159. *Vel tua.*] *Vel mihi* Put. aneus & alii multi. HEINSIUS

160. *Rapi.*] *Dari* Hafniensis. quæ vox vetera Nostro passim. In Douzac codice erat, *Quo potui salva virginitate frui*, non male, si poteram legatur. BURMANNUS.

161. *Da modo te, quæ sit Paridis constantia.*] *Legere* & distingue:

Da modo te, Paridi quæ sit constantia nosces.
Sic infra. *Da modo te facilem*, neque aliter Slichthorstius legebat ex Terentii Adel. v. 111. 52. *Da te hodie mihi.* & Heaut. v. 111. 10. *Age da te mihi vicissim.* vid. Gron. Diatr. Stat. c. x. Silius 111. 150.

Dant modo se superi, Tiberis tibi serviat omnis.
Cicero 11. Ep. 8. *Quare da te homini.* Paridi est in Barberiniano. HEINSIUS: Paridi etiam Burmannus.

163. *Præc.*

- Vel mihi virginitas esset libata; vel illud,
160 Quod poterat salvâ virginitate rapi.
- Da modo te; quæ sit Paridi constantia, nosces.
Flamma rogi flammâs finiet una meas.
- Præposui regnis ego te; quæ maxima quondam
Pollicita est nobis nupta fororque Jovis.
- 165 Dumque tuo possem circumdare brachia collo,
Contemta est virtus, Pallade dante, mihi.
- Nec piget; aut umquam fluitæ legisse videbor:
Permanet in voto mens mea firma suo.
- Spem modo ne nostram fieri patiare caducam;
170 Te precor, ò tanto digna labore peti.
- Non ego conjugium generosæc degener opto:
Nec mea (crede mihi) turpiter uxor eris.
- Pliada, si quaeres, in nostra gente, Jovemque
Invenies: medios ut taceamus avos.

Sceptra

163. *Præposui regnis ego te.*] Ex hoc quoque & sequentibus verbis colligitur, illos supra notatos asciticos aliunde esse. Nam quorsum attinebat, inquam, hic denno eorum munus, quæ à Jovine & Pallade propolita fuerant, meminisse, cum supra eadem res tot verbis fuerit tractata? Proinde si hic locus Poëtae *præcæ* est, ut quidem nemmo dubitat, necesse est, superiorum illum supervacaneum & aliunde insertum esse. MCVLLUS. 164. *Pollicita est nobis*] *Pollicita* nobis. Puteaneus. HEINSIUS. Francius illud, *nobis nupta, xavâ-Quæ* censebat, & ideo conjiciebat, *magis nupta fororque Jovis.*

165. *Dumque tuo.*] Utque tuo Douza:
166. *Dante mihi.*] In codice Douzac sequebatur distinctio hoc:

Primaque cum regnum, belli daret altera laudem, Tertia, conjugii laude frueris, ait.

167. *Stulte elegisse videor.*] *Legisse* Puteaneus & quique alii. quod verum utique molliorem præstat. Legere, pro eligere. *Fatebor* etiam tres codices:

Cum Venus, & Juno, Pallasque in vallibus Idaæ Corpora judicio supposuere mo.

Hoc distichon à Puteanco aliisque melioribus abest. In quorundam margine manu recentiori adscriptum legitur. Sed tollendum est. Cum enim iudicium suum inculentis verbis paulo anre copiose recentur, quod opus ejusdem rei denno meminisse? Ex Moreti & duobus aliis mallem, *fatebor*, quod cum sequentibus melius cohaeret. eadem varietas observatur in codicibus lib. VII. Met. 33.

Tam ferrum & scopulos gestare in corde fatebor.

Et 11. Pont. 111. 29.

Cumque alii nolint etiam me nosse videri.

Ubi codices nonnulli, *fateri*. *Haud unquam* editioes præfæc & Berfmanni cum Puteanco codice. BURMANNUS.

168. *Mens mea firma.*] *Et manet in voto mens mea caria* Lovanienfis. ut Epist. xviii. 38.

Quid necum certa prælia mente geris?

Postet & mens mihi. vide Epist. 1111. 148. BURM.

170. *Deprecor.*] *Te precor* unus Vaticanus: recte, nisi quod legendum censio. *Ne precor.* Claudianus bello Gildon. 187.

Ne consanguineis certetur cominus armis:
Ne, precor.

Ita ibi ex vêtustis exemplaribus esse reponendum monuit. Repexit enim ad illa Virgilia 11. Aeneid. 833.

Ne pueri, ne tanta animis adsusceisse bella.

Statius Achilide 1. 392.

— *Ne solum Danaas admittite carinas,*
Ne, precor.

Quomodo & illic rescribo, nam scripti, *Deprecor*; Vulgati, *Te precor*. Idem Theb. 11. 512.

Ne tentes annos nubemque hanc frontis opacæ Spernate; ne; mones.

HEINSIUS.

173. *Si quaeres.*] *Pliada* si quaeres, Puteaneus; HEINSIUS. Vide Epist. 111. 115. & VI. 123. 111. Metam. 141.

174. *Invenies.*] *Invenias*, forte. vid. ad Eleg. de Nuce, 58.

Invenias, qui det nil mihi, præter humanam.

178. *Dos*

- 175 Sceptra parens Asiae, quae nulla beator ora,
Finibus immensis vix obeunda, tenet.
Innumeras urbes, atque aurea tecta videbis:
Quaeque suos dicas templa decere Deos.
Ilion adspicies, firmataque turribus altis
- 180 Moenia, Phoebeae structa canore lyrae.
Quid tibi de turba narrem numeroque virorum?
Vix populum tellus sustinet illa suum.
Occurrent denso tibi Troades agmine matres:
Nec capient Phrygias atria nostra nurus.
- 185 O quoties dices, Quam pauper Achaia nostra est!
Una domus quasvis urbis habebit opes.
Nec mihi fas fuerit Spartem contemnere vestram,
In qua tu nata es, terra beata mihi est.
Parca sed est Sparte: tu cultu divite digna es.
- 190 Ad talem formam non facit iste locus.
Hanc faciem largis sine sine paratibus uti,
Deliciisque decet luxuriare novis.
Cum videas cultum nostra de gente virorum;
Qualem Dardanidas credis habere nurus?
- 195 Da modo te facilem: nec designare maritum,
Rure Therapnaeo nata puella, Phrygem.
Phryx erat, & nostro genitus de sanguine, qui nunc
Cum Dis potandas necare miscet aquas.

Phryx

178. Decere.] Dicere erat in Puteaneo, vitio correctoris a manu secunda. i. Faust. 213.

Nos quoque templa iuvant, quasvis antiqua
probenus.

Aerea, vasillas convenit ista Deo.

Vid. ad Epist. v. 85. BURMANNUS.

180. Structa.] Enclitica Oxoniens. & Reg. vid. ad Epist. vii. 119.

181. De turba.] De turbis. Francof.

183. Densio tibi Troades agmine.] Leidenfis & Senecit, *ordine*, quae perpetua fere librorum est aberratio, ita enim variant codices & III. Met. 34. vii. 624. Claud. Conf. vi. Mon. 633. & alibi. Virg. v. 833.

Princeps ante alios densum Palimurus azobas
Aegon.

11. Aeneid. 450.
Obstatae fores, hae fervant ordine denso.

Ubi etiam codices quidam, ordine longo, ita pleni-
mogen. i. Ant. An. 66. BURMANNUS.

185. O quoties.] Ab. quoties. Oxoniens. vid. Epist. ix. 79. & infr. vi. 239. 241. & Epist. xvii. 81. Metam. III. 375. & x. 661. ubi fere similiter

peccatur. HEINSIUS. Puteaneus & Francof. Ita
quies.

186. Una domus quasvis.] Quasvis, Gottorp.
bene; nisi quasvis malis. forte etiam orbis, pro
urbis. HEINSIUS. Quasvis est in Francof. quod
malebat etiam Franciscus. est vero imitatio Euripi-
dis ex Oreste 1114.

188. ΕΑΛΛΑΣ ΑΝΤΙ ΤΑΙΣ ΑΙΟΝΙΣΙΝ.

BURMANNUS.

189. Digna.] Digna es, multi ex scriptis. HEINS.
194. Qualem Dardanidas credis habere nurus.]
Qualem meliores cum primis editionibus. quare
& superiori versus cultum lege, cum tribus scriptis.
Deinde Dardanidas multae membranae. vide Ep.
VIII. vi. 66. & ix. 73. xvii. 212. Dardanidum
matres Maroni v. Aeneid. & Dardanides rates.
Remed. Amor. 58. ex optimis membranis. HEINS.

196. Phrygem.] Hanc invidiam deprecari de-
bebat, ne obstaret amori suo genitis vilitas.
maxime enim Graeci Phrygas despiciebant, ut ex
Proverbiis pluribus constat. qualia ex Suida col-
legit Schottus Centur. xiv. n. 45. & 46. & Aposto-
lus Centur. xx. 36. & 37. & alii. codices vero

qui-

- Phryx erat Aurora conjux. tamen abstulit illum
Extremum noctis quae Dea finit iter.
- 200 Phryx etiam Anchises, volucrum cui mater Amorum
Gaudet in Idaeis concubuisse jugis.
Nec, puto, collatis formam Menelaus & annis,
Judice te, nobis anteferendus erit.
- 205 Non dabimus certe focerum tibi, clara fugantem
Lumina; qui trepidos à dape vertat equos.
Nec pater est Priamo focer de caede cruentus;
Et qui Myrtoas crimine signet aquas.
Nec proavo Stygia nostro captantur in unda
- 210 Poma, nec in mediis quaeritur humor aquis.
Quid tamen hoc refert, si te tenet ortus ab illis?
Cogitur huic domui Jupiter esse focer.
Heu facinus! totis indignus noctibus ille
Te tenet; amplexu perfruiturque tuo.
- 215 At mihi conspiceris posita vix demique mensa.
Multaque, quae laedant, hoc quoque tempus habet.
Hostibus eveniant convivia talia nostris,
Exterior posito qualia saepe mero.
Pocnitet hospitii, cum, me spectante, lacertos
- 220 Imposuit collo rusticus iste tuo.
Rumpor, & invideo (quid enim tamen omnia narrem):
Membra superjecta cum tua veste fovet.

Oscu-

quidam, *Theramnaeo*, habent, ut & apud Statium
III. Theb. 422. & VII. 793. variat scriptura. sic &
Theramnaeo Pollucem Apollon. dicit lib. II. 163.
BURMANNUS.

198. Cum Dis potando.] Lege ex decem codi-
cibus:

Cum Dis potandas mectare miscet aquas. HEINS.
Franciscus conjiciebat, Potandas divis (vel superis)

mectare m. a.

201. Phryx erat Anchises.] Statius I. Silv. II. 187.
Unde novum Troiae decus, ardentumque decorum
Raptor erat, Phrygio si non ego juncta marito?

Phryx etiam Anchises editiones priorcs, & Fran-
cof. & omnes fere codices. duo vero, Bezm. &
Douzae codex, erat.

203. Collatis forma Menelaus & armis.] Et annis
Puteaneus & alii quidam, de armis posita agetur:
Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,

Quam Paris; aut armis anteferendus erit.
HEINSIUS. Francofurtensis, Lovanienfis duo, Dou-
zac & aliquot alii, collatus, ut & editiones quae-
dam veteres, quod nescio an temere repudian-
dum, certe II. Amor. xvii. 13. dixit:

Collata idcirco tibi me contemnere debes.
Stat. VII. 734. quamvis paullam alia significatione:
Eas & mihi spernere Phoebum,

Si tibi collatus Divum sator.
ubi notat, tibi comparatus certavit. in annis vero
multi codices. BURMANNUS.

205. Tibi clara fugantem.] Franciscus tentabat;
tua Phoebe, vel, Phoebea. Clara fugantem sidera Lo-
van. & Palat.

206. Qui trepidos à dape vertat equos.] Lego,
cui trepidos sol dape vertat equos. Non enim ex-
primit vulgata scriptura, cujus equi à dape vertantur.
Nota est fabula. Propert. III. 21.

Non fugis Ausonias, Phoebe fugate, dapes. HEINS.
Nec tremis Ausonias esse in Propertio, an volucrit
ita legi, an memoria fellisset, nescio.

209. Stygia captantur in unda.] Stygias in undas
Moreti. capentur Francof.

211. Quid tamen hoc refert.] Frustra codices
multi, haec refert, vel referam. vide ad Epist.
VI. 137.

220. Imposuit collo.] Imposuit scripti quidam &
pinae editiones. praeterea rusticus, iste Puteaneus.

Gg pro-

- Oscula cum verò coram non dura daretis;
Ante oculos posui pocula sumta meos.
- 225 Lumina demitto, cum te tenet artius ille:
Crescit & invito lentus in ore cibus.
Saepe dedi gemitus: & te, lasciva, notavi
In gemitu risum non tenuisse meo.
- 230 Saepe mero volui flammam compefcere: at illa
Crevit; & ebrietas ignis in igne fuit.
Multaque ne videam, versà cervice recumbo;
Sed revocas oculos protinus ipsa meos.
Quid faciam dubito. dolor est meus illa videre;
Sed dolor à facie major abesse tuà.
- 235 Quà licet & possum, luctor celare furorem:
Sed tamen adparet dissimulatus amor.
Nec tibi verba damus: sentis mea vulnera, sentis.
Atque utinam foli sint ea nota tibi!
Ah quoties, lacrimis venientibus, ora reflexi,
240 Ne causam fletus quaereret ille mei!
Ah quoties juvenum narraui potus amores,
Ad vultus referens singula verba tuos!
Indiciumque mei ficto sub nomine feci.
Ille ego, si nescis, verus amator eram.

probe. nam Tò iste contentum prae se fert. sic Ajax lib. XIII. Met. quoties loquitur de Ulyssè, fere semper subiungit Tò iste. ubi plura. HEINSIUS.

221. *Quid nunc tamen omnia narrem.*] Prima editio, cum Puteano & aliis tribus, *quid nam tamen.* In Puteano tamen verus lectio penitus abrafa. reliqui maxima ex parte, *quid non tamen.* quatuor, *quid tamen omnia narrem,* omisso rē nunc. Mentelanus & unus Vossii, *quid enim non.* Argentiniensis, *quid n. tamen.* hoc cit., *quid enim tamen.* sequor. Stat. IV. Achil. 60.

Matrem quid enim tibi cuncta fateri?

Nisi malis, *quid ni tamen.* Nam Jureti excerpta *quid ne.* HEINSIUS. vide ad Ep. v. 69.

223. *Oscula cum verò.*] Janum Vilitium voluisse, *Oscula cumque viro coram non dura darentur,* notavit Francius.

226. *Crescit & invito lentus in ore cibus.*] Juvenalis, Sat. XII. 212.

Interque molares

Difficili crescentie cibo. HEINSIUS.

Senecc. Ep. LXXII. *non in ore crevit cibus, non haesit in faucibus,* non ab simile istud Statianum Theb. v. 208.

Atraque in mole taperum,
Efflantem somno crescentia vina.
Imitatus hoc Josephus Isecanus bel. Troj. lib. II. 153.

Et lacrimas bibit ipse suas, segnique morantes
Crescentisque cibos gustu jejuna satiat.
BURMANNUS.

230. *Ignis in igne.*] *Ἴσθ' ἐν τῷ πυρὶ.* CROFANUS.

231. *Versa.*] Liber Leicidensis, *flexa:* ut statim vs. 239. Stat. Achil. II. 185. *Cervice reflexa.* & Claud. lib. I. de rapt. vs. 155. ex MSS. Silius lib. IV. 343. *poplite flexo.* HEINSIUS. vid. v. Met. 232.

235. *Qua licet & possum.*] Helmacladiensis, *ut possum,* non male, id est quantum possum. HEINS. pro *luctor,* quidam edidi & scripti, *mitor.*

239. *Lacrimis venientibus.*] Francius volebat, *orientibus,* vel *manantibus* perperam: lib. I. Art. 661.

Si lacrimae, nec enim veniunt in tempore semper,
Deficiunt.

BURMANNUS.

241. *O quoties aliquem narraui potus amorem.*] *O quoties juvenum* Puteanus pro diversa lectione. quomodo & alii nonnulli. decem scripti, *juvenum amores.* & recte. Tò *narratissimum* innuit. sic apud Maron. Aeneid. x. 324.

23

- 245 Quin etiam, ut possem verbis petulantius uti,
Non semel ebrietas est simulata mihi.
Prodita sunt (memini) tunicà tua pectora laxà,
Atque oculis aditum nuda dedere meis;
Pectora vel puris nivibus, vel lacte, tuamque
- 250 Complexo matrem candidiora Jove.
Dum stupeo visis, (nam pocula forte tenebam)
Tortilis è digitis excidit anfa meis.
Oscula si natae dederas; ego protinus illa
Hermiones tenero lactus ab ore tuli.
- 255 Et modo cantabam veteres resupinus amores:
Et modo per nutum signa tegenda dabam.
Et comitum primas, Clymenen Aethramque, tuarum
Ausus sum blandis nuper adire sonis.
Quae mihi non aliud, quam formidare, locutae,
260 Orantis medias deseruere preces.
Di facerent, magni pretium certaminis esses;
Teque suo victor posset habere toro.
Ut tulit Hippomenes Schoeneida, praemia cursus,
Venit ut in Phrygios Hippodamia sinus;
- 265 Ut ferus Alcides Acheloia cornua fregit,
Dum petit amplexus, Deianira, tuos;

Noftra

Tu quoque fluvientem prima lanugine malas
Dum sequor Clytem, infelix nova gaudia, Cydon,
Dardania stratus dextra, securus amarum,
Qui juvenum tibi semper orant, miserando, jaceres.
Hoc vult, sub paederaficis se amoris sui narratione occultasse. HEINSIUS. sic Cicero. IV. Tusc. 33. dicit Alcaicum, *de juvenum amoribus scripsisse.*
243. *Indiciumque mei.*] *Indicium ipse mei,* conjiciebat Francius.

245. *Verbis petulantibus uti.*] *Petulantius* Puteanus & reliqui perierunt. HEINS. vide ad Ep. x. 29. 249. *Tuamque.*] Francius omnino, *tuamque* legendum esse censet.

250. *Jove.*] Vossianus *Cygnus.* sic & Horatius primam in *Cygnis* corripit. vide quae noto lib. VII. Met. fabula Progenes. HEINSIUS. Lucian. in *Judicio* Deorum, de Helena: *λέωνος μὲν, σὺν αὐτῆς ἐκ νέων ὑπερνεύσαν.* BURMANNUS.

252. *Excidit.*] MSS. duo *decidit.* forte *recidit.* vide ad Ep. XIV. 46. sed vulgata sic retineri potest. Petron. 34. *Ceterum inter tumultus, cum forte parapsi excidisset, & puer jacentem sustulisset.* ubi vide notata. BURMANNUS.

256. *Signa tegenda.*] *Legenda* excerpta Gallicana. quod & Slichtenhorstio in mentem venerat. sed male. Epist. seq. 82. *testis signa,*

257. *Clymenen Aethramque.*] Menelai affines fuisse testatur Diety Crctensis, unaque a Paride cum Helena avectas, & post captum Ilium forte ducta Demophoonti atque Acamanti Thefidis obsequia praemium militiae diuturnae, sed Mnesteheo Athenas remeanti cessisse tamen, Thefidis inde exclusis atque exulare iussis. Idem Diety initio libri VI. Clymenem Aethrae filiam fuisse innuit. HEINSIUS.

258. *Ausus sum blandis.*] *Cum blandis* Puteanus & reliqui. HEINS. vide ad Ep. x. 29. *Clymenen Aethramque.* HEINSIUS. forte, *ausus eram blandis.* BURMANNUS.

259. *Nil aliud.*] *Non aliud,* scripti & primae editiones. HEINSIUS.

262. *Deserture preces.*] *Desistere* Barberinus & Vossianus. vide Notas sequenti epistola. vs. 196. HEINSIUS.

264. *Venit ut.*] *Venerat* in Schott. II. Observ. cap. 53. Alii libri hunc versum sic habent, *Quae propro cuncte vicerat ante procos.* fed fuffra. HEINS. in quibusdam interseclusus erat etiam alius:
Sic & tu Phrygias venies regina per arbes,
Venit ut in Phrygios Hippodamia sinus.

quoniam utrumque Berimannus expressit, sed subditotios videri notavit.

Gg 2

267. 49.

- Nostra per has leges audacia fortior isset:
Teque mei scires esse laboris opus.
Nunc mihi nil superest, nisi te, formosa, precari;
270 Amplectique tuos, si patiare, pedes.
O decus, ô præfens geminorum gloria fratrum;
O Jove digna viro, ni Jove nata fores!
Aut ego Sigæos repetam te conjuge portus:
Aut ego Tænarîa contegar exsul humo.
275 Non mea sunt summâ leviter defricta sagittâ
Pectora: descendit vulnus ad ossa meum.
Hoc mihi, (nam repeto) fore ut à coeleste sagittâ
Figar, erat verax vaticinata foror,
Parce datum fati, Helene, contemnere amorem:
280 Sic habeas faciles in tua vota Deos.
Multa quidem subeunt: sed coram ut plura loquamur,
Excipe me læto, necote silente, tuo.
An pudet, & metuis Venerem temerare maritam,
Castaque legitimi fallere jura tori?
285 Ab nimium simplex, Helene, ne rustica dicam,
Hanc faciem culpâ posse carere putas!
Aut faciem mutes, aut sis non dura, necesse est.
Lis est cum formâ magna pudicitia.

Jupi-

267. Audacia fortiter isset.] Alii victoria. Vofianus, audacia fortiter placet. HEINSIUS. ita Epist. xviii. 84. quidam:

Fortior in summâ erigor altis aquis.
Ubi etiam fortiter vulgo. Victoria etiam, quod multi libri pro audacia habent, non temere repudandum. ita in triumpho dicitur Ep. vii. 154. & alibi. HEINSIUS. ita hic.] Aut ego Tænarîa, octo libri. HEINSIUS.

275. Defricta.] Defricta legendum. vide Amphiliini Cuperi Obſerv. lib. iv. obſ. 5. Stat. i. Silv. ii. 79.

Est illum summâ leviter (sic namque subeas)
Lampade, parentes & inermi strinximus arcu.
Et vii. Theb. 532.

Qualis serigera Lucanâ cuspide frontem
Strictus aper.

Adscripti Douza locum Senec. Contro. vii. Ut defricta levi vulnere est cutis, non credas facillum manus privigni, credas Anaxoris. BURMANNUS.

277. Nam repeto.] Repeto multi ex scriptis. vid. ad Ep. v. l. 123. mox forte legendum:

Fore ut à coeleste sagitta
Figetur, est verax vaticinata foror. HEINSIUS.

Verum vaticinata Douzac codex.

279. Parce datum fati.] Lego, ratum fati.

sic Cicero lib. vii. Ep. Famil. Gallo: Quae emissio te respicit, non solum mihi nata erant, sed etiam grata. plura ad Senecae Tragoed. HEINSIUS. Multum dubito, an ubique facta sit illud raturum, quod Heinſio in deliciis fuit, inivis etiam membranis, intrudere, cum altera locutio fit optima & frequens. Lucan. vii. 544.

It inano, & fati datus est pro Caesare cursus.
Virgil. iv. Aeneid. 225.

Estisne datus non respicit verbas.
LIVIVS xxx. 30. Si hoc ita fato datum erat, ut

gû, &c. Valer. Flac. viii. 397.

Namque datum hoc fati trepidus supplicæque ca-
nebas

Mofus.
Qui & ita forte datum dixit. lib. iv. 704.

Non quis datus iste Deorum
Sorte labor nobis?

Et ita alii facpe, vid. Ep. xv. 82. BURMANNUS.

283. An pudet, an metuis.] Et metuis scripti. ut infra. 283.

Si pudet, & metuis, ne me videare scorta.
HEIN. Aut etiam utrobique multi editi & scripti.

284. Fallere jura.] Eleganter mihi læto Mox resti codicis videtur, solvere, cujus glossam fallere credo. Fallere enim jura recte dicitur, viz: ad

Epist.

- Jupiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis.
290 Haec tibi nempe patrem furta dedere Jovem.
Vix fieri, si sunt vires in femine avorum,
Et Jovis & Ladae filia, casta potes.
Casta tamen tum sis, cum te mea Troja tenebit:
Et tua sim, quaeſo, crimina solus ego.
295 Nunc ea peccemus, quae corrigat hora jugalis:
Si modo promisit non mihi vana Venus.
Sed tibi & hoc suadet rebus, non voce, maritus:
Neve tui furtis hospitis obſtet, abest.
Non habuit tempus, quo Cressia regna videret,
300 Aptius. ô mirâ calliditate virum!
Ivit, & Idaei, mando tibi, dixit iturus,
Curam pro nobis hospitis, uxor, agas.
Negligis absentis (testor) mandata mariti:
Cura tibi non est hospitis ulla tui.
305 Huncine tu speres hominem sine pectore dotes.
Possè fati formae, Tyndari, nosse tuæ?
Falleris: ignorat. nec, si bona summa putaret
Quae tenet, externo crederet illa viro.
Ut te nec mea vox, nec te meus incitet ardor;
310 Cogimur ipsius commoditate frui.

Aut

Epist. vii. 18. sed jura melius solvere dicimur. ita solvere legem Valer. Max. vi. v. ex. ult. & disceptationam Livius viii. 7. & morem cap. 4. Virgil. ii. Aeneid. 157.

Esamibi Grajorum sacrata resolvere jura.
Pro tori multi etiam viri. vid. sup. Ep. v. l. 78.

& XIX. 100. BURMANNUS.

286. Putas.] Putas tres libri. HEINSIUS.

291. Vix fieri, si sint vires in femine Amorum.]

si sunt Puteaneus, alique tres. pro Amorum, decem libri, avorum, quod placet. ita etiam apud Persium, Sat. i. 103.

— Si testanti vana ulla paterni
Fiveret in nobis. HEINSIUS.

Vid. ad Petron. cap. xlv. in somine amoris Bernensis codex.

295. Corriget.] Corriget multi ex scriptis. Scri-

verianus & Morell, corrigat. bene. HEINSIUS.

297. Sed tibi.] Francius, 196 tibi hoc suadet.

298. sui.] Tu Regius, ut mox v. 304. rectius, quam ipse Menelaus Parida magis uxoris suae, quam tuum hospitem existimasset. BURMANNUS.

299. Cressia.] Cressia Douzac codex.

301. Exit ex Idaei.] Effer Puteaneus mendose. an pro Haesi? Multi codices, Ivis ex Idaei. Sarravianus, Ibat. Leidensis, Ivis, Iste abii plerique

Tom. 2.

scripti duo, Iste abii. quae ab interpolatoribus sunt. HEINSIUS. Ivis jam Douza conjectat.

302. Curam agas.] Quinque libri babe. sed male. Trist. lib. v. El. vii. 38.

— Curamque futuri

Nemini, utilius quod latuisset, ago. HEINSIUS.

Virgil. Culic. 98.

Talibus in studiis, baculo dum nixus, apricas
Paster agit curas.

Ethinc nihil moverem XIII. Metam. 371.

Proque tot annorum curis, quas, inxius egi.

Nec ix. Metam. 107. Curas pro conjuge agentem.

Livius ii. 48. Neque bella, neque delictus, neque ullam aliam priorem curam agere. & viii. 3. Tamquam de Sannitibus, non de se curam agerent. XXI.

27. Qui curam cum Praetoribus de renovando foedere ageret. Senec. i. contr. 3. An dii immortales humanarum rerum curam agant. leg. i. C. de Offic. Magistr. Officior. Principatum adipiscatur matricula.

deurere, ita ut ad curas agendas & cursum illi excant, quos ordo militiae vocat. Plura videad Quintil.

v. Inst. Orat. 6. BURMANNUS.

303. Marii.] Tyranni, id est regis, margo Bernmanni. & ita plurimi scripti.

305. Tu speras.] Ivis bene Lovanensis HEIN.

307. Nam si.] Res si veteres. HEINSIUS. Nemo

Gg 3

Aut erimus flulti, sic ut superemus & ipsum,
 Si tam securum tempus abibit iners.
 Pene suis ad te manibus deducit amantem.
 Utere non vafri simplicitate viri.

315 Sola jaces viduo tam longa nocte cubili;
 In viduo jaceo solus & ipse toro.
 Te mihi, meque tibi communia gaudia jungant.
 Candidior medio nox erit illa die,
 Tunc ego jurabo quaevis tibi numina; meque
 320 Adstringam verbis in sacra jura tuis.

Tunc

si. &c. viros Francius. Bona summa, excerpta Gallicana & Editio Colinaei. quod convinctius Paridi, se insuanius in amorem Helenes, & qui non magna, sed summa bona putaret, tenere Helenam. sic Juven. Sat. v. 2.

Ut bona summa putes aliena vivere quadra.
 Sic Epist. seq. xvii. 132.

Me vifam praemia summa tibi.
 Ubi etiam codices nonnulli magna. unico huc facit locus Terentii Andr. iv. 111. *Dii vestram fidem; summum bonum esse herae putavi hunc Pamphilum.* ita & III. Am. ix. 27. pro summa dicit, alii codices magna. Pentametrum ita exhibent Bernensis & Lovaniensis, *Credere externo, quae tenes ille, viro. quod tenet alter Bernia. ille vero plurimi habent. Burmannus.*

309. *Nec te meus incitet ardor.* Argutus putabat Douza, silegamus, *Nec me tuus*, id est amor tui. ut Propert. dixit, *desiderium meum*, pro mei, exciuit plures libri.

310. *Cognitur istius commoditate frui.* Malim, *commoditate viri, absenti commoditate viri* Gronovianus. probe etiam. HEINS. Sed mox vers. 314. repetitur. ut & infr. Epist. xvii. 176. & II. Art. 372. quae loca in animo habuit librarius. nobis *frui* minime inveniendum videtur.

313. *Paece suis manibus ad te deducit amantem.* Propert. Cicero III. Aet. in Ver. 34. *Itis est Docimae*, ad quem iste deduxerat Tertiam, *Isidori Minii filiam.* & ipse IV. Fast. 153.

Cum primum cupido Venus est deduxta marito.
 Tibullus III. IV. 31.

Ut juveni primum virgo est deduxta marito.

Papinianus jurisconsultus leg. dotis promissio LX. v. de jure dot. *Est minor annis duodecim, ut major deduxta sit, tunc primum petatur, cum major annis apud eundem esse coeperit.* CIOFANUS. Senbe cum antiquis & melioribus:

Pene suis ad te manibus deducit amantem.

HEINSIUS. Locutio videtur vulgi usu tritissima, etiam in aliis rebus, Valer. Max. I. vii. c. exte. 18. *Non magis quam quod ita silvestres caprae, & Cretae genitricis, tantopere dilexerit, (Natura) quas agnitiss*

confixas ad salutare auxilium herbae dictammi, tantum non suis manibus deducit. Deducere vero nuptiale verbum. vid. ad Ep. ix. 121. 111. Fast. 689. IV. 153. & Passerat. ad Propert. IV. 3. & aptum etiam conciliaturae. ut Cicero. III. Ver. 34. Suet. Caes. 50. & alii. sicut hic recte Douza notavit, lenonum esse & lenarum, ex Tibulli I. 7.

Haec mihi te adduxit tenebris, multoque timore
 Conjungit nostras clam tacitura manus.

Ubi rectius legit, *haec me deducit*, Broukhufius. BURMANIUS.

314. *Mandantis simplicitate viri.* Non vafri Mentelianus. & sic pro diversa lectione Putaneus. Confirmant ista Helena:

Simplicis utamur commoditate viri.

Sic Art. Am. lib. III. 611.

Qua vafser eludi possit ratione maritus.

Apulej. Met. ix. *Nec quidquam moratus ac suspicatus vafser & egregius ille maritus, accessit lucerna, Discede, inquit, frater, & otiosus, donec probe perpurgamus istud tibi representem.* Ita scribendum, *ei, vafser*, vulgo infulse, *acer & egregius maritus, & probe procuratum.* apud Statium quoque V. Silv. IV. II. ad Somnum scribi debet:

Non si mihi lumina mille,
 Quae vafser alterna caute in statione tenebat
 Argus, & haud unquam vigilabat corpore toto.

Perperam nunc legitur:

Quae sacer alterna tantum statione tenebat.
 Achilleid. II. 173.

Hu simplex nimiumque vafis, qui callida dona,
 Grogurumque dolos, vafurumque ignores Ulyffem.
 Quomodo & illic scribendum. nunc circum fertur, *Variumque ignorat Ulyffem.* Silius lib. xvii. 80.

Erge dixerit movitit testura admittentibus enfes
 Advocat, & castas poluiti foderis ara
 Testatur, vafra maritum movent impiger arte.

Ubi varia arte perperam nunc circum fertur: nam de una arte castrorum inceptorum illi tantum merito. notum illud Martialis vi. 64.

Stigmata nec vafra delibit Cygnamus arte.

Vafri

Tunc ego, si non est fallax fiducia nostri,
 Efficiam praefens, ut mea regna petas.
 Si pudet, & metuis, ne me videre secuta;
 Ipse reus sine te criminis hujus agar:
 325 Nam sequar Aegidae factum, fratrumque tuorum.
 Exemplo tangi non propiore potes.
 Te rapuit Thelcus; geminas Leucippidas illi:
 Quartus in exemplis adnumerabor ego.
 Troia classis adest armis infructa virisque.
 330 Jam facient celcres remus & aura vias.

Ibis

Vafri vox Horatio & Persio familiaris. Illi *Vafser flascus, & scit risisse vafser*, Satyra prima. Nofter Epist. xx. 30.

Consultoque sui juris amore vafser.
 Barberianus, non causi viri. Ut Remed. Am. 34.
Verbaque dent casu qualibet arte viro.
 Metam. ix. 750.

Non parvis asperitas, non causi cura mariti.
 Contra incautus maritus, adi notas II. Amor. Eleg. XIX. 46. HEINSIUS.

Adstringam verbis in sacra jura mei.]
 320. *Adstringam verbis in sacra jura mei.*]
 Scripti plerique, *tua jura, tua iussa*, vel *tua verba.*
 In Putaneo vetus lectio erat *crata*. Verbis in rata *jura tuis* videtur scribendum. certe in quinque scriptis legebatur, *verbis tuis, tuis verbis*, quia tu mihi praefcribes jusjurandi formulam, qua tibi addicere. hinc jurare in alienis *verba*, sacramentum alicui dicere. Par huic jusjurandi formula Amor. lib. III. Eleg. II.

Per Superos juro testes, pompamque doorum,
 Te dominam nobis tempus in omne peti.

Sic Cydippe fe additrix verbis Acontii in pomo lectis. Ipse Acontius infra:

Te mihi compositis (si quid tamen egimus) a me
 Adstringit verbis ingeniosus Amor.
 Dictatis ad eo sui sponsalia verbis,
 Consultoque sui juris Amore vafser.

De jure dixi Epistola III. sub finem. possint tamen & sacra jura ferri pro sacris. ut apud Virgilium II. Aeneid. 157.

Vas mihi Graevum sacra res obare jura.

HEINSIUS.
 323. *Si pudet aut metuis.*] Et hic Junianus, excerpta Gallicana & edit. Colinaei, & metuis. vid. vers. 285.

323. *Secuta.*] Quod infame, unde *mulieres seculae*. vide quoque notavimus ad Petron. cap. LXXXI. BURMANIUS.

324. *Sine sine te criminis hujus ero.*] Agar Vofstianus cum uno Mediceo. sic Epistola Acontii:
Nunc reus infelix absens agor.

Amor. I. El. VII. 22.

Egit me lacrymis voce silente reum.
 Trist. I. r. 24.

Et paragar populi publicus ore reus.
 Nuce 66.

Meque ream nimiae proximitatis agi.
 Atque ita passim. Vulgatum tamen haud damno:
 nam & III. Aet. 41.

Sic reus ille fere est.

Et Epist. XIV. 7.

Esse reum praeflat, quam se placuisse parenti.

HEINSIUS.

326. *Non propiore.*] Puto legendum *nam*; ut saepe alibi. inf. VI. 363.

327. *Geminas Leucippidas illi.*] Ambas Leucippii filias rapuerunt Castor & Pollux: quorum nomina fuerunt Haira, & Phoebe. Apollodor. lib. III. CIOFANUS.

328. *In exemplis adnumerabor ego.*] *Adnumerari* exemplis Latiniim est alterum Latinitas vix admittit. Subscribo igitur hex exemplaribus, quae enumerabor praefertur. nisi malis.

Quartus ut exemplis adnumerarer ego.

Sic Elegia de Nuce 177. *Adnumerare fructus colono.* vel *jam numerabor*, aut, *en munerabor.* HEINSIUS. Ego nihil mutio; cum Latinitas ratio salva sit, ipso Ovidio sponse, qui lib. v. Trist. IV. 20.

————— Cuius

Se quoque in exemplis adnumerare solet.
 Cicero accedit pro Rosc. Amer. cap. 32. *Verum ego fristan propter multitudine patronorum in grege adnumerar*; immo *enumerar* in exemplis, minime Latine dicit, auctor est locupletissimus G. Graevius Latine dicit, auctor est locupletissimus G. Graevius ad Cicero. Paradox. I. ubi forte etiam legendum:

Bis, qui adnumeratur in septem. vulgo enumeratur, Graevius *numeratur* praefert ex Pithocano codice: vim vero hujus verbi eleganter illustravit Schultingus ad Senecae Suasorium I. BURMAN.

330. *Troica classis adest.*] Putaneus, Gronovianus & unus Vaticanus, *Troica*. vide Epist. I. VI. 28. HEINSIUS.

330. *Jam facient.*] *Faciant* Regius & Gronov. *faciunt* unus Bernensis,

332. Te

- Ibis Dardania ingens regina per urbes:
Teque novam credet vulgus adesse Deam.
Quaque ferēs gressūs: adolēbunt cinnama flammæ,
Caesaque sanguineam victima planget humum,
335 Dona pater fratresque, & cum genetrice sorores,
Iliadesque omnes, totaque Troja, dabunt.
Hei mihi! pars à me vix dicitur ulla futuri.
Plura ferēs, quam quae litera nostra refert.
Nec tu rapta time. ne nos fera bella sequantur;
340 Concitet & virces Graecia magna suas.
Tot prius abductis, dic quae repetita per arma est?
Credere mihi, vanos res habet ista metus.
Nomine cepcrunt Aquilonis Erechrida Thraces:
Et tuta à bello Bistonis ora fuit.
345 Phasida puppe novā vexit Pagasaeus Iason:
Laesia nec est Colchā Thessala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoïda Thefcus:
Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.

332. Teque novam credet vulgus adesse Deam.] Hunc titulum sumere quaedam eximia vanitate mulieres. Ita Cleopatra *ὄχι νεωτέρα & νεωτέρα* in nummis, & apud Plutarchum in vita Antonii, *ἰσὶν νεώτερη*. Vid. Vaill. de nummis Aegypti regum pag. 589. exemplo nimirum Deorum. ita enim Proserpina *νεώτερον* de qua vid. Spanhem. ad Call. Hym. in Cerer. v. 133. ubi alia exempla habes de Imperatorum usoribus: & ita passim *novi Dei & Deae* occurrunt. sic III. Met. 520. *Novus Liber*, ut & Antonium vocat Verleg. lib. II. 82. Noſter I. Fast. 510.

Tuque novus caelo terra datura Deos.
Et 536.
Sic Augusta novum Julia nomen erit.
III. 693.
Ridet amatorem carae nova Diva Minervae.
IV. Pont. IX. 131.
*Perveniunt ihuc & carmina forsitan illa,
Quae de te missi coelitus sacra novo.*
BURMANNUS.

334. *Planget humanum.]* Tinget, Moreti & duo alii. vid. Epist. x. 106.
336. *Dabit.]* Dabunt, Hafnienſis, & unus Vaticanus. bene. HEINSIUS. Vid. II. Art. 81.
340. *Graecia magna.]* Tota Gronovii, Bernensis, & quinque alii, *magis* idem Gronovii pro varia lectione. certe illud *magis* suspexitum est. quae vox & cum *moſta* est confusa lib. I. Am. x. 33. Tota placcet magis, nisi praecessisset modo, totaque Troja. an Graecia *moſta?* BURMANNUS.

341. *Equae est repetita per arma.]* Equae repe-

tita per arma est. unus Regius. quod utique minus durum. HEINSIUS. *Equae est* volebat Francius. *Et quae est* Bernensis. *Quaenam est* Bernmanni editio. omnes, ut puto, frustra: nam unice aridit elegantissima lectio codicis alterius Bernensis: *Die quae repetita per arma est?* varie enim illo vocabulo *Die* utuntur Poetae, aut in exprobrationibus, de quo vid. Broukh. ad Prop. IV. III. 23. & IV. VIII. 17. aut in superba adlocutione, vid. Serv. ad Virg. VII. Aeneid. 546. praecipuus vero ejus usus in provocatione quasi, ut probare & exemplis adfirmare aliquid ille, cum quo agimus. fere simili modo Propert. II. XVIII. III.

Die mihi, quis potius lectum ferro pudicum?
Ubi Passerianus Idiotismum interrogans cum Romanacho notat. & ita saepe Noſter & alii. ut III. ex Pont. III.

Die, procor, equanimo didicisti fallere nuptas?
Et Eleg. v.

Die tamen, & Juvenis studiorum plene meorum;
Equid ab his ipsis admonere mei?

III. Trist. 7.
Die studiis communibus equid inhaeres?
Sic & dicitur. lib. II. Amor. XIV. 33. III. Amor. III. 15. & Stat. v. Silv. v. 5. & ita passim. BURMANNUS.

344. *Et tuta.]* Francio mollius videbatur, *tuta* sed à bello.

145. *Pagasaeus.]* Pagasaeus bene Putaneus & Sarravii. Epist. XVII. 175. & sic Noſter alibi saepe. Stat. I. Ach. 65. male etiam, *puppis Pegasae*

- Terror in his ipso major solet esse periclo:
Quaeque timere libet, pertimuisse pudet.
350 Finge tamen, si vis, ingens confurgere bellum.
Et mihi sunt vires: & mea tela nocent.
Nec minor est Asiae, quam veltrae copia terrae:
Illa viris dives, dives abundat equis.
355 Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,
Quam Paris; aut armis antefendus erit.
Pene puer caesis abducta armenta recepi
Hostibus: & caesam nominis inde tuli.
Pene puer vario juvenes certamine vici;
360 In quibus Ilioneus, Deiphobusque fuit.
Neve putes, non me, nisi cominus, esse timendum:
Figitur in iusto nostra fagitta loco.
Num potes haec illi primae dare facta juventae?
Instruere Atriden num potes arte mea?
365 Omnia si dederis; numquid dabis Hectora fratrem?
Unus is innumeri militis instar habet.

Quid

saes pro Pagasae. vid. & Lucan. II. 715. Silius XI. 471. HEINSIUS.
346. *Thessala terra.]* Thessalis ora Baſſienſis, quod placcet, nisi praecessisset, *Bistonis ora*, ubi editio Micylli & Colinaei, *tuta tamen bello*, sic Sereu. Sam. LXII. *Ut surus suas infestae fraude Noeruae.* BURMANNUS.

350. *Pertimuisse.]* Mallem, *praemississe*, vel: *Quamque timere libet, tam timuisse pudet.*

HEINSIUS. Francius, *post timuisse.* *Quamque* est in uno Moreti, *quaque* in Putaneo & uno Heinſii.

351. *Confurgere.]* Concurrere Baſſienſis.
352. *Tela nocent.]* Tela valent duo libri.

355. *Nec plus Alcides.]* Magniloquentia, cui non respondit res ipsa. Horat. I. Od. xv. *Sublimi ſtigies mollis anhelitus, non hoc pollicitus tuas.* BURMANNUS.

357. *Pene puer caesis abducta armenta recepi* Hostibus: & *caesam nominis inde tuli.* Idem Apollodoros ibidem. CROFANUS. *Hestes* fuerit Cileicus. vid. Dausquejus ad Calabr. p. 129.

359. *Vario.]* Valido Leidenſis. sed intelligit *πένταλον*. Justin. VII. 2. *Alexandro tanta omnium virtutum natura ornata exſiſtente, ut etiam Olympio certamine, vario ludicrorum genere, contenderit.* ubi nihil est illud natura; legerim, *omnium virtutum tam natura*, ut idem dicat, quod Noſter, *pene puer*. ita lib. VI. cap. 5. *Numquam ante eum Athienses inter tot tantoque duces, aut ſpei majoris, aut indolis maturioris Imperatorem habuerunt.* Vario legendum quatuorque ostendit imitatio Pindari neficio cuius, in Epitome Iliados 260.

Ubi nunc vires, ubi cognita nobis Ludorum quondam vario certamine vis est? Hinc etiam probatur optima scriptura codicis Putaneici & aliorum. apud Liv. XXV. 5. *Et senes honoratosque juvenes eo certamine vici.* vulgo, in eo certamine. BURMANNUS.
363. *In iusto.]* Claudianus IV. Conf. Hon. 529.

Certique pector

Videtur, & iustum mentis nefcius istum. Qui locus male a Delrio tentatur. Francius legitur, *in iustum locum.* BURMANNUS.

364. *Num potes arte mea.]* *Num potes* Putaneus pro diversa lectione. quomodo & praecedenti verfu puto reponendum. Sappho supra:

*Num potes, & sepulsi undaque feracior illa,
& mortis, titulum mortis habere maer?*

Trist. lib. I. Eleg. III. *Num potes avelli?* ut scribo. HEINSIUS.

365. *Numquam dabis Hectora fratrem!* Numquid Putaneus & tres alii. Epist. XVII. 1. *Numquid ut inspeſta est &c.* Elegia de Nuce 33.

Non equidem invidet, nunquid tamen ulla feruntur Fast. v. Initio:

Sancius an sanus, nunquid tua signa reliqui?

Ita enim utroque loco ex optimis libris reponendum. HEINSIUS. Ita & Bernensis codex.

366. *Unus is innumeri militis instar erit.]* Longe elegantius in sex codicibus, *instar habet.* Epist. Phyllidis:

Sed felix hoc meriti pondus & instar habet.

Pont. II. Eleg. 3.

Instar & hanc vitam mortis habere puta.

H h

Art.

Quid valeam, nescis: & te mea robora fallunt.
Ignoras, cui sis nupta futura viro.

Aut igitur nullo belli repetere tumultu:

370 Aut cedent Marti Dorica castra meo.

Nec tamen indignor pro tanta fumere ferrum
Conjuge; certamen praemia magna movent.

Tu quoque, si de te totus contenderit orbis,
Nomen ab aeterna posteritate feres.

375 Spe modo non timida, Dis hinc egressa secundis,
Exige cum plenâ munera pacta fide.

Art. Am. 1. 286.

— *Improbitas muneris instar habet.*

Lib. II. 285.

Itis ergo aut, illis, vigilatum carmen in ipsas,
Forssan exigui muneris instar habet.

Sic & ibi codices nonnulli. lib. III. 490.

Sed tamen Actonae fulminis instar habet.

Atque ita alii auctores ex optimis frequenter.
HEINSIUS. CICER. III. de Of. 3. *Omnia ex altera*
parte collata, vix minimi momenti instar habent.

371. *Nec tamen indignor pro tanta fumere bellum*
Conjuge.] Sumere forum Puteancus & multi alii.
nec vulgatum fumere bellum temere tamen dam-
nandum. SILIUS lib. I. 272.

Bellaque sumta viro, belli majoris amore.

TREBEL. POLL. Claudio: *Dum haec aguntur, Palmy-*
reni contra Aegyptios bellum sumunt. CLAUD. lib. III.
Laud. Stil. 184.

EPISTOLA XVII.

HELENA PARIDI.

Nunc oculos tua cum violârît epistola nostros;
Non rescribendi gloria visa levis.

Aufus es, hospitiî temeratis, advena, facris,
Legitimam nuptae sollicitare fidem?

Puteancus margini adscriptos habet hos versus
in initio Epistolae:

Si mihi quis legi, Pari, non legisse liceret,
Servatorem numeros, fent & ante, probat.

HEINSIUS. In Codice Palatino erat, *Sabini Poëtae*
Epistola, qua Alexandro Helena respondet.

1. *Nunc oculos tua cum.] Cum tua nunc oculos*
Medicûs unus & prima editio.

2. *Non rescribendi gloria visa levis.] Vilis &*
parva; vel certe hic veritus. Gloria rescribendi est

mihî visa non levis, hoc est non parva, id est;
putavi mihî magnam gloriam fore rescribere tibi,
quia accessisti me magna injuria. ita commentator
Hubertinus, & Douza. sed prior sensus verior.
quidam codices, *Non mihi scribendi, alii, non re-*
scribendi. Nunc rescribendi Bernensis.

4. *Legitimam nuptae sollicitare fidem?] Sic propè*
libro vii. Metamorph. 725.

Quaerere quod doliam, statuo, donisque pudicam
Sollicitare fidem.

Scili-

Est

5 Scilicet idcirco ventosa per aequora vectum
Exceptit portu Taenaris ora suo?

Nec tibi, diversa quamvis è gente venires,
Oppositas habuit regia nostra forcs;

Effet ut officii merces injuria tanti?

10 Qui sic intrabas, hospes, an hostis eras?

Nec dubito, quin haec, cum sit tam justa, vocetur

Rustica, judicio, nostra querela, tuo.

Rustica sim sane; dum non oblita pudoris?

Dumque tenor vitae sit sine labe meae.

15 Si non est ficto vultus mihi tristis in ore;

Nec sedeo duris torva supercilii;

Fama tamen clara est: & adhuc sine crimine vixi:

Et laudem de me nullus adulter habet.

Quo

Est autem *sollicitare*, ut ex Festo Paullus refert,
ex suo loco movere. Unde apostitè transferat ad
chordas, dum impelluntur. CIOFANUS. Nescio quò
pertineat haec observatio de chordis. saltem *sollici-*
titare fidem, vix videtur Ciofanus de chordis po-
tuisse capere, forte in animo habuit locum ex lib.
XI. Metam. 169. *Tum flamina docto Pollice solli-*
citatis. Sed ut hoc loco, milles occurrit, pro ten-
tate puellam, ad nequitiam deducere conari. vid.
VI. Metam. 462. Fall. III. 483. & Petron. c. 83.
BURMANNUS.

6. *Taenaris.] Tyndaris Gortorphan. Trinacris*
Berenfis.

7. *A gente.] E gente meliores.* HEINSIUS.

8. *Oppositas.] Male Vlitius oppanjas volebat.*
HORAT. III. Od. 26. *Oppositis foribus minaces.* vide
& Senec. IV. Nat. Quaest. Praef. recte autem ex

Thucydidè notavit Douza, respici legem Sparta-
nae, qua vetabantur peregrini in urbe recipi.

BURMANNUS.

10. *Hospes an hostis.] Agnominationem eandem*
habet Epist. XIV. 44.

Tam sis hostis inere, quam malus hospes eras.

Et II. Fall. 787.

Hospes, ut hostis, inis penetrabilia Collatini.

Et videtur aduulsi ad ambiguum vocis *hostis* signi-
ficationem, quae olim peregrinum & hospitem pos-
indicabat, sic & usurpasse Virgilium quosdam cen-
suisse, notat Servius ad Virg. lib. IV. Aeneid. 424.

1. *Foror, atque hostem supplex adfaro superbum.*

Plaut. Bacchid. Act. II. III. 19. *Tui hospitem il-*
lum nominas hostem tuum? temerasse vero sacra
hospitiî etiam Aeschyl. Agamem. 408. docet.

BURMANNUS.

16. *Nec sedeo.]* Videtur Puteaneus pro diversa le-
ctione & lex ahi. quod magis placet: nam *sedere*
quem hic locum habeat non video, nisi fortasse

scripserit Naso, *nec rigeo duris torva supercilii.*
idque opinor verum esse. *Rido pro rigo* scripserit
librari manus aberrans. hinc *sedeo* ab aliis criticis,
ab aliis *videtur* factum. Senec. Herc. Oct. 166.

Quis vastus Briareus, quis tumidus Gyges

Hoc vultu rigit?

Id est vultu tam rigido fuit. idem Puteaneus, *vixi*
pro *lusi*, diversa iudem lectione sequenti versu. ut
& alii multi. sed *lusi* praestat. quod verbum est
amatorum, ut diceimus alibi. ita Graeci suis *πα-*
ζειν & *ἀφροδισιάζειν* utuntur. Ipsa Helene mox:

Lude sed occulte.

In Amoribus:

Ludent formosae: casta est quam nemo rogavit.

Art. Am. I. 91.

Illic invenies quod ames, quod ludere possit.

Et II. 391.

Ludice, sed furto celetur culpa modesto.

Propertius de Thaidè:

In qua populus lusse Erichonius.

Ceterum pro *fama tamen clara est*, videtur repo-
nendum, *cara est.* caram haberi exillimationem
meam. famae celebratis hoc loco minus commode
ostentatur. contra Dido illa apud Virgil. II.

Aeneid. 170.

Neque enim specio samave movetur. HEINSIUS.

Nulli harum emendationum calculum adicere pos-
sum. Nam constans librorum plurimorum & opti-
morum lectio, & simul ratio *sed sedeo* tuctur: ap-
titudinem enim castitatem iactanti, & matronis pu-
dicis de accentiis, Heleneae est verbum. Propert.

II. Eleg. XI. 13.

Nec mihi jam fastus opponere quaerit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.

Eleg. XIV. 35.

Nec nimis ornata fronte sedere velis.

Ubi videndus Broukhufius. lib. III. Eleg. X. 37.

H. h. 2

Nec

- Quo magis admiror, quae sit fiducia coepti;
 20 Spemque tori dederit quae tibi caussa mei.
 An, quia vim nobis Neptunius attulit heros:
 Rapta femel, videor bis quoque digna rapi?
 Crimen erat nostrum, si delenita fuisset.
 Cum sim rapta, meum quid, nisi nolle, fuit?
 25 Non tamen è facto fructum tulit ille petiturum:
 Excepto, redii passa, timore, nihil.
 Oculos luctanti tantummodo pauca protervus
 Abstulit: ulterius nil habet ille mei.
 Quae tua nequitia est, non his contenta fuisset.
 30 Di melius: similis non fuit ille tui.
 Reddidit intactam; minuitque modestia crimen:
 Et juvenem facti poenituisset patet.
 Thesea poenituit, Paris ut succederet illi;
 Ne quando nomen non sit in ore meum?

Nec

*Nec frustra: quia casta domi perfederat uxor,
 Vincet Penelope Aelia Gallia fides.*

ubi Passeratius inspicandus; & nihil notius, quam
Domifedat laudatissimae famae fuisse, praeterea
 non cum multis legendum est, *torvis dura superci-
 lis*, sed cum melioribus & pluribus, *duris torva
 supercilis*, ita Epist. XVI. 11.

Nec vultu cetera duro

Perlege.

Lucanus II. 313. *Duroque admisti gaudia vultu.* &
 sic alibi Noster saepe. Alio paulum sensit, *durum*
 Herculi *vultum*, qui lacrymare nescit, tribuit Se-
 neca Herc. Oct. 1272. praeterea *vixi* convenire
 melius illis sine crimine videtur, quam *lusi*; quod
 & Aldus & alii receperunt, quia *ludere* vix sine cri-
 mine possit femina, & si sine crimine ludere sibi
 videretur, fama tamen facile inde laederetur, quam
 tamen *clavam* sibi adhuc esse iactat. nam *cara*
 etiam impudicus esse solet, quae futivis amoribus
 gaudere & populo imponere canatur. si quid
 mutandum, mallem cum duobus codicibus, *rara*,
 ut *rara paela* apud Propertium. I. Eleg. VIII. 42.
 ubi vid. Brookhus. & mox v. 42. *cara* vero in
 nullo codice exilat. BURMANNUS.

19. *Fiducia coepto.*] *Coepti* maxima pars codi-
 cum. sed *coepto* firmare possit, quod videatur hic
 auctor Epistolae imitatus Maronem, qui lib. 11.
 Aeneid. 75. *Quae sit fiducia coepto*, ut quidam illo
 loco legunt. Sed melius est *coepti*. & *fiduciam* cum
 genitivo constituit Noster passim, & idem Virgil.
 lib. 1. 132.

Tantano vos generis tenuit fiducia vestri.
 Propert. III. XXIII. 1.

Falsa est ista iuas, mulier, fiducia formae.
 Ubi vide Passerat. Julii VI. 5. *Oeciso Lyfandro vul-*

lius alterius fiduciam ducis habebant. Valer. Flac:
 IV. 124.

Cui dei fiducia nostri

Nate animos. BURMANNUS.

21. *Intulit.*] In nonnullis, *attulit heros*. NAUGER.
Attulit Putaneus cum prima editione & Scriptis
 plurimis. Art. Am. lib. I. 679. ex codicibus scriptis:
Vim passa est Phoebes, vis est adlata sorori.

Cicer. Philipp. II. *Ut illa (credo) nefaria senatus
 consulta ferent, vim adfererem Senatui.* Act. II. in
 Ver. *Quam multis istum Matribus familias vim
 attulisse existimatis?* Quintilianus Declam. III. *Ap-
 pellatis de stupro, vim adferes.* Sueton. Vespasianus.
Vitibus enim vim vitae suae attulit. In Priapeis Epi-
 gram. XIV.

Commissio mihi non satis modestas

Quicumque attulerit manus agello.

Cato de re Floriana apud Non. in *suspiciisum*. *Vim
 in corpus liberum non aequum censuram adferri*, quae
 totidem verbis & apud A. Gellium habes. lib. IX.
 cap. 12. Acilius Probus vita Dionis, *Nam celeri
 rumore delato Dionis vim allatam mulii concurre-
 rant. sic et adferre sibi manus, quod inferre alii.*
 Peronius cap. LXXX. *Sicut eram sine gladio in lectu-
 rum decidi, et attulisset mihi damnatis manus, quo-
 modo & Probus in vita Timolontis.* & Apulejus
 Metam. IV. quare frustra citi magnus Casaubonus
 pag. 172. notarum ad Apulj. Apologiam, qui
 illo loco pro, *Sed mihi manus sua mortem allatum,*
 reponit *illatum*, cum alterum parum Latine di-
 ctum opinetur, quod dicitur est Latinitissime.
 HEINSIUS. Cicer. I. Verum. 26. *Quod ubi ille in-
 telligit, id aequo id parari, ut silvas suas vis
 adferretur.* & apud Quinchil. III. Infr. I. 1. Ratio,
 quod si vim adferret, ubi male Aldus, *inferret.*

10

- 35 Nec tamen irascor: (quis enim irascatur amanti?)
 Si modo, quem praefers, non simulatur amor.
 Hoc quoque enim dubito. non quo fiducia desit,
 Aut mea sit facies non bene nota mihi:
 Sed quia credulitas damno solet esse puellis;
 40 Verbaque dicuntur vestra carere fide.
 At peccant aliae; matronaque rara pudica est.
 Quid prohibet raris nomen inesse meum?
 Nam mea quod visa est tibi mater idonea, cuius
 Exemplo flecti me quoque posse putes:
 45 Matris in admisso, falsa sub imagine laesae,
 Error inest: plumâ tectus adulter erat.
 Nil ego, si peccem, possim nescisse, nec ullus
 Error, qui facti crimen obumbret, erit.
 Illa bene erravit, vitiumque auctore redemit.
 50 Felix in culpa quo Jove dicar ego?

Quod

in Declamationibus saepius *asserre vim* occurrit.
 sic & apud Statium I. Theb. 408.

*Hic vero ambobus rabiem fortuna cruentam
 Attulit.*

Ubi quidem codices Bathii, *intulit.* & ita millicies.
 BURMANNUS.

23. *Delinita.*] *Scribe delenita;* & vide ad Quinct.
 lib. V. Infr. 8.

27. *Oculos luctando tantummodo pauca protervus
 Abstulit.*] Locus ex Epist. Oenones nescio quid
 similitudinis & affinitatis cum hoc habere videtur:
Ille meae spolium virginitatis habet.

Id quoque luctando, rasi tamen ungue capillos,

Oraque sunt digitis aspera facta meis.

CIOFANUS. *Luctant* meliores scripti, & ita Aldus
 & alii.

29. *Nequitia est.*] In multis codicibus *sed est* non
 apparet. forte scripserat *nequities*, ut alibi *divities*,
 & similia. vide ad Ep. II. 137. I. Amor. I. 19. &
 III. VIII. 4. & de hac locutione *quae tua est*, ad
 Epist. I. 75. BURMANNUS.

31. *Reddidit intactam.*] Non deservit tamen,
 qui Iphigeniam ex Helena Theaeque concubitu
 fuisse prognatam assererant. Vide Antonium
 Liberalem Metamorphos. XXVII. & Pausaniam in
 Corinthiacis. lib. II. cap. 22. HEINSIUS. Vide Tract.
 ad Lycophr. 103. & 143.

32. *Patet.*] *Liquet* Pennensis.

34. *Non sit in ore.*] Scilicet populi. HEINSIUS.

35. *Quis enim succedet amanti.*] *Irascatur* Scri-
 venus. *Lego irascatur*, venusta repetitione, de
 qua Ep. VI. v. 29. Statius Sylv. lib. IV. ad Julium
 Menecratem:

Irascorque etiam, quantum irascatur amantes.

HEINSIUS.

36. *Quem praefers.*] *Præfers*, quidam codices,
 inter quos unus Bernensis, sic & *simulatur*.

37. *Hoc quoque enim.*] *Quidam, hoc etiam.*
 alii, *hoc etiam*. nonnulli, *hoc quoque non*. omnes
 37. *Non quod.*] In Medicis & Argentincnsi
 erat *quo*, quod Latinus & elegantius censeo. ita
 enim Cicero & alii uti solent pro *quia*, sequente
 etiam in altero Orationis membro, *quis*, vel *quod*,
 eadem significatione. lib. II. de Orat. 75. *In quo ego,*
non quo liberum male audiam, sed quia ego causam non
libenter relinquo, nimium patiens ex tonis existimor
 VI. ad Fam. 4. *Non quo ego certe sciam, sed quod*
haud difficultat erat conjectura. apud Terentium quo-
 que Adelp. VI. Sc. III. 39. codices emendatiores
 exhibent:

Non quo dissimilis res sit, sed quod is, qui fecit.
 BURMANNUS.

42. *Quis prohibet.*] *Qui* Putaneus. *scribe, quid*
 prohibet. vide notas Ep. X. VI. 88. HEINSIUS.

44. *Flectit.*] *Tangi* Patricii, Junii, & Leidenfis
 codex. ut Epist. praecedenti v. 326.

Exemplo tangi non propior potes
 Infra vers. 127. quidam codices etiam, *tangor quo-*
que laudibus istis. HEINSIUS.

45. *Falsa sub imagine.*] Vide Gronov. II. Obi-
 serv. XV.

46. *Pluma.*] *Plumis* Lovanienfis. Senec. Octav. 764.

Quem modo Leda pressisse sinum.
Tectum plumis pinnisque foratur.

47. *Possim nescisse.*] *Possim* duo codices. *Possim*
 Argentincnsis. HEINSIUS.

49. *Vitiumque auctore redemit.*] *Levaeis*, magno.
 Micylli & Colinaei. ut II. Metam. 281. *Clademus*
 auctore.

H h 3.

Quod genus, & proavos, & regia nomina jactas:
Clara fati domus haec nobilitate sua est.

Jupiter ut foci proavos taceatur, & omne
Tantalidae Pelopis Tyndareique decus;

55 Dat mihi Leda Jovem, cycno decepta, parentem;
Quae fallam greminio credula fovit avem.

I nunc, & Phrygiae late primordia gentis,
Cumque suo Priamum Laomedonte refer.

Quos ego suspicio; sed, qui tibi gloria magna est
60 Quintus, is a nostro nomine primus erit.

Sceptra tuae quamvis rear esse potentia Trojae,
Non tamen haec illis esse minoram puto.

auctore levare. & III. 338. Poenamque levavit honore: nisi forte rependit. HEINS. Ego nihil mutō. Redimere enim eleganter poni pro pensare, rependere, docuit Schottus lib. v. Observ. c. 35. sic Statius vii. Theb. 139.

Præcipiant redimuntque moras.
Ubi quidam codices, rapuntque, quam lectionem, licet elegans videri possit, Latini interpretatio respellit, qui exponit, tarditatis moras celeritate compensant. Vellej. ii. 87. de Antonio, Se ipse non sequitur intererit, adeo ut multa desiderata crimina morte redimeret. Auctor vero hic dictus, stupri illator. ut Epist. vii. 105. Decepit idoneus auctor. BURMANNUS.

50. Felix in culpa quo Jove dicar ego? Sententia est: Mater vitium suum exculare potest magno nomine Jovis: ego verò, si peccem, quem Jovem habeam, quem praetendere possum culpae meae? ac si dicat, nullum. Felicem in culpa vocat, quae culpam suam defendere possit. MICYLLUS. Ita, felix in numero. Epist. vi. 121.

51. Et genus & proavos. Quod genus scribe ex codicibus sex aut septem, quo alii plures alludunt, in quibus, Quod genus. Nolter Metam. II. 23.

Nam quod te jactas, Alcmena matre creatum,
Jupiter aut falsus pater est, aut crimine verus.
Et infra haec cadem Epistola:

Quod bene te jactas & fortia facta recenses,
A verbis facies dissidet illa suis.

Quomodo illic ex fide optimorum codicum scribendum. lib. iv. Pont. Eleg. ii. ex scriptis exemplaribus:

Stylla feris trunco quod latrat ab inguine monstris,
Henochoas nautis plus nocere rates.
Infr. Epist. xviii. 47. ex MSS. Tam gelidus quod sis & Si. Silius. lib. xi. v. 326. ex vetustis codicibus:

Summum quod credis, & aequas
Hannibalem superis, & quantum nominis major
Tam Poeno tibi nativus erit.

Elegans est ille usus rōi quod, pro quamvis. Nolter Artis lib. r. 261.

Ille quod est virgo, quod tela Cupidinis edit,
Multa dedit populo vulnera, multa dabis.

Propert. lib. ii. Eleg. xvii.
Tu quoque quod pleno saustus assumis amore,
Credula, nulla diu foemina pondus habet.

Sic & alibi non semel idem. & in Priapeis, Epigr. v.

Quod sum ligneus, ut vides, Priapeus,
Pseudam te tamen.

Ita quatuor codices scripti, non quod sim. HEINS. Vide Broukhuf. ad Propert. iii. r. 49. Sciopp. Priapej. v. Gujet. ad Terent. Eun. v. Sc. ult. sed & transitioni ad novum argumentum inservire haec particula quod potest. vide Manut. ad Cicer. iii. ad Fam. 10. BURMANNUS.

54. Tyndareique genus. Decus Puteaneus, pro diversa lectione, quod probum est: nam genus paulo ante praecesserat. HEINSIUS. Tyraridisque decus. BERNENSIS.

57. Late primordia. Aldus, Veneti, Micyllus, & Colinaeus, clarae primordia gentis. forte: I nunc & Phrygius clarae primordia gentis &c. refer.

Jacta te Phrygius tuis, non mihi, qui genere nobiliore me esse potissimum. multi etiam scripti praecordia, forte, pro Praescenia. BURMANNUS.

58. Priamo Laomedonta. Priamum Laomedonte Puteaneus & Leidenis. Sequenti versu rō est Gronovianus non agnoscit, ut omnia referantur ad rō erit. HEINSIUS.

60. A nostro sanguine primus erit. Nomine Puteaneus & multi alii. quod verum est. nomen pro gente; qua de re nonnihil jam dictum est ad Epist. ii. v. 50. sic apud Virgilium lib. iii. Georg. 35.

Demissaque ab Jove gentis
Nomina, Trojae parens & Trojae Cythius auctor.
Idem eodem libro 122.

Demissaque ipsa deducat origine nomen.

Si

Si jam divitiis locus hic numeroque virorum
Vincitur: at certè barbara terra tua est.

65 Munera tanta quidem promittit epistola dives;
Ut possint ipsas illa movere Deas.

Sed si jam fines vellem transire pudoris;
Tu melior culpa causa futurus eras.

70 Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo;
Aut ego te potius, quam tua dona, sequar.

Utque ea non sperno; sic acceptissima semper
Munera sunt, auctor quae pretiosa facit.

Plus multo est, quod amas; quod sum tibi causa laboris,
Quod per tam longas spes tua venit aquas.

IIIa

Quomodo in veterrimo Plerii Valeriani codice legebatur. Vulgati gentem. Pari modo lib. x. Aeneid.

Ille tamen nostra deducit origine nomen.
Et lib. xii. 513.

Ille Talon Tanaimque neci, forteque Cathogum,
Tres uno congressu, & moxsum viliti Onysten
Nomen Echionium.

Ubi vetustissimus Nolter Medicus, Nomine, quantum & nomen recte se habet: ut sit Graecismus, quomodo apud Nostrum in Fastis, Grajus uterque genus, pro genere. & Aeneid. iii. 614. Nomen

Achaemenidas. ut & illic praestantiores scripti. sic Constantinum nomen pro familia, Amm. Marcellinus initio operis. HEINSIUS. A nostro nomine, hic explicare a me ipsa, nam si tu numerando quantum Jovem invenias, ego a me primum habeo.

fic Ep. ii. 112. Nomine femine non satis apta regi. id est a femina. sic Justinus, nomina Philippi & Alexandri, pro Philippo & Alexandro positus; sic nomen agelli pro agro, & centum alia. vid. ad Petron. 123. & Vellej. r. 12. Primus erat etiam Donna legebatur. BURMANNUS.

61. Potentia Trojae. Terrae, vel Trojae Puteaneus. HEINSIUS. Quamvis rear Francos. & Julianus.

67. Fines vellem transire. Plurimi, finem. Partes Lovaniensis. sed vulgata proba est. Cicer. v. ad Famil. 12. Qui semel vercundiae fines transierit, eum bene est naviter oportet esse impudentem, quem locum tetigit Berimanus. sic de alia re Claudian. iv. Conf. Honor. 304.

Neu pete praescriptos homini transcendere fines.
BURMANNUS.

68. Tu major. Tu melior Puteaneus & alii quidam. sic ii. Trist. 51.

Causa mea est melior. HEINSIUS.

69. Perpetuo. Perpetuam Bernensis & plurimi alii. Heinisius olim volebat, perpetua. ut cum labe construeretur.

71. Sic acceptissima semper Munera sunt. Acceptissima quamdam Gortorphanus. eleganter inheerentes. pro quodaque, aliquando, nonnunquam. ut in illis Maronis, ii. Aeneid. 367.

Quondam etiam vixisti redit in praecordia virtus. Idem Virgilius, ii. Aeneid. 710.

Qualis in Euboico Bajarum litore quondam Saxea pila cadit.

Et in Georgicis lib. iii. 99.

Ut quondam in stipulis magnus sine viribus ignis Incausum furit.

Lib. iv. 261.

Frigidus ne quondam sistris immurmurat Auster. Nolter lib. i. Art. Amat. 705.

Solitus ut pudor est quondam cepisse priorem, Sic alio gratum est incipiente pati.

Ita veteres libri. lib. ii. Trist. 86. ut legendum putō ex vestigiis membranarum:

Ipsa suo quondam pondere testa ruunt.

Falt. ii. 799.

Sed traxit, ut quondam stabilis depressa relicta. Parsua suo infuso cum jacer agna lupo.

Elegia in Mortem Drusi, 101.

Liquitur, ut quondam Zephyris & solibus iclae Solvuntur tenerae vere tepente nivee.

Metam. lib. viii. 191.

— Sic rustica quondam Fistula disparibus paulatim surgit avenis. Lib. ix. 170.

— Ut olim Amisso dubiae Regis vagantur aperi. Plura loca ex Silio, Placco, Luciano & aliis auctoribus potest adduci, nisi haec sufficerent. HEINSIUS. Potuit & Tempus esse glossatoris interpretatio. nam quos

Define molle, precor, verbis convellere pectus:
Nec mihi, quam te dicis amare, noce.

Sed sine, quam tribuit fortem Fortuna, tueri:
Nec spoliū nostrī turpe pudoris habere.

115 At Venus hoc pacta est: & in altæ vallibus Idæ
Tres tibi se nudas exhibuere Deæ:

Unaque cum regnum, bellī daret altera laudem;
Tyndaridos conjux, tertīa dixit, eris.

120 Credere vix equidem coelestia corpora possum
Arbitrio formam suppositūisse tuo.

Utque sit hoc verum; certe pars altera ficta est,
Judicii pretium quā data dicor ego.

Non est tanta mihi fiducia corporis, ut me
Maxima, teste Deā, dona fuisset putem.

125 Contenta est oculis hominum mea forma probari:
Laudatrix Venus est invidiosa mihi.

109. *Fiori tua Troica conjux.*] Troia Putaneus. quatuor alii Troia. bene. dictum Epistola i. veterima editio & tres scripti, *fiori tibi*. etiam probe. HEINSIUS.

110. *Non Menelaus.*] Nec Menelaus Putaneus. & sex alii. HEINSIUS.

111. *Convellere.*] Vatie hic turbant codices. hi *divellere*, alii *compescere*; quidam *corrumpere*, nonnulli *contendere*; *compellere* etiam tres, sed nihil mutō: magna enim in hoc verbo vis, & major, quam in *labefactare*. vide Manut. ad Cicero. v. ad Famil. 13. BURMANNUS.

113. *Fortuna tueri.*] Vel natura Putaneus. quomodo & alii complures. HEINSIUS. Nihil muta. Horat. i. Sat. i. 1.

*Qui sit Mænean, ut nemo quam sibi fortem
Sui ratio dederit, seu fors objecerit, illā
Contentus vivat.*

Alias confundi naturam, & fortunam vidimus ad Quintil. Decl. ix. 16. & alibi. BURMANNUS.

115. *Et in altæ.*] Fortæ, ut HEINSIUS. Aliis Lovan. & Bernens. unus.

116. *Exhibuere Deas.*] *Exposuere* non minus elegantior Moreti alter. ut Art. Am. lib. iii. 209. *Nec tamen expōitas venia dependat amator
Pyxidas.*

Mox, Tyndaridos prior Moreti, sic *Aeolidos* & similia. Græco more. HEINSIUS. In verbo *exponere* subesse aliquid obsecro sensus, quasi ad coitum se exposuissent. Quintil. Decl. xiv. 3. *Mulier omnibus expōita mortalibus.* & cap. 7. *Expōita obriatibus, addicta pesulantibus.* & passim: quare retinco *exhibuisse*, nam idem notat quod ostendere, publice monstrare. Epist. xix. 34. *Exhibuit gūisō fidera.* clara die. ii. Art. 548.

Exhibeant vultus noxque diesque tuos.

xi. Met. 264.

Exhibita estque Thetis. & alibi. BURMANNUS.

119. *Coelestia numina.*] Duo Vaticani, *corpora*. CIOFANUS. *Corpora* scripti plerique, & primæ editionis. Noster Met. xv. 662.

*Tantusque videbor,
In quantum verū coelestia corpora debeor.*

Pont. ii. El. viii.

*Felices illi, qui non simulacra, sed ipsos;
Quique Deum coram corpora vera vident.*

Virgilius, lib. xi. 275.

*Hæc adeo ex illo mihi jam speranda fuerant
Tempore, cum ferro coelestia corpora demens
Appeti.*

Ovid. iii. Met. 611.

*Quod nomen in isto
Corpore sit dubito, sed corpore nomen in isto est.*

Et iv. 448. de Junone:

Sacroque a corpore pressum

Ingenitū limen.

Excerpta Vossiana, *peñora*, etiam bene. sic lib. ii.

Trist. de Aug.

Fas ergo est aliquā coelestia peñora falli.

Ubi etiam perperam in quibusdam MSSis est, *numina*. Epist. xviii. 67.

Nec referam moris coelestis peñora dignos.

HEINSIUS.

121. *Utque sit hoc verum.*] Sic r. Pont. vii. 19.

Utque sit id verum. ubi male mutat HEINSIUS. Senec. Epist. lxx. *Ut sit hoc verum, non omni pretio viti emenda est.* BURMANNUS.

122. *Dicar ego.*] Dicor meliores. & *Nec est tanta mihi fiducia*, pro *mei*, proximo versu iidem. Val. Flaccus, lib. iii. 668.

Sed

Sed nihil infirmo: saveo quoque laudibus istis:
Nam mea vox quare, quod cupit, esse neget?

Nec tu succense, nimium mihi creditus aegre.

130 Tarda solet magnis rebus inesse fides.

Prima mea est igitur Veneri placuisse voluptas:
Proxima, me visam præmia summa tibi:

Nec te Palladios, nec te Junonis honores
Auditis Helenæ præposuisse bonis.

135 Ergo ego sum virtus? ego sum tibi nobile regnum?
Ferreca sim, si non hoc ego pectus amem.

Ferreca, crede mihi, non sum: sed amare repugno
Illum, quem fieri vix puto posse meum.

140 Quid bibulum curvo proficendere litus aratro,
Spemque sequi coner, quam locus ipse neget?

Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem
(Di mihi sint testes) lusum arte virum.

Nunc

— *Nec parva mihi fiducia gentis.*

HEINSIUS. Francius malebat, *Non mihi tanta mihi fiducia corporis.*

126. *Invidiosa.*] *Invidiosa* in uno Vaticano, & in ora alterius placet. CIOFANUS. Multi codices, *invidiosa*. & ita citat Palærius ad Propertii lib. ii. pag. 362. *Invidiosa* Bernens. unus. BURMANNUS.

127. *Sed nihil infirmo.*] In altero eorundem librorum, *infirmor*; in margine vero, & in altero est, *infirmior*. perplacet. CIOFANUS. Glossa Putanciani libri, *id est, vituperor*. libri multi, *infirmor*. quomodo & Jureti Excerpta. *Infirmus* Palatinus, an, *infirmulo* scribendum? ut Epist. vi.

Criminibus falsis infirmulare virum.

Et Amor. lib. ii. El. vii.

Nunc temere infirmulas.

Duo alii, *offendo*. forte pro *offendor*. Unus Lovanicus & Vaticanus cum Hafnicis, *infcior*. etiam concinne. HEINSIUS. *Sed non irasor* Douzæ codex.

Sed nihil immutari præstitit. Cicero. Divin. cap. ix. *Nec ea dico, quæ si dicam, tamen infirmare non possis.*

Vell. Patenc. lib. ii. cap. ii. Tiberius Gracchus *gravior forens aliquid a se factum infirmari*; hoc est convelli, infringi. BURMANNUS.

134. *Helenæ.*] Helenæ, scripti & veteres editiones. HEINSIUS.

136. *Ferreca sim.*] *Sum*, multi scripti & editi. sed male, ex Ciceroe expressum videtur, qui lib. xv. ad Famil. Epist. ult. *Ferreus essem, si te non amarem*. Tibull. i. 1. 67.

Ferreus ille fuit, qui te cum perna habere,

Maburis prædas stultus & arista sequi.

Amo habet Bernens. BURMANNUS.

137. *Sed amare recuso.*] Putaneus & reliqui

majori ex parte, *repugno*. Spatianus in Caracalla:

Severus dicitur animo voluisse ut & hanc occideret; nisi repugnasset præfecti ejus & viri gravi. Epist. xx. 121.

Hæstibus de si quis, ne fiat nostra, repugnat. Similis diversitas codicum est. Met. iii. 376.

Natura repugnat, Nec finit incipit. Sic contra, *Præter pugna*, Epikola Laodamiæ. Faust. i. 648.

Et solida ramos figere pugnat humo.

In Ibdice, 18.

Naufragi tabulas pugnat habere mei.

Rem. Am. 122.

Pugnat in adversas ire natator aquas.

Met. v. 349.

Nititur ille quidem, pugnatque resurgere sæpe.

Quicquid turbant veteres libri iis locis. Ad Notas

Fast. iii. 307. HEINSIUS.

139. *Proficendere.*] MSS. Oxoniensis & plures alii, *profundere*; recte: sic Stat. Theb. x. 507. ex

MSS. Behotii, qui *profundum* habent:

Profundum inarata diu Pangæa juveni.

Ubi MSS. Tibiobr. *profundum*. vulgo, *perfundunt*.

& ita forte apud Prisc. Perieg. p. 308. Edit. Pith. legendum:

Siclicet ignaros terras profundere rastros.

Ubi MSS. *perfundere*, vulgo, *profundere*. sic *findere*

urba vomere, Claudian. in Eutr. i. 112. neque tamen

vulgata damnanda temere: ita enim Metam.

vii. 119.

— Insuperum ferro profundere campum.

Et Silius xv. 551.

Impressis dociles terram profundere aratris.

Quod ex Lucretio hausit lib. v. 210.

Et terram pressis profundere aratris.

Et 1294.

Nunc quoque, quod tacito mando mea verba libello,
 Fungitur officio litera nostra novo.
 145 Felices, quibus usus adest! ego, nescia rerum,
 Difficilem culpae suspicor esse viam.
 Ipse malo metus est. jam nunc confundor, & omnes
 In nostris oculos vultibus esse reor.
 150 Nec reor hoc falsò. sensi mala murmura vulgi:
 Et quasdam voces retulit Aethra mihi.
 At tu dissimula: nisi si desistere mavis.
 Sed cur desistas? dissimulare potes.
 Lude, sed occulte. major, non maxima, nobis
 Est data libertas, quod Menelaus abest.
 155 Ille quidem procul est, ita re cogente, profectus.
 Magna fuit subitae justae causa viae;
 Aut mihi sic visum est. ego, cum dubitaret, an iret,
 Quamprimum, dixi, fac rediturus eas.

Fit ferro coepere solum profcindere terras.

Virgil. Georg. II.

Validis terram profcindo juvenens.

Vid. Serv. ad Georg. I. 97. & Varr. de Re Rustic. lib. I. cap. 29. HEINSIUS. Corno percindere Bernensis vitiò.

140. Locas ipse negat.] Neget duo scripti. & mox, sicut testes plurimi, non sunt. Simiis diversitas Metam. IX. 54f.

— Omnia feci

(Sunt mihi Di testes) ut tandem sanior essem.

HEINSIUS. Sed apud Propert. III. 1. 8f.

Di mihi sunt testes, non degenerasse propinquos. BURMANNUS.

145. Felices, quibus usus adest.] Sollemnis formula. Valer. Flac. VII. 17.

Felices, mediis qui se dare stultibus audent.

z. Metam. 32.

Felices, quibus ista licent.

Epist. XIX. III. & centies Noster & alii. BURMAN. 147. Ipse malo metus est.] Ipsa virum metus Bernensis.

149. Mala murmura.] Francius conjiciebat, sensu modo murmura.

151. Nisi si desistere mavis.] Libri veteres magna ex parte, nisi tu. alii, nisi te, si non, nisi me, nisi jam. & similia. At Putaneus vulgaris accedit. recte. Vide Notas ad Epist. IV. 5f. III. HEINSIUS. Douza, nisi te, ex suo etiam codice antiquo dictum capiebat, in volo me amari a meis; Qui sudent se praesulare. etc.

152. Dissimulare potes.] Licet unus Moreti & editiones Bersm. & Colmaci.

154. Est data libertas, quod Menelaus abest.] Erat enim in Creta, cum Helena à Paride abrepta est. Coluthus sub finem de Raptu Helenae: *Ἡερία ὄνυες εὐπτερά τεύχεα γενέλλης* "Επετε νεγόνυτες ἐπὶ Κρήτην Μενελάου.

Et ipse lib. II. De remedio:

Quid Menelau doles? ibas sine conjuge Creten;
 Et poteras nupta laetus abesse tua?

CIOFANIUS.

155. Ita re cogente.] Ita me cogente Bernensis; alii, in Crissia regna profectus. Est Crattia regna prof. LOVAN. longa regione prof. Bernens. Goutorph. & Vatican.

156. Causa viae.] Joannes Antioch. inter excerpt. Valerii pag. 785. dicit, eum ad sacra facienda profectum. HEINSIUS. Sed: alii, ad Crethci hereditatem perennandam, ad ad Vellej. Patere. I. 2.

157. At mihi sic visum est.] Visum in omnibus, non visum legitur. Sed nos, cum his ex Paridis Epistola verbis responderet Helena,

*Exiit, & idem mando tibi, dixit iurans,
 Curam pro nobis, hospitii, uxor, agas. etc.*

Justum legendum credidimus. NANGER. At mihi sic visum est plerique scripti. Putaneus & Leidenensis, Aut mihi sic visum est. vere, quod & Douzae aridebat. eadem varietas superiori Epistola vers. 164.

Rigitur in jussu nostra sagitta loca.

Ubi viso quidam codices. simile mendum insecit codi-

Omne

Omne laetatus dedit oscula: Resque, domusque,
 160 Et tibi sit curae Troius hospes, ait.
 Vix tenui risum. quem dum compefcere luctor,
 Nil illi potui dicere, praeter, Erat.
 Vela quidem Creten ventis dedit ille secundis.
 Sed tu non ideo cuncta licere puta.
 165 Sic meus hinc vir abest, ut me custodiat absens.
 An nescis longas Regibus esse manus?
 Fama quoque est oneri. nam quo constantius ore
 Laudamur vestro, justius ille timet.
 Quae juvat, ut nunc est, eadem mihi gloria damno est:
 170 Et melius famae verba dedisse foret.
 Nec, quod abest, hic me tecum mirare relictam:
 Moribus & vitae credidit ille meae.
 De facie metuit, vitae confidit: & illum
 Securum probitas, forma timere facit.

Tempora

codices Valerii Flacci libro I. 103. quod miror viris eruditus non animadvertum:

At quibus arorum sudium atque insentis aratri,

Eos simulant, magna rarem per lustra viafque: Vifi laude canunt manifesto in lumine Fauni.

Sic scribe. Perperam jussu nunc circumfertur. Virgiliiana illa respicit ex lib. IV.

— Ipse Deum manifestis in lumine vidi.

HEINSIUS. Douza hic decorum observasse notabat. quia hoc dicit se corrigens Helena, sibi visum fuisse magnam causam, ne videatur regiorum consiliorum conicia, & maritum futilem, qui consilia cum uxore communicat, quod principe viro indignum.

159. Resque, domusque.] Formula sollemnis. Tibul. I. Eleg. X.

Devocatur pro quo remque domusque tuam. Ubi dubito, an recte hoc sollicitent viri docti. BURMANNUS.

160. Sit curae.] Sint unus Parnesianus. puto etiam Troius. vid. notas ad Ep. I. 228. HEINS.

164. Sed tu non ideo.] Alcio, Putaneus. HEINS.

166. An nescis longas regibus esse manus?] Extempus fuisse, & deceptis furiosis, quod de mea pudicitia homines differebant, fidelemque virum lussisse. quare foret retinco. ita seculo verba dare. Senec. Ep. 88. BURMANNUS.

171. Mirare relictam.] Mirere Scriverianus. relicta duo Bersmanni libri.

174. Forma timere facit.] Locutio à Poëtis frequentissimè usurpata: Qui nati me coram cornere letum fecisti. Virg. lib. II. In proia diceretur, facit, ut timeat. CIOFANIUS.

proferri possent. succurramus pauperi & simul furperbo Philosopho. Claud. II. in Rufin. 261.

Spernere tuas dux optime dextras? Ubi Barthius videndus, & lib. XI. adv. 28. & ita manus etiam dicuntur, qui alios adjuvant, apud Comicos. sed haec alias. hic de vi & potestate, quam Reges etiam longius, quod imperii fines pertinent, extendere dicuntur. vid. ad Quintil. Decl. XIII. 6. & simili ratione Lucianus in Mercede conductis dicit, Regibus esse plures oculos, quia & per ministros, qui apud Perlas oculi & aures regis dicebantur, (vid. Brisson. de Reg. Perf. lib. I. p. 125.) omnia illis explorata sunt. BURMANNUS.

167. Fama quoque est oneri.] Imitatus Claudianus Bello Getico. 225.

Jamque oneri creduntur opes.

Et Plin. VIII. Epist. 25. Onerat te quaesiturae tuae fama, quam ex Bithynia optimam revocasti. BURM.

168. Justius.] Quidam codices, fortius.

169. Quae juvat.] Quod juvat Bernensis.

170. Dedisse fuit.] Forer nonnulli. HEINSIUS. Sensus est, impeditoento est, & nocet mihi gloria; quae obstat, non veltas tibi manus dem. & melius fuisse me jam olim furvis amoribus operatam fuisse, & deceptis furiosis, quod de mea pudicitia homines differebant, fidelemque virum lussisse. quare foret retinco. ita seculo verba dare. Senec. Ep. 88. BURMANNUS.

171. Mirare relictam.] Mirere Scriverianus. relicta duo Bersmanni libri.

174. Forma timere facit.] Locutio à Poëtis frequentissimè usurpata: Qui nati me coram cornere letum fecisti. Virg. lib. II. In proia diceretur, facit, ut timeat. CIOFANIUS.

- 175 Tempora ne percant ultro data praecipis; utque
Simplicis utamur commoditate viri.
Et libet, & timeo; nec adhuc exacta voluntas
Est satis; in dubio pectora nostra labant.
Et vir abest nobis; & tu sine conjuge dormis;
180 Inque vicem tua me, te mea forma, capit:
Et longae noctes: & jam sermone coimus:
Et tu (me miseram!) blandus: & una domus.
Et peream, si non invitant omnia culpam.
Nescio quo tardor, sed tamen ipsa, metu.

Quam

177. *Exacta voluntas.*] Puteaneus & omnes
fere scripti *voluptas*. sed *voluntas* legendum jam
Hubertinus vidit. mens enim & voluntas Helenae
dubia erat, nec satis adhuc deliberata. Gratius. 259.
Tamen haec exacta voluntas. nam *exacta* propria in
hac re vox; quando quid penditur, ut exse-
quamur: III. Am. VII.
Nec satis exactum est, corpus an umbra forem.

111. Fall. 637.
Nec satis exactum est, quid agat.
Sic exacta ratio Horatio II. Sat. IV. 36. & hinc
examen, quae exaginem, quo trutina regitur,
Serv. ad Virg. III. 725. & vetus interpres Perfid
ad I. Sat. 6. sic ad numeros exigere Noster Remed.
377. & ad vires. II. Art. 501. *Fabrae exactus artis.*
II. Fall. 383. & sexcenta talia. BURMANNUS.
178. In dubio pectora nostra labant.] In bivio
scriperat, ni fallor, Naso. Tò bivium frequenter
corruptum est, apud scriptores antiquos. culpa
librarium, qui pro bivio, vivium, & vivium
plerumque exarant. Remed. Amoris:

Ut unus in bivio distingatur Amor.
Sic lobi in bivio Orientis comminorior dicit:
Sed quae nonnamquam succumbant lumina formae,
Ancipiti rectus labitur in bivio.
Val. Flaccus libro v. v. 394.
Quam petis Aetern: genitor meus: ipsaque iuxta
Moenia, & ut bivio possis discernere calles,
Haec adeo ducere ferre gradus.
Ita totus locus calligandus. Nam Carionis liber,
vivos calles. Vulgati, veros. Fellus Avicnus Orbis
Descriptione:

Haec Asiae dixeris fores: hinc ore quod illo
Porta, quasi & longas bivium discedat in oras.
Ita & illic ex veteri codice scribendum. Sic portam
in bivio apud Statium Thebaïdos I. Videtur
autem adagium hoc Ovidianum alludere ad bivium
Herculis Prodicæ & ad bivium Pythagorae
literae vitam humanam complexum. quo & re-
spexit Perfidus illis. Sat. v.
Cumque iter ambigunt est, & vitæ nescius error,
Didisti trepidam ramosa in compita mentes,
Virgil. Aeneid. XI. 515.

Burta parvo belli convexo in tramite siveae,
Ut bivius armato obfidam milite sauces.
Nitus apud eundem Maronem lib. IX. 234.
Locum insidii conspeximus ipsi;

Qui patet in bivio portae.
Quo loco vetustissimus Medicus, in bivio portae.
eodem errore, ut viros calles apud Valerium, pro
bivio. Prudent. lib. II. contra Symmach.
Sola errore caret simplex via, nescia fletu
In diverticulum, bivio nec pluribus anceps.

Prudentius Hamartig. v. 791. & Anson. Idyl. VII.
ubi vide Vincium. apud Marcian. Capellam initio
lib. II. ubi agit de hac Pythagorae litera, scribend-
um cum vetusto codice Bibliothecae Leidensis:
Literam quoque, quam bivium mortalitatis asserere
prudens Samius existimavit. cum vim vulgo lega-
tur, in nonnullis membranis vivium. & ita in
trivio constitutus dicitur, qui incertus est. vid.
Suidam *Ἐ τριπλῶ ἀπὸ*. apud Apulej. Metam. 5.
Profus se perisse iterans, quae beati carceris custodia
septa, & humanae conversationis colloquio viduata,
ne fororibus quidem suis opem salutarum ferre. ac ne
videre eas omnino possit. Beatus ille carcer hoc loco
inportunus est. Schoppius, qui norat ex vetusto
codice hinc carceris; inde divini ficit. sed legen-
dum, quae avii carceris custodia septa, vel invii.
sic & libro VI. Cupido solus inferioris domus invii
cubiculi custodia clausus. ubi unice male legitur.
HEINSIUS. Mihi contra libros nihil hic mutandum
videtur. Epist. XIX. 174.

Quid sequor in dubio est.
Et illud bivium quomodo cum rō labant con-
sistere possit, non video. Terent. Andr. I. v. 3.
Dum animus in dubio est, paulo momento hic vel il-
lic impellitur. ubi impelli idem, quod hic labare.
BURMANNUS.
183. Et peream, si non invitent.] Invitant scripti.
praeterea Gronovianus, Ut peream. quomodo Ca-
tullus:

Jupiter ut Chalybon omne genus percat.
Et percat, quicumque tuis confixerit armis?
HEINSIUS. Francius malebat, dispercam. & mox;
Jsd

- 185 Quam male persuades, utinam bene cogere possis!
Vi mea rusticitas excutienda fuit.
Utilis interdum est ipsis injuria passis.
Sic certe felix esse coacta velim.
Dum novus est, potius coepto pugnemus amori:
190 Flamma recens parvâ sparâ refecit aquâ.
Certus in hospitibus non est amor. errat, ut ipsi:
Cumque nihil speres firmius esse, fuit.
Hypipyle testis, testis Minoia virgo est;
In non exhibitis utraque lusa toris.

Tu

sed tamen usque metu. de rō invitare, vid. ad
Vellej. Patern. II. 67. & II. Amor. IV. 9.
185. Quod male persuades.] Bene Argentinus,
non male. ut jam se quodammodo persuasam esse:
agnoscit HEINSIUS. Douzae codex, Regius unus,
& Balliolensis a manu prima, quam male persuade-
& Balliolensis a manu prima, quam male persuade-
& quod ab Ovidio ipso profectum existimo.
vide quae jam notavit ad Petronij cap. XLVI.
ita mala autem non moverem, id est vix, aegre. ita
amen decebat, sensum & pedentem in cimen
abundem molierem, & quae cogi velle praefere-
rebat, loqui. BURMANNUS.

186. Sic mea rusticitas excutienda foret.] Putea-
neus U mea. & fuit. Barberinianus & Argentinus,
Ut fuit. Scripti plerique, Ut foret. Adde unam litem
ram Puteaneae lectio, & habebis veram scriptu-
ram hoc modo:

Vi mea rusticitas excutienda fuit.
Simile mendum ablatum est mea opera ex lib. VII.
Metam. 690. ubi Boreas:
Apta mihi vis est, vi tristia nebula pello,
Vi frata concutio, noloque robora verro,
Induorque nivis, & terras grandine pulso,
Ita enim ille locus constituendus, qui vulgo men-
dosissimum circumfertur: vide quae illic notamus.
HEINSIUS. Ut mea etiam Bernensis habet, similit-
ter emendarunt viri docti locum Phaedri lib. 3.
Fab. 2.

Qui dissolutos mores vi composeserit.
Vid. & Gud. ad lib. I. Fab. XI. apud Statium quo-
que II. Achilleid. 360. rescribere viri docti:
Aspernatusque ionanem est,
vi generum.

Ubi uti concure vulgo circumfertur. BURMANNUS.
188. Felix ipsa coacta forem.] Felix esse coacta
velim. primae editiones & scripti plerique. HEIN-
SIUS.
190. Sparâ refecit aquâ.] Refecit puto. sic apud
Lucanum libro IX. v. 75. in veteri codice Rot-
tendorphiano, jam flamma refecit. apud Columel-
lam quoque scribendum libro VI. cap. XV. Cum
jam ignis in favillam refecit. non ut circumfertur,
refecit. Considera ignis etiam Nasoni dicitur Met.
XIII. 408. HEINSIUS. Vid. ad Quint. v. Inst. 13.

191. Certus in Hospitiis.] Hoc fentebat etiam
Medea apud Val. Flac. VII. 13.
Quid in hospite solo meus mihi?
Et apud Nostrum VII. Metam. 21.

Quid in hospite Regia virgo
Utrius? BURMANNUS.
192. Cumque nihil speres firmius esse, fugit.]
Fuit Puteaneus argue. ut fuit rō esse opponatur,
praeteritur praesenti. Plautus simili proferus modo
captivus. III. III. I. Nunc illud est, cum me fuisse,
quam esse nimio mavolim. Tibullus III. El. v.
Sros evimus, seu nos fata fuisse volent.
Essi pro vivere, fuisse pro vixisse. Auctor Elegiac
in obitum Maccenatis:

Mollibus ex oculis aliquis tibi decedit humor,
Cum dicar subita voce fuisse tibi.
Apud Apulej. Met. VII. initio: Equifones, opilio-
nesque, & bubaeque, subaliquae, fuit Charite nobis,
inquam, missilla. ita scribo, nunc legitur, quam
missilla; addiditque subaliquae, quae vox ob cognati-
onem praecedentis fuerat a librariis omisa: nam
cur solos fabulos hic omittit. Plaut. Trucul. I.
II. 94. Pene tibi fuit Phronemum. Amm. Marc.
25. 3. Quam cum beatum fuisse Sallustius respondisset
praefatus, intellexit occisum. HEINSIUS. Vide ad
Vell. Patern. I. 12.

194. In non exhibitis utraque iuncta thoris.] Ex-
cerpta Scaligeri & quatuor ex nostris, utraque
paeta. nonnulli, vicia. vel, iuxta, lusa, iuxta,
paeta. Puteaneus, Argentinus & quatuor alii, utra-
que iuxta. proxime ad verum. Scribendum nempe,
utraque quaeta. vide Notae Epistola XIV. v. 91.
quaeta, quomodo Arte Anas. I. 398.
Quaetae prius quaeta est, ipse quaerere facit.
Similitudo inter ultimam praecedentis vocis sylla-
bam, & primam proximae sequentis, frequentissi-
mam errori librariis occasione dedit. sic apud
Tibullum emendavimus locum insignem lib. III.
Eleg. III.

Aus si fata negant redium trisque sorores
Stamina quae ducunt, quaetae fuita canunt.
Scriptum nempe fuerat, futuwa tunc ablopta prio-
re syllaba posterioris verbi, pro futuwa canunt.
hioq

- 195 Tu quoque, dilectam multos, infide, per annos,
Diceris Oenonen desistuisse tuam.
Nec tamen ipse negas; & nobis omnia de te
Quaerere, si nescis, maxima cura fuit.
Adde quod, ut cupias constans in amore manere;
200 Non potes. expediunt jam tua vela Phryges.
Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,
Qui ferat in patriam, jam tibi ventus erit.
Curibus in mediis novitatis plena relinques
Gaudia: cum ventus noster abibat amor.
205 An sequar, ut suades; laudataque Pergama visam;
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris praecona Famae,
Ut probris terras impletis illa meis.
Quid de me Sparte poterit, quid Achaia tota,
210 Quid gentes Asiae, quid tua Troja loqui?
Quid Priamus de me, Priami quid sentiet uxor;
Totique tui fratres, Dardanidesque nurus?

Tu

hinc *venit* barbarum istud enatum, quo ne Aecius quidem Pacuviusque, credo, forent usi. Vires tamen maximos approbatores invenit. Scalligerum praecipue. At Parcae non Iamnicae tantum, sed & Iudicae, quales Catullus Thetidis Epithalamio cas induxit, apud quem:

Veridicos Parcae coeperunt edere cantus.

Et paulo post:

*Talia praesantes quondam felicia Pelei
Carmina divino cocinerunt ordine Parcae.*

Quae unice Tibulliani loci restitutionem confirmant. plura illic ad rem, sed & apud alios scriptores, ipse Tibull. lib. 1. Eleg. vii.

*Hanc cocinera diem Parcae fatalia nentes
Stamina, non ulli dissoluenda Deo.*

Et lib. iv. Eleg. v.

*Te nascente novum Parcae cocinera puellis
Servitium, & advenant regna superba tibi.*

Horat. Carmine Saeculari.
*Vosque veraces acinifae Parcae
Quod semel dictum est.*

Et Noster hic Trist. v. Eleg. iii. HEINSIUS. Sed an Latine satis dicatur, *quæstus in tuis* vehementer dubito. ego *lusa* praetuli, ex optimis libris, quod obvium apud Nostrium est alibi, pro *decepta*. dicendum quoque est, *de non exhibitis tuis quæstus*, ut Francius legere malebat. sic Ep. iii. 5. & v. 4. Idem Francius, *explicitis tuis* conjiciebat. BORM. 196. *Genonæ deseruisse tuam.* Desistuisse meliores libri. Oenone:

*Nunc tibi conveniunt, quæ te per aperta sequantur
Aequora, legitimos desistuantque viros.*

Epist. Hypsipyles:

Utque ego desistitur conjux materque duorum.

Ariadnes:

Desistitur rapidis praecla cibisque feris.

Pont. 1. El. v. quomodo & illic veteres libri:

At nostram cunctis desistituro sugam.

Ep. Paridis, 260.

Orantis medias desistituro preces.

Ita & illic quidam codices. Fast. 1. 364. ex MSS.

Viderat inceptos desistuisse suos.

Et III. 348.

Adorantem desistituitque Numam.

HEINSIUS.

198. *Quaerere.*] Pro inquirere, ut solent amant. Petron. 127. *Neque enim me piguit quaerere.* Turent. Ean. 1. 2. *Nihil: nam quaesivi.* inii. 11. Am. xi. 22. ut Putecaneus codex: *Quaerenti nulla procella nocet.* & Epist. xx. 219. ubi male mutat HEINSIUS. BURMANNUS.

198. *Maxima cura.*] *Plurima* malebat Francius. 199. *Adde quod ut cupias constans in amore manere; Non potes.*] Docet Aristoteles lib. 11. De Arte dicendi, juvenes natura esse omnes inconstantes. GIOFANUS.

200. *Expediunt jam tua vela Phryges.*] *Expediunt* prima editione & scripti plerique. *Legge:*

Expe-

- Tu quoque, qui poteris tibi me sperare fidem,
Et non exemplis anxius esse tuus?
215 Quicumque Iliacos intraverit advena portus,
Is tibi solliciti caussa timoris erit.
Ipse mihi quoties iratus, Adultera, dices!
Oblitus nostro crimen inesse tuum.
Delicti fies idem reprehensor & auctor.
220 Terra, precor, vultus obruat ante meos.
At fruar Iliacis opibus cultuque beato:
Donaque promissis uberiora feram.
Purpura nempe mihi pretiosaque texta dabuntur:
Congestoque auri pondere dives ero.
225 Da veniam fallae; non sunt tua munera tanti.
Nescio quo tellus me tenet ista modo.
Quis mihi, si laedar, Phrygiis succurrat in oris?
Unde petam fratris, unde pueris opem?
Omnia Medae fallax promisit Iason;
230 Pusta est Aesoniam num minus illa domo?

Non

Expediunt jam sua vela Phryges.

Quod postea confirmatum deprehendi in codice Helmaestadiensi. HEINSIUS.

204. *Cum ventis.*] *Cum velis* Francius conjiciebat.

207. *Volucris fama.*] Vid. ad Petron. cap. cxxxiii.

208. *Illa meis.*] *Illa meas* Bernensis.

209. *Quid de me poterit loqui.*] Elegans hoc loquendi genus, pro *quid loquatur*, illustravit Guil. Canter. ii. Nov. Lect. cap. 2. ut recte notavit Bersmannus. vide & Gifan. Indic. Lucret. in *possum vertere*. & nos ad Phaedr. 1. 15. Non male etiam, *quid de me poterit Sparta Bernens.* BURMANNUS.

210. *Quid gentes Asiae.*] *Quid gentes alias* plerique scripti. *Totaque Troja* etiam nonnulli.

211. *Priami quid sentiet uxor.*] *Sentiat* rectius sex libri. At Mentelanus cum excerptis Douzac, *casat.* vide Epist. v. §. 95. HEINSIUS.

212. *Dardaniaeque nurus.*] *Dardaniidaeque* meliores. dictum Epist. viii. §. 66. & Epist. xvi. 194. Fast. 1.

Et jam Dardanides tangunt haec littora puppes.

Sic veteres libri. Remed. Amor.

Argelides cuperent fugisse Captharea puppes.

Etiam ex membranis. & Art. Amatoriae lib. 1.

Perfidus induxit Caeopridasque rates.

HEINSIUS.

213. *Tibi me sperare.*] *Fore me*, aliae editiones. *quid poteris* Bernensis & tres alii. *quo poteris* septem.

214. *Non exemplis.*] *Et nox.* & emendatum, *nox* Putecaneus, & *nunc exemplis anxius esse velis* Bernens. *esse meis* etiam Leidensis.

215. *Portus.*] *Muros* Regius codex a manu prima.

219. *Delicti fies idem.*] *Fies tu idem* Inimelianus codex. Eviges sensum, si scripseris:

Delicti ut fias idem reprehensor et auctor?

Tanquam sit cum indignatione quaerentis. HEINS. *Fias idem reprehensor ut auctor,* legebat Francius.

224. *Congestoque auri pondere.*] Quatuor codices, *congesti*. male est Virgiliana imitatio. 1. 359. *Ignorant argenti pondus et auri.* ubi *ingens* alii codices. BURMANNUS.

226. *Me tenet ista modo.*] *Ipsa* Putecaneus, aliique haud pauci. HEINSIUS. *Hanc terra* dicendum fuisset, *Judice* Francio, qui idem legebat:

Nescio quo terrae tangor amore meo.

Sed hoc est carmina sua pro Ovidianis obtrudere. *Ista* est, quam tu contemnis, & barbaram dicis. BURMANNUS.

227. *Succurret in oris.*] *Succurrat* tres scripti. HEINSIUS.

228. *Unde petam fratris.*] *Fratres* meliora exemplaria. alterum tamen Latinus, & jam a Lynceo intersectus erat Callor. sed offendit vocalis ultimum excipiens syllabam in *fratris*, quod alibi haec pentametri sede a Nafone factum non recordor. HEINSIUS. Vid. inii. 256.

230. *Non minus illa domo.*] *Nam minus* Putecaneus. vide notas in Epist. xi. §. 19. HEINSIUS.

K k

231. De

Non erat Aëtes, ad quem despecta rediret:
 Non Ipsæa parens, Chalciopæque foror.
 Tale nihil timeo; sed nec Medea timebat.
 Fallitur augurio spes bona sæpe suo.
 235 Omnibus invenies, quæ nunc jactantur in alto,
 Navibus à portu lene fuissè fretum.
 Fax quoque me terret: quam se peperisse cruentam
 Ante diem partûs est tua visa parens.
 Et vatum timeo monitus: quos igne Pelasgo
 240 Iliion arsuram præmonuisse ferunt.
 Utque favet Cytheræa tibi, quia vicit, habetque
 Parta per arbitrium bina tropæa tuum;
 Sic illas vereor; quæ, si tua gloria vera est,
 Judice te causam non tenuere duæ.

Nec

231. Despecta.] Depulsa Lovaniensis. Dejecta Moreti. quod verum puto. ita supra tentabamus. Epill. v. 75.

Sic Helene dolent, deestaque conjugo ploras.
 Ita Cicero & Livius sæpe unum de iis, qui de-
 jiciuntur honoribus. vid. ad Ep. Sab. III. 20. BURM.
 232. Non Ipsæa parens.] Scaliger, Non Hypsæa
 parens, legebat. DAN. HEINSIUS. Nemo, quod
 sciam, veterum dat Ipsæam Medæe matrem. Pu-
 teaneus à manu prima, Ipsa. Alii, Ypsæ, Ypsæ,
 Texæa, Impeæ, Illasæ, Giffisæ, Ipsæque, erat ipsa
 vel ipse. & similia. Omnino scribendum est Ipsy.
 Hesiodus Theogonia:

Αἰθήρης δ' ἰδὲ Φαιημιβρότου Ἡελίου
 Κούρην Ὀυκενοῖο τελέωντος ποταμοῖο
 Τῆμα, Θεῶν βουλήσιν, Ἰδύαν κλυτὰ τεύχεα.
 Ita Apollonium quoque Rhodius. Argonaut. III.
 241. ubi Abyrtio Asterodiam dat matrem:

Τὸν μὲν Καυκασίῳ γούμφῳ τέκεν Ἀσπερδέξια
 Πήνιπτε κορυθῶν βέλται Ἰδύαν ἀκροῖν
 Τυβόεσσι Ὀυκενοῖοτε πανοπλοσάσῃν γυναικῶν.
 Quamvis Sophocles apud Scholiasten Apollonii
 Νεοεατὰ appellat, ex Nereidum choro unam. sed
 Idyam quoque vocant Apollodorus & Cicero li-
 bro III. de natura Deorum. etiam Hyginus Fab.
 xxv apud eundem tamen initio operis Medæa
 Aetias & Clytie filia dicitur. ubi Idyæa repon-
 endum opinor. Idyam Abyrtio matrem dat
 Tzetzes in Lytophorem, cum eum Apollonium
 ex Asterodæa, concubina, prognatum assolveret,
 ut jam vidimus. Auctior Naupacticozum apud
 Schol. Apollonii matrem Abyrtio dat Eury-
 lyten. Diophasæ in Ponticis cum Apollonio pro
 Asterodæa fiat, quam Oceani & Thetyos facit fi-
 liam. Diodorus Siculus lib. III. ex Hecate fratris
 filiam Medæam & Chalciopem prognatas Aetæa ad-
 ducit. ut & Dionysius Milesius, teste Apollonii
 Scholiaste, ut fortassis in Naxione reponendum sit,

non Persæa parens. quomodo lib. VII. Metam. He-
 cate Persis, & Persæa Valerio Flacco, imitatione
 Apollonii, apud quem Ἐκέρην Περσῶν. non uno
 loco occurrit. Apud Horatium lib. I. Sat. II. Pro-
 verbium est, Hypsæa cæcior, quod verus interpres
 & Crucegius, ut & Erasmus in adagis non recte
 exponunt, forte de Medæe matre, si eo nomi-
 ne fuerit, intelligendum. pro Hypsæa autem melius
 scribitur Ipsyæa. vide nimum apud Sigonium ad
 lib. VIII. cap. I. Livii, & ipsum Livium lib. XXXVII.
 cap. 47. L. Plautius Ipsyæus. HEINSIUS. Idyam etiam
 conjecit jam Delrius ad Senc. Med. XI. 209. vid.
 Voss. ad Catul. pag. 261. BURMANNUS.

235. Invenies.] Forte, invenies. Vid. Epill.
 XVI. 174.
 236. In portu.] A portu. HEINSIUS. E portu Ber-
 nensis. Ad portum Vossian. sed vide mox Epill.
 XVIII. 10.

237. Fax quoque me terret, quam se, &c.] Hi
 verius & tres sequentes intelligantur ex iis, quæ
 in superiori Epill. annotavi. CIOFANUS.

238. Est tua visa.] Tibi Patavinus. Forte, sibi.
 HEINSIUS.

240. Arsuram.] Arsuram Intimeliensis. vid.
 notas ad Epill. I. XI. 48. & ad Epill. XVI. 49.
 HEINSIUS.

242. Sic illas timeo.] Vereor libri veteres. mox
 prosequar pro persequar Putaneus & alii. vid. Ep.
 XI. 119. & XII. 55. HEINSIUS.

243. Si tua gloria vera est.] In uno codice Hein-
 siano erat, vitæa; forte scriptum fuit, Ni tua gloria
 ficta est. BURMANNUS.

244. Non tenuere duæ.] Dæe multi scripti.

248. Atracis Aemonius Hippodamia viros.] Atrax
 & Atracia, urbs Thessalica, ejus partis, quæ Pe-
 lagiotæ dicta fuit, ab Atracia, filio Penei & Bursæ,
 condita ac nominata, autore Stephano. Hinc
 Atracis Hippodamia, pro Thessalica, sive quod

245 Nec dubito, quin, te si prosequar, arma parentur.
 Ibit per gladios (hei mihi!) noster amor.
 An fera Centauris indicere bella cœgit
 Atracis Haemonius Hippodamia viros?
 Tu fore tam justa lentum Menelaon in irâ,
 250 Et geminos fratres, Tyndareumque putas?
 Quod bene te jactes, & fortia facta loquaris,
 A verbis facies dissidet ista suis.
 Apta magis Veneri, quam sint tua corpora Marti.
 Bella gerant fortes: tu, Pari, semper ama.
 255 Hæctora, quem laudas, pro te pugnare jubeto;
 Militia est operis altera digna tui.
 His ego, si sciperem, paulloque audacior essem,
 Uterer. utetur, si qua puella sapit.

Aut

ex ea urbe nata fuerit, sive generaliter accepto
 nomine. Alii autem Atracem, fluvium Thessalicae
 faciunt, ejusque filiam Hippodamiam: sed hæc-
 nus dissimulato autore. MICVLIVS.

249. Tu fore iam lentum justa Menelaon in irâ.]
 Putaneus:

An fore iam justa lentum Menelaon in irâ.
 Ubi ultra pro vindicta famitur. quod alibi mihi
 non recordor esse lectum. HEINSIUS.

251. Quod bene te jactes, & fortia facta loquaris.]
 Facta scripti fere omnes. deinde quidam etiam
 recensentes pro loquaris. recte. monui supra XI. 51.
 HEINSIUS. Ego non puto veterem & vulgatam le-
 ditionem repudiandam, quam Putaneus, & opti-
 mus quisque codex confirmat. & loqui proprium
 esse magniloquentiae verbum ad Peiron. II. cap.
 117. olim probavi; & ad Quindil. Decl. XV. 3.
 BURMANNUS.

152. A verbis facies dissidet illa suis.] Suis, non
 suis Putaneus, cum prima editione & aliis non-
 nullis scriptis. Epistola Hypermetrae:

Hæc ego: dimque quoror lacrymas sua verba se-
 quuntur.

Lib. VIII. Metam. sub finem:

Nunc pars caret altera telo
 Fronis, ut ipse videri. genitrix sua verba festi.
 Ita scribo ex veteri codice. lib. IX. itemdem sub
 finem:

— Miserere tuarum,

Auxilio juva. lacrymas sua verba secuta.
 Sic & ibi scribendum. Elegia in mortem Drusi:
 Hæc et plura restor: lacrymas sua verba sequuntur.
 Ep. XX. ex optimis libris:

Et licet lacrymis addere verba suis.

Vulgati, meis. Epistola vii. ut restituendum puto:
 Implesti lacrymis talia verba suis.

Thist. I. El. 111.

Miseris hæc lacrymis tristitia dicta suis.

Sic & ibi veteres libri. Fast. III.
 Adde præces postis ex sua verba fosis.
 Lib. IV.

— Supra nova vellera corpus
 Ponit adorato per sua verba Deo.

Ep. Medæe:

Ausis es ô, justo desunt tua verba dolori,
 Ausis es Aesonia dicere cedo domo.

Metam. X.

Tendis omnia matrem: nec habent sua verba dolores.
 Sic sua pagina Fast. III.

— Iur ad Argos. qui sint sua pagina dices.
 Sua vina, Metam. VII. Per seque vendit sua crescere
 vina. quomodo illic codices nonnulli. Epistola
 Acontii:

Cur suus à tanto crimine fructus abest?
 Sic supra XI. 200. Sua vela ex antiquis libris. Met.
 XI. Vultum sua silva secuta est. Frequentissimus est
 in hac locutione Noster, si attendis. alibi complu-
 raria notamus. HEINSIUS.

254. Quam sunt.] Sicut prima editio, & multi
 ex scriptis. HEINSIUS. Peïlora Lovaniensis.

254. Bella gerant.] Arma Scriverii ut Claudian.
 I. in Eur. 281. Arma gerant viros. sed & Regius
 & Mureti, bella gerant alii, quod ex Epill. XIII.
 84. expressum. BURMANNUS.

256. Operis digna suis.] Tui libentius legitim.
 EGNATIUS. Prima editione & Aldina, tui. quod
 est in triginta codicibus est. necque facile repudia-
 nam, est illa supra XI. 228. Undo petam fratris
 nam & ita supra XI. 228. Undo petam fratris
 nam & ita supra XI. 228. Undo petam fratris
 nam & ita supra XI. 228. Undo petam fratris

Operis enim, hic magis accommodatum, quam ope-
 ra. sic sup. Ep. VIII. 52. Non læta est operi, sed
 dona causa tuo. III. Metam. 728. Opus hoc victoriam
 nostrum. vid. Gronov. ad Senc. Phoc. 108. &
 ita Cicero. post reditum ad Quirit. 2. Rempl. unius
 opere servatam omnes judicaverunt, pro opera. ut
 recte

- Aut ego, deposito, faciam fortasse, pudore;
 260 Et dabo conjunctas tempore victa manus.
 Quod petis, ut furtim praesentes plura loquamur;
 Scimus quid captes, colloquiumque voces.
 Sed nimium properas; & adhuc tua messis in herbâ est.
 Haec mora sit voto forsân amica tuo.
 265 Haectenus. arcanum furtivae conscia mentis
 Litera, jam lasso pollice, sistat opus.
 Cetera per socias Clymenen Aethramque loquamur,
 Quae mihi sunt comites consiliumque duae.

EPI

recte Graevius. & ita passim. saepe Vellejus Patere. opus, de rebus bello gestis; & alii. *Dignas* vero cum genitivo nostro frequenter constituitur. vid. ad Trist. iv. l. 57. in uno Moreti, erat studii, quod non facile rejiciendum, nisi credamus esse glossam operis. nam ita saepe Nolter. ut Epist. v. 87. *Studia Dianae*, & passim alibi. & hoc requirere sequens his videtur. nisi hoc ad omnia praecedentia referre malis. sed & operis ad operae possit admitti, si recipere quis mallet Bernensis codicis lectionem, *multitia est operis altera danda tuis*. BURMANNUS.

259. *Pudore*.] In quibusdam, *timore*, non pudore. NAGGERIUS. *Pudore* veteres. Fall. vi. 620.

Haec positi prima pudoris erit.

In Priapeis:

Sed cum tu posito Deus pudore.

Martialis lib. III.

Sed jam deposito post vina rosasque pudore.

Pro *fuciam*, venisse *sapiam* Regius cum uno Farnesiano. HEINSIUS. Similis diversitas II. Art. 379. *Pestroque decore*, ubi quidam scripti *timore*, alii *pudore*. mox Epist. sequent. 57. eadem varietas: & saepe alibi.

260. *Dabo conjunctas*.] Venetae quaedam editiones, Aldi, Gryphii & Micillyi, *convictas*, quod & in uno Regio & septem aliis. sex alii, *convinctas* ut Bersimannus edidit. in Puteaneo, *cunctas* & correctam, *conjunctas*. in uno Lovanienti, *aut dabo convictas*. puto legendam, *aut dabo mox victas tempore victa manus*. in Trist. I. III. 88. *Vixque desit victas utilitate manus*. BURMANNUS.

261. *Praesentes ista loquamur*.] *Plura* prima editio cum tribus scriptis. Refer ad illa Paridis;

Sed coram ut plura loquamur,

Excipe me lecto nocte silente tuo.

HEINSIUS.

263. *Et adhuc tua messis in herbâ est*.] Caesar libro primo belli Civilis, cap. 48. *Tempus erat annu distillimum, quo neque frumenta in herbis erant, neque multum a maturitate aberant*. ubi vid. notas Aldi Manutii. *herba* in segete est, priusquam in aristas surgit. Idque Proverbia vicem obtinet, de iis, qui vita & ipse praecipitant Perisus Satyra sexta: *Quid motus? occa, & seges altera in herbâ est*. In Oratione M. Catonis Censorii de Aedilibus vitio creatis, Noctibus Atticus A. Gellii libro XIII. cap. XVII. *Nunc ita ajunt, in segetibus, in herbis bona frumenta esse. nolite ibi nimiam spem habere. saepe audio inter os & ossam multa intervenire posse. verum vere inter ossam atque herbam ibi vero longum intervallum est*. IV. Fall. 645.

Saepe Ceres primis dominum fallebat in herbis.

HEINSIUS. Vide J. Fr. Gronov. ad Plinium XXXIII.

5. & Jacobum Filium ad Liv. XXV. 15. hereditarias inde opes promentem.

265. *Furtivae conscia mentis Litera*.] *Malim nuntia*. vide Notas Art. Amat. lib. I. §. 438. HEINSIUS.

267. *Clymenen Aethramque*.] Priorem aliter vocat Hyginus cap. 92. de judicio Paridis. Alexander Veneris impulsu Heleum à Lacedaemone ab hospite Menelao Trojam abduxit, camque in conjugio habuit cum ancillis duabus Aethra & Phiaide, quas Castor & Pollux captivas ei assignaverunt, aliquando reginas. CROFANUS.

267. *Loquamur*.] *Loquamur* imago Bersimanni.

268. *Consiliumque*.] *Consilium* Gronov. Oxonicis & unus Heinsii, pro *consilium*. quod probavit Heins. ad I. Art. 353. sed nihil mutem. vid. IV. Trist. III. 32. BURMANNUS.

EPISTOLA XVIII.

LEANDER HERONI.

- Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem,
 Si cadat ira maris, Sesta puella, tibi.
 Si mihi Di faciles, & sunt in amore secundi;
 Invitis oculis haec mea verba leges.
 5 Sed non sunt faciles: nam cur mea vota morentur,
 Currere me notâ nec patiantur aqua?

Ipsa

Hanc Epistolam Barthius ad Statii Theb. vi. 545. Ovidio adscribere vix audet, inductus vers. 247. & 248. quos ex Musaeo verios esse putat; nisi Musaeus sit antiquior, quam persuasi nunc sint docti homines. fed Lucretius ad eundem Statii cum scribit, *Leandri fabula est, Ovidio referente, notissima*, quem ad haec Epistolam respicere manifestum est, cum in Metamorphosin haec fabula non legatur. BURMANNUS.

2. *Si cadat ira maris*.] Sic legendum, id est, si mare non agitetur, non commoveatur, ut usque huc commotum est. CIOFANUS. Omnes omnino scripti habent, *unda*, ut & Aldina prior editio; sed posterior, quam Gryphius & reliqui fecuti sunt, ita eadem varietas est. I. Metam. 330.

Nec maris ira manet.

Et apud Lucan. v. 600.

In scopulis totas exeret undas.

Ubi Thuaeus & Rottorphanus codices, *iras*, & ecete nihil frequentius, quam *iratum* mare dicere, & *iram* mari adscribere. vid. Heins. ad XI. Metam. 729. & iram praestare tract *unda*. hinc quoque dicitur, quod proprie etiam ira cadere eleganter dicitur. Nolter II. Am. XIII. 4.

Irâ digna meâ; sed cadit ira metui.

Propert. II. Eleg. 13.

Nec sic de nihilo fulminis ira cadit.

Lucan. IV. 284.

Paulatim cadit ira ferocis.

Et ita passim alii. in uno etiam Heinsii erat in primo versu, *quod mallet*, unde forte legendum, *quo mallet*. BURMANNUS.

2. *Sesta puella tibi*.] Inusitate dictum *Sesta*, pro *Sestia*, sive figuram malueris dicere, sive Poetae auctoritati tribuere: cui, versus gratia, possessivum hoc ita incidere licuerit. MICILLUS. *Malum Sesti*, si per libros antiquos liceat. sic in Epistola Sapphus, *Lesbi puella*. *Sestias* certe Hero Statio vocatur. Theb. VI. 545.

Sedet anxia turri supremâ

Sestias in speculis.

Sidonius Apollinarius carm. XI.

Evadne in flammis; & Sestias isset in undas. Musaeo quoque *Sestias* Hero. Superiori etiam versu *malis* rectius legas, ut *ty cadat* respondet. Ceterum hi duo versus manu recentiori in Puteaneo legebantur, pro quibus excerpta Douzae: *Quam cupere solitas, Hero, tibi ferre per undas, accipe Leandri, dum venis ipse manum.*

Alter Mentelanus & hos illos agnovit, hos tamen posteriori loco. HEINSIUS. In Douzae excerptis alterum distichon priori subjicitur:

Aptior illa quidem placido dat verbera ponto:
Aptior illa quidem placido dat verbera ponto:

Est tamen & sensus apta ministra mei.

3. *Si mihi Di faciles & sunt*.] Libri quinque, *sunt* mihi, tum alii multi, & *sunt* in amore, quidam, *vel* *sunt*, aut, *vel* *sunt*, vel, *ut* *sunt*, vel, *qui* *sunt*. Barbcrinianus, *Sic mihi Di faciles*, probe. dummodo sequenti versu, *ut mea verba*, scribas, pro *haec mea*:

Sic mihi Di faciles, sic sunt in amore secundi,
Invitis oculis ut mea verba leges.

HEINSIUS.

4. *Haec mea verba*.] *Haec mea scripta* Gronov. & duo alii. ita II. Amor. II. 5. *Misit, scripserunt rogavi*. sic II. Am. II. 19. *Scripta leges secum*. Epist. VI. 4. *Debeturam scripto carior esse tuo*. & alibi. & efficacius puto *scripta*, quam *verba*, quia postea addit vers. 21. *Quanto malleum quam scriberet illa natans*. BURMANNUS.

5. *Cur mea vota morentur*.] *Morentur* quatuor codices non contentendae notae. & tum sequenti versu *patiantur* quoque sit scribendum. quomodo unus Regius. ex Scriverit quoque membranis legi possit, *nam* *tum* *cur* *mea* *vota* *morentur*. Petavinus, *ut patiantur*. *mea* *aqua* *pro* *nota* *Moreti* *codex*. *dubia* prima editio. infra:

Quod dubia saepe pependit aqua.

HEINSIUS. *Mota aqua* non facile quidem repudiandum; frequens enim illa vox Poëtis, & consula cum *nota*: ut lib. VI. Metam. ult. III. Fall. 347. & Valer. Flac. v. 44. sed cum mox 27. *Adfectas aquas* vocet, quas hic *notas*, vulgatam lectionem seivo. BURMANNUS.

- Ipſa vides coelum pice nigrius; & freta ventis
 Turbida, perque cavas vix obeunda rates.
 Unus, & hic audax, à quo tibi litera noſtra
 10 Redditur, è portu navita movit iter.
 Adſcenſurus eram: niſi quod, cum vincula prorae
 Solveret, in ſpeculis omnis Abydos erat.
 Non poteram celare meos, velut ante, parentes:
 Quemque tegi volumus, non latuiſſet, amor.
 15 Protinus haec ſcribens, Felix, i, litera, dixi:
 Jam tibi formoſam porriget illa manum.
 Forſitan admotis dominae tangere labellis;
 Rumpere dum niveo vincula dente volet.
 Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
 20 Cetera cum charta dextra locuta mea eſt.
 At quanto malle, quam ſcriberet, illa natarct,
 Meque per adſuetas ſedula ferret aquas!
 Aptior illa quidem placido dare verbera ponto.
 Eſt tamen & ſenſus apta miſtra mei.
 25 Septima nox agitur, ſpatium mihi longius anno,
 Sollicitum raucis ut mare fervet aquis.

His

7. *Ipſa vides.*] Nonne vides Bernenſis codex: non inventite, ſed veis. 70. *Ipſa vides.* Horat. l. Od. ix. *Vides, ut alta ſit nive candidum Saraſte.* BURN.
 8. *Perque cavas vix adanda rates.*] *Abeunda* quinque ſcripti. *tres obeunda.* quod verum eſt. ſic Epitola xvi. 175.
Septira parenti Aſiae, qua nulla beator ora eſt,
Fimbis invenſiſis vix obeunda tenet. HEINSIUS.
 10. *A portu navita ſecit iter.*] *E portu* potiores, ut & *movit iter.* quos ſecutus ſum. quanquam Propertii ita ſteturunt, l. Eleg. 17.
Primus ex invito gurgite ſecit iter.
 Et l. Trist. ix. 16.
Et longum ſenſi linitte ſecit iter.
 Alter Mênclæianus, *ſolvit iter.* Statius xv. Silv. Pietate Abſcantiū:
Sic ubi magna novum Phario de liſtore puppis
ſolvit iter.
 Proximo verſu, cum *vincula*, non *dum* idem. HEINSIUS. *A portu* antiquae editiones, & ita Epit. praeced. 236. in Iſide 618.
Anſidit a portu qui leve veſit iter.
 II. Art. Am. 337.
Sed non, cui deſeris a litore carbafa, vento
Utendum, medio cum potere freta.
 Illud *ſolvit iter* poſſet firmari ex illis Flor. III. 10. *Cum tertia vigilia Morvna ſolvitſſa a portu.* & praeterca his Ciceroſis pro Murena. II. *Quod ſi portu ſolventibus, ſi qui jam in portu ex alto invocantur,*

praeſcipere ſolent. ubi quidam legunt *è portu* ex Quincl. v. Inſtit. II. ſed hic *ſolvit vincula prorae* innox ſequitur. *ſecit iter*, non placet. quia cum Epitolaſtiam traderet, *navita movebat*, id eſt incipiebat iter. ut *movere caſtra*, & ſimpliciter *movere* dici notum eſt. *facere* vero iter, plus notat. ſic ſaepe apud Noſtrum *viam facere*. vide inſi. v. 158. xvi. 22. xix. 192. & millies. BURMANIUS.
 11. *Dum vincula.*] Cum omnes fere ſcripti.
 17. *Admotis etiam.*] *Legem* cum Moreti & Mentelii libris, *admotis dominae*, ut *èd volet* habeat, quo reſeratur. Douza etiam malebat, *Forſan & admotis dominae*, non male. BURMANIUS.
 21. *Ab quanto.*] *At quanto* prima editio & ſeptem ſcripti. Statius Lacrymis Eſtrufi, 192.
Ergo & Theſſalici conſue penſare maritū
Venus & inमितem potuit Stygia vincere ſupplex
Ibracius? at quanto melius pro patre liceret!
 Non *ab quanto*. ita totus locus ex veteri libro conſtituendus. niſi quod pro *Phryga*, optime *Styga* jam alii ſcribendum eſſe viderunt. HEINSIUS. Vide ad Epit. xv. 191.
 25. *Septima nox agitur.*] De hoc verbo *agitur*, vide quae dixi in obſervationibus in Metamorph. GIORANUS.
 26. *Ut mare fervet aquis.*] Sic meliores libri. Fruſtra Arondeliſius, *quod mare*. alii, *quod mare*. Noſter: v. ex Ponto. XI.
Ut ſanus in Ponto ter frigore conſtitit iſter. Aulo-

Aulo-

- His ego ſi vidi mulcentem peſtora ſomnum
 Noctibus, infani ſit mora longa freti.
 Rupe ſedens aliqua ſpecto tua litora triſtis:
 30 Et quo non poſſum corpore, mente feror.
 Lumina quin etiam ſummà vigilantia turre,
 Aut videt, aut acies noſtra videre putat.
 Ter mihi depoſita eſt in ſiccà veſtis arena.
 Ter grave tentavi carpere nudus iter.
 35 Obſtitit inceptis tumidum juvenilibus aequor:
 Merſit & adverſis ora natantis aquis.
 At tu de rapidis, immanſuetiſſime, ventis,
 Quid mecum certà proelia mente geris?
 In me, ſi neſcis, Borea, non aequora, faevis.
 40 Quid faceres, eſſet ni tibi notus amor?
 Tam gelidus cum ſis, non te tamen, improbe, quondam
 Ignibus Aëlaeis incaleuiſſe negas.
 Gaudia rapturo ſi quis tibi claudere vellet
 Aërios aditus, quo paterere modo?
 45 Parce, precor; facilemque move moderatius auram.
 Imperet Hippotades ſic tibi triſte nihil.

Vana

Aulonius Epitola VI. ad Theonem:

Tertia ſiſpedes renovavit Lana juvencos,
Ut fugias noſtram, dulcis amice, domum.
 Sic veterimus codex Voſſianus. vulgo, *Dum ſugitas.* HEINSIUS.
 27. *Mulcentem peſtora.*] Francius malebat, *tempora.*
 33. *Sicca arena.*] Barberin. *nuda.* ut Metam. IV. 741. ex MSS.
Anguſerumque caput nuda ne laedat arena.
 Sed quia *nudus* ſequitur, vulgatam reſtandam puto. Virgilius I. Georg. 380.
Et ſecum in ſicca ſolus ſpatiatur arena. HEINS.
 39. *Non aequora faevis.*] Vetus lectio delecta penitus in Putciano. Opinor, nec in aequora ſuille; quomodo quinque ſcripti. HEINSIUS.
 41. *Tam gelidus cum ſis.*] *Quod ſis* Putcaneus. ut Epit. XVII. 251. *Quod bene te ſciſtes.* & *num pro non*, ut per interrogationem haec dicantur. Idem.
 42. *Negas.*] Francius *neges.* ut Epit. III. 112. qui & priori verſu, *num te tamen probabat.*
 43. *Gaudia rapturo.*] *Laxuro* Gronovianus. qualiter Metam. IX. 481.
Prò Venus, & tenera volucer cum matre Cupido,
Gaudia quaerit tui!
 Amor. lib. II. El. III. ex veteri libro:
Mutua nec Veneris gaudia ferre potes.
 Eleg. IX.
Sperando certe gaudia magna feram.

Rem. Am. 522.

Protinus ex ſacili gaudia ferre licet.
 Et mox, 778.
Illam Polypheno gaudia ferre libora.
 Quibus locis gaudia pro re Venera ſumuntur. quomodo paſſim apud Noſtrum alioſque. Epitola Paridis, 317.
Te mihi, meque tibi communia gaudia jungant.
 Et lib. I. Art. Amat. 481.
Cum quo ſua gaudia jungat,
Invoit in media ſemina piſcis aqua.
 Rutilius tamen itinerario, vulgatam tuctur, de JOYE, v. 261.
Quis Aſenorei rapturus gaudia ſurti
Per freta virgineum ſollicitavit onus.
 Deinde pro *claudere aërios aditus*, veteres editiones, *rumpere.* ſic Art. Am. lib. I. 329. *Non medium ruſſiſſet iter.* & lib. II. 54.
Qua licet, inventis aëra rumpe meis.
 III. Amor. VI. 88.
Quid coeptum ruſtice rumpis iter.
 Sed vulgata etiam proba eſt. Epit. XIX. 140.
Aſſuetum nobis turbine claudis iter.
 Metam. VIII. 549.
Clauſi iter ſcitique moras Aethelons cunzi
Imbre tamen.
 Virgil. lib. I. 81. 233.
Cunctis ob Italian terrarum claudisur orbis.
 HEINSIUS.

44. Ad:

Vana peto, precibusque meis obmurmurat ipse:
 Quasque quatit, nullâ parte coerctet aquas.
 Nunc daret audaces utinam mihi Daedalus alas!
 50 Icarium quamvis hic prope litus adest.
 Quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
 Tollere; quod dubiâ saepe pependit aqua.
 Interea, dum cuncta negant ventique fretumque,
 Mente agito furti tempora prima mei.
 55 Nox erat incipiens (namque est meminisse voluptas)
 Cum foribus patriis egrediebatur amans.
 Nec mora, deposito pariter cum veste timore,
 Jactabam liquido brachia lenta mari.
 Luna ferè tremulum praebat lumen cuncti,
 60 Ut comes in nostras officiosa vias.

Hanc

44. *Aërios aditus.*] Farnesianus, *Aërios portus.*
 45. *Mores moderatus auras.*] *Moderatus* Latinum vix est. quare emenda cum Puteano & sex aliis, *moderatus*. lib. 1. Metam. 510.

— Moderatus oro

Curra, fugamque inhabe: moderatus insequer ipse.

Ubi pari modo peccabatur. & etiam alibi. HEINS.
 46. *Hippodates.*] Quando interpretes variant de Aeolo, & ejus genere, libuit adicere, quae in Scholiis Graecorum in x. Odyss. leguntur: *Δαί, inquit, ἄνεμος, ὅστις πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τῶν Ἰσθμίων, ἔστι τῶν ἀνέμων, ὃς ἐν Δαί, ἐν καὶ Ἡρόδοτος λέγουσιν.* Priorum ergo intellige eum, ad quem Ulysses venit inter navigandum, qui ventis imperabat. de quo eodem & hic dicitur. Alterum autem patrem Salmoici, Crethei, Sisyphi, Atimantii & ceterorum, de quibus passim in fabulis mentio fit. MICHELUS.

47. *Vana peto.]* Regius & duo alii, *precor*; ut sit repetitio Ovidiana, *precor, precibusque meis obmurmurat.* BURMANNUS.

50. *Hic prope.]* Hinc quatuor libri, forte, *hic.* HEINSIUS. Francius, *hanc procul aequor adest.* hoc prope litus adest Sessmanni codex. eadem varietas lib. 11. Art. 10. *Est longe, quam peto, portus adest.* & apud Cicero. pro L. Manilia cap. VI. *Cum hinc sinum capiae non longe abstant.* ubi MSS. *prope adest,* vel *abstant.* & saepius *prope adest,* & *adest* a librariis esse confusa docet Fr. Douza ad Lucilii Fragmenta lib. 1. n. 13. BURMANNUS.

51. *In auras.]* In auras Regius & Bernensis.

53. *Cuncta negant.]* *Vota negant* Vossianus. HEINSIUS.

56. *Foribus.]* Forte, *Laribus patriis.* vid. ad Epist. XIV. 83. IDEM.

57. *Timore.]* Pudore Basileensis. Scriyerii, *fastio*

cum mente pudore. vid. ad Epist. praeced. 259. Librarii corruerunt hunc locum, quia vulgo jactabatur illud Pythagoricum (vid. Laert. VIII. 43.) cum vestibus esse verendum ponendam, cumque illis resumendam; ad quae & Noster respexit lib. III. Amor. XVII. 18. & seqq. vid. & Schott, ad Aurel. Victor. Caesur. cap. XXI. BURMANNUS.

59. *Luna mihi tremulum lumen praebat cuncti.]* Luna fere Puteanus & alii multi; quomodo saepe Ovidius. Infra Epistola Heras, *Annis illa ferè.* Amor. libro 1. El. v.

Quale ferè sylvas lumen habere solent.

Rem. Am. 131.

Temporis ars medicina fere est. data tempore profant,

Et data non apto tempore vina nocent.

Ita vetustissimus liber. Vulgati, *Temporibus medicina valet.* Elegia de Nuce:

Si reus ille ferè est, de quo victoria lauro esse potest.

Utitur & Pastorum lib. 11. r. bis. 203. & 294. & in Trullibus saepe. iv. Pont. 1v. 4.

Mista ferè duris utilis herba rubis. Metam. 11. 497.

Arcas adest ter quinque ferè natalibus astis.

Ita & illic ex antiquis membranis scribendum, ubi plura, *praebat lumen* etiam scripti. HEINSIUS. Luna fere Schott. 11. obs. 55.

60. *In nostras.]* Balliolensis, in *vastis*, non absurde. vid. ad III. Amor. 1. 40. Ita Epist. seq. 164. *vastae aquae.* XIV. Metam. 438.

Antipitresque vias & iter Titania vastum Dixerat. BURMANNUS.

61. *Faveas O candida.]* Dea candida meliores libri, cum primis editionibus. HEINSIUS.

62. An-

Hanc ego suspiciens, Faveas, Dea candida, dixi;
 Et subeant animo Latmia faxa tuo.
 Non finat Endymion te pectoris esse severi.
 Fleste, precor, vultus ad mea furta tuos.
 65 Tu, Dea, mortalem coelo delapsa petebas.
 Vera loqui liceat; quam sequor, ipsa Dea est.
 Neu referam mores coelesti pectore dignos;
 Forma nisi in veras non cadit illa Deas.
 A Veneris facie non est prior ulla, tuaque.
 70 Neve meis credas vocibus, ipsa vides.
 Quanto, cum fulges radiis argentea puris,
 Concedunt flammis sidera cuncta tuis;
 Tanto formosis formosior omnibus illa est;
 Si dubitas, caecum, Cynthia, lumen habes.

Haec

62. *Animo.]* Lovaniensis & tres alii, *animos* uno. quamvis enim utrumque recte dicitur; (vid. ad Ep. IV. 23.) usitatus tamen cum accusativo dicit Serv. ad Virg. VIII. Aeneid. 125. sic Virg. x. 824. *mentem sibi pietatis imago.*

Nofter VII. 170.

Diffimilemque animum subit aceta relictus.

LIV. XL. 8. *Sed interdum spes animum subibat.* sic & in alia significatione, pro succedere, intrare, passim veteres. ita emendatores codices apud Virgilium v. 864.

Famque adeo scopulos Sirenum advecta subibat.

Et Nofter IX. Metam. 352. *Subit inguina cortex,* ex MSS. & v. 282.

— Subiere minoras

Saepe castas superi. Et VIII. 637.

Ergo ubi Coelicolas parvos subiere penates.

Vide Brouch. ad Tibull. I. IV. 41. BURMANNUS.

63. *Non finat Endymion.]* Sinat prima editio, & duo scripti. bene. & mox, non cadat unus Patav. HEINSIUS.

64. *Ad mea furta.]* Ad mea vota Bernensis.

70. *Ipsa vides.]* Vides rectius octo codices. HEINSIUS. sup. vers. 7.

71. *Quantum cum radiis fulges argentea puris.]* Praestantiores fulges radiis. Praeterea *Quantum* scribendum, quod Tō Tanto sequens requirit. atque ita Junianus liber cum Scriveriano altero. Est autem ea vox saepius corrupta apud Nostrum. Art. AM. 11. 113.

Forma bonum fragile est, quantoque accedit ad annos.

Fit minor.

Ita unus Vaticanus. Remedio Amoris, 217.

Sed quanto minus ire vales, magis ire memento. Ubi quando perperam legebatur. Metam. VII. 749.

Nec non & cetera tanto

Sylva sub hac omnis, quanto fuit herba sub omni. Lib. XIII. 397.

Quantum dux militie major,

Tanto ego te supero.

Sic & illis locis optima membranae. *argenteam* autem *lunam* & Sappho vocavit. Julianus Epistola XIX. *Σαπφὴ ἡ καλὴ τῶν σεληνῶν ὑπερβίου Φωί.*

HEINSIUS. Recte, *quanto. Quanto tu fulges radiis* Bernensis. I. Metamorph. 52.

Qui, quanto est pondere terrae

Pondus aquae levius, tanto est onerosior igni.

V. 464.

Quantoque animalia cedunt

Cuncta tibi, tanto minor est tua gloria nostra.

I. AMOR. VI. 46.

Hec melior quanto fors tua sorte mea.

II. PAST. 302.

Cum tanto Phrygia Gallicae dicitur humus.

Et alibi passim. vid. ad VIII. Met. 749. sed licet ita fere semper loquantur veteres, aliter tamen Livius, qui lib. v. cap. 10. *Quantum praemit sequenti tanto. Quantum autem angebatur militum numerus, tanto majore pecunia in stipendium opus erat.* sic & apud Lucan. II. 517.

Hic quantum melius vel caede peracta

Imperat.

Multi codices, pro *quanto*. quod tamen rectius putato, vid. ad Epist. XV. 191. sic & *multo* & *multo* in MSS. variant. vid. notata ad Quinct. IX. 2. ubi quibus adde nostri locum v. Trill. XI. 7. ubi quibus quibusdam, *multum* graviora tulisti. BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS

- 115 Atque ita cunctatus, monitu nutricis amaro
Frigida desertâ litora turre peto.
Digredimur flentes: repetoque ego Virginis aequor,
Respicens dominam, dum licet, usque meam.
Si qua fides vero est; veniens huc esse natator;
120 Cum redeo, videor naufragus esse mihi.
Hoc quoque si credas; ad te via prona videtur:
A te cum redeo, clivus inertis aquae.
Invitus repeto patriam: quis credere possit?
Invitus certe nunc moror urbe meâ.
125 Hei mihi! cur animo juncti fecerimur undis?
Unaque mens, tellus non habet una duos?
Vel tua me Sestos, vel te mea fumat Abydos:
Tam tua terra mihi, quam tibi nostra placet.

115. *Atque ita cunctatus.* Eleganter MSS. P. Latinus:

*Aique ita, contactus monitu nutricis amaro,
Frigida desertâ litora turre peto.*

DAN. HEINSIUS. *Cunctatus* scripti plerique. *Cunctatus monitum* Putaneus; quidam *amaras*. Scribo, *cunctatus monitum nutricis amarus*. ut Valer. Flac. III. 385.

Haud secus Aesonides monitis accensus amaris.
Vide, *monitum nutricis amaras*. Vidantur quae de hoc loquendi modo ad Claudianum notari lib. II. de Consulatu Stilichonis §. 284. Vulgatam tamen scripturam hoc loco defendi posse non negavim. HEINSIUS. Nos ex codicibus veteribus, *cunctatus, monitum nutricis amaro &c.* retinimus; sed dilictione sensum adjuvamus. ut sit sensus; *amaro monitum* nutricis, post longam cunctationem, litora peto. solent enim amantes cunctari. lib. III. amorum ab amata discedere possunt. lib. II. Amor. Eleg. ult.

Ab quoties sani capitis mentita dolores!
Cunctantem iardo iussi abire pede.
Amaro autem admonitu etiam dixit XIV. Met. 465. Sil. III. 171. Monitis inestis amaris. BURMANNUS.
118. *Dominam.* Animam Lovaniensis. venuste, ut saepe Poëtae.

119. *Si qua fides vero est.* Quis dubitet, quin vero sit habenda fides, neque etiam ita solent ut hac formula Noster & alij Poëtae. sed vel simpliciter, *si qua fides*; vel, *si qua fides misero*, & similiter, vid. ad Petron. cap. XLII. quare hic possit qui suspicari latere mendum, & legere mallet; *si qua fides verbo est*, vel *verbis*. ut Petron. XXV. *Si qua est dicenti fides*. qua formula etiam Quintili. Declam. VIII. 4. utitur. nisi quod ibi *dicenti* vitiosè legitur, *verum* autem & *verbum* paf-

sim a librariis fuit permutatum. ita infr. XX. 107. *Timo tibi dicere verum*. ubi codices aliquot *verbum*. vide eruditissimas notas Brouck. ad Propert. I. Eleg. XIII. 21. & III. Eleg. XXII. 12. & Barth. ad Calp. Eclog. VI. 25. Amplifimo Cupero placebat, ut suis ad me literis monuit?

Si qua fides; verum est, veniens &c.
Ut primo dubitet, deinde affirmet id verum esse, quod est narraturus. sed & vulgata ferri potest, ut sensus sit, si qua fides mihi verum, sed cui fidem multi non habent, dicenti. ita apud Martial. lib. V. 19. *Si qua fides veris*. ita enim codex, quem consulti Heinſius, non veri. posset & vero hic sumi pro vera dicenti, ut sit a *verus*. ita Donatus ad illa Terentii Andr. II. 5: *Suo verus*, explicat; id est *veridicus*. BURMANNUS.

120. *Naufragus esse mihi.* Robertus Titius lib. V. Locor. Controvers. cap. 4. haec explicat, quasi Leander rediens natasset supinus, more naufragorum, cum Hero petens, pronus nataret, unde & in praecedentibus dixit, *respicens dominam, dum licet usque meam*. quod alia ratione consequi non poterat, quam si supinus nataret. sed nos nihil hic tam arguti latere credimus, & simplicem esse sensum, si videri natatorem, id est voluptatis causa se excrecere, ostentare artem dominæ; & aquam esse pronam & facilem; sed dum redit, se laborare & disculter natare, tamquam contra clivum aquae, quae nihil adjuvat natantem, sed ut in tempestatis solet, cum naufragium factum esse, se luctari cum aqua, ut naufragus evenire consuevit, qui quocumque modo natare dicuntur, vid. Epist. XIX. 185. & hoc respicere docet, quod est verba cervicè videre: quod non opus erat, si supinus nataret, tunc enim rectè *adspicere* dominam potuisset. in animo haec Ovidij habuisse videtur Claudianus VI. Conf. Honor. 143.

Cur

- Cur ego confundor, quoties confunditur aequor?
130 Cur mihi causa levis, ventus, obesse potest?
Jam nostros curvi norunt delphines amores:
Ignotum nec me piscibus esse reor.
Jam patet attritus solitarum limes aquarum;
Non aliter, multâ quam via pressa rotâ,
135 Quod mihi non esset, nisi sic iterare, querebar:
At nunc per ventos hoc quoque deesse queror.
Fluctibus immodicis Athamantidos aequora canent,
Vixque manet portu tuta carina suo.
Hoc mare, cum primum de Virgine nomina mersâ,
140 Quae tenet, est nactum, tale fuisse puto.
Et satis amissâ locus hic infamis ab Helle est:
Utque mihi parcat, crimine nomen habet.

Et quae venientibus ante

Prona fuit, jam dissiliis, jam dâra reversi.

BURMANNUS.

121. *Hoc quoque si credis.* Si credas duo.

forte:

Hinc quoque (vix credas) ad se via prona videtur.
Vid. ad Epist. IV. 37. HEINSIUS. *Hoc quoque mi credas*, legebat Francius.

123. *Invitus patriam repeto.* Repeto patriam, & possit ex scriptis. HEINSIUS.

124. *Nunc moror.* Commemor Excerpta Douzae. *Cum moror* Bernensis.

125. *Animo.* Animis multi.

126. *Unaque mens.* Elegans locutio, ubi compendioso sermone defunguntur, pro una mens habet duos; sed non una tellus habet, vide egregie J. Fr. Gronov. IV. Obs. 2. BURMANNUS.

130. *Cur mihi causa levis.* Tam mihi causa levis codex Leidenis.

131. *Nostros curvi.* Perpetuum hoc Delphinum Epitheton. Stat. I. Theb. 121.

Ipsè suum genitricis curvo Delphino vagantem
Arripuit frenis, gremioque Palaemonia pressit.

Et hinc pando dorso esse dicit Senec. Agam. 449.

Tunc qui jacente reciprocus ludit sale,
Tumidumque pando transiit dorso mare,
Tyrribus omni piscis exultat freto.

Unde & Heinſius in ora codicis sui apud Statium lib. II. Silv. II. 120. notavit legendum esse:

Emergunt pelago doctamque trabuntur
Ad chelym, & pandi scopulis Delphines aderrant.

Vulgo blandi circumferuntur. quod an rectè conjectum dubito. BURMANNUS.

134. *Via pressa rotâ.* Tritia Junianus; ut:
Nec magis est curvis Appia trita rotis.

HEINSIUS. Fissa inalebat Francius. minus bene.

Invi-

135. *Quod mihi non esset, nisi sic, iterare querebar.* Itera vetus liber Putaneus, reliquis ejus verbis literis deletis, & recentiori manu superscriptum, *iter ante prius fuisse suspicor*. quomodo codex Moreti. idque verum esse existimo. quoniam *iterare*. alter Moreti, *iterata*. *iter à se Patavium*. Regius; ita rare. *Quid (vel Quis) nisi sic ita rare mihi non esse querebar*. Posset & legi, *iter ire*. ut Art. Amat. III. 37.

Quare novem cur una vices iter irit, & audi.

Si sana illa scriptura. vide Notas ad Ep. VII. §. 40: HEINSIUS. Illud tamen *iterare*, quod in optimis codicibus extat, vix ausim rejicere, propter illud Horatii I. Od. 7. *Cras ingenis iterabimus aequor*. & I. Od. 34. *Iterare cursum cogor relicto*. ita Noster VIII. Metam. 172. *Iterata ianua*. & alibi hoc verbo utitur. *esse iterare*, pro liceret, ut multis Heinſius. II. Art. Amat. 28. *Iter ire* est in Francofurtensis, sed certe hoc corruptum est, pro *iterare*. BURMANNUS.

141. *Ist fatis amissa.* Scripti, *Et satis amissa locus hic infamis ab Helle est*. vel posset legi:

Et satis ab! mersa locus hic infamis ab Helle est.

HEINSIUS. *Et satis* in uno Mediceo. ut Ep. XIV. 87. videtur autem respicere ad τὰ φῶς Ἑλλήνων, ut dictus fuit Hellepontus. vid. Hierodot. VII. 58.

BURMANNUS.

142. *Utque mihi parcat.* Lovaniensis unus, *Utque mihi pateat*.

142. *Nomine crimine habet.* Crimine nomen quicquid scripti cum prima editione, quod magis artid. ut Epist. XVI. 208.

Et qui Myrtoas crimine signat aquas.

Sic Amor. I. 3.
Carmine nomen habent, &c.
HEINSIUS.

Invideo Phryxo; quem per freta tristia tutum
Aurea lanigero vellere vexit ovis.

145 Nec tamen officium pecoris navisve requiro:
Dummodo, quas findam corpore, dentur aquae.

Arte ego nulla: fiat modo copia nandi,
Idem, navigium, navita, vector, ero.

Nec sequar aut Helicen, aut, quæ Tyros utitur, Arcton:

150 Publica non curat fidera nosfer amor.
Andromedan alius spectet, claramve Coronam,
Quacunque micat gelido Parrhasis Urfa polo.

At mihi, quod Perseus & cum Jove Liber amarunt,
Indicium dubiae non placet esse viae.

144. *Vellere.*] Franciscus malabat, *tergere.* ita Propert. lib. II. Eleg. 20.

Aurea quam molli tergere vocat ovis.

145. *Dummodo quas findam.*] *Dummodo quas findende unus Andromedan.*

147. *Arte ego nulla.*] *Pax fit nulla maris quatuor libri.* totidem, *Paris querar nulla.* nonnulli, *queror.* duo, *Paris amor nulla.* prima editio, *Arca queror nulla.* septem, *Paris ego nulla.* Forte, *Paco ego nulla.* Noster II. Pont. 9.

*Si pacem nullam poteris mihi praestare cuncti,
Irrita Neptuno cur ego dona feram?*

Infra:
Pace brevis nobis opus est, dum transferor illuc.
Epistola Heras, 127.

Spes tamen est fractis vicinae pacis in undis.

HEINSIUS. Illud pace huc quadrare non videtur, & obstant sequentia; cum Leander maxime pacem maris, ut copia nandi fiat, precetur. mihi non displicet, *paris querar nulla.* BURMANNUS.

147. *Fiat modo.*] *Datur modo Regius,* & multi alii cum prima editione. *Detur mihi alter Regius* & Bernensis.

148. *Idem navigium.*] Similia habes apud Mucium v. 255.

Αἴτια: ἴσος ἐστίν, ἰσοπέδουλας, ἀνταμείβετος νόος,
148. *Frætor.*] *Rætor* Prima editio & Bernensis. *victor* Regius. *idem navigii* unus Regius & Lovaniensis.

149. *Nec sequar.*] *Sequar* Puteaneus cum multis alii. *Idem Tyros pro Tyrus.* Stat. III. Silv. Prot. Metu:

Qua præcipio Tyros jubear.

Vid. ad Ep. VIII. p. 1. mox *Andromedan.* ut & tres alii, quoniam modo variis apud Nostrium locis optimi codices, nam *Andromedan* vix dicebant. sic Art. Am. lib. I. 53.

Andromedan Perseus vigris portavit ab Indis.
Metam. IV. 737.

*Protinus Andromedan & tanti præmia fusti
Indicata capit.*

Sic & apud Horatium lib. III. Od. XXIX. præfca exemplaria, & Ciceronem in Arateis. plura alibi hanc in rem. HEINSIUS. Ita apud Sucton. Neron. 12. *Pasphaan* codex Salmasti. ubi vide Cl. Graevii notas. & in Galb. 2. *Pasphaam*, ubi idem lege, *Pasphaam.* vid. ad VI. Metam. 706. VII. 474. I. Fast. 307. IV. 174. 477. & alibi. ex quibus videlicet syllabam illam in *an*, modo corripit, modo producit. BURMANNUS.

152. *Quacunque micat gelido Parrhasis urfa polo.*] *Parronymica* non tantum ab hominibus, sed ab aliis quoque rebus deducuntur, ut *Cypris, Calydani, Pegasi, Aëti,* de quibus alibi. CROFANUS.

152. *Parrhasis.*] Sic lib. I. Trill. Eleg. 111.

Versaque ab axe suo Parrhasis arctos erat.

CROFANUS.

153. *At mihi quod.*] *Quam* quatuor scripti. *Legit, quas.* quod confirmat postea alter Muentli. HEINSIUS. Nihil muta. inulies ita Noster loquitur. mox, 179.

Pene manus quod amo, (tanta est vicinia) tango.
Epit. XIX. 179.

Tu quam saepe peis quod amas, iam saepe relinquit.
Epit. XX. 168.

Idque ego jam, quod tu forsitan amabis, amo.
Vid. Epit. XVII. 108. II. Amor. II. 14. & XVI. 12. XIV. Met. 682. & alibi. BURMANNUS.

155. *Est aliud lumen.*] *Alium* Aldus. *Numen* etiam quidam codices, ut supra 86. sed hic alia ratio est. nam *τὸ certius* exigit, ut legatur *lumen,* et *ita sidera,* ad quae navigatio instituitur, certa nautis dicuntur fulgere Horatio & aliis. vid. ad Valer. Flac. I. 18. ubi plura dicemus. BURMANNUS.

156. *Non erit in tenebris.*] *Non erat in tenebris* Puteaneus. Forte, *Non eas in tenebris. Non erat tenebris* alter Morcti. HEINSIUS.

157. *Colchos atque ultima Ponti.*] *Et in ultima* *Ponti* Puteaneus. & ad *ultima* quinque alii. HEINSIUS.

158. *Thes-*

Est

155 Est aliud lumen, multo mihi certius istis;
Non erit in tenebris quo duce nosfer amor.

Hoc ego dum spectem, Colchos, & in ultima Ponti,
Quaque viam fecit Thesfala pinus, eam:

160 Et juvenem possim superare Palaemona nando,
Miraque quem subito reddidit herba Deum.

Saepe per adfidos languent mihi brachia motus,
Vixque per immensas fessa trahuntur aquas.

His ego cum dixi, Pretium non vile laboris,
Jam dominae vobis colla tenenda dabo:

165 Protinus illa valent, atque ad sua præmia tendunt;
Ut celer Elæo carcere missus equus.

Ipse

158. *Thesfala puppis.*] Puteaneus & alii meliorem magno numero, *Thesfala pinus.* bene, Statius Theb. III.

— *Primâ cum pube virentem
Semiædas inter pinus me Thesfala reges*

Duceres.

Et lib. v.

Pelias intacti subit ostia ponti

Pinus.

Et mox:

Dat operâ fragorem

Pinus.

Idem Achilleide I. 157.

*Olim equidem Argolicos pinus cum Thesfala reges
Huc videres; juvenem Alciden & Thesfa vidi.*

Seneca Medea, 335.

*Bene discepti fructus mundi
Trahit in unum Thesfala pinus.*

Noster Epistola VI.

Quid mihi cum Almyris? quid cum Tritonide pinu?

Vertice Peliaeo progenera pinus Catullo. Phaedrus IV. 6.

*Utinam nec unquam Pelii in memoris iugo
Pinus bipennis incidisset Thesfala.*

Quancum illic *τὴ Thesfala* etiam ad *bipennem* possit referri, non ad *pinum* solummodo. Lucanus libro VI. 402.

Prima fretum scindens Pagasæo litore pinus.

Alii tamen *Argo* fagineam faciunt. Praefertim Graeci Poetae. HEINSIUS. Horat. Epod. XVI. 57.

Non huc Argo contendit remige pinus.

Sed non tam ad materiem, unde Argo fuerit fabricata, respiciere Poetas putem, cum *pinum* vocent, quam quod omnes naves *pinus* vocare soleant, quamquam & Valer. Flac. I. Arg. 123. *Pineam* fuisse indicat. Iolemis vero vocum *puppis* & *pinus* confusio. vid. inf. II. Am. XI. 43. & II. Fast. I. & alibi. BURMANNUS.

160. *Miraque quem subito reddidit herba Deum.*] *Lego; subitum Deum.* sic *subitum* frigus. lib. I.

Fast. 98. *subita fuga.* & v. 104. ex MS. *subita lyra.* lib. II. *subiti foci.* lib. VI. 532.

Traditur haec subitis cœta dedisse foci.

Epit. Briseidis:

— *Ossa subito male tecta sepulcro.*

Subitus libellis in libide. *subito sunt scripta libello.* Fast. IV. 242.

Nullaque sunt subito signa relicta vivo.

Sic scribo. vulgo, *viri.* Metam. III. 125. *Subiti fratres.* & lib. XIV. 508.

Si volucrum quae sit subitarum forma requiris.

Ita illic etiam veteres membranae. Trist. II. 389.

Fecit amor subitas volucres cum conjuge Regem.

In mortem Drusi:

Oemidem subitae concinnis aves.

In libide:

Quam cui sunt subitae frater & uxor aves.

Fast. III. 723.

Ece libet subitos pisces Tyrrenaequa monstrâ

Dicere.

Lib. III. Art. Am.

Quaque fuisse tibi canas ad virginis iures,

Spargentur subitae per caput omnes comae.

Sic & ibi scribendum. Virgil. III. 225. *Subitae Harpyiae* ex MS. & lib. XII. 862.

Alitis in parvae subitans conversa figuram.

Ita lege, cum *subito* ibi vulgo sit. & lib. II. 680.

Cum subitum, dictaque oritur mirabile monstrum.

Vide Pterium ad lib. v. 17. & VII. 446. & lib. IV. Georg. 488. ubi male mutat Pterius. pluribus in re levi haud est opus. HEINSIUS.

161. *Languent mea brachia.*] *Languent mihi bene* liber Leidenfis. HEINSIUS.

165. *Ad sua præmia.*] *Ad sua gaudia* Excerpta Douzæ & Balliolentis. munera Sarravii.

166. *Ut celer Elæo carcere missus equus.*] Sic lib. III. Eleg.

*Hoc mihi contingat, sacro de carcere missis
Vestram ferri mente vshendus equis.*

Ididem:

- Ipse meos igitur seruo, quibus uror, amores:
Teque, magis coelo digna puella, sequor.
Digna quidem coelo, sed adhuc tellure morare:
170 Aut dic, ad Superos & mihi quâ sit iter.
Hic es, & exiguum misero contingis amanti:
Cumque meâ sunt turbida mente freta.
Quid mihi, quod lato non separor aequore, prodest?
Num minus hoc nobis tam brevis obstat aqua?
175 An malim, dubito, toto procul orbe remotus
Cum dominâ longe spem quoque habere meâ.
Quo propius nunc es, flammâ propiore caleco:
Et res non semper, spes mihi semper adest.
Pene manu, quod amo, (tanta est vicinia) tango:
180 Saepe sed (heu!) lacrimas hoc mihi pene movet.
Velle quid est aliud fugientia prendere poma,
Spemque suo refugii fluminis ore sequi?

Ergo

Quadrupes aequo carcere missi equos.

Lib. v. Trist. Eleg. x.

Uique forte nondum refracti carceris acer;
Nunc pede, nunc ipsa fronte latefuit equus.
Lib. x. Metamorphos.

— Cum carcere pronus uterque

Emicat.

Virgil. v. Aeneid.

— Rumis quoque effugit carcere currus.

Tibullus lib. i. Eleg. III.

Quam iacet, infernae venere ubi futa senectae,
Qui prior Elao carcere missus equus.

Contrâ haec ita scriptum reliquit Caper: Carcer masculini generis, non nisi singulariter dicitur, in quo homines coercentur: pluraliter vero Carceres, unde currus effundantur. Eruditus lector, perpetuo vera haec differentia fit, iudicabit. CIOFANUS. *Uti celeris Elao* Berliniani editio, vitiose.

168. Teque magis.] Fonte:

Teque mari, coelo digna puella, sequor.

HEINSIUS. Perperam: te magis dignam inter scelas recipi & Deam fieri, quam Andromeda, Ariadna & aliae.

169. Tellure morare.] Ita in Aldinis habetur, itaque legendum potius exilium; ut sit imperativi modi, quod morari infinitivo, aut moraris indicativo modo. Nam & sequens verbum ejusdem modi est; cum ait:

Aut dic, ad Superos hinc mihi qua sit iter.

MICYLLUS. Moraris Putaneus & alii multi, tres, morare: unus morari, HEINSIUS.

170. Hinc mihi qua sit iter.] Et mihi Putaneus cum tribus aliis, bene, lego autem:

Aut dic, ad Superos & mihi qua sit iter.

Ita enim Excerpta Gallicana. vide quae noto ad Fastos de hac voce dicitur. HEINSIUS. *Aut* hic ad Superos dicitur mihi qua sit iter Excerpta Douzae.

170. Quae.] Per quem locum, qua via. CIOFANUS.

171. Hic es.] Recte ita legit, & interpretatus Volscus. CIOFANUS.

171. Hinc est quod raro misero contingis amanti.] Sic in quibusdam legitur. Estque illatio absque antecedente, cui enim inferas, Hinc est quod raro? an ei quod proximè antecedit, *Aut dic, ad Superos, &c.* At interrogationi huic non potest, & ulterioribus inconueniens est. Lego ergo cum Aldinis: *Hic es, & exiguum misero contingis amanti.* quod est: Non es in coelis, aut tam longè remota, & tamen exiguum contingis: hoc est, raro ac modicè. posito adiectivo neutri generis pro adverbio. MICYLLUS. *Et exiguum misero contingis amanti,* omnino legendum è bonis exemplaribus, & ratione. Id est, & peraro eam capimus voluptatem, quam frequentissime capere deberemus. CIOFANUS. *Hic est exigue Putaneus,* pro *Hic es, & exigue:* sed *exiguum* rectius. *Hic es, & exigue* sex libri. *Exiguit* alter Mentelanus. HEINSIUS. Alii codices aliter. sed nihil in iis, quod ad bonitatem lectionis vulgatae accedat, nisi legas, *Hic es, aut exiguum.* vel, *scilicet exiguum.*

174. Nam minus haec.] Nam Putaneus. Vide Notas Epist. xl. xl. 19. unus Medicus & fragmentum Parnesianum, *Nam minus hoc.* Lego, *Nam minus hoc;* & pro *Nam* sequenti versu, *An malim* cum

- Ergo ego te numquam, nisi cum volet unda, tenebo?
Et me felicem nulla videbit hiems?
185 Cumque minus firmum nil sit quam ventus & unda,
In ventis & aquâ spes mea semper erit?
Aestus adhuc tamen est. quid cum mihi laeserit acquor
Plias, & Arctophylax, Oleniumque pecus!
Aut ego non novi, quam sit temerarius; aut me
190 In freta non cautum tunc quoque mittet Amor.
Neve putes id me, quod abest, promittere tempus:
Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus aequor;
Ire per invitas experiemur aquas.
195 Aut mihi continget felix audacia salvo:
Aut mors solliciti finis amoris erit.
Optabo tamen, ut partes expellar in illas;
Et teneant portus naufraga membra tuos.

Flebis

cum magna scriptorum parte. HEINSIUS. Francius malebat, *Nam minus haec.* ex Epist. seq. xl. 142.

Seducit terras haec brevis tunda duas.

Nam minus etiam Douza legebat. & codex ejus mox, *An malim.*

176. *Spem quoque habere meam.*] *Dominâ mea.* Octo codices. HEINSIUS. *A dominâ* Moreti liber.

177. *Quo propius.*] *Quo propior* Excerpta Douzae, Sarravii, & multi alii.

178. *Et res non semper.*] *Uti res* Lovaniensis: Familialis vero illa agnominatio scriptoribus. Aufson. Parent. xi.

Pastor charè nepos, spes cuius certa fuit res.

Et Profes. carm. vi.

O Floz Juvencum
Spes laeta Parisi,
Nec certa tuas

Datis res Patriae.

Et Idyl. 32. *Primo nepos vel ro, vel spe.* vid. ad Quinctil. ix. Inst. Orat. 3. BURMANNUS.

180. *Saepe sed (heu!) lachrymas hoc mihi pendit.* inquit, facit mihi saepe lachrymas: id est, quod penè manu nos tangimus, & tamen contingere non possumus. Allusio autem est ad priorem versum, in quo idem adverbium, *pendit*, ponitur. MICYLLUS.

182. *Refugi.*] *Profigi* Lovaniensis & duo alii. *Refugit* Francos. quae sollemnitas est permutatio litterarum. vid. Heins. ad Claud. i. in Rufin. 92. sic & variant codices apud eundem Bell. Gild. 183. Laud. Scr. 80. Stat. vi. Silv. i. 91. Lucan. i. 411. sed *refugi* retinendam: addidit enim ad fibulam Tantalii. Claud. xi. in Ruf. 509.

Te refugii fallant latice; atque ore natanti
Arefcat decepta sitis. BURMANNUS.

186. *In ventis & aqua.*] Francius malebat, *in vento aequae unda*, ut esset repetitio sollemnitas.

187. *Cum mihi laeserit.*] *Cum modo laeserit* volebat Francius: illud, *mihi laeserit aequor*, mihi suspectum est. forte *cluserit*, pro *clauserit*. *Clausum aequor* quid sit notum. Florus. iii. 6. *Piratae mare bella, quasi tempestate praeculserant.* apposite Manil. i. 365.

Tunc subeant haedi, claudentes sidere pontum
Nubibus.

Ubi mallem legere, *claudensia sidera pontum.* vide mox 209. & Epist. seq. 140. BURMANNUS.

189. *Aut ego non novi, quam sit temerarius.*] *Quam sit* cum Scriveriano & uno Parnesii legendum. de Amore sermo est. Amor. lib. i. El. 11. ad Cupidinem:

Tum quoque non paucos, si te bene novimus, ures.

Sequenti etiam versu, *non cautum tres libri.* bene. HEINSIUS. Legerem etiam, *non cautum tunc*, vel qui in Iuniano est, *captus jam, non cautum jam.* infra. 210.

Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.

In Moreti erat, *In freta non cautum turbida mittit amor.* eleganter. BURMANNUS.

195. *Continget.*] *Contigerit* alter Moreti. HEINSIUS.

197. *Optabo tamen, ut partes.*] *Et tamen optabo ut partes,* unus Patavinus. recte, si rō ut tollatur. Tres alii, *Optabo tantum partes expellar in illas.* Vel legi, *Sed tamen optabo, partes expellar in illas.* HEINSIUS. Douza faciebat, *in illas*, ubi tu es. ad quas natate constitui.

M m

199. Tâtes.

- Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
 200 Et, Mortis, dices, huic ego caussa fui.
 Scilicet interitus offenderis omine nostri:
 Literaque invisa est hac mea parte tibi.
 Desino; parce queri. sed & ut mare finiat iram,
 Accedant, quaeso, fac tua vota meis.
 205 Pace brevi nobis opus est; dum transferor isto:
 Cum tua contigero litora, perstet hiems.
 Illic est aptum nostrae navale carinae:
 Et melius nulla stat mea puppis aqua.
 Illic me claudat Boreas; ubi dulce morari;
 210 Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
 Nec faciam furdus convicia fluctibus ulla:
 Triste nataturo nec querar esse fretum.

Me

199. *Talique.*] Francius conjiciebat *talique*, scilicet arenae, quae cadavera cjecta tegere solent, sed ita *talis* absolute ponere durum est & insolens.

200. *Mortis.*] *Mori* Moreti, quod mollius obsequens dicitur. vid. II. Amori. vi. 31. & I. Pont. II. 17.

203. *Desino parte queri.*] Prima editio & tres scripti. *Desino, parte queri*. Puteaneus, *desino parte*. Scribae, *Desino, parte queri*. quod & nobilissimo Douzae in mentem venerat. Tibul. lib. II. El. ult.

Desino, ne Dominae luctus renoventur acerbi.

Val. Flac. lib. VII. 225.

Cetera parce queri.
 Deinde, *sed & ut mare finiat* cum eodem Puteaneo & decem aliis reponit: alter Mentelianus, *Sed & ut mare desino iram*. de quo Artis Amat. lib. II. v. 725. HEINSIUS. *Sed quod* Moreti & unus Heinsii. forte. *Sed quae mare finiat iram*. ita & Epist. xx. 73. vulgo:

Erans mea quid scitis, nisi mi tibi iungerer uni.
 Sed editiones primae & scripti, quod, & Bersmanni, *nisi quo*, quod rectum, & probat Heinsius. vide ibi, & alibi, *sed ut hoc* Edit. prima & nonnulli codices. *sed ut hanc* Bernensis unus. BURMANNUS.

205. *Dum transferor istuc.*] In quibusdam, dum *transferor istuc*. mihi *transferor* magis placet. NAUGERIUS. *istuc* tres, totidem, *illuc*. *Sed isto* Puteaneus. bene. sic Trist. lib. v. El. I.

Cur scribam docui, cur mittam, quaeritis, isto.
 Ita scribendum, vulgati, *isto*, nempe versus. lib. VII. Metam. 779.

Collis apex melius subjectis imminet arvis.

Tollor eo; capioque novi spectacula cursum.

Ita venustissimi libri. vulgati, *Tollor in hunc*. HEINSIUS. *transferor* ne recipiam facit auctoritas Aul. Gellii. lib. I. 26. qui *transferasse* dixisse veteres docuit,

debet ergo hic *transfero* dixisse. Plin. Paneg. LXXXI. *Nunc cum violentissimo quoque sodalium carat frangere fluctus, dominare ventos resistent, remisque transferre obstantia freta*. Tertullianus de Poenit. I. *metaphorice utitur: itaque conversationem sine gubernaculo rationis transferentes, imminetent sculo procellam vitare non norunt*. sed seculo Ovidii non admodum usitatum verbum hoc existimo. *Isto* vero probamus, nam & Francofartensis habet. ita & *illo* Ulpianus lib. 23. §. 3. ff. ad leg. Jul. de Adult. *Si pater alibi habitet, habeat autem & aliam domum, in qua non habitet, deprehensam illo filiam, ubi non habitet, occidere non poterit.* & ita hoc pro huc veteres dixisse notavimus, ad Petron. cap. XXXIX. BURMANNUS.

206. *Perstet.*] In uno Heinsiano erat, *perstet*, sed nihil temere mutem. Epist. xvi. 25.

Perstet, & ut pelagi sic pectoris adjacet aestum.

Perflare aliam habet significationem, ut in illo Virg. illi I. Aeneid. 813.

— *Et terras turbine perflant.*

Et apud Nottrum Remed. 369.

— *Perflant alissima venti.*

BURMANNUS.

207. *Illic est.*] *Istic* Puteaneus, ut & alii multi, quomodo iidem mox denno. HEINSIUS.

208. *Stat mea puppis aqua.*] Et his verbis obsecrum sensum subesse putabat Douza, injurios certe Poetae nostri. vid. ad Ep. II. 87. & v. 16. BURMANNUS.

211. *Fluctibus.*] Novi multos esse Poetas in illa locutione, *furdior mari*, vel *fretu*, sed hic bis idem diceret, si vera est lectio, *fluctibus*. *vriste* enim *fretum* est idem, ac *fluctibus* agitur & tumidum. quare mallem hic, *fluctibus* legere, quibus jam frequentia optime respondent: *Me pariter veni teneant*. vid. ad VII. Met. 532. BURMANNUS.

213. *Me*

- Me pariter venti teneant, pariterque lacerti;
 Per causas istic impediaturque duas.
 215 Cum patietur hiems, remis ego corporis utar.
 Lumen in adpectu tu modo semper habe.
 Interea pro me pernoctet epistola tecum;
 Quam, precor, ut minimam prosequar ipse moram.

213. *Me pariter venti teneant, tenerique lacerti.*] Quatuor libri, *pariterque lacerti*. Forte, *teneant-que lacerti*. vide Notas Epistolae VI. v. 29. HEINSIUS.
 214. *Impediaturque.*] *Destinarque* unus Lovaniensis.

216. *In adpectu.*] *In adpectum* Scriverianus & quod verum puto. vid. ad Epist. II. 144. BURMAN.
 218. *Prosequar ipse mora.*] *Prosequar* Puteaneus & alii ex melioribus. vid. ad Epist. XVII. 245. HEINSIUS. Francius malebat, *subsequar*.

EPISTOLA XIX.

HERO LEANDRO.

- QUam mihi missi verbis, Leandre, salutem,
 Ut possim missam rebus habere; veni.
 Longa mora est nobis omnis, quae gaudia differt.
 Da veniam faulae; non patienter amo.
 5 Urimur igne pari: sed sum tibi viribus impar.
 Fortius ingenium suspicor esse viris.
 Ut corpus, teneris ita mens infirma puellis.
 Deficiam; parvi temporis adde moram.
 Vos, modo venando, modo rus geniale colendo,
 10 Ponitis in variâ tempora longa moram.
 Aut fora vos retinent, aut unctae dona palaestrae:
 Flectitis aut freno colla sequeacis equi.

Nunc

1. *Leandre.*] Tu vide, ne, ubi producitur prima syllaba, Graecorum more, *Leandre* sit scribendum. EGNATIUS.

7. *Ut corpus teneris.*] *Ut corpus tenerum, sic mens infirma puellis*, duo libri.

7. *Sic mens.*] Ita mens Puteaneus, & ex melioribus alii nonnulli. sequenti versu, *deficiat* puto legendum, pro *deficiam*. vide notas ad Epist. v. v. 150. HEINSIUS. Ego *deficiam* non mutò, nam quibus animus & vires cadunt, *deficere* elegantius dici ostendit ad Quindilian. Declam. cccxxxix. BURMANNUS.

10. *In varia.*] In varias moras unus Heinsii.
 11. *Aut fora vos retinent, aut unctae dona palaestrae.*] In Romanorum consuetudine dictum est, qui causis agendis in foro se exercebant, & palaestra ludabant. Martialis lib. IV. Epigram. 8. quo aliquot illorum mores profectus est:

Prima salutantis atque altera continet hora;
Excorat rancos tertis causticis.

In quintam varios extendit Roma labores;

Sexta quies lassos, septima finis erit.

Sufficit in nonam nitidis octava palaestris;

Imperat extructos frangere nona toros.

Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum;

Temperat ambrosias cum tua cura dapes.

GIOFANUS.

11. *Aut unctae dona palaestrae.*] *Tu dona* non satisficit, quod ex officina interpolatorum censio prodisse: cum in exemplaribus esset, *unctae palaestrae*, omnia videlicet unica voce, quam cognatio literarum *unctae* absorpserat, cuiusmodi mendas propemodum infinitas, cum in Nafone, tum in aliis scriptoribus deprehendimus. videtur ergo a Nafonis manu fuisse:

— *Aut unctae lutea palaestrae.* HEINSIUS.

M m 2

112. Ete

Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo.

Diluitur posito serior hora mero.

15 His mihi submotae, vel si minus acriter urar,
Quod faciam, superest, praeter amare, nihil.

Quod superest, facio: teque, o mea sola voluptas,
Plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.

Aut ego cum carâ de te nutrice fufuro;

20 Quaeque tuum, miror, causâ moretur iter:

Aut mare prospiciens, odioso concita vento

Corripio verbis aequora pene tuis:

Aut ubi facitiae paulum gravis unda remisit:

Posse quidem, sed te nolle venire, quoror:

25 Dumque queror, lacrimae per amantia lumina manant,

Pollice quas tremulo concisa siccata anus.

Saepe

12. *Tragacis equi.*] In laudem ponitur, id est, celeris, velocis. Sic Horat. Ode 1. lib. II. Carm.

Jam fulgor armorum fugaces

Terret equos, equitumque volutus.

Vide quae etiam notavi in Observat. in Metamorph. CROFANUS. *Sequacis equi* Putaneus & alii non pauci, dictum ad Epist. IV. v. 6. HEINSIUS.

14. *Diluitur posito serior hora mero.*] Hoc Carmen eam, quam modo exposui, opinionem confirmat: cum hoc quoque è Romanorum more perspicue dicatur, qui octava noctis hora (idque Martialis, quae supra posui, carmina aperte declarant) coenabant. Hinc igitur à Poëta nostro *hora serior* appellatur. CROFANUS.

15. *His mihi submotae.*] *Submotae* Putean. & Arg. recte, nisi malis, *submotae*. HEINSIUS.

17. *Mea sola voluptas.*] Prima editio & tres scripti, *mi sola voluptas*. pro *mea* aut pro *mihi*, ut sit CROFANUS. Sic apud Tragicos, & *revelo nos*, & *revelo nos*. & similia. Tibullus lib. I. EL. VI.

Vive diu, mi dulcis anus, propriis ego tecum,
Sis modo fas, annos contempisse velim.

Sic scribe, inepte vulgo, *contribuisse*. Idem lib. I. Eleg. IV.

Aut operi insuetas atteruisse manus.

Apulejus Meram. VIII. *Manum cuiusdam factore sordentem, qui gingivâs identidem meas putidis scalpbat digitis, mordicus arripit paenissime contemni, ita enim lego, cum in duobus pervertistis codicibus congerit legatur; vulgo contrivi, sed haec in transitu, apud Apulejum puella, a latronibus capta, ad anum verba faciens, *Parce, mi parens, & durissimo casui me paululum subsiste, & post anus ad Puellam, Bene anus esto, mi herilis, nec vanis somniorum signis terrore.* & lib. V. *Mi soror, & lib. VII. umbra Leopoleni, Mi conjux, & lib. IX.**

anus ad pastoris uxorem, *De isto quidem, mi herilis, tecum ipsa videris.* HEINSIUS. Illud *mi sola* non placet, & Apulejo convenire magis rancidam antiquitatem credo, quam Ovidio, neque Tibullo decoram crediti Broukhuisius ad laudata ejus Poëtae verba. vide & Pincier. Parerg. lib. II. cap. 2. BURMANNUS.

18. *Plus quoque quam credi.*] *Quam reddi* Putaneus & Basilensis. veniunt. sic lib. I. Anus Amatoriae. 370.

Ut puto non poteris ipsa referre vicem.

Hoc est, non poteris paria facere amando. Amor, lib. I. Eleg. VI.

Redde vicem meritis.

Et Epist. XII. 194. *Auxiliumque refer.* HEINSIUS. Rectum illud *reddi*, vide quae nos ad Petron. cap. LVIII. adnotavimus. BURMANNUS.

19. *Cura cara.*] Francius mallet, *cana*, ut mox 26. *Anus* dicitur, & v. 46. *Movens ante caput.*

21. *Aut mare.*] *Aut freta Douae* excerpta, & novem codices.

22. *Aequora pene ruit.*] Male alii, *saepe meis*. Respicit enim ad expositulionem Leandri, quam supra vidimus. nisi *aegyria saeva* placet reponi. HEIN. *Nempe meis* Bernensis. *saeva* etiam Francius coniecit. & hoc probum puto, ob repetitionem *saevitiae*, seq. vers. sic apud Horatium II. Od. X. *saevius*, pro *saepius* reponendum duobus apud Ep. XIV. 39. BURMANNUS.

23. *Sarvitiæ paulum.*] *Proci* capi ut apud Terent. And. V. 3. *Paulilliam suspicior*. In editionibus antiquis Venetis & Bernis anni, & quatuordecim scriptis reperi *saevitiæ*. *Sarvitiæ* etiam in Morci. & quinque aliis, ut dictum est, quomodo *parum fidem habere*, apud Plantum & Terentium, de quo vide Gruyer, ad Menaech. Prolog.

36.

Saepe tui, specto, si sint in litore passus:
Impositas tamquam fervet arena notas.

Utque rogem de te, & scribam tibi, si quis Abydon
Venerit, aut, quaero, si quis Abydon eat.

30 Quid referam, quoties dem vestibus oscula, quas tu
Hellepontiacâ ponis iturus aquâ?

Sic ubi lux acta est, & noctis amior hora
Exhibuit pulso sidera clara die;

35 Protinus in summâ vigilantia lumina turre
Ponimus, adfuetâ signa notamque viae.

Tortaque versato ducentes flamina fuso,
Femineâ tardas fallimus arte moras.

Quid loquar interea tam longo tempore, quaeris?

40 Nil, nisi Leandri nomen, in ore meo est.

Jamne

16. & ita, *saes fortissimam*, de quo ad lib. III. Met.

149. BURMANNUS.
26. *Conscia siccata anus.*] Hafnensis & Lovaniensis, *Cretica*; cum Glossa, *id est de Creta*. Sed legendum puto, *Trecia*, sic lib. II. Art. Amat. pro *Mars Trecen occupat*, male Creten scribebatur ante. apud Horatium lib. III. Od. IX. quae in vulgatis codicibus, *Chiois Cressa* est, hanc vetusta exemplaria Throssiana faciunt apud Maronem, pro *Cressa Throssiam*. Amor. lib. I. Eleg. XIV. *Trecia Bacche*. quomodo optimus codex. vulgati *Trecia*. & lib. IV. Trist. Eleg. I. 21. *Trecia sola* ex fide codicum scriptorum. ubi adi notata. Metam. VI. 455. ex vestigiis veterum librorum:

Non secus exarist conspecta virgine Throecis.

Sic infra hac Epistola v. 100.

— Et impar

Dicar Abydono Thressa puella thora.

Ut & illic esse scribendum mox videbimus. *Throecis boreae* in Diris Catonis veterum codex Petavianus à Thracia aut Thrace, *Thrax & Thracia*, & *Throecis*, & *Thracius*, & *Throecius*, & addito *i*, *Throecius*, vide Stephanum, qui valde truncatus est, in *Opâon. Conscia nutrit*. Remed. Am. 637. HEINSIUS.

27. *Si sint.*] *Quasi sint* unus Moreti.

29. *Utque rogem de te & scribam tibi.*] Versus paulo durior. *Libri sex vs &* non agnoscunt. unus Ambrosianus, *ut scribam*. Puto legendum hoc modo totum distichon:

*Utque rogem de te quaecumque, huc si quis Abydon
Venerit: aut scribam, si quis Abydon eat.*

Deinde sequens distichon huic est praeponendum. Epistola Ptolepeus similia ecce:

*Quisquis ad haec vertis peregrinam litora puppim,
Ille mihi de te multa rogatus abit.
Quamque tibi reddat, sive modo videris usquam,
Tradidit hinc digitis charta notata meis.*

HEINSIUS. Nil puto movendum. sed sensus & ordo ita constituendus; ut rogem de te, & scribam tibi, quaero, si (id est an) quis Abydon venerit, aut si quis Abydon eat. illud aut male cum quaero conjunctum confudit sensum. BURMANNUS.

31. *Quoties dem vestibus oscula.*] De *vestibus* Putaneus. *Leges dem*. atque ita sex scripti. sic apud Valer. Placcum simili errore legitur, *Desinit amplexus*, cum reponendum sit, *Dem sine*. lib. IV. v. 634. Fall. IV. 239.

Voxque suis, Merui: meritas de sanguine poenas.

Veteres libri nonnulli, *de sanguine*. Quod est dem.

32. *Hellepontiacâ.*] Parmesianus & Oxoniensis a manu prima, *Hellepontiacas aquas*. vide notas Epist. VII. v. 140. & I. Fall. 122. BURMANNUS.

33. *Sic ubi lux acta est.*] *Factu est* Putaneus & novem alii. nil moti. Idem moti, *pulso die*. HEINSIUS. Epist. XII. 58.

Acta est per lacrymas nox mihi, quanta suis.

Et mox, v. 56. sed & hic posset tracta legi. BURMANNUS.

35. *In summa turre.*] *In summo tecto* Putaneus & Moreti codex. HEINSIUS. Non probi. *Turris* enim etiam in praecedenti Epistola meminit.

36. *Signa notamque.*] *Signa notanda* Leidensis. similibus diversitas III. Fall. 650.

Apparet signa notaeque pedum.

Ubi signa notata Heinisus navit cum undecim scriptis, editio prima habet, *signaque nota*. Lincolnotaque signa. duae editiones Venetae & margo Micijli & Bersman, *signa notaque*. BURMANNUS.

M m 3

41. Jamne

- Jamne putes exisse domo mea gaudia, nutrix?
An vigilant omnes? & timet ille suos?
Jamne suas humeris illum deponere vestes;
Pallade jam pingui tingere membra putes?
45 Adnuit illa ferè: non nostra quod oscula curet;
Sed movet obrepens somnus anile caput.
Postque morae minimum, Jam certe navigat, inquam;
Lentaque dimotis brachia jactat aquis.
Paucaque cum tacta perfecti flamina telâ,
50 An medio possis, quaerimus, esse freto.
Et modo prospicimus: timida modo voce precamur,
Ut tibi det faciles utilis aura vias.
Auribus interdum voces captamus, & omnem
Adventus strepitum credimus esse tui.
55 Sic ubi deceptae pars est mihi maxima noctis
Acta; subit furtim lumina fessa sopor.
Forssitan invitus, necum tamen, improbe, dormis:
Et, quamquam non vis ipse venire, venis.

Nam

41. *Jamne putes.*] Putes complures scripti. ut & tribus ab hinc versibus.

Pallade jam pingui tingere membra putes.
Ubi, vel contra codicum fidem, *tingere* reponendum contendo. Sic in Catalectis Pithoei Avienus Epigrammate, quod Martialis ab aliis tribuitur, & in ejus cit. vetustis exemplaribus. lib. iv. Ep. 90.

Tunc ois corpus sumpi nullique palasfra.
Quomodo meliores scripti, non *corpisque srico*. atque ita apud Martialem quoque libro i. Epigr. lxxix. scribendum videtur:

Pingui cistem Obriuius, et tamen pallat.
Terullianus de Pallio cap. iv. *Abhis susinet, solum fundere, comam struere, cistem fringere, speculum confutare, collum demulcere.* Plura de hoc verbo Epist. xx. §f. 134. dicuntur. HEINSIUS. Non puto hic locum posse habere *fringere*, ut alibi, & tamen offendit ille soni ejusdem iteratio, *pingui tingere*. quare ego malle, *Ungere jam pingui pallade membra putes*, voces autem *tingere* & *ungere*, ubique fere commutatae a librariis. vid. i. Amor. xiv. 2. & i. Art. 288. *Lingere* erat in uno Moreti, & excerptis Douzae: etiam eleganter: nam ois *tangere* Catonem & Varrocin dixisse dicitur Scriber, ad Martial. lib. vi. Epigr. 74. vide & ipsum Heinsium ad lib. iv. Fall. 740. & Art. i. 662. & Casaubon. & Clavcr. ad Persi. Sat. iii. 44. ubi eadem varietas erat. & Turneb. xv. adv. 17. BURMANNUS.

42. *Timet ille suos.*] In quibusdam, *patrem*, non *suos* legitur: utrumque recte, NAUGERIUS.

45. *Adnuit illa fore.*] In quibusdam, *Adnuit illa ferè*. & fortasse recte. NAUGERIUS. *Ferè*, pro plerumque, & ferè semper, posuit. Sic & Cicero: *Pater meus hic ferè agit civitatem in literis.* Videtur autem haec particula ellipticòs poni in hac significatione, pro, *ferè semper, ferè omnes, &c.* MRCYLLUS. Vid. Epist. praeced. v. 59.

46. *Obrepens.*] *Obrepans* Ambros. forte, *obrepans*. HEINSIUS. *Obsprensus* volebat Douza.

47. *Morae minimum.*] *Nimum* Puteaneus & alii plurim codices, & Borinanni editio, quod accommodatius non patenter amanti. notandum vero *navigat* hic dicit, pro *nata*. vid. *infr.* vers. 155. BURMANNUS.

49. *Paucaque cum tacta perfecti flamina terra.*] *Quid tacta terra* hic sibi velit, non satis affequer. Jureti Excerpta, & unus Ambrosianus & Gotsophianus, *tela*. egregie. Sed & *tracta*, pro *tacta* videtur reponendum. hinc & *tractum* neutro, & *tracta* foeminino genere, voces substantivae, de quibus Scaliger ad lib. i. Eleg. vii. Tibulli. *vos lanam trahitis*, apud Juvenalem Sat. ii. 54. *Trahere telam*, ut *trahere lanam*, & *trahere pensa*. postet & *facta tela*. ut *facere flamen* Juvenal. Sat. ii. §f. 57. & *facere pensa* Propert. iv. 9. sic *facere telam* pro *lanam facere*, unde *lanificium*. Met. vi. 31.

--- *Tibi fama petatur*
Intor mortales faciendae maxima telae:
Ita scribunt meliores libri. non *lanae*, quod est in vulgatis. HEINSIUS. Ego *tacta* retinui, id est, leviter, negligenter *tacta*, quia mens, alibi occupata, non attendebat lanificio. inepte exponunt, *tacta terra*,

- Nam modo te videor prope me spectare natantem:
60 Brachia nunc humeris humida ferre meis.
Nunc dare, quae soleo, madidis velamina membris:
Pectora nunc juncto vestra fovere sinu.
Multaque praeterea, linguae reticenda modestae;
Quae fecisse juvat, facta referre pudet.
65 Me miseram! brevis est haec, & non vera voluptas:
Nam tu cum somno semper abire soles.
Firmius o cupidi tandem coeamus amantes:
Nec careant verà gaudia nostra fide.
Cur ego tot viduas exegi frigida noctes?
70 Cur toties à me, lente natator, abes?
Est mare (coniteor) nondum tractabile nanti:
Nocte sed hefternà lenior aura fuit.
Cur ea praeterita est? cur non ventura timebas?
Tam bona cur perit, nec tibi rapta, via est?
75 Protinus ut similis detur tibi copia cursus:
Hoc melior certè, quo prior, illa fuit.

At

terra, sila producendo, ut terram tangant, quod sequitur Crispinus, scinia complans altorum. BURM.

53. *Interdum.*] *Incertas voces* Puteaneus; ut Deianira Ep. ix. §f. 41.

Aucupor infelix incertae murrura samae.

HEINSIUS.

55. *Sic ubi.*] Ergo ubi Douzae excerpta.

58. *Et quamvis.*] *Quaquam* idem cum aliis octo. HEINSIUS.

59. *Prope jam.*] Tres libri, *prope me*. alii duo, *te*. sed *prope me* praestat: sic ex MsS. iv. Trill.

iii. 41.

Spiritus hic prope te patrias existet in auras.

HEINSIUS.

60. *Humida.*] *Uoida* mallet Francius.

62. *Pectora nunc juncto vestra fovere sinu.*] *Vestra* malim cum Scriveriano & Juniano. HEINSIUS. *Nota vestra* Excerpta Douzae. *nunc madido* Moreti, *vestra* recepti. nam frigida & humentia Leandri pectora fovere videbatur Hero.

63. *Lingua reticenda modesta.*] *Moderate* Puteaneus & Mentelianus. *linguae modestae* duo alii. quod verum est. HEINSIUS. Possent etiam, *multaque praeterea linguae reticenda modestae.*

65. *Me miseram.*] *Distichon* hoc suspectum est: legetem etiam:

Me miseram brevis haec, et non sincera voluptas!
Ut lib. viii. Metam. 455.

Uique adeo nulla est sincera voluptas.

HEINSIUS. Probare nota distichon. & *vera voluptas*, opponitur illi vanae & imaginariae, quae in somnis capi videtur. ita i. Pont. ii. 53.

Sic ubi percepta est brevis et non vera voluptas.

Petronius cap. cxviii. *Interrogare animum meum coepi, an vera voluptate fraudatus essem.* Et hoc est quod mox addit, *Firmius o cupidi tandem coeamus*, non ut in somnis videmur coire, sed ut Petronius vocat, *robustam voluptatem* quaeramus. & ita cape, *non careant vera fide*, (ut Petronius cap. xi. *Osculis bona fide exaltis*) pro *framur votis ad invidiam felicitibus*. ubi vide quae notavimus. BURMANNUS.

68. *Nec careant.*] In quibusdam, *nec careant*. utrumque recte. NAUGERIUS.

69. *Viduas noctes.*] Non expertas concubium. sic quoque dicitur *mulier vidua*, quae cum viro diu rem non habuit. Seneca de Clytemnestra in Agamemnone:

Docem per annos viduae respiciam virum?
Hinc etiam facile intelligitur, cur lectus *viduas* dicatur. CROFANUS.

70. *Lente natator.*] *Morator*, vel *natator* Puteaneus. Moreti codex, *viator*. *toties abes*, ut apud Propertium, iv. iii. 2.

Cum toties abis, si potes esse meus. HEINSIUS.

71. *Tractabile.*] *Tranabile* Lovaniensis. sed *non tractabile coelum* Virgil. iv. Aeneid. 53. *Penetrabile* Bassileensis: etiam non invenisse. ita *penetrabile tempus* Claud. Bell. Get. 278. BURMANNUS.

72. *Lenior aura.*] *Mollior* duo libri. vid. ad Epist. iii. §f. 42. & Fall. ii. §f. 148. mox praeterit quatuor scripti. HEINSIUS.

74. *Nec tibi capta via est.*] *Rapta* Puteaneus & undecim alii cum prima editione. Optime. Seneca Agamemnone 154.

At cito mutata est iactati forma profundi:

Tempore, cum properas, saepe minore venis.

Hic, puto, deprensus nil, quod querereris, haberes;

80 Meque tibi amplexo nulla noceret hiems.

Certe ego tum ventos audirem lenta tonantes,

Et numquam placidas esse precarer aquas.

Quid tamen evenit, cur sis metuentior undae?

Contentumque prius, nunc vercare, fretum?

85 Nam memini, cum te faevum veniente minaxque

Non minus, aut multo non minus, aequor erat.

Cum

Rapienda rebus in malis praecipis via est.
Statius Theb. l. 101.

Arripit exemplum Malae de valle resurgens
Notum iter ad Thebas.

Et lib. v. 3.

Campum sonipes rapit.

Claud. II. Eutr. 406.

Iter irremovibile arripit.

Valer. Flaccus lib. II. 569.

Ad Scythici Thyrsobius ostia ponti

Rapit iter.

Rapere tempus Lucano & Siliio, de quibus vide Rittershusium notis in Gunther. pag. 29. *Rapere fortunam* Statio Theb. v. 131. apud Pers. Sat. v.

Nihil obstat, quin trabe vasta
Aegaeum rapinis.

Rapere fugam Valer. Flacc. lib. v. 272. sic *dona praesentis rape laetus horae* Horatio lib. III. Od. VIII. ex veteri codice. & *rapere occasionem* eodem

Epod. XIII. et Juven. Sat. v. & *limis oculis aliquid rapere* pro raptim legere, idem Horatius Sat. v.

lib. II. & *rapere Venereus* lib. I. Sat. III. sic *rapere consilia* pro sellianum capere, Capitolino in Maximo & Balbino. Virgil. Aeneid. x. 372.

Error rapienda per hostes

Est via.
Ita illic invenit in vetusto codice, non *rumpenda*.

Silius libro IX. 33.

Dux sibi quisque viam rapito, cum spargere primis
incipit radius Gargana cacumina Titan.

Ita recte optimus codex. idem lib. VIII.

Hinc rapies, Germana, viam tutoque receptus.

Et lib. III. 182.

Dones iter liquidum volucris rapiente carina
Consumpsit visus pontus, tellusque recessit.

Ubi perperam nunc legitur, *tellus pontusque recessit*. lib. IV. *Rapemur per Celtas iter*. lib. XII. 471.

Per corpora fusa jacentium
Raptum iter est.

Lucan. lib. IV. 151.

Paratur, rapitque rians in proelia miles
Quod Jovis simulis iter.

Lib. VI. 127.

Et raptum furto soceri cessantibus armis
Dedignatur iter.

Sic *rapere arva* apud Stat. Theb. XII. 210. & ita Graeci suo ἄραζεν utuntur. *Corripere viam* & *iter* est magis obvium, & *arripere*. sic quoque *rapere vestes* pro festinanter parare eisdem Val. Flacco

lib. III. 340.

Dat pilius auro atque ardentis murice vestes;
Quas rapuit telae festina, vocantibus Ausiris,
Hypophyle: galeam dilectaque cingula Regi
Disicit.

Ita repono. nam Carionis liber, *tela festina*, vulgati *tela formosa*. priscae editiones *furtiva*, vel *fortuna*.

Virgiliana illa *acumulans* est ex libro VIII. 487. apud quem Euryali mater:

— *Nov vulnera lavi*
Veste regens, tibi quam noctes festinus diesque
Urgebam.

Festina telae, ut festinus voti pater apud Statium Theb. VI. 75. & *contra tardus fugae*, de cervo apud ipsum Valerium III. 597. & in Haliect. *saepis tarda fugae*. Plura de isto loquendi modo ad lib. VII. Metam. v. 436. perperam etiam, *dilectaque regi cingula* in Valerio legebatur. HEINSIUS.

75. *Copia cursus*.] Navigandi facultas. CIOFAN. Nandi liber Licidenis & Excepta Douzae. ex Epil. praeced. §. 147. HEINSIUS.

76. *Hoc melior certe, quo prior illa fuit*.] *Fuit*, pro *fuisset* dixit. Estque sensus: Si detur tibi copia similis cursus, hoc est, similis facultas natandi, eo quo prior sive citior fuerit, eo melior eadem fuerit. MICYLLUS.

77. *Mutata est*.] Non negligendum quod in Licidenis codice erat, *mutavit*. Solebant enim hac forma uti veteres hoc verbo, ut Liv. III. 10. *Ut nihil odor mutaret*. vid. Gifan. Indice Lucretiano. sic apud Phaedrum lib. IV. Fab. 16. quidam legunt, *subito mutat ut dies*. ideoque & hic mallet legere, *mutavit*. BURMANNUS.

81. *Ventos audirem laeta sonantes*.] Puteaneus & Licidenis, *lenta*. recte. vide Notas Epil. XV. §. 169.

Cum tibi clamabam, Sic tu temerarius esto,
Ne miserae virtus sit tua flenda mihi.

Unde novus timor hic? quoque illa audacia fugit?

90 Magnus ubi est spretis ille natator aquis?

Sis tamen hoc potius, quam quod prius esse solebas:

Et facias placidum per mare tutus iter.

Dum modo sis idem: dum sic, ut scribis, amemur:

Flammaque non fiat frigidus illa cinis.

95 Non ego tam ventos timeo, mea vota morantes,

Quam, similis vento ne tuus erret amor:

Ne

169. Amor. lib. III. Eleg. XI. ut & illic ex veteri libro scribendum:

Jam mea votiva puppi redimita corona,
Lenta tumescentes aequoris audit aquas.

Lenta apponit; quia desierat amare. Silius VII. de Paride 437.

Phrygia cum sedit in Ida
Audiavitque sacras lentus certamina formae.

Elegia in Morteo Druif, (ut quidem & illic legendum)

Constitam, lenisque oculis, laetusque videbo
Strata per obscenas corpora nuda vias.

Nam *laetusque oculis* plane inceptum est; & ita *lenta* pro *laeta* ex MS. Bodlejano restituit apud Prudent. Pitychom. 234. Trist. lib. II. 514. loco itidem emendando:

Luminibusque tuis, totus quibus utitur orbis,
Scenica spectasti lentus adulteria.

Lib. III. Art. Aniat. 451.

Hae, Venus, è templis multo radiantibus auro
Lenta videt lites, Appiadesque tuae.

Sic optimus liber Regius. Propertius lib. II. Eleg. XXXIII.

Lenta bibis, medias nequeunt te frangere noctes.

Et Elegia XIV.

Nec mihi ploranti lenta sedere potest.

Seneca Troad. 696.

Cum dimicantes lenta prospiceret viros
Incerta voti.

Marzial. lib. II. 46.

Tu spectas hyemem succincti lentus amici.

Notum illud:

— *Tu, Thyre, lentus in umbra*
Formosam resonare doces Amaryllida sylvas.

Notus Art. lib. I. 67.

Tu modo Pompeii lentus spatiare sub umbrâ.

Et apponit de dormiente i. Amor. VI. 15.

Te nimium lentum timeo.
Virg. Culicia v. 158.

Lentus in herbis
Securo pressos somno mandaverat artus.

HEINSIUS, Vide Cl. Drakenh. ad Sil. XII. 567.

81. *Sonantes*.] Scriverii codex, *sonantes*: quod verum puto. vide Epil. XIII. 131. & de harum vocum confusione Heinf. ad Claud. nupt. Honor. 132. & II. de Rapt. Prof. 173. mox mallet, *placidus ire precarer aquas*. Ire enim proprie aquas dici docuit egregie Broukhuisius nosfer ad l'ibul.

1. Eleg. x. 38. ubi simile mendum susulit. adde & quae Barthius ad Statii lib. IV. Theb. 778. adnotavit. BURMANNUS.

83. *Cur sis metuentior*.] Ita Tacitus XIII. Ann. 25. *Nero metuentior in posterum*; quod cur in metu intuentior mutandum censent viri eruditi, ipsi viderunt. ipse Ovidius i. Metam. 333.

Aut illâ metuentior ulla Doorum.
HEINSIUS.

88. *Tua virtus*.] Nostro idiomate, *la tua sufficienza*, il tuo valore. CIOFANUS. Propertius III. Eleg. x. 9.

illa quidem interea fama tabescebat inani,
Haec tua ne virtus fiat amara tibi.

Ubi Heinsius mallet *sibi*, ut in ora codicis notavit: eodem fere sensu l'erent. Phorm. II. i. *Perorare sibihaec fortitudo in nervum erumpat. ubi fortitudo etiam in malam partem, pro confidentia, audacia, ut hic virtus. BURMANNUS.*

89. *Unde novus timor hic*.] In Scriverii codice erat, *Unde timor vobis hic*: quae lectio, si vera, pro degeneri fundenda est. eo verò & utitur in Epistola IV. 122.

Solites ut caperes regna paterna notum.
HEINSIUS. Ex Virgilio possit illustrari, qui libro IV. 13.

Degeneres animos timor arguit.

Sed non puto Ovidium *timorem notum*, dixisse, quatuorvis *notum lumen*. Linae Catullus & Lucretius tribuant. BURMANNUS.

90. *Spretis aquis*.] Quae vi venturum commotae erant. CIOFANUS.

91. *Hoc potius, quam quod*.] *Hic potius, quam qui*, Licidenis. sed frustra. vid. Epil. IX. 106. mox *cantus iter*, volebat Francius.

N II 97. Ne

Ne non sim tanti, superentque pericula caussam:

Et videar merces esse labore minor.

Interdum metuo, patriâ ne laedar, & impar

100 Ducar Abydeno Thressâ puella toro.

Ferre tamen possum patientius omnia; quam si

Otia, nescio quâ pellice captus, agas:

In tua si veniant alieni colla lacerti:

Sitque novus nostris finis amoris amor.

105 Ah potius peream, quam crimine vulnerer isto:

Fataque sint culpa nostra priora tuâ!

Nec quia venturi dederis mihi signa doloris,

Hæc loquor; aut famâ sollicitata novâ.

Omnia sed vereor: (quis enim securus amavit?)

110 Cogit & absentes plura timere locus.

Felices

97. *Ne non sim.*] Douza faciebat, *Nec non sim.*
Et non sim alii.

100. *Ducar Abydeno Sessa puella viro.*] *Abydeno*
390 Puteaneus & alii ex incoloribus plures. solenni
errore. sic Remed. Amor. 778.

Illam Phylisthonio gaudia ferre viro.

Et lib. 1. Artis Amor. 682.

Seyrias Haemorio junctâ puella viro.

Cam. 100 sic scribendum. Amor. lib. 1. Eleg. ix.
ex scriptis codicibus:

*Quos patiere duces annos in milite forti,
Hos peris in foeto bella puella toro.*
Epistola viii. 26.

Apera pro caro bella sulisse toro.

Quibus locus pari modo peccatur. atque ita alibi
quoque. Torus pro conjugè Prop. 11. Eleg. vi.

Edis Adonis conjux & lectus Ulixis.

Ceterum pro *Sessa* unus Medicus, *Cressa*. Argentius
& Ballicensis, *Cressa*. unus Moreti, *Sessa*. Puteaneus
& Thressâ, optime. Diximus supra. Certe
Thressâ despectâ, ut ex Graecorum patet com-
mentariis. Atque ita Themistocli objectum quod
è Thressâ prognatus esset, ut liquet ex Aemilio
Probo. Antiquitatem eam Philosopho, ut videre est
apud Diogenem Laërtium in ejus vita, & in vita
Socratis. Timochi quoque ducis celeberrimi matrem
Thressâ fuisse, & quidem inetricem, notat
Athenaeus lib. 111. ac propterea illum fuisse irri-
sum. Grantur ab Athenæo in Deipnosophisticis,
& ab aliis Grammaticis *Θάστρα* Comoedia Crati-
ni, in qua Thressâs feciminas fuisse exagitatam
multum mihi dubium sit. Hinc & apud Valerium
Flaccum libro 111. 705. Zethes & Calais, *Thracia*
proles, per contemptum ab Jafone vocantur, quod
est Boreæ nati essent.

*Nunc Parthanoides, nunc dux mihi Thracia
proles:*

Apera nunc pavidos contra ruit agna leones.

Thracæ enim pro barbaris habitis, quomodo &
Scythæ. sic Demostheni etiam narrant exprobra-
tum fuisse, quod matre Scythâ prognatus esset.
De iis, qui Thressâ matre prognati essent, locus
est insignis apud Theophrastum caractere *περὶ*
κκροδογίας, ubi pro insigni contumelia notat hanc
exprobationem, *ἢ μὲν τοὶ ἰσθηρὸν εὐγενεὶς ἴσται*
ἔστ, τὰς δὲ τοιαύτας ἐν τῇ πατρίδι εὐγενεὶς ἴσται

Quos. Ancillæ namque ac meretrices apud Athe-
nienses magnam partem domo Thressæ erant. sed
videtur illis scribendum esse, ἐν *Ἀσίδι*, pro, ἐν τῇ
πατρίδι, nam Thracæ ut Graecis omnibus des-
pecti, ita Atheniensibus maxime. Herodes Atti-
cus apud A. Gellium Noct. Attic. libro xix. cap.
xii. *Ne id accidat, quod cupiam Thracæ insipienti*
& rudi venisse usu fabula est. Homo Thracæ, in-
quit, ex ultima barbaria, ruris colendi insolens,
cum in terras cultiores humanioris vitæ cupidine
conmigrasset, fundum mercatus est oleo atque vino
constitutum. pro *Ducar* excerpta Vossii, *Ducar*, quod
etiam aridet. de eo plura in notis in Metamorphosis
fuisse. Heinsius. Thressâ despectâ fuisse, docet,
Pecit Miscell. lib. 11. cap. 4. imo ipsos Abydenos
contemptui habitos, docent proverbialia in illos ja-
cata. vid. proverbialia Graeca Schotti. p. 1. p. 294
& 331. & Pantini notas in Apostolium pag. 248.

BURMANNUS.
103. *Si veniant.*] *Quam veniant* Moreti.
105. *Crimine.*] Francius conciebat, *nomine*.
109. *Securus amavit.*] *Fortè, amavit;* ut Epist.
xvii. 35. *Quis enim irascatur amanti?* HEINSIUS.
110. *Cogit & absentes plura timere locus.*] Sic
libentius lego. CIOFANUS. *Multa alii.*
111. *Felices illas.*] *Alias*, alter Lovaniensis.
HEINS.

Felices illas, sua quas praesentia nosse

Crimina vera jubet, falsa timere vetat!

Nos tam vana movet, quam facta injuria fallit:

Incidit & morsus error uterque pares.

115 O utinam venias! aut ut ventusve paterve,

Causaque sit certae femina nulla morae!

Quod si quam sciero, moriar: (mihi crede) dolendo.

Jamdudum peccas, si mea fata petis.

Sed neque peccabis, frustra quoque ego terreor istis:

120 Quoque minus venias, invida pugnat hiems.

Me miseram! quanto planguntur litora fluctu!

Et latet obscurâ condita nube dies!

Forsthan ad pontum mater pia venerit Helles,

Merisque roratis nata fleatur aquis:

An

HEINSIUS. Non opus. Quint. Decl. vii. 7. *Felices*
illos, qui recusare voluerunt, ubi vide. BURMANNUS.

111. *Sua quas praesentia nosse Crimina vera ju-*
vat.] Recte emendat Scaliger jubet:

Felices illas, sua quas praesentia nosse

Crimina vera jubet: falsa timere vetat.

DAN. HEINSIUS. *Crimina vera jubet* scribendum.
idque ex auctoritate decem librorum. neque aliter
in codice suo magnus Scaliger castigat. HEINS.

113. *Vana movet.*] Admodum variant scripti,
nulli, vera movet, alii, falsa movet, quam facta.
sed vulgata proba est. vana enim injuria est, quae
incertis & levis auctoribus, & rumore ad nos
perferitur. vide Donat. ad Terent. Eunuch. 1. 2.
& ita recte opponitur factae injuriae, vana enim
temere jactatur, nec umquam admittit esse. sic
MOX, 132.

Criminis est Tyro fabula vana tui.

BURMANNUS.
115. *Aut hic ventusve paterve.*] *Aut ut Putea-*
neus cum aliis multis. HEINSIUS.

116. *Causaque sit certae.*] *Lege, Causaque sit*
tanta. CIOFANUS. *Certae morae* plerique veteres
cum Puteaneo. bene. Remed. Am. v. 112. dictum.
sic contra *certa fuga* Remed. Amor. 266.

ille dedit certae litorea plena segae.

Ita l. Art. Am. 234. *Certo sicut gravis ille loco*, ut
ibi lego. & ut. 530. *Certo ponite quemque loco*.
Nuce. 162. *Certus turbo* ex MS. & ibid. 73. *Certus*
istius. & 1. Fall. 323. ex MSS. sic *certus Boreas*.
Epist. xxi. 41. & Epist. xviii. 38. *Quid mecum*
certa praecia mente geris? HEINSIUS. Douza legebat,
caussa sit at tantae, alii, causa sit at tantae.
Causaque sit certae veteres editiones, quod Fran-
cio placebat.

117. *Quod si quam sciero.*] *Si sciero* Puteaneus.
HEINSIUS.

118. *Jamdudum peccas.*] *Versus suspectus.* IDEM.
120. *Invida pugnat hiems.*] *Metaphora* ab iis,
qui alienae felicitati, aut voluuptati invident.

CIOFANUS.

121. *Quanto planguntur litora fluctu.*] *Propriè.*
De mari enim litus dicitur. Cellus lib. xcvi. de
verborum significatione: *Litus est, inquit, quos-*
que maximum fluctus à mari pervenit, idque M.
Tullium, cum arbor esset, primum constituisse.
Cicero in Topicis: cap. 7. *Solebat Aquilius colle-*
ga, & familiaris meus, cum de litoribus ageretur,
quae omnia publica esse vulgatis, quaerentibus iis, ad
quos id pertinebat, quid esset litus, ita desinare, qua
fluctus eluderet. Javolenus ex Cassio lib. vi. leg.
cxii. De verb. sign. *Litus publicum est extensus,*
quae maxime fluctus exaustus. CIOFANUS. *Franguntur*
Farneusianus. vid. ad Epist. vii. 169. *Franguntur*
Ambrosianus. neque hoc male. vid. l. Art. Amat.
528. BURMANNUS.

122. *Et late.*] *Un late* forte legendum. HEINS.
Ita Berlimann codex.

123. *Pontum.*] *Sex scripti codices pontum* ha-
bent, forte non male, nisi malis *Pon* invenire.
nam hoc sretum *Hesperide* dictum fuit. vid. notas
Mauffiac in Plutarcho. de Flaminibus. pag. 286.
Lactar. in Stat. pag. 14. eadem varietas in manu-
scriptis est Metam. xi. 195.

Uritus abii Tmolus, liquidumque per aëra volutus
Anagyrum circa pontum Nepheloides Helles.
Ubi quidam pontum exhibent. HEINSIUS.
124. *Merisque roratis.*] *Haec est genuina lectio.*
CIOFANUS. Sic saepe Ovidius. sed ferri etiam posset
turbatis; quod plures codices habent. Metam.
111. 475.

Et lacrymis turbavit aquas.

Sed roratis est. Epist. xv. 97.
Scribitur & lacrymis oculi rorantur oborti.
N 1 2 Manil.

- 125 An mare, ab inviso privignae nomine dictum,
Vexat in aequoream versa noverca Deam?
Non favet, ut nunc est, teneris locus iste puellis.
Hac Helle periiit; hac ego laedor aqua.
At tibi flammaram memori, Neptune, tuarum
- 130 Nullus erat ventis impediendus amor:
Si neque Amymone, nec laudatissima formâ
Criminis est Tyro fabula vana tui;
Lucidaque Alcyone, Circeque & Alymone nata,
Et nondum nexis angue Medusa comis;
- 135 Flavaque Laodice, coeloque recepta Celaeno,
Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certe pluresque canunt, Neptune, poëtae
Molle latus lateri composuisse tuo.
Cur igitur, toties vires expertus amoris,
- 140 Adluetum nobis turbine claudis iter?

Parce

Manil. lib. v. 164.

Et casus miserata tuos voravit & undas.
HEINSIUS.

126. Vexat.] Vexat scribendum postulant superiora. nisi pro Aus praecedenti versu, An legas cum Puteano. idque praestat. IDEM.

133. Circeque & Alymone nata.] Non expeditum se ex hoc loco interpretes, qui haud dubie mendosissimum est. Monstra lectionum in vetustis codicibus apparent. pro Circe plerique, Ceyce, Ceyceque, Ceyceque. pro Alymone, scripti Avenone, Avenone, Arreont, Avenone, Anenone, Amone, Amenone, Amione, Lugone, Amimone, Alcione, Auctione, Arvione, Amianone, Alienone, Avione, Anhone, Atcone, Anone, Amione, Anhone, Alcone, Amione, & quid non? sed ita ut plerique, Avenone, aut Anone agnoscant. Helinacladiensis, Ceyceque & Neone nata. Puteanus, Ceyceque & Avenone nata. Scribo, Calyceque Ecateone nata. Hyginus Fab. CLVII. ubi Neptuni filios recenset, Cygnus ex Calyce Hecatonis filia. ubi Hecatonis videtur referendum. Scholiastes Theocriti Idyll. XVI. Κόωνος λέγει τὸν Ποσειδῶνος καὶ Κέωνος. Vel ut aliae editiones habent, Κέωνος, Lego Κελώνος. addit autem, Hecateone nata, ut ab altera Calyce Hadymionis matre, filia Aeoli, distinguat. sic lib. VIII. Metam. 307.

— Et cretus Amyntore Phoenix.

Ne Agenoris filius intelligatur. Certe Cygni matrem, quoconque tandem appellatam nomine, hic intelligi ab Ovidio non est dubium. Si quis meliora protulerit, in Musis singulari beneficio demeretur. HEINSIUS. Amione Bemenis.

137. Has certe.] Has etenim corrigebat Franciscus.

138. Latus lateri conferuisse tuo.] Composuisse Puteanus, & alii majori ex parte cum prima editione. & recte. quidam supposuisse, & continuasse. Propertius, II. II. 64.

Virgineum Brimo composuisse latus.
Lucilius:

Tum latus componi lateri, tum peiore peius.
Fast. v. 24. ex MS.

Corpora legitimus composuere toris.

Virgilius VIII. 486.

Componens manibusque manus atque oribus ora.
HEINSIUS.

140. Turbine claudis iter.] Turbide duo scripti. lib. I. Fast. 272.

Clauderet ut Tatius servidus humor iter.

HEINSIUS. Sed rectum est turbine: si enim tempestate praescludere maria poterit dixisse Florus III. 6. cur non iter possit turbine claudis. Turbo autem Pœdis vox familiaris pro procella. Virgil. IX. Aeneid. 91.

Ne cursu quassatas ullo; neu turbine venti
Vincantur.

Valer. Flac. I. 621.

Vela super tremulum subitus volitantia malum
Turbo rapit.

Et ita passim illi, & alii. Noster Nuce 161.

Aus caeco turbine venti. BURMANNIUS.

141. Tua proelia.] Franciscus volebat, ista proelia.

142. Seducit terras haec brevis unda duas.] Septem stadia, quae interfluit Hellepontus, Abydus à Scilo distat. Plinius lib. IV. cap. XI. Hellepontus septem stadiis Europam ab Asia dividens: quatuor illis inter se contrarias urbes habet. in Europa Callipolis & Seston: in Asia Lampjaceum & Abydon. Idem lib. VI. cap. XXXI. Abydum oppidum, ubi angustiae

- Parce ferrox; latoque mari tua proelia misce.
Seducit terras haec brevis unda duas.
Te decet aut magnas magnum jacitare carinas;
Aut etiam totis classibus esse trucem.
- 145 Turpe Deo pelagi, juvenem terrere natantem:
Gloriaque est stagno quolibet ista minor.
Nobilis ille quidem est, & clarus origine: sed non
A tibi suspecto ducit Ulixe genus.
Da veniam, servaque duos. natat ille: sed isdem
- 150 Corpus Leandri, spes mea, pendet aquis.
Sternuit & lumen: (posito nam scribimus illo.)
Sternuit; & nobis prospera signa dedit.
Ecce merum nutrix faustos infillat in ignes:
Crasque erimus plures, inquit, & ipsa bibit.
- 155 Effice nos plures, cuncta per acquora lapsus,
O penitus toto corde recepte mihi.

In

gustiae septem stadiorum. Haec brevis unda duarumque. Subiicit. dividit. Duas terras Sestum & Abydum. Terras autem Oppidum saepe vocat Poëtae. Ad hoc indicandum uno exemplo contentus ero, lib. I. & Elegia Trillium:

— Nobis habitabitur orbis
Ultimus, à terra terra remota mea. CIOFANUS.

145. Torere.] Moreti unus, turbare.

146. Ista minor.] Ista timor Bemenis.

148. A tibi suspecto.] Quidam legunt, despecto, quasi nimis leve sit suspecto: mihi suspecto placet, quod apud Ovidium invisum significat. ut in Epist. XX. 174.

His facit ut jaceas, & sis suspecta Diana.

NAUGER. Ad Polyphemum referenda sunt haec, cuius gratia Neptunus Ulyssi inferens erat. Ecce accaverat enim illum Ulysses, cum exprobratione ea, ut dicebat, neque patrem Neptunum auxiliaturum illi esse, ut oculum restituerum: ut est in Odyss. Homent I. 525. METELLUS. Sed non A tibi suspecto ducit Ulixe genus, cum haec lectio sit in omnibus libris, & locutio Ovidiana, non video cur quidquam sit immutandum. In Epist. quae statim sequitur: His facit ut jaceas, & sis suspecta Diana. CIOFANUS.

148. Duxit.] Ducit meliores. HEINSIUS.

151. Interea lumen, etc. Sternuit.] Imo sternuit. Ut in illo, Candidas argutum sternuit omnes amor. In codice, cum quo liber Scaligeri collatus fuerat, legebatur, Sternuit & lumen. quod est; Sternuit & lumen (posito nam scribimus illo)

Sternuit, & nobis prospera signa dedit.

DAN. HEINS. Sternuit & lumen Puteanus. ut & proximo versu. Sed ita ut utroque loco Sternuit esset repositum, quomodo primae editiones, &

plurimi ex scriptis. peperam. sic apud Propertium, II. II. 34.

— Argutum sternuit omnes Amor.

Fort. Sternuit in lumen. apud Columellam lib. VIII. cap. v. Sarculi lana involvitur naribus inferuntur coferanturque, donec sternuat. vita veterimus codex, vulgati sternuit. apud eundem Columellam paulo ante foeditissimum mendum ex isdem membranis est eludendum, patiamurque super obrutam totum meo gregem. cum meire circumferatur videlicet. Apud Plinium in Naturali Historia frequenter sternuere, & sternutamentum exemplaribus, ubi vulgo sternuere & sternutamentum circumfertur, monente ad Solinum Salmasio pag. 29. Sternuit alter Moreti recte posteriori versu HEINSIUS. Vide & Salmast. lib. I. Epist. 40. Muret. ad Catul. Epigr. XLVI. Passer. ad Propert. II. 3. pag. 259. Meursi. ad Theoc. pag. 45. Scalig. I. lect. Aulon. 16. & Epist. XI.

152. Et nobis.] Franciscus malebat, Et nutu.

153. infillat.] Ita meliores codices. Metellus & Herfmannus eiderunt, distillat; aliae editiones, distillat; & quidam codices utramque lectionem agnoscunt. sed nihil nota. nam Cicero de Senect. XI. dixit, Oleam lumini infillare. & Horatius II. Sat. II. 62.

Cornu ipse bibit

Caulibus infillat, veteris non parvus acceti.

Et translata significacione. I. Epist. VIII. 16.

Præceptum auriculari hoc infillare memento.

Quod dum imitatur Juvenalis Sat. III. 123. simplici fillare usus est:

Cum facilem stillavit in aurem

Eriguum de naturae patriasque veneno.

Et tibi codex Scriverii stillavit habebat. BURMAN.

N n 3 154. Cras

185 Quod cupis, hoc nautae metuunt, Leandre, natate.
 Exitus hic fractis puppibus esse solet.
 Me miseram! cupio non persuadere; quod hortor:
 Sisque, precor, monitis fortior ipse meis.
 Dummodo pervenias, excusisquae saepe per undas
 190 Injicias humeris brachia laeta meis.
 Sed mihi, caeruleas quoties obvertor ad undas,
 Nescio quae pavidum frigora pectus habent.
 Nec minus hesternae confundor imagine noctis,
 Quamvis est facris illa piata meis.
 195 Namque sub Aurora, jam dormitante lucerna,
 (Somnia quo cerni tempore vera solent)

Stami-

depicta, vel àδ τοῦ πικτεῖν τὸ ὑβριντα, id est a secundis fluctibus. reliqua a glossatoris inepti manu sunt. erat vero, quod *pristina* a tutela dictum putet, cum animal certe tutela navis esse nequeat, sed insigne tantum, sive *νετάριον*, unde nomen habent. Tutela navium erat nomen aliquod, ut Iatius ad Valer. Flaccum docebimus. hic vero cum *arte laborantis puppes* dicat, certum est eum alludere ad tutelam navis, sive assidue laborantium numinis imaginem in puppi, quod si navea a mari non sevetat, quid speraret Junii codea brachia plus possit. Douzae codex habebat, *merguntur in aequore*. praeterea in Junii codice erat, *non tua*, unde forte legendum, *num tua?* ut saepe alibi. BURMANNUS.
 184. *Puppes pias.* Paves duo scripti. HEINSIUS.
 186. *Puppibus.* Navibus Regius. quod placet, quia *puppes* praecedit. Douza hic *natate* pro navigare possum accepit, & legit, *excitus hic*, id est, hoc loco solet venire excipit, id est submersio & perditio navigii. Verum quidem est *natate* poni pro navigare, ut docuit Cérda ad Virg. lib. Aeneid. 398. & ita Noller vir. Met. 104. sed *natate* hic de naufragis capiendum, qui fracta nave natant. vid. superiori Epist. 120. Petron. cxx. *Et homo quomodo natat.* & saepe alibi. BURMANNUS.
 187. *Quod hortor.* Opto alii. HEINSIUS. Nihil muta, nam aequae Latine dici, *hortor aliquod*, atque ad *aliquid*, docuit, hoc etiam loco productum, summus Gronovius ad Senec. Epist. 171. & Tacit. xi. Annal. 3. & Graevius ad Cicer. vii. ad Att. 14. BURMANNUS.
 191. *Sed mihi caeruleas quoties obvertor ad undas.* Ita legendum est: non ut Commentator, qui legit, *obvertor*. Est autem sensus: Quoties obvertor ad undas: hoc est, quoties cogito, vel respicio ad undas, Nescio quod pavidum pectora frigora habent. Nam & hunc versum magis probò, quam ut vulgò legitur, Nescio quid pavidum frigore pectus habet. MICYLIUS. Obvertor legendum, non *obvertor*. Vicit autem à verbo *vertor*, quod

in diffuendinam abiit. composita, *obvertor, reverteror*. hoc autem loco est respicere. CIOFANUS. Recte vii docti rejiciunt, *obvertor*. II. Metam. 470.
Quo simul obvertis saevam cum lumine mentem.
 BURMANNUS.
 192. *Nescio quid.* Multo rectius legitur quidam, Nescio quod pavidum pectora frigora habet. NAUGER. Putabam aliquando habet. Nunc accedo duodecim scriptis codicibus, qui legunt:
Nescio quae pavidum frigora pectus habent.
 Ut jam monui ad Epist. xii. v. 170. alii codices habet, Falt. I. 753.
Mens abit ex morior, quoties pugnantis imago Me subit, ex gelidum pectora frigus habet.
 Ubi habent in scriptis nonnulla. Sed tum *frigora pectus* sit legendum. alii codices hoc loco:
Nescio qual pavidum pectora frigora habent.
 Meurcellianus alter:
Nescio quae timidum frigora pectus habent.
 Argentianus:
 — *Pavidum pectore frigus habet.*
 Fonte. pro *pavidum pectore*, vel *pavidae pectora*. HEINSIUS. Douza etiam legebat, *quae pavidum frigora pectus habent*, & recte. Nam *pavidum* reliquis pectus dicitur, quam *frigus*. ix. Met. 581.
Et pavet obsequium glaciali frigore pectus.
 BURMANNUS.
 195. *Sub Aurora.* Paullo ante quam *luciferas*. CIOFANUS. Ita editi priores, & scripti omnes, malebat tamen Heinsius, *sub Auroram*. ut *sub noctem*. IV. Met. 79. *Sub prima crepuscula*. v. Fal. 455. & alibi. sed cum utrumque recte dicatur, (vide ad Vellej. Patrec. II. 24.) hic *Aurora*, ob sequentem voculum similis soni jam, est praefertendum. eadem varietas lib. II. Art. 315. ubi *sub autumno* & *autumno*, varie in MSS. exhibetur. BURMANNUS.
 195. *Jam dormitante lucerna.* Durius certe metaphorà, & cujus exemplum an alibi exulit, ignoro. Si *moriente* dixisset, usus foret vulgari translatione, ut ita *vivus lucerna*. Horatius III. Od.

Stamina de digitis cecidere, sopore remissis:
 Collaque pulvino nostra ferenda dedi.
 Hic ego ventosas nantem delphina per undas
 200 Cernere non dubia sum mihi visa fide.
 Quem, postquam bibulis illis fluctus arenis;
 Unda simul miserum vitaque deseruit.
 Quidquid id est, timeo. nec tu mea somnia ride:
 Nec nisi tranquillo brachia crede mari.
 205 Si tibi non parcis, dilectae parce puellae:
 Quae numquam, nisi te sospite, sospes erit.
 Spes tamen est fractis vicinae pacis in undis.
 Tum placidas tuto pectore finde vias.
 Interea, nanti quoniam freta pervia non sunt,
 210 Leniat invisas litera missa moras.

EPI.

Od. 21. dixit. In uno codice Heiniano & Excerptis Douzae erat, *Jam desiciente lucerna*. ita Virgilius IX. Aeneid. 351. *Ubi desicit ignis*, & Petronius cap. xxii. *Lucerna humore desectae*. vide & ad Petr. cap. xxix. qui & cap. cxi. *Desecerat lumen in monumento positum*. sed quia non inelegans, licet audacior, metaphora videtur, & Amplissimum Cuperò se probet, eam loco movere non ausi sumus. BURMANNUS.
 198. *Quo cerni somnia vera solent.* Post median noctem somnia vera esse dicuntur. Seneca, apud quem Andromacha loquitur, cum ei Hector, qui moneret Alcyonacta à Graecis, ut eum precipitaret, quatuor iniri, in somnis sibi apparuisset, jubens illum abscondere, ita ait in Troadibus:
*Partes sere nox alma transorat duas,
 Clarumque septem verterat stellae jugum.*
 Et Horatius lib. I. Serin. Satyra x.
 — *Vetus tali me voce Quirinus,
 Post median noctem visus, cum somnia vera.*
 Quo loco, me puero, viginti ante annos haec notaverat clarissimus vir M. Antonius Murcus, publicus Romae praepetor meus. Vera esse somnia, quae post median noctem fiunt, adfirmat & Theocritus: qui cum dixisset:
Νυκτὸς ἔτε τριτάτου λήξος ἰστανται, ἄγγελος δ' ἰσός.
 Addit paulo post:
Ἐξ τε καὶ ἀρρηκτων ποιμαίνεται ἔθνος ἀνείρων.
 CIOFANUS.
 201. *Illis fluctus arenis.* Sic est in optimis exemplaribus. vere. CIOFANUS. Editiones praefatae & Aldina prior, Colinae & Bersmanni, *injecit*. Scriverit unus, *illis*. sed nihil movendum. Valer. Flacc. IV. 410.
 Toto gurgite torrens
 Tisiphonem agit, atque imis illis arenis,
 VIII. 52.

Et quos, credamus ut istis,
 Rex fuis illis pelago.
 Claud. II. Rapt. 256.
Credas illi cauitibus algam.
 Ubi quidam codices non male, *altos*, ut naves naufragas intelligat. BURMANNUS.
 201. *Brachia crede mari.* Tende mari Douzae codex & Barberinianus, qui pro varia lectione habebat, *reddo*, etiam non male.
 206. *Sospes erit.* Ero Puteanus, & tres alii ex melioribus. HEINSIUS. *Sine te sospite* Excerpta Douzae, Junianus, Leidenfis, & septem alii.
 208. *Tum placidas toto pectore finde vias.* Tum quatuor scripti. toridem Tum. utrumque bene. *sex tuto pectore*. vide. sup. v. 92. & hoc probe. Scriverianus, *placidas vias*. quod etiam aridit. sic *placida bona*. Epist. Helena. *placita puella* lib. I. Art. Am. ex antiquis libris v. 37. ubi plura. *placita forma* Art. Am. 117. & Falt. II. *placitus vultus* Medic. Faciel. *placita quies* Falt. I. v. 205. ex scriptis. & *placitus Numicus* ex conjectura Falt. III. v. 653. *placita Thybris aqua* Art. Am. 111. 286. ubi pari modo peccatur. sic & *placitas terras* Valer. Flaccus. lib. v. v. 72. dixit:
 — *Et jam
 Puppe solens placitas dimiserat anchora terras.*
 Ubi simili modo peccatur. ut & lib. I. v. 265. *placito si currere fluctu polae vultis*, ait. hoc est, vobis placito: Deos enim alloquitur. quomodo lib. II. de Jafone, *placisque Deis ne deseras actus*. HEINSIUS. Francius tentabat, *tuto gurgite finde vias*, ut sup. 92. *facias placibus per mare tutus iter*.
 208. *Finde.* Scinde codex Berlmanni.
 210. *Leniat invisas litera missa moras.* Haec est veterum librorum lectio. *Missis* à te mihi. *invisas moras*, quòd odi longum tempus. CIOFAN. *Litera nostra alii*. *Litera visa* Regius. *Leniat immensas* etiam Saravianus à manu prima.

P. OVIDII NASONIS
EPISTOLA XX.
ACONTIUS CYDIPPAE.

- P**One metum: nihil hic iterum jurabis amanti.
Promissam satis est te semel esse mihi.
Perlege: ditcedat sic corpore languor ab isto,
Qui meus est, ullâ parte dolente, dolor.
- 5 Quid pudor ora subit? nam, sicut in aede Dianae,
Suspitor ingenuas erubuisse genas.
Conjugium pactamque fidem, non crimina, posco:
Debitus ut conjux, non ut adulter, amo.
Verba licet repetas, quae demtus ab arbore foetus
- 10 Pertulit ad castas, me jaciente, manus;
Invenies illic id te spondere, quod opto,
Te potius, virgo, quam meminisse Deam.

Nunc

Acontius.] Amores Cydippae & Acontii lepide & eleganter narrat Aristaeus lib. i. Epist. 10. & peculiariter Poëmate descripsit Callimachus, cujus meminerunt Grammatici, & quo respicit Noster Remed. 381. vide Celeber. Bentleyi Fragmentum Callimachi cr. similem vero huic fabulam de Cressylla & Hermochari refert Antoninus Liberalis. Metam. cap. 1. BURMANNUS.

1. *Pone metum, nihil hic iterum jurabis amanti.*] Ab hoc versu Epistola propriè oritur, nam duo illi, qui praecedunt, ejusdem generis sunt, cujus & superiores illi, qui à principio Epistoliarum Oenones, Didonis, Decianae, Ariadnes, Canaces, & Medaeae, in quibusdam praeponuntur: de quibus omnibus suo loco, quid nobis videretur, diximus. MYCILLUS. Praefat. editiones & codices nonnulli manu exarati hoc distichon in fronte hujus Epistolae exhibent:

*Acoipe, Cydippe, despecti nomen Acontii,
Illius in pamo qui tibi verba dedit.*

Est autem haec Epistola foede depravata plurimis in locis. HEINSIUS. Et ipsium illud distichon varie exhibetur in MSS. *Excipe* Leident. *Suspecti* pro *despecti* Vossianus. ut Epist. praeced. 148. *A tibi suspecto ducit Ulxæ genus.* Carmen Acontii Gortorphanus. *Illius* etiam Moreti. Ceterum hae duae Epistolae mihi ab Ovidiana vena non fluxisse videntur. BURMANNUS.

3. *Languor ab isto.*] Francius volebat, *languidus isto*, ut cum *dolere* conjungeretur.

4. *Qui meus est, ulla parte dolere dolor.*] Elegantius & rectius Gryphiana, *Qui meus est, ulla parte dolente tui.* DAN. HEINSIUS. *Dolore* Puteaneus & alii nonnulli, tres libri, *dolente*, quomodo & alter Montellianus pro diversa lectione. Forte:

Qui meus est, ulla parte dolente, dolor.

Sed editio Gryphiana anni MDCXLVI. qua usus magnus Scaliger:

Qui meus est ulla parte dolente tui.
Optimè. HEINSIUS. Et ita Excerpta Douzae. *Illâ parte* Bernens. *una parte* Lovan. *magna parte* Ambrosianus & Francofurtensis.

5. *Ora subit.*] Occupat faciem; atque haec est vera lectio. CIOFANUS. *Ante subit* Puteaneus alique codices magno numero. Scribe. *Quid? pudor ante subit?* ut apud Claudianum, Praefat. lib. 11. in Eutrop. 41.

Quid seror? audebit tecum confendere classem?
Vulgatam tamen lectionem non sollicitè temere, nam ita IV. Trist. III. 10.

Avertis vultus, et subit ora rubor.
HEINSIUS.

6. *ingenuas.*] *Ambigua* Bernensis.
11. *Invenies illic id te spondisse.*] Libentius lego ut est in aliis lib. *jurasse.* Infra: *Haec adjuvavit amanti: &, sed haec rœntis perjura vocari.* & initio, *iterum jurabis amanti.* CIOFANUS.

*Ni tibi cura verbis excidit illa fides
Id averti, divas diffusa est ira decubat.*
Etiam hi duo versus non in omnibus habentur. Volsus eos ex suo exemplari, quod ipse utilissimum dicit, adjecit. Neque libet eos rejicere, neque magnopere approbare: quando sententia etiam absque hiis constet, utcumque illi idem non videtur. MYCILLUS. In glossa autem Scriverii haec sunt verba:

*Juro tibi sane per mystica sacra Dianae,
Me tibi venturam comitem nuptiarumque futuram.*
11. *Quod opto.*] Optum malo. HEINSIUS.
14. *Mora est.*] *Adm* Moreti.

15. Vol

- Nunc quoque idem timco: sed idem tamen acrius illud
Adsumsit vires; auctaque flamma morâ est.
- 15 Quicquid fuit numquam parvus; nunc tempore longo,
Et spe, quam dederas tu mihi, crevit amor.
Spem mihi tu dederas: meus hic tibi credidit ardor.
Non potes hoc factum teste negare Deâ.
Adfuit, & praefens, ut erant, tua verba notavit:
- 20 Et visa est morâ dicta probasse comâ.
Deceptam dicas nostrâ te fraude licebit:
Dum fraudis nostrae causa feratur amor.
Fraus mea quid petiit, nisi quo tibi jungerer uni?
Id me, quod quereris, conciliare potest.
- 25 Non ego naturâ, nec sum tam callidus usu:
Sollertem tu me, (crede) puella, facis.
Te mihi compositis (si quid tamen egimus) à me
Adstrinxit verbis ingeniosus Amor.

Dicta-

15. *Vol tempore longo.*] *Nec tempore* Puteaneus alique plurimi. *quinque, tam tempore, lege, jam tempore longo.* nisi malis, *nunc tempore*, quomodo Moreti codex cum uno Ambrosiano. IV. Met. 60. *Tempore crevit amor.* unus, *nec tempore parvo.* unus itidem, *non tempore longo.* alius, *non tempore longo.* HEINSIUS.

16. *Ex spe.*] Puteaneus & decem alii, *Et spe.* quidam cum prima editione, *Et spem.* plures, *Et spes.* Leidentis, *is spe.* crevit etiam pro *crevit* Puteaneus, & decem alii. HEINSIUS.

18. *Non potes hoc factum teste negare Deâ.*] Hoc quoque loco sequuntur duo versus, qui haud dubiè à curioso aliquo interpositi sunt. Neque enim cum toto loco quicquam consentiunt: & per se tales sunt, ut ab Ovidiana phraasi planè abhorreant. Sunt autem hi:

*Me tibi nuptiarum, foelix erat omen, Acontii,
Juro, quam colimus, numina magna Deae.*
MYCILLUS. Forte *paſſum*, ut & paulo post:

Sic fraus huic nomen pacto.
Supra *paſſam* *fidem* appellat. infra:
— *Recitetur formula pacti.*

Et v. 202.

Nil tua, Cydippe, pacta ruboris habent.
HEINSIUS.

19. *Praefens ut erat.*] *Erant* Puteaneus & Patavinus. Atque ita forsân Epistola sequenti v. 25. fit scribendum:

Sicut erant, proferans verba imperfecta relinquo.
De hoc loquendi modo vide Notas in Metam. x. §. 7. IDEM.

20. *Morâ dicta tulisse comâ.*] *Notasse* multi ex

scriptis. Gronovianus; Oxoniensis & Leidentis; *probasse.* quod verum est. Fast. II. de Lucretia. 826.

*Ille jacens ad verba oculos sine lumine movit,
Visaque concussa dicta probare comâ.*
Slichtenhorstius conjiciebat, *signa tulisse, vel disse* ex illo. III. Amor. II. 58.

Admuit et motu signa secunda dedit. IDEM.
23. *Nisi uti tibi jungerer uni.*] Scripti plerique cum primis editionibus, *nisi quod.* Forte, *nisi quo,* vel, *nisi si tibi jungeret ut uni.* HEINSIUS. *Quo tibi jungeret* etiam Douza legebatur. sed forte totum distichon ita constituendum:

*Fraus mea quid petiit, nisi quo tibi jungerer
unum
Id me, quod quereris, conciliare potest.*

Hoc unicum, quod quereris (ita enim veteres locuti, pro de quo quereris, ut mox versu 34. vid. ad Petron. cap. xci.) mentis locum habet, & me tibi conciliare potest. de illo quo pro ut, vid. ad Epist. XVIII. 203. & Remed. 517. BURMANNUS.

24. *Id me quod quereris conciliare potest.*] *Potes* Multi ex scriptis. Aut distichon hoc valde sit mendosum oportet; aut Ovidianae non sit venae. Forte:

Me tibi, quod quereris, conciliare potest.
HEINSIUS.

25. *Callidus usu.*] *Arte* quidam. Argentinus *astu.* IDEM.

27. *Si quid tamen egimus arte.*] *Egimus* ante duo libris, *egimus à me* Puteaneus. hoc est à me compositis. pro compositis, *conspiciis* Vossianus. forte *concepis.* IDEM.

Dictatis ab eo feci sponsalia verbis:
 30 Consultoque fui juris Amore vaser.
 Sit fraus huic nomen factò, dicarque dolosus;
 (Si tamen est, quod ames velle tenere, dolus.)
 En iterum scribo, mittoque rogantia verba.
 Altera fraus haec est: quodque queraris, habes,
 35 Si noceo quod amo; fateor, sine sine nocebo;
 Teque petam: caveas tu licet ipsa peti.
 Per gladios alii placitas rapuere puellas:
 Scripta mihi caute litera crimen erit?
 Di faciant, possim plures imponere nodos!
 40 Ut tua sit nullà libera parte fides.
 Mille doli restant: clivo sudamus in imo.
 Ardor inexpertum nil finet esse meus.
 Sit dubium, possific capi; captabere certe.
 Exitus in Dis est: sed capiere tamen.

29. Feci.] *Missi Bernensis.*
 30. Consultoque.] Douza unctum vult esse, *consultu juris*, pro *Jurisconsulto*, amore. sed ego puto sensum esse, *consulto amore sui vaser juris*. nam & vaser proprie de Jurisconsulto, & in bonam partem sumitur. vid. Acron. ad Horat. l. Sat. III. 130. vid. ad Epist. XVI. 314. BURMANNUS.
 34. Fraus haec est.] *Fraus haec est* Leidenfis & Lovanienfis. vid. ad Epist. II. 156.
 36. Teque petam caveas tu licet, ipse petam.] Inconcinnia hoc loco repetitio. usque petam duo lib. quator alii, ipsa peti. recte. possit & legi, Teque, peti caveas tu licet, usque petam. Nam Argentinus, Teque peto. HEIMSIUS. Non video satis quid significet hic, rō caveas nisi ex jure velis explicare cum Berinanno & aliis. in Lovanienfi ext., nolis tu licet ipsa peti. quod planius esse puto. BURMANNUS.
 37. Per gladios.] Curtius IV. r. Quod alii per ignes feruuntque peterent. Epist. XVII. 246. diverso Paulam sensu dicit:
 Ibit per gladios (hei mihi!) noster amor.
 Rigidit rapuere, Berfmannus in margine ex codice suo. BURMANNUS.
 39. Di faciant, possim plures imponere nodos.] Plures possim tibi ponere nodos Moreti codex, venulite. Epist. IV. 135. tamen:
 Impulsit nodos cui Venus ipsa suos. HEIMSIUS.
 41. Mille doli restant: clivo sudamus in imo.] Doli meliores cum Puteanco. HEIMSIUS.
 41. Clivo sudamus in imo.] In quibusdam, clivo sudamus in isto. NAUGERIUS. Idem clivo imo cum tibius alii. optime. Remedio Amoris, 394.
 Principio clivi noster anhelat equus.
 De clivo Proverbiū vicem obtinuit Plaut. Afina.

1113. Adversus clivum in quadrupedem agitato, imus autem, ut imus montium pedes & radices passim Historici dicunt. *imum clivi jugum* Liv. II. cap. 65. *imum saxum* Liv. VIII. 6. *lyfina clivi* Liv. XXVIII. 31. sic contra Virg. lib. XI. Car. in decore in limine primo deficiamus. contra in summo clivo defecere apud Senec. Epist. XCI. sic patitur peccatum apud Virgil. IV. Georg. 273.
 Namque uno ingentem tellus de espite sivoam.
 Ubi ex MSS. legendum, imo. & apud Claud. VI. Conf. Hon. 238.
 Omnibus exclusus coepit confidit in imo.
 Colle tramesis.
 Male MSS. ibi, uno. HEIMSIUS. Proverbiū speciem haec verba praefere apparet ex Petronio c. XLVII. *Nec abnuc sciebamus, nos in medio lausitarrum, quod ajunt, clivo laborare.* ubi vide quae notavimus. alludunt ad hanc sententiam illa Propertii lib. I. Eleg. XIII. 9.
 Perdurus in quadam tardis pallescere curis
 Incipit, & primo lapsus alvire gradus.
 Ubi cum Heinio malim, *Lapsus*. Imo clivo vero recte vindicat Heinsius. ita Flor. lib. II. cap. 3. *Ligures imis Alpium jugis adherentes.* & II. 20. *Ad imas Vesuvii descendere radices.* Livius IX. 35. *Imi montes.* XI. 22. *Imi colles Aemi.* Noster XV. Flacc. I. 25. *Imus Olympus.* ubi male alii unum, quae voces & facile & frequenter permutatae. vid. Cl. Drakenb. ad Sil. IV. 312. v. 112. BURMANNUS.
 44. Exitus in dis.] *In dubio est* Gottorphanus, nil muta. Pindarus:
 Νῦν δ' Ἐπιχαμὸν πᾶν, ἐν ἡσὶ γὰρ μὲν τίλος;
 HEIMSIUS.

46. Quam

45 Ut partem effugias, non omnia retia fallas:
 Quae tibi, quam credis, plura tetendit Amor.
 Si non proficiant artes, veniemus ad arma;
 Inque tui cupido rapta ferere sinu.
 Non sum, qui soleam Paridis reprehendere factum:
 50 Nec quemquam, qui, vir possit ut esse, fuit.
 Nos quoque: sed taceo. mors hujus poena rapinae
 Ut sit, erit quam te non habuisse, minor.
 Aut effes formosa minus, peterere modeste.
 Audaces facie cogimur esse tuà.
 55 Tu facis hoc, oculique tui; quibus ignca cedunt
 Sidera; qui flammae caussa eburne meae.
 Hoc flavi faciunt crines, & eburnea cervix;
 Quaeque, precor, veniant in mea colla manus:
 Et decor, & vultus sine rufficitate pudentes;
 60 Et, Thetidi quales vix erant esse, pedes.

Cetera

46. Quam credis, plura.] *Credas* scribe. sic Epist. XIX. 18.
 Plus quoque, quam credi quod mihi possit, amo.
 Mox proficiant multi ex scriptis. HEIMSIUS.
 47. Ad arma.] *Ad enses* Regius & unus Heinfi.
 48. Cupido sinu.] Respexit puto ad juvenum ingenium, qui, ut ait Aristoteles lib. II. Rhetor. *cupidi sinu*, aut ad ipsorum summam in re venerea cupiditatem ac vim. Qualia sunt illa:
 A juvene & cupido creditur reddita virgo?
 Et:
 Cum primum cupido Venus est deducta marito.
 CIOFANUS. Inque tui cupidus, vel, Inque meo cupido Puteaneus. Lege, Inque meo cupidi sinu, & vide quae nota ad Epist. V. 45. meo cupido etiam prima editio, & ex melioribus scriptis decem. Alii complures, meo cupido. alter Mentelianus, meo cupidi. ferre in sinu diximus ad III. Fast. 218. HEIMSIUS. Inque tui cupidus rapta ferere sinus, inalebat Francius.
 49. Non sum qui soleam.] Plena locutio esset, non is sum, qui soleam. lib. I. Amor. XII. 29. Non est, qui debeat uri. plenam locutionem habes, apud Ciceroem IV. ad Fam. 2. *Si ii essemus, qui debemus.* & Lucan. I. 171. *Non erat is populus, quem pax tranquilla juvaret.* & ita alii. hanc elegantiam Latini sermonis egregie illustravit Vossius de Latinitate falso suspecta. cap. V. BURMAN.
 53. Aut effes.] *Si effes tu*, olim fuisse lectum testatur Lipsius lib. I. Ant. Lect. 20. qui fecit, aut effes. Francius, Quod si effes. in Oxon. & Lincoln. erat. *Aut si effes*, in Moreti, O effes. non male. petere vero modesto illustravit ad Phaedr. II. I. BURM.
 55. Quibus ignca cedunt.] Malo, cedant. ut:

Cedant carminibus reges regumque triumphis.
 HEIMSIUS.
 57. Hoc faciunt flavi crines.] Flavius capillus; ut niger, commendatur in puellis. sic de Lucretia ext. lib. II. Fast.
 Forma placet, niveusque color, flavique capilli,
 Quodque aderat nulla factus ab arte color.
 Virg. lib. IV. Aeneid. 698.
 Nondum illi flavam Proserpina vertice crinem
 Abstulerat.
 Fallitur ibi doctiss. interpres, Servius, qui haec scribit: *Abfcondito galero. Huic ergo dat, quae scribit. Virg. enim lib. I. dixerat* Diadonem esse pulcherimam, ubi ita est:
 Regina ad templum forma pulcherrima Dido Incessit.
 CIOFANUS. Verum tamen est, quod Servius observat, flavus crines tribi semper Fentius, si non omnino turpibus, cultis tamen & a Venere non abhorrentibus: & hoc doctus Menandri praeceptum apud Clement. lib. III. Paedag.
 Τὴν γυναικὴν γὰρ
 Τῶν σωφρονῶν ὁ δὲ εὐδὲ τριχὺς ἑλκιδὸς ποιεῖν.
 Ubi aeternum Graecae Poëtices opprobrium, Cleo- rici, rutilasse crines mulieres notat, ne rutilae videantur. quod egregie salum ostendit, qui exemplum dabit plena manu, Broukh. ad Tibul. I. Eleg. VI. 8. quod vero etiam Lucretiae tribuat Nofter II. Fast. 763. alter locum illum esse legendum ibi notabimus. & ita delicati pueri finguntur, ut *Flavius Ganymedes* Horat. IV. Od. 4. deservit vero flava eruditio Cruiquum, qui *Flavam Chloen* apud Horat. III. Od. 9. a bile flava dicit condendit. ita enim & *Phyllis flava* II. Od. 4. *Florum* tamen etiam a colore cutis dicit Nofter II. Amor. IV. 39. & ab oculorum colore *Flavum* Minervam dicit

Cetera si possem laudare, beator essem:
Nec dubito, totum quin sibi par sit opus.
Hac ego compulsus, non est mirabile, formâ,

- 65 Denique, dum captam tu te cogare fateri,
Insidiis esto capta puella meis.
Invidiam patiar: passio sua praemia dentur.
Cur suus à tanto crimine fructus abest?
Hesionen Telamon, Briseida cepit Achilles:
70 Utraque victorem victa secuta suum.
Quamlibet accuses, & sis irata licebit;
Irata liceat dum mihi posse frui.
Idem, qui facimus, factam tenuabimus iram:
Copia placandae sit modo parva tui.

Ante

- 75 Ante tuos flentem liceat consistere vultus:
Et liceat lacrimis addere verba fuis.
Utque solent famuli, cum verbera faeva verentur,
Tendere submissas ad tua crura manus.
Ignoras tua jura; voca; cur arguor absens?
80 Jamdudum dominae more venire jube.
Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
Oraque sint digitis livida facta tuis:
Omnia perpetiar: tantum fortasse timebo,
Corpore laedatur ne manus ista meo.
85 Sed neque compedibus, nec me compesce catenis:
Servabor firmo vinctus amore tui.
Cum bene se, quantumque volet, satiaverit ira;
Ipsa tibi dices, Quam patienter amat!

Ipsa

Noster i. Amor. i. 7. & ii. Art. 659. ubi tamen
rara mavult Heinsius. sed & ii. Met. 749. Flava
dicitur. BURMANNUS.

58. Quaeque precor.] Quasque prima editio cum
plurimis scriptis. HEINSIUS.
60. Et Thetidi quales.] Ἀγρυπνέων Thetis ex
Homeri Rhapsodia innuit. EGNATIUS. Pertinet
hoc ad Homericum epitheton, quo Thetis ἀγρυπνέων
ab Homero dicitur, hoc est, pedes argenteos
habens. quod ad candorem Deae pertinet,
quem cum argento Poeta comparat. MICYLLUS.
60. Reor.] Reor prima editio, Puteaneus, &
alii complures bene. Lege etiam, Thetidi. nam in
Gottorphanio, Thetidem vel Veneri, hinc ἀγρυπνέων
Thetis Homero dicta. HEINSIUS.
62. Nec dubito totum quin tua pari sit opus.] Tibi
pari: prima editio. Quatuor scripti, tibi par. Gottorphanus
& prior Moreti pro diversa lectione,
sibi par. quomodo jampridem esse restituerunt
divinaram. AMOR. ii. 60.

--- Tamulus pro capere parvus,
Quo lapis exiguus par sibi carmen habet.
Met. lib. xii. 618. ex vestigiis veterum librorum:
Haec illi mensura viro respondet, & hac est
Par sibi Pelidus.
Trist. iv. Eleg. vi.
Vrissior est etiam praesens aerumna priori,
Ut sit enim sibi par, crevit & aucta mora est.
Trist. v. Eleg. ult. 23.
Nam tua, Ann scilicet, tuipi sine crimine mansit,
Et Famae probitas irreprehensa fuit.
Par eadem nostra nunc est sibi facta ruina.
Ita versus isti mendosissimi sunt corrigendi. Mar-
tialis, lib. ix. Epigr. ultimo:
Quae nova tam similes genuit sibi Leda Laconas.

Ubi, similes tibi, perperam legitur, & Laconis.
Horat. i. Sat. iii. Nil suis unquam se impar sibi,
Silius xii. 577.

Per plurima vestra
O socii decora, & saturatas sanguine dextras
Vobis ite pares.
Ita cinctavimus ex veteribus libris. vulgati vati
ite pares. Manil. iii. 244.
Cum spatium non sit sibi par pugnantibus horis.
Quomodo & illos versus castigandos videri, mo-
nui ad vii. Fast. 793. ubi plura. HEINSIUS. Vel-
lejo eandem elegantiam reddidit Heinsius lib.
ii. 97.
67. Sua praemia.] Mea praemia Excerpta
Douzae.
69. Hesionem Telamon.] Hercules cum Laome-
donta interfecisset, Telamoni, quod primus ihm
intrafret, Hesionem praemii loco dedit. Apollo-
dorus lib. ii. Τηλαμῶν Ἀρτέμιον Ἡσίων τῆν Λαομ-
δοντᾶς θυγατέρα δίδωσι ἐξ ἧς ὕστερον Τηλαμῶν τῶν
Τελαμωνίων. CIOPANUS.

69. Briseida cepit Achilles.] Cum Lyncestum ex-
pugnasset. CIOPANUS.
70. Utraque victorem nempe secuta suum.] Sic
legendum, non virum: quavis Telamon Hesio-
nem postea uxorem duxerit; at non Achilles Bri-
seida. CIOPANUS. Victa secuta Gottorphanus &
unus Ambrosianus. argute. Propert. lib. iii. ix. 16.
Vicis victorem candida forma virum.
Metam. iii. 95.
Dum spatium victor victi considerat hostis,
Fast. iii. 101.
Nondum tradiderat victas victoribus artes
Graecia.
Quo Juvenalis respiciunt illa;

Gracia

Gracia capta serum victorem cepit.
Epist. ix. 70.
Huic victor victo nempe pudendus eras,

Amor. i. Eleg. i.
Qua vicisti victos protegit ille manu.
Rutil. Itinerar.
Victoresque premit natio victa suos.
Practerea victorem suam, prima editio, cum primo
Mediceo. male. ut ex Propertii loco jam vi-
dimus. HEINSIUS. Epist. ix. 2. Victorem victas succubuisse queror.
74. Placandae tui.] Meliores cum Puteaneo
placandi recte. Alterum Latine vix dicitur. HEIN-
SIUS. Sanctius lib. iii. Miner. cap. 8. Placandi tui de-
fendit. sed Cl. Periz. n. 18. utrumque dici posse
docet. & ad lib. i. cap. 2. n. 7. praefert placandae.
75. Ante tuos flentem.] Lovaniensis, Ante tuos
vultus liceat consistere flenti.
75. Flentem liceat.] Vultus liceat consistere flenti
Lovaniensis. Ante tuos oculos liceat consistere flentem
Bernensis.

76. Et liceat lacrymis addere verba meis.] Sui
Puteaneus cum Lovaniensi & altero Moreti. pro-
be. vide Notas Epistola xvii. M. 252. Trist. iii. 111.
Eleg. iii. ut scribendum puto:
Deque suis lacrymis humida sorta dato.
Sed liceat quoque Lovaniensis. HEINSIUS.
78. Tendere submissas in tua crura manus.] Ad
tua meliores. quidam etiam, sub tua jura. Amor.
lib. i. Eleg. 11.
Porrigimus victas ad tua crura manus.
Ut quidem vetus illic membrana exhibet. Petron.
cap. xvii. Protendit ad genua vestra supinas manus,
apud Maronem:
Dixerat & genua amplexus, genibusque volutans.
Plaut. Milit. iv. vi. 24. Si pol. me volet uxorem du-

tere, genua amplectar. Apulej. iii. Miles. Cuidam
manus desculatus, & ipsa genua contingens. sic &
Homerus & alii. HEINSIUS. Senec. Herc. Fur. 1002.

En, blandas manus
Ad genua tendens, voce miseranda rogat.
Quinçili. Decl. xv. Tendit ad genua vestra supplices
manus. Videl. ad Senec. Med. 247.
80. Dominae more.] Francius malebat, jure. ex
Epist. iii. 154.
82. Oraque sint digitis livida vestra tuis.] Livida
facta probe libri duodecim. aspera facta duo alii,
Epistola Oenones:
Oraque sint digitis aspera facta meis.
Sic frigida facta, & savia facta Ep. Hypermetrae.
Am. i. Eleg. vi.
Uda sit ut lacrymis janua facta meis.
Quare & lib. iii. Fast. forte scribendum:
Factaque cum fuerit rore bis uda seges.

Cum Tallaque illic legatur. pallida facta Remedio
Amoris. arida facta Hyppipyles Epistola, & Trist.
iii. El. xiv. & Elegia de Nucc; obvia facta Fast.
ii. languida facta Fast. iii. & v. tabida facta
Pont. i. Eleg. i. & faxea facta de Niobe Eleg. ii.
barbara facta Epist. Medicae & Trist. v. Eleg. vi.
dura facta Epist. v. El. x. humida facta Trist. iv.
Eleg. i. Pont. i. Eleg. x. facta beata bis apud Propertium.
candida facta gelu Trist. iii. Eleg. x.
via per factas candida facta nives Art. Am. ii. &
sic saepe. HEINSIUS.
83. Tantum fortasse timebo.] Francius conjece-
rat, tantum, formosa, timebo.
86. Amore tui.] Amore tibi codex Douzae.
Amore tuo Junianus.
87. Cum bene se quantumque volet.] Malo voles.
HEINSIUS.

90. Jte

- Ipsa tibi dices, ubi videris omnia ferre;
 90 Tam bene qui servit, serviat iste mihi.
 Nunc reus infelix absens agor: & mea, cum sit
 Optima, non ullo causa tuente perit.
 Hoc quoque, quod jus est, sit scriptum injuria nostrum:
 Quod de me solo nempe queraris, habes.
 95 Non meruit falli mecum quoque Delia. si non
 Vis mihi promissum reddere, redde Deae.
 Adfuit, & vidit, cum tu decepta rubebas:
 Et vocem memori condidit aure tuam.
 Omnia re careant. nihil est violentius illa,
 100 Cum sua, quod nolum, numina laesa videt.
 [Tessis erit Calydonis aper. nam scimus, ut illo
 Sit magis in natum sacva reperta parens.]
 Tessis & Aëtaeon, quondam fera creditus illis,
 Ipse dedit leto cum quibus ante feras.
 105 Quaeque superba parens, faxo per corpus oborto,
 Nunc quoque Mygdonia flebilis exstat humo.
 Hei mihi, Cydippe! timeo tibi dicere verum;
 Ne videar causâ falsa monere meâ:

Dicen-

90. *Iste mihi.* Ille placebat Francio.
 92. *Non ullo.* Francius conjiciebat, me nullo.
 93. *Hoc quod amor iussit, scriptum est injuria nostra.* Hoc quoque quod... iussit, scriptum injuria nostrum Putaneus. Hoc quoque quod iussit scriptum est injuria nostri, vel nostra vel nostrum plerumque. Hoc quoque quod vis sit prima editio & quatuor scripti. Lovaniensis, Hoc quod opus iussit, alter Mentelianus:

Hoc quoque iussit amor, scriptum est injuria nostri.
 Puto:

Hoc quoque, cum jus sit, sit scriptum injuria nostrum.
 Vel quid simile. Sed totum distichon opinor esse adulterinum. HEINSIUS.

94. *De me solum.* Solo Putaneus. & alii multi ex melioribus. HEINSIUS.

95. *Non meruit.* Malo, num. HEINSIUS. Nec meruit Francos. Lovan. & Excerpta Douzac.

100. *Cum sua quae non vult.* Quod nolum Putaneus & quique alii. quidam, quod non vult, quod nolum, quod nolui, & similia. sic XIII. Metam. 863.

Ille tamen placentque sibi, placentque licetibi
 (& ad nolum) Galatæa tibi.
 Ibidem 145.

Sive ego, quod nolum, longis consumptus ab annis.
 HEINSIUS. Formula usitatissima in avertendo omnia,
 Prop. I. 7.

Quod nolum nostros evoluisse Deos.
 Ubi videndus Passerinus. Ciccr. viii. ad Fam. 2.
 & 6. Si, quod nolum, adversi quid evenerit. Quod
 nollem Moreti. & hac formula uti Martial. I. 72.
 Hesperia factum narratur, Postume, caena
 Quod nollem.

& alii. contraria formula, quod mallem utitur
 Noster Epist. seq. vers. 35. BURMANNIUS.

101. *Tessis erit Calydonis aper. nam scimus ut illo.* In Putaneus codice nihil veteris lectionis apparcat, praeter haec, Tessis erit... bydon... ap. vulgata lectione manu recentiori substituta. pro, nam scimus ut illo Saravianus & alii nonnulli, sic saevus ut illo, nos scimus Moreti. sic scimus alii nonnulli, vel, si scimus, ut Argentius. sit saevus ut illa. Mihi & hoc distichon adulterinum videtur. Scholiastes aliquis exemplum apri Calydonii reliquis duobus de Aëtaeone & Niobe contulit. ex eo Scholio distichon postea est constatum, barbarum sane & insulsum. HEINSIUS.

102. *Quoniam fera.* Lego, quondam; ut est in aliis libris. CROFANIUS.

106. *Adstat.* Oxon. Lovaniensis & Excerpta Douzac, exstat. quod verum puto; nam Pausanias lib. I. Attic. cap. 21. dicit, marior in monte Siplylo prominere, quod procul inventibus praebet speciem mulieris lugentis. BURMANNIUS.

108. *Monere.* Movere mea Bernensis, Oxoniensis & quindecim alii.

110. Saepè

- Dicendum tamen est: hoc est, (mihi crede) quod aegra
 110 Ipso nubendi tempore saepe jaces.
 Consultit ipsa tibi; neu sis perjura laborat:
 Et salvam salvâ te cupit esse fide.
 Inde fit, ut, quoties existere perfida tentas,
 Peccatum toties corrigat illa tuum.
 115 Parce movere feros animosae Virginis arcus;
 Mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
 Parce, precor, teneros corrumpere febribus artus;
 Servetur facies ista fruenda mihi.
 Serventur vultus ad nostra incendia nati:
 120 Quique subest niveo laetus in ore rubor.
 Hostibus è si quis, ne fias nostra, repugnat;
 Sic fit, ut, invalidâ te, solet esse mihi.
 Torqueor ex aequo, vel te nubente, vel aegrâ:
 Dicere nec possum, quid minus ipse velim.
 125 Maceror interdum, quod sim tibi causâ dolendi:
 Teque meâ laedi calliditate puto.
 In caput haec nostrum dominae perjuria, quaeso,
 Eveniant: poenâ tuta sit illa meâ.

Ne

110. *Saepe jaces.* Mallem, nempe, qua vocula
 Noster delectatur. sic I. Am. 674.

Quod jurat, invidias nempe delisse voluit.
 Patavinus quoque codex nempe. eadem varietas
 I. Am. IX. 25. & III. Art. Am. 532.

Facundus causam saepe clientis agat.
 Ubi Hein. nempe rescribit. & alibi. BURMANNIUS.

113. *Inde fit.* Unde fit Francof. & Lovan.
 113. *Existere.* In nonnullis, obfistere, in aliis,

113. *Existere.* In nonnullis, obfistere, in aliis,
 insistere. NAUGERIUS. Obfistere legendum puto.
 CROFANIUS. Putaneus, ex...ra. quatuor scripti,
 obfistere. consistere Vossianus, unus Farnesianus, re-
 sistere. Jureti excerpta, hanc fallere. HEINSIUS.

forte, persistere.
 120. *Lenis in ore rubor.* In quibusdam, levis.

NAUGERIUS. Lactus quatuor scripti. sic apud Si-
 lium lib. XV.

Stans vultus & ore
 Incessuque vivo propior, laetique pudoris.
 Forte etiam legi possit:

Quique rubet niveo laetus in ore color.
 Ut III. Art. Am. 74. ex MSS.

Et perie in niveo qui suis ore color.
 Et Met. 89.

Haerebis toto multus in ore color.
 Color hic est in quatuor scriptis. HEINSIUS. Laevus

Excerpta Douzac & decem Heinis. lenis Leidensis.
 121. *Hostibus è si quis.* Hostibus è Basilicensis.

Hostibus ex duo alii. Forte, Hostibus, è. HEINSIUS.

124. *Dicere nec possum quod minus esse velim.*
 Quid minus ipse velim Putaneus & alii ex melio-
 ribus. possum praeterea legendum. HEINSIUS.

125. *Maceror interdum.* Grammatici quidam,
 dum macerari verbum prima correpta pronuntiarî
 posse contendunt, versiculum hunc ingeniosissimi
 vatis contaminaverunt, non advertentes inversum
 esse verborum ordinem, & sic restituendum, ut
 nos emendavimus. EGNATIUS. Hunc, ut Horatii
 versum, citant membranae apud Bahr. xxxvii. adv.
 13. nisi duplex ibi exemplum adulteri glossator:
 primum ex Horatio I. Od. 13. unde collegit ille
 produci primam. deinde alterum ex Ovidio pro-
 duxerit, unde corripit probavit:

Interdum maceror quod sim tibi causâ doloris.
 BURMANNIUS.

125. *Causâ doloris.* Dolendi meliores. HEINSIUS.

127. *Incaput nostrum.* In caput nostrum
 Putaneus. Alii multus, in caput & nostrum, alter
 Mentelianus. Et caput est nostrum. Lego, In caput
 è nostrum. nam in uno Farnesiano, hoc nostrum.
 Gortorphanus, haec nostrum. in quas voces Tò è
 dicitur degeneravit, ut ad Epistolam primam Xf.
 101. monuimus. Graeca imprecatio, apud quos
 frequenter occurrit, Aristophanem praescitum, è
 μεθ'αυτοῦ ou. sic, Transfere pericula in caput suum.
 apud Valer. Maximum lib. II. cap. IV. postea &
 restitui, Di capiti nostro. quod malo. vid. Epist.
 v. 119. Ibidem 448.

P p

Eve:

Ne tamen ignorem, quid agas; ad limina crebro.

130 Anxius, huc illuc, dissimulante eo.

Subsequor ancillam furtim famulumve, requirens

Proferunt somni quid tibi, quidve cibi.

Me miserum! quod non medicorum iussa ministro,

Effingoque manus, infideoque toro.

135 Et rursus miserum! quod, me procul inde remoto,
Quem minime vellem, forsitan alter adest.

Ille

Eveniant capiti omnia sinistra tuo.
Auctor Quercus: *Pellibus ossibusque vestris eveniat,*
quicquid optasti mihi. Tibullus lib. I. Eleg. II.
Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
ignoscas. capiti sui precor illa suo.
Virgilius lib. VIII. 381.

Quid mentem insudatas caedes, quid facta tyranni
Effera! Di capiti istius venarique reerent.
Abant in capite qui apud Senecam simili imprecatione. Caedus iaceroni lib. VIII. Epit. I. *Te subfrangi,* quod capiti illi non sit, dissipant peritisse. apud Aemilian. Fab. CCLXV. *XXX q' c'eros*
Et istius cu' rostris, tui q' cu' sp'azis r'evora.
HERNIUS.

128. *Evocant*] Vide ad Epit. VII. 21.

130. *Dissimulante*] Ita et I. VII. Am. 488.

Tactum dominæ dissimulante ad.

Non incogitant pro seculo suo Amm. Marc. lib. XIV. I. de rumigulis: *Hi peragrante et dissimulante honoratorum circulis assistendo, pervadendoque divitum domus egentium habitu, quidquid nocere poterant vel audire, latenter intronissi per pestes in regiam, nuntiabant. tunc illac vero notat deambulationem, quae non ad certum locum instituitur, sed cum saepe eadem spatia facimus, & animi causa tantum ambulamus, ut ambulemus ut apud Terent. Heaut. III. III. *Abi deambulatum facite istae, istosum, quovis.* Noster III. Amor. VIII. 3. *Turper hoc illuc ingeniosus eo.* Hirt. Bell. Afric. 73. *Ut legiones non in uno loco contineres, sed per causam frumentandi huc atque illuc raperet.* BURM.*

131. *Requirere*.] Alii, *requiro.* HERNIUS.

132. *Requere tibi.*] Sive cibi Bernensis.

134. *Affringere manus.*] Legendum ex antiquis exemplaribus, *effringere manus*, & paullo inferius, *pro ille manus istas affringit et affidet aegrae*; *effringit et affidet aegrae.* eo verbi significatu, quo vocat Ovidius v. Pañ. 409. utitur eo versu:

Ille manus aegras manibus fingebat amicis.

Et Virgilius Aeneidos octavo, 634.

Mulere alternos, et corpora fingere lingua.

NAUGERIUS. *Affringere* Putaneus & alii magno numero, cum prima editione, eleganter, & sic paullo post, *Ille manus istas effringit.* cum iisdem codicibus. Et autem *effringere*, demulcere, leviter tergere, ut apud Catonem de R. R. CLXVII. *Effici-*

nas spongia effingat, quod acemulus Cicero Oratione pro Sextio cap. 35. quomodo & plaudere pro palpate dicebant, de quo III. Metam. 867. dicitur. Afranius:

Accedo ad te, ut tibi cervicem fingam linte.
Atque ita legendum ex codicibus scriptis. Elegia in mortem Druſi, 137.

Nunc ego te infelix summum teneoque tuorque,
Effringoque manus, oraque ad ora sero.

Pañ. v. 409.

Ille manus aegras manibus fingebat amicis.

Lib. II. 418.

Et fingit lingua corpora bina sua.

Quae expressit ex istis. Virgilianis de eadem rei; lib. VIII. 634.

Ilam tereti cervicis reflexam

Mulere alternos, et corpora fingere lingua.

Ubi Servius, *Fingere*, id est tergere. Cicero in Sestiana; *Spongia sanguis effingebatur.* id est tergebatur. *Fingere* tamen et formare aliquid et ad integram faciem arte perducere significat. inde *fioteres dicuntur*, qui imagines vel signa ex aere vel cera faciunt. Senec. Hippol. 1262.

Durate trepidatæ lugubri officio manus,
Dum membra nato genitor annumerat suo,
Corpusque fingit; hoc quid est forma carens?
Quae pars tui sit dubio, sed pars est tui.

Quae ita capiendi illa Plinii lib. I. Epit. III. *Effringe aliquid et exclude, quod sit perpetuo tum, ita enim vetustissimus codex Medicus, quo tumi sunt usus; non excide, ut ad uras & aves alludat, quae informes foetus fingere, & ova excludere dicuntur.* Notit de ura Metam. xv. 350.

Lambendo mater in artus

Fingi.
Quomodo de eadem rei A. Gellius XVII. cap. 10. Claudian. in Rufin. I. 96.

Linguisque trifurcis

Mollia lambentes fixerunt membra carafas.

Ubi plura. *fingi proles* pro generari eleganter dixit Columella lib. v. cap. 36. apud Plant. Amphitryone I. I. 167. *Sofia facite:*

Illic homo me interpellabit, memque os finget
denno.

Et Lucilius apud Nonium in *fingere*: *Quum polo bibo eodem, amplexor, labra labellis Fingens compono.*

Ille manus istas effingit, & affidet aegrae,
Invivus Superis, cum Superisque mihi.

Dumque suo tentat salientem pollice venam;

140 Candida per causam brachia saepe tenet:

Contrectatque sinus, & forsitan oscula jungit.

Officio merces plenior ista suo est.

Quis tibi permittit nostras praecerpere messes?

Ad sepem alterius quis tibi fecit iter?

Ille

pono. quod idem Nonius perperam pro *jungere* interpretatur. apud Valer. Flacc. lib. v.

Fingi placidus sera postera distis.
Pro *mulier*. vid. Schopp. Suspect. Lect. III. 8. sic Metam. IV. 141. fabula Thybes in nonnullis melioris notae codicibus scriptum offendi:

Gelidus in vultibus oscula fingens.

Sic Epistola XIX. VI. 44. *Fingere oia corpora.* ut illic scribendum monimus. *affidoque thoro* etiam in uno Regio. quod sequentia confirmant. & Horat. lib. I. Sat. I. 82.

Aut alius casus te lecto affixit. habes, qui

Affidat, somenta parat.

Cydype infra de amante:

Affidit ille quidem, quantum permittitur ipsi.

HERNIUS. Nullum dubium, quin *affidere* verbum sit proprium eorum, qui vel medicine, vel consultationis causa aegris & miseris adsunt. vid. Praefat. ad Propert. IV. III. pag. 591. & nos ad Quint. II. Decl. 10. sed hic *insidat* nollem eicere: licet mox, & in sequenti Epistola, *adstet* ille de rivali legatur, & recte. Rivali enim illi, a quo alieni erant Cydype, adfidere toro permittebatur, Accontii vero votum ulterius tendebat, cui si poterat facta fuisset ad aegram veniendi, non ille adfessit toro contentus, etiam ineditisset, & in spondam se, non repugnante puella, potuisset. id saltem votum later in *insidat*. ideoque minime mutandum. quod vero Noster dicit, *effingere manus*, Aufon. Epigram. LXXIII. dixit tractare.

BURMANNUS.

135. *Quod me procul inde remoto.* Remoto Putaneus cum tribus aliis. secte. malim etiam, *Ter rursus miserum!* HERNIUS.

140. *Candida per causam brachia saepe tenet.*]

Trist. I. VII.

Per causam meministi te teigisse manum.

HERNIUS. Illustratur bellam hanc & optimis scriptoribus persamiliari locutionem Broukhuf. ad d. I. Tibulli, & Tenuil. ad Fronton. lib. III. Strateg. cap. III. §. 6. BURMANNUS.

142. *Plenior ista suo est.*] *Ista* scripti. HERNIUS.

Plenior hic est major, amplior; proprium de divitiis vocabulum. ita Martial. VII. 45.

Divitibus poterat missas elozoque sonantes

admittere, pauperibus manera plena dato.

144. *Ad sepe alterius quis tibi fecit iter?*] *Ad se-*

pepe alterius codex unus Medicus cum prima editione. optime; perfitit enim in metaphora, & *sepem* dixit pro agro sepibus munito. sic lib. III. Art. 562.

p p 2

Te

- 245 Ille sinus meus est: mea turpiter oscula fumis.
A mihi promisso corpore tolle manus.
Improbe, tolle manus. quam tangis, nostra futura est.
Postmodo si facias istud, adulter eris.
Elige de vacuis, quam non sibi vindicet alter.
150 Si nescis, dominum res habet ista suum.
Nec mihi credideris: recitetur formula pacti.
Neu falsam dicas esse; face ipsa legat.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi.
Quid facis hic? exi; non vacat iste torus.
155 Nam quod habes & tu humani verba altera pacti;
Non erit idcirco par tua caussa meae.
Haec mihi se pepigit: pater hanc tibi, primus ab illa:
Sed propior certe, quam pater, ipsa sibi est.
Promisit pater hanc: haec adjuravit amanti.
160 Ille homines, haec est testificata Deam.
Hic meiuit mendax, timet haec perjura vocari.
Num dubites, hic sit major, an ille metus?
Denique, ut amborum conferre pericula possis,
Respice ad eventus: haec cubat, ille valet.
165 Nos quoque dissimili certamina mente subimus;
Nec spes par nobis, nec timor acquus adest.

Te semper norit, tibi semper inhaerent uni:
Cingenda est altis saporibus ista seges.
Hinc & apud Virgil. in Georgicis, lib. 1. 270.
Sogeri praecordare sepe. Et seipre segetem Columell.
lib. II. cap. xxii. *Ad spem alterius Patavinus &*
Arondeilianus, proxime ad verum. HEINSIUS. Ita
Valer. Flac. vi. 537.
Non passus, non seps
Hic tibi.
Ubi vid. Heinsium. BURMANNUS.
145. *Turpiter.*] Cum dedecore & infamia.
CROFANUS.
151. *Nec mihi credideris.*] *Malo, Ne mihi, nam*
in uno Regio erat, Ni. HEINSIUS. Litera pacti
Oxon. Et quatuor alii.
153. *Tibi nos, tibi dicimus.*] *Elegans & solem-*
nis increpationis gravissimae formula. ix. Met. 122.
Tibi, Nescis biformis,
Dicimus, exaudi, nec res intercepe nostras.
Vide ad Phaedri lib. 19. Fab. 19. male hic Junia-
nus; *vel nos tibi dicimus exi.* sequenti versu multi
edidi & scripti, *quid facis? hinc exi.* BURMANNUS.
154. *Iste torus.*] *Iste locus Bernensis & Junianus.*
155. *Et tu humani.*] *Et tu thalamo verba altera*
pacti, volebat Francius.
156. *Non erit idcirco.*] *Elegantior Francofurten-*

sis, Non venit. ut saepe Ovidius. vide ad Epist.
iv. 113.
158. *Sed propior.*] *Et propior, malabat Francius.*
Sed prior est certe, Moreti liber.
159. *Haec ex juravit amanti.*] *Regius, sed ex*
haec. praestit tamen, quod editiones nonnullas
occupat, adjuravit. Noller Metam. lib. III. 659.
Per tibi nunc ipsam (neque enim praesentior illo
est Deus) adjuro: tam me tibi vera. referre,
Quam veri majora fide.
Terentius Andria IV. 2. *Per omnes tibi adjuro Deo.*
Capitolinus in Gordiano: *De quibus adjurare sole-*
ris, ne quis ante rem completam quicquam vel au-
diat vel intelligat. ita & Apulejus frequenter. Ser-
vius ad illa Virgilio lib. XII. 816.
Adjuro Stygi caput implacabile fontis.
Pro, juro. nam prothesis est. Quidam tamen volunt
juro dici tunc debere, cum confirmamus aliquid, aut
promittimus. ut, juro me facturum. Adjuro vero cum
negamus. Adjuro me non posse, Adjuro me non se-
ficere. Terentius, Adjurat se non posse apud vos Pam-
philo absente perdurare. Potest tamen et ad valde
significare, ut sit, Adjuro, valde juro. sic & apud
Stadium Theb. VII. Hagesque propinquos Adjurat,
pro jurat esse propinquos. HEINSIUS.
161. *Haec ex perjura vocari.*] *Duo libri, timet*
haec

- Tu petis ex tuto: gravior mihi morte repulsa est:
Idque ego jam, quod tu forsitan amabis, amo.
Si tibi iustitiae, si recti cura fuisset;
170 Cedere debueras ignibus ipse meis.
Nunc quoniam ferus hic pro causa pugnat iniqua;
Ad quid, Cydippe, litera nostra redit?
Hic facit ut jaceas, & sis suspecta Dianae.
Hunc tu, si sapias, limen adire vetes.
175 Hoc faciente, subis tam saeva pericula vitae.
Atque utinam pro te, qui movet illa, cadat!
Quem si repuleris, nec, quem Dea damnat, amaris;
Et tu continuo, certe ego salvus ero.
Siste metum, virgo, stabili potiere ferote.
180 Fac modo polliciti conscia templa colas.
Nec bove mactato coelestia numina gaudent;
Sed, quae praestanda est & sine teste, fide.
Ut valeant aliae, ferrum patientur & ignes:
Fert aliis tristem succus amarus opem.
185 Nil opus est istis; tantum perjuria vita:
Teque simul ferva, meque, datamque fidem.
Praeteritae veniam dabit ignorantia culpae:
Exciderint animo foedera lecta tuo.

Admo-

haec perjura. mox, Num dubites bene Oxoniensis.
HEINSIUS. Sed ex haec perjura editiones praestac &
Berlinanni. Haec perjura Oxoniensis. Ille timet
mendax, timet haec perjura vocari Bernensis.
164. *Haec cubat.*] *Nempe in morbo: pro de-*
cedere enim hac voce veteres usque elegantur.
Douza in Succi. Append. ad Horat. cap. IV.
ostendit. BURMANNUS.
165. *Mente subimus.*] *Marte praestiterit. HEINS:*
166. *Nec spes par nobis, nec timor.*] *De spe &*
timore vide quae dixi in Epist. Dejanirac ad Her-
culum vers. 42. CROFANUS. Nec timor unus adest
Junianus & Bernensis, & nonnulli alii.
171. *Nunc quoniam ferus hic.*] *Nunc ferus hic*
quoniam concinnus legatur. HEINSIUS.
172. *Ad quid.*] *In quem usum. BERSM. Ex notis*
Hubertini patet legisse cum, ad quod; sed non
satis capio haec verba, ad te Cydippe ciliio princeps.
174. *Hunc tu, si sapias.*] *Hic deficiat codex*
Puteaneus, ceteris ablativis usque ad Elegiam fol-
secundam lib. I. Amorum. HEINSIUS.
176. *Qui movet ille cadat.*] *Sic videtur legen-*
dum: cum sequatur, Quem si repuleris. CROFANUS.
Ista Douzae codex. sed illa jam Aldus & alii re-
ceperunt. Qui movet arma Leidensis. Qui movet
illa, serat, legabat Francius.

177. *Repuleris.*] *Respueris Moreti codex.*
177. *Amaris.*] *Syncope. CROFANUS.*
178. *Et tu continuo.*] *Malim, At tu. HEINSIUS.*
Tu, puto, continuo, conjiciebat Francius.
179. *Siste metum.*] *Sex codices, pone metum:*
ut initio Epistolae, & milles alibi.
180. *Polliciti.*] *Solliciti Moreti.*
181. *Non bove.*] *Nec scripti plerique. HEINS:*
182. *Et sine teste.*] *Francius putabat, vel sine*
teste.
183. *Ferrum patientur & ignes.*] *Tres libri, pa-*
tientur. Junianus & Strozza, patientur. recte.
HEINSIUS.
184. *Fert aliis tristem succus amarus opem.*] *Me-*
dicam opem Amrobianus unius & Gottorphanus.
ut Amor. II. El. IX.
Constitutum medica postmodo juvit ope.
Rem. Am. 76.
Carminis ex medicae, Phaebe, repertor opis.
Trist. V. El. VII.
Promissam medicam non sultit artis opem.
Pont. III. El. IV.
Ad medicam dubius confugit ager opem.
Lib. IV. El. I.
Lenito medicam vulnere sensit opem. HEINSIUS.
185. *Perjuria vita.*] *Cave ne perjura sis. CROFANUS.*
P. 3. 188. Excipit

Tu

- Admonita es modo voce meâ, modo cassibus istis;
 190 Quos, quoties tentas fallere, ferre soles.
 His quoque vitatis, in partu nempe rogabis,
 Ut tibi luciferas adferat illa manus.
 Audiet; &, repetens quae sint audita, requiret
 Ipsa, tibi de quo conjugè partus eat.
 195 Promittes votum; scit te promittere falso.
 Jurabis; scit te fallere posse Deos.
 Non agitur de me: curâ majore laboro.
 Anxia sunt vitae pectora nostra tuae.
 Cur modo te dubiam pavidi flevere parentes,
 200 Ignaros culpae quos facis esse tuac?

Et

188. *Exciderant animo foedera nostra tuo.*] Male alii legunt, *foedera laeta*. CIOFANUS. *Foedera laeta* scripti fore omnes. & recte. *ita litera laeta* Epist. XXI. 238. & mox v. 214. *Verba laeta*, deinde, *Exciderunt*, quod in tribus inveni, etiam amplector. nisi *Exciderant* quis malit. de quo Epist. VII. 26. Propert. III. Eleg. 23.

Mens bona, si qua Dea est, tua me in sacraaria condo,
Exciderunt furdo tot mea vota Jovi.

Sic scribo. est enim votantis; vulgo, *exciderunt*, & *deus*. HEINSIUS.

189. *Atodo cassibus istis.*] Morbo quo nunc laboras. CIOFANUS. *Cassibus* scribendum. quod Regius & Moretanus meliores confirmant. *Tendere rotia* hoc vocabat Cydippe paulo post:

In nostra iustitiâ ira,
Qui mihi tendebas, rotia dignus eras.

I. Amor. Eleg. VIII.

Parcius exigit pretium, dum rotia tendis.

Sic apud Tibullum I. VII. 5.

Jam mihi tenduntur casses.

Notæ Art. Amat. III. 545.

Novus visio esse resistit amans.
 Lib. I. 392. *Non bene de laxis cassibus exit aper.*
 HEINSIUS.

191. *In partu nempe vocabis.*] *Rogabis* cum scriptis. HEINSIUS. Quod praestat: proprium enim, de his, qui implorant auxilium Deorum. eadem diversitas. lib. x. Metam. 300.

Orpheus nequiquam voce rogatur.
 Ita legendam ex MSS. cum vulgo ingratiſſima soni repetitione voce vocatur, circumſcratur. & eodem libro 507.

Nec Lucina potest parentis voce rogari.
 Ubi eodem modo peccarunt librarii. lib. I. Amor. VIII. 107.

Saepe rogabis
Ut mea descendent mollior ossa cadent.
 Senec. Hier. Fur. 1022.

Blandas manus
Ad genua tendens, voce miseranda rogat.

Horat. I. Epist. VIII. 1.

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinovano
Missa rogata, refer.

Infr. Epist. Sequent. 61.

Aut Dea si frustra pro me tibi sacra rogatur.

BURMANNUS.

192. *Luciferas afferat illa manus.*] *Offerat* libri meliores. quidam *effert* proxime ad verum. sic lib. I. Artis 489. *offerre aures*:

Neve aliquis verbis adigros offerat aures.
 Ita enim veterini codices illic agnoscunt. at & Pont. IV. El. XLII.

Materiam nostris offerat ingenis.
Luciferas autem manus hic dixit, ut equos luciferos
Epistola Camaces:

Puraque luciferae luna movetur equos.
Numus apud me argenteus Juliae Piae, DIANA E
LU CIFERA E inscriptum habet. cum Emblemate
 DIANAe taedam gerentis. Item alius ejusdem
 Juliae, LUNA LU CIFERA. Luna bijam boum
 vecta. Sic & Diana *Φωσφορος* apud Graecos dicta.
 HEINSIUS.

193. *Audiet haec repetens quae sunt audita.*] *Quae sunt scripti.* & *repetens* etiam bene prima editio. HEINS. *Racelen*; Barberinus. vid. Ep. v. 113.

195. *Promittere falso.*] *Falsum* Junianus. *Falsus* novem alii. vid. XII. Amor. III. 11. mox *posse Deos* Moreti & Lovanienſis.

197. *Non agitur.*] *Nil agitur*, tres libri.
 198. *Anxia sunt vitatis.*] *Anxia* sunt vitatis. *Anxia pro vitâ pectora nostra tua.* Sunt vitâ pectora nostra tua Leidensis & Bemensis. sed *anxia vitatis* elegantè dicitur. Ita Plinius lib. XV. 48. *Cato perniciâli odio Carthaginis flagrans nepotumque securitatis anxius.* Paullinus natali texto.

Miserat in sacram, nil anxia corporis, arcem.
 Nummos

Miserat in sacram, nil anxia corporis, arcem.
 Ipse

- Et cur ignorent? matri licet omnia narres;
 Nil tua, Cydippe, facta ruboris habent.
 Ordine fac referas, ut sis mihi cognita primum,
 Sacra pharetratae dum facis ipsa Deae.
 205 Ut, te conspectâ, subito (si forte notasti)
 Resisterim fixis in tua membra genis:
 Ut, te dum nimum miror, (nota certa furoris)
 Deciderim humero pallia lapsa meo.
 Postmodo nescio quâ venisse volubile malum,
 210 Verba ferens doctis infidiosa notis.
 Quod quia sit lectum sanctâ praefente Dianâ,
 Esse tuam vincitam, numine teste, fidem.

Ne

Ipse Ovidius lib. I. Metam. 623.

Timuitque Jovem, & fuit anxia furti.

BURMANNUS.

199. *Te dubiam.*] *Te dubii* editiones priscae. & Regius cum novem codicibus. male tamen. *dubius* aeger dicitur, quia ejus salus in dubio est. ut Epist. seq. 31. *incerta salus*. III. Pont. IV. 8.

Ad medicum dubius conjugit aeger operi.

Stat. Achilleide I. 117.

Nosse saluiferas dubiis animantibus herbas.

Ubi aegris in MSS. quibusdam est, quod a glossatore natum. conjungit aegros *dubios* Juvenalis Sat. XIII. 125.

Curentur dubii medicis majoribus aegri.

Et ita *dubiae rates* Nostro. II. Art. 514. *Et dubiis malea vitata carinis.* Stat. IV. Theb. 224. ubi Schol. Barthe. *De salute sua: locus enim est valde periculosus.* Lutatius quoque ad lib. VIII. 365. *legisse videtur, dubiis Malea dotata carinis.* non male. nam & *aureum sinum* Malecum latrones vocavisse, auctor est Florus lib. III. cap. 6. BURMAN.

200. *Ignaros culpae quos facis esse tuae.*] *Cur licet* Jurci Excerpta, cum Menteliano & uno Mediceo. duo alii, *quos licet*. Scribe, *quos liquet*. Sequenti versu, *ignorent pro ignorant* meliores. HEINS. *Quos finis*, malebat Francius.

202. *Facta ruboris habens.*] In aliis *pudoris*. probo. CIOFANUS. *Ruboris* ex isdem scriptis reponendum. Sabini Demophoon:

O tibi quantus erit facti rubor!

Amor. III. El. XIV.

Illic nec tunicae tibi sit posuisse rubori.
 Ita optimus liber. ut & Artis lib. III. 83.

Lamius Endymion non est tibi. Luna, rubori.
 Et eodem libro ex praetantissimis membranis 167.

Nec rubor est emissæ palam. HEINSIUS.

204. *Sacra pharetratae dum facis ipsa Deae.*] *Tu ipsa* otiosum cum sit hoc loco, vix dubitem Ovidium scripsisse, *aede Deae*. cognatio nimirum litterarum in utraque voce effectit, ut alterutrañ offi-

tantes librarii omiserint, quod & alibi factum. Epist. XIV. ex veteri libro 24.

Et fecer armatas accipit aede nurus.
 Nam & illic ipse est in vulgatis. Pall. VI. 570.

Sed superinjectis quis latet aede rogi.

Ubi similitur isto legebatur. HEINSIUS. Conjectura haec dubia mihi videtur. mallem, *dum facti ipsa*: dum mater sacra facit, compexit Cydippen Acontius, &c. confer Epist. seq. vers. 93. unde apparuit Cydippen, dum mater sacrificat, cum nutrice obambulasse loca facit, & tunc vitam ab Acontio; postmodo demum cum reversa fuisset in aedem Dianae, venisse pomum. BURMANNUS.

207. *Et te dum nimum miror.*] *Ut te recte* Mentelanus, Arondelianus, & Basileensis. pro *nota certa furoris* malim quoque, *stuporis*. Epistola Paridis:

Dum stupor visis (nam pocula sorte tenebam)
Tortilis e digitis excidit ansa mei.

HEINSIUS.

208. *Deciderim humero pallia lapsa meo.*] *Deciderim* Excerpta Jurci. probe. ut monitum jam à nobis Epist. XIV. 26. & sic videtur legendum lib. III. Pall. 30.

Ignibus iliacis aderam; cum lapsa capillis
Recidit ante sacros lanæa vitra focos.

Nam *Decidit* in quibusdam libris. HEINSIUS. *Deciderim* mihi praefereendum videtur, ad pedes enim decidisse docet vox *addita lapsa*, pro quo male quidam codices *laxa*. sic Sueton. Aug. XCIV.

Tunica laticlavata resuta ex utraque parte ad pedes decidit. *Recidere* puto vestem, cum in tergum retro cadit, *decidere* cum ad pedes habitur. eadem differentia inter *dejacere vestes* & *rejicere*, quae verba considerant saepe librarii, observanda est, de qua ad II. Met. 582. pluribus agemus. BURMAN.

210. *Verba ferens doctis infidiosa notis.*] Sic & membranae, quotquot à me inspectae sunt. Scribe nihilominus, *doctis notis*. quam emendationem pluribus adfluximus, Notis ad lib. VI. Pall. VI. 649.

Art.

Ne tamen ignoret quae sit sententia scripto;
Lectâ tibi quondam nunc quoque verba refer.

215 Nube, precor, dicet, cui te bona numina jungunt:
Quem fore jurasti, sit gener ille mihi.
Quisquis is est, placeat; quoniam placet ante Dianae.
Talis erit mater, si modo mater erit.

Sic tamen & quaerat, qui sim quantusque, jubeto:
220 Inveniet vobis consuluisse Deam.

Insula, Coryciiis quondam celeberrima Nymphis,
Cingitur Aegeo, nomine Cea, mari.

Illâ mihi patria est. nec, si generosa probaris
Nomina, despectis arguor ortus avis.

225 Sunt & opes nobis: sunt & sine crimine mores:
Amplius utque nihil, me tibi jungit amor.

Adpe-

Adpeteres talem vel non jurata maritum:
Juratae vel non talis habendus erat.

230 Haec tibi me in somnis jaculatrix scribere Phoebe,
Haec tibi me vigilem scribere jussit Amor.

E quibus alterius mihi jam nocuere sagittae:
Alterius noceant ne tibi tela, cavc.

Juncta salus nostra est: miserere meique tuique.
Quid dubitas unam ferre duobus opem?

235 Quod si contigerit, cum jam data signa sonabunt,
Tinctaque votivo sanguine Delos erit;

Aurea ponetur mali felix imago,
Causaque verficulis scripta duobus erit:

Effigie pomi testatur Acontius hujus,
240 Quae fuerint in eo scripta, fuisse rata.

Longior infirmum ne lasset Epistola corpus,
Clausaque confucto sit tibi sine; vale.

EPI-

Art. Amat. lib. III. 493. ubi de exarandis Epistolis agitur:

Ducere confuscat multas manus una figurâ.
Nempe literarum figuras. HEINSIUS. Mihi doctas
notae movendae non videntur: nullis enim notis
Epistola scribi potest, nisi ductis. vide ad Quint.
I. Infit. I. qui ductus literarum dicit. sed
doctas notas amor dictaverat Acontio, id est cal-
lidas, quibus peritus & vaser amator deciperet
puellam. sic docta illa vox Caesaris apud Flor. IV.
2. Peri faciem, est perita ex interiori arte militari,
& callidissima. & ita doctus dolus. Plaut. Mil. Glor.
II. II. 93. & Pseud. I. III. 70. & passim ille doctus
& doctis, pro astuto callido utitur. eadem diver-
tas apud Valer. Plac. I. 122.

Et ducta resonare bipenni

Litora.
Ut Gronovius & Heinsius legunt. sed in MSS.
docta, quod tibi aliquando vindicabimus. apud
Claud. Bel. Get. 492. quoque:

Per tot certamina doctis

Crede seni.
Ubi Heinsius itidem, ducto. apposte admodum
apud Plautum quoque Captiv. Act. IV. Sc. 11.
Ite esse ille doctus senex, quos verba data sunt. ubi
perperam alii ductus eo significatu, quem Heinsius
infr. Epist. scq. 182. illustrat. vid. Broukh. ad Ti-
bul. I. VII. 1. apud Statium quoque lib. III. 215.
III. 201.

Te similem doctae refert mihi linna ceras.

Heinsius ductis corrigebat in ora sui libri. sed nec
ibi opus aliquid innovare. sic & industria opificum
turba, male in MSS. Plinii XXIII. 5. pro indocta
legitur. BURMANNUS.

212. *Esse tuam.*] *Esse reor* Jureti. Excerpta.
HEINSIUS.

213. *Scripti sententia quae sit.*] *Quae sit sententia*
scripto eadem Jureti Excerpta, rectius. IDEM.

214. *Verba refer.*] Editio princeps & unus Me-
dicus:

Lectâ tibi quondam nunc quoque verba lege.
Non invocula repetitione. vid. Epist. VI. 29. &
ita etiam Francius conjecerat. BURMANNUS.

219. *Si tamen & quaerat quis sim qualisque, vi-
deto.*] Scripti nonnulli, sed tamen inquirat. Ar-
gentinenfis, *Si tamen & quaerit qui sim. jubete*
etiam est in nonnullis. Scribe:

Sed tamen inquirat qui sim qualisque jubeto:
Inveniet ero.

Nam *inveniet pro invenies* quoque exstat in non-
nullis. Possit etiam, *Sic tamen inquirat*, quod
tres codices praeferrunt. & qui sim quantusque
cum Jureti Excerptis. Ep. V. 9.

*Nondum tantus eras, cum te contenta marito,
Edita de magno flumine Nymphâ sui.*
HEINSIUS. *Quaerat* ne muta. vide ad Epist. XVII.
198. deinde sic tamen praetulimus, XIII. Me-
tam. 243.

Sic tamen & spreto notissique hostisque periclo.
Eadem elegantia, qua sic quoque saepe occurrit, de
qua ad III. Art. Am. 265. & Valer. Plac. IV. 598.
BURMANNUS.

222. *Nomine Caea.*] *Caea* non est adjectivum
hoc loco, ut E. Hubertinus putat: sed proprium.
Nam & Plinius lib. 4. cap. 12. *Ceos*, inquit, *quam*
nostris quidem Ceam, Graeci, Hydrysiam vocant. Est
Virgil. I. Georg. 15.

Et cultor memorum, cui pinguis Caea
Tor centum nivei tendens dumeta juvenci.
Nymphas autem, quas hic Corycias dicit, idem
Poeta Metam. 10. simpliciter *Nymphas Caribaeas*
vocat, à *Caribaea*, una ex quatuor urbibus Caeae.
Sed utrum à Corycio, quod in Parnasso fuit: a

à Corycio Ciliciae appellerent, haecenus incer-
tum. MICYLIOUS. *Lege, Cea*; tam hic, quam Met.
X. Keis; enim est Graecis, vel Keis. Insula *Cea*
etiam Columellae dicta lib. 1X. cap. 11. *Ceam* sim-
pliciter Virgilius I. Georg. 14. ubi, teste Servio,
regnavit Aristaeus Cyrenes filius. pro *Coryciis Nym-
phis* male, & invito metro *Caryciis* reponit Orte-
lius Theauro Geographico in *Ceos*. sunt enim,
quas Notter *Corycidas* lib. 1. Metam. vocat, &
Parnassi incolas facit Apollonius libro 11. ubi de
Parnasso agit & Apolline:

*Πολλὰ δὲ Κωρύκῳ Νυμφῶν πλεῖστον θυγάτηρ
Θαρύσσου ἔπειστον ἴπῳ κελύγιον.*

Ubi videndus Schollastes. HEINSIUS. Schollastes Ho-
rati ad lib. II. Od. I. citat hanc versum mendose:
Cingitur Aegeo insula Caea mari.

223. *Si generosa probaris.*] Sunt qui probatis ma-
lint. ac si dicat, Tu, tuque omnes probatis
stemmata in conjug. EGNATIUS.

224. *Arguor.*] Francius malebat, *Arguar.*
227. *Adpeteres.*] *Aspictes talem* Bornensis.

228. *Juratae vel non talis habendus erat.*] *Porte:*
Vel non juratae talis emendus erat.

In Amoribus I. Eleg. 8.
Si te non emptam vellet, emendus erat.
Propertius lib. III. Eleg. XVI.

Tali mors pretio vel sit emenda mihi.
Poffit & amandus legi. HEINSIUS. Eadem varietas
I. Tyrt. VII. 44. ubi vid. Heinsium. sed hic *haben-*
dus mihi praeferrendum videtur. Epist. VII. 17.

Alter habendus amor tibi vestas, & altera Dido.
Vid. & III. Amor. XII. 6. ubi etiam amandus &
habendus confunduntur in MSS. BURMANNUS.

230. *Me vigilans.*] *Me vigilem* Chartaceus Scri-
vicii & alter Mentelianus à manu prima, quod

praecedentia confirmant. Diana somniantem, Cu-
pido vigilem & forma tua captum, cum te vidid-
sem, jussit scribere. Horat. III. Od. 27.

Vigilans ne ploret
Turpe commissum, an vitios carentem
Ludit imago? BURMAN.

235. *Cum jam data signa sonabunt.*] Variant
scripti; tres, *tibi cum data*, Lovanicnsis, *tibi*
cognita signa. Barberius, *tibi cum data ibura su-*
manunt. Forte ex vestigijs codicum, *Quod si con-*
tigerit, tuba cum data signa sonabit. HEINSIUS.

236. *Votivo.*] *Nocivo* Bornensis.

240. *Quae fuerint.*] *Fuerant* septem codices.
Legere, fuerint. Art. Am. III. 405. ex veteri libro:

Cura ducum fuerunt olim requinque Poitae.
De quo Epist. VII. III. 166. HEINSIUS.

242. *Clausaque confucto sit tibi sine, vale.*] *Scri-*
be, confucto sit tibi sine. II. Pont. VII. 17.
Jam mihi fata liquet, coepit servantia cursus,
Per sibi confusatae semper itura vias.

Error passim obvius, ut jam supra monuimus hac
Epistola, ubi sibi par, pro tibi reponendum. Pont.
lib. III. Eleg. 1.

Sint utinam mites solito sibi more!
Quae etiam in vulgatis libris sunt corrupta. Plures
hujus notae mendas alibi castigamus non parvo
numero. HEINSIUS. Barberius & Lincoln. *clau-*
sula confucto. forte non male, si legas:

Clausa confucto sit tibi sine; vale.
Cicero lib. II. Epist. IV. *Utur ea clausula, qua solent*
Senec. Epist. XI. *Jam clausulam Epistola possit*
ubi Lipsii libri *clausam*. Epist. XXVII. *Finis jam*
volebam, et manus spectabat ad clausulam. ita
clausula Bisironnis, de qua vide Calaubon. ad

Suct. Aug. 100. BURMANNUS.

- P**ertimui, scriptumque tuum sine murmure legi,
Juraret ne quos infcía lingua Deos.
Et, puto, captatites iterum: nisi, ut ipse fateris,
Promissam scires me satis esse semel.
5 Nec lectura fui: sed, si tibi dura fuissetem,
Aucta foret saevae forsitan ira Deae.
Omnia cum faciam, cum dem pia tura Dianae;
Illa tamen iusta plus tibi parte favet.
Utque cupis credi, memori te vindicat irā.
10 Talis in Hippolyto vix fuit illa suo.

At

De hac Epistola non habeo quid affirmem. Itali interpretes negant esse Ovidii omnes Epistolae veritas, praeter paucos quosdam à principio, nempe in quos ipse scribere: ceteros pro notis ac alienis habent. Neque tamen aliud pro argumento afferunt, quam quod solent, in antiquis suis exemplaribus eos non extare. Quidam etiam ridiculam rationem adiciunt, Cydippen aegrotam fuisse: eoque verisimile esse, brevioribus illam respondisse. Quasi nesciamus, repositionem hanc à Poëta fictam: non à Cydippe, quae tamen nulla fuit, datam. Ego, ut concedam, multos esse hic versus Ovidianae facilitati ac phraisi dissimiles, etiam compositionem interdum vacillare: quia tamen video Aldo & Egnatio, viris & iudicio & doctrina magna praeditis, eosdem hos versus non improbrata magna praeditis, eosdem hos versus non improbrata magna praeditis, adeo ut alter horum etiam annotationes in quosdam dederit: placuit, tantorum virorum iudicium sequi. Et ut ab his, pro Ovidianis, aut dignis saltem qui Ovidianis connumerarentur, recepti sunt, ita nos quoque eosdem loco movere volumus. Quin & ichillis quibusdam brevioribus, idque sapra quoque fecimus in iis, in quibus desiderabatur, adiectis, ea quae aequanto obscuriora erant, illustravimus. Est igitur tota Epistola, velut à foemina scripta, ita varie querelis, precationibus & expostulationibus mixta. Conqueritur enim de ira Deae, de sua acritudine, de praefati periculo, in quo sit, dum scribit; & de eo, quibus votis interim ambo proci fruentur, dum ipsa decumbit. Petiteque ab Acontio, ut si quos amat ita laedere solet, se odisse potius velit. Hinc seriem suae causae, & navigationem in Deum, exponit. Expostulatque cum Acontio, quia per dolam potius, quam recta iustaque via seise

ambierit: refutans etiam iurjurandum, quod fecerant, ab absurdo. Mox redit ad religionem, & metum Deae. Excusatque se de altero proco, quod ab eo adhuc interemerata sit. Et quia Acontio petierat illam coram invisere, recusat et totum valetudinis suae statum, causam morbi illi imputans, Deaque & illi sese submittere. MICYLLUS. Quaedam exemplaria hic denuo munifica sunt de alieno, dum initium nobis hujus Epistolae hoc modo obtrudunt:

*Littera pervenit tua, quo consuevit, Acontii,
Et poene est oculis insidiata meis.*

HEINSIUS. Vide Schott. II. Observ. cap. LIII. In prima editione adscriptum erat, *Cydippe Acontio; Heroidum Ovidii ultima, recens reperita*; mirum autem in posterioribus editionibus, ut Parmensi, Veneticisque duabus haec non apparere.

6. Saevae Deae.] Magnae Dianae, vel aspectu

terrifici, cum inferat,

Omnia cum faciam, cum dem pia tura Dianae.

Sic & infra:

Confiteor, timeo saevae Iaroidis iram.

Et:

*— Quid avert
Saeva mihi vitam, spem mihi diva mei?
CIOFANUS. Quanta foret saevae Lovanensis.
7. Pia tura.]* Pia vota Lovan. & Bernensis.
9. Te vindicat.] *Se vindicat* Oxoniensis a manu prima, vide ad Phaedr. v. 2. Schefferi notas.
10. In Hippolyto.] Ristum debet hic lecto-
ribus concinnator notarum variarum, qui Huberti
explicationem, in Hippolyto pro Archaiminum
pro in Hippolyto dici, refutat, nec in pro erga
sumi, sed ablativum requirere confidenter notat.

Tu

- At melius Virgo favisset virginis annis;
Quos vereor paucos ne velit esse mihi.
Languor enim, caussis non adparentibus, haeret.
Adjuvor & nullà fessa medentis ope.
15 Quam tibi nunc gracilem vix haec rescribere, quamque
Pallida vix cubito membra levare putas?
Huc timor accedit, ne quis, nisi conscia nutrix,
Colloqui nobis sentiat esse vices.
Ante fores sedet haec: quid agamque rogantibus intus,
20 Ut possim tuto scribere, Dormit, ait.
Mox ubi, secreti longi causa optima, somnus
Credibilis tardà desinit esse morā,
Jamque venire videt, quos non admittere durum est;
Exfreat; & ficta dat mihi signa notā.
25 Sicut eram, properans verba imperfecta relinquo:
Et tegitur trepido litera cauta sinu.

Inde

Tu vide, quae nos ad Quinctil. xv. Decl. 6. notavimus. BURMANNUS.

11. *Virginis.]* Male de Hippolyto capit Douza. quia Nonius etiam *virgines* dici pueros invectus notat. ad ipsam Cydippen referenda.

12. *Quos vereor.]* Omnia carmina quae ab eo sunt verū, *Quos vereor* etc. non leguntur in antiquis ullis, quae viderim, exemplaribus. Neque ea Planudes transfert. Atque ideo non sunt fortasse ipsius Ovidii. NAUGERIVS. Codices omnes post hunc versum desunt, praeter Sarravianum, Mediceum, & unum ex meis recentiorum, quem à Luca Langermanno donum habui. Arondelianus quoque reliquos hujus Epistolae versus majori ex parte in calce voluminis post Sapphus Epistolam rejecerat. HEINSIUS.

17. *Nunc timor.]* Malim *Huc;* ut lib. III. Amor. Eleg. VIII. *Huc pudor accessit.* HEINSIUS.

19. *Quid agamque rogantibus inter.]* Hic versus praecipue ex his unus est, unde colligitur, hos non esse Poetae proprios ac *γυγιστοις*. Neque enim haec figuram apud Ovidium facile alibi reperias. Est enim *Rogantibus inter*, dictum, pro interrogantibus; quod haud scio. an apud ullum alium Poetam reperias: nedum apud Ovidium, qui ubique orationi aequabili ac piana studuit. Sed tamen fieri potest, ut vel insititius versus hic idem sit, vel alias corruptus. Poteseratque nullo incommodo legi:

*Quid agamque rogantibus, ipsa,
Ut possim tuto scribere, dormit, ait.*

Nisi quod nobis nihil immutare, quod ab aliis intactum haecenus manserit, constitutum est. MICYLLUS. Scribo, *intus*. Columella Praefatione Rei Rusticae, *Neque enim roganti quid agatur intus, servū respondere dignantur.* Juv. Sat. III.

Atque obiter legat, aut scribet, vel dormiet intus. Noster in Amoribus lib. III. Eleg. IV. *Omnibus exclusis intus aduter erit.* Et I. Trist. Eleg. III.

Formaque non tacitis foveris intus erat. HEINSIUS. De feminis ante fores excubantibus egerunt Merill. notis ad Passion. J. Christi. §. 2. Gebh. ad Propert. II. vi. 31. & Almelov. in Conjectaneis. male Douza & alii capiebant *rogantibus inter*, pro interrogantibus. certa Heinii est emendatio. vid. & Eurip. Med. 133. BURMANNUS.

21. *Mox ubi secreti longae.]* Longi Medicus cum prica editione; bene. HEINSIUS.

23. *Quos non admittere durum est.]* Cave *intum* ego reponas. Tibullus I. Eleg. 6.

illa quidem tam multa negat: sed credere durum est. Sic etiam de me pernegat usque viro.

HEINSIUS. Juvencal. Sat. VI. 98.

Si jubeat conjax, durum est considerare navem. Ter. Phorm. II. 1. 8. *illud durum.* P. ego expeditam sine. ita dura causa Horat. I. Sat. 10. 26. & Livio XXVI. 33. & *durior causa* Quinct. IV. 1. & *duriae partes* Ter. Eun. 2. 3. BURMANNUS.

24. *Ficta dat mihi signa notae.]* Malim *testa*, ut Epistola XVII. 81.

— Quoties ego testa notavi

Signa supercilio poene loquente dori! Furrivas notas dixit Amor. lib. I. El. IV. Propert. III. Eleg. 7.

Testa supercilis si quando verba remittis. HEINSIUS. Forte, *alicia nota*, quae inter nos convenit. vid. ad IV. Metam. 95. & supra ad Epist. XII. 194. BURMANNUS.

- Inde meos digitos iterum repetita fatigat.
 Quantum sit nobis, adipiscis ipse, labor.
 Quâ, peream, si dignus eras, ut vera loquamur:
 30 Sed melior iusto, quamque mereris, ego.
 Ergo te propter toties incerta salutaris
 Commentis poenas doque dedique tuis?
 Haec nobis formae te laudatore superbae
 Contingit merces? & placuisse nocet?
 35 Si tibi deformis, quod mallem, visa fuisset;
 Culpatum nulla corpus egeret ope.
 Nunc laudata gemo: nunc me certamine vestro
 Proditis; & proprio vulneror ipsa bono.
 Dum neque tu cedis, nec se putat ille secundum;
 40 Tu votis obtas illius, ille tuis.
 Ipsa, velut navis, jactor; quam certus in altum
 Propellit Boreas, aeflus & unda refert.
 Cumque dies caris optata parentibus inflat,
 Immodicus pariter corporis ardor inest:

Et

25. *Sicut eram.*] Vid. ad Epist. xx. 19. unde, credo, Slichtenhorstius malebat, *sicut erant.* Francius etiam, *propere.*

26. *Trepido.*] Forte, *tepido*, ut III. Art. 622.

Quos tegit in tepido fascia lata sinus.

HEINSIUS. Vid. & IV. Fast. 522.

28. *Quantus sis nobis.*] *Sis* recte meus codex & Arondelianus. HEINSIUS.

29. *Qua peratam.*] *Quae* scripti. *Qua dignus* scilicet, licet. *posset* & *quo* legi. labore videlicet. HEINSIUS.

30. *Quantum mereris ero.*] Legendum arbitror, *quantum mereris ego.* NAUGERIUS. Imo, *ego*, atque ita Naugerius. sic Amor. lib. I. EL VII.

Ille Deam primas perdidit, alter ego.

HEINSIUS. Mox vers. 54. *placitor ego. Melior* vero hic est mitior, benignior. vid. Paffler. ad Cicer. pro Quinctio cap. I. & Barth. ad Stat. II. Theb. 80. ego sum mitior iusto, id est quam aequum est, & tu mereris. ita inf. v. 170. *gravioris iusto.* vid. ad Vell. Patenc. II. 25. Douza exponit, *Quae*, (scilicet praecedentia, quae a me indicata sunt) ut vere tibi praedicem, peream si dignus eram. Ego tamen, non quia tu dignus, sed quia ego verax tibi mendacia obtulere nolui: quae longe absunt a mente Poëtae. BURMANNUS.

39. *Tu cedis.*] *Credis* unus Medicus. forte, *te credis.* HEINSIUS.

42. *Aeflus & unda.*] Id est, refluxus undae, est enim aeflus dicitur. Videturque usurus figura Poëta, quam Graeci vocant *Et* *Et* 36. Qua de Virgiliis illud quoque est, *Chalybem frenoque immordis;*

pro frenum ferrum, sive ex Chalybe factum.

MICVLLUS. Vid. ad Epist. II. 35.

41. *Immodicus pariter corporis.*] Forte, *partibus ardor inest.* vel:

Artibus immodicus corporis ardor inest.

HEINSIUS. *Adest* malebat Francius, ut erat in Saraviano. vid. Epist. XVII. 102.

45. *Et mihi.*] Scripti cum priscis editionibus, *Nec mihi.* vel, *Nunc.* forte, *En mihi.* HEINSIUS.

45. *Et mihi conjugii tempus, crudelis, &c.*] Ordo est: Et crudelis Persephone ad ipsum tempus conjugii pulsata mihi nostras fores acerba: pro, ipsa mors in foribus, sive in limine tunc maxime est, quando nuptias celebrare debeo. MICVLLUS. Initiatio est Horatiana I. Od. 4. *Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas.*

47. *Jam pudet.*] Francius legebat, *Et pudet.* ita Ep. XVII. 177. *Et libet, & timeo.*

48. *Offensus videar ne meruisse Deos.*] Non fat comode dictum. Sententia tamen est: Ne videar Deos offendisse, aut meruisse, ut essent mihi offensi, pro, insensi. MICVLLUS. Vid. inf. vers. 202. & de hac voce *offensus* Manut. ad Cicer. v. ad Pam. 14. & Lambin. & Torrent. ad Horat. Epod. xv. 15.

49. *Contendit.*] *Contentat*, & mox *negot* volebat Francius, ego nihil muto. narrat enim quid quisque de hac re sentiat & dicat. *Haec aliquis.* Sarra. Medic. & prima Editio.

51. *Neve mihi credas.*] Omnino scribendum: *Neve nihil credas in te quoque dicere sanam.*

HEINSIUS.

52. *Ipsa*

- 45 Et mihi conjugii tempus crudelis ad ipsum
 Persephone nostras pulsata acerba fores.
 Jam pudet: & timeo, quamvis mihi conscia non sim,
 Offensus videar ne meruisse Deos.
 Accidere hoc aliquis casu contendit: & alter
 50 Acceptum Superis hunc negat esse virum.
 Neve nihil credas in te quoque dicere sanam,
 Facta veneficiis pars putat ista tuis.
 Causa latet: mala nostra patent. vos pace movetis
 Aspera submotâ proelia: plector ego.
 55 Dicam nunc, solitoque tibi me decipe more:
 Quid facies odio, sic ubi amore nocet?
 Si laedis, quod amas, hostem sapienter amabis.
 Me, precor, ut ferves, perdere velle velis.
 Aut tibi jam nulla est speratae cura puellae,
 60 Quam ferus indignâ tabe perire finis;
 Aut Dea si frustra pro me tibi faeva rogatur,
 Quid mihi te jactas? gratia nulla tua est.

Elige

52. *Ipsa meis.*] *Ipsa tuis* bene scripti cum editionibus veteribus. HEINSIUS.

55. *Dicam nunc, solitoque tibi me decipe more.*] Ironice accipio dictum, pro, Ego tibi dicam,

tu licet despicias & contemnas me, id quod solitura tibi est, quando videlicet me agroantem ita deseris, neque apud Deam tibi faventem pro me deprecaris. MICVLLUS. *Me decipe* veteres libri.

Forse:

I jam nunc, solitoque tibi me decipe more.

Vell. 4 nunc, i, solitoque dictum Ep. rv. 127.

HEINSIUS. *Die jam nunc* Crispinus corrigebat, quod si admittimus, ita distinguendum esset:

Die jam, (nunc solitoque tibi me decipe more)

Quid facias odio, sic ubi amore nocet?

Sed Douza notavit Petronium sic quoque initium sententiae & periodi auspiciatum esse. cap. 129.

Dicam; vel, narabo tibi Adolefens paralyfim

ave. & in Declamationibus, quas non male hac ultimae Epistolae referunt, saepe illa formula occurrit. sic Quinctil. Declam. 329. *Dicam nunc ego;*

Qui pulsaverit aliquem injuriarum teneatur. Decl. 338. *Dicam nunc ego illa, quae leviora sunt.* & passim. BURMANNUS.

46. *Facies.*] *Malleam facias;* ut saepe alibi ex MSS. reponendum est. I. Am. vi. 31.

Quid facies hosti, qui sic excludis amantem.

II. Fast. 238.

Quid faciant pauci, contra tot millia, fortes.

Et 801.

Quid facias? pugnet?

Et VI. 149.

Quid faciat?

III. Art. 437.

Femina quid faciat, cum sit vir levior ipsa?

Et v. 643.

Quid faciat custos, cum sint tot in urbe theatra?

Scdilius in Hymno I. 11. 85. ex incisionibus codicibus:

Mortuus ille tonat, coelum terramque subegit,

Quid faciant hostes? mortuus ille tonat.

Vid. ad Petron. cap. XIV. BURMANNUS.

57. *Amabis.*] Forte, *Amâris.* HEINSIUS.

58. *Me precor ut ferves; perdere velle, velis.*] Hoc est, quando nocet iis, quos amas, diversisque affectus & effectus habes, quae ut me oderis,

& perdere cupias: & per consequens irverbis.

MICVLLUS. Locus manifeste corruptus. *Te velle*

perperam ex *velis* proxime sequenti inculcatum,

cum ultimâ duas syllabas in *perdere* librarius geminare neglexisset:

Me, precor; ut ferves, perdere, dure, velis.

Christianus Daumius opinabatur dictum vulgatum,

ut *negat negare* apud Catullum. HEINSIUS. Possent

vulgata defendi ex *velis*, in Amoribus lib. I. r.

xi. 50.

46. *Quaeque velle velis, anne coactus amem.*

Sed ibi sensus est manifestior. sic & apud Claudianum lib. II. de Laud. Stil. 33. *posse queas* MSS.

& quaedam editiones. vide Claver. ad Pers. Sat. VI. pag. 274. BURMANNUS.

60. *Quam ferus indignâ tabe perire finis.*] Scribendum, *tabe.*

& ita conjecerat Scipio Gentilis Origin. pag. 295.

& tale illud Virgilius VI. 4.12.

- Elige quid fingas. non vis placare Dianam;
Immemor es nostri: non potes; illa tui est.
65 Vel numquam mallet, vel non mihi tempore in illo
Effer in Aegaeis cognita Delos aquis.
Tunc mea difficili deducta est aequore navis,
Et fuit ad coeptas hora sinistra vias.
Quo pede processi! quo me pede limine movi!
70 Picta citae tetigi quo pede texta ratis!
Bis tamen adverso redierunt carbasa vento.
Mentior ah demens! ille secundus erat.
Ille secundus erat, qui me referebat euntem;
Quique parum felix impediēbat iter.
75 Atque utinam constans contra mea vela fuisset!
Sed stultum est venti de levitate queri.

Mota

Hic quos saevus amor crudeli tabe peredit.

Dictum Epitola Deianiae. VI. 145. HEINSIUS.

61. Gratia.] Forte, Gloria nulla tui est. HEINS.

Male: Gratia, qua valere, & potens esse apud Dianam vis videt. Ovid. IV. Metam. 653. At quoniam

parvi tibi gratia nostra est. ubi etiam Gratia quidam codices, & similiter peccatum lib. V. Metam. 378. XIII. 446. & passim. & hoc exigit precedens te iactas, ut solent gratia potentes, & etiam sequens verbum potes. Possit enim, & valere potentes dicuntur, qui gratia valent. ut t. Am. VI. 21.

Ergo quae valuit pro te quoque gratia quondam
(Hic facinus) pro me nunc valet illa parum.

Et ita cunctis Noller & alii. inepte cepit Clisippus, quasi non deberet Acontio gratias Cydippe. BURMANNUS.

67. Tunc mea difficili.] Sic legendum, non, a difficili. quando melius dicitur, navem deductam difficili aequore. EGNATIUS. Difficili aequore conjugendum (& neque enim difficili legendum) pro inficili & auctipato. MICYLLUS. Et haec locutio durior. deducuntur litore naves in aequor. sed subducuntur ex aequore in litus. si incit res arbitrii esset, legerem, difficili deducta est litore puppis. Litus difficili, quod mala omnia daret, & aegre quasi dimitteretur navem subducunt. potest tamen & difficili aequore absolute possum intelligi, pro cum aequor esset difficile, id est turbatum. BURMANNUS.

68. Hora.] Ora unus codex. forte, aura, ut in metapora peristat. vid. sup. Epist. III. HEINSIUS. Nihil multa. Thist. I. III. 54.

Horam proposita quae foris apta viae.

Et ita commisit dies itineri Clisibantur. vid. ad Petron. cap. XXX. mox de ventis adhuc aget. BURMANNUS.

70. Picta meae tetigi.] Picta citae libri veteres. probe. Tibul. lib. IV. 1. 69.

Præteritque cita Sirenum litora puppi.

Virgil. lib. V. 33.

Fertur cita gurgite classis.

HEINSIUS.

71. Iis tamen.] Vide, ne legendum sit, his, ut significet Cydippe, non semel ventum adversum fuisse. EGNATIUS. His legendum doctiores contendunt: ut intelligamus bis retroactam navem Cydippes adverso vento, dum Delum navigare contendit. MICYLLUS.

76. Sed stultum est.] Versus suspectus. HEINS.

79. Quam saepe ut tardis.] Iteu tardis, malo. HEINSIUS. Ut est hic tanquam, licet celerissime navis progrediretur.

80. Dare.] Ino dari. HEINSIUS.

81. Et jam transferam Myconem.] Scribe Myconem cum prima editione. codex Medicus Micon, similis error etiam admissus lib. VII. Metam. 463. ubi:

Hinc humilem Myconem cretosaque rura Cimoli,
Pro Myconem nunc legitur. Petronius in fragmentis de Delo:

Hac alta Gyro ligavit, illac

Constanti Mycono dedit remendam.

Sic scribendum. Myconem enim, non Mycone dicta haec insula. Statius Achilleide manifeste I. 205.

— Placet ire per altas

Cycladas. hinc spreto Myconem humilisque Scriphos.
Puto Myconisque idem Theb. III. 148.

— Ipsa tua Mycono Gyarogae revelli

Dole times.

Ut legitur veterrima exemplaria. Apud Virgilium quoque Aeneid. III. 76.

Gyaro celsa Myconogae revolvaxi.

Habent

- Mota loci famâ properabam viscere Delon;
Et facere ignavâ puppe videbar iter.
Quam faepe, ut tardis, feci convicia remis;
80 Quaeque sum vento lintea parca dari!
Et jam transferam Myconem, jam Tenon, & Andron:
Inque meis oculis candida Delos erat.
Quam procul ut vidi, Quid me fugis, insula, dixi?
Laberis in magno numquid, ut ante, mari?
85 Institeram terrae, cum jam, prope luce peractâ,
Demere purpureis Sol juga vellet equis:
Quos idem solitos postquam revocavit ad ortus,
Comuntur nostrae, matre jubente, comac.
Ipsa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum:
90 Et vestes humeris induit ipsa meis.

Proti-

Habent optimi codices. non quod vulgatas occupavit editiones, Myconem celsa Gyarogae. nam Noster, humilem Myconem lib. VII. Metam. dixit, & aliam Gyaron Petronius Maronem accumulatus. ubi Servium in hac voce ter. quaterve emenda, & Hyginum Fab. cclxxvi. nam & illic nunc Mycon pro Myconem legitur. Ab hac insula Adagium natum, Πάτρα ὑπὸ μίαν Μύκονον. vide Zenob. pag. 118. & ibi Schottum. Vide Stephanum, Strabonem, ac ceteros Geographos. Solino est Myconus, Latina enuntiatione. HEINSIUS.

82. Candida Delos.] In prima editione & Medicæ & Herculan. codice erat, candida Phosphor erat. forte aliquid latet. Alludi vero ad Erymon Deli, ut Micylus & alii credunt, potest quidem statui, sed simul illam facile nautis conspicit, aut etiam praedaram & nobilem notari hoc epitheto. ut Horat. I. Od. 14. Niveas Cycladas, non ut Cerda ad Virgil. III. Aeneid. 126. a marmore. & lib. III. 28. fulgentes dixit. ut ita vocem ἀπαρὰ apud veteres Poetas Graecos occurrere docuit Spanhem. ad Callim. Hym. in Del. 155. BURM.

84. Laberis in magno numquid, ut ante, mari.] Delos, quae ab ipso Ovidio, & à quibusdam aliis auctoribus Otyrria vocatur. insula instabilis fuit in mari Aegaeo, lib. XV. Metamorph.

— Tempusque fuit, quo navis in undis,

Nunc sedes Otyrria. CIOFANUS

Magno proprie, ut solent Aegeum saepe Poëtae vocare. Stat. III. Theb. 433.

Magnoque volantes

Injicit Aegeao.

Plura ad Valer. Flac. III. 5f. 364. Laberis vero est natas. ut insula natans proprie dicitur. ita XIV. Met. 8. Tyrrhæna per aequora lapsus. & ita, quemadmodum & labi pro navigare, poni vidimus ad

Epist. X. 65. sic & nave pro navigare, & labi, & navigare pro natate. vid. ad Epist. XIX. 155. ita ut omnia haec verba promiscue a Poëtae usurpentur. sic etiam Callimach. Hym. in Del. 36. de Delo, Ἄφερος πάλαιθεν ἐπέπλεον, ubi vide Commentatores. BURMANNUS.

85. Cum jam prope luce peractâ, Demere purpureis Sol juga vellet equis.] Cum noctem advenisse Poëtae indicant, faeco dicunt Phocum equis jugum ademisse. In eodem opere lib. VII.

Tor juga Phoebus equis in libero flumine mersit
Demysar.

Et lib. IV. Faotor.

Demysar emeritis jam juga Phoebus equis.

Quot autem sint Solis equi, & quomodo vocentur, habes in II. Metamorphos. sub principium. CIOFANUS.

89. Et crinibus aurum.] Novi satis, crines puellarum auro ornatas. ut III. Am. XIII. 24. Virgineis crines auro germanique premuntur. sed Medicus & Sarravianus & Langeumianus, crinibus, cum quibus editiones Venetae consentiunt: nisi quod in una operum errore sit, auribus. & de crinibus comendis jam praefecerat; intelligit ergo perficellidas, quae genualia vocat. X. Metam. 593.

Populibus suberant picto gemmalia limba.

Senec. Hippol. 321. de Omphale:

Crura distincto religavit auro.

Et ita quoque Epist. XV. 5f. 75. pro, nullum est in crinibus aurum, Heinsius ad oram codicis conjecterat, legendum crinibus: quia nimis operose toties de crinibus ageret Poëta. Confusus vero habet voces, docet etiam locus V. Fall. 37.

Mille manus illis dedit & pro crinibus angues.
Ubi codices meliores, pro crinibus angues. BURMANNUS.

- Protinus egressae Superis, quibus insula sacra est,
Flava salutatis tura merumque damus.
Dumque parens aras votivo sanguine tinguit,
Festaque fumosis ingerit exta focis;
95 Sedula me nutrix alias quoque ducit in accedens,
Erramusque vago per loca sacra pede.
Et modo porticibus spatior, modo munera regum
Miror: & in cunctis stantia signa locis.
Miror & innumeris structam de cornibus aram,
100 Et de qua pariens arbore nixa Dea est.
Et quae praeterca (neque enim meminive, libetve,
Quidquid ibi vidi, dicere) Delos habet.
Forlitan haec spectans, a te spectabar, Aconti;
Visaque simplicitas est mea posse capi.
105 In templum redeo, gradibus sublime, Dianae.
Tutior hoc ecquis debuit esse locus?
Mittitur ante pedes malum, cum carmine tali.
Hec mihi! juravi nunc quoque pene tibi.
Sustulit hoc nutrix, mirataque, Perlege, dixit.
110 Infidias legi, magne poetae, tuas.

Nomi-

91. *Sacra.*] Grata Medicus & Sarraui pro varia lectione. & certe mox loca sacra sequitur. eadem varietas alibi observatur. vide l. Pont. III. 80. BURMANNUS.

94. *Festaque fumosis ingerit exta focis.*] *Sestaque* scribendum, ni fallor. Faust. iv. 638.

Sestaque fumosis exta dederit focis.

HEINSIUS. Vid. Heinf. ad Vellej. Patere. II. 87.

97. *Et modo porticibus spatior.*] Romanorum porticus, in quibus ipsi spatari solebant, significat, multa ejusmodi reperies apud scriptores, quae, dum de externis nationibus loquuntur, & Romanorum moribus, & aedificiis sumpta sunt. Sic quoque apud Virgilium lib. II. Aeneid. est hujusmodi porticus mentio, ubi ille Priamum & Pyrho interfectum finxit. CIOFANUS.

99. *De cornibus.*] Non ego hoc loco plura, quam quae Politianus de ara Delii Apollinis ex cornibus facta frequentibus, addam, ad illum diligentem lectorem relegamus. EGNATIUS. Vid. Callimach. Hym. Apol. 68. & seq. & in Del. 319. & ibi interpretes. Helych. in *Δελου ναυτικῆς Βοηθῆς*. Aelian. Var. Hist. v. 14. Hygin. Fab. 140. & Politian. Miscel. 52. Anonymus de incredibilibus ab Allatio editus. pag. 28. ex dextris ferarum cornibus, quae uno die caesae fuerant, exstructam natam.

100. *Et de qua.*] Francius volebat, *Quaerque olim* fonte, *Et Dea qua pariens arbore nixa fuit.* BURMANNUS. *Arbore.*] Olivae palmaeque arborem, cui

Latona pariens innixa est, innuit ipse. lib. VI. Metam. 735.

Illic incumbens cum Palladis arbore palmae.

Sed Plutarchus fontium facit haec nomina, obiectaque Latone Draconis specie praecipitasse sese de laxo terram. Graecis haec auctoribus decantatissima sunt. satis est nobis digito fontem quaerere volentibus ostendisse; nihil enim ineptius aut frivolius magis caecis, quam ubi in pucribus ostentare ingenium, aut eruditionem velis. EGNATIUS. Vid. Hygin. Fab. XIV. & LIII.

104. *Est mea posse capi.*] Francius legebat, *Est mea digna capi.*

107. *Cum carmine tali.*] Graecum fuisse apparet carmen illud: sed quale, haec nemo tradidit, quia ipsa fabula alias nusquam clare aut plene tractata extat. Latini interpretes, ut videt, variant. Volsius distichon quoddam incomptum allegat:

(Me tibi nupturam felix eat omen Acontii

Tusor quam colinas nomina magna Deae.)

Quod & ipsi Epitola Acontii interrum quidam habent. Hubertinus etiam putidius quoddam recitat:

Juro tibi sanè per mystica sacra Dianae,

Me tibi venturam comitem sponsamque futuram.

Velut supra videre est in eorum argumentis.

MICYLLUS.

110. *Infidias legi.*] Versus suspectus. HEINSIUS. Francius malebat, *docte Poeta.*

III. *Dislo.*

- Nomine conjugii dicto, confusa pudore
Sensi me totis erubuisse genis:
Luminaque in gremio, veluti defixa, tenebam;
Lumina propositi facta ministra tui.
115 Improbe, quid gaudes? aut quae tibi gloria parta est?
Quidve vir elusa virgine laudis habes?
Non ego conlitteram fumtâ peltata securi;
Qualis in Iliaco Penthesilea solo.
Nullus Amazonio caelatus balteus auro,
120 Sicut ab Hippolyte, praecida relata tibi est.
Verba, quid exultas, tua si mihi verba dederunt;
Sumque parum prudens capta puella dolis?
Cydippen pomum, pomum Schoeneida cepit.
Tu nunc Hippomenes, scilicet, alter eris.
125 At fuerat melius, (si te puer iste tenebat,
Quem tu nescio quas dicis habere faces,)
More bonis solito spem non corrumpere fraude.
Exoranda tibi, non capienda fui.
Cur, me cum ptereres, ea non profitenda putabas,
130 Propter quae nobis ipse petendus eras?

Cogere

III. *Dislo.*] Forte, *leso.*

113. *Veluti.*] *Legge, vel humi.* Ep. VI. 26.

Haesit in opposita limina fixis humo.

Inf. v. 142.

Lumina fixa tenens plena pudoris humo.

Fast. II. 824. ubi ita lego:

Non oculos ab humo sustulit illa suos.

Vulgo oculos adeo. Trill. IV. El. II.

Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit.

Amor. III. VI. 67.

Ille oculos in humum dejecta modestos.

Et ita saepe. Stat. Theb. I.

Dejecit moestos extemplo smentis Heros

In terram vultus. HEINSIUS.

Ego nihil mutuo. *Veluti defixa,* est tamquam stupens

& attonita. ita *desigere* Val. Flac. IV. 226. & v. 456.

BURMANNUS.

115. *Improbe quid gaudes? aut quae tibi gloria*

parta est?] Hunc locum satis diligenter, ut puto,

sub principium lib. xv. Metamorphos. enarravi.

CIOFANUS. Francius legebat, *Quanam tibi gloria*

parta est.

117. *Securi.*] *Securi veteres.* HEINSIUS. *Consi-*

derant vero eleganter, ut miles paratus ad pugnam

proprie dicitur. vid. ad Petronii cap. XIX. Valer.

Flacc. VIII. 133. *Capta victor consistit in hasta.*

BURMANNUS.

120. *Hippolyta.*] *Idem, Hippolyte.* HEINS. Vid.

ad Epist. XIV. I.

121. *Si verba tua dederunt mihi verba.*] Schema

est; *zuvor* vocant, cum idem nomen repetitur diversâ significatione. Priore enim loco, *Verba* propria sumuntur; altero, pro deceptione. MICYLLUS. Putidum hoc & minime Naonianum.

122. *Sumque parum prudens capta puella dolis.*] Rectius opinor fore, *doli, parum prudens doli,* ut paulo post, *prudens animi sententia.* Epistola Oenoneus, *prudens artis.* Arustianus Messius Grammaticus haec nescio ineditus, *prudens illarum rerum.* Sallust. Hist. I. *Prudens omnium, quae Senatus consensu.* Diogenes Cretensis I. 19. *Imprudens religionis* dixit. Prudent. Pass. Romani:

Sed stultus mundi summus elegit Pater,

Et stultus esset saeculi, prudens Dei.

Horat. lib. IV. Od. 19. *Prudens rerum animus.*

Sil. VI. 166.

Imprudens tantas pestis gradiebat.

Gunter. Ligur. lib. II. 155.

Ille tamen legum prudens, et juris amori

Dedita goni.

& lib. I. *Prudensque futuri Praetoribus memos.*

Claud. II. in Eutrop. *Prudens movendi juris.* HEINSIUS.

Francius resingebat, *Sumque tuo imprudens capta*

puella dolo.

123. *Pomum Schoeneida cepit.*] Vide lib. x. Me-

tamorph. & Apollodorum lib. III. Bibliothecae.

CIOFANUS.

127. *More boni.*] *Mors boni Medicus & Sar-*

ravi, cum primis editionibus.

129. *Cur, cum me.*] *Malo cum Medicis,*

Beri-

R r

- Cogere cur potius, quam persuadere, volebas,
Si poteram auditâ conditione capi?
Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris,
Linguaeque praesentem testificata Deum?
135 Quae jurat, mens est: nil conjuravimus illâ;
Illa fidem dictis addere sola potest.
Consilium prudensque animi sententia jurat,
Et nisi iudicii vincula nulla valent.
Si tibi conjugium volui promittere nostrum;
140 Exige polliciti debita jura tori:
Sed si nil dedimus, praeter sine pectore vocem;
Verba tuis frustra viribus orba tenes.
Non ego juravi: legi jurantia verba.
Vir mihi non isto more legendus eras.
145 Decipe sic alias: succedat epistola pomo.
Si valet hoc; magnas divitis aufer opes.
Fac, jurent Reges sua se tibi regna duros;
Sitque tuum, toto quidquid in orbe placeat.

Bersimanno & aliis, *Cur, me cum peteres*. Ep. xv. 41. At, *me cum legeres*.

133. Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris? Linguaeque praesentem testificata Deum? Respondet ad id, quod dixerat (contingit):

Nec mihi credideris, recitetur formula patris.
Mox:

— Haec est testificata Deum. CIOFANUS
135. Quae jurat, mens est. Alludit ad vulgatum versum Hippodid Hippod. 612. Η γὰρ ἀπόσ' ἀπόσ' ποτ' ἢ δὲ Φέρω ἀνυπαρξες. MICYLLUS. Vide ibi BARNESI notas.

137. Prudens animi sententia. Alludit ad formulam, *ex animi sententia*. de qua vide ad PETRON. cap. cix.

139. Volui promittere. Valui veteres. male. HEINSIUS.

141. Sed si nil. Francio placebat, si tibi nil.

141. Sine pectore vocem. Sic Virgilius dixit x. Aeneid. 640. *Dat sine mente sonum*. id est verba absque iudicio & certa voluntate prolata. MICYLLUS.

141. Vir mihi non isto more legendus eras. Puto petendum. quia volui praecesserat. sic infra 222.

Arie nec est, dices, ista petenda mea.
Epist. xiii. 33.

Quid petitur tanto, nisi turpis adultera bello?

Sed legendus forte pro eligendus. Epist. xvi. 167.

Nec piget, aut nunquam stulte legisse videtur.

HEINSIUS. Ego nihil quoque hic inovo. milles enim legere pro eligere occurrit. alludere quoque videtur ad notam Phrasim, qua *vir virum legit*, sic qua ad Suctonium & Tacitum vin docti. &

hoc voluntate & iudicio legentis fiebat. *Legendus aris*, erat in antiquis editis, & Sarraivano, qui hic definit, ut & Editio Veneta anni mccccclxxv. BURMANNUS.

146. Divitis aufer opes. Malim, ditibus aufer. HEINSIUS.

148. Orbe placeat. Francius, *patet*.

149. Haec ipsa. Francius volebat, *hoc ipsa*.

157. Postas Hymenaeus ad aures. Obscurius aliquoties dictum. Sed tamen videtur illud velle: Jam aliquoties veniens Hymenaeus ad postas aures; hoc est, ad me decumbentem (nam supra dixit, membra toties sibi cadere, hoc est, sese aegrotare denuo incipere, quoties nuptiae parantur, refugit, ac terga dat. Neque enim nuptias celebrare, & aegrotare, inter se conveniunt. MICYLLUS. Ad aras cum Slichtenhorstio legendum. HEINSIUS. Certe hoc melius, quam cum aliis interpretari ad aures dormientis, sive aegrac, id est postae Cydippes. Francius malabat, *postas Hymenaeus ab aris*. Douza etiam *auris* faciebat.

159. Infusa. Vix Latinum est, & loqui de facibus videtur. forte, *incussa*. HEINSIUS. Forte, *facibus incensa resumis lumina*; ut ad Hymenaeum referantur. sic i. Amor. 1. 8.

Ventilet necessest siava Minerva faces.

Francius volebat, *persusa*. si *infusa* esset retinendum, subintelligi debet *oleo*. ut dicimus *perfundi vino* de ebrio; sed *infundi vino* labentis qui Latinitatis & corrupti sermonis esse locutionem censuit Janus Broukhufius ad Tibal. i. 11. 3. praeterca ex hoc loco. Delrius ad Senec. Med. 27. colligit

- Major es hac ipsâ multo (mihi crede) Dianâ,
150 Si tua tam praesens litera numen habet.
Cum tamen haec dixi, cum me tibi firma negavi,
Cum bene promissi causa peracta mei est;
Confiteor, timeo faevae Latoides iram:
Et corpus laedi suspicor inde meum.
155 Nam quare, quoties socialia sacra parantur,
Nupturae toties languida membra cadunt?
Ter mihi jam veniens positas Hymenaeus ad aras
Fugit; & è thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigra toties infusa refurgunt
160 Lumina: vix moto corripit igne faces.
Saepe coronatis stillant unguenta capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.
Cum tetigit limen, lacrimas mortisque timorem
Cernit; & a cultu multa remota suo.
165 Projicit ipse suas deductâ fronte coronas,
Spillaque de nitidis tergit amoma comis.

git faces difficilius accendi in nuptiis, quae aegre perficiebantur. mox Slichtenhorstius malabat, *vir moto*. quia scilicet non videbat hic Hymenaeum intelligi. possit &, *vix motas concurrit igne faces*. sic in Amor. i. 11. 11.

Motâ face creescere flammâ,
Et vidi nullo concutiente mori.

Micyllus Hypallagen volebat esse, pro vix corripit ignem mota, id est agitata, face. sed vid. ad Epist. 11. 120. BURMANNUS.

162. Splendida palla croco. Puto flammecum intelligi, quod novae nuptiae gerbant: id enim croci coloris erat. Lucanus luteum vocat: ut lib. 11. 261.

Lutea demissos velarunt flammae vultus.
MICYLLUS. Vid. ad Petron. cap. xxvi.

164. Multa remota. Francius volebat, *cuncta*.

165. Projicit ipse suas deductâ fronte coronas. Legebam, *adductâ fronte*. hoc est contracta & rugosa fronte, quod moestitiae signum est, & à sequenti proxime hexametro confirmatur. quamquam & *deductâ frons*, quo modo *deductâ vox*, de qua Macrobi. lib. vi. Saturnal. cap. 4. Seneca Epist. LVIII. *Itaque ex vultum adducet ad tristitiam*, & *inhorriscet ad subita*, & *caligabit*, *si vastam altitudinem despexerit*. Suet. Tiber. 68. *Incidebat cervicem rigida*, & *obscipa*, *adducto fere vultu*. adducere & ducere frontem modus loquendi elegans. quod aliis *contrahere frontem*. apud Juvenalem *obducere frontem* Sat. ix. 1.

Scire velim, quare toties mihi, Naevoles, tristis Occurras, fronte obducta, ceu Marsya victus.

Quod ex illo Horatii expressit Epod. XIII.

Dumque virent genua,
Et decet, obducta solvitur fronte senectus.

Ducere vultum dixit lib. iv. ex Pont. VIII.

— Vultum
Ducis, & assinum se pudet esse meum.
Martialis i. 41.

Qui ducit vultus, & non legis ista libenter.
Juvenalis Sat. XIII. 215.

— Deniffima ruga

Cogitur in frontem, velut acri ducta Palerno.
Guthorus Liger. lib. x.

Nec frontem duxisse velis, licet unus & alter
Arqueus, & meritum Naso suspendat aduice.

Stat. lib. 11. Silv. 5. 14.

Pudaisque relatum
Aspicere, & totas duxisse in lumina frontes.

Tradere vultum Noster in Amoribus ii.

Cum bene vir traxit vultum, rugisque coeget.
Calligandus & in transeu Statius lib. 11. Silv.

11. 147.

Itaque nurus inter longe pulcherrima, cuius
Non frontem traxere minas, sed candida semper
Gaudia, & in vultu rugarum ignara volucrias.

Versu ultimo rugas, quo curis ex conjectura repositum, eae enim sunt, quae modo frontis minas appellat. traxere ex vetusto codice est, cum vertere nunc circumferatur, vetus editio Parmensis, quae pence me exlat, videri. Forte, pro ducere vel laesere. Subducere Propertius lib. 11. Eleg. x.

Nunc volo subducto gravior procedere vultu.

Subducere supercilii simili modo Seneca initio li-

— Rr 2

Et

Major

- Et pudet in tristi laetum confurgere turbâ:
 Quique erat in pallâ, tranfit in ora rubor.
 At mihi (vae miseræ!) torrentur febris artus:
 170 Et gravius iusto pallia pondus habent.
 Nostraque plorantes video super ora parentes:
 Et, face pro thalami, fax mihi mortis adest.
 Parce laboranti, pictâ Dea lacta pharetrâ;
 Daque saluiferam jam mihi fratris opem.
 175 Turpe tibi est, illum causâs depellere leti;
 Te contra titulum mortis habere meae.
 Numquid, in umbrâ cum velles fonte lavari,
 Imprudens vultus ad tua labra tuli?
 Praetereunt tuas de tot caelestibus aras?
 180 Atque tua est nostrâ sprete parente parens?
 Nil ego peccavi, nisi quod perjurâ legi;
 Inque parum sausto carmine docta fui.
 Tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
 Tura feras. profint, quae nocuere, manus.
 185 Cur, quae succenset, quod adhuc tibi pacta puella
 Non tua fit, fieri ne tua possit, agit?

Omnia

brorum de Beneficiis, & Epist. XLVIII. & sub-
 dicitur supercilium in Priapeis. hinc subdediti super-
 cilli cariores. Laevio apud A. Gellium lib. XIX.
 cap. VII. Turpilio quoque & Varro apud No-
 nium in subducere; & Apulejo Metam. IX. quibus
 forte opponatur *frontis deducta* pro demissa. atque
 ita vulgata scriptura in Nafone non fit sollicitanda.
sic frontem asfringere & contra *solvere frontem*
 Martiali lib. XI. Epigr. XL. lib. XIV. Epigr. CLXXXI.
fratram frontem dixit Apulej. lib. X. Metam. ubi
 tamen *stritam* nonnulli codices. HEINSIUS. Ego
 malleum cum Francio, *proicit ipse sua deductas*
fronte coronas, vel detrahas. & ita melius cum se-
 quenti versu cohaerent. ut I. Amor. VI. 67.

At si non laetis detrahta corona capillis.
 Et ita *deducere vestem*, de quo ad I. Amor. VII. 47.
 agemus. BURMANNUS.

167. *Confurgere.*] Malleum, *confistera.*
 174. *Fratris.*] Apollinis. qui apud hunc No-
 strum lib. I. Metamorph. ait:

Invocatum medicina meam est, Opiferque per orbem
Ditor, & herbarum commissa potentia nobis.
 CIOFANUS.

179. *Praetereunt.*] Praetereunt Edit. Parm.
 180. *Aque tua.*] Prioris, atque tua. vide ad
 Epist. VI. 136.

182. *Inque parum sausto carmine docta fui.*] Le-
 gendo scilicet, quae in e. scripta erant. MICYLLUS.
Capta sui videtur relinquendum, ut haec ipsa Cy-
 dippe paulo ante 204.

Visaque simplicitas est mea posse capi.

Et 122.

Sumque parum prudens capta puella dolia.
 Artis Amatoriae libro I. 457.

Littera Cydippea poma perlata sescellit,
Insiquae est verbis capta puella suis.

Sed & Acontius supra Epist. XX. 65.

Denique dum captam tu te coare fateri,
Insidiis esto capta puella meis.

Lusa sui quoque non inconcinnum videatur, ut
 II. Art. 600.

Luditur in nostris insita nulla joeis.

Aut, si major propius insiti antiquae scripturae,
ducta sui reponat, quod ferè tantandem est, pro
 lusa aut illicta. de quo loquente modo jam non-
 nihil observavimus ad Metamorph. lib. VII. 37.
 123. sic Horatius *libo fumante duci*, pro capi Sat.
 VII. lib. II. sic & *duci dulcedine natalis soli* Noliter
 Pont. I. El. IV. & *duci canibus ac carmine*, de
 qua locutione diximus lib. XI. Metam. initio, &
 quod magis ad rem, *duci dolis* apud Plautum Ca-
 putiv. Act. IV. Sc. I. qui *ductare* etiam frequenter
 habet significatione utitur. quomodo & Apulejus
 Metam. VIII. sic praeco *horonem ductabat dicende*,
sed ille cognito cavillatu, similibus indignanti. ita
 scribo, nam in optimis membranæ ed., *dictabat*,
 vulgo *tractabat*. HEINSIUS. Vid. Ep. X. 210.

186. *Noa tua fit.*] Scribe fit, quod *no fieri*
 proxime subsequens requirit. cae repetito arguta
 prioris *non* *ἐκλυμένη*. HEINSIUS.

191. *Quantum*

- Omnia de vivâ tibi sunt speranda. quid aufert
 Saeva mihi vitam, spem tibi Diva mei?
 Nec tu credideris illum, cui desinor uxor,
 190 Aegra superpositâ membra fovere manu.
 Adfidet ille quidem, quantum permittitur ipsi;
 Sed meminit nostrum virginis esse torum.
 Jam quoque neicio quid de me sensit videtur:
 Nam lacrimae causâ saepe latente cadunt.
 195 Et minus audacter blanditur, & oscula rara
 Accipit, & timido me vocat ore suam.
 Nec miror sensit, notis cum prodar apertis:
 In dextrum versor, cum venit ille, latus.
 Nec loquor, & tecto simulatur lumine sommus;
 200 Captantem tactus rejicioque manum.
 Ingemit, & tacito suspirat pectore: meque
 Offensam, quamvis non mereatur, habet.
 Hec mihi, quod gaudes, & te juvat ista voluptas!
 Hec mihi, quod sensus sum tibi falsa meos!
 205 Si mihi lingua foret; tu nostrâ justius irâ,
 Qui mihi tendebas retia, dignus eras.

Scribis,

191. *Quantum permittitur ipsi.*] Malim, *aegrae.*
 superiori Epistola 137.

ille manus esse sfragie & affides aegrae.

HEINSIUS. Malleum cum parenthesis legere:

Adfides ille quidem (tantum permittitur ipsi)

Sed etc. BURMANNUS.

193. *Et quoque neicio quid.*] Parmensis editio,
 Et quoque jam neicio quid. Lege, jam quoque neicio
 quid. & de te, pro de me. HEINSIUS.

198. *In dextrum.*] Jam quis non videat legen-
 dum, in *laevum*, non *dextrum*. cum decumben-
 tes, dum averfantur eos qui insunt, in laevum
 reclinat latus necesse est. Eodem. Imo contra, ut
 dextram memulo porrigere possint aegri in laevum
 inclinatos esse decet, & cum averfantur in dex-
 tram. quamquam, ut recte Micyllus adnotavit, hic
 status pro positu lectorum diversus esse potest. &
 ideo nihil mutarem absque scriptis codicibus. ver-
 sor malebat Francius. *averor* olim corexerat
 Heinzius. BURMANNUS.

198. *Cum vocat.*] Cum vocat Bersmanni margo.
 200. *Rejicioque manum.*] Lege, *rejicioque*. Faust.

A. 434.

Territa consurgit Nymphy; manibusque Priapum
Rejicit.

Lib. I. Amor. IV. 34.

Rejice libatos illius ore cibos.

I. Art. m. 695.

Rejice succinctos opero flamme susos. HEINSIUS.

201. *Meque offensam.*] Immo, *me quod, vel,*

me qui. HEINSIUS. Crispinus hic ex Micylli notis
 sapere doctus adnotat, immo *inoffensam*. sed *offen-*
sam pro irata, inoffensa poni jam vidimus ad vers. 48.

203. *Si mihi.*] Hec mihi, tam hoc, quam proximi
 sequenti versu, pro *si mihi*. Gronovius probe
 reponit. Sed nondum integer aut sanus est locus.
 Corrige igitur:

Hec mihi, quod gaudes, & te juvat ista simulas!

HEINSIUS

203. *Si mihi, quod gaudes: Si mihi, quod sen-*
sus sum. Si mihi lingua foret.] Repetio quidem
 haec. Schema Rhetoricum est. Sed ipsa oratio
 obcura, sive deserta, & Ovidianae dissimilis.
 Quod enim referamus ad priora duo commata, *si*
mihi? nisi fit id, quod in tertio versu sequitur, *Lin-*
gua foret, illis isdem applicabimus: ut sit sensus,
si mihi dicendum sit: pro, si mihi dicendum sit,
 quod gaudes, &c. *Si mihi lingua foret*, sive di-
 cendum sit, quod sensus sum tibi *falsa*, &c. Si
 mihi dicendum sit inquam, tu justus nostra ira
 dignus eras, &c. Ita quidem qualicunque modo
 exponi haec poterunt: sed quam apte ad haec
 ipsa verba respondent, aut quadrant, quis non
 omnino indoctus videre potest. Quare haec ita in
 omnino relinquamus, sive à Poëta ita scripta, sive
 aliunde inserta, ac vitata. MICYLLUS. Locus
 corruptus, *si me digna forem* argute idem elegan-
 tissimus Gronovius. Parmensis editio, *At mihi lin-*
gua foret. HEINSIUS

204. *Fassa.*] Aperiui. CIOFANUS.

Rr 3

207. *Scribis*

Scribis, ut invalidum liceat tibi visere corpus.

Es procul a nobis: & tamen inde noces.

Mirabar, quare tibi nomen Acontius esset:

210 Quod faciat longe vulnus, acumen habes.

Certe ego convalui nondum de vulnere tali;

Ut jaculo, scriptis ista tuis.

Quid tamen huc venias? sane tu miserabile corpus,

Ingenii videas bina tropaea tui.

215 Concidimus macie; color est sine sanguine: qualem

In pomo refero mente fuisse tuo.

Candida nec mixto sublucent ora rubore;

Forma novi talis marmoris esse solet.

Argenti color est inter convivia talis,

220 Quod tacitum gelidae frigore pallet aquae.

207. *Scribis ut invalidum.*] Respondet ad id, quod Acontius optaverat, aegram coram invisere posse. Quod autem de eo loco accipiendum est, ubi ait:

Me miserum, quod non medicarum iussa ministro,
Astringoque ianus, assidueque toro.

Aut certe cum illis sentiendum, qui negant hos versus Ovidii esse. Neque enim alias in Epistola Acontii hoc idem acque aperte dicitur. Et hic Cydippe inquit:

Scribis, ut invalidum liceat tibi visere corpus.

Non ut ille, *assidere*, & medici officium aut iussa exequi. Proinde & hic locus interpretum veterum opinionem nonnihil juvat, atque confirmat. MYCILLUS.

209. *Nomen Acontius esset.*] Si Euripidis illa in Polynicis nomine interpretatio iure irrita explosivaque est a doctis, nescio an haec probari Ovidiana satis debeat. quam ex ejus nomine elicit Cydippe, quasi jam inde a puero sortiri hoc nomen potuerit, quod in illam jaculaturus esset amoris facem. *Ακόντιος* enim Graecis *jaculum*. sed haec quandoque Poëta usurpata, in carum praesertim personarum servando decore, quas minus prudentes peritaeque introducunt. EGZATIUS. Allusio ad Acontii nomen. CIOFANUS. Ego haec duo disticha inepta & Ovidiana elegantia & iudicio plane indigna, & sine ullo acumine esse iudico. Sanctionesque & integros Poëtas religiose ab infectis illis adfusiōibus ad nomina propria abstulisse egregie docet Barth. ad Claud. iii. Conf. Honor. principio. & XVII. adv. cap. ii. & multa in haec rem collegit Menagius in Antibaltheo suo. tom. i. cap. XVIII. ubi excusat allusionem, quam ipse epigrammati cuidam incluserat. exempla quorundam Graecorum & Latinorum adduxit etiam Columa ad Ennii Andromachen. pag. 240. sed aut ridiculi, aut opprobrii causa fere usurpata videbis: in gravi

enim & serio poemate nullus his ineptis locus esse debet. in Anthologia Graeca quaedam occurrit lusus notae. ut lib. iii. cap. 5.

Κείνον, αὐτὸ λέγειν, ἢ αὐτὸ γράμματι. ἔς τὸ δὲ ποῦτος;
Ἀείξει γὰρ Κείνον κρητὸν ἢ κρητὸν Κίνα.

Apud Martialem quoque, & similis ordinis Poëtarum, obviae haec iugae. BURMANNS.

213. *Quid tamen huc venias?*] Etiam hinc colligi posset, Acontium eo scripto, cui his verbis respondetur, vehementius flagitasse, ut coram invisere Cydippen fibi liceret: quod superiori Epistola fit loco citato. Cum hic Cydippe dicat: *Quid tamen huc venias.* q. d. Nihil est, cur tantopere desideres me coram invisere. Est autem remotio, si ve extenuatio causae. Id enim dicit: Non est causa, cur me tantopere cupias invisere. Tu pulchritudinem & formam meam, ut scribis, exoptis: ego hic jaceo, corpus miserabile, & morbo deformatum, & quale tu fecisti. Nam hoc quoque illi imputat. MYCILLUS.

213. *Sane miserabile corpus.*] Scribe, *Annus ut miserabile corpus.* Sic apud Martialem lib. v. Epigr. ult. *Sane pro At.* ne nunc legitur, qui naevus totum ferme epigrammati acumen interverterat. Restituimus lepidissimum carmen, antequam manum de hac tabula tollimus, & Galliam Martialis Nativianis Heroifui addamus:

Saturnalia transire tota;
Nec munuscula parva, nec minima
Misisti mihi, Gallia, quam solebas.
At, ne sic abeat mens December,
Scis certe, puero, vestra jam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Gallia, quod dedisti.
Omnia jam optime se habent. nisi quod munuscula parva malim, quam parva, prioribus verbis tangit Galliae avaritiam, quae cum solens parva semper miserit munuscula, nunc mittit nulla. Per-

Si

peram legebatur, quae solebas. Deinde sane pro *At* ne fingidissime profecto. Alludit ad formulam minantium, *Non sic abibit.* Ne, inquit, impune feras indonata mihi haec transisse Saturnalia, at proximis Kalendis Martis itam ego liberalitatem tuam pari parsimonia probe ulciscar. HEINSIUS. Francius legebat, ut *me & miserabile corpus.* sed vix audeo illud sane movere, cum eleganter interserviat Ironiae, vel sit concedentis quasi & permissentis. vid. ad Phaedr. iii. Fab. 15. ubi etiam Heinsius pro *sane*, an reprobabat.

223. *Ne sem tibi victa remittes.*] Lege, *vincta.* ut supra xx. 22.

Esse tuam vinciam numine teste fidem.

Codex etiam Medicæus, *juncta.* bene. superiori Epistolâ 215.

Nube, precor, dices, cui to bona nomina jungunt. HEINSIUS.

224. *Et cupies illud.*] Francius malebat, *Et cupies ipsam.*

225. *Facies.*] Forte, *facias*; & mox, *mittas.* HEINSIUS. Vid. ad Epist. iv. 53.

227. *Prout ipse rogabas*] Celeberrimus Bentleyus ad Horat. ii. Sat. vi. 67. apud nullum Poëtam, ne comicum quidem, hoc verbum se legisse meminit, nec in Horatio patitur in unam syllabam coallescere. ex Plauto in Bacch. iv. ix. 5. Lexicographi laudant, sed ibi *praus* emendatores editiones recte exhibent. & sane vix tolerari hic posse videtur, cum nulla sit ratio, quae suadeat, aut primam syllabam corripit, aut duas in unam coire. Francius velus suppositit, sed hoc est pro arbitrio emendare. ideoque malo Poëtae ignobili hanc frigiditatem adscribere. *facias* etiam *membra durius dictum videtur. si nescias* legi posset, mollius esset. BURMANNS.

229. *Darius & ferro cum sit tibi peccus, Acontii.*] Nisi fallor, ab auctore scriptum fuerat:

Si me nunc videas, visam prius esse negabis:

Arte nec est, dices, ista petenda meâ:

Promissique fidem, ne sim tibi juncta, remittes;

Et cupies illud non meminisse Deam.

225 Forfitan & facies, jurem ut contraria rursus;

Quaeque legam, mittes altera verba mihi.

Sed tamen adspiceres vellem, prout ipse rogabas,

Et discas sponsae languida membra tuae.

Durius & ferro cum sit tibi peccus, Acontii;

230 Tu veniam nostris vocibus ipse petas.

Ne tamen ignores, ope qua revalescere possim:

Quaeritur a Delphis fata canente Deo.

Is quoque nescio quam, nunc ut vaga fama fufurrat,

Neglectam queritur testis habere fidem.

Hoc

peram legebatur, quae solebas. Deinde sane pro *At* ne fingidissime profecto. Alludit ad formulam minantium, *Non sic abibit.* Ne, inquit, impune feras indonata mihi haec transisse Saturnalia, at proximis Kalendis Martis itam ego liberalitatem tuam pari parsimonia probe ulciscar. HEINSIUS. Francius legebat, ut *me & miserabile corpus.* sed vix audeo illud sane movere, cum eleganter interserviat Ironiae, vel sit concedentis quasi & permissentis. vid. ad Phaedr. iii. Fab. 15. ubi etiam Heinsius pro *sane*, an reprobabat.

223. *Ne sem tibi victa remittes.*] Lege, *vincta.* ut supra xx. 22.

Esse tuam vinciam numine teste fidem.

Codex etiam Medicæus, *juncta.* bene. superiori Epistolâ 215.

Nube, precor, dices, cui to bona nomina jungunt. HEINSIUS.

224. *Et cupies illud.*] Francius malebat, *Et cupies ipsam.*

225. *Facies.*] Forte, *facias*; & mox, *mittas.* HEINSIUS. Vid. ad Epist. iv. 53.

227. *Prout ipse rogabas*] Celeberrimus Bentleyus ad Horat. ii. Sat. vi. 67. apud nullum Poëtam, ne comicum quidem, hoc verbum se legisse meminit, nec in Horatio patitur in unam syllabam coallescere. ex Plauto in Bacch. iv. ix. 5. Lexicographi laudant, sed ibi *praus* emendatores editiones recte exhibent. & sane vix tolerari hic posse videtur, cum nulla sit ratio, quae suadeat, aut primam syllabam corripit, aut duas in unam coire. Francius velus suppositit, sed hoc est pro arbitrio emendare. ideoque malo Poëtae ignobili hanc frigiditatem adscribere. *facias* etiam *membra durius dictum videtur. si nescias* legi posset, mollius esset. BURMANNS.

229. *Darius & ferro cum sit tibi peccus, Acontii.*] Nisi fallor, ab auctore scriptum fuerat:

Darius ut ferro jam sit tibi peccus, Acontii. Quem loquenti modum lib. i. Pont. Eleg. vii. v. 50. Naloni quoque reddidimus, & pluribus illic adduximus. quae adeantur. HEINSIUS. *si sit* inargo Bertrami.

231. *Ope qua revalescere possim, Quaeritur a Delphis fata canente Deo.*] Consultitur Phoebus, qui Delphis dat responsa, qua medicina possim convalescere, & pristinas vires recuperare. CIOFANUS. 233. *Et quoque.*] Is quoque recte Medicæus. HEINSIUS.

234. *Neglectam queritur testis habere fidem.*] Hi versus, cum eo qui sequitur, satis impediti & inexplicabiles sunt. Incertum enim est, quorsum sententiae eorum referas. Nam hic, testem, quem nam accipias? nisi si ipsum Apollinem, de quo proxime dictum est, accipias: quasi ejus testimonium de Cydippe datum, nullam fidem apud parentem puellae habeat. Neque aliud hoc loco videtur. Proxime quod sequitur:

Hoc Deus, & vates, hoc & mea carmina dicunt. Nihil est, ad quod pronomen *Hoc* possit referri. Deinde quomodo accipiendum, *Mea carmina*, de Cydippe? An & ipsa carmina fecit, si ve dedit? Nisi quis putet, hoc verbum se legisse intelligenda esse. ut sit sensus: *Hoc*, (de quo, ut dixi, non constat oraculum, an aliud quippiam accipiendum sit) *Deus & vates*, Apollo videlicet (sic enim videtur) & mea carmina, hoc est, oracula mihi data, dicant ac monent, &c. Hoc quidem modo sententia conexitur, sed quae neque cum sequentibus, neque cum praecedentibus cohaeret. Proinde & hunc locum aitis discutendum relinquimus. MYCILLUS. Jure inexplicabilia haec, ut nunc leguntur, pronuntiat Mycillus, sed ut alicuius sensus appareat, ita constitutorem:

Is quoque nescio quam, nunc ut vaga fama fufurrat,
Neglectam queritur, testis, habere fidem.

- 235 Hoc Deus & vates, hoc & mea carmina dicunt:
At defunt voto carmina nulla tuo.
Unde tibi favor hic? nisi quod nova forte reperta est,
Quae capiat magnos litera lecta Deos.
Teque tenente Deos, numen sequor ipsa Deorum:
240 Doque libens victas in tua vota manus.
Fassaque sum matri deceptae foedera linguae,
Lumina fixa tenens, plena pudoris, humo.
Cetera cura tua est. plus hoc quoque virgine factum,
Non timuit tecum quod mea charta loqui.
245 Jam satis invalidos calamo lassavimus artus,
Et manus officium longius aegra negat.
Quid, nisi quod cupio me jam conjungere tecum,
Restat, ut adscribat litera nostra? Vale.

Et Deus hoc vates, hoc & mihi carmina dicunt.

(Ab i defunt voto carmina nulla tuo.)

Is Deus, testis & arbiter iurjurandi mei, queritur nescio quam, (nominatum enim oraculum non solere aliquem designare apparet etiam ex Epil. xiii. 93.)

vors quoque nescio quem fato designat iniquo.) habere neglectam fidem. testis est ipse Deus. ut superiori Epistola 211.

Esse tuam vincitam numine teste fidem.

Nam milles ita in hac re dicitur. sufficit Cicero iii. de Off. 29. *Iurjurandum est affirmatio religiosa, quod autem affirmate, quasi Deo teste promiseris, id tenendum est.* & infinita alia adduci possent. vid. & lib. iii. Amor. ii. 61. & iii. iii. 19. iii. Art. 458. & centies alibi. *Neglectam fidem habere* recte Crispinus explicat pro negligere, ut Terent. Eun. ii. 3. *Despicatam adolescentiam habere.* Cicero, *domitas habere libidines* & similia, de quibus egregie Buchner. de commutata dicendi ratione cap. xxi. §. 1. *negligere vero fidem* dixit versus Poëta apud Cicer. iii. de Off. 26. ut ita *neglecti Dii* Horat. iii. Od. 6. *Neglecti Deus ulior amoris* Nostro iii. Amor. viii. 65. & similia. si legamus vero *Deus & vates* intelligendus sacerdos & antistes templi. ut *vates* pro augere, aruspice & quovis, qui sanctius Deos colit, sumitur & a nostro Poëta iii. Am. ix. 5. xi. Metam. 68. vid. Acron. ad Horat. iii. Od. 19. sed malim, *Et Deus hoc vates*, ut Apollo ipse intelligatur, quem *vatem* dici videbimus ad i. Amor. viii. 59. deinde *mea carmina* possent quidem explicari mihi per oraculum edita, sed cum *mea & mihi, tua & tibi* centies apud Ovidium a libaribus commutari soleant, (vide ad Ep. viii. 87. ix. 150. xl. 77. xii. 148. & passim) malum *mibi dicunt*, ut quod antea famam, quae

mendax esse potest, susurrare dixerit, nunc sibi quoque constare ex ipso Dei responso, carminibus edito, affirmet. haec omnia suspirio quodam concludit. *Ab i* (ita recte etiam Crispinus coniecit) nulla carmina, neque tua, quibus me deceperis, neque Agollinis, tibi defunt, ut voto potiaris tuo. Qui meliora attulerit, libentes ei assurgemus. BURMANNUS.

238. *Capiat.*] Male Micyllus, delectet, moveat explicat: est enim cludat, fallat, ut sup. vers. 104, 115, 122. ut ergo me litera decepit, ita forte nova Deos decipiat. BURMANNUS.

239. *Tenente Deo.*] Omnes haecenus *Deo*, nullo (nisi fallor) sensu. EGNATIUS. *Teque tenente Deo*, ita legendum est; non, *Deo*. Estque conclusio Epistolae. Quando igitur, inquit, tu Deos ita tenes, hoc est, propitios habes, & faventes, & quasi in manu tenes: ego quoque numen deorum tuorum sequor. Perinde ut ille apud Virgil. ait: lib. v. 709.

Nate Dea, quo fata trahunt, retrahuntque sequamur.

MICYLL. Francius corrigebat, *Te venerante Deo*. 239. *Numen sequar.*] Vetus liber *pacis*. Puto, *partes sequor*. HEINSIUS. *Nomen*, aliae editiones. *Partes sequi* etiam dixit lib. i. Amor. 1. 36. fed hic nihil mutandum cenfeo.

242. *Lumina fixa tenes plena pudoris humo.*] Suprà in Epistola Hyppilytes:

Haesit in opposita lumina fixus humo.

CIOFANUS. Scribe: *Lumina fixa tenens plena pudoris humi.*

HEINSIUS. Vid. ad lib. iv. Metam. 121.

247. *Quid nisi quod cupiat.*] Puto, *cum cupiam*. HEINSIUS.

P. OVIDII NASONIS

A M O R U M

LIBRI TRES.

EPIGRAMMA NASONIS

I N

AMORES SUOS.

Qui modo Nasonis fucramus quinque libelli,
Tres sumus: hoc illi praetulit auctor opus.
Ut jam nulla tibi nos sit legisse voluptas;
At levior demtis poena duobus erit.

I. *Qui modo Nasonis, &c.*] Scripserunt ex antiquis apud Romanos elegias Tibullus, Propertius, Ovidius, & Gallus, ut ait Quinctilianus lib. x. cap. 1. Cujus haec verba sunt: *Elegia Graecis quoque praecipue: cujus mihi tersus atque elegans maximè videtur auctor Tibullus. Sunt qui Propertium malint. Ovidius utroque lascivior: sicut durior Gallus.* Quem locum, cum vulgo non intelligatur, ipse declarabo. Is igitur Quinctilianus, cum Latinos scriptores in quacumque disciplina cum Graecis comparasset, tum illa, quae modò recitavi, verba addit; in quibus de Elegiae praestantia apertissime loquitur. Cum ergo & ex suo, & ex quorundam judicio, curam illorum Elegiae scribendae principatus esset deferendus, dixisset, subdidit Ovidium Tibullo & Propertio esse lasciviorum, Gallum vero duriorum. Si quod dixi verum est, ut de Elegiae praestantia loquatur, nullo pacto verbum, quo ille utitur, *lascivior* exponi potest eo sensu, quo vulgus accipit. Quòd enim antitheton esset *lascivior* cum verbo *durior*? nullum, aut certè otiosum. Ergo necessarìò dicendum est à Quinctiliano, qui id, ut Rhodiginus animadvertit, à Seneca accepit, ubi quod hic-Noster lib. 1. Metamorph. de disjuncto scribit, examinat, omnino significari Ovidium ipsum pluribus modis, quam Tibullus & Propertius soliti sunt, sententiam suam, non minus tamen eleganter, extulisse. Quo sensu accipitur à Virgilio *lasciva capella*, Ecloga II. Illud huc adjiciendum, illos (quod nemo instituit) prope modum omnia, quae scripserunt, è Graecorum fonte hausisse: Ovidium vero, quae in his Elegiis, suo Marte, ut dicitur, cecinisse, felicissimeque expressisse. CIOFANUS. Duo haec priora disticha non ad Elegiam primam, cui perperam haecenus adhaerentur, sunt referen-

da, sed Epigramma per se consuevit: quod secundae Amorum editioni Naso duxerat praefigendum. Idque Mario Nigro in mentem quoque venisse ferus animadverti, ac postea Mycillo; qui Nigrum laude debitè fraudare non debuit. Politianus etiam in suo exemplari lineà inductà hos versus à sequentibus dividendos videri designarat. Sed & in Arondeliano codice, recenti quidem illo, sed tamen scripturas nonnunquam emendatissimas exhibente, quem vir eximius ac celeberrimus Franciscus Junius cum aliis quibusdam Britannicis utendum mihi concessit, liquido separatum à prima Elegia hoc ipsum Epigramma spectabatur. At in vetustissimo Regiae Bibliothecae fragmento unius pagellae, quod Artis Amatoriae & Remediorum libris adhaerebat, à primà quidem Elegià, ut fieri oportuit, non legebatur divulsim hoc Epigramma, debere nihilominus divelli apparebat ex ipso Titulo, quem hoc modo prodebat codex ille, P. OVIDII NASONIS LIBER PRIMUS REMEDIORUM EXPLICIT. INCIPIT EJUSDEM AMORUM LIBER PRIMUS. EPIGRAMMA IPSIUS. Huc denique alludit codex Patricii Junii, cujus in fronte, INCIPIONT EPIGRAMMATA AMORUM. *Amorum libros* dici oportere, quicquid obstrepat MSS. ipse Ovidius lib. III. Art. 343. docet:

Deque tribus libris, titulus quos signat Amorum;

Elige. HEINSIUS.

Amores inscribi debere hos libros docet quoque Spartianus in vita Aelii Veri. cap. v. ubi narrat, Verum Ovidii libros *Amorum in laeto semper habuisse*. Merula vero ad lib. III. Art. 345. ineptissime hoc distichon ita capit, quasi quinque libris, de Arte Amandi & Remedio praeposuerit tres ad Corinnam. BURMANNUS.

3. *Ut jam nulla tibi.*] Si quis diligenter sensum

carminis consideret: multo id fortasse rectius judicabit, quod in nonnullis legitur:

Ut non ulla tibi jam sit legisse voluptas.
 NAUGERIUS. *Ut jam nulla tibi non sit legisse voluptas, &c.* Ita quidem vulgo legitur. Quem versum commentator contra analogiam exponit, duas negotiationes pro una sumens. Quod tamen necesse non erat, cum posset conjunctionem *Ut arivistis* accipere, eo pacto, ut sequens versus sit prioris ratio, sive causa, hoc sensu: Autor protulit hoc abbreviatum opus illi longiori, ut tibi voluptas sit nulla non: hoc est, omnia quae operis hujus sunt, perlegere. vel si poena, hoc est, molestum sit id facere, minus gravis, quando ipsum opus jam duobus libellis imminutum est. Hoc pacto, inquam, poterat exponi hic locus, si quis hanc lectionem pro vera atque germana tenendam existimet. Sed mihi versus hic suspectus est. Neque dubito, pro pronomine *Nos*, adverbium *Non* alicunde irrepsisse. Nam si legas, *Ut jam nulla tibi nos* (scilicet libellos) *sit legisse voluptas, &c.* plana est sententia, & quae explicatione non egeat. Est enim ordo: Quare ut nulla jam voluptate nos legas, at neque poena, sive molestia magna afficeris legendo, quando pauciores quam antea sumus. Nam quae sine voluptate, hoc est, invita facimus, quo ea plura ac longiora sunt, eo magis nos gravant: at si brevia ac modica sint, minus molestiae atque acerbitatis habent. Ceterum & illud monere oportet, quatuor priores hos versus non ad Elegiam ipsam proprie pertinere, sed esse vel-

uti titulum totius operis, sive Epigramma. MICYR. Locus hic, qui usque huc omnino depravatus circumfertur, quamvis cum frustra duobus modis alii emendare tentaverint, ope unius libri è Massicana Bibliotheca integritati suae ita restitendus est, *Ut jam multa tibi non sit legisse voluptas.* CLOFANUS. Gruterus è MS. Palatino annotaverat, *Ut jam multa tibi.* Sed frustra. Alii codd. *Ut nonnulla tibi.* Quod non discedit a Nostro, nisi quod gemina negativa, quae affirmat, separata sit. DAN. HEINS. *Ut jam multa tibi non sit* unus Palatinus, alii aliter. Fragmentum Regium, Jureti ac Pucani Excerpta cum codice Neapolitano, *nulla tibi nos sit legisse voluptas.* Nihil verius. Id ipsum Mario etiam Nigro ac Mycillo venerat in mentem. Neque aliter videri sibi castigandum per literas me monuit vir officiosissimus Bern. Rottendorphius. Martialis non dissimili modo libri decimi initio libellum ipsum facit loquentem. HEINSIUS. Tenebras offuderunt non intellectae particulae *Ut jam*, quae pro *quomodo* debent sumi, ut saepe. ita apposite Quinçil. VIII. 3. *Ut jam nobis penere alia fas non sit, at derivare, flectere, conjugere, quando desistit licere?* Nolter IX. Art. 80.

Ut jam decipiant, quid perdidit.
 Vid. Gronov. ad Liv. XXIII. 27. BURMANNUS. 4. Poena.] Si quis ad elegantias Gallicas Latinam linguam exigere velit, legat & rideat Clerici Art. Critic. p. III. Sect. 1. cap. XVI. 5. sed illa excutimus ad lib. II. Trist. 507. ubi impudentiam vitio creati Critici confundemus. BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS

AMORUM

LIBER PRIMUS.

ELEGIA I.

ARma gravi numero, violentaque bella, parabam
 Edere, materiâ conveniente modis.
 Par erat inferior versus: fuisse Cupido
 Dicitur, atque unum subripuisse pedem.
 5 Quis tibi, faeve puer, dedit hoc in carmina juris?
 Pæridum vates, non tua turba, fumus.

Quid?

2. *Edere.*] Optimus Francofurtensis, *prodere.* vide ad Epist. XI. 94. & 107. v. Met. 517. VI. 81. ubi de partu proprie hoc verbum dici notavimus. sunt autem ingenii foetus carmina, quae produntur ad posteritatem. sed cum *edere* idem saepe significet, nihil hic novamus. BURMANNUS.
 5. *Dedit hoc in carmine juris.*] In carmina optimi fragmentum Regium. ut I. Fast. 17. dixit, *dederis in carmina vires* ut ibi legendum. *Habere jus in aliquo* dicitur. in aliquo minus Latinum est. Nolter infra Eleg. VII.

In dominam jus mihi majus erit
 Ep. IV. 12.

Regnat, & in dominos jus habet ille Deos.
 Metam. XI. 918.

Nec majus in aequora Proteus
Jus habet.

Sic & ibi ex membranis reponendum. lib. VI.
 Fast. 645.

In portus nato jus erit omne tuo.

Seneca Oedipo 447.

Jus habet in fluctus magni puer advena ponti.

Silius lib. XIII. 1543.

Una mara Aeneadae, postquam vox attigis aures
Dum daret auspiciam, usque in certamina ducebat.
 Ita scribendum, usque in certamina nunc perperam legitur. Publius Syrus:

Fortuna jus in hominis mores non habet.
 Auctor Octaviae 961.

Quis jus in nos
Fortuna dedit, restor Superos.
 Nolter infra lib. II. El. IV. ex veteri codice:
Nam desunt vires in me mihi jusque regendum;
 Lucanus lib. I. 406.

Non Corus in illum
Jus habet aut Zephyrus.
 Lib. VI. 496.

Hoc juris in omnes
est illis Superos.
 Lib. VII. 264.

Non mihi res agitur, sed vos, ut libera sitis
Turba precor, gentes ut jus habeatis in omnes,
 Lib. VIII. 95.

Hoc juris habebat
In tantum Fortuna caput!
 Lib. IX. 887.

Qued jus habuisset in ipsum
Villa lues?
 Ibidem 838.

Et tibi dant Stygiae jus in sua scla sorores.
 Statius Theb. V. 681.

In famulam jus esse ratus dominoque ducique.
 S s 3

Juven.

- Quid? si praecripat flavae Venus arma Minervae,
Ventilet accensas flava Minerva faces?
Quis probet in filvis Cerecem regnare jugofis?
10 Lege pharetratae Virginis arva coli?
Crimibus insignem quis acuta cuspide Phoebum
Infruat, Aoniam Marte movente lyram?
Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna,
Cur opus adfectas, ambitiose, novum?
15 An, quod ubique, tuum? tua sunt Heliconia Tempe?
Vix etiam Phoebos jam lyra tuta sua est?
Cum bene surrexit versu nova pagina primo;
Attenuat nervos protinus ille meos.

Juvenalis Sat. II. 139.

— Nil animis in corpora juris

Natura indiget.

Ut ibi refert editio Pithaei & tres MSS. quos vidi.
HEINSIUS. Cum Heinio facit Claverus ad Perfiti
Sat. v. 31. an vero distinguendas locutiones esse
dicemus, habere, vel, dare jus in aliquo, ut ita
semper loquamur, & esse jus in aliquo, quod sine
dubio saepe reperitur? sic Quinctil. Decl. XIII.
Pejusque dominus in iis jus est, quibus custode non
opus est? & ita apud nostrum libro XVI. Metam.
20. constanter MSS.

Sive aliquid regni est in carmine.

Quod sumatur ex lib. v. Fast. 261.

Forfitan in venenis tantum mea regna puellis
Effe puas.

Epistula quoque xv. 197. plurimi codices:

Non mihi respondent veteres in carmine vires.

Et singularem hic magis Poëticae, quam pluralem
nuncium poni crediderim. sic quoque mox Eleg.
III. 19. codices plerique & editiones veteres:

In mihi materiam felseam in carmine praebet.

Sed puas utranque, habere, & esse jus in aliquo &
aliquem promittit duci, ut exempli ab Heinio
adducta comparantibus patet. BURMANNUS.

6. Tua turba sumus.] Codex Regius turma,

unus Palatinus & Vaticanus membra. etiam probe.

ut in Tristibus I. Eleg. 3.

Et domus & fidae balnea membra domis,

Et lib. IV. Eleg. x. 48.

Dulcia convictus membra suere meae.

Vulgata tamen non temere repudianda. Stat. I.

Silv. II. 70.

Sed tua turba sumus. HEINSIUS.

Lib. III. Art. Am. 811.

Ut quendam juvenes, hinc nunc, mea turba, puellas.

Et alibi. vid. ad II. Amor. IX. 54.

7. Praecipiat.] In Palatino tertio est, praecipiat.

& id probavit Gebhardus lib. I. Crepund. cap. I.
sed inconsiderate. Praecipere est enim rem ante
alium capere; ut Ep. XVII. 107. Praecepta gaudia.
Praecipere vero rem, in quam alius jus habet,
aufferre per vim, ut passim Latini scriptores.
Nofter v. Metam. 10.

Praeceptae conjugis ultor.

Et ita saepe Cicero & alii. BURMANNUS.

8. Ventilet.] Moveat ut ventum faciat, quo magis
accendantur. Propert. IV. III. 50.

Hanc Venus, ut vivat, ventilet ipsa facem.

MARIUS.

9. Regnavit.] Pugnare Neapolitanus unus. non
integranter.

11. Crimibus insignem.] Intonsam Farnesianam.

ut Tibull. I. IV. 33.

Solis aeterna est Phoebos Bacchoque juvenat,

Et decet intonsus crinis utroque Deum.

IV. Met. 13. Indontonsaque Thyoneus HEINSIUS.

13. Magna, puer.] Ut pote qui in Deos ipsos jus
habere dicaris. CROFANUS. Morcti unus, Sat tibi
magna puer, non invenit.

18. Attenuat nervos protinus ille meos.] Proximus
ills Fragmentum Regium cum Scaligeri, & Pitaeani
Excerptis ac altero codice regio. Forte,
proximus inde. Pentametrum designat. HEINSIUS. In
Glaseriano, Francofurtensi & duodecim aliis erat,
attenuat numeros. quae eadem varietas lib. IV.
Trist. IV. 4.

Non careat nervis candor ut ille meis.

Sed nihil muto: claudicanti enim versui melius
nervis dicuntur attenuari. sic & Propert. III. III. 4.

Tantum operis nervis hiscere posse meis.

Et mox iterum sequitur, numeris levioribus. &
paullo post, sex mihi fergat opus numeris. Francof.
etiam, proximus ille fuit. non integranter. nam
protinus mox v. 21. sequitur: praeterea a manu secunda
ludos, pro numeros. BURMANNUS.

Nec

19. Nec

- Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
20 Aut puer, aut longas comta puella comas.
Queffus eram; pharetra, cum protinus ille, soluta,
Legit in exitium spicula facta meum:
Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum:
Quodque canas, Vates, accipe, dixit, opus.
25 Me miserum! certas habuit puer ille sagittas.
Uror; & in vacuo pectore regnat Amor.
Sex mihi fergat opus numeris; in quinque residat.
Ferrea cum vestris bella valet modis.
Cingere litorea flaventia tempora myrto,
30 Musa, per undenos emodulanda pedes.

19. Nec mihi.] Variant codices, nunc, haec.
Forte:

Det mihi materiem numeris levioribus aptam.

Vel, sine mihi materies. HEINSIUS. Francius quoque
volebat, nec mihi materies. vid. ad Ep. II. 137.
& XVII. 29. Douzae codex etiam numeris brevioribus
habetur.

20. Aut puer.] Quam puer Saravianus a manu
prima. ut subintelligatur, alia; nec mihi alia ma-
teria est, quam puer. sed hoc repugnat versui 26.
BURMANNUS.

21. Soluta.] Expeditam explicat Crispinus, ex
daabus Marii interpretationibus pessimam eligens.
est vero aperta, nam clausas gerebant pharetras.
Nofter v. Metam. 379.

— Ille pharetram

solvit & arbitrio matris de mille sagittis

Unam deposuit.

Senec. Herc. Fur. 993. Pharetramque solvit. Operit
pro claudici dicit Stat. IV. Silv. IV. 30. vide &
Nostrum v. Met. 628. III. Pont. VIII. 19. Claud.
III. Laud. Stil. 269. BURMANNUS.

22. Legit.] Codex Scriverii & Palatinus, traxit:
male. apud Ciceronem pro Quinctil. cap. 11. bis
haec locutio in MSS. legitur, teste Grutero: Tum
id facere cogar, cum etiam telum adversarius nul-
lum legerit. & mox, si qua in re, falsum crimen,
quasi venenatum aliquod telum legerim. utrobique
jejerint viri docti reposuerunt. HEINSIUS. Apud
Nostrum tamen meliori jure restituitur possessum.
sic III. Art. 516.

Spicula de pharetra promit acuta sua.

Ubi legit est in codice Aprosii. praeterea spicula
dira Farnesianus, male. nam ita Propert. II.
XVIII. 4. ut viri docti recte constituerunt:

Omnia in exitium nata theatra meum. BURMAN.

23. Lunavitque.] Unus Massican. Curvavitque.
quod fortassis plotema est. CROFANUS. Explicuit
optime hunc Sagittarum habitum Columna ad
Ennii Alcaemona pag. 285.

26. Uror.] Morcti unus; Vicit, et in. forte me-
lius: non enim de facibus, sed de sagittis est sermo.
& post victoriam regnum sequitur in de-
victis. BURMANNUS.

29. Cingere litorea flaventia tempora myrto.] In-
fra quoque sic ex myrto coronam gessisse ait. Ti-
bullus quoque lib. I. Eleg. x.

— Myrto vincetus & ipse caput.

Rufus hic Nofter sub finem lib. II. De arte:

Sertaque odoratae myrtae ferre comae.

Venus quoque ex myrto coronam gerebat, lib. III.

ejusdem operis:

Dixit & d' myrto (myrto nam vinceta capillos

Constituerat) solum, granaque pauca dedit.

Ibidem vocat Paphias myrtos, quod Veneri frutex
ille facer sit, aut etiam quoddam magna copia fir Pa-
phi, ubi Deam cultam fuisse antiquitas arbitrata
est. CROFANUS.

29. Littorea myrte.] Propterea quod myrtus, ut
plurimum non longe a mari propter calidam
natae & esse consuevit. IDEM. Martial. IV. 13.

Lotos aquas, litorea myrtus amat.

ELEGIA II.

Effe quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
Strata, neque in lecto pallia nostra sedent?
Et vacuus somno noctem, quam longa, peregi;
Lassaque versati corporis ossa dolent?
5 Nam puto sentirem, si quo tentarer amore.
An subit, & tacita callidus arte nocet?
Sic erat. haeserunt tenuis in corde sagittae:
Et possessa ferus pectora versat Amor.

Cedi-

Hanc Chartaceus Scriverii, Sarraui (& Francof.) codices Elegiam suaveri annectunt, ut & veterimum fragmentum Regiae Bibliothecae. neque ulla inscriptio, aut novae Elegiae signum ullum apparet: in margine quoque Sarrauii scriptum erat, *potest continuari*. in Regio autem praefigebatur titulus, *Ad Cupidinem*. HEINSIUS.

1. *Esse quid hoc dicam, quod.*] Senec. Praefat. Controv. *Quid hoc esse dicam, quod me tam periculo se adhibent?*

2. *Strata.*] P. Scriverius ad Epigr. xvi. lib. II. Martialis *vs strata cum pallia* construit, perperam ut puto. idem fallitur ibidem, cum illud Nostrum. Eleg. VII. *Prostrat tunica velata recincta*, de nocturna tunica intelligit, cum Ovidius medium diem fuisse aperte dicit. HEINSIUS.

3. *Pallia nostra sedent.*] Intelligit illa, quibus & in toris triclinariis, & nocturnis tegi solebant. inf. Eleg. IV. 50.

Constita de gremio pallia deme tuo.

Pro *sedent* vero *iacent*, vel *manent* est in Francof. & aliis quibusdam. sed *sedent* est haerent, ita ut vestigia corporis mei in uno tantum loco appareant, neque corpus versum aut iactem, per omnem lectum, ut solent aegri. Juven. Sat. VI. 235.

Tum corpore sano

Advocat Archigenen, onerosaque pallia iactat.
Melere vero hoc sensu & apud Stat. IV. Theb. 166. de Hercule:

Quo cubiti sedant vestigia terra.

Claudian. II. Laud. Stil. 366.

Laris sedorunt pectore cultus.

Sidere dixit Propertius IV. Eleg. III. 31.

Tua quoror, in toto non sidere pallia lecto.

Ferrarius de veste stragula videtur capere Part. II. lib. IV. cap. 3. de re vestiaria. ut & fecit Marius BURMANNUS.

3. *Et vacuus somno.*] *Vacuus* primus Medicus. parum refert. HEINSIUS. Sed quia *longam* sequitur, praefatit vulgata. *longa* quoque peregi etiam unus Pala-

tinus. sed frustra, ut recte Domin. Marius ex illis Virgiliis adstruxit IV. Aeneid. 193.

Nunc hiomem inter se luxu, quam longa, sovere.
Et VIII. 87.

Thybris ea stuvium, quam longa est, nocte tumentem Lemis.

Quibus adde Aufon. Perioch. III. XVIII. *Vulcanus exoratus a Theide tota nocte, quam longa est, coelestia arma in gratiam Nymphae molitur.* eleganter hoc, *explere noctem fractum utroque toro* dixit Propert. II. XIII. 60. BURMANNUS.

4. *Dolent.*] *Facient* Regius, Scriverii & alii quamplurimi, male. IV. Trist. III. 26.

Vespaque iactati corporis ossa dolent.

Confer & Senec. Hippolyt. vers. 365. & seq. Quintil. Decl. V. de aegro captivo: *Ille ad singulos ardentis corporis motus in sua vincula versatur, & quocumque membra lassata transfulerit, in supplicium redit renovata patientia.* BURMANNUS.

5. *Si quo.*] Douza volebat, *si aliquo*; quod minime placet.

6. *Tentarer.*] In Palatino & Francofurt. erat, *tractarer*; forte, pro *iactarer* librarius id proposuit. quamvis ego *tentarer* non esse sollicitandum arbitror. est enim verbum in amore proprium. vid. I. Art. Am. 365. & Lambin. ad Horat. I. Od. 28. BURMANNUS.

6. *An subit, & tacita.*] In quibusdam, *testa callidus arte nocet*. recte utrumque. NAUGERIUS. *Legit, testa* ex omnibus MSS. antiquis. CIOFANOUS. *Testa* arte major librorum pars. quod perperam Ciofano probatur. Silius lib. XI. 398. Venus ad Cupidines:

Tyriam pubem tacitis excurite relis.

Ibidem 391.

Tacitas in pectora mittere flammam.

Stat. I. Sylv. I. 36.

Tacita vigilat face Troicus ignis.

Lucan. VIII. 811.

Nam quamvis flamma tacitas urente medullas.

Ubi

Cedimus? an subitum luctando accendimus ignem?
10 Cedamus. leve fit, quod bene fertur, onus.
Vidi ego iactatas mota face crescere flammam:
Et vidi nullo concutiente mori.
Verbera plura ferunt, quam quos juvat usus aratri,
Detrectant pressi dum juga prima boves.
15 Asper equus duris contunditur ora lupatis.
Frena minus sentit, quisquis ad arma facit:
Acrius invitos, multoque ferocius urguet,
Quam qui servitium ferre fatcitur, Amor.
En ego confiteor: tua sum nova praeda, Cupido.
20 Porrigimus victas ad tua jura manus.

Nil

Ubi male testas. Petron. in bello civili:

*Ac veluti tabes tacitis concepta medullis
Intra membra surit.*

Stat. Theb. XI. 146. ex MSS.

Manu tacitos avertentis ignes.

Virgil. IV. Aeneid. 67.

Tacitum vovit sub pectore vulnus.

Quod Servius male interpretatur. Noster Remed.

Am. 105.

Interea tacitas serpsit in viscera flamma.

Vide notas nostras ad Epist. IV. 20. Fragmentum Regium, *testa*. Fositan, pro, *caeca arte*. de quo Metam. III. vers. 489. nonnihil dixi. sic *caecum vulnus*, & ejusmodi plura, ubique obvia.

HEINSIUS.

7. *Sic erat.*] *Exis* Fragmentum Regium. Tenent. Eun. IV. 5. *Hic vorum erit, sine Cerere & Baccho, friget Venus*. Metam. II. 703. *sub illis*

Montibus, inquit, erunt: & erunt sub montibus illis.

Ita quippe scribendum, ut suo loco monebitur. HEINSIUS. Ego nihil moti. elegans enim formula, & post dubitationem usitata. inf. III. Am. XII. 8.

Sic erat, ingenio praestitit illa mo.
Vicinia huius formulae altera, *hoc erat*. Claud. Bel. Gild. 236.

Hoc erat, in fratres medio discordia Mauro

Nasitur.

Vid. ad Petron. cap. XCIII. *Sic est* Francofurtensis.

BURMANNUS.

7. *Tenuis.*] Marius videtur *leves* legisse, quod ego in nullo codice reperit.

10. *Cedamus, leve fit.*] *Cedimus, ut leve sis* duo codices. totidem, & *leve fit*. Puto:

Cedimus en, leve fit, quod bene fertur onus.

Remed. Amor. 536.

Cedimus en, medio jam licet amne bibas.

Quomodo & illic censio scribendum. & III. Am. VI. 77. simili modo peccatum erat:

Quid moror? en digitis desgorp adultera vulgi.

Male quidam, & *digitis*. HEINSIUS.

11. *Vidi ego iactatas mota face crescere flammam.*] Melius quam quod a Prisciano adducitur:

Vidi ego iactatas motu flammescere flammam.

Pro quo alii *flavescere*, alii *concretere*. DAN. HEINSIUS. *Motu flavescere* unus Palatinus & Vaticanus, quod

Gerardo in Crepundiis arrisit. *Glaserianus, motu concretere*. Fruterius lib. I. vers. cap. 2. ex Prisciano, *motu flammescere*. quomodo & unus Moreti cum Excerptis Douzae. Nonnulli, *motus face*

surgere. At vulgata scriptura bene se habet, quam & Seneca in Controversiis agnoscit, qui in Pentametro citat, & *rursus nullo*. nec aliter citatur in Epitome Controversiarum ab Andrea Schotto edita. HEINSIUS. Illud *surgere* non ineptum; ut opponatur *vsq; mori*. sic Epist. XXI. 199.

Vixque manu pigra toties infusa resurgunt

Lumina.

Et convenit *motas* *faci*, id est accensae & ventilatae. ut Ep. II. 120.

Suntque sepulchrali lumina mota face.

Ubi vide. BURMANNUS.

13. *Quos juvat usus.*] Numquam puto *juvare*; id est delectare, usum rei gravis & molesta. forte, *levat*. nisi *juvat* capias pro *levat*, id est, *facit leve* aratrum. BURMANNUS.

14. *Dum juga prima.*] *Dum sua colla* tertius Palatinus. *Dum juga carnea* tres alii libri. *Fessit* etiam Palatinus unus cum duobus aliis.

17. *Acrius invitos multoque ferocius urguet.*] *Urit* malim. ut Epist. IX. 15.

Vel si minus acriter urar.

Lib. III. Amor. Eleg. ult.

Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit.

Sic lib. III. Eleg. I. 20.

Ete ille est,

Quem ferus urit amor.

Multi codices *urget* habent. Art. III. 547.

Nec amor nos urit habendi.

Ubi similis diversitas, & Medic. Fac. 35.

T

T

T

T

T

T

T

T

T

T

Sic

Nil opus est bello: pacem veniamque rogamus.

Nec tibi laus, armis victus inermis, ero.

Necte comam myrto: maternas junge columbas;
Qui deceat, curram Vitricus ipse dabit.

25 Inque dato curru, populo clamante triumphum,
Stabis; & adjunctas arte movebis aves.

Ducentur juvenes capti, captaeque puellae.

Hacc tibi magnificus pompa triumphus erit.

Ipse ego, praeda recens, factum modo vulnus habebo:

30 Et nova captivâ vincula mente feram.

Mens Bona ducetur manibus post terga retortis,
Et Pudor, & castris quidquid Amoris obest.

Omnia

Sic potius nas uret amor.

Ubi etiam *urget* vulgo. HEINSDUS. Et *urit*, & *urget* amor. sed quia hic praecessit comparatio a jugis & frenis delatam, malo *urget*. Tibul. II. Eleg. I. De amore:

Ab visiori, quo his graviter Deus urget.
De alia re Horatius I. Sat. II. 15.

Quanto perditior quisque est, tanto acrius urgetur.
Ceterum haec verba passim confunduntur, sic IV. Metam. 278.

Tantus dolor urit amantes.

Ubi *urgetur* alii codices; sed male: nam *uri doloribus* dixit III. Fast. 489. apud Claudian. Praefat. Conf. Man. v. 10. eadem varietas:

Ab nimis Consulibus urget amor.

Ubi *urit* in quibusdam. BURMANNUS.

20. *Porrigimus victas ad tua jura manus.*] Sic duo Maffian. lib. II. Eleg. I.

Injiciam dominas in mea jura manus. CROFANUS.
Ad tua jura scripti perique, quatuor ad tua jussa. minus bene. Propertius I. IX.

Ece jaces, supplexque venis ad jura puellas.
Idem III. IX.

Et trahit additum sub sua jura virum.

Sabini Paris:

Dammatumque tibi me sub sua jura Cupido

Pertrahit.

Anton. Epit. cv.

Si redas tibi totus ero, pars nulla vacabit,

Quae mox non redant sub tua jura. Vale.

Hacc Ovidii respexit Maximianus ille Eleg. v.

Porrigit involtas ad tua jura manus.

Contra *injicere manus in jura.* Epistola VIII. 16.

Injice non timidus in tua jura manus.

Am. II. El. v.

Injiciam dominas in mea jura manus.

Ep. XII. 158.

Clamarent, Mens est, injicere manus.

Infra, El. IV.

Et dicam, Mâs sunt, injiciamque manus.

Plura dixi ad Epist. III. VI. ult. at unus Medicæus, ad tua crura, ut Epistola XX. 78.

Tendere submissas ad tua crura manus.

Victas etiam *manus* tres scripti. HEINSDUS. *Victas*, quod in omnibus est editis, & MSS pluribus, movere loco non ausi sumus. sic Supr. Ep. XXI. 240.

Doque libens victas in tua vota manus.

Petron. XXI. *Primum ipsa porrexit ad humanitatem invitantis victam manum.* ubi vide quae notavimus. nec minus tamen elegans lectio Francofurtensis codicis, qui *nudas manus*, id est inermes habet. ut mox, *victus inermis.* Seneca Epist. XXIV. *Jam non tantum Caesari, sed sibi iratus, nudas in vulnus manus egit.* Juvenal. XV. 43.

Et vice teli

Saevit nuda manus.

Et idem hic Poëta dicit, quod lib. II. Amor. Eleg. IX. 35.

Figge, puer, positus nudus tibi praebere armis.

Praeterea Gryphus, Micellus & Berfmannus, probante Mario eam lectionem, ediderunt, ad tua *vincta.* ita Quintil. in Declarationibus, *praebere ad vincula manus.* & hoc non male *ubi victas* convenit. victi enim & captivi vinculis solebant neci. ut mox v. 30. BURMANNUS.

23. *Necte comam myrto.*] *Lauro* antiquae editionis, sed repudiavit Marius.

24. *Qui deceat curram.*] *Qui deceat, curram.* scripti. HEINSDUS. Laetantius lib. I. de falsa religione cap. II. mentionem facit Poëmaticis, quod *Triumphus Cupidinis* sit inscriptum, sine Auctoris nomine. hujus triumphus pompam, Jovem cum ceteris Diis fuisse ait.

25. *Populo clamante triumphum.*] Francius malebat, *spectante triumphum.* ut est in uno Heinlii. & defendi posset ex IV. Trill. II. 10.

Ergo omnis populus poterit spectare triumphum.

Alius, *clamante triumpho.* ut fit pro *io triumpho*, quod mox vers. 34. sequitur. & ita Horat. IV. Od. 2. BURMANNUS.

26. *Ad-*

Omnia te metuent: ad te sua brachia tendens

Vulgus, Iô, magnâ voce, Triumpho, canet.

35 Blanditiae comites tibi erunt, Errorque, Furorque,

Additae partes turba secuta tuas.

His tu militibus superas hominesque Deosque:

Haec tibi si demas commoda, nudus eris.

Laeta triumphanti de summo Mater Olympo

40 Plaudet; & adpositas sparget in ora rosas.

Tu, pennas gemmâ, gemmâ variante capillos,

Ibis in auratis aureus ipse rotis.

Tum quoque non paucos (si te bene novimus) urcs:

Tum quoque praetereis vulnera multa dabis.

Non

26. *Adjunctas.*] *Admotas* quidam scripti. male Epist. XII. 152.

Adjunctas aureus urget equos.

I. Art. Am. 550.

Tigribus adjunctis aurea lora dabat.

Auctor in obit. Maecenatis:

Illius aptus roas rosas adjungere bigas.

Quae ibi vera lectio. putabam aliquando, *adjun-*

ctas axe. sed nunc nihil modo. I. Art. Am. 544.

Et pressas continet arte jubas.

Et II. 434.

Modo admissos arte retentet equos. HEINSDUS.

Arte rectum est. vid. ad I. Art. Am. 3.

31. *Manibus post terga revinctis.*] Alii, *ligatis.*

at Fragmentum Regium, cum nonnullis scriptis

editisque, *retortis.* Quomodo Virgilius, & Prudent. lib. II. contra Symmach. v. 550. *Manibusque*

in terga retortis. Horat. II. Ep. I.

Trahitur manibus regum fortuna retortis.

HEINSDUS. Iterum Horatius III. Od. v.

Vidi ego civium

Resorta tergo brachia libero.

Ubi Lambinus videndus.

33. *Omnia te metuent.*] Plus dixit genere neutro,

quam si masculino omnes dixisset. MARTIUS.

Vide ad Quintil. Decl. I. 6.

33. *Ad te sua brachia tendent.*] Fragmentum

Regium, ad te sua brachia tendens *Vulgus.* quod

sequor: bene etiam unus Moreti, *Vulgus canent.*

Est autem Tibull. pentameter. apud quem habes,

II. v. 122.

Miles, Iô, magna voce, Triumpho, canet.

HEINSDUS.

34. *Vulgus, Iô.*] Vide quae dixi in Schollis in

lib. IV. Trillium II. 52. CROFANUS.

35. *Terrorque, furorque.*] Scribe, *errorque*, cum

prima editione. error enim & furor pro amore pas-

sim apud Poëtas. de quo dicendum infra ad Eleg. X. & X. Metam. 342. HEINSDUS. Apud Claudia-

num quoque I. in Ruf. 75. in MSS. est *terror*, ubi vulgo:

Animique profanus.

Error.

Et ita contra apud Quintil. Decl. XXVII. cap. 3. legendum, *Credidit tamen aliquid profanum querelarum terrore reposito.* ubi vulgo *error.* BURM.

37. *His tu militibus.*] in uno Moreti, *militibus.* HEINSDUS. Forte, *his commilitibus*, vel *commilitibus.* HEINSDUS. Male: Dux est Cupido, milites & satellites ejus,

Error & Furor &c. ut Martis *Pavor* & *Metus* &c. illud *militibus*, sequitoris aevi est, quo *militiam* pro exercitu & militibus dicebant. de quo alias.

BURMANNUS.

38. *Commeda.*] Incommoda certe vox, quae de praenitiis militum passim occurrit, sed hinc loco minime convenit. Francius conjecerat *agnina*, quod si MSS. addicerent multo aptius esset. sed forte Ironice intelligendum, ut castris Cupidinis militantes pro commodis, errorem & furentem consequantur. Idem Francius adscripserat etiam male alios legere, nullus erit. BURMANNUS.

41. *Gemmâ.*] Omnino, *gemma*, id est duplici legendum, ut est in correctioribus codicibus: hic autem error in Latinis auctoribus frequentissime reperitur, ut *gemma* pro *gemma* legitur, & *gemma* pro *geminata*, & *gemma* *penina*. idem est, quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.* quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus olis.*

- 45 Non possunt (licet ipse velis) cessare sagittae.
 Fervida vicino flamma vapore nocet.
 Talis erat domitæ Bacchus Gangetide terrâ.
 Tu gravis alitibus; tigrisibus ille fuit.
 Ergo, ego cum possim sacri pars esse triumphî,
 50 Parce tuas in me perdere, victor, opes.
 Adspice cognati felicia Caesaris arma;
 Quâ vincit, victos protegit ille, manu.

Ubi *atrem* vocat *Amorem*, quomodo & hic versu proximo. ita *Ève* *χρησίζετα* Amæroni dictus. quo alludit Lucianus in Hercule Gallico sub finem. *genematum* Amori dat Statius Sylv. lib. 1. Sylv. 11. 145. *Alas* autem *Auras* Moschus in Pœmatis de Helena & Paride, ubi describit Cupidinem ad Paridem venientem:

Ἰὼ δ' ἔτι χροσίζην ἀπειτάρηνας πτερόεντα.
 Et ita Aristophanes in avibus. Noster autem Remedio Amor. 707. *perpuras ipsi alas* dat. postet & *variare* legi, non insolenti Græcissimo. HEINSIUS.

42. *Ibis*.] Douza adscripserat locum Martialis III. Epig. 47.

Pleca Bassi ibat in rhoda.
 Vid. ad I. Art. 214.

44. *Prætoriana*.] Alludit ad præcipuum istorum ducum gloriam, qui in agmine & itinere, non instructa acie debellant hostes: qua laude ornare suos Heroas, Panegyricos egregis exemplis docuit diligentissimus Barthius. ad Claud. IV. Conf. Honor. v. 460. quibus adde Sidon. Apol. Paneg. Anth. 589.

*Et cuius solum amissas post secula multa
 Pannonias revocavit iter; jam credere promptum est
 Quid faciet bellis.* BURMANNUS.

46. *Vicino*.] Tanag. Faber notis ad Lucretii lib. I. pag. 419. vult propter illud *ipse velis*, debuisse Nasonem dicere, nativum est flammae ut semper urat, & ideo legit:

Fervida nativo flamma vapore nocet.

E L E G I A III.

Iusta precor: quae me nuper praedata puella est,
 Aut amet, aut faciat, cur ego semper amem.
 Ah nimum volui! tantum patiaturs amari;
 Audierit nostras tot Cytheræa preces.

Acci-

1. *Iusta precor*.] Ita Statius lib. III. Sylv. 11. 78. *Iusta quor*, *igit ecce vagas ratis acta per undas*. Vid. Gronov. ad Senec. Herc. Fur. 19. Noster IIII. Metam. 406.

Nimirum ut *molem nativam* Noster v. Fass. 149. dixit, & *comam nativam* inf. Eleg. 14. & alia. sed haud video, quis hinc commodè sensus oriatur. cum ex vulgatis sit optimus; nimirum, etiam in ipso triumpho, tam jam cessare deberent tela Cupidinis, tamen eam esse Cupidinis & ejus amorum conditionem & vim, ut licet ipse velis, non possint ita cessare, quin in transitu etiam laedant pfectatores. eodem modo ut flamma fervida, licet non attingat & comprehendat, tamen vicinitate sua adhaeret & nocet rebus pproximis. *fit visus vapor est* praetereuntis Cupidinis. in uno codice erat, *teperere*. BURMANNUS.

47. *Domitæ Gangetide terræ*.] Subacta India. lib. IV. Metam. & lib. IIII. Fass. GIOFANUS.

48. *Ille fuit*.] Francius legebat, *ille fuit*.
 49. *Ergo cum possim*.] *Ergo ego cum possim* septem codices. quomodo Noster saepenumero alibi. HEINSIUS. Vid. Epist. x. 119. & mox Eleg. IV. 3. & passim.

51. *Cognati Caesaris*.] Propter Venerem, matrem tuam, & qua Romani originem duxerunt. GIOFANUS.

52. *Qua vincit, victos protegit ille manu*.] Utrum hoc de C. Julio Caesare, an de Octavio dicatur, non immerito aliquis dubitare possit. Utrique in hostibus ignoscendo magna clementia fuit. Ego tamen de Octavio potius intelligi arbitror. GIOFANUS. Vincit Moreti & tres alii. meliori certe omnino: pergebat enim Augustus vincere, nec cessabat. BONA.

Esto procul, si iusta peso. BURMANNUS.
 3. *Ab nimum volui*.] *Vovi* putabam. II. Am. xv. 27. *Irrua quid vocevo*. Art. Am. II. 327. *Multa vove, sed cuncta palam*. & Art. I. IIO. *Et tacito pectore*

- 5 Accipe, per longos tibi qui deserviat annos:
 Accipe, qui purâ norit amare fide.
 Si me non veterum commendat magna parentum
 Nomina; si nostri sanguinis auctor eques;
 Nec meus innumeris renovatur campus aratis;
 10 Temperat & sumtus parcus uterque parens;
 At Phoebus, comitesque novem, vitisque repertor,
 Hoc faciant: &, me qui tibi donat; Amor:

Et

pestore multa vovent, ut quidam ibi codices. vid. ad Epist. VII. 4. sic Pont. I. VIII. 79.

Ab nimum quid amica pelis? moderatus opta.
 Nihil tamen temere mutandum. HEINSIUS.

3. *Tantum patiaturs*.] Francio clarius paulo videbatur, si legeretur, *modo se patiaturs amari*. & mox volebat, *Audiat ab! nostras*. at Moreti, *Audivis nostras*. clegantius.

5. *Tibi qui deserviat annos*.] Nisi familiare hoc Ovidio esset verbum, & longam servitute[m] notare egregie posset, crederem hic a librario eundem errorem commissum, quem Heinsius ad Epist. v. 119. in voce Di notat, & legerem, *tibi qui, Dea, serviat annos*. BURMANNUS.

8. *Si nostri*.] Illustravi hunc locum lib. II. Tristium. GIOFANUS. Rectius alii, *Nec nostri*. HEINSIUS. Imo vulgata proba est, & retinenda. quis enim ignorat Ovidii stirpem equestrem, & a proavis usque antorem sanguinis equitem fuisse. sed fœdida haec amice ejus videbatur conditio, quae fastidiebat equites, & non nisi in Orchestra sedere volebat. subintellige ergo *tantum*. si tantum eques, non Senator sit auctor nostri sanguinis. recte vindicavit hoc Marius. & hoc *magna nomina* exigunt, quae majorem gentium patricios designant. ut apud Martial. v. Epist. 17. unde *clara nomina*, ut hic Puteanus secundus habebat, non admittenda esse patet. vid. ad Epist. 11. 50. ita Vellej. II. 88. de Maecenate: *Equestri, sed splendido genere natus*. id est non Patricio, sed Equestri tantum, attamen splendido. male & illic mutant viri docti. BURMANNUS.

10. *Temperat ex sumtus*.] Malim, si per scriptos codices liceat, *sumtu*. ut *sumptus* pro *sumtus* dicatur *appropiatis*, aut praeposito subintelligatur. HEINSIUS. Neque hic contra codices mutarem aliquid. *Temperare* enim est moderari, ne extra modum fiat profusio. vid. Barth. ad Stat. 11. Theb. 130. est vero idem quod Terentianus ille Chremes filio suo cantat Heaut. I. 11. *Praebent exiguae sumptum*. & Andr. 11. 6. *At nimum parca facere sumptum*. ita *temperare conviviom*. Plaut. Stich. v. 11. BURMANNUS.

11. *Jurisque repertor*.] Sic quidem in impressis exemplaribus legitur, sed nullus decens sensus elici potest. Hinc ego olim errorem (ut erat) existi-

mans, sine ullius exemplaris auctoritate, loco *Juris, Vitis* legendum esse arbitratus sum. Et haec male correctio, sicut & aliae complures in hoc opere, vel doctissimis viris placuit: inter quos viro nobilissimo, atque omni doctrinae genere praestanti, Andreae Trivisano, patricio Veneto, mihi & officis & familiaritate conjunctissimo: & Leonello Leono Patavino civi, Graecae Latinaeque Linguae peritissimo; ejusque fratri Antonio, quos ego unice semper dilexi & diligo: & aliis compluribus. quos omnes recentere, longa admodum esset historia. Postea vero, cum castigator Ovidii Amorum codex ad nostras manus pervenisset, non alter ac si correctiones nostras, Pythii Apollinis oracula fuissent, verissime apparuerunt. Quidam antea *Juris repertor* legentes, quaedam de Apollinis chorci simulachro, quod (ut libro VII. refert Plinius) in foro Augusti erat, satis inepte protulerunt: eo Juvenalis carmine moti, quod est in prima Satyra:

Sportula, deinde forum, jurisque peritus Apollo.
 Sed quae alii male dixerint, omittamus: illudque potius agamus, quibus causis adducti, non *Juris*, sed *Vitis* repertor legendum existimaverimus. & non Phoebum, quem jam praedixerat Poeta, nec nisi ineptissime sic repperet, nec usquam juris repertorem fuisse lectum est, sed Bacchum esse intelligendum. Legimus enim tum apud alios, tum maxime apud Diodorum Siculum, vini auctorem Bacchum fuisse. Diodori verba ex libro quinto haec sunt: *Bacchum nutritum & symphitis viti vimaque exitisse auctorem*. Et insuper: *Docuisse eos insuper, quorum regio vitis ferre non posset, potum ex ordine consicere, quem nonnulli Zitum dicunt, paulum a vimi sapore differentem*. Unde & lib. II. Falhor. 329. Natio ait de Baccho: *Causa, repertori vitis quia sacra parabant*.

In tutela autem Bacchi Poetas esse constitutos, quis dubitat? Id aperitissimum Flaccus in Epistola: rum lib. I. ad Maecenatem demonstrat, iniquis:

*Ut male sanis
 Adscriptis Liber Satyris, Faunisque Poetas,
 Vina fore dulces oluunt mane Camoenas.*
 Idem libro Carminum secundo:
*Bacchum in remotis carmina ripibus
 Vidi docentem, &c.*

T t 3

Idem

- Et nulli cessura fides; sine crimine mores;
 Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.
 15 Non mihi mille placent: non fum defultor Amoris.
 Tu mihi (si qua fides) cura perennis eris.
 Tecum, quos dederint annos mihi fila Sororum,
 Vivere contingat: teque dolente mori.
 Te mihi materiem felicem in carmina praebet;
 20 Provenient causâ carmina digna suâ.

Carmi-

Idem Epistolatum libro secundo:

*Scripturam choros omnis amat nemus, & fugit
 arborem,*

Rite cientes Bacchi somno gaudentes & umbra.
 Lucanus:

Nec si te pectore vates

*Accipiam, Cyrrhea velim secreta moventem
 Sollicitare Deum, Bacchumque avertere Nyssa.*

Ovid. in ultima Elegia libri III. Amorum:
Corniger intercepti thyrsis graviore Lyaeus.

Hoc idem etiam dixit Elegia prima ejusdem libri
 III. Illud praesertim me ad locum corrigendum
 impulit aucter, quod Poëta in tertio volumine
 de Arte, quod in hoc loco fecit, Apollineum,
 Musas, & Bacchum, ut Poëtarum Deos con-
 junxit. Dixit enim:

*O ita Phoebus velis, ita vos pia numina vatium,
 Insignis cornu Baccho, novemque Deae.*

Ita etiam Tibullus Elegia quarta libri tertii:

*Salve cura Deum, casto nam rite Poëtae,
 Phœbeisque, & Bacchus, Pieridesque favent.*

Quin etiam Propertius lib. III. Elegia ad Bacchum,
 ei acceptum refert, quod Poëta fratur. Quod
 autem Bacchus praesit Poëta, id esse causae au-
 tumo, quod Poëtae sicut bacchantes furere di-
 cuntur: unde & maleficus vocantur. aut quia
 idem esse fertur cum sole: ut compluribus argu-
 mentis Macrobius docet. aut quod vinum fomi-
 tem esse quendam, & incitabulum ingenii, vir-
 tutisque quidam dixerunt: quod & Plato conce-
 dere videtur, amora tamen turpi & indecora chri-
 tate, quae potius labefacta ac minuit hominum
 mentes. Hinc Cratinus ille Priscus, ut Horatius
 refert, bonos Poëtas vinolentis fieri dixit. Homerii
 & Pantii exempla adducens, in quorum libris vini
 laudes inventiuntur. MARTIUS. Ita legitur in ambobus
 Massiam. & utroque Vaticano: verius, quam
 in quibusdam vulgatis, jurisque. Intelligit autem
 Bacchum. CROFANUS. Egregie adstruit veram le-
 ctionem Domin. Marius. vide & Zitzman. ad
 Ruil. Itiner. I. 73. & Weitz. ad illa Florida de
 Qualitate vitae: Baccho vitium reperitur. BURMAN.
 13. Et nulli cessura.] Nisi Dis. de Ovidii mori-
 bus sibi dixi. CROFANUS. In Palatino, Et non ces-

*suri, non Dis. Poëta, Et concessuri non Dis, sine
 crimine mores, vel, nec Dis. DAN. HEINSIUS. Pu-
 teaneus:*

Et nulli cessura & Dis sine crimine mores.

Neapolitanus & alii quinque:

Et nulli cessura fides; sine crimine mores.

Quod admittendum reor. HEINSIUS.

15. Non fum defertor Amoris.] Defultor optime
 Puteaneus & Arondelianus, cum ejusdem Putea-
 ni, Jureti ac Scalligeri excerptis. Atque ita Carrio
 in Emendationibus, lib. II. cap. 10. restituendum
 monuit. sex alii, delator. Neapolitanus, simulato-
 r. frustra. Nec pro vulgata lectione illa Herus fa-
 ciunt, Epist. XII. 57.

Ad tuâ castra resti, socii defertor Amoris.

Defertor enim amoris est, qui non amat, defultor;
 qui amat inconstanter, nunc hanc nunc illam se-
 cutus. sic apud Senecam Patrem Suaforia prima,
 Messala Corvinus: *Delictum defertorem bellorum ci-
 vilium appellat, quod is a Dolabella ad Cassium,*
a Cassio ad Antonium, ab Antonio ad Caesarem
*transiit. ubi ante Andream Schortum etiam de-
 fertor perperam legebatur. Apulei, initium Milicari.*
*Defertoriam legentian vocat, argumentum ludi-
 cium, in quo sese erat exercitatus, cum ex pro-
 fesso esset Philophus. HEINSIUS. Defertor jam*
ex Puteaneo codice legebat Nic. Fab. ad Senec.
Suafor. primam.

17. *Duos dederint annos mihi fila sororum.*] Legi
 olim placebat, *verius annos* ut apud Martial. lib.
 I. Epist. 98.

Cum mihi supremos Lachesis perveerit annos.

Sed aliter scripti codices, quibus accedo. HEINS.
 18. *Teque dolente mori.*] Codex Regius, *te me-
 morante mori*, arguit. Scripserat puro Noster, *te
 obvante mori*. HEINSIUS. Nihil mutem; *te dolente*,
scilicet, si defultor fiam, & aliam amem. nullam
arguo dolendi materiem ex levitate via praebiturum
amicum pollicetur. Ep. v. 75.

Sic dolens dolent, defertorque conjuge ploret.

I. Art. 678.

Exemplo dolent femina lesa suo.

Propertius III. Eleg. VI.

Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem.

Et sic ille, & Noster, alique rectum amatoriam

- Carmine nomen habent, exterrita cornibus Iô,
 Et quam fluminea lufit adulter ave:
 Quaeque, super pontum simulato vecta juvenco,
 Virgineâ tenuit cornua vara manu.
 25 Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem:
 Junctaque semper erunt nomina nostra tuis.

rum Poëtae saepenumero. sic & dolor iisdem
 passim. Propert. II. Eleg. IV.

Si dolor abfuerit, crede, redibit amor.
 BURMANIUS.

19. *Te mihi materiam.*] Materiem meliores.
 HEINSIUS.

19. *In carmina.*] In carmine editiones duae
 Venetae, & quindecim scripti. vid. ad Eleg. I.
 XI. 5.

20. *Proveniant causae carmina digna tuae.*] Re-
 ctius ego in quodam codice sic legi hoc carmen:

Provenient causam carmina digna sua.

Provenient: producentur. Translatio est sumpta ab
 arboribus, à quibus boni aut mali fructus provenire
 dicuntur. Sic alii Ovidius I. Trist. I.

Carmina proveniunt animo deducta sereno.

MARIUS. *Provenient causae carmina digna sua*
 Puteaneus codex. at in editionibus nonnullis, in Sar-
 raviano, novemque aut decem aliis, *causae suae.*
 ut sit secundi casus; de qua locutione ubertim
 egimus Tristium IV. Eleg. III. XI. 57. HEINSIUS.
Causa tua Berfmannus & alii; *causae tuae* Gryph.
 & in margine Berfmann. *proveniant* quoque Junii
 & duo alii, cum Douzac codice. & ita edidit
 Gryphus.

21. *Carmine nomen habet.*] Scribe, *habent* cum
 tribus codicibus, ut verius consulatur. Puteaneus
 mendose, *Carmine nomen habent.* quod & alios
 codices occupavit. HEINSIUS.

23. *Quaeque.*] Europa ex adjunctis. CROFANUS.

24. *Virgineâ tenuit cornua falsa manu.*] Cornua
 vara idem Carrio in Emendationibus. quomodo
 Puteaneus & Neapolitanus ex nostris. Arondelia-
 nus, *vera.* duo alii, *curva.* Excerpta Douzac,
 pressa, perperam. *Vara* cornua & patula eadem:
 Patulis *camura* opponuntur. Philargyus ad Virg.
 III. Georg. 55. *Camuri boves sunt, qui conversa in-
 trorsus habent cornua; quibus contrarii patuli, qui
 cornua diversa habent.* vid. Festum in patulis &
propatulo. *παραστις* & *παραδο* Graecis idem. consul-
 tatur Helychius Noster. eandem vocem *varus*
 Siatio Bemartius redonavit lib. VI. 848. ubi *vara*

brachia. ipse Noster Metam. IX. 33. quem locum
 Statius videtur imitatus:

*Brachiaque opposui, tenuique a pectore varas
 In statione manus.*

Metamorph. lib. XII. 382.

Cornua vara boum multo rube facta cruore.

Quomodo illic quoque scribendum ex vestigiis
 veterum librorum. lib. II. 857. de Jove in bovem
 mutato:

*Cornua vara quidem, sed quas contendere posses
 Facta manu.*

Ita corrigo. *parva* nunc ibi legitur. apud Senecam
 quoque Hippol. V. 1038. videtur castigandum:

Stant hispidae aures, cornibus variis color.

Vulgati variis color; viri docti, *orbibus variis color.*
 sed de oculis tauri modo agitur. Avien. Arateis de
 Tauro coelesti. p. 92. Ed. Grot.

Cornua sic vara sub imagine curva debiscunt.

Non *vera*, ut perperam nunc legitur. hinc ver-
 bum *varare*: apud agrimensorios in antiquis codi-
 cibus *varari flumina, & varatio fluminis:* Claudianus
 Bello Getico 413.

Vara per obscuras apparent cornua frondes.

Ita enim opinatus sum aliquando legi debere, non
vara, quod est in vulgatis, nunc temere mihi
 affirmo. videtur enim imitatus Maronis illa lib. I.
 Aeneid. 118.

Apparent vari nantes in gurgite vasto.

Vide Nonium in *Obvarare*. Puteaneus quoque
 VI. 62. & XI. 83. si quis vero vulgatum retin-
 endum censent, *cornua falsa*, potest eam defende-
 dere loco lib. III. Art. Am. 250.

Perque frustum falso Sidoni vecta bove.

Et Pass. v. 605.

Præbuit ut taurus Tyrias sua terga puellae

Jupiter, & falsa cornua fronte iulii.

Et Strat. I. Sylv. II. 135.

Falsus huic pennas, & cornua sumeret Aethrae

Rektor.

Vid. infr. Eleg. X. XI. 4. HEINSIUS. Douza *pressa*
 ideo volebat legi, quia *simulato* praecesserat, quod
 idem est quod *his falsa*.

25. *Nos quoque.*] Francius malebat, *Tu quoque*
per totum pariter cantaberis orbem.

- Cum tibi succurrit Veneris lascivia nostrae;
 Purpureas tenero pollice tange genas.
 Si quid erit, de me tacita quod mente queraris;
 Pendeat extremâ mollis ab aure manus:
- 25 Cum tibi, quae faciam, mea lux, dicamve, placebunt;
 Versetur digitis annulus usque tuis.
 Tange manu mensam, quo tangunt more precantes;
 Optabis merito cum mala multa viro.
 Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse, jubeto:
- 30 Tu puerum leviter polce, quod ipsa velis.
 Quae tu reddideris, ego primus pocula fumam:
 Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
 Si tibi forte dabit, quos praegustaverit ipse,
 Rejice libatos illius ore cibos.
- 35 Nec premat impofitis finito tua colla lacertis:
 Mite nec in rigido pectore pone caput.
 Nec sinus admittat digitos, habilesve papillae.
 Oscula praecipue nulla dedisse velis.

Oscu-

figna liceret reponere salva res esset. forte tamen scripsit:

Verba superciliis, sine voce loquentibus, addam.
 Vel edam. sic supercilium loquens in Epistola Paridis, ut mox vidimus. & ita passim alii. praeterea mox sequitur verba proximo versu, ubi verba reges Puteaneus etiam, & tres alii. sed desperam. quae enim verba ducebant vino per digitos in mensa, ea legeret amica ejus. sic I. Art. Am. 571.

Blanditasque leves roni perferbere vino,
 Ut dominam in mensa se legat illa tuam.

BURMANNUS.

23. Tacita quod mente loquaris.] Queraris Excerpta Scalgeri & Puteani, cum Neapolitano & aliis quatuor. Plinius lib. xi. cap. xlv. Est in aure imâ memoriae locus, quam tangentes antefamur. HEINSIUS.

24. Pendeat extrema.] Ab extrema parte infimae articulae: huc refer illa Pliniana lib. xi. cap. 45. Est post aurem aequae dextram Nemesior locus, quo referuntur tactum ore proximum a minimo digito, veniam sermonis a Diis tibi reconcentes. DOUZA.

27. Tange manu mensam.] Mentum Lipsius lib. ii. Fleck. cap. vi. perperam. & refutat merito Desiderius Heraldis ad Martial. viii. Epigr. lxxv. Seneca Controvers. lib. ix. in convivio conficitur carmenatus, qui cum languentis Praetoris oculos gratias, existimans ipsum Praetoris beneficio dimitti, gratias isti agere, & urisq; manibus mensam tenens, Di. inquit, immortales tibi parem gratiam referant, sic

& aram tangebant precantes. Turnus apud Maron. Aeneid. xii. 201.

Tango aras: medios ignes ac numina testor.
 De quo ritu complura erudite observat Macrobius Saturn. iii. cap. iii. mensa enim epulantibus pro ara fuit. hinc & vina in mensam libabantur. pro quo ritu idem Macrobius lib. iii. cap. xi. sequenti versu lege, Oparis, cum uno Vaticano. HEINSIUS. Senecae locum Douza quoque codici suo adscripserat.

29. Sapias.] Pro si sapias: ut recte Priscianus illud Horatianum interpretatur, Sapias, vina libanes. lib. i. Od. ii. & Pers. Sat. v.

Quaeque par, sapias, Dis depellentibus agnam Perote. HEINSIUS.

Ita, etiam adducto Horatii loco, Dom. Marius accepit. vid. Lips. I. Ant. Lect. 20. Fabrit. ad Cicer. iii. Off. 19. & Broukh. ad Tibull. i. vii. 43. infr. iii. Amor. ii. 9. & I. Art. 277. BURMANNUS.

30. Leviter.] Vid. ad Ep. iii. vers. 80.
 30. Ipsa volens.] Velis octo libri. HEINSIUS.

33. Si tibi forte.] Legendum est, forte, omnino. MARIUS.

33. Quos praegustaverit.] Quod Puteaneus cum aliis nonnullis. HEINSIUS. Et ita Francofurtensis. 35. Nec premat indignis finito tua colla lacertis.] Non moverem controversiam hinc lectioni, nisi variantur codices, quorum pars magna, Nec premat illa suis. meliores tamen, Nec premat impofitis. recte. Ep. Paridis, 219.

Poenites hupitii, cum me speantem lacertos
 Imponeis collo ruficus ille tuo.

Infra

- Oscula si dederis, siam manifestus amator:
 40 Et dicam, Mea sunt: injiciamque manus.
 Hacc tamen adficipiam: sed quae bene pallia celant,
 Illa mihi caeci caussa timoris erunt.
 Nec femori committe femur, nec crure cohaere:
 Nec tenerum duro cum pede junge pedem.
- 45 Multa miser timeo, quia feci multa proterve:
 Exemplique metu torqueor ipse mei.
 Saepè mihi, dominaeque meae properata voluptas
 Veste sub injectâ dulce peregit opus.
 Hoc tu non facies: sed ne fecisse puteris,
 50 Conficia de gremio pallia deme tuo.
 Vir bibat usque roga: precibus tamen oscula desint;
 Dumque bibit, furtim (si potes) adde merum.
 Si bene compositus somno vinoque jacebit;
 Consilium nobis resque locusque dabunt.
- 55 Cum surgas abitura domum, surgemus & omnes;
 In medium turbae fac memòr agmen eas.

Agmi-

Infra lib. ii. El. xvi.
 Tu nostris utros humeris impone lacertos.
 Sic Fall. ii. 803.

Postis urgetur pectora palmis. HEINSIUS.
 Apud Statium tamen v. Theb. 216. de Heleno ab uxore Gorge inter complexus occiso:

Per murmurata Gorgen
 Quarris, & indigno non solvit brachia collo.

Et passim Noster hac voce, pro turpi & deformi, non conveniente, utitur. vid. I. Art. 532. iii. 708. Epist. xxi. 60. xvi. 213. & alibi. BURMANNUS.

38. Dedisse velis.] Velim Neapolitanus & Saravianus, quod placet. mox manum Puteaneus & Arondianus, pro manus. HEINSIUS. Sed manus alibi dicit Lips. viii. 16.

Injice non timidus in tua jura manus.
 Horat. I. Od. 12.

Ne male dispari
 Incontinentes injiciat manus.

Ubi Torrentius hunc Ovidii locum citans, manum exhibet. exempla vero addit, ex quibus utriusque naturae usus adparcat. praeterea an velis sit mutandum dubio, quia sequitur, dederis, & elegans illa & confecta locutio, velis dedisse pro dederis, de qua ad Phaedr. lib. i. Fab. 29. recte autem Marius adnotat huc respicere Nasonem lib. ii. Art. 551. BURMANNUS.

41. Sed quae bene pallia celant, illa mihi caeci caussa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Commentator, id est, praecipuos & maximi: quod ego nunquam legi. Ergo verò Caecum timorem accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

mus, Caecum vulnus, & similia. Micyllus. Unus Moreti, Scri timoris. Douzac, Magni timoris.

43. Nec crure cohaere.] Crura quatuor libri. ut fit Graecismus, quo plures alii alludunt, in quibus, crura coëre. HEINSIUS.

46. Torqueor ipse mei.] Esse mei Puteaneus. Scribe, ecce. HEINSIUS.

48. Sub injectâ.] Duo sunt verba; ut ipse lib. ii. Art. 618.

Parique sub injectâ veste pudenda lateri. MARIUS. Superjecta prima editio, cum Excerptis Puteani & Scalgeri, atque ita unus Farnesianus. Epist. xvi. 222.

Membra superjectâ cum tua veste fovet.
 Sic superinjectâ rogat Fall. vi. 570. & Superinjectâ terra Fall. v. 533. libro tamen Antis Amatoriae secundo, 618.

Parique sub injectâ veste pudenda lateri.
 Quanquam & illic, superjecta duo codices praeferrunt, sed illi non magnae auctoritatis. HEINSIUS.

Douza adscripserat illa Luciani ex Amoribus: Ἐρωτικὸς γὰρ ἔν, εἰς τὴν πρὸ καὶ τὸ Σωματικόν, καὶ ὅτῳ μίση Ἀκισθηδῶν ἀντὶ κλάδα κλιθεὶς οὐκ ἔπληξεν ἀντὶ. & hoc est vesticontubernum Petro-

nonio cap. xi.

50. De tergo.] Malim, gremio, cum quinque scriptis. HEINSIUS.

53. Si bene compositus.] Marius exponit, bene causa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Commentator, id est, praecipuos & maximi: quod ego nunquam legi. Ergo verò Caecum timorem accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

53. Si bene compositus.] Marius exponit, bene causa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Commentator, id est, praecipuos & maximi: quod ego nunquam legi. Ergo verò Caecum timorem accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

53. Si bene compositus.] Marius exponit, bene causa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Commentator, id est, praecipuos & maximi: quod ego nunquam legi. Ergo verò Caecum timorem accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

53. Si bene compositus.] Marius exponit, bene causa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Commentator, id est, praecipuos & maximi: quod ego nunquam legi. Ergo verò Caecum timorem accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

53. Si bene compositus.] Marius exponit, bene causa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Commentator, id est, praecipuos & maximi: quod ego nunquam legi. Ergo verò Caecum timorem accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

53. Si bene compositus.] Marius exponit, bene causa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Commentator, id est, praecipuos & maximi: quod ego nunquam legi. Ergo verò Caecum timorem accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

53. Si bene compositus.] Marius exponit, bene causa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Commentator, id est, praecipuos & maximi: quod ego nunquam legi. Ergo verò Caecum timorem accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

V v 2

Com.

Qualiter in thalamos formosa Semiramis isse
Dicitur, & multis Lais amata viris.

Deripui tunicam; nec multum rara nocebat:
Pugnabat tunicâ sed tamen illa tegi.

15 Cumque ita pugnaret, tamquam quae vincere nollet,
Victa est non aegre proditione sua.

Ut stetit ante oculos, posito velamine, nostros,
In toto nusquam corpore menda fuit.

Delabique toro tunica velata recincta. MARIUS.
Tunicam recinctam exponit Commentator, pro
Discincta: quod displicet. Ego itaque *recincta*,
expono simpliciter pro cincta, & circumjecta:
quemadmodum eandem vocem idem Poeta r.
Metam. 398. usurpat, ubi de Pyrrha & Deucalio-
ne loquens, inquit:

Neque enim discinctis tunicis ad faxa jacienda,
quibus tum sese parabant, idonei futuri erant.

MICVLLVS. Rectius Marius: ad Amatorum enim
tendens, cur se acingeret? ad faxa etiam jacienda
discincti debebant esse, ut collecta inferiori ora
tunicæ gremium quasi facerent, quo faxa cogere-
nt. & hoc notare verbum *recingere* patet ex VII.
Metam. 182. IV. 310. Virgil. IV. 518. & aliis locis
pluribus. Opponitur autem *sucinctæ*, alibi pro *recincta*,
solutam dicit. vid. ad lib. III. Am. l. 15. Ferrar.
Part. I. lib. III. de Re Vlt. cap. 17. BURMANNVS.
10. *Discincta.* Id est sparsa, non in nodum collecta,
sed in utroque humero rejecta. videtur imitatus
Noster Apollonium Rhod. lib. III. 45.

Ανεκτα δ' εὐστράτε κίπας ἐκασμένην ἀπέπυ.
Ita & Stat. VIII. Theb. 489.

Discincta cadum in brachia crines.
Francius notaverat in margine, *diffusa*. sed hoc
magis aptum vaticinationibus. vid. Epist. v. 116.
Epistis capillis dicit Epist. XVI. 119. hic vero culta
puella. & ex præcepto lib. III. Art. 141. intelligi
debet. BURMANNVS.

11. *In thalamos formosa Semiramis isse.* In *thal-*
amostia vtramsi esse Patencius. Scribo, *formosa*
Semiramis, dixi ad Epist. IX. 31. 78. HEINSIUS. In
thalamum Ald. Gryph. & marg. Heilmanni.

12. *Amata viris.* In quosdam codice legitims,
Lais amata prois. Utraque lectio probatur. MARTVS.
Viris est in veteribus. CROTIVS. Repono *viris* ex
sede optimorum codicum. *Proci* enim secundum
Festum, qui *posuisti aliquam in matrimonium*, hinc
Penelopes *proci*: de quibus abunde dictum ad se-
cundam Sabini Epistolam. nusquam *procorum* mentio
apud Latinos scriptores occurrit, quoties de
meretricibus agitur, *virorum* passim, sic Propertius
II. Eleg. 11. 6.

Purpure ram multis facta beata viris,
Auctor obsecra carminis:

Quae tot nocte viros paregit una.

Propert. lib. II. Eleg. v. 14.

Et miser in tunica suspicor esse virum.

Atque ita passim Noster, qui & in Arte Amatoriâ
proci vocabulo anxie adhiuit. pro *Lais* codices
nonnulli, *Thais*. sed nil necesse. Laidis Propertius
etiam meminit cum Claudiano. HEINSIUS. *Viris*
recte. vid. inf. Eleg. VIII. 97.

13. *Deripui.* Deripui Puteaneus & Neapolitanus
cum Regio. recte. sic & *destrabere* & *deducere* ve-
stem. Metam. VI. Noster:

— Velamina Pragae
Deripit ex humeris auro fulgentia lato.
Sic & *deroptus cortex* infra Eleg. XIV.

Qualem elrosæ madidis in vallibus idæ
Ardua deropto cortice cedrus habet.
Deroptam acum habes ibidem paulo post. in Elegia
de Nuce 38.

Nudaque deropto cortice ligna patent.
Ita illis locis optimi libri. Medicamine Faciei, *de-*
reptum cortice gammii. sic enim scribo. vulgati illic
etiam *direptum*. Metam. lib. XI. *deroptos arbore ram-*
os. ut & illic emendo. vide Notas Metam. lib.
III. 31. 52. *deripere vagina enses*. Fall. II. 793.
Metam. lib. VI. 551. x. 475. HEINSIUS. Ita Cice-
roni r. Verr. 7. reddiderunt hoc verbum viri docti.
vid. & Giphani. Ind. Lucret. & Lamb. & Torr.
ad Horat. I. Od. 9.

13. *Multum rara.* Valde translucida. Sic Propertius
libro primo, Elegia vigesima:

Rarum sopsitii quærere sentis aqum.
Et Maro libro quarto Aeneidos 131. *Retia rara*
plagae, ubi contrarium dicit Servius, *Retia rara*
majora esse, *plagas minima*: minima enim sunt,
quæ rara dicuntur, id est subtiliora, & ex rariori
silo confecta, & quasi translucida, quibus facilis
avium visus fallatur. Haec enim videmus aviculis
tendi: plagas vero, ut in majora, feris. Horatius in
primo libro Carminum Od. 1.

Sus rapit teretes Marfus aper plagas.
Idem aperius hoc indicat, Ode secunda Epodon
inquirens: *Aut trudit avreis hinc ex hinc multa caue*
apros in obstantis plagas, aut amite lora sus
dit retia turdis elacibus dolos. MARTVS. Commen-
tator, *Nec nocebat*, hoc est *impediebat*, inquit, *mul-*
tum rara existens: id est, valde translucida. Cte-

Quos

20 Quos humeros, quales vidi tetigique lacertos!
Forma papillarum quam fuit apta premi!
Quam castigato planus sub pectore venter!
Quantum & quale latus! quam juvenile femur!
Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
Et nudam pressi corpus ad usque meum.
25 Cetera quis nescit? lassif requievimus ambo.
Proveniant mediis sic mihi saepe dies.

ra rectè quidem ille: sed quòd adverbium *Mul-*
sum, cum nomine potius, quam cum verbo jungit,
id videtur praeter necessitatem facere. Simp-
licius enim est ac plentius, si dicas: *Nec mul-*
tum nocebat, eo quòd rara ac tenuis esset. MICVLL.
Nec multum rara nocebat, hoc est tunica rara te-
nuique filo, ex Corinnae omni corpore non multum
subducebat oculis meis. tenuissimam vult
fuisse vestem, tunicam Bombycinam, nempe
Coam aut Sericam. et apud Horat. *Cois tibi pone*
videre est, ut nudam. Plin. lib. VI. cap. XVII. de
Serico: *Tam multiplici opere tam longinquo orbe pe-*
nitur, ut in publico Mabrona trabuceat, quibus si-
millia apud eundem habes de veste Assyria lib. XI.
cap. 2. perperam autem quidam interpretes, *multum*
cum rara coniungit, cum cum *nocebat* debeat. *Rara*
autem tunica est eadem, nil fallor, quam *Rallam*
tunicam vocat Plautus Epid. Act. II. Sc. II. 31.
45. ubi opponitur *spissæ tunicae*: quamquam *vestem*
Rallam a ratura dictam velit Hidorus, & cum rasi-
li confundat, cujus verba Papias transcripsit. sed
contra eum stat Nonius. cum Hidorus tamen vide-
tur sentire Glossarium H. Stephani, in quo *ralla*
εὐστρη. *εὐστρη* autem originem ducit a *εὐσ* *radio*,
haec etiam vox *ralla* restitucnda est. Plin. lib.
XVIII. cap. 19. ut vidit Turneb. adv. XIIV. 1. in
Glossis, quae sub Hidorii nomine circumferuntur,
locus est vexatissimus. *Larva, ratorium*, legendum
literis conuersis, *Ralla, ratorium*, ut ex Glossis
Graeco-Latinis patet, in quibus *εὐστρη Ralla, Ral-*
lum, Rallus, Ratorium. tum ex eodem Hidorii
Glossario, in quo alibi *Rallum, Ratorium*, alii tamen
in Glossis Hidorii legendi *Larva*. in exemplari
manu Nansii descripto *Larina*. Cap. Barth. adv. Fer-
VII. cap. v. *Larva, ratorium* perperam. HEINSIUS.
Quint. IX. 4. *Textum tenue ac rasum*.

14. *Se tamen illa tegi.* Sed tamen meliores, sic
et Art. Amat. lib. I. 666.

Pugnando vinci fed tamen illa vobis.
Ut & ibi libri nonnulli, quomodo idem. mox:
Sed vobis vinci viribus illa tamen.

HEINSIUS.

15. *Quae cum ita pugnaret.* Cuique ita rectius
sex libri. HEINSIUS.

15. *Quae vincere nollet.* Se *vincere* Francofurti:
credo pro, *si vincere*.

21. *Quam castigata.* Leniter depresso & plano.
Caesar II. de Bell. Gall. *Et in fronte leviter castiga-*
tus, ut legit Faernus. BERGMAN. Non accurate
factis, ut nec recte aliquantulum dimisso, inter-
pretatur Marius. melius dixerat antea, emendato,
corredo, nimirum, per fasciam, qua tumescen-

tes & exuberantes nimis papillas solabant coër-
cere, ut in lib. III. Ant. Amat. 274. intruit puel-
las. ita Seren. Sammon. cap. XXI. *Castigatus papil-*
las vocat, ubi, ne flaccidae fiant, sed durae sint
& rigeant, remedia praescribit. de his latus Mer-
curial. lib. v. Var. Lect. 3. ubi ex Plauto locum
adducit, ubi hoc vocat *corrige*. & Martial. XIV.

134. *compeste*. ita *castigatum frontem* dicit Stat. II.
Silv. l. 43. de qua videndae Gevartii lectiones Pa-
pinianae lib. II. cap. 2. & Barth. ad lib. IX. Theb.
687. sic idem Poëta. lib. VI. 868.

Riget atra cutis, dursisque laborum
Castigata toris.

Ubi vetus Scholiastes Barthii melius Lutatio inter-
pretatur, *atra ex solida*, nec *ampla ex pinguedine*.
Et hoc erat, quòd Chacrea ille Terentianus Eu-
noch. II. 3. in puellis suae aetatis culpabat, *vincto*
pectore, ut *graciles fient*. ubi Donatus, *castigata ex*
renui. Quod vero Terentius addit, *mares cura-*
tura facere ut junceas sint, capiendum est, ut sint
aequali: & plano pectore & ventre, quod casti-
gatum elegantius formarum spectatores, cum casti-
gari quidem, sed modice intemescere & promi-
nere debent pectus, sub eo vero venter planus
esse. eò alludat Antonius Epist. IV. 46.

Pectore sic tenero, plana sic junceas alvo.
Et Achilles Tatius lib. I. pag. 8. De Europa, *Βαβὴ*
μαφαλδς, γαστρη τετραμένω, λαπαρά σνή ubi
plurima huic Cotinae Ovidianae non dissimilia.
Jun. de Pictura. lib. III. cap. IX. 8. 28. BURM.
23. *Nil non laudabile vidi.* Nihil illaudabile
codex Neapolitanus & Junianus. HEINSIUS: lego
nihil mitem. III. Trist. VIII. 43.

Nil non mortale tenemus.
Vid. Eleg. seq. 31. 17. BURMANNVS

ELEGIA VI.

- J**anitor (indignum) durâ religate catenâ,
Difficilem moto cardine pande forem.
Quod precor, exiguum est. aditu fac janua parvo
Obliquum capiat semiadaperta latus.
- 5 Longus Amor tales corpus tenuavit in ufus:
Aptaque subducto pondere membra dedit.
Ille per excubias custodum leniter ire
Monstrat: inoffensos dirigit ille pedes.
At quondam noctem simulacraque vana timebam:
10 Mirabar, tenebris si quis iturus erat.

2. *Janitor indignus*. In quibusdam exemplaribus legitur *indignum*, quae lectio mihi non displicet. **MARIUS**. *Indignum* Puteanus cum optimo Palatino. lecte. Mctam. v. 37.

Nisi post altaria Phineus
Isset: & (indignum) scelerato profuit ara.
Sic *mirum* saepe apud Nostrum. & antiquum Fast. 1. 647.

Furius (antiquum) populi superator Hetrusci
Voverat, & voti solverat ante fidem.
Quae vera illic lectio est. *antiquum*, res antiqua. lib. 11. Fast. 413.

Veni ad expositis (mirum) lupa foeta gemellos.
Ita & Liplius restituit Valerio Maximo lib. 11. cap. 1x. §. 3. *Nec (indignum) pensi duxerat*. sic ex MSS. apud Stat. iv. Theb. 688. *Præcipuum*, ubi vulgo *praecipu*: de Catenato vero janitore vid. Lipl. ad Senec. lib. 111. de Ira cap. 37. Columell. Praefat. *An putem fortunatus a catenato repulsum janitore, saepe nocte sera, foribus ingratis adiacere.*

HEINSIUS.
1. *Religatae*.] Hoc verbum pro simplici *ligare* vel *aligare*, poni solere docuit Torrcut. ad Horat. l. Od. 32.

2. *Difficilem*.] *Contra facilis cardo* Juven. Sat. 1v. 43. & Horat. l. Od. 25.
Quae prius multum faciles movebat Cardines. **HEINSIUS**.

3. *Aditu fac janua parvo*.] *Primo* Neapolitan. forte pro *privo*. vid. ad l. Fast. 113.

4. *Obliqua latus*.] *Rectam latus* Antitheton. **CIOFANUS**.

6. *Subiusto corpore*.] *Subtili corpore* Excerpta Scaligeri & Puteani, quomodo & Arondeletius pro *aversa* lectione. Martial. lib. xi. Ep. 21.

Estera amica nota, Flacce, subtilem
Cuius lacertos annuli mei cingunt.

Regius & Moreti unus, *subducto pondere*. lib. 11. Eleg. x.

Pondere, non nervis, corpora nostra carent.

HEINSIUS. *Corpore* retinet Marius, & defendi posset ex iis, quae notamus ad Phaedr. 111. 7. sed praecessit modo.

10. *Quisquis*.] *Melior est vetus lectio, si quis*. **MARIUS**. Et ita meliores scripti. vid. ad Epist. l. 21. malebat etiam Heinsius, *viratus*. vel etiam suspectum habuit versum. sed vide ad Petronii cap. LXIX. & Quint. Decl. cccxli. **BURMANNUS**.

11. *Risit, ut audiret tenera cum matre Cupido,*
Et leviter, spes tu quoque fortis, ait.] Longe melior est lectio, *risit ut audiret*, ut sensus sit, tam effusum fuisse Cupidinis & Venus risum & exchinnum, ut ejus sonus audiretur a Poëta. **MARIUS**. Sententia huic similis est illa Tibulli libro primo Eleg. 11.

En ego cum tenebris tota vagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facis esse Venus.

CIOFANUS. *Ut audirem meliores*. Scribere placebat, *justi ut auderem*. in uno enim Moreti, *justi ut audiret*. perperam. Mart. lib. 11. 44.

Et fecim, sed us audiam, suspiras.
HEINSIUS.

13. *Noctē volantes*.] *Silentes* Regius. male. vide ad Petron. cap. LXIII.

14. *Strictas in mea fata manus*.] *Ex Propertio* adunbratum. lib. 111. Eleg. xiv. 5.

Quid faciam? obductis committam mene tenebris,
Ut timeam audentes in mea membra manus.

Notandum vero ait Marius, *strictas manus dici, ut strictum ensam*. sic & Epist. xii. 100.

Inter se strictas conseruere manus.

Plura exempla reperies apud Eruditissimum Bentleium, qui felicissime Horatio lib. 1. 6. *Strictos ungues* restituit, quidquid oblatent secundi ordinis cructi.

Risit,

critici. *Eractas in mea vota manus* hic Scriverit codex exhibebat. **BURMANNUS**.

17. *Aspice, ut invidetas*.] *Meae scilicet fortunae* aut *januae*, aut *tae facitiae*. id est odio profectus **Horat.** iv. Od. 2. *Nigroque invidet oro*. **MARIUS**. Hos versus quo pacto alii accipiant, ex commentatore videt licet. Ego vero in his duplicem figuram esse existimo, alteram histerologiam, de qua & interpretes meminit: nam verba ipsa hoc ordine ponenda videntur. *Claustra relaxa, & aspice*, ut *janua* sit *uda nostris lacrimis, ut invidetas* scilicet; alteram ironiam. *Clausulam enim: ut invidetas*, ironicus accipio, & velut *ἐν παρηγορίᾳ* dictam: quasi dicas, *Aspice nostram miseriam, nostrumque laborem*, minimeque nobis tam male habentibus invidetis. Sed tamen hanc expositionem ita tuor, ut suam cuique judicium liberum relinquam. **MICVLUS**. *Aspice, & ut videas, immitta claustra relaxa*, ex optimis libris est rependum. quomodo jam in *Observationibus* lib. 11. cap. xxi. emendavit noster **Gronovius**. **Theod. Marcilius** ad Persii Sat. v. male, *ut invidetas*, interpretatur, *inspicias*. **HEINSIUS**.

17. *Immitta claustra*.] *Elegantia sua non caret Regii* codicis lectio, *non mitia ut sit psivore*. 11. Art. Am. 187. *Saepe suos casus, nec mitia facta puellas,*
Floffe sub arboribus Milanaona ferunt.

Ubi etiam *immitta* nonnulli scripti. vid. *Eleg.*

Præced. §i. 23. sic *veni non aequi*, pro *iniquis*. 11. Am. xvi. 22. v. *Metam*. 171. *Non circumspicis, pro incursumspicis*. & passim talia. **BURMANNUS**.

21. *Ergo*.] *Malleum ergone*. deinde, *pro te mea gratia vellet Francicus*.

22. *illa parum*.] *Nihil Douzac* Excerpta.

23. *Redde vicem meritis, grato licet esse quod optas*.] *Gratis licet esse, quod opto*. Sic quidem adhuc in exemplaribus lectum est, sed nullus congruus sensus elici potest, unde omnino, ut in coi-

- Risit**, ut audirem, tenerâ cum Matre Cupido:
Et leviter, Fies tu quoque fortis, ait.
Nec mora, venit amor. non umbras nocte volantes,
Non timco strictas in mea fata manus.
- 15 Te nimium lentum timeo; tibi blandior uni:
Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.
Adspice, (&, ut videas, immitta claustra relaxa,)
Uda sit ut lacrimis janua facta meis.
- Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,
20 Ad dominam pro te verba tremente tuli.
Ergo, quae valuit pro te quoque gratia quondam,
(Hec facinus!) pro me nunc valet illa parum?
Redde vicem meritis; grato licet esse. Quod optas,
Tempora noctis eunt: excute posse feram.

Excute:

reñctori codice legitur, loco *gratis*, substituendum est *grato*, ut sit sensus, 6 janitor id, quod ego cupio, est, ut liceat te esse grato animo. Nam (ut ait Cicero in secundo Officiorum) *immemor beneficii omnes oderunt. Licet tibi esse grato*: pro licet tibi esse gratum. ut apud Horatium, *Satura* prima libri primi Sermonum: *Atqui licet esse haui*. Sed in altero codice ita legitur hoc carmen: *Grato licet esse quod optas*. Quae lectio fortasse melior, ut sit sensus: 6 janitor, nunc tibi datur occasio ad ostendendum gratum animum tuum: id quod cupis, ut scilicet liceat tibi esse gratum: *Quod optas*. Hoc addidit, ut blandiretur. est enim ingenii & boni viri, cupere, ut gratus esse videatur. **MARIUS**. Hic versus aliam ita legitur, *Redde vicem meritis, gratis licet esse quod opto*. Quae lectio paulo aliam sententiam efficit, nuncpe hanc: *Quid ego cupo ad peto a te, ut pro accepto beneficio gratia mihi sis, id gratis tibi licet esse*: hoc est, sine tuo impendio, aut pretio aliquid esse. Sed utra lectio melior sit, non facile dixerim, quando haec illa communior est. In illa autem unum optas, personae servi non admodum respondere videtur. Nam si servus iste optasset gratus esse, ac vicem rependere, non tot verba precantis & instantis frustra fieri passus fuisset. **MICVL.** Scribe, *grato licet esse, quid optas*: tres tamen codices, quod opto, idque **Marius** Nigri amplectebatur. Ego nostram conjecturam veriorum praefere autem, ipse Nafet **Metam**. iv. 73.

Invidet, dicebant, paries, quid amantibus oblas.

HEINSIUS. Ego sequor auctoritatem scriptorum plurimorum, & editorum: distinguo vero hoc modo.

Redde vicem meritis; grato licet esse. Quod optas, Tempora noctis eunt.

Labitur tempus noctis (quod tu, qui impatienter tam longam toleras, optas, ut a vigilia libereris)

X x ego

- 25 Excute: sic unquam longà relevere catenà,
Nec tibi perpetuo ferva bibatur aqua.
Ferreas orantem nequicquam, janitor, audis.
Roboribus duris janua fulta riget.
Urbibus obfessis claufae munimina portae
- 30 Profint; in mediâ pace quid arma times?
Quid facias hosti, qui sic excludis amantem?
Tempora noctis eunt: excute poste feram.
Non ego militibus venio comitatus & armis.
Solutus eram, si non faevus adflectit Amor.
- 35 Hunc ego, si cupiam, nusquam dimittere possim.
Ante vel a membris dividar ipse meis.

Ergo

ego vero frustra tempus tero. *Quod opto an praevalenti Marius, ut Heinſius ait, non certo conſtat ex ejus notis. ſaltem male explicuit BURMANNUS.*
24. *Excute poſte feram.*] Multis haec illuſtrat Salmatiſus Exercit. Plin. pag. 649. & ſeqq. aliquod etiam attulerunt Turneb. xix. adv. 7. & Lipſ. de Cruce III. cap. 6.

25. *Sic tibi, cum luſtus ſubterlabra Sicanoſ, Doris amara ſuam non intermiſceat undam.*
Et Tibullus lib. I. El. IV. 1.

Sic umbroſa tibi contingant teſta, Priape.
MARIUS. Vid. Lambin. ad Horat. I. Od. 3.
25. *Religere.*] Vinciaris: in quodam tamen codice manuſcripto veruſſiſſis horrendae, cujus copiam mihi fecit nobiliſſimus & ingeniſſimus aduſcens Petrus Sanutus, illuſtriſſimi Benediccti filius: hoc carmen ita legitur, *Excute, ſic unquam longa relevere catena:* quae lectio maxime placet, non tamen priorem improbo. MARIUS. Atqui jam religatus erat. primae editiones & codices nonnulli ex ſcriptis, *ſic unquam dura relevere catena.* Putaneus cum Regio, & Jureti Excerptis, & Arondeliano, *ſic unquam longa relevere catenâ. Longa etiam* eſt in Excerptis Scaligeri & Puteani. & ita Dem. Martius in codice, quem ille horrendae vetuſtatis vocat, repperit. hoc eſt quae diu longumque te ligavit recte. Fuit cum ſcribendum oparet, *ſic unquam longa relevere catenas. Unci enim & hant orbis,* qui catenas alligant, vocabantur. pro catena videtur poſuiſſe Juvenalis Sat. XIII. 244.
Datus in laqueum veſtigia noſter
Perſidus, & miſeri patitur carceris uncam.
Aut certe pro vecte, qui alligabantur captivi. atque ita poterit intellexiſſe Naſo. *Torquem* tamen uncam vocavit Propertius lib. IV. Eleg. X. 44.
Torquis ab inſiſa daciatis unca gula.
Unci enim ad ſupplicium tractorum inſigebantur gutturi. quomodo & catenae collo affixae. Progerius lib. IV. Eleg. I. 141.

Et bene cum fixum mento diſcuſſeris uncam.
Qui fixo gutture fumans apud Juvenalem Sat. I. 156. hinc emendandus Noſter in Iſuide 166.

Inſiſque tuis faucibus uncus erit.
Oſſibus nunc legitur, ubi non plura. haec olim. at nunc nihil verius lectione, quam ex ſcriptis proſulimus, eſſe credimus. vox enim *longa* ſignificantior vim habet quam vulgus exiſtimat. ſic *longus luſtus* apud Virgil. lib. XI. VI. 214. ita enim cum veterimo Romano codice, vel contra auctoritatem Servii lego. *Longus portus* Valer. Flacc. I. 127. ex MSS. Vulgata lectio tota quanta eſt confarinata fuit ab auctuſſis librariis, qui, quia ſuperius legebatur, *dura religate catena,* neſas exillimant, ſi id ibi tantum legeretur, ut & infra *durae tranſiſte catenae.* vox *unquam* ſimili loquendi modo in antiquo Homonocae Epitaphio legitur:

Parce, ita non unquam ſimilem experiare dolorem,
Et ſaveant votis numina cuncta tuis.

HEINſIUS. Egregia reſtitutio, & verum eſt, quod de voce *longus* obſervat Heinſius. idem enim ſaepe quod *perpetuus* notat. ſic Horat. II. Od. VII. 17.

Ergo obligatam redde Jovi dapem,
Longaque ſeſſum militia laetis
Depone ſub laevo mea.

Et Od. XIV.
Dammataſque longi
Siſyphus Aelides laboris.

Ita apud Statiuſ lib. IX. Thob. 62. *Longum amorem.* Schol. Barth. exponit *perpetuum.* vide ibi Barth. contra Gelliuſ lib. II. cap. 16. diſputantem. idem Schol. ad v. Thob. 108. *Longis luſtibus* perpetuis exponit. ut in loco Virgilii ab Heinſio adducto, qui addas alium ex II. Aeneid. 26.

Ergo omnis longo ſe ſolvit Taurica luto.
Quia perpetuus ille viſus: erat Trojaniſ: adhuc idem Barthii Schol. ad VIII. Thob. 552. *Longam laudem*

- Ergo Amor, & modicum circa mea tempora vintum
Mecum eſt, & madidis lapſa corona comis.
Arma quis haec timeat? quis non eſt obviuſ illiſ?
40 Tempora noctis eunt: excute poſte feram.
Lentus es? an ſomnus (qui ſe male praebet amanti)
Verba dat in ventos aure repulſa tuâ?
At (memini) primo, cum te celare ſolebam,
Pervigil in mediae ſidera noctis cras.
- 45 Forſitan & tecum tua nunc requieſcit amica.
Heu melior quanto fors tua ſorte meâ!
Dummodo ſic, in me durae tranſiſte tempora.
Tempora noctis eunt: excute poſte feram.

Fallimur?

laudem per aeternam explicat. & ita ſere ſemper. vid. ad lib. I. Thob. 638. & III. 114. poſſet & exponi *longa catena,* quae multis articulis nexa & ſerie ferrea eſt. ut ita *longos gradus* dixit VII. Met. 587. & paſſum *longo ordine,* agmine. de rō ſiquam vide ad Quintil. XII. Inſtit. 2. Franciuſ corrigebat, *ſic olim,* vel, *tandem.* BURMANNUS.

26. *Serva.*] *Servis congruens & apta. Servi enim apud majores aquam tantum bibebant.* Lulebiuſ libro duodecimo de Evangelica Praepar. cap. 17. Platonis verba referens, inquit, *in civitate autem ſervis nunquam vini uſus concedendus eſt.* MARTIUS. Vide ad Petron. cap. XXXI. *Cito aquam liberam guſtabunt.*

27. *Orantem nequicquam janitor audis.*] Scribendum opinor, *audi,* ut ſit viciſerantis. nam *audis* eſt in uno Moreti. HEINſIUS. Nihil mutandum. *Ferreas audis,* id eſt immotus, nihil curans preces meas, audis quidem, ſed quaſi eſt ferro eſſes, non moveris. Horat. I. Od. XXV.

Aulus minus, & minus jam,
Me tuo longa preſente nocteſ,
Lydia dormis. BURMANNUS.

31. *Quid faceres hoſti.*] Legitur &, *facies,* fortiaſſe meliuſ. ut apud Terentiuſ, *Quid mihi hic facies patri:* oppoſuit autem hoſti amantem. MARIUS. Proſiſte tres ſcripti. *facies* pro *facies* bene optimuſ. Platinuſ. tres alii, *faceres.* hoſtiſ etiam Putaneuſ. Catulluſ LXIX. 23.

Quid faciant hoſtes capta crudelituſ urbe?
HEINſIUS. Vid. Epit. XXI. 56.

35. *Nunquam dimittere poſſum.*] *Nunquam dimittere poſſum* melioret. Lege, *poſſim.* HEINſIUS. Demittere etiam nonnulli, ſed vide ad lib. I. Metam. 209.

37. *Circum mea tempora vintum.*] Circa Putaneuſ. Tibull. I. El. II. 3. *Multo perſuſus tempora Baccho.* HEINſIUS.

38. *Mecum eſt.*] Ita Liviuſ lib. XV. 32. *Socum triumphoſ, ſecum ſpolia, ſocum victoriam eſſe;* cum hoſtibus ſceluſ etc. & lib. XXX. 33. *Victoria eſt cum Poentiſ.*

41. *Lentus es? an ſomnus, qui ſe male praebet amanti.*] Scribe, *ſic unquam praebet amanti.* atque ita codex Douzae, & Saravii, & Arondelianuſ. Somnuſ enim amantem raroſ reſpicit. Inſta El. XIV. *Quam ſe praebuerunt ferro patienter & igni!*

Epit. XV. 95.

Nec tamen Auroraſ malo ſe praebebat amandam.
In Iſuide 109.

Ne ſe tibi praebet air.
At Putaneuſ, qui te male perdat amanti. Forte, qui te male perdat, amantiſ Verba dat in ventos. Niſi prodit malis. nam Excerpta Scaligeri & Puteaniſi prodit. Epitola I. 49.

Uique ſi hic ſomno prodituſ, ille dolo.

X. 5.

In quo me ſomnuſque meus male prodidit, & tu. Neapolitanuſ liber, qui te male perdidit amens. HEINſIUS. Recte addit male, quia recte Servio ad Virg. X. Aeneid. 321. *praebere* bona dicuntur. vide quoque notatuſ ad Quintil. lib. I. Inſt. Orat. cap. I. & Decl. CCCXXXVIII. & ſupr. ad Ep. XV. 213. BURM. & Decl. CCCXXXVIII. & ſupr. ad Ep. XV. 213. BURM. & Decl. CCCXXXVIII. & ſupr. ad Ep. XV. 213. BURM. & Decl. CCCXXXVIII. & ſupr. ad Ep. XV. 213. BURM.

43. *Cum me celare volebam.*] Legitur etiam, *te.* optime quidem. dicimus enim, *celo te meum ſurtum,* id eſt tibi abſcondo. MARTIUS. *Me celare volebam* ſeptem codices. quatuor, *te ſolebam.* recte. Canace, *id te celaviſſimū* unum. IV. Fall. 149. *Ut regat hoc celatque viroſ Fortuna viriliſ Praeſtat.* HEINſIUS. Ubi tamen viriſ praefert. ſed Ep. VIII. 13. *Celare meo praerant.* Terent. Hecy. IV. I. 15. *Omnes nos celare voluſſis partum.* & ita paſſim alibi.

45. *Requieſcit.*] Forte, *requieſcat.* HEINſIUS. Vid. ſupr. ad Epit. IV. 53. & alibi.

46. *Heu melior quantoſ.*] *Scrivenerianuſ, bene quanto melior. alii quantum.* vid. Epit. XVII. 71. *Mea eſt quoque editiſ plerique.*

X x 2

49. Folz

- Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes?
 50 Raucaque concussae signa dedere fores?
 Fallimur: impulsus est animoso janua vento.
 Hei mihi, quam longe spem tulit aura meam!
 Si satis es raptae, Borea, memora Orithyiae,
 Huc ades, & furdas flamine tunde fores.
 55 Urbe silent tota: vitreoque madentia rore
 Tempora noctis eunt: excute posse feram.
 Aut ego jam ferroque ignique paratior ipse,
 Quem face sustineo, tecta superba petam.
 Nox, & Amor, vinumque, nihil moderabile fuadent:
 60 Illa pudore vacat: Liber Amorque metu.

Omnia

49. Fallimur? an.] Codex Douzae, fallimus aut.

50. Concussae.] Conuulsae Mentelianus.

51. Fallimur.] Male in Aldino codicibus interrogative legitur, supra enim interrogat, hic autem affirmat. unde & causam reddit, dicens impulsus est.

51. Animoso.] Aduerso Neapolitanus. quod apte quidem explicari potest, & olim etiam Heinio placuisse ex adscriptis orae libri ejus notis video. sed longe elegantius est *animoso*. & recte a Mario explicatum, quia venti animae vocantur; & Virgilius II. Georg. 441. *Animosus Euros* dixit. Et ita Apulej. lib. I. Metam. *Exanimis ventos* quoque dixit. sic & *animosum fluvium* dixit Stat. VII. Theb. 315. & *animosum* idem est quod vehemens, violentus, ut videbitur infra. ad lib. II. XVII. 7. pro impulsus malebat etiam Heinius *en pulsa*, quod in uno codice exstabat. sed vehementius, & animoso vento conuenientius impulsus. vid. ad Petron. cap. XVI. BURMANNUS.

53. Raptae Orithyiae.] Vide quae notavi in observationibus sub finem lib. VI. Metam. CIOFANUS.

57. Ignique paratior ipse.] Ex hac lectione quis sensus Poetae ingenio dignus exprimi possit, alii videntur. Igo in correctiore codice ita legi, *Ignique paratior ipse*. ut sit sensus & ordo: Aut ego ipse paratior, id est promptior, quam tu, ad appetendum, ferro ignique petam veluti hostis: id est, incendiam tecta superba face, quam sustineo. Neque enim video quomodo ferro & igni ipso potentiorere se dixerit Poeta. nisi velimus dicere haec vere ebrai verba fuisse: aut potentior pro potius est, ut sit comparativum pro positivo, & illud ipse habeat emphasim. Nec te moueat, quod supra dixerit: *Non ego militibus venio comitatus, et armis*: nam ibi timorem remouere volebat, ut aperiret janitor: hic terrorem injicere fludet, ut idem fiat effectus. erit igitur ferro & igni veluti instrumentum, quo se potentem esse aliter, non

res ad quam fiat comparatio. MARTIUS. VNUS Vatican. *ignique potentior omni*. alter & Maffician. *paratior ipse*. alter Maffician. *ignique serocior omni*. CIOFANUS.

58. *Quam face sustineo.*] Quem Putaneus & Arondelianus cum editionibus nonnullis. ignem subintellige. pro *paratior* primae editiones & Scriuerianus, *potentior*. Mihi dillicionem hoc suspicandum est. HEINSIUS. Non tam facile damnare audeo, quicumque negotium facessunt versus. sed ex vetustis codicum legerem:

Aut ego jam ferroque ignique paratior, ista

Quam face sustineo, tecta superba petam.

Hoc sensu; ego iam instructor (*parati* enim proprie milites armati. ut ad Petron. cap. cxxx. vidimus) ista face, quam facile damnare audeo, quicumque negotium facessunt versus. sed ex vetustis codicum legerem cum Francio:

Ignique paratior illo, vel, ipso,

Quem face sustineo.

Ut ignem a face distinguat, gerit enim ignem in face, ut alii in lucerna. ut Epist. II. 120. *Sepulchrali lumina mota face*. & sup. II. 11. *Vult ego iactatas mota face crescere flammam*. & Varro apud Non. in *fax*. *Ignis in face adferitur*. in quibusdam erat, *paratior omni*. in uno, *serocior omni*. de ferocia vero illa Amatorum, qui exclusi secures & faces minabantur, vide Horat. Lect. Theocrit. cap. 6. & interpretes ad Horat. III. Od. 26. & alibi, & nostrum III. Art. 567. BURMANNUS.

59. *Nox, & amor, vinumque.*] Ita Livius lib. XXXII. 8. de initiis turpibus Bacchi: *Quo vinum animos & nox, et mixti senis maris, actus teneras majoribus discrimen omne pudoris exstinxissent*. Ter. Heey. I. II. 61. *Perijasti nox, amor, vinum, adolescentia*. vid. hic Martium.

60. *Ille pudore vacat. Liber, Amorque metu.*] Solet Ovidius frequenter, tanquam PhiloSophiae minime imperitus, rei praecipitae rationem reddere, ut hic nunc facit. Huic autem locum una

causa

- Omnia consumsi: nec te precibusve minisve
 Movimus, o foribus furdior ipse tuis.
 Non te formosae decuit fervare puellae
 Limina: sollicito carcere dignus eras.
 65 Jamque pruinosos molitur Lucifer axes;
 Inque suum miseris excitat ales opus.
 At tu, non laetis detracta corona capillis,
 Dura super tota limina nocte jace.
 Tu dominac, cum te projectam male videbit,
 70 Temporis absumti tam male tenses eris.
 Qualiscumque vale, sentique abeuntis amorem,
 Lente, nec admisso turpis amante: vale.

Vos

eum nonnullis aliorum auctorum locis illustravi libro X. Metamorphos. CIOFANUS.

60. *Pudore vacat.*] Solent plerumque eujusvis ordinis homines nocte, quam diu, esse licentiosiores, & ad facinora perpetranda (quoniam ab aliis non adspiciuntur) paratiores. Idcirco Caesar, cum nocte posset Cornium, quod milites, qui ibi praesidio erant, ipsi se jam dedidissent, ingredi noluit. Ejus verba sunt lib. I. De bello Civili: *Tamen veritus, ne militum introitu, et nocturni temporis licentia, oppidum diriperent, eos, qui venerant, collaudat.* CIOFANUS.

61. *Consumsi.*] Vid. ad Petron. cap. XXXVII.

62. *Durior.*] Sic est in omnibus libris scriptis. CIOFANUS. *Durior* Neapolitanus pro diversa lectione. eleganter. quomodo & Scriuerianus codex.

Paulo ante:

Huc ades et furdas flamine tunde fores.

Martial. lib. X. Epigr. 13.

Ad nocturna jaces fastidiosae limina moechae:

Et madet heu lacrymis janua furda tuis.

Infra Eleg. VIII.

Surda sit oranti tua janua, laxa ferenti.

Stat. Theb. XII. 209.

Nec furda ferac pulsabimus urbis

Limina.

Sic furda *faxa* lib. III. El. VII.

Surdaque blanditiis saxa movere suis.

Et furdam *stratum*. *furdor* *steto*, de quo lib. XIV.

Metam. 711. fabula Iphidis dicemus. sic supra Elegia IV. *furdas* puto similiter scribendum. *Qua licet*

ad furdas prosequar usque fores. nam veteritimus Putaneus *juenas*. *Vulgati faevas*. *divras* tamen fores dicit mox vers. ultimo. & lib. II. Eleg. I. 22.

& lib. III. Eleg. I. 57. HEINSIUS. *Et foribus*

multi olim edidi. & Douzae codex. *Ab foribus*

Neapolitanus.

63. *Nec te formosae.*] Non scriptis. HEINSIUS.

64. *Sollicito.*] Francius malebat, *perpetuo*.

66. *Alex.*] Gallus. CIOFANUS.

69. *Cum te projectam.*] Variant codices admodum. *Puteaneus, prolectam*. *dejectam* Mentelianus & Neapolitanus. sed nihil muto. II. Fast. 539.

Regula projectis satis est velata coronis.

Notter Epist. XXI. 165.

Projecta ipsa sua deductus fronte coronas.

BURMANNUS.

71. *Sentique abeuntis amorem.*] Non quem erga te servum gero, ut commentator exponit, sed quem erga dominam, cujus gratia totam noctem consumpsi. MICYLLUS. *Honorem* meliores, & pro

Lente, Lenta. ut ad dominam haec referantur. sed initio Elegiae similiter, *Te nimium lentum timeo*.

HEINS. Neque Micylli explicatio, neque Heinii emendatio placet. Crispinus etiam explicat *percepit*,

cognosce. sed sensus vulgatae lectionis satis plauus illis, qui Latine sciunt. tu lente, qui me non audis, vicissim senti gravem amorem, quo ego abiens torquor, nec potiaris, etiam si maxime cupias, etiam tua, quam ams. haec est vis vocis

lente. ut notavimus jam sup. Epist. IX. 46. & XII. 17. BURMANNUS.

74. *Duraque conservas.*] Scripti plerique, ac in his meliores, *conservae*. Janitoris conservas vocat fores. sic ille apud Plautum. *Afinaria*. Act. II. Sc. III.

Nolo ego fores conservas meas à te verberarier.

Apud Apulej. sub finem libri VII. Metam. *Alipus* & *Equio conservi* appellatur. Reddenda & Martialis ca vox ex veteritimus membranis lib. IX.

Epist. 94.

Quae mala sunt demini, quas servus commoda

nescis.

Condyte conservata te gemis esse diu.

Vulgati, te servum. Cicero lib. XII. Ep. Fam. III.

Demina ferro non potissimum: conservo servimus.

Neque aliter Plautus, Terentius, alii. sic & Juris-

consulti saepe. apud quos *acces servas*, *area servas*,

fundus servus & similia occurrunt. quomodo &

Notter

X 3

Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
Duraque conservae ligna valetae fores.

Noster paulo ante hanc Elegiam *servam aquam*, & *servam manum* lib. vi. Fast. 58. & Remed. Amor. vers. 54. *servam vitii petus*. & Horatius i. Epist. xix. 19. *servam pecus servae leges* apud Rutilium elegantissimo Itinerario, lib. i. 215.

Leges restituit, libertatemaque reducit;
Et servas famulis non finis esse suis.
Sic videtur legendum. HEINSIUS. Hunc Nasonis locum jam ex Plauti illo loco recte emendaverat J. Douza. Plaut. Explanat. lib. i. cap. 6.

ELEGIA VII.

Adde manus in vincla meas, (meruere catenas)
Dum furor omnis abit, si quis amicus ades.
Nam furor in dominam temeraria brachia movit.
Flet mea vesana lacra puella manu.

5 Tunc ego vel caros potui violare parentes:
Saeva vel in sanctos verbera ferre Deos.

Quid? non & clipei dominus septemplicis Ajax
Stravit deprensos lata per arva greges?

Et, vindex in matre patris, malus ultor Orestes,
10 Aufus in arcanas pofcere tela Deas?

Ergo

1. *Adde manus.*] Non puellam alloquitur, ut stulte quidam arbitrantur, sed amicum, quicumque adfit. MARIUS.

2. *Omnis abest.*] *Dum furor omnis abit*, melius est, ut ex vetustis codicibus lectione legatur, *Dum furor omnis abest*: hoc dicit, ut per furorem puellam verberasse videatur. MARIUS. *Abit* meliores. HEINSIUS. Vel *abest* pro *abest* legendum cum Douzae codice, (ut apud Martial. i. 63.) vel *abest* rectum est, quia si rediret furor, periculum erat, ne iterum in puellam irrueret. infir. Eleg. x. 9. *Nunc timor omnis abest*, ubi etiam *abest* codices. BURMANNUS.

2. *Si quis amicus ades.*] Sic omnino legendum (ut in correctiore codice vidimus) non *ades*, est autem ordo: O tu amice, si quis amicus ades, dum omnis furor abest, adde manus &c. MARIUS. *Si quis amicus abest*, frustra multi codices. ita Horat. iii. Od. 26. 51.

O Deorum

Si quis haec audis.

Quem vero offendit quasi rhythmus ille in *abest* & *ades*, ille cum Scriveriano non invenisse legat, si quis amicus erit. BURMANNUS.

3. *In dominam.*] *In domina* Moreti.

3. *Potui violare.*] Neapolitanus, *laniare*. forte recte: verum enim *violare* repetitur, ubi eadem varietas. hic vero malim *judicare*. HEINSIUS. *Pennae* etiam Putaneus, sed nihil muta, gravissimum enim hoc crimen, de quo vid. Abraham. ad Ciceron.

in Vatin. cap. 5. deinde, *in sanctos arma movere Deos*, Farnesianus & Douzae codex. rectius vero *parentes*, quam *penates* (qui & ipsi Dei sunt,) Diis quasi opponitur. BURMANNUS.

7. *Quid? non & clipei dominus cre.*] Iratorum vel amantium hominum, quod proposuit, exemplo illustrat. CROFANUS.

7. *Quid non.*] *Quid? nonne*, sic infir. ii. x. 112. ex MSS.

Nonne erat in causis una puella satis?

Et iii. vi. 19.

Quid? nonne Alpheon diversa currere terras.
Virgil. Eclog. iii. ex MS. *Nonne ego te vidi*, vid. infir. Eleg. xii. 21. HEINSIUS.

7. *Clypei septemplicis.*] Vide quae notavi in meis observationibus sub principium lib. xiii. Metamorphos. CROFANUS.

11. *Digestos ferat violare capillos.*] *Laniare* scripti. recte. nam *violare* jam praecesserat paulo ante. Ep. Medaeae 157.

Vix me continui, quin se laniata capillos
Clamarem.

Et saepe alibi. HEINSIUS.

13. *Sic formosa fuit.*] *Sic mihi pulchra fuit* Sarravianus. Forte, *sic quoque pulchra fuit*, pro *dicam* recte idem Sarravianus, *dicens*. nisi cum Neapolitano & tribus aliis malis, *dicens*. duo Vaticanis, *sama est*. HEINSIUS. Si vel unus codex addiceret, Heinsii conjecturam reciperem: elegans enim est, &

Ergo ego digestos potui laniare capillos:
Nec dominam motae deductore comae?
Sic formosa fuit; talem Schoeneida dicunt
Maenalis arcu sollicitasse feras.

15 Talis perjuri promissaque velaque Thefei
Flevit praecipites Cressa tulisse Notos.
Sic, nisi vittatis quod erat, Cassandra, capillis,
Procubuit templo, casta Minerva, tuo.

Quis mihi non, Demens, quis non mihi, Barbare, dixit?

20 Ipsa nihil. pavido lingua retenta metu.
Sed taciti fecere tamen convicia vultus;
Egit me lacrimis, ore silente, reum.
Ante meos humeris vellem occidisse lacertos:
Ut illius potui parte carere mei.

25 In mea vesanas habui dispendia vires:
Et valui poenam fortis in ipse meam.
Quid mihi vobiscum, caedis scelerumque ministrae?
Debita sacrilegae vincla subite manus.

An, si pulsassent minimum de plebe Quiritem,
30 Plecterer? in dominam jus mihi majus erit?

Pessi-

& hoc vellet; licet comae essent motae ex statione, & ita deberet deformari visis sic quoque pulchra fuit, tanta erat vis formae, ut his non extingueretur, quemadmodum Terentius Phorm. i. ii. 58. ait. vid. infir. i. Am. xiv. 21. & iii. Art. Am. 265. ubi plura. i. Metam. 527.

Tunc quoque visa decens.

Francius legebat, *Et formosa fuit*. BURMANNUS.

13. *Talem Schoeneida dicam Maenalis arcu sollicitasse feras.*] Duae apud Poetas memorantur Atalantae: altera venatrix Arcadica, Jassi filia: altera Boeotica, cursu celebris, filia Schoenei. Sed Ovidius hoc loco confudit nomina, id quod & alibi facit: eamque, quae Jassi fuit, Schoeneida vocat. De his prolixè annotavimus libro octavo Metamorphoscos, in venatione apri Calydonii: inde petas, si quid amplius voles. MICYLLUS. Vide Heins. ad Sabin. Epist. i. 33.

17. *Sic, nisi vittatis quod erat, Cassandra, capillis, Procubuit templo casta Minerva tuo.*] Hac de re praeter alios Q. Smyrnaeus lib. xiv. derelictorum ab Homero. CROFANUS.

19. *Barbare dixit.*] *Dicat* alter Mentelii. nisi dixerit antiquè, pro *dixisset*. HEINSIUS.

20. *Ipsa nihil.*] *illa* Neapolitan. & Mentelii. & ita volebat Francius.

21. *Fecere tamen.*] *Fecere* mihi Regius codex.

24. *Ut illius.*] *Ut illius* meliores. HEINSIUS.

26. *Et potui poenam fortis inire meam.*] *Valui*

inire septem scripti & codex Douzae. tres, *valui inesse*. *valui inisse* undecim. Ad Putaneus cum Juniano, *valui in ipse*. quam veram esse lectionem jam monuit ad Epist. ix. 96. HEINSIUS. Francius volebat, *in poenam valui fortis & ipse meam*. elegans vero usus verbi *valere*. ita *valere in scelus* Propert. iv. vii. 68. *Diras in aliquem valens Vellej*. Patern. ii. 46. *Ne quid esset in lictis quod valere contra caput atque existimationem possit*, Cicero. ii. Verr. 71. BURMANNUS.

29. *Minimum de plebe Quiritem.*] Regius & Neapolitanus, *minima de plebe*. quod non sperandum, nisi quis malit, *media de plebe*. ita. Fast. v. 20.

Aufus de media plebe federe Deus.

Trist. ii.

Nec quisquam est adeo media de plebe maritus.
HEINSIUS. Verosimilis Heinsii conjectura, & ita citavit hunc versum olim Salmastius observ. ad Jus Atticum pag. 267. ubi de hac injuria, quae pro verbera infertur, & Graecis *βία* dicitur, disputat. ego tamen nihil temere contra codices mutandum esse puto, de plebe enim simpliciter etiam notant abjectam sortem. vi. Metam. 10.

Sed ex haec de plebe, suoque

Aqua viro fuerat.

xiii. 116.

Misit in adversum Lycia de plebe Menoeten. hic in Notandum vero Marius monuit, *Quiritem* hic in

singulis.

Pessima Tydides scelera monumenta reliquit.
 Ille Deam primus percussit; alter ego.
 Sed minus ille nocens. mihi, quam profitebar anari,
 Laeta est: Tydides faevus in hoste fuit.
 35 I nunc, magnificos victor molire triumphos;
 Cinge comam lauro; vota que redde Jovi:
 Quaque tuos currus, comitatus, turba sequetur,
 Clamet; Iô forti victa puella viro!
 Ante eat effuso tristes captiva capillo,
 40 Si finirent laetae, candida tota, genae.

Aptius

singulari poni, cum pluraliter tantum veteribus usurpatum fuisse Quirites notet Schol. Horatii ad illa lib. II. Od. VII.

Quis te redonavit Quiritem
 Dis patriis.
 Sed & Noster III. Amor. XIV. 9.
 Quato meretrix corpus junctura Quiriti.
 Et passim ille &c. alii. & ita in formula ad exequias vocandi, *Collis Quiris leto datus est. Pulcherrimum vero proprio in hac re verbo dixit, ut Trist. V. Eleg. VI. 27.*

Nec praeval a vero est, quod vel pulsarit amicum.
 Et nota illa Virgilia VI. Aeneid. 609.

Pulsatusque parens.
 Colerus vero Pareig. cap. XXXVI. docuit differentiam inter *pulsare* & *verberare*, quorum hoc gravius, & ideo a Cicero, *Cruem verberare scelus* esse dicit; quod Noster ad pulsationem per exaggerationem transitit, cum manus suas, *caedis felicitate ministras* vocet. ubi *caedes* de verberatione tantum sumi videtur. vide quae notamus ad Phaedr. lib. II. Fab. 8. & ita passim *caedi* & *verberari* virginitatebantur. vid. Cicero. V. Verr. 62. BURMANNUS.

31. *Scelerum monumenta.*] Francius malebat, *documenta*. nihil opus. amat Noster illum vocem *monumenta*. vid. lib. I. Metam. 159. IV. 161. & 550. & passim, ut & alii. in fine Elegiacae signa vocat. BURMANNUS.

33. *Et minus ille nocens. me quam profitebar amare, Laeta est.*] Lege, *At minus*. aut cum Saraviano, sed. Deinde Puteaneus, *mihi quam profitebar amari Laeta est*. Lege, *Laeta est*. nam Parmelianus & Douzae liber, *me quam profitebar amare Laeta est*. Atondelianus:

— *Mihi, quam profitebar amare, Laeta est.*
 HEINSIUS.

Tres etiam libri, ego, quam profitebar amare, Laeta est.
 35. *Victor molire.*] Rectius codex Douzae, *molire*. HEINSIUS. Sed sequentia *cinge*, & *reddo*, aptius esse *molire*, docent.

37. *Comitatum turba sequetur.*] *Comitatus* Puteaneus. per appositionem, ut in illis Statii;

— *Infelix comitatus eunti*
 Haerebant nati.
 Malim tamen, *comitatrix turba*. nam optimus Pateanus, *comitatur*. Neapolitanus & duo alii, *comitatur*. Junianus, *comitantia*. Arondelianus, *comitatur turba sequentiam*. alii altere *se mandatrix* lingua Epitola Laodamiae. sic *miratrix turba* Juvenali Sat. IV. 62. & *salutatrix turba* Sat. V. 21. & *contemptrix turba* pericli Silio libro XVII. 411. HEINSIUS. Ego mallem:

Quaque tuos currus comitatur turba, frequenter
 Clamet iô. &c.
 Vel comitatur turba, frequenter. vid. ad Epist. XIV. 29. BURMANNUS.

42. *Candida tota.*] *Candida colla* Ald. prior. & Gryph. quod recte rejecerunt Marius & Bermannus.

43. *Aptius impressis fuerat livere labellis.*] Pateanus unus cum uno Vaticano, *erat os livere*. non invenisse. HEINSIUS.

45. *Et collam blandi.*] *Colla* meliores. HEINSIUS.
 48. *Invenisse minas.*] *Manus* Neapolitanus & Junianus. sed nihil mutandum; nisi reponi placeret:

Nec minimum, rigidas intonuisse minas.
 Nec minimum, subintellige fuerat. Silii libro V. 275.

Intonere minas, violentaque lumina flammis
 Exarere novis. HEINSIUS.

Ad Claudiani Cons. Olybrii v. 208. tanquam ex Ovidio laudat vir illustri, *tonare minas*. sed *intonare* hic legitur: & recte, licet rarior sit locutio, *Intonare minas*, pro *minaciter* & *violenter* increpare, dici puto; sed *intonare manus* minime Latine dici posse penso. sic & *minas* & *manus* confunderet librarii apud Claudian. II. in Rufin. 146.

— *Evitare minas.*
 Licet Sistihebonis iniquas

Ut recte Heinisus ex MSS. BURMANNUS.
 47. *Deducere.*] *Laniare, dissindere*. CROFANUS.
 47. *Ora.*] Recte est *ora*, tam hic, quam in Metamorphos. & decipitur; mea quidam sententia, Ciofanus, qui Regium deceptum censet in huius Scrip-

Aptius impressis erat os livere labellis,
 Et collo blandi dentis habere notam.
 Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
 Caecaque ire praedam fecerat ira suam;
 45 Nonne satis fuerat timidae inclamasse puellae,
 Nec nimium rigidas intonuisse minas?
 Aut tunicam summâ deducere turpiter orâ
 Ad mediam? mediae zona tulisset opem.
 At nunc fulminui, raptis à fronte capillis,
 50 Ferreus ingenuas ungue notare genas.

Adfi-

scripturae vindicatione: nam quanti, obsecro, est altera illa, quam ipsius nobis substituere ausus hoc loco ora, pro ora. DOZZA.

48. *Ut mediam.*] Scribe cum Puteaneo & tertio Palatino, eodemque optimo, tum & primâ editione:

Aut tunicam summâ deducere turpiter orâ
 Ad mediam: mediae zona tulisset opem.
 Atque ita ad Historiam Augullam Salmastius, Treb. Poll. Trig. Tyrann. cap. 30. Noster lib. VI. Metam. 495.

— *Dicitur unus*
Elespe Pelops, humerisque suas ad pectora postquam
Deduxit vestes.

Ita restitendum esse duobus scriptis. vulgati à pectore. Calpurnius Eclog. III. ubi Mopsus narrat se verberasse amicum:

— *Protinus ambas*
Deduxi tunicas, & pectora nuda cecidi.
 Ita scribe, hoc enim *deducere* dicebant. Juvenalis Sat. XIII. 133.

— *Nemo dolorem*
Fingit in hoc casu, vestem deducere summam
Contentus.

Ita scripti. nam in vulgatis pari modo peccatur. HEINSIUS. Egregie Heinisius. & ita III. Met. 480.

— *Ducere dolet summa vestem deduxit ab ora.*
 Ubi plura Heinisius. sic quoque Julius Obsequens de Prodigis capite XXXV. *in agro Stellati filia Pompeii equo insidens, fulmine icta examinataque; vestimento deducto, in inguinibus exerta lingua: per inferiores locos, ut ignis ad os emicurret, ubi perperam, meo iudicio, Schefferus, vestimentum deductum interpretatur sublatum (quod rectius detrahitum dixisset) exutum, cum sit deductum a summa ora. Sed ne sic quidem locus sanus est, ut Schefferus vidit, qui vehementer in eo coactus. puto restituendum, *examinataque: vestimentoque deducto, in inguinibus reperta lingua, ut ignis per inferiores locos ab ore emicurret*, ut sit sensus, fulmine tactum fuisse os, ejusque vi linguam intra corpus adactam, & cum, qui aderat tunicam deducerent, ut viderent ubi laevis esset virgo, deprehenderint linguam in inguinibus*

fumantem, ita ut ignis, qui per os intraverat, per inferiores locos (id est pudenda mulieris, vide ad Petron. cap. LXXXIX.) emicurret. sequentia etiam Obsequentis verba in mendo cubant, ut doctus Schefferus animadvertit. sed restitenda hoc modo puto, *quia ego quoque ornatae dispersa erant, illud quoque adhaerent equo, & liberior per consilium deducere vestem, quod olim hic Heinisius non videretur, equi inde effuxerunt librarii. porro deducere vestem, quod olim hic Heinisius ut ex ora codicis videri, probaverat, longe aliud est. ut lib. XIII. Metam. 284.*

— *Vestemque manu diduxit, & haec sunt*
Pectora ait.

Ubi male *deduxit* Heinisius praefert. si enim *deduxisset vestem*, nudum toto corpore se offendisset Ulixes iudicibus; sed *diducta vestis* interiore, cicatrices in pectore ostendebat. cui ergo ibi nudare pectus, remoto vel aperto vestimento, quod an *diducere pectus* quoque notet dubito. Senec. Herc. Oct. 1069.

— *Mater in lactum furans*
Diduxit avidum pectus.

Ubi vetus codex Medicus habet, *deduxit*. Petron. cap. CII. *Coepit hortari lugentem, ne persequeretur in dolore superavaco, & nihil profuturo genus pectus diducere*. ubi etiam *deducere* quaedam editiones. sed recte *diducere* ibi puto legi: est enim nudatum pectus caedere, & laniare, ut in luctu solebant denique perpetua illa inter haec & similia verba differentia obvianda, ut *diducere* separationem notet, & ita diducere vestem fit a corpore separare, & tunicam aperire, vel subula aut alio modo conflictam laxare, ut II. Metam. 560. *Nodosque manu diducit*, ut ibi legendum. Quinet. II. II. De Phyrne: *Contpectu corporis, quod diducta tunica nudaverat, putant periculo liberatam, ubi deducta Aethus male; non enim credibile sit nudam iudicibus exhibuisse. Deducere vero aliquid fit, a summa parte trahere vel scindere, ut II. Fast. 698. *Tergasus, deducta veste, notata vident, id est detracta.* & ita, *deductas fronte coronas* Epist. XXI. 165. capio pro detractas. & *deducere cornua tauri* recte explicuit Gronov.*

- Cum voluit, toto glomerantur nebula coelo.
 10 Cum voluit, puro fulger in orbe dies.
 Sanguine (si qua fides) stillantia sidera vidi:
 Purpureus Lunae sanguine vultus erat.
 Hanc ego nocturnas vivam volitare per umbras
 Suspicio, & pluma corpus anile tegi.
 15 Suspicio; & fama est. oculis quoque pupula duplex
 Fulminat, & gemino lumen ab orbe venit.

Evocat

87. deinde, *arte resisti aquas* codex Douzae, ut hoc verbum active ponatur. BURMANNUS.

7. *Rombus*.] In MSS. Glaferii & octo aliis erat, *plumbus*; cuius etiam usus in magicis. vid. II. Fast. 575. ubi similis varietas & sibi Neapolin. sed de *Rombus* Martial. IX. 29. & lib. III. 57. & v. 17. vide etiam Schol. Horat. ad Epod. XVII. & Lucian. in Dialogis Meretricis Melissae & Bacchidis sub finem. HEINSIUS. *Rombus* etiam Douzae codex & Francof. sed nihil mutandum, *toti sibi vertiginem* vocat Lucan. vi. 460. plurima quoque de hac voce eruditissimus Jacob. Nicol. Loebius in Miscell. f. p. lib. VII. cap. 23. congescit. & hic etiam Marius. BURMANNUS.

9. *Cum voluit*.] Ita miseris persuadebant fage illac. vid. ad Petron. cxxxiv. & ad Remed. 253. *Glomerantur sidera*, duo libri; & mox, *si voluit toto fulget in orbe dies*.

13. *Hanc ego nocturnas visum volitare per umbras Suspicio*.] Sic in altero Maffician. In altero vero, *versam*. In excelsis quilibet, *visum*; superior mihi magis probatur. CLOFANUS. *Versam* veteres editiones, & quique scripti cum codice Neapolitano. multi, *visum*; quos inter Jureti & Putani Excerpta. duo, *versulam*. Puteaneus, *versam*. sed postea *t* in *r* mutato, hoc est *versam*. Opinor *versulam* scribendum. ut & apud Valer. Placum lib. IV. 558.

— *Aut vobis ergo fera saxa patefuit*.
Aut mea jam fuerat ventura ad pabula divae.

Vulgati, *favuae*, quae vox ter quaterve eadem pagina occurrit nimis inconcinne. mutari autem huiusmodi veneficæ in Striges credebantur. id Nolter. hoc loco innuit. de Strigibus in Fast. VI. 141.

Sive igitur nascuntur aves, seu carmine fuerit
Næniæque in voluere Marfa figurat anus.
Striges, mulieres volaticas Festus & Isidorus in Glossis interpretantur. HEINSIUS. Nemo, qui strigæ esse sibi persuadebat, non eas veras esse credebatur, sed perique existimabant esse umbras mortuorum sagarum vel maleficarum. sed hanc etiam vivam frigem carminibus suis fieri posse, tunc innuit. quare *vivam* retinuit; hoc enim diffusius librario in mentem venire potuit, quam *versam*, ut vulgus omne crederet, talis fuit illa *Milonis* uxor.

apud Applee. lib. II. quae *se nocte in avem plumabat*, per *nocturnas* vero *umbras* hic tenebras intelligi debent. quamvis rectius per *umbram* dici censent Pierius ad Virgil. VI. Aeneid. 268. ubi & per *umbras* codices habent. ceterum *suetam volitans*, jam Salmastius citans hunc versum ad Tertul. Pall. pag. 471. exhibuit. BURMANNUS.

15. *Suspicio & fama est*.] Imitatio Virgiliana; Eclog. IX. 11.

Audieras, & fama fuit. BURMANNUS.

15. *Pupula duplex*.] Vid. Gell. IX. 4. & Plin. VII. 11. Elmenh. ad Arnob. pag. 63. Ptole. Heph. lib. V. de Candaules uxore, cui erat duplex pupula. & ita forte Fabula lib. VII. Metam. 365. de Telchinibus intelligenda. vid. Brodaeum I. Var. Lect. cap. 37. HEINSIUS. *Pupulam* pro *pupilla* dici docuit Salmast. ad Capitol. Pertin. cap. XIV.

16. *Geminum lumen ab orbe venit*.] Puteaneus *micat* pro diversa lectione. Draconius Hexamer. 229.

Orbe micant gemino germantia lumina visis.
 Sil. XI. 340.

Exumenque corusco
igne micat, tunc illa viri, quae verisoe fundit
Fulmina peruloris.

Stat. Theb. XI. 340. *Ignem micant oculi ex MS. ubi vulgo transtulit*. Nolter III. Metam. 33.

Ignem micant oculi.
 VIII. 284.

Sanguine & igne micant oculi.
 Et ibid. 356.

Lux micat ex oculis.
 Macrobi. Sat. VII. cap. 13. *Geminum lumen & pupula*, quæcumque eam verterit, *directa linea micat*. sed cum illic agat de oculis generaliter, plane assensio Puteaneis membranæ & tredecim aliis, *geminio orbe* legendibus. Laetant. de Phoenice:

Ingenere oculi: credas geminos byacintibos.
Quorum de medio lucida flamma micat.

Metam. VIII. 284. tamen, *Fulmen ab ore venit*, de apro Calydonio. quamvis nec alterum tenere rejecerim. BURMANNUS.

- Evocat antiquis proavos atavosque sepulcris:
 Et solidam longo carmine findit humum.
 Haec sibi propofuit thalamos temerare pudicos:
 20 Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
 Fors me fermoni testem dedit. illa monebat
 Talia; me duplices occuluerunt fores:
 Scis here te, mea lux, juveni placuisse beato.
 Haecfit, & in vultu constitit usque tuo.

Et

18. *Longo*.] *Primo* est in Palatino. recte forte, id est simul ac cantare incipit. nisi prius reponendum, id est, sibi proprio. de quo ad IX. Met. 20. & I. Fast. 113. BURMANNUS.

19. *Thalamos violare pudicos*.] *Temerare* Puteaneus alique meliores. & recte. Epistola Oenone 101.

Ut minor Atrides temerati foedera lesit
Clamata.

Metam. II. 591.

An quas pro totam res est notissima Lesbos;
Ignorata tibi est? patrium temerasse cubile
Nyctimemon.

Infra lib. II. El. VII.

— *Cypassis*
Obijcitur dominae contemnerasse torum.

Artis Amat. lib. I. 745.

At non Aeloides lectum temeravit Achillis.

Sic & *Venerem temerare maritans* Epistola Paridis. & *Apollineae temerator matris* Tityos Statio Theb. X. 12. vide quae notamus Pont. lib. II. Eleg. II. 27. Statius Theb. I. 572.

— *Servabat nata penates*
Intemerata thooris.

Et libro IX. 613. de Atalanta:

— *Inviso quamvis temerata cubili*.

Apud Maronem Aeneidos X. 27. 389. ex vetusto codice:

Anhemolum thalamos ausum temerare noviciae.
 Non *incaesare* Apulejus Metam. libro I. *Amatorum jussum*, quod *visi altam temerasset*, *mutavit in feram castorem*. ubi vide, ne *vis feram* ex Glossa irreperit. HEINSIUS.

21. *Sermoni*.] *Sermonis* Regius Palat. & Morcti. vid. II. Metam. 45. *Movet* etiam Glaferii.

22. *Duplices fores*.] Quae duplici tabula constabant, dupliciterque aperiebantur. Graecis pari modo *διπλῶδες*. HEINSIUS.

22. *Oculuere*.] *Deinure* Mentelianus. an *dissimulare*, separavit ab illis.

23. *Here*.] O domina. *Heream* appellat ipsam puellam, ut ei blandiatur, ac benevolentiam ca-

pret. Sic etiam incipit Elegia ad Demophoontem apud Propertium libro secundo:

Scis here vi multas pariter placuisse puellas.

In quodam tamen manuscripto exemplari scripturae legi, *here per e*, non per a. quae lectio mihi non displicet, ut *scis* *et* *scilicet* intelligamus, prae die quam ad tentandum puellam accessisset laena quae, cum visam fuisset a quodam juvene, qui statim illius amore correptus sit, pro quo nunc haec verba facit Diptus. *Here* igitur adverbium est, pro *heri*: ut *scis* *verfus*. Sed Quantilianus libro primo Institutionum Oratoriarum ait: *Here nunc e litera terminamus, ut veterum Camiorum adhuc libris invenit, Heri ad me venit*. Sic etiam Martialis IV. 7.

Cur here quod dederas, hodie puer Hyle negasti.

Et Juvenalis Satyr. tertia:

Res hodie minus est, here quam fuit. MARTUS.

Recte quidem Marius, sed non opus est per *here*, prae die intelligere, cum & longius tempus notet, vid. Heinl. Lect. Theocr. 6. & per nuper utatur Tertul. Apol. 4. sic etiam de futuro, ut notum. BURMANNUS.

24. *Haesit, et in vultu constitit usque tuo*.] Simile hoc Illustri Douza esse notat illis Petronii cap. XXVI. *Et quis considerantium haeserant vultus*, quae tamen ego diversa esse puto. ubi enim *haeserant* est pro *cohaeserant*, vicini erant, & per eandem rimam junctim ipeculantes. hic agitur de juvene, qui obviam factus puellae, & ejus formam stupens confiterat, & ita laqueo captus haeserat, ut recte Marius corrigens priorum explanationem, quae de puella capiebat, & ita frequentissime hinc Poetae Metaphoras ducunt. Nolter III. Art. Am. 549.

Nos facile haeremus.

II. Metam. 409.

Dum redit usque frequens in virgine Nonacrina
Haesit.

Propert. II. Eleg. 2.

Qui nullam tibi dicebas jam posse nocere
Haesit, occidis spiritus ille tuus.

Ubi vide Paleritium, *Adhaerere* dixit Quinestian.

Declam. XV. 10. & cccvii. BURMANNUS.

Y y 3

- 25 Et cui non placeas? nulli tua forma secunda est.
Me miseram! dignus corpore cultus abest.
Tam felix esses, quam formosissima, vellem.
Non ego, te facta divite, pauper ero.
Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
30 Mars abiit: signo nunc Venus apta suo.
Prosit ut adveniens, en adpice. dives amator
Te cupit, & curae, quid tibi desit, habet.
Est etiam facies, quae se tibi comparet, illi:
Si te non emtam vellet, emendus erat.

25. Et cui non placeas? Cui non placeas unus Varic. & Parnesianus. sic lib. II. El. 4.

Tam doctas quis non possit amare manus? HEINSIUS. Recte. ita saepe; pro omnibus places forma tua. Eleg. praeced.

Quis mihi non demens, quis non mihi, barbarea, dicitur.

Cicer. III. ad Fam. ult. Quis ad me non perscripsi, id est, omnes. BURMANNUS.

30. Venus apta suo.] Tuum signum Venus est; hoc est tibi proprium. alii codices suo. HEINSIUS.

31. Prosit & adveniens.] Venus lectio est, Prosit ut adveniens en aspice. ut fit ordo & sensus: O puella. Ea, id est, ecce. Tu, id est, quemadmodum: supple, Venus adveniens prosit tibi. Adveniens. Dixerat enim supra: Mars abiit. Cum igitur Mars adversum fidus abisset, beneficium Venere adveniens jam prodesset incipit: quod ostendens, ait: Dives amator te cupit, te deperit: cui cura est id quod tibi desit, id est, dignus corpore cultus. MARIUS. Uterque liber Maffesianus, Prosit ut. CIOFANUS. Prosit & Aldino prior, Grypili & Bersmanni. sed male. & recte Marius rejicit. & ut explicuit pro quemadmodum. non male: aspice quo modo adveniens stella Venere tibi proffit. sed forte Lenae, fornicari rudem meretriciae artis puellam, convenientius foret legere:

Prosit ut adveniens, en accipe.

Id est desit nunc ex me, qua ratione tibi Venus favens, forma & aetate florenti, possit prodesset dives cum fit amator & habeat, quod tibi desit, spoliandus erit, ut in sequentibus pluribus tradit; illud etiam curae quid tibi desit habet, obscuro mihi videtur. nam si habet curae quid est. conjungas, vereor ut satis Latine fit dictum, cum habet simpliciter, pro dives est, ut milites, postquam videtur. vid. ad Phaedr. lib. v. Fab. 4. quare forte melius legatur:

Et, curae quod tibi desit, habet.

Quod enim est in Palatino & Douzae codice. ille habet quod tibi desit ad cultum, ut supra dignus

corpore cultus abest. te vero decet esse cultam, non ut incultae Sabiniae. vers. 39. & licet pro te tuas fatis culta esse videaris, habet ille quod adhuc cultas accedere possit, ut loquitur II. Amor. v. 37. haec autem voces confusae etiam IV. Pont. I. 142.

Corporis ad curam vix vacat illa sui.

Ubi codices alii, ad cultum. posset & legi:

Et pulchras quod tibi desit, habet.

Nisi hic curam pro cultu quoque capiamus. BURM. 33. Quae se tibi comparet.] Quae malebat Franciscus. nihil opus.

35. Erubuit.] Hoc recte a Poeta dici notat MARIUS. & idco parenthesi includendum hoc vocabulum. nam desit iterum est lenae sermo. praeterea, decet alba quidem rubor ora Palatinus. non male, ut oppositio fit inter alba & ruborem. BURMAN.

37. Spectabis.] Si spectabis pro spectaveris per Syncopei subjunctive legeretur, mihi magis placeret: sed nullibi id reperimus. non igitur est temere immutandum. Spectare autem gremium dejectis oculis, modellae est & pudoris. quod Di-doni etiam Maro dedit, dicens:

Uim breviter Dido vulvum demissa profatur.

Hanc modestiam & pudorem conatur lena summa ope a corde puellae remove, ut facilius quod intendit, ei possit persuadere. Nam pudor est hostis Cupidinis, ut supra dixit Naso. Et Cicero optime dixit: Custos vero virtutum omnium, dedecus fugiens, laudisque maxime consequens, verecundia est. MARIUS. Fortasse spectaris rectius. NAUGERIUS. Spectabis libri veteres. bene. infr. 93. Cum tibi desitens. CIOFANUS.

38. Quantum quisque ferat.] Tantum, inquit, unusquisque respiciendus est, quantum affert numerorum & emolumentum. Potest & hic ordo & sensus horum carminum esse, & fortasse non illepidus, ut dicat Diptas: O puella, cum bene perspexeris, quantum numerorum affert tibi quisque, id est, amator tuus Naso, & alii, si qui sunt (minimum enim affert) hic dives amator erit: à te respiciendus, quia longe largiora munera faciet. Nec improprie dixit:

(Eru-

- 35 (Erubuit,) decet alba quidem pudor ora: sed iste,
Si simules, prodest: verus obesse solet.
Cum bene dejectis gremium spectaris ocellis,
Quantum quisque ferat, respiciendus erit:
Forfitan immundae, Tatio regnante, Sabinae
40 Noluerint habiles pluribus esse viris.
Nunc Mars externis animos exercet in armis:
At Venus Aeneae regnat in urbe fui.
Ludite formosae. casta est, quam nemo rogavit:
Aut, si rufficitas non vetat, ipsa rogat

Has

Cum bene spectabis gremium, quantum quisque ferat.

Nam amatores solebant citius praecium & munera in amicae gremio ponere: ad quod alludens Naso, inferius dicit, Elegia decima hujus priimi Amorum:

Quid puerum Venere pretio proflare iuberis?

Quo pretium condant, non habet ille suum. MARIUS. Marii prima expositio, tantum respiciendus erit unusquisque, quantum ferat, dubito an procedat. in Juniano est, inspiciendus. forte:

Cum bene dejectis gremio spectaris ocellis

Quantum quisque ferat; respiciendus erit.

Ut dicat, non prius blandis oculis esse amatorem respiciendum, nisi simulato pudore, oculosque gremio deiciens, limis spectaveris, quantum tibi afferat, ne gratis ullus amoris gradus constet: Gremio dejectis oculis dictum ut Ep. XXI. 113.

Luminaque in gremio, velvui desixa, tenebam.

Et Epist. XI. 35.

Erubui gremioque pudor deiecit ocellos.

Si vulgatum retinere placet, gremium pro sinu, in quo pecuniam ferebant, capiendum est. BURMANNUS.

39. Forfitan incultae Tatio regnante Sabinae.] Immundae meliores libri. & recte. sic mundus mulieris. Aëtioquus puellas dicit Lucretius lib. IV. 115.

Nigra melicrurus est, immunda ac foetida acemos.

Cicero lib. IX. ad Atticum Epist. 10. Sicut è vobis ipse vocis alienantur immundae. insulsa, indecorae. immunda humus saepe apud Nostrum. immundum velle & immundus caper, & immunda manus Art. Am. & immundus torus Remed. Amor. immunda hora Epist. prima. immunda historia Trist. II. 416. immundus pulvis Fast. IV. 238. & 108.

Venerat cultum mundaque cura sui.

Et lib. III. 668.

Pauper, sed mundaque sedulitate, anas.

Ita in optimis libris locus uterque scribitur. & munda rosa IV. Eleg. VIII. 40. munda verba pro nitidis dixit Arte Amat. lib. III. 479. infra El. x.

Et puer est & mundus Amor, sine sordibus annos
Et nullas vestes, ut sit aperius, habet.

Quomodo & illic liber optimus. apud Propertium IV. Eleg. II. 38.

Mundus demissis insistor in tunicis.

Et mundus Menander apud eundem IV. Eleg. V. 43. Senec. II. Contr. 7. In tunica ornata ut ne immunda esset. Apulej. de Fortide Metam. II. ipsa linea tunica mundula amicta. HEINSIUS. Vide Gifan. Indi. Lucr. in acemos. Douzae incultae placebat, & explicabat ex illis Medic. Fac. v. 11.

Forfitan antiquae, Tatio sub roge, Sabinae

Malurim, quam se, rura paterna colit.

Et allusum ad illud Plautinum Afm. v. II. 24. Eundem alienum arat, inculcum familiare deserit. Nescio an tam ingeniose nequam esse voluere hic Naso. BURMANNUS.

40. Habiles.] Haberi a pluribus viris. Terent. Andr. I. x. Quis heri habuit Chrysidem? Cicero. IX. Epist. ult. Habere cum Laide. Graeci similiter τὸ ἔχειν usurpant. BERSMAN. Nimis hoc fabule. Habiles viris dictum, ut infr. Eleg. IX. 3. Aetas bello habilis, & ita passim. BURMANNUS.

42. Et Venus.] At Venus meliores, rectius. HEINSIUS.

43. Ludite formosae.] Ludite formosae Sarra-vianus cum uno Moreti & Scriveriano. placet. Arte Amat. III. 62.

Dum licet, & veros etiam nunc editis annos,

Ludite.

Lib. II. 389.

Ludite, sed furto celetur culpa modesto.

Infra. Eleg. x.

Parcite, formosae, pretium pro nocte pacisci.

Tale illud Scipionis apud Frontin. lib. I. Strat. cap. 12. Ludite, inquit, milites. Africam oppressi. quod male sollicitant. ita: & Pastor. II. 198. ex MSS.

Sanite gentiles arma professi manus:

Et III. 818.

Discite jam plenas excernerare colos.

HEINSIUS.

- 45 Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas,
Excute: de rugis crimina multa cadent.
Penelope juvenum vires tentabat in arcu:
Qui latus argueret, corneus arcus erat.
Labitur occulte, fallitque volubilis aetas:
50 Ut celer admissis labitur annis aquis.
Aera nitent usu: vestis bona quaerit haberi:
Canescunt turpi testia relicta situ.
Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit:
Nec fatis effectus unus & alter habent.

Cer-

45. *Has quoque quas.*] Nusquam aliter. ego aliud hic desidero. NAUGERIIUS. Non frontis vertice construendum, ut Commentator facit: *verde frontis rugas.* ut fit: *Has quoque rugas frontis, quas portas, vertice excute,* &c. Alludit autem ad severum vultum puellae, averfantis dicta lenae. MICYLLUS. Jure in hoc loco haesit Naugerius. ulcuc enim subesse certum est. & Marius pro *frontis*, mallet *naſi* exſtare in MSS. dubito vero an Latine dicatur, *excute rugas frontis*, pro diffundere vultum, & a tetrico ad blandum transferre. Quid? si minima mutatione legamus;

Has quoque, quae frontis rugas in vertice portant,
Excute. de rugis crimina multa cadent.

Hoc sentit. Examina quaeſo has tetricas & rugofa fronte matronas, quae castitatem ficta severitate praec se ferunt, videbis ex illis ipsis rugis, sub quibus nunc latent, prodire crimina multa: *excute* enim est examinare. ut II. ART. 627.

Sulcitur excutias omnes ubiqueque puellas.
Vid. ad Petron. cap. LXXXVIII. & lufus est in duplici significatione verbi *excute*. sic enim excutimus & matronas, & ipsas rugas frontis, ut velut excutimus, ne in rugis quid pulveris aut fordis haereat, sed inde cadat. I. ART. 150.

In gremium pulvis si forte puellae
Deciderit, dignis excutendus erit.
Vide ad eundem Petron. cap. CXXVII. recte etiam Micyllus *frontis rugas*, non *frontis vertice*, esse capiendum, notat I. ARTIS 240.

Tum dolor, & curas, rugaque frontis abit.
III. TRIST. VII. 34.

Rugaque in antiqua fronte senilis erit.
Et hunc puto esse Poetae sensum. nam lena jam praecipua sua exempla Penelope, castissimae scilicet Matronae, illustrabit. in Francofurtensi erat quoque, pro *rugis crimina multa cadent.* BURM.

49. *Labitur occulte, fallitque volubilis aetas, Et celer admissis labitur annis aquis.*] Hanc candem sententiam expressit extremo lib. VI. Fall. 771.

Tempora labuntur, taciturnis senescimus annis,
Et fugiant sereno non remorante dies. CIOFANUS. In Regio & duobus aliis, *volubilis*, quae eadem

diversitas observatur lib. X. Metam. 519. ubi idem versus a Nostro refertur. neque forte male, ut maneat in comparatione ab aqua & flumine, quae familiaris Nostro & aliis, ut ab Heinſio adducta exempla probant, & hoc etiam verbum *labi*, quod de aqua proprie dicitur, docet. sic Horat. I. Epist. II. 42.

Ruficus exspectat dum defuau annis, at ille
Labitur, & labitur in omne volubilis aevum.
Et ita *aquas volubiles* idem Flaccus IV. Od. I. 40. vid. infr. ad lib. II. Eleg. XVI. 9. & ita *labi* & *volui* de actate a scribis permutata fuisse, apparet ex III. ART. 65. BURMANNUS.

50. *Et celer admissis labitur annis equis.*] Optime codex Sarravianus:

Ut celer admissis labitur annis equis.
Lib. III. ARTIS Amat. 62.

Ludite: emt anni more fluenſis aquae.
Lib. XV. Metam. 179.

Ipsa quoque affluo labuntur tempora motu;
Non senu ac flumen.
Admissis aquas pro citatis quoque dixit. Epistola Phyllidis 114.

Et facer admissis exigit Hebrus aquas. HIRNUSUS. 51. *Aera nitent usu.*] Haec quatuor carmina nullum habent ordinem in sensu digrum Nasonis ingenio. Hinc ego facile dedignum transposita esse. qui error late increbuit in antiquorum libris: saepe numero enim videmus, carmina quae sequi debent, librarioꝝ inscitia esse praeposita. Id praesertim in Lucretioprehenditur, si bene ipsos libri excutiantur. Hoc igitur ordine ab Ovidio relicta haec carmina existimaverim:

Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit:
Canescunt turpi testia relicta situ.

Aera nitent usu, vestis bona quaerit haberi:
Nec fatis effectus unus & alter habent.

Sensus autem erit. formam esse exercendam, multos admittendo amatores, & frequenter. Nam & aera usi splendent. aliter senescere, & turpiorem fieri: sicuti etiam aedes ipsae, quando ab hominibus non habitantur, carie & pedore, ac situ, & arancaram telis obstat turpescunt. DOM. MARIUS.

Mibi

- 55 Certior e multis, nec tam invidiosa rapina est.
Plena venit canis de grege praeda lupis.
Ecce, quid iste tuus praeter nova carmina vates
Donat? amatoris millia multa leges.
Ipsē Deus vatū, pallā spectabilis aureā,
60 Tractat inauratae consona fila lyrae.
Qui dabit, ille tibi magno fit major Homero.
Crede mihi; res est ingeniosa, dare.
Nec tu, si quis crit capitis mercede redemptus,
Despice, gyplati crimen inane pedis.

Nec

Mihi omnia bene se habere videntur, & fatis cohaerere: primo enim ea conjungit, cum quibus comparat formam, ut aera, vestem, & domum, quae deinde formam etiam sponte senescere, si non deinde formam etiam exercendam unam aut alteram sufficere, sed plures esse admittendos. BURM.

51. *Vestis bona quaerit haberi.*] Adverte locutionis genus, quae locutio hoc habet in sensu: Bona & honesta vestis habenda quoque est tibi, aut. Oportet te habere bonam vestem. Et est mulieribus loquendi modus. Potes per synecdochē *vestis* numero plurali intelligere: ut, *Armato milite conplent*, quod magis placet. Sunt enim circa corporis cultum ambitioſae admodum foeminae. Hinc frequentissime corruptae tui copiam amatoribus faciunt. DOM. MARTUS. *Quaerit haberi*, non est id quod Comment. autumat, quod bona vestis fit puellae habenda: sed eodem pertinet, quod ceterae similitudines: ut fit sensus: Quod nisi veste bona utaris, à tuncis & domitis corroditur: quem admodum aes rubigine, motus situ pereunt; est enim hic *haberi* in usu esse, tractari &c. MICYLL. Recte Micyllus: est enim *haberi* hic idem, quod gestari, ut docuit proprie dicti salmastus ad Tertull. Pall. pag. 250. Terent. Eun. IV. 28. BURM. 53. *Nullo exercente.*] Imitatus est Stat. I. Silv. II. 165.

Venit jam tristis aetas,
Exerce formam, & fugiensibus utere donis.

Et uterque celebre dictum Catonis ante oculos habuit, quod servavit Gellius lib. XI. cap. 2. *Vita humana prope uti ferrum est; si exerces, conteritur; si non exerces, tamen rubigo interfert. item homines exercendo videmus conterri; si nihil exerces, inertia atque torpore plus detrimenti facit, quam exercitio.* sic solent nequitiarum inagistri & magistratae gravia sapientum dieta, ad efficienda ea, quae libido suadet, adhibere. *Senescit* vero hic est situm & squalorem contrahit, est non annis gravetur, ut passim *senium* & *senescere* occurrit. Moreti unus habebat, *peribit*. *Admittas* fere hic positum, notante Douza; pro *juvenes* amatores; ut equi & tauri admitti dicuntur. BURMANNUS.

54. *Nec fatis effectus.*] Hoc est, pauci aliqui non

sufficiunt ad hoc efficiendum, de quo modo dictum est. estque genitivi casus *effectus*, qui ab adverbio *fatis* dependit. non acculativus, ut somnia vit interpres. MICYLL. *Alter habet*, Editiones praefatae ut & Berfmanni, ut Ter. Andr. I. I. *Accipit amans unus & item alter*. vid. ad lib. II. Amor. IX. 22.

55. *E multis.*] In multis Regius. ita Epist. XIII. 70. quidam codices:

Habibus in mediis supra petenda viro est.
Vid. I. ART. Am. 344. BURMANNUS.

57. *Iste tuus.*] Per contentum. vid. ad Petron. cap. IX. Claud. I. Ruf. 371.

Jam poenas tuus iste dabit.
Ubi vid. Barth. BURMANNUS.

58. *Amatoris millia multa leges.*] Non capio sentitum horum verborum. nam datur est, *carminum* subintelligere, ut Marius facit. *Amatorum* Junii & ita conjeccrat Francius. *Carmina* multa prima editio, & Palatinus, filiciter, velleam reſingere: *Amatores* millia multa serant.

Quid quaeſo inde tibi vates donat praeter carmina? sed quid esse tibi lucet? Amatores non serant carmina, sed multa nullia numerofum. ceterum in vulgata nisi est sententia; est Ampl. Cuperus velle. *Amatoris millia multa leges*, capere pro colligere multa millia ab amatore & cupido. sed dubio an procedat ex ratione Latini sermonis. BURM.

59. *Ipsē Deus vatū.*] In Palatino erat, *Deus vates*. nec invenisse. passim enim *vates* dicitur Apollo. *Delius* vates Virgilio VI. 12. *ὀρεφάρης* Graecis. vid. Schol. Sophoc. Oed. 157. Noster II. ART. Am. 496.

Vates ille videndus agi.
Et Epist. XXI. 235. *Hoc Deus & vates*. ubi Micyllus capit pro Apolline, & Remed. 75. in pluitibus celtionibus antiquis, & codicibus:

Te precor, o vates, adit tua Laevra nobis.
Vid. Heinſ. ad Val. Flac. II. 419. BURMANNUS.

59. *Speſabilis aurea.*] Synacresis in verbo *aurea*. CIOFANUS. Vid. II. ART. 494.

61. *Qui dabit.*] In hujus pessimae Lenae sententiam multa scribit Philicatum Eunioꝝ amatori suo, apud Anilaenatum lib. I. Ep. XIV. BURMANNUS.

Z z

63. Cæ-

- Saepe nega noctes. capitis modo finge dolorem:
Et modo quae causas praebat, iis erit.
- 75 Mox recipe; ut nullum patienti colligat usum,
Neve relenteat saepe repulsus amor.
Surda sit oranti tua janua, laxa ferenti.
Audiat exclusi verba receptus amans.
- Et, quasi laesa prior, nonnumquam irascere laeso.
- 80 Vanescat culpa culpa repensa tua.
Sed numquam dederis spatiosum tempus in iram;
Saepe simultates ira morata facit.
Quin etiam discant oculi lacrimare coacti:
Et faciant udas illa vel illa genas.
- 85 Nec, si quem falles, tu perjurare timeto.
Commodat illufus numina furda Venus.
Servus, & ad partes follers ancilla parentur;
Qui doceant, apte quid tibi possit emi.

Et

Valer. Flaccus de Amyco iv. 737.

— *Lege quod occidit ultus.*

HEINSIUS.

Ipsa sua.
Cum constans sit lectio *uis*, retinui. ure pro arbitrio tuo, legibus, quas ipsa dices rapacitati tuae, ut leno apud Terent. Phorm. iii. 2. *Mea lege utar*, eadem est ratio in *iure tuo*, & *suo*. *Ignibus ut iuis*, duo Moreti & unus Palatinus. BURMANNUS.

70. *Ure suis*.] Ter. in Eunuch. *Uro hominem*. CIOFANUS.

71. *Sine credat amari*.] In nonnullis, *se credat amari*. NAUGERIUS. In quodam exemplari non *sine* legitur, sed, *se credat amari*; utrumque bene. MARIUS.

72. *Et cave*.] *Sed cave* recte prima editio. Neapolitanus, *sed fuge*. quod iam praecesserat. HEINSIUS.

73. *Nega noctem*.] *Noctes scripti*. HEINSIUS. *Dolores etiam unus Moreti*.

74. *Isti erit*.] *Isti est* Sarraui codex.

79. *Laesa prius*.] *Prior* meliores. HEINS. *Recte*; ita apud Terent. Prolog. Eunuch. *Quia laesit prior*, ut in Bembrino & Vaticano reperit Faernus. supra Epist. xii. 72.

Orfus es infido sic prior ore loqui.
Ubi similiter prius in MSS. ut & iv. Metam. 112.
Nec prior huc unum, sic & alibi. Francof. vero, & quasi *laesa fores*, posset et legi mutata distinctione:
Et, quasi laesa, prior nonnumquam irascere laeso.
BURMANNUS.

80. *Vanescat culpa culpa repulsa tua*.] Puteaneus & Arondellianus.

Vanescat culpa culpa repensa tua.
Recte, nisi quod *sua* legendum. Multum esse Nasonem in ea locutione iam alibi monuimus, nisi

culpa nova cum Sarraiano malis. ut Remedio Amoris 484.

Et prior est culpa culpa repulsa nova.
Codex Iureti, *repressa*. sed *repensa* bene habet. Attis Amat. ii. 677.

Illic munditius amorum damna rependunt.
Quem locum male Gebhardus sollicitavit. Virgili Aeneid. lib. i. 239.

Hoc equidem occasum Troiae tristisque ruinas solabar, fatis contraria fata rependens.
Proper. iv. Eleg. iv.

Sin minus: ad rapinas ne sint impone Sabinas, Me rape: et alterna lege repende vices.
HEINSIUS. De verbo *repende* vide ad Phaedr. Prolog. lib. ii. & de eius derivato *repensare* ad Veillei. Patern. ii. 12. sed tamen *repulsa*, nisi praecessisset, non damnamur. vid. ad i. Metam. 759. BURMAN.

82. *Morata facit*.] *Dedit* Neapolitanus. idem mox, *lacrimare decet*.
84. *Et faciant udas ille vel ille genas*.] *Ille vel illa* septem codices. finge ex Zlotyppia te plorare. Huc pertinet Elegia vii. lib. ii. HEINSIUS. *Faciunt madidas unus Moreti*. Marius, *ille vel ille*, de amatore aliquo capit.

85. *Si quem falles*.] *Falles* meliores. & pro *tu perjurare* forte, *huit*. HEINSIUS. *Perjurare* antiquae & Plautino modo pro *perjurare* dictum notavit Douza. vid. Lambin. ad Horat. ii. Sat. 141. 127.

86. *Commodat illufi*.] *In laesu* idem. Neapolitanus, *in ludis*. *Commodat* pro *accommodat*. HEINS. Vid. ad Petron. cap. cxi.

87. *Servus et ad partes follers ancilla parentur*.] *Ad partes*, pro, ad societatem, dixit: hoc est, qui tuas partes agant ac teneant. Perinde ut dicimus: Cicero secutus est partes Pompei, Curio

- Et tibi pauca rogent: multi si pauca rogabunt,
90 Postmodo de stipula grandis acervus erit.
Et foror, & mater, nutrix quoque carpat amantem.
Fit cito per multas praeda petita manus.
Cum te deficient potendi munera caussae,
Natalem libo testificare tuum.
- 95 Ne securus amet, nullo rivale, caveto.
Non bene, si tollas proelia, durat amor.
Ille viri toto videat vestigia lecto;
Factaque lascivis livida colla notis.
Munera praecipue videat, quae miserit alter.
- 100 Si tibi nil dederit, Sacra roganda via est.
Cum multa abstuleris, ut non tamen omnia donet;
Quod numquam reddas, commodet usque roga.
Lingua juvet, mentemque tegat, noceque.
Impia sub dulci melle venena latent.

Haec

partes Caesaris, &c. MICYLIUS. Mase. neque melius Marius, ut quidquid ab amatoribus extorserint, tecum partiantur. *ad partes follers*, id est qui apte potest partes illas agere, ut Histrion sibi in scena datas partes doctus & follester agit. Liv. iii. 10. *Fabulam compositam Volsi belli, Hernicos ad partes paratos*. Varro ii. de R. R. 5. *Narra isti eadem, qui sermones sint habitii, et quid reliqui sit, ut ad partes paratos veniat, ad partes venire* Eleg. de Nuce 68. *ad partes vocare* Juvenal. iv. Sat. i. & Varro ii. de R. R. 9. & hoc sequentia fluident, qui doceant. BURMANNUS.

89. *Multos si pauca rogabunt*.] Legitur etiam, *multis si pauca rogabunt*, quae fortasse verior lectio. NAUGERIUS. In MS. codice *multis* legitur, & sic ab Ovidio relicto exitimaverim. dicit enim inferius, *Et soror et mater, nutrix quoque et*. MARIUS. *Multos* cum iisdem codicibus scribendum. HEINSIUS.

93. *Cum tibi deficient*.] *Cum te* alter Maffician. & sic Cicero. vide quae alibi notavi. CIOFANUS. *Te deficient* idem recte. sic enim optimo illo saeculo loquebantur. Metam. ii. 382.

— *Qualis cum deficit orbem*

Esse solet.
Lib. ix. 566.

— *Lingua defecerat humor*.

Fall. iii. 665.

— *Jam quoque, quem secum tulerant, defecerat illos victus*.

Trist. v. El. xiii.

— *Urque solebamur consumere longa loquendo*— *Tempora, sermonem deficiente die*.

Ita istis locis veterimi codices agnoscunt. vide Notas Metam. ii. 382. & Fall. iii. 665.

Apud Silium quoque lib. viii. 563. scribendum opinor:

— *Jam stragis acervus*

Deficient campi.
Cicero Divinat. cap. 16. *Varum, ut ad te, Caecili, redeam, quam multa te deficient vides*. HEINSIUS. Cicero. iv. Ep. vi. *Sollicita me deficient*. & ita milites ille & alii.

94. *Testificare tuum*.] *Testificare* diem Moreti & Neapolit. forte recte. vide hic Marium.

95. *Ne securus*.] *Nec securus* Francof. & quatuor alii, & ita Berimanus edidit. idem quoque Francof. *duret amor*.

97. *Ille viri toto*.] *Alterius videat* toto tres libri. Cero lecto Junianus. *Viri* non movendum. vid. ad Eleg. v. 12.

100. *Sacra via*.] *Huius viae* mentio est apud Horatium lib. i. & Satyr. ix. apud Ciceroem ad Attic. Ep. & lib. iii. & infra lib. ii. De arte 266. CIOFANUS.

101. *Ut non tamen*.] *Forte, ne non tamen*. Metam. ix. 734.

— *Ne non tamen omnia Crete*

Monstra ferat. HEINSIUS.
Quo aliquid Puteaneus, qui a manu secunda habebat, nemo ut tamen. Franciscus volebat, *ut ne tamen*.

102. *Commodet ille, roga*.] *Ipsa* constanter meliores. quidam, *ipse*. duo, *usque*. quod aridit. HEINSIUS.

103. *Blandire noceque*.] *Noctem* Palatinus. *noctem* duo alii. *neesse est* unus. forte, *blandire nocendo*. HEINSIUS. *Forte, blandire noceque*.

104. *Impia*.] *Pura, sacra*, quibus impij homines utuntur in beneficiis. Possimus, hic de melle: arte:

Lz 3.

105 Haec si praefliteris, usu mihi cognita longo;
 Nec tulerint voces ventus & aura meas;
 Saepe mihi dices vivae bene: saepe rogabis,
 Ut mea defunctae molliter ossa cubent.
 Vox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra.
 110 At nostrae vix se continere manus,
 Quin albam raramque comam, lacrimosaque vino
 Lumina, rugosas diffraherentque genas.
 Di tibi dent nullosque lares, inopemque senectam;
 Et longas hinc, perpetuamque sitim.

ate venenato intelligere: quod magis placet. Sunt tamen & mella natura venenata: quorum signa sunt (ut scribit Plin. lib. 21.) quod omnino non densantur, quod color magis rutilus est, odor alienus, stramentum protinus movetur, quod ponderosiora innoxia sunt. De hoc Naso inferus sic ait: Melle sub insam Corsica misit apis. Marius. Francius malebat, improba, vel noxia.

107. Saepe mihi dices, vivas bene.] *Vivas bene* Puteanus, & a manu prima Saravianus. recte. Trist. v. El. ix.

Nec tibi cessare doctus bene dicere lector.
 Pro vulgata est illud in Catal. Pithaei pag. 134. *Vivae bene vultor*. HEINSIUS.

109. *Nox erat in cursu*.] Si *Nox* legatur, ut est passim in exemplaribus, nullus convenientis sensus elici poterit: omnino igitur, ut in correcto codice scriptum est, *Vox* legendum arbitror. ut sit sensus. Adhuc loquebatur Dispa; cum mei corporis umbra me prodeire, sensit me post bifores latuisse. MARIUS. *Vox* Massican. placet. CIOFANUS. Male quidam editi & scripti, *Nox erat in cursu*. Fall. v. 245. *Vox erat in cursu*. vid. Epist. v. 11. & vi. 39. Confusa vero haec vocabula, *nox* & *vox* vidimus ad Epist. iii. 116. BURMANNUS.

111. *Diffraherentque genas*.] *Diffraherentque* Puteanus cum aliis quibusdam. de manibus suis loquitur. HEINSIUS. *Diffraherentque* Mentelii. quod elegans, & omnibus, quae praecedunt, accommodari potest; sed *diffraherentque* legere. vid. ad Epist. x. 46. & 110. BURMANNUS.

113. *Di tibi dent nullosque lares*.] *Nullosque* quoniam scripsi. HEINSIUS. *Nullos lares*, quod omnes ante Heinsum editi tuerunt, & optimi codices habent, revocavi, *nudi* enim *lares* an recte dicantur valde dubio. voces vero illae facile computantur. ut 1. Trist. v. 12.

Sed nulla positam cernere possis humo.

Ubi Scaliger, *nuda*. vid. & ad Quintil. Ded. vi. 12. & cccxii. sed praeterea in his imprecationibus sollemne est, paupertati jungere exilium & errorem, fugam, incertas sedes, & familia: hic vero idem est atque hic *nudi lares*; alias hic idem diceret. Epist. vi. 162.

Errat inops, exspes, caede cruenta sua.

Epist. xiv. 114.

Cum fene nos inopi turba vagamur inops.

Horat. ii. Epist. ii. 50.

Decisus humilem pennis, inopemque paterni

Et laris & fundi, paupertas impulit auras.

Vilg. Ceiri 311.

Atque aliquos tamen esse velis tibi, alumna, penates.

Salust. Catil. 20. *Illos binas, aut amplius, domos continere, nobis lares familiarem nequam ullam esse*. Senec. Med. 20. *Per urbes errat ignotas, egens, exsul, pavens, invisus, incerti laris*. Curt. v. 12. *Sine pignere, sine lare, terrarum orbis exsulem*. sic contra verus & proprius *lar* in faulta appreciatione. Senec. Med. 478.

Per spes tuorum liberum, & certum lares.

Horat. ii. Sat. vi. 66.

Ante lares proprium vestor.

Non male etiam Regius explicat, ut nullas aedes habeat, sed in porticibus & angustis cibum mendicet. BURMANNUS.

114. *Et longas*.] *Per* Farnesianus: puto, *ser. HEINSIUS*. *Continuas hyemes* codex Douzae. sed illud per elegans mihi videtur, ut errorem perlongas hyemes, quibus intolerabiliores sunt, & inopem senectam pro perpetuam sitim imprecetur, quo anni multibac nullum gravius tormentum commuari possit. BURMANNUS.

ELEGIA IX.

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido:
 Attice, crede mihi; militat omnis amans.
 Quae bello est habilis, Veneri quoque convenit, aetas.
 Turpe fenex miles, turpe fenilis amor.
 5 Quos petiere duces annos in milite forti,
 Hos petit in socio bella puella toro.
 Pervigilant ambo: terram requiescit uterque.
 Ille fores dominae servat, at ille ducis.

Militis

1. *Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido*.] Venustissimum militis & amantis haec Elegia collationem continet. CIOFANUS. *Sua tela Cupido* Palatinus tertius.

2. *Attice*.] Hunc eundem esse, ad quem Ovidius Epistolas ex Ponto lib. ii. 4. & 7. mittit, censet Marius, neque habeo, quo id impugnem, licet mihi de hoc Attico parum constet. sed stuporem, & temporis omnis Romani ignorantiam, qua se Crispinus, editor Nasonis in usum Delphini, nobilitavit, mirari satis non possum, qui hunc esse T. Pomponium Atticum, Ciceroni familiarissimum, confidenter affirmat, quaedam etiam ex Mario ad verbum describens, eumque cum Nasonis seria luderaque omnia conferra solitum fuisse, quae Ovidius lib. ii. Pont. iv. 9. habet. sed Marius ne verbum quidem de T. Pomponio. neque tam indoctus erat, ut nesciret Pomponium Atticum obiisse Ch. Domitio G. Sosio Coss. teste Nepote vita Attic. cap. ult. id est A. U. C. dcccxxi. vel dcccxxii. quo tempore Ovidius undecimum fere annum aegabat. & oportet illum Atticum Crispini longævum fuisse, si ad annum U. C. dcccxxvi. vitam protraxerit, & ita ad annos lxxvii., quos anno U. C. dcccxxi. impleverat, addiderit adhuc xlv. annos: tot enim fuit usque ad A. U. C. dcccxxvi., quo librum secundum ex Ponto Nasonem emisisse accuratissimus & rationis temporum criticissimus Massonius evincit: obiit ergo ille Atticus, ex Crispini secunda, anno aetatis centesimo & vigesimo secundo. Vides quam doctus & laboriosus interpretes ambrosius istis editionibus Parisiensibus praefecerint Studiolorum Principis juvenitatis Gallicae rectores. nos fateri non pudet, hunc Atticum quis, qualisve fuerit, ignorare. Nam Pomponium reliquisse sibi cognominem solum non legi, cuius filia unica Attica a Nepote memoratur. BURMANNUS.

3. *Habilis*.] Vellej. Patere. ii. 110. *Ducenta pedum armis habita*. vid. Eleg. praecedenti vers. 49. pro *convenit* scriverit *congruit*. quod placet

Terent. Phor. iv. 5. *Mulier mulieri magis congruit*. & hanc quoque lectionem in suis codicibus Marius invenit. BURMANNUS.

6. *In socio bella puella toro*.] Toro lege cum melioribus libris. Amor. iii. El. vi.

Dicitur & socii jura desisse tori.

Art. i. 566.

Atque erit in socii foemina parte tori.

Lib. ii. 377.

Socii depresso pellice lecti.

Oenones Epistola, *sociari foedera lecti*. & *socialia jura* iii. Am. xi. 45. alibi. & *socialis torus* Fall. ii. 726. & *socialia sacra* pro nuptiis Epist. xxi. 155.

& *sociari cubilia* Epist. Briseidis. & iv. Trist. ult. 43. cx MS. *socii anni*. i. Art. 153. *socius sermo*.

ii. Art. 360. *socius sinus*. v. Fast. 496. *socias vias*.

vi. 73. *socium exemplum*. iv. Pont. iv. 24. *socius mensis*. vid. ad Epist. v. 126. similiter peccatum erat Epistola Herus xix. 100. ubi vide Notat.

HEINSIUS. Bertramannus ex fide notat legi, *in socio tori*, quod etiam defendi possit: sed *socio toro* tamen magis aridet. sic apud Statium i. Theb. 130.

Sociique sedes discordia regnis. ubi vix accedere possunt Gronovio legenti, *regni*, propter Lucaui locum i. 92. *Nulla fides regni sociis*: ibi enim etiam *regnis* libenter legere, nisi tres voces in *is* exunctes me continerent. qualia a Poetis cum studiose vitata sint, ubicumque aures non admittunt. In hoc quoque versu offendit me concursus ille ejusdem soni, *bella puella*. Nam Ovidius tota hac operum suorum parte, qua de amoribus & puellis agit, nunquam, quod iociam, hoc epitheto utitur. quare praefeream, quod in duobus libris excipit, *pulebra puella*; ut illa opponatur *milliis forti*.

apud Tibullum tamen lib. iii. Eleg. iv. 52. *bella puella* est, & Martial. i. 65. & ii. 86. deinde eleganter, *hos petis*, codex Francofurtensis. BURM.

7. *Pervigilant*.] Legitur etiam in MSS. *Evigilant*. MARIUS. *Invigilant* Palatin. alter. sed nihil est immutandum.

8. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

1. *At ille*.] *At ille* Rectius nonnulli. HEINSIUS.

- Militis officium longa est via. mitte puellam;
 10 Strenuus, exempto fine, sequetur amans.
 Ibit in adversos montes, duplicataque nimbo
 Flumina: congestas exeret ille nives.
 Nec freta pressurus tumidos caussabit Euros;
 Aptave vrendis sidera quaeret aquis.

Quis,

Immo rectius editiones priores, & Puteanus codex alter, *ille*. vide ad II. Epist. v. ult. *Uti iste* malebat Franciscus.

[*Uti ibi in adversos.*] Dubitaverat aliquando Heinſius, an *aversos* praeferreret. sed auctoritatem codicum secutus vulgatum mutare non ausus est. vide Cl. Gravii notas ad Flor. II. 12. & recte: nullus enim Poetae montes, flumina & alia loca *adversis* vocavit, ad quae iter intenditur, quae quasi nobis obvia veniunt. adscripserat Douza locum Juvenalis Sat. v. 77.

— *Per montem adversum, gelidasque curru*
Equisulas.
 Perinque vero librarii hanc vocem cum *aversis* commutarunt. in maxima copia paucis locis, quae de montibus agunt, desinguntur. Lucan. IV. 38.

Adversoque acies in monte sapinae
 Haeret.
 Ubi & quinque codices, *averso*. Claudian. II. Rapt. 18.

— *Trifida Neptunus cuspidis montes*
Impulsi adversos.
 Stat. lib. v. 357.
Adverso riste Gradivus in Haemo.
 XII. 134.

— *Ipsi per adversos dicit Saturnia colles.*
 Ubi *aversos* codices habent; & ita Lutatium legibile patet, qui *avia* *intra* interpretatur. Eleg. III. Draflum 220.

— *Et vox adversis collibus ista redit.*
 Valer. Flac. I. 392.

— *Dum saeva relicti*
Mater in adverso catulis venant Amano.
 Ubi male Aldus, *averso*, Liv. II. 31. *Populere, ut forte temere in adversos montes agmen erigeret.* & ita ut hic *adversos* montes, ita *oppositum* dixit III. Amor. vi. 7. ubi male *oppositum* Heinſius. vid. ad Epist. VI. 26. BURMANNUS.

12. *Congestas coarctat ille nives.* Manuscripti quidam codices habent, *congestas exeret*. MARTIUS. *Exeret* meliores. ut apud Statium Theb. x. 473.

— *Gravis exterrit arvis Ungula.*
 Phaedrus lib. I. Fab. XXI.

— *Asinus ut vidit serum*
Impane laedi, calcibus frontem exterrit.

Ubi male scripti, *exterrit*. Plinius lib. XVIII. cap. VII. *In area exterrunt triticum, & siligo & hordeum.*

& cap. xxx. *Messis alibi in area grossibus equarum exterrit.* Apulejus Metam. IV. *Jam claudus & nitubans unguis exstritis rivulum prope insisto.* & lib. VIII. *Vaenui frustra subjiciemus, & vesulum & exstritis unguis debilem.* D. Paulianus caiminc ad Cytherium:

Qui voffo trita navigator venerat,
Pedes viator exterrit.

Schol. Juvenal. Satyr. VI. 225. *Flammae coarctat; Saeps nubendo exterrit. Frumenta exere pro terere,* Columell. lib. II. cap. IX. & cap. XXI. *Postant spicas pro biemem vel baculis exendi, vel exteri pendibus.* Lucret. *validis exstritis viribus ignis.* vidit quoque veram in Nafone scripturam perspicacissimus Gronovius in Observationibus. Gratius ex veteri codice Phitaei 87.

— *Lineaque exstritis lucent anconibus arma.*
 Ubi tamen *expositis* liber Thuanus. eodem sensu *perterere* Apulejus exemplo Plauti & Columellae dixit lib. II. Mil. VIII. *Quid miseris homines & laboriosos viatores tam crudelibus animis invaditis, ac perterritis, atque obrutis.* ita prima editio: nonnulli *perterritis*. vulgati, *invaditis atque obrutis.* deinde *congestas nives* Jureti Excerpta cum tribus aliis. unus, *confortas*. duo, *congestas*. *congestas* sequor. sic alibi *nivem jaetam* non uno loco dixit. Iupia Eleg. VII.

— *Qualiter obiecta de nive manat aqua.*
 Trist. III. Eleg. x. 58.
 — *Nix injecta sub Arcto.*
 Artis Amat. II. 232.

— *Via per jaetas candida facta nives.* HEINſIUS. De voce *exterrere* vide Barth. ad Stat. x. Theb. 472. & Gronov. ad Senec. de brev. vitae cap. 13. *congestus* vero & *congestas* passim permutantur a libraribus, ut docuit jam olim Giphani. Indic. Lucret. *in geminus.* & verba, quae ille ibi laudat, Virgili Eclog. I. 69. leguntur. apud Priscianum hoc modo:

— *Pauperis & turgis congestum cepisse culmen.*
 Cum sit legendum, ut recte judicat, *congestum*. idque apparat ex imitatione Lucani lib. IX. 945.
Surgere congesto non culta malaplia culmo.
 Apud quem eodem modo variant codices lib. II. 160.

— *Colla ducum pilo trepidam gestata per urbem,*
Est medio congesta foro.

Ubi

- 15 Quis, nisi vel miles, vel amans, & frigora noctis,
 Et denso mixtas perferet imbres nives?
 Mittitur infestus alter speculator in hostes:
 In rivale oculos alter, ut hoste, tenet.
 Ille graves urbes, hic duras limen amicae
 20 Obfidet: hic portas frangit, at ille fores.

Ubi MSS. plurimi, *conjecta*. apud Claudianum quoque eadem diversitas. I. Rapt. 4.

— *Mens congesta jubet.*
 Ubi quidam, *conjecta*, alii, *concessa*. & Conf. Olyb. 106.

— *Clangitque congestis scopulis durissima tendunt.*
 Ita in ultima editione Heinſii, sed in priore, *conjectis*. apud Nostrum quoque idem admittit libratius aliquoties animadvertit. ut I. Metam. 153.

— *Altaque congestos struxerit ad sidera montes.*
 VII. 160.

— *Congestaque flammâ*

— *Tura liquefunt.*
 In utroque loco codices alii, *conjecta*. *confortas* hic habet Palatinus unus. sed *congestas* malleum, id est densas, confispatas, altas, in quibus exterrendis maximus labor. sic mox VI. 16. in altero Menteliano erat, *Et densas mixto perferet imbres nives.* sic *congestas matres* apud Stat. III. 53. quae denso agmine & frequentes erant. BURMANNUS.

13. *Pressuras.* Omnino *pressuras* legendum est. id est navigaturus puellae caussa. MARTIUS. *Pressuras* quis legit, aut quis codex exhibuerit nescio, credo fuisse *pressuros*, ut ad Euros referatur. an vero *promere freta* pro navigare, acque recte dicitur atque *retulere promere*. I. Amor. IX. 31. & *Alpes promere*, ut II. VII. 19. & *viam* Claud. Bel. Ger. 341. ubi vid. Heinſ. dubito. in uno Moreti erat *pulsurus*, quod de remis recte dici notum est; & *quae* *verrendis* apte satis perderet. Franciscus conjecerat, *sisurus*. ego malleum, si quid novandum videtur, *passurus*, quod ipsum verbum pericula & difficultatem navigationis exprimit. Valer. Flac. VII. 490.

— *Tunc ait, Aesonidem quidquam tu velle relicta*
Credis, & ulla pati sine te loca.
 Stat. II. Theb. 296.

— *Cum nunquam Scyria passus*

— *Litora.*
 Sed optime huc facit locus Valerii Flacci, sed foede corruptus lib. v. 197.

— *Tot freta, tot auro propterantia sidera passis*
Phrixae juve.

Quem aliquando pleniori luce perfundemus. nunc quendam esse monemus:

— *Tot freta, tot, duce te, propterantia sidera passis*
Phrixae juve.

Tu Phrixae; qui ante nos hoc iter emensus es; quem ego ducem sequor, fave. & ita *patis* saepe de navigatione. ut ideam Val. libro eodem v. 544.

— *Et cum nihil aequore passis*

— *Addis iste dies.*
 Ovid. XII. Metam. 38.
Multaque perpassis Phrygiae potinatur arena.
 Et ita max. subjungit, *perferre nives*. quae duo verba *patis* & *perferre* saepe juncta legimus. Horat. I. Epist. xv. 17.

— *Rare meo possim quidvis perferre patique.*
 Terent. And. I. r. 35. sic *vita erat*, facile omnes *perferre ac patii*, sic *patiens*. vid. ad IV. Metam. 260. BURMANNUS.

13. *Tumidos caussabit Euros.* *Tumidas* *caussabitur undas* tres libri.
 14. *Altaque verrendis sidera quaeret aquis.* *Verrendis* probè Saturnianus cum duobus aliis. tres alii *verendis*. Catullus XXIV. 7.

— *Caerula verrendes abignis aequora palmis.*
 Ennius lib. XIV. Annal.
 — *Verrunt exemplo placide mare marmore flavo.*
 Virgilius lib. III. 297.

— *Nautae*

— *Adnixi torquent spumas, & caerula verrunt.*
 Et lib. v. 778.

— *Certatim socii serunt mare, & aequora verrunt.*
 Et III. 608.

— *Verrimus & proni certantibus aequora remis.*
 Lib. VI. 320.

— *Uti remis vada livida verrunt.*
 Sic & apud Valer. Flac. VIII. 225. legendum:

— *Verrentes innum pariter mare.*
 Quae vulgo inutilè leguntur. Noster. ut. Fast. 592.
Innoque a gurgite pontus

— *Verritur.*
 Ut ibi MSS. XI. Metam. 499.

— *Ei modo cum sulcos ex uno verrit arenas.*
 Ubi vid. HEINſIUS. Malim etiam cum Bersmannianis *Aptore*. vid. ad Epist. II. 90.

18. *In rivale.* *In rivale* Junii & Regius cum multis editis. vid. ad Epist. VI. 26.
 19. *Graves urbes.* Male hic Martius explicat, in quibus expugnantis multum laborant milites, vel in quarum obsidione major inest gravitas, quam in amatoria. sed *graves* sunt vicinis noxiae & imminentes. ut Flor. I. 3. *Albanos gravem Populem* dicit. & ita Justinus & alii centies. mox Regius dicitur. BURMANNUS.

A a a

24. Capiti

- Saepe foporatos invadere profuit hostes;
Caedere & armatâ vulgus inerme manu.
Sic fora Threicii ceciderunt agmina Rhēsi:
Et dominum capti deseruissis equi.
- 25 Saepe maritorum fomnis utuntur amantes;
Et sua fopitis hostibus arma movent.
Custodum transire manus, vigilumque catervas,
Militis, & miseri semper amantis opus.
Mars dubius, nec certa Venus; victique refurgunt:
- 30 Quosque neges unquam posse jacere, cadunt.
Ergo desidiâ quicumque vocavit amorem,
Desinat. ingenii esse experientis amor.
Ardet in abductâ Briseide magnus Achilles.
Dum licet, Argolicas frangite Troës opes.

24. Capti.] Codex Douzae, rapti.
25. Nemp.] Saepe pro diversâ lectione Saravianus. quod aridet. sic paulo ante. HEINSIUS. Vid. Epist. xx. 110.
26. Et sua etc. movent.] Unus Heinsii liber, Sarvaque fopitis. Et sua fopitis hostibus arma movent, Saravii & Moreti. quod multo planiorem facit sensum; hostes nempe fopitis suis armis occidi. admodum fudat Marius in explicandis illis suis armis. sed sua arma, sunt posita circum dormientes, quibus in ipsos uti licet, qui eos opprimunt. Exemplum praebit historia sacra lib. 1. Samuel. xxvi. v. 7. ita etiam Diana dormit, Jaculis circum undique fixis, apud Stat. iv. Theb. 432. & lib. ii. Metam. 419. & viros militares arma in lectis habuisse docet Cerda ad Virgil. vii. Aeneid. 460. BURMANNUS.
27. Transire.] Proprium in hac re verbum, Tacit. xiv. Am. 44. Non excubias transfret, cubiticos fores reculeris; lumen inseret etc. omnibus vocat. Transire oculos habebat Francofurtensis. non invenit. BURMANNUS.
30. posse jacere, cadunt.] Jacent, non invenit repetitione. HEINSIUS.
31. Quicumque vocavit.] Omnino Vocavit legendum est, ut in manuscripto codice reperimus; sequitur enim, Desinat: nec aliquem desinare dicimus, nisi qui jam coeperit aliquid facere. MARIUS. Rectius in quibusdam, vocavit. NAUGERIUS. Lib. Mascianus, vocavit. placet. Respondet enim cuidam, qui amorem desidiâ esse dixerat. CIOFANI. Vocavit Puteaneus & quatuor alii. Forte, vocarat, tres, vocavit, forte, vocavit. HEINSIUS.
32. Desinat.] Marius refert ad aliquem, qui vocaverat amorem desidiâ, cujus a sententia hic praeter morem discedit Crispinus, perpetuus ejus compilator, explicans, desinat amare, quicumque vocavit amorem desidiâ, sed acutus vi-

diffe Marium credimus. Haec enim Elegia scripta videtur ideo ad Atticum, quia ille auctore quodam, magno forte & laudabili viro, amorem calumnians erat. ab hac sententia Atticum deducere conatur Poëta. & ideo initio dixit, crede mihi, non illi, cujus tu auctoritate sequeris. neque tamen argumentatio illa procedit, is qui amorem vocat desidiâ, ab amore desinat, quia est amor ingenii experientis. Stultum fuisse oporjet Nasonem, quia ita argumentaretur: debuisset dicere, desinat ab amore, & res agat, vel castra sequatur, ne otii posset accusari. sed egregie inter se coherent omnia, si ita capiamus; desinat ille calumniari, nam amor minime desidiôsus, sed experientis omnia, ut in bello decet, ingenii est. hoc probat exemplis summorum ducum, qui minime ingenio segni fuerunt, & tamen amori operam dederunt. BURMANNUS.
33. Moestus.] Trillius propter amatae puellae absentiam. Sed longè melior mihi videtur vetus lectio, quae est, Magnus. Hoc enim cognomento illustres viri appellati sunt, ut Alexander, Pompejus, & Carolus Francorum rex, alicui complures. Hic enim Naso magnorum virorum exemplis non desidiôsium esse amorem comprobat. Adde quod in Artib. quoque Ovid. Magnum Achillem vocavit, dicens:
Fecit & in capta Lyrneside magnus Achilles,
Cum premeret mollem lassus ab hoste virum.
MARIUS. Moestus Puteaneus alicui multo. quidam, fortis, etiam bene. HEINSIUS. Epist. iii. 137.
Respice sollicitam Briseida fortis Achille.
Quem fortissimum vocat. vcrs. iii. sic lib. ii. Amor. Eleg. viii. 13. quidam codices:
Nec sunt Tantalide, nec ferti major Achille.
Et ita li. Art. Am. 711. quidam manu exarati:
Fecit & in capta Lyrneside fortis Achilles.

Hector

Ubi

- 35 Hector ab Andromaches complexibus ibat in arma;
Et, galeam capiti quae daret, uxor erat.
Summa ducum Atrides, visâ Priameide, fertur
Maenadis effusus obstupuisse comis.
Mars quoque deprensus fabriliâ vincula sensit.
40 Notior in coelo fabula nulla fuit.
Ipse ego segnis eram, discinctaque in otia natus:
Molliciant animos lectus & umbra meos.
Impulit ignavum formosae cura puellae;
Jussit & in castris acra merere fuis.
45 Inde vides agilem, nocturna quoque bella gerentem.
Qui nolet fieri desidiôsus, amet.

Ubi alii, magnus, & Priscianus in Periegesi etiam Fortis Epitheto de Achille utitur. Douza tamen moestus ex suo codice praeferebat. ego magnus propter rationes a Mario datas. & ita moestus & magnus confusa Epist. xvi. 340. BURMANNUS.
34. Dux licet Argivus.] Argos Puteaneus & quatuor alii cum Jureti Excerptis. quod est Argolicas. quomodo Neapolitanus ac Saravianus cum tribus aliis. HEINSIUS.
35. Ibat in arma.] Ad arma Puteaneus, Douzae & octo alii. malc. vid. ad Epist. iii. 136.
37. Summa ducum.] Tan. Fab. ad Lucret. 1. 87. dictum vult imitatione Lucretii, cui Agamemnon est prima virorum. ut Sophocles etiam Philoct. 435. dixit ἄγχιον Ἀγαμέμνων pro principe Atheniensium & ita neutrius generis nomina proni pro masculinis vidimus ad Quinctil. Declam. 1. 6. nondum tamen definire audeo, an summa ducum non dici possit, ut summa belli, imperii & familia, sed exemplis deficior. nisi huc referas, belli summa captaque Bato lib. ii. ex Ponto 1. BURMANNUS.
39. Mars quoque deprensus fabriliâ vincula sensit.] Idem prope lib. iv. Metamorph. Quem quidem locum nuper ex Fulgentio illustravi. CIOFANI.
41. In otia natus.] Ad otia Moreti. partum distent, & utroque modo frequenter locuti veteres. Cicer. iv. Fam. Epist. 13. Natus ad agendum ali-

quid semper dignum viro. Flor. 1. 13. Gens nata ad interitum hominum. Noster 11. Metam. 223. Natusque ad sacra Cithaeron. sed Horat. 1. Od. 27. Natus in usum laetitiae scyphis pugnare. & ita alii. hic quoque mollis est in ob praecedens discinctaque. vid. ad Quinctil. Decl. cccxxix. BURMANNUS.
42. Lectus & umbra.] Somnus & umbra Saravii & duo alii libri. sed perperam. iii. Art. 542.
Contemto colitur lectus & umbra foro.
Juven. vii. 105.
Sed genus ignavum, quod lecto gaudet & umbra.
Ubi male lecto quidam codices. Intelligit vero lectum cubicatorium, ut ibi recte Gangraeus, male hic Marius. & Crispinus ad iii. Art. 522. Lectum & umbram res maxime aptas amoribus dicit, nihil fontians de Poëtarum cubicatoribus, sed de Parisiensibus suis ambulationibus & lustris. BURMANNUS.
45. Vides agilem.] Aglem Puteaneus & quatuor alii, cum prima editione. HEINSIUS. Recte: non offendant somus similis in vides vigilum. similis ne offendant somus similis in vides vigilum. Dea Diana Epist. iv. 166. Bella moventem, quoque Neapolitanus. BURMANNUS.
46. Qui non vult.] Legitur &, Qui noluit fieri. MARIUS. Noler meliores. quo & alii addund, in quibus, nolit, & noller. HEINSIUS.

ELEGIA X.

Qualis ab Eurotâ Phrygiis aevcta carinis,
Conjugibus belli causa duobus erat:

Qualis

1. Qualis ab Europa Phrygiis advecta carinis.] Eurota & aevcta cum melioribus scribendum. ad Eurotam enim nata Helena. Spartianus Eurotas

Claudiano Conf. Olyb. 237. Nasoni ii. Met. 247. Taenarius. Est quoque id nomen corruptum in Agamemnone Senecca v. 281.

A a a 2

Spartianus

- Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
Callidus in falsâ lufit adulter ave:
- 5 Qualis Amymone ficeis errabat in Argis,
Cum premeret fummi verticis urna comam:
Talis eras; aquilamque in te taurumque timebam,
Et quidquid magno de Jove fecit Amor.
Nunc timor omnis abest, animique resanuit error.
- 10 Nec facies oculos jam capit ista meos.
Cur sim mutatus, quaeris? quia munera poscis.
Haec te non patitur callidâ placere mihi.
Donec eras simplex, animum cum corpore amavi:
Nunc mentis vitio laesa figura tua est.

Spartame repetes spreta & Eurota tuum?
Sic emenda. nam optimus codex Medicus, & cura tantum, vulgo infulle, & à tanto viro, sed hoc credo viderit, qua est industria, Gronovius, cujus in scriptore optimam animadversiones jam coepitae Typographis committi, videtur autem aliter ad illud Virgilii l. 498.

Qualis in Eurota ripis etc. HEINSIUS.
Adveſta, vel *transveſta* Sarravii codex, & priores editi fere omnes, *adveſta*, quod defendi poſſet, ut eandem ſaepe *adveſtam* & *adveſtam* diverſa ratione dici poſſe oſtendit Munker. ad Hygin. Fab. viii. & vid. ad Quintilian. Declam. xiv. 10. & cccxxxv. *Deveſta* unus, *eveſta* alius Heinſii. *Adveſta* Moreti unus. BURMANNUS.

3. *Leda*.] *Leda* Moreti. vid. ad Epist. xiv. 1.
4. *Callidus*.] Multi libri, *candidus*; ut odor faepe *albus* & *candidus* dicitur. Epist. vii. 2. & Heinſ. ad r. Faſt. 109. & eo alludit Noſter Ep. xvi. 249.

Pectora vel puris vivibus, vel lacte, tuamque
Complexo matrem candidiora Jove.
Retinet tamen callidus, quia *vel luſte* magis congruit, & praecipit *plumis albis*, in *falsa ave*, ut Statius x. l'ib. de Europa:

Falso gurgis canatuſque vore.
Vid. Eleg. iii. 24. & de confuſione vocum *callidus* & *candidus*, ad vi. Metam. 576. & ii. Amor. xviii. 29. *ludit* cod. Schieverii, & ita edidit Berſmannus. BURMANNUS.

5. *Errabit*.] Legitur in MSS. exemplaribus, *errabit*, quod lectio mihi valde placet. MARCUS.

5. *Ficeis erravit in Argis*.] Ad Homer. Epitheton reſpexit Poeta, qui vocat Argos *φαιδιφου*, hoc est. ſtuculoſum atque aridum, propter naturam terrae. Nam ante adventum Danaï, qui primus puteos effoſſiſſe dicitur, aridam fuiſſe terram Argivorum tradunt. Fuit autem Amymone Argiva, Danaï ſilia. MICYLLIUS. Amymone una ex quinquaginta Danaï filiabus, aquam inquirens, in

cervum telum jecit, ac Satyrum dormitantem offendit. Quare ille ſomno expergeſcens puellae miro deſiderio capitur. At Neptuno ſuperveniente Satyrus ſe in fugam dedit. Amymone autem cum illo concubuit: eique Neptunus fontes Lernaeoſ indicavit. Haec ex Apollodoro lib. ii. Memini & Apollonioſ lib. i. Arg. his verbis:

Ποσειδάων δὲ κοίτην
Πηλι ποτ' Ἀμυμώνη Δαναΐς τέτυκεν ἐνυψίστην
Ναῖαναιον. CIOFANUS.

Crediderim ſcripſiſſe Ovidium, *ficeis errabat in Argis*; nam & Paſſerſtius ad Prop. lib. ii. Eleg. 26. ſimilem leſionis varietatem deprehendit, & in ipſo Ovidio in hac voce ſaepe librarios aberrariſſe Heinſius notavit ad v. Faſt. 651. & xiv. Metam. 476. & nos ad Valer. Flacc. i. 107. oſtendimus. nulli vero loco conveniunt haec lectio, quam huic; fuiſſe enim ſicciffimam regionem, & fontibus raris irrigatam, multis docuit ſuis inexhaustae leſionis Ezech. Spanhemius ad Call. Hym. in Pallad. v. 46. & ſeqq. *Argi* vero plarum numero & maſculini generis diſſiſſe veteres docet Lutatius ad Stat. iv. Theb. 672. ex Virgilio, qui lib. ii. 95. dixit:

Si patrios unquam remeaſſem victor ad Argos.
Ubi itidem ad *argos*, in quinque libris, & in *argos* in uno reperit Heinſius. ſic idem Statius eodem libro, 347.

Quando his vulgatum deſcendere viribus Argos.
Lib. xi. 731.

Vis Argos eat, hoſtilisque Mycenae.
Et ita paſſim Poetae. In uno Mediceo erant *Sibithis*. unde olim Heinſius conjiciebat *phitis*. Amymone vero fabulam tangit Statius lib. iv. 288. ubi videt Lutatium. BURMANNUS.

6. *Urna comas*.] *Comam* rectius nonnulli. Faſt. iii. 174.

Ponitur de ſumma ſiciliſis urna coma. HEINSIUS.
Vide ad iv. Metam. 7. *Urna caput* duo libri.

Et

8. *Fecit*

- 15 Et puer est & nudus Amor. sine sordibus annos,
Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
Quid puerum Veneris pretio proficere jubetis?
Quo pretium condant, non habet ille sinum.
Nec Venus apta feris, Veneris nec filius, armis:
20 Non decet imbelles aera merere Deos.
Stat meretrix certo cuivis mercabilis aere;
Et miseram jussu corpore quaerit opes.
Devovet imperium tamen haec lenonis avari:
Et, quod vos facitis sponte, coacta facit.
25 Sumite in exemplum pecudes ratione carentes.
Turpe erit ingenium mitius esse feris.

Non

8. *Fecit*.] *Fecit* codex Sarravianus. forte recte. vid. Eleg. xiv. 8. HEINSIUS. Efficacius est *fecit*. ita Flor. ii. 6. *Fecerat de servitute Romanos*. Just. lib. xxxiv. 2. *De spectatoribus captivi facti*. vid. Epist. lib. 86. inf. lib. iii. Amor. xii. 31.

De Niobe silicem, de virgine sicimus urſam.
BURMANNUS.

9. *Abest*.] Regius codex, *abit*. Recte, si *abit* pro *abest* capias. vid. sup. Eleg. vii. 2. BURMAN.

9. *Animique evanuit ardor*.] *Revanuit error* Excerpta Puteani & Sarravianus cum aliis nonnullis. quidam, *revanuit ardor*. Puteanus & Arondeliano, *resanuit error*. recte. lib. ii. Eleg. ix. ut & illic idem codex:

Cum bene pertaesus est, animoque resanuit ardor.
Quod verbum vix alibi invenias: nisi apud unum Lactantium, ut jam monuit in Observationibus politissimus Gronovius. cap. xxx. lib. ii. ubi haec Nafonus duo loca pari modo emendavit. Ceterum errorem pro amore passim ponit Noſter. Metam. x. 342.

Retinet malus error amantem.
Ubi plura ad rem in notis notabis. sic enim veteres libri, exemplo Virgiliano Eleg. viii. 41.

Ut me malus abstulit error.
Trist. i. Eleg. 11.

Imo ita, si scitis, si me malus abstulit error.
Ut & illic scripti quidam lib. ii. Trist. 109.

Illo namque die, quo me malus abstulit error.
Pavora quidem perit, sed sine labe, domus.

Supra Eleg. xi. 35. apud Cupidinem, ex veteribus libris:

Blanditiae comites tibi erunt, Errorque, Furorque.
Libro iii. Art. Am. 714. eadem varietas:

Proci qui antoniti pectoris ardor erat?
Ubi codices quidam etiam, *error*. HEINSIUS.

11. *Munera poscis*.] *Praemia* prima editio. cujus glossa, *munera esse* puto; *Praemia* enim saepe praeda & spolia vocantur, de quibus hic verbo odioso agit, ut mox v. 29. *spolia* vocat & v. 53. in multis & optimis codicibus est, *a divite praemia poscis*. & ita Terentio Heeyr. i. 1. *spoliare* etiam mereris dicitur, ut similitur Martialis & alii. hinc praemiarum & praemiatorem, ut notum. BURMANNUS.

13. *Cum corpore*.] Haec duriora visa Franco; qui coniebat, *animum seu corpus amavi*.

14. *Tua est*.] Malim, *tuae*. HEINSIUS. Et ita Francius.

15. *Et nudus Amor*.] *Mundus* optimus Palatinus. dixi sup. Eleg. viii. 39. HEINSIUS. Non agitur hic de mundicie. nec sequentia hoc patiuntur. puerili aetati respondent anni sine sordibus, id est avaritia & turpis lucri cupidine, *non nudo*, id est, quod nullas vestes habeat. & ita in seq. disticho haec duo reperiuntur. Francius malebat, *sine fraudibus annos*. BURMANNUS.

16. *Ut sit apertus*.] Quinque veteres, *operus*. Lege cum Arondeliano, *quae sit operus*. Propter. lib. xv.

Invidum tunica duxit aperta moram.
Et Lucan. lib. iv. 686.

Vestibus iratos laxis operire leones. HEINSIUS.
Nihil mutò. ita *aperta pectora*. lib. iii. Am. ix. & passim alibi.

17. *Jubetis*.] Francius legebat, *jubebis*.

18. *Pretium condant*.] *Condas* Puteanus. HEINS.

21. *Certo*.] *Circo* erat in Glaſeriano, unde quis de Circeſibus proſtitulis poſſet ſonari. ſed *frustra*: *Cortem* est, quia inſcripta erat cellulae uniuicuique merces, quam captabat meretrix; vid. ad Petron. cap. viii. *Quovis mercabilis aere*, multi ex ſcriptis. quod male arripuit Marjui. BURMANNUS.

26. *Mitius esse feris*.] Martialis lib. Spect. 10. imitatum notavit Douza, *Quae jubet ingenium mitius esse feris*.

- Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit:
 Non aries placitam munere captat ovem.
 Sola viro mulier spoliis exultat ademptis:
 30 Sola locat noctes: sola locanda venit.
 Et vendit, quod utrumque iuvat, quod uterque petebat:
 Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.
 Quae Venus ex aequo ventura est grata duobus,
 Altera cur illam vendit, & alter emit?
 35 Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas,
 Quam focio motu femina virque ferunt?
 Non bene conducti vendunt perjuriam testes:
 Non bene selecti iudicis arca patet.
 Turpe, reos emta miseros defendere lingua:
 40 Quod faciat magnas, turpe, tribunal opes.
 Turpe, tori reditu census augere paternos,
 Et faciem lucro profuituisse suam.
 Gratia pro rebus merito debetur inemptis:
 Pro male conducto gratia nulla toro.
 45 Omnia conductor solvit: mercede soluta
 Non manet officio debitor ille tuo.

Parci.

27. *Equo et taurum.*] Id est ab equo et taurum, sed rectius in MSS. codicibus *equum* & *taurum* legitur. MARIUS. Forte, *poposcit*, vid. ad Quintil. v. 10.
 30. *Locanda.*] Francio placebat, *locata*.
 31. *Et vendit.*] *Et venit* Gryphius. Rectius alii. ita Propert. r. 11. 4.
Legis peregrinis vendere muneribus.
 Plaut. Mil. II. tit. 41. *Non ego possum, quae ipsa se venditas, ratorer.* BURMANNUS.
 31. *Utrumque iuvat.*] Uterque Maffianus ita habet. recte. CIOFANUS.
 32. *Et pretium.*] Forte, *se pretium facit*. ut II. Eleg. 1.
Ad vatem pretium carminis ipsa venit. HEINSIUS. Iterum adscripsit Douza illa Martialis lib. IX. Epist. 60. *Et pretium magnis fecit lascivibus.*
 22. *Quanti.*] *Quanto* Putecanus, alter Palatinus & Francofurtensis.
 44. *Male conducto.*] Id est, care, magno pretio. ut Terent. Fin. IV. 4. *Male conciliato.* & ita passim, *bene* & *male* enere. vid. I. Art. Am. 426.
 46. *Non manet.*] Forte, *nam manet*? HEINSIUS.
 49. *Tetigisse.*] In omnibus, quae mihi videre contigit, manuscriptis exemplaribus, non *Tetigisse*, sed *Pepigisse* legitur. quae lectio verior mihi videtur, nam & Livius inquit: *Pepigisse eam, quod in sistris maribus habebant.* MARIUS. *Pepigisse sistras* Edit. prima & Babcrini codex. an *sistras*, scil. manus.

51. *Ex quibus.*] *E quibus* meliores. HEINSIUS; Et ita Douza legebat. *Trajectit viscera solo*, etiam alter Medicus.

53. *Praemia posci.*] Ex duobus veteribus lege; *munera*. CIOFANUS. *Praemia* Putecanus & plures alii. mihi repetitio magis aridet. Sequenti versu idem optimus codex cum uno Moreti, *quod dare possit*. non *quae*. HEINSIUS. In uno Moreti, *gratia posci munera*.

55. *Pendentes.*] Junianus *splendentes*, non male, quae oculos ferunt, ut divitiae beatorum, quae conspicuae invitant rapaces meretricum manus. fic XIII. Metam. 813.

Sunt auro similes longis in visibus vovae,

Sunt et purpureae.

Et Columella XI. 2. *Quosdam*, ait, *credere vindemiam esse tempestivam, cum coloratae et perlucidae vovae animadvertissent.* voces autem *splendens* & *pendens* a librariis saepe commutatae, ut infr. III. Eleg. 1. 3. vid. Heins. ad Claud. 1. Laud. Stil. 261. nec tamen *pendentes* ideo praeforem, quia Servius notat ad illa Virg. II. Georg. 89. *Non adam arboribus pendet vindemia nostris*, bene *pendere* dici: nulla enim vitis in Italia est, quae non pendebit enim de ipsa vite, hic de avis agitur. BURM.

56. *Benignus ager.*] Fertilis, & qui fructus fert uberrimos. CIOFANUS. Vide Marium.

57. *Numeret.*] Putecanus & Arundelianus, *numerat*. forte, *numera*, quomodo & alibi peccatum.

- Parcite, formosae, pretium pro nocte pacisci.
 Non habet eventus fordida praeda bonos.
 Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,
 50 Ut premerent sacrae virginis arma caput.
 E quibus exierat, trajecit viscera ferro
 Filius: & poenae causa monile fuit.
 Nec tamen indignum est, à divite munera posci.
 Munera poscenti quod dare possit, habet.
 55 Carpite de plenis pendentes vitibus uvas:
 Praebat Alcinoi poma benignus ager.
 Officium pauper numeret, studiumque, fidemque:
 Quod quis habet, dominae conferat omne suae.
 Est quoque, carminibus meritas celebrare puellas,
 60 Dos mea; quam volui, nota fit arte mea.
 Scindentur vestes, gemmae frangentur & aurum:
 Carmina quam tribuent, fama perennis erit.
 Nec dare, sed pretium posci dedignor & odi.
 Quod nego poscenti, desine velle; dabo.

tum. HEINSIUS. Male. Art. Am. II. 166. *Pauper amet tante.*

60. *Nota fit.*] *Nota fit* Putecanus & plures alii. Vere. HEINSIUS. Et ita Douza.

61. *Scindentur vestes, gemmae frangentur.*] Ma-

nuscripta exemplaria fere omnia habent, *scindentur* & *franguntur*, in praesenti tempore. MARIUS. *Scindentur* & *franguntur* meliores, cum Putecano. HEINSIUS.

62. *Quam tribuent.*] *Facient* primus Moreti.

ELEGIA XI.

- Colligere incertos, & in ordine ponere, crines
 Docta, neque ancillas inter habenda, Nape;
 Inque ministeriis furtivae cognita noctis
 Utilis, & dandis ingeniofa notis;
 5 Saepe venire ad me dubitantem hortata Corinnam;
 Saepe laboranti fida reperta mihi;
 Accipe, & ad dominam peraratas mane tabellas
 Perfer; & obstantes sedula pelle moras.

Nec

1. *Incertos.*] Turbatos & indispositos Marius exponit. sed quaero exemplum hujus locutionis: Editio prima & quinque codices, *incomtos*; quod planius. *colligere* vero est *in nodum colligere*, ut loquitur lib. III. Metam. 170. BURMANNUS.

5. *Saepe venire ad me.*] Numeri duriores. Puto scribendum, *saepe venire mihi*. vide quae noto lib. II. Artis Amatoriae v. 11. HEINSIUS. Nihil mutò contra libros. sic II. Eleg. 1.

Ad vatem, pretium carminis, ipsa venit.

BURMANNUS.

7. *Accipe, et ad dominam peraratas mane tabellas Perfer.*] Illud *Manc* refertur ad participium *peraratas*, non ad verbum *Perfer*. Sub noctem enim ad amicum tabellas misit: quod indicat inferior, ad amicum tabellas misit: quod indicat inferior, dicens: Dum loquor, hora fugit: quod non dixisset, si mane misisset tabellae. *Tabellas*, pufet, si mane misisset tabellae. *Tabellas*, pufet, si mane misisset tabellae. *Tabellas*, pufet, si mane misisset tabellae.

MARIUS. Frustra hic disputat Commenta-

- 5 *Missa foras iterum limen transire memento*
 Cautius; atque alte sobria ferre pedem.
 Ite hinc, difficiles, funebria ligna, tabellae:
 Tuque negaturis cera referta notis.
 Quam, puto, de longae collectam flore cicutae,
 10 Melle sub infami Corfica misit apis.
 At, tamquam minio, penitus medicata rubebas.
 Ille color vere sanguinolentus erat.
 Projectae triviis jaceatis, inutile lignum:
 Vosque rotae frangat praetereuntes onus.

illum

hic pedis intelligi debere, quod ideo noto, ut hinc lucis aliquid duobus locis Petronii adiundam, quae olim a me, ut & ab aliis interpretibus, praeterita fuerit, primus est cap. cxxxii. *Podagrici pedibus suis maledicunt, Chiragrais manibus, Lipi oculis; et qui offenderunt saepe digitos, quidquid doloris habent in pedes deferunt.* ubi agit de superstitiosis, qui si saepe pedes offendant, causam omnium dolorum pedibus suis adscribunt. nam de talibus agi ostendit dictio, *offendere digitos*, ut passim *pedem offedere* in hac re occurrat, alter est cap. cxxxviii. *Evassi tamen, omnibus digitis inter praecipuum decursum cruentatis.* ubi etiam manifestum est de pedis digitis agi, & ad hoc quoque omni respicere illa Novii in Macco Exsule, apud Nonium in *Limen* puto: *Limen superum, quod meo misero saepe confregit caput: Inferum autem, ubi ego omnis digitos defregi meos.* Valerius Maximus, five potius quis fragmenta. 1. cap. iv. §. 2. de Tib. Graccho: *Nam janua egressus ita pedem offendit, ut digitus ei decerneretur.* quae eadem narrat Obsequens cap. lxxxvi. qui dicit, *sinistro pede offenso decussum pollicem.* Plutarchus vero in vitis Gracchorum pag. 832. tam violenter offendisse, ut pollicis pedis nguis rumpetur, (*ῥωγῆναι*) & sanguis per calcem efflueret, quod longe a decedere distare mihi videtur, quamvis id Schefferus pro luxare capiat, licet nullo exemplo probet. BURMANNUS.

3. *Nape.*] Apud Gruterum saepe hoc nomine libertinae occurrunt. vid. pag. 733. 7. 11. 19. & alibi.
 4. *Refistit.*] *Refutit* V. C. hinc suspicor refribendum, *rutadit*, Douza. *Transerat illa* Francofurtensis.

5. *Missa foras.*] Totum hoc distichon abesse vellet Francius, quia ipsi videtur sensum turbare.
 10. *Melle sub infami Corfica misit apis.*] Proprietas quod Corficae apae amarum mel procreant, abundante in ea insula taxo, videlicet arbore venenata, ut Plin. tradit. Hinc & Virg. Eclog. ix. 30. dixit:

*Sic tua Cyraeus fugiant examina taxos, et
 Micillus: Evexit apis malebat Francius,*

11. *Rubebas.*] Fortasse a ligno hunc colorem habebat cera: erant enim hae tabellae (ut supra dixit Naso) acernae. Et Plinius lib. 16. dum accris genera multa ponit: *Tortum genus*, inquit, *Zygon rubentem fissili ligno, cortice luido et scabra.* MAKIUS.
 12. *Ille color vere sanguinolentus erat.*] Hoc est, triftis & feralis, qualia sunt quae sanguine insciantur: non sanguine plenus, ut Commentator. MICILLUS. *Ille color certe* Glacerii codex.

13. *Projectae in triviis.*] TB in abest a melioribus. HEINSIUS. In trivio Regius.

16. *Puras.*] A sanguine scilicet, ut plerumque sumitur: licet de immunibus ab aliis sceleribus possit intelligi, recte Marius componit cum his Horatiana, lib. 11. Od. 13. ubi *sacrilogam manum* dicit.
 18. *Duras.*] Scribe, *diras*. HEINSIUS.

19. *Raucis bubonibus.*] *Rasis* Puteaneus. Aron-delianus, *raris*. Scribo, *rauis*: *rauum* enim quod obtusum: five de voce accipias, five de colore, hinc *rauis* pro *rauitate*. unde *rabulum* vult dicitur Verrius. de qua voce videtur Festus. *Ciere raucus canius.* & *rauum Corybantis guttur* apud Sidonium Apollinarem Carm. xvi.

— *Cleonaeae guttura raava foras.*
 Carm. xiii. idem Panegyrico Majoriani:

— *Sub iudice vestro*

Pellitus rauum praconem suscepit hostis.

Δούκος πολιοδς Apollonium dixerat Argonaut. 11. Cicerio in Dioscencis Atratis, quae ab ipso in libro de Divinatione 1. cap. 8. citantur:

Rava sulix: iidem fugiens è gurgite ponti.

Ita enim in vetusto codice Hugo Grotius invenit, cum *Cana sulix* haecsum circumferatur. alii codices librorum de Divinatione, *Rava sulix*. ipse Grotius *rauum colorem* esse Arato *ῥαυζυβου* monet. Avieno clem, *Parva sulix*. sed & illic *Rava* rescribit Grotius malit. *Color raucus* inter flavum & caesum medius: cti pro *sulvo* Nonius accipit. Noster lib. v. Metamorph. v. 546. de Alcalapho in noctuam mutato:

ille

- 15 *Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,*
 Convincam puras non habuisse manus.
 Praebuit illa arbor misero suspensia collo:
 Carnifici diras praebuit illa cruces.
 Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras:
 20 *Vulturis in ramis & strigis ova tulit.*
 His ego commisi nostros infanus amores,
 Molliacia ad dominam verba ferenda dedi:
 Aptius hae capiant vadimonia garrula ceræ,
 Quas aliquis duro cognitor ore legat.

Inter

Ille sibi ablatu ravis amicitur in alis.

Ita enim scribendum censio, cum in vetustis codicibus pro vulgato *sulvois*, legatur *flavis*, vel *strivis*. Adeantur quae de hac voce notavimus ad §. 659. libri 11. Art. Cicero Acad. iv. *Quia nobismet ipsis modo tum caeruleum, tum rauum videtur.* ita recte Nonius, non *flavum* ut in ipso Cicerone. Horatius certe Epod. xvii. *Ravos leones* dixit:

Credula nec ravos timeant armenta leones.

Ita enim vetustissimi codices. quomodo *rauiam* *lapam* idem lib. 11. Od. xvii. appellat. HEINSIUS. *Raucus & ravis* etiam apud Quinctil. xi. Inst. 3. commutantur in MSS.

20. *Vulturis.*] Atqui Aelianus lib. 11. Hist. 48. dicit vultures non nidicare, neque ova ponere, sed pullos edere, qui statim ac nati sunt avolant. Plinius vero lib. x. cap. 6. eos & ova dare & nidificare, sed in excellentissimis rupibus testatur, & ideo rarissime aliqueum eorum ova aut pullos viderisse. hoc primum Poetae notro, forte nimis luxuriant, oggeri possit. alterum est, quod mirum videntur possit vulturem, avem fastam, & ex Augusto Romuli & Remi felicissimi omnia habitat, (vide praeter alios Stat. 11. 507. & ibi Lunatium.) hic jungi cum bubone & strige. an vulturem occupasse alterius inauspicatae avis locum, vitio librarium, censuebimus? an Poetae luxuria & inconsiderantiae tribuemus? an vero ex uno aut altero loco, quem adducunt, qui de auguribus ex professo egerunt, etiam inter infelices aves iure referri posse, efficiemus? certe monuit me Ampl. Cuperus ab Antonin. Liber. cap. 21. Metam. dicit cum omnium avium inimicissimum diis & hominibus, & obsecantem a Siliio, quia cadaveribus velocitatem. & ita inter prodigia Obseq. cap. cxxx. *Vulturum ingentem vim advolasse exercitum*, narrat, & alibi saepe, ut *vultures super urrim fulmine examinatos* narrat idem Obsequens de prodigiis cap. 103. nihil tamen horum placet. & aquam mihi hic haerere fateor. BURMANNUS.
 20. *Strigis ova.*] In quibusdam, *ova*, non *ova*. NAUGERIUS. Idem testatur Marius in suis se rep-

perisse, & in Palatino tertio existat. in duobus Heinssii, *ossa*. quorum alterutrum si recipiatur, postferri ad illum morem, quem adhuc hodie per aegros frequentatum videmus, ut avium nocturnarum reliquias, ora, ossa, alas, pedes, vel etiam totas, a venatoribus vel rusticis, foribus vel arboribus adfixas intelligamus. quod Schot. 1. Obs. 12. & alii late illustrant. nam quod Marius ad dirum & terribilem adspectum referat, non procedere videtur. BURMANNUS.

21. *His ego.*] Forte, *Hisne ego*. vid. Eleg. vii. 7. HEINSIUS.

24. *Quas aliquis duro cognitor ore legat.*] Cognitor ego iudicem intelligo, non defensorum, unde & cognitiones caularum, iudicationes, five iudicia: quales propriè vocabant Romae, quando coram principe five imperatore agebatur. Et *co-gnoscerem*, iudicare. Duro autem ore, haud scio an hic pro severo ac tristi accipiendum sit: tales enim fore iudices esse solent. MICILLUS. Late Gronovius lib. 1v. de Pecun. veteri cap. 111. de cognitionibus, quos pro defensoribus capiti, disputat. sed quia *duro* ore additur, ego hic potius cum Micyllo de iudice, vel magistratu, qui propriè *cognoscere* dicitur, capiendum censio. Duro autem ore hic non, ut alias pro impudenti, quemadmodum Marini, sed cum Micyllo caperen pro tristi, severo, ut Epist. xvi. 11.

Nec vultu cetera duro

Perlege.

Epist. xvii. 16.

Nec sedit torvis dura supercilii.

Et 111. Art. 467.

Nec tamen eduro quod patit ore nega.

Multi vero hic codices, *creditor*, alter Puteaneus & Francof. *conditor*, ita in Epistola Symmachii, quae Aulonii Mosellam budat vi a Vincto Aufonio addita: *Quaestor es, muniti; consilii regalis participes: scio, praecum conditor: recognofo.* Heinssius man-

lebat legere, *praecum cognitor*. BURMANNUS.

B b b 2

25. *Inter*

- 25 Inter ephemeridas melius tabulasque jacerent,
In quibus absumtas fletet avarus opes.
Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi?
Auspicii numerus non erat ipse boni.
Quid precer iratus? nisi vos cariota senectus
30 Rodat, & immundo cerra fit alba situ.

25. Inter Ephemeridas melius tabulasque jacerent, In quibus absumtas fletet avarus opes.] Propertius lib. III. Eleg. xvii. 20.

Me miseram, his aliquis rationem scribit avarus, Et ponit duras inter Ephemeridas.

Consule ibi de algeium juniorem. CIOFAN. Ephemeridum liber ab Aufonio inscribitur, id est totius diei negotium, sic ex antiquissimo libro Lugdunensi titulum huius concepit Vinetus, qui codex nunc penes Isaacum Voisium exstat, literis Longobarthicis exaratas Ephemeridas Kalendaria vocat Seneca in fine Epist. xiv. vide eundem Epist. lxxxvii. & ibi Lipsium. & lib. I. de Benefic. cap. II. & lib. vii. cap. x. Ephemeridas vero vocat Ep. cxxiv. ubi vid. Lipsium n. 11. HEINSTUS.

27. Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi.] Commentator ad numerum binarium refert: quod is minus auspiciat fit, quam ternarius, aut alius aliquis impar. Sed cum inquit Poeta, Rebus, videndum, num ad cam significationem nominis Duplices respiciat, qua duplices, fallaces & dolosus dicitur, ac si dicat, re ipsa nunc videre se, illos fuisse duplices, quod est fallaces, & qui aliud primo aspectu prae se tulerint, quam postea praesentant. MICYLLUS. Duplices a duobus foliis sic dicitur, ut triplices a tribus, qui etiam rebus amariolis & levioribus serviebant. testatur Martialis lib. xiv.

Una triplices nostris non vilia dona putabis
Cum se venturam scribet amica tibi. DOUZA.

ELEGIA XIII.

Am super Oceanum venit a seniore marito,
Flava pruinoso quae vehit axe diem.

7. Jam super Oceanum venit a seniore marito.] Numeri in hac versu parum sunt Nasoniani, metuo ne scicolus interpolavit. quare scribendum tenesio.

Jam super Oceanum venit seniore relicto,
Sic in Patis lib. vi. 473.

Jam Phryge a nuptis querens Tithonum reliquit,
Et libro 2. 461.

Dypycha Graecis dicta intelligit, ἀπο δὲ καὶ πτεροῦ, his plcare. vide Etymologicon magnum in ἀπτεροῦ. Erant autem libelli dudum tabularum seu paginarum. Dypychi vox occurrit apud Synmachum in Epistolis non semel. eorumque formam exhibuit doctissimus Sirmundus Animadversionibus ad Silonium Apollinarem; eorum dico, quae a novis magistratibus sportulae loco ad amicos minus mittebantur. Duplices, ut Rem. Amor. 667. Et manus ex duplices manibus ceciderit Tabellae, quomodo Martialis triplices libro VII. Epigr. lxxi. & lxxii. libro XIV. Epist. VI. Quintuplices apud eundem libro XIV. Epist. VI. Papias Vocabulario: Dypychae tabellae, quibus corruptores amorem suum inscribunt puellis. Schollastes autem jam Juvenalis Satyra IX. ff. 36.

Blandis assidue densaeque tabellae sollicitent:
Blandis to Epistolis & Dypychis sollicitent. Liqueat etiam ex hoc Nasonis loco Dypycha non tantum eburna fuisse, qualia inter sportulas jam a nobis recentia, sed lignea quoque, & quidem aeterna, superiori Elegia, at nuper velle fuisse acer. Plura doctissimus Rosweyus Onomastico ad vitas Patrum. Petrus Scriverius ad Vegetum lib. II. cap. XIX. in hoc Nasonis loco corrigat.

Ergo ego vos re, vos duplices pro nomine sensi.
Quod merito improbat in observationibus Gronovius lib. III. cap. VI. de Polyprichis Scrivarius ibidem videndus. HEINSTUS.

Proxima prospiciet Tithono nupta relicto.
Patriasque sacrum pontificale dene.
Et lib. IV. 943.

Cum Phrygiæ Assaraci Tithonia fratre relicto
Sustulit immenso ter jubar orbe suum.

Apud Maronem quoque Aeneid. lib. IV. 585. & IX. 460.

Tithoni crocum linguens Aurora cubile.

- Quo properas, Aurora? mane. sic Memnonis umbris.
Annua sollemni caede parentet avis.
5 Nunc juvat in teneris dominac jacuiffe lacertis:
Si quando, lateri nunc bene juncta meo est.
Nunc etiam somni pingues, nunc frigidus humor:
Et liquidum tenui gutture cantat avis.

Quo

Et lib. XI. I.

Oceanum interea sitgens Aurora reliquit.

Furius in Annalibus apud Macrobius lib. VI. cap. I. Interea Oceani linguens Aurora cubile.

Certe Puteanus, & Arundelianus, venit seniore marito, seniore relicto pro relicto exaratum a propere manu fuerat, cujusmodi errores in vetustis codicibus passim observantur, nec uno exemplo in hunc ipsius Notae jam palam feci. Apud Valerium Flaccum locus exaratus insignis, quo calligando nunc defungar. Is est libro VII. ubi de Medea agitur. ff. 357.

Cingitur inde sinus, & qua sibi fida magis vis
Nulla, Prometheas florum de sanguine strae
Caucasum promit, nutritaque gramina tabo:
Quae facer ille nives inter triflesque pruinas
Durat alitque crur.

Sic locum pessime in vulgatis libris adfectum corrigo. versu tertio in codicibus ante Carionem editis legitur, Caucasum tonitru nutritaque gramina promit. Carionis liber:

Caucasum promit nutritaque gramina ponit.
Scriptum videlicet antiquius fuerat, gramina napa, pro napa, five tabo; nam p pro b vetustissimis exemplaribus haud raro irrepsisseprehendas. cum haerent librarii, ponit reposuerunt. Tonitru hic locum non habet, quod de fulmine postea fit actus. Versu quarto legitur in editionibus, Durat edique crur nullo scilicet, praesertim cum adosa sequatur eodem versu, nimum it pro alii scriptoribus librariis, omittis duabus prioribus literis ob cognationem nrae at praecedentis verbi durat. sic & apud Martialem lib. VII. Epist. xciii. cum nunc legatur:

Non ab amore recens hircus, non ora leonis.

Et in tribus quatuorve, quos inspexi, libris veterioribus, non a leonis sit exaratum, haud dubito reponendum esse, non ala leonis, pro axilla. nam alae non hominum tantum, sed brutorum quoque animalium. sic Alae elephantum assignat Plinius lib. XI. cap. XL. Ceterum quod diximus b & p frequenter confundi & misceri in vetustis exemplaribus, id manifestum fit ex pulo & pappo, nubo & rube confusis. de quibus Notae ad lib. VII. Metam. ff. 51. & lib. XI. ff. 591. fufius egerunt. suppressa confusula in Faldis veterioribus codicibus, cum sub prima fit legendum, & apud eundem Valerium lib. VII. ff. 375.

Qualis adhuc teneris ubi primus pallida foetus
Mater ab excessu productus in aera nido.

Cum supremum illic perperam scribatur. Haec in transcurru HEINSTUS.

1. Seniore marito.] Tithono. CIOFANUS.
3. Sic Memnonis umbras Annua sollemni caede parentet avis.] Sic quidem in omnibus ferè editionibus legitur, quas vidi. At mihi videtur Umbri legendum esse, dativo casu: ut fit ordo, Sic annua avis parentet umbris Memnonis sollemni caede, &c. Nam & Cicero hoc verbum cum dativo junxit, ut pro Placco 38. Litentis ergo Lentulo, parentemus Cethego, & in Antonium XIII. 17. Dolabella imperatori suo parentorui. MICYLLUS. Umbra Farnelianus, alii nonnulli, & quatuor alii reponas, frequentet, ut Metam. XI. 578.

Aut tamen cunctos Junonia templa frequentat.

Spartianus, lactitiam publicam frequentare. Non enim memini scriptores Latinos id verbum cum alio quam tertio casu conjunxisse. pro solenni caede Saravianus, qui est inter optimos, solenni more. & sic pro diversâ lectione unus Vaticanus. Puto, solenni Martie. quomodo & lib. XIII. Metam. 619. in hac eadem fabula reponendum:

Parentali parituro Martis rebellant.

Ut suo loco pluribus dicemus. Memnoni filii Tithoni ex Aurora, Apollodoro lib. III. CIOFANUS.

6. Si quando.] si aliquando, si unquam, supple, bene juncta fuit, nunc est. Est autem loquentis modus, quo nunc quoque matera lingua loquentes utimur. MARTIUS. Plinius de hac formula agemus ad Val. Plac. v. 474.

7. Nunc frigidus humor.] Frigidus aer omnes fere olim editi, multi etiam, & frigidus aer, sed optimi codices, nunc frigidus humor. an totum intelligit, vel nebulas?

8. Et liquidum tenui.] Tereti Regius. HEINSTUS. Dubito an recte teres guttur dicatur de avibus illis, qui mane cantant; si ageretur de Ciconis, & similibus, facile admitteret, quamvis melius teres collam, quam guttur dicatur. Praeterea oppositio aptior inter isone guttur, & liquidum. mirabile enim est, aviculas tam tenui gutture vocem tam liquidam edere. quare ego tenui, id est vixi, retineo. est autem liquidum, idem quod clarum, sonorus.

B b b 3 ita

Quo

Et

- Quò properas, ingrata viris, ingrata puellis?
 10 Roscida purpurea supprime lora manu.
 Ante tuos ortus melius tua sidera servat
 Navita; nec mediâ nescius errat aquâ.
 Te surgit, quamvis lassus, veniente viator:
 Miles & armiferas aptat ad arma manus.
 15 Prima bidentis vides oncratos arva colentes:
 Prima vocas tardos sub juga panda boves.
 Tu pueros somno fraudas, tradisque magistris;
 Ut subeant tenerae verbera sacra manus.
 Atque eadem sponsum consulti ante atria mittis;
 20 Unius ut verbi grandia damna ferat.

Nec

ita *liquidus avium* voces dixit Lucret. lib. 11. *liquidum vocem* Horatius 1. Od. 24. & *liquidum carmen*. vid. Barth. IX. adv. G. BURMANNUS.

11. *Ante tuos ortus.*] In Putecano duo disticha, *Prima bidentis &c.* & *Tu pueros &c.* praeponebantur his duobus.

12. *Nec mediâ nescit an errer.*] Bene idem Putecanus, *nescius errat*. Ne enim nescius errer, si deribus refert acceptum, quae navem regunt. HEINSIUS.

14. *Miles & armiferas.*] *Et miles saevus* Putecanus. nil mutò. IDEM.

15. *Prima bidentis vides oncratos arva colentes.*] In codice horrendae vetustatis hoc carmen ita legitur: *Prima subire jubes oncratos arva colonos.*

Quod dignus est Nasonis ingenio, quam superior versus, si quis diligeret & sensum & compositionem utriusque consideret. *Oncratos*. s. rusticis instrumentis. *Subire arva*, è tugurio in arva sese conferre. *Marius*. *Prima bidentis* vulgarian. *Ciofanus*. Scripti cum primis editionibus fere omnes:

Prima bidentis vides oncratos arva colentes.
 Et recte. nec male Junianus:

Prima bidentis vides oncratos arva colones.
Bidentis enim rastrum, instrumentum rusticum, aut rasser, quod *bidentis* subintelligitur, apud Maronem, *rastra bidentia*: sic *tridentis*, cum de Neptuni fuscina agitur, *bidentes* etiam pro ovibus, sed ad rem. Noster Fast. iv. 693.

ille suam peragabat himum, sive usus arari,
sive cavas sulcis, sive bidentis erat.

Et ibidem de pace 921.

Sarcina mure durusque bidentis & vomer aduncus
Ruris opes nitent.

Tibull. 1. Eleg. 1.

Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem.

Et Eleg. ult.

Pace bidentis vomerque nitent.

Ita enim scribendum, non *vigent*, ex Nasonis

loco apparet, quem ex lib. xv. paulo ante adduxi: mus. idem Tibull. lib. 11. Eleg. 111.

Verisarem valido pingue bidentis solum.

Juvenalis Satyr. 111. 228.

Vive bidentis amans, & culti villis
horii.

Ubi per *bidentem* agricultura designatur. HEINSIUS. Sic Chirens ille Terentianus numquam tam male egrediebatur, quin Menedem videret aliquid ferre, fodere aut arare, & in ipsa scena cum rastris gravibus inducitur. vid. Heaut. Act. 1. Scen. 1. BURMANNUS.

16. *Tardos*] *Prima vides duos* Barberin. & Francofurt. *Vocas duos* duo alii codices. frustra. Epist. xvi. 56.

Nec paulo tardae carpitur ore bovis.
Sic Panda etiam bene se habent, non *curva*, ut multi codices. vid. Epist. vi. 20. & 1. Art. 318. BURMANNUS.

17. *Magistris.*] *Magistro* Vaticanus. *Verbera dura* duo codices.

19. *Atque eadem sponsum consulum ante atria mittis.*] Alii, *sponsum* atque ita à manu secunda Putecanus: in quo legebatur:

Atque eadem sponsum cultos ante atria mittis.
 Et sequenti versu idem, *ferant*, pro *ferat*. quòmodo & alii ex melioribus. Latet certe mendium. nisi mavis totum distichon à mala manu esse. Nam quid opus consuli hic meminisse, cujus sequenti versu mentionem sit facturus. Scribo interim:

Sponsum consulum ante atria mittis.

Ut locus fit *pro* *ferant* versu proximo, ubi allusit ad illud Thaletis dictum, *εγγυα, αδρα δ' ἄρα*, quod Aristobus in Thalete sic vertit:

Sponde: noxia est praesto tibi.

Sponsum dixit pro sponsores: unicum illud verbum; *spondeo*, damnosum. HEINSIUS. Non potè hoc distichon, ut adulterinum, facile confingendum: sensus enim est, tu eadem, aurora, mitris (scilicet clientem) ad spondendum ante atria Juricon-

sult

- Nec tu caussidico, nec tu jucunda diserto:
 Cogitur ad lites furgere uterque novas.
 Tu, cum feminei possint cessare labores,
 Lanificam revocas ad sua pensa manus.
 25 Omnia perpeterer. sed furgere mane puellas
 Quis, nisi cui non est ulla puella, ferat?
 Optavi quoties, ne nox tibi cedere vellet;
 Neu fugerent vultus sidera mota tuos!
 Optavi quoties, aut ventus frangeret axem,
 30 Aut caderet spisa nube retentus equus!
 Invida, quo properas? quod erati tibi filius ater,
 Materni fuerat pectoris ille color.

[Quid?

Cum clamant omnes, loqueris tu, Navvole, semper,
Et te patronum caussidicumque putas.

Ubi distinguitur patronum & caussidicum. vide Strebacum ad Cicer. 1. de Orat. 46. BURMANNUS.

21. *Diserto es.*] *Tolle es*, ex auctoritate codicum praefertur. HEINSIUS.

23. *Tu ne feminei possint cessare labores.*] Putecanus & tres alii:

Tunc cum feminei possint cessare labores.
 Alii plures, *Tu cum*. labores etiam est in Aronde-
 liano. Tibull. 1. Eleg. 163.

Hinc & femineus labor est, hinc pensa colusque.

Sil. 111. 350.

Cetera femineus peragit labor. HEINSIUS.
 Ego quomodo aptus laborer, quam lacertos, dici
 puto. Valer. Flacc. 11. 409.

Dona duci promit chlamydem, sextosque labores.

Silius XIV. 665.

Depexaque vellera ramis

Femineus labor.
 Ubi vide commentatores. haec vero illustrantur illi Obsequentes cap. cxxx. *Lux ita fultis, ut tamquam die orto, ad opus surgeret. Tu, cum feminei codex Douzac. Lanificas manus etiam Moreti & sex alii.*

23. *Nec suggerent.*] *Ne suggerent* meliores. Quinque, *Nec*. HEINSIUS. *Pro sidera mota*, quidam, *justa*, forte, pro *pulsa*; ut ea verba vidimus permutata Epist. xii. 135. alius, *nota*. Moreti, *taeta*, sed omnes frustra; hujus & praecedentis versus color ductus à re militari est, in qua *cadere, suggerere, moveri loco*, dicitur exercitus. Ter. Procl. Hecyr. *Grex noster manus loca est*. Valer. Flacc. 111. 211. *Neque enim ignea cedans Astra loco*. vide Serv. ad

Virg. vii. 333. Noster v. Vall. 419.

Hinc ubi protulerit formosa ter Hesperus ora,
Ter dederunt Phoebo sidera vixta lacum.

Et ita passim à Poëta Sol & Aurora dicuntur *vincere, fugare* atra & sidera. vide Cl. Drakenb. ad Sil. Ital. iv. 88. BURMANNUS.

[Quid? si non Cephali quondam flagrasset amore,
An putat ignotam nequitiam esse suam?]

35 Tithono vellem de te narrare liceret:
Fabula non coelo turpior ulla foret.

Illum dum refugis, longo quia frigidus aevo,
Surgis ad invisas a fene manc rotas.

At si quem manibus Cephalum complexa teneres;
40 Clamares; Lente currite noctis equi.

Cur

33. Quid si non Cephali quondam flagrasset amore, An putat ignotam nequitiam esse suam.] Hi versus aliunde irrepisse videntur. nam quare Poeta tam subito ex secunda persona orationem in tertiam converteret, ac rursus post duos hos unicos versus, denud ad priorem figuram orationis rediret? Deinde cum sit apostrophe in isdem versibus, ad quemnam fieri eam dicemus? Aut cui ista iactantur? An putat ignotam nequitiam esse suam? Adde quod statim in tertio disticho idem exemplum repetitur: quae repetitio quasi otiosa fututa erat, si prior ista exprobratio reciperetur. Sed tamen & alios de eadem re cogitare velim. MICILLUS. De Aurorae in Cephalum amore sic Hyginus cap. CLXXXIX. Procris Pandionis filia: hanc Cephalus Deionis filius habuit in conjugio, qui cum mutuo amore teneretur, alter alteri fidem dederunt, ne quis cum alio concumberet. Cephalus autem, cum studio venandi teneretur, & matutinum tempore in montem exisset, Aurora Tithoni conjux eum adamavit, postique ab eo concubuit. Cui Cephalus negavit, quid Procris fidem dederat. Tunc Aurora ait: Nolo ut fellas fidem, nisi illa sefellaris. itaque commutat eum in hospitis figuram, atque dat numeram speciosa, quae Procris deserret. Quo cum Cephalus venisset, immutata specie mura Procris dedit, & cum ea concubuit. Tunc ei Aurora speciem hospitis obtulit. Quae cum vidisset, sensit se ab Aurora deceptam, & inde praegravi in Cretam insulam, ubi Diana veneratur. Quam cum Diana confpexisset, ait ei: Mecum virgines venantur, tu virgo non es, recede. & cap. cclxxx. enumerat Cephalum inter eos, qui formidulissimi fuerunt, ubi ita est: Cephalus Pandionis filius, quera Aurora amavit. CROFAN. Numeri huic disticho duriores sunt, quam quos pro suis Ovidius admittat. & sane in optimo Putecaneo margini adscriptum erat. idque manu recentiori, qui praeterea agnoscit, Quid si Cephalo. Certe de Cephalo cum mox sit acturus, otiosa est hoc loco ejus mentio. Mytilo etiam ac Crutero suspexitum habebatur hoc distichon. HEINSIUS.

34. Nequitiam.] Doutra malebat, nequitiam.
35. De te narrare liceret.] Libertet puto, in Fastis vi. 32.
Nec libet, & longum est epulas narrare deorum. Ubi pari modo peccabatur. HEINSIUS.

36. Femina non coelo turpior ulla foret.] Fabula Putecaneus alter cum Excerptis Vossianis. recte. Noster supra lib. x. Eleg. ix.
Mars quoque deprentus fabrilis vincula sensit,
Notior in coelo fabula nulla fuit.
Artis Amatoriae libro i. 561.
Fabula narratur toto notissima coelo,
Mulciberis capti Marsque Venusque doliti.
Et lib. iv. Metam. 189. de eadem re:
— Diquae
Haec fuit in toto notissima fabula coelo.
Seneca Thyeste de Mytilo 142.

— Notior
Nulla est tonitru fabula navibus.
Idem Hippol. 759.
Omnes per populos fabula distulit,
Phaedrae quem Bromio praerulerit foror.
Noster in Trist. iv. 10.
Nominis sub vestro fabula nulla fuit.
Am. i. 11. Eleg. 1.
Fabula (nec sentis) tota iactaris in urbe.
Art. ii. 630.

Ua quaeque attingis, fabula turpis irit.
Apollo apud Tibull. lib. i. 111. Eleg. iv.
Ate quondam Admeti niveas pavosis juvenecas,
Non est in vanum fabula facta jocum.
Idem lib. ii. Eleg. 111. de Apolline:
Eubula nunc ille est, sed cui sua cara puella est,
Fabula sit novanti, quam sine amore, Deus.
Statius Achilleide 11. 273.
Ate ego vel primae puerilli fabula culpae,
Narrabor famulis.

Neque aliter passim optimi auctores. vid. Weitz. ad Petron. pag. 206. Passer. ad Propert. pag. 166. Salmat. ad Hist. Aug. pag. 91. in fabulae literatae, pro sermonibus de Isteris, apud Capitolin. in Pertinace & Lamprid. in Alexandro. HEINSIUS. Vid. ad lib. ii. Art. 561. plura.

37. Longo quia marcei ab aevo.] Longo quia grandior aevo Putecaneus & complures alii. Trist. iv. 10.
Saepe suas volucres legit mihi grandior aevo.
De Macro. certe mox denuo sequitur, si vir tibi marcei ab annis. hinc grandaeus. HEINSIUS. Mihi aridet maxime Herculani codicis scriptura, longo quia frigidus aevo. frigus enim senis vera causa, cur refrigeret maritum Aurora. & mox fene sequitur,

Cur ego plectar amans? si vir tibi marcet ab annis;
Num me nupfisti conciliante seni?

Adspice, quot somnos juveni donarit amato
Luna: neque illius forma secunda tuae.

45 Ipsc Deum genitor, ne te tam saepe videret,
Commisit noctes in sua vota duas.

Jurgia finieram. scires audisse; rubebat.
Nec tamen adfuetu tardius orta dies.

tur, quod idem est quod, grandior aevo. ii. Amor. VII. 9.

tu te quoque frigidus esse.
Sic passim, frigidus puellas, & tepidi viri. BURM.

39. At si quem Cephalum manibus.] Quem magis Cephalum Putecaneus. quod malles Cephalum juveni Excerpta. Scribe, quem malles, Cephalum. HEINSIUS. Mihi vulgata lectio elegantissima videtur. Si quem Cephalum, didum pro quemcumque juvenem Cephalo similem, quemadmodum recte explicat Marius. ut Virgil. iv. Aeneid. 322.

Si quis mihi parvulus abula
Luderet Aenaeas.
i. Aeneid. 181.

Prospatum late pelago petit, Anthos si quem
Fasciatum videat.

Ubi videndus Servius, & frustra alii, si qua, praerfert. ita Epist. xiii. 65. ex MS. Lovanienfi:
Hostora, si quis is est, si sum tibi cara, caveto.
Inf. ii. xiv.
Dicite quis Terent, quis vos irritat Iaso?
Propert. ii. i. 49.

Aut mihi si quis
Venerit alter amor.
Ira nescio quis. ut Eleg. seq. 49.
Nescio quam pro me laudat nunc ille Sygambram.
BURMANNUS.
40. Lente currite Noctis equi.] Nox filia Chai, quae ex Ercho fratre Aethera, & Diem peperit. Hesiodus in Theogonia. CROFANUS.

41. Plectar.] Legitur etiam plectar in exemplaribus. MARTIUS. Plectar meliores. HEINSIUS.

42. Non me.] Num Putecaneus, & alii quidam ex praestantioribus, pro conciliante, quod in nonnullis est editionibus, conciliante reponendum. Anus Iena apud Apulej. Metam. ix. De isto quidem, mi herilis, tecum ipsa videris, si quae sine meo concilio, pigrum & formidolosum familiarem istum sortita es, ita malo, quam consilio, quod nunc legitur. HEINSIUS.

43. Adspice quot somnos.] Lege, quot ex scriptis. & mox cum isdem, neque illius forma secunda tuae. non tua est. Propert. lib. i. Eleg. ii. ut scribendum:

Adspice quot submittat humus formosa colores.
HEINSIUS.

44. Neque illius forma secunda tua est.] Ita legitur vulgo, & exponit Commentator, Nec tua (scilicet Aurorae) forma est secunda illius: hoc est, tu aequè pulchra es atque illa. Quae expositio non videtur respondere expostulationi. Nam cum Poeta in Auroram invehat, magis conveniebat illam vituperari ab eo, quam laudari. Legere itaque malim, Nec illius forma secunda tuae est. ut Poeta videatur Aurorae obijcere exemplum Lunae, quae cum aequè pulchra sit atque illa, tamen patitur juvenes & amantes dormire. MICILLUS.

48. Nec tamen est solito tardius orta dies.] Legitur &, adfuetu. MARTIUS. Magis placet, ut est in utroque Maffeiama, & in quibusdam impressis, Nec tamen adfuetu tardius, &c. CROFANUS.

ELEGIA XIV.

Dicebam, Medicare tuos desiste capillos.
Tinguere quam possis, jam tibi nulla coma est.

At,

1. Dicebam.] Elegans usus hujus verbi, hoc tempore, quo frustra nos praemonuisse incredulos, quodam cum voluptate exprobramus. plura exempla collegerunt Passeratius ad Propert. lib. i. Eleg. 9. princ. & Barth. ad Stat. iv. Silv. i. 11. v. 12. BURMANNUS.

2. Tinguere quam possis.] Puto rectius, fingere: ne bis idem dicat; jam enim medicare capillos praecessit. Med. Faciel:

Rare sedens, finguntque comas.
Art. Am. i. 306.

Quid talis postas fingis inepta comas?
C c c

Statius

At, si passa fores, quid erat spatiosius illis?
Contigerant imum, quâ patet usque, latus.

5 Quid? quod erant tenues, & quos ornare timeres;
Vela colorati qualia Seres habent?

Statius Theb. v. 228.

*Aficiens formæque genas & quas fixerat auro
Ipsa comas.*

Virgil. lib. iv. 148.

— Mollique fluentem

Fronde premis cinem fœgens atque implicat auro.

Metam. iv. 319.

Et fixit unctum & meruit formosa videri.

Remed. Am. 341.

*Proderit ex falsis, cum se non fixerit ulli,
Ad dominam celeres mane tulisse gradus.*

Quod ad faciem referendum. Neque aliter Phœdrus lib. II. Fab. 2. de viro opeta duam mulierum depilato, dum capillos ab his ornari putat:

*Cum se putaret fingi cura mulierum,
Cultus repente factus est.*

Sic serbo, vulgo, fingi. Tibul. lib. II. Eleg. II.

Et manibus comas fingere velle comas.

Propert. lib. III. Eleg. x.

Et nixidas pressa pollice finge comas.

Catall. Petronii:

*Fingere se semper, non est considerare amori,
Quid, quod scire datur, cum prohibetur, adeo.*

Senec. Hippol. 371.

Et comas solvi iubet, iterumque fœgit. HEINSIUS.

Quis dubitet, quin eleganter & Latine *fingere comas* dicatur, sed non id hic agitur. Non enim præmonuerat amicum Pœta, ne fingeret sive ornaret capillos, hoc enim nihil nouisset crinibus, sed ne *ingeret & medicaret*. Medicamenta vero illa effecerant, ut fluxerint capilli, & jam calva confpiceretur: fluderat vero flavas comas (de quo feminarium studio obvia omnia) efficere, quas natura negauerat, fed venenorum & fucorum vis exederat comas in uno Mentelii crati, *pingere*, forte, pro *ungere*, ut alibi hæc voces permutate. Junii vero codex, *petere*. *Qua possit* Plantini Editio. BURMANNUS.

3. *Si passa fores.*] Si contenta naturali colore potuisset pati, id est non impatienter ferre nigros tibi capillos esse datos. ita patii simpliciter sumi doctum summus Gronouius ad Senec. Thyest. 468. & alii. BURMANNUS.

3. *Quid erat speciosius illis?*] *Spatiosius* Pœtaneus cum duobus abies, & Jurci Excerpta. recte. HEINSIUS. Sine dubio vera lectio, & ita coniecit Douza. Valer. Flac. vi. 61.

*Cui candidus olim
Crinis inest, natalis dicit, ad longior ætas
Jam spatium, triplici perueniens tempora nobis.*

Confundi vero hæc voces, *speciosus* & *spatiosus*, vide

ad III. Metam. 56. *Presiosus* tertius Palatin. *Formosus* Moreti primus. BURMANNUS.

5. *Tenes.*] Summa in capillis commendatio, infir. III. x. 3.

Flava Ceres, tenuis spicis redimita capillos.

Vid. Broukh. ad Tibul. r. x. 68. & ex pleno herco loca veterum de capillorum dotibus promerent, Junium de Pictura veterum lib. III. cap. IX. §. 6. BURMANNUS.

5. *Quos ornare timeres.*] Codex Moreti pro diuersa lectione, *scitare deceret, forte, pesare*, vide quoque noto ad Metam. iv. 453. HEINSIUS.

6. *Vela colorati qualia Seres habent.*] Commentator, *Vela* hoc loco pro vellibus exponit, quòd vellera commodius cum capillis, quam vela comparari queant. Sed hæc expofitio caret exemplis: neque enim alibi inuenias *vela* pro vellibus posita. Proinde videtur hæc similitudo ita accipienda esse, ut si dicas, capillitium illud toram ita fuisse tenue, ut sicut vela Serum. Aut rursum, pilos capilli illius ita tenues fuisset, ut sinuati juncti speciem talem præbuerint, qualem vela Serica solent.

MICVLVS. Recte vidisset Marium puti ineptam comparationem instituit a tenuibus crinibus ad vela, quæ lata & expansa sunt. nec tamen *vela* pro vellibus posse sumi credo. nec etiam *vela* pro vestibus Sericis dici eleganter posse puti, licet illa fluxæ essent & laxæ. nam quod Cicero. II. Catal. 22. dicit socios Catilinae, *velis amicis non togis*, ostendit illa mollium virorum vela, ordinariis Romanorum vestibus opponi, & simul velis versus comparari posse. sed quacnam illa esse comparatio inter lata & fluxa vela Serica, & capillos tenues? qui singuli tenuitate sua fila referunt, non in unum collecta velum possent referre. unde mox §. 23. *Graciles & lanuginis instar* dicit. ut *lanugo* citiam Seribus tribuitur a Pœtis scissipime. quare putem hic repetendam vocem ex sequenti versu *fila*, quæ passim a Pœtis Seribus adscribuntur. Senec. Hippol. 388.

Quæ fila ramis ultimi Seres legunt.

Claudianus Conf. Olybr. 102.

Vilæque concreto cogit squallere metallo;

Amm. Marcel. xxIII. cap. 6. de Seribus: *Cumque ad coimenda fila, vel quadam alia, lucium tranferunt aduenas.* & hoc est quod postea dicit fuisse, *lanuginis instar*. ita enim *fila* Serum credebant veteres, ex lanugine arborum deduci. nam Virg. II. Georg. 120.

*Nemora Æthiopum molli cœnentia lana,
Yelleræque ut solis depellant tenuia Seres.*

Quem errorem Salmastius in excricat. Plin. pag. 209.

Vel

209. refutavit. & cum sequitur Ferrarius lib. I. de Re Vest. cap. 19. & ita *soga filo tenuissima* III. Art. 445. ne vero odiose repetatur vox *flum*, in sequenti versu cum uno Moreti legerem:

Vel pede quod gracili deducit aranea filum.

Repetenda enim vox *opus* ex sequentibus, quæ cum deduci coniungenda. BURMANNUS.

7. *Vel pede quod gracili deducit aranea filum.*] Aelianus de Hist. Animalium lib. I. cap. XII. CIOFANUS. Fragili in altero Mediceo, unde *facili* conjiciat Heinsius. *Producit* Sarraui. frustra; nam *gracilis* & *deducere* propria in hac re verba, ut & in lanificio puellarum. Ennius apud Nonium in *Gracilentum*:

Deducunt habiles radios filo gracilentum.

Ita Lipsius constituit hunc versum, approbante Columa, & Broukhufio ad illa Propert. IV. Eleg. III. 33.

Et Tyria in radios vellera ducta suos.

Ubi Heinsius ad Valer. Flac. VI. 223. *mallet, in calathos lecta, vel, in radios texta.* sed frustra. ducta enim recte, ut hic *deducere*. sed ille locus docet apud Ennium male *radios deduci dici filo*, cum contra fila vel vellera radiis vel per radios deducebantur. quare legerem:

Deducunt habiles radio, filo gracilentum.

Scilicet *lanam*. Ut agatur de ancillis Lucretiæ lanam facientibus: nam Columnæ ratio non satis solida, qui ex libro viri. Annalium Ennii versum esse contendit, ubi res longè post Violatam Lucretiam narrantur, cum Merula ad Enn. pag. 321. ex libro III. desumptum esse verofimiliter conjiciat. *exiles digitos* Nolter vir. Met. 143. vocat, quos hic *graciles pedes*. Servius ad Virgil. II. Georg. 120. *Apud Indos & Seres sunt quidam in arboribus vermes, & bombyces appellatur, qui in araneorum morem tenuissima fila deducunt.* ita editi. sed MSS. Codex Leidensis, *ducunt*, ut Propertius. & ad hæc adducta illa Virgili in Culice comparatio:

*Lustrum, Ostrævi, gracili modulante Thalita,
Atque araneis tenuem formavimus orsum.*

Ut enim aranea tensum pede gracili, ita nos gracili Mula lustrum, nam & *deducere carmen*, quo Noster I. Metam. 4. & alibi sæpe utitur, deducta hinc metaphora, dicitum. unde Columella lib. X.

Tenui deducere carmine Musæ.

Et ibidem:

Gracili connectere carmina filo.

Martial. VIII. 33.

Lenta minus gracili crescent colocausta filo.

Aufonius in Mosella *subtili filo nere carmina* dixit:

Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
Cum leve desertâ sub trabe necit opus?
Nec tamen ater erat, nec erat tamen aureus illis,
20 Sed, quamvis neuter, mixtus uterque color.

Qualem

*Mollia subtili nebunt mihi carmina filo
Pliorides, tenuique aptas submine telas
Percurrunt.*

Et Horat. II. Epist. I. 225. *Tenui deducta poemata*

ad lib. I. Trist. I. 39. in codice Leidensi erat glossa hæc, *deducta, tractum est a filo, quòd subtiliter deducatur a caelo (a vela legbat Heinsius)*

& ita carmina a mente compositoris. unde alibi in Pœto: *Accipe Pompeji deductum carmen ab illo.* & alibi, in Honorato: *subtili deducta poemata filo.* & hinc *tenare carmen* Propert. III. Eleg. I. ita *deductum carmen* apud Virgil. VI. Eclog. 5. non tenuis hæc ratio, ut humile sit respectu Epici, sed ut recte Macrobius VI. 4. & Erythras in Indice, *subtile, elegans, tenue.* sic Juvenal. Sat.

VII. 54.

*Egregius vates, cui non sit publica vena;
Qui nihil expofitum soleat deducere.*

Contra Cicero XV. ad Fam. 12. *Mansuetum levidens, crasso filo.* ubi non satisfaciunt viri docti, qui *levis dente* corrigunt, ut Octavianus Pantagathus, & nuper ejus conjecturæ assertor, vir egregie doctus, Heumannus, in Miscel. Lipsient. tom. VIII. cap. 87. nam *levis dente opus* aliquid recte dici, vellem nobis ostenderent idoneo quodam auctore; nec magis tamen *levidens* placet, quam vocem Latinis veteribus inauditam fuisse putari, quod tamen reponendum sit vix judicaco. an *levis penso*, id est opera facili & levi composita oratio, sed ut redeamus in viam. ita dixit, *crassa fila deducere* Noster Epist. IX. 77. & quæ plura obvia. Ceterum ut *renare*, & *tenui filo deducere*, ita & eodem sensu *cliquare* Perfius Sat. I. 35.

Eligunt ex tenero supplantati verba palato.

Et Apulej. in Floridis, *canticum ore tereti eliguare;* quod verbum etiam in lanificio occurrat, ita Terul. de Pallio cap. 3. *Dumque perorientat, & quoque facilis materiæ suadente, tractu prosequente filum*

eliguare, & paulo post de Bombyce, *quæ per aërem eliguare araneorum horfcepis idoneus sedes tendit,* eliguando araneorum horfcepis orsum, sed cum Salmastius edidit, *per aërem liquando*, non elitetur in MSS. esse, *per creta liquando*, non elitetur quando referendum esse putamus, & ipse supra Tertullianum, *filum eliguare dixisse notat.* Causub.

ad locum Persii vult metaphoram esse a metallis, quæ liquata mollescit; sed rectius a lana, quæ tracta & deducta etiam mollescit, unde Noster III. Metam. 471.

Lanam molliere trabendo.

Nescio an Causubon animo obversata fuerint illa Prudentii in Hamartig. 259.

C c c 2

Dum

Qualem clivofae madidis in vallibus Idae
Ardua derepta cortice cedrus habet.
Adde, quod & dociles, & centum flexibus apti,
Et tibi nullius caussa doloris erant.

15 Non acus abrupti, non vallis pectinis, illos:
Ornatrici tuto corpore semper erat.

*Dum scatebris fuciorum omnes, & aperta metallis
Eliquat ornatus.*

Sed ille capicidus de filis aureis, quae intexebant vestibus, quae eliquari vel deduci antea debebant. & ita vehementer dubito, an non hoc verbum reddi postet nostro Nasoni lib. vi. Metam. 176. ubi Vulcani retia, quibus Venerem & Martem deprehendit, comparat Anareanum telis, & staminibus tenuissimis :

Exemplo gratiles ex aere catenas

*Retiaque & laqueos, quae lumina fallere possunt
Eliquat.*

Volgo legitur *elimat*, sed lima vix tam tenuia fila, unde retia illa facta sunt, fieri credibile est: quae lumina possunt fallere. sed *eliquatis* sive deductis ex filis texta retia rectius fingemus: nec morari debet syllaba producta, cum in *liquore*, *liquore* & inde deductis prima syllaba sit anceps. vid. ad 111. Metam. 486. & alibi. sed haec jam plus satis, & praeter morem nostrum. BURMANNUS.

8. *Nectis opus.*] *Textis* vel *novis* malebat olim Heinsius. deinde cum in Ambrosiano reperisset, *fingit*, illud praetulit; & ita codex Douzæ. de quo verbo plura ad 1. Fallor. 158. ego nihil mutuo. BURMANNUS.

9. *Nec tamen ater erat etc.*] Ita Bathylli comas Anacreon pingi vult Od. xxix.

*Διαρκής κίμας ποταμών,
Τὴ μὲν ἔνδοθεν μελάνας,
Τὰ δ' ἔξ ἄκρον ἠλιώσας.*

Ubi viri docti hunc Ovidii locum recte adducunt. BURMANNUS.

9. *Nec erat color aureus ille.*] Sic in uno Mafian. sicque legendum persuadit ratio & foquens carmen. CIOFANUS. Putaneus & quidam alii, neque erat tamen aureus ille, nonnulli, nec erat tamen aureus illis, utrumque bene. HEINSIUS.

12. *Derepta cortice.*] *Derepta* Putaneus, sic & paulo post codex idem, *derepta acu*, dixi supra ad Eleg. v. 5f. 1. optimus Palatinus, *directa cortice*. Lego, *derepta*. nam Nostro ca vox ut plurimum foeminini est generis, de qua ad Metamorph. iv. 375. & Nuce 38. *derepta pelle* de Marfya in Ibide 551. ex scripto codice. HEINSIUS.

12. *Cedrus.*] Pineriferam plerumque Poëtae faciunt Idam. sed forte piccam intelligit, quam *nigrantem* vocat Virgil. li. 87. & quae in silva *Pinea* erat; male ibi Servius umbrifiam exponit, cum ratiōna habeat folia, teste Plinio xvi. cap. 10. Piccam

vero fuisse speciem Cedri idem Servius ex Plinio docet ad vi. Aeneid. 180. quod tamen in Plinio reperire non potui. similes vero Cedri & Piccae naturam in eo, quod detracto cacumine intereant, scribit lib. xvii. cap. 24. quod folia sint capillata Pino & Cedro lib. xvi. 24. & Homerus Odysl. E. 60. Cedrum & Pinum, sive Laricem, Pini speciem conjungit teste Plin. xiii. cap. 16. ubi vid. Comm. & lib. xvi. cap. 10. quintam genus Laricem dicit, quem locum an repererit Servius nescio, quidquid sit, Cedrum in Ida nasci nusquam alicubi legi. Marius de Ida Cretenfi videtur hic suspicari, quia Plinius Cedrum in Creta nasci ait. sed per Idam, simpliciter postam, fere Phrygium montem Poëtae intelligunt. BURMAN.

13. *Et dociles.*] Tres libri, *faciles*. quae eadem varietas 1. Art. 267. duo, *fragiles*. sed nihil mutuo. Claud. de Rapt. li. 30.

Indociles errare comas.
Id est passas, sparsas, quae in cinnos flecti non erant adfecti. vid. Barth. ad Stat. iv. Theb. 743. & de voce *docilis* & *indocilis* Passer. ad Prop. i. 2. pag. 146. ita de alia re. Val. Flac. vi. 237.

Docilis ralegi, docilisque vel nqu.
Est vero idem quod Petron. 126. dicit, *crimes ingenio suo flexos*. BURMANNUS.

15. *Non vallis pectinis, etc.*] Observa hoc loco similitudinem: ut enim desites pectinis ordine se sequuntur, ita & in vallyo pali. Est autem *vallium*, quod nostri vulgo est staccen appellunt. MICYLLUS. Vallis legitur ex codice Arondcliano, qui Piceicem olim fuit, in Observacionibus Gronovius, ut & Metam. viii. 286. *Stamque velut vallis fetas*. qui consulendus. Oberv. lib. iiii. cap. xviii. Tibul. 1. Eleg. 10.

Non arces, non vallis eras.
Ubi Gajetius legit, *acies*. forte, *aries*. HEINSIUS.

16. *Ornatrici tuto corpore.*] Praeterea haec interpretis, & tamen discutite carere mihi non videntur: insolentior enim locutio, ut ornatrici, quae non laedit dominam, dicitur fuisse tuto corpore, quod potius notaret, ornatricem non fuisse laesam, & hoc forte movit virum illustrem Ezech. Spanhem. ut legeret ad Julian. Caesares pag. 300.

Tuto corpore semper erat. utitur autem hoc loco, ut probet ornatricem non tantum criminibus comendis, sed toti corpori colendo adhibitam. sed aequ insolens est hoc sensu dicere, *Ornatricem toto corpore esse*, quod deberet hic notare nulla parte corpo-

Ante

corporis fauciatam, vel laesam. vid. vi. Met. 142. Codices vero hic nihil variant, quia vero milles voces *corpore* & *carmine* confunduntur, posset, *tuto carmine legi*, si ea voce in pectendis capillis liceret uti, sicut in lanificio. de quo vid. Heinf. & Barth. ad Claud. ii. Eutr. 458. sed vix audeo id Ovidio tribuere, videant acutiōres. vulgata scriptura si servanda est, ita interpretanda forte erit; capillos illos fuisse tam dociles, ut nunquam dominam ad iram provocaverint, quae, si crines non sponte ornari, sed saepe resolvendi essent, vel rumpentur, in ornatricem favicibat. ita iii. Art. 239.

Tuta sit ornatrici, odi (scilicet puellam,) *quae sauciet ora,* (scilicet ornatricis)

Unguib, & rapta brachia figit acu.
Tuta corpora dixit & Celsus, lib. ii. cap. 14. quae febre carent. BURMANNUS.

17. *Ante meos oculos saepe est ornata.*] Etiam hic fit subita transitio a persona in personam. Itaque ut in superiore Elegia versus quosdam abundare diximus, ita hic reliquos desiderare possis. Nam alias Ovidianum non est, tam subito & quasi ex abrupto figuram orationis convertere. Adde quod & nominativus substantivi sive suppositi desideratur, cum inquit: *Ante meos oculos saepe est ornata, etc.* ut postis de alia, quam ad quam haec non sermo factus est, verbum *Ornari*, & quae sequuntur, intelligere. Sed quia infra simili ferè transiōne utitur, tribuimus affectui hoc loco, quod alias *ὄψαοκλήσις* futurum erat. MICYLLUS.

18. *Brachia derepta saucia saucit acu.*] Jam supra monitum *derepta* legi in optimo Puteaneo, sed quia paulo ante *derepto cortice* habuimus, minus hoc loco id verbi nunc placet. Nonnulli, *directa acu*. Puto, *corrupta acu*. Sed & *brachia fixis pro saucit* scribendum vel invidis membranis:

Brachia corrupta saucia fixis acu.
Eccc locum proflus similibus libro iii. Artis Amatoris 239.

*Tuta sit ornatrici, odi, quae sauciat ora
Unguib, & rapta brachia figit acu.*
Ita & *acu figi* crines dicebantur. ut apud Martialis lib. ii. Epigr. xxvi.

*Unus de toto peccavanti orbe comarum
Annulus, incerta non bene fixus acu.*

Quo loco malin reponi, *torto orbe*. quomodo apud Nostrium paulo post loquetur:

Torto flexilis orbe sinus.
Ipsè Martialis in Apophoretis Epigr. xi.

Ante meos saepe est oculos ornata; nec umquam
Brachia derepta faucia fecit acu.

Saepe etiam, nondum digestis mane capillis,
20 Purpureo jacuit semisupina toro.

Tum quoque erat neglecta decens: ut Threcia Bacche,
Cum temere in viridi gramine lassia jacet.

Cum

*Tenuis no madidos violent bombycina crines,
Figit acus torius sustinetque comas.*

Magae quoque simulacra cerea acu figebant. Hinc *figere* & *defigere* verba magica. de quibus ad Epist. vi. 5f. 91. ubi de Medea?

*Simulacra cerea figit,
Et miserum totum in secur urget acus.*
Amor. iii. Eleg. vii.

Sagare ponice duxit nomina cera,
Et medium tenuis in secur egit acus. HEINSIUS.
Possent haec capi, ut modo diximus, de domina non solita facere in ornatricem, sed quia hic de eo non agitur, sed de capillorum ingenio, quae tutam ornatricem praestabant, *acus directæ* posset ita capi, ut nunquam, ne per imprudenciam quidem ornatricis, manus aberraret, & acum, quae figebat crines in annulos & cinnos flexos, dirigere in brachia dominæ posset: cum enim flecteret ornatricis Puellaram crines, cinnos & annulos, acu fixos & pendentes relinquebant, dum reliquos crisparent. tam cautam vero hanc fuisse dicit, ut nunquam acus dirigeretur ex cinnico jam fixo, in brachia puellae, quae inde laesa fuisset, sed adhaereret firmiter fivo pectini. ita interpretor in Martiale illa, *incerta non bene fixus acu*. *saucia* etiam *saucit*, non *fixit* legendum: *figere* enim malitiam & consilium ornatricis indicaret. neque laudat eam, quod non malitiose laeserit umquam dominam, quae enim inde praecipua laus? sed laudat capillos, quod ita ingenio suo ad flectendum erant apti, ut *eridunt ipsas acus*, ut vers. 30. dicit, ita ut nulla per imprudenciam ornatricis acus inde excideret, vel solutis capillorum flexibus emineret, ad laedenda brachia, in quae dependebant cinnici, dominæ. *Saucia* vero *saucit* pro *sauciat*, ut, *saucere scissas genas*, pro *scindere* Propertium dixisse ostendit Palleratus ad lib. ii. Eleg. 18. & multis exemplis illustrat. sic *udas* genas *saucere* alibi. & ipse Heinsius ad Epist. xx. 82. ingenti exemplorum numero *saucia* *subita*, & similia illustravit. fateor vero haec nondum ad liquidum perducta, neque mihi ipse satisfacio.

BURMANNUS.

19. *Nondum digestis.*] Id est sparsis & passis. Martialis iii. 61.

Ille etiam flexos qui digerit ordine crines.

20. *Purpureo jacuit semisupina toro.*] Manuscripta quaedam exemplaria habent, *semisupina*, id est in latu cubans. MARTIUS. Sic legendum ex eodem

Ccc 3 Mal-

- Cum graciles essent tamen, & lanuginis instar;
 Hec mala vexatae quanta tulere comae!
 25 Quam se praebuerunt ferro patienter & igni;
 Ut fieret torto flexilis orbe sinus!
 Clamabam, Scelus est, istos scelus urere crines.
 Sponte decent: capiti, ferrea, parce tuo.
 Vim procul hinc remove. non est qui debeat uri;
 30 Erudit admotas ipse capillus acus.
 Formosae periere comae: quas vellet Apollo,
 Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.
 Illis contulerim, quas quondam nuda Dione
 Pingitur humenti sustinuisse manu.

Quid

Maffiano. malè in altero, *semisupina*: in excusis quibusdam malè item est, *semisupulta*, corripit autem hoc loco primam in *supina*, quam alibi producit CIOFANUS. Gruterus & Palatino annotabat, *Purpureo jacuit semisupina* t. DAN. HEINSIUS. *Semisupina* ex Puteaneo aliusque melioribus scribendum monui ad Epistolam decimam. V. 15. HEINSIUS. Barthius ad Stat. iv. Theb. 743. legit, *semisupora*. sed *semisupina* rectum est, ut scilicet pariter videretur amatori, si superveniret. hic enim, iudice nostro, artifice & magistro nequitiae, aptissimum ad venerem situs. vide lib. iii. Art. Am. 788. BURMANNUS.

21. *Ut Thoracia Bacche.*] *Thresia* Puteaneus recte. vide Notas ad Epist. xix. v. 26. proximè verum duo Vaticani, in quibus, *terrica* & *terrina*. HEINS.

22. *Temere.*] Horat. ii. Od. 11.
Cur non sub alta vel Platano vel bac
Pinus jacens sic temere. DOUZA.

Tenere margo Beufmanni.

23. *Cum graciles essent tamen.*] Non satisfaciunt numeri. Sarraivanus & Vaticanus unus, *tanquam lanuginis*. Mentelianus, *tantum*, cum uno Mediceo. unus meus, cum & *lanugines*. Excerpta Jurjetti, *tamen* & *sunt luminis instar*. Puto scribendum:

Tam graciles laevaeque tamen lanuginis instar.
An teretes tamen? ut apud Nonium in *jacitare*. Varro nem Eumenidibus, *Tibi nunc semiviri teretem comam volentem iactant tibi Galli. teretes quasi torto facti. aures teretes pro politis* apud Cicero nem. *teretes digiti, rami* & similia apud Poetas. HEINSIUS. *Teretes* digitos, aures, collum, pedes, dicitur. sed crines quis teretes vocavit iniquam, quae tenuitate sua ita dicit vix merentur. in Varronis loco mallem *teretes*, ut ita apud Petron. cap. 23. quidam legunt, *molles, teretes*, id est *semiviri, teretes*. BURMANNUS.

24. *Hec male.*] Mala omnino legendum est, ut in MSS. ut sit, *quanta mala*. MARIUS.

24. *Vexatae.*] Vide quae ad Petronii cap. lx. notativimus.

25. *Quam se praebuerunt.*] Malim, *praebuerunt*, nam *praebuerunt* duo libri. Vide Notas Epist. vii. 166. HEINSIUS.

26. *Nexilis orbe sinus.*] *Flexilis* multi ex scriptis, quod rectius videtur, quamquam non me laet apud Marc. Capel. lib. iv. initio occurrere, *crines tortuosos decensique inflexione crispatos* & *nexilis*. Valer. Flaccus lib. v. 589.

Cui chlamys & *multis spirat coma flexillis aurâ.*

Martial. lib. x. Epist. lxxv.

Tu flexa nitidus coma vogaris.

Idem lib. 1.

Plectere te nolim, sed nec turbare capillos.

Et lib. iii. Epigr. lxxiii.

Bellus homo est flexos qui digerit ordine crines.
 Juvenalis Sat. vi.

— — — — — *Taurae punit*
Continuo flexi crinem facinusque capilli.

Manilius libro v. ut corrigo:

illi cura sui cultus, frontisque decoras
Semper erit, tortosque in flexum ponere crines.

Sic & *flexas ambages*. de quibus dictum Metam. viii. v. 160. in Arondeiano, *plexilis*, & *corona plestilis* Plauto Bacchidibus. *Plestilis* syllogismos Prudentius dixit Apochete Praefatione. *Ἐξέβαλε* Euripidi Hippolyto. HEINSIUS. Vide Salmast. ad Capitolini Pertin. cap. xii.

27. *Clamabam.*] Petron. cap. xlvi. *Ideo illi quidam clamor: Primi genit credo mihi, quidquid dicitis, tibi dicitis*, ubi vide notata. BURMANNUS.

29. *Non est.*] Scilicet capillus aliquis: omnes enim decori sunt. MARIUS. Male. plena locutio est, non est is capillus, qui debeat uri. vid. ad Epist. xx. 49.

31. *Formosae periere comae, quas vellet Apollo, quas vellet capiti Bacchus inesse suo.*] Expofui hunc locum lib. iv. in mecis in Metamorph. observatio-

nibus

- 35 Quid male dispositos quereris periisse capillos?
 Quid speculum moesta ponis, inepta, manu?
 Non bene consuetis a te spectaris ocellis.
 Ut placeas, debes immemor esse tui.
 Non te cantatae laeserunt pellicis herbae;
 40 Non anus Haemonia perfida lavit aqua.
 Nec tibi vis morbi nocuit; (procul omen abesto)
 Nec minuit densas invida lingua comas.
 Facta manu culpaque tua dispendia sentis.
 Ipsa dabas capiti mixta venena tuo.
 45 Nunc tibi captivos mittet Germania crines:
 Culta triumphatae munere gentis crisis.

O

nibus. CIOFANUS. *Quas portet* optimus Palatinus. Lego, *quas optet*. HEINSIUS.

33. *Contulerim.*] Comparaverim. ut apud Juvenalem Sat. i. 105.

Sed quinque tabernae

Quadringenta parant: quid confert purpurae amator
Optandum? si, &c.

Sic enim omnino legendum est illud Juvenalis carmen ex vetusto codice, non ut perperam in omnibus impressis exemplaribus hucusque & lectum, & ab illis, qui in Juvenalem catervatim commentaria edidere, expositum est. MARTIUS.

35. *Quid male dispositos.*] Non damno hanc lectionem. libri tamen meliores cum Puteaneo, *dispositos capillos*. Pont. lib. iii. Eleg. iii.

Non bene dispositas comas, ut ante, comas,
 Martial. lib. xii. 84.

Dicit Achilles disposituisse comas.

Tibul. lib. i. Eleg. viii.

Saepeque mutatas disposituisse comas.

Et Eleg. ix.

Tunc putas illam pro te dissonare crines?

Seneca in Fragmentis:

Sunt quae Junoni ac Minervae capillos disponant.
 Similis varietas in Catalectis Petronii Epigr. ad Ba-

silicum. ubi V. C. Voffii:

Semper dispositas parte decente comas.
 Forte hic legi posset, *sic positos*. HEINSIUS. *Dispositos* rectum est, ut supra *digestos* dixit. Vide Salmastium de Coma. pag. 301. ubi docet, *disponere* esse per flagella & granos distinguere. BURMANNUS.

40. *Non anus Haemonia perfida lavit aqua.*] Legitur etiam in MSS. exemplaribus, *laesit*, recte utrumque. MARIUS. Tacent hic interpretes, quos certus sum nihil horum intellexisse. Mihi quidem ista magicae artis species proflus ignota est. quamquam succurrat illa ex libro ii. Fallorum 39.

Aëlidem Peleus, ipsam quoque Pelaa Phoei
Caede per Haemonias solvit Acaestus aquas.

Sed illic de lustratione Pelei, re apud Thesalos gesta, agitur. quomodo & apud Petron. lib. iii. Eleg. 22.

Quae mihi non patrii poterant avertere amici,
Eluere aut vasto Thesalia saga mari.

Libri nonnulli veteres ab aliis imbeci, tum ex nostris Neapolitanus, Palatinus optima nota, & meus chartaceus, *laesi aqua*. Opinor scribendum:

Non anus Haemonia perfida laesi aqua.
 Ut ad deflexiones magicae referatur. de quibus non nihil paulo ante diximus, & Epistola vi. v. 97. HEINSIUS. Non intelligenda species quaedam magicae artis peculiaris & obscurior, sed capiendum de aqua magica sive avernali, vel stygia, ut passim Poetae vocant, qua utbantur magae in nefarius suis sacris, & qua aspergere res, quibus nocere volebant, passim dicuntur. vide quae Passeratius notat ad Propert. iv. Eleg. i. 120.

Umbræ nec haec magis mortua proliit aquis.
 BURMANNUS.

41. *Non tibi.*] Nec scripti. ut & sequenti versu. HEINSIUS.

42. *Nec timuit.*] Sic in exemplaribus quidem impressis legitur: sed sensus contrarius & ineptus ex hac lectione crederetur. unde legendum omnino, ut in manuscripto codice vidimus, *Non minuit*: ita enim apertissimum erit sensus. nam comae minuuntur capillis defluentibus. MARIUS.

45. *Nunc tibi captivos mittet Germania crines.*] Et ex hoc loco, & ex aliis, quos adferam, cognoscitur Germanos capillum nutrisse. lib. i. Falor.

— *Sparfos Germania crines:*

Porrigit:
 Lib. iv. De Ponto Eleg. ii.

Squalida prolixis qui regit ora comis.
 Et paullo post:

Crinibus et etiam fertur Germania passis.
 CIOFANUS.

O quam faepe, comas aliquo mirante, rubebis;
 Et dices, Emta nunc ego merce probor!
 Nescio quam pro me laudat nunc iste Sygambam;
 50 Fama tamen, memini, cum fuit ista mei.
 Me miserum! lacrimas male continet; oraque dextrâ
 Protegit, ingenuas picta robore genas.
 Sustinet antiquos gremio spectare capillos,
 (Hei mihi!) non illo munera digna loco.
 55 Collige cum vultu mentem. reparabile damnum est.
 Postmodo nativâ conspiciere comâ.

46. *Tuta triumphatae.*] Vetus lectio est, *culia*, id est ornata, & sic dubio procul legendum. MARIUS. Male Putcanus alique complures, *Tuta*. hae duae voces frequenter in libris antiquis confunduntur. sic apud Maronem scribendum lib. ix. Epigr. 18. de Ispiculo Eamini:

*Addidit et mirandum saceritis crinibus orbem,
 Quo felix facies iudice culta fuit.*

Cum in optimo Thuaneco codice. *tuta*, legatur. vulgati, *tota*. frigide. sic *colere* pro ornare. Art. Am. III. 225.

Ta quoque dum coleris, nos te dormire putemus. Idem Martialis lib. xiv. Epist. 20.

Captivus poteris cultior esse comis. Contra apud Lucan. lib. ix. 945. scribendum:

Surgere concesso nunc tuta mopalta culmo.

Cum in scriptis editis quotquot vidi, *non culta* legatur, nisi quod Richelianus, *nunc culta*. *Tuta* adversus arenam. HEINSIUS. *Pulchra* Sarraviani codex. de crinibus Germanorum vide Lipsi. ad Tacit. Germ. cap. iv.

47. *O quam saepe comas aliquo.*] *O quam saepe aliquo crimine codice Douzae, Vaticanus & duo Moreti. Aliqua* Palatinus. *Aliquo vultum mirante* alter Moreti.

49. *Nunc ipsa.*] Vetus & melior lectio est, *nunc iste*. MARIUS.

49. *Sygambam.*] Sarravianus, *Sygambam*, Putcanus, *Sygambam*, quae vera scriptura. Sic & in Claudiani veterimo codice scribebatur. Ptolemaeo,

Σύγαμβρα· Σύγαμβροι Straboni sunt. sic & consolatione ad Liviam legendum 17.

Ille genus Suevos acce indomitosque Sygambros Constantii.

Et 311. *Nec tibi delatos poteris narrare Sygambros.* HEINZ. Juvenal. Sat. iv. 147. in veterimis exemplaribus:

De Catis aliquid torvisque Sygambris Diesturus.

Vide Valesiana pag. 90.

50. *Ista mea.*] *Moi* rectius tres scripti. Neapolitanus, *Forma*, ut & Regius. Forte:

Forma tamen memini cum fuit ista meis.

Nimitum comis. quod praecesserat. HEINSIUS.

52. *Picta rubore.*] *Tincta* Moreti. vid. Epist. iv. 72.

53. *Spectatque capillos.*] Legitur in manuscriptis etiam *spectare*, recte utrumque. MARIUS. *Spectare* sex scripti, cum Excerptis Jureti, quae tu, Philiberte Mari, vir humanissime & ad omnem faecie comitatem, mei juris fecisti. ea scriptura faciet. sic *sustinet* ire iv. Metam. 447. & lib. vi. 562.

Sustinet ad Prognem post iulia facta reverti. HEINZ. Ita & codex Douzae.

54. Munera digna.] *Crimina digna* codex Franciurtenensis.

55. *Collige.*] *Corrige* Barber. & Palat. tertius.

56. *Conspiciere.*] *Mallet, conspiciare*, ut sit momentis; damnum, ait, esse reparabile, si modo postea a tingendis comis ablineat, & velit conspici nativâ comâ.

ELEGIA XV.

Quid mihi, Livor edax, ignavos objicis annos;
 Ingeniique vocas carmen inertis opus?

Non

1. *Quid mihi livor edax ignavos objicis annos.*] Respondet Poëta hae Elegiae iis, qui Poëticen ingnaviam quandam dicunt: carminaque ipsa, ope-

ra inertium atque ocioforum ingeniorum. Defendit autem studium suum, hoc est Poëticen, collatione ceterarum artium, ab effectu, nam militiam,

Non me more patrum, dum strenua sustinet actas,
 Praemia militiae pulverulenta sequi:
 5 Nec me verbosas leges edificere: nec me
 Ingrato vocem prostituisse foro.
 Mortale est, quod quaeris, opus. mihi fama perennis
 Quacritur: in toto semper ut orbe canar.
 Vivet Maconides, Tenedos dum stabit & Ide:
 10 Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.
 Vivet & Aferaeus, dum mustis uva tumbet:
 Dum cadet incurvâ falce resecta Ceres.
 Battiades semper toto cantabitur orbe;
 Quamvis ingenio non valet, arte valet.
 15 Nulla Sophocleo venit iactura cothurno.
 Cum Sole & Lunâ semper Aratus erit.
 Dum fallax servus, durus pater, improba lena
 Vivent, dum meretrix blanda, Menandros erit.

Ennius

tiam, jurisprudentiam, eloquentiam forenslem, & similia, quasi quaedam mortalia opera parere, fructusque eorum interire. Poëmatum autem & carminum famam immortalem esse: idque probat exemplis Poëtarum tam suae aetatis, quam vetustissimorum. MICILLUS.

1. *Livor edax.*] Imitatus Seneca Hippolyto 493. *Edaxque livor dente degeneri patit.*

Et Mart. xi. 34. *I nunc, livor edax.* BURMANNUS.

3. *Non me more patrum, &c.*] Declaravi hunc locum lib. iv. Tristium Elegia 1. *Verbosas leges:* Sic Cicero pro Muræna, ubi Jurisconsultorum disciplinam exagitat: *Tollitur è medio non solum ista vestra verbosa simulatio prudentiae.* CIOFANUS.

5. *Nec me.*] Anadiplosis. CIOFANUS. *Non me* aliae editiones utrobique.

5. *Edificere.*] *Addiscere* alter Politiani: male. vid. ad II. Metam. 639. respicit ad disciplinam Romanorum, quae exigebat, ut ingenui pueri leges XII. tabularum, ut *carmen necessarium*, edicerent. vide Ciceron. II. de legib. 23. hoc vero semper, ut negotium ingratum & molestiam plenum, deprecabantur clementem vitam & otium secuti. Senec. Herc. Fur. 172.

Hic clamofis rabiosa fori
Jurgis vendens improbus, iras
Et verba locat.

Et Noster iv. Trist. ult. & saepe alibi, se abhorruisse a foro testatur. BURMANNUS.

8. *Quacritur.*] Comparatur. CIOFANUS.

11. *Mustis.*] Servius ad Virgil. II. Georg. 7. *Mustum tantum singulari dicimus, sicut et vinum.*

18. *Vivet.*] *Vivent* tres libri, & *Menandros meolice* Ovidius abusive *missa* dixerit. sed hoc ille plus fecit, quod *et mustis dicit: cum (ut diximus) de his nominibus tres tantum casus usurpari consueve-*

rit. usus & Tibullus & alii. vid. Broukh. ad Tibul. I, 1, 6. & I, v, 24. vid. II. Art. 695. & Quinct. I. Inst. I. BURMANNUS.

12. *Ceres.*] Legitur in manuscripto quodam exemplari, *seges*, quae lectio mihi magis placet, ut nulla sit figura: nam & supra dixit citra figuram, *dum mustis uva tumbet.* MARIUS. *Seget* Putcanus & alii plurimi. male. Catal. Pith. pag. 35.

Hic gaudet curva falce resecta Ceres. Senec. Theb. 371.

Et tertia iam falce desubuit Ceres. Favra resecta dixit II. Pall. 520. HEINSIUS. Eadem varietas I. Art. Am. 401. I. Pall. 688. & v. 322.

& alibi. vid. Gronov. ad Senec. Oed. 49.

13. *Battiades.*] Callimachus, Batti filius. Hic floruit tempore Ptolemaei Philadelphii, Olymp. cxxvii. Auctor Suidas. CIOFANUS. Non Batti filius, sed Cyrenaicus, ab Aristaeo sive Batto, consilii Cyrenarum. vid. Steph. Schediasm. III. 10. ditore Cyrenarum. vid. Steph. Schediasm. III. 10. ubi cum a censura Ovidii vindicatur. vide & Comutator ad Perron. c. 135. alii etiam Batto, mentatores ad Perron. c. 135. alii etiam Batto, ex posteris forte prioris Batti, natum Callimachum volunt, vid. Illustrem Spanhem. ad Callim. Hym. Apoll. 65. BURMANNUS.

16. *Cum Sole & Lunâ.*] Haec non tantum apte Arato, quia Astronomica scriptis, accommodantur, sed etiam quia erant symbola aerenitatis: ut ita in nummis conspici docuit Triflanus tom. I. Comin. Hist. pag. 381. BURMANNUS.

17. *Dum fallax servus, durus pater, improba lena Vivet, dum meretrix &c.*] Haec venior est lectio, ut mihi quidem videtur. CIOFANUS.

18. *Vivet.*] *Vivent* tres libri, & *Menandros meolice* Ovidius abusive *missa* dixerit. sed hoc ille plus fecit, quod *et mustis dicit: cum (ut diximus) de his nominibus tres tantum casus usurpari consueve-*

rit. usus & Tibullus & alii. vid. Broukh. ad Tibul. I, 1, 6. & I, v, 24. vid. II. Art. 695. & Quinct. I. Inst. I. BURMANNUS.

12. *Ceres.*] Legitur in manuscripto quodam exemplari, *seges*, quae lectio mihi magis placet, ut nulla sit figura: nam & supra dixit citra figuram, *dum mustis uva tumbet.* MARIUS. *Seget* Putcanus & alii plurimi. male. Catal. Pith. pag. 35.

Hic gaudet curva falce resecta Ceres. Senec. Theb. 371.

Et tertia iam falce desubuit Ceres. Favra resecta dixit II. Pall. 520. HEINSIUS. Eadem varietas I. Art. Am. 401. I. Pall. 688. & v. 322. & alibi. vid. Gronov. ad Senec. Oed. 49.

13. *Battiades.*] Callimachus, Batti filius. Hic floruit tempore Ptolemaei Philadelphii, Olymp. cxxvii. Auctor Suidas. CIOFANUS. Non Batti filius, sed Cyrenaicus, ab Aristaeo sive Batto, consilii Cyrenarum. vid. Steph. Schediasm. III. 10. ditore Cyrenarum. vid. Steph. Schediasm. III. 10. ubi cum a censura Ovidii vindicatur. vide & Comutator ad Perron. c. 135. alii etiam Batto, mentatores ad Perron. c. 135. alii etiam Batto, ex posteris forte prioris Batti, natum Callimachum volunt, vid. Illustrem Spanhem. ad Callim. Hym. Apoll. 65. BURMANNUS.

- Ennius arte carens, animosique Accius oris,
20 Casurum nullo tempore nomen habent.
Varronem primamque ratem quae nesciat actas,
Aureaque Aefonio terga petita duci?
Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
Exitio terras cum dabit una dies.
25 Tityrus, & fruges, Aeneiaque arma legentur,
Roma, triumphati dum caput orbis eris.
Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
Discentur numeri, culte Tibulle, tui.

Gallus

Plutarchus in Excerptis apud Stobaeum Grotianis pag. 16. BURMANNUS.

19. *Anaxoi oris.* Vel propter sublimitatem carminis, vel propter fiduciam sui, de qua vide Val. Max. lib. III. cap. VIII. ex. II. BERNI. *Anaximom* os est violentum; vid. infr. ad lib. II. Eleg. XVII. 7. hinc *Arocom* vocat lib. II. Trist. 359.

23. *Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti, Exitio terras cum dabit una dies.* Respexit ad ipsius Lucretii sententiam § lib. III.

Tres species tam dissimiles, tria talia texta Una dies dabit exitio, multoque per annos Sustentata ruet moles, & machina mundi. CIOFANUS.

23. *Sublimis.* An sublimis dici possit Lucretius, qui minime sublimi carmine, sed populari fere sermone Epicuri scita tradidit, dubito. nisi ad materiae a vulgo remotae sublimitatem respexerit; ut ita ardui quid in Lucretio Statium agnoscere notavit Barth. ad lib. II. Silv. VII. 76. & ut a Quintilian. x. 1. *difficilis* dicitur. quod necesse a Barthio in *dissimilem*, vocem Quintiliano indignam, mutari lib. XLIII. adv. 2. eundem Barthium memini alicubi *subtilis* hoc loco malle. cui magis accederem, si codices addicerent. BURMANNUS.

24. *Exitio terras cum dabit una dies.* Scaliger, manu sua, incertum an ex MSS. adscripserat, *cum dabit una dies*. id est suprema, aut potius ultima. Notum illud, haec *Ianus summus ab imo Personat*. DAN. HEINSIUS. *Una dies* Scaliger, sed frustra. Illa Lucretii respexit Noster lib. v. 93.

Principio maria ex terras caelomque tuere, Horvsa naturam triplicem, tria corpora, Memmi, Tres species tam dissimiles, tria talia texta, Una dies dabit exitio.

Idem vers. 997.

At non multa virum sub segetis millia ducta Una dies dabit exitio.

Sic & Noster in Fastis II. 235.

Una dies Fabios ad bellum miserat omnes, Ad bellum missos abstulit una dies.

Et in Ponticis I. Eleg. 2.

— *Quamvis cocidore trecenti, Non omnes Fabios abstulit una dies.*

Propert. III. Eleg. I. 70.

Tantum operis bellis suffulit una dies.

Status Theb. III. 148.

Helices, quos una dies, manus abstulit una;

Et lib. XI. 577.

Omnibus in terris scelus hoc omnique sub aëvo Viderit una dies.

Catalect. Pith. pag. 65. *Abstulit una dies civis decas;*

pag. 7.

Evangatur potius legum veneranda potestas, Quam tot congestos noctesque labores Hauserit una dies.

Aufonius Idyllio de Rosa:

Tot species tantoque ortus, varioque novatus, Una dies aperit, conficit una dies.

Atque ita passim optimi auctores. HEINSIUS. Vide Colum. ad Enn. pag. 153.

25. *Tityrus.* Virgili Bucolica significat. Sic lib. IV. De Ponto:

Tityrus antiquas & erat qui pasceret herbas.

CIOFANUS.

25. *Et segetes.* Et fruges meliores libri. rectius haud dubie, quo omne Georgicorum argumentum est complexus: *Eruges* enim & ad arborum foetus referebantur. vide observata nostra ad Nucein. v. 19. Qui segetes reposuit, respiciat initium Georgicorum: *Quid faciat laetas segetes*, non recordatur illis solis materiem carminis Georgicorum totam esse complexum, sed alia subiunxisse ad rem requisita. HEINSIUS. Sed cum tria Poematum Maronis principia in unum cogat, videtur haud temere segetes repudiandum. solebant enim totum Poemata ab initio denominare; ut *iram Achillis*, Iliada vocatæ notum est. BURMANNUS.

26. *Orbis erit.* Eris optinus Palatinus, & unus Moreti pro diversâ lectione. HEINSIUS.

28. *Discent.*

- Gallus & Hesperis, & Gallus notis Eois,
30 Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
Ergo, cum siliaces, cum dens patientis aratri,
Depereant aëvo, carmina morte carent.
Cedant carminibus Reges, Regumque triumph:
Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
35 Vilia miretur vulgus. mihi flavus Apollo
Pocula Castaliae plena ministrat æquis.
Suffineaque comâ metuentem frigora myrtum:
Atque a sollicito multus amante legar.

Pasce-

28. *Discentur.* Ita legendum, quidquid codices obtulerunt, quorum multi, *dicuntur*. nam pueri & puellae his carminibus imbuebantur, sic puellis commendat Tibullum III. Art. 334. & legi eum passim dicit II. Trist. 463. BURMANNUS.

29. *Notus Eois.* Ita I. Art. 537.

Vesper & Eos novere Lycorida terras.

Credo propter Praefecturam, quam in Aegypto gesserat, quae ad Orientem. Douza. Vid. ad III. AMOR. IX. 63.

34. *Auriferi ripa beata Tagi.* Benigna Puteaneus atque alii complures non contemnendae notae. quod arripuit Salmastius ad Historiam Augustam. at mihi vulgata lectio magis probatur. *Benignum* enim pro fertili, *beatum* pro divite apud optimos auctores passim sumitur. quamquam & *beatum* sic sumi possit. quomodo apud Silium lib. VII. 160.

Dives ea & nunquam tellus mentis colono.

De Falerno. sed *benignae* venae opponit Lukanus lib. IX. 500. *malignam. Confessita est parva malignâ Unda procul venâ*, sic apud Propert. lib. II. Eleg. XII. 34.

Noli nobilibus, noli te offerre beatis, Vix venit, extremo qui legit ossa dia.

Quemadmodum scribo. invidiosum illud, *noli te offerre*, & plus est, quam si dicat, *noli tui copiam nobilibus & divitibus facere*. vulgati nullo sensu, *noli conferre*. idem proxima Elegia, postquam Cambysae & Croci meminisset:

Nam mea cum recitat, dicit se odisse beatos.

Et ita Martial. lib. XII. Epist. XV. *Beatum & pauperem* opponit. Cicer. pro M. Caelio. CXXVIII. *Prægestis animus jam videre laetas juvenes, mulieris beatae ac nobilis familiares*. sic contra *dives pro beato*, ut Horat. IV. Od. VIII. *dixit divites infulas, quae vulgo beatae dicuntur*. recte ergo *beatus* Tityrus, qui ab auro atque opulentia commendatur. HEINSIUS. *Benignam ripam* jam Salmastius ex op-

timo codice restituit ad Capitol. Pertin. cap. 12. ita contra Senec. Hippol. 15.

Super aquales

Labitur agros piger, & steriles Aënoe maligno radit arenas.

Et ita *benignus* ager Alcinoi supra Eleg. X. retineo tamen, *beata*. nam non de fertilitate, sed de divitiis, quas aurum subministrat, agitur, ut *dives Tagus* Martial. X. 16. *aurifer* eidem XII. 3. & alios. neque tamen huc traham, *beatissimos annos*, ut quidam legunt, apud Quintil. v. Instit. Orat. 14. si enim ita legendum, certe capiendum est, ut *dives Nilus* infr. lib. III. Eleg. VI. 39. id est aqua abundans, & *divitias* fluminis ibid. vers. 94. & *opes* II. Art. 343. & similia. BURMANNUS.

36. *Castaliae aquae.* Ita scriptissimus cum altero Politiani, quia fere semper Ovidius *plenum* cum genitivo construit. Fast. I. 478.

Ore dabat vero carmina plena Dei.

Vid. II. Art. Am. 316. HEINSIUS.

38. *Atque ita sollicito.* Atque a sollicito rectius omnino quique scripti. HEINSIUS.

40. *Tunc suus ex merito quemque tuetur honor.* Meliores:

Cum suus ex merito quemque tuetur honor.

Sed *quod* cum mox denuo sequitur. HEINSIUS.

38. *Atque ita sollicito.* Atque a sollicito rectius omnino quique scripti. HEINSIUS.

40. *Tunc suus ex merito quemque tuetur honor.* Meliores:

Cum suus ex merito quemque tuetur honor.

Sed *quod* cum mox denuo sequitur. HEINSIUS.

38. *Atque ita sollicito.* Atque a sollicito rectius omnino quique scripti. HEINSIUS.

40. *Tunc suus ex merito quemque tuetur honor.* Meliores:

Cum suus ex merito quemque tuetur honor.

Sed *quod* cum mox denuo sequitur. HEINSIUS.

Pascitur in vivis Livor: post fata quiescit,
 40 Cum suus ex merito quemque tuetur honos.
 Ergo etiam, cum me supremus adederit ignis,
 Vivam: parsque mei multa superstes erit.

reponi ex antiquis libris, peregit. Horatius lib. III. Od. IV.

— Nec perdit

Impostitam celer ignis Aetnam.

Idem Statius Theb. IX. 102.

Nullas illum volucres, nulla impia monstra, nec

ipse,

Si demus, pius ignis edat.

Theb. I. 507.

— Infractaque exta

Lacte novo persusus edet Vulcanus ignis.

Hinc & ignis edax passim Poëtis. ita & *flamma vorat* Elegia in obitum Drusi, ut emendavimus v. 134. *adcedendi verbum* & Columellae reddendum ex optimis membranis lib. II. cap. X. *Vermes*

gignit, qui simul atque oscilla lupinorum adederunt; reliqua pars enasci non potest. vulgo, ederunt. HEINSIUS.

42. *Parsque mei multa superstes erit.* Lege ex utroque exemplari Maffei. *parsque mei magna &c.* Vide quae notavi extremo lib. XV. Metamorphoscos. CROFANUS. Ego certe libentius reciperem, *pars multa*, quam *magna*. sed modo praecofferat, *multus legas*; nisi ibi cum quibusdam codicibus *cultus legas*. *Multa pars*, ut Horatius III. Od. 30.

Non omnis moriar; multaque pars mei
Vitabit Libitinam.

Art. Am. III. 104. ex MS.

Pars vestrum tali munere multa carer.

Ubi & *magna* plurimi. parum ergo refert. BURM.

P. OVIDII NASONIS A M O R U M LIBER SECUNDUS.

ELEGIA I

HOc quoque composui, Pelignis natus aquosis,
 Ille ego nequitiae Naso Poëta meae.
 Hoc quoque iussit Amor. procul hinc, procul este severae:
 Non estis teneris apta theatra modis.
 5 Me legat in sponsi facie non frigida virgo:
 Et rudis ignoto tactus amore puer.
 Atque aliquis juvenum, quo nunc ego, faucibus arcu,
 Agnoscat flammae conscia signa suae:
 Miratusque diu, Quo, dicat, ab indice doctus
 10 Composuit casus iste Poëta meos?
 Ausus eram (memini) coelestia dicere bella,
 Centimanumque Gygen; & fati oris erat:

Cum

1. *Pelignis aquosis.*] *Aquosus* vocat, quod ibi multi sunt fontes, & fluvii: ut fluvius Gyptius, & Vella, ut nunc loquimur: hi praeter Sulmonis moenia labuntur, alius qui Amverlam oppidum,

quod tuo, *Karolis Belprate*, imperio paret; (hic autem, & Gyptius ab Aufeia aqua manat) alius non longè à Coenobio Sancti Spiritus, qui ab Amoris fonte, de quo infra, fluere incipit; alii quo, qui ad tria stadia à Populio erumpunt; alius verò Aeternus, qui omnibus his, quos dixi, fluviiis mirandum in modum auctus, idem Populium praeterlabitur. CROFANUS.

2. *Ille ego nequitiae Naso Poëta meae.*] Forte, *deliciae Naso Poëta tuas*, ut Lectorem alloquitur. sed & vulgata scriptura bene se habet. dictum enim est ut inf. III. 9. *Ille tui vates operis.* HEINSIUS. Sic III. Amor. I.

O argumenti lente Poëta tui.

3. *Procul este severi.*] *Severae* rectius tres codices. de puellis agit, malim etiam, *procul ite*, quod est 24. 593.

sequatur versu proximo. HEINSIUS. *Severae* etiam Francofurtensis habet.

5. *In sponsi facie.*] *Faciem* duo Moreti. ut dictum sit, quomodo apud Terent. Adelp. II. Sc.

4. *Coram in os laudare.* BURMANNUS.

6. *Tactus.*] *Palatinus, tactus.* Moreti unus; *capit.* sed frustra II. Art. Am. 866.

Hoc est cur pueri tangar amore minus.

Et III. Art. 682.

Posse suo tangi credit amore deas.

Et milles alibi. vid. ad III. Art. 547. & ad Petronii cap. LXXXIII. BURMANNUS.

12. *Centimanumque Gygen.*] *Gyges*, sive *Gyar*, qui centum manus habuisse dicitur, filius fuit Caeli ex Tellure. Auctor Apollodorus sub principium lib. I. Bibliothecae, & eo prior Hesiodus in Theogonia. CROFANUS. Scaliger *Gyen* scribebat. *Palatinus Gygan* repraesentabat. DAN. HEINSIUS. *Gygan* nonnulli codices, Scaliger *Gyca* legebat. ut & Fast.

14. 593.

Cum male se Tellus ulta est, ingestaque Olympo
Ardua devexum Pelion Ossa tulit.

- 85 In manibus nimbos, & cum Jove fulmen habenti,
Quod bene pro coelo mitteret ille suo,
Clausit amica fores. ego cum Jove fulmen omisi.
Excidit ingenio Jupiter ipse meo.
Jupiter, ignoscas: nisi me tua tela jুবabant.
- 20 Clausa tuo majus janua fulmen erat.

Blandi-

Quid gravius victore Gye capiva tulissem?
Trist. iv. Eleg. vii. 18.

Centimanumque Gygen, semibovemque virum.
Ubi Gyen pari modo foret reponendum. Certe
unus Palatinus, Giam. alii plures, Gygam, Rot-
tendorph. Giam. Apollodorus initio Bibliothecae:
Οὐρανὸς πῆρ' αὐτῶν τῶν κραιβάδων ἐδωκεν ὄψον. γή-
μους δὲ Γυγ, ἑξήκοντα πῆρ' αὐτῶν τοῖς ἀνθρώποις
παραγγελλόμενος, ἐπίστειν, ἰόν, κείον. Sed cum
ceteri auctores, Hesiodus nempe in Theogonia,
ejusque ac Apollonii Rhodii Scholiae, Paie-
phatus, Anstori Ethnologiae in Τριτοκράτους, alii
Γυγν appellent, Hygino etiam Gyges sit, Apo-
lodotum potius ex his emendandum, quam hos
ex Apollodoro parum abest quin censam. Hora-
tius quoque lib. iii. Od. xvii.

Nec si resurgat continuanus Gygete
Lib. iii. Od. iv.
Testis mearum continuanus Gyges
Sententiarum.
Quibus locis exemplaria nonnulla scripta à me in-
specta, Gigas. Theophilo in Apologia pro Christiani-
tatis mendose Γίγας dicitur. HEINSIUS. Vide Bent.
ad Horat. ii. Od. 17.
13. ingestaque.] Libri iv. & prima editio, con-
gestaque. ut L. Metam. 153.
Ataque congestos struxisse ad sidera montes.
HEINSIUS. Sed ingesta recte se habet. v. Met. 346.
Vasta Giganteis ingesta est insula membris.
Et xiv. Metam. 1. ex MSS.
Jamque Giganteis ingestas faucibus Aetnae.
Ubi injecta alii, ut hic quoque Moreti unus.
BURMANNUS.

15. Jupiter in manibus.] Extrema syllaba natu-
ra brevis producitur, gratia finalitatis. ut fecit Naso
etiam in Epist. Hypermetrae:
Mittit Hypometrae de tot modo stratis uni.
Et in Artibus:
Arte levis curvus, arte regendus amor.
Idem in Fastis:
Saera Pates aderat, inde movetur opis.
Et Virg. in Buccol.
Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.
Idem in i. Aeneid.
Per terram & versa pulvis inscribitur hasta,

Et in 10.
At tibi Tymbre caput Evandrius abstulit ensis.
Sed aspere satis in iii. Aeneid. sine consonante in
fine dixit:

Dona debine auro gravia, sectoque elephanto.
In quodam tamen exemplari ita legitur:
In manibusque Jovem, & cum Jove fulmen ha-
bebam.

Sed mihi superior lectio magis probatur, tum quia
vetulior, tum quia frequentius Poëtae in caesuris
carminum, syllabam naturam brevem producere so-
lent, ut supra in exemplis patuit, quam praeter-
mittere, cum opus est, Synalopham: quae sit,
quoties praecedens dictio desinens in litteram m,
consequitur dictionem à vocali incipientem: illud
enim m cum fua vocali praeciditur. ut apud
Virgilium:

Gratum opus agricolis, at nunc horrentia Martis.
Et:

Mulum ille & terris iactatus & alto.
Quod si fieret in hoc Nasonis carmine, Jovem &
ut postremam duae litterae hujus dictionis Jovem,
propter sequentem dictionem à vocali incipientem
succiderentur, claudicaret versus. Non tamen ne-
gamus, Synalopham à Poëtae quandoque neces-
sitate causa praetermitti, ut patet ex hoc Ennii
carmine:

Insuetia forent tum millia militum esto.
Et Juvenalis:
Vivendum recte non propter plurima tum his.
Sed id aut nunquam, aut rarisime invenies apud
Virgil. Horat. & Nasonem; quo fit, ut mihi cre-
dibile fieri non possit, Ovidium ita scriptum reli-
quisse, in hoc praesertim opere, quod (ut dixi-
mus) diligentissime recognovit & emendavit,
Praeterea si diligenter excutias hoc carmen,

In manibusque Jovem, & cum Jove fulmen ha-
bebam.

Nescio quid tardidi & hiantis habet. At multo duc-
tius illud sonat: Jupiter in manibus, & cum
oblat, quod non potest Jupiter referri ad verbum
Istebam. nam elegerat praetermittitur, & sub-
stantivum verbum substantivum sum, es, est. Nec
absurdum est, ut sequatur statim transitivum ver-
bum: id enim & Maro lib. v. fecit, ejus hoc est
carmen:

Post

- Blanditias elegosque leves, mea tela, resumfi;
Mollierunt duras lenia verba fores.
Carmina sanguineae deducunt cornua Lunae;
Et revocant niveos Solis euntis equos.
- 25 Carmine dissiliunt, abruptis faucibus, angues,
Inque suos fontes versa recurrit aqua.
Carminibus cessere fores: infertaque postii,
Quamvis robur erat, carmine victa fera est.

Quid

Post ubi confecti cursus, & dona peregit. MARTIUS.
Jupiter in manibus, & cum Jove fulmen habebam
legitur in uno Maffean. & in quibusdam vulgatis.
In aliis, in manibusque Jovem &c. male. In uno
Vatic. In manibus nimbos & cum Jove &c. neque
id placet. In altero Maffean. aperte sine ulla lit-
erae suspicione scriptum est: In manibusque Jovem,
& cum Jove fulmen habebam. Quo modo si lege-
retur (quamvis ita ob multas causas malim) littera
m in voce Jovem non elideretur. Similia exempla
& apud Lucrctium, & Horatium & Lambinus &
Gifanius repperunt. GIOFAN. Sarraavianus, Aron-
delianus, & quinque alii, cum prima editione:

In manibus nimbos & cum Jove fulmen habebam.
Recte. Neque aliter Puteanus, nisi quod in illo
vox nimbos desideratur, unde natus error. Ceteri
codices, Jupiter in manibus. duo praeterea, habe-
bat. unus Moreti, habenti. optime. refer ad se-
quentia:

In manibus nimbos & cum Jove fulmen habenti,
Clausit amica fores.

Ita nimbisferum ignem vocat fulmen. Pont. iv. 12.
ut recte meliores scripti:

Sic afflictae caelestia regna Gigantas
Ad Stygia nimbisfero vindicis igne datos.

Nam vulgari, nubifero igne. perperam. HEINSIUS.
Recte Heinsius: nimbos enim cum fulmine saepe
Poëtae conjungunt, quia ex nimbis Jupiter tor-
quere solet. Virg. l. Georg. 238.

Ipsa Pater media nimborum in nocte cornuta
Fulmina molitur dextra.

Et Lucret. vi. 309. nunquam puro coelo jacere
fulmen dicit. Sil. xii. 611.

Fulminaque & tonitrus, & nimbos conciet atros.
BURMANNUS.

17. Fulmen omisi.] Sic est in omnibus libris
scriptis. GIOFANUS. Fulmen omisi Puteanus à
manu prima. sed emendatum, fulmina omisi, quo-
modo multi ex nostris. mittere pro omittere. libri
sex, & cum Jove. Forte, en cum Jove. HEINSIUS.
Ego codicum GIOFANI, & Aldinae, Micyllanae, &
Besmannianae Editionum fidem sequor, fulmen
omisi. cum quia praecedenti versu fulmen est,
quod hic non recte in fulmina transire videtur;
tum praecipue, ut ambiguitas vitetur, quia fulmi-

na mittere, sollempnis est locutio, pro jacere, ex
coelo demittere, & hoc Poëtae menti repugnat.
omittere vero proprie est de manibus demittere,
Succ. Agam. 241.

Proinde omisi regimen à manibus meis.

Vide quoque olim ad Phaedrum lib. i. Fab. 13. no-
tatum; & ita mox respondebit vox, resumfi,
BURMANNUS.

19. Nil me tua tela jurabant.] Verba Puteanus,
Palatinus optimus, Neapol. Arondel. & quinque
alii. reliqui bella. HEINSIUS. Tua facta codex
Doutze.

20. Janua fulmen habet.] Venuste Regius, unus
Mediceus cum Exceptis Jurci & Politiani, ful-
men erat. HEINSIUS.

22. Mollierant duras.] Molliorant Puteanus.
dixi ad Epistolam vii. Pl. 166. HEINSIUS. Molli-
a verba Scriverianus. dulcia Barber. & Vatican. sed
lenia probum est. ita ex Ponto lib. i. 11. 72.

Lenia pro misera fac modo verba fuge.

Praeterea Farnesianus habet:
Mollierant animos lenia verba feras.

BURMANNUS.

24. Niveos.] Francius malebat, nitidos. duo li-
bri Heinfilii, niveos carmina Solis equos.

28. Quamvis robur erat.] Quamvis roboras
Neapolitanus. Puto scribendum, Quamvis roboras
nimipum postii. Injunctaque postii ex vestigiis veteru-
m librorum ad haec malebat Gebhardus, cui
adversum praebere non possum, cum nostris melio-
res sicut pro recepta lectione. HEINSIUS. Nihil
muta: non enim postis semper ex robore, qui &
ex lapide, marmore, & metallo; unde aorati
postes. xv. Metam. 620. sed fera ex robore, quae
quasi repagulum foribus apponebatur. unde 1.
Amor. 6. vates, exante poste feram. ubi & vers. 28.
Roboribus duris janua fulta dicitur, id est fere five
repagulis. nam mox. munimenta portae dicuntur.
vid. Salmast. exercit. Plin. pag. 653. Sagittar. de
Januis cap. x. & hinc Petron. cap. 16. Sera sponte
delapsa. nam quas hodie feras appellamus, longe
aliud sunt. hic quoque unus Moreti, mata fera:
aliud sunt. male etiam Maro robur caput
forte non male. quia quibus sera erant fortis. quia
enim ita loquitur? BURMANNUS.

19. Pro

- Quid mihi profuerit velox cantatus Achilles?
 30 Quid pro me Atrides alter & alter agant?
 Quisque tot errando, quot bello, perdidit annos?
 Raptus & Haemonis flebilis Hæctor equis?
 At, facie tenerae laudatâ saepe puellae,
 Ad vatem, pretium carminis, ipsa venit.
 35 Magna datur merces. heroum clara valete
 Nomina: non apta est gratia vestra mihi.
 Ad mea formosæ vultus adhibete puellae
 Carmina, purpureus quae mihi dicitur Amor.

29. Profuerit.] Profueris unus Medicus. Lege, profueris Achilla. HEINSIUS.

29. Velox.] Quaedam exemplaria non velox, sed victor habent. Horat. II. Od. 4. *Thesalum victorem* vocat Achillem. mihi tamen magis placet prior lectio. MARIUS. Victor etiam Francofurtensis.

30. Quid pro me Atrides.] In quibusdam Atrides, non Aiacis utrumque restant. NAUGERIUS. Nonnulli codices loco Aiacis, Atrides habent. Quae lectio si tibi placet, ô lector, de Agamemnone & Menelao dictum accipe, qui ab Atræo genus traherant. de quibus Maro lib. II. Aeneid. 500. dixit:

Geminisque in limine Atridas. MARIUS. In utroque Massæian. & altero Vatican. Atrides. acque bene. CROFANUS. Versus haud dubie mendosus. Saravianus & octo alii, Quid pro me Atrides. quod sequor, dum incitoria offerantur. Excerpta Politiani, Quid mihi quae Atrides. Optimus Latinus, & duo alii, Quid vero Atrides. SCHVETI-

nus, Quidue aramethides. Puteanus, Quidue ramethides. Fontassis, Quid, quae, Atrides. Regius, Quid pro me Atrides. agans bene unus Moreti. HEINSIUS.

33. At facies tenerae ut laudata est saepe puellae.] Verius duntaxat habicus à libraribus. ut & est absumt à prima editione & melioribus scriptis. Quantilli negotii erat veram inde lectionem nobis reddidisse, hoc modo:

At facie tenerae laudatâ saepe puellae.
 Certe Neapolitanus & Arondelianus, tenerae laudatâ saepe puellae. alii nonnulli, laudatâque. HEINSIUS.

35. Heroum clara valete nomina.] Respicit illa Anacreontis Ode I.

*Χαίροντε λαοῦν ἡμῶν
 Ἥρώες, ἢ λυρῆ γῶν
 Μῦθους ἔμαρτας ἔδει.* BURMANNUS.

37. Formosus.] Formosus Saravianus. ut supr. I. VIII. 43. x. 47. HEINSIUS.

E L E G I A II.

Quem penes est dominam servandi cura, Bagoë,
 Dum perago tecum pauca, sed apta, vaca.
 Hæsterna vidi spargiantem luce puellam,
 Illâ, quae Danaï porticus agmen habet.

Proti-

1. Bagoë.] In Barbarino codice erat glossa, *lingua Persica dicitur Spado.* & ita apud Curium saepe occurrit. Bagoë vero à Latinis etiam dicitur pro Bagoas. Bagoas dicitur a Sulpic. Sever. lib. II. Hist. 14. & 16. Pim. XIII. 4. De palmis clarissimae omnium, quas regias appellaverit ab honore, quoniam regibus tantum Persidis servabantur. Babylone natae uno in hortu Bagoë: ita enim vocant Spadones, qui apud eos etiam regnare. vide de Euncho Persico Aslanum III. Hist. 23. & ibi Schief. Athenæum, Diodorum, Plutarchum, Lucianum,

Heliodorum, & alios, qui passim ita utuntur. Vocabulum esse Chaldaicum, & ejus originem docet Codurcus ad Jobi cap. xxx. 5. vide & ad Quintil. v. 12. BURMANNUS.

4. Illa, quae Danaï porticus agmen habet.] Hujus porticus mentio est lib. I. De Arte, his verbis:

Quaeque parare necem miseris patruelibus ausas
 Beldes, ex frictu barbarus ense pater. CROFAN.
 Porticum Apollinis intelligit. vide quae Heinsius ad d. I. lib. I. Art. Am. 73. notat.

5. Noctem-

- 3 Protinus, ut placuit, mihi, scriptoque rogavi.
 Rescriptit trepidâ, Non licet, illa manu.
 Et, cur non liceat, quaerenti reddita causa est;
 Quod nimium dominae cura molesta tua est.
 Si sapiis, ô custos, odium (mihi crede) mereri
 20 Desine. quem metuit quisque, perisere cupit.
 Vir quoque non sapiens: quid enim servare laboret,
 Unde nihil, quamvis non tueare, perit?
 Sed gerat ille suo morem furiosus amor:
 Et castum, multis quod placet, esse putet.
 35 Huic furtiva tuo libertas munere detur;
 Quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
 Consciis esse velis: domina est obnoxia servo.
 Consciis esse times: dissimulare licet.
 Scripta leget secum: matrem misisse putato.
 20 Venerit ignotus: postmodo notus cat.
 Ibit ad adfectam, quae non languebit, amicam
 Visere; judicis aegra sit illa tuis.

Si

3. Noctemque rogavi.] Legitur in quibusdam manuscriptis exemplaribus, *Misi, scriptoque rogavi.* Quae lectio magis placet, quia sequitur, *Rescriptit trepidâ, &c.* subintelligendum igitur, *convenit.* MARIUS. *Scriptoque rogavi* Puteanus & alii ex melioribus. nonnulli tamen, *misso scripserunt.* HEINSIUS. Gonsal. ad Petron. cap. xcv. citat *risi*, nescio an errore operarum, an quia ita legendum crediderit. sed *mittere* simpliciter poni docuimus supra ad lib. I. Eleg. 13. Francofurtensis cum multis quoque; *misso, scriptoque rogavi.* sed male: *rogare* etiam simpliciter pro sollicitare ad acquitiam saepe Nosler utitur infr. VII. 25.

Sicilicet ancillam, quae iam tibi fida, rogarem.
 Et XIX. 20.

Castâ est, quam nemo rogavit.

Martialis IV. 82.

*semel rogata, his terque neglectis
 preces amantis.*

Et ita ille sapient. vide Passerat. ad Propert. lib. I. Eleg. v. in fine. de scripto vid. Epist. XVIII. 4. BUNN.

8. Quod nimium dominae cura molesta tua est.] Censeo scribendum, *domus es.* Tâ est enim inconcinne duntaxat gemitur hoc dislicho. HEINSIUS.

9. Custos.] Cum odio pronuntiandum. ita Tertul. de Poenit. cap. vi. *Custos corporum.*

10. Quem metuit quisque, perisere cupit.] Legitur & *perire*, in quodam exemplari: sed mihi probabilior est prima lectio, tum quia vetustior, & major praeterito tempore exprimitur affectus metuentis, qui jam perisere cupit, quem metuit: tum quia hoc accepisse videtur Nâso ex Ennii tra-

goedia, ex qua Cicero illud carmen citat lib. II. Off. 7.

Quem metuum, oderunt: quem quisque odit, perisere expetit. MARIUS.

Non dissimilem sententiam continet trochaicus ille Lætanus:

Quem metuum, oderunt: quem quisque odit, perisere expetit. CROFANUS.

Perisere meliores. HEINSIUS.

13. Furiosus.] Junianus, *sumosus.*

14. Castam, multis quae placet.] *Castum multis quod placet* iidem. HEINSIUS. Ita & Douzac codex. vid. ad Epist. XVIII. 153.

14. Esse putet.] Vetus & verior lectio, *ispe putet.* habet enim emplasin *ispe*, quasi diceret, *stultus & insipiens:* nam alii hoc non putarent. MARIUS.

16. Quam dederis.] Legitur &, *Quid.* MARIUS. Quod Neapolitanus & duo alii. *dederas* Francius. de ultimae syllabae productione hic bene & multis

Marius, vide supr. ad Epist. VII. 53.
 19. Matrem scripsisse putato.] *Misisse* Puteanus, ut supra vers. 11. HEINSIUS.

20. Notus cat.] *Notus erit* codex Douzac. Puteanus & octo alii.

21. Ibit ut adfectam, quae non languebit, amicam Visat. judicis aegra sit illa tuis.]

Haec valde sunt mendosa. Scripti plerique, *ibit ad adfectam*, vel, *ad adfectam*, & postea, *Visat & indicis.* Alter Puteanus, *Visat & indicis.* Saravianus cum quatuor aliis, *Visaque judicis.* Scribe:

Ibit ad adfectam, quae non languebit, amicam Visare? judicis aegra sit illa tuis.

E c c

Ibit

Si faciet tarde, ne te mora longa fatiget,
Imposita gremio fertere fronte potes.
25 Nec tu, linigeram fieri quid possit ad Ilin,
Quaefieris: nec tu curva theatra time.

Ibi visere Graecinus Poëta, maxime Propertio, familiaris, de quo ad Claudianum II. in Rulin. 98. *adfecta amica* pro aegra, aut quae se aegram simulat, recte dicitur. nec in *adfectam* mutandum. Notum illud Propert. lib. II. Eleg. xxviii.

Justior adfectae tandem miserere puellae.

Vide quae noto Trist. lib. III. Eleg. III. 14. *Visere ad aliquem*, etiam elegans loquendi modus, Terentio Plautoque non neglectus. Lucret. lib. VI. 1136.

Nam quicumque suos fugitabant visere ad aegros.

Revisere ad stabulum lib. II. 359. & *revisere ad linam* lib. V. 635. de signis coelestibus idem. Sed utraque loquendi modum Terentius simul conjunxit, qui appositi facti in Hecyra Act. I. Sc. II.

Aegram esse simulat mulierem, nostra illico it visere ad aem. admittit nemo.

Plaut. Trucul. II. VI. 16. *Nam ad amicam decimo mense post Athenas Atticas viso.* A. Gell. lib. II. Art. Noct. 26. *Favorinus Philosophus cum ad M. Frontonem consularum pedibus aegrum viseret.* idem ex Annalibus L. Pisonis lib. VI. N. Art. cap. IX. *idem Cn. Flavius dicitur ad Collegam venisse visere aegrotum.* ubi *venit visere* ad aegrotum pari Graecino dicitur, ut hoc loco, *it visere ad adfectam.* sed quod praecipue ad rem facit. idem Gell. lib. XVII. cap. 3. *Tum ad quendam aegrum cum isset visere, nosque cum eo una introivimus.* lib. XVIII. cap. I. *It ubi cum amico conquisitus, quod ad se aegrotum non viseret.* idem lib. XIX. *Memini me quondam ad Frontonem Cornelium pedes tum graviter aegrum ire et visere.* ubi malum, *ire visere.* Catull. catm. X. *Varus me meus ad suos amores visum duxerat & foro ostium.* *revisere ad aliquem* idem Gellus dixit lib. VII. 17. ceterum sub hac specie moechis suis constituisse locum docet & Martialis lib. XI. 8.

Inselix quid egest aegram simulabit amicam?
Haeredit dominae vir comes iste suae.

Judicis tuis. ut Art. Am. II.

Sunt qui praecipiant verbas, satorea, nocentes
Samere: iudicis ista venena meis. HEINSIUS.

Vid. ad Epist. III. 104.

22. *Judicis.* Legendum est omnino, *judicis*, sine copulativa conjunctione et, ut est in vetustis codicibus. Id est fingas te existimare dominam esse aegrotam, MARTIUS.

23. *Si faciet tarde.* Pro Sacrificabit explicabat Douza & Benmannus, nota verbi significatione, melius, quam Marius & alii, *facies sui copiam tibi.* quod ineptum.

24. *Stertere fronte potes.* Putes meliores, sed frustra. HEINSIUS.

25. *Linigeram.* Quia ejus Sacerdotes lineis vestibus induti celebrabant. unde Naso in I. Metam. de Iside ait:

Nunc dea linigera colitur celebrerrima turba.

Et de Sacerdotibus iisdem Martialis:

Linigeri fugiunt calvi, sistrataque turba.

Juvenalis:

Qui grege linigero circumdatus.

Tranquillus etiam in Othone: *Sacra*, inquit, etiam Iside saepe in linea religioaque veste prophanam celebravit. Apulejus quoque in ut. lib. Metam. de Iside facit ita scribit: *Tunc influunt turbae sacris divinis initiatae, viri feminaeque omnis dignitatis, et omnis aetatis lintoso vestis candore puro luminosi.* In quodam tamen codice legitur, *Niligeram*: quae lectio mihi non displicet. nam licet Iō, quae postea Ihs dea facta est, Inachi filii Achaeae filia fuerit, quod ostendit Naso in I. Metam. tamen & quia in Aegypto apud Nilum pristinae formae recepit, ibique ab Aegyptiis celebratur (unde etiam ejus sacra Romam advecta sunt, ut supra diximus) inde genti creditur. Quoniam & ad hoc facit coram opinio, qui dixerunt, Iidem Jovis Aegyptii regis filiam fuisse, eandemque cum Cerere esse, ut Diodorus scribit. In Artibus etiam Naso Iidem, *Niliacam juvenentem*, appellavit. MARTIUS. Codex, cum quo liber Scaligeri collatus erat, *lanigeram* exhibebat. Ipse Scaliger *lanigeram* fecerat. DAN. HEINSIUS. *Lanigeram* plerique. At Purzani Excerpta cum Bartholiniano & uno Moreti, *linigeram*. probe, dixi lib. I. Artis Amat. VI. 79. HEINSIUS. Codex Douzae, *lanigeram*, cum hoc glossatum: *Lanigeram dicit, quia Sacerdotes Iside deserebant stolisum lanae supra caput sicut in honoris ejus deae.*

27. *Affidua.* Perpetuus; ita omnino legendum est, non *Affidius*, mensus dicit etiam, *sic tibi semper honor.* MARTIUS. Recte, licet praeciae editiones, *affidus*: conficius commissi, id est criminis, tollit affiduos honores. est vero locutio non obvia, *tollere honores*, pro capere, ferre; desinita a fragilibus, quos ex agris tollimus. de qua ad lib. V. Metam. 131. agemus, *tollere amores* Moreti & quidam alii. BURMANUS.

Con-

28. *Quis*

Conficius affiduos commissi tollet honores.
Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?
Ille placet, versatque domum, neque verbera sentit:
30 Ille potens est alii, fordida turba, jacent.

28. *Quis minor est autem.* Est cauto malim. sic lib. II. Art. 196.

Artis erunt cauto mollia jussa mea.

At prima editio cum scriptis quibusdam, *inquam pro autem.* HEINSIUS. *Est homini* Moreti a manu prima. vid. ad II. Art. 603.

29. *Versatque domum.* Puto, *servatque.* Illi cura domus committitur. nisi malis, *servatque domi.* ut apud Comicum, *Solus Sannio servat domi.* HEINSIUS. Sed tantum ille honor, ut solus, tanquam Sannio, servet domi, quod vilissimo cuique, & ad alia officia inepto servo committi potest? multo recte elegantior lectio, *versatque domum*, id est pro arbitrio in tota familia regnat, agit reliquos servos, & eis imperat. Marius, *pro arbitrio volvis* explicat. est vero in hoc verbo occulta vis fraudum: Virgil. VII. Aeneid. 336.

Atque odii versare domos.

Propert. III. Eleg. VI. 19.

Nam est certa fides, quam non injuria versat.

Ubi egregie Broukhufius, in omnem partem versare exponit, & illustrat aptissimis exemplis. Virg. II. Aeneid. 62.

Seu versare dolos, seu certae occumbere morti.

Ubi non omnino rejiciendum puto codicis Pieriani lectionem, *versare dolo.* scilicet Trojanos, ut litera & adhaerent *tra* dolo ex sequenti voce, *seu.* & ita Servius legit, quem vide. sic etiam infr. Eleg. XIX. VI. 15. scribendum forte:

Sic ubi versarar, tepidoque resoverat ignes.

Apud Senecam Herc. Fur. V. III. Juno ad Furias:

Me, me, forores mente dejectam mea
Versate perire.

Eo sensu quoque Stat. IV. Theb. 626. *Versare manus.* ubi videndus Barthius. Plautus saepe ita utitur. Pers. V. II. 17. *Quomodo hodie me versavisti,* ubi male Patrus, *vexavisti.* nam & Bacch. IV. VI. 6. *Nunc ego hodie versabor.* quae loca docent, quid fit de servo dictum, *versare domum.* saepe autem cum *vexare* hoc verbum confusum, nec mirum, cum significatio sit pene eadem. supra. I. Am. II. 8.

Et possessa ferus peiora versat amor.

Ubi *vexat* alii. sic variant codices in his verbis apud Horat. I. Sat. VIII. 19.

Huic,

Quantum carminibus quae versant, atque venenis
Humanos animos.

I. Art. VII. 15.

Duo si discordia vexet inertes.

Et ibi *versat* alii. vid. Heins. ad Claud. I. Laud. Stil. 286. & Epigr. XX. arque hanc lectionem firmant sequentia, *illa potens*: potentia enim illa abutens versat domum pro arbitrio suo. BURMAN.

30. *Ille placet domino, fordida turba jacent.* Ita in quodam codice legitur, *sed mihi magis placet vetula lectio*, quae est, *Ille potens dominae.* scilicet est, id est, qui apud dominam maxime potentia valet, ut quidquid voluerit, cogat ipsam facere. legitur etiam in exemplaribus, *cetera.* MARTIUS. Placet lectio Maffician. exempl. *cetera turba jacent.* CIOPIANUS. Puteancus, Mentelianus, & Arondelianus:

Ille potens, alii fordida turba jacent.

Quod sequor. nam *placet* jam praecesserat. Art. Amat. lib. II. 294. ex antiquis exemplaribus:

Villitas tua sit; vitulos donetur amicæ,
Perda nihil: partes illa potentis agat.

Metam. X. 352.

— Neve potentis

Concubitu vestito naturae polluc foedis.

lib. III. Art. 258. de pulchris puellis:

Est illis sua dos forma sine arte potens,
Quomodo & Propertius lib. II. Eleg. V.

Cynthia forma potens, Cynthia forma levis.

Amor. III. Eleg. XI.

Desine blanditias & verba potentia quondam
Perdare.

Plura ad Metamorph. lib. IV. VI. 325. Metam. XIII. 562. *Facit ira potentem.* ita libri veteres. Alii codices hoc loco:

Ille potens dominae: cetera turba jacent.

Potens dominae, ut *potens mentis, potens voti.* & probavit Gronovius ad Liv. XIII. 16. de quibus alibi dicemus *jacere*, quomodo lib. I. Fall. 18. *Pauper ubique jacet.* Lucretius lib. V. 1272.

Nam fuit in pretio magis aēs, aurumque jacebat
Propter inutilitatem beati mucrone reusum.
Nunc jacet aēs, aurum in summum successit honorem. HEINSIUS.

E c c 2

Si

Huic, verac ut lateant caussae, finguntur inanes:
 Atque ambo domini, quod probat una, probant.
 Cum bene vir traxit vultum, rugasque coëgit,
 Quod voluit fieri blanda puella, facit.
 35 Sed tamen interdum tecum quoque iurgia necat;
 Et simulet lacrimas, carnificemque vocet.
 Tu contra obiciens, quae tuto diluat illa,
 In verum falso crimine deme fidem.
 Sic tibi semper honos, sic curta peculia crescent:
 40 Haec face, & exiguo tempore liber eris.
 Adspicis indicibus nexas per colla catenas:
 Squalidus orba fide pectora carcer habet.
 Quaerit aquas in aquis, & poma fugacia captat
 Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.

Dum

Si de amatore ageretur, *potens dominae*, probare possem; sed quia de custode hic loquitur, qui *potens apud dominam*, sed non *dominae* dici potest, praetuli meliorum codicum scripturam; *potens* enim simpliciter, de eo, qui gratia valet, & quidvis potest efficere, ut exempla ab Heinsio adlata evincunt. quibus sexcenta alia addere in promptu est. deinde, *cetera turba*, quod vulgo legitur, ex obvia locutione apud nostrum a scribis repetitum est. tit. iiii. Fast. 628.

Incipit Aeneas, cetera turba silet.
 1. Trist. 1. 109.

Cetera turba palam titulos ostendet apertos.

De Nuce 46.

Frondebis inanis cetera turba vident.

Sed *sordida* opponitur melius, *potenti*, cui recte etiam opponitur *jacere*, quod de homine, qui negligitur, & non potest consequi dignitatem, eleganter dixit Cicero. iii. de Off. 20. C. Marius *cum a spe consulatus longe abisset, & iam septimum annum iaceret*. Senec. iv. de Benef. 31. *Dum veterem illum Scavrum, senatus principem, cogitas, indigne fers sobolem ejus jacere*. BURMANNUS.

33. *Ambo domini*.] Nihil hic variant codices. Marius explicat, puella & custos conficius. sed quia ratione Eunuchus titulo, *domini*, communi cum amica Ovidii insigniri possit non video. Lego:

Atque ambo domino, quod probat una, probant.

Coniuncta opera & ex compacto marito uxor adultera & conficius Eunuchus persuadent, id, quod puella voluerit. *Probare alieni elegans locutio*. Cicero. i. Verin. 6. *Cum isti sermone huiusmodi dissipasset, tametsi probatur naminus ere.*

iv. Verin. 38. *Non veror, ne hoc officium meum p. Servilio Iudici non probem.* & ita utuntur, *approbare*. Senec. de Clement. 1. 13. *Qui potentiam suam placide & salutariter exerceat, approbare imperia sua civibus cupiens*. Sueton. Galb. vi. *Praefatus quoque Cajo talem se & exercitum approbavit*, qui scriptor facpe etiam simpliciter ita utitur verbo illo. BURMANNUS.

35. *Jurgia necat.*] *Verat* Puteaneus alter. vid. infr. Eleg. ix. 45.

37. *Quae tuto.*] *Quod tuto* codex Douzae.

38. *In vera, falso crimine deme fidem.*] Hunc veritum sic accipio, ut sit sensus: Quando ipsum crimen quod obijci potest, verum est, in aliud falsum obijce: ut cum iustus falsitas manifeste deprehendatur, etiam vero illi fides nulla detur: ita per falsum crimen, vero fides demerit. Quod mihi hoc loco addendum fuit, qui Commentator super hoc versa pronus tacet. MISCELLUS. *In verum* Puteaneus, recte, & levi mutatione. *Et veri* Saravianus. non male, vide quae noto ad Epist. xvi. 31. 60. unus Palatinus, *In verum falso*. tres libri, *In veri falso*, duo, *In falso veri*, unus, *In falso veram*. Scriverianus, *Et veram in falso*, prima editio, *In falso veri*. Barberinianus, *In falso vero*. Posset quoque refingi:

Tu contra obiciens, quae tuto diluat illa,
I veris falso crimine deme fidem.

Vel, *I veram*. HEINSIUS. Quae ultima Heinsii conjectura posset ex Francof. codice firmari, qui habet, *I verum*, in veri codex Douzae.

39. *Sic tibi semper honos, sic alta pecunia crescit.*] *Sic alta pecunia crescent* optime Puteaneus, cum ejusdem Excerptis, & quinque alii codices, nisi quod Jurati Excerpta, *sic orta pecunia crescent*. Lego.

45 Dum nimium servat custos Junonius Iō,
 Ante suos annos occidit; illa Dea est.
 Vidi ego compedibus liventia crura gerentem,
 Unde vir inceptum scire coactus erat.
 Poena minor merito. nocuit mala lingua duobus.
 50 Vir doluit; famae damna puella tulit.
 Crede mihi; nulli sunt crimina grata marito:
 Nec quemquam, quamvis audiat illa, juvant.
 Seu tepet, indicium securas perdis ad aures;
 Sive amat, officio fit miser ille tuo.
 55 Culpa nec ex facili, quamvis manifesta, probatur.
 Iudicis illa sui tuta favore venit.
 Viderit ipse licet; credet tamen ipse neganti:
 Dammabitque oculos; & sibi verba dabit.

Adspi-

Lego, *sic curta peculia crescent*, quomodo *curtae res* apud Horatium iii. Od. 24.

Curtae nescio quid semper abest rei.
Et curtae rem. curta tabella pro parva in Fast. lib. ii. 408.

Hinc quantum sai curta tabella fuit?

Sic scribendum puto. *curta supellex* Persio. vide Notas Fast. ii. 31. 645. *Peculia* proprie servorum sunt, teste Festo. notum illud Principis Poëtarum:

Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.

Plautus Casina de servo: *Quoi homini hodie peculi nummus non est plumbeus*. Olliur aucta pecunia legabant ex illo Juvenalis loco, iii. Sat. 188.

— Praefare tributa clientes
Cogimur, & cultis augere peculia servis.
 Apulej. x. Metam. *At istud non aequum est, partes electiores surripere, atque his dividentis; peculium latenter augere. Posset, & lauta peculia, pro alia, legi, quod valde arridet.* Apud Florum tamen lib. iv. cap. 11. *Craesus genere, divitiis, dignitate florebat; vellet tamen auctiores opes. ubi auctas opes, quomodo augere peculium Juvenalis & Apulej. Quintilian. Declamat. xiiii. Adeo parum est plurimum possidere, ut cum servis quoque vestris habere peculium liceat, invidiosum nobis putatis, quidquid egessit nomen excesserit.* Senec. Epist. *Mancipia quoque conditionis exiremae, & in his sordibus nata, omni modo exsolvere conantur servitutem; peculium suum, quod comparaverunt, venire fraudato, pro capite numerant.* HEINSIUS. Ex veltigis Puteanci & Jurati, cum quo facit Francofurtensis, melius legeretur, *arta pecunia*, ut veteres scriptis, non *arta* ducet Broukh. ad Tibul. lib. i. Eleg. v. 53. alius auctem & artus passim a Librariis consula. ut vii. Met. 667, alius & artus

sepor in MSS. sic apud Luc. iii. 664. legendum ex MSS.

Robora cum vetitis praesarent artus ulnis.
 Cum vulgo alius circumferatur. ut lib. ix. iii. *Savumque arte complexa dolorem*, ut autem *arta peculia*, ita *res artae & angustas* passim dicuntur. BURMANNUS.

40. *Facis exiguo.*] Sana lectio est: *Haec face, & exiguo, face pro fac*, ut flaret verius, possit. Sicut in Epistola Phylididis:

Phylli face expelles Demophoonta tuum.

Ubi tamen depravati codices, *Fac* habent: & sic, syllaba repugnante, à quodam commentatore legitur. MARLUS. *Haec face, & exiguo*, est vera ex antiquis libris lectio. GIOFARUS.

49. *Minor merito.*] Heinsius edidit *merita*; ut prima editio habet. sed scripti sunt *pro merito*, ita apud Claudian. ii. in Eutrop. 340. *Fama prius falso similis*, ubi etiam Heinsius, *falsae*. ego nihil muto. ut nec apud Liv. i. 3. *Quis rem tam veterem pro certo adferat, non pro certa*. BURMANNUS.

49. *Mala lingua.*] Junianus, *fama*, sed frustra. Petron. xxxvii. & Martial. iii. 70. *Malae linguae*, qui & lib. ii. Praefat. *linguam, malam* vocat. BURMANNUS.

53. *Prodis.*] *Perdis* Puteaneus & alii multi. Jurati Excerpta, *pergit*. nihil temere mutandum. vid. lib. i. Eleg. vi. 41. HEINSIUS. Mihi *perdis* impende placet. id est frustra iudicas; nullam ex indicio utilitatem vel fructum capis. ut *verba perdere* Epist. vii. 6. & iii. Amor. ii. 71. *voia*. & quo sensu toties Noster *res perdere* utitur. vid. ad Quinctilian. Declam. i. 10. & iv. 7. BURMANNUS.

56. *Venit.*] *Manet* Mentelii codex. 57. *Ille neganti.*] *Iste* quatuor libri, non inconcinnia repetitione, nisi mali, *illa neganti* HEINSIUS.

P. OVIDII NASONIS

- Adspiciat dominae lacrimas; plorabit & ipse:
 60 Et dicet, Poenas garrulus iste dabit.
 Quam dispar certamen inis! tibi verbera victo
 Adfunt: in gremio judicis illa fedet.
 Non scelus adgredimur: non ad miscenda coimus
 Toxicia: non stricto fulminat ens manus.
 65 Querimus, ut tuto per te possimus amare.
 Quid precibus nostris mollius esse potest?

59. *Aspiciet.*] *Aspiciet* Puteaneus. HEINSIUS.
 62. *Garrulus iste.*] *Legitur etiam, ille.* MARIUS.
 Poenam Palat. tenus. vid. v. Metam. 200.
 61. *Quam dispar.*] *Quam dispar* Excerpta Jureti
 & Politiani, cum uno Medicæo & Farnesiano,
 HEINSIUS. *Cur tres libri.* & Editio Gryphii &
 margo Berinanni. *verbera iusto* etiam Francofufur-
 tenfis.

ELEGIA III.

- H**Ei mihi, quod dominae, nec vir nec femina, fervas;
 Mutua nec Veneris gaudia nosse potes!
 Qui primus pueris genitalia membra recidit;
 Vulnera, quae fecit, debuit ipse pati.
 5 Mollis in obsequium, facilisque rogantibus eses;
 Si tuus in quavis praecipuisset amor.
 Non tu natus equo, non fortibus utilis armis:
 Bellica non dextrae convenit hasta tuae.
 Ista mares tractent: tu spes deponere viriles.
 10 Sint tibi cum domina signa ferenda tua.

Hanc

Elegiam hanc Scaliger superiori cenfebant ad-
 hecendam. HEINSIUS.

1. *Hei mihi, quod dominam nec vir, nec femina fervas.*] Castratum, aut Thilbiam, non spadonem intelligit. De his autem omnium optime differit Theophilus lib. i. Instit. tit. xi. de adoptionibus. CIOFANUS.

2. *Gaudia nosse.*] *Ferre* Neapolitanus & Douzæ Excerpta. monui ad Epil. xviii. v. 43. HEINSIUS. *Scire* in Palatino erat. Sed ego nihil mutò: respexit enim illa Lucretii lib. iv. 1200.

Quod sacerdos nunquam, nisi mutua gaudia nosset. Quae vero sint *gaudia mutua*, scies ex illis, quae ad Petron. cap. lxxxii. olim notavimus. quod etiam Bagoan, nec vitum, nec feminavimus. quod etiam de pettum, qui in Oreste v. 1228.

Et expressit etiam Valerius Maxim. vii. cap. vii. §. 6. Quod diceret Genucium, amputatis sui ipsius sponte genitalibus corporis partibus, neque virorum, neque mulierum numero haberi debere. & plures

alii. vid. Heinsium Introduct. ad Hesiod. cap. vi. BURMANNUS.

3. *Qui primus pueris genitalia membra recidit.*] Semiramis. Vide quae notavi lib. iv. Metamorph. CIOFANUS.

5. *In obsequium.*] Meliores, *ostium*, & iidem cum Douzæ codice, *placidiusque rogantibus.* praecantibus duo libri.

6. *Praecipuisset.*] *Parte fuisse* Putean. alter Francofurt. cum tribus aliis.

8. *Nec dextrae.*] *Nec dextrae* codex Douzæ.

9. *Mares.*] Viri fortes. Horat. i. Epil. i. 64. *Et maribus Cuius ex decantata Camillis.*

CIOFANUS.

9. *Tractant.*] *Tractant* meliores. HEINSIUS. Horat. ii. Epil. i. 116.

Tractant fabrilis fabri.

Vid. ad Quinctil. i. Instit. Prooem. & xi. i. & alibi. BURMANNUS.

9. *Tu spes.*] Mallem, si per codices liceret, *Tu res deponere viriles.* Phaedr. iii. Fab. 8.

Vir

A MORUM LIB. II. 3.

- Hanc imple meritis: hujus tibi gratia profuit.
 Si careas illà, quis tuus usus erit?
 Est etiam facies, sunt apti lufibus anni.
 Indigna est pigro forma perire fitu.
 15 Fallere te potuit, quamvis habere molestus:
 Non caret effectu, quod voluere duo.
 Aptius ut fuerit precibus tentasse, rogamus:
 Dum bene ponendi munera tempus habes.

Vir natus quod rem seminarum teigeris.
 Quinctil. Decl. cclxxii. *In eadem re, in qua pro serore venisti,* ubi male veste reponi jubet Gronovius. Terent. Heaut. ii. 111. *Nulla mala re expostis muliebri.* Tu *spem deponere virilem* Francofurt. BURMANNUS.

10. *Sunt tibi.*] *Sint tibi* tres libri. HEINSIUS.

15. *Te potuit.*] *Te poteris* Palatin. secundus.

17. *Aptius ut fueris precibus tentasse, rogamus:* Dum bene ponendi munera tempus habes. Sensus est: Potuit quidem illa te fallere, si molestior esse velles: sed tamen quia commodius ac melius est, precibus agere, rogamus te, ut scilicet munus ac beneficium tuum bene colloces, dum tempus habes bene ponendi, si ve collocandi. Dicimus autem bene *ponere*, si ve collocare beneficium aut munus, quando in dignum aut gratum collocamus, qui illud compenset, & contra gratiam referat. MICYLIUS.

17. *Ut fuerit.*] *Fueris* omnino legendum ex antiquo codice. MARIUS. Liber Maffeiannus, *Aptius*

ut fuerit. CIOFANUS. Forte, *Aptius at fuerit.* HEINSIUS.

17. *Tentasse.*] *Tentare* codex Douzæ, & prima editio.

18. *Bene ponendi.*] *Bene praefandi* Scriverianus, quod glossatoris est: locutio enim a foceratoriibus desumpta, qui *ponunt pecuniam*; ut Horat. Epod. ii. vers. ult. & Terent. Adelph. ii. 2. *Focerare* dixit. ut autem omnia hujus distincti membra inter se cohaerent, & sensus commodus, quem in vulgata lectione vix video, oriatur, mallem in priori versu legere:

Aptius ut fueris pretio tentare, rogamus.

Licet forte brevior via & aptior esset te tentare pecunia, malumus tamen te rogare, dum tempus habes bene ponere, si ve collocare beneficium aut munus, quando in dignum aut gratum collocamus, qui illud compenset, & contra gratiam referat. *Pretium* vero in *proces* transit ex consuetudine illa formula, *vel prece vel pretio.* vid. Horat. ii. Epil. ii. 173. & Noftrum lib. ii. Pass. 806. BURMANNUS.

ELEGIA IV.

- N**on ego mendosos ausim defendere mores;
 Falsaque pro vitiiis arma movere meis.
 Confiteor; si quid prodest delicta fateri:
 In mea nunc demens crimina, falsus, eo.
 5 Odi: nec possum cupiens non esse, quod odi.
 Heu quam, quae studeas ponere, ferre grave est!
 Nam desunt vires ad me mihi jusque regendum.
 Aufferor, ut rapida concita puppis aqua.

Non

1. *Non ego.*] Huic similem Elegiam Propertii lib. ii. 18. conferendam recte monet Marius.

1. *Ausim.*] *Pro auderem* antiquum est, sed quo tamen elegantissime nunc utimur. MARIUS. Antiquae quo *audam.* CIOFANUS.
 3. *Si quid.*] *Sed quid* duo libri & editio prima.

5. *Non esse quod odi.*] *Odisse quod odi* plures scripti. alii, *non nosse.* HEINSIUS.

6. *Quod studeas.*] *Quae* Puteaneus cum prima editione & uno Vaticano. *Quaerquam* Arondel. HEINSIUS.

7. *Ad me.*] *In me* Junianus. rectius; dixi supra lib. i. Eleg. i. HEINSIUS.

8. *Ausim.*

- Non est certa meos quae forma irritet amores.
 10 Centum sunt causulae, cur ego semper amem.
 Sive aliqua est oculos in se dejecta modestos;
 Uror: & insidiae sunt pudor ille meae.
 Sive procax aliqua est; capior, quia rustica non est:
 Spemque dat in molli mobilis esse toro.
 15 Aspera si visa est, rigidasque imitata Sabinas;
 Velle, sed ex alto dissimulare, puto.
 Sive es docta; places raras dotata per artes:
 Sive rudis; placita es simplicitate tua.

Est,

8. *Anfora.*] Scilicet a mala mente. Flor. II. 6. In *diversione* abstrahunt. vid. ad Epist. vi. 131.

9. *Non est certa.*] *Non est una* Saravii a manu secunda.

9. *Invitet amores.*] *Invitet* quatuor libri. Metam. lib. 1. 462.

Tu face nescio quos esto contentus amores
Irritare tua.

Sic irritata voluptas lib. II. Art. Am. Fast. II. 649.

Tum sicco primas irritat cortice flammam.

Vide quae illic notantur. HEINSIUS. *Irritat* etiam codex Douzae: dubito tamen num mutari debeat plurimorum scriptorum & editorum lectio, *invitet*. Epist. xvii. 183.

Es peram, si non invitant omnia culpam.
 Nisi & ibi irritata malis. sed vide, quae notavimus nuper ad Vellej. II. 67. BURMANNUS.

11. *Oculos in me dejecta modestos.*] Argute, & si quid iudicio, vere Junianus cum Jurcti Excerptis, in se dejecta. Epistola Cydippes 113.

Luminaque in gremio veluti dejecta senenam.
 Ubi vide quae noto, nisi quis hic quoque mallet, *Oculos in humanum dejecta*. Am. I. Eleg. VIII.

Cum bene de oculis gremium spectabis ocellis.
 Sic in *terram* & *humanos oculos dejecto* passim Poetae, de quo Amor. III. Eleg. VII. 31. 67. In se colligi non dissimulat Poetae. HEINSIUS. Francos confirmat, in se.

12. *Sunt pudor.*] *Est pudor* Barberinus & alter Morcti. HEINSIUS.

13. *Aliqua est.*] *Ulla est* Gryph. & Bersman.

13. *Rustica non est.*] *Aniethon, aspera.* CIOFANUS.

15. *Rigidasque imitata Sabinas.*] *Juvenal.* Sat. x. 293.

— *Rara est adeo concordia formae*
Atque pulchritudo, sancto licet horrida mores
Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinas.

Ita scribe ex veterimo codice. Vulgari, *Sabinos*, apud Propertium quoque libro II. Eleg. 33. male legitur:

Qui quaerit Tatios veteres durosque Sabinos,

Pro durasque Sabinas, agit enim de puellarum moribus illa flegia. & mox junguntur istae:

Quod seu tu Graias, seu sis imitata Sabinas.
 Sic Nolter, *incultas Tatios regnante Sabinas.* supra lib. I. Eleg. 8. dixit, & de Medicamine Faciei. Amor. lib. III. Eleg. 8.

At nunc exaequat veteritas licet illa Sabinas.
 Statius Pietate Abascantii libro v. Sylv. I. 122.

— *Vidit Appula conjux*
Agricolae parci, vel Sole infesta Sabina;
Quae videt emeriti jam prospectantibus astris
Tempus adesse viri.

Sic malo, quam quod nunc legitur, *Sole infesta Sabina*. HEINSIUS. Martial. IX. 41.

Quam castae quoque diligunt Sabinas.
 x. 16.

Et quis horribiles legunt Sabinas.
 In Palatino erat, *rigidasque secuta Sabinas*, quod a librario luxurie non puto; sed veram Ovidi manu esse arbitror, ejusque glossa *imitata*. Epist. XVI. 325.

Nam sequar Aegidae factum.
 Et ita passim alii. atque hinc *sectae* & *sectari* alii quem. BURMANNUS.

16. *Velle, sed ex alto dissimulare puto.*] Pro sublimiter, ut ita dicam, excellit, gloriose. dixit autem *ex alto*, ut supra *ex facili*. *Aut ex alto*, id est a longinquo, ut apud Virg. VIII.

Quid causas petis ex alto?
 Cicero etiam in familiaribus, *Quoniam ex alto repetita sunt*. MARTUS. *Ex alto* significat hoc loco, quasi cum quodam fastidio, superbe, &c. Sumpta metaphoram ab his, qui ex alto alio loco ceteros despicunt. Sic dicimus aliquem *ex alto ridere*, *contemnere*, & similia. MICVLLUS. *Ex toto* Palatinus alter, ut Epist. XVI. 158. *Nec Venus ex toto nostras fuisset iners*. male tamen; neque expositiones commentariorum placent satis. *Ex alto* est enim profunde simulans, ut subintelligatur, *peiore*, ut Virg. I. Aeneid. 16.

Manet alta mente reposum.
 Ubi Servius *secreta, recondita*. vide ibi etiam Cerdann, pluribus exemplis haec illustrantem. locutione,

- Est, quae Callimachi prae nostris rustica dicat
 20 Carmina: cui placeo, protinus ipsa placet.
 Est etiam, quae me vatem, & mea carmina culpet:
 Culpantis cupiam sustinuisse femur.
 Molliter incedit; motu capit. altera dura est;
 At poterit tacto mollior esse viro.
 25 Haec quia dulce canit, flectitque facillima vocem;
 Oscula cantanti rapta dedisse velim.
 Haec querulas agili percurrit pollice chordas;
 Tam doctas quis non possit amare manus?

Illa

ne hac, etiam alio sensu, utitur Virgil. VIII. Aeneid. 395.

Quid causas petis ex alto.
 Ubi Servius notat, *de usâ* hoc dictum. ut Cicero lib. I. ad Brutum: *Si Pompejus non ex alto peteret, & multis verbis me jam hortaretur*. Nonius interpretatur, *ex vestro* & *antiquo*, Plerio notante. ad Micillyi vero sententiam Nolter dixit. I. Art. Am. 633.

Jupiter est alto perjuria ridet amantum.
 Quod ab alio dixit Epist. VI. 151. & Maro aliquoties. vide Heins. ad Vellej. Patern. II. 28. a quo locus Senecae I. de Ira adductus probat, *animo posse subintelligi*, licet & ille *superbe* explicet. sed eleganter *altum* & *summum* animum opponit, quod & factum Quint. lib. x. Inst. cap. 4. *Ut terra*

alio effusa generandis alendisque seminibus secundior est, sic profectus, non a summo petitus, studiorum fructus ejusdem uberius. ita & altum valens, & similia, ut contra, postiora destituta summa sagitta.

Epist. XVI. 275, cum vultus non alte descendit. BURMANNUS.

17. *Sive est docta, placet.*] Leguntur haec carmina in vetustissimo codice ita:

Sive es docta, places raras dotata per artes,
Sive rudis, capior simplicitate tua. MARTUS.

Sive es docta, places Puteaneus cum optimo Palatino & quinque aliis. bene. nisi quod malim, *si qua es docta, places*. HEINSIUS. *Si qua est docta*, & mox, *si qua rudis* volebat Francinus.

18. *Placita est simplicitate sua.*] *Placet simplicitate tua* idem codex. nisi quod *places* emendatum postea. quomodo & alterum exemplar ejusdem Puteani & tres alii. At Palatinus optimus cum Barberiniano & duobus aliis, *placita es simplicitate tua*. recte. dicit Art. Amat. I. 37. & Epistola XIX. sub finem. A. Gell. lib. VII. cap. XV. *Permutatio Senatus non placita*. Minut. Felix. pag. 23. *Adalterium suum infeliciter placitum*. capior Arondehan. Neapol. & Barberin. & duodecim alii. HEINSIUS.

Placita est simplicitate sui Saravil. capior Francos. quod & mihi aridet maxime. vid. ad Ep. VI. 63.

20. *Ipsa placet.*] Legitur &, *illa*. MARTUS. *Ipsa* scripti. HEINSIUS.

22. *Culpantis cupiam sustinuisse femur.*] Alter Maffiacus. *Culpantis vellem*. CIOFANUS.

22. *Femur.*] *Femur* Neapolitanus. sed illud in usu non esse docet Charisius, *cum femini*, & *femini*, & *seminum* dicatur, plura ad Maronem diximus Aeneid. x. 788. HEINSIUS.

23. *Molliter incedit; motus capit: altera dura est.*] *Incessit* Puteaneus & alii plures. deinde scribo, *altera dura*. scilicet incedit. & sequenti versu, *poterat mollius inesse, pro mollior esse*. Kemed. Amor. 357.

Durior incedit? fac ambulet.
 Et Art. lib. III. 305.

— *Rusticus alter*
Motus in incessu, mollior alter erit. HEINSIUS.

Vide ad Quintil. Declam. II. 16. & de incessu molli multa egregie docet Bochart. lib. IV. Phaleg. cap. 19. vid. etiam ad Petron. cap. CXXVI.

25. *Haec quia dulce canit.*] Scribe, *Haec*. pro *flectitque facillima vocem* unus Medicus, *flectitque*, elegantius Graecismo. de quo ad Claudianum III. Conf. Hon. 89. plura. HEINSIUS. *Vulgatam* retineno. vide Brouh. ad Tibul. I. Eleg. VII. 37.

27. *Habilis.*] *Agili* rectius Excerpta Jurcti ac Puteani & tres scripti. sic Martial. lib. III. 82.

Percurrit agili corpus arte trastratrix.
 Similiter peccatum Metam. II. 531. ubi pro *habili Saturnia curru*, legendum, *agili*. praecedentibus Palatinus. forte, *praestant*, ut Ieditio prima habet, & duo scripti. Metam. v. 338.

Calliope querulas praetentat pollice chordas. HEINSIUS. *Agilis & habilis* confundi vidimus lib. I. Eleg. IX. 45. vid. & II. Art. 661. sed de loco ex lib. II. Metam. 531. adducto aliter censemus. *Percurrit* etiam *agili* melius convenit. *Praetentare* enim signior & leutior potest. notum illud Homeri Iliad. A. 71. *ἄγχι προκορπεύων*. vid. Meurf. Spicil. ad Theoc. Iduj. XV. BURMANNUS.

27. *Praetentat.*] *Vetula* lectio est, *Percurrit* & ita legendum esse omnino certissimo. Dicitur autem est, quemadmodum in VII. 14. dixit Maro de Circe:

- illa placet gestu, numerosaque brachia ducit,
 30 Et tenerum molli torquet ab arte latus:
 Ut taceam de me, qui causâ tangor ab omni,
 Illic Hippolytum pone; Priapus erit.
 Tu, quia tam longa es, veteres Heroïdas aequas:
 Et potes in toto multa jacere toro.
 35 Haec habilis brevitâte suâ. corrumpor utraq̃ue.
 Conveniunt voto longa brevisque meo.
 Non est culta; subit quid cultae accedere possit.
 Ornata est; dotes exhibet illa suas.
 Candida me capiet, capiet me flava puella:
 40 Est etiam fusco grata colore Venus.
 Seu pendent nivâ pulli cervice capilli;
 Leda fuit nigrâ conspicienda comâ.
 Seu flavent; placuit croceis Aurora capillis.
 Omnibus historiis se meus aptat amor.
 45 Me nova sollicitat, me tangit ferior aetas:
 Haec melior specie corporis: illa sapit.
 Denique quas totâ quisquam probet Urbe puellas,
 Noster in has omnes ambitiosus amor.

E L E

Arguto tenuis percurrens pectine telas.
 illud autem Praeientis convenientius posuit in v.
 Metam.

*Callipe querulas praetentat pollice chordas,
 Atque haec percussis subiungit carmina nervis.*
 MARTIUS. In eodem lib. *deducit*: In altero, *per-*
currit, sequor. CIOFANUS.

29. *Ille placet gestu numerosaque brachia ducit.*
 Alter Maffean. *brachia iactat*. Alio modo Propertius
 lib. II. Eleg. XVIII. 5.

*Sive aliquis molli deducit candida gestu
 Brachia, seu varios incinit ore modos.*
 Quem totum prope locum usurpavit Papinius lib.
 III. Silvarum 5.

Candida seu molli deducit brachie motu. CIOFANUS.
 Alii, *movit*, vel *iactat*. Sed nil mutandum esse mo-
 nuî ad Metam. IV. vs. 353. vide & quae notamus
 Recmed. Amor. 334. HEINSTUS.

34. *Multa jacere.*] *Sola codex Douzæ.*
 40. *In susa.*] Tollunt in unus Moreti & Bar-
 berianus. HEINSTUS.

41. *Pulli.*] Nigri in uno Maffean. CIOFANUS.
 In uno Moreti erat, *mori*, forte pro *Mauri*, quod
 recentiori librario tribuendum.

42. *Leda fuit nigra conspicienda comâ.*] Capillis
 niger. & oculus niger in puellis summè commen-
 dantur. Horatius in libello de Arte Poëtica 37.

Spectandum nigros oculos nigrosque capillos. CIOF.
 43. *Aurora.*] *Europa* codex Douzæ.

45. *Haec melior specie, moribus illa placet.*] In

vetustissimo exemplari hoc carmen ita scriptum
 legitimus:

Haec melior specie corporis, illa sapit.
 Quae lectio magis placet. MARTIUS. In eodem
 Maffean. *Haec melior specie corporis, illa sapit.*
 optima sententia; & vulgata non absurda. Ultra
 tantum melior sit, doctorum iudicio permitto.
 CIOFANUS. *Corporis illa placet* Putaneus & alii
 nonnulli. sed recte sex scripti:

Haec melior specie corporis: illa sapit. HEINSTUS.
 Ita & Francofurt. *sapit* hic explicari debet ex II.
 Art. Am. 675. & seqq. ita in Priapeis carm. VII.
Nimirum sapiunt etc. vide supr. ad Epist. IV. 96.
 non recte vero hic Naso pulchritudinem opponere
 moribus videtur, quia illi pro pudicitia sapius
 sumuntur, ut Epist. XVII. 172. & alibi. neque Pœ-
 ta Noster hic iterum poterat dicere se amare pudic-
 am, de qua jam vers. 15. egerat. sed facilivorem
 quare ego non alienus essem ab hac lectione,
 quae exhiberet:

Haec melior specie, moribus illa placet.
 Ut eadem hic sit diversitas inter duas puellas, quae
 inter Phlogida & Chionem apud Martial. lib. XI.
 Epigr. 61. *motus* vero proprium in hac re vocabulu-
 mum videbit lector in notis ad Petron. xx. &
 cxxxI. quibus adde liberitoris carminis Epigr. XVIII.
 & xxv. BURMANNUS.

47. *Quisquam probat.*] Rectius alii, *probat*, at
 optimus Palatinus, *quis laudet in urbe*, pro, *De-*
nique quas tota quis laudet in urbe puellas. HEIN.

E L E G I A V.

- Nullus amor tanti est; (abcas, pharetrate Cupido)
 Ut mihi sint toties maxima vota mori.
 Vota mori mea sunt, cum te peccasse recordor.
 Hei mihi, perpetuum nata puella malum!
 5 Non mihi delatae nudant tua facta tabellae:
 Non data furtive munera crimen habent.
 O utinam arguerem sic, ut non vincere possem!
 Me miserum! quare tam bona causâ mea est?
 Felix, qui quod amat defendere fortiter audet:
 10 Cui sua, Non feci, dicere amica potest.
 Ferreus est, nimiumque suo favet ille dolori,
 Cui petitur victâ palma cruenta reâ.
 Ipse miser vidi, cum me dormire putares,
 Sobrius adposito crimina vestra mero.
 15 Multa supercilio vidi vibrante loquentes.
 Nutibus in vestris pars bona vocis erat.
 Non oculi tacuere tui, conscriptaque vino
 Mensa; nec in digitis litera nulla fuit.
 Sermonem agnovi, quod non videatur, agentem;
 20 Verbaque pro certis iussu valere notis.

Jam

2. *Maxima vota.*] Haec egregie illustravit Brouk-
 huius ad Propert. I. Eleg. VI. 24.

4. *Hei mihi.*] Rectius duo Moreti codices, *O*
mibi. HEINSTUS.

5. *Non mihi deceptae nudant tua facta tabellae.*
 Scribe, *Non interceptae*, vel, *Non mi interceptae.*
Intercipere literas utatibus optimis auctoribus lo-
 quendi modus. Metam. IX. 122. *Ne res intercepte*
nosstras, in optimo Palatino, *delatae*, etiam probe.
 sic Art. Am. lib. III. 495.

Nec nisi delectis tuium est rescribere ceris.

Malin tamen, *Non malo delatae.* HEINSTUS. In-
 certae admodum haec conjecturae: *deceptae* Mari-
 us explicuit, *interceptae*, vellem auctoritatem attu-
 lisset, in codice Saravianio erat, *Non mihi decepto*,
 quod cum sensum faciat eodem, praec conje-
 cturis merito placet. *decepto mihi*, qui credebam
 me solum amari, sed qui ex tabellis, quas furtim,
 ut me falleres, missi alteri, didici tuum cum alio
 commercium, sic infr. II. IX. 43.

Me modo discipiant voces fallacis amicae.

Et ita milles, possent & pro *delatae, delatae*, delatae
 ad me, interceptae, de verbo *nudare*, vide ad
 Phaedr. lib. III. Prolog. BURMANNUS.

14. *Apposito mero.*] In Excerptis Puteani erat,

apposita manu, forte pro *opposita*, ut status dor-
 miens in trichino, manu ad os & oculos oppo-
 sita, indicatur, vide ad Petron. cap. LXVI. BURM.

16. *Pars bona.*] *Pars quata* coniecerat & hic
 Heinftus, ut alibi, sed *pars bona* usitatissimum est
 pro magna. Ter. Eunuch. I. 2. & quis non? BURM.

19. *Quod non videatur agentem.*] Amatores enim
 pluribus praesentibus, aut historiam, aut fabellam
 aliquam, & amorem narant, & sub alieno no-
 mine de se & amica praesente loquuntur, ne eor-
 um amores deprehendantur. Quod fecit Paris, ut
 ipse apud Ovid. in Epist. ad Helenam ita testatur:

Ab quoties aliquam narravi parvas amorem,

Ad vultus referens singula verba tuos.

Induciamque mei fesso sub nomine fuci

Ille ego, si nescis, verus amator eram.

Quin Naso in Artibus de convivijs loquens, ait:

Hic tibi multa licet sermone latentia feto

Dicere, quas dici sentiat illa sibi.

In quibusdam tamen exemplaribus ita legitur per
 parenthesin & interrogationem (*quid non videatur*
amanti?) id est, quid esse potest, quod amans
 non videat? Et est similis sensus illi apud Ovid.
 lib. IV. Metamorph.

Quid non sentit amans?

F f f a

Suep:

- Jamque frequens ierati mensa conviva remotâ:
Compositi juvenes unus & alter erant.
Improbâ tum vero jungentes oscula vidi.
Illa mihi linguâ nexa fuisse liquet.
- 25 Qualia nec fratri tulerit germana fevero;
Sed tulerit cupido mollis amica viro:
Qualia credibile est, nec Phœbom ferre Dianae;
Sed Venerem Marti saepe tulisse suo.
- Quid facis, exclamo; quo nunc mea gaudia defers?
Injiciam dominas in mea jura manus.
- 30 Haec tibi sint mecum, mihi sint communia tecum.
In bona cur quisquam tertius ista venit?
Hoc ego; quaeque dolor linguae dictavit: at illi
Concilia purpureus venit in ora pudor.

Quale

Superior tamen lectio magis placet. **MARIUS.** *Sermonem agnovi, (quid non videatur amanti?)* ita quidem in plenisque legitur & plana est sententia, amantes omnia suspicari & animadvertere. In quibusdam autem idem versus etiam hoc modo legitur: *Sermonem agnovi, quod non videatur, agentem?* Absque parenthesi, cujus sensus talis: Agnovi vos loquentes, quod non videatur, id est, quod non nobis id videri, quod re ipsa erat, sive dicebatur, videlicet sub alicuius & externis exemplis praesentibus designantes. De qua re in Epistola Paridis mentio fit his versibus:

Ab quoties &c.

Ad vultus referens singula verba tuas.

Atque haec lectio haud scio an vulgata illa potior, propter verba *Agnovi & Videatur*: sermo enim magis auditur quam videtur. Sed de hoc alii quoque judicent. **MICULL.** *Quod non videatur agentem* uterque **Maffian.** & **Vatican.** **CIOFANUS.** *Quod non videatur agentem* scripti omnes, nisi quod **Neapolitanus**, *videatur*, & *agentem* unus **Medicæus**, tertius **Moreti**, *quam non videatur agentem*. Latet aliquid. **HEINSIUS.** Ego vulgatam non repudiarem, tot scriptis codicibus firmatam, agnovi fermonem, agentem aliud, quam videbatur praesentem; verba enim dubia & ambigua me non fallent. nec morari debet, quod sermo magis auditur, quam videtur, cum quod non videatur significet, quod non apparet; aliud agebatur sermone, quam quod verba praesentia se ferebant. & verbum *videri* de omnibus sensibus, per quos aliquid percipimus, dici docet **Donat.** ad illa **Ter.** **Eun.** **lib. II.** *Audire visâ vocem.* **Omnes sensus visâ dicuntur, ab eo quod est certissimum** (legentem certissimum) **ocularium, ego visâ sum, sensi, ut Virg.** **lib. VI.** *visaque carnis ululare.* **vid. & Serv.** **ad I.** **Aeneid.** **322.** **Passerat, ad Propert.** **I.** **Eleg.** **17,**

pag. 223. & II. **6.** **pag. 270.** **BURMANNUS.** *20. Verbaque pro carnis visâ valere notis.* **I** sic habet aliter **Maffian.** *ast alter, visâ fieri notis.* **Uterque Vatican.** *Issa valere notis.* placet. superiorum versus alii legunt, *quid non videatur amanti* idque per **Parentesin**; quibusvis non pugnabo. **CIOFANUS.**

21. *Frequens ierat mensa conviva relicta.* **I** Scribitur, *remotâ* cum septem scriptis. ita enim moris erat, ut mensae post finitum convivium removebantur. **Art. Am. lib. I.** **645.**

At cum discitis mensâ conviva remotâ. **Metam.** **XIII.** **676.**

Mensâ somnum petiere remotâ.

Virgilius I. **216.**

Postquam exenta fames epulis, mensaeque remotae. **Et 723.**

Postquam primo quiete epulis mensaeque remotas. **Contra pensare & apponere mensam passim occurrunt.** **sed quid in re tria moramur?** **HEINSIUS.**

22. *Unus & alter.* **I** In **Juniano** erat, *alter & alter*, ita & **Epist.** **XII.** **65.** & **supr. Eleg.** **I.** **30.** **infr. Eleg. X.** **10.** ubi eadem varietas. **I.** **Art.** **I.** **204.** & **III.** **446.** **v. Pass.** **226.** & **alibi**, sed tamen praesero, *unus & alter*, **alter & alter** enim de duobus tantum dicitur; *unus & alter* de pluribus, quamquam **Donatus** ad **Terent.** **Andr.** **I.** **1.** *Amans unus & iterum alter* de tribus explicat, quia sequitur, *hi tres uno simul amabant*, sed male: est enim indebitus locutio. **Cicer.** **pro Cluent.** **26.** *Unus & alter dies interponit.* **Horat.** **I.** **Epist.** **I.**

Quidquid negat unus & alter.

Petron. **CVIII.** *Et unus alterque infirmissimus vector.* **Noter.** **III.** **Pass.** **399.**

Et illi unus & alter ait.

Epist. **XV.** **182.**

Et sub ea versus unus & alter erant,

Rem;

- 35 **Quale coloratum Tithoni conjuge coelum**
Subrubes, aut sponso visa puella novo.
Quale rosae fulgent inter sua lilia mixtae:
Aut ubi cantatis Luna laborat equis:
Aut quod, ne longis flavescere possit ab annis,
Maeonis Assyrium femina tinxit ebur.
- 40 **His erat, aut alicui color ille simillimus horum:**
Et numquam casu pulchrior illa fuit.
Spectabat terram; terram spectare decebat.
Moesia erat in vultu; moesta decenter erat.
- 45 **Sicut erant, (& erant culti) laniare capillos,**
Et fuit in teneras impetus ire genas.
Ut faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
Defensâ est armis nostra puella fuis.

Qui

Rem. Am. 364.

Impugnati unus & alter opus.

Et milices alibi Noster, & ceteri scriptores. **BURM.** **23.** *Improbâ tunc.* **I** **Nunc Vaticanus & Scrievitii.** **vid. ad Epist.** **XII.** **53.** **praeterea Francos. & Moreti unus, vere, id est, vere improba, bona fide, ut Petronius cap. XI. & CX. loquitur.**

25. *Non fratri, Nec fratri novem scripti, & multi editi. & ita mox, nec Phœbom,* meliores.

26. *Cupido mollis amica viro.* **Optimus Palatinus & Neapolitanus, cupido suo.** **Epist.** **XX.** **79.**

Utraque victorum nempe secuta suam.

Sic libri nonnulli veteres. **Remedio Amoris 492.**

Erigidior glacie fac videare tuas.

Hoc est, dominæ, ut recte veteres libri. **Plura illic HEINSIUS.** **Propert.** **I.** **Eleg.** **IX.**

Et nihil irata posse negare tuas.

Virg. Epist. **XIII.** **7.** **alter tamen I.** **Eleg.** **V.** **12.** **ubi vide, & mox, Marri suo, sequitur.** **BURMAN.**

27. *Credibile est.* **I** **Credendum est** antiquae editiones, & **Gryph.** & **Berlin.**

29. *Quo nunc mea gaudia differs?* **I** **Neapolitanus & quatuor alii, defers, cum Scalligeri Excerptis recte.** **quo jam Excerpta Puteani.** **Porte, quoniam atque ita Arondelianus.** **HEINSIUS.**

31. *Haec tibi sunt meum, mihi sunt.* **I** **Mentellianus, sunt, utroque loco.** **idque rectus.** **IDEM.**

33. *Haec ego.* **I** **Itos Puteaneus.** **IDEM.** **Vide ad Epist.** **X.** **37.**

34. *Venit in ora pudor.* **I** **Rubor** quidam scripti. & placet. **Catull.** **Epigr.** **LXV.** *Confusus ero rubor.* **vid. ad Epist.** **IV.** **70.** & **XX.** **120.** **IDEM.**

37. *Inter sua lilia.* **I** **Dixit, ut quia (ut lib. 21. Natur. Hist. scribit Plin.) liliam rosae nobilitate proximam est: aut (quod etiam magis placet) quia eodem tempore videtur lilia & rosae: earum enim medio proventu incipiunt lilia, sua igitur,**

id est, suo tempore provenientia: aut sua, quia eorum intermissionem multum decoris additur rosae: Liliam enim (ut etiam Plinius est auctor) imposuimus, maxime rosas decet. **Unde & Maro lib. XII. Aeneid. 67.** **tali usus est comparatione, inquiens:**

Indum sanguineo veluti violaverit ostro
Si quis ebur, vel mista rubent ubi lilia mela
Alba rosa: tales virgo dabat ero colores. **MARIUS.**
Inter nova Moreti primus a manu prima. **Splendent etiam codex Douzæ.**

40. *Maeonis.* **I** **Vid. ad Claud.** **I.** **Rapt. Prof.** **274.**

41. *His erat aut aliquis.* **I** **In horrendae vetustatis codice sic legitur hoc carmen, His erat, aut alicui color ille simillimus horum, quae lectio mihi vehementer placet.** **MARIUS.** **Rectius in veteri codice:**

His erat, aut alicui color ille simillimus horum.
DAN. HEINSIUS. **Legendum, His erat, aut alicui;** **cum Puteanco, Saraviano & quibusdam aliis, quod & Naugerius in suis invenerat.** **HEINSIUS.**

42. *Et nunquam.* **I** **Et nunquam Vatican. recte.** **HEINSIUS.**

42. *Casu.* **I** **Forte fortuna.** **Metam.** **VII.** **84.**

Et casu solio formosior Aegle nata. **MARIUS.**

IV. **Pass.** **444.**

Et dominam casu nulla secuta comas.

II. **Thist.** **III.** **I.** **Haec mea, si casu miraris, epistola.** **la. &c.** **Martial.** **III.** **38.**

Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.

44. *Moesia erat.* **I** **Vid. ad VII.** **Metam.** **730.**

45. *Sicut erant, & erant comiti.* **I** **Culius meliores omnes. hic inculis capilli & incultas comas passim.**

Pass. **III.** **470.**

Eddis incultas talia verba comis. **HEINSIUS.**

Ita lib. I. **XX.** **I.** & **III.** **Am. VI.** **456.** **MSS.** **Incultas comas.** & **I.** **Amor.** **I.** **20.** **Longas culta puella comas, ut quidam codices habent.** **sed parum refert.**

- Qui modo saevus eram, supplex ultroque rogavi,
 50 Ocula ne nobis deteriora daret.
 Risit, & ex animo dedit optima: qualia possent
 Excute irato tela trifida Jovi.
 Torqueor infelix, ne tam bona sumferit alter:
 Et volo non ex hac illa fuisse nota.
 55 Haec quoque, quam docui, multo meliora fuerunt;
 Et quiddam visa est addidicisse novi.
 Quod nimium placere, malum est: quod tota labellis
 Lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
 Nec tamen hoc unum doleo: non oscula tantum
 60 Juncta queror; quamvis haec quoque juncta queror:
 Illa, nisi in lecto, nusquam potuere doceri.
 Nescio quis pretium grande magister habet.

46. Et fuit in teneras.] Laniare capillos. Mens fuit quinque scripti cum prima editione. HEINSIUS.
 51. Dedit oscula.] Imo optima cum Puteano, Arondeliano, & tribus aliis. Sequentia confirmant. HEINSIUS. Sic III. Amor. VII. 55. Non optima perdidit in me Oscula.

53. Senferit alter.] Liber Maffician. sumferit. CIOFANUS. Excerpta Scaliger & Puteani cum Saravianis & uno Palatino, sumferit. recte. Art. Avian. I. 669.

Oscula qui sumfst, si non & cetera sumet.
 Supra Eleg. IV.

Oscula jam sumet, jam sola nec oscula sumet.
 Infra Eleg. XI.

Et nulla sine ordine suscipiam oscula.
 Fall. III. 691.

Oscula sumeris subito Mars aspicit Annam.
 Propert. I. III. 16.

Osculaque adnota sumere rapta manu.
 HEINSIUS.

54. Et volo non ex hac illa.] Vel, velleo unum Moreti. Leget:

Et velleo ex hac non illa fuisse nota.
 Vel, Deque velim non hac illa fuisse nota. HEINSIUS. Ex nota mutandum non est; ita Petronius & alii locuti. vide quae notavimus ad Petronii cap. LXXXIII. quare rectius rescripserit Heinsius, Equae nota non hac illa fuisse velim, ut Francius volebat.

56. Addidicisse.] Quid fit addidicere dixi lib. II. Metam. 639. CIOFANUS, ubi vide.

60. Quamvis haec ego juncta queror.] Alter Maffician. nunc quoque, alter verò, haec quoque, placet. CIOFANUS.

61. Nunquam.] In quodam manuscripto exemplari legitur, nusquam: ut fit loci, non temporis, quod sensus aptissimum videtur. MARTIUS. Nusquam Puteanus & alii nonnulli. recte. HEINSIUS.

ELEGIA VI.

Psittacus, Eois imitatrix ales ab Indis,
 Occidit. exsequias ite frequenter, avens.

1. Psittacus Eois ales mibi missus ab Indis Occidit.] Hanc Elegiam imitavit Statius in morte Psittaci Melonis. lib. II. Silv. 4. CIOFANUS.
 1. Mibi missus ab Indis.] Legitur in verulissimis exemplaribus etiam, transmisus, sine praenomine, mibi. MARTIUS. In altero Maffician. missus ab oris. non male. Verò, quod ex Statio loco citato aperte cognoscitur, qui plagam dixit. Ejus verba sunt:

Psittacus ille plagae viridis regnator Eoae.

CIOFANUS. Imitatrix ales ab Indis probe Puteanus, & Regius, & unum Moreti, & tres quatuorve alii, cum Arondeliano, quod Brilonis in addit. ad Fornulas & Carrion lib. I. Emend. 6. & Voss. de Analogia jam monuerunt. Status:

Humanae saltem imitator Psittace Linguae.

Ψιττάκος ἰσπεροσπύπος in Anthologia lib. I. Imitatrix ales ab Indis, quomodo Maroni, Pastor ab Am-

- Itē, piae volucres, & plangite pectora pennis;
 Et rigido teneras ungue notate genas.
 5 Horrida pro moestis lanietur pluma capillis:
 Pro longā resonent carmina vestra tubā.

Quid

Amphoryo. Floro lib. I. cap. XI. Sed hos praecipuo Lucius Quinctius domuit, ille dictator ab aratro. Silius lib. I. 431.

Bisnonis late Gradivus ab oris,
 ut legi debet. & lib. V. 702.

Atlas a litore libro.

Ad Pliatcum traho & illa Varronis Virgula Divina apud Nonium, in Limine & in Pile. quae illic foedissime depravata circumferuntur: Atque arbor, quin & volucris venit apud illos usque a limine Indico vilis, Plinius libro X. cap. XXXII. Otus imitatrix avis, at parafita & quodam genere saltatrix. Guntherus Ligurini libro II. Psittacon humanis aequantem marmura verbis. HEINSIUS. Eois nuper mibi missus ab Indis Parnefianus. Ales tibi missus ut Junianus, ut ad anticum fit scripta Elegia. sed ut Heinsius edidit etiam Francofurt. & adseruit jam praeter alios Jof. Castal. III. Decur. Obs. 2. in hanc avem est Epigramma inter Catalecta Pithoei cap. 153.

India purpureo genuit me litore tellus,
 Candidus accenso qua redit orbe dies.

Ubi forte rectius legeretur, purpureo limine. ut in Varronis loco, ad Heinsio laudato, quem Marcius ad Persi prologum ita constituebat, Psittacus cum volucris venit apud illos usque a limine Indico vilis. sic ergo purpureum limen dicitur, unde Sol, tanquam de domo sua, egreditur. ita Ovidius Nolter II. Metam. 112. atria & fores Soli dat. apud Claudianum quoque lib. II. Laud. Stil. 302. codices Bodlejanus & Junianus:

Quaecumque profana
 Pagina de primo venisset limine Phoebi.

Et III. de Laud. Stil. 287.

Primi sub limine coeli.

Ut recte Heinsius. & ita apud Stat. III. 502. puto legendum:

Sub excesso spirantis limine coeli.

Ut in codice uno Heinsius invenit. apud Silium tamen VII. 471.

Dum Sol Indo se litore tollet.

Nisi & ibi limine. fed haec alibi latus. BURMAN.

2. Exequias ferre.] Minus hoc Latinum. quamquam Prudentius passione Eutaliae:

Ipsa elementa jubente Deo

Exequias tibi, virgo, ferant.

Et fide idem libri, exequias ite. quod verum est. sic & pompam funeris in Fall. VI. 663. ut habent libri veteres, ire in exequias Corippus Africanus dixit:

Tristis in exequias.
 Silius libro XV.

Ite superbas

Tristis in exequias, & cinerem donato supremi
 Muneris officio.

Ducere exequias apud Solinum de Bucephalo. Reddere exequias Epiciedio Drusi 218.

Et pedes exequias reddit equesque duci.

Ubi forte melius:

Et pedes exequias plebs ite, equesque duci.
 HEINSIUS.

3. Plangite.] Et passis plangite pennis Arondeliano, sic passae comae frequenter apud Nostrum, passae palmae apud Germanicum Aratus. Plangite vi-ctoria pennis Nostrum infra lib. III. Eleg. II. & hinc pandere volorum ales Maroni. plura de hoc verbo videantur apud Gell. lib. XV. cap. 15. IDEM.
 5. Horrida.] Neapolitanus, Arida. male. III. Poet. III.

Et visa est oculis horrida pluma meis.

Vid. ad Petronii cap. XCIX. sed qua figura hic capilli moesti dici possint, vix video. in Vaticano & Mediceo erat, multis. forte pro cultis, qui elegantior horridas pluma opponeretur. vid. Eleg. praecedentis vers. 45. BURMANUS.

6. Pro longa resonent carmina vestra tuba.] Longa: aut prolixae sonantis, aut (quod magis placet) directae. Nam & comices in funeribus adhibebantur. Horatius Serm. libro primo, Satyr. VI. 42.

At hic si plestra discenta,

Concurrantque fera tria funera, magna sonabit
 Cornua quod, vincatque tubas.

Scribit Plinius libro decimo Natur. Histor. 42. Corvo illi, qui Tiberium, deinde Germanicum & Drusum Caesares nominatim salubabat, funus innumeris celebratum exequiis, praecedente tibi-ber Aethiopum duorum humeros, praecedente tibi-ber Medicus, nostra. Forte, garrula rostra. HEINSIUS. Mallem, pro longa resonent carmina vestra tuba; rostra loco tubae resonent lugubria carmina: resonare enim cum accusativo calu construunt. Virgil. Elog. I.

Formosam resonare doces Amaryllida stromas.

Et Claud. Praef. in Nupt. Honor. 22.

Reginam resonant Othrys & Ossa Theirin.

Francius volcibat, resonent gattura vestra tuba.

BURMANUS.

7. Quis

- Quid scelus Iſmarii quereris, Philomela, tyranni?
 Expleta est annis iſta querela ſuis.
 Aliis in rarac miſerum devertite funus.
 10 Magna, ſed antiqui, cauſa doloris Itys.
 Omnes, quae liquido libratis in aëre curſus;
 Tu tamen ante alias, turtur amice, dolo.
 Plena ſuit vobis omni concordia vitâ,
 Et ſtetit ad finem longa tenaxque ſides.
 15 Quod fuit Argolico juvenis Phoceus Oreſtae:
 Hoc tibi, dum ſicut, Piſſitace, turtur erat.

Quid

7. *Quid ſcelus.*] Puteaneus, *Quod*. opinor, *Quo*.
 HEINSIUS.

9. *Miſerum devertite funus.*] *Devertite* ſcripti.
 Lege, *devertite*. ad Philomelam enim ſermo eſt.
 quod ex veris proximè ſequenti ſatis apparet. Art.
 Amat. II. 425.

Docta quid ad Medicas Erato devertitis artes?
 Ita codices veteriſſi. Metam. lib. IX. 62.

Inferior virtus vias devertit ad artes.

Pont. IV. Eleg. XIV.

Ad veteres ſcopulos iterum devertor.

Virgil. III. Georg. 293.

Cafſalium molli devertitur orbita clyvo.

Quomodo omnes vetuſti codices, quos ego ac
 Piërius Valerianus inſpeximus. neque aliter mem-
 branæ A. Gellii innumeris propemodum locis,
 nam *devertite* diverſæ eſt ſignificationis, unde *di-
 vertitur*. apud eundem Gellium & *deverſitari* habes
 lib. XVII. cap. 20. Suetonius in Tiberio cap.
 XII. *Nemine cum imperio aut magiſtrata tendente
 quoquam, quin devertetur Rhodum*, ita ſcripta
 exemplaria. atque ita in Priapeis reponendum
 Epiſt. XIII.

Huc, aut quicquid eſt, in Dei ſalacis

Devertit grave ne puta ſacellum.

In Cataleſt. Pith. pag. 174. lege:

Julius ardens deſertit lumina Solis.

Apud Aruſianum Meſſium, *devertit domum*. Cicer.
 pro Dejotaro, & *domum regis hoſpitiſi sui devertiſſit*.
 Idem pro Milone, *devertit in villam Pompeii*,
 ut ipſe ductus literarum illuc legendum eſſe
 ſuaſer. *devertit* uſum in veterimiſis codicibus Pru-
 dentii lib. II. contra Symmach. & juvenalis Sat.
 XV. & Rutilii lib. II. Itin. v. 61. ubi vid. Barth.
 apud Nonium quoque Marcellum in optimis mem-
 branis, *deverſoria diſta ſunt hoſpitia*, a *dever-
 tendo*. Malim etiam, *Aliis in rarac*, quam *rarac*,
 quia mox ſequitur, *rari forma coloris*. HEINSIUS.
 Douza legebat, *devertite*. male. vide quæ olim
 notavimus ad Petron. cap. X. ſic apud Fulgent. lib.
 Myth. pag. 17. legendum: *Itaque miſis, quo deverti-
 retis culminibus imperaviſſi*. Ubi perperam, *deverti-
 tetis* Commel. & Munker. qui in ſcriptis & editis

pluribus eſſe quod *devertit* notavit, unde man-
 iſtulum eſt literam d male adhaeſiſſe voci prece-
 denti quo. ſic quoque apud Plin. lib. I. Epit. IV.
 recte Aldus: *Idem fortaiſſe evenit tibi, quando in
 noſtra devertit*. Vide & Noſtrum IV. ex Pont. XIV.
 21. BURMANNUS.

20. *Magna ſed antiqua eſt cauſa doloris Itys.*
 Sed antiqui cauſa doloris ſed Sarravianus. antiquè
 eſt Neapolitanus corrupte. HEINSIUS.

11. *Libratis in aëre.*] Legitur etiam in exem-
 plaribus aliquot, *vibratis*, quæ lectio forte melior.
 MARIUS. In Veteribus, *vibratis*; ſed & recte,
libratis. NAUGERIUS. *Libratis* alter Maſſeian. placet.
 GIOFANUS. *Librare volatum* Silius lib. XV. 425.

*Aurata puerum rapiebat ad ætæora pennâ
 Per nubes Aquila, intento librata volatum.*

Sic ex optimis membranis ſcribo, *Librare* tamen
 pennas dixit Dracontius Hexæmetro:

Rudibus libratur in aëre pennis.

Alcim. Avitus lib. I.

Elatas in caelum volucres, et in aëre ſudo

Præpetibus libranti membrorum pondera pennis.

Apulej. Metam. VI. de Aquila: *Libratis pinnarum*

nataſium motibus. Sic ſcribo. Quintill. Declam.

XIII. 4. de Apibus, *Quemadmodum aliae libratae*

pennis, onera conferunt. deinde curſus ſcripti me-
 iores. Noſter Art. Am. lib. II. 73.

Et movet ipſe ſuas et nati reſpicit alas

Daedalus: et curſus ſuſtinet uſque ſuas.

Statius Theb. III. 567.

Nonne ſub excelſo ſpirantis limite coeli,

Amphibacæ, videt, curſus ut nulla ſerenos

Alas agat?

Ita & *mutantur* in volatu dicebant. de quo ad

Raptum Proſerpinae in Claudiano lib. II. VI. 74.

HEINSIUS. Vid. ad Epit. III. 125. Met. VIII. 201.

Geminas opifex libravit in alas

Ipſo ſuum corpus.

Vulgata pennas adſtrix etiam poteſt ex Quintill.
 Decl. XIII. 17. *Medico lapilli pondere librare pennas.*

BURMANNUS.

12. *Turtur amice dolo.*] Eſt enim naturalis quædam

- Quid tamen iſta fides? quid rari forma coloris?
 Quid vox mutandis ingenioſa ſonis?
 Quid juvat, ut datus es, noſtrae placuiſſe puellæ?
 20 Infelix avium gloria, nempe jaces.
 Tu poteras virides pennis hebetare Zmaragdos,
 Tincta gerens rubro punica roſtra croco.
 Non fuit in terris volem ſimulantior ales:
 Reddebas blaſo tam bene verba ſono.
 25 Raptus es invidia. non tu fera bella movebas:
 Garrulus, & placidæ pacis amator cras.

Ecce,

dam inter turtures & piſſitacos amicitia. Plin. lib.
 X. cap. 74. Noſter Epit. XV. 38.

Et niger a viridi turtur amator ave. BERSM.

Turtur amica uſus Vaticanus, & Regius a manu
 ſecunda, quomodo dici poſſe notant ad Virgilium
 veteres Grammatici. HEINSIUS.

13. *Plena ſuit.*] Imitatus Claudian. Bell. Gild. 4.
Concordia Traturum.

Plena redit.

Omni vitæ habebat aliter Puteaneus. BURMANNUS.

14. *Longa tenaxque ſides.*] Fragmentum Patavi-
 num, & editio prima, *ſirma*. ut in Pont. I. IV. 17.

Firma tenaxque licet, ſolveſcit in æquore navis.
 HEINSIUS. Sed ibi legitur, *ſirma ſit illa licet*. Plau-
 tus VOTO, *ſirmam ſidem* dixit Capt. v. 1.

15. *Argolico Oreſti.*] Oreſtæ Puteaneus & Nea-
 politanus. bene. dictum Epit. VIII. VI. 9. HEINSIUS.
 Phoceus legendum, ut videmus ad lib. I. Trift.
 IV. 21.

18. *Mutandis notis.*] Id eſt verbis & dictionibus
 articulat; *notas* ſignificare literas Eleg. præced.
 20. dictum eſt. verum antiquior lectio mihi magis
 probatur. quæ eſt, non *notis*, ſed *ſonis*, id eſt
 modulis. MARIUS.

20. *Nempe jaces.*] Eleg. Palatinus, *saces*, quod
 garulæ avi convenientius.

21. *Virides pennis hebetare Zmaragdos.*] Zmaragdi
 proprie virides. Scripti tamen meliores magna ex
 parte, & in his Puteaneus, *fragiles*. HEINSIUS.
 Lincio quoque recte dici poſſunt Zmaragdi, & a
 Plinio quoque dicantur, propter adjunctum tamen
 verbum, *hebetare*, requiritur hic vox, quæ col-
 lorem lucidum notet, & ita *virides* retinuiſſimus &
 defendendiſſimum ad Petron. cap. LV. ſic Jon.
 Sarib. v. 3. *Inde ignis in Zmaragdo viſeſcit*. & ita
Jafpidem ſubvum pro viridi dixiſſe Maronem no-
 tat Servius ad IV. Aeneid. 262. ubi & addit, quod-
 dam tradere Jaſpidem in Zmaragdo tranſire, ſic
 viridem gemmam ſtaræm dixit Valer. Flacc. VI. 609.
 Claud. IV. Conf. Hon. 886.

Prætiſque ſila Zmaragdus

Diſta virent. BURMANNUS.

23. *Vocum ſimulantior ales.*] Quatuor libri vete-
 res, *ſimulaciore*. quo & alii nonnulli alludunt,
 quos inter Palatinus optimus & Arondelianus, *ſi-
 mulator* exhibentes. ſic *ſonax concha* lib. I. Metam.
 333. & *vigilacæ curæ* lib. II. 779. & *expugnæ
 herba* lib. XIV. 21. & *ſumax ſulphur* Faſt. IV. 140.
linguacæ rivi Remed. Am. VI. 177. cæ ſcriptis libris.
 & ſimilia, de quibus ſuo loco. *erepæcæ molanæ*
 Macenas dixit apud Senecam Epit. CXIV. Cicero
 Catone 10. *Ne vera de ſe prædicatoris nimis videra-
 tur, aut inſolens, aut eloquax*. ut ibi eſt in vetuſtiſ-
 ſimis libris. apud Plautum, *trabax*, apud Gratum,
curracæ laquei. apud Cajum I. 18. D. de Aedil.
 Edict. *ſervus curax*. ſi laborioſum aut curacem aut
vigilacem eſſe adſcripſerit. apud Symmachum lib.
 I. Ep. XII. *retinax advenarum lotos, equus ſternax*
 Maroni & Siliio Italico. *capax, rapax, edax,*
emax, ſalax, vorax, & ſimilia apud Noſtrum.
tagax manus Lucilii apud Feſtum. *linguax* pro
 loquaci antiquum. A. Gell. I. cap. 15. *Olax tome-
 tum*. Marc. Capel. lib. I. & *olax ææra* lib. II.
vendax apud Catonem de R. R. cap. 3. *Patrem
 ſamilias vendacem non emacem eſſe oportet*. Quæ
 verba, ut hoc in tranſcurſu monent, ſere inter-
 que Titianus libris de Agricultura uſurpavit apud
 Diomedem libro I. *Patrem ſamilias vendacem mag-
 nis quam emacem expedit eſſe, nam id melius emitur
 quam venditur*. Lucilio apud Nonium; *vorax,*
vaxax, catax. *Viros mortis ſpernacæ* Silius Italicus
 dixit lib. VII. Fulgentius libro II. Mytholog. *Ad
 libidinem limacæ viſus intorſit*, pro limis oculis.
Linacæ viri apud Plautum Bacchidibus Fragm.
 VI. 12. in Gloſſis antiquis *èpouxè curax*. *Inſurſa-
 cæ Maſſagetae* apud Sidon. Apol. lib. VIII. Ep. XII.
 HEINSIUS. Cupide admodum amplectitur Heinius
 vel minimam occaſionem nomina illa in *ax* intru-
 dendi, quorum plurima novæ formæ eſſe credo:
 neque; & in MSS. *ſimulaciore* legitur, inde ſe-
 quitur Ovidium, à *ſimulacæ* deduxiſſe, cum qui
 MSSos codices verſerunt norunt hoc eſſe pro *ſi-
 mulatore*, & hoc pro *ſimulantior*, nam pro *ſi-
 pacem e*, & pro *u*, lineam dicebant ſupra vocalem:
 inde illac diverſitates, in *moderatiſſe* & *moderan-
 tiſſe* uſus.

Si qua fides dubiis; volucrum locus ille piarum

Dicitur, obscaenae quo prohibentur aves.

Illic innocui late pascuntur olores:

Et vivax Phoenix, unica semper avis.

55 Explicat ipsa suas ales Junonia pennas:

Oscula dat cupido blanda columba mari.

Pittacus has inter, nemorali sede receptus,

Convertit volucres in sua verba pias.

Ossa tegit tumulus: tumulus pro corpore parvus:

60 Quo lapis exiguus par sibi carmen habet.

Colligor ex ipso dominae placuisse sepulcro.

Ora fuere mihi plus ave docta loqui.

E L E

49. *Nigrâ nemus ilice frondet.*] Excerpta Politiani, & unus Medicus, frondens. ut ad rō viret referatur. nisi sequenti versa *Voida* malis; pro *Volucrae*. nam unus Vaticanus, *Vruida*. HEINSIUS.

53. *Late pascuntur.*] Pacuntur Moreti. forte pro *spatiantur*. HEINSIUS.

54. *Et vivax Phoenix unica semper avis.*] Sic Statius lib. III. Silv.

Quae sibi praefernat vivax altaria Phoenix.

De Phoenixe Iactus lib. v. Annalium. vide & quae ego in Metamorph. lib. xv. notavi. CIOGAN.

55. *Explicat ipsa suas ales Junonia pennas.*] Variè hoc carmen in exemplaribus legitur, in quibusdam enim scriptum est, *speilat & ipsa suas*; in aliis vero, *Explicat ipsa suas &c.* MARIUS. *Atque suas* alii nulli. neutrum satisfacit. forte legendum:

Explicat his pictas ales Junonia pennas.

Vel, *Explicat es passas pennas.* ut de pavo Horatius II. Sat. II. 26. *Picta pandas spectacula cauda*, tale quid latere existimo. HEINSIUS. Illud atque ex ultima syllaba rōd explicat repetitum fuit. legerem, *Explicat usque suas*. Francius malebat, *Explicat ace suas*. *Speilat & ipsa suas* Micyl. & Berim. eviderunt. vid. ad lib. I. Fast. 289. BURMANNUS.

56. *Dat cupido.*] *Dat placido* tres libri. an, *placido*. vid. supr. Epist. XIX. 208. *Oscula darque suo* sex alii.

58. *In sua vota.*] Nonnulli, in *sua verba*. & fortasse melius. NAUGERIUS. *In sua vota*, in suas voluntates & desideria. In quodam tamen manuscripto codice legitur, *In sua verba*: quae lectio summiopere placet. ut dicat Naso, Pittacum & istem verbis, & humanis vocibus, quibus dum viveret, ad se homines convertibat & allaciebat, mortuum in Elysiis piarum avium unbras ad se istem attrahere. Nam (ut in VI. Aeneid. 653. docet Maro) apud inferos unusquisque istem studii tenetur, quibus in vita delectabatur. Dixit enim:

*Quae gratia curruum
Armorumque fuit viros, quae cura nitentis
Pascere equos, eadem sequitur tellure repositos.*

Et superius de amantibus loquens, 449.

Curas non ista in morte relinquunt. MARIUS.

In sua verba scripti. HEINSIUS. Ita modo vers. 45. *pia verba* quidam codices, & fere ubique haec vocabula permutantur in scriptis. verba etiam codex Douzae.

59. *Pro corpore magnus.*] Putaneus alter cum Excerptis Vossii, pro corpore parvus. Excerpta Politiani, parvo. parvus res ipsa est. Callimachus in Epigrammatis:

Σώτροπος ἦν ἡ Γείνοε, ἡ καὶ τράφος, οὐ μακρὰ δέξω.

Propert. II. Eleg. 1.

Es brevo in exiguo marmore carmen eris.

Noster lib. IV. Metam. 412.

*Conataeque loqui minimam pro corpore vocem
Emittunt.*

Metam. XIII. 864.

Sentire esse mihi tanto pro corpore vires.

Fal. lib. I. 553.

*Dura viro facies: vires pro corpore: corpus
Grande.*

Postremum hujus Elegiae distichon ab alienâ manu videtur. HEINSIUS.

60. *Par sibi nomen habet.*] Legendum omnino (ut est in vetustis codicibus) *Carmen*. nec obstat, quod duo subjungat carmina: possit enim carmen pro Epitaphio. Sic etiam Virgil. in Daphni:

Et tumulus facit, et tumulo superaddit carmen.
Ubi Epitaphium ditibus carminibus continetur. Hoc idem fecit Naso in Epitola Phyllidis, circâ finem.

Aut hoc, aut simili carmine notus eris,
Est in Epist. Didonis.

Hoc tamen in tumuli marmore carmen eris.
MARIUS.

61. *Colligor ex.*] *Colligor hoc ipso* Francius.

I. Ergo

E L E G I A V I I

ERgo ego sufficiam reus in nova crimina semper?

Ut vincam, toties dimicuisse piget.

Sive ego marmorei respexi fumma theatri;

Eligis è multis, unde dolere velis.

5 Candida seu tacito me vidit femina vultu;

In vultu tacitas arguis esse notas.

Si quam laudavi; miseros petis ungue capillos:

Si culpa; crimen dissimulare putas.

Sive bonus color est, in te quoque frigidus esse;

10 Seu malus, alterius dicor amori.

Atque ego peccati vellem mihi conscius essem.

Aequo animo poenam, qui meruere, ferunt.

Nunc temere infimulas: credendoque omnia frustra,

Ipsa vetas iram pondus habere tuam.

Adspi-

1. *Ergo ego.*] In multis deest rō ego. male. vid. supr. Epist. x. 119. *sufficiam* eleganter dictum, pro, an ego solus materiam praebere amicae, unde posset objicere mihi crimina, & nemo praeter me reus fiet, neque tamen succumbam. Servius ad Virg. Georg. III. 4. *Eurythaea durum appellavit, qui ponit ad complendum odium novecaele suscitare.* Petronius LXXXVIII. *Chryseippus, ut ad inventionem suscitaret, ter helleboro animum detestit.* vid. Vossii ad Valer. Max. lib. II. cap. VII. §. 6. BURMANNUS.

2. *Ut vincam, toties dimicuisse pudet.*] Commentator sic exponit: *Pudore*, inquit, *afficit saepius cerasse, ut semel in hac causa victoriam confisus*. Ergo contra: *Etiam si vincam, & obtineam, tamen me pudet toties contendere ac dimicare, &c.* MICVL. Recte. vid. ad Epigr. ante lib. I. Amor. 2. *Pudor.*] Piget meliores. HEINSIUS.

7. *Si quam laudavi.*] Francius numerosus putabat, *Si quam ego laudavi*. Francof. & tres alii, *sua quam*. & mox idem Francof. & Palatin. *sua culpa*. non male. nam saepe si praemisso sequi solet *sive*, vel *seu*. de quo ad lib. IX. ex Pont. I. 3. aegenus. BURMANNUS.

7. *Miseros petis ungue.*] *Sapis* Palatin. forte pro *rapis*, ut toties rapis capilli. vide supr. ad Epist. x. 16. *misero* enim Putaneus, scilicet mihi, non ungue, misero.

8. *Si culpa.*] In quibusdam vetustissimis exemplaribus hoc carmen ita legitur:

Si cui do crimen, dissimulare putas.

Idem est sensus: do crimen, id est mendum. MARIUS.

9. *Sive color bonus est, in te quoque frigidus esse.*] *Quoque* conjunctio ad superiora referenda est, ut fit sensus: Si qua foemina apexit me, arguis notas in vultu: si quam laudo, petis ungue capillos: si quam culpo, ais me dissimulare crimen: jam si color mihi bonus est, etiam frigidum me esse in te dicis. quasi hoc ultimum gravius ceteris ferat. Ut sit non tantum copulativa, *Quoque*, sed etiam intensiva. MICVLIVS. *Quoque* hic vim illam habet, ut non tantum frigidus videar in aliis puellis, sed etiam in te, in qua ardere vehementissime debebam. BURMANNUS.

10. *Amore mori.*] Offendere hoc *καὶ θάνατον* possit. Et ideo forte in Vaticano & Palat. primo suppositi librarius, *amore frui*, in Putaneae, *capilli*. non omnia talia puto cicienda, certe non offendit hoc meas aures, qui & scio nec Propertio dissimulare lib. II. Eleg. I. 47. *Laus in amore mori*. BURMANNUS.

11. *Atque ego peccati vellem mihi conscius esse.*] Rectius legitur in exemplaribus quibusdam, *modo*. id est nunc. quasi quod antea nolisset, nunc indolentia Corinae coactione vellet dicat; ut post-hac eam a querellis & reprehensionibus removeat. MARIUS. *Vellem mihi conscius essem* idem, quod alii nonnulli tendunt, in quibus, *vellem mihi conscius esse*. Metam. XIII. 805. ut & illi optimi codices:

Et quod praecipue vellem tibi demere possim.
HEINSIUS.

12. *Qui meruere, ferunt.*] *Fera*: Primus Palat. pro *ferant*. & tunc, *modo conscius* legendum esset.

13. *Nunc temere infimulas.*] *Infimulas* Neapolitanus.

G B B 3

- 15 Adspice, ut auritus miserandae fortis aellus;
 Adsiduo domitus verberere lentus eat.
 Ecce, novum crimen, follers ornare Cypassis,
 Objicitur dominae contemnerasse torum.
 Di melius, quam me, si fit peccasse libido,
 20 Sordida contemtae fortis amica juvet!
 Quis Veneris famulae conubia liber inire,
 Tergaque complecti verberere secta velit?

nus cum Excerptis Scaligeri & Puteani, frustra. Festus: *Infirmulæ, crimen in aliquem confingere.* Glosse Stephani, *Infirmulatur, διαβουλλας.* HEINSIUS.

1. *Adspice, ut auritus.*] Monet Corinnam, ne tam faciles delatoribus aures adhibeat: cum creditulis pleurumque noccat. Et asserti asini exemplum: qui cum longas habeat aurículas, assiduis verberibus atque onere premitur, quasi hoc illi eveniat ex aurium longitudine. Id autem dicit Naso ex vulgari sermone, quo longas aures habere dicuntur illi, qui delatorum murmura aucupantur, & quasi omnia audire creduntque. Contra Seneca. *Difficilem, inquit, habere oportet aures ad crimina.* Naso quoque in Artib. exemplo Procris non esse cito & temere credendum, docet. Posset tamen hic esse sensus horum carminum, & fortasse rectior: ut dicat Naso, quemadmodum aellus, dum nimium & assidue verberatur, ut celerius eat, ita tamen tardius: sic se assiduis reprehensionibus & querelis Corinnae frigidiores fieri in illius amore. MARIUS. Quo pacto hos versus intemper exponit, ex ipsis verbis patet. ego vero hanc sententiam horum esse puto: aspice, inquit, aellus, quo magis caeduntur, eo tardius cunt: ita & tibi accidit, ut quo facilis aliorum delationibus credas, eo minor tibi fides adhibeatur, minoreque auctoritate ira tua habeat. scilicet, ut haec de aello sit quasi quaedam similitudo eorum, quae praecedunt. MICYLLUS. Ego sequor ultimam Mani expositionem.

15. *Auritus aellus.*] Hinc adferenda vetus scriptura Phaedro lib. I. Fab. XI. de asino & leone venantibus:

— *Hic auritus
 Clamorem subitum toris tollit viribus.*
 Ita enim veterimae Vossii schedae. nisi quod *auritus* mendose exhibebat. mox cum eodem codice repono in Phaedro:

Leonis adsignatur horrendo impetu. HEINSIUS. Vid. I. Art. 147.

10. *Verberere tardus erat.*] Legitur in exemplari etiam, *lentus.* recte utrumque. MARIUS. *Lentus* est prima editio: & scripti. sic Noster de asino semper. Metam. XI.

Induturque aures lente gradientis aellus.
 Et alibi. Medic. Fac.

Lenta jube seabra frangat aella mola.

Phaedrus lib. I. Fab. xv. *At ille lentus.* Sedulius libro IV.

Sed lento potius gestamine vilis aelli,

Rectori sufficit honos. HEINSIUS.

17. *Ecce tuum follers caput exornare Cypassis.*

Codices vetustiores magno numero, recte:

Ecce, novum crimen, follers ornare Cypassis.

Ornare enim, non caput ornare dicebant. hinc & ornatrix in Gruteri Inscriptionibus ancillae, quae comebat heras, passim dicuntur. sic *ornatrix ad tutulus* pag. DLXXXI. APONIAE SUCCESSAE A TUTUL. ORNATR. G. BATOMIUS EPIGONUS ATRINENSIS, de tutulis vide Varonem & Festum. & pag. MCVIII. *ornatrix galeae.* CALPURNIA L. ET D. L. GALEAE ORNATRIX. ubi nota galeam dici pro galero vel galericulo comae adscititiae. Noster lib. I. Eleg. XIV.

Ornatrix tuto corpore semper erat.

Et Arte Amatoria:

Tuto sit ornatrix.

Macrobius Saturnal. II. cap. V. *Julia mature habere coeperat canos, quos legera serare solebat. Subius intervenus patris aliquando oppressit ornatrix. Capilli & capillorum concinnatores habes apud Columellam Praefatione librorum de Re Rustica. duo codices non male:*

Ecce (novum crimen) follers ancilla Cypassis.

HEINSIUS. Recte Heinsius: est enim Ironia Ciceroniana, de qua vidimus ad Quindil. I. Infit. I. quae & sapient in Declamationibus occurrit: *Ecce tuum crimen solers ornare codex Douzae.* BURM.

18. *Objicitur.*] Ex Propertii lib. I. Eleg. XVII. I.

19. *Di melius, quam sic mihi sit peccasse libido.*] In uno Maffean. *me sic sit peccare voluntas.* In altero, *me sic sit peccasse voluntas.* Rectius alii fortassis legunt, *quam me, si sit peccasse libido.* CIOFANI. Si sic idem meliores. Forte:

Di melius, quam, si mihi sit peccasse libido.
 HEINSIUS. *Peccasse Cupido* unus Moreti. Voluptati Saravii.

21. *Quis Veneris famulae conubia liber inire, etc.* Venerem non pro amica hic accipiendum, sed pro ipso opere venero, sive adu: ut *Famulae* sit epitheti loco additum, quod qualitate Veneris describat, quasi dicas: Quis liber velit inire conubia,

Adde;

- Adde, quod ornandis illa est operata capillis;
 Et tibi per doctas grata ministra manus.
 25 Scilicet ancillam, quae tam tibi fida, rogarer?
 Quid? nisi ut indicio juncta repulsa foret?
 Per Venerem juro, puerique volatilis arcus,
 Me non admitti criminis esse reum.

bia, sive commercia Veneris famulae, hoc est servae, & per hoc indignae homine libero, &c. Quo modo & praeposteram Venerem dicimus, & furivam, & id genus cetera. MICYLLUS. Malim, quod in aliis codicibus legitur, *quis demens famulae conubia liber inire, etc.* DAN. HEINSIUS. Recte Micyllus explicuit. Confer Petronii cap. CXXVI. *Quis Veneris demens* Puteani Excerpta. *Quis dominae famulae* Mentellanus.

23. *Ornandis operosa est illa capillis.*] *Illam est operari* Puteaneus, Neapolitanus, & unus Palatinus, bene. Metam. VIII. 865.

— *Studioque operatus inhaesi.*

Ubi male operatus legebatur. *vois pudicis operari* Epist. IX. vs. 35. *sistris Isidis operari* Art. Am. *operari sacris* saepe alibi. HEINSIUS. *Ipsa est operosa* codex Douzae.

24. *Et tibi per doctas grata ministra manus.*] *Perdocta est* Puteaneus. Puto, *perdocta* manus. sic eandem ponendis capillis perfectam mox vocat. Ponticis IV. 12.

Dignam Maevom's Phaeacida condere chartis

Cum te Pliades perdoctere tuas.

Tibullus libro I. Eleg. VIII.

Ipsa Veneris magico relogatum brachia nodo

Perdoctis multis non sine verberibus.

Uti eo verbo quoque non semel Lucretius, Cicerone, alii. HEINSIUS. Hoc verbum etiam restituit Heinius Remed. Am. 490. sed hic nihil opus. ita *doctae manus* supr. El. IV. 28. & I. Art. Am. 518.

Sit coma, sit docta barba resecta manus.

Ita contra *indoctae manus* Quindil. I. Infit. II. de quibus videbitur ad Valer. Flacc. lib. I. 122. & supra aliquid notavimus ad Epist. XX. 210. BURM.

24. *Grata.*] *Apia* Neapolitanus & III. alii. sic statim Eleg. seq. vs. 4. Art. Am. III. 485.

Ancillae puervae ferat manus apta tabellis.

Et 706. sup. I. Eleg. VII.

Mars abibi signo nunc Venus apta tuo.

Metam. IX.

Non audis apto, non legis idonea, credo;

Tempora

Fast. II. 216.

Silvaque montanae ocellere apta ferat. BURMAN.

25. *Quae sit tibi fida.*] Legitur in nonnullis,

quae tam tibi fida: & fortasse rectius. NAUGER.

In quodam exemplari legitur, *quae tam tibi fida,*

supple est. quod magis placet. MARIUS. *Qui erat tibi fida* Puteaneus mendose. alii complures, *quae tam tibi fida.* recte. HEINSIUS.

26. *Quid? nisi ut.*] Rectius videtur, *Quo, nisi ut indicio juncta repulsa foret.* IDEM.

ELEGIA VIII

Ponendis in mille modos perfecta capillis,
 Comere sed solas digna, Cypassis, Deas;

Et

1. *Comendis.*] Ornandis. Productur prima syllaba, licet in *Coma* nomine corripitur. Sic Aufonius:

Comae serenatam duplici diademate frontem.

Legitur tamen in vetustissimis codicibus: *Ponendis in mille, etc.* MARIUS. Alii: *Comendis in mille modis, etc.* Nec magni referunt, utrum legas: nisi quod posterius verbum cum sequenti verbi *capillis* facit Repetitionem. Cujus causa si quis *Comendi* verbum magis probat, nihil equidem repugno. Illud autem notandum censeo, figuram anastrophe committi in prima statim voce. Praepositio enim *in*, non cum *Abillo*, quod nomen ipsa proxime

antecedit: sed cum participio *Ponendis*, aut si magis placet, *Comendis*, & cum nomine *Capillis* jungenda est ut fit ordo: O Cypassis, perfecta in capillis mille modis ponendis, sive comendis, &c. MICYLLUS. In altero Maffean. *Ponendis etc.* In altero vero:

Ponendis in mille modis perfecta capillis.

Sed superne adscriptum est glossema, *perdocta*, fortassis non male. Rectius autem, ut puto, in Vatic.

Ponendis in mille modis praefecta capillis. CIOFANI.

Modos bene Puteaneus. HEINSIUS. Gryphius in margine notat Praefatum legisse, *Ponendis in mille modis praefecta capillis:* non male hic etiam Saraviana.

- Et mihi jucundo non rustica cognita furto;
 Aptā quidem dominae, sed magis apta mihi;
 5 Quis fuit inter nos fociati corporis index?
 Sensit concubitus unde Corinna tuos?
 Num tamen erubui, num, verbo lapsus in ullo,
 Furtivae Veneris conscia signa dedi?
 Quid? quod in ancilla si quis delinquere possit,
 20 Illum ego contendi mente carere bonā?
 Thesalus ancillae facie Briseidos arsit:
 Serva Myccnaeo Phoebas amata duci.

Non

nus, *perdocta*; qui & *penendis capillos*. *Perfectum* tamen *medicinas* Celsus lib. 1. de Re Med. cap. 1. dixit. sed secundo, ut puto, casu. & *perfectissimos aeneatoris* dixit Front. Strateg. III. IX. 3. & *perfectissimum in opere eo Homerum* Velje. 1. 5. & *perfectissimos Poetas in forma operis sui* lib. 11. 36. *adecta* Mentelii. BURMANNUS.

1. *Penendis etc. perfecta.*] In quibusdam *praefecta*, ut significat, ancillam, quae a capillis ejus, sed *perfecta* fortasse rectius. NAUGERIUS. *Perfecta*, penitissima. In quodam codice *praefecta* scripsum est, quod non omnino displicet: ancillarum enim quaedam epulis praefectae sunt, quas coctas appellant; aliae penās; nonnullae ornandis dominae capillis. *Prasfere* enim, unde *praefectus*, est alicui rei administrandae praepone. Naso in Artibus:

Me Venus artificem tenero praefecit amori.

Melior tamen videtur antiqua lectio, quae est, *Perfecta*. MARIUS.

3. *Jucundo.*] Nocturno Sarravii. mox, sed tamen apta Scriverii.

5. *Sociati corporis.*] *Foderis*, unus Heinssii, criminis alter. mox, *conubitus novot* Scriverii. meos Moreti.

7. *Non tamen.*] Nam non alter Mentelii. Nunc tamen Puteaneus. lege, Num tamen, nam idem codex mox, *num verbo* cum Neapolitano. sex alii, non verbo. vulgati, nec. HEINSSIVS.

7. *Verbo.*] Numero collapsus in illo Palatinus tenuis.

9. *Quid quod in ancillam.*] Ancilla rectius Puteaneus cum quatuor aliis. duo, ancillae, declinere in ancilla, ut *uri in aliqua & ardere in aliqua*, cuiusmodi locutiones passim apud Nostrum. ut 1. Art. 732.

Pallidus in lena Naide Daphnis erat.

Et III. Amor. 6.
maechus in Melia Bithyide pallidus esse
 Dicitur.

Et ibid.
In Evadne collecta flamma,
 Propert. II. v. 3.

Turba Menandreas fuerat nec Thaidos olim

Tanta, in qua populus lussit Erichonius.
 Idem lib. 1. XVII. 7.

Perditus in quadam lentis palletere curis
 Incipit.

Terent. Adelp. 1. r. 1. *In eo me oblecto.* quod novit dictum frustra Donatus censet. sic idem Euanth. III. v. 19. *In hac convotus sum.* Macroh. Satur. III. cap. 11. *Planus in Maavia Gallia nuptia male audiebat.* HEINSS. Recte Heinssius praetulit, in ancilla, licet exempla, quae adducit, non plane congruant; sed rectius referatur ad illa, quae notat IV. Met. 234. longe enim diversum sensum habent, *peccata in ancillam*, & in ancilla. illud enim est aliquid committere, quod ancillae ipsi noceat, adversus eam ipsam delinquere. ut Terent. Phor. v. III. 10. *Vide ne in cognatam pecces.* & Adelp. IV. VII. 7. *Hoc peccatum in virginem civem est.* sed in ancilla peccare est amorem, quem decebat ingenuae impendere, & ita peccare amando genus vile mulierum, quod non oportebat. idem Terent. Adelp. 1. 2. *Te plura in hac re peccare ostendam.* Senec. Herc. Oct. 1029. *In matre peccas.* Cicero. II. Tuic. 4. *Delinquit in vita.* & 1. Ver. 4. *Non est in hoc hominis cuiquam peccandi locus.* Horat. 1. Sat. 11. 63.

Inter

Est in Matriona, ancilla decessive togata.
 Quintil. Decl. CCCLXXXI. *Non peccant bi anni, ne in novercis quidem.* BURMANNUS.

11. *Thesalus ancillae.*] Achillem & Briseidem significat. CIOFANUS.

12. *Myccnaeo duci.*] Agamemnoni. forte reflexive mihi videtur ad illa Horatiana lib. 11. carn. Ode 111.

Prius insolentem

Serva Briseis niveo colore

Movit Achillem.

Arsit Atrides medio in triumpho

Virgine raptā. CIOFANUS.

12. *Serva Phoebas.*] Captiva Cassiana, quae divinandam autem a Phoebo diceretur. Serva autem

NON

- Non ego Tantalide major, nec major Achille.
 Quod decuit Reges, cur mihi turpe putem?
 15 Ut tamen iratos in te defixit ocellos;
 Vidi te totis erubuisse genis.
 At quanto, si forte refers, praefentior ipse,
 Per Veneris feci numina magna fidem!
 Tu Dea, tu jubeas animi perjuria puri
 20 Carpathium tepidos per mare ferre Notos.
 Pro quibus officii pretium mihi dulce repende,
 Concubitus hodie, fusca Cypassi, tuos.

Quid

non a servando, sed a servando dicta est. Pomponius §. Servorum leg. CCXXXIX. De verborum significatione. *Servorum*, inquit, *appellatio ex eo locuit, quod imperatores captivos vendere, ac per hoc servare, nec occidere solent.* Unde illa sumptit Justinianus §. Servi lib. 1. Instit. Tit. III. De jure Personarum. Ejus verba sunt: *Servi autem ex eo appellati sunt, quod imperatores captivos vendere, ac per hoc servare, nec occidere solent; qui etiam mancipia dicti sunt, eo quod ab hostibus manus capiuntur.* CIOFANUS.

13. *Non sum Tantalide, nec forti major Achille.*] In uno Maffean. *Nec sum Tantalide major, nec major Achille* Probo. CIOFAN. *Nec sum ego Tantalide major, nec major Achille* Putaneus. plures etiam alii, *major, nec major Achille*, & placet. multum, *Non sum ego.* sed recte tres cum Arondeliano & Douzae Excerptis, *Non ego Tantalide*. Sarravianus, *Non sum Tantalide*. legere vero, *Tantalida*. vid. ad Epill. III. 39. HEINSSIVS.

14. *Turpe putem.*] Barberinianus, *vile*. non male. nihil tamca mutō. II. Art. 215.

Nec tibi turpe putā, quamvis sit turpe, placebit,
ingenua speculum sustulisse manu.

BURMANNUS.

15. *Defixit.*] *Demisit* Moreti. *Deflexit* alius, & Douzae codex.

16. *Sensit te totis erubuisse genis.*] In aliis impressis, *Vidi te etc.* Legendum, ut est in Vatic. & Maffean. *Vidi te*, & reliqua. Natus error ē literarum similitudine & cognatione; de qua re non semel testatus sum. CIOFANUS. *Vidi* scribendum cum nonnullis scriptis, nisi malis, *sensit*. Nam duo codices, *sensit*. Superiori etiam versus concinnius legas, *in me defixit*, quam, *in te*. HEINSSIVS.

17. *Si forte refer.*] Ex hac lectione quis congruus sensus dici possit viderint alii: ego omnino legendum esse arbitror *Refer*, in tertia persona: ut in quodam codice scriptum vidi. Sensus autem talis erit: Si forte ipsa Corinna tibi referat, id cit dicit: cognoscens, quanto praefentior ego constatum crimine clucrum addito jurando. Intelligimus enim, Cypassin non interfuisse, dum apud

Corinnam se Naso expurgaret. MARIUS. *Si forte refer*, pro, Si forte dixerit tibi, exponit Commentator. Sed tu vide, num magis legendum; *Dum forte refer*. ut sit sensus: At quamvis ego praefentior animo per Venerem juravi, dum illa forte eandem rem mihi referat, crimenque nostrum mihi obicit, &c. MICVLVS. *Refer* libri veteres. quod verum esse movit Ep. v. VII. 113. Tanaquillus Faber ad Phaedrum lib. III. Prolog. mali legi, *si fors refer*. hoc est, interest. sed frustra. HEINSS. *Si mane refers* Francius volebat. sed ut Heinssius correxit, jam Douza adnotaverat legendum, & explicabat per *meministi, resolis*.

17. *Praefentior.*] Douza malebat, *praefentius*, five *constantius*.

19. *Tu dea, tu jubeas animi perjuria nostri, etc.*] *Εὐχῆ* per apostrophem. & exclamandi *πᾶθος* ad Venerem, ne perjurium ipsius ulcisci velit. Ponuntque hi duo versus velut in *μαρτυρήσει*. Neque enim sequentes cum his quicquam coherent, sed superior oratio continuatur. Sequitur enim epilogus. & petitio ejus, cuius gratia totum carmen institutum fuit. MICVLVS. *Animi puri* Putaneus & Arondeliano. optime. sic *pure sacra* Cicero conjugit: *purum & insontem* Horatius. *Deus pura mente colendus* in distichis, quae sub Catonis nomine circumferuntur. HEINSSIVS.

20. *Tepidos.*] *Rapidos* Regius & Sarravii. etiam non male.

21. *Pro quibus officii.*] *Officium* Junianus. Ego, si per scriptos liceret, mallet:
Pro quibus, officii pretium mihi dulce, repende.
Concubitus.

Ita 1. Art. Amat. 155.

Praecius, officii pretium, patiente puella;
Contingens oculis crura videnda iuis.

Ubi Heinssius officio mallet. vid. ad Epill. VI. 146. *Dulce* vero eleganter, ut apud Terentium Heaut. II. 2. *Cui nihil jam praeter pretium dulce est.* sic *dulce* iurum Phaedr. Prolog. lib. III. ubi vid. Scheffer. BURMANNUS.

F l h h

23. Quid

Quid renuis, fingisque novos, ingrata, timores?
Unum est è dominis emeruisse fati.

25 Quod si stulta negas, index antea facta fatebor;
Et veniam culpae proditor ipse meae.

Quoque loco tecum fuerim, quotiesque, Cypassi,
Narrabo dominae, quotque quibusque modis.

23. *Quid renuis.*] *Quid refugis* Regius, & quatuor alii.

24. *Est unum è dominis promeruisse fati.*] *Unum est è dominis emeruisse fati* Putancus & Neapolitanus cum Arondeliano & quinque aliis. plures, *Est unum è dominis emeruisse, puto, demeruisse* lib. 51. Art. 252.

Nec tibi sit ferus demeruisse pudor.

Vide tamen quae noto ad Epistol. vi. 26. 138. ubi *emereri* pro *demereri* nonnumquam sumi docuimus. HEINSIUS. Potest tamen & vulgata ferri, quomodo illud apud Macrobius Satur. lib. II. cap. 7. *Cum puer ad patrum domini esset adductus, promeruit*

eum non minus salibus & ingenio, quam forma. *Promereri* etiam Suetonius hoc sensu utitur Suet. Aug. cap. 3. *Epistolae Ciceronis existant, quibus & Fratrem hortatur & monet, imitatur in promerendis sociis vicinum suum Octavianum.* vide Servium ad Virg. iv. Aeneid. 335. praeterea, *unum est è dominis promeruisse fati* Francofurt. cui accedunt Moreti & Douzac codices. nisi quod illi est non habeant. BURMANNUS.

28. *Quoque quibusque modis.*] Ex Tibullo lib. II. Eleg. VII. 33.

— *Tunc mens mihi perditâ fingit Quisve meam teneat, quot teneatur modis.*

ELEGIA IX.

O Numquam pro me fati indignate Cupido,
O in corde meo desidiose puer!
Quid me, qui miles nunquam tua signa reliqui,
Laedis? & in castris vulneror ipse meis?

5 Cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?
Gloria pugnantes vincere major erat.

Quid? non Haemonius, quem cuspide perculit, heros
Confossum medicâ postmodò jovit ope?

1. *O numquam pro me.*] Vereor ut haec sana sint, ac Latina fati. quem enim sensum his verbis dant, ego non capio: nam quod explicant, *pro me*, id est in meam utilitatem, ex meo usu, non placet. in quibusdam codicibus est, *per me*, ego vero legerem, *pro re*; id est, qui numquam fati indignatus fuisset, prout res exigebat, ut Virg. 2v. Aeneid. 337.

Pro re pauca loquar.

Senec. Herc. Fur. 401.

Pauca pro causa loquar nostra. BURMANNUS.

3. *Qui miles nunquam tua signa reliqui.*] Sic prope lib. IV. Fast. 7. ad Venerem:

Sanus, aut sanus nunquam tua signa reliqui.

CROFANUS.

4. *Ipsè iuis.*] In quibusdam, *meis*. NAUGERIUS. Legitur etiam in exemplaribus, *meis*, quam lectio- nem magis approbo, altera tamen non displicet.

MARIUS. Heinsius edidit, *ipse meis*, secutus codices tam suos, quam Naugerii, Marii & Berfinanni.

7. *Quid non Haemonius, quem cuspide perculit heros, Clem petiit, medicâ postmodò jovit ope.*] Sic est in altero Maffician. emendat. CROFANUS.

7. *Perculit.*] Infixit, ad terram adegit. Notum autem est Telephi & Achillis certamen. Quod autem ex Plinio dicturus sum non omnibus pervium est, igitur hoc subtilius quaerens ita scribit (loquitur enim quo modo ab Achille Telephus sanatus fuerit) cap. xv. lib. xxv. *Est & rubigo ipsa in remediis, & sic Telephum proditor, sanasse Achillem, sive id aerea, sive ferrea cuspide fecit: ita erit sanis decuitus gladio.* Vide & Hyginum cap. CI. CROFANUS.

8. *Confossum.*] Vulneratum, perforatum. sed longe melior est vetus lectio, *cum petiit*, id est cum ipse Telephus hoc petiit, ut repetito vulnere ab Achille

Vena-

Venator sequitur fugientia, capta relinquit:
10 Semper & inventis ulteriora petit.

Nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma:
Pigra relucant cessat in hoste manus.

Quid juvat in nudis hamata retundere tela
Ossibus? ossa mihi nuda relinquit amor.

15 Tot sine amore viri, tot sunt sine amore puellae.
Hinc tibi cum magna laude triumphus eat.

Roma, nisi immensum vires promodet in orbem,
Stramineis esset nunc quoque densa casis.

Fessus in acceptos miles deducitur agros:
20 Mittitur in saltus carcere liber equus:

Longa-

Achille sanaretur; nam lib. xiiii. Metam. 172. dixit Achilles (Ulixes voluit dicere)

Ego Telephon hasta

Pugnantes domum vicium orantemque refeci.

MARIUS. Confossum plurimi codices. sed gravius hoc verbum, quo fere de illis, qui in vulnerantur, ut inde mors sequatur, utuntur veteres. quare ego non alienus essem a *confossum*, ut duo codices habent, & Passerat. ad Propert. pag. 638. legit. ita *confossum* hostes Claud. vi. Conf. Honor. 249. *Confossum reus*, de quo ad Phaedr. IV. 5. BURMANNUS.

10. *Uteriora.*] In tribus libris erat, *utiliora*; sed in Palatino uno, *uberiora*, quod minime spernendum puto. sic Epist. xvii. 223.

Donaque promissis uberiora feret.

Et III. Amor. VI. 66.

Munera promissis uberiora feret.

Ubi in MSS. eadem varietas lectio. hanc vocem reddendam quoque Claudiano puto. in IV. Conf. Honor. 221.

Major & ulterior satis conjuncta potenti, Vile latens virtus.

Ubi ex MSS. *utilior* relinquit Heinsius. sed rectius legeretur, *uberior*. apud Nostrum quoque ix. Met. 105. vitiose quidam codices, *ulterioris solio*, pro *uberius*. *Uberiatem praecae* dixit Justin. xxv. cap. 2. in Ovidii vero sententiam dixit Petronius cap. cxx.

Quae nova semper amas, & mox possessa relinquis.

BURMANNUS.

11. *Populus tibi deditus.*] *Subditus* Jurati Excerpta & tres alii ex melioribus HEINS. Ita saepe Noster utitur eo verbo, *subditus*. vid. Remed. 78. ex Pont. II. IV. 14. & alibi. sed parum refert: dedit enim sunt potestati alicujus subditi.

12. *Cessat in hoste.*] *Ab hoste* octo codices, *cessare in re*, est tardum esse in re facienda, *cessare in rem*, tardum ad faciendam rem. ita distinguit Servius ad Virgil. VI. Aeneid. 51. in hoste

ergo est, in eo vexando, exercendo. BURMANNUS. 13. *Hamata recondere tela.*] *Retundere* Putancus cum Regio, uno Vaticano, & Excerptis Jurati. lect. hoc est obtusa reddere, hebere. Lucanus lib. VI. 164.

— *Confringite tela*

Pectoris incursum, jugulibus retundite ferrum. idem Prudentius Cathemerin. *Ullor retundi* hram. idem cum quatuor aliis mox, *relinquit*. HEINSIUS. De verbo *retundere* egit copiose Heinsius ad Claudian. Constil. Olybr. 23. & Conf. VI. Hon. 21. & interpretes ad illa Horat. I. Od. 35.

Nova incude distingas retusum ferrum.

Ubi nondum constat de vera Horatii manu. 17. *Promissis.*] *Movisset* Francof. hoc novemdecim alii. *mississet* Moreti; sed nihil modo. ita ad- mossa reddidit Livio Gronovius lib. xxxviii. 45. BURMANNUS.

18. *Stramineis esset nunc quoque densa casis.*] *Rectius* legitur in exemplaribus, *densa*, ut adiuat ad frequentiam magnificentissimarum aedium, quae suo tempore spectabantur. MARIUS. In eodem Maffician. *densa casis*. Probo. *Tecta casis* libri veteres. HEINS. Ergo doctis dijudicandum relinquo, an rectius Roma dicatur *tecta*, quam *densa casis*. una domus tegitur tecto suo, sed in tota urbe dici possent, *tecta domibus* aut *casis* dubito. idcoque nos densa retulimus, quod egerat Heinsius. BURMANNUS.

19. *Fessus in acceptos.*] *Aliter* hos versus ordinat bar Scaliger. hoc, nimirum, modo:

Fessus in acceptos miles deducitur agros:

Mittitur in saltus carcere liber equus.

Longaque subditam celant navalia pinum:

Tu quoque depositio possitur ense rudis.

DAN. HEINSIUS. Milites veterani, quibus ad septena iugera assignabantur, in colonias militabantur. CROFANUS. Vid. Jos. Caf. III. Dec. Obs. 8. cujus onnis aestuatio componeret, si cum Heinsio transponatur pentametrum illi, quod jam Marius voluit,

Il h 2.

88

- Longaque subductam celant navalia pinum:
Tutaque deposito poscitur ense rudis.
Me quoque, qui toties merui sub amore puellae,
Defunctum placide vivere tempus erat.
- 25 Vive, Deus, posito, si quis mihi dicat, amore;
Deprecer. usque adeo dulce puella malum est.
Cum bene pertaesum est, animoque relanguit ardor,
Nescio quo miserac turbine mentis agor.
- Ut rapit in praeceps dominum, spumantia frustra
30 Frena retentantem, durior oris equus:

& rudis non ad militem, sed gladiatorem spectet, ut quatuor diversa exempla, militis, equi, navis & gladiatoris, proponat Poëta. & recte Marius animadvertit ex Propertii lib. II. XIX. 37. esse defuncta, ubi iidem quatuor exempla a milite; bobus, nave & pama, quae & gladiatoris & militis est, adduct. BURMANNUS.

20. *Adstiter in saltus carcere liber equus.*] Hunc versum declaravi in observationibus in lib. IV. Trist. Eleg. VII. CIOFANUS.

22. *Sed posito.*] Vetus lectio & rectior est, *deposito*. MARIUS.

23. *Me quoque.*] *Mereri sub amore puellae* mihi non placet. *Sed aliquo mero* passim apud Livium & alios occurrit. Suet. Caes. 3. *Meruit et sub servilio isaurico*, quare legerem:

*Me quoque, qui toties merui sub Amore, puella
Defunctum placide vivere tempus erat.*

Sub Amore, five Cupidine, meruerat miles noster, ut centies dicit. *Defunctum puella* jam vivere tempus erat, id est, jam liberum & deposita eius cupiditate & amore immunem & quasi emeritum vivere. ut *desungi amore* Senec. Hippol. 127. & aliis rebus passim. vel potest *Puella* vocativo casu, quasi cam alloqueretur, sumi, & *defunctum* absolute, ut Terent. Eun. Prolog. *Defunctus jam sum*, in Juniano & Vaticano erat, *defectum*. Franciscus volebat, *Emeritum*. sed ita omnia licet deformare: non reticenda quoque lectio Francof. Regii, Moreti & Palatini unius, *qui toties merior sub amore*, ut dictum fit eodem sensu, quo *perire* milles amantes dicuntur. vid. ad Epist. IV. 86. & tunc *defunctum* acumen haberet, quasi jam mortuus videri posset, id est sine amore. & eo referri illa Horatii Ode lib. III. 26. egregie possit, ubi & *defunctum bello barbarum* dicit. BURMANNUS.

25. *Vive, Deus, posito.*] *Puto, Vive Deus*. Aufonius, Idyll. VII.

— Quidam

Constat velle Deos fieri.

Sed vulgata distinctio retineri potest. Horat. Sat. I. lib. I.

*Si quis Deus, en ego dicat
Jam faciam quod vultis.*

Et lib. II. Sat. VII.

Si quis ad illa Deus subito te agat usque recuset.
Vivere autem intelligendum erit pro genio indulgere, ut in illo Catulliano:

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus.

Apud Martialem I. Epigr. 16.

Sera nimis vita est trahina, vive hodie.

Petronio cap. XXXIV. *Ergo vivamus, dum licet esse bene*, in veteri inscriptione, *vixit, dum vixit, bene*. HEINSIUS. Et mihi vulgata distinctio non repudianda temere videri. Cicero de Senect. cap. ult. *Quod si quis Deus mihi largiatur, ut ex hac aetate recuperarem*. Juven. Sat. V. 132.

*Quadrigena tibi si quis Deus, aut smillis Dis
Et melior satis donaret humuncio?*

Silius Ital. lib. XV. 342.

Ubi malum, aevi. sic Nofter Epist. V. vers. 5.

Quis Deus opposuit nostris sua numina votis?
VII. Metam. 12.

Nescio quis Deus obstat.

Catull. Epigr. XI.

Quis Deus tibi non bene advocatus

Frequentem passat excitare risam?

Petron. cap. XVI. *Miratur, quis Deus juvenes tans urbanos in suam regionem delulerit*. & hinc fere tamquam ex formula sollemni apud eundem Arbitrum cap. CXXVII. referberem, *Immo etiam nescio quis tacitis cogitationibus Deus agit*, scilicet *me*, ut notum est, Deos agere dici, quando impellunt, & vehementi affectione mentem turbant. vid. ad II. Art. 496. ceterum Zinzeringius Promiss. cap. XI. *Jam Vive Deus* conjungenda conjecerat, & elegantior illustraverat, & in Francofurtensi codice ita erat posita distinctio. *Vive* vero non capio pro genio indulgere, sed simpliciter, sis sine amore. quae vita non esset mihi optanda, sed ingrata & molesta foret. BURMANNUS.

27. *Animoque revanui ardor.*] *Animoque relanguit ardor* Putcanens a manu prima. sed emendationem, *rejanui*. neque aliter Arondelianus. quomodo.

Ut

- Ut subitus, prope jam pressa tellure, carinam
Tangentem portus ventus in alta rapit:
Sic me saepe refert incerta Cupidinis aura;
Notaque purpureus tela resumit Amor.
- 35 Fige, puer, positus nudus tibi praebeor armis.
Hic tibi sint vires: hic tua dextra facit.
Huc, tamquam iussae, veniunt jam sponte sagittae.
Vix illis prae me nota pharetra sua est.
Infelix, tota quicumque quiescere nocte
40 Suffinet, & fomnos praemia magna vocat.

Stulte,

modo & lib. I. Eleg. X. quamquam hoc loco id verbi minus aptum videtur. alii codices, *evanuit*. HEINSIUS.

29. *Spumantia.*] Franciscus malebat, *stringentia*, nimis audacter. Palatinus, *puignantia*.

31. *Jam pressa tellure.*] Legitur & , *pressa* in veteribus exemplaribus, quae lectio magis placet, quia *prendere* terram est verbum nauticum. MARIUS. In uno Maffetan. *pressa*, in altero, *pressa*. superior magis mihi probatur. CIOFANUS. Editiones praeterea & plurimi scripti *pressa* habent; *pressa* probant Marius & Ciofanus. utrumque quidem recte dicitur, sed diversa significatione: *pressa* enim tellus est, cui jam insistitur. ut II. Amor. IX. 21. & XVI. 19. & III. VI. 12. & alibi. sed prehendiatur ab appellentiibus nautis, cum prope tangunt manus, & funem religandae navi postum injicere. prope *compraesa* codex Douzae. BURMANNUS.

32. *Tangentem portus ventus in alta rapit.*] In uno eorumdem lib. est, *salit*. in altero, *trahit*. CIOFANUS. Francof. etiam, *trahit*. *Ventus* & *aura* unus Moreti. *Ventus* & *unda* alter ejusdem. vid. ad Epist. XI. 35. & videtur haec lectio firmari ex Epist. XXI. 41. sed non apte huic loco convenit: nam quod sequitur verbum, *refert*, opponitur illis, in alta rapit: *Refert* enim navigantes dicuntur, cum in altum proveci, adveniunt vento, vel alio casu redire coguntur eo, unde solverunt. Senec. Suavor. VII. *In altum provecium venti reserunt*. vide quae notamus ad Quinct. Decl. VI. 5. sensus ergo est, ut saepe ventus nautas jam terram prope & portum tangentes, iterum-rapit in altum, sic contra me volentem effugere puellam datis velis, prospero, ut credidiram, vento, aura Cupidinis incerta, & mox mutata, refert ad puellam, unde volebam velis & remis abire. BURM.

34. *Notaque.*] Franciscus malebat, *Laesaque* continentis tela resumit Amor.

36. *Huc tua dextra valet.*] Legitur in quodam codice, *Facit*: quae lectio non displicet. Dixit enim supra, *Pigra reluctans cessat in hoste manus*, Expones igitur, *Facit*: id est, non est deficiosa & incers: *Tasere enim* (ut Papinianus ait) *omnem*

omnino faciendi causam complectitur, dandi, solvendi, numerandi, judicandi, ambulandi, reddendi: qui autem otiosus est, nihil facere dicitur. *Huc*, in me. Se (ut supra) ostendit MARIUS. Uterque Maffetan. *dextra valet*. verè. CIOFANUS. Malim, *huc facit*, & , *sunt vires*. quod posterius in prima editione & duobus scriptis extat exemplaribus. I. Trist. Eleg. II. 41.

Fortè, quid hoc faciam rapidi mea curvasa veni.
Ita lego. vid. ad Epist. II. 39. HEINSIUS.

37. *Huc veniunt.*] Hic Putcanus. HEINSIUS.

38. *Vix ullis prae me nota pharetra tua est.*] In nonnullis:

Vix illis prae me nota pharetra sua est.

Utrumque recte. NAUGERIUS. Dupliciter legitur hoc carmen:

Vix ullis prae me nota pharetra tua est.

I. nullus pharetram tuam melius cognoscit, quam ego. Et sic pharetram pro sagittis posuit, continens pro contento, per metonymiam. Aliter legitur:

Vix ullis prae me nota pharetra sua est.

Quae lectio venulifer est, iudicio meo. ut fit sensus: Sagittas ipsas Cupidinis, quia saepissime & diutius in Nalone fixae morantur, eum magis cognoscere, quam pharetram suam. Si *Tua* legas, ad Cupidinem referas: si *Sua*, ad sagittas, quod est melius. sane utrumque in exemplaribus scriptum legit. MARIUS. Idem libri, illis. CIOFANUS. Prima editio cum melioribus:

Vix illis prae me nota pharetra sua est.

Recte. alii, illis. *nota-pharetra tua est*. proxime verum. HEINSIUS. Douza malebat, *Vix ulli prae me nota pharetra tua est*. nec etiam caret sua venerè lectio Scriveriani codicis, qui habet, *Vix illis post me nota pharetra sua est*. polliquam in me tua tela conijcere coepisti, sponte & iusta in me veniunt, nec noscant pharetram suam, sed quoticumque tu sumis novas sagittas, & quasi iustae, in me. quare hoc retinendam. & elegantior, *venire in aliquem*. ut laedatur, dicit ostendimus ad Phaedr. I. Fab. 22. BURMANNUS.

Stulte, quid est somnus, gelidae nisi mortis imago?

Longa quiescendi tempora fata dabunt.

Me modo decipiant voces fallacis amicae:

Sperando certe gaudia magna feram.

45 Et modo blanditias dicat; modo jurgia quaerat.

Saepe fruar domina: saepe repulsus eam.

Quod dubius Mars est; per te, privigne Cupido, est:

Et movet exemplo vitricus arma tuo.

Tu levis es, multoque tuis ventosior alis:

50 Gaudiaque ambigua dasque negasque fide.

Si tamen exaudis, pulchra cum Matre, rogantem;

Indeforta meo pectore regna tene.

Acce-

41. *Mortis imago.*] *Noctis* perperam duo libri. Cic. Tuic. Quacil. 1. *Habes somnum, imaginem mortis, eamque quotidie induis, & Ausitas, quia sensus in morte nullus sit, cum in ejus simulacro videas esse nullum sensum.* Valer. Flacc. VIII. 74. ad somnum:

Nunc, age, major ades, fratrique similima leto. Hinc Graecis, *ὄναρ, μακρὸς βανάριος.* Monofthica de moribus. Catal. Pith.

Mortis imago juvat somnus, mors ipsa timetur.

Sence. Hercul. Fur. Act. IV. *Erater duras languide mortis.* Cic. Cato Major: *Nihil est mortis tam simile quam somnus.* Hinc Catul. *Nox est perpetua una dormienda.* vid. Athenag. de Resurr. apud Meuf. de Funere pag. 4. ubi plura ad rem. vid. Aclian. Var. Hist. II. cap. 35. ubi Scheff. HEINSIUS.

43. *Decipiant.*] Francus mallet, *desineant.* male. vid. supr. Eleg. v. 5.

44. *Gaudia magna feram.*] In antiquis *praemia*, non *gaudia*. NAUGERIUS. In vestitus exemplaribus legitur, *praemia*, quod non improbo. MARTIUS. Francofurtensis, Scriveris & Moreti, *laetus ero*, non male; si non ipsa potiar puella, certe (id est saltem) sperando gaudia, me oblectabo illa spe, & laetus ero. Francus hunc pentametrum parentelli includebat. non male.

45. *Jurgia noctas.*] Quia recte hoc & Latine dicitur, nullum dubium, & sic alibi Noster, & alii. sed quia obvia & frequens est locutio, suspitionem movere a librario esse suppositam pro minus vulgari, quam ferebat in Puteaneo secunda manus; & in Moreti & Francofurtensi, prima. *Jurgia quaerat*, quae multo elegantior, & ad rem accommodatior. est veram jurgi causam non habet necum, qui omni cum officio colo, quaerit causam & praetextum jurgiorum. ita Terentius & alii, *quaerere causam*, & similia. Eunuch. III. 3. *Sermoem quaerere. sic bellum quaerere.* Liv. XXX. 42. *Bellum quaerere regem, & si pergit, pro-*

poliem inventurum. qui & eodem sensu, *quaesitai seditionis* dixit lib. IV. 21. & eleganter Propertius lib. III Eleg. III. 33. unde patet, quid *noctare* significet:

— — — *Noctem*

Quaerimus, atque armis noctimus arma nova. Credo vulgatum, ut saepe factum, effictum ex simili loco supr. Eleg. II. 35. sed ibi alia res est; nam debebant non modo quaesita esse jurgia, sed crebra & diuturniora, ut maritus probe & docte falli posset. BURMANNUS.

51. *Pulchra cum Matre, Cupido.*] *Rogantem* pro diversâ lectione Puteaneus. HEINSIUS. Sed *audire rogantem* magis Latinum puto, quam *exaudire*, quamvis hoc verbo omnis hodie insultatorum turba, de precibus ad Deum emissis, quotidie uti consueverit, & forte a cucullato aliquo Nasoni obrutum fuerit. sed ab Ovidii manu fuisse puto:

Si tamen haec audis, pulchra cum Matre, Cupido, Desse credebat ille, *rogantem*, vel *precantem*, ideoque pro diversâ lectione adscripsit. possent quidem ex Nostro loca adferri, ubi *exaudire* occurrit, ut II. Pont. IX. 5. XI. Metam. 18. XIII. 858. sed ibi non notat, quod vulgus putet, ita audire preces, ut vulgo Deus dicitur, cum veniam adde, sed sonum, vocem, ad aures pervenire, ut semper notat. vid. & IV. Metam. 143. IX. 121. & alibi. sed *audire* homines & preces dicitur Deus cum movetur, & adnuit precibus. vid. Horat. IV. Od. XIII. 1. Carm. Saecul. 33. Virgil. IX. 630. Cicero. I. ad Q. Fr. 3. in Pison. 19. Martial. I. 100. & alibi. BURMANNUS.

52. *Indeforta.*] Est unum verbum: male igitur disjungitur praepositio *in*, ut est in Aldinis codicibus. MARTIUS.

53. *Regna regis.*] In altero Massiano, *geras*; in altero vero, *sene*. CIOFANUS. *Tela gero* Juventi Excepta, cum tribus aliis. Puteaneus & Saravianus (& Francof.) pro diversâ lectione, *regna regis*, quo modo & primus Moreti, vel *tene*. quod postre-

Accedant regno, nimium vaga turba, puellae.
Ambobus populis sic venerandus eris.

postremum amplector. idque Ciofanus in uno ex suis invenerat. in Falis lib. III. 271.

Regna tenens fortes manibusque sugaces.
Et sic saepe alibi. HEINSIUS.

ELEGIA X.

TU mihi, tu certe, (memini) Graccine, negabas;

Per te ego decipior: per te deprensus incrimis,

Ecce duas uno tempore turpis amo.

5 Utraque formosa est: operosae cultibus ambae:

Artibus, in dubio est, haec sit, an illa, prior.

Pulchrior hac illa est: haec est quoque pulchrior illa:

Et magis haec nobis, & magis illa placet.

Errat, ut ventis discordibus acta saefelos,

10 Dividuumque tenent alter & alter amor.

Quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?

Nonne erat in curas una puella satis?

Quid folia arboribus, quid pleno sidera coelo,

In freta collectas alta quid addis aquas?

15 Sed tamen hoc melius, quam si sine amore jaccrem.

Hoffibus eveniat viduo dormire cubili,

Et medio laxè ponere membra toro.

At

1. *Graccine.*] Hunc Graccinum cum esse opinor, ad quem in libris de Ponto tres existant elegiae. CIOFANUS.

4. *Tempore solus amo.*] *Turpis amo* Puteaneus & quinque alii cum prima editione. HEINSIUS.

5. *Operosae.*] *Operosus* Regius cum Excerptis Douzae & Politiani. HEINSIUS. *Operosae in cultibus* Scriverianus. mox, *artibus ambiguum est.* Francofurtensis.

7. *Pulchrior hac illa est.*] Ex vetusto codice legendum, *haec*, ut sit ablativus, & *illa* sequens dictio nominativus. MARTIUS. Praecesserat jam, *utraque formosa est.* sed recte differo haec duo inter se docuit Manutius ad Ciceron. IX. ad Famil. 14. BURMANNUS.

9. *Errat, ut a ventis.*] In veteribus, *Errant, ut ventis.* NAUGERIUS. Vetus lectio est, *Errant, ut ventis*, quam lectionem magis probo, nam & inferius ait, *dividuumque tenent*, numero pluralivo. MARTIUS. Libri veteres, *Errant, ut ventis etc.* Idque magis Poëticum, & ad exemplum quo uti-

tur Poëta aptius. CIOFANUS. *Errant, ut ventis* meliores. quos inter Puteaneus. qui & *Phaeos* Graeco more. HEINSIUS.

10. *Dividuumque tenent.*] *Dimidiumque* editio prima & sex scripti. male. vid. ad III. Met. 682.

10. *Alter & alter.*] *Uxus & alter* Saravii. vid. supr. ad Eleg. v. 22.

12. *Non erat.*] *Viduo* cum Barberiniano & uno Vaticano. HEINSIUS. Vid. ad lib. I. Eleg. VII. 7.

16. *Vita severa.*] *Eveniant vota severa* Francof. ita versu ultimo Moreti unus habebat, *convenientis voto mors fuit ista tuo.*

17. *Vacuo.*] *Viduo* meliores. HEINSIUS.

18. *Laxe ponere.*] *Laxe* vetus lectio, non *late*.

NAUGERIUS. In antiquioribus legitur, *laxo*: utrumque bene. Ille autem, qui solus sine socia puella quod bene. Ille autem, qui solus sine socia puella dormit, dicitur, *laxe ponere membra medio toro.* MARTIUS. *Laxe* Puteaneus & quatuor alii. quod ad in suis Naugerius invenerat. duo, *laxa*, quod ad veram scripturam alludit. lib. III. Ant. Am. 145.

Hanc decet inflatos laxè jaccisse capillos. HEINSIUS.

23. *Suffi-*

- At mihi faevus amor somnos abruptat inertes:
 20 Simque mei lecti non ego solus onus.
 Me mea disperdat, nullo prohibente, puella,
 Si fatis una potest: si minus una, duae.
 Sufficiant graciles, sed non sine viribus, artus:
 Pondere, non nervis, corpora nostra carent.
 25 Et lateri dabit in vires alimenta voluptas.
 Decepta est operâ nulla puella meâ.
 Saepe ego, lascivæ consumto tempore noctis,
 Utilis, & forti corpore mane fui.
 Felix, quem Veneris certamina mutua rumpunt!
 30 Di faciant, leti causâ sit ista mei!
 Induat adversis contraria pectora telis
 Miles, & aeternum sanguine nomen emat.
 Quaerit avarus opes; & quae lassarit arando
 Aequora, perjuro naufragus ore bibat.
 35 At mihi contingat Veneris languescere motu;
 Cum moriar, medium solvar & inter opus:

23. *Sufficiant graciles, non sunt sine viribus artus.* Sufficiant codex Puteanus. recte. nisi quod Neapolitani libri lectio non minus aridet:

Sufficiant graciles, sed non sine viribus artus. Atque ita unus Vaticanus. nisi quod in illo, & non sine. HEINSIUS. FRANCISUS volebat, ut mihi sine graciles, non sunt sine viribus artus.

26. *Decepta.* Ita Circe illa Petronii cap. cxxix. *Quereret decepta.*

27. *Saepe ego lascivæ consumpsi gaudia noctis, Utilis.* Rectius legitur in manuscriptis exemplaribus, *tempora*. MARTIUS. In aliis lib. typis excusis, *consumpsi tempora noctis*. Alter Maffianus, habet, *consumpto tempore noctis*: alter verò, *consumpto tempore noctis, Utilis*. Utramque lectionem vulgatae anteposuerim. CIOFANUS. *Consumto tempore* rectius Excerpta Jureti, & plures alii. Propert. lib. I. Eleg. III.

Jamque ubi longa meae consumpsi tempora noctis? HEINSIUS.

28. *Fortis corpore.* Legitur & *forti corpore*, ut Virgil. IV. Aeneid. II.

Quam forti pectore & armis. MARTIUS. Potest utraque lectio defendi; nam est utrumque verbum in hac re proprium. *Fortes* enim in veterum amatores. vid. ad Petron. cap. IX. & supr. ad Epist. XIII. 83. & per *corpus*, intelligi illa pars potest, qua Achilles erat. vide ad eundem Petronium cap. CXII. & CXIX. BURMANNUS.

29. *Certamina mutua perdunt.* Rumpunt Puteanus à manu secunda, quod & in aliis multis in-

venire est. unus Vaticanus, *produnt*. Nihil temere mutandum. infra:

Et, quae me perdunt, oscula mille dedit. HEINSIUS. Illud rumpunt ab ipsa Ovidii manu esse profectum arbitror; Propert. II. Eleg. 13.

Rumpas ut assiduis membra litoribus. Ubi vide Passerat. & ita rumpi equus dicitur nisi cursu fatigatus Plinio lib. XXVIII. cap. ult. ut *rumpit mula* Martial. IX. 58. & *rumpi clientes* lib. X. 56. sic *ambulando rumpere* Terent. Hecey. Act. III. Sc. 4. BURMANNUS.

31. *Induat.* Vid. ad lib. IX. ex Pont. I. 65. 33. *Et quae lassarit arando.* Arando Puteanus; *irando* Arondelianus. Scilicet, *arando*. Trist. I. Eleg. II.

Latum mutandis mercibus aequor aro. Lib. III. Eleg. XII.

Non nisi vicinas tutus araret aquas. Virgilus II. Aeneid. 788.

Vastum maris aequor arandum. Et III. 495.

Nullum maris aequor arandum. Petronius cap. CXIX.

Gravidis freta pulsa carinis Jam perarabantur.

Ubi perarari in libris editis, *peragrabantur*; Macrienas apud Senec. Epist. CXIV.

Vide ut alveum luvius arent. HEINSIUS.

36. *Solvat & inter opus.* Quod Cornelio Gallo praetorio, & T. Haterio equiti Romano contigisse narrant Plin. VII. 53. & Val. Max. IX. II. 8. recen-

Atque aliquis, nostro lacrimans in funere, dicat;
 Conveniens vitae mors fuit ista suae.

recentioris aevi etiam exempla recenset Broukhuf, ad Propert. II. VII. 98. BURMANNUS.
 38. *Mors fuit ista suae.* In uno Moreti, *suae*, pro diversa lectione est notatum. quod sequor. Lampadius in Hellogabalo cap. XVI. *Alios ab imâ parte perferunt, ut mors vitae esset consentiens.*

HEINSIUS. In uno Moreti erat, *voto*, ut ad vers. 16. notavimus, etiam non male, quia tale genus optaverat. & ita subitam mortem exoptasse Caesarem, quae etiam ex voto & sententia obtigit, refert Sueton. cap. 87. BURMANNUS.

ELEGIA XI.

PRIMA malas docuit, mirantibus aequoris undis;
 Peliaeo pinus vertice caeca vias:
 Quae concurrentes inter temeraria cautes
 Conspiciam fulvo vellere vexit ovem.
 5 O utinam, remo ne quis fracta longa moveret,
 Argo funestas pressa bibisset aquas!

Ecce

I. Malas. Eleganter, pro quae ad mortem ducunt. ut Propert. III. Eleg. XVI. 22.

Est mala, sed cunctis illa torenda via. *I. Aequoris undas.* Et vetus lectio restituetur, & sensus carminis erit restior, si undis legas, non undas. NAUGERIUS. *Mirantibus aequoris undis:* id est, dum undae hanc primum visam navem mirarentur. Sic Catul. de Argo navi loquens, ait LXIV. 15.

Aequoreae monstrum Nereides admirantes. Dat autem Naso admirationem undis, quasi homini, per metonymiam. Sic Statius:

Visis tumuerunt puppibus undae,
Inque hominem surrexit hyems.

In Aldinis, aliisque omnibus impressis exemplaribus non recte legitur, *Undas*, nam praeter quod non ita venustus est sensus, & amphibologiam contineret perplexus ordo, solocismum etiam videretur, dum ad verbum *Docuit*, referenda esset dictio *Mirantibus*. Dicimus enim, *deco te viam*, non *ibi*. Omnino igitur, id etiam comprobante vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim, dum comprobante

dem, quam posui, lectionem ex aliis libris scriptis notaverat Paganinus ante annos XLIX. Miror fuisse neminem, qui eam receperit. CIOFANUS. Eiusdem fere argumenti est Propertii Elegia octava libri primi: *Aequoris undis* vera est lectio. ita I. Art. 723.

Aequoris unda
Debet, & a radiis sideris esse niger.
 Ita & *aequoreas undas* Valer. Flacc. III. 421. dixit BURMANNUS.

3. *Concurrentes cautes.* Cyanae, quae & *Symplegades* petrae dicuntur, intelligit. De his Strabo lib. I. & III. fabulam paullo diffusius narrat Apollodoros lib. I. Bibliothecae. Huc autem pertinet, quod scribit Hyginus cap. XXI. *Argonautae, cum per Cyanae cautes, quae dicuntur petrae Symplegades, intrassent mare, quod dicitur Euxinum, & errarent, voluntate Junonis delati sunt ad insulam Diom. Ibi invenerunt, & reliqua.* Valer. Flaccus libro I. 59.

Certus Scythico concurrere ponto
Cyanae.

Et vers. 630.
Hocine Cyanae concurrunt aequore cautes?

CIOFANUS.

5. *Remo fracta longa moveret.* Secaret Sarravianus sequenti versu, *mersa pro pressa* prima editio, & codex Douzae. sed *pressa* pro *depressa*. ut *pressa* allus apud Gratium. ita & *pressus* pro *depressus* passim apud Poetas. HEINSIUS. Frustra secaret in MSS. fecerat enim mane ipsa carina; *moveret*, *metasur*, *irritur*, remis, vid. Heinf. ad Ovid. VI. Metam. VI. ult. Valer. Flacc. v. 44.

Te sine, Theopside, non ulla movebimus ultra
Aequora?

I ii

Ubi

- Tutius est fovisse torum; legisse libellos;
Threiciam digitis increpuisse lyram.
At, si vana ferunt volucres mea dicta procellae,
Aequa tamen puppi sit Galatea tuae.
- 35 Vestrum crimen erit talis jactura puellae,
Nereidesque Deae, Nereidumque pater.
Vade memor nostri, vento reditura secundo;
Impleat illa tuos fortior aura sinus.
- 40 Tum mare in hacc magnus proclinet litora Nereus:
Huc venti spirant: huc agat aestus aquas.
Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea pleni:
Ipsa tuâ moveas turgida vela manu.

Primus

esseque navigia: & si in carinae ima deciderint, excurrentes. Geminae autem salutare, et prosperi cursus praerentia: quarum adventu fugari diram illam ac minacem, appellatamque Helenam, ferunt. Et ob id Pollux et Castor id munus assignant, eoque in mari deos invocant. Haec Plinius. In eandem sententiam etiam Seneca, sed brevioribus verbis lib. 1. Nat. Quaest. 1. In magna tempestate, inquit, apparent quasi stellae, velo insidentes: adjuvari se tunc periclitantes existimant, Pollux et Castor nomine. Hos ignes, juniores ignem praecedentem & sequentem vocant. MICYLLUS.

29. Faecundae.] Francus inallet, formosae.
30. Quom.] Manuscripta fere omnia exemplaria habent, quam. itaque legendum arbitror. MARIUS. Rectius alii, quam. HEINSIUS. Sua terra vero potest de patria capi; sed magis placet intelligere de tellure, quae hominum mater credita, unde producti, & in qua educati homines. Sua ergo est hominibus propria, convenientis magis quam inar. Senec. Medea. 301.

Audax nimium, qui fracta primus
Rate tam fragili perisda rupit,
Torraxque suds post terga videns
Animam levibus creditis auris.

In quo choro plura his Ovidianis plane similia: infra Noster III. Eleg. 11. 48.

Nil mihi cum pelago, me mea terra capis.
Sic eleganter quoque Florus lib. III. cap. 6. Eodemque tempore & usum maris navibus reciperavit, et terrae homines suos reddidit. BURMANNUS.

31. Libellos.] Libellum Francof. & Moreti.

33. At si.] Aus si alter Palatinus. recte. infra Eleg. XVI. 17.

Aus juvenam comites jussissent ire puellas.
Et Epist. IX. 131.

Aus si versus amor tuus est in taedia nostri.
33. Mea dicta.] Ita Maestian. CIOFANUS. Dista scripsi. HEINSIUS.

38. Illa tuos.] Malim, suos. HEINSIUS.

39. Declinat.] Rectius fortasse in manuscripto codice legitur, proclinet. MARIUS. Declinat primae editiones & scripti multi. sed in optimis, proclinet, ut Aldus cecidit. appellat Francof. procurat Palatinus tertius. proclinet secundus. ego proclinet veteraneo. ita proclinet III. Fast. 793.

Stella Lycaonium vergis proclinet ad Arcton
Milius.

Imitatus vero Nostrum Joseph. Itcan. Bel. Troj. lib. 1. 106.

Hic faciles proclinat aquas, hic evocat antro,
Qui vela impregnat, Zephyrum.
Inclinare aquas dixit Noster XI. Metamorph. 208: BURMANNUS.

40. Huc venti spirant, huc agat aestus aquas.] Huc venti spirant legendum, atque ita invenit postea in Excerptis Douzac. Saravianus:

— Huc ventus portet.

Pont. IV. Eleg. X.
At Notus adverso tepidum qui spirat ab axe.
HEINSIUS. In Douzac Excerptis est, hinc venti spirant, hinc agat Euris aquas. sed perperam, hanc venti spirant Edit. prima.

40. Aestus.] Putaneus & Ieprem alii, Euris. ut Epist. VIII. 42.

Aspic, ut everfas concitet Euris aquas.

41. Lintea pleni.] Soli Putaneus cum quatuor aliis. sed nihil muta. adi adnotata lib. II. Pont. El. VII. vers. 77. HEINSIUS. Vid. ad Epist. III. 58. sic apud Lucan. II. 683. legendum:

Saepe noto pleno, tensisque rudantibus acta
Ipsa maris per claustra rates saesigia molis
Discussere salo.

42. Ipsa tuâ moveas.] Recte, ipsa: nam & veteres aliquando nautica tractabant arma. vid. Pafcorat ad Propert. III. Eleg. 6. pag. 445.

43. Puppem.] Pinum Excerpta Politiani. HEINSIUS. Vid. Epist. XVII. 158. & alibi.

45. Excipiamque humeris.] Melior lectio in eodem libro. Excipiamque ulnis, CIOFANUS. Ulnis Ex.

- Primus ego adspiciam notam de litore pinum;
Et dicam, Nostros advehit illa Deos:
- 45 Excipiamque humeris, & multa sine ordine carпам
Oscula. pro reditu victima vota cadet.
Inque tori formam molles sternentur arenae:
Et tumulus mensae quilibet instar erit.
- 50 Illic adposito narrabis multa Lyaeo,
Pene sit ut mediis obruta navis aquis:
Dumque ad me properas, nec iniquae tempora noctis,
Nec te praecipites extimuisse Notos.
Omnia pro veris credam, sint ficta licebit.
Cur ego non votis blandiar ipse meis?
- 55 Hacc mihi quamprimum coelo nitidissimus alto
Lucifer admisso tempora portet equo.

Excerpta Jureti & Puteani cum codice Saravianio & sex aliis. Sed vulgata respicit ad ritum illum, quo è navì alienis humeris per prima undas detrahantur vectores in terram. sic infra Eleg. XVII. de natante:

Tu nostris niveos humeris impono lacertos.
Et Epistola XIX. 59.

Nam modo te videor prope me spectare natantem,
Brachia nunc humeris humida ferre meis.
HEINSIUS.

45. Carпам.] Carpere oscula, quod sciam, nusquam dixit Ovidius, rectius ergo cum Saravianio

codice & duobus Palatinis & quatuor aliis Janam. vid. supr. Eleg. v. 57. HEINSIUS. Duo co-dices etiam, Jungam.

46. Victima vota.] Grata Palatin. Nostra Scriverii. Aulica Moreti tertius. Victima vaca Francof. ulcus fuisse puto. BURMANNUS.

48. Pro mensâ tumulus quilibet esse potest.] Et cumulus mensae quilibet esse potest Putaneus. tres, Pro mensâ cumulus, prima editio & scripti nonnulli. Et cumulus mensae quilibet instar erit, quomodo & Arondelianus. nec aliter Saravianus, nisi quod in illo, tumulus. & recte. HEINSIUS.

53. Liebit.] Quamvis, etiam. CIOFANUS.

ELEGIA XII.

Te triumphalès circum mea tempora lauri.
Vicinus, in nostro est ecce Corinna sinu.
Quam viri, quam custos, quam janua firma (rot hostes!)
Servabant, ne qua possent ab arte capi.

Hacc

1. Triumphales lauri.] Sic Tibullus lib. II. Elegia v. quod in triumpho adhiberentur:
Ipsè triumphali devinctus tempora lauro,
Dum cumulat aras, ad tua sacra veni.
CIOFANUS.

1. Lauri.] Laurus Putaneus. HEINSIUS.

2. Vicinus.] Neapolitanus & quatuor alii, vicinus, ut & infra III. XI. 5. & Remed. Am. 388. & Trist. III. IX. 23. & Metam. IV. 356. ubi vide notata. ita Lucan. VII. 113.

Vinctus apud superos votis me, Caesar, iniquis.
Sed vulgata quoties non rejicienda. auctor in obitu Maccenatis:

Indulset merito, non est temerarius ille,
vicinus. Augusto iudice dignus erat.

Ubi forte legendum, dignus est. HEINSIUS.

3. Quam janua firma, rot hostes.] Firma seraeque optatus Palatinus. quot hostes unus Medicus. que optatus Epist. VI. 118. firmat ut hostis Putaneus. firmus ut hostis Neapolitanus & Arondelianus.

Neus. firmus ut hostis duo. alii aliter, sed mendose. HEINSIUS. foris ut hostis duo. alii aliter, sed mendose. HEINSIUS. Sed rot hostes non moverem. Quint. Dec. VI. 16.

Domus propria, lectus genialis, convenus amicorum
Domus propria, lectus genialis, convenus amicorum
etc. rot voluantes obruere possunt unum dolorem. ita
Proverbium erat: Quat ferat, rot hostes. vide Lipsi.

ad Senec. Epist. XLVII. BURMANNUS. 6. Praedae
I i i 3

- 5 Haec est praecipuo victoria digna triumpho:
In qua, quaecumque est, sanguine praeda caret.
Non humiles muri, non parvis oppida fossis
Cincta, sed est ductu capta puella meo.
Pergama cum caderent, bello superata biluistri;
10 Ex tot, in Atrida pars quota laudis erat?
At mea feposita est, & ab omni milite diffors
Gloria: nec titulum muneris alter habet.
Me duce ad hanc voti finem, me milite veni;
Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
15 Nec casum fortuna meis immiscuit actis.
Huc ades, o curâ parte Triumphae meâ.
Nec belli nova caussa mei. nisi rapta fuisset
Tyndaris, Europae pax Asiaeque foret.
Femina silvestres Lapithas; populumque bimembrem
20 Turpiter adposito vertit in arma mero.
Femina Trojanos iterum fera bella movere
Impulit in regno, iuste Latine, tuo.

Femi-

6. *Praeda caret.*] Francius malebat, *pugna*, vel *pabna*, minime vero aliquid mutandum; est enim praeda sine sanguine cadem, quae *parata*, de qua ad Epist. viii. 82. similiter fere apud Livium lib. viii. 38. *Caedo inermes, eruantque illi praedam reddo.* BURMANNUS.

10. *Ex tot in Atridis.*] *Atrida* tres. prima editio & duo alii, *Atridas*, sed *Atrida* verum est. quomodo Neapolitanus & Farnesianus. Epist. iii. 39. *Si tibi ab Atrida praesio redimenda fuissent.*

HEINSIUS. Vid. ad Epist. iii. 29.

11. *Et ab omni milite diffors.*] *Diffors* Puteaneus optime. vide de ea voce quae notamus ad Epistolam Sabini primam. Pl. 35. HEINSIUS.

13. *Ad hunc.*] Legitur etiam, *ad hanc*: recte utrumque. Dicitur enim, *hic & haec finis*. Virgil. in ii. Aeneid.

Haec finis Priami fatorum. MARIUS. *Haec finem* Puteaneus. sic Lucretius passim, ut & Virgilius, Iliadis & alii optimi aevi scriptores. In Iliade, & antiquis libris:

Quam finem vitae Sardaniapallus habet.

ARIS Am. lib. i. 282. ex veteri codice:

Legitimum finem flamma virilis habet.

Ubi plura. HEINSIUS.

15. *Actis.*] *Arms* Mentellii prior. sed male. sic perbe enim & cum saltu didum, quasi sua *acta* essent; ut Caesaris Pompeji, Achilles & aliorum bellatorum *acta* passim occurrunt. vid. Epist. viii. 43. BURMANNUS.

17. *Nec belli est nova cura mei.*] In manuscriptis exemplariis rectius legitur, *Nec belli nova caussa*

mei. & sic omnino legendum esse, sequentia facile indicant. MARIUS. *Belli nova caussa mei*, ita est in uno Mallian. & Vatican. CIOFANUS. Ita etiam Marius legit, repudiata veteri lectione, *nec belli est nova cura mei*, sed ego utramque sententiam careo. praecessit etiam modo, *cura*: quare puto legendum transpositis vocibus, *Nec belli mea caussa novi*. Nec puella, a me victa, & mihi dedita, erit caussa novi belli, ut Helene & aliae fuerunt. i. Fall. 519.

Hic quoque caussa novi femina Martis oris.

Supr. i. Am. x. 1.

Qualis, ad Evrota Phrygiis aevecta carinis,

Conjugibus belli caussa duobus erat.

Propert. xi. Eleg. ii. 45.

Olum mirabar, cur tanti ad Pergama belli

Europae atque Asiae caussa puella fuit.

Horat. i. Sat. iii. 107.

Nam fuit ante Helenam cunus teterrima belli

caussa.

Cura vero & caussa saepe confunduntur. vid. ad Epist. viii. 15. si vulgata placet, legerem, *nec belli nova caussa mea est*: nam est in tribus libris reperitur. BURMANNUS.

19. *Populumque biforem.*] *Bimembrem* Excerpta Jureti, & Barberinianus pro diversa lectione: dixi ad Claudianum, & ad Nostrum Ep. ii. 7. i. & ix. 99. HEINSIUS.

20. *Apposito.*] Scio ita passim Nostrum loqui. malim tamen hic:

A postho vertis in arma mero. BURMANNUS.

21. *Nova bella.*] *Fera* Sarravianus & duo alii. rectius. nam *nova caussa* praecesserat. HEINSIUS.

23. Fe.

- Femina Romanis, etiam nunc Urbe recenti,
Immisit foceros, armaque saeva dedit.
25 Vidi ego pro niveâ pugnantem conjuge tauros:
Spectatrix animos ipsa juvenca dabat.
Me quoque cum multis, sed me sine caede, Cupido
Jussit militiae signa movere suae.

23. *Femina Romanis iterum nunc.*] Rectius legitur in exemplariis, etiam. MARIUS. Etiam libri veteres, verè. CIOFAN. Olim edidi, *iterum nunc*.
25. *Vidi ego.*] Confer Statii lib. vi. 861. & quae nos ad Phaedr. lib. i. Fab. 30. notavimus.

26. *Dabat.*] *Facit* Scriverii. quae etiam diverfitas in simili locutione occurrit Epist. x. 27. & xv. 84.

27. *Me quoque cum multis.*] Legitur quoque in manuscriptis exemplariis, *me quoque cum multis*; quae lectio pulchrior est. prior tamen non penitus displicet. MARIUS. *Cum multis* est in iisdem libris. sequor. CIOFANUS. *Cum multis* scripti potiores. Epistola ix. 137.

Me quoque cum multis, sed me sine crimine amasti. HEINSIUS.

ELEGIA XIII.

- DUM labefactat onus gravidi temeraria ventris,
In dubio vitae lasa Corinna jacet.
Illa quidem, clam me tantum molita pericli,
Ira digna meâ: sed cadit ira metu.
5 Sed tamen aut ex me conceperat; aut ego credo.
Est mihi pro facto saepe, quod esse potest.
Isti, Paraetionium, genialiaque arva Canopi
Quae colis, & Memphin, palmiferamque Pharon,
Quaque

2. *Lassa Corinna.*] *Lassa* unus Regius, quod probare poterat Francius. sed *lasa* de aegra recte dicitur. Terent. Heeyr. ii. 1. *Enim lassam oppido sum dicebant.* Nostrum lib. iii. Amor. xi. 8.

Saepe tui lasis succus amarus opem.

3. *Clamat.*] Mendose sic legitur: sana enim lectio & vetula est, *illa quidem clam me*: id est, me inficio. Corinna enim hoc suum consilium conceperat Nasonem: unde dicit nunc, eam dignam fuisse, cui succederet & iraceretur. MARIUS.

3. *Tantum molita pericli.*] *Tanto peritura periculo* Douza in margine codicis sui.

5. *Sed tamen.*] Malim, *Et tamen*. HEINSIUS.

Nihil mutato. supr. Eleg. x. 15. & infr. Eleg. xvii. 21.

— Sed tamen apte

Jungitur Herous cum brevioris modo.

Et iii. Eleg. ix. 47.

Sed tamen hoc melius.

Vid. & ad Epist. i. 2. & iii. 4. BURMANNUS;

7. *Isti.*] De Iside, quae & Iô, Inachi filia fuit, ut ex lib. i. Metamorph. constat, sic Laetantius lib. i. 16. Inachi filia, ut iram Junonis effugeret, ut erat jam sevis obstia, jam bos, transisse dicitur mare, in Aegyptumque venisse, atque ibi recepta pristina forma, dea facta, quae nunc Isis vocatur.

Et Hyginus cap. cxlv. 16. Juppiter dilectam compeffit, & in vaccae figuram convertit, ne Juno eam cognosceret. Id Juno cum rescivit, Argum, cuius indicio oculi resquebant, eustodem ei misit. Hunc Mercurius Jovis jussu interfecit. At Juno formidinem ei misit, cuius timore exagitata, coegit eam, ne se in mare praecipitaret, quod mare Ionium est apellatum. Inde in Scythiam transavit, unde Bosphorum Jovis sine sunt dictae. Inde in Aegyptum, ubi parit Epaphum. Jovis cum sciret suapte propter opera tot eam aerumnas tulisse, formam suam ei propriam restituit, damnaque Aegyptiorum esse fecit, quae Isis unncipatur.

De Canopo dicit extremo lib. xv. Metam. CIOFANUS.

7. *Paraetionium.*] *Paraetionium*, inquit Stephanus, *crochus* est non longè ab Alexandria, quae & *Ammoniam* vocant. Hinc *Paraetionis*, a, um, genoniam coliffivum, quo pro Aegypto utuntur Poetae.

Poetae,

Quaque celer Nilus, lato dilapsus ab alveo,
 10 Per septem portus in maris exit aquas;
 Per tua filtra precor, per Anubidis ora verendi:
 Sic tua sacra pius semper Oſiris amet,
 Pigraque labatur circa donaria serpens,
 Et comes in pompam corniger Apis eat:

Huc

Poëtae. Cur autem genitalia vocet arva Canopi, & de diversis sectionibus hujus loci, vide Commentatorem. MICYLLUS.

7. Genitalia.] Generandi vim habentia, propter Nili inundationem: Quae (ut Diodorus & Mela feribunt) non solum vastas belluas in undis gignit, sed glebis etiam insundit animas, ex ipsaque humo vitralia effugi: quod patet ex hoc, quod post inundationem per humentes campos quaedam perfectissima animalia, sed tunc primum accipientia spiritum, & ex parte jam formata, ex parte adhuc terrea visuntur. quod idem Nafō in r. Metam. dicit post diluvium Deucalionis evenisse. Plin. quoque lib. ix. haec inundationis Nili miracula referens, ejus aquam terraque genitalium appellavit. Dixit enim: Quippe deturgente eo muscoli reperitur inchoato opere, genitalis aquae terraque, jam parte corporis viventes, novissima effugit etiamnum terrena. Unde apparer, non incongrue legi posse, Genitalia arva. licet in nonnullis exemplaribus scriptum sit, Genitalia: quae lectio si placet, exponere voluptuosa. Genio enim operam dare dicimur, quando voluptatibus indulgemus. unde Persius: Indulge genio, carpatum dulcia, nostrum est quod vivimus. Inde geniale, id est voluptuosum, dicimus. Nafō in fine libri tertii Amorum:

imbelles eligi, genialis musa valet,
 Et Juvenalis:
 Genialis agatur iste dies.
 Cur autem genitalia dicantur Canopi arva, causam affert Strabo, lib. xvii. scribens: Canopi templum fuisse Serapidis, & cultu & religione excellens: ad solemnem curiam per festum ex Alexandria ingens turba descendebat. Nam die ea nocte navalis plena erat vivorum ac mulierum impudenter caventium, ac saltantium cum omni dissolutione: erantque dixerforia festae imposta, ad huiusmodi relaxationem & celebratorem idonea. Unde à Papinio dictum est, Curvae Iherapani lascivia tota Canopi. MARIUS. Quomodo genitalia arva lidas, ubi lida nata non efficit? Pateantus & nonnulli, genitalia. Regius & tres alii, genitaliaque, quod verum est. sic rus genitalia Epilodii Heras. & in Metamorph. planatius genitalis, & genale litus Statio lib. iv. Sylv. ad Marcellam. Elegos musam genitalem Nolter vocat infra vul finem Amorum. & genitalem praedam de raptu Sabinarum. Aegyptii enim molles & genio admodum indulgentes. Sed de Canopo rem fufius docet Strabo lib. xvii. Ἀπὸ τῶν πύλων δ' ἐξίη ἡ τῶν πεινυ-

γυριῶν ὄχλος τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας κατῆλθον τῆ δῆλφου. πῶσα γὰρ ἡμέρα καὶ νύξ πλῆθις τῶν ἐν τοῖς ποταμίοις καταλουμένων καὶ κατοικοῦντων ἐναῖον μετὰ τῆς ἐπάτης ἀκολασίας καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. quae mirifice illuſtrant nocti illa T'rist. lib. i. Eleg. xii.

Non ut Alexandri clarum delatus in urbem Delicias videam, Nile jocose, tuas.
 Quintilianus lib. i. cap. 113. Gaudemus siquid dixerimus licentius, verba de Alexandrinis quidem permittenda delictis, osculo ac risu excipimus. Stat. Silv. v. ult.
 Non ego mercatus Phariae de puppe loquaces Delicias, doctumque sui convivii Nili Infantem.
 Senec. Epist. li. Itaque de secessu cogitans nunquam Canopum eligit, quamquam neminem Canopum frugi esse vetet. hinc hilaris Canopus Columellae quoque dicitur lib. x.

Nataque jam veniat hilari samsuca Canopo.
 Et Gratio, festivi turba Canopi. quomodo legendum in Solinianis recte vidit Salmastius. cum agnivi perperam nunc legatur. & hinc Canopismus in Proverbum abiit. Eulstath. Scholius in Periegeten, Ἐμφάνει δὲ ἐκείνους, καὶ τρυφῶν τοὺς Κανότιους, ἐν οἷς λέγει τὸν Κανότιον καὶ τὸν ἐκεί Λαμυρίον. sic molles Canopum, dixit Pacatus in Panegyrico. Ramefium Juvenalis Sat. xv. 46.

Sed luxuria, quantum ipse natavi, Barbara famoso non cedit turba Canopo.
 Stat. Propempt. Celeris:
 Curvae Therapani lascivior ora Canopi.
 Ammian. lib. xxii. de Canopo: Hactenus impudens locus sanis & dixerforis exstruētus, auri & salutaris temperamento persfabilis. Lege, aurae salutaris temperamento. Plura vide apud Frontin. Stratag. i. cap. i. §. v. ubi legendum, ad meros Alexandrinis vitamque desiderio. Genitalia ergo, ut festum geniale Nostro lib. iii. Fast.

— Annæ festum geniale Perennae.
 Et festum genialiter agere libro xi. Met. de Bacchi facris. Statius, genialia littora Naxi. ita Ennius: Romulus in coelo cum Diis genialiter aevum Degit.

Ita Catalept. Pith. pag. 100. genialiter accumbere; & genialis imago. & pag. 174. genialis byems. genialis vultus Capitol. pag. 39. Vid. Salmast. pag. 107. vulgo legebatur, gannatus. HEINSIUS. Genitalia jam Aldus in postlicore editione expressit, & Marius;

15 Huc adhibe vultus; & in unâ parce duobus:
 Nam vitam dominac tu dabis; illa mihi.
 Saepe tibi fedit certis operata diebus,
 Quâ cingit lauros Gallica turma tuas.
 Tuque laborantes utero miscerata puellas,
 20 Quarum tarda latens corpora tendit onus;

Lenis

tius, & Berfinannus illustraverunt. eadem varietas est apud Stat. XII. 618.

Mittit in arma manus genialibus hospita divis, Icarii Celestis domus, viridisque Melaena.
 Ubi MS. genialibus, vide & r. ART. 125. BURMAN. 9. In alveo.] Vetus & sana lectio est, Ab alveo. Synacresis autem est, alveo. Sic Tibul. III. l. 49. Rure levis vernio flores apsis ingarit alveo. MARIUS. Ab alveo legendum. CROFANUS. In alveo meliores. HEINSIUS. Ita quoque legendum censet Celserimus Benteleus ad Horat. lib. iii. Od. 29. 34. sed dilapsus ab alveo mihi praeterendum ideo videtur dilapsus supra Deltaam Nilus uno alveo, & lato fluens, quae supra Deltaam Nilus uno alveo, & lato fluens, quae deinde in septem ora se scindens, vagus atque dispersus per omnem Aegyptum it; ut describit Mela lib. i. cap. 9. dilabitur ergo a lato alveo in septem fluvios, & per septem portus in mare evoluit. neque hic septem portus, quod in Revolutio & Francofortensis extitit, cum eodem Bentelejo, sed portus legitur. quia singula ostia portus opportunos faciunt. vid. Epist. xiv. 107. immo omnia ostia fluviorum pro portibus sunt, quia tunc ibi creduntur navigantes, postquam jactati fuerit undis & ventis. sic certe Servius ad illa Virgiliu lib. VII. Aeneid. 201.

Fluminis intrastis ripas, portuque sedetis.
 Ante enim pro portu erat illic exitus fluminis. Rhythmicum praeterea verum redderet vox, portus. BURMANNUS.
 10. Per septem portus in maris exit aquas.] Oſiorum Nili nomina notavi in observat. in Metam. CROFANUS.

11. Per Anubidis ora.] Amobius lib. vi. adversus gentes sic de Anubide: Anubis canina cum facie. IDEM.
 12. Oſiris.] De Oſiride, vide quae notavi in Metam. lib. ix. IDEM.
 13. Circum.] Circa meliores. HEINSIUS.
 14. In pompâ.] In pompam tres scripti. recte, ut puto. Epist. xviii. 60.

U comes in nostras officiosa vias.
 BURMANNUS.
 17. Saepo tibi meruit certis operata diebus.] Sunt exemplaria, quae scriptum habent, saepe tibi seruit. Meruit exponit Commentator, pro promeruit. Et sic ellipticos accipiendum, pro Meruit enim: ipsumque verbum à ceteris distinguendum. At si pro servit accipias, sive militavit, à meruo: quale & illud dictum est, Aere merent parvo, &c.

tum nihil neque distinguendum neque suppleendum erit. Et in quibusdam etiam seruit, pro Meruit legitur. MARIUS. Tibi dedit Puteancus. Scribe, fedit. alter Mentelii, dedit incertis. unus metus, dedit fessis. Art. Am. III. 635.

Cum sedatis Phario sistris operata juvenecae. Trist. i. 297.
 Iſidis adesse sedens ora hanc Saturnia quareos Egeris Iſido Bosporioque mari.
 Pont. i. Eleg. i. 52.
 Vidi ego, Iſidigera numen peccatis satentem Iſidis, Iſidacos ante sedere focos.
 Tibull. i. Eleg. III.

Ut mea voratus persolvens Delia noctes Ante sacras lino vesta fores sedat.
 Atque haec de facris Iſidis. Sed & quibuscunque in templis sedebat operata. Virgil. lib. II. 515.
 Hic Iſteba & gnaetae nequicquam alitris circum, Praecipites arâ ceu tempeſtate columbae, Condensae, ex divum amplexu simulacra, sedabant. Sic veterimus Medicus. mox dicit:

Addidit sese atque aris invisa sedabat.
 Julius Obsequens cap. 71. Terracinae in aede Minervae multos viros, quae operatae sedebant, selenina examinatos. & cap. 72. Pestilentia fameque ita laboratum, ut ex Silyllinis populus circa comitia sacellaque operatorum sederit. Poeminas Opti Dnac sedentes fuisse operari solitas ex Macrobio cognoscimus libro i. capite x. & Jovi Propertius lib. II. Eleg. XIII. ad Jovem:

Ante usque pedes illa iſta adoperta sedabat.
 Ubi operata codex Neapolitanus satis vetustus; quo sum usus, ut hic apud Nafonem. & loco ex Arte Anatomia jam producto. Tibullus lib. IV. fuit animus:
 Sed Venoris sanctae considam vincit ad aram. Capitol. in Pertinace, in templo concordiae resedit. huc spectat illud Pythagoricum, ποικιλοχώρα ἐπιμαρτυρά. vid. Passerat. ad Propert. pag. 366. HEINSIUS.

17. Corvis.] Quidam codices, fessis. frustra: corvis dies sunt stati, solennes. Fast. II. 12.
 Et referunt corvis sacra paterna dies.
 Et in Iſid. 467. ubi finiliter peccatum erat: Ante re divorat corvis Aldera diebus.
 LEX XII. Tabul. Certaque fruges, certaque baccas Saerdotis publicis libant, certis sacrificiis ac diebus. Jul. Firmic. de Errore Relig. Et cum haec certis diebus sequitur, HEINSIUS. Macrobi. III. Saturn. 12. K k k

Lenis ades, precibusque meis fave, Ilithya.
Digna est, quam iubeas muneris esse tui.

Ipse ego tura dabo fumosis candidus aris:
Ipse feram ante tuos munera vota pedes.

- 25 Adjuviciam titulum, Servatâ Naso Corinnâ.
Tu modo fac titulo muneribusque locum.
Si tamen in tanto fas est monuisse timore;
Hac tibi fit pugnâ dimicuisse fatis.

Est praeterea Octavii Horfennii liber, qui inscribitur de sacris Salaribus Tiburtinum, in quo Salius Horcensis institutos operari certis diebus & auspiciâ docet.
18. Quae singit.] Rectius in vetustissimis exemplaribus legitur, Quis, pro quibus, scilicet diebus. Sic Maro in v. Aeneid. 510.

Nodos & vincula rupit.

Quae innoxia pedem malo pendebat ab alto.

Atque alibi saepe. legitur & lauros, recte utrumque. laurus enim unum est de his nominibus, quae duplicem habent denominationem. Virg. v. Aeneid. 539.

Sic satis cingit viridantia tempora lauro.

Horat. i. Od. 7.

Longaque seipsum militia latus depono sub lauro mea. MARIUS. Quis cingit tres scripti, quod Mario Nigro placbat. deinde, Gallica turba Puteaneus & Plurimi alii. sic Fast. ii. 228.

Cetera virginitis abdita turba latent.

Ubi turba est in vulgatis, cingit quoque Puteaneus uterque. Haec obscurissima sunt & quae Oedipum requirant interpretem. HEINSIUS. Douzac codex etiam turba, & ipse adscripserat, a Gallo flavio. Quae tangit Francof. Laurum tuam Saravii.

18. Turba.] Rectius in MSS. exemplaribus legitur, turba. MARIUS.

21. Precibusque fave Lucina puellas.] Precibusque meis fave Ilithya optime Puteaneus. nam & Latini hoc nomine usi. Nonlet. Metam. ix. 283.

Propositam timidis pariterentibus Ilithium.

Virgil. Aeni. 326.

Per te sacra precor, per numina Ilithya;
Ne tantum in facinas tam nulla mente feraris.

ELEGIA XIV.

Quid juvat immunes belli cessare puellas;
Nec fera petatas agmina velle sequi;
Si sine Marte suis patiuntur vulnere telis,
Et caecas armant in sua fata manus.

4. Caecas.] Recte. ita r. Fast. 623:
Neve daretur parens, istis temeraria oneco.
V. scribitur crescentes excubitas ovis.

Vid. Epist. xi. 44, ubi Teitum hostem in hac re dixit.

Quae

5. Quae

- 5 Quae prima instituit teneros convellere foetus,
Militia fuerat digna perire sua.
Scilicet, ut carcat rugarum crimine venter,
Sternatur pugnae tristis arena tuae.
Si mos antiquis placuisset matribus idem;
10 Gens hominum vitio deperitura fuit:
Quique iterum generis jaceret primordia nostrâ
In vacuo lapides orbe, parandus erat.
Quis Priami fregisset opes, si numen aquarum
Justa recusasset pondera ferre Thetis?
15 Illa si tumido geminos in ventre necasset,
Casturus dominae conditor Urbis erat.
Si Venus Aenean gravidâ temerasset in alvo;
Caesaribus tellus orba futura fuit.
Tu quoque, cum posses nasci, formosa, perisses;
20 Tentasset, quod tu, si tua mater opus.

Ipse

5. Quae prima instituit teneros convellere foetus.] Legitur in exemplaribus etiam avellere, quae lectio magis placet. nam licet idem significet, hoc tamen mollius est, illud asperius carmen reddit. MARIUS. Sic in uno Maffeiâ. In altero, evellere, non dicitur. CROFANUS. Convellere scripti potiores. sic Epist. xvii. 111.

Desine molle, precor, verbis convellere postus.
Metam. xi. 123.

Sive apes avido convellere dente parabat. HEINS. Avellere olim editi plures. duo scripti, divellere. quod magis placet, visceribus enim excutitur foetus & divellitur. ita xv. Metam. 115. Svo divellere tranco, ut est in MSS. BURMANNUS.

7. Ut carcat.] Ut carcat rugarum crimine venter Scriverianus.

9. Si mos.] Ejusdem argutiae sententia est in Senec. Controv. vi. Ergo si illis temporibus isto carnis esse apparuisset, ceadivorem suam Roma non haberet. sed nimis longe petiit. DOUZA.

10. Gens hominum vitio deperitura foret.] Barth. Adv. x. xviii. Gens hominum vitae praeparitura foret, argue mehercules; dubito tamen an vere. meus Chartaceus, vino deperitura. alter Moreti, partus sit matus; & ita omnia justa vocatur, quae non intemptive excitantur, antequam parati sit matus; & ita omnia justa vocatur, quae numeros suos implent; ita Justa arani x. Met. 36. Justa statura Suet. Tiber. 68. Justa mensura, de qua Salmat. ad Tert. Pal. pag. 103. Justa arma de. vid. Gronov. ad Liv. xxii. 48. ita sequenti Eleg. 6. Et dignum justo commodus orbe toros. Justum pugnae tempus Virg. x. Aeneid. ii. BURMAN.

15. Geminos.] Romulum & Remum. CROFAN. 18. Futura foret Saravii & quidem alii cum prima editione.

Ubi vid. Broukhuffi notas. ita vitio creati confules, pro non rite, contra auspiciâ. cui haec minus placet, ille posset per interrogationem ex Moreti codice legere:

Gens hominum vitio non peritura foret?

Incommodum tamen fateor vitio ita hic simpliciter poni. si liceret conjungere cum hominum planior esset sententia, & ita gens poneretur absolute pro genere humano, ut & genus apud Placid. 11. Prolog. vel hominum, licet semel ponatur, bis intelligendam est, quasi dixisset gens hominum vitio hominum deperitura foret. Remcd. 30.

Et quarum vitio nulla sit orba parens.

Horat. i. Od. 2.

Vitio parentum Rara juvenentis.

Et ille saepe. BURMANNUS.

14. Justa pondera.] Id est debita. Quid enim est justus, quam matrem ferre in utero infantem quem conceperat? In vetustissimis tamen codicibus scriptum legitimus, ista, non Justa. Ista igitur pondera, de quibus loquitur: id est foetus. Haec melior est lectio. MARIUS. Immo justa pondera sunt, quae tempus foetui destinatum implent, quae non intemptive excitantur, antequam parati sit matus; & ita omnia justa vocatur, quae numeros suos implent; ita Justa arani x. Met. 36. Justa statura Suet. Tiber. 68. Justa mensura, de qua Salmat. ad Tert. Pal. pag. 103. Justa arma de. vid. Gronov. ad Liv. xxii. 48. ita sequenti Eleg. 6. Et dignum justo commodus orbe toros. Justum pugnae tempus Virg. x. Aeneid. ii. BURMAN.

15. Geminos.] Romulum & Remum. CROFAN.

18. Futura foret Saravii & quidem alii cum prima editione.

K k k 2 21. CUM

P. OVIDII NASONIS

444

Ipse ego, cum fuerim melius periturus amando,
 Vidissem nullos, matre necante, dies.
 Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis;
 Pomaque crudeli velis acerba manu?
 25 Sponte fluant matura sua. sine crescere nata.
 Est pretium parvae non leve vita morae.
 Vestra quid effoditis subjectis viscera tolis;
 Et nondum natis dira venena datis?
 Colchida resperfam pucrorum sanguine culpant,
 30 Aque sua caesum matre queruntur Iryn.
 Utraque sacva parens: sed tristibus utraque caussis.
 Jactura socii sanguinis ulla virum.

Dicit

21. *Cum fuerim.*] Qui fueram Moreti codex.
 22. *Matre negante.*] Necante potiores. HEINSIUS.
 23. *Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis?*
Pomaque crudeli velis acerba manu?] Hanc sententiam paucis mutatis: Tibullo lib. III. Eleg. v. accepit. ejus verba sunt:
Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis?
Et modo nata mala vellere poma manus?
 CIOFANUS.
 25. *Sponte fluant matura sua.*] Inepa est haec compositio, idcirco, ut est in antiquis codicibus, ita scribendum est, *sponte sua matura fluent.*
 MARIUS. *Fluant matura sua* Puteaneus & unus Moreti. multi, *fluent.* HEINSIUS.
 26. *Pretium parvae.*] In utroque Maffieian. *Est pretium est longae.* CIOFAN. *Parvae* plerique edidi.
 27. *Vestra quid effoditis.*] Lege, *vestra quid effoditis.* ut Remed. Amor. 19.
Cur aliquis virgido sodis sua viscera ferro.
 HEINSIUS.
 28. *Nondum natis.*] Francius malebat, *nato:* offendebat, scilicet, rythmus ille, *natis & datis.* sic Epist. VIII. 136.
Et nondum nato funeris auctor eris.
 29. *Colchida.*] Medeam. Vide quae notavi in observationibus in lib. II. Tristium. CIOFANUS.
 30. *Pucrorum sanguine.*] In quibusdam, *natorum sanguine culpant.* NAUGERIUS. In quibusdam exemplaribus legitur etiam, *natorum.* sed optime quoque legitimus, *puerorum,* id est filiorum, more Graeco, ut apud Horat. Art. Poët. 185.
Nec pueros coram populo Medea trucidet. MARIUS. *Sanguine matrem* Palatinus tertius, ut ad *queruntur* referatur. ita Art. Am. III. 33. *Phasida matrem.* HEINSIUS.
 30. *Aque sua.*] Aque unus Morcti. & recte. HEINSIUS. Ita pro *atque,* *aque* reposuimus Epist. VI. 156. vide & Epist. XXI. 180.

31. *Saeua.*] *Dira* Palatinus primus & Vaticanus: ita *dira* noverca Epist. XII. 188.
 32. *Ulla vitum.*] Sic etiam Remed. Am. 60. sed quia hic de duabus agitur, Francius malebat, *virum.*
 33. *Quis vos irritat Iason.*] Iaso Puteaneus. ut & infra Eleg. XVII. Yf. 23. & sic lib. III. Artis, Yf. 35. & Metam. VI. 1. veterimus Regiae Bibliothecae codex. Latino more. sic *Agamemno, Amphitryo.* sic & *Lado* ex veteri codice lib. v. 89. Fast. *Atilo* Ibide 609. ex MS. *Almo* Metam. XIV. ex MSS. HEINS. Francius volebat etiam, *irritat,* idque fortis credebatur. & mox, *figere viscera* ex Remed. 59. & ita erat in Moreti uno. sed *viscera* jam praecesserat vers. 27. *corpora* Marius interpretatur filios. De nominibus propriis, in o vel on. vide ad Quintilian. Inst. I. 5. *findere* Francosum, non absurde. BURMANNUS.
 35. *Haec neque.*] *Haec* meliores. Neapolitanus; *Hoc* neque marmoreis. Forte pro, *Marmaricis.* HEINSIUS.
 36. *Perdere nec foetus.*] *Prodere* Excerpta Politanus. HEINSIUS.
 36. *Ausa leaena.*] *Visa* unus Heinfii.
 39. *Ferturque rogo.*] *Toro* Saravianus & unus ex incis. bene. in toro enim mortui efferebantur. quod & ab aliis jam animadvertum. Art. Am. I. 487.
Interea suos illa toro respina seratur.
 Quanquam de vivente illic agit. Statius Theb. VI. 76.
Cum grande exequiis onus atque immensa ferantur membra toro.
 Ita scripti; ut & Epicedio Glaucae II. Silv. v. 160.
Quod tibi purpureo triftis toris aggere crevit.
 Ut doctissimus Gronovius jam monuit Diatribae Stadianae cap. XVII. Virgil. I. 220.
Tum membra toro destera reposant.

Noxer

Dicite, quis Tereus, quis vos irritet Iason
 Figere sollicita corpora vestra manu?
 35 Hoc neque in Armeniis tigres fecere latebris:
 Perdere nec foetus ausa leaena suos.
 At tenerae faciunt, sed non impune, puellae.
 Saepe, suos utero quae necat, ipsa perit.
 Ipsa perit, ferturque toro resoluta capillos:
 40 Et clamant, Merito, qui modo cumque vident.
 Ista sed aethereas vanescant dicta per auras:
 Et sint omnibus pondera nulla meis.
 Di faciles, peccasse semel concedite tuto:
 Id satis est. poenam culpa secunda ferat.

E L E

Noxer Metam. IX. 502.

— Toroque

Mortua componat.
 Et lib. VI. 288.
 ——— Stabant cum vestibus atris
 Ante toros fratrum.
 Fast. VI. 668.
 Ducit supremos naenia nulla toros.
 In mortem Drusi, 254.
 Flamma erat postea lenta subire toro.
 Et mox 316.
 Quemque premat sine te sternitur ecce toro.

Pont. I. Eleg. VIII.

Cui nos & lacrymas supremum in munere sumus;
 Et dedimus medio scripta canenda toro.
 Ita scribo. hunc *torum* etiam *lestum* vocabant. de quo Elegia in mortem Drusi dicitur. *ferri* pro *efferi.* Art. Am. III. 20.

Proque viri est uxor sumere lata sui.

Hinc *ferri* in exequias. Fast. II. 847.

Fertur in exequias animi mariona virilis.

Ubi frustra magnus Scaliger, exequias fertur reponi cupiebat. HEINSIUS.

40. *Et merito.*] Scilicet, *ista perit:* est enim vox clamantium. In vetustissimis tamen codicibus ita scriptum est hoc carmen:

Et clamat, merito, qui modo cumque videt.

Qui modo cumque, pro *quicumque:* carminis enim necessitate coactus interposuit, *modo.* MARIUS.

40. *Qui modo.*] *Quae modo* codex Douzae.

42. *Et sint omnibus.*] Unus Vaticanus, *sint & in omnibus.* ut Epist. VI. 65. *Nullus sit in emine pondus.* Francof. *Et sint in verbis.*

43. *Concedite tuto.*] *Tutae* Puteaneus a manu secunda. duo scripti, *toro,* quod fortasse recte, si ita distinguat:

*Di faciles, peccasse semel concedite. tuto
 id satis. at poenam culpa secunda ferat.*

Simile mendum infedit Statio lib. I. Silv. II. 41.

*Hanc propter votum Pisaea lego trementem
 Currere.*

Ut Heinsius legit. vulgo, *propter tutum,* apud Justinum quoque haec voces confusae a librariis. lib. IX. cap. 2. *Ille si voto sumgi vellet.* ubi MS. *perperam,* si *tuto sumgi vellet.* III. Art. 603.

Quae venis ex tuto, minus est accepta voluptas.

Ubi etiam MSS. nonnulli, *ex voto.* sed haud recte. BURMANNUS.

44. *Et satis est.*] Clausulam, *Et satis est,* ad praecedentia refero, non ad sequentia. ut fit sensus: *Et satis est, semel peccasse:* scilicet id quod in superiore versu ponitur. Nam & praecedentem Elegiam eadem sententia claudit, hoc versu:

Hac tibi sit pugna dimicuisse satis. METELLUS.

Scribo, *id satis est.* lib. III. Eleg. II. sub finem:

Hoc satis hic: alio cetera reddo loco.

Quomodo & ibi est emendandum. & Trist. lib. IV. Eleg. X.

*Manibus hoc satis est. ad vos studiosa revertor.
 Peñora.*

Ut recte vetus liber. Amor. lib. III. Eleg. VIII.

*Tantum ne vestros avidi liceantur amores,
 id satis est. aliquid pauperis esse finat.*

Ita scribo. male ibi quoque legitur, *Et satis est.* HEINSIUS.

ELEGIA XV.

Annule, formosae digitum vincituae puellae,
In quo censendum nil, nisi dantis amor;
Munus eas gratum. te laeta mente receptum
Protinus articulis induat illa suis.

5 Tam bene convenias, quam mecum convenit illi;

Et digitum iusto commodus orbe teras.
Felix, a domina tractaberis, annule, nostra.
Invideo donis jam miser ipse meis.

O utinam fieri subito mea munera possim

10 Artibus Acaeis, Carpathiive fenis!

Tunc

1. *Juncturae.* Male sic legitur; Vetus autem & sana lectio, *vincituae*, ut sit a verbo *vincire*, quod ligare est & circumdare. MARIUS. *Juncturae* Junii & octo alii.

2. *Censendum.* Spectandum, faciendum. CIOFAN. 4. *Induat.* Imponat. Sic Plinius lib. XXXIII. 1. *Pessimum vitas solus fecit, qui annulum primum induit digitis.* MARIUS. Legendum esse, qui *id primum induit*, id est aurum, ex quo annulus, ex MSS. docet Harduinus. satis verosimiliter, ita idem scriptor lib. XXXVII. 6. *Claudius Caesar Zmagados induebat, ex Sardonychas.* BURMANNUS.

5. *Convenit illa.* Si ita legeris, *Convenit verbum* crit personale: si, ut scriptum est in vetusto codice, *illi*, impersonale, ut apud Catull. LVIII. *Pulchre convenit improbi cineribus*

Mammurrae patricioque, Caesarique. *illi*, Corinnae. Caelus est datus. MARIUS. *illa* Putecanus, & alii multi. fed illi scribendum, quod est in octo scriptis & antiquis editionibus, agit enim de domina. HEINSIUS. Recte: ita Terentius Adelphi. I. 1.

Haec fratri mecum non conveniunt. Sed legerem etiam, *tam bene conveniunt*, scilicet *peccum.*

6. *Justo.* Recte codex Douzae. vid. ad Eleg. Praeced. §f. 14.

10. *Artibus Acaeis.* Id est magicis, ut lib. III. Amorum:

Aut te trajectis Acaea venefica Lanis Deosuat. Sed longe melius in manuscripto codice legitur, *Acaea*, id est Circes, Solis ex Persa nymphea filiae: quae in foras varias homines mutabat, ut in Odyssae canit Homerus. Unde in Bucol. Maro Ecol. VII. 70.

Carminebus Circo sacros mutavit Ulyssis. Sedem habuit haud longe a Cajeta. Campaniae

urbe, montem quandam; olim insulam: qui ab ejus nomine Circaeus mons dicitur: & *Acaea* (ut Servius ait) ab aphantium voce, propter celebratas illic corporum mutationes. Unde Virgil. lib. III. 386. Aeneid dixit:

Acaeaque insula Circes. Alii tamen volunt, Acaeam dictam fuisse Circeam ab insula, sive oppido, quod erat juxta Phasim: de quo Apulejus in Magia. Hic igitur Naso *Acaea* dixit substantivè: in libro autem Metam. IV. 207, adjective sic:

Nec tenet Acaea genitrix pulcherrima Circes. MARIUS. Malim, *Acaeis*, cum primis editionibus & Barberiniano. sic supra lib. I. Eleg. VIII. *Acaea carmina.* & infra, *Acaea venefica.* HEINSIUS. 11. *Tunc ego te dominae.* In Sarraviano, *tunc ego me*, in Regio, *tunc per te*, forte:

Tunc per te dominae cupiam tetigisse papillas,
Quon laevam tunicis inseris illa manum. *Ego ter* duae editiones praesae. *Ego si cupiam* Francof. later aliquid. BURMANNUS.

13. *Elabar digito.* Imitatus Martial. XIV. 123. *Saepe gravos digitis elabatur annulus unctis.*

14. *Lapsus ab arte.* Laxus Putecanus. bene, nam elabar praecesserat. HEINSIUS. *Multa laxus ab arte* Scrivenii. *Mira calliditate* Moreti & Douzae. ut III. Pañ. 380.

Consilium multae calliditatis inii. Ubi & codices aliquot, *mirae*, BURMANNUS.

15. *idem ego.* J Sarravianus, Moreti, Palatinus & Douzae, *indo ego.*

16. *Siccave gemma.* Siccaveqve membra Berliniani editio.

18. *Tantum.* Dummodo: solum hoc mihi dari velim, ne signem, &c. Modus hic est loquendi Nasoni praecipue familiarissimus: sic enim & in Remediis ait:

Tantum

Tunc ego te dominae cupiam tetigisse papillas,
Et laevam tunicis inferuisse manum.

Elabar digito, quamvis angustus & haerens;
Inque sinum mirà laxus ab arte cadam.

15 Idem ego, ut arcanas possim signare tabellas,
Neve tenax ceram siccave gemma trahat,
Humida formosae tangam prius ora puellae.

Tantum ne signem scripta dolenda mihi.
Si dabor, ut condar loculis; exire negabo,

20 Adstringens digitos orbe minore tuos.
Non ego dedecori tibi sim, mea vita, futurus,
Quodve tener digitus ferre recuset, onus.

Me gere, cum calidis perfunderis imbribus artus:
Damnaque sub gemmâ perfer cuntis aquae.

Sed

Tantum judicio ne tuus obset amor.

Et lib. III. Amorum:

Tantum ne nostros avidi lacerant amores.

MARIUS.

18. *Signem.* Signet Moreti, Douzae & duo alii.

20. *Tuos.* Sui Morci primus.

21. *Non ego dedecori tibi sum.* Sim Putecanus.

HEINSIUS.

22. *Quodve tener digitus.* Forte, *teres*; ut *teretis digiti* I. Art. Am. 622. *teres lectus* II. Art. Am. 211. *teretes pilae* ex MS. III. 383. sed & *teres* per ex MS. II. Art. Am. 698. ubi vid. notata. BURMANNUS.

23. *Perfundas imbribus artus.* *Perfundis* idem Putecanus. Scribe, *perfundaris*. obvio apud Poëtas Latinos Graecismo. sic lib. I. Metam. 484. ex antiquis codicibus:

Pulchra urecundo suffunditur ora rubore. Ubi plura de hoc loquendi modo. HEINSIUS. 24. *Perfer cuntis.* Lege, transpositis syllabis, *fer perentis aquae*. Martial. XII. 5.

Et perentis aquae fluctus ubique sonat. Douza. Locus hic obscurior, nec ab interpretibus satis explicatus, sed illa verba *sub gemma* nolim construi cum *aquae cuntis*; quasi aqua sub gemma iret, & inde damnum inferret illi, ut obscurior fiat. sed *sub gemma*, dicitur esse puella, quae gemmam digito gerit. ut *sub auro*, pro *aurato*, *sub armis*, pro *armato*, de quibus vide Salmat. ad Pollionis Tyrann. cap. XXXII. quae locutio non modo scriptis toribus Theodosiani aevi, ut Illustris Spanhemius Dissertat. XV. de Praef. & Usa Numis. pag. 318. Edii. secundae aenact, fuit frequentissima, sed & prioris aevi. sic enim & nosker Ovidius Epist. I. 17. Virg. III. Georg. 115. IV. Aeneid. 440. & V. 585. Stat. II. Theb. 552. XV. 116. & alii. sic jam vulgata lectio servetur, *perfer cuntis aquae*,

debet intelligi lavatio in flumine vivo; illius enim aqua proprie ire dicitur. ut I. Metam. 111.

Flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant. Et ne in re nota pluribus verbis lectorem detineam, videat is Barth. ad Stat. IV. Theb. 778. & 832. & Broukh. ad Tibul. I. X. 36. si vero cum Douza legamus, *fer perentis*, capiendum de aqua, quam Ancillae aquariae portabant, & puellae fumebant post coitum, de qua ad lib. III. Eleg. VII. 84. & quod egregie illustratur illis ex III. Art. Am. IX. 6.

Quid, nisi quam sumes, dic mihi, perdis aquam? Sed ego vulgatam servo, quia Ovidius perpetuo adhaerere puellae suae vovebat; ideoque recte *perfer*, id est nunquam deponere, sive lavaris in balneo, sive te flumine viro proluaris, quod & fieri solum post concubitum, notissimum est. moris autem fuisse tunc annulos ponere, docent illa Terentii Heaut. IV. 1. 42. *Ea dum lavatum it, servandum mihi dedit annulum.* & Mart. XI. Ep. 60,

Senos Chirinus omnibus digitis gerit,
Nec nocte ponit annulos,
Nec dum lavatur. BURMANNUS.

25. *Sed puto te visa.* Te nuda Putecanus & duo alii cum Jureti Excerptis. quatuor scripti, *quod membra*, tres, *quia*. puto, *mihi membra*. HEINS. 26. *Et peraget.* Peragat idem Putecanus cum Barberiniano & uno Moreti. duo alii, *perages*, deinde, *annulus ille*, pro *ipse* meliores. HEINSIUS.

27. *Quid puto te visa.* Esti referri posse videatur ad id, quod supra monuit puellam, ne timeat se lavare cum annulo, & damna illa aquae perferat: tamen vel magno pignore contendimus, Poëtam scriptum reliquisse, *Vovoo* & ita enim sensus est apterior, & sic in horrendae vetustatis codice legitur. Expone igitur: *Vovoo*, id est cupio. nam quae magnopere cupimus, ea à diis immortalibus solemus.

- 25 Sed puto te nudà mea membra libidine furgent,
Et peragam partes annulus ille viri.
Irrita quid voveo? parvum proficere munus.
Illa datam tecum sentiat esse fidem.

solemus votis petere. Hinc quandoque *vovero* significat desiderare, & votum desiderium. MARTIUS. Uterque Massian. *vovero*. placet. CIOFANUS. *Quid vovero* recte. quidam, *vovero*, & quatuor, *vovero*. vid. supr. Epist. vii. 4.

27. *Parvum*.] Mentelianus, *parcum*, bene. ita *parca* *crimina* MSS. Arr. Am. III. 32. *parvior libido*. ibid. 281. ex MSS. Epist. Cydipp. 80. *lincea parca*. *parvius pretium* 1. Amor. VIII. 69. *parvus succus* 1. Pont. ult. ita Arr. 256. corrigendum puto: *Porrigere fortunæ munera parva tunc*. Et Fall. III. 828.

Munera de vestris parca referre Deis.

Vid. infr. ad lib. III. Eleg. VI. 9. HEINSDUS. Sed parvum proficere: parvum enim avaritiam indicaret, parvum vero bonam voluntatem, et desinit divitiarum. vide IV. Pont. VIII. 35. & Tibul. III. l. 24. & alibi. BURMANNUS.

28. *Secum*.] Ominino ex veteris claudic auctoritate legendum est, *Tecum*: ut ad annulum, quem aloquitur, referatur. Sic enim sensus erigit: prater quod vetustissima est lectio, ut diximus. MARTIUS. 28. *Sentia*.] Forte, *consensu*. *Senties* Gryph. & Berliuan.

ELEGIA XVI.

- PARS me Sulmo tenet Peligni tertia ruris;
Parva, sed irriguis ora salubris aquis.
Sol licet admoto tellurem fidere findat,
Et micet Icarii stella proterva canis;
5 Arva pererrantur Peligna liquentibus undis:
Et viret in tenero fertilis herba solo.
Terra ferax Cereris, multoque feracior uvæ:
Dat quoque bacciferam Pallada rarus ager:

Perque

1. *Me pars Sulmo tenet Peligni tertia ruris.*] Cur hic Noster Sulmonem tertiam Peligni ruris partem dixerit, discitur in Scholii in lib. IV. De Ponto, à quo loco, quæ hic dicenda essent, repetit. CIOFANUS.

1. *Ruris.*] Palatinus unus, *juris*. non male. ita passim veteres, quod hodie elegantes, scilicet, homines territorium vocant. Just. IX. 5. *Initio vivis tres duces in Asiam Persarum juris præmititi*. & milles alii. de ordine vero civitatum, quæ ejusdem juris erant, vide Harduinum de nummis Popul. in MAGNETHON. BURMANNUS.

2. *Ora salubris.*] *Obvia semper aquis* Morctii.
4. *Et micet Icarii stella proterva canis.*] Hunc locum Commentator de canis minore interpretatur, eundemque etiam *Sirium* appellari dicit: fortasse quia canem majorem de solo Cephalii canem intelligendum existimat. Sed ita res habet. Confundunt fabulas auctores, canemque majorem aliàs Cephalii, aliàs Icarii dicunt: stellamque, quæ peculiari nomine *Siria* dicitur, in capite canis majores constituit. Quare & testimonia, quæ hic

citantur à Commentatore, ipsa quoque plerique de canis majore accipienda. Vide Hyginum. MICYLLUS.

5. *Arva pererrantur Peligna liquentibus undis, Et viret, &c.*] Hunc locum in eo commentario, quem anno superiore edidi, de SULMONIS antiquitate, declaravi. CIOFANUS.

5. *Liquentibus.*] *Rigantibus* conjecerat Heinsius, & illustrare se hunc locum lib. III. Adversariorum 13. notaverat, quæ ingenti veterum scriptorum damno perire. *Liquantibus* hic habet Francoscurus. forte, *liquantibus*. vid. ad Remed. 177. BURMANNUS.

6. *Herba solo.*] Tertius Vaticanus, *herba taro*. venuste, sic sæpe, *gramineus torus*. HEINSDUS. 7. *Cereris.*] Notandum est, extremam syllabam hujus ablativi *Cereris*, cum natura sit brevis, produci finalitatis gratia: cujus rei exempla plurima posuimus superius. Nam quod in quodam codice legitur, *Careris*, id mihi minime placet: inepta enim esset varietas, si in eodem carmine Natio dictionem *Ferax* junxisset genitivo & ablativo. nam melius

- Perque refurgentes rivis labentibus herbas
Gramineus madidam cespes obumbrat humum.
10 At meus ignis adest. verbo peccavimus uno;
Quæ movet ardores, est procul; ignis adest.
Non ego, si medius Polluce & Castore ponar,
In coeli sine te parte fuisse velim.

Soll-

melius dixisset, *Multoque feracior uvæ*, quod ne diceret, quod obtulit? Non igitur vetustissima lectio est contemnenda, sed *Cereris* legendum. *Uvis*. Bene plurativo numero usus est: quia plura sunt uvarum genera. MARTIUS.

7. *Multoque feracior uvæ.*] Lege, *multaque feracior uvæ*. Seneca Hercule Furcitur:

Estne aliqua tellus Cereris & Bacchi ferax?
Cornelius Severus Aena:

Fertilis haec segetisque feracior, altera vitis.
Güntherus Ligur. lib. II.

Tam Cereris Bacchique ferax, quam mitis olivæ.
De Gallia Cisalpina. Florus lib. III. cap. XIX. de Sicilia: *Terra frugum ferax, & quodammodo suburbana provincia*. sic Avieno, *Insula ferax olivæ, & annis ferax piscium*. ita Fall. v. 35. ex MSS. *Terra ferax parvus*. Virgil. Georg. II. *Illa ferax olei est, ita contra sterilis cum secundo casu Persius, Sterilis viti*. HEINSDUS. Ita apud Quinctil. Decl. XIII. *Agellus, non vitibus constitus, non frumenti ferax*. ex MS. vulgo, *frumentis*. Gryphius edidit, *ferax Cerere*, quod Marius, & deinde Bersman. ex duobus libris probat, e produci censens propter incitum.

8. *Rarus ager.*] *Gratus optime* Puteancus. Martialis notum illud, lib. X. 47.

Non ingratus ager, focus perennis.
Unus Vaticanus, *gratus ager*. duo, *parvus, nixus* est in Scriveriano. sed *rarus* ager spisso densoque, quem dicitur, opponi potest, atque is vini, ut plurimum, feracissimus. sic Maro Georg. II. 227. ubi de terræ cuiusque agit natura & ingenio:

Rara sit, an supra morem si densa requiras;
Altero frumentis quantum favet, altero Baccho.
Densa magis Cereris, rarissima quæque Lyæo.

Densam terram minus oleæ nutriendæ convenientem, tellis quoque Columella libro v. cap. VIII. & IX. HEINSDUS. Idem Virg. I. Georg. 409.
Et Jupiter viduus anstris

Densat, erant quæ rara modo, & quæ densa relaxat.
Contra in Fallis IV. 683.

Frigida Carisoli, nec olivis apta serendis
Terra, sed ad segetes ingenuos ager.
Ita mihi solam Horat. I. Od. XVIII. vide hic etiam Martium. totum vero hunc locum videtur expressisse Silius lib. I. 237.

Nec Cereri terra inadocilis, nec inhospita Baccho,
Nullaque Palladia sese magis arbore tollit.
BURMANNUS.

9. *Refurgentes.*] Crescentes exponit Marius; quod Crispino displicet, qui calcatas pedibus, & ex folii fuscitate refurgentes explicat. sed quis ambulat, quæso, per herbas, rivis labentibus madidas? melius alii *refurgentes*, quæ vi & lapsu aquarum inclinatae erant; ut hæc videmus, capiunt. verum non video, quæ ratione tunc dici posset, *refurgentes rivis*, cum contra rivos labentes, qui inclinant herbas, iterum refurgere melius dicerentur. quare *refurgentes* herbas intelligo, ante factas & demellas, iterum aquæ copia foecundante, refurgentes & crescentes; ut ita urbes exstant, refurgere passim dicuntur. ut I. Fall. 523. Horat. III. Od. III. & quæcumque in veterem statum restituerunt. vid. VII. Metam. 81. apposite Plinius lib. XVI. 32. *Est in exemplis multas arbores cadidisse, ac sua sponte resurrexisse*. & cap. 36. *Arvus incidisse, ac sua sponte resurrexisse, atque etiam recidia do omnis ex una stirpe numerosa, quæ species non esset foecundius resurgit*. Curt. XI. 1. *Ut species non esset rami resurgens, sed arboris ex sua radice generatae*. unde videmus *refurgere* arbores & plantas dici, quæ novellis frondibus *repullescunt*, ut Columella loquitur. BURMANNUS.

9. *Rivis labentibus.*] *Currentibus* Politiani alter. quod glossæna puto. Horat. Epod. II.

Labuntur altis interim ripis aquæ.
Lib. I. Amor. VIII. 50.

Ut celer admissis labitur annis aquis.
Mox Eleg. XVII. 31.

Sed neque diversis ripa labuntur eadem
Frigidas Evrotas, populisque Padus.

Remed. 177.
Adspice jaccando labentes murmuræ rivos.

Similis varietas Remed. 618.
De prope currentis flumine manat aqua.

Et ibi *labenti* MSS. vid. ad lib. I. VIII. 49. BURM.

12. *Arbor adest.*] Si ita scripti, duobus verbis peccavit, non uno Poeta. quare cum quatuor scriptis & Douzæ codice reponit, *ignis adest*. peccavit in verbo *adest*, cum debuisset dicere *adest*. quod movet etiam Vaticanus. ut dictum esset, quæcumque modum quod *amnis* & similia. vide ad Epist. XVIII. 153. BURMANNUS.

13. *Non ego, si medius Polluce & Castore ponar.*] Pro, *medius inter Pollucem & Castorem*. Est autem *æquitræ* quædam. Sed grammatici fortassis legendæ defendunt, ea videlicet, quæ ablativo casu dicuntur poni, in quibus præpositio desideratur. Sed hæc purilia, ac levia. MICYLLUS.

15 Solliciti jaceant, terrâque premantur iniquâ,
 In longas orbem qui fecerunt vias.
 Aut juvenum comites jussissent ire puellas,
 Si fuit in longas terra secunda vias.
 Tum mihi, si premerem ventosas horridus Alpes,
 20 (Dummodo cum dominâ) molle fuisset iter.
 Cum dominâ Libycas ausim perrumpere Syrtis,
 Et dare non aequis vela secunda notis.
 Non, quae virgineo portenta sub inguine latrant;
 Nec timeam vestros, curva Malêa, finis:
 25 Non quâ, submersis ratibus saturata, Charybdis
 Fundit, & effusas ore resorbet aquas.

Quod

16. In longas orbem.] Aliter censebant T. Irdas & Vitalis, quicumque illi sunt, qui Deo, qui vias & semitas connoverunt est, votum solverunt, apud Spon. Miscell. Erud. Ant. pag. 114. et Appendice ad Marm. Ox. n. v. quorum commentor Mercurius habetur. BURMANNUS.

17. Aut juvenum.] Rectius in MSS. exemplaribus legitur, *Aut juvenum. MARIUS. At juvenum* Putancus & multi alii. HEINSIUS.

18. Si fuit.] Vetus lectio est, *si fuit.* exponit igitur *si*, id est, hac lege, ut juvenum comites puellae irent. MARIUS. Sic Saravianus.

19. Si premerem ventosas horridus Alpes.] Turbidus prima editio, alii, *ventosi turbine Ponti*, vel *venti*. atqui *horridus* pro frigido ponitur. Martialis lib. III. Epig. 36.

Horridus ut primo semper te mane salutem.
 Apud Persium Satyra prima:

Sic comitem horridulum trita donare lacerna.
 Sic borifer boreas, horrere quoque pro frigore, de quo dicemus Ante Amatoria lib. II. 213. Vide & Notas Fast. I. 51. 495. HEINSIUS. Vide ad Petron. cap. LXXXIII.

19. Ventosas Alpes.] Fortasse Rhipaeos montes dicit, unde flat boreas. nam Alpes & Rhipaei montes idem à quibusdam ponuntur: secundam quorum opinionem voluit Virgilium lib. IV. Aeneid. 442. *Alpinum boream appellasse.* Aut *Ventosas* dixit, quia altissimi montes sunt Alpes: & (ut etiam in Artibus dixit Nalo) *perfrangit altissima venti.* *Horridus:* horrens frigore propter assiduas nives, quibus teguntur Alpes: unde *alpinas nives* in Bucolicis dixit Maro, quasi verbi etymologiam innuens. Diſtact enim sunt *Alpes* (at nonnulli volunt) à nivium candore, nam Graeci ἄλφειν candidum dicunt. MARIUS.

20. Dummodo cum dominâ.] Alioqui asperum & difficile. In vetustissimis exemplaribus sic scriptum legitimus hoc carmen:

Dummodo cum dominâ molle fuisset iter. MARIUS.

Dummodo cum dominâ scripti. recte. libro I. Eleg. VI.

Dummodo sic, in me duras transire catenae. Fasti. IV. 12.

Parva bonae Cereri, dummodo casta, placenti. Lib. V. 242.

Et parere intacto, dummodo casta, viro. Epist. XVII. 146.

Dummodo quas findam corpore dentur aquae. Epist. XIX. 189.

Dummodo juvenias. Metam. X. 478.

Dummodo tale nihil vigilans committere tentent. Propert. lib. III. Eleg. XVI.

Dummodo purpureo spumant mihi dolia musto. Tibull. lib. I. Eleg. I.

— — — — — *Tecum*
Dummodo sim, quaeſo, ſegnus inſerius vocer.

Horat. I. Sat. IX. 43. in quomodo ultimam contempit: *Maecenas quomodo tecum.* HEINSIUS.

21. Praerumpere.] Rectius in quodam codice legitur, *perrumpere*, id est irumpere. Horat. I. Od. III.

Perrupit Acheronta Hercules labor. MARIUS. Idem lib. III. Od. 16.

Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa.

Perrumpere Moreti liber & duo alii. quo verbo magis in bello utuntur, ut *perrumpere vallum* Caef. III. Bel. Gall. 26. ubi vid. Davics. BURMANNUS.

25. Saturata Charybdis.] *Superata* Palatinus unus. *Furata* alter Mentelii, quod posset explicari non invenit. forte tamen est pro, *furiata*. sed *saturata* melius rûs ſuadit convenit, ut metaphora desinatur ab illis, qui graves nimio potu & cibo, iterum evomunt. quae manifesta in variis, quae adducit Heinſius, Poetarum locis. BURMANNUS.

26. Ore resorbat aquas.] *Resorbet* bene Excerpta Douzac & unus Medicus. *reporbet* Barberiniana. primum

Quod si Neptunum ventosa potentia vincit,
 Et subventuros auferet unda Deos;
 Tu nostris niveos humeris impone lacertos.
 30 Corpore nos facili dulce feremus onus.
 Saepe petens Hero juvenis tranaverat undas.
 Tunc quoque tranasset; sed via caeca fuit.
 At sine te, quamvis operosi vitibus agri
 Me teneant, quamvis amnibus arva natent,
 35 Et vocet in rivos parentem rufficus undam,
 Frigidaque arboreas mulceat aura comas;
 Non ego Pelignos videor celebrare salubres:
 Non ego natalem, rura paterna, locum;

Sed

primus Palatinus; *reporbat.* quod effert; *reporat.* Pont. lib. III. Eleg. X.

Nec pates inſeſſis conſerre Charybdin Achaëis,
Ter licet oporet, ter vomat illa fretum.

Sed *reſorbet* impense placet. Epist. Mcdcaee, de Charybdi 125.

Quaque vomit fluctus totidem, totidemque reſorbet.

Nos quoque Trinacriae ſuppoſuiſſet aquae. Virgilius III. 421. Aeneid. de Charybdi:

— — — Ino Barabtri ter gurgite vaſtoſ
ſorbet in abruptum fluctus.

Noſter Metam. VII. 63.

Ratiſque inimica Charybdis
Nunc ſorbere fretum, nunc reddere.

Tibull. Panegyri. Meſſalae:

Nec Scyllae ſarvo conſortuiſſet impaſſu aſſu,
Cum canibus raptaſ inter ſata ſorberet undaſ;
Non violenta ſuo conſerbetur in ore Charybdis.

Sic ſcribendum, *ſorberet* pro *ſerperet* doctiſſimi Gujetti eſt. cetera ſunt mea. Silius lib. XIV. 255.

Et qui correptaſ ſorbentem vorrici haſtuſ
Arque iterum è fundo, ſcalentem ad ſidera puppim
Taurorientiana cernant de ſede Charybdis.

Hinc tota Charybdis Statio Propempt. Metii Celeris. Penelope Sabiniana:

Tumidis tota Charybdis aquis.

Apud Statium perperam totam nunc circumfertur. Seneca Medea 408.

Quae Scylla, quae Charybdis Anſoniam mare
Sciculumque ſorbent, ſerveat tantis minis.

Diſtys Cretenſis. lib. VI. 5. *Ad poſtremum inter*
Scyllam & Charybdim mare ſaeviſſimum, & illata
ſorbere ſolium, plurimas navium cum ſociis amiſit. HEINSIUS.

27. Quod si Neptuni ventosa potentia.] Plurimi, eique optimi, cum prima editione, *Neptunum.* quod non de nihilo, ut per *ventosam* potentiam intelligat Aecolum, ventorum potentem, qui invito ſaepe Neptuno tempeſtates ciet, ut apud

Maronem lib. I. Aeneidos. in principio, mollitus exitium Aenea, inſcio & indignante Neptuno, ſic Martialis lib. X. 30.

Et quando Nereus ſenſit Aeoli regnum.

Sic ita temperare ventos Aecolus dicitur Epist. X. 66. per Deos vero *subventuros* intelligendi, quorum in tutela navis erat. *ventosa* autem potentia quia im-

perabat ſaepe *tristia*, ut Epist. XVII. 40. ubi & Boreas *coercere* aquas dicitur. BURMANNUS.

27. Vincat.] *Vincit*, & *mox auferet* meliores. HEINSIUS. *Vincet* decem ſcripti & prima editio. auferet illi Neapolitan. & Mentelii prior.

31. Hero.] *Heron* Putancus & omnes fere ſcripti cum prima editione. vid. Epist. VII. 133. BURMANNUS.

33. Quamvis operosi vitibus agri Me teneant.] Oſtendit aetate ſua in agro Sulmonenſi vineas eſſe innumeraſ, ut ad hunc quoque diem videmus. CIOFANUS. *Cultibus* editio prima & Palatinus alter. ita Epist. X. 59. *Pacat inſula cultus;* & *operosi* ſunt agri, in quibus multum operosi fit, ut colatur. vid. Brouſſet. ad Tibull. I. X. 8. *ſic operosa colentibus arva.* I. Art. 399. BURMANNUS.

34. Quamvis amnibus arva natent.] Sic Maffaeian. verè. CIOFANUS. *Amnibus* editio prima, Gryph. & aliae.

35. Currensem rufficus nam.] Stultum eſt de muſto intelligere. Idcirco emaculanda eſt depravata lectio, & ex antiquiſſimi codicis auctoritate legendum *Annem*, aut (quod melius eſt) *Udam*. ut interpretetur Poëta, quod ſupra dixerat, *Amnibus arva natent*: & de agrorum irrigatione intelligamus, de qua ſic loquitur in Georgicis Maro I. 106.

Deinde ſatis ſtuvia inducit, rivosque ſequentes?
Et cum exuſus ager morientibus aſſuit herbis,
Ece ſuperſilio clivoſi tramitis undam

Elicui: ſila cadent rauca per levia murmur
Saxa ciet, ſatebrisque arenata temperat arva.

MARIUS. Excerpta Putenci, Scalgeri, & Poli-

- Sed Scythiam, Cilicasque feros, viridesque Britannos,
 40 Quaeque Promethæo saxa cruore rubent.
 Ulmus amat vitem, vitis non deserit ulmum.
 Separor à dominâ cur ego facpe meâ?
 At mihi te comitem juraras usque futuram,
 Per me, perque oculos, sidera nostra, tuos.
 45 Verba puellarum, foliis leviora caducis,
 Irrita, quo visum est, ventus & unda ferunt.

tiani venisse incherules, parentem undam. Autor Moreti:

— *Testisque galero*
Sab iuga parentes cogi lorata iuvencos.
 Horatius lib. 1. Sat. 1.

— *Ut si quis aestivam*
In campo doceat parentem currere frenis.
 Avienus Ora Maritima, *Qua colitur populus, qua*
tellus parit aratro. fræta ventis parentia habes apud
 Tibullum 1. x. 9. HEINSIUS. Vide Gronov. Diar.
 Stat. cap. 40. & Broudhof. ad Tibull. lib. 1.
 Eleg. x. 9.

37. *Videor.*] *Videar* Moreti unus.
 39. *Sed Scythiam, Cilicasque feros.*] Credo ego
 Poëtam ad propria referens: utpote piraticam;
 quam Cilices passim per totum mare exercuerunt:
 donec à Pompejo devicti, & in ordinem redacti
 fuerent. Quanquam & aliâ esse eorum idem fuerit,
 præsertim qui interiora Ciliciæ ad Taurum montem
 habitauerunt. MARIUS.

40. *Cruore madant.*] *Rubens* multi editi & Bersmanni libri, quod ille probat. *sanguine saxa rubent* duo Heinsiani. vid. iv. Metam. 481.

41. *Ulmus amat vitem.*] Quædam exemplaria scriptum habent, *vitem*, quæ lectio magis placet; nam singulari numero sequitur, *vitis non deserit ulmum*. MARIUS. *Vitem* meliores. concinnius. deinde Excerpta Juretî, *vitis non deserit ulmum*, de qua locutione agemus lib. III. Artis v. 726. HEINSIUS.

42. *Cur ego facpe meum.*] Alius dixisset, *cur meo ego totius?* vel, *cur tam ego facpe mea*. DOZZA.
 43. *Juraras.*] *Juraras* Putaneus cum Scaligeri Excerptis. HEINSIUS.

44. *Perque oculos, qui rapere.*] Supple me, id est, qui me ceperunt. Legitur tamen in exemplaribus manuscriptis non *Tuos*, sed *Meos*. Propertius.

Cynthia prima suis miseram me cepit oculis.
 Naïo etiam lib. II. Anormum:

Perque tuos oculos, qui rapere meos.
 Sed quoniam & durissimum est subintelligere Me, & ut veterum amphibologia, ex vetustissimis etiam manuscriptis codicibus auctoritate hoc carmen ita legendum omnino censo:

Per me, perque oculos, sidera nostra, tuos,

Ut sidera nostra sit appositio. MARIUS. Idem libri, Perque oculos, sidera nostra, tuos. libentius sequor. CIOFANUS. Qui rapere meos alii. utrumque exemplis possit confirmari. HEINSIUS. Sidera clara Moreti.

46. *Irritaque ut visum.*] *Qua visum est* Putaneus. recte; nisi quod quo malum. supr. Eleg. v. *Qua nunc mea gaudia desers?* HEINSIUS. *Quæ ut visum* codex Douzac.

46. *Ventus & aura.*] Rectius in exemplaribus legitur, *Et unda*. Hic enim Naïo Catullianam illam sententiam exprimit Epigr. 70.

— *Sed mulier cupido quod dicit amanti,*
In vento & rapida scribere oportet aqua. MARIUS.
 Junii & tredecim alii, & *aura*. & ita ediderunt Glyph. & Bersm. 1. Amor. VIII. 106.

Nec tulerint voces ventus & aura meas.
 Ibi de 106.

Deneget adflatus ventus & aura suos.
 Et sic alibi. BURMANNUS.

47. *Cura relicta.*] *Relicti* meliores. HEINSIUS.

49. *Effeda.*] Genus vehiculi Britannici, ut patet ex Propert. lib. II. 1. 86, scribente:

Effeda caelatis sisse Britannia iugis.

A quovis etiam, sive viri, sive adeo femina; quemadmodum hinc constat, agi vehiculis solitum, absque opera mulionis, aut aurigæ. quod novum alicui videri possit, nisi Propertius idem de Cynthia sua retulisset lib. IV. v. 15. huic non multum abfuisse covingum, vehiculi & ipsiun Britannici genus, Martialis XII. 24. nobis testimonio esse potest, cum scribit:

Nisquam est mulio, mammali tacebant. DOZZA.

Hinc patet perperam Francium cortexisse, *laxa per admiffas*. credebatur scilicet ipsa ad *70* lora relaxari debere. *admiffas jubas* vero acque recte dicuntur, pro *essissis*, ut lib. III. Eleg. 16. atque *admiffa aquo*, *admiffi equi* & similia. sic lib. VI. Metam. 237. Per colla *admiffa jubasque*. sed *invenisse vias* erat in Scriveriano. *admiffas vias* in Sarraviano. *admiffas manus* in Barberino. forte later aliud quid. BURMANNUS.

51. *At vos, qua veniet, tumidi subsidite montes.*
Et faciles curvis vallibus esse viæ.] Protopoeia. describit autem optime Pelligorun situm, ad quos

Si

- Si qua mei tamen est in te pia cura relicti;
 Incipe pollicitis addere facta tuis:
 Parvaque quamprimum rapientibus effeda mannis,
 50 Ipsa per admiffas concute lora jubas.
 At vos, quâ veniet, tumidi subsidite montes:
 Et faciles curvis vallibus esse viæ.

ex Urbe discedentibus, nisi montibus, ac vallibus peragratis, accedere non licet. CIOFANUS.
 51. *Qua veniet.*] Legitur etiam in exemplaribus cum, utrumque recte. *Qua* adverbium est significans per locum, cum adverbium temporis est. utraque lectio congruit sensui. MARIUS. *Qua veniet* meliores. II. Art. 344.
 — *Qua que venit multas accipit annis aquas.*
 HEINSIUS.
 51. *Montes.*] *Subsidite* colles Vaticanus unus.

ELEGIA XVII.

- SI quis erit, qui turpe putet servire puellæ;
 Illo convincar iudice turpis ego.
 Sim licet infamis; dum me moderatus urat,
 Quæ Paphon, & fluctu pulsa Cythera tenet.
 5 Atque utinam dominae miti quoque præda fuiffem;
 Formosæ quoniam præda futurus eram.
 Dat facies animos. facie violenta Corinna est;
 (Me miserum! cur est tam bene nota sibi?)
 Scilicet a speculi fumurum imagine fastus;
 10 Nec nisi compositam se prius illa videt.

Non

3. *Sim licet infamis.*] Hoc verbum *infamis* cum altero turpis, quod est in superiori carmine, idem sunt. CIOFANUS.

3. *Dum me moderatus urat.*] Sic cum melioribus scribendum. Perperam *moderatus* vulgati. Adi Notas Metam. lib. 1. v. 570. HEINSIUS.

4. *Quæ Paphon.*] Periphralis Veneris. CIOFAN.

4. *Pulsa Cythera.*] *Cincta* unus Heinsii. *Fluctu* & *culta* septem alii. *Fluctus culta* Francof. Moreti & *prima* editio. *Fluctus nata* Vaticanus & prima editio. *Cythera* autem plurali numero dixisse docet aliquid. *Cythera* autem plurali numero dixisse docet Servius ad lib. 1. Aeneid. 680. & x. 51. BURM.

5. *Atque utinam dominae mitis.*] *Mitis* elegantius unus Moreti & Sarravianus cum tribus aliis. ut II. Trist. 106.

Præda sui canibus num minus ille suis?
 HEINSIUS.

7. *Facie violenta Corinna est.*] *Facies violenta* Corinnæ est. optimus Palatinus, Putaneus & tres alii: unus Med. *70* est non habet. Scribe:

— *Facies violenta Corinnae*
 (Me miserum!) cur est tam bene nota sibi?

HEINSIUS. Sed si ita legas, sibi pro illi est capiendum, quod fieri solere non nego; sed huic loco vix congruit. respexit forte Heinsius ad illa Epist. XVII. 37.

Aut mea sit facies non bene nota mihi.

Sed ibi res est persequa, hic vero dubito etiam an *facies* violenter recte dicatur. quare ego veterem an *facies* editorum lectionem reduxi, & Pentameterum per Parenthesin interjectam distinguendum puto. *violenta est facie*, id est propter formam dum puto. *violenta est facie*, id est propter formam dum puto. *violenta est facie*, id est propter formam dum puto. *violenta est facie*, id est propter formam dum puto.

10. *Prius compositam.*] Prius ornatum. Sic omnino ex manuscriptis codicibus legendum est hoc carmen:

Nec nisi compositam se prius illa videt.

MARIUS. L 11 3 11. N-

- Non tibi si facies nimium dat in omnia regni;
 (O facies oculos nata tenere meos!)
 Collatum idcirco tibi me contemnere debes.
 Aptari magnis inferiora licet.
 15 Creditur & Nymphe, mortalis amore, Calypso,
 Capta, reluctantem detinuisse virum.
 Creditur aequoream Phthio Nereida Regi,
 Egeriam iusto concubuisse Numae;
 Volcano Venerem: quamvis, incude relicta,
 20 Turpiter obliquo claudicet ille pede.
 Carminis hoc ipsum genus impar: sed tamen apte
 Jungitur herodus cum brevioris modo:
 Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges.
 Te deccat medio jura dedisse toro.
 25 Non tibi crimen ero, nec quo laetere remoto.
 Non erit hic nobis inficiandus amor.
 Sint tibi pro magno felicia carmina censu:
 Et multae per me nomen habere volunt.

Novi

11. *Nimium dat in omnia regnum.*] Regni venisse Puteaneum cum uno Vaticano & Barberiniano. Silius lib. xiv. 671.

Ingenitum nimium juris, tantumque licere Eovrit.

Ita illic scribendam, pessime vulgo, *nimumque viris.* HEINSIUS.

12. *Docta tenere.*] Legitur, & fortasse rectius, *nata.* MARTUS. Exemplaria antiqua, *nata tenere.* tenere autem Graeco more positum est. CIOFANUS.

15. *Creditur.*] Traditur Puteaneus & duo alii. pro *reluctantem*, octo libri, *reluctantem.* HEINSIUS. *Reluctantem* citam Francofurt.

17. *Credimus.*] Creditur idem Puteaneus cum Neapolitano & uno Moreti ac Saraviano. HEINSIUS.

18. *Nospro.*] Scilicet regi. Loquitur enim Naso ut Romanus. Sed veterem lectionem magis approbo, ut legatur *Iusto*, nam iustissimum fuisse Numam constat: ut non immerito ei Poeta iusti epitheton dederit. Dixit enim Livius libro primo ab urbe condita: *hactenus iustitia religioque ea tempestate Numae Pompilii eras, Caribus Sabinis habitabat consubstantios civis, ut in illa quisque actate esse poterat, omnis divini atque humani juris.* Hinc (ut Plutarchus ait) honestius consortium degulavit, divinumque conjugium meruit. MARTUS. *Egeriam iusto* in hanc exemplaribus: sequor. CIOFANUS. *Iusto* meliores, quod convenientius Numae epitheton. HEINSIUS.

19. *Vulcano.*] Vulcanus fuit filius Jovis & Junonis: Hesioidus in Theogonia, CIOFANUS. *Vol-*

cani Venus est Puteaneus. & mox, *claudicat* quatuor libri.

27. *Sed tamen.*] Francius malebat, *Et tamen*, vide supr. ad Eleg. xiii. 5.

22. *Jungitur Herous.*] Heroum Saravianus, ut sit Graecismus. In *versus* Puteaneus. HEINSIUS. *Cum brevioris pede* Scriverianus. *Cum brevioris, modo*, malebat Francius.

23. *Accipe leges.*] *Accipe partes* Junii codex.

24. *Te deccat in medio.*] *Te deccat medio* Puteaneus cum tribus aliis. idem *foro* pro *toro*. sed *pereram.* HEINSIUS. *Te deccat de medio* Parnesianus & Francof. ut sit totus ipsi quasi thronus, aut tribunal, & quo jura dicat. *signa dedisse* duo libri. *iussa* plurimi alii.

25. *Nec quo laetere remoto.*] Huic sensui cohaerere viderit illud superius, *in quaslibet accipe leges.* Nam puellae quandoque veteres amatores excludunt ad tempus, ut potiores admittant, id est largiorem. quod priores amantes non facile aequo animo ferunt, & saepe numero insolenter obstant: unde puellis & damnum & dedecus paritur. Se talem fore negat Naso, qui alibi etiam ait:

Saepe fruar domina, saepe repulsus ea.
 In quodam tamen manuscripto codice legitur: *Nec quo laetere remoto.* quae lectio valde mihi placet: sensus enim est diversus à superiore, aperitur tamen est. MARTUS. In uno Massician. *laetere.* superior lectio est probabilior. subdit enim, *Non erit hic nostris inficiandus amor.* In altero Massician. *laetere.* fortassis, *laetare* in eo erat scribendum. CIOFANUS.

26. lile

- Novi aliquam, quae se circumferat esse Corinnam.
 30 Ut fiat, quid non illa dedisse velit?
 Sed neque diversi ripa labuntur eadem
 Frigidus Eurotas, populiferque Padus:
 Nec nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis.
 Ingenio causas tu dabis una meo.

26. *Hic nobis.*] Alias legitur, *vobis*, id est tibi & aliis puellis. MARTUS. *Nobis* Puteaneus & multi alii. HEINSIUS. Et ita Micillus, & priores ediderunt.

27. *Sunt mihi.*] Tres scripiti, *sunt tibi*, quod amplector. duo alii, *sunt tibi*, unus, *sunt mihi.* HEINSIUS. Non cepisse sensum emendationis Hein-

sianae videtur Crispinus, qui est, valeant apud te carmina felicia loco magni census, haec tu pluris facias, quam munera & divitias, quibus alii amatores puellas suas faciunt.

31. *Labuntur.*] Francius legebat, *labuntur.*

32. *Eurotas.*] *Eufrates* Francof. duo Moreti & octo alii.

ELEGIA XVIII.

- Carmen ad iratum dum tu perducis Achillen,
 Primaque juratis induis arma viris;
 Nos, Macer, ignavae Veneris cessamus in umbrâ:
 Et tener aulos grandia frangit Amor.
 5 Saepe meae, Tandem, discede, puellae:
 In gremio sedit protinus illa meo.
 Saepe, Pudet, dixi. lacrimis vix illa retentis,
 Me miseram! jam te, dixit, amare pudet?
 Impliciteque suos circum me colla lacertos:
 10 Et, quae me perdunt, oscula mille dedit.

Vin-

1. *Carmen.*] Videtur imitatus Propertium lib. 1. 7. ad Ponticum:

Cum tibi Callimae dicantur Pontice Thebas, &c. Quae sequuntur. BERSMAN.

1. *Achillen.*] *Achillen* Puteaneus. atque ita veteres enunciatif testatur in arte grammatica Probus. pari modo apud Senecam in optimo codice Troadibus exaratum offendi. v. 177. & in vetusto optimoque codice Tragoediarum Senecae, *Arazen.* HEINSIUS.

2. *Primaque juratis.*] Hinc est, quod eundem lib. iv. de Ponto Eleg. 16. *Itaci* cognomento insignem faciat; qui tamen diversus fuisse videtur ab eo, quem inter veteranos & quasi emeritos idem collocaverat lib. iv. Trist. x. 43.

Saepe suas volucres legit mihi grandior avo. &c. Et mirum ni idem hic fuerit, de quo apud Tibullum mentio & quercia lib. 11. 6. *Castra Macer sequitur.* ad hunc Macrum est Epitola lib. 11. de Ponto. 10. Douza. Vide Broukhuf. ad d. loc. Tibulli.

3. *Ignavae Veneris.*] In quibusdam, *ignavae.* NAUGERIUS. Quidam codices *ignavae* habent. mihi tamen mollius carmen currere videtur, si *ignavae* legatur, quae lectio etiam est vetustissima. MARTUS. *Ignavae*, quibus utor libri veteres. male quidam legit, *Nos Veneris ignavae.* CIOFANUS. Ego retinui *ignavae*, quod est in melioribus, duo enim tantum, *ignavae.* ita xi. Metam. 593.

Ignavis domus ex penetralia somni.

Neque tamen displicet, quod in uno Moreti erat:

Ignavis Veneris cessamus in umbrâ. BURMANNUS.

5. *Dixi tandem.*] *Tandem*, dixi meliores. HEINSIUS.

8. *Me miseram, cur te, dixit, amare pudet.*] Gruterus è Palatino ascripserat, *Me miseram; jam te, dixit, amare pudet?* Etiam qui Scaligeri librum cum MSS. contulerat. Suvvius & elegantius. DAN. HEINSIUS. *Jam te dixit meliores.* sic Trist. iv. Eleg. viii. 52.

Me miseram! si te jam pudet esse meam. HEINSIUS. Mallem tamen cum Juniano, Scriveriano & duobus aliis, *Te jam;* ut videtur concursus syllabarum eandem in *miseram jam.*

11. Vin-

- Vincor; & ingenium sumtis revocatur ab armis:
Resque domi gestas, & mea bella, cano.
Sceptra tamen summi; curaque Tragoedia nostra
Crevit: & huic operi quamlibet aptus eram.
- 15 Risit Amor, pallamque meam, pictosque cothurnos,
Sceptraque privata tam bene sumta manu,
Hinc quoque me dominae numen deduxit iniquae:
Deque cothurnato vate triumphat amor.
- Quod licet, aut Artes teneri profitemur Amoris:
20 (Hic mihi! praeceptis urgeor ipse meis.)
Aut, quod Penelopes verbis reddatur Ulixi,
Scribimus: aut lacrimas, Phylli relicta, tuas.

Quod

11. Vincor.] Unus Moreti; frangor. ut Epist. Penelopes 85.

Ille tamen precibusque meis lacrimisque pudicis
Frangitur.

PROPERT. 11. Eleg. 19.

Frangitur in tacito femina saepe viro.

Et Eleg. 20.

Frangitur ex Jure, si qua puella perit.

Et sic saepe alibi. HEINSIUS. Sed praecellit modo, frangit amor. quare retineo vulgaram Terent. Eunucli. 1. 1. Eladit, ubi te victum senserit. & Scen. 2. Labasit, victus uno verbo quam cito. & centies Noster & alii. praeterea hoc melius convenit tibi triumphat amor, quod mox sequitur. Uror erat in primo Moreti. in duobus aliis, postis revocatur ab armis. quae eadem varietas est Epist. v. 35. BURMANNIUS.

12. Et mea bella.] Mea facta Francof.

13. Curaque Tragoedia nostra.] In nonnullis, Versusque Tragoedia nostra. NAUGERIUS. Cura nostra, nostra diligentia. Sed mihi prohibitor videtur antiquissimi codicis vetus lectio, quae est: Versusque Tragoedia nostra crevit. Exponit igitur: Nostro versus, id est, carmine Elegiaco, in quo se principatum tenere ipse non dabatit dicere, cujus ex Remediis verba haec sunt:

Tantum se nobis Elegi debere fatentur,
Quantum Virgilio nobis debet opus.

Quod autem Ovidii Medea Elegis carminibus scripta fuerit, praeter carmina, quae Seneca citat, ostendit ipse Eleg. 1. lib. 3. Amorum, inducens Elegiae personam ad Tragoediam sic loquentem:

Imparibus tamen es numeris dignata moveri,
In me praevalit versibus ipse meis. MARTIUS.

Haec lectio vulgaris est: altera autem sic habet, Versusque Tragoedia nostra crevit. cujus sententia eodem redit. Sed hic notandum, id quod Commentator scribit, qui contendit, Tragoediam Medae versus Elegiacis scriptam fuisse: quod alibi

neque scriptam, neque pictum legimus. Illud facile concedo, ipsam admistis fuisse pentametros: quemadmodum apud Euripidem, & ceteros videmus, varia metrorum genera passim admisceri. Sed ut tota Elegis constitit, adduci non possum ut credam: est enim hoc genus tenerius ac mollius, quam ut tragicæ gravitati conveniat. Deinde & homen ipsum repugnat. Elegiae enim magis quam Tragoediae nomine appellandum tale scriptum fuisse. MICYLLUS. In uno Maffaeian. versusque Tragoedia nostra crevit. Verus, ut mihi quidem videtur. Intelligit autem Medeam Tragoediam. CIOFANUS. In septem etiam libris invenit Heinsius, & versusque Tragoedia nostra. in Neapolitano erat, versusque Tragoedia prima, an, ut saepe, versusque Tragoedia primo, id est sibi proprio. vide sup. 1. VIII. 18. praeterea de Tragoedia Ovidii, an Elegiacis versibus fuerit scripta, vide & Micyl- lum iterum ad III. Amor. 1. 37. BURMANNIUS.

16. Tam cito.] Tam bene Francof. Saravii, Scriberet & sex alii. non male: Medeam enim Ovidii omnes admirati fuerunt veteres, quibus eam legendi felicitas contigit. ita ut Ovidius potuisset dicere, quod bene ait Epist. v. 86.

Sunt mihi, quas possint sceptrâ decore, manus.

BURMANNIUS.

17. Nomen.] Francius volebat, lumen. perperam. opponit enim amicam Tragoediae, quae ut Dea a Poëta inducitur. vide lib. III. Eleg. 1.

19. Quod licet, aut artes.] Artes in omnibus. Nos artes legendum putavimus. NAUGERIUS. Et partes. Ita quidem in omnibus exemplaribus, tam impressis quam manuscriptis, quae plurima vidi, legitur: sed mihi valde placeret, si legeretur, Aut artes. Item inferius: Aut quod Penelopes, &c. Cum tamen nulla adit exemplaris auctoritas, non ausim quicquam immutare: ut est quorundam auctoria, qui plerosque Latinos libris depravaverunt. Proferunt, proprie dixit. nam artium professores dicuntur, qui in eis eruditi sunt, aut eas publice docent:

- Quod Paris, & Macareus, & quod male gratus Iason,
Hippolytique parens, Hippolytusque legant:
- 25 Quodque tenens strictum Dido miserabilis enssem
Dicat, & Aeoliae Lesbis amica Iyrae.
Quam celer è toto rediit meus orbe Sabinus,
Scriptaque diversis retulit ille locis!
Candida Penelope signum cognovit Ulixis:
- 30 Legit ab Hippolyto scripta noverca suo.
Jam pius Aeneas miserae rescripsiit Elissae:
Quodque legat Phyllis, si modo vivit, habet.
Tristis ad Hypphylen ab Iasone litera venit:
Det votam Phocbo Lesbis amata Iyram.

Nec

docent: quemadmodum Naso amandi artem. unde ipse in 11. de Arte ait:

Nos etiam veros parca profitemur amores.
Idcirco legendum existimarem, Artes, non Partes. Intelligimus autem, tunc, quando haec componeretur Ovidius, Amandi artem inchoatam, non absolutam fuisse. nam de his tribus Elegiarum libellis tanquam editis meminit libro tertio de Arte, sic inquit:

Dona tribus libris, titulus quos signat Amorum,
Elige quod docili molliter ore legas. MARTIUS.

Quod licet in partes Moreti primus pro varia lectione. ad partes professor amoris Puteaneus alter, Francof. & duo Moreti, ad partes etiam novem alii.

20. Urgeor ipse.] In quibusdam melius legitur, Torqueor, id est excrucior: quia exclusus fuerat ab amica. ut Elegia sequenti:

Ugei mihi, ne monitis torquear ipse meis. MARTIUS.
Urgeor in utroque Maffaeian. CIOFANUS. Urgeor meliores. sequenti Elegia habes:

Hic mihi, ne monitis torquear ipse meis. HEINSIUS.
Terrore editio Micylli.

21. Penelopes.] Penelopa Puteaneus alter & Francof. Penelope verboso reddidit plurimi. reddat Francofurtensis.

22. Reddatur.] Proprie dixit. nam reddidit literas, qui eas perferit: dat, qui ferendas tabellaris tradit. Cicero sacpissime: Redditae, inquit, sunt mihi literae tuas. Et ipsa Penelope in Epist.

Quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam,
Traditur huic digitis charta notata meis. MARTIUS.

23. Iason.] Iaso Puteaneus. vid. sup. ad Eleg. XIV. 133.

24. Legant.] Legat duo scripti.
25. Dicat.] Ita olim editi. sed Junii, Palatin. Francof. & septem alii, dicar. unus vero, mittat.

26. Aoniae Lesbis amica Iyrae.] Alii, Aonia Lesbis amata Iyra. Puteaneus, Aoniae Lesbis amata Iyrae. & à manu secundâ, amica. recte. sic Sappho ipsa apud Nostrium, Levides Aonia nomina

dicta Iyra. Inde & Aonia puella Horatio IV. Od. 9. dicta. & apud eundem II. Od. 13. habes, Aoniae fidibus querentem Sappho. In Anthologia, versibus incerti Poëtae, Σαπφὸς ἡ Αἰολίδης χέρες. & in Epigrammate Antipatri inedito:

Σαπφὸς πρὸς κελθεῖ, χθὼν Ἀοιά, τὴν μετὰ μούσων Ἀλωναύων ἑαυτῶν μούσων κειδομένην.

Sic Pindarus Od. 1. Olym. de se Αἰολίδης μολπῆ dixit. hinc Aonium carmen Horat. III. Od. ut. & IV. 111. ubi vid. Schol. pro Lyrico. & apud Propert. lib. II. Eleg. III.

Et quantum Aonia tentat cum carmina plestro,
Par Aganippeae ludo docta Iyrae.

Ubi Mytilenaeae Iyrae aliquando reponeram. Claudianus Epith. Honor. 235.

Quod Mytilenaeo modulatur pestine Sappho.
HEINSIUS.

27. Quam cito de toto rediit meus orbe.] Legitur & celer. MARTIUS. Celer idem libri. sequor. CIOFANUS. Meus Sabinus reponere cum vetustioribus. Recte praeterea Mentelianus:

Quam celer è toto rediit meus orbe Sabinus!
HEINSIUS.

28. Retulit ille.] Francius volebat, illa.
29. Candida Penelope.] Candorem Penelopeae, quae vasta, & lussit procos passim legitur, vix agnosco. & ideo Francius correxisse videtur, Candida. nam haec voces commutatur. vid. 1. Am. x. 4. & III. Art. 607. & alibi. sic ipse Ulixes apud Sabinum Epist. I. 53.

Pactis quoque es thalamo, nisi mendax sola moreretur,
Et coepit revoces callida semper epus.

Et Nolter III. Am. 30.

Tardanus nostromo tale retexita dolo.
Vid. ad Sabinii Epist. II. 82. in Catalcctis tamca Pithoei pag. 35.

In terris vivit candida Penelope.
Nisi & ibi callida legendum. BURMANNIUS.

31. Jam pius Aeneas.] Impius multi. unus Moreti, Et pius. lege, Et pius. HEINSIUS.

M m m

32. Si

- 35 Nec tibi (quâ tutum vati, Macer, arma canenti)
Aureus in medio Marte tacetur Amor.
Et Paris est illic, & adultera nobile crimen;
Et comes extincto Laodamia viro.
Si bene te novi; non bella libentius istis
40 Dicis: & à vestris in mea castra redis.

32. Si modo vivit.] *Vivus* Junii & decem alii. nil muto. Epist. x. 75. Si modo vivis, femina.

34. *Lesbis amica.*] *Amata* meliores. HEINSIUS.

38. *Et comes extincto Laodamia viro.*] Hinc licet colligere, non tantum ea persecutum Macrum, quae post occisum Hectoris consecuta sunt: sed & illa, quae ab initio belli gesta sunt. Nam de Protefilao & Laodamia quae dicuntur, longè ante iram Achillis acciderunt. Etiam illud sciendum, non peculiari opere amorem sive Laodamiae, sive Parisidis & Helenae traxisse Macrum: sed inter cetera scripta obiter, aut per digressionem. Eoque pertinet, quod hic Poëta dicit:

Nec tibi, qua tutum, vati Macer, &c.

Tutum enim hic intelligit, id quod est commo-

dum & licitum per leges heroici carminis, &c; MICYLLUS.

40. *In mea castra redis.*] Per hoc ostendit, Macrum aliàs de amore scripsisse. Quaedam tamen exemplaria habent, *Venis*: quae lectio mihi non displicet. MARCUS. *Redis* est eorumdem librorum lectio, quae sine ulla dubitatione vera est. CIOFANUS. *Redis* prima editio, Saravianus, & multi alii, recte. nam Macrum amatoriam scripsisse jam ante, ex istis Tibullianis patet ii. 64.

Castra Macer sequitur: timore quid fiet Amoris?

Sis comes, & collo fortiter arma gerat.

Redire in castra, ut Hero supra:

In sua castra redi socii deserter Amoris.

Atque ita ex suis libris CIOFANUS. HEINSIUS.

ELEGIA XIX.

- SI tibi non opus est servata, stulte, puella;
At mihi fac ferves: quo magis ipse velim.
Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit.
Ferreus est, si quis, quod finit alter, amat.
5 Speremus pariter, pariter metuamus amantes,
Et faciat voto rara repulsa locum.
Quo mihi fortunam, quae numquam fallere curet?
Nil ego, quod nullo tempore laedat, amo.
Viderat hoc in me vitium versuta Corinna;
10 Quaque capi possem, callida norat opem.

Ab

1. *Servata puella.*] *Servatae* puellas Palatinus tertius.

4. *Amat.*] *Amat* Mentelii prior, Palat. tertius & Francofurt. *quod finat* etiam Scriverian. *finat* Palat. tertius.

5. *Speremus pariter.*] Vide quae dixi in Epistola Dianirae ad Herculem ix. vers. 42.

Speque timor dubia, spesque timore cadis.

CIOFANUS.

6. *Rara repulsa.*] Saravianus pro diversa lectione, Barberinianus & Arondelianus codices, *grata repulsa*. Potest &, *cara repulsa* legi. quia *ingratum* paulo ante praecesserat. Sed nil mutandum. Art. Amat. iii. 580.

Miscenda est lactis rara repulsa jocis.
HEINSIUS.

7. *Quid mihi fortuna, quae numquam fallere possit?*] Libri Vaticani, & Maffeiiani, *Quid mihi fortuna est, quae &c.* CIOFANUS. Quidam codices, *Quid cum fortuna*. alii, *Quid fortuna mihi, vel, Quid mihi fortuna est.* Puteaneus cum Exceptis Scaligeri, *Quo mihi fortunam*. eleganter & vere. de quo loquendi modo copiosè egimus ad Epistolam ii. 56. Deinde *fallere cures* idem Puteaneus & unus Vatican. bene. septem alii, *curat*. HEINSIUS. De verbo *curare*, vide Broukh. ad Tibul. l. i. 57.

9. *Vitium.*] *Nimum versuta* Moreti primus.

10. *Quaque capi possem.*] Unus Moreti & Dou-

246

- Ah quoties fani capitis mentita dolores,
Cunctantem tardo jussit abire pede!
Ah quoties finxit culpam, quantumque libebat,
Infantis speciem praebuit esse, nocens!
15 Sic ubi vexarat, tepidosque refoverat ignes;
Rursus erat votis comis & apta meis.
Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat!
Oscula (Di magni) qualia, quotque dabat!
Tu quoque, quae nostros rapuisti nuper ocellos,
20 Saepe time infidias, saepe rogata nega:
Et sine me, ante tuos projectum in limine postes,
Longa pruinosa frigora nocte pati.
Sic mihi durat amor, longosque adolescit in usus:
Hoc juvat: haec animi sunt alimenta mei.
25 Pinguis amor, nimiumque patens, in taedia nobis
Vertitur; & stomacho, dulcis ut esca, nocet.

Si

vae ceder, *trahi*, quod a librario profectum esse vix credo. l. Art. 631.

Nec timido promitte; trahunt promissa puellas.

III. Art. 422.

Quem trahat, & multis forsitan unus erit.

Et hoc addita vox *callida* requirere videtur. LUCAN. iv. 122. *Trahimur sub nomine pacis.* Valer.

Flacc. l. 200.

Ne Peliae te vota trahant.

Qui cum *ludere* conjungit lib. vi. 13.

Quos malus hospitio, junctaque ad foedera dextrâ

Luserat Aetides, atque in sua traxerat arma.

Vid. Pallerat. ad Propert. l. pag. 148.

BURMANNUS;

10. *Norat opem.*] *Norat* ope Moreti tert. Jun. & sex alii. sic variant saepe in his locutionibus codices. vid. ad l. Art. 50.

11. *Dolorum.*] *Dolores* cum vetustioribus. HEINSIUS.

Vid. l. Amor. viii. 73.

13. *Quantumque libebat.*] Imo, *libebat*, ut rectè

unus Moreti, dixi Epist. xv. 56. 134. HEINSIUS.

14. *Infantis speciem praebuit ipsa nocens.*] Puteaneus:

Infantis speciem praebuit esse nocens.

Esse etiam optimus Palatinus & Neapolitanus & Arondelianus cum Scaligeri Excerptis. quidam codices, *illa*. Latèr. aliquid. Forte:

Infantis speciem praebuit ore nocens.

IBEM.

15. *Sic ubi vexarat.*] Forte, *versarat*. vid. sup.

Eleg. ii. 29. pro *refoverat* varie admodum codices

diversa verba exhibent, *resolverat* Palat. & Francofurt. *renoverat* Saravii & undecim alii, *revo-*

verat Politiani, *ignoverat*, & emendatum *renoverat*

Moreti unus.

17. *Quam mihi.*] Omnino ex vetusti codicis auctoritate legendum est, *Quas mihi blanditias*:

id est, quales. ut apud Maronem in Bucol.

O quoties, & quas nobis Galatea locuta est?

MARIUS.

17. *Quam dulcia.*] Francius malebat, *quas dul-*

cia. ut erat in Moreti primo.

20. *Saepe saepe infidias.*] *Time* Puteaneus, &

plures ex praesentioribus alii. rectè. time me tibi

infidias, nec serio amare. posset & cave pro saepe

legi. HEINSIUS. Ego vero explicarem illud *time*

scilicet mariti, vel custodis tui infidias, nec te depre-

hendant: sicut te ad mcture. vide infr. iii. Eleg.

iv. 30. & iii. Art. Am. 604. & seq. BURMANNUS.

22. *Frigora.*] *Tempora* Francofurt. & Moreti

primus.

23. *Sic mihi durat.*] *Malo, duret & adolescat.*

videt etiam & *sine* sequenti versu. certe *sine* extat

in Neapolitano codice, deinde, *longos in usus*,

non annos optimus Palatinus & duo alii. Art. Am.

lib. iii. 791.

Si qua fides arri, quam longo fecimus usu.

Am. l. Eleg. viii.

Haec si praestiteris usu mihi cognita longo.

ii. Art. Am. 339.

Vires sibi colligit usu.

v. Trist. ii. 5.

Atque ipso usatum induravit usu.

Et sic saepe Noiter, de quo Pont. iii. Eleg. vi.

56. 53. HEINSIUS.

24. *Animi.*] *Animo* meo Palatinus alter, & ita

Francius correxerat.

25. *Nimumque patens.*] *Lavens* Pateaneus. &

emendatum manu secunda, *patens*. quomodo &

optimus Palatinus & quinque alii, ut *patens amor*

M m m 2

56

Si numquam Danaën habuisset aënea turris;
 Non esset Danaë de Jove facta parens.
 Dum fervat Juno sinuatam cornibus Iō;
 30 Facta est, quam fuerat, gravior illa Jovi.
 Quod licet & facile est, quisquis cupit arbore frondes
 Carpat, & è magno flumine sumat aquam.
 Si qua volet regnare diu; deludat amantem.
 Hei mihi, quod monitis torqueor ipse meis!
 35 Cuilibet eveniat, nocet indulgentia nobis.
 Quod sequitur, fugio: quod fugit, usque sequor.
 At tu, formosae nimium secure puellae,
 Incipe jam primâ claudere nocte domum.
 Incipe, quis toties furtim tua limina pulset,
 40 Quærere: quid latent nocte silente canes.

Quo

Ūt expositus, ad quem aditus non intercluditur. Metam. xiv. 133.

Si mea virginitas Phœbo patuisset amanti.

Et lib. x. 488.

Numen confisset aliquod patet.

Sic patens campus, & similia. tamen & in Aron- deliano, latens, juvenes tibi mille patebunt, ex scriptis. Art. i. Ū. 64. Priapeis:

Licet querere, nec tibi tenor puer
 Patebit ullus.

Solinus cap. xxxi. Feminas suas primis noctibus nuptiarum adulteris cogunt patere. HEINSIUS. Ita & de amore Propert. i. ix. 29.

Qui non ante patet, donec manus attigit.

26. Dulcis ut esca.] Horat. ii. Sat. ii. 75.

Dulcia se in bilem vertunt, stomachoque tumulum
 Lenta feret p̄p̄n̄ta.

27. Abœna turris.] Ferrea Palatinus, ut inf̄. lib. iiii. Eleg. iv. 21. Thalammus saxo ferroque per- sonem, sed nihil muta. Horat. iiii. Od.

Inclusam Danaën turris aënea,
 Robustaque fores muniterat satis.

Vid. hic Marium. Clausisset etiam, ut Francius coniecerat, erat in primo Moreti pro diversâ le- sione. BURMANNUS.

29. Dum fervat Juvao mutata cornibus Iō.] Decoratam duo libri, unus, munitam, quince, sinuatam, quod aridet. nec male unus Moreti pro diversâ lectione:

Dum nimium fervat cussos Junonius Iō.

HEINSIUS.

30. Gravior illa.] Ipsa Micylli & Bersmanni edi- tionēs.

32. E medio flumine sumat aquam.] In anti-

quissimis legitur, potet, id est bibit, quod magis placet. MARIUS. E magno scripti meliores. quidam etiam, sumat aquam. de quo dicendum Art. Am. iiii. Ū. 66. HEINSIUS. Sed aquam sumere ibi aliud quid est. pro bibere posuit Plaut. Mil. ii. vi. 71. Nam ex uno puteo similior nunquam potest aqua aquae sumi. Horat. iiii. Od. 8.

Sume, Maecenas, cyathos amici
 Sospitis centum.

Et ii. Sat. iiii. 155.

Sume hoc piscinarium oryxas.

Vide Scalig. ad Varr. lib. iv. de L. Latin. pag. 31. ubi deducit simpulatum a sumendo, id est bibendo. E medio videtur sumptum ex lib. i. Art. Am. 74. & Reméd. 534. BURMANNUS.

34. De monitis torqueor.] Verus & melior lectio est, ne monitis torquear. MARIUS. Torquear Putca- nœ & complures alii. Forte, nae torqueor. tres libri cum prima editione, nam torqueor. tres, quod torqueor. sic supra:

Hei mihi, quod dominam nec vir nec foemina
 servas!

Arondelianus cum aliis complutibus, nunc tor- queor. HEINSIUS.

34. Torqueor ipse.] Tale quippiam in superiori Elegia. CIOFANUS.

35. Quodlibet eveniat.] Quid libet Putecanus & alii multi. Lege, Cui liber cum uno Moreti. HEINSIUS.

36. Ipse sequor.] Usque cum prima editione & duobus scriptis. HEINSIUS. Martialis lib. v. 84.

Insequeris, fugio; fugis, infoquor.

DOUZA.

38. Prima nocte.] Ab eo tempore quo noctescit. CIOFANUS.

38. Clau-

Quo ferat, aut referat follers ancilla tabellas:
 Cur toties vacuo fecubet ipsa toro.
 Mordeat ista tuas aliquando cura medullas:
 Daque locum nostris materiamque dolis.
 45 Ille potest vacuo furari litore arenas,
 Uxorem stulti si quis amare potest.
 Jamque ego praemoneo; nisi tu fervare puellam
 Incipis, incipiet desinere esse mea.
 Multa diuque tuli: speravi saepe futurum,
 50 Cum bene servasses, ut bene verba darem.
 Lentus es, & pateris nulli patienda marito;
 At mihi concessi finis amoris erit.
 Scilicet infelix numquam prohibebor adire?
 Nox mihi sub nullo vindice semper erit?

Nil

38. Claudere nocte domum.] Forem meliores, ut saepe alibi Noxter. multi; fores. HEINSIUS. Nescio cur domum, quod est in editionibus antiquis & multis scriptis, ejiciendum sit. sic inf̄. iiii. Eleg. xi. 12.

Excubis clausam, servus ut, ante domum.

Horat. iiii. Od. 7.

Prima nocte domum claudere.

BURMANNUS.

39. Lumina.] Sic quidem in omnibus impressis exemplaribus legitur, sed quis non videt lumina legendum esse. MARIUS. Si antiqua lectio servanda esset, intelligendae, quae hodie fenestrae vocantur, quas furtim pulsare etiam nocturni amatores solent. & hoc forte cogitans librarius, ex sui seculi more, lectionem illam supposuit verae, quae est, limina.

40. Quid latent nocte silente canes.] Forte, cui latent. Trist. lib. ii. 459.

Sic cui latretur, cum solus obambulat ipse.

HEINSIUS. Canes solemne fuisse mulierum impudicarum fastidium docuit Broukhus. ad Tibul. i. Eleg. vii. 32. apposite ad hunc locum Horat. i. Sat. ii. 126.

Nec veror, ne, dum satuo, vir rure recurat,
 Janna strangatur, latret canis, undique magno
 Pulsâ domus strepitus resonet.

BURMANNUS.

41. Quas ferat.] Quo multi. nonnulli, quid. HEINSIUS. Aut referat Politiani & Vaticanus. rectius. an ferat ab amatore, ut referat a puella ad eum, ut recte Marius. vid. iiii. Amor. xiv. 31. BURMANNUS.

42. Vacuo.] Quia mox, vacuo litore, sequitur. hic malebat viduo Francius.

42. Illa toro.] Ipsa meliores. HEINSIUS.

41. Daque locum.] Daque meliores, qui & r̄d in tolli jubent in sequenti versu. HEINSIUS.

45. Litore.] In quodam codice erat, in litore, quod non displicet. MARTUS.

45. Arenas.] Arenam codex Douzac.

46. Uxorem stulti.] Malim, incauti. Nam Ti- bulli illa imitatus est, i. Eleg. vii. 15.

At tu fallacis conjunx incauto puellae,
 Hæc quoque servato, peccet ut illa nihil.

Quemadmodum & Trist. lib. ii. 457.

Denique ab incauto nimium patit illa marito;
 Se quoque uti servos, peccet ut illa minus.

Contra cautus & vaser maritus, de quo Epist. xvii. Ū. 314. sed nihil muta. ii. Trist. 500.

Verbaque dat stulto callida nuptia viro. HEINS.

Et ita initio Elegiae stultum vocavit. Fatuum eo- fence Terentius Eun. Act. v. Sc. ult. dixit.

47. Jamque ego.] Jam to praemoneo Edit. prima, alter Putecanus & duo Moreti. Jam te ego Palati- nus primus.

49. Multa, diuque tuli.] Recte utrumque con- junxit: potuisset enim diu, sed pauca ferre: & è contrario multa, & non diu. Sic Cicero in Rhe- toricis, Saepe ex multum hoc mecum cogitavi. Sic etiam Elegia undecima libri tertii Amorum Naso:

Multa diuque tuli, vitis patientia victa est.

MARIUS. Recte Marius. est enim quasi ex for- mula dictum. vid. ad lib. iiii. Eleg. xi. Ū. i. BURMANNUS.

54. Sub nullo vindice.] Judice tres libri. sollemnī errore. Reméd. 145.

Immodici sub nullo vindice somni.

55 Nil metuam? per nulla traham suspiria somnos?
 Nil facies, cur te jure perisse velim?
 Quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
 Corrumpis vitio gaudia nostra tuo.
 Quin alium, quem tanta juret patientia, quaeris?
 60 Me tibi rivalem si juvat esse, veta.

55. *Per nulla.*] Sic supr. Epist. XII. 58.
Astra est per lacrimas nox mihi quanta fuit.
 Propert. III. VI. 27.

Odi ego, quos numquam pungunt suspiria, somnos.
 Ubi cum Heinio malleo, *rumpant.* vide ad Juvenal. V. 10. Gangraeum, multi etiam hic codices, *traham noctem,* vel *noctes.* BURMANNUS.

58. *Gaudia nostra.*] *Certa* Moreti aliter.
 59. *Quin alium, quem tanta juret patientia, quaeris.*] *Rectus* in exemplaribus legitur, *quaere.* MARIUS. Multi, *quaeras.* Scaligeri Excerpta, *quae-*

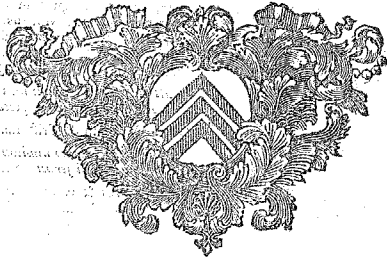
res. Puteaneus, *quaeris,* quod verum est. sic infra ex optimis codicibus lib. III. Eleg. VII.

Quin istic pudibunda jacet pars pessima vestri.
 Horatius Epod. VI.

Quin huc inanes, si potes, vertis minas,
Et me remorsurum petis?

Quod Cruquius perperam mutavit, & sic passim terfiae Latinitatis scriptores. HEINS. *Quaeris* etiam Douzae codex.

60. *Veta.*] Francofurt. *veza.*

P. OVIDII NASONIS A M O R U M LIBER TERTIUS.

ELEGIA I.

Stat vetus, & multos incaedua silva per annos.
 Credibile est illi numen inesse loco.
 Fons sacer in medio, speluncaque pumice pendens:
 Et latere ex omni dulce queruntur aves.
 5 Hic ego dum spatior rectus nemoralibus umbris,
 Quod mea, quaerebam, Musa moveret opus.
 Venit odoratos Elegeia nexa capillos:
 Et, puto, pes illi longior alter erat.

Forma

Huic Elegiae aliqua ex parte similis est illa Propertiana lib. III. 2.

Vixus eram molli recubans Heliconis in umbra.
 MARIUS.

1. *Stat vetus, & multos etc.*] Intermittit paululum, quam aggressus erat, Tragoedia, Elegos scribere deliberat. CIOFANUS.

1. *Vetus, & multos incaedua silva per annos.*] *Simile* quiddam lib. IV. Fall.

Silva vetus, nullaque diu violata securi
Stabat.

Est autem hoc loco venusta admodum toponymia. IDEM.

2. *In medio.*] Scilicet sylvac. Fortasse describit Poeta Aricinum nemus, de quo ita ait lib. III. Fall. 263.

Vallis Aricinae sylva praecinctus opaca,
Est locus antiqua religione sacer.

Destitit incerto lapidosus murmure rivus:
saepo, sed exiguis haustibus inde bibi.

Egeria est, quae praebet aquas, dea grata Camoenis.
 Per fontem sacrum Egeriam intelligere possumus. MARIUS.

3. *Pumice pendens.*] *Pumice splendens* Palatinus primus. nil muta. sic Epist. XV. 141. *Antra pendentia tophe.* vide Broukhuff. ad Propert. III. II. 28. egregie haec illustrantem. & notata ad Eleg. in

Drusum 272. *Pumice visus* Moreti primus a manu prima. quod repetitum ex II. Fall. 315. BURMAN.

5. *Nemoralibus umbris.*] Id est, frondibus, quae vento agitatae, undarum speciem praebent. Sed quia hoc dictioniculum est, rectius (ut vidi in manus scriptis exemplaribus) legetur, *Nemoralibus umbris.* MARIUS.

6. *Quod mea quaerebam Musa moveret opus.*] *Movendi,* id est exordienti, verbo etiam usus est lib. III. Fall. II. CIOFANUS.

7. *Venit odoratos Elegeia nexa capillos, etc.*] Quod ad vocem *Elegeia* hoc loco attinet, & quomodo eadem per divisionem in scanstione legenda, alii tradiderunt. Illud autem notandum, videri Poetae hic imitari contentionem, sive conformationem eam, quae est apud Xenophontem II. *Artemonem* tam, quae est apud Hercule Voluptas & *μηνηνευματων* : ubi coram Hercule Voluptas & Virtus eodem modo disputant, utraque illum ad sese pertrahere cupiente. Quo exemplo & Lucianus finxit *πεδελων* & statuarum artem circa se contendisse, dum utraque ipsam veluti suam sibi vendidisset, dum utraque ipsam veluti suam sibi vendidisset. An myrto nexa? An lauro? an dicat MICYLLUS. An myrto necesse additum oportuit. alia quavis corona? Hoc sane additum oportuit, quomodo alibi, *Neste comam myrto.* Sed scribe meo periculo, quicquid membranace veteres obtinentur, *pesa capillos.* Gratius de canibus:

Caude

Forma decens: vestis tenuissima, cultus amantis:

10 In pedibus vitium causa decoris erat.

Venit & ingenti violenta Tragoedia passu:

Pronte comae torva, palla jacebat humi.

Laeva manus sceptrum late regale tenebat:

Lydius alta pedum vincula cothurnus erat.

15 Et prior, Ecquis erit, dixit, tibi finis amandi?

O argumenti lente Poeta tui!

Nequitiam vinosa tuam convivia narrat:

Narrant in multas compita seclia vias.

Saepe

Cauda brevis, longumque latus, bifurcataque collo
Caerules, non poxa nimis.

Sammonicus, pectus caput, sic barba subpexa Met.
vi. 715. depexi crinibus Indit Fast. iii. 465. ita pro-
pexa barba Fast. i. 2269. coma-repexa Art. Am. trf.
154. de quo ad Claud. sic Art. Am. iii. 784.
colla repetite ex MSS. & infr. Eleg. vi. 56. Impexae
comae ex MSS. ut & ii. Fast. 772. MSS. habent.
sic pexae comae iii. Art. Am. 238. male etiam plu-
rimi scripti, adornatos, odoratos enim legendum.
ii. Art. Am. 734.

Sorteque odoratae myrtis ferte comae.
ii. Fast. 309.

Ibat odoratis humeros persufa capillis.
Avien. Phaenon. pag. 93. Edit. Grot.

Rorsus odorato quo vortex crinis tumescit, HEINSIUS.
Similis diversitas apud Claud. Nupt. Hon. 19.

Thessalicis respo petebat pollice crines.
Ubi vid. Heinl. odoratos multi scripti & olim editi.
adornatos alii.

9. Pulvis.] Rectius Moreti codex, cultus, quod
ad vestem tenuissimum refer. HEINSIUS. Recte, ut
i. Amor. Eleg. 5. Nec multum rara necessest, male
hic Marius, & cum ducent sequens Crispinus,
capiunt de tenui materia elegorum, quibus anatoria
describuntur.

10. In pedibus.] Et pedibus Puteanus & Barbe-
rinus.

12. Palla.] Sive tunicam, sive pallium intelligen-
das, non erratos nos movet Ampl. Cuperus in
Apotheos. Honer. pag. 182. ubi videt doctissime
haec illustrantem.

13. Laeva manus, etc.] Sinistra: Per quod
ostendit, in Tragoedia induci nobiles quidem per-
sonas & reges, sed qui imperium amiserint: aliter
enim sceptrum dextra teneret. Virg. lib. xii.
Ut sceptrum hoc (sceptrum dextra nam forte gerabat.)
Hoc idem etiam lib. iii. de Ponto sicit Natio, in-
quiens:

Stabat amor vulsu, non quo prius esse solebat,
Scepra tenens laeva tristis aeterna manu,

Unde (ut supra diximus) Tragoedia desinitur, he-
roicae fortunae in advenis comprehensio, MARIUS.

Commentator hoc loco dicit, personas designari,
qui regna amiserint, quoniam laeva sceptrum ge-
rant: cum id gestamen dextrae proprium sit. Sed
hoc alibi inquisum traditur, neque sceptrum dextra
tantum, sed & laeva geritur, praesertim si ipsa
persona otiosa fingitur. Et in Tragoediis multi
introducuntur reges, qui regna adhuc tenent sua,
rebusque integris in scenam feruntur. MICHAELUS.

13. Regale isnebat.] Movebat meliores libri ma-
gno numero cum prima editione. HEINSIUS. Tenet
bat rutino. Epist. xvi. 175. Scepra parens Acha
tenet, & melius convenit rē late. Claud. Conf.
Olybr. 59.

Italite late cum freno teneret.
Vid. ad Petron. LXXXII. & sup. Ep. vir. 119. De laeva
manu quod Marius notat, nugae sunt. Valer.
Flacc. ii. 590.

Jamque aetna laeva
Scepra tenens. BURMANNUS.

14. Lydius apta pedum vincula cothurnus erat.]
Lydius pro Herulico hic accipit Commentator.
quod Graeci ab Herulis Tragoediam & ejus or-
natum accepissent. Ego vero proprie dictum Ly-
dium accipere inali: propterea quod multa, quae
ad rem iudicam pertinent, a Lydis inventa fuerit.
Id quod & Herodotus testatur libro primo, cujus
haec sunt verba: *Ἰσταν δὲ ἀπὸ τῶν Λυδῶν καὶ τῶν
παιρῖων τὰς νῦν ἀσπίδας καὶ ἑλλήνων κερκεσίδας,
ἐπινοῖαν ἐξέφερον γίνεσθαι*, &c. Neque tamen auxit
pro hac re contendendum. MICYLUS.

14. Alta pedum.] In manuscriptis exemplaribus
legitur, alta, quae lectio valde placet. MARIUS.
Alta vincula prima editio cum Puteano, Sarra-
viano, optimo Palatino, Ardoneliano, & septem
aliis, quomodo apud Virgilium i. Aeneid. 337.
Purpureoque alte furas vincire cothurno.
Sidorus:

Laeva per nates altus in cothurno.
Noster quoque infra, altum cothurnum hac ipsa
laeva appellabit. *Alto gradū cothurno* Claud. Conf.
Mallii. Symmachus lib. i. Epist. LXXXIX. *At illi
quis cothurnus aliter vestit*, recte autem *alta pedum
vincula* cothurnum vocat, ut a calcamentis distin-

guat,

Saepe aliquis digito vatem designat euntem:

20 Atque ait, Hic, hic est, quem ferus urit Amor.

Fabula (nec sentis) totā jactaris in Urbe;

Dum tua praeterito facta pudore refers.

Tempus erat thyrso pulsium graviore moveri.

Cessatum fatis est: incipe majus opus.

25 Materiā premis ingenium. cane facta virorum:

Haec animo, dices, aera digna meo est.

Quod tenerae cantent, lusit tua Musa, puellae;

Primaque per numeros acta juvenata suos.

Nunc

quat, quae etiam pedum vincula dicebantur. hinc
Tyrhena pedum vincula apud Maronem lib. viii.
48. de calcamentis Thulcis, & Dido apud eun-
dem lib. iv. 518. Unum exuta pedem vinculis.
HEINSIUS.

14. Cothurnus erat.] Erant malebat Francius.
Cothurnus habet codex Douzae.

15. Haec prior, Ecquis erit finis tibi dixit amo-
ris.] Quaedam exemplaria scriptum habent sic hoc
carmen:

Et prior haec dixit, Quis erit tibi finis amandi?
Mihī tandem magis placet altera lectio. MARIUS.
Et prior idem codices, amandi quoque, non amo-
ris, nisi quod in optimo Palatino, amator. ve-
nulle. HEINSIUS. Moreti codex, Et prior, Ecquis
erit, oates, tibi finis amandi? quod alludit & Putea-
neus alter:

Et prior haec, oates, quis erit tibi finis amandi?
Ut dixit labiutelligatur, quomodo saepe Noster.
vid. ad Epist. 8. 37. Scriveris, Et prior heus, in-
quis, quis, Douzae, Et prior haec, Quis erit.

20. Atque ait, Hic, hic est.] Hic ille est Sarra-
vianus cum prima editione. Adi Notas Metam. xi.
M. 6. HEINSIUS. Nihil mutō. Claudian. Epith.
Honor. 318.

Clamant quicumque videbit
Hic est, hic Sillicho.

Ut ibi recte Heinjens ex scriptis restituit. sic in
alia affectione animi idem lib. i. in Eutrop. 66.

Haec erat, haec, Ptolemae, fides?

Ubi videt etiam Heinjens, nec tamen nego, etiam
saepē reperiri, hic ille est, vide exempla apud Ra-
miriz, ad Martial. i. i. quibus adde insignem lo-
cum Terent. Andr. iv. 47. Hic est ille, ubi
Donat. Cum *ἐπιφάνει* quasi *vir magnus*, sed hoc
Chrometei *οφθαλμῶν* dicit *cum ἐπιφάνει*. & ita
apud Graecos *ὄρω*, ut Aetor. xxi. 28. ubi plura
Francicus. BURMANNUS.

20. Urit amor.] Legitur &, urget; sed rectius,
urit. MARIUS.

21. Fabula.] Fabula est id, de quo omnes lo-
quuntur, de quo apud omnes sermo est. sic alibi
apud hunc Nostrium, bis apud Horatium, & apud

alios probatos auctores. CROFANUS. Ita Terentius:
Propertius, & quis non? & omnibus notum. sed in
primis huc facit locus Jobi cap. xxx. 9. ubi Jobus
dicit, *se cavillatum factum impiorum*. ubi Graeci
ὀρθόλογον, quod notat in omnium ore esse, ut He-
lena dicit Epist. xvii. 34. ita eleganter Quinchil.
Decl. xiv. *Quod nos in fabulis sermonisque misisti*.
vid. ad ii. Art. 567.

22. Dum tua postposito facta pudore refers.] In
quibusdam exemplaribus legitur, praeterito, utrum-
que recte. MARIUS. Floris scribendum. quomodo
& alibi non uno loco est peccatum. ut lib. xi.
Trist. de Calvo 432.

Detexit variis qui sua furta modis.
Pro praeterito pudore male codices nonnulli, post-
posito, praeterito, neglecto & similia. Trist. ii. 409.

Est et in obscuro flexa Tragoedia risus,
Multaque praeteritis verba pudoris habet.

Quo loco nihil est mutandum. praeteritis pudoris
verba, in quibus verecundiae ratio non habetur.
HEINSIUS.

23. Dudum.] Pridem, jamdudum. Non solum,
inquit, in praesentia tempus est, ut Majora scri-
bas: sed jampridem quoque cert. Manuscripti ta-
men codices complurimi habent, Pulsium, id est,
percellum: quae lectio magis placet. Nam & Lu-
cretius, unde hoc sumptissime Natio videtur, lib. i.
de Rerum natura dixit:

— Sed acri
Percessit thyrso laudis spes magna meum cor,
Et simul inest suavem mi in pectus amore
Mysuram: quo nunc instinctus, mente vigenti
Aevia Pieridum peragro loca. MARIUS.

Ita pulsus Doorum pro instinctu Lucanus v. 119:
Compagos humana labor, pulsusque Doorum
Concutunt fragiles animos.

Gravior vero, ut Horat. ii. Od. xix. 8.
Liber gravi metuende thyrsi.

Recte hic Marius. BURMANNUS.

25. Facta virorum.] Cur etiam non veteris aevi
foeminarum, quae aequae Tragoediarum sunt ar-
gumenta, ac viri? egregie ergo Barberinianus &
N n n Franco

- Nunc habeam per te Romana Tragoedia nomen.
 30 Implebit leges spiritus iste meas.
 Haecenus: & movit pectus innixa cothurnis
 Densum caesarie terque quaterque caput.
 Altera (si memini) limis subfrisit ocellis.
 Fallor, an in dextrâ myrtea virga fuit?
 35 Quid gravibus verbis, animosa Tragoedia, dixit;
 Me premis? an numquam non gravis esse potes?
 Imparibus tamen es numeris dignata moveri.
 In me pugnavisti verbis usa meis.
 Non ego contulerim sublimia carmina nostris;
 40 Obruit exiguas regia vestra fores.

Sum

Francofurtensis, priorum. ita enim vocantur saepe seculi antiqui Heroes. vide Barth. ad Stat. r. Silv. r. 8. & vi. Theb. 104. & Heinf. ad Ovid. xv. Metam. 104. & nos plura ad Valer. Flac. iv. 351. dicemus. & ita passim Poëtae. *Fasta potentum* habebat Scrivarius. BURMANNUS.

26. *Haec animo dices area digna meo est.*] Eadem metaphorâ lib. iv. Fast.

Nunc teritur nostris area major equis.
 Elegia ult. hujus lib. r.

Pulsanda est magnis area major equis.
 CIOFANUS.

26. *Digna.*] *Area facta tuo* Puteaneus. non invenisse. *Grata* Junianus.

28. *Primaque per numeros apta.*] Rectius in exemplaribus legitur, *Acta*. ut sit sentis & ordo: Prima juventa tua, ô Naso, acta, supple est, per suos numeros: hoc est, amatoriam carmina aetati tuae juvenili convenientia satis scriptisti: nunc quando ex prima juventa exis, majora aggredere. Dixerat etiam Ovid. lib. iv. Fast. 6.

Quae decuit, primis fuis crimibus lustratus annis,
Nunc teritur nostris area major equis.

Et lib. ii. ejusdem operis ad elegos vestra faciens, vers. 5.

Ipsæ ego vos habui faciles in amore ministras,
Cum lusti numeris prima juvenia suis. MARIUS.

29. *Nunc habeat per te Romana Tragoedia nomen,*
Implebit leges spiritus iste meas.] In correctioribus legitur, *habeam*. MARIUS. Ex his verbis, quam poetâ scriptis Medeam Tragoediam, omnes alios Latino sermone scriptas, una exceptam, quam edidit Varius, Thyelle, sperare aperitissimè colligitur. Idque & Corn. Tacitus, & Fab. Quintilian. testantur. CIOFANUS. *Hinc habeam* eleganter Scrivarius, hoc est ab hoc tempore, dchinc.

30. *Implebit.*] *Porte, impletis*, vel, *impleat* *collega*. HEINSIUS. Nil mutat: spondet enim Tragoedia sustineturum Nasonis operi tam grandi, vide ad Petron. cap. xciv.

31. *Innixa cothurnis.*] Prima editio cum Sarraviano & decem aliis, *innixa*. quomodo cothurnum *vincula* paulo ante nominavit. & Virgilio, Eclog. vii. 32.

— *Saras ovincta cothurno:*

Apud Horatium tamen Art. Poët.

Et docuit magnanimum loqui, nitique cothurno.

Et Propert. ii. Eleg. 29.

Proflit in laxâ nive pedem soleb.

Et Catullus lxxviii. 70.

Innixa arguta consistit in soleâ.

Et Noster iv. Pont. ult. 29.

Misique Turanis Tragois innixa cothurnis.

Quamvis & ibi quidam scripti, *innexa*. HEINSIUS. 33. *Nam memini.*] In quibusdam exemplaribus legitur, *si memini*. utrumque recte. MARIUS. *Nam memini* editiones veteres, & Sarravii codex cum duobus aliis. sed rectius meliores, *si memini*. vid. ad Petron. cap. xxxi. & Passerat. ad Propert. ii. Eleg. 1. BURMANNUS.

33. *Sabrifit.*] *Obrifit* editio Bersmanni. quo verbo nescio an alii usi fuerint.

34. *Fallor?*] Rectius in exemplaribus legitur, *Fallor?* ut sit praesens indicativus. quemadmodum apud Maronem in Bucolico ludicro:

Credimus? an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?
 MARIUS.

35. *Gravibus.*] *Trucibus verbis* Franc. sequitur enim, *gravis*. *Me peis* etiam Barberin. non invenit.

36. *Numquam non.*] Semper. CIOFANUS.

36. *Gravis.*] *Molesta*. IDEM.

37. *Imparibus tamen es numeris dignata moveri,*
etc.] Multum fallitur hoc loco Commentator, qui Medeam Ovidii Elegiaci carminis scriptam fuisse putat. Nam quod hic Poëta dicit, *Imparibus numeris dignata es moveri*, non ad Medeam, sed ad praesentem contentionem Tragoediae & Elegiacae referendum est: utraque enim Elegiaci metro suam causam agit. Et quod alibi idem dixit, *Ver-*
suquo

- Sum levis; & mecum levis est, mea cura, Cupido.
 Non sum materiâ fortior ipsâ meâ.
 Rustica fit sine me lascivi mater Amoris;
 Huic ego proveni lena, comesque Deae.
 45 Quam tu non poteris duro reserare cothurno,
 Haec est blanditiis janua laxa meis.
 Et tamen emerui plus, quam tu, posse, ferendo
 Multa, supercilio non patienda tuo.
 Per me decepto didicit custode Corinna
 50 Liminis adstricti sollicitare fidem;
 Delabique toro tunicâ velata recineta;
 Atque impercussos nocte movere pedes.

Vel

suque Tragoedia nostra Crevit: ibi pronomen *nostro* non de Elegiaco (neque enim Elegiacâ tantum scriptis Poëta, sed & heroica, ut in Metam.) sed possessive accipiendum est, de eo versu quem ipse fecit, five hujus, five illius metri fuerit. perinde ac si dices: Hoc me opera effectum est, illud meo Marte peregi, &c. Sed de hac re etiam supra meminimus. MICILLUS.

40. *Obruit.*] *Obruit* multi ex scriptis. *Obruat* duo. HEINSIUS.

40. *Vasta.*] Apertior erit sentis, si (ut est in manuscriptis) legatur, *Vastra*. aut si legeris, *Vasta*, sit sentis: Quemadmodum parvulae fores ingenti palatio suppositae, quasi obruntur ab ipsius regiae magnitudine: ita si tragicis carminibus amatoriam materiam complecterer, carminis magnitudine levis materia obrueretur. ut hoc dixerit, obijciens Tragoediae, quod Elegis carminibus usâ sit. q. d. errorem tuum ego non admittam, ut & Gryph. & Bersmanni & Vaticanus codex, *Regia vasta*. eleganter: ut opponatur, exiguis foribus. sic III. Pont. iv. 5.

Est opus exiguum, vastisque paratibus impar.
 Ubi etiam codices nonnulli, *vestrisque*. & Epist. xviii. 61. pro in nostras officiosa vias, erat in vastas in Balliolensi. & saepe illa *nostris*, vester librios suppositivè aliis epithetis deprehendi. multus est in his oppositionibus Naso. infra Eleg. iv. 46.

Gratia sic minimo magna labore venit.

Tibull. i. r. 26.

Nunc Aena exigui est hostia magna soli.
 Ubi vide Horum Poëtarum nostrae patriae Bronkhusium. & sup. ad Epist. viii. 72. sed praeterca suspicor scripsisse Nasonem:

Obruit exiguas regia valvae fores.

Valvae enim palatorum & templorum, quae obtineant atas & exiguas humilium aedium fores: hoc enim *obruit* notat, ut ad Valer. Flac. r. 319. ostendimus. & ita scripsisse Nasonem indicio esse

potest diversa duorum codicum lectio, in quibus est, *janua vestra*, pro quo, *janua vasta*, forte est scriptum fuerat a glossatore, qui *regiam valvâ* scripsum fuerat a glossatore, qui *regiam* quod me exponeret per *januam vastam*. unicum quod me prohibet, ne pro certa conjecturâ hanc obrudant, quod *valvâ* singulari numero dicitur nondum repeterim. sed usitatum tamen numerum singularem fuisse conjicere liceret ex Propert. ii. xxxiii. 13. ubi cum de duabus valvis egisset, subiicit:

Altera dejectos Parnasi vertice Gallos,

Alterâ morebat sumera Tantalidos.

Et foras etiam plurali tantum numero dici Grammatici veteres observant, cum in singulari non Comici modo, sed & Naso saepe usurpaverit. ita *Carceos*, *Cervices* & similia dicit tantum volum, quibus passim Poëtae etiam in singulari utuntur. BURMANNUS.

43. *Rustica fit.*] Legitur etiam, *fit*, pro effect: MARIUS. Quidam, *Rustica fit sine me*: sensu optimo. DAN. HEINSIUS. *Fit* multi ex scriptis cum prima editione. bene. HEINSIUS.

45. *Non poteris.*] Vetus lectio est, *poteras*: utrumque placeat. MARIUS. *Non poteris* Puteaneus, & bene, & editi quidam, quod probant Naugerius & Bersmannus.

50. *Liminis obstricti sollicitare fidem.*] *Adstricti* meliores. Deinde & *fidem*, Puteaneus, optimus Palatinus & sex alii. verissime. *resignare fidem tabularum* Cicero Arch. & *mutare tabularum fidem* Firmicus. vidit & Gronovius Observat. lib. ii. cap. xi. Apposite Propertius de Tarpeja:

Prodiderat portaque fidem, patriamque jacentem,

Remedio Amoris 233.

sed tamen est artis strictissima janua nostrae.
 Ita scribendum ex libris. sic contra *janua laxa*. de quo lib. r. Fast. dicemus. xl. 456. Art. Am. lib. r. *vestra dolore adstricta* habes. HEINSIUS. *Obstricti* editiones Gryph. & Bersm. *fidem* etiam Francof.

51. *Delabique toro tunicâ velata recineta.*] Sic in uno Massim. In altero, *soluta*. non inagnum

Vel quoties foribus duris incisa pependi,
Non verita à populo praetereunte legi!

55 Quin ego me memini, dum custos saevus abiret,
Ancillae missam delituisse sinu.

Quid? cum me munus natali mittis? at illa
Rumpit, & adposita barbara merfit aqua?
Prima tuae movi felicia femina mentis.

60 Munus habet, quod te jam petiit, ista meum.

Defie.

discrimen. CIOFANUS. Legitur &, soluta, utrumque recte, licet postremum hoc nescio quid hiatus adierat carmini, est tamen in manuscriptis. DAN. HEINSIUS. *Recincta* multi ex scriptis. Quomodo supra lib. 1. Eleg. v.

Ecce Corinna venit tunica velata recincta.
Infra lib. III. Eleg. VII.

Nec mora; desiliit tunica velata recincta.
Artis 1. 529.

Utque erat è somno tunica velata recincta.
Fast. III. 645.

Quaque metu rapitur tunica velata recincta.
Sic & *Ioniam recinctam* dixit Epistola II. HEINSIUS.

52. *Atque imperculosus*.] Legvo vel inivitis libris, imperculosus pedes, hoc est intrepidus. Catalcis Petronianis;

Et modo nocturno pulsans mea limina signo,
Intrepidus pedestris ponere docta pedes.

Contra lib. II. Fast. 342.

Turbatam viso retulis angue pedem. HEINSIUS.

Male: imperculosus est non fauciatos, ut contra apud Petron. LXXIX. Cruentos pedes nocte per vias euntes faciebant. & cap. CXXXVIII. *Evassit taraxos, omnibus digitis* (scil. pedum) *inter praecipitem decursans crementis*, ita supra 1. Amor. 6. *inaccessos pedes*.

& contra 1. Amor. XII. 4. *Ista digitis*, amat uterque Noster illa decomposita, sic imperculosus libide 76.

imperculosus XII. Metam. 496. *imperculosus* IX. Metam. 710. *imperculosus* libide 460. &c. BURMANNUS.

53. *Ab quoties foribus duris incisa pependi?* Vel quoties Puteaneus & optimus Palatinus. recte. pro, *incisa*, Sarravianus, & duo alii, *illisa*, optimus Palatinus, Neapolitanus, & alii tres, *conscisa*, duo, *illisa*, quod Politiano probabatur ex silo Virgilii, *illisaque auro vestes*. Sed quid hoc ad rem? unus, *infixa*, alius, *conscissa*. Excerpta Jureti, *conscissa*, *incisa* non mutandum; inferebant enim amicum foribus elegia & carmina. Plaut. Mercat. II. III. 34. *implentur meae fores elegiorum carbonibus*, nisi forte legendum esset, *irrisa pependi*.

HEINSIUS.

55. *Quia ego me memini*.] *Quia etiam memini* codex Duzo. infr. Eleg. VII. 26. vid. ad Epist. VI. 61.

56. *Ancillae missam delituisse sinu*.] Hanc reperi lectiorem in uno Maffellan, in altero vero,

Ancillae missae etc. superior magis probabilis, CIOFANUS. In quibusdam scriptis & editis est, *missam*. forte, *missam*. HEINSIUS.

57. *Quid cum me munus natali missi*.] *Mittis* scribe cum Puteaneo & inco Chartaceo, & mox pro *Rupis* idem Puteaneus & unus Morci, *Rumpit*. HEINSIUS.

58. *Mersis aqua*.] Id vero fe fecisse Gnathæna Diphili Poëtae verbis professæ est, quæ cum Diphilo poculum ex nive misceret, & is diceret, quam frigidum putum habes, respondit, hoc solo jacere exordia fabularum tuarum. Athenæus. lib. XIII. cap. 5. vide Scip. Gentil. 1. Pareg. 39. qui tamen male, ut puto, hic legit, *an illa ex*.

per interrogationem, quasi Næro gloriaretur, sibi id ininime evenisse. Nam contra Elegia hic incritia sua jactat Poëtae, ex his quæ passæ est, quod missa ad amicam, ab illa in viciniam fuerit projecta aquam: nam ita solitas fuisse vel igne vel flamma abolere carmina, docet etiam Horat. 1. Od. 16.

Quem criminosis cunque voles modum

Pones iamhis, sive flamma,

Sive mari libet Adriano.

Et et refer illi Martialis lib. 1. Epist. 6.

Do tibi *Naumachian*, tu das *Epigrammata nobis*,

Vix, puto, cum libro, Marce, naturo tuo.

Lib. IX. Epist. 59.

Nympharum templis quisquis sua carmina donat,

Quid fieri libris debeat, ipse monet.

Et XIV. 196.

Hæc tibi, quæ fontes & aquarum nomina dicit,

Ipse suis melius charita natares aquis.

Cur autem in aquam projiceretur erat causa, ut deleteretur scripta, quod aliter spongia humida fieri solebat; ut notum. vid. ejusdem Martialis lib. III. Epist. ult. & IV. 10. & alibi sæpe. BURM.

59. *Prima tuae movi felicia femina mentis*.] Hi duo versus, conversa figura orationis, ad ipsum Poëtam dicuntur, per apolliphonem. Atque ita accipiendi sunt, alioqui sententia non constat. MCVI.

Sed apolliphonem jam priori disticho incipit, *Iti mittis* legamus.

61. *Deserant: coepi, Per vos utramque rogamus*.] Primo *deserant* ex quatuor libris reponendum, deinde, *per vos utramque* cum Puteaneo & multis aliis, Statius VII. Theb.

Hoc

Deserant; coepi: Per vos utramque rogamus,
In vacuas aures verba timentis eant.

Altera me sceptro decoras, altoque cothurno.
(Jam nunc contacto magnus in ore sonor,)

65 Altera das nostro victurum nomen amori.
Ergo ades, & longis verbis adde breves,
Exiguum vati concede, Tragoedia, tempus.
Tu labor aeternus: quod petit illa, breve est.

Mota

Hoc ubi videris tactas ter utramque flagello

Impulit. HEINSIUS.

Ita & MSS. apud Sil. XI. 479.

Ulit ora revulsa

In pontum, ripis utraque sequentibus, Hebrus.

Apud Calp. Decl. VII. in argumento, malebam:

Utrumque torques pernegantes necavit. Sic utraque cum verbo plurali, de quo vide ad lib. II. Art. Amat. 381. BURMANNUS.

62. *In vacuas auras*.] *Vacuas auras* Puteaneus, tertius Palatinus & prima editio. atque ita legit Tancaquillus Faber in Phaedrum lib. III. Prolog. Nollet Metam. IV. 41.

Aliquid vacuas referamus ad auras.

Quod non est mutandum. *vacuas auras* dixit Plautus. Metam. XII. 56.

E quibus hi vacuas implent sermonibus aures.

Ubi auras etiam nonnulli, & postea:

Verbaque vos fudit vacuas animosus in auras.

Esti auras his perinatior tam scripti, quam typis editi codices. Horat. lib. I. Epist. XVII.

Sic quis bella tibi terra pugnata marique

Dicit, & his verbis vacuas permulcat auras.

In auras fundere verba dicuntur, quos nemo exaudit ut venis verba profundero Lucretio IV. 929.

In fac ne venis verba profundam.

HEINSIUS.

64. *Jam nunc contracto*.] Omnino ex veteris exemplaris auctoritate legendum est, *canor*, id est canor, ut sit passivum verbum. MARIUS. Vulgo, *Jam nunc contracto magnus in ore sonor*. Scribitur totum locum:

Altera me sceptro decoras, altoque cothurno.

(Jam nunc contracto magnus in ore sonor.)

Altera das nostro victurum nomen amori.

Altera das nostro victurum nomen amori. HEINSIUS. *Contacto magnus in ore sonus* Puteaneus & optimus Palatinus cum Scaligeri Excerptis. recte. nisi quod sonor non est mutandum. Propertius libro IV. Eleg. 1.

Iti mihi quod nostro est parvus in ore sonus.

Sic tuor pro *vixit* apud Apulejum de Deo Socratis, & *olor* ab olendo, & *pator* a patendo apud eundem, & *pator narium* apud Scribon. Larg. Comp. XLVI. & XLVII. sic & *canor* sæpe apud Nostrum. ovi *albor* apud Scribon. Larg. Comp. XLV. alii, *contacto orbo*, vel, *contracto orbe*. Prima edi-

tio, *contacto ore*. at frustra. Salmastius libro de Coma pag. 311. & Epist. ad Gron. 105. restituit, *contacto ore*. personati nempe Tragoedi. sed *contacto ore* non est sollicitandum. ponitur nempe pro adlato. Metam. XIV. 606.

Ambrosia dulci cum nectaro mista

Contigit os, scitque deum.

Epistola IV. 50.

Ut quos semilæne Dryades Fœnigæ bicornes

Nomine contactos attonuero suo. HEINSIUS:

Sic & *contigit mea tempora myrto* lib. IV. Fast. 15.

quem locum attulit Marius. Vetus Poëta Christianus in Codice S. Scripturæ in Basilica Pauli Romæ sub temporâ Caroli M. scripto, quem vidit Heinsius, in argumento Esaiæ:

Os vatis tactum mandat, or ulla revolat,

Concipiat veram mendi quod virgo saluam.

Non recte autem sonor, Marius, & qui cum se- quenti Crispinus, ceperunt pro dicor, celebror, & ita etiam Tan. Faber. lib. II. Epist. 58. qui legit:

Jam nunc contracto magnus in ore sonor.

Qui explicat, tanta mihi parva nobilitas, tanta gloria, ut coelum ipsum contractum videatur, angustiusque, quam ut famam videatur capere. deinde ad aliam conjecturam delabitur, quæ sententiæ contractum illum orbem ridiculum esse, & legit:

Jam nunc & toto magnus in orbe sonor.

Sed ita grassari in auctores nobis religio est, qui acquiescimus Heinssianæ emendationi, quæ firmatur a Francofurensi, Morci & Junii codicibus; variant autem reliqui vehementer codices, & editiones. prima habet, *contacto ore*, *contacto orbe* unus Vaticanus. *contractor m. in ore alter* Puteaneus & duo alii. *in toto multus ut orbe alter* Politiani. *orbe canor* Apollin. *orbe sonus* quatuordecim.

tota magnus in orbe sonus Scriverit. *in ore sinus* Palat. tertius. BURMANNUS.

66. *Et longis verbis adde breves*.] Hexametros & Pentametros versus significat, quibus Elegia conficitur. CIOFANUS.

66. *Longis verbis*.] Hoc Ennii exemplo dicit, qui (Cicerone teste lib. II. De legibus) heroicis versus, longos appellabat. IDEM.

N n n 3

70. 2

Mota dedit veniam. teneri properentur amores,

70 Dum vacat; à tergo grandius urget opus.

70. A tergo grandius urget opus.] Haec Marius de sequentibus Elegiis capit, quae longiores & pulchriores. Crispinus de Metamorphosis libris, uterque proferat, nam illud opus grandius, quod a tergo urget, opponit amonibus, quos ideo casente maxime iuventa properare vult, dum Tragoedia, quae magis gravem & severum Poëtam requirit, ipsi aliquid adhuc tempus concedit, mox ad Tragoediam aggressurus, de Metamorphoseon libris forte nondum cogitabat; nam, nisi fallit calculus doctissimi Massonii, libri Amorum praecederunt diu artem amandi, & primum con-

junctim odidisse videtur libros Amorum citas A. U. C. DCXXXIX. quo anno autem hanc Elegiam, quae certe primae editioni inserta fuit, incertum puto: sed Elegias plurimas scripsisse in prima juventute apparet ex vers. 59. hujus Elegiae, in exilium vero missus, quo tempore demum absolvet Metamorphoses, nondam vero emendaverat, anno actatis LI. vel LII. U. C. DCXLII. intelligimus ergo ipsam Tragoediam, quae insinabat & urgebat, ut simul ac teneros propraerasset amores, sibi manum admoveeret, antequam omnis ejus spiritus deserviret. BURMANNUS.

ELEGIA II.

NON ego nobilium sedeo studiosus equorum:

Cui tamen ipsa faves, vincat ut ille precor.

Ut loquerer tecum veni, tecumque federem:

Ne tibi non notus, quem facis, esset amor.

5 Tu cursus spectas, ego te. spectemus uterque

Quod juvat, atque oculos pascat uterque suos.

O, cuicumque faves, felix agitator equorum!

Ergo illi curae contigit esse tuae;

Hoc mihi contingat; sacro de carcere missis

10 Insitam forti mente vendendus equis.

Et modo lora dabo; modo verbera terga notabo:

Nunc stringam metas interiore rota.

Si

1. Non ego nobilium venio spectator equorum.] Rectius fortasse in exemplaribus legitur, sedeo, affidens enim loquebatur: ergo jam venerat, tamen & prior lectio defendi potest. MARIUS. Libri veteres, sedeo spectator. sequor. CIOFANUS. Omnes editi, sedeo spectator ante Heinsum, qui recte tamen ex Puteanco utroque, Barberin. & quatuor aliis reposuit, studiosus. quae vox propria in factionibus & studiis Circensibus. vid. ad l. Art. Am. 145. & inf. ad vers. 67. nobiles vero equi sunt noti jam populo & spectatae celeritatis; qui palmas jam saepe retulerant. ita Virgilius, Horatius & alii passim. & ita nobiles gladiatores, Athletae &c. spectator librarii arripuerunt ex lib. x. Metam. 575. venio spectator ex Epist. xvi. 33. BURMANNUS.

5. Cursum spectes, ego te.] Spectas meliores cum Puteanco, qui etiam, cursus; forte, spectamus. HEINSIUS.

6. Quod juvat.] Rectius in manuscriptis legitur, juvat. MARIUS. Quod juvat Moreti tertius, Editio prima, Gryph. & Bersin.

8. Contigit esse tuae.] Nescio an Latine, aut saltem perspicue satis dicatur, illi contigit esse tuae curae, id est, ut de eo sis sollicita. in Moreti & quatuor aliis & prima editione est, esse mea, verctus; illi contigit esse curae, amicae meae, sic millicies mea pro amica, tuus, suus, pro viro, conjugis; vel amatore. vid. sup. ad Epist. XIII. 7. Ergo illum Junii codex. BURMANNUS.

9. Hoc mihi contingat.] Subintellige, si. Auditor Eleg. in obitum Meecenis. pag. 72. Catal. Pith. Mellibus ex oculis aliqui tibi praecidit humor, Cum dicar subitio voce fuisse tibi.

Hoc mihi contingat; jacam tellure sub aequa, Nec tamen hoc ultra te doluisse velim.

Ita lego vel, sed meminisse velim, vulgo, ultra me potuisse velim. HEINSIUS. Recte Heinsum. & ita etiam Marius. quod offensidit librario videtur ignarus; nam in altero Moreti erat, si mihi, in tertio, haec si. vid. ad lib. I. Amor. 1v. 29.

12. Nunc stringam metas interiore rota.] Gestum exprit-

Si mihi currenti fueris conspecta, morabor:

Deque meis manibus lora remissa fluent.

15 Ah quam pene Pelops Pifaea concidit hasta,

Dum spectat vultus, Hippodamia, tuos!

Nempe favore suae vicit tamen ille puellae.

Vincamus dominae quisque favore suae.

Quid frustra refugis? cogit nos linea jungi.

20 Haec in lege loci commoda Circus habet.

Tu

exprimit aurigae, ubi currum flectere necesse est. CIOFANUS. Vide Turneb. XIV. Adv. xxiv. 24. & Torrent. ad Horat. l. Od. 1.

14. Fluent.] Legitur &, eadem. MARIUS. Cadem Palatinus unus & quidam alii. male. infr. Eleg. vii. 32.

Nullo poema movente fluunt.

Ubi in scriptis eadem diversitas. ut & El. xiv. 38.

Perque mos artus frigida gutta fuit.

Et ibi cadit in nonnullis. vid. & Epist. vi. 63. & Gevart. Lect. Pap. lib. 1. cap. 4. Silius vii. 632.

Membris demissa lottis Arma fluunt.

Qui ita saepe loquitur ut IX. 52. 120. xv. 377. ita desinit vi. Metam. 219. ubi male decidit alii. praeterea unus Vaticanus, eque meis manibus. ut IX. Metam. 344.

Vidi guttas de fero crenas Decidere. BURMANNUS.

15. Ah quam pene Pelops Pifaea concidit axe.] Quomodo ex axe Pifaea quasi occidisse Pelopem dicit? cum consistet ex interpretibus Lycophronis & Pindati, item ex Apollonii carminibus, duos fuisse cursus, in quorum altero Oenomaus, in altero, qui Pelops propius erat, ipse Pelops cum Hippodamia venerent? unde alieno curru vectam Hippodamiam certatim Poetae dixere. ut Nalo in II. de Art. 8.

Talis erat, qui te curru victore ferebat,

Vesta peregrinis Hippodamia rotis.

Idem in Epist. Hermiones 69.

Qua duo portetibus longe freta distinet Isthmos,

Vesta peregrinis Hippodamia rotis.

Hoc idem ostendit lib. II. de Trist. 385. inquisiens. Quid? num Tantalides, agitante Cupidine curvus, Pifaeam Phrygiis vexit eburnus equis?

Et Phrygium sulco traxit candore maritum,

Nec Propertius libro primo Eleg. 2.

Aevitae externis Hippodamia rotis.

Sed ita exponendum est: Concidit, hoc est, interfectus fuit, axe Pifaea; id est, ab Oenomaio, qui curru Pifaeo vectus ut supra ex Diodoro diximus) hastam manu tenebat, qua procos perimebat, dum eos proccarentes dissequeretur. ut sit sensus: Pelops, dum Hippodamiam, quam secum in suis quadrigis volvebat, faciem intentum nimium cum stupore conspiceret, & propter hoc aliquantum & ipse moraretur, parum absuit, quin

ab insequente Oenomaio fuerit occisus. Hunc sensum, si quidam advertissent, non tam audaces in alienis operibus fuissent, ut citra ullius codicis auctoritatem hoc carmen ita legerent:

O quam pene Pelops curru occidisset eburno.

Pifaea: à Pifa Arcadiae oppido, quod praeterfluit Alpheus amnis, ut Plinius scribit. Axe, curru. partem pro toto per synecdochen posuit: & per currum intelligit ipsum Oenomaio Pifae regem, quadrigis indidentem, ut dixi. MARIUS. At quam pene Puteanco cum Mentelliano & Neapolitano. idem cum Barberiniano & duobus aliis, Pifaea hasta. quod verum est. neque alter Jureti & Scalligeri Excerpta. habes fabulam apud Pindarum Olymp. Od. 1. qui Oenomaio Pelopen insequenti Έγχεος χαλκρον quoque dat. Apollonius lib. I. 755.

Τὸν δὲ μεταδρεμάων ἐπὶ Μυρτίδος ἤλασεν ἰππῶνον.

Εὐν σὴ δ' Ὀνίμαος πικρῶνός ἐδον χειρὶ μεμαρπῶς.

Claudianus laude Serenae 166.

Curru Pifaea marito

Fugit tela Pelops. HEINSIUS.

Vid. & Tzet. ad Lycoph. v. 157. & Parrhas. ad Claud. II. Rapt. 336.

19. Cogie nos linea jungi.] Lineam exponit hoc loco Commentator, ipsum scilicet: opinor, quod scditia ipsa ordine, & quasi ad lineam fabilem constructa fuerit. Sed tu vide, num re ipsa linea quaedam sententiae coeherent, ne alius alio plus in hanc vel illam partem inclinaret: eoque pertinet & quod hic dicitur, Cogie nos linea jungi, &c. & quod in Arte:

Et bene te cogit, si nobis, linea jungi:

Qua tibi tangenda est lege puella loci. MICVLLI.

Transfusa dicitur fuitis ab uno extremo ad alterum protensus, & ita haec linea vocabatur. Glosse: Transfusa, βήχας ἐν ἄσπερηνίος πεταίνιος. Item Transfusa, ἰσπλή, πάλλαυθ, μαπαριου σπυρίον. quod a carceribus ad metas extenderetur ἰσπλήξ declarat. quod πάλλαυθ ostendit Cassiodorus apud Scalligerum ad Manilium. Ad cuneos enim Theatri tunc descendendum erat loci capiendi causa. Cogie nos linea jungi, id est cogit nos si- gnum datum hauri κατάλαβόν, & in cuneis nos densare: densabant enim se quantum poterant, ne confusi & permixti & sibi & alius spectaculum eriperent. DOUZA. Quid sit linea hoc loco quaeritur

- Talia Milanion Atalantes crura fugacis
 30 Optavit manibus fustinuisse suis.
 Talia succinctae pinguntur crura Dianae,
 Cum sequitur fortes, fortior ipsa, feras.
 His ego non visis arsi. quid fiet ab istis?
 In flammam flammās, in mare fundis aquas.
 35 Suspicio ex istis & cetera posse placere,
 Quae bene sub tenui condita veste latent.
 Vis tamen interea faciles arcessere ventos,
 Quos faciat nostrā mota tabella manu?
 An magis hic meus est animi, non aëris, aestus,
 40 Captaque femineus pectora torret amor?
 Dum loquor, alba nigro sparfa est tibi pulvere vestis.
 Sordide de niveo corpore pulvis abi.
 Sed jam pompa venit. linguis animisque favete.
 Tempus adest plausus: aurea pompa venit.

Prima

Stant torrae desixae hastae.
 Ubi tam cum optimis malo, terrā, ne toties idem
 sonus repetatur. nam & hoc recte dicitur. Noſter
 XIII. 540.

Et adversa figit modo lumina terra.
 Apud Statium quoque lib. VII. 755. Aldus, Colineus
 & Gev. ediderunt ex MSS. Sternuntur terrae, vul-
 go, terra. ut apud Noſtrum IX. Metam. 84.
Cornus figit humo, neque alta sternit arena.
 Ita variant codices in humi, vel humo jacere, ſe-
 gere etc. de quibus vide ad XV. Metamorph. 121.
 BURMANNUS.

28. *Quoque magis spesies.* Peccat in tribus libris,
 quod non inventum, Heinſius notaverat. sed
ſpesies recte Marius, pro aliquis ſpectantes, capit. vid.
 ad Vellej. Patere. II. cap. 118. *ſpectare* vero hic
 est acſtimare, reputare, examinare. sic Juſt. II. 10.
Ceterum ſi regem ſpesies, divitias, non diſcom, laudes.
 ita infr. Eleg. 6. 100. *Neſcio quem ſpectans.* & v.
 Trist. VII. 43. *Siva locum ſpecto. ita ſpectare crimen*
 Ann. Marc. XVI. 7. & alibi. BURMANNUS.

29. *Melanion.* Sic omnino ſcribi debet, non
Mimalion: in Graecorum enim codicibus *Μετλα-*
νιονε legitur: ut vel hoc Muſaei carmine patet:

Ἡ πορὰ Μελανιονος ἐπικρατεύων Φόβου ἐννῆν.
 Tollendus igitur est error, qui in Latinis codicibus
 fere omnibus increbuit, in quibus pro *Melanion*,
 corrupte legitur, *Mimalion*. MARIUS.
 29. *Atalantes crura fugacis.* *Atalantis* ſcripti.
 Lege, *Atalantes*, pro *Melanion* Sarraſianus, *Mi-*
lanion. lege, *Milanion*, & vide quae noto Art.
 Amat. II. 188. lib. III. Art. 775.

Milanion humoris Atalantes crura ferebat.
 Sic & ibi ex optimis libris ſcribendum. HEINſIUS,

29. *Fugacis.* Velocis, celeris. Vide quae ſupe-
 rius notavi. GIOFANUS.
 31. *Pinguntur.* *Enguntur* Sarraſianus. rectius,
 ut puto.

37. *Vis tamen interea tenues arceſſere ventos.*
Faciles ventos libri meliores. probe. vide Notae
 Trist. Eleg. II. lib. I. 18. HEINſIUS. Sed de-
 rius est *faciles*; quia *faciat* ſequitur. & rectius *ſa-*
ciles venti dicuntur, cum de navigatione agitur.
tenues vero ventos dixit etiam II. Art. 86. sed ne-
 que hoc placet, quia modo praeeſſit, *tenues veſtis*,
 quare ego cum Scriveriano codice, *tenores* praefere-
 rem. sic Lucret. lib. I. 18. 208. *tenores auras*
 dixit, & Noſter III. Trist. VIII. 7.

Ut tenera noſtris cedente volantis aura.
 Ita *tenor aër* apud Noſtrum IV. Metam. 615. &
 v. Trist. II. 26. & Virgil. IX. 699. ubi quidam
 codices, *aëra per tenorem. accedere ventos* etiam Pa-
 latinus primus & alius. BURMANNUS.

38. *Quos faciant noſtra mota ſtabella manu.* In
 quodam manuſcripto codice hoc carmen ita le-
 gitur:

Quos faciet noſtra mota tabella manu.
 Prior tamen lectio magis placet. MARIUS. *Facit*
tabella Puteaneus. *faciat tabella* prima editio, cum
ſuret Excerptis, Neapolitano, & ſex aliis. plures,
faciat tabella. tabella hic legendum jam monui
 Notis ad lib. I. Artis v. 163. quae conſultantur.
 HEINſIUS. *Flagella* editio Beſiniani.

41. *Dum loquor.* Ita legendum ex uno Ma-
 ſciano & Vaicano. GIOFANUS. *Dum tamen alii.*

41. *Alba nigro sparfa est tibi pulvere vestis.*
Alba levi Puteaneus cum Excerptis Scaligeri &
 Polſtiani. in multis aliis extat, *brevi*. HEINſIUS.
 Veteres omnes editiones & major pars ſcriptorum,
alba

45. Prima loco fertur passis Victoria pennis:
 Huc ades; & meus hic fac, Dea, vincat amor.
 Plaudite Neptuno, nimium qui creditis undis.
 Nil mihi cum pelago: me mea terra capit.
 Plaudite tuo, miles, Marti: nos odimus arma.
 50 Pax juvat, & mediā Pace repertus Amor.
 Auguribus Phoebus, Phoebe venantibus adfit:
 Artifices in te verte, Minerva, manus.
 Ruricolae Cereri, teneroque adfurgite Baccho:
 Pollucem pugiles, Caſtora placet eques.
 55 Nos tibi, blanda Venus, puerisque potentibus arcu
 Plaudimus, inceptis adnue, Diva, meis.
 Daque novae mentem dominac, patiatu amari.
 Adnuit; & motu signa secunda dedit.
 Quod Dea promisit, promittas ipsa rogamus.
 60 Pace loquar Veneris: tu Dea major eris.

Per

alba nigro; ut sit, ex more Nasonis, oppositio,
 tam hic quam sequenti pentametro, & respon-
 dent sequentia, *sordide*, & *niveo*, ut recte Ma-
 riant adnotavit. vid. supr. Eleg. I. 40. de modo syl-
 labae primae in *nigro*, vid. ad Epist. II. 72. *alba*
tibi resperſa est Palatinus alter. *ista nigro* Scriverii.
 BURMANNUS.

43. *Sed.* Particula haec comica semper novum
 aliquid demonstrat. ut apud Terentium Andr. I.
 III. 41. *Sed Myſis ab ea egreditur*. MARIUS.

45. *Sparſis Victoria pennis.* *Passis pennis* Putea-
 neus, Sarraſianus, Arondelianus, & quinque alii.
 recte. Claudianus lib. III. in Stilic. 204.

Ipsa duci sacras Victoria panderet alas.
 Ut ibi legendum, non *aëris*. sic & Payne
 Horatius II. Sat. II. 26.

Pictā pandet spectacula caudā.
 Noſter superiore libro Eleg. VI.

Ne piao volucres, & passis plangit pennis.
 Ita enim Arondelianus liber inter optimos. vul-
 gati, *pectora plangit pennis. ita passae palmas*, Ger-
 manic. Arat. pag. 180. HEINſIUS.

46. *Huc ades atque meus.* *Et meus hic* melio-
 res. IDEM.

47. *Neptuno.* Cui forte obtigit maris imperium
 in divisione orbis, ut neminem latet. Scribit Suetonius
 Augustus cap. XVII. Augustum die Circensium,
 quod pridie ejus dici cum Pompejo navali certami-
 ne dimicans, mala tempeſtate uſus ſit, ſolemnem
 pompae ſimularum Neptuni detraxiſſe: ex quo patet,
 inter reliquas decorum imagines Circenſibus
 Neptuni quoque ſimulachrum aſſerri ſolitum. quod
 non dicit Naſo. MARIUS.

48. *Mea terra tenet.* *Capit* meliores. quam-
 quam & vulgata recta ſit. ut Epist. XVII.

Neſcio quo tellus mo tenet iſta modo. HEINſIUS.
 Supra lib. II. Eleg. XI. 30.

Et. Felix, dicas, quem sua terra tenet.

Ubi vide.
 51. *Adfit.* *Adſit* Mentelii liber.
 52. *Artifices.* *Lanificas* volebat Francius. ex I.
 Amor. XIII. 24. sed non ſolis lanam facientibus,
 sed omnium artium studioſis praecaret, *Dea mille*
operum, ut Noſtro lib. III. Faſt. 833. dicitur. nec
 ſolae lanificae ſpectabant Circenſes, sed varii arti-
 ſices, qui omnes Minervae plaudere jubentur.
 BURMANNUS.

53. *Agricolae.* *Meliores, ruricolae.* HEINſIUS.
 53. *Teneroga.* *Francius* malebat, *plenogus*. sed
 tenerum & formoſum, non ventricolum fuiſſe &
 deſormem Bacchum docuit Broulch. ad Tibul. II.
 III. 30. ubi & *Tener* dicitur. BURMANNUS.

55. *Puerisque potentibus armis.* *Puerisque potenti-*
bus arcu Puteaneus. recte. hinc illa, *Armpotentes,*
ignipotentes, omnipotentes & ſimilia HEINſIUS. Forte
 melius eſt, *potentibus arcus*. ut ita paſſim Deae
 dique *potentes* illarum rerum, quibus valent &
 praefunt dicuntur. ita *diva potens frugum*, infr. Eleg.
 X. 35. Horat. III. Od. 25. *Naiadum potens*. & ita
 paſſim Poëtae. antiquo lapis apud Spon. Miſcel.
 Erud. pag. 76. *Supior potens*. & millia notae hujus.
 59. *Mercorius laeti potentis.* & millia notae hujus.
 nec tamen arcu dannem. BURMANNUS.

56. *Pandimus.* Sic quidem in omnibus impreſ-
 ſis exemplaribus legitur, sed corrupte: man-
 ſcripta enim habent, *Plaudimus*: & sic omnino
 legendum eſſe quis non videt? MARIUS.

57. *Daque novam mentem dominac, ut patiatu*
amari. *Rectus* in MSS. codicibus legitur, *novae,*
 id est, cum neperime ſervire coepi. illud ut citant

Per tibi tot juro testes, pompamque Deorum,
Te dominam nobis tempus in omne peti.
Sed pendet tibi crura: potes, si forte juvabit,
Cancellis primos inferuisse pedes.

- 65 Maxima jam vacuo Praetor spectacula Circo,
Quadrjuges aequo carcere misit equos.
Cui studeas video: vincet cuiumque favebis.
Quid cupias ipsi scire videntur equi.
Me miserum! metam spatioso circuit orbe.
- 70 Quid facis? admoto proximus axe subit.

Quid

est in MSS. licet impressi codices non habeant.

MARIUS. Libri praesentiores ut non agnoscunt. Magna etiam pars codicum, novam mentem. novam dominas mentem Excerpta Douzae. Scribe: Daque bonam dominas mentem.

Libro 1. Eleg. 11.
Mentis bona ducetur manibus post terga revivitis.

Lib. 11. Eleg. VIII.
Quid quod, in ancilla si quis delinquere possit,
Illum ego contendi mente carere bona.

Nihil muta. novam dominam vocat, quam in Circo viderat, & tum demum amare coeperat. forte tamen scripsit, Daque novae hanc mentem dominas, passitur amari. in Francof. erat, Daque meam dominas mentem. acute. ut aequa ipsi sit pars amoris metum. BURMANNUS.

60. Pace loquor Venoriti. Loquar vetustiores. ut Epist. XVIII.

Vera loqui liceat, quam sequor, ipsa Dea est. Malim etiam, major eras. HEINSIUS. Vid. Epist. XIV. 45. & VII. Metam. 549. Tu mihi major eris Francofurtensis.

61. Per superos juro testes. Per tibi tot juro testes. juro tibi, eleganter. sic lib. 11. in Pass. 841.

Per tibi ego bonae juro fortem costumque creverem. Metam. III. 658.

Per tibi nunc ipsum (neque enim praesentior illo est Deus) adjuro.

Epistola xv. 107.

Per tibi (qui nunquam longe discedat) Amorem, Perque novem juro, numina nostra, Deas.

Propertius libro 11. Eleg. xx.

Ossa tibi juro per matris & ossa parentis.

Tibull. lib. IV. Eleg. XVII.

Per tibi sancta tuae Junonis numina juro.

Sic scribe ex vetulo codice; vulgati, haec tibi; vel, haec per. mox vetustiores codices, tempus in omne peti; non fore. HEINSIUS Solere in jurandi formulis praepositionem per, interjecta vocula, a suo casu separare veteres, docuerunt plurimi. vide Gronov. ad Liv. XXIX. 18. & Hcinf. ad Sili lib. 1. §. 678. testes vero esse superos, docent ea, quae diximus ad Epist. XXI. 234. BURMANNUS.

62. Te dominam nobis tempus in omne fore.] In lib. De Ponto IV. 5.

Sic fore mancipium tempus in omne tibi. CIOFANUS.

64. Cancellis primos inferuisse pedes.] Ad cancellos podii refer, quibus proximi spectabant Naio & puella. qui remotiores a podio sedebant scabellosis videbant pedem. hinc Noster Artis Amatoriae primo, §. 162. ubi agit de Circensibus: Profusi est tenui vento movisse tabellam, Et cava sub teverum scama dedisse pedem.

HEINSIUS. Haec ex Salmat. Exerc. Plin. pag. 645. sed ego cancellos fuisse aseres puto inferiores, (ut linea erat, superior) quibus sedili astitit infantes poterant pedes imponere. nam quae Marius somniat de foraminibus, per quae spectant, rugae sunt. imposuisse pedes Putcan. Moreti & tredem alii. BURMANNUS.

65. Maxima jam vacuo praetor spectacula Circa.] Carceres enim non recedebantur, nisi prius a praecone signum datum erat: ergo ipse praeco equos mittere videbatur. In quibusdam tamen manscriptis codicibus legitur, Praetor: quae lectio minus est displicet. Siquidem apud Romanos praeco praerant ludis exhibendis. unde Juvenalis Sat. VIII. 107.

Nec dubitant celsi Praetoris vendere ludis. Idem x. 36.

Quid si vidisset Praetorem in curribus Altis.

Exstantem, & medio sublimem in pulvere Circi? MARIUS. Praeco in Maffician. CIOFAN. Infulse praeco in antiquioribus editis legebatur: agit enim de missione, qui signum dabat Praetor. vid. Juvenal. Sat. x. 36. Liv. VIII. cap. ult. Colum. ad Enn. pag. 65. HEINSIUS.

65. Vacuo.] Male Marius a turba populi intelligit. vacuo, a postpa' scilicet Circens', quae jam praerant.

66. Quadrjuges.] Quadrjuges Puteaneus, duo Moreti & alii multi.

67. Cui studeas video.] Studeas multi ex praestantioribus, quod probum. & forte pro, favebis, etiam studens referendū, hinc, Aedia partium

- Quid facis, infelix? perdis bona vota puellae.
Tende precor validā lora sinistra manu.
Favimus ignavo. sed enim revocate, Quirites;
Et date jactatis undique signa togis.
- 75 En revocant. at, ne turbet usque mota capillos,
In nostros abdas te licet togae sinus.
Jamque patent iterum referato carcere postes.
Evolat admiffis discolor agmen equis.
Nunc saltem supera, spatioso insurge patenti.
- 80 Sint mea, sint dominae fac rata vota meae.

Sunt

in Circensi certamine apud optima latinis auctores. Terent. Prologo Hecrae:

Comitum convensit, studium, clamor mulierum
Facere, ut ante tempus exirem foras.

Ita legit Donatus & interpretatur, certamen diversis faventium, bene: nam in Terentio nunc strepiti studio circumferuntur. huc trahendum & illud Maronis in Georgic. de equo III. 498. Studiorum atque immemor herbae. HEINSIUS. Sed utrumque verbum favore & studere in hac re aequae aptum. Martial. XIV. 131.

Si Veneto Praefugio favore. Horat. III. Od. 24. Turba faventium. Valer. Flacc. IV. 228.

Nec sonat Oebalibus cavasae favor.

Utrumque conjungit Horat. I. Epist. XVIII. 65.

Consentire suis studiis qui crediderit te,
Favor utroque tuum laudabit pollice ludum.

Et Noster III. Trist. XII. 23.

Scena vixit, studiumque favor distansibus ardet.

Plin. IX. Epist. 6. Nunc faventi panno, pannum amat, & si in ipso cursu medioque certamine, hic color illic, ille huc transferatur, studium favoraque transferit. Suet. Calig. 30. insensibus turbae faventi adversus studium suum exclamavit. etc. ita ut quocumque modo legas, nihil peccat. vide porro de hoc studio, plausu, acclamatione &c. t. Laub. ad Vospit. Aurelian. cap. XXVIII. & alios plures. BURM.

68. Quod cupias.] Immo, Quid cum Puteance & sex alii. HEINSIUS. Quae codex Douzae.

70. Axe subi.] Subi recte meliores. HEINSIUS. Si ita legatur per proximum debemus alterum agere, quod rectentem primo nimis ad dextram, subibat admoto curru metam. sed & subi, recte, ut adhortantur sit, potest retineri. BURM.

71. Perdis.] Malebant, produs. HEINSIUS. Male. sic Epist. VII. 6. Perdere verba. vid. & II. Amor. II. 53. & passim.

72. Tende precor valida lora sinistra manu.] Hic mirari licet inlegem Cispini traditionem, qui explicat, ut equi, qui nimium in dextram partem & ad metam inclinant, ad sinistram reducantur. Quis unquam audivit metam ad dextram fuisse?

a mete declinant debuisset dicere, si Circi aliquam cognitionem habuisset. ne in re prorita verba perdam, vide post Onuphrium & Balengerum, Fa-bretti Syntagm. ad Colum. Traj. cap. VI. pag. 146. & seq. clamat ergo Poeta, ut ad sinistram, prope metam equos flecteret, qui spatioso nimis orbe facta a meta longius abiant. rectius Brevicaria huic homini pio dedissent interpretanda, libris in usum Delphini edendis praefecti, quam Naso-nem, qui saepius interpreti pio minime intelligitur. in uno Mentelii erat, Flecte. BURMANNUS.

73. Sed enim.] Sed enim idem probe. sic apud Virgilium lib. X. Aeneid. 16.

Aenas agnovit enim.

Ex MS. referendū pro, enim. HEINSIUS. Posset & distingui, Favimus ignavo sed enim; Revocate, ut apud Virgil. II. 163.

Impius ex quo Lydaes sed enim.

Ubi Servius esse hysteron proteron notat, pro sed enim ex quo impius. suo loco has particulas posuit Noster lib. I. Metam. 530.

Sed enim non sustinet ultra

Perdere blanditias.

Cicet. VI. ad Att. I. Sed enim inconvicta si perturbatur est, tibi assignate. idem vero notat, quod certe & enim vero. Gellius XII. 2. Sed enim, quoniam his primis sensibus doloris voluptatisque &c. imbutus est, &c. idcirco affectiones istas &c. extinguere vis potest. illud revocate etiam non intellexit Cispinus, qui per repetite exponit: sed respicit morem; quo in Circensibus, si leni & ignavi fuissent curus, alios posebant. sic hunc agitorem revocatum fingit, sed, ut puto, novos equos agiturum: primi enim & fessi & ignaviores viderant spectatores. hujus moris vestigium deprehendisse me puto apud Plutarch. in Syll. pag. 463. ubi de proelio Sullae cum Archelao agens ait: Primos curus ignaviores emisit & lenes invehit Romani propellentes cum risu & plausu, ut ludis Circensibus solent, alios posebant. BURM.

74. Date jactatis.] Vide de hoc more Turneb. XXV. Adv. 28. & Ferrar. de Re Vest. lib. I. cap. 34. & in Anal. II. 6.

78. Et vult admiffis.] Evolat praestantiores. nisi

- Perque suos illam nuper jurasse recorder,
 Perque meos oculos; & doluere mei.
 15 Dicite, Di; si vos impune sefellerit illa,
 Alterius meritis cur ego damna tuli?
 At non invidiae vobis Cepheia virgo est,
 Pro male formosa iussa parente mori.
 Non satis est, quod vos habui sine pondere testes,
 20 Et mecum huius ridet inulta Deos:
 Ut sua per nostram redimat perjuriam poenam,
 Victima deceptus decipientis ero?
 Aut sine re nomen Deus est, frustra que timetur;
 Et stultâ populos credulitate movet:
 25 Aut, si quis Deus est, teneras amat ille puellas;
 Et nimium solas omnia posse iubet.
 Nobis fatifero Mavors adcingitur ense:
 Nos petit invictâ Palladis hasta manu.
 Nobis flexibiles curvantur Apollinis arcus:
 30 In nos alta Jovis dextera fulmen habet.

esset pro, æternum; ut habent duo alii. Plinius lib. II. cap. ult. *Vivat æterno hunc fontem igneam contogens fraxinum. Exit in Antinensis agro stans Vulcanus diebus.* Macrobius Saturnal. lib. VI. cap. I. *Virgilio etiam gratia habenda est, quod nonnulla ab illis in opus suum, quod æterno manserunt est, transserendo fecit, ne omnino memoria veterum deleverat.* sic Fl. Sospiter Caristus ex Cicerone notat lib. II. *Arcaeo & iustissimo.* Et ex aliis, *confuto, commodo, cotiduo, heferno.* sic & *sempiterno* Cato dierum dictarum de consulari suo apud eundem Caristum. *Ego mihi monumenta hæc sempiterno posui, quas possui.* Solinus cap. XXXV. *Tenacibus solis sempiterno immembrantur.* cap. XL. idem vocabulum denuo occurrit. HEINSIUS. Ita tacito Epist. XII. 69. malebamus. Petron. cap. XLV. *Et sempiterno nominabitur.* ita dixerunt *matutino*, (vid. ad I. Art. 367.) *heferno, cotidiano & similibus*, de quibus ad Quint. XII. Inst. cap. 8. ita *verno* Amin. Marc. xv. 10. & XVII. 4. ubi vide *Valesium*, in quibus omnibus BURMANNUS.

13. *Jurasse recorder.*] Palatinus & sex alii, *jurare*, quomodo veteres verbum *memini* semper constituisse tradunt Grammatici. vide Agroet. de Orthogr. pag. 2208. qui scilicet modo Virgillum necessitate metri cum præterito composuisse observat. Vide & Scrvium ad II. Aeneid. 12. IDEM.
 14. *Et dolere mei.*] Puteaneus alter cum decem aliis & prima editione, *Et doluere mei*. venulle, vid. ad lib. I. Amor. Eleg. II. 57. 10. IDEM.
 15. *Dicite.*] Vid. ad Epist. XVI. 343.

15. *Sefellerit.*] *Sefellerat* meliores. HEINSIUS.
 16. *Alterius meriti.*] *Meritis* optimus Palatinus & unus Moreti. HEINSIUS.

19. *Habui.*] E manuscripti codicis auctoritate legendum est, *habui*: sequitur enim *ridet*, id est, irridet. MARTIUS. *Habui* cum castigationibus scribendum. HEINSIUS.

20. *Laesos.*] Et hic *laesos* editiones præstæ & tres scripti. scd quia *risset* adiungitur, nihil muto. *Et mecum magno* unus Palatinus, *risset* Poluiani. BURMANNUS.

24. *Et stulta.*] *Vana* Moreti alter. ut Virgil. VIII. 187.

Vana superstitione, veterumque ignara Deorum.
 Sed infr. Eleg. XIV. 30.

Et licet stulta credulitate sui.
 BURMANNUS.

25. *Si quis Deus.*] *Si qui*, prima & aliae quædam veteres editiones. vid. ad Phædr. I. Fab. 13. vide tamen ad lib. II. Amor. IX. 25.

27. *Fatifero.*] *Pessimo* Moreti tertius.
 30. *Enim habet.*] Nihil quidem muto. dubito tamen, an non scripserit, *agere* Naso. quæ verba sæpe confusa. ut Eleg. seq. 57. 34.

Hic meos externas corpora gentis agat.

Ubi alii codices, *habet*. & ita passim. *agere* autem *fulmen* usitata & electa locutio. Valer. Flacc. III. 353.

*Hoc voluerumque minas, præfagaque fulmina longo
 Acta mari tolerant.*

Formo-

Staius VI. Theb. 360.

*Tunc aperis, quis fulmen agat, quis sidera ducat
 Spiritus.*

Et idem lib. I. 258. *Tonitrus agere* dixit. plura ad Valer. Flacc. II. 179. BURMANNUS.
 33. *Curat?*] Non incommode fortasse in sub-
 junctivo legeretur, *Curat?* ut est in exemplo Vir-
 giliano lib. IX. 48.

Et quisquam numen Junonis adoret.

Sed nullum ex multis exemplaribus, quæ mihi sunt, habeo, cujus auctoritate nitar. Idcirco non ausim immutare, cum præsertim sic quoque sensus optime procedat. Damnat enim Naso tanquam dementem illum, qui diis sacrificare curat. MARTIUS. Virgiliana imitatio. vid. quæ notavi lib. II. Metamorph. CIOFANUS. *Cures* optimus Palatinus. sed nil necesse, vide infra quæ noto ad Eleg. VII. 57. 1. HEINSIUS.

37. *Tot meruere peti.*] Id est, fulminibus feriri. Naso in Remed. 370.

Somma petunt dextrâ fulmina missa Jovis.

Id est ferunt, in nonnullis tamen exemplaribus legitur, *Pati*: quæ lectio valde placet. MARTIUS. Elliptica locutio est: pro, Cum tot aliae incruentim pati, sola Semele fulmine conflagravit. Sunt tamen codices, qui pro *Pati* habent, *Peti*, quod ad fulmen proprie referendum: ut si dicas, *Me-*

- Formosas Superi metuunt offendere læsi:
 Atque ultro, quæ se non timere, timent:
 Et quisquam pia tura focis imponere curet?
 Certe plus animi debet inesse viris.
 35 Juppiter igne suo lucos jaculatur & arces.
 Missaque perjuras tela ferire vetat.
 Tot meruere peti. Semele miserabilis arsit:
 Officio est illi poena reperta suo.
 At si venturo se subduxisset amanti,
 40 Non pater in Baccho matris haberet onus.
 Quid queror, & toti facio convicia coelo?
 Di quoque habent oculos: Di quoque pectus habent.
 Si Deus ipse forem; numen sine fraude liceret
 Femina mendaci falleret ore meum.
 45 Ipse ego jurarem verum jurare puellas;
 Et non de tetricis dicerer esse Deus.
 Tu tamen illorum moderatius utere dono:
 Aut oculis certè parce, puella, meis.

E L E-

ruere fulmine peti. MICYLLUS. *Pati* in omnibus excusis. In Mæstianis aperte legitur, *peti*. verè, ut puto. CIOFANUS. Melius, quod in aliis, *peti*. DAN. HEINSIUS. Imo, *peti*. fulmine nimirum. atque ita libri præstantiores. idque CIOFANUS in uno ex suis invenerat. Elegia de Nuce 182.

Optavi validio fulmini igne peti.

Trist. I. Eleg. 1.

Me reor inisso, cum tonat, igne peti.

In mortem Drusi 401.

*Juppiter ante dedit fari mala signa cruenti,
 Flammifera petiit cum tria templa manu.*

Tibul. lib. I. Eleg. 11.

Te Jovis imperio fulmina missa petant.

HEINSIUS.

40. *Haberet onus.*] Opus Puteaneus & Barberianus cum Scaligeri Excerptis. sed *onus* rectum est. Adi Notae Fall. III. 57. 718. HEINSIUS.

41. *Toti facio convicia coelo.*] *Toti* magis aridetur cum duobus scriptis. vide Notae Remed. Am. 507. IDEM.

45. *Jurasse.*] *Jurare* Puteaneus, Arondelianus, & duo alii. HEINSIUS.

46. *Esse Deis.*] *Deus* idem cum prima editione & multis scriptis. HEINSIUS. Vid. ad VI. Fall. 176. Et non de divis: Puteaneus alter, Francofurtensis & quinque alii.

ELEGIA IV.

- D**Ure vir, imposito tenerae custode puellae,
 Nil agis, ingenio quaecque tuenda suo.
 Si qua metu demto casta est; ea denique casta est:
 Quae, quia non liceat, non facit, illa facit.
 5 Ut jam servaris bene corpus; adultera mens est:
 Nec custodiri, ni velit, illa potest.
 Nec mentem servare potes, licet omnia claudas.
 Omnibus oclusis intus adulter erit.
 Cui peccare licet, peccat minus, ipsa potestas.
 10 Semina nequitiae languidiora facit.
 Desine (crede mihi) vitia irritare vetando:
 Obsequio vincas aptius illa tuo:
 Vidi ego nuper equum, contra sua vincula tenacem,
 Ore reluctanti fulminis ire modo.
 15 Constitit, ut primum concessas sensit habenas,
 Frenaque in effusa laxa jacere jubà.
 Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.
 Sic interdictis imminet aeger aquis.

Centum

1. *Imposito custode.*] *Apposito* volebat Francius, sed licet non obvia sit locutio, pro praeposito, praefecto regendae uxori; ita tamen verbum hoc fumi docet Barth. ad Stat. vi. Theb. 321. Quint. Deci. xiii. p. de armentis, *sed illa impositus obidet magister.* & de *apposito*, qua voce frequentius in hac re utuntur, vide Gebh. ad Nepot. Dion. iv. & Manut. ad Cic. v. Verr. 41. Graev. ad vir. ad Fam. 2. Ceterum ejusdem fere sententiae sunt illa Menandri apud Stobaeum, quae nunc inter ejus fragmenta incerta n. 129. a Clerico sunt relata. BURMANNUS.

8. *Omnibus oclusis.*] Prima editio & duo scripti, *occlusis*, venusta repetitione, nisi superiore verbi legas, licet omnia servas, quod est in quinque codicibus. HEINSIUS.

12. *Obsequio vincas aptius ipse tuo.*] Illa meliores, quod sequendum exillimo, *vincas* etiam unus Moreti. IDEM.

13. *Contra sua frena tenacem.*] Legitur etiam, *sua vincula*. MORIUS. *Vincula* meliores omnes recte, *frena* alterius interpretamentum est, quod & mox sequitur. HEINS. Livius lib. xxxix. 25. *Et equum tenacem, non parentem, frenis asperioribus castigatum esse.* ita & de hominibus, ut *tenax* propositi Horat. iii. Od. ita *propositumque tenax*. Noller 3.

Art. 470. ubi & *difficilis juvenens* dixit & equi jungit, vide Pincier. Parerg. lib. ii. 34. BORM.

16. *In effusa laxa jacere jubà.*] Mollius erit carmen, si ut est in manuscriptis, *effusa* jubas, id est crines, legerimus. MARTIUS. *In effusa* jubà Puteaneus cum multis aliis. HEINSIUS. *In effusa* jubis volebat Francius. *In effusa comas* quomodo scripti, *effusa coma* quatuor. *laxa* etiam quatuor.

20. *Et hos.*] *Ut hos* Francius. *Et hos omnes* Palatinus alter & Palatinus primus.

21. *In thalamo Danaë saxo ferroque perenni.*] *In thalamum perennis* prima editio & castigatores scripti, recte, *perennem*. Sidorius Apollinar. lib. x. Epist. ult. *Statuam perennem* pro aetna dixit:

*Cum meam poni statuam perennem,
 Nerva Trajanus titulus videret.*

Sic *perennem adamantem* Metam. xv. M. 113. dixit, quem *invictum* vocavit. Pont. iv. Eleg. xii. alludens ad Graecum *adamantis* nomen. Claudianus ii. Stil. 39.

HEINSIUS. *Manstruque adamante ligat.*

22. *Quae fuerat virgo tradita, mater erat.*] Legitur etiam in manuscriptis exemplaribus, *credita*, recte utrumque. MARTIUS. Sic in altero Massican. in altero verò, *credita*. Quemadmodum in secun-

40.

- Centum fronte oculos, centum cervice gerebat
 20 Argus: & hos unus saepe fecellit Amor.
 In thalamum Danaë saxo ferroque perennem.
 Quae fuerat virgo tradita, mater erat.
 Penelope mansit, quamvis custode carebat,
 Inter tot juvenes intemerata procos.
 25 Quidquid servatur, cupimus magis: ipsaque furem
 Cura vocat. pauci, quod sinit alteri, amant.
 Nec facie placet illa sua, sed amore mariti.
 Nescio quid, quod te ceperit, esse putant.
 Non proba sit, quam vir servat, sed adultera. cara est;
 30 Ipse timor pretium corpore majus habet.
 Indignere licet; juvat inconcessa voluptas.
 Sola placet; Timeo, dicere si qua potest.
 Nec tamen ingentiam jus est servare puellam.
 Hic metus externae corpora gentis agat.
 35 Scilicet ut possit custos, Ego, dicere, feci,
 In laudem servi casta sit illa tui.
 Rusticus est nimium, quem laedit adultera conjux;
 Et notos mores non satis Urbis habet:
 In qua Martigenae non sunt sine crimine nati
 40 Romulus Iliades, Iliadesque Remus.

Quo

40 Fast. de Calisto. superiorem lectionem hic libentius sequor. CROFANUS. *Iidem* meliores, *tradita*. HEINSIUS.

23. *Quamvis custode carebat.*] *Carebat* meliores. Scriverianus, *vacaret*. sic lib. ii. Metam. 421.

24. *Inter tam multos.*] *Inter* tot juvenes Puteaneus, quod sequor, quomodo & Scaligeri Excepta & Arondelinus. HEINSIUS. Recte: *juvenis* enim adjective saepe ponitur. vid. ad Phaedr. ii. Fab. 2.

26. *Praeda.*] Non quae est, sed futura sit. ut apud Virgilium lib. iv. 536.

Quos ego sum totius jam designata maritus.

Manuscripta tamen exemplaria habent, *Cura*, id est, servandi diligentia, & accurata custodia. & sic legendum esse, sequentia suadent. *Vocat*, provocat. Legitur etiam, *Cura facit*. MARTIUS. *Praeda* multi editi & scripti. *Ipsa* latronem *praeda* vocat Moreti unus. Amest Palatinus.

27. *Amore mariti.*] *Amore magistri* Francofurtensis.

29. *Non proba sit.*] *Est* Editio prima, Palatinus primus & septem alii. sic Borsman. Edit.

30. *Ipse timor.*] Ne scilicet custos sentiat fur-

tum, & marito indicet. Propert. iii. Eleg. x. 17. *Quid facias nullo munia puella timore?*

Et Eleg. xii. 23.

Ne timor, aut ulla est clausae tutela puellae.

Qui locus perperam ab interpretibus sollicitatur. HEINSIUS. Vide supr. ii. xix. 20.

31. *Indignere licet.*] Legitur etiam, *indulgere licet*, & sic licet erit verbum, inferius quoque ait, *si sapias, indulge dominae*, & supra, *obsequio vincas aptius ipse tuo*. MARTIUS.

32. *Juvat inconcessa voluptas.*] Rectius in manuscriptis legitur, *juvat*, ut varices. nam sequitur, *sola placet*. MARTIUS. *Juvat* in uno eorumdem librorum placet. CROFANUS. *Placet* multi editi & scripti.

33. *Non tamen.*] Rectius in manuscriptis legitur, *non tamen*, ut haec negativa sententiae sententiam copulet. MARTIUS.

33. *Ingentiam.*] *Ingentiam* puellas Moreti. *fas est* Scriverii. *gentis* habet Moreti alter.

34. *Corpora.*] Id est ancillas. vid. ad Epist. iii. 30.

35. *Ego dicere.*] *Tibi dicere* duo Heinsii. pro *laudem* Junii. in laudem Saravii & alter Puteaneus.

37. *Rusticus est.*] *Est* alter Medicus. sed tunc habet mox legendum. HEINSIUS.

40. *Romulus Iliades, Iliadesque Remus.*] *Iliade* sicut

P p p 2

Quo tibi formosam, si non nisi casta placebat?

Non possunt ullis ista coire modis.

Si sapias, indulge dominae; vultusque severos

Exfuc: nec rigidi iura tuere viri.

45 Et cole, quos dederit (multos dabit) uxor amicos.

Gratia sic minimo magna labore venit.

Sic poteris juvenem convivia semper inire:

Et, quae non dederis, multa videre domi.

filii ex Marte. Post hanc Elegiam in altero exemplari Maffiano scripta est Elegia de somno; in altero post Elegiam, quae hujus libri octava numero est. Ego hic ponendam censui, ex qua eorumdem librorum ope, quas potero, mendas, auferam, sive hic, sive alibi eruditioribus collaudanda videatur. CIOFANUS.

40. Remus.] Remus Puteaneus. HEINSIUS.
41. Quid tibi formosa.] Alii, Quid formosa tibi prima editio & duo scripti, Quid tibi formosam. Legit cum Puteaneo & optimo Palatino. Quo tibi formosam, ut jam monuimus Epist. II. VI. 53. vid. & ad III. Amor. XIX. 7. Arondellanus, Quo tibi formosa. vidit jam ad Senecam Gronovius. HEINS. Vide eundem in omniis ad Statium, pag. 402. imperite Behotius II. Apoph. 4. defendit. Quid tibi formosa, & a producti existimabat.

41. Si non tibi casta placebit?] Ita quidem, sed corrupte in omnibus impressis exemplaribus legitur: ex hac enim lectione congruus sensus elici non potest. unde ex vetustissimi ac manuscripti codicis auctoritate legendum est, Si non nisi casta placebat? ut sit sensus: Si casta uxor tibi placebat, non formosam dicere debebas. Juxta Bianis sententiam illam, quae distinet uxorem ducendam

esse: Si deformem duxeris, poenam habebis: Si pulchram, communis erit. MARTUS.

46. Magna.] Multa quoniam ex melioribus parta labore tertius Morci.

47. Inire.] Adire Politiiani & Moreti. lib. I. Eleg. IV. I.

Virtus est epulas nobis adiurus eadem.

Sic haec verba consula a librariis III. Art. Am. 712. & Remed. 578. de inire, vid. ad Epist. IV. 67. BURMANNUS.

48. Et quae non dederis multa videre dari.] Corruptissime ita legitur hoc carmen in impressis exemplaribus. Quaedam autem manuscripta habent:

Et quae non vuleris, multa videre domi.
Et sic omnino est legendum. ut sit sensus: praeter quod ad convivia semper invitaberis, domi quoque tuae res crescat: nam adulteri multa munera uxori tuae dabunt. Non vuleris, domum tuam non attuleris. Videre: subaudi à superioribus, poteris. Domi, scilicet tuae. MARTUS. Dederis, codices meliores ad unum omnes. pro domi Barberinus, dare. Forte:

Et, quae non dederis, multa videre dari.
HEINSIUS.

ELEGIA V.

NOx erat: & somnus lassos submisit ocellos:
Terrorerunt animum talia visa meum.

Colle

1. Nox erat, & somnus lassos submisit ocellis.] Elegiam hanc (ne quis miretur) in nullis adhuc impressis exemplaribus visam, nos ex vetustissimorum: codicum auctoritate curavimus in suo hoc loco reponendam: nec nostra expositione indignam judicavimus. Ut enim non sit in hac fortasse, quae in ceteris, limae perfectio: sic non destrandanda videtur curam consorte. Pulcherrime enim Poëta hic narrat, se per quietem vidisse candidissimam juvenem in viridissimo prato pascentem, huiusque comitem tarum: coque dormiente, comitem adolascē, ac rostro juvenae.

ipsum poëtam incessisse, ita ut eam relicto tauro, abire ad alia taurorum armenta coegerit. Post hanc somni narrationem interrogat somniorum interpretem; quid haec sibi visa apponent. eumque inducit ita respondente: tarum significare Nasonem; juvenem autem, ejus amicum: comitem vero, jenam; quae garrulitate sua puellae animum pervertens, futura sit causa, ut ab amica sua Naso deseratur. MARTUS. Imo alieno loco hic ponitur, fore autem tum magis poneretur, si in primum librum transferretur, praecederetque vel sequeretur octavam, cujus initium, Est quaedam, quicquamque

Colle sub aprico celeberrimus ilice lucus

Stabat; & in ramis multa latebat avis.

5 Area graminco suberat viridissima prato,

Uvida de guttis lenae sonantis aquae.

Ipse sub arboris vitabam frondibus aestum;

Tronde sub arborea sed tamen aestus erat.

Ecce,

colle cognoscere, lena, &c. MACILL. Haec Elegia, quae sub finem operum Ovidianorum fragmenti nomine perperam hactenus legebatur, huc revocanda est ex fide optimorum ac veteriorum codicum. uti parvus meus jam pridem monuit. HEINS. Gryphus & Berimanus, ut fragmentum ex Epigrammatibus, ad calcem primi tomi rejecerunt. in prima editione est sexta libri secundi, in Junio codice legitur post Elegiam de Nuce, ubi & Aldus collocavit in altis post Elegiam in mortem Tibulli, in Francof. post Ibin. BURMANNUS.
1. Lassos submisit ocellos.] Lassos pro diversâ lectione Saravianus. utrumque probum est. sic Seneca Epist. VIII. Oculos vigilis fatigatos cadentemque dixit. Trist. III. Eleg. III. 44. ex scriptis:

Labentes oculos condet amica manus.

Ubi plura. Propertius lib. I. Eleg. X.

Et quamvis labentes premeret mihi somnus ocellos.

Et Eleg. III. ejusdem libri:

Dum me jucundis lassam sopor impulit alis.

Ubi frustra lassam Lipsius reponit. Noster tamen Epistola hanc, subit sursim lumina fessa sopor. & Virgil. lib. V. in finem:

Resposquo oculos furare quieti.

Idem Propertius lib. II. Eleg. XV.

Ille meos somno lassos patefecit ocellos.

Sic veteres libri. Quintilianus in Prooemio lib. VI. de filio moriente: *Diosce, è mea spes inanis, labentes oculos, tuum fugientem spiritum vidi?* Petronius cap. C. *Ego tremulis manibus Eumolpi, jam in soporem labentis, lacrimam duxi.* HEINSIUS. Ita *lassa lumina*, licet in alia re VII. Metam. 387.

2. Terrorerunt.] Terrorerunt Puteaneus. recte. dixi Epist. VI. VI. 106. HEINSIUS.

3. Celeberrimus.] Puteaneus, *Cerebrimus*. sic IV. Metam. 89. Heinius ex libris scriptis rellituit:

Arbor ibi, niveis celeberrima pomis.

Sic II. Metam. 218.

Celeberrima fontibus Ide.

Ubi etiam MSS. eodem modo variant. sic apud Sueton. Tib. 52. ex Torrenti & Salmasii libris legendum: *Per nosse celeberrimo acclamatum est, Redde Germanicum.* Quam lectionem firmat similis nostri locus lib. I. ex Pont. IX. 25.

Vox tamen illa fuit celeberrima, Respice, quantum Debet. auxilij. Maximus esse tibi.

Et ibi *cerebrima* in nonnullis; & ipsius Suetonii altero loco in Nerone. 40. Unde illa vox ejus *celebrima*, rō νέκρωσιν εστ. Noster lib. VI. Met. 165.

Ecce venit comitum Nibe celeberrima turba.

Et ibi *cerebrima* quidam scripti. vide ad IV. Met. 48. & II. Art. 705. BURMANNUS.

5. Viridissima.] Legitur in exemplaribus etiam, *Niridissima*. utrumque recte. MARTUS.

6. Uvidina.] Puteaneus, *Uvida*. Avienus Ora Maritima 522.

Uvaeque semper dulcibus tellus aquis.

Apud Columellam initio lib. X. *Uvida natura hōibilibi sibi*. Valer. Flacc. lib. I. 288.

Ille quidem sedit longe punit uvida palmis vellera.

Ita scribo, cum in vetustis codicibus legatur, *invivida*; apud Plautum Rudentes, I. IV. 21.

Sicque hic cum uvida veste grassabimur.

Sic *Uvida vestimenta* apud Horatium lib. I. Od. 10. ut est in libris antiquis. & *Uvidum Tiber* lib. IV. Od. II. & lib. II. Od. XIX.

Uv separatis uvidus in jugis.

Falt. IV. 428.

Valle sub umbrosa locus est, aspergine multā Uvidus: ex alto desistentis aquae.

Et 685.

Haec ego Peliznos, natalia rura, patebam; Parva, sed assiduis uvida semper aquis.

Sic repono. nam libri veteres, *obvia*. Metam. lib. V. 390.

Erigora dant rami: varlos humus uvida flores.

Sic & ibi lego. nam *humus uvidina* ingratum sonat. Statio lib. III. Sylv. Hercul. Surrent.

Loquitur pars uvida terrae.

Theb. VII. 331.

Quos uvida sustinet Arna:

Quomodo scribendum reor, cum in vetustis nonnullis codicibus legatur, *uvidina*. Virgilius lib. I. Georg. & *Jupiter uvidus Austris*. quomodo veterum Medicus in Bucolicis dixerat:

Uvidus hybernā venit de glande Menalcas.

Uvaeque apud Lucretium lib. primo 306.

Denique fluitifrago suspensae in litore vestes Uvaeque.

Et *uvens*, de qua voce, scapius corrupta, videntur cap. accurate disputavit Gronovius Diatr. Stat. cap. XIII. nos plura ad Silium III. 922. HEINS.

6. Lene sonantis.] *Lene sonantis* Palatinus secundus.

- Ecce, petens variis immixtas floribus herbas,
 10 Constitit ante oculos candida vacca meos.
 Candidior nivibus, tunc cum cecidere recentes;
 In liquidas nondum quas mora vertit aquas.
 Candidior, quod adhuc spumis stridentibus albet,
 Et modo siccata, lacte, relinquit ovem.
 15 Taurus erat comes huic, feliciter ille maritus.
 Cumque suâ tenerum conjugem pressit humum.
 Dum jacet, & lentè revocatas ruminat herbas,
 Atque iterum pasto pascitur ante cibo;
 20 Visus erat, somno vires adimente; ferenti
 Cornigerum terrae deposuisse caput.
 Huc levibus cornix pennis delapsa per auras
 Venit; & in viridi garrula sedit humo.
 Terque bovis niveae petulanti pectora rostro
 Fodit; & albescentes abstulit ore jubar.
 25 Illa locum taurumque diu cunctata relinquit.
 Sed niger in vaccae pectore livor erat.

9. *Ecce petens variis immixtas floribus herbas.* In uno Maffean. *inmixtas*, non *immixtas* legitur. CIOFANUS.

13. *Stridentibus albet.* In eodem libro, *candidioribus*. CIOFANUS. *Stridentibus ardet* Palatinus.

14. *Siccata.* Vide ad Quintil. Decl. x. 3.

14. *Relinquit.* In ambobus libris antiquis, *relinquit* praeteriti temporis. placet. CIOFANUS. *Relinquit* Puteaneus & unus Vaticanus. HEINSIUS.

18. *Dum jacet & lentè.* Hunc versum citat Servius ad illa Virgilii Ecl. vi. 54. *Pallentes ruminat herbas.*

Removet (lege & MS. *revoavit*) atque iterum consumit, atque iterum pasto pascitur ante cibo. Sic Ovidius. ubi etiam mendose legitur, *pasto*, quod tamen V. C. retinet. frustra autem hic Puteaneus, *facto cibo*. unus Palatinus etiam, *ruminat oves*. ut in Halcut.

Ue scarus epifas solus qui ruminat oves. Paulinus sexto Natali Felici:

Armentum redens dum gutture ruminat oves. Sed herbas retinendum. nam & ita Seren. Sarmonicus Compof. xxxiv.

Aut ovis in stabulis fractas cum ruminat herbas. Et Virgilius loco adducto, quem imitatus Arnobius lib. v. contra gentes: *Contrastit in unguibus gressibus, ruminantem pallentes herbas.* HEINSIUS.

19. *Somno vires adimente ferenti.* Ferenti Puteaneus, Arondelianus, & unus Moreti. scilicet, *terrae*. sic Statius li. 1. Theb. 178.

— *Quantitate ferentem*
Estisdom virtute donati!

Ita & *ferentes vanti* Poësis. fuit cum, *virenti terrae* scribendum censuram. quod confirmat Menteliano. HEINSIUS.

20. *Cornigerum terrae.* *Terræ* Puteaneus & Arondelianus. IDEM. Vid. ad Eleg. ii. hujus libri vers. 25.

23. *Terque bovis.* In uno eorumdem, atque *bovis*. verius, ut puto. CIOFANUS.

24. *Fodit & albescentes.* Caesit Fragmentum Patavinum, quod placet. Scriverianus, *Rodis*. *Tondere* dixit Cicero Arateis:

Extremum nitens plenumque corpore corvus
Rostro tundit.

Julius Obsequens L. Sylla Q. Pompejo Coss. *Strapedo*, ubi *Senatus haberi solet*, *corvi vulnere tundendo rostris occiderunt*. & Virgil. de aquila Thyti vi. Aeneid. 598. *Immortale jecur tundit*. apud Plaut. *Alinar*. ii. i. 14. *Quid? quod piens ulnum tundit, haud temerarium est. Figere de pico Noster* Metam. xiv. 392. *Duro sora robora vestro Figi*. Phaedr. Fab. iii. de pavis graculum abigentibus, *Figuntque vestro*, male illic nunc exstat, *Fugantque*. HEINSIUS. Ego nihil mutem: nam *foedat* v. 39. repetitum, hic verbum illud ponendum esse jubet. ita vii. Metam. 314.

Marcenia guttura cutro Fodit. *Rodis* erat in Juniano, *fed rostro rodere*, non est Ovidianum. BURMANNUS.

24. *Ore notas.* In eodem Maffean. *jubar*. in uno Vaticano, *comas*. mihi non liquet pronuntiare, ut legendum sit. CIOFAN. *Jubar* aut *comas* de tauro dici non memini. quare ego legrem cum

Utque

cum *vulgatis*, *notas*. & cum Francos. qui pro *ore* habeat *inde*, *refingerem*, *albescent* *abstulit inde notas*. BURMANNUS.

25. *Relinquit.* Rectius, *Relinquit* in Menteliano. HEINSIUS.

28. *Pabula laeta.* Legitur & *pabula laeta*, quae lectio fortasse melior, quia inferius dicit, *et petiit herbae fertilioris opem*. MARIUS. *Laeta* Lincoln. & Moreti tertius; ego *laeta* retineo. Lucret. ii. 317.

Nam saepe in collis tendentes pabula laeta
Lanigras reptant pecudes.

Quintilian. x. Inlit. 5. *Alitur atque enitescit, velut pabulo lactiore, sacundia*. BURMANNUS.

29. *Illic se rapuit.* Illic cum primâ editione & scriptis melioribus sic alibi, *Quo se rapit?* HEINSIUS. Vellej. ii. 86. *Cum se Canidius praecipiti fuga rapisset ad Antonium*. Francius malebat, *illo se rapuit*. vid. ad Epist. xviii. 206.

30. *Et petiit herbae fertilioris opem.* *Humum* Puteaneus & Saravianus cum primâ editione, *Jureti* Excerptis, ac quatuor aliis scriptis. HEINSIUS.

32. *Ista valent.* Legitur etiam *ferant*, citra interrogationem. MARIUS. *Valent* editio Micylli. *Velut* Junii, & ita volebat Francius. ita ix. Metam. 273.

Me miseram! tacitae quid vult sibi nobilis imago.

ANACREON. Od. xlvii. *Ti dêlax êvav roâ' ôvvas*. BURMANNUS.

33. *Sic ego.* Sic mihi nocturnae respondit imaginis angur Junianus.

34. *Excudens animo singula dicta meo.* Legitur

- Utque procul vidit carpentes pabula tauros;
 (Carpebant tauri pabula laeta procul)
 Illuc se rapuit, gregibusque immiscuit illis;
 30 Et petiit herbae fertilioris humum.
 Dic, age, nocturnae, quicumque es, imaginis angur,
 (Si quid habent veri) visa quid ista ferant.
 Sic ego: nocturnae sic dixit imaginis angur.
 Excudens animo singula visa suo:
 35 Quem tu mobilibus foliis vitare volebas,
 Sed male vitabas, aestus amoris erat.
 Vacca puella tua est. aptus color ille puellae.
 Tu vir, & in vaccâ compare taurus eras.
 Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto;
 40 Ingenium dominae lena movebat anus.
 Quod cunctata diu taurum sua vacca reliquit;
 Frigidus in viduo destituere toro.
 Livor, & adverso maculae sub pectore nigrae,
 Pectus adulterii labe carere negant.

Dixit

& *Exponens*, in exemplaribus. MARTUS. In eodem lib. Maffean. *Exponens*. In altero, *Expendens*. Non displicet. CIOFANUS. Quatuor, *Exponens*. totidem, *Expendens*. Quomodo Pall. iv. 669. in re simili:

Expedit errantem nemori gratissima conuex.
 Unus, *Atendens*. duo, *Extendens*. unus, *Excudens*. Unus Ambrosianus, *Excudens*, non male. Vulgati quidam, *Excudens*. quod fortasse sit, *Excudens*. ut lib. ii. Theb. v.

Excudens oculis vicia nostra tuis.
 Excudere rarius Poësis est usitatum; licet ita locutus sit Virgil. i. Aeneid. 174.

Ac primum silicis fontillam excudit Achates.
 Sed ibi, ut ex fuis MSS. annotat Piërius, legendum, *excudit*. & pro *silicis*, *silicis*. sed tamen & lib. i. Georg. 133. quidam MSS. id verbum agnoscunt:

Ut varios usus meditando excuderet artis.
 Sed rectius sibi, *excuderet*. nam 51. 135. sequitur idem verbum, ubi mutari nequit:

Ut silicis vestis abstrusum excuderet ignem.
 Ita & 51. 261. *Procedit*. Festus Avien. pag. 40. Edit. Grot. *Omnia aevum studis excuditis*. & pag. 115. *Elisos fulguris ignes Excudit*. sic legendum puto ad imitationem Virgilii. HEINSIUS. Mihi *excudens*, quod Bersmanno se probabat, magis aridet, cuius alia verba sunt glossemata. vid. ad i. Eleg. viii. BURMANNUS.

35. *Vitare solebas.* Omnes libri scripti, *volebas*. perplacet. CIOFANUS.

40. *Ingenium dominae laeva movebat anus.* In uno Maffean. *laeva* *movebat*. In altero, *possida* *movebit*.

45 Dixerat interpres. gelido mihi sanguis ab ore
Fugit; & ante oculos nox stetit alta meos.

invenit anus. In Vaticano. *prona movibat.* Qui legendum sit, alii vident. CROFANUS. Scribe cum melioribus, ac primâ editione, *lena anus.* septem alii, *prona. movēbit* etiam rectius quatuor scripti. HEINSIUS.

45. Gelido mihi sanguis ab ore Fugit.] In uno Massican. gelidus. CROFANUS.

46. Et ante oculos nox stetit alta meos.] In eodem lib. *atra meos.* IDEM. Perpetuo librari *atram* nossem pro *alta* reposuere. vide Gronov. ad Senec. Thyeste. 51. ita & apud Frontin. lib. 11. Strat. cx. §. 1. legendum, *corporea alta nocte spectanda curavit.* Valer. Flac. 11. 288. *Altae per equa silentia noctis.* BURMANNUS.

ELEGIA VI.

Amnis, arundinibus limosas obfite ripas,
Ad dominam propero; siste parumper aquas.
Nec tibi sunt pontes, nec quae sine remigis ictu
Concava trajecto cymba rudente vehat.

5 Parvus eras, memini; nec te transire refugii;
Summaque vix talos contigit unda meos.
Nunc ruis opposito nivibus de monte solutis;
Et turpi crassas gurgite volvis aquas.

7. Amnis, arundinibus limosas obfite ripas, Ad dominam propero; siste parumper aquas.] Amnis, de quo hic agit Poëta, is est, qui prope Sulmonis moenia labitur, quem nostro idiomate *vellam* dicimus. Vide quae jam notavi lib. 11. in Metamorph. 555. Hic autem amnis adulto vere, liquefactis nivibus, & interdum ineunte autumno, imbribus mirandam in modum augetur soler, & alicubi pristinum alveum relinquere, ita ut nemo hinc vel inde eum transire possit. Tale nactus indimentum Ovidius, qui non longè ab Amoris fonte, ad Moroni montis radices, domum, cuius ingentia adhuc vestigia supersunt, quaeque *de borzebe d'Ovidio* vulgo vocantur, habuisse dicitur, Sulmonem ad amicum proficiscens, hanc pulcherrimam & veneralissimam indignatus scripsit Elegiam. CROFANUS. Hic vero amnis sive torrens ex eo genere fuit, quos Graeci *βαράνας* vocant & *αυαίσις*. Homer. Iliad. Δ. 452. Apollon. Rh. 1. Arg. 9. & ibi Schol. vid. & Stat. 111. Theb. 460. & Serv. ad 11. Aeneid. 305. Loefn. v. Mific. 21. & Alard. ad Val. Flac. 1. 83. Nostrium lib. 111. Metam. 555. BURMANNUS.

2. Propero.] Dubium videri potest, an non propero sit datus casus a proferus. ut vii. Metam. 647. *Ecco venisti Telamon properus.* Virgil. xii. Aeneid. 83. *Circumstant properi aurigae.* vid. Serv. ad 11. Aeneid. 488. Mart. 1. 47. *Cum dicis propero, fac si facis.* *Aquam etiam meliores, ut mox 56. 44. Cedere*

justit aquam. Virg. iv. Aeneid. 489. *Sistero aquam fluviis.* inf. Eleg. xii. 34. eadem varietas & alibi. BURMANNUS.

3. Non tibi sunt pontes.] Duo nunc ibi sunt pontes: si qui alii sunt, aquarum vi atque impulsu evelluntur, à quo verbo hic amnis nomen accepisse videtur. CROFANUS. Sed unus Vaticanus, *Nec tibi sunt lintres.*

3. Remigis ictu.] Septem libri, *usu.* ut Eleg. vii. *Hanc tamen in nullis ranni mihi longuidus usus.* Faust. iv. 657.

Ufus abest Veneris. Duo Moreti, *sine remigis arte.* HEINSIUS.

7. Oppositis.] Rectius in manuscriptis legitur, *Opposito*, id est, adverso monte: hic enim mons è regione & in conspectu fluminis erat. Fortasse de Soracte intelligit, de quo Horat. lib. 1. Od. 9. ait:

Vides, ut alta stet nive candidum Soracte. Est autem hic mons (ut lib. v. scribit Strabo) iuxta Flaminiam viam in Phaliscis, unde oriunda erat uxor Nasonis, ut ipse inferius ostendit. MARIUS. Hunc montem jam dixi *Majellam* vocari, qui adeo altus & sublimis est, ut cum altissimis quibusque Italiae montibus de sublimitate certare possit, in quo nix perpetuo servatur. CROFANUS.

7. Opposito nivibus de monte solutis.] Adpositio Putecanus & reliqui majori ex parte: nisi quod in pleurisque eorum, *oppositis.* *opposito* monte recte. sic supra Elegia primâ hujus libri *oppositam* aquam pro vicinâ dixit. Valer. Flaccus lib. v. 56.

Quid

Longo

Quid properasse juvat? quid parca dedisse quieti
Tempora? quid nocti conferuisse diem?
Si tamen hic standum; si non datur artibus ullis
Ulcior nostro ripa premda pedi.
Nunc ego, quas habuit pennas Danaeus heros,
Terribili densum cum tulit angue caput;
15 Nunc opto currum; de quo Cerealia primum
Semina venerunt in rude missa solum.
Prodigiosa loquor veterum mendacia vatum;
Nec tulit haec; nec fert, nec feret uila dies.
Tu potius, ripis effuse capacibus annis,
20 (Sic aeternus cas) labere sine tuo.

Non

— Longo nam tuta recessu
Puppis, & apposita fluviis descendit urbe.
Ubi pari modo in vulgatis libris peccatur. Plinius lib. 22. *Portus contra meridiem oppido appositus.* Seneca Troadibus 221. *Apposita caelo parva Lyraeslos jugo.* ubi perperam *imposita* reponunt adversus fidem meliorem codicum. apud Maronem ex antiquis membranis lib. 11. Georg. 122.

Atque ideo tauros procul atque in sola relogant Pajqua, post montem appositum. Pomponius Mela de antro Corycio lib. 1. cap. 13. *Appositus litori mons.* Plinius lib. vi. 1. *Oppidum Heraclea Lyco flumini adpositum.* Solinus xliii. *In quo oppidum Heraclea appositum Lyco flumini.* sic utroque loco scribendum esse homines cruditi jam viderunt. Cotippus:

Portus, quem geminas complexant brachia ripae Maenibus appositis. Propertius lib. 11. Eleg. 1x.

— *Dominum laevis captiva cruentum*

Appositum fluvii in Siraocenta vadis. Quomodo locus vexatissimus scribendus. ni mavis, *oppositu Siraocente.* de *fluviis vadis* nollem arguati essent viri cruditi. Amor. 1. Eleg. xiv.

— *Appositas sparsit in ora vulvas.*

Infra Eleg. xiv.

Apposita populum submovet ante fora.

Ita codex optimus. plura qui cupit, adeat, quae notamus ad Epith. vii. 100. & ix. 60. HEINSIUS. *Appositos montes* etiam Plin. xxxi. 7. dixit, qui & passim hoc verbo utitur. nec nos negamus elegantem poni pro propinquo. verum ego hic *opposito* retineo. vid. ad Epith. vi. 26. & iv. Metam. 601. Stabat enim Naso contra montem. ut fingendus etiam est Horatius lib. 1. Od. ix. *Sub monte tertius Moreni.* vid. 1. Metam. 689. BURMANNUS.

8. Turpi crassas.] Codex Moreti, *emissas*; forte, *diffusas.* HEINSIUS.

9. Quid parca dedisse quieti Tempora.] Alias legitur, *parca*, recte utrumque. MARIUS. *Parva*

libri quatuor. *Parca* Puteanus cum Jurci & Scaligeri Excerptis. sic lib. 11. Eleg. xv. sub finem eum codice Mentellano, *parcum proficiscere munus.* *grana parca* ex antiquis libris Art. Am. lib. 111. 56. 54. & Faust. 11. 538. *venae parcae* Trist. 11. Eleg. ult. 34. ut scribendum puto. etiam Art. Am. 111. 200. *parca alata.* & *parca crimina* ex scriptis codicibus. HEINSIUS. Supra etiam vers. 5. in Scriveriano erat, *parcus eras*, unde apparet, esse adpredivocabulum, ubi librari posuerunt, esse adprehendendum. hic tamen probro. nam & Francofurt. conspirat. *continuisse diem* etiam Palatin. secundus & Bernensis. sic lib. v. Faust. 492.

Fessa inter se nullo continuata die.

Ita *latus lateri continuare* 1. Art. 496. ubi & consensisse codices. ut 11. Epith. 58. sed paulum diversâ significatione. BURMANNUS.

12. *Pedo.*] *Pedi* rectius quinque libri HEINSIUS. 15. *Opto.*] Malo, *optem.* Trist. lib. 111. viii. 1. *Ducno ego Tripolemi cuperem confendere currum.* HEINSIUS.

16. *Venerunt.*] *Creverunt* Neapolitan. & quatuor alii.

18. *Nec tulit haec unquam.*] *Nec tulit haec, nec fert duo Moreti,* cum Neapolitano, Mentellano, ac uno Palatino, *haec.* sic Homerus: *ὄς ἔδῃ τὰ τ' ἔσθῃ, τὰ τ' ἐσθῆσανα, ἀπὸ τ' ἔσθῃ.*

De Calchante. Apollo apud Nostrium Metam. 1.

— *Per me quod critico fuitque*

Estque, pater. HEINSIUS.

19. *Effuse capacibus.*] Hoc vix intelligo. si dixisset, *ripis superfuse*, id est qui egressus est alveum, redi ad fines suos, sensus constaret; sed neque *capacibus* placet conjungi cum *effuse*. si enim ripae caperent, vel capaces essent aquae, nihil esset quod quereretur Poëta transivisse aquam sine finibus: nisi enim, qui continetur fluvius, sine fluo habiatur. in Francofurtensi optimo codice erat, *rapacibus.*

Non eris invidiae, torrens, (mihî crede) ferendae,
 Si dicar per te forte retentus amans.
 Flumina debent juvenes in amore juvare?
 Flumina fenferunt ipsa, quid esset amor.
 25 Inachus in Melie Bithynide pallidus isse
 Dicitur, & gelidis incaluisse vadis.
 Nondum Troja fuit lustris obfessa duobus,
 Cum rapuit vultus, Xanthe, Neaera tuos.
 Quid? non Alphcon diversis currere terris
 30 Virginis Arcadiae certus adegit amor?

Te

cibus, forte scripserit, rivis effusse rapacibus, sic rapaces undae vii. Metam. 550. & rapidae aquae mox vi. 80. & passim. ripam & rivum confundi vidimus ad Epil. v. 27. si vulgata ferretur, potest votum intelligi, ut intra alveum, satis capacem, fluat. BURMANNUS.

21. Non eris invidiae torrens (mihî crede) ferendae.] Id est, non eris fati, sive sufficiens ad invidiam omnem ferendam ac sustinendam. Sic & apud Livium: Deum benignitate temp. gratiae referendae esse. Et rursum: Divites confertis, qui oneri ferendo essent, scilicet sufficientes. κατ' ἐλαττω. MICYLLUS. Ita lib. x. Metam. 628.

Non erit invidiae victoria nostra ferendae.

22. Amor.] Ex vetulii codicis auctoritate omnino legendum est, Amans: licet parum bene pentametri versus in participia hujusmodi desinat. duriusculi enim redduntur: sed quando id parcius fit, tolerandum est. MARIUS.

25. Inachus in Media.] Fortasse Melia legendum, ut sit Nymphae nomen. sit enim & ab Apollonio secundo libro mentio ejusdam Nymphae Bithynidis, quae Neptuno Amycum peperit:

Ὁυ ποτε νύμφη

Τίστε Ποσειδάων γενεάλην ἐνυμφία
 Βίθωνις Μελίη. NAUGERIUS.

Media quidem in omnibus impressis, & plerisque manuscriptis exemplaribus legitur: nullus tamen sensus, qui mihi placeat, ex hac lectione elici potest. Idcirco diu animi nutavi, donec Franciscus Moccenici patricius Venetus, Magnifici Andree filius, qui mihi & officis & familiaritate est conjunctissimus, mihi horrendae vetustatis manuscriptum codicem attulit, in quo scriptum legitur non Media, sed Melia: & sic omnino est legendum. Est enim nomen proprium nymphae, ex qua Neptunus Amycum suscepit: ut refert Servius super Iliud Virgilianum lib. v. Aeneid. 373.

Bithyia vocatus Amyci de gente ferendat. Et Apollonius lib. II. Argonaut. princip. de hac Media Bithynide ita meminit, Ἐν ποτε νύμφη τίστε Ποσειδάων γενεάλην ἐνυμφία Βίθωνις Μελίη. Bithy-

nide: à provincia Bithynia, quae est in Ponti exordio, & Thraciam ab Oriente tangit: dicta à rege Bithyno. antea appellabatur Berybricia & Mygdonia. MARIUS. Verbum Inachus & alterum Media de mendo mihi suspecta sunt: vel si cum Paganino corrigas atque emendes, Melia. Numquam enim reperias, ut quidem puto, Meliam Bithyniden ab Inacho fuisse amatam, nisi accipias Inachum, cum fluvius sit, pro Neptuno. Hujus Meliae (modo ita legi placeat) Bithynidis, quod & Paganinus vidit, mentio est apud Apollonium initio ipso lib. II. Argonaut. De Neptuno & Bithynide, ex qua ille Amycum suscepit, ita Hyginus Fab. 17. Amycum fuit Neptuni & Melies filius, Berybriciae rex. In hujus regna qui honorans, caelestibus coepbat secum contendere, & devotissimè perdebat. Sic enim Argonautas provocasset ad caestus, Pollux cum eo contendit, & eum interfecit. Mentio item est apud Apollodorum lib. I. Bibliothecae. Sed omnia, ut uno verbo concludam, ab hoc loco aliena esse mihi videntur. Locum diligentius examinent creditores. CIOFAN. Ad marginem codicis Scalgeri ascriptum erat, Inachus in Melie. & Parthenius, Melia. DAN. HEINS. Quidam, in Nymphae. Excerpta Prolitiani, Melia. Puteaneus cum Excerptis Scalgeri, Melia. quomodo Patrihalus Epil. VI. & Naugerius in Notis, qui videantur. Haec opinor Amici Berybricis mater filii. nam & illa Βίθωνις Μελίη Apollonio dicta initio libri II. Argonautic. hinc emenda Apollodorum libro primo, ubi Ἀμύκος Ποσειδάωνος παῖς καὶ Βίθωνιδος dicitur. cum vox una exididisse videatur, & scribendum, καὶ Μελίης Βίθωνιδος. quamquam Scholiafista Apollonii ad illum locum incertum nomen apud nonnullos haberi matris Amyci testatur: usus ad hoc Callimachi auctoritate. Melien quoque Valer. Flac. lib. IV. 118. appellat, & Hyginus. HEINSIUS. vide & Servium ad Virgil. v. Aeneid. 573. & Scholiafista Statii ad lib. III. Theb. 353. sed & Media appellativum nomen pro Nympha arborum. vid. Frisch. ad Call. Hym in Del. 80. & Spanhem. BURM. 27. Obfessa.] Oppressa Moreti, Scriverii, Palatinus, Francofurt. & quatuor alii.

Te quoque promissam Xantho, Penée, Creusam
 Phthiotum terris occuluisse ferunt.
 Quid referam Afopon, quem cepit Martia Thebe,
 Natarum Thebe quinq; futura parens?
 35 Cornua si tua nunc ubi sint, Achelöe, requiram;
 Herculis iratâ fracta querere manu.
 Nec tanti Calydon, nec tota Aetolia tanti;
 Una tamen tanti Decianira fuit.
 Ille fluens dives septena per ostia Nilus,
 40 Qui patriam tantae tam bene ccelat aquae,

Fertur

31. Nearam.] Sunt manuscripta exemplaria, in quibus legitur, Creusam. Verum hanc fabulam apud nullum auctorem, neque Graecum neque Latinum, ne legisse memini: & Phthiotum quidem in omnibus tam impressis quam manuscriptis exemplaribus legitur: ego vero legendum arbitror Phthiotum, à Phthia, quae Thessaliae pars est australis. MARIUS. Commentator hoc loco addit, in quibusdam exemplaribus scriptis, Creusam, pro Neara legi, quod non caret prioris ratione: nam & Pindarus Ode IX. (VI. 22.) Pythiorum, & Creusa Naide & Peneo Hypeam regem Lapitharum, patrem Cyrene natum dicit. ipsam autem Creusam γαία θυγατέρα vocat. MICYLLUS. Libri veteres Creusam, melius, ut puto. CIOFAN. Cave Nearam pro Creusâ admittas, quae lectio non nisi in duobus vel tribus codicibus recentioris notae occurrit. Suspicabar aliquando scribendum esse, promissam Xantho Creusam, & intelligebam de Creusâ Erechtae Athenarum Regis filia, quae Xutho Thessali Hellenis filio nupsit. rem narrat Pausanias Achaicorum initio: & Auctor de origine Gentis Romanae a Schotto editus cap. II. tum & alii, qui addunt ab Apolline compressam Ionem genuisse: atque hinc Apollinem παρρησθον ab Atheniensibus cultum. sed cum Pindarus Pythiorum Ode IX. Creusam Naidem Terrae filiam, non Atheniensem illam, à Peneo amatam innuat, hunc muto sententiam. de Xutho tamen placeat conjectura, quod si Thesfalus fuerit. Xanthus totò orbe à Thesfalia remotus locum hic vix habet: praesertim cum ejus amores paulo ante jam occurrerint Nympham quoque Creusam hanc facit Diodorus Siculus lib. IV. Bibliothecae: Ὀμισσοῦ καὶ Τηθύος, κατὰ τοὺς μύθους, παῖδες ἐγένοντο κλειῶνος, ποταμῶν ἐπάνωθεν, ἐν αἷς καὶ Πηνειῶς, ἐφ' οὗ συνέβη τὸν ἐν Θερραλίᾳ Πηνειὸν ἀνομασθῆναι. οὗτος δὲ, μωγεῖς Νυμφῆς τῆς ποταγοφρονεμένης Κρεῶδος, παῖδας ἐγένοντο Τηφέα καὶ Στρίλθον. Phthiotum autem terris repositum esse Puteaneus codicis. in quo Phthiotum, cum Phthiadem ante legeretur. Certe Pecum θιάζων Callimachus appellat Hymno in Delum, & Goltzius in Graecia nimum ciat θιάζων.

sed quod codices plerique Phthiadam & Phthiadum agnoscunt, opinor scribi debere:

Creusam
 Phthiada sub terris occuluisse ferunt.

Creusam Phthiada, ut ab Atheniensibus altera Xuthi amica distinguit. De voce Phthias diximus ad Ep. VII. 165. HEINS. Phthiadam Achil. Stat. ad Catul. comam Benonicus, & Maesaram, nisi vitiosa lectio libraribus debetur.

34. Natarum Thebe quinq; futura parens.] Has quinq; recenset interpres Pindari Ode VI. (VI. 144.) Olympiorum, his nominibus: Corycia, Aegina, Salamis, Thebe, & Harpina: casus natas ex Metopoe dicit, quae filia Ladonis. Sed Ovidius alios secutus auctores videtur, qui matrem harum Theben facit, non Metopon: alii etiam plures Afopii filias annumerant, ut Cloeum, à qua Plataeae oppidum juxta Neumam: Plataeam, à qua Beroe oppidum Boeotiae: Beroem, à qua Beroe oppidum Boeotiae: Beroem, à qua insulae nomen: & Epidum: item Euboiam, à qua insulae nomen: & Comben, quae & Chalcis dicitur, de quibus partim Pausanias in Boeotia, partim Eustathius in 2. Iliad. MICYLLUS. Ritterhusius notat ad Opiam lib. I. Epil. 25. Herodotum duas nominare filias, Thebes & Aeginam, quarum hanc, cum pater iudicio Sisyphi cognovisset ab Jove raptam, persequens sisyphi factus est. ut habet Callimachus ejusque mine taetus est. ut habet Callimachus ejusque Scholiafista in Hymn. in Delum. 78. & repetit Schol. Apollonii lib. I. vil. & Lutat. ad Stat. VII. 317. & 424. Diodorus Siculus lib. IV. duodecim filias ei tribuit, quarum & nomina recenset. Ceterum Scholiafista Pindari ad Od. VI. VI. 144. sex recenset, illis, quas Micyllus enumerat, addens Nemean. BURMANNUS.

35. Si tua sunt ubi nunc.] Si tua nunc ubi sint meliores. recte. HEINSIUS.

40. Tanta non bene celat.] Tam magnus inquit fluvius non debet fontem suum abscondere: sed manuscripta exemplaria habent:

Qui patriam tantae iam bene celat aquae. Quae lectio melior. MARIUS. In Neapolitano & Palatino primo edit. tanta iam bene celat aqua. forte per tacita aqua. ut XIV. Metam. 601. Tacito desore sub aequora cursu.

Fertur in Euadne collectam Afopide flammam
Vincere gurgitibus non potuisse suis.
Siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus,
Cedere iussit aquam: iussa recessit aqua.

- 45 Nec te praetereo, qui, per cava saxa volutans,
Tiburis Argei spumifer arva rigas.
Illa cui placuit, quamvis erat horrida cultu,
Ungue notata comas, ungue notata genas.
Illa, gemens patriuque nefas, delictaque Martis,
50 Errabat nudo per loca sola pede.

Hanc

Vid. ad xv. Metam. 275. HEINSIUS. Ego nihil intencit. tanta enim aqua convenit epitheto *divitis*, quo Nilum ornavit. unde mox *yl. 94. divitias* vocat aquas copiosas, & II. Art. Am. 343. *opes. fractae aquae* Palatinus tert. *qui fontem tantae* Moreti, quae est glossa. vid. Epist. vi. 108. *Qui patriae tantas tam bene celat aquas.* Unus Heinfil. BURMANNUS.

41. *Euadne.*] *Evadne* duo libri: utrumque recte. BERSMAN.

43. *Siccus.*] Forte, *siccus*. Neptunus enim Enipei formam adsumerat. Propert. lib. I. Eleg. XIII. HEINSIUS.

45. *Nec te praetereo, qui per cava saxa volutans.*] *Volutans* Puteaneus & complures alii. ut apud Maronem III. 607.

Gemibusque volutans Haerbat.
Deinde Sarravianus cum Menteliano, *Nec te praeteream.* Scribe, *Ne te praeteream.* cuiusmodi errores plures in hoc opere deprehendimus. IDEM.

46. *Spumifer arva rigas.*] Legitur &, *pomifer*, quod & Horatius lib. I. Od. 7.

Et praecipit Anio, & Tyburni lacus, & ada Mobilibus pomaria ripis.

Utrumque recte. NAUGERIUS. *Spumifer*. Necesse enim est, ut spumas faciat fluvius, qui volvitur per saxorum obices. Dixerat enim supra, *Qui per cava saxa volutans*. Quaedam tamen exemplaria scriptum habent, *Pomifer*: quae lectio maxime placet. Nam & Propertius lib. IV. Eleg. 7. dixit:

Ramosis Anio qua pomifer incubat arvis.
Et Placum lib. I. Carminum:

Et praecipit Anio, etc. MARIUS. *Spumifer* idem libri habent, male alii legunt, & in his Paganinus, *Pomifer*. CIOFANI. *Pomifer* Puteaneus & alii magno numero. optime. Tibar enim copia & praesentia pomorum laudatissimum antiquis. Propertius libro IV. Elegia septima:

Ramosis Anio qua pomifer incubat arvis.
Sed & Silius Italicus *Pomifera*. *Tiburis arva* dixit libro IV. 526.

Quosque sub Herculis taciturna flumine murii.
Pomifera arva tenens Anienicola Catilli.

Male illic circumfertur, *Anienicola*que contra auctoritatem veterum librorum. produxit enim & Virgilius primam in *Carillo* syllabam. de *Pomariis* Tiburis Horatius quoque, quem locum Naugerius jam vidit:

Et praecipit Anio, & Tyburni lacus, & ada Mobilibus pomaria ripis.
Statis lib. I. Silv. III. 81.

Quid bisera Alcinoi laudem pomaria, vosque Qui nunquam vacui prodidisti in arbe rami?
Symmachus libro VII. Epistola XIX. *Nam ego sicre postulo, quid in Tiburibus pomariis litterarum operis exercent?* ubi *litterarii operis* scribendum. Columella in Horto:

Et Torni lacus & pomis Tiburis arva.
Sed & recte Noster *Argemum* Tibur nuncupat. quomodo apud Horatium lib. II. Od. 6.

Tibur Argea postum colono.
Martialis Epigrammate LVII. libro IV. de Tibure:

Tu colis Argei regnum, Faustine, coloni: Quo te bis decimus ducit ab arbe lapis.

Ita optime membranae, in vulgatis, *Argiois coloni*. Guntherus Ligerini libro IV. *Inter & Argens nunc Tiburis arces.* sic enim censio castigandum, nunc circumfertur, *Argos famosi Tiburis arces.* HEINSIUS. Quia hic Poeta agit de rapidis fluvii & magnis, recte censuit Broukhusius, optimum Poetarum interpretes, *Pomiferi* epitheton hoc loco valde esse debile, neque ad rem multum facere. vide eum ad Propert. lib. IV. Eleg. VII. *yl. 81.* & certe melius *Spumifer* convenit fluvio, qui per cava saxa volutans, unde spuma oritur, & Dionys. Halic. lib. V. cap. 37. de Aniene: *ὅς ἐκ πολέου μὲν Τιβέου καὶ ἰσχυρῶς ἐκχέεται σκοπέλου, καὶ ἐκ ὀπίου Τιβουρὸς πολλοῦ ἐκχέεται σκοπέλου, καὶ ἐκ ὀπίου Τιβουρὸς πολλοῦ ἐκχέεται σκοπέλου, καὶ ἐκ ὀπίου Τιβουρὸς πολλοῦ ἐκχέεται σκοπέλου.* *offunditur de alto scopulo.* Status quoque lib. I. Silv. 3. tribuit illi *sumidam rabiem*, & *spumosa murmura*: quod vero Silius eum *tacturum* faciat, & lib. XII. 530. *Labi sine murmure* dicat, hoc suo jure facit, saepe enim Poetae eosdem fluvios & placidos, & aliis locis rapidos fingunt. de quo plenus ad Valer. Flac. v. 180. agemus. Cl. Bentle-

ju9.

- Hanc amnis rapidis animosus vidit ab undis;
Raucaque de mediis fustulit ora vadis:
Atque ita, Quid nostras, inquit, teris anxia ripas;
Illa, ab Idaeo Laomedonte genus?
55 Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris?
Vitta nec evinctas impedit alba comas?
Quid fles, & madidos lacrimis corrumpis ocellos?
Pectoraque insanâ plangis aperta manu?
Ille habet & filices, & vivum in pectore ferrum,
60 Qui tenero lacrimas lentus in ore videt.

Illa;

jus vero ad Horat. I. Od. 7. legebat, *Pomifera arva rigas.* BURMANNUS.

47. *Quamvis erat horrida vultu.*] *Cultus* meliores cum prima editione. & hoc verum est. nisi quod Moreti unus, *horrida cultus*. ut sit Graecismus. infra Tybris ad lliam, *Quo cultus abiere tui?* HEINSIUS.

49. *Illa gemens patriuque nefas.*] Existimo scribendum, *patriuque nefas*. sic & Noster Metam. XI. 328.

Quem (misera ô pietas!) ego tum patruoque dolorem

Corde tuli, fratrique pio solatia dixi.
Lib. XII. 598.

Annui, atque animo pariter patruoque suoque Delius indulgens.

Sic scribendum utroque loco ex optimis membranis. ut & Fall. IV. 55. *Euse cadit patruo Lausus.* apud Maronem quoque in vetusto codice Hamburgensi exaratum offendit Aeneidos sexto 402.

Cassa licet patruum servet Proserpina limen.
Apud Horatium habes, *patruae verbera lingua.* Marcian. Capella lib. I. pag. 23. Edit. Grot.

Eic quoque sic patruis servit honoribus.
Vide ad Claudian. Epith. Honor. v. 39. HEINSIUS.

Ego contra codices nihil movco, nec semper talia intrudenda in vitis membranis puto.

50. *Per loca sola.*] *Per loca sicca* Politiani unus.

51. *Vidit ab undis.*] *In undis* Puteaneus alter, Francof. duo Moreti, & tredecim alii.

56. *Evinctas.*] *Invinctas* Francof. Neapolit. Moreti duo, & Vaticanus unus. vid. II. Am. v. 45. alter Politiani, *impexas*. quod Heinfilo non displicet. vide sup. Eleg. I. 7. recte autem sine vitta inducit lliam, quia vitata erat, virginitatemque, cujus insignis vitta, perdidit. pro alba, multi scripti, *ulla*, male. albae enim plerumque vitae, & praecipue sacerdotum. vide Barth. ad Stat. Th. II. 738. IV. 218. & I. Achill. II. BURMANNUS.

57. *Madidos.*] *Teneros* editi olim, & unus Moreti a secunda manu. sed mox ea vox repetitur, & ex lib. I. Arr. 129. efficitur lectionem puto, & *madidos* probat etiam Marius. IDEM.

58. *Plangis.*] Percutis. Legitur & *Tundis*: utrumque bene. *Acerba*: aut, tu crudelis, aut pectora acerba, id est, alpera & crudelia, quae sustinent obtundi: sed longe melior est antiqua lectio, *Alpera*, id est, nudata. MARIUS. *Tundis acerba*: unus Massi. alter, *Tundis aperta*. sequor. CIOFANI. *Pungis* Puteaneus. parum refert. HEINSIUS. Infr. Eleg. IX. *yl. 10.*

Pectoraque infesta tundis aperta manu.
Et Apulej. IV. Metam.

Tundere pectus infestis palmis.
Contra sup. lib. II. Eleg. VI. 3.

Plangio pectora palmis.
Tundis inepia prior Medicus. quod admodum placet, & *aperta* ex alio loco huc a librario intrusum puto. non est acerbum autem convivium *inepia*, cum & Deus dicat, & blanda additur sit verba. vide. Donat. ad Terent. Adel. VI. IV. 7. & ita saepe apud Nostrum & comicos *inepia* dicuntur, qui aliquid nefas, personae autem temporis non congruenes faciunt. vid. Terent. Eun. v. VII. 7. Andr. IV. v. 52. sic & I. Art. 306.

Quid toties postas jugis, inepia, comas.
Et I. Amor. XIV. 36.

Quid speculum moesta ponis, inepia, manus?
Remed. 472.

Officio natam lacus, inepia, tuo.

Et alibi. BURMANNUS.

59. *Et durum in pectore ferrum.*] *Vivum ferrum* Puteaneus cum Scaligeri Excerptis. optime. hoc est quod in Trillibus dixit, lib. I. Eleg. 8.

Et rigidum ferri femina pectus habent.

Saepe autem ea vox ad res non animatas transferitur. sic, *viva saxa* Ep. Hyllip. & lib. VII. Metam. *Vivum gramen, vivis cespes, vivo fontes, viva sulphura, viva flamma.* & similia passim apud Nostrum aliosque veteres. Sulpitius Severus in Dialogis: *Donec, quod contra emens naturam erat, lignum aridum in solo arente vivifecit.* Metam. VII. 77. *Extinctaque flamma revivis.* ita enim recte libri veteres. ubi plura. HEINSIUS.

60. *Lentus in ore videt.*] *Lentus* probe Puteaneus,

Q. 99. 3

- Ilia, pone metus; tibi regia nostra patebit:
Tæque colent amnes; Ilia, pone metus.
Tu centum, aut plures, inter dominabere Nymphas:
Nam centum, aut plures flumina nostra tenent.
- 65 Ne me sperne, precor, tantum, Trojana propago:
Munera promissis uberiora feres.
Dixerat. illa, oculos in humum dejecta modestos,
Spargebat tepidos flebilis imbre sinus.
Ter molita fugam, ter ad altas restitit undas,
70 Currendi vires eripiente metu.
Sera tamen scindens inimico pollice crinem,
Edidit indignos ore tremente fonos:
O utinam mea læta forent, patrioque sepulcro
Condita, dum poterant virginis ossa legi!

Cur

neus, cum Scaligeri Excerptis. dixi ad Epist. xv. M. 169. IDEM.

63. *Dominabere.*] Politiani liber, *celebrabere.* vid. ad iv. Metam. 46. & ad Eleg. præced. M. 3.

65. *Ne me sperne.*] *Nec me* Edit. prima, Bernmanni & aliae. Bernensis codex & sex alii. Ita & supr. Eleg. II. 24.

65. *Romana propago.*] *Trojana* Puteani & Scaligeri Excerpta & quatuor libri ex nostris. supra dixit:

Ilia ab Idaeo Laomedonte genus.

Atque ita lib. III. Faenor. initio, videtur legendum:

*Tum quoque inermis eras, cum te Trojana sacerdos
Cepit, ut hinc urbi semina digna daret.*

Et apud Statium lib. IV. Silv. II. 65.

Trojanae qualis sub collibus Albae.

Et confirmatur altero Statii loco lib. v. Silv. II. 108.

Trojanae collibus Albae.

Quod doctissimus Gronovius jam vidit. Nisi Romanam propaginem accipis pro ca, unde Romanam propagit, ut ita, *Romana* Ilia Horatio lib. III. Od. IX. HEINSIUS.

66. *Uberiora.*] *Uteriora* Francofurtensis. vid. ad lib. II. Eleg. IX. 10.

67. *Oculos humum.*] Et sensus & carminis ratio exigit, ut omnino legatur, *in humum*: & sic est in manuscriptis exemplaribus. *Dejecta*: pro, dejectos habens oculos modestos in terram. Est enim Synecdoche. ut apud Virgil. lib. I. 561.

Tum breviter Dido vultum demissa profatur.
MARIUS.

67. *Dejecta.*] *Deixa* alter Mentelii. vid. Epist. XXI. 113. *Dejecta parumper* Bernensis.

68. *Tepido flebilis imbro sinus.*] *Tenero* Putea-

neus, optimus Palatinus, & unus Moreti cum Saraviano, cui id pro diversa lectione adscriptum, alii multi cum prima editione, *tepidos sinus*. Paf. IV. 521.

Dixit, & ut lacrymae (neque enim lacrymarum deorum)

Decidit in tepidos lucida gutta sinus.

Art. Am. lib. II. 360.

Hospitii est tepido nocte recepta sinu.

Lib. III. 622. ex auctoritate vetustiorum codicum;

Quas regat in tepido fuscata laeta sinu.

Epistola Briseidis 116.

Te tenet in tepido mollis amica sinu.

Martial. lib. IX. Epist. LIX.

Et laet in tepido plurima mappa sinu.

Calpurnius Ecloga v.

Natosque tepenti

Ferte sinu tremulos.

Sed & *tepidas lacrymas* recte dici non inficior.

HEINSIUS.

68. *Flebilis.*] Pro sente & moesta poni videtur, ita Horat. IV. Od. 2. *Flebilis sponsae juvenem raptum.*

Et ita posset capi Epist. XX. 106.

Nunc quoque Mygdonia flebilis extat humo.

Aliter est qui fletur; ut idem lib. I. Od. 34.

Multis ille flebilis occidit.

Et Noster Epist. XIII. 48. & alibi. BURMANNUS.

70. *Currendi.*] Francius malebat, *currendi. Impediente metu* etiam plurimi scripti cum prima editione.

71. *Sera tamen.*] Tarda ad loquendum, quia scilicet diu tacuit, quaedam tamen exemplaria scriptum habent, *stava*. quae lectio valde placet, quia sequitur, *scindens inimico pollice crinem.*

MARIUS.

- 75 Cur modo Vestalis taedas invitor ad ullas
Turpis, & Iliacis inficienda focus?
Quid moror? en digitis designor adultera vulgi.
Desit famosis, qui notet ora, pudor.
Haestenus; & vestem tumidis praetendit oculis:
- 80 Atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
Supposuisse manus ad pectora lubricus amnis
Dicitur; & focii jura dedisse tori.
Te quoque credibile est aliqua caluisse puella:
Sed nemora & silvae crimina vestra tegunt.
- 85 Dum loquor, increvit latis spatiosius undis,
Nec capit admittas alveus altus aquas.
Quid mecum, furiose, tibi? quid mutua differs
Gaudia? quid coeptum, rustice, rumpis iter?

Quid

MARIUS. *Leges, sera*, cum Puteano & decem aliis. Nonnulli etiam, *sero*. proxime verum. TRIST. IV. Eleg. IX.

Nostraque vincetur lacrymis clementia seris.

HEINSIUS. Diversitas illa lectionum venit inde, quia *sera* saepe tristitia, adversa notant. vide Stowe. ad Arnob. lib. VI. pag. 134.

73. *Mea læta forent.*] *Scribe, mea læta forent.* Nam Puteaneus sequenti versu optime, *dum poterant virginis ossa legi*, non *legi*, quod haestenus circumfertur, de officio dixi ad Epist. X. M. 150. & Passeratius ad Propert. lib. XI. Eleg. 24. HEINSIUS.

73. *Patrioque sepulcro.*] *Parvoque* Neapolit.

77. *Quid moror?*] Forte, *Quin morora*. HEINSIUS.

Sed recte Marius haec illustrat illis Virgilib. IV. 325.

*Quid moror? an mea Pygmalion dum moenia frater
Destruat?*

77. *Et digitis.*] Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *Et digitis*, id est ecce. ut apud Virgil. lib. V.

En quatuor arae Neptunum.

Jam, inquit, infamis sum, & fabula vulgi. MARIUS.

78. *Desit famosis.*] Palatinus, *famosis*. locus corruptus. forte:

Desino; damnosus quid notat ora pudor?
Epist. XX.

Quid pudor ora subis?
Vel:

Ne sit famosus, qui notet ora, pudor. HEINSIUS.

Legerem, *Desit famosis, qui notet ora, pudor*; adulteris notis, & jam criminibus se pollucere adfectus, desit pudor; sed mihi, Vestali virgini, adfectus, pudor, quod digitis designet, fubis, & prohibet plura loqui. & ideo vestem pudore subente oculis praetendit. BURMANNUS.

79. *Tumidis.*] *Turgidis* propter fetum, ut apud Catullum:

Flendo turgiduli rubeant ocelli.

Sed rectius in manuscriptis codicibus legitur, *Tumidis*: ut sit causa, quam ob rem oculis vestem Ilia praetenderit; quia timebat. ut supra:

*Ter molita fugam, ter ad altas restitit undas,
Currendi vires eripiente manu.* MARIUS.

Recte *tumidis* Puteaneus & quatuor alii, ex fetu tumentes intelligit. Tibullus lib. I. Eleg. VIII.

Et sua jam fletu lumina fessa tument. HEINSIUS.

Confirmat Heinii, quae & Douzas fuit olim, correctionem Francofurtensis. & ita capienda illa Suetonii, Tiber. cap. 7. *Semel ex occurso visum alio*

contentis & tumentibus oculis projectus est. ubi frustra corrigunt viri eruditi, & alii tumentes oculos, amatorios, exillantes, & nescio quos exponunt.

& sic *turgentes* genas Senecae Agamem. 760. vindicavit Gronovius. notat vero Douza obnuptam & velatam hic induci Iliam ex ritu prius nuptiarum. BURMANNUS.

83. *Caluisse.*] *Legitur & incaluisse.* MARIUS.

Incalsisse alter Puteaneus & Excerpta Vossii Epist. XI. 25. *Ipsa quoque incalui.* & supr. vers. 26. *repuisse*

Francofurti. *tenera caluisse* Palatin. mox, *sed nemus* Francofurtensis.

85. *Vastis spatiosius in undis.*] Unum habeo exemplar, in quo scriptum est, *Latis spatiosius undis*: quae lectio vehementer mihi placet, ut *spatiosius* sit adverbium. MARIUS. Idem libri, *Latis*. CROFAN.

Latis spatiosius in undis nostri. Naugerius ex suis malit, *Latis spatiosius undis*. quod & Gruteroridebat, & jam editiones nonnullas occupavit.

HEINSIUS. Mihi placeat satis vulgata, *vastis spatiosius in undis*.

87. *Differs.*] *Perdis* Puteaneus alter & Excerpta Vossii. sed Epist. XVIII. 3. *Longa mora est omnino*

nobis, quae gaudia differs.

Quid? si legitimum fluere, si nobile flumen?

90 Si tibi per terras maxima fama foret?

Nomen habes nullum, rivis collecte caducis;

Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa solutus.

Fontis habes instar pluviamque nivesque folutas;

Quas tibi divitias pigra ministrat hiems.

95 Aut lutulentus agis brumali tempore cursus:

Aut premis arentem pulverulentus humum.

Quis te tum potuit ficiens haurire viator?

Quis gratà dixit voce, Perennis eas?

89. *Legitimum.*] Ita flumen dici, ut *legitima Historia*, legitimum Poëma Horatio, notavit Douza.

91. *Nivibus caducis.*] Quae de montibus cadunt. In quodam tamen vetustissimo codice legitur, *Rivis collecte caducis*: quae lectio magis placet. nam inferius paulo ait:

Fontis habes instar pluviamque nivosque folutas.

MARIUS. Libri potiores, *rivis*. & recte. de nivibus mox sequitur. deinde Puteaneus. cum Scaligeri Excerptis *pluviamque pro pluviasque*. HEINS. Aequè bene *nives cadutas*, quam *rivos* dici putat. ita *caducas nives*. German. Prognost. §f. i.

Grandine permixtus Aries, nivibusque caducis &c. Neque nives caducae, quae de montibus cadunt, ut Marius, sed de coelo. ut *sulmen caducum* Horat. III. Od. 4. quod in *coruscum* mutavit nuper Bentley. an feliciter, nunc non disputo. incommode tamen mox *nives* repetuntur, quare *rivos caducos* interpretari per me licet cadentes per saxa, ut solent torrentes. Noster II. Pont. VII. 39.

Jam dolor in morem venit meus; nigra caducis Percussu crebro saxa cavantur aquis.

Ita & *lacrimas caducas* Noster VI. 396. & ita proprie *cadens* dicuntur torrentes & fluvii. Flor. III. 7. *Asim amnem per abrupta cadentem*; ubi male *vadentem* edunt. Lucan. VIII. 255.

Jam Taurum, Tauroque vides Dissipata cadentem. Stat. I. Silv. III. 73. *Aut ingens in signa cadit*, & ita millic. BURMANNUS.

97. *Quis te unquam potuit.*] *Quis te tum potuit* Puteaneus. probè. aëliivo tempore nimirum, quando arentem humum pulverulentus premis. HEINSIUS.

97. *Viator.*] *Natator* Moreti tertius. quod non est de nihilo. sic Epill. XIX. 90.

Magnus ubi est spectis ille natator aquis? BURMANNUS.

99. *Damnosa pecori curris, damnosus agris.*] Comment. de potu nocivo, & quod ex eo in morbos incidunt pecora: sed fortasse magis de inundatione stibulorum & pascuorum intelligendum. In quibusdam etiam legitur:

Damnosa pecori, cunctis damnosus agris. MICVL.

101. *Vae demens.*] Quidam legunt, *Nunc demens*: utrumque recte. NAUGERIUS. *Vae demens*, valde demens. ut apud Virgil. in Buc.

Mantua vae miseræ nimum vicina Cremonae. *Vae* enim particula (ut docet Gell. lib. v. Noctium Atticarum) interdum auget, interdum minuit: inde *vabemens*, *vagrande*, *vafanos*, & *vaoertes* dicimus. In quodam codice legitur, *Nunc demens*: in aliis manuscriptis, *Nae demens*: quae lectio si tibi placet, exponit: *Nae*, id est certe. ut apud Terent. *Nae ego homo infelix sum*. MARIUS. *Vae* libri meliores magno numero cum prima editione. unus Medicus, *ah demens*. Scriverianus, *vab demens*. Legge:

Huc egon' ah demens.

Sic Epistola XXI. 72.

Mentor ah demens! ille secundus erat.

Virgil. Eclog. II. 60.

Quem figis, ah demens?

Deinde pro *fluminum amores*, quod praeter morem Nasonis dicitur, duo codices, *flumen*, unus, *fluvium*. Optimus Palatinus, *flumis*. Latere mendum suspicor. HEINSIUS. *Aut ego quas demus* Barberinus. *cur demens Junii*. Douza jam conjecterat, *huc egon' ah demens*.

102. *Nescio quid spectans.*] Rectius fortasse in manuscriptis legitur, *Nescio quem*: id est, vilissimum & ignobilem quandam torrentem aspiciens. Cum contemptu enim dicimus, *Nescio quis*. Sic infra:

Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas. Scribendum etiam omnino est *Acheloon*: Latini enim vertunt ω mega Graecum in ω longum, & Graecae literae figuram non admittunt. & *Inachon*. Omnes hi accusativi sunt Graeci. idcirco per n scribuntur, non per m : nulla enim dictio apud Graecos desinit in m . MARIUS. Lego ex eorumdem lib. consensu: *Nescio quem spectans*. CIOFAN. Puteaneus cum Jureti Excerptis, *Nescio quem huc spectas. hunc spectans* duo alii cum codice Neapolitano. *Nescio quam spectas* Parnesianus. *amnem* etiam Puteaneus. Fortè:

Nescio cui spectas Acheloon & Inachon amnes.

Latet

Damnosa pecori curris, damnosior agris.

100 Forsitan haec alios; me mea damna movent.

Huic ego vae demens narrabam fluminum amores?

Jactasse indigno nomina tanta pudet.

Nescio quid spectans, Acheloon & Inachon amnes,

Et potui nomen, Nile, referre tuum.

105 At tibi pro meritis opto, non candide torrens,

Sint rapidi soles, siccaque semper hiems.

Latet certe mendum. forte, *Nescio cui jactans*. HEINSIUS. *Nescio quam* etiam Bernensis. Mihi nihil mutandum videtur. nam verbum *spectare* eleganter ponitur, ubi de comparatione inter diversos agitur. ut scntus sit, ego spectans nescio quid, componere potui cum vilissimo flumine, vel potius torrente, tot clara nomina fluviorum. Justin. II. 10. *Ceterum si regem spectas, divitias, aut ducem laudas*. Virgil. Eclog. III.

Si ad virulum spectes, nihil est quod pocula laudes.

Douza, *quid spectans* explicabat *cogitans*. vid. supr. Eleg. II. 28. BURMANNUS.

106. *Rapidi soles.*] *Rabidi* Neapolitan. sed & *rapidos sol* potest dici, quia calore suo omnia rapit, ut ita Virgil. IV. Georg. 425. *rapidum firmum* dixit. & *rapidae flammae, rapidus ignis* pallium dicuntur. vid. VII. Metam. 327. IDEM.

ELEGIA VII.

AT non formosa est, at non bene culta puella;

At, puto, non votis saepe petita meis!

Hanc tamen in nullos tenui male languidus usus,

Sed jacui pigro crimen onusque toro.

5 Nec potui cupiens, pariter cupiente puellâ,

Inguinis effoeti parte juvante frui.

IIa

T. *Aut non formosa est, aut non &c.*] Multo rectior vetus lectio:

At non formosa est, at non bene culta puella,

At, puto, non votis saepe petita meis.

NAUGERIUS. *Aut non* quidem in Aldinis ceterisque impressis codicibus legitur. sed magis mihi placet vetustissimum exemplarium lectio, in quibus scriptum legitur:

At non formosa est, at non bene culta puella:

At, puto, non votis saepe petita meis.

Ut ironice loquatur, & sit sensus: Puella illa, cum qua consumere amoris opus non potui, & pulchra, & ornata, & à me saepe cupita fuit. Praecipuas enim causas removet, quibus id evenire poterit: cum deformi enim foemina, aut inornata, aut non optata, non mirum est, si quis coire nequiverit. Quod autem haec puella formosa fuerit, ostendit inferus, dicens:

At qualem vidi, qualem tenuisse puellam.

Et:

Illius attactu Pylis juvenescere possit.

Quod cum capiverit, paulo inferius ita indicat:

Optabam recipi certe, sum nempè receptus:

Oscula ferre, tui: proximus esse, sui.

Non igitur affirmative dixit, *At non formosa est*; sed ironice. Hoc eodem ironice loquendi modo usus est Naso lib. II. Metam. 566. cornice ita loquente:

At puto non ultro, nec quicquam tale volentem Me petiit.

Idem in hac Elegia paulo inferius:

Sed, puto, non blanda, non optima perdidit in me Oscula.

Minime autem legatur cum interrogatione. MARIUS. *At pro* *Aut* ter geminandum ex auctoritate Puteanei, Saraviani & trium aliorum. quomodo & Naugerius ex suis. Vide Notas nostras initio Epist. XII. HEINSIUS. Sic & Barthius lib. XXXV. Adv. 22. in Catalectis Scaliger. pag. 82. Priapeis:

At, non longa satis, non stat bene mentula crassa.

Ubi ut male Scaliger. BURMANNUS.

4. *Sed jacui.*] In quibusdam, *Sic jacui*, utrumque rectè. NAUGERIUS. Alias, *Sic. MARIUS.* *Sic jacui* optimus Palatinus, *Et jacui*. HEINSIUS.

R I I

B. 52.

- Illam quidem nostram subiecit eburnea collo
 Brachia, Sithoniâ candidiora nive:
 Oculaque inferuit cupidae iuliantia linguae:
 120 Laescivum femori suppositumque femur.
 Et mihi blanditias dixit, Dominumque vocavit:
 Et quae praeterea publica verba juvant.
 Tacta tamen veluti gelidâ meâ membra cicutâ,
 Segnia propositum desistit fore suum.
 125 Truncus iners jacui, species, & inutile pondus:
 Nec fati exactum est, corpus an umbra forem.
 Quae mihi ventura est (siquidem ventura) senectus,
 Cum desit numeris ipsa juvenata suis?

Alī

3. *Sithoniâ.*] Male Palatinus, *Sidonis*. ita apud Claud. i. Laud. Stil. 123. *Sithonias byemes* est in MS. Mediceo, pro *Sidonis*. BURMANNUS.

9. *Cupide iuliantia lingua.*] *Cupide* adverbium est. in quibusdam tamen exemplaribus legitur, *cupida iuliantia lingua*. utrumque recte. MARTIUS. Repone ex prima editione & tribus scriptis, *cupidae linguae*. sic inferere cancellis pedes sup. Eleg. 11. 64. & 1. Artis. 605. *Inferre te turbas*. Mct. xiv. 33. *Inferis Acaidias alienae gentis*.

Et 1. Art. 198. *Latus lateri conferere*. ut quidam codices. nisi datus sit cum *iuliantia* contrahendus, ut *coriare*, *pugnare* abscidi. duo, *cupidis linguis*. Putaneus & ites alii, *cupide linguis*. HEINSIUS. Sine dubio cum *iuliantia* debent constitui *lingua cupida*, sive *linguae*. utrumque enim dici potest: ita *coriare* cum dativo. vid. Lamb. ad Horat. 11. Od. 6. dubium est apud Silium 17. 20. *Muris quibus est iuliantia ventris*. BURMANNUS.

12. *Publica.*] Apprime huc facit Seneca Epist. III. *Inaque sic priore verbo, quasi publico usus es: et sic illam amicam vocasti, quando omnes candidatas bonas viros dicitur, quomodo obvis, si nomen non succurrat, dominos salutarum.* & Epist. 11x. *Magna ex epistola tua percipi voluptatem. permittit enim mihi nisi verbis publicis, nec illa ad significationem Stoicorum revoca.* Ovid. 1. Art. 144.

Et nuncias primas publica verba sonas. HEINSIUS. Vide ad Petron. cap. xxxix. & de his blanditiis Torr. & Calaub. ad Sueton. Aug. 53. BURMAN.

14. *Propositum meum.*] *Suum* Excepta Politiani & Barberiniana. concinne. nam *Ti* nota *membra* praecedentia. HEINSIUS. *Deserere* etiam Scriverii & duo alii.

15. *Truncus iners.*] *Taurus* citat Passerat. ad Propert. lib. III. Eleg. 6. pag. 448. nisi aberravit sit operarum. vid. *Taurum* obsecrans sensu voluerit: hic legi, de quo vide ad Petron. cap. xxv. & xlv. BURMANNUS.

17. *Inutile lignum.*] In omnibus fere MSS. exemplaribus legitur, *signum*, id est statua. & sic omnino legendum. MARTIUS. *Et inutile lignum* Mafseian. alii legunt, *signum*, id est statua. lib. 1. Me. tamorphos. 405.

— *Sed ubi de marmore coepta*
Non exacta fati, ruidibusque similima signis. CLOP. *Pondus*, ac sequenti versu, *Et non exactum corpus* Putaneus cum aliis nonnullis & meliorum numero. Nil mutem temere. Fonte tamen scribendum, *signumque et inutile pondus*. certe Arondelianus, *pondusque et inutile lignum*. HEINSIUS. *signum* Barthius quoque praefert lib. xxxiv. Adv. cap. 21. sed quia *species* & *signum* fere idem notat, *lignum* firmari posuit illis Horatianis lib. 1. Sat. VIII. 1.

Olum truncus eram ficulnus, inutile lignum.
 Similis diverfitas in Priapej. Carm. 1x.

Sed rade lignum villicus dolavit.
 Ubi Scioppius, *signum*. non *pondus* tamen praetere lignus. quod & Francofurtensis confirmavit. ita ut Am. x. 20.

Singue mei lecti non ego solus onus.
 BURMANNUS.

17. *Siquidem est ventura senectus.*] *Siquidem ventura* Putaneus cum quatuor aliis. complere, *si qua est ventura*. Faust. xv. 603.

Hoc quoque tentemus; siquidem jejuna remansit.
 HEINSIUS. Ita, *si qua est modo corporis umbra*, inf. Eleg. ix. 65.

18. *Ipsa juvenata.*] *Ipsa* Bernensis.
 19. *Quod me juvenemque.*] *Quo me* Putaneus dicitum alibi. HEINSIUS.
 22. Post hunc versum duo inferuntur in Bernensi codice:

*Tactus ita imbellis, dolo, dolo ipsa puella,
 Cum non humanis utimur officiis.*

Quae a non imbelli monacho profecta sunt.
 23. *Chia.*

- Ah pudet annorum! quo me juvenemque virumque;
 20 Nec juvenem, nec me sensit amica virum.
 Sic flammam aditura piâ aeterna sacerdos
 Surgit, & à caro fratre veranda foror.
 At nuper bis flava Chlide, ter candida Pitho,
 Ter Libas officio continuata meo.
 25 Exigere à nobis angustâ nocte Corinnam,
 Me memini numeros sustinuisse novem.
 Num mea Thessalico languent devota veneno
 Corpora? num misero carmen & herba nocent?
 Sagave poenicâ defixit nomina cerâ,
 Et medium tenes in jecur egit casus?

Carmine

23. *Chie.*] Nomen hoc meretricis aut trahum est à candore niveo: nam Graecè *χία* nix dicitur. aut (quod magis placet) à Chio insula: à locorum enim nominibus, ut plurimum, nominabantur meretrices. Sic apud Terentium, *Andriam*; apud Horatium, *Lydiam*, legitimus. Inflectitur autem haec, *Chis*, *Chias*. MARTIUS. Alii aliter. Putaneus, *Chide*. hoc est, *χλιδή*. *Clyte* Barberiniana. forte, *Chloe*. quae & Horatianum scortum. Martial. ix. Epigr. 16.

*Inscriptis tumulo septem scelerata virorum
 Se fecisse Chloen. quid pote simplicius.*
 HEINSIUS.

23. *Pitho.*] Fortasse haec meretrix credula erat, & cui facillimè aliquid persuaderi poterat: unde nomen traxit. Nam *Πιδάριος* à Graecis creditus nuncupatur. *Pitho* etiam nomen est nymphae, apud Hesiodum in Theogonia. *Libas* nomen meretricis est, forsitan à Libano monte, qui est inter Arabes & Phoenices. unde etiam apud Plautum *Libanus* nomen est servi. MARTIUS. *Pitho*, inquit Commentator, dicta est, quod credula esset, & facile persuaderi ei aliquid posset. *Libas* autem à Libano monte forsitan, &c. Haec quam sunt frivola, alii judicent. *Pitho* à Graeco *Πιστός* sumptum est, quod nomen fidelem, ut Latini verterent, significat. Quare non credula, sed activè potius, significat. Quare non credula, sed activè potius, ea quae facile persuadeat aliis, accipienda est. *Libas* autem à Graeco *Λιβέω* derivari videtur, quod libare ac degustare significat: sive à libandis oculis, sive à libando vino appellatum dicitur. Aut certe à *Λιβέω*, quod stillare significat: unde *Λιβέω*, gutta, vel scaturigo. METZLIUS.

26. *Et memini.*] *Me memini* in scriptis. HEINSIUS. Suavitatis quadam in repetitione illius syllabae, m. 7. Art. Am. 169.

Me memini iratum dominas turbasse capillos.

VI. Fastor. 237.

*Tunc ego me memini ludos in gramine Campi
 Aspicere.*

Vid. Broukhuf. ad Tibul. lib. 1. Eleg. 1. vs. 3. & supr. ad Epit. 11. 61. BURMANNUS.

26. *Numeros sustinuisse novem.*] Eosdem promittit magnifice amicae suae, si ad eum meridianum venire velit, Catullus Epigr. xxxiii. in Moreti codice erat, *numeros decem*. sed Maffis suis, etiam in coitu, Iussae Poetas crediderim.

27. *Nam.*] *Nunc*, vel, *Non* multi scripti. & seq. versu etiam multi, *nunc* vel *non* exhibent.

28. *Carmen et herba.*] *Virus* et *herba* Excepta Puteani & duo Moreti.

29. *Sagave Poenicâ defixit nomina cera.*] Locus non satis intellectus ab interpretibus. Duplicem defixionis magicæ modum à Nasone describit observamus, quae abscentem debebant fâgæ quemcumque. Alterum habes Hypypâriae Epistola vi. 91. de Medea, *Devolet absentes simulacraque cerea* figit. nam ita illic castigandum esse ex optimis membranis suo loco monuit. Saeviebant nimirum thylis aeneis acubus veneficæ ac magæ in simulacra ex cera formata ad similitudinem illorum, quos devovendos sibi proponebant, additis incantamentis. nonnumquam & igni admovebant haec simulacra, sic ut paulatim liquecerent. qua de re habes nonnulli in Pharmaceutria Virgiliana. Alterum incantamenti ac devotionis genus, cum tabellis inscribentibus illorum nomina, quos deos ad devotos cupiebant, eademque nomina pari, ut dictum est, modo confodiebant, aut imprecationibus adscriptis debebant, ut mox videbimus.

Tabellae scilicet rubra plerumque obliâs fuisse dicitur ex Amorum libro primo Elegia xii. ubi inter alia ad ceram tabellarem:

*At, tamquam minio, penitus medicata rubebat,
 Ille color vers sanguinolentus erat.*

Ut jam intelligamus cur, *cera* Punicæ desig. nomina dixerit hic loci Naso. recte autem nomina.

R 11 2 neque

Carmine laefa Ceres sterilem vanescit in herbam:
 Deficiunt laefi carmine fontis aquae;
 Illicibus glandes, cantataque vitibus uva
 Decidit; & nullo poma movente fluunt.
 35 Quid vetat & nervos magicas torpere per artes?
 Fortitan impatiens fit latus inde meum.

neque enim fatis erat aut *Publii* solum, aut *Ovidii*, aut *Nasonis* nomen. sed haec tria conjungebantur, ne ad alium forte *Nasonem*, (erat enim id cognomen variis familiis Romanis in usu, ut alibi demonstravimus) neve ad alium quem Ovidium referri posset, atque ita erroris locus esset. Frustra igitur est *Claudius Salmastius*, qui *Solinianis* Excercitationibus pagina 766. adversus auctoritatem membranarum omnium scribi debere contendit, *defuncti numina ceræ, defingere* pro *fungere* dixisse *Antonem* & *Horatium* scio. sed ad defingendum *Nasonem* quid opus erat numinibus ex cerâ formati? Deducit a magis frequenter *Lunam*, *Solem* obcuratum fuisse non me latet. etiam *Proserpinam* ab inferis evocatum. sed *Deorum* *Deorumve* imagines à sagis cera effictas non legi. Hic devovendi modus proprie *defixio*: quod vocabul postea promiscue transitit ad quascumque magicas devotiones. *Glossarium* vetustum, *defixio* *si quis devotatus ac defixus in nuptiis suis fuerit, quomodo defixatur*. hujusmodi defixiones improprie sic dictae recte in *Glossis* *κατάδητοι* appellantur. *Orpheus* de lapidibus, *πικτιόν ἐνέχοντα* dixit. cujus exemplum in *Pharmacutis* *Theocriti* & *Virgilit* habemus. ubi *vincula* hae defixiones appellantur, *Veneris* die *vincula* *necto*. apud *Nostrum* *Pât. II.*

Hesitiae *linguas inimicaeque vincimus ora*. Unde apud *Paulum Jurisconsultum* & in *Theodosiano* codice, *animos depote ad libidinem*. & in *Ciri* *Virgilitana*, *Regis sollicitatis animum defigere vobis*. *Defixio*. *defigere* *regis* *animum* *vois*, pro *devovore*. longe aliter intelligenda, *Supore* *defigi*, *moerore* *defigi*, & similia; et in contraria cuncte *Salmastio*. nam & *oculis* *defigi* *in aliquem*, & *cogitatione* *defigi*, pro *fixis* *hævere*, dicimus. Apud *Valerium Flaccum*, *Stantes defixerat horror*. quae nihil habent commune cum magicis defixionibus, de quibus egimus ubertim ad *Epistolam* *Hypsipylis* v. 91. *Defigere* igitur *nomina* *libillatum* *illacsum* quae maneat hoc loco; praefertim cum simillimum de *defixis* *nominiibus* locum in corpore vetustarum inscriptionum *Crueteriano* adverterim, quem ad magicas defixiones referri oportere vix dubito. *Marmor*, quia singulari est, integrum subjunctivum oculis legentium. Monet autem *Tuderti* id apud *Umbros* inventum. *Gruterus* pag. xix. magni operis.

PRO. SALUTE.
 COLONIAE. ET. ORDINIS
 DECURIONUM. ET. POPULI
 TUDERTIS. JOVI. OPT. MAX.
 CUSTODI. CONSERVATORI.
 QUOD. IS. SCLETEROSISSIMI. SERVIT
 PUBLICI. INFANDO. LATROCINIO
 DEFIXA. MONUMENTIS. ORDINIS
 DECURIONUM. NOMINA
 NUMINE. SUO. ERUIT. AC. VINDI
 CAVIT. ET. METU. PERICULORUM.
 COLONIAM. QUOQUE. LIBERAVIT.
 L. CANCRIUS. CLEMENTIS. LIB.
 PRIMIGENIUS
 SEX. VIR. II. AUGUSTALIS. ET FLAVIATIS
 PRIMUS. OMNIUM. HIS. HONORIBUS
 AB. ORDINE. DONATUS.
 VOTUM. SOLVIT.

Ab hisce igitur defixionibus seu fixationibus *sagae* *stiracis* videntur dictae, non a fingendo, quod volebat *Salmastius* ad *Pallium Tertulliani*, cui *stiracis* duobus locis recte restituit, cum *stiracis* illic circumferrentur. nam & *figo*, *fixum* aequè ac *fixum* deducatur. de quo *Cajacianus* libro vii. *Observ. Eista pelam vestigia* in *Lucretii* membranis, libr. III. A. *Navis infesta* L. VII. D. de incendio, *ruina* & *naufragio*. in *Indice Florentino*. *Constitus* *sagitta* *vetus* *auctor* *apud* *Diomedem*. *figere* *aliquem*. *maledictis*. *Ciceroni* *libro* *primo* *de* *natura* *Deorum*. quod a magis devotionibus videtur translatum, ut & *illud* *Apulei* *libro* *Metam.* II. *At ego nullo decantatus carmine, praesentis tamen facti supore defixus*. ubi *decantatus* & *defixus* ejusdem notione sunt. & *illud* *Quintilian*. *Declamatione* *x*. *Itaque carminibus praestigamus omne tumuli latus, & multo vincimus saxa ferro*. ubi alia complura, quae ad rem magicam faciunt. de *tabellis defixis* *Nasonem* *nostrum* *ac* *vetustum* *marion* a nobis modo prolatum egregie illustrat *Dion Cassius* *libro* *LXVII*. ubi de *Germanici* *morto* *agit*. *Ὁστὴ γὰρ ἀνθρώπων ἐν τῇ οὐκίᾳ, ἐν ᾗ ἴσται, παντομορφόμενα, καὶ ἑλασμοὶ ποιεῖσθαι δεῖα, πῶς μὲν τὸ αὐτῶματος αὐτοῦ ἔχοντες, ὧντος ἢ ἐνέπει, vides tabellas plumbeas *Germanici* *nomine* & *diris* *imprecationibus* *inscriptas*. quae omnia mutatas est *Dion* a *Tacito*. In *Annalium* *primo* *de* *codem* *Germanico*: *Et reperiebantur solo ac parietibus* *en-**

Huc

Huc pudor accessit: facti pudor ipse nocebat:
 Ille fuit vitii causa secunda mei.
 At qualem vidi tantum tetigisse puellam,
 Sic etiam tunica tangitur ipsa sua.
 40 Illius ad tactum Pylus juvenescere possit,
 Tithonosque annis fortior esse suis.

Haec

ne humanorum corporum reliquiae, (τὰ δεῖξέ Διονί) *carmina* & *devotiones* & *nomen* *Germanici* *plumbeis* *tabellis* *insculptum*, *semissi* *cineres* *ac* *tabe* *obliti* *aliaque* *maleficia*, *quis* *creditur* *animas* *numinibus* *infernis* *sacrari*. apud *Petronium* *sic* & *illa* *intelligenda* *de* *Enothea* *maga*: *Pannum* *de* *carinario* *datus* *furea*, *in* *quo* *fabæ* *erat* *ad* *usum* *posita*, & *sinapitis* *ventosissima* *particula* *nulle* *plagis* *dolata*, ubi *forte*, *fortis* *legendum*. de his etiam *tabellis* *plumbeis* *videtur* *intelligendum* *Apulejus* *Milof*. *libro* *III*. ubi *Laminiarum* *litteratarum* *meminit* *in* *descriptione* *simili* *apparatus* *magici*, *ad* *defixionem* *magicam*, *quae* *acu* *sicbat*, *etiam* *illud* *Nostris* *refer*, *quod* *infra* *v. 79*. *haec* *Elegia*:

Aut te trajectis Acaea venesca lanis Devovet.
 Quod ad *laneam* *effigiem* *referendum*. de qua *Horatius* *libro* *I*. *Sat. VIII*.
Lanea & *effigies* *erat*, *altera* *cerae*, *major* *Lanea*, *quae* *poenis* *compesceret* *inferiorem*.
 In *Pharmacutria* *Virgili* *imagines* *ex* *cera* & *ex* *limo* *in* *magicis* *adhibentur*. In *Pharmacutria* *Theocriti* *cerae* *tantum*. *Frustra* *igitur* *sunt* *quis*, *trajectis* *ranis* *in* *Nasone* *repositum* *eunt*. *Andreas* *Querneus* *Egregiorum* *cap. XI*. *Trajectis* *lanas* *per-* *peram* *interpretatur* *de* *lanis* *connexis* & *in* *nodum* *contractis*, *de* *quibus* *Theocritus* *agit* *in* *Pharmacutria*, *ut* & *Virgilius*. *sed* *quis* *Latine* *sic* *un-* *quam* *locutus* *est*, *ut* *trajectis* *lanas* *pro* *lanis* *con-* *nexis* *ut* *parit*?

29. *Poenicea*, *etc.*] *Fortassis* *punicae* *legendum*: *quod* *quidem* *pro* *purpurea* *cera* *omnes* *exponunt*. *Neque* *video* *quid* *sibi* *veit*, *Poenicea* *cera*: *cum* *Poenicea* *de* *gente*, *non* *de* *colore* *ursetur*. *Micyllus*. *Sic* *Puteaneus* & *multi* *alii*. *quidam*, *Punicae*. *quomodo* *Nostris* *alibi*. *Sed* *Poenicea* *legendum* *Metam.* *lib. XII*. *v. 104*. apud *Seneccam* *Medea* *99*.

Obro *sic* *niveis* *Poenicea* *color*.
 Ubi *tamen* *Mediceus* *liber*, *Punicae*. *HEINSIUS*. *videt* *A. Gell.* *Noct. Att.* *lib. II*. *cap. 26*. ubi *multis* *locis* *male*, *Phaeniceus* *scribitur*. *ut* & *lib. III*. *cap. 9*. *BURMANNUS*.

30. *In* *secur* *urget* *acus*.] *Egit* *meliorcs*. *vulgata* *lectio* *ex* *Epistola* *Hypsil*. *pro* *manavit*:
Devovet *absentes*, *simulacraque* *cerae* *figit*.
Et *iniferum* *tenes* *in* *secur* *urget* *acus*.

Certe & *hic* *loci* *miserum* *secur* *in* *nonnullis* *scrip-* *tis*. *HEINSIUS*. *Douza* *malebant*, *urist*, *ut* *tempo-* *re* *ac* *modi* *convenirent*.

31. *Steriles* *vanescit* *in* *herbas*.] *Steriles* *herbas* *libri* *meliores*. & *laesae* *aquae* *sequenti* *veritu* *HEINSIUS*. *Vanescit* *in* *auram* *Junii* *codex*. *quod* *ex* *Epist.* *I*. *79*. *pro* *manavit*. *deinde* *Scriverit* & *Francos*. *Tenuem* *vanescit* *in* *herbam*. *more* *Puteaneus* & *Palatinus* *optimus*, *laesi*, *ut* *Ald.* *Gryph.* & *alii* *ediderunt*, *ne* *non* *mutare* *voluimus*, *quia* *laesae* *Cereri* *respondent*. *BURMANNUS*.

32. *Deficiunt* *laesi* *carmina* *fontis* *aquae*.] *Iidem* *libri*, *Deficiunt* *laesae*, *superiorum* *lect.* *sequendam* *puto*. *GIOFANUS*.

34. *Fluunt*.] *Male*, *cadant*, *plurimi* *codices*. *vid.* *supr.* *ad* *Eleg.* *II*. *14*.

37. *Huic* *pudor*.] *Huic* *pudor* *accessit* *facto* *Moretii* *unus*. *Accessit*, *facto* *pudor* *ipso* *nequit* *Neapolit.* & *ita* *legebat* *Francius*. *Huc* *pudor* *accessit*: *facti* *pudor* *ipse* *nocebat*. *Gryph.* *Micyllus* & *alii*: *atque* *sic* *primo* *Moretii*, *quod* *ne* *mili* *displicet*. *BURM.*

39. *At* *qualem* *vidi*, *qualem*.] *Vidi* *tantum* *Puteaneus* *ac* *Arondelianus*, *cum* *tribus* *Moretii* & *aliiis* *duobus*. *HEINSIUS*.

41. *Illius* *ad* *tactum*.] *Rectius* *in* *manuscriptis* *exem-* *plaribus* *legitur*, *Attactu*: *ut* *unum* *sic* *verbum*. *Quemadmodum* *apud* *Maronem* *lib. VII*. *Act. 349*.
Ille *inter* *vestes* *et* *levia* *corpora* *laphis*.
Voluitur *attactu* *nullo*. *MARIUS*.

Ad *tactum* *Puteaneus*, & *postea*, & *Tibonozque* *pro* *Tibonozque*. *HEINSIUS*. *Ad* *tactum* *Barberin*. *elegantis* *ille* *visu* *praepositionis* *ad*; *id* *est* *quam* *primum* *tangeret*. *ita* *ad* *ventum* *Horat.* *I*. *Od.* *23*. *id* *est* *quam* *primum* *faret*. *Petron.* *LXXXVIII*. *Ad* *hoc* *votum* *Ephebus* *ultra* *se* *admovit*. *Sueton.* *Caesar.* *LXXXII*. *Uso* *ad* *primum* *ictum* *gemitur* *edito*. *vid.* *Tennal*. *ad* *Frontin.* *II*. *v. 31*. *BURMANNUS*.

41. *Pylus*.] *Pelius* *Palatinus*, *non* *Pelius* *Francos*. *sed* *legendum* *puto*, *Pelias*. *non* *enim* *nunc* *de* *se* *neque* *Nestore* *agitur*, *sed* *de* *talibus* *senibus*, *qui* *olim* *in* *juventutem* *redisti* *dicuntur*. *quare* & *Pelias* *Tithonos* *jungitur*, *ut* *revera* *renovavit* *juventutem*. *Pelias* *autem* *cadem* *spere* *per* *Medeam* *facta* *fecellit*. *hinc* *efficaciorum* *hujus* *pellae*: *tactum* *omnibus* *Medeae* *succis* *inuit*. *sic* *codicum* *modo* *variant* *MSS.* *apud* *Martial.* *lib. IX*. *Ep.* *61*.
Quodque *senem* *Pylum* *non* *fiat* *esse* *senem*.
 Ubi & *Peliam* *codices* *habent*. *quamvis* *ibi* *non* *movet* *Pylum*, *quia* *Primo* *seni* *jungitur* *fatis* *apte*; *ut* *centies* *Martialis* *folet* *cos* *indere*. *vid.* *lib. IV*. *v. 59*. *v. 67*. & *alibi*. *idem* *tamen* *lib.* *v. Ep.* *71*.

- Hæc mihi contigerat; sed vir non contigit illi.
 Quas nunc concipiam per nova vota preces?
 45 Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usus,
 Muneris oblati poenituissè Deos.
 Optabam certè recipi; fume nempe receptus:
 Oscula ferre; tuli: proximus esse; fui.
 Quo mihi fortunæ tantum? quo regna sine usu?
 50 Quid, nisi possedi dives avarus, opes?
 Sic aret mediis taciti vulgator in undis;
 Pomaque, quæ nullo tempore tangat, habet.
 A tenerà quisquam sic furtig mane puellà,
 Protinus ut sanctos possit adire Deos.
 55 Sed non blanda, puto, non optima perdidit in me
 Oscula: non omni sollicitavit ope.

Illa

Tendere quas tremulum Pelian, Hæcubaque marivium

Poste ad Hæstoros sollicitare regos.
 Sed & ille locus confirmat, hic Pelian præferri debere. non probo vero Barthii d. l. emendationem, *Tibonisque annis fortior esse, senes.* BURMANNUS.

43. *Hæc mihi.*] Palatini duo, *Hæc mihi contigerat.* sed frustra. Proprie contingit puella, cujus copia fit. Quincil. Declam. xv. 2. *Quia nihil præstanti tam sæpe meretrici contingeret.* vide ad Declam. x. 2. IDEM.

45. *Quo sum.*] Malo, *fm.* HELMSIUS. *Quia sum* quatuor libri.

49. *Quid mihi fortunæ tantum, quid regna sine usu?*] Eadem sententia Horatii Epist. iv. lib. 1. *Quo mihi fortunæ, si non conceditur uti?* CIOFAN. *Quo* Puteaneus cum optimo Palatino. & mox, *quo regna.* vide Notas Epist. II. v. 53. HELMSIUS. *Quid dona sine usu Junii & quatuor alii.* *Quo dona* Moreti tertius. deinde, *Quid mihi possedi alter Puteaneus.* sed & ibi mallem, *Quo, nisi possedi dives avarus, opes.* BURMANNUS.

51. *Sic aret.*] Clarissimo Barthio Adv. xxxiv. 22. displicet hæc lectio, quare supponit, *sic aret.* sed non meminerat vir alias accuratus, contra rationem metri ac prosodiæ hoc esse. præterea ipse Ovidius sic locutus est. lib. II. Art. 605.

Quam bene, quod frustra captatis arboræ pomis

Tantulus in media garrulus aret aqua.
 Nec aliter Seneca Lucius Thyeste initio, ubi Tantalus:

— *Pejus invenitum est sit*

Arente in undis aliquid, & pejus fame

titante semper. HELMSIUS.

Vid. ad Epist. iv. 173. verum Barthius, non pro aret supponit aret, sed pro habet, & legi vult, *Pomaque quæ nullo tempore tangat, aret.* & Poësam ludere per agnominationem in verbis *aret* &

aret credit. perperam quidem, sed non ideo accusandus, quasi modorum fuisset imperitus. BURM.

53. *A tenera quisquam sic furtig mane puella, &c.*] Sic quidem omnes codices habent. *Quisquam* igitur pro quispiam, sive aliquis accipiendum hoc loco. MICYLLUS. Tanaq. Fab. ad Lucrct. lib. 1. pag. 432. corrigi hunc locum ita:

A tenera quisquis sic furtig mane puellà,
Protinus is sanctos possit adire Deos.

In qua nihil ego veniui agnosco, sed meram scabritiem Ovidio indignam, & quisquam recte se habet. sic Terent. Eum. II. III. 82. *Quandoquidem illarum neque te quisquam novit, neque scit qui sit, ubi pro aliqua ponitur.* vid. ad Eleg. seq. vers. 1. & vers. 17. in MS. Juniano legebatur, *qua quisquam periiit*, pro, *qua periiit aliquis.* & vers. 67. *quisquam Deus.* scripti vero hic nihil variant, nisi quod *magnos Deos* habet Palatinus secundus. BURMANNUS.

55. *Sed puto non blanda.*] Præfero, quod est in nonnullis editionibus, *sed non blanda puto.* HELMSIUS. *At non blanda satis, non optima* Douza legebat. *At non blanda, puto,* mallem, ut lib. II. Metam. 566.

At, puto, non ulro, nec quicquam tale rogantem

Me petiit. BURMANNUS.

59. *Divosque virosque.*] *Vivosque* optime Puteaneus cum Jureti Exceptis, sequentia confirmant. atque ita Lucas Fruterius in Verisimilibus lib. 1. cap. II. conjecterat scribendum. idque G. Canterus in vetusto quoque codice invenerat. HELMSIUS.

61. *Quid juvat ad furdas si cantet Phœnius aures.*] Sic in omnibus; nos ex Homero, Phœnius.

NAUGERUS. Phœnius quidem scriptum & impressum legitur in omnibus exemplaribus: sed corruptum esse dictionem autumno, nam apud Homer. 1. Odyl. inducitur Phœnius citharista in convivio procorum caucere impropeam Græcorum à Troja pro-

- Illa graves potuit quercus, adamantaque durum,
 Surdaque blanditiis faxa movere fuus.
 Digna movere fuit certè vivosque virosque;
 60 Sed neque tum vixi, nec vir, ut ante, fui.
 Quid juvet, ad furdas si cantet Phœnius aures?
 Quid miserum Thamyran picta tabella juvet?
 At quæ non tacitâ formavi gaudia mente!
 Quos ego non finxi dispoluivique modos!
 65 Nostra tamen jacuere, velut præmorta, membra
 Turpiter, hesternâ languidiora rosa.
 Quæc nunc ecce rigent intempestiva, valentque:
 Nunc opus exposcunt militiamque suam.
 Quin istic pudibunda jaces, pars pessima nostri;
 70 Sic sum pollicitis captus & ante tuus.

Tu

professionem. Sed Naso pro quocumque optimo citharocdo Phœnium posuit. Marus. *Juber* Puteaneus. Lego, *juvet.* & sic sequenti versu Palatinus. HELMSIUS. *Thracius aures* Francof. & quatuor alii. Phœnius & Thamyran conjuncti etiam Lucianus de domo pag. 907. *si clamet* Barberin.

62. *Quid miserum Thamyran &c.*] Sic in uno Maffean. in altero, *Thamyran.* quod aliis magis placere intelligo. Est & hujus Thamyrae mentio libro III. De Arte, nisi aliquem alium esse cum mavis. CIOFANUS. Excerpta Puteani, *caecum.* duo alii, *lipsum.* quomodo Horatius 1. Epist. 2.

Qui capis & metuit, jurat illum sic domus aut res,
U lipsum pictæ tabulæ, fomenta podagram.

In Ovidio tamen nil mutem; non enim lipsum Thamyri, sed caecus. De Thamyri a Mulsis caecato ex Mythologis nota fabula. Videantur Zenobius, & Apollonius, in *Θάμυρις πάρορα.* Pro Thamyri optimus Puteaneus & duo alii, *Thamyran.* Utinamque dicitur. Hujus argumenti ac nominis Tragediam Sophocles scriperat, quæ cum Pollux lib. IV. cap. x. *Θάμυρις* sit, & Anonymo in vita Sophocli; Athenæo tamen libro IV. & in vita Sophocli; *Θάμυρις* nomine laudatur. Esti Homero *Θάμυρις* est. quem & Statius Theb. IV. Thærez in Chilliadibus, Zenobius, Apollonius, Heclychius, Phavorinus, Eustathius & alii sequuntur. Nollet tamen Artis Amat. lib. III. 399.

In licet & Thamyran sapes & Amœba canis.
 Et in Ibin; *Thamyran Demodocis caput.* Quare fit, ut & hic Puteaneo codici accedam. Neque alibi in Parthenius in Eroticus cap. xxx. ut existimem lectionem.

Et rigidum cornu durus inguen orat.
 Sic & rigidus tepido vulnere Juvencii Sat. VII. 1392. dicta. Horatius Epig. VIII.

Illiterati meo magis nervi rigent.
Misusque languet; salsissimum?

70. *Sic sum pollicitis captus & ante tuus.*] *Pollicitis* legitur, quod Eustathius quoque ad Iliad.

B. 594. animadvertit. Hunc Philammonis & Argiopes filium Apollodoro in Bibliotheca facit, qui amore Hyacinthi flagavit, ac primus Veneris mulculæ fit inventor. De patre enim Apollodoro contextio Scholiastes Homeri & Phavorinus in Lexico. Sed apud utrumque male scribitur; *ὄρνυς παῖς ἢ φιλάμμωνος καὶ Ἀργίου τῆς υἱόσφης, πρό Ἀργιόσφης.* HELMSIUS. Vide Conon. Narrat. VII. Barth. ad Stat. IV. Theb. 181. Broudh. ad Prop. II. XVIII. 19. *lipsum* pro caeco posset capi. ut *ὀφθαλμία* pro caecitate apud Aristoph. Plut. I. 2. BURMANNUS.

63. *Formavi gaudia.*] Imitatus hunc videtur locum auctor Dialogi de Orator. cap. 3. *Flam Tragediam disposui jam, & intra me ipse formavi.* BURMANNUS.

64. *Modos.*] *Focos* plurimi & editio prima. *modi sunt veneris mille figuræ,* ut lib. II. Art. 619. & II. 187.

65. *Præmorta.*] Credo huc & ad vers. 742. respexisse Martialem lib. III. 75.

Sic quoque non vivit sollicitata Venus.

66. *Hesternâ languidora rosa.*] Eleganter hesternæ rosæ comparat languida sua membra, & mortua: ita *ἡμωστέης τρυφάνους* dixit Poëta in Anthol. lib. III. cap. XII. pag. 340. & Ciceronem pro Galio *coronas languidulas* dixisse, quas Plutarchus *εὐδλωσ* vocavit, observavit Victor. Var. Lect. XVII. cap. 5. vide ad Quincil. VIII. 3. sic *languida virgilia* Martialis XI. 30. BURMANNUS.

67. *Quæc nunc ecce rigent.*] *Rigent* prima editio & sex scripti. optime. hinc & arrigero de illa parte. lib. III. Fast. 346. ex antiquis libris:

Et rigidum cornu durus inguen orat.
 Sic & *rigidas tepido vulnere* Juvencii Sat. VII. 1392. dicta. Horatius Epig. VIII.

Illiterati meo magis nervi rigent.
Misusque languet; salsissimum?

Tu dominam fallis: per te depreñsus inermis
Tristitia cum magno damna pudore tuli.
Hanc etiam non est mea designata puella
Molliter admotâ follicitare manu.

75 Sed postquam nullas confurgere posse per artes,
Immemoremque sui procubuisse videt;
Quid me ludis, ait? quis te, male sane, jubebat
Invitum nostro ponere membra toro?

ita locus ille scribendus. languere & rigore inter se opponuntur, quod contraria sint. Vulgo, num minus nervi rigent? cum & veteres membranas perperam infedit. Plinius lib. xvi. 34. ubi agit de heredis: Est ex rigens hedera; quae sine adminiculo stat. hinc &, rigidus viris castus Nostro Priapeus dictus lib. i. Fall. 391. Et rigidus Deus in Priape. Petronius cap. cxxxv. Tam rigidum tibi illud reddidero, quam cornu. Apposite Apulej. lib. ii. Metam. in re obscaena: Arcum manus & ipsis vigor attendit, ex oppido formido, ne nervus rigens nimistote rumpatur. ex quo loco & rō vigena apud Nafonem postea defendi. Tibull. in Priapejo: Rigente nervus excitat libidine. Contra: Stuporem nervorum excitare dixit Solinus cap. xxxii. In loco Horatiano Franciscus Guilietus scribi volebat, notis ad Andriam Terentii Act. II. Sc. i.

Illiteratis num minus nervi rigent,
Magisve langues scilicet.
Sed non persuadet, alii alia commenti sunt. HEINSIUS. 69. Quis istis putibunda facit.] Stices meliores recte, dixi supra lib. xi. Eleg. xix. prima editio & Medicus primus, pars pessima verum non invenit. HEINSIUS. Nihil mutem, vide ad Petron. cap. cxxii. & cxxxii.

70. Sic sum.] Rectus in MSS. exemplaribus legitur, Sic sum, ut sit sensus; nunc quoque velles me decipere, ut ante decepti, promittens te fortiter pugnatorem veneres pugnas. MARIUS. Libri fere omnes, se sum. & Putaneus, captus es. unde, captus & reflexi minimâ mutatione. atque ita unus Moreti:

Sic sum pollicitis captus & ante tuus.
HEINSIUS.

71. Tu dominum fallis.] Malo, dominam cum quatuor scriptis, atque in his Neapolitano. HEINSIUS.

71. Deprensus inermis.] Deceptus Francof. Scriverit & duo alii. quod admitti possit eo sensu, quo vidimus lib. ii. Amor. x. 26. sed tunc distinguendum: Per te deceptus: inermis Tristitia etc. tui, & ita vulgata lectio videri possit formata ex simili loco ii. Amor. x. 3. BURMANNUS.

75. Confurgere.] Rectius forte in manuscriptis exemplaribus legitur, assurgere, id est arrixi. MARIUS. Confurgere meliores. HEINSIUS. Exurgere Junii.

79. Laniis.] Sic in quibusdam, & in magicis

quidem sacris lanis utebantur. ut apud Theocritum: Στέβον τῶν κελύβων Φουκῶν ὄδς ἀντρί, sed & ranis in nonnullis scriptum est, ut de rubetis intelligatur, quarum maximus in magicis usus. NAUGERIUS. Trajessis, transfixis ex arte magica. Legitur etiam in manuscriptis exemplaribus ita hoc carmen:

Aut terra lectis Aeaea venefica ramis
Devoet.

Ut subintelligendum sit, te: & per ramos collectos, ut in raris caducos intelligas, quibus veneficae in coitu homines ligant. Ramis in impressis omnibus exemplaribus & nonnullis manuscriptis legitur: sed ex hac lectione nullus sensus, qui mihi placeat, elici potest. Manuscriptorum autem exemplarium quaedam scriptum habent, Ranis: quae lectio si tibi placet, de ramis rubetis intellige, quae maxime ad veneficia faciunt: ut Juvenalis, Plinius, ac reliqui scriptores tradiderunt. unde Proper. lib. iii. dixit:

Illum surgentis ranae portenta rubetae,
Et lecta ex seltis anguibus ossa trahunt.

Ex ranae rubetae enim vilceribus, inquit Plin. id est lingua, ossiculo, liene, jecore, & corde, mica fieri posse conat: sunt enim plurimas referant medicaminibus. Acron super Horatianum illud in Epod.

Et uncta turpis ova ranae sanguine:
Rana, inquit, infernum & venenosum animal est. Unde Juvenalis:

Et Stygio ranae in gurgite nigrae.
Non igitur mirum, si magicis sacris & ranae adhibentur. In aliis autem exemplaribus rectius fustasse scriptum legitur, Lanis, id est, lanæ imagine. Excantatores enim duas imagines, ex lana alteram, alteram ex cera sangebant: lanæ major ceream urgebat, cerea autem tota acubus infixâ ad ignem liquebat, in ejus, qui devovebatur, poenam, ut Flac. lib. i. Scrm. docet, cujus haec sunt verba:

Lana & effigies erat, altera cerea: major Lanæ, quae poenis conciperet inferiori: Cera suppliciter stabat, servilibus utique Janæ peritura modis.
Et paulo inferius:
Et imagine cerea largior arserit ignis,

Quod

Aut

Aut te trajectis Aeaea venefica lanis
Devoet: aut alio lassus amore venis.
Nec mora: desiluit tunica velata recinctâ:
Et decuit nudos proripuisse pedes.
Neve fuæ possent intactam scire ministræ;
Dedecus hoc fumtâ dissimulavit aquâ.

Quod autem in hujuscemodi Cocytis sacris lana meretur, ostendit & Theocritus in Pharmaceutria illo hexametro: Στέβον τῶν κελύβων Φουκῶν ὄδς ἀντρί. MARIUS. In Putcaneo, Aut terra lectis ramis, & pro diversâ lectione, lanis, trajectis ramis in quinque aliis. delectis ramis in Sarraviano praesentans notae. selectis ramis editio prima & quatuor scripti; alii septem, collectis ramis. In Neapolitano, Aut terra electis ramis. jaclatis ramis in Scriveriano bonae notae. in tertio Palatino etiam laudando, transjectis ramis. in aliis duobus, transjectis lanis. in uno, trajectis venis. in uno, delectis ramis. Tō lanis non esse mutandum, & capi debere de lanis imaginibus, quas acu transiebant sagae, supra diximus hac ipsa Elegia ad xl. 29. Fortassis tamen, trajectis lanis reponendum, ut de laminis literatis fœ tabellis plumbeis intelligatur, de quibus paulo ante agebamus. D. Hieronymus de vita Hilarionis, ubi agit de juvene perditum in modum puellam quandam amante: Ritur post annum doctus ab Aesculapio vatibus non remediatis animas, sed perlenitis, venit praesentium animo stuprum gestiens, & subter limon domus puellae tormenta quaedam verborum ex portentosa figurâ sculptus in aëris Cyprii lamina defodit. Perperam multi codices, Eoa venefica. sed Aeaea pro Colchica bene se habet. Kεῖνον Aἰαίν Homero Odyss. xii. HEINSIUS. Lethaeis ramis erat in Francof. quod Heinsianae conjecturae speciem addere possit. Convolvus rarnis Bernensis. Circeae etiam Junianae & Palatinus tertius.

81. Nec mora: dissiluit.] Imo, desiluit, ut est in melioribus de lecto videlicet. sic supra Elegiâ primâ, de Corinna talem:

Delabique toro tunica velata recinctâ.
Profluit Scriverianus.

82. Proripuisse.] Legitur &, proripuisse. utrumque recto. MARIUS.
84. Sumpsa aqua.] Sic Nafio lib. xii. de Arte 95:
Et tamen ulla viro mulier, non expedit, inquit.
Quid, nisi quam sumis, dic mihi, perdis aquam?
Ubi fultet Merula commentator per aquam genitale fenum. intelligit, ductus exemplo oblocuti carminis illius:

Vade per has vias, quarum si carperis veas.
Quas aliter sumas, hospes habebis aquas.

Quae carmina parum intellexit: ibi enim Priapus puerum quendam alloquitur, qui cum una in Mecocanis hortum ad aquas hauriendas se contulit: & cum nesciret putei locum, à Priapo hortu custode perit, ut sibi ostenderet viam, quae ad aquas ducit. Hunc igitur Priapus viam docens monet, ne per transitum ex vitibus uvam carpat, minitans se faciem pacificatorem. Quando igitur aquas dicit, alludit ad causam, qua puer ille in hortum venerat. Aliter nunquam viam est, ut aqua pro spermatice ponatur. Nec minus idem commentator ignoravit ejusdem libri duo illa carmina inferius posita. vers. 619.

Silices obsibus cufos, ne scribere possis,
Sumentidae dabitur cum tibi tempus aquae.

Ubi est sensus: Puellam ad amatorem tuò scribere tunc posse, cum in secretum cubiculum sola se conferat ad sumendam aquam, ubi amotis arbitri pendenda sibi lavet. MARIUS. Eundem Merulae errorem eravit Keuchen. ad Ser. Samm. Comp. cxxxiii. Drusus Quaed. Ebraic. i. 35. Sumere aquam capit: pro necessarium naturae ire. vid. ad iii. Art. 620.

ELEGIA VIII.

ET quisquam ingenuus etiamnum suscipit artes,
Aut tenerum dotes carmen habere putat?

Inge-

I. Tu quisquam ingenuus etiamnum suscipit artes?
Suscipit rectus alii. bene etiam Putcaneus, Et quisquam, sic supra Eleg. ii.
Et quisquam pia tura facis imponere curas?

In obitum Drusi 7.
Et quisquam leges audes tibi dicere flendi?
Et 467.
Et cuiquam miserandus ero?
S s s

Remcd.

- Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
 At nunc barbaries grandis, habere nihil.
- 5 Cum pulchrè nostri dominae placere libelli;
 Quo licuit libris, non licet ire mihi.
 Cum bene laudavit, laudato janua clausa est.
 Turpiter huc illuc ingeniosus eo.
- 10 Ecce recens dives, parto per vulnera censu,
 Praefertur nobis, sanguine passus eques.
 Hunc potes amplecti formosis, vita, lacertis?
 Hujus in amplexus, vita, venire potes?
 Si nefcis, galeam caput hoc portare solebat:
 Ense latus cinctum, quod tibi servit, erat.
- 15 Laeva manus, cui nunc serum male convenit aurum,
 Scuta tulit. dextram tange, cruenta fuit.

QUIA

Remed. Amor. 523.

Et quisquam praestitit potest mea diva vocare?
 Virgil. lib. 1. 48. ex optimo Medicò:

Et quisquam nomen Junonis adorat
 Praeterea, cui supplex aris imponit boorem?
 Non adorat & imponat, quod est in vulgatis. Nostr
 infra Eleg. x. cum optimis libris:

Hanc quisquam lacrymis lastari credit amantum?
 HEINSIUS. En retinet etiam Pruter. r. Verisim.
 cap. 11. sed Acidal. ad Plant. Cistell. cap. 2. Et
 quisquam propugnat, ut & rò suscipit. Antiquae
 editiones tamen pertinaciter retinent, suscipit. quod
 Marius exponit addidenda suscipit. sed Puteancus,
 Francofurtensis & quatuor alii, suscipit. ut Epist.
 XVII. 59. Quos ego suscipio. in Neapolitano erat,
 sustinet. BURMANNUS.

3. Pretiosus.] Speciosus Palatinus alter. quae ead-
 emd varietas lib. 1. Eleg. XIV. 3.

4. At nunc barbaria est grandis.] Lege, barbari-
 a est grandis, secundo casu nisi malis cum quin-
 que scripsit, barbaries grandis. idque sequor. HEINS.
 Vid. Epist. XVII. 29.

5. Pulchrae.] Rectius sine diphthongo legitur,
 pulchre, ut sit adverbium, & significet bene.
 MARIUS. Pulchrae prima editio & Putean. cum
 undecim aliis, sed male. ita saepe Plautus & Ter-
 rentius hoc adverbio utuntur.

6. Quo licuit.] Quod Puteancus. quo licuit nobis
 Scrivertanus. forte, quo licet ire libris, non licet
 ire mihi. sic rò ire repetit J. Thill. r. 1.

Paros (nec involas) sine me liber ibis in urbem,
 (Hei mihi) quo domino non licet ire tuo.
 BURMANNUS.

7. Cum bene laudavit.] Cum bene laudavi, lau-
 danti janua clausa est Medicòs alter, Palatin. pr.
 Vatican. & Politiani pr. & ita conjecerat Francius.
 9. Ecce recens dives parto per vulnera consu Prae-

fertur nobis, sanguine factus eques.] Aristoteles lib.
 II. Rhetoricorum tradit eos, qui nobili, & illustri
 loco nati sunt, indignari, cum aliquem vident,
 qui nuper ad divitias pervenerit, sibi praeferi.
 Merito igitur Ovidius ejusmodi homini indignatur,
 quod sibi ab amica praelatus sit. CIOFANUS.

10. Sanguine factus eques.] Unus Moreti cum
 Jureti Excerptis, sanguinolentus. alter Puteani,
 sanguine sparjus. quomodo & Vossii Excerpta. opti-
 mus Palatinus, sanguine partus. sed frustra; cum
 id verbi jam praecesserit superiore versu. proxime
 tamen veram lectionem, quam prae se fert Pu-
 teaneus ille optimus, sanguine passus. Metamorph.
 VIII. 170.

Attao bis passum sanguine monstrum.
 Silius Ital. XV. 520.

Pastus per prospera bella
 Sanguine ductores Italae.
 Claudian. II. Laud. Stilic. 14.

Sanguine passit
 Turpe sermone putes.
 Petronius cap. CXXI.

Est mihi cordi

Quippe cremare viros, & sanguine passere luxum.
 Sic pavit summa sanguis Claudiano III. Consultat
 Honorii ex membranis. VI. 101. ubi videt quae
 noto. Prudentius Cathemerin. Hymn. III.

Tu mihi, Christo, columba potens,
 Sanguine passa cui cadis avis.

Et passione Eulaliae:

Dux bonus, arbiter egregius.
 Sanguine passitur innocuo.

Et passione Fructuosi:

Inde ad carcerem viros catenam,
 Passus sanguine carnis ex trabebat.

Sic in Trifibus codex praecantissimus, lib. IV.
 Eleg. IV.

Caede

- Qua perit aliquis, potes hanc contingere dextram?
 Heu! ubi mollities pectoris illa tui?
- 20 Cerne cicatrices, veteris vestigia pugnae.
 Quaesitum est illi corpore, quidquid habet.
 Forfitan &, quoties hominem jugulaverit, ille
 Indicet. hoc fastas tangis, avara, manus?
 Ille ego Musarum purus, Phoebique sacerdos
 Ad rigidas canto carmen inane fores.
- 25 Discite, qui sapitis, non quae nos scimus inertes,
 Sed trepidas acies, & fera castra sequi:
 Proque bono versu primum deducite pilum.
 Hoc tibi, si velles, possit, Homere, dari.
 Juppiter admonitus nihil esse potentius auro,
 30 Corruptae pretium virginis ipse fuit.

Dum

Caede pharetratae passitur ara Deae.
 Ubi plura. Valer. Flaccus lib. VII. 4.

— Vobiscum domos, vobiscum parentes

Esse putem, ratis infandis quos sola rapinis
 Saevaque passit byems?
 Gunther. Ligur. lib. IX.

Errant gentili sanguine pavit.

Et ibid.

Attonitaeque necant, & ferrum sanguine passunt.
 Barthius Adv. x. cap. 27. Sanguine Partibus eques,
 ex vetulo codice malit. qui multa illic congestit
 parum pertempiva, & ad rem minus facientia.
 HEINSIUS.

11. Hunc putes amplexu formosis sulta lacertis?
 Hujus in amplexu &c.] Invehitur in amicum in-
 terrogationibus, quae hominem, qui humana cae-
 de pollutus ac contaminatus erat, amplecteretur,
 cumque eo rem haberet. CIOFANUS.

11. Formosis sulta lacertis.] Pro sulta tam hic,
 quam sequenti versu Puteancus, visa: mea visa,
 mea lux, blanditiae amatorum. Propertius lib. 1.
 Eleg. 11.

Quid jurat ornato procedere, vita, capillo?
 Atque ita ille passim alibi. optimus Palatinus utro-
 que loco, sulta; sequenti versu quidam:

Hujus in amplexus, sulta, venire potes?

Etiam bene. ut Pass. IV. 171.

Ses quod in amplexus sex hinc venire Deorum.
 Remed. 668.

Veni in amplexus: atque ita vincis, ait.

Sic ire in amplexus Epist. XVI. 86. & r. Art. Am.
 770. & II. Fall. 180. in amplexus jacere, non am-
 plexus unus Moreti cum Puteanco. HEINSIUS. in
 amplexus sola venire Berenens.

17. Qua perit aliquis.] Egrege Lucianus tom.
 II. pag. 551. in Dialogo Meretricum, Leontichi
 & Hymnidis, exprimit horrorem puellae, quae

cum sanguinolento milite concumbere fastidio-
 bat. ubi plura hanc Elegiam illustrantia videbis.
 BURMANNUS.

18. Heus ubi.] Lege, Heu, cum melloribus.
 Vide NOTAS Epist. IV. 150. rò est etiam melio-
 res non agnoscunt. HEINSIUS. En ubi Palatin.
 20. Corpore.] Unus Heinii, sanguine. ut Epist.
 I. 94.

Ipsa tuo partis sanguine rebus alis.

21. Quoties hominem jugulaverit, ille Indico.]
 Rectius in MSS. exemplaribus legitur, ipse MARIUS.
 Ille meliores. hostem jugulaverit etiam Arravianus.
 probe. pro, Indico Puteancus, Et dicit. Aron-
 delianus, Dicit & hoc fastas. Lego, Praedicer.
 Heinsius. Forte, ipse, per contentum, ut saepe
 apud Nostrum & alios. hominem non mutò: nam
 hostem jugulare landi foret. sed ambigue loquens
 etiam innocentium sanguine foedatam indicare
 potest. BURMANNUS.

24. Carmen inane.] Nomen inane unus Moreti
 & Junii. ut de se ipso loquatur. HEINSIUS.

25. Non haec quae scimus inertes.] Non quae non
 scimus Puteancus. Lege, non quae non scimus. at-
 que ita unus Moreti & unus meus, Arondelianus
 non quoque pro diversa lectione. at Neapolitanus, &
 quod non scimus. HEINSIUS. Francofurtensis &
 Moreti primus, non hoc quod scimus.

26. Et fera bella sequi.] Castra sequi Puteancus
 cum Saraviano & uno Moreti. sic Tibull. II. VI.
 in Castra Macer sequitur. Arondelianus, iustia:

mendiose. Lucanus X. 497.

Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur.
 HEINSIUS.

27. Deducite.] Deducere Moreti secundus, ut a
 diserte regatur.

28. Passet, Homere.] Possit Puteancus. HEINSIUS.
 SSS 2 31. Ipsi

- Dum merces aberat; durus pater, ipsa severa,
Aerati postes, ferrea turris erat:
Sed postquam sapiens in munera venit adulter;
Praebuit ipsa sinus: & dare iussa dedit.
- 35 At cum regna senex coeli Saturnus haberet;
Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
Aeraque & argentum, cumque auro pondera ferri
Manibus admorat: nullaque admira fuit.
At meliora dabat; curvo sine vomere fruges,
40 Pomaque, & in quercu mella reperta cavâ.
Nec valido quisquam terras findebat aratro:
Signabat nullo limite mensor humum.
Non freta demissi verrebant eruta remi.
Ultima mortali tum via litus erat..

Contra

37. *Ipsa severa.*] *Ipsaque dura* Francosurt.
32. *Tarris erat.*] *Lege, erant.* HEINSIUS.
33. *In munera.*] *Ad munera* Sarraui & Palatin.
secundus *In munera* volebat Francius.
35. *At cum regna senex coeli.*] *Jura* Scriverianus.
Metam. xv. 39.
O cui jus coeli bis sex fecere labores!
HEINSIUS.
41. *Terras findebat aratro.*] *Endebat* quidam
codices. *terras aperit* Excepta Jureti; venuste.
terras findebat Excepta Pollitani; Palatinus primus
& Vaticanus:
Nec terram valido cultor scindebat aratro.
Ut cultor pro aratore ponatur. Epist. xii. 18.
Ut caderet cultus cultor ab ipse suo. HEINSIUS.
Et certe melius inter se duo illa, *cultor* & *mensor*,
respondent: quod autem venuste dictum notat Hein-
sius, *terras aperit*, ego unice verum esse puto,
alia vero verba a glossatoribus mansisse. sic & apud
Quintil. Decl. cxcviii. *Durum desidiis solum sul-
cis aperiam*, legendum esse ostendimus. BURMAN.
42. *Fessor humum.*] *Mensor* recte Puteaneus
cum aliis lex. sic Metam. libro 1. 136.
Cautus humum longo signavit limite mensor.
Ubi pari modo in quibusdam libris peccatur. Ho-
tatius lib. 1. Od. xxviii.
Et maris ex terrae numeroque carentis arenas
Mensorum
vocat Archytam. Hinc *agrimensura* & *agrimen-
sors*. HEINSIUS.
43. *Non freta.*] Rectius in nonnullis legitur,
me. MARIUS.
43. *Demissi verrebant eruta remi.*] Legitur in
quodam manuscripto, *demisso remo*, quae lectio si
placet, subaudi *mortales*. MARIUS. *Demissi verre-
bant. eruta remo* Puteaneus. *Demissi remi* quatuor

alii. recte. HEINSIUS. *Demissi illi remi* possunt in-
telligi ex navi in mare. sed tamen forte scripserit:

Non freta demissi verrebant eruta rami.

Ut ad primum & adhuc rudem navigandi origi-
nem alludat, cum ramos deformes & infabricatos
adhiberet. Virgil. iv. Aeneid. 399.

Frontentesque ferunt ramos, & robora fivis
Infabricata, fugas studio.

Ut ibi optimi codices, non *remi*: nam *rami* ad
renorum usus, *robora* ad malos & alios usus ad-
hibita: eadem varietas est apud Nostrum lib. iii.
Metam. 662.

illi admirantes renorum in verbera persistant.

Ubi *ramorum* quidam codices. sed ibi nihil munda-
tum puto. *Demissi* vero rami possunt capi de-
jecti, amputati ex arboribus. Valer. Flac. 1. 94.

Moliri hanc puppim jubet, & demittere ferra
Robora.

Quod desellere vocat idem lib. iii. 566. neque in-
elegans lectio Juniani codicis:

Non freta demisso verrebant navita remo.

Si modo *remo* legatur. & ita ut supra *cultor*, &
mensor, hic *navita* apte subjungatur. & vulgata
etiam *verrebant* potest retineri. ut 1. Metam. 132.
Vola dabant ventis. vid. ad Epist. xiv. 42. & *remo*
singulari numero. ut 11. Epist. 87. & hoc magis
Poeticum censet Broukhauf. ad Propert. 1. xi. 9.
BURMANNUS.

45. *Solers hominum natura.*] *Forte, Solers ni-
mum.* HEINSIUS.

47. *Quid tibi turritis.*] Scribe tam hic, quam
sequenti versu, *Quo* ex auctoritate optimorum co-
dicum, & vide notas nostras Artis Amatoriae lib.
1. xl. 303. IDEM.

- 45 Contra te follers, hominum Natura, fuisti;
Et nimium damnis ingeniosa tuis.
Quo tibi, furritis incingere moenibus urbes?
Quo tibi, discordes addere in arma manus?
Quid tibi cum pelago? terrâ contenta fuisses.
50 Cur non & coelum, tertia roqua, petis?
Quâ licet, adfectas coelum quoque. templa Quirinus,
Liber, & Alcides, & modo Caesar, habent.
Erumus terrâ solidum pro frugibus aurum.
Possidet inventas sanguine miles opes.
55 Curia pauperibus clausa est: dat census honores;
Inde gravis iudex; inde severus eques.
Omnia possideant: illis Campusque Forumque.
Serviat: hi pacem erudaque bella gerant.

Tantum

48. *In arma viros.*] Quaedam exemplaria scrip-
tum habent, *manus*. MARIUS. Libri veteres, in
arma manus. sequor. CROFANUS. Sic etiam 11. Art.
672. & lib. 1. Eleg. vii. 1. & 111. Fast. 306. *Ad-
dere manus in vinela*. *Addere se in florem* x. Me-
tamorph. 208. *Addere canos in tempora*, vi. Me-
tam. 27.

50. *Tertia roqua petis.*] *Tertia dona facis* Putea-
neus. *regna facis* Excepta Scaligeri. HEINSIUS.

52. *Libet & Alcides.*] Non damno hanc lectio-
nem; cum tamen optimus Palatinus, *Viribus &*
Alcides. Forte scribendum, *Viribus, Alcides*. Bac-
chus enim inter vetustissimos Deos, cui nihil cum
his recentioribus: hi autem Romulus, Hercules,
Caesar sunt omnes a Latinis culti. Certe in anti-
qui inscriptionibus, *Viribialis Flamini* occurrit
mentio. HEINSIUS. Non praeterit hoc loco Hein-
sius. Bacchum enim hic praeteriri nefas esset, qui
sere semper cum Hercule, Dioscuris, & aliis He-
roibus, qui virtute coelum meruerunt, a Poëtis
memoratur, quibus Romulus & Caesarem adu-
latores Romani addere solebant. Horat. 111. Od. 3.

Hac arte Pollux & vagus Hercules

Emisus, arces attingit igneas,

Quos inter Augustus recumbens

Purpureo bibit ore nectar.

Hac te merentem, Rachee pater, tuæ

Vexere tigris, indocili jugam

Collo trahentes. Hac Quirinus

Martis equis Acherontia fugit.

Idem lib. 11. Epist. 1. 5. ad Augustum scribens:

Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux;

Post ingentia facta Deorum in templa recepti.

Ubi mox etiam Herculeum adjungit. Augulo quo-
que adlauns Virgilius vi. Aeneid. 801.

Nec vero Alcides tantum telluris obvio.

Nec qui pampinea victor juga flectit habentis,

Libet agens celsò Nysae de vertice sigres:

Et dabitur adhuc virtute extendere vires.

Valer. Flac. 1. 565. ita Jovem inducit, Herculeum
& Dioscurus tuentem:

Durum vobis iter & grave coeli

Infirmi. sic ecce meus, sic orbe peracto

Libet, & expertus terras remeavit Apollo.

Cicero quoque 11. de Natur. Deor. 24. *Suscipite*
vita hominum consuetudine communit; ut beneficiis

excellentes viros in coelum sana ac voluntate toller-

ent. Hinc Hercules, hinc Castor & Pollux, hinc

Aesculapius, hinc Liber etiam. & paulo post: Hinc

etiam Romulus, quem quidem eundem esse Quiri-

um putant. & 11. de Leg. 8. Divos, & eos qui

coelestes semper habuit, colunt, & illis, quos endo coelo

merita vocaverunt; Herculeum, Liberum, Aescula-

pium, Castorem, Pollucem, Quirinum. Curtius

vii. 5. Illi tum coelum illi aperiebant, Herculeumque

& patrem Liberum, & cum Polluce Castorem novo

numini cessurus esse iactabant. Philo legatione ad

Cajum pag. 776. Primo annulabatur semidos, quos

vocant Liberum, Herculeum, & finit: & postea

offendit illos omnes virtute mortis sollemnii &

noctis. ex formula ergo quasi Noster sollemnii &

omnibus usitata hos semidos conjungit, quos ve-

teres eodem numero habuisse vidimus. Aescula-

pium quidem his a nonnullis accesserit fatemur,

sed ab omnibus Bacchum, ut principem quasi,

huic Deorum novorum turbae inseri videmus.

BURMANNUS.

57. *Campusque Forumque.*] Ita Epiced. Drufi

49.

Nec vires errasit tuas campoque soroque.

Ubi ineptientem Gorallum vidimus. BURM.

58. *Sarvagae bella.*] Legimus & *eruda*. MARIUS.

Idem libri, *erudaque bella*. CROFANUS.

S s s 3.

59. Nô.

- Tantum ne nostros avidi praedentur amores;
 60 Et satis est, aliquid pauperis esse sinant.
 At nunc, exaequet tetricas licet illa Sabinas,
 Imperat ut captae, qui dare multa potest.
 Me prohibet custos: in me timet illa maritum.
 Si dederim, tota cedit uterque domo.
 65 O, si neglecti quisquam Deus ultor amantis,
 Tam male quaesitas pulvere mutet opes!

59. *Nostros avidi luceantur amores.* Licentur Puteaneus, quo & optimus Palatinus alludit, in quo, *ejiciantur*. Arondelianus etiam, *ejiciantur*, cum diversa lectione, *vellicantur*. Scribe, *liceantur*. *Licari* & *licitari* pretium offerre pro re venali. Festus, *Licitari*, in mercando sive pugnando contendere. Vide & Nonium in eodem verbo. In aliis codicibus est, *venantur*, *praedentur*, *praecientur*, *lanientur*, *luctantur*, & similia. Verbum *licari* minus notum loco corruptendo ansam dedit, quod tamen & apud Martialem existat. & apud Horat. i. Sat. vi. 13.

Unius offe

Nonnumquam pretio plaris licuisse.
 Caecur lib. i. Bell. Gall. 18. *Quia eo licente contra liceri nemo audebat.* Perius Sat. v.

Et centum Graecos curio centissis licetur.

Apulej. lib. ii. Metam. *Si qui mortuum servare vellet, de pretio licetur.* recidendum id Phaedro quoque lib. iv. Fab. iv.

Agros additae macta, ut ornatum parat:

At illa gaudens pecore & lanac dedita
Quocumque summa tradit licituro domum.

Ubi *luxuriae domum*, infallie legebatur, & *agros abicit*; *addere* & *vendere* conjuncti frequentur Tullius, potest tamen *abicit* quoque ferri. HEINS. *Liceantur* jam Berimanus in margine notavit, & explicavit, pretium in auctione offerant pro mea puella, sed non agitur hic de ancillis, quae venales esse solebant, quare mihi praeplicet lectio Palatinus & Francofurtensis, *venantur*: vel *praedentur*, quod habet item Francof. a manu secunda & unus Heinric. Cicer. iii. de Off. 17. *Nonnumem id agere, ut ex alterius praedetur inscientia.* & Nolter

lib. i. Am. iii. 1. *Quae me nuper praedata puella est,* tamquam venatu cum consecuta esset. & hoc militi convenientius & diutius, quia hoc verbum & bello & venatu convenit. vide supra ad Epist. iv. 170. idcoque cum *non venari* consuevit, BURMANNUS.

60. *Et satis est, aliquid pauperis esse sinant.* Quidam codices scriptum habent, *aliquando*, scilicet puellam. MARTIUS. *Aliquid* libri meliores. Praeterea legebam, *id satis est*, sic apud Martialis lib. iii. Epigr. 5. pro, *Hoc satis est* libri veteres, *Et satis est*. Lege, *id*. Vide Notas supra Amor. ii. Eleg. xiv. 37. 44. Hoc tamen loco nihil mutandum praeter distinctionem. Satis est sinant aliquid esse pauperis. HEINSIUS. *Quis satis est* Douza legebat, id est, qui amore & opibus abundavit. vid. & supr. Eleg. ii. vers. ult. est vero hic ellipsis *non si*, ut saepe alibi notavimus. vid. ad i. Am. iv. 29. & satis est, si sinant aliquid esse pauperis. BURM.

61. *Tetricas licet illa Sabinas.* Rigidas unus M. diceus. ut lib. ii. Amor. Eleg. iv.

Aspera si visa est, rigidisque imitata Sabinas.
 Alii codices, *durax, fortis, tetras*. unus Farnesianus, *tacitas Sabinas*. Puto, *Taias*, vide quae noto Fast. i. 37. 261. HEINSIUS.

65. *Si neglecti.* Forte, *repositi*. vid. ad ix. Met. 512. HEINSIUS. Sed nihil muta. *Negliguntur* enim proprie pauperes a divitibus. Terent. Adcl. iv. Sc. 3. *Propter suam impotentiam se semper credunt negligi.* BURMANNUS.

66. *Pulvere mutet.* Id est ad nihilum redigat. Tibul. i. x. 12.

At Deus illa

In cinerem & liquidas muneris vertat aquas.
 MARTIUS. *Vertat* primus Palatinus.

ELEGIA IX.

MEMNONA si mater, mater ploravit Achillen,
 Et tangunt magnas tristitia fata Deas;

Flebi-

Hanc Elegiam illustrat & emendat Barthius lib. vii. Adv. 14.

1. *Mater ploravit.* Elegans lectio Puteanci alterius & Menteliani: *Si mater flevit Achillen.* Quo

- Flebilis indignos, Elegeia, solve capillos.
 Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit!
 5 Ille tui vates operis, tua fama, Tibullus
 Ardet in extructo, corpus inane, rogo.
 Ecce, puer Veneris fert everfamque pharetram,
 Et fractos arcus, & sine luce facem.
 Adspice, demissis ut eat miserabilis alis;
 10 Pectoraque infesta tundat aperta manu.
 Excipiunt sparsi lacrimas per colla capilli,
 Oraque singultu concultante sonant.
 Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
 Egressum tectis, pulcher sile, tuis.
 15 Nec minus est consula Venus, moriente Tibullo,
 Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.
 At sacri vates, & Divum cura vocamur:
 Sunt etiam, qui nos numen habere putent.
 Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
 20 Omnibus obscuras injicit illa manus.

Quid

Quo alludunt tres alii inter meliores, qui habent, *se mater flevit*. & sequenti quoque versu Politiani codex, *si tanguntur*. sic repetit haec voculam ter quaterque Claudianus Bell. Gildon. 404. ex MSS.

Si sentibus aram,

Si proprium miseris numen statuitis, Athenas,
Si Pandionias planctu traxero phalanges
inachides, &c.
 Nolter lib. i. Metam. 697.

Si non

Cornus huic arcus, si non foret auron illi.
 Et ita Phaedro lib. iii. Prolog. hanc elegantiam relictit summus Gronovius:
Si Phryx Aesopus possit, si Anacharsis Scythas &c.
 BURMANNUS.

4. *Ab nimium.* Legitur &, *nimis*. MARTIUS.
 4. *Nomen erit.* Legitur in MSS. etiam, *sibi nomen inest*. MARTIUS. Quidam, *inest*. HEINSIUS.
 5. *Tui vates operis.* Id est sacrorum tuorum antistes. ut opus & operari proprie de sacris. ita xi. Metam. 68.

Amisique dolens sacrorum vate suorum.

Sic Propert. iii. xv. 20.

Virtusque tuae Bacche Poeta serar.

Nolter supr. Eleg. i. 16.

O argumenti lente Poeta tui.

BURMANNUS.

7. *Everfamque.* Franciscus malebat, *inversamque*. vid. Serv. ad Virg. xi. Aeneid. 93.

9. *Aspice demissis.* Desectis Barthius; qui literarum sonum quodammodo referre celerem alarum plausum putat.

14. *Egressum castris.* Sic libri Maffeiiani. CIOFAN. *Tectis* meliores. quamquam & castris bene se habet, ut cum Barthio intelligatur, *Castrum Laurens*. Tibull. ii. v. 51.

Ante oculos Laurens Castrum murusque Lavini est,
Albaeque ab Aescano condita longa duces.
 Eadem varietas in libris scriptis est apud Virgil. x. Aeneid. 655.

Illicamque aciem, & Laurentia castra petivit.
 Ubi quidam, *tecta*. HEINSIUS. Ita *tecta* & castra consula xii. Metam. 99. ubi vide.

15. *Conspice.* Duo scripti, *concessa*, sed frustra. *conspisus* pro tristi passum ponitur. vid. Epist. xix. 193. & vi. Fast. 482. apud Petronium sapientis. *concenti* gravioris adfectionis verbum. vid. Perizon. ad Liv. xxxiii. 19. & Valer. Flac. vi. 479.

Quascumque libet nunc concute mentes.
 Senec. i. de Ira 7. *Commota semel & concessa mens ei servit, a quo impellitur.* BURMANNUS.
 16. *Quam juvenis.* Legitur &, *juveni*. MARTIUS. Aloni. vide quae notavi in observationibus in Metamorphosin. CIOFANUS. *Rupis* Palatinus fecundus.

19. *Profanat.* Fatigat Neapolitanus.
 20. *Omnibus obscuras.* Heinisius coniecerat olim, *obscuras*, si adicerent MSS. laudarem. sed postea cum Mario nigras explicandas censuit. & recte: cum Mario inferis & morti adscripta nigra dicuntur. ut mox vers. 27. *Nigra Avernus*. sic Stat. iv. Theb. 495. *Velleris obscuri pecudes.* & VIII. 339. *Nigrans terra pecudes, obscuraque mergis Armenia.*

Sic

Quid pater Iſmario, quid mater, profuit Orpheo?
Carmine quid victas obſtupuiſſe feras?

Aelinon in ſilvis idem pater, Aelinon, altis
Dicitur invita concinuiſſe lyra.

25 Adice Maconiden, à quo, ceu fonte perenni,
Vatum Picèris ora rigantur aquis;

Hunc

Sic ad imitationem Catulli Noſter, *obſcuram ferruginem* dixit v. Metam. 404. & xi. 48. *Obſcura carbata pulſo*, & *obſcurae fores* Iſide 78. Claudian. ii. Eutr. 230.

Turpis, & infernis tendis obſcurior ales.

Ubi quidam codices etiam, *obſcurior*. male hic Barthius *obſcuras* manus interpretatur, quia latebant omnes, quo colore manus mortificae eſſent. BURMANNUS.

22. *Obſtupuiſſe.*] Palatinus optimus, *obripiuſſe*. forte pro, *obripiuſſe*. HEINSIUS.

23. Et *Linon* in ſilvis idem pater editus aliis,
Dicitur invita concinuiſſe lyra.]

Sic in omnibus, quidam tamen:

Et *Linon* in ſilvis idem pater abditus aliis,
Dicitur invita concinuiſſe lyra.

Quae lectio ſit fortaiſſe rectior. NAUGERUS. *Concinuiſſe*: quia & ipſe perit, licet antea cuſus lyra invita fuerit. Nullus enim erat, qui cum citharæ modulationibus vinceret. Haec tamen carmina diſjuncta, & ſine bono ordine ſunt: unde & ſenſus obſcurior ſit. Quamobrem ex manuſcriptiſ codicibus auctoritate potius ita legemur:

Et *Linon* in ſilvis idem pater abditus aliis,
Dicitur invita concinuiſſe lyra.

Ut ſit ſenſus: Apollo Lini filii mortem ad lyram delevit. In ſilvis abditus, quia dolentes latebras quaerunt. Sic in Conſolatione ad Liviam 105.

Talis in umbræ mitis nunc denique ſilvis,
Deſſet Theſſalicum Dauidas ales Iryn.

Iryta, dolente & moeſta. *Concinuiſſe*, carminibus Lini mortuum deploraiſſe. Sic inferius Eleg. xi.

Concinis Odrſynus Cæropis ales Iym. MARTIUS.

Scaliger *Aelinon* legebat. ac tum melius, *invita*;

Aelinon in ſilvis idem pater abditus aliis,
Dicitur invita concinuiſſe lyra.

Nam *Aelinon* hymnus, quem exſtincto Lino cecinit Apollo. Notum illud, *Αἰλὼν μὲν σπονδαίης νόστος*. Sed de hoc loco videnda, quae in Variis lectionibus notavit Vir Nobiliſſimus Janus Rutgersius. DAN. HEINSIUS. Et *Linon* aliis Puteaneus cum optino Palatino, Arondeliano, & tribus aliis,

venula mehercules repetitione. pro quo alii, *eddit*, *abditum* in, vel, *expoſitum*, & ſimilia. Ceterum Puteaneus à manu primâ, *Elinon*, ut utroque forſan loco ſit ſcribendum, *Aelinon*, priori certe. ſic unus Vaticanus atque unus Medicus, quomodo cantus ille vocatus, quo Lini Apollo deſcivit. atque ita Scaliger in margine codicis ſui emendat. Nota illa Moſchi: *Αἰλὼν μὲν σπονδαίης τε νόστος*. ut & Callimachi Hymn. Apoll. 20.

Οὐδὲ Θέτις Ἀχιλλῆα κνέροντα αἰλῶνα μήτηρ.

Hefychius, *Αἰλῶνος*, ὄνομα ἕρπης. Suidas, *Αἰλῶνος* ἀδῶν adjective. Vide Athenacum & Sophocliſ Scholiſten in Ajace. ſed nec *αἰλῶνος* ſemper carmen lugubre. Athenaeus lib. xiv. *Αἰῶνος δὲ καὶ αἰλῶνος οὐ μόνον ἐν πένθειον, ἀλλὰ καὶ ἐν εὐτυχίᾳ μολεῖ κατὰ τὴν Ἑρμιόδω*. Avunculus inſus Janus Rutgersius praeterca Venuſinis Lectionibus necdum editis cap. v. in *ſilvis* *Idas* legendum contendit. quomodo unus Vaticanus. Apollo nimirum tutelaris Troadi deus. quamquam ſunt, qui Linium Mercurii & Uraniaci Muſae, non Apollinis faciunt, cumque in Euboea periiſſe ab Apolline ſagittis confixum aſſeverent, ut videre eſt apud Diogenem Laertium prolegomenis ad vitas Philoſophorum. Idem ibidem Orpheum a nonnullis credi fulmine interfectum teſtatur. Ceterum ut a Lino *Αἰλῶνος ἕρπης* derivatur, ſic a Jalemo Calioſopho filio ἕρπης Ἰάλεμος. Scholiſt. Apoll. Rhodiū ad illum verſum lib. iv. 1304.

Πανθῶρος ἔλασεν Ἰάλεμον ὄδροντο.

Ἰάλεμον, ἀντὶ τοῦ ἕρπον. εἰρήνην ἀπὸ Ἰάλεμος, ὅς τις Μούρας παιδῆς. Suidas Calioſopho filium facit. Athenaeus lib. xiv. *Ἐν δὲ γλαυκῶ Τυμάνος, ἐν δὲ πένθειος Ἰάλεμος*. Hinc *Ἰαλεμῶν* τὸ ἕρπον Hefychius interpretatur. ſumitur & Ἰάλεμος pro carmine frigido & inepto, & *Ἰαλεμῶνα* τὰ ψεῦδη καὶ ἀδόξους ἀξία. apud Suidam. quomodo apud ſcriptores Latinos *naevia* & *mortalia*. nec *αἰλῶνος* ſolummodo, ſed & *αἰῶνος* carmen lugubre, ſecundum Athenacum & Enſtathium in Homero. non recte vero Zinzerlingus Promulſidis cap. xxxi.

Et *Linus* in ſilvis (idem pater eddit) aliis
Dicitur invita concinuiſſe lyra.

Cujus tamen membranae, & *Linon* aliis. HEINSIUS. *Aelinon* ego cum Scaligero & Heinfio veram eſſe lectionem puto; de quo vide Euripid. Suppl. 281.

Hunc quoque ſumma dies nigro ſubmerſit Averno;
Diffugiunt avidos carmina ſola rogos.
Durat opus vatium, Trojani fama laboris,
Tardaue nocturno tela retexta dolo.
30 Sic Nemeſis longum, ſic Delia, nomen habebunt;
Altera, cura recens, altera, primus amor.

Quid

lectionem puto; de quo vide Euripid. Suppl. 281. ibique Barnetium, & Scholiſtaen Apollonii lib. i. 37. 862. vid. & Zinzler. Promulſ. cap. xxxi. & Barth. Adv. xxiii. 20. BURMANNUS.

24. *Invicta.*] Lege cum eodem Rutgersio, & quibusdam codicibus, *invita lyra*. HEINSIUS. Haec vocabula confundi vidimus ad Quinctilian. Declam. cccclxxvii.

25. *Adice.*] In quibusdam, *adice*. NAUGER. Rectius in manuſcriptis exemplariis legitur, *Adice*: id eſt, adde ſuperioribus Poëtiſ etiam Homerum: qui licet optimus fuerit Poëta, perit tamen. Sic in Conſolatione ad Liviam 283. inquit:

Adice Ledaos, concordia ſidera, fratres. MARTIUS. *Adice* meliores, & recte. HEINSIUS.

25. *Ceu fonte perenni.*] Ita paſſim Homerus praedicatur: Plin. lib. xvii. cap. 5. *Terra poſt vomitum niſeſcens, qualem ſons ingentiorum Homerus in armis à Deo caelatis dixit, addiditque miraculum niſeſcentis, quamvis fieret in auro*. & eleganter hoc facit quod narrat Aelianus lib. xiii. Var. cap. 22. de Galathone pictore, qui dicitur Homerum vomentem depinxiſſe, cujus vomitum alii Poëtae aditant abſorbent. ut autem hic *perennem* fontem dicit, ita Ammian. lib. xxvii. 4. *Perennem Homeri auctoritatem dixit*. & hinc *Maconium fontem* Petron. cap. v. *Francius hic malebat, à quo, ceu fonte perenni*. BURMANNUS.

27. *Hunc quoque ſumma dies.*] Zinzerlingus cap. xxxi. Promulſ. Criticæ ex veteri libro, magna dies, noſtri omnes pro vulgata lectione ſtant. quibus accedo. ille Taciti auctoritatem advocavit. HEINSIUS. Sic & *ἡμέραν μεγάλαν* dixit Lucas Actor. Apoſt. cap. ii. 37. 20. & alii ſacri ſcriptores, & Johannes vii. 37. *Ἐρχάσθη ἡμέραν τὴν μεγάλην τῆς ἑσπέρας*. vocat ultimum diem feſti magnum, quia ſi maxime ſolemniſ. aliter *ſummam diem* Virgilius quoque dixit lib. ii. Aeneid. 322. & Valer. Flac. i. 542.

Accelerat ſeu ſumma dies.
Et Noſter Epit. xi. 114.

Haec tibi prima dies, haec tibi ſumma ſuit.
Et ii. Faſt. 849. *Summa dies è quinta. & ſummus annus dixit Remed. Amor. 457. ſic & Quinctil. Deſt. cccxxxiii. Nec enim ſenectutem adſere ſummus dies, ſed longus ordo vitæ.* & ita Lucan. i. 73. *Suprema hora, ſummus autem & magnus in*

MSS. confundi videmus Epit. xvi. 307. & xviii. 132. BURMANNUS.

27. *Demorſi.*] Francofurt. & alius Heinfii, *dimiſi*, cujus demorſiſ gloſſema eſſe poſt legendum, *demorſi*. Horat. i. Od. 28.

Panthoiden iterum orco demiffum.

Ubi vid. Acron. ita demittere leto, neci, & ſimilia, non demittere; quod plures codices occupavit apud Poëtas. *Submerſit* Sarraui & tres alii, ſic Lampr. Elegab. 33. *In Tibrim ſubmiſiſ*, ubi mallem, *ſubmerſus*, & paſſim *mittere* & *mergere*, & eorum composita à librariis permutata deprehendi. BURMANNUS.

28. *Effugiunt avidos carmina ſola rogos.*] Suprà lib. i. Eleg. xv. *Carmina morte carent*. CIOFANUS. *Diffugiunt* vultuoſiores cum primâ editione. HEINSIUS. *Diffugiunt* unus Moreti, cum non diſplicet. SIL. IT. 427. *Quod Sidoniam defugorſ enſem*. vide de hujus verbi & diſſigere differentia Davics. ad Jul. Caef. i. de Bell. Civ. 82. BURMANNUS.

29. *Durat opus Vatium, Trojani fama laboris; Tardaue nocturno tela retexta dolo.*] Eos Poëtas intelligit, qui de bello Trojano & de Penelopa ſcripſerunt. CIOFANUS. Reponc vel invitaſ libris, *vatis*. *Vates* per excellentiam Homerus. HEINSIUS. Ita & Francius conjeccerat, & intelligit Iliada & Odyſſeam.

30. *Tardaue nocturno tela retexta dolo.*] *Retextere telam* etiam apud Statium occurrit Sylv. lib. iii. v. 8.

— Tu mille procos intacta ſugares;
Non intertextas commenta retexere telas.

Sed tamen cum in duodecim codicibus invenimus, *retenta*, in octo aliis, *reſecta*; forſ ſit, ut ſcripſerit Naſo, *reſecta*. Claudianus Laude Serenae 31.

Penelope trahat arte procos fallaces furentes; Stagnina nocturnae relegens ſollertia telas.
Pro *retenta* olim placebat reponi, *veneta*. de quo verbo adeantur quae ad Epicedium Drufi notamus 37. 444. ſed *telam nero* in Latinis dicitur dubito. HEINSIUS.

31. *Habebunt.*] *Habebit* Sarraui & decem alii, cum quibusdam editis.

32. *Altera cura recens, altera primus amor.*] Huc reſpexit Pontanus ad Ariadnem uxorem:

Et ſiſ cura recens, amorque primus.
CIOFANUS.

- Quid vos sacra juvant? quid nunc Aegyptia profunt
Siftra? quid in vacuo recubuisse toro?
35 Cum rapiant mala fata bonos, (ignoscite fasso)
Sollicitor nullos esse putare Deos.
Vive pius; moriere pius. cole sacra; colentem
Mors gravis à templis in cava busta trahet.
Carminibus confide bonis. jacet ecce Tibullus.
40 Vix manet è tanto parva quod urna capit.
Tene, facer Vates, flammae rapuere rogales;
Pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
Urere, quae tantum sustinuerunt nefas.
45 Avertit vultus, Erycis quae possidet arces.
Sunt quoque, qui lacrimas continuasse negent.

33. *Quid nos sacra juvant.*] In quibusdam, *Quid nunc sacra iuvant.* NAUGERIUS. Legitur &, *nunc.* MARIUS. Bene vos Puteanus & quinque alii. ut ad Nemesin & Deliam referatur. nisi *nunc* praeferas cum alio codicibus. Respexit illa Tibulli III. l. ubi *mibi pro tibi* repono:
*Quid tua nunc sis mihi, Delia, quid mihi profunt
Illa tua toties aera repulsa manus?*

HEINSIUS.

33. *Quid nunc Aegyptia.*] *Quid vos Aegyptia profunt* unus codex. & ita citat Bernard. Cyllenius ad Tibulli lib. I. Eleg. 3. Barthius tuchatur, *quid nos.* Adverbi. vii. cap. 14. ut & erat in uno. sed procul abist talis scribigo a cultissimo Nasone. BURMANNUS.

35. *Cum rapiant.*] *Rapiant* meliores HEINSIUS. *Cum mala fata bonos perdant* Regius. quae de voce bonus Barthius observat, nescio an huc quadrant. sed respicere videtur ad sollempnem formulam, qua, cum obisset aliquis, iuscubant fatum, quod tam bonum virum rapisset, quo adiudit Petron. cap. XII. *Homo bellus, tam bonus Chrysalanus animam evulsi.* & ita saepe in titulis sepulchralibus laudari offenderunt illi interpretes. quibus adde Fabret. pag. 712. & 716. & pag. 203. *Bonus homo est pius;* ut. mox. apud Nostrum, *vive pius.* Reinef. xi. l. & passim. BURMANNUS.

37. *Vix tamen moriure pius.*] *Vetus & sana lectio est: Vive pius, moriere tamen.* Pietas, inquit, te à morte non liberabit. Sic Horat. Ode XIV. lib. II. Carm.

*Nec pietas moram rugis est instanti senectae:
Afferat, indomitaeque morti.* MARIUS. *Vix tamen moriere pius* unus Vatican. & Maffician. alter Vatican. & alter Maffician. *Vive pius, moriere pius:* non dupliciter. CROFANUS. *Moriere pius* idem cum Puteanco. recte. nisi quod Neapolitani codicis lectio omnino aridet, in quo, *Vive pius, mor-*

riure pius. quomodo legendum jam pridem conceceram. sic Eleg. in Mort. Drusi 373.

Quaque ruit, strubunda ruit. HEINSIUS. 38. *Mors tamen à templis.*] *Mors gravis* codices castigiores magno numero & prima editio. IDEM. *Sors gravis* Moreti.

38. *In cava.*] *Ad cava* Junii. *In sua mango* Bersman. & unus Heinsii.

39. *Confide bonis.*] In Neapolitano erat, *insile*, unde Heinsius faciebat, *i fido*, ut amabat facere. vid. supr. ad Eleg. III. l. sed mihi plurium codicum consensus placet. Senec. Medea 221.

*Confide regnis, cum levis magnas opes.
Huc ferat est illic casus.*

Fallaci timide confide figurae.

Et ita passim, ubi confidentiam vult exprimere. vid. Epist. IX. 99. x. Metam. 69. BURMANNUS.

39. *Jacet ecce Tibullus.*] *Ille Tibullus* Excerpti Jurati. Vide Notas ad Epist. XIV. v. 95. supra:

*Ille sui vatos operis, tua fama Tibullus
Ardet.* HEINSIUS.

Lacet ecce Tibullus Bemenis.

40. *Vix manet è tanto parva quod urna capit.*] *E tanto* rectius unus Palatinus, & unus Vaticanus. Praeterea in uno Moreti & Menteliano, *curva urna* vid. ad Palt. II. 408. Puteo, *curta*. Met. XII. 615.

*Jam cinis est, & de tam magno restat Achille
Nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam.* Propert. lib. II. Eleg. IX.

— *Et tanti corpus Achillis
Maximaque in parva sustulit ossa manu.* HEINS.

Parva recte fe habet. offendit enim sonus ille in *curva*, vel *curta*: *urna*. aliter ex *curva*, quod & Francof. habebat, posset & *furva*: refungi. sed nihil mutandum. III. Trist. III. 65.

*Ossa tamen facio parva referantur in urna:
arctam dixit Epist. XI. 124. & brevis urna in Epitaphio*

Sed

- Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
Ignotum vili supposuisset humo.
Hinc cèrte madidos fugientis pressit ocellos
50 Mater; & in cineres ultima dona tulit:
Hinc soror in partem miserà cum matre doloris
Venit, inornatas dilaniata comas.
Cumque tuis sua junxerunt Nemesifque priorque
Oscula: nec solos destituere rogos.
55 Delia discedens, Felicius, inquit, amata
Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.
Cui Nemesif, Quid ais? tibi sint mea damna dolori,
Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen & umbra,
60 Restat; in Elysià valle Tibullus erit.

Obvius.

taphio Scipionis Africani, apud Pithoeum in Catalectis lib. III. pag. 87. occurrit:

*Cui non Europa, non obstitit Africa quondam,
(Respicere res hominum) tam brevis urna premit.*

Ita vetus codex Moroni, quem Heinsius vidit: *ulgo, Europe, & quam brevis urna regit.* isdem Catalectis pag. 91. Epitaphio Ciceronis:

*Marcus erat Cicerò, toto notissimus orbe,
Cujus reliquias oculis urna brevis.*

Ubi cum Barthio lib. xxxii. cap. 19. malo, *Marcus eram.* ibidem pag. 101. in tumulto Antonioris:

*Transfultit huc Henotos, Patavinam condidit urbem,
Cujus est ossa ducis nunc brevis urna regit.*

Et ita passim in Epitaphiis, *parvus tumulus.* vid. ibid. pag. 88. 99. *Exigua urna* pag. 111. BURM.

45. *Avertit vultus.*] Superfluum illam non respiciendi ad sacra funebria egregie illustrat Dan. Heinsius ad Sil. III. 180.

46. *Negant.*] *Negant* codex Commelini. ut supr. vers. 18. *Putent.*

49. *Hic certe manibus.*] Puteanus & optime Palatinus, *Hinc* tam hic, quam sequenti hexametro. alii tres, *Hinc* cum Jureti Excerptis. At idem Puteanus cum Sarraviano & Farnesiano, *madidos fugientes*, septem, *madidos fugientis*. Forte, *madidos fugientis pressit ocellos*, ut sint *madidi ocelli*, quos Metam. IV. vocat, *oculos jam morie natantes*, & Epicoedio Drusi 97.

Lumina caerulea jam jamque natantia morte.

Et apud Virgilium lib. 8. 56.

Canentis quoque natantia lumina solvit.

Sed opinor scribendum, *gravidos fugientis pressit ocellos*, quomodo Metam. XV. 145.

— *Oculus jam morie gravatus
Pyramus erexit.*

Et apud Virgilium Dido moritura IV. 688.

Ille graves oculos conata astollere.

Et Status Theb. XI.

Cerno graves oculos, atque ora natantia leto.

Posset & *patulos* legi, quos *hians* dixit Propertius lib. IV. Eleg. VII. ut illic castigamus HEINS.

Hic retinet Marius, & explicat in Italia. lib. V. Met. 71. dixit, *oculis sub morte natantibus aera*, sed lib. IV. non invenire potui, ut laudat Heinsius, qui *gravidos* conatid. vid. ad Silii lib. II. 122.

50. *Mator.*] Vid. Passeratium ad Prop. lib. III. Eleg. v. 18.

50. *Dona dedit.*] Legitur &, *tulit.* MARIUS. Ut esset dictum, ut *inferre* lib. VI. Metam. 569.

sed parum refert. Epistola VII. 77. *Dona feram tem-*

plis. sed ibidem 192.

Jam dabis in cineres ultima dona mors.

Sic variant & codices lib. XII. Metam. 3.

Inferas dederat cum fratribus Hostor inanus.

Ubi ulterius quidam, & ita passim in manuscriptis exemplariis:

51. *Dolori.*] *Rectius* in manu. SOROR venit in partem doloris cum matre misera. MARIUS. *Misere cum matre dolorum* in antiqua editione est *Arcti* cuius notat. *Dolori* Aldus edidit. *In partes* alter Puteanus.

52. *Dilacerata.*] Legitur etiam, *Dilaniata*, utrumque recte. MARTIUS. *Dilaniata* cum prima editione, & scriptis compluribus HEINSIUS. Vid. ad Epist. I. 90. & XII. 157.

53. *Cumque tuis.*] *Marius* subintelligi, *oculii* vult. fed Barthius recitans cognatis & agnatis, ne Tibullum etiam occultantem post mortem faciat.

Cicer. IV. ad Fam. 7. *A tuis reliquis non adhibebimur;* & Nofter Epist. I. 41. *Nimium oblitae tuorum.* ita passim, *mei, tui, sui, dicuntur.* sed in Scriveriana non erat, *eamque tuis oculis Nemesif junxere priorque oscula.* BURMANNUS.

57. *Tibi sunt mea.*] *Sine* Moreti. HEINSIUS. Ego in vulgata vix sensum video, ideoque malo, cum Junii & Palatino tertio:

T t t 2

Obvius huic venias, hederà juvenilia cinctus
Tempora, cum Calvo, doctè Catulle, tuo.
Tu quoque (si fàlsum est temerati crimen amici)
Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.
65 His comes umbra tua est; si quid modo corporis umbra eff.
Auxilii numeros, culte Tibulle, pios.

Cui Nemesis, quid ais? tibi sint mea damna dolori.
Ut sit oratio vehementior & oburgantis. ita centies apud comicos, *quid ais?* vid. Terent. Andr. II. 1. 1. & III. II. 36. & Cicer. III. de Offic. 72. *Quid ais? Tu cum hominibus consilera debas? celabris homines?* quid me Delia tangis & perstringis, quasi non fuisset felix dum me amaret, te posthabita. imo ut etiam meis damnis dolcas, scias illum alter sensisse: nam moriens tenuit adhuc me manu deficiente, quod tibi dolet; & licet mihi mors illa damnosissima existiterit, non est tamen quod tu exultes, & putes illum te mihi praetulisse, aut me non amasse ad extremum vitae halitum. BURMANNUS.

59. *Nisi nomen & umbra,] Nisi corpus & umbra* Scriverii & alius. *Nisi corporis umbra* Bernensis. *Umbra nisi nomen & umbra* Medicus.

60. *Tibullus erit.]* Eas Francofurtensis, forte, *pat.*

61. *Venies.]* Venias Puteaneus & alius Moreti. HEINSIUS. *Myro juvenilia* Palatinus secundus. *Vinctus* etiam quatuor libri.

63. *Tu quoque se verum est.]* Mirum est quam diversa de hujus Poetae morte tradant veteres. Noster lib. II. Tristium 496. causam ait fuisse, quod *linguam nimio mora non tenuerit*. quod Mars ab lib. I. Amore. Eleg. 15. explicat, quod male de Augusto fuit locutus, alii narrat causam fuisse, quod Aegypti praefectus, nomen suum & res gestas Pyramidibus inscripserit, vel quod Aegyptum, & praecipue Thebas, rapinis exhauserit. vid. Amm. Marc. XVII. cap. IV. tibi rectè Valerius docet a Vossio confundi Cornelium Gallum Poetae cum Aelio Gallo, qui postea etiam Aegypti praefuit. Chronicon Eusebianum numero 1000. *Cornelium Gallum* Forjulienfem *Poetae* quadragesimo aetatis anno propria se manu interfecisse memorat. Barthius Adv. lib. XII. 26. mortuum ob Lycorida ex Propertii lib. II. Eleg. XXV. in fine etiam colligit, sed perperam: Passeratus ad Propert. lib. I. pag. 241. distinguit tres Gallos, quorum unus perit. Bello Perusino, ubi tamen ipse hunc a Gallo Praefecto Aegypti non satis discernere videtur. ille vero Gallus, Propertio saepe memoratus, nobilis fuit, ut apparet ex lib. I. Eleg. v. 23.

Nec tibi nobilitas poterit suscinere amantem,
Nescit amor prisca cadere imaginibus.

Gallus vero Praefectus Aegypti ex humili loco ab-

Augusto ad honores est proventus, teste Suetonio Aug. 66. hunc quoque ab Afrinio Pollione memorari apud Ciceroem lib. X. ad Fam. 32. putat Manutius; sed dubium facit, quod Epistola illa scripta sit anno DCCX. quo anno Gallus tantum XXX. annos fuit natus, & quadragesimo aetatis anno fit mortuus, nam perit anno DCCXXVIII. & an familiarem suum, juvenem aetate non admodum adhuc proventus, habuerit Pollio dubitem, nisi antiquiorem Gallum statuamus & natum anno U. C. DCCXXXI. ut Douza in Schediasmate succidano, in quo in aetatem Tibulli inquiri, qui Scrivium & Eusebium auctores laudat, apud quos tamen id reperire nequii, & qui mortem sibi conficivisse anno aetatis quadragesimo & octavo tuitur. sed haec incerta: forte ille Pollionis familiaris Cornelius Gallus fuit, quem Praetorium in venere obiisse Plinius lib. VII. 53. & Val. Max. IX. II. §. 8. narrat. quod verò haec Poetae verba capitulæ Augusto, quem amici nomine Poeta temerati designaret, non persuaderent. neque tam familiari appellatione Nasoneum designavisse Augustum credibile est. sed recte aliquid inimiticium inter Gallum & Tibullum intercessisse suspicatur Scaliger ad Eusebii Chron. n. MCCCXC. quem recte cepisse putamus. quod si crimen falsum est, tum, Nasidice, cum inter Poetarum umbras etiam Tibullo occursum, si vero verum sit crimen, cum removeri vult a Tibulli adpectu, BURMANNUS.

64. *Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.]* Horatius lib. I. carm. Oda XII.

Animae quoque magnae:

Prodigum Paullum,
Et Statius lib. XIX. Thebaid.

Et vitae prodiga virtus:

Emisere animas.

Hoc est, ut Lutatius exponit, *mortem non curant*. Silius de Hispanis militibus lib. I. 225.

Prodiga gens animas, et properare facillima mortem. CIOFANUS.

Vid. Cl. Drakenb. ad Siliii verba.

65. *Si qua est: modo corporis umbra.]* Si quae modo de Puteaneus à manu eucudatrica. Excerpta Jureti & tres alii codices; sequitur modo corporis umbra: est recte, Pont. iv. Eleg. I.

Da mihi (si quid ea est) bebentem postora Leti:

then.

Olla

Ossa quieta, precor, tutà requiescite in urna:
Et sit humus cineri non onerosa tuo.

Eleg. XIII.

Sic quoque (si quid ea est) bene commutabitur
isro.

Prudentius Proemio Cathem. *Cum jam, quicquid*

id est, quod fueram, mors aboleverit. HEINSIUS.
Vide sup. ad lib. I. Eleg. XII. 3. *Omina sunt aliquid.* Vulgata defendi potest ex Elegia VII. 30.
17. *Si qua est ventura senectus.* ut vulgo legitur.

ELEGIA X.

Annua venerunt Cerealis tempora sacri.
Secubat in vacuo sola puella toro.
Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos,
Cur inhihes sacris commoda nostra tuis?
5 Te, Dea, munificam gentes ubicumque loquuntur:
Nec minus humanis invidet ulla bonis.
Ante nec hirsuti torrebant farra coloni:
Nec notum terris area nomen erat.
Sed glandem quercus, oracula prima, ferebant.
10 Haec erat, & teneri cespitis herba, cibus.

Prima:

1. *Annua venerunt Cerealis tempora sacri, &c.]* Elegia haec argumento similis est illi Propertianae libro secundo 24: quae ita incipit:

Tristia jam redeunt iterum solemnia nobis.

MARIUS.

2. *In vacuo.]* Et hic MSS. variant; quidam, *viduo*, alii *medio*. vid. ad Epist. XIX. 158.

3. *Tenues spicis.]* Tenuem capillam Regius & Farnesianus. mox alter Puteaneus & alius, *cur prohibes*.

5. *Gentes ubicumque.]* Puteaneus, *ubi quaeque*, quod hic approbat olim Henfius, sed ad II. Art. Am. 627. ubi eadem est varietas, praetulit *ubicumque*. Farnesianus hic habet, *gentes quaecumque*. sic apud Virgilium lib. VII. Aeneid. 400.

Ita matres audite ubicumque Latinas.

Pitrius ex Prisciano, *ubi quaeque* adferit. & ita etiam codices multi. quamquam Barthius ad Statii XI. Theb. 182. *ubicumque* praefert. plenus est ad Virgili locum de hac locutione aetorum adscripta Heinfius. Plinius lib. XXVIII. 8. *Eodem tactis possibus, ubicumque magerum infestari artes, non elisi Dosis, nec colloqui.* BURMANNUS.

6. *Nec minus humanis invidet illa bonis.]* Omnino ex manuscripti codicis auctoritate legendum est, *invidet illa*, ut sit sensus idem, qui & in superiorum carmine: nullam esse Deam, quae magis cupiat mortalium commoda, quam Ceres: idcirco. penè incredibile esse, ut amantum tormentis.

& lachrymis gaudeat. MARTUS. *Invidiosa bonis* Sarraui & duo alii.

8. *Nec notum terris.]* In terris unus Moreti & Bernensis.

10. *Haec cibus, & teneri cespitis herba torus.]* Puteaneus cum multis aliis melioris notae:

Haec erat, & teneri cespitis herba cibus.

Quod amplector. neque alter Jureti & Scaligeri. Excerpta. similis locus Fast. IV. 395.

Panis erant primis virides mortalibus herbae,
Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modo carpebant virax de cespite gramin;
Nunc otylas tenera fronde cacumen erant.

Rafismolo glans nata est: bene erat jam glande re-
perita:

Duraque magnificas quercus habebat oves.
Prima Ceres, homine ad molitoria vocata,
Matevis glandes utiliora cibo.

Nihil ibi de toro graminco. lib. II. Artis tamen 473.

Tum genus humanum solis errabat in arvis:
Idque mrae vires et rudo corpus erat.

Sylvia domus fuerat, cibus herba, cubilis frondes.

Juvenal. Sat. VI. initio:
Silvofrens montana torum cum stereret uxor:
Frondibus ex culmo, vicinarumque ferarum
Pellibus. HEINSIUS.

Vid. Epist. v. 14.

T l t 3

13: Pri-

- Prima Ceres docuit turgescere semen in agris;
Falce coloratas subsecuitque comas.
Prima iugo tauros supponere colla coëgit;
Et veterem curvo dente revellit humum.
- 35 Hanc quisquam lacrimis laetari credit amantum,
Et bene tormentis secubituque coli?
Nec tamen est (quamvis agros amet illa feraces)
Rustica: nec viduum pectus amoris habet.
Cretes erunt testes; nec fingunt omnia Cretes:
- 20 Cretes, nutrito terra superba Jove.
Illic, sidercam mundi qui temperat arcem,
Exiguus tenero lac bibit ore puer.
Magna fides testi: testis laudatur alumno.
Fassuram Cererem crimina nota puto.
- 25 Viderat Iasium Cretaeâ Diva sub Idâ
Fingentem certâ terga ferina manu.

Vidit,

13. *Prima iugis.*] Jugo Excerpta Politiani. quod mollis. HEINSIUS.

15. *Ridet.*] Vetus lectio est, *Credat*: & sic omnino legendum. ut sit sensus: Credibile non esse, tam liberalem & mitem Deam laetari cruciatibus & tormentis amantum. MARIUS. *Credit* meliores cum primâ editione. dixi supra El. VIII. HEINS.

16. *Tormentis.*] *Ev diâ duvî*, cruciatibus secubitus. Quid si tormentis legendum est: iis enim incubabant tanquam straminibus. BERSMAN. Inepte, nam & tomenta erant pretiosa, ut & vilia. & an minus, si concumberent, incubabant tomentis, quam cum secubarent. praeterea quis umquam dixit colere Deos tormentis, ut *turc*, *vino* & similibus? tormenta dixit simili fere ratione Propert. III. Eleg. VI. 17.

His ego tormentis animi sum verus aruspex.
Sic torqueri se saepe Norset dicit. vid. II. Am. XVIII. 20. & XIX. 34. BURMANNUS.

17. *Nec tamen.*] *Haec* marg. Berfmanni, quod ille recte repudiat.

17. *Feraces.*] Francius conjiciebat, *Feroces*, ut conveniret *res rustica*. sed nihil moveo, nisi quis cum Scriverii codice mallet, *agros colat illa feraces*. quod optime respondet *res rustica*. licet colat agros ut rustici, tamen non est rustica. *habes illa* Vatic. & Palatin. primus. BURMANNUS.

18. *Viduum.*] Rectius in MSS. *vacuum*. MARIUS. *Viduum* uterque liber Masseian. CIOFANUS. *Viduum* libri castigatores magna copia, cum vetustis editionibus. HEINSIUS.

19. *Nec fassuram.*] Tale quippiam, nisi falsum sum, apud Callimachum me legitisse memini. nec facile locus subit. CIOFANUS. Est in Hymno in Jovem vers. 8. ubi vide interpretes.

20. *Cretes nutrito.*] *Crete* Putancus. *Crete* est Palatinus. sed nihil necesse. credebant enim libani, *Cretes* non recte posse per appositionem terram dici. sed ita & IV. Metam. 668.

Aesbiopum populos, Cephæia conspici arva.
Ut recte Heiniius constituit, & ubi plura. sic & VI. Met. 710. meliores codices:

Quam Ciconum tenuis populos, sua moenia, rapser,
v. Pass. 89.

Arcades hunc, Ladonque rapax, & Maenalis ingens
Ritis colunt, Lunâ credita terra prior.

Ita & Heiniius hanc elegantiam reddidit Claudia: no I. in Eur. 427.

Auroram sane, quae talia ferre
Gaudet, affluat segetis muliebribus urbes
Possideant.

Ita & regionis nomen genti per appositionem junctum gitor Julii. XXXVIII. 5. *Cum sibi pupillo Phrygiens ademerunt, gentem, quam esse. Noster XIV. Met. 88. Rbeion ingreditur, ferventes agribus undas.*
Et talia passim occurrunt. vide & ad Vellej. Paterc. II. 15. BURMANNUS.

21. *Sidercam arcem.*] *Sidercam axem* Palatinus prior, Moreti alter & Francofurt. eadem varietas apud Claud. Praef. lib. II. de Raptu 35.
Non Leo sidercam caeli restituit in axes.

Ubi Junii & Vossii codices, *sidercam arcem*, & apud Statium VIII. 409.

Cum Juppiter omni

Arce tenet.
Ubi male codices, *axe*. nam passim *arcem* coelumi vocant Poëtae. Valer. Flac. I. 498.

Siderca tunc arce pater pulcherrima Grajum
Coepta tuens.

Igneas arcem Horat. dixit lib. III. Od. I. hoc leve est,

- Vidit, & ut tenerae flammam rapuere medullae;
Hinc pudor, ex aliâ parte trahebat amor.
Victus amore pudor. fulcos arere videres,
Et fata cum minimâ parte redire sui.
- 30 Cum bene jactati pulsarant arva ligones,
Ruperat & duram vomer aduncus humum,
Seminaque in latos ierant aequaliter agros;
Irrita decepti vota colentes erant.
- 35 Diva, potens frugum, filvis cessabat in altis:
Deciderant longae spicae ferta comae.
Sola fuit Crete secundo fertilis anno.
Omnia, quâ tulerat se Dea, messis erant.
- Ipse locus nemorum canebat frugibus Ide,
Et ferus in silvâ farra metebat aper.
- 40 Optavit Minos similes sibi legifer annos:
Optavit Cereris longus ut esset amor.

Quod!

est, sed tamen ignoravit ille Gorallus, nulla bonarum literarum parte unctus, ut videbimus ad Epiced. in Drusum 61. BURMANNUS.

24. *Crimina nota.*] *Nostra* quinq; ex melioribus. sequenti versu *IASION*, unus Vaticanus. HEINS.

25. *Viderat Iasium Cretaeâ Diva sub Idâ.*] Hunc Iasium alii quidam *IASIONEM* vocant: adduntque, à Jove postremo fulmine percussus, eo quod cum Cerere concubivisset. MICYLLUS. Locum hunc adduxi lib. IX. Metam. & simul illustravi. CIOFANUS.

27. *Tenerae flammam rapuere medullae.*] Mihi venustior & verior videtur lectio, quam in quatuor codicibus MSS. & editione prima deprehendi, *teneras flammam rapuere medullas*. Rapere enim proprie ignis & flammæ dicuntur. Elegia praecedenti 41.

Tens, sacer vates, flammam rapuere rogales;
Et ita passim rapax ignis, rapidae flammæ, Nostro & aliis. vulgata tamen defendi potest ex III. Metam. 374.
Admotam rapiunt vivacia salsura flammam.

BURMANNUS.

28. *Ex illa parte.*] Vetus lectio, *ex aliâ parte traheret amor*. NAUGERIUS. Rectius multo ex MSS. exemplaribus legitur, *ex aliâ parte*. MARIUS. Libri scripti, *ex aliâ parte*. Aequè bene. CIOFANUS. Multi libri, *ex aliâ*. Sarravianus, *est aliâ parte*. HEINSIUS.

31. *Pulsarunt.*] Legitur & . *pulsarant*, quae lectio magis placet, quia sequitur *ruperat*, & *derant*. MARIUS. Malebat Heiniius, *verfarant*. ut alibi dixit, *verfare lignibus arva*. sed cum in Junii codice sit, *purgarunt*; mallem, *purgarant*. ut I. Pont. VIII. 59.

Nec dubitem longis purgare lignibus arva.

Et huic usui proprie ligo adhibebatur. cuius figuram ex nummis antiquis exhibent Tritianus tom. II. Comm. Histor. pag. 46. & Begerus Spicileg. Antiqu. pag. 71. & 72. *Jactatos* autem dicit, quia manibus summa vi terrae infigebantur, ut evellerentur herbae malae & nocentes. BURMANNUS.

32. *Ierant.*] *Ierant* Francofurtensis. Sarravii, Bemensis & quatuordecim alii. *Ierant* aequalia: campos tertius Moreti.

35. *Errabat in alvis.*] Idem libri, *Cessabat*. CIOFANUS. *Cessabat* meliores, quo modo supra II. XVIII. 3.

Nos, Maecor, ignava Venere cessamus in umbra.
Sic cessare agri dicuntur, qui incolti jacent. Manil. lib. I. 7.

Torraque sub rudibus cessabat vasta colonis.

HEINSIUS.

36. *Longae.*] Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *Longae*, cum dipthongo: ut sit nomen, non adverbium. MARIUS. *Longa comâ* alter Moreti. *sed & longe* pro procul potest capi, ut in illo Virgilio:

Seria procul tantum capiti delapsa jacebat. HEINSIUS.
Longa comâ non displicet. ut Epist. XX. 208.

Deciderunt humero pallia lapsa meo.
Et III. Amot. VII. 33.
Illicibus glandes cantataque vitibus uva
Decidit.

Et ita alibi. BURMANNUS.

38. *Omnia quâ tulerat.*] Palatinus:
Optima, quâ tulerat se Dea, messis erat:
Errant multi ex scriptis habent.

39. *Ipsæ locis.*] Melius, *ille*, cum Hafnicensi: vid. ad Epist. XIV. 95.

39. *Idæ.*

P. OVIDII NASONIS

Quod tibi fecubitus tristes, Dea flava, fuissent;
Hoc cogor sacris nunc ego ferre tuis.

- 45 Cur ego sim tristis, cum sit tibi nata reperta;
Regnaque, quam Juno, forte minora regat?
Festa dies, Veneremque vocat, cantusque merumque.
Haec decet ad dominos munera ferre Deos.

39. *Idea.*] Manuscripta exemplaria citra diphthongam habent, *Ide.* & rectius ita legitur, ut sit rectus, quemadmodum supra: *Vivit Maenides, Tenodes dum stabis* & *Ide.* MARIUS.

40. *Metabat aper.*] Nimis forte luxuriat hic contra veritatem Poeta. nam Plinius lib. viii. cap. 58. cum dixisset, nec lupos, nec vulpes, nec ursas, neque ullum maleficum animal in Creta esse, addit mirabilis esse, neque apros reperiri, nisi in regione Cydoniatarum. Statuendum ergo est, nunc ira Ceteris excessisse apros fines suos, & vastasse omnem Cretam. BURMANNUS.

42. *Cereres.*] Malim, *Cereri.* HEINSIUS.

43. *Qui tibi fecubitus.*] Alii codices, *Quid*, concinne unus Palatinus, *Quod*, & sequenti versus, *Hoc*, pro *Hos*. vid. ad Epist. xii. 25. HEINSIUS. *Quid tibi* Edit. Bersman. & unus Moreti.

45. *Cur ego sum tristis.*] *Sim* meliores. HEINS.

46. *Quae Juno.*] Rectius in manuscriptis legitur, *Quam Juno.* ut sit sensus: Proserpina partem mundi partem, quemadmodum Juno, regit: sed Junonis regna forte majora sunt, quia (ut supra diximus) in orbis divisione Jovi coelum obti-

git. MARIUS. *Quam* legitur in iisdem exemplaribus. CROAN. *Sorte minora* plerique libri, & recte, *sorte minore* Puteaneus & sex alii. Possent etiam legi, *Regnaque Junonis sorte minora regat.* De hac forte inter tres fratres ducta plena Poëtarum ubique scripta. HEINSIUS.

47. *Festa dies Veneremque vocat.*] Alii codices, *Corremque colat. vocat*, ut lib. iv. Fast. 187.

Scena sonat, ludique vocant, spectate, Quirin. HEINSIUS.

48. *Haec decet.*] Moreti primus, *docet*, veniunt, ut ipse dies admoveat sacrificii. cadem varietas xiv. Metam. 598.

Et sonus, & macias, & pallor & omnia, captam Quae doceant urbem.

Ubi eleganter docent Leidensis codex cum duobus aliis. vid. & 1. Art. Am. 236. sic Manilius lib. 1. v. 700. de Circulo lacteo:

Sponse sua, seque ipse docet, cogisque notari.

Et similiter fere Noller lib. 1. Amor. xiv. 30.

Erudis adnotas ipse capillus acus.

BURMANNUS.

ELEGIA XI.

Multa diuque tui: vitii patientia victa est.
Cede fatigato pectore, turpis Amor.
Scilicet adferui jam me, rupique catenas:
Et quae depuduit ferre, tulisse pudet.

Vici-

1. *Diu tui.*] Omnino ex omnium ferè manuscriptorum codicum auctoritate legendum est, *Diuque tui.* aliter enim versus claudicaret: nam dictio *tui* corrumpit primam syllabam. Sic Naso Elegia ultima libri secundae:

Multa diuque tuis speravi saepe futurum, &c. MARIUS. In multis codicibus est, *multa diu tulimus.* sed frustra: formula enim est ordinaria, quam in prosa, multum diuque efferunt. Flor. ii. 3. *Itaque cum diu multumque eluderent Satyri.* Sallust. Jug. 94. *Igitur diu multumque fatigati.* vid. ad Petron. cap. xxiii. sic saepe diuque dixit Horat. lib. 1. Epist. xlii. 1. BURMANNUS.

2. *Turpis amor.*] *Tristis* Vaticanus. *Dulcis* unus Medicus.

3. *Rupique.*] *Rupique* Scriverianus. quomodo apud Persium Satyr. v. 157.

Nec tu, cum obstitit semel, instantique negaris Parere imperio, rupi jam vincula, dicas. HEINS.

Virg. ii. Aeneid. 134.

Eripui fateri leto me, & vincula rupi.

4. *Et quae non puduit ferre.*] *Depuduit* bene Junii. *Excerpta.* Epist. iv. 155.

Depuduit, profusaque rubor sua signa reliquit.

HEINSIUS.

5. *Vici-*

- 5 Vicimus; & domitum pedibus calcamus Amorem.
Venerunt capiti cornua fera meo.
Perfer, & obdura: dolor hic tibi proderit olim.
Saepe tulit lassus fuccus amarus opem.
Ergo ego sustinui, foribus tam saepe repulsus,
10 Ingenium durà ponere corpus humo.
Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas,
Excubui clausam, servus ut, ante domum.
Vidi ego, cum foribus lassus prodiret amator,
Invalidum referens emeritumque latus.
15 Hoc tamen est levius, quam quod sum visus ab illo.
Eveniat nostris hostibus ille pudor.
Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi,
Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?
Scilicet & populo per me cantata placebas.
20 Causa fuit multis nofter amoris amor.

Turpia

5. *Vicimus.*] *Vicimus* Neapolitanus & alii. vide lib. ii. Eleg. xii. v. 2. & iv. Metam. 356. pro *domitum* alter Medicus, *dominum.* sic *domini Dei* Eleg. praecedenti, versus ultimo & Epist. Plaedr. *Venus domina.* 1. Art. Am. 148. HEINSIUS. Utraque lectio habet quo se tueatur, & *adferui* praecedens, *dominum* videri posset exigere: ab illis enim in libertatem se adferbant. Remed. 73.

Publicus adferor dominis oppressa levabo
Pectora.

Sed quia *vicimus* quoque praecedit, *domitum* aptius congruit, vide Passer. & Broudh. ad Propert. 1. 1. 4. Barth. ad Stat. ii. 713. & Demster. ad Coripp. Praefat. BURMANNUS.

6. *Venerunt capiti cornua fera meo.*] Id est: Serò tandem coepi indignari, & me velle contra opponere. Sic dixit, lib. 1. Art. Amat. 219. *Tunc pauper cornua sumi:* hoc est, incipit rebellare & recalcitrare. Sumpta metaphora à tauris, cum se cornibus inuicem petunt. MICYLLUS.

7. *Olim.*] Aliquando, posthac. CROANUS.

8. *Lassis.*] *Lassis* Saravii & tres alii, & ita volebat Franciscus. perperam. vid. ad lib. ii. xlii. 2.

10. *Ingenium.*] Ita quidem in impressis exemplaribus legitur: sed quis non videt, legendum esse, *ingenium?* Hoc ad amplificationem dixit. Si enim ingeniosissimum est, servus humi jacere: multo magis ingenuus. MARIUS.

11. *Nescio cui.*] *Nescio quem dum tu complexa Junii.* *Nescio quem tu nunc Palatinus* primus.

12. *Clausam servus ut ante domum.*] Excerpta Scaligeri, Puteani, & Jureti, cum sex aliis, *sereno.* quod probarem, nisi foribus mox sequeretur. HEINSIUS. Sed vide ad ii. Amor. Eleg. xix. 38.

13. *Vidi ego cum foribus.*] Meliores scripti 70

ego non agnoscunt. quare licet tollatur. HEINSIUS. Sed vide ad iii. Epist. 47. *Foribus lassus prodiret apertis* Moreti unus & alius.

17. *Latori spatiantis adhaesi.*] In nonnullis, *patienter adhaesi.* NAUGERTUS. In quodam manuscripto legitur, *patienter*, quae lectio valde placet. MARIUS. *Patienter* Puteaneus cum duobus aliis. HEINSIUS.

19. *Scilicet ut populo per me comitata placebat.*] Rectius hoc carmen in manuscriptis exemplaribus ita legitur:

Scilicet & populo per me comitata placebat.

MARIUS. *Comitata per me* potest quidem tolerari, ut Epist. iii. 29. *Per quos comitata redirem.* sed jam praecedenti distinctio de hoc egerat. Francof. & Palatinus, *canata*, quod magis placet. ut 1. Amor. iii. 25.

Nos quoque per totum pariter cantabimus orbem.

Supr. ii. Amor. xvii. 33.

Nec nisi tu nostris cantabitur ulla libellis.

ii. Trist. 427.

Sic sua lascivo cantata est saepe Catullo
Femina.

iv. Trist. 10.

Moverat ingenium totam cantata per urbem?

Nominis non vero dicta Corinna mihi.
Sic Eleg. seq. v. 7. dicit, *suis libellis immotuisse.* & notum est, quanti Poetae faciant & jactent operum suam, quae puellas carminibus celebres faciant.

Prop. iii. 1. 55.

Formata non fit quae est celebrata libello.

Carmina erunt formatae tot monumenta tuae.

BURMANNUS.

V. v.

26. Veni

- Turpia quid referam vanae mendacia linguae,
Et perjuratos in mea damna Deos?
Quid juvenum tacitos inter convivia nutus;
Verbaque compositis dissimulata notis?
- 25 Dicta erat aegra mihi: praiceps amensque cucurri.
Veni; & rivali non erat aegra meo.
His, & quae taceo, duravi saepe ferendis.
Quaere alium pro me, qui queat ista pati.
Jam mea, votivâ puppis redimita coronâ,
- 30 Lenta tumefcentes aequoris audit aquas.
Desine blanditias, & verba potentia quondam,
Perdere. non ego sum stultus, ut ante fui.
Luctantur, pectusque leve in contraria tendunt,
Hac amor, hac odium: sed, puto, vincit amor.
- 35 [Odero, si potero: si non, invitus amabo.
Nec juga taurus amat: quae tamen odit, habet.]
Nequitiam fugio: fugientem forma reducit.
Averfor morum crimina: corpus amo.
Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum:
Et videor voti nefcius esse mei.
- 40 Aut formosa fores minus, aut minus improba, vellem.
Non facit ad mores tam bona forma malos.
Facta movent odium; facies exorat amorem.
Me miserum! vitiis plus valet illa fuis.
- 45 Parce, per ô lecti socialia jura, per omnes
(Qui dent fallendos se tibi saepe) Deos,

Perque

26. *Veni; & rivali.*] Haec copula & non est in MSS. exemplaribus. MARIUS. *Veni; & rivali* scripti plerique cum prima editione. forte, *at rivali.* HEINSIUS.

27. *His, & quae taceo, duravi saepe ferendis.*] Pro, Obduravi: est enim hic absolutum *Durare*, eodem modo positum, ut apud Virg. lib. 1. 207.

Durate, & vestiri rebus servate secundis.
MICVLIVS. Vid. ad Quinctil. ix. 2.

28. *Qui velis ista pati.*] *Qui queat* Medic. & Editio prima.

29. *Jam mea votivâ puppis redimita coronâ* *Lacta tumefcentes aequoris audit aquas.*] Solebant veteres nauatae, ubi in portum pervenerant, naves coronare. Virgil. lib. iv. Aeneid. 478.

Puppibus & lacti nauatae imponere coronas.
CROFANUS.

30. *Lacta tumefcentes.*] *Lenta* scribendum, quicquid libri veteres dissentiant, dixi Epist. xix. §1. at nunc eam conjecturam invenio confirmatam in codice Arondeliano. HEINSIUS.

32. *Non ego sum.*] *Non ego nunc* Scriverianus. rectius. HEINSIUS.

33. *Pectusque leve in contraria ducunt.*] Unus Maffianus, *vertunt.* alter verò, *rendunt.* CROFAN. *Tendant* meliores. nonnulli, *vertunt.* lib. 1. Trist. III.

Tunc cum in contraria vestis.
Sequenti versu *vincit*, pro *vincit* idem praestantior. HEINSIUS. *Pectusque meum* Bemeris.

35. *Odero, si potero.*] Distichon hoc Ovidianum non videtur esse. HEINSIUS.

37. *Reducit.*] *Reducet* Putaneus. IDEM.

39. *Sic ego nec sine te.*] Imitatus Martialis XII. 47.

Nec tecum possum vivere nec sine te.
IDEM VIII. 53.

O quam is fieri Catulla, mallet
Formosam minus, aut magis pudicam.
DOUZA.

43. *Facta movent odium.*] *Movent* quidam codices.

- Perque tuam faciem, magni mihi numinis instar,
Perque tuos oculos, qui rapuere meos;
Quidquid eris, mea semper eris. tu felige tantum,
Me quoque velle velis, anne coactus amem?
50 Lintea dem potius, ventisque ferentibus utar;
Ut quamvis nolim, cogar amare tamen.

ces. *merent* pro *merentur*. Medicamine Faciei, Neapolitano. vide notas ad Epistolam xv. §1. 107.
mundicie crimina nulla merent. si tamen locus iste
est sanus. HEINSIUS. 47. *Magis mihi numinis instar.*] Martialis
44. *Plus valet.*] *Plus placet illa* Mentelii alter. VII. 11.
46. *Qui dant.*] *Qui dant* legendum cum codice
Perque tuas aures, magni mihi numinis instare.

ELEGIA XII.

- QUIS fuit ille dies, quo tristia semper amanti
Omina non albae concinuisit aves?
Quodve putem fidus nostris occurrere fatis?
Quosve Deos in me bella movere querar?
- 5 Quae modo dicta mea est, quam coepi solus amare,
Cum multis vcreor ne sit habenda mihi.
Fallimur? an nostris innotuit illa libellis?
Sic erat: ingenio proficit illa meo.
Et merito. quid enim formae praeconia feci?
10 Vendibilis culpâ facta puella meâ est.
Me lenone placet. duce me perductus amator.
Janua per nostras est ad aperta manus.

An

1. *Quis fuit ille dies.*] Imitatus auctor Elegiae de spe in Catal. Pith. pag. 38. *O Superi! quis fuit ille dies?*

3. *Quodvno putem fidus nostris occurrere fatis.*] *Fatis* Putaneus & multi alii. Epistola Oenones vulgatam tuctur:

Quis Deus opposuit nostris sua numina votis?
HEINSIUS.

4. *Bella movere.*] *Parare* Francof. a m. s. vid. III. Epist. 123.

5. *Quae modo dicta mea est.*] Propertius II. VII. 6.

Nec mea dicitur, quae modo dicta mea est.

5. *Quam coepi solus amare.*] De Corinna exponit hanc Elegiam Commentator: sed quod de hac proprie intelligendum sit, certe nusquam docet. Potest autem & de altera intelligi, quando supra ad Graecum Elegia decima libri secundi, se duas amare coepisse dicit. Et de Corinna, quam dixit, sedulo semper cavet, ne quae esset, vulgo

innotesceret. Iraque ne hodie quidem verum ejus nomen certo scitur. MICVLIVS.

6. *Ne sit habenda.*] Junii, *amanda*, ut sit repetitio. sed vulgata recte se habet. & capto, ut apud Terent. Andr. 1. 1. *Quis heri habuit Chrysidem.* Virgil. Eclog. III. 107. *Phyllida solus habet.* & ita passim alii. vid. & ad Epist. xx. 228. BURM.

8. *Sic est.*] *Sic erat* meliores. nisi quod Saravianus cum duobus aliis, *Sic erit.* lib. 1. Eleg. 11.

Sic erat. haeserunt molles in corde sagittae.
HEINSIUS.

11. *Duce me perductus.*] In nonnullis, *perductus amator.* NAUGERIUS. Legitur etiam, *perductus*, utrumque recte. MARIUS. *Perductus* Putaneus & Douza. 5. *Quam coepi solus amare.*] De Corinna exponit hanc Elegiam Commentator: sed quod de hac proprie intelligendum sit, certe nusquam docet. Potest autem & de altera intelligi, quando supra ad Graecum Elegia decima libri secundi, se duas amare coepisse dicit. Et de Corinna, quam dixit, sedulo semper cavet, ne quae esset, vulgo

An profint, dubium; nocuerunt carmina certè.

Invidiæ nostris illa fuere bonis.

15 Cum Thebe, cum Troja forent, cum Caefaris acta;

Ingenium movit fola Corinna meum.

Averfis utinam tetigiffem carmina Mufis;

Phoebus & inceptum deftituiffet opus!

Nec tamen, ut teftes mos eft audire Poëtas,

20 Malueram verbis pondus abeffe meis.

Per

mox de Alexandro Magno: Darii uxorem proelio magno captam, videre voluit, perducitque ad fe prohibuit. idem & deducere dicebant. HEINSIUS. Quibus tamen in locis etiam proprie de captivis potest capi, de quo vide Gronov. ad Liv. xxx. 12. productus hic maluit Douza, ut patet ex ejus adnotatis ad lib. 1. Art. Am. 126. de deducere, vid. ad Epist. ix. 121. & xvi. 313. conductus habebat Bernensis, Junii, Moreti unus & quatuor alii. addit etiam Moreti primus. BURMANNUS.

13. Docuerunt carmina semper.] Erit in omnibus impressis exemplaribus ita legitur, tamen, quia id sensus exigit, legendum ex manuscripti codicis auctoritate omnino est, Nocuerunt carmina certe. Dubium id, inquit, minime est, carmina mihi obtulisse. MARIUS. Uterque liber Maffean. semper. CIOFAN. Semper editio prima & octodecim scripti.

15. Cum Thebae, cum Troja forent.] Forent prima editio cum quinque scriptis. eadem Thebe quoque agnoscit. atque ita Puteaneus. neque aliter Statius pluresque ex antiquis singulari numero. HEINSIUS. Vid. ad Metam. xii. 108. conjungit autem haec duo bella, Thebanum & Trojanum, ut celeberrimam Epici carminis materiam, ita & 11. Trist. 317. & Anaëron Od. 1.

Θέλω λέγειν Ἀργείων, Ἐλέω δὲ Κρήσιον ἔθνη.

Et Od. xvi.

Ἐὸ μὲν λέγειν τὰ Ὀψίως,

Ἐὸ δὲ Φερσίων ἄντρας.

17. Aversis.] Aversis in isdem libris. CIOFAN.

Aversis Puteaneus & complures alii. PROPERTIUS lib. iv. Eleg. 1.

Aversis Mufis cantas, aversus Apollo est.

Ita enim in vetustis nonnullis codicibus scribitur; in aliis, aversis lachrymis cantas. sed de vera ejus loci scriptura dicitur III. Art. Am. 672. vid. initio Epistolae vii. HEINSIUS. O utinam aversis Editio prima, Bernsmanni, & codex Bernensis. tetigiffem autem elegantior, quod verbum puto reddendum Martialis lib. iii. Epig. 38.

Si nihil hinc venient, tangentur carmina nobis. Ita in tribus Vossianis codicibus invenit, vulgo pangentur, quod obvium in hac re librarii arripuerunt. apud eundem lib. xi. 4.

At quam vitiosus poteramus pangere chartam.

Ubi quatuor Vossiani codices habent; tangere. BURMANNUS.

19. Nec tamen.] Scripsisse credo Nasonem, nunc tamen, ut respondeat ultimo disticho hujus Elegiac. vel, si vulgata retinenda, cum Francofurt. legendum esset, pondus adesse, vel cum tribus aliis, inesse. IDEM.

20. Maluerim.] Malueram scripti. HEINSIUS. 21. Per nos.] Post hunc versum inscribitur primus Palatinus:

Nunc hostem patitur cum reliquis ovibus Altera Scylla maris monstrum reliquamine Circes Pube premit ore.

21. Canos furata capillos.] Canos Puteaneus & quinque alii, quod sit, pretiosos. sed male. Metam. viii. 9. de Nilo:

Inter honoratos medio de vertice canos, Crinis inhaerebat magni fiducia regni.

HEINSIUS. 22. Rapidos.] In manuscriptis exemplaribus fert omnibus, Rabidos legitur, & rectius. Sic etiam lib. xvi. 66. Metam. de Scylla inquit:

Statque canum rabies, subjectaque terga ferarum Inguinibus transis utroque extante coëret.

MARIUS. 24. Abantiades.] Male quidam Perseum Abantis nepotem intelligunt: licet Naso etiam lib. v. Metam. de ipso Perseo dicat 236.

Victor Abantiades patrios cum conjuge muros Intrat.

Nusquam enim lectum est, ut Perseus à Pegafo equo vectus fuerit. Hic igitur Abantiades significat Bellerophonem Glauci regis Ephyras filium, & alterius Abantis nepotem: qui usque effe dicitur Pegafo alato equo, cum devicit Chimaeram: quod monstrum (ut in Theogonia scribit Hesiodus) tria habebat capita, unum leonis, alterum ipsius Chimaerae, tertium draconis. Naso lib. x. Met. 646.

Quoque Chimaera jugo madis in partibus hircum; Pectus ex ora leco, caudam serpentis habebat.

Singula utem. ejus capita (ut videm Hesiodus. Eff. auctor) ignem efflabant. Sed re vera mons est Lyciae, cujus cacumen flammis vomebat; juxta quod erant leones: media autem pectus, ima vero montis serpentibus plena. Hunc Bellerophon habitabilem fecit: unde Chimaeram dicitur domuisse.

Per nos Scylla, patri canos furata capillos,

Pube premit rabidos inguinibusque canes.

Nos pedibus pedimus, nos crinibus angues.

Victor Abantiades alite fertur equo.

25 Idem per spatium Tityon porreximus ingens:

Et tria vipereo fecimus ora cani.

Fecimus Enceladon jaculantem mille lacertis;

Ambiguae captos virginis ore viros.

Aeolios

smisse, ut Servius ait. MARIUS. Multis hoc loco contendit Commentator, non de Perseo, sed de Bellerophonte hunc versum accipiendum: ipsumque Bellerophonem nepotem vocat Abantis cujusdam, qui sit diversus ab eo, ex cujus genere descendit Perseus. Ego vero, ut maxime concedam, Perseum Pegafo equo nusquam vectum (quantum divarium huc etiam ex nostris quidam tradidere) Bellerophonem tamen Abantiadem dici, non facile dedrim: quando ejus genealogiae, quae hic à Commentatore afferitur, nullum certum cxtat testimonium. Et contra Homerus eundem Bellerophonem, Glauci Corinthii filium, Sisyphi nepotem dicit: praesertim quando Perseus Medusam occidit, ex cujus sanguine Pegafo natus à quibusdam traditur. Quod si autem coactam & anxie quaesitam expositionem admittere velimus, hic locus etiam ita exponi potest: Abantiades victor fertur, id est tractatur, sive celebratur, equo alite, hoc est, quia ex ea caede, quam ipse perpetravit, equus ales sive alatus procreatus fuerit. Sed quis scit, an alibi apud Graecos (ut fuerunt varia ejus gentis ingenia) lectum fuerit à Poëta, Perseum alato equo sive Pegafo vectum esse? Nam & Boccatus de Perseo idem annotavit: nisi quòd certum autorem ejus rei non allegat. MICHELIVS. Huertius in notis ad Epigrammata Graeca lib. 1. pag. 3. putat Ovidium hic memoria lapsum, Abantiadem vocare Bellerophonem, cum nullus Abas inter ejus majores referatur, sed inter Persici, quia nullus Poëtarum Pegafo dicit Perseo, sed omnes uno ore Bellerophontii. Hinc quia Pegafo Poëtae fingunt natum ex sanguine Medusae, cum ipsi caput à Perseo esse reserctum. (vide late Tractat. ad Lycophr. Alexand. v. 17.) recte dicit eum victorem Pegafo vectum remeasse in patriam. Pegafo Neptuni & Medusae filium facit Statii Schoiastae ad vii. Theb. 338. vide ad vi. Metamorph. 119. postea inservit hic equus, à Diis missus, Bellerophontii. altera interpretatio Micellii, quam & Marius habet, quae fertur caput pro celebrata à nobis Poëta, coacta & dura est, neque puto Poëtam tam ambiguae locutum. nam quis haec legens non conjungeret, fertur equo, & intelligeret, portatur? & non in eo mirum illud quaereret, quod à Poëta canatur? quod

alite equo per aëra fit vectus. quare statucendum est, Perseum reducem à Medusa caede, Pegafo remeasse, qui postea à Diis missus est Bellerophonti. BURMANNUS. [Enceladon Moreti unus. Puteaneus desitit hoc loco. HEINSIUS. Francofurt. etiam, Enceladon.]

28. Ambiguae captos virginis ore viros.] Haec sciorum accipio dicta, non cum superiorem jungenda. Intellego autem per viros captos, sive deceptos, socios Ulyssis: per os virginis ambiguae, cantum Sirenum, quae superiore sui parte virginis erant, inferiore pisces referebant. Ponitur autem singularis numerus pro plurali, per hanc autem. Quamquam si quis omnino pugnet, Chireni per ambiguum virginem intelligendam, & ambiguum pro vasm & dolosam, eo autem pro incantatione magica accipienda esse, cum eo non anxie contenderim. De Sirenum autem Homerum vide Odyss. xii. MICHELIVS. Dubito valde, an hic vel Sirenes vel Circe intelligi debeat. Certe Circe virginem dici posse non puto, quae teste Diod. sic lib. iv. pag. 173. nupta antea fuerat Regi Sarimatarum, quo occiso in Italiam deum venit. nec tam captos ejus ore viros, quam veneficis versos in porcos Poëtae canunt. major species est in Sirenis, sed dura haec enallage, ut una virgo ponatur pro plurimis. Quare forte Sphingis intellexerit Naso, quae cepit revera viros neque movere quemquam debet, quod fabula Sphingis non referatur in libris Metamorphosium: nam plures hic recensentur, quam quas ex professo tractavit Poëta: sic Tityi, Enceladi, Atrei, Tantalæ & aliorum fabulas non integras inseruit operi suo mythico, quamquam eorum aliquoties in transitu memincit, & perierunt etiam quaedam scripta Poëtae nostri, quibus haec contineri poterant. Quod si non placeat, aliam hic fabulam laetere crediderim de virgine quadam, quae nunc à me reperiri nequit, quae mutando formam suam, vel responsis dubis & ambiguis deciperet viros. unde id videtur epitheton ambiguae notare. ita enim ambiguae Sirenis lib. 11. Met. 8. & Val. Flac. ii. 118. & Sil. vii. 436. pro vasta autem ambiguae dici non placet, quamvis eo sensu etiam Sphinx ambigua fuisse BURMANNUS.

Aeolios Ithacis inclusimus utribus Euros:

30 Proditor in medio Tantalus amne fitit.

De Niobe filicem, de virgine fecimus urfam:

Concinuit Odrysum Cecropis ales Ityn.

Juppiter aut in aves, aut se transformat in aurum:

Aut fecat imposta virgine taurus aquas.

35 Protea quid referam, Thebanaque femina, dentes?

Qui vorerent flammam ore, fuisse boves?

Flere genis electra tuas, Auriga, sorores?

Quaeque rates fuerint, nunc maris esse Deas?

Aversumque diem mensis furialibus Atrai?

40 Duraque percussam faxa secuta lyram?

20. *Inclusimus.*] *Inclusimus* Francofurtensis.
30. *Proditor Tantalus.*] Quod, ut puto, Deorum arcana cum mortalibus communicasset. Idoque ostendit Euripides initio Orestis, ubi ita est:

Ὅτι θεῶν, ἀδελφῶν δὲ,
Καὶ τῶν ἀνθρώπων ἕξια ἔχον ἴσους
Ἄκίλαστον ἔσχη γλώσσων, ἀισχρότην ὄσους.
Id est:

Quod cum esset homo (Tantalus) cum Diis
Habens aequalium dignitatem communis mensurae,
Habuit efferentem linguam, turpissimum morbum.

Hoc idem apertissime innuit hic Noster supra Elegia & lib. II. hujus operis:

Quaerit aquas in aquis, & poma fugacia captas
Tantalus; hoc illi garrula lingua dedit.

Et lib. II. de Arte:

Tantalus in media garrulus ariet aqua.

Vide & Hyginum cap. LXXII. CIOFANUS.

34. *Aguas.*] *Aguas* Scriverii & alter Putcaeus. vid. sup. Eleg. vi. 2.

37. *Flere genis Auriga suis electra sorores?*] Ita quidem in omnibus impressis exemplaribus adhuc lectitatum est, sed mendose: nullus enim sensus, qui quidem apertus sit, ex hac lectione potest elici. Legendum igitur, ut est in manuscriptis:

Flere genis electra tuas, Auriga, sorores.
Ut sit apostrophe ad Phaëtonem, qui cum in Solis curru auriga esse voluisset, nec equos ferocissimos inhibere potuisset, quo minus illi temerè in quantumque partem ruentes, omnia incendio vastarent, à Jove fulmine iectus, in Padum decidit, ejus autem sorores fratricum mortem inconsolabiliter dolentes, die noctueque collachrymabantur: unde Jovis misericordia in arbores ipsae, earum lachrymae in electra mutatae sunt. fabula narratur a Naesone lib. II. Metam. ordo est, 40 Auriga, subaudi a superioribus *Quid referam*, tuas sorores flere electra genis. *Flere genis*, ut lachrymas emittere. Ovid. in Metam. 364.

Inde fluunt lachrymae, stillataque rore rigescunt
De raris electra novis, quae lucidas annis
Excipit, & auribus mitti gossanda Latinis.

Flere in hoc loco verbum est transitivum. Genis hic accipit partes, quae supra & infra oculos ambiunt. Plinius in sine lib. 10. de Natur. Hist. *Dormire tamen existimant, non oculorum arguendo, quia non habent genas.* MARTIUS. Sic in altero Maff. rectius in altero:

Flere genis electra tuas, auriga, sorores?
Qua de re sic Hyginus cap. CLIV. Phaëton Clymeni Solis filii, & Meropis Nymphae filius, quam Oceanitidem accipimus, cum indicio patris avum Solem cognovisset, impetratis curribus male usus est: nam cum esset propius terram vestus, vicino igni omnia consummavit; & fulmine iectus, in sinum Padum cecidit. Hic annis à Graecis Eridanus dicitur, quos Pherecydes primus vocavit. Indi autem quod calore vicini ignis, sanguis in aurum colorem versus est, nigri sunt facti. Sorores autem Phaëtonis dum interitum desunt fratris, in arbores populus sunt versa. Harum lachrymae, ut Hesiodus indicat, in electrum sunt duratae: Heliades tamen nominantur. Sunt autem Merope, Helie, Aegle, Lamperie, Phoebea, Etherie, Dioxippe. Vide & lib. II. Metamorphoseos. CIOFANUS.

38. *Quaeque rates fuerant.*] *Fuerint* legendum cum octo libris. possit & fuerunt rescribi. HERNIUS.

39. *Aversumque diem mensis furialibus Atrai.*] Vide Senecam in Thyeste, ubi loquitur Nuncius cum Choro. Hyginus ad historiam refert. ejus verba sunt cap. CCLXIX. *Atrous & Thyestes germani, cum in dissensione sibi vocere non possent, in simulatam gratiam redierunt; qua occasione Thyestes cum fratris uxore concubuit. Atrous vero ei filium epulando apposuit: quare Sol ne pollueretur, auferens. Sed veritatis hoc est: Atrous apud Mycenae primum Solis Eclipsim inveniens: cui invadens frater ex urbe discessit.* CIOFANUS. *Ferialibus* malebat Francus.

Exit

Exit in immensum fecunda licentia vatum:

Obligat historica nec sua verba fide.

Et mea debuerat falso laudata videri

Femina. credulitas nunc mihi vestra nocet.

40. *Percussam lyram.*] *Percussam lyram* Francof. Bern. Saravii & multi alii, ut & ad Orphei & Amphionis fabulas respiciatur.
41. *Exit in immensum fecunda licentia vatum.*] Dno Maffean. *fecunda licentia vatum.* CIOFANUS. *fecunda* Francofurt. Scriberi duo Palatini, Ber-

nenfis & octo alii. *fecunda* quindecim, *fecunda* tres codices.

44. *Nestra.*] Mendose sic. Rectius in manuscriptis exemplatibus legitur, *Vestra*: alioquot enim rivales suos Poeta. Quod, inquit, meis carminibus nimium creduli fuistis, id mihi nocet. MARTIUS.

E L E G I A X I I I.

Cum mihi pomiferis conjux foret orta Faliscis;

Moenia contigimus victa, Camille, tibi.

Casti facerdoes Junoni festa parabant

Per celebres ludos, indigenamque bovem.

5 Grande morae pretium, ritus cognoscere: quamvis

Difficilis clivus huc via praebet iter.

Stat

1. *Pomiferis Faliscis.*] Duplices Falisci in Italia a Geographis constituntur. alter Etruriae populus, alter prope Soracte montem, quos *Aegus Faliscus* Virgilius, Strabo, & Diodorus Siculus dixerunt, eisdem locis nonnulli apud duos posteriores designati. Hi via Flaminia inter Oriculos & Romanam possit teste Strabone. Ego autem unicos tantum Faliscos agnosco, quorum limites nunc latius fe extenditur, nunc arctiore termino sint circumscripti, quique foederatis sibi Etruscis quandoque sint accensiti, hoc Frontinus Columianum appellat, ob Junonem impense illic cultam, *Colonia Junonia*, quae appellatur *Faliscorum*, sic & Nostrum in Falis, *Junonicae Faliscis* dicuntur, & sane Faliscos Coloniae Junoniae nomen Nasonis acetate fortitius ex eo liquet, quod hanc a triumviris Coloman assignatam fuisse ex Frontino constat, qui alio loco eandem nomine *Coloniae Junoniae*, non additis *Faliscis*, designat: pari modo C. Gracchus Carthaginem instauratam *Coloniae Junonianam* nuncupavit, teste Solino, ac aliis.

Monte Fiascone contendent esse *Faleriam* Geographi nostrorum temporum, sed in eo quoque falluntur, recte autem, *pomiferis Faliscis*, colles enim agri Gallefani (nam oppidum Gallestem Faleriae vicinum) acetate nostra *Pomario* adhuc dici est in comperio, qua Tiberrim versus excurrunt, eisdem nihil praeter quercus arborum in illo tractu invenire. HERNIUS. *Pomiferis* editio prima, Palatinus tertius & duo alii, vide Cluver, lib. II, Ital. cap. 3.

2. *Moenia contigimus victa, Camille, tibi.*] Apostrophe ad M. Furium Camillum, qui Veientes vici. Vide quae notavi in Scholiis in lib. I. Fast. CIOFAN. Excerpta Putcanei & Jureti tamen cum octo scriptis, *culta tibi*, vel *Vejos* designat. multi ex scriptis, *Juncta tibi*, vel *Juncta tuis*. HERNIUS.

3. *Junoni.*] Editio prima, & tertius Moreti, *Junonia*. ut & xi. Metam. 578. legendum: *Anie tamen cunctos Junonia templa frequentat.* Et Trill. II. 291.

Proxima adorant Junonia templa subitit.

ITEM.

4. *Per celebres ludos indigenamque bovem.*] *Es celebres* scripti plerique cum prima editione. Jureti Excerpta, *indigenamque Jovi*, frustra. Faliscis enim ager victimis patens dicitur. HERNIUS. Sic Columella VI. 2. *indigena bos melior, quam peregrinus. Indigenam Deum Nafo vi. Metam. 330. Indigenam Deum Nafo vi. Metam. 330. Indigenam Deum Nafo vi. Metam. 330. Indigenam Deum Nafo vi. Metam. 330.* BURMANNUS. *apros XIV. 343. BURMANNUS.*

5. *Grande morae pretium.*] *Vaca merium* sex codices. Forte, *Grande loco meritum*. Martialis lib. VIII. Epig. LXIV.

Grande loco meritum testantur & altera dona. Sed vulgata scriptura bene se habet. Epistola vi. 76:

Grande morae pretium iusa sacra sua est. HERNIUS.

6. *Quamvis Difficilis clivus huc via praebet iter.*] In uno Maffean. *clivus huc mihi praebet iter.* In altero, *clivus sed via praebet iter.* Ultra melior sit lectio, mihi adhuc non liquet: satis enim fuit & hic.

Stat vetus, & densâ praenubilis arbore lucus.

Adspice; concedas numen inesse loco.

Accipit ara preces, votivaeque tura piorum;

10 Ara per antiquas facta sine arte manus.

Hinc ubi praefonuit sollemni tibia cantu;

It per velatas annua pompa vias.

Ducuntur niveae, populo plaudente juvencae,

Quas aluit campis herba Falisca suis:

15 Et vituli, nondum metuendâ fronte minaces;

Et minor ex humili víctima porcus harâ:

Duxque gregis cornu per tempora dura recurvo.

Invisâ est dominae sola capella Deae.

hic, & alibi librorum fidem repraesentare. Interea volo iudicium mihi ampliari, quod cum annis & studiorum assiduitate crecet, quamvis hoc litterarum genus penitus omittere, & ad juris civilis disciplinam abhinc anno animam appellere decreverim. Itaque doctorum, & profectioni aetate hominum iudicio quamplurima permittit ad institutum revertor. CIOFANUS. In uno Mediceo & Politiani erat minime contemnenda lectio:

Grande morae pretium, ritus cognoscere Grajos, Difficilis quamvis huc via praebet iter.

Sacra enim haec Junonia ex Graecia translata minime dubium, vid. infr. v. 27. *Via facti iter* Bernensis & unus Heinshii. quod desumtum ex lib. II. ART. 332. *Ducit iter* alius codex. BURMANNUS.

8. *Concedas numinis esse locum.*] *Numen inesse loco* Excerpta Scalgerii, Puteani, ac Juratii, cum nostrorum multo. Pall. III. 295.

Lucus Aventino fuberat niger illicis umbra, *Qua possit visio dicere, numen inest.* HEINSIUS. 9. *Aspici.* Mendose sic. *Accipit* est vetus & sana lectio. MARTIUS. Hanc (*Accipit*) habent lectionem iidem libri. verè. CIOFANUS.

11. *Hic ubi praefonuit.*] *Praefonuit* sex scripti, pro *Hic*, *Hac* Saravianus, tres alii, *Hinc*. Lege, *Huc*. HEINSIUS.

12. *Annua pompa.*] *Aurea* Palatinus unus, quod repetitum ex vers. 20. & supr. Eleg. II. 44. *puto.* *Candida pompa* Moreti primus & Francof. a manu secunda. *Per vallatas vias* idem Francof. & Palatin. primus. *Vulgatas* Scriverianus.

13. *Ducuntur niveae populo plaudente juvencae.*] Et ex hoc loco & ex multis aliorum auctorum locis perspicue constat veteres in sacrificiis boves candidos interficere consuevisse. CIOFANUS.

14. *Quas aluit campis herba Falisca suis.*] *Plinianus* lib. II. cap. 103, in *Falisco*, inquit, *Clitumnâ* annis potata aqua, candidos boves facit. Cum igitur dixisset Poeta:

Ducuntur niveas populo plaudente juvencas.

Statim subiungit:

Quas aluit campis herba Falisca suis.

Perinde ac si dicat: Quales peculiariter in agro Falisco habentur, propter animum Clitumnâ, cujus aqua candidas facit. De Clitumno autem meminit & Virgil. in Georg. lib. I. 146.

Hinc albi, Clitumno, greges, & maxima taurus víctima, etc.

Solebant enim ex eodem agro, propter candorem, etiam Romam accessuri victimae: ut idem Poeta I. Pall. 81. indicat, ubi ait:

Januae novi praecunt fasces, nova purpura fulget, Et nova conspiciunt pondera sentis ebur.

Colla rudes operum praebent serienda juveni, *Quos aluit campis herba Falisca suis.* MICYL. Repetit hunc versum lib. I. Pall. & lib. IV. De Ponto. CIOFANUS. *Terra Falisca* Regius Bernensis & sex alii.

15. *Metuendâ fronte minaces.*] Alter Puteanus, *metuendâ fronte minaci.* ut Metam. XI. 37. *Cornuque minaci* BURMANNUS.

17. *Duxque gregis.*] *Virgus* gregis Scriverii. deinde, *dura retorvo*, vcl, *rotorio* Graevius sentis. vid. ad Epist. IV. 79.

19. *Illius indicio sylvis inventa sub altis.* *Dicitur inceptam destituisse fugam.*] Obscura fabula est, quam hic tangit Poeta: neque alibi apud eos auctores, qui extant, tradita. Bis autem fuisse iungo traditur. Semel, quando virgo adhuc existens, Jovem amoris impulsu illam persequenter fugiebat, quo tempore Jupiter se etiam in cuculum convertisse dicitur, ut fugientem ea specie falleret. Quam avem illa postea cepit, & inter Indicia sua habuit: ut in Corinthiacis meminit Pausanias. Et iterum, quando Dii communiter omnes fuerunt in Aegyptum, metu gigantum. Sed hic de priore fuga intelligere malim: tamen nihil certi pronuntiare possum. Porro ut hoc quoque addamus, meminit Poeta lib. I. de Ponto, Eleg. 8. hortorum quorumdam,

Illius

Illius indicio sylvis inventa sub altis

20 Dicitur inceptam destituisse fugam.

Nunc quoque per pueros jaculis incescitur index;

Et pretium auctori vulneris ipsa datur.

Quâ ventura Dea est, juvenes timidaeque puellae

Praeverrunt latas veste jacente vias.

25 Virginei crines auro gemmâque premuntur:

Et tegit auratos palla superba pedes.

More patrum Grajo velatae vestibus albis

Tradita supposito vertice sacra ferunt.

Ore favent populi, tunc cum venit aurea pompa:

30 Ipsa sacerdotes subsequiturque suas.

Argiva

quorundam, quos circa Flaminiam viam aliquando habuerit, his versibus:

Nec quos pomiferis postos in collibus hortos, Spectat Flaminiae Claudia juncta vias.

Hos igitur ex hac Elegia colligimus in Faliscis fuisse: five eas ab uxore hac Falisca, five allunde acquisivit. Quod est hic addo, ut quae illic in eundem locum annotavimus, ex his magis elucescant. MICYLUS.

20. *Destituisse.*] Repressisse. alias legitur, *destituisse*, id est deseruisse. utrumque rectè. MARTIUS. *Destituisse viam* Francof. pro diversa lectione. *Indicis* quoque Palatinus primus, ut ita iudicis. de quo vide ad Epist. III. v. 104.

24. *Praebuerunt latas veste jacente vias.*] *Praeverrunt* optime Excerpta Scalgerii, Puteani, ac Juratii etiam Arondelianus liber pro diversa lectione. Auctor Moreti:

Est cinctus villosae tergora caprae, Praeverit caudâ filices gremiumque molarum.

Ubi insolenter gremium molarum dixit. sed scribe:

Praeverit caudâ filices, gremioque molarum.

Gremio, id est caprae tergore, quo cinctus erat. sic togae gremium Florus dixit. unus tamen Medicus, *velarans*. unus Vaticanus, *Praebuerunt*. Junianus, *Praeverunt*. status Vaticanus, *Straeverunt*. Forte, *Praeverunt*. Status Propempt. Metii Celeris:

Quae sibi praebemat vivax altaria Phoenix.

Item Pictae Abascanti v. Silv. I.

Egressisque iubet veteres heroidas antris

Lumine purpurea tristes laxare tenebras,

Seruaque ex Elysiis animas praevertere flores.

Ita scribendum: *laxare* pro aperire repositum ex veteti editione Parmenii, B. Paulinus lib. I. de vita B. Martini:

Ergo iter adgresso piatas comes ibat, & omnes

A domino missus praestruavit Angelus oras.

Ita vetulus codex, quod immerito mutatum. HEINSIUS.

Praesternunt non displicet, quia *jacente veste* quod poterint vias verrere non video. Francius conjiciebat, *praesternunt*. de quo verbo vid. ad I. Art. 255.

25. *Gemmâque premuntur.*] Puteanus alter, *Regius unus*, duo Moreti, & tres alii, *teguntur*. quod ex lib. I. Remed. 343. repetitum arbitror: *Auro gemmâque teguntur*

Omnia.

Sed ibi rectè; hic *prementur* praefendum, tantum enim auri & gemmarum copiam indicat, ut vix ferendo sufficeret. & ita IV. Pall. 517.

Mitrâque capillos proferat.

Epist. XIII. 39.

Galeae capiti ille prematur.

I. Eleg. x. 6.

Cnem premores summi verticis urinae capus.

Virgil. v. 556.

Tonsa coma pressa corona.

Et ita passim, ubi de aliquo onere capiti imposito agitur. praeterea mox sequitur, & *regis*. ubi tamen Medicus, *teris*. sed male. I. Art. Am. 32.

Quaerique tegis medios iustitia longa pedes.

Similis consilio est lib. IV. Pall. 656.

Bis sua fagina tempora fronte premis.

Ubi multi codices quoque, *regis*. Statius IX.

Theb. 139.

Latus omne sub armis,

Terrae suta tegunt humeros.

Ubi MSS. Lindenbrochii, *premut*. Behotii vero *terunt*, quod bene praefertim, quia suta crant fetica. BURMANNUS.

27. *More patrum sanctae.*] *Sanctae* adverbium est, licet etiam *sanctae* legatur cum diphthongo, non male fortasse. MARTIUS. *Grato* Excerpta Puteani, Scalgeri ac Juratii, Lege, *Grajo*, atque ita Arondelianus, & pro diversa lectione Saravianus & Barbenianus. optimus Palatinus, *Grajanus*. mox dicit, *Argiva est pompae factis*. Statius Theb. IX. 609.

Argiva est pompae facies. Agamemnone caeso.

Et scelus & patrias fugit Halesus opes.

Jamque pererratis profugus terrarum, fretoque,

Moenia felici condidit alta manu.

35 Ille suos docuit Junonia sacra Faliscos.

Sint mihi, sint populo semper amica suo.

*Militiamque truxem, sexum indignato frequento
Moxe nihil Grajo.*
HEINSIUS.

28. *Tradita sacra.*] Sarravianus, *Conditia*, ut
Arte Amatoria II. 659.

Conditia si non sunt Veneris mysteria cistis.

In Fallis tamen III. 280.

Coepitque sunt purè tradita sacra coii.

Metam. lib. XI. 92.

— Cui Thracius Orpheus,

Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpe. HEINS.

*Tradita retinerem, sed exponerem a sacerdotibus
tradita ferenda virginibus. ut fere Remed. 4.*

Tradita qui toties, te duce, signa tuli.

Vel eo sensu, ut in sacris aliis saepe *tradiderunt*
in antiquis inscriptionibus occurrit. vid. Gruter.
CCCLII. I. & 2. MXXXVII. 4. & illustravit Philip-
pus a Turre de Mitra cap. v. de ritu autem fe-
rendi sacra vertice vide Turneb. XII. Adv. I. ita &
in Palladis facis II. Met. 711. & Iſidis & Anubidis

Lamprid. Commod. IX. vel *tradita* posset etiam
explicari a majoribus. ut ita I. Pont. II. 102.

Perque manus hujus tradita gentis eat.

Tibul. II. Eleg. 12.

Ritus ut a prisca traditus extat avis.

Sed prior expositio melior. BURMANNUS.

29. *Ore favent populi.*] *Favet populus unus Po-
litiani & Moreti.* Puto, *favent populus.* HEINSIUS.

29. *Aurca pompa.*] Francius malebat, *anna*,
sed hoc praecederat vers. 12. vide supr. Eleg.
II. 44.

30. *Suos.*] Manuscripta ferè omnia exemplaria
habent, *suas*, & sic legendum esse arbitror: nam
foeminas ferè Junoni sacrificare legimus. MARIUS.

Suos iidem libri sequor. CIOFAN. *Consequiturque
Francof. Junii, Scriverit & plures alii.*

34. *Condidit alta.*] *Apia* Francofurt. Bernensis
& quatuordecim alii, cum prima editione. *antia*
positam. sed recte ex vers. 6. Marius in monte
positam urbem docuit.

36. *Sint mihi.*] Francius legebat, *sit mihi, sit
populo*; quare & praecedenti versu *Junonis* corrigebat.
amata Francof. & Puteaneus alter pro varia
lectione.

ELEGIA XIV.

NON ego, ne pecces, cum sis formosa, recuso;

Sed ne sit misero scire necesse mihi.

Nec te nostra jubet fieri censura pudicam:

Sed, tantum tentes dissimulare, rogat.

5: Non peccat quaecumque potest peccasse negare:

Solaque deformem culpa professa facit.

Quis

1. *Recuso.*] *Recusum* Scriverit;

4. *Sed tamen ut tentes.*] *Sed tantum ut Mentellianus.* Excerpta Jureti. *Sed tantum tentes.* recte. HEINSIUS. *Sed tantum ut.* Bernensis. *Hoc tamen ut.* Palatinus.

4. *Rogo.*] In MSS. legitur, *rogat.* scil. censura nostra. MARIUS. Utrumque exemplar. Maffellanum, *rogo.* CIOFAN. *Rogo* Francof. Bernensis & plurimi alii.

6. *Deformem.*] *Vetus & vera lectio est, famosam.*

id est infamem. MARIUS. Unum eorumdem *deformem* habet: Alterum vero, *Solaque peccatum ex.* non male. CIOFAN. Cum vero editiones antiquiores & Palatinus cum octo aliis, *deformem* exhibeant, eam vocem ab Ovidio promanasse, *famosam* a glossatoribus, arbitror. *deformis* enim turpem & famosam notat. ita Suetonius Aug. 35. *Inconditam ex deformem turbam Senatorum* vocat. per *inconditus* Barbaros & Gallos, per *deformes*, notatis a Censu-

Quis furor est, quae nocte latent, sub luce fateri?

Et quae clam facias, facta referre palam?

10 Ignoto meretrix corpus junctura Quiriti

Adposita populum submovet ante fera.

Tu tua prostitutes famae peccata sinistra;

Commisisti perages indiciumque tui?

Sit tibi mens melior, saltemve imitere pudicas;

Teque probam, quamvis non eris, esse putem:

Quae

Censoribus, quos Caesar in Senatum allegerat, (vid. Caes. 41.) innuens. Claud. 40. *Multa talia istam privatis deformia.* & Vespas. 23. *Deformia luca.* Justin. VII. 3. *Darius turpi ab Scythia fuga summois, ne ubique deformis militiae damnus haberetur.* Lucan. VIII. 81.

*Deformis adhuc vivente marito,
Summus ex auguri vitius dolor.*

Horat. Epod. XIII.

*Illic omne malum vino cantuque levato,
Deformis agrivomoniae dulcibus adloquitur.*

Auctor Dialog. de Orat. 36. *Disertum haberi pulchrum ex gloriosum, sed contra mutum ex elinguum deforme habebatur.* *deforme* nomen in Haliect. v. Penult. & ita passim. eadem vero varietas apud Claudian. I. in Rufin. 326.

Quo non famosus ullum

Arctos alii.

Ita edidit Heinſius. sed ante eum *deformis* erat editum. & recte, ut puto; sequitur enim, *turpis habitus ex.* sic II. Ruf. 83.

Sumere deforme ritus, vestemque Getarum.

BURMANNUS.

7. *In luce.*] *Sub luce* duo ex melioribus. HEINS. Mentellianus vero, *cum luce.* quod majorem in proficundo crimine festinationem & impudentiam notat. *Cum luce* est enim, simul ac lux orta est. Terent. Adel. v. III. 55. *Cum prima luce ibo hinc.* S. *De nocte censes.* Plaut. Gist. II. I. 49. *Postea autem cum primo luci erat nisi antio occidero.* & ita forte apud Sueton. Claud. 34. legendum, *Bessiaris Medivianisque adeo delectabam, ut ex cum prima luce ad spectaculum descenderet.* vulgo, *ut etiam.* in codice Salmat. ut *prima.* sed *ex cum* in etiam coadit. nam eodem modo jam pro cum librarii obtulerunt Luciano lib. v. 678.

Sed non tam remansit Caesar jam luce propinquam.

Ubi Langermanni codex habet, *cum luce.* illas vero praepositiones *cum, in,* & *sub* saepe deprehendi commutatas. ita III. Metam. 362. pro *sub Jove,* alii cum *Jove.* & v. 328. pro *in cornibus,*

alii *cum cornibus.* vid. ad I. Met. 689. BURMANNUS. 9. *Meretrix.*] Martialis I. 35.

*At meretrix abigit testem veloque feram,
Raraque summois fornice rima patet.*

DOUZA.

10. *Opposita sera.*] *Opposita* Puteaneus cum Jureti Excerptis. vide quae supra ad Elegiam VI. hujus libri notamus. lib. II. 243. Artis, quomodo & illic in membranis:

Atque erit opposita janua firma sera.

Ut & Faſtor. lib. I. 265.

*Et jam conſigerant portam. Saturnia castra
Domſerat oppoſitas inſidioſa ſeras.*

Emenda Tibullum lib. I. Eleg. IX. 37. 80.

Nunc displicet illi,

Quaecumque oppoſita eſt janua dura ſera.

Ubi pari modo peccatur. *ponere seram* pro apponere dixit Juvenalis Sat. VI. 345. *Pone seram: prohibe.* idem Sat. IX. *Candelam apponere volvis.* Neque aliter apud Festum in *Adferre* antiqui codices. unde etiam *serae* appellantur, quia *seribus* admotae apponuntur. pari modo *admoveere seras* Propertius quoque dixit lib. IV. Eleg. IX.

*Interdita viris metienda lege piatur,
Quae sese admota vindicat ara sera.*

Perperam nunc legitur, *quae se summotam vindicat ara casa,* sensu minus commodo. erat enim occlusum sanum, nam in sequentiibus dicit:

Nec tulit iratam janua clausa sitim.

Addere possibus seram Noster in Arte dixit:

— *Et centum duris possibus adde seras.*

Apud Apulejum, *adducta fore pessulis firmatis.* HEINSIUS.

11. *Fama peccata sinistra.*] In manuscriptis legitur, *januae sinistrae,* & rectius. MARIUS.

13. *Saltemque.*] In uno eorumdem libro, *saltemque.* magis probò. CIOFANUS. *Saltemque* meliores. rectius. imitere etiam Junianus. probe. tres alii

X x x 2 CUM

- 15 Quae facis, haec facito; tantum fecisse negato:
Nec pudeat coram verba modesta loqui:
Est qui nequitiam locus exigat. omnibus illum.
Deliciis imple. stet procul inde pudor.
Hinc simul exieris; lascivia protinus omnis.
- 20 Absit: & in lecto crimina pone tuo.
Illic nec tunicam tibi sit posuisse rubori;
Nec femori impositum sustinuisse femur:
Illic purpureis condatur lingua labellis;
Inque modos Venerem mille figuret amor.
- 25 Illic nec voces, nec verba iuuantia cessent:
Spondaque lascivâ mobilitate tremat.
Indue cum tunicis metuentem crimina vultum:
Et pudor obcaenum diffiteatur opus.
Da populo, da verba mihi: sine nescius errem;
- 30 Et liceat stultâ credulitate frui.
Cur toties video mitti recipique tabellas?
Cur pressus prior est interiorque torus?
Cur plus, quam somno, turbatos esse capillos;
Collaque, conspicio, dentis habere notam?
- 35 Tantum non oculos crimen deducis ad ipsos.
Si dubitas famae parcere; parce mihi.
Mens abit, & morior; quoties peccasse fateris:
Perque meos artus frigida gutta fluit.
Tunc amo: tunc odi frustra, quod amare necesse est.
- 40 Tunc ego, sed tecum, mortuus esse velim.

cum Arondeliano, *pudicam*, quomodo libri veteres. Arte Amatoria l. 439.

— Imitatae amanum.
Verba. HEINSIUS.

Imitare Sabinas Regius a manu prima.

16. Verba modesta.] Verba pudica Moreti tertius & tres alii.

18. Sit procul.] Stet procul Putaneus, sic alibi, Stas pudor ante genas. HEINSIUS. Vid. II. Art. Am. 151.

21. Tunicam tibi sit posuisse pudori.] Rubori tunc Saravianus. nam pudor praecesserat. Vide quae observavi ad Epist. xx. M. 202. HEINSIUS.

25. Cessent.] Desinat tres libri. IDEM.

29. Da populo, da verba mihi.] Illustrat haec Douza filius ad Propertii lib. I. Eleg. XVI. 12.

32. Prior, est.] Ad Liviam. 328. Quaevis est in vacui parte prioris tori. Douza.

34. Collaque conspicio.] Compositi. dentis. Hae-

nensis. Conspectio Neapolitanus. Lege, conspicio dentis. HEINSIUS.

37. Mens abit.] Fugit Saravianus. ut lib. II. Artis, miserae mensque colorque fugit. ita libri veteres. Epistola Deianirae 135.

Mens fugit admonit; frigusque perambulat artus. Barberinianus vero & Arondelianus, Mens hebet: ut & in Tristibus lib. IV. I.

Temporis adversi sic mihi sensus hebet.

Vulgata tamen lectio proba est. Fast. II. 753:

Mens abit & morior, quoties pugnantis imago.
Me subit. IDEM.

38. Fluit.] Cadit Palatinus alter. vid. VI. Epist. 63.

39. Nunc amo, nunc odi.] Ex manuscripti codicis auctoritate legendum est, tunc amo, tunc odi frustra, ne ineptus videatur Poeta. MARIUS. Tâ

amo:

- Nil equidem inquiram; nec, quae celare parabis,
Insequar: & falsi criminis instar erit.
Si tamen in mediâ deprensâ tenebre culpâ,
Et fuerint oculis probra videnda meis;
- 45 Quae bene visa mihi fuerint, bene visa negato:
Concedent verbis lumina nostra tuis.
Prona tibi vinci cupientem vincere palma est.
Sit modo, Non feci, dicere lingua memor.
Cum tibi contingat verbis superare duobus;
- 50 Et si non causâ, iudice vince tuo.

amo huic loco minime convenit. scribendum fortasse:

Tunc amens odi frustra, quod amare necesse est.

Tanaquil. Faber ad Lucret. lib. II. tentabat, Tunc ab, tunc odi frustra. amans pro amens exaratum erat aberrantis culpa librarii. quod cum literator nonnemo sentiebat ferri non posse, & peccare in leges metricas, amo tunc reposuit. HEINSIUS.

42. Falsi criminis instar erit.] Facti muneris op-

timus Palatinus. at in Puteano; Saravianus & quinque aliis, falsi muneris. Nil muto. nisi quod scribendum puto, falsi criminis instar erunt. nimirum, quae parabis celare. IDEM.

45. Negato.] Negabo Saravianus & Moreti primus.

48. Non feci.] Hanc formulam illustravit Scri- verius ad Martial. IX. Epigr. 15.

49. Cum bene contingat.] Lege ex ambobus li-bris veteribus, Cum tibi. CIOFANUS.

ELEGIA XV.

Quaere novum vatem, tenerorum mater Amorum:
Raditur hic Elegis ultima meta meis.

Quos:

z. Ultima charta.] In manuscriptis ferè omni- bus exemplaribus legitur, Ultima meta, id est, ultimus terminus. Sumpta enim est metaphora ab aurigis. ut in Artibus lib. I. 40.

Haec erit admissa meta terenda rota.

Et alibi saepius. MARIUS. Libri scripti, meta: ve- rius. CIOFANUS. Rectius, hic Elegis unus Moreti: Scriverianus, bis. alius, hoc. pro meta, quidam codices tam scripti quam editi, charta. optimus Palatinus, nota. Mentelianus, cura. ad Symma- chum Juretus, creta legendum contendit. Sed per- peram. quamquam non ignorem apud Propertium lib. IV. Eleg. II.

Haec spatii ultima creta meis.

In vetustis codicibus legi, & probare Lipsium lib. V. Antiq. Lect. cap. 10. Scribe. minimâ mutatione vel invitit membranis:

Raditur hic Elegis ultima meta meis:

Elegos enim tanquam curru vectos designat passim Noëst. sic Art. Am. I. 264. Imparibus vecta Tho-

lia rotis. radere metam quid sit, non est ut multis explicem. Nihil aptius aut elegantius dici potuit. Terere metam id ipsum alibi vocat, & stringere, quomodo Silius initio libri V. & libro VIII. apud Propert. II. XIX. 66. habes:

Septima quam metam triverit ante rota.

Sic de curru Stautius VI. Thebaid. 6, 3. utitur radere.

Vix campus euntem
Sentit, & exilis plantis intervenit aër;
Rasque non fracto vestigia pulvere perdent.
Perperam rarague illic scribitur. vomere terras radere Silius lib. VIII. Sidonius Apollinaris carm. XVI.

Sed premit adjecto radentis pondere conchas
Sensit Galatea latus, quod pollice fixo
Vellit, & oculo spondet convulsa tacta.

Sic scribo, non radiantis. testâ conchae radebat: ac pungebat Tritoni latus Galatea. sequentia confir- mant, subditis amator vulnere. Apud Persium Satyr. II.

Quos ego composui, Peligni ruris alumnus:
Nec me deliciae dedecere meae.

5 Si quid id est, usque ad proavis vetus ordinis heres,
Non modo militiae turbine factus eques.

Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo:
Pelignae dicar gloria gentis ego.

10 Quam sua libertas ad honesta coegerat arma,
Cum timuit facias anxia Roma manus.

Atque

*Haec baccaem conchae rasisse, et fringere venas,
Ferventis massae cruda de pulvere iussit.*

Pro corassisse, sic rasisse literarum vestigia apud Quintilianum lib. 1. cap. 1. Et ceteris ac saepius sequendo rasisse vestigia scribabit articulos. quomodo illic è vestigiis veterum librorum eruditi homines. sic rasisse litera apud Nostrium 1. Amor. Eleg. xi. radere cum vestigiis conjungit quoque Paulinus lib. xv. de vita Martini; de curru:

*Sed summas vix dorja vias vestigio rotarum
Radere, baud ulla signans vestigia sulco.*

Simile mendum ex Propertio fastuli lib. 11. El. 1.

*Hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus
Tantalæ poterit radere poma manu.*

Sic enim scribendum censio. Radere pro corraderet posuit Noster Metam. lib. xiv. 416.

Reserat Occiduis Tartestha littora Phoebeus.

Sic & ibi opinor esse reponendum. Nam libri vetustiores, Sparferat, Presserat, radere littora Virgilius quoque dixit, etsi alio sensu, lib. vii. 10.

Proxima Circaeae radantur littora terrae.

Et lib. v. 169.

*Ille inter navemque Gyae scopulisque senantes,
Rasit iter laevum interior.*

Valer. Flaccus lib. v. 109. alba Carambis Raditur ab Argo videlicet. jam raditur alta Lescaus apud Stadium lib. 11. Achill. pari modo. ripas radentia flumina Lucretius similiter dixit lib. v. 257. Noster, sicco freta radere passu Metamorph. x. 654. Medic. Faciei 85. radenti tubera nigra est legendum, pro eradenti, sic radere nomen passu apud Ciceroem pro eradere. sic apud Claud. 11. de Laud. Stilic. 366.

Proprium labem rasisse laborem.

E. factis nim. ut illic corrigendum monuimus, radere cultros Martial. lib. ix. Epig. lxxviii.

*Delibata semel summos modo purpura cultros
Reserat.*

Sic scribendum puto. quod mollitiem capillorum optime exprimit. vulgo, Sparferat, & Et libana. lina radere librum Noster 11. ex Pont. iv. 17. & Martial. x. Epig. 2. Tybridis unda radit latus Palf. 1. 243. Aquosus Eurus arva radit imbribus Horatio Epod. xvi. & aquilo radit terras eidem lib. 11. Sat. vi. HEINSIUS.

4. Dedecere meae.] Maluit, tuae, cum uno Moreti. nam meis sub finem proximi pentametri jam praecesserat. HEINSIUS. Nequitate etiam olim maluerat, sed deliciae hic idem fere notant, ut lib. 111. Art. 649.

6. Non modo militiae turbine factus eques.] Turbine puto dixit, pro turbulenta & inquietudine: aut certe pro rotatione eorumque, quos in gymnasium circumagere solebant. Quo nomine Sequanos laudat Lucanus, cum inquit libro 1.

Optima gens flexis in gymnasium Sequana frenis, &c.

Metaphora sumpta vel à vento tempestuoso, vel à instrumento lutorio. Quasi dicat: Non bello, aut arte aliqua militari equestrem dignitatem consecutus sum: sed à majoribus accepti, &c. Mrcii. Sententiam hujus carminis pete è lib. xv. & Eleg. ult. Trist. CROFANUS. Quidam, Non modo fortunam munere, ut 1v. Trist. x. 8. HEINSIUS. Unus etiam, non ego fortunae munere.

7. Mantua.] Hoc distichon ponendum esse, post sequens, Quam tua, cenfebant Douza.

8. Pelignae dicar gloria gentis ego.] Sic proflus legendum ex veteribus exemplaribus, & carminis suavitatis. CROFANUS.

9. Quam sua libertas.] Ita quidem in omnibus tam impressis, quam manuscriptis exemplaribus legitur: praeterquam in vetustissimo illo, quod olim Franciscus Moecenicus (quem propter ejus egregios animi mores, & ingenii dotes, charissimum habeo) mihi attulit. Id exemplar scriptum habet, Quam sua liberitas: & haec veram esse lectionem, vel magno pigore contenderem. Nam si Quam legeris, necesse est ut ad Nasonem referas: de quo nusquam legitur, ut militarit, nisi in Amoris castris. Praeterea hic per facias manus, bella socialia intelligimus, quibus Ovidius minime interesse potuit: multo enim ante ejus tempora gesta sunt. Omnino igitur legendum est, Quam,

scilicet

Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
Moenia, qua campi jugera pauca tenent?

Quae tantum, dicet, potuistis ferre Poëtam,
Quantulacumque cētis, vos ego magna voco.

15 Culte puer, puerique parens Amathusia culti,
Aurea de campo vellite signa meo.

Corniger increpuit thyrso graviore Lyaeus:
Pulsanda est magnis area major equis.

Imbel-

scilicet Pelignam gentem: laus enim haec patriae Nasonis in ipsum quoque redundat. MARIUS. Optime, exquisitissime eruditionis juvenis Jacobus ROVERIUS, Quam legebatur, ut ad gentem referatur, non ad Poëtam, qui ubique militasse se negat. Amor. 1. Eleg. 15.

*Non me more patrum, dum strenua sustinent aetas,
Praemia militiae pulverulenta sequi.*

Tristium 1v. 1.

Apera militiae juvenis certamina fugi.

Et alibi. DAN. HEINSIUS. Quam legendum cum quomodo scriptis; atque ita Scaliger in ora libri sui emendator. mox, Mantua Roma unus Moreti. HEINSIUS.

Belum Italicum, quod & sociale dixerunt; intelligi: cuius causa maxima ex parte Livius Drusus Trib. pleb. extitit. qui facias haecenas urbes ad spem libertatis, cupidine dominationis, crexerat; ut Florus ait. Mrcii. Tenuit Junii: forte, Quam tenuit, quod melius convenit rō anxia.

11. Aquosi.] Eodem modo dixit, aquosus Pelignus, vide Elegiam 1. lib. 11. hujus Ovidii. CROFANUS.

12. Quod campi.] Legendum omnino, quae, scilicet moenia. ut legitur in omnibus fere scriptis exemplaribus. MARIUS. Quod, id est ubi. CROFANUS. Quod rectius duo scripti. nam quae sequitur. HEINSIUS. Recte. 1. Trist. ix. 31.

Quaque tenent Ponti Byzantia littora fauces.

Epist. xii. 28.

Ponti quae plaga laeva jacet.

Propert. 1v. 1. 1.

Hoc quodcumque vides hospes, qua maxima Roma est.

Ubi vide Bruckhuf. deinde jugera parva Palatinus primus & duo alii. vid. ad Tibull. 1. 1. vulgata posset tamen defendi ex illis vi. Fall. 40.

Hoc, ubi nunc fora sunt, undae tenere paludes.

BURMANIUS.

13. Dicit.] Dicit Francofurt. Moreti unus & quatuor alii.

14. Vos ego magna.] Vel ego magna Bernensis.

15. Puerique parens mihi tempore longo.] Tempore in omni Excepta Jureti & unus Moreti. Scriveratque, parens amat hostia cultus. Arondelianus pro diversa lectione, amat hostia cultus. Optimus Palatinus, parens Amathuntia culta. Scribe Amathuntia culti, ab Amathuntis, Amathuntia, ut à Rhannunte, Rhannuntia, ab Acherunte, Acheruntia, à Selinunte, Selinuntia. hinc creta Selinuntia apud Pinium. sic Amathuntiacas videntur Noster dixit lib. x. Metam. 227. Amathuntem enim ab Amathusia Cinyrae matre appellatam voluit. quomodo & apud Catullum LXVII. 57. lego:

Nam, mihi quam dederit duplex Amathusia curam,

Sciis.

Et in Ciri Virgiliana:

*Nam te scitari, non est Amathusia nostri
Tam rudis, in nullo possim cognoscere signo.*

Ubi & nostra male legitur. Catulli illa respiciebat LXVII. 18.

Non est Dea nescia nostri,

Quae dulcem curis misceat amaritum.

Non est Amathusia tam rudis nostri, pro nos non sumus tam rudes Amathuntiae aut Veneris Symmachus lib. 1. Epist. viii. Amathuntias renidens. sic in iis verbis scribendum esse alibi monemus. non Amathuntiam, ut tunc legitur. si quis Amathuntiam praefecit tueret, non omnino me oppono. nam & Selinuntis apud Ciceroem occurrit, & Hydruntis apud Pinium. praeterea tamen alterum. HEINSIUS.

17. Corniger increpuit thyrso graviore Lyaeus: Pulsanda est magnis area major equis.] Hoc dicit propter Tragoediam, quam erat aggressus, atque intermiserat. CROFANUS. Invenit Politianus liber.

17. Graviore thyrso.] Sublimiori stilo. sic in Elegia 1. hujus libri:

Tempus erat thyrso pulsam graviore moveri.

CROFANUS.

17. Lyaeus.] Hinc apparet Tragoediam Meodem Amorum libros esse subsecutam: in Bacchi enim fide Tragoediae. Firmat conjecturam nostram locus Elegiae primae hujus libri:

Iniquitatis

Imbelles Elegi, genialis Musa, valcte;
20 Post mea manturum fata superstes opus.

Exiguum vati concedo Tragoedia tempus. &c.
Drouz.

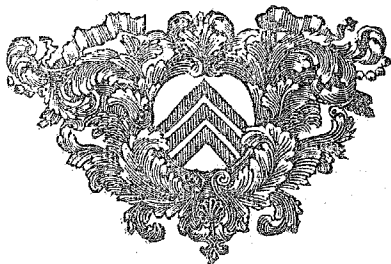
20. *Post mea fata.*] Post meam mortem. sic libro superiore sub finem:

Pascitur in vivis livor, post fata quiescit.
Et lib. xiiii. Metamorphoseos.

*Illis haec armis, quibus est inventus Achilles;
Arma peto: vobis dederam, post fata reposco.*

CROFANUS. In Palatino secundo adjiciebatur dition:

*Hic ego, qui jaceo, tenerorum laefer amarnm,
Jugeno perii Naso Poeta meo.*

P. OVIDII NASONIS
ARTIS
AMATORIAE
LIBRI TRES.

P. OVIDII NASONIS
A R T I S
A M A T O R I A E
LIBER PRIMUS.

SI quis in hoc artem populo non novit amandi;
Me legat; & lecto carmine doctus amet.
Arte citae, veloque rates, remoque moventur:
Arte leves currus, arte regendus Amor.

Curri-

P. OVIDII NASONIS DE ARTE AMANDI.] Josephus Scaliger *Artem Amatoriam* putabat inscribendum. Ut inscriptio sit, *P. Ovidii Nasonis Artis Amatoriae Liber Primus*. DAN. HEINSIUS. DE ARTE AMANDI haecenus inscripti sunt in vulgatis editionibus hi libri, nos veram inscriptionem revocavimus; quam veterrimus Codex Gallicus Bibliothecae Regiae, Francisci Jureti, Josephi Scaligeri ac Claudii Puteani Excerpta, cum fragmento Oxoniensi Bodlejanae Bibliothecae, itidem antiquissimo, agnoscunt. Nec aliter in vetustissimis exemplaribus offenderat Claudius Salmastius, ut testatur is ipse libro de Ufuris cap. x. Seneca Excerptis Controversiarum lib. III. cap. VII. *Iste sensus est ejus, qui hoc saeculum Amatoris non Artibus tantum, sed sententiis implevit. Ovidius enim in libris Metamorphoseon dicit: Ipse suos arcus, &c. Aurelius Victor vulgatus, in vita Augusti Caesaris: Nam & Poëtam Ovidium, qui & Naso, pro eo quod tres libellos Artis Amatoris conscripserat, exilio damnavit.* Freculphus lib. VIII. cap. x. Chronici: *Quibus diebus Ovidius Poëta in exilio diem obiit, qui ab Augusto sine damnatus fuerat, propter libros Amatoriae Artis, quos composuerat.* Neque alio nomine ab Eutyche Grammatico hi libri citantur, aut à Scholiastis MSS. in hos ipsos libros, & Metamorphoseis, ac cetera ejusdem opera, itaque passim. Vocat quidem ARTEM AMANDI ipse Ovidius primo hujus operis versu, sed legi carminis id dedit, quae verum Poëmatici hujus ti-

tulum non admittebat. unde & errorem natum existimo. Πρωτογενεῖαν ἀγαθὰς ἐρωτικὰς laudat Athenaeus lib. IV. non diffimilis argumenti scriptum. sed & Zenon Stoicus τὴν αὐτὴν ἐρωτικὴν composuisse dictus est Diogeni Laërtio. laudatur & τὴν αὐτὴν ἐρωτικὴν Ephodrii Cynici, ut omittam ἐρωτικὴν Theophrasti, Clearchi, Aristonis, Demosthenis, Plutarchi & id genus complurium gravissimorum hominum. HEINSIUS.

2. *Me legat.*] *Hoc legat* codex Regius & Bodlejanus cum duobus aliis. sed nil mutò. tres etiam, *doctus eat, non amat.* & placet. quo alii alludunt nonnulli, in quibus, *erat vel erit.* HEINSIUS, Nofter in Amoribus II. 2.

Me legat in facie sponsi non frigida virgo.

Epist. XV. 41.

At me cum legeres, etiam formosa videbar.

Ad quem locum vide plura. Catalect. Pithoei p. 69.

Maeonium quisquis Romanus nescit Homerum,

Me legat, & lectum credat utrumque sibi.

Sic lib. II. Trist. 369. de Menandro:

Et solet hic pueris virginibusque legi.

Ubi etiam hoc alii codices. BURMANNUS.

2. *Remoque rates veloque reguntur.*] *Moventur* Regius, Bodlejanus, & alii nonnulli cum Excerptis Scaligeri & Puteani. probò. Epist. XIII. 101.

Cum venies veloque movee remoque carinam.

Apud Maronem lib. V. Aeneid. 280.

Tali ramigio navis se tarda movebat.

Y y 2

Viro

- 5 Curribus Automedon, lentisque erat aptus habenis:
 Tiphys in Haemoniâ puppe magister erat.
 Me Venus artificem tenero praefecit Amori.
 Tiphys & Automedon dicar Amoris ego.
 Ille quidem ferus est, & qui mihi saepe repugnet.
 10 Sed puer est; aetas mollis & apta regi.
 Phillyrides puerum citharâ perfecit Achillen;
 Atque animos placidâ contudit arte feros.
 Qui toties focios, toties exterruit hostes,
 Creditur anno sum pertimuisse fenem.
 15 Quas Hector sensurus erat, poscens magistro,
 Verberibus iussas praebuit ille manus.
 Aeacidae Chiron, ego sum praeceptor Amoris.
 Saevus uterque puer: natus uterque Deâ.

Viro clarissimo mibique conjunctissimo Jano Vilitio legendum videbitur.

Arte citae remique ratis velique reguntur.
 Nec obitor, dummodo moventur admittamus.
 HEINSIUS. Valer. Flacc. II. 110.

———— *Poenasque movet*
Armentis nubibus rates.
 Et eodem sensu dixit Noster lib. I. Amor. II. 26. *Adjunctas arte movetibus avibus*, ubi nihil novandum. BURM.
 2. *Leves currus.* Omnes fere scripti, *levis*.
 8. *Tiphys & Automedon.* Hoc carmen citat Marius Victorinus libro II. CIOFANI.

9. *Et qui mihi saepe repugnat.* Repugnet Excerpta Puteani & Scaligeri, cum optimo Regio & Bodlejano. recte omnino. proximo versu malim: *Sed pueris aetas mollis & apta regi.*

Ne rō est bis repetatur inconcinne. HEINS. Nihil omnino mutandum: genus loquendi est elegans & venustum, puer est aetas mollis. sic Just. XVIII. 6. *Quippe homines ut victimas immolabant, & imberbes (quae aetas etiam hostium misericordiam provocat) arii admovebant.* Livius XXIV. 26. *Puellis ut saltem parcerent orare iussit, a qua aetate etiam hostes iratos abstinere.* similis locutio: *Magister equitum, quae consularis potestas.* quam egregie vindicavit Livii Notipator Gronov. ad lib. XXIII. 11. hanc elegantiam male Suetonio eriperunt editores, in Caesar. cap. v. *Tribunus militum, qui primam Romanam reverso per suffragia Populi honor obigit, auctores restituendae Tribunitiae potestatis, univiximo iuovi.* male ibi tribunitum militum legitur, vide Torrentii notas; quem Gronovius cum ad Livii lib. VII. 22. olim reprehendisset, secundis eiris secutus esse videtur, quia illa verba, quibus ejus intentionem olim refutaverat, omissa fuerunt, male hic etiam quidam codices, *aetas mollis, apta regi*, alii, *mollis apta*, vel, *arte regi. mollis apta* proprie aetas, quae facile flectitur, ut equi

non duri oris, sed qui frenâ patiuntur. sic Remed. 23.

Et puer es, nec te quoquam nisi ludere oportet, Lude, decens annos mollia regna tuos.
 Valer. Flac. VII. 295.

Horror molles invaserat annos.
 Noster Epist. I. VI. 111.

Est tibi, sitque precor, natus, qui mollibus annis In patrias artes erudiendus erat.

Et ita eleganter Horat. lib. IV. Od. I. de se jam duri oris & refractario, ad Venerem:

Desine dulcinem Mater saeva cupidinum, Circa lustra decem flectere mollibus Jam durum imperiis.

Ubi errant viri docti, qui mollia imperia expli- cant, quae faciunt homines molles, cum a re equestri sit desumpta locutio, ut rō flectere notar. quo refer illa Virgilii lib. XI. 622. *De equis, mollia colla refestunt.* & ita mollia iussa Sil. XIV. 152. & Propertius III. VII. 57.

Mollia in caepae sautor cape lora juvenatae.
 Ubi videndus Broukhufus. ita Venus juvenes facile in amoris obsequium flectit, sed veteranos & duros debet acrius urgere, ut loquitur lib. I. Amor. II. 17. sic idem Horat. II. Sat. II. 85.

Tractari mollis aetas imbecilla volet.
 Idem vero est quod mox dicit, *placida consudit arte*, ubi etiam codices quidam & editiones, *mollis* perperam repetunt. nam & ita lib. III. 545. *Ingenium placida mollitur ab arte.* BURMANNUS.

11. *Cithara perfecit Achillen.* Sic nos legendum putavimus, ut sit *perfecit*, exacte eruditur, ut II. Amor. 8.

Poenas in mille modis perfecta capillis. NAUGER. *Perfecit* a manu prima codex Regius, & quatuor alii. quomodo Naugerius monuit legendum, non praescribit. sic Amor. lib. II. 8.

Sed

- Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro:
 20 Frenaque magnanimi dente teruntur equi.
 Et mihi cedit Amor: quamvis mea vulneret arcu
 Pectora, jactatas excutiatque faces.
 Quo me fixit Amor, quo me violentius ussit;
 Hoc melior facti vulneris ultor ero.
 25 Non ego, Phoebe, datas à te mihi mentior artes:
 Nec nos aëriae voce monemur avis:
 Nec mihi sunt visae Clio Cliusque sorores,
 Servanti pecudes vallibus, Aëra, tuis.
 Usus opus movet hoc. vati parcte perito.
 30 Vera canam. coeptis, mater Amoris, ades.
 Este procul vittae tenues, infigne pudoris;
 Quaeque tegis medios, insिता longa, pedes.

Nos

Poenas in mille modis perfecta Cypassis. HEINS. *Perfecit* etiam Bemenis unus & Francofurtensis.

13. *Perterritus hostes.* J Exterruit Libri meliores constant. nam sequitur, *perterritus*; qui concursus rōi per durissimum, ut Horat. lib. I. Epist. VI. *Improvisis simul species exterruit urumque.*

Noster Metam. I. 628.

Propriaque exterrita voce est.
 Lib. II. Trist. 35. de Jove:

Streptatque exterruit orbem.
 Deinde lege, *hostem.* HEINSIUS. Lib. XIII. Metam. 709.

Strophadiumque receptos,
Portubus in sidis exterrita alas Aëlo.

I. Amor. III. 21. *Exterrita cornibus* 16. BURM. 14. *Creditor.* Dicitur Palatinus unus & duo alii. 16. *Jussas.* Jussis Palatinus. Caeslas Hainiensis, quod non displicebat Heinio olim.

17. *Amoris.* Lege, *amori*, sed vide lib. II. VI. 161. HEINSIUS. *Amoris* etiam Francius.

18. *Saevus uterque.* J Douza explicabat, *iracundus*. nam Homero Achilles iracundus inimicis impotentis & pernicis fingitur. recte: centies enim ita saevus & saevire Terentio, Virgilio & aliis dicitur. vid. ad Virg. VI. 544. Serv. & Donat. & iram Achilles pro ipsa Iliade dici notum est. haec fuisse decebat Crispinum; quae hodie tirones non ignorant. BURMANNUS.

19. *Tauri cervix oneratur aratro.* J *Tauri curvis onerantur aratris* unus Ambrosianus & unus Vaticanus. *aratra* passim curva Nostro. aliisque Poëtis dicuntur. HEINSIUS.

21. *Vulneret.* J *Saucies* codex Regius infra III. Att. 239.

Tua sit ornatrix; odi quae saucies ora,
 Lib. III. 708.

Indignas sauciat ungue genas.
 Remed. 172. HEINSIUS.

22. *Excusiatque.* J *Excusiatque* malebat Douza. 25. *Meniar.* J *Menior* optimi quique codices.

27. *Nec mihi sunt visae Clio Cliusque sorores; Servanti pecudes vallibus Aëra tuis.* J Sic propè lib. VI. Fast. 13.

Ecce Deas vidi, non quas praeceptor arandi

Viderat, Aëraes cum sequeretur oves. CIOFANI. *Clioque scripti.* sic in Priapeis Epigramm. LXVIII. cum in prisci codicibus:

Penelope primam Dido fac prima sequatur,
 exiit, facile apparet Didus esse reponendum. vulgati, *Didonis prima.* praeter usum cultioris aevi in argumentis Aeneidos Maronianaes, quae in antiquis membranis Nasonis nomen nequiquam praefertur, & fratris mendosa exhibentur, lib. III.

Inde fugam & diram enarrat praepcepta Cetaeant.
 Ita scripti vetuliores, vulgata exemplaria:

Inde fugam atque iterum enarrat praepcepta Cetaeant.
 In prisci Marciani Capellae exemplaribus lib. VIII. pro *Argonis puppis*, legitur, *Argos*, vel *Argos*, nec dubito quin apud Apulejum Metam. I. *Calypsus* pro *Calypsonis* reponi debeat: graccifiat enim libenter: *At ego scilicet Ulvisi aestus deserta,* vice *Calypsus aeternam obscurandam sebo.* HEINSIUS. Sic in argumento Lactantii Fab. v. lib. II. pro *Calistis*, quaedam editiones, *Calistos*, aliae *Calistoni*.

29. *Usus opus movet hoc.* J Quidam legunt, *usis opus movet hoc*, ut sit, utilitatis causis hoc scribo, sed placet prior lectio, id est usu & experientia doctus haec scribo. MERULA. Janus Gebhardus lib. I. Ant. Lect. 3. cum in uno codice Palatinum rō hoc non exitare animadverteret, in altero legi *movit*; scribendum esse contendebat; *Usus opus movit.* Codices nostri nihil variant, nisi quod quatuordecim aut quindecim, mox exhibent pro *movet*, nihil ausu immutare. HEINSIUS.

31. *Este procul vittae tenues, infigne pudoris.* J

- Nos Venerem tutam, concessaque furta, canemus:
Inque meo nullum carmine crimen erit.
35 Principio, quod amare velis, reperire labora,
Qui nova nunc primum miles in arma venis.
Proximus huic labor est, placitam exorare puellam.
Tertius, ut longo tempore duret amor.
Hic modus; haec nostro signabitur area curru:
40 Haec erit admisis meta terenda rotâ.
Dum licet, & loris passim potes ire solutis;
Elige, cui dicas, Tu mihi sola places.
Haec tibi non tenues venit delapsa per auras.
Quaerenda est oculis apta puella tuis.
45 Scit bene venator, cervis ubi retia tendat:
Scit bene, quâ frendens valle moretur aper.

Vitta tegmen capitis erat mulicre, quo Vestales, & item matronae utebantur. Ac de Vestalibus dubium non est. De matronis autem sunt qui diversum disputant: quorum tamen opinio facile convincitur Virgili autoritate. nam ille vii. Aeneidos 351. Amatae reginae, Latini uxori, vittam tribuit: eo loco scilicet, ubi singit furiam Alecto serpentem in illum conjicere, qui omnes illius sinus, omnemque vestitum pertraheret. Inquit enim:

— Fit torille collo

Aurum, ingens coluber, sit longae saevitiae vittae:
Innestitque comas, & membris lubricis errat.

Haec quaquam igitur rejiciendi illi sunt, qui hunc locum de matronis exponunt. nam et si Vestalibus exponi potest, idem tamen etiam de matronis rectè accipitur: praesertim quando istam de insita mentio fit, quae veluti limbus ambibat stolum, quod vestimentum propriè matronarum erat. Ut idem Poeta in Trist. 241. vittam ac stolum eodem versu conjunxit, puta quod isdem utramque attribueret. ut cum ait:

— Equid ab hac omnes rigida summevimus arte,

Quas sola contingi, sumptaque vitta vetas?
Micyellus. Hoc quod fit, dicit ipse sub finem lib. I. De remedio his verbis:

Thais in arte mea est, lasciviva libera nostra est:

Nil mihi cum vitta: Thais in arte mea est.
Attigi & hunc locum in Scholis in lib. Pastorum & Tristium. CIOFANUS. Vid. Turneb. lib. XXIX. Adv. 31.

33. Nos Venerem tutam.] Libro Tristium secundo 249. ubi quatuor hi versus repetuntur, legerere est:

Nil nisi legitimum concessaque furta canemus.
HEINSIUS.

36. Primum.] Primum Bartholini codex. vid. ad Epist. vii. 189. ad arma etiam Bernensis unus. vid. ad illi. Epist. 136.

37. Proximus huic labor est, placitam.] Joseph Scaliger ex veteri codice, placitam, scribat. Et quidem rectè. DAN. HEINSIUS. Placitam ex melioribus libris omnino est castigandum. & innox 55.

Tot tibi tamque dabit formosas Roma puellas.

Non, namque dabit. Epitola xx. 37.

Per gladios alii placitas rapere puellas.

Amor. I. Eleg. x.

Non aries placitam munere capti ovem.

Lib. II. Eleg. IV.

Sive rudis, placita es simplicitate tua.

Art. III. 386.

Nec Thyseus placitis debebit annis aquis.

Et mox 535.

Nos facimus placitas late praeconia formae.

Ut illis locis restituendum. Ita Virgil. lib. IV. 38.

Placitone etiam pugnavis ardor.

Ita enim MSS. veteriores Plerique, nec aliter in antiquissimo exemplari Leidensi; ubi Servius integer quoque habetur. Stat. lib. VII. Theb. 190.

Placitusque vagae Nycteis ardor.

Ita lege ex MSS. vulgo, placidus. Ita placita Pax Silio lib. I. v. 11. ex MSS. ubi vide. Plura vide Notis ad Epistolam XIX. v. 208. HEINSIUS. Placitam etiam Douza legebat.

39. Haec nostra.] Hic nobis Bernensis. Hic nostro alii quidem.

40. Meta terenda rota.] Memini illorum Propertii lib. II. Eleg. XIX. 66.

Septima quam metam triveris ante rota.

Memini & a Nostro lib. II. 426. mox dicit:

Interior curru meta terenda meo est.

Libri tamen meliores hoc loco, meta praemenda. nec male, uno Vaticanus cum Ambrosiano, tenenda. quomodo Trist. lib. IV. Eleg. VIII. 35.

Nec praecul a matris, quas pene tenere videbat.

Virgilius lib. V. 159.

Aucu-

- Aucupibus noti frutices. qui fuffinet hamos,
Novit quae multo pisce natentur aquae.
Tu quoque, materiam longo qui quaeris amori,
50 Ante frequens quo fit diice puella loco.
Non ego quaerentem vento dare vela jubebo:
Nec tibi, ut invenias, longa terenda via est.
Andromedan Perseus nigris portarit ab Indis,
Raptaque sit Phrygio Graja puella viro.
55 Tot tibi tamque dabit formosas Roma puellas;
Haec habet, ut dicas, quidquid in orbe fuit.
Gargara quot segetes, quot habet Methyma racemos;
Aequore quot pisces, fronde teguntur aves;
[Quot coelum stellas, tot habet tua Roma puellas:
60 Mater & Aeneae constat in urbe sui.]

Seu

Jamque propinquabant [scopulo, metamque tenebant. Paulo post etiam nonnulli codices, meta tenenda. non terenda. HEINSIUS.

41. Loris solutis.] Douza legebat, collo licet ire soluto.

43. Veniet tenues.] Tenues veniet scripti potiores. HEINSIUS.

45. Ubi retia tendat.] Ponat Argentinensis liber. etiam non male. sic & infra v. 263. libri meliores:

Hactenus undò legas quod ames, ubi retia ponas.

Virgilius Georg. lib. I. 307.

Tunc gruius pedicas & retia ponere cervis.

Notter quoque Metam. VII. 773.

— Postitarum lima plagarum.

Et infra 645.

In laqueo, quos postere, cadant. HEINSIUS.

Ita apud Martial. II. Epig. 27.

Laudantem solum coeae cum ratia tendit.

Ubi codex Vossianus unus, qui nunc est in Bibliotheca Leidensi, ponit. fed parum referre videtur, & utroque verbo saepe Notter utitur. vid. infra. ad v. 263. BURMANNUS.

47. Sustinet hamos.] Continet fragmentum Bodlejanum & tres quatuorve alii codices. sic infra 544. Pressas continet arte jubas. Petron. Satyrico cap. 2. Nondum juvenes declamationibus continebantur. Priscianus Periegesi: Naturae gonior, quae mundum continet omnes. Notter Factor. I. 504.

Continuitque manum saeva regentis iter.

Pont. I. IX. 22.

Continuit praeant in mea fata manus.

HEINSIUS.

48. Quae multo.] Quae Bernensis unus & duo alii. Quam multo Barthol. ut II. ex Pont. VII. 26.

Aliaque quam multis floreat Hybla thymis.

50. Disce puella loco.] Locum unus Heinfil. ita II. Am. XIX. 10.

Quaque capi possim callida novat, opom.

Ubi ope alii codices. VI. Paft. 176.

Nec Latium nòrat, quam praebet Ionia divos;

Nec quae Pygmaeo sanguine gaudet, avom.

Ubi avis in nonnullis est. I. Art. Am. 553.

Horruit, ut steriles, agitat quas ventus, ariflae;

Ubi quidam, ariflas. vid. Plerique notas ad Virg. I. Aeneid. 72. BURMANNUS.

53. Nigris portaris ab Indis, Raptaque sit.] Nobis haec elegantior via est lectio. cum in omnibus, portavit ab Indis, Raptaque sit, legeretur. Neque tamen prior illa non recta. NAUGERUS. Andromedan lege, ut meliores libri. quod jam monui notis ad Epist. XVIII. v. 149. in ceteris Naugerii conjecturam expressimus. Nam scripti codices cum vulgatis, portavit, & Raptaque sit. HEINSIUS. In Vaticano erat, Andromedan alius Perseus; forte pro, ales Perseus portavit. sic ales Mercurius Epist. XVII. 68. ales equus, Pegafus III. Am. XII. 24. & passim. BURMANNUS.

53. Ab Indis.] Ex Urbe Joppe deportavit, ut docet Mela lib. I. II. & Plin. lib. V. 13. sed Indiam olim latissime dictam multis offendit Ampl. Cuper. IV. Obf. 7.

55. Tot tibi namque dabit.] Optime ex veteri codice annotaverat Scaliger, itaque. Ut sit:

Tot tibi, tamque dabit formosas Roma puellas;

Haec habet, ut dicas, quicquid in orbe fuit.

DAN. HEINSIUS.

56. In orbe fuit.] In orbe manet Bernensis unus.

59. Quot coelum stellas.] Disfichon hoc non esse Ovidianae notae contendit. Pentameter ex illis Nostri adbrumatis est Amor. lib. I. Eleg. VIII.

Nunc Marii externis animas exercet in armis:

At Venus Aeneae regnat in urbe sui.

In Oxoniensi fragmento legebatur:

Mater in Aeneae confisit urbe sui.

Confisit etiam Regius. HEINSIUS.

Seu caperis primis & adhuc crescentibus annis;
Ante oculos veniet vera puella tuos:
Sive cupis juvenem; juvenes tibi mille placebunt.
Cogeris voti nefcius esse tui.
65 Seu te forte juvat fera & sapientior aetas;
Hoc quoque (crede mihi) plenus agmen erit.
Tu modo Pompeja lentus spatiare sub umbrâ,
Cum sol Herculei terga leonis adit:

Aut

61. *Primis & adhuc.*] Adscripserat Douza illa Statii II. Achil. 382.

Dicor & in teneris & adhuc crescentibus annis.

Et Horatii III. Od. XI.

Nuptiarum expertis, & adhuc protervo Cruda marito.

62. *Vera puella.*] Grata unus Heinſii. Francius conſecraverat, *verna*: ſed fruſtra. *vera* eſt, juvenula in primo flore, ut *veri anni* infr. III. 61. Terent. Eunuch. II. 3. *verus color* & talia ſexcenta. poſſet & capi *vera puella*, non fucata, quae non mentitur annos & celat, ut *verae gemmae* Trebel. Gallien. 12. *Vera Glaniana* Martial. IV. 39. *Electra* VIII. 51. *Verum opimianum* Petron. c. 34. vid. Broukhut. ad Prop. II. Eleg. VII. 55. & ſup. ad Epit. XIX. 65. BURMANNUS.

64. *Cogeris voti.*] Scripti plerique, *Cogeris & Puto*, *Cogeris & Cornelianus* codex ſuperiori verſu non male, *juvenes tibi mille patebant*. patebit tibi aditus ad mille juvenes. dictum Notis ad lib. II. Amor. Eleg. XIX. 25. HEINſIUS. Ita Mart. XI. 102.

At mihi vnda satis nuntia puella pater.
Ubi etiam placet eſt in Thuanco codice.

66. *Cyberis agmen erit.*] *Plenus meliora exemplaria*. idque conſtanter, & recte. ſic *plenum filium* pro *duo* ut craſſo, libro III. 267.

Pleno velamina filo

sumat.

Quibus opponit in Amoris, *raram tunicum*. denno infra libro II. 662.

Dic habitum, quaequeque brevem, quae turgida, pisanam.

Ita *plenus* vnda Eleg. in Drufum 117. *pleni Zephyri* XI. Am. XI. 41. ubi vide. HEINſIUS. Recte; *plenum agmen* enim idem eſt, quod *denſum* dixit Epit. XVI. 183. ita *plenum convivium* Suetonio Caef. 49. & alibi. quod nescio an recte copioſum exponant viri docti, cum melius de conviviarum frequentia capiendum videatur. vid. ad Petron. cap. XLIII. Propert. II. Eleg. XI.

Nunc sine me plena sunt convivium mensa.

Sic & *plene* legiones & cohortes Ciceroni & aliis paſſim dicuntur: *plenum* vero puellam II. Art. 661. pinguem vocat. ita Plinius lib. XI. cap. 37. *Homo creſcit in longitudo ad annos usque ter*

septenos, tum deinde in plenitudinem. ſic *matrem & plenitudinem aquarum* opponit Solinus. Donatus *plenam & pinguem* interpretatur, quod Terent. Eunuch. II. 3. *habituore* vocavit. vid. ad Quinctil. Decl. VII. 8. in uno Palatino erat, *lenius agmen*, ut dicat, proſecta aetate mulieres multo leniores & faciliores fore. BURMANNUS.

67. *Tu modo Pompeja lentus spatiare sub umbra, Ceteri Sol Herculei terga leonis habet.*] Meminit huius porticus lib. III. huius operis 387.

At licet, & prodest Pompeias ire per umbras, Virginis aetheris cum caput ardet equis.
CROFANUS. Vid. Mercurial. Art. Gymn. III. 2. Prop. IV. VIII. 75.
In neque Pompeja spatiares cultus in umbra. Imitatus hos, ut ſaepe alias, Martialis lib. XI. 48. *Car nec Pompeja lentus spatiares in umbra.*
Umbrâ autem recte, unde Propert. II. XXII. 45. *Umbrâs Pompejae columnis Porticus*. quidam codices hic *laetus*, ut alias has voces commutarunt. *mox, pro terga leonis* Vaticanus, *colla*. Palatin. *membra*, duo alii, *signa*. Patavinus etiam, *leoni* habet. BURMANNUS.

69. *Aut ubi muneribus nati sua munera mater Addidit.*] Theatrum Marcelli, & juxta hoc porticum Octaviae, aut certe Bibliothecam ejusdem nomine celebratam, intelligere videtur: quorum priora duo aedificia, (ut & Suetonius tellatur) Augustus sub illorum nominibus erexit (erat enim altera soror, alter fororis ejusdem filius) Bibliothecam autem ipsa Octavia instituit, defuncto filio Marcellō. Autores, qui de antiquitatibus urbis Romae scriperunt. MICVLIVS.

70. *Externo.*] Palatinus & quinque alii, *aeterno*, quod quidem explicari poſſet, ut *aeterna basis* Phaedr. II. Epilog. ſed praefero tamen vulgatam, quae intelligit marmor ex Graecia, vel Libya adlatum. ut III. Trist. I. 61.

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis.

Tibul. II. VI. 25.

Quid lapis externus curae eſt.

Ubi vide Broukhutum. & in hac porticu columnas, ſigna & cetera ornamenta ex Graecia & Macedonia translata eſſe omnes praedicant. *Munera* vero pro aedificiis poni Heinſius & alii ad Vellej. Patrec. II. 48. & 130. docuerunt. BURMANNUS.

71. *Nec*

Aut ubi muneribus nati sua munera mater
70 Addidit, externo marmore dives opus.
Nec tibi vitetur, quae, prisca sparsa tabellis,
Porticus auctoris Livia nomen habet.
Quaque parare necem miseris patruelibus aufae
Belides, & stricto flat ferus ense pater.
75 Nec te praetereat Veneri ploratus Adonis;
Cultaque Judaeo septima sacra Syro.

Neu

71. *Nec tibi vitetur quae prisca sparsa tabellis porticus, auctoris Livia nomen habet.*] Porticus Livia, teste P. Victore, erat in III. Urbis regione, prope Suburram. CROFANUS. Similis Poeciae apud Athenienses porticus; erant ibi ambulationes amoenissimae. vide Pancirol. Descr. Urbis Romae regione III. & praecipue Meurf. Athen. Attic. lib. I. cap. 5. ubi etiam docet inde multas tabulas Romanas translatas. *quae pictis duo. quae pressis* Vofſianus. BURMANNUS.

73. *Quaque parare necem.*] Porticum Apollinis Palatini intellige. Scholiastes Perſii antiquus ad illa Satyrae secundae, *fratres inter abenos: Acon tradit, quod in porticu Apollinis Palatini fuerunt Danaidum effigies, & contra eas sub divo totidem equos filiorum Aegypti.* (lege *Aegypti*) Ex iis etiam status quaedam dicebantur *postulantibus per somnum dare oracula*. Noſter Tristitium libro III. Elegia prima:

Inde tenore pari gradibus sublimia celsis

Ducor ad intonsi candida templa Dei.

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis

Belides, & stricto barbarus ense pater.

Ut jam liqueat de Apollinis Palatini porticu etiam illa eſt intelligenda Amor. II. Eleg. II.

Esistera vidi spatiantem luce puellam

illa, quae Danai porticus agmen habet.

Celebravit hanc Apollinis Palatini porticum Propertius elegantis Elegia, quae est tricesima prima libri secundi apud illum, cujus initium:

Quaeris, cur venis tibi tardior? aurea Phoebi

Porticus a magno Caesare aperta fuit.

Tota erat in patris Poesis digesta columnis.

Inter quas Danai foemina turba sentis.

Ita enim iribendum eſt, non *Tota erat in speciem*, pluribus ad factos monui libro III. 229. ex depravato loco in errore inducti magnus Scaliger & Passeratus sunt opinati picturam Danaidum in porticu fuisse suspensam. Illuſtrat autem is Propertii locus uicem Nafonianum ex Tristibus modo prolatur: cum hinc conſlet *columnas*, & alternatim, inter namquamque columnarum, signum aliquod Danaidum fuisse collocatum. Nam Scaliger, inter quas referrebat perperam ad *species*. *species* enim corrigi debere opinabatur. Quinquaginta igitur in hac porticu columnarum, qui Danaidum numerus. At vero, si Scholiastes Perſii aut potius Acroni credimus; etiam maris Danaidum tandem locus ibi fuerit. quae ego status postea a Nerone aut alio quocumque additas fuisse opinor, ac proinde numerum quoque columnarum duplicatum, cum Nafō & Propertius solum Danaidum in descriptione hujus porticus meminerunt. Quare & persudator ut credam, huc trahenda eſt Martialis illa libro II. Epigr. XIV.

Inde petit centum pendencia testa columnis: Illinc porticus dona, nemusque duplex.
Quod de porticu Octavia ut Vipsiana perperam interpretantur. ut & illa libri III. Epigr. XVII.

Proxima contentis pendencia testa columnis:

Ita inde Martialis in Pompeja porticu duplex agnosci nemus, cum scriptores priorum temporum non nisi silvam unicam illic agnoscent. nimirum alteram silvam Domitianum insaurata porticu adiecit, quocessum & Palatini hanc Apollinis porticum post excessum Divi Augusti fuisse auctam fit verisimile. unde *hecatostylon* dicta, & centum columnis. Certe B. Hieronymus in Chronico Eusebiano ad ann. MCCCXIII.

Theatrum Pompeji incensum & hecatostylon. Solere autem porticum, seu Xylis ladiſque, sylvas adici & ordines arborum ex Vitruvio colligas libro V. cap. XI. *Pactidiana autem Xysia sic videtur, ut sint inter duas porticus sylvae, aut platanones, ut in his persicantur inter arbores ambulationes.* unde intelligitur illud Martialis libro III. Epigram. XIX.

Proxima contentis ostenditur usque columnis,

Exornant sylvae qua platanosa ferax.

Ut de Palatina porticu contra sententiam interpretum intelligi oportere contendam, facit, quod Propertius loco jam designato quatuor Myronis buculas aeneas ornatus porticus hujus ad Augustum fuisse datas asseverat:

Atque aram circum steterant armenta Myronis, Quatuor arificis vitoida signa boves.

Quibus alia ferarum simulacra pollundum accesserunt. Sed cum Eusebii una cum theatro Pompeji id conflagrasset inuau, vide ne porticus intelligatur Pompeja, theatro vicina. vide Scaligerum Chron. Eusebii ad ann. MCCCXIII. qui non semel illic erravit. HEINſIUS.

74. *Et stricto barbarus ense pater.*] Sic legendum

Neu fuge linigeræ Memphitica templa juvencae: Multas illa facit, quod fuit ipsa Jovi.

Et fora conveniunt (quis credere possit?) amori;

80 Flammaque in arguto sæpe reperta foro.

Subdita quâ Veneris facto de marmore templo

Appias expressis aëra pulsât aquis.

Illo sæpe loco capitur consultus Amori:

Quique aliis cavit, non cavet ipse sibi.

ex superioribus. CIOFANUS. Stat serus omnes fere scripti.

76. Cuiusque Judae septima sacra viro.] Sic infra:

Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis, Culeta Palaestina septima festa viro. CIOFANUS, Syro optime Bodlejanum fragmentum pro diversa lectiōne. Nisi quod Idumæo Syro reponi malim. quod magis poeticum. Juvenal. Sat. viii. 159.

Obvius assiduo Syrophenis udus amono Currit, Idumæacæ Syrophenis incolæ portæ.

Ubi unctus amono in Vossiano codice. Ammonius Grammaticus de Differentia vocum: 'Ιδουαίτι και 'Ιουδαίτι διαφέρουσι, ὡς Φοῦνι Πτολεμαίου Ἀνακλόουτας ἐν πρώτῳ περὶ 'Ηρώδου τοῦ βασιλέως 'Ιουδαίου μὲν γὰρ ἔστιν ἢ ἐξ ἑρῆζῆ; Φουναί. 'Ιδουαίτι δὲ τὸ μὲν ἕρῆδου ὄνο 'Ιουδαίτι, ἀλλὰ Φουίνες και Σείροι. Ubi plura ad rem. vides Idumæacos esse Syros Ammonio, quomodo & Nafoni. Stephanus Byzant. 'Ιδουαίτι ἕνεος Ἐβραίων, ex Josephi libro xiiii. cap. xvii. etiam constat Idumæacos ab Hircano subactos, ritibus ac religione Judaeorum imbutos fuisse, quos reposit Noster. Vide magnam Scaligerum ad annum Eusebii mccccxxxiii. sed & Judæos Syris fuisse adscriptos ex Strabone liquet. Prolemaeus: Πυλαγίριος Συρίας, ἦτις καὶ 'Ιουδαία καλεῖται, ἕστιν. Infra v. 418. similiter ex Putecanis Excerptis scribendum:

Culeta Palaestina septima sacra Syra. Nam & illic viro legebatur. In fragmento Bodleiano tam illic, quam hic Duo. Tibullus lib. i. viii. 18.

Alba Palaestina sancta columba Syra. Ubi minimearendum, suu, quod Scaligeri codex exhibebat, in editione sua male illo amplexo. Syria enim triplex apud veteres Geographos, Σωρία Κόλων, Φουίνες, και Παλαστίνην. Posteriori tempore nonnulli marantur, Marcian. Capell. lib. vi. pag. 219. Justa est Syria multis distincta nominibus, Νάρον & Παλαστίνην, quæ contingit Arabiam, & Judæam, & Phœnicia, & quantum interior habetur, Danaansæone. Victor alter in Vespasiano: Syriæ, cui Palaestina nomen est. sic scripti, quam cum provinciæ additam fuit Vespasiano dicat, mox & Judæacæ subactæ meminit. ita iv. Metam. 46. Palæstinis adscriptâ, quæ alii Syris. vide quæ ibi

notamus. & ii. Fast. 464. Palaestinam aquam Euphraticam, Syriacæ five potius Assyriacæ flumen vocat. HEINSIUS. Ita Philargyrus ad Virgil. iii. Georg. 12. Idumæacam esse gentem Syriam notat, & Idumæacam esse Syriacæ Judæacæ civitatem, & Probus: Idumæacæ est regio in Syria Palaestina, qui etiam Idumæacos & Judæacos eodem facit. ita ut utraque lectio, Judæos, vel Idumæos Syro, probabiliter fati possit defendi. Tertull. Apolog. v. Annuntiata sibi ex Syria Palaestina. ubi male alii, Palaestinaque. Septima festa etiam Palat. codex. ut infr. 416. unde forte petiitum est. BURMANNUS.

77. Nec fuge Niligenæ.] Gruterus e codice Palatino, lanigeræ, in margine notaverat: Scaliger, linigenæ legebat. DAN. HEINSIUS. Ad Nilum licet cum non sit genita, perperam Niligena dicitur. Scripti plerique, lanigeræ. sed, lanigeræ verum est. quod in optimo Regio, Putecani Excerptis, & duobus tribusve aliis exeat. lib. i. Pont. Eleg. 1.

Vidi ego lanigeræ aumen violasse fatentem, Isidis, Isiacos ante sedere focios.

Et Amor. ii. Eleg. 11.

Nec tu linigeram fieri quid possit ad Isin Quæstiveris.

Quibus locis pari modo turbant libri veteres. Linigera quemadmodum Isis, est ejus quoque facientes Linigeri Poëtis passim dicti. Noster Metam. I. 747.

Nunc dea linigeræ colicæ coloberrima turbâ. Linigeri calui Martialis iidem lib. xii. Epigr. 29. & Juvenali vi. Sat. 533.

Qui grege linigero circumdatus & grege calvo, Plangens populis curris derisor Ojris.

Quo loco nollem, viri optime meritis de antiquitate omni, Petrus Pithocus ex scriptis exemplaribus reponeret, grege lanigero. Lucanus lib. ix. 159. Et lectum lino spargam per vulgus Ostrim. Et libro x. 175.

Linigerum placidis compellat Achorea dictis. Ubi etiam male tres codices, quos insexi, & quidam Pulmanni, lanigerum. Claudian. iv. Conf. Honor. 572.

Plurimus infra Liniger impostio suspirat vultu sacerdos.

Sed hac de re jam copiose egerunt viri eruditi. HEINSIUS. Niligenæ unus codex, & ita Fabricium legere

Illo

85 Illo sæpe loco defunt sua verba diserto:

Resque novæ veniunt, caussaque agenda sui est.

Hunc Venus è templis, quæ sunt confinia, ridet.

Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens.

Sed tu præcipue curvis venare theatris.

90 Hæc loca sunt voto fertiliora tuo.

Illic invenies, quod ames, quod ludere possis,

Quodque femel tangas, quodque tenere possis.

Ut

legere Berinmannus notavit. templa juvencae margo Berinann. recta Neapolitan. Vatican. & duo alii. sacra alii.

78. Quod fuit ipsa Jovi.] Gebhard lib. i. Antiq. 13. legit ex duobus Palatinis, quod fuit ante Jovi; quod & in Ambrosiano & Bernensi codicibus exstat. alii, ipsa, vel illa. parum refert. intelligit vero in Isidis templo multis puellis condici locum ad coitum, quia ibi frequenter Lenæ & Meretrices versabantur. hinc Juven. Satyr. vi. 489.

Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ. Idem in Serapidis templo factum docet Vossius ad Catull. carm. x. BURMANNUS.

79. Et fora conveniunt.] Ad fora sex libri. at Bernensis quoque:

Ad fora conveniunt (qui credere possent) amoris Flammaque.

Amoris etiam sexdecim alii libri. quod si recipiatur, conveniunt capendum de puellis, quæ ibi ad coitum conveniunt, ut sæpe apud Plautum, Terentium, Apulejum, & Nostrum quoque. vide Taubm. ad Plaut. Milit. i. 1. 61. simili modo dixit Plinius lib. xi. 24. Araneæ conveniunt classibus. & ita anavéxxovbas Græcis. vid. Comment. ad Matth. Euang. i. 18. & ad i. Metam. 41. BURMANNUS.

79. Quis credere possent.] Possent meliores. HEINS.

80. Arguto.] Clamolo, seu vocali explicat Douza, & ita Glossa Leidenfis codicis. pro reperta, duo, reposita. alius, replata.

81. Subdita quâ Veneris.] Forum Caesaris intelligit, in quo templum Veneris Genetivis fuit, quod ipse Caesar extruxit, votum bello Phœralico. Item aqua Appia, quam hic Appiada Patronica forma appellat. MICVLLIUS. Vid. infr. lib. iii. 451. & Remed. 660.

81. Quas.] Quâ legendum, id est, ubi.

CIOFANUS.

82. Expressis.] Propria in hac re vox, cum aqua per fitulas decurrit. vid. Voss. ad Caesar. Bell. Gall. lib. vii. cap. 22. & Bell. Civil. lib. ii. cap. 9. BURMANNUS.

83. Capitur consultus amoro.] Amoris vetustiores libri, Lege, Amori, id est, Cupidini. atque ita fragmentum Bodlejanum.] Amoris vetustiores libri, Lege, Amori, id est, Cupidini. atque quem Andreas Cavalcanus Patricius Florentinus, vir ad comitatum & elegantias factus, mihi dono

obtulit. Consultus pro jurisconsulto. ut Noster Amorum lib. i. Eleg. xiii.

Nec tu consulto, nec tu jucunda diserto es. Et mox:

Hæc eadem sponsum consulti ante atria mittit. Horatius i. Sat. i. 17.

Meritor, tu consulis modo. Et consular apud eundem, vers. 10.

Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat. HEINSIUS.

86. Cuiusque agenda sua est.] Unus Vatican. & Palatinus, subit. Rottendorphianus, subest. Scribe cum Politiâ codice, cuiusque agenda sui est. sui ipsius causa, non aliena. IDEM.

88. Nunc capis.] Jam Aldin. & Berfman.

90. Voto fertiliora tuis.] Voto tuo meliores.

HEINSIUS.

91. Quod ludere.] Cum quo ludere ἐναλλάξμενός. Catullus carm. 2.

Qui cum ludere, quem senu tenero. BERMSMAM. Francius malebat, quo ludere. Ludere in puella dixit Propert. ii. VI. 4. sed nulla mutatione opus. infr. vers. 643.

Ludere, si sapitis, solas impune puellas. III. Metam. 104.

Luserat hic Nymphas. VI. Metam. 113.

Aureus ut Danaën, Aesopida luserit igneus. & passim. BURMANNUS.

92. Quodque tenero.] Moreti, Commellini & alii, quod retinere. nonnulli, & retinere. Montelli prior, quæmque semel tangas hanc retinere velis. sed puto vulgatum prætare, & hunc habere sensum; in theatris duplicis generis mulieres offendi, & quas velis semel modo tangere, deinde iterum missas facere, ut sunt liberianæ & meretrices; sed præterea reperiri, quas constanter velis amare, & quibus dicere possis, tu mihi sola placeas. ut idem sit sensus præcedentium, inveniri illic, quas amare velis, & quas ludere, sive post impetratam semel noctem deserere, & fallere. Douza adscripterat

libi Martialis lib. xi. 41. Et solus tenet, imperatore solus; ut tenerè hic esset postquam eo sensu, quo ad Phædr. lib. ii. Fab. 2. abunde explicare viri docti. BURMANNUS.

Ut redit itque frequens longum formica per agmen,

Granifero solitum cum vehit ore cibum;

95 Aut ut apes, saltusque suos & olentia naftae

Pascua, per flores & thyma summa volant;

Sic ruit in celebres cultissima femina ludos;

Copia iudicium saepe morata meum.

Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipsae.

100 Ille locus casti damna pudoris habet.

Primus sollicitos fecisti, Romule, ludos:

Cum iuvit viduos rapta Sabina viros.

Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro:

Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.

105 Illic, quas tulerant nemorosa Palatia, frondes.

Simpliciter positae; scena sine arte fuit.

94. *Solitum.*] *Solidum* Oxoniens. & quingue alii. quod forte rectum; ut intelligat grana nondum trita aut comminata in pila. ita in lude 572.

Itaque pro solidis frugibus ossa sonent.

Ut ibi legendum esse ostendimus. aliter *solidae fruges* etiam illibatae, integrae possent capi, ut apud Apulej. lib. x. Metam. *Mensaque posita omni genus adulorum solidorum, et illibata ferula iussu apponi.* ubi plura Colvius notat, pag. 140. IDEM.

95. *Et olentia naftae Pasca.*] Non damno penitus hanc lectionem, quam codices scripti tenent. minimum tamen abest, quin *Hymetia pasca* reponendum censeam. sic infra pro *Hymetia mella*, plurimae membranae, *humentia*. Laudatissimum mel Atticum ex Hymetto monte. ut & Hyblaicum favi Siculi. Noster Met. x. 284. *Ut Hymetia sole Cora remollefcit.* *Hymetia* quoque *mella* habes apud Horatium; & saepe frequenter in hisce propriis nominibus peccatur. sic in Tristibus v. 2. pro *Paschana rosaria* nunc legitur, *et amoenae*. ut suo loco dicetur. Status r. Achill. 555.

Quales iam nocte propinqua

E pascis refringunt apes, vel in antra reverti Mellis novo gravidas nimis videt Hybla catervat. HEINSIUS.

96. *Et thyma.*] *Per thyma* duo Palatini & Regium unus, non inventuta repetitione. ut VIII. Metam. 76.

Ire per ignes,

Ubi etiam ante Heinsium, *et gladios* legebatur. ita & infr. 381.

Non ego per praecip. per acuta cacumina duam.

Ut in Francof. exiit. vid. lib. v. Met. 462. 613. lib. vi. 97. & alibi. BURMANNUS.

97. *Rait ad celebres.*] Editiones praefatae auge ad Aldinum posteriorem omnes habent, *in*. & merito id Micullus & Berlmannus ex scriptis redidit.

rant. porro pro; *cultissima*, quidam, *gratissima*; alii, *promptissima*, alius etiam, *pulcherrima*, quae omnia a librariis profecta. *cultissima* recte: ut enim placeant, colunt se studiose puellae, antequam in theatra spectatum, & ut spectentur, eant, quod hic Ovidius subdit. Illustrat haec egregie dictum Socratis, cuius uxor Xantippe, cum nollet viri pallio induta ad pompam spectandum prodire, ille ipsi oggesit: *Ὁρα ὡς οὐ θεωροῦσα, θεωροῦμένη δὲ πολλὸν θαδίζεις: οὐδὲν ἄνθρωπον ἄνθρωπος, sed ut specteris eas.* Aelian. VII. Var. Hist. cap. 10. ex quo dicto haec Nasoni sententia nata fuit. BURMANNUS.

100. *Pudoris habes.*] *Pudoris erat* Junianus. quod Heinsio olium non displicebat.

104. *Pulpita rubra.*] *Pulpita tincla* Francof. & alius Heinsii. *rubrum crocum* Noster l. Fast. 342. dixit.

108. *Qualibet.*] Et hic *qualibet* Vaticanus habet. sed male. *qualibet* est obvia, etiam VIII. Epist. 1v. 98.

Sustinuit positos qualibet herba etiam, Ubi vide, & ad Epist. XII. 110. sic & lib. 2. Metam. 431.

Tempora cingebat de qualibet arbore Phoebo. Videant hinc poster Horatius lucem accipere l. Od. 7. *Undique descriptas fronti praeporone olivam.*

Id est sacram oleam carminibus extollere supra quamlibet herbam. sed consulendae doctissimi Benilei notae, cui haec lectio minus placebat. BURM.

109. *Respicimus oculisque notant.*] Gunther. Lit. gur. lib. II. 420. imitatus:

Dixerunt, oculisque notant et mentis sagaci.

Et ita saepe notare apud Petronium & alios. notat & mox movet plurimi scripti & editi priores. & certe *quam velis*, id videtur postulare. BURMANN.

110. *Multa movent.*] Conjecerat olim Heinsius, *vovent*, ut infr. 327.

In gradibus fedit populus de cespite factis;

Qualibet hirsutas fronde tegente comas.

Respiciunt, oculisque notant sibi quisque puellam,

110 Quam velit: & tacito pectore multa movent.

Dumque, rudem praebente modum tubicine Thufco,

Ludius aequatam ter pede pulsat humum;

In medio plausu (plausus tunc arte carebat)

Rex populo praedae signa petenda dedit.

115 Protinus exiliunt, animum clamore fatentes,

Virginibus cupidas injiciuntque manus.

Ut fugiunt aquilas, timidissima turba, columbae,

Utque fugit visos agna novella lupos;

Sic illae timuere viros sine more ruentes.

120 Constat in nulla, qui fuit ante, color.

Nam

Multa voce, sed cuncta palam.

111. *Praebente modor.*] Margo Berfmanni, *praevio*. quod elegans. ut ita sacerdotis, *praevio praevio*, quod iudicis & similia dicuntur. apposite Gell. l. cap. 11. *Ecce autem tibi saepe quaque illius concionariae in mentem venit, quam C. Graccho, cum populo agenti, praestisse ac praeviostrasse modulos servit.* BURMANNUS.

112. *Ludius aequatam.*] *Ludius* Scaliger & Politiano. nec aliter pro diversa lectione in Moreti libro. *Ludii* idem qui histioris. de quibus cum alii jam abunde ex professo egerint, quod addam non habeo. Ad rem tamen facit Livii locus lib. VII. cap. 11. *Ludiones ex Hetruria acciti, ad tibi cinis modos saltantes haud indecoros motus more Thufco dabant.* Optimum Regius, *Ludii* à manu primà, sed emendatum postea, *Ludius*. Varro lupud Nonium, *Ludius* vel esse dictos, quod lupud pueri praefatis essent glabri ac depiles, propter acetem, atque huc trahendum illud Plautinum Aulularia:

Tu istum gallum, si facis, glabriorem

Reddes mihi quam visus ludis st. HEINSIUS.

Vid. Salmuf. ad Historiae Augustae multa loca. praevio ad Vopisc. Carin. cap. XIX. qui *Ludius* scribendum esse contendit. vid. & Henald. ad Arnob. lib. IV. pag. 178. Sanctii Minerv. lib. v. cap. 6. Tabum. ad Plant. Curc. r. 11. 63. BURMANNUS.

113. *In medio plausu.*] *plausus* unus Heinsii. sic variant codices, *in medio campo*, vel *campi*. lib. VII. Metam. 790. & III. Fast. 219. *medio orbe*, vel *orbis* x. Metam. 167. vid. & VI. Metam. 325. sic *medio diei* dixit Livius XXXVII. 29. IDEM.

113. *plausus tunc arte carebat.*] Respicit ad sua tempora, quibus varia plautinum genera, quae condicebantur, erant in usu. vid. Cataub. ad Sueton. Neron. cap. XX. *carebant* quatuor scripti. cum Francofurtensi. IDEM.

114. *Signa petenda dedit.*] An hoc Latine dicatur vehementer dubito: debuisse, *petenda praedae* dicere. quare, si codex ullus addideret, libenter legerem, *signa repente dedit*. vel, *Rex, populo praedae signa petente, dedit.* BURMANNUS.

117. *Ut fugiunt aquilas timidissima turba.*] *Aquilam* unus Vaticanus. *trepidissima* alter. utrumque confirmat locus lib. I. Metam. 506.

Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae.

Sed & *timidae columbae* infr. lib. II. 363. IDEM.

118. *Utque fugit visos.*] *Ut fugit visos* Regius & Bodlejanus, in quinque aliis, ut *fugit visos*. sed nulla opoe mutatione. Pont. r. Eleg. VII.

Saepe canem longe visum fugit agna, lupumque

Credidit: et ipsa suam nescia vitat opem. HEINSIUS.

Utque *fugit rapidos* unus Patavinus.

119. *Sine lege.*] *Sine more* Schefferi codex. & *farentes* Oxoniensis & duo alii. Virgil. v. Aeneid. 694.

Tempestas sine more furit.

Minucius Felix cap. XXV. in hac ipsa historia: *Mox alienas virgines jam desponsatas, iam destinatas, et nonnullas de matrimonio mulcercas sine more rapuit, violavit, illiisti.* quae Elmenhoelius recte ex illo Virgilii VIII. 635.

Raptas sine more Sabinas.

illustravit. lib. male alii, *de more*. vide Scrv. & alibi. Pier. idem lib. VII. 377. *Sine more furit.* & alibi. Claudian. II. in Eutr. 45. *Tum vates sine more rapit.*

& 437. *Sine more ruentes*, imitatione nostri manifesta. vid. Gruter. ad Senec. II. de Ira cap. 2. & Barth. ad Stat. XI. Theb. 524. & ita dicunt, *nullo more*. Flor. IV. 6. *Nullo more Triumviratus invaditur.* ubi male Salmufus, *nullo bono more*. Stat. VII. 235. *Ignatua nullo more rapit.* nam ut dicebant, *contra bonos mores*, ita & *contra mores* dixit Propert. II. XXIII. 100. BURMANNUS.

120. *Constitit in nulla.*] Vaticanus, *constitit* nulli.

L. 7. 3

In

Molt

Nam timor unus erat; facies non una timoris.

Pars laniat crines: pars sine mente fedet:

Altera moesta filet; frustra vocat altera matrem:

Haec queritur; stupet haec: haec manet; illa fugit.

125 Ducuntur raptae, genialis praeda, puellae:

Et potuit multas ipse decere pudor.

Si qua repugnarat nimium, comitemque negarat;

Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.

Atque ita, Quid teneros lacrimis corrumpis ocellos?

130 Quod matri pater est, hoc tibi, dixit, ero.

Romule, militibus scisci dare commoda solus.

Haec mihi si dederis commoda, miles cro.

Scilicet ex illo sollempnia more theatra

Nunc quoque formosis infidiosa manent.

Nec

nulli, etiam bene. Livius xxxix. 34. *Ado perturbavit ea vox regem, ut non color, non vultus ei confisterit.* Propert. iv. viii. 43.

Sed neque suppletis constabat flamma lucernas.

BURMANNUS.

122. *Pars laniat.* Laniant Vaticanus unus cum codice Patritii Junii. & tum sedent lege. HEINSIUS.

122. *Sine mente fedet.* Ruit Regius & Morcti. & ruere est proprie temere & sine mente ferri, sed praecessit ruentes, nisi ibi furentes malumus. iacet Bernensis, Junii & tres alii. manet unus.

124. *Haec fugit, illa manet.* Haec manet, illa fugit scripti fore omnes. HEINSIUS.

127. *Genialis praeda.* Merula explicat generandis liberis parata, & adducit genialis toros ex Virgilio vi. 603, sed ibi sunt, quibus genio indulgetur; licet Servius dictos velit, quia sternuntur puellis nubentibus, dicti a generandis liberis, sed male. a Genio, cui sacri, dicti illi lecti. Cispinus, cupidissime ad indulgendum genio expedita, quis vero hic in tanta perturbatione & raptu locus genialis turbae? certe genialis praeda ab Ovidio scriptum quibus contenderem pignore. ita *Dii Genitales* (de quibus abunde ad Horatii Carmen Saeculare Bentijus egit) ex quibus reliqui Dii creati sunt, vide & de hac voce Lambin. ad Lucrctii lib. i. vii. ita genitales corpora Noller vocat elementa lib. xv. Metam. 230. genitalia federa Aulonius Epigr. lxxi. & Noller passim hac voce utitur. Columella iii. 6. *Ut ex his partibus trunci sumantur, quae ex genitales sunt, & maxime fertiles.* in uno codice MS. erat Glossa adjecta, apta ad generandum. quatenim vidisse Merulam credo, sed & hoc ipsum est genitales; minime vero genialis, genialis turba hic duo libri. BURMANNUS.

126. *Ipse decere pudor.* In nonnullis rectius fortasse, timor, non pudor. NAUGERIUS. Vetusiores, timor. HEINSIUS. Adscripserat Douza, huc facere

exemplum ex Curtii lib. iii. 2. *Inter quas unus rex ipse conspexit molliorem quam ceteras, & producens eam verecunde reluctantem. Excellens erat forma, & formam pudor honestabat. ibique notat verbum producere, unde productiores & adductiores, pro conciliatoribus & sequutris stupri.* ut Noller iii. Amor. 12.

Duc me productus amator.

Et Tibull. i. vii. 65.

Haec mihi te adducit tenebris.

Pudori autem hic non tam aptus locus, quam timori, quae vocabula passim confuderunt librarii; ut Epist. xvii. 259. ubi vid. & poterat etiam Junianus. BURMANNUS.

127. *Si qua repugnabat nimium, comitemque negabat.* Repugnarat & negarat: melioris notae libri, sed, comitem negarat non placet, ut se subintelligat. Nimirum huic loco accidit, quod aliis multis, ut repetitio ejusdem vocis neglecta a supinis librariis causam errori dederit. Lege:

Si qua repugnarat nimium, nimiumque negarat. Plures hujusmodi errores deteximus a librariis commissos Notis ad Epist. vi. M. 29. HEINSIUS. Douza Tibullii locum ex lib. iii. Eleg. vi. 10. adscripserat:

Nec negat quisquam me duca se comitem.

128. *Ipse sinu.* Hincius conjecerat, inde.

131. *Dare commoda.* Munera multi etiam ex optatis, alii, praemia. sed frustra: proprie in re militari commoda, quae supra stipendium militibus emeritis addebantur, ut saepe Suetonius & alii. BURMANNUS.

135. *Nec te nobilium, etc.* Nonnulla, quae hic praecipua ponit, invenies in Elegia ii. lib. iii. Amor. Non ego nobilium. CIOFANUS.

138. *Per nutus.* Per nutus unus Vaticanus, de quo agimus ad iii. Metam. 460.

139. *Proximus a dominâ.* Ad dominam multi ex

135 Nec te nobilium fugiat certamen equorum:

Multa capax populi commoda Circus habet.

Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris:

Nec tibi per nutus accipienda nota est.

Proximus a dominâ, nullo prohibente, fedeto:

140 Junge tuum lateri, quàm potes, usque latus:

Et bene, quod cogit, si nolit, linea jungi;

Quod tibi tangenda est lege puella loci.

Hic tibi quaeratur focii sermonis origo:

Et moveant primos publica verba fonos.

145 Cujus equi veniant, facito, studiose, requiras.

Nec mora; quisquis erit, cui favet illa, fave.

At cum pompa frequens coelestibus ibit eburnis?

Tu Veneri dominae plaude favente manu.

Utque

ex scriptis. Forte, *Proximus ad dominam.* ut apud Ciceronem lib. i. Epist. ix. ad Atticum, *Proximus Pompejum sedebam.* HEINSIUS. Non displicet Heinii conjectura. Gratius Cynege. M. 96.

Deus ille an proxima divos

Mens suit.

Vid. Gronov. ad Livii lib. viii. cap. 32. Quinct.

viii. 6. *Sublimitas, quae audaci & proxima periculum translatione tolluntur,* ut ibi legendum censuimus. sic etiam apud Tacitum lib. xv. Annal.

15. recte viri docti resposuerunt, *proximus quisque regem vi equorum pertrahere.* apud Obsequentem quoque cap. cxix. rectius legitur, *proxime Pompejum in castris sedenti accipiter super caput accessit.*

nam & ita consilii solere docuit idem Gronovius ad Liv. i. 21. & ii. 41. & imitatio Ciceroniana est manifesta. & eodem modo veteres prope construxisse docet Mamurtius ad Sallustii Catil. cap. xi.

ad dominam autem debet capri pro *post dominam*, quod menti nostri Poetae non tam apte convenire videtur, quia latus vult esse lateri junctum, &

mot, *post vos quicumque sedebat.* a vtro *post* notat. sic Remed. 404.

A prima proxima segnis erit.

Et Juvenal. x. Sat. 126.

Volveris a prima quae proxima.

Vid. ad ii. Faust. 685. & ad Epist. v. 152. & alibi.

quoniam & pro juxta intelligi posset. BURMANNUS.

140. *Quam potes.* Scripti majori ex parte, *quae* sed nihil mutandum. vide quae noto ad lib. iii. M. 262. HEINSIUS.

141. *Et bene, quod cogit, si nolit linea jungi.* Si nolis castigatores libri, quoniam qui nolit ad Puellam referri debere videatur. Amor. lib. iii. El. ii.

Quid frustra refugis? cogit nos linea jungi.

Haec ex lege loci commoda Circus habet.

Hinc apparet infra v. 497. scribendum esse:

Nec sine te curro sedent spatiosa theatro.

Idque cum melioribus libris. HEINSIUS. Graevius Praef. ad tom. ix. Thef. Ant. legebat, *si nolit, de linea satis egimus ad lib. iii. Amor. 2.*

141. *Linea jungi.* Per lineam funiculum aut simile aliquid intelligo, quo scedula alta ad alios in circo distincta fuere, non sedentes longum ordinem, ut Commentator. sed de hac re etiam in libris Amorum tractavimus. MICVLLUS.

142. *Qua tibi tangenda est.* Quod Regius, & unus Palatinus, ut referantur haec ad T. Et bene, Oxoniensis, Quid. primus Vaticanus, Quae. proxime verum. HEINSIUS. *Jungenda est* Bernensis. ut ii. Trist. 284.

Hic sedes ignoto juncta puella viro.

Sed praecessit, *junge.*

143. *Hic tibi quaeratur.* Hinc Palatinus. non male: ab ipsa illa lege loci, quae cogit te tangere puellam, autem lateri sermo; quo excusis te premere nimis anguste fedentem. eleganter autem quaerere sermonem, de illis, qui occasionem colloquendi captant, ut Terent. Eunuch. Act. iii. Sc. 3. quem accessit sermonem vocat Petronius cap. cxxxix. vide ad ejusdem cap. xxxvii. BURMANNUS.

144. *Publica verba.* Vid. ad iii. Am. vii. 12.

145. *Studiose.* Tanquam huic vili factiōni faves. vid. ad iii. Amor. 2.

147. *At cum pompa frequens certantibus ibit epobis.* De ea pompa intellige, quae ipsum certamen praebet, in qua deorum imagines per circum & circa metra gestabantur. de qua idem Ovidius meminit in Amoribus, lib. iii. Eleg. 2.

circi verum: Sed jam pompa venit, linguis animisque favere, etc. quo loco in eandem ut hic sententiam, de Veneri meminit, cum inquit:

Nos tibi blanda Venus, puerique potentibus armis

Plaudimus, inceptis annae diva meis, etc.

MICVLLUS. Notat Gruterus in Corneliano MS. reperisse se, *coelestibus ibit eburnis.* cum glossa.

Da.

Utque fit, in gremium pulvis si forte puellae
 150 Deciderit, digitis excutiendus erit.
 Et, si nullus erit pulvis, tamen excute nullum.
 Quaelibet officio causâ fit apta tuo.
 Pallia si terrae nimium demissa jacebunt;
 Collige, & immundâ sedulus effere humo.
 155 Protinus officii pretium, patiente puella,
 Contingent oculis parva videnda tuis.
 Respice praeterea, post vos quicumque sedebit,
 Ne premat opposito mollia terga genu.

Parva

De *Dois oburnis intelligendum*. DAN. HEINSIUS, *Caelestibus uburnis* Jureti liber & fragmentum Oxoniense. quomodo & Comelini codex pro diversa lectione. optine. idque ipsum quoque Gruterò arifrice ex notis ad Thyestem Senecae vers. 701. postea cognovi. Vide de hac Deorum pompa per Circum ferri solita ipsum Ovidium copiosè agentem Amor. lib. 111. Elegia 11. quibus totus hic locus mire illustratur. HEINSIUS. Insignis hujus loci est varietas in scriptis. *citantibus ephelis* Bernensis unus. *citantibus Ambrosianus*. *plaudentibus* Morcti. *gaudentibus* alius, *currentibus* alius. quae omnes lectiones explicari possent. nec videtur facie *Ephoborum* vox libraris imperitis in mentem venisse, contra *oburnos coelestes* facilius supponere potuisse mihi videntur. si quis vero diligenter legat Dionys. Halic. lib. VII. cap. LXXXI. ubi totam pompae faciem, & *περισφύας* primo ordine incessisse, & c. videat, ille non faciliè vulgatam lectionem repudiandum esse censibit. cercabant vero illi, id est, unusquisque pro se sedulo, id quod erat agendum, ut saltare, cantare &c. agebat. ut Epiced. Drusi 207.

Certat unus lecti generosa subire juvenetas.
 Et alibi. BURMANNS.
 151. *Excutiendus erit.* Hoc officium inter characteres *τῶν καθαρίων* etiam Theophrastus nunciat. ubi vide Casaub. pag. 122. & usos fuisse veteres perniculo, & caudis bubulis ad excutiendas fordes docet Scaliger ad Moretum pag. 162. perperam autem hic quidam codices, *discutiendus*, vel *reiciendus*. vid. sup. ad lib. 1. Amor. VIII. 45. IDEM.
 153. *Terrae nimium demissa.* Terra dimissa Regius & Oxoniensis cum aliis nonnullis. monui Amor. 111. Eleg. 11. v. 25. HEINSIUS.
 154. *In munda sedulus effere humo.* Immunda humo bene libri veteres. nonnulli, *asfer*. IDEM.
 155. *Protinus officii pretium.* Officio Regius, Oxoniensis, & unus ex meis, quo vir optinens Angelus Aprosius Intimelius me donavit. HEINSIUS. Ego sequor lectionem editorum olim & plurimorum scriptorum, qui officii pretium habent, vide

ad 11. Amor. VI. 31. praefante puella etiam Ambrosianus, *contingitur* quoque mox Bernensis & quinque scripti. *crura nicenda* unus Mentelii unde Heinsius conjiciebat olim, *notanda*; ut sup. v. 109. BURMANNS.

160. *Pulvinum facili composuisse manu.* Scaliger scribebat, *supposuisse*.

Pulvinum facili supposuisse manu. DAN. HEINSIUS. *Pulvinar* multi ex scriptis. sed male. quamquam & hac significatione apud Apulejum Met. VII. me legisse meminerim. *Pulvinaria* enim proprie in sacris locum habent. Epistola XIX. 198.

Collaque pulvino nostra serenda dedi.
 Ubi pro *cervicali*, *pulvinum* ponitur, quomodo & apud Gracos *πρωτοφάλακς*, geminum usum praestant, tam sedentibus, quam decumbentibus inservientia. ceterum pulvinorum usum in theatralibus spectaculis tam inter viros, quam foeminas fuisse etiam ex Theophrasti characteribus discimus, qui hujusmodi officium, quale hoc loco tangit Naso, inter adulteraria & servilia obsequia referat. Apposite igitur *πρὸς κοραίσιας*. Καὶ τὸν ποῦδος ἐκ τῆς ἑσπέρης ἀφ' ἡλένης τὰ πρωτοφάλακς ἀντίς ὑπερσφύας. HEINSIUS. *Supposuisse* etiam in recedentibus libris & duo Bernenses. sed composuisse minime mutandum. Justin. lib. xx. cap. 2. *Litais hostis*, *obtenneque*, ut robanitur, quod petebam, *hand fecus laei*, quam si Deus ipsos seum avertitur essent, *pulvinaria eis in navo componunt*. est enim *componere* decerni & eleganti ordine disponere. vide quae notavimus ad Petronii cap. LXVII. & ad 1. Metam. 32. *pulvinar* vero etiam in privata supellectile dici docet Petron. cap. cxxxv. *Obscuratum dextra capiti super pulvinar inclinavi*. vid. Lipsi ad Senec. de Ira. cap. 37. ubi idem variant codices. pro *facili* vero manus Vossii codex, *mollis*, sed perperam: est enim idem quod habili, apta, agili, alacri, & artificii. Propert. 11. 1. 10.

Astrum faciles ut premar arte manus.
 Tibul. 1. 1. 8.

Et facili grandia poma manu.
 Apulej. lib. VIII. Met. Nec non tamen ipsam quoque *bestiam facili manu transadigit*. sic 11. Am. xvi. 30.

Corpora

Parva leves capiunt animos. fuit utile multis,
 160 Pulvinum facili composuisse manu.
 Profuit & tenui ventum movisse tabellâ;
 Et cava sub tenerum scamma dedisse pedem.
 Hos aditus Circusque novo praebebit amori,
 Spartaque sollicito tristis arena foro.
 165 Illâ saepe puer Veneris pugnavit arenâ:
 Et qui spectavit vulnera, vulnus habet.
 Dum loquitur, tangitque manum, poscitque libellum;
 Et quaerit, posito pignore, vincat uter;

Saucius

Corpora nos facili dulca seremus onus.
 Et Martial. Spect. 23.

Ule tulle geminas facili cervico juvenotus.
 Vid. rasserat. ad Propert. lib. 11. Eleg. 1. pag. 245. glossa est ergo *τὸν mollis mollem manum, articulum*, ut & *levem manum, leve brachium* explicuimus ad Quintil. IV. Inf. 4. & 12. sed in statuario opere & similibus artificibus *facilis* & *mollis* idem notant. vide Virgil. Eclog. 11. v. 38. & 45. BURMANNS.

161. *Profuit & tenui movisse tabellâ.* DAN. HEINSIUS. *Tenui ventos*, scripti plerique. Regius tamen & Oxoniensis, *tenui ventu movisse tabellam*. optime. Intimelii codex, *ventos movisse tabella*. quod maxime placet. neque aliter Aronicianus. In Farnesiano, *scabellâ*. duo alii, *flagello*. Amorum lib. III. Eleg. 11.

Vis tamen interea tenuis arcessere ventos,
Quos faciat nostra mota tabella manu.
 Ita & illo vetustiores libri, ut Salmastius in suis quoque invenerat. quod testatur ad Pallium Tertulliani. apud Propertium lib. IV. Eleg. IX. 49. Hercules de hir:

Mollis & firjurtum cepit mihi fascia potius,
Et manibus duris apta tabella suu.

Ita scribo. vulgo incepte legitur, *apta puella sui*. Minor, ut qui maxime, nihil nec magno Scaligero, nec ipsi Salmasti de mendo Propertiani hujus loci suboluisse. scriptum fuerat antiquitus, *apta vella pro tavella*, cum posteriorum in *apta* syllabam negligisset geminare librarius. *vella* pro *bella* in vetustis codicibus est frequentissimum. sic de umbraculis non dissimile profertur est, quod mox libro secundo vers. 209. dicturus est Nolter, ubi etiam servilem operam puellis esse praestandam innuit ab amatore:

Ule tene distenta suis umbracula virgii.
Ule face in turba, qua venis illa, locum.

Et Faust. 11. 311. de eodem Hercule:

Aurea pellebant rapidos umbracula soles,
Quae tamen Herculeae sustinere manus.
 Et libellum Latine dici haud ignoro, cum Teren-

tius ac Martialis ea voce sint usi, sed primam ejus vocis syllabam non posse corripit habeo persuasum. Producent certe Propertius, & Martialis. Fiebant autem *tabella* ex tabulis tenuioribus, unde & *tabellae* dictae. Graecis haec *tabella πίτρα* & *πίτρα*, ἀπὸ πίτρας *ventilio*. Puto parvi modo corrigendum esse carmen de Mensibus, quod in Ca. talecitis Pithonecatis extat:

Augustum penitus torret Phaëtonius arbor:
Quem recreant fissum, gillo, sabilla, melo.
 Ita enim legitur posterior versus in codice longe vetustissimo, quem Petrus Scriverius mihi aliquando utendum dedit. Nec in diversum abit alter, qui penes multae eruditionis virum Isaacum Vossium extat. in quo *gillo*, *faula*. Eliac Vineti codex, *gilla*, *faula*. Scriptor auctor, nisi fallor, *gillo tabella*. unde *tavella*, & mox *taula*, *faula*, *faula* factum. Nisi *tabella* ab eo relictiim fuisse credimus, non habita metri ratione. Esse enim carmen posteriorum temporum vox *gello* abunde evincit, cum *gellonum* litorum in Glossis *baudelem* interpretetur, vas nempe vitreum de quo videndum Scaliger ad illa Propertii lib. IV. VIII. 37. *Vitruque aethra spelles*. *Aethra* 10 probe vitreo apud Auctorem Copae. nam quod idem Scaliger *facilla* pro *tabella* agnoscit in illo carmine, non peritiam det, nec probro. aliter tamen *gellonem*, seu *gellonem* interpretantur Glossae optinae M.S. in quibus, *Aquila*, *gello*, *πρόβειον*. de *gellone* vide Onomasticon Roswedii ad vitra patrum. HEINSIUS.

167. *Tangitque manum, poscitque libellum.* Haec Merula de fortilegiis & divinationibus, quae in circo fieri solebant, explicat. & cum secutus est egregius ille Crispinus interpretum Regionum Coryphaeus; admodum imperite. haec enim vacuo circo ibi celebrabantur. vide Horat. 1. Sat. VI. 113. sed frequentia vincunt aperitissimè agi de sponcione, utrum vinceret, Prafnus an Venctus, &c. Juvenal. Sat. XI. 199.

Speitent juvenes, quos clamor & audax
Sponsio, quos culae decet adfuisse puellae

Ubi vide interpretes, & qui de Circo scripserunt copiosè plenissime illustrantes. Recte vero Douza ad hoc plenissime illustrantes. Recte vero Douza ad hoc plenissime illustrantes. Recte vero Douza ad hoc plenissime illustrantes.

- Saucius ingemuit, telumque volatile senfit:
 170 Et pars spectati muneris ipse fuit.
 Quid? modo cum belli navalis imagine Caesar
 Perfidas induxit Cecropidasque rates?
 Nempe ab utroque mari iuvenes, ab utroque puellae
 Venère: atque ingens orbis in Urbe fuit.
 175 Quis non invenit, turbà quod amaret in illà?
 Eheu, quàm multos advena torfit Amor!
 Ecce parat Caesar domito, quod defuit, orbi
 Addere. nunc, Oriens ultime, nofter crisis.
 Parthe, dabis poenas: Crassi gaudete sepulti,
 180 Signaque barbaricas non bene passã manus.

Ultr

notavit, folere manus tangi inter concertationes; quibus sponsones ratae esse indicantur. ut & in aliis actibus, quibus fides interponebatur. ita Te-rent. Heaut. iii. 1. *cedo dextram, sic dextram tangere* Virgil. vii. 266. in foedere faciendo & ita passim. quare male *tangitque manus* quidam scripti & editi, quod aliom sententiam efficeret. *posuit libellum* explicò sponsonis chirographum, quo formula sponsonis scripto consignabatur, ut ex eo agi deinde posset. idem edito inist. 428. *littera poscitur*. BURMANNUS.

170. Et pars spectati vulcris ipse fuit. Regius & Oxoniensis cum Excerptis Scaligeri ac Puta-nus, spectati muneris. egregie, ut jam monui ad Claudianum, lib. ii. in Rutil. vi. 396. intelligit enim munus gladiatorium. sic spectare munus Martiali iv. 2.

*Spectabat modo solus inter omnes,
 Nigris manus Horatus lateris.*

Spectare munera Apulejus quoque dixit Florid. v. occurrir ea vox hac significatione frequenter apud Apulejum eundem, lib. iv. Met. ubi Democharis apparatus Theatralium describit. & lib. x. ubi Thyasi impensas recenset similes. apud Manilium lib. iv. 225.

Nunc caput in mortem vendunt et munus arenae. Sic enim scribo: peperam *funus* circumferret. Cur autem *munera* dicta, causam addit Servius lib. iii. Aeneid. 66. *Apud veteres etiam homines interscisciebantur, sed mortuo Junio Bruto cum milibus gentes ad ejus funus captivos misissent, nepos illius oos, qui missi erant, inter se composuit, et sic pugnaverunt: et quod muneri missi erant, inde munus appellatum.* Quoniam munus vocatum, quicquid spectatum aut in theatris aut in circis exhiberetur. *Circi munus* dixit Noster lib. v. Pastorum 190. HEINSIUS.

177. Perfidas inducit Cecropisae rates. Cecropisaeque lege cum prima editione & multis scriptis. Schædæ Oxoniensis, Cecropisaeque: sic Dardani-

das rates ex veteri libro, & *Argolidas puppes* Remediis Amoris. & *Paratoides rates* lib. infra ut. & *Dardanides pinus* lib. i. Fall. & *Haemoidis aquae* ex veteri libro Fall. ii. *Bistoides aquae* Trist. i. Eleg. ix. itidem ex veteri codice. *Pesipides undae* Trist. iii. Eleg. vii. quod male mutat libri veteres. Plura à me hujus generis observata ad Epist. ix. vi. 73. IDEM.

173. Ab utroque mari. Orientali & Occidentali explicat Merula, ut saepe Poetae. vid. Passer. ad Prop. iii. ix. pag. 461. Crispinus de superno & infero caput, meliores interpretes secutus, vel si latius extendere placet, ab interno five Mediterraneo, & Oceano posset intelligi, sed priorem interpretationem praefero.

176. Eheu quam multa. *Hov mihi quam* Ben-nensis unus. *Hei mihi* Editio prima & novem scripti.

177. Ecce parat Caesar, domito quod defuit orbi, &c.] De Cajo magis, quàm de Tiberio intelligendū hoc loco & sequentiū videtur: propterea quòd Tiberius, Lucio & Cajo jam mortuus, in Caesarum familiam adoptatus dcmum fuit: ut per id tempus, quando ipse in Armeniam profectus est, id quod longè ante mortem Caji & Lucii factum est, Caesar dici nondum potent. Deinde, quòd & puerum vocat: quo nomine in merito, ut puto, Tiberius vocaretur, qui jam fira viginti aetatis annos impleverat, cum expedito Syriaca suscipieretur. Porrò eodem anno, ut quidam tradidere, natus fuit Tiberius, quo ipse Ovidius: aut uno tantum posteriore, autore Suetonio. Postremò & illud repugnat, quo minus de Tiberio hunc locum accipiamus, quod sequitur: *Cum tibi sint fratres, &c.* Nefque enim fratrem aliequem, praeterquam unum Draculum, habuit Tiberius, qui in Germanis perit. Ad Cajus Lucium & Agrippam habuit: de quibus Merula in Commentariis. Accedit huc & Senecae autoritas, qui principem juventutis Cajum vocat, quod idem

&

- Ultr adest; primisque ducem profitetur in armis:
 Bellaque non puero tractat agenda puer.
 Parcitate natales, timidi, numerare Deorum:
 Caesaribus virtus contingit ante diem.
 185 Ingenium coeleste suis velocius annis
 Surgit; & ignavae fert male damna morae.
 Parvus erat, manibusque duos Thyrsius angues
 Praefrit: & in cunis jam Jove dignus erat.
 Nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bacche, fuisti,
 190 Cum timuit thyrsos India victa tuos!
 Auspiciis animisque patris, puer, arma movebis:
 Et vinces animis auspiciisque patris.

Tale

& Poeta hic facit: fratremque Lucium in apparatu Parthici belli dicit amifidie: quod ipsum quoque nobiscum consentit. vide Commentaria. MRCILLI. Vid. Cl. Massonii vitam Ovidii ad A. U. C. uccxvii. §. 3. & Noris. ad Cenotaph. Pisana Diis. ii. pag. 187. & seqq.

179. Crassi gaudete sepulti. Videndum an veritati conveniat, & an non Crassi, a Parthis caesi, sepulchro carerent certe Valer. Max. i. vi. 11. *Corpus imperatoris lanuicibus objectum*. Senec. ii. Contr. ix. Tu Crasse, qui nunc apud Parthos eyes sepulchro quoque, & ita umbra inulta errare dicitur Lucan. i. r. quod imperatorum est. nisi ergo capianus, illos a Parthis abjectos, nunc metu belli, a Caesare parati, sepulturae fingi tradendos, collectis eorum reliquiis, non video qua ratione Ovidius defendi posset. nihil tamen variant codices, nisi quod in Lincolniensi est, *sepulchra*, quod eodem redit. forte, *Crassi gaudere bis ultis*, ut primum a Venditio, qui clades intulit Parthis, nunc ab Augusto vindictam sumtam indicet. & ita recte subdit, *ultor adest*. ultus vero passive dicitur Heinsius ad vii. Met. 3. & supr. Epist. viii. 120. *Quod se sub tumulo fortiter ulti jacent.*

Qui locus etiam huc facere potest: sed & vulgarata hac specie defendas, si *sepulchros* Crassos, & *sepulchra* Crassorum capias, pro quocumque modo reliquiis abjectis in loco, ubi caesi fuerunt. quomodo & Propertius lib. iv. Eleg. 6. *intra eorum* vocat, quem non legitima intelligenda. haec enim nunc demum consequuntur, expiata per Caesarem illa clade; & ita manibus placatis. BURM.

181. Primisque ducem profitetur in armis. Ar-mis sex libri. nam *amis* mox vi. 185. sequitur. sic lib. vii. Metam. 313.

— *Et primis etiamnum Nestor in armis.*
 Ut quidem illic complures membranae ex melle-ribus. Silius lib. v. 580.

Nec minus Herminium primis obruncat in armis.

Intelligenda autem haec de Cajo Caesare Agrippae filio, qui ab Augusto adoptatus expeditionem Parthicam suscepit. Rem narrant Dio & Paternulus. Adi Notas lib. viii. Met. v. 313. HEINSIUS. *Ab annis* Francof. cum duobus aliis & editione una veteri. ab armis unus codex. confusa vero arma & annos vid. ad Epist. i. 105. *victor adest* quibus Bemensis & quinque alii. BURMANNUS.

183. *Parcite natales.* Magistrum exquisitae adulationis habuit Nafso Ciceroem Philipp. v. cap. 17. C. Caesar inuente aetate docuit, ab excellenti eximiae virtute progressum aetatis expectari non oportere. & quae ibi plura. sed uterque gratiam non satis dignam ab Augusto retulerunt. Ovidius vero, dum Cajo adulatur, ipsi etiam Augusto blanditur & universae ejus familiae, addens:

Caesaribus virtus contingit ante diem.

Jam naturam ejus virtutem militarem, quam bello ad jam Mutinensi, & sequentibus prodidit, adulandum simile de Parthenopeo, sed cui cruda & festina virtus exitio fuit, Statius lib. ii. Th. 718.

Scilicet angustum, jamdudum uergensibus annis,

Maenialium tibi parve nunc. &c.

Numerare vero annos, eleganter dicitur. Silius lib. xv. 137.

Et numerat favor anxius annos.

BURMANNUS.

187. *Parvus erat, manibusque duos Thyrsibus angues Praefrit.* Sic legendum ex lib. Vaticano, & rectior. Vide quae notavi in Epist. ad Herculem. CROFANUS.

189. *Quantus sum, Bacche.* Haec est vera lectio ex eodem libro. IDEM.

191. *Auspiciis animisque patris puer arma movebis. Et vinces animis, auspiciisque patris.* Quidam legunt, animis. magis placet *Animis* legi, quibus moderandum esse puerile sperandum esse victoriam, aut in puerili aetate sperandum esse victoriam, aut in puerili aetate sperandum esse victoriam, aut in puerili aetate sperandum esse victoriam. Autem A-MERULA. litem lib. vi. *verè, animis.* Est autem A-MERULA ad Germanicum, vel potius ad Tiberiopropae ad Germanicum, vel potius ad Tiberiopropae ad Germanicum, vel potius ad Tiberiopropae ad Germanicum.

A a a 2

iunus

Tale rudimentum tanto sub nomine debes;
 Nunc juvenum princeps, deinde future senum.
 195 Cum tibi sint fratres; fratres ulciscere laesos:
 Cumque pater tibi sit; jura tuere patris.
 Induit arma tibi genitor patriaeque tuusque:
 Hostis ab invito regna parente rapit.
 Tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas:
 200 Stabunt pro signis jusque piumque tuis.
 Vincuntur causa Parthi; vincantur & armis.
 Eoas Latio dux meus addat opes.
 Marsque pater, Caesarque pater, date numen eunĉi.
 Nam Deus e vobis alter es, alter eris.
 205 Auguror en; vinces: votivaque carmina reddam:
 Et magno nobis ore fonandus eris.
 Consistes; aciemque meis horrabere verbis.
 O desint animis ne mea verba tuis!
 Tergaque Parthorum, Romanaque pectora dicam;
 210 Tclaque, ab averſo quac jacit hostis equo.

rium; qui adoptione erat Augusti filius. Vide quae notavi in Scholiis in lib. 1. Fat. quae jam edita sunt. CIOFANUS. Ita castigiores libri. ante perperam, annis in utroque versu legebat. HEINSIUS.
 194. Nunc juvenum princeps.] Haec egregie illustrat vir Eminentissimus Norſius ad Cenot. Pifana pag. 107.
 197. Induit.] Ita recte. perperam editiones quaedam Venetae, Aldi & Besmanni, praebuit. vid. ad Epist. viii. 50. mox, hostis ab invito plurimi libri. Ha per invito regna parente tulit Bernensis. Capis duo libri.
 200. Stabit.] Placet cum uno Vaticano legi, Stabunt. HEINSIUS.
 202. Latio.] Conjecerat olim Heinsius, Latis. ut Epist. iiii.
 Quod lacerat Danaas impiger Hector opes?
 202. Dux meus.] Dux novus Ambrosian. ut ita novi Dei dicuntur. vid. Epist. xvi. 332. meus autem & novus confundi solent, vid. Epist. vii. xi. BURMANNUS.
 203. Date numen.] Alios legere, lumen, notavit Douza.
 204. Est Deus in vobis alter, & alter erit.] In Aldinis legitur: Nam Deus d vobis alter es, alter eris. Intelligit autem Martem & Augustum, de quibus praecedenti versu mentio fit: quorum alter, hoc est Mars, jam Deus erat: alter autem, Augustus scilicet, futurus erat. Id quod ex eo colligebat Poeta, quod etiam tum vivo divini honores decernebantur. Non autem de Cajo Tiberio intelligendum: quorum neutri, neque vivo, neque

mortuo, divini honores consulti fieri. MICYLLUS.
 207. Consistes.] In acie accinctus praehio. vid. ad Petron. 19. & supr. Epist. xxi. 117. male Merula, in concione stabis. consistes & quemque Excerpta Vossiana. etiamque meis duo alii. aciesque quinque. tuis verbis etiam tres. BURMANNUS.
 208. O desint.] Fac desint unus Vaticanus. HEINSIUS.
 211. Quid fugis ne vincas? quid victos, Partho, relinquis?] Itane? ut victos Ovidius Romanos appellaret, ob exercitum Crassi a Parthis delectum? absit opinio. Indignum sane id fuerit majestati nominis Romani. Quid ergo? Libri sex, quid victo, Partho, relinquis? Nec aliter fragmentum Bodlejanum, nisi quod relinques in co. Arondelianus:
 Quod fugis ut vincas, quid te victo parte relinques?
 Scribe meo periculo:
 Quid fugis ut vincas, quid victo, Partho, relinquis?
 Hoc est, quid tibi ipsi victo relinques. Quid aliud victus facias? In Vintimeliano certe codice, Quod fugis. ita apud Martialem lib. x. Epist. 10.
 Quid nobis Palle relinquis? HEINSIUS.
 213. Ergo erit illa.] Ita Stat. iiii. Silv. ii. 127.
 Ergo erit illa dies, qua te majora daturus Caesar ab emerito jubete discedere bello.
 Non tamen invenculum, quod habet codex Reſgius; Quando erit illa dies, quod vehemens desiderium exprimit. ut Epist. xiii. 117.
 Quando erit, ut lecto mecum bene junctus in uno. Sed retineo vulgatam, qua se certum jam Poeta

Qui

Qui fugis, ut vincas, quid victo, Parthe, relinquis?
 Parthe, malum jam nunc Mars tuus omen habet.
 Ergo erit illa dies, qua tu, pulcherrime rerum,
 Quattuor in niveis aureis ibis equis?
 215 Ibunt ante duces, onerati colla catenis;
 Ne possint tuti, qua prius, esse fuga.
 Spectabunt laeti juvenes, mixtaeque puellae:
 Diffundetque animos omnibus ista dies.
 Atque aliqua ex illis cum Regum nomina quaeret,
 220 Quae loca, qui montes, quaeve ferantur aquae;
 220 Omnia responde: nec tantum si qua rogabit;
 Et quae nescieris, ut bene nota refer.
 Hic est Euphrates, praecinctus arundine frontem:
 Cui coma dependet caerulea, Tigris erit.
 225 Hos facito Armenios: haec est Danaeia Persis:
 Urbs in Achaemeniis vallibus ista fuit.
 Ille, vel ille, duces. & erunt, quae nomina dicas:
 Si poteris, verè: si minus, apta tamen.

Dant

et divinum ostendit. similis locutio, jamque erit illa dies, de qua ad lib. iiii. Metam. 519. pulcherrime regum Berenidis & unus Heinsii. male. sic & iv. Epist. 125. & alibi. BURMANNUS.
 214. Aureus ibis equis.] Vide quae notamus in Scholiis in libros Trullium. CIOFANUS. Candidus Mentelii liber. nihil muto. i. Amor. ii. 42.
 Ibis in auratis aureis ipse rotis.
 Notandum vero hic ire in equis poni pro curru vehi, cum aliter pro equitare funi solet. lib. vi. Trist. vii. 14.
 Per medias in equis itaque reditque vias.
 Ire equis dixit Noster Epist. 1. 46. sic venire in equis Florus lib. iv. cap. 2. Super equos ire Justin. xli. 3. Qui & playstro ire dixit lib. xi. cap. 7. Livius lib. xxviii. 9. itaque ires alter consul sublimis curru, multijugis, si vellet, equis. Sophocles Oedip. Col. lon. 303. similiter: Ἰώνων ἕρῳ
 Σπειροβόαν ἄσπον ἡμῶν, ἀντιπύλας ἑπι-
 Πύλου Βεβήσαν.
 Ubi de curru agitur. In equis autem dictum pro cum equis, ut in hastis, in jaculo & similia a viris doctis satis superque animadverta. BURMANNUS.
 217. Mixtaeque puellae.] Laetaeque puellae Palatinus. pariterque tres. nuptiaeque-Vaticanus, simi-
 218. Illa dies, ista meliores omnes; & superioris versu, laeti juvenes. & sequenti, cum regum nomina quaeret. HEINSIUS. Una dies duo libri.
 224. Dependet.] Respondet Commelinianus. unde respicienda faciebat Heinsius. ceterum Glossator aliquis in codice uno adscripsit: Euphratem arund-

dine praecinctum frontem; id est extremitatem riparum. Tigridi comam dependere propter arbores, quae sunt circa ripam. Arundine crines Berenidis.
 225. Hos fac Armenios.] Regius, facis cum duobus aliis. totidem cum fragmento Bodleiano, facis. Scribe, Hos facito Armenios. Simile mendium tollendum ex Ponticorum lib. 1. Eleg. iiii.
 Nos peris ut bene sit, sed uti male tutius.
 Ubi Vaticanus unus, perit. alius, peris quod: curv vera lectio fit:
 Non petio ut bene sit, sed uti male tutius.
 Et lib. ii. Metamorph. 137. fabula Phacchontis:
 Polumaquo
 Effugit Aesralem.
 Cum Elifugio sit ringendum. Remed. Amor. 333:
 Exigo quod canstet.
 Vetusillimi libri, Exige ut, pro, Exigite ut. Epist. iv. sub finem:
 Perlegis, & lacrymas finge videre meas.
 Pro, perlegis. HEINSIUS. Sed & facis retineri potest, ut mox est, & suit.
 225. Danaeia Persis.] Danaeia legendum est, a Danae seducto possessivo. sic enim & versus postulat: vocat autem Perfidem sive Persiam Danaeam, eo quod Perſes filius Perſici & Andromedae, is a quo Perſis nomen factum, nepos Danae fuit. MICYLLUS. Danaeia legendum. CIOFANUS. Ita multi Perſarum nomen deducunt a Perſe Andromedae & Perſici filio: vide viros doctos ad Stephanum de Urbibus in Perſis. sed omnes falli, & a voeulo, quod eorum lingua equum notat, (unde & in nostrum Paerdi venit)

Dant etiam positis aditum convivia mensis:

230 Est aliquid, praeter vina, quod inde petas.
Saepe illic positi teneris adducta lacertis

Purpureus Bacchi cornua pressit Amor.
Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
Permanet, & capto stat gravis ille loco.

235 Ille quidem pennas velociter excutit udas:
Sed tamen & spargi pectus amore nodas.

Vina parant animos, faciuntque caloribus aptos:
Cura fugit multo diluiturque mero.

Tunc

dictos; eosdemque & Parthos esse, viri eruditi dum demonstrarunt. *Danaïa proles* in margine Berimanni. BURMANNUS.

226. In *Achaemenis*.] *Achaemenia*, inquit Stephanus, pars est Persiae, ab Achaemene filio Aegidi (sive Persi potius legendum) appellata. hinc *Achaemenius*, a, um. MICILLUS.

229. Dant etiam positis.] Quin recte, *positae mensae* dicuntur nullum dubium, sed quia mox sequitur iterum, *positi Bacchi*. hic mallem aliud verbum: forte, *sociis mensis*. ut ita *socius torus, lectus, socii penates* & similia passim apud Nostrum. ita *socia mensa* Claudian. Conf. Olybr. 253. Stat. Theb. viii. 240. *socias dapes* Nostro ii. Faust. 618. BURMANNUS.

231. Saepe illic positis.] Lege, *positi*, cum codice Regio. & intellige, *Bacchi*, quod sequitur. infra hoc libro 567.

Ergo ubi contigerint positi tibi munera Bacchi.
Lib. iii. Artis 350.

Et moxevi posito brachia iussu mero.
Epist. xv. 14.

Diluitur posito scior hora mero.

Epist. xvi. 217.

Hosibus evaniant convivia talia nostris;

Exterior posito qualia saepe mero.
Libro vi. Metam. 488. fabula Philomelae:

Regales epulae mensis, & Bacchus in auro
Pontitur.

Fallorum lib. ii. 730.

Ecce nuntium regis suscipere per colla coronis
Inveniant posito pervigilare mero.

Lib. iii. 26. 201.

Plenaque adorasi Diis ponit pocula Bacchi.
Sic emendo, cum haecenus legatur, *disponit*. eodem libro 537.

Et ducunt posito duras crateres eboreas.
Lib. v. 531.

Nunc dapo, nunc posito mensae nitete Lyaeo.
Amor. lib. i. 13. 8.

Posito quod candida vino
Atracis attingit traxit in arma viros,
Lib. ii. Eleg. xi.

Illic apposito narrabis multa Lyaeo.

Propertius lib. ii. Eleg. iii.

Quantum quod posito formose salutat Iaccho!

In Copa, quam Maroni perperam tribuit: *Pomum merum & talos*. quomodo *ponere forum* Manilius dicit de foro aleatorio, observat Gronovius de Pecunia Veter. lib. iv. cap. iii. & hinc intelligendus Horatius lib. i. Epist. xviii. iii.

Sed satis est orare Jovem, qui ponit & auferit. Sic enim plerique libri veteres. quod miror praetertitum a Lambino & Torrentio. sed exemplorum iam satis est. sic & *posita mensa* & *apposita passim*, ut paulo ante Nostr. HEINSTIUS. *Ponere vinum* etiam Petronius dicit cap. xxxiv. vii. & ad cap. xx. sed si *positi* hic scribendum, interpretatur, accumbentis & vino indulgentis, ut *cubitus ponere* apud Perron. xxvii. ita xiii. Metam. 698.

Positumque inter cervicalia ministrissima. & c. *Citius super pectus nunc positus*, exemplo ergo Bacchi *positi* & accumbentis, cujus cornua Amor pressit, utitur, ut mox Cupidinis mentionem injicit. In Heinii interpretatione Bacchus pro ipso vino est capiendus, quod vix quadrat. *positus* si cum quibusdam editis, & Palatino codice legeretur, ad Amorem esset referendum accumbentem. ita pro jacentibus vix. *Epist. 98. positi*. BURMANNUS.

234. Et capto stat gravis ille loco.] Libri veteres, *coepo*, vel *capto*. sic Calpurnius Eclog. iv. 146.

— Sic tibi coeli
Vilius amor, coeptamque pater ne desere terram.
In Catalechi Pithoci:

Ocicilis infelix coepo modo flore juvenatae.
Sic coeptum Lucanus initio Panegyrici ad Pisonem. *coeptus furor* Seneca Hercule furente, & *coepa verba* Hippolyto. iter coeptum annus paragis Nostro Faust. lib. i. & lib. iv. *coeptum perficere opus*, atque his similia plura, quae passim occurrunt. nisi quis certo loco malit. ut lib. iii. 530. *certo ponere utemque loco*. HEINS. In exemplis ab Heinio adductis nullum video, unde *coepus* locus adstruatur: & facile alias res *coepas* dici patior; sed lo-

coem

Tunc veniunt risus; tunc pauper cornua fumit:

240 Tunc dolor & curae, rugaque frontis abit.

Tunc aperit mentes, aevo rarissima nostro,
Simplicitas; artes excutiente Deo.

Illic saepe animos juvenum rapuere puellae:
Et Venus in vinis, ignis in igne fuit.

245 Hic tu fallaci nimium ne crede lucernae.

Judicio formae noxque merumque nocent.

Luce deas coeloque Paris spectavit aperto;

Cum dixit Veneri, Vincis utramque, Venus.

Nocte

cum captum a Nasone dictum vere & eleganter arbitrator: est enim locutus a re militari desumpta. ubi *locum capere* dicitur Imperator, qui aptum, five aciem, five castris eligit. Livius lib. xxvii. 14. *Melius nocte cum aspicio operam dedisset, profectus ut locum quem vellet, prorsusque hostes sentirent, caperet*. lib. xxxv. 14. de Pyrho dicit, *neminem elegantius locis cepisse, praesidia disposuisse*. & cap. 28. *erat Philoemenes praecipuae in dicendo agmine, locisque capiendis solertiae atque esus*. Justinus lib. xxxi. 5. *Alitis hostis plurimum momenti habere priorem aliquem cepisse occasionem loci, temporisque*. Suetonius Aug. cap. xxv. *Apud Mundaam castris locum capiens*. Diët. Cretens. lib. ii. cap. 46. *Duces, ut quisque locum ceperat, cedere singulos*. Virgil. ii. Georg. 230.

Ante locum capies oculis. Sic & in facris *capies locus*, legitime ad sacrificandum constitutum dicebatur, teste Festo. & hoc *eligere locum* Cicer. x. ad Fam. 23. dixit. sic in ipsa acie Flor. iv. 1. *Quem quis in pugnando ceperat locum, eum amissa anima, corpore tegebat. ita captum semel sedem tenuit dixit Livius vii. cap. 26.* & hinc convenit verbum *stare*, cujus usus in eadem re, & *stare loco* dicitur miles, qui locum captum tuetur, ut contra *cedere* & *moveri loco*, cum retro dat terga. vid. Serv. ad Virg. vii. Aeneid. 333. *gravis vero*, ut miles fatiatur & gravis armaturae; licet enim videatur levior esse Cupido, stat tamen loco capto. sic etiam in alia re, *locum capere*; ut Scaliger in antiquo lapide apud Gruterum cccxlii. 6. L. S. M. C. explicat *locum sibi monumentum cepit*. multo rectius quam Ursatus, qui *locum sui monumenti curavit*, vel *constituit*, inde effingit in monumentum. Patavinis pag. 44. sic *sidera infixa* ac *cohaerentia, perpetua semelque capta seculo collucere* dicit Quincil. Decl. iv. si haec intellexisset Crispinus. ille, *captum*: solum non interpretatus esset, *obfessum*, Calpurnio fecisset suo usus. BURMANNUS.

236. Sed tamen & spargi.] Melius in Palatino, *Sed tamen aspergi pectus amore nocet*. DAN. HEINS. An vero nocet? cur ergo Naso artem noxiam doces? immo vero puo; & pectus amore docet. ille

quidem vini vim velociter excutere potest; sed docet tamen amorem penetrare in pectus. Ideoque amatoribus quaerenda convivia sunt, ubi cum Baccho Cupido etiam dominatur. *solus* est in uno Heinii, etiam non male. vid. ad lib. iii. Amor. x. ut. *de sed tamen* & vid. ad Epist. iii. 4. BURM.

240. Dolor & curae.] Suspectus locus, quia mox praeficit, *cura*: sed nihil juvant scripti codices, nisi quod pro *dolor*, *patior*. in uno Regio, in altero & Bodlejano, *color*. in Commeliniano, *tuno otium curae*. forte, *tuno dolor & pona*, nam *pona* & *cura* passim confundantur in scriptis libris. IDEM.

242. Artes.] Glossa scripti codicis, *dolos*. recte: *Excutiente mero Junii codex*.

244. Venus in vinis.] Aldina editio habet, *Et Venus in vinis*, a vino, facie plurali. Neque adeo insolens notum est, nam & in Fallis idem Poeta eodem causu plurali usus est. lib. vi. 675. ut:

Nox erat, & vinis contique animique natabant.
Atque etiam illud quod sequitur, *ignis in igne* non solum, hanc lectionem postulare videtur. cum enim posterior clausula prioris expegeisset quaedam fit, *vinum & ignis* propter inter se convenientiam, quam *vena & ignis*. MICILLUS. *Et Venus in vinis* vera lectio. ne dubita. Epistola xvi. 229.

*Saepe mero volui flammam compefcere, at illa
Crevit: & ebrietas ignis in igne fuit.*

Claudianus de Bello Gildon. 182.

*Ut vino calefacta Venus, tum saevior ardet
Luxurios.*

Hinc natum apud Graccos proverbium *ωπὸν ἐνδὲ πῦρ*, de quo Zenobius & Apollonius videndi. Perperam alii, *Venus in-venis*. Callimachus apud Athenaeum lib. ii.

Ὀλέω μὲν ὤπυ τῶον ἔρχετο μένος.

Poetice & legi:

Ut Venus in vinis, ignis in igne sedit.

Ut infra, *blanda tum subit arde Venus*. HEINSTIUS.

245. Hic tu fallaci.] Illustrat exemplis. CROFANI: *unus Palatinus, Nox tu fallaci nimium te credes Lucernae*. vid. lib. iii. Art. v. 143.

246. Nocet.] *Nocent* meliores. HEINSTIUS. 248. *Utraque*

- Nocte latent mendae, vitioque ignoscitur omni:
 250 Horaque formosam quamlibet illa facit.
 Consule de gemmis, de tinctâ murice lanâ;
 Consule de facie corporibusque diem.
 Quid tibi femineos coetus, venatibus aptos,
 Enumerem? numero cedit arena meo.
 255 Quid referam Bajas, praetextaque litora velis,
 Et, quae de calido fulfure fumat, aquam?
 Hinc aliquis vulnus referens in pectore, dixit:
 Non haec (ut fama est) unda salubris erat.
 Ecce suburbanae templum nemorale Dianae,
 260 Partaque per gladios regna nocente manu.
 Illa quod est virgo, quod tela Cupidinis odit;
 Multa dedit populo vulnere, multa dabit.

Haeste.

248. *Utramque Venus.*] *Utramque Deam Intimolii & Commelini liber.* HEINSIUS.

249. *Mendae.*] Hoc versus utuntur antiqui Grammatici, ut doceant differentiam *mendae & mendii.* vid. Charif. pag. 55. Eutyph. pag. 21. 74. & In certum pag. 2791. BURMANNUS.

253. *Quid tibi femineos coetus venatibus aptos.*] Non loquitur hic Poëta de sylvis, & venatibus mulieribus, ut Merula putat, locumque Juvenalis ineptè allegat: sed, Quid, inquit, enumerem tibi coetus & congregationes mulierum omnes, in quibus, aut ubi liceat eas aptè ac commodè venari? hoc est, circumspicere atque eligere quas antes: plures enim sunt, quam ut numerari possint, &c. Estque haec verba transitio quaedam. Nam ut haestenas enumeravit loca intra urbem, ubi puellae congregari solent: ita deinceps ea, quibus extra urbem idem fieri solet, recenset: seu sunt Bajae, nemus Aricinum, & similia. MACY.

254. *Ceder.*] *Cedat* Moretti. *Cedat* plurimi.

255. *Praetextaque litora velis.*] *Bais* fragmentum Oxoniense. *Pato*, *Baulis*, *Baulis* enim *Bajis* vicini, & quidem in ipso litore. Vide Cluverii Italiam. utrumque locum conjunxit quoque Martialis, lib. 2v. 63.

Dum peris à Baulis mater Cerella Bajae,
Occidit insani crimine morsu fratri.

Potest & ferri, *praetexta Bajis litora*, ut totum illum tractum littoralem designet, qui à Puteolis Misenum usque promontorium incurvus tenditur, ac sinuosus. Sed & *praetexta velis litora* ita intelligi possunt, ut apud Virgil. lib. vi. *litora curvas Praetextant puppes.* Lucan. lib. x. 537. *Denfas praetextans litora classes.* & intellige de linitibus, quae in sinu Bajano frequentissimae. ut ex Propertio & Martiale sit manifestum. Pall. iv. 953.

— *Praetextaque quercu*

Spat domus.

v. 567.

Spatat & Augusto praetextum nomine templum. Praetextaque litora villis Gronovius etiam eleganter conjiciebat. cui conjecturam illustrandae facit locus Stavianus Sylvarum lib. iv. Silv. iv. 6.

Lydia qua positus stagnum navale coëret
Ripa, suburbanisque vadum praetexitur horti.
 Bajanae villae apud scriptores antiquos frequentissime laudantur ob amenitatem tractus illius. Martial. iv. 25.

Aemula Bajanis Alimi litora villis.
 Et passim apud eundem. sequenti versu multilibrum, *manat aquam.* Trist. iii. 11. 20. *De cura quam nive manat aqua.* & i. Amor. 7. *Qualiter abjecta de nive manat aqua.*

HEINSIUS
 256. *Ennat.*] Vossianus & quatuordecim alii, *manat.* aqua etiam nonnulli.

260. *Partaque per gladios regna nocente manu.*] Hunc locum non satis explicat Interpres. nam Poëta historiam & morem tangit, quo sacerdos apud Aricium alii alius succedebat. Non enim ingenio hoc munus obibat, sed *ferri*, idemque fugitivi. Qui singulari certamine inter se dimicantes, cum victoria etiam sacerdotium adipiscebantur: semperque victor idem, & successer alterus erat. Quem morem Pausanias in Corinthiacis, etiamnum suis temporibus durasse scribit. Per regnum ergo sacerdotium intellige. nam & ipse sacerdos rex nemoralis, à nemore Scil. Aricino, ubi templum deae erat, vocabatur. MICVLLUS.

263. *Retia tendas.*] Vera lectio. CIOFANUS. *Ponere* scripti meliores. nisi quod in Oxoniensi, *ponere* *retia* usitatum optimis auctoribus non ignoro. sed & alterum elegans, pro quo laborum pugnat auctoritas. idque eo magis aridit, quod *plagas tendere* paulo post sequatur. dixi supra vi. 45. sequenti versu, *imparibus rotis*, non *modis* reponendum

- Haestenus, unde legas quod amas, ubi retia ponas,
 Praecipit imparibus vecta Thalia rotis.
 265 Nunc tibi, quae placuit, quas sit capienda per artes,
 Dicere praecipuae molior artis opus.
 Quisquis ubique viri, dociles advertite mentes;
 Pollicitisque favens, vulgus, adeste meis.
 Prima tuae menti veniat fiducia, cunctas
 270 Possè capi; capies: tu modo tende plagas.
 Vere prius volucres taccant, aestate cicadae;
 Maenalius lepori det sua terga canis:
 Femina quam juveni, blandè tentata, repugnet.
 Haec quoque, quam poteris credere nole, volet.
 275 Utque viro furtiva Venus, sic grata puellae.
 Vir male dissimulat: tectius illa cupit.

Conve.

nendum est eorumdem codicum auctoritate. Ponticorum lib. iii. Eleg. iv. 86.

Ferre etiam mollet elegi tam vasta vrimphii

Pondera disparibus non potuere rotis.

Atque ita legendum jam vidit Zinzerlingius in Promulsa Critica, qui adendum cap. xviii. Jurci codex, *notis.* proxime verum. HEINSIUS.

264. *Praecipit.*] Vir in indoctus in Histor. Critica Reispub. Literar. tom. xxi. 137. per Ironiam Clerici ineptias perscringens, hic Nasonem sibi contraria tradere initio hujus Artis 25. finxerat, utque nodum illum solveret, questionem animi gratia posuerat. Clerici vero sui partes agens Rosellius quidem, in eadem Histor. Critic. tom. xiv. pag. 157. putat se hunc nodum Gordium facile solvisse, si Thalia hic imparibus vecta rotis

pro ipso genere carminis, hexametris & pentametris constanter, capitur. Quis neget ita capi posse? nec Anonymus, credo, hunc nodum acerrimo scilicet Critico Clerico ponens, multo aliter sensit, sed stupori Clerico illudere voluisse videtur, qui Poëtarum formas loquendi ad Philosophicas enuntiationes exigere solet. Certum tamen est, ipsam Thalam, sive Mafam, quae carmini Elegiaco praefert, Poëtae didactice carmina illa imparia, quibus ipse vix edoctos artes amandi tradat: distinguenda ergo carmina ab ipsa arte, hanc autem habet, illa a Musa magistra, & ita Thalia suis verbis etiam rectè dicitur praecipere. sed quid in re leve moratur? non infelix bonus ille Rosellius ironiam. BURMANNUS.

267. *Quisquis ubique viri.*] Videtur legendum, *Quotquot ubique viri*, vel, *Quicquid ubique virtum.* HEINSIUS. Nihil muta. passim enim *quisquis*, & *quisque*, cum plurali conjunguntur. vid. supr. xi. 109. & Gronov. ad Liv. vii. 19. & non verba tantum, sed nomina plurali numero adjungi solent. sic Sueton. Aug. lxx. *Reges amici & socii & singuli,*

in suo quisque regno Caesareae urbes condiderunt.

LXVI. Reliqui potentia atque opibus ad finem vitae suae quisque ordinis principes floruerunt. Insolentius Salust. Jug. xviii. *Amisso duce, ac passim multis sibi quisque imperium petentibus.* Diel. Cret. ii.

14. *Chryses utriusque exercitus offensam mevens, quisquis partium ad eum venerant, cum his se ad junctum esse simulabat.* ita antiquae editiones, recentiores venerat. idem cap. xxiii. *Quem se quisque minus idoneum auctorem crederent.* ita codex, quem vidit Heinsius. vulgo, *crederet.* eadem ratio in illa locutione, *gentes ubi quaeque*, de qua vide ad iii. Amor. x. 5. BURMANNUS.]

267. *Dociles advertite mentes.*] E bonis libris ita legendum, & mox, *adeste meis.* CIOFANUS. *Faciles* antiquae editiones, usque ad Aldinum, & ita unus Heinsii. eadem varietas supr. i. Amor. xiv. 13. *Faciles* sunt credulæ, ut Pall. ii. 45. *O nimium faciles.* vid. ad Valer. Flacc. i. 151. apud quem & lib. v. 25.

Quin & facili sibi mente receptum
Lib. Phrixium dolo.

Apud Claudian. ii. in Eutron. 340.

Salandi dociles, aurigandique periti.

In MSS. *faciles* etiam reperitur. *adesto* multi scripti & editi. BURMANNUS.

268. *Poniat fiducia, cunctas.*] *Fiducia formos* Regius & Oxoniensis. *Lego, formâ posse capi;* puellae tua forma capi posse. idem Oxoniensis, *capias* sequenti versu. HEINSIUS.

273. *Tentata repugnet.*] *Capitata* Vaticanus unus, infra 403.

Nec teneras semper tutum captare puellas.

Epistola xx. 43.

Sit arbitrium passivo capi, captabere certe.

Lib. ii. 346. *Quam tu dum captas.* Nihil tamen temere hic mutandum. HEINSIUS. *Tentata* praefata, & blanditiis melius convenit. Horatius iii. Od. 7.

B b b

Conveniat maribus, ne quam nos ante rogemus;
 Femina jam partes victa rogantis agat.
 Mollibus in pratis admugit femina tauro:
 280 Femina cornipedi semper adhinnit equo.
 Fortior in nobis, nec tam furiosa libido.
 Legitimum finem flamma virilis habet.
 Byblida quid referam, vetito quae fratris amore
 Arsit; & est laqueo fortiter ultra nefas?
 285 Myrrha patrem, sed non quò filia debet,
 Et nunc obducto cortice pressa latet.
 Illius & lacrimis, quas arbore fundit odorà,
 Unguimur; & dominae nomina gutta tenet.

Forte

Et miserans tuis
 Dicens ignibus uri,
 Tentat mille vester molis.

Sic tenator Dianae Orion eodem lib. III. Od. IV.
 Tibul. lib. I. Eleg. III. v. 73.

Illic Junonem tentare Ixionis ausu,
 Versatur celeri noxia membra rota.
 Ubi videndus Gebhardus, qui docet eodem sensu
 Graecis *πειράζειν* & *πειράζων* uti. & Broukhusius
 adeundus. Noster infr. 365.

Tunc quoque tentanda est, cum pellice lasca dolébit.
 Et centies alibi. eadem varietas XIV. Metam. 37.
 captare vero aliud quid notare, quam tentare putem.
 captas puellam qui observat, insidiatur ejus
 pudicitiae. Tentat, qui de stupro sollicitat & ap-
 pellat. ita VI. Faust. 339.

At ruber hortorum custos Nymphasque, Deatque
 Capiat, & errantes serique referatq; pedes.
 Id est observat. ita & illa Epist. IX. 43. cape:
 Sic dubium possitne capi, captabere certe.

BURMANNUS.

275. *Euripia Venus*.] Tibul. I. 9. Nota Venus
 furiosa mibi.

276. *Tellus illa cupit*.] Turbant codices, qui,
vestis, tuius, fortius habent. sed omnes frustra.
 Tibul. lib. IV. Eleg. 5.

Opus autem juvenis quod nos, sed tellus opus,
 Nam pudes haec illam dicere verba palam.

Ubi citiam cuius quida libri. sententia vero est
 ab Euripide accipit, qui Androm. V. 219.
Διοχρῆν γε καὶ τὴν Ζηρίαν ἐξέστην ὄνον
Ταύτην νοσημένον, ἑλλὰν πρῶστῃεν καλλῆς.

BURMANNUS.

277. *Conveniat maribus*.] Explicat Metula, si
 mare concordet sint, ut sit ellipsis *πῶς* si. vid. ad
 I. Amor. IV. 29. de verbo convenire, ad Rem-
 ed. 403.

278. *Robigine cogat*, pro blanda rogantis agat Oxoniens-
 is. HEINSIUS.

281. *Parvior in nobis*.] Sic in veteribus & recte.
 sed & fortior legi potest. ut in Epist. XIX. 6.
 Fortius ingenium suspicor esse viris.

Et in Metam. VII. 7.
 Et jam fortis erat, pulsusque resederat ardor.

NAUGERIUS. Parvior melius legitur, quam fortior.
 CIOFANUS. Fortior primae editiones, & Intimela-
 nus codex pro diversa lectione. eleganter. quo-
 modo & Naugerius conjiciebat. qui propterea re-
 prehendi ab Andrea Querneio in libello Egregio-
 rum cap. xv. non debuit, nec ad rem facit, quod
 ex sequentibus producit de Byblide; est lo-
 queo fortiter ultra nefas. Fortior etiam in margi-
 ne Gryphianae legitur editionis. Fortis enim Or-
 dio pro co, qui moderatur adfectibus, saepe po-
 nitur. Remed. Am. 463.

Fortius à multis mater desiderat unum.
 Quam quae stens clamat, Tu mihi solus eras.
 Ita enim illic legit optimus liber Regius. Paulo
 ante dixerat:

Hortor & ut pariter linas habeatis amicas.
 Fortior est, pluras si quis habere potest.
 Lib. II. 553. ut & illic scribendum puto:

Quo veniant alii conciliante viro.
 Lib. VII. Metam. Fabula Medaeae 76.
 Et jam fortis erat, fractusque resederat ardor.
 Pont. lib. I. Eleg. IV.

Sic ego mente jacens & acerbo faucibus ictu,
 Admonitus coepi fortior esse tua.
 Epistola XIX. 5.

Urimur igne pari, sed stem tibi viribus impar.
 Fortius ingenium suspicor esse viris.

Auctor Elegiae in obitum Drusi II.
 Sicilicet exiguo percussa est fulminis aeger,
 Fortior ut possis claudibus esse victis.

Et mox 156.
 Omnia jam metuo. fortior ante fui.

Rura vide Notis ad Remed. Amor. v. 463. aliud
 est

Forte sub umbrosis nemorosae vallibus Idae
 290 Candidus, armenti gloria, taurus erat;
 Signatus tenui media inter cornua nigro.
 Una fuit labes; cetera lactis erant.
 Illum Gnosiadesque Cydoneaeque juvencae
 Optarunt tergo sustinuisse fuo.
 295 Pasiphaë fieri gaudebat adultera tauri:
 Invida formosas oderat illa boves.
 Nota cano. non hoc, centum quae suffinet urbes,
 Quamvis sit mendax, Creta negare potest.
 Ipsa novas frondes, & prata tenerima, tauro
 300 Fertur inaducta subsecuisse manu.

It

est apud Juvenalem de Cispino Sat. IV. 3. *Solaque
 libidine fortis*. HEINSIUS.
 281. *Legitimum finem*.] *Legitimum* Mentelli li-
 ber. ad notas ad Amor. lib. II. Eleg. XII. Propertius
 lib. I. Eleg. XVI. *Nulla enim finis erit*. Virgilius
 lib. II. 554. *Haec finis Priami fatorum*. lib. III. 145.
Quam fessis finem rebus dabis? & lib. V. v. 327.
sub ipsam finem. & v. 384. *quae finis laudi*. quo-
 modo illis locis Grammatici veteres & praefatio-
 res membranas agnoscent. Noster in Ibide 312.

Quam finem vitas Sardapanalus habet.
 Ita optimus codex. apud Livium lib. IV. Decad.
 primae, *Finem ergo non fieri, nec futuram*, in opti-
 mis membranis legi testatur Pierius Valerianus.
 HEINSIUS. Varro lib. IV. de L. L. pag. 8. *Quae
 radices egerit extra fines suas persequamur*. vid. Lam-
 bin. ad Lucret. I. 108.

284. *Arsit, & est laqueo fortiter ultra nefas*.]
 Hanc fabulam tractat idem Poeta lib. IX. Metam.
 Sed vide diversitatem traditionum: illic deliquisse
 in fontem dicit, hic laqueo finisse vitam Byblidem.
 Quae varietas à Gracis sumpta, apud quos Tra-
 gici, ut cujusque argumento commodissima, hoc
 aut illud affingunt. Quod eò hic addo, ne nimis
 curiosi atque anxii simus, si quando eandem fa-
 bulam aliter atque aliter traditam viderimus.
 MICULLUS. Expofui hunc locum in observationi-
 bus ad IX. Metam. 663. CIOFANUS.

285. *Non ut*.] Quo meliores. HEINSIUS. Quae
 margo Gryph. & Berf. nescio an melius, ut in di-
 ctum fit quomodo, qua possim. vid. ad Epist. XIII.
 41. & infr. 745.

286. *Obducto cortice*.] *Abducto* tres libri. Com-
 melinianus uno Palatino, *adducto*. placet.
condueto cortice dixit libro IV. Metam. 375. *condu-
 ctus dies* pro brevi & contracto apud Solinum cap.
 XXII. *Brumalis solstitio dies adeo conductus, ut ortus
 junctus fit occasui*. HEINSIUS.

287. *Illius lacrymis*.] Illius & scripti nonnulli
 laud male. illius à Oxoniensis. Puto, illis & la-

crymis, quas arbore fundit odora, Ungimur. HEINSIUS.
 287. *Quas arbore fundit odora*.] Ita omnino
 rectius. CIOFANUS.
 291. *Tenui media inter cornua nigro*.] Alii,
tenui virga. unus Vaticanus, *gyro*. Sed nil mutan-
 dum. *nigro*, ut albo apud Virgilium lib. IIII.
 Georg. 56.
 Nec mihi displicent maculis insignis ut albo,
 Aut juga detroctans.
 Noster Metam. III. 221.

Et vigrum medio fronsam distinctus ab albo
 Harpalos.
 Ubi plura. *purpureas tamen virgas* dixit III. Art.
 260. HEINSIUS.

293. *Gnosiadas, Cydoneiadesque*.] Ex duabus Cre-
 tae urbibus. CIOFANUS. Mirè variant hic libri.
 meliores tamen, *Gnosiades Cydoneasque*. lego vel
 quendam duxi. nisi quod, cum prior in *Cydon* syllaba corri-
 pitur ab antiquis scriptoribus. apud Maronem ta-
 men *Cydon* nomen viri productum exstat. HEINSIUS.
Cydoneas phaeatas, dixit Noster VII. Metam. 22.
 Status saepe, ut lib. IV. 269. VII. 339. Silius II.
 109. x. 260.

295. *Pasiphaë fieri etc.*] Apud Aetium Fortu-
 natianum Arte Grammatica legitur:
Pasiphaë niveo gaudebat adultera tauro.

Quomodo & apud Maronem Eclog. VI.
Pasiphaë niveo solatur amore crucifixo.
 Et apud Aufonium Cupidine crucifixo.
Pasiphaë niveo sequitur vestigia tauri. HEINSIUS.

In Apollonio erat:
Pasiphaë fieri gaudebat adultera tauro.
 Sic x. Met. 347. *adultera patri*, quidam codices.
 Sic & pellex sorori. Ibide 537. & VI. Met. 535. & alibi.
 BURMANNUS.

296. *Invida formosus*.] *Formosus* Commelin. do-
 forms Bernensis unus.
 299. *Ipsa novas frondes & prata tenerima*.] Per
 prata libri nonnulli. sed male. frondes & herbas
 B b b b a ic

- It comes armentis; nec ituram cura moratur
 Conjugis: & Minos à bove victus erat.
 Quò tibi, Pasiphaë, pretiosas fumere vestes?
 Iste tuus nullas sentit adulter opes.
 305 Quid tibi cum speculo montana armena petenti?
 Quid toties postitas fingis, inepta, comas?
 Crede tamen speculo, quod te negat esse juvencam,
 Quam cuperes fronti cornua nata tuae!
 Sive placet Minos; nullus quaeratur adulter;
 310 Sive virum mavis fallere, falle viro.
 In nemus & saltus thalamo regina relicto
 Fertur, ut Aënio concita Baccha Deo.
 Ah quoties vaccam vultu spectavit iniquo,
 Et dixit, Domino cur placet ista meo!
 315 Adspice, ut ante ipsum teneris exsultet in herbis:
 Nec dubito, quin se stulta decere putet.

Dixit;

fic quoque conjunct lib. 1. Metan. 632. de Iô:
Fronibus arboris & amarâ pasitur herbâ.
 Eleganter autem *præta tenerrima*, similiter *ferè pubentes herbas* Virgil. III. Georg. 126. ubi vulgo male *pendentes*. & apud Pomp. Melam lib. 7. cap. XIII. *pubentes luci*, ubi tamen *pendentes* MSS. *teneras* quoque *herbas* dixit Varro lib. 11. de Re Rust. de agnis adhuc lactentibus: *Diebus post paucis abicere bis viciam molitam, aut herbam teneram, antequam exsunt pastum, & cum revertantur.* HEINSIUS. *Tenera* hic idem quod nova & recens nata significat. sic *tenerum gramen* Horat. IV. Od. 12. Virg. I. Georg. 112.
Luxuriens fegetum tenera depascit in herba.
 Ovidius II. Met. 850.

Mixtusque juvenis
 in teneris formosus obambulat herbis.
 III. Fast. 711.
Posera cum teneras aurora refecerit herbas.
 Ita et mox v. 315. & teneras coronas. v. Fast. 261. *teneri rami.* II. Met. 359. BURMANNUS.
 301. *Is comes.*] Francos. & duo alii, *sic*; non male: nam & ita Propert. III. v. 20.
Exclusis fit comes ipsa Venus.
 Sed nihil mutò. inf. lib. III. 17.
Et quæ comes esse marito.
 x. Met. 173.

Non per juga mentis iniquis:

Isse comes.
 III. Amor. 16.
Aut juvenam comites jussissent ire puellas.
 BURMANNUS.
 302. *Et Minor.*] Francius malebat, ut;
 303. *Quid tibi, Pasiphaë, pretiosas fumere vestes?*
 Omnia scribendam, vel contra libros, *Quo tibi?*

eleganter enim id cum infinitivo jungitur. Certe in codice Regio, *Quod tibi*. sic apud Persium Sat. I. *Quo didicisse*. ubi veterimus codex Putecanorum fratrum, quod similiter scriptum exhibebat lib. III. Amor. El. VIII.
Quo tibi turris incingere moenibus urbes?
Quo fera discordes addere in arma manus?
 Ut recte meliores libri. Horatius lib. I. Sat. VI.
 ——— *Quo tibi Tulli*
Sumere depositum clavum, serique tribuno.
 Noster Faistor. lib. v. 591. ex vestigiis veteris libri:
Quo tibi nunc solitas mitti post torga sagittas?
 Pont. lib. I. El. v. ex antiquis itemd libris:
Quo mihi diversum famâ contendere in orbem?
 Similiter dicebant, *Quo tibi, si contendas*. eadem elegia, ut ex vestigiis veterum librorum est legendum:
Quo tibi, si calidâ postibus laudero Syene? HEINSIUS. Vid. ad Epist. IV. 157.
 304. *Ille tuus.*] *Isse* Oxoniensis recte. vid. ad I. Amor. 8. 57.
 313. *Spectavit.*] *Speclatur* Patavinus unus.
 315. *Exsultat.*] *Exsultat* meliora exemplaria. & mox, *quin se stulta decere putet*, non placere. ita in Metam. IV. 312.
Et quid se deceret spectatas consulis undas.
 Remedio Amor. 410.
Et nihil est quod se dedecuisse putet.
 Codex tamen Regius & Oxoniensis, *quin est ultra decere*. Forte, *quin se stulta decere putet*. HEINSIUS.
 318. *Sub juga curva trahit.*] *Juga panda* prima editio cum quatuor scriptis. quæ vox in deliciis est Nostro. Epistola VI. 10.
Isse sacros Ætarii sub juga panda boves.

Amor.

- Dixit; & ingenti jamdudum de grege duci
 Juffit; & immeritam sub juga panda trahi:
 Aut cadere ante aras commentaque sacra coëgit;
 320 Et tenuit lætâ pellicis exta manû.
 Pellicibus quoties placavit numina caesis:
 Atque ait, exta tenens, Ite, placete meo!
 Et modo se Europen fieri, modo postulat Iô:
 Altera quod bos est; altera vecta bove.
 325 Hanc tamen implevit, vaccâ deceptus acernâ,
 Dux gregis: & partu proditus auctor erat.
 Cressa Thyesteo si se abstinnisset amore;
 (O quantum est, uni posse placere viro!)
 Non medium rupisset iter, curruque retorto
 330 Auroram veris Phoebus adiserat equis.
 Filia purpureos Niso furata capillos,
 Pube premit rabidos inguibusque canes.

Qui

Amor. lib. I. Eleg. XIII.

Prima vocas iardos sub juga panda boves.

Pont. lib. I. El. IX.

Ducam ruricolos sub juga panda boves.

Sic & panda asellus, panda carina, panda rorsum & similia apud Nostrium passim. Vide Notas Metamorph. lib. X. vs. 270. Orientius Commentario:

*Ad juga panda boves cogis, ad mulctra capellas.**Dissillant crispis dulcica mella favis.*

Tibull. tamen lib. I. eleg. X. dixit, *juga curva*. HEINSIUS. & supr. vs. 19. *curvum aratrum* in quibusdam scriptis, & IV. Met. 11.

319. *Commentaque sacra.*] *Mentita* Palatinus unus & Aprosii pro diversa lectione. vid. Ep. XI. 73. & IV. Met. 36. Douza explicat, ut indidivas festas, quas ipsa sibi commenta erat.

322. *Extâ tenens.*] Repressit Græcicum, *καρπῆν τῆ σαλῶννα*. de quo vid. Scipion. Gentil. ad Apulic. Apol. No. 506. *placete viro* duo scripti.

323. *Se fieri Europam.*] *Se Europen fieri* calligatores libri. HEINSIUS. vid. ad Epist. IV. 55.

325. *Acernâ.*] *Aberna* unus Vaticanus.

327. *Cressa.*] In acrepe: Apollodorus & Ovidius in Tristibus, (lib. II. 391.) & Seneca in Thyeste. CIOFANUS.

327. *Si se abstinnisset.*] *Verfus paullo durior*. unus Palatinus, *si se tenuisset*. cogitabam aliquando, *si se renuisset amori*, id est negasset, ut Metamorph. IX. 506.

At non Aëolidæ thalamos renuere sororum.
 Sed nunc nihil mutò. Plinius lib. XXVII. cap. 4.

Abstinnere se cibo omni aut potu, in praesentissimis romedii habetur. sic vetustissimus Chiffletianus liber, qd se a vulgatis abst. mox capite VII.

effaciis, si cibo vinoque se pridie abstinuerit. HEINSIUS. Petron. cap. XC. *oto die me ab hoc cibo abstinebo.* vide quæ notavi ad cap. XVII. ejusdem scriptoris, & ad Quinç. Decl. XII. cap. 10. BURMANNUS.

328. *O quantum est!*] *Et quantum* Regius cum tribus aliis. Puto, *At quantum est. Ha quantum* decem alii. Oxoniensis:

Et quantum est uno posse carere viro. HEINSIUS. 329. *Rupisset iter.*] *Rupisset* ediderunt olim Veneti, deinde Micyllus, Burmannus, Vincentius & Plantin. quod & in quinque codicibus exstat: Sed *rappare iter* aliud notat, ac Poëta voluit. *rupit iter* fol, id est a medio cursu ad ortum rediit. bene vero addit *medius*, quia iter *rumpere* etiam dicitur de difficili via, cum obstantia perterritum, de quo ad Val. Flac. I. 3. pluribus agemus. BURM.

330. *Auroram veris.*] *Adversis* Lincoln. unde HEINSIUS conjecerat, *aversis*. Ita certe Auctor Aetnae. 20. *Adversumque diem.* & Claud. Bell. Gild. 400. *Avertique diem.* vid. Lutat. ad Stat. IV. Theb. 306. Sed nihil opus. Epist. XVI. 206.

Qui trepidus a dape vertat equos.

Et, licet in alio argumento, Tibull. II. IV. 18. *versis lima rocerit equis, curruque rotato etiam est in uno Henstii.* BURM.

331. *Niso.*] *Nisse* plurimi scripti; sed ita & Plinius lib. XVI. 14. dixit, *nemo furatur alteri.* BURM.

332. *Puppe cadens nolla fallit referunt avis.*] Multi codices:

Hunc hostem pasitur cum reliquis avibus.
 At in Oxoniensi nec hic, nec sequens versus ille:

Alterâ Scylla maris monstrum medicaminis Circes.
 Exaltat, ut nec in Regio fecundæ notæ. At

B b b b 3. optimus

- Qui Martem terrâ, Neptunum effugit in undis,
 Conjugis Atrides victima dira fuit.
 335 Cui non defleat est Ephyræae flamma Creûsac?
 Et nece natorum sanguinolenta parens?
 Flevit Amyntorides per inania lumina Phoenix:
 Hippolytum pavidi diripiistis equi.
 340 Quid fodis immeritis, Phineu, sua lumina natis?
 Poena reversura est in caput ista tuum.
 Omnia femineâ sunt ista libidine mota;
 Acrior est nostrâ, plusque furoris habet.
 Ergo age, ne dubita cunctas superare puellas;
 Vix erit è multis quae neget una tibi.
 345 Quae dant, quaeque negant, gaudent tamen esse rogatae.
 Ut jam fallaris, tuta repulsa tua est.

optimus manu recentiori margini adscriptos agnoscebat, alterum legebat hoc modo:

Alterâ Scylla novum Circes medicamine monstrum.
 Pataviansi Theviani:

Filia sed Phoris corripita cupidine Glauci.
 Alii codices aliter legunt hos versus. Quae Grammaticorum commentata sunt. Utrunque autem delendum esse pluribus docui ad Sabini Penelopen. HEINSIUS.

333. *Qui martem terris.* Terra meliores. IDEM. Neptunumque effugit undis unus Heins. ego Heinsum sequor. & capio terra, pro in terra; nam praepositiones in priori membro saepe omittit Noster. vid. Epist. vi. 107. & XVI. 141. XVIII. 157. & alibi. BURM.

335. *Ephyræae.* Corinthiae ab Ephyræ. vide quae notavi in Epistola Medecae ad Jasonem. GIOFANUS.

537. *Per inania lumina Phoenix.* Perinania quidam. ut apud Maritalem, l. 77. *magnus sed perinane sopsos.* unica voce, ut Epist. IX. 97. *pergrave onis.* HEINSIUS.

338. *Rapidi diripiistis equi.* Pavidi est in nonnullis, ut Remedio Amoris 743.

Perdat opes Phasdra, parces, Neptuno, nepoti,
Nec faciet pavidos taurus avitus equos.

Virgil. VII. 780.

Corripedes arcenitur equi, quod litora currum
Et juvenem monstris pavidi effudere marinis.

Et Senece. Hippol. 1054.

Hippolytus arctis continet frenis equos,
Pavidosque natae vocis horatui ciet.

Et V. 1070.

Quaequaque pavidos rapidus evexit furor,

Et vs. 1082.

Tum vero pavida semipedes mente exiit
Imperia solvant.

Met. XV. 517.

Monsivique metu turbantur.

Eisdem equos *conferatos* lib. v. Fast. 310. & *attonitos* ibidem 578. vocat. Regius, Oxoniensis & quatuor alii, *rabidi equi.* HEINSIUS.

339. *Quid fodis immeritis.* Sextus Empiricus adversus duciplinarum sectatores cap. XII. ex Plutarcho narrat, Aesculapium a Jove fulmine idam, quod Phinei filius visum restituerit. vide de hac fabula Apollodorum. Hygin. fab. XIX. Scholiast. Apollon. Rhod. & Serv. ad Virg. III. Aeneid. 210. Timocles apud Athen. VI. I. *εφαλαμει τις τω θυειδω τυφλω.* qui versus male apud Stobacum Ecl. Eth. lib. II. cap. 125. legitur. Noster in Ibin. 271.

Ut duo Phinidae, quibus idem lumen ademit
Qui dedit.

Sophocles Antigone. *Phinidas* Tragoediam scripsit Pacuvius, ut docet Scaliger ad Festum. etiam Accius. *Phineus* Aeschyli & Sophoclis citantur. HEINSIUS.

341. *Libidine mota.* Cupidine plena Oxoniensis. HEINSIUS.

343. *Ne dubita.* Nonnulli, nec vel ne *Arbitris*: eodem modo variant codices lib. II. Metam. 101. V. 335. IX. 697. sed imitatio videtur Tibulli III. IV. 75.

Ergo ne dubita blandas adhibere querelas.

Latinius autem ne *dubita*, quam *dubites*. vide ad III. Amor. VI. 65. Heinsius volebat, *neu*. notanda praeterea vis particulae *ergo*, quae hic non modo adhortantia est; sed qua utimur, ubi tarde aliquem consen-

Sed

- Sed cur fallaris, cum sit nova grata voluptas?
 Et capiant animos plus aliena suos?
 Fertilior seges est alienis semper in agris:
 350 Vicinumque pecus grandius uber habet.
 Sed prius ancillam captandae nosse puellae
 Cura sit: accessus molliat illa tuos.
 Proxima consiliis dominae sit ut illa videto;
 Neve parum tacitis conscia fida jocis.
 355 Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpe rogando;
 Quod petis, è facili, si volet illa, feres.
 Illa legat tempus (medici quoque tempora servant)
 Quo facilis dominae mens fit, & apta capi.
 Mens erit apta capi tunc, cum lactissima rerum,
 360 Ut seges in pingui luxuriabit humo.

Pectora

sententem convincimus quasi & reprehendimus; ut didici ex Donato ad Terent. Heeyr. I. I. *ergo propterea teisululo & moneo & hortor.* ubi ex Virg. II. Aeneid. 707. affect:

Ergo age, care pater, cervicis imponere nostrae.
 vid. infr. lib. II. 143. & alibi. BURMANNUS.
 343. *Cunctas superare puellas.* Imo, sperare. quod emendatores membranae agnoscunt, quamquam superare pro expugnare possit capi. ut in isto Virgil. III. 438.

———— Dominamque potentem
Supplicibus supera votis.

Ubi male *donis* vulgati habent; ut & lib. VIII. 67.

Junoni ser rite preces, iramque minaque
Supplicibus supera votis.

Ubi eadem varietas in MSS. HEINSIUS.

344. *F. multis.* In multis Politiani liber. vid. I. Ann. VIII. 55. eadem varietas II. Pont. III. II.

Nec facile invenias multis è millibus unum.
 Ubi in quidam codices. Fast. III. 156.

Casaris in multis haec quoque cura fuit.
 Ubi et etiam nonnulli. vide ad lib. IV. Trist. x. 34. BURMANNUS.

346. *Tuta repulsa tua est.* Ita & III. ex Ponto I. 88.

Urque ea non tenens, tuta repulsa tua est.
Stulta repulsa hic habebat unus Bernensis.

347. *Cum sit novus.* Cum sit sibi grata voluptas Argent. ubi Mentelli. iam grata Patavians.

348. *Et capiant animos plus aliena suis.* Suis Jureti & Politiani codex cum aliis quibusdam. Oxoniensis, *animis plus aliena suis.* Metuo ne distichon sit ab interpolatâ manu confectum, cum ad rem non satis factis: idque eo magis, quod alienis mox demuo sequatur, inconcinna repetitio- nis. HEINSIUS. Mallem suis retinere, ut sit sententia ex medio petita, omnes magis cupere alie-

na, quia credunt illa pleniora, ita puellam majorem voluptatem sperare ex novo amante, quam ex eo, qui jam diu eam coluit, & ideo facile ad amandum deduci. nam quod de marito & uxore haec capio Crispinus, Ovidius sermo deprecatur lib. II. Tristium, se nulla adulteria, sed concessa furtâ docuisset obstans. BURM.

349. *Fertilior seges est alienis semper in agris.*
Vicinumque pecus grandius uber habet. Ad hunc locum respexit Juvenalis Satyr. XIV. 143.

———— Majorque videtur,
Et melior vicina seges. GIOFANUS.

Ubi plura Graegraeus.

351. *Capitatae.* Captandae Intimelianus. HEINS.

352. *Mollis ipsa.* Mollis illa Oxoniensis & perlique alii: *mollis* multi.

353. *Proxima consiliis dominae sit ut illa videto.*

Tò ut libri quidam non agnoscunt. Oxoniensis & Petavians, sit an illa. Forte, *Conscia consiliis.* conciliis etiam est in Commeliniano. de qua voce lib. I. Met. vs. 711 actum est. sic Ep. XVII. 268. legendum videtur:

Quae mihi sunt comites conciliamque diuae.
 Non consilium. HEINSIUS.

354. *Conscia fida.* Francius malebat, *conscia facta.* certe aliter utrum, *fida*, vel *conscia* credo glossatoris esse. *missa* habebat Hafnienfis. Heinsius olim coniecerat, *cognita fida.* forte:

Neve parum tacitis nuntia fida jocis.

Ita *Conscia* & *nuntia* apud Claud. bell. Get. 98. confusa in MSS. vid. & infra vs. 438. BURM.

357. *Legat tempus.* Legat Regius & Apro- fii.

360. *Luxuriabit humo.* Luxuriavit Regius & Oxoniensis cum aliis nonnullis. Jureti, *luxuriatur.* Lege, *luxuriarit.* & sic unus Vaticanus. HEINSIUS.

- Pectora dum gaudent, nec sunt adstricta dolore;
 Ipsa patent: blandâ tum subit arte Venus.
 Tum, cum tristis erat, defensa est Ilios armis:
 Militibus gravidum lacta recepit equum.
 365 Tum quoque tentanda est, cum pellice laesa dolebit:
 Tum facias operâ, ne sit inulta, tuâ.
 Hanc matutinos pectens ancilla capillos
 Incitet: & velo remigis addat opem.
 Et, secum tenui suspirans murmure, dicat;
 370 Ut puto, non poteris ipsa referre vicem.
 Tum de te narret: tum persuadentia verba
 Addat; & infano juret amore mori.
 Sed propera, ne vela cadant, auracque residant.
 Ut fragilis glacies, interit ira morâ.
 375 Quaeris, an hanc ipsam profit vitare ministram?
 Talibus admittis alea grandis inest.
 Haec à concubitu sit scdula; tardior illa:
 Haec dominae munus te parat, illa sibi.

Cafus

361. *Nec sunt adstricta dolore.*] Plurimi inter meliores, *sed frustra*, sed frustra. ita enim contra *diffusa* in gaudio. & respondet *non patent*. sic *folvi gaudia*, & similia vidimus ad Ep. XIII. 116. *Ita adstrictum gelido frigore pectus* Epist. XV. 112. *abstracta* unus codex. labore etiam Vatican. mallem vtro cum Moreti, *ipsa patet*: dum laeta mente erit, ipsa tibi patebit facile. BURMANNUS.

363. *Defensa est Ilios armis.*] Ilios Regius, Oxoniensis, alique non pauci ex melioribus. Vide notas ad Epistolam primam vs. 48. HEINSIUS.

366. *Tunc facies.*] Tum facias tres scripti. IDEM.

367. *Hanc matutinos.*] In nonnullis *matutino*. NAUGERIUS. forte recte. vide quo notavius ad lib. III. Amor. Eleg. III. II. *peitentem etiam* Neapolitanus & Oxon. quasi ipsae puellae pectenter. ita Ep. XIII. 39. olim *legebatur*, *ipsa comas pectam*, sed ibi Heinsius *peclat* legit, & ornaticum fuisse las partes docet. BYRN.

370. *Ut puto, non poteris ipsa referre vicem.*] Hoc est, compensare id, quod conjux in te peccavit, te ulcisci: non, referre gratiam, ut Merula hic exponit. Et quod mox sequitur, *sed propera, ne vela cadant*. De occupanda puella intelligendum est, cujus animus antea devinciendus, quam ita residat. MICYLLUS. *Poteris ipsa* Regius, alius, *poteris ipsa*. nihil videtur mutandum. Non poteris vicem illi in amando referre. HEINSIUS. Apulej. Met. III. *Ad haec dicta formosam vicem refero. ita reddi & vicem* I. Amor. 6. vid. ad Epist. XII. 194. (ub *referre auxilium*.) & ad Petron.

cap. LVIII. si in Micylli explanationem descendere velimus, per interrogationem legenda haec essent, & tum mallem:

At puto, non poteris laesa referre vicem?
 Ut ironice sit dictum, quomodo lib. III. Am. 7.
At non blanda, puto, non optima perdidit in me
Oscula.

Et alibi saepe. vid. ad II. Met. 566. BURMANNUS.
 373. *Sed propera, ne vela cadant, etiamque residant.*] *Properet* Oxoniensis, ut ad ancillam referatur. deinde, *auracque residant* unus Palatinus, ut in metaphora persitat, quod alludunt duo alii, in quibus, *viresque*. Virgil. Aen. VII. 27.

— *Omnisque respente resedis*

Flatus. HEINSIUS.
Recedant unus codex. resistant Bernensis. in Comelianiano erat glossa, *sed propera*. id est, *vindictam sumo de pellice*: ut verba sint ancillae ad dominam. & ita cum Micyllo, *referre vicem* erit, ulcisci amantis veteris perdidam, qui pellicem, id est aliam amicam praefert. malo tamen ad Poëtam referre, qui monet propterandum esse, dam puella, laesa pellice, iram conceperit contra amantem, quo tempore apta capi ejus mens est. *ira & avarectiam* in MSS. confunduntur lib. V. Trill. v. 20. BURMANNUS.

375. *Violare ministram.*] Duo codices, *vitare*, unus, *molire*. temerare opinor legendum Nasoniano verbo. Vide Notas Amor. lib. I. El. VIII. vs. 19. HEINSIUS. & *violare*, & *temerare* gravia nimis verba sunt, nec humilitati ancillae convenientia; ideoque ego *vitare* praefertim. BYRN.

377. *Hae*

- Cafus in eventu est. licet haec indulgeat ausis;
 380 Consilium tamen est abstinuiffe meum.
 Non ego per praiceps & acuta cacumina vadam:
 Nec juvenum quisquam, me duce, captus erit.
 Si tamen illa tibi, dum dat, recipitque tabellas,
 Corpore, non tantum sedulitate, placet;
 385 Fac domina potiare prius; comes illa sequatur.
 Non tibi ab ancilla est incipienda Venus.
 Hoc unum monco (si quid modo creditur arti;
 Nec mea dicta rapax per mare ventus agit.)
 Aut non tentaris, aut perforce, tollitur index;
 390 Cum semel in partem criminis ipsa venit.
 Non avis utiliter viscatis effugit alis:
 Non bene de laxis cassibus exit aper.
 Saucius arrepto piscis teneatur ab hamo.
 Perprime tentatam: nec, nisi victor, abi.
 395 Tum neque te prodet communi obnoxia culpa:
 Factaque erunt dominae dictaque nota tibi.

Sed

377. *Hae ad concubitum.*] *A concubitu* Regius à manu prima, cum Scaligeri & Putciani excerptis. Sequenti etiam versu, *te parat*, pro *temperat* ex auctoritate optimorum codicum scribendum. quod in Observationibus jam monuit accuratissimus Gronovius lib. I. cap. 10. HEINSIUS. Recte: *a concubitu*, id est post concubitum. vide ad II. Fast. 685. & Epist. v. 152. & supr. 139.

379. *Cafus in eventu est, licet hic indulgeat ausis.*] Expone: Licet hic eventus, sive casus, hoc est fortuna, indulgeat ausis, id est saveat audentibus, &c. secundum illud, *Audentes fortuna juvat*. Non enim pro aliquis sumi potest hoc loco *Hic*, ut Merula exponit: sed relative accipiendum est, ut saepe alias solet. MICYLLUS. scripti plurimi, *haec*; nimirum Ancilla. & recte. HEINSIUS.

381. *Acuta cacumina.*] Albertus Rubenius, magno tibi literariae damno nuper extinctus, retulit mihi aliquando vidisse se codicem, in quo *acuta Cerania* legeretur. nostri omnes cum vulgatis sentiunt. HEINSIUS. Pro *vadam*, melius, *mea sententia*, duo libri, *ducam*: profertur enim fe magistram & ducem juventuti Naso. Francof. quoque elegant repetitione, *per praiceps, per acuta cacumina*. vid. Sup. vs. 96. BURMANNUS.

388. *Per mare ventus agit.*] Scribe, *agit cum melioribus*. HEINSIUS.

389. *Aut nunquam tentas, aut perforce.*] *Aut non tentasti*, Regius & multi alii. Jureti codex, nec pauci alii, *non tentabis*. Oxoniensis, *tentares*. Lego, *Aut non tentaris*. Mutarunt id scioli, quod nescirent ultimam syllabam saepe produ-

ci in hujusmodi verbis. quâ de re diximus ad Epistolam VII. vs. 53. Noster infra hoc ipso libro. vs. 447.

Si dederis aliquid, poteris ratione relinquere. Cum vulgo legatur, *si dederis quicquam*. loquenti versu, *ipsa venit*, pro *illa* idem libri. HEINSIUS.

380. *Tollitur index, Cum semel in partem criminis ipsa venit.*] Non tantum de indicio, quod ad dominam deseri potest, accipiendum: sed magis de eo, quod ad virum, sive maritum. quâ diceret, nunquam illa de domina indicabit marito, postquam ipsa quoque in eadem culpa erit. & in societatem criminis venit. MICYLLUS. *Pellitur index* Francof. pro varia lectione. ego puto sensum esse, si quis tentarit modo ancillam, non perferret & plenum coitum ab ea tulisset, illum perdere ancillam, quae index est, & omnia dicta & facta dominae amatoris referret, ut mox dicit. ideo autem *illa tollitur*, quia cum cogi posset, & non tacta recessit, trullis erit, & irata amatoris, quod non pleno voto ejus satisfecerit, sed offensus & blanditibus tentatam, deinde in medio cursu destituerit. BURMANNUS.

393. *Piscis resinatur ab hamo.*] *Teneatur* scripti. HEINSIUS.

394. *Optime tentatam.*] Scripti fere omnes, *Perprime*, id est, usque preme. sic *interprimere* apud Minucium Felicem in Octavio me legisse memini. Horat. Epod. XVI. *innotatae perprimas cubilia*. vid. quoque notamus Fast. IV. vs. 628. HEINSIUS. *oppressam* etiam in argumento lib. VIII. Met. fab. 6. ubi *compressam* reposuit Munckerus.

C c c c

395. *Com-*

Sed bene celestur, bene si celabitur index,
Notitiae suberit semper amica tuae.

Tempora qui folis operosa colentibus arva,

400 Fallitur, & nautis adpicienda putat.
Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis:

Nec semper viridi concava puppis aquae.

Nec teneras semper tutum captare puellas.

Saepe dato melius tempore fiet idem.

405 Sive dies aderit natalis; sive Kalendae,
Quas Venerem Marti continuasse juvat:

Sive

395. *Communi noxia culpa.*] Alii, *conficia culpa*: duo, *noxia culpa*. Patavinus unus, *obnoxia culpa*. Scribe, *communi obnoxia culpa*, *conficia culpa* alterius interpretamentum est, uti liquidum fit ex A. Gellio, qui Noctibus Atticis libro. vii. cap. xvii. multa de hoc verbo disputat. Ubi inter alia: *obnoxius, qui habet aliquem noxae, id est culpae suae consuetum, adesse autem Pestum in Noxa, Te esse hunc noxae obnoxium*. Aufonius Cupidine Crucii adixit:

*Ipsa etiam similis genitrix obnoxia culpae
Alma Venus.*

Aimilian. Marcel. xx. 8. *utque se nulli culpae obnoxium monstraret, Julianum, ut perduellem, multis criminibus appetebat*. Phaedrus libro i. Fab. x. *Lopus arguatur vulpem furti crimine:*

Negabat illa se esse culpae obnoxiam.

Ita scribo: non quod ignorem, *culpa proximum & affinem* Latine dici: sed quia id minus huic loco convenire censeam, ubi de ipsa culpa agitur. oportunum vero *Te proximum culpae* apud Val. Flaccum lib. iiii. in oratione Mopsi, vs. 391.

*At quibus irivito maduvarum sanguine dextrae;
Si fors laeva tulit miserum & proxima culpae.*

Sic emenda. peperam nunc circumferat:

Sic fors saeva tulit miserum, sed proxima culpae.
Agit enim de eis, qui nolentes cadem admiserunt. apud eundem Valerium ex eadem Mopsi oratione aliud mendum tollatur, vs. 397.

— *Sed nostra requirit*

Cura viam, memori jam pridem cognita viastae.
Sic enim restitui, cum *memori vate* nunc occupet scriptos ac vulgatos, quos vidi, codices. atque ita libro iv. 437. quoque restituum puto in oratione Phineii:

— *Salvo & mihi longam*

Exspectata manus, nostrisque, ait, agnita vitiis.
Quod sequentia confirmant. *voti* nunc legitur. *vitas* pro vaticinio posuit. *communi noxia culpae* pro *obnoxia*. apud Nostrum absorpta una syllaba, cuiusmodi mendas non paucas alibi castigavimus. fit apud eundem Valerium hoc. ipso tertio libro vers. 313.

— *Graviorque oculos jam luce propinquas
Umbræ premit.*

Scribendum, cum *locos* inepte legatur. idem Valerius libro iv. 496.

*Sacvit inops Amycus, nullo discrimine sese
Præcipitans avidusque viri (respectu ovanis
Quippe proci! Amygas) caestu velatus utroque
Irruit.*

Te velatus otiosum, jam enim caestus velatum satis descriperat, si tamen id recte dicitur. Legendum, *caestusque elatus utroque*. Sublato utroque caestus, quod improvidum, & contra regulam artis. oportet etiam reponendum, *avidusque irac*. nam sequitur *mox, truciis ultro aduolat ora viri. Flatus mediis aquis Alcides* eidem Valerio libro ii. 53. & lib. i. 107. *elatis cornibus amnes*. & *elata dextro* libro iii. 139. & lib. viii. 359. & *elata dextro* libro vi. 614. pro sublata. apud Gratium 69.

Ipsa deus cultorque fori Tiryntius orbis

Hinc decus & jamas primum imperavit honorem.
Peperam *primus patravit* nunc legitur. *inspirare* secunda producta apud Gratium his alibi, semel apud Propertium occurrit. & apud Statium Epitico Glauciae. HEINSIUS. *Obnoxia culpae* etiam Douza legebat: *conficiam Lemnon culpae* dixit Stat. i. Silv. ii. 59. sed paulum alio sensu. *innoxium culpae* dixit Lutat. Arg. Fab. iii. lib. ix. Metamorph. BURMANNUS.

397. *Bene celestur.*] Male interpretes capiunt, quidquid tibi ancilla dixerit de amica: cum sensus sit, tuus cum ancilla coitus celestur, ne domina resciscat, & Douza adscripserat recte, *ne domina resciscat cautio est*. BURMANNUS.

399. *Operosa arva.*] Sunt in quibus semper opus aliquod fieri debet. vide Broukh. ad Tibul. i. eleg. x. v. 8. & supr. ii. Amor. xvi. 33.

400. *Aspicienda.*] *Accipienda* Palatinus unus & alius. Heinsius olim volebat, *arripienda*. non male. ita Virg. xi. Aeneid. 45.

Immo ait, o cives, arrepto tempore Turnus,
Cogite concilium.

Cicer. v. ad Fam. 12. *causam & tempus arripere* Claud. ii. in Eutr. 192.

Sive erit ornatus, non ut fuit ante, figillis,
Sed regum expositas Circus habebit opes;
Differ opus. tunc tristis hiems, tunc Piades instant:

410 Tunc tener aequorea mergitur Hoedus aqua.

Tunc bene definitur: tunc, si quis creditur alto

Vix tenuit laceræ naufraga membra ratis.

Tu licet incipias, quâ flebilis Allia luce

Vulneribus Latis sanguinolenta fuit:

415 Quâque die redeunt, rebus minus apta gerendis,

Culta Palaestino septima festa Syro.

Magna

Et tempore pandit

Arrepto genitus.

Sulp. Sever. i. 28. *sum ille tempore arrepto, columnas disjicit. sic & rapere tempus*. de quo vid. Heinss. ad Epist. xix. 74. & Drakenb. ad Sil. i. 569.

BURMANNUS.

401. *Credenda Ceres.*] *Tradenda* Palatinus. *Seget* etiam alius codex, foemini permutatione. vid. i. Amor. xv. 12. de *tye credere* vid. Heinssii notas ad Valer. Flac. i. 69. & Brouk. ad Tibul. ii. vii. 3. BURMANNUS.

402. *Viridi.*] *Liquidæ* Commelinianus. *403. Nec teneras semper tutum est.*] Potiores scripti:

Nec teneras semper tutum captare. HEINS.

tutare iterum duo libri.

405. *Sive dies suberit.*] *Ta suberit* paulo ante praecesserat. Quare malim, *sive dies aderit*. quod est in duobus. totidem, *fuerit*. Aut forte, *venies* scribendum. HEINSIUS. Virg. ii. Aen. 332.

Jamque dies insanda aderat, mihi sacra parari.
vid. ad iii. Met. vs. 519. & ii. Amor. vi. 45.

405. *Kalendae.*] Martial. v. 85.

Sic certe, puto, vestra jam venire

Saturnalia, Martius Kalendas.

Unde & Feminae dicitur Kalendae. DOUZA.

408. *Sed regum positas circus habebit opes.*] Merula hoc loco multa de obeliscis Aegyptiis asserit, quos dicit intelligendos esse. Ego vero simpliciter accipio de quibuslibet regum opibus ac spoliis, Romam per imperatores allatis, quibus Circus & theatra exornari tamen solebant. Neque enim magna oblectatio fuisset, solos illos lapides spectare: cum eodem modo etiam antiquis sigillis spectandis oblectari puella potuisset. Sed hoc innuit Poëta, cum varie ac speciosis rebus Circus exornatus erit, ita ut puellae illis contemplandis vacare magis quam amatori velint, tunc abstinendum esse: tunc enim operam in illis conciliandis frustra sumi.

MICVLIVS. Duo libri, *expositas*, quod necio an rectius: proprium enim in hac re verbum, cum apparatus laetus oculis spectatorum exponitur. Livius lib. iii. 10. *Exposita omni in campo Martio praeda*. lib. xlv. 33. *Præda Macedonia omnis, ut visere-*

tur, exposita. Sueton. Caesare cap. x. *porticibus ad tempus exstructis, in quibus abundante rerum copia pars apparatus exponeretur.* & in abaco argenteo *expositum* proprie dictum, Cicer. tv. Ver. 27. inl. lib. iii. 209.

Nec tamem expositas mensa deprendat amator

Pixidias.

Ita & venalia exponi dicuntur. Cicer. iii. de Offic. 12. & alii passim. *regum vero opes* pro immentis & ditissimis dixit. Tibul. lib. i. Eleg. ix. 34. *Et regum magnas aspiciuntur opes. regales opes* dixit Phaedr. i. 27. BURMAN.

409. *Differ opus: tunc tristis hiems, tunc Pleiades instant.*] Supra dixit Poëta, *Nec semper viridi concava puppis aquas: credenda scilicet.* Ad hanc sententiam metaphoricis hoc loco alludit, dicens opus esse differendum, quia hiems, & Pleiades, & hoedi instant: hoc cit, non esse tantum puellae animum tunc, quia periclitatorum sit amator, perinde ut nauta, qui sub ortum aut occasum Pleiadum & Hoedorum navigationem instituit. MICVLIVS. Libri veterissimi, *Pliades*; et & alibi in iisdem scribi videas apud Virgilium Mediceum & Germanicum Caesarem Vostri literis majoribus Romanis exaratas. atque ita semper scribendum censeo, quod ex ea vox trisyllaba occurrit. Ceterum legendum videtur:

— *dum tristis hiems, dum Pleiades instant,*

Dum tener aequorea mergitur Hoedus aqua.

Ut metaphorice haec omnia dicantur. HEINSIUS: *Tunc & in aequorea vulgo legebatur, sed optimi tunc tener, pro mergitur, etiam tres codices junguntur: puto pro instatur.* TRILL. i. 14.

Tingitur oceano castus Erymanthidos Urfae.

Vide plura ad Metam. ii. 172. BURMAN.

411. *Tunc bene definitur.*] *Differitur* Cantabr. & Lincol. *definit* Pal. *definitur* alius. *dispicitur* alius.

411. *Si quis creditur.*] *Qui Oxon.* sed valde blanditur codicis Menteliani scriptura, *tunc se qui creditur alio, codicis Menteliani scriptura, qui habet, se qui creditur, qui proxime accedit Regius, qui habet, de quo & Patav. si quis creditur. Ita se credens culo, de quo & Quinestil. Dec. xii. 17. BURMANNUS. vide ad Quinestil. Dec. xii. 17. BURMANNUS. 413. Tunc licet incipias.*] Oxoniensis, *tu licet.* & sequor. sic infra:

C c c c 2

T u

Magna superstitio tibi fit natalis amicae:

Quaque aliquid dandum est, illa fit atra dies.

Cum bene vitaris; tamen auferet. invenit artem.

420 Femina, qua cupidi carpat amantis opes.

Insitor ad dominam veniet discinctus emacem:

Expediet merces, teque sedente, suas.

Quas illa, inspicias, sapere ut videare, rogabit.

Oscula deinde dabit: deinde rogabit, emas.

425 Hoc fore contentam multos jurabit in annos.

Nunc opus esse sibi, nunc bene dicit emi.

Tu licet & Tamyran superes & Amoeboae cantus.

Et lib. iii. Pont. El. iv.

Tu licet erroris sub imagine crimen obumbras.

HEINSIUS.

413. *Flebilis Allia.*] Sane *Allia* simpliciter l-scribitur. Lucanus vi. 633. *Quas Alliae clades.* Virgilus autem duplici *l* protulit, propter metrum; ut lib. viii. 646. quoque dicit *regeisim.* *Postrema jubebat accipere.* *Mæula.* Sane falsus est hic Merula, qui adjectivum nomen pro proprio apud Lucanum legit: est enim sententia verbum illorum, Pugna ad Pharsalam non habuit easdem partes, quas Alliae, pagnae scilicet. nam illic Roma per fata virorum, hic per populum perit. & C. MICYLLUS. Hic dies, quo Romam ingentem accepit cladem, Allienis dictus est. Crotus & alii. Accepta autem est ea clades xv. Kal. Sext. anno v. c. cccclxxvii. Livius fuit principium lib. vi. eam ipsam diem *funestam* vocat Cicero ad Atticum lib. ix. epist. v. CLOPANGUS.

415. *Quaque die redeunt rebas minus apta gerendis.* *Culta.* *Palaestina* septima festa viro.] Hunc locum Merula de Saturnalibus interpretatur. Sed quia supra monuit Poëta, neque natali die, neque calendis Martii, neque Circo speciosus folio exornato, puellam tentandam esse, videlicet quod tunc aliis ac propriis gaudiis occupata sit: verum Allienis die, quando caetera moesta ac luctuosa. Eam ob rem adducor, ut de Saturnalibus hunc locum accipere haud quaquam possim. Propterea quod illo quoque inter lactos ac festos, non inter atros ac luctuosos referatur. expono igitur diem, quae septima festa Iudaeorum redeunt pro sabbato: ut sit *nar' וְשֵׁשׁ* dictum, septima festa, pro, scilicet, quae die septimo redire solent. Atque haec mea expositio est. Liberum autem est cuique, hanc vel illam sequi. MICYLLUS.

416. *Viro.]* Syro legendum esse ex Puteani & Scaligeri excerptis jam supra monui, vers. 76. HEINSIUS. *Grata.* *Palaestina* Vossianus.

417. *Natalis amicae.]* Refer ad illud Horatii Epist. ii. 210.

Natalis grate numeres.

Vide commentariolum nostrum cap. xi. Douza multa superstitio Palatin. duo, & duo alii. vasa prior Mentelii.

421. *Veniet discinctus.]* Oxoniensis, *veniat*, & frequenti versu, *Expediat.* quomodo & duo alii recte. modo pro *quas illa*, reponas, *basilla.* HEINSIUS. *discinctus* in prima editione & tredecim scriptis extat. sed *discinctus* est, ut recte Merula, in *taeis demissis*, sicut Propertius lib. iv. eleg. ii. 38 ubi haec egregie illustrat Broekhuusius. *discinctus* benedictus unus.

422. *Expediet.]* Exponet oculis tuis. vid. ad Petron. xxxix. & lxxii. ita Quindzil. viii. 3. eleganter oratorem, velut *insistorem eloquentias*, quid quid erit sententia populari, *verbis nitidum etc.* *intendendum est* *pervestrandum daturum*, dicit BORMANNUS.

423. *Sapere ut.]* Scire ut Neapolitanus. sed *sapere* retineo: idem vero hic est, quod alii dicunt *intelligere*, prout esse mercurium. vid. ad Petron. cap. lxi. *capere* Bermanis. BORMANNUS.

428. *Litera postetur, nec didicisse juvat.]* Ne didicisse juvat Regius, Oxoniensis, alique nonnulli. non profit forte, quod didicisti literas. sic Trist. i.

Hæ mihi cur didici? cur me docuere parentes

Litteraque est oculos ulla morata meos?

HEINSIUS. Locus obscurior, quem ita capio, ut si causerit amator sibi domi in arca non esse praesentes nummos, poscatur ab eo litera, sive scriptura ad tabernarios, qua de mensa jubeat foli Insitorum, ut passim in comœdiis illae perscriptioes in foro celebrantur. & ita *postere libellum* supra v. 167. explicuimus. Ne didicisse juvat addit, quia puella illa vicem Iudimagiltri quasi obit, & docet amatorem scribere, formulam literae praescribens; vel potest etiam referri ad Insitorem, qui cum puella colludit, & nihil sibi opus nummis praesentibus esse dicit, sed literam postulat ad mensarios. egregie haec illustrat locus Apuleji in Apolog. *hinc jam illa inter virum & uxorem nota*

Si non esse domi, quos des, caufabere nummos; Litera poscetur; ne didicisse juvet.

Quid? quasi natali cum poscit munera libo;

430 Et, quoties opus est, nascitur ipsa sibi?

Quid? cum mendaci damno moestissima plorat;

Elaesusque cavâ fingitur aure lapis?

Multa rogant utenda dari: data reddere nolunt.

Perdis; & in damno gratia nulla tuo.

435 Non mihi, sacrilegas meretricum ut prosequar artes,

Cum totidem linguis, sint satis ora decem.

Cc-

colluso; qui amplam stipem mulieri detulerant, nemo eos observat, suo arbitrato discedunt. Qui inanes venerunt, signo dato, pro adulteris deprehenduntur, & quasi ad discendum venerint, non prius abeunt, quam aliquid scripserint. ubi Scipio Gentilis in notis num. 741. adducti jocum Ciceronis de meretrice quadam, qui refertur etiam a Quinēt. Decl. lib. iv. Insist. Orat. 3. *Quae dum vivere ludum habuit, post mortem coepit habere magistrum.* *discere vero simpliciter poni* docuimus ad Petroni cap. lviit. *Litera* vero pro scriptura, cautione vel syngrapha ponit Grot. ad Evangelium Lucae cap. xvi. 7. videndum & an huc pertineant illa Plauti Truc. Act. iv. Sc. ii. 20. *Plus enim es introrsissus, cum dabas, sine vicissim, qui dant operam, ob id, quod dant, operis usior.* *Literas didicisti, quando sis, sine alios discere.* in Commeliniano hic erat glossa, *si enim non didicisset, nemo posset a te petere glificationem, id est Chirographum.* Douza, qui retinebat, *nec didicisse juvat*, explicabat utile est, ut apud Martial. i. Epig. 108.

Pingue solum lassat, sed juvat ipse labor.

& alibi:

Sed juvat hoc facere.

Et Nofer in libin 620.

Nec te non meruisse juvat.

Sed, ne didicisse juvet, est, non profit tibi, si dicas te jam olim didicisse, ideoque non opus esse, ut nunc demum scribere dicas. BORMANNUS.

426. *Quid? quasi natali.]* Arbitror ab Ovidio fuisse scriptum:

Quid suo natali cum poscit munera libo.

Mox libri nonnulli pro illa, ipsa sibi. HEINSIUS. ego nihil mutem, quasi natalis est ficto & falso, cum mentitur sibi dum illum natalem esse, qui minime est. sic quasi testamenta Plinio. lib. viii. Epist. 16. *Quasi crimina.* Tacit. xii. ann. 41. Ubi alii ranguntur crimina. etiam non male: idem enim notat. vid. Manut. ad Ciceron. vii. ad Famil. 3. sic in l. 5. §. 7. ff. de negot. gest. quasi debitor. & ita passim. BORMANNUS.

431. *Quid? cum mendaci damno.]* Mordaci damno Bermanis unus. *Quid? quo mendaci damno* Micelylli Edit. nihil muti. Has sacrilegas meretricum artes tangit etiam Horat. i. Epist. xvii. 57.

Nota resur meretricis accusina, saepe carclam, saepe postcellidum raptam sibi sentis, uti mox Nulla fides damnis, vestisque delictis adst. Martialis lib. x. Ep. 50.

Nunc plorat speculo fallax ancilla relicta.

Gemma vel a digitis, vel cadis aure lapis.

Quem locum etiam Douza adscripserat suo codici.

Plautus Truc. Act. i. Sc. i. 32.

Aur aurum perit, aut concessit pallula est.

Aur cupra ancilla etc. BORMANNUS.

433. *Multa rogant reddenda dari.]* Commodus hic incit lenis. Libri tamen uno consensu meliores, *utenda dari.* nisi quod Jureti codex pro vulgata fuit lectione, quidem etiam, *tradenda sibi.* unus, *optanda dari.* Sic Iona instruebat puellam Amor. i. viii. 102.

Quod nunquam reddas commodi usque roga.

Et in Menaechmis Plautinis Act. iv. Sc. ii. vers. 54. Menaechmus cum uxori pallium subduxisset, & ad meretricem Erotium deduxisset, uxoreque id ex parato cognovisset, ita excusat se apud illam, quasi non donaverit meretrici pallium, sed utendum tantum tradiderit HEINSIUS. Helmaetia-dienfis, *credenda dari*, ut de mutuo ageretur. Sed alter locus ab Heinsio adductus docet hic agi de commutato. quare retineo; *utenda dari:* sic *utenda accipere* Cicero. i. Offic. 15. Plaut. Aul. i. ii. 18. *Quas utenda vasa semper vicini rogant.* *Trium v. ii. 7.* *Nam beneficium homini proprium quod datur proprium iunserit.* *Quod datum utendum est, id repetendi copia est, quando velis.* Et ita passim ille. Epicedum in Drutum, *vira data est utenda, data est sine foenore nobis.* Similem meretriciae rapacitatem Verrius exagitat Cicero. ii. Ver. 14. *Ille suo leviori artificio Heraclium aggressi conatur, ut eum roget inspicienda, quas non reddat.* BORMANNUS.

435. *Ut prosequar.]* Multi scripti & editi, *persequar.*

Cccc 3

437. R4-

- Cera vadum tentet, raris infusa tabellis:
Cera tuae primum nuntia mentis eat.
Blanditias ferat illa tuas: imitataque amantum
440 Verba, nec exiguas, quisquis es, adde preces.
Hectora donavit Priamo, prece motus, Achilles:
Flectitur iratus voce rogante Deus.
Promittas facito: quid enim promittere laedit?
Pollicitis dives quilibet esse potest.
445 Spes tenet in tempus, femel est si credita, longum:
Illa quidem fallax, sed tamen apta Dea est.
Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui.
Praeteritum tulerit, perdideritque nihil.
At quod non dederis, semper videre daturus.
450 Sic dominum sterilis saepe fefellit ager.

Sic,

437. *Raris infusa tabellis.*] Raris Oxon. roseis Palatin. sed raris tabellae sunt poltae, aequato & levigato ligno, ut ita rasilae argentum, boxum & similia obvia. rasilis stibula VIII. Met. 318. & Stat. VII. 658. calathus Ep. IX. 76. *videre enim esse tomatorum & caelatorum docuit.* Salmastius Exercit. Plin. pag. 736. Martial. I. 118. dixit, paulum diverso icatu:

Rasum pumice, purparaque cultum.

Hoc enim non, tabellae, sed chartae, aut membranas spectat, quae pumice poliebantur, ut ipse Noller lib. I. Trist. I. II. & de quo obvia omnia sunt. Denique radi dicuntur omnia, quibus asperitas demitur, ut sint levia & aequa. BURM.

438. *Cera tuae primum conscia mentis eat.*] *Nuntia* Oxoniensis, Saravianus & unus Palatinus. bene. Noller Epist. Hylip. VI. 9.
Cur mihi fama prior, quam nuntia litera venit? Epist. XVII. 265. ut quidem illic scribendum videtur:

Haec tunc arcantum furtivae nuntia mentis

Litera jam lasse pollice sstas opus.

Pont. lib. IV. Ep. XI.

Nuntia nam luctus mihi nuper epistola venit.

Epistola XVI. 10.

Uer: habes animi nuntia verba mi.

Statius Sylv. lib. IV. VIII. 36. ad Julium Menceratem:

Protinus ingenii non venit nuntia cursu
Litera.

Sic & *cultris nuntia fenois* Epistola Paridis, ita forte lib. III. 62. legendum:

Nuntia cum possit scriptis portare tabellas.

Ubi vulgo, *conscia.* HEINSIUS. vid. supr. 354.

439. *imitataque amantum Verba.*] Neapolitanus. *mentem.* Lego, *amantum,* vel, *amorem,* nam *amorum* est in Oxoniensi, infra 611.

Est tibi agendus amans, imitataque vultus verbis.

Sic Amor. lib. III. El. XIV. *imitare pudicam.* ut veteres libri, non *pudicas* cum vulgatis. HEINSIUS.

447. *Si dederis quicquam.*] *Dederis aliquid* libri plerique meliores. & recte. diximus supra §s. 389. infra. II. 337.

Sed non, quo dederis, à litore carbasia, venio
Utendum est.

Ita & illic veteres libri. ut & in Remedio Amoris, §s. 671.

Munera, quae dederis, habeat sine lite iudex.

Amor. II. El. 11.

Quod dederis illi, reddat ut ille tibi.

Trist. V. El. 9.

Terga vapor dederis, Ansoniamque petas.

Horatius IV. Od. VII. 19.

Cuncta manus avidas facient haeredit, amico
Quae dederis animo.

Libro I. Factorum 17.

Da mihi te placidam: dederis in carmina vires.

Ubi *dederis*que insulle reponunt. I. VII. Met. 337. *vitam dederitis in undis.* Vide quae noto ad Epistolam Didici §s. 51. ubi plura hujus notae. IDEM.

448. *Praeteritum tulerit perdideritque nihil.* *Tuleris* unus Palatinus. tertius Regius, *perdideritque*, nil muta. Videbitur accepisse, quod promittas, nec quicquam perdat. HEINSIUS. Faber Epist. lib. I. Ep. 52. legit:

Nam protium tulerit, reddideritque nihil.

Quam correctionem caput Clericus Part. III. Art. Critic. Sect. X. cap. 16. sed defendit Heumannus in Patregis Criticis pag. 171. qui tamen mallet, *sum protium tulerit.* & recte stultam esse Theologi, qui ab hujus libri lectione avocandus esset, explicationem ostendit. mihi, ut ingenue fateor, nondum plane horum versuum sententia patet.

puto

- Sic, ne perdidit, non cessat perdere lufor:
Et revocat cupidas alea blanda manus.
Hoc opus, hic labor est: primo sine munere jungi.
Ne dederit gratis, quae dedit, usque dabit.
455 Ergo eat; & blandis peraretur litera verbis:
Exploretque animos, primaque tentet iter.
Litera Cydippen, pomo perlata, fefellit:
Insciaque est verbis capta puella suis.
Disce bonas artes, (monco) Romana juventus;
460 Non tantum, trepidos ut tuare reos.
Quam populus, judexque gravis, lectusque senatus;
Tam dabit eloquio victa puella manus.
Sed lateant vires; nec sis in fronte disertus.
Effugiant cerae verba molesta tuae.

Quis,

puto tamen hoc velle Poëtam. si *aliquid*, id est exiguum munus, dederis avidissimae meretrici, rationem inveniet, qua te relinquet, quia captat magna munera, & ita videtur perdere, si exigua capiat; tu vero *praeteritum tuleris* (ita enim lego ex MSS.) id est quiddam ab ea jam ante impetravisti, & *nihil perdidit*, quia nihil dederis. praecipuum continetur ultimo versu amatori datum, ut quiddam possit blanditiis & pollicitis auferat, sed nihil det. aliae interpretationes verbis non respondere mihi videntur, ut vero hic monet, ne quid perdat amator, ut familiar lib. XI. 292. *perde nihil.* Crispinus vero hic supra omnes nugatur, qui explicat, si tradideris aliquid poteris ratione carere. *praeteritum sustuleris & nihil amisit.* ad quae intelligenda novo Oedipo opus est. certe non cepit ille verbum relinqui, cuius vim ex lib. II. 111. *nec te mirare reliquit.* & insinatis aliis locis potuisset discernere. *pretio hic nullus locus,* non enim illa pretium tulisse potest dici, quae aliquid modo accepit, & care vendere amplexus solet. si quis meliora attulerit, libentes a nostra expositione discedemus, sed a Crispini similibus vix expectanda lux obcuris locis. si vulgatum quis servare velit, lucrum forte possit adferre Epigramma Catulli CXI. ad Ausulem, qui capiebat pretium & munera, nec tamen coitum dabat. monet ergo Poëta amatorem, ut nihil det, nam si aliquid, id est vel minimum dederit ante coitum, relinqui poterit a puella, quae quidem munus capiat & auferat, sed nihil vicissim dat: nam illa praeteritum, id est olim datum munus abstulerit, & nihil ipsa, nihil reddendo, perdidit. facinus ergo facit, ut Catulliana Ausulena *quod nec det, &jerat* tamen, vel auferat munera. BURMANNUS.

449. *Et quae non dederis.*] *At quae meliores libri, nisi quod Oxoniensis, At quae non dederas.* HEINSIUS. in uno codice erat, *at si non dederis.*

non male, ut praecipuum contineat; ita semper prae te ferat, simul te daturum, & sis similis agro fallaci. *Utrud Bernensis munus, sed quod Neapolit. & si tres.* BURM.

457. *Revocat cupidas alea saepe manus.*] *Alea blanda* ex suo codice Zimelting. Promissive Critica. quod & in Comminiano & quatuor aliis ipse offendi. Pont. I. I. El. VI.

Nec tamen incertas alea blanda manus.

Sic & Martialis. *Blanda vagus alea December.* I. IV. Ep. XIV. & apud eundem I. IV. 66.

Supposita est blando nunquam tibi tessera tale.

Sequenti versu, *primo*, pro *primum* meliores libri. HEINSIUS.

454. *Si dederit gratis.*] Regius & Oxoniensis, *non dederit.* argute. Sperat enim se imperforum non daturam gratis. Superata hanc lectionem confirmant. Ambrosianus, *non dederit.* alius, *nec dederit.* IDEM.

455. *Peraretur.*] *Portetur* duo. *traestitur* unus. *paretur* tres. sed *properetur*, quod in alio est codicem, mihi non displicet; quia *per* est melius respondet. vid. ad lib. I. Amor. eleg. XI. 7. & Broukii. ad Tibull. IV. I. 205. BURMANNUS.

457. *Perlata.*] *Perlesta* Bernens. & quinque alii. *praelata* octo. *prolata* quatuor. *delata* totidem. 463. *Nec sis.*] *Ne sis* octodecim libri. *in fronte severus* duo. *lateant aries* citam duo Palatin.

464. *Effugiant voces.*] *Cerae* libri tres. *probe.* sed nihil vicissim dat: nam illa praeteritum, id est olim datum munus abstulerit, & nihil ipsa, nihil reddendo, perdidit. facinus ergo facit, ut Catulliana Ausulena *quod nec det, &jerat* tamen, vel auferat munera. BURMANNUS.

449. *Et quae non dederis.*] *At quae meliores libri, nisi quod Oxoniensis, At quae non dederas.* HEINSIUS. in uno codice erat, *at si non dederis.*

horum.

- 465 Quis, nisi mentis inops, tenerae declamet amicac?
Saepe valens odii litera caussa fuit.
Sit tibi credibilis sermo, consuetaque verba:
Blanda tamen, praesens ut videare loqui.
Si non accipiet scriptum, illectumque remittet;
470 Lecturam spera: propositumque tene.
Tempore difficilis veniunt ad aratra iuveni:
Tempore lenta pati frena docentur equi:
Ferreus adfido consumitur annulus usu:
Interit adfida vomer aduncus humo.
475 Quid magis est saxo durum? quid mollius unda?
Dura tamen molli saxa cavantur aqua.
Penelopen ipsam (perfa modo) tempore vinces.
Capta vides sero Pergama; capta tamen:
Legerit, & nolit rescribere; cogere noli.
480 Tu modo blanditias fac legat usque tuas.
Quae voluit legisse, volet rescribere lectis.
Per numeros venient ista gradusque suos,
Forfitan & primo veniet tibi litera tristis;
Quaeque roget, ne se sollicitare velis.

Quod

borum. pag. 7. incepta Merula exposuit, minus amicum delectant. BURMANNUS.

465. *Declamat.*] *Declamet* verius meliores. HEINSIUS.

466. *Valens odii litera.*] Inepte Merula *valens cum litera* coniungit, & exponit dicendi efficacem, cum iungenda illa vox sit cum *caussa* lib. v. Met. 174.

Non tamen ad letum causas satis illa valentes Plaga dedit.

1. Pont. ult. 35.

Unda locosque nocent. & caussa valentior istis Anxietas animi, quae mihi semper adest.

Et eodem libro Epist. III. 29.

Rursus amor patriae, ratione valentior omni. BURMANNUS.

467. *Credibilis.*] Douza interpretabatur, intellectus facilis, peripicus, & ut ita dicat, intelligibilis.

467. *Consuetaque verba.*] Alii, *consulataque*. hoc est cauta, prudentia. sed alterum praestat. Noster lib. XI. Metam. 637.

Addit hic vocas & consuetissima cuique Verba

& infra libro III. Artis 479.

Munda, sed & medio consuetaque verba puellae Scribitis. sermone publica forma placet. HEINSIUS.

Sic apud Petron. cap. LXXXVIII. *consuetissimam*

viam; pro *consuetissimam* rescribendum coniecit. INUS.

468. *Praesens ut videare.*] *Praesens sic videtur* Bernensis unus.

469. *Illectumque.*] *Intactumque* sex libri.

470. *Propositumque tene.*] *Tege* Herculan. male. vid. ad II. Met. 104.

472. *Lenta.*] Francius malebat, *dura*. malebat *tas habentae* supr. vs. 5. & alibi.

474. *Interit adfido.*] Junianus, & *peris*, cogita: bam olim, *Adfido* veritur, ut III. 91.

Conteritur ferrum, siles tenuentur ab usu. Sed nihil opus. Amor. I. xv. 31.

Ergo cum siles, cum dens patientis aratri Deprensans aevo. HEINSIUS.

475. *Quid magis.*] Hoc distichon adfert Senec. lib. IV. Natur. Quaest. 3.

477. *Perfas modo.*] *Perfa* libri plerique. HEINSIUS.

480. *Legat ista tuas.*] *Legat usque*. IDEM.

482. *Per numeros veniunt.*] Venient Oxoniensis, & quatuor alii. duo, *veniant*. HEINSIUS. huc pertinet Epigramma Mart. lib. II. 9.

scripsi, rescriptis nil Naevia; non dabis ergo:

sed, puto, quod scripsi legerat, ergo dabit.

484. *Quaeque roget.*] Legendum vel *invitis* libris, *quaque roget*. de epitola intellige. HEINSIUS. ita & Douza correxerat.

487. *Sive illa toro resupina feratur.*] Feratur scripti. IDEM.

488. *Diffi-*

- 485 Quod rogat illa, timet: quod non rogat, optat, ut infles.
Insequere; & voti postmodo compos eris.
Interea, sive illa toro resupina feretur;
Lecticam dominae diffimulanter adi:
Neve aliquis verbis odiosas adferat aures,
490 Quam potes, ambiguus callidus abde notis.
Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur
Porticus: hic facias tu quoque iunge moras.
Et modo praecedas facito; modo terga sequaris:
Et modo festines, & modo lentus eas.
495 Nec tibi de mediis aliquot transire columnas
Sit pudor, aut lateri continuasse latus.
Nec sine te curvo sedeat spatiosa teatro:
Quod spectes, humeris adferet illa suis.
Illam respicias, illam mirere licebit;
500 Multa supercilio, multa loquere notis.
Et plaudas, aliquam mimo saltante puellam;
Et faveas illi, quisquis agatur amans.
Cum fuerget, furges; donec sedet illa, fedebis.
Arbitrio dominae tempora perde tuae.

Sed

488. *Diffimulanter.*] *Diffimulatio* unus Hcinsii. vid. ad Epist. xx. 130.

489. *Afferat.*] *Offerat* Regius & Oxoniensis cum uno Vaticano. dixi Epist. xx. 192. HEINSIUS.

Non facile statim arripicendum verbum vicinum puto, ubi aequo sensui & elegantiae satisfacit vulgatum. Ita contra Broukh. in Tibul. I. IV. 49.

Rapta dabit primo, mox adferet ipse roganti.

Prætulit vulgato offeret. Lucan. VII. 374.

Credite qui nunc est populum, populumque futurum, Permittas adferre preces.

Et ita hic. rectum puto, *adferre aures*, quia odiosas addit, ut ita odium adferre Cicer. pro Sulla cap. I. & alibi dixit. agit vero de auscultatore molsto, qui non offert aures, sed adfert odiosas. *adhibere aures*. Noster alibi dixit, & Plaut. Casin. II. VII.

39. *conferat* hic Vaticanus & duo alii. BURM.

491. *Spatiosa.*] Recte. longae enim & porrectae porticus: unde apud Propert. lib. II. eleg. 23. praefertem:

Tora erat in spatium Poenis digesta columnis.

De quo Heins. ad III. Fast. 529. & Broukh. ad d. I. sic contra *breves porticus* Suetonio Aug. 72. Pompejanam porticum intelligebat Douza. de qua supr. vers. 67. ante oculos habuit haec Ovidii Martialis lib. III. 20.

Hinc si recessit, porticum terit templi. BURM.

492. *Hic facias.*] Hic Junian. & quinque alii. facias manus Vossian. in modo quinque codices.

495. *Nec tibi de mediis aliquam transire columnis.*] *Aliquot transire columnas* Oxoniensis & decem alii. quae vera lectio. *aliquot* Oxoniensis Regius. quidam, *aliquot columnis*. quos inter Aronelianus. etiam non male. Lapidis autem militares intelligit. HEINSIUS.

497. *Sedeat speciosa theatro.*] *Spatiosa* libri majori ex parte. idque vere. vide supra vs. 141. HEINSIUS.

498. *Afferat.*] In Aproffii & Commelin. *afferat*. in quo etiam glossa. id est, *humeris suis pulchris auferat tibi spectaculum Theatri*. in Vossiano erat, *oculis afferat illa suis*. ego legerem, *quod spectes oculis, afferat illa, suis*. ne vide ea, quae in theatro exhiberi, & alios spectatores intentos habere solent; sed adferat illa, quae spectes oculis suis: eam solum specta, illam mirere, &c. BURM.

501. *Et plaudas aliquam mimo saltante puellam.*] *Aliquam mimo saltante puellam* optime Scaligeri excerpta cum codice Oxoniensi. neque aliter veterinus Regius a manu prima. Remedio Amoris 755. ubi agit de theatris:

Illic adfide sili saltantur amantes.

Quae vera illic lectio est. Juvenalis vi. 63.

Chironamon Ledam molli saltante Babyllo.

Vellejus Paterculus lib. II. 83. *Cum Glaucom saltasset in convivio*. hoc moveri dixit Horatius. lib. II. Epist. ad Florum.

— *U qui*

Nunc Satyrum, nunc aegrestem Cyclopa movetur.

N d d d

Nam

- 505 Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos:
Nec tua mordaci pumice crura teras.
Ista jube faciant, quorum Cybeleia mater
Concinitur Phrygiis exululata modis.
Forma viros neglecta decet. Minoïda Theseus
510 Abstulit, à nullà tempora comtus acu.
Hippolytum Phaedra, nec erat bene cultus, amavit.
Cura Deac, filvis aptus, Adonis erat.
Munditiæ placeant: fuscetur corpora Campo:
Sit bene conveniens, & sine labe toga.
515 Linguaeque ne rigeat: careant rubigine dentes:
Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.
Nec male deformet rigidos tonsura capillos:
Sit coma, sit docta barba resecta manu.

Et

Nam & motus pro saltationibus, ut motus *Jonicus* idem Horatius dicit. in Persio quoque Satyra v. Iliacus Castibonius conturbat scribendum esse: — Ad numeros Satyrum movere Bathylli.

Non Satyri, quod nunc circumfertur, indutus Horatiano loco. *Aedipodem saltare* Macrobio Saturnal. II. cap. VII. Cum *Hylas Aedipodem saltavisset*, ubi plura ad rem idem Macrobius congestit. HEINSIUS.

502. Et faveas.] *Ut faveas* potiores scripti IDEM.

503. Cum surgit surgas, donec sedet illa sedeto.] *Surgas & sedebis* idem scripti. *surgas* etiam quidam. IDEM.

506. Nec tua.] *Nec tibi* Patavinus.
510. Comtus.] *Cultus* Aldina posterior, Micylli, & aliae. scripti plerique tamen, *comptus*.

513. Fuscetur corpora Campo.] Ad campum Martium refert, ubi sese exercebant luctando, aliusque ludicris & quidem undi ut plurimum. Recte haec exercitia palaestrica atque athletica inter munditias refert Ovidius. illi enim, qui denudabant frequenter corpus, e curando affidui incumbebant, & sordem omnem ac squalorem inde amoliti. sed & sole oleoque inbibitis corpora vegeta ac colorata redebantur. Hoc *fuscere corpora* dixit Nofer. Videtur Salmastius contra Cercoetium pag. 182. hinc nitida palaestra passim poëtis. Unde Apuleio, *adulescens decorus & succi palaestrici plenus, munditias xysticas* apud Terullianum de Pallio cap. IV. habes; ut resse calagarunt illic viri erudit. Hoc est athleticas, palaestricas. ubi multa ad rem Terullianus ipse. *Xysticas* autem munditias dixit, quod porticibus jungebantur hypaethrae ambulationes, quas Graeci *τραπέζιστος*, Latini *xysta* dicebant, in quas per hyemem ex xysto fereno caelo athletae procedentes exercebantur, teste Vitruvio lib. V. HEINSIUS. *Fuscetur corpora sole* Hafnienfis, ut ad

apricationem respiciat. sed Stat. VI. 576. *pinguque autem fuscatur olivo*. qui locus docet ad excitationes respici. *splendescere olivo* hoc vocat Nofer lib. X. Met. 176. & *nitescere* ibidem Statius, vide & Cl. Graev. ad Cic. I. de Offic. 36. BURMANNUS.

514. Sit bene conveniens.] *Sit tibi* Palatinus & Vaticanus. ut Ep. V. 77.

Nunc tibi conveniunt, quae te per aperta sequuntur Aequora.

Possit & legi, *sit sibi conveniens*. ceterum haec eadem praecipit Horat. lib. I. Sat. III. & lib. I. Epist. I. vide Cafaub. ad Theoph. Charact. *πρὸς ἄγωνα*, p. 135. & seq. BURMANNUS.
514. Et sine labe togae.] *Sit sine labe* Arondeliano. HEINSIUS.

515. Linguaeque nec rigeat.] *Ne rigeat* plerique libri veteres. IDEM.

516. Nec vagus in laxa pes tibi pelle natet.] *Imitatus est* Orientis Commentorio:

Qui nunc in laxa tremulus tibi pelle vacillat, Vix dederat tenui signa notata solo.

Ubi perperam, *tremulo folle* Rivinus concepit, & de caligis interpretatur, cum de calceis vulgata scriptura sit intelligenda. Horat. I. Sat. III. 37. *Male latus in pede calcuus haeret*. elegantem autem *natat*. sic *νῦν ἐν τοῖς ἄρπάζοις*, Aristoph. Equitibus. 321. Sidon. Apollinaris VII. Ep. 11.

Laxo pes natet altus in calturno.
Apud Statium VI. Theb. 838.

Luxuriant artus, effusaque sanguine laxo Membra natant.

De calceo D. Hieronymus ad Eustachium, *si pes laxa pelle non follat*, de quo Salmastius ad Terull. pallium. pag. 194. HEINSIUS. vid. Cafaubon. ad Theoph. Car. pag. 136. tentari forte possit locus Martialis lib. XIV. Epigr. 140. *cujus lemma, nudum Chitii*.

Nec

- Et nihil emineant, & sint sine fordibus ungues:
520 Inque cavà nullus stet tibi nare pilus.
Nec male odorati sit tristis anhelitus oris:
Nec laedant nares virque paterque gregis.
Cetera lascivae faciant, concede, puellae:
Et si quis male vir quaerit habere virum.
525 Ecce suum vatem Liber vocat. hic quoque amantes
Adjuvat; & flammae, quâ calet ipse, favet.
Gnosis in ignotis amens errabat arenis,
Quâ brevis aequoreis Dia feritur aquis.
Utque erat a fomno tunica velata recinctâ,
530 Nuda pedem, croceas irreligata comas;
Thesea crudelem furdas clamabat ad undas,
Indigno teneras imbre rigante genas.

Clama-

Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti, Cynophio poteris planta latere sinu.

Ubi *natate* legendum esse verosimile ideo fieri possit, quia in uno Vossiano codice reperi, *latate*: sed nihil temere mutò. BURMANNUS.
517. *Nec male.*] Heinsius maluerat olim, *nec mala*.

518. *Sit docta barba resecta manu.*] *Sit tuta* Oxoniensis & Regius. quod non capio. nisi legendum, *scita manu*. idque verum arbitror. sic in Fastis v. 54. *carvae scita Thalia byrae*. & sciens *vaderam* libro IX. 108. Metamorph. *scite & literate prescriptae* literae Ciceroni oratione in Pisonem. Multi sunt in ea voce Plautus ac Terentius: tum & Tullius. apud Tibullum tamen lib. I. Eleg. VIII.

Quid fuso splendente genas ornare? quid ungues Arrisus docta suscelsis manu?

Et lib. II. Eleg. I. de Amore:
Qui mihi! quam doctas nunc habet ille manus? Sequenti versu, ut nihil emineant pro & veteres fere omnes, cetera praecipui. HEINSIUS. Tu nihil move. *docta manus*, est perita, apta. vide ad Epist. XX. 210. & II. Amor. VIII. 24. & hoc est quod Juvenal. Sat. VI. 26. ait *jamque a zonfore magistro Pelleris*. BURM.

521. *Nec laedant nares.*] *Laedant* iidem duo praeterea libri, *duxque paterque gregis*, non *virque*, quod mox sequitur. *dux gregis*, ut in Fast. IV. 715. *Et dux lanigeri pecoris*. & 780. *cum duco purgat oves*. & Met. VII. 312. *Dux gregis inter oves*. Met. tamen II. 660.

De grege nunc tibi vir, nunc de grege natus habendus.

Et Severus Carmine Bucolico, in Catalectis:

Hinc taurus solidi viri gregis & pater Prato concidis herbido.

Et Virgil. Ecl. VII. 7.

Vir gregis ipse caper deerraverat. HEINSIUS.

524. *Vel si quis.*] *Et si quis* scripti. *male vir* Cinaadus *virum*, amatorem, paediconem. Notum illud Varronis in Pompeiis:

Fasciola qui quara togis, digito caput uno Scalpit, quid credas hunc sibi velle? virum.

Hujuscemodi homines cinaedos eleganter, *viriferos* appellat, quomodo *viriferae* mulieres virorum appetentes Lucilio & Afranio dicuntur, P. Scipio Africanus oratione in P. Sulpicium Gallum apud A. Gellium Noct. Attic. libro VII. cap. XII. *Qui quotidie unguentatur, adversum speculum ornatur, cuius supercilis radentur, qui barba volva feminibusque siccipolis ambalet, qui non modo vinofus, sed viriferos quoque sit, cumno quisquam dubitet, quin indio fecerit, quod cinaedi facere solent.* Juvenalis Sat. II.

Traditur ecce viro clarus genere, atque opibus vir.

HEINSIUS. Catullus Epig. XVI. *male me marem putatis.* Douza.

527. *Gnosis in ignotis.*] Duo libri, *Gnosis*. Moreti etiam, *in arvis*. unde legendum puto:

Gnosis ignotis amens errabat in arvis.

Vel, *arenis*. nam & *arenam* dixit Epist. x. 20. Ita mox vs. 576. *Bacchi, Gnosis, axar oris*. & supr. 203. vid. ad Epist. xv. 164. *demens errabat etiam duo.* BURMANNUS.

528. *Dia feritur.*] Variant admodum codices. *India feritur* alii. quidam, *insula*. nonnulli, *unda* refertur. duo, *Chia feritur*. sed veram lectionem jam Domitius olim ad Stat. lib. I. Silv. II. 141. vidit. vid. ad III. Met. 690. BURMANNUS.

529. *Et fomno.*] *A fomno* Commelinii. duo Palatini, & undecim alii. recte. vide ad Ep. x. 16.

532. *Indigno teneras.*] Palatinus unus, *croceas*. in Commeliniano vox exciderat.

Clamabat, flebatque simul; sed utrumque decebat:

Nec facta est lacrimis turpior illa fuis.

535 Jamque iterum tundens mollissima pectora palmis.

Perfidus ille abiit: quid mihi fiet? ait.

Quid mihi fiet? ait. sonuerunt cymbala toto

Litore, & attonitâ tympana pulsa manu.

Excidit illa metu, rupitque novissima verba:

540 Nullus in exanimi corpore sanguis erat.

Ecce Mimallonides sparſis in terga capillis:

Ecce leves Satyri, praevisa turba Dei:

Ebrius ecce fenex pando Silenus aſſello,

Vix fedet; & preſſas continet arte jubaſ.

545 Dum ſequitur Bacchas, Bacchae fugiuntque petuntque;

Quadrupedem ſerulâ dum malus urguet eques;

In caput aurito cecidit delapſus aſſello.

Clamarunt Satyri, Surge age, ſurge, Patr.

533. *Utrumque decebat.* Uroque unus Heinſii; placitas Aproſii.

539. *Excidit illa metu.* etc.] Intelligendum eſt, ſerimone, ſive verbis: hoc eſt, deſiit loqui, & conqueſci de Theſeo, metu correpta. MYCILLI. male: de mente intelligendum. vid. ad Remed. 348. *ſurgitque, rupitque novissima verba,* ſermonem interruptum notant. eſt imitationem Virgiliani iſtius; *disiitque novissima verba* Douza adnotaverat.

540. *In exanimi.*] *In exanimi.* Bernenſ.

541. *Ecce Mimallonides sparſis in terga capillis.*] *Mimallonides,* à quo *Atimallonides,* à Mimante vulgo dictus voluit: quod in eo monte ſacra Bacchi celebrata fuerint. Suidas autem, & Graeci alii, *ἀπό τῆς μυσηεύου* nomen hoc deductum tradunt, eo quod foeminae illae virorum facta imitarentur. Eademque antea etiam *πλαδωνας* dictas ajunt: puta quod ramos, ſive thyrfos geſtarent. MICYLLI.

544. *Preſſas.*] *Malim, preſſas.* HEINſIUS. & tunc mox elegantè Palatinus, *fugiuntque premuntque.* ut ludicrum indicet, quo Bacchae ſenem ebrium & vacillantem nunc fugiunt, nunc iterum tangunt & premunt, *comprimi* etiam unus Patavinus. vid. ad vs. 47. nihil tamen mutò. BURMANNUS.

546. *Dum malus urget.*] *Male ſedit.* Regius; forte, pro *ſedit* à *ſedere.* Vexatus enim à Bacchis & ſenex & aſius, qui cauda & jubaſ prehenſus exultabat, & male ſedebatur à Sileno. omnia enim de ſudo, quem Bacchae ſcibant Sileno, capiendi: & eſſigiat mulierum manus. BURMANNUS.

547. *Aurito aſſello.*] *Auritas aſſello* unus Menzeli. *arripo cecidit delapſus aſſello,* Bernenſis unus. vide II. Amor. VII. 15.

548. *Surge Pater.*] *Senex* Oxoniensis & Saravianus. ſequenti verſu, à *curru* quinque libri. HEINſIUS. in *curru* deſcendi poteſt ſimili loco lib. II. Art. 433.

Adſpice ut in curru modo det ſuivantia reſtor

Lora.

551. *Et color & Theſeus.*] Politiani liber & Hafnienſis, *Et color & ſenſus.* ut lib. III. 730.

Et meus, & rediit verus in ora color.

Nifi Theſeus ferri poſſet, ut in illo Statii Theb. I.

Attonitas ut nuntius aures

Matris adit, pulſi ex animo genitorum pudorque

Et meus. HEINſIUS.

Jam color & ſenſus nonnulli alii; *jam color & ſimulacra vires abiere puellae* Bernenſis unus. & *non* Palatin.

553. *Steriles agitât quas ventus ariflae.*] Putabam aliquando legendum, *ſteriles aeneas;* quod ſic Virgilium quoque locutum meminifſem. nunc nihil mutandum cenſeo. intelligit ariflae foſe adultas, ac proinde ſteriles. Epif. v. III.

Et minus eſt in te; quam ſumma pondus arifla;

Quae levis aſſiduis ſilibus uſta riger.

Adi Notas ad Epif. XV. vs. 39. HEINſIUS. *Ariſſas* Francofurtenſis, duo Regii & ſex alii.

554. *In madida.*] Nullum dubium, quin omnis plus fit *madida;* itaque otioſum epitheton videri jure poteſt. Ambroſianus & Voſſianus, *media,* ut inf. 748.

Ipſo medio ſumme nulla petat.

Invenit in media ſemina piſcis aquae.

Remed. 534.

In medio jam licet amne bibas.

Ita madidum & mediqum conſulerunt librarij apud. Claud.

Jam

Jam Deus è curru, quem ſummum texerat ovīs,

550 Tigribus adjunctis aurea lora dabat.

Et color, & Theſeus, & vox abière puellae:

Terque fugam petiit: terque retenta metu.

Horruit, ut ſteriles, agitât quas ventus, ariflae:

Ut levis in madidâ canna palude tremit.

555 Cui deus, En adſum tibi cura fidelior, inquit:

Pone metum, Bacchi, Gnoſias, uxor eris.

Munus habe coelum: coelo ſpectabile fidus

Saepe reges dubiam Creſſa Corona ratem.

Dixit; & è curru, ne tigres illa timeret,

560 Deſilit: (impoſito ceſſit arena pedi.)

Implicitamque ſinu (neque enim pugnare valebat)

Abſtulit: ut facile eſt omnia poſſe Deo.

Pars, Hymenaeae, canunt: pars clamant, Evie, evôi!

Sic coeunt ſacro nupta Deusque toro.

Ergo;

Claud. II. Kapt. 91. *Utque levis madida* Vaticanus. BURMANNUS.

557. *Coelo ſpectabile fidus.*] *Spectabile* Arondelianus. ut ex eo monuit legendum praectantiſſimus Gronovius Obſervat. lib. II. cap. XXI. cui ſubſcribitur. ſequantur reliqui noſtri vulgatum ſequantur. ſermoni verſu ſcripti plerique; *Creſſa Corona,* non *puella.* De Ariadnes Corona in coelum relata ſuſe Noſter I. III. Faſtorum aliiq. jam egerunt. Trift. lib. x. Elæg. III.

Sic micet aeternum vicinaque ſidera vincat

Conjugis in coelo Creſſa Corona tuae.

Ut vere illic Zullichemianus liber, cum in vulgatis fit, *clara Corona.* *Gnoſſida Coronam* vocat in Paſſis Noſter, *Gnoſſiam Coronam* Virgilius, *Statius, Coronam Gnoſſiacam & Minoam Coronam* in Silv. Claud. lib. III. in Stillich. *Diſtaeam coronam.* de *Creſſa Corona* etiam vidit Gronovius. HEINſIUS.

coeli ſpectabile etiam Bernenſis unus. amat Noſter illud verbum *ſpectabile,* quamquam apud ejus aevi ſcriptores non admodum fuerit in uſu. Epif. VI. 47. & XII. 201. *Aries villo ſpectabilis aureo,* ſic in Amor. I. Am. 8.

Palla ſpectabilis aurea.

III. Met. 109. *ſpectabilis undique campus.* III. Trift. 8. 35. *veluti ſpectabile corpus.* & alibi. BURM.

559. *Ne tigris.*] *Ne tigris* Patavinus, unde Heinſius, *tigris.* vid. Ep. x. 86.

560. *Arena pedi.*] *Pedi ſex* libri. bene. HEINſIUS. *deſilit poſito c. a. pede* Bernenſ. & Palatinus.

562. *Ut facile eſt.*] *In facile eſt* Regius & unus Patavinus, Oxoniensis & Vaticanus unus, *en facile eſt.* ſic, *ex facile.* Remed. Amor. 522. *ex facile gaudia ferro licet,* & ſupra. 356. *Quod licet, ex facile*

li, ſi volet illa, feret. & in Faſtis. vs. 350. *Non ex difficili cauſa petenda ſubſe.* HEINſIUS. *Abſulerat. facile eſt.* Bernenſ. ego nihil mutò, licet illud *in facile* elegans ſit, & iſtillatrum Gronov. ad Liv. III. 8. BURMANNUS.

563. *Hymenaeae canunt.*] Sic eſt in Vaticano. non male. CROſIUS. Mire variant hic veteres libri. Regius cum Excerptis Scaligeri & Puteani, aliiſque nonnullis, atque eos inter Arondeliano:

Pars Hymenaeae canunt, pars clamant Evôi evôi.

Nec abſtulit Oxoniensis, ſic quoque Evôi evôi, forte pro, Evôi evôi. Poſſet & legi, Evan evôi. ut verſus ſit Iſpondicus. Jurett liber:

Pars Hymenaea vocat, pars altera clamat ebobe. Helmaeſion. Pars altera clamat echiom. Alii codices, *pars Evôi evôi clamat,* & his ſimilia, quae recentiore odioſum foret. Quare ſcribi etiam poſſet:

Hymen pars Hymenaeae canunt, pars Evôi evôi.

Vel, Evan evôi, vel Evôi Evan. ut Lucratio vers. 722. *graditur ſimul Evôi Evan.* Columella libro x. 220.

Exſtimulât vatem per Dindyma caſta Cybobeſ.

Perque Cithaeroneum. Nyſia per juga Bacchi.

Per ſua Parnafi, per amica ſilenia Muſis

Pierii nomine Bacchâ voce ſromentem

Dellis id Pannæ, teque Evôi Evôi Evan.

Sic verſus mendoſiſſimi ſcribendis. denique *quod clâmam* mendii ſuſpectum eſt, cum ad *quod canunt* referri omnia concinne poſſint, quare peſſudacor, ut credam Naſonem ſcripiſſe:

Pars hymenaeae canunt, pars Evan Evôi evôi.

Nam haec tria Ennius Athamante etiam conjunxit:

565 Ergo, ubi contigerint positi tibi munera Bacchi,
Atque erit in focii femina parte tori;
Nycteliumque patrem, nocturnaque sacra precare,
Ne jubeant capiti vina nocere tuo,
Hic tibi multa licet sermone licentia tecto
570 Dicere, quae dici sentiat illa sibi:
Blanditiasque leves tenui perscribere vino;
Ut dominam in mensa se legat illa tuam:
Atque oculos oculis spectare fatentibus ignem.
Saepe tacens vocem verbaque vultus habet.
575 Fac primus rapias illius tacta labellis
Pocula; quaque bibet parte puella, bibas.

*His erat in ore Bremius, his Bacchus pater;
Illis Lyaeus, vitis inventor sacrae,
Tunc pariter Euan Evox, Evox Evius.*
Ubi forsitan scribendum, vitis inventor sacrae; hoc est *visitor*, quod inter cognomina Bacchi apud Poetas. sed & sacra vitis Horatio lib. I. Od. 18. Paulo ante apud Columellam etiam reponitur, *Ista canat majore Deo, non majora*. HEINSIUS.
Pars Hymenaea vocat, pars altera clamata Eaba.
Bernens. unus, & Hymenaea multo codices. de quo vide ad Ep. xii. 143. & xiv. 127. opportuna autem hic, si quando, mentio Hymenaei, utpote qui primus his nuptiis cecinisse narratur. vid. Servium ad Virgil. eclog. viii. 29. BURMANNUS.
565. Ergo ubi contigerint.] *Contingent* Moteti & tres alii; *contigerit* alius. forte, *contigerunt*. lib. i. x. Trist. ix. 19.
568. Ubi prospexit venientia vela.
Ergo. Ne jubeant capiti vina nocere tuo.] Scaliger scribat:
Ne subeant capiti vina nociva tuo. DAN. HEINS.
Scaliger ad Propert. lib. iv. Eleg. ii. 30. conjiciebat, *Ne subeant capiti vina nociva tuo*. LEGO, *Ne subeant nocere, ultato Graecismo*. Noster in Trist. I. i. El. vi.
Quae quies soletas, subeat tibi dicere forsitan.
Statius Theb. vi. 268.
Sunt et qui nudo subeant concurrere ferro.
Propertius lib. iv. El. ii. 11.
Clamabis capiti vina subisse tuo.
Quae vera lectio. Idem I. ii. El. xxvii.
Ne subeant labris pocula nigra tuis.
Propert. ii. El. xi. 5.
Et quid cura subit memores ab ducere noctes.
Sic lego; vulgo, *abducere*. Virgil. II. Aen. 575.
Subit ira cadentem Ulcis patriam.
Claudian. conf. Mall. 46.
Mox clarum, totaque subit torquere carinam.
Stat. lib. v. Silv. II. 105.

*Defensare intus adversaque tela subisti
Pellere inermis adhuc.*
Theb. vii. 381.
Urbem socia de gente subisti, Tutari. HEINSIUS.
In Propertii loco mendium esse suspicatur Typographicum Broukhaffius, & legendum, *Clamabis capiti vina subisse meo*. & recte. pro *subesse* enim *subisse* tantum volebat corrigi Heinsius. Passeratius hic vulgatum tueretur.
569. Latentia tecto.] Tecto iidem Vaticanis. verò GIOFANUS. Tecto scripti nostri. HEINSIUS. Fido Bersmanni tres libri. Gebhardus vero *sermone licentia tecto*. Et ita in duobus Palatinis & Commeliniano censure ait. quod placet. Quint. lib. I. Inst. 2. *gaudemus si quid licentius dixerint. sic licente turba* Senec. Hipp. 787. Claud. Fescen. 129.
*Permissisque jociis turba licentior
Exultet tricis libera legibus.*
Ita Frontin. I. Strat. I. 5. *licentiora convivia, & licentia vina* Epistola Sabini I. 9s. 49. ubi vide Heinf. & hoc est quod dicit Epistol. xvi. 245.
*Quin etiam ut possent verbis petulantibus tuis,
Non semel ebrietas est simulata mihi.*
Tecto vero rectum est. ut eadem Epistola. 256.
Et modo per nutum signa regenda dabam.
Epistola xvii. 81.

*Quoties ego tecta notavi
Signa, supercilio pene loquente, dari.* BURM.
571. Perscribere.] *Prascribere* Regius cum quatuor aliis. nil mutò. HEINSIUS.
573. Fatentibus ignem.] *Foventibus* tres libri. sed vulgata non est sollicitatio. IDEM.
575. Fac primus.] *Lucian.* Dial. Deor. ex persona Junonis, illiusmodi delicias amantibus solitas marito suo objectantis, ita loquitur de Ganymede: *E'vrest de kal apogynamēnos hēnos, ē'vōnos kēnos, kai pīnos apolalōn tēn mēlana, ē'vōn ē'vōlōn tēn kēnē pīnos, ē'vōn kai ē'vōnē ē'vōn, kai ē'vōn pīnos tēn kēlōn kai kai pīnos ē'vōn kai Φλῆς*, quod Ippianus etiam habes in Apulejo lib. x. Met. 171.

E.

Et quodcumque cibi digitis libaverit illa,
Tu pete: dumque petes, sit tibi tacta manus.
Sint etiam tua vota viro placuisse puellae.
580 Utilior votis factus amicus erit.
Huic, si sorte bibes, sortem concede priorem:
Huic detur capiti dempta corona tuo.
Sive sit inferior, seu par, prior omnia sumat:
Neu dubites illi verba secunda loqui.
585 Tuta frequensque via est, per amicum fallere nomen.
Tuta frequensque licet sit via; crimen habet.
Inde procurator nimium quoque multa procurat,
Et sibi mandatis plura vendenda putat.

Certa

*jit poculum, ac desuper aqua calida infusa porrigit
ut bibam, idque modico prius, quam totum exorbere
elementer invidat, ac reliquum paulatim labellis
mianens, meoque respiciens forbillat dulciter, vide
Epigr. Graecum in Anthol. quod ego verti, & cui
titulus est, Haad meri ego cupidus. DOUZA.
576. Quaque bibis.] Eberit potiores. & Jureti codex
cum quibusdam aliis, tu quoque parte bibas,
ut Epistola Heleneae:
*Sedo pocula proxima nobis
Sumis, quaque bibi, tu quoque parte bibis.*
HEINSIUS.
577. Et quemcumque cibum.] Probe in uno Vaticano,
Et quodcumque cibi. sic Remedio Amoris
ex antiquis libris 574.
— Quodcumque in corpore mendae est. IDEM.
578. Sit tibi tacta manus.] Hoc sub specie aliqua
solum amatores facere. Tibul. I. Eleg. vii. 25.
*Saepe velle gemmas ejus signumve probarem,
Per causam memini me tetigisse manum.*
580. Utilior votis.] *Vobis* Regius alique multi.
HEINSIUS. sed cum omnia praecedentia & sequentia
tertiam personam singularis numeri exhibeant,
hinc non satis eleganter *vobis* interjicitur. *votis* vero
elegantiter repetitur. *verbis* Regius codex; quae si quem
offendant, legere possent, *utilior furis*. Ita *furia* &
vota confunderent scribae lib. ix. Met. 557. & Heinf.
inf. vers. 671. pro *vota* conjiciebat *furto*, sed illi
loco non satis accommodatè. BURM.
581. Huic si sorte bibas.] *Si* forte Puteani & Scalligeri
excepta. vere. notum illud, *Nec regna vini
dies bibendi*. De lege Talasia conviviorum jam
abunde differuntur homines cruditi. HEINS.
582. Capitis missa corona tuo.] *Domus* corona Jureti
codex, Ambrosianus unus & Neapolitanus,
infra I. ii. 428.
Et capiti domas in fore pono rotas.
Met. xv. 610. fabula Cippi:
*Et domas capiti, populo prohibente, coronam**

Epistola XII. 20.
Domas foreni capiti quam mala multa meo.
Livius lib. xxvii. cap. 33. *demium capiti insigne*,
Noster Epist. xii. 156.
Sorsaque compositis demere rapta comis.
Pro vulgata tamen lectione faciant, quae notavi
Petr. II. 9s. 634. HEINS. Douza retinebat *missa*, &
explicabat, coronam tuo capiti paratam destinata-
tamque illi impone, tanquam meliorem ac digniorem
demereri cuperes. *missa corona* etiam lib. II.
Art. 269.
583. Prior omnia sumas.] *Omnia* Scaliger. cujus
ut & Jureti codex sequenti versu, *Neu dubites*. pro
svos erit inferior Regius mendose: *si velis*, *Lege*,
sive sit. atque ita decem scripti. HEINSIUS.
584. Verba secunda loqui.] *Proxima verba* Pala-
tinus. male: est idem quod Terentius Heaut. rv.
vi. 22. & Adelphi. v. ix. 37. dixit *obscundare in
loco*, non contradicere, nec adversari; sed ascen-
tari & ejus sententiae accedere. Ita II. Art. 64.
dixit, *vula secunda*. alio sensu *verba secunda* Propert.
III. XII. 42. & recte Douza a sequor deduxit
verba secunda, prima enim dignioribus concedi ac
tribui solent. quod scriba ille, qui proxima suppo-
suit, ignoravit. male etiam Francius tentabat, *verba
minor*. quae huc nihil faciunt. BURMANNUS.
585. Tuta frequensque via est per amici fallere no-
men.] *Fuit* cum, *Trita frequensque via* est opinari
legendum. Nunc nihil mutò. nisi quod amicum no-
men cum codice Patricii Junii & uno Vaticano
amplior. Manilius I. ii. 634.
— *Illis* (saepe est nam subululo astus)
Scorpius aspergit noxas sub nomine amico.
Ubi perperam vir magnus, nomine amici reponit
ex codice Glabrensis. pro *subululo astus* emenda-
visti, *astus*. sic *urges* amicos dixit Juvenalis Sat.
v. ut in Leideni codice legitur:
— *Cusios aditus ibidem*
Qui numeret gemmas, unguisque observet amicos.
Pectus amicum, Art. 737. ventus amicus Nostro
Met.

- Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi:
 590 Officium praesent mensurae pedesque suum.
 Jurgia praecipue, vino stimolata, caveto,
 Et nimium faciles ad fera bella manus.
 Occidit Eurytion fultè data vina bibendo.
 Aptior est dulci mensa merumque joco.
 595 Si vox est, canta: si mollia brachia, salta:
 Et, quacumque potes dote placere, place.
 Ebrietas ut vera nocet, sic ficta juvabit.
 Fac titubet laevis subdola lingua sono:

Ut,

Met. xiii. vers. 440. *amica caussa* Trist. i. Eleg. viii. vers. 65. *amica lima* Pont. ii. El. iv. vers. 17. quomodo illa est codicibus vetustis castigavi. sic *alumnus nomen* in Metam. & *cognatum nomen* in Fastis, aliaque ius similia. HEINSIUS. mihi maxime *trita* placet, ut ad Quinct. i. Inf. 6. professus sum. nam *tutus* & *tritus* passim confuderunt. vid. i. Fast. 449. Apud Senecam de Vita Beata cap. i. eodem modo. *Tristissima quoque via* & *celeberrima maxime decipit*. & ibi *tutissima* codices habere Gruterus testatur. *trita* autem & *celeberrima*, ut hic *trita* & *frequens*. sup. vers. 52. *longa terenda via est*. Remed. 601. *Nona terebatur miseræ via*. Plin. praef. lib. i. *iter est, non trita auctoribus via*. Prop. iiii. xvi. 22.

Est mala, sed cunctis illa terenda via.
 BURMANNUS.

287. *Inde Propinator nimium quoque multa propinet.* Et *sibi*.] Rectè fit fortasse haec lectio, & congruus etiam sane sensus elicitor, & ab omnibus habentibus probata est. mihi tamen nescio quo pacto id subdanti magis, quod in veteribus prope omnibus libris legit:

Inde procurator nimium quoque multa procurat,
Ut sibi mandatis plura videnda putet.

Ut scilicet id persequatur Ovidius, quod proximis carminibus coepit. ac de iis loquatur, qui sub amici nomine obrepentes maritos fallunt, atque illis absentibus procuratores relicti (quod per se inter amicos ac familiares evenit) uxoris etiam curam habentes plura curent, quam illis mandatum sit. hoc fieri verba illa *procurare*, & *mandata*, & *videre* maxime proprio significatu profecerunt. NAUGERIUS. idem liber, *Inde Propinator nimium quoque multa propinet*. CIOFANUS. De propinatore *propinante*, quod viti erudit, depravatos codices secuti, hic produunt, à vero alienum est. Libri certe meliores nihil variant. Agit de procuratoribus, quos domini absentibus rebus suis confluabant, quae illa occasione eorum auctoritate, quorum res curabant, nonnunquam abutebantur. Ita cum Naugerio etiam doctissimus Gronovius

locum capit. qui illud *videnda* sequenti versu interpretatur pro providenda & curanda. ut apud Terentium: *Alia sedos lenius vide*: & Cicero: *Mandavi ei, ut prandium nobis videret*: & saepe apud eundem. Neque aliter magnus Cujacius Observat. l. xii. cap. xxiv. qui addidit locum Varonis: *Tu domi videbis*. & Plauti: *Qui herilem rurs procurat, videt*. perperam igitur tres codices cum Juruti libro, qui *jubenda*, & Rottendorphan. qui *libenda* exhibent. quod postremum tamen Scalgero quoque conjecitanti in mentem venit. HEINSIUS. Certè nugae de Propinatore. de tali procuratore capite Epigr. verus inter Catalecta Pithoci. pag. 137.

Procurator eram Lepidae, moresque rogebam. BURM. 589. *Certa tibi à nobis*.] Regius Td à non agnoscit. HEINSIUS.

590. *Officium praesentis, mensurae pedesque suum*.] Videtur respexisse ad illud Terent. in Eunuchis: *Neque pes neque mens satis suum officium facit*. CIOFANUS. *faciat* etiam unus Junii. *servent* etiam videntur.

591. *Stimolata*.] Nescio an non Latinus, quod in Junii & decem aliis est, *vino stimulante*.

592. *Faciles ad fera bella manus*.] Regius, & sex alii, *sera verba*. hoc est, manus cavete inter jurgia nimium paratas & prontas, per quas ad verbera à verbis veniatur. HEINSIUS. *Verba* etiam Francosurtensis. *ad fera tela* unus Heinssii: nil mutò.

595. *Si vox est, canta*.] *Si tibi vox, canta*. Francos.
 596. *Dote*.] *Arte* Commelin. & quindecim alii parte unus Vaticanus. ut Ep. xv. 40.

Omnique a parte placebam.]
 Sed nihil mutò. eadem varietas lib. vi. Fast. 87.

Hic male defensus flammis & dote paterna.

Ubi, *arte paterna*. Nazarianus. BURM.
 599. *Et quicquid dices fidesque*.] *Ut quicquid fides dicesque* scripti meliores. Sed vere Neapolitanus. *Ut, quicquid facies dicesque*. Td *Ut* refer ad *Credatur*.

HEINSIUS.
 601. *Et bene, dic, dominae*.] *Domina* scribentur

- Ut, quidquid facies dicesve protervius aequo,
 600 Credatur nimium caussa fuisse merum.
 Et, Bene, dic, dominae; bene, cum quo dormiat illa:
 Sed male sit tacità mente precare viro.
 At, cum discedet mensa conviva remotà;
 (Ipsa tibi accessus turba locumque dabit)
 605 Inferre te turbae: leviterque admotus eunti,
 Velle latus digitis; & pede tange pedem.
 Colloquio jam tempus adest. fuge rustice longe
 Hinc pudor: audentem Forsque Venusque juvant.

NON

dum existimo vel contra libros. Plautus Stichus Act. v. Sc. iv.

Tibi propino decumà fonte, tibi tute inde, si sapias.
 S. A. *Bene vos, bene nos, bene te, bene me, bene vestram etiam Stephanianam, ut precor valere subintellegat.* Notar in Fallis l. ii. 637.

Et, bene nos, bene te, patriae pator optime, Caesar, Dicite.

Ubi *bene tu* perperam haecenus legebatur. Tibullus, ii. l. 31.

Et bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat.
 Quod mutari à Scalgero nolimus. et si non ignorem ita Plauti Penà Act. v. Sc. i.

Bene mihi, bene vobis, bene amicae meae.

Et mox:
Bene omnibus nobis! hoc mea manus tuae poculum donat,

Bene ei, qui invidet mihi, & ei, qui hoc gaudio gaudet.

Unde liquet utrumque in usu fuisse. sic *beneficere* & *malicere aliquem* & *alicui*, de quo nos ad Pateronii Fragmentum Traganianum. cap. lxxiv. *Discimus etiam pro dormire*, rectè veteres libri. & *admotus* sequenti versu pro *discedit*. HEINSIUS. Ego contra libros nihil moveo. vid. sup. ad lib. i. Amor. eleg. viii.

Saepe mihi dices vivas bene.

Et Broukhus. ad Tibulli verba producta.

601. *Bene cum quo dormiat illa*.] Id est amatori: dubiè enim dictum, ut & de viro possit capi, idque dici sibi callidus maritus credat, ita *dormire cum aliquo*, sumi docuit diligentissimus Pflaferatus ad Propertii lib. v. eleg. v. pag. 269. Noster Epist. xxvii. 179.

Et tu sine conjuge dormis.

Remed. Am. 481.

Nam si Rex ego sum; nec mecum dormiat illa.
 Et 563. ex MSS.

Hic male dotata pauper cum conjuge dormit.

Hinc apud Quinctil. viii. 3. librarii verba Ciceronis: *Passe, qui cum majore sorore cubitabat, mutarunt in dormitabat*. nisi Fabius memoria lapsus statuat. & ita Hebræos dixisse *sonnum* pro coi-

tu, & *dormire* pro coire docuit Illustis Huetius in dissertatione i. pag. 48. quam nuper Tilladetius vulgavit. eodem modo *jacere cum aliquo*, de quo vid. ad iiii. Met. 363. BURMANNUS.

603. *Mensa conviva remotà*.] Sic legendum videtur. CIOFANUS. *relicta* Vossian. vid. ad ii. Amor. v. 85. 21.

604. *Turba locumque dabit*.] *Locusque dabunt*, unus Vatic. *Lege, locumque dabunt*. & sic Juruti liber. sic *Turba ruunt* & similia passim. HEINSIUS.

605. *Leviterque admotus*.] *Pariterque* Palatinus. sed *leviter* est sine multo strepitu. ut *levius strepere* Sall. Bel. Jug. 44. ut ita *leviter dicere*, de quo ad Esist. iii. 80. *leviter accedere* Quinct. Decl. i. 3. in voce *admotus* etiam aliquid nequius latet. Petron. cap. lxxxvii. *ad hoc votum ephesus ultro se admovit*. Propert. i. 3.

Osculaque adnota sumere ad ora manum.
 Catul. Ep. xvi.

Si manus vestras
 Non horrebis admovere nobis. BURM.

606. *Velle latus*.] *Pelle* multo scripti. *Molle latus* Vossii & tres alii. *tange* Vossian. & duo alii.

607. *Colloquio*.] Ita duo libri; editi olim, *colloqui*. colloquii unus.

608. *Audentem Forsque Venusque juvant*.] *Audentes* Saravianus. sed *audentem* Eustilio prima & triginta sex scripti. idque verum esse, ex communi dicto & imitatione Virgiliana esse arbitror. ita enim Maro. x. Aeneid. 284.

Audentes Fortuna juvat.

Ubi vid. Cerd. & Noller. ii. Fast. 783.

Audentes Forsque Desjine juvat.

Et x. Met. 586.

Audentes Deus ipse juvat.

Claudian. Epist. ad Probin. 9.

Vors juvat audentes.

Et id ipsa ratio suadet. *Audax* enim est temerarius, quem à Deo juvari stultum esse dicit. sed *Audent* est fortis, animosus, constans, qui introspicido animo omnia adgreditur. *Audentem* esse laudiducitur, *audacem* vitio. & id ex oppositione claud-

- Non tua sub nostras veniat facundia leges.
 610 Fac tantum incipias, sponte disertus eris.
 Est tibi agendus amans, imitandaque vulnera verbis.
 Hinc tibi quaeratur qualibet arte fides.
 Nec credi labor est: sibi quaeque videtur amanda.
 Pessima sit, nulli non sua forma placet.
 615 Saepe tamen verè coepit simulatorem amare:
 Saepe, quod incipiens finxerat esse, fuit.
 Quo magis o faciles imitantibus esse, puellae.
 Fiet amor verus, qui modo falsus erat.
 Blanditiis animum furtim deprendere nunc sit:
 620 Ut pendens liquidâ ripa subitur aqua.
 Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos;
 Et teretes digitos, exiguumque pedem.
 Delectant etiam castas praeconia formae.
 Virginibus curae grataque forma sua est.
 625 Nam cur in Phrygiis Junonem & Pallada silvis
 Nunc quoque iudicium non tenuisse pudet?

Lau-

rius elucet: *Audenti enim ignavus contrarius; ita lib. viii. Met. 73.*

Ignavis praebus fortuna repugnat.
 Et ita apud Virgilium vi. Aen. 95.

In ne cede malis, sed contra audentior ito.
Quam tua te Fortuna sinis.

Et lib. ix. 291.

Audentior ito

In casus omnes.

Stat. ii. Theb. 175.

Cumâs Ilydæus audentior altis.

xi. 698.

Caccamque audentius hostem

Inceperat.

Ubiroque audacior & audacius etiam codices. Suct. Caes. 58. *In obumbris expeditionibus dubium cautior an audentior.* Audaces vero proprie, qui se remere in pericula conjungunt, ut confectores bestiarum, & perituri & desperati gladiatores, ut ex Ciceroe ii. Catil. 5. & pro Muræna. cap. 24. & aliis locis viri docti adnotarunt. & hinc rectè Hein- sius lib. viii. Met. 399. restituit, *occupat audacem*: nam *temerarium* postea vocat Ancaeam. & Scru- vius ad Virgil. xii. Aeneid. 783. notat Poëtam, ubi quædam inducit nitentem aliquem sine effectu, *audacem* dicere, vide & Torcint. ad Horat. i. Od. 1. denique *Audentes* esse fortes docet Terentius, qui Phorm. i. iv. 26. hoc dictum ita celsit, *Fortes fortuna adiuvat*. Praeterea non docet praecoptorem certantem hæc de audacibus adfirmare, qui nun- quam temeritatis Auditor est in his libris, & ut ipse proficitur. sup. vers. 381. *Non ducit per praecoptos*:

acuta cacumina. & hoc sequentia jubent praecpta, quibus docet amatores non debere irruere in puellas, sed blanda arte & sermone subire & se insinuare. rusticum tantum pudorem jubet procul fugere. hæc operosius, quam forte requirerent crudiores, hæc quia hic verus omnium fere ore celebratur, retenta voce *audaces*, non alienum putavi, moneri, BURMANUS.

609. *Veniet. Veniat* meliores libri. scribo, *ne veniat.* HEINSIUS.

610. *Fac tantum cupias.* Imo, *incipias.* quod in multis codicibus extat, & in Erfurtano Zinzerlingus invenit. notum illud, *Dimidium facti qui bene coepit, habet.* & adagium Graecum *ἄρξεν βέρον ἡνὲν πᾶν τῶν.* HEINSIUS.

611. *Est & agendus amans.* Vetustiores, *Est tibi agendus.* HEINSIUS.

612. *Hinc tibi quaeratur.* Regius, Excerpta Scaligeri, prima editio, & decem libri scripti, hæc tibi. Lege:

Hac tibi quaeratur qualibet arte fides.

De voce *qualibet*, quae Ovidio in delictis est, jam egi Notis ad Ep. vi. v. 140. IDEM.

613. *Sibi quaeque videtur amanda.* Videtur unus meus. venulcè. vide quae noto Amor. ii. El. xi. vs. 21. IDEM.

616. *Saepe quod.* Bernensis:

Saepe quod incipiens finxerat esse, fuit.

Non ineleganter.

617. *Imitantibus.* Jurantibus Junii. simulanti- bus volbat Fraucius.

618. *Qui.*

- Laudatas offentat avis Junonia pennas:
 Si tacitus spectes, illa recondit opes.
 630 Depexaeque jubae, plausaque colla, juvant.
 Nec timide promitte: trahunt promissa puellas.
 Pollicito testes quoslibet adde Deos.
 Juppiter ex alto perjuriam ridet amantum;
 Et jubet Aeolios irrita ferre Notos.
 635 Per Stryga Junoni falsum jurare solebat
 Juppiter: exemplo nunc favet ipse suo.
 Expedit esse Deos: & ut expedit, esse putemus.
 Dentur in antiquos tura merumque focos.
 Nec securâ quies illos similisque fopori
 640 Detinet. innocuè vivite; numen adest.
 Reddite depositum: pietas sua foedera fervet:
 Fraus ablit: vacuas caedis habete manus.
 Ludite, si sapitis, solas impune puellas.
 Hac minus est unâ fraude tuenda fides.

Fak

618. *Qui modo fictus erat.* Falsus libri meliores. & sine finxerat jam praecessit. HEINSIUS.

619. *Furtim deprendere nunc sit.* Est Graecif- mus, de quo infra lib. ii. vs. 28. male igitur po- tior laborum pars, *fas sit*, at Regius & Oxoniensis, cum Excerptis Scaligeri, & alio codice, *non sit.* proximo veru pro, *ripa subitur*, Lincolnien- sis, *salitur*. Arondelianus, *cavatur*. HEINSIUS. Cavatur etiam Bernensis. *bibula aqua* etiam Jamianus.

621. *Laudare capillos.* Conjecerat olim papillos Hein- sius, nam in uno codice erat, *puellae*.

622. *Exiguumque pedem.* Commendatur in mu- liberibus pes brevis, lib. & elegia 111. Amor. CIOFANUS.

627. *Laudatas offentat avis.* Malo, *offentat*, quod in Sarraviano est, & quatuor aliis. Helmaest. *Offendat*. Virgil. xii. Aeneid. 479. de Juturna:

Jamque hic Germanum, jamque hic offentat
ovantem.

Quomodo legi in horrenda vetustatis codice illo Va- ticano monet PIERIUS, quae verissima lectio. vulgo ibi etiam, ut hic, *offendit*. vide & Aeneid. iii. vers. 703. vii. 656. ubi eadem varietas. Arondelianus & Aprosthanus, *extendit*. an, *distendit*? *pieta panidis spectacula cauda* de Pavone Horatius, *distenta um- bracula* mo habebimus. HEINSIUS.

632. *Pollicitis testes.* Pollicito libri. *quoslibet ad- de* etiam in nonnullis. Forte, *quoslibet adde*, ut paulo ante. HEINSIUS.

633. *Juppiter ex alto perjuriam ridet amantum,*
Et jubet Aeolios irrita ferre Notos. Tibulli imita- tio ex lib. iv.

Perjuriam ridet amantum

Juppiter, & ventos irrita ferre jubet. CIOFANUS.

635. *Falso.* Ita olim editi, sed Aldus, Dan. Hein- sius alique *Falsum* expresserunt: idque consumant fere omnes scripti. neque capio adverbialiter, ut lib. iii. Amor. iii. 11. sed *Falsum styga*, fictum, qui a Poëtis esse falso iactatur vide ad Epit. 11. 37. & hoc confirmat editio prima. ubi erat:

Per falsum styga Junoni jurare solebat. BURM.
 636. *Nunc favet ille.* ipse libri. & superiori veru quidam, *falso jurare* cum Regio. malc. Amor. iii. iii. 11.

Silicet aeterni falsum jurare puellis

Dii quoque concedunt. HEINSIUS.

637. *Expedit esse Deos.* Ita vulgo Philofophi & Athei iactant. Tertullian. ad Nationes 2. *Dioge- nes consultus an Dii essent, Nescio, inquit, nisi ut sint, expedit.* BURM.

640. *Innocuè vivite.* Innocuè scripti. HEINS.

641. *Reddite depositum.* Cicero. i. de Offic. 10. ubi vid.

641. *Sua foedera.* Sua pignora Vossian.

644. *Hac minus est una fraude tuenda fides.* In nonnullis, *tuenda fides*, & fortasse rectius. NAUGERIUS. *Hæc magis est* Regius & alii quidam. Sed probe Oxoniensis & Scaligeri excerpta cum potioribus, *Hæc magis est una fraude*. Jurati codex alique tres, *Hæc magis est una parte*. HEINSIUS. Mihi Naugerii lectio magis placet, *hæc minus est una fraude tuenda fides*. ut sit sensus: in ceteris rebus fides servandam esse, sed in amore licetio peccata fallere, eodem modo, ut reges ex praecopto E. e. c. 2. Tyrant.

- 645 Fallite fallentes: ex magnâ parte profanum
Sunt genus. in laqueos, quos posuere, cadant.
Dicitur Aegyptus caruisse iuuantibus arva.
Imbribus; atque annis sicca fuisse novem.
Cum Thraſius Buſirin adit, monſtratque piari
650 Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe Jovem.
Illi Buſiris, Fies Jovis hoſtia primus,
Inquit, & Aegyptu tu dabis hoſpes aquam.
Et Phalaris tauro violenti membra Perilli.
Torruit. infelix imbuir auctor opus.

Juſtus

Tyrannorum, & Caefaris ſaſtant, ſi juſturanam eſt violandum, regni caſſa eſt, ceteris rebus pietatem colas. tucida ita amatoribus fides, hac una parte minus, ſcilicet ubi per fallaciam coitum auferre a puellis poſſunt, ſic minus cum ablativo pro praeter ponere amant Latini. Cicer. 1. Ver. 57. tametsi quid poterat eſſe apertiſ, quam nunc eſt, ut uno minus teſte haberet Nabonin. ubi vide quae Gronovius adduxit ex ipſo noſtro Ovidio exempla. Ita Marſilius lib. 1. 376.

Tarquinioque nimis reges.
Id eſt reges omnes praeter Tarquinium. ubi male Barth. Adv. xxiv. 10. vult legendum eſſe, Tarquinioſque nimis reges. Suet. Tiber. 39. quod paulo minus evenit, quam formulam Cataubonus ad cap. 26. non accurate ſatis explicat. Stat. 1. Theb. 535.

Pallidos arriſonae, Phreſtrataeque ora Dianae.
Aequa ferunt, terrore minus.
Et imitator veterum diligentiffimus Joſeph. Iſcanus de Bello Trojano lib. 11. 161.

Incluta ſteſprij proles Jovis, & minus uno
In natum perducit gradu.
Ita minus multo, pro paucioribus IV. Faſt. 765. ubi vide. & ut minus parte, hic quidam codices, etiam non male, ita contra plus parte dicunt. ut v. Tiill. 3. 30.

Et teſti plus quoque parte tenet.
Et alibi. vide etiam quae ad Quinct. Declam. XII. 18. notavimus. BURMANNUS.

645. Fallite fallentes.] Et hic fallaces Patavinus. ſed eadem ratio, quam mox v. 608. in auctoribus vidimus.

647. Dicitur Aegyptus caruisse iuuantibus undis, &c.] Idem tradit Hyginus in fabulis c. p. lvi. GIOFANUS. Aegyptus Regius. pro iuuantibus Ramirezius in Martiale lib. 1. 61. rigantibus reponit. ſed perperam. Nolter Pont. 1. 11. El. 1.

Jupiter vitibus quoties juvat imbribus agros.
Adista tenax ſegeti crefcere lappa ſolet.
Ue. vere illic membranae meliores. Plinius libro XVII. cap. 2. Quae propter iſdem imbribus quaedam laeti videntur, quaedam juvari. & lib. XXXI. cap. 7. de ſale: Vulgaris plurimumque in ſalinis, mari adju-

ſo, non ſine aqua dulcis riguis, ſed imbre maxime juvante Tibullus El. 1. 1. 42.

Aut gelidas hibernus aquas cum fuderit Auſter,
Securum ſomnos imbre juvante ſequi.
Sic recte ex ſcriptis Scaliger. in vulgatis igne. Plinius Epistoſa 11. 1. 111.

Utque ſacri fontes non ſolum incendia ſiſtant,
Saepo etiam flores vernaque prata juvant.
Ita ſcriptum offendi in veterimo libro Mediceo. neque aliter clidit in Cataleſtis Pithoues. Nam vulgati codices rigant agnoſcunt. Seneca Natural. Quaest. 1. IV. cap. 11. de Nilo, aut nulli imbres ſunt, aut vari, & qui inſectam aquis caeleſtibus terram non adjuvant. Sic & Rei Ruſticae ſcriptores nonnunquam locutos memini. ut Colamella lib. v. cap. 5. de vineis: Ubi vero jam corroborata fuerint, nihil dubium eſt, quin caeleſtibus aquis plurimum juvantur. Tertullianus ad Nationes lib. II. cap. 1. Quid ſtercoribus meruit ad divinitatem? ſi agros ſtercoribus juvando diligenter ſiſti, plus ſimi Auguſti conſerebat. Sequenti verſu, annos novem pluriſque, non annis. HEINSIUS. In Tibulli loco, ad quem vide Broukhuiſium, eſt alia vocis iuvantis ſignificatio. vera tamen ſunt, quae obſervat Heinſius. annos vero novem praefero, quia Servius ad Virgil. 1. Aen. 47. notat eſſe hœdionem locutionem. & tot annos ſignificare continuationem, tot annis intervallum. Livius XI. 29. Sex meſes nunquam pluſiſſe memoriae proditum eſt. Claudian. Bel. Gild. 76.

ideone tot annos.
Flebile cum tumida bellum Carthagine geſſi.
Ubi male tot annis codices quidam; ut & v. 157. Regnumque ſibi tot vindicat annos.
Ubi vid. Heinſ. & ita ex codicibus lege libr. 11. in Laud. Stil. 192.

Quod clauſa tot annos
Oppida laxatis auſus jam vandere portis.
Vid. ad Quinct. v. Inſt. Or. 13. Ita & Heinſius notavit in ſuo codice, qui olim Petri Danielis fuit, legi apud Ciceronem. de Senect. cap. v. Annuum enim undevieſimum poſt ejus mortem hi conſules facti ſunt, cum vulgo ſit, anno undevieſimo. & idem Cicer.

- 655 Juſtus uterque fuit. neque enim lex aequior ulla,
Quam necis artiſtices arte perire ſua.
Ergo, (ut perjuras merito perjuriam fallunt,)
Exemplo doceat femina luſa ſuo.
Et lacrimae proſunt: lacrimis adamanta movebis.
660 Fac macidas videat, ſi potes, illa genas.
Si lacrimae (neque enim veniunt in tempore ſemper)
Deſicent; uda lumina tange manu.
Quis ſapiens blandis non miſceat oſcula verbis?
Illa licet non det; non data ſumme tamen.

Pugna-

Cicer. 1. ad Fam. 3. Aulo Trebonio multos annos non valde familiariter. ſic & recte Schegkius apud Vellj. Patere. lib. 11. 47. reſcribit, ſeptimam jam avam Caefar in Gallis morabatur. quod ſignificat ſimili loco Cicer. 1. ad Off. 20. Cum jam ſeptimum annum poſt praetoratum jaceret. apud Noſtrum tamen Epill. 111. 21. tot noſtibus abſum occurrunt. an quia noctes non continuatae ſunt, ut anni, ſed diebus interumpuntur? an vero uſurpare etiam illam locutionem aliquando ſolent? ut Propert. 1. VI. 7.

Illa mihi totis arguta noſtibus ignes.
Apud Virgil. 1. Ecl. 80.
Hic tamen hanc necum poterat requieſcere noſtem.
Recte Pterius praefert rō hac nocte. Ita enim & Tibull. 111. VI. 53.

Quam vellem tecum longas requieſcere noctes.
Quidam vero codices hic decem habent; male: nam & novem agnoſcit Senec. 1. Natur. Quaest. 2. vide Broukh. ad Tibul. 1. VIII. 25. de hoc loco & Buſid. agenticum. BURMANNUS.

650. Hoſpitis effuſo ſanguine:] Adjuſo Regius; ut ad aram Jovis reſpiciat. Epill. XIII. 114.

Ut ſolet adjuſo ſurgere flamma meo.
Libr. 1. Pont. El. 111. ex veteri codice:

Ut ſolet adjuſo vena relire meo.
Sic & apud Martial. ſcribendum 1. IX. Ep. LXIX.

Crevit & adjuſo laetior umbra meo.
Ubi de platano agit. ſed plura de eo loco ad Remed. Amor. v. 141. & Med. fac. 95. Plinius lib. XVI. Nat. Hiſt. cap. XLIV. Eſt in ſuburbano Tuſculanae agris colle, qui Corne appellatur, lucus antiqua religione Dianae ſacratuſ de Latio: velut arte conſtituſ cond. ſegeti memoris. In hoc arborem eximiam aetate noſtra adamavit Paſſenus Criſpus, bis conſul, orator, Agrippinae matrimonio & Nerone privigno clarior poſt; & ſeculari complectique eam ſolitus, non modo curare ſub ea, vinnique illi aſſendere: ubi ſcribendum, ſacratu� de Tatio. ut in Priapeis ipſo initio Petrus Serrivius recte caſtigabat:

Conveniens Tatio pone juſſurcilium.
Cum Latio perperam legatur. Apud Propertium

quoque libro II. Eleg. XXXIII. Paſſeratus ſcribendum cenſebat:

Largius aſſuſo mœdate tibi menſa Falerno.
Pro effuſo. ſed vide ne inſuſo vel, & juſo illic reſpondendum ſit, cum de potatione agat potius, quam de libatione. HEINSIUS.

651. Fies Jovis hoſtia primus.] Jovis inſula caſtigabat ex Palatino codice Janus Gebhardus lib. 1. Antiq. leſt. cap. 3. ſed non perſuadet. Noſtri certe omnes vulgatae amplectuntur, niſi quod in Farneciano, Ille Jovis pinus Vocatus conſiſta ſet. mendoſe. HEINSIUS.

653. Perilli.] Perillam vocat Lucianus in Phalaris primo pag. 467. ubi tota hiſtoria.

655. Juſus uterque.] In Aproſi codice, dignuſ uterque fuit, cum Gloſſa, ſcilicet laude.

657. Erro & perjuras merito perjuriam fallant.] Ut fallant ſcripti plerique, ſed Regius & Oxoniſiſ, ut fallant, quoniam alii: ut perjuras merito perjuriam fallant. quod verum puto, ut parentheſi haec includatur. ſequenti verſu, femina luſa, non laeſa codex meus; & placet. HEINSIUS.

661. In tempore.] Opportune. ſic Plautus & Terentius. GIOFANUS.

662. Deſicent, uda lumina tange manu.] Primo, Deſicent eſt in melioribus, deinde, uncta manu Regii cum Politiani codice & quinde alii. Oxoniſiſ, uncta, tres, uncta, duo, uncta, ſed uncta verum eſt, quo alludit Marſia ſententia, in quo inita vel uncta. Columella lib. v. cap. VI. ſi dolor permans, unctas circum ſecare, & uncta manu per annum inſerta ſinum extrahere. ubi etiam veterimus codex, uncta manu. cap. 30. manus uncta, inferitur alio, & obſeſſi naturalis alius adaperitur. ubi malum, & obſeſſi aditus. ſic & unctas comas pro unguento delibatis lib. v. Faſtorum dixit. alio vixi paſſim apud ſcriptores occurrunt. alio tangere apud Perſium Satyra 111. quomodo hic lumina uncta manu tangere:

Saepe oculos memini tangere parvus olivo,
Grandia ſi nollem morituris verba Catonis
Dicere, & inſano multum laudanda magiſtro.
Ita ita corrigenda. ad quae Scholiaſtae antiquae

- 665 Pugnabit primo fortassis; &, Improbe, dicet.
Pugnando vinci sed tamen illa volet.
Tantum, ne noceant teneris male rapta labellis,
Neve queri possit dura fuisse, cave.
Oscula qui fumfit, si non & cetera fumet;
670 Haec quoque, quae data sunt, perdere dignus erit.
Quantum defucrat pleno post oscula voto;
Hei mihi! rusticitas, non pudor ille fuit.
Vim licet adpelles; grata est vis ista puellis:
Quod juvat, invitae saepe dedisse volunt.
675 Quaecumque est subitâ Veneris violata rapinâ,
Gaudet: & improbitas muneris instar habet.
At quae, cum cogi possent, non tacta recessit,
Ut simulet vultu gaudia, tristis erit.
Vim passa est Phoebe; vis est adlata forori:
680 Et gratus raptae raptor uterque fuit.

Fabu-

qui sub Cornuti nomine circumfertur. Merito, inquit, mihi lippitudinem accersibam, ne Catonis deliberativam orationem recitariem. oculi autem oleo tati est perturbantur ad tempus. Ergo apparet, quod spectant illa Nasonis, unctâ lumina tangere manus. nimirum ad elicendas lachrymas, si sponte non provenirent. In codicibus tamen Persii nonnullis, *discere*, non *dicere*. idque rectius fortasse: primo enim alienas declamationes memoriae mandabant pueri, deinde ipsi incipiebant matre proprio commentari nonnulli ejusmodi. *discere* igitur *tristis* parvus optime quadat, quod puerorum proprium, sed ad rem, ut unctâ manus oleo delibuta, sic & unguem dicebant pro oleo. apud eundem:

Foenissaeque sacro vitiantur unguine pulles.

Et Valer. Flacc. lib. vi. 360.

Pingui sinit unguine tellus.

Hinc unguilla pro vasculo oleario a Solino cap. xxvii. HEINSIUS. *tangere* de oleo & similibus dici videmus ad Epist. xix. 44. sed hoc loco nec haec significatio, nec unctâ illa manus (de qua ad Petron. cap. XLVII. vide) admodum placent, quia non puto inde lacrimas posse vel provenire, vel simulari saltem; quare simpliciter *ada manu tangere*, explico, ut madafacta antea manu oculos contingat, ut videantur guttae illae, tanquam lacrimae ex oculis cadere. Sic lib. i. Am. viii. 82.

Quia etiam distant oculi lacrimare coacti,

Et faciant udas illa vel illa genas.

Ubi illa vel illa, possunt capi, quaecumque apta sunt ad fingendas lacrimas, sic *udas* etiam genae. vi. Fast. 406. *ada lacrimis janua* i. Am. vi. 18. *pes udus aqua* Ep. xviii. 100. *oculi udi* xii. Epist. 55. BURMANNUS.

666. Pugnando vinci se tamen illa' volet.] sed tamen scripti nonnulli. dictum lib. i. Amor. Ell. v. HEINSIUS.

670. Haec quoque.] Senec. Hippol. 441.

At si quis ultro se malis offert volens,
Saepe ipse torquet, perdat et dignus bona
Quis ussit uti. DOUZA.

670. Perdere dignus erat.] Erit meliores, & superiori verbi, si non & cetera sumet, vel, sumit. HEINSIUS. & erat potest retineri. vid. ad Epist. i. 108. cetera dictum, ut iii. Amor. xi. ult.

671. Pleno post oscula voto.] Facto Jureti & Intimeli liber. Forte, *jurto*. HEINSIUS. Nihil mutarem, licet enim *facto* explicare possemus, ut apud Petron. cap. xi. *nec adhuc erant omnia facta*; ubi vide; idem notat *votum*, quod etiam in hac re proprium. inf. 712.

Da castam voti principiumque tui.

ix. Met. 463.

Nullumque sub illo

igne facis votum.

Et milites; vide quae congestimus ad Petron. lxxvii. ubi etiam *coitum plenum* & *opsabilem* illustravit Pithoeus. *Plenum autem votum*, licet in alia re, v. Trist. ix. 22.

Non potuit votum pleniore esse meum.

Ita pleniorum sperem dixit Petronius xcix. BURM.

673. Appelles.] Appelles, & vis ista Jureti & Intimeli liber. HEINSIUS.

678. Tristis erit.] Franciscus conjecerat, *tristis* *abit*. cum similes editiones antiquiores.

679. Vis est illata forori.] Allata Regius & Oxoniensis cum sex aliis. bene. dictum epistola xvii.

vs. 21.

- Fabula nota quidem, sed non indigna referri,
Scyrias Haemonio junctâ puella viro.
Jam Dea laudatae dederat sua praemia formae,
Colle sub Idaeo vincere digna duas.
685 Jam nurus ad Priamum diverso venerat orbe;
Grajaque in Iliacis moenibus uxor erat.
Jurabant omnes in laesi verba mariti:
Nam dolor unius, publica causa fuit.
Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles
690 Vestre virum longâ diffimulatus erat.
Quid facis, Aecida? non sunt tua munera lanæ.
Tu titulos aliâ Pailadis arte petas.
Quid tibi cum calathis? clypeo manus apta tenendo est.
Pensa quid in dextrâ, quâ cadet Hector, habes?
695 Rejice succinctos operoso stamine fusos.
Quaflanda est istâ Pelias hasta manu.

Forte

vs. 21. HEINSIUS. Oblata Francof. ut Terentius bis tervæ, vitium oblatum per vim dixit.

680. Gratus raptis.] Raptas meliores. HEINS.

682. *Vista puella viro.*] Junctâ lidem, forte legendum, *Haemonio junctâ puella viro*. Frequenter enim inter se confunduntur *viro* & *tero*. ut monui Epist. xix. vs. 100. Propertius, ii. vii. 54. *Sciria non viduo Deidamia viro*. ita enim vetus codex vulgati, & illic, *viro*. HEINSIUS.

683. Mala praemia formae.] Sua idem. Unus Vaticanus & pr. Medicus, *male*. ut Fall. ii. 721. Tu quoque Thebanæ male praeda taboree matri. Ut ibi legendum, & lib. iii. 461.

Jam bene perjurio mutarar conjuge Bacchum.

HEINSIUS. Si *just* referribendum est, debent exponi debita, promissa. nisi mala, id est perniciosa malis, unde Trojae exitum ortum. ita Epist. xiii. 43. *danno suorum formosus, & malus hospes* dicitur Paris. BURM.

684. *Vincere digna Venus.*] Duas pro diversa lectione Oxoniensis. quomodo & prima editio & tres scripti. *Venus* ex Glossa videtur natum. Epist. xvi. 69.

Arbitr *ex formae, certamina sisse dearum,*

Vincere quae formâ digna sit una duas.

HEINSIUS.

686. *Grataque in Iliacis.*] Sic in omnibus ego Graja legendum puto. NAUGERIUS. Iege, *Grataque* cum Jureti codice & aliis nonnullis. atque ita prima editio, supra 54.

Raptique sit Phrygia Graja puella viro.

Simile mendum ex Metamorph. lib. v. 538. *suffulimus*. Metam. xii. 609. de Achille.

Victus es a virido Grajao raptore maritae,

Et Fall. i. 530.

Nomina de ludis Graja tulisse diem.

Sic & Trist. iii. xii. 39. pro *grata*, quod quidam codices exhibent, legendum *Grata*. Sic & in Epigrammate in Pantomimum lib. iv. pag. 157. *Graja cantica*, pro *grata* scribendum. HEINSIUS.

687. *Jurabant omnes in laesi verba mariti.*] Hunc locum interpretatus sum lib. xiii. Metamorphos. GIOFANUS.

690. *Diffimulatus.*] Salmastius ad Tertul. Pall. pag. 316. citat, *vestre vir in longa diffimulatus erat*. male. vide ad Vellej. Patern. ii. 109.

691. *Tua munera.*] Mentelii, *munia*. forte rectius, ut ad *munia* militaria alludat, sic eadem varietas. xiiii. Met. 296.

Duri fugientem munia belli.

Ubi & alii, *munera*. mox, *perre* quidam edunt & scripti, *fores* Politiani, *tene* Neapolit. BURMANNUS.

693. *Clypeo manus apta terendo.*] *Tenenda* est Oxoniensis. *terenda* est alii nonnulli. Puto, & *terendo* est, & sic unus Vaticanus. Stat. Trist. iii. 196. ubi simili modo variant codices, scribendum puto: *Aut exaissa tibi pelta terenda manu.*

Terendo laevi non ablegem. HEINSIUS. *Tenendo* rectum est. sic xiiii. Met. 352.

Cum socia clypeum pro classe tenebas.

Clypeis ferendis Berneni. & unus Heinii. ut iii. Am. viii. 15.

Laeva manus, cui nunc sorum male convenit aurum,
Scuta tulit.

Clypeis tenendis alius. sic *tenere sorum*, citharam, calatum, & similia. BURMANNUS.

694. *Qua cadat.*] *Cadet* Editiones primae, Francof. & multi scripti, ut sic vaticianis, non incurrent optantis.

701. Fort-

Forte erat in thalamo virgo regalis eodem:

Haec illum stupro comperit esse virum.

Viribus illa quidem victa est, ita credere oportet:

700 Sed voluit vinci viribus illa tamen.

Saepe, Mane, dixit, cum jam properaret Achilles:

Fortia nam posita sumserat arma colo.

Vis ubi nunc illa est? quid blandâ voce moraris

Auctorem stupri, Deidamia, tui?

705 Scilicet, ut pudor est quondam coepisse priorem,

Sic alio gratum est incipiente pati.

Ah nimia est juveni propriae fiducia formae,

Expectat si quis, dum prior illa roget!

Vir prior accedat: vir verba precantia dicat.

710 Excipiet blandas comiter illa preces.

Ut potiare, roga: tantum cupit illa rogari.

Da causam voti principiumque tui.

Juppiter ad veteres supplex Heroidas ibat:

Corripuit magnum nulla puella Jovem.

S

702. Fortia jam posita sumserat arma colo.] Hunc versum impudicè exponit Merula, cum tamen simpliciter accipiendus sit. Est enim sententia: Achilles jam deposita colo, & muliebribus exercitiis relicto, induerat arma bellica, ut cum Graecis ad Trojam arberet: nihilominus tamen Deidamia instabat illi, rogando ut maneret, &c. MICVLLUS.

705. Quiddam coepisse priorem.] Meliores libri, *quandam*, vel *quandam*. Scribe, *quandam* cum prima editione & tribus scriptis. vide Notas Epistola XVI. vs. 71. HEINSIUS.

708. Expectat.] Expectat meliores libri. & mox, Excipiet pro Excipiat. HEINSIUS.

710. Comiter illa.] Ita legere magis placet, quam ut in aliis libris est. GOFANUS. peperam multi, mollior. lib. 11. Fast. 788. Comiter excipitur: sanguine juvenis erat. & sic saepe Livius. HEINS. Pro comiter juveniter alii. vid. III. Art. 510.

714. Corripuit.] Frustra, increpuit, & corripuit hic quidam codices. Fast. I. 625.

Corripuisse patres ausas immittit nuptas, VI. 600.

Hinc tali corripit illa sono.

Et ita Met. XII. 560. videtur intelligendum:

Atque ita corruptum capricuarum agmine matrum involat.

Pont. II. VI. 5.

Corripit, ut debes, susti peccata sodalis. HEINS.

715. Tumidos accedere fastus.] Fastus Oxoniensis. venuste. lib. III. vs. 511.

Olympos immodicos (experias credite) status.

Sic videtur legendum. nam vetus liber illic, *fastus*. Proptertus lib. II. El. XXV.

Mendaces ludunt status in amore secundo. Non secundi, quod nunc legitur. Statius Theb. III. 192.

Cum magniloquos suis impia status Tandis.

& lib. I. 321.

Atollis status ducis, & sedisse superbum Dejeilo se fratre putat.

Dranes de Turno, apud Poëtarum principem lib. XI. 346.

De libertatem sancli, statusque remittat. Seneca Agamemnone 247.

Tamen superba & impotens flatu nimis Fortuna magno spiritus tumidos daret.

Idem Thyeste. 609.

Ponite inflatos tumidoque vultus. Valerius Flaccus libro III. 699.

Non hi tum flatus, non ista superbia distici. Et paulo ante 631.

Tali mentem pars maxima flatu Erigit, & vana gliscent praecordia lingua.

Corippus Africanus libro III.

Quod sua ventosis inflata superbia verbis Facilitat.

Tumentes flatus in re simili dixit Ammianus Marcellinus. Memini & apud Silium id occurrere lib. XVII. 120.

Facilarat talia vecors, Sed jam claudubani flatus, nec plura sinebat Atropos.

Ad

- 715 Si tamen a precibus tumidos accedere flatus Senferis? incepto parce, referque pedem. Quod refugit, multae cupiunt: odère, quod instat. Lenius instando taedia tolle tui. Nec semper Veneris spes est profitenda roganti: Intret amicitiae nomine tectus amor.
- 720 Hoc aditu vidi tetricae data verba puellae: Qui fuerat cultor, factus amator erat. Candidus in nautâ turpis color: aequoris undâ Debet & à radiis fideris esse niger.
- 725 Turpis & agricolae, qui vomere semper adunco, Et gravibus rastrois sub Jove versat humum. Et tibi, Palladiae petitur cui palma coronae, Candida si fuerint corpora; turpis eris. Palleat omnis amans: hic est color aptus amanti.
- 730 Hic decet: hoc vultu non valuisse putent. Pallidus in Lyricae sylvis errabat Orion: Pallidus in lentâ Naide Daphnis erat.

Ar-

Ad Claudianum plura. vid. ad Epist. IV. 150. Ceterum Regius, Oxoniensis, Jureti codex & alii nonnulli, *abscedens*, non *accedere*, contrario plane sensu. sed male. HEINSIUS.

722. Qui fuerat cultor, factus amator erat.] In quibusdam codd. legitur, *Qui fuerat cultor victus*. Ex quo eruditissimus Rouerius optime fecerat, *Qui fuerat cultor dictus, amator erat*. DAN. HEINS. Puto:

Qui fuerat cultor factus, amator erat. HEINSIUS. Ego nihil muto. verus enim cultor, non factus fuerat: sed de cultore factus erat amator. quid cultor & amator differant docui ad Petronii cap. CXXVII. Cicer. IX. ad Fam. 16. Sic color, sic observor ab omnibus his, qui a Caesare diliguuntur, ut ab his me amari putent. BÜRMANNUS.

725. Turpis in agricola.] Et agricolae libri veteres. HEINSIUS. pro qua omnes fere scripti, qui, ut saepe. vid. lib. II. Art. 147. & 165.

727. Et tibi Palladiae.] Et tua Regius, Oxoniensis, Jureti codex, & tres alii. bene, ut ad Corpora referatur. palma coronae pro fama quatuor libri. nec damno. II. Amor. 5.

Forere us, nimirumque suo favet ille dolori, Cui petitur vitâ palma cruenta reâ.

Et III. II. 82.

Ille tenet palmam, palma petenda mihi. HEINS.

Similis diversitas apud Martialis. XII. 96.

Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.

Ubi in aliis codicibus est, palma. ut tibi Neapolit. 729. Palleat.] Glossator MSS. in libro Heinfil ad Remed. Amor. hunc versum sic citat:

Palleat omnis amans, talis color aptus amanti. 730. Hoc decet: hoc vultu non valuisse putant.]

Hic decet bene nonnulli codices: nimirum color. Hic decet, hunc multii Excerpta Scaligeri & Putani cum aliis quibusdam. putent etiam Regius & duo alii. pro multi unus meus, vultus. Forte:

Hic decet, hoc vultu non valuisse putent.

Ex hoc vultu colligant ac persuadentur puellae te non valere, & aegrum esse prae nimio sui amore. Tâ putent sic etiam usus est lib. II. 558.

Quo magis ô juvenes deprendere parcite vestras. Peccent: peccantes verba decessisse putent.

Hic multi non valuisse putent, prima editio. HEINS.

731. Pallidus in Lyricae sylvis errabat Orion.]

Ita quidem in Aldinis legitur, ut Lyricae proprium sit puellae ejus, quam Orion amavit. Merula autem Lycem legendum esse contendit: quasi Poëta hoc innuat, Orionem agitate in sylvis lycas, ut amoris aestum eo pacto reslingeret. Sed hoc verba Poëtae non ferunt: non enim pallidus in lycas fuit Orion, sed in eam, quam amabat. Deinde errabat, inquit Poëta, in sylvis: non, sectabatur lycas. Ego itaque priorem lectionem magis proboc, nisi quod de Lyricae nihil certi habeo quod affirmem. Amavit autem Orion & Meropen Oenopionis filiam, quam Parthenius Aëro vocat: cuius gratia Chium insulam, in qua Oenopion habitabat, idem purgavit. Sed cum pater nuptias illi libidine prorogaret, Orion moram aegre ferens, vi amatum compressit, &c. Quod hic adjiciendum putavi, si quis forte pro Lyricae, Meropen, aut de eadem uruque nomen, id quod & alias

fff f

fff f

fff f

fff f

fff f

fff f

fff f

fff f

fff f

- Arguat & macies animus: nec turpe putaris,
Palliolum nitidis imposuisse comis.
- 735 Attenuent juvenum vigilatae corpora noctes;
Curaque, & è magno qui fit amore, dolor:
Ut voto potiare tuo, miserabilis esto:
Ut, qui te videat, dicere possit, Amas.
- Conquerar, an moneam, mixtum fas omne nefasque?
- 740 Nomen amicitia est, nomen inane fides.
Hei mihi! non tutum est; quod ames, laudare sodali.
Cum tibi laudanti credidit, ipse subit.
At non Actorides lectum temeravit Achillis:
Quantum ad Pirithoum, Phaedra pudica fuit.
- 745 Hermionem Pylades, quo Pallada Phoebus, amabat:
Quodque tibi geminus, Tyndari, Castor erat.
Si quis idem sperat; jacturas poma myricas
Speret: & in medio flumine mella petat.

Nil,

sepe fit, intelligendum existimet. MICYLLUS. Noti sunt Amores Orionis, qui Oenopionis filium perdidit amari, quam Meropen alii, Parthenius in Eroticiis cap. xx. Haero appellat. sed & Sido Danai filia ab Antaeus commemoratur, quae Orionis nupsit, & Sidae civitati Boeotiae nomen dedit. De *Eryce* nihil legisse me memini. Nec constant sibi veteres monebrae. Jureti codex, *Palliolus in Linceo*. in *Linceo* usq; meis. ut & Regius. nisi quod à manu secunda, *Linceo*, quomodo in multis aliis. Arondelianus, in *sivis Lincea*, vel, *Lincea*, vel, *Linceo*. Ceteri, *Linceam*, *Linceum*, *Lince*, *Linte*, *Lincio*, *Licta*, in *Linceis*, *illucis*, & similia. Nam codex Oxoniensis hunc versum non habebat. *Lege*, in *Dives sylvae*. Nam Orion Thebanus. hinc *Boeotus* facie poëtae dicitur, & Dirce filium Thebanis agri, quum inter alios Statius in Thebaide sua luculentis verbis descripsit. Regius etiam, *Arion pro Orion*. De Daphnidis Amoribus ex Parthenio, Scholiaste Theocriti, Junio Philargyro, & Servio res est non plane ignota. HEINSIUS. Parthianus ad Claudianum lib. II. de Rapt. vs. 191. legit:

Pallidus in lyncæm siveis errabat Orion.
Et exponit, cum Dianae comes venaretur, ipsius Deae cura caepetur. de Daphnide quoque fabulam explicat. BURM.

734. *Palliolum nitidis imposuisse comis.* Palliolum melioris notae libri. nec dubium, quin recte. Qui enim infirmas valetudinis erant, pallioli obnubebant caput. Quintilianus. II. 3. *Palliolum, sicut fascias, quibus crura vestiantur, ex foeculis, sola posse excutere valetudinem.* Monuit jam ad Historiam Augustinam Salmastius, & ad Tertullianum Pallium, quae secutus Octavianus Ferrarius, elegantissimi vir ingenii; partis secundae lib. IV. cap. XXXIII. de Re Vestitaria. Sic Macceas apud.

Senecam Epistola CXIV. *Pallio velatus caput.* & Trimalchio apud Petronium. cap. 31. *pallio cocco adrasum incluserat caput.* rursus Senec. Natur. Quaest. IV. *Videbis quosdam graciles, & Pallio foeculique circumdatos.* apud Plinium quoque lib. XXVI. 8. codices vetustissimi *quidam aliter Epithymum tradunt nasci sine radice, tenuis, similitudine pallioli, rubens.* Sequenti versu, *Attenuent etiam bene tres libri, vulgo, Attenuant, & à magno qui fit amore nonnulli, non, in manu.* HEINSIUS. Memoriae vitio Salmastius ad Vopisc. Bonos. c. ult. citat hoc distichon hoc modo:

Saepe sic negotium simulas, nec turpe putaris &c. praeposuisse hic habet Patavinus; quod facere possit Horatianis illis lib. I. Od. 7. Undique decerpunt fronti praeposere olivam, si quis cum Cl. Benteio ita legendum putet. BURMANNUS.

736. *Curaque & in magno.* Sic in probatis exemplaribus. GIOFANUS. dictum foret ut, *dolorem capere iure* quod Latinum negavit. Steph. in Schedias. lib. II. 29. ita tamen Cicero. I. ad Fam. 6. *in dolore, quom in tuis rebus capis.* &c. Terent. Heaut. v. 1. 59. *Quot incommoda in hac re capies.* Claud. I. Ent. 126. *Et nihil exhaustio caperent in stipite lucti.* Immo amor duo scripti, & cum editis antiquis Micilyllus. BURMANNUS.

738. *Amat.* Amat Bernens. 739. *Conquerar, an moneam mistum fas esse nefasque.* Libri meliores, *fas omne nefasque.* Deinde Regius, *Cum querar admoneam.* Admoneam etiam est in Oxoniensi. Scribe:

Nam querar, ac moneam mistum fas omne nefasque, Nomen amicitias, nomen inane fidem?
Ut esse subintelligatur. Nisi quis malit, *Conquerar, an raeam*, quod est in excerptis Politiani, & tribus à me inspectis. HEINSIUS. Mihi placet lectio unius codicis Heinisiani, *conquerar, an sileam*, vel

- Nil, nisi turpe juvat: curae est sua cuique voluptas.
750 Haec quoque ab alterius grata dolore venit.
Heu facinus! non est hostis metuendus amanti.
Quos credis fidos, effuge; tutus eris.
Cognatum fratremque cave, carumque sodalem:
Praebeat veros haec tibi turba metus.
- 755 Finiturus eram: sed sunt diversa puellis
Pectora. mille animos excipe mille modis.
Nec tellus eadem parit omnia. vitibus illa
Convenit; haec oleis; hac bene farra virent.
Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figurae:
760 Qui sapit, innumeris moribus aptus erit.
Utque leves Proteus modo se tenuabit in undas;
Nunc leo, nunc arbor, nunc erit hirtus aper.
Hi jaculo pices, illi capiuntur ab hamis:
Hos causa contento retia fune trahunt.

Nec

raeam, ut est in Bernensi uno. Ita Virg. III. Aeneid. 39.

Eloquar, an sileam.
Deinde nomen amicitia est editio Veneta & Aldi prior. & Dan. Heinisii & Micyllus & Berimanus in margine, quod praetuli. nomen pro vana, III. Am. III. 23. videt Cl. Gracv. ad Cicero. Epist. ad Alt. IV. 15. & Paradox. 4. & alios passim. BURM.

741. *Quod amat.* Ames meliores. HEINS.

741. *Laolare.* Jactare Patavinus.

743. *Leotum temeravit Achillis.* Achilles Regius, Oxoniensis, & alii quidam. Scribe Achilli. sic Ulixi pro Ulixis passim quoque tam apud Virgilium, & apud Apulejum non femel, quam Nostrum. Remed. Amor. vs. 473. *ope tutus Acilli.* ex vestigiis vetusti codicis, in veterimo exemplari Virgili Mediceo semper Achilli & Ulyssi scribitur in secundo casu. quomodo Probus quoque in Catholico scribendum monet. quomodo & Orontius. & sane Achillei & Ulixei apud Horatium quadrisyllaba sunt. pluribus de his accurate disputavit ex antiquis Grammaticis Picius Valerianus ad vs. 30. libri primi Aeneidos. & lib. III. vs. 613. *Perfice ita apud Propertium;* & *Perfice uxor.* Vide

Notas Gronovii ad Livium lib. XLII. cap. XXV. non plura ad Metamorphoses lib. XIII. 304. & ad Maronem. Multis est in his A. Gellius. Aristoteli parim modo secundus casus est apud Apulejum in Apologia. HEINSIUS.

745. *Qua Pallada Phoebus.* Quod Regius. reliqui plerique, quo. ut supra 285.

Myrrha patrem, sed non quo filia debet, amavit. HEINSIUS.

747. *Laturas poma myricas.* Jastanus Regius: Oxoniensis & sex alii. quomodo in Observationibus ex Arondeliano codice restituit praedare Gro-

novius lib. III. cap. XXI. secundis curis, qui videatur omnino. Frontinus de limitibus agrorum: *Est & controversiae genus, quod ad solum non perinet, de arborum fructibus, earum quas in sine sunt, sine intra, nec ullas ad radicem habent controversiam, quoribus inclinatis in alterutrum partem fructum jactaverint, inter affines movent disputationem.* Cornelia jacta Art. III. 78.

Nec faciunt cervos colima iacta senes.
Sic & alibi, *nix jacta.* mox & medio flumine libri meliores. Remed. Amor. 533.

Cedimus, è medio iam linceo amne bibas. HEINS.
Francof. & multi alii, in medio. quomodo & in loco Remediorum. vide ad Phaedr. I. Fab. 25. è medio dicensi potest ex lib. II. Amor. eleg. XII. 32. *è in magno (vel medio) flumine potest aquam.* vid. supr. 554. BURMANNUS.

752. *Quos credis fidos.* Quos credis fidos Bernens. iatis Polit. & sex alii.

753. *Viduaque sodalem.* Carumque castigatioris. nam fidos praecederat superiori versu. HEINSIUS.

756. *Excipe mille modis.* Desipere Patavinus & alius. Heinisius coniecerat, *excipe mille modis, vel, excipe mille dolis, accipe Bemen.*

761. *Utque leves Proteus modo se tenuabat in undas.* Primo leves undas respondentem est ex auctoritate optimi Regii, fragmenti veterimii Oxoniensis, & octo vel novem aliorum codicum. *leves aquas* Nostrer alibi non uno loco dixit. ut in Fastis, IV. 662. *leves cursum sustinuisse aquae.* Pro tenuabat, deinde idem Regius, & duo alii, *tenuavit.* sed probe prima editio, & unus Vaticanus, *tenuavit.* & sequenti versu pro, *erat*, fragmentum Oxoniense, Codex Regius, & duo alii, *erit.* verissime. Instar Protei, inquit, modo in leves undas, nunc in leonem, aut aprum, aut arborem se

muta-

Ffff 2

- 765 Nec tibi conveniat cunctos modus unus ad annos.
Longius insidias cerva videbit anus.
Si doctus videare rudi, petulansve pudenti;
Diffidet miseræ protinus illa sibi.
Inde fit, ut, quae se timuit committere honesto,
770 Vilis in amplexus inferioris eat.
Pars superat coepti, pars est exhausta, laboris.
Hic teneat nostras anchora jacta rates.

mutabit. De Proteo Noster pluribus libro. Mét.
vii. & res est ceteroquin nota. Porro Horatii
istâ, Satyrâ iii. lib. ii. respexit hoc loco Noster,
ubi is agit de malo debitore.

*Scribe decem à Nerio. non est satis. adde Cicuta
Nodosi tabulas centum: mille adde catenas.
Effugiet tamen has sceleratus vincula Proteus,
Cum rapiens in juvis malis videntem alienis:
Ficit aper, modo avis, modo saxum, et cum vo-
let, arbor.*

Nam proverbii locum obtinuisse videtur, ut qui
urgentes eludebant, Protei dicentur. Idem Hora-
tius libro i. Epist. i.

Quo tenam vultus mutantem Proteus nodos?

HEINSIUS. In undis Bermenis unus & quatuor alii.
763. *Ab hamis.*] *Ab hamo* quinque codices.
retinentur. Patavinus. *hic & illic* etiam multi, cum
quibusdam editis.

764. *Contento.*] *Contenta* duo libri. vid. Gifan.
Indic. Lucret.

766. *Longius insidias cerva videbit anus.*] Ridi-
cule profecto. Causae scilicet multum est, cur anus
jam curvata prae senio insidias amatorum metuat.
Quis credat optimo poetæ tale quid excidisse?
Tollit serupulum codex Regius, in quo à manu
prima legebatur, *cerva anus*. Nec aliter in Oxonia
ensi pro diversâ lectione. *cervum senem* pari modo
Lucretius dixit lib. iii. & Noster infra lib.
iii. 78.

*Nec faciunt cervum cornua jacta senem.
Cervina Senectus Juven. xiv. 251. Cyeni senis
apud Martialem, lib. v. Epig. 38.*

*Puella senibus dulcior mihi cyenis.
Senes porci apud Juvenalem Sat. vi. 160.
Et vetus indulget senibus clementia porcis.
Similes autem metaphorae familiares sunt Nostro,
quoties de puellis agit. sic supra:*

*Saucius arrepto piscis tenatur ab hamo.
Et postea:*

*Lepus hic alii exagrandus eris.
Et, initio sequentis libri:*

*Decidit in casses praeda petita meos.
Sed nihil opus est, ut elegantissimam lectionem
pluribus adltruamus. HEINSIUS.
771: Est exhausta.] Exhausta tres libri. etiam hec;
i. Palt. 723.*

*Sed jam prima mei pars est exacta laboris.
Et lib. ii. 387. Venerat Alcides exacta parte laborum.
In fine Mct. Jamque opus exegi. HORAT. iiii. Od. 30.
Exegi monumentum aere perennius. BURMANNUS.*

772. *Teneat nostras.*] *Codex Regius, sessas*, ut lib.
iii. 748. *Ut tangat perus sessa carina sua.*
Remed. 811.

*Hoc opus exegi, sessas date ferra carinae.
i. Trist. ix. 20.*

*Threiciam tetigit sessa carina Samon.
iv. Palt. 300. ex MS.*

*Sedit limosa sessa carina vado.
Vide ad Claud. i. in Ruf. 278. BURMANNUS.*

P. OVIDII NASONIS ARTIS AMATORIAE LIBER SECUNDUS.

Dicite, iō Paean: & iō, bis dicite, Paean:
Decidit in casses praeda petita meos.
Laetus amans donet viridi mea carmina palmâ:
Praeferar Afræaco Maeonioque seni.

5 Talis ab armiferis Priameus hospes Amyclis.
Candida cum raptâ conjuge vela dedit.
Talis erat, qui te curru victore ferebat,
Vecta peregrinis Hippodamia rotis.

10 **Q**uid properas, juvenis? mediis tua pinus in undis.
Navigat: & longè, quem peto, portus abest.
Non satis est venisse tibi me vate puellam.
Arte meâ capta est: arte tenenda meâ est.

Nec

i. iō Paean.] In Balliolensi erat Glossa. *iō* est vox
exultantium venatorum, qui capta fera *iō Paean* in-
clamabant, eo quod is sit Deus venatoriae artis, cuius
ioror Diana venatrix quoque esse dicitur. In Meta-
morphoseon (iv. 513.) autem legitur de Athamante
furente: *Clamât, iō comites, bis-retia tendite silvis.*
vid. ad iii. Mét. 713. & Cuper. i. Obf. i. BURMANNUS.
3. *Laetus amans donet.*] *Donat* optimus Regius
cum aliis nonnullis & prima editione. *Porte, dona-
ta & Met. vi. 133. et tu quoque charus Olympo. pro
thare.* HEINSIUS. vid. ad Epist. xvii. 100.
3. *Amans donet viridi mea carmina palmâ.]* Va-
riant admodum codices. *amans* ornet Palatinus.
mea tempora palmâ quatuordecim. *mea tempora
myrto* h. profii, Bernesi. & duo alii. *lauro* Com-
melini, tres Palatini, & quatuor alii. *pavi* mea tem-
pora Neapol. Unde legendum conjicere liceret:
Laetus amans ornet Paphia mea tempora myrto.
Myrtus enim. Poëtae, qui erotica canit, convenit:
sic inf. iii. 18.

Hic Paphius myrtes.

Et ita inf. 734.

Sartaque odoratae myrtea forte comas.

Mox *praeferar* volebat Faber. lib. i. Epist. 54. *Nec*
repugno; & ita jam olim Heinsius margini adscri-
pserat. BURMANNUS.

4. *Praeferar Afræaco, Maeonioque seni.]* Home-
rus ante Romanam conditam fuit. Ex historia igitur
seni: Heciodus etiam. Auctor M. Tullius in pro-
oemio lib. i. Tuscul. Disputat. CIOFANUS.

6. *Vela dabat.]* Dedit meliores HEINS.

8. *Vecta peregrinis Hippodamia rotis.]* Usus est
hoc carmine in epist. Hermonides ad Orestem. 70.
quam omnium optime exposuit Paribafius lib. iii.
in Claud. CIOFANUS. vid. ad iii. Amor. ii. 15.

11. *Non satis invenisse tibi est me vate puellam.]*
Regius cum reliquis plerisque.

*Non satis est venisse tibi. optime. Epistola xv. 51.
Jam tibi Stelides venturus nova praeda puellae.
Amor. i. El. x.*

Nec minor est virtus, quam quaerere, parta tueri.

Cafus inest illic: hic erit artis opus.

15 Nunc mihi, si quando, Puer & Cytheræa, favete:
Nunc Erato: nam tu nomen amoris habes.

Magna paro; quas possit Amor remanere per artes
Dicere, tam vasto pervagus orbe puer.

Et levis est, & habet geminas, quibus evolet, alas.

20 Difficile est illis impostuisse modum.

Ho.

Quae Venus ex aequo ventura est grata duobus;
Altera cur illum vendit, & alter emit?

El. XI.

Saepe venire mihi dubitantem hortata Corinnam.
Ut illic scribendum videtur. Martial. lib. 1. Ep. LXXI.

Omnis ad insufo numerus amica Falerno;
Et quia nulla venit, tu mihi, somne, veni.

In Apophoreti xv. 6.

Tunc triplices nostras non vilia dona putabis,
Featuram cum se scribit amica tibi.

Propertius lib. II. El. XIV.

Sic venies hodie, si qua negavit heri.

El. XVIII.

Alti furvasa sat es, si modo saepe venis.

Ita feribit. Ubi T3 venit perperam interpretatur magus Scaliger. El. XX.

Speravit subito si qua venire negat.
Noster infra 553.

Fortior ille est,

Quo veniunt alii conciliante viro.

Uxores nimirum, ita corrigendum. Modus loquendi Propertio admodum familiaris, & ita convenire puellam pro rem habere cum puella, de quo loquendi modo nonnihil infra agemus. Apulej. v. 11. El. II. Convenire in voluptatem Venerem dixit, & ita Graeci fere *συνεργεῖν* de re Venera hœcito vocabulo utuntur. HEINS. vid. ad lib. 1. 79.

16. Amoris.] Amantis matuerat Heinfinus olim.
18. Orbe puer.] Tam, ad pervagus, an ad vasto orbe referendum? Douza.

19. Quibus evolet, alas.] Avolet Regius & alii complures cum prima editione, quod sequor. sed & multi, ad levata. proxime verum, in Hæciticis, tamen vs. 6.

Concessusque levis nensis se evolat ales.

Et Epigr. Pith. pag. 2.

Cur ita complacitis alis? nunquam evolat. HEINS. Non movendam puto vocem, evolat, quae notat evadere manus prendere cupientium, & in alium, vel ex conspectu volare. ita apud Sueton. Aug. xcv. Torquentis notat in tribus libris fudit, de aquila, cum alifinne evolasset. & ita editit Aldus. Cicero 1. de legib. 1. quare glandifera illa quæcumque, ex qua olim evolvant nuntia fulva Jovis. & hinc puto apud Obsequentem cap. 126. legendum, agnitate vifae in fulmine evolare, nunc evolare legi-

tur. scriptum fuerat sublime volare, neglexerat enim librarius e repetere, hinc poltea avolare fecerunt. Manil. v. 361.

Plumeus in caelum nitidus olor evolat alis.
Et Noster 1. Met. 264.

Madidus notus evolat alis.

Et ita passim alii scriptores. BURMANNUS.

21. Praeflustrat omnia Minos.] Praeflustrat meliores libri magno numero. rectius. nam clausi mox sequitur. Daedalus ipse lib. VIII. Met. 187. & Minotauro:

Terras licet, inquit, & undas
Obstruat: at caelum certa patet. ibimus illas:
Omnia possideat, non possidet aera Minos.

Falk. 1. de Caco 563.

Ille aditum fracti praeflustrat objice montis.
Statius Achilleid. 1. 486.

Quemve alium ad stygios tulerit secreta per annus
Nereis? & pulchros ferro praeflustrerit artus?

Quomodo vere vetuli codices nonnulli a me inspecti; ferro enim impenetrabile corpus Achillis, in vulgatis praeflustrerit; perperam. HEINSIUS.

23. Daedalus ut clausi etc.] Hanc quoque fabulam narrat copiosissime lib. III. Metam. Urinque locum quom diligenter simile potui ibi contuli. Itaque hic nihil immorabor. CIOFAN.

28. Da mihi posse mori.] Sit mihi Jureti excerpti: eleganti Graecismo, γένωρο, ἔγω, ἐνδύχορα. sic contra, Non est, οὐκ ἔστι. Non sit, Ne sit, μὴ γένωρο, μὴ ἔστω, οὐκ ἔστω, pro non licet, non datur. Arustianus Messius ineditus. Est cernere, Virgilius VI. Aeneid. 595.

Terrae omnipotentis alumnus

Cernere erat.

Georg. IV. 447. Nunc est te fallere quicquam.
Bucol. x. 46. Nec sit mihi credere tantum. imitatus hunc Nasonis locum Maximianus in Elegiis:

Nunc, quia longa mihi gravis est & inutilis aetas,
Vivere cum nequeam, sit mihi posse mori.

Libet paulum expatiari, ut modum loquendi elegantem illustremus. Tibullus lib. 1. El. VI.

Tunc mihi non oculis sit rimasse meos.
Noster superiori libro 619. pro non est mutandum.

Blanditiis animum furim deprondere nunc sit.
Lib. III. Art. 151.

Nec

Hospitis effugio praeflustrerat omnia Minos.

Audacem pennis reperit ille viam.

Daedalus ut clausit conceptum crimine matris
Semibovumque virum, femivirumque bovem;

25 Sit modus exsilio, dixit, justissime Minos:
Accipiat cineres terra paterna meos.

Et quoniam in patriâ, fatis agitaturs iniquis,

Vivere non potui, sit mihi posse mori.

Da

Nec mihi tot postus numero comprehendere nunc sit.
Ita scribo, vel in vitis scriptis codicibus. Vulgo nunc legitur Jas est. & hoc ipso libro, 447.

O quater & quoties numero comprehendere non est,
Feliciter.

Sic lego ex scriptis. vulgo, O quantum. unde emendandus in itinerario Rutilius. 1. 5.

O quater & quoties non est numerare beatos,
Nasci felici qui merere solo?

Ita enim scribo, cum perperam ibi extet:
O quantum & quoties postom numerare beatos?

Respexit illa Rutilius Trist. III. El. XII.

O quater, & quoties non est numerare beatum,
Non interditi cui licet urbe frui.

Ubi etiam codices plurimi, O quantum. frustra. lib. v. Trist. El. XX.

Utque aliis, quorum numerum comprehendere non est,
Caesarem nomen, sic mihi mite fuit.

Noster libro III. infra 429.

Quid rimus Andromedae steter sperare revinctae,
Quam dotes ulli posse placere suas?

Ita praestantiores libri. recte. vulgati:

Quid minus Andromedae poterat sperare relietâ.
Lib. II. Met. 189.

Et modo, quos illi fato contingere non est.

Prespici occasus.

Quomodo & ille locus corrigendus. ubi plura. lib. II. Falk. 765. & quod corrumpere non est. pro quam non datur corrumpere. lib. III. Met. 478. fabula Narcisi:

— Licet, quod tangere non est,

Aspicere.

Trist. lib. 1. El. 1. ad Deos:

Fallere quos non est, haec mihi fortis opem.

Pont. xv. El. XII.

Quid mandem, quærns perream, nisi dicere vix est.
Virgilius praefatione Aeneidos:

Si mihi suspensum fuerit decurrere minus,

Silvius lib. VI. 488.

Sed mihi sit Stygios ante intravisse penates,
Talia quam videam serientes passâ Latinus.

Lib. VIII. 64.

— Nec longius uti

His opibus Batioque suis.

Noster Trist. lib. III. El. IV. 55.

Sic tamen haec absunt, ut qua contingere non est
Corporè, sint oculis cuncta videnda meis.

Horat. lib. 1. Sat. vs. 87.

Manfieri oppidulo, quod versu dicere non est.

Propert. lib. II. El. X.

Ut caput in magnis ubi non est tangere signis,

Positur his imos ante corœna pedes.

Idem lib. 1. El. XX.

Nec tibi sit duras montes & frigida saxa;

Galle, nec expertos semper adire lacus.

Ita codices, quos consulit, ex scriptis meliores; duri montes, ulitato poetis Epitheto. Noster Met. XIV. 557.

— Durisque in montibus ortae

Molle fretum celebrant.

Sic & Tibull. lib. IV. Eleg. II. 1.

Nec tibi sit duras acuisse in proelia dentes;

Idem Propertius lib. III. El. III.

Nec tibi sit ranco praetoria classica cornu

Flare.

Germanicus Arateis:

Est etiam propiore deum cognoscere motu.

Et γίνωσκον. Avienus Prognosticis:

Nec minus ex aliis aderit cognoscere motus

Aequoris, & magnos coeli callere tumultus.

Πάρετα γίνωσκον. Graecissimo & ille. Seneca Her-

culdo Octavo. vs. 728. pro eo quod est in vulgatis

exemplaribus, Vix quo monstrum eloqui, codex

Etruscus optimaë notae exhibebat:

Vix quoque est monstrum eloqui.

Martialis lib. XII. Epist. XI.

Et si forte (sed hoc vix est sperare) vacabit.

Et Ep. LXXXII. ejusdem libri:

Estigere & thermis & circa balnea non est

Hermogenem, omni tu licet arte velis.

Et lib. XI. 99.

Estigero non est, Basse, bastatoris.

Ex quibus duobus postremis locis liquet & apud

Nostrium infra. 531. loco vexatissimo scribendum

est:

Estigere hinc non est, cave ne tibi possit amica

Dicere.

Met. IX. 387.

Et quoniam non est ad vos incumbere nobis.

Ita enim ex vestigiis scriptorum codicum reponen-

dum videtur. vulgati:

— Mihi

Da reditum puero, fenis est si gratia vilis:
 30 Si non vis puero parcere, parce feni.
 Dixerat haec. sed & haec, & multo plura licebat
 Dicere: regressus non dabat ille viro.
 Quod simul ac sensit, Nunc, ô nunc, Daedale dixit,
 Materiam, quâ sis ingeniosus, habes.
 35 Possidet en terras, & possidet aequora Minos:
 Nec tellus nostrae, nec patet unda fugae.
 Restat iter coelo: coelo tentabimus ire.
 Da veniam coepto, Juppiter alte, meo.
 Non ego fidereas adfecto tangere sedes.
 40 Quâ fugiam dominum nulla, nisi ista, via est.
 Per Styga detur iter: Stygias tranabimus undas.
 Sint mihi naturae jura novanda meae.

In

— Mibi fas ad vos incumbere non est. HEINSIUS.
 Sit etiam habet Francofurtensis codex.

32. Dicere, at egressus.] Et egressus scripti plerique. Regius, dicere egressus, prima editio & sex scripti, regressus. Lege, regressus nec dabat ille. HEINSIUS.

33. Quod simul ac.] Simul ut Regius cum Scalligeri & Jureti excerptis & octo aliis. sed frustra. Met. II. 167. Quod simul ac sensere, ruunt. quatuor libri, nunc ô nunc Daedale. concinnius. sentit etiam recte Comelinius. HEINSIUS.

34. Habes.] Habes Francofurtensis.
 35. Possidet ex terras.] Argentinus & unus Vaticanus, & pro diversa lectione Arondelanus, Possidet en. Lego:

Possidet en terras, en possidet aequora Minos. HEINSIUS.

37. Restat iter coeli.] Caelo Politiani excerpta, & duo alii: non male. HEINSIUS. vid. Broulhd. ad Propert. II. 1. 20.

37. Coelo tentabimus ire.] Coelum Saravianus & duo alii. vide Notae ad Epist. VII. 35. 40. HEINSIUS.

38. Juppiter alte.] Alme Editiones Venetae, Micylli & Bernmanni.

39. Tangere.] Scandere Vaticanus & alius.

41. Tranabimus.] Transibimus Bernensis & sex scripti, & multi editi. tentabimus Ambrosianus.

42. Sunt mihi.] Sicut mihi Regius & Puteani excerpta. HEINSIUS. Francius volebat, sint modo naturae jura novanda mihi. movenda Regius, & emendatum negavit.

45. In ordine pennas.] Alas remigium quoque Graeci vocant nonnunquam. sic Aeschylus Agamemnone, de Avibus, εὐροπόδιον ἄντρον περιπέλον ἑξορθῶν ἐροσθῶνα. εὐροπόδιον Lucianus dixit in l'Inone de Mercurio: ὁ πᾶν ἄνθρωπος ὡς δόκει. Ἐξορθῶν γὰρ τῆ εὐροπόδιον πρὸν πρὸν. sic & alarum

remigium Virgilius in hac eadem de Daedale Fabula. & Daedaleum remigium auctor Supplementi ad Plautinam Amphitryonem:

— Non ocyus quivis, si me Daedalei tenuissim remigii.

Notat alarum remis. Met. lib. v. vs. 558.

— Possit super stultis alarum insistere remis Optasti.

Silius lib. XII. 97. de Daedaleo:

— Natumque solutis Pennarum remis, ex non felicitis alas Turbida plaudentem vidit freta.

Lucret. VI. 743.

Remigii oblitae pennarum vela remittunt.

Ubi remigium simpliciter habes, quomodo & apud Avienum in Phaeonomenis, de Cygno:

— Dextro laet Cepheida dextram Radens remigio.

Pennarum quoque vela Lucretianum imitatus Apulejus in Floridis, de Aquila, Velicitas alas quo libuit advertens medico caudae gubernaculo. & libello de Deo Socratis, Atio Navio avem velicitat. & Noller infra 164.

Quaque ferent aerae, vela secunda dato.

De alis. Podum remigium dixit Statius Theb. II. hinc tranare mobila obvium, tanquam de multo Apulejus Met. v. Remigio plumae raptum mortuum dixit libro VI. de Aquila, Remigium dextra laevaue porrigenz. Sed totum locum adscribam, ut obiter emendem, de Aquila sicum est: Liberis pinnarum natantium molibus inter genas saevientium dentium remigium dextra laevaue porrigenz volentes aquas excepit. Scribendum enim, liberis pinnarum natantium molibus. pinnae natantes vocat, quae paulo post remigia appellabit. Plenus est

horum

Ingenium mala saepe movent. quis crederet umquam,
 Aërias hominem carpere posse vias?
 45 Remigium volucres disponit in ordine pennas:
 Et leve per lini vincula necsit opus:
 Imaque pars ceris adstringitur igne solutis:
 Finitusque novae jam labor artis erat.
 Trastabat ceramque puer pennasque renidens,
 50 Nescius haec humeris arma parata suis.
 Cui pater, His, inquit, patria est aequanda carinis:
 Hac nobis Minos effugiendus ope.
 Aëra non potuit Minos; alia omnia clausit.
 Quem licet, inventis aëra rumpere meis.
 55 Sed tibi nec virgo Tegeaea, comesque Bootae
 Enfinger Orion adpiciendus erit.

Me

horum poeticonum Apulejus. in Floridis quoque; ubi agit de Aquila, puto scribendum, natata clementi labitur, velicitas alas quo libuit advertens. male illic, nutu clementi. Sic clementem circumulans idem Met. IV. circum clementor assurgentem Tacitus dixit. cum illis sessa sunt remigia pennarum, de avibus libello de Deo Socratis. Marcianus Capella lib. VIII. Verum alae cum pennis hyalinis, ex volitandi per mundum remigia crebrius aurata crispantur. D. Paulinus carmine ad Cythenium:

Desueta longo remigia pennarum senio
 Natis magisftris inchoant.

De aquilis. ceterum in quinque scriptis Remigium volucris legitur. sed volucres pennas, ut unus habet Palatinus, probum est. eleganti appositione. sic volucris Cupido, & familia volucris turba pro avibus Met. v. 301. ex optimis libris:

— Nuper ex istae
 Auxerunt volucrum victas certamine turbam.
 Non volucrum, Fast. I. 449. ex antiquis itidem libris:

Tuta diu volucris proles tum denique caesa est.

HEINSIUS. Plura vide apud Cl. Drakenborch. ad Sil. Ital. XII. 98.

49. Pennasque renidens.] Renitens sex. remicentis. duo. recidens Palatinus & Vaticanus. recens duo libri. renescit Regius. omnes frustra. vid. Heinfr. ad x. Met. 558. & quae nos ad Val. Flacc. IV. 234. dabimus aliquando. pinnae etiam Regius. BURNMANNUS.

50. Arma parata.] Francius malebat, vincla, ut his terne vocat. vel, dona. sed peperam, ad ludic enim advanum arma vel armamenta, ut vocabantur. nam mox carinam vocat & remigium supra, & vcrs. 64. vela. ita arma vocat Virgilius ve-

la lib. v. Aeneid. 14. interprete Servio, & lib. VI. 353. Noster. XI. Met. 513. alique Poetae, ut Graeci ἄρτα Hesiod. 477. 627. Apollon. I. 369. & ceteri passim. unde armare & exarmare classem & familia obvia, de quibus vid. Cl. Schult. ad Senec. III. Contr. 16. pag. 211. BURNMANNUS.

51. His inquit.] Hac carina, hac nobis m. e. erit. Regius. ope est Aldus & recentiores.

54. Qua licet.] In nonnullis, quam licet. utrumque recte. NAUGERTUS. Quam licet meliores cum prima editione. nonnulli Quam licet Commelinianus & tres alii, Quamlibet, etiam non manianus & vcrs alii, Quamlibet, etiam non manianus & vcrs alii. vs. 140. HEINSIUS. Sed & qua licet probum est. vid. Epist. XVI. 235. aera carpe, Juni.

55. Comesque Bootae.] Novi illa Hesychii, Βοτῶν, ὁ ὁ πῶν. & Βοτῶν, ἀπορῶν. ἔρε ὁ ὁ πῶν δὴν Ἀζικωες. Ubi Orion cum Boota confunditur, quomodo alii cum Icaro unum faciunt, unde Comanus Bootes Valerio Flacco dictus lib. II. vs. 69. qui locus non est sollicitandus. Propertio quoque lib. II. El. XXXIII.

Electant Icarii sidera tarda boves.

Hic tamen scribe, Boates cum optimo Regio & uno Patavino. Neque obstat, sidera haec minus sibi vicina esse, cum & Catullus, proximum Hydrochoe Orionem ponat, carmine de Comâ Berenicensi, nisi pro Hydrochoo scribendum illic, Hienicho. HEINSIUS.

56. Enfinger Orion.] Enfinger Regius cum quinque aliis & prima editione. sic & meliores libri quatto Faistorum 388.

Enfinger Orion aequore mersus erat.
 apud Lucanum tamen lib. I. 665.

Enfinger nimium fulget latus Orionis.
 HEINSIUS.

Me pennis sectare datis. ego praevious ibo.
 Sit tua cura sequi: me duce tutus eris.
 Nam five aetherias vicinò sole per auras
 60 Ibumus: impatiens cera caloris erit.
 Sive humiles propiore freto jactabimus alas;
 Mobilis aequoreis penia madefcet aquis.
 Inter utrumque vola: ventos quòdque, nate, timeto;
 Quàque ferent aurae, vela secunda dato.
 65 Dum monet; aptat opus puero, monstratque moveri:
 Erudit infirmas ut sua mater aves.
 Inde sibi factas humeris adcommodat alas:
 Inque novum timidè corpora librat iter.
 Jamque volaturus parvo dedit oscula nato:
 70 Nec patriae lacrimas continuere genae.

Monte

38. *Sic tibi cura sequi.*] *Tua cura* prima editio cum melioribus scriptis, & *max timeto* pro *caveto*, & *sibi factas pro suis*; & *timide*, pro *timidis*. HEINSIUS. 59. *Per auras.*] *Sub auras* Leidenfis. vide III. Met. 296.

66. *Ut sua mater.*] Malebat olim Heinf. *ut pia*; sed nil opus. Terent. Hecyr. iv. 1v. 38. *Mater quod suasti sua*, ita *vir suis* infr. 551. ipsa comparatione. hac quoque utitur Val. Flac. vii. 375. paullo-aliter Senec. in Oeipido 898. & seq. BURM. 68. *Perque novum.*] Mentelianus, *inque novum*, ut notet initium itineris, in quod se dabat, vel tentamen itineris, ut solent aves tenerae pennas quætere. & leviter corpus tollere & librare. & ita Franciscus conjecerat. BURMANNUS.

78. *Inceptum dextra reliquit opus.*] *Relinquit* nonnulli. unus Vaticanus, *remisit*. alter Regius, *remittit*. sic Fallt II.

Desinit in lacrymas, inceptaque sila remisit. Met. vii. 34.

Aspicit hanc torrens, inceptaque sila remisit. Ita & illic quidam ex antiquis libris. quomodo & *remissa ambages*, de quo ad Epist. vii. vs. 149. HEINSIUS. Ego. nihil. muto. vid. ad lib. vi. Met. 34. *relinquere* enim. tñ *inceptum* optine respondet. Donatus ad illa Terentij Andr. II. v. 1. *Hærus me reliquis rebus jussit Pamphilum observare. imponentur manus rebus, cum persicetur id quod cooperit. relinquuntur vero res, cum imperfectæ relinquuntur.* ut Virgil. III. Georg. 519. *Atque opere in medio defixa reliquit aratra.* vi. Met. 202.

Insuetæque sacra relinquunt. BURMANNUS. 79. *A laeva fuerat.*] *Euerant*. cum melioribus: HEINSIUS.

81. *Dextra Lebynthos erat, silvisque umbrosa Pa-*chyne.] Nulla usquam infula *Pachyne*; ideo *Calytona* non Strabone solum, sed ipso etiam codem Ovi-

dio auctore legendum, qui octavo Metamor. decemdo Icaro verba faciens cum aliis nonnullis caninibus, quibus hic utitur, tum hoc prope totum fuit:

Dextra Lebynthos erat, succundaque melle Calymna. NAUGERIUS. *Dextra Lebynthos erat, silvisque umbrosa Pachyne*, vulgò legitur, etiam in Aldina editione. Sed quia *Pachynnes* nomen alibi de infula non legitur, substituerant alii pro *Pachyne*, *Calydne*: quod nomen unius est ex iis, quæ Sporades dicuntur, ut & Strabo docet in fine decimi. Ceterum si cum hac descriptione Poëtæ, descriptiones ac tabulas Geographorum nostrorum conferas, non facile dixeris, *Calydne*, an aliud quod nomen rectius substituitur. Ita discrepant illorum *Βαρναβώσις* ab eo itinere, quod hic Poëta describit. MEXYLUS. Pro *Calydne* Regius veterimus, *Palisyne*. prima editio cum nonnullis scriptis, *Palisyne*. Forte pro *Calydne*. tant enim Calymnani, quam Calydydnam inter infulas reconset Stephanus. Certe lib. viii. Met.

Dextra Lebynthos erat, succundaque melle Calymna. Occurrit in eadem hac narratione, sive, *Calymna*, ut libri meliores agnoscunt constant; nisi quod *Calydne* in uno Regio illic offendit. alii, *Calymna* & *Calyne*. apud Strabonem quoque sub finem lib. x. non constant sibi codices, qui modo hanc, modo illam lectionem agnoscunt. De melle tamen Calymni subscribit Ovidianæ lectioni in Metamorphosi: *Ἄπαν μὲν οὖν τὸ νησιότικόν μέλι, ὡς ἐπινοητοῦ ἀετῶν ἐστὶ, καὶ ἐν ἀρίλλῳ τῷ Ἀττικῷ, τὸ δὲ ἐν ταῖς νήσοις, διαφερέντως. μέλισα δὲ τὸ Κάλυμνον.* At Plinius lib. xii. cap. xlii. de melle. *libi optimum semper, ubi optimum et cibulis forum consistunt.* *Asticæ regionis hic & Siculæ Iapygonio & Hybla ab locis. mox Calydnæ infula;* Euthlathis ad illa Homeri Iliad. β. νήσου τὸ Κάλυδνον, inter alia, *νήσου. αἱ Κάλυδνον αἰών. ἕξ ἑταροῦ διὰ τοῦ μ γράφουσι.*

Monte minor collis, campis erat altior aequis;
 Hinc data sunt miseræ corpora bina fugae.
 Et movet ipse suas, & nati respicit alas
 Daedalus; & curfus suffinet usque fuos.
 75 Jamque novum delectat iter: positoque timore
 Icarus audaci fortius arte volat.
 Hos aliquis, tremulâ dum captat arundine pisces,
 Vidit; & inceptum dextra reliquit opus.
 Jam Samos à laevâ fuerant Naxosque relictae,
 80 Et Paros, & Clario Delos amata Deo.
 Dextra Lebynthos erant, silvisque umbrosa Calymne,
 Cinctaque piscosis Astypalaea vadis:
 Cum puer, incautus nimium temerarius ausis,
 Altius egit iter, deferuitque ducem.

Vin-

φῶσι Κάλυμνας. ὅτι δὲ ἀγαθὸν μέλι τὸ Κάλυδνον. Deinde ubi diversas sententias retulit de his infulis, Κάλυδνον νήσου κατὰ τινὰς αἱ Σποράδες, ὡν μία Κάλυμνα. de melle præstantissimo Cycladum dicemus plura ad lib. vii. Metam. vs. 464. *Calydnas* numero plurali efferunt. ut apud Senecam Troadibus 838. ex fide optimi Medici:

Semper Euripo procedo Chalcis, Quolibet venso faciles Calydnæ.

Nam vitugatum *Echydnæ* nihil est. nisi *Echinææ* responso, quomodo *Echinadæ* esse dictas ἀπὸ Ἐχίνου μάκτος testatur Stephanus Byzantinus, cujus etiam nominis oppidum fuerit in Acarnania. HEINSIUS.

81. *Erat.*] Unus meus cum Vaticano uno, *erant*. Ita & Fallor. III. 37.

Martia Picus avis gemina pro stipite pugnant, Et *Læpa.*

Virgil. Eleg. vi.

Nec tantum Rhodope mirantur & Ismarus Orphea. Ut ibi optimi codices; vulgò, *miratur*. Sil. xvi. 106.

Et Libys occubuerit, & amantes Martis Iberi. Stat. Achil. II. 8.

Hinc prætae Mycones humilisque Scrippos. Claudian. lib. II. Rapt. Prof. 185.

Redduntur fluvioque mari tellusque colonis. Ut ibi MSti codices habent. vulgò *fluvioque*, & lib. III. 209.

Hinc Phæben comites, hinc Pallada juncti. Prudent. Psychomachia vers. 704.

Consilius audacis facti dat signa reathis, Et *depressa tremunt languens manus & dolor albens.*

Sic Bodlejanus codex; vulgò, *remittit*. HEINSIUS. Recte erant Heinfsius: nam elegantior in his & similibus plurali numero unatur Poëtæ. Claud. I. in Eut. 214. ex MS.

Ut Eunuchus fluerent Pæbolus & Herminia. II. 128.

Quo se pulsata referrent *Mæstas Latine, deformataque securæ.* I. Rapt. 133.

Pariter pro virginis certant; *Mars clypeo melior, Phœbeus præstantior arcæ;* Idem I. in Rufin. 199. ex MSS.

Junguntur solum Cresæ, Cyrique tiaras. Horat. II. III. 10.

Quæ pinus ingens, albaque populus *Umbrañ hospitalem consociare amant.* III. XVI. 6.

Jupiter & Venus visissent. II. Sat. I. 72.

In secreta remòrant *Virtus Scipiadae, & mitis sapiëntia Læli.* Quamvis & aliter facere Horatium solere recte notavit Cl. Bentlejus ad lib. I. Od. 13. & certe pro arbitrio, hæc variasse aliquando veteres credet. vid. ad viii. Met. 790. Epist. xvi. 336. sic Lucanus, qui lib. I. 282. dicit:

Par labor atque meus pretio majore petuntur. Eodem libro 422. dicit:

Gaudetque amoto Santonum hoste, *Et Biturix, longisque leves Suesones in armis.* Ubi etiam Heinfsius tentabat, *gaudente Santonem*. sed non offendat, quod duobus singularibus, plurali etiam addito, jungatur verbum singularis numeri, ita idem Poëta lib. vii. 846.

Quam Sol, nimbique, diesque, *Longior Axamthiis resolutim misium arvis.* Alio modo Noster procedente plurali, singulari vero sequente, verbum tamen pluralis numeri substituitur. vid. Met. 12.

Nec mihi te pennas, nec salisum versus in aurum *Jupiter eripunt.* Infinita addi possent, quæ docerent temere omnia

GGGG 2 loca

- 85 Vincla labant; & cera Deo propiore liquefcit:
Nec tenues ventos brachia mota tenent.
Territus è fummo despexit in aequora coelo:
Nox oculis pavido venit oborta metu.
Tabuerant ceræ; nudos quatit ille lacertos:
90 Et trepidat; nec, quo fufincatur, habet.
Decidit; atque cadens, Pater, ô pater, auferor, inquit.
Clauserunt virides ora loquentis aquae.
At pater infelix, jam non pater, Icare, clamat,
Icare, clamat, ubi es? quove sub axe volas?
95 Icare, clamabat: pennas adpexit in undis.
Ossa tegit tellus; aequora nomen habent.

Non

loci ad unum exigi; cum his locutionibus promifcè uti fuerint; ideoque femper tutius optimos codices fequi. BURMANNUS.

83. *Incantatio venenarius annis.* Armis prima editio cum primo Mediceo. unus Vaticanus & unus Ambrosianus, alii. alius Vaticanus, aufus, quod placet. HEINSIUS.

84. *Deferitque patrem.* Duce[m] malo cum Mori-eti & Mentellii codice. fic Daedalus ad Icarum Met. viii.

Me duce carpe viam.

Fall. lib. iv. 528.

Dux comitis narrat, quam fit sibi filius aeger.

lib. vi. 122.

*Nympha jubet quæri de more remotius antrum:
Utque comes sequitur, deslituitque ducem.*

HEINSIUS.

86. *Nec tenues venti.* Ventos potiores scripti. HEINSIUS. *Nec tenues auræ.* Neapol.

87. *E iuvamo.* A iuvamo omnes fere editi, sed 2 reposuit Heinlius è Vaticano & uno ex suis; qui & coniecit, *territis ut fummo etc.*

92. *Clauserunt virides.]* Imitatio Propertiana ex lib. iii. Eleg. v. 10.

Cum moribunda niger clauderet ora liquor.

BURMANNUS.

93. *Non jam pater.]* Ex Metam. viii. *nec jam pater.* NAUGERIUS. *Nec jam iidem,* cum prima editione. HEINSIUS. *Jam non pater,* Ego non temerè repudiem lib. iv. Met. 382. Virg. iv. Georg. 497.

*Feror ingenti circumdantia noctis
Tarditadque tibi tendens, jam non tua, palmas.*

Horat. Epod. v.

Sub hæc puer, jam non, ut ante mollibus.

Lenire verbis impius.

Quinct. vi. præf. *quam etiam deficiens, jamque non nober, vid. ad Phædr. lib. 1. fab. 7.* BURM.

95. *Icare clamabat.]* Dum clamat Lincolniensis. HEINSIUS.

96. *Tægi.]* Tenet Aprosii & octo aliis.

100. *Revellit.]* *Revellit* Regius. alii tres, *revellit*, HEINSIUS.

101. *Ut vivat.]* *Ut duret amor* Mentellii & quatuor alii. sic lib. ii. Amor. 19.

Sic mihi duras amor, longoque adolescenti in usu.

102. *Mistaque cum magicis naenia Marfa sonis* scribebat. De quo alibi. Gruterus ex Palatinis *Marfa venena* scribebat. DAN. HEINSIUS. *Marfa* legendum omnino cum prima editione & scriptis plurimis. Sed necdum sanum præstitim locum, nisi cum optimo Regio & excerptis Scaligeri ac Puteani reponas, *naenia Marfa*. Cântus enim magicus Mariorum serpentibus fatalis creditus. Atque ita lib. vi. Fallorum 141. optimi codices, de stirgibus:

*Sive igitur nascuntur aves, seu carmine sunt,
Naeniaque in voluere Marfa figuræ aus.*
Ubi *Naenia falsa* vulgo legebatur. Horat. Ep. xvi. *Vincor, ut credam miser
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marsâ dissilire naenia.*
Et Ep. v.

*Ad me recurre; nec vocata mens tuas
Maris redibit vocibus.*

Nec medias Marfis finduntur cantibus anguer.

Lucilius lib. Sat. xx. apud Nonium in *Coluber:*
*Jam disrumpetur medius, jam ut Marfa colubras
Disrumpit cante venas cum extendaris omnes.*

Pomponius Pistoribus:

*Mirum est, ni hæc Marfa est, in colubros calles
Cantianculam.*

Alcimus Avitus lib. ii. Poëmatum:

*Hinc est laudato quod possunt carmine Marfa,
Cum tacita sævos producant arte dracones
Absentes, et sæpe videt confingere secum.*

Plura ad rem facientia illic subjunguntur. Silius lib. viii. 497.

Hæc

- Non potuit Minos hominis compescere pennas:
Ipse Deum volucrem detinuisse paro.
Fallitur, Haemonias si quis decurrat ad artes;
100 Datque, quod à teneri fronte revellet equi.
Non facient, ut vivat amor, Medeides herbae;
Mixtaque cum magicis naenia Marfa sonis.
Phafias Aefoniden, Circe tenuisset Ulixen,
Si modo fervari carmine possit amor.
105 Nec data profuerint pallentia philtrea puellis.
Philtrea nocent animis; vimque furoris habent.
Sit procul omne nefas. ut ameris, amabilis esto:
Quod tibi non facies, solave forma dabit.

Sis

*Hæc bellare acies norant. at Marfica pubes
Et bellare manus. et obolydris cantare soporem;
Viperamque herbis hebetare et carmine dentem.*
Ubi quod secundam Syllabam in *Obolydris* corripit sine exemplo est. fed legendum, *atque hylaris cantare soporem.* Virgili nimirum sui, a cujus imitatione nunquam deflehit, respiciebat illa Aeneid. vii. 753.

*Vipereo generi et graviter spirantibus Hydris
Spargere qui somnos canitque manuque solebat.*

Hinc *serpentum domitores Marfos* appellant Plinius ac Gellius. eosque originem à Marfo Circes filio ducere testantur, ut artis magicæ peritia, qua vulgo male audiebant, in iis nequaquam sit miranda. Glossæ Iliodor, *Marfus, incantator serpentum.* Papias. *Marfus pro incantatore penitur,* apud eundem quod sequitur *Marfus, Romanus,* mendosum est, scribendum enim, *Marius, Romanus.* Arnobius lib. ii. *Adversus iclas noxios, et venenatos colubrarum morsus remedia sæpe conquirimus, et protegi-mus non laminis, Pysillis Marfus vendentibus,* (scribe, *Marfus vendentibus*) *aliquis institoribus atque planis.* Ubi vide Elmenhorstium, & de Lamiis vid. Bulling. de Magia pag. 594. Marfos ob artis cognitionem cum Pysillis frequenter veteres conjugebant, quod modo Plinius lib. xv. cap. ii. & Gellius lib. xvi. cap. xi. locis jam citatis. Marciana Capella initio lib. iv. loco insigniter depravato, quare totum ascribam: *Flancigitur fraudulenta semper argumentatione versitant, ac de circumventis pluribus gloriantem, cum Cyllenius xupovvç (Cadoceo, vulgati, Ceryceo) geminus anguis affurgens allambere foeminam crebis linguarum micatibus attentans, tuncque etiam Tritonia Gorgo cognoscens quodam (vulgo, quoniam) gaudio stibilares: nimirum inquit, *Hyronius, qui facitior est Deonius, camque penitus perspicit (vulgo nesciebat) hæc aut (non autem) ex arenis Libæe emulantis adducitur (Pysillas inmittit) quod capillitium inflexum ducet (non implem) supra, crines decens inflexione crispato ei dederat**

et amicitia venenorum: aut fidendum est Pharnacopolam (vulgati insulle forma copulam) esse Marsecæ nationis. Ita namque agnitione viperæ et blanda angulum adulacione delinuit (vel delinuit, vulgo, diligitur) quod ni est, ex illius hami fraude colligitur, quod circulariter pellacissimæ et perarum (vulgo metarum) Marficarum sacula comprobatur. vulgo comprobatur. apud eundem Marcianum sub finem libri iv. Marfica præfignitur. nec scribendum ejus loco jam adducto cum viro maximo, cognoscens gaudio stibilares, pro cognoscens. Sic idem initio libri vii. quodam aspectu promittentis illeceis; quem Saturnia de propinquo velis deprehendens castigabat obtutibus, Julius Firmicus, sub adque nati Marfi erunt, vel qui venenis ex herbarum pigmentis confectis sabitaria soleant hominibus remedia comparare. fuisia his & idem alibi. Virgil. lib. vii. 757.

Neque ejus juvere in vulnera cantus
Suisiferi, et Marfis quasque montibus herbae.

Naenia vox apud eundem Capellam etiamnum in modo cubat. lib. ix. *Psaltas, Cbordacitas, Sambucus, Hydraculus pro tactum orbem ad commodum hie-manne succitucunt, irasque injeras per naenias sc-darore. ita enim vetus codex Bibliothecæ Leidensis;* cum vulgo legatur, *per me etiam sedarore.* D. Hieronymus in præfatione Mosaicæ Pentateuchii, & in xii. quæstionibus, *ibras naenias* simili modo dixit, quod Iberia venenorum ferax, teste Horatio. HEINSIUS.

104. *Possit amor.]* Possit meliores. HEINS.

105. *Nec data profuerint.]* Alii, *profuerant.* LUGOS, *profuerunt.* quod postea confirmavit codex Helmaestadiensis. sic supra l. i. 161.

Profuit et tenui ventos mouisse tabella.

Et Medicamine Faciei:

Profuit et marabos bene olentibus addere myrris. HEINSIUS. *Profuerunt* quatuor scripti.

105. *Pallentia.]* *Pollentia* est in uno Palatino. GGGG 3. eadem.

- 125 O quoties illum doluit properare Calypso;
Remigioque aptas esse negavit aquas!
Haec Trojae casus iterumque iterumque rogabat.
Ille referre aliter saepe solebat idem.
Litore constiterant: illic quoque pulchra Calypso
130 Exigit Odrysi fata cruenta ducis.
Ille levi virgâ, (virgam nam forte tenebat)
Quod rogat, in spisso litore pingit opus.
Haec, inquit, Troja est: (muros in litore fecit:)
Hic tibi sit Simois: haec mea castra puta.
135 Campus erat, (campumque facit) quem caede Dolonis
Sparfimus, Haemonios dum vigil optat equos.
Illic Sithonii fuerant tentoria Rhesi:
Hac ego sum raptis parte revectus equis.
Pluraque pingebat: fubitus cum Pergama fluctus
140 Abstulit, & Rhesi cum duce castra suo.
Tum Dea, Quas, inquit, fidas tibi credis ituro,
Perdiderint undae nomina quanta, vides?
Ergo age, fallaci timide confide figurae,
Quisquis es: aut aliquid corpore pluris habe.

124. *Aequoreas torfit amore deat.*] Scribe, *aequo-*
ream Deam, nisi & Circe deabus aequoreis accen-

125. *Ab quoties.*] O quoties meliores. malim
etiam, *illo properans*. HEINSIUS. Nota non taverat
alios legere:

O quoties illo doluit properante Calypso.

127. *Hae Trojae casus iterumque iterumque roga-*
bat.] Hic prima editio cum Cavalantiano. Puto,
Hae rogante, vel, *Hic roganti*, sic & infra pro
muros in litore fecit, idem codex, *muros factos*
habet. quare placet reponi:

Haec, inquit, Troja est, muris in litore factis,
HEINSIUS.

130. *Fata cruenta.*] *Facta* multi editi & scripti,
castra Mentelii unus.

132. *Pingit opus.*] *Versus* Thuaneus.

135. *Campus erat, campum fecit.*] *Campumque*
facit, emendationis notae libri magno numero.
XV. Fast. 691.

Hoc, ait, in campo (campumque ostendit) habebat
Rus breve cum duro parca colonia virgo.

HEINSIUS.

138. *Captis nocte reversus equis.*] *Reversus* potio-

res scripti. probe. Ulysses in Sabiniana respon-

Evansi ex Thracum caeso duce proelia Rhesi,
in mea captivis castra revectus equis.

Corruptos etiam in hac historia Virgil. Calice. 320. ubi vulgo:

Hic gerit aerversos proles Laertia vultus.

Lego:

Hic regit aerversos proles Laertia currus.

Ut Silius II. 172.

Averso rapitur signata per aequora curra.

Nisi qui *avectos* malit. *ro currus* in veteribus edd.

est, reliqua sunt ex conjectura nostra. HEINSIUS.

Revectus etiam Bernensis, & probat locus lib. XIII.

Met. 252. ubi se *ingressum curru* dicit. sed vox

illa notis non placet, quia ambiguum sententiam

facit, & cum *hac* conitru non debet. non enim

noctem poterat praesentem pingere & ostendere.

quare cum Harniensis malim.

Hac ego sum captis parte reversus equis.

Raptis etiam omnes fere scripti. *rapti* enim erant,
& celeritate uti debuit Ulixes, ut aequam nox

abiret, revcheretur. BURMANNUS.

143. *Ergo age.*] Vid. lib. I. 343.

143. *Fallaci timide confide figurae.*] Duo codices,
timide ne crede. Forte, *fallaci timide se crede* *figu-*
rae. duo etiam libri, *nimum* ne crede. sic sepr. I.

245.

Hic in fallaci nimium ne crede lucernae.
Virgil. Eclog. II. 17.

Ferose puer nimium ne crede colori. HEINSIUS.
Nihil mutò. vid. ad XI. Amor. IX. 29.

Dexte.

- 145 Dextera praecipue capit indulgentia mentes:
Asperitas odium, saevaque verba, movent.
Odinus accipitrem, quia semper vivit in armis,
Et avidum solitos in pecus ire lupos.
At caret infidiis hominum, quia mitis, hirundo:
150 Quasque colat turres Chaonis ales habet.
Este procul lites, & amarae proelia linguae.
Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
Lite fugent nuptaque viros, nuptasque mariti:
Inque vicem credant res sibi semper agi.
155 Hoc decet uxores: dos est uxoria, lites.
Audiat optatos semper amica fonos.
Non legis iussu lectum venistis in unum:
Fungitur in vobis munere legis amor.
Blanditias molles, auremque jvantia verba
160 Adfer, ut adventu laeta sit illa tuo.
Non ego divitibus venio praeceptor Amoris:
Nil opus est illi, qui dabit, arte mea.
Secum habet ingenium, qui, cum libet, Accipe, dicit.
Cedimus: inventis plus placet ille meis.

144. *Aitque aliquid.*] *Aut aliquid* meliores.
HEINSIUS. *Corpore majus habet* unus Heinfil pro
varia lectione: non male, si *habe* legas cum duo-
bus aliis codicibus.

146. *Asperitas odium saevaue bella movet.*] *Ver-*
ba movet quatuor libri. duo, *bella movent*. Com-
melinianus cum Arondeliano, *saevaue verba mo-*
vent. recte. HEINSIUS. Ita Remed. Amor. 664.

Horrebant saevus omnia verba minis.

151. *Este procul lites.*] Neapol. *ite procul*, non

invenit; ut in formula, *procul hinc, procul ite pro-*
fani. eadem varietas XIII. Met. 466. *Este procul, si*

justa peto, ubi ex MS. Heinfilus, *ite procul*. sic *pro-*
cul abi inf. 350. Sed, *fit procul indepudor*. III. Am.

XIV. ubi *stet* alii codices. praeterea *jurgia linguae*
Regius & Neapol. praemia quatuor alii. BURM.

152. *Mollis alendus.*] Duo libri, *allicendus amor*,
ut lib. III. 510.

Comibus est oculis allicendus amor.

Et inf. vs. 444.

Acribus est stimulis allicendus amor.

Deinde Junianus habebat, *dulcibus est signis*, forte
pro *linguis*. HEINSIUS.

153. *Lite fugant.*] *Eugent* Regius & Lincolnien-

sis cum excerptis Puteani & Scaligeri. *credant* quo-

que sequenti versu pro *credant* iidem. & *res pro rem*
meliores omnes. sequor. HEINSIUS. Inepit hic

Merala, & qui caecum ducem fere semper sequitur,

Crispinus, qui ad divortii formulam respiciunt;

res tuas tibi habeto. cum *res agi* dicantur, cum vel

negotia curamus, ut procuratores. vid. Martial. v. 62.

vel praecipue cum in foro iudicia frequentamus

& causis agendis operam damus. & ita cape Re-

med. 144. *Res age tutus eris.*

Suet. Caes. 45. & hinc *actus rerum* Aug. 32. quod

vel tyronibus notum. sensus ergo est, credant sibi

continuas, & mutuas lites esse. & hoc sequentia

docent. BURMANNUS.

156. *Optatos.*] Ita Terent. Heaut. III. III. 50.

Optata loquere.

159. *Auremque jvantia verba.*] *Auremque* iidem

cum prima editione. rectius. sic & infra 347. opti-

mum codex, *tibi semper praebat aurem*. HEINSIUS.

vid. v. Met. 334.

160. *Asfer.*] *Profer* Mentelii prior, & Junii.

161. *Praeceptor amandi.*] *Amoris* multi codices,
lib. I. 17.

Aeacidae Chiron, ego sum praeceptor Amoris.
Infra 447.

Is mihi, lascivus dixit praeceptor Amoris.
HEINSIUS.

163. *Qui, cum libet, Accipe, dicit.*] *Qui, cui libet*
legi cum uno Palatino malim. HEINSIUS.

164. *Inventis plus habet ille meis.*] *Plus placet*
Regius & multi alii cum Jureti excerptis. plures
cum prima editione & excerptis Puteani ac Scalige-
ri, *plus valet*. HEINSIUS.

- 265 Pauperibus vates ego sum; quia pauper amavi.
Cum dare non possem munera, verba dabam.
Pauper amet cautè: timeat maledicere pauper:
Multaque, divitibus non patienda, ferat.
Me memini iratum dominae turbasse capillos:
- 170 Haec mihi quam multos abstulit ira dies!
Nec puto, nec fensio tunicam laniasse; sed ipsa.
Dixerat: & pretio est illa redempta meo.
At vos, qui sapitis, vestri peccata magistri
Effugite: & culpae damna timete meae.
- 175 Proclia cum Parthis, cum culta pax sit amica;
Et jocus, & caussas quidquid amoris habet.
Si nec blanda fatis, nec erit tibi comis amanti;
Perfer, & obdura; postmodo mitis erit.
Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus.
- 180 Frangis; si vires experire tuas.

Obse-

269. *Me iratum memini.*] *Me memini iratum,* scripti & primae editiones. HEINSIUS. vid. ad III. Am. VII. 26. tentaverat & Heinsius rescribere, *iratus memini*, ut apud Propert. II. Eleg. VI. 46. *Visura est quamvis numquam speraret Ulixem, ut visuram se.*

170. *Haec mihi quam multos abstulit ira dies.*] *illa* scripti plerique. Regius pro diversa lectione *Heu mihi*, atque ita magnus scriptorum numerus, vel *Hei*, prima editio, *Hic*. Legendum forte: *Lis mihi quam multas abstulit illa dies?*

Sic lib. II. Tristium, 93.
*Nec male commissa est nobis fortuna reorum,
Ulsque decem decies inspicienda viris.*

Nullo sensu nunc legitur. Cum *Lis*que reponendum sit. Ceterum de hac lite vide Eleg. VI. I. I. Amorum. HEINSIUS.

173. *At vos, si sapitis.*] *Qui sapitis* nonnulli. HEINSIUS. Sed III. Am. VIII. 25.

Diserte, si sapitis.

Et I. Art. 643.

Ludite, si sapitis, solas impune puellas.
Et alibi.

177. *Nec erit tibi comis amica.*] In nonnullis, *Si nec blanda fatis, nec erit tibi comis amanti.*

NAUGERIUS. Tibi amanti meliores cum prima editione. HEINSIUS.

180. *Frangis, si vires experire tuas.*] *Frangis meliores. experire* etiam nonnulli. IDEM.

183. *Tumidofque leones.*] *Nimidas*que Regius cum Puteani ac Scalgerii excerptis, & duodecim aliis. Jureti excerpta cum nonnullis, *Nimido*que. prima editio, *mundofque*. duo, *simido*que. unus, *sudafque*. quae omnia ad veram lectionem allu-

dunt. Martial. I. VIII. Epigr. VI. de leone eleganter & vetre:

*Sed cuius tremorent ipsi quoque jura leones,
Cui diadema daret marmore picta Nomas.*

Ursus Numidas habes apud Juvenalem Sat. IV. sic Poenos leones dixit. IV. Trist. El. VI.

Tempore Poenorum compefcitur ira leonum.
Quomodo & Virgilius in Eclogis & in Ciri. & Claudian. III. de Rap. 166.

Robies Poenorum inespina leonum.
Dracontius Hexaemero:
*Arida visperos angus exceptit arena:
Sortitur Numidas tellus fera colla leonum.*

Ubi perperam legitur nunc, *Humida sortitur tellus.*

Gaeulus Plautus Menacchimis v. 2. & Horatius lib. I. Od. XXIII. & Statius Theb. IX. & Virgili. v. Aeneid. 351. sic *Armeniae tigris* alibi non uno loco occurrit, & *Ossaea* fere Met. XII. ubi male *obfoenam* reponunt. *Gaeulus* quoque *leonus* idem Horatius lib. III. Od. 20. *Gaeulus* elephantem Lucanus lib. VI. 208. *Pannonis urfa* Lucano libro VI. 220. Veram hujus loci lectionem Prutius quoque vidit in Verisimilibus. HEINSIUS.

187. *Nec mitia.*] *Immitia* plures scripti & quidam editi perperam: vid. ad I. Amor. VI. 17.

188. *Melaniona.*] Valde turbant in hoc nomine veteres libri, sed lege *Milaniona* cum Regio, qui libro etiam XII. 775. cum aliis melioribus, *Milanion humeris Aivalantes crura ferebat.* Reliqui codices, *Minaliona*, aut *Mitaliona*. apud Graecos *Melavian* est: ut Xenophonti de Venatione; et postea *Melavian*, sic Mulsaeus:

*Μελίβιος οὐ δὲ λέλειπεν ἀπ' Ἀρκαδίας Ἀγυλάωντι,
Ἄπορος Μελανίωςος ἐρασσομένον Φόρον εὐάν.*

Atque ita Tzetzes quoque Chylid. XII. 453. Scho-

- Obsequio tranantur aquae: nec vincere possis
Flumina; si contra, quam rapit unda, nates.
Obsequium tigresque domat Numidasque leones.
Rustica paullatim taurus aratra fubit.
- 185 Quid fuit asperius Nonacrinâ Atalantâ?
Succubuit meritis trux tamen illa viri.
Saepe suos casus, nec mitia facta puellae
Flecte sub arboribus Milaniona ferunt.
Saepe tulit jussio fallacia retia collo:
- 190 Saepe ferâ torvos cuspidè fixit apros.
Sensit & Hylaei contentum faucibus arcum:
Sed tamen hoc arcu notior altcr erat.
Non te Maenalias armatum scandere silvas,
Nec jubeo collo retia ferre tuo.
- 195 Pectora nec missis jubeo praebere sagittis.
Artis erunt cauto mollia jussa meae.

Cede

Scholiasae Apollonii Rhodii: *Ἀγαλάνη Ἰάσωνος θυγάτηρ, ἢν ἔργων Μελανίων. ἑτέρα γὰρ ἔστιν ἡ Ἀργεία ἢ Σκωνέος, ἢν ἔργων Ἰππομέδων.* Ubi *Ἰάσωνος θυγάτηρ* scribendum est, & *ἢν ἔργων Ἰππομέδων*. quoniam apud Johannem Tzetzes Chylid. XII. cap. CCCCLXII. etiam Hippomedon dicitur. sed locus est mendosus. Reponne igitur *Ἰππομέδων Ἰππομέδων*, pro *Ἰππομέδων*. Antiphane Comicus citatur *ἔς Μελανίων* apud Athenaeum I. x. Amorum libro III. Eleg. XI. & apud Propertium libro I. Eleg. I. quoque *Milanionis* nomen calligandum est. Apud Palaeophatum *Μελανίων* est. apud Apollodorum modo *Μελανίων*, modo *Μελανίων*. *Melanion* etiam Servio ad I. VI. Aen. *Parthenopaeus Menalippus* & *Martis sive Melanionis filius*. HEINSIUS. vide ad III. Amor. II. 29.

189. *Fallentia.*] *Fallacia* cum scriptis & praevis editionibus, sic *fallax lucerna* lib. I. Jvs. 645. & supr. 143. *fallax figura*. HEINSIUS.

190. *Saepe fera torvos cuspidè fixit apros.*] *Appro*si liber, *saepe fera missa cuspidè*, ut *missum fulmen* Ep. V. sed quia sequitur, *missis sagittis*, mallem, *saepe fera torva cuspidè fixit apros*. alii pro *missa* habent *caeva*, vel *jussa*. IDEM.

191. *Sensit se hoi contentum faucibus arcum.*] Ita quidem in Aldinis legitur, sed falso. *Hylaei* enim legendum; id quod ex Callimacho patet, hymno in Dianam, et quod I. ubi de Hylaeo & Rheoco centanus (quos Atalanta, eo quod vim inferre fibi tentantem, sagittis confectis) in hunc modum loquitur: *ὄχι δὲ πὴν Τλαίου πε καὶ ἔφρονε Ροίκου ἑλπιὰ εὐδότερ ἐχθροῦρανας, ἢν αἰδὶ μνησέσθαι. Τέξεντι οὐ γὰρ σφιν λαγυῖος συνεπιθεσόντων Τέαν Μαναῖα νῆαν φῶνο ἀνάραια.* Intelligimus autem hic, Potam illud voluisse significare, in gratiam Ata-

lantae Melanionem suffinuisset ab Hylaeo ultro fauciari. Quod & verum innare videtur, qui infra sequitur: *Corpora nec missis jubeo praebere sagittis, etc.* Ubi & illud obiter notandum, in quibusdam *Flora* legi, non *Corpora*. MICELLUS. vid. III. Spanhem. ad d. I. Callimachi. *contortum arcum* Francofurtensis habebat, fed nihil moveo. Manil. I. 269.

In cuius caudam contentum dirigit arcum.
Noster VI. Met. 286.

Insontit contento nervus ab arcu.
Ita & *contenta sagitta* Val. Flac. III. 136. *contenta tela* Lucan. VII. 563. *contentum funem* Noster lib. I. Art. 704. & IV. Fast. 297. vid. Heins. ad XII. Met. 309. BURMANNUS.

192. *Notior alter erat.*] Junianus, certior. Met. I. 519.

Certa quidem nostra est, nostra tamen una sagitta
Cortior. Lib. I. Amor. I. 25.

Me miserum certas habuit puer ille sagittas.
vid. Ep. XIX. 116. plura ad Claudianum Conf. Olyb. 187. & Remed. Amor. 112. HEINSIUS.

Fortior alter Bernensis & octo alii. fed certior placet.
ut saepe alibi.

193. *Maenalias silvas.*] Et silvas in montibus esse nobis, sed an aequè rectè *scandere silvas* dicatur dubito: duo scripti, *Maenalias montes*. unus Heinsii, *Maenalias rupes*. utrumvis praestat. *rupes* etiam laborem augetur. BURMANNUS.

194. *Nec jubeo collo retia ferre tuo.*] *To jubeo* cum denuo occurrit versu proxime sequenti, hic nequaquam videtur additendum; nec jubeo tamen libri veteres. Censio nihilominus scribendum esse ex Nasonis sententia.

Subdola nec collo retia ferre tuo.
Hhhh 2

Paruit imperio dominae Tirynthius heros.

I nunc; & dubita ferre, quod ille tulit:

Jussu adeste foro, jussa maturius hora

Fac semper venias; nec nisi ferus abi.

225 Occurras aliquo tibi dixerit; omnia differ;

Curre; nec inceptum turba moretur iter.

Nocte domum repetens epulis perfuncta redibit:

Tunc quoque pro seruo, si vocat illa, veni.

Rure cris, & dicet, Venias, (Amor odit inertes)

230 Si rota defuerit, tu pede carpe viam.

Nec grave te tempus fuitensve Canicula tardet,

Nec via per iactas candida facta nivis.

alibi praefantioris notae. quod tamen non satisfacit. totidem scripti cum prima editione, *perdendo*. ut Epist. iv. 170. *Sit-anque perdendas praebet alia feras*. impensius tamen placet, quod in codice Argentinensi offendebam, *perimendo*. atque ita infilens vestigiis optimi Regii jam ante conjeceram legendum. duo ubique, *premodo*. haec aemulatur lib. ix. Met. 198. ubi Hercules:

Defessa jubendo est

Saeva Jovis conjuux, ego sum indefessus agendo. HEINSIUS. *Perdendo* placet. vid. i. Met. 444. *Perimere* tamen jaculis feras dixit etiam Amm. Marc. xxxi. 10. BURMANNUS.

219. *Inter Ioniacas*.] Scaliger, *Inter Maeonias calathum tenuisse puellas*, scribebat. DAN. HEINSIUS. *Ioniacas* inter prima editio & potiores scripti, alii, *Inter Ionicas*, vel *Ionias inter*. Comelinius, *Inter Achaidas*. Scribo, *Inter Maeonidas*, vel *Aegydonidas*. quod posterius malo. Lyda enim aut Phygia Omphale, quae & Maeonis Nostrae dicta lib. ii. Fastorum. Neque me fugiunt quae ad Epistolam ix. vs. 73. hoc de loco notavi, sed accuratius singula perpendenti, tam illic quam hic beneficio legendum:

Inter Mygdonidas calathum tenuisse puellas. Nam Maeonia zona illic paulo ante praecesserat. HEINSIUS.

222. *Quod ipse tulit*.] Ille meliores HEINSIUS. hoc distichon aberat a Bernensi uno.

223. *Maturius*.] *Maturior* Bernensis unus; & mox uterque cum septem aliis, *jussu abi*.

225. *Occurras aliquo tibi dixerit*.] Scribe, *alio nam de foro jam egerat*. Neapolitanus, *aliqui si dixerit*. Puto pro *alibi*. Vide notas ad Epistolam xii. vs. 80. HEINSIUS. *aliqui* Bernensis unus.

227. *Epulis perfuncta redibit*.] *Epula* Regius. hoc est, ni fallor *epulo*. nisi malis, *epulas perfuncta*, ut apud Lucretium, iii. 690. *Omnia perfuncta vitari praemia*. & apud Apulejum Met. viii. *sed nequam frustra timorem illius satis inanes persequantur*. sic & officium *fungi*. Terentius cum Apulejo, &

munera fungi Tacitus dixerunt, *frat nuptias* apud eundem Apulejum Met. viii. *Charitem non tenetis*: *nuptias non frueris*. ita optimae membranae. *Functus mortalia jura* apud Paulinum quarto Natali Felicit. In Epistolis Symmachi passim, *fungi debium*, *fungi judicium*, *fungi adversa*, *offitium*, *operam*, *vicem alicujus*. HEINSIUS.

228. *Pro seruo*.] Nimirum, qui facem fulmineat, quem *adversitorem* dixisse veteres docet Donatus ad Ter. Adclph. i. 1. *vocat* etiam recte notata Douza proprium esse verbum, ut Ep. xx. *Ignam tua jura, voca*. vid. ad Epist. iii. vs. 100. BURMANNUS.

231. *Nec grave te tempus*.] *Erigis* explicat Merula: Atque de hieme in pentametror agit. intellige ergo tempus ex acitate in autumnum praecipit, quod ventis & pluvius crebrum, & morborum seculum: Horat. iii. Od. 23.

Nec postilentem sentiet Africum *fecunda vitis, nec sterilem seges* *Rubiginem, aut dulces alumnus* *Pomifera gravi tempus anno*.

Idem ii. Sat. vi. 19.

Autumnusque gravis, Libitinae quaestus acerba. Sol etiam & aestus passim graves dicuntur, quia calore loro nocent. ut idem Horat. ii. Od. 5; & ii. Sat. iv. 23. & Virgil. ii. Georg. 377. *Gravis aestas*, ubi alii *codices, aestus*. *triste tempus* Crispinus, obscuro interpres, reddidit. Legendum vero cum Volssiano, *strensus canicula*. BURMANNUS.

230. *Per iactas*.] *Per* alias unus: *perque* alia duo, *per* latas Berneni, *per longas* duo. vid. ad i. Amor. vii. 58.

233. *Militiae species*.] Vide elegiam lib. i. ix. Amor. quae incipit, *Militat omnis amans*. GIOFANUS.

234. *Signa tuenda*.] Jureti codex cum multis aliis, *signa ferenda*. nil mutò. lib. iii. 528.

Huc equites, illi signa tuenda dedit. Tenenda Patavin. arma ferenda, duo. HEINSIUS.

235. *Saevisque dolores*.] Janus Gebli lib. i. Ant. Lect. 12. hic suum *scavivago* importunc inculcat *labores*

Militiae species amor est: discedite fegnes.

Non sunt haec timidis signa tuenda viris.

235 Nox, & hiems, longaeque viae, saevique dolores

Mollibus his castris, & labor omnis inest.

Saepe ferens imbrem coelesti nube solutum;

Frigidus, & nuda saepe jacebis humo:

240 Cynthis Admeti vaccas pavisse Pheraeas

Fertur, & in parva delituisse casa.

Quod Phoebum decuit, quem non decet? exsue fastus,

Curam manfuri quisquis amoris habes.

Si tibi per tutum planumque negabitur ire,

Atque erit adposita janua fulta sera;

labores multi editi, & Bernensis unus, & tres alii & 159. versa, *dolor, calor* Junianus.

236. *Mollibus his castris*.] *In castris* quinque libri. Neapolitanus, & Forte, *bauc*. HEINSIUS.

237. *Imbrem coelesti nube solutum*.] Sic *coelestem aquam* Horatius lib. iii. Od. 10. dixit & Nofter int. 352. *Imbres solutos* quatuor libri. *Imbrem fluentem* unus.

238. *Frigidus in nuda saepe jacebis humo*.] *Et nuda meliores manebis* etiam excerpta Jureti, ut apud Horatium, lib. i. Od. 1. *manet sub Jovo frigido venator*. Suetonius in Octavio. 78. *Maturina vigilia offendebatur, ac si vel officii vel sacri causa maturius vigilandum esset, ne id contra commendo faceret, in proximo vicusculumque domesticorum coenaculo manebat*. Hinc *emansores*; Glossae Stephani, *Emansit, Παννυζυμός*. *Emanet, διαμνεσι, παννυζυμει*. HEINSIUS. vid. Gronov. ad Senec. iii. de Benef. 16. Sed hic nihil muta. vid. ad Epist. iv. 100.

239. *Pavisse pro aestus*.] In quibusdam, *per herbas*, in aliis, *Pheras*: recte omnia. NAUGERIUS. Apollo merulae Admeti pavit, non Alcestis gratia, ut hic Merula sentit, sed ipsius Admeti, quem tum juvenem etiam existentem amabat: ut Callimachus hymno in Apoll. tradit, cujus versus sunt:

Πάσσει καὶ Νόμον κινδύνομεν ἔξ ἔτι κείνου ἔξῃρ ἐν Ἀμφίτρων Ζηνόχουδαι ἔρπεθεν ἴππων Ἡλέων ἰσ' ἔσπον νεκροζυμώος Ἀδμήτου. MICYLL.

Scaliger emendabat, *Cynthis Admeti vaccas pavisse Pheri fertur, et in parva, etc.* DAN. HEINSIUS. vide quae notavi in Epistola Oenoneos. GIOFANUS. Scripti multi, *per herbas*. Sed aut *Pheri* legendum cum Regio, Jureti, Scaligeri ac Puteani excerptis, & Lincolnienfis codicis, aut *Pheraeas* cum uno Vaticano & Patavino, ac prima editione. Vide quae de hoc loco jam à nobis notata sunt ad Epist. v. vs. 151. HEINSIUS. In Moreti libro erat, *vaccas ferovisse Pheras*. eleganter, cujus glossa est *pavisse*. i. ANT. 28.

Servantis pecudes vallibus, Asera, thris.

ii. Met. 690.

Nobiliumque greges custos servabat equarum. Ita & obscuras greges dixit lib. i. Met. 573. in parvam autem casam dixit imitatione Tibullii lib. ii. Eleg. ii. 18. BURMANNUS.

243. *Si tibi per tutum placitumque negabitur ire*.] *Placidissime* scripti plerique. Sed diu est quod *placitumque* vidi corrigendum. quod unus ex Vaticanis postmodum confirmavit. *plana praecipitibus* & arduis & praeruptis opponuntur. Seneca Phoenicis: ita enim optimus Medicus inscribit Tra-goccliam, quae Thebaidis nomine perperam circumfertur. vs. 63.

In plana tendis? vado. praerupta appetis? Non obsto; sed praecedo.

Sic apud Lactantium de Falsa Religione libro primo: *Qui cum habeant iter vestrum, devotus sequuntur anfractibus, planum deserunt, ut per praecipitium labantur*. Ipsc Ovidius Fast. iii. 830.

Hic ubi non plana est, sed prope plana via est.

Mart. xii. Epist. xiv.

Nec sint saxa licet, fallere plana solent. Stat. lib. iii. Theb. 115.

Effugit per plana, per ardua, passim.

Ubi MSS. variant. *per ardua, avia* Anglican. & unus Behotti & Tiliborgiae: alii duo, *invia*. recedenda & hacc vox Silio lib. iii. 532. cx MSS.

Tanta formidine plana

Exterront repetita oculis. Vulgo *plana*. HEINSIUS. lib. iii. Trist. iv. 17. *Qui cadit in plano*. Phaedr. ii. fab. 4. *Ut nostram in plano facile progeniem opprimat*. sic apud Flor. ii. iii. *in plana descendit*. & in plano descendere iv. 12. & ita capienda locutio illa de plano jus dicere. similis varietas lib. x. Met. 86.

Collis arata, collaeque super planissima campi

Ubi placidissima Vossianus. Burm.

244. *Opposita janua Julia sera*.] *Apposita* alter Regius. diximus Amor. ii. El. xiv. HEINSIUS.

Firma etiam Bernensis unus & Regius. 245. *Aper-*

Mili.

At

- 245 At tu per praeceps tecto delabere aperto:
Det quoque furtivas alta fenestra vias.
Laeta erit, ut caussam tibi se sciet esse pericli.
Hoc dominae certi pignus amoris erit.
Saepe tuâ poteras, Leandre, carere puellâ;
250 Tranabas, animum nosset ut illa tuum.
Nec pudor ancillas, ut quaeque erit ordine prima,
Nec tibi sit fervos demeruisse pudor.
Nomine quemque suo (nulla est iactura) saluta:
Junge tuis humiles, ambitiose, manus.
255 Sed tamen & servo (levis est impenâ) roganti
Porridge fortunae munera parva tuae.

Por-

245. *Aperto.* Ab alto unus Regius.
247. *Se sciet.* Se sciet Bernensis. *sentiat* Palat.
sentis Bernensis & tres alii. *et casum tibi senties*
unus Heinii.

248. *Amoris erit.* Amoris habe Palatin.
250. *Nosset.* Scire Voffii & duo alii.
252. *Servos demeruisse pudor.* Emeruisse codex
Moreti, & unus Vaticanus. Vide Notas ad Epist.
vi. 35. 138. HEINSIUS.

253. *Nomine quemque suo.* Haec illustravit
Ampl. Cuper. iv. Obsequ. 8.

254. *Junge tuis humiles ambitiose manus.* Imo
suis cum optimo Regio, quo alludunt Politiani
excerpta & unus Palatinus, in quibus suis.
HEINSIUS. Si Tanaq. Faber consulisset codices scriptos, non
ita paragonandi esset lib. i. Ep. LIV. & legendum
contendisset:

Jungere non aubites ambitiose manus.
Hoc est excarnificare Auctores, non emendare,
cum in Regii codicis lectione omnia sint planissima.
junge manus humiles, id est fervorum & ancillarum,
tuis manibus. Stat. i. Silv. iv. 47.

Dignarique manus humiles, et verba precantum.
BURMANNUS.

256. *Fortunae munera parva tuae.* Malim, *parca*,
nam parca mox sequitur. sic apud Marcialium
lib. v. Epigr. ult. pro *munera parva* puto reponendum
parca, quia *minor* sequitur. ne bis idem dicat.
HEINSIUS. Ita & Martialis lib. x. Ep. 41.

*Consulata suis Megalenti purpura centum
Millibus, ut minimum munera parca dare.*
Sed Pall. II. 534.

Parvaque in extinctas munera sorte pyras.
Et Tibull. III. l. 24.

Et accipias munera parva rogat.
Et IV. l. 7.

Nec munera parvus

Resperis.
Et ita mox magna opponuntur 275. vid. ad II.
Amor. xv. 27. BURMANNUS.

257. *Porridge & ancillas, qua poenas luco pependit.*

Lusa maritali Gallica veste manus. Hoc est: Feto
ancillarum, quod peragebatur nonis Julii, quae &
Caprotinae dicebantur. Cujus nominis rationem,
& cur idem dies ancillarum festo dicatus esset,
tradidit Macrobius Saturnal. cap. II. item Plu-
tarchus in Camillo & Romulo, cujus verba hic à
Merula in commentariis citantur. Illud tamen no-
tandum, Ovidium Gallicam manum, hoc est,
Gallorum exercitum hinc vocare, quos Plutarchus
& Macrobius Latinos, & finitimos Romanorum
appellant: uterque enim post Gallos profugios,
finitimos, sive Latinos populos, ducit Livio Postu-
mum, Fidenatium dicatore, contra Romanos
infurexisse, eorum virgines sibi uxores dâ-
tuisse, & quae reliqua traduntur, confutata esse
scribit. Sed videtur Ovid. alios auctores secutus,
& plerumque in rebus vetustioribus diversi auctores
diverâ tradunt. MICELLUS. Plurimum torsi in
hoc loco sese, nec expedit vii summus Isaac
Casaubonus Epistola ccc.lxxxiv. ad Molacens
litres, dum corrigat:

Tunsa maritali Gallica veste manus.
Sic ut Gallica nomen sit ancillae, quam flagellat
amicae tuae maritus. pro *Tunsa* etiam *Caespa* reponi
posse arbitratur. plura vide apud ipsum. Sed prin-
cipis, quod sciam, Janus Parrhasius ad Claudium
Raptum Proserpinae, incitent Nasonis perspexit.
eius verba adscribam, cum liber ille difficulter in-
veniatur venalis. igitur postquam monuit, *qua
luce, non quae*, quod tamen membranis omnibus
pertinaciter inhaeret, corrigi debere, haec addit:
*Aristides Milesius de rebus italicis libro primo, sic ait:
Gallorum dux Aspomorus, cum Romanos longa ses-
sione obsidione videret, postulavit, ut si salvos se vel-
lent, matres familias et Virgines ad stuprum dede-
rent. Senatus Retanae ancillas consilio ad hostes ha-
bitu dominarum submisit ancillas, datoque ab eis
signo, eruptione facta Romani somno meroque despo-
sitos Gallos omnes obrucant. parva victoria Ancilla-
riorum diem solemnem perpetuo sanxerunt. Historem
repetit Plutarchus, Polyaeusque Macedo Stratege-*
matos

- Porridge & ancillae, quâ poenas luco pependit
Lusa maritali Gallica veste manus.
Fac plebem (mihi crede) tuam: fit semper in illâ
260 Janitor, & thalami qui jacet ante fores.
Nec dominam jubeo pretioso munere dones:
Parva, sed è parvis callidus apta dato.
Dum bene dives ager, dum rami pondere nutant;
Adferat in calatho rustica dona puer.
265 Rure suburbano poteris tibi dicere missâ;
Illa vel in Sacrà sint licet emere Viâ.
Adferat aut uvas, aut quas Amaryllis amat;
At nunc castaneas non amat illa nuces.

Quin

*maton octavo. Macrobius alios secutus auctores ab
Aristide paulo deflexit. Ovidius amat praecipit,
ut Nonis caprotinis, quo die Galli caesi sunt, aliqui
ancillas largiatur, ut alacris operam navant iter
afficit ad dominam. Haec Parrhasius. Petrus Bem-
bus, elegantissimi vir ingenii, dialogo illo, quem
de Virgilio Calice & Terentii fabulis ad Herculeum
Strozium concipit, his simillima omnia sub no-
mine Pomponii Lacti ad illustrationem & castiga-
tionem Nasonianam hujus loci proferit in medium.
Sed dissentit in narratione hujus Historiae ab Ar-
istide Macrobius, qui rem totam operose perfecit
usque ad Saturnalium primo cap. xi. ex quo in No-
nas Julias incidisse hoc festum cognoscimus. Adde
Aulonii locum de Feriis Romanis:*

*Festa Caprotinis memorabo celebra nonis,
Quam sola matronis dempta teget famulas.*
Varro libro v. de l. l. Nonas caprotinas, quod eo die
in Latio Junoni Caprotinae mulieres sacrificant, &
sub caprisco faciunt, & caprisco adhibent virgum.
Plutarchus *vovus nâp-pur-tivas* hunc diem passim
appellat, & a caprae palude, ad quam Romulus
occubuit, denominatas esse contendit. HEINSIUS.
Hunc locum illustrare etiam conatus est Ferrar.
lib. i. de R. Velt. 25.

259. *Fac plebem.* Imitatione Terentii; qui
Aedilip. v. vi. 10. *Paullatim plebem primulum facio
mam*, hoc est, mihi faveant. BERMAN.

260. *Qui jact.* Quae Argentinenfis. ut forte
ancillam, vel anum, quae dominae cubiculum
servat, possit intelligi; ut Epist. XXI. 19. &
de quibus Almelov. in Conjectaneis multa colle-
git.

261. *Munere dones.* Munere donare & Virgilius
quidem dixit, & alii etiam dono donare, de qui-
bus vide ad Vellei. II. 114. Sed hic Mentelianus
venit, dices, quod pretioso muneri convenien-
tius. non vult enim tanta munera amicae esse dan-
da, unde ejus fortunae incrementa possint sumere,
& illa ditescere, sed tantum parva & apta,
& voluntatem tollantia. vid. ad Ep. XI. 99. haec

vox *ditare* etiam corrupta videtur apud Statium;
lib. IV. Theb. 424.

Et dubius Malos vincta carinis.
Ubi legendum, *ditata*, indicium facit Lutatius ad
Lib. VIII. 365. ubi hic verus mendose citatur, &
dubii male *ditata carinis*. pro *Malos*: credebat
enim librarius ultimum in *Malos* non posse produ-
ci; sed ita *Phaedra, Helenæ, Hypermetra* & similia
quod Nostrum & alios ultimum habent longam.
Heinsius conjecerat, *Malos vincta carinis*. possit
& legi, *ditata Malen carinis*. Ut Noster II.
Amor. XVI. 24.

Nec timeam vestros, curvo Malos, sinus.
Ditata autem cur dicatur ex Floro lib. III. cap. 6.
possimus dicere, qui *areum sinum* dictum a praed-
donibus dicit, propter praedas, quas ibi agebant:
quamquam relictus a naufragis, quibus opes im-
menâe absorberant, hic repetatur; ita enim egre-
gie Horatius lib. III. Od. 29.

Vois pacifis,
Ne Cypriae, Tyriaeque merces
Addant avaro divitiis mari. BURM.
266. *Illa vel in Sacrà.* Illa tibi in Sacrà qui-
dam. HEINSIUS. In via illa venalia, inter alia edu-
lia, poma & fuges. Priapci. cap. 20.

E Sacra nulli dixeris esse via.
Ubi Scaliger hunc Ovidii locum citat. Varro lib.
I. de R. Ruit. 2. *Itiusque pomaria summa Sacra Via,*
ubi poma veniunt, contra aereum imaginem. vid. &
lib. I. Amor. VIII. 100. BURMANNUS.

268. *At nunc castaneas non amat illa nuces.*
Scribe, non amat cum Regio, Scaligeri excerptis,
& uno Patavino. nisi malis, *haud amat*. Nam
Hafnienfis, *aut amat*. Argute avaritiam potius in
puellis sui saeculi. Atque ita legendum videtur Ja-
nus quoque Vilitius nosse per literas me monuit,
neque aliter nobilissimum Douza in suo codice con-
jectar. Respicit autem illa Virgil. Eclog. II. 52.

Castaneasque nuces, mea quas Amaryllis amat.
Quo alludunt etiam Catalecta Petroniana:

- Quin etiam turdoque licet, missaque columbâ,
 270 Te memorem dominae testificare tuae.
 Turpiter his emitur spes mortis, & orba senectus.
 Ah percant, per quos munera crimen habent!
 Quid tibi praecipiam teneros quoque mittere versus?
 Hei mihi! non multum carmen honoris habet.
 275 Carmina laudantur: sed munera magna petuntur.
 Dummodo sit dives, barbarus ipse placet.
 Aurea nunc verè sunt secula. plurimus auro
 Venit honos: auro conciliatur amor.
 Ipse licet Musis venias comitatus, Homere;
 280 Si nihil aduleris, ibis, Homere, foras.
 Sunt tamen & doctae, rarissima turba, puellae:
 Altera non doctae turba, sed esse volunt.
 Utraque laudentur per carmina: carmina lector
 Commendet dulci qualiacumque sono.

His

- 285 His ergo, aut illis, vigilatum carmen in ipsas,
 Fortitan exigui muneris instar erit.
 At, quod eris per te facturus; & utile credis,
 Id tua te facito semper amica roget.
 Libertas alicui fuerit promissa tuorum;
 290 Hanc tamen à dominâ fac petat ille tuâ.
 Si poenam servo, si vincula caeva remittis,
 Quod facturus eras, debeat illa tibi.
 Utilitas tua sit: titulus donetur amicae.
 Perde nihil: partes illa potentis agat.
 295 Sed te, cuicumque est retinendae cura puellae,
 Attonitum formâ fac putet esse suâ.
 Sive erit in Tyriis; Tyrios laudabis amictus:
 Sive erit in Cois, Coâ decere puta.
 Aurata est, ipso tibi sit pretiosior auro:
 300 Gausapa si fumfit; gausapa sumta proba.

Adfite-

*Nolo nucez, Amarylli, tuas, nec cerea prima.
 Rusticus haec Corydon munera magna putet.
 Sic & Noster de castanis lib. III. 183.
 Nec glandes, Amarylli, tuas, nec amygdala desunt.*

In Copâ:

*Castaneasque nucez, et suavis rubentia malâ,
 Calpurnius Ecloga II.*

*Nullo residentis dabimus tibi coritice Obias,
 Castaneasque nucez.*

Serenus Sammonicus cap. xxx.

*Proderit et pueris, quoq; dentis origo fatigat,
 Castaneas costive nucez.*

Macrob. II. Saturn. cap. 14. *Nux castanea, de qua
 Virgilius. Castaneasque nucez: vocatur et Heralcleo-
 stica; nam vir doctus Oppianus, in libro quem fecit de sil-
 vestribus arboribus sic ait: Heralcleotica haec nux,
 quam quidam castaneam vocant.* HEINSIUS. *Non
 amat citiam Douza. aut amat Bernens.*

269. *Turdoque.* Turdoque. est in aliis, unde futi-
 picabar scriptum a Poeta, *Turdoque ad exemplum*
Tibullii. III. vi. 63.

Juvvpidem Tyrio madefactis tempora nardo cre.
 Nunc potius est ut *turdorum* coronam significari
 persuadeam mihi auctoritate Martialis postimum
 & Horatii, qui lib. II. Sat. 5.

Turdus sive aliquid primum dabitur tibi. Douza.
 269. *Missaque cerea.* De corona turdorum ca-
 pi posse Heinsius coniecit, ut Mart. XIII. 51.
 Ubi lemma, *turdorum corona.*

Tertia rosi forasse tibi, vel divite nardo?

At mihi de surdis facta corona placet.

Et in Epig. 47.

Illic coram pinguis gravem turris.

Sed quia hic de parvis & rusticis muneribus agit

practuli, quod in septem scriptis exstat, *missaque*
columba: hoc enim apertissimum Veneris amoribus
 munus; ut notavimus ad Petronii cap. LXXXV. quibus
 addit Theoc. Idyl. v. *Ὅσα δὲ τὸν Φάσαν*
ἔδωκε. & quae ibi Meursius. Alia Poetarum
 Graecorum loca habet Athenaeus lib. XV. cap. XII.
 Ita & Nemesianus Eclog. II. inter munera, quae
 Donacae dat Alcon: :

*Practera tenerum leporem, geminasque palmetes,
 Nuper quae potui silivarum praemia misit.*

Et Calpurn. Ecl. III.

*Iis tamen, his, inquam, manibus tibi saepe
 palumbes,*

*Saepe etiam leporem, decepta matre paventem
 Missimus in gremium.*

Et columbam intelligere puto Propertium III. XI.
 32. Ubi munera similia amantium recenset:

Aut variam plumae versicoloris avem.

Perdunt alii interpretantur. sed *varioz columbae*
 titulum Nostro Epit. xv. 37. BURMANNUS.

271. *Emitur spes.* Terentianum, ex Adelphi.
 II. 21. *Ipem pratio nov emo.* Ita *spes emitio* apud

[Cros. I. VIII. §. I. ff. de contr. Empt. *ore vero*
senectus recipit captatoris haereditatum, qui or-
 bos praecipue colebant: de quibus egregie multa
 Petronius cap. CXVI. & seqq. BURMANNUS.

272. *Poe. quos.] Quorum munera* Commel. &
 Saraviv.

282. *Altera non doctae, sed tamen esse volunt.]*
 Haec est vet. lib. lectio, quam verior em esse puto.
 CUPANUS. Scripti potiores cum prima editione:

Altera non doctae turba, sed esse volunt. HEINSIUS.
Cetera non doctae Junian. sed *altera recte*: saepe
 enim semel tantum poni vidimus ad Vellej. II. 54
 & 114. BURMANNUS.

283. *Utraque laudetur.] Laudentur* Neapolitanus
 cum uno Vaticano. concinnius *turbam* subintellige.
 Adi Notas Fall. lib. I. §s. 696. HEINSIUS. Sallu-
 stius Catilin. 49. *Utraque cum illo graves inimici-
 tias exercebant.* ubi vide Rivium. alia de constru-
 ctione vocis *utroque*, vide ad lib. III. Amor. I. 61.
 & cum verbo plurali, & adjectivis duobus, uno
 singulari, altero plurali, infra vers 580.

Impliciter laqueis nudus utroque jacens. BURM.
 285. *His ergo atque illis.] Aus illis libri melio-
 res.* HEINSIUS.

286. *Exigui muneris instar erit.] Habet tres scri-
 pli.* Vide quae noto ad Epit. XVI. §s. 360. HEINSIUS.

287. *At quod eris per te facturus.] Erat malum.*
 ut mox:

Quod facturus eras, debeat illa tibi.
 HEINSIUS.

291. *Poenam servo.] Poenam noceo* Sarrav.

294. *Partes illa potentis agat.] Presentis agat* scri-
 bendum cum potioribus scriptis jam monuimus
 Notis ad Amor. I. II. El. II. §s. 30. HEINSIUS.

Non potuit haec intelligere Gallicanum illud Crispi-
 ni acumen, qui *potentis*, divitis explicat, cuius
 est dare, non accipere. Quis paulo literator non
 intelligat mentem Poetae esse hanc; ita haec se-
 na agatur, ut illa videatur omnia a te posse impe-
 trare, etiam quae tu aegre concederes, nisi de-
 precaretur pro servo & aliis amica; ita illa potens
 sit apud te specie, cum etiam sine ejus precibus
 per te hoc facturus fuisset. sic III. Met. 292. *Laeta*
inlo nimiumque potens. ita *potentis amici*, qui apud
 regis & principis omnia quae petunt obtinent:

Suet. Aug. 56. Horat. II. Od. 18. vid. ad Quintf.
 v. Inlilit. 12. sed quid in re protrita verba perdo?

BURMANNUS.

295. *Sed tu cuicumque est.]* In quibusdam, *sed*
et. NAUGERIUS.

298. *Sive erit in Cois, Coâ decere puta.]* For-
 tassis rectius legatur: *Sive erit in Cois, Coa decere*
puta, cre. Propterea quod in Cea insula, bomby-
 cinorum, de quibus hic intelligit Poeta, usus pri-
 mo inventus fuit à Pamphila quadam Latoi filia,
 ut Plinius auctor est lib. II. cap. 22. Sed quia
 usus obtinuit, ut ubique ferè *Coa vestis* pro bom-
 bycina accipiatur, & in Co insula eadem bomby-
 cina fiebant, ut idem Plinius eodem libro docet.

cap. 23. cum ob rem neque nos lectionem hanc
 impugnaver volumus. Ceterum diversae insulae
 sunt, *Ceos*, quae & Cea dicitur, & *Cos*, testibus
 Strabone & Plinio.

Nam Strabo *Ceam* inter Eu-
 ropaeas recenset, vicinam Helenae, quae è regio-
 ne Attici, & Euboici lititoris sita est, lib. 10.
Cos autem inter Asiaticas ponit, è regione Carici
 lititoris sitam, lib. 14. Eodem modo & Plinius

seorsim lib. 4. cap. 12. De Cea inquit: *Deia Ceos,*
quam nostri quidam Ceam dicere, Graeci et Hydrun-
sam, avulsa Euboeae, quingentis longa stadiis sita
quondam: mox quatuor fere partibus, quo ad

Boeotiam vergebant, eodem mari deoventris, oppida habet
reliqua Julida, Cartheim. Intercedere Corcf-
ses, Poesia. Ex hac profectam delicatiorum so-
 ciminis vellem, auctor est Varro. De Co autem
 idem lib. 5. cap. 31. *Nobilissima vero,* inquit, *in*

os sine (Cariae intellige) *Cos, ab Haticarnasso xv.*
mil. pass. distans, circuitu centum (ut plures existi-
mant) Merores appellata: Cos, ut Staphylus: Me-
rops, ut Dionysius, dein Nymphaea, cre. De hac

est Stephanus meminim his verbis, *Κῶς πόλις καὶ*
νήσος, ἡ Μέρπος διακλιθεὶς ἀπὸ γυναικῶς μέροπος.
Κῶς δὲ κατὰ Κῆρον τῆς Μέρποπος ὡνυμῆτος. ἐνακλιθεὶς δὲ

Adfiterit tunicata; Moves incendia; clama:
Sed timidâ, caveat frigora, voce roga.
Compositum discrimen erit; discrimina lauda:
Torserit igne comam; torte capille place.
305 Brachia saltantis, vocem mirare canentis:
Et, quod desiderit, verba querentis habe.
Ipsos concubitus, ipsum venerere licebit,
Quod juvat; & querulâ gaudia voce notes.
Ut fuerit torvâ violentior illa Medusâ;
310 Fiet amatori lenis & aequa suo.

Tan.

302) *Capit.*, &c. Haec Merulae causâ addenda fuerunt, qui *Coma* & *Cora*, unam eandemque insulam facit. Vide commentaria. MICVLVS. De *Cois vestibus* abunde te docere poterunt eruditissimae Brôukhuusii in Propert. lib. 1. Eleg. III. 2. notae, & quos libi adducit auctores.

300. *Gausapa si famit.*] De hoc nomine Caristius lib. 1. & post cum Priscianus lib. VII. CIOFANVS. vid. ad Petron. cap. XXVIII. nec praeterendum in Aproffii & Palatina. legi, *gausapa*, de quo vid. ad eundem Petron. cap. XXI. fed veteres Grammatici, a Ciofano laudati, *Gausapa* hic exhibent. BURMANNVS.

300. *Sumit.*] *Sumit* membranae castigatores. aliter tamen Sospiter & Priscianus, qui hunc verbum citant. HEINSIVS.

301. *Moves incendia.*] Me incendis, quia rava veste & magnam partem nuda conspiceris. quae notanda fuere propter Crispinum, qui solita sibi solertia interpretatur, *non mouere de chaud*, quae hauste ex eisdem notae commentator Merula, qui obfcure reddit, *die tunicam illam confocturam calore*. sed Epist. XVI. 121. *referes incendia tecum* & seq. Epist. XXI. 119. *Seruentur vultus ad nostra incendia nati*. Remed. 117. *Aut nova, si possis, sedare incendia possis*. & ita passim *flamma*, *ignis*, *ardores* & similia. ut vero hic *moves incendia*, ita II. Am. XVI. 12. *Quae movet ardores*. BURMANNVS.

303. *Compositum discrimen.*] In Hafnienfi & Francofurtensi, cum *positum discrimen erit*. quod praesare puto. *componere* enim certum ornatum notat; cum crines in cincinios & gradus sunt flexi, sed de illo hic nondum agitur, sed in sequenti pentametro. neque *discrimen aliud* notare videtur, quia capillum pectine extractum & discrimina- tum, & divisum in duas vel plures partes. Nam errare puto Servium ad Virg. XI. Aeneid. 144. *quae discrimen capillis multibris ex eo conficit, quod raris avro discernat*. Salmastius vero in Exerc. Plin. pag. 533. in eo aberrare videtur, quod cum in duas tantum partes comae per medium caput facta dividitur, tunc *discrimen* dici putet; cum & *multibris discrimen* Claud. in Epithal. Honorii. 102. *aggrocat*.

Haec morsu numerosi dentis eburno
Multipdum discrimen arat.
Qui locus egregie docet tantum de pectinatione intelligendum esse *discrimen*, nullo alio ornatu adhibito, quod & locus Columellae a Salmasto laudatus ex libro X. docet:

Verum nisi jam puro discrimine postita tellus,
Deposito squalore nitens sua femina possit.
Et ex quo etiam discimus, quae sint *capitis discrimina puri* apud Nasonem lib. III. Art. 137. quae nihil aliud, nisi capitis simpliciter pectine tantum purgati, & discriminati, sine auro aut alio ornamento. Propert. lib. III. Eleg. XIII. 9.

Sive vagi crines puris in frontibus errant.
Ita & *puris ager* lib. III. Pafl. 582. sine arboribus ubi vid. Heinsium. neque tamen nego ad comam illam, jam enodatam pectine, ponendam & discriminandam; adhibitam etiam acum discrimina- lem: de qua late ibidem Salmastius, & hac divisa plerumque comam in duas partes a fronte versus verticem, quod *medium discrimen* Virgilius in Coeiri 38. 499. vocat:

Tunc qua se medium capitis discrimen aegelat,
Purpureas concussit apex in vertice cristam.

Discrimenium capilli vocat Nonius, & interpretatur, *acum, quae capillos multierum ante frontem dividit*, ubi forte melius, *a fronte*, ut Tertul. de Veland. Virg. 12. *Crinibus a fronte divisis*. & ita in antiqui Glossis, *discrimen* *ἀνατέμνου*, & *διαιρῶν* vertitur. eleganter vero Apulejus in Apologia rem ante oculos ponit: *Capillus ipse horrere implexus atque impeditus, prorsus inenodabilis, diutina in curia non modo comendi, sed saltem expediendi & discriminandâ. Ubi vides expeditum capillum opponi implexo & inenodabili, discrimenatum vero distingui a cento. & simpliciter pexum esse intelligendum. hic ergo ponere discrimina, est pexum divicere. ponere discrimina alio sensu & in alia re dixit Statius lib. II. Silv. VI. 1.*

Saepe nimis lacrimis, quisquis discrimina ponit
Lugdandique modos.

Sed hic ponere maxime propria significatione de capillorum cura, qui in varios positus fingeretur;

Tantum, ne pateas verbis simulator in illis,
Effice: nec vultu destrue dicta tuo.
Si latet ars, prodest; adfert deprensa pudorem:
Atque adimit merito tempus in omne fidem.
315 Saepe sub autumno (cum formosissimus annus,
Plenaque purpureo subrubet uva mero;
Cum modo frigoribus premitur, modo solvimur aestu)
Aère non certo corpora languor habet.
Illa quidem valeat: sed, si male firma cubarit,
320 Et vitium coeli fenserit aegra sui;

Tunc

nitur. unde & *positus* libro III. Art. 150. ubi vid. Heinsii notas. BURMANNVS.

304. *Torte capille place.*] *Place* Regius & tres alii cum prima editione. HEINSIVS.

305. *Venerere.*] *Mirare* Junii: Vostii & unus Bernensis.

306. *Et cum desiderit.*] *Et quod desiderit* Regius alicue duo. HEINSIVS.

308. *Et querulâ gaudia voce notes.*] De *querulâ voce* jam praecesserat, cum dixit: *verba querentis habe*. scripti, & *quaedam gaudia voce notes*, vel, & *quaedam gaudia voces habe*. Nisi quod Regius & quatuor alii cum Jureti ac Scaligeri excerptis, *quaedam gaudia notis habe*. neque aliter prima editio. praeterea unus meus chartaceus, & *quae das gaudia vocis habe*. Locus haud dubie corruptus, nihil tamen nunc succurrit, quod conveniens sit; quam si resingas, atque *datâ gaudia nocte probas*. *Dare noctem* in re venetae usitatum. Noster Remed. Amor. 305.

Insistit huc noctes, quas mihi non dat, habet.
Et 529.

Est data nox; dubita nocte venire datâ.
& mox appositè 728.

Hic mihi lascivâ gaudia nocte dedit.
Gaudia notis. Ep. XVIII. 107.

Non magis illius numerari gaudia notis,
Hellaspentibus quam maris alta potest.

Atque ita passim *gaudia* pro coitu aut concubitu ponit. HEINSIVS. Forte legendum:

Et quae dat gaudia, voce proba.

Ita *gaudia*, quae tibi dat, te juvare, proba blandâ & amatoria voce; ne files inter coitum, sed utripe potesta puellis praecipit, lib. III. Art. 755.

Et III. Am. XIV. 25.

Illic nec vocis, nec verba juvenantia cessant.

Nisi hic malles, & *quae das gaudia nocte, proba*, quae *gaudia nocte* five in ipso coitu dat, proba tibi esse iucunda. vel, quia nondum de ipso concubitu agit, sed adhuc modo praecipit, quae in sermone quotidiano sunt verba faciendâ, *quae caeterem singulari numero hoc sensu, proba*, & laudâ illam puellam, quae non est tetrica, sed quae

dat nocte *gaudia* Amatori suo: severas vero & morosis culpa. Quo sensu & legi possit, *quae das*; quod magis accedit ad *quaedam*, ut est in MSS. *probare* vero & *notare* saepe consuta. vid. Ep. XX. 20. III. Pont. VIII. 16. possit etiam, quia *habe* est in plurimis codicibus, fingi, *quae das gaudia notis, ama*. Nam *amare* pro laudare, approbare eleganter poni docuit summus Gronov. ad Senec. Thestif. 82. haec vero verba *amare & habere* permutantur, III. Amor. XII. 6. X. Epist. 228. IV. Trist. IV. 21. & passim. sed forte laborat adnuc locus hic. BURMANNVS.

309. *Si fuerit torva violentior ipsa Medusa.*] *Ut fuerit* Regius cum excerptis Scaligeri & quatuor aliis: Adi. Notas Pont. I. El. VII. 38. 50. meliores etiam violentior illa. HEINSIVS. *Violentior illa Crestra* unus Heinsii, trunculenter Palatin. crudeliter Juvenianus.

310. *Lenis & aequa.*] Haec duo etiam Horatius conjungit lib. III. Od. 18.

Lenis incedas, abaque parvis
Aequus alumnis.

Sed male hic *aeguis* explicuit Merula & Cnippingium, in errorem inductum, auctore hic intempertivam eruditionem impulsit. *aeguis* est favens, benevolus. ut Trist. I. 2.

Aequa Venus Teuris, Pallas iniqua fuit.
& ita millicies. BURMANNVS.

311. *Verbis simulator in illis.*] *Turbis* Regius. ut de concubitu pergat loqui. HEINSIVS. sed, ut diximus, nondum eo perduxit amatorem, quare *verbis* retineo, & hoc sequenti versu *dicta* existunt. BURMANNVS.

312. *Destrue dicta.*] Ita Seneca III. de Benef. 8. *Florum quomodo judex inibit aestimationem, cum sermo & dubitatio, & vultus meriti gratiam destruant.* vid. ad Quinctil. II. de Inst. Orat. 17. BURMANNVS.

315. *Sub autumno.*] *Sub autumno*; plerique scripti & editi. vid. ad Epist. XIV. 195. quod hic iterum praefero, quia sequitur *cum*. IDEM.

317. *Cum modo frigoribus premitur.*] *Premitur & solvitur* Regius; ut ad aërem aut annum haec referantur; *nox, si nubarit* videtur scribendum, pro

Tunc amor & pietas tua sit manifesta puellae:

Tunc fere, quod plena postmodo falce metas.

Nec tibi morosi veniant fastidia morbi;

Perque tuas fiant, quae sinet ipsa, manus.

325 Et videat flentem; nec taedeat oscula ferre:

Et sicco lacrimas combibat ore tuas.

Multa vove; sed cuncta palam: quotiesque libebit,

Quae referas illi, somnia lacta vide.

Et veniat, quae lustrat anus lectumque locumque:

330 Praeferat & tremula sulphur & ova manu.

Omn-

cubabit. et si longior, sequens Tō senserit ita requirit. Sane Plinius lib. x. cap. XLVII. cubatam pro cubitum dixit. HEINSIUS. Premitur & solvitur erat quoque in Francolinensi & Lincolnensi codice, qui praeterca sequenti versu habebat, aer & incertus; ex quo totum distichon ita constitui posset, sublatam parenthesi:

Cum modo frigoribus premitur, modo solvitur aestu aer, & incertus corpora languor habet.

Ut dicat aera densari & premi frigore, laxari vero aestu. neque tamen vulgatam repudiare auctorem, quia elegantissime aera non certum dici scio, qui varius est, ut autumno solet, sic Virgilius I. Georg. 115. incertus mensis dixit, quos Servius veris & autumnii esse docet. ita incertus aether Valerio Flacco lib. I. 307. qui minatur tempestates & imbres, & Lucanus IV. 49.

Cetera bello

Fata dedit variis incertus casibus aer.

Sic etiam solvi homines aestu recte dicuntur, cum languent & debilitantur. ita morbus dicitur solvere corpora Germanico in Arat. vers. 484. & Celsus lib. I. cap. I. coitus frequens solvit corpora. premitur vero cum membra astringuntur frigore. ut Epist. XV. 112.

Adstrictum gelido frigore poctus erat.

Et Virgil. XII. Aeneid. 905.

Gelidus conerevit frigore sanguis.

Solvi vero & adstringi etiam aliis in rebus opponi docet Heinsius ad Epist. XIII. 116. sic premimur & adstringimur, & ligamur somno. vid. ad Epist. VI. 96. unde conficito, premi idem hic, quod adstringi esse, & rigere. Iustus, more illi & aliis utilitissimo, hoc uno verbo designavit, in utraque re, frigore nim. & aestu. lib. II. cap. I. Argypum ita temperatam semper fuisse, ut neque hiberna frigora, nec aestivi solis ardores incolae ejus premerent. Plena esset & similis Ovidianae locutio si, frigora premerent, ardores solverent, dixisset. BURMANNUS.

319. Male firma.] Perperam quotior codices, male sana: quod dubiam faceret sententiam; cum malefani etiam infanti dicantur. vid. Heins. ad. III. Post. 319. exbarbit quoque non repudiam: nam exbarbit

dixitetiam Quinft. VIII. Inst. 2. vid. Vossium de Analog. lib. III. 20. BURMANNUS.

322. Tunc fere, quae plena.] Quod plena scripti potiores. HEINSIUS. Plena p. lance metas. Bernen. quod non de nihilo. certe durius dictum, plena falce. Metere plena lance esse, tanta copia, ut laxa inde repletur. cogitandum certe de hac locutione. Scholiast. JUV. ad Sat. VI. 204. lancem beatam, explicat plenam. BURMANNUS.

324. Quae sunt illa manus.] Sinet ipsa iidem, subintellige, fieri. sic infra lib. III. 57.

325. Perite hinc praepcepta puellas.] Quas pudor & leges, & sua iura sinunt.

Amor. III. El. IV.

Puenci, quod sunt alter, emant. HEINSIUS. Heinsius ad lib. III. Art. 58. legit, quae sinet.

325. Et videat.] Franciscus malebat, te videat, & ita Palatinus & duo alii.

327. Quotiesque libebit.] Libebit scribe cum Regio & Sarraviano. dixi Epist. XV. vs. 134. HEINSIUS.

330. Praeferat & tremula sulphur & ova manu.] Prima editio cum Lincolnensi & uno Vaticano, sulphura viva. sed cum ovorum quoque usus in lustrationibus sit notissimus, nil hoc loco mutandum censio. Superiori versu pro, Et veniat, unus Vaticanus, Ter veniat quae lustrat anus, ut Ter ad se lustrat referatur. HEINSIUS. Non spernenda Vaticani codicis lectio, Ter veniat; quae proba erit, si distinguas:

Ter, veniat, quae lustrat anus lectumque locumque.

Nam terna lustrationi ut solitos praeter alios Broukh. ad Tibul. I. Eleg. v. II. docuit, quem in specie, nec poenitebit. sequenti vero versu non audiendi codices, licet magno numero, qui perferat aut proferat habent: inde enim praefariculum vas sacrum, sed & ibi, ter ferat habere Vaticanum notavit Heinsius de viva etiam sulphure videndus inter Burmannus codem loco. BURM.

331. In thalamos.] In antiquis, in tabulas multas, & fortasse reclusus, ut loquatur de iis, qui testamenta senum his captant artibus, quibus ipse puellas captari docet. NAUGERIUS. In tabulis scripti plerique cum prima editione. Regius cum duodecim aliis, in tabulas, quod verum est. intellige tabu-

Omnibus his inerunt gratiae vestigia curae:

In tabulas multis haec via fecit iter.

Ne tamen officiis odium quacuratur ab aegra,

Sit finis in blandâ sedulitate modus.

335 Neve cibo prohibe, nec amari pocula fucci

Porrige: rivalis misceat illa tuus.

Sed non, cui dederis à litore carbasa, vento

Utendum, medio cum potiere freto.

Dum novus errat amor, vires sibi colligat usu:

340 Si bene nutrieris, tempore firmus erit,

Quem

tabulas supremæ voluntatis seu testamenta. sic Horatius lib. II. Sat. v.

Qui testamentum tradet tibi cumque legendum

Abnuere, & tabulas a te removere memento.

Et paulo post:

Im fecer hoc facies, tabulas genero dabit, atque

Ut legat arabit.

Et ita Juven. Sat. I. 37.

Qui testamenta morantur Noctibus.

Et II. 58. IV. 19. & ita alii auctores cum Jurisconsultis passim loquuntur. tamque lesionem in suis quoque codicibus Naugerius invenerat. HEINSIUS.

Mali certe auspicii foret captare hereditatem & mortem puellae, cuius se insinuare in amorem conatur amator: neque hoc docere censendus caustissimus praeceptor amoris, qui turpem hanc & fordiam artem modo vers. 271. damnavit. quare per tabulas meliori omine intellige sponsalia, ad quae per officia talia multi adspiraverunt. sic Juven. II. Sat. 119.

Signatas tabulas, dictum feliciter.

Et mille locis alii scriptores, & praecipue Jurisconsulti. & hujus vocis glossa erat thalamos, per quam tabulas natus ille explicabat. eodem modo peccavit libararius apud Claudian. Epith. Honor. vs. 23.

Non ego, luxuriam Regum moremque secutus

Quasvis vultum tabulis.

Ita recte Clæverius & Heinsius ex MSS. vulgo etiam thalamis loquuntur. BURMANNUS.

335. Neve cibos praebat.] Scripti plerique, cibos prohibe. Regius cum duobus Vaticanis & primâ editione, cibo prohibe. quod verum est. Odiosum enim est, & male aegros habet, si cibo prohibentur. Nam:

Nutrimur in vetitum semper, capimusque negata.

Sic interdictis imminet aeger aquis.

Clemius huic, de quo agimus, locus Remedio Amoris 227.

Saepe tibi succos, quamvis invidios, amarus

Aeger: & orantis mensa negata mihi est.

Prohibere cibo, ut prohibere aquis, & aditu. Met. VI. 348.

Quid prohibetis aquis? usus communis aquarum est.

Et lib. XII. 66.

Prohibent aditu litusquis tueritur

Trois.

Quibus locis in vulgatis libris pari modo peccabatur. Cic. de Offic. I. 16. Ex quo sunt illa communia, non prohibere aqua profuente. sic recte ex membranis Langius, vulgo aquam profluentem. Horat. Art. Poëtica.

Concubitu prohibere vago.

Prohibere thalamos apud Claudianum Raptus lib. I. 103. Ut & ibi restitutum. Met. VIII. 117.

Obstruimus orbem

Terrarum nobis, ut Crete sola pateret:

Hac quoque sic prohibes.

Ita & ibi recte vetustiores libri. Met. XV. 600.

Vos urbe virum prohibere, Quirites.

Sic apud Virgilium, hospitium prohibemur avenae. Val. Flaccus lib. III. 304.

Quae me hospita tellus

Accipiet? quae non primis prohibebit arenis?

Cornelius Nepos vita Hannibalis, cap. 3. Alpicos conantes prohibere transitu concidit. Ubi perperam transtrum nunc legitur. Seneca Theb. morte prohiberi haud quae. HEINSIUS.

337. Sed non quo dederas à litore carbasa vento.] Cum dederis erit emendatum in Regio. Scribe, cui dederis. ut tertii sit casus. vel, quis dederis ventis, nam ventus erat in Regio. dare carbasa vento, utitatus loquendi modus poetis. sequenti versu, pro potiere, idem Regius, potiore. Lego, potiere. Et sic prima editio cum tribus aut quatuor scriptis, nisi mavis, spatiere. HEINSIUS.

339. Vires sibi colligit usu.] In nonnullis, colligat. NAUGERIUS. Colligat Regius & octo alii ex memoratis. HEINSIUS.

340. Si bene nutrieris tempore.] Mutavinus distinctionem Heinsonianae editionis, secuti veteres editiones:

Si bene nutrieris, tempore firmus eris:

Tempore, hic est paulatim; si nutrieris, erit firmus tempore. Ita in Tristibus saepe, ut lib. IV. v. I.

Tempore virulae patiens sit taurus aratri, etc.

& mox vers. 357. & centies alibi. BURM.

Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas:

Sub quâ nunc recubas arbore, virga fuit.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo;

Quaque venit, multas accipit annis aquas.

345 Fac tibi consuecat: nil consuetudine majus.

Quam tibi dum capias, taedia nulla fuge.

Te semper videat: tibi semper praebet aurem:

Exhibeat vultus noxque diesque tuos.

Cum tibi major erit fiducia, posse requiri;

350 Tum procul, absenti cura futurus, abi.

Da requiem: requietus ager bene credita reddit:

Terraque coelestes arida sorbet aquas.

Phyllida Demophoon praefens moderatius uffit:

Exarfit velis acrius illa datis.

355 [Penelopen absens follers torquebat Ulixes:

Phyllacides aberat, Laodamia, tuus.]

Sed mora tuta brevis: lentescunt tempore curae;

Vanescitque absens, & novus intrat, amor.

Dum

Dum Menelaus abest, Helene ne sola jaceret,

360 Hospitis est tepido nocte recepta sinu.

Qui stupor hic, Menelaë, fuit? tu solus abibas:

Isdem sub tectis hospes & uxor erant.

Accipitri timidus credis, furiose, columbas?

Plenum montano credis ovile lupo?

365 Nil Helene peccat; nil hic committit adulter:

Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.

Cogis adulterium, dando tempusque locumque.

Quo, nisi consilio est usa puella tuo?

370 Quid faciat? vir abest, & adest non rusticus hospes:

Et timet in vacuo sola cubare toro.

Viderit Atrides: Helenen ego crimine solvo.

Usa est humani commoditate viri.

Sed neque fulvus aper mediâ tam faevus in irâ,

Fulmineo rabidos cum rotat ore canes:

375 Nec lea, cum catulis lactentibus ubera praebet:

Nec brevis ignaro vipera laesa pede:

Femi-

347. *Quem taurum metuis.*] *Metuis* Vaticanus bene. quem potes, vel deberes metuere. deinde, *mollis solebas* Apollin.

343. *Opes.*] Idem significat hic *opes*, quod *vires* apud Virgil. iv. Aeneid. 1575. *vires acquirit eundo.* Douza. Non male; sed codicum modo, *divitem Nilum* dixit Noster lib. iii. Amor. vi. 39. & *divitias* ibid. 99. de copia aquarum; & Silius lib. i. 606. *Accipitri Anienis ditior hydri.* & ita saepe Poëtae. & eo modo liceret apud Quinct. lib. v. Inst. 14. *defendere beatissimos amnes.* in Francofurtenfi erat, *exquiret*, quod si vidisset Acidalius aliquis, inde formalit *requirit*, ut *accipere* ad Vellej. II. 77. BURMANNUS.

345. *Nihil assuetudine majus.*] Nil scripti potiores, quatuor, *nil consuetudine*, concinnus. HEINSIUS. Sed infr. 617. dicit, *quod mala fers adfectus*; adfectu quoque enim per gradus nascitur.

346. *Capias.*] *Capias* unus Vaticanus. placet, ut de puella intelligatur. HEINSIUS. Inconcinne sermo hic ad puellam veteretur, cum *res* quam manifeste ex lege sermonis Latini, ad *consuetudinem* sit referendum, quare inhiensent pueris editionibus & Patavino, & tribus aliis scriptis, lego:

Quam tibi dum capias, taedia nulla fuge.

Vel, quod mallem, *tu, dum capias*: puella scilicet tui consuetudinem *capit*. elegans enim locutio, *capere consuetudinem*, pro *ibi* facere usum, paulatim adulescere. Quam exquisitam elegantiam parum absuit quin & a Ciceronis venere exfuliare scilicet viri docti. ille enim lib. i. de Offic. 18. *Hanc igitur et talia circumspicienda sunt, in omni*

officio et consuetudo exercitatioque capienda, ut boni ratiocinantes officiorum esse possimus. ubi quidam *adhibenda*, Guilelmus venulius *facienda* putabat. sic & Hirtio de Bel. Afr. 72. restituit eruditissimus Daviscius: *Ut iumenta bestiarum odorem, stidorem, speciem, consuetudine capta, non reformidant. captarum vulgo sine sensu legitur.* sic *taedia capere* lib. ix. Met. 615. BURM.

347. *Praebet aures.*] *Aurem* rectius in Sarraviano dixi supra vs. 159. HEINSIUS. sed, lib. i. iii. Titul. vii.

Aut ego praebam sacris mole versibus aures.

II. Met. 692.

Præmittimus longis, Penitens ambagibus aures

inquit.

Vid. & v. Met. 334. vi. i. & alibi; nam in MSS. utraque fere semper lectio deprehenditur. BURM.

348. *Exhibeat vultus.*] *Exhibeat*, unus Regius. Recte. HEINSIUS. Amat Heinsius ubique talia inculcare. sed certe obrudri non potest Epist. vii. 26. *Aenean animo noxque diesque refert.*

Vide supra vers. 81. BURM.

350. *Tum procul absenti cura futurus eris.*] Sarravianus & prior Moreti, *abi*, recte:

Tunc procul, absenti cura futurus, abi.

Vel, *cum procul*, ut Regius aliquo nonnulli. nisi quod eris in illis, non *abi*, unus tamen Mentelii, *I procul*, sed alterum praestat. HEINSIUS.

351. *Requietus ager.*] Proprie: nam ita Rei Rusticæ auctores solent. Columell. II. 99. *Atque illa vicibus annorum requietum agitatuvaque alterius, et quam laetissimum voluit agrum de Arborib. cap.*

III. 10

ur. in agri requieto vineam ponito, requietum laetiem lib. vii. 8. requieta ova viii. 5. BURM.

355. *Penelopen absens.*] Prior Mentelii hoc distichon non agnovit. & abesse potest salvâ orationis serie. est enim frigidissimum. HEINSIUS. *torrebas* Ambrosianus. vid. sup. 124.

356. *Phyllacides aberat.*] *Phyllacides* ait Merula ab eo vocari Protefilium, quod Phylacae, quae ut Theophrasti fuit, regnasset. At ego ab avo Phylaco dictum magis puro. Fuit enim Phylacus pater Iphicli, ut & ceteri Graecorum Grammaticorum tradidere, & Eustathius in Catalogo. MICALLUS. vid. ad Epist. XIII. 35.

357. *Lentescunt.*] *Languescunt* sex codices. *languescunt* unus. *tempore formos* Regius.

359. *Helene.*] *Helena* Palatinus & duo alii, & ita mox 365. idem Palatinus.

360. *Tepido.*] Variant codices, neque ulla est lectio, quae non similibus Illustrari possit. *cupido* Vaticanus. vid. Epist. xx. 48. *Socio* Sarravianus. quod vide i. Amor. ix. 6. hic tamen quia praecedit, *ne sola jaceret*, praefendum est, *tepedo*, *ne* *sola jaceret*, praefendum est, *tepedo*, *sola* repetitur, quod *ibi vacuo lecto* respondet. sequenti vero iterum iterum repetitur, *tu solus abibas*, ubi Regius, *cum solus*, sed, ne toties eadem vox recurrat, mallem, *tuis* *stultus abibas*, quod supiori convenit magis, & ita vocat cum Paris Epist. xvi. 311. BURMANNUS.

361. *Quis super.*] *Qui super* Regius & tres alii. HEINSIUS. vid. ad Phaedr. i. 13. *Quis furor duo, quis super & Menelaus, modo tu solus abibas* Berneni,

forte, *domo tui stultus abibas?* quae facilis aberratio: ita enim & lib. viii. Met. 748. & apud Quinct. viii. 3. & xi. 2. errat librarius offendimus. vid. & ad Eleg. in Drusum 50. *opus erat* etiam Lincoln. & duo alii. BURMANNUS.

365. *Nihil hic committit.*] *Nihil hic admittit* Vatican. etiam bene. ut mox. 381. *conjugis admittit*. & passim.

368. *Quo nisi consilio est usa puella tuo?* *Quid nisi* Regius & Junianus. Remed. Amor. 591.

Quid nisi sacrae laeserunt Phyllida sylvas?

Art. lib. iii. 96.

Quid, nisi quam sumes, dic mihi, perdis aquam?

Mox 120.

Quae nunc sub Phoebio ducibusque polatia fulgent;

Quid nisi araturis passiva bubus erant?

Amor. II. Eleg. vii.

Scilicet ancillam, quae tam tibi fida, rogarem?

Quid, nisi ut indicio junctæ repulsa foret?

Trill. II. 377.

Quid nisi Maeonides Venerem Martemque ligares

Narrat in obscuro corpora pressa toro?

Ubi frustra reponunt, *quis nisi*. HEINSIUS.

373. *Vulvus aper.*] *Eurus* Vaticanus. nigri enim apri. vide ad III. Met. 273. HEINSIUS. *Ensis* proprie Leones, quare forte hic praestet, *tervus*, ut apud Propert. II. II. 8. *sam faveit in ira* quoque alter Vaticanus. BURMANNUS.

374. *Rabidos dum rotat ore canes.*] *Rabidos* Regius & alii nonnulli cum primâ editione. cum etiam meliores. Amor. III. Eleg. xii. 22. & Artis lib. i. de Scyllâ 332.

Kkkk

Pute

- Femina quàm, focii deprensâ pellice lecti,
Ardet; & in vultu pignora mentis habet.
In ferrum flammisque ruit: positoque decore
380 Fertur, ut Aonii cornibus icta Dei.
Conjugis admissum, violataque jura maritae,
Barbara per natos Phasias ulta suos.
Altera dira parens (haec est, quam cernis, hirundo)
Adspice, signatum sanguine pectus habet.
385 Hoc bene compositos, hoc firmos solvit amores:
Crimina sunt cautis ista timenda viris.
Nec mea vos uni damnat censura puellae.
Di melius! vix hoc nupta tenere potest.
Ludite: sed furto celetur culpa modesto.
390 Gloria peccati nulla petenda sui.
Nec dederis munus, cognosse quod altera possit:
Nec sint nequitiae tempora certa tuae.
Et, ne te latebris capiat sibi femina notis,
Non uno est omnis convenienda loco.
395 Et quoties scribes, totas prius ipse tabellas
Inspice. plus multae, quam sibi missa, legunt.

Laefa

Pube premit rabidos inguinibusque canes.

Epist. 1. Sabini de Hecubâ;

Et stuit in rabidam prostratus astra canem.

HEINSIUS.

375. *Lascentibus.*] *Lascentibus* Aprofiti & duo alii. *Lea* vero pro *Leena*, vid. Charif. lib. 1. Inst. Gramm. sed de eo latius ad Valer. Placc. vi. 347. agemus. BURMANNUS.

379. *Postquam dactos.*] *Legitur & pudore*. utrumque recte. NAUGERIUS. Vid. ad. Epist. XVII. 259. *simora*. Vossii & duo alii.

381. *Violataque jura mariti.*] *Maritae* Regius, ne bis idem dicat. Ceterum hi versus eo, quo exhibemus ordine, legebantur in prima editione & scriptis exemplaribus plerisque. HEINS. forte, *maritae* dativo casu, ut Epist. VII. 97.

Exigo, laefe pudor, poenas violatae Sichaeo.
Nisi tibi Sichaeo, ad exigis poenas referri debet.

385. *Hoc bene compositos, hoc firmos rumpit amores:*
Crimina sunt cautis ista timenda viris.] Hi duo versus in quibusdam paulo aliter leguntur, videlicet:

Haec bene compositos, haec firmos rumpit amores.
Quasi ad fociniam idem sint referendi. Sed prior lectio melior: ut intelligas, *Hoc factum*, vel *Hoc peccatum*, *rumpit compositos ac firmos amores*, &c. Praeterea idem versus in Aldinis transpositi habentur, aut exempla Medecae & Prognos statim inserti. Sed de eo non multum laborandum: fuit: quando sive hoc, sive illo loco ponantur, eandem

concludendi vim habent. MICVLLUS. *Solvit amores* scripti cum prima editione. HEINSIUS.

387. *Donat censura puellae.*] *Placet* cum Lincolnensi libro reponi; *damnata censura*. de quo ad Claudianum 1. in Euryp. 44. HEINSIUS. Stat. vi. Theb. 82.

Cuncta ignibus atris

Damnata atrox.

388. *Di melius.*] Formula obvia, quam tamen non intellexit bonus ille Crispinus, hic severum Philosophum agens, qui explicat, *quae bona, quae mala fuerint, sciunt*. cum sit advertendi & abominandi formula. vid. Epist. XVI. 30. III. Am. IX. 47. Meliora doceri potuisset a Briffonio ex ejus lib. 1. Form. pag. 94. *qui dent, ferant, procurent*, & similia subaudiri docuit. sed tales nunc libri nihil ad elegantiam hodiernam facere in ipsa Gallia censetur; & si quis Germanus aut Belga hodie tot exemplis formularum librum constitpasset, a comulis hodie & terfili illis ingenii irideretur. BURM.

388. *Nupta tenere potest.*] *Potes* alter Mentellii. HEINSIUS.

390. *Gloria peccati nulla petenda tui.*] *Sui* meliores. recte. dictum alibi. IDEM.

391. *Possit.*] *Donna* legebat *possit*, ut est in quibusdam editis & Lincolnensi codice.

394. *Non uno est semper convenienda loco.*] *Non uno est omnis* scripti plerique cum primâ editione. id quod superiora confirmant. ita lib. III. 188.

Nam

- Laefa Venus iusta arma movet, telumque remittit:
Et, modo quod quaesta est, ipse querare, facit.
Dum fuit Atrides unâ contentus, & illa
400 Casta fuit; vitio est improba facta viri.
Audierat, laurumque manu vittasque ferentem,
Pro natâ Chrysen non valuiffe suâ.
Audierat, Lyrnesi, tuos, abducta, dolores;
Bellaque per turpes longius isse moras.
405 Haec tamen audierat: Priameida viderat ipsam.
Victor eras praedae praeda pudenda tuae.
Inde Thyestiaden thalamoque animoque recepit;
Et male peccantem Tyndaris ulta virum.
Quae bene celaris, si quâ tamen acta patebunt,
410 Illa licet pateant, tu tamen usque nega.
Tum neque subjectus, solite nec blandior esto.
Haec animi multum signa nocentis habent.
Sed lateri nec parce tuo. pax omnis in uno
Concubitu: prior hoc inficianda Venus.
415 Sunt, qui praecipiant herbas, satureia, nocentes
Sumere: (judiciis ista venena meis.)

Aut

Nam non conveniens omnibus unus eris.

Et 772.

Non omnes una figura decet.

Et ita saepe. HEINSIUS.

398. *Et modo quae quaesta est ipsa.*] Meliores:

Et, modo quod quaesta est, ipse querare, facit.

HEINSIUS.

413. *Tuos abducta dolores.*] Regius cum aliis

nomullis, *adducta*. sed frustra. Epist. VIII. 86.

Abducta viduum conjuge flere virum.

Rem. Amor. 777.

Hoc & in abductâ Brifide stebat Achilles.

HEINSIUS.

405. *Haec tantum.*] *Tamen* meliores, & *Priameida ipsam*. Sic Epistola Deianirae 119.

Haec tamen audieram: licet non credere famae:

En venit ad sensus mollis ab auro dolor. HEINS.

Ubi vide.

406 *Erat praedae praeda pudenda suae.*] Prior

Mentelianus probe, *Eras praedae praeda pudenda suae.*

HEINSIUS.

409. *Quae bene celaris.*] *Mate* Palatinus. nihil

muta. inf. 371.

Sed bene concubitus primos celare solebant.

Lib. 1. Art. 397. *Bene si celabitur index. mox, alta*

nega. Francof. & Patavin. ut infr. 574.

Cognita Vulcano conjugis astra sui. BURM.

409. *Si quâ.*] *Si quae* Regius & quatuor alii.

Puto, si cui. HEINSIUS. *Quâ* est dictum, ut aliquâ,

aliâ, & similia. vide ipsum Heinfl. ad III. Trist.

IV. 75. Et nos ad Quinct. Decl. VI. 16. & XVII. 5.

& alibi. BURMANNUS.

411. *Tu neque.*] *Tum* meliores. HEINSIUS. *Sub-*

jectus codicum sensu apud Propert. 1. Eleg. x.

At quo sis humilis magis & subiectus amori,

Hoc magis effectum saepe fruar bono.

413. *Nec parce tuo.*] In quibusdam, *non parce*

tuo. NAUGERIUS. *Nec parce* scripti multi cum primâ

editione. pro *pax omnis in illo*, meliores, *in*

uno. Scribe:

Sed lateri nec parce tuo. pax omnis in uno

Concubitu. prior hoc inficianda Venus.

HEINSIUS.

415. *Sunt qui praecipiant herbas, satureia, nocentes*

Sumere, &c.] Ita quidem plerique legunt, & *satureia*

plurâli accusativo dictum accipiunt. Ceterum

quia apud Plinium, & Columellam item,

satureia foeminino genere, ac prima declinatione

utrapurque: hic autem necesse est idem nomen

accusativo casu poni, propter verbum *praecipit*, &

qui reliqui casus ab eo dependant: videndum,

num magis de Satyrii herba hic locus accipiendus

sit: legendumque *Satyrea*, à primitivo *Satyro*

deducto nomine. ut intelligamus herbas, sive com-

positiones ex *Satyrii* additione ac temperatura fa-

ctas, quas vulgo in officinis ac pharmacopoliis

diâ curvurâ vocare solent: praefertim quando

alioqui de *satureae* inflammatione, ac vi vene-

Kkk 2

rea,

- Aut piper urticae mordacis femine miscent;
Tritaque in annofo flava pyrethra mero.
Sed Dea non patitur sic ad sua gaudia cogi,
420 Colle sub umbroso quam tenet altus Eryx.
Candidus, Alcathoi qui mittitur urbe Pelasgâ,
Bulbus, &, ex horto quae venit, herba falax,
Ovaeque fumantur, fumantur Hymettia mella,
Quasque tulit folio pinus acuta nuces.
425 Docta, quid ad medicas, Erato, deverteris artes?
Interior curru meta terenda meo est.
Qui modo celabas monitu tua crimina nostro;
Flecte iter, & monitu detege furta meo.
Nec levitas culpanda mea est. non semper eodem
430 Impositos vento panda carina vehit.

Nam

rea, neque apud Plinium aliquid, neque apud Dioscoridem tradatur. Videturque Merula *saturia* (quae & thymbra dicitur) & *Satyrii* nomina una cum potestatis ipsarum confudisse. MICVLLUS.

417. *Urtica.*] Conjecerat olim, *Erucae* Heinsius, sed postea mutavit sententiam. Contra vim frigoris etiam semen Urticae commendat Serenus Sammon. Carm. x. de ejus vi ad venerem excitandum egit in infans suis commentariis ad Petronium Lotichius lib. II. cap. 16. BURMANNUS.

420. *Colle sub umbroso.*] Nescio an non ulcus lateat. Eryx enim mons altus. vid. ad Epist. xv. 57. an ille sub colle habet templum? an in ipso monte eminet colliculus, in quo templum? ita lib. III. 687. Hymetto monti dat colles:

*Est prope purpureos colles florentis Hymetti
Fons sacer.*

Ita Justin. lib. XIII. 7. *Cyrenen, eximiae pulchritudinis virginum, a Thessalica monte Pelio ab Apolline raptam, perlatamque in ejusdem montis iuga, cujus collem occupaverunt, a Deo repletam. colles etiam dici altissimos montes observavit ad Catullum Vossius pag. 136. ita ergo hic sub idem notaret quod in, ut saepe. vid. ad lib. I. Met. 684. ubi plenus de eo agemus. BURMANNUS.*

421. *Candido, Alcathoi qui mittitur urbe Pelasgâ.*] Profecto nulla usquam urbs *Alcathoi*, ideo recte fortasse quidam & hic, & aliis nonnullis in locis, ubi *Alcathoi* ut nomen urbis legitur. *Alcathoi* conjungit, ac Megaram intelligunt. cujus, auctore Pausania, imperium Alcathous, Pelopis filius, post Megaram tenuit, ducta ejus ob officium cytharionum Leonem, in matrimonium sita. sed & est dubius, quae Megarae erant arcibus, ab Alcathoo altera, eodem Pausania auctore, Alcathoo dicta est, atque hinc fortasse Ovidius totam Megaram Alcathoen dixerit. NAUGERIUS, Mega-

ram urbem intelligit Poeta, quam bello Minois & Nisi magna ex parte vastatam, Alcathous Pelopis filius ex Elide veniens, & Megaro regi (gener ejusdem ob interfectum Cithaerionum Leonem factus) in regno succedens instauravit, condita etiam arce, quam proprio nomine Alcathoen vocavit, auctor Pausan. in Att. MICVLLUS. *Pelagii* Vaticanus unus cum Tomasiniano. sic Epist. XIV. 23.

Ducimur Inachides magni sub tecta Pelasgi.
Pelagi enim proprie dicuntur à Pelagia Argolica urbe. hinc & Juno Pelasgia. Recte ergo Danaus Argorum Rex Pelasgus. recte & Alcathous, ut pote qui filius Pelopis fuerit. codices nonnulli *Alcathoi*, ut Met. VIII. 8.

*Præstantque sui vires Mavortis in urbe
Alcathoi.*

Ubi tamen *Alcathoi* etiam in vetusto codice inveniri, & recte. nisi praeterita, arce *Alcathoi* quod in duobus codicibus ostendit. *Alcathoi* enim arx Megaris appellabatur, teste Pausania. T. Hist. I. El. IX. 39.

*Et quos Alcathoi memorant à moenibus ortos
Sedibus his profugum confinnisse laeum.*

Ubi *Alcathoi*, & *Alcathois* scripti plerique. Alcathoum autem Megaras condidisse, operam ei navante Apolline, ferunt veteres. Theognis:

*Φοβέ θναί, ἀντίς μὲν ἐπὶ ῥῥωας πῶλον ἐκην
Ἀλκαθῶ Πέλοπος παῖδι χαρίζεμενος.*

HEINSIUS. Praetuli, *Alcathoi*, ita Virgil. Coiri 105.

*Stat Megara Aetaci quondam munita labore
Alcathoi:*

Ubi mallem, *stant Megara*. BURMANNUS:

422. *Et ex horto quae venit herba falax.*] *Erucae* intelligi puto: nam & infra lib. 2. de Remediis 799. *salacem* eandem nominat hoc versu:

Nec minus erucas aptum est vitare salaces, etc.
Aut certe generaliter quamlibet herbam hortensem, quae

- Nam modo Threicio Borea, modo currimus Euro:
Saepe tument Zephyro lintea, saepe Noto.
Adspice, ut in curru modo det fluitantia rector
Lora, modo admissos arte retentet equos.
435 Sunt quibus ingrâtè timida indulgentia scrivit:
Et; si nulla subest aemula, languet amor.
Luxuriant animi rebus plerumque secundis;
Nec facile est aequâ commoda mente pati.
Ut levis absumentis paullatim viribus ignis
440 Ipse latet, fummo candet in igne cinis:
Sed tamen extinctas admoto sulfure flammâs
Invenit; & lumen, quod fuit ante, redit:
Sic, ubi pigra situ securaque pectora torpent,
Acrius est stimulis eliciendus amor.

Fac:

quae ad provocandam venerem facit. in qua sententia & Merula fuisse videtur. MICVLLUS.

425. *Docta quid ad magicas Erato converteris artes?*] *Diverteris* scripti plerique. nisi quod Regius, *saepa damus*, ut *res curvimus* conveniat. vid. sup. *ys.* 337.

433. *Modo dat fluitantia rector.*] *Det* cum scriptis melioribus & primâ editione. HEINSIUS. *In cussa* Bernensis unus. vid. lib. I. Art. 549.

436. *Et si nulla subest.*] Forte, *subis*. ut lib. I. 742.

Cum tibi laudanti credidit, ipsa subis. HEINSIUS: *Nulla subis* Palatin. quod praeterrem. vide Broukh. ad Propert. I. IX. 26.

437. *Plerumque.*] *Quandoque* Lincoln. & Mentellii.

440. *Summo candet in igne cinis.*] *Si cinis, quomodo candet?* In Regio & uno Vaticano, *calet contra metrum*, unde alii, *summo qui calet, sed calet, cum calet, qui latet, & familia*. Scribe, *summo cinis in igne cinis*. Hinc passim apud Poetas, *cinis cinis*, & *favilla cana* dicuntur. Noster infra lib. III. 67. *canere* quoque dixit de violariis:

Hos ego, qui canent, frutes violaria vidi.

HEINSIUS. Conjectura Heinsii confirmatur uno codice, ita apud Solum cap. XXXI. in *cujus* (Minnervae) *adeo perpetui ignes nunquam concesserunt ipsi favillae*. quod non sollicitandum. sic & *canentis* priusvae Claud. Epith. Honor. 52. ut ex MS. Heinsii. *vulgo candentes: & canentia lilia*. XII. Met. 411. ubi etiam nonnulli *candentia*. BURMANNUS.

441. *Admoto sulfure.*] Unus Patavinus, *carcere*, unde conjiciebat olim Heinsius; *amote carcere*. ut carcer sit cinis, a quo ignis obfusis & inclusis. sed nimis hoc argutum, *admoto sulfure* Neapol. *proflammâs*, taedas habebat Argentiniensis BURMANNUS.

444. *Eliciendus.*] Plurimi *scripti*, *allicien-*

duis.
Exsul ab Arcadiis Latios Euandor in agros
Venerat, impositos adtuleratque Deos.
Vide Amplissimi Caperi lib. XII. Observ. cap. 3.

- 445 Fac timeat de te, tepidamque recalface mentem:
Palleat indicio criminis illa tui.
O quater, & quoties numero comprehendere non est,
Felicem, de quo laesa puella dolet!
Quae, simul invitas crimen pervenit ad aures,
450 Excidit; & miserae voxque colorque fugit.
Ille ego sim, cujus laniet furiosa capillos:
Ille ego sim, teneras cui petat ungue genas:
Quem videat lacrimans: quem torvis spectet ocellis:
Quo sine non possit vivere; posse velit.
455 Si spatium quaeras; breve sit, quo laesa queratur:
Ne lentâ vires colligat ira morâ.
Candida jamdudum cingatur colla lacertis:
Inque tuos flens est accipienda sinus.
Oscula da flenti: Veneris da gaudia flenti.
460 Pax erit: hoc uno solvitur ira modo.
Cum bene saevierit, cum certa videbitur hostis;
Tum pete concubitus foedera: mitis erit.
Illic depositis habitat Concordia telis:
Illo (crede mihi) Gratia nata loco est.

Quae

447. O quantum & quoties numero comprehendere non est, Felicem!] O quater Regius cum quatuor aliis. recte. dixi de hoc loco supra vs. 28. postet & legi, Ter quater. ut Pont. lib. iv. El. ix.
Ter quater imperii laetus honore tui.
Virgil. ô terque quaterque beati! Horat. felices ter & amplius. sed nil temere mutandum. HEINSIUS.
Certe Gratius Cyneq. 320.

O quantum, & quoties decoris frustrata paterni.
448. Felicem.] Tibul. i. xi. 64.
Quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella potest. DOWZ. A.
450. Voxque colorque.] Sarrauii & tres alii, mens-
quae colorque, ut III. Met. 99.
Ille diu pavidus, pariter cum mente colorem
Perdidit.

Ubi etiam cum voce alii. III. Am. xiv. 37.
Mens fugit & morior.

Ubi vid. Heins. inf. III. 730.

Et mens & redit verus in ora color.

BURMANNUS.

451. Laniet.] Rapiat duo libri, quod furiosae non male convenit. vid. Epist. x. 16. & alibi. mox Vossianus & Argentinensis, sicut necque genas. vid. Epist. v. 72. BURMANNUS.

453. Quem torvis.] Quem torvis spectet ocellus

Regius & Palat. oculis quem spectet amaris Bernens. excipienda duo libri.

458. Inque tuo.] Tuos sinus scripti. HEINS.
460. Solvitur ira.] Vel, tollitur Regius, quod & in aliis nonnullis occurrit. HEINSIUS. & dolorem ita tolli docet Stat. II. Theb. 353.

Tenerumque dolorem
Conjugis amplexu solatur, & oscula maestis
Temporibus genis possuit, lacrimasque repressit.
463. Depositis.] Compositis Moreti, eleganter: in phœtra scilicet, vel alio repository, quo tempore pacis quiescunt. componere enim esse rem suo loco apte ponere, docuimus sup. l. 155. sic componere libros in bibliotheca lib. I. Pont. l. II. quod Propertio reddidit lib. I. Eleg. IX. 13. Broukhullius, pro deponere, ubi egregia exempla adducit. & quod maxime huc facit ex Horatio lib. IV. Od. 14.

Te caede gaudentes Sicambri
Compositis venerantur armis.

Vide etiam ad Petron. cxcx. BURMANNUS.
464. Illo crede mihi Gratia nata loco est.] Junctâ tres scripti. quomodo & Arondeliannus. Unde Petrus Scriverius, approbante in Observationibus Gronovio lib. III. cap. 21.

Ille, crede mihi, Gratia junctâ loco est. HEINS.

466. Quarum blanditias.] Blanditiae Regius. verbaque vultus Sarrauii. habent quoque sex scripti, obscurior sensus; sed puto vulgatam ita capiendam: qua-

- 465 Quae modo pugnarunt, jungunt sua rostra columbae;
Quarum blanditias, verbaque murmur habet.
Prima fuit rerum confusa sine ordine moles:
Unaque erant facies sidera, terra, fretum.
Mox coelum impositum terris: humus aequore cincta est:
470 Inque suas partes cessit inane Chaos.
Silva feras, volucres aër accepit habendas:
In liquidâ pisces delituitis aquâ.
Tum genus humanum solis errabat in agris:
Idque merae vires, & rude pectus erat.
475 Silva domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes:
Jamque diu nulli cognitus alter erat.
Blanda truces animos fertur moluisse voluptas:
Constitierant uno femina virque loco.
Quid facerent? ipsi nullo didicere magistro:
480 Arte Venus nullâ dulce peregit opus.
Ales habet, quod amet: cum quo sua gaudia jungat,
Invenit in mediâ femina piscis aquâ.
Cerva parcm sequitur; serpens serpente tenetur:
Haeret adulterio cum cane nexa canis.

Laeta

quarum murmur habet blanditias & verba, id est loco blanditiarum & verborum sunt, quae amantes inter complexum edere solent. forte agit tamen, quod saepe jam cum habere confundi vidimus. BURM.
468. Unaque erant facies, sidera, terra, fretum.] Erant facies scripti multi cum prima editione. recte. sic in Falis l. I. 106.
Ignis, aquae, tellus, unus aëreus erant.
Met. I. 5.

Ante mare & tellus, & quod regit omnia caelum,
Unus erant toto Naturae vultus in orbe.
Sic & ibi scribendum opinor. HEINSIUS.

471. Silva feras.] Hic versus in Aldinis ita legitur:

Silva feras cepit; volucres agibilis aër.
Qui versus mihi magis probatur, tamen sententia utrobique eadem est. MICYLLUS. Interpolantur hunc locum, ex libro Metamorphosion primo, qui posteriorem in aër syllabam non posse productionibus constanter, & recte:

Silva feras, volucres aër accepit habendas.
HEINSIUS.

474. Hisque merae vires.] Idque potiores scripti cum prima editione. HEINSIUS. Hisque novae vires Gronov. mox, rude pectus erant. sex scripti, nisi quod eorum tres, erat. rectius puto pectus, quam corpus, quod non tam eleganter rudo dicitur. ita Epist. IV. 23.

Sic male vixque subit primos rude pectus amoris.
Lib. IX. Met. 719.

Hinc amor amborum teigie rudo pectus.
III. Trist. 3.

Ad quae jamdudum non rude pectus habes.
Semper autem fere pro pectore, corpus supponere librarum, & contra. & ita pectus colore sup. 121. sic dextram opposuit pectori inf. 736. & millicies. simile mendum fultulium ex Quincil. Decl. cccviii. ubi vide. BURMANNUS.
475. Domus fuerat.] Fuerant volebat Francius.

478. Constitierant uno femina virque toro.] Loco recte cum primâ editione scripti. nam in toro non statuit. & tori ulla illa tempestate haud ulla erat, nisi frondes pro toro accipis. HEINSIUS.

479. Quid facerent.] Probe Arondeliannus:

Quod facerent, ipsi nullo didicere magistro.

IDEM.

482. Invenit in media.] Convenit unus Regius. Sic l. III. 556.

Convenient illas cum volvere viri. IDEM.
In medias aquas etiam Junianus.

483. Cerva parcm sequitur.] Sex scripti, marem, quam vitiosam Scripturam, (sequitur enim mox) videtur emulatum Nemesianus Eclog. IV.

Cerva marem sequitur, taurum formosa juvenca.
In sequentibus Bernensis unus habet, sima capella capsum. BURMANNUS.

- 485 Laeta salitur ovis: tauro quoque laeta juvenca est:
Suffinet immundum sima capella marem.
In furias agitantur equae, spatioque remota
Per loca dividos amne sequuntur equos.
Ergo age; & iratae medicamina fortia praebere:
490 Illa feri requiem sola doloris habent.
Illa Machaonios superant medicamina fuccos:
His, ubi peccaris, restitendus eris.
Haec ego cum canerem, subito manifestus Apollo
Movit inauratae pollice fila lyrae.
495 In manibus laurus: sacris inducta capillis
Laurus erat: vates ille videndus agit.
Is mihi, Lascivi, dixit, praeceptor Amoris;
Duc, age, discipulos ad mea templa tuos.
Est ibi diversum famâ celebrata per orbem
500 Litera; cognosci quae sibi quemque jubet.

485. Salitur.] Calpur. Ed. v.
Lascivinaque pectus salientis accipit hircos.
Mox Heinsius malebat, tauro sua laeta juvenca est.

427. Spatioque remoto.] Remotae scripti nonnulli. cum prima editione lego, spatioque remota per loca. HEINSIUS. Diversos & diversos quoque multi codices, sed male: sic Val. Max. iv. 1v. 2. Perniciosa seditione voluita civitas manibus Agrippae in unum contrahi voluit. & lib. iv. 131. exter. 3. Discordes soci tui & pagis dividua iuguria. vid. III. Met. 682. remotos. Palatinus. BURM.

494. Pollice fila.] Consosa fila Regius. quod fictum ex lib. 1. Amor. v. 160.

495. Inducta.] Inducta plures, quae sollemnis confusio; sed unus, obdusa, quod non displicet. sic stypis obducere poetarum Stat. XII. 701. BURM.

496. Vates ille videndus adest.] Prima editio cum scriptis plerisque, adu. Regius cum uno Patavino, abii. Septem alii, erat. Quatuor, ait. Cornelianus ex mellioribus, agit. ne dubita quin vere. Statius Theb. III. 615.

Sed me vester amor, nimisique arcana profari
Phoebus agit.

Achilleide 1. 528.

Non patiar, meus iste, meus, tu diva profundi,
Et me Phoebus agit.

Nota etiam illa vi. Fast. 5.

Est Deus in nobis, ignitante calescimus illo.

Avienus Arateis:

Major
Major agit mentem solito deus.

Sic & agi furis, & similia. HEINSIUS. Vide quae

notavimus ad Vellej. ix. 31. & ad Valer. Plac. III. 392. dicemus

499. Est ubi diversum.] Ibi majori ex parte scripti, nisi quod Regius & duo alii cum primâ editione, ubi. HEINSIUS. Est mihi Poltiani & duo alii. diversum celeberrima fama per orbem Ambros.

500. Jubet.] Decet Neapol. unde Heinsius faciebat, decet. vid. ad 111. Am. x. ult.

504. saepe patente.] Forte, semipatente, ut lib. 111. 307. puellis praecipit:

Pars honoris tamen ima tui, pars summa lateris
Nuda sit.

505. Taciturna silentia vivet.] Rumpat excerpta Jureti & quatuor ex nostris. lib. 1. Metam. 208.

Jupiter hoc iterum sermone silentia rupit.
Met. xi. 598.

Nec voce silentia rumpunt,
Sollicitius canes canibusque sagacior anser.

Val. Flaccus lib. 111. 509.

Tagemus Juvno, tandemque silentia rumpit;
Libro v. 649.

Non tulit haec animis, quin longa silentia Pallus
Rumpere irridens.

Silius lib. v. 12.

Isque insueta tubâ monstravit murmurâ primus
Gentibus, & bellis ignava silentia rupit.

Claudianus iv. Cons. Honorii 143.

Et dudum taciti ruperè silentia Delphi.

Alcimus Avitus:

Perstrepuit subitus, rumpitque silentis clamor.

HEINSIUS. Rumpere etiam Horatius Epod. v. 524
Dubius

Qui

- Qui sibi notus erit, solus sapienter amabit;
Atque opus ad vires exigit omne suas.
Cui faciem natura dedit, spectetur ab illâ:
Cui color est, humero saepe patente cubet.
505 Qui sermone placet, taciturna silentia rumpat:
Qui canit arte, canat: qui bibit arte, bibat.
Sed neque declament medio sermone disertî:
Nec sua non sanus scripta poeta legat.
Sic monuit Phoebus: Phoebos parete monenti.
510 Certa Dei sacro est hujus in ore fides.
Ad propiora vocor. quisquis sapienter amabit,
Vincet, & è nostrâ, quod petet, arte feret.
Credita nec semper fulci cum foenore reddunt:
Nec semper dubias adjuvat aura rates.
515 Quod juvat, exiguum; plus est, quod laedit amantes:
Proponant animo multa ferenda suo.

Quot

dubius unde rumpere silentium. nondum tamen vites discipere potest, quod praecipienti magis venire mihi videtur. sed taciturna silentia forte alicui non placerent. & Francofurtensis codicis scripturam praeferebat taciturna silentia; quae amorem non promovet, nec illi nocent. alia opposita laudat Quintil. vi. 111. cap. 2. ubi vide & ad lib. 11. Met. 66. BURM.

508. Resanus scripta poeta legat.] Non sanus libri veteres cum primâ editione. HEINSIUS. Ita quoque una Veneta editio, & Francofurtensis cum plurimis aliis, quam revocavimus scripturam; quia unice veram credimus; non enim Naso potest omnibus Poëtis praecipere, ne legant scripta sua, idque insaniam vocare. hoc enim ipse saepe facere solebat, & modo amatori auctor fuit vs. 283.

Carmina lector

Commendet dulci qualicumque sono.

Sed hoc agit, ut quae se noiscat, & si carmen sani coloris non poterit fruere, tunc monet abstinendum ab eo legendo, ne ridiculus evadat. Praeceptum ergo hoc tantum Poëtâs non sanos, & malos respicit, non illos, qui egregium & rectum carmen pangere possunt. Ita malefanos Poëtâs Horatius i. Epist. xix. vocat. & de iis ad Petronii cap. 11. egimus. & sic capiendus quoque versus praecedens, ne alius declamet disertus (ita etiam legitur in Sarraviano & duobus Palatinis) scilicet sibi visus, sed qui medio tantum sermone facundus erit, id est vili, plebejo & sordido, quia talis oratio, seu potius declamatio quasi ex formula composita, non ex animo provenire, sed affectatum & meditatam amorem puellae facile prodere videtur. est ergo medius sermo, ex medio & quotidiano plebis usu. ita v. Trist. vii. 53.

Ullus in hoc vix est populo, qui forte Latine
Qualibet è medio reddere verba quat.

vii. Metam. 674.

Pauca prius mediis sermonibus ille locutus.
Id est vulgatis, publicis & transiatis: & lib. viii. 650.

Interea medijs fallunt sermonibus horas.

Ut ibi legendum puto. Media verba apud Quintil. Decl. xvii. 15. quamquam illa aliter capi possent non difficite. Ita media plebs & similia Nostro. de quibus vid. Celebr. Graev. ad Cicer. 1. de Offic. 3. apposite Victorinus in Artis Grammaticae principio. pag. 1939. ubi dicit Latinitatem constare tribus modis, ratione, auctoritate, consuetudine. hanc esse quae doctorum modo, loquendi usu placita assumptaque sunt. ita edidit Putschius; sed ratio & auctoritas spectat proprie doctos, consuetudo populum. quare ex M. Jacobi Revii, quem contulit olim Heinsius, lege, consuetudine eorum, quae è medio loquendi usu placita. sic damnat ergo plebsque declamationes, nam veram & solidam facundiam aequam amatoribus commendavit supra vs. 223. & sequentibus. & ita malos tantum Poëtâs, & ineptos declamatores hoc ditichio tangit. Zinzler. Promuls. cap. xxxii. duriorum faciebant versus legendo, Nec sua nec sanus: sed non est mollis. ita, non sana pede Fast. 1. 506. BURMANNUS.

513. Quisquis sapienter amabit.] Rectius fortassis in nonnullis, patienter amabit. NAUGERIUS. vid. sup. Epist. 11. 27.

515. Quod laedit.] Laedit scripti potiores, HEINSIUS. malleum distinguere:

Plus est quod laedit. Amantes
Proponant etc.

Ut juvat & laedit simpliciter sint posita, BURM. LIII 517. Quot

Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hyblâ;
 Caerula quot baccas Pallados arbor habet;
 Litore quot conchae; tot sunt in amore dolores:
 520 Quae patimur, multo spicula felle madent.
 Dicta erit isse foras, quam tu fortasse videbis;
 isse foras, & te falsa videre, puta.
 Clausa tibi fuerit promissa janua nocte:
 Perfer & immundâ ponere corpus humo.
 525 Forstam & vultu mendax ancilla superbo
 Dicet, Quid nostras obsidet isse fores?
 Postibus & durae supplex blandire puellae;
 Et capiti demtas in fore pone rotas.

Cum

517. Quot lepores in Atho, quot apes, &c.] Athos mons est Thraciae, ab Atho gigante (ut Stephanus autor est) appellatus. Declinat autem Graecâ declinatione, eorum quae Attica dicuntur, ut *ὁ ἄθος, τὸ ἄθος, τὸ ἄθος* absque v: ut *ὁ ἄθος, τὸ ἄθος, τὸ ἄθος*, & si qua similia. Atque hinc sunt casus illi, quibus Latini uti sunt: ut Virg. xii. 701. *Quantus Athos, aut quantus Eryx*. & Georg. i. 232. *Aut Atho, aut Rhodope*. Et hic Ovid. *Quot lepores in Atho*. Est enim Graecus datus, quo hic pro ablativo utas est. Quod autem Merula declinat *Athon Althonis*, id nullo veterum exemplo facit. Ut autem & hoc obiter adjiciamus, tradunt tantam esse altitudinem hujus montis, ut umbram recentiorum stadium jactat. Cetera vide apud Merulam. MICYLLUS.
 520. Multo spicula felle madent.] Virunt unus Regius, de qua lectione diximus ad Aponum Claudiani, sub finem. Met. ii. 777. *Peiora felle virunt*. HEINSIUS. Qui etiam olium conjecerat, *quis peimur*.
 521. Quam tu fortasse videbis.] Videres Regius, Forte:
 — Tibi quam fortasse videre est. HEINSIUS.
Quam tu, Desimanus in margine.
 524. Perfer, & immundâ ponito corpus humo.] Ita quidem Merula legit, ut verbum *Perfer* ad superiora, referatur. *Ponito* autem imperandi modo legatur. in Aldinis autem legitur:
Perfer & immundâ ponere corpus humo.
 Ut *Perfer* cum sequentibus construat, *Ponere*que infinito modo legatur: deinde & copulandi conjunctio *Et*, protiam accipitur. Quae lectio, ut in ceteris quidem, prior illa mihi magis probatur: ita tamen in malum pro *immundâ humo*, in nuda bino legere: est enim planius atque simplicius dictum: *ponere corpus in nuda humo*, cum praepositione: quam *ponere corpus immundâ humo*, absque praepositione, *ἐκασπυρῖος*, MICYLLUS. *Perfer & in nuda* tres libri. etiam bene. Vide notas ad

Epist. xiv. vs. 100. quidam, in durâ. supra tamen lib. i. 153.
Pallia si terrae nimium dimissa jacebunt,
Collige, & immundâ sedulus esfer humo.
 Pro ponere multi, *ponito*. male. unus, *Perfer* in nuda. *Legge, perfer* in immundâ ponere. AMOR. III. EL. XI.
Ergo ego sustinui, foribus tam saepe repulsus
ingenuum dura ponere corpus humo. HEINSIUS.
 526. Quid nostras obsidet isse fores.] Vaticanus eleganter, *quis*, ut apud Stat. i. Theb. 457.
Tecto coelum prohibere quis isse
Arguit? HEINSIUS.
 Ego nihil mutem. sup. x. Amor. 8.
Ecce quid isse tuus praeter nova carmina vates
Donat.
 Ubi vide. *possidet* etiam quidam editi & scripti. duo *obsidet*. sed *obsidet* rectum. Met. iv. 489.
Obsidit infelix, adituque obsidit Erinyas.
 i. Amor. ix. *Ille graves ubet, hic duras limen amicae*
Obsidet. *Obsidere*, alii ab *obsido* dixerunt. Claud. 12. laud. fil. 142.
Hesperias caperet, Siculas obsideret ubes.
 Ubi Heins. Stat. x. 264.
Pro pudor! Argolicae hi ne ausi obsidere portas.
 BURMANUS.
 527. Et duras supplex.] Et duras precibus Editiones plurimae. Et duras multi scripti. Heinsius voluerat, *edurae*.
 528. Limine pone rotas.] In fore scripti. lib. II. Pastorum 738.
 — Custos in fore nullus erat. HEINSIUS.
 529. Cum volet.] *Legge, vocet*, & vitaris. HEINSIUS.
 531. Effugere hinc non est, quare tibi possit amica Dicere, non omni tempore sensus abest.] Ambiguus hic locus est: quare etiam ab aliis aliter & legitur, & exponitur. Merula pro *Effugere hinc*, legit, *Effuge, dehinc*: & in fine pentametri pro *Abest*

Cum volet, accedes: cum te vitabit, abibis.
 530 Dedecet ingenuos taedia ferre sui.
 Effugere hunc non est, quare tibi possit amica
 Dicere? non omni tempore sensus adest.
 Nec maledicta puta, nec verbera ferre puellae,
 Turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
 535 Quid moror in parvis? animus majoribus inflet.
 Magna canam: toto pectore, vulgus, ades.
 Ardua molimur: sed nulla, nisi ardua, virtus.
 Difficilis nostrâ poscitur arte labor.
 Rivalem patienter habe, victoria tecum
 540 Stabit: cris magni victor in arce Jovis.

Hacc

Obest subicit. ut sit sensus: Si te vitabit amica, effuge, atque amove te: nam id si feceris, nulla causa erit amplius, cur illa tibi haec verba, quae in molestos & importunos dicuntur, obicere possit: scilicet, Non omni tempore sensus obest: hoc est, decet intelligentem esse, & videre quae res praefens postulat, & cetera. Illorum autem, qui veterem lectionem retinent, quidam verbum *Dicere*, quod in principio pentametri est, cum praecedentibus construnt, quidam cum sequentibus: quorum utrumque diversam à superiore sententiam efficit. Quod facile animadvertet, qui ipsa verba diligentius paulo intuebitur. Ego tamen pro dubio & incerto locum ipsum habeam, lego tamen:
Effugere hinc non est, quare tibi possit amica
Dicere, non omni tempore sensus obest?
 Ut sit sensus, illud non licet effugere, quare sine, quo minus amica tibi possit dicere, Non omni tempore sensus obest. Hoc est videndum esse aliquando, quod tunc tempus ac res patiat, sed haec expositio: neque aditro nitens, neque anxie descendendo. MICYLLUS. Locus corruptissimus. Pro *dicere, edere* legebat Scaliger. Item, non omni tempore sensus adest, hoc est, ex interpretatione ejus, nemo omnibus horis sapit. Ego, si quid in re obscura divinandum sit, legam:
Effugere haec non est, quare tua possit amica
Dicere, non omni tempore sensus adest.
 Nemo, inquit, taedium sui effugere semper potest. Cur taedio sis, optime amica tua dicere possit, neque quilibet sine omnibus horis sui similis est, aut aequè sapit. DAN. HEINSIUS. Codices quidam, *Effugere hinc*, quare scribo, *Effugere hunc* non est, de quo correctione aedantur notae nostrae supra hoc libro ad vs. 28. unde liquet à magno Scaligero pro *Dicere* frustra *Cedere* reponi, pro *abest* prima editio cum Regio, Jureti excerptis, & scriptis plerique, *obest*. Neapolitanus & sex alii *adest*, quod amplector. Intelligit sensum rerum amatoriarum. Noster infra lib. III. 797.

Tu quoque, cui sensum Veneris natura negavit. Sed ne sic quidem locus integer satis ad perspicuus, nisi reponas pro *quare*, *cave* ne:
Effugere hunc non est, cave ne tibi possit amica
Dicere, non omni tempore sensus adest.
Cave à verbo antiquo *cavo* tertiae conjugationis, Noster lib. i. Amor. EL. VIII.
Sed cave ne gratis hic tibi constet amor.
 Pont. III. EL. I.
Hanc cave degeneres, & sint praeconia nostra
Vora vide.
 Sic non Cicero tantum in Arateis aut Lucretius, sed Horatius quoque & Tibullus & Propertius non uno loco. certe libro primo supra in veterissimo Regio codice *cavo* pro *cave* offendi scriptum. Proptio reddo hoc verbum, libro iv. IV. 46.
Cras, ut rumor ait, nota pugnabitur urbo.
Tu cave spinosi rosisque targa jugi.
 Ita enim scribendum esse sequentia evincunt: neque aliter exibat in nonnullis membranis. vulgati, *Tu cape*. HEINSIUS. Vulgatum retineo, modo post *ro* dicere ponatur interrogationis nota. Quare amica tua possit dicere, tui taedium capiens, an non licet hunc molestum effugere? ubique adest mihi. non enim omni tempore calent & veneris cupidine fervent mulieres; captandum tempus, cum appetunt concubitum, non interpellandae, ubi frigent. formula vero usitata, *effugere non est*. Mart. XII. 82. *Effugere in thermis & circa balnea non est*. Menegonem omni tu licet arte velis. lib. xi. 99. *Effugere non est Bassi bastationes*, quae loca jam supra adduxit Heinsius. BURM.
 533. Nec maledicta.] *Nec mala dicta* Neapolit. quae eadem varietas apud Tibull. III. v. 101. ubi vide Broukh. sic mala verba idem Tibull. I. xi. 57.
 535. Inflet.] *Inflet Parvianus*. & mox, *vare canam* Ambros. magna paro Schefferi. quod ex vers. 177. repetitur.
 537. Nisi ardua virtus.] *Nisi ardua vincunt* Editiones.
 LIII 2 tiones

Haec tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgas

Dicere. nil istis ars mea majus habet.

Innuet illa, feras: scribet, ne tange tabellas:

Unde volet, vniat: quoque libebit, eat.

545 Hoc in legitimam praestant uxore mariti;

Cum tener, ad partes tu quoque, fomne, venis.

Hac ego, confiteor, non sum perfectus in arte.

Quid faciam? monitis sum minor ipse meis.

Mene palam nostrae det quisquam signa puellae?

550 Et patiar? nec me quolibet ira ferat?

Oscula vir dederat (memini) suus: oscula questus

Sum data. barbarie noster abundat amor.

Non semel hoc vitium nocuit mihi. doctior ille,

Quo veniunt alii conciliante viro.

555 Sed melius nescisse fuit. sine furta tegantur:

Ne fugiat victo factus ab ore pudor.

Quo

ditiones priores Aldi, Micylli, Bersmanni & scripti duodecim. unus, vincant.

543. *Feras.*] *Feras* Franco. Junii, Sartavianique & Bernensis. *innuas* unus. *innuit* nonnulli. Francus tam hic quam lib. 111. 514. malebat *annuet*. male. *annuere* est nuta assummare, *innuere* est signum capite dare. BURMANNUS.

544. *Unde volet.*] *Libet* Aprofi liber, & Bersmanni editio. *quaque* Editio Micylli, *quove* quinque libri.

545. *Hoc in legitima praestant.*] *Praestant* in uno Vaticano relictus. ut supra 153.

Lito *sugeti* nuptaeque viros, *nuptaeque* mariti.

HEINSIUS. Si praesent legendum, haec capiendi ut verba amatoris, praeeptio huic Nasonis repugnantis, qui calidus iuventa & in iram pronus, se hoc pati & ferre negat, sed illud maritis praeci-piendum, qui lenocinium facere solent. fed ego malim praesentiam, ut sit Ovidii argumentatio: si viri hoc in uxoris praesent, quanto magis amator in amica. *haec* erat in Micylli & Bersin. Edit. & prioribus, & tredecim scriptis. BURMANNUS.

546. *Ad partes.*] De hac locatione egimus 1. Amor. viii. 87. & de Maritis, qui simulat fom-nium, ut uxores tuto cum adulteris ludant, ad lib. 1. Amor. eleg. ix. 25. BURMANNUS.

550. *Quolibet ira ferat.*] *Feras* scripti, cum pri-ma editione. Epist. xxi. 1269.

Quo ferat ira sequor.

Qualibet Commelin. & Junii. *no me* Micylli edi-tio, quod repudiavit Bersmannus.

551. *Oscula ubi dederat.*] *Oscula* ubi dederat, *memini*, *sua*. Bernensis unus. *Memini sua* *bausa* questus Palatin. *barbaria* Regius. *barbarius* Sarra-videndat unus Heinii.

552. *Doctior ille est, Quo veniunt alii conciliante*

viri.] *Viro* Regius, excerpta Jureti, & multi alii ex melioribus. optime. *veniunt*, uxores nilimum. Quo conciliante uxores veniunt alii viro. egimus jam de hoc loco initio hujus libri vers. 11. Praeter- ea pro *doctior* opinor esse scribendum, *fortior*, quic- quid obnuntiat libri veteres. & id quoque jam monitum a nobis lib. 1. vs. 281. HEINSIUS. Cave *td* *doctior* moveas. Scilicet ad praeepta danda, quam provinciam ego suscepi: sed praeepta mea praecare non possum, quia in hac parte artis ama-toniae perfectus non sum; sed doctior ille est, qui hanc potest conciliantur praeslare. BURM.

556. *Ne fugiat victo factus ab ore pudor.*] Hoc est, ne vercundia peccandi, quam falso praec fecit, abeat, ab ea deprehensa &c. ita quidem Menela. in Aldinis autem legitur, *Ne fugiat victo factus ab ore pudor.* Cuius lectiohis sententia est: Sine ut furta sua celet, ne si studium celandi remittat, etiam pudorem deponat, victa vercundia fatendo ac palam peccando. Id enim sibi vult *falsus pudor*. MICYLLUS. *Laestas* prima editio & multi ex scriptis. ut Epist. 11. 97.

Exige laeso pudor poenas, violato Sichaeo.

In pluribus, *falsus*. forte pro *pulsus*. Neapolitanus codex probet:

Ne fugiat falso victus ab ore pudor. HEINSIUS. Librarum in excudendis Heinii notis peccasse videtur: nam in Neapolitano codice erat:

Ne fugiat falso victus amore pudor.

Quod etiam sensum facit rectum, si *ne* legatur, & ita capiat, ne fugiat pudor & omnis vercundia, victi ab amore, quem jam palam & ante oculos tuos fert & fatetur. Ita *confessus amor*, de quo egi-mus ad Petronii cap. xci. & cxxvii. ubi ex Mar-tiali,

Quo magis, o juvenes, deprendere parcite vestras. Peccent: peccantes verba dedisse putent.

Crescit amor prenfis. ubi par fortuna duorum est,

560 In causa damni perstat uterque sui.

Fabula narratur toto notissima coelo,

Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.

Mars pater, infano Veneris turbatus amore,

De duce terribili factus amator erat.

565 Nec Venus oranti (neque enim Dea mollior ulla est)

Rustica Gradivo, difficilisve fuit.

Ah quoties lasciva pedes risisse mariti.

Dicitur, & duras igne vel arte manus!

Marte palam simulat Vulcanum imitata, decebat:

570 Multaque cum forma gratia mixta fuit.

Sed bene concubitus primos celare solebant.

Plena vercundi culpa pudoris erat.

Indi-

tiali, huc facientia adducit Erhardus:

Non nubis, Proclina, sed fateris.

Vir. & ad Phaedr. iv. 25. *Nec fugiat* multi editi & scripti. BURMANNUS.

561. *Fabula narratur.*] Malim, *narrantur*. Mars

& Venus videlicet, & mox 610.

Ut quanyque attingeris, fabula turpis erunt.

Martial. lib. xii. 51. ad Semproniam:

Dulcis in Elyssio narraris fabula campo.

Statius Achilide 11. 273.

Asi vel primum puerilis fabula culpae

narrator famulus.

Horat. Epod. xi.

Per urbem fabula quanta fui?

Et lib. 1. Epist. 13.

Asinaeque paternum

Cognomen vertas in risum, & fabula fias.

Tibullus libro 11. Eleg. 111.

Fabula nunc ille est.

Et 1. iv. 83.

Parce, puer, quaeq; ne turpis fabula fiam.

Noller Amor. I. 111. Eleg. 1.

Fabula nec sentis, tota iactaris in urbe.

Plura ad 1. Amor. Eleg. xii. HEINSIUS. sic puto

quid Terent. Hecyr. iv. 111.

Fabula sumus, senex atque anus.

Quae ita capienda, per urbem jam narratur pueris fabula, cuius initium, *senex atque anus fuerunt quondam* &c. ut similes fabulae a nutricibus infantibus narrari solent. Ita & Horat. Epod. xi. *fabula quanta fui*, in declamationibus Quincilliani passim. Vid. ad 111. Amor. r. 21. Ceterum hanc fabulam illustravit Barth. ad Stat. 111. Theb. 274. & seq. & xii. Theb. 61. & seqq. BURM.

562. *Mulciberi capti Marsque Venusque dolis.*

Ita quidem vulgatae editiones habent. Priscianus autem *Mulciberis* legit genitivo casu, declinatione tercia: citatque hunc ipsum versum libro sexto. Quotio quam exiguum ac leve, annotare tamen hoc loco placuit, vel versus gratia, qui hac lectione aliquanto levior ac mollior redditur. MICYLLUS.

563. *Turbatus amore.*] *Succensus* Regius, *turpatus* Aprofi. *stimulatus* malebat Francus. mox, *amator* *eras* Patavinus.

565. *Nec Venus oranti (neque enim dea mollior ulla est)*

Rustica Gradivo, difficilisve fuit.] Martialis 1. 58.

Nolo nimis facilis, difficilisque nimis.

Propertius 11. xviii. 43.

Aus si es dura nega: si non es dura, venio.

HEINSIUS.

567. *Pedem risisse.*] *Pedes* scripti: & prima editio. HEINSIUS.

569. *Marte palam simul est Vulcanum imitata*

decebat.] *Simulet* quinque libri. *simulat* Moreti codex. & pro *decebat* unus Patavinus *decentur*. ut infra 1. iii. 291. *difflant* lacrymare *decentur*. in illo Tibulli 1v. 11. 14.

Millo habet ornatus, millo decenter habet. HEINS.

Simul & Aldinae editiones & tres libri Bersmanni. *similis* unus Heinii. illud *simulat* imitata vix placet. forte.

Marte palam saltem, Vulcanum imitata, decebat &c. Vel simile quid. nam salu & gestu imitabatur claudum Vulcanum. *simulare* & *imitari* unum idemque est: ideoque in scriptis saepe confusa. *decebat* vero absolute ponitur. ut lib. 1. 533.

Clamabat stercasque simul: sed utrumque decebat.

Et passim. BURM.

569. *Palam.*] Id est coram, & videtur. sic 549.

Indicio Solis (quis Solem fallere possit?)

Cognita Vulcano conjugis acta fuac.

275 Quam mala, Sol, exempla moves? pete munus ab illâ;

Et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.

Mulciber obscuros lectum circaque superque:

Disponit laqueos: lumina fallit opus.

Fingit iter Lemnon: veniunt ad foedus amantes:

580 Impliciti laqueis nudus uterque jacent.

Convocat ille Deos. praebent spectacula capti.

Vix lacrimas Veneream continuissè putant.

Non vultus texisse suos, non denique possunt

Partibus obscenois opposuisse manus.

285 Hic aliquis ridens, In me, fortissime Mavors,

Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.

Vix

Mene palam nostrae det quisquam signa puellae.

Dovz. Vid. ad Quintil. Decl. vi. 14.

571. Sed bene concubitus primo.] Primos prima ediuo cum scriptis plenique. HAIMS. vid. Ep. vii. 189.

573. Fallere possit.] Possit idem. HEINSIUS.

576. Et tibi.] At tibi Palat. haec tibi Bernensis unus.

580. Impliciti.] Impliciti Francof. & Aprozii.

jacet cum editione prima septemdecim scripti. sed vide supra ad vers. 283. cadant Junii.

582. Continuissè ferunt.] Putant scripti cum prima editione. HEINSIUS. Barth. ad Stat. II. Theb. 272. in suo codice se reperisse dicit:

Vix lacrimas Veneream abstinuisse ferunt.

Unde transpositis verbis fatis:

Vix lacrimas Veneream abstinuisse ferunt.

Vix autem dicit, quia non est lacrimare deorum:

lacrimis Veneream continuissè Palatin. continuissè putant magno numero scripti. & certe mox 592.

iterum ferunt sequitur. BURMANNUS.

584. Partibus obscenois opposuisse manus.] Apposuisse scilicet scripti. recte. quatuor imposuisse. vide Notas ad Epist. IX. 35. Go. HEINSIUS. ego praetuli, opposuisse. Sic II. Met. 276.

Opposuisse manus fronti.

Et XII. 386.

Opposuit dextram passurae vulnera fronti.

III. Fast. 46.

Virginis oculis opposuisse manus.

IV. 178.

Ante oculos opposuitque manus.

VI. Fast. 614.

Dicitur hoc oculis opposuisse manus.

Senec. Her. Fur. 598.

Vix solummodo opposito rego.

Ita Petronius cap. cxxxi. & alii passim loquuntur, quare nulla causa est, cur ubique Heinsio amatum illud nimis apponere verbum ubique intrudamus. im-

posuisse Moreti, Bernensis & tres alii. Manum etiam duo Regii. ceterum Barthius hic non caute satis Ovidium exisse putat, qui tantis diis partes obscenas tribuerit, & ideo, temere sane, hunc versum ita resingit:

Non denique possunt

Quis opus est scilicet, opposuisse manus.

Sic neque concoquit quod lib. I. Fast. 435. de Sileno dixerit:

At Deus obsceno nimium quoque parte paratus. Sed non perspecta satis Barthio erat Poetae nostri luxurians malignitas, qui semper Nympharum, Dearum, Deorumque libidines obliqua oratione carere solet, quod hic caepit facit, ut doceret mortales per exemplum Deorum ire, & patrocinium suae libidinis ab incontinentia numinum petere. sic & mox pubem Veneti dat vers. 613. BURMANNUS.

585. Hic aliquis ridens, in me fortissime Mavors, Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.] Imitatio Homerica est. Nam apud Homerum Odys. 6. 334. Mercurius hoc pacto orpat, ut liceat sibi cum Venere concumbere, velle se tere totidem vincula pati, &c. Verum ipsos, quoniam sefivi sunt, placuit hic subjicere:

Ερμην δὲ προσέειπεν ὡνήξ' Διὸς υἱὸς Ἄπιδλων,
Ἐγὼ καὶ Διὸς υἱὸς, Διότοπος, ὄπιον ἔδων,
"Ὅ τί μοι κεν ἐν θεοῖσιν ἕλας κρατερὸς πελοδὸς
ἔσθην, ἐν λέγοισιν παρὰ χροναὶ Α' φηδὲν.
Τὸν δ' ἠμάρησ' ἔπειτα διότοπος Ἀργεῖώνων.
Αἱ γὰρ τόδ' ὄνομα ἔδωκε ἐκατόβιβη Α' πολλῶν,
Δραμὴ μὲν τρεῖς πόσσας ἀπέβηκεν ἑμφίς ἔχουσα.
Τ' ἠμὲ δ' ἐξελήθητο ἑοὶ παρὰί τε θένουσα.
Ἄνετος ἔδωκεν ἔδοξέ μοι παρὰ χροναὶ Ἀφροδίτης.

MICVLLVS. Nos tres scripti, plures hinc: nihil mutandum. HEINSIUS.

588. Mars Creten occupat: illa Paphon.] Scilicet legebat, Mars Thracem occupat: illa Paphon.

Hoc

Vix precibus, Neptune, tuis captiva resolvit

Corpora. Mars Thracem occupat; illa Paphon.

Hoc tibi profectum, Vulcane: quod ante tegebant,

590 Liberiis faciunt, ut pudor omnis abest.

Saepè tamen demens fuisse fecisse fateris:

Teque ferunt irac poenituisse tuae.

Hoc vetui. vos ecce vetat depressa Dione

Insidias illas, quas tulit ipsa, pati.

595 Nec vos rivali laquos disponite: nec vos

Excipite arcanâ verba notata manu.

Ista viri captent (si jam captanda putabunt)

Quos faciunt justos ignis & unda viros.

En iterum testor: nihil hic, nisi lege remissum,

600 Luditur. in nostris insita nulla jocis.

Quis

Hoc est, Thraciam, illi sacram. DAN. HEINSIUS. Mars Thracem Joannes Rutgersius in Venusinis Lectionibus, cap. xxviii. quod ego optimi doctissimi quomodo avunculi scriptum aliquando luci dabo. quomodo & in orâ codicis sui Scaliger. optime. Mars enim Thracius, cui nihil cum Creta est negotii. ceteri Patavinus unus, Thracem. HEINSIUS. Ita legendum jam monuerat Barthius, dicto loco ad Statium, neque aliquis fauac mentis dubitabit, qui Thraciam Martiam passim, quia sedes hinc Deo creat, a Poëtis dici novcrit. vide Stat. II. Achil. 4. & notata ad Epist. XIX. 26. BURMANNUS.

589. Hoc tibi profectum, Vulcane.] Regius, persèto. ceteri plerique, profectum. Lege, profectum. quomodo jamdudum conjeci. quod Vaticanum nus confurinat. Hoc profectum, inquit, Vulcane, ut liberiis nunc faciant, postquam pudor abesse coepit, quod tegebant ante. Nam & sequenti veriti scribendum, ut pudor omnis abest, non pudor. quod scriptos editoque perperam occupavit praeter Patavinum unum. HEINSIUS. Hoc tibi profectum, Francof. & septem alii.

592. Ista viri captent.] Artis poen. Francof. & duo Regii. non male: nam supra dolos vocavit.

593. Vos ecce vetat depressa Dione Insidias illas, quas tulit ipsa, dare.] Dione, inquit Merula, Oceani & Terhoyos filia, ex qua Jupiter Veneream sustulit. Sed ponitur perianque pro coitu, ut hoc loco. Quae expositio, quantum huic loco conveniat, quivis mediciorum doctus videt. Neque enim de coitu poëta hic loquitur; sed Dioneem, hoc est Veneream, dicit fuis & Vulcani exemplo monere, & jubere ceteros, ne mutuo libi insidias faciant. Dicitur autem Dione Venus, patronymica forma, ἀπὸ τοῦ Διὸς, quasi dicas Jovis filia: perinde ut Acifione, Acifrii filia. MICVLLVS. Pati rectius in nonnullis legitur vetustioribus. nisi mavis, insidiis illis, quas tulit ipsa, peti. certe in

uno Vaticano peti legebatur. HEINSIUS. sed sensum aptum ut cohercat cum sequenti, in hoc disticho requiro. quid enim est, vetat vos insidias illas pati, cum hic praeccepta dat visis, non puellis; dicendum ergo fuisse illas insidias, quas Marti possit Vulcanus, vos rivalibus & amicis vestris Venus vetat facere, quare parum abest, quin retinuisse vulgatam, quae est in plurimis scriptis:

Vos ecce vetat depressa Dione

Insidias illas, quas tulit ipsa, dare.

Dare insidias navi dicit Plaut. Bacchid. II. III. 52. & Milit. II. III. 32. & alibi. nisi quis acutior nobis sensum in Heinsiana lectione videat fatis aptum. in uno Heinsii codice erat, vos ecce vetat pati, quod posset ferri, ut Ovidius se quoque cum aliis, ut alienis thalamis insidiantes, induct, quos vetat Venus deprehendi. Insidias ulli, q. r. i. davo Bartholini. etiam bene. BURMANNUS.

597. Ista viri captent, si jam captanda putabunt.] Lego, si iam captanda putabunt. pro jam, id quod vulgo legitur. Durius enim hoc loco adverbium temporis aut ordinis poni videtur, rectiusque iam, intendendi particula. Et brevis transitus fuit ex iam in jam, scribenti. MICVLLVS. Non male Micvllus, si iam captanda putabunt. DAN. HEINSIUS. Nihil move, nam in argumentationibus elegans particula iam usum, quali concedentis. & idem valet, si post illa quae adduxi, nihilominus putabunt. Epist. XVII. 63.

Si jam divitiis locus hic numeroque virorum

Vincitur.

Et mox 77.

Sed si jam sine vollem transfere pulcrit.

Sic Epist. III. 67.

Si tibi jam reditusque placent.

Ubi etiam Heinsius iam rescribit. & ita passim. BURMANNUS.

598. Quos faciunt justos ignis & unda viros.] HAIMS

Quis Cereris ritus ausit vulgare profanis,
 Magnaque Threicà sacra reperta Samo?
 Exigua est virtus, praestare silentia rebus:
 At contra gravis est culpa, tacenda loqui.
 605 O bene; quod, frustra captatis arbore pomis,
 Garrulus in medià Tantalus ariet aquà!
 Praecipue Cytherèa jubet sua sacra taceri.
 Admonco, veniat ne quis ad illa loquax.
 Condità si non sunt Veneris mysteria cistis;
 610 Nec cava vesanis icibus aera sonant:

Hunc locum de proserpione, qua dicitur alicui aqua & igni interdicti, exponit Merula, pro fusus *ἄδουτος*. Est autem sensus poëtae, literas amatorum, si intercepta adeo videntur, intercepti illi, qui adhibitis igne & aqua iusti, hoc est legitimi mariti facti sunt, non rivalis, aut similes conditionis. Solebant autem in solemnibus nuptiis, quibus uxor & maritus legitime iungebantur, ignis & aqua adhiberi, quae utriusque sponsus & nova nupta contingenter: ad significandum, quod, ut haec elementa potissimum ac maxime necessaria, inter se in commune tangerent: ita ceteras quoque res necessarias communes essent habituri. De qua res pluribus supra in Epist. xiv. 9. commentatores, & Plutarchus in Problematicis meminerunt. Micyll. Vide ad. Val. Flacc. lib. viii. 245. & Gothofr. ad Leg. 66. §. 1. ff. de donat. inter Vir. & Uxor. quos facit editiones praefatae, Ald. & scripti plurimi. vid. sup. vers. 81.
 599. Nisi lege remissum.] Malim distingui:
 Nihil hic, nisi lege remissum,
 Laudatur, in nostris insista nulla iocis.
 Nihil hic non lege Francof. solum Lincoln.
 601. Quis Cereris ritus ausit vulgare profanus.] Ausu vulgare profanis recte meliores libri. Hinc illa sacrorum formula passim obvia, *procul este profani*, & apud Graecos *ἐκὰς ἐκὰς ἕστε βέλτεροι*, & *ἐκὰς ἐκὰς ἕστε ἀλλοτρίοι*, excluderentur enim non initiati. Orpheus apud Clementem & Tatianum:
 ὄργος δ' ἐπινοῦε βέλτεροις
 Πανω δαίε.
 Horat. iii. od. 2.
 ——— Vt abò, qui Cereris sacrum
 Vulgarit arcanae, sub idem
 Sit trahibus, fragilisque mecum
 Sobor passelium. HEINSIUS.
 Douza etiam legebatur *profanis*, in locoque Horatii firmabat. vide ad Petron. cap. xvii.
 603. Eximia in virtus.] Nonnulli, *exigua est virtus*.
 NAVEGERIUS. Scilicet ingeniosè:
 Exigua est virtus, praestare silentia rebus.
 Persae aiebant, Nihil illi facile esse, qui difficile esset tacere, quia nihil facilius videntur. DAN.
 HEINSIUS. Exigua scripti potiores cum primà edidi-

Attamen

tionem. & sequenti versu, *At contra*, pro Et. supra dixerat lib. ii. An. Eleg. 11.
 Quis minor est autem quam tacuisse labor?
 Curtius lib. iv. 6. *Linguae apud Persas gravibus castigatae, quam ullum probrum: nec magnam rem Magis sustineri posse credunt ad eo, cui tacere grave sit, quod homini facilitium esse voluerit natura.* HEINSIUS.
 Quem locum Curtii adduxerit Douza ad lib. ii. Amor. 11. & per Magum, intelligebat regem. Modius legebatur, *magnam rem Magis*; sed *vide Magi, sive Magis*, eiecit hoc Freinsheim. quem vide. *hominis facilitium* vero confirmare posset scripturam Moretiani codicis in loco ex Amorum adducto, Quis minor est homini. BURM.
 604. Tacenda loqui.] Unus Bernensiss, *tegenda loqui*. quod placet, quia *tacens* mox sequitur. novi tamen illa Horatii i. Epist. vii. 72.
 Dicenda tacenda locutus.
 Et Persii iv. 5.
 Dicenda tacendaque calles. BURM.
 605. Quam bene.] O bene idem veteres, & sequenti versu, *Garrulus Tantalus* transpositus vocibus. Trist. i. ii. 41.
 O bene; quod non sum tecum descendere passus!
 HEINSIUS.
 606. Tantalus in medio garrulus ariet aquà.] Vid. quae collegi eleg. xii. lib. iii. Amor. 4. CIOFANUS.
 607. Praecipue Cythera jubet sua sacra taceri.] Tale quippiam dixit & Tibullus: i. ii. 34.
 ——— Celari vult sua furta Venus. CIOFANUS.
 609. Condità si non sunt Veneris mysteria cistis, Nec cava vesanis icibus aera sonant.] Confundit hoc loco Merula *cerimonias Cereris*, & *Canepteria*. Nam enim *Κανθηρία* Graecis fuit, aliud *cistis Cereris*. *Κανθηρία* enim puellae Graecorum solebant, vel cum in pompa Minervae sacris, quae Panathenaeica dicebantur, canistra capitibus imposita gererant, quibus ea, quae Deae offerenda essent, continebantur: vel cum, ut apud Theocritum est *Idyll. 2.* mox nupturae, & Dianae sacrificatae, virginitalis causa, quam mox deponiturae essent, deam placantes. *Cistis* autem in sacris Cereris inter symbola habebantur, significantes clausa atque arguta omnia haberi debere (sive in his incl-

Attamen inter nos medio versantur in usu:
 Sed sic, inter nos ut latuisse velint.
 Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit,
 Protegitur lacvâ semireducta manu.
 615 In medio passimque coit pecus, hoc quoque viso,
 Avertit vultus saepe puella suos.
 Conveniunt thalami furtis & janua nostris:
 Parsque sub injectâ veste pendenda lateret.
 Et si non tenebras, at quiddam nubis opacae
 620 Querimus; atque aliquid luce patente minus.

Tunc

inclusa sacra deae fuerint, ut hic Merula putat, five fucus) perinde ut in ceremoniis Bacchi vanus, cujus & Virgilius meminit r. Georg. 166. ubi inquit, *Et mystica vanus Hyacchi*. Haec enim purgationi significantia adhibebatur, ut eodem loco pluribus explicat Servius. Quod autem silentium adhiberi sacris Cereris necesse fuerit, vulgò notum est. Quae vero de Canephoris hic allegat ex Paulania Merula, ea nihil ad praesentem locum faciunt. Loquitur enim Paulania de sacris & cerimonis Minervae, quae Athenis in arce peragebantur, non Cereris, quae Eleusine fiebant. Ceterum de *cistis* etiam Suidas meminit in dictione *κισθηρία*. *ἑσπερος εἶνος τῶς ἁσίας τοῦ Διονύτου καὶ τῶν θεῶν*. hoc est, videntur autem cistae sacrae esse Dionysii & Cereris, Proserpinaeque. Nam horum sacra conjuncta fuisse, sunt qui tradiderunt. Et ex eo quoque patet, quando in utrisque Cymbalorum & aeris tinnitu usi sunt, ut hic Poëta innuere videtur cum inquit:
Nec cava vesanis icibus aera sonant.
 Neque enim de diversis sacris intelligere versus hos libet. MICYLLUS. Recte Micyllus, & de Canephoris virginibus jam multis egerunt viri docti. vide, Fasoldum de Fœtis Graecor. decad. v. fest. 9. Castell. in *Κανθηρία*. Meurs. in Cecrop. cap. xxiii. gerabant vero cistis in diversis sacris, ut Palladis, Cereris, Dianae, etiam Bacchi vid. Castell. in *Dionysis*. Meurs. Eleusin. cap. xxv. Panathen. cap. xxvii. & alios. BURM.
 610. *icibus aera sonant.*] Amicissimum & doctissimum Hadrianus Wallius nollet:
Nec cava vesanis icibus aera sonent.
 Et recte. Monet sine multo strepitu peragenda esse Veneris sacra. & alludit ad sacra Isthidis ac Cybeles, in quibus plurimus siltororum ac tympanorum usus. proximo versu videtur scribendum:
illa quidem inter nos medio versantur in usu.
 HEINSIUS. Retinendum *sonans*, ut sensus sit, si Veneris sacra non sunt tam occulta, aut tanta mysteria, ut Cereris & aliorum numinum, non etiam ita aperta debent esse, ut Cybeles, ubi vesano tumultu & cymbalis res agitur, sed habent quoddam medium, & ita inter nos versantur obvio

usu, & omnibus vulgato, ut tamen velint inter eos, qui sacris his operantur, latere, & secretum hoc horribile perire. in hoc versu modo subintelligenda vox *etiam*, vel *tamen*. *icibus aera sonent* erat in Moreti & quinque aliis. BURM.
 612. *Sic tamen.*] *Sed sic inter nos*, libri veteres plerique cum prima editione. HEINSIUS. offendit merito bis repetitum illud *tamen*, quare recipendam esse puro codicum scripturam. ut Aldus prior editione, Micyllus, Bersinnus & alii ediderunt. *Et sic inter nos Palatin.* *sed sic inter vos* Heinsii. 614. *Protegitur lacvâ semireductâ manu.*] Cassissimus Ovidii nostri interpret, Crispinus, famae vaere recte consuluisse videtur, quod hunc locum non intellexisse convinci facile possit. nam ille vocem *semireductâ* ad manum laevam referet, explicans *semireflexam*, vel adductam ad medium corporis partem, dextram versus. sed ratio Profoediae potuisset virum pudicum, qui nunquam forte eo statu puellam viderat, monere, ultimam syllabam esse brevem, & ideo ad *Venerem* esse referendam: *semireductâ* vero Venus est, eo corporis statu inclinata, ut capite paululum pronò, & ventre interius reductò, incurvetur, simulque laevam manum pubi opponat, ut solent puellae illi parti timentes. *volucere*, enim & *recedere*, de omnibus illis dicitur, quae introversi abeunt, ut *contra eminare*, *proijci* &c. quae contrario fitu sunt. vid. ad Quint. x. Instit. Orat. 3. sic *reducere brachia*, *curvum* & similia, de quibus etiam ad Quint. x. Instit. 2. hinc *recedere* vales, in *theatri modum*, quae *carvae* & *carvae* sunt, passim dicuntur. non multum dissimilis status fuit Dianae nudeae, ut ab Aëlacone figurat confecta, quae in *latus obliquum adstriit* iii. Met. 187. fed apertius hanc Veneris pudibundae figuram contemplari poterit vercundus nollet interpres, nisi oculos violare recusat, apud Pricaeum in notis ad Apuleij. Apolog. pag. 92. ubi talis statua exhibetur: & ad Ovidii verba expressior alia inter statuas Urbis Romae a Schachio editas Num. xxviii. plures in Justinianae porticus monumentis exilare dicuntur. BURM.
 616. *Avertit.*] *Avertit* Regius unus. sed tunc *tuos* legendum.
 618. *Parsque sub injectâ veste.*] *Superjectâ veste*
 Min m m duo

Tunc quoque, cum solem nondum prohibebat & imbrem Tegula, sed quercus tecta cibumque dabat; In nemore atque antris, non sub Jove, juncta voluptas. Tanta rudi populo cura pudoris erat.

- 625 At nunc nocturnis titulos imponimus actis:
Atque emitur magno nil, nisi posse loqui.
Scilicet excuties omnes ubicunque puellas,
Cui libet ut dicas, Haec quoque nostra fuit:
Ne desint, quas tu digitis ostendere possis;
630 Ut quamque attigeris, fabula turpis erit.
Parva queror: fingunt quidam, quae vera negarent,
Et nulli non se concubuisse ferunt.
Corpora si nequeunt, quae possunt nomina tractant:
Famaque, non tacto corpore, crimen habet.

I nunc,

duo codices. de hoc loco actum à nobis Amor. 1. El. IV. vs. 48. HEINSIUS.

619. *Nobis.*] *Notis* duo libri, & praeterea, atque aliud luce Vaticanum cum prima editione.

622. *Dabat.*] *Dabant* Patavinus & Francofurtensis.

626. *Atque emitur magno.*] In Bernensi uno erat, atque *emitur in nil*, quod quid sibi velit, non exputo. An aliquis glossator hoc adscripserit, indicans mores sui seculi, quo in atrio voluptates peragebantur, an aliquid quid lateat nescio. mihi vulgata satis placet, quae idem notat, quod illa apud Virgil. II. Aeneid. 104.

Hoc Ithacus velis & magno mercentur Atridae.

Ubi vide comment. BURMANNUS.

627. *Scilicet excuties.*] Hunc versum & sequentes tres interrogative atque *epigrammatis* lego, exponendi sive increpandi figura. Quasi innotat Poeta minime hoc esse faciendum. In quarto autem versu, ubi Merulae editio habet, *Nec quamquam attigeris*, sequor Aldinam editionem, legoque:

Ut quamque attigeris, fabula turpis erit.

Quamquam neque illud displicet, si quis legendum putet, & *quamquam attigeris*, pro & quamcumque. MYCILLUS. *Ubiunque puella est prima editio cum multis scriptorum.* Legit cum Comestiano & quatuor aliis, *omnes ubicunque puellas.* Sic Amor. lib. III. El. x. 5.

Te dea miscificam gentes ubicunque loquuntur.

Ubi vide. Virgilius lib. VII. 400.

Torvumque repente

Clamat, te matres audite ubicunque Latinas.
Status Sylv. I. IV. II.

*Legereque urbesque ubicunque togatas
Exercent laetitiam.*

Et Theb. XI. 182.

*Conveniant ubicunque nervis, matresque Pelasgae,
Longaeque patres.* HEINSIUS. *excuties omnia
quaecumque puella.* Bernensis unus.

629. *Nec desint.*] *Ne meliores.* HEINSIUS. *Ne margo Berniniani.*

631. *Quaedam.*] *Quidam* tres Berniniani libri, & quidam editi, etiam Vossii.

633. *Corpora si nequeunt, quae possunt nomina tangunt.*] *Tractant* unus Ambrosianus, & optimus Regius; pro *attrahant.* Pont. III. El. III.

*Qualis in aëria tergo solet esse columbae,
Trahantium multas quam tetigere manus.*

Gratius Cynegetico 63:

— Illi aggeribus tentare superbis

Aethera, tum matres ausi trahere Doorum.

Ita locus vexatissimus scribendus, nisi *attrahant* movis. HEINSIUS. *Tractant* vera & unica lectio est; de qua vide ad Petron. LXXXVI. *Corpore si. N. quod p. nomine tangunt* editiones priores, Ald. Micyl. & Berin. & scripti quatuor. possent etiam legi, *quod possunt*, ut saepe alibi. vid. ad Epist. XII. 41. BURMANNUS.

634. *Famaque, non tacto crimine, crimen habet.*] Patrum Latine, nisi fallimur. Bene in Palatino Gruteri, & antiquo Scaligeri:

Famaque, non tacto corpore, crimen habet.

DAN. HEINSIUS. *Non tacto corpore* scripti fere omnes cum prima editione. quod omnino admittendum. bene igitur *tractant* pro *tangunt* superiori versurepositum, ne his eodem verbo odioso utatur. HEINSIUS. *Latinum satis esse facere crimen* apparere ex Propert. IV. 41. vid. & Salm. ad Lampid. Commod. 7. Heinsum tamen sequimur: nam hic pro admittere deberet capi.

636. *Et centum duris postibus adde seras.*] *Obde*

Re:

- 635 I nunc, claude fores, custos odioso, puellae;
Et centum duris postibus adde seras.
Quid tui superest, cum nominis extat adulter;
Et credi, quod non contigit esse, cupit?
Nos etiam veros parce prostemur amores:
640 Testaque sunt solidâ mystica furta fide.
Parcite praecipue vitia explorare puellae,
Utile quae multis dissimulasse fuit.
Nec suus Andromedae color est objectus ab illo,
Mobilis in gemino cui pede penna fuit.
645 Omnibus Andromache visa est ipatiofior aequo:
Unus, qui modicam diceret, Hector erat.
Quod male fers, adfuerce; feres bene. multa vetustas
Lenit: at incipiens omnia sentit amor.

Dum

Regius cum Scaligeri excerptis & aliis nonnullis. sic & *obdere pessimum scribus* apud Comicos. Prudentius Peristephan. Passione Laurentii:

*Quae templa claudat vestibus,
Valvas aburnas obstruat,
Nefasta damnat limina,
Obdens abenos pessulos.*

Sic vetustissimus codex Putecanorum fratrum; non, *nefanda limina. obdere solem* infra lib. III. 587. ex antiquis codicibus:

*Obde solem: et duro dicat tibi janitor ore,
Non potes: excusum te quoque tanget amor.*

Fast. I. 281.

Pace foras obdo, ne qua discedere possit.

Pont. II. Eleg. II. 40.

Nec rigidatis timidis vocibus obde solem.

Fast. I. 555.

Progo modo longis spelunca recessibus ingens

Obdita.

Ita veterimus Vaticanus. vulgati, *Abdita.* Nullique male *latus obdere apertum* Horatio. lib. I. Sat. 3. *Reddenda & ca vox* Propertio lib. II. Eleg. VI. 9. ad Cynthium:

Anne ego transirem tua limina clausa maritus,

Respicens qualis obdita luminibus?

Ab mea tum quales faceret tibi tibia somnos,

Tibia sinuata tristior illa tuba!

Sic locus ille mendosissimus constituendus. pro *obdita* vulgato nullo sensu. *perdita.* scripti, *proditâ.* quod paulo ante peracterat:

Quam possim nuptas prodere amore facem.

Ita enim illic reponi debere recte vidit Passeratius ex illo Virgilio IV. Aeneid. 431.

Non iam conjugium antiquum, quod prodidit, oro.

Tertio versu cum vulgati agnoscat, *canores mea Cynthis cantus*, scripti omnes, *caneret mea tibia somnos*, repono, *faceret somnos*; quod idelegans & Latinum sciam. Noster alibi:

Et faciat somnos haec tibi cura breves.

Paulo post apud eundem loco veratissimo scribendum:

Quod mea si teneras comitarent castra puellae.

Sed jam satis est. HEINSIUS. Mirum est hic tantopere, *obdere solem* descendere vitium illustrem, cum ad III. Amor. XIV. aequae opereose, *apponere solem*, pro *opponere* tueatur. praeterea numero illi *centum* inclius convenit *adde*: non unam seram, sed adde centum feras duris foribus. deinde ad loci Propertiani emendationem vindicandam, non recte videtur adducere illa Nostri ex III. Pont. 2.

Et faciat somnos haec tibi cura breves.

Ibi enim non facit somnos cura, sed contra aufert, & *facere breves* conjugundum. aptius est Plinii exemplum a Broukhoff adductum, cui addas aliud ex Nostro III. Fast. 17.

*Dum sedet, umbrosae salices volucresque canoraes
Fecerunt somnos, et leve murmur aquae.*

BURMANNUS.

637. *Ubi nominis.*] *Cum nominis* scripti, lib. I. Fast. 383. *Quid tui superest, animam exproponat in aris.* HEINSIUS.

641. *Explorare puellam.*] *Puellae* multi ex scriptis. HEINSIUS. *Praeterea* multi editi.

642. *Utile quae multis.*] *Nam multis* Regius alii, quod prima editio, & decem scripti, *quam.* HEINSIUS.

647. *Multa.*] *Cuncta* Lincoln.

648. *Lenit: incipiens.*] *Scribe cum uno Medico, Lenit, ar. & sic* editiones nonnullae. Regius & multi ex scriptis, *Lenit, et.* HEINSIUS.

M m m 2 649. Coalf.

Dum novus in viridi coalescit cortice ramus,
 650 Concutit tenerum quaelibet aura, cadet.
 Mox eadem ventis, spatio durata, refisitet,
 Firmaque adoptivas arbor habebit opes.
 Eximit ipsa dies omnes è copore mendas:
 Quodque fuit vitium, definit esse morâ.

Ferre

649. Coalescit.] Variant vehementer codices. *pubescit* Palatin. *coalescit* tredecim. *coalescit* Aprosii. *durificat* unus Heintii. *candescit* alius. sed (licet illud *pubescit* a librario vix provenisse videatur; est enim elegantiae reconditae nimis, quam ut illiterato in mentem venire possit. vid. ad l. Art. 299.) vulgatam tamen praefero, quia propria in hac re vox est, Columella. II. cap. 8. *impetus aquarum prolebit terram, nudatisque radicibus gramina non patitur coalescere.* de Arboribus cap. 27. *Vulsi quandam legem sanxerunt, eos tantum surculos coalescere, qui sint cortice ac libro ac fructu consimiles vis arboribus, quibus inferuntur.* Sueton. Aug. 92. *Palmam in compluvium decorum penatum transmissis, ubique coalescere magno opere curavit.* & ita passim. BURMANNUS.

650. *Aura.*] Servavit hic Poëta differentiam, quam inter *auram* & *ventum* constituit Grammatici. quod non fecit Statius, qui saepe pro violentiori vento, interdum etiam promissive hac voce abusus deprehenditur. Douza. Recte quidem Douza, sed & Propertius pro vehementiori vento posuit. lib. I. Eleg. 17.

Aspice quam savas increpat aura minas.
 Ubi vide Passerium, qui & ex Virgil. Ecl. IX. 58. *Ventosi ceciderunt murmuris auras,* notavit: nec semper Poëtae illas differentias, a Grammaticis notatas, observare solent. BURM.

651. *Mox etiam ventis.*] *Mox eadem* Regius pro diversâ lectione & quatuor alii. bene. Metam. XIV. 72.

Mox eadem Teucas fuerat mesursa carinas.
 HEINSIUS. *Refisitet* scripti plurimi & nonnulli edis. 652. *Firmaque adoptivas arbor habebit opes.*] Hunc locum interpretabor elegia De medicamine faciei. GOFANUS.

653. *Omnes de corpore mendas.*] *E corpore* scripti. HEINSIUS. Citatur hic versus a Clarissimo lib. I. Gramm. Inst. pag. 55. & ab Eutyche. lib. II. de Diffic. Conj. pag. 2174. & ab incerto de Orthographia pag. 2792. corp. Grammat. qui omnes habent *extimit*, ultimus etiam *ipse dies*, Charifius & incertus etiam, *de corpore*. Eutyches ex. in uno Heintii totum exciderat diffiditum, in duobus, *extimit*, in alio, *auserat illa dies*, ego (licet *extimit* vitia etiam Quintilianum lib. I. Inst. I. in fine disticte sitam,) puto tamen Nasonem scripsisse, *exigit*. Idem vitium inferat Suetonio in Aug. XCIV. *Statim in corpore ejus exstipisse maculam, vultu depicti.* Dracoe.

nis, nec potuisse unquam exigi. Ita enim optimus Salmatii codex, & probat Gronovius, cujus ibi vide notas. sic & lib. I. Met. 24. quidam codices, *caecoque exagit acervo.* vide etiam ad Horat. IV. Od. ult. Clar. Bentejum. BURMANNUS.

655. *Recusant.*] Elegans lectio Moreti codicis; *refusant*, de quo verbo Heinf. ad Claud. I. Eutrop. 92. ubi hunc Ovidii locum ita castigat. *repugnans Bernell.* etiam non male. vid. ad Epist. XVII. 137. & II. Fast. 387. *Hircorum terga* Bartholini codex. BURMANNUS.

656. *Affiduae.*] *Affiduo* nonnulli. NAUGERTUS. 659. *Si paeta est, Veneri similis, &c.*] Si paeta est, inquit, dicatur similis Veneri esse. *Paeta* autem dicitur, quae oculos habet obliquatos, & quasi transversum tuentes, quam rem puellae videtur ultra affectant, dum videntes non videntem ultro affectant. Male autem legitur in quibusdam de affectus. agit de vitiosis oculis Naso. atqui paeta oculi parum vitiosi sunt, quos in Veneris fan- topere commendatos fuisse conicit ab ipso Paride, egregio illo formarum spectatore. Noster Remedius Amoris:

Paeta sub Idaeo iudice Cypris erat.
 Hinc Φιλομειδης Ἀφροδίτην passim Graecis poëtis. Sed nec flavio oculi vitiosi, imo in Pallade Laudabatur, quare & γλαυκώπις illa Homero aliusque frequentissime dicit. Auctor Priapejorum, *Minerva flavo lumine dicit, Venus paeta.* quod in utraque illi pulchrum ducitur. Quid ergo? *Ta paeta* in membranis vetustioribus non comparat: pro quo *crassa* plerique, vel *grassa*. nonnulli & *laeta*, sed in recentioribus. codex Regius omnium antiquissimus, *Si crassa est Veneri similis.* etiam mendose. Mihi dubium vix est Nasonem scripsisse, *Si qua straba est, Veneri similis* subaudi sit, quod sequitur proximo pentametro. *Sirabo & strabus* dicebatur Latinis, quemadmodum Graecis *εραβος* καὶ *εραβόν*. Nonius Marcellus, *Sirabones sunt strabi, quos nunc dicimus.* Strabones cum paetis quoque conjunxit Horatius lib. I. Sat. III.

At, pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quot sit, vitium non fastidire: strabonem.
 Appellat *paetum* pater.
 Nihil magis appositum conjecturae nostrae ad- struendae in medium proferri poterat. sed & pari modo Cicero, qui locus quoque ad rem facit, libro primo de Natura Deorum. *Narvus in arti-*

655 Ferrae novae nares taurorum terga recusant:
 Adfiduo domitas tempore fallit odor.
 Nominibus mollire licet mala. fusca vocetur,
 Nigrior Illyrica cui pice sanguis erit.
 Si paeta est, Veneri similis: si flava, Minervae.
 660 Si gracilis, macie quae male viva sua est.

Dic

culo pueri delectat Alcaeum. at est corporis macula narvus. illi tamen hoc lumen videbatur. Releo ad Doct. Equos? si non tam (lege jam) strabones, ut passulus esse arbitramur? equos narvum habere? Plinius Hist. Natural. lib. XI. cap. XXXVII. Uni animalium homini oculi depravantur. unde cognomina strabonum & Paetorum. Cognata ergo vitia paetorum ac straborum oculorum, quorum tamen alterum sit gratum, ingratum alterum. Nunc de Minerva videamus. pro *flava* prima editio cum sex septemve scriptis *parva*. *parva* etiam optimus Regius, & *flava* pro diversâ lectione. Arondelius *flamma*. secundus Ambrosianus *prava*. proxime verum. est enim *rava* legendum. Festus, *Ravillae* est vitium oculi, quemadmodum *caesullae* à *caesii*. Non diffitoe *flavam* passim Palladem à poëtis appellari: sed tum capillus ejus innuitur. Est autem color *ravus*, si Felto credimus, *inset flavum & caesium*. sic Horatio *leones* modo *caesii* dicuntur, modo *ravi*. Vide quae notamus Amor. lib. I. El. XII. de hac voce. hinc *caesii palladis oculi* saepe occurrunt apud scriptores. Caesii igitur & flavi oculi non tam vitiosi, quam vitiosis, hoc est, *ravis*, proximi, ac proinde etiam nonnunquam improbat. At festivissimus Anaercon Ed. XXVIII. ad pictorem de Amica sua, quam depingi volebat:

Τὸ δὲ βλέμμα νῦν ἀλλοθὺς
 Ἀπὸ τοῦ πυχρὸς πικρῶν
 Ἄμα γλαυκὸν, ὡς Ἀδύνας,
 Ἄμα δ' ἔσθρον, ὡς Κυβήρησιν
 Apud Terentium Heautontim. Act. V. Sc. V.
 So. Gnate mi, ego pol tibi dabo illam lepidam,
 quam tu facile ames,
 Etiliam Phanoecatae nostrae. CI. Resamme illam vir-
 ginem,
 Caesiam, sparso ore, adunco Naso? non possum
 pater.

Ceterum Palladis oculos nonnunquam improbatos esse ex Nonno patet Dionysiac. libro primo:
 Σοὶ γάρ, ἢν ἐθέλῃς, δωροδομῶ ἀγνὸν Ἀδύνης.
 Ἢ δὲ σοὶ οὐ γλαυκώπις ἐπευθεὶ δέχουσο Λητώ.
 Ἢ Χάριν, ἢ Κυβήρησιν, ἢ Ἀρτεμιὺ ἢ γάμον Ἥβης,
 Propertius lib. 2. El. XXVII. de Cynthia agro- tante:

*An contempta tibi Junonis templa Pelasgae?
 Palladis aut oculos ausa negare bonos?*
 Apud Hyginum quoque Pallas à Venerē & Juno- nicē dicitur ob caecios oculos. & apud Antonium

Liberalē Fab. xv. Agron nigros sororum oculos caeciae Deae gratos irridens negat. Apud Lucianum Dialogis Deorum Vulcanus ad Jovem de Minerva, *γλαυκώπις μὲν ἀλλὰ κομῆι καὶ τοῦτο ἡ κέρνα.* apud eundem Paridis Judgmento Venus Minerva, *ἐπιστάτης τῶν ἄδων, καὶ τῶν διδασκόντων Φοβέῃ; ἢ δίδουσι μή τοι ἐδέχθηται τὸ γλαυκὸν τῶν ὀφθαλμῶν ἔνεον τοῦ Φερφεροῦ βλεπέμενον;* Ravus autem colorem contemptum objectum fuisse, homineque *ravos* pro pessimis habitos ex Festi fragmentis dicitimus. ubi plura de hoc colore ad rem- ravam etiam vocem dictam fuisse ex illo constat, pro qua *raucam vocem* nunc in multis scriptorum locis legit fustipico. Confido verum mendosissimam nostram indultis jam bene se habere:

Si qua straba, est Veneri similis, si rava, Minervae.
 Aut sicuti versus paulo durior videtur, ut est revera, si licet reponat me non obnitente:
Si straba, sit Veneri similis, si flava Minervae.
 Quomodo Nasonem nobis reliquisse propemodum persuasendor, ut credam. HEINSIUS. Approbat Heintii correctionem Eruditissimus Bentejus ad Horat. I. Sat. III. 47. nisi quod scabientem paulo versus hinc fieri putet, & refingit mal-

Si straba sit, Veneri similis, si rava, Minervae.
 Sed versus, quem Heintius ex Remedio adducit:

Paeta sub Idaeo iudice Cypris erat.
 Nondum reperi. unice vero confirmat Heintianam emendationem locus Petronii cap. LXVIII. *Nans quod Strabones est, non curio, sicut Venus spectat.* ubi vide Schefferi notas. BURMANNUS.

660. *Si gracilis, macie quae male viva sua est.*] Eriam hic haerent Critici, & cum libris variant. Alii enim *male viva*: alii, *male viva sua est*. Id est, *exhausta*. Ita non raro Latini. Et Graeci. Theocritus Idyll. 4. *Εὔρ', ἀνώμας φιλοκῆρ τῶτο- γένος, ἢ Σαρπηπίου ἐγγόνου, ἢ Πάνατος κακοκόμοισιν ἐπίδω.* Ubi *κακόν*, non est *ἀδύσιον*, ut Interpres credit, sed *λεπτόν*. Ergo *κακόνκομοι*, *λεπτόποδες*. Quid quod mala est deformis? quod non uno Plauti loco annotatur erudit. DAN. HEINSIUS. *Male viva* Guhelmius legit venissimilium: lib. I. cap. XII. & Theodorus Marcilius ad Horat. I. Od. V. lib. I. *mala-viva* parens meus, quomodo *Καλοκόμοι Πάνας* pro *λεπτόποδες* apud Theocri- tum. camque lectionem in tribus codicibus inventi-

Dic habilem, quaecumque brevis; quae turgida, plenam:
Et lateat vitium proximitate boni.

Nec

sic pes melus apud Nostrum, & dens malus pro pravo. Vulgatam lectionem tuetur Cl. Gevartius Electorum lib. 11. cap. vi. unus Vaticanus & unus Palatinus. *male fecit*, non *infecte*, ut *male fecit* opponatur *suavi plena*. Sed quid moramur? optimus Regius, Saravianus, & octo aut novem alii ex melioribus cum prima editione, *male vixit*, quod nihil verius. atque ita jampridem calvigavit Salmassius Notis ad Tertulliani Pallium ex Lucretii loco proflus simili iv. 1160.

*Uxorem equivoce sum sit, cum vivere non quit
Prae masie.*

Neque alter Lucilius, *vix vivum hominem ac meo
rogationem* dixit. Noller Met. xv. 379.

*Nec catulus, partem quae reddidit usque recenti,
Sed male vivum caro est.*

Quoniam tenui paulum diverso. Idemque jam ante Salmassium ab aliis occupatam monuit clarissimus Gevartius in Electis, lib. 111. cap. 6. qui addit Douziam *male usque* calligasse, quomodo Guilielmium & Marilium legere jam novimus. Porro *Tu Male vixit* marginem Mycillianae ac Bersmannianae editionum jam dudum infedit. Quae cum ita sese habeant, miror existisse nuper admodum Tanaquilium Fabrum, virum cetera eruditum & ingeniosum, sed prae nimio sui amore caligantem haud raro, quod ierendum utanque esset, si haec *Phaenicia* & immoderata sui offensatio cum malignitate & contemptu alicui non conjungeretur. Hunc, inquam, Tanaquilium Fabrum miror in Epistolis nuper editis ausum affirmare, naevum in hoc ipso, de quo nunc agimus, Nasoniano loco a nemine animadversum, ne dum sublatum fuisse, cum vix alius in toto Nafone locus occurrat, qui ingenia nostri temporis plura exercuerit, atque in se converterit, ut jam vidimus. nec monere id neglecti meus parec: in editione sua, qua se usum esse Fabrum ipse non difficitur. Itud vero magis mirandum tam secure & confidenter Salmassiana sermone a Fabro compilari, & cum pulchritudo, quod ajunt, hoc est, cum Lucretiano loco, qui Nasonianam castigacionem unice confirmet, corradit, atque in succum & sanguinem Epistoliarum suarum converti. Sed non novum in illo id esse alibi uberius ostendimus. Nunc se ultro offere Horatii locus ille ex Arte Poetica vs. 101. *Ut videlicet ardent, ut stentibus adsunt*, in quo *stentibus adsunt* reponit. Id quod Theodorus Marcius suis ad Horatium commentariis Latotiae jampridem editis, & Michael Piccatus Periculis Criticus diu ante illum observantur monuerantque. In tanta librorum copia atque ubertate, quae abundans, siesse posse non nego, ut in mentem fuisse ea nobis ignaris veniant, quae ab aliis ante nos jam sint dicta. Sed humanitati lex, & ipsae haec lite-

rac, quarum praecipuum condimentum innocentia candorque ac benignitas sunt, postulant omnino, ne in altero insectemur cum errore, qui a nobis quoque aut commissus sit, aut committi possit. Nam quod emendationes nonnullas, quae in Nasonis mei editione jam ante decennium publice legebantur, sibi vindicavit, non sum is ego, qui hominibus literatis parum in me permitam. Hoc quoque praeter morem meum est, quod nunc in haec contentions arenam descendendo. Sed ut me, ut aperte tecum agam, Clarissime Menagi, & male habet, quod licet ipse Faber Epistola LXIX. a carpando parente meo, viro nec male, ut scis, de litteris dum vixit merito, & nunc, quod tri caput est, e vivis sublato, procacem & contumeliosum calanum haud continuit. Non quod emendationis laudem illi detractum ivit: (atque utinam visisset! pateret enim ignominia, qua appetimus) sed quod fidem ejus & ingenuitatem in differtim vocat. Hanc tam atrocem injuriam nisi amolarit a sepulchro optimi parentis, indignus profecto sim, qui aliquo inter homines cordatas habere loquor. Magno gentem mehercules vestram ludio senex noster a teneris est profectus. Testantur tot scripta ejus, Thuanis, Janinis, Bufensivallis, Maureris, Scaligeris, Casaubonis, aliis, partim dicta, partim horum partim laudes ore pleno praedicantia. Ejus vero tam profusi affectus fructum hunc tulit, ut identidem a vestris hominibus publice fit lacerratus, vixque ullum inter adversarios suos numerarit, praeter unum Casperem Schioppium, qui Gallus non esset. Videlicet in formis etiam edicantissimis naevi nonnunquam apparent: & sunt in humanissima gente sui quoque Theristae & Alaflores. De Salmasso non quoror, qui cum nemini storum temporum literato pepercerit, nihil profecto rationis est, cur parentis mei causam peiorum ducam, quam ceterorum omnium, qui actare nostra clare, quorum nemo virulentum ejus dentem evasit. Nec quoror de Joanne Croyo, qui non solum oblitus patriaeque patrisque Latini, ac communium studiorum, sed ordinis quoque sui, homo Theologus scitio consecutum parentem meum nulla provocatus injuria perulantissime exagitavit. Audio enim illum a collegis suis officii admonitum, quibus facinus istud barbarum displicebat, respuit. Possim alios profectus, quos missos facio, ne tibi sim gravis. Atque haec vivo patri contigisse, ac proinde invidiar & obprobriationis exposito, minus indignor. De Claudio Saravio, & hoc ipso Fabro nondum cicatricem vulnus duxisse fateor. Sed de Saravio alibi videmus, qui, cum Salmassiani moris malignitatem fa-

Nec quotus annus eat, nec quo sit nata requirere
Consule: quae rigidus munera Censor habet.

Prae-

tis haberet perfectam, ut de ea moribundus etiam sit conquisitus, tam serviliter tamen ei obsecutus, quae adulatus est in epistolis, ut ejus similitudinis, atque propemodum innumeras exercebat, immisce- re sese, eaque pro suis ducere haud sit gravatus, Heinisium nunc miris laudibus extollat, (levitatem quoque in homine togato & Senatore non ferendam vide) nunc fugillet ac contemptissime excipiat; calumniam quoque ei non unam aspergat. Denique apud Heinisium totus sit Heinisianus, Salmassianus apud Salmassium, hoc est, Heinisii obprobretor indignis. Nosce, quae, mi Menagi, si delicias illas patriciarum artium nos Batavi, quae nullicias est nostra, non asequimur aut approbamus. Sed Saravio pessimum consilium ivere, qui epistolas istas divulgavit, non sublati atque exais is, quae integritatis famam in illo ipso proflus evertunt. Nam quam candidè nobiscum egerit, & tu ex me olim intellexisti, & ipsum facti indignissimi ante mortem pudicissimum non ignorat illi, qui eo usi sunt familiariter. Deceveram haec conquire & dissimulare in publico, ne cum larvis letandum mihi esset, sed quoniam per silium ejus id non licuit, dicentur ea alio loco & testimonis suis confirmabantur, quae extorsisse se mihi invito fortasse nolit. Nunc de Fabro videamus. Accusat ille Heinisium in Epistolis, quod locum Horatianum ex Callimachi epigrammate expressum observasset jam ante, idque in Epistola ad Salmassium exarata. Si consulisset primas Horatii Heinisiani editiones Faber, jam sciret, existisse publice eam Heinisii observationem, ante editam Scaligeri epistolam. itaque probandum accusatori fuerat, Scaligeri epistolam, cum necdum luci esset commissa, ab Heinisio perlectam fuisse: quod probat nunquam. probandum etiam, Anthologiae Graecae partem ineditam, in qua Callimachi id exister epigramma, in manus Heinisianas nunquam devenisse: ejusque notitiam Heinisio esse sola Scaligeri epistola datam. Atqui norunt populares nostri, Heinisium totis fere quinquaginta annis curam habuisse publicae Leidensium bibliothecae, norunt in eadem bibliotheca asservari Anthologiae ineditae exemplar, quem librum ab Heinisio diligenter perlectum fuisse manus ejus satis evincit, quae in ipso codice passim apparet. Evincunt & poemata ejus, in quibus multa passim occurrunt inserta hujus Anthologiae a se Latinis donata versibus. Jam vero imitato Callimachi Horatiana adeo est aperta ac leuciter, ut qui Flaccum vel semel legerit, in edicentis postea in hoc ipsum Callimachi epigramma, facillime deprehensus sit tam manifestam imitationem. Neque dubium est, quin ante Heinisium hoc Turnebus, Lambinus, Torrentius, alii,

quos iactat Faber, & qui Horatium suis commentariis illustrare virti eruditum, animadversuri fuerint, si Callimachi epigramma in illorum manus incidisset. At vero, quando severus adeo est Faber, ut Heinisium multa cum acerbitate vellicandum putet, quod ignarus in eadem cum Scaligerio conspiravit observacione, de se videtur, qui Salmassianus ad Pallium Tertullianus sibi perlectas esse diffiteri non possit, aut si difficitur, fidem se non inventurum fati sciat. Illud vero nimis omnium ferendum, quod in eadem, qua Heinisium exagitat epistola, Horatianis alterius loci castigacionem non solum sibi fit ausus vindicare, quam Marciolo & Piccaro deberi jam ostendi, verum etiam, quod alterum nescio quem hominem doctum turpi accuset, qui eundem Horatii locum a se quoque pari modo restitutum esse affirmavit. Nonnulla sane Tanaguillius Faber feliciter in Nafone restituit, sed quorum pars major partim a me in prior editione, partim ab aliis sit occupata, in nonnullis lapsus & conjecturae falsus est: nec propterea illum insectatus sum. sed silentio perquam involvi, quae reprehensionem merebantur, quae laude digna judicabam, praedicant ingenue. Exuat moros istos feroculos Tanaguillus vester, quos ipse in discipulis credo fuisse, quo est supercilio, non serret, serulaeque ac scutulae debellandos sibi proponeret. hoc si impetrare a se potest, nos ingenio ejus & studio, quod rei literariae augendae dedicavit dedicabitque, favore inter primos atque applaudemus. Non ignorat penes me exstare epistolam suam, in qua in elementem multa dicuntur in virum quandam doctissimum, cuius tamen amicum apud alios se fit profectus: quae si proferatur in lucem, facile appareat, non flos scriptores antiquos esse, in quibus multum emendandum restet. me quidem amicum pollicae experit licet, si injuriam parenti meo illatam publicae signofat. & agnoscat, nisi omnem profus candorem ejuravit. Haec copiosius praeter institutum. Sed nec tute improbabis tam piae veritacionis causam, si de paterna existimacione agi memineris, Doctissime Menagi, cuius patrocinium ipsa naturae juria unice mihi commendat. nunc in Nafone pergamus. HEINISIVS. Vide & Heinisium ad Claud. Bell. Getic. 437. & Douza codici suo adscriptaer, *male vixit*, & ex Lincilio probaverat. quae Gevartium falli credam, cum dicat Douziam legere, *male nisa*, cum in lib. x. praeced. in Petron. cap. 14. *male vivum* legat, adducto etiam Lucilii loco. BURMANIVS.

661. *Dia agitem, quaecumque brevis.*] *Habilem* in quibusdam. NAUGERTIVS. *Habilem* scripti cum prima editione. etiam bene. lib. 11. Amor. Eleg. IV.

HABET

- 665 Praecipue, si flore caret, meliusque peractum
Tempus; & albentes jam legit illa comas.
Utilis, o juvenes! aut haec, aut ferior aetas.
Ille feret segetes; ille ferendus ager.
Dum vires annique sinunt, tolerate labores:
670 Jam veniet tacito curva senecta pede.
Aut mare remigiis, aut vomere findite terras;
Aut fera belligeras addite in arma manus:
Aut latus, & vires, operamque adfert peullis.
Hoc quoque militiae est: hoc quoque quaerit opes.
675 Adde, quod est illis operum prudentia major:
Solut &, artifices qui facit, usus adest.
Illae munditiis annorum damna rependunt:
Et faciunt curâ, ne videantur anus.
Utque velis, Vencrem jungunt per mille figuras.
680 Inveniat plures nulla tabella modos.

Haec habilis brevitate sua est. HEINSIUS.

661. *Plenam.* Vid. ad lib. 1. 66.

664. *Confule.* Sidere unus Heinii, quod an huic loco conveniat dubito.

664. *Munera Cenfor habet.* Quaesere cenfor Neapolitanus. non male, nisi forte melius, quae rigidas quaerere Cenfor amat. munia cenfor margo Bismanni. quae solemnitas est confusio: Gebhard lib. 1. Ant. 12. conjecerat, *munera Cenfor agit.* Gruterus obiit. quasi minus Latinum esset, *habere munus.* sed ita & Cicero lib. 11. de Legibus. 3. *Tamquam id habuerit operis ac muneris, ut hanc nobis effluere sedem ad dissipandum.* sed & Latine dicitur *habere quaerere*, si Neapolitani codicis scripturam quis libet. *habere* autem & *agere* passim confundi vidimus apud Nasonem, & Quintilianum. BURMANNUS.

666. *Albentes jam ligat illa comas.* Legit prima editio cum Jureti ac Scaligeri excerptis & aliis quiquidam scripsit. ad Regius cum potioribus, legit, recte. alii, *legat*, vel, *liget*, legit, evellendas scilicet. Phaedrus lib. 11. Fab. 33.

Ambae videri dum voluit illi pares,

Capillos hominibus legere coepere invicem.

Hoc est, velle, ut ipse mox. HEINSIUS.

671. *Aut mare navigiis.* Remigiis, & terras pro terram meliores scripti cum prima editione. HEINSIUS.

672. *Adde.* Veritus codex Regius & duo alii. perperam. vid. ad lib. 111. Amor. viii. 48.

674. *Hoc quoque facis oper.* Idem libri quaerit oper. proprie. sic Amor. lib. 11. El. x. Quaesere avorsus oper. & lib. 111. El. viii.

Tam male quasitas pulvere mutet opes.

Et paulo ante:

Quaesitum est illi sanguine, quicquid habet.

Pro acquitum. Fall. 11. 96.

Atque ita quaestitas arte forebat opes.

Scribe praeterea, *militias est cum Jureti excerptis.* HEINSIUS. Sed *facere divitiis* posset dici, ut *rem facere* apud Terent. Adel. 11. 2. *facere pecunias* & similia apud alios.

675. *Operum prudentia.* Scio opus dici praecipue de Venere, sed an opera plurali numero recte dicantur dubito. estis tralationem a re castrensis esse velit Broukhuf. ad Tibul. 1. x. 64. ego certe malelem, *rerum prudentia major*: ita passim veterum. Virgil. 1. Georg. 416.

Aut rerum fato prudentia major.

Perfius 1.

Rerum prudentia velox

Ante pilos venit.

Gratius Cyneq. 427.

O rerum prudens, quantum experientia vulgo

Materiem largita boni.

Et hanc locutionem apud eundem corruptam indicat Heinsius vers. 333. ubi vulgo legitur:

Utrumque est prudens, et sanxitis impigum armis.

In margine enim notaverat sibi legendum videri,

Rerumque est prudens. & contra apud Silium lib. xv.

149. ubi vulgo legitur, *rerum comites*, ille malebat

operum comites, sed recte *rerum* vindicat Drakenborchius. ut autem *res* de bellis, ita & *res Venoris*,

ut Remed. 431. & passim. BURMANNUS.

677. *Illae munditiis.* Egrege & graviter Ter-

tullianus lib. 11. de cultu Feminarum. 9. *Contra si*

forma desicit, adminiculum nitoris quasi de suo gra-

tiam supplet. Aetates denique requiescit jam, et in

corporum modestiae subductus splendor et dignitas cul-

torum modestiae subductus splendor et dignitas cul-

Illis

- Illis sentitur non irritata voluptas:
Quod juvet, ex aequo femina virque ferant:
Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt:
Hoc est, cur pueri tangar amore minus.
685 Odi quae praebet, quia sit praebere necesse;
Siccaque de lana cogitat ipsa sua.
Quae datur officio, non est mihi grata voluptas.
Officium faciat nulla puella mihi.
Me voces audire juvat sua gaudia fastas:
690 Utque morer memet, fuisseamque, roget.
Adspiciam dominae victos amentis ocellos.
Languet; & tangi se vetet illa diu.
Haec bona non primae tribuit natura juventae,
Quae cito post septem lustra venire solent.
695 Qui properant, nova musta bibant. mihi fundat avitum
Consulibus priscis condita testa merum.

Nec

sus avocant, et severitatem appetitionibus inquietant. Hoc est cur pueri tangar amore minus. Ollendit poeta Noster se non *pueris* secutum non esse: atque iccirco nonnullis, qui in litteris nomen habent, odio esse, despici & nihili fieri a quo: contra alios poetâs amare & suscipere. Praedarum scilicet ingenium & iudicium. CROFANUS.

680. *Invenit plures.* Prima editio cum tribus scriptis, *invenit* & alii plerique, *invenier*. unus ex meis, *inveniat*, quod amplector. HEINSIUS.

681. *Illis sentitur irritata voluptas.* Alii, *illis sentitur iractu irritata voluptas*. Merula, *tactis irritata*; nec attinet de his anxie disputare. MCVLLIUS. In duobus Heinii erat, *tabu nuxiata*. forte, *iractu nuxiata*. ut idem fere notet, quod vs. 718.

Sed sensim tarda prolicienda mora.

de *iractu*, licet paullum alia significatione, vid.

ad Quintil. v. Inst. 8. & vi. 3. ubi & *tactu* alii legunt. *nuxis* autem ut lib. 111. 579.

Quod datur ex fucili longum malo nuxis amorem.

Et Remed. 543.

Est quoque longus amor, quem dissidentia nuxis.

Sentitur dictum ut apud Martial. lib. xi. 61.

At Chione non sentis opus.

Et Nostrum 111. 793.

Sentiat ex imis Venarem resoluta medullis

Vemina.

Et supr. 532. *non omni tempore sensus adest.* BURMANNUS.

682. *Quod juvat, ex aequo femina virque ferunt.*

Juvat et ferunt scripti meliores, & sequenti veru

686. nuxis quoque resolvunt, pro utrumque. nec aliter

prima editio, ad Regius, lubet, pro juvat.

HEINSIUS.

683. *Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt.* Hoc est cur pueri tangar amore minus. Ollendit poeta Noster se non *pueris* secutum non esse: atque iccirco nonnullis, qui in litteris nomen habent, odio esse, despici & nihili fieri a quo: contra alios poetâs amare & suscipere. Praedarum scilicet ingenium & iudicium. CROFANUS.

686. *Siccaque de lana cogitat ipsa sua.* J Cruteus est Palatio annotaverat, *Hic quoque de lana cogitat ipsa sua*. Quod non displicet. DAN. HEINSIUS. male, vid. ad Epil. xv. 134. melior certe esset lectio Francof. *sic quoque de lana*. & modo etiam multo codices & quidam editi, *quia sic praebere necesse est*, sed nihil mutamus.

690. *Utque morer memet fuisseamque roget.* Memet primo reponendum cum scriptis plerisque & prima editione. deinde Regius & quinque alii, *Atque*. unus meus, *Ubique*. Puto:

Quaeque morer memet fuisseamque rogent.

ut ad voces referatur. HEINSIUS.

694. *Quas cito post septem.* Si tam tarde bona

illa veniunt, & post longum usum, an illa cito

venire recte dicantur vident acutiores, mihi semper

hic versus corruptus visus fuit, nec juvant co-

dicces. forte *Quas nisi post septem*. ut *nisi*, pro *non*

nisi positum sit. vide quae Gronov. ad Liv. xxxiv.

16. producit, licet in quibusdam exemplis diver-

sium censent. BURMANNUS.

695. *Mihi fundat avitum Consulibus priscis con-*

dicta testa merum. In Fastis lib. v. 517.

Quaeque puer quondam primis dissiderat annis,

Promit summo condita vna cado.

Horatius Ode xxi. lib. 111. *carm. ad amphoran;*

quam in Corvini gratiam erit aperturus;

Na n a

- Nec platanus, nisi fera, potest obfistere Phoebo:
Et laedunt nudos prata novella pedes.
Scilicet Hermionen Helenae praepone re posses?
700 Et melior Gorge, quam sua mater, erat?
Ad Venerem quicumque voles attingere feram,
Si modo duraris, praemia digna feres.
Conscius ecce duos accepit lectus amantes:
Ad thalami clausas, Musa, refiste fores.
705 Sponte sua, sine te, celeberrima verba loquentur:
Nec manus in lecto laeva jacebit iners.
Invenient digiti, quod agant in partibus illis,
In quibus occulte spicula figit Amor.
Fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector;
710 Nec solum bellis utilis ille fuit.
Fecit & in captâ Lyrneside magnus Achilles,
Cum premeret mollem lassus ab hoste torum.
Illis te tangi manibus, Brisei, sinebas,
Imbutae Phrygiâ quae nece semper erant.

O nata tecum consule Manlio,
Seu tu cre.

Tibullus Eleg. & lib. 1.

Nunc mihi sumos veteris proferte Falernos

Consulis, & Chio solvite vinela cedo.

Vasa igitur vinaria, horum aut illorum consulum temporibus, quibus in eis vinum conderetur, signabantur. CIOPANUS.

697. Obfistere ventis.] Vento plerique scripti. At Regius cum decem aliis Phoebo. optime. Atque ita in Observationibus doctissimus Gronovius lib. 1. cap. v. qui aedundus. HEINSIUS.

698. Nudos.] Sex codices, teneros. supr. 212. Et tenero solum dame vel adde pedi.

31. Amor. xv. 22.

Quodve tener digitus ferre recusat onus.

Sic inf. III. 624.

Et tenero blandas sub pede ferro notas. ex MSS.

Teneri autem pedes hic sunt recentes, ut dicimus, a teneri: assuescere multum, & a teneris unguiculis. & sup. v. 650. tener ramus. HEINSIUS.

701. At Venerem quicumque voles attingere feram.] Ad Venerem scripti meliores. Plautus Mercat. Act. 1. Sc. 1.

— Hoc ideo fit, quia

Quae nihil attingunt ad rem, nec sunt usui, haec Amator profere saepe adverso tempore. HEINSIUS.

705. Sine te.] Sine me Francos. & Morci cum prima editione: ut sensus sit, cisi ego nihil praecipiam. sed relictus ad Musam Magistram sermo fit. deinde malum, verba sequuntur, sponte profuerunt, ita sua verba sequi saepe dixit, vide loca ab Hein- sio adducta ad Epist. xvii. 251. Sequi etiam & lo-

qui passim confuderunt Librarii. celeberrima interpretatur Douza publica, ut dixit lib. III. Amor. 7. non nego. sed addo simul notare saepe repetita, vid. ad III. Amor. v. 3. BURMANNUS.

707. Invenient digiti quod agant.] Quod agant cum Regio, aliis quibusdam scriptis, ac prima editione. similiter initio lib. III. Post respondentur:

— Invenies, & quod invenis agas. HEINSIUS.

Lib. x. Met. 372. Et quod agat non invenit.

708. Spicula tingit amor.] Tinguo multo ex scriptis, sed placet cum Jureti excerptis & quinque aliis figit legi. HEINSIUS. Tendit unus Heinlii. singit Aprofi.

710. Non solum bellis.] Nec solum scripti. HEINS.

711. Magnus.] Fortis Aprofi & duo alii, quod perpetuum fere Achillis Epitheton. vid. Ep. XIII. 137. & t. Am. IX. 33. ubi similis varietas: sed praecessit, fortissimus Hector. BURM.

712. Lassus.] Rectius in libris scriptis, lassus. CIOPANUS.

715. An fuit.] Nam suis Bernensis. ha fuit unus Heinlii.

718. Tarda perficienda mora.] Scripti ferre omnes cum primâ editione, proficienda. unus Regius, proficienda. tres proficienda. Unde Arduum non fuit conjectare, proficienda. quod unus Patavinus confirmat. Statius Theb. IV. 607.

— Non ille ad sanguinis hauritus

Cetera cœnæ pubes, alienum accedit ad imbrem.

Immortale odium spirans. sed prolucis ultro.

Aonius vates.

Ita scribendum, cum in veteribus codicibus legitur, prolucis. vulgati, proflit. Apud Plautum Cur- culione.

An

- 715 An fuit hoc ipsum, quod te, lasciva, juvaret,
Ad tua victrices membra venire manus?
Crede mihi, non est Veneris properanda voluptas;
Sed sensim tardâ prolicienda morâ.
Cum loca repereris, quae tangi femina gaudet;
720 Non obftet, tangas quo minus illa, pudor.
Adspicies oculos tremulo fulgore micantes,
Ut sol à liquidâ saepe refulget aquâ.
Accedent questus, accedet amabile murmur,
Et dulces gemitus, aptaque verba loco.
725 Sed neque tu dominam velis majoribus usus
Desine; nec curfus anteat illa tuos.
Ad metam properate simul. tum plena voluptas;
Cum pariter victi femina virque jacent.
Hic tibi servandus tenor est, cum libera dantur
730 Otia; furtivum nec timor urguet opus.
Cum mora non tuta est; totis incumbere remis
Utile, & admisso subdere calcar equo.

Finis

culione 1. II. 2. merobita anus illa de vino:

Ejus odor cupidam huc me per tenebras prolucis foras.

Sic prolectare in Fastis lib. IV. vs. 433. ex antiquis codicibus. ubi plura. sic allicere & allicere supra 152.

Dulcibus est verbis alliciendus amor.

Et mox 444.

Acridus est stimulis eliciendus amor.

Et lib. III. 510.

Comibus est oculis alliciendus amor.

Hinc olefano & alleolare. quomodo & illellato ab allicere, & pellectare à pellicere. HEINSIUS.

Prolicere Scioppius lib. III. Suspect. Lect. cap. 20. docet a Cicerone & aliis poni pro augeri & increbrescere: sed huic loco non congruit. persicere vero in hac re petiam proprium esse verbum docuit Erhard.

ad Petron. LXXVII. BURMANNUS.

719. Cum loca repereris.] Ex hoc loco notandum reperiri, & ea tempora, quae à praeterito deducuntur, per duplex pp. scribi debere. quod à plerisque viris doctis ignoratum, & syllabam re, longam esse, licet non geminentur consonantes, constat. vid. ad 1. Amor. VII. 62. BURM.

722. A liquidâ.] In liquidâ editiones priores & nonnulli scripti: ut solet in liquidâ saepe resurgit aqua Bernici. ad liquidâ aquas Regius. a liquidâ aquis Palat.

723. Accedant questus, accedat.] Accedent, acceder scripti meliores. HEINSIUS.

724. Verba joco.] Optime è Palatino notaverat Grueterus:

Et dulces gemitus, aptaque verba loco.

DAN. HEINS. Loco etiam Bernensis & quinque alii.

725. Sed neque tu dominam velis majoribus usus Desere.] Desine scripti cum primâ editione constanter, praeter codicem Arondelianum, & tres quatuorve alios recentioris notae. Met. III. 478.

Quo fugis? oro, mane. nec me, crudelis, amantem Desine, clamavit.

Quomodo illic scripti. lib. VI. 215.

Desine, Phoebus ait, (poenas mora longa) querelas. Ita & ibi ex veltigis optimorum codicum respondentium. lib. VII. 857.

Nec me morte sua secleratum desinat oro.

Pont. lib. XI. El. VII.

Cospta tene quaeq; nec in aequore desino navem.

Lib. IV. El. VIII.

Sed dare materiam nobis, quam carina mavis? Nec tamen ex toto desinere illa potes.

Quomodo tribus illis locis nonnulla exemplaria probae notae. Virgilius Ecl. VIII.

& Ecl. v. 19. Desine plura puer. Silius lib. XII. 725.

Cede Deis tandem, & Tivania desino bella.

Ita Ciceronem, Suetonium, Gellium quoque locutiones alii jam monuerunt. Apuleius lib. V. Met. Lugubres voces desinisse & diutius lacrymis madentes genus siccae. Val. Flacc. IV. 635.

Desinite amplexus, propiusque accedite dextrae. Sed ibi scribendum est, Dem finite amplexus. HEINSIUS.

727. Plena voluptas.] Vide ad Petronii cap. LXXXV.

729. Hic tibi servandus tenor est.] Servandus scripti potiores cum primâ editione. HEINSIUS.

731. Remis.] Velis Ambrosi & Francos.

Ninna 2

733. Op-

- Finis adest operi. palmam date, grata juventus;
Sertaque odoratae myrtea ferte comae.
- 735 Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi;
Acacides dextrâ; pectore Nestor erat:
Quantus erat Calchas extis, Telamonijs armis,
Automedon curru, tantus amator ego.
Me vatem celebrate, viri, mihi dicite laudes:
- 740 Cantetur toto nomen in orbe meum.
Arma dedi vobis: dederat Vulcanus Achilli.
Vincite muneribus, vicit ut ille, datis.
Sed quicumque meo superarit Amazona ferro,
Inscribat spoliis, Nafo magister erat.
- 745 Ecce rogant tenerae, sibi dem praecepta, puellae.
Vos critis chartae proxima cura meae.

733. Operi.] Operis editio prima. *laeta juventus* Neap. & sex alii. *rota unus.* Graja Vossian. *Finis inest* etiam Neapol. Vatic. & Palat.

735. *Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi, etc.*] Haec omnia ex Homeri Iliade translata sunt: quare si qua hic in commentariis desiderantur, ea ex origine ac fontibus suis petantur. MICVLLVS.

735. *Podalirius.*] Vide Scholia in lib. II. de Remedio. CIOFANVS. *Epidaurius* Vaticanus.

735. *Arte medendi.*] Malim, *arte medenti.* pro *arte medicâ.* sic & lib. VII. Met. 526. scribo, *pugna-*

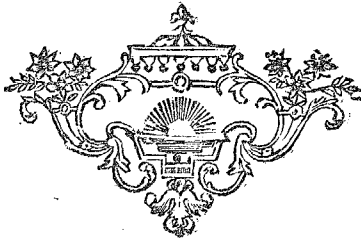
sum est arte medenti. & lib. xv. 628. ex veteri libro:

———— *Postquam mortalia cerunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentes.*

Ut *verba medentia* apud Statium. HEINSIVS. Non probat: nam ita *ars nandi* II. Trist. 486. *artes amandi* supr. lib. I. 9s. I. & similia.

742. *Vincite muneribus.*] Id est per munera, & virtutem munerum vobis a me datorum, ut Achilles olim ope armorum a Vulcano donatus, victor cavit ab Hectore, quem interfecit. DOVZA.

744. *Spoliis.*] *Folius* plurimi scripti. eadem varietas lib. III. 812. *inscribant* etiam unus Heinssii.

P. OVIDII NASONIS ARTIS AMATORIAE LIBER TERTIUS.

A Rma dedi Danais in Amazonas. arma supersunt;
Quae tibi dem, & turmae, Penthesilæa, tuac.
Ite in bella pares: vincant, quibus alma Dione
Faverit, &, toto qui volat orbe, Puer.
5 Non erat armatis aequum concurrere nudas:
Sic etiam vobis vincere turpe, viri:
Dixerit è multis aliquis, Quid virus in anguem.
Adjicis? & rabidae tradis ovile lupae?

Par-

1. *Prima dedi Danais.*] *Arma dedi* reponatur cum scriptis & prima editione. HEINSIVS.

2. *Quae tibi dem & turbas.*] Haud paulo venustius est, quod ex antiquo codice in libro suo annotaverat Scaliger:

Quas tibi dem & turmae, Penthesilea, tuas.
DAN. HEINSIVS. *Turmae* rectius in Regio, Scaligeri excerptis, & octo alijs. praeliabatur enim Amazones, ut plurimum, equis; & *Lystas* Rhetor, dicit post hominum memoriam Amazonas primas equos conscendisse. Pont. IV. El. X.

Et tu foeminae Thermocon cognite turmae.

Propertius III. XII. 15.

*Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis,
Thermoconiacâ turma laevatur aquâ.*

Statius Sylv. I. VI. 55.

*Credas ad Tanantiferumque Phasin
Thermoconiacas calere turmas.*

Claudianus Rapt. Prof. lib. II. 65.

*Qualis Amazonidum pelvis exsultat admois
Eleva cohors: quoties Arcton populata virago
Hippolyte novos ducit post praelia turmas.*

Theb. XII. 636.

*Iffer & Arctos Cadmea ad moenia ducens
Hippolyte turmas.*

Val. Flaccus de Amazonibus lib. IV. 607.

———— *Ludo volitans cum turma superbo
Pulveris exsultat equis.*

Turma autem pro *turba* saepe poetarum utuntur. de quo alibi plura dicentur. HEINSIVS. *Turmae* etiam Zinzert. Promul. c. XVII. *Quae modo dem turbas* Vaticanus. unus.

7. *Quid virus in anguem.*] In anguem prima editio, cum quinque scriptis. HEINSIVS.

8. *Rapidis tradis ovile lupis.*] *Alii, rabidis lupis;* sed prima editio, Regius, Arondelianus, & quatuor alii, *rabidae lupas.* bene. de foeminis enim agit. infr. 9s. 419.

Ad multas lupa tenet oves praedator ut unam.
Avien. Fab. I. *rabido* quod foret *esca lupo.* Prudentius Psychomach. *rabidorum more luporum Crivimus perfulsant.* Idem Cathem.

*Impavidas lupo inter oves
Tristis obambulat, & rabidum
Sanguinis immemor os cubilets.*

Nann 31

Sed

Parcite paucarum diffundere crimen in omnes.
 10 Spectetur meritis quaeque puella suis.
 Si minor Atrides Helenen, Helenesque forem
 Quo premat Atrides crimine major habet;
 Si scelere Oeclides Talaionidae Eriphyles
 Vivus & in vivis ad Styga venit equis;
 15 Est pia Penelope, lustris errante duobus,
 Et totidem lustris bella gerente viro.
 Respice Phyllaciden: & quae comes isse marito
 Fertur; & ante annos occubuisse suos.
 Fata Pheretiadae conjux Pagasaeta redemit:
 20 Proque sui est uxor funere lata viri.
 Accipe me, Capaneu; cineres miscebimur, inquit
 Iphias, in medios desiluitque rogos.

Ipsa

Sed & rapax lupus Nostro Trist. iv. El. 1. HEINSS. vid. ad Epist. x. 96. credit Bernensis.
 9. Diffundere.] Dispergere unus Heinlii.
 13. Talaionidae.] Talaionidae scribendum est, ut docuit Gronov. ad Stat. II. Theb. 141. ubi Talaionides Adrastrus dicitur, Eriphyle vero, filia Talai, Biantis filii, & Adrastris foror. male Merula Talaona vocat, & Talaonem Crispinus, multo imperitius. BURMANNUS.
 14. Vivus & in vivis.] Expressit hic Ovidius Euripidem in supplicibus. 925.
 Καὶ μὴ τὸν Ὀιδάκτου γὰρ γενναῖον πόνον,
 ὅποι ζῶντι ἀναπαύσαντες εἰς μυχὸς χθονός,
 Ἀνδρῶν τελεῖσθαι, ἐνδρόσιον ἐπιδανθῆ.
 Ut ibi notat non neglexit Bernensis, & ex Pindaro defluxisse ad Euripidem monuit. BURMANNUS.
 15. Est pia.] At pia duo libri, qst tres.
 17. Respice Phyllaciden, & quae comes isse marito fertur, & ante annos occubuisse suos.] Merula varie exponit hunc locum, post Laodamiam etiam Didonis historiam hic accommodans. Sed ego simpliciter de Protefilia & Laodamia uxore ejus totum distichon accipio, ut sit ordo & sensus: Respice Phyllacidem, id est Protefiliam, & cam scilicet, quae dicitur comes isse marito, & ante legitimum tempus mortua esse, hoc est Laodamiam. Haec enim a quibusdam traditur, cum Protefiliam commutatum ab inferis reduncundiam uxorem in unum diem impetrasset, absentem virum proscutata esse, viamque cum morte, illius gratia, commutasse. Cujus rei & Lucianus meminit in dialogo Inferorum, & Higynus in fabulis. Sed hic tamen nonnulli variant, illud addens, Laodamiam cum desiderium viri tolerare non posset, effugium Protefilia aeternam fecisse, ac in thalamo postquam, simulatione sacrorum colere coepisset. Quod cum pater rescivisset, iussit illam in pyram conjici, & comburi, Laodamiam autem doloris impatien-

tem, in eandem pyram se conjecisse, atque ita viri mortem consecutam. MICYLLUS.
 20. Proque sui.] Variant admodum codices, quidam, proque viro est uxor funere lata viri. alii, proque viro est uxor funere laeta mori vel passa mori. proque viro est uxor funere laeta mori. Bernenf. sed omnium maxime arridet Francof. codicis lectio: Proque suo est uxor funere passa viro. BURM.
 21. Cineres miscebimus inquit.] Scribo, miscebitur. In obitum Drusi 163.
 Miscebitur cineribus cinis atque ossibus ossa.
 Propertius libro III. Eleg. IV.
 Victor cum viciis pariter miscebitur umbris,
 Anacreon:
 Ὀλίγη δὲ νεοθύεβα
 Κίους ἀέων Ἀχέρων
 In veteri Epigrammate:
 ———— Ἐν δ' Ἀγρίουρι
 Ὅστω καὶ σπέρδι νεθύεβα νεοθύεβα. HEINSSUS: 212. Iphias.] Vide Observ. in lib. v. Trist. eleg. ultima. CIOFANUS. vid. ad Epiced. Drusi. 321.
 24. Nec mirum, populo si placet ipsa suo.] Non & illa scripti cum prima editione. & sequenti verum, Nec tamen. HEINSSUS. Vid. ad Epist. xv. 24. si facit editi olim & scripti Naugerii, & duo alii, & probat Berlimannus.
 25. Hae mentes nostra poscuntur ab arte.] In undecim libris erat, poscuntur; in uno, nascuntur, quod non ineptum, ut sit sensus, illud consilium moriendi pro viris, non ex nostra arte vel praecipio oritur: non enim tam grandia trado praecipia, sed ut sine furo & modo amare discant. Ita Suet. Calig. 15. Unde percussoribus natum consilium. Cicet. xvii. ad Famil. 22. ut mihi nascatur Epistola argumentum. & ita necio, an nascenda caepa apud Silium lib. IV. 724. facile repudiari debeat. Sic & passi & nati confunduntur apud Nemes. I. 75.
 Namque prius Siculis Phoeae nascuntur in arvis.

Ubi

Ipsa quoque & cultu est & nomine femina Virtus.
 Non mirum, populo si favet illa suo.
 25 Nec tamen hae mentes nostrae poscuntur ab arte.
 Conveniunt cymbae vela minora meae.
 Nil, nisi lascivi per me discuntur amores:
 Femina praecipiam quo fit amanda modo.
 Femina nec flammam, nec faevos discutit arcus.
 30 Parcius haec video tela nocere viris.
 Saepe viri fallunt; tenerae non saepe puellae:
 Paucaeque, si quaeas, crimina fraudis habent.
 Phasida, jam matrem, fallax dimisit Iason:
 Venit in Aesonios altera nupta sinus.
 35 Quantum in te Thefeu, volucres Ariadna marinas
 Pavit, in ignoto sola relicta loco.

Quaere,

Ubi Barthius & Vlitius nascuntur praesertim. nuper viri quidam doctus Bibliothecae Anglicae Tom. I. part. 1. cap. 7. multis quoque efficere conatus est, in versu illo Virgilii ex Eclog. IV. 42.
 Sponte sua sandix pascentes vestit agnos.
 Legendum esse, nascentes agnos. rationes ut omnes referam, non fert harum notatum ratio. sed mihi nihil mutandum videtur: cum quia Plinius, tam parum remotus ab aetate Maronis, firmat vulgatum lectionem, tum quia sensus omnino id postulat, non agam de sandyce, an herba, an metallum fuerit: parum enim refert, cum consistat apud Maronem de succo quodam capi, quo tingi possunt vellera. jam vero mira, quae nascente Salomino contingent, recentens, cum antea dixisset:
 Ipse sed in pratis aries jam suave ruboni
 Maurice, jam croco mutabit vellera luto.
 Offendit, illa miracula non debere fieri nascentibus animalibus, tunc enim ex causis naturalibus illa evenisse potuissent videri, ut saepe casu, & etiam arte viri animalia coloris nascuntur: sed cum nata essent fusi coloris, in pratis inter pasendum vellera illa ita subito apparitura fingit tincta purpureo, & luteo colore, ut postea non opus fuerit lanas illas alio succo tingere ad vestes faciendas. deinde addit:
 Sponte sua sandix pascentes vestit agnos:
 Succo Sandicis (sive herba, sive metallum fuerit) jam etiam, nascente Pollionis filio, lanas agnorum pascentium inficit, & efficit ut etiam, cum pascantur, vestiti videantur sandyce. respondet ergo rō pascentes, praecedentibus in pratis, ubi nulla ferat suspicio, nulla naturalis causa hujus miraculi potest praetexti. quod nascentibus in stabulis fieri possit. Praeter haec firmat vulgatum lectionem Glaudianis aperta imitatio lib. I. in Rufin. 386.
 Stagnantia postquam
 Vina fluent, oleisque lacus, nec murice tinētis

Velloribus quaeretur bonus: sed sponte rubebant Antonio pastore greges.
 Ubi greges sunt pascentes oves & agni, quibus rubentibus subito & sponte pastor obluisset. haec latius exsequi nunc non vacat. crederem olim simili mendo inquinata illa verba Senecae Epist. LXXXII. In Tycia regio notissima est, Ephesiam incolae vocant, perforatum pluribus locis solium, quod sine ulla nascuntum damno ignis innoxius circum: ubi pascentium tentabant, sed recte ex sequentibus docebat vir Ampli. Cuperus in epistola ad me data, nascentia, hic herbas & plantas posse notare. apud Avianum quoque Orbis Descriptio vers 1020, pro:
 Saeco pascentur pectora bella.
 In MSS. nascuntur deprehenditur, quod tamen minime ibi recipiendum puto, propter ca quae Heinssus adnotat ad lib. III. Amor. VIII. 10. BURMANNUS.
 26. Conveniunt.] Propert. III. VII. 4.
 Non sunt apta meae grandia vela rati. DOVLA.
 28. Femina praecipio.] Praecipiam potiores scripti. HEINSSUS.
 29. Excavit arcus.] Discenti prima editio cum plerique membranis. etiam Regio; nisi quod ille pro diversis lectione effugit, quod & in multis aliis invenit. HEINSSUS. Desigii Apofii.
 30. Haec video.] Mallum, videas. HEINSSUS.
 32. Paucaeque, si quaeas, crimina fraudis habent.] Parcaque Sarraivanus. Lego:
 Raraque, si quaeas, crimina fraudis habet.
 In NUCC 24.
 Raraque in hoc aevo est, quae veli: esse parens.
 Certe unus Palatinus, habet. HEINSSUS.
 33. Phasidam matrem.] Phasidam Regius cum multis aliis. Sed verum est, quod prima editio & tres scripti agnoscunt, Phasida jam matrem.
 Ep. XVI. 345.

Phasidis

Quaere, novem cur isse vias dicatur; & audi
 Depositis silvas Phyllida flectere comis.
 At famam pietatis habet; tamen hospes & ense
 Praebuit, & caussam mortis, Elissa, tuae.
 40 Quid vos perdidit, dicam? nescitis amare.
 Defuit ars vobis. arte perennat amor.
 Nunc quoque nescirent: sed me Cytheræa docere
 Jussit: & ante oculos constitit ipsa meos.
 45 Tum mihi, Quid miseræ, dixit, meruere puellae?
 Traditur armatis vulgus inerme viris.

Phyllida puppe novâ vesit Pagasaens lison.
 Epit. xix. 176.
Ut semel intravit Colchos Pagasaens lison,
Impostam celeri Phyllida puppe tulit.
 Fall. II. 42.

Credulus immeritâ Phyllida fuit ope.
Phyllides avis apud Martialem lib. xiii. 45. Regius
 etiam *Jaso*, dictam Amor. I. II. El. xiv. HEINSIUS.
 Recte Heinſius *jam matronam*: id est, quae jam
 pepererat, cum sit apostolium conjugii vinculum
 proles, & uxor duci locum sobolis creandae causa.
 eleganter Claudian. I. in Eurrop. 72.

Femina cum fovit, retinet connubia partus,
Uxorisque deus matris reverentia pensat.
 elegans illius particulae *jam* usus. Ita *non jam* pater
 lib. II. 93. Liv. VIII. I. *Jam consules erant*
C. Plautius L. Aemilius; cum *natus* viderent. IX.
 94. *Jam* SORA capta erat, cum *consules* advenere.
 BURMANNUS.

34. *Altera nupta sinus.*] Vel *teros* Regius. Emen-
 da in transitu locum Propertii valde depravatam.
 lib. II. El. XXI. ubi de hac ipsa Creusa agit:
Colchida sic hospes quondam decepit lison,
Ejesta est. tenui namque Creusa domum.
 Posteriorem verum quis non videt corruptum esse?
 quomodo enim tenuisse domum Jansonis dici po-
 test, quae ipso nuptiarum die confagravit? scripsi
 perique *tenuis domo*, vel *tenui*. Scribe:

Laeta Creusæ est namque Creusa domo.
 Creon enim *Creusae* pater. Nos in nostris ad Pro-
 pertium non tam castigatorem pluribus adstrue-
 mus. HEINSIUS. ex illo Propertii loco, forte
 librarius codicis Politiani hic quoque *decepit lison*
 scripsit.

35. *Quantum ad te Theben.*] In te scripti & prima
 editio. HEINSIUS. ad te illam editi. ad *Theben*
 duo. sed recte Heinſius: ita saepe *Valerius Maxi-*
mus lib. IV. cap. VII. 6. *Quantum in illo fuit,*
et isse existimans est, & D. *Brutus* periculum mortis
 evasit. & cap. VIII. 3. *quantum in ipso fuit,* &c.

lib. v. cap. I. r. exte. *quantum in ipso fuit.* & alibi
 BURMANNUS.] In MS. Bernensi *Adriana* legi-
 tur, quam sibi notiore Monachus quidam sup-
 positit. ita *Johanna* Propertio inserta. de qua vide
 Broukhuf. ad lib. III. XI. IO. sic in codice Vossia-
 no Martialis lib. v. 35. repperi pro *Flacilla*, *Francina*,
 certe Monachi alicujus concubinae.
 BURMANNUS.

37. *Quaere, novem cur isse vias dicatur, & audi.*
 Nonnulli *vias*, non *vices* legunt, moti fortasse
 Ovidii versu:
Et per quod novius, sapius isset iter. NAUGERIUS.
 Ita in Aldinis legitur. *Merula* variat: legit enim,
Quaere novem vicibus cur una foratur, & *audi,* &c.
 quae lectio eandem quidem cum superiore senten-
 tiam constituit, sed prior elegantior ac planior vi-
 detur. Porro quod ad fabulam attinet, apud Hy-
 ginum in hunc modum legitur: Demophoon
 Theſti filius in Thraciam ad Phylliden in hospiti-
 um dicitur venisse, & ab ea natus esse. Qui
 cum in patriam vellet redire, amicum ei dedit, se ad
 eum rediturum. Qui die constituta cum non ve-
 nisset, illa eo die dicitur novies ad litus cucur-
 risse, quod ex eo enecodos graecæ appellatur.
 Phyllis autem ob desiderium Demophoontis spi-
 ritum emisit. Cui parentes cum sepulchrum con-
 struxissent, arboris ibi sunt natae, quae certo tem-
 pore Phyllidis mortem lugent, quo folia arescent
 & desiliunt. Cujus ex nomine folia graecæ *Φύλλα*
 sunt appellata. haec Hyginus. Fuit autem locus in
 Thracia, circa Amphipolim, in Favorinus tradit,
ἐνὸς βόας, sive *ἐνὸς ἕδος*. Hinc fabulae data occasio.
 MICYLLUS.

Quaere novem cur isse vias dicatur
 ex suis libris castigavit ad Claudianum *Jovis* Par-
 thastus lib. I. Rapt. 135. Regius, *cur una vias*
dicatur. & emendatum postea, *cur una vias iter*
isset. quomodo plurimum ex scriptis. tres, *cur una*
vias iterasset. unus, *cur una vias fit isset.* prima
 editio cum sex scriptis, *quaere novem vicibus cur*
una foratur. unus, *cur una vias foratur.* alius,
Quaere novem vias cur una ter isset. sed solus
 Regius hic audiendus: qui nobis inter tantas lu-

clinationes

Illos artifices gemini fecere libelli:
 Haec quoque pars monitis erudienda tuis.
 Probra Thracinae qui dixerat ante maritae,
 50 Mox cecinit laudes prosperiore lyra.
 Si bene te novi, cultas ne laede puellas;
 Gratia, dum vives, ista petenda tibi.
 Dixit: & è myrto (myrto nam vincita capillis
 Confliterat) folium granaeque pauca dedit.]
 55 Sensimus acceptis numen quoque purior aether
 Fulsit, & è toto pectore cessit onus.

Dum

Quationes Cynofura est. Ejus vestigiis insitens,
 levi mutatione genuinam, nisi fallor, lectionem
 habebis, si pro his, *vices dicantur*, reponas, *Quae-*
re novem cur una vias dicatur: vel *dicantur.* cur
 novem vias appellentur, quae una est via. Remed.
 Amor. 55.
Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro,
Ei per quod novius, sapius isset iter.
 & postea 599.

Limes erat tenuis, longâ subnubilus umbrâ,
Quo tulit illa suos ad mare saepe pedes.
Nona terebratur miserae via.
 Alludit ad vicum in Thracia, qui inde dictus
ἄντια δέμας, poëta Amphipolis; cujus Geographi
 passim meminerunt. de origine nominis jam dixi.
 Coluthus:

Φύλλιδος ἀντίλλουτα Φιλόνωρος ἰδρυσε τέρβον.
Καὶ δῆρ' οὖν ἐνεβάνηκεν ἀλημονος εἰδὲ κελῆδον.
 & quae sequuntur. Hyginus Fab. I. IX. de Phyllide
 & Demophoonte: *Qui die constituta, cum non*
venisset, illa eo die dicitur novies ad litus cucurrisse,
quod ex ea ἐνὸς βόας Graece appellatur. & sic locus is-
 tiam Helychio appellatur, cum aliis *ἐνὸς βόας* di-
 catur, ut jam vidimus. atque ita tam in Hygino
 quam Helychio videtur corrigendum. HEINSIUS.
 forte & hic legendum:

Quaere novem cur una vias iteravit.
 & vide quae ad Epit. XVIII. 135. notavimus.
 39. *Et famam.*] At reclusi duo libri.
 HEINSIUS.

42. *Quid vos perdidit, dicam.*] Post hunc ver-
 sum in prima editione addebat distichon insul-
 sum certe, & nequam nugatoris:
Quid tibi divitiarum presumit? quid forma, quid actas?
Ressica si nescis tale movere latas.

Pro tale Heinſius putabat molle dedisse interpolato-
 rem. certe versus elegantior exiret. BURM.
 44. *Constitit.*] Vaticanus, *assitit*. male. vid.
 II. Amor. v. IO. & Epit. xv. 162. & mox
 vs. 54.

49. *Probra Thracinae qui dixerat ante maritae,*

Mox cecinit laudes prosperiore lyra.] Stesichorus
 poëta Siculus ex Himeræ, Helenam probris pesti-
 culos, postea laudibus affecit. CROFANUS.
 51. *Si bene te nosti.*] Novi scripti plerique cum
 prima editione. Forte, *Si bene me novi.* & pro *vis*
 sequenti versu, *vices*, ut versui consulatur.
 HEINSIUS. *Si bene te monui* Regius non male: forte,
si bene me nosti. sed & *si bene te novi* placet;
 I. Amor. II. 43.

Utm quoque non paucos, si te bene novimus, ares;
 II. Eleg. XVIIII. 39.
Si bene te novi, non bella libentius istis
Dicis.
 Et sapieus alibi. deinde *teneras* Bemensis & unus
 Heinſius, *cultas mihi redde puellas* Aprof. *cultas ne*
lude puellas Moreti & alius. BURM.

52. *Gratia, dum vives, ista petenda tibi est.*]
 Non à ditius, ut *Merula* exponit: sed à puellis: ut
 sit sententia, danda opera tibi est, dum vivis, ut
 hanc gratiam à puellis incales, ne eas laesisse videar.
 MICYLLUS.

53. *Myrto nam vincita.*] Nova Vaticanus. *jam*
neza Palatinus. sic I. Amor. II. 23. *notie comam*
myrto. tres etiam *cintha*, ut inf. 302. & alibi, ubi
 haec voces commutari à librariis solent. BURM.
 54. *Granaeque pauca.*] Hoc ex Hesiodi imitatio-
 ne, qui cum pauca ex Heliconis fons summisset, ex
 Pastore Poëta evasit. vide Lucian. in Rhetor. praecipit.
 pag. 815. *aurum ramum* à Musis accepisse
 idem dicit adversus indoctum pr. pag. 804.
Laurum in dissertat. cum Heliodo pr. pag. 927. &
 in Encomio Demosthenis pag. 1087. unde eo
 passim adlaudent Poetae. hinc in Remed. 75.

Te precor, o Vates, adsit tua laurea nobis.
 Vid. Broukhuf. ad Tibul. II. v. 603. BURM.
 55. *Sensimus acceptum numen quoque purior aether*
fussit.] *Acceptis* prima editio cum scriptis plerif-
 que. recte. post accepta folia & grana myrri, purior
 aether aether videtur. HEINSIUS. *Clarior aether* Am-
 broſius & unus Heinſius. eadem varietas apud Virgil.
 II. 590. & pura per notem in luce resulsit, ubi
 clara quidam codices. BURMANNUS.

- Dum facit ingenium; petite hinc praecepta, puellae;
 Quas pudor, & leges, & sua jura sinunt.
 Venturae memores jam nunc estote senectae:
 60 Sic nullum vobis tempus abibit iners.
 Dum licet, & vros etiam nunc editis annos,
 Ludite: eunt anni more fluentis aquae.
 Nec, quae praeteriit, iterum revocabitur unda:
 Nec, quae praeteriit, hora redire potest.
 65 Utendum est aetate; cito pede labitur aetas:
 Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
 Hos ego, qui canent fructes, violaria vidi:
 Hac mihi de spinâ grata corona data est.
 Tempus erit, quo tu, quae nunc excludis amantem,
 70 Frigida desertâ nocte jacebis anus:
 Nec tua nocturnâ frangetur janua rixâ:
 Sparfa nec invenies limina mane rosâ.

57. *Dum facit ingenium.*] Putabam, ingenio. Dum Cythera facit ingenio, hoc est, favet. in Tristibus III. XIV. 1.

Cultor & amicus doctorum summe virorum, Qui facis ingenio semper amice meo.
 Vide quae annotamus ad Epist. II. Ys. 39. HEINS. *Dum valet ingenium* & prolii; qui & [fave]t pro varia lectione. ut etiam multi editi & scripti. sed ego nihil mutò. dum ingenium, quod à nomine nunc calefcit, facit & promptum est, audite me tanquam vatem, qui divino monitu praecepta amoris cano. Sic III. Trist. VIII. 23.

Nec caelum, nec aquae faciunt, nec terra, nec aurae. Senec. Med. 687.

Perage, dum faciunt manus.
 Inepite Crispinus ad puellas refert, quarum ingenium ad amorem propendat. BURM.

58. *Quas pudor, & leges, & sua jura sinunt.* Vita fuit Regius. PUTO:

Qua finit officium militiae labor.
 Ut Pont. I. VI. 10.

Perque tuas sunt, quae finet ipsa, manus.
 Huc refer, quod initio hujus poematis dixerat:

Esse proci vitas tenues, insignis pudoris. HEINSIUS.

Puto, quae sinunt, scil. praecepta, nam saepe se nihil nisi legitimum praecipere dicit, quas Latine dici posse vii puto, possit etiam, & sua jura. BURM.

61. *Vros etiam nunc editis annos.*] Regius mendose, *vros etiam nunc recidit annos, unus meos, vros nunc editis, metuo ut rō editis integrum sit.*

Pro vros, aliquando consuebat veritas, ut Propert. lib. IV. l. v.

Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus, Utere, ne quis sat liber amore dies.

Arondellianus, *teneros annos.* Sed *vros anni* videtur esse juveniles, ac proinde amoribus apti, supra lib. I. 62.

Ante oculos veniet vera puella tuos.
 Hoc est, quae revera sit puella. HEINSIUS. Vir Clarissimus Jacobus Gronovius, in notis ad Cebetis Tabulam, corrigebat, *vros inceditis annos.* sed optime refusavit hanc minime recipiendam emendationem Broukhufius ad Propertii lib. II. Eleg. VI. 55. & III. XX. 10. & egregie ostendit edere hic profecti esse, ut apud Censorios facere debebant. Fiacius explicabat, ore & vultu praec vobis fectis, & ita Micrula, Berimanus & alii ceperunt; non quidem male: sed rectius Broukhufius: nam *edat* est publice aliquid dicere, ostendere, profiteri, ferre &c. ita Livius. I. 35. *Urbum ingressi sunt, dimittitque ibi comparato L. Tarquinium Priscum edere nomen.* & cap. 46. *Pluribus tamen auxilioribus filium ediderim, ut recte Gronovius pater. Ita edere exemplum, de quo idem Gronov. ad L. V. XXIX. 27. vultus autem illud Ravinius lib. I. Art. 62. BURM.*

63. *Nec quae praeteriit, rursus revocabitur unda.* Iterum scripti perierit cum prima editione. placet. Vide Notas ad Epist. VI. Ys. 31. HEINSIUS.

65. *Labitur.*] *Voluntur* Vossii liber. hora Palatin. & alius. vid. ad I. Amor. VIII. 48. BURM.

68. *Hac mihi de spinâ.*] *Imitatus auctor Epigrammatis in Anthol. lib. I. cap. c. pag. 146.*

Τὸ ἴδιον ἀμυλλεῖ βραῖν ζῆλον, ἢ δὲ παρῆλλοι, Ζῆτον εὐρήσις οὐ ἴδιον, ἀλλὰ βῆρον.

BURMANNUS.

69. *Excludis amantes.*] *Amantem* rectius quidam libri. HEINSIUS.

72. *Sparfa nec invenies limina mane rosa.*] Janus Gebhardus, cum in veteri codice invenisset *limina aperta*, corrigebat in Antiquis lectionibus lib. I. 12. Mo-

Quam

- Quam cito (me miserum!) laxantur corpora rugis,
 Et perit, in nitido qui fuit ore, color!
 75 Quasque fuisse tibi canas à virgine jures,
 Spargentur subitae per caput omne comae.
 Anguibz exciuit tenui cum pelle vetustas;
 Nec faciunt cervos cornua jacta senes.
 Nostra sine auxilio fugiunt bona. carpite florem;
 80 Qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.
 Adde, quod & partus faciunt breviora juventae
 Tempora. continuâ messe senescit ager.
 Latmius Endymion non est tibi, Luna, rubori,
 Nec Cephalus roseae praeda pudenda Deae.
 85 Ut Veneri, quem luget adhuc, donetur Adonis;
 Unde habet Aenean Harmonicque suos?
 Ite per exemplum, genus ô mortale, Dearum;
 Gaudia nec cupidis vestra negate viris.

Ut

ne nec invenies limina aperta rosa. Sed codices nostri nil permittunt immutari. HEINSIUS.

74. *In nitido.*] Nives Politian. & Vaticanus & unus Heimsii & prima editio. ut Epist. XX. 120.

Quisque subest niveo lactus in ora color.
 Eadem varietas lib. XV. Met. 685. & alibi. BURM.

75. *A virgine juras.*] Jures scripti perierit cum prima editione. HEINSIUS. ad origine comae.]

76. *Spargentur subitae per caput omne comae.]* sparsentur idem. lege etiam, *subitae comae.* dictum Epist. XVIII. Ys. 160. HEINS.

77. *Anguibz.]* Confer Tibul. I. IV. 31. & quae tibi Broukhufius notavit.

79. *Vestra sine auxilio fugiunt bona.]* Nostra Regius & multi alii. sic infra 98. etiam nonnulli ex scriptis:

Damnus munera nostra caret.

Et 161.

Nos male detegimur. HEINSIUS.

81. *Faciunt breviora juventae Tempora.]* Seniora Regius cum Politian excerptis, prima editione, & quinque scriptis. nil mutò. HEINSIUS. Seniora etiam Bernensis. senex adjectivum esse egregie ostendit Broukhufius ad Tibul. I. VII. 88. quod non animadvertimus librariorz saepe impulit, ut loca veterum corrumperent, et apud Lucan lib. V. 333. edunt: *Vos de scita, senes, exhaustaque sanguine turba.*

cum in MSS. Vossii & Thuanii legatur, *senex.* recte, *senex turba.* & ita seniora tempora, hoc loco sunt senescerunt adferenda. nam non puto hanc vocem à librariorz indoctis facile potuisse proficisci.

BURMANNUS.

83. *Latmius Endymion non est tibi Luna rubori.]* Propertius lib. I. Eleg. XV.

Natus & Endymion Phoebi capisse forem.
 Dicitur, & undae concubuisse Deae.

De his Apollonius sub principium lib. IV. & Apollodorus lib. I. CROFANUS.

85. *Ut lacem de te, quem nunc quoque luget, Adonis.*
 Unde habet Aenean Harmonicque Venus?

Codex optimus Regius:

Ut Veneri, quem luget adbus, ponetur Adonis.
 Unde habet Aenean Harmonicque suos?

Venuste, si donetur Adonis, levi mutatione, reponas. donetur pro condonetur. Pont. II. El. VII.

Culpa gravis precibus donatur saepe suorum.
 Sic Juno apud Horatium I. II. Od. III. *Quirinum Marti redonabo.* Statius Thebaid. VII. 156.

An suspensus ego? abscedo & mea vulnere dono.
 Val. Flaccus libro I. Ys. 473.

Donat & Iphiclo pelagus, juvenumque labores Aesonides.

Hoc est remittit. Seneca Phoenissis 231.
Subindo & aures ingerunt, quicquid mihi Donastis oculi.

Hoc est, cuius mihi gratiam fecistis. sic pulcherrime codex egregius Medicenae bibliothecae à me cum vulgatis libris collatus. deprehendit quoque elegantiam ejus lectionis Gronovius noster. In vulgatis, *Negastis oculi.* HEINSIUS. vid. Gronov. Obsev. III. 23.

86. *Harmonicque Venus.]* Sic legendum ex bo-

linis libris & veterum tellimonio, & imprimis Hesiodi in Theogonia, ubi canit Martem ex Venere Harmoniam fuscepisse; item Phobum, & Dimum.

Et Coluthus ait, *καὶ Ἀρμονίης Ἀφροδίτη.* CROFANUS.

Hermoniam, & Hermoniem varic scribunt librarii, sed optimi libri, *Harmoniam* vel *Harmonien*, ut

Leda & Lede & similia. vid. Barth. ad Stat. II. 267. & III. 7. & Munker. ad Hygini Fab. VI. ubi etiam de ejus matre agit; & hoc nomine aliac dictae mulieris ita scribendum evincunt. sic *Harmonia*, ex

Quo 2

qua

Ut jam decipiant, quid perditis? omnia constant.

90 Mille licet fumant; deperit inde nihil.

Conteritur ferrum, filices tenuantur ab usu.

Sufficit, & damni pars caret illa metu.

Quid vetet adposito lumen de lumine fumi,

Quisve cavo vastas in mare fervet aquas?

95 Det tamen ulla viro mulier, non expedit, inquis.

Quid, nisi quam fumus, dic mihi, perdis aquam?

Nec vos prostituit mea vox; sed vana timere

Damna vetat. damnis munera vestra carent.

Sed me flaminibus venti majoris iturum,

100 Dum fumus in portu, provehat aura levis.

Ordior à cultu. cultis bene Liber ab uvis

Provenit; & culto facti feget alta folo.

Forma

qua Mars Amazonas creavit. Apollon. II. Arg. 993. ubi vid. Schol. alia memoratur in Anthol. lib. III. cap. XII. pag. 337. *Harmonia* Gelonis filia Livio XXV. 24. vid. ad III. Met. 133. BURM. 90. *Mille licet fumant.*] Eadem sententia carminis secundi inter Præcipua, quod Ovidio adscribitur vulgo:

Des licet adfide, nil tamen inde perit.

Hygin. Astron. lib. II. cap. 5. *Moredam petiisse ab eo, quae sine detrimento ejus daretur.* BURMANNUS.

92. *Pars illa.*] Vid. ad Petron. CXII.

23. *Quis notes.*] *Quid vetat* Junianus. Scribe, *Quid veter.* dixi ad Epist. x. vs. 88. HEINS.

94. *Quisque cavum.*] Melius in antiquo Scaligeri codice, *Quisve cavo vastas in mare fervet aquas?* ut *mare fit mari.* DAN. HEINSIUS. *Cavo* in mare scripti potiores cum primâ editione. recte. sic in Trist. lib. v. El. I.

Exiguam pleno de mare demat aquae. HEINSIUS. Ita etiam Zinzclr. promull. Crit. cap. XVI.

95. *Et tamen ulla viro mulier, non expedit, inquit.*] Merula sic: *Et tamen ulla mulier inquit viro, non expedit:* non prodest fociniae, cum viro remi habere. Ego vero ita accipiendum puto, ut sit sensus: Tamenot nihil amittant, aut minus habeant puellae, quae cum viris concubere: nulla tamen mulier est, quae viro dicat, Expedit: hoc est, quae ultro se offerat, & non damnatum aut detrimendum aliquod præstet. MICYLLUS. Nihil sensus est in hoc carmine. Scribe vel invidis membris:

Det tamen ulla viro mulier, non expedit, inquis. Non expedit, ut mulier illa det viro. *Dare* pro copiam sibi facere usitatum poetis. Noster supra lib. II. 345.

Quae dant, quaque negant, gaudens tamen eff

regias.

Et saepe alibi. Martialis quosque lib. IV. Epist. 71.

Casta igitur nulla est? castae sunt mille. quid ergo

Casta facit? non dat; non tamen illa negat.

Sic idem passim alibi. hinc etiam *dare gaudia*, & *dare mollem*, inquis, ut in Trist. lib. v. El. I.

At poteras, inquis, melius mala ferre silentio.

Sequenti versu *sumus pro sumis* libri reddens. quae

magis Scaliger ad Propertium de lotio verteret, & cum

secutus Bersmannus, interpretatur. Nolim

facium. *sumere aquam* usitatum pro lavare parte

obscenae, quod post rem Venerem peractam, aut

nocturnas pollutiones fiebat, aut etiam post

exoneratum alvum. Noster lib. III. Amor. El. VII. de re simili:

Neve sua possent intactam se ferre ministras,

Dedat hoc sumi dissimulavit aqua.

Et infra hoc libro 619.

Scilicet obstitit custos non scribere possis,

Sumendae datur cum tibi tempus aquae.

Martialis lib. II. Ep. 50.

Quod fellas, & aquam potas, nil Lesbica peccas.

Qua tibi parte opus est, Lesbica, sumis aquam.

Et in Priapeis Epigrammata.

Falce minax & parte tui majore, Priape,

Ad fontem, quaeso, dic mihi, qua sit iter.

Vade pro has vires, sed si quam carperis uvam;

Quas aliter sumas, hostes, habebis aquas.

Ita scribendum. Certe cum Plautus, in Miltre

II. VI. 70. dixit, *sumere aquam* è puteo, de lotio

non intelligebat. HEINSIUS. vide ad Petronii cap. XCV.

98. *Munera vestra.*] Noster Vossii & Bethen. & quique alii. ut intelligat praestata sua Poëta. ut

lib. II. 742. supr. vs. 79.

101. *Ordior à cultu.*] *Ordior* Regius. HEINSIUS.

102. *Seges alta.*] *Seges* ampla Ambros. qui &

loco. ut alii nonnulli.

103. *Forma Dei munus.*] *Lege;* Deum. aliquis

Cuti-

Forma Dei munus: formâ quota quaeque superbit?

Pars vestrum tali munere magna caret.

105 Cura dabit faciem: facies neglecta peribit;

Idaliae similis sit licet illa Dea.

Corpora si veteres non sic coluere puellae;

Nec veteres cultos sic habuere viros.

Si fuit Andromache tunicas induta valentes;

110 Quid mirum? duri militis uxor erat.

Scilicet Ajaci conjux ornata venires,

Cui tegimen septem terga fuere boum.

Simplicitas rudis ante fuit: nunc aurea Roma

Edomiti magnas possidet orbis opes.

115 Adspice, quae nunc sunt Capitolia, quaeque fuerunt;

Alterius dicas illa fuisse Jovis.

Curia;

Christianus hoc interpolat, puto. sequenti etiam verum malim, caret. HEINSIUS. *Dei* non murem, neque quoties in singulari dicitur, Christianissimum redolere puto. similiter non puto Christianissimum Claudiano colligicx. III. Conf. Honor. 96. *omnium dilecto Deo.* certe male Aetolum statim Deo Christianorum comitem addidit. sic ergo & male dixit Noster Ep. VI. 30. *refe Deo.* & VII. 4. *adverso vorvimus ista Deo* & infinitis locis Noster & alii Poëtae. vid. Caubon. ad Pers. III. 71. BURMANNUS.

104. *Magna.*] *Pars multa* Francofurt. & tres codices. vid. ad I. Amor. eleg. ult. vs. ult. BURM.

108. *Non veteres cultos sic habuere viros.*] *Nec* scriptum cum prima editione. Deinde cum Regio, Neapolitano, & duobus aliis legendum, *cultos viros.* Med. Faciei, ad puellas 23.

Nec tamen indignor, si vobis cura placendi,

Quam comitos habuere faculla nostra viros.

HEINSIUS.

109. *Si fuit Andromache tunicas induta vagantes.*] In quibusdam legitur, *Valentes*, pro *Vagantes*: quod magis placet, ut intelligamus crassas & densas, non quales tum Romae gestabant, homycinias & pellucidas peraeque, ut supra quoque meminit.

MICYLLUS. Quid tibi volunt illae *tunicae valentes*? crassas & densas Micyllus interpretatur. sed quis Latine sic locutus est? *pinguis* estiam non tunicas, quas Noster alibi *pleno velamina filo* appellat. Graeci *επιπλουτος* & *κατασχυμος* & *πολυσχυμος* & *πολυσχυμος*, quae rariori erant flamine, *αριστοσχυμος*, ut ab hominibus eruditiss est observatum. *Valentes tunicas* alibi non recordor mihi lectas esse. vetulae Nafonis editiones, *tunicas vagantes* exhibent. quod unus Regius confirmat. in uno Palatino, *valentes*, in Hamiensis, *squalentes*; Morciana & ex meis unis, *valentes*. Quid si revocemus huc loci tunicas *fluentes*? quomodo apud Horatium libro primo Sat. III. *Resuscitans rursus toga desuisti*, pro

incomposita toga, Apulejus Metamorph. VII. *Sumta veste multibris sordida* & *in sinus flaccidos undante*, ita scribendus ille locus. vcl *veste horrida*. perperam circumferuntur. *veste florida* & *in sinus flaccidos abundante*, qualis mulierum afinariam è plebecula non decet. *fluens circumferuntur* in Julio Caesare observat Suetonius & reprehendit. HEINSIUS. Non probat: *fluens* enim vestes delicatiorum & luxuriosorum, hic vero de incultis & horridis agit.

recte Micyllus *valentes* explicat: ita infra 267. vocat *Pleno velamina filo*, quae sunt polymita, de quibus vid. ad Petron. cap. XI. cui *tenues* & *rarae* vestes sunt contrariae; quae libidinosorum mulierum erant. vid. ad lib. I. Amor. Juvenalis lib. III. Satyr. 170. *durum cucullum* eodem, ut puto sensu, vocat BURMANNUS.

111. *Conjux ornata veniret.*] *Venires* bene Regius & quinque alii. sequenti etiam verbi vetustiores plerique, *tegenem* cum *tegenem*. *tegenem* Regius cum uno Ambrosiano. quod placet. HEINSIUS.

113. *Rudis ante fuit.*] Vossianus, *illa fuit*. bene. inf. 128.

Rusticiana praeis illa superstes avis.

fuit eleganter, pro *dehit*, abii. Epist. XVII. 192.

Cumque nihil speres firmius esse, fuit.

Ubi vide amonata. Met. XV. 216.

Fuit illa dies. HEINSIUS.

113. *Nunc aurea Roma est* Et magnas demisit possidet orbis opes.] *Ts* est in quibusdam libris non comparat. deinde plerique veteres, *Et demisit magnas*. Lincolnienfis, *edomiti*. Scribe:

Nunc aurea Roma

Edomiti magnas possidet orbis opes.

Sic in Fastis lib. IV. 256. de eadem Roma:

Creuit, & edomito sustulit orbe caput.

Nisi quis malit:

Nunc aurea Roma est,

Et demisit magnas possidet orbis opes.

O 000 3.

U

- Sed neque ramosâ numerabis in ilice glandes ;
 150 Nec quot apes Hyble, nec quot in Alpe feræ ;
 Nec mihi tot positus numero comprehendere fas est ;
 Adjicit ornatus proxima quæque dies.
 Et neglecta decet multas coma. læpe jacere
 Hæsternam credas ; illa repexa modo est.
 155 Ars casum simulet. sic captâ vidit ut urbe
 Alcides Iölen, Hanc ego, dixit, amo.
 Talem te Bacchus, Satyris clamantibus Euoc,
 Sustulit in currus, Gnosî relicta, suos.
 O quantum indulget vestro Natura decori,
 160 Quarum sunt multis damna pianda modis !

tibus dicitur, qui in sinus modum humeris innatant, ut loquitur Valer. Flac. III. 525.

Tenui vagus innatat unda

Crinis.

Ita enim legendum esse docebinus ad ipsum Flacum. Noster etiam I. Am. XI. 26.

Ut feros toro scissis orbes sinus. BURM.

150. *Numerabis in ilice frondes.* In quibusdam, *glandes.* NAUGERIUS. *Glandes* scripserit quæcum primâ editione. AMOR. III. EL. VI. 35.

Illicibus glandes canataque vitibus uros
Decidit.

Met. VII. 587.

Veluti cum putria motis

Poma cadant ramis, agitataque ilice glandes.
 lib. X. 44.

Enodisque abies, curvataque glandibus illex.
 Virgilius IV. Georg. 81.

Nec de concussa carum pluit ilice glandis.
 Hinc *glans nigra* apud Horatium lib. II. Sat. IV. 40. alioquoque occurrit. Lege præterea, *nummaris*, sic & supra peccatum non fecit. HEINSIUS. Similis diversitas mox vs. 162. & 183. in MSS.

150. *Hyble.* Hyblæ editiones priores, sed in scriptis est *Hybla*, vel *Hyble*: nempe præpositio in hoc debet etiam referri. vid. ad Epist. XVII. 141. & lib. I. Art. 333. BURMANNUS.

151. *Nec mihi tot calius numero comprehendere fas est.* Tot positus recte libri veteres magno numero. nisi quod Regius, *posito*. primâ editio, *positos* cum scriptis nonnullis, *positus* etiam in suis Zinzerlingius invenerat. Met. II. 412.

Nec erat hujus opus, lanam mollire trahendo,
Nec positu variare comas.
 Medic. Faciel. 19.

Vultis adornatos positu variare capillos.
 Hinc *ponere, componere, disponere comas.* Noster infra 434.

Quique stas ponens in statione comas.

In Amoribus lib. I. Eleg. VII. 68.

Pene recompostas in statione comas.

Et lib. II. VIII. 1.

Ponendis in mille modos perfecta capillis.

Ceterum existimo hinc quoque exulare Græcismum Ovidio usitatum, sed ab imperitis libraribus passim ejectum, quicquid veteres libri pro vulgata lectione digladiantur. Scribe igitur:

Nec mihi tot positus numero comprehendere nunc sit.
 Vide Notas ad lib. II. vs. 28. HEINSIUS. Vide Zinzerl. pag. 207. & ad II. Met. 189.

154. *Hæsternam credas.* Hinc emenda Propertium lib. I. Eleg. XV.

Et potes hæsternas manibus componere crines.

Ita diu est quod scribendum vidi, quam conjecturam confirmavit postea Neapolitanus codex satis vetustus, & alter, qui penes me existat. De externis & adscitis crinibus quæ dici possint ficio; sed huic opprobrio hic locus non est. Potes, inquit, singulis diebus crines componere. *hæsternas comas* pari modo dixit lib. II. Eleg. XXXIV. pro heri plexis. ut recte illic restituit Liplius. & *hæsternas lacernas* libro III. EL. VII. quæ vera illic scriptura. *hæsternas rosas* Noster libro III. Amor. Eleg. VII. pro heri captis. HEINSIUS.

155. *Sic captâ ut vidit in urbe.* Captâ vidit ut urbe Regius & duo alii. recte. ceteri ferè omnes, *captâ vidit in urbe.* Ars casus similis, pro *casum* simulet idem Regius. HEINSIUS.

160. *Quarum sunt multis damna pianda modis.* Pianda dixit impropre, pro componenda, & quasi dissimulanda, sive celanda. MICYLLUS. *Pianda* Thuaneus.

163. *Fœminia canicem Germanis inficit herbis.* Quæ herbae illæ fuerint, quibus veteres Germanæ capillum tinxerint, dici facile non potest, nam hodie chamaemelo, aut cicorea ferè utuntur: sed ad conservandum capillum magis, quam ad colorandum

Nos

- Nos male detegimur, raptique aetate capilli
 Ut Boreâ frondes excutiente, cadunt.
 Femina canicem Germanis inficit herbis ;
 Et melior vero queritur arte color.
 165 Femina procedit densissima crinibus emtis ;
 Proque suis alios efficit aere suos.
 Nec rubor est emisse palam, venire videmus
 Herculis ante oculos, Virgineumque Aurum.
 Quid de vetite loquar? nec vos, segmenta, requiro ;
 170 Nec quæ bis Tyrio murice lana rubes.
 Cum tot prodierint pretio leviore colores ;
 Quis furor est, cœsus corpore ferre suo?

randum. Quibusdam etiam in usu est chelidonia, cujus succo flavescere crines putant. Verum Ovidius de colore nigricante magis, quam de alio intellexisse videtur. nam etiam hodie colorem eum in coma probant Itali. Unde & plumbeo pectine multi in pectenda coma, aut barba dicuntur uti. Quod autem de glasto, Britannica herba, assert Merula, facile admiserim, si glastum idem sit cum ea, quam *Quadam* vulgo vocant, quam quidam eandem faciunt cum ea, quæ a Dioscoride *isauris* olim dicta fuit. Reddit enim herba hæc colorem caeruleum quidem, sed tamen in nigrum aliquantulum plus vergentem, id, quod passim videre licet. MICYLLUS. Nihil hæc facit ut ad Ovidium mentum, qui per Germanas herbas spumam illam sive sapum intellexit, de quo toties Martial. lib. VIII. 33. XIV. 26. & 27. & Plin. XXVIII. 12. quod ex herbis compositum fuisse credit Ovidius, & ita non de colore nigricante, sed flavo hæc infectio cantie capiendi. studebat enim maxime ut flavis capillis essent conspicuas; ut & hodie in Hollandiæ & Frisæ multis pagis mulieres id studere videmus. vide post alios multos Brouckh. ad Tibul. lib. I. Eleg. VI. 8. & de flavo colore capiendum Ovidium aperte docet Terull. II. de cultu fem. 6. *Vides quasdam capillum eroso vertere; pulchæ autem nationis, quod non Germanas atque Gallæ sint procreatae, ita jam capillos transferunt, male ac pessime sibi auspicantur flammæ capite, & decorum putant, quod inquinant, ubi legere in inquinat, nimirum medicamentum. inficit vero, quo Noster utitur proprium est. Ita Spartian. Hadr. 20. cum cuidam canescenti quiddam negasset, eisdem iterum petenti, sed infacto capite respondit, jam hoc patri tuo negavi. alio sensu Tibul. II. II. 20. dicit senectutem inficere comas, pro canas ferre. BURMANNUS.*

167. *Nec pudor est.* Rubor libri meliores cum prima editione. dixi Epitola XX. vers. 204. HEINSIUS. Venisse multi scripti, & Editiones Micylli & Burmanni. *emisse. Palam venire videmus* Vaticanus &

Bernensis. non mala distinctione:

168. *Herculis ante oculos, virgineumque chorum.* Aedem Herculis Musagetæ intellego, quæ ad Circum Flaminium fuit, à M. Fulvio primum condita, postea à Martio Philippo infaurata. METZL. vid. Suet. Aug. 20. & Nostrum VI. Fast. 801. & seq. Cl. Maffonius vero in vita Ovidii. A. O. C. DCCLXXVII. ostendit non fuisse illam Philippum vitricum Augurii. sed alium, cui Marcia matertera Augusti nupta fuit. Heinsius conjecerat, *Pieridumque chorum.* in uno Heinfi erat, *virgineumque caput.* Bernensis & Palatinus, *thorum.* BURMANNUS.

169. *Non jam segmenta requiro.* Segmenta exponit Merula, vestes simpliciter aureas. Ego vero arbitror *segmentas* dictas, quæ hodie prætextæ à quibusdam dicuntur: *belegie* kleider, hoc est, serico, aut simili aliquo panno circa oras præfuitæ. Nam & monilia *segmenta*, & apud Plinium, circuli *segmenta* vocantur, à quorum similitudine etiam illa, opinor, recte *segmenta* vocantur, quæ in circulum oris five extremitatibus vestimæntiorum foris assuntur. MICYLLUS. *Nec nunc Regius* & decem alii. Jurci excerpta, *nec enim.* alii aliter. Comelianus alique novem cum prima editione *nec vos.* quod fax alii cum Neapolitano alludunt, non vos. sed præstat alterum, quod & Zinzerlingo placebat. *rubor* etiam Regius sequenti versu & unus Vaticanus cum prima editione. HEINSIUS. & Francos. *rubus* habet, & Bernensis. de *segmentis* vid. Ferrar. lib. III. de Re Vestitaria cap. 17. & Salmast. ad Vopisc. Aurel. cap. 46.

170. *Lana.* Vid. ad II. Faistor. 107. de Tyrio plurimi scripti & editi.

172. *Corpore ferre suos.* Suo tres libri. HEINSIUS. Propert. III. Eleg. XI. II.

Matrona incedit cœsus induta nepotum.
 Tertul. I. de Cult. fem. cap. IX. *Saltus* & *insulas tenera cervicæ circumfert, graciles aurium cutes calendarum expandant, & sinifra per singulos digitos de faccis singulis ludit.* BURMANNUS.

- Aëris ecce color, tum cum sine nubibus aër,
Nec tepidus pluvias concitat Aufser aquas.
175 Ecce tibi similis, qui quondam Phryxon & Hellen
Diceris Inois eripuisset dolis.
Hic undas imitatus, habet quoque nomen ab undis:
Crediderim Nymphas hac ego veste tegi.
Ille crocum simulat: croceo velatur amictu,
180 Roscida luciferos cum Dea jungit amictu.
Hic Paphias myrtos: hic purpureas amethystos,
Albentesve rosas, Threiciamve gruem.
Nec glandes, Amarylli, tuac, ne amygdala defunt:
Et sua velleribus nomina cera dedit.

Quot

173. *Tum cum sine nubibus aër.*] Odiosa certe repetitio vocis aër: *Aether* quinque libri. *imber* unus. sed in Lincoln. Junii & duobus aliis erat, *exflat*. forte bene: cum non latet aër, nubibus cœtus, sed serenus est. vel legendum:

Aëris ecce color, cum sol sine nubibus exflat.
Talis coloris erant *avinae* illae oves Tertulliani lib. 1. de Cult. Fem. cap. 8. ut recte ex hoc loco Rigaltius probat. est autem color caeruleus. vide Salm. excercit. Plin. pag. 143. ubi Tertullianum locum similiter emendat. & pag. 399. & pag. 770. Hunc vero & sequentes versus vide a Ferrario Part. 1. lib. 11. de R. vest. cap. 22. illustratos. Burnm.

174. *Concitat Aufser.*] *Incitat* duo. sed alii duo, *concipit*. nihil tamen mutò. nam & sic II. Faek. 71. *Saepe graves pluvias adoportus nubibus Aufser Concitat.*

Nec recte Aufser *concipere aquas* dicitur, quod melius de Iride dixit Noller. lib. 1. Metamor. 271. BURNMANNUS.

175. *Ecce tibi similis, qui quondam Phryxon & Hellen Diceris Inois eripuisset dolis.*] Merula, similis aëris color erat, inquit, quum Phryxus transfretavit novercam fugiens. Sunt qui referendum putent ad aureum arietis Phryxii colorem: quod non placet. Haec ille: sed quantum à vero aberrat, cuilibet videre est. Neque enim Poëta de aëris colore loquitur, qui tum fuit, quando Phryxus & Helle in Pontum vellerunt: sed de colore arietis. Ibi enim, inquit, similis, qui Phryxum & Hellen crispulii ex infidus novercae: non similis aëri, qui aëri, cum transfretant Phryxus & Helle. De vellere autem arietis auro, quod postea Jason ex Colchis retulit, omnes vulgo sciunt. MYCILLUS. Galbinum colorem, qui & aureus, intelligit Salm. ad Vopis. Aurel. cap. 31. vid. & Turneb. iv. ad 23.

177. *Hic undas imitatur, habet quoque nomen ab undis.*] De glauco colore, quem eundem & *hyalinum* appellari dicit, exponit hunc locum Merula. Sed. neque haec expositio. per omnia procedit:

non enim *hyalinus* color (ita enim *αἰὲρ τοῦ ὑάλου* dicit recte puto) idem est qui glaucus: sed vitreus, vitri percutitatem referens. Deinde neque ab undâ nomen suum habet Glaucaus. Fortassis autem Poëta eum colorem significat, unde *vestes undulatae* dicuntur: quemadmodum à fluctu coloris, sive specie, *cymatiles*. Sive de iisdem intelligamus *cymatiles* & undulatas, sive de diversis, ut quibusdam videtur, qui locum hunc Poëtae de *cymatili* colore sive veste accipiunt. Undulatam autem vestem intelligunt eam, quam *αυφθαλάσσων* vulgò quidem vocant. MYCILLUS. Rectius *undulatus* in uno Vaticano & Politiani excerptis. *Undulatas vestes* videtur innuere: quarum Varro apud Nonium meminit de vita P. R. *Et à quibusdam dicitur esse Virginis Fortunae ab eo, quod duabus undulatis regis est opertum, proinde ut olim nostri Reges undulatas & praetextas togas soliti sint habere.* Plinius libro VIII. cap. LXVIII. *Lanam cum colo & suse Toanaquillis in templo Savigi durasse, prodente se, auctor est M. Varro, factamque ab ea togam regiam undulatam in aede Fortunae, qua Servius Tullius fuerat usus.* Deinde, *undulata vestis prima à laetissimis fuit, inde forniculata deflexit.* quemquam illa de textura vestis videtur capienda. Apertissimum Nonius Marcellus de colore vellemeatorum, *Chrymatilis aut marinus aut caeruleus, à Graeco tractum, quasi fluctuum signis.* Deinde Titini & Plauti exempla subiungit. Solutus cap. XVII. de tigrinus. *Fulvo nitent, hoc fulvum nigrastribus segmentis inundatum varietate apprime decet.* Virgae enim in tigrum tergore crispatas undas quoque imitantur: de marmore Augustulo Plinius. *Augusteum undatum crispum in vertice.* idem de mentis citreis. *praecipua dos in venam crispis, vel in parvas verticis.* refer ad vertices aquarum seu undas. parvi verticis, undulae. hinc undulatum, in parvas undas crispum. sic *undantes capilli, & undae comarum.* HEINSIUS. hanc vestem vocat Lucetius IV. 1121. *Thalassinam*, vid. Ferrar. lib. II. de Re vest.

cap.

- 185 Quot nova terra parit flores, cum vere tepenti
Vitis agit gemmas; pigraque cedit hiems:
Lana tot, aut plures succos bibit. elige ceteros:
Nam non conveniens omnibus omnis erit.
Pulla decent niveas: Brifeida pulla decebant.
190 Alba decent fufcas: pullâ tum quoque veste fuit.
Alba decent fufcas: albis, Cepheï, placebas,
Sic tibi vestitae pressa Seriphos erat.
Quam pene admonui, ne trux caper iret in alas;
Neve forent duris aspera crura pilis!
195 Sed non Caucaesâ doceo de rupe puellas,
Quaeque bibant undas, Myse Caice, tuas.

Quid;

cap. XI. & de undulatis vestibus lib. III. cap. 20.

179. *Croceo velatus amictu.*] Sic sub principium lib. X. Metamor.

Inde per immensum croceo velatus amictu Aëra digreditur. CROFANUS.

Crocotam & crocotulam Nonius Marcellus vocat colore coloris vestem, quomodo & *catulam* a colore caetæ. Idem color *lutens* & *crocinus*. Vid. Nonium in *Lutens*. HEINSIUS.

180. *Jungit equos.*] *Movet* Regius. vid. Epist. XI. 46. *movet* Lincoln. *mergit* Palatinus unus. *Lucidâ voristuos* Palatin. *roscida purpureo* Junianus.

181. *Purpureos amethystos.*] *Purpureas* Regius & Saravianus cum duobus aliis. probe. dixit Claudianum VI. Conf. Hon. 78. 563. pluribus. Prificiana Periegeci:

Purpureoque amethystus inest suffusa rubore. HEINSIUS. vid. ad II. Metam. 24.

184. *Et sua velleribus nomina cera dedit.*] Qui color *cerinus* dicitur, à quo *Cerinarii* (sive ut quidam legunt, *Carinarii*, *n* in a longum mutato) apud Plaut. in Aulularia. II. v. 36. scilicet, qui cerina, id est, cerci coloris vestes tingunt, sive inficiunt. Neque *coeruleus* color à cera dicitur, ut idem Merula putat: sed ut ceteri etymologici, à cœli apparentia, sive specie, quasi *coeluleus*. Cera autem a Graeco *κῆρος* derivatur. Et illud Propertii in Vertumno, quod quidam allegant: *Coeruleus exomnis, sumidoque excubita ventre, etc.* nihil ad rem pertinentem facit: cum ibi non cyanæum, qui Graecis coeruleus propriè est: sed flavum ac ceræum colorem, qualis in cucumeribus cernitur, significet. MYCILLUS. *Cerinum* vocat Plautus Epidic. II. 11. 49. ubi male *Geranium* legit Caellius Calcag. lib. III. Epist. 35. de *Cerino* colore vid. Salm. Exerc. Plin. pag. 779. & ad Vopis. Aurel. cap. 5. Turneb. adv. XIV. 5. vid. Nonium in *Cerinum*. BURNMANNUS.

186. *Pigraque fugit hiems.*] *Cedit* scripti multi &

prima editio. HEINSIUS. *Surgit* Francof.

118. *Omnibus unus erit.*] In nonnullis, *omnibus omnis erit*. utrumque recte. NAUGERTUS. *Omnis erit* meliores cum primâ editione. arguit. Scribonius I. argus praefatione, ubi de Compositionibus; *Quaedam quibusdam magis, & non omnes omnibus conveniunt.* Propertius lib. III. Eleg. VIII.

Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta. MEXIMIANUS Elegia prima:

Diverfos diversa juvant. non omnibus annis

Omnia conveniunt. res prius apta nocet.

Calvus in fragmentis Oratationum: *Neque ambitus magis, quam omnium legum omnia iudicia intererunt.* Prudentius Pſychomach.

Concurrunt alacres castris ex omnibus omnes. Lucilius apud Lactantium lib. V. Divin. Inst.

— *Ut si hostes sint omnibus omnes.* HEINSIUS. Vide Heinf. ad Vell. Pater. II. 83. & nos ad Quintill. IX. Instit. 3.

189 *Pulla decent niveas.*] *Decent & decebant* libri veteres cum primâ editione. HEINSIUS.

190. *Cum rapta est.*] Scribe, *capta est*. quantum aliter codices antiqui. Vide notas ad Epistolam III. 78. 16. HEINSIUS.

192. *Sic tibi vestitae.*] Ipſum verbum *vestire* ornatam saepe vestem indicat. ut apud Juvenal. III. 135.

Cum tibi vestiti facies sortii placeat. Douza.

193. *Quam saepe admonui.*] Ubi vero? certe nulquam in his libris, quod sciam. Optimè Regius, *Quam paeno* excerpta Politiani, bene. proxime verum. Unus Palatinus, *quod paeno*. Negat esse monendum de axillarum foetore, cum per se satis id caveatur à puellis non omnino stupidis, HEINSIUS.

193. *Trux caper.*] *Hircus*. sic & Catullus:

Valle sub alarum hircu habitare caper.

CROFANUS.

196. *Quaeque bibunt.*] *Bibant* Regius & quinque alii, HEINSIUS.

Quid? si praecipiam, ne fuscet inertia dentes; Oraque suscepta mane laventur aqua?

Scitis & inducta candorem quaerere cera.

200 Sanguine quae vero non rubet; arte rubet.

Arte, supercilii confinia nuda repletis.

Parvaeque sinceræ velut aluta genas.

Nec pudor est oculos tenet signare favilla; Vel prope te nato, lucide Cydne, croco.

205 Est mihi, quo dixi vestrae medicamina formæ, Parvus, sed curâ grande libellus opus.

Hinc

197. Quid si praecipiam.] Quid tibi Moreti. ut lib. 11. 273.

199. Scitis & inducta candorem quaerere cera.] Ceram hoc loco exponit Merula pro cerussa. quod quia alienius videtur (quid enim cerussæ cum cera commune?) admodumque putavi, si quis aut aliter hunc locum exponendum, aut pro ipso cerae nomine aliquid aliud retinendum forte existimaret. Nam Horatius etiam ceræ meminit, quæ ad cutem expoliendam & complanandam foeminae olim usæ fuerit. sic enim in Epodis ait, ode duodecima: Nec illis Jam manet humida creta, colorque Stercoris fuscus crocodili, &c. MICILLUS. An creta? quomodo apud Martialem VIII. 33. Craffior in facie vultus stat creta Fabullæ. & 11. 41.

Quam cretata timet Fabulla nimbos. In Catalectis Petronianis: Dum sumit cretam faciem Sertoria, cretam Perdidi illam, simul perdidit & faciem. Ita scribendum. sic apud Ovidium Met. VII. 223. ex vestigiis optinorum codicum: — Cretis regionibus aspicitur angues, Ut illic dicemus. Horat. Epod. XII.

Neque illi Jam manet humida creta colorque: Stercoris fuscus crocodili. HEINSIUS. Cera etiam Douza ex Martiali probabat, & ita correxit Jam Neapol. ad lib. 11. Faistor. 764. Petron. cap. XXIV. Inter rugas tantum erat cretae, ut crederes parietem testum nimbis laborare. ubi vid. interpretes. Cera tamen firmari posset ex Anth. 2. 13. pag. 205. ubi vid. Brod. BURMANNUS. 201. Supercilii confinia nuda repletis.] Juvenal. Sat. 11.

Ille supercilium madida fuligine factum. Oblivæ producti acæ. Plinius libro XXVII. cap. XI. Urfræus adeps emendat raritatem superciliorum cum fungis lucernarum ac fuligine, quæ est in rostris eorum. Sicut & canis cinere ex oleo illis supercilia nigrescunt. libro XXX. cap. XV. Ovis formicarum supercilia denigrari cum melleis strinis tradunt. HEINSIUS. Tertull. de Cult.

fem. 11. 5. In Doum enim delinquent, qui cutem medicaminibus urgent, genas robore maculans oculos fuligine porrigunt. Quæ ultima verba de superciliis productis intelligunt interpretes. quod confirmat idem Tertul. lib. 1. de cultu fem. cap. 2. et illibus ipsam pulverem quo oculorum exordia producant. nam probasse veteres supercilia tenui discrimine distincta & producta docet Petronius cap. CXXVI. ubi vid. Gonzal. notas. cogitabam olim legi posse, corriguat, nunc nihil mutò. vid. & Stewech. ad Amob. pag. 77. & Elmech. pag. 89. BURMANNUS. 203. Aluta.] Calliobaphum, vide Arbitrum nostrum. Douza.

205. Est mihi quo dixi.] Qui dicit Bernensis & alius. qui dixit quatuor. quo dixi editio: primo; forte, qui dicit.

207. Praesidium.] Consilium Farnesii. 207. Laesae petiote puellas.] Laesae figuræ prima cunctio & quatuor scripti. probe. 1. Amor. 10. Nunc mentis vitio laeso figura tuæ est. HEINSIUS.

209. Non tamen expositas.] Comelinianus, & positas. forte, ut positas. vide de eo loquendi modo quæ noto ad Epist. v. vs. 83. positas pyxidas, ut posita. venena Remed. vs. 351. HEINSIUS. Omnino retinenda vulgata lectio: expositas enim pyxides sunt in menta, eodem modo, ut expositum aurum & argentum in abaco in tridinio. Cicero. 10. Ver. 27. Exornat ample magnificeque convivium, exponit ea, quibus abundabat, plurima ac pulcherrima vasa argentea. Vide supra ad lib. 1. 407. BURM.

210. Dissimulata juvat.] Juvat in quibusdam. NAUGERUS. Juvat scripti cum primâ editione. HEINSIUS. Vide. an placet lectio Vossiani codici: Ars faciem dissimulata facit: Ita supr. 105. cura dubit faciem. & mox 217. Ista adunt faciem. BURMANNUS.

213. Oesypa quid redolent, quamvis mittantur Athenis?] Sic vulgo quidem legitur: sed Oesypa, vera lectio postulat. nam & apud Suidam & apud Diofcoridum media syllaba per y pñson scribitur; quamquam alias idem auctores genere non conveniant, nam Diofcorides οὐσῦρος δὲ λέγεται, in-

Hinc quoque praesidium laesae petiote figuræ: Non est pro vestris ars mea rebus iners.

Non tamen expositas mensâ deprendat amator

210 Pyxidas. ars faciem dissimulata juvat.

Quem non offendat toto faex illita vultu,

Cum fluit in tepidis pondere lapsa sinus?

Oesypa quid redolent, quamvis mittatur Athenis? Demus ab immundo vellere fuccus ovis?

215 Nec coram mixtas cervæ sumfisse medullas, Nec coram dentes defricuisse probem.

Ita

quit, τὸ ἐκ τῶν οὐσῦρῶν ἐπιλον λίπος. Suidas autem foeminio genere οὐσῦρα, inquit, ἢ οὐσῦρος οὐα ἐπιλον. Plinius neutro genere utitur. perinde ut Ovidius. apud quem vide libro vigesimo capite secundo. MICILLUS. Scaliger in codice suo emendat:

Oesypa quid redolent, quamvis mutetur athenis Demus ab immundæ vellere fuccus ovis? DAN. HEINSIUS. Magnus Scaliger reponchat: Oesypa quid redolent, quamvis mutantur athenis. Oesypa certe in Regio. & uno Vaticano. Remed. Amor. 353.

Pyxidas invenies, & rerum mille colores: Et fluit in tepidis oesypa lapsa sinus.

Οὐσῦρος, καὶ Οὐσῦρα, καὶ Οὐσῦρος, ἢ τῆς αἰγῶς ἴσῦρος. sordes ovium, vel sordes ovillae lanæ adhaerentes, aut lana fucida & sordida prope nates ovium, vel etiam pinguedo, quæ exprimitur ex hisce sordibus. Οὐσῦρον, ἔξων ἰνυρῶν ἢ ποσῶρον. Ita Hesy chius. Oesypum autem neutro genere quoties dicitur, subintellige medicamentum. Οὐσῦρον Φάρακον. sic Graeci medici saepe: quomodo hic apud Nasonem. erat autem foetidi oedrys Oesypum. hinc οὐσῦρος ἢ οὐσῦρῶνος, qui redolet oesypum. Ceterum frustra est vir maximus, qui pro mittantur Athenis, mutantur athenis reponit. Plinius lib. XXIX. cap. 11. Quin ipsas sordes pecudum, sudorque seminum & alarum, adhaerentes lanis (Oesypum vocant) innumeros prope usus habent. In Atticis ovibus genae palma. ut jam liquet, Athenis cur mitti dixerit Ovidius: Siquae quoque lib. XIII. Meth. laudat τὸ Ἀττικῶν οὐσῦρον, est perperam apud illum οὐσῦρῶνον legatur, frequentiter errore. Pergit Plinius, his pluribus modis. sed probatissimum lana ab his partibus recentis concepta, aut quibusque sordibus succidis primam collectis ac lento igni in aceto vase subfervefactis & refrigeratis; pinguique, quod supernatat, collectio in fœtilli vase, utrumque decotta prior materia. quæ pinguetudo utrumque frigida aqua lavatur, & in linteo siccat, ac sole torretur, donec candida fiat ac translucida. Tum in stannea pyxide conditur. Probato autem, ut sordium virus oleat, & manu fricante ex aqua non le-

quetur, sed alboscat ut corysa. Quæ omnia fere ad verbum hausit ex Diofcoride lib. 11. cap. LXXXIV. et & suam oesypii compositionem Aëtius lib. 11. Terribili cap. CXX. HEINSIUS. Ego quoque in alium cum Regio & uno Vaticano, quamvis mittatur Athenis, ut cum saccus conjugatur. Douza hic adscriperat illa Virgili Ecl. IV. croco mutabit vellera lura. Mitti passim dicuntur merces peregrinae, ut Nolter passim. & Virg. 1. Georg. India mittit œbur. Propert. II. XVIII. 77.

Et quas Euphrates, & quas mihi misit Orontes. Et 111. XI. 5.

Inda cavas aurum mittit formica metallis: Vide ad utrumque locum Passerium. & apud Nostrum 11. Metam. 366. BURMANNUS.

214. Immundæ vellere fuccus ovis.] Immundo scripti cum primâ editione. bene. Unde lana fucida non lota, Scribionio Largo Compos. XL1. XLVII. CLVIII. CLXI. quod Rhodius recte interpretatur. cur sic dicta. v. Varron. de Rult. 11. CXI. Imitatur etiam, non mittantur versu praecedenti codex REGIUS. HEINSIUS.

215. Sumfisse.] Sasse uno Vaticano. forte suffisse. HEINSIUS. Nihil muta; sumere postest aliquis capere pro bibere medullas mixtas vino vel alio liquore. sic supr. 11. Amor. XIII. 32. sed malo de pigmento ex cervina medulla aliis Medicaminibus mixta intelligere. quia cervinae medullae principatum inter medicamenta ex medullis animalium tribuit Plinius lib. XXVIII. cap. 9. & hoc sensu passim medicos sumere & assumere capere docuit Rhodius in lexico Scriboniano, de interno & externo medicamento. Barth. advers. XXXVI. 2. notat indicare medicum usum. Rigori mederi cervinam medullam docet Sereen. Sammon. Carm. X.

Et cervina potest molvere medullam rigorem. Et lumbis & renibus sanandis Carm. XXXV.

Potest cervina medicans natura medullas. Ad quæ loca Keuchenius medullam pro cerebro capit. de quo viderint medici. Scribionus etiam aliquoties inter medicamenta memorat. BARM.

216. Dentes defricuisse probem.] Defricuisse idem: etiam probe. sic apud Catullum, Epigr. XXXV. 1.

Ista dabunt faciem; sed erunt deformia visu:

Multaque, dum fiunt turpia, facta placent.

Quae nunc nomen habent operosi signa Myronis;

220 Pondus iners quondam, duraque massa fuit.

Annulus ut fiat, primo colliditur aurum:

Quas geritis vestes, fordidæ lana fuit.

Cum fieret, lapis asper erat; nunc nobile signum

Nuda Venus madidas exprimit imbres comas.

225 Tu quoque dum coleris, nos te dormire putemus;

Aptius à summâ conspiciere manu.

Cur mihi nota tuo causa est candoris in ore?

Claude forem thalami, quid rude produs opus?

Multa viros nescire decet. pars maxima rerum

230 Offendat, si non interiora tegas.

dens liberâ defricatus urina. & eidem Epigr. xxxix. Dentem atque rufam defricare gingivam. & apud Horatium, lib. i. Sat. x. 4. quod sale multo Urbem defricatis Laucius. ceterum huc alludit auctor epigrammatis in Catalectis Petronianis, vcnulli sane, sed valde depravati. Adscribam illud, quomodo emendandum censio:

Semper manducias, semper, Basilissa decoras,

Semper compostas arte recente comas,

Et comptos semper cultus, unguentaque semper,

Omnia sollicita comita videre manus,

Non avia, neglectum mihi se quae comis, amica,

Et decor ornatus sumpshat placet.

Vinctula nec curat capitis distincta soluti;

Nec coram faciem me laevi illa suam.

Emgere se semper, non esse considere amori.

Quid quod saepe decor, cum prohibetur, adest?

Verfit sexto & octavo vestigiis Vostiani codicis insertimus, in quo, sedet ornate, & coram faciem meli habet illa suam. In vulgatis libris omnia inquinatissima sunt. HEINSIUS. Perfrictionem dentium dixit Scribon. Larg. Compos. 57. Pulverem dentibus elmandis in utro fuisse docet Tertul. de Poenitent. cap. xi. Epigramma illud Petronianum aliter emendat Colomel. ad Quinct. 11. 5. BURMANNUS.

217. Ista dabunt faciem.] Curam Regius & quinque alii. Puto, formam. supra 134.

Adnotat formam dantique negantque manus.

HEINSIUS. Formam habent duo scripti. facies Neapolit. unus, ista dabunt faciem. etiam non male. species pro pulchritudine passim.

221. Colliditur.] Colligitur Gebhardus. contunditur Francof. Lincol. Junii & Vossii codices.

224. Nuda Venus madidas exprimit imbres comas.] Videtur ad Venerem alludere, quam ἀνὰ πρὸν ὄψιν Graeci vocant. quod videtur similis è mari exeuntis, qualis à multis artificibus & picta & sculpta fuit, ut apud Plinium videre est. MICYLLUS. Vid. II. Trifl.

227. iv. Pont. r. 30. & Dausquej. ad Q. Cahbr. lib. v. pag. 106. ejus figura est in nummis Adaneorum in Cilicia. vid. Harduin. num. populor. & ejus effigiem ab Apelle pictam Augustus dicavit in delubro patris Caesaris Plin. xxxv. 10. ubi Harduin. Epigrammata ex Anthologia adfert. Nolter ad Statuam aliquam Romae celebrem respicit, & quo etiam alludi infir. 401. non tamen illam, quam Merula, & cum secutus sine ullo examine Crispinus, ex Plinio innui credunt, quae in Bruti Callici templo fuit posita, quam Faxitelem faciunt. cum Plinius lib. xxvi. cap. 5. inter opera Scopae recenseat, & Praxitelem antecedere dicat: haec enim prope Martem nuda posita non fuit ἀνὰ πρὸν ὄψιν nam non statim Venus, ut emerit pelago Marti fuit juncta, sed cum jam Vulcano diu fuisset nupta, ut omnibus notum. ceterum hic sola Venus malebat Francius. BURMANNUS.

225. Tu faciem cura, dum te dormire putemus.] Rectior fortasse vetus lectio, tu quoque, cum coleris nos te dormire putemus. NAUGERIUS.

226. Conspicere.] Conspicere Saravianus & unus Patavinus. HEINSIUS.

227. Nota tui.] Tuo in ore rectius tres scripti. IOEM.

227. Causa est candoris.] Splendoris prima editio, Veneta una, Aldina prior & Micylli, & Medicenses. Sed nihil muta. Propert. III. XXXII. 8.

Cum tibi quaesitus candor in ore forat.

Quem locum etiam Douza hic adscripsit.

228. Claude fores thalami, quae rude cogis opus.] Forem prima editio cum scriptis portioribus. sic passim Nolter. Puto & Olde forem. de quo lib. II. 11. 56. deinde Regius, quid rude cogis, at prima editio, & Saravianus, quid rude produs opus? re-ctè. quatuor alii, quae produs. unus, quod produs. Forte, quo produs? de prodendis verbo hac significatione dictum Fast. v. 56. 508. HEINSIUS. Quid rude

Aurea

Aurea quae pendent ornato signa theatro;

Inspecte, quam tenuis bractæa ligna tegat.

Sed neque ad illa licet populo, nisi facta, venire:

Nec nisi submotis forma paranda viris.

235 At non peccandos coram præbere capillos,

Ut jaceant fusi per tua terga, vetem.

Illo præcipue, ne sis morosa, caveto

Tempore: nec lapsas saepe resolve comas.

Tuta sit ornatrice. odi, quae fauciat ora

240 Unguibus, & raptâ brachia figit acu.

Devovet, & dominac tangit caput illa: simulque

Plorat ad invisas sanguinolenta comas.

Quae male crinita est, custodem in limine ponat;

Orneturve Bonae semper in aede Deae.

Dictus

rude produs Francofutenfis, Regius, Lincol. Vatic. & Ambrosianus.

230. Offendit.] Offendat Regius & quinque alii.

prima editio, offendet cum tribus scriptis. HEINSIUS.

231. Quae pendent.] Forte melius legeretur,

splendent. vid. i. Amor. x. 55. Claud. i. Stil. 262.

Splendent viperæ squamosa pelle pharetrae.

Ubi & pendent alii. BURMANNUS.

232. Quam tenuis bractæa ligna tegat.] Tegat jam

præcepit tonitri pentametro. ligat Faucianus.

Scribo, linat, ut alludatur ad derivationem vocis.

bractæa enim seu βραχία ἀπὸ τοῦ βραχίων deducitur, à linendo. Hinc Marialis quoque, lib. ix.

Epil. LVII.

Et linit Hesperium bractæa viva pecas.

Bracteam, spuum idem vocat lib. VIII. Ep. XXXIII.

Hinc linitur spuo Jani Caryota calendiis.

Idem lib. IV. 39.

Cyrosyllis nativo interlitus auro.

Prudentio Psychomachia:

Nec quae Callitæo linuntur auro.

Sic & illita porticus auro apud Calpurnium Eclog.

VI. & aurum vestibus illitum Horatio Od. IX. lib.

IV. ex vesce auro illitæ apud Senecam Hippolyto.

vers. 387. Nolter Met. XI. 136.

Neve male optato manens circumlitus auro.

Et Medicamine Faciei 5s. 7.

Culta placent: auro sublimia recta linuntur.

Hinc bractæarii, περαλόρυγοι. & bractæatores, περαλόρυγοι. Eleganter Arnobius bractæalis fucari.

lib. IV. Antiochum Cyzicenum serunt quindocim es-

bitorum Jovem ex delubro aureum sustulisse, & ex

auro bractæolis substulisse fucatum. ita & aeris bra-

ctæolæ fucus Antonio Epil. IV. ad Symmachum.

auro imbractæarii apud Ammianum lib. XIV. & im-

bractæatum auro lib. XVII. sic & linere cedro. vide

Notas ad lib. I. Trifl. El. v. 5s. 7. Ubi pro ligetur,

similiter linatur reponimus. HEINSIUS.

234. Forma paranda.] Hafnienfis, pianda. quod

forte, pro concilianda, ut piare mortem. Epil. XIX.

194. & damna piare sup. 160. HEINSIUS.

236. Ut jaceant fusi per tua colla.] Terga scripti

fere omnes cum prima editione. lege, sua terga. sic

infra 774.

Splendent terga, quis sua terga placent.

Multus in hac locutione Ovidius, ut jam alibi co-

piose est dictum. mox infra 272.

Arida nec vinculis crura resolve suis.

Ita & illic libri veteres. vetem etiam recte unus ex

meis. HEINSIUS. Francof. habebat, per sua terga

pro varia lectione.

238. Nec lapsas saepe resolve comas.] Laxas prima

editio & quinque scripti. tres, lapsas, totidem

meas. HEINSIUS. Francof. habebat, per sua terga

Epil. LVII.

Et modo gaudebam lapsos formare capillos.

Laxas etiam placet. supra 145.

Hinc decet inflatos laxo jaculis capillos.

Quibus adbrictolis ibidem opponit, illa sit adbrictolis

impedienda comis. B. Hieronymus adversus Rufi-

num, habent auro mulieres, quibus ornatorum crin-

ium campago retinetur, ne laxius fluant. Petronius.

cap. CXIX.

Seria placent, frastilque nervi corpore grossus,

Et laxi crimes, & tot nova nomina vestis.

HEINSIUS.

239. Tuta sit.] Vid. ad lib. I. Am. XIV. 16.

241. Tangit caput.] Mart. II. 66.

Tangat ex infanum nulla puella caput. Douzas.

242. Plorat ad invisas.] Ex invisas scripti plerim-

que cum prima editione, sed perperam. superiori-

versu puto scribendum, devovet, ut tangit. HEINSIUS.

244. Orneturve Bonae semper in aede Deae.] Quo-

maribus adire non licebat. Hinc Tibullus, lib. I.

Eleg. VII. 22. Sacra Bonae maribus non audent Deae.

ἡ θεὸς γυναικῶν Graecis apud Macrobiom lib. I.

cap.

- 245 Dicitur eram cuidam subito venisse puellae;
Turbida perverfas induit illa comas.
Hostibus eveniat tam foedi caullâ pudoris;
Inque nurus Parthas dedecus illud eat.
Turpe pecus mutilum: turpe est sine gramine campus:
250 Et sine fronde frutex; & sine crine caput.
Non mihi venistis, Semele, Ledeve, docendae;
Perque fretum falso, Sidoni, vecta bove.
Aut Hclene, quam non sultè, Menelâe, repofcis;
Tu quoque non sultè, Troie raptor, habes.
255 Turba docenda venit, pulchrae turpesque puellae,
Pluraque sunt femper deteriora bonis.

For-

cap. 11. in Saturnaliis dicitur, qui multa de operis ejus facris in lucem profert. Haec Fauna Fatua Fauni uxor & foror. Interpres hic nobis esto Laetantius libro primo de Falsa Religione cap. xxii. Sed ut Pompilius apud Romanos institutor ineptiarum religionum fuit, sic ante Pompilium Faunus, qui est (ita laec ex optimo codice corrigenda) in Latio, Saturno avo nefaria sacra constituit, et Picam patrem inter Deos honoravit, et sororem suam Fatuam Faunam, eamque (lego eandemque) conjugem tradidit, quae C. Bassus Etruriam nominatim credit, quod mulieribus fata canere consuevisset, ut Faunus vivis. Eandem scribit Varro tanta pudicitiae fuisse, ut nemo eam, quoad vixerit, praeter virum suum, vnas viderit, nec nomen ejus audivit. Idcirco illi mulieres in aperto sacrificant, et Bonam Deam nominant. et Sex. Clodius in eo libro, quem Graece scripsit, refert Fauni hanc uxorem fuisse, quae quia contra morem decore regnum etiam vini ollam abibat, et ebria facta erat, virgines myrtis a viro usque ad mortem caesa esse. postea vero cum eum scilicet sui pueriter ex desolatorem ejus ferre non posse, divinum illi honorem detulisse. Idcirco in sacris ejus obvolutam vini amphoram ponit. Quo loco pro vini olla corrigendum videtur, vini olla nam feriam vini vocat Arnobius in hac eadem narratione, & Laetantius ipse ad memoriam rei in Sacris Bonae Deae, amphoram vini fuisse positam afferat, ut jam vidimus. Adamantius Martyrius apud Calliodorum in Orthographia, *Obba, norhipu*, notat id verbum etiam ex Laberio Gellius libro xvi. cap. vii. Nam ollas Nonius Marcellus vasa fuisse capacissima observat, cujusmodi nullum a Fatua exhauriri poterit. Video nunc & Meursio eandem conjecturam in mentem venisse. *Obba* vas vinarium Persio etiam Sat. v.

Tibi torva cannabe sulco
Coena sit in transiro, Veientanumque rubellum
Exhalat vapida laetum pice sossilis obba?
Eubi obiter monendum in vetusto codice Leidensis Bibliothecae exaratum me invenisse, *sossilis obba*,

quod impense placet. quamquam minime ignoro, *sessilem obbam* erudite illustratam a Persii interpretibus. Sed *sossilis obba*, non bene oblita, ac proinde vinum exhalans; quo vinum ipsum per se deterrimum fiat deterius. Scholiastes Persii ad illum locum, *obba genus vasis ex sporto factum. oenophorum* ipse Persius paulo ante appellarat, quem peregrinantes secum ferunt. Vide igitur ne vir summus Isaacus Casaubonus abereat a scopo, dum vas lignum obbam fuisse contendit, & quidem capacissimum, quod Galli *Baril* vocant. Quoddem vox Statio etiam reddenda est in Lusu Saturnaliis ad Plotium Grippum lib. iv. Silv. ix. 42.

Ollares, ego, non licebat vvas,
Cumano patinas vel orbe tortas,
Aut unam dare syntropha (quid horros?)
Obbarum, calicum, atque cacaborum?

Sic locus ille scribendus, nunc circumfertur, *Alborum calicum*. Sed nihil legitime me de calicibus tibi recorder. *Cumani* certe calices erant tubi, quos & Varro Satyra, *libi modus matulas*, apud Nonium Marcellum cum obbis conjungit: *Dolia atque apothecae triclinaeres, melicas, calenas, obbas et cumanas calices*. De Patna Fauna occurrunt his similia apud Plutarchum in Problematis, Arnobium, Macrobius. de vase vini in ejus sacris adhibito intelligendus Juvenalis Satyra i.

Atque Bonam tenerae placent abytina porcae
Et magno cratera Deam.

Macrobius Saturnalium primo capite xix. ubi de Bona Dea agit copiose, eamque non Faunam Fatuamque dictam esse solummodo offendit, sed Open quoque, nomen & genus vasis, quo ei soleat sacrificari, non quidem exprimit, sed sub vase mellarii nomine templo ejus inferri solum offendit. plura ille ibidem ad rem. HEINSIUS. Vid. Tomafium de Donaris. cap. 12. Douza haec ita capiebat, non quasi revera in aede Bonae Deae fecerit, sed quasi domi se ornari diffusimas, in templo fe esse Amatoribus persuadere, ubi periculum non erat, ne a procaci turba illa juvenum de-

- Formosae minus artis opem praeceptaque curant:
Est illis sua dos, forma sine arte potens.
Cum mare compositum est, securus navita cessat,
260 Cum tumet, auxiliis adfidet ille suis.
Rara tamen mendo facies caret. occule mendas:
Quamque potes, vitium corporis abde tui.
Si brevis es, fedetas; ne flans videre federe:
Inque tuo jaceas quantulacumque toro.
265 Hic quoque, ne possit fieri mensura cubantis,
Injecta lateant fac tibi veste pedes.
Quae nimium gracilis, pleno velamina filo
Sumat: & ex humeris latus amictus eat.

Palli-

deprehenderet, ut quibus fas non erat illo introire. ego expecarem, emittit domi in secreta parte, tanquam in aede Bonae Deae, & neminem admittat. *Oraturque* Palatin. & Bernens. BURMANNUS. 248. *Nurus Parthas*.] Phariastextdecim codices. Phogias tres. Farias Francof. & Bernens. Phareas unus Heinfil.

249. *Turpe pecus mutilum: turpis sine gramine campus*.] Turpe est sine primis Patavinus. recte. sic infra 765.

Turpe jacens mulier multo madesfacta Lyao.
Amor. i. Eleg. ix.

Turpe senex miles, turpe senilis amor.
Remed. 659.

Turpe vir et mulier juncti modo protinus hostes.
Pecus mutilum pro depilato ponit. sic Nomenclianus de Sileno, Ecl. 111. 33.

Applaudatque manu mutilum caput.

Silenti enim calvi HEINSIUS. Alii auctores *mutilum pecus* vocant, quod cornibus caret, Donat. ad Terentii illa Hecyr. i. 1. *Quin spotes, mutiles, laceros. Mutiles, immixtas, unde mutilli dicti sunt boves aut capri, sine cornibus*. Et ita Columella praefatione. *Aliud caprinum, et id ipsum aliter curatur mutilum & rarisipulum, aliter cornutum et setosum*. lib. vii. 3. *Inortis cornibus, non qua magis hic sit nullis, nam est melior mutilus aries, sed qua minime nocent*. Horat. i. Sat. v. 58.

O tua cornu
Ni foret exserte frons inquit: quid faceres? cum
Sic mutilus minivaris?

Admullare tamen Plautus quoque pro tondere dixit Capt. 11. 19. & Milit. 111. i. 173. BURMANNUS.

252. *Falso bove*.] Flavio Palatinus. male. vid. i. Amor. 111. 23.

254. *Troice raptor*.] Troie Johannis Schefferi codex viti doctissimi. Dixi Notis ad Epist. i. 28. 28. HEINSIUS. *Troice raptor* unus. Victor Neapol. forte pro *veter*, ut Heinlius credebatur.

256. *Pulchraque sunt semper deteriora bonis*.]

Scripti plerique, *Pluraque*. quod verum est. Ita Jureti excerptis, *Plurima*. HEINSIUS.

257. *Praeceptaque quaerunt*.] Curant Jureti excerpta, Saravianus, & duo alii cum primâ editione. Amor. lib. 11. Et. xix. ex veteribus libris:

Quo mihi fortunam, quas nunquam fallere crevit,
HEINSIUS. *Pulsant* Palatin. unus.

258. *Sine arte potens*.] Ita & lib. x. Met. 573. *potentiam formae dixit*. & Prop. 111. xviii. 7. *Est tibi forma potens*. in octavo tamen libris est, *decor*: etiam non male. licet videtur repetitum ex Remed. 28. 30.

Fallit enim multos forma sine arte decens.
Propert. i. Eleg. 19. 13.

Nullis decor artibus.
Sed ibi melius *multis decor artibus* legi ostendit Broukhuius. Bernensis & duo alii, *placens*. unus *patens*. ego nihil moveo. BURMANNUS.

259. *Cessat*.] *Transit* Aprosili & sex alii cum prima editione, duabus Venetis & priore Aldina.

261. *Menda*.] *Atendo* Regius. bene. quomodo & Remed. Amor. 417.

Tunc oculis signa quodcumque in corpore mundum est.
Et sic infra 781. scribendum puto, *carent cui peccata mendo*. ut concursus dum a vitetur, quem & hic vitavit. Nam alibi foeminino genere esset Noster. HEINSIUS. vid. ad lib. 11. 653.

262. *Quaque potes*.] *Quamque* Comelinius; excerpta Politiiani, & Jureti, & quatuordecim alii, sic Remed. 325.
Quam potes, in pejus dotes deserta puellas.
supra lib. i. 140.

Junge tuum lateri, quam potes, usque latus.
Et 480.

Necve aliquis verbis adiasas offerat aures,
Quam potes, ambiguis callidus abde nosti.
HEINSIUS. *Et qua rectum est*: vide ad Epist. xiiii. 41. & alibi.

266. *Hic quoque*.] Malim, *sic quoque*. HEINSIUS. Probo. frequens enim hujus formulae usus, pro, licet jaceas, & abscondere velis brevitate. sic &

Q 999 v1111

Pallida purpureis tinguat sua corpora virgis:

270 Nigrior ad Pharii confuge plicis opem.

Pes malus in nivea semper celetur aluta:

Arida nec vincis crura resolve suis.

Conveniunt tenues scapulis analectrides altis:

Inflatum circa fascia pectus eat.

Exi.

VITI. Met. 6c3. Sic quoque complectar. ubi vulgo, hanc quoque Epith. VIII. 25. sic quoque eram respondenda. vid. i. Amor. VII. 13. plura dabimus ad Val. Flac. IV. 598. BURMANNUS. 265. Mensura cubantis.] Stat. II. Achill. 89. Et extemplo latuit mensura jacenti. 267. Quae nimis est gracilis.] Nimirum gracilis ex scriptis ac prima editione reponatur. HEINS. 267. Pleno velamina filio.] Sunt quae Polimita Petronio cap. 40. dicitur. vide supr. 109. 269. Tangat sua corpora.] In veteribus titulat NAUGERUS. Eadem hoc loco securitate vitum Merula, qua supra, cum ceram exponit ceruifam. nam & hic purpureas virgas pro vacciniis accipit: quasi aut virgae de vacciniis dici soleant, aut ipsa vaccinia ad coloranda corpora adhibebantur. Virgane nigra vocat vaccinia. quem colorem pallidae inducendum esse, haud eisdem potum Poetae voluisse. Cum illis igitur magis sentio, quorum interpretationem Merula hic rejicit: quandoquidem certum aliquid afferre ipse non possum. MICYLLUS. Tangat legendum & ex probatis libris scriptis & ratione. CROFANUS. Tangat virgis pro ringat: infra hoc libro 627.

Tua quoque est fallitque oculos de lacte recentis Litere. carbonis pulvere tange, leger. Juvenal. Satyr. II. Ille supercilium macida suligine taltum Oblivae producit acu. Faust. IV. 740. Tastaque fumanti sulphure balet ovium. Et supra lib. I. 662. — Uncia lumina tange manus.

Flura qui desiderat, adeat Gronovii Obiect. lib. III. cap. XVIII. quae scripta limpidos Romanae antiquitatis fontes sitientibus diligerent sunt tenebrae. HEINS. Tangeat etiam alibi pro ungere, illinere. vid. ad Epith. XII. 44. & IV. Faust. 700. sed tangeri, hoc non tam placet, quia de furo agitur, de quo verius tingere dici puto. ut Propertius. II. XIV. 27.

An, si caeruleis quadam sua tempora fucos Virgariis, hincve coerulea forma bona est? Quamvis & tangat defendi possit auctoritate Plii. lib. IX. 10. sunt qui sanguineis virgis tanguant, quae nolunt his obnoxia esse. praeterea quidam codices, guttis de quibus vid. ad V. Met. 467. alii fucis, quae fuit glossatorum interpretamenta: nam virgis rectum puto. quae alibi quidem de vestibus variis possunt capi, de quibus Servius

ad Virg. VIII. 660. & abunde Brouhch. ad Tibul. IV. VI. 36. Sed virgas hic sunt notae fucatae, maculae arte ductae, quibus faciem pallidam illuminat: ut virgata nurus apud Val. Flac. II. 158. alii plura dicemus. illis vero virgis non tam tangitur corpus, quam tingitur. nam materiam, ex qua illae virgae ducuntur, rectius possit dici tangi corpus. BURMANNUS. 271. Pes malus in nivea semper celetur aluta.] Atho calceos, Juvenalis SATYRA VII. nigrae meminit alutae.

Appolliam nigrae lunam sublestis alutae. albos calceos Appianus videtur Phaeaciam appellare, albi de Antonio agit Athenis luxui indulgente: Καὶ σολῆν ἐξ ἑ τέρτατων Ἑλλήνων ἀντιθέσης τῆς πατρίου, καὶ ἀποδῶν ἐν ἀπότῃ Λευῶν Ἀπτιδῶν, ὃ καὶ Ἀθῆναιῶν ἔχουσι ἑρπεῖ καὶ Α λέξανδρέων, καὶ καλῶς Φαιακῶν. Et sola induebatur quadrata pro vestium patrio, & pedum regumino albo Attico, quali Atheniensium & Alexandrinorum sacerdotis utuntur, quod phaeacium vocant. non ergo albi calcei in usu Romanis. Phaeacianorum meminit & eneca libro VII. de beneficiis cap. XXI. Pythagoricus quidam emirat a Sutore phaeacia, rem magnam, non praesentibus nummis. Phaeaciatus miles apud Petronium. Flavius Vopiscus in Aureliano calceos mallos, ceres, albos, ederaecos recenset. Apuleius libro VII. Calcei albi illis & tenuibus induant. alii habitum muleherem describit. De Crepidis & Calceis nonnulla Gellius libro XIII. cap. XX. HEINSIUS. Niveos calceos etiam Phaedr: lib. V. 7. vid. Salmast ad Vopif. Aurelian. cap. 49.

272. Vincis crura resolve suis.] Suis bene excerpta Jurati, & quinque alii. libro III. Pastor §. 293. ut & illic monui scribendum, subhis sua vincula cassis. HEINSIUS. Suis etiam Douza legebat. vid. supr. 236.

273. Analectides altis.] Cael. lib. 13. cap. 37. Analectides dicuntur, quibus ex xylino lino, vel ignavis materia, tanquam pulvillis, conspungunt scapulas prominentes pellicae, ut videri habitiores possint. Quod Ovidianum carmen liquido comprobatur, quod ita habet: Conveniunt tenues scapulis analectides altis, &c. Hoc complamandi remedio utuntur & hodie gobae pleracque, cum terga exaequare cupiunt, ne vitium ipsarum vitium. MICYLLUS. Interpretes analectides legitur, qui, pulvillis medicos, qui vestibus operari solent, ne humeri aliores videantur, interpretati sunt. Scalerus ad Varonem, emeletesides, sive homeletesides, legit.

275 Exiguo signet gestu quodcumque loquetur;

Cui digiti pingues, & scaber unguis erunt.

Cui gravis oris odor, numquam jejuna loquaturs;

Et semper spatio distet ab ore viri.

Si niger, aut ingens, aut non erit ordine natus

280 Dens tibi, ridendo maxima damna ferens.

Quis

Sit. Erant, inquit, & ad vincendum pectus strophica & fasciae, de quibus Terentius intellexit, de puellicis loquens, quas matros student esse. Demissi humeris, vinculo pectore, ut graciles fient. Si qua est habitus paulo, pugilem esse ajunt, de ducunt cibum.

Nam fascias illis ὄμαλαδες & aequos humeros reddebant: cum contra in pugilibus sint torosi. Xenophon, ὅπερ οὐ πάγκατον τοῦς μὲν ὄμους παχύνοντα, τὰ δὲ σκόλη λατύνοντα. Ergo strophico tumorem papillarum cohibebant, fascias illis humerorum castigabant superfluum, & quasi luxuriantem καὶ σφύριζοντα habitum. Itaque apud Ovidium: Conveniunt humeris tenues ameleptides altis, Ego lego ameleptides. ὄμαλῆτιδες enim videntur vocatae esse, quod iis aquabantur humeri, & complantabantur. In suo autem codice idem magnus vir analeptides emendat. παρὰ τὸ ἀναλαμπάμενον τοῦς ὄμους. DAN. HEINSIUS. Magnus Scalliger ad Varonem legit, Omalatides, ὄμαλῆτιδες. quod humeros nimirum aequos & ὄμαλαδες reddebant. sed eorum nullus, quod sciam, meminit. Certe aliter libri meliores. Regius, analeptrides & in margine, analeptides. Saravianus, analeptrides. Jurati excerpta, analeptides. Comelinius, & alius, ameleptides, quod proxime conjecturam Scalligeri accedit. tres alii, ameleptides. Neapolitanus, & alius, analeptides. Alii quinque, analeptides, analatrides, analeptides, analeptides, analeptides, analatrides, analeptides, analeptides, analeptides, analatrides, analeptides, analeptides, analeptides, analeptides. quae monstra lectionum sunt; & tamen appendenda duxi, ut alienae quoque conjecturae locus esset. Turnebus Adverfar. lib. IV. cap. XXIII. omeletes, humerales fascias legendum contendit, & reprehendit illos, qui analeptides emendant, Cochlum Rhodiginum, & qui illum sequitur, Micyllum thangens, cujus hanc conjecturam probabat tamen Gruterus. Ego ad Regii codicis, factae tanquam anchorae, confusijs scripturam, Ta analeptrides, geminam lectionem designare opinor, videlicet in nonnullis codicibus, analeptrides, ἄπο τοῦ ἀναλαμπάμενον colligere, respingere monens. Ego tamen, analeptrides malui, quod eorum etiam usus in lecto fuerit. ita & ὄμαλῆτιδες, concubinae. olim resingebam, analeptides, ἀπὸ τοῦ ἀναλέπτου, retrocedo. vel, analeptides. Alexis Comicus apud Athaenaeum lib.

XIII. ἐν τῷ δρᾶματι ἐπιγραφόμενον ἑοικασίον, multa ad rem habet, & inter cetera de tumore dorsi cohibendo:

— Καλῶν ἀδρῶν ἕξει τις; ὡ ἰστέως! ταντασὶ, τοῦτων ἰὼν ἔχουσι οἱ Κωμικοὶ, Ὄμᾳ προσέταισι; ταῦτᾳ γούν, ἀπῶν τὰς καὶ λῆα

Ὡ σπερὶ κωτῶσι τοῦτος εἰς τὸ πρὸς ἄπᾳγαγον. Ubi vides etiam postori adhibitas fuisse virgas tiliaceas. Antonius Pius apud Capitolinum, cap. 13. fasciabantur tiliaceis tabulis in pectore positis, ut retūs incederet. HEINSIUS.

274. Angustum circum fascia pectus eat.] Regius alter, inflatum pectus. quod verum est. Remedii Amoris 337.

Durius incedit? fac ambulet. omno papillae Pectus habent: vitium fascia multa regat. Sic & inflato capillis supra dixerat 145.

Hanc docet inflato laxo jacuisse capillis. Intelligit autem Strophium, quod licentibus papillis vincibat, ut cum Catullo loquar. Nonius certe Strophium vocat, fasciam brevem, quae virginalium papillarum tumorem cohibet. Martialis Apoph. CXXXIV.

Fascia crescentes dominicae compeste papillas. HEINSIUS.

275. Exiguo signet gestu, quodcumque loquatur.] Loquitur Regius, unus Vaticanus, signet & loquitur duo alii, signi. Junianus, signat. Scribe: Exiguo signa gestu quodcumque loquitur. HEINS. Cum loquenti dicticho iterum loquatur vel loquitur repetatur, Franciscus hic, profatur, vel signat quodcumque profatur, malebat. & certe odiosa est repetitio: forte, quodcumque loquitur, vel loquitur. Ita haec verba commutata lib. V. Trill. I. 20. iocari vero accutiuum admittere doctus locus IV. Trill. 497.

Quid si scripissim mimos obfoena jocantes. Ubi etiam loquentes nonnulli libri. et unde patet in quibus plurimum esse gelibus locum. Cicero ad Dollebamm lib. XIV. Epil. 17. Haec enim jocatus sum, Horat. I. Sat. §. 62.

Campasium in morbum, in faciem permulta jocatus. Sic & Gronovius apud Claud. in Pescen. §. 79. pro loquentur, joquentur, approbante Heinio, reposit. Et apud Phaedr. II. 5. sic est jocaia tanta maffesa duci. ut excerpta Regalii habent, pro locuta. ita & Heinsius pro loquent reponit jocatus lib. I. fab. 27. & alibi. BURMANNUS.

276. Et scaber unguis erit.] Erunt recte liber Bartholi Bartholini, clarissimi & humanissimi viri. HEINS. RIII 2 281. Di-

Quis credat? discunt etiam ridere puellae:
 Queritur atque illis hac quoque parte decor.
 Sint modici rictus, sint parvae utrimque lacunae;
 Et summos dentes ima labella tegant.

285 Nec sua perpetuo contendant illa risu:
 Sed leve nescio quid femineumque sonent.
 Est, quae perverso distorqueat ora cachinno:
 Cum risu laeta est aucta, flere putes.

290 Illa sonat raucum, quiddamque inamabile stridet;
 Ut rudit ad scabram turpis a sella molam.
 Quo non ars penetrat? discunt lacrimare decenter:
 Quoque volunt plorant tempore, quoque modo.

Quid?

281. *Discunt ridere puellae.*] Huc forte respexit Martialis lib. II. Epist. 11.
Ride, si sapi, o puella ride,
Pelignus, puto, dixerat poeta.
 Nam ipsa verba, quae Martialis producit; ex perditio illa Nasonis opere desumpta esse vix puto. BURMANIUS.

283. *Sint parvae utrimque lacunae.*] Parvaque scripti plerique cum prima editione, nisi quod Regius, *parvaeque*. Fortè, *parvae* et *utrimque lacunae*. Nam *ta* quae geminatum offendit aures duriore sono. ea vox Ovidio in deliciis, ut dicemus Metam. VII. vs. 638. HEINSIUS.

286. *Femineumque sonent.*] *Sonet* iidem libri quod si sequamur, *contenderis* etiam superiori versu erit scribendum, vel, *contendas* ut HEINSIUS.

287. *Est quae perverso.*] Patavinus, *disparso*.
 288. *Cum risu laeta est altera.*] *Risu* usa est, vel *lata*, Regius, usa cum duo alii, unus, *lusa*. duo alii, *risuque* usa est. Puto, *Cum risu effusa* est. vel, quod malim, *in risum effusa* est altera. HEINSIUS.

289. *Quiddam atque inamabile ridet.*] Tres libri cum Jureti excerptis, *quiddamque inamabile*. Scribe, *quiddamque inamabile stridet*. HEINSIUS.

290. *Est scabra turpis a sella molam.*] *Ad scabram melam* scripti multi: probè. IDEM.

291. *Quo non ars penetrat.*] Imitatus est Valerius Max. lib. v. cap. 14. § 17. *Quo non penetrat, aut quid non excogitat pietas?* BURM.

291. *Discunt.*] *Discant* Voss. & quinque alii. Et mox quod, *volent*, plerum Mentelian.
 293. *Quid, cum legitima.*] Quintili. xi. Inst. Orat. 3. ex vetustis codicibus. *Nec volubilitate nimia confusanda, quae dicimus, quae est distinctio parit et assestus; et nonnumquam etiam verba aliqua sui parte fraudantur.* ubi male Salmastius, qui sui parte fraudantur. BURMANIUS.

294. *Lingua coacta sono.*] Unus meus, *subdola lingua*. sic supra l. 1. 598.
 294. *Fac nitent blafsi subdola lingua sono.* HEINSIUS.
 295. *Quiddam male reddere verba.*] *Male verba*.

ridere quoddam unus Patavinus & Argentinensis; in Ardoneliano pro diversa lectione, *quoddam resfindere*. IDEM.

297. *Omnibus his, quando profans.*] Scripti cum prima editione, *quoniam*. etiam alterum quoniamque inelegans. Junianus, *magnam praesertim impendere curam, magnam (praesertim) impendite curam* prior Mentelianus. quae lectio avidè praere reliquit. IDEM.

300. *Allicii ignatos illa, fugatas viros.*] Siciliboni, verè, *Allicii et fugat*, Anthonem. CIOFANI. Legendum, *ille*, de incestu agit, deinde *Allicii* prima editio, cum multis scriptis, quos inter & Regius. fortasse rectius. Terentius Adelphis Act. V. Sc. III.

D. istam palstriam

Una illuc mecum hinc abstraham. M. pugnaverit, Eo pacto prosum illi aligaris filium.

Apposuit Propertius de Cynthia libro 1. El. v.
Alia seros animis aligat una viros. HEINS.
 302. *Excipit.*] *Accipit* scripti cum prima editione. HEINS. Nihil muta German. Arat. 155.

Excipiantque sinus Zephyris spirantibus auras.
 Quod, *concipere* veste ventum ingrediendo dixit Quintilian. lib. xi. Inst. Orat. cap. 3. Et Decl. xii. 16. *Testina misericos, omnes excipit auras, qui velis tribuit, quod Noëter tunicis.* Talem: incestum amicae suae describit Aristaeus lib. 1. Epist. 1. & comparat cupressis, aut palmae, modico flamine agitatae; & hoc ideo facere audit, quia forma superbiore esse amat naturæ. de fluentibus vero velibus vide Gronov. II. Observ. 7. & ad Phaed. v. fab. I. BURMANIUS.

302. *Extensos.*] Explicat Passerat illa Propertii lib. II. Eleg. III. 6. *Itaq; ex extenso planta marata gradus. Lento ac gravi,* vel numerato, a *pas contes*, deinde inclinat in *extenso gradus*; & tandem ex MSS. praefert *extenso gradus*, quod interpretatur, quasi cum gradibus meretur spatium soli: sed Broadhuffius apud Propertium *extensum gradum*, id est compositum, lentum praefert. ut & hic, si libi addicerent, mallem; quia motus,

Quid? cum legitimè fraudatur litera voce,
 Blaeaque fit iusto lingua coacta sono:
 295 In vitio decor est, quaedam malè reddere verba,
 Discunt posse minus, quam potuere, loqui.
 Omnibus his, quoniam profunt, impendite curam.
 Discite femineo corpora ferre gradu.
 Est & in incessu pars non temnenda decoris.

300 Adlicet ignotos ille, fugatque viros.
 Haec movet arte latus, tunicisque fluentibus auras
 Excipit; extensos fertque superba pedes.
 Illa, velut conjux Umbri rubicunda mariti,
 Ambulat; ingentes varica fertque gradus.

Sed

ingentes gradus, rusticae dat, quos non decet matronae superciliosae & superbae dare. & hinc *molem* mox versu 310. vocat; quod extensis pedibus vix convenit. sed & *extensos* retinere possumus & non de ingenti, aut celeri incessu capere, sed cum alie tollit & levat pedes, nec ideo tamen propter, sed potius exultat, & mimice incidit, quod etiam *molliter* dici potest. ut apud Propert. III. IX. ut *molliter ire pedes*. ubi vide Passerat. & ita extensi pedes projecti, altius sublati essent capiendi, ut eo sensu *extensos oculos* Quintili. XII. Inst. 3. dixit eminentes; & obscuro sensu Juven. Sat. XI. vers. 167.

Magis ille extenditur

Pro-arritur. quod intendere Horat. lib. II. Sat. VII. 47.

Aeris ubi me

Natura intendit.

Ita enim quatuor codices Crucequii habent, vulgo, *intendit, ita extendunt brachium*. Cicer. II. de Orat. 59. *Extensi digiti*. IV. Acad. 47. *hoc alie ingredi*, licet de pullo equino, Virgilius dicit III. Georg. 76. ubi addit, *ex mollia crura reponens*. ut Noster mox hunc eundem motum mollem vocat. ubi vide Cerdam. Servius, cum exsultatione quadam incedit, vel exultando pedes huc & illuc conterquet, ut saltare non incedere videretur. quemadmodum de Maximino Ammian. lib. XXXVIII. 1. Et Noster licet alia in re. I. Am. XII. *Alte ferre pedem*. *Extensos* vero hic habet Regius; ut saepe in participio hoc variant libri. vid. III. Pass. 530. & XV. Met. 303. BURM.

303. *Umbri conjux rubicunda mariti.*] *Catonis* unus Patavinus. Puto, *coloni*, ut apud Statium libro v. Sylvar. Pietate Abalcantii:

Velut Appula conjux Agricolae parci.

Sed Silius lib. III. 352.

Quid quod duro sine Marte gerendum?

Callaici conjux obis irrequieta mariti. HEINS.
 304. *Ambulat, ingentes varica fertque gradus.*] Vir summus & flos literati orbis Ilaacus Casaubonus ad Theophrasti Characteres notat, Nasonem

tamquam parum proprie hoc loco locutum, cum naturae rerum videatur adversari, ut mulier varica ingentes gradus possit facere. Confutit nimirum vir doctissimus *varicam cum vara*, cum diversa sint. *Varica*, quae divaricat pedes, & praeter justam mensuram late extendit. *Divaricare* Nonius Marcellus interpretatur *disfendere*. apposite Quintilianus libro. XI. cap. III. *Varicare supra modum & in stando deforme est, & accedente motu* (ad incessum refer) *prope obscuro*. recte. nam hoc gestu ambulantes non curam tantum, sed nates quodammodo ipsas distendebant. quod & Varro alicubi reprehendit. apud Cassiodorum quoque libro IV. Variarum, quem locum ipse Casaubonus jam designavit, *superbus quin etiam varicitatis grassibus patet*. Eleganter patere dixit, de distentis inter graduum pedibus. Hinc *varicus* Apuleji adverbium, ut *maridicus*, libro primo Milesiorum, *Hic editis varicus supra faciem meam residentes vestitus exonerant*. Foeminarum meientium habitum describens; quod crumbis divaricatis sit: atque ita illud Persii quoque sub fine Satyrae quintae intelligendum, cum *centuriones varicosos* appellat:

Dixeris haec inter varicosos centuriones;
Centurionem crassum ridet Pulvillus ingens.

Ubi *varicosos* interpretatur praelabore militiae varicosos: perperam. at vero Perius tam incessum quam risum subagreficam atque inconditum centurionum perstringit. eo referendum *ad ingens*: quod molem inmodicam corporis in hoc hominum genere, & tantum non mensuram Cyclopum ab oculis egregie ponit. sic & alibi *hircosus centuriones* dixerat ob illuviem & immunditiam, qua id hominum genus praeceteris squalent. *varicosus hircosus* habes apud Juvenalem Sat. VI. vs. 395. ubi Schollastes, *varicosus multum stando*. sed opinor potius esse referendum: ad agrestes arupicum motes; sed quemadmodum *varicus* a *varo* deducitur, sic *varicosus* a *varicibus*, ut diversè sit significatio utriusque vocabuli. syllaba etiam prima in altero vocabulo producta, in altero correpta. *A varicando, praeverari-*

- 305 Sed sit, ut in multis, modus hic quoque. rusticus alter
Motus; in incessu mollior alter erit.
Pars humeri tamen ima tui, pars summa lacerti
Nuda sit, à laevâ conspicienda manu.
Hoc vos praecipue, niveae, decet. hoc ubi vidi,
310 Oscula ferre humero, quâ patet, usque libet.
Monstra maris Sirenes erant: quae voce canorâ
Quamlibet admittas detinere rates.
His sua Sisyphides auditis pene resolvit
Corpora. nam focius illita cera fuit.
315 Res est blanda canor: discant cantare puellae.
Pro facie multis vox sua lena fuit.
Et modo marmoreis referant audita theatris;
Et modo Niliacis carmina lusa modis.
Nec plectrum dextrâ, citharam tenuisse sinistra
320 Nesciat arbitrio femina docta meo.
Saxa ferasque lyrâ movit Rhodopeius Orpheus,
Tartareosque lacus, tergeminumque canem.

Saxa

casores dictos vult Ulpianus D. de praevericatoribus. Glossae H. Stephani, *varicus*, *inrescivus*, aliae glossae *varico*, *pluvis*, *varicus*, *pluvis*. Papias: *Varicat*, *ambulat*, *transit*, sic lege, non *varitatus*. Sed audianus & Nonium Marcellum: *Drovaricari* dictum est descendendi, ab his, qui vitio naturae ita sunt pedibus discretis, ut eos in diversum habeant separatos, a varis igitur & incurvis pedibus deducitur *gressus variatus*, sed alterum naturae vitium, alterum poetam recte atque ordine, & ex usu Latini sermonis esse locutum. haec scripto mandaveram, cum video Salmastium de hac voce egisse exercit. Plin. pag. 663. quem non compilo. HEINSIUS. docta sunt & egregia, quae Heinſius hic adfert. sed postea & capi de femina rustica & ingentis staturae, quae varicos gradus ferret; nam & illa statura nimia rusticitatem probat, & solent ingentes illae feminae deformiter & rustice: incedere. sic Martialis. XII. Epil. 32.

Et cum sorsore cana mater ingenti.

Quod male Raderus capit de aetate. BURM.

305. Sed sit, ut in multis, modus hic quoque.] Ita libri omnes. Censito scribendam nihilominus:

Sed sit, ut in cultu, modus hic quoque.

De cultu enim foeminarum egit paulo ante. HEINSIUS. Nihil tanto: respicit enim ad dictum commune & vulgatum, ne quid nimis. vid. ad Quintil. Decl. cccxviii.

307. Pars humeri tamen ima tui.] Hic locus in

mentem mihi revocat alterum Propertianum in fabula Hylae lepidissima, sed pessime à librariis habita, quae ingenia nostri temporis critica non minus exercuit, quam Hylas ipse antiquos olim poetas. locus est libro. I. El. xx. 43.

Tandem haurire parat demissis flumina palmis,
Iunivix dextro plena trahens humero.

Quo loco scribendum:

Nixus, et exsorsio plena trahens humero.

Sequens versus conjecturam confirmat, qui ad exercitum humerum referendus:

Cujus ut accensas Dryades candore puellae.

Exerere humerum elegans & Latinum, de quo nos pluribus aliquando ad ipsum Propertium. HEINSIUS. Haec libertinis tantum & meretricibus convenire docuit Ferrar. lib. III. de Re Vest. 23. & Bynaeus de calcis lib. II. cap. v. §. 6. de exercitiis vero humeris vide eundem Ferrar. lib. I. de Re Vest. 9. Tennul. ad Front. II. stratag. I. 3. & Waff. ad Sallust. Catil. XLIV. ubi distinguit inter nudare humerum & exerere: hoc esse etiam proferre, jacitare, educere; & ita possemus hoc praeeptum Nasonis non ad exerendos humeros, sed parte tantum imae nudandos restringere, ne inverecundiae nimiae magister videatur. hodie ferè contrarium videmus: nostrates enim puellae partem ferè summam humeri osculant, imam tegunt & summam lacerti. sed hoc ex diversa vestimenti ratione provenit. BURMANNUS.

311. Monstra maris.] Ita dici omnes inusitatas for-

- Saxa tuo cantu, vindex iustissime matris,
Fecerunt muros officiosa novos.
325 Quamvis mutus erat, voci favisse putatur
Piscis, Arioniac fabula nota lyrae.
Disce etiam duplici genialia nautia palmâ
Verrere: conveniunt dulcibus illa jocis.
Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poetæ,
330 Sit quoque vinosi Teia Musa lenis.
Nota sit & Sappho: quid enim lascivius illâ?
Cuive pater vafri luditur arte Getæ.
Et teneri possis carmen legisse Properti:
Sive aliquid Galli, sive, Tibulle, tuum.
335 Dictaque Varroni fulvis insignia villis
Vellera, germanae, Phryxe, querenda tuæ.
Et profugum Aenean, clatae primordia Romæ;
Quo nullum Latio clarius extat opus.
Forſitan & nostrum nomen miscebitur istis;
340 Nec mea Lethæis scripta dabuntur aquis.

Atque

formas piscium docuit Barth. ad Claud. II. laud. Silic. 28.

312. Quamlibet admittas.] Recte idem Scaliger, Quamlibet admittas detinere rates, legendum annotaverat. DAN. HEINSIUS. Scribe cum Regio, Quamlibet. sic in Trist. lib. I. El. IX.

Quamlibet egressas occupat ante rates.

Vide Notas ad Epist. VI. vs. 140. eandem vocem hoc ipso libro mox semel iterumque restitnemus. Quamlibet etiam Douza, id est quamvis admodum concitatas.

317. Reserant.] Reserant Patavinus & Argentin. vid. II. Amor. VI. 6.

321. Officiosa novos.] Dnos Palatinus unus. unde Heinſius legebat, tuos.

327. Genialia nautia palmâ.] De nabliis, & quale instrumentum id sit, Positanum vide Miscell. 14. qui de hoc loco prolixè tractavit. MICYLLUS.

328. Verrere.] Verrere eleganter Regius & Aron-delianus. quomodo & Scalger in ora sui codicis con-jecerat legendum. in eodem nubila. sed nautia, vafrius, probum est. quae vafrius apud Suidam. vide & Pollucem. HEINSIUS. Nablia multi editi & duo scripti. lamina Palatin. nubila alius. sed nau- lia major pars codicum & editiones antiquissimae. vid. Major de Serv. pag. 167. qui haec valde im- plicata, & quae egent Alexandro, qui non gladio dissecet, sed explicet calamo & dissolvat, censet: Lampe de Cymbalis Veterum. pag. 117. de Cym- bali caput; & ceteris praefert. ergo factor me non satis haec intelligere. BURMANNUS.

330. Teia mysia.] Teos Oppidum Ioniae, ab Athamant conditum. hinc Teius, a, am. Intel- ligit autem Anacreontem poetam lyricum, quem hic vinosum senem vocat propterea, ut videtur, quod (ut Suidas ait) συνεγχετο παρρησιὰ γὰρ μέλι καὶ λάμβρος, καὶ τὰ κολοκύνθη Ἀνακρεόντιον. MICYLLUS.

332. Cuive pater.] Terentium intelligunt inter- pretes, sed ego Menandrum melius Graecis Poë- tis jungi puto. ut & lib. II. Trist. 369. Graecis fe- re isdem additur: ubi etiam Romae pueris virgini- busque legi solere prodit Noster Poëta. ceterum codex Moreti habebat: Quaque Pater naphiae. quod quid monstri abscondat nescio. apud Aufonium in Tecmophaegnio.

Barbarus est Lydus, Pellax Getæ, semineus Phryx: Ita enim legi docet Vinetus, & in comœdiis feros Getas: induci. pellax enim est vaser, ut idem in Epithaphis Epigr. XII. Uluxem pellacem vocat. exemplo Virgilio lib. II. 90. Vafri Getae in uno erat Heinſii sed vafri retinendum. apposite Propertius lib. IV. El. v. 43.

Sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
Quum seris aſtutus comica mecha Getæ.
Qui locus & hunc de Menandro capi debere osten- dit, & egregia luce a Broukhusio perfunditur; a quo tamen, si discedere fas est, malleum mundum Menandrum dici a sermonis elegantia, utinam 479. munda verba. BURMANNUS.

334. Tibulle tuum.] Francius volebat, Tui.

- Atque aliquis dicet, Nostri lege culta magistri
Carmina, quis partes instruit ille duas.
Deve tribus libris, titulus quos signat Amorum,
Elige, quod docili molliter ore legas.
- 345 Vel tibi composita cantetur Epistola voce;
Ignotum hoc aliis ille novavit opus.
O ita, Phoebe, velis; ita vos, pia numina vatam,
Insignis cornu Bacche, novemque Deae!
Quis dubitet, quin scire velim saltare puellam;
- 350 Ut moveat posito brachia iussa meo?
Artifices lateris, scenae spectacula, amantur:
Tantum mobilitas illa decoris habet.

Par-

343. *Deque tribus libris.*] Deve scripti cum prima editione. Regius. Deve cerei libri titulus quo signat amorum, quod monstrum delectationis non capio. tamen & in uno Palatino, De veterum libris. An, Deve trimum? sequenti versu, quod legas bene libri iudicem. HEINSIUS.

343. *Amorum.*] Amores Bartholinianus. amoris. Patavin. & duo alii.

345. *Vel tibi composita cantetur epistola voce: Ignotum hoc aliis ille novavit opus.*] Sententia est: Atque aliquis dicet, Lege carmina nostri magistri, id est Ovidii: ea scilicet, quibus ille ambas partes instruit: hoc est, tam viros, quam puellas amare docet. Aut etiam ex tribus Amorum aliquid elige, quod recites: aut ex epistolis Heroïdum, quod opus aliis haecenus ignotum ipse instauravit: hoc est, quod genus Epistolae ipse primus composuit ac scripsit. Atque haec venior expositio est, nam quae Merula de inscriptione & renovatione librorum, qui titulo Amorum inscribuntur, somniat, de his ipse viderit. MICYLLUS.

346. *Ignotum hoc aliis.*] Sollemnem hanc Poëtarum gloriationem illustrat Rittershus. ad Oppianum. pag. 5.

350. *Brachia iussa.*] Scio quomodo explicari & exemplis infans illustrari possit. Sed Schefferi codex habet, *passa*, quod praefeream, ut elegantius & doctius. sic apud Propertium lib. II. XVIII. 5.

Sive aliquis molli didicit caedida gestu Brachia, seu variis inciat ore modis.

Quod nollem in deducit mutari. *diducere* enim est pandere, displicere: sic in alta re Prudent. cath. Hymn. XIII. 170.

Passi in altum brachia.

Ubi & *passi* legitur. Germanicus 136. *patulas manus.* & 204. *Disbractaque pandit Brachia.* Apud Virgilium quoque libri scripti II. Georg. 296. de arbore:

Longo fortis late ramos & brachia pandit.

Vulgo, *tendit*. sed Noster hoc vocat *expandere* Ep. XV. 159. ubi vide Heinsum. *brachia saepe meo unus Berensius. missa duo.* BURM.

351. *Artificis lateris, scenae spectaculae amantur.*] Malo, *emuntur*. sic Trist. I. II. 507.

Quae mimis praeest, scena est lucrosa poëtae: Lantaque non parvo crimina Praetor ermit. Inspice ludorum junctus, Augusto, tuorum.

Emta tibi magno talia multa leges. HEINSIUS. Nihil muto, & ita interpretor; Mimos & Magistros illos motuum mimicorum, qui quotidie in scena spectantur, etiam a viris & mulieribus amari, licet istis vilissimi: de hoc furore, quo & viri & feminae ferebantur in pantomimos, qui lateris artifices erant, id est, docebant saltare puellas & juvenes, saepe invehitur Seneca. sic *mancipia pantomimorum* vocat Epist. XLVII. vid. & lib. I. Quae. nat. ult. quare Tiberius tandem decrevit, ne domos Pantomimorum Senator introiret, ne egredientes in publicum equites Romani cingerent, aut alibi quam in Theatro spectarentur. Tacit. I. Ann. 77. quae ultima verba illustrant illa nostri, *scenae spectacula*, id est, qui tantum debent spectari in scena. Trajanus vero fustulit Pantomimos. I. Ilin. Pancg. XLVI. & huc referit illa Horatii III. Od. 6.

Motus doceri gaudet Itonico Matura usque, & frangitur artibus.

Quae vera lectio est. *doceri*, intellige & Pantomimo aut artifice lateris. BURMANNUS.

352. *Talorum dicere jaetus.*] *Di-cere* multi ex scriptis. *Aucere* Junianus & primus Patavinus. recte. sic infra 493.

Ducere consuecunt multas manus una figuras. HEINSIUS.

355. *Tres jaestet numeros*] Numero editi quidam & duo codices & recte, ut puto Justini. II. 10. *naves mille ducentas numero habuisse dicitur.* XXXI. I. *Romani legiones plures numero conscripserunt.* Justini. XIII. 26.

Rari

- Parva monere pudet: talorum ducere jaetus
Ut sciat, & vires, tessera missa, tuas.
- 355 Et modo tres jaestet numeros: modo cogitet, apte
Quam fubeat partem callida, quamque vocet.
Cautaque non stultè latronum proelia ludat:
Unus cum gemino calculus hoste perit.
Bellatorque sua praefusus sine compare bellat:
- 360 Aemulus & coeptum saepe recurrit iter.
Reticuloque pilae leves fundantur aperto:
Nec, nisi quam tolles, ulla movenda pila est.
Est genus in totidem tenui ratione redactum
Scriptula, quot menses lubricus annus habet.

Par-

Rari quippe boni, numero vix sunt totidem, quot Liberarum portae.

Sallustius Jug. 68. *Ex copia Tibicinum numero quinque delegit.* Ita & Livius & alii. BURM.

358. *Unus cum gemino.*] Apropositi & alter meus chartaceus, *Unus et in gemino.* forte, *unus ubi gemino.* imitatus hoc Martialis lib. XIV. 17.

Calculus hic gemino discolor hoste perit. Discolor, victoribus nempe, & diversarum partium. HEINSIUS. In Moreti & quibusdam aliis post verbum 357. hi duo inserti legebantur:

Proelia laudantur quo capiunt amans.

Proelia laudantur latronum imitantia pugnat, Unus cum etc.

Quae manifeste monetam, in qua cusi sunt, produnt. BURM.

359. *Bellatorque suo praefusus sine compare bellat, etc.*] Sic Merula. alii pro *Bellet*, *Pugnat* legunt, eadem sententia, verboque usitato. Ego autem *Pugnat*, & mox sequenti verbo *Recurrit* malim, indicativo modo. Ac de tessera & talis, item de latronum ludo, in II. Trist. quid nobis videretur, exposuimus. Meminimus & supra lib. II. non nihil: eoque hic repetere illa supervacuum fuerit. MICYLLUS.

Sua compare & bellat prima editio cum Regio, Saraviano, & aliis quibusdam. Plures, *bellat*. sequenti versu etiam *recurrat* legendum. Ut haec omnia ad latronum ludum referantur. *sua compare*, uxore. Amor. III. El. v.

Th vir, & in vacca compare taurus eras. HEINSIUS. De verbo *bellare* vid. ad Epist. XIII. 69. multi codices hic, *praefusus sine conjugis*. Apropositi, *praefusus* pro varia lectione. *ladat* Neapol. *recurrat* opus Micyll. Berini. & una Veneta, Edd. de Latronum ludum vide Panegyricum ad Pisonem. Th. Hyde capit de Damiulido. vide eum de ludis Orientalibus pag. 173. BURMANNUS.

361. *Reticuloque pilae leves fundantur aperto.*]

Videndum, quale genus ludi fuerit. Merula cum superioribus construit, & de latronculis & eorum alveo dictum accipit: sed repugnare etiam nomen ipsum pilarum videtur. Deinde & quod sequitur: *Nec nisi quam tolles, ulla movenda pila est: ego certe aetate.* MICYLLUS. Vid. Menagiana tom. III. pag. 197. ubi auctor etiam nihil expedit de hoc ludo. Aptum pulvis esse pilae lusum, apparet, quod & sensibus infirmis conveniebat. vid. ad Petron. cap. XXV. & per *reticulum* forte forem reticulatum intelligit. *levis* autem pila, quia vitrea. de pilae lusu plura vid. apud Casaub. ad Athen. I. r. 2. Mag. Miscel. I. II. & Passer. ad Propert. III. XV. 5. ubi Broukhustius Romanas puellas ad hoc lusu arceat, propter frequentem mox vers. 383. sed ibi ceteras pilae virilem ludum indicant, hic *leves* puellarem. Discrimen vero utriusque ludi me ignorare fateor. *lestiticum quidem* lenes Palatinus unus & alter etiam *lenes*; ut celeribus opponantur, ita *lenius studium* Remed. 20. BURMANNUS.

363. *Est genus in totidem tenui ratione redactum Scriptula.*] Evruti emendabat idem Scaliger, *in totidem tenui ratione redactum Scriptula, quot menses lubricus annus habet.* DAN. HEINSIUS. *Scriptula* Scaliger, & Salmastius ad Historiam Augustam; qui videndus. codices quidam *redactum*. Forte, *tenui statione redactum*. HEINSIUS. *Scriptula* Berensius codex. hunc ludum post Salmastium ad Vopiscum Procul. cap. XIII. & Scaligerum ad Catalect. pag. 282. illustravit Gronovius lib. III. de Pecun. Veterae cap. XV. multae tamen adhuc mihi in illis tenebrae: nam vicisse dicit Noster illum, qui suos continuavit lapillos, quod in illo ludo, quem nos vocamus *beckes* (ten) non semper verum est. melior quidem status ille ludi, & victoriam promittit, sed veritas potest fors, & disjuncti iterum, qui antea continuati erant: certe sequentia longe alium ludum indicant, & non continuari, ut Berimannus voluit, sed

Rrrg

sepa:

- 365 Parva tabella capit ternos utrimque lapillos;
In quà vississe est, continuasse suos.
Mille facesse jocos. turpe est nefcire puellam
Ludere: ludendo saepe paratur amor.
Sed minimus labor est, sapienter jactibus uti.
- 370 Majus opus, mores composuisse suos.
Dum fumus incauti, studioque aperimur in ipso;
Nudaque per lusus pectora nostra patent;
Ira subit, deforme malum, lucrique cupido;
Jurgiaque, & rixae, sollicitusque dolor.
- 375 Crimina dicuntur: resonat clamoribus aether:
Invocat iratos & sibi quisque Deos.
Nulla fides; tabulaeque novae per vota petuntur:
Et lacrimis vidi saepe madere genas.
Juppiter à vobis tam turpia crimina pellat,
380 In quibus est ulli cura placere viro.
Hos ignava jocos tribuit Natura puellis:
Materia ludunt uberiore viri.

Sunt

separari debent a priori ludo. quare recte mihi capere videtur Cl. Hyde, de ludo, quem nos *Deffrisit*, sive *Triodum* appellamus. vide eum de ludis Oriental. pag. 202. & seqq. & hoc videtur etiam Merula intellexisse. Quis vero haec ita expleret, ut omnibus satisfaciat, nisi viderit ipsum lufum, aut luserit? *continuisse suos* etiam Leidenfis & quatuor alii, quod diversum sensum efficeret. *duos* etiam tres libri. BURMANNUS.

367. *Mille facesse jocos.*] *Facesse* Regius & quatuor alii. *Reliqui, fac esse.* HEINSIUS.

371. *Tunc (vixit incauti.)* Lege, *Dum fumus cum* primâ editione & quatuor scriptis, & *aperimur in ipso*, pro *ab ipso* meliores libri. HEINSIUS.

377. *Nulla fides tabulis, quae non per vota petuntur.*] *Tabulae* Regius princeps, & quatuor alii, tertius Regius pro diversa lectione, *talis*. Scribo:

Nulla fides talis, qui non per vota petuntur.

aut, quod malo, *per vota teruntur*. Nihil sibi promittunt nec bene sperant de jactu talorum, cui vota desint. Ita nostri aleatores etiamum, cui sine votis & juramento nihil moliantur in lusu. si *tabulae*, cum primo Regio, mavis, legendum:

Nulla fides tabulae, quae non per vota petuntur?

Sed praestat altera scriptura. HEINSIUS. Sensus inicator, neque satisfaciunt conjecturae Heinssii, qui etiam capiebat *tabulam* pro tabula lusoria; & certe ita Petron. cap. lxxx.

Calcibus in tabula mobile ducit opus,

Et Juven. Sat. l. 89.

Neque enim loculis comitantibus iur
Ad lufum tabulae.
Sed planus erit, si sequamur unius codicis Heinssiani elegantissimam, ut mihi videtur, scripturam:

Nulla fides; tabulaeque novae per vota petuntur.
Ut indicet lusorem, qui omnia perdidit, & plus debeat, quam solvere possit, optare novas tabulas, ut non cogatur nomen fenum expedire; sed remissio debito omni, iterum integrare possit lufum; ita ut qui antea perdidit, lucreret aliquid, de *Tabulis novis* omnia sunt notissima. Douza vulgatum servabat, sed interrogationis notam ponebat post, *petuntur?* inepite explicabat Crispinus, neque ullis fideiulis ex Poetae verbis sensum, quem dat, extorquebit umquam. BURMANNUS.

380. *In quibus.*] Forte, *si quibus est.* HEINSIUS.
383. *Sunt illis celeresque pilae.*] *Teretesque* tertius Regius pro diversa lectione. quod placet. sic *terres malum* apud auctorem Pangyryici ad Pisonem. Aufonio, *mundi instar habens, teres atque rotundus.* HEINSIUS. Vid. lib. II. Amor. xv. 22.

386. *Placidâ devehit amnis aqua.*] *Placidâ aqua* Tyberis non recte datur, cum sit rapidus. Scribe, *placidâ aquâ.* & adi quae notamus ad Epistolam xxx. vs. 208. Nisi forte, *flavis devehit amnis aquis.* HEINSIUS. Nihil muta. sit enim licet Thybris rapidus, non omni tempore violentus ire solet, sed imbribus & tempestate inclitatus saepe solet, quo tempore minime fenatando exercere potest juvenis. tunc ergo cum placidior est, & tractabilis nantibus, juvenes *devehantur* (quod verbum satis cursum

eius

- Sunt illis celeresque pilae, jaculumque, trochique,
Armaque, & in gyros ire coactus equus.
- 385 Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo;
Nec Thyfcus placidâ devehit amnis aquâ.
At licet, & prodest, Pompejas ire per umbras;
Virginis atheriis cum caput ardet equis.
Vifite laurigero sacrata Palatia Phoebô:
390 Ille Paraetonias merfit in alta rates.
Quaeque foror conjuxque Ducis monumenta pararunt:
Navalique gener cinctus honore caput.
Vifite turicremas vaccae Memphisitidos aras:
Vifite conspicuis terna theatra locis.
- 395 Spectentur tepido maculofae sanguine arenae;
Metaque ferventi circueunda rotâ.
Quod latet, ignotum est, ignoti nulla cupido.
Fructus abest, facies cum bona teste capedo.
Tu licet & Thamyran superes, & Amoebæ cantu;
400 Non erit ignotæ gratia magna lyrae.

Si

ejus non quietum indicat) aquâ fluvii. & Virgilius II. Aeneid. 782. *leni agmine Thybrim fluere* ait. in primo Mentelii codice erat, *liquidis devehit amnis aquis.* *Tyflum abvocat* etiam Horatium dixisse notavit Douza lib. III. Od. 7. BURM.

387. *Per umbras.*] *Sub umbras* tres libri. ita lib. I. 67. *spatiare sub umbra.*
390. *Ille Paraetonias morfit in alta rates.*] *Paraetonias* optimus Regius & duo alii. Puto *Paraetonidas*. vide notas supra lib. I. vs. 172. HEINS.

390. *In Alta.*] Francius malebat, *in ima*. sed nil muta.

392. *Navalique gener cinctus honore caput.*] Hoc est, M. Agrippa, qui gener Augusti fuit ex Julia (ut Suetonius tradit) & corona navali ab eodem Augusto donatus, post devictum Sextum Pompejum. de qua re & Virgilius meminit Aeneid. VIII. his verbis:

*Parte alia ventis et diis Agrippa secundis,
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum,
Tempora navali fulgent rostrata corona.*

Extruxit autem hic Romae opera complura & egregia, ut Suetonius ait: inter quae praecipue celebrantur Thernae, quas & variis tabulis exornavit, de quibus Plinius passim meminit lib. xxxv. xxxv. & xxxvi. Et porticus ad templum, quod Pantheon vocatum, quam eandem & *τὸ πῶλον* quidam dixerunt: de qua apud eos qui de Antiquo Romano scripsere, legitur. Item aquaeductus aliquot, de quibus omnibus Plin. libro xxxvi. cap. 15. Micyllus.

392. *Cinctus.*] *Vinctus* Lincolnienfis & duo alii,

sed vide supra. vs. 53. & I. Amor. I. 29. & Eleg. II. Druif. 334. & 459. BURMANNUS.

394. *Terna Theatra.*] *Trina* codex unus Patavinus. ut lib. III. Trist. 12.

Proaque tribus resonant trina Theatra foris.
Ita, *trina numina*. v. Fast. 146. & *trina nomina* VI. 216. posset & legi:

Vifite contigit trina theatra foris. HEINSIUS.
Vid. ad Epist. IX. 38.

395. *Maculatae sanguine arenae.*] *Maculofae* scripti cum primâ editione. Aufonius de Caesariibus:

Commodus insequitur maculofae sanguine arenae.
HEINSIUS.

396. *Metaeque.*] Hoc est Circus, in quo ludî Circenses atque Equaeque fiebant. Micyllus. Sic Virgil. lib. XI. 195.

Eretnaque, ferventis aequae rotas.
Ubi Servius ita scribit: *Nimio sollicito curfu.* & III; Georg. 107.

Volat iv fervidus axis.

Horatius: lib. I. Od. I.

Metaeque fervidus evitata rotis. CIOFANUS;

399. *Thamyran superes atque Orpheæ cantu.*] *Es Amoebæ* scripti potiores cum primâ editione. nisi quod in nonnullis, *Amoebæque*. frustra. Nihil certius. quod & sibi in membranis fuisse inventum monuit me per literas vir celeberrimus Joannes Fredericus Gronovius, ac demum in Observatioibus lib. IV. cap. XV. est testatus. Fuit autem Amoebus Citharoedus Atheniensis magni nominis, cujus ex Aristæae de Citharoedis libro meminit

Rrrr 2

m

- Si Venerem Couis nusquam posuisset Apelles;
Merfa sub aequoreis illa lateret aquis.
Quid petitur sacris, nisi tantum fama, poetis?
Hoc votum nostri summa laboris habet.
- 405 Cura Ducum fuerunt olim Regumque poetæ:
Præmiaque antiqui magna tulere chori.
Sanctaque majestas, & erat venerabile nomen
Vatibus: & largæ saepe dabantur opes.
Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,
410 Contiguus poni, Scipio magne, tibi.
Nunc ederae sine honore jacent: operataque doctis
Cura vigil Musis nomen inertis habet.
Sed famæ vigilare juvet: quis nosset Homerum,
Ilias aeternum si latuisset opus?

Quis

nit Athenæus lib. xiv. Zenoni coætaneum facit Plutarchus περί της άριστες άριστες, laudat eum a continentia Clemens Alexandrinus lib. 11. Strom. Aelianus Histor. Animal. lib. vi. cap. 1. & Variæ Historiæ lib. 11. cap. xxx. Mior interpretes, imprimis Ciofanum, cui copia fuit tot veterum librorum, hunc locum, præteritis indicium. HEINSIUS. Confirmant Heinii correctionem Glossæ codicis Francof. adscriptæ. quæ explicant: Cantorem et Poëtam, unde carmen Amœboeum.

400. Ignoræ grātia magna Lyræ.] Adlusit ad notissimum Græcorum proverbium, τις λυρῶναος μουσική οὐδεις λόγος. de quo vide Erasim. Adag. in titulo octid. pag. 547. & Comment. ad Sueton. Neron. cap. xx. & ita Claudian. iv. Conf. Honor. 220.

Vile latens virtus, quid enim submersa tenebris
Præderit obscuro? vel nisi sine remige puppis,
Vel Lyræ, quæ restat, vel qui non tenditur arcus.
Quidam hic codices sollemnē perturbatione, gloria magna; quod eodem redit. BURMANNUS.

401. Couis.] Couis nunquam duo Berfmanni & unus Heinii: etiam non male.

401. Nunquam pinsisset Apelles.] Nusquam posuisset prima editio, cum Regio, Sarraviano, Juræti excerptis, & quinque aut sex aliis scriptis. Recte. Horatius lib. iv. Od. 8.

Hic aere, at liquidis illis coloribus
Sollers nunc hominem ponere, nunc deum.
Atque ita Salmastus quoque ex veteri codice ad Pallium Tertullianum reposuit. recte addito hoc ipso Horatiano loco, qui Nasoniani loci restitutionem egregie confirmat; ut dubitandum non sit de Regii codicis scriptura. Neque aliter Echo apud Aufonium in Epigrammatis:

Vane, quid affectas speciem mihi ponere pictor.
HEINSIUS. Vid. lib. x. Met. 516, de Venere vero supr. 224.

404. Summa laboris.] Fama laboris Saravii. vid. ad Epist. vii. 12. & ad ix. Metam. 14.

405. Cura Ducum fuerunt.] Deum Regius & quatuor alii. Elegia in Obitum Tibulli Nofter lib. 11. Amor. 9.

At facti vates, & divium cura vocatur.
Minutus Octavio, cap. 5. Quis adhuc rudis fœtus in ipsius mundi natalibus, meruerunt Deos vel facies habere, vel Reges. sed tamen ducum cura retineat malo. Horat. Art. poet. 73.

Res gestæ regumque ducumque, et tristia bella,
Claudian. de Scipione Præf. lib. 11. de laud. Stl. 4.
Semper erat vatium maxima cura duci.

Præterea fuerunt legendum cum excerptis Juræti vide Notas ad Epist. vii. 15. 166. Poëtas olim ducibus curæ fuisse Pausanias docet in Atticis exemplo Philoxeni & Arati. Sic Euripides Archelao Macedoniæ regi, Anacron Polycrati Samio, Simonides, Pindarus, Bacchilides Hieroni Siciliæ tyranni: iidem quoque Anacreon, & Simonides Hipparcho Pilsitrati filio carissimi fuerunt. At Cato in Oratione M. Nobiliori objicit, quod Poëtam in Provinciam duxisset, qui Ennium eum duxerat. vide Cicer. lib. primo Tuscul. Quæf. principio. HEINSIUS. 406. Magna.] Multa tres libri.

409. Ennius emeruit Calabris in montibus ortus Contiguus poni, Scipio magne, tibi.] Alter in omnibus: mihi tamen, qui hos versus ita castigavit, recte admodum vili sunt castigasse, atque ideo eos secutus sum. NAUGERUS. Hoc diltichon primum, quod sciam, hic emendavit eruditiss. Parrhasius in commentariis in Claudianum. Atque ego declaravi in Scholiis in lib. 11. Tristium. CROFANUS. Ita optime hunc locum restituit Janus Parrhasius & feliciter interpretatus est Commentario ad Raptum Proserpinæ Claudiani, lib. 1. 42. cum in scriptis omnibus sit, hortus, vel ortus, & posteriori versu, contiguus poete tibi, vel, tibi, Regius, poenis, poni, sepel-

- 415 Quis Danaën nosset, si semper clausa fuisset;
Inque suâ turri perlatusset anus?
Utilis est vobis, formosæ, turba, puellæ!
Sæpe vagos ultra limina ferte pedes.
Ad multas lupa tendit oves, prædetur ut unam:
420 Et Jovis in multas devolat ales aves.
Se quoque det populo mulier speciosa videndam:
Quem trahat, è multis forsitan unus erit.
Omnibus illa locis maneat studiosa placendi:
Et curam totâ mente decoris agat.
- 425 Casus ubique valet: semper tibi pendeat hamus.
Quo minime credas gurgite, piscis erit.
Sæpe canes frustra nemorosus montibus errant:
Inque plagam nullo cervus agente cadit.

Quid

ii. vide infra notas 15. 736. HEINSIUS: Ego poni non de sepultura, sed, cum Parrhasio, de ejus statua capio, quæ è marmore posita est in sepulchro Scipionis. vide Cicero pro Archia cap. ix. Valer. Max. viii. 1. qui effigiem ejus collocatam ait, & alios. Ita Phædr. Epilogo lib. 11.

Aesopo ingentem statuum posuere Attici.
Ubi vid. Schefferum. BURM.
417. Jacent.] Manent unus Heinii. operosaque idem cum sex aliis.

415. Sed famæ invigilare juvat.] Vigilare scripti potiores cum primâ editione. quomodo apud Propertium 11. Eleg. 2. studiosi vigilare severis. Rectius quoque juvet Aprosianus. Juvet vos vigilare in spem famæ. HEINSIUS.

415. Clausa fuisset.] Regius clusa. sic passim in antiquis libris. HEINSIUS.

416. Perlatusset.] Ita Aldina posterior; alia, si latuisset. sed pro altera lectioe stant scripti plerique. delatusset tres. delatusset Argent. prælatuisset Francof. & duo alii.

417. Utilis est vobis formosæ cura puellæ.] Turba scribendum cum primâ editione, codice Regio, & uno Vaticano. & sequenti versu, ferte pedes, non ferte; quicquid obstant libri veteres. (ita quoque peccatum erat. 11. Fast. 434.)

Parvæque in exsistia mœnera ferte pyras.
Vulgo fere.] qui tamen ultra limina pro extra constanter, & recte. Turba pro populo. 11. Art. 210.

Iste face in turba, cum venit illa, locum.
Sic & Remed. 15. 81.

Non tibi secretis (augent sacra furor)
Est opus, auxilio turba futura tibi est.

Ita enim ibi varius est fide veterum codicis scribendi. HEINSIUS. Ita cura & turba consula a libris lib. vi. Met. 461. & v. Fast. 141.

419. Ad multas.] in Regius, Francof. & alii, ut sequenti etiam versu, quod magis feritatem &

hostilem animum notat, ut ira in aliquem & similia: vid. ad Epist. 111. 136. & alibi. præterea, in multis lupus exit oves, eleganter Augustinus, quod proprium verbum, cuius alterum glossæ esse videtur. Statius lib. 11. 490.

Exit in unum Plebs fero jurata caput.
Et lib. v. Theb. 151.

Ferroque omnes exire per amos.
XI. 724.

In hunc odiis & regni viribus exit.
Lucan. v. 410. In sequens exisse moras. Sic exire in iras Lucanus & alii. de quo vid. Heinii ad Claudian. 1. de Rapt. Profer. 15. 32. Plin. x. 33. capiuntur quoque pugnacitate libidinis, contra aucupis indicoe exequente in proelium duce totius gregis. Sic exire in accione Curtius lib. 1x. 4. & passim Livius, notante Gronovio ad lib. xxvii. 25. postsumus & exit capere, & nullis suis ad rapinas prodit. BURM.

421. Mulier speciosa.] Sic est in Vaticano. Crof. speciosa scripti cum prima editione. HEINSIUS. formosa alii.

422. Quem trahat.] Et hoc proprie & eleganter. Tertull. 1. de Cult. fem. 4. Ornatus in cura capillis & exiti & earum partium corporis, quæ oculos trahant. vid. 11. Amor. 11x. 10. BURM.

425. Semper tibi pendeat hamus.] Hac translatione etiam Attilacetus utitur lib. 1. Epist. 17. ad quem Mercerus hunc Nasonis locum adducit.

426. Quo minime credis.] Credaturus Vaticanus: bene. Junianus, credit. HEINSIUS.

427. Canes errant.] Cavis errat Moreti & duo alii. frandibus etiam Vaticanus.

428. Inque plagam.] Plagam scripti cum primâ editione. HEINSIUS. Venit etiam Bernensis & quatuor alii. non male, nam cadere melius avibus convenit. Sed & cadere potest defendi ex similibus locis. inf. 591. lib. 1. 645. BURMANNUS.

- Quid minus Andromedae fuerat sperare revinctae,
 430 Quam lacrimas ulli posse placere suas?
 Funere saepe viri vir quaeritur. isse solutus
 Crinibus, & fletus non tenuisse, decet.
 Sed vitate viros cultum formamque profectos;
 Quique suas ponunt in statione comas.
 435 Quae vobis dicunt, dixerunt mille puellis.
 Errat, & in nullâ sede moratur amor.
 Femina quid faciat, cum fit vir levior ipsâ;
 Forsitan & plures possit habere viros?
 Vix mihi credetis; sed credite: Troja maneret,
 440 Praeceptis Priami si foret usâ sui.
 Sunt qui mendacis specie grassentur amoris,
 Perque aditus tales lucra pudenda petant.

Nec

429. Quid minus Andromede potuit sperare revincta. In veteribus, Quid minus Andromedae fuerat sperare revinctae. recte utrumque. NAUGERIUS. Andromedae fuerat sperare revinctae lege cum prima editione, & posterioribus scriptis. nisi quod in nonnullis eorum, *relictâe* & *revinctâe*. Regius tamen, *revinctae*. Diximus de hoc loco supra Notis ad lib. II. vs. 28. Germanicus in Arateis de Castiopea:

*Sic tendis palmas, cum sit planctura relictam
 Andromeden mortuae non iusta piacula matris.*

Ubi revinctam similiter puto scribendum. HEINS. Ex Manilio autem lib. I. 355. utraque lectio defendi potest:

Iuxtaque relictam

*Andromedam vastos metuentem piscis hiatus,
 Expositam ponto destitit, scopulisque revinctam.*
 Ita enim melius versu, quam ut bis *relictam* repetatur, ut edidit egregius ille interpres Poetae, quem minime intellexit, Baccaureus Fayus. BURMANNUS.

437. *Ise solutus.* Iste scripti magno numero. HEINSIUS.

437. *Femina quid faciat.* Faciat, & fit vir, pro vir scripti plerique cum prima editione. HEINSIUS.

440. *Praeceptis Priami si foret usâ senis.* Priame tuis prima editio, Regius, & complures alii. sed *Priami sui* verum est, quod septem aut octo veteres agnoscunt. IDEM.

441. *Grassentur amoris.* Grassentur meliores cum prima editione, & petant sequenti versu. HEINSIUS. Grassari pro adulari positum videretur antiquè, nisi praecederet. DOUZA. vid. Lambin. ad Horat. lib. II. Sat. vs. 93. *Mendacis Leidenis* & tres alii.

443. *Nec coma vobis allata nitidissima nardo.* Hoc est, unguento nardino, sive ipsâ nardo foliata, sive spicata fuerit: his enim nominibus apud

Plinium distinguitur. Quod autem Merula addit, per spicam *Cilicisam* in Pasticis eandem nardum intelligendam esse, id fallitur: neque enim ibi Poeta de nardo, sed de croco, qui optimus in Cilicia nascetur, loquitur, de qua re suo loco dicetur, MICYLLUS. *Liquido nardo*, viginti tres codices, Acro ad Horat. II. Od. II. notandum esse dicit quod feminino genere dixerit *Affryia nardo*. vid. ad X. Met. 308. quatuor etiam codices, *nitido liquidissima nardo*. BURM.

444. *Nec brevis in rugas cingula pressa suas.* Cingulam brevem hic exponunt, quae vestem ipsam arde altingat, pluresque rugas five plicas faciat, ut sit *cingula*, quae alias eorum cum iumentorum proprie est, pro *cingulo* sive cinctu posita. Solitos autem cingi Romanos veteres, argumento etiam est dictum illud Syllae de Caesare, Puerum male praecinctum cavendum esse. MICYLLUS. Scilicet *lingula* legebat. Quod confirmat Gruterus, qui è suo codice *lingula* adducit. Et è glossâ, quae videtur alla fuisse lectio, *impexas lingula nexa comas*, DAN. HEINSIUS. Sic & Remed. Amor. 236.

Ut nova velocem cingula laetas equum.

Regius tamen cum aliis nonnullis *lingula* habet, alii, *lingula*. Intelligit fasciam, quâ cingebatur toga. Certe nimis operosa ac morosa togae structura mollicem probabat. quod & in Hortensio notatur veteres. HEINSIUS. Vid. Ferrarium lib. III. de Re Vest. cap. 7. qui, praeter Ovidium, neminem *cingulam* dixisse notat. Servius ad Virg. I. Aeneid. 360. notat *cingulum* hominum generis neutrius esse, animalium vero feminino genere dici, *has cingulas*. BURM.

446. *Alter & alter.* Unus & alter octo libri. vid. II. Amor. v. 22.

452. *Laeta.* Lenta Codex Regius. & recte. vid. quae notamus ad Epist. XIX. vs. 82. & Epist. XV. vs. 109. Hoc primum. deinde in nonnullis aliis, *vides*, qui etiam

- Nec coma vos fallat liquidâ nitidissima nardo:
 Nec brevis in rugas cingula pressa suas.
 445 Nec toga decipiat filo tenuissima: nec si
 Annulus in digitis alter & alter erit.
 Forsitan ex horum numero cultissimus ille
 Fur sit; & uratur vestis amore tuae.
 Redde meum, clamant spoliatae saepe puellae:
 450 Redde meum, toto voce boante foro.
 Has, Venus, è templis, multo radiantibus auro,
 Lenta vides lites, Appiadesque Deae.
 Sunt quoque non dubiâ quaedam mala nomina famâ:
 Deceptae à multis crimen amantis habent.
 455 Discite ab alterius vestris timuisse querelis:
 Janua fallaci nec fit aperta viro.

Par-

etiam *Appiadesque tuae*. quomodo & optimus Regius. Scribe:

Lenta vides lites, Appiadesque tuae.

Ut per *Appiadas* meretrices intelligat. Valde illae Deae *Appiades* magnum Turnebum excrucierunt Advers. lib. v. Scio *Appiada Mineram* à Cicerone dici libro III. Familiar. Epist. I. scio & Musarum acdem in via *Appia* fuisse: sed quid illae ad has lites? Quare olim *Appiadesque viae* legendum videbatur. Nunc libros veteres sequendus duco, in Aroudciano:

Laeta videt lites Appiadesque suas.

Extra urbem plebs submocciana & meretriculac habitabat. maxime viâ *Appiâ*. quod ex hoc loco liquide apparet. lib. I. 81. ubi loca describit amantibus audenta:

Subditi qua Venereis sacro de marmore templo

Appias expressit aëra pulsat aquis.

Illo saepe loco capitur consultus Amori.

Et quae sequuntur. Rem. Amor. 659.

Turpe vir & mulier juncti modo, praeiurus hostes,

Non illas lites Appias ipsa probet.

Ubi forte legendum:

Non Venus has lites Appias ipsa probet.

Sic & lib. I. 87. ubi de Via *Appia*:

Hunc Venus è templis, quae sunt confinia, ridet.

HEINSIUS. Nescio an non per *Appiades* Deas, Nymphas, quarum statuae ad Aquam *Appiam* positae erant, intelligat, ad fontes enim & aquarum ductus statuae ponebantur. vide Fabret. cap. VI. infer. pag. 433. & ad Columm. Trajan. 432. Spon. Miscel. sect. II. Art. VII. pag. 31. & ternas plerumque Nymphas conspici docet idem Fabret. in Dissert. II. de Aequaeduct. §. 185. & seqq. aliquid hic etiam vidisse Turnebum lib. V. Adv. 17. puto, qui credebatur non longe a Venereis templo fuisse lacum vel salientem, ibique aquam ex Nympharum ore & mammis exsiluisse, quare *Appia-*

des illae, ut Venereis contubernales, vocantur. sed rectius statuemus Nymphas aquae *Appiae* Genios & nomina. unde toties in lapidibus Nymphis & Fontibus sacros titulos legimus. vid. Chifflet. Aq. Virg. pag. 18. & seq. hinc *divini Fontes*, de quibus vid. Passerat. & Broukh. ad Propert. I. 18. Marcell. ad Horat. I. Od. I. Spanhem. ad Callim. Hym. in Apoll. 112. & quem non? *laeta v. l. Appiadesque* suas habebat Bernensis unus. haec diu jam conscripseram ante editum cum crudelissimis notis Bentejji Horatium, quem legens recte *Appiades* amicum explicare deprehendi ad lib. I. Od. 22. BURMANNUS.

452. *Appiadesque deae.* Hujus loci etiam Caesilius Rhodignus meminit lib. XII. cap. I. sed & ipse eodem modo (ut Merula) de Venere, Pallade, Concordia, Pace, & Vesta exponit. *Appiades* ab *Appia* qua in forum Caesaris introducta, appellatas sentit. MICYLLUS.

453. *Sunt quoque non dubiâ.* *Dubiae famae* alter codex Regius, quod praestat. Puto:

*Sunt quoque non dubiâe quidam mala nomina famas:
 Deceptae multum crimen amantis habent.*

Ad viros falsaces, atque hoc nomine jam notos, refer. monet puellas ut ab his fidei caveant. potes etiam à multis crimen habent amantis deceptae, id est, apud multos. HEINSIUS. Locus intricatus, & cuius sensum vix pervideo: si de puellis agat, ut Merula capit, sensus esse possit, esse quasdam, quibus constat nullam esse habendam fidem, quae sunt indubie mala nomina, ut creditores dicuntur, qui fidem non praestant. haec autem, quia deceptae sunt à multis, etiam alios voluit decipere. & ita legi possit in pentametro:

Deceptae à multis crimen amantis amant.

Imitari amant amantem, qui eos decepti; sed incommode tunc singularis ille *amantis* additur, *est multis*. quare cum Francourcenti possit legi, *crimen amantis*, sed sequentia potius fudant, haec omnia

- Parcite, Cecropides, juranti credere Thefeo;
 Quos faciet testes, fecit & ante, Deos.
 Et tibi, Demophoon, Thefei criminis heres,
 460 Phyllide decepta nulla relicta fides.
 Si bene promittant, totidem promittite verbis:
 Si dederint, & vos gaudia pacta date.
 Illa potest vigiles flammam extinguere Vestae;
 Et rapere c̄ templis, Inachi, sacra tuis;
 465 Et dare mixta viro tritis aconita cicutis;
 Accepto Venerem munere si qua negat.
 Fert animus propius consistere, supprime habenas,
 Musa; nec admissis excutiare rotis.
 Verba vadum tentent abiegnis scripta tabellis.
 370 Accipiat missas apta ministra notas.

In

de vris fallacibus esse capiendā, ut exemplis Ariadnes & Phyllidis deceptarum probat. quare legem:

*Sunt quoque non dubia quidam mala nomina famā,
 Deceptae ex multi crimen amantis habent.*
 Sunt quidam, quos constat esse malae fidei, qui promissos toros & foedera non praestant, & multi sunt, qui criminem habent amantis deceptae, id est qui culpam hanc admittere jam, & ideo ab omnibus male audiunt. *Dubias famae* erat in Regio, sed retineo Vulgatum, non dubia famā, sed certo & ex profectio sunt mala nomina. sic Florus lib. i. c. i. *nec famā dubitavit, incerta fama* Epist. i. 64. & ix. 41. & passim. *crimen habere* idem notat, quod noxium, rem culpae esse, sic dixit & ii. Pail. 162.
Cavit morales, a Jove crimen habet.

iv. Trist. iv. 24.
Ut non deberim, tamen hoc ego crimen habeo.
 Ut ante Heinium legebatur, qui amato repositus. lib. i. Art. 586.
Tuta frequentis licet sit via, crimen habet.
 II. Amor. v.
Nos data furtive munera crimen habent.
 Et ii. Art. 272.
Ab pereant per quos munera crimen habent.
 Sic felix habere iii. Met. 142. mala vero nomina dicit adludens ad debitorum nomina: de quibus Columel. lib. i. cap. 7. *vel optima nomina non appellando fieri mala.* Crispinus, per nomina viros intelligit nequitia & dolis celebres factos, quos fugitare debent Puellae, non ipsae eorum in se crimina derivant. Quod vellem docuisset, quibus fiducialis extorqueret posset ex verbis Nasonis, pius ille & censorius sacerdos. BURMANNUS.
 455. *Dixiste ab alterius vestris tenuisse querelis.* Vobis tenuisse Thomaus codex: concinnius HEINSIUS. Nec hic sensus apertus fatis: quomodo enim timebunt querelis? tenuisse Junian, tenuisse lex. in Nea-

politano & Bernchi erat, *caruisse*. quare legem; *Dixiste ab alterius, vobis cavisse, querelis.*

A querelis deceptarum puellarum, quarum exempla mox subjiciet, discite vobis cavere. & seq. verba Regius, *nec sit, Francof. non sit. probo Regii scripturam, quam Berfmannus expressit.* BURMANNUS.
 461. *Si bene promittunt.* Promittant quidam ex melioribus. alii promittunt. HEINSIUS.

463. *Vigiles flammam extinguere Vestae.* Vigili rectius legas. Nam *vigili* in uno Patavino. Pont. i. *Ut vigil insueta Pallade Vestae solat.* HEINSIUS.
Vigiles rectius. ita Flor. i. 2. *Ut custos impiū flamma vigilaret.* ita *vigiles lucernas* Horatius dixit. iii. Od. 8. & Noster iv. Trist. v. 4.
Ut vigil insueta Pallade flamma solat.

Videtur memoria imposuisse Heinio. BURMANNUS.

469. *Verba vadum tentant.* Tentent idem. pro abiegnis tabellis prima editio, Regius, & alii nonnulli ex melioribus, *alienis*, unde fuit cum legendum putarim, in *acervis scripta tabellis*. quomodo Noster Eleg. xi. lib. i. Amor. sed & abiegnis probum. ita *abies* sumitur Plauto Peria. HEINSIUS. In Vaticano erat, *planis inscripta tabellis*, sensus autem videtur expeditior, si subintelligatur *si*, ut milles foliet Noster. Si amator vadum tentat (ut hoc praeceperat lib. i. Art. vs. 437.) per epistolam, & colloquium, vel etiam noctem rogat, ne prohibe, quominus ancilla illam accipiat, sed tu caute tecum inspicere & examina, an ex animo roget, an vero simulet. *planas* autem tabellae proprie, ut *rasas* libr. i. 437. quia ceras complanatae verba inscribantur; nisi verior lectio sit, *plenis*, quod ex vestigiis *rovi alienis vel abienis*, ut quidam codices habent, posset conjici; & intelligat Epistolam tam planam, qualem lib. i. Amor. Eleg. xi. 20. & sequentibus, sibi ab amica per Napen petit mitti. posset & legi:

Verba vadum tentent planis si scripta tabellis,

Ira

- Inspice: quodque leges, ex ipsis collige verbis,
 Fingat, an ex animo, sollicitusque roget.
 Postque brevem rescribere moram. mora semper amantes
 Incitat, exiguum si modo tempus habet.
 475 Sed neque te facilem juveni promitte roganti:
 Nec tamen eduro, quod petit, ore nega.
 Fac timeat speretque simul: quotiesque remittes,
 Spesque magis veniat certa, minorque metus.
 Munda, sed è medio, consuetaque verba, puellae,
 480 Scribite. sermonis publica forma placet.
 Ah quoties dubius scriptis exarfit amator;
 Et nocuit formae barbara lingua bonae!
 Sed quoniam, quamvis vittae careatis honore,
 Est vobis vestros fallere cura viros;

An

Ita omnia planiora essent. BURMANNUS.

471. *Inspice, dumque leges.* Quodque leges meliores cum prima editione. HEINSIUS.
 475. *Sed neque te facilem juveni promitte roganti.* Malium permittit. IDEM.

476. *Nec tamen eduro, quod petit ille, nega.* E duro scripti meliores cum prima editione. alii quidam è toto, vel ex toto. tertius Regius & unus Vaticanus, è duro ore. optime. sic, *duri puer oris* ex *aulax* lib. v. 45. t. Metam. supra lib. ii. 527.
Postibus edurae supplex blandire puellae.

Ut & illic scribendum monuimus, nisi è duro hic sumptum velis, ut ex *facili*, ex *difficili*, ex *toto*, & similia. supra in Amoribus ii. ii. 55.

Culpa nec ex facili, quamvis manifesta, probatur.

Supra:

Quae datur ex facili non est mihi grata voluptas.
 Et Remed. 522.

Procinus ex facili gaudia ferre licet.

Infra 579.

Quod datur ex facili, longum malo nutrit amorem.

In Fatis v. 350.

Non ex difficili causa petenda subest.

In Tristibus:

Non tamen ex toto deservire illa potes.

HEINSIUS.

478. *Spes magis hinc veniat.* Spesque magis veniat prima editio & scripti plerique. Puto, *spes magis hinc veniat*. Vide Notas ad Epist. iv. vs. 113. IDEM.

479. *Munda, sed è medio.* Blanda unus Vaticanus. quomodo supra lib. i. 467.

Sit vobis creditis sermo, consuetaque verba,
Blanda tamen, praesens ut videare loqui.

Nihil tamen temere mutandum. HEINSIUS. Ita apud Prop. iv. v. 43. eadem est varietas. vid. supr. 332. sed *blanda verba* aptius dedit vitis, qui per

blanditias aditum ad Venerem quaerunt. Puellis magis *munda* conveniunt. *munda* vero opponitur *fucatis*, ut Cicero Orat. 23. *Fucati medicamenta candoris & ruboris omnia repelluntur, elegantia modo & munditia remanebit.* Et Horat. ii. Ep. i. 158.

Horridus ille

*Defluxit numerus Saturnius, & grave viris
 Menditibus pegetur.*

Ita saepe hac voce utitur Gellius, lib. i. cap. 24. *Historia de Papija*. Praetextato distaque scriptaque est a M. Catone cum multa venustate atque luce, atque munditia vorborum. lib. x. 3. *brevis & venustas, & mundities orationis, qualis haberi forme in comodiis non festivitatis solet.* Eod. lib. cap. 7. *Versibus satis munda atque graphice factis.* & cap. 24. *D. Augustus menditiarum patris sui in sermonibus scitator. lib. xvii. 12. Pugnare in Gallos menditibus subitior. lib. xviii. 12. Quam cum Gallicis. Ita Homer. Iliad. B. li. 213. Thetide dedit: Έρες ζωοπύρα πάλλαρε.* si blanda legas, non erat apta oppositio *triv sed è medio*: nam & è medio, semper *triv* blanda, quare blanditias & publica verba conjungit Noster lib. iii. Amor. 7. sed in *mundis* eligendis saepe affectatio nimia apparere solet. BURMANNUS.

480. *Forma.* Verba placent editiones praesca & septendecim scripti. Nihilominus vulgata verior & sincerior lectio: tractata est locutio a moneta, ut docet, monente jam Berfmanno, Quintilianus lib. i. cap. 6. *consuetudo certissima loquentis magistris, utendumque piano sermone ut numero, cui publica forma est.* quo & Horatius adjuvit Art. Poet. 58.

Licet semperque licebit

Signatum praesente nota producere nomen.
 Vel, ut ali legunt, *procedere.* vide ibi Bentleyi doctissimas notas. BURMANNUS.

481. *Dubius scriptis exarfit amator.* Dubius cum prima editione, Regio, & tribus aliis. HEINSIUS.

SSSS

485. An

- 485 Ancillae puerive manus ferat apta tabellas:
Pignora nec juveni credite vestra novo.
Vidi ego, pallentes isto terrore puellas,
Servitium miseris tempus in omne pati.
Perfidus ille quidem, qui talia pignora servat:
490 Sed tamen Aetnaei fulminis instar habet.
Iudice me fraus est concessa, repellere fraudem:
Armaque in armatos fumere jura sinunt.
Ducere confuescat multas manus una figuras.
Ah pereant, per quos ista monenda mihi!
495 Nec nisi delctis tutum rescribere ceris:
Ne teneat geminas una tabella manus.
Femina dicatur scribenti semper amator;
Illa sit in vestris, qui fuit ille, notis.

Sed

485. Ancillae puerive manus ferat arte tabellas.] Puerive. deinde prima editio & tres scripti, ante. duo, apte. Sarravianus & alius, arta. unus, arce. Lege, apta cum Argentiniensi, uno Patavino, & Vaticano. supra 470.

Accipiat missas apta ministra notas.
Amor. II. Eleg. VII. 24.

Est tibi per doctas apta ministra manus.

Et ad Cypallum II. Eleg. VIII. 4.

Apta quidem dominae, sed magis apta mihi.

Met. lib. IX. 610. ubi Byblis quiritur de famulo cum literis missis:

Non adit apte, non legit idonea, credo,
Tempora. HEINSIUS.

486. Pignora nec juveni.] Magis convenit, quod & veteri codice citabat Scaliger:

Ancillae puerive manus premat arte tabellas:

Pignora nec puero credite vestra novo.

DAM. HEINSIUS. Novo juveni, novo amanti. ut infra 554.

Novus viso casso resistit amans.

Sed libri omnes veteres cum prima editione, puero, quod jam praecessit. Junianus rudi. Forte, veruae rudi. ita saepe pro servo poetae: Regius, credita nostra. HEINSIUS. Juveni rectum est, nec de servo, sed amatore debet intelligi, ut sequentia manifeste demonstrant. & ridiculus est Gonzalvus, qui ex hoc loco probare volebat juvenem pro servo poni. vide nota ad Petronii cap. XXII. sic sironem vocat, & opponit veteri milli infra. 78. 566. Ita puer & juvenis confunduntur infra. 571. de servo cepit librarius Lincolnienfis codicis, qui sequenti versu habet, fallentes ipso latore puellas, & Junian. deceptos ipso latore. Descentes ipso terrore Aprozii & tres alii. fallentes multi. praecipit ergo, ut ancilla vel puer literas missas ad amantem, & lectas referat, ne servet amator, quibus postea ut fulmine utatur. BURMANNUS.

489. Talia munera servat.] Captat Lincolnienfis, quod olim non displicuit Heinio, & de interceptis literis capiebat, ut captare lib. II. 597. sed mihi servat probum videtur. & de amatore, qui tabellas non remittit deletas, iisque responsum suum inscripsit, sed signatas servat; ut post omnibus Puellae scripturam ostendere, & si nolit ipsi obsequi, terrori isti semper cum habeat obnoxiam, qui dupliciter ex eo, si tam incauta fuerit, ut non deletis tabulis responsum inscripserit, & si gemina manus appareat, unde mutuum amoris commercium probari potest. eandem vero tabellas ultro citroque missas, & responsum deletis verbis mittentis inscriptum fuisse, patet ex elegia XII. libri I. Amor. & Catulli Epigr. XII.

Aetnae puella recte codicibus.

Pugillaria ibidem vocat illos codicillos. BURM.

493. Multas.] Variis Voffii.

494. Ah pereant.] Argentinus, di pereant. sed vid. lib. II. 272.

496. Nec teneat geminas.] No Regias cum prima editione, & quinque aliis scriptis. bene. HEINSIUS.

497. Scribentis semper amator.] Scribenti quatuor codices. IDEM.

499. Si licet a parvis.] Sed licet scripti meliores cum praeis editionibus. Lege, sed libet. quomodo alter Mentelii: nam Moreti codex, si libet. Atrondianus, sed placet. vide Notas ad Epist. XV. vers. 134. IDEM.

500. Pandere.] Tendere multi. reddere unus. presdere Bernensis. Sed tendere non male. pandere enim simpliciter est explicare, tenduntur autem vela, cum major aura implet. Epist. XIII. 15. abreptaque vela tendenti. & ita alibi. BURMANNUS.

501. Rapidos compescere mores.] Prima editio cum Regio & octo aliis, rabidos. quod verum est. HEINSIUS. Vaticanus, componere mores, eleganter etiam. ut supra. 370.

- Sed libet à parvis animum ad majora referre,
500 Plenaque curvato pandere vela sinu;
Pertinet ad faciem rabidos compescere mores.
Candida pax homines, trux decet ira feras.
Ora tument irà; nigrescunt sanguine venae;
Lumina Gorgoneo facivus igne micant.
505 I procul hinc, dixit, non es mihi, tibia, tanti;
Ut vidit vultus Pallas in amne suos.
Vos quoque si medià speculum spectetis in irà;
Cognoscat faciem vix fatis ulla fuam.
Nec minus in vultu damnosa superbia vestro:
510 Comibus est oculis addiciendus amor.
Odimus immodicos (expertae credite) fastus.
Saepe tacens odii femina vultus habet.

Spe:

Majus opus mores composuisse suos.

Sic compositam mentem infra. 572. compositam vocem. supra. 345. pro molli, blanda, dixit. sic pro compescere amores in MSS. erat, componere apud Propert. lib. I. Eleg. XIII. II. & III. Eleg. XV. 3.

Tu potes insanac Venere componere fastus.

Vide utrobique BROUKHUSIUM, qui tamen compescere praefert. BURMANNUS.

503. Nigrescunt.] Caerefcunt Argent. Heinio olim conjecerat; turgescunt.

504. Gorgoneo facivus angue micant.] Igne scripti omnes potiores cum prima editione. hoc est, oculis Gorgoneis. sic lib. III. Met. 33.

Igne micant oculi, corpus tument omne venaeo.

Libro VIII. 284.

Sanguis & igne micant oculi, riget horrida cervix.

Virgilius XII. 102.

Oculis micat acribus ignis.

Pro facivus unus Vaticanus, fortius. Puto, torvius. lib. I. II. 309.

Si fuerit torva violentior illa Medusa. HEINS.

In uno Moreti erat, Grionio. forte legendum:

Lumina Orionio facivus ensu micant.

De Orionis ense omnia obvina.

505. I procul hinc dixit, non es mihi tibia tanti.] Ita idem lib. versè.

I procul hinc dixit, non es mihi tibia tanti.

Sub sinem lib. VI. Fall.

Ars mihi non tanti est, valeas mea tibia, dixit.

Tu inde totam fabulam pete. CIOFANUS. Non es libri meliores cum prima editione. Sic in Fallis lib. VI. 701. codices vetusti:

Ars mihi non tanti es, valeas mea tibia, dixit.

Ubi legendum, Ah mihi non tanti es. Metam. VI. 385. de Mariya:

— Quid me tibi detrahis, inquit?

Ab piget, ah non est, clamabat, tibia tanti!

Ubi parvi modo non es reponendum videtur. ita & tibia alioquitur Propertius lib. II. Eleg. XXX.

Hic locus est, in quo tibia docta sonas.

Quae non jure vado Maeandri jacta natasti,

Turpia cum sacros Palladis ora tumor.

HEINSIUS.

508. Cognoscat.] Cognoscat Marg. Bersman. Edit. Aldi, D. Heinio, & quaedam aliae.

509. Nec minus in vultu damnosa superbia vestro.] Nec tument vultu prima editio & plurimi ex scriptis. sed paulo ante praecesserat, Ora tument ira. HEINSIUS. Nec tument ex Palatinis duobus etiam Gebhard. II. Ant. lect. 27.

510. Comibus est oculis.] Quidam, dulcibus. Moreti, Junii, & duo alii, molibus, quod probro. Ita molibus oculorum petulantia Petron. CXXVI. & μαλακων βλέμεν Aristoph. Plut. Act. IV. Sc. v. 78. 57. paulo aliter molles oculos dixit Remed. 310. Ita comiter & molliter confusa lib. I. Amor. 710. Deinde unus Heinio, eliciendus amor. vide lib. II. 152. & 444. hoc autem rectius fit molibus oculis, quam comibus. sed quia superbia praecedit, & mollia ridere sequitur, nihil movemus. BURMANNUS.

511. Odimus immodicos (expertae credite) fastus.] Unus meus, fastus. Puto, status. Vide notas ad lib. I. 78. 715. Argute etiam Regius cum Neapolitano & uno Vaticano, expertae credit. HEINSIUS. Odimus indomitus unus Vaticanus, non male. sic indomitus amor lib. II. Fall. 585. ubi eadem varietas. Et indomita irae. v. Met. 41. indomitus ignis x. 369. Catul. Epith. Pelei 53. indomitus in corde generis Ariadna furor. sic & apud Juven. XIV. Sat. 176. Immodici confus. Ubi Rotterdamianus & Voffianus codex, indomiti. BURMANNUS.

Spectantem specta: ridenti mollia ride.

Innuet; acceptas tu quoque redde notas.

315 Sic ubi prolusit, rudibus puer ille relictiis

Spicula de pharetrâ promit acuta sua.
Odimus & moestas. Tecmessam diligat Ajax:

Nos, hilarem populum, femina lacta capit.

Numquam ego te, Andromache, nec te, Tecmessâ, rogarem.

320 Ut mea de vobis altera amica foret.

Credero vix videor, cum cogar credere partu,

Vos ego cum vestris concubuisse viris.

Scilicet Ajaci mulier molestissima dixit,

Lux mea; quaeque foelit verba juvare viros;

325 Quid vetat à magnis ad res exempla minores

Sumere, nec nomen pertinuisset ducis?

Dux bonus huic centum commisit vite regendos;

Huic equites; illi signa tuenda dedit.

V03

315. Sic ubi prolusit.] Prolusit cum primâ editione scripti meliores. Seneca Hippol. 1060.

Ut cepit animos, sive praesentans satis prolusit irae.

Ita optimus Medicus. nec dubita quin recte, Propertius lib. iv. Eleg. 1v.

Vidit arenosis Tantium procludere campis.

Sic scripti constant. neque aliter passim codices calligatissimi apud scriptores antiquos, ut etiam testatur ad Senecae Herculem Furcentem Gronovius noster. apud Virgil. iii. Georg. sparsa ad pugnam proludit arena. Auctor Panegyrici ad Pisones:

Tunc etiam levibus velut prolusit in armis.

HEINSIUS. Vide Freinsch. ad Flor. lib. iv. 2. principio, qui tamen pracludere non damnare audent; & Gron. ad Senec. Herc. Fur. 222.

315. Rudibus puer ille relictiis Spicula, &c.] Ita legendum è praeiis exemplaribus. CLOFANUS. rejectis coniecerat olim Heinsius. sagittis multi scripti & editi.

316. Promit.] Aproxi codex, legit. vid. ad lib. x. Amor. Eleg. 1. 22. sed lib. i. Met. 468.

Ego sagittifera promisit duo tela pharetra.

318. Capiz.] Rapii unus Heinsii. eleganter.

320. Amica foret.] Foris rectius legatur. HEINSIUS. Altera supra foret. Barthol. notandum vero alteram hic poni pro alteratam. sic apud Quintil. lib. vii. Inf. cap. 1. Alter igitur insidiatus est. Uter? profectio Clodius. BURMANNUS.

321. Cum cogar credere partu.] Nisi cogar credere partus, prima editio & duo scripti. Mentelianus, nisi cogar credere partu. Lege:

Credero vix videar, nisi cogar credere partu. Vel, cogans partus. Natus enim ex Andromacha Hectori Ailyanax, ex Tecmessâ Ajaci Euryfaces, à quo Euryfacidae, clarissima apud Atheniensis familia. HEINSIUS. Vix possum Lincoln.

325. Quis vetat, à magnis ad res exempla minores sumere.] Sensus est: Quid prohibet, magnarum rerum exempla ad res mulierum parvas accommodare? ut exempla ducum ad res amatoria, &c. Nam quae Merula hic de Andromache & Tecmessâ exponit, suo modo affingit. MICYLLUS. Quid vetat & hic recte repositum. vid. ad Epist. ix. 26.

327. Huic centum commisit jure regendos.] Optime Regius & unus Vaticanus, vite. quomodo Cujacius Observat. l. xii. cap. xxxv. ex suis scriptis. de vite, quam centurio gestabat, loquitur de qua & Martialis x. 26.

Vare, Paraetonias Latii modo viro per urbes Cognite.

Juvenalis de Mario viii. 247.

Nodofam posthac frangebatur vertice vitem.

Silius de Ennio xii. 394.

Latiaque superbum

Vitis adornabat dextram decus.

Nihil frequentius apud rei militaris scriptores. Neque aliter hunc locum emendavit ad Stalium modicissimus Gronovius. Codex alter Regius, Marte rogendor HEINSIUS. Turis regendos. Ambros.

329. Quem quisque eris aptus in usum.] Ad usum scripti. Deinde quisque sit Neapolitanus & prior Ambrosianus bene. HEINSIUS. Ad lib. v. Met. 112. adhibendus in usum praefert Heinsius 379 ad usum.

331. Causam saepe clientis agar.] Malim, neque HEINSIUS.

334. Nam

Vos quoque, de nobis quem quisque fit aptus ad usum,

530 Inspicite: & certo ponite quemque loco.

Munera det dives: jus qui profitebitur, addit:

Facundus causam saepe clientis agat.

Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum.

Hic chorus ante alios aptus amare fumus.

535 Nos facimus placitae late praeconia formae.

Nomen habet Nemesis: Cynthia nomen habet.

Vesper & Eoae novere Lycorida terrae:

Et multi, quae sit nostra Corinna, rogant.

Adde, quod infidiae sacris à vatibus absunt:

540 Et facit ad mores ars quoque nostra suos.

Nec nos ambitio, nec amor nos tangit habendi:

Contempto colitur lectus & umbra foro.

Sed facile haeremus, validoque periturum aestu;

Et nimium certâ scimus amare fide.

Sci-

334. Nam chorus.] Hic chorus meliores scripti cum primâ editione. unus Regius, Nos chorus. HEINSIUS.

535. Placitae late praeconia formae.] Haec vera lectio. CLOFANUS. Poffat & laeti legi. certe in Arondeliano lacta. HEINSIUS.

539. A vatibus.] Ab duo libri.

540. Et facit ad mores ars quoque nostra bonos.] Sios scripti cum prima editione. bene. sic Martial. mores pro bonis moribus ponit lib. xi. Ep. xviii.

Mores non habet hic meus libellus.

Elegantem autem & Ovidianae suos. sic supra lib. ii.

Sit suus in blandâ sculitate modus.

Et 390.

Gloria peccati nulla petenda sui.

Et hoc ipso libro 235.

— Peccentis coram praebere capillos;

Ut jaceant fusti per sua terga, veto.

Ita istis locis libri veteres. Paulo post 578.

Sis sua in insidâ prodicione fides.

Ut ibi scribendum censio. Plura hujus notae alibi non uno loco congeimus. HEINSIUS.

541. Nec amor nos urget habendi.] Nec amor nos tangit scripti plerique meliores cum primâ editione; quod lecti sumus. infra 588. exclusum te quoque tanget amor. tres tamen, nec amor nos urget. de quo Amor. i. El. 11. vs. 17. vulgata scriptura Virgili auctoritate se tuetur, qui in Georgicis. iv. 177.

Cecropias innatus apes amor urget habendi. HEINSIUS. Mihi uris maxime blandis, ut amorem habendi eleganter Poëta opponat amori Puellae, quo

praecipuo, & solo fere urantur Poëtae. sic supra 448.

Et uratur vestis amore tuae.

De confusione horum verborum vid. & lib. iii. Amor. Eleg. 1. vs. 20. & alibi. postea & legi angie. folliciti enim maxime aveti. & urget & angie esse vicinae significationis docet locus Horatii. ii. Sat. 11. 64.

Haec urget lapsus; haec canis angie.

in Culico quoque Virgilii vers. 63.

— si mitor auri

Sublaqueare domus animum non tangit avaritiam.

Ubi angie codices scripti. eadem consensio apud Lucan. ix. 1015.

Forasse Tyranni

Tangeris invidia.

In perisico codicibus MSS. angeris. cum urgere etiam hoc verbum permutatur sepe librari. sic apud Horat. 11. Sat. 111. 39.

Pudor, inquit, te malus urget.

Ubi optimi codices, angie, & Virgili locus similiter ab Heinsio restitutum adducit Bentlejus. Lucan. i. 62.

Miseros angie sua cura parentes.

Infir. Remed. 371.

Illius hunc miles, so filia nubilis angant.

Videtur diversas lectiones, quae omnes probabiliter aditru possunt. una tamen ab Ovidii tantum manu est. quae autem vera sit, non dijudico: urere & angie, confundunt etiam MSS. in Remed. 371. De amore habendi vid. ad Phaedr. lib. 111. prolog. BURMANNUS.

542. Lectus est umbra.] Vid. ad lib. i. Amor. ix. 42.

- 545 Scilicet ingenium placidâ mollitur ab arte:
Et studio mores convenienter eunt.
Vatibus Aoniis faciles estote, puellae.
Numen inest illis; Piëridesque favent.
Est Deus in nobis; & sunt commercia coeli.
- 550 Sedibus aetheriis spiritus ille venit.
A doctis pretium scelus est sperare poetis.
Me miserum! scelus hoc nulla puella timet.
Dissimulate tamen, nec primâ fronte rapaces.
Este. novus viso casse resistet amans.
- 555 Sed neque vector equum, qui nuper sensit habenas;
Comparibus frenis, artificemque regat.
Nec stabiles annos, viridemque juventam
Ut capias, idem limes agendus erit.
Hic ruidis, & castris nunc primum notus Amoris,
- 560 Qui tetigit thalamos praeda novella tuos;
Te solum norit; tibi semper inhaereat uni.
Cingenda est altis sepibus ista feaes:
Effuge rivalem: vinctes, dum sola tenebis.
Non bene cum focis regna Venusque manent.

Ille

545. *Ingenium placidâ mollitur ab arte.*] *Mollitur* optime Sarravianus cum quatuor alii. utitur Nasoni Graecismus. HEINSIUS. *Nostra ab arte* Francof. & Palatinus. *blanda* alii cum Juniano. sed nihil move: *placida* enim ars melius Foro & Curiae opponitur, quam *blanda*. 1. Art. 12.

Atque animos placida contudit arte feros.
BURNANNUS.

549. *Est Deus in nobis, sunt &*] *Et sunt* scripti. Lege cum uno Vaticano.

Et Deus in nobis, & sunt commercia coeli.
HEINSIUS.

550. *Sedibus aetheriis spiritus ille venit.*] Huc facit quod scribit M. Tullius lib. 11. De Orat. ad Q. fratrem: *Saepe enim auditui poetarum bonum nomen (id quod à Democrito, & Platone in scriptis reliquum esse dicunt) sine inflammatione animorum existere posse, & sine quadam affatu quasi furoris.* CIOFANUS.

555. *Sed neque vector equum.*] Prima editio cum Regio & multis alii, *vector*. probe. nam *vector* *regi equum*, odiosa repetitione, non placet. *pro regis* idem codices, *regat*. sed *regat*, quod in tribus aliis est, amplector. sic Trist. lib. 1. El. II. vs. 115. *vector* pro *nauta*, ut illic legi in codicibus scriptis monui. HEINSIUS.

556. *Comparibus frenis.*] Nescio quomodo illud *comparibus* duplicat, Editiones antiquae &

Alcina prior cum octodecim scriptis, inter quos optimi Regius & Sarravianus *cum paribus frenis*, rectius, ut puto. Nam & alius Notter praepositionem hanc instrumentis, quibus quid efficitur, addere solet. sic vi. Met. 614.

Aut ego cum facibus regalia testâ cremaro.
Ubi vide. Festus: *Eumebres sibiæ cum quibus in sumet canitur.* & ita alii. de *Restore* & *Vector* vide ad lib. 1. Trist. II. 115. *Victor* hic etiam Moreti, Bernensis & lex alii. *qui nullas sensit*, Junii. BURM.

561. *Inhaereat.*] Neapolitanus, *militet uni*. quod elegantius est, quam ut a librario sit profectum. Militiae vero speciem esse amorem toties Notter inculcat. vid. ad Petron. xxiv. Noster Epist. vii. 33. *castris militet ille tuis*. Plaut. Pers. II. 11. 50.

Considentia illa militiâ militatur multo magis quam pendere.

Adhaereat Moreti & septem alii. BURM.
562. *Cingenda.*] *Texenda* Palatin. ut *textâ stramine cajo* Met. v. 447. *Texta vimine* Pall. rv. *caso texere* & similia. *alta feaes* etiam duo libri. HEINSIUS.

564. *Non bene cum focis regna Venusque manent.*] Hunc locum imitatus est Seneca in Agamemnone:

Nec regna socium ferre, nec taedas sciunt.
CIOFANUS.

564. *Manent.*] *Juvant* Bernensis unus.

565. Sa-

- 565 Ille vetus miles sensim & sapienter amabit:
Multaque tironi non patienda feret.
Nec franget postes, nec saevis ignibus uret;
Nec dominae teneras adpetet ungue penas.
Nec scindet tunicasve suas, tunicasve puellae:
570 Nec raptus flendi causa capillus erit.
Ista decent pueros, aetate & amore calentes:
Hic fera compositâ vulnera mente feret.
Ignibus hic lentis uretur, ut humida taeda;
Ut modo montanis silva recisa jugis.
- 575 Certior hic amor est: brevis & secundior ille.
Quae fugiunt, celeri carpente poma manu.
Omnia tradantur. portas reseravimus hosti;
Et sit in infidâ prodicione fides.
Quod datur ex facili longum male nutrit amorem.
- 580 Miscenda est laetis rara repulsa jocis.
Ante fores jaceat: Crudelis janua, clamet:
Multaque submisit, multa minanter agat.
Dulcia non ferimus: fucce renovemur amaro.
Saepe perit ventis obruta cymba suis.

Hoc

565. *Sapienter.*] Douza malebat *patienter*, ut saepe alibi.

567. *Nec franget postes.*] Tibul. 1. 1. Eleg. 7.

Nec pudet, & rixas intrussit juvenat.
Dum frangere postes

DOUZA.

570. *Nec raptus.*] Gruterus in ora codicis notarat legendum, *captus*. Et ita Passerius malebat ad Propert. lib. 11. Eleg. 5. puto, *raptus*. vid. ad Ep. x. 16. & alibi. HEINSIUS.

571. *Ista decent pueros.*] *Animos* Bartholinianus. placet. HEINSIUS. *Decent juvenes* Junii. supr. 486.

573. *Ut humida taeda.*] *Faena* Sarravianus & multi alii. *Regia* fraena. quod idem est. multi etiam *ligna*. nihil mutandum. HEINSIUS. in Regio erat:

Ignibus heu lentis torretur & umida taeda.

Ignibus hic lentis torretur, ut humida taeda.

Ut III. Trist. XI. 4.

Qui falsum lento torrens igne bovem.

Vid. ad II. Met. 811.

575. *Brevis & secundior ille.*] Prima editio, cum Regio & multis alii scriptorum, *gravis*. Vulgatae lectio sequens versus videtur suffragari. *Regius, gravis & secundior, illa Quae fugiunt.* Jureti

excerpta, *quavis secundior*. Aronelianus: *Certior huic amor est, gravis & secundior illi.* HEINSIUS.

Certior hic amor est: brevis, at secundior, ille, Micillus, & Bernianus, quod non displicet. 577. *Omnia tradantur.*] *Tradentur* in nonnullis. NAUGERTUS.

577. *Reseravimus.*] *Reseravimus* Editio prima & scripti meliores. Sequenti versus idem, *Et sit, vel.* *Et sit.* Latet aliquid. Lege:

Sit sua in infidâ prodicione fides.

Ut lib. II. 334.

Sit sua in blandâ sedulitate modus.

Sua fides, quia promiserat omnia se traditurum puellis non minus quam viris. Forte etiam legendum, *Moenia tradantur, pro omnia.* HEINSIUS. Vid. supr. 540. Francius volebat, *sit vel in.*

580. *Miscenda est laetis rara repulsa jocis.*] Nescio quid huic simile lib. II. Amor. elegia XIX.

Et faciat voto rara repulsa locum.

CIOFANUS.

581. *Ante fores jaceat, crudelis janua clament.*] *Jaceat, & dicat* prima editio cum scriptis melioribus. secundum Palatinum *clament*: ut Remed. 36.

— *Et exclusus flebile canit amans.*

Et agat sequenti versus. HEINSIUS.

583. *Renovamur amaro.*] *Renovemur* Regius. quod alludunt tres alii, in quibus, *renovemur.* HEINSIUS.

586. Cum

- 585 Hoc est, uxores quod non patiat amari:
Conveniunt illas, cum voluere, viri.
Obde forem; & duro dicat tibi janitor ore,
Non potes. exclusum te quoque tanget amor.
590 Ponite jam gladios hebetes; pugnetur acutus.
Nec dubito, telis quin petar ipse meis.
Dum cadit in laqueos captus quoque nuper amator;
Solum se thalamos speret habere tuos.
Postmodo rivalem, partitaque focdera lecti
Sentiat. has artes tolle; senescet amor.
595 Tum bene fortis equus referato carcere currit;
Cum, quos praetereat, quosque sequatur, habet.
Quamlibet extinctos injuria suscitât ignes.
En ego (confiteor) non nisi laesus amo.
Causâ tamen nimium non sit manifesta doloris;
600 Pluraque sollicitus, quam sciat, esse putet.
Incitet & fidei tristis custodia servi,
Et nimium duri cura molesta viri.

Quae

586. *Cum voluere viri.*] Lege, *viris*, scil. *amari*. HEINSIUS.

587. *Claude fores: duro dicat tibi janitor ore.*] Regius & tres alii, *Adde forem*, & *duro*. Prima editio cum Saraviano & decem aliis, *Obde forem* & quod placet. ut diximus supra lib. II. §. 634. Quidam, *Claude forem* & *sibi* etiam pro tibi plenique scripti. sed frustra. Forte tamen pro, *Claude forem*, vel quod in aliis est, *Adde forem*, & *Abde*, scribendum, *Cede fore*, pro abdcede a foribus. ut janitoris herum increpanis hoc sit. sic *cedere* domo Epist. XII. 133.

Ausus es Aesoniam dicere cede domo.
Scriptum nempe *Cede* pro *Cede* fuerat. ut infra 642. in optimo Regio.

Et cadat lecto quamlibet aegra suo.
In veterimis quoque Horatii membranarum, quae exstant in publica Academiae Leidensis Bibliotheca, pari modo verbum illud passim exaratum occurrit. Sequenti versu nihil mutandum. nisi pro *te quoque*, placet, *se quoque* cum altero Ambrosiano & uno meo; quo plurimi ex scriptis videntur spectare, in quibus, *se quoque*. Sensus est, Obdantur tibi ipsi fores tuae, & dicat tibi duro ore Janitor, Non potes admitti; dubium non est, quin te quoque, si excludaris, uxoris tuae amor sit raturus, quam nunc vix amas. Arondelianus liber: *Obde forem duro dicat sub janitor aere.*

Ita enim in illo scribitur, non *Claude fores duro*. id quod probavit se doctissimo Gronovio Observat. lib. III. cap. XIX. ut *aurum aes* de catenis janitoris intelligatur. HEINSIUS.

591. *Dum cadat.*] *Cadit* meliores scripti. Puto

etiam scribendum, *caprus tibi nuper amator*. vel *captus nuper amator*. sic *captata puella* lib. I. Am. HEINSIUS. *Caprus* modo nuper Menelian. *salvus* quoque nuper alius.

594. *Senescit amor.*] *Senescet* rectius prima editio & quatuor scripti. HEINSIUS.

597. *Quoslibet extinctos.*] Prima editio cum scriptis plerisque, *Quoslibet*. Regius & Arondelianus, & unus Patavinus, *Quamlibet*. recte. vide notas ad Epist. VI. §. 140. *suscitât* etiam Jureti excerpta & duo alii, pro *suscitât*. HEINSIUS. *Suscinet* Vossianus.

599. *Ne sit manifesta doloris.*] Non sit scripti cum prima editione. forte etiam, *nimium doloris*. HEINSIUS.

603. *Ex voto.*] *Ex voto* Vaticanus. vid. ad lib. II. Amor. Eleg. XIV. 43. ex tacito Scheffer.

604. *Ut sis liberior Thaide, finge metus.*] Pro, *Quanquam sis liberior Thaide*, id est, qualibet vulgari ac publicè prostituta, quae hunc vel illum in pube admittit, tamen finge metum, &c. Sic enim hic locus exponendus videtur: non ut Merula exponit, qui de Thaide Tercentiana dictum accipit, Phaedriaeque exclusionem, quasi quae metus facta sit, huc accommodat. MICYLLUS.

605. *Cum melius.*] *Ut melius* Palatinus.

606. *Signa timentis habe.*] *Verba* scripti plerique cum prima editione. peiperam. Remedio Amoris.

510. *Et nulla in vultu signa dolentis habe.* HEINSIUS.

Et IV. Fast. 586.

Maximaque in vultu signa dolentis erant.

Signa timoris Patavinus. *verba* non conveniunt timorem simulanti; illa enim exaudiri possent.

607. *Cal-*

- Quae venit ex tuto, minus est accepta voluptas.
Ut sis liberior Thaide, finge metus.
605 Cum melius foribus possis, admitte fenestrâ:
Inque tuo vultu signa timentis habe.
Callida profiliat, dicatque ancilla, Perimus:
Tu juvenem trepidum quolibet abde loco.
Admiscenda tamen Venus est secunda timori;
610 Ne tanti noctes non putet esse tuas.
Quâ vafer eludi possit ratione maritus,
Quâque vigil custos, praeteriturus eram.
Nupta virum timeat: rata sit custodia nuptae.
Hoc decet: hoc leges jusque pudorque jubent.
615 Te quoque fervari, modo quam vindicta redemit,
Quis ferat? ut fallas, ad mea sacra veni.
Tot licet observent, (ad sit modo certa voluntas)
Quot fuerant Argo lumina, verba dabis.
Scilicet obstabit custos, ne scribere possis,
620 Sumenda detur cum tibi tempus aquae?

Conficia

607. *Callida.*] Mallem, *Pallida*. nam commutasse has voces librarios videbimus ad lib. VI. Met. 576. Horat. Sat. II. 129. in simili argumento:

Vae pallida lecto

Desiliat mulier, miseram se conficia clamet.
Sic *pallentes* terrore supra vers. 487. sic conjeceram dudum; nunc vero in Bernensi uno codice, cujus, cum jam nostrae imprimerentur notae, varietates ad me missae sunt, ita exitare deprehendo. *Candida* unus Regius. vid. I. Amor. x. 4. Burns.

609. *Sed miscenda tamen.*] *Admiscenda* cum prima editione & scriptis plerisque. *timentis* etiam unus ex meis pro *timori*. argue. ut timentem seu timidam Venerem securae opponat. HEINSIUS.

611. *Quâ vafer.*] *Quâ ferus* Vaticanus. vid. ad Epist. XVI. 314.

613. *Rata sit custodia nuptae.*] Hoc est, habeat certum custodem, à quo observetur & custodiatur, ne quis ad eam furtim veniat, &c. non, *Exsinet tantum*, ut Merula exponit: loquitur enim de nuptis hoc loco, casque cum solatis consorti, quâ dicit: In nuptis hoc jus est ac licitum, ut habeant suos custodes; solatae autem & liberae debebunt hinc custode agere. MICYLLUS. Minime puto hic *nuptarum* opponi solatae & liberae; sed matronas libertinis, quae non iussu nuptis, sed fere concubinitate erant junctae, nec nomen *nuptarum* aut *matronarum* merebantur; ideoque extra poemam legis erant. & hoc sequentia docent manifeste: & Notter fere semper *nuptarum* nomine matronas intelligit. sic lib. II. Art. 388. Medic. Fac. 26. & alibi; frequentissima etiam adulteria, si ita vocare licet, in libertinarum classe secunda committi so-

lere docet Horatius I. Sat. II. 47. & alibi. & haec sunt, quae vitae & stolae honore carebant, de quibus toties Noller. BURMANIUS.

614. *Jusque pudorque.*] *Duxque* prima editio, cum Regio, Saraviano & duobus aliis. ut Legem Juliam respiciat. sed puto & *fasque* scribendum. HEINSIUS. Nihil muta: *leges* enim & *jus* differre docui ad Petron. cap. CVIII. & ad Quinct. Decl. xv. 3. *pudor* autem est *fas*, *aequum* & *pium*, ut alii loqui solent; & Noller Epist. VIII. 4. & alibi. Livius lib. XXXIII. cap. 33. *Ne quod toto orbe terrarum injussum imperium sit, et ubique, jus, fas, lex potentissima sint.* BURMANIUS.

615. *Te quoque fervari.*] Hoc est, quae libera sis, & soluta matrimonio. sic accipiendum videtur, ut non modo Libertinas, de quibus Merula exponit hoc, sed & quoslibet liberæ, & extra matrimonium degentes, intelligamus. ut sit species pro specie posita. Quamvis aliâ non ignorem, ipsa verba proprie ad Libertinas pertinere, quando ait, *quam vindicta* modo redemit, hoc est virga Praetoria liberam fecit. MICYLLUS.

615. *Te quoque fervari, modo quam vindicta redemit.*] Loquitur de muliere manumissa. CIOPIANUS.

615. *Vindicta.*] Praetoris virga, quae alio nomine *sesuica* dicitur. Vide Observaciones in lib. VI. Fast. CIOPIANUS.

616. *Fallas.*] Id est lateas. DOUZA.

617. *Ad sit modo certa voluntas.*] Haec est, ut puto, melior lectio. CIOPIANUS. *Voluptas* prima editio cum scriptis posterioribus. non sequor. HEINSIUS. Variant scripti & editi, in quibus *vestra, vera, grata*, sed omnes fateri. *voluntas* est enim quasi

Trutt er

Conscia cum possit scriptas portare tabellas,
 Quas tegat in tepido fascia lata sinu?
 Cum possit sura chartas celare ligatas;
 Et vincito blandas sub pede ferre notas?
 625 Caverit haec custos: pro charta conscia tergum
 Praebeat; inque suo corpore verba ferat.
 Tuta quoque est, fallitque oculos è lacte recenti
 Litera: carbonis pulvere tange; leges.
 Fallet & humiduli quae sicut acumine lini,
 630 Et feret occultas pura tabella notas.
 Aduit Acrisio servandae cura puellae:
 Hunc tamen illa suo crimine fecit avum.

Quid

ex formula dictum. Virgil. iv. Aen. 125.
 Et ita si visis certa voluntas.
 Cicer. post Redit. ad Quir. 2. nisi vestra voluntas
 fuisset, omnium divinum numerum caruissimum. Amm.
 Marcel. lib. xiv. 10. Si vestra voluntas adest, vi-
 bui debere censio. Val. Flac. iv. 471.
 Quin age mitte preces, namque est tibi nostra Vo-
 luntas.
 Non inepta tamen lectio unius Bernensis, adst
 modo sola voluntas. nisi quod voluptas habebat. nam,
 ut dixit II. Amor. 3. in hac eadem re, non caret effo-
 rtu quod volens duo. sic Helena in Ep. xvii. 177.
 Et libet et timo, nec adhuc exacta voluntas
 Est satis. BURMANNUS.
 621. Conscia cum possit.] Malim, Nuncia, quan-
 quam & alterum probum est. HEINSIUS. Recte,
 conscia; ita etiam simpliciter apud Horatium lib.
 I. Sat. II. 130.
 Miserram fe conscia clamer.

Et Noster mox vers. 649.
 622. In medio fascia lata sinu.] In tepido sinu
 scripti fere omnes cum prima editione. dixi Amor.
 lib. III. El. vs. 68. HEINSIUS. Fascia longa Poli-
 tiani: huc pertinet Turpillii locus apud Nonium in
 Strophium. Me miseram, quid agam? inter vias
 pistola excidit mihi. Insefix inter tunicam ac strophium
 collocaveram. Noster Epist. xxi. 26.
 Et tegitur tepido litera cauta sinu.
 Vid. Georg. Long. de Annis cap. VIII. BURM.
 623. Solea chartas celare ligatas.] Surâ editio
 prima & scripti praestantiores magno numero. recte.
 nisi quod malum, sura ligata. sic vincium pedum
 mox dicit. fascia enim surae obligabantur. Gratius,
 tegat unas fascia suras. sic suras cultorum evinctas
 Maroni Ecl. vii. 31. pro chartas etiam unus Regius
 cum prima editione, ceras, bene illud quoque.
 vid. lib. I. Art. 464. ita passim Noster. ceram unus
 Vaticanus. De solea sequens versus est intelligen-
 dus. HEINSIUS. pro vincito, tenero Patavicus. vid.
 ad lib. II. vs. 608. ferre preces etiam Vossian.
 629. Fallet et humiduli.] Locus sine dubio cor-

rumpit, fallet et ex humili duo codices. liquefit
 acumine lini Vatican. qua sit acumine, vel, a se-
 minae, vel, de semine Aprosil. acumine ligni Fran-
 cos. & alius, Heinsius olim conjecerat, aluminis
 niri; sed au recte dicitur, alumen niri dubito.
 forte, humiduli quae fit aluminis lini. fiebat enim
 alumen ex aqua & limo teste Plinio lib. xxxv. 12.
 & Vossius, lib. I. de Gramm. c. 40. docet alu-
 mine & succo thymali occultas literas scribi. sed
 locus hic accuratius adhuc expendendus. pentame-
 trum vero de alia fallacia capiendum potest. nam
 hic usque de literis in charta vel membrana oculo
 loque fugientibus egit, quod de tabellis ceratis intelligen-
 nequit. quare, nisi tabella etiam de charta simen-
 da sit, & ita continuato sermone pura tabella sit,
 quae nihil scriptum ostendit, hic capi possit forte,
 pura tabella, pro rasa & plana, & in qua nihil
 filio exaratum appareat; & forte talis occulta Ra-
 tio scribendi innuitur, quem Justinus narrat De-
 maratum adhibuisse lib. xi. cap. x. ut in ligno li-
 terae scribantur, quae cera superinducta delantur. &
 lib. xxi. 6. ubi vacuam ceram vocat, quam Noster
 puram tabellam. sed nihil definitio. BURMANNUS.
 630. Et ferat.] Ferat multi ex scriptis. Lego,
 Ut ferat. HEINSIUS.
 631. Aduit Acrisio.] At fuit duo Regii. IDEM!
 634. Quid faciet custos cum sint tot in orbe thea-
 tra.] Faciat & in urbe reponendum cum prima
 editione & melioribus scriptis. HEINS. De illa lo-
 cutione, quid faciat vid. ad Epist. xxl. 36. Petron.
 cap. xiv. & mox vers. 655. & alibi.
 635. Cum spectet junctos illa libenter equos.] Hoc
 est, aurigationes, & certamina equestria, quae in
 Circo fieri solebant, de quibus supra aliquoties jam
 dictum. MICYLLUS. Forte, licenter equos, id est
 audacter, nec prohibente, extra decorum, vide ad
 I. Art. 560. ita licenter dicere, errare & similia apud
 Ciceronem & Livium, Mart. art. 48.
 Gressu tamen hic licenti.
 Ad masculinum nostra Thalia Soem.
 Liecbat omnibus mulieribus spectare Circenses,
 fed

Quid faciat custos; cum sint tot in Urbe theatra?
 Cum spectet junctos illa libenter equos?
 635 Cum fedeat Phariae sistris operata juvencae;
 Quoque sui comites ire vententur, eat?
 Cum fuget è templis oculos Bona Diva virorum,
 Praeterquam si quos illa venire jubet:
 Cum, custode foris tunicas servante puellae,
 640 Celentfurtivos balnea tuta viros:
 Cum, quoties opus est, fallax aegrotet amica;
 Et cedat lecto quamlibet aegra suo:
 Nomine cum doceat, quid agamus, adultera clavis,
 Quasque petas, non det janua sola, vias.

Fal-

fed non decebat matronas, sine probro frequen-
 ter illas spectare, ut Libertini ordinis feminae fa-
 cere solebant, etiam incomitatas, qualis videtur illa
 fuisse, cui adest Poeta lib. III. Amor. Eleg. 2.
 BURMANNUS.
 635. Cum fedeat Phariae sacris operosa juvencae;
 Quoque suae comites ire vententur eat.] Ita legendi
 videtur hic versus. CIOBANUS. Sistris scripti potio-
 res cum primâ editione. quam lectionem non est
 vel multis adstruam. cum de sistris Isidis res sit vel
 pueris notissima. Tibullus de fistro lib. I. Eleg. III. 23.
 Quid tua nunc istis mihi, Delia? quid mihi profunt
 illa tua toties aera repulsa manus? HEINS.
 Ubi Vide Broukhusium, qui sistris figuram exhibet.
 636. Quoque suae comites ire vententur, eat.] Me-
 rula, suae comites, hoc est, inquit, aliae matro-
 nae. Sed melior lectio videtur eorum, qui legunt:
 Quoque sui comites ire vententur, eat. ut Sui comites,
 de custodibus, qui illam comitantur & observant,
 intelligatur: qui cum sint mares, ad sacra Isidis &
 Bonae Deae haudquam intro mittuntur. MICYLL.
 sacris & suae comites videtur legendum. CIOBANUS.
 recte Micyllus. & ita Mercerus ad Aristaeneti lib.
 I. Epist. 9. ire vententur Bernensis unicus.
 637. Cum fugit è templis.] Fugit è templis cum
 tribus scriptis scribendum. alii magno numero, fug-
 gat: proxime verum. Sequenti versu pro Praetor-
 quam scripti plerique, Praeter quos. sed frustra: Titist.
 IV. El. VI.
 Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vestustas,
 Praeterequam curas astenuare meas. HEINS.
 Praeter eos Bernensis.
 639. Tunicam servante puellae.] Tunicas prima
 editio & scripti. Sequenti versu pro furtivos matros;
 Saravianus; Comelinius & octo alii, viros. pro-
 be. furtivo viri aut adulteri; aut qui clam irrepse-
 runt. Pont. III. El. III.
 Quas lex furtivos arce habere viros.
 Nisi pro iocis, quis procos malere, excerpta Jureti:
 Celent furtivos balnea tuta viros.
 Non multa. etiam bene. alludit autem simul ad

λυκιολεπτας & fures balnearios, de quorum
 subdola rapacitate plurima apud veteres est quere-
 la. Vide Freherum Praeg. lib. II. cap. XII. HEINS.
 & ad Petron. cap. xxx.
 641. Aegrotet amica.] Martial. XI. 8.
 Insequit quid aget? aegram simulabris amicam?
 Haerebit dominas vir comes ipse suae. Douzâ.
 642. Tollat et in lectum quemlibet illa suum.]
 Aldina editio habet, Et celet lecto quemlibet aegra
 suo. eadem ferre sententia. Nec multum refert,
 opinor, hac an illa lectione utaris. Illud magis vi-
 dendum, num nomen Amica, quod in priore. ver-
 su ponitur, eo modo accipiendum sit, quo apud
 Terentium in Hecyra Act. IV. Sc. 2. Pamphilus
 matri ait:
 Tunc tuas amicas te, et cognatas. deserere, et festo
 dies
 Mea causa nolo, &c.
 Ut de aequali ac nota puellae, non de ipsa puella
 intelligatur. MICYLLUS. Celent lecto in veteribus li-
 bris. placet. CIOBANUS. Et cedat lecto quemlibet
 aegra suo optimus Regius cum Scaligeri excerptis;
 quomodo omnino scribendum. Neque aliter Apro-
 fianus, nisi quod in illo, quaelibet. male. dixi de
 voce quemlibet ad Epist. VI. vs. 140. cedere lecto,
 ut cedere domo. supra, totâ cedat usurque domo. E-
 ditiones quaedam cum nonnullis scriptis:
 Tollat et in lectum quemlibet aegra suum.
 Farnesianus:
 Et credat lecto cum libet aegra suo. HEINSIUS.
 Cedat rectum. Phaedr. lib. I. Fab. 19.
 Si mihi et turbae meae
 Par, inquit, esse poteris, cedam loco.
 Vid. ad Quinct. II. Inst. I. & Decl. x. 6. & ad Vel-
 lel. II. 85. Amicam hic recte capit Micyllus,
 BURMANNUS.
 643. Nomine cum doceat, quid agamus, adultera
 clavis.] Hoc est: Cum ipsa clavis, quae adulteri-
 na dicitur, quam puella vel amator habet, doceat
 ac moneat suo nomine, quid agatur, sive in quem
 adsum ac sinem ipsa comparata sit. hoc est, adul-
 teria

P. OVIDII NASONIS

- 645 Fallitur & multo custodis cura Lyaeo:
 Illa vel Hispano lecta fit uva jugo.
 Sunt quoque quae faciant altos medicamina somnos;
 Victaque Lethaeà lumina nocte premant.
 Nec male deliciis odiosum conscia tardis
 650 Detinet; & longà jungitur ipsa morà.
 Quid iuvat ambages, praeceptaque parva movere;
 Cum minimo custos munere possit emi?
 Munera (crede mihi) capiunt hominesque Deosque:
 Placatur donis Iuppiter ipse datus.
 655 Quid sapiens faciat? stultus quoque munere gaudet.
 Ipse vir, accepto munere, mutus erit.

Sed

teria exerceri. MICYLLUS. *Quid agamus scripti ple-
 tique cum prima editione.* HEINSIUS.

644. *Quasque petet non det ianua sola vias.*] Ni-
 hil iuvat nos Guteri codex, qui *petes, & dat,*
 habet. Forte, *Quasque petis non det ianua sola vias.*
 Vel. *Quasque patet.* DAN. HEINSIUS. Petes edi-
 tiones vetustae, cum Regio. codice & multis aliis.
 alii nonnulli, *petas.* LEGO, *quasque petas,* nempe
 amicam. vel etiam. *Quasque patens non det ianua
 sola, vias,* quod verus est. Adultera clavis cum
 vias doceat, & non sola patens ianua det. hoc
 est, cum vias doceat, quibus oclusum ostium adul-
 terinae clavis ope intras. Clavem adulteram pro
 adulterinà ponit, argute ludens eo in nomine. Clavis
 adulterina, quae ad imitationem verae clavis
 erat facta. sic *signum adulterinam* dixit Cicero pro
 Clentio: *Testamentum in alias tabula: scriptum
 signis adulterinis obsequavit.* HEINSIUS. Nihil hic
 mutandum, sanus enim, si quis ullus in Naesone,
 hic locus, nisi quod legendum, *petas.* nam *petere vicium,*
ut iter, cursum & similia eleganter dici dicebantur
 Sigonius & Gronovius ad Livii lib. XLIV. 2. vid.
 & ad Vellej. Pater. II. 81. intelligit igitur vel per
fenestras ut supr. vers. 605. vel per *ostium,* ut lib. I.
 vers. 245. vel per alias vias esse admittendos viros,
 si vir clausis & custoditis iussit foras. BURM.

646. *Ille vel Hispano lecta fit uva jugo.*] Interpres
 Gallicus, qui in Decipili usum edidit, hic *His-
 panum* pro immitti & minus generoso vino. poni,
 patere ex particula *vel* docet. sed meliora dodo de
 hac particula Iani Broukh. ad Tibul. lib. I. Eleg.
 xx. 53. ubi neminem, qui quidem Latine sciat,
 id dicere posse ostendit, esse usum ejus particulae
 in re quadam praecipua esse demonstrat. & Capitu-
 num ex horreo Merulae faecem Laetianam de-
 cromassile ostendit, quod & Berimanus fecit. licet
 ergo sumptus in vinum Hispanum, quod genero-
 sum, validum & carum est, & avidè appetitur, a
 tali genere hominum, sit major, ne tamen cesses
 eam deponere vino, quod facilius efficit Hispano,

quod vigilis illi & custodis amant. BURMANNUS.

650. *Longà jungitur illa morà.*] *Ipsa morà* scri-
 pti cum primà editione. recte. Non male, inquit,
 ancilla ipsa cum custode coit, idque lento, quo is
 diutius detinetur, sic *jungere Venerem*, jungero corpus,
 de quibus ad Rem. Amoris. 58. 407. dicitur. HEIN-
 S. Ille Berimanus & Micyllus, quasi ad amatorem
 pertineret. *frangitur illa Regius:* quod tolerabile
 esset, si ille legeretur, ut conscia illum blandis ver-
 bis & in longum productis mitigaret. sed prior le-
 ctio praestat. BURMANNUS.

651. *Praeceptaque parva, monera.*] Malo, *moneri.*
 HEINSIUS. Et ego, *movere,* cum editione prima,
 & Aldina, & novem scriptis, non enim monemus
 praepcepta, sed per illa homines. & ita Stephanus
 in Thesuro suo jam citavit, eodem modo apud
 Horatium lib. III. Od. 7. *fallax Histórias moner.*
 legitur, pro quo Torrenti codices, *mover* recte
 habent, frequens enim horum verborum consuetudo.
 vid. ad Epith. xx. 108. & supr. 353. & Broukh. ad
 Propert. lib. I. Eleg. xv. 98. 26. BURMANNUS.

653. *Munera crede mihi capiunt.*] *Capiunt* Far-
 necianus. sic Amor. lib. I. x. 28.

Non aries placitam munere captat ovem.
 Paeonia Graeca apud Platonem lib. III. de Rep.

Δάρη θεός τρέφει, καὶ αἰδοῖτο βουκόλιον.
 Euripides in Medea 904.

Τέθειρον δάρη καὶ θεός λόγος.
 Argute Petronius cap. LXXXVII. *Ipsè Senatus recti
 bonique praeceptor mille pondo auri Capitolio promi-
 ttere solet, & ne quis dubitet pecuniam concupiscere,
 Jovem quoque peculio exorat:* HEINSIUS. Vide Bar-
 netium ad Euripidis d. I. & Suidam in voce *δάρη.*
placant editiones priores & novem scripti. & mox,
Jupiter ille unus Regius. de quo Broukh. ad Ti-
 bul. I. iv. 19. vid. & ad Epith. XIV. 95. & II. Met.
 849. BURMANNUS.

655. *Quid sapiens faciat.*] Non recta nec sanè
 argumentatio videtur, a stulto ad sapientem. An
 enim, quia stultus gaudet, munere, idcirco etiam fa-

piens

Sed femel est custos longum redimendus in annum:

Saepe dabit, deditit quas femel, ille manus:

Quaevis eram (memini) metuendus esse fodales:

660 Non tangit solos ista querela viros.

Credula si fueris, aliae tua gaudia carpent;

Et lepus hic aliis exagitandus erit.

Haec quoque, quae praebet lectum studiosa locumque;

Crede mihi, mecum non femel illa fuit.

665 Nec nimium vobis formosa ancilla ministret:

Saepe vicem dominae praestitit illa mihi.

Quo feror infanus; quid aperto pectore in hostem-

Nitor; & indicio prodor ab ipse meo?

NON

piens gaudere debet? immo contra, quia sapien-
 tes, & qui severe matrimonium sua coerenda esse
 iactare solent, muneribus corrumpti possunt, quid
 non faciet stultus & bonus maritus, qui sine mu-
 nere inobstantiam uxorem quolibet ire permittit.
 quanto magis convivet; si accedant munera. le-
 gendum ergo cum Palatino primo:

Quid faciat stultus, sapiens si munere gaudet.

Forma loquendi, ut apud Virgil. Ecl. III.

Accipe domini faciens, audent cum talia fures.

Vid. supra vers. 633. Stultus vero maritus passim
 Noster vocat, quorum uxores incautoditae facie
 corumpuntur. Vide lib. II. Amor. Eleg. XIX. *Quid
 faciat melius Berimanni margo.* BURMANNUS.

666. *Ipsè vir accepto munere mutus erit.*] Prima
 editio cum Regio, Sarraiano, & aliis nonnullis,
Ipsè quoque sed vulgatum praestat. HEINSIUS. *mutus
 erit* multi edidi & sex scripti, qua lectione evitatur
 idem fons, in *munere & mutus, vinctus* uti Palatin.

667. *Longum redimendus in annum.*] *Longum
 in annum* Jureti excerpta. Venuste. Fall. IV. 23.

Hoc praetor illades cum longum scriberet annus,
 Vidi.

Met. I. 275.

Longique perit labor irrisus anni.

Amor. I. Eleg. IIII.

Accipe per longos tibi qui deseruiat annos.

HEINSIUS.

668. *Saepe dabit.*] *Usque dabit* Neapolitan. ut supr.
 lib. I. 454.

Quae dederit gratis, quod dedit usque dabis.

666. *Exagitatus erit.*] *Exagitandus* rectius qui-
 dam scripti cum Jureti excerptis, nisi malis:

Et lepus ipsa aliis exagitandus eris.

Nam Sarraivanus, *eris.* HEINSIUS. Proverbis speci-
 cum habet. ita Petronius cap. CXXXI. *Vidit inquit,
 Chrysis mea, vides, quod alis leporem excautos.* ubi
 vide quae viri docti adnotarunt. *exagitur* vero

proprium in hac re verbum. Jul. Obseq. de prodigi-
 is cap. LXXII. *Lupi Exquilis & in colle Quirinali
 meridae apparuerunt, exagitatique fuerunt.* sic &
agitare, de quo ad lib. V. Metam. 606. BURM.

663. *Quae praebet lectum studiosa locumque.*] *Quicquid
 pro vulgatastant libri veteres, scribe:*

— Cui praebet lectum studiosa locumque.

Vel secumque. Tangit violati hospitii sacrilegium.
 HEINSIUS. Vulgata non est sollicitudo illa amica, ad
 quam ut agrum invisere solbat meo, ut virum falleret,
 & quae lectum & locum ad nostros amores praebet
 & commodat, ut supra 641. dixit, saepe mecum
 fuit, & non officio tantum, sed & corpore placuit
 male Dominicus Marius ad lib. II. Amor.
 Eleg. VII. 98. 17. Cypassim intelligi hic censet. Il-
 la enim ancilla Cotinmæ, non amica fuit; & de an-
 cillis corrumpeudis in sequenti demum disticho
 agitur. *Lectum locumque* etiam non mutare. saepe
 enim haec duo jungit. & quid hic hospitium
 faciat, cum de officio, quo agrum invitavit in ead-
 em urbe amicam, agat. lib. XI. Met. 472.

Renovat lectisque locumque.

Halecyones lacrimas. BURMANNUS.

666. *Ille mihi.*] *Ille suae Beruensis* & tres alii,
praebuit etiam multi. sed praecesserat modo praeb-

667. *Quid aperto pectore in hostem Mitoris.*] *Ni-
 tor* Cavalcantianus cum duobus Vaticanis; quod
 aridit. Met. II. 72.

*Nitor in adversum, nec me, qui cetera, vincis
 Impetus.*

In Amor. III. XI. 17.

— Nisimur in vestrum.

Epith. IV. 37.

— Ignorat nitor in artem.

Sic ex optimo codice scribendum; ut suo loco dixi.
 Pont. II. Eleg. VII.

Et quot avos moeris nitantur in aëre pennis.
 HEINSIUS.

- Non avis aucupibus monstrat, quâ parte petatur:
 670 Non docet infestas currere cerva canes.
 Viderit utilitas; praecepta fideliter edam.
 Lemnias gladios in mea fata dabo.
 Efficit (& facile est) ut nos credamus amari:
 Prona venit cupidus in sua vota fides.
 675 Spectet amabilius juvenem; suspiret ab imo
 Femina; tam sero cur veniatque roget.
 Accedat lacrimae, dolor & de pellice fictus:
 Et laniet digitis illius ora suis.
 Jamdudum persuasus erit, miserebitur ultro:
 680 Et dicet, Curâ carpitur ista mei.

Prae-

670. *Infestas.*] Francofurtensis, *infestas*. recte. II. Pont. Eleg. 2.

Quae fugit infestas territa cerva canes.

Vide ad 111. Metam. 140. BURMANNUS.

671. *Ego coepit fideliter edam.*] Praecepta duo codices. f. Remed. 489.

Quid si quid praecipit valent mea.

Et supra 577.

Formosae minus artis opem praecipitque curant.

Et 651.

Quid juvat ambages praecipitque parva monere.

Et sic saepe his libris. HEINSIUS.

672. *Lemnias gladios in mea fata dabo.*] Regius, *Lemnias* & *Patnelianus*, *Lemnias* & *Quinque Lemniades*. tres, *Lemnias* duo, *Lemniadi*. unus, *Lemniados*. Scribe, *Lemnias* & una addita littera scripturae omnium optimi codicis Regii. & vide quae nota ad Epistolam XII. vers. 137. atque his adde locum Propertii, egregie, nisi fallor, à me relictum, qui extat lib. IV. Elegia prima:

Quo ruis imprudens vaga dicere facta, Propertii?

Non sunt ab dextra candida fila colo?

Aversis Charifin cantas, aversus Apollo

Positur iuvata verba pigenda lyra.

Ita quippe ista censeo constituenda, quae videamus nunc singula. Primo versu *vaga facta* non *vaga*, lego; quia *imprudens* praefecerat. secundo *legebatur, à dextra candida fila colo.* a pro ab. quomodo saepe apud Propertium peccatur. ut alibi pluribus dicemus. possit & *tam dextra legi candida etiam fila malui quam candida.* quod Naso pari modo in Tristibus:

Non ita sunt fasi candida fila mei.

Pro *Aversis Charifin cantas*, in scriptis editisque legebatur, *Aversis lacrymis cantus* nullo sensu. nisi quod in codice magni Scaligeri, *Aversis lacrymis Charites*. quod illi arripit, non mihi. Tò *Charites* nempe diversim lectiohem τῶν lacrymis designat; pro quo *charitis* antiquitus sit lectum. versu post-

remo *positur* reposui. Nam in uno, Vossiano *Poscis* & vulgati, *poscis ab.* pro *fata* apud Nasonem scribitur plerique *damna*. Regius, *fama*. Nil mutò. HEINS. Probat Brookhusius hanc Heinii emendationem. sed versus de *candidis filis* non reperi in Tristium libris. sed puto, ut saepe, memoria lapsum virum egregium, & observatum animo ejus alium ex II. Pont. IV.

Non ita pars sati candida nulla mei.

Et licet *candida fila* recte & eleganter dici posse non negem, *condita* tamen fila apud Propertium non mutarem. sedde his latius ad Valer. Flacc. lib. I. 531. agemus. BURMANNUS.
 673. *Efficit.*] Alter *Mentelianus*, *efficit* & *facile est*. forte, *efficitur in facili est*. ut supr. lib. I. 561. *In facili est omnia posse Deo*. HEINSIUS. Et commodius in ex transit, ut legatur *ex facili*, de quo vid. ad Ps. 476. & 579.

673. *Credamus amari.*] *Credamur* prima editio & unus Vaticanus. HEINSIUS. Et ita unus Bernensis.

675. *Et suspiret ab imo.*] Tò & non agnoscent libri meliores, nec prima editio. HEINS. *Spectet amabiliter* Bernensis unus, *amabilibus* Barthol. quod non displicebat Heinio nec mihi: ut oculis subintelligat, quemadmodum dicimus *limis spectare*. vid. ad III. Met. 642. BURMANNUS.

677. *Dolor, & de pellice fictus.*] De Pellice intellige non mariti, ut Merula exponere videtur, sed amatoris, eoque addit & *fictus*, & mox, *laniet digitis illius ora suis*, quasi quae illum suspectum habeat. MICYLLUS. Sed si fictus ille dolor sit, apte tendendus, ne appareat simulatio. & cur non verum de pellice amatoris sui dolorem praefereat, cum revera non ament puellae ab alia teneri suum amatorem? egregie ergo Palatinus & quatuor alii: *Accedant lacrimae, dolor, & de pellice questus*. BURMANNUS.

680. *Curâ carpitur ipsa mei.*] *Ista* ex scriptis & prima editione. HEINSIUS.

683. Sed

- Praecipue, si cultus erit, speculoque placebit,
 Possit suo tangi credet amore Deas.
 Sed te, quaecumque es, moderatè injuria turbet;
 Neu sis audita pellice mentis inops.
 685 Nec cito credideris. quantum cito credere laedat,
 Exemplum vobis non leve Procris erit.
 Est prope purpureos colles florentis Hymetti
 Fons sacer, & viridi caespite mollis humus.
 Silva nemus non alta facit: tegit arbutus herbam.
 690 Ros maris, & lauri, nigraeque myrtus olent.
 Nec densae foliis buxi, fragilesque myricae,
 Nec tenues cythi, cultaque pinus abest.

Le-

683. *Sed te quaecumque est.*] *Es* ex iisdem. Remed. 371.

At tu, quicumque es, quem nostra licentia laedit.

IDEM.

684. *Nec sis.*] Ne multi scripti. Lege, *Neu sis* cum uno Palatino. IDEM.

689. *Silva nemus non alta.*] Id est licet sint arbores non alta, tamen apta ambulationi & quieti est umbra. ita & de herbis *silvam* dixisse Virgilium lib. I. Georg. 153. *Subit aspera silva Lappaque tribulique*, notat Servius. & contra de quercu lib. III. Aeneid. 680. *Silva alta Jovis. silvam* autem & *nemus* diversa esse videmus rr. Met. 458. BURM.

690. *Ros maris & laurus.*] *Ros maris & lauri* ex scriptis. HEINSIUS. *Flos maris* Palatin. sed *Ros maris* recte, aliter *Rosmarinus*, Graecis *ῥοσμάριος*. vid. Salmas. de Homon. Hyl. Jatr. cap. XIV. deinde *Francos-magnoque*, & Apofisi codex pro diversâ lectione habebat, *moraeque myrtus*, quod a Monacho profectum, qui *Maurus* & *Nigrinus* hodie *Morori* vocari audiverat. *pellam Myrtum* dixit Horatius lib. I. Od. x. 25. quam nos *nigram* explicamus cum Salmasio, qui contra Heinium egregie disputat Exercit. Phin. pag. 674. *myrtus* est Moreti. vid. ad lib. I. Art. 81. BURM.

691. *Nec densum foliis buxum.*] *Densae foliis buxi* quatuor codices, toidem, *densus foliis buxus*. Puto, *densaque* nec *foliis buxus* cum uno Patavino. sic *multiflora buxus* Metam. XII. 158. & apud Martial. XIV. 25.

Multiflora buxus quae tibi dente datur. HEINS.

691. *Fragilesque Myricae.*] *Viridesque* Vatican. humilesque Neapol. & Patavin. quod ex Virgilio Ecl. IV. repetitum. *fragilesque* Bernens. quod probè & seq. versu etiam mallet, *cultaeque*. BURM.

692. *Nec tenues cythi cultaque pinus abest.*] *Forte, multaque pinus abest.* Scaliger ad illa verba, *cultaque pinus*, τὸ *ἄριστον*, annotaverat. DAN. HEINSIUS. *Tinus* legendum censet Salmasius ad Solum pag. 198. Ego quemadmodum facile con-

cesserim in Columella & Virgiliano Calice *tinum* reponi debere, ita hoc loco scripturam receptam laud mutem. Intelligit autem, *pinum domesticum*, seu *hortensem*, ac proinde *cultum* dixit, ut à *sylvestri* pinu distinguat. Virgil. Ecl. VII. 65.

Fraxinus in silvis pulcherrima, pinus in hortis.

Ubi Peleferius Episcopus Monpessulanus volebat reponi, *pinus in oris*; quod illa oris maritimus gaudet. sed erravit. Vegetius lib. IV. cap. xxxiv. *Ex cypressu ergo & pinu domesticâ sive sylvestri lario & abiete praecipue librum conicitur. pro cultum tinum quod possit intelligi, praeter laurum, non video; cum lauri jam meminerit Ovidius. Atque ita his idem dicitur. Nam quod *ἄριστον* intelligebatur à Scaligero, ne illud quidem admiserim, cum vocetur ab eo *abiga*: Pinus nusquam appellatur. Describere autem Ovidium non frutes solummodo, sed arbores quoque, ex buxo liqet. & ubi quae paulo ante ceperat. Ad libro Metam. x. 98. ubi arbores varias recenset:*

Et bicolor myrtus, & baccis caerulea ficus.

cum libri vetustiores pinus agnoscant, *tinum* reponi debere non est dubium. quod Salmasium non vidisse miror. Ita enim Pinus lib. XV. cap. ult. de tino: *Hanc sylvestrem laurum aliqui intelligunt, nonnulli sive generis arborum. differet color. est enim caerulea baccis*. Janius Philargyus ad illam versum quanto Georg. *Ipsè thymum pinosque serens. Legitur & tinus. Est autem laurus sylvestris caerulea baccis*. Recte ergo Ovidius *baccis caeruleam tinum* dixit. & Virgil. II. Georg. 431. conjungit cythium & pinum: *Tendantur cythi, caedat pinus alta ministras*.

HEINSIUS. & Columella lib. IX. 4. *Cythium & pinum* quoque conjungit quamquam P. Victorius libro XV. Var. Lect. cap. 5. qui accurate de his omnibus, ut & de versu 406. in Calice a Berno male mutato agit, per *pinum* non arborem vastam, sed *virgultum* intelligit. BURMANNUS.

694. Hic

P. OVIDII NASONIS

- Lenibus impulfæ Zephyris, aurâque falubri,
Tot generum frondes, herbaque summa tremunt.
695 Grata quies Cephalo. famulis canibusque relictis
Lallus in hac juvenis faepe refedit humo.
Quoque meos relevas æstus, cantare solebat,
Accipienda sinu, mobilis Aura, veni.
700 Conjugis ad timidâ aliquis male sedulus aures
Auditos memori detulit ore fonos.
Procris ut accepit nomen, quasi pellicis, Auræ,
Excidit: & subito muta dolore fuit.
Palluit, ut seræ, lætis de vite racemis,
Pallefcunt frondes, quas nova læsit hiems.
705 Quæque suos curvant matura cydonia ramos;
Cornaque adhuc nostris non fatis apta cibus.

Ut

694. *Herbaque summa tremunt.*] Tremunt bene alter Regius & Lincolntensis. HEINSIUS.
696. *Refedit.*] Refedit unus Heinſ. recumbit alius. præterea, *labilis hæc juvenis.* Neapol.

697. *Quaque meos relevas æstus.*] Quoque repouendam cum duobus Vaticanis. HEINSIUS.
698. *Mobilis aura.*] Mobilis Micylli & Bersm. Edit. & unus codex Heinſii. mollis amica Aproſiti pro diversa lectione.

700. *Auditos memori.*] Memori quatuor scripti. restituit etiam multi codices & editio prima, & per- tulit quidam. sed detulit rectum, inde & dicti sunt delatores. Gell. l. 24. *Domo trepidans egreditur, ad ceteras matronas desert quod audierat.* Virg. iv. *Æneid.* 298. *Fama furenti detulit armari classem.* & ita passim. *Aura* etiam editorum quædam & duo scripti, sed inepte; *os memori* dictum, ut *oratio memori*, & similia, de quibus vid. Gronov. ad. Liv. xxxiii. 12. BURMANNUS.

702. *Muta dolore fuit.*] *Muta* scripti potiores cum prima editione. recte. sic *muta metu phin- nassa* apud Lucretium. l. 93. Virgil. xii. 718.

Sat pœcus omne metu mutum.

Ita quoque apud Senecam Medea v. 150. ex opti- mo Medico reponendum:

*Sile, obsecro, quæsiſque secreto abditos
Manda dolori. gravis quisquis vulnera
Patiens ex æquo mutus animo pertulit,
Reſerre totum.*

Vulgo, *innatus.* Rem. Amor.

Læticia predest, inquit.

Proderat. viſa conjuge mutus erat.

Supra 656.

Iſte vir accepto munere mutus erit.

Prudentius lib. ii. contra Symmachum:

*Quæ regio gradibus vacuis jejuna dira
Sustinet? aut quæ Janiculi mola muta quiescit?*

Sic scribo. vulgati & scripti male, *mota*, vel *nota*. strepitum enim inter verandum molæ debebant, unde *crepantes* dixit Maecenas apud Senecam. sic idem Prudentius Passione Hippolyti, *muta marmora vocat sepulchra*, quæ inscriptionem non habent:

*Sunt & muta tamen tacitas claudentia tumbas
Marmora.*

Sic contra, *muta* pro *moto* apud Silium x. 639.

Sic igitur moto lictore invehit in urbem. HEINſ.
Muta jam emendavit G. Fabr. ad Virg. xii. 718. apud eundem Virgil. ix. 347.

Molle pœcus mutumque metu.

Ubi alii codices perperam, *mutum.* BURM.

703. *Palluit, ut seræ lætis de vite racemis.*] Ita quodam legit Merula, & de vite maturioribus seriisque collectis exponit: ut ea quæ sequenti versu de frondibus sequuntur, per ellipsin, hoc est, intellecta conjunctione, cum superioribus jungantur. Sed mihi verior lectio Aldina videtur: quæ ita habet: *Palluit ut seræ, lætis de vite racemis, Pallefcunt frondes, &c.* ut sitenus: Palluit, velut frondes ac folia pallefcunt sub autumnum, quando jam vindemia facta est. Et magis propriè de foliis pallor intelligitur, quam de racemis, præsertim quando non omnes ejusdem coloris sunt. MICVLL.
Seræ lætis de vite racemis, aut, lætis racemis scri- pti plerique. alii, *lætis racemis.* *Seræ lætis de vite racemis* prima editio & septem scripti. Vulgata lectio non est sollicitanda, quam & Regius codex tuetur. Remedio Amoris 189.

Maturam ruficus vocam

Deligit.

Fall. iii. 413.

Dum legit in ramo pœstas temerarius vocat;

Decidit.

Pri-

ARTIS AMATORIAE LIB. III.

- Ut rediit animus, tenues à pectore vestes
Rumpit, & indignas fauciat ungue genas.
Nec mora; per medias sparſis furibunda capillis
710 Evolat, ut thyſo concita Baccha, vias.
Ut prope perventum; comites in valle relinquit.
Ipsa nemus tacito clam pede fortis init.
Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres,
Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?
715 Jam jam venturam, quacumque erat Aura, putabas
Scilicet, atque oculis probra videnda tuis.
Nunc venisse piget; (neque enim deprendere velles)
Nunc juvat. incertus pectora versat amor.
Credere quæ jubeant, locus est, & nomen, & index;
720 Et quia amans semper, quod timet, esse putat.

Vidit

Priapeiorum auctor Epigr. 11.

Vœaque quales flavæ legit Arcto.

Vinum legere dixit Varro lib. v. l. l. *Nam Flamen
Dialis auspiciat vindemiam.* & *ut jussit vinum
legere, agna Jovi facit. inter cuius exta caesa & por-
recta Flamen profus vinum legit.* Martial. lib. vi.
Epigr. 49.

Nam jil vel minimis manu rapaci

Iloc de palmite legeris racemos.

Sic omnino scribendum; non *laseris*. quod tamen editos ac manu exaratos, quos vidi, codices omnes occupavit. sic & *poma legere* passim apud auctores, & *læta apyrina* apud Martialem Xenii Epigr. XLIII. de sicu Falk. l. 153.

Stabat adhuc sicus, arvis densissima pomis,

Tentat eam rostro; non erat apta legi.

Seræ frondes ut Virgil. ii. Georg. 403. *Seræ posuit
cum vinea frondes.* Fall. vi. 151.

Quid faceret, color oris erat, qui frondibus olim

Esse solet seris, quas nova læsit hiems.

HEINŒUS. Adde locum ex III. Trist. VIII. 30. In

Argentin. & duobus aliis erat, *sacra lætis de*

vite racemus, quod non inelegans, si lætis racem-

is legatur. ita *sacram vitem* dixit Horat. l. Od.

18. ubi miror interpretes non annotasse, Acronem

legisse:

Nullam vere novo vite prius severis arborem.]

BURMANNUS.

707. *Vigæ animus rediit.*] Epistola vi. vs. 31.

monui ex melioribus libris legendum esse, *Ut re-
diit animus.* ita certe prima editio, Regius, Sar-

ravianus, excerpta Jurcti, atque alii complures,

vide quæ illic notamus. HEINŒUS.

708. *Sauciat.*] *Appetit* Junianus. ut lib. ii. 452.

709. *Paffis.*] Sparſis editiones antiquissimæ, Mi-

cycli, Bersmanni & aliae, & quadraginta fere scri-

pti, & puto rectius furentibus sparſos dari crines,

quam *passos*, qui & quietis conveniunt. vid. VIII. Met. 170. ubique fere hæc in re duo hæc verba con- funduntur in scriptis. BURMANNUS.

711. *Ut prope perventum est, comites in valle re-
liqui.*] Regius, *relinquit*, nec rō est agnovit. atque ita quinque ut fex. HEINŒUS.

712. *Init.*] *Adit* Thuanus & quatuor alii. vid.

III. Amor. iv. 47. & Ep. iv. 67.

713. *Quid tibi mentis erat.*] *Erit* unus. alius, *erat*, certe erat sequitur. Scribe, *Quid tibi mentis, id est*

sic paulo post vs. 742. ex antiquis libris:

Labor id, charâ lamina condæ manu.

Met. iii. 713.

Id geminæ, clamavit, adesse sorores.

Sic & ibi veteres libri. Epistola xiv. 103. *Quid id*

frata longa pererras? HEINŒUS.

713. *Male sana.*] *Male sola.* Polit. vid. lib. iv. Met.

520. *jaceres* Neap. *timeres* tres alii.

714. *Pœoris ardor erat.*] *Lege, error erat.* vide

ad lib. i. Amor. x. 9. HEINŒUS.

716. *Videnda.*] Codex unus Heinſii, *nitenda*;

forte pro *notanda.* ut lib. i. Art. 109.

Oculis quo notant sibi quisque puellam.

Vide ad v. Fall. 418. & ita Pætronius passim uti-

tur hac voce. ante oculos pr. v. ruos. Palatin. *ocu-*

lis pr. videre tuis Bernens. & Lincoln. BURM.

720. *Et quia mens semper, quod timet esse putet.*] *Putat*

scripti plerique cum prima editione. *Et quæ mens*

tres scripti cum Arondeliano. *Et quod amans*

Regius cum quatuor aliis. *Lege, Et quia amans,*

sic Epist. i. 12.

Res est solliciti plena timoris amor.

In Tristibus, v. iii. 28.

Datque tuus casti signa timoris amor. HEINŒUS.

In loco Tristium doloris legitur. Mollius mihi vi-

detur, *Et quod amans.*

P. OVIDII NASONIS

Vidit ut oppressam, vestigia corporis, herbam;
 Pulsantur trepidi corde micante sinus.
 Jamque dies medius tenues contraxerat umbras;
 Inque pari spatio vesper & ortus erant.
 725 Ecce redit Cephalus filvis, Cyllenia proles,
 Oraque fontanâ fervida spargit aquâ.
 Anxia, Procri, lates. solitas jacet ille per herbas;
 Et, Zephyri molles, Auraque, dixit, ades.
 Ut patuit miseræ jucundus nominis error;
 730 Et mens & rediit verus in ora color.
 Surgit; & adpositas agitato corpore frondes
 Movit, in amplexus uxor itura viri.

Ille

721. *Vidit ut oppressam vestigia corporis herbam.* Optime Gruteri codex, *Vidit ut in pressa vestigia corporis herba.* DAN. HEINSIUS. *Vidit ut oppressa herba* scripti cum prima editione plerique, frustra. Est enim elegans appositio. si quid mutem, legerem cum Gruteri codice:

Vidit ut in pressa vestigia corporis herba.
 Nam in sex est, *vidit ut in pressa.* Ita Epist. xv. 347.

Agnovi pressas non mihi cespitis herbas.

Met. x. 557.

Prestitaque et gramen et ipsam.

Epist. x. 56.

Pressimus, exclamo, te duo, redde duos. HEINSIUS. Et hoc placet prae reliquis lectionibus. nam quidam, *su oppressa; et in pressa tres. et impressa tres alii; pressa vero herba,* in qua credebatur virum cum marito concubuisse. ita passim *præmere torum.* ut l. Am. iv. 15. & alibi. vid. ad Petron. cap. xviii. & *vestigia* etiam frequentissime, ubi quis jacuit, indicia dicuntur. Epist. x. 53. apposite Propert. II. xxii. 35.

Apparent non ulla toto vestigia pressa,
Signa voluptatis, nec jactasse duos.

Quem & Berkmannus laudat, & *vestigia*, licet proprie de pedum digitis dicantur, de omnibus notis & indicis sumi docent infinita loca. vid. Serv. ad Virg. II. Georg. 258. Tennul. ad Frontin. II. xv. 5. BURMANNUS.

722. *Trepidid.* Et hic tres, *trepidid.* vid. supr. 622. *veste micante* Moreti, *corde tremante* multi, nihil mutantum. vid. ad Epist. l. 15.

723. *Jamque dies medius tenues contraxerat umbras,* Inque pari spatio vesper et ortus erat.] Vide quæ notavi in lib. Amor. et lib. III. Metam. Atque hoc loco notanda est, quam Quinctilianus in Ovidio esse ait, lascivia: qua de re alibi. CROCIANUS. Francof. Moreti & sex alii, *inque pari spatio;* forte recte. sic apud Lucanum lib. vii. 61. ex MSS. lege:

Jam Pompejanis vatum est Pharsalia cistris.
 Languide & inepte vulgo legitur, in Pompejanis,

nihil tamen hic mutò. vid. l. Met. III. erat etiam Apropii, ut fere semper variant in similibus codices. BURM.

725. *Ecce redit Cephalus, proles Cyllenia, sylvis.*] Locus obscurus, atque hæcenus inexplicatus, hic est. nam quod Merula ab Oto Cyllenio duce Epeorvm fide Eleensum, qui (ut Strabo auctor est lib. 10.) Dulichium fivè Cephalentium aliquando tenuit, Cephalum quoque Cyllenium dici putat, eo quod eandem insulam & ipsè postea habitavit, suoque de nomine appellavit, nimis longe petitum est, certoque auctore caret. Quare ut nodum hunc tandem solvamus, sciendum, prolem Cylleniam a Poëta dici Cephalum, eo quod à quibusdam Mercurii, quem vulgo Cyllenium vocant poëtae, filius habitus fuerit. Cujus rei testem Hyginium habemus, qui cap. 241. de iis qui conjuges suas occiderunt, inter ceteros & Cephalum hunc recenset: *Cephalus, iniquens, Dionisi* (ita enim lego, pro *Dionisi*) *sive Mercurii filius, Procidem Pandionis filium imprudens, etc.* MICELLUS. Vir doctissimus, ita dictum, et Hygino docet, quod Mercurii filius vulgo crederetur. Scaliger, *proles Helenia* emendabat. DAN. HEINSIUS. *Sylvis: Cyllenia proles.* Scaliger & Leopardus Miscell. lib. vii. cap. xxxiii. *Hellonia*, ab Hellene Aeoli patre, qui Cephalii proavus fuerit. Sed vulgatam lectionem non esse sollicitandum pluribus ad lib. vii. vs. 673. Met. monui. Mercurii enim filius Cephalus à nonnullis est creditus. HEINSIUS.

726. *Oraque fontanâ fervida spargit aquâ.*] Sic legendum è veteribus libris, & ratione. CROCIANUS. Scripti plerique cum prima editione, *passat*, quod & Zinzlingius in Promulsæ Criticâ est amplexus. Nec ignoro sic alibi Ovidium locutum. Sed præcessit paulo ante:

Pulsantur trepidi corde micante sinus.

Nofter lib. xv. Fast. 654.

Bit caput instansum fontana spargitur unda.

Et lib. vi. 157.

Spargit aquis aditus.

Et lib. xv. 726.

ARTIS AMATORIAE LIB. III.

707

Ille feram sonuisse ratus, juveniliter arcum
 Corripit: in dextrâ tela fuere manu.
 735 Quid facis, infelix? non est fera: supprime tela.
 Me miserum! jaculo fixa puella tuo est.
 Hei mihi! conclamat, fixisti pectus amicum.
 Hic locus à Cephalo vulnera semper habet.
 Ante diem morior, sed nullâ pellice laeta:
 740 Hoc faciet postitac te mihi, terra, levem.
 Nomine suspectas jam spiritus exit in auras:
 Labor io! carâ lumina conde manu.
 Ille sinu dominae morientia corpora moesto
 Suffinet; & lacrimis vulnera saeva lavat.

Exit,

Virgaque vorantes laurea spargit aquas.

Virgil. libro vii.

Occupat Aeneas aditum, corpusque recenti

Spargit aqua.

Duo codices, *lavat aqua.* ut Remed. Amoris 230.

Arida nec sitiens ora lavabis aqua. HEINSIUS.

Fortè, *purgat*, a pulvere scilicet. sic *pulsare* & *purgare* confusa lib. III. Amor. Eleg. x. 31. BURM.

727. *Soltas.*] Tenaras Vollandi codex; ut saepe alibi.

729. *Jucundus nominis error.*] Octo scripti, *ju-*

cundâ, sed male. ita, licet in aliare, Virgil. x. 392.

Gratusque parentibus error.

Quintil. Declam. VIII. 3. *Ille gaudentium dulcis er-*

ror ocularum. ubi vide. BURMANNUS.

730. *Et mens et rediit.*] *Ut mens et rediit* duo

libri duo alii. *Ut mens, ut rediit*, dixi ad Epist.

xii. vs. 33. HEINSIUS. *In ore* sexdecim scripti. *vor-*

sis duo. conjecerat olim *vivus* Heinsius. sed male.

vide supr. ad lib. l. 62.

731. *Et oppositas.*] *Vetus lectio, appositas.* NAU-

GERIUS. *Appositas* Saravianus. bene. quod & in

suis Naugerius invenerat. vide notas Epist. vii. vs.

100. HEINSIUS.

733. *Ille feram sonuisse ratus.*] *Vidisse* Regius &

sex alii. *Scribo, movisse*, scriptum fuit. *Ille feram*

ovisse, omnino altero m, qui frequens error in libris

antiquis. libidem:

———— *Juveniliter arcum*

Corripit.

Arcus scripti plerique cum primâ editione. deinde

Arripit tres scripti. ut libro Met. v. 63.

———— *Arcus*

Arripit, et, Mecum tibi sint certamina, dixit.

Met. xiii. 386.

———— *Arripit enses;*

Et mens hic certe est. IDEM.

Ille feram sensisse Beruicem. *Corripit* vero etiam rectum

est. Petron. cap. cxxxix.

Tar corripit terribilem manu bipennem.

II. Met. l. 145. *Corripit lora manus.* & alibi.

736. *Me miserum.*] *Te miserum* Francofianus. non

male. *Memisram* nonnulli. *tua* est etiam usus Heinsii.

738. *A Cephalo.*] *Ex Cephalo* Moreti. ita Epist.

xiv. 79. *ex caede* *jacentes.*

739. *Ante diem morior.*] *Moriar* Lincolniensis.

Voilli & quatuor alii. *sed non a pellice* Aprofianus.

sed non jam pellice Francof. etiam eleganter.

740. *Hoc faciet postitam* *to mihi terra levem.*] *Re-*

ctius fortasse in nonnullis, *postitac.* NAUGERIUS.

Codex Regius *mendofe.* *Hoc face et postitac est* *to*

mihi terra lrover. Sed scribendum est, *postitac* *to mi-*

hi *et sic* Aprofianus. quod & è suis annotatis

Naugerius. *Postitac vel compositi* mortui. Ovid. Fast.

III. 547. ut bene veteres libri:

Compositisque cinis, tumalique in marmore carmen

Etoc breve, quod moriens ipsa reliquit, erat.

Horat. Scrim. l. 9. 28. *omnes composui, felices* lib. v.

Fast. 426.

Compositique nepos busta piabat avis.

Et mox 480.

Illâ, quâ postis iusta feruntur avis.

Statius Theb. viii. 652.

———— *Postis quoque beata*

Morte pater.

Libro XII. 99.

Hei mihi, quod postos humus alma dicitur resoluisset;

Et mox 288.

Dum sinus putat omne suum, visaque sagaci

Rimarum postos.

In veteri Epicedio Inscript. apud Gruterum:

Hæc postitac natae miseri postore parentes.

Nofter Epist. x. 122.

Nec postos artus unget amica manus.

Sic intelligendum & supra 409. quod dicit:

Ennius emeruit Calabris in montibus oris

Contiguus ponti, Scipio magno, tibi.

Trist. III. El. III. de ossibus suis:

Inque suburbano mortua pone solo.

Sic & saepe Epicedio Drusi. HEINSIUS.

741. *Suspectam auram.*] *Suspectas* auras scripti &

prima editio. HEINSIUS. *Suspectam mihi spiritus* editio-

nes postitac, & Micylli & Berimanni. non male.

V V V V 2

742. *Jam*

- 745 Exit, & incauto paullatim pectore lapsus,
Excipitur miseris spiritus ore viri.
Sed repetamus iter. nudis mihi rebus agendum est,
Ut tangat portus fessa carina suos.
Scilicet expectes, dum te in convivia ducam,
750 Et quaeas monitus hac quoque parte meos?
Sera veni; positaeque decens incede lucernâ.
Grata mora est Veneri: maxima lena mora est.
Etsi turpis eris, formosa videbere potis:
Et latebras vitibus nox dabat ipsa tuis.

Car.

742. Jam morior. cara lumina conde manus. *Uten prima editio, Regius, & duo Vaticani, Labor ibi diximus paulo ante. Labi pro Mori. sic Met. x. 196.*

743. *Laberis Cebalide, primâ fraudate iuventa. Parthenopacus moriens apud Statium Theb. ix. 885.*

744. *Labimur, i miseram, Dorceus, solare parentem. Et de Creonte moribundo Theb. xii. 777. — Ille oculis extremo errore solutus Labitur.*

745. *Apud eundem in Silvis lib. v. l. 194. Priscilla moriens: Haec dicit labens, sociosque amplectitur artus.*

746. *Idem lib. l. 632. Labimur dulces animas. Et lib. viii. 733.*

747. *Sed & ipse recedere coelum; Ingensque animos extremo frigore labi sensist.*
Camilla apud Virgilium xi. 818.
748. *Labitur exanguis, labuntur frigida leto Lumina. Val. Flaccus v. 3. Argolicis morbis fatiscque rapacibus idmon Labitur. HEINSIUS.*

749. *Conde. Claudæ Sarraui & octo alii. vide Epist. i. 113. 743. Mortientia corpora.] Pectora editi & scripti plurimi.*

745. *Dixit, & incauto.] Scripti cum primis editionibus huic disticho sequens praepouunt, ille sine dominæ, & recte. modo pro Dixit, referribas Exit. ut sit repetitio verborum Procidis. Nam rō dixit hic locum non habet, etsi in omnibus antiquis libris legitur. quod cum viderent correctores, ordinem verituum intervererunt. HEINS. forte legendum, vixit, ut saepe loquuntur veteres.*

747. *Sed repetamus iter. nudis mihi rebus agendum est.] Scripti plerique cum primâ editione: Sed repetamus opis. mihi nudis rebus eundem est. Frastra. Rutilius Itinerario: Carmine proposito jam repetamus iter. HEINS. 749. *Scilicet expectas ut te in convivia ducam.]**

Sollicitè expectes, dum te scripti plerique cum primâ editione. ita Cicero ad Brutum, legi orationes duas tuas, nunc sollicitè hoc expecto. sed nihil multa. Trist. iiii. xiii. 13.

Scilicet expectas solui tibi moris honorem. Juvenalis Satyr. vi. Scilicet expectas, ut tradat mater honestos, Atque alios mores, forsitan expectes. ut Trist. i. l. 69. Nisi forte melius, forsitan expectes. ut in alta palatia missum Forsitan expectes, an in alta palatia missum Scandere te iubeam.

& quaeas nonnulli libri sequenti versu. HEINSIUS. Vid. ad Petron. cap. l. & cxxx. 752. Grata mora venies.] Veniens Regius & quatuor alii. unus, Grata mora est Veneris. unus Vati- canus cum primâ editione, Grata morâ venis est. non male. Sed rectius Neapolitanus cum Cavai- cantiano, Grata morâ est Veneri. HEINSIUS. Ego malem distinguere:

Grata mora est. Veneri maxima lena mora est. Ad conciliandam Venerem mora aptissima lena. lib. iiii. Amor. i. Hinc ego proveni lena comesque Deae. Et supra 326.

Pro facie multis vox sua lena fuit. BURN. 753. Et si turpis eris.] Lege, Etsi. HEINSIUS. 753. Videbere potis.] Videbere cunctis editiones plurimae & etiam scripti viginti duo. 755. Est quidam gestus edendi.] Diu est quod vi- di quiddam reponi debere. quod prima editio confirmat, & unus Vatic. lib. ii. Pont. El. l. 55. Quod precor eveniet. sunt quaedam oracula vatium, Scide, sunt quiddam. Propert. lib. iv. 7. Sunt ali- quod manet. sic Est aliquid, & sunt aliquid. in A- moribus lib. l. xii. 3. Omnia sunt aliquid. Remed. Amor. 480.

Est aliquid valida sceptrâ tenere manum. Met. xii. 93. Est aliquid non esse satum Nereide; sed qui Nereaque & natas & totum temperat aequor. HEINSIUS. Recte HEINSIUS. xv. Trist. i. 28. Et quiddam savor hic utilitatis habet. Petronius cap. cxxx. mirabile quiddam pauperitatis ingenium. vid. ad Quinctil. praefat. Insist. & Decl. cccxxxvi.

- 755 Carpe cibos digitis; est quiddam gestus edendi:
Ora nec immundâ tota perungue manu.
Neve domi praefume dapes: & desine, citra
Quam capies paullo, quam potes esse, minus.
Priamides Helenen avidè si spectet edentem,
760 Oderit; & dicat, Stulta rapina mea est.
Aptius est, deceatque magis potare puellas.
Cum Veneris puero non male, Bacche, facis.
Hoc quoque, quâ patiens caput est, animusque pedesque
Consistent: nec, quae sint singula, bina vide.

Tur-

cccxxxvi. & cccxlviii. ad hunc vero edendi gestum referri possent illa Senecae, Epistola v. *Erit, qui gradus temporis, & buccas edentis obseruet. nisi potius ibi exciderit vox aliqua, quia agit de sermone & clamore, & legendum sit, buccas vocem edentis obseruet. BURMANIUS.*

756. *Tota perungue.] Taeta Bernen. ora per imm. Junii. nec indigna Ambrosianis alter.*

757. *Neve domi praefume dapes.] Aliae, ut editio Gryphiana, diu. ad quam Scaliger notarât, domi, ex veteri codice. Palatinus habebat, minus, Quod haud dubio, nimis. Neve nimis praefume dapes. DAN. HEINSIUS. LOCUS perplexissimus. Vetus- tae editiones, Neve diu. Sarrauianus & septem alii, Neve nimis. Sed pro vulgatâ stant vetustiores libri. & rectè omnia constabunt, si pro, sed desine, & desine reponas, & sequenti versu pro, cupias, capies, ut in Regio cit & aliis quatuor. Multi, cupies, proxime verum. praefumere. quomodo apud Plinium lib. 36. cap. 11. Theophrastus auctor est, potores in certamine bibendi praefumere sarinam eius. Tangit & damnat morem puellarum quarundam, quae domi praefumebant dapes, ut in convi- vio à cibus abstinerent. quod & nunc apud mul- tis in usu est. tres, capias, capere, ut apud Hora- tium lib. l. Sat. i.*

Non tuus hoc capiet venter plus, quam meus. Nofter lib. vii. Metam. 834. Plusque capis, quo plura [suum] demittis in alvum. Ita comico scribendum. Lucret. lib. iv. 635. Hoc referi quicquam, quo vitium corpus alatur, Dnummodo quod capias, concoctum didere possis. Juvenalis Satyra vii.

Consist leviori bellua sumptu Nimirum, & capiant plus intestina Poëtae. Est pro edit apud Virgilium & Gratum. effes pro edisses apud Val. Maxim. l. iv. cap. 111. sub finem. effes pro ederet Hygin. Fab. r39. Estur pro editur dicit Nofter Pont. i. El. i.

Estur ut oculis vitiatâ toredine navis. Senus est, desine priusquam capies paulo minus, quam potes edere. Tan. Faber lib. l. Ep. 54. paulo quam potes estur minus. pro ede. Sed proferat ex- emplum velim vel unicum, quo liquet veteres

es pro ede dixisse. Perperam etiam Merula lectio- nem, Neve nimis praefume dapes, approbat. Sal- tem, nimis dapis, vel, Neve nimium praefume dapis reflexisset. HEINSIUS. Gronovius, in notis ad Li- vii lib. xxxv. cap. 11. primae editionis:

Neve domi praefume dapes, & desine citra Quam cupis, & paulo quam potes, esse minus.

Est duplex praecceptum ad eandem rem pertinens: nec venias ad coenam ventre jam pleno, ne- que illic nimium coelestem sabura. neque ante coe- na, & desine esse citra paulo minus, quam cupis & potes. vix tamen mihi persuadere Ovidium praecipisse puellis, ne domi praefumerent dapes, cum hoc maxime monenda videntur, nec eorum in- gluvium & sordes & inopiam viderent amatores, quae nosse omnia saluti adolescentulis esse recte censet Parmeno l'ercrntianus, in Eunuch. Act. v. Sc. 4. quare puto hoc praecceptum respicere fameli- cas, vel quae famem tolerare eo usque non pos- sunt, dum cibus illatus decore mensae, & convi- viae ex ordine accubuerunt, sed praecceptum dapes, antequam alius quis cibus attigerit. sed ut verum fatear, nondum vera verborum lectio mihi apparet. in reliquis Gronovio accederem. forte:

Saepe domi praefume dapes, & desine citra Quam cupis, & paulo quam potes adde minus.

De voce citra vide ad Epiced. in Drusum 50. Ad- de est in Vossiana. eds in tribus. saepe antea domi cibum capio, & coram amatore desine edere ante- quam satura sis, & adde decore praesumptis paulo minus, quam potes. BURMANIUS.

760. *Oderit & dicat.] Dicit Regius & tres alii ex melioribus rectius. HEINSIUS. 762. Cum Veneris puero non male Baccho facis.] Hoc est, non inutiliter aut inconvenienter iunge- ris cum amore. Dicimus enim, Facit cum hoc re, pro eo quod est, utile est ad hanc rem, sive con- venit cum hac re. MICHLIUS.*

763. *Hoc quoque quam patiens caput est, &c.] Merula exponit ellipticos, pro: Hoc quoque vide, quam patiens caput est. Ego vero malim:*

Hoc quoque, quâ patiens caput est.

- 765 Turpe jacens mulier, multo madefacta Lyaeo:
Dignaque concubitus quoslibet illa pati.
Nec somnis positâ tutum succumbere mensâ:
Per somnos fieri multa pudenda solent.
770 Ulteriora pudet docuisse: sed alma Dione,
Praecipue nostrum est, quod pudet, inquit, opus.
Nota sibi sint quaeque: modos à corpore certos
Sumite. non omnes una figura decet.
Quae facie praefignis eris, resupina jaceto:
Spectentur tergo, quis sua terga placent.
775 Milanion humeris Atalantes crura ferebat:
Si bona sunt, hoc sunt accipienda modo.
Parva vehatur equo: quod erat longissima, numquam
Thebais Hecoreo nupta refedit equo.
Strata premat genibus, paulum cervice reflexâ,
780 Femina, per longum conspicienda latus.
Cui femur est juvenile, carent cui pectora mendâ,
Stet vir, in obliquo fusa sit ipsa toro.

Ut sit sensus: Hoc quoque eo usque facias, quod est, potes, & te vino replicas, qua patiens caput est: id est, quatenus caputatum potationes & crapulam ferre potest, &c. MICYLLUS. Prima editio & quidam codices, hoc bibe alius, hoc bibe quod facies. Vossianus, sed bibe qua. Mentelii, sed bibe quod, forte:

Obbibe, quâ patiens caput est.
Vide ad Phaedr. lib. i. fab. xiv. BURMANNUS.
765. Turpe jacens mulier.] Facet Aprofiti & Mentelii prior, sed perperam. jacens proprie de ebria. Varro apud Servium ad Virg. iii. Aeneid. 631. in lecto remanens jacere, sobrios cubare, concubescere. Vide ad Petronii cap. xxii. mox melius idem codices, dignaque concubitus. BURM.
767. Nec somno tutum est positâ.] Lege cum castigatioribus:

Nec somnis positâ tutum succumbere mensâ.
Et sic prima quoque editio. HEINSIUS.
771. Nota sibi sint quaeque.] Sint Regius & unus Vaticanus. vide Notas ad Amor. lib. ii. El. xi. vs. 21. IDEM.

771. Modos à corpore certos Sumite.] Ita est in bonis libris. vere. CLOFANNUS. Ad corpora quatuor scripti, & margo Bersmanni, cunctos duo, comptes unus.

773. Quae facie praefignis erit.] Recte, quod in Palatino codice, quo usus est Gruterus, Quae facie praefignis erit. DAN. HEINSIUS.

774. Spectetur tergo, cui sua terga placent.] Spectetur, quis sua terga Regius & sex alii. & superioribus versu erit per arit bene multi veteres. HEINSIUS.
775. Milanion humeris.] Scailger alibi, Milanion

emendabat. DAN. HEINSIUS. Milanion meliores. alii, Minalion aut Mimalion. dixi Artis lib. ii. vs. 188. Atalantes quoque scribendum cum Regio & quatuor aliis. Multi, Atalantis. Sequenti versu, hoc sunt accipienda modo, non aspicenda Comelianus, Neapolitanus & septem alii. bene. nam conspicienda mox sequitur. Amor. iii. El. ii.

Talia Milanion Atalantes crura fugacis
Optavit manibus sustinuisse suis. HEINSIUS;
v. Fast. 610.

Siloni, sic fueras accipienda Jovi.
777. Vehatur equo.] Horat. ii. Sat. vii. 50.
Clambus aut agnovit equum lasciva supinum;
MAR. xi. 105.

Hecoreo quoties federat uxor equo.
778. Nupta.] Nuda duo libri.
781. Carent quoque caetera menla.] Quoquo peiora scripti meliores: cui etiam prior Mentelianus. Lege, carent cui pectora menda. ut concursus vitetur dum a, vide supra hoc libro Notas vers. 261. quos scriptum erat: hinc quoque factum. HEINSIUS.
782. Semper in obliquo fusa sit illa toro.] In verticibus:

Stet vir: in obliquo fusa sit illa toro.
Et fortasse rectius, si quis diligenter sensum carminis consideret. NAUGERIUS. Optime prima editio & scripti meliores:

Stet vir, in obliquo fusa sit ipsa toro. HEINSIUS.
783. Nec tibi turpeputa, crinem, ut Phyllaia mater, Solvere.] Etiam hic locus est obcurioribus unus est. Quam enim Phyllaiam matrem hic dicamus intelligi? aut quem Phylleum, sive Phylleum? nam à Phyllo Thesaliâ loco Phylleiam deduci, eoque

Nec

- Nec tibi turpe puta crinem, ut Phyllaia mater,
Solvere: & effusis colla reflecte comis.
785 Tu quoque, cui rugis uterum Lucina notavit,
Ut celer averfis utere Parthus equis.
Mille modi Veneris. simplex minimique laboris,
Cum jacet in dextrum femisupina latus.
Sed neque Phoebei tripodes, nec corniger Ammon,
790 Vera magis vobis, quam mea Musa, canent.
Si qua fides arti, quam longo fecimus usu;
Credite: praestabunt carmina nostra fidem.
Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis
Femina: & ex aequo res juvet illa duos.
795 Nec blandae voces, jucundaque murmura cessent:
Nec taceant mediis improba verba jocis.
Tu quoque, cui Veneris sensum natura negavit,
Dulcia mendaci gaudia finge sono.
Infelix, cui torpet hebes locus ille, puella es;
800 Quo pariter debent femina virque frui.

Tan-

nomine Baccham intelligi (ut Merulae placet) alienius paulo videtur: cum Thesalia veneficis mulieribus magis famosa fuerit, quam Bacchis: Bacchae autem Bocoiani ac Thraciam peculiariter incolunt. Itaque dubitari potest, an locus ipse fati integer sit. Quod si tamen à Phyllo Thesaliae loco, Phyllaia mater dicta omnino accipienda sit, rectius fortassis de centauri alienus, qui & ipsi Thesaliam peculiariter inhabitaverunt, uxore autem, quae sparsis per colla jubeis conspicienda fuerit, accipietur. Ut rursum, si de Maenade aut Baccha aliqua idem nomen interpretetur, à Phyllo Thraciae loco, qui juxta Pangactum montem (ut Stephanus autor est) fuit, à quo & Phylleis, patronymica forma, à Graecis (ut idem ait) usurpatur, dictum potius accipietur. Sed nihil, opinor, huc facit furentis alicujus comparatio. Et videtur poetae propria magis, quam gentili significatione, voce Phyllaia hoc loco usus esse, fabulamque aliquam remotiorum respexisse. De qua aliqua ipse haecenus nihil comperi, aut legi, locum hunc, ut est, in medio relinquo. MICYLLUS. Ut Phylleia Bersmannus, sed frustra. vide Notas ad Epistolam xlii. vs. 35: HEINSIUS.

784. Et effusis colla reflecte comis.] Remette prior Mentelii. Aprofanus, resente, rō resobte hoc loco nihil est, quaniquam minime me praeterit Maronianum illud de equis lib. xi. 622. mollia colla reflectent: id enim gellum equorum freno non obulcantium describit. contra durior oris equus. apud Nostrum scribendum; nisi conjectura me fallit colla-reflectere, sive passivum sit, Gracisino usitato, sive infinitivum. HEINSIUS. emissi Regius. certe

fusa praecessit. forte, inmissi: vid. vi. Met. 168. colla-reflectere Bernens. & alius.

786. Ut celer averfis utere Parthus equis.] Valde ineptus est hoc loco Merula, qui post rem peractam puellas converti debere, Postquam voluisse existimat. habent enim verba multo aliam sententiam, qua tamen referenda, pudoris gratia, suspensendum putamus. MICYLLUS. Martialis xi. 44.

Briefcis multum quamvis averfa jaceret.
Ubi cum uno Vossiano malleo, vulturn.
787. Mille modi Veneris.] Joci Regius, Scaligeri excerpta, cum aliis nonnullis: sed nil mutandum. Nofter Am. iii. El. vii. de concubitu:
Quos ego non finxi disposuisse modos?
De re Venerae, & alibi:

Inque mille modis illud puerile poposci.
Martial. lib. ix. Ep. lxxix.
Lassus mille modis illud puerile poposci.
Jocos paulo post vocabit. HEINSIUS. Lib. ii. 680.
Inveniat plures nulla tabella modos.
789. Neque Phoebei.] Phaebeae Bernens. neque Phoebee sui Regius & Palatin. neque jam Phoebi unus Heintii.

790. Quam mea Musa canet.] Canent rectius quatuor libri. unus, canas. Puto, canant. HEINS.
793. Resoluta.] Male cepit Barthius ad Statii lib. i. Silv. ii. 53. vide supra lib. ii. 681. & seq. & ad Epist. xv. 134. mox Vaticanus, ut ex aequo res juvet. recte, ut puto.

794. Res juvenis ista duos.] illa meliores. quidam, una cum Jureti excerptis, & codice Saravianus. HEINS. Una etiam Francos. & Editio una Veneta.
798. Mendacii.] Mentitio Palat. & Mentelii unus.

P. OVIDII NASONIS ART. AM. &c.

Tantum, cum finges, ne sis manifesta caveto:

Effice per motum luminaque ipsa fidem.

Quod juvet: & voces & anhelitus arguat oris.

Ah pudet! arcana pars habet ista notas.

805 Gaudia post Veneris quae poscet munus amantem,

Ipsa suas nolet pondus habere preces.

Nec lucem in thalamos totis admitte fenestris.

Aptius in vestro corpore multa latent.

Lusus habet finem: cynnis descendere tempus,

810 Duxerunt collo qui juga nostro suo.

Ut quondam juvenes, ita nunc, mea turba, puellae

Inscribant spoliis, Naso magister erat.

799. *Illa puella.*] Puellas Regius. sex alii cum prima editione, *puella est.* sed bene Sarravianus, *puella es.* HEINSIUS.

801. *Tantum cum finges.*] *Cum simulat* Jureti excerpta. Lege, *dum simulat.* Nonnulli ex melioribus, *Dum unquam simulat.* duo, *Tunc cum simulat.* Foite, *At tu dum simulat.* IDEM.

803. *Quod juvat.*] *Juvenit* quidam. IDEM.

804. *Ah pudet.*] In uno regio & Bernensi erat:

Et color ex centum pars habet illa notas.

A pudet Regius. *res habet illa* Palatin.

805. *Gaudia post Veneris &c.*] Merula de repetenda Venere hunc locum exponit hoc ordine.

Quae poscit munus post gaudium Veneris ab amante

&c. Quae si verior expositio est, malim eundem hunc

ordinem inverti, verbaque ipsa sic constitui: Quae

petit gaudia, scilicet altera, post munus five officium

Veneris peractum, &c. Sed est hic locus

ἀμφίβολος: posset enim & de pretio five dono

exponi, hoc modo: Quae poscit amantem, five ab amante munus, post gaudia Veneris, scilicet peracta, &c. Quare & hunc in medio relinquamus.

MICYLLUS. *Poscet* prima editio & Regius; qui & *amantes.* HEINSIUS.

806. *Illa suas nolet.*] *Nolet* Regius, & multi alii. plures, *nolet.* quod sequor. IDEM. *Ipsa* quinque libri. *Ista* Neapol. &

808. *Multa latent.*] *Menda latent* Florent. & Palat.

809. *Cynnis descendere tempus.*] *Descendere* Regius. alii multi, *descendere.* pro *descendere* curru, quem olores traxerunt. bene HEINSIUS.

811. *Mea turba*] Broukh. ad Propertii lib. III. Eleg. XII. 16. malebat, *turba*; ut in initio libri

veis. 2. ego *turba* retineo. vid. I. Amor. I. 6. &

II. IX. 54. *mea cura* quinque scripti. ut fin. lib. II.

Vos eritis chartae proxima cura meae. *Inscribat spoliis*

hic quoque Bemensis, & octodecim alii. BVM.

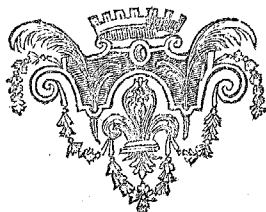
P. OVIDII NASONIS

REMEDIORUM

AMORIS

LIBER UNUS.

ARTIS AMATORIAE FINIS.

P. OVIDII NASONIS
 REMEDIORUM
 AMORIS
 LIBER UNUS.

L Egerat hujus Amor titulum nomenque libelli:
 Bella mihi, video, bella parantur, ait.
 Parce tuum vatem sceleris damnare, Cupido;
 Tradita qui toties, te duce, signa tuli.
 5 Non ego Tydides, à quo tua faucia Mater
 In liquidum rediit aethera Martis equis.
 Sacpe tepent alii juvenes: ego semper amavi.
 Et si, quid faciam nunc quoque, quaeris; amo.
 Quin etiam docui, quâ possis arte parari:
 10 Et quod nunc ratio est, impetus ante fuit.

Nec

DE REMEDIO AMORIS LIBER PRIMUS.] Codex Regius & alii nonnulli librum unum faciunt ex duobus. & recte. Noster enim ipse *libellum* vocat hujus poematis initio. Deinde idem Regius *Remediorum Amoris librum* inscribit. & hoc quoque recte. P. OVIDII NASONIS ARTIS AMATORIAE LIB. III. EXPL. INCIPIT EJUSDEM REMEDIORUM LIBER I. Unus quoque Vaticanus *De Remediis Amoris* inscribit. HEINSIUS. & in Francofurtensi erat, *De Remediis Amoris*.

1. *Legerat hujus amor titulum.*] Quid sit titulus, atque unde dicatur, in observationibus in lib. I. Tristium & elegiam disserui. CIOFANUS.
 3. *sceleris damnare.*] Imitatio Virgil. ex Ceiri 187.

*Quis non bonus omnia malis
 Credere, quam tanti sceleris damnare puellam?
 Ut ibi legendum puto.* HEINSIUS.

5. *A quo tua faucia Mater.*] Quemadmodum Venus à Diomede vulnerata fuerit, scribit Homerus Iliad. E. meminit & Virgilius lib. XI. Aeneid. CIOFANUS.

9. *Qua possis arte parari.*] *Possis* rectius quidam scripti. & sequenti versu, *quod nunc ratio est*, non *quae*. HEINSIUS. Recte: ita etiam editiones primae & Aldina. Sic inf. 84.

Et validas segetes, quod fuit herba, facit.
 Ubi etiam *quae* nonnulli codices. vid. ad Epist. IX. 106. sic & *hoc*. de quo vid. ad Epist. II. 56. sententiam vero. hanc de medio sumptam exprimit ita Senec. Epist. XVI. *Constitu illum ex conino, ut habitus fiat, quod est impetus.* & de Clementia lib. II. cap. 2. *ut quod nunc natura ex impetu est, fiat judicium.* Ita rationem ex impetu inter se opponit Quintil. lib. VII. Institut. 2. *An etiam, si nulla ratione ducens est, impetu raptus sit.* BURM.

P. OVIDII NASONIS

- Nec te, blande puer, nec nostras prodimus artes:
 Nec nova praeteritum Musa retexit opus.
 Si quis amat, quod amare iuvat, feliciter ardens
 Gaudeat, & vento naviget ille suo.
- 15 At, si quis male fert indignae regna puellae,
 Ne pereat, nostrae sentiat artis opem.
 Cur aliquis, collum laqueo nodatus ab arto,
 E trabe sublimi triste pendit onus?
 Cur aliquis rigido fodit sua viscera ferro?
- 20 Invidiam caedis, pacis amator, habes.
 Qui, nisi desierit, misero periturus amore est,
 Desinat: & nulli funeris auctor eris.
 Et puer es; nec te quidquam, nisi ludere, oportet.
 Lude: decent annos mollia regna tuos.
- 25 Nam poteris uti nudis ad bella sagittis:
 Sed tua letifero sanguine tela carent.
 Vitricus & gladiis & acuta dimicet hasta;
 Et victor multâ caede cruentus eat.
 Tu cole maternas, tuto quibus utimur, artes:
- 30 Et quarum vitio nulla fit orba parens.

Effic

11. *Nostras prodimus.*] Malim cum Argentino; *vstras*: nam sequitur, *nostrae sentiat artis opem*. & ad Cupidinem melius referat. BURM.

12. *Nec nova praeteritum Musaretexit opus.*] Praetextum prior Mentelianus. sic Pont. 1. Eleg. 111. 30.

Quod tua texerunt scripta retexit opus.
 Quomodo vetus codex. Matius apud Ciceronem Ep. xxviii. lib. xi. *An quod adolescens praescripsit, id nunc aetate praecipitata commutem, ac me ipse retexam.* sic & alibi idem. HEINSIUS. Forte, *detextum*, ut ita Cicer. 11. de Orat. 38. de acuminibus Dialecticorum: *ipsi se compungunt suis acuminibus, et multa quaerendo reperunt non modo ea, quae jam non possunt ipsi dissolvere, sed etiam quibus antea exorsa, et potius detexta, retexantur.* absolvent quoque jam Nalo, & detexuerat artis amatoriae telam. simili locutione usus Apulej. Apolog. Singulatim apprehendens omnem calumniam textum retexo. BURMANNUS.

13. *Feliciter ardet.*] *Ardens Naviget*, Puteaneus optimus. & recte. HEINSIUS.

17. *Cur aliquis laqueo collum nodatus amator.*] *Collum laqueo nodatus ab arto* Puteaneus praestantissimus & duo alii. Scribo, *laqueo ab arto*. et sequenti versu, *E trabe sublimi*, non *A*. Nam auctor ex Glossa irrepit. & ea vox paulo post denuo sequitur. *Pendere de trabe*, quomodo *pendere de collo* & familia. Seneca Phoenic. 146.

*Ferrum negabis? noxias lapsu vias
 Cludes? et artis colla laqueis insari
 Prohibebis? herbas, quae ferant lethum, auferes?
 Ubique mors est.*

Sic ibi scribo. non ferunt. sic innodatum guttur laquei nexibus dixit Ammianus lib. xxxix. Virgil. xii. Aeneid. 603.

Et nodum informis levi trabe nescit ab alia.

HEINSIUS. Petron. cap. xciv. *Et jam semicinctus stantem ad parietem spendam vinciarum, cervicisque nodo condebam.* Ubi vide Erhardum. *pendere de poste* dixit & v. Met. 127. BURM.

19. *Cur aliquis rigido fodiat sua pectora ferro.*] *Viscera* rectius Jureti excerpta cum Puteaneo. *fodiat* etiam scribendum cum quatuor scriptis superiora evincunt. HEINSIUS.

22. *Auctor eris.*] Forte, *auctor eas*, ut ad Cupidinem sermo fit. & ita mallem quoque mox 37. *contentus eas*, sic erit pro est. v. 70. in Regio codice erat, & centies alibi. BURMANNUS.]

23. *Et puer est.*] *Nam puer es* unus Heinfil. *En puer* est Mentelii. *At alius.*

24. *Decent annos mollia regna tuos.*] Sic emendandi ope unius Vatican. alii male legunt, *animos*. GIOFANUS. Vide 1. Art. Ain. 10.

25. *Poteris.*] *Poteris in multis.* vid. ad Epist. vii. 523. *Ita bella Regius & Farnel.*

29. *Morsifero vulnera tela carent.*] Scripti omnes me.

REMEDIA AMORIS.

- Effic nocturnâ frangatur janua rixâ;
 Et tegat ornatas multa corona fores.
 Fac coëant furtim juvenes, timidaeque puellae:
 Verbaque dent cauto qualibet arte viro.
- 35 Et modo blanditias, rigido modo jurgia possi
 Dicat, & exclusus flebile cantet amans.
 His lacrimis contentus eris sine crimine mortis.
 Non tua fax avidos digna subire rogos.
 Haec ego. movit Amor gemmatas auxus alas;
 Et mihi, Propositum perfice, dixit, opus.
- 40 Ad mea, decepti juvenes, praepcepta venite;
 Quos suus ex omni parte sefellit amor.
 Dicitur fanari, per quem didicistis amare:
 Una manus vobis vulnus opemque feret.
- 45 Terra salutare herbas, eademque nocentes,
 Nutrit: & urticae proxima saepe rosa est.
 Vulnus in Herculeo quae quondam fecerat hoste,
 Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
 Sed quaecumque viris, vobis quoque dicta, puellae,
 50 Credite. diversis partibus arma damus.

E qui-

meliores, sanguine. prima editio cum uno Farnesiano, *letifero sanguine*, ut Fass. 1. 124.

Sanguine letifero totus miscabitur orbis.

Amor. 11. Eleg. xii.

In qua, quaecumque est, sanguine praeda caret.

HEINSIUS. Vide ad xi. Met. 9. 29. *Utimur.*] *Uteris* Leidensis, & mox, & *quarum.* ex quarum Lincolnensis, & undecim alii: sed nil muta, & vid. ad 11. Amor. xiv. 10. *nulla sit*: Francos. & Leidensis.

33. *Timidaeque.*] *Trepididaeque* Puteaneus tertius & tres alii. Epist. 1. 27.

Mirantur iustique fenes trepididaeque puellae.
 Cupidaeque Bernensis codex.

34. *Verbaque dens cauto qualibet arte viro.*] Non damno hanc lectionem. Opinor tamen scribendum, *quantilibet apta*. In Amoris, *huic operi quamlibet aptus eram.* sic *apta verba joco* Epitola Sappho, Artis lib. 11. & in Fassis. *arte* pro *apta* perperam etiam alibi scriptum offendas. vide Notâs lib. Artis 111. 85. 485. potest & *quantilibet* cum *cauto* conjungi. HEINSIUS. *Dens capto* viginti codices cum prima editione, eleganter. vide inf. 108. & ad Epist. xv. 63. si enim *cauto* legatur, de marito, quem fallant uxores, intelligendum. at ego malo de puellis, quae captos viros, & amori irretitos omni arte decipiant, interpretari. nam sequentia de amantibus agi docent. *captus* vero & *cautus* passim commu-

tantur, ut Ep. xviii. 110. Haliut. 60. 111. Fass. 633. & alibi. BURMANNUS.

36. *Dicat.*] *Rectius foret, nesciat*, si MSS. addicerent. ut 11. Amor. 11. 35.

Sed tamen interdum tecum quoque jurgia nocent.

Et Eleg. ix. 45.

Et modo blanditias dicat, modo jurgia nesciat.

HEINSIUS. *Flebile carmen amans* Moreti, ut ad *dicat* referatur.

37. *Contentus eris.*] Et hic *eas* malebat Heinfilus. *contentus eris*, Regius, & emendatum: *si contentus eris. tu contentus eris* unus Heinfil.

45. *Terra saluiferas herbas.*] *Salutares* est in libris melioribus. pro *nocentes* unus Puteaneus, *nocivas*. sic *noctivum periculum* dixit Phaedrus lib. 1. Fab. xxx. *Nocter* Trill. lib. v. Eleg. x. 22. *tela nociva*, ut in veteri codice legitur, non *noxia*. eamque vocem Arce Apatoria Scaliger restitutum cupiebat, ut monimus Artis lib. 11. 436. HEINSIUS.

47. *Vulnus Achilleo quae quondam fecerat hoste.*] *Regius* cum optimo Puteaneo & Harniensis probè:

Vulnus in Herculeo quae quondam fecerat hoste.
 Telephus enim Hercules ex Auge filius. HEINSIUS.

48. *Hasta tulit.*] *Hasta* sui unus codex. vid. inf. 528.

- E quibus ad vestros si quid non pertinet usus;
Attamen exemplo multa docere potest.
Utile propositum, faevas extinguere flammās;
Nec servum vitii peccus habere sui.
- 55 Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro;
Et per quod novies, saepius idset iter.
Nec moriens Dido summā vidisset ab arce
Dardanidas vento vela dedisse rates.
Nec dolor armasset contra sua viscera matrem;
60 Quae focii damno sanguinis ulta virum est.
Arte meā Tereus, quamvis Philomela placeret,
Per facinus fieri non meruisset avis.
Da mihi Pasiphaën; jam tauri ponet amorem;
Da Phaedram; Phaedrae turpis abibat amor.

53. Saevae extinguere flammās.] Unus Puteaneus, distinguere, alius ex meis, astringere. Puto, resistere, infra 807.

Nutritur vento, vento resistitur igni. HEINSIUS.
Sed nihil necesse, inf. 614.

Sed meliore fide paulatim exstinguitur ignis.
Ibid. 19.

Et qui debueras subitas extinguere flammās.
Elegia in Drusum 227.

Jamque rogi flammās exstinguere suminis actu.
BURMANNUS.

54. Nec servum vitii peccus habere tuum.] Scripti plerique, *suum*, rectius, duo, *vitii suum*, quinquē, *vitii tuum*. Regius, *vitii tui*. Lege, *vitii sui*, atque ita alter Regius. sic *servi poenae* apud Jurisconsultos. vide Notas ad Amor. lib. 1. El. vi. sub finem. *sui vitii*, quomodo *suis amor* supra vers. 42. *sua vindicta* infra vers. 74. *sua retia* vs. 202. *sua aura* vs. 264. qualia nos plurimis locis Nasoni restitimus. HEINSIUS.

55. Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro, Et per quod novies saepius idset iter.] Praeclarè hic locus intelligitur ex his, quae scribit eruditissimus Parrhasius lib. 1. in Claud. de Raptu Proserpinae 135. cuius haec sunt verba: Novies enim non finitus est numerus pro insano (quod Grammaticorum vulgus existimat) sed ab historia, quam refert interpres Lycophron in Alexandra. Quippe Phyllis Demophontem, vel, ut ipse nuncupat, Acamantem, ad usque novem vias secuta est, ad animum Strymonem, quae civitas Amphipolis appellata, mox est ab Agone duce Athenien. Attores Aristoph. & Androtion Atticorum XII. Matedoque Polysemus VIII. Strattagmaton, Pausanias, Harpocration, & Suidas; meminit Theocritus, alique praeterea nonnulli. Cuiusque illic (ut pergit) Acamantem dū frustra expectasset, impar amari Phyllis mortem sibi consorsit; ad

quod alluisse Nasonem conjicere licet, ex iis ejus verbis in arte:

Nona toreratur miserae via, viderit, inquit,
Et spectat Zonam pallida facta suam.

Et alibi:

Quaere novem cur iste vias dicatur, & audi
Depositis stivas Phyllida fesse comis.
Sic enim superius hexames: am scribendum est ex antiquis codicibus, non ut nunc passim legitur:

Quaere novem vitibus cur isto feratur.
Etiam si suos & hoc habet assertores, sed eos negligendos. Haec omnia Parrhasii verba longè opportunius ponenda erant infra lib. 11. ubi sunt in versus, quibus lucem affert. Verum, siquid ego video, contra eam, quam tantus vir alicui opinionei nescio quid scribat Hyginus; cuius verba posuim in epilola Phyllidis. Eruditiores judicabunt. CIOFAN.

Francius libetat:

Et quod iis novies saepius idset iter, &

58. Dardanidas rates.] Dardanidas tres scripti, rectius, vide Notas lib. 1. Artis. vs. 172. HEINSIUS.

59. Nec dolor armasset, &c.] De Medea, & Jalone vide quae alibi notavi. CIOFANUS.

63. Jam tauri ponet amorem.] Tauri deponet amorem Puteaneus, & sex alii. jam tauri spernet unus.

65. Redde Parin nobis.] Ita libri veteres, cum Nasonem scripserit censeam, Crede Parin nobis, sic infra:

Qui fueras dominae male creditus uni.
HEINSIUS.

66. Nec manibus Danaum Pergama vincta cadent.] Manibus Danais Regius & Puteaneus optimi, & Arondellianus. quomodo Epitola tertia, Danaas oper, & VIII. Danaum ignem, ac Danaum militem, & rem Danaam Met. XIII. veteres libri. Deinde pro cadent plerique veteres, ferent. nisi fallor, pro ruent, ruit alio à culmine Troja, & Urbis anti-

Redde

- 65 Redde Parin nobis; Helenen Menelaus habebit:
Nec manibus Danais Pergama vincta cadent.
Impia si nostras legisset Scylla libellos;
Haesisset capiti purpura, Nise, tuo.
Me duce, damnosās, homines, compefcite curas:
70 Rectaque cum focis, me duce, navis eat.
Naso legendus erat, tunc cum didicistis amare;
Idem nunc vobis Naso legendus erit.
Publicus adfertor dominis oppressa levabo
Pectora: vindictae quisque favete suae.
75 Te precor, o vates, adsit tua laurea nobis,
Carminis, & medicae, Phoebe, repertor opis.
Tu pariter vati, pariter succurre medenti:
Utraque tutelae subdita cura tuae.

Dum

qua ruit, de eadem Propertius lib. 11. El. VIII. ut scribendum similiter puto:

Et Thebae steterunt, atque Troja ruit.
Quamquam & vulgata proba est in Nafone, quam liber Regius tucur. HEINSIUS.

67. Legisset.] Legisset Mazarin.

69. Compefcite curas.] Damnosās compefcite moras unus Heinii, quod repetitum ex lib. III. Art. Am. 501. sed aliter, *damnosās compefcite flammās*, quod magis arriedit, eadem diversitas infra vs. 495. & vi. Metam. 466. BURM.

73. Vitiiis suppressa levabo Pectora.] Quantivis pretii est, quod in Regio, Puteaneo, Lincolnienfi, & Scaligeri excerptis legebatur, *dominis suppressa*, Scribe, *dominis oppressa Pectora*. Jureti excerpta & duo alii proxime verum, *damnis suppressa*, supra, *vitii servum peccus* dixerat. Salustius egregie in fragmentis: *Parro ii, quibus his die ventura onerare, nullam noctem sine sortio quiescere mos est, ubi animum, quam dominari decebat, servitio oppressore, nequaquam eo posse haberi atque claudo pro exercitio sui volunt*. Lucretius lib. 11. 1089.

Natura videtur

Tu, si animo regeris, rex es; si corpore, servus.
Ita Seneca Ep. xxxvii. *Affectus dominus* vocat: & de vita Beata cap. v. *inertissima dominia* voluptates ac dolores vocat. Monoflacha de moribus in Catalectis Pithoei:

Tu, si animo regeris, rex es; si corpore, servus.
Cicero lib. vi. de Republ. apud Nonium in Expleri. Graves enim dominas cogitationum libidines, insinuat quaedam cogunt atque imperant &c. Idem adcurat vul finem Somni Scipionis, & Lactant. lib. VII. cap. 1. Plura licet congerere postemum ex Philosophorum placitis, sed commentarios non scribimus. Vide ad hanc rem divinam Horatii Satyram lib. 11. Sat. vii. apud quem frugi ille Davus

super tota hac re egregie philosophatur. HEINSIUS.

75. Te precor incipiens, adsit &c.] incipiens Naurgerius. A *επιθετος* Theoguis. sed o vates puto rectius. Deos autem precari mos erat, ut succurrerent, subvenirent, adjuvarent. Tibul. lib. 1. El. 3.

Nunc Dea, nunc succurre.
BERSMAN. incipiens. Ex prisco exemplari Vatici legendum est, & ratione, quam statim reperies. CIOFANUS. Alii codices, o vates. Sed Jureti excerpta, *arcitenens*, optime. Apollinem sic passim dici, Dianam quoque, qui necit, valde is oportet peregrinus ac hospes fit in scriptis poetarum veterum. Noster lib. vi. Met. 164.

— motus uras, cum jam revocabile telum
Non fuit, Arcitenens.

Sic & in fabula Pythonis Metam. 1. 447. Quia voce belligenam à Naevio lib. 11. belli Punic, Hostio lib. 11. belli Histrici, ac Lucretio designatum monet Macrobius lib. vi. cap. v. Saturnal. Quod Virgilius, Statius, alii, postea sunt imitati. Idem Arcipitens Valerio Flacco dictus lib. v. 17. Sic & anguineus, signum caeleste, & thyrsitenens Bacchus dictus à veteri poeta in Catalectis Pithoei, judicio Coci & Pithois:

Thyrsitenens satyros facio & saturo ego plures.
Ita enim verum mendosissimum videtur scribendum. HEINSIUS. Non tamen audeo repudiare veterem lectionem, quae confirmatur ex seq.

Tu pariter vati, pariter succurre medenti.
Nullus hic locus telis & arcui Apollinis, quibus instruitur ad bellum, & iram exferendam: placidoque Apolline & laureato opus est, & lyran tenente. ita enim Apollo vates & mitis, aliter iratus & noxius singebatur. vide quae de Jove Fulgeratore capt. ult. congestimus. Vatem vero dicit Apollinem vidimus ad lib. 1. Amor. viii. 59. BURMANNUS.

77. Tu pariter vati.] Tu melius Marg. Borfm.
So. Sisse.

- Dum licet, & modici tangunt praeccordia motus;
 80 Si piget, in primo limine siste pedem.
 Opprime, dum nova sunt, subiti mala femina morbi;
 Et tuus, incipiens ire, resistat equus.
 Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas:
 Et validas fegetes, quod fuit herba, facit.
 85 Quae praebet latas arbor spatiantibus umbras,
 Quo posita est primum tempore, virga fuit.
 Tum poterat manibus summâ tellure revelli;
 Nunc stat in immensum viribus aucta suis.
 Quale sit id, quod amas, celeri circumspice mente:
 90 Et tua laesuro subtrahe colla jugo.
 Principiis obsta. serò medicina paratur,
 Cum mala per longas convaluere moras.
 Sed propra: nec te venturas differ in horas.
 Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Ver-

80. *Siste pedem.*] Gradum deo scripti. ut Virgilius vi. 465.

Siste gradum, teque aspectu ne subtrahat nostro. Metam. xi. ex MS. Gradum sistimus. HEINS.

83. *Teneras mora percoquit uvas.*] Decoquit scripti nonnulli, etiam ex melioribus, cum primâ editione. nil muta tamen. Germanicus Caesari in fragmento prognosticon inedito:

Libra tumentes misso bene percoquit uvas.
 Proprie autem coqui de vindemia. Virgil. i. Georg. 522.

Mitis in apricis coquitur vindemia saxis.
 Hinc *coctura* dicebatur ea coeli temperies, quae uvas maturas reddebat. Vide Plinium lib. xiv. cap. iv. & cap. vi. Martial. lib. ii. Ep. 40.

Caecuba facientur, quaeque annis cocti Opimi.
 Et xlii. 115.

Caecuba Fundanis generosa coquantur Amyclis.
 Ubi vide Scriverii Notas. Nam aliud est *decoquere* olus apud Horatium lib. i. Sat. i. 74. & *humorem misso Pulvino decoquere* apud Virgil. lib. i. Georg. 295. HEINSIUS.

84. *Quas fuit herba.*] Scripti plerique, *quod*. & recte. vid. sup. §. 10. IDEM.

86. *Primum.*] Primo novem scripti & quidam edidi.

88. *Alia sunt.* Alia velius. sic infr. 106.
 Et mala radices alius arbor agit. BERGMAN.

Alia etiam in multis est codicibus, sed retineo tamen, *aucta*: nam agere radices quin dicatur eleganter, & saepe apud Rei rusticae scriptores occurrit (vid. ad lib. ii. Met. §. 83.) nullum est dubium, sed *Arbor aucta virtibus in immensum*, an recte dicitur probandum erat. vid. iv. Met. 659. BURMANNUS.

91. *Paratur.*] Paratur Parmelianus bene. HEINS.

92. *Invaluere.*] Convaluere libri tres, Cicero, ne

rei crudelitas experirella in me, in vas convalsceat. hoc est vires & robur allumat. idem, *impune ad omnium perniciem convalsceat.* BERGMAN. *Invaluere* multi scripti, & hoc Douza & Francius probant. nihil muta tamen. xi. Met. 477.

Nam postquam pestifer ignis

Convaluit.

Quintil. v. Inst. 13. *Flamma quae magna congrege convaluerat.* vid. ad Petron. cap. cxxvi. BURM.

93. *Nec te venturas differ in horas.*] Profer Puteaneus optimus. longe elegantius, sic & infra apud nostrum §. 642. meliores membranae:

Nec, si seive voles, quid agat tamen illa rogabis.
Profer, erit lauro lingua retenta suo.

Apud Terentium Andria ii. 1. 29. *saltem aliquos dies profer.* quod Donatus interpretatur, *prode, differ.* Hinc res prolata; qui loquendi modus occurrit frequentissimus apud optimos Latinitatis auctores. Statius Thebaidos tertio 664.

Ne mihi tunc, mones, litas atque arma, volenti
Obvius ire pares, venis? aut alio visa
Bellerum proferro diem.

Sic scribo, cum *venis*que nunc circumferatur, exitipium designat. quomodo & jam ante apud eundem 457.

Maculosa bidentum

Corda negant, diraque nefas minitantia vena.
Res in posterum diem prolata, apud Gellium libro primo cap. xxiv. idem Stat. lib. v. Silv. ii. 133.

Atque ibi dum profero annos vitamque solutam,
Proinus ad patrii raperis quinquennia lustri.
 Quomodo & ibi castigandum. *vitam solutam* pro otiosa capio, & nullis occupationibus adstricta. *vitam solutam*, quod nunc ibi expressum exilat, ad rem non facit. Apulejus tertio Floridorum: *Cum impedita esset imbrî recitatio in propinquum diem vobis*

- Verba dat omnis amor, reperitque alimenta morando.
 Optima vindictae proxima quaeque dies.
 Flumina pauca vides de magnis fontibus orta:
 Plurima collectis multiplicantur aquis.
 Si cito sensisses, quantum peccare parares,
 200 Non tegeres vultus cortice, Myrrha, tuos.
 Vidi ego, quod primo fuerat sanabile, vulnus
 Dilatum longae damna tulisse morae.
 Sed, quia delectat Veneris decerpere flores,
 Dicimus assidue, Cras quoque fiet idem.
 205 Interea tacitae serpunt in viscera flammae;
 Et mala radices altius arbor agit.
 Si tamen auxilii perierunt tempora primi,
 Et vetus in capto pectore sedit amor;
 Majus opus superest: sed non, quia ferior aegro
 210 Advocor, ille mihi destituendus erit.

Quam

bis volentibus protuli. Symmachus libro primo Epistola xxxiii. *Diu scribendi operam protulisti.* HEINS. Elegans quidem usus verbi *proferre*, sed exempla ab Heinsio adducta magis probant, *res, tempus* & similia *proferri*, quam ipsos *homines: differo* vero aliquem recte dici constat. sic lib. xiii. Met. §. 19. *vivacem differtis anim.* Justin. lib. ix. C. *Cum viciis frustrationem non sine risu differatur.* & ita alii, quare vulgatam non movere sum ausus. BURMANNUS.

95. *Omnis amans.*] Amor libri duo. recte. BERGMAN. *Amans* fere omnes scripti & editi olim. sed amor Aldus, Heinsius & alii receperunt. recipique alimenta, Saravii codex.

97. *Flumina magna vides parvis de fontibus orta.* Alina lectio habet:

Flumina pauca vides magnis de fontibus orta.
 Quod est: Flumina non statim ab ortu suo magna sunt, sed plerumque augentur in cursu, aquis undecunque acceptis. Quae lectio melior videtur, eo quod sequitur, *Plurima collectis, &c.* Habent enim collationem inter se, *pauca* & *plurima.* MICVT.

Flumina pauca vides magnis de fontibus orta.
 Haec multo melior lectio, quam illa altera, quam repetere nihil est necesse. CIOFANUS. Firmat lectionem hanc locus lib. ii. 343.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
Quaque venit multas accipit annis aquas.

Quintil. lib. viii. Inst. cap. 3. inter excipula salutarum similitudinum, quae a Declamatoribus ubique cantari solebant, adfert, *Magorum fluminum navigabiles fontes sunt.* BURMANNUS.

99. *Quantum peccare.*] Forte, *quam tu peccare.* HEINSIUS. Peccare hic pro peccato ponitur. ita *ipsum amare te pudeat.* Quinct. Decl. xv. 9. vid. ad Nuc. §. 5. BURMANNUS.

203. *Veneris decerpere flores.*] *Fructum* prima editio cum Puteaneo, Regio & Quatror aliis. multi, *fructus vel florem.* parum refert. Puto, *praecepere* esse scribendum. nimirum antequam desinatius amare. HEINSIUS.

104. *Cras quoque fiet idem.*] Platonicus Nigrius apud Lucianum discipulis suis solebat inculcare, *Δεν ἀλλάστον είναι τὸ σπὸς τὰ καλὰ ἔργα.* Nullum procastinationem rebus bene gerendis oportere adhiberi. Notum & illud Hesiodi:

Αὐτὸ δ' ἀποβλήσῃς ἀνὴρ ἕταρος παλαίσι.
 Transulit in Satyram quintam Persius haec Naso-
 niana ad verbum fere.

Petite hinc juvenescque senesque
Finem animo certum, miserisque viatica coenis.
Cras hoc fiet, idem cras fiet, quid? quasi magnum
Nempe diem donat. sed cum lux altera venit,
Tam cras hesternum consumpsimus. ecce aliud erat
Cras hos annos, & semper paulum erit ultra.
 Apud Petronium in Satyrico cap. xv. *Quod non est hodie, cras erit. sic vita truditur, ad quem locum plura. Noster modo vers 94.*

Qui non est hodie cras minus aptus erit.
 Hinc lucem foeneratur illud incerti poetae apud
 Suetonium in vita Domitiani:

Nuper Tarpeio quae sedis culmine cornix,
Est bene non potuit dicere, dixit erit.

Est enim *cras* fere cornicis, quo allusit poeta. cave credas aliam vocem ab illa emissam. HEINSIUS. *fias* idem duo codices. vide Callaub. ad Pers. Sat. v. 66.

105. *Tacite serpunt in viscera.*] Placidus unus Heinsii *par viscera* Saravii & Palatin. & mox *ut mala radices unius codex.*

108. *In capto pectore sedit amor.*] In cauto septem libri. Puto, *incanto pectore*, Art. iii. 743.

Y Y Y

- Quam laesus fuerat partem Paecantius heros,
Certa debuerat praefecuisse manu.
Post tamen hic multos sanatus creditur annos
Supremam bellis imposuisse manum.
- 115 Qui modo nascentes properabam pellere morbos,
Admoueo tardam nunc tibi lentus opem.
Aut nova, si possis, sedare incendia tentes:
Aut ubi per vires procubere suas.
- 120 Cum furor in cursu est, currenti cede furori.
Difficiles aditus impetus omnis habet.
Stultus, ab obliquo qui cum descendere possit,
Pugnat in adversas ire natator aquas.
Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,
Respuit, atque odio verba momentis habet.
- 125 Adgrediar melius tunc, cum sua vulnera tangi
Jam finet, & veris vocibus aptus erit.
Quis matrem, nisi mentis inops, in funcre nati
Flere vetet? non hoc illa monenda loco.

Cum

— Incauto pulatim pectore lapsus
Excipitur miseri spiritus ore viri.
Infra 148.

Afflatus incautus insidiosus amor.
Vulgata tamen scriptura controversa haud mo-
venda temere. HEINSIUS. vid. supr. ad vs. 34.
111. *Qua laesus fuerat partem.*] *Quam* veteri-
mus Regius, ut fit Graccimus, in quibus elegan-
tius est multus Noster. supra 15. *collum nodatus la-
queo. teneram cuspide laesa manuum* Fast. iv. 120.
atque ita alibi infinitis propemodum locis.
HEINSIUS.

112. *Debuerat ceteri praefecuisse manu.*] *Certa*
debuerat Puteani & Jurcti codex. neque aliter Re-
gius, nisi quod in eo mendose, *Cetera debuerat.*
Amor. iii. Eleg. x. 26.

Viderat Iasum Cretaeae diva sub Ida
Figentem certa terga serena manu.

Martial. lib. vi. 32. de Othone:

Dammavit multo saecurum sanguine Martem;
Et sedit certa peiora nuda manu.
idem Spectaculis Epiqr. 13.

O quam certa fuit librato dextera telo!

Sic certa sagitta Met. 1. Fabula Daphnes. *certa Sa-
curis* Pont. iv. Eleg. iv. *cervi venatus* apud Clau-
dianum Conf. Olybr. 187. ubi nonnihil dictum est.
HEINSIUS. *Deberat laesi* Bernenf. quod quid sit
nescio. nobis certa placet. Statius iv. Theb. 334.

Difficileque manus, & nullo in vulture certas.

Vide ad Epist. xix. & Quinct. iv. 5. *Certa*
manus uno telo postor esse contenta, incertae plura
spargenda sunt. BURM.

113. *Post tamen hic* (Philoctetes) *multos sanatus*
creditor annos, Supremam bellis imposuisse manum.]
Hac de re hic Noster lib. xiii. *Metamorph.* & Q.
Smyrnacus lib. ix. & x. pratermissorum ab Home-
ro. *Sanatus*, a Podalirio. Idem Smyrnaeus lib. ix.
CROFANUS.

115. *Pellere.*] Regius, tollere. ut in lib. 1. ex
Pont. iii. 23. *Tollere nodosam nescis medicina podi-
gram.* Celsus lib. ii. cap. 14. *Potest morbus, etiam*
qui per se sine habitu est, tamen citius aethio
auxilio tolli. & lib. xv. *reversus facile tollitur.*
& ita ille & alii medici saepe. *pellere* & *tollere* saepe
confusa, ut 1. Amor. vi. 8. iii. Art. 379.
& alibi. *pellere morbos* tamen recte dicitur. ut *pel-
lere noxas* Fast. vi. 129. BURM.

116. *Nunc quoque lentus.*] *Nunc tibi meliores*
libri. recte. HEINSIUS. *Admoueam* etiam codex
Cantabrig.

118. *Procubere.*] *Succubere* Puteanus a. m. pr.
aut ubi per longas succubere moras Patavin. qui &
tenta versu praecedenti.

119. *Dum furor.*] *Cum* prima editio, & meliores
scripti. HEINSIUS.

121. *Qui cum descendere possit.*] *Descendere* iidem.
prob. malo etiam, *Pugnat* sequenti versu, quam
Pugnat. HEINSIUS. Curtius lib. iv. 7. *Secundo amne*
descendit ad Masotim paludem.

123. *Arte respuit.*] Francus volebat, *Artem respuit.*
impatiens animi etiam erat in Sarraviano & Maza-
riniano.

- Cum dederit lacrimas, animumque expleverit aegrum;
130 Ille dolor verbis emoderandus erit.
Temporis ars medicina ferè est. data tempore profunt,
Et data non apto tempore vana nocent.
Quin etiam accendas vitia, irritesque vetando;
Temporibus si non adgrediare suis.
- 135 Ergo, ubi visus eris nostrae medicabilis arti,
Fac monitis fugias otia prima meis.
Haec, ut ames, faciunt: haec, ut fecere, tuentur:
Haec sunt jucundi caussa cibusque mali.
Otia si tollas, periere Cupidinis arcus,
140 Contentataeque jacent, & sine luce, faces.
Quam platanus vino gaudet, quam populus unda,
Et quam limosa canna palustris humo;
Tam Venus otia amat. qui finem quaeris amoris,
(Cedit amor rebus) res age: tutus eris.
- 145 Languor, & immodici sub nullo vindice somni,
Aeaque, & multo tempora quassa mero,

Erit:

riniano. ita *patiens animi* Claud. Conf. Manlii. 221.
vide Heinl. ad Claud. Bell. Gild. vs. 281. BURM.
129. *Animumque expleverit aegrum.*] *Impleveris*
scripti cum prima editione. HEINSIUS. Nescio cur so-
leant optimi scriptores. Terent. Hecyr. v. 1. 29.
Exple animum iis, teque hoc crimine expedi. & alibi.
praeterea non tam impletur animus lacrymis,
quam expletur; sic dicitur iv. Trist. 3.

Expletur lacrimis, egeritur dolor.
Exple enim & *egerere* idem fere notat, & pro-
mutare potest docet Servius ad Virgilii vi. Aeneid.
545. & ita infr. 533.

Explenda est sitis ista tibi, quae perditus ardes.

II. Amor. 6.

Explata est annis ista querela suis.

*Explent contumelias honoribus, detri-
menta muneribus, exasperationes precibus.* In quibus
omnibus contrariam *totum implere* significationem habet
hoc verbum. mox inde *dolor* Heinisus, vel
aegrum illa, dolor est. volebat. BURMANNUS.

131. *Temporis medicina valet.*] *Veterimus*
Regius, *Temporis ars medicina ferè est.* elegantior
mehereules. hoc est, ars quae se ad temporis oportu-
nitatem componit. *fit* *Temporis arma* dixit Trist.
iv. El. ult.

Insolita cepi temporis arma manu.

Arma, ad quae capienda temporis necessitate com-
pellebat. Ubi frustra vir maximus *sum prius* repo-
nit. fit. 1. Art. 357.

Medici quaerit tempora servant.

De voce *ferè* vid. ad Epist. xviii. 58. HEINSIUS.

135. *Nostra medicabilis ars.*] *Nostrae arti* Re-
gius, Putcanus, & tres alii. probè. IDEM. *prima*
arte duo codices & Edit. pr.

137. *Haec, ut fecere, tuentur.*] In nonnullis;
haec quod fecere. NAUGERIUS. *Ut fecere* iidem. hoc
est, ubi, postquam fecere, aut quemadmodum
fecere, ita & tuentur. Multi alii, *quae fecere.*
HEINSIUS. vid. ad Epist. iv. 25.

138. *Haec sunt jucundi.*] *Haec tibi jucundi* unus
Heinif. mihi Patavin.

140. *Contentataeque.*] *Deceptaeque* Bernenf.

141. *Quam platanus vino gaudet.*] *Limo* tres scri-
pti. sed Regius & Scaligeri excerpta optime, *otio*.
Atque ita jam restituit exactissimus Gronovius,
qui videndus Observationum lib. 1. cap. v. Neque
aliter Douza divinarat in oia codicis sui: hinc *plata-
num genialem* Noster dicit Met. x. 95. HEINSIUS.
In Francof. erat a manu prima, *Phoebo gaudet*. vide
ad 11. Art. 697. Douza adscripserat locum Macrob.
ii. cap. 13. & hinc etiam *genialem* Platanum in
Metamorph. dici putabat. *vino gaudet* Bernmanni
margo.

143. *Finem qui quaeris amoris.*] *Amori* rectius
duo libri. sic infra 308. *hinc oditi semina quaero*
tuis. quomodo & illic videtur scribendum. & mox
ex antiquis libris. 643.

Te quoque qui casum finito quaeris amoris.

HEINSIUS. Infr. 539.

Malis faciunt et taedia finem.

Et vi. Met. 82. *Operi victoria finis.* ubi vide. *quod*
vis amandi hic unus Heinif.

145. *Sub nullo vindice somni.*] *Induce* editiones

- Eripiunt omnes animis sine vulnere nervos,
 Adfluit incantis infidiosus Amor.
 Desidiam puer ille sequi solet. odit agentes.
 150 Da vacuae menti, quo teneatur, opus.
 Sunt fora: sunt leges: sunt, quos tuearis, amici:
 Vade per urbanae candida castra togae.
 Vel tu sanguinei juvenilia munera Martis
 Suscipe: deliciae jam tibi terga dabunt.
 155 Ecce fugax Parthus, magni nova caussa triumphi,
 Jam videt in campis Caesaris arma suis.
 Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas:
 Et refer ad patrios bina tropaea Deos.
 Ut femel Aetola Venus est à cuspide laesa;
 160 Mandat amatori bella gerenda suo.

antiquae & plerique scripti, sed perperam. II. Amor.
 XIX. 45.

Nox mihi sub nullo vindice semper erit.
 In Cantabrigieni & alio erat, immodice tangunt
 praecordia motus. quod repetitum ex vers. 79. ut
 saepe librariorum fecisse reprehendimus. BURM.

147. Animo sine vulnere vires.] Nervos scripti
 meliores. animi etiam recte quidam. HEINS.

148. Adfluit.] Vixit duo scripti, adfuit. sed
 frustra. elegans enim verbum minime movendum.
 sic & apud Virgilium lib. x. Aeneid. 143. ex MSS.
 legendum fuit:

Adfuit ex Maesthus.

Vulgo, adfuit. Justin. XXVI. 2. cum novus illi ho-
 stis, Gallagraciae exercitus, adfluxisset. & sic apud
 Avenium lib. XXIV. vulgo legitur:

Confectus senio, postquam gravis adfuit aetas,
 Haec frustra alterius saepe rogavit open.

Ubi Heinsius in ora codicis sui notavit legendum,
 adfuit. recte. si modo sequenti versu laesa, roga-
 bit: est enim Virgiliana imitatio ex lib. I. Georg.
 158.

Haec frustra alterius magnum spectabis acerbum.
 BURMANNUS.

148. Infidiosus.] Desidiosus septemdecim libri.
 infidiosus Bernensis.

151. Et quos tuearis.] Sunt quos Aldina poste-
 rior & cum fecutae aliae, & omnes fere scripti.

152. Urbanae splendida castra togae.] Candida
 castra venulle Jureti codex. ago candidatum, in-
 quit, atque in ambitu honorum mentem diltrahit.
 hinc Ciceronis oratio in candida toga, cuius frag-
 menta exstant apud Aconium & alios. HEINSIUS.

Vide Ferrar. de Re vestiar. lib. I. 33.

153. Vel tu.] Vel tibi unus Heinfsi.

160. Mandat amatori bella gerenda suo.] Hoc est:
 Ipsa quidem abstinet de cetero bellis, gerenda au-
 tem eadem committit amatori suo, id est Marti,

à quo amaturus, & à quo adulterio etiam cognita
 fuerat. MICULIUS.

161. Quaeitur Aegisthus.] Quaeitur Scaligeri
 excerpta. probe. Fast. v. 2.

Quaeitur unde putem Maajo data nomina mensit.
 Et eodem libro 526.

— Nunc ubi sit quaeitur? urna tegit.
 lib. IV. 87 r.

Cur igitur Veneris festum Vinalia dicant
 Quaeitur, unde mihi toties scribantur amores?

Propertius lib. II. Eleg. 1.

Quaeitur, unde mihi toties scribantur amores?
 Noster infr. 487.

Quaeitur, ubi invenias, Artes, i, perlege nostras.
 Epist. XII. 169. Dos ubi sit quaeitur? & sic alibi quo-
 que HEINS. Propert. III. Eleg. 12.

Quaeitur, unde avidis vox sit pretiosa puellis?
 164. Quo iurata.] In veneribus, transfulerat. mi-
 hi prior magis placet. NAVIGERUS. Scripti omnes
 cum prima editione, Transfulerat. sic Fast. II. 279.

Transfuit Evander silvestris numina secum.
 Lib. VI. 418.

Imperium secum transferet illa loci.
 Lib. XII. Met. 24.

Permanet Aonii Nereus violentus in undis?
 Velatus non transfert.

Claudian. bello Gild. 374.

— Socia comitentur classe Sicambri.
 Pallida transfatum jam sensit Africa Rheumini.

Virgil. II. Aeneid. 326.

— Verus omnia Juppiter Argos.
 Transfuit.

Cacterum Regius veterimus, Transfulerant Grae-
 dia. quod non est de nihilo. Fast. lib. I. 393.

Festa corymbiferi celebrabant Graecia Bacchi.
 Quomodo & illic liber unus ex melioribus. &
 quos 516.

Juraque ab hac terrâ cetera terra petent.

Quae-

Ita-

- Quaeritis, Aegisthus quare sit factus adulter?
 In promptu caussa est: desidiosus erat.
 Pugnabant alii tardis apud Ilium armis:
 Transfulerat vires Graecia tota suas.
 165 Sive operam bellis vellet dare, nulla gerebat;
 Sive foro, vacuum litibus Argos erat.
 Quod potuit fecit; ne nil ageretur, amavit.
 Sic venit ille puer: sic puer ille manet.
 Rura quoque oblectant animos, studiumque colendi:
 170 Quaelibet huic curae cedere cura potest.
 Colla jube domitos oneri supponere tauros;
 Sauciet ut duram vomer aduncus humum.
 Obrue versatâ Cerealia femina terrâ,
 Quae tibi cum multo foenore reddat ager.

Ad-

Ita vetustissimus Zulichemianus. Fast. II. 38.

Gracilia principum moris dedit. illa nocentes
 impia lastratos ponere facta putant.

Sic ibi optimus Mazarinianus & duo alii. Fast. I. 217.

In pretio pretium nunc est. dant confus honores,
 Census amicitias.

Ita optimus codex Arondelianus. sic vicinia sper-
 nobant. de quo Fast. III. 189. & Met. II. vers.

688. & apud Silium lib. III. 288. codex itidem
 egregius exhibebat:

Vos quoque desertis in castra mapalibus iis
 Miferi gregibus Gaetulia sueta ferarum.

Plures invenies hujusmodi loquendi modos in
 commentario Gronoviano de Pecunia Veteri. lib. II.

cap. IV. HEINSIUS.

166. Argos.] Ita recte Douza & Heinfsius. Ar-
 gos aliae editiones.

167. Quod potuit, fecit: ne nil ageretur, amavit.]
 Regius cum Puteano & Scaligeri excerptis rectius:

Quod potuit, ne nil illic ageretur, amavit.

Non damanda penitus vetus scriptorum & editio-
 nis lectio. sic Epist. XIX. 17.

Quod superest, facio, teque, o mea sola voluptas,
 Plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.

Et Epist. VIII. 4. multi scripti. Quod (vel quas)
 potui, feci. In Codice Bernensi deerat illic & lege-
 batur:

Quod potuit ne nil ageretur amavit. BURM.

169. Rura quoque oblectant.] Oblectant malim.
 HEINSIUS.

171. Colla jube domitos.] Indomitos quidam ex
 melioribus. IDEM. Submittere Ed. prim. & duo
 scripti.

172. Sauciet.] Sentiat Leidensis.

173. Cerealia femina.] Farnesianus v. munerâ.
 Pont. III. Eleg. VI.

Poemina pro laevâ Cerealia munerâ frangit,
 Medicamine Faciæ 18. 4.

Cultus humum sterilem Cerealia pendere jussit.
 Munera.

Quibus locis tamen nonnulli codices, femina. Avie-
 nus Descriptione Orbis 18. 1300.

Hi quanquam steriles deservant semper arenas,
 Munera nec carpant Cerealia.

Sic & munus Cerealia apud Aufonium Epig. cxxv.

Priscianus Periegesi

Non Bacchi donum, Cereis nec munera norunt.
 Epigramma in Catalectis Pithoci de mensibus:

Quintillis messis Cereali germine gaudens:
 Sic scribe; non mensis. Cerealia dona Nostra Fast. II.

683.

Neve graves cultis Cerealia dona, cavete,
 Agmine laesuro depopulentur aves.

Nemesianus Cynegetico:

Tunc rursus miscere sero Cerealia dona
 Convenit.

Avenius Ora Maritima 502.

Qua dona flavae Cereis educat solumi;
 At Amor. lib. III. Eleg. VI.

Nunc opto curram, de quo Cerealia primura
 Semina venerant in rude missa solum.

Ita ibi constanter codices, ut & Met. I. 123.

Semina tum primum longis Cerealia sulcis
 Obruta sunt. HEINSIUS.

174. Cum multo foenore.] Respexisse puto Ti-
 bulli locum lib. II. 7. 3.

Spes sulcis credit aratis
 Semina, quas magno foenore reddat ager.

Quem locum citans Heinfsius ad Epist. III. Sabini
 91. legit multo foenore. sic ingenti foenore dixit I.

Fast. 694. & Senec. Hippol. 455.

Seget illic magnum foenore agricolae dabit:
 Sed a librario tamen profectam esse lectionem codi-
 cibus Heinfsiani unius, cum iusto foenore; vix mihi
 persuadere possum; qui sciam passim Auctores agros
 comparare debitoribus, unde credita reddere, re-
 Y y y 3. sperdere, 3.

- 175 Adspice curvatos pomorum pondere ramos;
Ut sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
Adspice jucundo labentes murmure rivos:
Adspice tendentes fertile gramen oves.
Ecce petunt rupes, praeruptaque saxa, capellae.
180 Jam referent haedis ubera plena suis.
Pastor inaequali modulatur arundine carmen:
Nec desunt comites, sedula turba, canes.
Parte sonant aliâ silvae mugitibus altae;
Et queritur vitulum mater abesse fuum.
185 Quid? cum suppositas fugiunt examina taxos,
Ut relevent demti vimina torta favi?

Po-

pondere, fallere & similia passim occurrunt. ita gratius agr. 11. Ann. xvi. 8. Jussum igitur foenus, vel quod jure debet cultori suo. vel plenum, cui nihil deest, ut ista arma &c. vide Broukhuf. ad d. l. Tibulli. BURN.

177. Adspice labentes.] Liguaces pro diversâ lectione optimus Puteaneus. eleganter. à ligando. sic Noster in Falstis iv. 152.

— Expressis mella liquata favis.
Id invenerunt, qui primam syllabam non posse produci crederent. Met. viii. 457.

— Flagrantem mater ab igne
Eripuit ramum, sporstique liquacibus undis,
Ita illic etiam vetus codex. Met. iii. 486.

Quae simul aspicit liquaci rursus in unda.
Ita centio scribendum, vel liquenti. Nam vulgatum *liquafata unda* omnino ineptum est. etiam apud Prudentium Cathemer. Hymno v. patum abicit quin reponendum censeam:

Cui jejuna heremi saxa liquacibus
Exundant scatebris, & latices novos
Eundis scissa silex.

Quamquam non ignoro loquaces etiam scatebras dici posse. sed fane quod in nonnullis exemplaribus illic legitur, *madentibus scatebris*, glossema est *rov li-quacibus*. De ejusmodi vocibus nonnihil dixi Amorum lib. 11. Eleg. vi. vs. 23. HEINSIUS. Vix audio mutare. vid. ad 11. Amor. xvi. 5. ubi etiam Francof. *liquantibus*. & ibid vers 9. *labentibus*. si quid novarem, recipere ex uno codice Heinfiniano, *labentes rivos*, de quibus egimus supra Epist. ix. 53. eadem varietas v. Met. 387. BURMANIUS.

179. Ecce petunt rupes, praeruptaque saxa capellae.] Concurtus ille idem fere sonantium villarum, rupes praeruptaque, scabri quid tinnire videtur. certe idem Heinfinius aures offendit lib. 1. Met. 719. qui pro praeruptam rupem ex MSS. retranscript causam. praeterea rupes & saxa praerupta fere idem notant. an Vostiano erat, montes praeruptaque saxa. quod defendi posset ex Catonis Divis vctis, 134.

Haedorum pater ô felix, semperque beate,
Sive patris montes praeruptos, saxa pererrans.

Ubi mallem, sive petens montes praeruptaque saxa pererrans: nam pererrans in codice veteri invenit Heinfinius. & montes & rupes passim commutantur. ita iv. Past. 511. Rediebat rispe capellas. ubi alii, monte. Scopulos praeruptaque saxa conjungit Silius lib. 11. 33. in alio codice erat, ramos, unde Heinfinius, campos. later aliquid. forte, dumos praeruptaque saxa. sic dumosa saxa x. Met. 535. Virgil. Ecl. 1.

Dumosa de rupe procul pendere videbo.
111. Georg. 315.

Et amantem ardua dumos.
Columella lib. vii. cap. 6. de Caprino pecore, id genus dumosa potius quam campostrem situm desiderat. &c. Avienus in Ora Maritima vs. 217.

Hirtae hic capellae, & multus incolis caper
Dumosa semper intererrans caespitum.

Dumae vero maxime in rupibus & montibus. sic Amnian. xiv. 2. Constatque ad eas persequendas scandere clivos sublimes, etiamvis lapidatibus plantis, fruticosa pressando vel dumos, ad vertices venerint fumos. saxa & dumos conjungit Silius lib. v. 459. BURMANIUS.

180. Jam referunt.] Ut referant multi ex scriptis. sed Regius & sex alii, Jam referent. bene. HEINSIUS. Franciscus corrigebat, Ecce ferunt.

181. Modulatur arundine carmen.] Moderatur Jurati excerpta, & multi alii. meditatatur uno Medicus. quod placet. ut initio Tityri Virgiliiani. HEINSIUS. Libro tamen i. Amor. Eleg. 1.

Musa per undenos emodulanda pedes.
Et modulatum carmen proprie, quod ad modos musicos est exactum. Suetonius Aug. cap. 57. & Neron. 42. Florus & alii. vide tamen & ad xl. Met. 154. BURMANIUS.

185. Quid cum suppositas fugiunt examina taxos.] Suppositos taxos Jurati excerpta. compositos taxos Puteaneus. Regius, compositos fumos. Lego, supposit-

185

- Poma dat autumnus: formosa est messibus aestas:
Ver praebet flores: igne levatur hiems.
Temporibus certis maturam rusticus uvam
290 Deligit; & nudo sub pede multa fluunt:
Temporibus certis defectas adligat herbas;
Et tonsam raro peccine verrit humum.
Ipse potes riguis plantam deponere in hortis:
Ipse potes rivos ducere lenis aquae.
295 Venerit insitio; fac ramum ramus adoptet:
Stetque peregrinis arbor operata comis.
Cum semel haec animum coepit mulcere voluptas,
Debilibus pennis irritus exit Amor.

Vet

tas taxos. nisi mavis, combustas taxos. Virgil. iv. Georg. 47. de apibus:

Nec propius tectis taxum sine, nervo rubentes
Ure focos caneros.

Et Ecloga ix, quae Noster respexit:
Sic tua Cyrraneas fugiant examina taxos.

Huc & respicit Nemesianus Eclog. 1.
Namque prius sicis Phocae nascuntur in arvis;
Hirsutusque fredo vocet leo, dulcica mella
Sudabunt laxi.

De fumo apibus noxio ceteroquin res minime ignota. Scholiastes Apollonii lib. 11. ad illa de Apibus, Καπνὸν τρυφύωνται πέτραις ἐκτὸς ἕλισσομαι. connyac fumo apes fugari asserit. ἰδιότασι δὲ καπνίζειν κίωται. δὴ μῦθος γὰρ μάλα οὐ ὁ ταύτης καπνός. HEINSIUS.

186. Demti vimina curva favis.] Vimina torta optimus Puteaneus. quomodo funes torii, capilli torii, & alia. retia torta apud Tibullum lib. iv. 111. 12. Torquere enim pro flectere. ut aquam freno torquere. Epist. iv. vs. 46. & 79. possit & vimina querna legi. nam vimina curva non placent. sic apud Maronem xi. 65.

— Querno texuntur vimine crates. HEINSIUS. Demto vimina curva cavo Mazarin. & Aproli.

189. Maturas rusticus uvas Colligit.] Maturam uvam scripti meliores. pro colligit Puteaneus & duo alii, deligit. sic Epist. iv. 30. deligere rosam dixit. hinc delictus. supra fab sineu lib. 111. Artium simpliciter dixit, lecti de vite racemi. apud Propertium 11. xxviii. 106.

Celsaque mortali deligere astra manu.
HEINSIUS.

191. Defectas alligat herbas.] Colligit prima editio cum scriptis nonnullis. codex Moreti pro diversa lectione, aggregat. Forte aggregat, ut de foeno intelligit, quod convertitur & in cumulos coacervatur. quos metam foeni, & foeni striam Rei Rusticae scriptores appellant. hic foenum in metam extruere apud Columellam. cui tamen lib. 11. cap. xviii. de foeno defectam herbam religare, idem

est, quod alligare Nasoni. per defectam igitur herbam foenum intelligit. hinc Severus in Aetna 207.

Plenaque defecto surgant foenilia campo. HEINSIUS.

192. Verrit humum.] Verrat, vel verrit quidam scripti. quod videtur probare Bcrlmannus ex illis Virgil. 1. Georg. x. l. Quo sidere terram Vortere. Male. nam raris non verritur terra, sed raditur, unde dicta rarisra. vid. Serv. ad Virg. 1. Georg. 94. verratur terra aratro, deinde iacta semina raris obruuntur, quod proprium in hac re verbum posuit supra vs. 173. ut & Columel. 11. cap. 13. & Pallad. Aprilii Tit. 1. hic vero quia tonsam humum dicit, intelligit prata defecta, quae veruntur, cum herbae rallellis in unum convertuntur, vel potius post foenum aevum reliquiae. De pratis stipulam rallellis eradi, ait Varro lib. 1. de R. R. 490. BURMANIUS.

193. Plantas deponere in hortis.] Plantam scripti. deinde nonnulli deducere vel desigere. Sed nil mutandum. Virgil. Georg. 11. 23.

Hic plantas tenero abstergens de corpore matrum
Deposuit sulcis.

Andrô Moreti 70.

— Varias disponere plantas
Norat, et oculacis committere semina terras.

HEINSIUS. 111. Met. 102. ex MSS.

Moraque subbet deponere terrae Viteros dentes.
Proprium autem verbum in hac re, quo passim Columella, & alii rei rusticae auctores utuntur. sic ille lib. 111. cap. 5. Depositae stirpes valido solo. ex inox, probatissimum genus stirpis deponere. & ita in Moreti loco legendum ex veteri codice, quem vidit Heinfinius. BURMANIUS.

194. Lenis aquae.] Laetus aquae Lincol.

195. Ramum ramus adoptet.] Eleganti haec translatione Pottis & Nostro praecipue ultimatissima, utitur & Plinius praefatione libri xvi. sive illae ultro, sive ab homine didicere blandos saporis adoptione ex convulso. venulum tiam Callinici Epigramma in Anthologia lib. 1. cap. 20. ubi Pylaeus inquit:

04.

- Vel tu venandi studium cole. saepe recessit
 200 Turpiter à Phoebi victa sorore Venus.
 Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci:
 Nunc tua frondosus retia tende jugis.
 Aut pavidos terre variâ formidine cervos:
 Aut cadat adversâ cuspide fossus aper.
 205 Noctè fatigatum fomnus, non cura puellae,
 Excipit; & pingui membra quiete levat.
 Lenius est studium, studium tamen, alite captâ,
 Aut lino, aut calamis praemia parva sequi.
 Vei, quae piscis edax avido male devoret ore,
 210 Abdere supremis aera recurva cibus.

Aut

Ὁυδὲν ἐὼς μετέφθονα, ἤμερα βέλλα.

Ὅσα ἐβῶν ἠμετέρας κλάσσι φέροντα βίαιος.

BURMANNUS.

201. *Leporem pronum.*] *parvum* unus Heinfil. male. *pronus* est celer, & veloc. quod probare non esset operae, nisi eruditus ille interpres Gallicus reddidisset, *pronus*, quem facile sagax canis inveniat. & in paraphrasi vertisset, *obvium catulo*. reperit scilicet in lexicis *pronus* etiam *facilem* significare. hoc est illud acamen mentis & iudicii, quo ceterarum gentium viros doctos Regii illi interpretes longe antecedit. x. Met. 537.

Aut pronos lepores, aut celsum in cornua cervorum. Ubi etiam quidam codices parvos exhibent. ibidem 652.

Cum carere pronus uterque

Emicat.

Ita pronos menses Horatius dixit lib. iv. Od. 6. corrupta & haec vox apud Claudianum in *parvum* transit. ii. de Rapt. ior.

Curvata tumore

Prono planities.

Ita Junianus codex. vulgo *parvo*. apud Lucretium quoque lib. vi. 26.

Atque viam monstravit tramite prono. Lambinus ita se ex MSS. restituisse dicit, cum vulgo *parvo* legeretur. BURMANNUS.

202. *Nunc tua frondosus retia tende jugis.*] Puto, *nunc sua*, ut saepe Notker. supra 176.

Ut sua, quod peperit, vix forat arbor onas. Superiori versu, *catulo sequaci pro sagaci* codex Iureti. sed nil muta. est enim *sagax* perpetuum ad quem epitheton. Notker xi. Met. 599.

Canibusque sagaci arser.

Halicut. de canibus 76.

Venandique sagax virtus.

Seneca Thyelle 497.

Sic cum seras vestigat, & longo sagax

Loro tenetur Unber.

Idem Hippolyto de canibus 39.

Nunc demissi nare sagaci Captent aurras.

Vide Festum in *sagaces*. Servius de Anubide lib. viii. Aenecid. 698. *quidam hunc Mercurium volunt, quia nihil est cane sagaci.* sic Ennius quoque & Gratius de canibus, alique passim. HEINSIUS. Nescio an *prono lepardi* conveniat *catulus sagax*, qui melius cubantem investigare, quam pronum sectari possit. *sequax* melius conveniret, sed offendit merito *catulo sistere sagaci*. quid ergo? reponerem, *catulo sistere sagaci*. id est celeri, veloci, de quo vocabulo vide ad Epist. iv. 46. talem vero canem Gratius ad hanc venationem infruit in Cynegetico suo vs. 183. BURMANNUS.

203. *Aut pavidos terre varia formidine cervos.*] In Palatino, *Aut terra vitios*, quod est. *Aut terre pavidos vitios formidine cervos.* DAN. HEINSIUS. Nilil muta, *varia* formido est picta, diversis maculis & coloribus distincta: ita Firmicus lib. viii. cap. ix. *varios castis dixit. varia vestis* Terent. Pannuch. iv. 4. vid. Munk. ad Hygin. fab. 223. *De formidine* Colvium & Casaub. ad Apulej. Apolog. unus Heinfil. *vana formidine*, etiam non male. BURMANNUS.

206. *Pingui membra quiete levat.*] Sic Regius cum Scaligeri excerptis, & Putcanus pro diversa lectione. Reliqui fere, *dulci quiete*. perperam: idem Notis ad Epist. xii. vs. 170. & i. Amor. xii. 7. HEINSIUS. *Leni* unus codex.

207. *Lenius est studium, studium tamen.*] *Prodest tamen* editiones veteres, & scripti septemdecim. *mos, aut calamo* unus Heinfil.

210. *Abdere supremis aera recurva cibus.*] Sic & scripti, quod tamen vix concoquo, quod enim *supremi cibus*? Forte, *sub tremulis cibus*. sic *tremula sota*. Martial. i. Ep. 56.

Nunc piscem tremula salicatem ducere feta. Seneca Hercule Furcote vs. 157. *sentis tremulum linea piscem.* apud Lucanum libro ii. 621. *Tremulo contentae sunt carinae. tremuli cibus.* sic *quater cibus* in piscatione cum hamo. Theophrasti: ἐκ κελύμου δὲ πάλιν κωρύκων ἐβόδων. sed verum est, *sub primis cibus*, quod in uno codice exstat. HEINSIUS.

Su-

- Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
 Ipse tibi furtim decipiendus eris.
 Tu tantum i, quamvis firmis retinebere vinclis,
 I procul, & longas carpere perge vias.
 215 Flebis, ut occurret desertae nomen amicae:
 Stabit & in mediâ pes tibi saepe viâ.
 Sed quanto minus ire voles, magis ire memento:
 Perfer: & invito currere coge pedes.
 Nec pluvias vites: nec te peregrina morentur
 220 Sabbata; nec damnis Allia nota suis.
 Nec quot transferis, sed quod tibi, quare, superflint
 Millia: nec, maneat ut prope, finge moras.

Tem-

Supremi cibus sunt ultimi, quos pisces ex hamo capiunt, mox leto dandi, & esca homini futuri. ita millies *supremus* pro ultimo, quod putidum foret exemplis confirmare. *addere* in multis quoque est. malc. Tibul. ii. Eleg. vi.

Cum tenues hamos addidit ante cibus.

Tegero dixit Notker lib. vi. Fast. 240. BURM.

211. *Dediscis.*] *Desistis* Sarravianus & alius. vid. ad lib. vi. Met. 307. eadem varietas mox 297. IDEM.

213. *Tu tantum quamvis firmis retinebere vinclis, I procul, & longas carpere perge vias.*] Ita Regius cum vulgatis, ceteri majori ex parte cum prima editione, *Tu tamen &* duo, *Tu tamen infirmis quamvis*, quartus Putcanus, *Tu tamen hic quamvis*. Iureti codex, *Tu tandem firmis quamvis*, & tres alii. Scribo:

Tu tamen i, quamvis firmis retinebere vinclis, I procul.

Dixi Amor. lib. iii. Eleg. 111. nisi mavis, *Tu tamen hinc i procul*: deinde, *finge moras* duo. unus, *perge vias*. alius *perge moras*. *Rumpere perge moras* unus Vaticanus, ut apud Virgilium, *Eja age rumpe moras*. certe *de vias* cum mox sequatur, hoc loco alienum videtur. HEINSIUS.

215. *Flebis, & occurret desertae nomen amicae, Stabit & in mediâ pes tibi saepe viâ.*] Tale exemplum est apud Terentium in Eunuchio de Phaedria. CROFANUS. *Ut occurret* omnino legendum, quicquid obmittitur libri veteres. Fast. ii. 388.

Fleat obmittitur in loca *justa ferunt*. Sic & ibi scribendum. HEINSIUS. Vid. ad Epist. iv. 25.

217. *Sed quando minus.*] *Quanto* cum scriptis. HEINSIUS. *Quo minus ire vides, tanto magis ire memento* unus codex. non male. *si vales* legatur. *quanto minus ire vales tanto ire m. alius. quantum* etiam editio prima & duo scripti. vid. ad iv. Met. 64.

219. *Nec pluvias opta.*] Quae moram tibi abituro injiciant. at prima editio, *vites* cum duobus

Farnesianis. lege, *vita*. Sic apud Gratum, & *plus vias & cauri frigora orient.* & contra *vitare aesum*. Amor. 111. El. v. & *vitare solem* Nuce. HEINSIUS.

219. *Peregrina sabbata.*] Id est Judaea; nam imitatione Judaeorum etiam Romanos hebdomadam diem, & in ea quosdam dies, prava imitatione, coluisse docet Petrus in Leges Aeternae Titulo 1. p. 4. BURMANNUS.

220. *Nec damnis aera nata suis.*] Ita Merula legit: & exponit *Alaam*, fortes, quae jacit aerae captabantur. Aldina autem lectio habet, *Nec damnis Allia nota suis*. quod magis probum: non enim de forsitione Poëta hic loquitur, sed de diebus atris & inauspicatis, quale tunc sabbatum habitum fuit, propter Judaeos: item Allienis dies, quo Romani à Gallis ad Alliam flumen operati ac caesi sunt: de qua re supra quoque dictum. MICYLLUS. Diluit id, quo usus erat lib. i. De Arte, argumento quod erat quibuslibet:

*Tunc licet incipias, qua stabili Allia luce
 Vulneribus Latis languinolenta fuit.
 Quaque die redeunt rebas minus apta gorentis
 Culpa Palaestino septima festa viro.* CROFANUS. *Ala* scripti perperam. deinde *nata* tres scripti cum prima editione. forsitan recte. Propertius lib. 1. El. vi.

Non ego sum laudi, non natus idoneus armis. & apud eundem lib. 111. El. viii.

Elic satius ad pacem, hic castrensibus utilis armis. Lib. 11. Eleg. xviii. 4.

O nimis exitio nata theatra meo.

Notker lib. 11. Amor. El. 111. 7.

Non tu natus equo, non fortibus utilis armis.

Paris Sabini:

Tyndaris, seu Ramnis nata puella meis.

Pont. 111. Eleg. i. cum optimis libris:

Telegenique parens vertendis nata figuris.

Eleg. 11.

Roemina sacra facit caedae non nata jugali.

Sic & illic puro scribendum. Thrif. iv. El. ult.

Fortia verborum nata ad arma forti,

LZZZ

Natus

- Tempora nec numerata: nec crebro respice Romam.
Sed fuge. tutus adhuc Parthus ab hoste fugâ est.
- 225 Dura aliquis praecepta vocet mea; dura fatemur
Esse: sed, ut valeas, multa dolenda feres.
Saepe bibi succos, quamvis invitus, amarus
Aeger; & oranti mensa negata mihi.
- Ut corpus redimas, ferrum patieris & ignes;
230 Arida nec sitiens ora levabis aquâ;
Ut valeas animo, quidquam tolerare negabis?
At pretium pars haec corpore majus habet.
Sed tamen est artis strictissima janua nostrae,
Et labor est unus tempora prima pati.
- 235 Adspicis, ut pressos urant juga prima juvencos?
Ut nova velocem cingula laedat equum?
Forsitan à Laribus patriis exire pigebit.
Sed tamen exhibis: deinde redire voles.
Nec te Lar patrius, sed amor revocabit amicae,
240 Praetendens culpae splendida verba suae.
Cum semel exieris, centum solatia curae
Et rus, & comites, & via longa dabunt.

Nec

Natus laedere Elegia de Nuce:

At rubus & senes tantummodo laedere natae.
Epistola Parisiis

O facies oculos nata tenere meos. HEINSIUS.

222. Nec maneat, nec prope sige moras.] Sic Me-
rula distinguit ac legit, ut sit sensus, nec maneat
sive subsistas in itinere, nec prope patriam sige
velle morari. Melius autem Aldina editio, ubi
haec verba distinguuntur & leguntur in hunc mo-
dum: Nec maneat nam prope, sige moras. quod est,
Ne ipse tibi sige moras, quo causam manendi
ac cessandi habeat. MICYLLUS.

224. Adhuc.] Hoc addit in adulationem Augu-
sti, quia instabat bellum cum Parthis. vide supr. vs.
155. & 1. Art. 177.

225. Dura aliquis.] Jure aliquis mea dura vocat
praecepta. Fatemur Regius.

229. Ut corpus redimas, ferrum &c.] Argumen-
tum à minori. CIOFANUS.

229. Patieris.] Patieris scripti. idque sequens
versus requirit. ubi pro lavabis prima editio & scri-
pti, levabis, ut Epist. IV. 174. arentem quae lenet
unda sitem. HEINSIUS. IV. Thist. VIII. 26.

Nec sicam Caeico fonte levare sitem.

233. Artis strictissima janua nostrae.] Strictissima
decem scripti, quod verum est. hinc adstringere li-
men. de quo dixi Notis ad Amor. lib. III. Eleg. I.
vs. 50. sic janua laza. de quo ad Fastos lib. II. vs.
456. HEINSIUS. Haec artis etiam duo codices.

235. Apicis, ut pressos.] Melius in Palatino.
Apicis, ut pressos urant juga prima juvencos.

DAN. HEINSIUS. Pressos tuetur ad Statium Grono-
vius cap. IX. & Elencho Antidiatribes pag. 56. qui
videatur. alii codices pressos, teneros laedunt Fran-
cos, & Leidenfis, quod repetitum ex Epist. IV. 21.
domitos urant unus codex. pressos laedunt decem.

237. A Laribus.] E Laribus unus, ex alter-
sic ex agere exit XII. Metam. 524. & saepe cas-
dem praepositiones addere amant veteres verbis ex
illis compositis. eadem varietas IV. Pont. IX. 74.
Exeat è stygiis ut mea navis aquis.

Ubi & a quadam codices. BURMANNUS.

240. Praetendens culpae splendida verba suae.]
Praetendens primo cum primâ editioe & scriptis
legendum pterisque; deinde, culpae facta suae cum
Samaviano. facta suae quatuor alii, ut apud Hora-
tium lib. II. Epist. I.

Scriptores carmine foedo

Splendida facta linunt. HEINSIUS.
242. Dabunt.] Dabit Putean. & Regius. Fran-
cius volebat etiam, ut via longa; id est quantumvis
longa.

243. Esse putes.] Multi, puta; rectius. HEINS.

244. Sine igne cinis.] Sine igne rogus Lincoln.
argute, ut quasi extuleris & sepelcheris omnem
amorem.

247. Quicquid eras fueris, sitiens avidusque redi-
bis.] Quicquid es assueris unus. Quicquid & duo.

Quic.

- Nec satis esse puta discedere: lentus abesto;
Dum perdat vires, fitque sine igne, cinis.
- 245 Si nisi firmatâ properabis mente reverti,
Inferet arma tibi saeva rebellis Amor.
Quid? quod, ut abfueris, avidus sitiensque redibis;
Et spatium damno cesserit omne tuo?
Viderit, Haemoniae si quis mala pabula terrae,
250 Et magicas artes posse juvare putat.
Ista veneficii vetus est via. noxter Apollo
Innocuam sacro carmine monstrat opem.
Me duce non tumulo prodire jubebitur umbra:
Non anus infami carmine rumpet humum.
- 255 Non seges ex aliis alios transibit in agros:
Nec subito Phoebi pallidus orbis erit.
Ut solet, aequoreas ibit Tiberinus in undas:
Ut solet, in niveis Luna vehetur equis.
Nulla recantatas deponent pectora curas;
260 Nec fugiet vivo sulfure victus amor.
Quid te Phasiacae juverunt gramina terrae,
Cum cuperes patriâ, Colchi, manere domo?

Quid

Quicquid eris fueras alius. unus Vaticanus, Quid
quod & assueris. proxime verum. Reliqui cum pri-
mâ editioe, Quicquid & assueris. Regius, Quic-
quid & assueris. Scribe:

Quid quod, ut abfueris, avidus sitiensque redibis?
Nam postioris voces eo legunt ordine scripti
omnes meliores. de quo dixi Epist. VII. vs. 53.
inalim &, damno suo sequenti versu. sic infr. 642.
Eris luero lingua veneta suo, ex veteri codice.
HEINSIUS. Douza etiam legebat, Quid, quod ut
abfueris.

249. Viderit Haemonias.] Haec vera lectio est;
licet Fallitur sit in pterisque scriptis. atque ita lo-
quitur Artis lib. II.

Fallitur Haemonias si quis decurrit ad arces.
Adeantur Notae Pont. I. Eleg. II. HEINSIUS.

251. Veneficii.] Veneficii Editio Veneta, Micylli
& Berinmanni & unus codex.

252. Sacro.] Francius sancto malebat: sed ut
sacri vates lib. III. Amor. 9. dicuntur, ita carmina
& omnia, quae ad Poetas pertinent, sacra passim
vocantur. vide Passerat & Broukh. ad Propert. III.
I. I. Idem Propert. II. XXI. 43.

Pro quibus optatis sacro me carmine damno. BURM.

253. Prodire jubebitur umbra.] Rectius fortasse
in nonnullis, videbitur. NAUGERIUS. Non de ca-
daveribus mortuorum, ut Merula exponit, sed de
umbris excitandis atque exhibendis loquitur Poeta,
quas visiones hodie vocant Necromantici. MICYLL.

Male viri docti videbitur praeferunt. potentiam
enim, quam passim jaclant sagae & veneficae, ver-
bo jubebitur optime exprimit Poeta. VII. Met. 205:
Et sicut moros, jubeoque tremisere montes.

Quint. Decl. x. 15. Inbentur hybemi suorum
stare decursus, ubi plura ad rem. ut pallere coegit su-
per. &c. Vide, quaeis, Penronii cap. cxxxiv. ubi
Enothea jactat:

Cum volo, spissatis arefcit languida succis. &c.
Mox: Et justis stare dracones.
Et Noxter I. Amor. VIII. 9.

Cum voluit, toto glomerantur nebulae coelo.
Cum voluit, puro fulget in orbe dies.

BURMANNUS.

254. Infami.] Infano Micylli editio & duo scri-
pti. utrumque habet, quo se tucatur, sed placet
magis infami, quia hic invidiam magicis artibus
facit.

255. Transibit.] Exibit Puteaneus, male. tradu-
cere dixit Tibul. I. 9. ubi vid. Broukh. & ad Propertium.
III. 2. 49.

258. Ut solet, in niveis Luna vehetur equis.]
Credebantur enim veneficae lunam obscurare
carminibus. cuius rei causa niveos equos hic ap-
pellat, ut niveum & atrum inter se opponantur.
MICYLLUS.

259. Recantatas.] Nullaque canatas Moreli:
nulla replantatas unus Heinl. postore etiam, ut nulla
puella intelligatur.

Lzzz 2

261. Quid

Quid tibi profuerunt, Circe, Perseides herbae,

Cum sua Neritias abstulit aura rates?

265 Omnia fecisti, ne callidus hospes abiret:

Ille dedit certae linteae plena fugae.

Omnia fecisti, ne te ferus ureret ignis:

Longus at invito pectore fedit amor.

Vertere quae poteras homines in mille figuras:

270 Non poteras animi vertere jura tui.

Diceris his etiam, cum jam discedere vellet,

Dulichium verbis detinuisse ducem:

Non ego, quod primò (memini) sperare solebam,

Jam precor, ut conjux tu meus esse velis.

261. Quid te Phasidae.] Paphiae Regius & duo alii. tres Phasidae. unus Phasidae. alius Perseides. Lege, Phasidos terrae. dixi Epist. xiv. vs. 164. sic Phasias passim pro Medea. HEINS.

264. Cum tibi Neritias abstulit hora rates.] Rectius in editione Gryphiana, quod & Palatinus confirmat, Cum tibi Neritias abstulit aura rates. DAN. HEINSIUS. Cum (sua optime Regius & alii decem. ita & scribo Amor. lib. 1. El. vii. vs. 54. Ut sua populus ventitas aura comas.

Pro hora etiam, aura ex primâ editione & scriptis praefertioribus reponendum. Deinde Neritias, quod saepius apud Nostrum occurrit, perperam in Naricias scripti libri plerique mutant. Narycius enim est Locrensis. Nerycius seu Nericius, Ithacensis aut Epitora. sic libro viii. Met. 312. Naryciusque Lelex. quomodo scribendum. recte Narycius, ut hunc Locrensem à Lelege autochthone primo Macaronum rege distinguat. Homerus Iliad. B.

Αὐτῶ ὄναστος ἦτο Κεφαλλῶνος μεγακύριος, Ὀδ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νηρίων ἐνεσιφύλαον.

Quae sequuntur; ubi Eustathius: Νηρίων τὸ ὄνομα διὰ τὸ τὸ γὰρ διὰ τοῦ Ἰ Νηρίων πόλις Ἠπειρῶος ἐστὶν ὀνομαζομένη. Hinc Ἰθάκην Νηρικίην dixit Periegetes, quare non penitus est damnandum illud Naricias, ἀπὸ τοῦ Νηρίων, seu Νηρίων Dorico. quantum Naso Homerus in plerisque sequitur auctorem. Metam. xiv. 159.

Neritius Macareus comes experientis Ulyss. Et eodem libro 168.

Neritinaeque raris viderunt fragmina laetis Yulibus.

Et Pastorum iv. 60. Dux quoque Neritius de Ulyss. sic enim meliores. & Trist. i. Eleg. iv. bis. Idem Eustathius Nerit montis nomen deducit ἀπὸ Νηρίων. ὡς Πιρραεῶδον ad Odyss. P. Nerici oppidi ipse quoque Homerus meminit Odyss. Ω. sed Neritii saepius. Noster lib. xiii. 710.

Et jam Dulichios portus, Ithacamque Samoique, Neritiasque domos, regnum fallacis Ulyssis, Praeter orant vultu.

Ubi nihil necesse contra auctoritatem veterum librorum Samenque reponi. cum Homerus quoque Iliad. B. ubi apparatus classis Ulyssae describit, loco jam supra adducto inter alia:

Οἱ δὲ Ζακύνθον ἔχον, ἧδ' ὃ Σάμῳ ἀμφεμένοντο. Ubi Eustathius: λέγεται δὲ καὶ Σάμῳ. ἢ ὃ πόλις, Σαμῶος, οἱ δὲ Φακὶ καὶ ἔτι ἡ μὲν ἡστος Σάμος λέγεται μόνον. ἢ δὲ πόλις, καὶ Σάμος καὶ Σάμῳ. atque ita quoque alibi Homerus. In Odyssae tamen Σάμῳ vocat frequentius. ut libro A. Δουλιχίους Σάμους καὶ Ἰθάκην Ζακύνθον. Quod Virgilius expressit lib. iiii. Aen. 271.

Apparet sicuti nemorosa Zacynthos, Dulichiumque, Sameque, & Neritos ardua saxis.

Ubi Servius: Same Cephallonia civitas. nam Samos in Asia est, qui non meminerat, praeter hanc nostram, tertiam quoque esse in Thracia, Samothis dictam. Trist. i. El. xv.

Nec mihi Dulichium domus est, Ithacae, Samofoe. Sic ubi constanter veteres. Vulgati Sameae. certe Samos Nostris fuisse dictam, apparet ex epitola prima, ubi habes Dulichios, Samioique. Samius enim Sami incolae dicitur, quemadmodum Samaeus Sames. Eustathius in A. Odyss. Σάμῳ ἡστος περὶ Κεφαλλῶνιδα, λεγομένην καὶ Σάμος, καὶ ὃ πόλις αὐτῆς, Σαμῶος, ὃ μὲν τοῖ τῆς ἰθάς Σάμῳ πόλις τῆς Σάμος λέγεται. Antonium quoque in Periocha Odyssae iv. Circa Asteriam ergo insulam, quae Ithacam Samumque interiacet, delitescens occasione fraudis expectant. Atque haec de Nerito & Nerico Epiri. Nunc de Naryce aut Narycio vicidamus. Stephanus, Byzantinus: Νάριος πόλις Δαριδος, ἠλιναῖος λεγομένη. Τίνας δὲ Νάριον τῶν πόλεων Φασίῳ, ἔξ ἢς ἔκει. ὃ πόλις Ναρῶνος, καὶ Ναρικίῳ, καὶ ὠιδετέρας λεγόμεν τὰ Ναρῶν, καὶ Ναρκαῖος ἠλιναῖος, καὶ ὠιδετέρας, quae fere totidem verbis habes apud Suidam in Νάρῳ. Hinc Narycius Laeros dixit Virgilius de colonia Locrensi in Calabria, quam & Noster lib. xv. Metam. Narycium vocat. ita enim scribit. cum non Stephano tantum ac Suidae, sed Plinio quoque Na-

Et

275 Et tamen, ut conjux essem tua, digna videbar:

Quod Dea, quod magni filia Solis eram.

Ne properes oro: spatium pro munere posco.

Quid minus optari per mea vota potest?

Et freta mota vides; & debes illa timere.

280 Utilior velis postmodo ventus erit.

Quae tibi causâ fugae? non hic nova Troja resurgit:

Non alius focios Rhesus ad arma vocat.

Hic amor, hic pax est; in quâ male vulneror una:

Totaque sub regno terra futura tuo est.

285 Illa loquebatur: navem solvebat Ulixes:

Irrita cum velis verba tulere Noti.

Ardet,

rycium, non Narycia dicatur, atque inde quoque Naryciae picis lucos idem Virgilius in Georgicis. II. 438. dixit, & Coluella lib. x.

Sobolem dabit illa capaxem

Naryciae picis, aut Aethae mellis Hymanis. Sed Virgilius locus de pice Brutii intelligendus, quam commentat Plinius. Locri enim in Brutiis, ea est vera lectio apud Virgilium. neque aliter vetustissimi codices. etsi Probus & Servius Marciacae illic agnoscunt. mendose. alter etiam de pice Locride, non Brutia, perperam interpretatur. sed in duobus Servii vetustis codicibus Locidentis bibliothecae, Naryciae picis à loco, in quo abundant piceae, male vulgo, abundant picis. Haec scriperam, cum obtulit se mihi Scholiastes Virgilio ineditus, qui meam de pice Brutia interpretationem confirmat. nos audi: Naryciae, Brutiae, quae in similitudinem picis arborum corticibus fluunt. Item Naryciae, Brutiae, quae in silva (lego quae ea in silva) sunt. Sic & Narycii posuerunt moenia Locri. Interpretes ex hoc Virgilio loco non satis se expediunt, conjus nec mentem videntur affectus Plinius; nam cum libro xiv. cap. xi. picem Brutiam jam commendasset, subiungit paulo post; Naryciam à Virgilio laudari. Haec copiosius praeter iussitutum. HEINS.

298. Longus & invito pectore fedit amor.] Lege, at invito cum praeis editionibus, & duobus scriptis. alii nonnulli, in invito, pro sedis frustra Puteanus & nonnulli alii, mavis. Noster supra 108.

Et vetus in capto pectore fedit amor.

Epist. II. 76.

Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.

Epist. IV. 24.

Sarcinam haec animo non sedat apta meo.

Amor. I. Eleg. II.

Nec in lecto pallia nostra sedant.

Trist. III. Eleg. xi. ex veteribus libris:

Pallor in antoniae virginitatis ore sedet.

Met. II. 775.

Pallor in ore sedet, macies in pectore toto.

Pallor in ore sedet, macies in pectore toto.

Plura ex Martialis Gronovius noster collegit Ob-

serv. lib. II. cap. III. HEINSIUS.

269. Vertere quae poteras.] Scripti cum prima editione, tu poteras. mihi tamen vulgatum magis aridet. IDEM. Cum poteras unus codex.

275. Et tamen.] Sed tamen Janii, ut tamen Licidentis vid. ad Epist. v. 83. & alibi.

278. Quod magni filia Solis erat.] Circe Solis filia ex Perseide. Heinsius in Theogonia:

Ἡ ἔτι Κίρκην Ἰθάκην, Πέρσης τε καὶ Ἠλίου θυγάτηρ.

CIOFANUS.

279. Freta mota vides.] Unus Heinsii, magna elegantissima nec ab incito librario profecta lectio. magna enim maria ventis & fluctibus concitata. vid. Gifan. Ind. Lucret. in mare magnum. & nos pluribus haec ad Valerii Flacc. lib. I. 50. sumus illustraturi. BURMANNUS.

280. Utilior ventus.] Utilius tempus quatuor libri. ut Epist. XIII. 6.

Illud erat saevius utilis tempus aquis. HEINSIUS.

281. Nova Troja resurgit.] Respicit ad primam illam infantiae simulationem, qua carcerum se fecerat Ulysses; ne ad Trojam cum ceteris heroibus cogeretur proficisci. Douza. Resurget editio prima & septemdecim scripti.

282. Non aliquid focios rursus ad arma vocat.] Haec non sunt nauci. optimus Puteanus, Rhesus, & Argentinensis. vere. nisi quod scribo, alius Rhesus ad arma vocat. Victorianus de Rheso passim jacet & ostentat Ulysses. ita in responsione Sabuliana ad Ovidianam Penelope, ita Met. XIII. in oratione adversus Ajaxem, ita Artis lib. II. ubi cum Calypso colloquens inducitur. bene etiam unus Farnesianus, in arma. vide notas ad Ep. III. vs. 136. HEINSIUS. Recte alius Rhesus, vide Heins. ad Val. Flac. I. 646.

283. Hic amor, hic pax est.] Et pax meliores, praeter excerpta Jureti. sequens ubi patet non ignis est, aut aliquid hic exiit. HEINSIUS.

283. In quâ.] Id est propter quam, ut Propert. II. XVI. II.

- Ardet, & adfuetas Circe decurrit ad artes:
Nec tamen est illis attenuatus amor.
Ergo age, quisquis opem nostrâ tibi pofcis ab arte;
290 Deme veneficiis carminibusque fidem.
Si te cauffa potens dominâ retinebit in Urbe;
Accipe, confilium quod fit in Urbe meum.
Optimus ille fuit vindex, laedentia peffus
Vincula qui rupit, dedoluitque femel.
295 Si cui tantum animi est, illum mirabor & ipse:
Et dicam, Monitis non eget ille meis.
Tu mihi, qui, quod amas, aegrè dedifcis amare;
Nec potes, & velles poffe, docendus eris.
Saepe refer tecum fcleratae facta puellae;
300 Et pone ante oculos omnia damna tuos.
Illud & illud habet: nec ea contenta rapinâ
Sub titulum nostros mifit avara lares.
Sic mihi juravit: sic me jurata fefellit.
Ante fuam quoties paffa jacere forem!

In te ego & avaras rumpam, mea vita, catenas.
DOUZA. Heinſius vocabat, a quâ.
286. Irrita cum velis verba.] Cum votis Putea-
neus. forte, cum velis vota. ſed ſupra in Epifto-
la xv. 209.

Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
Et II. 25.

Demophoon, ventis & verba & vela dedifit.
HEINſIUS.

287. Et adfuetas Circe decurrit ad artes.] Sic libri
veteres. placet. aeger Podalirius, qui Philoſtictam
morbo liberavit, medicus fuit aequalis diis. Q.
Smyrnaeus loco ſuprà citato. CIOFANUS. Tendebat
nonnulli editi & ſcripti. male. lib. II. Art. 99.

Fallium Haemantia ſi quis decurrit ad artes.
Decurrere enim proprie, qui auxilium quaerit, di-
citur. Affidus unus Putaneus.

289. Ergo quiſquis opem.] In uno Regio, Ergo
age quiſquis opem, ut Artis libro primo 343.

Ergo age ne dubita cunctas ſuperare puellas.
Et lib. II. 489.

Ergo age & iratae medicamina fortia praebes.
HEINſIUS. Vid. ad lib. I. Art. 343.

291. Domina retinebit in urbe.] Sic bene Regius.
reliqui ſere, dominâ in urbe. male. Martial. III. I.

Plus ſane placet, domina qui natus in urbe eſt.
Lib. II. 65.

Oſtavum domina marmor ab urbe legit.
Nemeſianus Eclg. I.

Non ſic dulce ſonas, ut te placatus Apollo
Provocat, & felix dominam perducit ad urbem.
Eclg. II.

Tiryron & ſibiſ dominam pervenit ad urbem.

Et Calpurnius Eclg. IV.

Tu mihi talis eris, qualis, qui dulce ſonantem
Tiryron & ſibiſ dominam perduxit ad urbem.
ſic & dominam Romam Martial. lib. x. 103. & do-
minas arces Rutilius. ſic & Graeci frequenter ſa-
αὐδὲν ὄντων πῶδιν. HEINſIUS.

293. Optimus ille fuit vindex.] Ita & ſcripti;
opinor tamen a Naſonis manu eſſe, optimus ille
ſui vindex. optimus aſſertor ſuae libertatis. HEINſIUS.

294. Dedoluitque.] Deſolvenda femel. Palatin. pro
quo diſſolvenda eſſet legendum. & Heinſius
etiam diſſolvitque, poſſe legi olim notabat, ſed
praefare vulgatum. Vid. II. Faſt. 480.

295. Sed cui.] Malo, ſi cui, cum duobus ſcriptis
HEINſIUS. mox non egeriſſe plurimi ſcripti.

297. Tu mihi.] Tu modo duodecim codices &
quidam editi. tu modo quidquid unus.

299. Sceleratae facta puellae.] Alii, verba, aut
diſta. Saravianus, regna. eleganter mercurius. ſic
de regno amatorio ſuprà 15.

At ſi quis male fert indignae regna puellae.
Horat. Od. I. lib. IV.

Non ſum qualis eram bonae ſub regno Cynarae.
Propertii Cynthia lib. III. El. x.

Inque meum ſemper ſient tua regna caput.
Et lib. II. Eclg. x.

Et ſubito felix nunc mea regna tenet.
Lib. IV. El. VII.

Longa mea in libris regna ſuere tuis.
Et mox:

Et quaereret leſſi frigida regna mei. HEINſIUS.
Poſſet & legi, ſcleratae furſa puellae, de iis enim
agit in frequentibus. & ſubſta & furſa ſaepe apud
No-

- 305 Diligit ipſa alios; a me faſtidit amari.
Inſitor heu noctes, quas mihi non dat, habet!
Haec tibi per totos inaceſcant omnia ſenſus:
Haec refer: hinc odii femina quaere tui.
Atque utinam poſſis etiam facundus in illis
310 Eſſe! dole tantum; ſponte diſertus eris.
Haeferat in quadam nuper me cura puellâ:
Conveniens animo non erat illa meo.
Curabar propriis aeger Podalirius herbis:
Et (fateor) medicus turpiter aeger eram.
315 Profuit adfidue vitiiſ inſiſtere amicae.
Idque mihi factum ſaepe ſalubre fuit.
Quam mala ſunt noſtrae, dicebam, cura puellae!
Nec tamen, ut verè conſiteamur, erant.
Brachia quam non ſunt noſtrae formoſa puellae!
320 Et tamen, ut verè conſiteamur, erant.
Quam brevis eſt! nec erat. quam multum poſcitur amantem!
Hinc odio venit maxima cauffa meo.

Et

Noſtrum librarii commutaverunt. vid. ad IV. Faſt.
582.

301. Nec ea contenta rapina eſt.] Tollatur ver-
bum ſubſtantivum, ut melius procedat orationis
tenor:

— Nec ea contenta rapinâ
Sub titulum noſtros miſit avara lares.

Sub titulum lares mittere eſt aedes venales proſcri-
bere. non recte codices vetuſti magna ex parte,
ſub titulo. Tibulli enim illa reſpicebat Noſter
lib. II. IV. 54.

Quin etiam, ſedes jubet ſi vendere avitas,
Ite ſub imperium ſub titulumque lares.

Per titulum tabella designatur aedibus adfixa, quae
tranſeunt doceret domum eſſe venalem. Plinius
libro VII. Epif. XXVII. ubi de domo a ſpectris in-
habitata agit: Nam interdum quoque nunquam ab-
ſceſſerat imago, memoria imaginis oculis inerrabat,
longiorque cauſis timor erat. Deſerta inde & damna-
ta ſolitudini domus, totaque illi monſtro reliſta pro-
ſcribentur tamen, ſeu quis emere, ſeu quis con-
dere ignarus tanti mali vellet. Venit Athenas Philoſo-
phus Athenodorus, legit titulum, auditoque pretio,
quia ſuſpecta vilis, percontatur, omnia dactur.
Sic totus ille locus ex vetuſtiſſimo codice Mediceo
conſtitendus, niſi quod damnata ſolitudini pro ſolu-
dine, ex conjectura admiſimus. eleganter & breviter,
hoc eſt Plinius more dictum, longiorque cauſis timor
erat. Hoc eſt ſublata timoris cauſa nec amplius ap-
parente ſpectro timor nihilominus perſeverabat.
Vulgo, longiorque cauſa timoris timor erat. Haec
obiter, literas pro titulo Plautus dixit Trinummo:
Aedes venales haſce inſcribit literis. ſic & mancipiis

venalibus titulus ejuſmodi de collo ſuſpenderetur,
de quo ad Propertii librum IV. Eleg. V. Paſſeratus.
HEINſIUS.

304. Ante ſuas fores.] Suam forem unus meus.
bene HEINſIUS.

306. Inſitor.] Horat. III. Od. 6.
Seu vocat inſitor.

Et Epod. XVII. Amata nauis multum ex inſitoribus.
unde apparet hoc genus contemptiſſimum fuiſſe
antiquitus. Douza.

306. Per totos inaceſcant omnia ſenſus.] Unus,
vanſcant, alius, manſcant. prior Mentelianus,
aceſcant. Regius cum duobus aliis, inaceſcant. vere.
atque ita, quem nihil praeſert, perſpicaciffimus
Gronovius Obſerv. lib. I. cap. XXI. plura de eo
verbo collegit. non ceſſent codex Jurati. fruſtra. in-
aceſcere Scribonius Largus Compoſitione CIV. & Mar-
cellus Empiricus quoque dixerunt. Sic inamareſce-
re Horat. I. II. Sat. VII.

Nempe inamareſcunt epulae ſine ſine petita.
HEINſIUS. vid. Schulz. ad Quint. Decl. VIII. pr.

308. Odii femina quaere tui.] Male, tuus odii:
dixi ſuprà ad ſs. 143. ſequenti verſu, poſſis pro
poſſe meliores. HEINſIUS.

315. Profuit aſſidue.] Aſſiduae amicae Regius.
eleganter. ſic in libide libri veteres 182.

Viſceribus aſſiduae dedita praebet avi. HEINſIUS.

318. Ut verum conſtitamur.] Vere tam hic, quam ſe-
quenti pentametro libri meliores, & recte. infra 498.

Sic factes verè, quod meditatus eris. HEINſIUS.

319. Brachia.] Hoc diſtichon dicitur in Lincoln.
& Francof. & in antiquis quibusdam editionibus &
Aldina priorè.

Dili-

- Et mala sunt vicina bonis. errore sub illo
Pro vitio virtus crimina saepe tulit.
- 325 Quam potes, in pejus dotes despecte puellae:
Judiciumque brevi limite falle tuum.
Turgida, si plena est; si fulca est, nigra vocetur.
In gracili macies crimen habere potest.
- Et poterit dici petulans, quae rustica non est:
330 Et poterit dici rustica, si qua proba est.
Quin etiam, quacumque caret tua femina dote,
Hanc moveat, blandis usque precare sonis.
Exige quod cantet, si qua est sine voce puella:
Fac saltet, necsit si qua movere manum.
- 335 Barbara sermone est; fac tecum multa loquatur.
Non didicit chordas tangere; posse lyram.

Du-

320. Nec tamen.] Et tamen scribe cum Puteaneus, & Argentinensi. alter sensus non constabit. & sequenti versu, *Quam brevis est! nec erat.* cum eodem Puteaneo, & duobus aliis. vulgati insulset, & erat. HEINSIUS.

322. Hinc odio.] Haec scripti plerique. IDEM.
323. Et mala sunt vicina bonis.] Lego, ut mala sunt vicina bonis: hoc est, quemadmodum. IDEM.
Livius lib. xxii. r. *offensum vicina virtutibus vitia.*
325. Quam potes.] Regius, Puteaneus, & plures alii, *Qua potes.* nil muta, dictum alibi, scilicet 595. libri quidam veteres:
Et modo, quam poterat, latum spectabat in aequor.
Trist. i. Eleg. viii.

Quam potes excusa, nec amici desere causam.
Sic libri quidam veteres. ut & lib. iii. Eleg. iiii.
Quam potes, extenua forti mala corde ferendo.
Et Eleg. iv.

Et quam quisque potest, oro, mala nostra levate.
El. vii.
Effuge venturas, quam potes, usque rogos.
Lib. iv. Eleg. viii.

Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde est.

Met. iii. vers. 300. ex antiquis iisdem libris:
Quam tamen usque potest, viros sibi demere tentat.
Et lib. viii. 352.

Quam potuit precibus deus annuit.
Val. Maximus libro iv. cap. i. *Fabius Maximus cum a se quinquies, & a patre, avo, proavo, majoribusque suis saepe numero consulum gestum animadvertere; comitis, quibus filius ejus summo consensu consul creabatur, quam potuit, constanter cum populo egit, ut vacationem aliquando hujus honoris Fabiae genti daret.* HEINSIUS. vid. ad Epist. xlii. 41. & i. Art. 285.

327. Si plena.] Landinus ad Horat. r. O. 22. citat, *Turgida si pinguis*, male, vide Giffan. ind.

Lucretii in *geminatio*, & supr. ad lib. i. Art. 66. BURMANNUS.

329. Quae rustica.] Quia rustica non est Franco. si Puteaneus & sex alii.

331. Caret tua dote puella.] Tua foemina dote scripti fore omnes cum prima editione. bene. ita saepe pro amica Noster. nam puella mox sequitur. HEINSIUS.

332. Hanc moveat.] Vitiosae editio Micelly & aliae, *maneat. maneat Regius & Leidenensis. movetur* quatuor.

333. Exige quod cantet.] Ut cantet Regius & Puteaneus, cum alio Regio. *uti caneret* Scaligeri excerpta & Jureti cum uno Puteaneo. *Lege, exigit cantet.* saepe sic peccatum. pro si qua est unus ex meis, si qua sint. Forte:

— Si cui sine voce puella est. HEINSIUS.
Ego vulgatum retinui, nam illud exigit contra scriptos non placet.

334. Fac saltet, necsit si qua movere pedem.] *Movere manum* Regius, & pro diversâ lectione Puteaneus cum Lincolnensi. optime. *Movere manum, & sepositivè.* sic & lego Met. xiv. 520.

In numerum motis manibus ducere choras,
Jactare in numerum brachia Lucretio lib. iv. 773:
& mollia mobiliter brachia mittere lib. iv. 791. Gestus enim manuum & brachiorum in saltatione puellarum plus commendabatur, quam pedum motus. Noster sic passim Art. Am. iii. 349.

Quis dubitet, quin scire velim saltare puellam,
Ut moveat postea brachia docta mero.

Ubi forte brachia ducta reponendum. Amor. ii. Eleg. iv.

illa placet gestu, numerosaque brachia ducit,
Et tenerum molli torquet ad arte latus.

Et Ponticorum libro iv. Eleg. ii.

Sive quod in tenebris numerosos ponere gestus,
Quodque legat nemo scribere carmen, istem ubi

- Durius incedit; facie inambulet. omne papillae
Pectus habent tumidae; fascia nulla tegat.
Si male dentata est; narra, quod rideat, illi.
- 340 Mollibus est oculis, quod flectat illa, refer.
Proderit & subito, cum se non finxerit ulli,
Ad dominam celeres mane tulisse gradus.
Auserimur cultu: gemmis auroque teguntur
Omnia. pars minima est ipsa puella sui.
- 345 Saepe, ubi sit, quod ames, inter tam multa requiras.
Decipit hac oculos aegide dives Amor.
Improvisus ades; dependes tutus inermem:
Infelix vitis excidet illa suis.
Nec tamen huic nimium praeepto credere tutum est;
- 350 Fallit enim multos forma sine arte decens.

Tum

Ubi perperam gressus in multis codicibus exstat. Noster infra 753.

Euerunt animos loii, citharaeque lyraeque,
Et vox, & numeris brachia mota suis.

Lib. ii. 305.
Brachia saltantis, vocem mirare canentis,
Et quod desierit, verba querentis habe.

Ita Juvenalis cum dixit Sat. vi. 63.

Chironomom Lasdam molli saltante Bathyllo.

Designat gesticulatione manuum saltationem potissimum fuisse confectam. Propertius libro ii.

Elegia xxii.
Siva aliquis molli deducit candida gestu
Brachia: seu variis incinit ore modo.

Statius Sylvarum lib. iiii. v. 66.

Candida seu molli delucit brachia motu.
Hoc est saltat. male diducit legitur. lib. i. 595.

Artis:
Cui vox est, canta, cui mellia brachia, salta,
Et quacumque potes dote placere, place.

Ducere igitur & deducere brachia, in saltatione idem quod movere; sed & jactare dicebant. Propertius libro iv. Eleg. ix.

Nanus ut ipse suos brevier concretus in artus
Jactabat truncas ad cava buxa manus.

Noster Fallo. iiii. 535.

Illic et cantant quocumq; didicere theatris,
Et jactant faciles ad sua verba manus.

Sed & de natatione Epistola xviii. 58.

Jactabam liquido Epistola lenta mari.
Quare parum abest, quin apud Propertium libro iv. Eleg. v. illis verbis:

In mores te verte viri. si cantica jactat,
I comes; & vocis ebrja jange tuas.
Si brachia jactat centum reponendum. HEINSIUS.

335. Barbara sermone est.] Sermone est Patavinus, ut si Gracianus, cuius notae multae occurrunt apud Nasonem nostrum. HEINSIUS.

335. Fac tecum multa loquatur.] Puteaneus unus, *tecum ut. mallem, fac tecum, & multa, loquatur.* crescet enim odium & fastidium ex multo & barbaro sermone. BURMANNUS.

337. Durius incedit, facie ut ambulet.] Scripti plerique, *fac ambulet.* Regius, *fac inambulet.* Excerpta Scaligeri, *fac inambulet.* recte. saepe pro *fac* usitatum Noster. *inambulandi* verbo frequenter usus est Cicero. hinc & *inambulatio* apud Catullum. HEINSIUS.

338. Omne papillae Pectus habent: vitium fasciae nulla tegat.] Pectus habent tumidae, praescae editiones & Sarravianus, cum quatuor aliis codicibus: quod prae vulgata lectione placet, malim etiam, *fascia nulla liget, quam regat.* sic Martialis lib. i. 134.

Fascia luctantes dominae compeste papillas. HEINS. Vid. ad iii. Art. 274. in Martialis loco *refere* legitur. in Moreto vers. 34. legitur in editionibus antiquis, *Pectora lata tument mammi.*

339. Narra quod rideat illa.] Multi, ipsa, unus, ipsam. Regius, illi. ditingue, narra, quod rideat, illi. nisi malis forte, quo rideat, & quo flect. HEINSIUS.

343. Teguntur omnia.] In nonnullis crimina, non omnia. NAUGERIUS.

344. Pars minima est.] Livius xxvi. 47. *minimum inter tantas opes Carthago ipsa fuerit.*

348. Vitis excidet ipse suis.] Scripti, illa. sic & alibi Noster, ut Art. lib. i. 539.

Excidet illa metu, rursusque novissima verba.
Lib. ii. 449.

Quae, simul iuvissus crimen pervenit ad aures,
Excidet, & miserae vossique colorque fures.

Lib. iii. 701.
Procis ut accipie nomen, quasi pellicis, Aurae,
Excidet, & subito muta dolore fuit.
Trist. i. Eleg. i.

- Tum quoque, cum positis sua collinet ora venenis,
Ad dominae vultus (nec pudor obftet) eas.
Pyxidas invenies, & rerum mille colores;
Et fluere in tepidos oesypa lapsa sinus.
- 355 Illa tuas redolent, Phincu, medicamina mensas:
Non semel hinc stomacho nausea facta meo.
Nunc tibi, quae medio Veneris praesententur in usu,
Eloquar. ex omni parte fugandus amor.
- 360 Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere: sed tu
Ingenio verbis concipe plura meis.
Nuper enim nostros quidam carpere libellos;
Quorum censurâ Musa proterva mea est.
Dummodo sic placeam, dum toto canter in orbe;
Quod volet, impugnent unus & alter opus.
- 365 Ingenium magni detrectat Livor Homeri:
Quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.

Et

Ingenium tantis excidit omne malis.
Elegia v.
Si quid est in nobis vivis fuit ante vigoris;
Exstinctum longis excidit omne malis.

Elegia iv.
Quem subsant animo meritorum oblivia nostro;
Et longa pietas excidat ista die.
Excidere sibi dixit Seneca Hippol. 589.
Quis me dolori reddidit, atque aestus graves
Reponit animo? quam bene excideram mihi!
Phaedra, deliquim animi passa, linguæ dixit No-
sther Epist. II. 130.
Linguar, & ancillis excipienda cado.
Fastorum v. 398.
Excidit, & laevo fissa sagitta pede est. HEINSIUS.
Vid. ad Quinctil. Decl. vr. 19.
350. Vallis enim multas.] Multos Regius. &
bene. HEINSIUS.
350. Forma sine arte dicens.] Vid. lib. III. Art.
Am. vs. 258. ex quo loco etiam hic Francius vo-
lebat, potens.
351. Compositis sua cum linit ora venenis.] Com-
positis sua linit Regius corrupte. forte pro luvoris.
ita enim dicebant quoque veteres, non leuoris tan-
tummodo, vel, cum positis sua leuoris ora venenis.
cum positis sua collinet Puteaneus cum quinque aliis.
recte. unus colliget. quod proximum vero. sic apud
Horatium, lib. I. Od. 15. crines pulvere collinet.
compositis cum linit ora venenis prima editio, &
ex scriptis multis, non male à linitando, si lex metri
id ferret. posita venena nempe in mensa. Art. Am.
III. 709.

Nec tamen ut positas mensa deprendat amator.
Pyxidas.
Ubi dizi de hoc loco, sic posita lucerna Ep. Herus,

& posita dape saepe alibi, & postus Bacchus. de
quo Artis lib. I. 565. unus codex Regius, delinit.
altus, delinet. quo verbo usus est Accius. HEINS.
De linitandi verbo vide supra ad lib. III. Art. Am.
vers. 232. & Casaub. & Salmas. ad Spartian. Hadrian.
cap. 4. & quae nos attulimus ad Quinctil. Decl.
XIII. 5. BURN.
352. Ad dominae vultus.] Heinsius olim con-
jecerat:
Ad dominam multus (nec pudor obftet) eas.
Ego, si quid mutandum sit, mallein;
Ad dominam (stultus nec pudor obftet) eas. BURN.
354. Et fluere.] Effluere Puteaneus unus & Mazar.
& duo alii. desluet Regius.
356. Nausica fassa meo est.] Malim, nata. sed
libri obstant. HEINSIUS. in stomacho quatuor, & sto-
macho unus.
357. Medio Veneris praesententur in usu.] Medios in
usu Puteaneus & quatuor alii. praesententur idem.
cum Iureti libro. sed Farnesianus unus, praesententur.
quod sequor. HEINSIUS.
364. Quam volet impugnent.] Impugnet plerique
scripti, pro quam volet, Qui prima editio & exar-
tati calamo quatuordecim. Quod volet Regius, &
Puteaneus. & multi alii. duo, Quamlibet. de quo
ad Epist. vi. vs. 140. unus, Quolibet. unus item
Leidensis, Qua valet. Excerpta Puteani, Quo valet.
Latet aliquid. Iureti excerpta, Quam valet. HEINS.
Ego ex veltigis libri istius in quo, qua valet, le-
gerem, qua parat, & ad orbem referrem. ita enim
fexcenties Noëter & alii Poetae.

366. Quisquis es.] Recte. Non enim constabat,
quis aut cujus fuisset Zoilus. HEINSIUS.
360. Summa petit livor.] Vell. Paterculus libro
postiorae cap. 40. Numquam eminentia invidio-
sarent.

- Et tua sacrilegae laniarunt carmina linguae,
Pertulit huc victos quo duce Troja Deos.
Summa petit livor: perflant altissima venti:
370 Summa perunt dextrâ fulmina missa Jovis.
At tu, quicumque es, quem nostra licentia laedit;
Si sapias, ad numeros exige quidque suos.
Fortia Maeonio gaudent pede bella referri.
Delicis illic quis locus esse potest?
- 375 Grande sonant Tragicæ; Tragicos decet ira cothurnos:
Ufibus è mediis focus habendus erit.
Liber in adversos hostes stringatur iamibus;
Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
Blanda pharetratos Elegeia cantet Amores:
380 Et levis arbitrio ludat amica suo.
Callimachi numeris non est dicendus Achilles:
Cydippe non est oris, Homere, tui.

Quis

varent. CIOFANUS. Distichon hoc superfluum est,
cum de livore jam egerit. HEINSIUS. In Scholia-
ste Puteanci erat additum. Lucanus, summissaque
negatum stare diu. Sed si luxuriantia Poëtae omnia,
quae superflua videri possunt, demere velimus, cen-
suræ imitti januam aperiemus: nihil autem indig-
num in his verbis ingenio Nasonis video.

372. Exige quaque.] Sarravianus quodque. Re-
gius quidque. bene. HEINSIUS.

375. Tragicæ, Tragicos decet.] Tragicæ, tumidos
decet ira cothurnos Regius & Francofurt. non tem-
erere mutem. vid. ad Epist. vi. 29. Tragicos cothur-
nos dixit etiam Martial. XII. Epig. 96. & Noëter
II. Trist. 393. BORMANNUS.
376. Versibus è mediis.] Ufibus è mediis Regius.
Lego, Ufibus. sic Pont. iv. Eleg. ult.
Et tua cum socio Mofa Mellisse levi.

Scripterat enim ludicra & jocos Melissus. ut illic
dicemus. Versibus è modicis Puteaneus. Reliqui ple-
rique majori ex parte, Versibus in mediis. HEINSIUS.
Ufo ufibus non tollerem. sensus est enim ex medio
Ufo & consuetudine hominum comediam esse faci-
endum. lusus hic nihil faciunt. sic XII. Trist. IV.

Ufibus doctio.
II. Fast. 521. Ufibus admoniti.
III. Fast. 666. Humanis ufibus apta Ceres.

Præterea, focus habendus eris unus Heinsii: ele-
gantior. BORMANNUS.
378. Extremum seu trahat ille pedem.] Magnus
ille Nasonis interpres Crispinus versum catalogi-
cum intelligit, cui una syllaba deest in fine, a Me-
rula certe potiusse dicere Seazona intelligi, aut
insperitum modo Bermanii notas, qui recte haec
explicantem laudat Politianum in Miscellaneis cap.
XXIV. fed Regii scilicet illi doctores omnia è sua

penu depromere amant. BORMANNUS.

380. Et levis arbitrio ludat amica suo.] Laudat
Regius. & cantat superiori versu. audat etiam
quique alii. plures, plaudat, unus, laudat. Forte
scribendum:

Et levis arbitrio plaudat amica tuo.
Hoc est tuis desideris applaudat aequa. HEINSIUS.
Nihil mutem: licenter, ut velle, ludat, nemine
obstante. sic Tiberius sui arbitrii fuisse dicitur a
Suetonio cap. XVII. ut Claudius alieni cap. 2.
sic saepe Vellej. Paterculus, ut lib. II. 31. qui ea
sua arbitrio aut deposituri aut retenturi videbantur. &
33. quod cupisset arbitrio suo sumere, alieno depon-
ret. 30. libertati publicae statueris arbitrio suo mo-
dum. eodem modo suo iure quid facere dicitur,
de quo ad Florum. lib. I. 17. Salmas. & nos ad
Petron. cap. LXXXVIII. & ad Quinctil. Decl. XII.
I. ut plaudat erat in Francofurtensi. BURN.

381. Non est dicendus.] Non est tractandus Vof-
sianus codex. quod non facile rejecerim: proprie
enim tractant aliquem Poetae, cum ejus mores,
ingenium & dotes versibus diligenter describunt. ita
egregie tractare personam in Cicero. pro Arch. cap.
2. exposuit Passeratius. sic saepe Quinchilianum uti
& alios vidimus ad Fabii lib. I. prooemium. lib.
VII. I. & XI. I. Horat. Art. Poet. 149.

Et quae
Desperat tractata misere posse relinquit.

Sic idem I. Epist. XVII. 14.

Partes minus tractare secundas.
Et ita mox Noëter, partes peragendo Thaida dicit.
quare, ego tractandus ab ipso Ovidio fluxisse pu-
to. omnia vero hic nomina, Achilles, Andromache,
Thais capienda pro personis, quas Poetae ipsos ju-
bent agere: ut ita comicos & Tragicos homines dicit

Quis ferat Andromaches peragentem Thaida partes?

Peccat, in Andromache Thaida si quis agat.

385 Thais in Arte meâ: lascivâ libera nostra est.

Nil mihi cum vittâ: Thais in Arte mea est.

Si mea materiae respondet Musa jocosae,

Vicimus, & falsi criminis acta rea est.

Rumpere, Livor edax; jam magnum nomen habemus:

390 Majus erit; tantum, quo pede coepit, cat.

Sed nimium properas: vivam modo; plura dolebis:

Et capiunt animi carmina multa mei.

Nam juvat, & studium famae mihi crescit amore:

Principio clivi vester anhelat equis.

offendit egregie Bentlejus ad Horat. Art. Post. 96. Ubi *Thaida comicam* Moechiam a Propertio ita dici recte docet. BURMANUS.

382. *Cydippe*.] Cujus nominis poëma scripserat Callimachus, ex quo fragmenta ab antiquis Grammaticis citantur. HEINSIUS. Vide Celeber. Bentlejum ad Fragmenta Callimachi pag. 347.

384. *Quis ferat*.] Rectius alii, *ferat*. & tum sequenti versu, *Peccat* quoque fit scribendum. *si quis agat* etiam recte prima editio cum Putcaneo & multis aliis. HEINSIUS.

383. *Andromacher*.] Euripidem & Menandrum respicit, quorum ille Andromachen, quae amata, hic Thaida Comœdiam, quae perijt, edidit. Thaidis Menandri meminit Martialis lib. xiv. Ep. 187.

Hæc primum juvenum lascivos lusti amores, Nec Glycere, vere Thais amica fuit.

In cuius sensu investigando maxime laborant viri docti. Nuperus ille Menandri Fragmentorum compiler Joannes Clericus, qui & Poëticos & Græcæ lingæ igitur nominis parata semper & ab aliis milles diea arripit, hic sibi placere potuit, in nova interpretatione puerili & inepta, quam tamen impudenti, qua valet, fronte Dominio suffuratus est. in codice veteri, quem Heinsius conulit, legebatur:

Hæc primum juvenum lascivos lusti amores, Nec Glycere, verum & Thais amica fuit.

Ut sensus sit, hæc fabula Menandrum lascivos amores juvenum elegantissime descripsisse, nec solum Glyceren meretricem, illi fuisse amicam, sed & Thaidem, sive pessimam aliquam meretricem, amatae, & forasæ a Glycere, cum, a Philemone amata, sibi esset subducta, ad aliam se consulit amicam, cuius pessimæ lenocinâ & meretricis artes deinde in Thaidem expressit, cum in Glycere meretricem non male imaginem dederat, credens illam sibi fessam, sed deinceps omnes agnoscens malas, vivis coloribus in Thaidem ingenium earum depinxit. BURMANUS.

385. *Libera nostra est*.] *Libera nobis* Vossii co-

dex. deinde *nil mihi cum nupta*, editiones præfæ & viginti tres codices.

388. *Vicimus*.] *Vicimus* Regius, aliique complures. vid. ad tr. Amor. xii. 2. HEINSIUS.

391. *Plura dolebis*.] Plus. ut Horat. Epod. v. *O multa stervum caput*. DOUZA.

392. *Et capiunt anni carmina multa mei*.] Scripti non pauci, *capiunt animi carmina plura*, plura quoque codex Jureti. *capiunt* Regius. Politiani liber, *capiunt animi carmina magna* mei. quod placet, modo *capiunt* cum Regio admittit. hinc *capax animi*. Legebam aliquando *pro carmina multa, culta*. ut de Horatio in Trisibus iv. x. 50.

Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.

Et ita passim, *cultum Tibullum* vocat. vid. III. Amor. ix. 66. HEINSIUS. Halicœtico 67.

Nam capiunt animis palmam, gaudensque triumpho.

Gratius. 274.

Validis tum surgat pectus ab aronis,

Quod magnos capiat motus, magnisque superfit.

Senec. Herc. fur. 472.

Magno animo ruinas suas capir.

Vid. ad Quinctil. Decl. cccxxxviii. & Vell. Patcr. 11. 68. anni tamen ex illis Albinovani in Drufram 330. posset defendi, *Vix credent tantum rerum cessisse tot annos*. BURMANUS.

393. *Studium famae mihi crescit honore*.] Legge, *famae honoras*, ut apud Statium Theb. 11. 629.

Vos quoque Theopitadæ non inficiatus honorâ Arcuerim famâ.

Et idem lib. 1. Silv. 19. 95. *Honora carmina.*

Quo respicit unus codex Patavinus, in quo, *honestat*. editio prima & scripti nonnulli, *amore*. Sed cum Regius & Putcaneus à manu primâ agnoscant, *mihi crevit honori*, alii sex, *crescit honori*. Forte legas rectius, *famae studium mihi cessit honori*, vel, *cedit*. nam in uno Vaticano est, *cedit*. sic bene *cedere* in Falis lib. 11. vs. 380.

Et locum famam: quis bene cessit, habent:

Ita locus mendosissimus ex vestigijs veterum librorum. est scribendus. ubi plura. Epist. VIII. 107.

Tan-

Fors

395 Tantum se nobis Elegi debere fatentur;

Quantum Virgilio nobile debet opus.

Hactenus invidiæ respondimus. atrahe lora

Fortius; & gyro curre, poëta, tuo.

Ergo ubi concubitus, & opus juvenile petetur;

400 Et prope promissæ tempora noctis erunt;

Gaudia ne dominae, pleno si pectore fumes,

Te capiant; in eas quamlibet ante velim.

Quamlibet invenias, in quâ tibi prima voluptas

Definat: à primâ proxima segnis erit.

405 Suffentata Venus gratissima. frigore soles,

Sole juvant umbræ: grata fit unda fiti.

Et

Fors hæc una mihi conjux bene cessit Orestes.

HEINSIUS. De voce *honoras* vide Barth. ad Stat. iv. 624. & ad laudatum locum ab Heinsio lib. 11. ubi ultimatorem ævo barbarissimam, quam Latino vocem dicit. & certe apud Silium, Valer. Flaccum & Statium frequentissime occurrit. apud Nostrum, quod sciam, numquam. quare præferrem sane, *honestas*, cuius glossam esse puto, *honore*, ut scribere solebat ævo deteriori librari, *pro honoras*. ut *honestâ fama* dicatur, quæ paratur ex elegantiori eruditione. de qua æginus ad Petron. cap. lv. & Quindil. Inlitt. 1. 8. ubi vide, *crescit* vero cave mates. est enim dictum, ut *crescens Poëta* Virgilio Eclog. vii. 27. & Terent. Heaut. prol. *date crescendi copiam*. Horat. III. Od. 30.

Ufque ego passera.

Crescam laude recens.

Et ita passim alii non etiam inepta est lectio, *studium famae mihi crescit amore*. nam ut dicit III. Art. 403.

Quid peitur sacris, nisi tantum fama, Poësis?

Amor vero & honor passim permutantur. sic apposite lib. 1. Trist. 1. 53:

Denec eram sospes tituli tangebam amore.

Ubi & honore alii codices. tituli vero amor est idem qui famae. v. Trist. 12.

Nominis & famae quondam fulgore traherbar.

Ex ita contes Nofter & alii Poëtae. quare ubi facilis sensus apparet, nollem ad emendationes abire, quæ duriorum sensum efficiunt. BURM.

394. *Noster anhelat equus*.] *Vester* Regius & tres alii. melius. ut ad livorem referatur. HEINS.

396. *Quantum Virgilio nobile debet opus*.] Cum in veteri lib. opus, non opus scriptum sit, quinctum ante annum editis in Metamorphosis observationibus cum clarissimo Mureto, *Epôs* emendavi. Opus cum elegis nullum profus hic locum habet. Opus autem quid sit, non ignorat eruditi. CIOFANUS.

Epôs legebat Muretus apud Ciofanum. quod si hoc loco admittimus, etiam Statio erit reddendum,

ubi de Heroo carmine Syll. 1. II. 148. Epithalamio Stellæ:

Etæc enthea vitris Atque hederis redimita cobors, ut pollet ovansi Quisque lyra. Sed præcipue qui nobile gressu Extremo fraudatis epôs.

Ita enim scribo. Martialis XII. 96.

Scribendam epôs; cospisti & scribero, cessi.

Fortis epôs dixit Horatius. 1. Sat. x. 43. ubi agit de Vario. Hoc tamen Nafonis loco vulgatum lectionem non temere sollicitum, præsertim cum scripti codices nonnulli omnes pro eâ sent. nam per *nobile opus* quid intelligitur, satis apparet, cum de Virgilio loquatur. sic idem Statius Syll. IV. VII. 1.

Jam diu lato spatiosa campo Fortis heros Erato laboros

Differ, atque ingens opus in minores

Contrahæ gyro.

Propertius lib. III. Eleg. 11.

Quis te Carminis heroi tangere iussit opus? HEINS.

Recte nihil mutandum censet Heinsius. III. Art. Amat. 338. de Aeneide Virgili:

Quo nullum Latio clarius existat opus.

Et quot non loca congerere liceret, ubi *opus* de Poëinate, etiam Epico, dicitur? vid. ad Vellej. Patcr. 1. 5. ceterum hinc in antiquis editionibus liber secundus incipiebat. sed in Putcaneo, Regio & septem alii continuabantur versibus uno teure.

BURMANUS.

398. *Fortius*.] *Fortior* Putcaneus & duo alii, vid. infr. 435.

399. *Petur*.] *Legge, petentur*. versus enim exigit ut *ro concubitus* sit pluralis numeri. HEINSIUS. *petatur* est in Francofurtensi.

401. *Pleno si corpore fumus*.] *Pestoro* Putcaneus & Jureti excerpta, cum aliis nonnullis. HEINSIUS.

403. *Tua prima voluptas*.] Tibi rectius duo libri. IDEM.

404. *Definat*.] *Decidat* vel *accidat* unus Regius. Heinsius olim conjiciebat, *residat*.

AAAAA 3

474. A

- Et pudet, & dicam, Venerem quoque junge figura,
 Quâ minime jungi quamque decere putes.
 Nec labor efficere est. raræ sibi vera fatentur:
 410 Et nihil est, quod se dedecuisse putent.
 Tunc etiam jubco totas aperire fenestras,
 Turpique admisso membra notare die.
 At, simul ad metas venit finita voluptas,
 Lassaque cum totâ corpora mente jacent;
 415 Dum piget, & nullam malis tetigisse puellam,
 Tacturusque tibi non videare diu;
 Tunc animo signa, quodcumque in corpore mendac est:
 Luminaque in vitiiis illius usque tene.
 Forsitan haec aliquis (nam sunt quoque) parva vocabit:
 420 Sed, quae non profunt singula, multa jvant.
 Parva necat morfu spatiosum vipera taurum:
 A cane non magno saepe tenetur aper.

404. *A primâ.*] Imitatus hanc locutionem Juvenalis. Sat. x. 125.

Conspiciat divina Philippiæ famae

Volueris, a prima quae proxima.
 Hujus vero praeccepti salubritatem & efficacitatem docet historia a Valerio Maximo tradita lib. vii. cap. iii. exemplo 10. *Amantissimus quidam filii,*

cum eum inaccessis ac periculosis facibus accensum, ab insana cupiditate inhibere vellet, salubris consilii assuetu patriam indulgentiam temperavit. Petiit enim ut priusquam ad eam, quam diligebat, iret, vulgare ac permissa Venere uteretur. Cujus precibus obsecutus adolescens, inseltem animi impetum satietate concubitus liciti resolutum, ad id, quod non licebat tardiorum pigrioremque adferens, paulatim deposuit. BURM.

405. *Frigore soles.*] Concinnius Saravianus & quinque alii, *frigora soles*, alii totidem, *frigora soles*, proxime verum. HEINSIUS. Ego vulgatam retinui, ut venula servetur oppositio. *soles* verò sunt serenum, & calore gratum coelum. ut Faust. i. 157.

Tunc blandi soles, ignotaque prodit hirundo.

IV. Trist. viii. 31.

Si numeris amo soles & nubila toto.

& passim. BURMANNUS.

407. *Veneris quoque junge figuram.*] *Venerem junge figurâ* Regius & Puteaneus pro diversa lectione. bene. quomodo & duo alii. & sequenti versu pro, *quamque decere putes, quaque libri meliores. putat Regius & multi alii.* Scribe, *quaque decere potest.* alioquin sententia vix commodam elicias. alter Regius, *Venerem sango figuram.* sed Jureti codex & Puteani,

— *Veneri quoque junge figuram,*
Quam minime jungi quamque decere putes.
Jungere Venerem elegantius est. Art. lib. ii. 679.

Utque velis, Venerem jungunt per mille figuras.

Martialis lib. ii. Eleg. lxxii.

Quod plebeia Venus gemino tibi jungitur asse.
 Ita scribe: cum nullo sensu in vulgatis legatur, *vincitur.* In antiquis codicibus, maxime Biblilitani poetae, *e* & *g* promiscue confunduntur. Noster in libide 357.

Quaque sui Venerem junxit cum fratre maritiis
Loctis.

Tibullus lib. i. Eleg. ix.

— *Hunc ego credam*

Cum trucibus Venerem jungere posse feris.

Et libro iv. Eleg. xlii.

Hoc primum juncta est foedere nostra Venus.

Auctor Argumentorum Virgillii lib. iv. de Aenca & Didone, *Veneris clam foedera jungunt.* sic *jungere membra* Noster lib. ii. Faust. 592.

— *Vitas*

Vestra soror summo jungere membra Dea.
 Ut & alibi non semel. *jungere quoque gaudia & amplexus, & corpora. jungere concubitus* Avienus Descriptione Orbis. *fic committere Venerem* Propertius lib. ii. Eleg. xv. ut quidam codices:

Non jurat in caeco Venerem committere motu.

Et libro iv. Eleg. vii.

Saepe Venus irriso jungeret membra Dea

Recerunt tepidas pallia nostra vitas.

Ita & illo loco ex vetustis libris legendum. ceterum figuram Veneris alibi quoque dixit Trist. ii. 523.

Sic quae concubitus varios Venerisque figuras

Esprimat, est aliquo picta labella loco.

Eodem libro 310. *Veneris stantes ad genus enare*
 dixerat. Auctor etiam obsecrans carminis:

Quo tot figurar, quot Philaenis narras,
Non admovente, pruriosa discedis.

Tu

- Tu tantum numero pugna; praecptaque in unum
 Contrahe: de multis grandis acervus erit.
 425 Sed quoniam mores totidem, totidemque figuræ;
 Non sunt judicii omnia danda meis.
 Quo tua non possunt offendi pectora factis;
 Forsitan hoc alio judice crimen erit.
 Ille quod obfcaenas in aperto corpore partes
 430 Viderat; in cursu qui fuit, haesit amor:
 Ille quod, à Veneris rebus surgente puellâ,
 Vidit in immundo signa pudenda toro.
 Luditis, ô, si quos potuerunt ista movere.
 Adflarant tepidae pectora vestra faces.
 435 Attrahat ille puer contentos fortius arcus:
 Saucia majorem turba petetis opem.
 Quid? qui clam latuit, reddente obfcaena puellâ;
 Et vidit, quae mos ipse videre vetat?

Ita ex vestigiis libri vetusti legendum, qui habebat *admonis.* nam *pruriginosa* lex carminis non admittit. Versus isti mendosissimi erant. HEINSIUS. Ego legerem, ut in margine Bersmanni & Aldina & D. Heinsii editione, & aliis ceteris.

Qua minime jungi quamque decere putes.
 Eam figuram in singulis clige, qua putes Venerem unquamque minime decere jungi.

409. *Raro tibi vera fatentur.*] *Raræ* Puteaneus & editiones nonnullae. *Regius, rara est tibi vera.* *Lego, raræ sibi vera.* & sic alter Regius. Blandiuntur, inquit, sibi & verba dant. Vulgata lectio quid sibi velit non video. HEINSIUS.

411. *Tunc etiam jubeo.*] *Jubeas* alter Regius. *Lego, jubeam.* IDEM.

413. *Ad metas.*] *Ad metam venit properata* quidam scripti; ut in Arte ii. 727.

Ad metam properate simul.
 Veniet etiam tres libri. & mox laxaque Boethornianus codex.

415. *Dum piget & nullam malis tetigisse puellam.*] *Malis* Regius, Puteaneus & duo alii. forte, *ut nullam malis.* saepe sic peccatum. HEINSIUS.

416. *Tacturusque.*] Editiones praecae & tres scripti, *facturusque.* quod quomodo defendi possit est his, quae ad Petronii cap. ix. & LXXXVII. notarunt viri docti, non sum necius. & ita etiam infra Nostrum vers. 779. eodem sensu *fecit Atrides.* tamen hic ex more Ovidii repeti debere idem verbum existimo. BURMANNUS.

417. *Quaecumque in corpore menda est.*] *Quodcumque mendum* Regius & Puteaneus cum tribus aliis. *Lego, quodcumque mendi.* dixi supra. septem alii *quodcumque mende est.* etiam bene. HEINSIUS.

423. *Tu tantum numero pugna.*] Duo libri, *Tu*

tamen &, unus, *Tu tamen* in. alius, *Tu tantum in.* *Lego, Tu tantum, i, numero pugna.* vide quae notavi Amor. iii. Eleg. iv. vers. i. HEINSIUS.

423. *Praecptaque in unum Contrahe.*] Ita in vet. lib. verè. CIOFANUS. *Praecptaque in usum* Puteaneus, non unus. HEINSIUS. *In unum collige* quinque scripti, *perceptaque* etiam Leidensis & margo Bersmanni.

424. *Grandis acervus.*] *Magnus* quidam ex melioribus. HEINSIUS.

425. *Videlicet figurar.*] In Puteaneo & uno Leidensi erat: *Mores totidem, quot in orbe figurar. quia simi mores* editiones antiquae & quinque scripti. & mox duo alii, non sunt judicii omnia dignamini, iudicis etiam nonnulli.

431. *A Veneris rebus.*] In uno Heinsii, *in Veneris asse,* inde ille olim, *lassu* conjiciebat. ut sup. vs. 376. *lassu res Veneris* ne moveas. ita saepe Lucretius, ut notaverunt Elemenhorstius ad Arnob. lib. iii. pag. 113. & Herald. pag. 133. Cicer. de Senect. 14. *Rebus Veneris dedit.* Corn. Nep. Alcib. cap. ult. *ut rebus Veneris.* Columella lib. xii. 4. *Si rebus Veneris fuerit operatus, vel vir vel femina.* BURM.

433. *Ista movere.*] Sic idem libri. CIOFANUS. *jurare est* in aliis.

434. *Adflarant.*] *Adflarant* editiones veteres & plurimi scripti.

435. *Attrahat ille puer.*] Fortasse, *attrahat* rectius. NAUGERIUS. *Attrahat* scripti meliores. HEINSIUS. Ego *Attrahat* rectius puto. vos *luditis & deriditis,* qui modice tepetis, me, qui in his vis aliquid esse jactabo amore revocandi; sed attrahat modo Cupido arcus, & gravior vulneret, jam validiorem medicinam petetis. BURM.

437. *Reddente.*] *Redente* Heinsius edidit, ut erat in:

Di

Ita

- 440 *Ut profint, non sunt experienda tamen.*
 Hortor &, ut pariter binas habeatis amicas.
 Fortior est, plures si quis habere potest.
 Secta bipartito cum mens discurrit utroque:
 Alterius vires subtrahit alter amor.
 445 *Grandia per multos tenuantur flumina rivos,*
Cassaque seducto stipite flamma perit.
 Non fatis una tenet ceratas anchora puppes:
 Non fatis est liquidis unicus hamus aquis.

Qui

in Patavino. In Sarraviano, *radenti obscena puellas*, ut *obscena* sunt partes pudendae. ut faecalibi. vid. ad vi. Fañ. 671. *Sec redere obscena dixit quoque* Pomp. Mela lib. 1. cap. 9. BURMANNUS.

438. *Et vidit quae mox.* Mox libri meliores, sed male. HEINSIUS.

438. *Et vidit, quae mox ipse videre vetat?* Ita legendum videtur, eodem libro suffragante. CROFAN. Mox ipsa libri meliores. sed male. HEINSIUS.

440. *Expendiendam tamen.* Expendiendam tibi Böldlejans. expendiendam tamen Aldina posterior, Gryph. & recitantes quaedam. excipienda duo scripti.

442. *Habere potest.* Habere parat unus Heinsii. potes Patavinus: Heinsius olim volebat, *fortior es, plures si quis habere potes.*

446. *Sectaque subducto stipite flamma perit.* Ita Jureti codex. quod ferri non potest, cum mox praecesserit. prima editio, & major scriptorum pars, *Magnaque*, octo codices, *Lataque*, quinque, *Altaque*, tres, *Loniaque*, duo, *Multaque*, unus, *Cunctaque*, alius, *Totaque*, vetustissima editio, & quinque scripti, *Altaque*, Politiani, *Lataque*, Regius, *Haesaque*, vel, *Cassaque*, quod postremum amplector. Silius lib. v. 571.

— *Stipula crepitabat inani*

Ignis iners, cassamque dabit sine robore flammam. Vide Notas Fañ. vi. §s. 406. & Eleg. in Druf. 236. Puteaneus, *Totaque*, & *Lataque*, vel *Lataque* pro diversa lectione. praeterca pro *subducto* Regius optimus & septem alii, *subducto*, etiam bene. Nec male *diducto* Puteaneus cum alio ex nostris. HEINSIUS.

448. *Nec fatis.* Non fati scripti majores ex parte HEINSIUS. In liquidis Moreti & Leidensis.

451. *Fueras dominas.* Fueris Regius, Puteaneus, & septem alii. HEINSIUS.

453. *In Prognide perdidit ignes.* In nonnullis, in *Prognide*, utrumcumque legatur, ego nusquam de his Minois amoribus quicquam legi. NAUGERIUS. In *Prognide* scriptum annotavi: quum in *Flori-*

de legendum sit. Fuit enim *Plotis* mulier formosa, quam amavit *Minos*, relicta *Pasiphaë*: quae ca causa postea facta est meretrix, ut *Pindari* interpres scribit. Sunt qui in *Procride* legendum putent. *Procris* enim *Cephalus* uxor, *Mino* laborantem sanavit, ut scribit *Hyginus*: & pro eo beneficio canem ab eo accepit. *MEKULA*. *Naugerus* monet in quibusdam libris *Prognide* legi. quomodo & nonnulli ex nostris. Nec tamen hic sese expedit. Omnium veterimus Regius, *Prognide*. Optimus Puteaneus, *Procris*, unus Patavinus, *Prognide*, alii aliter. Ne dubita quum *Procris* sit scribendum. Hanc enim amavit *Minos*. Obiter rem tangunt *Antonius Liberalis* sub finem *Metamorphoseon*, *Apollodorus* in *Bibliotheca*, & *Tzetzes Chilliad* 1. Fab. xx. *Certe Procridem ad Minoem fugisse in Cretam* *Plotis* testantur, eumque ex ulcere circa pudenda laborantem sanasse, quos inter *Hyginus* in poetico *Astronomico*, & *Palaeaphatus* 1. *περὶ μύθων*, praeter auctores ante laudatos. sed in vulgatis *Palaeaphati* exemplaribus perperam pro *ἐν Περικρίδῳ* legitur, *ἐν τῷ μύθῳ*, quod mendum etiam credit in *Apollotio* *Centur*. xiv. *παροίμα* xcv. *qui Palaeaphatum* exscripti. Hanc quidam cum *Ovidio Erichthei* filiam faciunt, alii *Pandionis*. Servio ad lib. vi. *Aeneid*. 445. *Iphicli* filia est. *Tzetzae Chilliad*. fab. xx. *Erechthei* & *Praxitheae*, qui causam fugae hanc refert, quod accepta dono coronam cum *Pico* monte concubuisse. cum *Erichtheo* eam patre rem quoque habuisse, unde *Aglaurus* sit natus, tellis est *Hyginus* fab. ccliiii. *Idem* fab. cxcix. *Procridis* & *Cephalus* fabulam copiose narrat. Sed nulla illic *Minois* mentio, est de *Cretica* fugam rem non dissimulat. Illud tamen minus obvium, quod ex *Cephalo* & *Procride* *Arctesium* *Laertae* patrem, avum *Ulyssis* prognatum asseverat. Et si corrupte *Arctesium* cum *Arctesium* vulgo nunc legatur: ceterum non perdidit *ignes* optime Puteaneus, *prodidit*, ut & duo aut tres alii. *Prodrare* *Donatus* ad *Terenium*, *pro deserere*, *proiscere* exponit frequenter. sic *Dido* de *Aenea* apud *Virgil*. *rv. Aeneid*. 431.

Non jam conjugium antiquum, quod prodidit, oro. Propter libro xi. Eleg. vii.

Nam

- 450 *Qui sibi jam pridem folatia bina paravit;*
Jam pridem fumma victor in arce fuit.
 At tibi, qui dominae fueris male creditus uni,
 Nunc saltem novus est inveniens amor.
Pasiphaë's Minos in Procride prodidit ignes:
 Cessit ab Idaea conjuge victa prior.
 455 *Amphilochi frater ne Phegida semper amaret,*
Callirhoë fecit parte recepta tori.
 Et *Parin* *Oenone* fummos tenuisset ad annos,
 Si non *Oebalia* pellice laeta foret.

Con-

Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
 Quam postquam nuptiae prodere amore facer.

HEINSIUS.

454. *Ab Idaea.* Plotida intelligit *Merula*, quae *Cretensis*, ab *Ida* monte *Idaea* dicta, sed rectius *Parthasius* ad *Claudiana* 1. de *Rapt. Proserp.* §s. 199. de *Cleopatra* capit, quam duxit prius *Phineus*, sed ea repudiata *Idaeam*, *Dardani* *Scythiac* regis filiam, duxit. *Idaeam* hanc *Schythicam* *Pellicem* vocat *Scholias* *Apollonii* ad lib. 11. vers. 140. ex qua *Thynum* & *Maryandynum* suscepit *Phineus*. & ad 11. vers. 207. ex *Dionysio* *Mitylenaeo*, qui de *Argonautis* scriptis, vocat *Schythicam* mulierem, quam duxerat *Phineus*. corruptus autem in hac voce idem *Scholias* ad lib. 11. vers. 181. ubi cum ex *Sophocle* narrasset, *Phinea* libros excavasse ex *Cleopatra*, hoc fecisse dicit, *Πειθεύρα διαβολαίς Διάς τῆς θυρίων μητρῶας*, ubi legendum *Πείρας*: nam idem ad lib. 1. vers. 211. dicit *Phinea* post *Cleopatram* duxisse *Idaeam* *Dardani* filiam. *Triclinius* etiam *Sophoclis* commentator ad *Antigon.* §s. 977. narrat mortua *Cleopatra* superdusse *Idaeam* *Dardani* filiam, addit tamen alios tradere, viva & exacta *Cleopatra* eam duxisse. *Hygin.* fab. xix. sine nomine *Novercam* vocat, ubi vid. *Munckerum*. *Idaeam* quoque *Nympham* *Scamandri* fluminis uxorem, ex qua *Teucer* natus, memorat *Apollodorus* lib. 11. pag. 178. sed quae diversa fuit eandem, sed tacito nomine, refert *Conon*. *narratione* xxi. & expressio nomine, *Diodorus* *Siculus* lib. 1v. p. 192. fortasse tamen *Dardani* hujus filia, *Idaea* dicta a *Dardano*, in memoriam *Aleandri* *Idaeae* *Teucri* matris, quam etiam *Dardani* matrem idem crediderit, quia pro *Dardano* *Teucri* facie ponere solent *Poetae*, ut *Pollucem*, pro *Castore*, notante *Servio* ad *Virg.* 111. *Georg.* 89. & 1. *Aeneid*. 235. BURMANNUS.

455. *Amphilochi frater* &c. Alcaeonem profecto intelligit, qui, cum occisa matre *Argo* fugiens *Pfophidem*, tunc *Phegiam* a *Phiego* dictam, venisset, Alpheisacem *Phegei* filiam uxorem duxit: cui inter cetera & matris monile dono dedit. postea cum hinc etiam, quippe ubi illi in dies augeter potius quam minueretur furor, aufer-

gisset, consulto *Delphico* *Oraculo*, in eam regionem venit, qua *Achelous* in mare irrumpit: hic & confedit ille, & *Callirhoë* *Acheloi* filiam uxorem habuit, ex qua *Amphoterum* & *Acarnamen* filios genuit. Cum vero multibet quaedam cupiditate *Callirhoë* *Eryphiles* monile fummo pro se obtaret, *Phegiam* ob id regressus *Alcaeon*, ab *Phegei* filii *Temeno* & *Axione* occisus est, hacc prope & plura *Pausanias* in *Arcaidicis* de hac omni re & *Ovidius* lib. 1x. *Metam.* 406. meminit his verbis:

Subductaque sunt manes tellure videlicet
 Vnius adhuc vates: &c.
 Hoc vero in loco videtur non *Phegida*, sed a *Phegeo*, *Phegida* legendum, quamvis rectius esset *Phegida*. sed magna in his *Poëtarum* licentia. *NAUGERUS*. *Amavit* rectius legatur, ceterum totus hic versus valde est turbatus in libris scriptis, ita tamen ut ad vulgatum illectionem alludat, cui controversia non est movenda. *Historiam* hanc tangit *Nofter* etiam in *Metamorph.* lib. 1x. sed paucis verbis. *Agitur* autem hic de *Alcaeonis*, qui *Alpheisacae* *Phegei* filiae *Callirhoë* *Acheloi* filiam superdixit, rem narrat cum alii, tunc *Pausanias* in *Arcaidicis*, & *Apollodorus*. *Alcaeon* & *Amphilochus* *Amphiarai* filii. male ergo *Amilochi frater* in multis codicibus. *Apud* *Lycianum* quoque in *Pseudomanti* hic *Amphiarai* filius perperam *Αντιλόχου* appellatur, pro *Αμφιλόχου*. HEINSIUS. *Phegida* dixit eodem modo, ut a *Phoreneus* *Phoronia* lib. 111. *Metam.* 668. & similia.

457. *Et Parin Oenonen fummos tenuisset in annos.* Rectius Regius, *Parin Oenone*, idem ad *annos* cum aliis plerisque. HEINSIUS. Recte *Heinsius*, *tenere* enim proprie mulier dicitur virum, vide quae notavit *Gudius* ad *Phaedr.* lib. 11. fab. 12. & nos ad *Quintilii*. *Decl.* xiv. 3. & cclvii. *Nofter*. 1v. *Met.* 204.

Diligis hanc unam, nec te Clytemnestra Rhodisque;
Nec tenet Asiae generix pulcherrima Circei.

Sence. *Herc. Furen.* 235.

Tenetaque regem famula veridici Di.
 Quamquam nec negem etiam de *vinis* dici, qui *tenent* *puellas*, ut *Broukhuf*, ad *Tibul.* lib. 1. *Eleg.* vi. 3. egregie

Bbbb

egregie

- Conjugis Odryfio placuiffet forma tyranno:
 460 Sed melior claufae forma fororis erat.
 Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
 Succelfore novo vincitur omnis amor.
 Fortius è multis mater defiderat unum;
 Quam cui flens clamat, Tu mihi folus eras.
 465 Ac ne forte putes nova me tibi condere jura;
 (Atque utinam inventi gloria noftra foret!)
 Vidit id Atrides, quid enim non ille videret,
 Cujus in arbitrio Graecia tota fuit?
 Marte fuo captam Chryfeida victor amabat:
 470 At fenior ftultè flebat ubique parens.
 Quid lacrimas, odiofe fenex? bene convenit illis.
 Officio natam laedis, inepte, tuo.

Juffe-

egregie docet. fed hic aliud fua det Poëtae mens, qui in Oenone defiderium tenendi, non in Paride ponit, qui eam cum Helena liberent mutavit. BURMANNUS.

461. *Turba fatigat.*] Malim, fcribit. HEINSIUS.
 463. *Parcius è multis mater defiderat unam.*] Regius praefantiffimus, *Fortius, Lege, Fortius.* & vide quae notavi §s. 281. libri primi ARTIS. *Fortis*, quae dolori moderatè & adfcedibus, idque ex placito Stoicorum, apud quos fortitudo in robore animi confidit potius, quam in corporis viribus. Statius Theb. v. 653.

At non magnanimo pietas ignava Lycurgo.
Fortior ille malis, lacrymaeque infana refertur
ira patris.

Et lib. II. Silv. VI. 60.

O quam divitiis confuque exutus opimo.

Fortior, Urfe, fore? HEINSIUS.

Firmat Heinftianam correptionem Senec. Ep. 88. *Contigenti enim, non quam fortior ego mori poffem, fed quam ille fortiter defiderare me poffit, ut rectè Muretus legit.* Quincè. Decl. VIII. 13. *Fortius ferax inter affidentium manus, inter ftorum officia labentis.* BURMANNUS.

464. *Quam quos flens clamat.*] Regius mendofo, *Quem quoque flens.* Saravianus, *qui flens.* Lege, *Quam cui flens clamat.* HEINSE.

465. *Et ne forte putes.*] Prima editio & duo libri fcripti, *Et, alius, Sed.* Scribo, *At.* pro *condere* jura Arondelianus, *proderet.* HEINSIUS. *At ne probum & venofum est, ut egregie offendit Erudiffimus Bentlejus ad Horat. l. Od. 18. tradere jura etiam plurimi fcripti, fingere quartus Putaneus. ma. contendere Saravianus.* fed *condere* praefat, quod rectius *jurà* nova convenit, ut paffim a JCtis, *condere leges, jura, & jura conditores* dicuntur, ut apud Quincèl. Decl. cclxx. Plaut. Epid. III. IV. *Legum atque jurtum ftitor, conditor claret;* ubi rectè

Douza ambigue dictum effe obfervat, an à *condere*, an à *condire* fit deducendum. Calpurn. Flac. Dec. 26. *Mihi videtur esse ille, qui primus hanc condidit legem, nihil aliud cogitaffe, quam patrem.* nova vero invidiofe dixit, ut ita nova *condere* fuit Virg. x. 35. *jura enim nova fæpe idem, quod injulta notat.* vide Cicero l. in Verr. 41. & 42. Tacit. Ann. II. 30. *Calidus & novi jura repertor Iberius.* Cicero pro Quincèl. VIII. *Quam aequum nihil dico, verum hoc dico: novum, ubi vide Manut. BURM.*

467. *Quid enim non ille.*] *Et quid non ille videtur* Parmenianus.

469. *Amabat.*] Unus Putaneus *amarat.* HEINSE. habebat Putaneus primus & duo alii. *rapiam* citiam quinque.

471. *Dene contigit illi.*] Prima editio cum fcriptis fere omnibus, *bene convenit illi,* praeter optimos Regium & Putaneum, in quibus, *convenit illi.* vete. Martial. lib. VIII. Ep. xxxv.

Mior non bene convenire vobis.

Falforum IV. 81r.

Contrabere agrefte, & moenia ponere utriusque.

Convenit.

Poet. III. Eleg. II.

Exiit hoc unum, quo non convenit illi.

Pro tuo mox multi, *nam.* HEINSE. lib. I. Art. Am. 277. *Convenit maribus.*

Martial. VI. 65. *Conveniat nobis.*

473. *Quam poftquam reddi Calchas ope tutus Achillis Jufferat.*] Hoc è libro I. Iliados translatum est. GIOFANUS. *Achilli Parmenianus, rectè omnino.* ita Virgilius fæpe, fic & *Ulyffi* nofter in Mct. paffim fecundo casu, monui ad librum I. Artis §s. 743. HEINSEUS.

474. *Patriâ est illa recepta domo.*] *Patrio sunt* Francof. pro varia lectione.

475. *Atrides ait, est illius proxima formâ.*
Et si prima finat littera, nomen idem.] Chryfcis, quae

- Quam poftquam reddi Calchas, ope tutus Achillis,
 Jufferat, & patriâ est illa recepta domo;
 475 Est, ait Atrides, illi quàm proxima formâ;
 Et, si prima finat syllaba, nomen idem:
 Hanc mihi, si fapiat, per fe concedat Achilles:
 Si minus; imperium fentiat ille meum.
 480 Quod si quis vestrùm factum hoc incufat, Achivi;
 Est aliquid validâ fceptra tenere manu.
 Nam, si Rex ego sum, nec mecum dormiet illa,
 In mea Therfitis regna, licebit, eat.
 Dixit; & hanc habuit folatia magna prioris;
 Et prior est curâ cura fepulta novâ.
 485 Ergo adfume novas, auctore Agamemnone, flamm a;
 Ut tuus in bivio diftineatur amor.

Quae-

quae prima littera excepta, idem nomen habet, quod Bryteis, quae ad Chryfcis pulchritudinem proximè accedit. GIOFANUS. Numeri duriores, quam ut Nafoniani videantur. Nec confiant sibi libri veteres, quorum nonnulli, *Est ait Atrides.* concinnius. Sed Jurati & Putanei codex:

Atrides ait, illius jam est proxima formâ.

Atrides ait, Atrides ait illius est proxima.

duo alii, *Haec ait Atrides illius proxima formâ est.*

unus, *fic ait Atrides.* Lego:

Est, ait Atrides, illi quàm proxima formâ.

In quo nihil mihi permiffi, nisi quod pro *illius* jam veteri lectione repofuit, nisi quod pro *illius*.

476. *Et si prima finat littera.*] *Syllaba* Regius cum Lincolnienfi & uno meo rectè. Nam inter

Brisidem & Chryfcidem tota prima syllaba differt, de fola primâ litterâ manifestè falsum est. fic lib. II. Falforum 590.

Prima sed illic

Dicta bis antiquum syllaba nomen erat.

HEINSEUS. Sed *littera* poffet retineri; si i & y pronuntiatione nihil fere differret, & ob Graeco x, responderet statuanus.

477. *Si fapiat.*] Tres, si fapiet. vid. ad Epit. v. 99.

478. *Sin minus.*] *Scripti* tam hic, quam aliis locis femp, *si minus.* HEINSEUS.

479. *Acufat.*] *Incufat* prima editio, & ex fcriptis fatis multi. HEINSEUS. In multis codicibus *ut hoc* non exift, *incufat* vero rectum; proprie enim, cum minores reprehendunt viros auctoritate majore praeditos, non *accufare*, fed *incufare* dicuntur. ut nos docet Servius ad Virg. I. Aeneid. 470. *Talibus incufat. Incufare est proprie fuperiorum arguere.* Idem Virgil. III. §81.

Magnaque incufat voce Latium.

Quod & Terentius obfervat. Phorm. III. I.

Here, nos jamadmodum hic te abfentem incufamus.

BURMANNUS.

481. *Nam si Rex ego sum.*] Scribo, *fm.* ita postulat, *ut dormiat*, quod fequitur, nisi *mavis, sum & dormiet*, Sequenti versu pro *eat*, liber Vaticanus, *eat*. Puto:

In mea, Thyfite, regna, licebit, eat. HEINSE.
 383. *Hanc habuit solatia magna prioris.*] *Solatia* bina meus & Voffianus. placet fupra 449.

Qui sibi jam pridem solatia bina paravit. HEINSE.

484. *Cura repulfa.*] Unus Putaneus cum Lincolnienfi. *Et prior est pofta cura fepulta nova.* unde elegans lechio formatur, *Et prior est curâ cura fepulta novâ.* vide quae notavimus fupr. Epit. x. 76. & ad Petron. fragm. pag. 676. fic apud Claudian. II. in Eutrop. 147.

In gentes iterum favovire fepultra.

Ubi quidam codices, *repulfa*, contra apud meos decim lib. I. §s. 212. ubi vulgo legitur:

Quid jure fepultra

Mancipium tot regna tenet.

Libentius legerem, *repulsum*, eo fenfu: quod feruus, quem meo voluit habere, fed expulfit domo, & qui toties dominos mutavit, nunc imperat orbis? nam antea §s. 40. dixerat:

Jam specie doni certatim limine pellunt.

Vide & fequentia. BURMANNUS.

485. *Flammâ.*] *Curas* Putaneus. vide mox 495.

486. *Ut tuus in bivio diftineatur amor.*] Magis nobis fatisfacit, quod in Scaligeri codice, *Ut tuus in bivio diftinator amor.* DAN. HEINSEUS. *Difstineatur* Regius, & Scaligeri excerpta, rectè. fic legatur, *difstineatur.* Saravianus, *difstinator.* dixi Epitola VIII. §s. 99. Horatius libro IV. Od. v.

Ut mater juvenem, quem Noris invideo

Flatu Carpathii trans maris aegrota

Chenitanum fpatio longius anno

Dulci diftinct à domo.

Et lib. I. Epit. II.

Bbbbbb 2

Cm

- Quaeris, ubi invenias? artes, i, perlege nostras.
Plena puellarum jam tibi navis eat.
Quod si quid praecepta valent mea, si quid Apollo
490 Utile mortales perdocet ore meo;
Quamvis infelix mediâ torreberis Aetnâ;
Frigidior glacie fac videre tuae.
Et fanum simula; ne, si quid forte dolebis,
Sentiat: & ride, cum tibi flendus eris.
495 Non ego te jubeo medias abruptere curas:
Non sunt imperii tam fera jura mei.
Quod non es, simula; positosque imitare furores:
Sic facies verè, quod meditatuseris.
Saepe ego ne biberem, volui dormire videri:
500 Dum videor, somno lumina vîsta dedi.

Cur ita crediderim, nisi quid te distinet, audi.
Sic utroque loco meliores codices, non desinet.
HEINSIUS.

487. Artes tu perlege nostras.] En perlege duo libri.
totidem cum prima editione, jam perlege. Sed vere
Regius, i, perlege. vide Notas ad lib. III. Amor. Eleg. III. HEINSIUS.

488. Jam tibi navis erit.] Eat reponne cum Politianis
excerptis & duodecim ad minimum nostris. sic supra 70.

Reclaque cum sociis me duce navis eat.
Et infra 532.

Quaque vocant fluctus, hac tibi remus eat.
Tull. v. Eleg. v.

Quod sapere, tutum per mare navis eat.
Et Eleg. ult.

Vela ôamus, quamvis remige navis eat.
21. ex Ponto II. 30.

Sed non pro placidis it mea navis aquas. IDEM.
490. Edocet ora meo.] Perdocet scripti cum primâ
editione. IDEM. Prædocet tres libri.

492. Frigidior glacie fac videre tuae.] Videtur
scribendum, dominâ tuâ. Nisi quod unus Puteaneus
& unus Leidensis, Frigidior glacie, quod
aridet. sic Epist. I. 22.

Frigidius glacie pebuis amantis erat.
Et x. 32.

Frigidior glacie semanimisque sui,
Tunc pro amicae tuae. Tibull. lib. IV. Eleg. VII.

Dicitur si quis non habuisse suam.
Ita enim legendum videtur, nisi sua malis. Noster
infra 682. ex veteri codice:

Jamque face è multis una sit illa tuis.
Horatius libro I. Od. XV. Non hoc polliciter enas,
Helenae fubaudi: nam ad Patidem est semio, Propert.
I. Eleg. 15.

Et nihil iratae posse negare tuae.

Lib. III. Eleg. VII.

Me docent livor mecum habuisse meam.

Noster lib. I. Artis 322. de Patisphæ:

Atque ait, exia tenens, Ite, placeto meo.

Hinc illa apud Nostrium passim obvia, Clamabô;
Meus est. Dicam, Meus es. Exclamat, Meus es.

Artis lib. II. 557.

Quo magis, è Joveoens, deprendere parcite vestras;
Faistorum II. 492.

Est locus: antiqui Capream dixere paludem,
Forte tuis illis, Romule, jura dabas.

Tuis, nempe civibus. Frustra viris reponunt. vide
ad Epist. XIII. 7. & infr. 573. HEINSIUS.
Frigidior dominâ tuâ conjecerat Douza.

493. Nec si.] Ne si scripti cum prima editione.
HEINSIUS.

495. Medias abruptere flammâs.] Curas prima
editio cum scriptis melioribus omnino bene. cura
enim pro amoribus. sic Dido apud Virgilium,
gravi dudum faucia curâ. lib. VI. Met. 466. ex an-
tiquo codice, nec capiunt inclusas peccora curas,
sic Noster, sic Tibullus ac Propertius, sic alii pas-
sim. Sequenti versu pro imperii fera jussa, rectius
Puteaneus & duo alii ex melioribus, jura. Vide
Notas sub finem Ep. III. HEINSIUS. sic supra vers.
69. eadem varietas codicum in curas & flammâs est
observata. & modo vers. 485: variant itidem co-
dices & saepe alibi.

497. Quod non est simula.] Non es lege cum meo;
horibus. HEINSIUS.

501. Simularat amare.] Simularat scripti & pri-
mæ editio. IDEM.

504. Cui poterit.] Qui poterit fanum fingere, se-
nus eris Vaticanus.

507. Nec dic concivita possi.] Nec fac prima edi-

- Deceptum risi, qui se simulabat amare;
In laqueos auceps decideratque suos.
Intrat amor mentes usu: deditur usu.
Qui poterit fanum fingere, fanus crit.
505 Dixerit, ut venias pactâ tibi nocte, venito.
Veneris, & fuerit janua clausa; feras.
Nec dic blanditias, nec dic concivita possi,
Nec latus in duro limine pone tuum.
Postera lux aderit; careant tua verba querelis:
510 Et nulla in vultu signa dolentis habe.
Jam ponet fastus, cum te languere videbit:
Hoc etiam nostrâ munus ab arte feres.
Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi.
Propositis frenis saepe repugnat equus.

De-

tio & scripti meliores magno numero. Amor. I.
Eleg. VII.

At taciti secre tamen concivita vultus.

Lib. III. Eleg. III.

Quid queror, & toti facio concivita coelo.

Et apposite ad hunc locum Mët. XIV. 700:

————— Passitque in limine duro

Molle latus, irrisitque feræ concivita scit.

Epist. XVIII. 21.

Nec faciam sordis concivita fluctibus ulla.

XXI. 79.

Quam saepe, ut tardis, feci concivita remis!

Propertius lib. I. Eleg. VI.

Ut mihi deduntæ faciat concivita puppi

Cynthia?

Jureti coed & sex ex nostris, ser concivita. sic in-
civita possi pro diversa lectione Puteaneus, sic Acti-
us libro III. 565.

Ille vultus miles sensim & sapienter amavit,
Multaque tironi non patienda feres.

Nec franget postes, nec facies ignibus uras.

Eleg. VI. lib. I. Amor. ad Janitorem:

Aus ego jam ferroque ignique paratior omni,
Quam face sustineo testâ superba petam. HEINS.

Fecere concivium, propria est locutio, sic & IX.
Met. 302.

Ingrato facio concivita demens

Vana Jovi.

Et Phædr. III. 16.

Cicada æternum nocturnæ concivium:
Faciebat.

Quinët. DecI. XII. 3. Miseris nostris concivium fa-
ciam. & CCLIX. concivium moribus hujus fecerunt
Terent. Adel. II. I.

Ante aedes non scisse erit melius hic concivium.

Auctor tamen Mœreti:

Immeritoque strenus dicit concivita sumo.

Quod & hic retineo: ex more enim Ovidius repe-
sit idem verbum. Nec dic blanditias, rigidio nec jus-
sio possi duo codices. BURMANNUS.
510. Signa dolentis.] Multi codices, doloris, vel
pudoris: frustra. vid. Patr. IV. 586. & VI. 66. & III.
Att. 606.

512. Feras.] Feres scripti cum prima editione.

HEINSIUS.

513. Te quoque fallat amor, dum sit tibi finis
amandi.] Tunc quoque fallit amor, ne sit tibi Pu-
teaneus. pro, fallit multi, fallas. pro, dum sit 2
Sarravianus, dum sit. tres, nisi sit. alii, nec, ne,
ni, unus, ut sit. Regius:

Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi.
Quod secuti sumus. Falle tamen etiam in excerptis
Politianis & uno ex nostris. Non satis est, inquit,
ut fallas dominam, atque illi persuadere te non
amare, sed tibi quoque ipsi persuadere velim, non
e fine hæc te agi, ut amare desinas. HEINSIUS.
non video satis aptum ex his verbis sensum, nisi
legas:

Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi.
Præpositus. Frenis saepe repugnat equus.

Ne tibi proponas hunc finem, te velle desineje,
nam tunc amor, quo cales, repugabit, ut equus
saepe frenis repugnat, sed falle te, & crede hæc a
te non agi, ut a domina avellaris; sed ipsa conser-
vâ & usu paulatim deduces amare: sic supr.
212.

Ipse tibi ferrum decipiendus eris.
Cui similis lectio varia in Francof. te quoque falle
tibi. Impositis frenis volebat Francos. oppositis Lei-
denfis. præpositis editi quidam & scripti plurimi.
BURMANNUS.

Utilitas

- 515 Utilitas lateat; quod non proficere fiet.
Quae nimis adparent reia, vitat avis.
Ne sibi tam placeat, quod te contemnere possit;
Sume animos: animis cedat ut illa tuis.
Janua fortè patet; quamvis revocare, transi.
520 Est data nox; dubita nocte venire datà.
Possè pati facile est; tibi ni sapientia desit;
Promtius è facili gaudia ferre licet.
Et quisquam praecepta potest mea dura vocare?
En etiam partes conciliantis ago.
525 Nam, quoniam variant animi, variamus & artes.
Mille mali species, mille salutis erunt.
Corpora vix ferro quaedam sanantur acuto:
Auxilium multis succus & herba fuit.
Mollior es, nec abire potes, vincitque teneris,
530 Et tua saevus Amor sub pede colla premit;
Desine luctari; referant tua carbasia venti:
Quoque vocant fluctus, hac tibi remus eat.
Explenda est sitis ista tibi, quà perditus ardes.
Cedimus: in medio jam licet amne bibas.

515. *Fier.*] Melius, *fies*, ut supr. 497. *Quod non est, simulat.* HEINSIUS.

517. *Nec tibi tam placeat ut te contemnere possit.*] Puteaneus sibi pro diversa lectione. quod & Patavinus agnoscebat. Regius, *Nec sibi tam placeat, nec te.* Scripti plerique, *quod te* cum prima editione. unus mus pro diversa lectione, *quo recte.* HEINSIUS. Rectè Heinsius constituit locum: *quo hic valet ut, quemadmodum* Epist. xviii. 203. & xx. 23. *sibi vero placere* quid sit, docuimus ad Pectron. cap. xlv.

521. *Tibi ni patientia desit.*] Alii, *si non.* unus Vaticanus, *nisi patientia.* Legè, *nisi si.* & vide Notas ad Epist. iv. vers. iii. *sapientia etiam* in nonnullis. Regius:

Possè pati facile est, ubi sapientia desit.
Puto, *nisi si sapientia desit.* sic supra ii. Art. 196.

Artis erunt canto mollis iussa meae. HEINSIUS.

522. *Pratinus ex facili gaudia ferre licet.*] Lego, *Pronius.* ut supra iii. Art. 674.

Prona venit cupidus in sua vota fides.
Et:

Prona tibi vinci cupientem vincere palma est.
Sed Puteaneus à manu primà, *Promptius*, quod sequor. Epist. xiii. 123.

Promptior est dulci verba referre mora. HEINSIUS.

In uno Vaticano erat, *gaudia magna ferat.*
523. *Dura vocare.*] Saeva tredecim scripti.

525. *Variabimus artes.*] *Variamus* & bene Puteaneus,

teaneus, nisi, *variemus* mavis. HEINSIUS.

528. *Auxilium multis succus & herba fuit.*] Male quidam codices, *ulii*, vel *dedit.* *Auxilio fuit* non male duo codices. sic infra vs. 582. *Auxilio turbe futura tibi est*, ut quidem legendum. Met. xii. 89.

— *Nec onus cava parma sinistrae*
Auxilio mihi sunt.

Nihil tamen hic mutem. vide Notas Faistorum tr. vs. 408. HEINSIUS. Ita Vell. ii. 110. *Paris suis sedibus praesidium esse destinaverat*, ubi perperam Heinsius malebat, *praesidium esse.* vid. iv. Met. 603. BURMANNUS.

530. *Colla premit.*] Major librorum pars, *tonet*, sed perperam. Propert. i. Eleg. i.

Et caput impositis pressit amor pedibus.
Ubi vide eruditionis elegantissimae interpretem Broukhufum, & quos laudat. si quid mutandum, reponerem, *terit*, sed nil necesse. BURM.

531. *Referant tua carbasia venti.*] *Referant* libri meliores cum prima editione. scribendum est, *referant sine.* nam *tua paulo ante* praecessit, nisi *mavis, sua carbasia.* & mox, *Quoque vocant*, pro *Quaque* Puteaneus. HEINSIUS.

534. *A medio.*] Sarraavianus & Francosfortensis, in medio. probò. vide ad i. Art. 748. BURM.

535. *Pescunt.*] *Pescant* malo. HEINSIUS.

537. *Utere & usque tua.*] Regius & Puteaneus cum quatuor aliis & prima editione, *Et fruere.* alter

Sed

- 535 Sed bibe plus etiam, quam quod praecordia poscunt:
Gutturè fac pleno sumta redundet aqua.
Perfruere usque tuà, nullo prohibente, puellà.
Illa tibi noctes auferat, illa dies.
Taedia quaere. malis faciunt & taedia finem.
340 Jam quoque, cum credas posse carere, mane.
Dum bene te cumules, & copia tollat amorem;
E fastidit non juvet iste domo.
Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit.
Hunc tu si quaeres ponere; pone metum.
545 Qui timet, ut sua sit, neu quis sibi detrahat illam;
Ille Machaonià vix ope sanus erit.
Plus amat è natis mater plerumque duobus,
Pro cujus reditu, quod gerit arma, timet.
Est prope Collinam templum venerabile portam:
550 Impositum templo nomina cellas Eryx.
Est illic Lethaeus Amor, qui pectora sanat;
Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & juvenes votis oblitia poscunt:
Et si qua est duro capta puella viro.

alter Regius, *in fruere.* duo, *sic fruere.* Scribe, *I fruere.* & vide Notas ad lib. iii. Amor. Eleg. i. r. codex tamen Scaligeri & unus Vaticanus, *Perfruere.* sic Epist. viii. 106.

Perfruar inselix liberiore malo. HEINSIUS.

539. *Taedia quaere mali: faciunt & taedia finem.*] *Faciunt* quoque octo. tres, *quia.* unus, *nam.* Scribe:

Taedia quaere: malis faciunt & taedia finem.
Supr. 143. *finem* qui quaeris amori. ubi vide HEINSIUS.

540. *Jam quoque cum credas posse carere mane.*] *Credas* multi ex melioribus, *Legè:*

Tum quoque, cum credas posse carere, mane.
HEINSIUS.

541. *Dum bene te cumules, & copia tollat amorem.*] *Cumules* & tollat scripti cum prima editione. Sequenti versu, *pro liber esse* veteres plerique, *juvet* vel *juvat*, sed meliores, *juvat.* Scaligeri codex & unus Vaticanus, *insafidit.* Lego minima mutatione:

Dum bene te cumulas, & copia tollat amorem.
E fastidit non juvet esse domo.

Pro *Et repositus, E*, pro *esse, esse.* in quibus frequentissime peccant libri veteres, cetera auctoritate codicum scriptorum nituntur. Avienus Fab. xxxvii.

Nec custodiata fas sit; abire domo.

Apud Valerium Flaccum similis error commissus libro 111. 296.

— *Quod si jam bella manebant,*
Et placitum hoc superis: nonne hic mea iustitia essent

Favera? moque tuus melius nunc plangeret error?
Non haec mea iustitia essent nunc legitur. Propertius 111. ix. 37.

Essent Phlegraeo melius tibi funera campo. HEINSIUS.

544. *Tunc si tu quaeris.*] Tu si quaeres meliores, HEINSIUS.

545. *Qui timet ut sua sit, ne quis sibi detrahat illam.*] *Detrahat* primà editio & plerique scripti, sic Met. vi. 386.

Quid me mihi detrahis, inquit?
Practera legendum:

Qui timet, ut sua sit; neu quis sibi detrahat illam;
HEINSIUS. *Subrahit* dixit tamen supr. 444.

546. *Vix ope sanus erit.*] Alii libri, *tutus* unus, *sanus* est. Vide Notas in Elegiam de morte Drusi sub finem. HEINSIUS.

549. *Est prope Collinam templum venerabile portam:*
Impositum templo nomina cellas Eryx.] Lib. iv. Fast. 871. Strabo lib. vi. CIOFANUS.

550. *Celas Eryx.*] Vide quae notavi ex Polybio in Epistola Sapphus. IDEM.

551. *Pectora sanat.*] *Fecit* unus Heinsius. *multoera?* *sanat,* alius mox, *inquit suis g. lampadis* unus Puteaneus.

Is

- 555 Is mihi sic dixit: (dubito, verusne Cupido
An somnus fuerit; sed puto somnus erat.)
O qui sollicitos modo das, modo demis, amores;
Adjice praeceptis hoc quoque, Naso, tuis.
Ad mala quisque animum referat sua; ponet amorem;
- 560 Omnibus illa Deus plusve minusve dedit.
Qui Puteal Janumque timet, celeresque Kalendas,
Torqueat hunc aeris mutua summa sui.
Cui pater est durus, votis ut cetera cedant,
Huic pater ante oculos durus habendus erit.
- 565 Hic male dotata pauper cum conjuge vivit:
Uxorem fato credat obesse suo.
Est tibi rure bono generosae fertilis uvae
Vinea: ne nascens uva sit usta time.

tean. & Lcidens. tentavit olim Heinſius, lam-
pafin. Vix puto. nam foct addere Noſter cum
praepoſitione in accuſativo jungere.
556. Sed puto ſomnus erat.] Scribo, nec puto.
infra 576.

Deſtituit ſomnum: ſi modo ſomnus erat.

Faſtorum III. 28.
Utile fit ſauſſimae precor, quod imagine ſomni
Vidimus, an ſomno clavis illud erat?

Superiori verſu, pro Hic, meliores libri, Is. HEINSIUS.
557. O qui ſollicitus Regius, ſollicitus: ſcribendum
ſomne. ſollicitus. ſollicet juvenibus & puellis,
ut II. Amor. 16.

Solliciti ſaccant.

I. Amor. ult.

Atque a ſollicito multus amante legat.

Sic ſollicita Briſeis III. Epill. 137. BURM.

558. Hac quoque.] Hac quoque meliores HEINSIUS.
560. Omnibus illa deus.] Ille ſcripti plerique cum
prima editione. ſed male. refer ad mala. IDEM.

561. Puteal.] Merula dictum hoc puteal Libo-
nis putat, quia ille primus ibi ſubſellia poſuit,
& tribunal fecit, quem ſine ulla antiquitatis inquifitione
aut guſtu ſecutus, ut ſolet, Crispinus. ſed
minime tribunal fuiſſe, docuit egregie Torren-
tius ad Horat. II. Sat. VI. 35. & Spanh. de Uſu & praeſt.
numis. diſſ. X. cap. IV. §. I. pag. 129. &, quos
ille adducit, Scaliger & Salmatius. Ara fuit, ad
quam foeneratores conveniebant, & hoc docet
Janus adjuſtus puteali. nam & ad illum foenerato-
res verſutus docet idem Horat. II. Sat. III. 18.

Poſquam omnis res mea fraſta eſt
Ad medium Janum.

De quo Jano medio diverſifferentur viri docti, quae
nunc exacter non vaſcat. vid. Lamb. Torrent &
Bentl. ad Horat. I. Epill. I. 54. & Nardin. de Ro-
mana Vect. v. cap. 7. & alios. BURMANNUS.

562. Torqueat hunc aeris mutua ſumma ſui,]
Hoc eſt, anxius & ſollicitus de aere; quod ipſe
ab aliis mutuo accepit. Merula autem, & Mutua
cura, legit, exponitque de aere, quod quibus aliis
mutuo dedit. Sed huic expoſitioni repugnare vi-
detur, quod verſu praecedenti dicitur, Qui puteal,
Janumque timet, &c. non enim creditores, ſed
debiores ſolliciti funt. MICYLLUS.

563. Cui durus pater eſt, ut voto cetera cedant.]
Concinnius quatuor ſcripti:
Cui pater eſt durus, ut votis cetera cedant,
Niſi quod tranſpoſitis vocibus lego, votis ut
HEINSIUS.

564. Habendus.] Sic Seneca Epill. X. Aliquis vir
bonus ante oculos ſemper habendus eſt. ſemper haben-
dus hic tres ſcripti.

565. Cum conjuge vivit.] Dormis Politiani codex
& Cantabrigienſis, ut epill. Heleneae, & tu ſine
conjuge dormis. HEINSIUS. Vide ad I. Art. 607.
& ſup. 481. Qui male dotata etiam tres libri.

566. Uxorem fato credat obſe ſuo.] Magnus Scali-
ger emendabat:

Uxorem facto credat adſe ſuo. DAN. HEINSIUS.
Facto adſe vel abſe ſcripti plerique. nil mutuo.
HEINSIUS.

567. Rure bono.] Tres ſcripti, rure novo, quod
minime ſperandum: maior enim ſollicitudinis
materia naſci poſſe videtur ex novo rure, quod
nunc demum culturae a nobis eſt paratum. bonus
vero & novus ſaepe conſuſa a librariis. vid. IV. Trifl.
II. 40. mox, ne crefcens uva Vatican. etiam non
male. BURMANNUS.

569. Ille habet in reditu navem.] Navim Regius.
ſic idem cum aliis melioribus paulo poſt:
—— Media navim Palinurus in unda

Deſcrit. HEINSIUS.
In reditu habere, bonus ille pecunia regia auctora-
tus interpretes verit, habet navem in reſuſu, magni
ſcilicet

Ille

- Ille habet in reditu navim: mare ſemper iniquum
570 Cogitet, & damno litora foeda ſuo.
Filius hunc miles, te filia nubilis angant.
Et quis non cauffas mille doloris habet?
Ut poſſis odiſſe tuam, Pari, funera fratrum
Debueras oculis ſubſtituiſſe tuis.
- 575 Plura loquebatur; placidum puerilis imago
Deſtituit ſomnum: ſi modo ſomnus erat.
Quid faciam? mediã navim Palinurus in undã
Deſerit. ignotas cogor inire vias.
Quisquis amas (loca ſola nocent) loca ſola caveto.
- 580 Quo fugis? in populo tutior eſſe potes.
Non tibi ſecretis (augent ſecreta furores)
Eſt opus: auxilio turba futura tibi eſt.

Triffis

ſcilicet laboris eſt argumentum, ſi vel unam vocu-
lam in paraphraſi mutet. ſed ego puto, in reditu
habere notare, qui ex nave quotannis, ut alii ex
agris, redire, notum capit, & inde quaeritum facit; ſic
Plinius Valerianus in praefatione ſua de Re Medica:

Quosdam comperi hoc genere graſſari languores,
qui poſſent paucis diebus, vel etiam horis rebelli,
ut in longum tempus protaberent, & aegros ſuos
diu in reditu haberent. Senec. de Brevit. vit. XI.
Tota, (ut ita dicam) in reditu eſt. ſenſus ergo eſt,
qui nihil poſſidet praeter unicam navem, ex qua
vitam toleret, & quaeritum faciat, cogitet ſemper
mare iniquum. BURM.

570. Damno littora ſaeva ſuo.] Littora foeda prima
editio & ſcripti omnes meliores. Quid ſi foeta
legas? ſic Noſter lib. XIV. Met. 104.

Littora Cumarum, loca foeta paluſtribus ulvis?
Virgil. lib. Aen. I. 51.

Nimborum in pariam, loca foeta ſuſentibus auſtris,
Aethiam venit. HEINSIUS.

Verofimilem conjeſturam faciunt duo codices in
quibus erit, plena, quo verbo Gloſſator explicuit,
foeta.

571. Utne filia nubilus angat.] Te filia iidem li-
bri, & hoc bene. angant etiam Puteaneus. HEINSIUS.
De rã angore egimus lib. III. Art. 547. Sed hic in
Lcidens erat, urat: elegantior merchule. vide
quae ad III. Art. Am. 547. hanc vero non eſſe
levem ſollicitudinem docet Lucianus in Toxari
pag. 624. Μάλιστα δὲ ἀντὶ τοῦ, νῆα θυγατρὸς ἄντῶ, ἐπιγυμνός ἔδῃ καὶ θυγατρὸς οὐδὲ οὐδὲ.

572. Mille doloris.] Eleganter Moreti unus,
mille ſalutis. quum nimirum ex doloribus & cuis,
& meis praepceptis, & aliis, quae ipſe ſibi dare poteſt
amator, habet.

573. Poſſis.] Poſſis iidem. HEINSIUS.
574. Subſtituiſſe tuis.] Suſtituiſſe ſcripti plerique
cum Jureti & Scalligeri excerptis. Excerpta Poli-
tiani & ſex alii codices; praepoſuiſſe. Lego, praepoſuiſſe. Lib. II. Art. 576.
Prepoſitum animo multa ferenda ſuo.
Sic paulo ante 574.
Praepoſitis frenis ſaepe repugnat equus.

Ubi ſcripti ſere omnes, praepoſitis. Vulgatam tamen
lectionem non damno. quomodo & alios locutos
memini, ſed loca non ſuccurrunt. HEINSIUS.
Suſtituiſſe aliud quid ſignificaret; de quo vide ad
Epill. VII. 56. quod hic admitti poſſet tamen, ut
ſcilicet Paridem ignavioſerem inducat, qui debuiſſet
audere coram aſpicere funera fratrum. ſed vulga-
tam etiam retinco, eſt ſingulariter dictum ſit. BURM.

576. Deſtituit ſomnum.] In nonnullis, deſtituit
ſomnum, ut ſit, placidum ſomnum. NAUGERTUS.
Scripti nonnulli, placido, & Deſtituit ſomnum cum
prima editione; vel etiam, Deſtituit ſomno. perperam.
Plura loquebatur, hoc eſt, poſquam plura eſſet
locuta, deſtituit ſomnum. HEINSIUS. Placidus unus
Heinſii & Edit. Micylli. Deſtituit ſomnus rectius
dici puto, ſcilicet dormientem me, quam imago
deſtituit ſomnum. diſſuſſis melius diſſuſſit. ita Epill.
XX. 136.

577. Utne cito me ſomnos deſtituiſſe queror.
Quare mendum in voce placidum latere puto,
quod ut epitheton appoſuit vulgare librarius
gloſſator. forte:
Plura loquebatur mihi dum (vel cum) puerilis
imago,
Deſtituit ſomnum. BURMANNUS.

577. Media navem Palinurus in undã.] Navim
Regius & Puteaneus cum uno Vaticano, ut jam
dixi. deinde medias undas Puteaneus. HEINSIUS.
navim etiam Francoſ.

581. Nam tibi ſecretos auget ſecreta furores,
Eſt opus auxilio, turba futura tibi eſt.] Haece in-
quinatiffima ſunt. pro, ſecretos alter Regius, ſecretis,
pro Nam Puteaneus, Nen. & ſequenti verſu
pro,

Cccccc

- Tristis eris, si solus eris: dominaeque relictae
Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
585 Tristior idcirco nox est, quam tempora Phoebi:
Quae relevet lectus, turba sodalis abest.
Nec fuge colloquium: nec sit tibi janua clausa:
Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.
Semper habe Pyladen, qui consoletur Oresten.
590 Hic quoque amicitiae non levis usus erit.
Quid nisi secretae laeserunt Phyllida silvae?
Certa necis causa est: incommitata fuit.
Ibat, ut Edono referens trieterica Baccho
Ire solet fufis barbara turba comis.
595 Et modo, quâ poterat, longum spectabat in aequor:
Nunc in arenosâ lassâ jacebat humo.
Perfide Demophoon, furdas clamabat ad undas:
Ruptaque singultu verba dolentis erant.

Limes

pro, auxilio, in populo. alii, Nunc; vel Jam. co-
dex Regius optime;

588. *Nec tenebris lectus flebilis abde tuos.* Vultus flebilis abde cum primâ editione, & iisdem scriptis reponendum. *abde tuis* prima editio & Regius. Lego, *abde suis*. nam *oculos tuos* paulo ante praecedebat. IDEM.

589. *Semper habe Pyladen aliquem, qui curat Oresten.* Pyladen, qui se procurat Menteliani. alius, Pyladen tecum qui curat. duo, *soinno qui curat*. tres, qui se consoletur. melius, qui se soletur. Latet aliquid mendici. HEINSIUS. *qui se consoletur* volebat Phœniam. sed nec vulgata facile spernenda. Pyladen alii, nempe, ut infra 747. aliquis Calchas. & Ovidius Capaneus. I. Amor. XIII. 39. ubi videtur curare autem etiam non inlegerant, pro curas levare, rescicere. Cicero. Philipp. IX. 3. *Multis illi in urbis, resistenti se curandi potestas suis.* Et proprium effe-

586. *Quae relevet.* Quaeque levos editiones priorum Micylli, Bertramanni & allae, cum scriptis plurimis. *quae relevet* tres Bertramanni. forte, *quae relevet lectus*. pro *lectus etiam flatus* unus Puteaneus.

586. *Turba sodalis.* In Regio & Jureti, *fidelis*. lib. IV. ex Pont. XIV. 46.

Non mordenda tibi turba fidelis erat. Ubi etiam quidam codices, *sodalis*. sic III. Metam. 379. *Comitum seductus ab agmine fido.* BURM.

587. *Nec sit tua janua clausa.* Sit tibi meliores. HEINSIUS.

588. *Nec tenebris lectus flebilis abde tuos.* Vultus flebilis abde cum primâ editione, & iisdem scriptis reponendum. *abde tuis* prima editio & Regius. Lego, *abde suis*. nam *oculos tuos* paulo ante praecedebat. IDEM.

589. *Semper habe Pyladen aliquem, qui curat Oresten.* Pyladen, qui se procurat Menteliani. alius, Pyladen tecum qui curat. duo, *soinno qui curat*. tres, qui se consoletur. melius, qui se soletur. Latet aliquid mendici. HEINSIUS. *qui se consoletur* volebat Phœniam. sed nec vulgata facile spernenda. Pyladen alii, nempe, ut infra 747. aliquis Calchas. & Ovidius Capaneus. I. Amor. XIII. 39. ubi videtur curare autem etiam non inlegerant, pro curas levare, rescicere. Cicero. Philipp. IX. 3. *Multis illi in urbis, resistenti se curandi potestas suis.* Et proprium effe-

588. *Nec tenebris lectus flebilis abde tuos.* Vultus flebilis abde cum primâ editione, & iisdem scriptis reponendum. *abde tuis* prima editio & Regius. Lego, *abde suis*. nam *oculos tuos* paulo ante praecedebat. IDEM.

589. *Semper habe Pyladen aliquem, qui curat Oresten.* Pyladen, qui se procurat Menteliani. alius, Pyladen tecum qui curat. duo, *soinno qui curat*. tres, qui se consoletur. melius, qui se soletur. Latet aliquid mendici. HEINSIUS. *qui se consoletur* volebat Phœniam. sed nec vulgata facile spernenda. Pyladen alii, nempe, ut infra 747. aliquis Calchas. & Ovidius Capaneus. I. Amor. XIII. 39. ubi videtur curare autem etiam non inlegerant, pro curas levare, rescicere. Cicero. Philipp. IX. 3. *Multis illi in urbis, resistenti se curandi potestas suis.* Et proprium effe-

588. *Nec tenebris lectus flebilis abde tuos.* Vultus flebilis abde cum primâ editione, & iisdem scriptis reponendum. *abde tuis* prima editio & Regius. Lego, *abde suis*. nam *oculos tuos* paulo ante praecedebat. IDEM.

589. *Semper habe Pyladen aliquem, qui curat Oresten.* Pyladen, qui se procurat Menteliani. alius, Pyladen tecum qui curat. duo, *soinno qui curat*. tres, qui se consoletur. melius, qui se soletur. Latet aliquid mendici. HEINSIUS. *qui se consoletur* volebat Phœniam. sed nec vulgata facile spernenda. Pyladen alii, nempe, ut infra 747. aliquis Calchas. & Ovidius Capaneus. I. Amor. XIII. 39. ubi videtur curare autem etiam non inlegerant, pro curas levare, rescicere. Cicero. Philipp. IX. 3. *Multis illi in urbis, resistenti se curandi potestas suis.* Et proprium effe-

588. *Nec tenebris lectus flebilis abde tuos.* Vultus flebilis abde cum primâ editione, & iisdem scriptis reponendum. *abde tuis* prima editio & Regius. Lego, *abde suis*. nam *oculos tuos* paulo ante praecedebat. IDEM.

589. *Semper habe Pyladen aliquem, qui curat Oresten.* Pyladen, qui se procurat Menteliani. alius, Pyladen tecum qui curat. duo, *soinno qui curat*. tres, qui se consoletur. melius, qui se soletur. Latet aliquid mendici. HEINSIUS. *qui se consoletur* volebat Phœniam. sed nec vulgata facile spernenda. Pyladen alii, nempe, ut infra 747. aliquis Calchas. & Ovidius Capaneus. I. Amor. XIII. 39. ubi videtur curare autem etiam non inlegerant, pro curas levare, rescicere. Cicero. Philipp. IX. 3. *Multis illi in urbis, resistenti se curandi potestas suis.* Et proprium effe-

Medicorum notum est: BURMANNUS.
593. *Ibat ut Edonio.* In nonnullis, *Aonio*. & fortasse melius: nam longa est secunda syllaba in *Edonio*. NAUGERIUS. Paganinus ex aliis libris legit, *Aonia*. sic lib. I. De Arte:

— *Ut Aonia concita Baccha Deo.*

Et II.
— *Ut Aonii cornibus ista Dei.* CIOFANUS.
Edonio scripti, vel, *Aonia*. quod posterius Naugerus in Notis suis & Alexander Paganinus apud Ciofanum amplectuntur. quia scilicet Noster Art. lib. I. 312.

Fertur ut Aonio concita Baccha deo.

Et lib. II. 320. *Aonii cornibus ista Dei*, dixerit. sed de Bacchis Thraciis, & cultu Bacchi in Thracia res est notissima. Noster Met. VI. 587.

*Tempus erat, quo sacra solent trieterica Bacchi
Sithoniae celebrare nurus.*

Et IX. 640.

*Isonariae celebrant repetita triennia Bacchas.
Celebrant trieterica Sarraivanis.* vide Trist. IV. Eleg. I. 58. 42. HEINSIUS. Aonio etiam G. Fabricius ad Virgil. XII. Aeneid. 365. quem videt. sed *referens* non debet mutari: est enim proprium in facris verbis, quae referuntur, & insistantur, more antiquo & a majoribus instituto. Claud. II. Rapt. 67.

*Ant quales referunt Baccho solemnia Nymphae
Maeoniae, quas Hermus alit.*

Noster I. Faust. 304.

Festa Corymbiferi celebrabat Graccia Bacchi;
Tertia quae solito tempore brumâ refert.

58. 532. *Sed facit extrema sacra relata die.* ubi vide Heinii notas. & ita lib. X. Metam. 727. ex MSS.

Annae plangoris refert simulamina nostri, ubi vulgo, *peraget.*

- Limes erat tenuis, longâ subnubilus umbrâ:
600 Quo tulit illa suos ad mare saepe pedes.
Nona terebatur miseræ via. Videris, inquit:
Et spectat zonam pallida facta suam.
Adspicit & ramos: dubitat, refugitque quod audet:
Et timet: & digitos ad sua colla refert.
605 Sithoni, tunc certè vellem non sola fuisses;
Non fleres positus Phyllida, silva, comis.
Phyllidis exemplo nimium secreta timete,
Laese vir à dominâ, laesa puella viro.
Praefliterat juvenis, quidquid mea Musa jubebat;
610 Inque suae portu pene salutis erat.
Recidit, ut cupidos inter devenit amantes:
Et, quae considerat, tela resumit Amor.
Si quis amas, nec vis; facito contagia vitas.
Haec etiam pecori saepe nocere solent.

Dum

peraget. sacra novare dixit Valer. Flaccus lib. I. 774. & IV. 530. & Livius passim *instaurare*. De voce *Edono* vide Broukh. ad Propert. I. Eleg. III. 6. & Barth. ad Stat. v. Theb. 78. BURM.

595. *Et modo, quâ poterat, latum spectabat in aequor.* Longum aequor scripti omnes meliores cum primis editionibus. Am. VI. Eleg. XI.

*O uinam, non quis remò freta longa moveret,
Argo sumestas pressa bibisset aquas?*

Epist. XIV. 103.

— *Quid, iò, freta longa pererras.*

Epist. XVI. 22.

*Longa Pheretlæa per freta puppe vias,
Fast. III. 868.*

*Ille vobis per freta longa duos.
Horatius III. Od. 3.*

*Dum longus inter saevit Iliov
Trojanus Pontus.*

Pro quo poterat, quatuor, quod totidem, quam. vid. Notas sup. 58. 325. HEINSIUS. Rectè longum aequor. vide Broukh. ad Tibul. I. Eleg. IV. 18. sic *longa juga* Epist. V. 20. ubi vide.

598. *Ruptaque singultu verba loquentis.* Ruptaque Regius & Puteaneus. non probro. idem Regius, *dolentis* pro diversa lectione. quomodo septem alii. rectè. sed *querentis* puto scribendum, quo verbo Noster impense gaudet. sic infra 58. 644.

Deque tua domina multa querenda refers.

Ubi libri veteres similiter, *dolenda*. HEINSIUS. sic lib. II. Art. 306. *Et quod deserit verba querentis habe.*

600. *Qua tulit ipsa.* Quo tulit illa meliores, cum primis editionibus. HEINSIUS.

601. *Nona terebatur miseræ via: videris, inquit,
Et spectat zonam pallida facta suam.* Hunc locum

explicat Parrhasius, cujus verba & sententiam posui initio libri superius. CIOFANUS.

601. *Videris, inquit.* Optimus Patavinus, *videris*, ut se ipsam alloquitur. quomodo saepe alias. vide Notae ad Epist. X. vers. 75. de Elegantiâ verbi *videris* dixi Pontic. libro I. Eleg. II. HEINSIUS.

603. *Aspicit & ramos, dubitat, refugitque quod audet.* Et timet, & digitos ad sua colla refert. Rectius puto scribendum:

*Aspicit & ramos dubitans fugiensque quod audet,
Et timide fiammæ perfida verba dabis?*

Timidè, ut infra 722.

Tu timide fiammæ perfida verba dabis?

HEINSIUS.

606. *Nunq. fesset.* Trestes Jureti codex & septem alii cum altero Regio. duo mei & duo alii, *fleset*. ut *70 Sithoni* in superiori versu cum *syloa* construat. non *sola* in superiori versu scripti, pro *ne*. HEINSIUS.

607. *Nimum secreta carote.* Timeo scripti & prima editio. IDEM.

611. *Decidit.* Duo, *Accidit*. Regius, *Recidit*, pro *Recidit*. ut fere semper scribitur in vetustissimis libris, quando prima syllaba producit. rectè. *Recidit* etiam est in excerptis Scaligeri. Vide Epistol. XIX. 58. 46. HEINSIUS.

612. *Et qui deciderant tela.* Considerant plerique veteres. unus, *acciderant*. alius, *reciderant*. sed Sarraivanus, alter Regius, & unus Vaticanus, *considerant*. probe. in pharetra videlicet. sic in Faust. lib. II. 326.

Constituque in pharetra tela minorâ suâ.

Propertius libro II. Eleg. XVI.

Ille, quæ vici, condidit arma manu.

Horatius Carmine 2.
Ccccc

- 615 Dum spectant oculi laesos, laeduntur & ipsi:
 Multaque corporibus transiione nocent.
 In loca nonnumquam siccis arentia glebis
 De prope currenti flumine manat aqua.
 Manat amor tectus, si non ab amante recedas:
 620 Turbaque in hoc omnes ingeniosa fumus.
 Alter item jam sanus erat; vicinia laesit.
 Occursum dominae non tulit ille suae.
 Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix;
 Successumque artes non habuere meae.
 625 Proximus a tectis ignis defenditur aegre:
 Utile finitimis abstinuissè locis.
 Nec, quae ferre solet spatiantem porticus illam,
 Te ferat: officium neve colatur idem.
 Quid iuvat admonitu tepidam recalescere mentem?
 630 Alter, si possis, orbis habendus erit.
 Non facile cluriens positâ retinere mensâ:
 Et multam saliens incitat unda sitim.
 Non facile est visâ taurum retinere iuvençâ:
 Fortis equus visac semper adhinnit equae.

Candito misis placidusque telo.
 Et Epod. Od. vii.

Cur dexteris Apianur enses condidit?
 Auctor Panegyrici ad Pisonem:

Igneâ quia etiam superum pater arma recondit.
 HEINSIUS. vid. ad Quintil. lib. viii. prooem.

613. *Si quis amas, nec vis:*] Illud nec vis non est nauci. Cum satis superque initio operis inculcarit Ovidius, se iis, qui cupiant ab amore liberari, medicinam facturum. Scripserat, si fallor, Noster:

Si quis amas, urbis facito contagia vites.
 Vel turbare contagia, de qua voce paulo ante. HEINSIUS. si quid amas multi.

618. *Currenti.*] Unus Heinssii, *labenti*. vid. ad II. AMOR. XVI. 9. *maenan* alter.

619. *Manat.*] Ita Catull. Epig. l. II. *tenuis sub artus flamma dimanant*. ubi vid. Achil. Stadium.

622. *Occursum dominae non tulit ille suae.*] *Occursum* editiones antiquae & quinque scripti, ut mox. *successus*. potuissent haec Nasonis insigni Tibertii exemplo illustrari apud Sueton. cap. vii. BURM.

623. *Mala firma.*] Sic in veteribus libris. CLOFAN. editi & scripti plurimi, *vale sane*.

625. *Defenditur.*] *Defenditur* vitiose unus codex. Gellius xv. 1. *Descussisset te profecto Archelaus Regis Mithridatis praefectus, qua solertia ignem descendentes. plura de hoc verbo Heinssii, ad Epist. v. 16. BYRMANNUS.*

628. *Officium neve colatur idem.*] Non intellexit haec Merula, nec Bessmannus, neque etiam Regalis interpres, qui obsequium erga puellam interpretatur. pudet me talium interpretum, qui manus adhibent Latinis auctoribus explicandis, cum, vulgatilissima & Tyronibus etiam nota ex antiquitate ignorent. Obvius enim est sensus: ne interitis amicorum tuorum officio, ad quod Puellam etiam fecis venturam. *officia* sunt, cum ad gratulationes, deduciones & pompas & similia amicorum progredimur; ut *officium novorum consulum*, cum Kai. Januariis procedunt; Sueton. Caes. xv. & passim alii. *colare officium* idem, quod *facere*, ut Horatius I. Epist. xvii. 21. potuisset haec saltem doceri Gallus a Populari Tanag. Fabro ad Phaed. I. fab. 29. & qui accuratius de eo agit Schefferus ad lib. III. prolog. & quis, humanitatis Latinae primis rudimentis imbutus, haec ignorat? BURM.

632. *Multum saliens incitat unda sitim.*] *Leges, multam sitim* cum prima editione & Bartholiniano. neque alter pro diversâ lectione Puteancae. sic libro III. Pastor 668. *multas sedulitatis annus*. & ibid. 380. *Consilium multae calliditatis*, & lib. I. 476.

Multam praeterito tempore nata sitim.
 Ut scribendum censeo. ubi nunc legitur, *Multaque praeterita, multa vetustas* Fall. v. vs. 132. ex antiquis libris. infra 681.

Multa sit us placens alienae cura puellarum.

Haec

Ubi

- 635 Haec ubi praefiteris, ut tandem litora tangas,
 Non satis est ipsam deseruisse tibi.
 Et foror, & mater valeant, & conscia nutrix,
 Et quidquid dominae pars erit ulla tuae.
 Nec veniat servus: nec flens ancillula fictum.
 640 Suppliciter dominae nomine dicat, Ave.
 Nec, si scire voles, quid agat tamen illa, rogabis.
 Profer: erit lucro lingua retenta suo.
 Tu quoque, qui causam finiti reddis amoris,
 Deque tuâ dominâ multa querenda refers;
 645 Parce queri. melius sic ulciscere tacendo;
 Dum desideris effluat illa tuis.
 Et malim taccas, quam te desisse loquaris.
 Qui nimium multus, Non amo, dicit; amat.
 Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,
 650 Quam subito. lentè desine; tutus eris.
 Flumine perpetuo torrens solet acrius ire.
 Sed tamen haec brevis est, illa perennis aqua.
 Fallat, & in tenues evanidus exeat auras,
 Perque gradus molles emoriatur amor.

Ubi Nulla perperam nunc legitur. HEINSIUS.

634. *Visae semper adhinnit equae.*] Ita & locutus I. Art. 280.

Femina cornipedis semper adhinnit equae.

Unus tamen Heinssii codex hic, *visam adhinnit equam*. quomodo Plautum Cistell. IV. Scen. 2. & alios locutos docet Barth. lib. XI. Advers. 15. *visae equa* editiones praeterea & quatuor scripti. BURM.

636. *Deseruisse.*] *Deseruisse* Heinssii unus. *non satis est illam* unus Putean.

638. *Quisquis.*] *Quisquis*, bene quinque libri. HEINSIUS.

640. *Suppliciter.*] *Fistum*: & *suppliciter* duo adverbia duple concurrunt. Puto legendum:

— *Nec flens ancillula fictum*

Suppliciter, & dominae nomine dicat ave.

HEINSIUS. Nulla opus emendatione, *fictum* conjugendum est vel cum *flens*, ut *dulco ridere* & similia. vel, cum *Ave* ut Martial. I. 56. *matutinum ave*, in uno erat *furim*, etiam non male. BURM.

641. *Tamen illa rogabis.*] *Tamen, ipse rogabis*, editiones veteres. *scire velis*, etiam sex scripti.

642. *Perfer.*] Prima editio cum Puteanco & tribus aliis, *Profer*. elegantior denuo. monui supra vers. 93. pro *lucro tuo* Regius etiam bene, *visu*, dixi supra vers. 248. HEINSIUS.

643. *Qui causam finiti reddis amori.*] Sic pro diversâ lectione Puteancae, qui tamen cum Regio, Scaligeri excerptis & tribus aliis, *finiti reddis amo-*

ris, quod verum est. Tu, inquit, cum reddes causam sodalibus tuis, quare desieris amare. Alii magno numero, *finiti quaeris amoris* cum excerptis Jureti. *finem vesani quaerere amoris* apud Propertium lib. II. El. xv. & supr. vs. 143. primae editiones cum duobus scriptis, *fugitivi quaeris amoris*, apud Horatium libro I. Od. XIX. *finiis animam reddere amoribus*. HEINSIUS.

645. *Melius sic te ulciscere tacendo.*] *Sic ulciscere* meliores scripti cum primis editionibus. recte, ut *sed* & subintelligatur: pro *tacendo* Cantabrig. *querendo*, forte, *pretendo*. hoc est *tergendo*, & occultando injuriam. *tacendo* minus placet, ne bisidem dicat. nam sequitur, *Et malim taccas*. HEINSIUS.

646. *Ut desideris.*] *Unus desideris* meliores. IDEM. *De desideris* unus Heinssii.

647. *Desisse.*] *Cessisse* edito prima & Farnesianus; forte, *cessisse*.

648. *Qui nimium.*] Antiphanes Comicus: *Κρίναί, Φεδία ἔπαντα τ' ἄλλα δύναται ἄν πλὴν θνάϊ; ἵόν τε πίνον ἀϊς ἐρωτᾷ ἐμπέσων; Ἀμφότερα μυνέϊ γὰρ ἀπὸ τῶν βλεμμάτων καὶ τῶν λόγων. ἂν ὡς τοῦ ἀρομένου μάλις τὰύτη κῆρυ. Φανέϊ πολλὰς ποιεῖ. ΔΟΥΖΑ.*

651. *Torrens solet alius ire.*] *Acrius* bene quinque scripti. sic Claudianus Conf. Manil. 234. *Acrior & tacita rapidus praetermeat ingens Danubius ripas.*

Alior Regius. HEINSIUS.

Ccccc 3

653. Eua9

Sed

- 655 Sed modo dilectam scelus est odisse puellam:
Exitus ingenii convenit iste feris.
Non curare sat est. odio qui finit amorem,
Aut amat, aut aegre desinet esse miser.
Turpe, vir & mulier, juncti modo, protinus hostes:
660 Non illas lites Appias ipsa probat.
Saepe reas faciunt, & amant. ubi nulla simultas
Incidit, admonitu liber aberrat amor.
Forte aderam juveni: dominam lectica tenebat:
Horrebant saevis omnia verba minis.
665 Jamque vadaturus, Lectica prodeat: inquit.
Proderat: visâ conjugè mutus erat.
Et manus, & manibus duplices cecidere tabellae:
Venit in amplexus: atque ita, Vincis, ait.
[Tutus est, aptumque magis, discedere pace,
570 Quam petere à thalamis litigiosa fora.]

Munera

653. *Fvanidus exeat auras.*] Radicitus nonnulli ex scriptis. sed nihil mutò. Met. vs. 435.
Pelloraeque in tennes abeunt evanida roos.

HEINSIUS.

654. *Emoriatur amor.*] Emolliatur Vossianus. emoderatur Mentelanus. amoveatur quatuor. Nil muta. IDEM.

656. *Convenit.*] Provenit Lincoln.
657. *Nec curandus adest.*] Scaliger legebat:
Nec curare sat est, odio qui finit amorem.

DAN. HEINSIUS. Regius, & pro diversâ lectione Putaneus, *Non curare sat est.* neque aliter Scalligeri excerpta. duo, *Non curandus adest.* *Non curasse sat est prima editio.* Sequenti versu, *pro amat & desinit*, scripti plerique, *amat & desinat.* Regius, *amat & desinet.* recte. HEINSIUS. sic supr. 245. *Nec satis esse puta discedere.*

662. *Oberrat.*] Aberrat Regius & sex alii. bene. hoc est abit. HEINSIUS. a moniis Bersmanni margo, & editio Micylli.

663. *Forte aderat juvenis.*] In veteribus, *forte aderam juveni.* NAUGERIUS. Imo *adoram juveni* cum Regio, Putaneus, uno ex meis, & prima editione. *Aderam*, advocacionem praefabam. ita illud quoque intelligendum lib. 1.11. Artis 531.
Munera dei dives, jus qui proficitur, adsit.

Et Art. Am. II. 223.
*Jussus adeste foro, jussa maturius horâ
Fac semper unius.*

Huc spectat locus quoque ille apud Gellium lib. 1. cap. xxii. ubi praetor ad imperium patronum, qui se *causae* suscepisse dixisset. *In plane, inquit, spero, non adeo.* pro *lectica tenebat*, Vaticanus unus, *tenebat*, non inlegebant. HEINSIUS. *Tenebat* duo

scripti. forte etiam *tegebat*, ut de *testa lectica* cum Bersmanno capiat. qui secutus videtur auctoritatem Lipsii. lib. 1. Elector. cap. 19.

667. *Duplices tabellae.*] Quae vadimonii formulam continebant. vide 1. Amor. xii. 23. Incepte Crispinus ex Merula sua sine ullo delectu transcribens, codicillos, quibus jura continebantur interpretat. vellem addidissent quae jura intelligant. Merula tamen addit, ut videatur forum tetigisse, *scripta utriusque vel jura.* si non perperam, interpretatione certe ipsis Ovidii verbis obscuriore. BURM.

669. *Tutus est aptumque magis.*] Nemo mihi persuaserit hoc distichon Nasonianae venae foetum esse. HEINSIUS.

671. *Munera quae dederas, habebas sine lite, jubeto.*] Verba artis sunt: sic enim solebat dicere, qui divortium faciebat: *Abeas, valeas, tuas res intactas habebas.* MICYLLUS. *Dederis* Putaneus & tres alii. vide Notas ad Epist. vii. vers. 51. & lib. 1. Artis vs. 447. *habeat sine lege* Putaneus. HEINSIUS. *Dederis* etiam Douza.

673. *Conducit in unum.*] Libri meliores, *conducit vel conductit.* sic supra 489.

Quod si quid praeccepta valent mea. HEINS.

Et 479.

Quod si quis vestrum factum hoc incusat.

In editionibus prioribus erat, *quod si vos casti aliquis.*

675. *Hic opus est armis: hic è fortissime pugna.*] *Nunc opus est* Regius, Putaneus, & plures alii. *Pro hic è* idem Putaneus, Jureti codex, alique multi, *nunc è*, unus, *his è*, alii duo, *hic hic fortissime.* unus Leidenfis, *Hic opus est armis, his è.* Puto scribendum:

- Munera quae dederis, habeat sine lite jubeto:
Esse solent magno damna minora bono.
Quod si vos aliquis conducet casus in unum,
Mente memor totâ, quae damus arma, tene.
675 Nunc opus est armis: hîc, ô fortissime, pugna.
Vincenda est telo Penthesilea tuo.
Nunc tibi rivalis, nunc durum limen, amanti:
Nunc mediis subeant irrita verba Deis.
Nec compone comas, quia sis venturus ad illam:
680 Nec toga sit laxo conspiciendâ sinu.
Nulla sit ut placeas alienac cura puellae:
Jam facito è multis una sit illa tibi.
Sed quid praecipuè nostris conatibus obstet,
Eloquar; exemplo quemque docente suo.
685 Definimus tardè, quia nos speramus amari.
Dum sibi quisque placet, credula turba fumus:

At

Hic opus his armis: his hic, fortissime, pugna.
Vel:

Nunc opus his armis. his nunc, fortissime, pugna:
HEINSIUS.

677. *Nunc durum limen amicae.*] *Durum limen amanti* praeterea Regius & duo alii. *sex, amanti.* IDEM. *Durum limen amanti* Sarrauii. *dirae l. amicae.* Farnes. *dirae l. amicae* Regius alter. *durum nomen amicae* Boxhoorn.

679. *Nec compone comas, cum sis venturus ad illam.*] In nonnullis, *quia sis.* NAUGERIUS. *Comam* Putaneus, & tres alii (sed paulo durius) & *illam.* deinde *quia sis venturus* meliores omnes. quique alii minoris notae, *si sis.* HEINS.

980. *Toga laxa.*] Ex hoc loco apparet apud Tibul. v. vii. 46. referribendum:

Essiuit effuso qui toga laxa sinu.

Non lapsa. Douza. & hic *laxo* tredecim. *largo* unus. *Lato* unus. *confusitura* etiam unus Heinssii.

682. *Jam fac ut è multis una sit illa tibi.*] *Jam facito è multis* Regius, quidam alii, *Jam face è multis*, vel, *Jam fac face pro fac* cum in deliciis sit Ovidio, scribam libenter, *Jamque face è multis.* Epist. 11. 98.

Phylli fac expecta: Demophoon a tuum.

Et sic passim alibi. supra 337.

Durum incedit; face inambulet.

Sed & superius versu pro, *Nulla cura omnino. Multa* legendum, ut paulo ante monui. quicquid libri veteres dissentiant:

Multa sit ut placeas alienac cura puellae,

Jamque face è multis illa sit una tibi.

Et, inquit, curam convertet, ut alii puellae placeas, utque tuam illam non nisi inter multas amas, ne sola sensus tuo occupet. HEINSIUS. Ego nul-

lum sensum video, si Heinsianam emendationem sequamur, & inconcinne admodum a puella illa aliam, in pentametro, oratio ad illam, quam olim amaverat, convertitur, cum *ad illa* de eadem age ostendat. quare vulgatam, quam omnes codices confirmant, retineo, quae huic optimum sensum habet. si illa sit tibi cura placendi puellae, quam jam non pro tua, sed pro aliena habere debes; fac ut illa sit tibi è multis una, neque praecipuam aut egregiam habeas. *aliena* est, alienata, vel tamquam extranea, ut Teren. Adel. 111. 2. *Aeschinus alienus est a nostra familia.* & Hecyr. 1. 11. *Quod hunc alienum ab sepe vidit.* possit & legi:
Jam face è multis una sit illa tibi.
Ut unus de nobis & familia, de quibus vid. ad Petron. XLIV. BURM.

682. *È multis una sit illa tibi.*] *Sit illa tuis*, unus ex meis. vide Notas supra vers. 497. HEINS.

683. *Quid praecipue vestris conatibus obstet.*] *Obstat* scripti. vel, *quod obstet.* nostris etiam conatibus Putaneus & multi alii cum prima editione; quod sequentia confirmant. sic iuxta vs. 768.

Amulus est vestri maxima causa mali. IDEM.

684. *Eloquar.*] Proloquar editio prima.

686. *Dum sibi quisque placet.*] Malo, *placent*: vide Notas Amor. lib. 11. El. xi. vers. 21. IDEM. In Menteliano erat, *favet*: quod hic praeferebam, non enim hic de superbia, quae proprie facit ut sibi placeant homines, (vid. ad Petron. XLIV.) sed de eo, qui sibi blanditur, causam suam ipse agit. sic supr. 74.

Vindictae quisque favete suas:
Et mox. 695. *ipse favetis, cum sibi Bersmanni editio.* BURMANNUS.

- At tu nec voces (quid enim fallacius illis?)
 Crede, nec aeternos pondus habere Deos;
 Neve puellarum lacrimis moveare caveto:
 690 Ut flerent, oculos erudiere suos.
 Artibus innumeris mens oppugnatur amantum;
 Ut lapis aequoreis undique pulsus aquis.
 Nec causas aperi, quare divortia malis:
 Nec dic, quid doleas; clam tamen usque dole;
 695 Nec peccata refer; ne diluat. ipse favebis:
 Ut melior causa causa sit illa tua.
 Qui filet, est firmus: qui dicit multa puellae
 Probra, fatisferi postulat ille sibi.
 Non ego Dulichio furiales more sagittas,
 700 Nec rapidas ausim tinguere in amne faces.
 Nec nos purpureas pueri refecabimus alas:
 Nec facer arte mea laxior arcus erit.
 Consilium est quodcumque cano. parete canentis:
 Utque facis, coeptis, Phoebe saluber, ades.
 705 Phoebus adest: fonuere lyrae; fonuere pharetrae.
 Signa Deum nosco per sua: Phoebus adest.
 Confer Amyclaeis medicatum vellus ahenis
 Murice cum Tyrio: turpius illud erit.]

691. *Oppugnatur.*] *Oppugnatur* unus Heinſii.
 693. *Divortia malis.*] *Quaeres* quindecim ſcripti,
quaeris quatuor. *cur doleas* duo. *quid doleas* editiones
 priſcae & Aldina prior. *ſed tamen uſque* Junii.
 695. *Nec peccata refer. ne diluat ipſe cavetis.*] *Nec diluat ipſe cavetis* plerique ſcripti. quidam etiam,
illa, vel ipſe caveto. alter Regius, *Nec peccata refer.*
ſed nec cui ſaves ipſa, favebis. alius, *illa favebis.*
 ſed recte, *ille omnium optimus* Regius & tres alii,
 & venulle:

Nec peccata refer; ne diluat. ipſe favebis.

Sic Amor. lib. II. Eleg. 11.

Tu contra obijcer, quod tuto diluat illa.

HEINSIUS.

690. Non ego Dulichias furiali more ſagittas.]
 Ego quid id *Dulichias* ſibi velit non intelligo, neque
 aliquam lectionem inveni. NAUGERIUS. Andreas
 Naugerius terſiſſimi viri ingenii, & omnium opti-
 me de Naſone meritis, valde aſſuetus in hoc loco,
 & ſcire ſe negat, quanam ſint *Dulichiae* illae *ſagittae*,
 & iure ſane. ſunt enim nullae. Scaligeri excerpta
 & optimus Regius, *Dulichio furiali.* quod &
 in altero ejuſdem Bibliothecae codice pro diverſa
 lectione erat notatum. Scribe:
Non ego Dulichio furiales more ſagittas.

Et ſequenti verſu pro, *rapidas faces* lege, *rapidas*
 cum Lincolnienſi libro. unus Farnelianus, *rabidas*,
rapidas faces, quomodo *rapidi ignes*. per *ſu-
 riales ſagittas*, Cupidinis ſagittas intelligit. *Dulichio*
more, more Ulyſſis, quia amores ſuos cum Cal-
 lypſo & Circe, de quibus ſupra 263. nimis praec-
 cept abruptum. Omnia jam plana & perſpicua ſunt
 HEINSIUS.

703. *Consilium est quodcumque cano.*] Scribe
Concilium. atque ita in uno codice Gallicano ſcrip-
 tum offendit. Hoc eſt nimirum, quod ſupra dixit,
 rat 523.

Et quiſquam praeccepta poteſt mea dura vocare;
En etiam partes conciliantis ago.

Concilium pro conciliatione, aut conciliatu, ut
 Lucretius loqui amat. qui & *concilii* voce hac, quae
 Noſter, ſignificatione eſt uſus. Mct. II. 710.

Hoc mihi concilium tecum dixiſſe manebit.

Ita ſibi eſt ſcribendum ex auctoritate optimorum
 codicum. Diximus nonnihil de hac voce ad Clau-
 dianum. lib. I. in Eutrop. verſ. 368. *corporalia con-
 cilia* pro coitu dixit Arnobius. HEINSIUS. Ego vero
conſilium retinui, non enim dicit vim & impetum
 ſe docere, ſed rationem & prudentiam, quae paul-
 latim dedicere poſſit juvenis amare. BURM.

707. *Conſer.*

- Vos quoque formoſis veſtras conferte puellas:
 710 Incipiet dominae quemque pudere ſuae.
 Utraque formoſae Paridi potuere videri;
 Sed ſibi collatam vicit utramque Venus.
 Nec ſolam faciem; mores quoque confer & artes;
 Tantum iudicio ne tuus obſit amor.
 715 Exiguum eſt, quod deinde canam: ſed proſuit illud
 Exiguum multis: in quibus ipſe fui.
 Scripta cave relegas blandae ſervata puellae:
 Conſtantes animos ſcripta relecta movent.
 Omnia pone feros (pones invitus) in ignes:
 720 Et dic, Ardoris ſit roguſ ille mei.
 Theſtias abſentem ſuccendit ſtipite natum.
 Tu timidè flammae perſida verba dabis?
 Si potes, & ceras remove. quid imagine mutà
 Carperis? hoc periit Laodamia modo.
 725 Et loca multa nocent. fugito loca conſcia veſtri
 Concubitus. cauſaſ mille doloris habent.
 Hic fuit; hic cubuit: thalamo dormivimus iſto:
 Hic mihi laſcivà gaudia nocte dedit.
 Admonitu refricatur amor; vulnuſque novatum
 730 Scinditur. infirmis cauſa puſilla nocet.

707. *Conſer Amyclaeis.*] Vid. Ferrar. de Re Veſt.
 lib. II. cap. 7.

712. *Sed ſibi collatam vincis.*] Melius in aliis,
vicit. DAN. HEINSIUS. *Vicit* libri meliores cum
 primà editione. alia tamen editio ex primis & duo
 ſcripti, *tibi collatam vincis.* etiam bene. HEINS.

713. *Conſer & artes.*] *Artem* meliores. IDEM.
 [Artes: rectius cum priſcis editionibus & majori li-
 brorum numero. intelligit artes, quibus puellae
 commendantur. ut II. Am. x.

Artibus in dubio eſt haec ſit, an illa, prior.

Ita Horat. IV. Od. I. *Centum puer artium;* & paſ-
 ſim alibi. BURMANNUS.

714. *Tantum.*] Id eſt dummodo. ſupr. II. Amor.
 xv. 18.

Tantum ne ſignem ſcripta dolenda mihi. DOUZA.
 714. *Ne tuus obſit amor.*] Ita ex eodem libro
 legendum. CIOFANUS. Alii, *obſtet.* nos meliores ſe-
 quimur. *ſuus amor* eſt in Saraviano. probe. quod
 jam ſapies ſupra inculcatum. HEINSIUS.

715. *Exiguum eſt, quod deinde canam.*] Quidam
quod eſt non agnoſcunt. Forte, *Exiguum quid.* IDEM.
 719. *Quamvis invitus.*] Eleganti repetitione Reg-
 ius & Putcaneus, *pones invitus.* BURM.

722. *Flammis.*] *Flammae* meliores. HEINSIUS.
En timidus Franciuſ volebat.

724. *Hoc periit.*] *Theſtias hoc periit* & *novia nupta*
 modo. DOUZA.

726. *Cauſaſ illa doloris habent.*] Legendum
cauſas mille, atque ita Leidenſis unus & Cantabrig-
 genſis. ſupra 572.

Et quis non cauſaſ mille doloris habet? HEINS.

729. *Admonitu revocatur amor.*] Sic quantum
 poſt verſum. nam alii alter. male. CIOFANUS.
 Alii, *renovatur* & *revocatur.* *Recreare* dixit, quo-
 modo Horatius I. Od. 22. *Libor aſſivà recreatur.*
aurà. Non dubita tamen praeferre Regii codicis le-
 ctionem, in quo, *refricatur.* ſic *refricare obduſtam*
reſpublicae cicatricem. pro *vulnuſ novatum* alter
 Regius, *vulnuſ coactum,* quod ſit conductum. quo-
 modo *cogere rugas* & ſimilia. poteſt & *coactum* le-
 gi, pro *coalitum.* Plinius lib. IX. cap. II. *A partu*
coaleſcit vulnuſ, quod eſt in caecis ſerpentibus tra-
dunt. Arte Am. II. 649.

Dum novus in viridi coaleſcit cortice ramus.
 Mentelianus, *creatum,* ſed vide Notas Pont. IV.
 Eleg. XI. HEINSIUS.

730. *Cauſa puſilla nocet.*] Haec leſio eſt in bo-
 nis libris, quae vera eſt. CIOFANUS. Rectius mihi
 eſt ſcriptis, *cauſa.* HEINSIUS. *Culpa* editi quidam
 & ſcripti, *ex firmis* editiones priſcae, & Micylli &
 Berlinnani.

- Ut pene extinctum cinerem si sulfure tangas;
Vivet, & è minimo maximus ignis erit.
Sic, nisi vitaris quidquid renovabit amorem,
Flamma redardescet, quae modo nulla fuit.
- 735 Argolides cuperent fugisse Capharea puppes;
Teque, senex, luctus ignibus ulte tuos.
Praeteritâ cautus Niseide navita gaudet.
Tu loca, quae nimium grata fuerunt, cave.
Haec tibi sint Syrtes; haec Acrocerania vita:
740 Hic vomit & potat dira Charybdis aquas.
Sunt, quae non possint aliquo cogente juberi;
Saepe tamen casu facta juvare solent.
Perdat opes Phaedra; parces, Neptune, nepotâ.
Nec faciet pavidos taurus avitus equos.
- 745 Gnosida feciles inopem; sapienter amasset.
Divitiis alitur luxuriosus amor.
Cur nemo est, Hecalen; nulla est, quae ceperit Iron?
Nempe quod alter egens, altera pauper erat.

Non

732. Et ex minimo.] Et è minimo cum libris veteribus. HEINSIUS.

733. Revocabis amorem.] Renovabis potiores libris. malim tamen, renovari. HEINS.

734. Flamma redardescet.] Sic Regius. Puteaneus & Farnes. retardescet. reliqui perique cum primâ editione, rescandescet. ut vii. Met. 78. totaque recanduit ore. & saepe alibi. ut lib. iii. 707. iv. 530. nonnulli, recalcet, vel recalcit. Forte, recalcet. quomodo recalcet dicit Met. viii. 444. calidumque priori

Credo recalcet consorti sanguine ferrum.
redardescere, ut in redamare, redarguere, redambulare & redansipare apud Plautum, & multos alios. HEINSIUS. In uno Heinsii, recandescet. etiam non male.

735. Argolicae.] Argolides meliores. monui Art. Am. lib. i. 172. HEINSIUS.

737. Niseide.] Sic in veteribus: quidam legunt; Niseide. NAUGERIUS. Perperam major scriptorum pars, Niseide. dixi ad Epist. i. Sabini, vs. 33. HEINS.

739. Acrocerania.] Attra Cerania Sarravian.

740. Hic vomit epotas.] Malo, vomat. putetur vomere. HEINSIUS. Puteani omnes & quindecim alii, hic vomit & potat. Leidenis, hic vomat, hic potat, & certe epotas nimium videri potest: non enim omnes undas epotat. ut Juven. x. 177.

Epotaque summa Mædo praudente.
In Ponto tamen iv. x. dixit.

Ter licet epotum ter vomat illa fretum.
Vid. ad Epist. xii. 125. unus etiam Heinsii, hic vomit accipias: nam accipere etiam pro bibere poni-

tur. Just. xii. 10. In potu accepta, de quo ad Quincti. Decl. xv. 6. BURMAN.

741. Non possunt.] Possint lege. HEINSIUS.

741. Aliquo cogente.] Unus Leidenis, aliquo Calchante, unde Heinsius olim, aliquo inculcante faciebat. sed latere hic nomen proprium puto. in quinque praeterca erat, moneri, in tribus moveri, forte:

Sunt quae non possis aliquo Calchante moneri.
Sunt quaedam quae nullus vates, ut Calchas cat, inonere possit, sed quae casus dat, ut casus opponatur certis monitis alicujus vatis. & Ovidius saepe praecipit sua, ut oracula commendat, ut ii. Art. 541.

Haec tibi non hominem, sed quereus credo Pelasga:
Dicitur.

Et se Calchanti comparat iii. Art. 737.

Quantus erat Calchas exitis, Telamonius armis;
Automedon curru, tantus amator ego.

Aliquis vero eleganter: ut aliquis Pylades supra. 589. vide ad i. Amor. xiii. 39. quae moneri vero, ut iii. Trist. iv. 13. haec monitus. BURMANIUS.

742. Facta juvare solent.] Levare Regius & duo alii cum prima editione. HEINSIUS. casus etiam olim dicit.

744. Nec faciet pavidos taurus avitus equos.] Taurum avitum dicit, non ab avo Thesei, sed ab avo Hippolyti Neptuno. Nam & Theseus Neptuni filius fuit, idemque pater Hippolyti. Vocat autem & Euripides τῶν τεύχεσσι θυῶν, à quo equi Hippolyti perterrefacti sunt: cumque, ob imprecationis ac ditis Thesei in filium, mari emissum dicit. Alii autem pro tauro, vitulum marinum, sive phocam

- Non habet, unde suum paupertas pascat amorem:
750 Non tamen hoc tanti est; pauper ut esse velis.
At tibi fit tanti, non indulgere theatris;
Dum bene de vacuo pectore cedat amor.
Enervant animos citharae, lotosque, lyraeque;
Et vox, & numeris brachia mota suis.
- 755 Illic addidit ficti saltantur amantes;
Quid caveas actor, quid juvet, arte docet.
Eloquar invitus: teneros ne tange poetas.
Submoveo dotes impius ipse meas.
Callimachum fugito; non est inimicus Amori:
760 Et cum Callimacho tu quoque, Coë, noces.
Me certe Sappho meliorem fecit amicae:
Nec rigidos mores Teia Musa dedit.
Carmina quis potuit tutò legisse Tibulli,
Vel tua, cujus opus Cynthia sola fuit?
765 Quis potuit lecto durus discedere Gallo?
Et mea nescio quid carmina dulce sonant:

Quod

phocam nominant. Totam fabulam habes apud Euripidem Tragoedia, quae inscribitur Ἰππολύτους ἐσθλασθῆτος. MICYLLUS.

747. Cur nemo est Hecalen, nulla est quae ceperit Iron.] Iron Regius & decem alii cum nonnullis editionibus. malo:

Cur Hecalen nullus, nulla est quae ceperit Iron.
HEINSIUS.

753. Enervant animos citharae cantusque lyraeque.] Citharaeque jocique Excerpta Politiani & multum alii. unus, citharas jocique. quomodo & à Vincentio Bellovacensi meminî citatum. Regius, citharas lotosque lyraeque. optime pro lotos, quomodo Scaligeri quoque excerpta. atque ita jam ad Solinum Saimalidis ex suis codicibus.

Repone eandem vocem Metam. iv. 760. ex velligiis veterum codicum:

Sortaque dependent tactis: lotique, lyraeque;
Tibiaeque, & cantus animi felicitati laeti

Argumenta sonant.

Vulgo, & ubique. HEINS. vid. iv. Fast. 190. & Gronov. iv. Obsequ. 15.

755. Ficti saltantur amantes.] Pessimè in aliis, cantantur. CLOPAN. Alii codices, cantantur amantes vel amores & similia. sed nil mutandum. vide Notas Art. i. 501. HEINS.

756. Quid caveas actor, quod juvet, arte docet.] Locus mendosus, scripti plerique, actor & juvet. Regius qui juvet. Lego:

Quis caveas actor, qua juvet arte docet.
Caveas dixit pro spectatoribus in cavea sedentibus. HEINSIUS. Nescio an recte, Cavaam dixisset Ovi-

dus, si haec ipsi mens fuisset. neque caveas, à cavere, quid hic faciat video. si enim docet quid sit vitandum, non vitandos esse mimos doceret Poëta. legereim:

Qua capias, actor, quod juvat, arte docet.
Quod juvat est in uno Heinsii. Mimus docet, qua arte capias puellas, & consequaris id quod juvat, id est puellam; sic millies, quod ames, pro quam ames. Douza legebat:

Quid caveas actor, quid juvat, arte docent.
BURMANIUS.

758. Impius ipse mos.] Patavinus, moi. duo alii, esse. forte, ipse esse mi. ipse enim duo alii, HEINSIUS.

759. Inimicus Amori.] Amoris Puteaneus & viginti & unus alii. Amanus idem Putean. à manu secunda. mox, tu quoque Coë tates unus Heinsii, an facis? facere cum aliquo eleganter. Horat. xi. Ep. i. 68. Et sapit & mecum facit. & ita saepe Cicero & alii. ut contra facere adversus aliquem, de quo vidi Gronov. ad Gell. ii. 22. BURMANIUS.

761. Me certe.] Francofurtensis, meque meâ Sappho.

764. Cynthia sola.] Hinc apparet Propertii carmina inscribenda CTINTHIA MONOBIBAZOE. vid. Broukhuf. ad initium Poëtae.

766. Carmina tale sonant.] Dulce Jureti codex cum reliquis majori ex parte. ut Trist. v. Eleg. i. Invenit toto carmine dulce nihil.

Theocrit. Ἄδῃ πὶ τὸ ψεύσασα. HEINSIUS.
Dulce canunt duo scripti, leno sonant quatuor. molle maledbat Francius.

- Quod nisi dux operis vatem frustratur Apollo;
Aemulus est nostri maxima causa mali.
At tu rivalcm noli tibi fingere quemquam:
770 Inque suo solam crede jacere toro.
Acrius Hermionen ideo dilexit Orestes;
Esse quod alterius coeperat illa viri.
Quid, Menelaë, doles? ibas sine conjuge Creten:
Et poteris nuptâ lentus abesse tuâ.
775 Ut Paris hanc rapuit; nunc demum uxore carere
Non potes. alterius crevit amore tuus.
Hoc & in abductâ Briseide flebat Achilles,
Illam Plîsthenio gaudia ferre toro.
Nec frustra flebat; mihi credite. fecit Atrides:
780 Quod si non faceret, turpiter esset iners.
Certe ego fecissem, nec fum sapiens illo.
Invidiae fructus maximus ille fuit.
Nam sibi quod nunquam tactam Briseida jurat
Per sceptrum, sceptrum non putat esse Deos.
785 Di faciant, dominae possis transire relictae
Limina; proposito sufficiantque pedes.
Et poteris: modo velle tene. nunc fortiter ire,
Nunc opus est celeri subdere calcar equo.
Illo Lotophagos, illo Sirenas in antro
790 Esse puta: remis adlice vela tuis.

Hunc

767. *Frustratur.*] Plurimi codices, *frustratur*. sic Met. xi. 241.

Quod nisi venissem, variatis saepe figuris,
Ad solitas artes, anso foret illo potius. HEINS.

Qui nisi Francofurt. forte pro Quin: ultima litera abscorta fuit a sequenti, nisi.

768. *Nostri maxima causa mali.*] *Vestri* Vaticanus. sed nil opus. vide supra vs. 683. HEINS.

772. *Esse quod alterius.*] Tibul. iii. iv. 58.
Alterius mavult esse puella viri.

774. *Nuptâ lentus abesse tuâ.*] Melior vetus lectio, *lentus abesse*. NAUGERUS. forte cum interrogatione legendum. GIOFANUS. *Lentus* lege cum primâ editione & scriptis plerisque, sic saepe. Ep. 1. 66.

Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.
Epist. ii. 23.

At tu lentus abes, nec te jurata reducant
Nemina.

Vide Notas Epist. xv. vers. 169. HEINSIUS.

775. *Tum demum uxore carere.*] *Nunc demum* prima editio cum Regio & duobus aliis. IDEM.

778. *Viro Plîsthenio.*] Plîsthenium virum Agamemnonem vocat, a Plîsthene patre Agamemno-

nis & Menelai. MERUL. Tres enim fuerunt Pelopis filii. Atreus, Thyestes, & Plîsthene: quorum ultimus hic, cum juvenis adhuc diem obiisset, relictiis Agamemnone & Menelao filiis, horum curam Atreus in se suscepit, eosque educavit. Atque hinc est quod etiam *Atridae* vocantur, quamquam Homerus fere ubique *Atridas* vocet, nulla Plîsthene facta mentione. MICYLLUS. Regius & unus Vaticanus, *oro*. bene. consule quae notamus: Epist. xix. vs. 100. HEINSIUS.

790. *Vela tuis.*] Hic denuo *suis* legendum: IDEM.

793. *Aut certe.*] *At certe* libri meliores cum primâ editione. sic Met. xi. 696.

At certe vellem, quoniam fugitivus abibas,
Me quoque duxisses. IDEM.

794. *Oscula.*] Viri etiam viros osculis salutabant. DOUZA.

797. *Misus ab oris.*] *Ab hortis* Putcaucus pro diversa lectione. vid. ii. Art. 422.

799. *Aptum est.*] *Subeo vitare*. duo libri. *aptum vitare*. unus.

800. *Corpora nostra.*] *Vestra* hic & sequenti pentametro duo libri. vide modo 768.

804. *Moni-*

- Hunc quoque, quo quondam nimium rivale dolebas,
Vellem desineres hostis habere loco.
At certè, quamvis odio remanente, saluta.
Oscula cum poteris jam dare; sanus eris.
795 Ecce cibos etiam (medicinae fungar ut omni
Munere) quos fugias, quosve sequere, dabo.
Daunius, an Libycis bulbis tibi missus ab oris,
An veniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum vitare falaces;
800 Et quidquid Veneri corpora nostra parat.
Utilius fumas acuentes lumina rutas;
Et quidquid Veneri corpora nostra negat.
Quid tibi praecipiam de Bacchi munere, quaeris?
Spe brevius monitis expediere meis.
805 Vina parant animos Veneri, nisi plurima fumas;
Et stupeant multo corda sepulta mero.
Nutritur vento, vento resinguitur ignis.
Lenis alit flammam, grandior aura necat.
Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
810 Eripiat: si qua est inter utramque, nocet.
Hoc opus exegi. festâe date festa carinae.
Contigimus portum, quo mihi cursus erat.
Postmodo reddetis sacro pia vota poetâe,
Carmine sanati femina virque meo.

804. *Monitis experiere meos.*] *Monitis meis* scripti plerique cum prima editione. Lege:

Spe brevius monitis expediere meis.

Vide Notas supra vs. 440. ubi jam id monui. sic in Fast. lib. iii. 660.

Expediit haerentem nemori gratissima conjux.
Certe Vaticanus unus, *excipiare*. Halmiensis non male, *erudiere*. in Art. ii. 66.

Erudis infirmas ut sua mater aves. HEINS.

805. *Vina parant animos.*] *Animorum* libri plerique veteres cum prima editione. IDEM.

806. *Ut stupeant.*] *Idem*, *Et stupeant*. HEINS. Ita & DOUZA. *sac stupeant* Leidensis & duo alii;

forte, *ac stupeant.*

807. *Nutritur vento.*] *Ignem ventus alit*, Jureti excerpta, codex Putcaucus, & sex alii. mox *flammam* prima editio cum tribus scriptis, non *flamas*. HEINS.

810. *Si qua est inter utramque, nocet.*] *Inter utramque* bene scripti quatuor. HEINS. Sed & *inter utramque* defendi jure potest. vid. ad i. Met. 50. quae notavimus.

811. *Hoc opus exegi.*] *Ecce opus malim*. HEINS.

813. *Postmodo reddatis.*] *Scripti* fere omnes cum vetulis editionibus, *reddatis*. Forte, *Vos modo reddatis*. IDEM.

[REMEDIORUM AMORUM FINIS.]

MEDICAMINA FACIEI.

FRAGMENTUM.

Discite, quae faciem commendet cura, puellae:
Et quo sit vobis forma tuenda modo.
Cultus humum sterilem Cerealia pendere iussit
Munera: mordaces interiere rubi.

Cultus

Integrum hunc libellum fuisse ex ipso Ovidio colligimus, qui in Arte Amatoria:

Est mihi, quo dixi vestrae Medicamina formae,

Parvus, sed cura grande libellus, opus.

De inscriptione non satis constat, quae vulgo circumfertur, ex hoc Ovidii versu videtur constata scripti, quos vidi, nullam agnoscunt, praeter unum Vaticanum, qui de *Ornate faciei* inscribit. prima tamen editio *Medicamam faciem* vocat, quid, si *Artem Medicandae faciei* inscribamus? HEINS. Ovidio vindicavit & Vossius lib. v. Inf. Orat. cap. III. §. 2. verosimile est mihi Ovidium voce *Medicaminis* usum fuisse, sic Petron. cap. CII. *puta insuetam Medicamine faciem distius durare posse.* idem cap. CXXVI. *Quo enim spectas facies Medicamine atrivra.* & ita passim alii. BURM.

1. *Commendet.*] Vid. ad Petron. cap. cx.

2. *Et quo sit vobis cura tuenda modo.*] In nonnullis, *forma tuenda.* NAUGERUS. ex vctustis codicibus lego, *forma tuenda.* MARIUS. Verius omnino est in altero libro & Bibliotheca Maffeiana.

Forma tuenda.

Libro III. De Arte, ubi loquitur de hac ipsa elegia, quae se mulierum medicamina tradidisse ait:

Est mihi, quo dixi vestrae medicamina formae,

Parvus, sed cura grande libellus, opus. CIOFANUS. *Cura tuenda veteres omnes nostri.* Marius Niger ex suis alterum profert, & Ciofanus ex uno Maffeiano. Forte:

Et quo sit vobis ora tuenda modo,

Inf. §. 52.

Cauidae quo possint ora vitare modo,

Forte etiam:

Et quo sit vobis ora linenda modo.

Nam in scriptis nonnullis, *ora tenenda.* HEINS.

3. *Cultus humum quondam.*] Ambo Maff. & ambo Vaticanae bibliothecae libri habent, *cultus humum sterilem.* &c. non male. CIOFANUS. *Humum sterilem* prima editio cum scriptis plerisque recte, quod & in duobus suis Ciofanus invenerat. HEINSTUS.

4. *Munera.*] *Semina* editio prima. vid. ad Remed. 173.

4. *Mordaces.*] Heinsius olim *marcentes*, id est inertes coniecerat. Marius explicat, propter spinas aduncas, quibus horrent, ita dictas. male: *mordaces* dictae infelices herbae, quia urunt & mordent terram, & efficiunt ne feliciores & bonae proveniant. vid. ad Petron. XLIV. *ubi mordere annam,* & *adurere terram* illustravimus. volucrat etiam Heinsius, *mordaces hinc periere rubi,* ex cultu scilicet. BURMANNUS.

6. *Fissaeque adoptivas accipit arbor opes.*] Arbor, cum alterius arboris ramos inlitos habet, adoptivas opes accipere dicitur. Metaphora ab iis, qui alienos, sive extraneos in suas familias admittunt, Lib. II. De Arte:

Dum novus in viridi coalescit cortice ramus,

Concutiat tenerum quaelibet aura, cadet.

Mox etiam ventis spatio durata resistit,

Firmaeque adoptivas arbor habebit opes.

Et lib. I. De Remedio:

Venerit insitio, fac ramum ramus adoptis;

Sitque peregrinis arbor operum comis.

Quec

- 5 *Cultus & in pomis succos emendat acerbos;*
Fissaeque adoptivas accipit arbor opes.
Culta placent. auro sublimia tecta linuntur;
Nigra sub imposito marmore terra latet.
Vellera saepe eadem Tyrio medicantur aëno:
10 *Secile deliciis India praebet ebur.*
Forfiant antiquae, Tatio sub rege, Sabinac
Maluerint, quam se, rura paterna coli.
Cum matrona, premens altum rubicunda fedile,
Adfido durum pollice nebat opus.
15 *Ipsaeque claudebat, quos filia paverat, agnos:*
Ipsa dabat virgas caesaeque ligna foco.
At vestrae teneras matres peperere puellas.
Vultis inaurata corpora veste tegi.
Vultis odoratos positu variare capillos:
20 *Conspiciam gemmis vultis habere manum.*
Induitis collo lapides Oriente paratos:
Et quantos oneri est aure tulisse duos.

Nec

Quomodo fieret adoptio; & quid sit, docui in observationibus in lib. I. Fast. CIOFAN.

7. *Linuntur.*] Vid. ad III. Art. 232. male *le-*

vantur hic unus codex.
9. *Medicantur aëno.*] Unus Vaticanus, *medicantur veneno;* non male, si *medicanda* reponas. *Venerunt* enim omnis fucus & color, quo medicatur aliquid. Remed. 351. sed ibid. 707. *medicantur vellis abenis* dixit. BURMAN.

10. *India praebet Ebur.*] *Mittit* Patavinus.
11. *Tatio sub rege.*] *Regnante* unus Heinsii. ut I. Amor. VIII. 39. unde fortasse repetit librarius: pro *Sabinac*, etiam *puellas* Neapolitanus. ut III. Art. 107.

Corpora si veteres non sic colere puellas.

Sed sequitur. BURMANNUS.

13. *Premens.*] *Sedens* idem Neapolitanus. quod est si defendi possit, malim vulgatam. vid. ad Petron. XVII. *luc adducebat Douza illa Juvenalis II. Sat. 57. Residens in codice pessis.*

15. *Claudebat.*] *Septis* & *ovilibus* includebat. Virgil. Eclog. VII. 14.

Necque ego Alcippen, nec Phyllida habebam,
Depulsos a lacte domi quae clauderet agnos.

MARIUS. Huc respicit forte Juvenalis Sat. VI. 4.

Et pecus ex domum communi clauderet umbra.
Ubi communis legit Lutatus ad Stat. I. Theb. 586. Noster III. Fast. 879.

Inde quater pastor [saturus] ubi clauserat haedos. BURM.

16. *Caesaeque ligna foco.*] Sic legiur in altero Maff. placet. CIOFANUS. fecit alii.

15. *Filia paverat.*] Ergo matronarum filiae pa-

storali officio fungebantur. hanc eandem flaccorum Romanorum severitatem ostendit & Placcus lib. III. Od. 6. iniquens:

Sed rusticorum masecula militum

Proles, sabellis docta lignibus

Versare globas ex severae

Matris ad arbitrium ricesis

Portare sisses. MARIUS.

19. *Adornatos.*] *Vetus lectio* habet, *odoratos;* id est, unguentis delibutus. Propertius ad Cynthiae lib. I. Eleg. II. 1.

Quid juvat ornato procedere, vita, capillo;

Et tenues Con veste movere stans?

Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?

MARIUS. *Vultis odoratos positu variare capillos.* Hanc habet lectionem alter Maff. liber, qui fuit eruditissimi viri, Pauli Marfi, Pificinatis, cujus in Pastorium libros exstant commentarii. Quidam alii, *adornatos*, male, lib. III. Amor. Eleg. I.

Venit odoratos Elegia nexa capillos. CIOFANUS.

Vid. ad dictum locum in Amoribus.

20. *Manus.*] Exemplaria manuscripta habent;

Conspiciam gemmis vultis habere manum. quae lectio magis mihi placeat, tum quia vitatur sibilus, qui gignitur a litera s saepius interposita: tum quia in una tantum manu, id est sinistra, annuli gestari consueverant. MARIUS.

21. *Oriente positus.*] *Paratos* Neapolitanus & Metellianus. hoc est, cinctos. libro tamen VII. Metam. 266.

Addidit extremo lapides Oriente positos. HEINS.

Conc

- Nec tamen indignum, si vobis cura placendi,
Cum comtos habeant secula nostra viros.
- 25 Feminæ vestri poliuntur lege mariti:
Et vix ad cultus nupta, quod addat, habet.
Proin se quaeque parent; nec quo venentur amores,
Refert. munditiae crimina nulla merent.
Rure latent, finguntque comas. licet arduus illas
30 Celet Athos; cultas altus habebit Athos.
Est etiam placuisse sibi quotacumque voluptas:
Virginibus cordi grataque forma sua est.
Laudatas homini volucris Junonia pennas
Explicat; & formâ muta superbit avis.

Sic

Confundi illa verba *paritus* & *paratus* vidimus ad Epist. viii. 82. & ad Calpurn. Declam. 25.

22. *Et quantos onus est.*] Hoc est, duos lapillos tantos, quantos est onus pulvis auribus: id est, quantos ipsae aures vi possent gestare, propter onus & gravitatem. MICYLLUS. *Quanto bonus duo libri, totidem, et quantus honor est.* Lege, *Et quantos oneri est.* Met. x. 105. *Ipsa sibi est oneri curae.* Seneca Hercule Octavo 661.

Nec gemmiferus detrahit aures

Lapis Fob lectus in uada. HEINSIUS. Claud. vi. Conf. Honor. 528. *Bacis onerat candidibus aures.* Senec. de Const. sap. xiv. *onoratas aures dixit.* Tertul. i. de Cult. 9. *Graciles aurium cutes calendariam expendunt;* qui scriptor, credo, menda laborat de luxuria circa annulos agens in Apologet. cap. 6. ubi vulgo legitur, *cum aurum nulla norat praeter unico digito, quem sponsus oppigneravit prorsus anulo.* Ita vulgo. sed in Rhena in editione est, *cum aurum nulla membra norant, praeter unicum digitum,* unde mallem, *cum aurum nulla membra oneraret, praeter unicum digitum:* hoc enim jubent sequentia, *nunc in feminis prae auro nullum est leve membrum.* vid. ad Petron. LV. & LXVI. & supra ad III. Art. 129. BURMANNUS.

23. *Indignum.*] Conjecerat Heinsius, *non tamen indignor,* ut Epistola. xvi. 371.

Nec tamen indignor pro tanta sumere ferrum Coniugo.

23. *Sit vobis.*] Ex vetustis codicibus, praeterquam quod sic exigit sensus, legendum est, *si vobis cura placendi,* subaudi, est. MARTUS. *Sit vobis* scripti plerique. sed alterum ex suis Marius Niger recte praefert. *Non tamen* idem nostri. HEINSIUS.

25. *Foeminae vestri poliuntur lege mariti.*] Ita scripti. Sed legendum, *poliuntur.* sic *mores* Junoniaris lege polire dixit Petronius cap. v.

Artis *juvare si quis amat effectus,*
Idemque magnis applicat, prius mores
Exualitatis lege poluit exatâ.

Quomodo mendosissimos versus esse restituendos censeo. nisi quod primo versu malim, *ambit,* vel, *adamat.* sic & Noëter i. Trist. i. 11.

Nec fragili geminas poliuntur pumice frontes.
Julius Firmic. de Error. Prof. Relig. *Nisi effemineo vultum, cutem poliunt, et virilum sexum ornatum muliebri dedecorent.* HEINS.

27. *Per se quaeque parat, et quos.*] Palatinus, *et quos veneretur amores.* Mihi simpliciter scribendum videtur:

Per se quaeque parat, quos et venetur amores,
Refert. munditiae crimina nulla merent.

DAN. HEINS. Haec foedissime sunt inquinata. *Pro se quaeque parat,* sex libri. *quos et veneretur,* nonnulli alii, cum primâ editione. *veneretur duo, pro Refert,* unus, *Praefert. Refert & Parent* Helmaestadiensis. Non videtur quid commodius extricari possit, quam si legas:

Proin se quaeque parat; nec quo venetur amores
Refert. munditiae crimina nulla merent.

Vel, *munditiae meret.* ut in Amorib. III. XI. 43. *Tacta merent odium.* *Proin* una syllaba, ut apud Maronem xi. 383. *Proinde tona eloquio.* sic & Dein monosyllabum. *Parare* pro *ornare,* unde, *paratus pro cultu.* Propertius libro II. EL. XXIV.

Et se plus uni si qua parare potest.
De venatu amoris alibi dictum. Viderint acutiores. ego enim hic mihi vi satisfacio. Possit & legi:

Se sibi quaeque parent, nec quo venentur amores
Refert. munditiae crimina nulla merent. HEINS.

Legerim:

Per se quaeque parat, nec quo venentur amores
Praefert. munditiae crimina nulla merent.

Hoc sensu, unaquaeque sine ope alterius aut consilio illa parat, quibus se viros capere posse putat, neque tamen palam prae se fert, quomodo venentur, sed solum munditias id efficit, quibus nihil peccare sibi videtur. per se iustissimum locutus Suetonio & aliis. Noëter i. Met. 102. *per se dabit omnia illius.* Hoc jam sequentibus docent; omnes puellas

PER

- 35 Sic potius nos uret amor; quam fortibus herbis,
Quas maga terribili subfecat arte manus.
Nec vos graminibus, nec mixto credite succo:
Nec tentate nocens virus amantis equae.
Nec mediae Marfis finduntur cantibus angues:
40 Nec redit in fontes unda supina suos.
Et quamvis aliquis Temesaeae removerit aera;
Numquam Luna suis excutietur equis.
Prima fit in vobis morum tutela, puellae:
Ingenio facies conciliante placet.
45 Certus amor morum est: formam populabitur aetas,
Et placitus rugis vultus aratus erit.

Tem-

per se scire artem se commendandi; etsi nullum magistrum habent, quia etiam rusticae & quae in monte Atho habitant, se colere solent. BURM.

29. *Rure latent.*] *Jacent* Edit. Bernmanni. *suavitate comas* Palatin.

30. *Cultus.*] *Lego cultas,* ex vetustis exemplaribus: hoc est, ornatas. MARIUS.

31. *Quaerantque.*] *qualiscunque.* Rectius tamen legeretur, *Cuicunque,* scilicet puellarum. MARIUS. Commentator legit, *Cuicunque,* pro, omnibus puellis. quae emendatio paulo durior videtur. Ego verò malim, *Quotacunque,* ut sit sensus: Est etiam quotacunque, hoc est, aliqua voluptas, placuisse sibi, &c. MICYLL. *Quotacunque* malim cum Mycillo. vide Epist. XIII. 86. ubi dictum. *cuicunque* malit Nigser. quod est in Helmaestadiensi libro. HEINSIUS.

34. *Multa superbit avis.*] *Multa avis,* pro *multae aves.* legitur & *muta.* MARTUS. In quibusdam exemplaribus legitur, *Multa avis:* ut annotat commentator. Sed prior lectio mihi magis probatur, tametsi & eâ meliorem optarim. Vocat autem *mutam* (opinor) Poëta, non quia in totum muta fit, sed quod cantum nullum edat, sed tantum inconditum quendam & raucum clamorem. Et quid, si *stulta* legas, pro *multa.* MICYLL. Idem lib. *Mall. cauta superbit.* Alter vero, *muta,* non displicet. CIOFAN. Alii *multa,* alii *stulta.* mihi simplicissimum videtur, quod Palatinus habet, *et forma laeta superbit avis.* DAN. HEINS. Scio *muta* animalia dici. sed libri plerique, *multa.* Puto pro, *culta,* unus Palatinus, *laeta.* unus Patavinus, *cauda.* Forte, *cauda culta superbit avis.* Ciofanus ex uno suo canna profert, an *laeta avis?* nam & *laeta,* splendide vestiti. Mycillus, qui *stulta* legit, aliud agebat. HEINSIUS. Forte, *formas dote superbit avis.* vel etiam *culta* potest retineri, ut apud Phaedr. III. fab. 18. forte scribendum:

Quo mi, inguit, cultam speciem, si vincat sono?
Ubi *mutam* nunc legitur. BURMANNUS.

35. *Vos uret.*] *Lego* ex antiquorum codicum

autoritate, *Nos tangit amor.* ut sit sensus: Facilius nos viros in amore vestrum trahetis cultu corporis, quam magis artem. MARIUS Scripti cum prima editione, *urget.* unus Ambrosianus, *vos urit.* Lege, *Hinc potius nos urit Amor.* vide notas Amor. lib. I. Eleg. II. 8. 17. HEINS. vid. & ad III. Art. 541.

35. *Fortibus herbis.*] Tibul. I. IX. 17. *pollentibus herbis.* Douza.

39. *Finduntur.*] Legendum est ex vetustis codicibus, *Finduntur.* Nam & inferius inquit, *Nec redit:* modo indicativo. MARIUS. Citat haec Carisius lib. I. in verbo *Anguis,* ejus verba sunt: *Anguis cum sit masculini generis, dixerunt tamen et feminini,* ut Tibullus; *bratae detinet anguis.* & Ovidius: *Medicæ Marfis finduntur cantibus angues.* & Varro Atacinus: *Cujus ut adspexit torta caput angue revinctum.* CIOFAN. Tres libri, *funduntur.* duo, *funduntur.* & sic citat Carisius lib. I. pag. 70. neque aliter sensus requirit. Quare sequenti versu, pro *Nec redit,* scribendum:

Nec ruat in fontes unda supina suos.

Vel, *repentat fontes.* deinde &, *excutietur.* ita hisce omnibus sensus conflabit. HEINSIUS. violenti Heinsii medicina videtur, nec ruat. mollis foret certe, nec *repentat fontes.* sed vulgata sana est. Non enim praecipua hic tradit Naso, sed nihil posse in forma curanda artes magicas demonstrat, quod & idem in Arte docuerat, vanas illas esse. BURMANNUS.

41. *Temesaeae removerit.*] *Temesaeia moverit* Vatican.

43. *Prima sit in vobis.*] Potest esse dictum ut III. Art. 380.

In quibus est illi cura placere viro.
Sed mallem, *prima sit in vobis.*

43. *Tutela.*] Cura. Hic est distinguendum: nam dictio sequens *puellae,* casus est rectus, & refertur ad verbum *Placent.* MARIUS. Commentator sic, prima cura fit vobis morum: nam puellae placent ingenio, hoc est, probitate: conciliante scilicet facie.

E c e e

vorem,

Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit,
Et veniet rugis altera causa, dolor.

Sufficit, & longum probitas perdurat in aevum;

50 Fertque suos annos: hinc bene pendet amor.

Disce, age, cum teneros somnus dimiserit artus,
Candida quo possint ora nitere modo.

Hordea, quae Libyci ratibus misere coloni,
Exsue de palca tegminibusque suis.

55 Par ervi mensura decem madaehat ab ovis:
Sed cumulent libras ordea nuda duas.

Haec ubi ventosas fuerint ficcata per auras;
Lenta quae scabrâ frangat asfella molâ.

Et

forem. Mihi autem suspecti hi versus sunt. Nam aut sic legendum puto:

Prima sit in vobis morum tutela, puellae;

Ingenio facies conciliante placet:

Ut puellae vocandi casus sit, & posterior versus per se sententiam faciat, eam scilicet: Facies, sive forma tum potissimum placet, quando ingenium, hoc est, bona natura, sive probitas, eam conciliat, sive commendat. Aut rursum:

Prima sit in vobis morum tutela, puellae

Ingenio faciem conciliante placet.

Ut sit ordo: Puellae placet, formam commendante ingenio, &c. MICYLLUS. Alii alter. Scallero & nobis Micylli lectio placebat:

Prima sit in vobis morum tutela, puellae.

Ingenio facies conciliante placet.

DAN. HEINSIUS. Facies placet bene prima editio cum duobus scriptis, tres alii facies placet. unde Mycillus:

Puellae

Ingenio faciem conciliante placet.

Quod tantum est. HEINSIUS.
46. *Placidus.*] MSS. codices habent, *placirus*. MARIUS.

46. *Aratus.*] Malabat Heinsius, *arandus*.

50. *Perque suos annos hinc bene pendet amor.*] Haec nihil fuit. nec juvant libri veteres. Scribe aihilomius:

Longum probitas perdurat in aevum,

Fertque suos annos. hinc bene pendet amor.

Quintilianus lib. II. cap. IV. *Quare mihi maturitas ne sitimes quidem, nec mista in lacu statim austera sint. sic annos ferant. Ita & aetatem ferre.* Simile mendum infelicit codices Valerii Flacci lib. I. vs. 767. ubi pro, *Italia fort lacrymans*, perperam per lacrymas nunc legitur. HEINSIUS. In Valerio nihil esse mutandum ad ipsum Poëtam docebimus: hic tamen facile ferimus emendationem. vide quae olim ad Petronii cap. 43. notavimus, hinc in glossis, *περὸς ἑαυτὸν τὴν ἡλικίαν εὐφραν.* lege, *αὐφραν.* BURMANIUS.

51. *Discite.*] Hic incipit Poëta docere faciei medicamentum. Quaedam exemplaria scriptum habent: *Disc age, cum, &c.* Mihi tamen magis placet, ut post digestionem, quas fecit, repetat illud verbum, quod in principio libelli posuit, *Discite quae faciem commendat cura puellae.* MARIUS. Commentator addit hoc loco, in quibusdam legi, *Disc age.* Sed quid si legas, *Ergo age?* nam haec particulae transitionibus & epilogis maxime servantur. ut, *Ergo age obare pater, &c.* apud Virg. MICYLL. Non male, qui *discite age* scribunt. Ceterum in Palatino:

Discite, cum teneros somnus dimiserit artus.
DAN. HEINSIUS. Lege, *Disce age* cum Menteliano. nam *jube* paulo post sequitur. prima editio & septem scripti, *Discite*, ut initio operis. quod & MARIUS Niger agnoscit. Mycillus malit, *Ergo age.* Lege etiam, *dimiserit* cum iisdem scriptis & primâ editione. postquam somnus se desistit. HEINSIUS.

55. *Par ervi.*] In Helmaestadiensi, *par ervi;* cum Glossa, *ordi.* Graecis enim ἄρβος dictum, unde minus Thus *orabiam* dixerunt, teste Plinio lib. XII. 14. ab ervi figura; Salmst. Exerc. Plin. pag. 767. & idem Plinius *orbitem* Chrysofoliam ab ervi quoque similitudine lib. XXXIII. 5. dictam ait. HEINSIUS.

56. *Sed cumulent.*] Forte, *et cumulent.* IDEM.
59. *Caesent.*] *Cadant* scripti quique & prima editio. IDEM.

59. *Vivaci.*] Vide quae notavi ad lib. III. Met. 124. CROFANUS.

60. *In hac.*] Lege, in *haec* ex vetustis exemplaribus. in *haec* igitur, scilicet *cornua*. MARIUS. Haec mendosa sunt. in *hoc solida* tres libri. in *haec solida* duo. unus, *et hoc solido*. Moreti codex, in *hoc solida* sexta *fac agis eat.* sexta etiam in aliis. Legendum, *et hoc solidi sexta face agis eat.* in *haec* lectio est Nigri. infra:

Huc novies tanto plus tibi mellis eat.
Sexta subintellige pars. sic *sextula*, sexta pars unciae apud Rhennium de ponderibus. *solidus* as vel *assis*, idem

Et, quae prima cadunt vivaci cornua cervo,
60 Contere: in haec solidi sexta face assis eat.

Jamque ubi pulvercae fuerint confusa farinae,
Protinus in cribris omnia cerne cavis.

Adjice Narcissi bis sex sine cortice bulbos,
Strenua quos puro marmore dextra terat:

65 Sextantemque trahat gummi cum semine Thufco.
Huc novies tanto plus tibi mellis eat.

Quaecumque adficiet tali medicamine vultum;
Fulgebit speculo levior ipsa suo.

Nec tu pallentes dubita torrere lupinos,
70 Et simul instantes corpora frige fabas.

Utra-

idem qui & *solida libra* antiquis. HEINSIUS.

61. *Namque ubi.*] In nonnullis, *jamque*, & fortasse rectius. NAUGERIUS. ex manuscriptis exemplaribus legendum, *jamque*. MARIUS. imo, *jamque*. DAN. HEINSIUS. *jamque* prima editio & scripti. quomodo MARIUS quosque Niger & Naugerius ex suis annotarunt. HEINSIUS.

62. *In numeris omnia cerne suis.*] Sic quidem in omnibus adhuc impressis exemplaribus legitur: sed nullus decens sensus ex hac lectione elici potest. Legendum igitur est ex manuscriptorum exemplarium autoritate, *Protinus in mundis omnia cerne cavis*. Purganda, inquit, haec tibi sunt cribris.

Nec mihi displiceret, si pro *In mundis*, quae sunt duo verba, legeres, *Innumeris*, id est, densissimis, artissimis, angustissimis. Nam & inferius ait, *Per densa foramina cerne*. MARIUS. Legendum, *Protinus innumeris omnia cerne cavis*. Intelligit enim cribrum, cujus cava, hoc est foramina, infinita sunt. MICYLL. *Protinus in numeris omnia cerne suis*, legitur in omnibus excusis. depravat. In scriptis autem, *innumeris omnia cerne cavis*. Verre: ut sit staccati cribri periphrasis, quod innumereabilia habet foramina. Aut lege auctoritate aliorum vet. exemplarium, quibus se usum esse affirmat Dominicus MARIUS Niger, homo doctissimus, *Protinus in mundis omnia cerne cavis*. Id est, ut ipse loquitur, purganda haec tibi sunt cribris. CROFAN. *In mundis*, legit Domitius MARIUS Niger ex suis libris, vel *innumeris*. quod & alii secuti sunt. in *numeris cavis* scripti nostri cum primâ editione praeter duos, qui, in *numeris suis*. in *numeris conde cavis*, Neapolitanus. Lego:

— *In cribris omnia cerne cavis.*
Ita medicis passim loquuntur. Noster infra:

— *Per densa foramina cerne.*
Hinc *saccernere cribris* apud Plinium XVII. IO. & *cribris incernere* apud Columellam lib. V. 6. HEINSIUS. Plin. XXXV. 5. *Deinde tenui cribro cernitur, postea molitur, ac deinde tenuius cribratur.*

64. *Strenua quas.*] Legendum est, *quos*. scil. *bulbos*. MARIUS.

64. *Puro marmore.*] Forte, *pario*, HEINSIUS.

65. *Terat.*] Legitur in exemplaribus etiam, *trahat*, ut inferius: *Quod trahat in partes uncia sexta duas.* Idem.

Ponderibus justis fac sit utrumque trahens.

MARIUS. Terat scripti plerique. Neapolitanus, *sexstantemque trahat*. alii duo, *sextantem trahere*. sic & mox vs. 80. lego, *trahant*, bulbi nempe. vide quae noto mox vs. 92.

65. *Gummi.*] Casus est rectus. Ordo enim est: *Gummi cum semine Thufco trahat sextantem*. Hic est indeclinabile, & generis neutri *gummi*. Coluella tamen lib. 13. *Qualis est gummi*, inquit. Est autem gummi lacryma arborum conglutinata, ut persici, cerafi, & similitum. Scribendum videtur *gummi* per duplex *mm*. nam Graeci ὄμμιν dicunt. Fiebat in Italia (ut lib. 15. doct Plin.) è *gummi oleum*. MARIUS.

65. *Semine.*] Semen licet proprium est frumenti genus, non distimile farri: quod & Zeam appellatur, ex quo alica fiebat, ut doctet Plin. lib. 18. IDEM.

65. *Thufco.*] Quia in Thufcia optimum nascetur. Mihi tamen magis placeat, si legeretur, *Tufu*, id est, trito in mortario: sed nullum habeo exemplar, cujus autoritate nitar. IDEM.

66. *Et novies.*] Legendum est, ut in manuscriptis exemplaribus legitur, *haec*. id est, in haec omnia quae supra commemoravi. *Novies tanto plus*: hoc est, una libra cum dimidia: quod efficit novem sextantes, id est, uncias decem & octo. Tanto, scilicet sextante. Nam dixerat paulo ante, *Sextantemque trahat*. IDEM.

67. *Quaecumque adficiet.*] Malim, *insoliet*. HEINSIUS. Vide locum Petronii cap. CII. in initio adductum.
69. *Prædere.*] Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *Nudare*: hoc est (quod supra dixit) exuere de suis tegminibus. MARIUS. *Nudare* est ve-

Utraque sex habeant, aequo discrimine, libras:
 Utraque da nigris comminuenda molis.
 Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis
 Desit, & Illyricâ quae venit iris humo.
 75 Da validis juvenum pariter subigenda lacertis:
 Sed justum tritis unciâ pondus erit.

Addita

ra lectio. CIOFANUS. Posset hoc admitti, si bona fide ita codices habere constarent. nam ita *nuda bordea* supr. vs. 56. sic III. Fall. 557. recte codices:

*Tertia nudandas acceperat area menses.
 Ita grana vestita.* Petron. cap. CXXV. BURM.
 70. *Et simul instantis corpora frange serae.* Ita quidem in omnibus, tam impressis, quam manuscriptis exemplaribus, quae ad manus nostras pervenerint, legitur hocpennatrum. sed dubio propter inest mendum: nam quid in hoc loco significet *sera* cum suo adjectivo non liquet. ut fortasse legendum sit:

Et simul instantis corpora frange fabae.
 Verum nihil sine exemplarium autoritate est immutandum. Poterit enim quandoque in lucem prodire exemplar aliquod, ex quo hic locus, alique in hoc praefertim libello, quem non libellum, sed potius fragmenta libelli de medicamine faciei quis iure appellaverit, emendari poterunt. MARIUS. Hic verus asteriscus notatur, quod haud dubie corruptus est. Placet autem emendatio interpretis, qui putat legendum:

Et simul instantis corpora frange fabae.
 Nam & alibi lomentum, hoc est, farinam fabaceam legitimus veteribus in usu fuisse ad complanandum cutem. Hinc & Martialis dixit lib. III. 42.

*Lomento rugas uiri quod condere tentas
 Polla: tibi ventrem, non mihi labra linis.*
 Simpliciter pateat vitium, fortasse pusillum:
 Quod regitur, majus creditur esse malum.

Item lib. XIV. 60. de lomento:
 Gratum minus eris, scisso nec inuitale ventri,
 Si clara Stephani balnea luce petes. MICYLLUS.
 Et simul instantis corpora frange serae, in omnibus, quos vidi, libris impressis. Pessime. In uno Maff.

— instantis corpora fige fecce.
 — & utroque Vaticano:
 — instantis corpora frangit serae.

Nullus est his lectionibus cliticus sensus. Placet itaque legere cum Nigro, qui ingeniosissime emendat:

— instantis corpora frange fabae.
 Fabis enim in his rebus, quae a poeta hic describuntur, utuntur mulieres. Instantis etiam legendum videtur Muretus, antequam ego Nigri commentarios inexistimarem. Quod epitetion proprium est fabae. M. Tullius lib. I. De Divinat. Pythagorae interdictionem puniatur, ne faba vescerentur, quod

habet inflationem magnam in cibis. Idem lib. II. Quasi vero eo cibo (fabâ) mens, non venter infletur. CIOFANUS. *Legi, instantis. Et simul instantis corpora frange fabae.* Ac Ciofanum adi. DAN. HEINS. Erugiferae scripti potiores. quomodo & ex suis Ciofanus notat. unus ex nostris, frigeferae. Helmaelt. frange serae. Ciofani unus, fige fecce. Ipse Nigri emendationem probat, legentis, instantis corpora frange fabae, quod & Mycillus amplectitur, & Muretus. Ego diu est quod, insistentis propriis veltigis depravatae lectionis, emendabam:

Et simul instantis corpora frange fabae.
 Nam instantes habebat codex unus Patavinus. instantes corpora recte fabas dixit, quod nihil fit statuentius his. sic instantes corpora Deos apud Persium reperies Satyra v. quo & Juvenalis illa Satyr. III. 293. referenda:

*Cujus conche tumes? quis tecum scitille porrum
 Sator, & elixi vervecis labra comedit?*

Ubi Scholiastes antiquus, *cujus faba inflatus es?* Est autem frigare, idem quod torrere. Phinius XVII. cap. VII. *Graeci persisum aqua horpudo siccatum nocte una, ac postero die frugunt, deinde molis frangunt.* Hinc frictum cicer apud Plautum, frictum triticum, frictum sal, fricta ova apud alios passim. Proci autem primam syllabam inde liquet, quod Nonius Marcellus observet, *Frigit, quando significat erigit, corripere primam syllabam.* quod non addidisset, si in frigit pro torret eundem usum obtinerent opinatus esset. Diomedes lib. I. *Sunt quaedam praefixa à diversis instantibus derivata, ut frigo, friges, frixi, & frigo, frigis, frixi.* Idem notat Phocas Grammaticus. Apud Festum, *Frigeri & frictum à Graeco venit Phixiv. Lege, Φρυγίη.* Nam vetustissimus codex Vossianus, *frigin.* Glossae Stephani: *Frigit, Φρυγίη, ρυγανίζε.* bene. Fuit cum *pinis* fabae legendum putarem: ut auctor Panegyrici apud Pisonem:

Humida callosa cum piniferis bordea dextra.
 Superiori versus pro, *nudare lupinos*, quod Marii Nigri commentum est, (nam in scriptis audare nulquam comparat, quicquid ille de suis id adfirmat, probeque Ciofanus) prima editio & tres scripti, praebere. Moreti codex, *pullere* & sex alii. Ambrosianus & Helmaeltiensis, *torrere.* Torrida farina Iast. II. initio de februis, non male unus Patavinus S. Antonii, *terere.* Palatinus, *ferre:* Scriba, *frondere lupinos.* Seren. Sammon. cap. IV. *Coepa farris uti frondentibus edita saxis.* Festus:

Fres.

Addita de querulo volucrum medicamina nido
 Ore fugant maculas: Halcyonca vocant.
 Pondere, si quaeris, quo sim contentus in illis;
 80 Quod trahit in partes unciâ sexta duas.
 Ut coëant, apteque lini per corpora possint,
 Adjice de flavis Attica mella favis.

Quam-

Frondere est frangere. unde & faba fressa. inde & distubus dicimus frondere. Pacuvius apud Nonium Antiopa. *Fruge frendo solas ac sic probere. Accius Troadibus, Sazo fruges frendas.* Nihil his inquinatus. Lege, *Fruges fronde molis saxis probe.* Papias: *Fressa, fracta, divisa, mollis, à frendo dicta.* Hinc fressa faba apud Martialem, Columellam, alios, & cicera fressa apud eundem Columellam lib. II. II. Varro de Re Rust. lib. II. cap. 4. *Amisso nomine latentis dicuntur nescientes, ab eo quod nondum fabam frondere possunt.* Pallentes lupinos dixit, ut pallentes subam Martialis. HEINSIUS.
 71. *Habeat.* Lego, *habeant*, ut est vetus lectio. MARIUS.
 72. *Utraque de nigris comminuenda molis.* Vetus lectio est, *da*, id est, praebere. MARIUS. Alius, *det nigris.* Puto, *scabris molis*, ut supra. *Lentâ jubet scabra frangat aëstia mela.* ubi Moreti codex, scribera, posset & legi:

Utraque puniceis [aut minuenda molis].
 Vel, *da minuenda.* sed hoc à vulgata lectione longius abit. Melius, *da pigris comminuenda molis.* libris est in Patavino. *pigras* autem, molas propter aestillum, lupra sentam aestillam dixit vers. 58. pro utraque vetustae editiones & duo scripti, *Letaeque, unus, Letaeque.* Forte, *Fritillaeque.* HEINSIUS.
 73. *Nec cum cerussa.* Legi ex vetustis exemplaribus, *nec cerussa tibi.* MARIUS.
 73. *Nitri.] Vitri* editiones praefatae & scripti octo. nitrum fuit genus apud Theocritum initio Syracusanorum. HEINSIUS.
 74. *Tris.] Vid.* Rhod. ad Scribon. Larg. cap. XLIV. LXXXIX. & alibi.
 75. *Juvenum.]* Ancillarum. MARTUS.
 76. *Sed justum.]* Et unus, Lege, *Quis justum tritis.* HEINSIUS.
 77. *Addita da.]* Id est, addere. Sed rectius legeretur, *Addio de querulo.* Permissico, inquit, & Halcyoneum medicamentum: de quo sic ait Plin. lib. 32. *Et & mari Halcyoneum appellatum ex nidis (ut aliqui existimant) halcyonum, & ceycum. ut alii, de sordibus spumarum crassescensibus: alii de limo, vel quadam maris lanugine. Quatuor ejus genera: cinereum spissum, odoris asperi: alterum molle lenius, odore fere algae: tertium candidioris, veniculis: quartum punicosum, spongiosaque purri simile, pene purpureum. Quod optimum, id est, Adlesium vocatur: quo candidius autem, hoc minus probabile est.* De Halcyoneo multa Diofcorides lib. 5. *Quae*

ut Naso lib. XI. Met. 734. ubi Halcyones fabulam describit, inquit.
*Dumque volas molle similem, plenumque querelae
 Ora delere sonum tenui crepitantia rostra.*
 MARIUS. *Addita da*, vulgo, sed placet commentatoris lectio, qui pro *addita da* legit, *addio de*: nam ablativi; *Querulo nido* praepositionem *de* requirunt. MICYLLUS. Legendum ex altero Maff. *Addita de querulo.* etc. Ut sit praepositio, non autem imperandi verbum. Male alter emendandum putavit Nigro. CIOFANUS. In Palatino erat, *Additaque.* Hoc est, *Additaque de querulo volucrum medicamina nido.* DAN. HEINSIUS. *Addita de* quatuor libri. *Additaque duo, Addita quod unus, alius, Addita que.* Lego, *Adjice & de querulo.* Marius Nigro, *Addio, quod Mycillus probat.* Ciofanus. *Addita de.* querulos etiam nidos dixit Seneca Hercules Purenite: 147.
*Pennisque novo credere solis
 Gestit querulos inter nidos
 Thracia pulex.*

De Halcyoneis medicamentis Plinius libro XXXII. cap. VIII. HEINSIUS. Ego Ciofanum lectionem recepi, quae sententiam efficit rotundioram; *Nidus querulus vero nidus, pulvis. Querulus domos* dixit Claudian. praef. ad Nat. Conf. Honor. vs. 5. ubi vid. Barth. & ad Stat. v. Theb. 637. & HEINSIUM ad Claudiani d. h. *loquacem nidam* dixit Juvenalis Sat. v. 142. de pueris, imitatus Virgilium. lib. XII. 475. qui ita pullos vocaverat. Plinius quoque de liberis dixit. lib. XXXV. 3. *Decoras res; utique; si liberorum parvulis immingibus, cum nidum autem jobolis pariter ostendat.* vide Vales. ad Ammian. XIV. 6. ubi nescio cur nidus liberorum non possit notare multitudinem liberorum. de libide Solinus cap. XXXIII. *Serpentium populatur ova; gratissimamque ex his escam nidis suis desert.* & Amm. Marc. XXII. 15. *Inter Aegyptias alites libis sacra ex amabilis ex innocua; ideo quod nidulis suis ad cibum suggerens ova serpenti esset, ut reserant mortiferas pestes absumptas.* ubi vide Lindenbrog. BURN.
 80. *Quas trahit.]* Legendum est: *vetustissimi exemplaribus quod; scilicet pondus.* MARIUS. Bene Scaliger:

Quod trahit in partes unciâ sexta duas.
 DAN. HEINSIUS. *Quos trahit duo libri. unus. Quae per unciam sextam Marius Nigro scilicet hinc intelligit.* Scribe cum Scaligero, *unciâ sexta.* HEINSIUS.
 E e e e 3 81. U

- Quamvis tura Deos, irataque numina placent;
 Non tamen accensis omnia danda focis.
 85 Tura ubi miscueris radenti tubera nitro;
 Ponderibus iustis fac fit utrumque triens.
 Parte minus quartâ dereptum cortice gummi,
 * Et modicum è myrrhis pinguibus adde cubum.
 Haec ubi contritis, per densa foramina cerne:
 90 Pulvis ab infuso melle premendus erit.

81. Ut cœtant atqueq; lini per corpora possint. Lini exponere pro illini & iniungi, non per lineas induci, ut commentatur. MICYLLUS.

85. Tubera.] Quaedam exemplaria scriptum habent, Corpora. Sed & Tubera optime legitur: hic enim Tubera non significabit terræ fructum, sed morbi genus, hoc est, tumores quosdam in corpore humano, in facie præsertim: quales sunt clavi, papulae, ficus, verrucæ, & id genus alia. de quibus Plin. lib. 21. inquit: Prima propolis alvorum aculeos, & omnia infusa corpori extrahit, tubera discunt. Idem lib. 20. Tubera, & quæcumque emolliri opus sit efficacissime, asferino adipe curantur, & alibi facies. MARIUS. Radenti corpora, boni libri, CIOFANUS. Male multi ex scriptis radanti. illud vero recte, quod quinque exhibent, radenti tubera nitro. Metam. VIII. 808. immodico prodibant tubere tali, tubera hic posuit pro furunculis, papulis, pustulisque. de hac nitri vi videt Plinium lib. xxxi. cap. x. Videtur ex suis libris veram lectionem Marius Niger; sed in contraria itum est incite à Ciofano. radere, pro eradere. ut monuit Amor. lib. III. Eleg. ult. radere tubera etiam Juvenalis dixit, sed de terræ tuberibus. Satyra v. 114.

Anferis ante ipsum magni jecur, asferibus par Alitis, & flavi dignus ferro Meleagri
 Eumaz aper: post hunc raduntur tubera, si ver
 Tura erit; & faciem optata tonitrua cocinas
 Majoris.

Ita veterimi codices locum illum exhibent. Perperam vulgo, Spumas aper, & traduntur tubera. Idem. Juvenalis Satyr. xiv. 6.

Nec melius de se cingam sperare propinquo
 Concedat juveni, qui radere tubera terræ.
 Bolium condire, & eodem jure narantes
 Mergere fœdulas didice nebulo parente.

Ceterum in superiori Juvenalis loco pro & flavi Meleagri, epitheto otioso, libens repofuerim:
 Validi dignus ferro Meleagri

Eumaz Aper.
 Et tibi dignus scriptum fuerat antiquitas, cum vò
 si geminare librariis neglectisset. hinc flavi postea factum. Si quis malit, navi, seu gravi Meleagri, nam utrumque dicebatur, nili repugnem, sic apud Valerium Flaccum lib. III. 144.

Mibi dextera ferro
 Navet opus. HEINSIUS.

Flavum vocat non ipsum Meleagram, qui olim aprum Calydonium fixerat, sed appellat per jocum Ministrum delicatum habitu venatorio, quasi alter Meleager esset, qui Ciffurus erat aprum, & eo referi illa Petronii, cap. xte. Ad findendum aprum non ille Carpus accessit, qui altitia lateraverat, sed barbatus ingens, fasciis cruralibus adligatus, & altila subornatus polymita, strictoque venatorio cultro latus apri vehementer percussit. BURMANNUS.

86. Ponderibus iustis fac fit utrumque trabens.] Ita omnes libri excusi: itaque legit Niger. Quæ monstruossima planè est lectio. Germanissima reperitur in utroque Massicæno.

Utrumque Triens.
 Est enim triens, ut Priscianus, cum alibi, tum in carminibus de ponderibus & mensuris, docet, ponderis genus, quod quattuor uncias continet: item mensuræ genus, ut idem ait. Interdum, auctore Theophilo lib. II. Insistit. tit. xiv. quartam hereditatis partem significat. CIOFANUS. Bene Ciofano, triens, DAN. HEINSIUS. Jam Ciofano monuit, utriusque ex libris esse scribendum, quomodo & duo ex nostris cum primâ editione. Sed lege insuper:

Ponderis ut iusti fac fit utrumque triens. HEINSIUS.
 87. Dereptum cortice gummi.] Lege dereptum, & vide quæ nota Amor. lib. I. El. v. 13. IDEM.

88. Cubum.] Sic in omnibus quæcumque vidi exemplaribus legitur. Ego aliud quid desidero: suspicor enim inesse mendam, nisi per cubum carnem aut condimentum ex Myrrhis, quæle Græcis σαρκώδης vocant, intelligere mavis. MAKIUS. Alter liber Vaticanus, & ambo Massicani perspicue habent: adde cubum. optime. κύβου Græcè: Tessera Latine: Dado Italicè, est. Talis igitur hoc loco sensus: Et adde modicum cubum è myrrhis pinguibus. Id est, tantum ex myrrhis pinguibus detrabe, & iis; quæ jam dicta sunt, adde, quantus est parvus cubus. A κύβου venit κύβου, quod est tessera ludere. CIOFANUS. Palatinus, cubum, MSS. Ciofani, subam. DAN. HEINSIUS. Cubum Ciofano ex suis libris. quomodo & duo ex nostris. Sed Palatinus, medium cubum, cubus pro Amphora ponitur apud Rhemium, qui priorem producit. Amphora facit duas urnas. Huij tantum myrrhæ & minus certe liberalis codex Palatinus, qui dimidiam cubo aufert partem, At Ciofano pro

- Profuit & marathros bene olentibus addere myrrhis;
 Quinque trahant marathri fortipula, myrrha novem;
 Arentisque rosæ quantum manus una prehendant,
 Cumque Ammoniaco mascula tura sale.
 95 Hordea quem faciunt illis adfunde cremorem.
 Acquent expensas cum sale tura rosas.
 Tempore sis parvo molles licet illita vultus;
 Haerebit toto multus in ore color.

Vidi

pro tessera quadrata interpretatur. Ne illud quidem placet: ut dicat Ovidius myrrham addendam esse ad mensuram modicæ tesserae. Sed quare myrrhæ hic meminit, cum paulo post myrrhæ fiat mentio? codex Neapolitanus ante quingentes annos scriptus; modicum emittis pigris. Patavinus, è multis, prima editio, modicum maris pigris. Bartholini liber vò è non agnoscit, ut nec quatuor alii. Vaticanus, maris, pro cubum etiam, solum Patavinus. Scribo, Et modicum missis pigris adde thymum, nili malis, pigris pigris, hoc est in pilo tunis. thymus certe huic rei non inepta videtur. De Pigris Plinius lib. xxxi. cap. xxxi. Pigris ab insigni amaritudine cognominatur, ac diximus: rotundo folio. Tollit eximie verrucas. potest & legi, modicum missi thymi. HEINSIUS. Slighteriosus volebat, adde serpum, adde serpulam, cuius primam corripuit Remm. Palaemon, qui sub Claudio vixit:

Gramma vocant, serpulam nostri dixere pigræ.
 Mox vers 92. Serpulum in memorat.

89. Haec ubi contrivis.] Legitur in exemplaribus etiam, conteris, sed utrobique fit mendam necesse est. Nam si Conteris leges, grammaticalis regula repugnat: tero enim verbum habet præteritum trivi, & (quod vel pueris notissimum est) præteritum perfectum, plusquamperfectum, & futurum modi subjunctivi debet sequi formam præteriti indicativi. Quod si quis Contrivis legere voleat, incidit in Scyllam, cupiens vitare Charibidem. Siquidem syllaba repugnabit: Contrivis enim in hoc loco corripit secundam syllabam, alioqui natura longam: cum trivi præteritum bisyllabum primam producat. Verum quando nesciam alter legitur, sequamur vetustiorum lectionem, quæ est, Contrivis: & dicamus esse troicum Syllolen, qui fit, quoties longa syllaba corripitur metri necessitate. Sic Maro in 1. Aeneid.

Connubio jungam stabili, præprimque dicabo.
 Sciendum tamen est (ut inquit Honoratus) plurimque in compositione vel derivatione principalitatis naturam mutari: ergo hic propter compositionem mutata est natura syllabæ. Quid si Contrivis per syncopen legamus? id quidem, est in nullis vel impressis, vel manuscriptis exemplaribus à me lectum fit, mihi tamen magis placet, ne aut in syllaba carmen claudicat, aut grammatica-

lis regula repugnet. MAKIUS. Contrivis primâ editio & plerique scripti, conteris Moreti codex, Conteris pro contrivis. Nam Clarissus notat ex Apulejo, Tero, teris & trivi, dicebant & conteris, de quo nonnulli jam dictum ad Epul. xix. Vers. 17. ut hæc coactant cum sequentibus, castigandum forte:

Hic, ubi contrivis, per densa foramina ceris,
 Pulvis ab infuso melle premendus erit. HEINSIUS.
 Posset defendi contrivis, ut intrisii apud Terent. Phorm. II. 1. 41

91. Marathros.] Flores esse autumo, à quorum pulchritudine fortasse Tibullus puerum, quem amabat, Marathros appellavit. De his tamen nunquam alibi me legisse memini. Sane Græci μάραθρου dicunt, quod Latini foeniculum appellant: licet Græco vocabulo & Latini utantur. Sed non de hoc agitur hic. MAKIUS. Arbitror legendum, Marathros, ut foeniculum significet. Neque repugnat genus, cum pleræque ejusmodi nomina in us & in um declinata reperiantur. Nam Hissopus, Hissopum, Intybus, & Intybum, crocus & crocum, & id genus alia. MICYLLUS. Marathros legit Micyllus, ut foeniculus intelligatur. Marathros certe nihil vox est. HEINSIUS.

92. Quinque parent.] Vetus lectio est, parent; ut fit modus imperativi. MARIUS. Muretus legit, Quinque trabant, quod verbum ad pondus mystice accommodatur. Sic Græci utuntur verbo ἔλασαν. CIOFANO. Rectè Muretus olim, teste Ciofano: Quinque trahenti marathi serpula: myrrha novem, DAN. HEINSIUS. Parent scripti plerique cum prima editione. Unde Muretus, teste Ciofano, Quinque trahant, ut supra:

Sextantemque trahat gummi cum semine Thusfo.

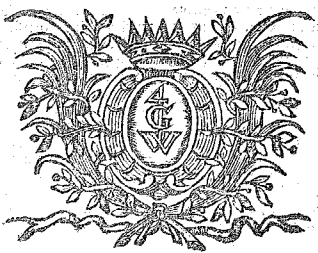
Et, Quod trahit in partes uncta festa duas.
 Pro novem quidam libri, decem. HEINSIUS.
 95. Hordea quæ faciunt.] Sic equidem in omnibus adhuc impressis exemplaribus lectitatum est. sed non recte. Ergo vero ex vetustis exemplaribus lego, quem. MARIUS.

95. Infunde.] Rectius tres libri, adfunde. HEINSIUS. Ergo cremorem.] Cremor id fortasse est, quod Dioscorides κρέμωον appellat. Cornelius Celsus cremorem pisanæ pro succo fere accipit, ut hic Naso. MARIUS.

Vidi quae gelidâ madefacta papavera lymphâ
10000. Contereret, tenebris illineretque genis.

96. *Expensus.*] Ad libram scilicet, id est ponderatus. Apparet autem hoc carmen *sedulo* esse ac suo sine carere. Nam versus, qui ultimo loco ponuntur, etiam alios quosdam ad descriptionem coeptam absolvendam postulare videntur. sed haec haecentus. MICRELLUS.
97. *Mollis.*] Lego ex vetustis exemplaribus *mlier*, ut aliquis sensus elici possit: & ex MSS. codicibus *illita vultum*, ut sit synecdoche: quemadmodum apud Virgilium lib. 1. Aeneid. 561.
Tum brevisiter Dido vultum dimissa profatur. MARTIUS. Scribe, *Tempore sic parvo molles linat illita vultum*, vel *linat*. Deinde, *Haerebit toto nullus in ore color*.

DAN. HEINSIUS. *Molli vultu* quinque scripti, *mollis vultu* prima editio & sex alii. *mollis vultus* duo, Lego:
Tempore sis parvo molles licet illita vultus.
Non sit. supra:
Nec tu palentes dubita torrere lupinos.
Et:
Nec crassa tibi nec nitri spuma rubentis Desit.
HEINSIUS.
98. *Haerebit toto nullus in ore color.*] Duo libri scripti: *multus in ore*. Vere omnino. CIOFANUS. *Molles* quinque libri. bene, quod & Ciofanus observavit, vid. lib. 1. Amor. Eleg. ult. v. ult. IDIUS.

P. OVL

P. OVIDII NASONIS HALIEUTICON. FRAGMENTUM.

* * * *

Accepit mundus legem: dedit arma per omnes,
Admonuitque sui vitulus sic namque minatur,

Qui

Si hoc poema, quod *Halieuticon* inscripsit OVIDIUS, ad nos integrum pervenisset, nemo sane esset ex omnibus honestarum artium professoribus, quin ex eo summos fructus summa cum voluptate perciperet. Sed, quando neque spes ulla est fore ut reperitur, neque ullus hodie, quod equidem sciam, exstat liber scriptus, cujus ope, quae maxima, ac turpissima ei inlicita sunt, vulnere sanari possint, dandum esse operam censui, ut, si quid auxilli, quod perexiguum plane est, industria mea adferre possit, experirer. Evolvi itaque eos, qui penes me sunt, auctores, qui de piscibus aliquid litteris mandarunt, & eruditissimos in Urbe viros conveni, quos rogare non desisti, ut hac in re mihi, quoad possent, auxilio essent: à quibus quid acceperim, ut illustrarem, suis locis significabo. CIOFANUS. Hoc poematum cum Ovidianum esse testetur Plinius, idque plus uno loco, non est quod de auctore dubitemus: sed lacrum ad nos pervenit, nec id in fine tantum, cum ipsum quoque initium desideretur. Reliqua adhuc valde luxata ac foedum in modum turbata sunt. Nam nisi iustum hoc fuit poema, inopportune admodum (dicendum enim) inseritur digressio illa de quadrupedibus, nisi illa ex alio opere huc irrepsit, aut post Nasonis mortem, quae in scriptis ejus inventa erant, aliquis turbato ordine vulgavit. Ceterum Hieronymus Columna Commentariis ad Ennii Phageticam hoc Halieuticon Ovidii longe auctius in lucem profert, descriptum ex veteritino, ut ait, codice à Sertorio Quadrimano, cui id acceptum refert. Sed nollem vir cetera naris

enunciate passus esset sibi fucum hic fieri. Esse enim ab homine mediocri ingenii consuela liquido apparet, nec linguae Latinae satis perito. Porro quicquid in recensione hujus fragmenti castigavimus, id codici Thuaneo ante septingentos annos scripto debetur; ne in singulis, praesertim levioribus, àu sit haerendum cum tacto lectoris. idem vetus codex, INCIPIT OVIDII VERSUS DE PISCIBUS ET FERIS. Codex chartaceus Ambrosianus inscribit HALIEUTICON cum vulgatis. HEINSIUS. Illustravit hoc poema Scholii suis Conradus Gesnerus in libellis tribus novis de Piscibus & aquatilibus Tiguri in 8. quem librum ipse vocat Progymnasmata in historiam aquaticam, quam postea majori mole edidit. Deinde Janus Vlietius in Venatione Novantiqua recensuit, quorum vitiorum Scholia nostris adjunximus. Primum vero fuisse Paulum Manutium, Aldi fil. qui in lucem edidit, Gesnerus in praefatione docet, auxiliis vero Actium Syncerum Samnazarium ex Gallis manu scriptum.
1. *Accepit mundus legem etc.*] Multa hujus principii carmina una cum ingeniosissimis, atque eruditissimis viris Petro Ciacono, & M. Antonio Mureto, Ovidii non esse censio. CIOFANUS. Swartius lib. 1. Analict. cap. 5. legit, *regem*: inerte, licet approbatores repperent magistrum suum Barthol. lib. xiv. Advers. 11. *Legit* est consans ille & perpetuus naturae ordo, quem omnia creata sequi debent. quae *para*, *foedera mundi* passim à Poësis dicuntur. sic Valer. Placc. 1. 213.
Legem defendere amicti.
Pufff

Ad

Qui nondum gerit in tenerâ jam cornua fronte;

Sic damae fugiunt, pugnant virtute leones.

5 Et morfu canis, & caudae sic corpius iclu:

Concussisque levis pennis sic evolat ales.

Omnibus ignotae mortis timor, omnibus hostem,

Præfidiumque datum sentire, & noscere teli.

Vimque

Ad quem olim plura notavimus. *accipere legem* etiam dixit Nofter lib. x. Met. 50.

Hanc fixam & legem Rhodopeus accipit Orpheus. Et Petronius cap. xxv. *Nec puella ejus astatis esset, ut mulieribus patientiae legem accipere posset.* vid. ad lib. iv. Met. 703. BURM.

1. *Dedit arma per omnes.*] Nescio an fatis Latinae. deinde de omnibus fallum est. fors fuerit:

— *Dedit arma, fore omnes*

Amoribus sui. HEINSIUS.

Certe corruptus locus. an enim mundus dedit arma? & quibus? forte illa, *accipere mundus legem*, cum praecedentiibus, quae perire, includenda parentibus, & *naturae*, de qua antea agebat, intelligenda, quae dedit arma animalibus omnibus, per arma vero intelligit illa animalium membra, quibus se defendunt, ut Plinius vocat etiam lib. xi. cap. 37. ita *natans arma* vocat lib. v. Met. 540.

Neus ferax, quibus arma dedit natura, laesses.

Sic *exarmare* Valer. Flac. vii. 597. tibi nos plura, sic contra *inermes* dicuntur imbelles bestiae. vide quae compluvit Ouzel. ad Minur. Fel. cap. xvii. ubi vitio forte operatum mox in Ovidii versibus legitur, *caudae sic strepitus iclu*, qui error nec in renovata editione Clar. Gronovii sublatus est. BURMANNUS.

2. *Minatur.*] Ita Pythoeus edidit ex MS. Thuan. nisi fallor, qui sic habet: *vitulus quae manique miratur.* Ald. ex MS. Sannazari edita: *minaci.* forte: *vitulus sic manque minaci,* Quae nondum gerit, intendit jam cornua, fronte. VITIVS. Thuan. *vitulus quae manque minatur.* Ambrosian. *vitulus manque minatur.* quae minatur reposuimus. HEINS. *minaci* vulgo. *minatur* Margo Gesneri. mallem, *vitulus sic nempæ minatur.* vid. ad tr. Met. 474. BURM.

4. *Vitulus leones.*] Heinsius conjecerat, *riutuquo* *homo.*

6. *Concussisque.*] *Concussisque levis pennis MS. VITIVS. Pinnis* Edit. Gelii. & Pith.

7. *Ignotae mortis.*] Forte, *innatus mortis timor.*

9. *Sic & Scarus.*] MS. sic *Esclarus*; & sic iterum 36. 38. Hiclorus quoque *Esclarus* pro Scaro posuit. lib. 12. cap. 6. & ab *Esclarus* dicitur finxit. Gesnerus *Esclarus* aliquid aequale animal a Scaro longe diversum constituit. Nam & sic *Arctæ* Graecis est. VITIVS.

10. *Sin* ***] Legi potest: *Contexam si forte levi de virtus, nassum incidit.* GESNER. Ita Gesner. sup.

plevit. Ald. hujus versus intervallo hanc vocem plevit: * *sin* **]. Unde ego olim ita cunctentulum illum relaxiebam:

Sic & Scarus arte sub undis

Vltius & forsan si nassae vimine clausus, &c.

10. *Incidit.*] Ita Gelii. ut supplementum juvaret: MS. & Ald. *decidit*, quod meo intuitu versus quadraret. IDEM. Antè hunc versum legebatur *sin.* cetera hiatus unitus versus relicto. quod ex diversa lectione *trou* *Decidit* natum puto; cui aliquis perspicierit *In.* hoc est, vel, *Incidit.* Incidere *escam*, ut *incidere terras.* Met. vii. 524.

Incidit exosae dictas à pellice terras.

Virgil. Aeneid. ix. 721.

Bellatorum animos dedit incidit.
Ita vetustissimus Medicus Apulej. tr. Metam: *Fortunam saevam diximus, à saevam incidit.* Est vero *incidit* verbum piscatorum. idem Apolog. *amicis dato negotio, quicumque minus noti generis pisces incidit, ut ejus mibi aut formam commemorarent, aut ipsam vivum.* nisi malum legere:

— *Sic & Scarus arte sub undis,*

Incidit, adfutamque dolo depavit ut escam.

Non audeo &c.
Ut Horat. Art. Poët. 15. *Adsuere pannum purpuræ, & insuti teronis vermicibus hami,* apud Aufonium. *Boli* & *jaetus* nomine cœntur quiddam jacturo in mare. sic *retis* seu *evericuli* *jaetus* Apulejo in Apolog. *Pythagoram memoriam prôdidimus, cum animadverterisset proxime Metapontum à piscatoribus evericulum trahi, fortunam jactum ejus emissit.* Valer. Maxim. iv. cap. i. *A piscatoribus in Miletia regione vericulum trahenibus, quidam jactum emerat.* Gesneri editio hic uno versa est locupletior alius. Sed nescio qua nitatur auctoritate. HEINSIUS. Swartius d. l. legebatur:

Decipit, assumptamque dolo jam depavit escam. Sed ineptias illas jam olim ad Petronii cap. viii. ostendimus an vero hiatus illius versus, qui excedit, suppletus sit nescio, ut an ille, quem Gesnerus addidit, & Vltius etiam corrcxit, sit verus, judicare non facile est: quamquam non sit pessima notae. *Incidit* vero praefero *trou* *decidit*, propter exemplum ab Heinsio allata. Ita Juvenalis illa iv. Sat. 33.

Incidit Adraci spatium admirabile Rombi.
Capiebat Cloflator MSS. Gerardii Voffii, qui explicabat, *incidit, id est captivus est.* *Decidit in castes* tamen

Vimque modumque sui: sic & Scarus arte sub undis,

10 Incidit, adfumptamque dolo tandem pavet escam.

Non audet radiis obnixâ occurrere fronte,

Averfus crebro vimen nexâ verberere caudae

Laxans subsequitur, tutumque evadit in acquor.

Quin etiam si forte aliquis, dum ponc nataret,

Mitis

tamen dixit lib. ii. Art. x. sed ibi ad aves respiciunt, qui decidunt prope de coelo. BURM.

10. *Assumptamque.*] Forte, *assutamque dolo.* VITIVS.

12. *Averfus crebro sub verberere caudae, Laxans subsequitur, tutumque evadit in acquor.*] Achilles Statius ex Plinio corrigendum putat:

— *Sed verberere caudae.*

Probo. Plinii autem haec verba sunt lib. xxx. cap. ii. *Scarum inclusum nassu non fronte erumpere, nec insectis viminibus caput inferere, sed averfum caudae asibus crebris laxare fores, atque ita retrorsum erumpere.* Quem luctatum ejus si forte alius Scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda adjuvare nixus erumpentis. Quo loco, quem nullus propemodum immutat verbis ab Ovidio mutatus est Plinius, amici hominis conjectura nititur. Scarus autem marinus & faxatilis est, dicitur *ardè rou oxatæ*, quod salire est; vel, ut alii, pacere: quamvis in eo significatu vix reperitur: dentes serratos non habet pectinatimque coëstens, ut ceteri pisces, sed planos, & latos, solisque inter pisces ruminat, ut infra dicitur est Ovidius: aiga, herbisque vescitur: Coriandro delectatur, ut Aristot. lib. ii. De hist. Anim. cap. xiiii. ait. Hunc autem pisces om eximiam saporis gratiam ac suavitatem Ennius Jovis paene cerebrum vocat his verbis, quorum hic non injucunda erit repraesentatio:

Omniis ab Clupeae praestat Mustella marina.
Mures Junt Aeni, asphadra Ostrea plurima Abyâi.
Mitylus, & Poëen, Charadrusque apud Ambraciae amnes.

Brundisij Sargus bonus est: hunc, magnus erit si, *Sume.* *Arctium* piscem scito primum esse Tarenti, *Surrenti* *Lopadas,* *Glaucum* *Cunnae apud,* at quid *Scarum praeterii crebrorum Jovis paene supremi?* *Nessoris* ad patriam hic capitur *magnusque bonusque:*

Menalarum, Turdum, Merulamque, Umbramque marinam?

Polybus Coryrae, Calvaria pinguis Aetarnae.
Purpura, Muriculi, Mures, dulces quoque Echini.
De Scaro etiam Aelianus cum alibi, tum lib. i. cap. v. CIOFAN.

12. *Averfus crebro veniens sub.*] Plinius lib. xxxii. cap. 2. *Mibi videntur mira, quae Ovidius prodidit, piscium ingenia, in eo volumine, quod Halieuticon*

infrisitur, Scarum inclusum nassu non fronte erumpere, nec insectis viminibus caput inferere, sed averfum caudae asibus crebris laxare fores, atque ita retrorsum erumpere, quem luctatum ejus si forte alius Scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda adjuvare nixus erumpentis. GESNERUS. Pro veniens cod. Thuan. & Ambrosian. *vimen.* quomodo & Echotius in Apophor. i. 3. conjebat. in Plinii loco lege, *retrorsum erupere,* sic hunc eodem verbo utitur. Calliodorus var. xi. cap. xi. *Scarus esca pulchissima junctum Carocem cooperit invroire, mox ut se ad exitum suum invitatum fuisse cognoverit, in caudam labitur, paulatim se ab angulo subducens, pro sub margo editiois Gesneri, sed. Lego:*

Averfae crebro vimen sed verberere caudae Laxans subsequitur.

Vimen, nassam ex viminibus tertextam vocat. HEINS.

12. *Veniens sub.*] *A veniens sub.* MS. & P. *vimen sub.* Ita legendum. Plinius enim sic expressit: *Scarum inclusum nassu non fronte erumpere, nec insectis viminibus caput inferere, sed averfum caudae asibus crebris laxare fores, atque ita retrorsum erumpere.* Quae verbotenus excipit Hiclorus: sed perperam editum, *luminibus, pro viminibus; averfum,* pro *averfum,* & *retire* pro *erumpere.* VITIVS.

14. *Quin etiam si forte aliquis dampus nataret.*] Si legas, *dum pone nataret,* constabit verius. GESNER. Octavianus Pantagathus, vir omnium, dum vixit, ingeniosissimus, & in conjecturis faciendis admirabilis, ita hunc locum emendat sic dicitur:

— *Aliquis dum pone nataret.* CIOFAN.

Dum pone nataret, Pantagathus & Gesnerus restituerunt ex vet. lect. quae est in Al. *dampus nataret.* Pylh. *damp* pro *nat.* ex MS. qui ita: *dum pronataret.* s. *dum pronatet Scarus.* Plinius: quem luctatum ejus si forte alius Scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda, adjuvare nixus erumpentis. Nec verbo minus Hiclorus: nisi quod iterum *Esclarum* posuit, pro Scaro. ut & MS. hic: *Esclarum hunc.* VITIVS. *Aliquis dum pronata retro Thuan. Ambrosian.* dum *pro nata rete.* Scribe, *si forte alius, dum pronatant, arto.* arto sc. vimine, quod sequitur. *praenatant* pro *praeternatant.* nisi malis, *prope, dum natat, posset & dum pone nataret* cum Pantagatho & Gesnero. HEINSIUS.

- 15 Mitis luctantem Scarus hunc in vimine vidit,
Aversam caudam morfu tenet: atque ita *
* Uber servato, quem textit, in * refultet.
Sepia tarda fugae, tenui cum forte sub undâ
Deprensâ est, jam jamque manus timet illa rapaces.
- 20 Inficiens aequor nigrum vomit ore cruorem.
Avertitque vias, oculos frustrata sequentes.
Clausus rete Lupus, quamvis immanis & acer,
Dimotis caudâ submissus fidit arenis.

..... in auras

Emi-

16. *Aversâ caudam.*] *Aversum* uterque codex. Lege, *Aversam*. ita addidit ex utroque veteri libro. HEINSIUS.

16. *Aurae.*] Legi potest, *Atque trabendo Capitivum textu socium de carcere solvit.* GESNER. Al. *Atque* * MS. & Pith. *atque ita* *. VLIITUS. *Uber servato quem textit infersulet*; Thuan. Ambrosian. *Uberis nato quem textit quem refultat.* PUTO:

----- *Atque ita tandem*
Vistor servato, quem textit, cruce refultat.
Vel, *quae trazit*, vel, *liber servato quem refultat.* HEINSIUS.

17. *Liberiore natans.*] MS. & Pith. *uberrere nato.* Unde ego formavi: *atque ita flexu Liberiore natans.* Aufonius Mosella: *Liberior laxos exeres Barbo natans.* Flexus ita vs. 51. etiam usurpat Noster, & ibidem Plinius. Ald. rō *uberrer* non habet; sed ita: * *nato quem textitque refultat* *. textitque, servat & Pith. MS. *textit quem refultat.* Ego supplervi: *quem textit nassu* (vel, *rete*) *refultat.* VLIITUS.

18. *Saepia tarda fugae.*] *Saepia* est mollium est genere: marina est & litoralis, facium habet, quod cum spinis proportionem obtinet, sicut Loligo, Gladiolum. Mollia omnia propriam attenuationem habent, eo tamen plurimum abundant Saepiae, quod litoralem agant vitam, & nihil praetera illis natura dederit, quo aut sese tueri, aut piscantium manus evadere possint; praefertim cum earum motus tardissimus sit. Haec de Saepia Gulielmus Giscaferius. Vide & Aelianum lib. 1. cap. xxxv. CIOFAN. Plinius hanc omittens, a scaro ad Lupum transit. Haec prima illius occitancia circa Sepiam. Altera, quod cum lib. ix. cap. 15. dicat Sepiam non esse in Ponto; postea tamen, (ut notavi in praef.) de Ponticis pificibus hic tantum agi ab Ovidio ariotelet. VLIITUS.

19. *Jam jamque manus timet illa rapaces Inficiens aequor nigrum vomit illa cruorem.*] Verbum *illu*.bis in hoc disticho postum otiosum plane est. lego igitur cum Statio:

----- *Vomit ore cruorem.* CIOFAN.
It illa ex praecedente versu repetitum temere est; pro quo forsitan scriptum erat: *vomit ore cruorem,*

MS. *vomit illace*, quod alteri conjecturæ meae adspulatur: *nigram vomit illici tram*, vel *undam.* VLIITUS. Lego, *vomit ore*: nam *illa* praecesserat, atque ita Pantagathus. HEINSIUS.

21. *Avertitque vias.*] Et pericula effugit. Virg. lib. 11. Aeneid. 437.
Illici cineres, & flamma extrema meorum,
Testor in ocafis vestro, nec tela, nec ullas
Vitavisse vias Danaum, &c.

Observavit Statius hoc verbum *vices*, nullum hic locum habere, & cum Ciaccono, & Mureto fensio. CIOFANUS. MS. & Pith. *avertitque vias.* ita lego. Plin. ix. 29. de Sepis, *ubi sensere se apprehendi effugio aramento*, quod pro *sanguine his est, insusitata aqua absconduntur.* & ad verbum Oppianus lib. III. 162. *καὶ ἠυδαλλοὺς κέλευθα, οὐρανῶν τικῶν.* VLIITUS. *Vias* scripti opinor, *avertitque fugae*, vel *avertitque minas.* HEINS. It *vias* & *vices* confusae lib. xv. Metam. 238. & apud Val. Flac. 1. 283. & alibi. BÜRMANNUS.

22. *Clausus rete Lupus.*] Gulielmus Giscaferius, Lupus, Latine: *Λυπάξ*, Graece: *Spizola*, Italice. E mari flumina ingreditur, in aquis dulcentior non nascitur: à parvis squillis interficitur, Mugil, les inquitur, inter quos perpetua est inimicitia. Inter pifices clarissime audiunt Lupus, Mugil, Salpa, & Chromis: in vado vivit. CIOFANUS.

22. *Immanis.*] *Immitis* Thuan. HEINSIUS.
23. *Dimotis cauda: submissus sedet armis in ausfri.*] Lego, *Laxitas submissus arenis.* post hunc versum infererim alium:

At pificis captus, qui Grajo est nomine Cestruus.
Nam hoc de Cestreo (id est mugili, quem forte eundem esse ignoravit Ovidius, cum inferius iterum de mugilis astutia scribat; aut hoc nihil prohibet: nam & de Muracae affutia denuo scribit) ostendit Oppianus lib. III. de Piscibus. ubi & alia quaedam similitur, ut hoc in loco Ovidius describit. Lupum Plinius ex Ovidio scribit rete circumdatum, harenas arare cauda, atque ita conditum transire rete. GESNERUS. *Dimotis cauda submissus sedet arenis in ausfri.* Pantagathus legebat: *Sidit arenis.* Sed inter hunc, & sequentem versum aliquot carmina deesse suspicabatur, CIOFANUS. *Sidit arenis.* Ita ego.

- 25 Emicat, atque dolos saltu deludit inultus:
Et muraena ferox, teretis sibi conscia tergi;
Ad laxata magis conversa foramina retis,
Tandem per multos evadit lubrica flexus,
Exemploque nocet, cunctis intervenit una.
- 30 At contra scopulis crinali corpore segnis
Polypus haeret, & hac eludit retia fraude;
Et sub lege loci fumit mutatque colorem;
Semper ei similis, quem contingit. atque ubi praedam
Pendentem fetis avidus rapit, hic quoque fallit

Elato:

ego. Pith. *fidet arenis.* MS. *ridet arenis.* Gesner: *licitat submissus arenis.* pro eo, quod est in A. *sedet armis in ausfri.* Quorum ultima proximo vs. sunt, quae sequuntur. *** in auras. It MS. & Pith. Quibus ego praefici: *Atque ubi jam transire plagas perentis, in auras &c.* Praecontit Plinio: *Lupum reti circumdatum harenas arare cauda, atque ita conditum transire rete.* Ildorus: *danique rete circumdatum ferur arenas arare, atque ita conditum transire rete.* Ineptè. Non conditum plagas transit lupus, sed conditum lupum plagae. Hoc voluit Plinius. VLIITUS. Thuan. *ridet arenis in auras.* Lege, *fidet arenis.* in auras sequentis versus duae ultimae sunt voces. Met. lib. 1. 307. ex antiquis libris:

Quaestrisque dia terris ubi fidere detur.
Cum *stisere* illic legeretur in vulgatis. possit & scribi, *se dat arenis.* HEINSIUS.

25. *Dolos saltu deludit inultus.*] Lege, *inultus.* Met. IV. 416.

Nili poteris Juno nisi inultos flere dolores.
Ubi multos scripti plerique pereram. sic & apud Apulej. r. Met. scribandum opinor, *quae cum subinde inultis noceretur*, non, *a multis noceretur.* IDEM.

26. *Deludit.] Diludit* Ed. Gesn. Berfin. Vliiti: *26. Et muraena.*] In Oppiani lib. III. de Piscibus non recte legitur, *sphyræna*, pro *smyræna*: nam & *smyræna* Graece dicitur. *Muraena maculas appetit ipsas, conscia teretis ac lubrici tergi, tum multiplici flexu laxat, donec evadat.* Plinius ex Ovidio. GESNERUS. *Mopæva*, Graece: *Morena*, Italice. Muraena litoralis est, & pelagia: rabies ei velut canino generi accidit. Giscaferius. Hunc locum adumbravit Plinius lib. xxxii. cap. 11. ubi ita est: *Muraenam maculas appetere ipsas, consciam teretis ac lubrici tergi, tum multiplici flexu laxare, donec evadat.* CIOFANUS. *More ferox & reti sibi conscia teri.* MS. fed nihil mutandum Plinius, *Muraenam maculas &c.* VLIITUS.

27. *Conversa foramina.] Connexat forma.* MS. IDEM.
29. *Exemplo nocet &c.*] Sic & scripti. castigandum omnino: ..

Exemploque nocens cunctis iter invenit una.
Quod & Echotio 1. Apoph. 3. suboluit ex parte: nimis bene Conradus Gesnerus:

Exemploque nocet, cunctis quod praevenerit una:
Apposite Philas Sectione LXXXI. de Muracna: *Ἡ δὲ αὐτὴ γὰρ ἐθευδὲν ἑδὸς ἀπὸ μέρσιον πέριον, ἀνέθευδεν ἀσέχονα καὶ τὰς συνήθους.* HEINSIUS. Berfin. *quod praevenerit.* vel *rectius, iter invenit una.* Vliitus in MS. esse interioventura testatur.

30. *At contra scopulis crinali corpore segnis Polyplus haeret.*] Idem tradit Aelianus lib. VII. cap. XI. & Plin. lib. IX. cap. XXXI. lib. XXXII. cap. II. CIOFANUS.

31. *Haec.] MS. haec.* Plinius de hac fraude nihil, nisi quod eam respexisse videri possit lib. IX. cap. 29. de Polypis: *Cetero pro brachia veluti ac tabulis dispersis astu quodam adhaerentibus, tenenturque suspens, ut evadit non queant.* Si bene ita conspicio. Vulgo: *hausu quodam.* De quo nihil Aristoteles, lib. IV. cap. 1. unde illa desumpsit Plinius. VLIITUS.

32. *Sub lege loci.]* Plinius ibidem: *colorem mutato ad similitudinem loci.* Quod etiam hic fuit loco praeterito. IDEM. *Loci.* Ovidiana locutio III. Am. II. 20.

Haec ex lege loci commoda circus habet.
I. Art. 142.

Qua tibi tangenda est lege puella loci. HEINSIUS

32. *Mutatque.]* *Mittitque* Ambrosian.

33. *Atque ubi praedam Pendentem retis avidus &c.*] *Setis.* id est, lineae, cui annexitur efca, vel cirrus, id est capillamentis & brachiis suis rapit & invadit. Ovidius scribit Polypum hamos appetere, nec prius dimittit, quam eam circumferent ut hauridum lectur extra aquam. Plinius. GESNERUS. Pantagathus legendum putavit, *setis*, non *retis*. verè. Equinus enim, ut nunc quoque fit, fetis albis ad suspensendos hamos captandis pificibus usos pificos, docet Plutarchus in libello De industria animalium. Ejusque rei rationem adfert Oppianus libro III. Eundem morem ostendit & Ovidius libro III. Metam. ubi quaedam ad hanc rem pertinentia jampridem notavi, & edidi. CIOFANUS. *Setis* MS. Pith. Gesnerus & Pantagathus. Ald. *setis*

- 35 Elato calamo, cum demum emerfus in auras
Brachia dissolvit, populatumque exspuit hamum.
At Mugil caudā pendentem everberat escam,
Excussamque legit. Lupus acri concitus irā,
Discursu fertur vario, fluctusque ferentes
40 Prosequitur, quassatque caput, dum vulnere sacvus
Laxato cadat hamus, & ora patentia linguat.
Nec proprias vires nescit Muraena nocendi:
Auxilioque sui, morsu nec cominus acri
Deficit, aut animos ponit captiva minaces.
45 Anthias his, tergo quae concutit, utitur armis,
Vim spinæ novitque suae, verfoque supinus

VLTIUS. Seis bene Thuan. & Ambros. HEINS.

34. Fallit.] MS. *fallit*: & supra in fine proximi versus post praedam adjectur, *praedaret*, quod hic refero, ut restituum: *hinc quoque adhaeret Elato calamo. Hinc* sc. praedae. *adhaeret* absoptum erat in *praedaret*, atque ita factum, *praeda, ret.* Conjecturae meae adspiciuntur Plinius: *Polypum hamos appetere, brachijque completi, non morsu; nec prius dimittere, quam escam circumferret: aut arundine levatum extra aquam.* Sed postrema non satis congruit. Noster enim etiam elato calamo adhaerere praedae suae polypum dicit, donec hamum jam populatum expuat. Sidorus illa tantum habet: *non prius dimitrit, quam escam circumferret.* Sequentia omittit. VLTIUS.

35. *Cum demum.*] *Tunc demum* Ambros.

37. *Et mugil.] Sicut et Mugil esse in hamo escam, insidiasque non ignorat: aviditas tamen tanta est, ut cauda verberando excutiat cibos.* Plin. GESNER. Ita haec pluraque *παρρησιαζοι* qui reliqua viduum epigrammaverat. VLTIUS. De Mugili Plinius, eodem lib. cap. xvii. & xlii. & alibi. CIOFAN. A editionibus multae. *Mugilis* Heinsius malebat.

38. *Inpus acri concitus ira.] Minus in providendo Lupus soleritiae habet, sed magnum robur in possitendo: nam ut haesit in hamo, tumultuoso discursu laxat vulnera, donec excidant insidiae.* Plin. GESNERUS. De Lupo, deque ejus cum Mugili inimicitia, eod. lib. cap. lxii. De Lupo etiam Aelianus lib. i. cap. xxxi. CIOFAN.

38. *Concitus ira.] MS. Contricitatus.* Plinius iterum *παρρησιαζοι*. *Minus in providendo.* etc. Nichil minus quam *iram*, sed poenitentiam Lupi hic praedicat. vel itaque in *pernitendo* leg. apud Plinium, vel hoc loco, *Lupus acri concitus aere* [puta cum hamo haesit] ut tale quid sublituendum. VLTIUS.

39. *Discursu.] MS. Discussus i. e. discussus.* IDEM.
42. *Muraena.] Muraena etiam non ignorat vires proprias tunc nocendi alii, tum ad auxiliandum sibi in morsu esse suas, praemordet enim linguam. neque mordendi vim remittit, donec omnino debilitata se*

captam et vitellam fateatur. Muraena amplius devorant quam hamum, admoventque dentibus lineas, atque ita erodunt. Plinius ex Ovidio. GESNER. De Muraena idem Aelianus lib. i. cap. iii. & lib. x. cap. ult. Plinius multis in locis. CIOFAN.

43. *Auxilioque sibi.] Ita A. recte.* Ordo est: *non auxilio sibi deficit Muraena, nec morsu.* MS. & P. *Auxilioque sui.* Plinius: *Muraena amplius devorant, quam hamum, admoventque dentibus lineas, atque ita erodunt.* De his nihil apud autorem nostrum, nisi ita interpolatur:

Auxilioque sui dentis stridentia furim

Fila cibosque rapit; morsu nec, etc.
Quamquam, cum postrema haec plane neglexerit Plinius, fortasse, quae alibi legerat, in eorum locum per errorem adsciverit. VLTIUS. *Lege, sui ex Thuan. & deinde, cominus pro eo minus ex utroque scripto.* forte:

Auxilioque sui morsu nec cominus acri

Deficit.

Sic illa tempestate loquebantur, & *ut discere* cum quo ratu quo conjungebant, ut alibi pluribus est demonstratum. sequenti versu, *hamos ponat captura minaces.* Thuan. HEINSIUS. eo nimis Marg. Berin.
43. *Cominus.] Ita MS. recte.* Ald. *nec eo minus.* VLTIUS.

45. *Anthias bis.] Pythaeas id tradit (lego, Anthiam tradit idem) infixum hamo invertere se, quamvis sit dorso chelillato, spinamque lineam praefrascere.* Plinius. GESNERUS. De hoc pisce idem Plinius lib. ix. cap. 59. Est autem à Graecis vocatus *λεπὸς ἰχθύς*, ut ait Avitoteles lib. ix. De hist. anim. cap. 37. quod in eo loco sit, ubi nulla reperitur bellua. De eodem etiam pisce Aelianus lib. i. cap. 3. & lib. viii. cap. 27. Plutarchus in libro, cui titulum fecit, ut terrence bestiae aquatilibus sint prudentiores. CIOFAN.

45. *Tergo quae non videt.] Vitis Thuan. quem non vidit Ambros. Lege, quae concutit, vel, quae continet.* Met. r. 143.

Sanguineaque manu crepitantia concussis arma.

Cor-

Corpore lina fecat, fixumque intercipit hamum.

* * *

- Cetera quae densas habitant animalia silvas,
Aut vani quatiunt semper lymphata timores,
50 Aut trahit in praecipit non sana ferocia mentis.
Ipsa sequi Natura monet, vel cominus ire.
Impiger ecce Leo venantum sternere pergit
Agmina, & adversis infert sua pectora telis.
Quoque venit, fidens magis & sublatis ardet,
55 Concussitque toros, & viribus addidit iram.
* Prodidit; atque suo properat sibi robore letum.

Foedus

Met. xii. 468.

Armaque concussit, certumque egitaravit in orbem. Sic & saepe alibi. HEINSIUS. Conjecerat & Heimf. *Anthias ast tergi, q. n. v. u. armis.*

46. *Novitque suae.] Vometque suae* etc. MS. VLTIUS.

47. *Corpore lina fecat fixumque etc.]* His carminibus, quae post hunc versum sequuntur, usque ad illud, *Nec tamen in medius*, & reliqua, quidvis aliud, quam quod ad piscationem pertinet, continetur. His enim omnibus carminibus de venatione sermonem esse perspicue cognoscitur. Unde facile crediderim fragmentum hoc jam deploratum totum esse perturbatum, & ex duobus non sanis corporibus unum non integrum ac vegetum effectum. Visum itaque est utroque loco alteriticos apponere. CIOFANUS.

47. *Corpore lina.]* Ita distinxit. vulgo: *Corpore lina fecat.* Incepte. Pejus est, quod Rondelet. citat: *versusque supino Corpore lina fecat.* Non Corpore, sed spina lineam fecat. Plinius lib. ix. cap. 59. *Anthias, cum unum hamo teneri viderit, spinis, quas in dorso servatas habet, lineam secare iraduntur: eo, qui tenetur, extendente, ut praecidi possit.* Ad inter *largos ipse qui tenetur, ad scopulos lineam torit.* Imo & ipse Anthias sibi ita praestat, ut Noster tradit; quem, oblitus sui, ita hic sequitur Plinius: *Anthiam tradit idem infixum hamo invertere se, quamvis sit dorso chelillato, spinamque lineam praefrascere.* Ita jam dudum restitui corruptissimum locum, quem aut frustra tentant, aut temere nimis proficiunt editores: quibus eo magis succentio, cum Gesnerum *rdv navv* ante facellum fere ita emendasse postmodum videam. vulgo in omnibus Edd. extat, *Pythaeas id tradit: idem infixam hamo etc.* quod nec ipse Pythius mihi interpretetur. Idem, pater Ovidius, ex quo haecenus illa verbotenus demumpit: nam deinceps ex Licinio Macro sequentia restituit. Noster quoque abhinc à mari in terras & silvas excurrit. VLTIUS.

48. *Cetera.]* Digreditur ad animantes terrestres; ut eas minus indoluisse vel astutiae, quam plerosque
piscis habere offendat. Equos tamen & canes laudat. GESNERUS.
48. *Cetera quae densas.]* Et cetera Thuan. *Aethora* Ambros. Puto:
At fera quae densas habitant animalia silvas. Multa hic deest in Ambrosiano, videlicet de quadrupedibus agentia & adscriptum, *multa hic desunt.* HEINSIUS.
49. *Aut vani.]* Id est, aut nimis sunt timida, aut nimis audacia. & animi tantum affectu, non ingenio aut astutia aliqua utuntur. GESNER.
51. *Ipsa sequi natura, etc.]* Sequi fugientia, & cominus ire resistentibus. IDEM. Hic versus est infra. Unde haec omnia è suis locis convulsa, & turpissimo mendo deformata, vel etiam adulterina esse, qui iudicio pollet, nullo negotio animadvertet. Post hunc versum reponendum putat, qui legitur sextus ab hoc, *Foedus, etc.* Aldus Manutius, Pauli F. Aldi N. CIOFANUS.
51. *Movet.]* Alii, *monet*, vel *docet.* GESNERUS; *monet* MS. & Pith. *movet.* Ald. VLTIUS.
52. *Impiger.]* Hos velius omnes accipio de urso & eo ordine lego:
1. *Foedus etc.*
2. *Quid etc.*
3. *Impiger & deinde porro.* GESNERUS.
52. *Impiger etc. telo venantum sternere pergit Agmina.]* In verbo *telo*, mendum inesse recte putavit Ciacconus, & *Leo*, cum de aliis infra feris agat, legit. Ego vero, quoniam syllaba *la* brevissimae, & carmen claudicat, à veteribus editionibus parum recedens, lego, *Impiger ecce Leo, etc.* Vanitatem autem emendavit idem Ciacconus, cum antea male legeretur, *Venatum.* CIOFANUS. *Ecco* MS. & Pith. & Ciofan. Ald. & telo. VLTIUS. Scribe cum Thimaeo, *ecce Leo.* & sic Ciofan. HEINSIUS.
52. *Sternere pergit.]* Putabam, *ferret*, vel quid simile. Sed & Valerius Flaccus lib. i. r. 31.
Ergo autem motus, juvenemque extingueret pergit Agmina. de Pelia. HEINSIUS.
54. *Quoque venit.]* Sensus videtur: quo propius venit,

Met.

- Foedus Lucanis provolvitur Urfus ab antris,
Quid nisi pondus iners, stolidaeque ferocia mentis?
Actus Aper fetis iram denuntiat hirtis:
60 Et ruit oppositi nitens in vulnera ferri,
Pressus & emissio moritur per viscera telo.
Altera pars fidens pedibus, dat terga sequenti,
Ut pavidi Lepores, ut fulvo tergo Damae,
Et capto fugiens Cervus sine fine timore.
65 [Ipsa sequi natura docet, vel cominus ire.]
Hic generosus honos, & gloria major Equorum:
Nam capiunt animis palmam, audientque triumpho.
Seu septem spatiis Circo meruere coronam;

Nonne

venit, vel quo magis vulneratur. GESNER. *Quo- que Ald. quaque MS. & Pith. pro sublatior, MS. sibi latior. VIRTUOS. Heinf. malebat, quaque venit. 55. Concussitque toros & viribus addidit iram.] Addit iram Thuan. HEINSIUS.*
65. *Toros.] Id est partes corporis carnosas. GESNERUS.*
56. *Prodidit.] Malleum, proruit, si active acciperetur. simul omnes foras proruit se, Terentius. IDEM. Prodigus conieci. Horatius lib. 1. Od. 11. animaeque magne prodigum Paulum. Ovidius 111. Ann. 9. Sanguinis atque animae prodige, Galle, ruae, vulgo in omnibus libris, prodidit atque suo etc. VIRTUOS. Thuan. Prodidit pro prodidit. Lego: Concussitque toros, & viribus adiecit iram, Prodigus.*
60. *Prodigus à viro clarissimo mihi conjunctissimo Jano Vltio jam occupatum video. HEINSIUS. ego legerem, Prodidit. vid. ad ix. Met. 639. addidit vero non mutandum. sic lib. 111. Met. 306. Saccivitas, flavinaeque nimis, minus addidit irae. BURMANIUS.*
58. *Ferocia mentis.] Mentis reponit Aldus. CROF. 59. Actus aper.] Actus & per vetis MS. rō agere ita passim ponit Gratus, Glympe te sibus egit etc. stimuloque parentibus acti in furias vertere capes. Item alibi, ille vigebit Centus actus spatii. VIRTUOS.*
60. *Et ruit.] MS. se ruit. IDEM. Se ruit Thuan. Forte, iram dam nunciat (vel condicit) hirtis, se ruit. Eleganter. sic omnia ruerit Germanis. Fragmento Prognosticorum: Scorpis at raris ne quis carā terra gravetur; Horrebit pluviois: ac diris omnia nimbis Coniungitque ruas.*
Ita ex veltigis codicis Puteanci est scribendum. HEINSIUS.

61. *Fanissio.] Forte, immisso. HEINS. 63. Et fulvo tergo.] Ut Thuan. IDEM. 64. Et capto fugiens cervus sine fine timore.] Capto, id est concepto, ut paulo post; nam capiunt animis*

palmam. GESNERUS. Reposui, cauto timore. quod passim in vetustissimis Ovidii codicibus pro cauto, capto scribi animadvertim. Trist. 111. Eleg. 14. Sed timor officium cautus compositi. Sequens versus ex quinqueagesimo primo hujus poemati repetitus perperam videtur. HEINS. vid. Rem. 34. 65. *Ipsa sequi.] Abundat hic versus, paulo ante suo loco politus, aut ita legendum, Ipsa fugam natura docet non cominus ire. GESNERUS. Inferitur iterum ille: Ipsa sequi natura monet, vel cominus ire. Ita P. ex MS. nisi quod MS. irate docet, vel cominus. Quamquam supra habet: movet. Pythoem notat tertio etiam hunc versum paulo post intercalari in vet. cod. in quo fallitur, aut numerus paginae debet esse 91. non 92. utraque enim exstat, nec noster ullibi repetitur. Ego vero etiam hic ejeci, quem senel legi sufficit. VIRTUOS.*
66. *Hic generosus.] Equorum animus generosus est, neque timidus, neque insane audax aut furibundus. GESNERUS. Puto legendum, Hinc, & pro Nam sequenti versu, Jam HEINSIUS.*
68. *Seu septem spatiis Circa.] Hinc emenda Gratum sub finem Cynegetici, ubi legendum:*

Septem actus spatii. De Numida equo. Cum nunc scribatur, Centum spatii. In Catalactis Pithoci pag. 75. Epigrammate de Circo:

Septem etiam gyris claudunt certamina palmae.
Quod coelum strigunt cingula forte pari.
Ita vetustissimus codex. ubi vulgati:
Saepo etiam gyris condant certamina plannae.
Aulonius in Epigram.

Phosphore clamosi spatiosa per aquora Circa
Septenas solitus visior obire vias.
Seneca Epist. xxx. Quomodo manifestior notari solet agitatorum lascitia, cum septimo spatio palmae appropinquant. Laetantius libro vii. Divinar. instituit. cap. xxvii. Quoniam deorsus propositi operis septena spatia ad metam profecti sumus. Suetonius Domitiano,

- Nonne vides, victor quanto sublimius altum
70 Attollat caput, & vulgi se vendit aerae?
Celsave cum caeso decoratur terga leone,
Quam tumidus, quantoque venit spectabilis actu,
* Compefcaturque solum generoso concita pulsu
75 Quid laus prima Canum? quibus est audacia praeceps,
Venandique sagax virtus, viresque sequendi.
Quae nunc elatis rimantur naribus auras,
Et nunc demisso quaerunt vestigia rostro;
Et produnt clamore feram, dominumque vocando
80 Increpitant. quem si collatis effugit armis,

Inse-

tiano, singulos missus à septenis spatiis ad quinos corripuit. Septiman orbiam & septiman rotam dixit Propertius, septem Circi spatia respiciens, septem gyros Arnobius. quod & supra in Catalectis Pithocci habuimus. sic & alios locutos recordor. Gracius *Et ruit ab antris vel uaportatque*, quorum exemplo Calliodorus in descriptione Circi septem meras, exit parum proprie, dixit. HEINSIUS.

68. *Circo meruere.] P. si septem spatii circo meruere coronam. MS. circo movege. Videtur autem ante hunc talis aliquis intercidisse versus:*

Gaudentique triumpho
Seu patrias victrix laurus vestitur ad arcus,
Seu septem spatii Circo meruere coronam.

Vel alium sensum suppeditet Plin. lib. viii. cap. 42. qui & postremum vs. illustrat. Sensus idem, quem in Cynegetico his versibus decoravit ipse Gratus:

Spatii qualis permissa Lechaei
Thesalium quadriga decus, quam gloria parum
Excitat, & primas spes ambitiosa coronae.
Quae si comparatur inter hic, & sequentia cum
his, quae de equis in fine Cynegetici sunt, eundem genium ac Auctorem referre, nemo negaverit. VIRTUOS.

69. *Nonne vides.] Virgilium & hic, quod solet identidem in Cynege. expressit Noster, Georg. 111. Quae gloria palmae. Nonne vides, cum praecipit etc. quae gemina germana sunt, sed longiora, quam ut hic adscribantur. Non enim hic commemorarunt aut tempus, aut locus admittit. IDEM.*

72. *Quantoque venit spectabilis actu.] MS. actum. pari mendo supra caeso pro caeso. leo pro leone. unde decessit, quod hic accrevit. Luculentissima autem haec locutio & vere Gratiana. Cynegetico: primos nequiquam offenderet actus. & paulo diverse de equo Numidico, ille vigebit centum actus spatii. IDEM. Malim, quanto veniat, vel, quanto ut veniat. HEINSIUS.*

73. *Compefcatur solum.] Nihil in hoc versu desidero. Asteriscum tamen apposuit reliquit. sic & Lucanus eleganter dixit: Undas compefcere remis.*

GESNER. Ita MS. & Al. *conpiscaturque* Pith. VIRTUOS! *Compefcatur solum* Thuan. *septē, concutiatque solum.* HEINSIUS. Sam. Bochartus lib. ii. Hieroz. cap. 8. ubi de equo agit, legebat, *conculcatque solum.* Heinicus adscriperat orae suae, *disculciatque*, vel *dispergatque.*

74. *Ungula.] Vincula & redempte. MS. VIRTUOS. 75. Quae laus prima canum.] Canes, praefertim venatici, similiter ut equi animosi, generosius sunt non timidi, non cum furore audaces. GESNER. Quia Thuan. lego, *Deum vel, Quisid,* & supra, *quid generoso honore equorum.* plena fit locutio, quid dicam de generoso honore equorum. tum multo post, *Quid laude insignis caudae Melanurus.* HEINS.*

75. *Audacia praecipis.] Mera Grati phrasia. De cane Hyrcano: Sed praecipis virtus. etc. Pertinet hoc ad genus bellicosum, cum vorat extremo (ut ibi canit) praecipis discrimine Morsus. Ad sagaces, quod sequitur: Venandique sagax virtus. Quibus natura sagax & solertia naribus ab eodem attribuitur in Cynege. Tertium genus faciunt illi: *virgoque sequendi;* de quo in Cynege. ad v. CC. videlicet. De tribus his generibus cum ita distincte hic agatur, quis auctorem non agnoscat? Nempe ipsam Gratum; qui primus inter Latinos triplex canum genus instituit, ut late in prolegom. & Comm. didicim. VIRTUOS.*

77. *Naribus auras.] Noster in Cynege. vs. 239. celsive adpressat naribus auras. Ubi & hunc locum explicui, pag. 195. IDEM.*

79. *Et produnt clamore feram.] Versum hunc jam diversimode aliquoties expolui in comm. ad Gratum vs. 186. & 230. Sed verissime sensus ex Virgilio loco petendus, quem ad vs. 186. adduxi, & ex Varii, qui est ad vs. 211. Loquitur enim hic de canibus agminatim indagantibus, qui non quidem semper *hinc hincque disabores* indistincte & indefinenter latrant (quod suo acervo scitatum Longus innot lib. 11. *nonvum.* & hodie semper fit, maxime in Anglia) sed tum denum, cum ad cubile pervenerunt, *Clamore feram produnt.* Hoc est,*

- Insequitur tumulosque canis camposque per omnes,
Noster in arte labor positus: spes omnis in illa.
Nec tamen in medias pelagi te pergere sedes
Admoneam, vastique mibi tentare profundum.
- 85 Inter utrumque loci melius moderabere funem.
Aspera num faxis loca sint. nam talia lentos
Deposcut calamos. at purum retia litus.
Num mons horrentes demittat celsior umbras
In mare. nam variè quidam fugiuntque petuntque.
- 90 Num vada subnatis imo viridentur ab herbis.

* *

Obiecte-

est, quod expresse Maro: *volutabris pulso sistribus apros Lastrati turbabis agens*, etc. Apulejus Milci. viii. de toto agmine sagacium ita loquitur: *Tactique prius servata mustatione, signo sibi repente reddito, latribus fervidis miscens omnia*. Statim id, quod dixi, subsequitur: *aper inmanis atque invisiarum exurgit*, etc. VLIJTUS.

80. *Collatis effugit armis.*] Effugitque. & mox: *Insequiturque MS.* quasi non satis numerose celebritatem canis insequentis ipsis quoque numeris expresserit divinus Vates: ut hic armorum collationem & praelium statatium graviore metro stabilitum. Fortean scripsit: *quae si collatis esset armis*. Nempe fera ipsos canes si effugerit. *Arma enim canibus passim attribuit Noster*, praefertim ubi ad praelia ventum. Ut, *magnique Lycaones armis*. Sed, *arma negat contra, matremque odere Geloni*. Umbro optat, ut tantum vellet in Arma. Et de equo: *quantus in armis ille moisi!* Itaque & hoc Gratianum in arnis.

80. *Effugit armis.*] Si fera dominum effugerit. GENESERUS. Locus mendosus, puto, *quae si collatis effugit armis*. ut ad feram referatur. HEINSIUS.

82. *In arte labor.*] Non quod venatio pedestris in viribus magis, quam arte consistat (nam *artem illam spectatorem vocat*, ut ad Grat. vers. i. in commen. ostendi.) sed qua initio *καυσηθάρων* dixerat reliqua animalia terrestria suo quodam instinctu agi, quae ipsa natura *monet*, vel sequendo, vel cominus depugnando, venari; cumque pisces jam vilitate quadam aut hac aut illac excellere docuerit, ideo jam subjicit, *arte adversus eos utendum*, qui non naturâ suâ, aut viribus, aut fuga, sibi semper consulunt, sed insuper ingenio & fraudibus ceptant. Hic sensus totius digressionis, & hujus *επειδὴ*. IDEM.

82. *In illa.]* Cane; est enim diubli generis apud Graecos papiae & latinos. GENESERUS.

85. *Moderatore funem.*] Ita MS. & Ald. *finem Pith.* VLIJTUS. *fiuem* Thuan. & *quoci* pro *loci*. HEINSIUS.

86. *Aspera.]* Deest verbum *aspice*, vel simile. GENESERUS.

86. *Num faxis.]* Ita MS. & Ald. *non Pith.* VLIJTUS.

86. *Lentos calamos.]* Eodem modo Virg. in ecl. dixit *lentam vicem*. CIOFAN.
87. *At purum retia litus.]* Verbum, *deposcit*, hic fabaudies. Describit autem qualia esse oporteat loca, in quibus homines piscantur, & quibus uti debeant instrumentis. IDEM.

87. *Purum.]* Sine faxis & algis. GENESER. MS. *purum*, id est *pulcrum*, vel *curvum*. VLIJTUS.

89. *Quidam.]* Pisces quidam. GENESER.

90. *Num vada.]* Post hunc deest verus talis aut similis.

In fundo, solatque illic se pascere pisces. IDEM.

ex Oppian. *ib.*, lib. i. vs. 102. supplet Vilius hoc modo:

*Gurgite, limosa nam quis pascatur arena.
95. Oblectetque moras.]* Scribe omnino, *oblectetque*, & paullo ante, *non mons horrentis*, & *non vada*, & non multo post, *Quid laude insignis caudae Melanurus*. HEINSIUS.

92. *Descripsit sedes varias.]* Varie Thuan. ut supra:

*Nam varie quidam fugiuntque petuntque.
An Dissipite?* ut in Metam. lib. i. sed nihil temere muta. vide Gifan. Ind. Lucret. IDEM.

94. *Quales Scombrique, Bovisque.]* Quales, quem admodum: sicut Virgilius sub finem lib. 111. Aeneid.

— *Quales cum vertice colso
Aeriae quercus, aut consistat Cyparissi.* CIOFAN.

I. ego: *gaudent pelago Squali, Scombrique, vel, Squatinæ Scombrique, etsi Squalus nominatur vs. 147. de quo ibi.* VLIJTUS.

94. *Scombrique.]* Idem. Scambrius, Latin. *Σκωμπος*, Graecæ: *Macareolæ*, Italice. Marinus in arceionibus litoreus est. CIOFANUS.

94. *Bovisque.]* Boves Coptanus collocat in coeno mari.

- Obiectetque moras, & molli serviat algae.
Descriptis sedes variè Natura profundi:
Nec cunctos unâ voluit consistere pisces.
Nam gaudent pelago, quales Scombrique, Bovesque,
- 95 Hippuri celeres, & nigro tergoere Milvi;
At pretiosus Helops, nostris incognitus undis;
Ac durus Xiphias, ictu non mitior ensis:
Et pavidum magno fugientes agmine Thunni:
Parva Echenéis adest (mirum) mora puppibus ingens:
- 100 Tuque comes ratium, tractique per aequora fulci,
Qui semper spumas sequeris, Pompile, nitentes:
Cercyrosque ferox, scopulorum sine moratus:

Can-

MARIS. GENESER. De Bobus Aelianus lib. i. cap. xx. CROF.

95. *Hippuri celeres.]* Hippurus ad caudae equinae similitudinem nomen accipit, pinna scilicet a capite ad caudam deducta, quae caudae equinae simillima est: hieme latitat: aestate tantum capitur: carnis vorus est, nostris litibus ignotus: Hispanias cognitus, a quibus vocatur *Lampuga*. GISCACI. CIOFAN.
95. *Milvi.]* *Milvus*, Lat. *ἰσῆξ* Graecæ. *Rondina*, Italice. Pelagus altius volat, quam hirundo, & ad lapidis jactum: id autem solet facere, dum timet: ita gregatim, licet cedentulus sit, carnivorus tamen est, linguam igneam, rubicundam & splendenter habet. IDEM.

96. *Et pretiosus Elops nostris incognitus undis.]* Quod, ut scribit Columella, in mari Pamphylio tantum capitur. Idem tradit Aelianus lib. ix. cap. xxvi. qui quidem piscis squamas ad eos versas habere dicitur. Et ex Plinio, & infra ex hoc nostro perspicue constat, Elopen ab Acipensere diversum esse: qua in re nonnulli erudit errarunt. CIOFAN. Plinius nullum ordinem sequitur, quanquam pleraque expressit, sed potit alios, qui hic sequuntur, de Helope ita enotat: *Helopen quoque dicit esse nostris incognitum undis*. Quintilianus lib. v. ex Nostro etiam habet: *nec Helopen nostra mari ducas*. An ergo in Ponto tantum nasci creditur Plinius? Dixerat enim: *Hic adhaerens apud Ovidium postea nomina, quae apud neminem alium reperiantur, sed fortassis in Ponto nascuntur*. Triplix errore. Non Ovidii haec sunt, sed, si quod probavi, Grati. Nec hic tantum Helops mentio, sed & Aristoteles & Hesiodus Scuto Herculis *Ἐλλοπῶς ἰστῆρος* indigitaunt. Denique non in Ponto, sed in Pamphylio tantum mari capitur, testibus Columella & Aeliano. In eo quoque fallitur, quod lib. ix. cap. 27. dicit de Acipensere: *nullo in honore est, quod quidem miror, cum sit rarus inventus: quidam enim Elopen vocant*. Nostro contra est, *pretiosus Helops*; qui & *σολυριστῆρος*, Epicharmo. sed ipse sibi etiam obliquiter Plinius, ut ostendam ad vers. ult. VLIJTUS.

96. *Pretiosus.]* Praclarus dicitur a Lucilio:

*Quem praclarus Elops, quem Aegyptio Sargus movet.
Elops autem per simplex l metri causa hic scribendum.* CIOFAN.

97. *Xiphias.]* Plinio cap. xlix. lib. ix. *Trygon* vocatur. De quo Aelianus lib. ix. cap. xl. & lib. xiv. cap. xxii. *Oppianus lib. ii. Latine, Gladius*: Italice, *Pesce spada*. GISCACI. Pelagus est, & Thunni & Gladii agitantur Asilo circumter Canis exortum: habent enim utriusque per id tempus sub pinna eae vermiculum, effugit scopionis, magnitudine Aranci: ad Cetaecam magnitudinem pervenit: rostro effe mucronato, utramque maxillam rostratam habet: inferiorem tamen brevem, & triangularem: superiorem magis ossam, duriorem, longissimam, eunissorem, IDEM. *Ac durus bene scripti.* HEINSIUS.

98. *Thunnus.]* Thunnus, Latine: *θύνος*, Graecæ: *Torano*, Italice. Ubi primum tantum est, Latinis *Cordilis*; ubi ad fœx mensis pervenit, *Pelamius*; ubi ad annum, *Thunnus* dicitur. A verbo Graeco *θύω*, quod est cum impetu promovetur: ubi major factus est *θύωσιν* in immensum auctus, *εὐθύω*. GISCACI. CIOFANUS. MS. *domus*; Plinius initio excerptorum. *Orphum rubenium & racinutaque * pulchrum*. Forte: *pavidissime Thunnium*. Nam pavidum hic dicuntur Thunni. VLIJTUS.

99. *Parva Echenéis adest, mirum, mora puppibus ingens.]* Plinius lib. ix. cap. xxv. *Parvos admodum pisces, Echenéide carinis adhaerente, nautes tantumdum ire creduntur:]* inde nomine impositi. quem piscem Latini *Romorcan* vocant: sed qui sit, & quae ejus notae, diverfa inter se tradiderunt Oppianus, Aelianus, & Aristoteles. CIOFANUS. MS. *Ethenéid. F. parva* & *Echenis*, *mirum*, nam *ῥο* adest institutum est. Plinius: *est parvus admodum piscis, Echenéis appellatur: hoc carinis adhaerente nautes tardius ire creduntur, inde nomine imposito, etc. ἕρῶ τῶ ῥοῦ ῥαῦς ῥαῖν ἔχων.* VLIJTUS. Puto, *Parva Echenéid.*, ut et (m) m. p. i. HEINSIUS.

100. *Tractique.]* Fatigue MS. *Pempitum*, qui semper comitetur navigantium cursum. IDEM.

G E G G G 2 101. Pom-

Cantharus, ingratus fucco: tum concolor illi Orphas, caeruleaque rubens Erythinus in unda:

- 105 Insignis Sargusque notis, insignis & alis: Et superaurata Sparulus cervice refulgens; Et rutilus Pagur, & fulvi Synodontes, & ex se Concipiens Channe, gemino fraudata parente. Tum viridis squamis, parvo Saxatilis ore,
- 110 Et rarus Faber, & pictae Mormyres, & auri.

Chry-

101. Pompyla.] Oppianus l. 186. penultimam corripit, Εν κελύβοις νεμέται και Πομπύλος ού ποτε ναύται & cetera. GESNERUS. De Pompyli natura Aelianus lib. ix. cap. xv. & lib. xiv. cap. xxxiii. Plinius lib. ix. cap. xv. & alibi. Hic autem piscis Neptuno facer est, quod navigia ad portum usque sequatur. CIOFANUS.

102. Cereyosque.] Κέρυσοι Oppiano circa petras degunt, apud Plin. circa finem lib. xxxii. perperam legitur, Βογγρον. GESNER. MS. Cereyosque. Plinius: Ceryron in scapulis viventes. Ita dum ego, & pridem Gesnerus. Vulgo Βογγρον. monstrofe. MS. Chiff. bancian per ceryron. Forte: Saeuum Cereyrum: quia ferox hic dicitur a Nostro. VLTITUS.

103. Cantharus.] De hoc pisce Aelianus lib. i. cap. xxvii. CIOFANUS.

103. Tum concolor illi Orphas.] Plinius ex Ovidio nominat Orphum rubentem, Rhacinumque pulchrum. perperam, ut apparet: nisi coracinum legas pulchrum. & forte carmen unum desit, scio quidem etiam Orphum rubere. Graecis 'Ορφός, vel 'Ορφός Attice. GESNERUS. Orpham Cernuam vocat Gaza Latine: adeo sphaerops est, ut etiam diffectus diu vivat, ut ait Aristoteles: cito adolefcit, cum biennium vita non superet. GILCAF. CIOFAN. MS. Al. & Pith. Orphas. Plinius Orphum rubentem rhacinumque pulchrum. MS. Chiff. orphum, rubentemque acynum pulchrum. Forte: Orphum pulchrum, rubentemque Erythinum. quod sequitur: caeruleaque rubens Erythinus in unda. Non enim rubet Orphus, si Cantharo concolor (qui scababeni referet) sed nigricat, maxime superius. Capite tamen rubet. Ideo malit quis apud Plinium: Orphum rubentem, & aliquantum pulchrum; vel orphum pulchrum rubentemque aliquantum. Propis mihi prior conjectura praeficit, quia ita propius Poetae nostri verba, ut solet, representant Plinius. Fuit tamen, cum antiquae scripturae insistentium potius credendum: Orphum rubentem, acicuumque pulchrum. Quia Cantarus, cui Orphum confert Noster, ingratus fucco, i. sapor, ut late docet Gesnerus. VLTITUS.

104. Erythinus.] Plinius lib. ix. cap. xvi. & c. et alibi. Gilcaf. Latinis, Rubellio: Italis, Fravelino, dicitur. Purgus est Aristoteli: Oppiano vero litoralis: in mari tantum reperitur; omnes

foeminae sunt, eo quod omnes gravidae capiuntur; sicut & Hiatulae: hoc autem non toto anni tempore, sed incunte aestate intelligendum est. CIOFAN. Erythrinus Bellonius. VLTITUS.

105. Insignis Sargus.] Feltus: Sargus piscis genus, qui in Aegyptio mari fere nascitur. Lucil.

Quem praclarus Elops, quem Aegyptio Sargus movebit. De Sargo Plinius quinque in locis, quos parcam scribere: & Aelianus lib. i. cap. xxiv. Gilcaf. αργός, Graece: Sargus; Latine: Sargo, Italice: littoralis, marinus, Auratis, & Sparis fere similis, lator, rotundior tamen est: his parit, Vere, & Autumnio: plures habet uxores, & pro his certamen init: caparum est amantissimus: Mulli iurari relictus sequitur. IDEM.

106. Sparulus.] Sparus Auratae similis est, adeo ut etiam piscatoribus frequenter imponat. Verum rotundior, minor, & magis compresso est corpore. Gilcaf. IDEM.

107. Et rutilus Pagur.] Pagur vel Pagrus, Graecis Φάγρος vel πάγρος, qui laxatilibus adscribitur. GESNERUS. Pagur, Graece πάγρος; seu Φάγρος, quod voracissimus sit, ab Erythino diversus est, ut notat Rondeletius: distinguitur magnitudine corporis, & latitudine: & nostri figura. Falliter Joivius, qui Pragum cum esse existimat, qui vulgo Romanis Pravalino, & Gallis Narbonensibus Fragellus vocatur, cum is potius Erythinus sit. CIOFANUS. MS. arser. lego: Payer, pro Pagrus, quod Gesnero placuit, ut conger, congrus. VLTITUS. Caufobonus ad Athen. vii. 22. Φάγρος in Glossario verti denotans notat. additur & barbulus.

107. Et fulvi Synodontes.] Συνόδως, συνόδως, χαρμός, & Latinis Dentis, eundem piscem significant: nomen enim ab extantibus, & prominentibus dentibus impositum est. Romanis Dentale. Gilcaf. De eodem pisce Aelianus lib. i. cap. xlxx. CIOFANUS.

108. Et ex se Concipiens Channe gemino fraudata parente.] Idem tradit Plinius lib. ix. cap. xvi. & lib. xxxii. cap. ult. CIOFANUS. MS. Channem gemino sibi fundata parente. Plinius: praeter haec insignia piscium tradit, Channem ex se ipsa concipere & cetera. Lego: ingenia piscium tradit. Ita de nostro auctore etiam loquebatur cap. li. Mihi videntur mira, & quae Ovidius prodidit piscium ingenia, in volumine.

Chrysochryps imitata decus: tum corporis Umbrae Liventis, rapidique Lupi, Percaequae, Tragique. Quin laude insignis caudae Melanurus, & ardens Auratis Muraena notis, Merulaeque virentes, Immitisque suae Conger per vulnera gentis; Et capitis duro nociturus Scorpius ictu, Ac numquam aetivio conspectus fidere Glaucus. At contra herbofa pisces laxantur arenâ,

Ut

Lumine quod Halieuticon inscribitur: Nam insignia piscium, quae ad colores spectant, jam antea recensuerat. VLTITUS.

109. Tum viridis.] Lego, Tum viridis Teragum parvo Saxatilis ore. Nam Plinius parvum Teragum ex Ovidio nominat. GESNER.

110. Et rarus Faber.] Faber is est, qui χαλκός Graecis, vel πτεδ. Plinio Faber dicitur: Romanis pisce S. Pietro: Gallis Dorce. Captus grunnit suum more: Romae in foro piscario frequens est. CIOFAN.

110. Et pictae Mormyres.] Plinius etiam pictas Mormyras ex Ovidio nominat. Graecis Mormyres, & Mormylos penultima brevi. καὶ μέγυλος ζωός ἔχθις. GESNER. Mormures gazae dicuntur: Graecis μέγυλος, vel μέγυλος. quod etiam nomen hodie Romani imitari videntur, à quibus Mormilli vocantur. Lyncis pullis in lateribus parallelis insignis est, unde ab Ovidio pictae dicuntur. Gilcaf. CIOFANUS. MS. pictata. Plinius: pictas Mormyras, aureique coloris Chrysochrym. Ita emendaveram, cum postea vidi Gesnerum praeoccupasse. Hoc ultimum de Chrysochrym est, quod sequitur: & auri Chrysochryps imitata decus. VLTITUS.

111. Chrysochrym.] Aureique coloris Chrysochrym: apud Plinium non recte pro, Chrysochrym. GESNER. Aurata, Latine: Orata: Italice: Litoralis, marinus, & in marinis flagnis capitur, aestate mediis fervoribus, diebus circiter sexaginta, ut Glaucus, & Afellus, laret. hieme etiam laborat, solum carne vescitur; timidissimus est. Gilcaf. CIOFAN.

111. Umbrae.] Umbrae alii faxatilem faciunt, & alios quoque ex his, quos Ovidius hic pelagios facit, ut Merulam, & Corpium. litorales vero Melanuram & Mormyllum. Lupos circa ostia fluminum & cetera. GESNER. Idem Gilcaf. οὐράνα, Graece: Umbra, Latine: Ombrina, Italice; quod suo natatu oculos effugiens piscis umbra potius quam verus piscis intentibus apparet. Antonius: Effugiens oculos celeri levis Umbra natatu. Marinus piscis est, loca saxosa, & herbis virentia incolens, carnivorus est, & folivagus. CIOFANUS.

112. Percaequae.] Plinius lib. ix. cap. xvi. & Antonius in Mossella, ubi ita scribit: Nec te delicias mensarum Perca foleo Amigenos inter pisces dignande. IDEM.

MS. Percaequae. Pergit cum Nostro Plinius: Praeterea parvum Teragum, & placentem cauda Labrum. In his ego invicem Gesnerum praevertam. Ille ex Plinio superiore versu legebat: Tum viridis Teragum parvo saxatilis ore. Ego contra monstra illa non hinc modo, sed & ex Plinio extirpanda censeo, quem ita emendo: Praeterea Percam, Tragum, & placentem cauda Melanurum. Quibus vestigiis Nostrium expressit. Qui vero parvum Teragum potuit dicere, quem ne fando quidem cognoverat, ut ipse fateatur, cumque nihil tale quod hic de magnitudine ejus traditum invenisset? VLTITUS.

112. Tragique.] Oppiano Macnae & Tragi in caeno maris degunt. GESNER.

113. Laude insignis caudae Melanurus.] Plinius inter alios ex Ovidio, Labrum cauda placentem nominat; corrupta nimirum pro Melanuro voce: nam Labrum pro pisce nullus auctorum habet. Labrum vero Lupus est proxime ab eo nominatus; nec refert quod hunc Ovidii piscem cum novum Plinius proferat, antea quoque ab eo nominatum, cum in aliis etiam idem fecerit, vel oblivione, vel ignorantia, ut Orpho, Erythino. IDEM. Aliter videtur tradere Aelianus lib. i. cap. 43. CIOFANUS.

114. Merulaeque virentes.] Idem eodem lib. cap. xix. ejus mentio est apud Plinium. IDEM. MS. Minera notis marlateque. VLTITUS.

115. Conger.] Idem Plinius lib. ix. cap. xx. Gilcaf. χόνγρος, Graece: Groncho, Italice. Pelagus est, & litoralis, albicans, nigrans ambigue. CIOFAN. Ita Ald. Congri (inquit Gesnerus ad hunc locum) se invicem maxime vorant, auctore Aristotele. Si id verum est, leg. Immititque suae c. p. v. genti. Sed cum id apud neminem, nec quidem in Aristotele inveniam, praepacet mihi lectio, quam Pithoeus edidit ex MS. Cancer: praefertim cum Scorpius sequatur. Reliqua tamen in eodem cubant. Forte: suae per vulnera chelae. Vel, si de Congro loquitur: sui per vulnera dentis. VLTITUS. Non ad hunc locum, sed in libro de Aquatilibus iv. in Congro hoc notat Gesnerus.

116. Et capitis duro nociturus Scorpius ictu.] Ciacconus legit, Et captus duro, & cetera. probabilius admodum conjectura: utpote quae eadem pene

- Ut Scarus, epastas folius qui ruminat efcas;
 120 Fecundumque genus Maenae, Lamiroisque,
 Atque immunda Chromis, merito vilissima Salpa.
 Atque avium dulces nidos imitata sub undis,
 Et Squalus, & tenui fuffufus fanguine Mullus;
 Fulgentes Soleae candore, & concolor illis
 125 Paffer, & Adriaco mirandus litore Rhombus:
 Tunc Epodes lati, tum molles tergore Ranae.

litterae sunt, & sensus talis requiritur: Scorpii autem non semel mentio est apud Aelianum, & apud Plinium lib. ix. cap. l. Giffac. de eo ita: Litoralis, in saxosis, & arenosis litoribus maris, Oppiano teste, aut in alto agit, Ovidio teste, bis in anno parit, & alga, & carne vescitur: cujus scetus venosus est: solivagus est. Graece *Σκορπίος*: Latine, *Scorpius*: Italice, *Strofano*: Gallice, *Scorpeno*. CROFANUS. MS. *Scorpio jactus*, vel *Scorpius iclus*. ita *Scorpius* dixit Noster II. Met. initio. VLTIVS. *Scorpius* libri veteres. HEINSIUS.

116. *Capitii*.] *Capitii* Claccon. VLTIVS.
 117. *Aegifno idere*.] Exorto Cane, id est, quod usque in caelo Canis conspicitur. CROFANUS. MS. *Sivo* Plinius, *Glaucum aegifno numquam apparere*. VLTIVS.

118. *Laxantur*.] MS. *laxantur*, an *laxantur*? minime. Gratius II. ita *τὸ laxare* utitur pro expandere in Cynege. de retibus: *laxanda reponite sumo*: supra, *laxare vimen*, &c. VLTIVS.

119. *Ut Scarus, epastas solus qui ruminat efcas*.] Idem auctor lib. II. cap. LIII. ubi, quod poeta noster hic adfirmat, se ab aliis accepisse testatur: idem fere Plinius lib. IX. cap. XV. & alibi. CROFANUS.

119. *Ruminat*.] MS. *ruminat*. Plinius de Scaris: *solas piscium dicitur ruminare, herbisque vesci*. VLTIVS.
 120. *Fecundumque genus Maenae, lamiroisque, Smarisque*.] Lego, *Maenae, lamiroisque*. nam & *Maenae* fecundae sunt, & *Lamirus* piscis a Plinio nominatur. idem forte qui *Larimus* Oppiano lib. III. GESNERUS. Depravatus locus, ita ab Octavio Panthagato relictus est, *Maenae, Lamiroisque, &c.* CROFANUS. Ita MS. & Pith. ut dudum conjecerat ante Gesnerus. Ald. *Maenaelamiroisque*. Fonte: *Maenae, Geraeque, Smarisque*. Nam hic tres piscium ejusdem fere generis. Martialis lib. XII. Epith. 32. *Vulsi Geres, aut imitiles Maenas, Lamirus* autem nihil, sed *Lamirus* Oppiano, qui hic locum habere nequit. VLTIVS. *Lego, Maenae lamiroisque* de Lamyro Plin. lib. XXXII. II. de Maena egimus Faff. II. §. 578. HEINSIUS.

120. *Maenae*.] *Menne* vulgo Romae dicuntur. CROFANUS. *Maenae*.] De hoc pisce Plin. lib. XXXII. cap.

ult. *Smyrusque*, alii lebegant. *Lamirusque* alius. IDEM. 121. *Chromis*.] *Chromis* qui nidificet in aquis Plinius ex Ovidio nominat, sed inepte, nisi librarii corruerint: Aristoteli Phycis sive Fuca piscium solus nidificat. Quam ob rem post sequentem versum:

Atque avium dulces nidos imitata sub undis.

Fuca sagax.
 Principium alterius versus; cujus reliqua desunt. quamvis scio *Fuca* pro *Phycide* a Gaza factum esse nomen. GESNER. Plinius lib. IX. cap. XV. & alibi. De Chromi sic Boetius:

Humidior zephyus est, sitque hinc optaver assus,
Ac melior vili sit licet in pretio.
Astata excellit, dolant cum tempore bruma,
Nam duros lapides in capite ille gerit.
Majorem ergo zephyus sumes, sed tempore messis;
Namque zephyus tam sit pinguis & melior.
Archestratus enim talem vult esse, tamen si
immundam, & recte, NAso poëta putet.

CROFANUS.
 121. *Salpa*.] Idem auctor non uno loco. Giffac. *σάλπα*, Graece: *Salpa*, Italice. *Marinus* piscis est, & in marinis lacubus vivit, & herosa arena laxatur: autumnum tantum parit, sicut & Sargus, clarissime audit: erro non est, ferebre, & alga vescitur. IDEM.

122. *Atque avium dulces, &c.*] Phycidi tui id tribuit Aristoteles, Plutarchus, & Plinius. Haec Panthagato, qui versum desine suspicabat. CROFANUS. Gesnerus periphrastice hunc Phycidem innuit ait. Bellonius ad Chromidem retrahit, omitta per intervallum Salpa, usque adeo jam merito vilissima, quasi nec nominata quidem fuisset. Plinium forte fecutus est, qui eadem oscitantia, qua reliqua inter se confudit, hic Desilium silvis appingit, quod Flaccus canit. Excerpti enim: *Chromis, quae nidificet in aquis* (lege *quae*, & ita etiam apud Plinium.) Hoc pignore Ovidium autorem hujus opusculi esse concessero lubens, si tam sincere nomen ejus in titulo legerit Plinius, quam hic Chromin in aquis nidificare. Sin in altero fallit, ne super autore quoque vadimonium deferat, quis non ve-reatur? Nihil tale quid unquam vel meditata est Chromis: multo minus Noster, ut de ea id diceret. Sola Phycis est, quae in aquis nidificat. Ari-

EX-

Extremi parent

- Lubricus & spinâ nocuus non Gobius ullâ,
 Et nigrum niveo potans in corpore virus
 130 Loligo, durique Sues, sinuosaque Caris:

foteles lib. VIII. sine. *Μουὴ δὲ Φυκίς τῶν θαλάσσιων ἰχθύων σιβάδας ποιεῖται*. &c. Quae ita vertit Plinius lib. IX. cap. 26. *Eadem piscium sola nidificat ex alga, atque in nido parit*. Lego itaque hoc loco: *Atque avium Phycis nidos imitata*. An alter in suo libro invenit Plinius, plane mihi incertum est. Sed etiam corruptus jam tum fuerit hic locus, non ideo Chromidi hoc attribueri debuit, quod ipse scivit foli Phycidi convenire. Cur etiam non potius ad Salpam retulit, quae gradu proxima erat? Quo magis inducor, ut credam hallucinatione magis, quam ex corrupta scriptura ita excessisse Plinium, eamque a librariis haud ita dudum depravatam, nam in MS. est: *dulcis nives*. VLTIVS. Ingeniosissimus Vltius noster notis ad Halieuticon suis ex Plinio emendat feliciter, *Atque avium Phycis nidos imitata*. qui videatur tam hoc, quam alius hujus poematii locis egregie à se illustratis, sub nomine *dulcis* latet nomen piscis. HEINUS. Harduinus ad Plin. lib. IX. cap. 26. legit etiam: *Atque Avium Phycis nidos imitata sub undas*. Perinde quasi Vltius notas numquam inspexisset. sed sic solet.

123. *Et squalus tenni suffusus sanguine Mullus*.] Videtur *squalum* pro Cephalo dixisse per synecpoch. sic *squilla* pro *scilla*, sed nulla synecpoch. GESNER. Abentior Aldo, Aldi N. qui legit, *Et squalus tenui*. Est autem usitata figura: ut, *Oculus suffusa nitentes*; & sensus optimus. Aufonius in Mollisca eodem sensu vocat Mullos Puniccos. ubi ita est:

— *Marinis solus puniccis facillis contendere Mullis.*
 CROFANUS. *Et squalus, &c.* Ita Gesnerus & recentiores Edd. Ald. & Pith. & *squalus tenui*. Nam prima potius producenda est, sive ex *νέφελος* contrahitur, quod Gesnero visum, sive, ut verissimum, a *squalo*. MS. *Et squa ex tenui*. Hic itaque malim: *Et squalus ex tenui*. Et *squalum* supra ad §. 118. relegare: *squali, Scombricoque, Boreo*. *squalus* autem idem, qui *squatina*, ut ostendit Gesnerus. VLTIVS.

123. *Mullus*.] Hujus piscis apud utrumque, quibus potissimum utor auctoribus, frequens mentio est. Giffac. Graece, *μύλλα*: Italice, *Triglia*. Pelagus est Galeno: Aristoteli vero Ithoralis: Oppiano saxatilis dicitur: parit ter in anno: Dianae sacrificabat. Oceanus Septentrionalis, & Occidentalis hunc non piguit. Carne, alga, concha,

& coeno vescitur. Leporem marinum insequitur: homini nocuus, & eo vescitur. CROFANUS.

124. *Soleae*.] Hujus item piscis creberrima apud eundem Plinium mentio. IDEM.

125. *Passer*.] In coeno degit Oppian. GESNERUS. Idem cap. XX. lib. IX. CROFANUS.

125. *Rombus*.] Idem auctor. IDEM. JUVEN.

Incidit Adriaci spatium admirabile Rhombi.

DOUZA.
 126. *Tunc Epodes lati*.] Sic etiam Plinius nominat ex Ovidio. Ex aliis (quod sciam) nemo hoc nomen posuit. *Lepidae* vulgo dicuntur pisces quondam plani & lati. GESNERUS. MS. *Lepores lati*. Plinius excerptit, *Epodes lati generis*. VLTIVS.

126. *Ranae*.] Ranas marinas de piscium genere intellego. GESNER.

127. *Pascunt*.] Ald. *extremi pas*. * MS. & Pith. *extremi pareus*. * Ego reliqua ex Oppiani *ἐλ. I.* initio ita supplervi:

Extremi pascent propter confinia ripae,
Ast fuxae scopulis haerent, Pernaque Sadesque.

*Perna*que Sadesque ex Plinio, qui hinc citaverat, in locum hunc postliminio restituit. Ait enim: *Sunt praeterea a nullo autore nominari, Suda Latine appellata, a Graecis Sphyraena, rostro sinitis nomine, magnitudine inter amplissimos, rarus, sed tamen non degener. Appellatur & Perna concharum generis, circa Pontias insulas frequentissima, &c.* Haec duo in iis, quae hodie extant, solummodo requiruntur vocabula: reliqua omnia, quae citavit Plinius, superesse jam ostendi. Quod vero in fine capituli adicit: *Praeter hanc purgamenta aliqua relata indigna, & algis potius annumeranda, quam animalibus*. Non ideo censendum plura ad Plinium, quam ad nos pervenisse. Vel enim illa intellegit, quae subinde omiit, ut *Squalos, Lamirus, Maenas*, multaque id genus alia: vel illa, quae in paucis iis, qui intercedunt, aut in fine consumpti vestigata legi non poterant, versibus continebantur. VLTIVS. *Pareus* Thuan. *Pareus* Ambros. HEINSIUS.

128. *Gobius*.] *Gobii* vel *Cobii* in petris & arenis degunt Aeliano. *Lubricus* Gobii epitheton dixerim: quamquam *Olithiss* id est lubricus sui generis piscis est Oppiano prope olia fuviorum. GESNERUS. Giffac. *Τοβίος*, Graece, *Gobion*, Gallice. Fluvialitilis est, calvaris cadaverum in aquam projectis maxi-

Et

Et tam deformi non dignus nomine Afellus:
Tuque peregrinis, Acipenser, nobilis undis.

* * * * *

maxime delectatur: qua industria Galli piscatores equorum, & boum capitibus plurimos una capiunt. Sunt etiam Gobii marini, & litorales, in arenosis, aut scopulis degentes, quorum tres sunt discretiæ, albicantium, nigrorum, & flavescens: ejusdem tamen speciei: luto, alga, & musco vescitur: gregalis est, nobilis, & suavissimus. CIOFANUS.

130. *Lolligo*.] Pelagia est Lolligo magna. GESNER. Plinius multis in locis: Aclianus lib. ix. cap. xii. Giscas. *πελος*, Græce: *Calamario*, Italice: *Lolligo*, Latine. Pelagus est, ex mollium genere, sicut Polypus, & Saepia: proprium habet, inter mollia ut volet, & volitans Conchæ adhaerens, & ita affixus, aut arena sese subarrans, tempestatis signum est: vivendi spatium tam Saepiæ, quam Lolligini breve est. Nam, paucis excerptis, bitarum non complent: nunquam illi deest copia atramenti; suis promucibus pisces venatur. CIOFANUS.

130. *Durique sus*.] *Durique* passim citat Gesnerus. VLIETIUS.

130. *Sinuosaque Cæsa*.] Pifcis alicujus nomen deesse apparat, aut forte *serpens* legendum: constat enim marinas quasdam serpentes esse, easque circa litora magis. *Ibessa* quidem pifcis est Plinio, idem scilicet *Ibissæ*: cui tamen *sinuosa* epitheton non convenit. GESNERUS. Praclaræ, ut omnia, hoc vulnus sanavit Pantagathus; legit enim, *Cæstra*. Est autem *Cæstra*, pifcis, quæ in capite habet duos aculeos, quibus Thunnum vel maximè infestat, ac persequitur. Aldus Aldi N. respondebat, *Ibessa*, quo de pifce Plinius. lib. xxxii. cap. xi. CIOFANUS. *Serpens* ita conjiciebam. MS. *sinuosa Caris*: Pifis. quoque *Caris*. Ald. *sinuosaque cæsa*, forte, *Thessa*, quæ a Plinio nominatur in Catalogo pifcium. Pantagathus: *cæstra*. VLIETIUS. *Caris* libri scripti: *Concha* Behot. lib. i. Apoph. 3. male, forte, *cæstra*, qui mugil. vid. Athenæ pag. 306. vel *cæstra*. vid. Zenob. Paroem. pag. 97. & ibi Schott. Pantin. in Apostol. pag. 320. vel *Cissa*. vid. Casaub. ad Athen. lib. vii. pag. 353. HEINSIUS.

131. *Et tam deformi non dignus nomine Afellus*.] Ingeniose admodum dictum. Aelianus lib. v. cap. xx. & vi. cap. xxix. Giscas. *βωος*, Græce: *Afellus*, Latine: *Melencio*: Italice. Duo Afellorum genera, primum, *βωος*, Plinio *Bacchus* vocatur, hi in alto mari capiuntur: alterum genus, *Gallarius* dicitur: litoralis est; latet plurimum temporis. CIOFANUS.

132. *Tuque peregrinis Acipenser nobilis undis*.] *Hæloperem* quoque dicit Ovidius esse nostris incognitum undis: ex quo apparet falli eos, qui eundem ac-

ipenserem existimaverunt. Plinius, quasi acipenser Romæ cognitus esset, cum tamen Ovidium eum quoque peregrinum esse canat. GESNER. De Acipensere Plinius lib. ix. cap. xviii. & alibi. Italice, *Storione*. Sensit mecum clarissimus Muretus: & alii viri eruditissimi, inter quos Rondeletius cap. ult. lib. xiv. id litteris consignarunt. At aliter Giscasferus, qui hæc notat in hac secunda editione. De Acipensere, inquit, varia est inter scriptores sententia, quænam sit, & quo apud nos vocetur nomine. Jovius eundem esse vult cum Ellopec: hoc probare contendit nonnullis argumentis. Rondeletius diversos esse inter se existimat, Ellopecque squamosi, Acipenserem mustellini generis, eumque esse, qui apud nos Sturio vocatur. quod quidem non paucis rationibus & auctorum testimonio confirmat. Paulus tamen Jovius Silurum Sturionem esse nostrum arbitratur. In hac tam accipiti pugna perdifficile est nosse in utram magis partem inclinet victoria. Hoc tamen animadvertendum exillimo, miram videri Acipenserem ab Ovidio peregrinum vocari, si nosser Sturio sit, cum non procul à moenibus Urbis in Tiberi vere, & æstate Sturiones laudatissimi frequenter capiuntur. Hoc autem argumento facile credi posse alium esse Acipenserem, qui è remotis maribus Romam vehi solitus esset. Hæc Giscasferus. Ego verò in ea, quam jam exposui, sententia maneo, atque ab Ovidio significari arbitror Acipenserem esse nobiliorem ac præstantiorem in peregrino mari, quam in nostro, & propterea dici:

Tuque peregrinis Acipenser nobilis undis.

Hujus tam foede, ac misere corrupti, ac mutilati operis bis mentio est apud Plinium: scilicet lib. xxxii. cap. 11. his verbis: *Mihi videntur mira, quæ Ovidius prodidit piscium ingenia in eo volumine, quod Halieuticon inscribitur*. Secundo: Eodem lib. cap. ult. ubi ita est: *His adjectis apud Ovidium posita nomina, quæ apud nomen alium reperuntur: sed fortassis in Ponto nascuntur, ubi id volumen supremis suis temporibus invenit*. Conjecturas cum notis, quas posui, quasque Pantagathi esse rellatus sum, acceptas referre debes, qui summa mihi junctus amicitia est, AFRONIO JUNIORI; qui, ut ea est humanitas, non tantum mihi eas impertit, sed divulgari, & cum studiosis communicari, passus est. Ob quod beneficium me ei plurimum debere sentio. Hoc autem opus Attius Sincerus Sannazarius Neapolitanus, poeta clarissimus, & ad præcorum illorum laudem proxime accedens, ex Aeduorum finibus, & è Taronibus, ubi ipsum invenerat, in Italiam detulit: & Aldus senior primum edidit. CIOFANUS.

EPICEDION

DRUSI CAESARIS,

ET NUX, ELEGIA,

Quæ Ovidio dubiè adscribuntur.

A. SABINI

EPISTOLAE TRES,

QUAE

Penelopæ, Phyllidi, & Oenonæ
Nasonianis respondent.

Hhhhh

INCERTI AUCTORIS
 CONSOLATIO
 AD
 LIVIAM AUGUSTAM,
 DE
 MORTE DRUSI NERONIS,
 FILII EJUS,
 QUI IN
 GERMANIA MORBO PERIIT.

Vlſa diu felix, mater modo diſta Neronum,
 Jam tibi dimidium nominis hujus abeſt.

Jam

Hujus Elegiæ idem Auctor, qui & alterius de obitu Maecenatis. Quamquam enim in illa mollem virum Maecenatem & diſcinctum, pari ac ipſe vixit licentia, hoc eſt molli ac remiſſo ſilo proſecutus eſt; hic vero principem Matronam accuratiorè, ac graviore dicendi genere alloquitur, non tamen in omnibus ſui diſſimilis eſt. Quod enim hic legitur:

*Non nocuiſſe ulli, & fortunam habuiſſe nocendi.
 Quid aliud eſt, quam id, quod ibi dixerat?
 Omnia quum poſſes tanto tam carus amico,
 Te ſenſit nemo poſſe nocere tamen.*

Item quod hic de Fortuna:
Ille rapit juvenes, ſuſtulit illa ſenes.

Idem extulerat de morte:
*Ille rapit juvenes prima floreſcente juventa:
 Non oblita tamen, & rapit illa ſenes.*
 Quamquam hic pro *ſuſtulit* quidam veteres codices habent, *ſuſinet*. Videtur autem Neronum vel potius Druſorum familiæ cliens fuiſſe C. Albinovanus. Nam & is ejuſdem Druiſi navigationem in Oceano carmine conſcripſit, cujus hodie in fragmentum exiſtat. Deinde Tiberii, Fratris Druiſi, comes & ſcriba fuit, ut ex Horatio odora-

ti fumus. Quod enim Ovidio hanc Elegiam attribuerint, frustrati ſunt. Nihil enim diſſimilius. Quamquam verſiculum, qui hic legitur. *Ps. 46.*

Altiſ ex vitis exſeruiſſe caput.

Invenias in Falſis r. 299.

Altiſ humanis exſeruiſſe caput.

Sed hæc non mirabitur, qui ſcit & Tibullinum verſiculum in Ovidio repperiri:

Cum cecidi ſuto Conſul uterque pari.

Et multa talia. Quare quum hanc opinionem ex hominum mente ſuſtulerimus, extorquenda & alia quoque iis, qui putant hæc ſcripta eſſe de morte Druiſi ejus, qui in Germania periit, filii. Nam quum Livia convenit in manum mariti Auguſti, erepta priori viro Tiberio Neroni, non multo poſt eum enixa eſt, jam gravida ex priore viro, ex quo & ante Tiberium Claudium Neronem, qui poſtea rerum potitus eſt, primo partu ediderat: poſtea in domo Auguſti hunc Druiſum, nulla poſtea ſobole. Eſt ergo is Druiſus, frater Tiberii, qui poſtea, ut dixi, rerum potitus eſt. Is cum poſt partum de Suevis ac Scambris victoriam Conſul abſens factus eſſet, morte præventus, nec triumphum nec honorem inire potuit. vide Epitomen

Hhhhh 2

Livii

Jam legis in Drufum miserabile, Livia, carmen.
 Unum, qui dicat jam tibi, Mater, habes.
 5 Nec tua te pietas diffendit amore duorum:
 Nec pofito fili nomine, dicis; Uter?
 Et quisquam leges audet tibi dicere flendi?
 Et quisquam lacrimas temperat ore tuas?
 Hei mihi, quam facile est (quamvis hic contigit omnes)
 10 Alterius luctu fortia verba loqui!
 Scilicet exiguo percuffa es fulminis ictu;
 Fortior ut poffis cladibus effe tuis.
 Occidit exemplum juvenis venerabile morum:
 Maximus ille armis, maximus ille togâ.
 15 Ille modo eripuit latebrosas hofibus Alpes,
 Et titulum belli dux, duce fratre, tulit.

Ille

Livii & Dionem. Sunt quedam pauca admodum hic animadvertenda, in ceteris diutius nobis immorandum esse non duximus. SCALIGER. Poëmaticum hoc quantumvis pretii, & dignum genio ac majestate sacculi Nafoniani, qui primus eruit & tenebris, nâ ille insignem thefaurum ufibus publicis est largitus? Pedonem Albinovanum ejus auctorem Scâiger aliquæ conftituit. Ego cti nihil temere adfirmo, videor tamen mihi non omnino falli, qui Nafoni hunc factum haud effe adferibendum arbitror. Inſcriptionem ejus, quam primæ editiones & ſcripti codices conſtanter agnoscunt, admittendam duxi, niſi quod in iis ad Ovidium auctorem hæc elegia referatur, cum ad alium potius quamvis illorum temporum poëtam debuerit. Eſt quidem carmen longe præſtantiffimum indignis modis acceptum per librariosum oſcitantiam, nobis tamen vel ſic curæ erit, ut aliquantulum emendatus in poſterum legatur: quanquam in libris vetuſtis minimum præſidiũ fuit. quorum unum Romæ apud amicum vidi, ſecundum Florentiæ in Medicea bibliotheca. Tertius & quartus penes me extant, quorum altero heredes Combiani Venetiis me donarunt, altero vir amiſiffimus Lucas Langermannus Neapoli adveſto. Omnes poſt inventam jam artem typographicam exarati, & per omnia propemodum primæ editionibus reſpondentes, quas etiam religioſe conſultimus. Interim, dum ſubſidia majoris momenti circumſpicuntur, videamus, ſi quid conferri à nobis poſſit ad detergendas nævos, qui ſcripto pulcherrimo non pauci etiamnum adhaerent. In iis autem indagandis quemadmodum non omnino feliciter veſtigi ſuimus, ita conjecturæ interdum nobis ſunt ſubnatæ, quæ Scâigero, Liſſio, Rutgerſio, aliis in mentem ante nos veniſſe ſerius cum eſſemus edocti, viros tamen præſtantiffimos ſua laude non fraudavimus, id quod ſuis locis, ni fallor, apparerebit. HEINSIUS. Pedonem Albinovanum effe au-

ctorem hujus elegiæ, communi ſere doctiffimorum virorum ſuffragio jam eſt receptum, quamquam Ovidio qui adſcribitur etiam fuerint. inter illos Paſſeratus in præſatione, quam interpretationi hujus Poëmaris, (quæ utinam prodidiſſet) præmiſiſt, contendit ab Ovidio conſcriptum. cui ſuffragatur Barthius lib. x. Adverſ. cap. 9. & xxxi. 2. & xxx. ii. & lxx. 13. qui invalidas eorum rationes, qui Ovidio eripiunt, arbitramur. id vero amplius ſe ſecundo Adverſariorum volumine docere, dicit ad Stat. ii. Theb. 345. præterea idem adfirmat ad ejuſdem Stati lib. ii. Theb. 134. & alibi. Voſſius vero Artis Grammaticæ lib. ii. cap. 2. indignum quidem non effe Ovidio, ait, ſed Pedoni tamen tribuendum cum Scâigero cenſer, quamvis cum eo non faciat, qui elegiæ in obitum Maecenatis Pedonem auctorem flatuat, quippe quæ totolanguage, nec aliquid dignum habeat Auguſti ævo, ſed effe fortium credit Scholaſtici cuſumdam ſequioris ævi. vid. & eundem de Poëſis Latinæ cap. 2. Quam doctiffimi viri ſententiam veriffimam effe arbitramur. Non vero Voſſio aſſentiri poſſimus, qui lib. ii. Inſtit. Poëticæ. cap. ii. ſagacitatem Scâigeri laudat, qua ille ex Horatio odoratum ſe jaçtat, hunc Pedonem Albinovanum effe eundem, qui ut comes & ſcriba Tiberii ab illo Poëta laudatur; cum Torrentius recte ad lib. i. Epit. 8. oſtenderit diverſos hos effe, & Ceſſum illum Albinovanum, noſtrum vero Pedonem effe dictum, quod & Paſſeratus jam olim in præſatione illa demonſtraverat. Pedonem vero ex gente Popilia fuiſſe, & Albinovanum dictum a patria Alba Nova, eruditè admodum conjicit Reineſius in commentario ad Claſ. i. infer. 105. cujus rationes ibi videri poſſunt. Ceterum hanc elegiam impuris nuper manibus attraxit Gorallus ille, ſive Joannes Clericus, opprobrium Latinæ Poëſeos & linguæ, qui mercenaria opera, & collectis frigidiffimis & ineptiffimis notulis, ex ſcriptoribus rei fune-

Ille genus Suevos acre, indomitosque Sygambros.
 Contudit, inque fugam barbara terga dedit:
 Ignotumque tibi meruit, Romane, triumphum;
 20 Protulit in terras imperiumque novas.
 Solvere vota Jovi, fatorum ignara tuorum,
 Mater, & armiferae ſolvere vota Deae,
 Gradivumque patrem donis implere parabas;
 Et quoscumque coli juſque piumque Deos.
 25 Maternaque ſacros agitabas mente triumphos:
 Forſitan & curæ jam tibi currus erat.
 Funera pro ſacris tibi ſunt ducenda triumphis,
 Et tumulus Drufum pro Jovis arce manet.
 Fingebas reducem; præceptaque mente fovebas
 30 Gaudia; & ante oculos jam tibi victor erat.

Jam

anebris, & obſervationibus Micyllo & aliis ſublectis, & auctoritatibus ex unico Stephani Theſauro Linguae Latinae per impudentiffimum furtum adductis, ridendum ſe omnibus eruditioribus præbuit, & cujus ſcicitiam ut poſteritas ne ſcſciat, diligenter in hoc opufculo cavebimus, & oblatrantem Scâigero, Heinfio, & aliis in hoc ſtudioſum genere viris principibus, (hic enim unicus ſcriptionis tam putidæ finis) canem ut meritis eſt, conſtabimus. BURMANNUS.
 2. *Abeſt.*] Scâigeri, Pithoei, Micylli & Berſmanni editiones, *abeſt*, ut & veteres. ſed jam Pithoeus reſtituit, *abeſt*.
 5. *Tua te pietas diffendit.*] Malim, ſe *diffendit*. HEINSIUS. imitatus hoc Statius, qui lib. vii. Theb. 505. *Matris pietatem ſuſpenſam* dixit inter duos filios.
 5. *Duorum.*] Ita recte Heinfius. peperam Scâigeri, Pithoei, Gryphii & aliae editiones, *duorum*.
 6. *Dicit uter.*] Francius malebat, *quaeris, uter?* quia verbum hoc *dicere* modo præceſſit, & etiam ſubſequitur.
 7. *Et quisquam.*] Vid. ad III. Amor. viii. r.
 7. *Audet.*] Malim, *auiſt*, & mox, *lacrymas temperat, oro, tuas*, forte etiam, *ſuas*, non *tuas*. HEINSIUS. Reſpexit forte & hunc locum Statius lib. v. Silv. v. 60.
 — Qui dicere legem.
Fleribus, aut ſines audet cenſore delendi.
 BURMANNUS.
 9. *Hei mihi quam facile eſt.*] Eam ſententiam prius extulcrat Aechylus Prometheus:
Εὐλόφρον, ὅτις ἀνθρώπων ἔσθ' ἡδύτατος
Ἐρεῖ, παρανοῦν, νοῦθεροῦ τε τοῦς κινῶς
Πλάσσαντος.
 Dio Hiſtoricus: *ὁθεν τοῦ πάπυ, καλῶς ἔργηκε, ὅτι ἰδῶν παρανοῦν ἀνθρώπου ἔσθ' ἡ αὐτοῦν πᾶσάντων καρτερῆται.* Terentius Andr. II. I. 9.

Facile cum valeamus recta conſilia aegrotis damus.
 SCALIGER.
 9. *Quamvis hoc contigit, omnes Alterius luctu;* etc.] Ita quidem in plerique editionibus legitur, ut poſt verbum *contigit* ponatur diſtinctio, & nomen *omnes* ad ſequentia referatur. Sed cum lectio hæc nullam idoneam, aut certam ſententiam reddat, videndum igitur, num potius legendum, *Quamvis hic contigit omnes.* Ut ſit ſenſus: Facile eſt, in alterius luctu fortia verba loqui, quamvis hic luctus non alterius, hoc eſt, privati alijus ſit, ſed æque ad omnes pertinet. MICYLL. *Quamvis hic contigit omnes.*] Hoc eſt quamvis hic luctus ad omnes pertinet. Menander, *ἰσχυρὸς νεανῶντα ἤσθ' ἄν τις νοῦθεροῖ.* Eurip. *ἰδῶν παρανοῦν, ἡ πᾶσάντων καρτερῆται.* BERSMAN. Scribe:
Hei mihi quam facile eſt (quamvis hic contigit omnes) Alterius luctu fortia verba loqui!
 Quamvis hic luctus omnes contigit. Viderunt ex parte veram lectionem in Variis Rutgerſius & Bechtolius in Apophoreſis lib. III. 17. *Luctum publicum* deſignat, ut inferius loquetur. HEINSIUS.
 10. *Fortia verba.*] *Fortia conſilia* reddid Gorallus. male: eſt ita loqui, ac ſi luctus ille animum non frangeret. conſtantiam præ ſe verbis ferre. vid. ad I. Art. 281. & Remed. 463. *Fortia verba tot ore ſonant.* ubi Gorallus in paraphraſi illud *forti* etiam omiſit, in aliis verbis etiam *fortiter loqui, fortia verba*, ſunt plena confidentiæ. Propert. I. v. 14. *Quum tibi ſingulu fortia verba cadent.* Ovid. IV. Met. 652.
Placidis miſcentem forſia diſtis.
 Vid. ad Quinſt. Decl. XIII. 6. BURMANNUS.
 13. *Venerabile.*] *Memorable* Medic.
 24. *Et quoscumque coli eſt.*] *Tollendum eſt*, ex ſide præſcrum editionum. HEINSIUS.
 27. *Funera pro ſacris* etc.] Eſt hinc forte & ex verſibus 125. & 139. colorem duxit Statius lib. XII. Theb. 322.

- Jam veniet: jam me gratantem turba videbit:
 Jam mihi pro Druso dona ferenda meo.
 Obvia progrediar, felixque per oppida dicar;
 Collaque & hoc oculos illius ore premam.
- 35 Talis erit: sic occurret: sic ofcula junget:
 Hoc mihi narrabit: sic prior ipsa loquar.
 Gaudia vana foves: spem pone, miserima, falsam.
 Define de Druso laeta referre tuo.
 Caesaris illud opus, voti pars altera vestri,
- 40 Occidit. indignas, Livia, solve comas.

*Hinc ego te conjux ad debita regna profectum;
 Ducitorem belli generumque potentis Adrastris
 Aspicio? taline tuis occurrer triumphis?*

29. *Perceptaque mente.*] Lege, praecipitque.
 PITHOE. Lege, praecipitque mente. Virgil. Ecl. III.
 Si lac praecipit aestas. SCALIGER. Vid. ad Epit.
 XVII. 207. Francus, praecipitque praeferebat.

31. *Jam veniet.*] Vid. ad Quintil. Decl. x. 7.
 34. *Collaque & hoc oculosque.*] Libri scripti cum
 praefixis editionibus partim, *osque oculosque*, partim,
os oculos, ut fortassis legendum sit, *hos oculos*, vel,
hoc oculos illius ore premam. hoc meo ore premam
 illius oculos. vel quod malo:

Hos oculos illius ore premam.
 Ut sit Gracianus. HEINSIUS. *Os ore promere* hic
 locum non habet, & lascivius dictum, quam ut
 matrem deceret; & de osculis verum proximo sub-
 jungit. hoc vero ore de suo dicit, ut infra 134.

Ee vorat hos ipsos flamma rogusque finus.
 Carmen esse Catullianum notavit Douza, scilicet
 ut ceciderunt olim. sed jam Ovidianis numeris
 restitutum est. BURMANNUS.

37. *Gaudia magna foves.*] *Vana* omnino legen-
 dum, quod notat ex libris Berfmannus. nec aliter
 postrema Aldi. In Catalebis Pithoci, capite de-
 titate *Transquillitate*; qui verus vulgo mendosi le-
 gantur:

*Castra alios osero vocant, sellaque curules,
 Et quidquid vana gaudia mentis fovet.*

ita Faft. v. 684. in MSS. *numina magna*, pro
vana. HEINSIUS.

38. *Laeta referre.*] Tamquam opus esset mo-
 nere, notat Gorallus hoc esse, *narrare*; sed ne sic
 quidem in puellis factis verbi interpretatione sensu-
 suum vidit; nam omnia praecedentia secum, &
 mente sua sinit Liviae; vide vs. 29. Est ergo, *re-
 ferre*, menti hinc praesentia fingere, ut centies
 Ovidius, & de praeteritis & futuris utitur, sicut
 & *recolo* & *repeto*. vid. ad Ovid. Epist. xv. 113. alter
 paullo ita Rem. Amor. 605. *nec peccata refer*, id est
 praeterita repetere, renarrare. BURMANNUS.

39. *Caesaris illud opus.*] Ita vocat institutum &
 formatum a Caesare, in Maccenatis Epicedio:
Et magnam magni Caesaris illud opus.

Ergo se ipse imitatur. SCALIGER. Hac Scaligeri
 explicatione contenti esse poteramus, sed Patrius
 Genevencus, quem in aula principis alicujus
 natum jurares, putat decorum magis Poetae fore, si
 hic Augusto exprobraret Drusum per adulterii
 consuetudinem cum Livia ab eo procreatum, quem
 in finem verae Suetonii interpretationis loco ad-
 donit. O egregium adulationis Poeticae vindicem!
 Quam gratus Liviae veniret ejus incontinentiae
 admonitor! sed vercor, si tamen male palpatu fuis-
 set noster Poeta, ne recalcitrasset Augustus. Miror
 autem Gorallum huic illustrando non ipsius Ovidii
 locum lib. xv. Met. 751. adduxisse:

*Neque enim de Caesaris actis,
 Ullum majus opus, quam quod pater existit hujus.*
 Sed miser & pauper Gorallus, quotiescumque
 copiae Stephanianae deficient, tacere cogitur: recte
 vero Scaliger. & ita Senec. Ep. xxxiv. *Affaro te
 mihi, meum opus est.* Auditoris figura Manilius
 lib. 1. 772. De Platone discipulo Socratis, *ex
 qui fabricaverat illum.* ubi vide etiam Scalig.
 BURMANNUS.

39. *Vestri pars altera vestri.*] Castigetur, ceteri
 membranae nil hic juvant, *voti pars altera vestri.*
 Ovidius lib. v. Fallor. 459.

Ex ego dimidium vestri, parvasque altera, voti.
 Sic idem Drusus, *duplices pars altera partus non fem-*
mel infra vocabitur. Nisi quis malit, *uteri pars*. ut
 Statius lii. Theb. 154.

Vos utri fortuna mei? HEINSIUS.
 Vide ibi Barthium. nihilominus ego *voti retine-*
rem: sic Ovidius lib. iv. Pont. 13.

Sic valeant pauci, votum commune duorum.
 Adeantur, quae ad Petronii cap. cxl. viri docti
 adnotantur. BURMANNUS.

42. *Tam placuisse.*] Jam editiones priores.

43. *Quidque pudicitia tantum involuta bonorum,
 Ultima sit laudes inter ut illa tuas.*] Locus dubius,
 & ut nunc legitur, non ita facile explicandum.
 Nam vice nominativo casu accipias nomen *Pudici-*
titia (cui tamen repugnat quantitas, nisi caesura
 syllabam brevem pro longa defendat) vice ablativo
 positum, sententia atque ordo verborum non
 satis

Quid

- Quid tibi nunc mores profunt, actumque pudice
 Omne aevum, & tanto tam placuisse viro?
 * Quidque pudicitia tantum involuta bonorum,*
 Ultima sit laudes inter ut illa tuas?
- 45 Quid tenuisse animum contra sua secula rectum;
 Altius & vitis exferuisse caput?
 Nec nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocendi?
 Nec quemquam nervos extimuisse tuos?
 Nec vires errasse tuas Campoque Foroque;
 50 Quamque libet citra constituisse domum?

Nem-

fatis constabunt. Proinde dubito; an pro voce
involuta verbum aliquod infinitivum, quale fuit
morisse, *quassisse*, *cumulasse*, aut simile reponi
 debeat. ut sit sensus: Quid tibi nunc prodest,
 tot ac tantos honores per pudicitiam quaesivisse,
 ut si illi cum hac conferantur, haec, quamquam
 alias praecipuum ac primam laudem meretur, inter
 illi tamen ultima videtur? Quamquam & alia
 constructio fieri poterat, si nomen *pudicitia* nomi-
 nativo casu dictum acciperetur, & genitivus *bo-*
norum cum sequentibus jungeretur: sed tunc no-
 men *Ultima*, pro summa, vel prima accipiendum
 erat, quod inoffens & inusitatum est. Proinde
 hunc locum alii discutendum relinquo. MICYLLUS.
 forte, in tantum. PITHOE. *Meruisse* pro *involuta*
 MSS. *Quidque pudicitia involuta*, si tibi prodest,
 tantum bonorum: ut sit synthetis epexegetica,
 quae dicit, quae est tantum bonum. ita infra. *Nam
 cui tot turba bonorum &c.* BERSMANNUS. LOCUS
 contaminatissimus, cui utcumque consulatur, si
meruisse pro *involuta* reponas, quod ex veteri li-
 bro Berfmannus notat. Sed cum nostri omnes pro
 vulgata lectione stent, Berfmanno nihil temere hic
 deferam. Muretus notat in libro suo corrigend-
 um, *Campoque pudicitia*. Sed ne sic quidem sensus
 constabit. Cogitabam aliquando:

Quidque pudicitia tantum cumulasse bonorum
 Certe tale quid voluit auctor. HEINSIUS. Hic an-
 ticiam temerari Gallui mirari libet, qui sine ulla
 codicum auctoritate, in ipsum contextum recepit
 emendationem ineptissimam, & quam ex inter-
 pretatione Berfmanni & aliorum conslavit:

Quidque pudicitiae turba involuta bonorum.
 Quid enim? an quaeritur hic, quid pudicitiam
 adjuvent aliae Liviae virtutes? immo quid pudice
 & castae illa virtus profuit, cum eadem patitur,
 quae mulieres libidinosae, denique, quis unquam
 audivit, *turbam involutam bonorum?* an
 non praestaret hic ampliare, donec a codicibus MSS.
 major lux appareret? sed omnia se scire profuturum
 Philofohus, qui in literis his nihil umquam apit.
 illud *meruisse* ex Micyllii notis arripuit Berf. BURM.

46. *Altius.*] Sic in Faft. i. 299.
Credibile est illos pariter vitiosque locosque.

Altius humanis exferuisse caput. DOUZA.
 47. *Nec nocuisse ulli.*] Expresit mores potentum
 amicorum Regis eleganter Seneca Here. Oct. 637.

*Collis hic reges, caecos ut omnes,
 Perdasque alios, nullamque levos;
 Tantum ut nocent, caput esse potens.*

47. *Nervos.*] Id est vires. Caef. i. de Bell. Gal. 22:
*Quibus opibus ac nervis? Quamquam & alia
 gratiam, sed pens ad perniciem suam uteretur.* vid.
 ad i. Amor. i. 18.

49. *Campoque foroque.*] Ovidianum videtur. ita
 enim illa conjungit Nafio lii. Amor. VIII.
*Omnia possideant, illis campusque forumque
 Serviat. hi pacem undaque bella gerant.*

Et i. Pont. 8.

Te modo campus habet, densa modo porticus umbra;

Nunc, in quo ponis tempora rara, forum.
 Vell. Patere. II. 126. *Revocata in forum fides, sesto
 nota de foro solitio, ambitio campo.* Laudat autem
 Liviam, illam non absum potentia sua, in honori-
 bus mandandis indignis (jux electionum Barbarus
 noster Gorallus vocat) nec in judicibus ad ambi-
 tiosas tententias inducendis. Hanc ambitionem
 notat Livius in Appio lib. ix. cap. ult. *ne in curias
 adeopus erat, quis poterat, operurbanas, humilibus
 pro omnes tribus divisis, forum & campum corrumpit.*
 BURMANNUS.

50. *Quamque libet citra constituisse domum.*]
 Foite, *Quaque*. PITH. Puto *continuisse* legendum.
 continuisse te vires tuas citra quamcunque domum.
 HEINSIUS. Non video in his sentium, inepta enim est
 Goralli expositio. Puto scripsisse Poetam:
Quamque libet citra continuisse modum.

Hoc sensu, & vires continuiffe citra modum, quam
 licebat, non ultra modum exeruisse vires. ita Ovi-
 dius x. Met. 607. *Nec virtus citra genus est.* id est
 minor genere, ut contra, *ultra modum*. & ita veteres
 dixerunt, *citra modum*, & *intra modum*, quod
 modice fit & temperantur, quod praecare docet
 Gellius xv. Noct. Attic. cap. 13. Ubi locum Cice-
 ronius ex ir. ad fam. Epist. 4. explicat: dixerat
 Cicero, *modice hoc faciam, aut etiam intra mor-*
dem, ut & illius voluntas, & meis studiis serviam.
 ad quae Gellius, *modice dixit, id est cum mode-*

AD LIVIAM AUGUSTAM.

Nempe per hos etiam Fortuna injuria mores

Regnat; & incertâ est hîc quoque nixa rotâ.

Hîc quoque sentitur: ne quid non improba carpat,

Sævit; & injustum jus sibi ubique facit.

55 Scilicet immunis si luctûs una fuisset

Livia, Fortunae regna minorâ forent?

Quid? si non habitu sic se gessisset in omni,

Ut sua non essent invidiosa bona?

Caesaris addc domum. quae certe, funeris experta;

60 Debut humanis altior esse malis.

Ille vigil, summâ facer ille locatus in arce,

Res hominum ex tuto cernere dignus erat.

Nec

aequa est pari. deinde quasi hoc displiceret et corrigere id vult, addit, ut citati intra modum. per quod ostendit minus sese id facturum esse, quam quod fieri modice videretur, id est non ad ipsum modum, sed retro paululum et citra modum. Et ibidem docet intra kalendas, idem significare quod citra kalendas vel ante kalendas. unde supra Goralli, qui citra opponi non intra vult, manifestus. nimirum pro materia, quae sub manibus est, dicimus citra pro ante, vel pro intra. ita citra tempus est ante tempus. citra modum, intra modum. sic Ovidius citra pro ante, viii. Met. 305.

Forsitan et Pylius citra Trojana perisset

Tempora.
Et lib. x. 84.

Ciraeque juventam
Aetatis brevis vos, et primas carpere flores.
Quint. Decl. xii. 9. *Aut citra regos, aut ad regos pugna est, id est antequam ad regos ventum est.* & Decl. cxxlvi. *ut stetur citra mortem.* ubi vide Notas. & ita regiones citra *lucivum* sunt sitae ante fluvium, ab hac parte, ut recte etiam citra *Oceanum* terrae, respectu insularum vel continentis vel ultra *Oceanum*, ab altera parte Oceani, ut *citra mare* Horatius dixit i. Sat. x. 31. & ii. Sat. viii. 47. Et hinc haec duo Horatius *ultra et citra*, de modo & finibus agens, conjungit libro i. Sat. i. *Est modus in rebus, sunt certi denique fines, quos ultra citraque nequis consistere solent.*

Et hinc citra pro minus ponitur, ut Ovidius i. ex Pont. vii.

Culta quidem fateror, citra quam debuit illa.
Et iii. Art. Amand. 757. ubi vid. & *ultra* pro plus, ut Vellei. ii. 68. *ultra sortem temerarius.* & ita ulterius iusto rogare lib. vi. Met. 470. Ceterum *domus* & *mundus* centies a Libranis consuta vocabula. sic apud Ovid. viii. Met. 748. *Truncet cernere modum.* MSS. plures habent *domum.* vid. & ad i. Artis 361. *licet* vero est in omnibus antiquis editionibus & MSS. & ut hic, *citra quam licet*, ita *ultra quam vis.* xii. ex Pont. vi. 56. vulgatae qui

tueri vult ita explicet; & constituisse, id est coactuisse, certis limitibus, vires tuas citrae humillimas familias & gentes; nam *quibet*, *quicunque*, de vilissimis dicitur. sed tamen praestat cum Heinso, *continuisse.* BURMANUS.

52. *Ne quid non improba carpat.* Puto, *ne* quid.

54. *Et injustum jus sibi ubique facit.* Expositulata cum Fortuna, non tam in omnes, quam in Liviam faciente. Quare refleximur libens, *iniqua facit.* Similis error infra quoque commissus vs. 371. IDEM. Nihil mutem; sensus est, Fortuna ubique sibi adrogat regnum, quasi jure hoc sibi super omnes competeret. Ovidiana & haec Phrasis. sic enim lib. iv. ex Pont. 8.

Jus aliquod facium adpina vincula nobis.
xv. Met. 39.

O cui jus coeli bis sex fecere labores.
Et illae locutiones, *jus facere, usurpare, dare*, de illis dicitur, qui faciunt aliquid, quasi jus id haberent. sic illa Lucani initio lib. i. *Jusque datum sceleri male Barth.* lib. ix. Adv. ro. explicat, *juri successit scelus;* cum notet, scelera tam impune & frequenter commissa, ut jam mors & jus esse ea fecere; nam exempla eorum, qui impuniti admiserant, faciebant, ut viderentur jure fieri. sic idem Lucanus lib. iv. 811.

Jus licet in jugulos nostros sibi feceris ense
Sylla.

Id est, Sylla exemplum prodidit jugulandi, quod nunc impune imitari licet, & idem lib. ix. 1073.

Ergo in Thessalicis Pollaeo fecimus arvis
Jus gladio.

Lib. viii. 642.

Nam cui jus illi sceleris.

Ovid. v. Fast. 203.

Et dederat fratri Boreas jus omne rapinae.

Quint. Decl. xii. 9. *Postquam jus factum est.* ubi quaedam notavimus. Sallust. Jugur. cap. 3. *Neque virtuti honos datur, neque illi, quibus per fraudem jus*

AD LIVIAM AUGUSTAM.

Nec fieri ipse suis, nec quemquam flere suorum;

Nec, quae nos patimur vulgus, & ipse pati.

65 Vidimus crepta moerentem stirpe Sororis.

Luctus, ut in Druso, publicus ille fuit.

Condidit Agrippam, quo te, Marcelle, sepulcro:

Et cepit generos jam locus ille duos.

Vix posito Agrippâ tumuli bene janua clausa est:

70 Perficit officium funeris, ecce, soror.

Ecce, ter ante datis, jactura novissima, Drusus

A magno lacrimas Caesare quartus habet.

Claudite jam, Parcae, nimium referata sepulcra;

Claudite: plus justo jam domus ista patet.

Ce-

jus fuit, tui, aut eo magis honesti sunt. Et hoc exprimit Claudian. ii. de Laud. Stilic. 118.

In legem rapiendi vicerat usus.

Sic quoque jure suo aliquid dicitur, qui pro arbitrio impotenter, quasi sibi omnia licerent, facit. de quo egit Hottom. ad Cicer. pro Arch. cap. i. & nos ad Petron. cap. lxxviii. & ad Quint. Decl. xii. 2. Haec credo melius sensum auctoris illustrabunt, quam jejunâ illa & emendata Goralli expositio. *injunctum* vero jus dixit per *dequoratu* ut Met. ii. 627.

Injustaque jussa peregit. BURMAN.

55. *Si luctus.* Si luctibus olim Heinsius volebat. sed nihil muto. vid. ad Quint. Decl. xii. 15.

61. *Sacer ille locatus in arce.* Sacer ipse praefcae editiones cum membranâ constanter. forte etiam, *summa patriae ille locatus in arce.* HEINSIUS. Miremini, Lectores, secundum Goralli ingenium, qui cum in Stephani & Fabri Thesauris invenisset, *arceem* pro Tyrannide poni, hinc sibi jus fecit ineptissimam adulationem affingendi nostro Poëtae, qui, scilicet Augusto occineret, idem illum non debere illa pati, quae patitur vulgus, quia fuit Tyrannus Patriae suae. En elegantiam politissimorum Gallulorum! sed si veratus fuisset in Poëtarum veterum lectione, facile potuisset scire, *summam arceem* pro coelo poni. Ovid. i. Met. 163.

Quae pater ut summa vidit Saturnius arce.

Et ii. Met. 106.

Summam petit ardens arceem,
Unde solet laetis nubes inducere terras.

Et alibi saepe Nolter & omnes Poëtae. vid. ad iii. Amor. x. 21. Sed ne Spudaeum compellasse videar, hic quieto, & ad Micyllum provoco. praeterea quam ineptum est fingere, Augusto, exemplo aliorum Deorum, templum in aliqua arce jam fuisse positum? pudet stultitiae. BURM.

70. *Perficit.* Percepit Lipsius animadversis in Consolationem Senecae ad Marciam cap. ii. HEINUS. Chiffletius, ad Titulum Septimiae, caput, quasi Octaviae Marcellii funus eodem modo perfecisset,

ut antea Agrippae Augustus, cum Marcellus diu ante Agrippam sit mortuus. pudendo errore. praeterea observandum esse dicit, januam non dici *nude clausam*, sed *bene clausam* inepte hoc quoque; cum vox bene cum *vix* sit jungenda, ut milles *vix bene* pro modo, commodum. Ovid. Ep. iii. 14. *Vix bene Castalio Cadmus notata manu.* ii. Met. 47. *Vix bene desierat.*

11. 14. *Vix bene Castalio Cadmus descendat antris.* & milles alibi. BURMAN.

71. *Ecco ter ante datis.* Hic vero se ingenium & acerrima judicandi vis in Gorallo prodit. qui ita commentatur, *Ter ante datis, hoc est tribus ante orco datis, vel ter sepulchro datis Augusti consanguineis ac propinquis.* & in paraphrasi, *post tria carissima capita sepulchro illata.* Quis unquam talia mente sua conciperet, nisi cui illa feda sua emota esset. tutius fuisset sufficillum sequi, qui *ter datis, scilicet lacrimis,* vere supplet. si unquam Poëtae, & in primis Ovidium legisset, deprendere potuisset vulgatissimam esse locutionem, *dare lacrimas.* sic enim Naso iii. Ep. 15.

At lacrimas sine fine dedi, rupique capillo.

Remed. 129.

Cum dederis lacrimas, animumque impleveris aegrum.

x. Am. vii. 60.

Sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, meus.

xv. Met. 117.

Uque dedit notas lacrimas, dedit oscula vestri.

xi. Met. 669.

Surge, age, da lacrimas.

Et 720.

Et tanquam ignoto lacrimam daret.

Et passim alibi. quid facilius & expositum magis? sed sine dubio in Thesaurio Stephani sui repererat illa Ovidii ii. Met. 326.

Corpora dant tumulo.

Quod, ne periret, ineptie instituit. si legisset etiam *humi daro corpus* apud Scaevolam i. ult. 8.

ult. ff. de auri, arg. leg. inde firmare potuisset *fa-*
tuam

- 75 Cedis; & incassum tua nomina, Druse, levantur.
 Ultima sit fati haec summa querela tui.
 Ille potest implere dolor vel secula tota,
 Et magni luctus obtinuisse locum.
 Multi in te amissi: nec, cui tot turba bonorum,
 80 Omnis cui virtus contigit, unus eras.
 Nec genetricis tuæ fecundior ulla parentum:
 Tot bona per partus quae dedit una duos.
 Heu! par illud ubi est, totidem virtutibus aequum?
 Et concors pietas, nec dubitatus amor?
 85 Vidimus, attonitum fraternâ morte, Neronem
 Squalida promissâ flere per ora comâ,

Diffi-

tam expositionem. sed & *dare* & *habere*, quae aptissime hic opponuntur, admonere eum potentest. BURMANNS.

74. *Jam domus ista.*] Ita Sepulchrum vocari jam docuit Rutgerius in Venusinis Lectonibus cap. 2. cui Corallus suas opes debet. quibus adde, quae viri docti & nos ad Petron. cap. LXXI. olim notavimus. praeter *parcite*, plus *justo* &c. Medic. BURMANNS.

75. *Cedis & incassum.*] Incassum & frustra Consul inferibris infra 139.

Nunc primum adspicis Consul, visitorque parenti?
 Sic mihi, sic miseræ nomina tanta refers?

SCALIGER. Concedis satis, hoc est morris. *Nomina* alii male: intelligit enim nomen consulare sublatum in altum, hoc est inscriptum vel celebratum. BERSMAN. *Pro incassum*, in longum est in pr. editione, ut inf. vs. 257. haec mihi obscurissima sunt, neque viri docti se expedire potuerunt, sed a melioribus exemplaribus expectandam medicinam arbitrati sunt. Heinus tentabat olim:

Cedis, ut incassum tua nomina, Druse, legantur.
 Ultima sit fati hæc querela tuis.

Vel, ultima de scilicet *ecce* (vel *siquè*) querela tuis. Sed in nulla harum consueciarum acquiescere potuit. Clericus tamen, qui omni nodo cuneum paratum habet, & interpretes ante oculos positos compilans, deinde elipses, analogias & similia subacta statim advocans, hic *cedere* pro *meri* poni dicit, ut *cedere à vita* dicimus, & *nomina levare* esse, atque inscribere etiam imaginibus præcliorum, sine ulla auctoritate, & cum conscientia summa, adfirmat. pentametri etiam intricatum sensum faciunt duo illa epitheta, *ultima* & *summa*. nihil me hic videre, quod satisfaciât, fateor. nisi forte, *nomina vocantur*, vel *novantur*, legendum sit, ut de supremo clamore, quo mortuos ciebant & eorum nomina vocabant, agatur, quæ querelam ultimam Liviae fore vocet. vid. vs. 219. sed praestat silere. BURM.
 79. *Nec in tot verba bonorum.*] Lege:

Multi in te amissi. Nam cui tot turba bonorum, Omnis cui virtus contigit, unus eras.

SCALIGER. Optime avunculus meus Joannes Rutgerius in Variis Lectonibus, lib. VI. cap. 19. nec cui tot turba bonorum. atque ita tres scripti, cum veterima editione. minus bene Scaliger, *nam cui tot turba bonorum.* HEINSIUS.

81. *Quae dedit.*] Rotundiores sensum distichi putabat Heinus si legeretur, *edidit.*

86. *Pallida promissâ.*] Malim, *Squalida ora*. Et sequenti versu, *promissente colorem*. vel *prodente*. Noster infra:

At comas squalent inmissis ora capillis.

Pont. lib. XII. El. IV. 107.

Squalidus inmissat frastra sub arundine crines: Rhenus.

Trist. lib. I. Eleg. III. 96.

Squalidus inmissis hirta per ora comis,
 Libro IV. Eleg. II.

Squalida promissis qui regit ora comis.

Falorum III. 140.

Squalenti Dido sanguinolenta coma. HEINSIUS. Heinsii emendationem, *vultu profertente colorem* malit quis, quam *dolorem*, ut hoc de pallore intelligatur, quia de dolore seu luctu mox sequitur. ita Art. Am. III. 730.

Et mens et redit verus in ora color.

Ubi antea dixerat, vs. 709. *palluit.* D'Oileans ad Tacit. I. Annal. p. 16. corrigebat:

Diffimilemque sui vultu perhibente colorem.

Nam vultu non diffimilis dolor, sed diffimilis color est. sed optime hunc locum vindicavit doctissimus Bentlejus ad Horat. II. Sat. v. 104. qui legit, *diffimilemque sui*; (nempe Neronem) *vultu profertente colorem*. quem vide. & ibi egregie Goralliana ignorantiæ alyla ostendit, qui quidvis & quantumvis ineptum defendere solet, faveute figuræ alicujus numine. in editione Veneta etiam hic fuisse, *permixta coma*, notavit Heinus. BURM.

88. *Quam nota luctus in orbe fuit.*] in ore omnino scribendum cum Rutgerio. HEINSIUS.

91. Ad-

- Diffimilemque sui, vultu profertente colorem:
 Hei mihi, quam toto luctus in ore fuit?
 Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem
 90 Vidisti: lacrimas vidit & ille tuas.
 Adfigique suis moriens tua pectora sensit,
 Et tenuit vultu lumina fixa tuo:
 Lumina, caeruleâ jam jamque natantia morte,
 Lumina, fraternas jam fubitura manus.
 95 At miseranda parens suprema neque oscula fixit,
 Frigida nec fovit membra tremente sinu.
 Non animam adposito fugientem excepit hiatu;
 Nec traxit caesas per tua membra comas.

Raptus

91. *Adfigique.*] Malim, *Adfigique*. quia *fixa lumina* sequitur. vid. ad XII. Met. 139. *posset & Estingue tuis moriens tua pectora sensit.* HEINS.
 93. *Jam jamque natantia.*] In prioribus editionibus, *jam jam natantia*; sed Pithoeus, natantia referri iussit, & Beriman.

95. *Suprema neque oscula fixit.*] Fregit duae editiones ex veterioribus. Forte, legit. ut de Heccuba Met. XIII. 491.

Osculaque ora legit, consuetaque pectora plangit. Sic enim veteres nonnulli libri exaratum illic exhibent. *lambere oscula* dixit Statius Epicædio Pileiti. & *frigida lambere oscula* in Epicædio Glauciae. *sumpsit* tamen hic codex unus. alii tres, *figit*, an, *figit*? ut Met. IV. 141. de Thisbe, *gelidis in vultibus oscula singens*. sed *figere oscula* usitatum. nec loco movendum. HEINSIUS.

96. *Frigida nec movit.*] Fortassis legendum, *fovit*: ut sit sensus, *Nec fovit*, hoc est calefcit, aut excitavit sinu suo membra filii jam frigentia morte. MICYLLUS. Ne dubita fovit reponere vel contra libros. quod & Lipsio in Epistoliciæ Quaestionibus lib. III. cap. 3. probatur. & Pithoeus expressit. Tibullus libro I. Eleg. VIII.

Ut foveas molli frigida membra sinu.
 Et apud Maronem Aen. IV. 686. de Anna:
Semanimemque sinu germanam amplexa fovebat.

Phaedr. lib. IV. fab. 18.

Gelu rigidem quidam colubram sustulit,
Sinuque fovit.

Stat. lib. I. Silv. II. 109.

Tellure cadentem

Excepit, fovique sinu.
 Sic & *gremio fovere* idem, lib. II. Silv. I. 121. *Gremio puerum complexa fovebat,* & Theb. I. 60.
Si me de matre cadentem

Fovissit gremio.

Virgil. I. Aen. 692.

Fortum gremio Dea tollis in altos

Idaliae luccs.
 Claudian. Conf. Olybr. 142.

Sunt mihi pulentes alio de semine fratres,
Pignora cara Probi, festa quos luce creatos
Ipsa meo fovi gremio.

VI. Conf. Honor. 65.

Toque rudem vitæ, quamvis diademata noxum
Cingebare comas, socium sumebat honorum
Purpureo solum gremio.

Nemfian. Eclog. III. *Et gremio foveat.*

Maximian. Eleg. I.

Membra velis gremio festa fovere tuo. HEINSIUS.
Fovit etiam Meurs. Spicil. ad Theocrit. pag. 135.
 98. *Nec traxit caecas per tua membra comas.*
Seitas comas corrige. atque ita idem Lipsius. Ovidius Met. III. 506.

Noides et seitos fratri imposere capillos.

Statius Theb. XII. 489.

Moesiarumque super libamina festa comarum.
 Ita scribe, cum vetus liber Thliobrigae *serta* exhibeat. Idem Statius lib. VI. 195.
Caesariem sero minus, seitisque jacentis
Obnubis tensis ora comis.

Martialis lib. II. Ep. LXVI.

Hoc factus Lalage speculo, quo viderat, vultu est,
Caeditur, et seitis tibi Plecea comis.

Sic emendo. *Et occidit seitis* inconcinne illic nunc legitur. Propertii enim illa cogitabat, lib. IV. Eleg. VII.

Caeditur et Lalage torris suspensa capillis.

De quo nos alibi. Val. Placcus lib. II. 141.

Hæc dea cum lacrymis et nota veste Neeraeae,
Secta genas: Utinam non hic tibi nunciis essent
O soror!

Sic corrigo. Vulgo perperam, *ista genas*. Unde *Pisita* & *Vista* faciunt. Epist. v. 72.

Et fecit madidas ungue rigente genas.

Hoc tamen loco fortasse *caesas* comas legi sit fatius, ut Medicus liber agnoscat. Heinsius. Rovicrum voluisse *canas*, vel *laetas*, ut prima syllaba in *la-ceras* fuerit vestitute deleta, & *ceras* remansit, unde *caesas* deinde fecerunt, notavit in ora codicis sui Heinus, sed *caesas* rectum est, sic apud
 Iiiii 2

Claud,

- Raptus & absenti, dum te fera bella morantur,
 100 Utilior patriae, quam tibi, Druse, tuae.
 Liquitur; ut quondam, Zephyris & folibus icthae
 Solvuntur tenerae, vere tepente, nives.
 Te queritur, casusque malos, irrisaque tales, *
 Accusataque annos, ut diuturna, fuos.
 105 Talis in umbrosis, mitis nunc denique, filvis
 Deslet Threicium Daulias ales Ityn:
 Halcyonum tales ventosa per aequora questus
 Ad furdas tenui voce sonantur aquas.
 Sic plumosa novis plangentis pectora pennis
 110 Oeniden subitae concinuisse aves.
 Sic flevit Clymene: sic & Clymeneides, altè
 Cum juvenis patriis excidit ictus equis.

Claud. hell. Get. 33. pro *caesa Getarum agmina*,
 Et vetulo Heinfi codice legatur, *caesa*. BURM.
 101. *ictae*.] Vid. ad III. Fall. 236.

103. *Te queritur, casusque malos, irrisaque tales*.
 Locum haud dubie corruptum & mendosum. Quid
 enim sibi volunt verba haec, *irrisaque tales*? Ne-
 que video quo pacto corrigi possit, nisi auxilio
 vetustioris alicujus exempli. MICVLLUS. Haec etiam
 foede corrupta sunt. Combanius libr., quod in-
 terpolatricem manus sapit:

Te queritur, casusque etiam derisa malignos,
 Scribe:

Te queritur casusque malos, irrisaque vota.
 Duae postremae syllabae in *irrisaque* priorem syl-
 labam absorbere vocabuli frequentis *vota*. itaque ex
ta, ne claudicaret, fecerunt *tales*. Gisbertus Cu-
 perus, viri polissimus lib. IV. Obser. 3. reponerat,
irrisaque tabet. HEINSIUS. Hic iterum temerario
 auctu Gorallus, postquam syllabam lectori narra-
 rat, quo pacto librari potuissent hunc locum cor-
 rumpere, clumbem & frigidum, ut ipse fatetur,
 versum nobis dicit, & audacia incredibili in ipsum
 contextum recipit:

Te queritur casusque malos atque exitiales.
 O Criticæ admirandae specimen, & scabrae emen-
 dationis unicum post literas renatas exemplum!
 Quis enim, quosque, elegiacorum Poëtarum, Au-
 gustici aevi, versum aliquem in quinque syllabarum
 vocem excantem fecit? si Barthii notas ad Clau-
 dianum IV. Conf. Honor. 365. legisset, sanctissimos
 vates ab hac scabre religiose sibi cavisse disce-
 re potuissent, qui duos modo le repperit dicit; unum
 in Sidonio, ferreo Poëta:

Innumerabilibus legimibus imperiabant.
 Quem ille tamen ex Horatio lib. I. Sat. vi. 4.
 effinxit, qui sibi fatyricè tangit veterum Poëtarum
 inconditos numeros, ut Lucretium lib. III. 1041.
 apud quem ejus notae plures tales versus occur-

runt. alterum produxit ex Juvenco, at quo Poëta!
Luxuriosorum convivia conolebrabant.

Sed ipse Virgilius, aut aequales illi Poëtae, etiam
 in Heroico carmine ab his abstinerant, qui spon-
 daicos versus ad summum in quadrisyllaba exire
 patiebantur. vide Voss. lib. III. Poët. Inst. cap. 7.
 qui in cap. XI. ubi de Elegiaci carmine agit, ni-
 hil simile producere potuit. Sacrum ergo & de-
 ctabilem versus faciunt illa, atque exitiales. praeter-
 ea Heinsum edidisse *irrisaque* notat, cuius editio
 tamen, (nam veram Heinfi ipsius auctoritas
 editam nunquam. sed solam a Chippingio deprava-
 tam vidisse putō) habeat, *irrisaque*: notam etiam
 Heinfi ad hunc locum omisit, quia Chippingii
 supinitas obliata erat Heinfi nomen notae adpone-
 re. deinde Thraonica arrogantia subjicit, *dones*
melius quidquam afferatur, hanc emendationem re-
tinebimus; quasi jam non melius adlatum esset ab
 Amplissimo Cupero, ejus encendatio molli pede
 incidentem versus exhibet. Cuperi vero Observa-
 tiones legisse Clericum apparet ex notis ad vers.
 236. ubi emendationem Viro illustri suffragatur.
 Graegracus quoque ad Juvenalis Sat. X. 35. 251.
 citat hunc versum hoc modo:

Te queritur casusque malos, irrisaque fata.
 Sed an ex conjectura. an ex codice aliquo non
 addit. Roverium multissime, *irrisaque clamat*, Heinfius
 notavit. Francius violentiori medicina tentabat:

Te queritur casusque tuos lulu obruta mater.
 Nos expectamus meliorem medicinam, & meli-
 orem Goralliana. ille tamen, credo, si versus
 faceret lingua vernacula, Cleonensis Maroti ve-
 nus exprimeret potius, quam hujus aevi molli-
 us fluentia carmina. Si vero versatus esset in
 lectione veterum Poëtarum, potuisset producere
 versus in vocem *exitialem* exeuntem, ex Sedulo
 lib. V. 123.

Con-

44.

- Congelat interdum lacrimas, duratque, tenetque,
 Sulphasque oculos fortior intus agit.
 115 Erumpunt, iterumque gravant gremiumque finisque,
 Effusae gravidis uberibusque genis.
 In vires abiit flendi mora. plenior unda
 Defluit, exigua si qua retenta mora.
 Tandem, ubi per lacrimas licuit, sic flebilis orfa est,
 120 Singultu medios impediende fonos.
 Nate, brevis fructus, duplicis fors altera partus,
 Gloria confectae, nate, parentis, ubi es?
 Sed neque jam duplicis, neque jam fors altera, partus,
 Gloria confectae nunc quoque matris, ubi es?
 125 Heu! modo tantus, ubi es? tumulo portaris & igni.
 Haec sunt in reditus dona paranda tuos?

Arboris insanae radicibus exitialem
Quae peperit fructum.

Sed & hunc habeat sibi, dum nostras aures ad-
 fectas lenioribus numeris non laedere pergat. alterum
 poterit reperire apud nescio quem ineptum, & ut
 ejus verbo utar, *mercedem poetastium*, cujus epi-
 gramma inter Catalogia Pithoeus edidit pag. 80.

Cor non laudo hominis: nam perdidit & exitiale.
 BURMANUS.

111. *Sic & Clymeneides altae*.] *Alto* Rutgersius.
alte libri scripti. distingue:

— *Sic & Clymeneides, alte*
Cum juvenis patriis excidit ictus equis.
 Martialis lib. XII. Ep. XXIX.

Casuras alte sic rapit Iris aquas.
 Seneca Hercule furente 35. 101. ex veteri codice,
Alte virtus animosa cadit. nam *Alte* nunc vulgatur.
 Hercule Oetaeo 406.

Alte illa occidit, quae viro caret Hercule.
 Varro Marciore apud Nonium in bipenne. *Alte*
mosk in terram decidimus. Noster infra, ut est in
 antiquis libris:

Imposuit te alte Fortuna.
 Et postea:

Nata quod es alte.
 Sed de hisce duobus locis nil temere asseverarim.
 Valer. Flacc. III. 131. de Typhone:

Quem Jupiter alte
Crine tenet. HEINSIUS.

113. *Congelat interdum*.] Homerus de lacryma,
ὄψα κέρι τρυφῶ. SCALIGER. Puto cum Gorallio Sca-
 ligerum respicere ad locum ex Odyss. T. 211. ubi
 non de lacryma, sed de oculis dicit, *ὄψα κέρι τρυφῶ*
ὄψα κέρι τρυφῶ, ἢ ὄψα κέρι, ubi recte Scholia-
 stes *κέρη*, ἢ ἄλλο interpretatur. oculi ergo stant ut ar-
 cus, nimirum contentus. & hinc explicata *contentos*
 illos Tiberii oculos apud Sueton. cap. VII. qui

lacrimas oborientes, unde jam tumbant oculi, du-
 rant & intorsus agebant. BURM.

114. *Sulphasque oculis fortior intus agit*.] Logo:
Sulphasque oculis fortior intus agit.
 Vidit ex parte veram lectionem Rutgersius. *intror-*
sus agere lacrymas dixit Albi M. Seneca Pater.
resorbere sicutum, Filius Herc. Oetaeo. 35. 1285.
 Idem ibid. 1074.

Compese lacrymas, inquit, introrsus dolor.
 Feminus abeat.

Noster Epistola XI. 54. dixit:

Combibero lacrymas. HEINSIUS.

Ita forte apud Martia. Lib. X. 80. legendum:
Part major lacrimas ridet, & intus agit.

115. *Gravant gremiumque*.] *Gemitumque* editio-
 nes priores. *fremitumque* Berlimanni. dubito etiam
 an non rectius *lavant* legeretur, id est aspergunt,
humectant, ut Virgil. I. Aen. 465. *hic lavare* pro ad-
 spersere Ovid. I. Am. XIV. 40. & IV. Fall. 708. ita
 & III. Art. 726.

Oraque fontem frivida lavit aqua.
 Quidam codices, pro *spurgit*. BURM.

116. *Sic flebilis*.] *Sed flebilis* Scal. Pith. & aliae
 editiones, de *flebilis* vid. ad Ovid. III. Am. VI. 68.

122. *Gloria confectae, nate, parentis*.] *Confectae*,
 scilicet moerore. at veteres editiones, *confectae*.
 HEINSIUS. Non temere illud *confectae* damnavim,
 quod eleganter respondet τῷ *gloria*, ex natis enim
 gloria nata matris, quae ideo conspiciatur. ita
 Justinus lib. XI. cap. 15. dixit, *reges conspiciunt in-*
genti. Val. Flac. VI. 296.

Populeus cui frondis honor, conspiciatque glaucus
Tempora necantur ramo.

Ovidius II. Tril. 114.

In neutrum conspiciendus equus.

Liv. IV. 60. *Tantumque bonos cives conspici vulgus*
hominum vidit. & sic passim Latini: & ita Graecos
περὶ βέλτερον ἡμῶν ἡμῶν, uti, apparet ex Euripide Phoenias.

Sic-

- Siccine dignus eras oculis occurrere matris?
 Sic ego te reducem digna videre fui?
 Caesaris Uxori si talia dicere fas est,
 130 Jam dubito, magnos an rear esse Deos.
 Nam quid ego admisi? quae non ego numina cultu,
 Quos ego non potui demeruisse Deos?
 Hic pietatis honos? artus amplectitur inanes.
 Et vorat hos ipsos flamma rogusque sinus.
 135 Tene ego fultineo positum scelerata videre?
 Tene meae poterunt unguere, nate, manus?
 Nunc ego te infelix summum teneoque tuorque?
 Effingoque manus? oraque ad ora fero?
 Nunc primum adspiceris consul victorque parenti?
 140 Sic mihi, sic miserae nomina tanta refers?

Quos

554. & Aelian. II. Var. 12. Plutarch. de flum. pag. 148. περιπλεπτος υαλλει. BURMANNS.
 125. Huius modo.] MSS. Combil.
 Ut in Fallis lib. v. 460.
 Carnite sim qualis, qui modo tantus eram.
 Posset & legi, Huius modo quantum ubi est? HEINS.
 132. Non potui demeruisse.] Heinsius coniecitbat:
Quos ego non fovi, demeruisse Deos?
 134. Rogusque sinus.] Proprius, & ipsi destinatus.
 Poterat tamen & suos legi, pro eo quod est, Rogus vocat hos artus tanquam suos, ac proprios.
 Micyllus. Evocat libri veteres. Combianus praeterea, sinus pro suis. Rutgersius, suos. parvo negotio corrigendum.
 Et vorat hos ipsos flamma rogusque sinus.
 In Ibiid. 361. Sic tua subdidos devorat ora cinis.
 Prudentius tibi τειθεν. Passione Sancti Hippolyti:
 Sic pyra, quae multos devorat una reos.
 Et Passione Sancti Romani:
 Ignis parandus nam tibi tristis regi,
 Qui sine digno corpore istud devoret.

Sic cetera flamma dicebatur pro *urere. vorax flamma*
 Am. Marcell. lib. xvvii. Orientius Commentatorio:
 Nam rogo ne credas digne ad compendia poetae,
 Quod rapta prompto debita flamma vorat.
 Vide Notas ad Eleg. ult. lib. I. Amor. vs. 41. HEINS.
 Hic iterum venditit de pueris Gorallus, qui sinus interpretatur viscera, quod *vestitum sinu sequuntur*, quae nos credimus cate regi. sed rectudimus jam ferocem illum impetum ad Petronii cap. cxx. ubi de hoc loco egimus. BURMANNS.
 136. Ungere, nate, manus.] Respicit ad morem virtuosum usitatum, videlicet ut mortui ungerentur.
 Virgil.

Corpusque lavans frigentis & unguent.
 Dicebatur hoc *pollingere*. Glossarium Pollingo, περιπλεπτος νερον, σεραπειαν, ενταφιαζω. Videtur confundere cum vespillonibus (eorum enim

officium mortuos sepelire) in quo tamen subfriptorem habet Sidon. Apollin. lib. III. Ep. 13. *Moerque sidens fruce torrem devolutum reddere pyrae sacrificiosus pollingeret exhorret*. Tertullianus quoque adversus Gnosticos. cap. vii. sic inquit: *Si noster quoque Deus proprias hostias nomine Martyria sibi depositasset, quis illi exprobrasset funestam religionem & lugubres ritus, & aram rogum, & pollinctorem sacerdotem, & non beatum amplius reputasset, quem Deus comedisset*. Obscurior paulo locus, & ut mihi videtur corruptus, quem tamen sic reslituendum puto: *Et aram sacerdotis, & rogum pollinctoris*. Sacerdotes enim aram tractant, quod eleganter *funestam religionem* vocat: *pollinctores rogum, quod lugubres ritus*. Et sapientis ubi ad exscriptoribus erratum, curioso harum rerum deprehendere licet. Velut in hoc Panegyrici Max. Augusti dicto loco, *Concurrare inter se agricolas, nuntiare totis visis* (sic Tertull. de Spec. cap. xv. *Nuntiant invicem thura simul ad omnibus visum est*) aras incendi, thura poni, vina libari, vestimenta caedi. Legendum enim, arae poni, thura tucendi. Eodem modo & in Apuleio erratum de Deo Socratis libro: *Tranquillitas maris & clementia ventorum per fibrarum notas, & alitum vias, & serpenium esas exploratae*. Malim legere, alitum esas & serpentiun vias. Quid enim magis usitatum fuit, quam ex avium exi omen captare? unde etiam priva illa ad hanc rem nata vocabula, *solisimum*, & *sominium tripudium*. Nimirum quae dicebantur, cum pullo puls ex ore accidisset, de quibus legendus Festus. Ominofium etiam fuisse, si ferpens in via occurriisset, vel unus Horatii versus fidei fecerit:
Rampat ut serpens iter insitutum.

Posset tamen, ut ingenue quod sentiam fatear, Apuleii recepta lectio aliquo modo tueri haece Propertii versibus, lib. iv. Illeg. 8.
*Lanxium amosis vetus est tutela Draconis,
 Hic ubi Tarvatae non perit hora morae. &c.*

- Quos primum vidi fasces, in funere vidi:
 Et vidi everfos, indiciumque mali.
 Quis credat? matri lux haec moestissima venit,
 Quā natum in fummo vidit honore suum.
 145 Jamne ego non felix? jam pars mihi rapta Neronum,
 Materni celeberrime nomine Drufus avi?
 Jamne meus non est, nec me facit ille parentem?
 Jamne fui Drufi mater? & ipse fuit?
 Nec cum victorem referetur adeste Neronem,
 150 Dicere jam potero, Major, an alter, adest?
 Ultima contigimus. jus matris habemus ab uno.
 Unius est munus, quod tamen orba negor.
 Me miseram! extimui, frigusque per ossa cucurrit.
 Nil ego jam possum certa vocare meum.

Hic

*Ille sibi admotus a virgine corripit esas.
 Virginis in palmis ipsa canistra tremant.*

Quò pertinet etiam Tertull. libro ad uxorem cap. vi. *Romae quidem, quae ignis illius inextinguibilis imaginem trahent, auspicia poetae suis cum ipso Dracone cunctantes, de virginitate consentur*. Qui locus utique Propertio non facile poterat explicari, nec minus Propertius absque hoc Tertulliani, sed haec extra ordinem dicta sunt. Ergo Vespillonum, ut monti, officium, quae adlugubres ritus, hoc est, rogum spectant curare, unde Glossarium, *Vespillo, νεφελαπτερος*. in alio Glossario, *Vespilio, νεφελαπτερος*. Lego, *Vespilio, νεφελαπτερος*. de Pollinctibus Fulgentius Planciades ita: *Pollinctores qui funera morientium accurant*. Plautus Poenulo, *Quia mihi pollinctor dixerat, qui eum pollinzerat, dicti pollinctores, quasi pollutorum unctores*. Ubi etiam vides mortuos pollutos dici: *unde domus polluta, in qua mortuus, quae idcirco expiatione indigebat*. Flaminii etiam Diali mortuum tangere non licebat; causa, ne quid mortuicum eum contaminaret, quod non vetitum, nisi mortuos pollutos putarent. Gellius lib. x. cap. 15. *Locus in quo lutum est, nunquam ingreditur. Mortuum nunquam adtingit; sinus tamen exequi non est religio*. LINDENBER.

137. Summum.] Postremum. adverbium. Virgil.

140. Ut inquit.] Postremum. adverbium. Virgil.

145. Jamne ego non felix? etc.] Contrastrum vult poeta. Quare, moestissima legendum cum postrema Aldi. HEINSIUS. Coniecit et Heinsius, lux ingratissima; vel, lux haec durissima. mox, quam namque Berimannii editio.

146. Materni.] Materno minor editio Gryphii.

147. Nec me facit ille parentem.] Puro:

Nec me vocat ille parentem,

Enit enim parentem puer recens natus.

149. Referatur.] Referatur veteres. HEINSIUS.

Berimannus per ellipsim capit, pro quo tempore. in margine habet, *quam*.
 142. Et vidi everfos.] Ut Virgil. xi. Aen. 93. *Et versis Arcades armis*. SCALIGER.
 Lege, *inverfos*. mos hic priscus: nempe in funere magnorum virorum insignia & imagines eorum anteferebat. Horat. Epod. viii.

*Fumus atque imagines
 Ducant triumphales iuam.*
 Ubi vetus commentator: *Solebant in funere nobilissimi cuiusque imagines majorum praeferrri ad ostentationem nobilitatis, quod adhuc observari videmus in funeribus Principum virorum*. Observabatur autem ne crecta, sed inversa gereretur, id quod hic factum vides & apud Statium Thebaid. vi. 213.

Tunc septem numero turbas (centerus ubique Surgit eques) versis ducunt insistentibus ipsi Grunigenae reges, Iustrantque ex more sinistro Orbe rogem. LINDENBROGIUS. *Inverfos Lipsius Epist. Quaest. III. 3. & ad Catalacta Lindenbrogius. nil temere mutem*. Ovidius in mortem Tibulli, III. Amor. 9.

Exer puer Venaris fert evorfamque pharetram.
 Si quid immutandum tamen, rescripserim; sed vidi averfos insistentibus nali. Tertull. lib. Adr. Phific. *Cum iuppit coluam, & arae annus, nudipectadla demunciantur, Magistratus purpuras ponunt, safos retro avvertunt*. HEINSIUS.

143. Lux haec carissima venit.] Contrarium vult poeta. Quare, moestissima legendum cum postrema Aldi. HEINSIUS. Coniecit et Heinsius, lux ingratissima; vel, lux haec durissima. mox, quam namque Berimannii editio.

146. Materni.] Materno minor editio Gryphii.

147. Nec me facit ille parentem.] Puro:

Nec me vocat ille parentem,

Enit enim parentem puer recens natus.

149. Referatur.] Referatur veteres. HEINSIUS.

AD LIVIAM AUGUSTAM.

- 155 Hic meus ecce fuit: jubet hic de fratre vereri.
Omnia jam metuo: fortior ante fui.
Sospite te saltem moriar, Nero, tu mea condas
Lumina, & excipias hanc animam ore pio.
Atque utinam Drusi manus altera, & altera fratris,
160 Formarent oculos, comprimerentque, meos!
Quod licet, hoc certe tumulo ponemur in uno,
Druse: neque ad veteres conditus ibis avos.
Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa.
Hanc lucem celeri turbine Parca neat!
165 Haec & plura refert: lacrimae sua verba sequuntur,
Oraque nequicquam per modo quæsta fluunt.
Quin etiam corpus, mari vix vixque remissum,
Exsequiis caruit, Livia, pene suis.
Quippe ducem arsuris exercitus omnis in armis,
170 Inter quae perit, ponere certus erat.

Ab.

161. *Quod licet, hoc certe.*] *de certo* scribendum videri monimus ad Epistolam Penelope. HEINS.

162. *Ad veteres conditus ibis avos.*] Egregie hic Corallus, subaudiendum notat, *solus*; & *ad avos ire*, idem significare, quod *neque solus te confertes ad majores tuos in campis Elysiis agentes*; & quod apud Orientales, *ire ad patres*. *agregari populi suis*. Quid non sacrae literae a tam docto commentatore sperare possent? sed quid ineptius dici aut fingi potest tali ellipsi & locutione, cujus exempla nulla proferre potest? quamquam infra vers. 452. Ite-rum talem ellipsin fingat. sed mittamus ineptias, sensus enim unicus & verus hic est: Tu Druse, non sepelieris in monumento Claudiae vel Liviae Gentis, in quo avi tui sunt conditi, sed & tu, & ego in Mausoleo Caesarum & Juliae gentis monumentum inferemur. quod egregie describit Sura-bo lib. v. & cujus saepius meminit Suetonius. Et ita factum quoque esse narrat Dion lib. lv. pag. 540. ubi cadaver Drusi in campo Martio crematum, & reliquias in Augusti monumentum illatum ait: & initio libri LVIII. Liviam quoque eodem Mausoleo compositam, & ita compositam toti, quod hic suscipit, factam, refert. Hic necesse fuerat Dionem inespexisse, quem toties advocat mercenarius compilator. Præterea ipsa illa locutio in Oriente, *ire ad patres*, nihil aliud notat, quam patrio sepulchro, cujus magna erat frequentatio, inferri. quae hic illustrare putidum foret. de abitu ad Elysiis campos, & avis, qui ibi sunt, demum Poëta agat inf. vers. 329. BURMANNUS.

164. *Hanc lucem celeri turbine Parca neat.*] Variæ lectionis & diffusæ eruditionis homuncio Clericus, hic, *navelucem*, an alibi occurrat, nescire se fatetur. Nimirum unicum doctrinae Corallianæ

subsidium Thesaurus Stephani exempla negabat. sed ita Martialis lib. i. Epig. 89.

Cum mihi supremos Lachesis perreverit annos.

O male factum Stephane, & tu, o Faber, quantum admittitis scelus! quod verbum *pernere* omiseritis in illis vestris Theauris; & ita Clericum ad paupertatis confessionem adegeritis? sed legisset modo ille Heinssii notas ad Epistolam Sabini i. vs. 71. jam via fuisset facta; sed ultra Albinovani Epicedion non sapit. suppetias tamen inopi Sopho recte fers, Stephane, in voce *Turbinis*, ubi circumaditionem celere mibi ita dici te didicisti; sed malo quodam fato locum Virgillii, apud ipsum Poëtam numquam sibi lectum, tibi sublegit, ubi non de fuso muliebri, sed de turbinis puerilis lusu agitur. monere talia debueras, Lexicographe doctissime, ne serum studiorum & properantem commentatorem in fraudem deduces, qui nihil inexplicabile reperit in Albinovano, modo tu flavens propitiusque adsis. IDEM.

168. *Exsequiis caruit, Livia, pene suis.*] *Tuis* illis legebat. quod Barthio quoque in Adversariis lib. xxx. ii. & ad Claud. ii. in Rufin. 245. Edit. primæ, est probatum. fed nil necesse. ut *suis* sit, sibi debitis exequiis. HEINSIUS.

170. *Inter quæque perit.*] *Inter quæ perit* vera legebat Rutgerius. infra:

Ille meus perit, perit arma inter & enfes.

Barthius in Adversariis. ibid. *meruit.* *Inter quæque ruens* veteres nonnulli. quod Naugerius fecutus. IDEM.

170. *Ponere certus erat.*] Ita infra 228.

Corpus ex insatium tollere certus erat.

Sæpe Ovidius, ut Epist. vi. 51.

Certa

AD LIVIAM AUGUSTAM.

- Abstulit invitis corpus venerabile Frater;
Et Drusum patriæ, quod licuitque, dedit.
Funera ducuntur Romana per oppida Drusi;
(Heu facinus!) per quæ victor iturus erat.
175 Per quæ deletis Rhaetorum venerat armis.
Hei mihi, quam dispar huic fuit illud iter!
Consul init fractis moerentem fascibus Urbem.
Quid faceret victus, sic ubi victor init?
Mœcia domus plangere sonat, cui figure lactus
180 Parta sua dominus voverat arma manu.
Urbs gemit, & vultum miserabilis induit unum,
Gentibus adversis forma fit illa; precor!
Incerti clauduntque domos, strepitantque per urbem;
Hic illic pavidi clamque palamque dolent.
185 Jura silent, mutæque tacent sine vindice leges:
Adspicitur toto purpura nulla foro.

Dique

Certa sui primo. &c.

Epist. vii. 7.

Certus es ire tamen.

Et vs. 9.

Certus es, Aenea, cum foedere solvere naves.

Et millies alibi. quæ annotare esset otiosum, nisi Corallus nosset hic, ut egregium quid, & a vulgo remotum, notaret, frequentius dici, *certum ei erat*, ut Graecis *ἐκέρτο τὰύτα ἐντῷ*. Sed ut pateat, quam Graece etiam callet Paedagogus ineptissimus, an non Lucas Act. xx. 16. dixit *ἔκπερ ὁ Πλάτων*, & saepe alibi, ut cap. iii. 13. xxv. 25. & ita profani passim. & certi esse dicuntur, qui aliquid decernunt, & post deliberationem eligunt & praefertunt. sic certe ipse ad Menandri Fragmenta ex incertis N. 115. docuerat, *ἄριστος* esse eligere & praefere, sed quia Lexica exempla non dant homini pauperi, ipsi unum ex Aeschylis Agamem. vs. 479. suppeditare possum: mox, ubi capax est majorum divitiarum, plura suffecturus. BURMANNUS.

172. *Et Drusum prunae.*] *Prunae* plerique veteres, nisi quod Combianus cum duabus vetulis editionibus, patriæ. eleganter. quomodo Andreas quoque Naugerius nitidissimi vir ingenii, & ad Senecam Lipsius. HEINSIUS. vid. ad Conf. ad Polyb. cap. xxxiv. ubi & legit, *qua licuitque*. Francius legebat, *quem licuitque*. sed nihil necesse. vide supr. 161. & inf. 350. iii. Trist. v. 29. Gorallus quod hic exponit *quoad*. ὁ Barbarum & indoctum Poëtarum interpretem. ubi vero didicisti hanc explicationem, certe non in literaria Palestra; nam si praeter Logicas & Theologicas sordes, legisset unquam Latinos scriptores, nosset, *quoad* idem esse quod *donec*, quousque. videat Vorstii librum de Latinitate merit. sup. cap. xxxiii. idem committit infr. 354. BURM.

172. *Et Drusum prunae.*] *Prunae* plerique veteres, nisi quod Combianus cum duabus vetulis editionibus, patriæ. eleganter. quomodo Andreas quoque Naugerius nitidissimi vir ingenii, & ad Senecam Lipsius. HEINSIUS. vid. ad Conf. ad Polyb. cap. xxxiv. ubi & legit, *qua licuitque*. Francius legebat, *quem licuitque*. sed nihil necesse. vide supr. 161. & inf. 350. iii. Trist. v. 29. Gorallus quod hic exponit *quoad*. ὁ Barbarum & indoctum Poëtarum interpretem. ubi vero didicisti hanc explicationem, certe non in literaria Palestra; nam si praeter Logicas & Theologicas sordes, legisset unquam Latinos scriptores, nosset, *quoad* idem esse quod *donec*, quousque. videat Vorstii librum de Latinitate merit. sup. cap. xxxiii. idem committit infr. 354. BURM.

177. *Consuluit fractis moerentem fascibus urbem.*] Verfus haud dubie corruptus: neque enim sententia, neque verborum constructio constat. Lego igitur pro *Consuluit*, *Consul init fractis*, *etc.* ut sit sensus: Is qui tum consul erat, ingreditur urbem consul ac victor, fractis fascibus, & everfis insignibus, (quibus scilicet casus, sive clades illius significatur.) qualis ergo ingressurus, & qua specie foret, si non victor, fed victus fuisset? Micyll. forte, *Consul init. PITHOE. Lege. Consul init fractis. SCALIGER. Consul init veteres nonnulli*, id quod jam alius est deprehendit. HEINSIUS. Norisius ad Cenotaphia Pisana Dissert. iii. cap. 2. legit, *Cum sibiit.*

182. *Gentibus adversis.*] *Adversis* *ἐντῷ πῶ* *ad-*

versariis. Ammian. Marcel. *Adversos fortius op-*

presserant. dixerunt etiam, *adversos.* Pellus *adversos,*

adversariis hostem. Glodrian *adversos ἐναντίος:*

est autem in his verbis formæ sollemnis, qua ute-

bantur, quando hostibus mala imprecabantur. Plautus

de eo qui malum nuntium adcrebatur:

Principium inimicis dato.

Apulej. *Hostes & omnes inimici tam duram imo vero U-*

lixam peregrinationem incidunt. LINDENB. Quinctil.

xii. de Instit. Orat. i. *Facultas dicendi sociascelerum,*

adversa innocentiae. Ita adversi pro adversariis

Quinctil. Decl. vii. 2. *Est adversorum meorum ad*

ista novitas. vid. & ad Argum. lib. iv. Metamorph.

fab. xiii. BURMANNUS.

183. *Incerti clauduntque domos.*] Tacit. Annal.

lib. ii. 82. de hoc ipso agens, sic scribit, *Hos vul-*

gi sermone audita mors adeo incendit, ut ante edi-

ctum magistratum, ante Senatusconsultum, sumpto

justitio desererent fora, clauderent domus, passim

silencia & gemitus, nihil compositum in ostentatio-

nen.

Kkkkk

Dique latent templis: neque iniqua ad funera vultus.

Præbent: nec poscunt tura ferenda rogo.

Obscuros delubra tenent. pudet ora colentum

190 Adspicere, invidiæ, quam meruere, metu.

Atque aliquis de plebe pius pro paupere nato

Sustulerat timidus fideri ad alta manus:

Jamque precaturus, Quid ego autem credulus, inquit,

Suscipiam in nullos irrita vota Deos?

195 Livia, non illos pro Druso Livia movit.

Nos erimus magno maxima cura Jovi?

Dixit: & iratus vota infulcepta reliquit;

Duravitque animum, deslituitque preces.

Obvia turba ruit: lacrimisque rigantibus ora:

200 Consulis erepti publica damna refert.

Omni-

non. Non solum autem domos, in quibus mortuus ferebatur, claudere moris erat, sed ne focum quidem in iisdem ferebat. Apulej. Miles. lib. II. *Abi, inquit, satue, qui in domo funesta caenas & partes requiris, in qua totijugis jam diebus ne fumus quidem visus est ullus.* LINDENBRUCH. De Germanico ibi agit, Tacitum insipienti patet.

184. *Hic illi.* *Hic illi* conditiones veteres. nihil muta. vii. Met. 381. vid. ad. Epist. xx. 130.

185. *Tacent.*] Heinſius & Francius malebant, *jacent.* ut i. Met. 149. *Visita jacet pietas.*

187. *Dique latent templis.*] Ovid. II. Fast. 563.

Di quoque templorum foribus colantur operis,
Tura vacent arae, stentque suo igne foci.

Di laetant malebat Francius.

190. *Invidiæ quam meruere metu.*] Acutus hic Poëta in nugis tradit Corallus, quo nemo in nugis ipsis his capiendis stupidorum unquam existit. Melius famæ suae consulisset, si quæ de hac *invidia* observavit Amplissimus Cuperus lib. 21. Observ. cap. xv. ubi hoc *artificium Poëtarum*, non *nugas* vocat, diligenter gessisset, & *invidiam* hic nihil, nisi querelas invidiosas, quibus imperium & inductum vulgus Deo onerare solet, esse didicisset. & licuisset tunc severo Theologo, in impietatem Gentium inveni, quæ tam perverse de Diis suis sentiebant. sed poëta parcere potuisset, qui se numerus artis impelle credant, ubi ea expriment, quæ vulgi opinionibus, etiam erroribus, sunt pervulgata, licet sint deliria humanæ mentis. & si Psalmum LXXXII. revocasset in memoriam, quam parum ab his invidiosis Dei criminationibus sæpe pi absint, animadvertisset. si igitur Christianum quis acerbè querentem, *Deo invidiam* facere hodie Poëta diceret, vapularet Corallo, sed non hominibus sanis, qui risum tenere non poterunt, ubi tam piùm & sanctum sacrosdotem tragice ululantibus. *Poëtarum acumina in...*

nugis, & stuporem in iis, in quibus sine piculo errare non licet, deplorantem legerint. Sed perverse ingeniosum, *Ecclesiasticæ historice* nuper effusæ auctorem, Gorallum pipulo disserere non cessabunt, qui, veritates in primæ Ecclesiæ Patrum scriptis nostro compilatore, non verunt, hoc minime esse *abusu sua dicendi facultate, ut Numini maledicant*, si etiam hodie *invidiam Deo* facere dicere audeant. Nam & ita locutos olim Christianam religionis antistites sciunt, cum poenitentes, ut vocare solent, sordidatos & ad misericordiam movendam assumpto habitu procedentes describunt; qui videbantur in Deum invidiam concitare, in eos dignos haberet, quibus veniam daret, ut hoc Tertulliani, Cypriani & aliorum auctoritate egregie demonstravit Albaspinacius ad Tertull. de Poenitentia cap. v. Talia scire debebat; Gorallus ille *ἠρησέμενος*, qui historia ecclesiasticæ se non peritum modo, sed ex ejus studio magnam fidem parare conatus est. Ipsi vero, quod hic Martialis *Epistolam* ad testimonium citet, qui *Epigrammata* scripsit: sed hoc libraribus adscribi posset, quos similiter errare, & in his ipsis ad Ovidium notis deprehendi, sed quod pro 13. epigrammate, 85. laudet in fraudem eum, credo, induxit caecus aliquis dux, cuius scriba compilavit: nam & Epigramma 85. de eodem est argumento, sed diverso metro effusum. BURMANNUS.

193. *Quid ego jam credulus, inquit.*] Lego cum vetulis libris, *Quid ego autem credulus.* alii, *quid ego aut*, mendose, sed proxime verum, ut falsi sint illi, qui posteriorem, in ego, etiam Augusti ævo producti solere contendebant. ex hoc loco, & altero Nasonis Epist. IIII. c. 135. de quo illic HEINSIUS.

394. *In nullos irrita vota Deos.*] Qui nulli sunt, vel, quasi nulli sint, ita neminem audiunt; Ovid. III. Amor. 9. *Solicitor nullos esse putare Deos.*

Votis

Omnibus idem oculi; par est concordia flendi.

Funeris exsequiis adsumus omnis Eques.

Omnis adest aetas. moerent juvenesque fenesque;

Ausoniacæ matres, Ausoniæque nurus.

205 Auctorisque sui præferitur imagine moesta,

Quæ victrix templis debita laurus erat.

Certat onus læti generosa subire juventus:

Et fludet officio sedula colla dare.

Et voce & lacrimis laudasti, Caesar, alumnum;

210 Tristia cum mediis rumperet orsa dolor.

Tu letum optasti, Dis averfantibus omen,

Par tibi: si sinerent te tua fata mori.

Sed tibi debetur coelum: te, fulmine pollens,

Accipiet cupidi regia magna Jovis.

Quod

Votis ratis irrita opponuntur. Idem IV. Fast. 642.

Irrita decepti vota colentis erant. BERSMAN. 198. *Duravit animum.*] Id est, obstinavit. sic Paulus J. C. leg. XVIII. de Quæstion. *Repeti in quæstionem potest, maximo si in tormenta animum corpusque duraverit.* Quintilian. Declamat. ccl. xix. *Non omnium animos maritorum durare ad sanguinem. esse quosdam miores, qui conspiciere quidem cruciorem susceperent.* Et alibi passim hoc verbum ita usurpatum reperitur. LINDENBRUCH. vid. ad Quinct. Decl. vi. 3.

202. *Exsequiis adsumus omnis Eques.*] Hic stupore incredibili se ipse superat Clericus, ita commentans: *Non quivis Equites lætium ejus subierunt, sed ii tantum, quibus equessem censam esse plane constabat.* Quis fando audivit Equites fuisse aliquos, quibus census quæstus non esset? sed non intellexit magister Logicus Dionem, quo frustra qui uitur Græce lingue imperitus, & rudis Romanæ reipubl. si discernim novisset inter ipsos Equites, quorum aliqui modo Splendidi & Augustiæ, alii Illustres & Laticlavii erant, facile sensum Dionis perciperet, & ibi agi de Equitibus Senatorio loco natis, & qui Senatorio censum possidebant, qui erant seminarium senatus. videre poterit, quæ Lipsius ad Tacit. ix. r. Ann. 4. & Ryck. ad lib. II. 59. observavit. deinde incongruus hic est locus ille Dionis, qui de illis Equitibus agit, qui lætum subire, & de quo mox Noster vs. 207. loquetur. hic vero de pompa funebri. unde eleganter dicit, *omnis Eques*, id est universis modo Iquestris, non modo Illustres. ridicula ergo & supervacua fit hæc nota, quæ *generosam juventutem* melius illustrat. *juventus* enim proprie de equitibus dicebatur. sed:

Talis iste meus stupor, nil videt, nihil audit, BURMANNUS.

202. *Omnis Eques.*] Monachi manum non olerò hanc locutionem probavimus ad Petron. cap. CVII. sic Deus omnis Ovid. IV. Fast. 270. & IX. Metam. 425. ubi plura Heinſius. Valer. Flac. I. 706. *Visa lassatur inani*

Omnis eques. Lib. II. 202.

Pariterque exhorruit omnis

Mator.

In Mediceo erat, *adstirri.* male. nam locutio elegans, & similis illi Horatii Epod. xv. *Lamus omnis crotas.* Stat. III. Silv. 185.

Huc omnis turba coivnus.

Noster VII. Met. 765. *Vicina juventus Venimus.* vid. ad Ovid. v. Met. 343. BURMANNUS.

207. *Certat onus læti.*] Imo læti cum uno veteri libro & Naugerio. apud Pers. Satyra III.

Tandemque beatulus ille
Compotus læto, crassique lætatis amomus
In portam rigidos calces extendi: at illum
Illesteri capite induto subire Quiritis.

Rectè autem Noster, *juventus generosa*; cum credibile sit huic funebri officio nobilissimum quemque fuisse delectum. is enim honos viris principibus habitus, fide de Scipione Africano Valer. Max. lib. xv. cap. I. HEINSIUS. simili locutione utitur Curtius lib. VII. cap. 6. *Castris inde motis læticia militari ferabatur, quam pro se quisque equos pedesque subire certabant.* BURMANNUS.

210. *Orsa dolor.*] Ita duo MSS. alii totidem & prima editio, *or*; ut Epist. xiv. 18.

Et subitus deivras præcipiti ossa tremor.

Sed rectè *or*sa alii. Stat. lib. v. Sylv. v. 27.

Orsa dolor prohorbat, quæ ira tacendi
Impatiens. HEINSIUS.

211. *Tu letum optasti, Dis advensantibus, omen,*
Par tibi.] Legendum & diligenter aliquando videbatur hoc modo:

Kkkkk 2

Tt

- 215 Quod petiit, tulit ille; tibi ut sua facta placerent:
Magnaue laudatus praemia mortis habet.
Armataeque rogam celebrant de more cohortes:
Et pedes exsequias reddit equesque duci.
Te clamore vocant iterumque iterumque supremo.
220 At vox adversis collibus icta redit.
Ipse pater flavis Tiberinus inhorruit undis:
Sustulit & medio nubilus amne caput.
Tum falice implexum, muscoque & arundine, crinem.
Caerulco magnâ legit ab ore manu:
225 Uberibusque oculis lacrimarum flumina misit.
Vix capit adjectas alveus altus aquas.
Jamque rogi flammâs extinguere fluminis ictu,
Corpus & intactum tollere, certus erat.

Susten-

*Ut Isthmâ opasti, Di's avertantibus omen
Par sibi, si finem tu sua fata mori.*

Agit hoc loco, ut patet, poeta de Augusto, tanquam de Deo. Opasti, inquit, mori, jure Di's omen avertantibus, si fata te mori ferent. Vulgata tamen scriptura defendi potest. HEINSIUS.

215. *Quid petiit? vult ille tibi ut.*] Quod petiit libri veteres. Corrigendum itaque:

Quod petiit, tulit ille, tibi ut sua facta placerent.
Et sic cum Naugerio codex unus antiquus. *Quod petii, tulit ille* Lipsius Epistolâs Quaestionibus lib. III. Epist. 3. minus bene. IDEM. Porro, *tibi ut sua facta probaret.* memoria lapsus vir summus in Lipsii correctione; ille enim III. Epist. Q. 3. quod petiit habet.

217. *Armatae cohortes.*] Milites, qui sub Druso meruissent, hic forte adfuisse suspicatur Gorallus, immemor, illos in Germania manifeste, ubi honorarium tumulum-ei crexerunt; vid. supr. §s. 171. sed Tiberius cum paucis comitibus corpus in Urbem duxit, ubi exsequiae militares ab Urbanis & Praetorianis militibus fieri celebratae. BURMANNUS.

218. *Asi pedes.*] Scribe, *ac pedes.* PITHOEUS. Libri veteres, *Asi*, praeter Combianum. in quo, *az*. HEINSIUS.

221. *Abhorruit undis.*] Tres libri, *abhorruit*, unus, *inhorruit*, quod Naugerio aridebat. IDEM recte hoc receperunt. Subitam enim mentis conspersionem indicat; quam ut homines motu trepidi corporis produunt, ita Poëtae fingunt Fluviorum urnas, comas, capita, & undas tremescere, ubi indicia laesus edere volunt. Claud. II. in Eutr. 173.

Et avarata Pasillos inhorruit urna.
Ille porro tremor pro re & causâ major & minor: fingi potest, undae & flavem consensionem hoc verbo notari docet Barth. ad Stat. 1. Theb. 309. contra, tempestate inhorruit mare, & aether &c.

vide ad Petronii cap. cxiv. Poëticè ergo & eleganter hic fingitur Thybris concussis undas, deinde lacrimis ita auxiliæ aquas, ut campum Martium videretur inundare velle, nisi a Marte repressus fuisset. vide & Sil. iv. 640. & seqq. BURM.

222. *Sustulit & medio.*] Et medio praefata editione, cum Naugerio. Et tulit & medio Combianus, lege, *Extulit & medio.* Fast. II. 149.

Quantus ab aequoreis nitidum jubar extulit undis.
Virgil. 1. Aeneid. 127.

Summa placidum caput extulit unda.

Lib. III. 215.

*Nec saevior ulla
Pestis, & ira Deum Stygiis sese extulit undis.*
Et iv. Georg. 352.

Summa flavum caput extulit unda.

Vide ad Claud. II. in Eutrop. v. 165. HEINS.

224. *Caeruleum magna legit ab ore manu.*] Fortasse legendum, *Caeruleo magna legit ab ore manu.* atque etiam, *Caerulea magno legit ab ore manu.* Nam pleraque editiones post *Crinem*, distinctionem habent. MICYLLUS. Scribe, *Caeruleo magna legit ab ore manu.* LINDENBROCH. *Caeruleo margo Gryphina.* similiter peccatum erat 1. Met. 333. Lego vero:

Caeruleo magna tergi ab ore manu.

Sic Epistola XXI. 166.

Spissaque de nitidis tergit amoma comis. HEINSIUS. Rectè, *magna manu.* ut omnibus Diis & Heroibus adscribit Poëtae ingenia corpora & membra. ita XIV. Met. 8.

Unde manu magna Thyrrhena per aequora lapsus.

Virgil. v. Aeneid. 241.

*Et pater ipse manu magna Portunus sustinet
Impulsi.*

Et 487.

*Ingentique manu malum de nave Serefit
Erigit.*

Stat.

- Sustentabat aquas, cursusque inhibebat equorum,
230 Ut possit toto proluere amne rogam.
Sed Mavors templo vicinus, & accola Campi,
Tot dixit siccis verba nec ipse genis.
Quamquam amnes decet ira; tamen, Tiberine, quiescas:
Non tibi; non ullis vincere fata datur.
235 Iste meus perii: perii arma inter & enses:
Et dux pro patria. funere causa laet.
Quod potui tribuisse, dedi: victoria parta est.
Auctor abit operis, sed tamen exstat opus.
Quondam ego tentavi Clothoque, duasque forores,
240 Pollice quae certo pensa severa trahunt,
Ut Remus Iliades, & frater conditor Urbis.
Effugerent aliquâ stagna profunda via.

De

Stat. vi. Theb. 707.

Ille manu magna & multum felicitior exit.

Sic Jupiter magna manu fulmina jacere dicitur. Silius VII. §s. 371.

Et magna fulmina dextra

Torserit omnipotens.

Horat. III. Od. 3.

Nec Fulminantis magna manus Jovis.
Vid. 1. Met. 268. & 595. & v. 616. Val. Fl. 1. 658. Ita magna cervix Stat. III. Silv. III. 188. ubi vid. Barth. magni Gradus, idem ad Stat. x. 640. BURMANNUS.

226. *Alveus alius.*] Conjecerat olim Heinsius, *artus.* mallem ego, *amplus;* licet sit amplissimus, vix tamen caput adjectas aquas. & hic Ovidii quis manum deprehenderet, qui lib. 1. Met. 343.

Plenus caput alveus amnis. ubi vide. BURM.

227. *Fluminis istu.*] Auctu Rutgersi. vi. Var. cap. 19. ego nihil temere temere. quamquam poteram, *abte.* HEINSIUS. Francius volebat, *fluminis unda.*

229. *Cursusque inbibebat equorum.*] Quid cum equis Tiberini? Unus vetus, *aquarum*, & quod ex suis arripuit Naugerius; sed hoc jam praecessit. locus mendo inquinatus. forte, *cursusque inbibebat in aequor*, vel, *ad aequor.* Ovid. Remed. 257.

Ut solet, aequoras ibit Tiberinus in undas.

HEINSIUS. *Equos*, hic Micyllum impudentem compilans, tuetur Gorallus, sed nulla auctoritate; ego Heinsii conjecturam probò, ut ab ultima syllaba *ro* inbibebat abstruptum sit *ad*, & cum restaret *aequor*; inde *aequorum* fecerit librarius. sic Ovid. 11. Fast. 68.

Qua petis aequoras advena Thybris aquas.
Conjecerat & Heinsius, *sustentabat atrox, cursusque inbibebat aquarum.* atroxem dixit, cui moxiram tribuit. BURMANNUS.

234. *Non tibi; non ullis.*] Nullis veteres libri. forte, *aliis*, vel, *ulli.* HEINSIUS.

235. *Periitque arma inter & enses.*] *Periit arma*

inter bene veteres; productur enim ultima syllaba, ut jam alibi non semel monuimus. Juvenal. Sat. x. 10.

Viribus illo

Confusus perii; admirandisque lacertis.
Mox 118.

Eloquio sed uterque perit orator. HEINSIUS.

236. *Et dux pro patria. funere causa laet.*] Cur illum Dii, seu fata tam cito sustulerint, in obscurum est. Videtur autem *funere*; dictum esse pro *funeri*, vel *funeris*, *var' àvτρωρον*; MICYLLUS.

Et lux prob! patriae funere clausa laet. SCALIGER. Haec corrupta sunt haud dubie. Scaliger:

Et lux prob! patriae funere clausa laet.

veteres omnes, *funera*, unus etiam, *patriae*, cogitabam aliquando:

Et lux prob! patriae lumine casta laet, vel jacer. Notum illud Maronis, *unae cassum lumine lugent*; sed hoc agit hic Mavors, ut Drusum sibi vindicet, quare aliud quid exculpendum. HEINSIUS. Amplissimus Cuperus IV. Observ. III.

Et dux pro patria: funere causa pater.

Ut ex triumphali funere, quale decretum Druso, patuerit causa, quod perisset pro patria, & quidem dux. Impudentissime vero, nulla viri Amplissimi mentione facta, hanc emendationem sibi vindicavit Gorallus. Ego vero, recepta ea lectione, mallem legere:

Periit arma inter & enses,

Ut dux pro patria: funere causa pater.

Licet in bello non occuberit, sed morbo, periit tamen, ut dux, inter arma pro patria, & eodem honore adscitur, quo dux aliquis mortem pro patria in proelio oppetens. BURMANNUS.

240. *Pensa severa trahunt.*] *Trabero pensa* eleganter. Martialis in Xenis, Epig. 57.

Improba cum mosu fila manaque trabes.

Kkkkk 3

Hinc

AD LIVIAM AUGUSTAM.

De tribus una mihi, Partem accipe, quae datur, inquit,
Muneris: ex istis, quod petis, alter crit.

245 Hic tibi; mox Veneri Caesar promissus uterque.
Hos debet solos Martia Roma Deos.

Sic cecinere Deae: nec tu, Tiberine, repugna;
Irrite; nec flammam anme morare tuo.

Nec juvenis positi supremos destrue honores.

250 Vade age, & admittis labere pronus aquis.
Paret: & in longum spatiosas explicat undas;
Structaque pendenti pumice tecta subit.

Flamma diu cunctata caput contingere sanctum,
Erravit posito lenta sub usque toro.

255 Tandem ubi complexa est silvas, alimenta que sumsit,
Aethera subjectis lambit & astra comis.

Qualis in Herculeae colluxit collibus Oetae,
Cum sunt imposito membra cremata Deo.

Uritur heu decor ille viri, generosae forma,

260 Et faciles vultus; uritur ille vigor!

Vitricisque manus, facundaque principis ora,
Pectoraque, ingenii magna capaxque domus!

Spes

Hinc *Tracta* Glossarium. *Tracta* ἐκλόπη, *uritur* *εἰς* *πυρρῶν*. Varro, *Lanx tracta ministrasset infectori*, contrarium huic *Retrahitare*. Apulej. Mil. xi. *Qui fatorem etiam inextricabiliter retrahtas licia*. LINDENBURCH. Sappho Epist. v. 82.

Et data sunt vitas sibi severa meae.

Perperam igitur vetustae editiones, in quibus,

Impia quae certo pollice pensa trahunt.

Nisi *invidi* pensa rponis. HEINSIUS. vid. ad Ep. xix. 49.

248. *Irrite.*] Legendum, *irrite*, ut ex suis jam notavit Nangerius. HEINSIUS.

250. *Admissis.*] *Impiis* veteres omnes. nec damno, atque ita ex suis Nangerius. vid. ad. i. Amor. viii. 50. IDEM.

252. *Structaque pendenti.*] Ita passim Poetas loqui de antris docuit egregie Broukhuis ad Propertii lib. ii. Eleg. 2. cupis opes hic Cacus ille nefarius suffuratur, & expudorata fronte Valesii errorem refutat, quod vir eruditissimus jam praestiterat. sic solent tenebriones, quos vivos exhorrerunt, & metu, ne dignis modis exciperentur, si vel hiscere ausi fuissent, etiam adulati stuerunt, in eorum umbras degeneri animo grassantur. vide & ad lib. iii. Amor. i. 3. *Srivelaque* Edit. veteres. BURMANNUS.

254. *Lenta sub usque toro.*] Veteres, *sibi usque*. *Legge*, *subique* cum Lipsio Epitolicis Quaestionibus;

Flamma diu cunctata caput contingere sanctum

Erravit, posito lenta subique toro.

Nisi malis, *lenta subisse*. sic *lentus sedere* Tibullo libro i. Eleg. x. quod perpetam mutant. HEINSIUS.

Non video cur Scaligeri, *lenta sibi usque*, aut Lipsij, *lenta subique*, praeferam, significat certe *Tō usque* continuum alicujus temporis ad morae. Plaut. Pseudolo Act. i. Sc. 5. *Sed te volo domi usque adesse*. Terent. Adelph. Act. ii. Sc. 2. *cui hodie usque os praebui*. Virgil. Eclog. ix. 64.

Licet usque, minus via laedet, eamus.

Flamma igitur dum diu metuit attingere sanctum corpus, sub posito toro usque lenta erravit, lente ambedit & corruptit circumiecta ligna, non recta emicuit in summum, ubi corpus erat. GRONOVIVS. lib. iii. Observ. cap. 19. ita & aliae debet capi insi. *Ps. 354. subitque* Pithoei & astra edit.

256. *Aethera subjectis lambit & astra comis.*] Cave quicquam immutes hoc loco. sic & de arbore in altum crecta apud Maronem habes Ecloga x. *Quantum vere novo viridis se subicit alnus*. &c, quod magis ad rem facit, Georgicon quarto idem 385.

Ter flamma ad summum tecti subjecta reluxit.

Idem Aeneidos ii. 36.

Aut pelago Deorum insidias suspectaque dona,

Præcipitare jubet, subjectisque urere flammis.

Certe Diomedes Grammaticus observat sub propositione modo supra denotata, ut in illo Maronis,

AD LIVIAM AUGUSTAM.

Spes quoque multorum flammis uruntur in isdem.

Iste rogos miseræ viscera gloria rerum.

265 Facta ducis vivent, operosaque gloria rerum.

Haec manet: haec avidos effugit una rogos.

Pars erit historiae, totoque legetur in aevo:

Seque opus ingenii carminibusque dabit.

270 Stabis & in rostris tituli speciosus honore;

Causaque dicemur nos tibi, Druse, necis.

At tibi jus veniae superest, Germania, nullum.

Postmodo tu poenas, barbare, morte dabis.

Adspiciam Regum Iuventia colla catenis;

Duraque per saevas vincula nexa manus:

275 Et tandem trepidos vultus: inque illa ferocum

Invitis lacrimas decidere ora genis.

Spiritus ille minax, & Drusi morte superbum,

Carnifici in moesto carcere dandus erit.

280 Confissam, laetisque oculis, lentusque videbo

Strata per obscaenas corpora nuda vias.

Hunc Aurora diem, spectacula tanta ferentem,

Quam primum croceis roscida portet equis.

Ad-

nis, corpora saltu subjiciunt in equos; modo infra-
ut, caudamque remulconis subiecit pavitantem utero.

Vide annotata nostra ad Maronem Georg. iii. St. 241. Propertius libro iii. El. vii. *Tu minitare oculos subjectis exure flamma. subjectus ignis* in Catilinariis Ciceronis. HEINSIUS. sed diversa sunt ignis subjectus, scilicet sub lebetis, vel alio, quod imponitur igni, & subjecta flammæ coma, quae ad astra tollitur, quae est in altum erecta. Quae Goralus habet, omnia debet Lexicographis. vid. Gronov. ad Liv. vi. 24. Gifan. Ind. Lucret. in *subiectare*. ita & *submittere* poni docuit Creech. ad Lucret. i. 8. vid. ad Petron. 126. BURMANNUS.

260. *Et facilis vultus.*] *Faciles* vetustae editiones. HEINSIUS. Scaligeri, Aldi & Pithoei editiones & aliae, *facilis*. recte ut puto, si legatur:

Et facilis vultus uritur ille rigor.

Ut sensus sit, vultu quidem rigorem quemdam, ut bellatorem decebat, praetulisse Drusum, sed non truem & saevi animi indicem, sed facilitate & benignitate temperatum. Sic Epist. iv. 77.

Te tuus iste rigor postitque sine arte capilli,

Et levis egregio pulvis in ora decet.

Stât. vi. Theb. 837.

Sed non ille rigor patriumque in corpore robur.

Talem Domitianus tribut adulator Statius. i. Silv. i. 15.

Fuorat ora tueri

Mixta notis belli, placidamque gerentis pacem.

Et Silicioni Claudianus Bell. Getico 375.

Frons laeta parum, non tristior aequo;

Non dejecta malis, mixta sed nobilis ira.

Et quis non Poëtarum. vid. ad Vell. Patere. ii. 98. ubi etiam *vigor* & *rigor* permittantur. Francius con-

jecerat, & *graciles vultus*. BURMANNUS.

272. *Barbare.*] Malleum, *barbara morte dabis*, HEINSIUS. certe *barbara* requirit praecedens *Germania*.

274. *Per saevas.*] Francius conjiciebat, *per serenas*. sed *saevus* manus vinciri majoris laudis erat. & hoc exigunt reliqua, & *barbara*, & *tandem trepidos vultus*, & *ferocum* &c.

275. *Trepidus.*] *Intrepidus* codex Besimanni.

279. *Laetisque oculis laetusque videbo.*] Ne bis idem dicat, videtur scribendum:

— Lenisque oculis laetisque videbo.

Sueton. Calig. 36. *Quas plerasque cum maritis ad coenam vocatis, praeterque pedes suos transsantes, diligenter ac lente mercatum more considerabat.*

Sic *lentum risum* dixit Horatius libro ii. Od. xvii. elegantiter:

Laetus in praesens animus, quod ultra est.

Odoritur curare: & amara lento.

Temperet risu.

Ita codices plerique. perperam *laetum risum* Muretus reposuit, cum *Laetus* paulo ante praecesserit. HEINSIUS. vid. ad Epist. xviii. 81. & Eleg. in Druf. 564.

282. *Rosida*

- Adjice Ladaeos, concordia sidera, fratres;
Templaque Romano conspicienda foro.
- 285 Quam parvo numeros implevit principis aevo,
In patriam meritis occubuitque senex!
Nec sua conspiciet (miserum me!) munera Drusus,
Nec sua pro templi nomina fronte leget.
Saepe Nero, illacrimans, submissâ voce loquetur,
290 Cur adeo fratres, heu sine fratre, Deos?
Certus eras numquam, nisi victor, Druse, reverti.
Haec te debuerant tempora: victor eras.
Consule nos, duce nos, duce jam victore, caremus:
Invenit en totâ moeror in urbe locum.
- 295 At comitum squalent immixtis ora capillis,
Infelix, Druso sed pia turba fuo.
Quorum aliquis, tendens in te tua brachia, dixit,
Cur sine me, cur sic incomitatus abis?
Quid referam de te, dignissima conjugè Druso,
300 Atque eadem Drusi digna parente nurus?

Par

282. *Rosida.*] *Rosida* Venetae, Pithoei, & Scaligeri & aliae editiones. & duo Bersmanni libri.

288. *Præ templi.*] *Pro templi* unus ex nostris. quod Naugerio placebat. Noëter Pont. 11. 9.

Victima pro templo cur cadat ista Jovis?

Apulej. Met. iv. *Saxo grandi pro pedibus arrepto.* A. Gell. 11. cap. 11. De Tauro Philosopho. *selebat pro foribus cubituli sui.* Plura idem Gellius lib. xi. cap. 111. idem libro xiii. cap. viii. *Quæ Macedo Philosophus scribi debere confesat pro foribus omnium.* HEINSIUS.

289. *Noro in lacrimas.*] *Ilacrymans* cum eodem Naugerio ex veteri libro. IDEM.

290. *Cur adeo fratres, heu sine fratre, Deos.*] Ego lego:

Cur adeo, frater, heu sine fratre tuo es?
Sic infra 298.

Cur sine me, cur sic incomitatus abis? SCALIGER. Sed vulgata lectio optime habet. *adire Deos* usitatus loquendi modus, & apud Græcos *πρωϊευσ* πρὸς τοὺς θεοὺς. hinc lib. 111. Amor. Eleg. vi. *Naso:*

*A tenerâ surgis sic quinquans mane puella,
Protinus ut sanctus possit adire deos.*

Propertius libro 11. Eleg. ult.

Solum te nostras laet adire Deos.

Et libro 111. Eleg. xxiii.

*Cogor ex univisione cum prece adire Deos,
Tibullus lib. 1. Eleg. 11.*

Nun seror incestus sedes adisse Deorum?

*Caesar lib. 11. Bell. Civ. 5. Omnes aut ex muro ad
coelum manus tenderent, aut templa Deorum immor-
selissima adirent.* Accius in Atreo. *Quoi me ostend-*

dam, quod templum adeam. Maro Aeneid. iv. 56.
Principio delubra adeunt.

Auctor Queroli loco mendoso:

Deus facilius aditur, quam prole cognitus.

In obsecro carmine similiter Ep. xiii. Lex xii. tabb. apud Ciceronem lib. 11. de Legibus. *AD DIVOS ADEUNTO CASTE.* Fratres autem Dei, Castores dicebantur, aut fratres *ναρ' ἑξορῶν.* quomodo eosdem τὰ θεῶν Græci, Lacones τὰ αἰῶν dicebant. *Naso* Pont. 11. El. 11.

*Fratribus assimilis, quos proxima templa reverent
Divos ab excelsa Julius adeo videt.*

Libro 1. Falorum 707.

*Fratribus illa Deis fratres de gente deorum
Circa Inturnas composuere lacus.*

Suetonius Caligula: 22. *Aede Castoris & Pollucis in vestibulo transfigurata consister, saepe inter fratres Deos medium adorandum sè ademptibus exhibebat.* Quare & gratificaturi Tiberio postmodum, affectum ejus erga Drusum cum affectu Castorum componebant. Valerius Maximus lib. v. cap. v. postquam Tiberii pietatem in Drusum multis commendarat: *his sèo equidem nullum aliud, quam Castoris & Pollucis specimen conjugatissimæ caritatis convenienter adjici posse.* HEINSIUS.

294. *Invenit in totâ.*] Ita quidem vulgo legitur. Puto autem legendum esse:

Invenit hic tota moeror in urbe locum.

Est autem translatio, quasi dicat: neque hic moeror ad tuos tantum pertinet, sed & ad omnes, qui in tota urbe sunt, pervenit. Micyllus. *Invenit & Medicus.* reliqui omnes, *Invenit in tota.* Puto.

12-

- Par bene compositum; juvenum fortissimus alter,
Alterâ tam forti mutua cura viro.
Femina tu princeps; tu filia Caesaris: illi
Nec minor es magni conjugè visâ Jovis.
- 305 Tu concessus amor, tu solus & ultimus illi,
Tu requies fesso grata laboris-eras.
Te moriens, per verba novissima, questus abesse:
Et mota in nomen frigida lingua tuum.
Infelix recipis, non quem promiserat ipse:
310 Nec qui missus erat: nec tuus ille redit.
Nec tibi deletos poterit narrare Sygambros,
Ensisibus & Suevos terga dedisse suis.
Fluminaque, & montes, & nomina magna locorum:
Et si quid miri vidit in orbe novo.
- 315 Frigidus ille tibi, corpusque refertur inane:
Quemque premat sine te, sternitur ecce torus.
Quo raperis, laniata comas, familisque furenti?
Quo ruis? attonitâ quid petis ora manu?

Hoc

Invenit en tota. HEINSIUS. *Invenit tota* Douza. Bersmannus notat alios legere, *invenis in tota moeror in urbe.* & Scaliger edidit, *invenit ex,* ut & alii.

295. *At comitum.*] Hoc distichon frigidum & alieno loco positum ceteris frigidissimum & aliena semper loquens Clericus. & legi debuisse supra, ubi de funere & exsequiis Drusi agitur. at bonus ille vir non intellexit *comites* illos, & putavit ita vocari, qui funus sequebantur. ô argutum caput! comites Magistratus & ducibus in bellum proficentibus fuisse ignorat ille, cui nihil latet; sed quod ne pueri quidem hodie nesciunt. & ut manifestius probet incitiam, mox ad vocem *aliquis* annotat haec, *forte, Livia mater, aut uxor Antonia.* cur non ex Plauto & caeteris illis Poëtis probavit, *aliquis* etiam de *feminis* dici? quia scilicet ignorabat, nec in Stephani Thesaurio id notatum legerat. At tu, lector, intellige cphortem illam amicorum & comitum, qui in Germania Druso aderant, & quorum nunc aliquis, Tiberio corpus Romam avehente, clamabat:

Cur sine me, cur sic incomitatus abis? BURM.
301. *Par bene compositum.*] Hic vero calamitiam Goralli & in Poëtis maledicentium calumnia silentio praeterite non possumus, qui Pedonem, versus *inestitate voluti fluctu alio delatum,* arguit, quod non, ut Drusum fortissimum, sic Antoniam castissimam fuisse dicat, quasi vero ex ineptissimi Dialectici dictatis Poëtae deberent carmina sua componere, & cum insipientibus furere, quae enim haec esset ratiocinatio? ut tu fortis, ita illa calla, & ita par bene compositum eratis? immo

vero, ut tu fortis, neque molli & muliebri animo, ita illa non humilis animi, quae viri pectus frangeret, sed virilis indolis femina, quae requies erat fesso laboris, quam questus fuit sibi abesse in ultimis versant, quae potuisset levare alloquio & adhortationibus suis: comparat vero Antoniam non Junoni; sed Liviae; nam per Jovem Angustum, & Junonem Liviam intelligit, quod Gorallus, alios duces secutus, non vidit. Quanti vero animi Livia fuerit, cujus consiliis Augustus semper usus fuit, nemini nisi Gorallo, latere potest. nihil ergo hoc in loco incongruum & ineptum, nisi flos Goralli nota. BURM.

302. *Alterâ iam forti.*] *Lege, tam forti.* HEINS.
304. *Nec minor es magni conjugè justa Jovis.*] Puto legendum:

Nec minor es magni conjugè visâ Jovis?
Quasi dicat eodem honore & loco habenda tu illi id est marito, visâ tuo es, quod est Juno apud Jovem. MICYLLUS. Lego:

Nec minor es magni conjugè visâ Jovis. SCALIGER. Distingue cum praefixis libris:

Cur sine me — Tu filius Caesaris: illi

Nec minor es magni conjugè visâ Jovis. HEINS.
305. *Tu concessus.*] *Fortis, confessus* amor legendum, id est legitimum, ut Prop. iv. 111. 49. *aperius conjugè & Juno confessus* amor, dicitur Petron. cap. 127. vide quae ad 11. Art. 556. notamus. sed & vulgata recte potest explicari, vide ad eundem Petron. cap. xxi. BURMANNUS.

308. *Mota in nomen.*] *Ad nomen* volebat Francius.
314. *Et si quid.*] *Et quiquid* conjiciebat Francius.

LIII

319, Ad

- Hoc fuit Andromache, cum vir religatus ad axem.
 320 Terruit admissos sanguinolentus equos.
 Hoc fuit Evadne, tunc cum ferienda coruscis
 Fulminibus Capaneus impavida ora dedit.
 Quid mortem tibi moesta rogas? amplexaque natos,
 Pignora de Druso sola relicta tenes?
 325 Et modo per fomnos agitaris imagine falsa,
 Teque tuo Drusum credis habere sinu?
 Et subito tentasque manu, sperasque receptum;
 Quaeris & in vacui parte priore tori?
 Ille pio (si non temere haec creduntur) in arvo
 330 Inter honoratos excipietur avos.
 Magnaque maternis majoribus, aequa paternis.
 Gloria, quadrijugis aureus ibit equis:
 Regalique habitu, curruque superbus eburno,
 Fronde triumphali tempora vincetus erit.

319. *Ad axem.*] *Ad axes* editiones priores.
 321. *Ferienda.*] *Feribunda* prima editio. Puto, *Perunda*. sic *positunda*, & familia apud Ovidium.
 HEINSIUS.

325. *Agitaris.*] *Mente agitas* reddit fomolentus interpres. con ponnatur hoc verbum de iis, qui curis, spectris, & etiam furis inquietantur. Virgil. III. 331.

Scelerum furis agiturus Orestes.
 vid. lib. VI. Met. 595. Et ita passim. Nec ignorat, nisi plane *Evadne*. BURMANNUS.

330. *Honoratos.*] *Imitatus* hoc ex ultima elegia Propertii IV. XI. 102.

Cujus honoratis ossa fruuntur avis.
 Ita enim scribendum; nam de equis nugae, & quidam codices habent, *avis*; proxime ad verum. sic sup. 162. *Ad veteres conditus ibi avos*, ita *Honoratus Praetor*. I. Pafl. & IV. Pont. v. Pompejum consulem *honoratum virum* vocat Aufon. praefat. in Idyll. xxxi. *Honoratissimus Consul*. Vellej. Patere. cap. I. XI. de Metello. *Omnes filios adulescentatis vidit, omnes reliquit superstitis & honoratissimos.* HEINSIUS.

338. *Quod solum.*] *Scribe, solus* cum veteri libro: Primo enim Druso inter Romanos Germanici nomen est delatum. ГЕМ. Dubito an non sit melius, *solum*, si cum Micello explicetur, quod nil nisi nomen retulerit, impeditus morte, ne utinamphus & cetera insignia referret.

339. *Quod annos.*] *Tot* pro tam paucis vix alibi reperiri notat Gorallus, lexicorum suorum opibus delituisse, sed de tribus etiam dixit Ovidius XV. Met. 418.

De itaque sororibus exopto.
Vna doleris orat.

& II. AM. XII. 3.

Quam vir, quam custos, quam janua firma, tot hostes etc.

Et Seneca Thyestes 523.

Vos quoque senum praesilia tot juvenes meo

Pendite colla.

ubi videndus longe melior Gorallus Poetarum interpres Gronovius. immo de duobus Calpurn. Flac. Decl. xxviii. *Per tot innocentium capita*. BURM.

340. *Locum.*] *Locum* hic pro tempore sumi, Micellum compilans notat Gorallus, sed, ut imparatus est ab omni Latini sermonis copia, nullo idoneo veteris testimonio firmat, subveniamus plagiario & monilemus misero thesaurus, quos diligentia summi Gronovii ad Livii lib. xxxvii. 7. aperuit. sic & Terent. Eun. Act. I. Sc. 2. *Te interea loci cognovi.* & Act. II. 2. *Dum haec loquimur, interea loci ad macellum advenimus.* & ita saepe Plautus, an tamen *latus locus* de tempore possit capi, non immerito dubito. & forte rectius haec verba ad amplum locum inter honoratos avos referantur, quae est prima Micylli interpretatio. possent tamen non inconcinne legi, *magna viri latum quae-rere facta modum.* ut *modus latus* temporis, sit longum spatium, non aut finibus circumscriptum, ita Statius VII. Theb. 297.

Pater esse, natusque, sed avi.
Considero modor.

Ubi Lutatus *fonta* interpretatur. Livius lib. IV. 24. *Maximam libertatis custodiam esse, si magna imperia durissima non essent, & temporis modus imponatur, quibus juris imponi non possent. modus vero & locus saepe a libranis permutari videbis ad Ovid. I. Met. 628. VI. Pafl. 118. quare vero hic est desiderare, requirere. Sallust. Jug. 98. *collis, qui magna**

Acci-

- 335 Accipient juvenem Germanica signa ferentem.
 Consulis imperio conspicuumque decus.
 Gaudebuntque suae merito cognomine gentis;
 Quod solum domito victor ab hoste tulit.
 Vix credent tantum rerum cepisse tot annos.
 340 Magna viri latum quaerere facta locum.
 Haec ipsum sublime ferent: haec, optima mater,
 Debuerant lucus attenuare tuos.
 Femina digna illis, quos aurea condidit aetas,
 Principibus natis, principe digna viro.
 345 Quid deccat Drusi matrem, matremque Neronis,
 Adspice. quo furgas, adspice, mane toro.
 Non eadem vulgusque decent, & lumina rerum.
 Est quod praecipuum debeat ista domus.
 Imposuit te alto Fortuna, locumque tueri
 350 Jussit honoratum, Livia: perfer onus.

parte editus & praecipus, pauca munimenta quaerebat. ita sine dubio legendum. Cicer. I. in Ver. 10. *Nego esse quidquam dictum a testibus, quod aut vestrum cuiquam esset obscurum, aut cuiusquam oratoris eloquentiam quaereret.* Tertull. de Ictun. cap. XII. *Vellum est, in carceribus sopinas Martyribus exhibere incertis, ne consuetudinem quaerant.* similis illa locutio lib. II. Met. 239. *Quaerit Baotia Dircaen, ut quidam ibi legunt* ubi vide. credit ergo avi facta magna longam etiam vitam requirere, latum vivendi spatium. ut em dicat, quod VII. Metam. 447.

Si ritulos amnosque tuos numerare velimus, facta premant annos. BURMANNUS.
 343. *Condidit aetas.*] More suo, id est inepte & stulte, Gorallus explicat, qui mortui ac sepulchro conditi fuit aurea aetate. Itane vero? tam *duo Phoenix*? Poeta compararet Liviam sepulchris. immo quos seculum, quod aurum vocant, protulit, vel (ut Micyllus videtur legisse, *quas aurea condidit aetas*) digna matronis, quae auro seculo vixerunt: & duplex vocis *condere* explicatio ad manum est. vel *condere* notat producere, & praecipue de primis mortuibus. ut Virgil. I. 33.

Tanta molis erat Romanam condere gentem.

Et ita Julius lib. II. *Genus humanum a Dione conditum dicit; vel condere, est celebrare*, ut Servius, *condere bella* apud Virgilium Eclog. VI. interpretatur. & eo sensu Plinius lib. II. cap. 9. *Mira humani ingenii posse sanguinem & eadem condere animalibus jura.* & lib. XXXV. 8. *Artifices, qui compositis voluminibus condidere haec, acris laudibus celebrant.* Ovidius XI. Trist. 336.

Dionis ingenii est immania Caesaris acta
Condere.

IV. Pont. XII. 27.

Dignam Maeoniis Phaeacida condere chartis.
 Quintil. lib. III. I. *Romanorum primas hanc materiam condidit M. Caro*, ubi perperam tradidit edidit Obrechtus. sed reclamabit Gallulus, & res & acta *condi*, id est celebrari, recte dici contendet, non homines, quorum memoria posteritati commendatur a Poetis. satisfaciamus fastidioso Philosopho. Ovidius IV. Pont. X. 75. de Thesco, ab Albinovano in Theseide sua celebrato:

*Qui quamquam est factis ingens, & conditur a te,
 Vir tanto, quanto debuit ore cani.*

& ita possent illa ex IX. Met. 626. capi, si cum duobus codicibus legas, *sed victa libidine aetas*, ubi vulgo, *credar*, qualis & varietas est apud Apulej. lib. I. Miles. initio: *Hymettos Attica*, & *Ischnos Ephyraea*, & *Tenaros Spartiaca*, glebas solices aeternum *litoris felicioribus conditae*, ubi multi codices, *creditae*, vide plura apud Barth. ad Gratii Cyneget. vs. 96. BURMANNUS.

347. *Et lumina rerum.*] Non damno hanc lectionem, quia in exemplum plebis principes propositi, ut mox indicat, recte *lumina* dicuntur, & ita Vellejus lib. II. 99. *alteram respub. lumen & caput* Tiberium vocat. ubi vid. Acidalii notas, nescio tamen an praefect, *calumina rerum*, quae rectius humiliter vulgo opponuntur. & ita Scaligerum voluisse notaverat Francius. Voces haec saepe a libranis confusae. vid. Heinf. ad Claud. I. Rapt. 8. idem praef. Conf. Manl. 7.

*Constituta Romani majestatemque senatus,
 Et, quibus exultat Gallia, cerne viros.*
 Ubi *lumina* habent Claverii codices. Stat. III. Theb. 207.

Ad

Ad te oculos, auresque trahis. tua facta notamus.

Nec vox missa potest. principis ore tegi.

Alta mane; supraque tuos exturge dolores:

Infragilemque animum, quod potes, usque tene.

355 An melius per te virtutum exempla petemus,

Quam si Romanae principis edis opus?

Fata manent omnes. omnes expectat avarus.

Portitor: & turbac vix satis una ratis.

Tendimus huc omnes: metam properamus ad unam.

360 Omnia sub leges mors vocat atra fuas.

Ecce necem intentam coelo, terraeque, fretoque,

Casurumque triplex vaticinatur opus.

I nunc, &, rebus tantâ impendente ruinâ,

In te solam oculos & tua damna refer.

365 Maximus ille quidem juvenum, spes publica vixit;

Et, quâ natus erat, gloria summa domûs.

Sed mortalis erat: nec tu secura fuisti,

Fortia progenie bella gerente tuâ.

Vita:

Nunc regis iniqui

Ob noxam immeritos, patriae tot calamina, cives
Exsistimus. BURMANNUS.

349. *Imposuit te alto fortuna, locumque teneri.*] Libri veteres, *alte*. ut supra diximus. nihil mirum tamen. deinde *locumque teneri* ex Combiano & priscis editionibus scribendum. HEINSIUS.

454. *Quo potes.*] *Quod* cum veteribus libris. IDEM. Recte, sed non cum Barbaro interprete *quoad*, ut & supra fecit, 172. est interpretandum. haec enim injuria efficit, quasi dubitaret an posset Livia: nam notaret, tene animum infragilem, quamdiu potes. sed affirmantis est, animum invictum tene; quod certe potes facere. ut in illa formula, *nam potes, quoniam potes*. de qua Hicini ad Valer. Flac. 1. 12. aliter *quod potes* etiam notat *quantum potes*, sed huic loco incongruum hoc. BURMANNUS.

354. *Ubiq[ue].*] Vid. supr. ad vers. 254.
356. *Quam si.*] *Quin* tu vetulae editiones, & tam superiori versu, *jam melius* legendum sit. HEINSIUS.

357. *Avarus.*] Forte, *Avernus*. vide ad II. Amor. VI. 39. IDEM.

358. *Turbac vix satis una-ratis.*] Petronius Arbitri cap. cxxii.

Vix navita Portitimus

Sufficit simulacra virum traducere cymba;

Classe opus est. LINDENBERG.

361. *Ecce necem in tantam.*] Alii, *intantam*; lego: ergo.

Ecce necem intentam, caelo, terraeque, fretoque.
Casurumque triplex vaticinatur opus.

Opus Lucretii. Ovidius II. Trist.

Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis.

Casurumque triplex vaticinatur opus.

Multi enim alia scripsit Lucretius, ex cuius XXX. libro citat Varro:

Arbori & terrae genitabile quaerere tempus.

SCALIGER.

362. *Casurumque triplex.*] Videtur significare hic tria volumina illa Sibyllae Cumanae a Tarquinio mercede comparata, & magna cum veneratione in Capitolium reposita, unde Quindecimviri fatalium librorum, si quid forte durius incidere; oracula ac sortes rerum futurarum peterent sibi. ditae ergo secundum illorum Vaticinia mun- dum hunc, & quidquid sub ipso est, sinem suum forsiturum. Haec Janus Douza Pater. LINDENBERG. Lege, *Casurumque triplex vaticinatur opus.* Ut Sibyllina Oracula aut Philoſophos intelligat. Epicureos potissimum, qui mundum non fore aeternum cenſebant. Ovidius Trist. lib. II. 425.

Explicat ut causas rapidi Lucretius ignis.

Casurumque triplex vaticinatur opus.

Sic enim scribendum, cum *Casurumque* insulse- exit in libris vulgatis. quod magno Scaligero temere persuasit, hoc etiam loco *Casurum* repen- dendum esse. ad Lucretii illa respicit Noſter. lib. V. 95.

— Tria talia veta.

Una dies dabit exito. HEINSIUS.

367. *Sed mortalis erat.*] *Erre*. veteres plerique. Forte.

Vita data est utenda: data est sine foenore nobis

370 Mutua, nec certâ perſoluenda die.

Fortuna arbitriis tempus dispensat iniquis.

Illâ rapit juvenes: sustinet illa senes.

Quâque ruit, furibunda ruit: totumque per orbem

Fulminat, & caecis caeca triumphat equis.

375 Regna Deae immitis parce irritare querendo:

Sollicitare animos parce potentis herae.

Quae tamen hoc uno trifidis tibi tempore venit,

Saepe eadem rebus favit amica tuis.

Nata quod en alte es, quod foetibus aucta duobus;

380 Quodque etiam magno confociata Jovi:

Quod semper domito rediit tibi Caesar ab orbe,

Gessit & invictâ prospera bella manu:

Quod spes implerunt materna vota Neronis;

Quod pulsus toties hostis utroque duce.

385 Rhenus, & Alpinae valles, & sanguine nigro

Decolor infectâ testis Itargus aquâ.

Danu-

Forte resingendum, enim. nam erat jam praecessit. HEINSIUS.

362. *Vita data est utenda.*] Sine dubio imitatione Lucretii, qui (lib. III. 984.) dixit:

Vitaque mansipio nulli datur, omnibus usu.
SCALIGER. Salmastius disquisitionis de Mutuo pag. 225. profert hunc versum, tanquam Horatii, & citat hoc modo:

Vita data est utenda, data est sine tempore nobis.
Nimis vir summus memoriae fidebat. locationem illam *utenda data* &c. illustravimus ad Ovidii lib. I. Art. 433. BURMANNUS.

371. *Arbitriis tempus dispensat ubique.*] *Inique* veteres nonnulli. Emenda, *arbitriis iniquis* HEINSIUS.

372. *Illâ rapit juvenes: sustinet illa senes.*] Imo *sustinet*, cum iisdem veteribus libris, etiam Naugerianis. Frustra vulgatum lectionem Scaliger tuerur. Ad verbum hae haec expressit Caecilius Firmianus Symposium in Catalectis veterum poetarum, carmine de Fortuna:

Itaoc arserit juvenes & reinet senes,

Inisulo arbitrio tempora dividens. IDEM:

Sustinet etiam Marcellus ad leg. XII. Tab. cap. xxx. pag. 143. sed non apte satis mihi pro inibere capere videtur. melius, eorum mortem differt. vid. ad Epill. I. 114. *sustinet & sustulit etiam* variorum librarum lib. XI. Met. 463. BURMANNUS.

379. *Nata quod es alte.*] *Alte* es veteres plerique, ne peccet in rationem metri versus. Sed puto scribendum, *Nata quod es celse*. ut in illo Statii, & celse nasorum aequavit honori. vel, *Nata quod ex celse*, es. Nam Naugerii codices, *Nata quod ex*

alte es. HEINSIUS. Broukhufius ad Propert. lib. II. Eleg. xxiii. vs. 117. vulgatum tuerur, cum quo tamen vix facere possum. Daviet ad Caes. II. de Bel. Gal. 25. quia in Naugerii codicibus legitur, *nata quod ex alte* es, legit, *quod ex alto* es. quod ipsum ex codicibus Naugerii laudat Heinſius, & perperam, *ex alte* es Daviesius producit, deceptus vitiosa, ut puto, Gorallii editione. putat vero hanc lectionem probat ex vs. 62. ubi *ex alto*, & vers. 349. ubi *imposuit te alto Fortuna*: sed si non alius possit hanc lectionem firmare praesidiis, vereor, ut persuadeat. nam *ex alto nasci* non puto recte dici. sed *ex alto* aliter usos veteres vidimus ad lib. II. Amor. Eleg. 4. editit vero Heinſius, *nata quod en alte* es: non monito leclore in notis, unde petierit: quam nos lectionem commodissimam credimus. *quod est alte* editit Berſmannus. BURMANNUS.

382. *Gessit & invictâ.*] *Gessat* libri veteres. an *Gessat* relata? HEINSIUS.

385. *Rhenus.*] Lege, *Rhaetis*; ut supr. 175. Horat. lib. IV. Od. 4.

Videte Rhaeti bella sub Alpibus

Denſum gerentum. HEINSIUS.

Heinſius coniecerat &, *Oemus*, quia de Germania post agit.

386. *Decolor infectâ testis Itargus aquâ.*] Ita quidem vulgo legitur, quasi Itargus fluvii alievis nomen circa Alpes, aut etiam in Germania fuerit. Sed quod de hoc nomine alias nihil extat, quod quidem ipse viderim, locum hunc, ut & sequentem suspectum habeo: dubitareque, an potius legendum foret, *Decolor infectâ testis II Albis aqua*

L. III 3

(Nau)

Danubiusque rapax, & Dacius orbe remoto
 * Apulus huic hosti perbreve Pontus iter:
 Armeniusque fugax, & tandem Dalmata supplex,
 390 Summaque dispersi per juga Pannonii:
 Et modo Germanus Romanis cognitis orbis.
 Adspice quot meritis culpa sit una minor.
 Adde quod est absens functus: nec cernere nati
 Semineces oculos sustinere tui.
 395 Quisque dolor menti lenissimus influit aegrae,
 Accipere es luctus aure coacta tuos.

(nam ad Albin usque progressus est Drusus, Germaniamque haecens Romanis incognitam aperuit) Nisi rursum illud ostendat, quod eodem loco infra paulo sequitur, *Et modo Germani Romanis cognitis orbis*. Neque enim separatur Poëta videtur Albin & Germaniam fuisse, si supra Albin ipse posuisset. Quare hunc locum, ut est, ita quidem relinquimus, sed tamen & alius disjucandum. MICYLLUS. *Iurgus* dicitur & *Visurgus* pro variate idiomatum linguae Germanicae. Nam Saxones & omnes Oceani accolae T. usurpant: alii duplex SS. *Wasser*, *Wasser*. sic *Wasser* / *Wasser* / aqua. SCALIGER. *Iurgus* Scaliger. Sed omnino de hoc loco consulendus in Germania antiqua diligentissimus Cluverius, qui receptam scripturam tuetur. HEINS. vide Turneb. Adv. xxii. cap. i. coniecerat & hic Heinſius, *testis ut Oenus*. si *Rhenus* retinendus.

387. *Danubiusque rapax.* Nam amplus ac vasus, & qui multa alia flumina capiat, ut Savum, Dravum, Tibiscum & similia. MICYLLUS. bene; sed & *rapax* legi potest. SCALIGER. *rapax* in Combiano est & duabus vultus editionibus. ii. Fast. 205. *Cremora rapax.* & iv. 279. Virg. iii. Georg. *Fluviusque tinare rapaces.* vide Notas lib. iv. Fast. v. 568. Sequentia valde depravata sunt. HEINS.

387. *Et Dacius orbe remoto Appulus huic hosti perbreve Pontus iter.* Locus aequè difficilis & obscurus. Quid enim per *Dacium* accipiamus, aut per *Appulum*? utrum propria locorum, aut fluviorum ea, an simpliciter gentilia dicamus? Ego sane ut quidem certi aliquid non habeo, quod hic afferam, ita locum ipsum haud dubie corruptum existimo. Sed tamen interea exponendi causa, Appulum pro fluvio proprio sumamus, perinde ut Rhenum, Danubium, & supra Iurgum: ut sit Dacius Appulus, qui per Daciam fluit. Nam & Dacos ab Angusto iisdem temporibus victos, & in ulteriori ripam Danubii submotos fuisse, Florus autor est. Deinde quod sequitur, *Huic hosti per breve Pontus iter*: a superioribus distincta legamus, ut sit sensus: Huic hosti, scilicet Appulo, sive Daco, Pontus perbreve iter, hoc est, parvo spatio distat. vel, quod magis probamus, *Hinc hostis perbreve Pontus iter*: ut intelligamus, etiam Pontum, qui non

longe a Dacia abest, sensisse Caesaris & suorum arma, testemque victoriarum illius esse, sive de mari intelligas, sive de terra. Nam mox & Armeniorum mentionem facit, qui & ipsi non longe a Ponto abstant. Sed haec eo valent, quatenus ab aliis quoque recipientur. Neque enim hic quicquam praeter coniecturas, quod sequamur, habemus. MICYLLUS. Valde depravatus locus, lego:

Danubiusque rapax, & Dacius orbe remoto
Angulus: hinc hosti perbreve pontis iter.
 Veteres scribebant *angulus*, unde *Appulus* fecerunt. Dacia tunc finis imperii Romani Danubio terminata. Itaque pons jungens Danubium fuisse perbreve iter hosti ad fines imperii Romani. SCALIGER. Hic magnifice se effert Gorallus, qui magnam facinus se edidisse putat, cum *Κρονον* Urbem Daciae in Prolaemaco repererit. sed mediam produciendam esse vidisset, si ullus rei poeticae ipsi usus esset. Quantum praestat a talibus ulceribus manum continere, quam incepta medicina se ridendum praebere. Non felicitibus ingenis haec relinquimus. BURMANNUS.

391. *Et modo Germani.* Germanus orbis cum Mediceo reponatur. HEINSIUS. mallem etiam *romano cognitus*, ne tot voces in sibi sum exeuntes offendant. vid. ad lib. i. Met. 327.

392. *Adspice quam meritis.* Emendandum puto: *Adspice quot meritis culpa sit una minor.* HEINS. Hic Gorallus insigne negligentiae specimen edidit; Heinſium scilicet malle quod scribit, sed se praetulerit quot, ubi vero Heinſius quod maluit? in vitiosissima *naempe Knippingii*, & quidem recentiori, editione, quam solam habuit Gorallus, sed in illa, quam ipse edidit vir illustris, & Hackiana etiam Knippingii, quot legitur, an vero illas vidit, & impudenter furtum gloriae cupidine admisit? non credo; nam alia indicia ad manum sunt, illum nunquam fontes adisse, sed semper ex fordibus lacunis bibisse. BURMANNUS.

393. *Adde quod est absens functus, &c.* Ita quidem vulgo legitur: sed mihi verus hic non abique menda esse videtur. Quid enim per *functum* accipias? an filium? sed tamen amplius absens dici

non

Praeveritque metus per longa pericula luctum.
 Tu quibus auditis anxia mentis eras.
 Non ex praecipiti dolor in tua pectora venit,
 400 Sed per mollitos ante timore gradus.
 Juppiter ante dedit fati mala signa cruenti,
 Flammiferà petiit cum tria templa manu:
 [Junonisque gravi nocte impavidaeque Minervae,
 Sanctaque & immensi Caesaris icta domus.]
 405 Sidera quin etiam coelo fugisse feruntur;
 Lucifer & solitas destituisse vias.

non poterat, qui Romam reversus, & jam se-pultus erat. An inortuum? sed nec hoc exemplo aliquo idoneo possumus. Quis enim *functum* pro mortuo usquam usitavit? Proinde dubito, an sit legendum, *Flentis*, aut *Functus*, aut simile aliquid. Ita enim & sententia postulat. Cum enim Liviam moncat Poëta, ut praesentem cladem moderatus ferat, etiam illud pro argumento adducit, ut dicitur: Adde, scilicet ad superiora, quod absens defunctus est, aut absens defunctus est, neque tibi necesse fuit coram & ob oculos morientem illum aspicere: levius enim ferunt animos mala, quae absentibus accidunt, quam quae in oculos incur-runt, & coram aspicuntur. MICYLLUS. *Functus* cum Mediceo & Combiano repono. Sic in Sabini Epistola secunda *functae prope sortis anus*, est prope mortua. idque Lipsio in mentem venit. alii duo codices, *functus*, quod editiones nonnullas occupavit. HEINSIUS. Nihil certius quam *Functus* legendum; de qua voce hic Gorallus multa colligat, quae nihil ad rem faciunt. nam quin *vita, morte, diem Jungi* dicatur, nullum est dubium, quamquam hoc ultimum rarius occurrere notet Voss. ad Sulp. Sever. i. 8. sed an absolute *Functus* pro defuncto poni possit, docere debuisse: & memini mihi a viro docto controversiam injectam, an liceat ita voce ea uti, cum in carmine recentioris Poëtae eam offendisset.

ad Stephani Thesaurum non mittit Gorallus, qui ne unicam quidem ejus significationis exemplum habet, ut nec Faber. neque ego in usu admodum fuisse optimo Latinitatis tempore arbitror, sed, ut plura in Ovidio recentioris notae vocabula deprehendere licet, ita & in hoc Poëmate, de hac voce observare licet, eam nunc forte demum coe-pisse ita usurpari. ita xi. Met. 583. plurimi codices:

Pro functi morte rogari,
Vulgo, sancto morte. apud sequentis vero aevi scriptores saepius ita reperitur. Seneca Thyeste 13.

O quisquis nova
Supplicia sanctis auris umbrarum arbitri
Disponis?
 Medea 999.

Conjux coereque iusta iam sanctis habent:
A me sequit...

Ubi vide Gronovium ex Statio duo loca adferentem, qui frequentissime ita usus est. lib. iii. Theb. 143.

Vorsatque in sanguine functum

Vulgo.
 Lib. iv. 483.

Contra per crimina sanctis.

Lib. viii. 10.
Caelibus adsumtum sanctis.
 XII. 137.

Nec non sancta ducum resovendi corpora curam
iris habet.

Apud Prudentium in Cathem. Hymn. v. vs. 135. *pro umbrarum populus* MSS. *functorum* habent. ad has *Gargarisationes*, ut tot exemplorum conspersiones vocabat *o divina*, nos Gorallus inficitia & impudencia compellat. Quem ut Criticum sciat fuisse posteritas, in Glossis Hladori, ubi legitur, *functur solvi*, imperitiosè corrigat, *absoluti*, cum apud Jurisconsultos illa vox, & *functio* de solutione passim sumatur. vide Hotoman. ad Cicer. ii. v. 17. sed qui Logicum cum juris vocabulis? non amplius quam alino cum lyra. BURMAN.

395. *Qui dolor & menti.* Quisique dolor menti veritate editiones. HEINSIUS. *Levisimus* etiam Pith. & Scal. Edit.

396. *Accipere luctus.* Pro potuisti accipere, sive audire tuos luctus, coactis sive invitis auribus, quamquam neque hic verbum accipere, pro accipi per omnia placet. MICYLLUS. *Legit accipere es*, quomodo Rugerſius. neque aliter veteres libri. HEINSIUS. Vide ad Epist. ix. 119. minor Gryphii, *accipis in luctus.*

399. *Non ex praecipiti.* Similis locus Vellej. Patern. ii. 1. *Non gradus, sed praecipiti cursu, a virtute descitum, ad vitia transfarsum.* ubi vido Heinſium.

403. *Junonisque gravi nocte.* Hoc distichon aut alterutrum est, aut pro conclamato habendum. Combii codex, *Junonisque Graio nocte*, primae editiones, *gradus nocte*. HEINSIUS. Egit de hoc loco olim Amplissimus Cuperus cum Nobilissimo Heinſio, ut apparet ex illius Obſerv. lib. iv. cap. 3. qui volebat:

Flam-

- Lucifer in toto nulli comparuit orbe,
Et venit stellâ non praeceunte dies.
Sideris hoc obitus terris inflare monebat;
410 Et mergi Stygiâ nobile lumen aquâ.
At tu, qui superes moestae solatia matri,
Comprecor, illi ipsi conficipiare senex.
Perque annos diuturnus eas fratrisque tuosque:
Et vivat nato cum sene mater anus.
415 Eventura precor. Deus excusare priora
Dum volet; à Drusô cetera laeta dabit.
Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori:
Longius ut nolis, heu male fortis, ali.*
Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,
420 Obtulit invitae cum tibi Caesar opem:
Admovitque preces, & jus immiscuit illis:
Aridaque adfusa guttura tinxit aquâ.
Nec minor est nato servandae cura parentis:
Hic adhibet blandas, nec sine jure, preces.†

Con-

*Flammisq; petiit cum sua templa manu,
Junonisq; gravis, doctas impavidaeque Minervae,
Sanctaque divini Caesaris ista domus.*

Cujus ibi rationes, & Heinssii responsum videre poteris, ex quo Goralus suam conjecturam de gradus videtur suffulcitur. tua templa in MSS. esse testatur Heinssius, sed tria templa retinenda puto, ut Jovis, & *ovvôlav*, Junonis & Minervae intelligat; quae tria Ovidius quoque conjungit lib. II. Trist. 289. & seq. in eo vero differt a Diono Nonster, quod Jovis Capitolini templum, & alterum illi adjuvatum summe tacitum scribat, non exprimens cujus numinis fuerit. fuisse vero Junonis & Minervae proxima Jovis templo, probat satis Rykius de Capitolio cap. XIII. sed illud gravi iocamento suspèctum est, nam de procellola interpretari cum Gorallo non placet, sine ulla auctoritate, *Gravem autemnum, aetatem, & tempora*, quibus morbi graevantur, dici satis novimus. vid. ad v. Met. 481. in ceteris ampliandum censemus, licet non desint conjecturae, nam cum vulgata, *icta manus* habeat, possit legi:

*Junonisque gravi caesae, impavidaeque Minervae,
Signaque divini Caesaris, ista manu.*

Gravi manu Jovis scilicet, ut magna manus, de qua supra egimus. & *gravi curru* quatuor olympum Horatius lib. I. Od. 12. sed praecessit *flammisq; manu*, nisi ibi *flammisq; face* velimus, sed praestat expectare auxilium a libris melioribus. BURM.

404. *Sanctaque ex immensi Caesaris ista manus.* Intelligo statum Caesaris de caelo tactam, manumque ejusdem aliqua parte laesam. MICYLLUS. *San-*

ctaque divini quidam ex veteribus. Forte:

Sanctâ quoque immeriti Caesaris ista domus.
Nam *domus* in suis invenit Naugerius. HEINSSIUS. Micylli expositio si probari posset, mallem, *inconsi Caesaris ista manus*, sed non puto id Poëtam velle.

409. *Sideris hoc obitus terris inflare monebat; Et mergi Stygia nobile nomen aqua.* Constituto: Obitus sideris, hoc est, obscuritas ista, & nulla Luctiferi apparentia, monebat, vig significabat hoc, id est, hanc motum terris instare: & *nobile nomen* (suo potius nomen legendum est) hoc est, Drusum, mergi aqua Stygia, hoc est, moriturum esse. Tamest haud sciam, an hic quoque verus non satis integer fit. MICYLLUS. Francus malebat, *sideris hic obitus terris*. sed tunc non exprimit cujus obitum ostenderet obitus sideris; rectius itaque legeretur, *sideris hunc obitus*. obitus sideris monebat hunc Drusi obitum instare. BURM.

410. *Et mergi Stygia nobile nomen aquâ.* Lege: *lumen*: nam *sibus* supra vocavit. SCALIGER. Lege omnino, *lumen*, & sic una ex vetulis editionibus cum Scaligero. HEINSSIUS.

413. *Perque annos diuturnus eas. &c.* Quae ratio quaeso, quod Goralus, qui toties irascitur, & superbiae crimen dicit superciliosis Criticis, qui loca veterum adducunt sine nota librorum, unde desumpta sint, (unde & Scaligerum corripicndi praecipit occasionem inf. 448.) hic contra propria praeccepta peccaverit, & morientis, nescio quis, apud Statium, non indicato loco, verba adduxerit? nempe, quod impudentissimo furto haec, quae

hic

- 425 Conjugis & nati meritum pervenit ad omnes:
Conjugis & nati, Livia, fopes ope es.
Supprime jam lacrimas. non est revocabilis istis,
Quem semel umbriferâ navita lindre tulit.
Hectora tot fratres, tot deslevere fores;
430 Et pater, & conjux, Astyanaxque puer,
Et longaeva parens. tamen ille redemptus ad igne s;
Nullaque per Stygiâ umbra renavit aquas.
Contigit hoc etiam Thetidi. populator Achilles
Iliaca ambuffis offibus arva premit.
435 Illi caeruleum Panope matertera crinem
Solvit, & immensas fletibus auxit aquas.
Confortesque Deae centum, longaevaeque magni
Oceani conjux, Oceanusque pater;
Et Thetis ante omnes: sed Nec Thetis ipsa, neque omnes
440 Mutarunt avidi tristitia jura Dei.
Prisca quid huc repeto? Marcellum Octavia flevit,
Et flevit populo Caesar utrumque palam.

Sed

hic observat, Lipsio sublegerit ad Senecam de Vitae brevitate cap. 8. qui eodem modo citat. sed tu, lector, reperis apud Statium lib. v. Silv. I. 177. & vide, quae ibi notat Barthius. loca Statii satis invenire scit Clericus, ubi indicem Stephanum habet, ut ad vers. 428. ubi duo ex ejus Thesaurio surripit. Sed hoc duce delituitus in tenebris micat. BURMANNUS.

415. *Eventura precor.* Et *ventura* editiones priscae, Pithoci quoque & Scaligeri. male: & recte Burmannus huc advocat illa Tibulli II. 1. 25.

*Eventura precor, videni ut felicibus exitis
Significet placidos nuntia fibra Deos?*
vide ad Ovid. Ep. VII. 21. & quae nos ad Petronii cap. cxxxvii. diximus. IDEM.

416. *A Druso.* Id est, post Drusi mortem. vid. ad Epist. v. 252.

417. *Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori, Longius ut nolis, heu male fortis! ali.* Redit ad Liviam, & tacite corripit, quod tantum dolorum ob filii mortem cepit, ut etiam inedia perire statuerit: adeoque etiam periisset, inquit, nisi Caesar illi subvenisset, &c. *Ut nolis ali longius*: ulterius ut cibo, sed inedia perire. MICYLLUS. Haec omnia corruptissima sunt. Sensus utunque constabit si, *usque potes*, vel, *ora potes*, refingatur. HEINSS.

forte:
*Tu tamen ausa potes tantum indulgere dolori,
Longius ut nolis (heu male fortis!) ali.*

Pro fuisse ausa indulgere dolori, usque ad inediam, nisi Caesar revocasset: fore pro fuisse, ut Ovid. Epist. XVII. 170.

Et melius sanatae verba dedisse foret.

Remed. 458.

Si non Oubalia pellice laesa foret.

& passim. BURMANNUS.

419. *Fueras vitalis in horas.* Parvo tempore supervivita. Nescio autem an rectius *fueris* legatur, ut ex superiore conjunctione dependeat. MICYLLUS. @. *Imo, servandae*, ut vere Combianus & primae editiones. HEINSSIUS. vid. ad Epist. xx. 74.

428. *Umbriferâ lindre.* Vid. ad II. Faust. 884.

433. *Populator.* Ut semper aliquid carpat, hic ferre hoc epitheton non potest Philoophus, quod summo judicio hic ponit Poëta: ideo enim in exemplum adducitur Achilles, quia fortis ille, & omnia vastans & superans, vix videbatur alium reperiturus, qui cum senerere posset, sed ille victor omnium a victis caesus occubuit, & populator Troadis Iliaca arva nunc offibus premit. Quid mirum ergo, si & Drusus, Achilles quasi aliter, & populator Germaniae, obierit. sed talis non capit mens obstuâ Goralii. BURMANNUS.

441. *Prisca quid huc.* Haec Medicus. HEINSS.

vid. Epist. XIV. 109.

442. *Populo palam.* Ita Livium lib. VI. *Creditori resu palam populo solvit* dixisse observat Gronovius ad ejus scriptoris lib. XXV. 18. Ovid. v. Trist. x. 39.

Moenis palam de me tuò male saepe loquuntur. vid. ad Quinctil. Decl. II. 13. & VI. 14. BURM.

AD LIVIAM AUGUSTAM.

Sed rigidum jus est, & inevitabile mortis.
Stant rata, non ulla fila renenda manu.

445 Ipse tibi emissus nebulosi litore Averni,
Si liceat, forti verba tot ore sonet.

Quid numeras annos? vixi maturior annis.
Acta senem faciunt: haec numeranda tibi.

450 His aevum fuit implendum, non segnibus annis.
Hostibus eveniat longa senecta meis.

Hoc atavi monuere mei, proavique Neronos.
Fregerunt ambo Punica bella duces.

Hoc domus ista docet, per te mea, Caesaris alti.
Exitus hic, mater, debuit esse meus.

Nec

444. Non ulla fila tenenda manu.] Renenda, quomodo & Salmastius ad Inscriptionem Herodis Attici tam hic, quam lib. VI. Faistorum 757. At Clotho Lachetsique dolent sua fila reneri. apud Statium tamen in Silvis lib. III. l. 172. Parcarum fila tenebo,

Extendamque colos.

Nisi & illic venibo legendum. ἠνακλῶντις Graecis. apud Lucianum, τῆ μὲν πρῶτῆν οὐδὲ κλάδω ἐπὶ ἠνακλῶσιν ὄν. revolvare fila dixit Met. lib. II. v. 654. ubi vide quae notamus. HEINSIUS.

445. Ipse tibi emissus nebulosum litus Averni.] Medicus & Combanus cum prima editione, nebulosi in litore. recte si tollas τὸ ἰν, quod supervacuum est. vel possis emet, nebuloso litore Averni. IDEM. Roverius volebat, emensus nebulosum litus.

446. si liceat.] Sic liceat editiones priores.

448. Acta senem faciunt.] Martialis x. 53.

Dum numerat palmas, credidit esse senem.

SCALIGER.

450. Longa senecta metri.] Scribe, hostibus meis, etiam Scalgero id probante. sic III. Trill. v. 5. Ut cedis cunctisque metu fugere ruinae.

quidam codices habent, meam ruinae. HEINSIUS.

452. Fregerunt ambo Punica bella duces.] Arviter Claudium Caudicem intelligi, & Claudium Neronem: quorum qui Caudex cognominatus fuit, primus freto classe trajecto, Poenos Sicilia expulit, huiusPunico primo. Alter autem adventientem ex Hispania cum ingentibus copiis Afrubralem, priusquam Annibal fratri conjungeretur, opprefsit: de quo & Livius meminit libr. 27. cetera apud Suetonium vide in Tiberio. MICVLLVS. Fregerunt ambo Punica bella duces: rarior locutio, ad quam illustrandam Stephanus benigne Gorallo locum ex Ciceronis oratione de Provin. Consul. cap. XVII. suppedavit, cui adde Siliolocum lib. XVIII. 828.

illa est quae Thybrim, quae fregit Lydia bella. Fator tamen aquam imbi haerere in hoc loco: non enim, si de M. Livio Salinatore & C. Claudio

Nerone sit capiendus poeta; video quid hic faciant, qui ad senectatem ambo pervenerunt, cum debeant hic exempla proponi eorum, qui actis senes, sed aevu breves, ante diem obierunt. Gorallo vero, quem nullae saeclabra morantur, hic in locum communcum de Poetarum labore, qui, ob necessitatem metri, obfcuri, nec plena oratione esse solent, excurrit, & ex sua paupertate, alios aestimans, ridendum se eruditus praebet. Heinsius etiam accipiebat, ambo dictum pro ambo, ut dicat bella Punica exitium attulisse ducibus, quod si de duobus Scipionibus ageretur, rectum foret. ut Veljejus lib. II. 90. illas provincias Scipiones consumserunt. sed cum de Majoribus Drusi agatur, nihil habeo, quod huic loco illustrando valde conveniat, nisi dicamus, atavos & proavos hoc monuisse nepotes, licet ipsi non occubuerint juvenes, nec mortem invenerint, non tamen hoc accidisse eorum ignavia, cum se omnibus periculis obicerent. ita ut cum Aenea dicere poterint: II. Aeneid. 432.

Nec tela, nec ulla,

Vitavisse vires Danaum; et si fata tulissent;
Ut movere, movisse manu. BURN.

453. Hoc domus ista docet.] Scilicet Caesaris, ita enim constructo: Hoc domus ista Caesaris isti docet, mea scilicet facta, per te, hoc est, inquam ipse quoque scitus sum per te, ducta uxore scilicet altera Antoniarum ex Antonio & sorore Augusti Octavia genita, & cohaeres ceteris Augusti liberis institutus: ut Suetonius in Claudio. MICVLLVS.

455. Nec meritis quoquam illa juvant, magis assuit illis Mater bonos.] Sic quidem legitur in omnibus editionibus; quas mihi videre contigit: sed corrupte, ut puto. Quorsum enim referes verba, illa juvant, eaque distincta a sequenti ad nomen magis? Quamquam igitur certi nihil habeo, quod sequar hoc loco, exponendi tamen causa lego:

Nec meritis quoquam illa juvant magis.

Ut adverbium magis ad praecedentia referatur, sitque sensus: Neculla, hoc est, non ulla res magis juvant, virtum scilicet gloriæ & immortalitatis studio;

AD LIVIAM AUGUSTAM

455 Nec meritis (quamquam illa juvant magis) absuit illis,
Mater, honos: titulis nomina plena vides.

Consul, & ignoti victor Germanicus orbis,
(Cui fuit heu! mortis publica causa) legor.

460 Et fensu exsequia funeris ipse mei.
Decursusque virum notos mihi, donaque Regum,

Cunctaque per titulos oppida lecta suos.
Et quo me officio portaverit illa juvenus,

Quae fuit ante meum tam generosa torum.

465 Denique laudari sacro Caesaris ore
Emerui, lacrimas elucique Deo.

Et

studiofum; quam merita, hoc est, de patria bene meritum esse. Vel rursum, si cui vox ulla, neutro genere substantivè posita, minus placeat:

Nec meritis quoquam illa juvant magis:

Ut verbum juvat simpliciter ponatur, sitque ordo: Nec illa, scilicet domus Caesaris, per te mihi acquisita, quoquam magis (ut quoquam adverbialiter quoque postum accipias) me juvat, quam merita, &c. Sed haec conjecturaliter, & (ut dixi) exponendi causa hoc vel illo modo lego, alias certi nihil habens, quod de hoc loco affirmem. Nisi quis & tertiam expositionem istam recipiat, ut legatur: Nec meritis quoquam illa juvant magis. Pronomenque illa ad praecedentia, hoc est, ad avos, domum Caesaris, &c. neutro genere referatur. Sed de hoc alii viderint. Assuit illis, scilicet meritis, & rebus gestis meis. MICVLLVS. LOCUS corruptus. quid si reponamus:

Nec meritis quoquam illa juvat, magis absuit ipse, Mater, honos.

NIL, inquit, mihi adoptivo profuit domus Caesaris: imò magis obsuit, dum tituli & honores sellantur. Lipsius in Epistolicis lib. III. 3. magis absuit illis, & sic codex Romanus. Gronovius suis ad me licetis:

Nec meritis (quamquam illa juvant magis) absuit illis,

Mater, honos.

inducit ipsum Drusum matri pro solatio ingerentem res à se gestas. tum subjicit: Esti majus in his momentum, tamen & illud pro solatio valere potest, quod virtus mea illi gratia excepta est, quod per te a honores & praemia tributa sunt. Haec vir ille sagacissimus, quibus subscribo. HEINSIUS.

466. Namina plena.] Forte, omnia plena, quid enim nomina plena vitalis? nisi statuas & imagines intelligamus, sub quibus tituli, ut notum, sed mallem factos & annales publicos intelligere. Gorallo de ferulis triumphalibus intelligi, omnia corradens ex Balengero, quem numquam inspexisse indicio est, quod semper fere Bullingerum vocet,

qui Theologus Helveticus fuit; longe diversus a Jesuita. BURMANNUS.

458. Qui fuit (heu!) mortis publica causa.] Qui titulus scilicet, hoc est, quod bellum, unde hoc titulo donatus sum. Sed rectius fortassis legeretur, Quae fuit (heu!) mortis publica causa: ut pronomen Quae, cum sequenti substantivè Causa jungatur. MICVLLVS. Lege, Cui fuit, atque ita Lipsius ad Tacitum II. An. 83. HEINSIUS.

462. Cunctaque per titulos.] Victaque praefabit scribi, nil fallor. pro oppida lecta malim quoque, lata, à ferendo. cuius verbi usus est frequens, cum de tropaeis aliisque rebus agitur, quae in triumpho aut ferali pompa circumferebantur. Ipse Ovidius Trist. IV. 2.

Crimibus in etiam fertur Germania passis. HEINSIUS.

464. Quae fuit ante meum tam generosa torum.] Neque hic locus omnino planus est. Quid enim per generositate istam intelligamus, quam juvenus ante torum, sive lectum, in quo cadaver mortui Drusi positum, & ad sepulcrum elatum fuit, spectandum dedit? nisi quod fuisse Poeta innuit, quic se quoque interfecturi fuerunt dolere amilli duci: quod tamen ipse alibi habens non legi. Certum autem est, aliud quiddam Poëtam intelligere voluisse per hoc, quod ante torum Drusi generosus fuisse dicit, quam vulgaria officia illa, quae defunctis exhiberi solent. Quare & alii hunc locum considerandum relinquimus. MICVLLVS. Parum abest, quin resingam, estis audaciori conjectura:

Quae subire meum tam generosa torum.

Ut supra 207.

Ceriat onus lecti generosa subire juvenus. HEINSIUS. Defendit vulgatum Gorallo, quia vicibus subeuntis torum, debebant esse circa lectum, tam ante, quam post. sed cur tunc non dixit etiam, post torum? Et quis unquam ante torum dicens voluit intelligi & post torum stetit. An & Niobes silib, quae ante toros stratum postorum stabant, lib. VI.

M m m m m 2 Met.

AD LIVIAM AUGUSTAM.

Et cuiquam miserandus ero? jam comprime fletus.

Hoc ego, qui flendi sum tibi causâ, rogo.

Haec sentit Drusus, si quid modo sentit in umbrâ.

470 Nec tu de tanto crede minora viro.

Est tibi, sitque precor, multorum filius instar:

Parsque tui partus sit tibi salva prior.

Est conjux, tutela hominum: quo sospite vestram,

Livia, funestam dedecet esse domum.

Met. 288. erant post torum? quare si vulgata sana est, intelligenda de iis, qui praecedebant torum, & lassissimi, qui ferebant, succedebant, ut & hodie fieri in funeribus videmus. posset tamen etiam legi: Quae fuit ante meum tam generosa rogam.

Nam torus & rogas passim confunduntur. vid. ad Ovid. II. Amor. XIV. 39. & laudatum locum VI. Met. 288. BURMAN.

465. Denique laudari.] Suetonius in Claudio. cap. I. Augustus tantopere & virum (Drusum) dilexerit, ut cohaerens semper filii instituerit, si uti quondam in Senatu professus est, & defunctum ita in concione laudaverit, ut Deos precatus sit, si miles et Caesares suos faceret. LINDENBROGIUS.

466. Et merui.] Emerui cum Mediceo, nec aliter Naugerius, sic Ovidius passim, pro merui. HEINSIUS.

469. In umbrâ.] Cicer. x. Philipp. si quis in morte sensus. Senec. Octav. 12. Tristes questus Natae exaudi, si quis remanet sensus in umbris. BERSM. Heiniius maiebat, in umbris, quod esset, pro inter umbras. ego mallem, si quid modo sentiat umbrâ.

472. Parsque tui partus sit tibi salva prior.] Lego, ut tibi salva. ut in istis Ovidii Fast. IV. 519. Sospes eas semperque parens. Elegia de Nucce 144. incolumis tanto praeside raptor eat.

Ut scribendum cenleo. Met. II. 696.

Tutus eas. lapis iste prius tua furta loquuntur. Epist. XVIII. 15.

— I felix littera, dixi. Rem. Amor. 546.

Ille Machaonia vix opo sanus eat. Sic vetus liber. HEINS. Francius volebat, est tibi salva.

CONSOLATIONIS AD LIVIAM FINIS.

N U X,

E L E G I A.

NUX ego juncta viac, cum sim sine crimine vitae,
 A populo faxis praetereunte petor.
 Obruere ita solet manifestos poena nocentes,
 Publica cum lentam non capit ira moram,
 5 Nil ego peccavi: nisi si peccasse vocatur,
 Annua cultori poma referre suo.

At

1. Nux ego juncta viac, cum sim sine crimine vitae.] Sunt qui asserant, hoc quoque opusculum de Nucce falso adscribit Naesoni. Ego vero, ut non negarim, Ovidium juvenem, & adhuc tyronem in Musarum militia, haec quasi sui praexercitamenta scripsisse, meliora quidem futura, si in proventiore aetate distulisset; sic ipsius, non alterius poetae partem esse asseverarim, quod ex dicenti charactere quis vel meliocriter eruditus deprehendere poterit. Sed (ut ad opusculi ipsius argumentum devinciam) induci Poeta arborem nucis, quae in publica via consista erat, conquerentem, quod à transeuntibus & viatoribus frequenter faxis feriat. Et ab hac Nucis querela occasione capta, latenter carpit sui temporis avaritiam ac luxuriam, antiquorumque laudat severitatem & continentiam. Obiter autem omnes ludos describit, quos nucibus pueri ludere asoleant. Tum ab Augusto Caesare benevolentiam captat, ejus justitiam ac prudentiam laudans. MARIUS. Quae illustranda superest, elegiam de Nucce aut scriptam esse ab hoc nostro Sulmone, aut eum ad Sulmonensem agrum, cum hanc scriberet, respexisse video. Si quidem univcrsus fere aqua, quae illac labitur, vel ipsius Ovidii aetate, ut & nunc, irrigari solitus fuisse cognoscitur ex Elegia XVI. lib. II. Amor. ubi ita est:

*Arva pererrantur Peligna liquentibus undis;
 Et viret in tenero ferillis herba solo:
 Perque resurgens rivis labentibus herbas,
 Gramineus madidam cepes obumbrat humum.*

Idem ex hac ipsa elegia perspicitur:

*Sole licet, siccaque sibi peritura laborem,
 Irriguae dabitur non mihi sulcus aquae.*

CIOFANUS.

1. Juncta.] Contigua, proxima. IDEM. vid. ad I. Pont. IV. 31.

2. Petor.] Percutor. Val. Maximus lib. V. cap. III. Lycurgus saepe lapidibus petitus est. CIOFANUS. vid. III. Am. III. 37.

3. Obruere.] Proprie. Dicitur enim elegantissime, faxis & lapidibus aliquem obruere. CIOFANUS. Petron. cap. XCIII. Nos omnes sub eadem causâ obrui.

3. Nocentes.] Sontes. CIOFANUS.

5. Nisi si peccare fateamur.] Legitur fere in manuscriptis exemplaribus, videtur. MARIUS. Fateamur, est in bonis libris, itaque legendum. CIOFANUS. Rectius legitur, nisi si peccare videtur, ut in Ascualiano. aut (ut in MS.) peccare docetur. Peccare pro peccatum Minutius in Octavio. Apud nos & cogitare, peccare est, pro ipsâ cogitatio est peccatum. GEORG. FABRIC. Quidam scripti fateatur, vel fateamur. Meliores tamen, docetur. Regius, vocatur. recte. nisi quod vocatur malo: id enim Latinus. Met. x. 200.

Quae mea culpa tamen i nisi si lapsisse vocari
 Culpa potest, nisi culpa potest ex amasse vocari:
 HEINSIUS. Vocatur practulit, eadem varietas II. Pont. II. 19.

Utque magis casti possunt timidique videri,
 Ubi vocari codices nonnulli. sic IV. Met. 319. meruit formosa vocari, Balliol. vulgo videri. vid. & XI. Met. 287. Peccare vero etiam pro peccato Terent. Andr. v. 3. Si id peccare est, fateatur quoque, unde hic fateamur posset defendi. vid. ad Remed. 99. Nec tamen docetur admodum diffidit, ut fit pro ostenditur, probatur. iste Terent. Adel. I. 2. te plura in hac re peccare ostendam. BURMANNS.

6. Referre suo.] Moe Roddejanus a manu sec. M m m m m 3 7. A3

- At prius arboribus, tum cum meliora fuere
Tempora, certamen fertilitatis erat.
Cum domini memores fertis ornare solebant
10 Agricolae, fructu proveniente, Deos.
Saepe tuas igitur, Liber, miratus es uvas:
Mirata est oleas saepe Minerva suas.
Pomaque laesissent matrem; ni subdita ramo
Longa laboranti furca tulisset opem.
15 Quin etiam exemplo pariebat femina nostro;
Nullaque non illo tempore mater erat.
At postquam platanis, sterilem praebentibus umbram,
Uberior quavis arbore venit honos;
Nos quoque frugiferae (si nux modo ponor in illis)
20 Coepimus in patulas luxuriare comas.

Nunc

7. At.] Adverlativa particula. CIOFANUS.
9. Tunc domini.] Iterum in MSS. Cum domini memores. cum, quo tempore, nempe vetusto. FABRIC.
10. Agricolae fructu proveniente Deos.] Lege, Agricolae Deos, quicquid libri veteres dissentiant. Met. viii. 226.
Coepit ab agricolis saepius pervenit ad omnes Ambitiosus honos.
Sic & Priapus Ruricola Deus poëtis. postet & Agricolam Deum legi. quemcumque Deum agricolam. sic Tibullus libro 1. Eleg. prima:
Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
Libatum agricolae ponitur ante Deo.
Ubi nihil mutandum: quamquam Agricolae ante Deos nonnulli legunt, aut si quid mutetur, pro libatam libens reponam, libandum. Idem Tibullus Eleg. v.
Illa Deo fiet agricolae pro viribus uvam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Et libro II. Eleg. 1.

Dum carmine nostro.
Redditus agricolis gratia Caescolis. HEINSIUS.
Agricolae s. praeveniens Deos: dicebatur enim Praeatio in sacris. DOUZA. Praeveniens etiam legitur Praeicas ad Apul. Apol. pag. 132. ubi de Diis Agricolis plura. proveniente, licet codices negent, recipiendum est. Fast. iv. 617.
Largaque provenit cessatis in arvis.
Et ita passim. Bertramannus explicat praecoci fructu. sed quis ita veterum loquitur? provenire, praevanitas milites de fertilitate tam hominum & animalium, quam agrorum apud veteres occurrit. vid. Gronov. ad Tacit. xvi. Ann. 2. BURMAN.
10. Proveniente.] Praeveniens est vetus lectio. CIOFANUS.
12. Oleas.] Pro olivis dixit. Contra Maro in Bucol. olivam pro olea, inquit: Incambens tere-

ti Damon sic coepit olivae. Est enim olea arbor; olivae bacca. Licet hic in proprio quoque significato pro arbore dictum accipere possimus. Sed melior tamen prior sententia. nam supra non vites, sed uvas dixit. MARIUS. Si liceat producere rō es, ut ad Eleg. in Druf. 379. notant viri docti, mallem hic quoque, Mirata es oleas saepe Minerva tuas. Sed subito vehementer. BURMANNUS.

13. Matrem.] Matris alii, id est, suas pomos. DOUZA. vid. Rutgers. Lect. Venus. cap. xi.
13. Nisi subdita ramo.] Idem sunt significatio nisi & ni: sed non idem sono. lego è MS. ni subdita, & puto iis placere, qui aures habent purgationes. Matrem appellat arborem foecundam. Ita Plinius lib. xii. Rami in excelsum emicant sylvestra multitudine vasto matris corpore. FABRIC. ramis margo Bertramanni.

17. Steriles umbras.] Sterilem umbram meliores libri. & sequenti versu, honos pro honor. HEINSIUS.

19. Nos quoque fructiferae.] Frugiferae scripti plerique, nec respiciendum. Iusticonstanti certe tam frugiferae arbores, quam fructiferae agnoscunt. frugiferaum Columella non semel meminuit. Tacitus de Germania, Satis ferax, frugiferaum arborum impatiens. apud Plinium lib. xv. titulus est: Natura frugiferaum arborum. habes & frugifera arbutia apud Minutium Felicem in Octavio. Cicero lib. v. Tuscul. Quaeft. 13. Neque est ullam (arboris genus), quod non ita vigeat interiore quodam motu, & suis quoque seminibus inclusis, ut aut flores, aut fruges fundat, aut bacca. Cornificus apud Serivium ad lib. 1. Georg. 55. Ut folia, quae frugibus arboris tegmina signantur. Quercum & ilicem inter frugiferas ponit Horatius, sed improprie. lib. 1. Sat. xvi.

— Si quercus & illex
Multa fruge pectus, multa dominum juvet umbrā,
Nemelianus Eclog. 1.

Dant

- Nunc neque continuos nascuntur poma per annos:
Uvaeque laesa domum, laesaeque bacca videri.
Nunc uterum vitiat, quae vult formosa videri:
Raraque in hoc aevo est, quae velit esse parens.
25 Certe ego, si numquam peperissem, tutior essem.
Ista Clytemnestrae digna querela fuit.
Si sciat hoc vitis, nascentes supprimeat uvas:
Orbaque, si sciat hoc, Palladis arbor erit.
Hoc in notitiam veniat maloque piroque;
30 Destituent silvas utraque poma suas.
Quaeque sibi vario distinguit poma colore,
Audiat hoc cerasus, stipēs inanis erit.
Non equidem invidio: numquid tamen ulla feritur,
Quae sterilis solā conspicienda comā est?

Cerni-

Dant Eranii quod quisque valet, de vite racemos,
De campo culmos, omnique ex arbore fruges.

Columella:

Quo Bacchi genus, aut alienā stirpe gravatā
Mitis adoptatis curvoque frugibus arbor. HEINSIUS.
Frugifera arbores recte dicit obierunt jam olim
Parthianus ad Claudian. 1. de Rapt. Prof. vs. 187.
& nuper Broukh. ad Tibul. lib. 1. Eleg. 1. 5. Frugifera etiam Quercum dixit Sueton. Galb. 4. ex
Jurisconsultorum sententia in l. 77. ff. de V. S. Obsequens tamen cap. xc. inter prodigia refert, arborem fruges tulisse. BURMANNUS.

19. Ponor.] Ponar Regius & duo alii.
20. Luxuriare.] Eleganter hoc de arboribus late crescentibus. sic xiv. Met. 629.

Qua modo luxuriam, premis & spatiantia passim
Brachia compesit.

Sic totius luxuriaria Ep. 1. 53. Plinius de Ioto loquens lib. xvi. 30. ramorum petulantiam vocat.

20. Comas.] Lib. 1. De Remedio 196.
Setaque peregrinis arbor opaca comis.

Et Horat. iv. Od. 7. — Arboribusque comae. CIOFANUS.
21. Nos neque.] Malucrim, hinc neque. causam reddit infocunditatis. HEINSIUS.

23. Nunc uterum vitis est, quae vult formosa videri.] Rectius fortasse in nonnullis, nunc uterum vitiat, quod & 11. Amor. idem Ovidius Eleg. xv. scilicet nisi careat rigarum crimine venter,

sterneat pugnax tristis arena suae.

Quin tota elegia de hac re conqueritur. NAUGER.
Deest ei, quae formosa videri vult. Alii emendantur, nunc uterum vitiat, quod fit in uno esse veteri, probarem propter sententiam. uterum vitare est, labefactare onus uteri, vel, excutere onus visiferum, ut alio fole Poëta loqui. FABRIC.

Bonis exemplaribus & ratione legendum, Nunc uterum vitiat &c. CIOFANUS. Variē exhibent codices hunc locum, nunc uterum vitiat &c. Regius &

tres alii, nunc mulier vitio est. Palatinus. uterum servat. Mentel. Schottus lib. 11. Obl. 53. è mcurbranis legit, nunc uterum vitiat. quod in Lovaniensi est. sed praefero receptam a viris doctis, & de abortu intelligi, qui medicamentis curatus, vitiat uterum, ne facile iterum concipiat. ita Columella lib. vii. 6. Hinc pendit nocet aestus, sed magis frigus, & praecipuo foetae, quia gelicidie hiemis conceptum vitiat. ita ex veteri codice legendum, inepte vulgo, quae conceptum fecit. BURM.

25. Certe ego.] Ecco ego Junii codex.

26. Clytemnestra.] Clytemnestrae Francof. & Mentelianus optime. vide ad Epist. xvii. 256.

30. Utraque poma suas.] Post hunc versum in multis codicibus adscripti erant ineptissimi quidam versus, quae Monachorum fordes facile produunt:

Audiat hoc prunus, dare desinat mille munus.
Audiat haec cerasus, stipēs inanis erit.
Audiat haec ficus, sicut privabit amicum (vel amicos.)

Esule ne parias, ne quoque in peras.
Fraxinus horrois causum cum vestis honoris.

Et haec ipsa etiam diverso modo leguntur in codicibus, & multa etiam desce hujus Poëta libri, iudicium dabat Junianus codex, ubi inter primum & secundum versum intervallum erat, unde exdidisse quaedam constat. in aliis erat:

Prunus junctas, qui fort simul & rubicundas
Audiat hoc ficus, sicut privabit amicum.
Audiat hoc cerasus &c.

In alio post, Audiat hoc prunus &c.
Dobianus excutiet quae gignit & arida fiet.

Contra in Moreti codice a vs. 27. deerant quatuor disticha. destituant idem Moreti codex & alius. Francus volebat, destituit silvas utraque pome suas. BURM.

31. Vario colore.] Si variae uvae apud Columellam, cuius verba posui in epist. Oconis; quae, si placet, consule. CIOFANUS.

- 35 Cernite sinceros omnes ex ordine truncos;
Qui modo nil, quare percitantur, habent.
At mihi faeva nocent mutilatis vulnera ramis;
Nudaque dejecta cortice ligna patent.
Non odium facit hoc, sed spes indulta rapinae.
40 Suffineant aliae poma; querebantur idem.
Sic reus ille ferè est, de quo victoria lucro
Esse potest; inopis vindice facta carent.
Sic timet infidias, qui fcit se ferre viator,
Cui timeat: tutum carpit inanis iter.
45 Sic ego sola petor; foli quia caussa petendi est.
Frondebis intactis cetera turba virent.
Nam quod habent frutices alii quoque proxima nobis
Fragmina, quae laeso vimine multa jacent;
Non istis sua facta nocent: vicinia damno est.
50 Excipiunt istu saxa repulsa meo.
Idque fide careat; si non, quae longius absunt,
Nativum retinent inviolata decus.

Ergo,

31. *Distinguit.*] *Vestis sua poma colore*, Lovan.
33. *Namquam tamen ulla feritur.*] Quanto aliorum figuræ mutatio in libro vetusto? *namquid tamen ulla feritur?* FABRIC. Repono, *namquid ex melioribus libris*, & sequenti versu, *sola conficienda coma est*. Vide Notas Epist. XVI. §. 364. HEINSIUS..

34. *Sola conficienda coma est.*] Ita lego ex uno Maffejano. CIOFANUS.

35. *Sinceros.*] Id est integros & illacfos, Ovid. IV. Pont. IX. 10.

Et mea sincero curreret axe rota. DOUZA.

Male unus codex, *securos*. vid. ad Met. VIII. 664.

37. *Saeva nocent.*] *Saeava* duo codices. *saeava nocent nudatis vulnera*. Francos. non male.

38. *Descripto.*] Licet nonnulla ex manuscriptis exemplaribus habeant *desecto*, tamen legendum omnino est, ut in pluribus exemplaribus legitur, *descripto*: quod participium ante oculos ponere videtur vulnera illa, quae cortice illiso & detracto a saxis carpitur inferuntur arboribus. MARIUS. Alii, *desecto*. Merula, *descripto*. fed ex alio Ovidii loco scribitur, *descripto*. ut I. Amor. 14. *Qualem direpto cortice cedrus habet*. direpto, detracto, abscisso. FABRIC. *Desecto* scripti plerique. unus, *delecto*, alius, *desecto*. vetusta editio, cum Bartholini & Langermanni libris, *descripto*. Lego, *descripto cortice*. Ad notas ad lib. I. Amorum Eleg. v. *direpto* Fabricius. HEINSIUS. *Descripto* tamen est in nullo codice. *desecto* optimi quique. fed *desecta* Francos. quod amplexi sumus: non enim lapidibus deripitur cortex,

fed deicitur. vide ad IV. Met. 376. BURMANNUS.

39. *Sed spes indulta rapinae.*] In vetusto, *spes indulta*. FABRIC. *Indulta* Mentelii liber. alius *illustra. indulta* Fabricii codex. HEINSIUS.

40. *Querebantur.*] *Querantur* Regius & alius: *queruntur* Lovan.

41. *Sic reus.*] *Tis reus ille fere* ex Vaticano legebat olim Heinsius. sic *facere reum* Suet. Tib. 8. & passim alii. vid. ad Calp. Decl. 50.

41. *De quo victoria lucro.*] In multis legitur, *victoria laeta*, etiam in MSS. unde suspicor lectionem ab alio emendatam. *laeta* autem lucrosa, triumpho digna. FABRICIUS. forte animo librarii overfabantur illa Horat. I. Sat. 1.

Momento cita mors venit, aut victoria laeta.

43. *Qui se fcit ferro viator* *Quod timeat.*] Aut legendum est, *cui timeat*, aut quod positum est pro quare; ut, *non est quod metuas*. EKASMIUS. Maff. liber, *Cur timeat*. Verè. Atque ita legit Nigro. CIOFANUS. *Lege, Cui timeat*. quod & Mario Nigro videbatur. HEINSIUS.

44. *Carpit.*] In Patavino erat, *curris*. vid. ad v. Trist. VII. 26.

45. *Soli quia caussa.*] *Soli mihi caussa* Neapol. *quia solius caussa* alius.

46. *Viret.*] *Virent* Ambrosianus. HEINSIUS. vid. ad II. Amor. II. 30.

47. *Nam quod habent frutices aliquando proxima vestro.*] Manuscriptum, *alioquin*. fed adverbium alterum probe facit ad sententiam. FABRICIUS. *Nobis potior scriptorum pars pro aliquando legendum,*

alii

- Ergo, si sapiant, & mentem verba sequantur;
Devoveant umbras proxima quaeque meas.
55 Quam miserum est, odium damnis accedere nostris;
Meque ream nimiae proximitatis agi!
Sed, puto, magna mei est operoso cura colono.
Invenias, qui det nil mihi, praeter humum.
Sponte mea facilis contemto nascor in agro:
60 Parsque loci, qua esto, publica pene via est.
Me, fata ne laedam, (quoniam fata laedere dicor)
Imus in extremo margine fundus habet.
Non mihi falx nimias Saturnia deputat umbras:
Duratam renovat non mihi fossor humum.
65 Sole licet siccaque siti peritura laborem;
Irriguae dabitur non mihi fulcus aquae.
At cum maturas fisso nova cortice rimas
Nux agit; ad partes pertica faeva venit.
Pertica dat plenis immitia vulnera ramis;
70 Ne possim lapidum verbera sola queri.

Poma

alii quoque cum Moreti codice. Lovaniensis ex nostris, & Fabricii codex, *alioquin*. HEINSIUS.

48. *Quod laeso vimine.*] *Collaeso* duo veteres. fed probo quod Ambrosianus habet, *quae laeso*. IDEM. In codice Moreti, *quod multo vimine laesa jacent*. unde Heinsius, *multa*. In Lovan. *laeso vimine juncta*: forte, pro, *laeso vimine trunca jacent*. vel, *quod laesae vimina juncta jacent*. laesae scilicet mihi. BURM.

51. *Idque fide careat.*] *Atque fide careant*. Ed. pr. forte, *haecque fide careant*. HEINSIUS.

55. *Odium damnis accedere nostris.*] Eleganter in uno codice, *accessere*. de qua voce, cum *qui accedere* confusa, vide Heinf. ad Val. Flac. I. 178.

56. *Proximitatis.*] Utitur & hoc verbo alibi. CIOFANUS. II. Art. 662.

58. *Invenias.*] Modus est imperativus, in quibusdam exemplaribus legitur &, *invenias*. MARIUS. Vetusta editio cum Mediceo codice, *Invenias quod det nil mihi*. alia cum tribus scriptis, *Invenias dederit quid mihi*. unus, *Invenias dederit quid mihi*. alius, *Inveniat*. duo, *Inveniat si quid det mihi*. *Lege, Invenias*, qui det nil mihi, praeter humanum. nam in uno Vaticano, *Invenias qui det nil*. HEINS. Rectè *invenias* Heinsius. nam ita solet Nolter. sic Epist. XVII. 235. optimi codices:

*Omnibus invenias, quae nunc jactantur in alto,
Nautibus a portu lene fuisse fretum.*

Et XVI. 174.

*Pliada si quaerats, in nostra gente, Jovemque
Invenias.*

Sic quoque III. Fast. 659. scriberem:]

Invenias, qui te Nymphas Atlantida dicant;
Infr. 97.

Jan tamen invenias, qui me jacentur.

Quinct. VIII. Infr. I. *Multos enim, quibus loquendi ratio non destit, invenias*. ubi & *invenies* Vidovei editio. Douza legebat, *Invenias dederit quod mihi* p. 6. BURMANNUS.

60. *Quo sto.*] *Qua* omnes fere libri.

62. *Imus.*] *Imus fundus pro ager postremus*: quomodo *Faber imus*, in extrema vici parte habitans, apud Horat. in Art. Poet. ex quo nomen proprium Fabri qui faciunt, valde ridiculi sunt. FABRICIUS. sic *prima fabula*, *extrema platea*, *medius Janus*. CIOFANUS.

63. *Non mihi falx.*] Oxoniensis ex vetustioribus, *Nunc*. *Lege hoc & sequenti versu*, *Nunc*. HEINSIUS. *Saturni* Marg. Berlin.

66. *Sulcas aquae.*] *Multi libri*, *succus*. nil muta; vid. ad I. Fast. 351. in tribus erat, *rivus*.

68. *Pertica faeva.*] *Longa* duo libri. ut in istis Ovidii III. Fast. 117.

Pertica suspensio portabat longa maniplos. HEINS. *Saeava* Palatinus; & mox Neapolit.

Pertica saeva venit, plenis dans vulnera ramis. Francos.

Pertica dat plenis inimicaeque vulnera ramis.

70. *Ne possim.*] *Nec possim* Berlin. Ed. *nec possim* Lovan.

- Poma cadunt, mensis non interdista secundis;
 Et condis lectas, parca colona, nuces.
 Haec puer aut rectus certo dilaminat icu;
 Aut pronus digito bisve femelve petit.
 75 Quattuor in nucibus, non amplius, alea tota est;
 Cum sibi suppositis additur una tribus.
 Per tabulae clivum labi jubet alter; & optat,
 Tangat ut è multis quamlibet una suam.

EIT

71. *Poma cadunt mensis non interdista secundis.* Locum hunc illustravi in meis in Metam. obfervationibus. CIOFANUS.

72. *Parca colona.*] Vid. IV. Fast. 692. & *comedit* Moreti *sed condis* Junii.

73. *Haec puer, &c.*] Nihil addidit, quin Ovidius ita scripserit hoc carmen: *Haec puer aut certo rectus dilaminat icu.* Siquidem dilaminare dixit, pro in duas laminas ducere. Id fit quoties solutis commissuris, finditur nux in duas partes. Unde paulo post laminam vocat putamen fissile. Illud interm est artis, certo icu tangere commissuram. Nam dilaminandi verbum, quod in Aldinis quoque codicibus legitur, etiam carminis ratio respicit. Porro quod ait, *Rectas*, opponitur illi quod mox sequitur, *Pronas*, hoc est, transversas. Suspicio autem hunc esse lusum, quo findimus etiam mala praedura. Imponitur index sinistrae mali pedunculo, & in hunc pugnis dexter subito impingitur. In impetu ac celeritate sita est victoria. Enim si leviter impingas, & digitum offendis, nec findis malum. Legendum omnino esse manuscriptis exemplaribus est, *Rectas*, nam sequitur, *Aut pronas*. *Rectas*, castellatum dispositas, quod inferius exponet, dicens: *Cum sibi suppositis additur una tribus*, pro, *Dilaminat*. Lego ex manuscriptis, *Diverberat*. Hoc ludendi genere nostrates pueri & puellae praefertunt utuntur, & nucibus, & frequentius perficorum ossibus. Puer duas aut plures ex suis nuce accipit, totidemque a socio, quas omnes alius sublatas in solum cadere sinit; tum eas spacio distantes singulatum alteram in alteram impellit, digito medio pollicis subiecto, atque insit balaeae fundae cum impetu emissio: quod si nux illa digito impulsa ex caeteris aliquam tetigerit, ambas ut suas reponit: tum ceteras eodem modo aggregat. Sin nux frustra digito impulsa nullam tetigerit, socius subit, & ex nucibus quam sibi libuerit, impellit eodem modo & lege, ut primus: atque eo pacto sibi invicem cedunt, donec omnes nuce tollantur. Optum igitur Naso *Birvo femelve* dixit. MARTIUS. *Delinat* designando dividit, declinando dilaminat, ita expressit in manuscripto, quod sequitur, quodque a fratre Blasio Fabricio & Trebocis accepimus. hujus loci facta obiter men-

tio in Hippolyto fuit, seu, (ut alii) in Phaedra Senecae vulgo lectum fuit *dilaminat* contra numeros. quod tamen ad veritatem proxime accedit. FABRICIUS. *Dilaminat* multi ex scriptis. Unde ERAS- MUS, *dilaminat*, ingeniose. quomodo & codex Medicus cum prisca editione, esse verbum id sit novum. certe *Laminam* nux infra hic idem auctor appellat. Politianus conjicit, *delinat*, *delinat* Fabricius, *dverberat* codex Patricii Junii. *disspa-* rat duo alii. Mureti, *delinat*, pro *rectas* etiam in multis veteribus, *lectas*. Puto scribendum, *sectas dilaminat*. HEINSIUS. *Dverberat* emendo ex sententia Aufonii scribentis:

Nunc ego pubentes salivum dverbero frondes.
 Id quod etiam idiotismo nostro respondet proprius; *assimpten* / Douza, *dverberat* etiam Constantinus Landus ad Catulli nuptias Juliae & Manlii Epigr. LXII. & hic Marius. hos ludos pueriles & sequentes versus exposuit docte Senlebus in Nucibus Saturnalium cap. ix. & scq. qui hic *dilaminat* praefert. sed *rectas* illae nuce non placent, quare ego legerem hic:

Haec puer aut rectus certo dilaminat icu,
Aut pronus digito bisve femelve petit.
Rectus est in Regio, duas species ludorum memorat, aut puer erecto corpore dilaminat, aut pronus & inclinato corpore petit, sed quales illi ludi fuerint me non plane scire fateor. *Rectus* vero ita saepe occurrit. LUCAN. VII. 821.

Quod non legat advena rectus.
 OVIDIUS III. Met. 78.

Longa trabe rectior adstas.
 PETRON. LXXIII. in qua Trimalchio *rectus stabat*: BURMANUS.

74. *Aut pronas.*] Rectius *pronus* cum Regio & Menteliano codice. HEINSIUS.

76. *Cum sibi suppositis.*] Elegantissime descripsit aleae illud genus, cum pueri castellatum sibi nuce construxerit, quas procul distantes si evertentur nuce emissis, quotquot eversae fuerint, atque etiam quae dispositae sunt infra eversa, omnes lucrantur. Hinc quidam apud Tranquillum in Augusto cap. 83. legunt sic illud membrum: *Animi laxacandi causa modo talis, aut castellatis nucibus ludabat cum juvenis minutis.* Tranquilli tamen plura exemplaria, *Ocellatis nucibus*, id est, perforatis insit ocellorum, scriptum habent. MARTIUS. vid. Sentleeb. cap. IX. & Casaubon. ad d. Suetonii locum.

- Est etiam, par sit numerus qui dicat, an impar;
 80 Ut divinat asuferat augur opes.
 Fit quoque de creta, qualem coeleste figuram
 Sidus, & in Graecis litera quarta gerit.
 Haec ubi distincta est gradibus; qui conficit intus,
 Quot tetigit virgas, tot rapit inde nuce.
 85 Vas quoque saepe cavum, spatio distante, locatur;
 In quod missa levi nux cadat una manu.

Felix

ocellorum, scriptum habent. MARTIUS. vid. Sentleeb. cap. IX. & Casaubon. ad d. Suetonii locum.

77. *Per tabulas.*] Altera ludendi species est, ut dispositis in seriem nucibus, per tabulam declivem volvatur nux: quae si tangat quam oportet, vincit qui milit. ERASMUS. Hoc quoque ludi genus hodie nostrates pueri exercent. Se enim conferunt ad loca declivia, ibique assidentes alternatim nuce aut perficorum ossa singula labi sinit: ille autem, cujus nux tetigerit aliquam ex illis quae jam labi deservunt, & cessant, omnes aufert nuce, & lucratur. *Clivum*, declivitatem & descensum. Virgili in Bucol. *Qua se subducere colles incipiunt, noluisse jugum demittere clivo.* MARTIUS. vid. Sentleeb. cap. XI.

78. *Quaslibet una.*] *Quamlibet* meliores. HEINSIUS.
 79. *Est etiam, par sit.*] Sic hodie quoque ludentes pueros conspicimus. Naces enim, quotquot voluerint, manibus premunt, & tanquam problema quilibet compari fvo proponens interrogat, par insit numerus, an impar, quod si ille divinaverit, omnes nuce aufert: sin minus, totidem amittit. Hujus ludi meminit & Flaccus in Sermonibus, dum pueriles ludos recenset, in- quiens: *Ludere par impar, equitare in arundine longa.* Nec vero nucibus tantum aut castaneis lude- re par impar soliti erant antiqui, sed etiam num- mis. Legimus enim apud Tranquillum, Augu- stum sic ad filiam scripsisse: *Missi tibi denarios ducentos ex quinquaginta, qua virgulis corvovis dederam, si vellent inter eorum vel talis, vel par impar ludere.* MARTIUS.

81. *Est quoque.*] Aliud tangit ludi genus, quod jam obsoletum est, ideo nobis minus notum. *Sit quoque.* ordo est: Figura quoque de creta fit, supple talis, qualem coeleste sidus, & litera quarta in Graecis gerit, pro *Decreta*, legendum est ex manu- scriptis exemplaribus, *De creta*, ut sint duo verba. Creta est terra alba, cujus genera plura recenset Plin. lib. 17. cap. 8. *Sidus coeleste*, Delton dicit: quod sidus (ut Higinus inquit) velut litera est Graeca in triangulo posita: itaque appellatur, quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur: ideo ut obscuritas arietis hujus splendore, quo loco effo, significaretur, & Jovis nomine Graece *did*; primam literam deformaret. Non-

nulla Aegypti positionem, alii, qua Nilus termina- ret Aethiopiae & Aegyptum, dixerunt. Alii Sicilia figuratam putaverunt: alii, quod orbem terrarum superiores trifariam dividerent, tres angulos esse constitutos dixerunt. Deformatur igitur in triangulum aequis quodammodo lateribus duobus: uno breviori, sed prope aequali reliquis. Inter aethivum & aequinoctialem circulum, supra caput Arietis, non longe ab Andromadae dextro crure, & Persei manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exiens autem cum ejusdem di- midia prioris parte. Habet autem stellas singulas in singulis angulis. MARTIUS. Tertium lufus genus describit. E creta pingitur ampla figura triangula, qualem habet apud Graecos *Δελα* majuscula forma scriptum. Eandem figuram apud Aegyptios cursu suo facit Nilus: unde & loco nomen inditum. Et huic similis ostenditur in caelo super caput Arietis. Haec notant tres stellae, duabus lineis aequalibus, tertia breviori: sed quae in angulo stellam clariorem habet, Graeci *Δελα* vocant, quos hic *gradus* vocat, disponunt nuce. Puer qui fiat in medio, factu virgae quot tetigerit, tot aufert. ERASMUS. Obscurus locus, quod humifimo- di ludus in desuetudinem abiit. Verborum autem ordo hic videtur: *Deltae*, litterae Graecae figura, ubi numeris, notis, aut lineis distincta ac notata est, tot puer, qui luit, ex ea nuce caput, quod numeros virga, quae intus constitit. atgit. CIOFANUS.

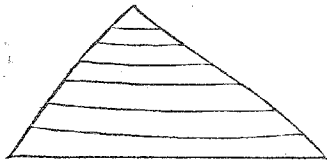
81. *Figuram.*] *Figura* Constant. Landus ad Catull. Epith. Manlii & Juliae, & ita Ald. Berfim. & alii.

84. *Quot tetigit virga, tot capie ipsa nuce.*] *Iste* nonnulli. illo duo. Sed vetus editio, codex Regius, & Langermanni scribunt, *tot capie inde*. quare & in superiori versu feribendum, *qui conficit intus*; non, *quae*. HEINSIUS. De hoc ludo ita Barth. X. Adv. 23. *Hactenus de pueris locutus est, nunc aliud genus puellaris ludi proponit: fingebatur Δελα Graeco- rum sive Trianguli forma, quam Deloton in caelo gerit. In medio statuebatur puella obnuptis oculis, Deltae ipsam in gradus distinguebatur, gradibus singulae nuce imponebantur, quas cum virgumcula attingeret nuce vicerat, una litera claram sententiam facit.*

- Felix, secreto quae nata est arbor in arvo;
 Et foli domino ferre tributa potest!
 Non hominum strepitus audit, non illa rotarum:
 90 Non à vicinâ pulverulenta viâ est.
 Illa suo, quaecumque tulit, dare dona colono,
 Et plenos fructus adnumerare potest.
 At mihi maturos numquam licet edere foetus;
 Ante diemque meae decutiuntur opes.
 95 Lamina mollis adhuc tenero dum lacte, quod intro est;
 Nec mala sunt ulli nostra futura bono:
 Jam tamen invenias, qui me jaculentur, & ictu
 Praefestinato munus inane petant.

facit. nam Virgo scribendum. Ne autem una chor-
 da aberret pullam puero subjungit. Ciofianus hic
 aibi expeditis, nec alii interpretis. sed non per-
 suafit Sentlebio Barthius, qui legit:

Quae consistit intra
 Quot tergit virgas, tot capit inde nucas.
 Et ita explicat. Delta Graecorum triangulorum forma
 pingebatur, idque gradibus invicem distinguebatur,
 in hunc modum:

Colludentes ergo pueri procul stantes nucas singu-
 las in Deltotum nittebant, & cujuscuque nux in
 illo schemate consistebat, tot lucrabatur nucas quot
 tangebatur virgas, seu lineas, si vero nux missa Del-
 toto penitus emigrasset, missio ista erat irrita, &
 alius ex locis admittebatur. recte, ut puto, Sen-
 lebius, qui uberius hunc locum illustrat: nam con-
 siftere nux dicitur, quae è manu missa & evoluta
 quiescit & cursum finit, ut millies ea vox occurrit.
 ut III. Amor. 4.

Consistit ut primum concessus sensu habenas.
 Curt. VIII. 4. Nec progressi nec consistere audebat.
 Iust. XLII. 3. Super illos ire, consistere. Petron. XLVI.
 nec uno loco consistit. ubi vide quae notamus, &
 ad Metam. v. 280. possit tamen & legi:

Qui consistit intus,
 Quot tergit virgas, tot capit inde nucas.
 In Ambrosiano etiam legitur, tot rapit; elegantior,

& quod puerorum Iudantium aviditatem optime
 exprimit. BURMANNUS.

8. Vas quoque. Sic à quibusdam & nostra tem-
 perate liqui videmus: Alter enim puerorum vacu-
 lum aliquid, ut pelvim, ponit, & cum altero
 convenit: ut quot ille procul stans in pelvim nuc-
 ces miserit, tot lucratur: quaecunq; autem extra
 pelvim ceciderint, amittuntur. MARTUS. Meminit
 hujus lusus & Persius, Et angustae collo non fallit
 orac. Singuli pueri deponunt nucas aliquot in or-
 cam, id est ollae genus: deinde ex intervallo sin-
 guli per vices petunt os ollae: qui solus, aut fre-
 quentius immiserit, aufert omnes nucas. ERASMUS.
 Vid. Sentlebio. cap. XIV. qui Persii locum ex Satyr.
 III. huc male advocari contendit. quamvis Scho-
 liae Persii, quisquis ille sit, huc referat. sed ad
 Talorum factum est referendus, ut idem Sentle-
 bius de alea cap. XII. probavit.

87. In agro. In arvo Edit. prima & meliores
 scripti.

88. Et soli domino. Quae soli domino Palatinus.
 90. Non à vicinâ. Non à vicinâ via duo libri.
 non sibi vicina pulverulenta viâ Regius, quod non
 displicebat Heinio.

91. At dona colono. Emenda ex lib. Maff.
 qui, ut dixi, fuit Pauli Marfilii: poma colono.
 CIOFANUS.

92. Et plenos fructus adnumerare potest. Proprie
 utis est verbo adnumerare. IDEM.

93. At mihi maturos. Ruribus manuscriptum.
 At mihi maternos. quod frequentia declarant, non
 plane esse ineptum. nam ad arbores transferri
 modo diximus. FABRICIUS.

94. Percutiuntur. Rectus in manuscriptis exem-
 plaribus legitur, decutiuntur. MARIUS. Decutiuntur
 est genuina lectio è veteribus exemplaribus.
 CIOFANUS. Ante diem nostrae decutiuntur editio
 prima & duo scripti.

95. Tenero est in lacte quod intus est. Tenero de
 lacte quod intus est Oxoniensis. tener & de lacte
 quod intus est Neapolitanus. tenero de lacte quod
 intus

Si

- Si fiat rapti, fiat mensura relicti,
 100 Majorem domini parte, victori, habes.
 Saepe aliquis, foliis ut nuda cacumina vidit,
 Esse putat Boreae triste furentis opus.
 Aestibus hic, hic me spoliatam frigore credit:
 Est quoque, qui crimen grandinis esse putet.
 105 At mihi nec grando, duris invisâ colonis,
 Nec ventus fraudi, solve, geluive fuit.
 Fructus obest: peperisse nocet: nocet esse feracem.
 Quaeque fuit missis, & mihi praeda malo est.
 Praeda malo, Polydore, fuit tibi: praeda nefandae
 110 Conjugis Aonium misit in arma virum.

intus vetus editio, & quinque scripti. tenero de
 lacte quod intus est, duo. teneroque in lacte quod
 intus est, Vaticanus. Scribo, ut cum superioribus
 haec cohaerant, Lamina mollis adhuc tenero dum
 lacte, quod intus, vel, intro est. HEINSIUS. Non
 inepta videri potest Vaticanis codicis scriptura, te-
 neroque in lacte quod intus est. ut sit locutio similis
 illi, qua in herbis dicitur esse leges vel messis, de
 qua vide ad Epist. XVII. 363. BURMANNUS.

97. Jam tamen. Est autem jam ineptiva par-
 ticula. CIOFANUS.

97. Invenio. In quibusdam rectius, invenias qui
 me jaculentur. NAUGERTUS. Multo rectius in iisdem
 libris legitur, invenias, ut supra 58.

Invenias, qui det nil mihi praeter humum. HEINS.
 Qui me jaculatur, & mox, petat Moreti codex. ja-
 culatur & petans Palatinus. nomen inane etiam
 Moreti, quod non nomen inane, ut saepe alibi, po-
 situm videbatur Heinio.

100. Habes. Lego ex MSS. habet. MARIUS.
 Ita & editi quidam, sed omnes fore libri scripti,
 habes. domino etiam Palatinus. unde tentabat Hein-
 sius, domina parte.

101. Ut viderit cacumina vidit. Ut viderit vetus
 editio & scripti nonnulli. & sequenti versu eadem
 editio cum Mediceo, Boreae fremementis. ut in Tri-
 flutis l. 2.

Inter utrumque fremunt immani turbine venti.
 HEINSIUS. Ut pro ubi saepe Nofter. vid. ad Epist.
 IV. 25. fremere & fervere itaem confusa I. Met. 244.
 sic apud Virgil. x. 603.

Torrentis aquae vel turbine atri
 More fereus.
 Quidam codices, fremens, & apud Lucan. VI. 274.
 Cumulumque furentem

Undarum non passa.
 Etiam fremementum Rettendorffianus. sed cum &
 saepe venti fervere dicantur, (vid. Drakenb. ad Sil.
 XIV. 74.) nihil est temere mutandum. BURM.
 103. Aestibus hic, hic me. Odiosa repetitio &

ingrata tot hic. scribe cum Neapolitano:
 Aestibus hic, alius spoliatam frigore credit.
 Sic I. Met. 293.

Occupat hic collem, cymba sedet alter adunca.
 In Moreti erat, aestibus hic veris. unde olim Hein-
 sius faciebat, aestibus hic vernis, spoliatam hic fri-
 gore credit. BURMANNUS.

105. Duris invisâ. Magis Bodejanus.
 106. Nec ventus fraudi. Erus verbum Juris.
 Alii perperam legunt, damno: quod glossema est:
 Tercent. in Heautontimorumenno Sc. I. Act. III.

In eandem fraudem ex hoc, atque ex illa incidet.
 Utitur & hoc verbo os fensu hic Nofter lib. III.
 Amor. Eleg. item II. Horat. lib. II. carn. Oda
 XIX. M. Tullius in Epist. XVI. lib. XI. ad Attic. &
 alii auctores. CIOFANUS. Septem scripti meliores
 cum veteri editione, fraudi. probe. Neque alter
 ex suis Ciofanus, qui videtur, sic Pass. vt. 173.

Difsis adhuc illi populo sine fraude natabat.
 Trifl. II. 403.

Non fuit hoc illi fraudi.
 Vide Serv. ad Virg. x. Aeneid. 72. HEINSIUS. &
 fraudi Douza legebat. damno alii, quod glossatoris
 esse recte judicant viri docti.

107. Eructus obest, peperisse nocet, nocet esse feracem.
 Expressisse videtur Epigr. Graccum & lib. I.
 Epigram. σπυδιών κρυόν &c. Quod Latine sic ver-
 titur eruditiss. Alciatus in suis emblematis:

Ludibrium pueris lapides jacentibus, hoc me
 In trivio posuit rustica cura necem.

Quae lacris ramis perfrictioque ardua libro,
 Certatim fundis per latus omne petor.

Quid ferili possit contingere turpis? eheu!
 Infelix fructus in ma dama fero. CIOFAN.

Malum, feraci, si per libros liceat. sic lib. IX. 477.
 Metam. verum non esse feraci lib. I. 662. sed nocet
 esse Deo, ut & illic scribendum censo. Synopsios
 Aenigm. LIII. quamvis placet esse vulgati, ita lego,
 nam V. C. Voffianus maris. Variat, marium,
 vide quae noto ad Epist. XIV. 8s. 4. & 64. Lucre-
 tius lib. v. 180, ut quidam codices:

Nunquid 3

Hespe-

Hesperii regis pomaria tuta fuissent:
Una sed immensas arbor habebat opes.
At rubus, & fentes tantummodo laedere natae;

Me, quia nec noceo, nec obuncis vindicator harnis;
Missa petunt avida saxa proterva manu,
Quid, si non aptas solem fugientibus umbras,

Finditur Icaro cum cane terra, darem?
Quid, nisi suffugium nimbos vitantibus essem;
Non expectata cum venit imber aqua?

Haec

Qui nunquam vero vitae gustavit amorem;
Nec fuit in numero, quid obest non esse creato?
Sic contra, profuit Nolter Met. VIII, 533.

Profuit armentis, nec equis velocibus esse.
Met. XI, 317. ut quidem legendum puto:
Quid peperisse duos & Dis placuisse duobus,
Et fortis genitore, & progenitore Tonanti
Esse satiae prodest?

Propertius libro III. El. XVII.
Quid genus aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, & complexu Caesaris esse focios?
Ita recte Scaliger ex veltigis vetustuli codicis.

HEINSIUS.
108. Haec mihi.] Rectius in manuscriptis exem-
plaribus legitur, est, MARIUS, querehae magis con-
venit lectio manuscripti, he mihi praeda malo est.

109. Praeda malo Polydore fuit sibi.] Longe
melior numerus est in eodem lib. Praeda fuit Poly-
dore malo tibi. CIOFANUS.

110. Miste in arma patris primis hic miste ab annis,
Val. Flac. VI, 65.

Vid. ad Epist. III. 136. Male Erasmus de Helena
capit.

III. Hesperii regis.] Moretti codex, Hesperique
duos. quod nobis magis placet. fic IV. Fal. 884.
ex melioribus:

Haec contra Dux ita Tullus ait.
In aliis, rex. vid. ad Ep. XIII. 43. BURMAN.
113. At Rubus, & fentes tantummodo laedere na-
tae.] Penultima apud Terentium in Phormione,
Ad. & SECDA II.

Nec non vere accipiri tenditur, neque miboio,
Qui malo faciunt nobis: illis, qui nil faciunt,
tenditur:]

Quia enim in illis fructus est, in illis opera luditur.
CIOFANUS.

115. Nec aduncis.] Obuncis duo libri. unus, adun-
cis. HEINSIUS. vid. VI. Metam. 517. & Claud.
I. Rufin. 383.

116. Saxa proterva.] Eodem modo impudens la-
pis dicitur ab Homero, qui commendatrab Arif.
lib. III. Rhetoricorum. CIOFAN.

117. Solem vitantibus.] Hi versus non uno mo-
do erant depravati. pro vitantibus scriptum erat,
mutantibus, & mox pro suffugium, suffragium. re-
clamante etiam carminis lege. Non solum, inquit,
fructifera & innoxia, verum etiam aliis modis
commoda sum vitori: videlicet sub umbram
meam confugit, quem non tolerat aetlum solis;
aut quem sub dio subito oborta pluvia occupavit.
ERASMUS. Mutantibus sincera est lectio, ut Horat.
I. carm. 17. Lucretium mutat Lyceo Faunus. aliud
est idem fugere, aliud mutare. Euginius, qui ab-
horrent mutant, qui repetunt. FABRICIUS. In libris
veteribus, fugientibus: omnino melius. CIOFAN.
Mutantibus scripti fere omnes. quod quamvis vide-
o, quomodo explicari possit, tamen vitantibus
reponi debere existimo. Amor. III. Eleg. VI.

Ipse Iub arboreis vitabam frondibus aetlum.
Titullus libro primo Eleg. I. canis aestivos ortus
vitare sub umbra Arboris pari modo dixit. HEINSIUS.
Sed mox iterum sequitur, vitantibus, quare du-
bito

Haec mihi perpeffae, domini patienda querela est.

Causa habeor, quare sit lapidosus ager.

125 Dumque perpurgat humum, collectaque laxa remittit;

Semper habent in me tela parata viae.

Ergo invisa aliis, uni mihi frigora profunt:

Illo me tutam tempore praestat hiems.

Nuda quidem tunc sum; nudam tamen expedit esse:

130 Nec spolium de me, quod petat, hostis habet.

At simul induimus nostris sua munera ramis;

Saxa novos fructus grandine plura petunt.

Forsthan hic aliquis dicat, Quae publica tangunt,

Carpere concessum est: hoc via juris habet.

Si

bito, an non hic fugientibus sit retinendum, nisi se-
quenti versu nimbos fugientibus malis. quod com-
modus, cum nimbi subiti, & non expectati ple-
rumque incidant, quo melius fugere, quam vitare
dicimur. vitantibus vero aetlum. id est meditata
cura cavemus, ut huius vocis vim explicuit Barth.
ad Stat. IV. Theb. 618. & Calpurn. Eclog. IV.
Forte Mycon senior, cantusque Myconis alumnus
Torrentes patula vitabant arbore soles.

Imbrem tamen vitare dixit & Nolter v. Met. 282.
ita ut incertus haerent. alteruto tamen loco mo-
venda vox est, & ideo priori, fugientibus servo.
ita fuga & vitio permixtata a librariis Remed. 735.
nisi cum Fabricio malis, mutantibus. sic apud Lucan.
VI. 815. Quas jubent vitare plagas. Ubi codices
scripti etiam, mutare. de verbo mutare. vid. ad XIII.
Met. 937. Nimbis nutantibus olim lectum fuisse
patet ex Notis Obrechtii ad Spart. Pescen. cap. II.
BURMANNUS.

119. Nimbos vitantibus.] Horat. lib. I. Od. 17.
Canitulae vitabis aestum. CIOFANUS.

121. Cum praesent sedula cunctis.] Cum cunctis
sedula praesent Ncapol. sedula nutrix Junian.

122. Officio.] Invidiosa duo libri & Bersman-
ni, qui ad minus belle legi censet.

123. Patienda.] Sic lib. I. Trist. Eleg. III.
Ne mihi mors misero his patienda foret.

CIOFANUS.
124. Causabor.] Tibullus lib. I. elegia III.
Aut ego sum causatus, aves dant omnia dira,
Saturni aut sacrum me tenuisse diem. IDEM.
Recte Salmasius Epist. 103. ad Gronovium, causa
habeor. Oxoniensis, causabor queritur. HEINSIUS.
Douza explicabat pro accusabor, & quare significare
cur, quod, aut quoniam notabat. Francius malebat,
causa foret.

126. Habent in me.] Habent mediae cogitabat ali-
quando Heinsius.

128. Illo me tutam.] In nonnullis impressis, Illo
ne metuan tempore. FABRICIUS. Scripti nonnulli,
Illo ut non metuan, Forte, Illo, ne metuan,
HEINSIUS.

130. Nec spolium.] Francofurtensis habebat:
Non spolium de me, qui petat, hostis habet.

131. Sua vultura.] In omnibus adhuc impressis
exemplaribus legitur aut vultura, aut vulnura, sed
depravata est dictio. legendum enim est ex manu-
scriptorum codicum auctoritate, sua munera, id
est fructus, ut etiam ex sequenti pentametro cuius
constare potest. MARIUS. Munera ramorum, sunt
folia & fructus. Qui legitur, sua vultura impro-
prie dicitur, qui sua vulnura, dicunt plane nihil.
FABRICIUS. Liber Maffellan. Muncera. vere. quam
lectionem agnoscit Niger. CIOFAN. ro sua hic non
placuit. Puto scribendum:

At simul induimur nostris nova munera ramis.
Sova scriptum fuerat. HEINSIUS. Aliis quoque
locis suus & novus permixta fuerit. vid. ad II. Amor.
v. 37. III. Fast. 34. sed, ut verum fatear, non video
cur hic displicet vocula, toties Heinso, etiam
ultra modum, adamata, praecipue cum sequatur,
novos fructus, neque etiam illud munera satis placet.
forte scriptus sit:

At simul induimus nostris sua funera ramis.

Ut fructus vocet funera, id est causam exitii ra-
morum: nihil tamen moveo, sed eruditus confid-
derandum relinquo. hic pro funera, munera scribere
viros doctos lib. III. Met. 137. vidimus. & apud
Stat. lib. v. Th. 710.

Quis superum tanto solatus funera voto.

In MSS. est munera, & ita alibi. BURM.

133. Forsthan hic aliquis dicat, quod publica tan-
gunt.] Sic legendum est hoc carmen ex manuscri-
ptis exemplaribus:

Forsthan hoc aliquis dicat, quae publica tangunt.
Hoc, scilicet quod sequitur. Ordo autem est:
Concessum est carpere, scilicet ca quae publica
tangunt, hoc est, quibus publica contigua sunt.
MARIUS. Quod sibi objici possent, confutat excim-
pni. Quae ejusquam civitatis publica sunt, commu-
nium omnium, qui ex eadem sunt civitate, usui
deserviunt. Nux igitur in publica via sita com-
munis

- 135 Si licet hoc; oleas defringite: caedite messes.
 Improbe, vicinum carpe, viator, olus.
 Intret & urbanas eadem petulantia portas;
 Sitque tuis muris, Romule, juris idem.
 Quilibet argentum primâ de fronte tabernae
 140 Tollat: & ad gemmas quilibet alter eat.
 Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos;
 Et quascumque potest tangere, tollat opes.
 Sed neque tolluntur: nec, dum regit omnia Caesar,
 Incolumis, tanto praeside, raptor erit.
 145 At non ille Deus pacem intra moenia finit.
 Auxilium toto spargit in orbe suum.
 Quid tamen hoc prodest, mediâ si luce palamque
 Verberor, & tutae non licet esse mihi?
 Ergo nec nidos foliis haerere, nec ullam
 150 Sedibus in nostris stare videtis avem.

munis est, ex qua omnes ejus civitatis homines fructus capere possunt. Eodem sensu sunt illa Ciceronis lib. 1. Offic. *Multa*, inquit, *sunt civibus inter se communia, forum, aena, porticus, viae, leges &c.* Publica autem & communia interdum apud Jurisconsultos confunduntur. CIOFANUS. *Hic aliquis dicat*, cum veteri editione & quatuor scriptis legendum. HEINSIUS. Recte: sic 11. Art. 585.

Hic aliquis videns, in me fortissime Mavors,
si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.
 & ita 1v. Pont. x. 65. malle. *si roget hic aliquis*, vid. ad 1. Met. 278. & 11. 126. BURM.

134. *Hoc juris.*] Sic elegia 1. lib. 1. Amor.
Quis tibi saepe puri deat hoc in carmina juris?
 Id est, hoc jus, hanc facultatem. CIOFAN.

135. *Defringite.*] Lego ex manuscriptis exemplaribus, *defringite*: id est, vulnerate, saxis conjectis radite. MARTIUS. Captiosa & fallacia exempla, sed tanta ingeniofa. CIOFANUS. Scripti plerique, *Sci-licet*. & pro hoc, prima editio & quinque manu exarati, *has*. duo, *hic*. unus, *huc*. Opinor refigendum, *Sci-licet* ite, *oleas defringite*. de quo loquendum à me actum Amor. 111. El. 111. vs. 1. *defringere*, quomodo Columella lib. XI. cap. 11. *Tum & olea defringenda est, ex qua velis viride oleum efficere*. Martial. lib. XII. Epigr. XXIX.

Hoc quoque si deierit, medios defringere lectos,
Menstruamque pedes non timet Hermogenes.

HEINSIUS. *Defringite* praefert Ampl. Cuperus lib. IV. obs. 5. cui lubens accedo.

137. *Intret &c.*] *Intret* in urbanas Ambrosianus. *violenta* Bodl. & Junii.

138. *Sitque trivivarius, Romule, juris idem.*] Vide quae collegi lib. IV. Trist. *Romulus* autem blandiendi causa vocatus est, cum antea, ut ait Ser-

vius, vocaretur *Romus*, unde *Roma* dicta est. Atque hinc carmen illud Ennianum de Romo & Remo facile intelligitur:

Certabant urbem Romanam, Romanam vocarent,
 CIOFANUS.

139. *Prima de fronte tabernae.*] *Prima*e concinnus vetus editio, & quatuor scripti. sic in Tristibus 1. 6. *Primi fronte libelli*. HEINSIUS. Nihil mutat: ita *prima frons*, passim, etiam de aliis rebus. vid. ad Phaedr. prolog. lib. IV. Quint. VII. Inst. 1. & alibi.

140. *Et ad gemmas quilibet alter eat.*] Adnota hic vim verbi *ire*. Donatus in Terent. And. Act. 1. Scena v. *Itur ad me, quasi ad hostem*. Plautus in Pseud. *Itur ad me*. Virg.

— *Simul onis relicto lat in Euryalum propro.*
Lapillos, uniones. CIOFAN.

141. *Auferat hic aurum.*] *Hinc* Bodlejanus; forte:

Auferat hinc aurum, peregrinos inde lapillos.

HEINSIUS.

142. *Potest tangere, tollat opes.*] Vetus lectio, & sic omnino legendum. id est, quaecumque sunt vicina, aut contigua viae publicae, iam recte *Me-rua*; tangimus obviam, tollimus etiam seposita, tabernae argentarias & Margaritam circa forum urbis Pub. Victor ponit. FABRICIUS. Quidam libri, *tollere tollat*, Neapolitanus, *tangere tangat*. HEINSIUS. mihi Fabricii lectio non displicet; *tangere* cum proprium fuit verbum. vide Passerat. ad Propert. lib. 111. Eleg. 3. pag. 417. unde *ragax Quae* for apud Ciceronem VI. ad Att. 3. BURMANN.

143. *Dum regit.*] *Dum* regere legebat Douza.

144. *Incolumis tanto praeside raptor erit.*] *Eat* praefertare dixi supra notis in Consolationem ad Liviam

At

- At lapis, in ramo sedit quicumque bifurco,
 Haeret, & ut captâ victor in arce manet.
 Cetera saepe tamen potuere admittâ negari,
 Et crimen nox est inficiata suum.
 155 Nostra notat sulco digitos injuria fucro,
 Cortice contactas inficiente manus.
 Ille cruor meus est: illo maculata cruore
 Non profecturâ dextra lavatur aquâ.
 O ego, cum longae venerunt taedia vitae,
 160 Optavi quoties arida facta mori!
 Optavi quoties, aut caeco turbine verti,
 Aut valido missi fulminis igne peti!
 Atque utinam subitae raperent meca poma procellae:
 Vcl possem fructus excutere ipsa meos.
 165 Sic, ubi detracta est à te tibi caussa pericli,
 Quod superest, tutum, Pontice castor, habes.

Quid

viam sub finem. HEINSIUS. Sed tunc etiam *tollantur* vestri priore legem.

144. *Raptor.*] Recte: quasi fur manifestus. CIOFANUS.

145. *At non ille Deus pacem intra moenia finit, Auxilium toto spargit in orbe suum.*] Sic liber, quo potissimum utor, vetus. CIOFANUS. *Finit* libri veteres magna ex parte. duo, *figit*. Medicus & vetus editio, *pater intra moenia sumis*. Latet aliquid. HEINSIUS. vid. 11. Fast. 222.

146. *Sparsit in orbe suum.*] *Spargit* veteres libri. HEINSIUS.

147. *Luca palamque.*] Sic Virgil. lib. IX. *Luca palam certum igni circumdare muros*. M. Tullius lib. ut. Offic. *Luca palam in foro saltet*. CIOFAN.

148. *Et tutae non licet esse voci.*] Legitur etiam in manuscriptis exemplaribus, *Et tutam non licet esse vocem*: recte utroque. Nam & Flaccus lib. 1. Serm. *Atque licet esse vocis*: inquit, cum dativo casu. Quin & in Amoribus Nalo: *Grato licet esse, quod optas*. MARTIUS. Eodem modo paulo ante, *nudam tamen expedit esse*. in aliis, *tutae non licet esse voci*. ut alibi, *vobis immunitibus hujus esse mali dabitur*. &, *nee equis velocibus esse profuit*. Si mihi dicendum sit, dicam quod observavi, sed dicam te iudice, Gueliae, hoc Ovidii familiare atque perpetuum cum dativo, quemadmodum nomen dignum cum genitivo. Meca conveniunt exemplaria vetusta, tu in tuis inquire, pro tua eximia diligentia. FABRICIUS. *Tutae* nusquam plerique scripti. Sed verum est, *tutae mihi*. quod vetus editio cum Mediceo & Esartano libro agnoscunt. vide notas in Epistolam XIV. vs. 64. HEINSIUS.

150. *Videatis.*] *Videbis* duo scripti.

151. *Bifurcor.*] *In ramos bifurcos* Neapolit. *ovnis*

unus liber. ut *lapis* aliae editiones.

154. *Et crimen vox est.*] *Nox* est Vaticanus, nota male. *nux* est vetus editio cum Ambrosiano. Multi alii, *Crimen ut est usor*. Cognitavi aliquando, quod crimen *noxa* est inficiata suum. ut *noxam* pro quocumque noxio ponat. HEINSIUS. Schottus quoque in suis reperit, *Crimen ut est usor inficiata suum*. lib. 11. Obler. cap. 53. *crimen ut est nux* est Francof. 157. *Ille cruor.*] *Ille color* Francof.

161. *Caeco turbine verti.*] *Verti* pro everti capicidum esse notavit Douza. ut apud Virg. 1. 26.

Tyrias olim quae vertores arces.
 Quod Pierius efficax esse docet, quam *evertere*, vide etiam Emmencellii notas. ita Epil. Sabin. 1. 99.

Versae post statera Trojae.
 sine MSS. Moreti & alius, *venti*. forte, *caeci tur-*

bine venti Aur valido. &c. *Cerro turbine*, duo libri, *aut rapido* sex scripti cum prima editione. etiam bene, nam ignis proprii rapidus. vid. VII. Metam. 326. BURMANNUS.

165. *Sic ubi detracta est à te tibi caussa pericli, Quod superest tutum, Pontice castor, habes.*] *Fabulis* receptum est *Fibrum*, cum venatoris, ut cum capiant, insequuntur, testes sibi amputare, illisque eos abjicere, atque ita venantium insequentiumque manus effugere. Hac de re Aetiosus fabula xxxix. & Aelianus Emblem. LXXXV. Sed silentio praetercunda non puto, quae de Castore cogniti dignissima collegit Rondeletius lib. 1. de Amphibiis cap. 115. cuius haec sunt verba: *Castor animal est amphibium, ac veluti scirus aquatilis. Capite, oculis, dentibus murem refert, lingua suam, maxillis leporem, rostro canem barbatus. Habet priores pedes Simias nobiles, posteriores anserinis similes.*

Ooooo

quibus

Quid mihi tunc animi est, cum fumit tela viator?
 Atque oculis plagae destinat ante locum?
 Nec vitare licet moto fera verbera trunco,
 270 Quem sub humo radix vinclaque firma tenent.
 Corpora praebemus plagis: ut saepe sagittis,
 Cum populus manicas deposuisse vetat:
 Utve gravem candens ubi tolli vacca securim,
 Aut stringit cultros in sua colla videt.

Saepe

quibus potissimum & caudae latitudines nascat, prioribus fovam sibi cavat in ripis annuum, eamque componit lignis à se caesis ea arte collocatis, ut valde crescente, vel crescente aqua, partem anteriorem corporis in sicco, caudam vero in aqua habere possit. & multis interpositis verbis: Vestiam nullae similes habet, testes parvos substrictosque, & adhaerentes spinas, qui admi sine vita animalis non possunt. Quare amputari hos ab ipsis cum capiuntur negat Salsus div. genissimus medicinae, auctore Plinio lib. xx. xi. cap. 11. quod tamen videtur affirmare Plinius lib. 11. cap. xxx. Eisdem partes sibi ipsi Pontici amputant Fibri periculo urgente, ob hoc se peti quari, Castoreum id vocant Medici, alias animal horrendi morsus. Priorem sententiam secutus est Dioscorid. lib. 11. cap. xxvi. Vanum est, quod traditur testes ab ipsis evelli, & à sese abjici cum venatu urgentur. Si quidem tangi nequeunt: ita ut in suis substricti. Partem plura scribere. CIOFANUS. Dejecta vetus editio & Medicus liber. puto, rejecta. in Metam. vi. 385. tamen, Quid me mihi detrahis inquit. HEINSIUS. Ann. Marc. xvii. 5. Hoc bestiarum scititare, quae cum advertantur cur maxime capiuntur, illud propria sponte amittant, ut vivere deinde possint imparidae. vide Patricium ad Fragmenta Cicerois Orat. pro Scuro.

167. Quid mihi tunc animi est. Summam movet commiserationem. Virg. de Didone:
 Quis tibi tunc Dido cernendi talia sensus?
 CIOFANUS.

167. Tela. Proprie, quid autem sint tela, omnino optime docent Jurisconsulti: si saxa dixisset, rem non satis expressisset. IDEM.

168. Destinatus. Proprie, Q. Curtius lib. vii. Namque adeo certo scitu destinata forisbani, ut aves quoque exciperet. IDEM.

169. Fera vulnere trunca. Ita legitur in eodem exemplari. Probo. IDEM. verbera duo libri Bersmanni & editiones veteres. sed vulnere novem scripti.

170. Radix vinclaque firma. Vinclaque saeva Lovaniensis, curvaque vincula. Francof. & editiones veteres. sed Medicus, & editio una vetus, vincula curva. recte, iudice olim Heinsio, si vincula firma reponas, & per appositionem capias, firma, uti. Fast. 370. licet in alia re,

Impediunt geminas vincula firma manus. BURMANNUS.

171. Corpora praebemus plagis. Lib. II. De Arter. Corpora nec missis jubeo praebere sagittis.

CIOFANUS.

172. Cum populus. Legendum est, Quem populus manicas deposuisse verat, sensus est, ut saepe sagittis petitur, qui manus vincas habet. hoc utrum Romanum supplicium fuerit, investigandum. FABRICIUS. Ut saepe sagittis, Quem populus manicas deposuisse verat. Ita emendavi, cum in vulgatis legeretur, cum populus. In vet. exempl. Quum. est autem hujus loci sensus, ut aliquis reus actus saepe praebet corpus sagittis, quem (reum) populus & reliq. CIOFANUS. Interpretes hic mihi non satisfaciunt, neque ego verum obturissimum intelligo. HEINSIUS. Salmasius in difficili hoc disticho haesit quoque, sed nihil medicinae adfert Epist. cxi. nec mihi hic lux quaedam apparet. in similem sensum dixit II. Amor. ix. 35.

Figae, puer, possis nudus tibi praebere armis.

BURMANNUS.

173. Utve gravem pavida est. Quaedam exemplaria scriptum habent, utque gravem patientis. MARTIUS. Haec lectio (pavida est) respondet sententiae. Qui aliter legunt sequentia, non recte considerant. FABRICIUS. Gravem pavida est, lectio multo aptior & accommodatior illa est, quam alii repraesentant. CIOFANUS. Passens octo scripti ex nostris. alii duo cum veteri editione; pavida est. quod & Ciofanus ac Fabricius ex suis probaverunt. Erfurtanus codex satis antiquus, patientis. Forte, candens vacca. Victimae enim albae, ut ex antiquis auctoribus est compertum, nisi quae dis inferis caedebantur. Trist. iv. Eleg. 11.

Candidaque adducta collum percussa securi.
 Victimae purpureo sanguine tingat humum.

Virgilius libro IX.

Et statum ante aras aurata fronte juvenem.
 Candentem.

Atque ita passim de victimis poetae. HEINSIUS.

177. Imponite flammae. Forte legendum, Imponite flammam: ut intelligatur, arborem succifam exuri. Id si non placet, intelligamus illam excisam, illic exuri, ubi nata est. Vide num sic possit intelligi, Urtae sumas foci, id est, suspendite.

175. Saepe meas vento frondes tremuisse putastis:
 Sed metus in nobis causa tremoris erat.
 Si merui, videorque nocens; imponite flammae;
 Nostraque fumosis urite membra foci.
 Si merui, videorque nocens; excidite ferro:
 180 Et liceat miserae dedecus esse semel.
 Si nec cur urar, nec cur excidar, habetis,
 Parcite. sic coeptum perficiatis iter.

dite in fumo. Solent enim illic durari materiae sedae. Maro in Georg.

Et suspensa foci exploret robora fumus. ERASM.

180. Et liceat miserae dedecus esse semel. Nihil sani est in hoc versu, aut quod Latini leporis gutturm praefere ferat. Quare aut delendum hoc distichon, aut, quod praeciterit, totus locus sic erit constituendus:

Si merui, videorque nocens, imponite flammae,
 Nostraque fumosis urite membra foci.

Si merui, videorque nocens, excidite ferro
 Ut liceat miserae dedecus esse semel.

Dedecus esse semel, ut Remedio Amoris 293.

Optimus ille fuit vindex laetitia pectus

Vincula qui rapit, dedecus esse semel.

Quomodo alibi etiam Ovidius HEINSIUS. Fortè scripserit Ovidius:

Et liceat miserae deperisse semel.

Ita hoc verbo utitur Noster I. Amor. 15. & II. 14. & alibi. BURMANNUS.

A. SABINI

EPISTOLAE TRES,

TRIBUS.

OVIDII EPISTOLIS

RESPONDENTES.

EPISTOLA PRIMA.

ULIXES PENELOPAE.

Pertulit ad miserum tandem tua castus Ulixen,
Penelope, chartis verba notata piis.
Agnovi caramque manum, gemmasque fideles.
Solamen longis illa fuere malis.

Arguis

Nullos videre mihi contigit codices manu exaratos, in quibus hae extarent epistolae. In primis etiam editionibus desiderantur. nec satis constat, cui gloriam inventi hujus thesauri debeamus. Suspicio tamen idem exemplar, quod Cydippes, ac Sapphus epistolam integram nobis servavit, & Parridis auctiorem, usibus etiam hic publicis consultuisse. Eustathius quidem Swarthius in Analectis lib. 1. cap. 11. exemplar calamo descriptum epistolarum Sabini ad partes interducat, quod Gasparis Barthii fuerit, ejusdemque ipse Barthius in Adversariis subinde mentionem facit. sed cum & hunc & illum, dum in vivis essent, per amicos rogarem, ut usum istius libri mihi praestarent, atque alter me ad alterum ablegavit, facile intellexi, ranam à me spem foveri. nec tanti sane sunt quae ex illo, si dis placet, vetusto codice ab iis promuntur, ut salivam nobis de ipso libro evolvendò excitare debeant. Primas itaque harum epistolarum editiones, alteram Venetiis An. MCCCCLXXXV. alteram Parmae proculsana An. MCCCCLXXXIX. adhi-

bendas duxi. in ceteris divinando res à me gesta est. HEINSIUS.

1. *Pertulit.*] Mallem:*Pertulit ad miserum tandem quis castus Ulysses.**Penelope, chartis verba notata piis?* Douza.5. *Mallem quoque.*] Forte, *mallem quod.* HEINS.6. *Quam tibi quaeque tui dicere, quaeque feram.*] Aut sero corrigendum videtur, aut totus versus sic constituendus:*Quam tibi quae tulerim dicere, quaeque feram.* HEINSIUS.10. *Causaque fingendae mentis.*] An hoc recte dicatur, pro amentiae fingendae vehementer dubito. & certe plura in his epistolis duriora & vere scabra occurrunt; quae fere efficiunt, ut de Sabino auctore dubitem. Douza corrigebat:*Es mihi tu falsi causae furoris eras, vel fingendique mihi.*Sed ita forte Douza composuisset versus: haec autem longius abeunt a vulgatis. quare forte apertius posset hic legi, *condendae mentis*, pro abscondendae

5 Arguis ut lentum: mallem quoque forsitan esse;
Quam tibi quaeque tuli dicere, quaeque feram.
Non hoc objecit mihi Graecia: cum mea fictus
Detinuit patrio litore vela furor.

Sed thalamis nec velle tuis, nec posse carere:

30 Causaque fingendae tu mihi mentis eras.
Nil tibi rescribam curae est, properemque venire.
Dum propero, adversi vela tulere Noti.

Non me Troja tenet, Grajis odiosa puellis;
Jam cinis, & tantum flebile, Troja, solum.

15 Deiphobusque jacet, jacet Asius, & jacet Hector:
Et quicumque tui causa timoris erat.

Evast & Thracum caeso duce proelia Rhoeo;

In mea captivis castra revectus equis:

Tutus & è mediâ Phrygiae Tritonidis arce

20 Fatalis palmae pignora capta tuli.

Nec timui commissus equo; malè sedula quamvis.
Clamabat vates, Urite, Troes, equum:

Urite. mendaci celantur robore Achivi:

Et Phrygas in miseris ultima bella ferunt.

25 Perdiderat tumuli supremum munus Achilles,
Sed Thetidi est humeris redditus ille meis.

Nec laudem Danaï tanto renuere labori:

Erepti pretium corporis arma tuli.

Quid refert? pelago sunt obruta. non mihi classes;

30 Non focii superant: omnia pontus habet.

Sofus

dendae. sic Remed. 465. *condere & fingere* permutata à libris. sed frustra, credo, in his emendandis saepe laboramus. BURMANNUS.

11. *Nil tibi rescribam curas.*] Lege minima mutatione meo periculo, *curas est.* Curas, inquit, mihi est, ut nil rescribam, utque properem venire. Respiciebat nempe illa Penelope:

Nil tibi rescribam ut tamen ipse veni.

Non abimilis locus sequenti epistola:

Est animus reditus, sed pia causa tenet.

Swarthio placebat:

Nil tibi rescribam cur vis? HEINSIUS.

15. *Asius.*] Hyrtacis filius Hom. Il. B. 837. & alibi memoratur, intersectus ab Idomeneo Il. N. 184. & seq. Nisi ergo fuit frater, quem Noster Hyrtaciden vocat. 1. Trist. 4. & in Ibin. 632.

16. *Timoris erant.*] *Erant* primae editiones. HEINSIUS.

17. *Evast ex Thracum caeso duce proelia Rhoeo.*] Ita distingue. *Evast*, inquit, Thracum gentis pugnacissimae arma, dum accopini & sopiti cum

duce Rhoeo à me opprimuntur. Aliud agebat Swarthius, dum corrigiit:

Evast, ut Thracum ceciderunt proelia Rhoeo.

HEINS.

24. *Male sedula.*] Lege, *male credita quamquam.* Met. xv. 73. de Pythagora:

*Talibus ora**Docta quidem solvit, sed non ex credita verbis.*

Phaed. lib. 111. Fab. x.

Cassandras, quia non est creditum; ruit Ilium. v. Hygin. fab. 93. Idem Retineo, *male sedula* nam *male credita* contra mentem Poetae mihi videtur, non enim credita fuit, *male credita* vero significat, cui creditum quidem fuit, sed frustra, vel temere, ut centies Noster & alii *male* utuntur. sed *male sedula*, est quae frustra volebat Trojanis perfundere dolum latere. ita *male solers*. Gel. x. 12. *male peritiam* Horat. 1. 9. & alia passim. BURM.

24. *Ultima bella.*] Mallem, *ultima tela.*

Solus adhuc mecum, qui me tot casibus unus
Duravit, patiens ad mala, perstat Amor.
Illum non avidis canibus Niseia virgo
Fregit: non tumidis torta Charybdis aquis:
35 Non ferus Antiphates, nec in uno corpore diffors,
Parthenope, blandis infidiosa modis.
Non quod Colchiacis Circe tentaverit herbis,
Non quod follemnes altera Diva toros.
Utraque se nobis mortalia demere filas
40 Spondebat, Stygias utraque posse vias.

31. *Qui me tot casibus unus Duravit.* Puto, *unum Duravit.* Nam post *et* solus odiosa & superflua sit repetitio *tot* unus. HEINSIUS.

33. *Illum non avidis canibus Nereia virgo.* De Scylla haud dubie agit, quam cur *Nereiam* appellet virginem, fateor me non videre. Ne quid te morer, refinge, *Niseia virgo.* Virgilius in Ciri:
Per mare caeruleum trahitur Niseia virgo.

Recte, inquit. Agitur enim illic de Scylla Nisi. Sed quid hoc ad alteram à Glaucō amatam, Phorci & Cateidiae nymphae filiam (nam apud Servium in Eclog. vi. *Cerebidis filia* mendose dicitur) five, ut veteri Scholiastae in Odyssaeam Homeri aliique placet, ex Phoroce & Hecate genitam, quam Sabinus nunc innuit? At confundunt promiscue ambas poëtae, quod ut liquidius appareat, exemplis evincetur. Noster ipse Metamorphoseon libro octavo, & decimo tertio ac quarto est manifeste distinguat, tamen in Remedii Amoris 537. *Præterita caesus Niside navita gaudet.*

Et Faestorum iv. 500.

Et vos Nisidei noster turba canes.

Ubi *Scyllaei canes* perperam membranae complures reponunt: ut & *Ripheide* in superiori versu frustra. Artis Amatorum libro primo 329.

Filia purpureos Niso furata capillos

Puppe cadans celsa facta refertur avia.

Alterà Scylla maris monstrum, medicamine Circes
Pube premit rabidos inguinibusque canes.

Ubi interpolatores lreneuë grassati sunt, cum versus duo mediè ab optimis ac veterissimis libris absint. idque recte, ut suo loco monuimus. Ne dubites, en id ipsum distichon Amorum lib. iiii. Eleg. xii. paucis mutatis.

Per nos Scylla patri canos furata capillos

Pube premit rabidos inguinibusque canes.

Nec desunt codices, qui eos versus pari modo interpolent, qui in Arte Amatorii est factum. Sic Philomelam ubique Ityli matrem facit Ovidius, in Metamorphosi Prognae. Ibidem Oenci filiam Deianiram, at Dexamenam in Ibdic. Adeo rari sibi constant poëtae in narrandis fabulis. Id enim velle nunc probare, immensi voluminis foret argumentum. Virgilius Ecloga. ii.

Quid referam aut Scyllam Nisi, quam fama secuta est
Canada succinctam latrantibus inguina monstris
Dulichias vexasse rates.

Sic enim cum allae membranae ex optimis, tum codex Medicus longe præstantissimus scriptum exhibent. Nam in vulgatis nisi inventas, aut quam fama secuta est. Agnoscit etiam dubiam Servius illic lectionem, sed incertus, quod mirere, quamnam amplectatur ex duabus. Ipse quoque Virgilius in Ciri Scyllam utramque à poëta confundi acceverat. Versus non adscribam: jam enim sum nimis. HEINSIUS.

35. *Nec in uno corpore diffors Parthenope.* Diffors reponendum. *diffors* quod diversae fortis est aut naturae, cui opponitur *et consors*, vox Ovidio usitata, sic & *exfors* sine forte, *ἄζυγος*, ita *exfortem* honorem apud Virgilium interpretatur Servius. sic *compar*, *dispar* & *separ*, *separare* urnam dixit Val. Flaccus lib. v. quomodo & *separare ductum* Prudentius dixit. similiter, *congrex* & *segrex*. Error hic frequentur apud optimos auctores committitur. ut *diffors* pro *diffors* legatur voce parum notâ haecenus. Lucanus libro i. v. 584.

Monstra subest primum, quae nullo semine diffors
Protulerat Natura, rapi.

Non *diffors*, quod descriptos manu ac typis codices occupavit. Seneca Medea v. 773.

Tibi haec Typhoeus membra quae diffors tulit.

Sic scribo. Typhoeum vocat disfortem, quod corpori humano pedes anguineos & centum brachia committeret. Nam quod apud eundem Senecam Hercule Furenti 711. de Styge in membranis Medicis scriptum offendit:

A fonte diffors manat hic primo latex.

Si admittimus, diffors erit, ab aliis amnibus diversus. Illud vero certum, eandem vocem esse reddendam Nasoni Met. viii. 132. de Paphat:

Quae torvum ligno decepta adultera taurum,

Disfortemque utero secessu tulit.

Hoc est factum fortis non humanae. Minotaurum videlicet, cui Claudiano in Epigrammatis, *dispariles monstra commissis in artus Cres puer*. Lucretius libro v. 890,

Te

Aut

Te tamen, hac etiam spretâ mercede, petivi,
Passurus terrâ tot mala, totque mari.
Sed tu femineo nunc forsâ nomine tacta,
Non secura leges cetera verba mea.
45 Quaeque mihi Circe, quae sit mihi causâ Calypso,
Jam dudum ignoto sollicitere metu.
Certe ego cum Antinoum, Polybumque, Medontaque legi,
Heu toto sanguis corpore nullus erat!
Tot juvenes inter, tot vina licentia, semper
50 (Hei mihi! quo credam pignore?) casta manes.

Aut rabidis canibus succinctas semimarinis
Corporibus Scyllas, et cetera de genere horum
inter se quorum disfortia membra videmus.
Ita & ibi corrigendum. *rabidis* praeterca *canibus* pro *rapidis* reponendum: puto: quod ita de canibus Scyllaeis passim auctores. Hinc *Scyllae rabidum voracis inguon* Sidonio. Statius quoque Thebaid. ix. 376.

Itoc tibi semidei munus tribuere parentes,
Nec mortalis avos: sic nostro in gurgite regnas;
Mittor heu misero disfortis aliena quoque tellus,
Mittor unda maris.

De Crenaeo agitur, Fauni & Ismenidis nymphae filio, quem in Ismeno amne occisum mater depingit. *disfortem alienamque* igitur tellurem vocat respectu aquarum, è quibus originem Crenaeas traheret. Libri editi & scripti mira pertinacia utroque loco mendosi sunt. Petronius cap. cxxvi. *Mirari eisdem tam disfortem libidinem coepi, atque inter monstra numerare, quod ancilla haberet matronae superbia, et matrona ancillas humilitatem.* Pari modo & illic est peccatum. Ovidius denuo libro Amorum ii. Eleg. vii:

At mea seposita est, et ab omni milite diffors
Gloria; nec solum numeris aliter habet.

Sic enim manifestè scriptum exhibet optimus Puteanorum fratrum liber, cuius auctoritas mihi praevit ad reliquos, quos modo produxi, locos in integrum restituendos. Apud eundem Ovidium lib. iv. Fast. 787. similiter censo corrigendum:

An quia cunctarum contraria semina rerum

Sunt duo diffortes, ignis et unda, dei?

Paulinus carmine Sapphico ad Nicetan Episcopum:

Te patrem dicit plaga tota Borae:

Ad tuos fatuus Scytha mixtatur

Et sui diffors: fera te magistro

Postora ponit.

Ita omnino scribo, licet veterimus Isaaci Vossii, viri clarissimi, codex à vulgatis libris nihil discadat. Non enim *sui diffors*, sed *diffors sibi* Paulinus dixisset, ut Latine loquentibus mos est, Nolter in Trifolius lib. v. 54.

Ipse sibi diffors, tanquam mandetur ab illis;
Scinditur in partes atra favilla duas.

Ipse Paulinus paulo post, *Passitur consors vitulus leoni*, ut quidem Vossianus liber. nam vulgati *consors*. diffors igitur quod *dispar fortis* Silio Italico, apud quem lib. v. 296.

Nec dispar fortis Isalcos

Umbonem incerto detorsit sustilis iclu.
Sed jam plus fatis de hac voce. IDEM.

36. *Infidiosa modis.* Mallet notis Douza. vid. ad Epist. Ovidii iv. 5.

37. *Non quod Colchiacae artes tentaverit herbis.* *Arts* prima editio, divide *et* in duas literas, & habebis *ci*. *Circe pro Circo*. Emenda igitur locum turbatissimum levi mutatione:

Non quod Colchiacae Circe tentaverit herbis.

De Circe profecto hic agi ex sequentibus liquido apparet. Altera Diva est Calypso. HEINSIUS.

40. *Spondebat.* Corrigat Heinisius, *spondebant*, vid. ad lib. ii. Art. 381.

45. *Causa Calypso.* Cautè Swarthus ex veteri libro, nec obnitor, nisi cura manes. HEINSIUS. Forte scripserit:

Quaevae moras Circe, quae sit mihi causa Calypso.
48. *Heu toto.* Ut toto. HEINSIUS. sed Francicus malebat, in toto.

49. *Tot vina liquentia semper.* Et si non ignorem *vina liquentia* Virgilio etiam bis dicit Aeneid. v. hoc tamen loco magis apposite *licentia* legatur, quod Barthio Adv. xlv. ii. etiam Swarthioque est visum. *libera vina* dixerat Horatius. sic *licentes* Faustus Status Theb. iv. 695. & *licentem ludum*. Theb. v. 195. & in Sylvii lib. i. Saturnal. *licens* Luperco Propertio lib. iv. Eleg. i. Noster ipse paulo post *vacantia vina*, quo vacuae & otiosae mentes teneantur, dixit. HEINSIUS. vid. ad i. Art. 569. 50. *Hei mihi! quid credam? pignore casta manes.* Lege toto distichon hoc modo:

Tot juvenes inter, tot vina licentia, semper

(Hei mihi! quo credam pignore?) casta manes.

Nec aliter Swarthus in Analectis, & in Adversariis Barthius, nisi quod distinctione praeterca locum juvenius. IDEM.

Curve

ULIXES PENELOPÆ.

- Curve placent ulli, si sunt in fletibus illa,
Deperit & lacrimis non decor iste tui?
Pacta quoque es thalamo, nisi mendax tela moretur,
Et coeptum revoces callida semper opus.
- 55 Ars pia; sed quoties oculos frustrabere lanâ,
Successum toties ars dabit ista tibi.
Ah melius, Polypheme, tuo superatus in antro,
Finissem ingratos ad mala tanta dies!
- Threicio melius cecidissim milite victus,
60 Ifmaron errantes cum tenuere rates:
Crudelemve illo satiassem tempore Ditem,
Quo redii Stygiis fata moratus apus.
- Vidi ubi (nequicquam quod me tua litera ccelat)
Sospes digresso quae mihi mater erat.
- 65 Retulit illa domus eadem mala: meque querentem
Fugit, ab amplexu ter resoluta meo.
Phyllaciden vidi. contemtis fortibus ille
Primus in Hecloreas intulit arma domos.
- Felix laudatâ cum conjuge! laeta per umbras
70 Illa suum fortes it comitata virum.
Necdum illi Lachesis dictos numeraverat annos:
Sed juvat ante suum sic cecidisse diem.

Vidi.

51. Curve placent ulli.] Malo, places. HEINS.
51. Si sunt in.] Francius legebat, Si sordent fletibus ora.

53. Thalamo.] Mallem, thalamo. nisi pacta passive capias, ut infra Epist. III. 9. prima mox tu pacta toris:

54. Et coeptum revocas pallida semper opus.] Scribo, ut cum sequentibus haec cohæreant: Et coeptum revocas callida semper opus.

70 pallida locum hic non habebat. Tangit dolum nocturnum retextae telae. HEINSIUS. vid. II. Amor. VIII. 29. eadem varietas lib. VI. Met. 576.

55. Ars pia.] Scribendum, ni fallor: Ars pia: sed quoties oculos frustrabere lanâ? Successum toties ars dabit ista tibi?

Hoc sensu: ut collaudet dolum & commentum de retexta tela Ulixes, sed ut desperet quodammodo de diuturno rei ipsius successu. HEINSIUS.

57. Tuo superatus in antro.] At melius, Polypheme, tuo si prorsus in antro ex veteri libro Swarthius. ego nil temere matrem, nisi depressus reputatur. IDEM. Forte, si prorsus.

58. Ad mala.] Salmastus, ac mala, Heinſius ad mala.

65. Meque querentem.] Delrius Commentario Senecæ Troad. 459. terque querentem legit, sed nulla opus mutatione. HEINSIUS.

66. Fugit ab amplexu ter resoluta meo.] Malim revoluta. non enim amplectebatur umbram maternam, sed conabatur amplecti. libro Metam. XI. 58. de Orpheo Eurydice umbram gesticente amplecti:

— Prendique & prendere captans

Nil nisi cedentes infelix arripit umbras.
Ubi etiam habes, revolutaque rursus eodem est, quomodo vetusti codices. probe omnino. apud Virgilium Aen. VI. 449. de Caeni:

Rursus & in veterem fato revoluta figuram.
Homerus utique videlicet de hoc Ulixis ad inferos descensu. HEINSIUS.

68. In Hecloreas intulit arma domos.] Scripserat; puto, Sabinus, impulit. ut Met. XII. 550.

— Immeritas urbes Elinque Pylongue Diruit, inque meos ferrum flammamque penates impulit.

Lucan. lib. VII. 14.

Et quacumque fugax Serioris impulit arma.

Idem.

70. Illa suum forte sit comitata virum.] Fortes ii; refer ad 70 umbras, quod præcessit. & hoc vidit Swarthius. IDEM. Douza malebat, Fortis est. Salmast. fortis sic, qui &, laudato cum conjuge.

71. Nec dum illi Lachesis dictos numeraverat annos.]

ULIXES PENELOPÆ.

- Vidi, nec lacrimas oculi tenere cadentes,
Deformem Atriden (hei mihi) caede novâ.
- 75 Illum Troja virum non læserat: ille furentem
Nauplion, Euboicos transferatque sinus.
Quid refert? animam per vulnera mille profudit,
Jam reduci solvens debita vota Jovi.
- Tyndaris has illi læso pro foedere poenas
80 Struxerat; externos ipsa secuta viros.
Ah! mihi quid prodest (captivas Teucridas inter
Cum staret conjux Hectoris, atque foror)
Defectis Hecubem potius legisse sub annis,
Ne tibi suspectus pellicis esset amor?
- 85 Prima meis omen metuendum puppibus illa
Fecit: non membris ipsa reperta suis.
Latratu miseris finivit moesta querelas;
Et stetit in rabidam protinus acta canem.
Prodigio tali placidum Thetis abstulit æquor,
90 Aeolus infusus incubitque Notis.
Pervagus hinc toto non felix differor orbe;
Et, quocumque vocat fluctus & aura, feror.
Sed si Tiresias tam læti providus augur,
Quam verax vates in mala nostra fuit;

Et

nos.] Præstitit legi, pernoctat, ut apud Martialis libro I. Ep. LXXXIX.

— Cum mihi supremos Lachesis pernoctat annos, HEINSIUS.

74. Deformem.] Propert. II. VII. 21.
Viderat informem multa Patroclon arena
Porrellum, & sparsas caede jacere comas.
Caede autem est sanguine. Douza.

77. Animam per vulnera mille profudit.] Per adultera tela vetus liber Swarthii. non inconcinne. HEINSIUS.

79. Laetas pro foedere poenas.] Laetas dici opinatur Swarthius eipovvâs, sed non persuadet. Puto scribendum, læso pro foedere, læsi scilicet. Ad Cassandrae ab Agamemnone amatam refer. IDEM.

80. Externos ipsa secuta viros.] Malim, toros haec enim duo in Ovidianis codicibus frequenter confunduntur. sic sequenti epistola, Graios viros, pro Graios toros. & epistola Herus, Abydeno viro in vulgatis. IDEM. Nihil hic mutem: sequi enim virum rectius libidinosâ mulier, quam torum dicitur. Prop. II. Eleg. xxxv. 8.

Et ignotum nonne secuta virum.
quem locum & Douza adscripserat, & Paris Epist. xvi. 32.

— si pudet & metuis ne me videre secuta.

Ocnone Epist. v. 77.

Nunc tibi conveniunt, quâ to per aperta sequantur. Aequora.

Val. Flac. VIII. 12.

Non carior ille est

quem sequimur.
Vide ad Petronii cap. LXXXI. BURMANNUS.

82. Cum staret.] Maluerim, cum starent intelligit Andromachen & Cassandrae. HEINSIUS.

83. Defectis Hecubem potius.] Hecubem potius prima editio. & malim etiam, effectis annis. IDEM. potius legisset Berſin. Edit. & Plantin.

86. Non membris ipsa reperta suis.] Non intelligo haec, nec Latina puto. Heinſius coniecerat: Fecit anus membris orba reperta suis.

Sed hoc nimium recedit à scriptis. mallem, Fecit anus membris lapsa (vel casta) repente suis, vel quod magis placet, fecit, non membris usa repente suis. sic ipse & usus confunditur lib. III. Am. I. 42. & alibi. BURMANNUS.

90. Aeolus infusus incubitque notis.] Malim, effuſe. ſe. In Iliade 33.

Passus eadem caeli Zephyros emittet & Euros.

I. Metam. 164.

91. Pervagus.] Pervagus hoc totum enim felix differor orbe. Marg. Berſin.

92. Quocumque.] Quocumque editi olim. Heinſius

ppppp

95. Et terrâ & pelago, quidquid mihi triste canebat,
Emenfus fato jam meliøre vagor.

Jam mihi nescio quo comitem se in litore jungit:
Pallas, & hospitibus per loca tuta trahit:

Nunc primum Pallas versac. post funera Trojæ:

100 Visa mihi: medium temporis ira tulit.

Quidquid Oïlides commiserat, omnibus unus

Peccavit: Danais omnibus ira nocens.

Nec te, Tydide, cujus modo foverat arma,

Eximit: errato tu quoque ab orbe venis.

105 Non Telamone satum captâ de conjugè Teucrum:

Non ipsum, pro quo mille fuere rates.

Felix Plisthenide, quacumque in forte fuisti:

Conjuge cum carâ: non gravis illa fuit.

Seu venti fecere moras, five aequora vobis:

110 Ad nulla est vester damna retentus amor.

Oscula nec venti certè tenuere, nec undae:

Promptaque in amplexus brachia semper erant:

Sic utinam errarem: faceres tu mollia, conjux,

Aequora: te fociâ nil mihi triste foret.

115 Nunc quoque, Telemacho tecum mihi sospite lecto,

Omnia sunt animo jam leviora mala.

Quem tamen infestas rursus queror ire per undas,

Herculeam Sparten, Nestoreamque Pylon.

hinc volebat, quocumque vocant. Virgil. Ecl. III. 49.
Veniam quocumque volatis.

101. Quidquid Oïlides.] Quidquid & Oenides.
Ed. aliae.

102. Omnibus ira.] Forte, ille. HEINS.

103. Cujus modo noverat arma.] Scribe, foverat.

Ovidius Trist. lib. I. Eleg. IV.

Causa mea est melior, qui non contraria fovi:
Arma. HEINSIUS.

106. Fuere rates.] Mart. IV. 66.

Nec moria est pelago, nec fuit ulla ratis.

DOUZA. prae quo citat Swarthius.

107. Felix Plisthenides.] Imo, Plisthenide. Mene-
laum haec spectant, cum Helena uxore ad paternos
lares contendentem, Trojâ jam captâ. HEINS.

111. Oscula nec venti certe tenuere.] Malim, cer-
ti, sic certus boreas, & certa mora Epitola Hærus,
ubi plura congestimus. IDEM.

115. Teum mihi sospite lecto.] Lecto, atque ita
Swarthius, & ad Propertium lib. IV. Eleg. 4. Livi-
ncius. IDEM.

117. Infestas rursus.] An bis navigavit? jussim

vel missum opinor. a matre videlicet. ut ad illa res-
piciat Epitola Penelopes:

Omnia namque tuo senior te quaerere misso
Retulerat nato Nestor. BURMANNUS.

120. Nam male commissus.] Jam male puto;
HEINSIUS.

127. Interque vacantia vina.] Licentia vina jam
supra habuimus. Janus Gebhardus tamen hoc loco
malebat, inter bacchantia vina, Antiquarum Lectio-
num libro II. cap. XV. possis, vacantia vina, ad ul-
tionem invitantia, tamquam opportuna. sic infra,
retro Simoëna vocatum Paridis Epitola. IDEM. Illa
vacantia vina nec intelligo, nisi sint quae me-
tu carent, & securos convivas faciunt, quod
Vix puto. nec video etiam qui ante dapes &
inter vina recte jungantur cum notissimum sit, vi-
na apud veteres non apposita, nisi dapibus & men-
sis remotis. quare saltem inter eos scribendum estet,
forte:

Forfitan ante lares, inter fragrantia vina,

Sed hoc nimis audax. itaque relinquo & haec ante
sananda. BURMANNUS.

In-

Ingrata est pietas, cui tanta pericula subfunt:

120 Nam male commissus fluctibus ipse fuit.

Sed labor in fine est. occursum in litore vates

Dixit. in amplexus, care, ferere tuos.

Noscendus soli veniam tibi. tu preme follers

Lactitiam, & tacito gaudia conde sinu.

125 Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum.

Sic cecinit laurus ille monere suas.

Forfitan ante dapes, interque vacantia vina,

Ultoris pharetris utile tempus erit.

Et modo despectum subito mirentur Ulixen.

130 Heu, precor, ut properet ille venire dies!

Antiqui renovet qui laetus foedera lecti:

Et tandem incipias conjugè, cara, frui.

130. Heu precor.] Heinsius malebat, Sic, precor, Heu, precor, heu properes ille venire dies. & mox:
hic properes velle venire, dies. Francius, Quam, Antiqui renovet qui. &c. Et deinde, Quo tam-
dem, hic precor, ut properet velle venire, dies. legobat Heinsius: & Francius, ut tandem,
posset & legi: BURMANNUS.

EPISTOLA SECUNDA.

DEMOPHOON PHYLLIDI.

Phyllidi Demophoon patriâ dimittit ab urbe:

Et patriam meminit muneris esse tui.

Nec face Demophoon aliâ, nec conjugè captus,

Sed tam non felix, quam tibi notus erat.

5 Thefa, (quo focero nequicquam, Phylli, tuncbas;

Impuleritque ignes forfitan ille tuos)

Turpe pati nobis, regno ferus expulit hospes:

Hunc illi finem longa senectâ dedit.

Qui

1. Phyllidi Demophoon patriâ dimittit ab urbe.]
Videtur scribendum:

Phylli, hanc Demophoon patriâ tibi dimittit ab urbe.

Ut imitatio sit istius Ovidiani:

Hanc tua Penelope leno tibi mititit Ulyssè.

HEINSIUS. Forte illud Phylli Glossatori debetur,
qui adimplet et tibi. ego mallem:

Hanc tibi Demophoon patriâ dimittit ab urbe.

Qui p. 2. nota dicitur a hinc ditiones in v. 1.

6. Sed non a Phylli. Sed tam a Phylli primario

10. I. 20. mallem. Iam, si p. 1. tam a Phylli

sis certe tale quid postulat. HEINSIUS. Francius
volebat, Tam felix utinam. ego mallem:

Sed non tam felix, quam tibi fidus erat.

vel certus. BURMANNUS.

5. Quo focero nequicquam, Phylli, tuncbas.]

Tuncbas reponit. nihil verius. sic sequenti epi-
stola:

Quo me venturo sperabam

Agynis. HEINSIUS.

6. Sed non a Phylli. Sed tam a Phylli primario

10. I. 20. mallem. Iam, si p. 1. tam a Phylli

10 Qui modo peltiferas fudit Maeotidas armis,
 Alcidae magni, non minor ipse, comes.
 Qui focerum Minoa gravi sibi fecit ab hoste,
 Mirantem monstri cornua victa fui.
 Arguor ex filii (quis credat?) causa fuisse:
 Nec tacitum frater me finit esse reum:
 15 Dum thalamos, inquit, dilectae Phyllidos urges,
 Et tuus externo cessat in igne furor;
 Fluxere interea pede tempora lapsa fugaci;
 Praevenitque tuas flebilis hora moras.
 Forsitan aut nondum fractis occurrere rebus,
 20 Aut poteras fractis utilis esse tamen.
 Cur potiora tibi Rhodopeia regna fuere,
 Quaeque magis regnis cara puella fuit?
 Intonat his Acamas: eadem mox objicit Aethra;
 Infelix functae jam prope fortis anus.
 25 Et quod non condant nati sua lumina palmae,
 Kecisse haec nostras arguit usque moras.

10. Alcidae magni non minor esse comes.] Imo:
 Alcidae magni, non minor ipse, comes.
 Epist. xvi. 85.
 ——— Pulchrae filia Teodae
 Ibit in amplexus, pulchrior ipsa, tuos.
 Amor. lib. III. Eleg. II.
 Dum sequitur fortis, fortior ipsa, ferat.
 Martial. lib. XI. Epist. 51.
 Silius Andrae succurrere censuit umbrae:
 Silius in vatium, non minor ipse, colit.
 Ita versus contaminatissimis censeo scribendos, ex
 codicum vetustorum vestigiis. HEINS.
 13. Arguor auxilii, quem credis causa fuisse?]
 Prima editio, Arguor exilii qui credis. Scribo non
 audaci conjectura, & diliguo:
 Arguor exilii, si credis, causa fuisse.
 Arguor exilii, si credat, per parenthesin interrogatoriam.
 Idem.
 14. Nec tacitum frater, nec finit esse reum.] Cor-
 rigendum, ita quo viduo:
 Nec tacitum frater me finit esse reum.
 Tacitum non finit esse reum, quia palam & aperte
 accusat. Idem.
 16. Forsitan aut nondum fractis occurrere rebus.]
 Reponendum autem haec, quoniam factum verba, fractis
 res factis, hoc postulat sententia. Malim etiam
 fractis succurrere rebus, quam occurrere. Malo in
 Phyllide.
 Quaeque magis regnis, si tu succurrere rebus.
 Phyllide res, ut in illo Horatio II. Sat. III. 13.

———— Postquam rei mea Januam
 Ad medium fracta est.
 Et fractae opes Teuorini Virgilio. III. Aeneid. 53.
 HEINSIUS. Occurrere elegans: est enim opem fer-
 re, antequam mala invaluerint praevnirre. sic Ju-
 stin. XXIX. 4. Quibus res tantisq; rebus obsessus
 cui rei primum occurreret, ambigebat. Juven. I. Hist.
 Euan. 279.
 Occurrens avoum sapientia praevnientat.
 Ubi alia exempla habet doctissimus Reuschius, cu-
 jus cura nuper prodiit hic Poeta. & ita saepe pro
 praesto esse, usos veteres docuere Gronovius ad
 Liv. XXIX. 34. & XXXI. 29. & alibi. & Graevius ad
 Suet. Calig. 26. Vorr. ad Val. Max. IV. IV. 7. &
 alii. et nondum. & c. mox, at poteras editiones Besim.
 & Plant. BURMANNUS.
 21. Cum potiora tibi.] Imo Cur tam hic, quam
 proximo versu. nisi illi: Quo malis. Praeterea ar-
 ridet, Cur potiora tuis. ut eo regnis subintelligatur.
 HEINSIUS. Cum potiora mihi. Etd. Ald. Besim. &
 Plant. deinde Heinsio placuit, curve magis regnis
 c. p. f. forte: Num potiora tibi etc.
 23. Intonat his Athamas.] Lege, Acamas. Is
 equi Theslei filius, Demophoontis frater, ex belli
 Trojani, cui interfuit, scriptoribus notus. Vide
 de ejus & Laodices amoribus Parthenium in Eco-
 ticis cap. XVI. Simile mendum dicitur Virgilio co-
 dicis vulgatis Aeneidos lib. II. 202. ubi nonnullus
 ex his recodit, qui equo durato fuerant meliori:
 Demofona lapsi per funem Acamasque, Thoaque
 Pandisque Neoptolemus, primisque Machaon.

Non

Non equidem inficior: multum clamavit uterque:
 Staret Threiciis cum mihi puppis aquis.
 Pofcunt, Demophoon, (quid cessas?) carbasa venti:
 30 Demophoon patrios respice dure Deos.
 Respice: & exemplum, qua gaudes, Phyllida sume:
 Sic amat, ut terram nolit abire sua.
 Utque redire velis, non ut comitetur euntem,
 Te rogat: & praefert barbara regna tuis.
 35 Me tamen haec inter tacitum convicia saepe
 Adversis memini vota tulisse Notis.
 Saepe abitura tuo ponentem brachia collo,
 Gavifum in fluctus aequora mota truces.
 Nec metuam hoc ipso coram genitore fateri:
 40 Libertas meritis est mihi facta tuis;
 Dicere, non duro dilectam Phyllida liqui-
 Peccatore: nec praecipis vela ferenda dedi.
 Et flevi; & flentem solando saepe, remansi.
 Cum staret cursus jam mihi certa dies.

Sic enim scribendum ex vetustissimis libris. In
 Mediceo venerandae antiquitatis codice, Achama-
 quo inveni exaratum addita adspiratione. unde pro-
 clivis error C in T mutato ex Acamante in Atha-
 mantem, ut vulgati libri nunc exhibent. Servius
 Fuldenius ad illum locum, Athamas-Demophoontis
 filius Persechiae nepos, qui locus est mutilus. Scri-
 bendum enim, Acamas Demophoontis frater, filius
 Theslei, Aegi et Asibrae nepos. Quod est verum.
 Auctor de Origine Romana: Itaque, Primus, ex
 ea quoque significatione est, & qua illud in secundo
 Aeneidos, de enumeratione eorum, qui equo Durio di-
 gradiebantur. Nam cum nominasti Theslandrum,
 Senelem, Ulyssin, Acamanta, Thoanta, Neopto-
 lemam, post multum, Primusque Machaon. Male &
 illic Athamanta scribitur. Ceterum Acamantem ac
 Demophoontem fratres equo Trojano cum aliis
 proceribus fe credidisse testatur Quintus Smyrnaeus
 lib. XII. 321.
 Διμοφώνων τε καὶ Ἀμφιμέδου, κρατερὸς τ' Ἀγα-
 πῆνος,
 Σὺν δ' Ἀκάμους Μέγους τε κρατεῶν Φιλέου υἱός.
 Et Triphiodorus in eadem de equo narratione:
 Διμοφώνων Ἀλάμους τε δῶδ' Ὀυρῆν τέκνον.
 Ut de Virgiliani loci restitutione non sit dubitan-
 dum. Pausanias quoque in Atticis, ubi donaria
 Arcis describit, & inter illa equum Durium ex acre
 constatam, καὶ Μεσοβότους, inquit, καὶ Τεῦκος,
 ὑπερῶντωνον ἔξ ἄντρον, πρᾶσι δὲ καὶ οὐ παίδες
 εἰ Ὀυρῆος. Virgilius tamen Demophoontem, ut
 plures alios, omisit. Apud Harpocrationem So-
 phoclis Acamas Tragedia citatur, ubi Athamantis

nomen reponendum censet magnus Causaubonus,
 sed frustra. Acamantem enim scenis argumen-
 tum dedidit ex Luciani libello περὶ ὑποχρησῶς ap-
 parent: inter alias enim leges, quas praescribit mi-
 mo, exactam fabularum cognitionem habet eo exi-
 git, quarum plurimas postquam recensuit, εἶτα,
 inquit, ὁ Ἀκάμους καὶ ἡ Φυλλίς, καὶ ἡ προτέρα δὲ
 τῆς Ἑλένης ἀρπαγή, καὶ ἡ στρατεία τῶν Διοσκόρου
 ἐπὶ τὴν Πίλον καὶ τὸ Ἰστρολόου πάθος, καὶ Ἡρα-
 κλεῖδων κλέσες, ubi Acamanti amores Phyllidis
 videtur vindicare, quomodo & Tzetzes Commen-
 tario in Lycophronem. Sed reliqui omnes de
 Demophoonte consentiunt. Ab hoc Acamante,
 qui regnum Athenis post Menesthem obtinuit,
 tribus Acamantia nomen est mutata, ex qua Peri-
 cles fuit; & Acamantium seu Acamantis magna
 Phrygiae oppidum. Videndus Steplianus in Ἀκα-
 μάτιον. HEINSIUS.
 26. Facisse hic nostras.] Puto, haec, de Aethra
 enim est sermo, non de Acamante. Idem.
 30. Respice jure Deos.] Scripserat Sabinus, re-
 spice dure. nisi praefectis, itura. sed alterum praeslat.
 Idem.
 39. Hoc ipso.] Ipsum. probc. BERSM.
 40. Libertas meritis est mihi facta tuis.] Placet
 reponi:
 Libertas meritis haec mihi facta tuis. vel, pacta.
 HEINSIUS.
 41. Dies non duris.] Ut à superioribus haec ap-
 tius dependant, legendum, dicere. Idem.

De

DEMOPHOON PHYLLIDI.

- 45 Denique Threicia veni rate. non dare Phyllis
Quam potuit, jussit tardius ire ratem.
Ignosce & falso; memor es Minoïdes ipse.
Antiquus necdum pectore cessit amor.
Et quoties oculis circumdat sidera, dixit,
50 Quae fulget coelo, nostra puella fuit.
Illum dilectâ Bacchus sibi cedere jussit
Conjuge: desertae crimen at ille subit.
Exemploque patris perjurus dicor & ipse:
Nec quaeris causas, Sithoni dura, morae:
55 Nec satis ampla putas redituri pignora, si me
Non amor alterius, non amor ullus habet.
Nullane fama tibi turbatos, Phylli, penates
Theſeos, & miseræ retulit acta domûs?
Non laqueos audis carae me flere parentis?
60 Flebilior laqueis (hei mihi!) causa subest.
Non fratrem Hippolytum: cecidit miserabilis ille,
Præceps attonitis per freta raptus equis.
Non tamén excuso reditus. licet undique fata
Accumulent causas; tempora parva peto.
65 Theſea, quod superest, patrem tumulabimus ante:
Succedat tumulo non sine honore decens.

Da

45. *Veni rate.*] Atqui suis navibus, sed reſectis, redit Demophoon; & remigium tantum dedit Phyllis. vid. Ovid. Ep. II. 45. neque etiam ſentium video in vulgatis. ſi enim venit Demophoon Threicia rate, quomodo Phyllis non potuit illi dare ratem? hæc contraria mihi videntur. ſi audacia detur, reſingerem:

*Remige Threicio veni; nam non dare Phyllis
Quam voluit, jussit tardius ire ratem.*

vel,
*Remige Threicio veni, rate nam dare Phyllis
Quam potuit jussit tardius ire meam.*

Ut excuset Demophoon ſuas moras, quas in remigibus conſert, quibus inſtruxit claſſem Phyllis Demophoonis, & ſimul illis mandavit, ut tardius impellerent naves, nunc demum reſectas. ipſa aut potuerat dare integram & recentem, ſed noluit accipere, vident me acutiores. mihi hic aqua hæret. BURNMANNUS.

49. *Et quoties oculis circumdat sidera, dixit.*
Opinor à Sabino reſcriptum fuiſſe:

*Et, quoties oculis circumſtans sidera, dixit.
Ut perſiter Demophoon incepto ad patrem ſer-
mone. aut, ſi propius inſiſtendum vulgatae le-
ctio:*

*Et quoties oculo: circumſtans ſidera, dixit.
Se. I. tum paulo ante reſingatur:*

*Ignoscat falso: memor est Minoïdes ipse.
HEINSIUS. dicit Marg. Berlm.*

50. *Laqueos cari me flere parentis.*] De laqueis Theſei nihil mihi lectum. & de patre, ut ad huc vivo, ſed exſule regni, mox locutus eſt, quare legendum, *caras me flere parentis.* & ita citat hunc locum Mæurius in Theſeo cap. xxx. ut Phaedram intelligat, quae laqueo vitam ſiſiuit. ſed an recte unus idemque Demophoon doleat Hippolyti caſum, & maternæ mortis inſaniam, videntur Sabini. niſi per illa verba, *ſtebilior laqueis hei mihi causa subest*, indicet, matris crimina cauſam eſſe tuſtiorẽ ipſa ejus morte. BURNMANNUS.

63. *Non tamen excuso reditus.*] Legerem:
*Non tamen excuso. reditis (licet undique fata
Accumulent causas: tempora parva peto.*

66. *Non sine honore decens.*] Legendum, *deceat*: par eſt parentem honorifice mandari terræ mortuum. HEINSIUS.

67. *Da spatium.*] Lege, *Des spatium veniamque peto.* IDEM.

68. *Tutor alla.*] Mallem, *gratior*, vel, *lactior*; Heinſius malebat, *mirior* vid. II. Faſt. 98.

70. *Aut bella.*] Francius malebat, *aut belli*.
71. *Patris quoque jactor in illa.*] in ipſa ſcribendum. De turbata Theſei domo jam ſuſe ſupra à Demophoonte eſt actum. HEINSIUS.

72. *Auxi-*

DEMOPHOON PHYLLIDI.

- Da ſpatium veniamque, peto: non perſidus abſum:
Nec mihi jam terrâ tutor ulla tuâ eſt.
Quidquid mite fuit poſt diruta Pergama, quidquid
70 Aut bella, aut pelagi detinuere morae;
Sola fuit Thrace. patriâ quoque jactor in illâ:
Auxilium ſuperes caſibus una meis.
Si modo mens eadem. nec quod ſit jam mihi dives
Regia, Cecropiâ non minor arce, movet:
75 Nec patris offendunt caſus; nec crimina matris;
Nec jam non felix omine Demophoon.
Quid? ſi Phoebeam peterem te conjuge Trojam,
Perque annos ſequerer bella gerenda decem?
Penelopen audis: toto laudatur in orbe,
80 Exemplum fidi non leve facta tori.
Illa piæ (ſic rumor ait) mendacia telæ
Struxit, & inſtantes diſtulit arte procos:
Cum properata palam revocaret ſtamina noctis,
Atque iterum in lanas omne rediret opus.
85 At tua ne fugiant ſperci connubia Thraces,
Phylli, times. ulli nubere, dura, potes?
Eſtque tibi pectus cujuſque accedere taedæ?
Obſtat perſidiæ nec metus iſte tuæ?

Al

72. *Auxilium superest.*] Superes probe prima editio. HEINSIUS.

73. *Nec quod sit jam mihi dives.*] Maluerim, *nec tam quod sit tibi Dives.* IDEM. Francius malebat:
Sit tibi mens eadem, nec quod sit regia dives

*Jam mihi,
Tibi sine dubio legendum.*

79. *toto laudatur in orbe.*] Malo:
Penelopen audis, toto laudatur ut orbe.

Quomodo in Triftibus Naſo lib. v. 14.

Carnis, ut Admeti laudatur & Hectoris uxor.

HEINSIUS.
80. *Fidi.*] Fidei Edit. Berlm.

81. *Ille piæ.*] Pine telæ. HEINSIUS.

81. *Inſtantes diſtulit arte toros.*] Diu eſt, quod procos corrigendum vidi. confirmat id prima editio. lib. III. Pont. Eleg. I.

*Aemula Penelopæ feres, si fraude pudica
Inſtantes velles fallere nupta procos.*

Metamorph. lib. x. 568.

— *Inſtantium turbam violenta procorum
Conditione fugat.*

Sic enim rectus legas, quam inſtantem turbam.
Monsieur ſive proci Penelopes in proverbium abierunt. Naſo Trift. lib. II. 375.

*Aut quid Odyſſea eſt, niſi foemina propter amorem;
Dum vir abeſt, nullis una peſita prociſ?*

Ita recte veteres libri, non nullis viris. Propertii lib. II. Eleg. IX. illa reſpexit:

*Penelope poterat bis denos falva per annos
Vivere tam multis foemina digna prociſ.*

Claudianus laude Serenæ, *Penelope trahat arte procos.* Auſonius Epitola XIII.

*Qualem Penelopæ nebuloſum menſa procorum,
Alcinouque habuit.*

Nec aliter paſſim idem Auſonius, Horatius, Virgilius in Culice, Statius in Sylviſ. Ovidius, alii, quoties de Penelope ſermo inſtituitur. HEINSIUS.

83. *Revocaret ſtamina noctis.*] Scribe:
Cum properata palam revocarent ſtamina noctes.

IDEM. Naſo Marg. Berſmanni, recte: *ut palam eſt luce, interditi. vid. ad Nuc. I. 47.* cum Penelope ſtamina palam properata, revocaret noctu.

84. *Omne rediret.*] Remoret conſequerat. HEINSIUS.

87. *Eſtque tibi pectus cujuſque accedere taedæ.*] Futo:

*Eſtne tibi pectus cujuſquam accedere taedæ.
vel, accendere taedas.* IDEM. accendore taedas, jam Paſſeratus ad Propert. III. Eleg. 18. pag. 523. pro-

duxerat.

92. De-

Ah tibi quantus erit facti rubor! ah tibi quantus

90 Tum dolor, adspicies cum mea vela procul!

Damnabisque tuos serò temeraria questus?

Demophoon, dices, hei mihi, fidus erat!

Demophoon rediit, & faevos forsitan Euros

Passus, & hibernas dum quoque currit aquas.

95 Ah cur nescio quam properavimus (hei mihi!) culpam?

Rupi, quam ruptam tum mihi quæsta, fidem.

Sic tamen ah potius, sic perstes; quam mihi de te

Ulterior tangat pectora, Phylli, dolor!

Quos tibi (me miserum!) laqueos, iquæ fata minaris?

100 Et nimis audaces gens habet ista Deos.

Parce, precor: famamque domûs mihi crimen habentis

Perfidiae, geminâ ne preme, dura, notâ.

Excuset patrem fatis in parte relicta

Gnôsis: non merui, cur ferar ipse nocens.

105 Nunc venti mea verba ferant, qui vela tulerunt:

Est animus reditûs: sed pia causâ tenet.

92. Demophoon dices.] *Diens.* HEINSIUS. ita Douza corripserat.

93. Demophoon redit huc.] *Rediit* recte prima editio. Product enim ultimam syllabam in *rediit*, *adiit*, *abiit*, *subiit*, *iniit*, Ovidius, nec sine aliorum poetarum exemplo, quamquam locis ab interpolatrici manu plerumque male acceptis. quæ de re jam copiose egimus Notis ad Epistolam VI. HEINSIUS. *Rediit* etiam Berfm. & Plant. Edit. sed in Marg. Berfmannus notat alios legere:

En mihi Demophoon ex fœvov reddidit Euros

Passus, & hibernas, dum freta sulcat, aquas.

94. *Et hibernas dum quoque currit aquas.*] Prima editio, *dum quoque credit*. Ego ex hoc & sequenti verû sententiam commodum non elicio. HEINS. Conjecerat olim, *dum properavit*, vel, *dum freta currit*, Heinlius. Ego legerem, & *hibernas, dum curdo currat, aquas.* dummodo ad me veniat, passus est aquas hibernas. Francius malebat, *huc ubi currit*, sed hoc longius abiit, deinde:

Ah cur nescio quam properavi credere culpam.

100. *Et nimis.*] Forte, *Ut nimis audaces gens habet ista Deos!* HEINSIUS. forte, *Et nimis audaces gens habet ista manus.*

101. *Domus mihi crimen.*] Puto jam *crimen*; vel, male *crimen habentis perfidiae.* HEINSIUS. *Flammæque domus* edit. *flammaque* Berfm. *flammamque* Plant. malo, *famamque* domus modo *crimen habentis.* modo & mihi centies a librariis confusa.

103. *Excuset patrem fatis in parte relicta.*] Verfus mendosus. Videtur corrigendum:

Accuset patrem fatis si forte relicta

Gnôsis; non merui cur ferar ipse nocens.

Viderint acutiores. Non enim est unius tot naevij mædri. HEINSIUS. *Accuset patrem fatis prædaque relicta* Berfm. Marg. quod ille probat. cur *agar ipse nocens* Francius. forte:

Accuset patrem fatis si nocte relicta

Gnôsis.

Nocte enim Theſeus reliquit Ariadnen. BURMAN.

EPISTOLA TERTIA.

P A R I S O E N O N A E.

Q Uæ fatis apta tibi tam justè, Nympha, querentû
Rescribam, fateor quaerere verba manum.
Quærit, nec subeunt. sentit sua crimina tantum:
Solvere, quæ sentit, non finit alter amor.
5 Si levat hoc iras, ipso me iudice damnor.
Quid refert? causâ tu meliore cales.
Damnatumque tibi me sub sua jura Cupido
Retrahit. alterius sic quoque præda sumus.
Prima meis tu pacta toris: fallusque juvenam
10 Te primum acceptâ est conjuge noster amor.
Nondum tantus eram. quo me genitore superbum
Arguis; hoc dominus tunc retinendus eram:
Non ego Deiphobum sperabam, aut Hectora fratrem,
Cum passos agerem, te comitante, greges:
15 Reginamque Hecuber, nisi matris nomine, noram:
Et fueras illi digna manere nurus.

Sed

1. *Tam justè, Nympha.*] Rectius foret, *Nymphæ* quærent equo modo petiorem ipsam *Apronio* condemnare possent. in quibus valde æstuant interpretes. Senec. IV. de Ben. f. 4. *Sic debitori suo creditor saepe damnatur, ubi plus illa causâ abstulit quam ex credito petit.* & ita illa Horat. III. Od. 3. *Utan mihi castæque damnatam Minervæ, capient quidam, quamvis ibi pro damnatam a me posset sumi, ut hic quoque Berfmannus. BURMANUS.*

2. *Rescribam.*] Malim, *rescribat.* HEINSIUS.

5. *Si levat hic iras.*] *Si levat hoc doctissimus Gronovius, nec dubium quin rectè.* IDEM.

6. *Quid refert? causâ tu meliore caret.*] Sensus requirit, ut *cales pro cales* substituat. nisi præferendum, *cales, vel cadis.* Quid refert, inquit, causam meam à me ipso damnari, si tu causâ meliore nihilominus cadis. hoc est, si alios amores tuis præfero. ad Helenam refer. IDEM. *Cades* jam Berfmannus conjecerat.

7. *Damnatumque tibi me sub sua jura Cupido.*] *Non sub sua jura* primæ editiones. Legendum videlicet, *non sub tua jura.* HEINSIUS. Nihil move: nam est aptissima inter hæc oppositio, damnatum Ocononæ, retrahi a Cupidine sub sua jura. mallem tamen:

Damnatumque tibi me sub nova jura Cupido

Retrahit.

Novus & suus ubique fere confuderunt librarij. vid. II. Am. V. 37. III. Fâll. 34. & alibi. *damnatum tibi* eleganter, ita Cicero II. Verr. 8. *hunc hominem Veneri abstulit, sibi condemnat.* quæ locutio & defendi posset in illis Cicero III. Verr. 12. sed

quærent equo modo petiorem ipsam *Apronio* condemnare possent. in quibus valde æstuant interpretes. Senec. IV. de Ben. f. 4. *Sic debitori suo creditor saepe damnatur, ubi plus illa causâ abstulit quam ex credito petit.* & ita illa Horat. III. Od. 3. *Utan mihi castæque damnatam Minervæ, capient quidam, quamvis ibi pro damnatam a me posset sumi, ut hic quoque Berfmannus. BURMANUS.*

12. *Hoc dominus tunc retinendus eram.*] *Hoc domino* Gronovius. Putavi quondam, *hinc domino tunc retinendus eram.* habeo & alias conjecturas in promptu; sed in quibus mihi non satisfaciatur. *ad eram* in fine verus recepti non placet. pro quo *erans* fortassis, aut *era* scriptum fuerit, omiſſa, ut solet, aspiratione. sensus erit non incongruus, si legas:

— *Quo me genitore superbum*
Arguis, hoc domino, te retinendus herc.

vel quid simile. HEINSIUS.

15. *Reginamque Hecuber nisi matris nomine noram.*] Scribendum, ni fallor:

Reginamque Hecuber; non matris nomine noram.
IDEM. non etiam Berfm.

16. *Digna manere.*] Mallem, *venire.*

Sed non est rationis amor. te consule, Nympha.
 Laesa es: sed laesam scribis amare tamen.
 Cumque petant Satyri connubia, cum tua Panes;
 20 Reiectae memor es tu tamen usque facis.
 Adde, quod hic fati amor est adjutus, & illum
 Praescia venturi viderat ante Soror.
 Nondum Tyndaridos nomen mihi federat aure,
 Nec cecinit Grajos illa vocare viros.
 25 Omnia vera vides. superant mea vulnera tantum.
 Utque tuam supplex poscere cogar opem.
 Te penes arbitrium nostrae vitaeque necisque:
 Victuri jam nunc pectora fume tibi.
 Flevisi, memini, tamen hac in voce canentis:
 30 Et, mala, dixisti, sint precor ista procul.
 Nec si fata ferant, tulerint, sic cetera quamvis;
 Ut possim Oenone perdere laesa Parin.
 Tot superare metus, qui me, nec credere cogit,
 (Ignoscas) idem te quoque fallit Amor.
 35 Imperat ille Deis: cum vult, in cornua tauri,
 Cum vult, in pennas destruit ille Jovem.
 Non foret in terris tanto miranda decore
 Tyndaris; (heu flammis nata puella meis!)

28. Laesa es & laesam.] Ut versui consulatur, scribe: *Laederis, & laesam scribis amare tamen.*
 Priscae editiones, *Laederis*. Atque ita Vossius in Arte Grammatica conjectabat. possis etiam:
Laesa licet, laesam scribis amare tamen.
 HEINSIUS. *laesa es te laesam* Berfm. Margo. Heinsius edidit, *laesa es, sed laesam.*
 20. Reiectae memor es tu tamen usque facis.]
 Emenda, *Reiectae facis*. Byblis lib. ix. Met. 512.
 Ergo ego, quas fueram non reiecitura petentem,
 Non neglectura, quod est in aliis. ibidem paulo post 606.
 Et, si rejiceret, potius mortura videri.
 Rejicit idem quod repelli in re amatoria. Horatius lib. III. Od. ix.
 Si flavas excutitur Chloë,
 Reiectaque patet janna Lydiae. HEINSIUS,
 vide tamen ad Epist. xvii. 231.
 21. Sic fati.] *His fati* editiones Berfm. Plant.
 24. *Nec cecinit Grajos illa vocare viros.*] Haec & sequentia mire perplexa sunt. Forte:
 Et cecinit Grajos illa vocare viros.
 vocare scilicet, me, vel,
 Haec cecinit Grajos illa vocare viros.
 Hoc est, post te trahere. Gronovius tamen:
 Nunc cecinit Grajos illa tenere viros. HEINSIUS, Forte!

Cum cecinit Grajos illa venire viros;
 vel,
 Cum cecinit Grajos mille movere rates.
 25. Vera vides.] Fides Berfm. editio.
 26. *Utque tuam supplex poscere cogor opem.]* Cogor lege. Reliqua, inquit, quae soror praedixerat, jam apparerent vera: unum superest, et vulneribus meis, ut cogar tuam opem exposcere. HEINSIUS. forte, *Jamque tuam supplex poscere cogor opem.*
 28. *Victuri jam nunc pectora fume tibi.*] Haec quoque foede corrupta sunt, nec libet conjecturis minime certis indulgere, ne abinamur otio. Prima editio, *Victurae jam nunc pectore.* IDEM. qui & volebat, *victa viri, forte.*
 Fixa viri jam nunc pectora fume tui.
 35. Imperat ille Deis.] Deis scribendum: hinc *βειν δεικτες* Anacreonti Cupido dictus. Epist. iv. 12. Apulejus Met. iv. de Cupidine:
 Quem tremis ipse Jovis: quo summa terrificantur,
 Flumina quem horrentur & Strygia tenebrae.
 Ita lege, non fluminaque. Ennodius Epithal. Maximi de Cupidine:
 Depromsit saculam, quo divos fixerat omnes,
 Claud. Epith. Honorii de eodem:
 Ille Deos caelumque & sidera cornu
 Temperat.

Si

Si sua non cycno mutasset Juppiter ora.
 40 Fluxerat in Danaëis aureus ante sinus:
 Piniferamque Iden falsus iustraverat ales:
 Inter Agenoreas confiteratque boves.
 Victorem Alciden dominac quis pensa tenere
 Crederet? at lanas nere coëgit Amor.
 45 Dicitur & Coa sedisse in veste puellae.
 Illa Cleonaeo tecta leone fuit.
 Te memini Phoebo, Oenone, (mea crimina dico)
 Fugisse, & nostros praeposuisse toros.
 Non ego praestabam Phoebo: sed tela Cupido
 50 His in te voluit legibus ire sua.
 Consolare tamen digna tua pellice damna:
 Quam tibi praetulimus, nata puella Jove est.
 Sed quod nata Jove est, minimum me tangit in illa:
 Quod non est facies pulchrior ulla, nocet.
 55 Atque utinam formae iudex incallidus essem
 Creditus Idaeis, Pegasi Nympha, jugis!
 Non mihi Junonis, nec obesse Pallados ira;
 Laudata est oculis quod Cytherea meis.
 Dividit haec aliis flammis celeresque paresque:
 60 Ut libitum est, nati temperat ipsa facces.

Hicodius:

Παντρὸν τε βέβη πάντων τ' ἀνθρώπων,
 Ἀδύνατον ἐν χήρῳσι νόβη.
 Hinc Musaeo *πυρραυόρος* dictus. Lactantius i. de Falsa Religione: *Non infulse quidam Poëta Triumphum Cupidinis scripsit, quo in libro non modo potentissimum Deorum Cupidinem, sed etiam victorem facit: enumeratis enim amoribus singulorum, quibus in potestatem Cupidinis ditionemque venissent, insensur pompam, in qua Juppiter cum ceteris diis ante curru triumphantis ducitur catenatus.* Achill. Stat. de Amore, *ὄνα βρεξει σπεφθς οὐρανὸν καὶ λαλάτρως.* Plena sunt scripta veterum amatoria hisce deliciis, quae nunc non vacat omnia compilare. HEINSIUS.
 36. *In pennas destruit.*] *Insensur* Berfm. edit. Delr. ad Senec. Octav. 766. *disstrabit, vel destrabit* emendabat.
 41. *Piniferamque Iden.*] *Piniferamque*, quo epitheto de Ida etiam vult Status lib. II. Silv. xv. 12. *Pinifera multum felicitur Ida.* Virgilius lib. v. 449.
Aus Ida in magna radicibus eruta pinus.
 Sic & *Pinifer simas* Statio dictus Theb. xii. est enim Phrygia pincis sylvis instructissima, unde & Idaeae Matri haec arbor sacra. sic *pinus Idaea* ex conjectura in Ibin. 307. & ita de alius montibus sic *pinifera Pyrene* Avien. descr. orae marit. *pinifer* Ift-

Non

mus Mosch. in Megara v. 49. *pinifer Atlas* Aufon. Idyl. 32. *pinifer Olympus* Senec. Agam. *Piniferas Cesti arces* Avien. descr. orbis. HEINSIUS.
 45. *Dicitur & Coa sedisse in veste puellae.*] *Lege, Coas in veste.* Omphale enim Lyda, non Coa, Propertius lib. i. Eleg. xi.
 Quid juvat ornato procedere, vita, capillo,
 Et tenes Coa veste movere sinus.
 Et lib. II. Eleg. i.
 Hoc totum de Coa veste volumen erit.
 Tibullus Eleg. xv. lib. II.
 Hic dat avaritias causas & Coa puellis
 Vestis.
 In hac insula Pamphilus Latoi filiam primum invenisse subtilioris texturac artificium scriptores tradunt. videatur ad Solinum Salmat. pag. 101. postea interpretari, *Coae in veste puellae* in veste quam puella laboravit, sed minus bene. Tibull. II. vi. 35.
Vestis quas femina Coa Texuit. HEINSIUS.
 51. *Consolare tamen digna tua pellice damna.*] *Consolare vel Consolare* reponendum. IDEM. *Consolare* alii, quod recte Bestmannus damnat. vid. ad xi. Fast. 321.
 54. *Noces.*] Forte, *moues*. HEINSIUS.
 55. *Iudex incallidus.*] *Pracriterit, male callidus.* mox etiam forte, *blandita est oculis, pro lux data.* IDEM.

fil:

Non tamen evaluit vitare domestica tela.

Quos alii arcus, & sibi dura tulit.

Deprensam conjux illam in Mavorte dolebat.

Testibus hic Divis cum Jove questus erat.

65 Jam dolet & Mavors, terras utroque reliquit:

Praetulit Anchisen huic habitura suum.

Anchisen propter voluit formosa videri:

Visaque post latam jacuit ultra deam.*

Quid mirum est potuisse Paris succumbere Amori,

70 Immunis sub quo non fuit ipsa parens?

Quam laesus Menelaus amat, non laesus amavi.

Adjice, non laeso quod comes ipsa fuit.

Et magnos (video) cogit mihi rapta tumultus:

Armataeque petunt Pergama mille rates.

Non

63. Deprensam conjux illa.] Deprensam illam prima editio. HEINSIUS. Lege:

Deprensam conjux illam cum Marte dolebat,
Testibus & divis cum Jove questus erat.

65. Terras utroque.] Caelo terrasque relicto. Praetulit An. hinc h. suum. Berfmanni Margo.

66. Praetulit Anchisen huic habitura suum.] Prima editio, habitura. Gryphiana, hinc abitura. Lego, huic habitura. HEINS. Forte:

Jam dolet & Mavors, terras ultorque reliquit,
Praetulit Anchisen haec habitura suum.

Doluit Mavors primo ob Adonin, quem ille figura apri adsumpta obruncasse fertur, & ita ultus injuriam suam terras reliquit. illa vero Anchisen suum praetulit; Julius Firmicus de Error. Prof. Relig. Venus in adulterio deprensam detegitur, & post Dei nuptias Anchisae hominis eubile sectatur. Arnob. lib. iv. pag. 146. Post Vulcanum, Phaëtonem, Martem, in Anchisae nuptias arsisse ipsam illam Venerem Aeneadum Matrem & Romanae dominationis auctorem. BURMANNUS.

68. Visaque post latam jacuit ultra Deam.] Locus inquinatissimus, quem sic constituendum esse opinor:

Divaque postlatos marcuit ultra Deos.

vel languit, amore scilicet. ultra in semet ipsa theros Vulcani & Martis posthabitos. Possis etiam, Bisque ita (vel bis dea) postlatos marcuit ultra Deos. idque verius reor. postferre Curtio etiam usitatum lib. vii. Animi & corporis robore nulli juvenum postferendus. Seneca libro, cur bonis eveniant mala, Vatinius postferatur. Plinius libro xxxv. cap. i. Nunc vero pictura in totum marmoribus postlata, ut recte Pintianus ex vestigiis vetusti codicis. c. x. Philoxeni Eretrii tabula nullis postferenda. & mox, Pircicus arte paucis postferendus. libro iii. cap. iv.

Gallia nulli provinciarum postferenda. libro xv. cap. iv. Peloponnesus Peninsula haud ulli terrae nobilitate postferenda. libro vi. cap. xxviii. Arabia nulli gentium postferenda. Ausonius Epistola ad Paulinum:

Nam Tullianum Buzygem
Tuo locabo postferendum nomini.

Silius. lib. ii.

Ne regnis postferre fidem.

Plinius Hist. Nat. lib. xxxvii. cap. 5. Non postferuntur & Charites in propyleis Atheniensium, quas Socrates fecit. marcere, ut apud Claudianum laudibus Serenae, nec deside cura Segnis marcet amor. HEINSIUS.

69. Quid mirum est potuisse pari succurrere amoris, Immunis sub quo non fuit ipse Paris.] Nihil etiam hic sani apparet. Erunt tamen omnia perspicua, si reponas:

Quid mirum est potuisse Paris succumbere Amori,
Immunis sub quo non fuit ipsa parens?

Praecedentia abunde confirmant hanc lectionem: IDEM. ipsa Paris Marg. Berfmanni.

72. Ipsa fuit.] ipse Berfmanni. Edit.

73. Cogi mihi rapta tumultus.] Cogi lege. pro rapta etiam Sparta malim, ut versus sic constituitur:

Et magnos (video) cogit mihi Sparta tumultus.

Militem à Graecis jam cogi subindicat. parta pro Sparta scriptum primo fuerat. hinc transpositis syllabis rapta est natum. Simile mendum Faistorum codices tam typis descriptos, quam exaratos manu infedit lib. vi. 487.

Indoluit Juno raptum quod pellice natum
Educat. at sanguis ille sororis erat.

Cum Ovidius scriptum haud dubie reliquerit, partum quod pellice natum. per partum autem Bacchus ex Semele prognatus intelligitur. Salmasius volebat:

Com

75 Non vereor belli ne non sit caussa probanda:

Est illi facies digna movere duces:

Si mihi nulla fides; armatos respice Atridas.

Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi est.

80 Quod si vertendae spem mentis concipis hujus;

Cur cessant herbae, carmina curve tua?

Nam te nec Phoebi sollertior artibus ulla est;

Phaebeaque Hecates somnia vera vides.

Tecum sideribus, tecum deducere Lunam.

Nubibus, & memini surripuisse diem.

85 Pascebam tauros: interque armenta leones

Obstupui placidos vocibus ire tuis.

Quid retro Xanthum, retro Simoënta vocatum.

Adjiciam cursus non tenuisse suos?

Ipse

Cogit mihi rapta tumultus. HEINSIUS.

Cogit Berfmanni Marg.

75. Belli ne non sit causa probanda.] Propertii illa lib. ii. 49. respexit, ut ex veteri libro sunt emendanda:

Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles,
Vel Priamo belli causa probanda fuit.

HEINSIUS.

78. Sic metuenda mihi est.] Lege:

Quam sibi sic repetunt, sic retinenda mihi est.

Mihi, scilicet armato. vel lege:

Armatos respice Atridas,
Quam sibi sic repetunt, sitne tuenda mihi.

IDEM. Sic retinenda mihi est. Berfmanni & Plant.

81. Cum te nec Phoebi.] Scribe, ut Latinitatis ratio habeatur, Nam te. IDEM.

82. Phoebeaque Hecates somnia vera vides.] Omnia vera Passeratius legit ad Propertium lib. iv. Eleg. iv. quomodo Propertius ipse omnia lunae illic dixit. vide quae notamus ad Epist. ix. vs. 40. apud Corippum Africanum Pietas Justino in somnis apparet:

Haec te vana putes aut credas omina fingi;
Accelera, manifesta loquar.

Non omnia, ut nunc legitur. ipse visionem mox vocat, & ostensa:

Atque ostensa sibi carae referebat amanti.

IDEM.

83. Te cum sideribus tecum deducere lunam, Nubibus &c.] Coelo deducere Lunam olim refingendum videbatur, quod & Scaligero placuisse animadverto, ut ad imitationem illorum haec dicta sint:

Carmina vel coelo possunt deducere Lunam.

Et Propertius lib. ii. El. 28.

Et jam Luna negat toties descendere caelo.

Certe Lunae deductio in magicis notissima, qua arte Sagae Thessalae in primis nobiles. Ceterum quod deducere est optimis auctoribus, de quo verbo fatis obvio in veterum commentariis nos alibi plura congesimus, id deripere Lunam coelo & devocare est Horatio in Epodis. Hunc vero Sabini ad locum quod spectat, eum quo diligentius perpendo, eo certius adducor, ut pro tecum non coelo, quomodo prius, sed testam opiner reponendum: sic denique versus emendem ac distinguam:

Te cum sideribus testam deducere Lunam,
Nubibus, & memini surripuisse diem. HEINS.

Berfmanni Plant. D. Heinfii editiones, Tecum & tecum. ut Paris adfuerit Oenonae facris magicis operanti. sed ego mallem:

Tecum sideribus cinctam deducere Lunam,
Nubibus & memini surripuisse diem.

Ita passim Poetae Lunam satellitio quasi siderum cinctam fingunt. Senec. Octav. 389.

Orbem Phoebes, astra quem cingunt vaga.

Stat. i. Silv. iv. 36.

Vaga cingitur astris

Luna.

Vid. Broukh. ad Propert. iii. Eleg. 19. & ad Tibull. ii. Eleg. 1. 87. & nos ad Valer. Flac. v. 567. aliquid dicemus. BURMANNUS.

Ipse pater Cebren, natae male tutus ab ore,
90 Cantatas quoties refitit inter aquas:

Nunc

89. *Ipse pater seu rem natae male tutus haberet.*] Diu me exercuit hic locus, & quidem frustra. nec tamen defuit successus post longam meditationem, dum alia ex aliis, ut fit, sese offerunt. Scriptum fuerat primo à librariis, *Ipse pater ceu rem.* unde *seu rem* postea factum, cum nil mutari debuerit. promiscue enim duae istae literae *u* & *b* inter se confunduntur. *ceu ren* igitur pro *Cebren.* quomodo OENONES pater dictus. Deinde pro *haberetur* suspicor, *habore,* vel *haboret* exaratum fuisse, addita temere aspiratione. Quare omnia jam sint perspicua, si refingas versum hoc modo:

*Ipse pater Cebren, natae male tutus ab ore,
Cantatas quoties refitit inter aquas!*

Parthenius in Eroticis cap. iv. Α λέξανδρος ὁ Πριάμου, βουκολῶν κατὰ τὴν Ἰδὴν, ἡρώδης τῆς Κεβρήνος θυγατρὸς Οἰνώνης. Apollodorus lib. iii. Α λέξανδρος δὲ Οἰνώνην τὴν Κεβρήνος τοῦ ποταμοῦ θυγατέρα γὰμῆ. Lycophronis Scholiaftes: Οἰνώνη θυγάτηρ ἦν Κεβρήνος, ἢ Οἰνώης. Est & Κεβρήνη Aëoliæ civitas apud Scylacem. Adeatur etiam Stephanus Byzantinus de Urbibus in Κεβρήνι. Oenone igitur Cebrenis filia. hinc *Nais* Lucano dicta. lib. ix. 972. *Quo vertice Nais Lusert Oenone.* In Nafonis Epistola fluminis filiam se dicit dissimulato tamen patre:

*Edita de magno flumine Nympha fui.
Hinc lucem mutuatur locus Statio lib. i. Silv. v.
20. a nemine interpretum intellectus:*

*Procul hinc & fonte doloso
Salmacis, & viduae Cebrenidos arida luctu
Flumina, & Herculei prædator credat alumnis.*
De Oenone videlicet intelligendum prælatam sibi Helenam lugente, cum ad Hesperien referant interpretes, ab Aëtao Priami filio amatam, quod eam Ovidius Met. xi. 769. Cebrenida quoque appellat. atqui illa quæ vidua possit dici, non video, cum illi Aëtacus supervixerit. ceterum quam familiaris error sit literæ B in V. mutatae neminem latere potest, qui membranas antiquas versavit. ejusque nævi exemplum versu proximo denuo occurrit. Apud Marcianum Capellam lib. ix. cum *Fovea* pro *Phæbea* exaratum offendifsent, inciti librarii *foveant*, si diis placet, nobis exhibuere. locus est insignis pag. 309. HEINSIUS.

91. *Nunc locus Oenone est: nunc illas tende, paravit.]* Ne suspensum te teneam, Lector, locus mendosissimus hoc modo est constituendus:

*Nunc locus Oenonae est: nunc illam ostende: parabis
Sive tuos ignes pellere, sive meos.*

Nunc tibi locus est, nunc ostende illam Oenonem, quam modo dixi. *illam ostende*, ut apud Auctorem Herculis OEtaci Act. 12. *Conjugem ostende Herculis.* *illam tende*, pro *illam ostende.* sic supra epistola Ulyssis curas pro curas est. Epistola Didus ini-

ti *meritaefamam*, pro *merita & famam.* saepe per hæc editiones à librariis peccatum, quod quatuor aut quinque nunc exemplis confirmabo, cum pluribus possim. Valerius Flaccus lib. i. vs. 70.

— *Nunc ærii plantaria vellet
Perseos, aut curru saevos frenasse dracones.
Creditæ ut ignaras Cereris qui vomere terras
Imbuunt, & flavâ quercum damnavit arista.*

Ita locus vexatissimus constituendus, qui de Tripolemi agit. pro *Creditæ* ut scripserat librariis, *Creditur.* unde *Creditus* deinde factum. Notum illud Noftri, Artis lib. i. 401.

Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis.

& Artis ii. 513.

Credita nec semper sulci cum foenore reddunt.

Hinc etiam *semina* credere terrae aut *sulcis,* & *millia* passim apud poetas. Tibullus ii. 7.

— *Spes sulcis credit aratis*

Semina, quae multo foenore reddat ager.

Variis conjecturis locus hic Valerii tentatus est, sed quae omnes à vulgata scriptura longius recedunt. apud eundem Valerium lib. iv. vs. 41.

Si non ira Deum coelo implacabilis urget,

scribendum esse Notis ad lib. x. Met. vs. 399. pluribus adstruximus, cum sine ullo sensu, vel si placabilis urget nunc legatur. apud eundem lib. vi. vers. 353.

— *Magno veluti cum turbine sese*

Ipsius Aëoliæ frangunt in limine venti.

Sic ex vetusto Carrionis codice nunc circumferatur, cum antea legeretur, *Ipsius Euboiæ.* Scribendum autem, *Rupis ubi Aëoliæ.* quod Juvenalis initio Satyrae i. *Aëoliis inclusum rupibus antrum* dixit. Lucanus lib. v. 609. *saxum Aëolum.* Nunc de duobus Silii Italici locis videamus, quorum alter exstat lib. iii. non longe ab initio, ubi de laboribus Herculis agitur:

Nec levior vinci Libycae telluris alumnus

Matre super, stratique genus deforme bimembres

Gentauri, frontemque timet minor omnis Acarnan.

Postremus versus subobscurus est. Nam quod Daufquejus de Abantibus olim comatis, postea crinem non alentibus, ex Eustathio interpretatur, ad labores Herculis, qui à Silio recensentur, non facit. In veteri Puteanorum fratrum codice, *frontemque timet nunc omnis Acarnan.* In Oxoniensi, & Coloniensi longe præstantissimo, *frontemque minor truncam omnis Acarnan.* Scribe, *frontemque minor truncam amnis Acarnan.* *trunc* exaratum primo fuerat, pro *truncam.* cum *to am* geminare librarius neglexisset. inde *nunc* postea factum. Intelligendum autem de Acheloo Acarnaniae fluvio, qui cum Hercule congressus singulari certamine, ab eo devictus, & altero cornu à fronte revulso truncatus est. Idem

Silius

Nunc locus Oenonae est, nunc illam ostende: parabis
Sive tuos ignes pellere, sive meos.

Silius lib. viii. 104. ubi congressum Annae. & Aeneae describit:

Tum sic Aeneas dulci repetitus amore,

Tellurem hanc juro.

Ita ridicule circumfertur & nullo sensu. *Retitus* nimirum exprefferat librarius pro *dulci irretitus.* hinc *repetitus* insulse factum. sic *nullo frons irretita capistro* apud Calpurnium Ecloga vi. *obretire* & *circumretire* apud Lucretium occurrunt. In Priapeis quoque pari modo non semel peccatum. ut Epigrammate xi.

Quaedam senior Hectoris parente,

Cummaeae soror, ut puto, Sibyllae.

Ita refinxit Scaliger, cum *senior* ante legeretur contra legem metricam. Sed istam castigationem Latini sermonis usus vix admittit. Putabam aliquando, *Quaedam* *annosior.* at cum in quinque libris scriptis, quorum unius fatis antiquus, legatur *Quaedam junior;* non dubito carminis auctorem scripserit, *Quaedam haud junior Hectoris parente.* qua voce Horatius ter quaterque est usus. Epigrammate LXVIII. locus est depositus ac conclamatus, quem non infeliciter, ut puto, restituiimus:

Sed rudis hic dominum toties audire legentem

Constituique meras edidicique notas.

Ita editi. unus ex scriptis duobus, qui penes me exstant, secundo versu, *Chorus meracas.* alter, *Carpfi meracas.* unus Mediceus, *Choris meracas.* Romanus ceteris vetustior, *Corismeracas.* Repono meo periculo:

Sed rudis hic dominum toties audire legentem

Cogor, Homeriacas edidicique notas.

Pro eo quod sequitur:

Psoleon ille vocat, quod nos psoloenta vocamus:

Id quod nos culum, culeon ille vocat.

Alter meus pro vulgata lectione stat, alter præstantioris notae, *quod psoloenta cheraunon.* Mediceus, *psoloenta cerannon.* Romanus, *ceranon.* nimirum à poëtae manu erat, *ψολόντα κεραυνόν.* qui Homeri illa Odyssææ ω. respexit:

Καὶ τὸδε δὴ Κροῦίδης ἀΐει ψολόντα κεραυνόν.

Sed nondum integer est versus. Quid enim sibi volunt illa, *ψωλέον ille vocat.* nam *τὸ ψωλέον* in Homero nusquam occurrit. Cum aestuarem, oportune me admonuit felicissimus horum studiorum Gronovius corrigendum sibi videri:

Ille vocat, quod nos psolon, ψολόντα κεραυνόν.

Ψωλὸς enim verbus. cui conjecturæ accedo. posset & *psolen* legi. Ceterum allusio vocum *culi* & *κουλεῶν* (nam *κουλεῶν* scribendum, uti & Scaligero jam monitum est) respicit illa Iliados A. Α ψ δ' ἐς κουλεῶν ὡς μέγα ξίφος. de Achille Agamemnoni manus intentante, aut etiam illa de Menelao & Paride dimicaturis Iliados Γ.

Ἀστειδῆς δ' ἐρυσσάμενος χεῖρεσσὶ μάχαιραν.

Ὥ οἱ πὰρ ξίφος μέγα κουλεῶν αἶδ' ἔορτο.

Qui versus libro T. denuo occurrunt. quod vero subjungit, ita scribendum:

Σμερδαλέον certe nisi res non munda vocatur.

Nam libri scripti, *Merdaleon.* ea vox Homero est familiaris. illud tamen *res non munda* vix satis explicat Priapi mentem. quare minimum abest, quin opinari debere reponi:

Σμερδαλέον certe merda huic immunda vocatur.

Ut & hoc loco ex elisione concurrentium vocabulum sit peccatum, dum *res non munda* substituitur pro *merda immunda.* sic Priapus apud Horatium in Satyris, *merdis caput inquinat albis.* Sed age, quoniam manum admovere coepimus elegantissimis versibus, quamquam sic fatis obsoenis, eos porro expurgemus. Sequens igitur epigramma, cujus initium, *Quid nisi Taenario,* huic ipsi, in quo castigando sudavimus, est annexendum, ut unum ex duobus fiat, scribendumque: *Qui, nisi Taenario. Qui,* Homerus subintellige, de quo præcedentes versus egerant. mox pro *Tantalidas bene si non nota fuisset,* reponendum, *bene si non tenta fuisset.* τὸ *tenta* in simili significatione passim apud auctorem Priapeiorum occurrit. Vulgatum à Priapi mente & simplicitate prorsus alienum est. paulo post pro *fallentis Ulyssæi malo, fallacis Ulyssæi.* & pro *Hinc legitur & Hinc legimus,* utroque loco *Hic,* in Odyssæa videlicet. atque ita præstantiores scripti. pro *Grandia Dulichii iussa tulisse viri,* duo ex emendationibus codicibus, *vasa petisse.* quod magis arridet, quam *vasa tulisse.* quod in aliis nonnullis inveni, quodque Lipsio Schioppioque probabatur. per *vasa* quid intelligat, non est ut moneam. pro *convivia visas,* codex Romanus veterimus Vincentii Ubaldini, *convivia quaeras.* aliquando rectius. vel *cures.* pro *seu fuit artis opus,* idem cum Mediceo fatis probae notæ, *sive erat artis opus.* Puto, *Sive illud laterum, sive erat artis opus.* pro *modo vos intendite,* Ubaldinianus, *vos nunc attendite.* tres alii, *vos nunc intendite.* bene.

attendere arcum etiam dixit Apulej. ii. Metam. *Arcum meum en ipse vigor attendit.* *Intendere* tamen nec male se habet. Libuit paulum expatiari, ut erudito Lectori castigaciones nostras in Nafonem si minus: quandoque probavimus, earum loco in aliis scriptoribus, quae à nobis restituta sunt, probemus. Atque haec sunt, quae medelam qualemcumque hinc A. Sabini epistolis, quae tres ex pluribus supersunt, allatura credidi. Si quis post me manum secundam iis castigandis pari sedulitate admorit, fore auguror, ut pristino nitori maxime sui ex parte restituae mox legantur. HEINSIUS.

92. *Parabit.] Paravit libri tres, & unus, parabis.* BERSEM.

E I N I S.